

Dziennik Urzędowy

L 347

Unii Europejskiej

Wydanie polskie

Legislacja

Tom 56

20 grudnia 2013

Spis treści

I Akty ustawodawcze

ROZPORZĄDZENIA

- ★ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1285/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie realizacji i eksploatacji europejskich systemów nawigacji satelitarnej oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 876/2002 i rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 683/2008 1
- ★ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1286/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające program działań na rzecz poprawy skuteczności systemów podatkowych w Unii Europejskiej na okres 2014–2020 (Fiscalis 2020) i uchylające decyzję nr 1482/2007/WE 25
- ★ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1287/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające program na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (COSME) (2014–2020) i uchylające decyzję nr 1639/2006/WE ⁽¹⁾ 33
- ★ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1288/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające „Erasmus+”: unijny program na rzecz kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu oraz uchylające decyzje nr 1719/2006/WE, 1720/2006/WE i 1298/2008/WE ⁽¹⁾ 50
- ★ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1289/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. zmieniające rozporządzenie Rady (WE) nr 539/2001 wymieniające państwa trzecie, których obywatele muszą posiadać wizy podczas przekraczania granic zewnętrznych, oraz te, których obywatele są zwolnieni z tego wymogu 74

Cena: 15 EUR

(Ciąg dalszy na następnej stronie)

⁽¹⁾ Tekst mający znaczenie dla EOG

PL

Akty, których tytuły wydrukowano zwykłą czcionką, odnoszą się do bieżącego zarządzania sprawami rolnictwa i generalnie zachowują ważność przez określony czas.

Tytuły wszystkich innych aktów poprzedza gwiazdka, a drukuje się je czcionką pogrubioną.

★ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1290/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające zasady uczestnictwa i upowszechniania dla programu „Horyzont 2020” – programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1906/2006 ⁽¹⁾	81
★ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1291/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020) oraz uchylające decyzję nr 1982/2006/WE ⁽¹⁾	104
★ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1292/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (WE) nr 294/2008 ustanawiającego Europejski Instytut Innowacji i Technologii ⁽¹⁾	174
★ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1293/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia programu działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE) i uchylające rozporządzenie (WE) nr 614/2007 ⁽¹⁾	185
★ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1294/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające program działania dla celów w Unii Europejskiej na okres 2014–2020 (Cła 2020) i uchylające decyzję nr 624/2007/WE.....	209
★ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1295/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające program „Kreatywna Europa” (2014–2020) i uchylające decyzje nr 1718/2006/WE, nr 1855/2006/WE i nr 1041/2009/WE ⁽¹⁾	221
★ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1296/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie programu Unii Europejskiej na rzecz zatrudnienia i innowacji społecznych („EaSI”) i zmieniające decyzję nr 283/2010/UE ustanawiającą Europejski instrument mikrofinansowy na rzecz zatrudnienia i włączenia społecznego Progress ⁽¹⁾	238
★ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1297/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. zmieniające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 w odniesieniu do niektórych przepisów dotyczących zarządzania finansowego dla niektórych państw członkowskich dotkniętych lub zagrożonych poważnymi trudnościami związanymi z ich stabilnością finansową, zasad umorzenia zobowiązań dla niektórych państw członkowskich oraz zasad płatności salda końcowego	253
★ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1298/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. zmieniające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 w odniesieniu do alokacji finansowej dla niektórych państw członkowskich z Europejskiego Funduszu Społecznego	256
★ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1299/2013 z dnia 17 grudnia 2013 w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna”	259

⁽¹⁾ Tekst mający znaczenie dla EOG

I

(Akty ustawodawcze)

ROZPORZĄDZENIA

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1285/2013

z dnia 11 grudnia 2013 r.

w sprawie realizacji i eksploatacji europejskich systemów nawigacji satelitarnej oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 876/2002 i rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 683/2008

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 172,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,

po konsultacji z Komitetem Regionów,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) Europejska polityka w dziedzinie nawigacji satelitarnej ma na celu utworzenie w Unii dwóch systemów nawigacji satelitarnej: systemu stworzonego w ramach programu Galileo i systemu EGNOS (zwanymi dalej „systemami”). Systemy te utworzono odpowiednio w ramach programów Galileo i EGNOS. Na infrastrukturę każdego z nich składają się satelity i sieć stacji naziemnych.

(2) Celem programu Galileo jest utworzenie i eksploatacja pierwszej światowej infrastruktury nawigacji satelitarnej i pozycjonowania satelitarnej przeznaczonej specjalnie do celów cywilnych, którą mogą wykorzystywać różne podmioty publiczne i prywatne w Europie i na świecie.

System stworzony w ramach programu Galileo działa niezależnie od już istniejących albo mogących dopiero powstać innych systemów, przyczyniając się tym samym między innymi do strategicznej niezależności Unii, co podkreśliły Parlament Europejski i Rada.

(3) Celem programu EGNOS jest poprawa jakości otwartych sygnałów emitowanych przez istniejące globalne systemy nawigacji satelitarnej (ang. *global navigation satellite systems*, „GNSS”), a także sygnałów usługi otwartej oferowanej przez system utworzony w ramach programu Galileo, kiedy będą one dostępne. Usługi świadczone w ramach programu EGNOS powinny priorytetowo obejmować terytoria państw członkowskich położone w Europie, przy czym do celów niniejszego rozporządzenia oznacza to również Azory, Wyspy Kanaryjskie i Maderę.

(4) Parlament Europejski, Rada, Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny i Komitet Regionów niezmiennie w pełni popierają programy Galileo i EGNOS.

(5) Ponieważ programy Galileo i EGNOS znajdują się na zaawansowanym etapie rozwoju prowadzącym do powstania systemów w fazie eksploatacji, wymagany jest szczególny instrument prawny, który będzie odpowiadać ich potrzebom, zwłaszcza w zakresie zarządzania i bezpieczeństwa, by spełnić wymóg należytego zarządzania finansami i upowszechnić korzystanie z systemów.

(6) Systemy stanowią infrastruktury skonfigurowane jako sieci transeuropejskie, których wykorzystanie znacznie wykracza poza granice państw członkowskich. Ponadto usługi oferowane przez te systemy sprzyjają różnorodnym dziedzinom działalności gospodarczej i społecznej, w tym rozwojowi sieci transeuropejskich w zakresie infrastruktury transportu, telekomunikacji i energii.

⁽¹⁾ Dz.U. C 181 z 21.6.2012, s. 179.

- (7) Programy Galileo i EGNOS stanowią narzędzie polityki przemysłowej i wpisują się w ramy strategii „Europa 2020”, jak to wynika z komunikatu Komisji z dnia 17 listopada 2010 r. zatytułowanego „Zintegrowana polityka przemysłowa w erze globalizacji. Konkurencyjność i zrównoważony rozwój na pierwszym planie”. Wspomina się o nich również w komunikacie Komisji z dnia 4 kwietnia 2011 r. zatytułowanym „Ku strategii Unii Europejskiej w zakresie przestrzeni kosmicznej w służbie obywateli”. Programy te przynoszą liczne korzyści gospodarce i obywatelom Unii, a ich skumulowaną wartość szacuje się na ok. 130 mld EUR na lata 2014-2034.
- (8) Coraz większa liczba sektorów gospodarki, zwłaszcza transport, telekomunikacja, rolnictwo i energetyka, w coraz większym stopniu wykorzystuje systemy nawigacji satelitarnej. Również organy publiczne mogą czerpać korzyści z tych systemów w różnorodnych dziedzinach, na przykład w służbach ratowniczych, policji, w zarządzaniu kryzysowym lub zarządzaniu granicami. Rozwój wykorzystania nawigacji satelitarnej przynosi ogromne korzyści gospodarce, społeczeństwu i środowisku. Takie korzyści społeczno-gospodarcze dzielą się na trzy główne kategorie: bezpośrednie korzyści płynące ze wzrostu rynku przestrzeni kosmicznej, bezpośrednie korzyści wynikające ze wzrostu rynku niższego szczebla w dziedzinie zastosowań i usług bazujących na GNSS oraz pośrednie korzyści płynące z powstania nowych zastosowań w innych sektorach lub transferu technologii do tych sektorów, przy czym powstają nowe możliwości rynkowe w innych sektorach, zwiększa się wydajność w całym przemyśle i uzyskuje się korzyści publiczne dzięki zmniejszeniu zanieczyszczenia lub poprawie poziomu bezpieczeństwa i ochrony.
- (9) Ważne jest zatem by Unia wspierała rozwój zastosowań i usług bazujących na systemach. Pozwoli to obywatelom Unii czerpać korzyści z systemów oraz zapewni utrzymanie zaufania społeczeństwa do programów Galileo i EGNOS. Odpowiednim narzędziem finansowania działalności naukowo-innowacyjnej związanej z rozwojem zastosowań bazujących na GNSS jest „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji („program Horyzont 2020”) ustanowiony rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1291/2013⁽¹⁾. Jednak bardzo specyficzną eksperymentalną część działalności badawczo-rozwojowej należy sfinansować z budżetu przyznanego na programy Galileo i EGNOS zgodnie z niniejszym rozporządzeniem, jeżeli działalność ta dotyczy podstawowych elementów, takich jak chipsety i odbiorniki działające w systemie Galileo, które ułatwią rozwój zastosowań w różnych sektorach gospodarki. Finansowanie takie nie powinno jednak stwarzać zagrożenia dla rozmieszczenia lub eksploatacji infrastruktury utworzonej w ramach programów.
- (10) Ze względu na wzrost wykorzystania nawigacji satelitarnej w wielu dziedzinach działalności przerwa w świadczeniu usług może spowodować poważne szkody dla współczesnych społeczeństw oraz przynieść straty wielu podmiotom gospodarczym. Ponadto ze względu na swój strategiczny wymiar systemy nawigacji satelitarnej stanowią wrażliwe infrastruktury, które mogą być wykorzystane w złej wierze. Czynniki te mogą mieć wpływ na bezpieczeństwo Unii, państw członkowskich i obywateli Unii. Należy zatem uwzględnić wymogi bezpieczeństwa podczas projektowania, rozwoju, rozmieszczania i eksploatacji infrastruktury tworzonej w ramach programów Galileo i EGNOS zgodnie ze standardowymi praktykami.
- (11) Program Galileo obejmuje zakończoną już fazę definicji, fazę rozwoju i walidacji, której zakończenie planuje się na 2013 r., fazę wdrażania, która rozpoczęła się w 2008 r. i powinna się zakończyć w 2020 r., oraz fazę eksploatacji, która powinna rozpoczynać się stopniowo w latach 2014/2015, aby system był w pełni operacyjny w 2020 r. Pierwsze cztery satelity operacyjne zostały zbudowane i uruchomione w fazie rozwoju i walidacji, pełną konstelację satelitów należy ukończyć w fazie wdrażania, a uzupełnianie powinno mieć miejsce w fazie eksploatacji. Odpowiednio należy tworzyć i eksploatować powiązaną z nimi infrastrukturę naziemną.
- (12) Program EGNOS jest w fazie eksploatacji, odkąd jego usługę otwartą i usługę związaną z ochroną życia uznano za działające odpowiednio w październiku 2009 r. i w marcu 2011 r. Z zastrzeżeniem ograniczeń technicznych i finansowych oraz stosownie do umów międzynarodowych geograficzny zasięg usług świadczonych przez system EGNOS można rozszerzyć na inne regiony świata, w szczególności na terytoria krajów kandydujących, krajów trzecich należących do jednolitej europejskiej przestrzeni powietrznej oraz krajów objętych europejską polityką sąsiedztwa. Jednak takiego rozszerzenia na inne regiony świata nie należy finansować ze środków budżetowych przyznaných na programy Galileo i EGNOS zgodnie z rozporządzeniem Rady (UE, Euratom) nr 1311/2013⁽²⁾; ponadto rozszerzenie to nie powinno opóźnić rozszerzenia zasięgu na całe terytoria państw członkowskich położone w Europie.
- (13) Pierwotny profil usługi związanej z ochroną życia w systemie Galileo przewidzianej w rozporządzeniu

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1291/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020) i uchylające decyzję nr 1982/2006/WE (Zob. s. 104 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽²⁾ Rozporządzenie Rady (UE, Euratom) nr 1311/2013, z dnia 2 grudnia 2013 r. określające wieloletnie ramy finansowe na lata 2014–2020 (Zob. s. 884 niniejszego Dziennika Urzędowego).

- Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 683/2008⁽¹⁾ zmodyfikowano, by zapewnić interoperacyjność z innymi GNSS, skutecznie zaspokoić potrzeby użytkowników usługi związanej z ochroną życia oraz obniżyć poziom złożoności, zagrożenia i koszty niezbędnej infrastruktury.
- (14) Aby zmaksymalizować wykorzystanie usługi związanej z ochroną życia w systemie EGNOS, należy świadczyć ją, nie pobierając opłat bezpośrednio od użytkowników. Również usługę publiczną o regulowanym dostępie (PRS) w systemie Galileo należy oferować bezpłatnie następującym uczestnikom PRS w rozumieniu decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1104/2011/UE⁽²⁾: państwom członkowskim, Radzie, Komisji, Europejskiej Służbie Działań Zewnętrznych („ESDZ”) i należycie upoważnionym agencjom Unii. Braku opłat nie należy rozumieć jako naruszenia przepisów dotyczących kosztów funkcjonowania organu odpowiedzialnego za PRS, określonych w decyzji nr 1104/2011/UE.
- (15) W celu optymalizacji korzystania ze świadczonych usług systemu, sieci i usługi wynikające z programów Galileo i EGNOS powinny być zgodne i interoperacyjne między sobą oraz w miarę możliwości z innymi systemami nawigacji satelitarnej i z konwencjonalnymi środkami radionawigacji, jeżeli taką zgodność i interoperacyjność przewidziano w umowie międzynarodowej, bez uszczerbku dla celu, jakim jest niezależność strategiczna.
- (16) Ponieważ Unia zasadniczo zapewnia całość finansowania programów Galileo i EGNOS, należy przewidzieć, że Unia będzie właścicielem wszystkich aktywów materialnych i niematerialnych stworzonych lub rozwijanych w ramach tych programów. Aby w pełni przestrzegać wszelkich praw podstawowych dotyczących własności, należy jednak dokonać odpowiednich ustaleń z obecnymi właścicielami, w szczególności w odniesieniu do istotnych części infrastruktury i ich bezpieczeństwa. Należy to rozumieć w ten sposób, że określone w niniejszym rozporządzeniu przepisy dotyczące własności aktywów niematerialnych nie obejmują praw niematerialnych, które nie mogą być przenoszone na mocy stosownych przepisów prawa krajowego. Takie prawo własności przysługujące Unii nie powinno naruszać możliwości udostępniania przez Unię powyższych aktywów stronom trzecim lub rozporządzania nimi, zgodnie z niniejszym rozporządzeniem oraz jeżeli zostanie to uznane za stosowne na podstawie oceny poszczególnych przypadków. W szczególności Unia powinna mieć możliwość przekazywania stronom trzecim praw własności intelektualnej wynikających z prac nad programami Galileo i EGNOS lub udzielania licencji na te prawa. W celu ułatwienia przyjęcia nawigacji satelitarnej przez rynki należy zapewnić optymalne korzystanie przez strony trzecie szczególnie z praw własności intelektualnej wynikających z programów Galileo i EGNOS i należących do Unii, w tym na płaszczyźnie społeczno-gospodarczej.
- (17) Przepisy dotyczące własności ustanowione w niniejszym rozporządzeniu nie dotyczą aktywów utworzonych lub rozwijanych poza programami Galileo i EGNOS. Jednak aktywa takie mogą w pewnych przypadkach być istotne dla funkcjonowania programów. W celu pobudzenia rozwoju nowych technologii poza programami Galileo i EGNOS Komisja powinna zachęcać strony trzecie do zwrócenia uwagi na takie istotne aktywa niematerialne oraz, jeżeli byłoby to korzystne dla programów, powinna negocjować warunki dotyczące ich właściwego wykorzystywania.
- (18) Fazy wdrażania i eksploatacji programu Galileo oraz faza eksploatacji programu EGNOS powinny być całkowicie finansowane przez Unię. Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012⁽³⁾ państwa członkowskie powinny mieć jednak możliwość przeznaczenia na programy Galileo i EGNOS dodatkowych funduszy lub wkładu w naturze, w oparciu o właściwe porozumienia, w celu sfinansowania dodatkowych elementów związanych z ich potencjalnymi celami szczegółowymi zainteresowanych państw członkowskich. Państwa trzecie i organizacje międzynarodowe również powinny mieć możliwość wniesienia wkładu w te programy.
- (19) Do zapewnienia ciągłości i stabilności programów Galileo i EGNOS niezbędne jest wystarczające i stałe finansowanie podczas okresów planowania finansowego, również ze względu na ich europejski wymiar i nieodłączną europejską wartość dodaną. Należy także określić kwotę wymaganą w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. w celu finansowania ukończenia fazy wdrażania programu Galileo i faz eksploatacji programów Galileo i EGNOS.
- (20) W rozporządzeniu (UE, Euratom) nr 1311/2013 przyznano maksymalną kwotę 7 071,73 mln EUR według cen aktualnych na sfinansowanie działań związanych z programami Galileo i EGNOS w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. Z myślą o przejrzystości i ułatwieniu kontroli kosztów łączną kwotę należy rozbić na kilka kategorii. Jednak z myślą o elastyczności i w celu zapewnienia sprawnego funkcjonowania programów Komisja powinna mieć możliwość przenoszenia środków z jednej kategorii do drugiej. Działania w ramach programów powinny obejmować również ochronę systemów i ich funkcjonowanie, także w czasie wynoszenia satelitów na orbitę. Dlatego też udział w kosztach usług umożliwiających zapewnienie takiej ochrony mógłby być finansowany z budżetu przeznaczanego na programy Galileo i EGNOS w miarę możliwości wynikających z rygorystycznego zarządzania kosztami oraz przy pełnym przestrzeganiu maksymalnej kwoty ustanowionej w rozporządzeniu (UE, Euratom)
- ⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 683/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. w sprawie dalszej realizacji europejskich programów nawigacji satelitarnej (EGNOS i Galileo) (Dz.U. L 196 z 24.7.2008, s. 1).
- ⁽²⁾ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1104/2011/UE z dnia 25 października 2011 r. w sprawie warunków dostępu do usługi publicznej o regulowanym dostępie oferowanej przez globalny system nawigacji satelitarnej utworzony w ramach programu Galileo (Dz.U. L 287 z 4.11.2011, s. 1).
- ⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1).

nr 1311/2013. Wkład ten powinien być wykorzystywany wyłącznie do dostarczania danych i usług, a nie do zakupu infrastruktury. Niniejsze rozporządzenie ustanawia pulę środków finansowych na kontynuację programów Galileo i EGNOS, która ma stanowić główną kwotę odniesienia w rozumieniu pkt 17 Porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 2 grudnia 2013 r. między Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansowym⁽¹⁾ dla Parlamentu Europejskiego i Rady w trakcie corocznej procedury budżetowej.

- (21) Należy określić w niniejszym rozporządzeniu działania, na które mają zostać przyznane środki budżetowe Unii na programy Galileo i EGNOS na lata 2014-2020. Środki te należy przyznać przede wszystkim na działania związane z fazą wdrażania programu Galileo, w tym na działania w zakresie zarządzania i monitorowania tej fazy, i na działania związane z eksploatacją systemu utworzonego w ramach programu Galileo, w tym na działania poprzedzające lub przygotowujące fazę eksploatacji tego programu, jak również na działania związane z eksploatacją systemu EGNOS. Należy je również przyznać na finansowanie pewnych działań koniecznych do zarządzania celami programów Galileo i EGNOS i do ich osiągnięcia, co obejmuje w szczególności wsparcie działalności badawczo-rozwojowej dotyczącej podstawowych elementów, takich jak chipsety i odbiorniki działające w systemie Galileo, w tym odpowiednich modułów oprogramowania służących do pozycjonowania i monitorowania poprawności współrzędnych. Elementy te stanowią interfejs między usługami oferowanymi przez infrastrukturę a zastosowaniami niższego szczebla i ułatwiają rozwój zastosowań w różnych sektorach gospodarki. Ich rozwój działa jak katalizator maksymalizacji korzyści społeczno-gospodarczych, gdyż ułatwia przyjmowanie oferowanych usług przez rynek. Komisja powinna co roku sporządzać sprawozdanie dla Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie stosowanej strategii zarządzania kosztami.
- (22) Należy podkreślić, że koszty inwestycji oraz eksploatacji systemów szacowane na lata 2014–2020 nie uwzględniają nieprzewidzianych zobowiązań finansowych, które Unia może być zobowiązana ponieść, w szczególności zobowiązań związanych z odpowiedzialnością dotyczącą świadczenia usług lub przysługującej Unii własności systemów, w szczególności w odniesieniu do niewłaściwego funkcjonowania systemów. Zobowiązania te są przedmiotem szczegółowej analizy prowadzonej przez Komisję.
- (23) Należy również podkreślić, że środki budżetowe przewidziane w niniejszym rozporządzeniu nie obejmują prac finansowanych ze środków przydzielonych na program Horyzont 2020, takich jak działania związane z rozwojem zastosowań pochodnych od systemów.

Prace takie umożliwią optymalizację korzystania z usług oferowanych w ramach programów Galileo i EGNOS, zapewnienie właściwego zwrotu z inwestycji poniesionych przez Unię w formie korzyści społecznych i gospodarczych oraz zwiększenie know-how przedsiębiorstw unijnych w zakresie technologii nawigacji satelitarnej. Komisja powinna zapewniać przejrzystość i klarowność poszczególnych źródeł finansowania poszczególnych aspektów programów.

- (24) Unia powinna ponadto uzyskiwać dochody z systemów, wynikające zwłaszcza z usługi komercyjnej świadczonej w systemie utworzonym w ramach programu Galileo, w celu częściowego zrekompensowania kosztów inwestycji uprzednio przez nią poniesionych, przy czym dochody te powinny być wykorzystywane do wspierania celów programów Galileo i EGNOS. Ponadto w umowach zawartych z podmiotami sektora prywatnego można przewidzieć mechanizm podziału dochodów.
- (25) W celu uniknięcia przekroczenia kosztów i opóźnień, które wpłynęły na przebieg programów Galileo i EGNOS w przeszłości, konieczne jest zwiększenie wysiłków umożliwiających kontrolę ryzyka mogącego spowodować nadmierne koszty lub opóźnienia, o co wnosi Parlament Europejski w rezolucji z dnia 8 czerwca 2011 r. w sprawie śródkresowego przeglądu europejskich programów nawigacji satelitarnej: ocena wdrożenia, przyszłe wyzwania i perspektywy finansowe⁽²⁾ i Rada w konkluzjach z dnia 31 marca 2011 r. i co wynika z komunikatu Komisji z dnia 29 czerwca 2011 r. zatytułowanego „Budżet z perspektywy »Europą 2020« ”.
- (26) Należyte publiczne zarządzanie programami Galileo i EGNOS wymaga, po pierwsze, aby istniał ścisły podział odpowiedzialności i zadań, w szczególności między Komisją, Agencją Europejskiego GNSS i Europejską Agencją Kosmiczną (ESA), a po drugie, aby zarządzanie to było stopniowo dostosowywane do potrzeb funkcjonowania systemów.
- (27) W związku z tym, że Komisja reprezentuje Unię, która jest zasadniczo jedynym źródłem finansowania programów Galileo i EGNOS i właścicielem systemów, Komisja powinna odpowiadać za przebieg tych programów i zapewnić nad nimi ogólny nadzór. Powinna ona zarządzać funduszami przydzielonymi na programy na podstawie niniejszego rozporządzenia, nadzorować wdrażanie wszystkich działań w ramach programów oraz zapewniać jasny podział odpowiedzialności i zadań, w szczególności między Agencją Europejskiego GNSS i ESA. W związku z tym należy wyznaczyć Komisji, oprócz zadań związanych z tym ogólnymi obowiązkami i pozostałych zadań wynikających z niniejszego rozporządzenia, pewne zadania szczegółowe. W celu optymalizacji zasobów i kompetencji różnych

⁽¹⁾ Dz.U. L 420 z 20.12.2013, s. 1

⁽²⁾ Dz.U. C 380 E z 11.12.2012, s. 84.

zainteresowanych stron Komisja powinna mieć możliwość delegowania pewnych zadań poprzez umowy o delegowaniu zadań, zgodnie z rozporządzeniem (UE, Euratom) nr 966/2012.

(28) Zważywszy na znaczenie naziemnej infrastruktury systemów dla programów Galileo i EGNOS i jej wpływ na ich bezpieczeństwo, określenie lokalizacji tej infrastruktury powinno być jednym z zadań szczegółowych przydzielonych Komisji. Rozmieszczenie naziemnej infrastruktury systemów powinno nadal odbywać się w oparciu o otwarte i przejrzyste procedury. Lokalizacja takiej infrastruktury powinna być określona przy uwzględnieniu ograniczeń geograficznych i technicznych w powiązaniu z optymalnym rozmieszczeniem geograficznym infrastruktury naziemnej oraz z ewentualną obecnością istniejących instalacji i urządzeń odpowiednich do realizacji określonych zadań, a także przy zapewnieniu zgodności z potrzebami poszczególnych stacji naziemnych w zakresie bezpieczeństwa oraz z krajowymi wymogami poszczególnych państw członkowskich dotyczącymi bezpieczeństwa.

(29) Agencja Europejskiego GNSS została ustanowiona rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 912/2010⁽¹⁾, aby realizować cele programów Galileo i EGNOS oraz wykonywać niektóre zadania związane z przebiegiem tych programów. Jest ona agencją unijną, która jako organ w rozumieniu rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 podlega obowiązkowi mającym zastosowanie do agencji unijnych. Należy przyznać jej pewne zadania związane z bezpieczeństwem programów i z jej ewentualnym wyznaczeniem jako organu odpowiedzialnego za PRS. Agencja Europejskiego GNSS powinna również przyczynić się do promowania systemów i oferowania ich na rynku, między innymi przez nawiązanie kontaktów z użytkownikami i potencjalnymi użytkownikami usług świadczonych w ramach programów Galileo i EGNOS, jak również powinna gromadzić informacje na temat ich wymagań oraz rozwoju sytuacji na rynku nawigacji satelitarnej. Ponadto powinna ona wykonywać zadania, które Komisja powierzy jej w drodze umowy lub umów o delegowaniu zadań, obejmujących różne inne zadania szczegółowe związane z programami, w szczególności zadania związane z fazami eksploatacji systemów, w tym z operacyjnym zarządzaniem programami, propagowaniem zastosowań i usług na rynku nawigacji satelitarnej oraz wspieraniem rozwoju podstawowych elementów związanych z programami. W celu umożliwienia Komisji, która reprezentuje Unię, pełnego wykonywania jej uprawnień kontrolnych umowy o delegowaniu zadań powinny zawierać ogólne warunki zarządzania środkami powierzonymi Agencji Europejskiego GNSS.

Przekazanie Agencji Europejskiego GNSS odpowiedzialności za zadania związane z operacyjnym zarządzaniem programami Galileo i EGNOS i ich eksploatacją powinno

następować stopniowo i być uzależnione od pozytywnego zakończenia stosownego przeglądu przebiegu oraz od gotowości Agencji Europejskiego GNSS do przejścia takich zadań, by zapewnić ciągłość tych programów. W przypadku EGNOS przejście powinno mieć miejsce w dniu 1 stycznia 2014 r.; w przypadku Galileo oczekuje się, że nastąpi ono w 2016 r.

(30) Na czas fazy wdrażania programu Galileo Unia powinna zawrzeć z ESA umowę o delegowaniu zadań określającą zadania ESA w tej fazie. Komisja, która reprezentuje Unię, powinna dołożyć wszelkich starań, by zawrzeć tę umowę o delegowaniu zadań w terminie sześciu miesięcy od dnia rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia. W celu umożliwienia Komisji pełnego wykonywania jej uprawnień kontrolnych umowa o delegowaniu zadań powinna zawierać ogólne warunki zarządzania środkami powierzonymi ESA. W odniesieniu do działań finansowanych wyłącznie przez Unię warunki takie powinny zapewniać stopień kontroli porównywalny ze stopniem, który byłby wymagany, gdyby ESA była agencją unijną.

(31) Na czas fazy eksploatacji programów Galileo i EGNOS Agencja Europejskiego GNSS powinna zawrzeć z ESA porozumienia robocze określające zadania ESA związane z rozwojem kolejnych generacji systemów i z zapewnieniem wsparcia technicznego w odniesieniu do systemów obecnej generacji. Porozumienia te powinny być zgodne z rozporządzeniem (UE, Euratom) nr 966/2012. Nie powinny obejmować roli ESA w odniesieniu do działań w zakresie badań naukowych i technologii, ani wczesnych faz działań rozwojowych i badawczych w zakresie infrastruktur tworzonych w ramach programów Galileo i EGNOS. Działania takie powinny być finansowane ze środków spoza budżetu przyznanego na programy, na przykład ze środków przyznanых na program Horyzont 2020.

(32) Odpowiedzialność za przebieg programów Galileo i EGNOS obejmuje w szczególności odpowiedzialność za bezpieczeństwo programów, ich systemów i funkcjonowanie. Z wyjątkiem przypadków zastosowania wspólnego działania Rady 2004/552/WPZiB⁽²⁾, które należy poddać przeglądowi, by odzwierciedlało ono zmiany w programach Galileo i EGNOS, w zarządzaniu nimi oraz zmiany w Traktacie o Unii Europejskiej i Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej wynikające z Traktatu z Lizbony, odpowiedzialność za bezpieczeństwo ponosi Komisja, mimo że niektóre zadania w zakresie bezpieczeństwa są powierzone Agencji Europejskiego GNSS. Do Komisji należy tworzenie mechanizmów mających zapewnić właściwą koordynację między poszczególnymi podmiotami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo.

(33) Przy stosowaniu niniejszego rozporządzenia w sprawach dotyczących bezpieczeństwa Komisja powinna zasięgać opinii odpowiednich ekspertów ds. bezpieczeństwa z państw członkowskich.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 912/2010 z dnia 22 września 2010 r. ustanawiające Agencję Europejskiego GNSS, uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1321/2004 w sprawie ustanowienia struktur zarządzania europejskimi programami radionawigacyjnymi i zmieniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 683/2008 (Dz.U. L 276 z 20.10.2010, s. 11).

⁽²⁾ Wspólne działanie Rady 2004/552/WPZiB z dnia 12 lipca 2004 r. w sprawie aspektów działania europejskiego systemu radionawigacji satelitarnej mających wpływ na bezpieczeństwo Unii Europejskiej (Dz.U. L 246 z 20.7.2004, s. 30).

- (34) Ze względu na szczególną wiedzę specjalistyczną, którą posiada ESDZ, oraz na jej regularne kontakty z organami administracji państw trzecich i z organizacjami międzynarodowymi może ona wspierać Komisję w realizacji pewnych zadań związanych z bezpieczeństwem systemów i programów Galileo i EGNOS w dziedzinie stosunków zewnętrznych, zgodnie z decyzją Rady 2010/427/UE⁽¹⁾. Komisja powinna zapewnić pełne włączenie ESDZ w swoje działania w zakresie realizacji zadań dotyczących bezpieczeństwa w dziedzinie stosunków zewnętrznych. W tym celu należy zapewnić ESDZ wszelkie niezbędne wsparcie techniczne.
- (35) Aby zapewnić bezpieczny obieg informacji w ramach zakresu stosowania niniejszego rozporządzenia, odpowiednie przepisy dotyczące bezpieczeństwa powinny dawać stopień ochrony informacji niejawnych UE równoważny stopniowi ochrony zapewnianemu przez przepisy dotyczące bezpieczeństwa określone w załączniku do decyzji Komisji 2001/844/WE, EWWiS, Euratom⁽²⁾ oraz przepisy Rady dotyczące bezpieczeństwa określone w załącznikach do decyzji Rady 2013/488/UE⁽³⁾. Każde państwo członkowskie powinno zapewnić, aby jego krajowe przepisy dotyczące bezpieczeństwa miały zastosowanie do wszystkich mieszkających na jego terytorium osób fizycznych oraz do wszystkich mających na nim siedzibę osób prawnych, które mają do czynienia z informacjami niejawnymi UE dotyczącymi programów Galileo i EGNOS. Przepisy ESA dotyczące bezpieczeństwa i decyzję Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa z dnia 15 czerwca 2011 r.⁽⁴⁾ należy uważać za równoważne z przepisami dotyczącymi bezpieczeństwa określonymi w załączniku do decyzji 2001/844/WE, EWWiS, Euratom oraz z przepisami dotyczącymi bezpieczeństwa określonymi w załącznikach do decyzji 2013/488/UE.
- (36) Niniejsze rozporządzenie nie narusza obecnych i przyszłych przepisów dotyczących dostępu do dokumentów, przyjmowanych zgodnie z art. 15 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE). Ponadto niniejszego rozporządzenia nie należy rozumieć jako nakładającego na państwa członkowskie obowiązek nieuwzględniania ich konstytucyjnych zobowiązań w zakresie dostępu do dokumentów.
- (37) W celu przyznania funduszy unijnych przeznaczonych na programy Galileo i EGNOS, w wysokości stanowiącej pułap, którego Komisja nie powinna przekroczyć, należy stosować skuteczne procedury udzielania zamówień publicznych, w szczególności negocjowanie umów

w sposób zapewniający optymalne wykorzystanie zasobów, zadowalające świadczenie usług, sprawne działanie programów, właściwe zarządzanie ryzykiem i przestrzeganie zaproponowanego harmonogramu. Odpowiednia instytucja zamawiająca powinna dołożyć wszelkich starań, aby zapewnić przestrzeganie tych wymogów.

- (38) Biorąc pod uwagę, że programy Galileo i EGNOS będą zasadniczo finansowane przez Unię, udzielanie zamówień publicznych w ramach tych programów powinno być zgodne z zasadami Unii dotyczącymi zamówień publicznych oraz powinno mieć przede wszystkim na celu optymalne wykorzystanie zasobów, kontrolowanie kosztów, ograniczenie ryzyka, poprawę skuteczności i zmniejszenie zależności od jednego dostawcy. Należy zapewnić otwartą i uczciwą konkurencję w całym łańcuchu dostaw oraz wyważone oferowanie możliwości uczestnictwa podmiotom przemysłowym na wszystkich szczeblach, w tym w szczególności nowym podmiotom oraz małym i średnim przedsiębiorstwom („MŚP”). Należy unikać ewentualnego nadużywania dominującej pozycji i długotrwałej zależności od jednego dostawcy. W miarę potrzeb należy korzystać z wielu źródeł dostaw, tak aby ograniczyć ryzyko związane z programem, uniknąć zależności od jednego dostawcy i zapewnić lepszą ogólną kontrolę programów oraz ich kosztów i harmonogramu. Ponadto należy chronić i wspierać rozwój europejskiego przemysłu we wszystkich dziedzinach związanych z nawigacją satelitarną zgodnie z umowami międzynarodowymi, których Unia jest stroną. Należy w jak największym stopniu zmniejszać ryzyko niewłaściwego wykonania lub niewykonania zamówienia. W tym celu wykonawcy powinni wykazać trwałe charakter wykonywania zobowiązań umownych pod względem podjętych zobowiązań i czasu trwania umowy. Instytucje zamawiające powinny zatem w stosownych przypadkach szczegółowo określić wymogi dotyczące niezawodności dostaw i usług.

Ponadto w przypadku zakupu towarów i usług wrażliwych instytucje zamawiające mogą uzależnić takie zakupy od spełnienia szczególnych wymogów, w szczególności mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa informacji. Unijne sektory przemysłu powinny mieć możliwość korzystania ze źródeł spoza Unii w odniesieniu do niektórych elementów i usług, jeżeli wykazane zostaną znaczne korzyści pod względem jakości i kosztów, jednakże przy uwzględnieniu strategicznego charakteru programów oraz wymogów Unii w zakresie bezpieczeństwa i kontroli eksportu. Należy wykorzystywać inwestycje sektora publicznego oraz doświadczenia i kompetencje przemysłu, w tym doświadczenia zdobyte podczas fazy definicji oraz fazy rozwoju i walidacji programów, zapewniając jednocześnie, aby nie naruszać zasad konkurencyjnych przetargów.

(1) Decyzja Rady 2010/427/UE z dnia 26 lipca 2010 r. określająca organizację i zasady funkcjonowania Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych (Dz.U. L 201 z 3.8.2010, s. 30).

(2) 2001/844/WE, EWWiS, Euratom: decyzja Komisji z dnia 29 listopada 2001 r. zmieniająca jej regulamin wewnętrzny (Dz.U. L 317 z 3.12.2001, s. 1).

(3) 2013/488/UE: decyzja Rady z dnia 23 września 2013 r. w sprawie przepisów bezpieczeństwa dotyczących ochrony informacji niejawnych UE (Dz.U. L 274 z 15.10.2013, s. 17).

(4) Dz.U. C 304 z 15.10.2011, s. 7.

- (39) Aby lepiej ocenić całkowity koszt produktu, usługi lub robót, które są przedmiotem przetargu, w tym długoterminowych kosztów operacyjnych, należy w stosownych przypadkach w ramach procedury udzielania zamówienia

- uwzględnić całkowite koszty ponoszone przez cały okres użyteczności produktu, usługi lub robót, które są przedmiotem przetargu, z zastosowaniem podejścia oszczędnościowego, takiego jak rachunek kosztów cyklu życia, gdy przyznanie zamówienia w ramach przetargu opiera się na kryterium oferty najkorzystniejszej ekonomicznie. W tym celu instytucja zamawiająca powinna się upewnić, czy metodologia mająca posłużyć do obliczenia kosztów ponoszonych przez cały okres użyteczności produktu, usługi lub robót została wyraźnie określona w dokumentach zamówienia lub w ogłoszeniu o zamówieniu i czy pozwala ona na weryfikację rzetelności informacji przekazanych przez oferentów.
- (40) Nawigacja satelitarna jest złożoną i stale rozwijającą się technologią. Wynika stąd niepewność i ryzyko związane z zamówieniami publicznymi udzielanymi w ramach programów Galileo i EGNOS, gdyż zamówienia te mogą obejmować długoterminowe zobowiązania dotyczące urządzeń lub usług. Sytuacja ta wymaga wdrożenia szczególnych środków w zakresie zamówień publicznych, które mają zastosowanie jako uzupełnienie przepisów rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012. Instytucja zamawiająca powinna zatem mieć możliwość przywrócenia równych warunków konkurencji, jeżeli przed rozpoczęciem przetargu co najmniej jedno przedsiębiorstwo posiada uprzywilejowane informacje dotyczące działań związanych z tym przetargiem. Powinno również być możliwe udzielenie zamówienia w postaci zamówienia w transzach warunkowych, wprowadzenie warunkowo aneksu do umowy w ramach jej realizacji, a nawet nałożenie obowiązku minimalnego zakresu podwykonawstwa. Ponadto w związku z niepewnością technologiczną, która charakteryzuje programy Galileo i EGNOS, nie zawsze można dokładnie przewidzieć ceny umowne i w związku z tym należałoby zawierać umowy o szczególnej konstrukcji, która nie określa stałej i ostatecznej ceny i zawiera klauzule ochrony interesów finansowych Unii.
- (41) Należy odnotować, że zgodnie z art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) państwa członkowskie powinny powstrzymać się od podejmowania środków mogących zaszkodzić programom Galileo i EGNOS lub usługom. Należy również wyjaśnić, że zainteresowane państwa członkowskie powinny podejmować wszystkie środki konieczne do zapewnienia ochrony stacji naziemnych utworzonych na ich terytorium. Ponadto państwa członkowskie i Komisja powinny współpracować między sobą oraz z odpowiednimi organami międzynarodowymi i regulacyjnymi, by zapewnić dostępność i ochronę widma radiowego niezbędnego dla systemu utworzonego w ramach programu Galileo, by umożliwić pełen rozwój i wdrożenie zastosowań bazujących na tym systemie, zgodnie z decyzją Parlamentu Europejskiego i Rady nr 243/2012/UE⁽¹⁾.
- (42) Ze względu na globalny charakter systemów zasadnicze znaczenie ma, by Unia zawarła ramach programów Galileo i EGNOS porozumienia z państwami trzecimi i z organizacjami międzynarodowymi zgodnie z art. 218 TFUE, zwłaszcza w celu zapewnienia ich właściwego wdrażania, rozwiązywania niektórych zagadnień dotyczących bezpieczeństwa i pobierania opłat, optymalizacji usług świadczonych na rzecz obywateli Unii oraz zaspokojenia potrzeb państw trzecich i organizacji międzynarodowych. W stosownych przypadkach wskazane byłoby również dostosowanie istniejących umów do zmian w programach Galileo i EGNOS. W toku przygotowywania i zawierania tych umów Komisja może skorzystać z pomocy ESDZ, ESA i Agencji Europejskiego GNSS w granicach zadań, jakie zostały im wyznaczone na mocy niniejszego rozporządzenia.
- (43) Należy potwierdzić, że w celu wykonania niektórych zadań o charakterze nieregulacyjnym Komisja może w stosownych przypadkach i w niezbędnym zakresie korzystać z pomocy technicznej niektórych stron zewnętrznych. Również inne podmioty zaangażowane w publiczne zarządzanie programami Galileo i EGNOS mogą korzystać z tej samej pomocy technicznej przy wykonywaniu zadań powierzonych im na mocy niniejszego rozporządzenia.
- (44) Unia opiera się na poszanowaniu praw podstawowych; w szczególności art. 7 i 8 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej wyraźnie uznają podstawowe prawo do prywatności i ochrony danych osobowych. Należy zapewnić ochronę danych osobowych i prywatności w ramach programów Galileo i EGNOS.
- (45) Przez cały cykl wydatkowania należy chronić interesy finansowe Unii z zastosowaniem proporcjonalnych środków, w tym środków zapobiegania nieprawidłowościom, ich wykrywania i prowadzenia dochodzeń, a także odzyskiwania środków utraconych, nienależnie wypłaconych lub nieodpowiednio wykorzystanych oraz, w stosownych przypadkach, nakładania kar administracyjnych i finansowych zgodnie z rozporządzeniem (UE, Euratom) nr 966/2012.
- (46) Niezbędne jest zapewnienie regularnego informowania Parlamentu Europejskiego i Rady o realizacji programów Galileo i EGNOS, zwłaszcza jeśli chodzi o zarządzanie ryzykiem, koszty, harmonogram i wyniki. Parlament Europejski, Rada i Komisja będą ponadto uczestniczyć w międzyinstytucjonalnym panelu ds. Galileo, zgodnie ze wspólną deklaracją w sprawie międzyinstytucjonalnego panelu ds. Galileo opublikowaną wraz z niniejszym rozporządzeniem.
- (47) W oparciu o uzgodnione wskaźniki Komisja powinna przeprowadzać oceny skuteczności i efektywności środków podejmowanych na rzecz realizacji celów programów Galileo i EGNOS.

(¹) Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 243/2012/UE z dnia 14 marca 2012 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu dotyczącego polityki w zakresie widma radiowego (Dz.U. L 81 z 21.3.2012, s. 7).

- (48) W celu zapewnienia bezpieczeństwa systemów i ich funkcjonowania należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania aktów zgodnie z art. 290 TFUE w odniesieniu do celów wyższego rzędu niezbędnych do zapewnienia bezpieczeństwa systemów i ich funkcjonowania. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów. Przygotowując i opracowując akty delegowane, Komisja powinna zapewnić jednoczesne, terminowe i odpowiednie przekazywanie stosownych dokumentów Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
- (49) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego rozporządzenia należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011⁽¹⁾.
- (50) Należyte zarządzanie publiczne wymaga jednolitego zarządzania programami Galileo i EGNOS, szybszego podejmowania decyzji i równego dostępu do informacji, dlatego przedstawiciele Agencji Europejskiego GNSS i ESA powinni mieć możliwość uczestniczenia w charakterze obserwatorów w pracach Komitetu ds. Europejskich Programów GNSS (zwanego dalej „komitetem”), powołanego w celu wspierania Komisji. Z tych samych powodów przedstawiciele państw trzecich lub organizacji międzynarodowych, które zawarły umowę międzynarodową z Unią, powinni mieć możliwość uczestniczenia w pracach komitetu przy zastrzeżeniu wymogów bezpieczeństwa i zgodnie z postanowieniami takiej umowy. Przedstawiciele Agencji Europejskiego GNSS, ESA, państw trzecich i organizacji międzynarodowych nie mają prawa uczestniczyć w głosowaniach komitetu.
- (51) Ponieważ cel niniejszego rozporządzenia, a mianowicie utworzenie i eksploatacja systemów nawigacji satelitarnej, nie może być osiągnięty w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, gdyż przekracza możliwości finansowe i techniczne każdego państwa członkowskiego działającego pojedynczo, natomiast możliwe jest lepsze osiągnięcie tego celu w drodze podjęcia działań na poziomie Unii, ze względu na ich rozmiary i skutki, Unia może podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 TUE. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu.
- (52) Wspólne Przedsiębiorstwo Galileo, ustanowione na mocy rozporządzenia Rady (WE) nr 876/2002⁽²⁾, zakończyło

działalność w dniu 31 grudnia 2006 r. W związku z tym należy uchylić rozporządzenie (WE) nr 876/2002.

- (53) Ze względu na potrzebę oceny programów Galileo i EGNOS oraz na zakres zmian, które należy wprowadzić w rozporządzeniu (WE) nr 683/2008, oraz dla zapewnienia przejrzystości i pewności prawa należy uchylić rozporządzenie (WE) nr 683/2008,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

ROZDZIAŁ I

PRZEPISY OGÓLNE

Artykuł 1

Przedmiot

Niniejsze rozporządzenie ustanawia zasady realizacji i eksploatacji systemów w ramach europejskich programów nawigacji satelitarnej, w szczególności zasady dotyczące zarządzania i wkładu finansowego Unii.

Artykuł 2

Europejskie systemy i programy nawigacji satelitarnej

1. Europejskie programy nawigacji satelitarnej Galileo i EGNOS obejmują wszystkie działania konieczne do celów definiowania, rozwoju, walidacji, budowy, działania, odnawiania i udoskonalania europejskich systemów nawigacji satelitarnej, tj. systemu utworzonego w ramach programu Galileo i systemu EGNOS, oraz zapewniania ich bezpieczeństwa i interoperacyjności.

Programy te mają również na celu maksymalizację społeczno-gospodarczych korzyści z europejskich systemów nawigacji satelitarnej, w szczególności dzięki propagowaniu korzystania z systemów i pobudzania rozwoju zastosowań i usług bazujących na tych systemach.

2. System utworzony w ramach programu Galileo stanowi cywilny system podlegający cywilnej kontroli oraz autonomiczną infrastrukturę globalnego systemu nawigacji satelitarnej (GNSS) obejmującą konstelację satelitów i światową sieć stacji naziemnych.

3. System EGNOS stanowi regionalną infrastrukturę systemu nawigacji satelitarnej monitorującą i korygującą otwarte sygnały emitowane przez istniejące globalne systemy nawigacji satelitarnej, a także sygnały usługi otwartej oferowanej przez system ustanowiony w ramach programu Galileo, kiedy staną się one dostępne. Obejmuje on stacje naziemne i kilka transponderów zainstalowanych na satelitach geostacjonarnych.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

⁽²⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 876/2002 z dnia 21 maja 2002 r. ustanawiające Wspólne Przedsiębiorstwo Galileo (Dz.U. L 138 z 28.5.2002, s. 1).

4. Cele szczegółowe programu Galileo polegają na zapewnieniu możliwości wykorzystania sygnałów emitowanych przez system stworzony w ramach tego programu do wypełnienia następujących funkcji:

- a) oferowania usługi otwartej, bezpłatnej dla użytkowników i dostarczającej informacji niezbędnych do pozycjonowania i określania czasu, przeznaczonej głównie dla szerokiego zakresu zastosowań nawigacji satelitarnej;
- b) udziału, w oparciu o sygnały usługi otwartej Galileo lub w współpracy z innymi systemami nawigacji satelitarnej, w usługach monitorowania poprawności współrzędnych przeznaczonych dla użytkowników zastosowań związanych z ochroną życia zgodnie z międzynarodowymi standardami;
- c) oferowania usługi komercyjnej pozwalającej na rozwój zastosowań profesjonalnych lub komercyjnych dzięki zwiększonej wydajności oraz dzięki danym o większej wartości dodanej niż dane uzyskiwane w ramach usługi otwartej;
- d) oferowania usługi publicznej o regulowanym dostępie (ang. *public regulated service*, „PRS”) zarezerwowanej dla użytkowników upoważnionych przez władze publiczne, przeznaczonej do szczególnych zastosowań, które wymagają wysokiego poziomu ciągłości usług, nieodpłatnie dla państw członkowskich, Rady, Komisji, ESDZ i, w stosownych przypadkach, należycie upoważnionych agencji unijnych; usługa ta wykorzystuje silne, zakodowane sygnały. Kwestię pobierania opłat od pozostałych uczestników PRS, o których mowa w art. 2 decyzji nr 1104/2011/UE, ocenia się w poszczególnych przypadkach, a odpowiednie postanowienia określa się w umowach zawartych zgodnie z art. 3 ust. 5 tej decyzji;
- e) wkładu w świadczenie usługi poszukiwawczo-ratowniczej w ramach systemu COSPAS-SARSAT poprzez wykrywanie sygnałów alarmowych wysyłanych przez nadajniki i przez wysyłanie do nich sygnałów zwrotnych.

5. Cele szczegółowe programu EGNOS polegają na zapewnieniu możliwości wykorzystania sygnałów emitowanych przez system EGNOS do wypełnienia następujących funkcji:

- a) oferowania usługi otwartej, bezpłatnej dla użytkowników i dostarczającej informacji niezbędnych do pozycjonowania i określania czasu, przeznaczonej głównie dla szerokiego zakresu zastosowań nawigacji satelitarnej na obszarze objętym systemem EGNOS;
- b) oferowania usługi rozpowszechniania danych o charakterze komercyjnym, czyli „EGNOS Data Access Service” (EDAS) pozwalającej na rozwój zastosowań profesjonalnych lub komercyjnych dzięki zwiększonej wydajności oraz dzięki danym o większej wartości dodanej niż dane uzyskiwane w ramach usługi otwartej;

- c) oferowania usługi związanej z ochroną życia, przeznaczonej dla użytkowników, dla których bezpieczeństwo ma zasadnicze znaczenie; usługa ta, świadczona bez pobierania opłat bezpośrednio od użytkowników, spełnia w szczególności wymogi niektórych sektorów dotyczące ciągłości, dostępności i dokładności i zawiera funkcję integralności pozwalającą na ostrzeżenie użytkowników w przypadku zakłócenia funkcjonowania lub wystąpienia sygnałów przekroczenia tolerancji w systemach wzmacnianych przez system EGNOS na obszarze nim objętym;

Priorytetowo funkcje te zostają zapewnione jak najszybciej na terytoriach państw członkowskich położonym w Europie.

Z zastrzeżeniem ograniczeń technicznych oraz stosownie do umów międzynarodowych geograficzny zasięg systemu EGNOS można rozszerzyć na inne regiony świata, w szczególności na terytoria krajów kandydujących, krajów trzecich należących do jednolitej europejskiej przestrzeni powietrznej oraz krajów objętych europejską polityką sąsiedztwa. Kosztów takiego rozszerzenia, w tym odpowiednich kosztów eksploatacji, nie pokrywa się z zasobów, o których mowa w art. 9. Rozszerzenie takie nie opóźnia rozszerzenia geograficznego zasięgu systemu EGNOS na całym terytoriach państw członkowskich położonych w Europie.

Artykuł 3

Fazy programu Galileo

Program Galileo obejmuje następujące fazy:

- a) fazę definiowania, w ramach której zaprojektowano strukturę systemu i określono jego elementy i która zakończyła się w 2001 r.;
- b) fazę rozwoju i walidacji, której zakończenie zaplanowano do dnia 31 grudnia 2013 r., obejmującą budowę i umieszczenie na orbicie pierwszych satelitów, utworzenie pierwszych elementów infrastruktury naziemnej oraz wszystkie prace i działania niezbędne do przeprowadzenia walidacji systemu na orbicie;
- c) fazę wdrażania, której ma zostać zakończona do dnia 31 grudnia 2020 r. i która obejmuje:
 - (i) budowę, utworzenie i ochronę całej infrastruktury kosmicznej, zwłaszcza wszystkich satelitów niezbędnych do osiągnięcia celów szczegółowych, o których mowa w art. 2 ust. 4, oraz wymaganych satelitów zapasowych, a także odpowiednie utrzymanie z uwzględnieniem aktualizacji oraz funkcjonowanie;
 - (ii) budowę, utworzenie i ochronę całej infrastruktury naziemnej, zwłaszcza infrastruktury niezbędnej do kontrolowania satelitów i przetwarzania satelitarnych danych radionawigacyjnych, a także ośrodków usługowych i innych ośrodków naziemnych, a ponadto odpowiednie utrzymanie z uwzględnieniem aktualizacji oraz funkcjonowanie;

- (iii) przygotowania do fazy eksploatacji, w tym czynności przygotowawcze dotyczące świadczenia usług, o których mowa w art. 2 ust. 4;
- d) fazę eksploatacji, obejmującą:
- (i) zarządzanie infrastrukturą kosmiczną, jej utrzymanie, stałe doskonalenie, aktualizację i ochronę, w tym uzupełnianie i zapobieganie dezaktualizacji;
 - (ii) zarządzanie infrastrukturą naziemną, jej utrzymanie, stałe doskonalenie, aktualizację i ochronę, w szczególności jeśli chodzi o ośrodki usługowe i inne naziemne ośrodki, sieci i obiekty, w tym uzupełnianie i zapobieganie dezaktualizacji;
 - (iii) rozwój przyszłych generacji systemu i aktualizację usług, o których mowa w art. 2 ust. 4;
 - (iv) związane z programem działania w zakresie certyfikacji i normalizacji;
 - (v) świadczenie usług, o których mowa w art. 2 ust. 4, i oferowanie ich na rynku;
 - (vi) współpraca z innymi GNSS; oraz
 - (vii) wszelkie inne działania niezbędne dla rozwoju systemu i zapewnienia sprawnego przebiegu programu.

Artykuł 4

Faza eksploatacji EGNOS

Faza eksploatacji EGNOS obejmuje głównie:

- a) zarządzanie infrastrukturą kosmiczną, jej utrzymanie, stałe doskonalenie, aktualizację i ochronę, w tym uzupełnianie i zapobieganie dezaktualizacji;
- b) zarządzanie infrastrukturą naziemną, w szczególności sieciami, obiektami i zapleczem, jej utrzymanie, stałe doskonalenie, aktualizację i ochronę, w tym uzupełnianie i zapobieganie dezaktualizacji;
- c) rozwój przyszłych generacji systemu i aktualizację usług, o których mowa w art. 2 ust. 5;

- d) związane z programem działania w zakresie certyfikacji i normalizacji;
- e) świadczenie usług, o których mowa w art. 2 ust. 5, i oferowanie ich na rynku;
- f) wszystkie elementy uzasadniające niezawodność systemu i jego eksploatacji;
- g) działania koordynacyjne dotyczące osiągnięcia celów szczegółowych zgodnie z art. 2 ust. 5 akapit drugi i trzeci.

Artykuł 5

Zgodność i interoperacyjność systemów

1. Systemy, sieci i usługi wynikające z programów Galileo i EGNOS są zgodne i interoperacyjne z technicznego punktu widzenia.
2. Systemy, sieci i usługi wynikające z programów Galileo i EGNOS są zgodne i interoperacyjne z innymi systemami nawigacji satelitarnej oraz z konwencjonalnymi środkami radionawigacji, jeżeli takie wymagania dotyczące zgodności i interoperacyjności zostały określone w umowie międzynarodowej zawartej zgodnie z art. 29.

Artykuł 6

Własność

Unia jest właścicielem wszelkich rzeczowych aktywów materialnych i niematerialnych utworzonych lub rozwijanych w ramach programów Galileo i EGNOS. W tym celu, w stosownych przypadkach ze stronami trzecimi zawierane są porozumienia dotyczące istniejących praw własności.

Z wykorzystaniem odpowiednich ram Komisja zapewnia optymalne wykorzystanie aktywów, o których mowa w niniejszym artykule; w szczególności jak najskuteczniej zarządza ona prawami własności intelektualnej związanymi z programami Galileo i EGNOS, uwzględniając konieczność ochrony praw własności intelektualnej Unii i podniesienia ich wartości, a także interesy wszystkich zainteresowanych stron oraz konieczność harmonijnego rozwoju rynków i nowych technologii. W tym celu Komisja zapewnia, aby umowy zawierane w ramach programów Galileo i EGNOS przewidywały możliwość przekazywania stronom trzecim praw własności intelektualnej wynikających z prac wykonanych w ramach tych programów lub przyznawania licencji na korzystanie z tych praw.

ROZDZIAŁ II

WKŁAD I MECHANIZMY BUDŻETOWE

Artykuł 7

Działania

1. Środki budżetowe Unii przydzielone na mocy niniejszego rozporządzenia na programy Galileo i EGNOS na lata 2014–2020 są przyznawane w celu finansowania działań związanych z:
 - a) ukończeniem fazy wdrażania programu Galileo, o której mowa w art. 3 lit. c);

- b) fazą eksploatacji programu Galileo, o której mowa w art. 3 lit. d);
- c) fazą eksploatacji programu EGNOS, o której mowa w art. 4;
- d) zarządzaniem programami Galileo i EGNOS i monitorowaniem ich.

2. Środki budżetowe Unii przydzielone na programy Galileo i EGNOS są – zgodnie z art. 9 ust. 2 – przyznawane również na finansowanie działań związanych z badaniami i rozwojem podstawowych elementów, takich jak chipsety i odbiorniki działające dzięki Galileo.

3. Środki budżetowe Unii przydzielone na programy Galileo i EGNOS obejmują również wydatki Komisji związane z działaniami w zakresie przygotowania, monitorowania, kontroli, audytu i oceny koniecznymi do zarządzania programami i osiągnięcia celów szczegółowych, o których mowa w art. 2 ust. 4 i 5. Wydatki takie mogą obejmować w szczególności:

- a) analizy i posiedzenia ekspertów;
- b) działania informacyjne i komunikacyjne, w tym komunikację instytucjonalną dotyczącą priorytetów politycznych Unii, o ile mają one bezpośredni związek z celami niniejszego rozporządzenia, ze szczególnym uwzględnieniem tworzenia synergii z innymi odnośnymi dziedzinami polityki Unii;
- c) sieci technologii informacyjnych (IT), których celem jest przetwarzanie lub wymiana danych;
- d) każdą inną pomoc techniczną lub administracyjną udzielaną Komisji w celu zarządzania programami.

4. Koszty programów Galileo i EGNOS i ich poszczególnych faz są jasno określone. Komisja, zgodnie z zasadą przejrzystego zarządzania, informuje corocznie Parlament Europejski, Radę i komitet, o którym mowa w art. 36 (zwany dalej „komitetem”) o przeznaczaniu i wykorzystaniu funduszy unijnych, w tym rezerwy na nieprzewidziane wydatki, na każde z działań określone w ust. 1, 2 i 3 niniejszego artykułu.

Artykuł 8

Finansowanie programów Galileo i EGNOS

1. Zgodnie z art. 9 Unia finansuje związane z programami Galileo i EGNOS działania, o których mowa w art. 7 ust. 1, 2 i 3, by osiągnąć cele określone w art. 2, bez uszczerbku dla ewentualnego wkładu z innych źródeł finansowania, w tym ze źródeł, o których mowa w ust. 2 i 3 niniejszego artykułu.

2. Państwa członkowskie mogą złożyć wniosek o zapewnienie dodatkowego finansowania programów Galileo i EGNOS w celu uwzględnienia dodatkowych elementów w szczególnych przypadkach, pod warunkiem że te dodatkowe elementy nie powodują żadnych obciążeń finansowych lub technicznych ani opóźnień w danym programie. Na podstawie wniosku państwa członkowskiego Komisja decyduje, zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 36 ust. 3, czy spełniono oba te warunki. Komisja przekazuje Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i komitetowi informacje na temat jakiegokolwiek wpływu stosowania przepisów niniejszego ustępu na programy Galileo i EGNOS.

3. Państwa trzecie i organizacje międzynarodowe także mogą zapewnić dodatkowe finansowanie programów Galileo i EGNOS. Warunki i zasady ich udziału określa się w umowach międzynarodowych, o których mowa w art. 29.

4. Dodatkowe finansowanie, o którym mowa w ust. 2 i 3 niniejszego artykułu, stanowi zewnętrzne dochody przeznaczone na określony cel zgodnie z art. 21 ust. 2 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012.

Artykuł 9

Zasoby

1. Pula środków finansowych przeznaczona na realizację działań, o których mowa w art. 7 ust. 1, 2 i 3 oraz na pokrycie ryzyka związanego z tymi działaniami wynosi 7 071,73 mln EUR według cen aktualnych na okres od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.

Roczne środki zatwierdzane są przez Parlament Europejski i Radę w granicach wieloletnich ram finansowych.

Kwotę, o której mowa w akapicie pierwszym, dzieli się na następujące kategorie wydatków według cen aktualnych:

- a) na działania, o których mowa w art. 7 ust. 1 lit. a) – 1 930 mln EUR;
- b) na działania, o których mowa w art. 7 ust. 1 lit. b) – 3 000 mln EUR;
- c) na działania, o których mowa w art. 7 ust. 1 lit. c) – 1 580 mln EUR;
- d) na działania, o których mowa w art. 7 ust. 1 lit. d) i art. 7 ust. 3 – 561,73 mln EUR.

2. Bez uszczerbku dla wszelkich kwot przyznanych na rozwój zastosowań bazujących na systemach w ramach programu Horyzont 2020 środki budżetowe przydzielone na programy Galileo i EGNOS, w tym dochody przeznaczone na określony cel, służą finansowaniu działań, o których mowa w art. 7 ust. 2, do maksymalnej wysokości 100 mln EUR w cenach stałych.

3. Komisja może przenieść środki z jednej kategorii wydatków określonych w ust. 1 akapit trzeci lit. a)–d) do innej, do wysokości 10 % kwoty, o której mowa w ust. 1 akapit pierwszy. Jeżeli łączna kwota przeniesienia przekracza 10 % kwoty, o której mowa w ust. 1 akapit pierwszy, Komisja zasięga opinii komitetu zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 36 ust. 2.

Komisja informuje Parlament Europejski i Radę o każdym przeniesieniu środków z jednej kategorii wydatków do innej.

4. Środki są wydawane zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami niniejszego rozporządzenia i rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012.

5. Zobowiązania budżetowe przeznaczone na programy Galileo i EGNOS są przyznawane w transzach rocznych.

6. Komisja zarządza środkami finansowymi, o których mowa w ust. 1, w sposób przejrzysty i gospodarny. Komisja co roku sporządza sprawozdania dla Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie stosowanej strategii zarządzania kosztami.

Artykuł 10

Dochody generowane przez programy Galileo i EGNOS

1. Dochody generowane w wyniku eksploatacji systemów są pobierane przez Unię, przekazywane do budżetu Unii i przeznaczone na programy Galileo i EGNOS, w szczególności na cel określony w art. 2 ust. 1. Jeżeli dochody okażą się wyższe od kwoty koniecznej do finansowania faz eksploatacji programów, wszelkie dostosowanie zasady przydziału podlega zatwierdzeniu przez Parlament Europejski i Radę na podstawie wniosku Komisji.

2. Umowy zawierane z podmiotami sektora prywatnego mogą określać mechanizm podziału dochodów.

3. Odsetki od płatności zaliczkowych dokonanych na rzecz podmiotów odpowiedzialnych za wykonanie budżetu w sposób pośredni są przeznaczone na działania będące przedmiotem umowy o delegowaniu zadań lub umowy zawartej między Komisją a zainteresowanym podmiotem. Zgodnie z zasadą należytego zarządzania finansami podmioty odpowiedzialne za wykonanie budżetu w sposób pośredni otwierają rachunki umożliwiające identyfikację środków i odpowiadających im odsetek.

ROZDZIAŁ III

PUBLICZNE ZARZĄDZANIE PROGRAMAMI GALILEO I EGNOS

Artykuł 11

Zasady zarządzania programami Galileo i EGNOS

Publiczne zarządzanie programami Galileo i EGNOS oparte jest na zasadach:

- a) ścisłego podziału zadań i zakresu odpowiedzialności między poszczególnymi zaangażowanymi podmiotami, w szczególności Komisję, Agencję Europejskiego GNSS i ESA, przy czym ogólną odpowiedzialność ponosi Komisja;
- b) lojalnej współpracy między podmiotami, o których mowa w lit. a), i państwami członkowskimi;
- c) ścisłej kontroli programów, w tym skrupulatnego przestrzegania kosztorysu i harmonogramu przez wszystkie zaangażowane podmioty, w dziedzinach wchodzących w zakres ich odpowiedzialności, w odniesieniu do celów programów Galileo i EGNOS;
- d) optymalizacji i racjonalizacji wykorzystania istniejących struktur, aby uniknąć dublowania specjalistycznej wiedzy technicznej;
- e) stosowania systemów i technik zarządzania projektem opartych na najlepszych praktykach, by nadzorować realizację programów Galileo i EGNOS pod kątem specyficznych wymogów i przy wsparciu ze strony ekspertów w tej dziedzinie.

Artykuł 12

Rola Komisji

1. Komisja ponosi ogólną odpowiedzialność za programy Galileo i EGNOS. Zarządza ona środkami przydzielanymi na mocy niniejszego rozporządzenia i sprawuje nadzór nad realizacją wszystkich działań w ramach programów, w szczególności w odniesieniu do kosztów, harmonogramu i wyników.
2. Poza odpowiedzialnością ogólną, o której mowa w ust. 1, i zadaniami szczegółowymi, o których mowa niniejszym rozporządzeniu, Komisja:
 - a) zapewnia przejrzysty podział zadań między poszczególne podmioty zaangażowane w programy Galileo i EGNOS i w tym celu powierza – w szczególności w drodze umów o delegowaniu zadań – Agencji Europejskiego GNSS i ESA zadania, o których mowa odpowiednio w art. 14 ust. 2 i art. 15;
 - b) zapewnia terminową realizację programów Galileo i EGNOS w ramach przydzielonych na te programy zasobów oraz zgodnie z celami programów określonymi w art. 2;

W tym celu ustanawia i wdraża odpowiednie instrumenty i środki strukturalne niezbędne do rejestrowania, kontroli, ograniczania i monitorowania ryzyka związanego z programami;

- c) zarządza – w imieniu Unii i w ramach jej kompetencji – stosunkami z państwami trzecimi i z organizacjami międzynarodowymi;

- d) przekazuje państwom członkowskim i Parlamentowi Europejskiemu, w odpowiednim terminie, wszelkie istotne informacje związane z programami Galileo i EGNOS, w szczególności z zakresu zarządzania ryzykiem, ogólnych kosztów, rocznych kosztów operacyjnych każdego istotnego elementu infrastruktury Galileo, dochodów, harmonogramu i wyników, a także przegląd wdrożenia systemów i technik zarządzania projektem, o których mowa w art. 11 lit. e);
- e) ocenia możliwości propagowania korzystania z europejskich systemów nawigacji satelitarnej i zapewnienia ich wykorzystania w różnych sektorach gospodarki, między innymi w drodze analizy sposobów czerpania korzyści wynikających z systemów.

3. Na potrzeby właściwego przebiegu faz wdrażania i eksploatacji programu Galileo i fazy eksploatacji programu EGNOS, o których mowa odpowiednio w art. 3 i 4, Komisja określa, w razie konieczności, środki wymagane w celu:

- a) zarządzania ryzykiem i ograniczenia ryzyka nieodłącznie związanego z przebiegiem programów Galileo i EGNOS;
- b) określania etapów decyzyjnych istotnych dla monitorowania i oceny realizacji programów;
- c) określenia lokalizacji infrastruktury naziemnej systemów zgodnie z wymogami bezpieczeństwa, w oparciu o otwarte i przejrzyste procedury, oraz zapewnienia jej funkcjonowania;
- d) określenia specyfikacji technicznych i operacyjnych niezbędnych do wypełniania funkcji, o których mowa w art. 2 ust. 4 lit. b) i c), oraz wprowadzania zmian w systemach.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 36 ust. 3.

Artykuł 13

Bezpieczeństwo systemów i ich funkcjonowanie

1. Komisja zapewnia bezpieczeństwo programów Galileo i EGNOS, w tym bezpieczeństwo systemów i ich funkcjonowania. W tym celu Komisja:

- a) bierze pod uwagę potrzebę nadzoru oraz zintegrowania – w ramach wszystkich programów – wymogów i norm w zakresie bezpieczeństwa;

- b) zapewnia, aby łączny efekt tych wymogów i norm wspierał pomyślny przebieg programów, w szczególności w odniesieniu do kosztów, zarządzania ryzykiem i harmonogramu;
- c) ustanawia mechanizmy koordynacji między poszczególnymi zaangażowanymi podmiotami;
- d) uwzględnia obowiązujące normy i wymogi w zakresie bezpieczeństwa, aby nie dopuścić do obniżenia ogólnego poziomu bezpieczeństwa i do zakłócenia funkcjonowania istniejących systemów opartych na tych normach i wymogach.

2. Bez uszczerbku dla art. 14 i 16 niniejszego rozporządzenia i art. 8 decyzji nr 1104/2011/UE, Komisja przyjmuje akty delegowane, zgodnie z art. 35, ustalające cele wyższego rzędu niezbędne do zapewnienia bezpieczeństwa programów Galileo i EGNOS, o których mowa w ust. 1.

3. Komisja ustala niezbędne specyfikacje techniczne i inne środki w celu realizacji celów wyższego rzędu, o których mowa w ust. 2. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 36 ust. 3.

4. ESDZ nadal wspiera Komisję w wykonywaniu jej zadań w obszarze stosunków zewnętrznych, zgodnie z art. 2 ust. 2 decyzji 2010/427/UE.

Artykuł 14

Rola Agencji Europejskiego GNSS

1 Zgodnie z wytycznymi określonymi przez Komisję, Agencja Europejskiego GNSS:

- a) zapewnia, w kwestii bezpieczeństwa programów Galileo i EGNOS i bez uszczerbku dla art. 13 i 16:

(i) poprzez Radę Akredytacji w zakresie Bezpieczeństwa – akredytację w zakresie bezpieczeństwa zgodnie z rozdziałem III rozporządzenia (UE) nr 912/2010; w tym celu wszczyna procedury bezpieczeństwa i nadzoruje ich stosowanie oraz przeprowadza audyty bezpieczeństwa systemu;

(ii) funkcjonowanie centrum monitorowania bezpieczeństwa Galileo, o którym mowa w art. 6 lit. d) rozporządzenia (UE) nr 912/2010, zgodnie z normami i wymogami przewidzianymi w art. 13 niniejszego rozporządzenia oraz instrukcjami w oparciu o wspólne działanie 2004/552/WPZiB;

- b) wykonuje zadania określone w art. 5 decyzji nr 1104/2011/UE i wspomaga Komisję zgodnie z art. 8 ust. 6 tej decyzji;

c) w ramach faz wdrażania i eksploatacji programu Galileo i fazy eksploatacji programu EGNOS przyczynia się do promowania usług, o których mowa w art. 2 ust. 4 i 5, i oferowania tych usług na rynku, w tym przez przeprowadzenie niezbędnych analiz rynku, w szczególności za pomocą corocznego sprawozdania rynkowego sporządzonego przez Agencję Europejskiego GNSS na temat rynku zastosowań i usług, przez nawiązanie bliskich kontaktów z użytkownikami i potencjalnymi użytkownikami systemów w celu gromadzenia informacji o ich potrzebach, przez śledzenie rozwoju sytuacji na rynkach nawigacji satelitarnej niższego szczebla oraz w drodze opracowania planu działania służącego przyjęciu przez społeczność użytkowników usług, o których mowa w art. 2 ust. 4 i 5, obejmującego w szczególności odpowiednie działania związane z normalizacją i certyfikacją.

2. Agencja Europejskiego GNSS wykonuje także inne zadania związane z realizacją programów Galileo i EGNOS, w tym z zarządzaniem tymi programami, i jest rozliczana z ich wykonania. Zadania te powierza jej Komisja w drodze umowy o delegowaniu zadań przyjętej w oparciu o decyzję o delegowaniu, zgodnie z art. 58 ust. 1 lit. c) rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012, i obejmują one:

- a) działania operacyjne, w tym zarządzanie infrastrukturą systemów, ich utrzymanie i stałe doskonalenie, działania w zakresie certyfikacji i normalizacji oraz świadczenie usług, o których mowa w art. 2 ust. 4 i 5;
- b) działania rozwojowe i wdrożeniowe związane z ewolucją systemów i następnymi generacjami systemów oraz wkład w określanie ewolucji usług, w tym zamówienia publiczne;
- c) promowanie rozwoju zastosowań i usług opartych na tych systemach, a także podnoszenie wiedzy o takich zastosowaniach i usługach, w tym określanie, łączenie i koordynowanie sieci europejskich centrów doskonałości w zakresie zastosowań i usług GNSS, w oparciu o wiedzę fachową sektora publicznego i prywatnego, oraz środki oceny związane z taką promocją i podnoszeniem wiedzy;
- d) promowanie rozwoju podstawowych elementów, takich jak chipsety i odbiorniki działające dzięki Galileo.

3. Umowa o delegowaniu zadań, o której mowa w ust. 2, nadaje Agencji Europejskiego GNSS odpowiedni poziom autonomii i władzy, ze szczególnym uwzględnieniem instytucji zamawiającej, w zakresie art. 58 ust. 1 lit. c) i art. 60 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012. Ponadto określa ona ogólne warunki zarządzania funduszami powierzonymi Agencji Europejskiego GNSS, a w szczególności działania, jakie należy podjąć, odpowiednie finansowanie, procedury zarządzania, środki w zakresie monitorowania i kontroli, środki stosowane w przypadku niewłaściwego wykonywania umów w odniesieniu

do kosztów, harmonogramu i wyników, a także zasady dotyczące własności wszystkich rzeczowych aktywów materialnych i niematerialnych.

Te środki w zakresie monitorowania i kontroli przewidują w szczególności system wstępnej prognozy kosztów, systematyczne informowanie Komisji o kosztach i harmonogramie oraz – w przypadku rozbieżności między przewidzianymi budżetami, wynikami i harmonogramem – działania naprawcze zapewniające realizację infrastruktury w granicach przydzielonych budżetów.

4. Agencja Europejskiego GNSS zawiera porozumienia robocze z ESA niezbędne dla realizacji zadań tych podmiotów zgodnie z niniejszym rozporządzeniem przez czas trwania fazy eksploatacji programów Galileo i EGNOS. Komisja informuje Parlament Europejski, Radę i komitet o takich porozumieniach roboczych zawartych przez Agencję Europejskiego GNSS oraz o wszelkich ich zmianach. W stosownych przypadkach Agencja Europejskiego GNSS może również rozważyć zwrócenie się do innych podmiotów publicznych lub prywatnych.

5. Poza zadaniami przewidzianymi w ust. 1 i 2 i w zakresie swoich uprawnień Agencja Europejskiego GNSS udostępnia Komisji swoją techniczną wiedzę specjalistyczną i dostarcza jej wszelkich informacji niezbędnych do wykonywania jej zadań w ramach niniejszego rozporządzenia, w tym do oceny możliwości propagowania korzystania z systemów, o których mowa w art. 12 ust. 2 lit. e), i zapewnienia ich wykorzystania.

6. W odniesieniu do decyzji o delegowaniu, o której mowa w ust. 2 niniejszego artykułu, przeprowadza się konsultacje z komitetem zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 36 ust. 2. Parlament Europejski, Rada i komitet są informowane z wyprzedzeniem o umowach o delegowaniu zadań, które mają zostać zawarte przez Unię, reprezentowaną przez Komisję, i Agencję Europejskiego GNSS.

7. Komisja informuje Parlament Europejski, Radę i komitet o pośrednich i końcowych wynikach oceny ofert przetargowych oraz o umowach z podmiotami sektora prywatnego, w tym przekazuje informacje dotyczące podwykonawstwa.

Artykuł 15

Rola Europejskiej Agencji Kosmicznej

1. Z myślą o fazie wdrażania programu Galileo, o której mowa w art. 3 lit. c), Komisja bez zwłoki zawiera z ESA umowę o delegowaniu zadań szczegółowo określając zadania ESA, w szczególności w zakresie projektu systemu, jego rozwoju i związanych z nim zamówień. Umowa o delegowaniu z ESA zawarta jest w oparciu o decyzję o delegowaniu przyjętą przez Komisję zgodnie z art. 58 ust. 1 lit. c) rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012.

Umowa o delegowaniu zadań określa – w zakresie niezbędnym, jeśli chodzi o wykonywanie zadań i budżetu będących przedmiotem delegowania – ogólne warunki zarządzania funduszami powierzonymi ESA, a w szczególności działania, jakie należy podjąć w zakresie projektu systemu, jego rozwoju i związanych z nim zamówień, związane z tym finansowanie, procedury zarządzania, środki w zakresie monitorowania i kontroli, środki stosowane w przypadku niewłaściwego wykonywania umów w odniesieniu do kosztów, harmonogramu i wyników, a także zasady dotyczące własności wszystkich rzeczowych aktywów materialnych i niematerialnych.

Środki w zakresie monitorowania i kontroli przewidują w szczególności system wstępnej prognozy kosztów, systematyczne informowanie Komisji o kosztach i harmonogramie oraz – w przypadku rozbieżności między przewidzianymi budżetami, wynikami i harmonogramem – działaniach naprawczych zapewniających realizację infrastruktury w granicach przydzielonych budżetów.

2. W odniesieniu do decyzji o delegowaniu, o której mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, przeprowadza się konsultacje z komitetem zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 36 ust. 2. Parlament Europejski, Rada i komitet są informowani z wyprzedzeniem o umowie o delegowaniu zadań, która ma zostać zawarta przez Unię, reprezentowaną przez Komisję, i ESA.

3. Komisja informuje Parlament Europejski, Radę i komitet o pośrednich i końcowych wynikach oceny ofert przetargowych i umowach, które mają zostać zawarte przez ESA z podmiotami sektora prywatnego, w tym przekazuje informacje dotyczące podwykonawstwa.

4. W odniesieniu do fazy eksploatacji programów Galileo i EGNOS, o której mowa w art. 3 lit. d) i art. 4, porozumienia robocze między Agencją Europejskiego GNSS a ESA, o których mowa w art. 14 ust. 4, określają rolę ESA w okresie tej fazy oraz współpracę ESA z Agencją Europejskiego GNSS, w szczególności w odniesieniu do:

- a) koncepcji, projektu, monitorowania, udzielania zamówień i walidacji w ramach rozwoju systemów następnych generacji;
- b) wsparcia technicznego w ramach funkcjonowania i utrzymania systemów obecnej generacji.

Porozumienia takie są zgodne z rozporządzeniem (UE, Euratom) nr 966/2012 oraz ze środkami określonymi przez Komisję na podstawie art. 12 ust. 3.

5. Bez uszczerbku dla umowy o delegowaniu zadań oraz porozumień roboczych, o których mowa, odpowiednio, w ust. 1 i 4, Komisja może zwrócić się do ESA o zapewnienie specjalistycznej wiedzy technicznej i informacji niezbędnych do wykonywania jej zadań na mocy niniejszego rozporządzenia.

ROZDZIAŁ IV

ASPEKTY ZWIĄZANE Z BEZPIECZEŃSTWEM UNII LUB PAŃSTW CZŁONKOWSKICH

Artykuł 16

Wspólne działanie

We wszystkich przypadkach, gdy funkcjonowanie systemów może mieć wpływ na bezpieczeństwo Unii lub jej państw członkowskich, zastosowanie mają procedury określone we wspólnym działaniu 2004/552/WPZiB.

Artykuł 17

Stosowanie przepisów dotyczących informacji niejawnych

W ramach zakresu stosowania niniejszego rozporządzenia:

- a) każde państwo członkowskie zapewnia, aby jego krajowe przepisy dotyczące bezpieczeństwa oferowały stopień ochrony informacji niejawnych UE równoważny stopniowi ochrony przewidzianemu przez przepisy dotyczące bezpieczeństwa określone w załączniku do decyzji 2001/844/WE, EWWiS, Euratom oraz przepisy Rady dotyczące bezpieczeństwa określone w załącznikach do decyzji 2013/488/UE;
- b) państwa członkowskie niezwłocznie informują Komisję o krajowych przepisach dotyczących bezpieczeństwa, o których mowa w lit. a);
- c) osoby fizyczne mieszkające w państwach trzecich i osoby prawne mające siedzibę w państwach trzecich mogą mieć do czynienia z informacjami niejawnymi UE dotyczącymi programów Galileo i EGNOS wyłącznie, jeżeli w państwach tych podlegają przepisom dotyczącym bezpieczeństwa zapewniającym stopień ochrony co najmniej równoważny stopniowi ochrony przewidzianemu przez przepisy Komisji dotyczące bezpieczeństwa określone w załączniku do decyzji 2001/844/WE, EWWiS, Euratom oraz przepisy Rady dotyczące bezpieczeństwa określone w załącznikach do decyzji 2013/488/UE. Równoważność przepisów dotyczących bezpieczeństwa stosowanych w państwie trzecim lub organizacji międzynarodowej określana jest w umowie o bezpieczeństwie informacji między Unią a takim państwem trzecim lub organizacją międzynarodową, zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 218 TFUE oraz z uwzględnieniem art. 12 decyzji 2013/488/UE;
- d) bez uszczerbku dla art. 13 decyzji 2013/488/UE oraz przepisów w dziedzinie bezpieczeństwa przemysłowego określonych w załączniku do decyzji 2001/844/WE, EWWiS, Euratom osoba fizyczna lub osoba prawna, państwo trzecie lub organizacja międzynarodowa mogą uzyskać dostęp do informacji niejawnych UE w przypadku uznania tego za konieczne na podstawie analizy indywidualnego przypadku, stosownie do charakteru i treści takich informacji, zasady ograniczonego dostępu oraz tego, w jakim stopniu jest to korzystne dla Unii.

ROZDZIAŁ V

ZAMÓWIENIA PUBLICZNE

SEKCJA I

Przepisy ogólne mające zastosowanie do zamówień publicznych udzielanych w fazach wdrażania i eksploatacji programu galileo i w fazie eksploatacji programu egnos

Artykuł 18

Zasady ogólne

Bez uszczerbku dla środków koniecznych do ochrony podstawowych interesów związanych z bezpieczeństwem Unii lub z bezpieczeństwem publicznym, lub do spełnienia wymogów Unii w zakresie kontroli eksportu rozporządzenie (UE, Euratom) nr 966/2012, ma zastosowanie do faz wdrażania i eksploatacji programu Galileo i fazy eksploatacji programu EGNOS. Ponadto, w fazach wdrażania i eksploatacji programu Galileo i w fazie eksploatacji programu EGNOS zastosowanie mają również następujące zasady: otwarty dostęp i uczciwa konkurencja na wszystkich etapach łańcucha dostaw, dokonywanie przetargów na podstawie przejrzystych i aktualnych informacji, przekazywania jasnych informacji na temat mających zastosowanie zasad udzielania zamówień publicznych, kryteriów wyboru i udzielania zamówień oraz wszelkich innych istotnych informacji umożliwiających zapewnienie równych szans wszystkim potencjalnym oferentom,

Artykuł 19

Cele szczegółowe

Podczas postępowania o udzielenie zamówienia w zaproszeniach do składania ofert instytucje zamawiające dążą do osiągnięcia następujących celów:

- a) promowania w całej Unii jak najszerszego i jak najbardziej otwartego uczestnictwa wszystkich podmiotów gospodarczych, w szczególności nowych podmiotów i MŚP, między innymi w drodze zachęcania oferentów do korzystania z podwykonawstwa;
- b) zapobiegania ewentualnemu nadużywaniu pozycji dominującej i zależności od jednego dostawcy;
- c) wykorzystywania wcześniejszych inwestycji publicznych i związanych z nimi doświadczeń oraz doświadczeń i kompetencji w zakresie przemysłu, między innymi takich, które zdobyto w fazach definicji, rozwoju i walidacji oraz wdrażania programów Galileo i EGNOS, przy jednoczesnym zapewnieniu przestrzegania zasad przetargowych;
- d) dążenia, w stosownych przypadkach, do korzystania z licznych źródeł dostaw, by zapewnić lepszą ogólną kontrolę nad programami Galileo i EGNOS, ich kosztami i harmonogramem;
- e) uwzględniania, w stosownych przypadkach, całkowitych kosztów ponoszonych przez cały okres użyteczności produktu, usługi lub robót, które są przedmiotem przetargu.

SEKCJA 2

Przepisy szczególne mające zastosowanie do zamówień publicznych udzielanych w fazach wdrażania i eksploatacji programu galileo i w fazie eksploatacji programu egnos

Artykuł 20

Ustanawianie warunków uczciwej konkurencji

Instytucja zamawiająca podejmuje odpowiednie środki mające na celu zapewnienie warunków uczciwej konkurencji, jeżeli wcześniejszy udział przedsiębiorstwa w działaniach związanych z przedmiotem zaproszenia do składania ofert:

- a) może przynosić temu przedsiębiorstwu znaczne korzyści związane z dostępem do uprzywilejowanych informacji i tym samym wzbudzać obawy, jeżeli chodzi o przestrzeganie zasady równego traktowania; lub
- b) wpływa na normalne warunki konkurencji lub na bezstronność i obiektywizm przy udzielaniu lub realizacji zamówień publicznych.

Powyższe środki nie mogą zakłócać konkurencji ani stanowić zagrożenia dla równego traktowania lub poufności zgromadzonych informacji dotyczących przedsiębiorstw, ich stosunków handlowych oraz struktury kosztów. W tym kontekście powyższe środki uwzględniają charakter i warunki planowanego zamówienia.

Artykuł 21

Bezpieczeństwo informacji

W przypadku gdy zamówienia obejmują wykorzystanie informacji niejawnych, wymagają tego lub takie informacje zawierają, instytucja zamawiająca określa w dokumentacji przetargowej środki i wymogi niezbędne do zapewnienia bezpieczeństwa takich informacji na wymaganym poziomie.

Artykuł 22

Niezawodność dostaw

Instytucja zamawiająca określa w dokumentacji przetargowej wymogi związane z niezawodnością dostaw i świadczenia usług w ramach realizacji zamówienia.

Artykuł 23

Zamówienia w transzach warunkowych

1. Instytucja zamawiająca może udzielić zamówienia w transzach warunkowych.
2. Zamówienie w transzach warunkowych obejmuje transzę stałą, z którą wiąże się zobowiązanie budżetowe i wynikające z niego wiążące zobowiązanie do wykonania robót, realizacji dostaw lub świadczenia usług przewidzianych w umowie w ramach tej transzy, oraz jedną lub więcej transz, które są warunkowe zarówno w zakresie budżetu, jak i wykonania. W dokumentach przetargowych określa się elementy właściwe dla zamówień w transzach warunkowych. W dokumentach tych określa się w szczególności przedmiot zamówienia, cenę lub sposoby jej określania oraz sposoby wykonania robót, realizacji dostaw lub świadczenia usług w ramach każdej transzy.

3. Elementy zamówienia w ramach transzy stałej tworzą spójną całość; wymóg ten dotyczy również elementów zamówienia w ramach każdej transzy warunkowej, przy uwzględnieniu elementów zamówienia w ramach poprzednich transz.

4. Realizacja każdej transzy warunkowej jest uzależniona od podjęcia przez instytucję zamawiającą decyzji i poinformowania o niej wykonawcy na warunkach określonych w umowie. Jeżeli transza warunkowa jest potwierdzana z opóźnieniem lub jeżeli nie jest potwierdzana, wykonawcy przysługuje, o ile jest to przewidziane w umowie oraz na warunkach w niej określonych, dodatek za zwłokę lub dodatek z tytułu odwołania.

5. Jeżeli w ramach danej transzy instytucja zamawiająca stwierdzi, że nie zostały wykonane roboty, zrealizowane dostawy lub świadczone usługi przewidziane w danej transzy, może ona domagać się odszkodowania i rozwiązać umowę, o ile jest to przewidziane w umowie oraz na warunkach w niej określonych.

Artykuł 24

Umowy koszt plus

1. Instytucja zamawiająca może wybrać procedurę zamówienia wynagradzanego częściowo lub w całości na podstawie umowy koszt plus, w granicach ceny maksymalnej i na warunkach przewidzianych w ust. 2.

Cenę należną w przypadku takich umów stanowi łączna wartość kosztów bezpośrednich faktycznie poniesionych przez wykonawcę z tytułu realizacji zamówienia, takich jak wydatki na robociznę, materiały, towary eksploatacyjne oraz wykorzystanie urządzeń i elementów infrastruktury niezbędnych do realizacji zamówienia. Wartość tych kosztów powiększa się o kwotę ryczałtową obejmującą koszty pośrednie i zysk lub o kwotę obejmującą koszty pośrednie i premię motywacyjną, w zależności od tego, czy osiągnięto cele dotyczące wyników i harmonogramu.

2. Instytucja zamawiająca może wybrać zamówienie wynagradzane częściowo lub w całości na podstawie umowy koszt plus, jeżeli obiektywnie nie jest możliwe dokładne określenie stałej ceny oraz jeżeli można racjonalnie wykazać, że taka stała cena byłaby zbyt wysoka z uwagi na element niepewności nieodłącznie związany z realizacją zamówienia, ponieważ:

- a) zamówienie dotyczy bardzo złożonych elementów lub elementów wymagających zastosowania nowych technologii i tym samym wiąże się ze znacznym ryzykiem technicznym; lub
- b) działania będące przedmiotem zamówienia należy, ze względów operacyjnych, rozpocząć bezzwłocznie, mimo że nie jest jeszcze możliwe ustalenie stałej i ostatecznej ceny całkowitej z uwagi na występowanie znacznego ryzyka lub na fakt, że realizacja zamówienia zależy częściowo od realizacji innych zamówień.

3. Cena maksymalna zamówienia wynagradzanego w całości lub częściowo na podstawie umowy koszt plus jest maksymalną należną ceną. Może zostać przekroczona tylko w wyjątkowych i właściwie uzasadnionych okolicznościach oraz po uzyskaniu zgody instytucji zamawiającej.

4. W dokumentacji przetargowej dotyczącej zamówień wynagradzanych częściowo lub w całości na podstawie umowy koszt plus określa się:

- a) charakter zamówienia, tj. że jest to zamówienie wynagradzane częściowo lub w całości na podstawie umowy koszt plus w granicach ceny maksymalnej;
- b) w przypadku zamówienia wynagradzanego częściowo na podstawie umowy koszt plus – elementy zamówienia, których dotyczy wynagrodzenie na podstawie umowy koszt plus;
- c) cenę maksymalną;
- d) kryteria udzielenia zamówienia umożliwiające ocenę prawdopodobieństwa zakładanego budżetu, kosztów podlegających zwrotowi, mechanizmów określania tych kosztów i zysków wyszczególnionych w ofercie;
- e) sposób powiększenia kwoty kosztów bezpośrednich, o którym mowa w ust. 1;
- f) zasady i procedury dotyczące kwalifikowalności kosztów przewidywanych przez oferenta w odniesieniu do realizacji zamówienia, zgodnie z zasadami określonymi w ust. 5;
- g) zasady zapisów księgowych, których oferenci muszą przestrzegać;
- h) w przypadku zamówienia wynagradzanego częściowo na podstawie umowy koszt plus, które ma zostać zamienione na zamówienie obejmujące cenę stałą i ostateczną – parametry takiej zamiany.

5. Koszty przedstawione przez wykonawcę podczas realizacji zamówienia w całości lub częściowo na podstawie umowy koszt plus są kwalifikowalne wyłącznie, jeżeli:

- a) zostały faktycznie poniesione w okresie wykonywania umowy, z wyjątkiem kosztów dotyczących wyposażenia, elementów infrastruktury oraz wartości niematerialnych, które są niezbędne do realizacji zamówienia i które można uznać za kwalifikowalne w zakresie do wysokości całej wartości ich zakupu;
- b) są wyszczególnione w szacowanym łącznym budżecie, który może zostać zmieniony aneksami do pierwotnej umowy dotyczącej zamówienia;
- c) są konieczne do realizacji zamówienia;
- d) wynikają z realizacji zamówienia i można je do niego przypisać;

- e) są identyfikowalne, możliwe do sprawdzenia, ujęte w księgach rachunkowych wykonawcy i określone zgodnie ze standardami rachunkowości, o których mowa w specyfikacji i w umowie dotyczącej zamówienia;
- f) spełniają wymogi mającego zastosowanie prawodawstwa podatkowego i socjalnego;
- g) nie odbiegają od warunków umowy;
- h) są racjonalne, uzasadnione i zgodne z wymogami należytego zarządzania finansami, w szczególności jeżeli chodzi o oszczędność i wydajność.

Wykonawca jest odpowiedzialny za księgowanie swoich kosztów, należyte prowadzenie ksiąg rachunkowych lub wszelkich innych dokumentów niezbędnych do wykazania, że koszty, o których zwrot się ubiega, faktycznie zostały poniesione i są zgodne z zasadami określonymi w niniejszym artykule. Koszty, których wykonawca nie jest w stanie uzasadnić, uznaje się na niekwalifikowalne i odmawia ich zwrotu.

6. W celu zapewnienia prawidłowej realizacji zamówień wynagradzanych na podstawie umowy koszt plus instytucja zamawiająca wykonuje następujące zadania:

- a) określenie najbardziej prawdopodobnej ceny maksymalnej, zapewniając jednocześnie niezbędną elastyczność umożliwiającą uwzględnienie trudności technicznych;
- b) dokonanie zamiany zamówienia wynagradzanego częściowo na podstawie umowy koszt plus na zamówienie w całości oparte na cenie stałej i ostatecznej, gdy tylko podczas realizacji zamówienia można ustalić taką stałą i ostateczną cenę; w tym celu instytucja zamawiająca określa parametry zamiany zamówienia wynagradzanego na podstawie umowy koszt plus na zamówienie oparte na cenie stałej i ostatecznej;
- c) stosowanie środków monitorowania i kontroli obejmujących w szczególności system prognozowania szacunkowych kosztów;
- d) określenie zasad, narzędzi i procedur odpowiednich z punktu widzenia wykonywania zamówienia w szczególności jeżeli chodzi o identyfikację i kontrolę kwalifikowalności kosztów przedstawionych przez wykonawcę lub jego podwykonawców podczas realizacji zamówienia oraz o dołączanie aneksów do umowy;
- e) sprawdzenie, czy wykonawca i jego podwykonawcy przestrzegają standardów rachunkowości określonych w umowie oraz obowiązku dostarczenia dokumentów księgowych mających wartość dowodową;
- f) stałe zapewnianie, podczas realizacji zamówienia, skuteczności zasad, narzędzi i procedur, o których mowa w lit. d).

Artykuł 25

Aneksy

Instytucja zamawiająca i wykonawcy mogą zmienić umowę w drodze aneksu, pod warunkiem że aneks ten spełnia wszystkie poniższe warunki:

- a) nie zmienia przedmiotu zamówienia;
- b) nie podważa równowagi ekonomicznej umowy;
- c) nie zawiera warunków, które, gdyby zostały pierwotnie ujęte w dokumentach dotyczących zamówienia, umożliwiałyby dopuszczenie oferentów innych niż oferenci pierwotnie dopuszczeni lub wybór oferty innej niż oferta pierwotnie wybrana.

Artykuł 26

Podwykonawstwo

1. Instytucja zamawiająca wymaga od wykonawcy zlecenia realizacji części zamówienia, na podstawie konkurencyjnego przetargu, na stosownym poziomie podwykonawstwa, spółkom innym niż spółki należące do grupy wykonawcy, w szczególności nowym podmiotom i MSP.

2. Instytucja zamawiająca wyraźnie określa wymaganą część zamówienia, która ma zostać zlecona podwykonawcom, w formie przedziału zawierającego minimalną i maksymalną wartość procentową. Instytucja zamawiająca zapewnia proporcjonalność takich wartości procentowych do przedmiotu i wartości zamówienia, biorąc pod uwagę charakter danego sektora działalności, a w szczególności stwierdzone warunki konkurencji i potencjał przemysłowy.

3. Jeżeli oferent wskaże w swojej ofercie, że nie zamierza zlecić podwykonawcom realizacji żadnej części zamówienia lub ma zamiar zlecić realizację części mniejszej niż minimalny przedział, o którym mowa w ust. 2, przedstawia instytucji zamawiającej stosowne uzasadnienie. Instytucja zamawiająca przekazuje te informacje Komisji.

4. Instytucja zamawiająca może odrzucić podwykonawców wybranych przez kandydata na etapie postępowania o udzielenie głównego zamówienia lub przez oferenta wybranego do realizacji zamówienia. Instytucja zamawiająca uzasadnia na piśmie decyzję o odrzuceniu, którą można podjąć wyłącznie w oparciu o kryteria stosowane do wyboru oferentów w ramach głównego zamówienia.

ROZDZIAŁ VI

PRZEPISY RÓŻNE

Artykuł 27

Przyjmowanie programu prac

Komisja przyjmuje roczny program prac w formie planu wykonania działań, które są niezbędne do osiągnięcia celów szczegółowych programu Galileo określonych w art. 2 ust. 4 zgodnie z fazami ustalonymi w art. 3 oraz celów szczegółowych programu EGNOS określonych w art. 2 ust. 5. Roczny program prac uwzględnia również finansowanie tych działań.

Te środki wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 36 ust. 3.

Artykuł 28

Działanie państw członkowskich

Państwa członkowskie podejmują wszelkie niezbędne środki, aby zapewnić sprawne funkcjonowanie programów Galileo i EGNOS, w tym środki zapewniające ochronę stacji naziemnych utworzonych na ich terytoriach, które są co najmniej równoważne środkom wymaganym do ochrony europejskiej infrastruktury krytycznej w rozumieniu dyrektywy Rady 2008/114/WE⁽¹⁾. Państwa członkowskie nie podejmują żadnych środków, które mogą być niekorzystne dla programów lub usług świadczonych w ramach ich eksploatacji, w szczególności w zakresie ciągłości funkcjonowania infrastruktury.

Artykuł 29

Umowy międzynarodowe

W ramach programów Galileo i EGNOS Unia może zawierać umowy z państwami trzecimi i z organizacjami międzynarodowymi, zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 218 TFUE.

Artykuł 30

Pomoc techniczna

Do celów wykonywania zadań o charakterze technicznym, o których mowa w art. 12 ust. 2, Komisja może skorzystać z niezbędnej pomocy technicznej, w szczególności z potencjału i fachowej wiedzy agencji krajowych do spraw przestrzeni kosmicznej, lub z pomocy niezależnych ekspertów oraz podmiotów mogących przedstawić bezstronne analizy i opinie dotyczące przebiegu programów Galileo i EGNOS.

Podmioty zaangażowane w publiczne zarządzanie programami, inne niż Komisja, w szczególności Agencja Europejskiego GNSS i ESA, mogą również korzystać z tej samej pomocy technicznej przy wykonywaniu zadań powierzonych im na mocy niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 31

Ochrona danych osobowych i prywatności

1. Komisja zapewnia, aby podczas projektowania, wdrażania i eksploatacji systemów zapewniona była ochrona danych osobowych i prywatności oraz aby systemy te posiadały odpowiednie gwarancje.

2. Wszelkie przetwarzanie danych osobowych w ramach realizacji zadań i działań przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu odbywa się zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami dotyczącymi ochrony danych osobowych, w szczególności z rozporządzeniem (WE) nr 45/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2000 r. o ochronie osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje i organy wspólnotowe i o swobodnym przepływie takich danych (Dz.U. L 8 z 12.1.2001, s. 1).

⁽¹⁾ Dyrektywa Rady 2008/114/WE z dnia 8 grudnia 2008 r. w sprawie rozpoznawania i wyznaczania europejskiej infrastruktury krytycznej oraz oceny potrzeb w zakresie poprawy jej ochrony (Dz.U. L 345 z 23.12.2008, s. 75).

gólności z rozporządzeniem (WE) nr 45/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady⁽²⁾ oraz z dyrektywą 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁽³⁾.

Artykuł 32

Ochrona interesów finansowych Unii

1. Komisja przyjmuje odpowiednie środki zapewniające ochronę interesów finansowych Unii w trakcie realizacji działań finansowanych na podstawie niniejszego rozporządzenia, poprzez stosowanie środków zapobiegania nadużyciom finansowym, korupcji i innym nielegalnym działaniom, skuteczne kontrole oraz, w razie wykrycia nieprawidłowości, odzyskiwanie kwot nienależnie wypłaconych, a także, w stosownych przypadkach, skuteczne, proporcjonalne i odstraszające kary.

2. Komisja lub jej przedstawiciele oraz Trybunał Obrachunkowy mają uprawnienia do audytu na podstawie dokumentów i kontroli na miejscu wobec wszystkich beneficjentów dotacji, wykonawców i podwykonawców, którzy otrzymują od Unii środki na podstawie niniejszego rozporządzenia.

Europejski Urząd ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF) może przeprowadzać dochodzenia, w tym kontrole i inspekcje na miejscu u podmiotów gospodarczych, których takie finansowanie bezpośrednio lub pośrednio dotyczy, zgodnie z przepisami i procedurami określonymi w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013⁽⁴⁾ i rozporządzeniu Rady (Euratom, WE) nr 2185/96⁽⁵⁾, w celu ustalenia, czy miały miejsce nadużycia finansowe, korupcja lub jakiegokolwiek inne nielegalne działanie naruszające interesy finansowe Unii w związku z umową o udzielenie dotacji, decyzją o przyznaniu dotacji lub umową dotyczącą finansowania przez Unię.

Bez uszczerbku dla akapitów pierwszego i drugiego, w umowach międzynarodowych z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi, umowach o udzielenie dotacji, decyzjach o udzieleniu dotacji i zamówieniach wynikających ze stosowania niniejszego rozporządzenia zawarte są przepisy wyraźnie upoważniające Komisję, Trybunał Obrachunkowy i OLAF do prowadzenia takich audytów i dochodzeń, zgodnie z właściwymi kompetencjami tych instytucji.

⁽²⁾ Rozporządzenie (WE) nr 45/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2000 r. o ochronie osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje i organy wspólnotowe i o swobodnym przepływie takich danych (Dz.U. L 8 z 12.1.2001, s. 1).

⁽³⁾ Dyrektywa 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych (Dz.U. L 281 z 23.11.1995, s. 31).

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013 z dnia 11 września 2013 r. dotyczące dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF) i uchylające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (Euratom) nr 1074/1999 (Dz.U. L 248 z 18.9.2013, s. 1).

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami (Dz.U. L 292 z 15.11.1996, s. 2).

Artykuł 33

Informacje dla Parlamentu Europejskiego i Rady

1. Komisja zapewnia wykonanie niniejszego rozporządzenia. Każdego roku, przedstawiając wstępny projekt budżetu, Komisja składa Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie z realizacji programów Galileo i EGNOS. Sprawozdanie zawiera wszelkie informacje związane z programami, w szczególności z zakresu zarządzania ryzykiem, ogólnych kosztów, rocznych kosztów operacyjnych, dochodów, harmonogramu i wyników, o których mowa w art. 12 ust. 2 lit. d), a także informacje dotyczące funkcjonowania umów o delegowaniu zadań zawartych na podstawie art. 14 ust. 2 i art. 15 ust. 1. Sprawozdanie zawiera:

- a) przegląd przeznaczenia i wykorzystania środków przyznanych na programy, zgodnie z art. 7 ust. 4;
- b) informacje o strategii zarządzania kosztami stosowanej przez Komisję, zgodnie z art. 19 ust. 6;
- c) ocenę zarządzania prawami własności intelektualnej;
- d) przegląd realizacji systemów i technik zarządzania projektem, w tym systemów i technik zarządzania ryzykiem, o których mowa w art. 12 ust. 2 lit. d);
- e) ocenę środków podjętych w celu maksymalizacji korzyści społeczno-ekonomicznych wynikających z programów.

2. Komisja informuje Parlament Europejski i Radę o pośrednich i końcowych wynikach oceny przetargów i o umowach z podmiotami sektora prywatnego wykonywanych przez Agencję Europejskiego GNSS i ESA, zgodnie z odpowiednio art. 14 ust. 7 i art. 15 ust. 3.

Komisja informuje również Parlament Europejski i Radę o:

- a) każdym przeniesieniu środków między kategoriami wydatków dokonanych na podstawie art. 9 ust. 3;
- b) jakimkolwiek wpływie stosowania art. 8 ust. 2 na programy Galileo i EGNOS.

Artykuł 34

Ocena wykonania niniejszego rozporządzenia

1. Komisja przedstawi Parlamentowi Europejskiemu i Radzie do dnia 30 czerwca 2017 r., sprawozdanie z oceny wykonania niniejszego rozporządzenia w celu podjęcia decyzji w sprawie przedłużenia obowiązywania, zmiany lub zawieszenia środków podjętych na podstawie niniejszego rozporządzenia w odniesieniu do:

- a) realizacji celów tych środków, zarówno z punktu widzenia rezultatów, jak i z punktu widzenia ich wpływu;
- b) skuteczności wykorzystywania zasobów;
- c) europejskiej wartości dodanej.

W ramach oceny dokonuje się ponadto analizy postępu technologicznego w dziedzinach związanych z systemami, możliwości uproszczenia, spójności wewnętrznej i zewnętrznej, adekwatności wszystkich celów oraz wkładu środków w realizację priorytetów Unii w zakresie inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu. W ocenie uwzględnia się wyniki ocen dotyczących długoterminowego wpływu stosowania poprzednich środków.

2. W ocenie uwzględnia się poczynione postępy w realizacji celów szczegółowych programów Galileo i EGNOS ustanowionych, odpowiednio, w art. 2 ust. 4 i 5, na podstawie wskaźników efektywności, takich jak:

- a) jeżeli chodzi o Galileo i w odniesieniu do:
 - (i) rozmieszczenia infrastruktury:
 - liczba i dostępność satelitów operacyjnych oraz liczba dostępnych zapasowych satelitów naziemnych w porównaniu z planowaną liczbą satelitów, o której mowa w umowie o delegowaniu zadań;
 - faktyczna dostępność elementów infrastruktury naziemnej (takiej jak stacje naziemne, centra kontroli) w porównaniu z planowaną dostępnością;
 - (ii) poziomu usług:
 - mapa dostępności poszczególnych usług w porównaniu z dokumentem, w którym zdefiniowano usługi;
 - (iii) kosztów:
 - wskaźnik poziomu kosztów dla każdej istotnej pozycji kosztów programu w oparciu o stosunek kosztów faktycznie poniesionych do kosztów przewidzianych w budżecie;
 - (iv) harmonogramu:
 - wskaźnik realizacji harmonogramu dla każdego istotnego elementu programu w oparciu o porównanie przewidzianych w budżecie kosztów robót faktycznie przeprowadzonych do przewidzianych w budżecie kosztów robót zaplanowanych;

(v) poziomu rynkowego:

- tendencja rynkowa w oparciu o odsetek odbiorców Galileo i EGNOS w całkowitej liczbie modeli odbiorców ujętej w sprawozdaniu rynkowym przedstawionym przez Agencję Europejskiego GNSS, o którym mowa w art. 14 ust. 1 lit. c);

b) jeżeli chodzi o EGNOS i w odniesieniu do:

(i) poszerzania zasięgu:

- postęp w poszerzaniu zasięgu w porównaniu z uzgodnionym planem poszerzania zasięgu;

(ii) poziomu usług:

- wskaźnik dostępności usług w oparciu o liczbę portów lotniczych stosujących oparte na EGNOS procedury podejścia o statusie operacyjnym w porównaniu z całkowitą liczbą portów lotniczych dysponujących procedurami podejścia opartymi na EGNOS;

(iii) kosztów:

- wskaźnik poziomu kosztów w oparciu o stosunek kosztów faktycznie poniesionych do kosztów przewidzianych w budżecie;

(iv) harmonogramu:

- wskaźnik realizacji harmonogramu w oparciu o porównanie przewidzianych w budżecie kosztów robót faktycznie przeprowadzonych do przewidzianych w budżecie kosztów robót zaplanowanych.

3. Podmioty zaangażowane w wykonanie niniejszego rozporządzenia dostarczają Komisji dane i informacje niezbędne do zapewnienia monitorowania i oceny przedmiotowych działań.

ROZDZIAŁ VII

PRZEKAZANIE UPRAWNIENI I ŚRODKI WYKONAWCZE

Artykuł 35

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjęcia aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.

2. Uprawnienia do przyjęcia aktów delegowanych, o których mowa w art. 13 ust. 2, powierza się Komisji na czas nieokreślony od dnia 1 stycznia 2014 r.

3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 13 ust. 2, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna od następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w określonym w tej decyzji późniejszym terminie. Nie wpływa ona na ważność jakichkolwiek już obowiązujących aktów delegowanych.

4. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

5. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 13 ust. 2 wchodzi w życie, tylko jeśli Parlament Europejski albo Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, lub jeśli, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 36

Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga komitet. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 4 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

3. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

4. Przedstawiciele Agencji Europejskiego GNSS i ESA uczestniczą w pracach komitetu jako obserwatorzy na warunkach określonych w jego regulaminie wewnętrznym.

5. Umowy międzynarodowe zawarte przez Unię zgodnie z art. 29 mogą przewidywać – w stosownych przypadkach – udział przedstawicieli państw trzecich lub organizacji międzynarodowych w pracach komitetu na warunkach określonych w jego regulaminie wewnętrznym.

6. Komitet zbiera się regularnie, najlepiej cztery razy w roku, co kwartał. Na każdym posiedzeniu Komisja przedstawia sprawozdanie z postępów w realizacji programu. Sprawozdania te dają ogólny zarys stanu realizacji programu i realizowanych zadań, w szczególności w odniesieniu do zarządzania ryzykiem, kosztów, harmonogramu i wyników. Co najmniej raz w roku sprawozdania te obejmują wskaźniki efektywności, o których mowa w art. 34 ust. 2.

ROZDZIAŁ VIII
PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 37

Uchylenia

1. Rozporządzenia (WE) nr 876/2002 i (WE) nr 683/2008 tracą moc z dniem 1 stycznia 2014 r.

2. Każdy środek przyjęty na podstawie rozporządzenia (WE) nr 876/2002 lub rozporządzenia (WE) nr 683/2008 pozostaje w mocy.

3. Odniesienia do uchylonego rozporządzenia (WE) nr 683/2008 odczytuje się jako odniesienia do niniejszego rozporządzenia zgodnie z tabelą korelacji znajdującą się w załączniku.

Artykuł 38

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie trzeciego dnia po dniu jego opublikowania w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 1 stycznia 2014 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Strasburgu dnia 11 grudnia 2013 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

M. SCHULZ

Przewodniczący

W imieniu Rady

V. LEŠKEVIČIUS

Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK

TABELA KORELACJI

Rozporządzenie (WE) nr 683/2008	Niniejsze rozporządzenie
art. 1	art. 2
art. 2	art. 1
art. 3	art. 3
art. 4	art. 8
art. 5	art. 4
art. 6	art. 8
art. 7	art. 5
art. 8	art. 6
art. 9	art. 7
art. 10	art. 9
art. 11	art. 10
art. 12 ust. 1	art. 11
art. 12 ust. 2 i 3	art. 12
art. 13 ust. 1, 2 i 3	art. 13
art. 13 ust. 4	art. 16
art. 14	art. 17
art. 15	art. 27
art. 16	art. 14
art. 17	art. 18–26
art. 18	art. 15
art. 19 ust. 1 - 4	art. 36
art. 19 ust. 5	art. 35
art. 20	art. 31
art. 21	art. 32
art. 22	art. 33
art. 23	
art. 24	art. 38
załącznik	art. 1

Wspólna deklaracja**Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji Europejskiej w sprawie MIĘDZYINSTYTUCJONALNEGO PANELU DS. GALILEO („GIP”)**

1. Ze względu na znaczenie, wyjątkowość i złożoność europejskich programów GNSS, na fakt, że w programach tych przewidziano, iż właścicielem systemów jest Unia, oraz że w okresie 2014–2020 programy te są w pełni finansowane z jej budżetu, Parlament Europejski, Rada i Komisja Europejska uznają konieczność ścisłej wzajemnej współpracy.
 2. Międzyinstytucjonalny panel ds. Galileo („GIP”) zbierze się po to, by ułatwić poszczególnym instytucjom realizację ich własnych zadań. W tym celu zostanie powołany GIP, by z bliska nadzorować:
 - a) postępy w realizacji europejskich programów GNSS, w szczególności w zakresie udzielania zamówień i zawierania umów, zwłaszcza w odniesieniu do ESA;
 - b) międzynarodowe porozumienia z państwami trzecimi bez uszczerbku dla postanowień art. 218 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej;
 - c) przygotowanie rynków nawigacji satelitarnej;
 - d) skuteczność uzgodnień dotyczących zarządzania;
 - e) roczny przegląd programu prac.
 3. Zgodnie z obowiązującymi zasadami GIP będzie respektował konieczność zachowania swobody decyzji, w szczególności ze względu na poufność informacji handlowych oraz chroniony charakter pewnych danych.
 4. Komisja będzie uwzględniać opinie wyrażone przez GIP.
 5. W skład GIP będzie wchodzić siedem osób:
 - trzech przedstawicieli Rady,
 - trzech przedstawicieli PE,
 - jeden przedstawiciel Komisji;będzie on się zbierał regularnie (zasadniczo cztery razy w roku).
 6. Działania GIP nie będą wpływały na ustalone obowiązki ani na stosunki międzyinstytucjonalne.
-

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1286/2013**z dnia 11 grudnia 2013 r.****ustanawiające program działań na rzecz poprawy skuteczności systemów podatkowych w Unii Europejskiej na okres 2014–2020 (Fiscalis 2020) i uchylające decyzję nr 1482/2007/WE**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 114 i 197,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Wieloletni program działań dla podatków mający zastosowanie przed 2014 r. w znacznym stopniu przyczynił się do ułatwienia i zacieśnienia współpracy między organami podatkowymi w Unii. Administracje podatkowe krajów uczestniczących dostrzegają wartość dodaną tego programu, w tym w zakresie ochrony finansowych interesów państw członkowskich, Unii i podatników. Rozwiązanie problemów, jakie przewiduje się na najbliższe dziesięciolecie, nie będzie możliwe, jeśli państwa członkowskie nie będą patrzeć poza granice swoich terytoriów administracyjnych lub intensywnie współpracować ze swymi odpowiednikami. Dzięki programowi „Fiscalis”, wdrażanemu przez Komisję współdziałającą z krajami uczestniczącymi, państwa członkowskie mogą rozwijać tę współpracę w ramach Unii, co jest oszczędniejsze niż tworzenie własnych sieci współpracy dwustronnej lub wielostronnej przez każde państwo członkowskie. W związku z tym właściwe jest zapewnienie kontynuacji tego programu poprzez ustanowienie nowego programu w tej samej dziedzinie.
- (2) Program ustanowiony niniejszym rozporządzeniem, program Fiscalis 2020 oraz jego pomyślna realizacja mają żywotne znaczenie w obecnej sytuacji gospodarczej i powinny wspierać współpracę w kwestiach podatkowych.
- (3) Oczekuje się, że działania podejmowane w ramach programu Fiscalis 2020, czyli europejskie systemy informatyczne zdefiniowane w niniejszym rozporządzeniu, wspólne działania skierowane do urzędników organów podatkowych oraz wspólne inicjatywy szkoleniowe, przyczynią się do realizacji strategii „Europa 2020” na rzecz inteligentnego i trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu poprzez usprawnienie funkcjonowania rynku wewnętrznego, zapewnienie ram wspierających działania na rzecz zwiększenia zdolności administracyjnych organów podatkowych i wspieranie postępu technicznego i innowacji. Stwarzając ramy dla działalności, której celem jest dążenie do uzyskania większej efektywności organów podatkowych, podniesienie konkurencyjności przedsiębiorstw, wspieranie zatrudnienia i przyczynienie się do ochrony interesów finansowych i gospodarczych państw członkowskich, Unii i podatników, program Fiscalis 2020 w sposób aktywny doprowadzi do poprawy funkcjonowania systemów podatkowych na rynku wewnętrznym, a jednocześnie przyczyni się do stopniowego wyeliminowania istniejących barier i zakłóceń na rynku wewnętrznym.
- (4) Zakres programu Fiscalis 2020 powinien być zgodny z aktualnymi potrzebami, aby koncentrował się na wszystkich podatkach zharmonizowanych na poziomie unijnym oraz innych podatkach w zakresie, w jakim są one istotne z punktu widzenia rynku wewnętrznego i współpracy administracyjnej między państwami członkowskimi.
- (5) W celu wsparcia procesu przystępowania państw trzecich i stowarzyszania tych państw program Fiscalis 2020 powinien być otwarty dla krajów przystępujących i dla krajów kandydujących, a także dla potencjalnych krajów kandydujących i krajów partnerskich objętych europejską polityką sąsiedztwa, o ile spełnione są określone warunki, a ich uczestnictwo zapewni wsparcie wyłącznie dla tych działań podejmowanych w ramach programu Fiscalis 2020, które mają na celu walkę z oszustwami podatkowymi i uchylaniem się od opodatkowania oraz zajęcie się kwestią agresywnego planowania podatkowego. Biorąc pod uwagę coraz większe wzajemne zależności w gospodarce światowej, program Fiscalis 2020 powinien nadal przewidywać możliwość zapraszania ekspertów zewnętrznych do udziału w działaniach objętych programem Fiscalis 2020. Eksperti zewnętrzni, np. przedstawiciele organów rządowych, przedsiębiorcy i ich organizacje lub przedstawiciele organizacji międzynarodowych, powinni być zapraszani tylko wtedy, gdy ich udział uznaje się za bardzo istotny dla realizacji celów programu Fiscalis 2020.
- (6) Cele i priorytety programu Fiscalis 2020 uwzględniają problemy i wyzwania, jakich można spodziewać się w dziedzinie podatków w następnym dziesięcioleciu. Program Fiscalis 2020 powinien nadal odgrywać rolę w takich kluczowych dziedzinach, jak spójne wdrażanie unijnego prawa dotyczącego podatków, zapewnienie wymiany informacji i wspieranie współpracy administracyjnej, a także zwiększanie zdolności administracyjnych organów podatkowych. Biorąc pod uwagę dynamikę nowych stwierdzonych problemów, należy położyć dodatkowy nacisk na wspieranie walki z oszustwami podatkowymi, uchylaniem się od opodatkowania i agresywnym planowaniem podatkowym. Należy położyć nacisk na zmniejszenie obciążeń administracyjnych dla organów podatkowych, obniżanie kosztów przestrzegania przepisów dla podatników oraz zapobieganie przy-padkom podwójnego opodatkowania.

⁽¹⁾ Dz.U. C 143 z 22.5.2012, s. 48 oraz Dz.U. C 11 z 15.1.2013, s. 84.

- (7) Na poziomie operacyjnym program Fiscalis 2012 powinien służyć wdrażaniu, eksploatacji i wspieraniu europejskich systemów informatycznych i działań z zakresu współpracy administracyjnej, podnoszeniu kwalifikacji i kompetencji urzędników podatkowych, lepszemu zrozumieniu i wdrażaniu unijnego prawa w dziedzinie podatków, a także wspieraniu u doskonalenia procedur administracyjnych oraz wymianie i rozpowszechnianiu dobrych praktyk administracyjnych. Dążąc do osiągnięcia tych celów, należy położyć nacisk na wspieranie walki z oszustwami podatkowymi, uchylaniem się od opodatkowania i agresywnym planowaniem podatkowym.
- (8) Narzędzia dotąd stosowane w ramach programu Fiscalis 2020 należy uzupełnić, aby móc odpowiednio reagować na wyzwania czekające organy podatkowe w kolejnej dekadzie i aby zachować zgodność ze zmianami w prawie unijnym. Program Fiscalis 2020 powinien obejmować: dwustronne lub wielostronne kontrole i inne formy współpracy administracyjnej zgodnie ze stosownym prawem unijnym w tym zakresie; zespoły ekspertów; działania z zakresu budowania potencjału administracji publicznej oferujące konkretne i wyspecjalizowane szkolenia w dziedzinie podatków przeznaczone dla państw członkowskich, które znajdują się w szczególnej i wyjątkowej sytuacji uzasadniającej takie ukierunkowane działania; oraz w razie potrzeby badania i wspólne działania w zakresie łączności mające wspierać wdrażanie unijnego prawa w dziedzinie podatków.
- (9) Europejskie systemy informatyczne odgrywają kluczową rolę w zapewnianiu wzajemnych połączeń między organami podatkowymi, a w związku z tym w procesie wzmocnienia systemów podatkowych w Unii i ramach programu Fiscalis 2020. Ponadto powinna istnieć możliwość uwzględnienia w programie Fiscalis 2020 nowych systemów informatycznych odnoszących się do podatków, ustanowionych na mocy prawa unijnego. Europejskie systemy informatyczne powinny, w stosownych przypadkach, być oparte na wspólnych modelach rozwoju i strukturze informatycznej.
- (10) W kontekście szerszego usprawnienia współpracy administracyjnej i wspierania walki z oszustwami podatkowymi, uchylaniem się od opodatkowania i agresywnym planowaniem podatkowym warto byłoby zatem umożliwić Unii zawieranie umów z państwami trzecimi, tak aby państwa te mogły korzystać z unijnych komponentów europejskich systemów informatycznych w celu wsparcia bezpiecznej wymiany informacji między nimi i państwami członkowskimi w ramach dwustronnych umów podatkowych.
- (11) W ramach programu Fiscalis 2020 powinny być również realizowane wspólne działania szkoleniowe. Program powinien w dalszym ciągu wspierać kraje uczestniczące w podnoszeniu umiejętności zawodowych i zwiększaniu wiedzy w zakresie podatków poprzez lepsze, wspólnie opracowane programy szkoleniowe skierowane do urzędników podatkowych i przedsiębiorców. W tym celu obecne podejście programu Fiscalis 2020 do wspólnych szkoleń, które opierało się głównie na centralnym rozwoju uczenia się za pomocą mediów elektronicznych, należy przekształcić w wielowymiarowy program wspierania szkoleń dla Unii.
- (12) Program Fiscalis 2020 powinien trwać siedem lat, tak by jego czas trwania był tożsamy z czasem trwania wieloletnich ram finansowych ustalonych w rozporządzeniu Rady (UE, Euratom) nr 1311/2013 ⁽¹⁾.
- (13) Niniejsze rozporządzenie określa pulę środków finansowych na cały okres trwania programu Fiscalis 2020, która ma stanowić – dla Parlamentu Europejskiego i Rady podczas rocznej procedury budżetowej – finansową kwotę odniesienia w rozumieniu pkt 17 Porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 2 grudnia 2013 r. między Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami ⁽²⁾.
- (14) Zgodnie z zawartym w komunikacie w sprawie przeglądu budżetu z 2010 r. zobowiązaniem Komisji na rzecz spójności i uproszczenia programów finansowania, zasoby powinny być współdzielone z innymi unijnymi instrumentami finansowania w przypadku, gdy działania przewidywane w ramach programu Fiscalis 2020 prowadzą do osiągnięcia celów, które są wspólne dla różnych instrumentów finansowania, jednak z wyłączeniem możliwości podwójnego finansowania.
- (15) Środki niezbędne do finansowego wdrożenia niniejszego rozporządzenia przyjmuje się zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 ⁽³⁾ oraz z rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) nr 1268/2012 ⁽⁴⁾.
- (16) Kraje uczestniczące powinny ponosić koszty krajowych elementów programu Fiscalis 2020, które obejmowałyby, między innymi, pozaunijne komponenty europejskich systemów informatycznych i wszelkie szkolenia niebędące częścią wspólnych inicjatyw szkoleniowych.
- (17) Mając na uwadze to, jak ważny jest pełen udział krajów uczestniczących we wspólnych działaniach, zastosowanie stawki współfinansowania w wysokości 100 % kwalifikowalnych kosztów z tytułu kosztów podróży i zakwaterowania, kosztów związanych z organizacją wydarzeń i diet dziennych jest możliwe, gdy jest to niezbędne do pełnego osiągnięcia celów programu Fiscalis 2020.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (UE, Euratom) nr 1311/2013 z dnia 2 grudnia 2013 r. ustanawiające wieloletnie ramy finansowe na lata 2014-2020 (Patrz str. 884 Dz.U.).

⁽²⁾ Dz.U. C 37 z 20.12.2013, s. 1.

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1).

⁽⁴⁾ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) z dnia 29 października 2012 r. w sprawie zasad stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii (Dz.U. L 362 z 31.12.2012, s. 1).

- (18) Należy chronić interesy finansowe Unii za pomocą odpowiednich środków w całym cyklu wydatkowania, w tym poprzez zapobieganie nieprawidłowościom, ich wykrywanie i prowadzenie dochodzeń w tej sprawie, odzyskiwanie środków utraconych, nienależnie wypłaconych lub nieprawidłowo wykorzystanych oraz, w stosownych przypadkach, poprzez nakładanie kar.
- (19) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego rozporządzenia należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze w odniesieniu do ustanawiania rocznych programów pracy. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011⁽¹⁾.
- (20) Ponieważ cel niniejszego rozporządzenia, a mianowicie ustanowienie wieloletniego programu w celu poprawy funkcjonowania systemów podatkowych na rynku wewnętrznym, nie może być osiągnięty w zadowalającym stopniu przez państwa członkowskie, z uwagi a fakt, że nie mogą one skutecznie prowadzić współpracy i koordynacji niezbędnych do osiągnięcia tego celu, Unia może przyjąć środki zgodne z zasadą pomocniczości określonej w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, o której mowa w tym artykule, niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu.
- (21) W procesie realizacji programu Komisję powinien wspierać komitet ds. programu Fiscalis 2020.
- (22) Aby ułatwić ocenę programu Fiscalis 2020, od samego początku należy wprowadzić odpowiednie ramy monitorowania jego wyników. Komisja, wraz z uczestniczącymi krajami, powinna ustanowić regulowane wskaźniki i ustalić uprzednio zdefiniowane punkty odniesienia dla monitorowania wyników działań prowadzonych w ramach programu Fiscalis 2020. Należy przeprowadzić ocenę śródkresową pod kątem osiągnięcia celów programu Fiscalis 2020, jego skuteczności i jego wartości dodanej na poziomie europejskim. Ponadto w końcowej ocenie należy uwzględnić długofalowe skutki oraz trwałość rezultatów programu Fiscalis 2020. Trzeba zapewnić pełną przejrzystość oraz regularnie przedstawiać Parlamentowi Europejskiemu i Radzie informacje na temat monitorowania i przedkładać im sprawozdania z oceny.
- (23) Dyrektywa 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁽²⁾ reguluje przetwarzanie danych osobowych mające miejsce w państwach członkowskich w kontekście niniejszego rozporządzenia i pod nadzorem właściwych organów państw członkowskich, zwłaszcza niezależnych organów publicznych wyznaczonych przez państwa

członkowskie. Rozporządzenie (UE) nr 45/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady⁽³⁾ reguluje przetwarzanie danych osobowych dokonywane przez Komisję w kontekście niniejszego rozporządzenia i pod nadzorem Europejskiego Inspektora Ochrony Danych. Wszelka wymiana lub przekazywanie informacji przez właściwe organy powinny odbywać się w zgodzie z zasadami dotyczącymi przekazywania danych osobowych, o których mowa w dyrektywie 95/46/WE, a wszelka wymiana lub przekazywanie informacji przez Komisję powinny odbywać się w zgodzie z zasadami dotyczącymi przekazywania danych osobowych, o których mowa w rozporządzeniu (WE) nr 45/2001.

- (24) Niniejsze rozporządzenie zastępuje decyzję nr 1482/2007/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁽⁴⁾. Należy zatem uchylić wspomnianą decyzję,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

ROZDZIAŁ I

Przepisy ogólne

Artykuł 1

Przedmiot

1. Niniejszym ustanawia się wieloletni program działania „Fiscalis 2020” („program”) w celu usprawnienia funkcjonowania systemów podatkowych na rynku wewnętrznym oraz wsparcia współpracy w tym zakresie.
2. Program obejmuje okres od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

- 1) „organy podatkowe” oznaczają organy publiczne i inne podmioty w krajach uczestniczących odpowiedzialne za administrowanie podatkami lub za działania związane z podatkami;
- 2) „eksperti zewnętrzni” oznaczają:
 - a) przedstawicieli organów rządowych, w tym z krajów nieuczestniczących w programie zgodnie z art. 3 ust. 2;
 - b) przedsiębiorców i organizacje reprezentujące przedsiębiorców;
 - c) przedstawicieli organizacji międzynarodowych i innych odpowiednich organizacji;

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

⁽²⁾ Dyrektywa 95/46/WE Parlamentu Europejskiego z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych (Dz.U. L 281 z 23.11.1995, s. 31).

⁽³⁾ Rozporządzenie (WE) nr 45/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2000 r. o ochronie osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje i organy wspólnotowe i o swobodnym przepływie takich danych (Dz.U. L 8 z 12.1.2001, s. 1).

⁽⁴⁾ Decyzja nr 1482/2007/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 grudnia 2007 r. ustanawiająca wspólnotowy program poprawy skuteczności systemów podatkowych na rynku wewnętrznym (program „Fiscalis 2013”) i uchylająca decyzję nr 2235/2002/WE (Dz.U. L 330 z 15.12.2007, s. 1).

- 3) „podatki” oznaczają następujące podatki:
- podatek od wartości dodanej przewidziany w dyrektywie Rady 2006/112/WE ⁽¹⁾;
 - podatki akcyzowe od alkoholu przewidziane w dyrektywie Rady 92/83/EWG ⁽²⁾;
 - podatki akcyzowe od wyrobów tytoniowych przewidziane w dyrektywie Rady 2011/64/UE ⁽³⁾;
 - podatki od produktów energetycznych i energii elektrycznej przewidziane w dyrektywie Rady 2003/96/WE ⁽⁴⁾;
 - inne podatki objęte zakresem art. 2 ust. 1 lit. a) dyrektywy Rady 2010/24/UE ⁽⁵⁾, w stopniu, w jakim są one istotne z punktu widzenia rynku wewnętrznego i współpracy administracyjnej między państwami członkowskimi;
- 4) „kontrolę dwustronną lub wielostronną” oznaczają skoordynowaną kontrolę zobowiązania podatkowego jednego podatnika lub większej liczby powiązanych podatników, zorganizowaną przez co najmniej dwa kraje uczestniczące o wspólnych lub komplementarnych interesach, w tym co najmniej dwa państwa członkowskie.

Artykuł 3

Udział w programie

- Krajami uczestniczącymi są państwa członkowskie oraz kraje, o których mowa w ust. 2, o ile spełnione są warunki określone w tym ustępie.
- Udział w programie jest otwarty dla dowolnego z następujących krajów:
 - krajów przystępujących, krajów kandydujących i potencjalnych krajów kandydujących korzystających ze strategii przedakcesyjnej, zgodnie z ogólnymi zasadami i ogólnymi warunkami udziału tych krajów w programach unijnych ustanowionymi w odpowiednich umowach ramowych, decyzjach Rady Stowarzyszenia lub podobnych umowach;
 - krajów partnerskich europejskiej polityki sąsiedztwa, o ile kraje te osiągnęły wystarczający poziom zbliżenia odpowiedniego ustawodawstwa i metod administracyjnych do ustawodawstwa i metod administracyjnych Unii.

⁽¹⁾ Dyrektywa Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz.U. L 347 z 11.12.2006, s. 1).

⁽²⁾ Dyrektywa Rady 92/83/EWG z dnia 19 października 1992 r. w sprawie harmonizacji struktury podatków akcyzowych od alkoholu i napojów alkoholowych (Dz.U. L 316 z 31.10.1992, s. 21).

⁽³⁾ Dyrektywa Rady 2011/64/UE z dnia 21 czerwca 2011 r. w sprawie struktury oraz stawek akcyzy stosowanych do wyrobów tytoniowych (Dz.U. L 176 z 5.7.2011, s. 24).

⁽⁴⁾ Dyrektywa Rady 2003/96/WE z dnia 27 października 2003 r. w sprawie restrukturyzacji wspólnotowych przepisów ramowych dotyczących opodatkowania produktów energetycznych i energii elektrycznej (Dz.U. L 283 z 31.10.2003, s. 51).

⁽⁵⁾ Dyrektywa Rady 2010/24/UE z dnia 16 marca 2010 r. w sprawie wzajemnej pomocy przy odzyskiwaniu wierzytelności dotyczących podatków, ceł i innych obciążeń (Dz.U. L 84 z 31.3.2010, s. 1).

Kraje partnerskie, o których mowa w lit. b) akapitu pierwszego, uczestniczą w programie zgodnie z przepisami, które zostaną określone w wyniku zawarcia z nimi umów ramowych w sprawie ich udziału w programach unijnych. Ich uczestnictwo zapewnia wsparcie wyłącznie dla tych działań podejmowanych w ramach programu, które mają na celu walkę z oszustwami podatkowymi i uchylaniem się od opodatkowania oraz zajęcie się kwestią agresywnego planowania podatkowego.

Artykuł 4

Udział w działaniach objętych programem

Eksperti zewnętrzni mogą zostać zaproszeni do udziału w wybranych działaniach organizowanych w ramach programu, jeżeli jest to niezbędne do osiągnięcia celów, o których mowa w art. 5 i 6. Eksperti zewnętrzni są wybierani przez Komisję, wraz z krajami uczestniczącymi, na podstawie ich umiejętności, doświadczenia i wiedzy, istotnych z punktu widzenia konkretnych działań, z uwzględnieniem wszelkich ewentualnych konfliktów interesów oraz przy zapewnieniu równowagi między przedstawicielami przedsiębiorców a innymi ekspertami społeczeństwa obywatelskiego. Wykaz wybranych ekspertów zewnętrznych podaje się do wiadomości publicznej i regularnie aktualizuje.

Artykuł 5

Cel ogólny i cel szczegółowy

1. Ogólnym celem programu jest usprawnienie funkcjonowania systemów podatkowych na rynku wewnętrznym poprzez wzmacnianie współpracy między krajami uczestniczącymi, ich organami i ich urzędnikami podatkowymi.

2. Szczegółowymi celami programu są: wspieranie walki z oszustwami podatkowymi, uchylaniem się od opodatkowania i agresywnym planowaniem podatkowym oraz wspieranie wdrażania unijnego prawa w dziedzinie podatków, poprzez zapewnienie wymiany informacji, wspieranie współpracy administracyjnej oraz, w razie potrzeby i w stosownych przypadkach, zwiększanie zdolności administracyjnych krajów uczestniczących z myślą o zapewnianiu pomocy w zakresie zmniejszenia obciążeń administracyjnych dla organów podatkowych i obniżania kosztów przestrzegania przepisów dla podatników.

3. Miernikami osiągnięcia celów, o których mowa w niniejszym artykule, są w szczególności następujące wskaźniki:

- możliwość dostępu i pełny dostęp do wspólnej sieci łączności (CCN) dla europejskich systemów informatycznych;
- informacje zwrotne od krajów uczestniczących dotyczące rezultatów działań objętych programem.

Artykuł 6

Cele operacyjne i priorytety programu

1. Cele operacyjne i priorytety programu są następujące:

- wdrożenie, udoskonalenie, eksploatacja i wspieranie europejskich systemów informatycznych w dziedzinie podatków;
- wspieranie działań z zakresu współpracy administracyjnej;
- podnoszenie umiejętności i kompetencji urzędników podatkowych;

- d) poprawa zrozumienia i wdrażania unijnego prawa w dziedzinie podatków;
- e) wspieranie usprawniania procedur administracyjnych i wymiany dobrych praktyk administracyjnych.

2. Cele i priorytety, o których mowa w akapicie pierwszym, są realizowane ze szczególnym naciskiem na wspieranie walki z oszustwami podatkowymi, uchylaniem się od opodatkowania i agresywnym planowaniem podatkowym.

ROZDZIAŁ II

Działania kwalifikowalne

Artykuł 7

Działania kwalifikowalne

1. Na warunkach określonych w rocznym programie pracy, o którym mowa w art. 14, w ramach programu zapewnia się wsparcie finansowe dla następujących rodzajów działań:

a) działania wspólne:

- (i) seminaria i warsztaty;
- (ii) grupy projektowe, zasadniczo składające się z przedstawicieli ograniczonej liczby krajów, funkcjonujące przez określony czas w celu realizacji wcześniej wytyczonego celu i uzyskania ściśle określonego rezultatu;
- (iii) dwustronne lub wielostronne kontrole oraz inne działania przewidziane w prawie unijnym dotyczącym współpracy administracyjnej, organizowane przez co najmniej dwa kraje uczestniczące, w tym co najmniej dwa państwa członkowskie;
- (iv) wizyty robocze organizowane przez kraje uczestniczące lub inne państwo w celu umożliwienia urzędnikom uzyskania lub pogłębienia wiedzy specjalistycznej lub ogólnej w sprawach podatkowych;
- (v) zespoły ekspertów, czyli zorganizowana forma współpracy, o charakterze tymczasowym, gromadząca wiedzę specjalistyczną w celu wykonywania zadań w konkretnych dziedzinach, w szczególności w zakresie europejskich systemów informatycznych, ewentualnie przy wsparciu w postaci usług współpracy online, pomocy administracyjnej oraz udogodnień w zakresie infrastruktury i wyposażenia;
- (vi) działania na rzecz budowania i wspierania potencjału administracji publicznej;
- (vii) badania;
- (viii) projekty dotyczące łączności;
- (ix) wszelkie inne działania wspierające realizację celów i priorytetów ogólnych, szczegółowych i operacyjnych, określonych w art. 5 i 6, pod warunkiem że konieczność takiego innego działania została należycie uzasadniona;

b) tworzenie europejskich systemów informatycznych: opracowywanie, utrzymanie, obsługa i kontrola jakości unijnych komponentów europejskich systemów informatycznych

określonych w pkt A załącznika oraz nowych europejskich systemów informatycznych ustanowionych na mocy prawa unijnego, z myślą o zapewnieniu wydajnych połączeń między organami podatkowymi;

c) wspólne działania szkoleniowe: wspólnie opracowane działania szkoleniowe w celu wspierania koniecznych umiejętności zawodowych i wiedzy w dziedzinie podatków.

Wizyty robocze, o których mowa w lit. a) ppkt (iv) akapit pierwszy nie trwają dłużej niż miesiąc. W przypadku wizyt roboczych organizowanych w państwach trzecich, za koszty kwalifikowalne w ramach programu uznaje się jedynie koszty podróży i pobytu (zakwaterowanie i dietyienne).

Zespoły ekspertów, o których mowa w lit. a) ppkt (v) akapit pierwszy są organizowane przez Komisję we współpracy z krajami uczestniczącymi i nie działają dłużej niż jeden rok, chyba że byłoby to należycie uzasadnione.

2. Zasoby przeznaczone na działania kwalifikowalne, o których mowa w niniejszym artykule, są przydzielane z zapewnieniem równowagi i proporcjonalnie do faktycznych potrzeb tych działań.

3. Oceniając program, Komisja określa, czy konieczne jest wprowadzenie pułapów budżetowych dla poszczególnych działań kwalifikowalnych.

Artykuł 8

Szczegółowe przepisy wykonawcze dotyczące wspólnych działań

1. Udział we wspólnych działaniach, o których mowa w art. 7 ust. 1 lit. a) akapit pierwszy, jest dobrowolny.

2. Kraje uczestniczące zapewniają, by do udziału we wspólnych działaniach szkoleniowych kierowani byli urzędnicy o odpowiednim profilu i stosownych kwalifikacjach, w tym umiejętnościach językowych.

3. W stosownych przypadkach kraje uczestniczące podejmują środki niezbędne do tego, by zwiększać świadomość na temat wspólnych działań i zapewnić wykorzystywanie uzyskanych wyników.

Artykuł 9

Szczegółowe przepisy wykonawcze dla europejskich systemów informatycznych

1. Komisja i kraje uczestniczące zapewniają, aby europejskie systemy informatyczne, o których mowa w pkt A załącznika, były opracowywane, obsługiwane i w należyty sposób utrzymywane.

2. Komisja koordynuje, we współpracy z krajami uczestniczącymi, te aspekty związane z ustanowieniem i funkcjonowaniem unijnych i pozaunijnych komponentów europejskich systemów informatycznych, o których mowa w pkt A załącznika, które są niezbędne dla zapewnienia ich funkcjonowania, wzajemnego połączenia i ciągłego doskonalenia.

3. Korzystanie z unijnych komponentów europejskich systemów informatycznych, o których mowa w pkt A załącznika, przez kraje nieuczestniczące jest przedmiotem umów z tymi krajami, zawieranych zgodnie z art. 218 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Artykuł 10

Szczegółowe przepisy wykonawcze dotyczące wspólnych działań szkoleniowych

1. Udział we wspólnych działaniach szkoleniowych, o których mowa w art. 7 ust. 1 lit. c) akapit pierwszy, jest dobrowolny.
2. Kraje uczestniczące zapewniają, by do udziału we wspólnych działaniach szkoleniowych kierowani byli urzędnicy o odpowiednim profilu i stosownych kwalifikacjach, w tym umiejętnościach językowych.
3. Kraje uczestniczące włączają, w stosownych przypadkach, do krajowych programów szkoleniowych wspólnie opracowane treści szkoleń, w tym moduły uczenia się za pomocą mediów elektronicznych, programy szkoleniowe i uzgodnione standardy szkoleniowe.

ROZDZIAŁ III

Ramy finansowe

Artykuł 11

Ramy finansowe

1. Pula środków finansowych na realizację niniejszego programu wynosi 223 366 000 EUR według cen aktualnych.
2. Środki finansowe przydzielone na realizację programu można również wykorzystać do pokrycia wydatków związanych z pracami w zakresie przygotowania, monitorowania, kontroli, audytu i oceny, które są niezbędne do regularnego zarządzania programem i osiągnięcia jego celów; są to w szczególności wydatki poniesione z tytułu badań, spotkań ekspertów, działań informacyjnych i komunikacyjnych związanych z celami, określonymi w niniejszym rozporządzeniu, wydatki związane z sieciami informatycznymi służącymi przetwarzaniu i wymianie informacji, wraz z wszelkimi innymi wydatkami na pomoc techniczną i administracyjną poniesionymi przez Komisję w związku z zarządzaniem programem.

Udział wydatków administracyjnych co do zasady nie może przekroczyć 5 % ogólnego kosztu programu.

Artykuł 12

Rodzaje interwencji

1. Komisja realizuje program zgodnie z rozporządzeniem (UE, Euratom) nr 966/2012.
2. Unijne wsparcie finansowe na rzecz działań przewidzianych w art. 7 przyjmuje postać:
 - a) dotacji;
 - b) umów w sprawie zamówień publicznych;
 - c) zwrotu kosztów poniesionych przez ekspertów zewnętrznych, o których mowa w art. 4.
3. W przypadku dotacji wskaźnik współfinansowania wynosi do 100 % kosztów kwalifikowalnych w przypadku kosztów podróży i zakwaterowania, kosztów związanych z organizowaniem wydarzeń oraz diet dziennych.

Wskaźnik ten ma zastosowanie do wszelkich działań kwalifikowalnych, z wyjątkiem zespołów ekspertów, o których mowa

w art. 7 ust. 1 lit. a) ppkt (v) akapit pierwszy. W rocznym programie prac ustala się wskaźnik współfinansowania mający zastosowanie do zespołów ekspertów w przypadku, gdy wymienione działania wymagają przyznania dotacji.

4. Unijne komponenty europejskich systemów informatycznych są finansowane przez program. Kraje uczestniczące powinny przede wszystkim ponosić koszty nabycia, rozwoju, instalacji, utrzymania i codziennej eksploatacji pozaunijnych komponentów europejskich systemów informatycznych.

Artykuł 13

Ochrona interesów finansowych Unii

1. Komisja przyjmuje odpowiednie środki zapewniające, w trakcie realizacji działań finansowanych na podstawie niniejszego rozporządzenia, ochronę interesów finansowych Unii przez stosowanie środków służących zapobieganiu nadużyciom finansowym, korupcji i wszelkim innym nielegalnym działaniom, przez skuteczne kontrole oraz, w razie wykrycia nieprawidłowości, przez odzyskiwanie kwot nienależnie wypłaconych, a także, w stosownych przypadkach, przez skuteczne, proporcjonalne i odstrasżające sankcje administracyjne i finansowe.
2. Komisja lub jej przedstawiciele oraz Trybunał Obrachunkowy mają uprawnienia do audytu, na podstawie dokumentacji i na miejscu, wobec wszystkich beneficjentów dotacji, wykonawców i podwykonawców, którzy otrzymują od Unii środki na podstawie niniejszego rozporządzenia.
3. Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) może przeprowadzać dochodzenia, w tym kontrole i inspekcje na miejscu, zgodnie z przepisami i procedurami określonymi w rozporządzeniu nr 1073/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽¹⁾ oraz w rozporządzeniu Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 ⁽²⁾ w celu ustalenia, czy miały miejsce nadużycie finansowe, korupcja lub jakiegokolwiek inne nielegalne działanie, naruszające interesy finansowe Unii, w związku z umową o udzielenie dotacji, decyzją o udzieleniu dotacji lub zamówieniem finansowanym na podstawie niniejszego rozporządzenia.

ROZDZIAŁ IV

Uprawnienia wykonawcze

Artykuł 14

Program pracy

W celu wdrożenia programu Komisja przyjmuje roczne programy prac, w drodze aktów wykonawczych, w których określa się założone cele, oczekiwane wyniki, metodę realizacji oraz łączną kwotę. Zawierają one także opis działań, które mają zostać sfinansowane, wskazanie kwoty przydzielonej na każdy rodzaj działania oraz orientacyjny harmonogram realizacji. W przypadku dotacji roczne programy prac zawierają priorytety, najważniejsze kryteria oceny oraz maksymalny wskaźnik współfinansowania. Podstawą tych aktów wykonawczych są wyniki z poprzednich lat; przyjmuje się je zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 15 ust. 2.

⁽¹⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1073/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 maja 1999 r. dotyczące dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) (Dz.U. L 13 z. 31.5.1999, s. 1).

⁽²⁾ Rozporządzenie Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami ((Dz.U. L 292 z 15.11.1996, s. 2).

*Artykuł 15***Procedura komitetowa**

1. Komisję wspiera komitet. Komitet jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

ROZDZIAŁ V

Monitorowanie i ocena*Artykuł 16***Monitorowanie działań objętych programem**

1. Komisja, we współpracy z krajami uczestniczącymi, monitoruje program i działania realizowane w jego ramach.
2. Komisja i kraje uczestniczące ustanawiają wskaźniki jakościowe i ilościowe oraz w razie potrzeby dodają nowe wskaźniki w trakcie realizacji programu. Wskaźniki te wykorzystuje się do pomiaru skutków programu względem uprzednio zdefiniowanych punktów odniesienia.
3. Komisja podaje do publicznej wiadomości wyniki monitorowania, o których mowa w ust. 1, i wskaźniki, o których mowa w ust. 2.
4. Wyniki monitorowania są wykorzystywane do oceny programu, zgodnie z art. 17.

*Artykuł 17***Ocena i przegląd**

1. Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie ze śródkresowej i końcowej oceny programu w odniesieniu do kwestii, o których mowa w ust. 2 i 3. Wyniki tych ocen są uwzględniane w decyzjach w sprawie ewentualnego przedłużenia, zmiany lub zawieszenia programu na kolejne okresy. Oceny te przeprowadza niezależny zewnętrzny podmiot oceniający.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Strasburgu dnia 11 grudnia 2013 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
M. SCHULZ
Przewodniczący

W imieniu Rady
V. LEŠKEVIČIUS
Przewodniczący

2. Komisja sporządza do dnia 30 czerwca 2018 r. sprawozdanie ze śródkresowej oceny na temat realizacji celów działań objętych niniejszym programem, efektywności wykorzystania zasobów i wartości dodanej na poziomie europejskim. W sprawozdaniu tym dodatkowo uwzględnia się kwestie uproszczenia oraz ciągłej adekwatności celów, jak również wkład programu w realizację unijnych priorytetów w zakresie inteligentnego i trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu.

3. Komisja sporządza do dnia 31 grudnia 2021 r. sprawozdanie z końcowej oceny na temat aspektów, o których mowa w ust. 2, a także na temat skutków długofalowych oraz trwałości rezultatów programu.

4. Na wniosek Komisji, kraje uczestniczące dostarczają jej, wszelkie dostępne dane i informacje istotne z punktu widzenia przygotowania przez Komisję sprawozdania z oceny śródkresowej i sprawozdania z oceny końcowej.

ROZDZIAŁ VI

Przepisy końcowe*Artykuł 18***Uchylenie**

Decyzję nr 1482/2007/WE uchyla się ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2014 r.

Jednakże zobowiązania finansowe dotyczące działań realizowanych na podstawie tej decyzji nadal podlegają jej przepisom, do czasu ich zakończenia.

*Artykuł 19***Wejście w życie**

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie trzeciego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 1 stycznia 2014 r.

ZAŁĄCZNIK

EUROPEJSKIE SYSTEMY INFORMATYCZNE I ICH KOMPONENTY UNIJNE

A. W skład europejskich systemów informatycznych wchodzi:

- 1) wspólna sieć łączności / wspólny system połączeń (CCN/CSI – CCN2), CCN-Mail3, most dla CSI, HttpBridge, protokół zezwalający na dostęp do katalogów adresowych LDAP w CCN i narzędzia powiązane, portal sieci CCN, monitorowanie CCN;
- 2) systemy pomocnicze, w szczególności narzędzie do konfigurowania aplikacji dla CCN, narzędzie do sprawozdawczości na temat działań (Activity Reporting Tool, ART2), zarządzanie elektroniczne projektami online przez TAXUD (Taxud Electronic Management of Project Online, TEMPO), narzędzie służące do zarządzania usługami (Service Management Tool, SMT), system zarządzania użytkownikami (User Management System, UM), system BPM, tablica wskaźników dostępności (availability dashboard) i AvDB, portal zarządzania usługami informatycznymi, zarządzanie kartotekami i dostępem użytkownika,
- 3) platforma wymiany informacji i komunikacji (Programme information and communication space, PICS);
- 4) systemy odnoszące się do VAT, w szczególności system wymiany informacji o VAT (VIES) i dotyczący zwrotu VAT, w tym wstępna aplikacja VIES, narzędzie monitorowania VIES, system statystyki podatkowej, VIES-on-the-web, narzędzie do konfigurowania VIES-on-the-web, narzędzia do testowania systemu VIES i systemu zwrotu VAT, algorytm numeru identyfikacyjnego VAT, wymiana formularzy elektronicznych VAT, VAT na e-usługi (VoeS); narzędzie do testowania VoeS, narzędzie do testowania e- formularzy VAT, system punktów kompleksowej obsługi (MoSS);
- 5) systemy związane z windykacją, w szczególności formularze elektroniczne służące do windykacji roszczeń, formularze elektroniczne służące jako jednolity tytuł wykonawczy umożliwiający egzekucję (UIPE) oraz jako jednolity formularz powiadomienia (UNF);
- 6) systemy związane z podatkami bezpośrednimi, w szczególności system opodatkowania dochodów z oszczędności, narzędzie do testowania systemu opodatkowania dochodów z oszczędności, e-formularze dotyczące podatków bezpośrednich, numer identyfikacji podatkowej TIN-on-the-web, wymiany informacji zgodnie z art. 8 dyrektywy Rady 2011/16/UE ⁽¹⁾ oraz związane z tym narzędzia do testowania;
- 7) inne systemy związane z podatkami, w szczególności baza danych dotyczących podatków w Europie (TEDB);
- 8) systemy związane z akcyzą, w szczególności system wymiany danych dotyczących akcyzy (SEED), system przemieszczania wyrobów akcyzowych (EMCS), formularze elektroniczne MVS, aplikacja do testowania (TA);
- 9) inne systemy centralne, w szczególności obowiązujący w państwach członkowskich system łączności i wymiany informacji w obszarze podatków (TIC), samoobsługowy system do testowania (SSTS), system związany ze statystyką w dziedzinie podatków, centralna aplikacja do celów formularzy internetowych, system usług centralnych / informacji zarządczej w zakresie akcyzy (CS/MISE).

B. Do unijnych komponentów europejskich systemów informatycznych należą:

- 1) zasoby IT, takie jak sprzęt komputerowy, oprogramowanie i połączenia sieciowe systemów, w tym odpowiednia infrastruktura danych;
- 2) usługi informatyczne niezbędne w celu wspierania opracowywania, utrzymania, usprawniania i obsługi systemów; oraz
- 3) wszelkie inne elementy, które ze względu na efektywność, bezpieczeństwo i racjonalizację określone są przez Komisję jako wspólne dla krajów uczestniczących.

⁽¹⁾ Dyrektywa Rady 2011/16/UE z dnia 15 lutego 2011 r. w sprawie współpracy administracyjnej w dziedzinie opodatkowania i uchylająca dyrektywę 77/799/EWG (Dz.U. L 64 z 11.3.2011, s. 1).

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1287/2013**z dnia 11 grudnia 2013 r.****ustanawiające program na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (COSME) (2014–2020) i uchylające decyzję nr 1639/2006/WE****(Tekst mający znaczenie dla EOG)**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 173 i art. 195,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,uwzględniając opinię Komitetu Regionów ⁽²⁾,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) W marcu 2010 roku Komisja przyjęła komunikat zatytułowany „Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” („strategia »Europa 2020«”). W czerwcu 2010 roku komunikat został zatwierdzony przez Radę Europejską. Strategia „Europa 2020” stanowi reakcję na kryzys gospodarczy i ma przygotować Unię na następne dziesięciolecie. Wytoczono w niej pięć ambitnych celów dotyczących klimatu i energii, zatrudnienia, innowacji, edukacji i włączenia społecznego, które mają zostać osiągnięte do roku 2020, jak również określono kluczowe czynniki pobudzające wzrost, w dążeniu do zwiększenia dynamiki i konkurencyjności Unii. Podkreślono również znaczenie przyspieszenia wzrostu europejskiej gospodarki, przy jednoczesnym osiągnięciu wysokich wskaźników zatrudnienia, gospodarki niskoemisyjnej, zasobo- i energooszczędnej oraz spójności społecznej. Małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) powinny odegrać kluczową rolę w realizowaniu celów strategii „Europa 2020”. Na ich rolę wskazuje to, że MŚP zostały wspomniane w sześciu z siedmiu inicjatyw przewodnich strategii „Europa 2020”.
- (2) W celu zapewnienia, by przedsiębiorstwa – w szczególności MŚP – odgrywały centralną rolę w osiągnięciu wzrostu gospodarczego w Unii, który jest głównym priorytetem, w październiku 2010 r. Komisja przyjęła komunikat zatytułowany „Zintegrowana polityka przemysłowa

w erze globalizacji. Konkurencyjność i zrównoważony rozwój na pierwszym planie”, zatwierdzony przez Radę w konkluzjach z grudnia 2010 r. Jest to przewodnia inicjatywa w ramach strategii „Europa 2020”. W komunikacie sformułowano strategię mającą na celu pobudzenie wzrostu i zatrudnienia poprzez utrzymanie i wspieranie silnej, zróżnicowanej i konkurencyjnej bazy przemysłowej w Europie, zwłaszcza poprzez ulepszenie ramowych warunków dla przedsiębiorstw, jak również poprzez wzmocnienie kilku aspektów rynku wewnętrznego, w tym usług dla przedsiębiorstw.

- (3) W czerwcu 2008 r. Komisja przyjęła komunikat zatytułowany „»Najpierw myśl na małą skalę« Program »Small Business Act« dla Europy”, z zadowoleniem przyjęty przez Radę w grudniu 2008 r. Program „Small Business Act” przewiduje kompleksowe ramy polityczne dla MŚP, zakłada promocję przedsiębiorczości oraz ugruntowuje zasadę „najpierw myśl na małą skalę” w sferze prawa i polityki, w celu wzmocnienia konkurencyjności MŚP. Program „Small Business Act” określa 10 zasad oraz przedstawia zarys działań politycznych i legislacyjnych wspierających zdolność MŚP do wzrostu i tworzenia miejsc pracy. Wdrożenie programu „Small Business Act” przyczynia się do osiągnięcia celów strategii „Europa 2020”. Kilka działań na rzecz MŚP już zostało określonych w treści inicjatyw przewodnich.
- (4) Program „Small Business Act” został od tego czasu poddany przeglądowi, którego wyniki opublikowano w lutym 2011 roku, co stało się podstawą konkluzji przyjętych w dniach 30 i 31 maju 2011 r. Przegląd ten podsumował wdrożenie programu SBA i ocenił potrzeby MŚP działających w obecnej sytuacji gospodarczej, w której coraz trudniej mogą uzyskać dostęp do finansowania i do rynków. Zawiera on prezentację postępów poczynionych w ciągu dwóch pierwszych lat realizacji programu SBA, określa nowe działania, by stawić czoła wyzwaniom wynikającym z kryzysu gospodarczego zgłaszanym przez zainteresowane strony, i wskazuje sposoby poprawy realizacji programu SBA, przy jasno określonej roli zainteresowanych stron i bezpośrednim zaangażowaniu organizacji przedsiębiorców. Szczegółowe cele programu na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz MŚP powinny odzwierciedlać priorytety przedstawione w tym przeglądzie. Istotne jest zapewnienie, aby wdrożenie takiego programu było skoordynowane z realizacją programu SBA.

W szczególności działania objęte zakresem celów szczegółowych powinny przyczynić się do realizacji powyższych dziesięciu zasad i nowych działań określonych w procesie przeglądu SBA.

⁽¹⁾ Dz.U. C 181 z 21.6.2012, s. 125.

⁽²⁾ Dz.U. C 391 z 18.12.2012, s. 37.

- (5) Rozporządzenie Rady (UE, Euratom) nr 1311/2013⁽¹⁾ ustanawia wieloletnie ramy finansowe na lata 2014–2020. Wieloletnie ramy finansowe zawierają opis sposobów osiągnięcia celów polityki, którymi są: zwiększenie wzrostu gospodarczego oraz stworzenie większej liczby miejsc pracy w Europie, utworzenie niskoemisyjnej oraz bardziej świadomej na kwestie środowiskowe gospodarki, a także zwiększenie międzynarodowego znaczenia Unii.
- (6) Aby przyczynić się do zwiększenia konkurencyjności i trwałości przedsiębiorstw Unii, a zwłaszcza MŚP, wspierać istniejące MŚP, sprzyjać kulturze przedsiębiorczości i propagować wzrost MŚP, dążyć do społeczeństwa opartego na wiedzy oraz rozwoju opartego na wyważonym wzroście gospodarczym, należy ustanowić Program na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz MŚP („program COSME”).
- (7) Za priorytetowy powinien zostać uznany w programie COSME plan uproszczeń, zgodnie z komunikatem Komisji z dnia 8 lutego 2012 r. zatytułowanym „Program uproszczeń dotyczący wieloletnich ram finansowych na lata 2014–2020”. Wydatki ponoszone przez Unię i państwa członkowskie na propagowanie konkurencyjności przedsiębiorstw i MŚP należy lepiej koordynować w celu zagwarantowania komplementarności, większej skuteczności i widoczności, a także w celu osiągnięcia większej synergii budżetowej.
- (8) Komisja zobowiązała się do włączenia działań na rzecz klimatu do głównego nurtu unijnych programów wydatków publicznych oraz do przeznaczenia co najmniej 20 % budżetu Unii na cele związane z klimatem. Należy zapewnić, aby łagodzenie zmiany klimatu i dostosowywanie się do niej, a także przeciwdziałanie zagrożeniom, było uwzględniane przy przygotowywaniu, opracowywaniu i realizacji programu COSME. Środki objęte niniejszym rozporządzeniem powinny przyczyniać się do przechodzenia do gospodarki niskoemisyjnej i odpornej na zmianę klimatu i do takiego społeczeństwa.
- (9) Z decyzji Rady 2001/822/WE⁽²⁾ wynika, że podmioty i organy z krajów i terytoriów zamorskich kwalifikują się do udziału w programie COSME.
- (10) Zamierzeniem unijnej polityki w zakresie konkurencyjności jest wprowadzenie rozwiązań instytucjonalnych i politycznych, które stworzą warunki dla trwałego wzrostu przedsiębiorstw, w szczególności MŚP. Osiągnięcie konkurencyjności i trwałości działania wiąże się ze zdolnością do osiągnięcia i utrzymania konkurencyjności gospodarczej i wzrostu gospodarczego przedsiębiorstw zgodnie z celami dotyczącymi zrównoważonego rozwoju. Zwiększona wydajność, także w zakresie wydajności zasobów i energii, stanowi główne źródło trwałego
- wzrostu dochodów. Konkurencyjność jest również zależna od zdolności przedsiębiorstw do pełnego wykorzystania szans, takich jak rynek wewnętrzny. Jest to szczególnie istotne dla MŚP, które stanowią 99 % przedsiębiorstw w Unii, zapewniają dwie trzecie istniejących miejsc pracy w sektorze prywatnym oraz 80 % nowo powstałych miejsc pracy, jak również generują ponad połowę całości wartości dodanej tworzonej przez przedsiębiorstwa w Unii. MŚP to kluczowy czynnik pobudzający wzrost gospodarczy, zatrudnienie i integrację społeczną.
- (11) W komunikacie Komisji z dnia 18 kwietnia 2012 r. zatytułowanym „W kierunku odnowy gospodarczej sprzyjającej zatrudnieniu” szacowano, że strategii politycznej propagującej przejście na ekologiczną gospodarkę, takie jak strategii politycznej dotyczące efektywnego gospodarowania zasobami, efektywności energetycznej i zmiany klimatu, mogłyby doprowadzić do stworzenia do 2020 r. ponad pięciu milionów miejsc pracy, w szczególności w sektorze MŚP. W związku z tym konkretne działania w ramach programu COSME mogłyby obejmować wspieranie rozwoju zrównoważonych produktów, usług, technologii i procesów, a także efektywnego gospodarowania zasobami i energią oraz wspieranie społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw.
- (12) W ostatnich latach konkurencyjność znalazła się na pierwszym planie unijnych działań politycznych z uwagi na niedoskonałości rynkowe, polityczne i instytucjonalne osłabiające konkurencyjność unijnych przedsiębiorstw, zwłaszcza MŚP.
- (13) Program COSME powinien zatem pomóc w uporaniu się z niedoskonałościami rynku mającymi wpływ na konkurencyjność gospodarki Unii w skali globalnej, co upośledza zdolność przedsiębiorstw, w szczególności MŚP, do konkurowania z przedsiębiorstwami w innych częściach świata.
- (14) Program COSME powinien być ukierunkowany przede wszystkim na MŚP, jak określono w zaleceniu Komisji 2003/361/WE⁽³⁾. Stosując niniejsze rozporządzenie, Komisja powinna konsultować się ze wszystkimi właściwymi podmiotami, także z organizacjami reprezentującymi MŚP. Szczególną uwagę należy zwrócić na mikroprzedsiębiorstwa, przedsiębiorstwa rzemieślnicze, osoby samozatrudnione, wolne zawody oraz przedsiębiorstwa społeczne. Należy również uwzględnić potencjalnych, nowych i młodych przedsiębiorców oraz przedsiębiorców-kobiety, a także inne konkretne grupy docelowe, takie jak osoby starsze, migranci i przedsiębiorcy należący do defaworyzowanych lub szczególnie wrażliwych grup społecznych, np. osoby niepełnosprawne oraz promowanie przenoszenia własności przedsiębiorstw, firm typu spin-off i spin-out i dawanie drugiej szansy przedsiębiorcom.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (UE, Euratom) nr 1311/2013 z dnia 2 grudnia 2013 r. ustanawiające wieloletnie ramy finansowe na lata 2014–2020 (Patrz str. 884 Dz.U.).

⁽²⁾ Decyzja Rady 2001/822/WE z dnia 27 listopada 2001 r. w sprawie stowarzyszenia krajów i terytoriów zamorskich ze Wspólnotą Europejską („Decyzja o Stowarzyszeniu Zamorskim”) (Dz.U. L 314 z 30.11.2001, s. 1).

⁽³⁾ Zalecenie Komisji 2003/361/WE z dnia 6 maja 2003 r. dotyczące definicji przedsiębiorstw mikro, małych i średnich (Dz.U. L 124 z 20.5.2003, s. 36).

- (15) Wiele unijnych problemów z konkurencyjnością wiąże się z trudnościami MŚP w uzyskaniu dostępu do finansowania – mają one kłopoty z wykazaniem zdolności kredytowej oraz uzyskaniem dostępu do kapitału wysokiego ryzyka. Trudności te negatywnie wpływają na poziom i jakość nowo powstających przedsiębiorstw oraz na wzrost i wskaźnik przetrwania przedsiębiorstw, jak też na gotowość nowych przedsiębiorców do przejmowania rentownych przedsiębiorstw w kontekście przenoszenia własności lub sukcesji. Instrumenty finansowe Unii uruchomione na podstawie decyzji nr 1639/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁽¹⁾ stanowią widoczną wartość dodaną i do tej pory zapewniły pozytywny wkład co najmniej 220 000 MŚP. Zwiększona wartość dodana dla Unii proponowanych instrumentów finansowych polega między innymi na wzmocnieniu rynku wewnętrznego kapitału wysokiego ryzyka, rozwoju ogólnoeuropejskiego rynku finansowego dla MŚP oraz na zaradzeniu niedoskonałościom rynku, których nie mogą wyeliminować państwa członkowskie. Działania podejmowane na poziomie unijnym powinny być spójne, stałe i uzupełniać instrumenty finansowe państw członkowskich adresowane do MŚP, zapewniać efekt dźwigni i unikać tworzenia zakłóceń na rynku zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012⁽²⁾. Podmioty, którym powierzona zostanie realizacja działań, powinny zapewnić dodatkowość i uniknąć podwójnego finansowania ze środków unijnych.
- (16) Komisja powinna przywiązywać wagę do widoczności finansowania zapewnianego przez instrumenty finansowe niniejszego rozporządzenia, tak aby zapewnić, by wsparcie Unii było znane i by zapewniane wsparcie było rozpoznawane na rynku. W tym celu pośrednicy finansowi powinni być zobowiązani do bezpośredniego wskazywania ostatecznym odbiorcom, że finansowanie zostało udostępnione dzięki wsparciu z instrumentów finansowych w ramach niniejszego rozporządzenia. Komisja i państwa członkowskie powinny przyjąć odpowiednie środki, w tym przyjazne dla użytkownika systemy on-line, mające na celu rozpowszechnianie wśród MŚP i pośredników informacji dotyczących dostępnych instrumentów finansowych. Takie systemy, które mogą obejmować pojedynczy portal, nie powinny powielać istniejących systemów.
- (17) Europejska Sieć Przedsiębiorczości („Sieć”) wykazała swoją wartość dodaną dla Europejskich MŚP jako punkt kompleksowej obsługi w zakresie wsparcia przedsiębiorstw, pomagając im w podnoszeniu konkurencyjności oraz poszukiwaniu możliwości biznesowych na rynku wewnętrznym i poza jego granicami. Usprawnienie metodologii oraz metod pracy, jak również regulacji
- o wymiarze europejskim odnoszących się usług dla przedsiębiorstw można osiągnąć wyłącznie na szczeblu Unii. W szczególności Sieć okazała się pomocna dla MŚP w wyszukiwaniu partnerów do współpracy biznesowej lub transferu technologii na rynku wewnętrznym i w państwach trzecich, a także uzyskiwaniu porad dotyczących źródeł finansowania Unii, prawa Unii i jej praw własności intelektualnej oraz programów Unii zachęcających do ekoinnowacji i zrównoważonej produkcji. Umożliwiła również uzyskanie opinii zwrotnych na temat prawa Unii i norm unijnych. Wyjątkowa baza wiedzy zgromadzona w tej sieci jest szczególnie istotna dla usunięcia asymetrii informacyjnych oraz obniżenia kosztów związanych z transakcjami transgranicznymi.
- (18) Potrzebne są ciągłe wysiłki, by dalej optymalizować jakość usług i funkcjonowanie Sieci, w szczególności w odniesieniu do świadomości MŚP i wynikającego z niej korzystania przez nie z oferowanych usług, dzięki dalszemu integrowaniu usług w zakresie umiędzynarodowienia i innowacji, zacieśnianiu współpracy Sieci z podmiotami z regionalnych i lokalnych MŚP, konsultacjom z organizacjami przyjmującymi i ich większemu zaangażowaniu w działania, ograniczeniu biurokracji, ulepszeniu wsparcia IT i zwiększeniu widoczności Sieci oraz jej usług w odnośnych regionach geograficznych.
- (19) Wpływ na konkurencyjność MŚP ma również ograniczone umiędzynarodowienie ich działalności na obszarze Europy i poza nią. Według niektórych szacunków obecnie 25 % unijnych MŚP prowadzi bądź prowadziło eksport w ciągu ostatnich trzech lat, podczas gdy zaledwie 13 % unijnych MŚP eksportowało regularnie poza granice Unii i tylko 2 % przedsiębiorstw inwestowało poza krajem pochodzenia. Ponadto w badaniu Eurobarometru z 2012 r. wykazano niewykorzystany potencjał w zakresie wzrostu MŚP – na rynkach ekologicznych w Unii i poza jej granicami – pod względem umiędzynarodowienia i dostępu do zamówień publicznych. Zgodnie z programem SBA wzywającym Unię oraz państwa członkowskie do wsparcia MŚP i zachęcania ich do korzystania ze wzrostu rynków poza Unią, Unia zapewnia pomoc finansową wielu inicjatywom, takim jak Centrum UE-Japonia ds. Współpracy Przemysłowej oraz centrum pomocy dla MŚP na temat praw własności intelektualnej w Chinach. Wartość dodana Unii jest tworzona dzięki promowaniu współpracy i oferowaniu działań służących wspieraniu handlu na poziomie europejskim, lecz niepowielających podstawowych działań państw członkowskich służących wspieraniu handlu, a także wzmacniających połączone wysiłki publicznych i prywatnych usługodawców w tym obszarze. Takie usługi powinny obejmować dostarczanie informacji dotyczących praw własności intelektualnej, norm oraz zasad i możliwości w zakresie zamówień publicznych. Należy w pełni uwzględnić część II konkluzji Rady z dnia 6 grudnia 2011 r. zatytułowanych „Wzmocnienie realizacji polityki przemysłowej w UE” w sprawie komunikatu Komisji zatytułowanego „Zintegrowana polityka przemysłowa w erze globalizacji. Konkurencyjność i zrównoważony rozwój na pierwszym planie”. W związku z tym dobrze przygotowana europejska strategia dotycząca klastrów powinna uzupełniać krajowe

(1) Decyzja nr 1639/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 2006 r. ustanawiająca Program ramowy na rzecz konkurencyjności i innowacji (2007-2013) (Dz.U. L 310 z 9.11.2006, s. 15)

(2) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1).

i regionalne wysiłki na rzecz wzmocnienia klastrów, by zapewnić doskonałość i współpracę międzynarodową, z uwzględnieniem tego, że tworzenie klastrów MŚP może być kluczowym środkiem zwiększenia ich zdolności w zakresie wprowadzania innowacji i rozpoczęcia działalności na rynkach zagranicznych.

- (20) Aby zwiększyć konkurencyjność unijnych przedsiębiorstw, w szczególności MŚP, państwa członkowskie oraz Komisja muszą stworzyć sprzyjające otoczenie biznesowe. Szczególną uwagę należy zwrócić na interesy MŚP oraz sektory, w których są one najaktywniejsze. Inicjatywy na poziomie Unii są również potrzebne, by wymieniać informacje i wiedzę w skali europejskiej; w tym obszarze szczególnie opłacalne mogą być usługi cyfrowe. Takie działania mogą pomóc wyrównać warunki funkcjonowania MŚP.
- (21) Luki, rozdrobnienie i niepotrzebna biurokracja w obrębie rynku wewnętrznego uniemożliwiają obywatelom, konsumentom i przedsiębiorstwom, a w szczególności MŚP, czerpanie z niego pełnych korzyści. Dlatego też nieodzowne są wspólne działania państw członkowskich, Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji, aby zaradzić brakom wdrożeniowym, legislacyjnym i informacyjnym. Zgodnie z zasadami pomocniczości i proporcjonalności państwa członkowskie, Parlament Europejski, Rada i Komisja, powinny też współpracować w celu zmniejszenia i unikania nadmiernych obciążeń administracyjnych i regulacyjnych dla MŚP. Działania w ramach programu COSME – będącego jedynym programem Unii skoncentrowanym właśnie na MŚP – powinny przyczynić się do realizacji tych celów, w szczególności dzięki wsparciu ulepszania warunków ramowych dla przedsiębiorstw. Kontrole przydatności i oceny skutków w ramach programu COSME powinny odegrać rolę w tych działaniach.
- (22) Kolejnym czynnikiem wpływającym na konkurencyjność jest stosunkowo słaby duch przedsiębiorczości w Unii. Tylko 45 % obywateli Unii (i mniej niż 40 % kobiet) chciałoby pracować na własny rachunek, w Stanach Zjednoczonych jest to 55 %, a w Chinach – 71 % (według badania Eurobarometru na temat przedsiębiorczości z 2009 roku). Zgodnie z programem SBA należy zwrócić uwagę na wszystkie sytuacje, z którymi konfrontują się przedsiębiorcy, w tym na etapie powstawania, wzrostu i przenoszenia własności oraz w przypadku upadłości (druga szansa). Promowanie edukacji w zakresie przedsiębiorczości, a także środków zwiększających spójność i zgodność, takich jak analizy porównawcze i wymiana dobrych praktyk, zapewnia wysoką wartość dodaną Unii.
- (23) Uruchomiono program „Erasmus” dla młodych przedsiębiorców, by umożliwić nowym albo przyszłym przedsiębiorcom zdobywanie doświadczenia biznesowego w państwie członkowskim innym niż ich państwo i by w ten sposób ułatwić im wzmocnienie ich zdolności w zakresie przedsiębiorczości. W związku z celem, jakim jest ulepszanie warunków ramowych propagowania przedsiębiorczości i kultury przedsiębiorczości, Komisja powinna być w stanie przyjąć środki zmierzające do ułatwiania nowym przedsiębiorcom zwiększania ich zdolności w zakresie rozwijania wiedzy związanej z przedsiębiorczością, takich umiejętności i podejść oraz zwiększania ich zdolności w zakresie technologii i zarządzania przedsiębiorstwem.
- (24) Ogólnoświatowa konkurencja, przemiany demograficzne, ograniczenie zasobów oraz pojawiające się tendencje społeczne tworzą wyzwania i możliwości dla różnych sektorów, które zmagają się z globalnymi wyzwaniami i które charakteryzuje wysoki odsetek MŚP. Dla przykładu sektory wytwórczości opartej na wzornictwie muszą się dostosować, aby czerpać korzyści z niewykorzystanego potencjału wysokiego popytu na spersonalizowane, kreatywne, kompleksowe produkty. Ponieważ wyzwania te dotyczą wszystkich unijnych MŚP w tych sektorach, niezbędny jest wzmocniony wysiłek na szczeblu Unii, by zapewnić dodatkowy wzrost gospodarczy dzięki inicjatywom przyspieszającym pojawianie się nowych produktów i usług.
- (25) Wspierając działania podejmowane przez państwa członkowskie, program COSME może wspierać inicjatywy, zarówno sektorowe, jak i międzysektorowe, mające znaczny potencjał dla wzrostu gospodarczego i działalności przedsiębiorców, w szczególności inicjatywy zakładające istotny udział MŚP, przyspieszające pojawianie się gałęzi konkurencyjnych i zrównoważonych, w oparciu o najbardziej konkurencyjne modele biznesowe, ulepszone produkty i procesy, struktury organizacyjne lub zmienione łańcuchy wartości. Jak podano w komunikacie Komisji z dnia 30 czerwca 2010 r. zatytułowanym „Europa – najpopularniejszy kierunek turystyczny na świecie – nowe ramy polityczne dla europejskiego sektora turystycznego”, z którym Rada zapoznała się w październiku 2010 roku, turystyka jest istotnym sektorem gospodarki Unii. Przedsiębiorstwa tego sektora bezpośrednio wytwarzają 5 % produktu krajowego brutto (PKB) Unii. Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej („TFUE”) uznaje znaczenie turystyki i określa kompetencje Unii w tym obszarze. Europejskie inicjatywy turystyczne mogą uzupełniać działania państw członkowskich, ułatwiając tworzenie korzystnego otoczenia i promując współpracę między państwami członkowskimi, w szczególności poprzez wymianę dobrych praktyk. Działania mogą obejmować zwiększanie bazy wiedzy turystycznej dzięki zapewnieniu danych i analiz oraz rozwijanie ponadnarodowych projektów współpracy w ścisłym współdziałaniu z państwami członkowskimi, unikając obowiązkowych wymogów, którym podlegają przedsiębiorstwa Unii.
- (26) Program COSME pokazuje, jakie działania służą osiągnięciu konkretnych celów, całość koperty finansowej przeznaczonej na ich osiągnięcie, minimalną kopertę finansową na instrumenty finansowe, różne typy środków wykonawczych oraz przejrzyste ustalenia dotyczące monitorowania i oceny, a także ochrony finansowych interesów Unii.

- (27) Program COSME uzupełnia inne programy unijne, z zastrzeżeniem, że każdy instrument powinien funkcjonować według własnych szczególnych procedur. W ten sposób nie dojdzie do podwójnego finansowania tych samych kosztów kwalifikowalnych. By osiągnąć wartość dodaną i znaczny wpływ na finansowanie Unii, należy dążyć do osiągnięcia efektu synergii między programem COSME, rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1291/2013⁽¹⁾ („program horyzont 2020”), rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013⁽²⁾ („fundusze strukturalne”) i innymi programami Unii.
- (28) We wszystkich odpowiednich inicjatywach i działaniach objętych programem COSME należy uwzględniać zasady przejrzystości i równości szans dla obu płci. Poszanowanie praw człowieka i podstawowych wolności dla wszystkich obywateli również powinno być uwzględnione w tych inicjatywach i działaniach.
- (29) Dotacje dla MŚP powinny być przyznawane w drodze przejrzystych procedur. Przyznawanie wsparcia i jego wypłata powinny odbywać się w sposób przejrzysty, niebiurokratyczny i zgodny z powszechnymi zasadami.
- (30) Niniejsze rozporządzenie ustanawia, na cały czas trwania programu COSME, kopertę finansową mającą stanowić główną kwotę odniesienia, w rozumieniu pkt 17 Porozumienia międzyinstytucjonalnego między Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją o dyscyplinie budżetowej oraz należytych zarządzaniu finansami⁽³⁾, dla Parlamentu Europejskiego i Rady podczas rocznej procedury budżetowej.
- (31) Aby zapewnić ograniczenie zakresu finansowania do usunięcia niedoskonałości rynkowych, politycznych i instytucjonalnych, oraz mając na względzie uniknięcie zakłóceń na rynku, finansowanie w ramach programu COSME powinno być zgodne z unijnymi zasadami pomocy państwa.
- (32) Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym oraz protokoły do umów o stowarzyszeniu przewidują uczestnictwo określonych państw trzecich w programach Unii. Uczestnictwo innych państw trzecich powinno być możliwe, jeśli zostało przewidziane w porozumieniach oraz procedurach.
- (33) Istotne jest zapewnienie należytego zarządzania finansami programu COSME oraz jego realizacji w sposób możliwie najbardziej efektywny i przyjazny dla użytkownika, przy równoczesnym zagwarantowaniu pewności prawa i dostępu do programu COSME dla wszystkich uczestników.
- (34) Program COSME powinien być monitorowany i poddawany ocenie w celu ewentualnych dostosowań. Należy sporządzać roczne sprawozdanie z jego wdrażania, w którym przedstawiane będą poczynione postępy i planowane działania.
- (35) Realizacja programu COSME powinna być co roku monitorowana z wykorzystaniem kluczowych wskaźników w celu oceny wyników i wpływu. Wskaźniki te, w tym odpowiednie punkty odniesienia, powinny zapewniać minimalną podstawę oceny stopnia, w jakim osiągnięto cele programu COSME.
- (36) Sprawozdanie okresowe z osiągania celu wszystkich działań wspartych w ramach programu COSME, przygotowane przez Komisję, powinno także obejmować ocenę niskich wskaźników udziału MŚP, jeśli sytuacja taka wystąpi w znacznej liczbie państw członkowskich. W stosownych przypadkach państwa członkowskie mogłyby uwzględniać wyniki sprawozdania okresowego w swoich odpowiednich politykach.
- (37) Interesy finansowe Unii powinny być chronione przez cały cykl wydatkowania za pomocą proporcjonalnych środków, w tym środków w zakresie zapobiegania nieprawidłowościom, ich wykrywania i analizy, a także odzyskiwania środków straconych, niewłaściwie wypłaconych lub nieodpowiednio wykorzystanych oraz, w stosownych przypadkach, nakładania kar administracyjnych i finansowych zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012.
- (38) By zapewnić jednolite warunki wdrażania niniejszego rozporządzenia, uprawnienia wykonawcze do przyjmowania rocznych programów COSME prac w zakresie wdrażania programu powinny być przyznane Komisji. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011⁽⁴⁾ Niektóre działania zawarte w rocznym programie prac obejmują koordynację działań na szczeblu krajowym. W związku z tym zastosowanie powinien mieć art. 5 ust. 4 rozporządzenia.
- (39) Należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania aktów zgodnie z art. 290 TFUE w odniesieniu do dodatków do wskaźników, zmian pewnych konkretnych szczegółów w zakresie instrumentów finansowych oraz zmian orientacyjnych kwot, które przekroczyłyby je o więcej niż 5 % wartości koperty finansowej w każdym z przypadków. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1291/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające Horyzont 2020 - ramowy program dla badań i innowacji (2014-2020) i uchylające decyzję nr 1982/2006/WE (Patrz str. 104 Dz.U.)

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006, (Patrz str. 320 Dz.U.)

⁽³⁾ Dz.U. C 373 z 20.12.2013, s. 1.

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

konsultacje, w tym również z ekspertami. Przygotowując i opracowując akty delegowane, Komisja powinna zapewnić jednocześnie, terminowe i odpowiednie przekazywanie stosownych dokumentów Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

- (40) Dla zapewnienia pewności i jasności prawnej, decyzję nr 1639/2006/WE należy uchylić,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

ROZDZIAŁ I

Przedmiot

Artykuł 1

Ustanowienie programu

Niniejszym ustanawia się program działań Unii na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw, ze szczególnym uwzględnieniem małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) („program COSME”), na okres od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.

Artykuł 2

Definicja

Do celów niniejszego rozporządzenia „MŚP” oznaczają mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa w rozumieniu zalecenia 2003/361/WE.

Artykuł 3

Cele ogólne

1. Program COSME przyczynia się do realizacji następujących celów ogólnych, z szczególnym uwzględnieniem konkretnych potrzeb MŚP mających siedzibę w Unii i MŚP mających siedzibę w państwach trzecich uczestniczących w programie COSME, zgodnie z art. 6:

- a) wzmocnienie konkurencyjności i trwałości unijnych przedsiębiorstw, szczególnie MŚP;
- b) krzewienie kultury przedsiębiorczości i wspieranie tworzenia miejsc pracy oraz wzrostu MŚP.

2. Do oceny stanu realizacji celów, o których mowa w ust. 1 służą następujące wskaźniki:

- a) wyniki MŚP w dziedzinie trwałości;
- b) zmiany zbędnych obciążeń administracyjnych i regulacyjnych zarówno dla nowych, jak i wcześniej istniejących MŚP;
- c) zmiany odsetka MŚP w eksporcie w ramach Unii lub eksporcie poza nią
- d) zmiany w rozwoju MŚP;

- e) zmiany odsetka obywateli Unii zainteresowanych samozatrudnieniem.

3. Szczegółowy wykaz wskaźników i celów programu COSME znajduje się w załączniku.

4. Program COSME przyczynia się do realizacji strategii „Europa 2020” oraz do osiągnięcia celu inteligentnego i trwałego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu. W szczególności program COSME przyczynia się do osiągnięcia celu podstawowego związanego z zatrudnieniem.

ROZDZIAŁ II

Cele szczegółowe oraz sfery działania

Artykuł 4

Cele szczegółowe

1. Celami szczegółowymi programu COSME są:

- a) poprawa dostępu MŚP zarówno do finansowania kapitałem własnym jak i finansowania dłużnego;
- b) poprawa dostępu do rynków, szczególnie unijnych, lecz także na poziomie globalnym;
- c) poprawa ramowych warunków konkurencyjności i trwałość przedsiębiorstw unijnych, w szczególności MŚP, w tym w sektorze turystyki;
- d) krzewienie przedsiębiorczości i kultury przedsiębiorczości.

2. W toku realizacji programu COSME propagowana będzie wiedza o konieczności dostosowania się przez przedsiębiorstwa do gospodarki niskoemisyjnej, odpornej na zmiany klimatu, zasobo- i energooszczędnej.

3. Do oceny skutków programu COSME polegających na osiągnięciu celów szczegółowych, o których mowa w ust. 1, służą wskaźniki określone w załączniku.

4. Roczne programy prac, o których mowa w art. 13, określają ze szczegółami wszystkie działania, które należy realizować w ramach programu COSME.

Artykuł 5

Budżet

1. Koperta finansowa na wdrożenie programu COSME wynosi 2 298,243 mln EUR według cen aktualnych, z czego co najmniej 60 % EUR przeznaczają się na instrumenty finansowe.

Roczne środki zatwierdzane są przez Parlament Europejski i Radę w granicach wieloletnich ram finansowych

2. Kopertę finansową utworzoną na podstawie niniejszego rozporządzenia można również wykorzystać do pokrycia wydatków związanych z pracami w zakresie przygotowania, monitorowania, kontroli, audytu i oceny, które są niezbędne do zarządzania programem COSME i osiągnięcia jego celów. W szczególności pokryje ona – w sposób racjonalny z punktu widzenia kosztów – wydatki poniesione z tytułu badań, spotkań

ekspertów, działań informacyjnych i komunikacyjnych – obejmujących między innymi informowanie przedsiębiorstw o priorytetach politycznych Unii, w zakresie, w jakim są one związane z ogólnymi celami programu COSME – wydatki związane z sieciami informatycznymi służącymi przede wszystkim wymianie i przetwarzaniu informacji, wraz z wszelkimi innymi wydatkami na pomoc techniczną i administracyjną poniesionymi przez Komisję w związku z zarządzaniem programem COSME.

Wydatki te nie przekraczają 5 % wartości koperty finansowej.

3. W ramach koperty finansowej programu COSME przyznaje się orientacyjne kwoty równe 21,5 % wartości koperty finansowej na konkretny cel, o którym mowa w art. 4 ust. 1 lit. b), 11 % na konkretny cel, o którym mowa w art. 4 ust. 1 lit. c) i 2,5 % na konkretny cel, o którym mowa w art. 4 ust. 1 lit. d). Komisja może odejść od tych orientacyjnych kwot, jednakże o nie więcej, niż 5 % wartości koperty finansowej w każdym z przypadków. Jeżeli przekroczenie tego limitu okazałoby się konieczne, Komisja jest upoważniona do przyjęcia aktów delegowanych zgodnie z art. 23, zmieniających te orientacyjne kwoty.

4. Przydzielone środki finansowe mogą również pokrywać wydatki na wsparcie techniczne i administracyjne służące zapewnieniu przejścia między programem COSME a środkami przyjętymi na mocy decyzji nr 1639/2006/WE. W razie konieczności środki można wpisać do budżetu po roku 2020 na pokrycie podobnych wydatków, aby umożliwić zarządzanie działaniami, które nie zostały zakończone przed dniem 31 grudnia 2020 r.

Artykuł 6

Udział państw trzecich

1. W programie COSME mogą brać udział:
 - a) państwa Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) będące członkami Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG), na warunkach ustanowionych w Porozumieniu EOG, oraz pozostałe państwa europejskie, jeżeli dopuszczają to umowy oraz procedury;
 - b) kraje przystępujące, kraje kandydujące i potencjalni kandydaci, zgodnie z ogólnymi zasadami i ogólnymi warunkami udziału tych państw w programach Unii ustanowionymi w odpowiednich umowach ramowych i decyzjach rady stowarzyszenia lub podobnych porozumieniach.
 - c) państwa objęte zakresem europejskiej polityki sąsiedztwa, jeżeli dopuszczają to umowy i procedury, oraz zgodnie z ogólnymi zasadami i ogólnymi warunkami uczestnictwa tych państw w programach Unii, ustanowionymi w odpowiednich porozumieniach ramowych, protokołach do umów o stowarzyszeniu oraz decyzjach Rady o stowarzyszeniu.

2. Podmiot mający siedzibę w państwie, o którym mowa w ust. 1, może uczestniczyć w częściach programu COSME, w których państwo to uczestniczy na warunkach określonych w stosownych umowach opisanych w ust. 1.

Artykuł 7

Udział podmiotów z państw nieuczestniczących

1. Podmioty mające siedzibę w państwie trzecim, o którym mowa w art. 6, mogą uczestniczyć w częściach programu COSME, w których nie uczestniczy to państwo. Podmioty mające siedzibę w innych państwach trzecich mogą także uczestniczyć w działaniach realizowanych w ramach programu COSME.

2. Podmioty, o których mowa w ust. 1, nie są uprawnione do otrzymywania wkładów finansowych Unii, z wyjątkiem przypadków, gdy jest to nieodzowne dla programu COSME, zwłaszcza w zakresie konkurencyjności oraz dostępu do rynku dla przedsiębiorstw unijnych. Wyjątek ten nie dotyczy podmiotów nastawionych na zysk.

Artykuł 8

Działania służące poprawie dostępu MŚP do finansowania

1. Komisja wspiera działania mające na celu ułatwienie i poprawę dostępu MŚP do finansowania na etapie powstawania, wzrostu i przenoszenia własności, w uzupełnieniu instrumentów finansowych na rzecz MŚP stosowanych przez państwa członkowskie na szczeblu krajowym i regionalnym. Aby zachować uzupełniający charakter, działania te są ściśle koordynowane z działaniami podejmowanymi w ramach polityki spójności, programu „Horyzont 2020” oraz na szczeblu krajowym. Takie działania powinny mieć na celu pobudzenie absorbowania i zapewniania finansowania zarówno w formie kredytowej, jak i kapitałowej, co może obejmować fundusz kapitału zaangażowanego, finansowanie przez „aniołów biznesu”, finansowanie w formie kapitałowej czy quasi-kapitałowej, w zależności od popytu na rynku, wykluczając jednak wyprzedaż aktywów.

2. Oprócz działań, o których mowa w ust. 1 Unia może też udzielać wsparcia działaniom usprawniającym finansowanie transgraniczne i międzynarodowe, zgodnie z popytem na rynku, wspierając w ten sposób umiędzynarodowienie działalności gospodarczej MŚP zgodnie z przepisami Unii.

Komisja może również zbadać możliwość opracowania innowacyjnych instrumentów finansowych, takich jak finansowanie społecznościowe, w zależności od popytu na rynku.

3. Szczegóły dotyczące działań, o których mowa w ust. 1, są zawarte w art. 17.

Artykuł 9

Działania służące poprawie dostępu do rynków

1. W celu dalszej poprawy konkurencyjności przedsiębiorstw Unii oraz ich dostępu do rynków Komisja może wspierać działania służące poprawie dostępu MŚP do rynku wewnętrznego, takie jak działania informacyjne (również za pomocą usług cyfrowych) i zwiększające świadomość w zakresie między innymi programów, prawa i norm Unii.

2. Konkretnie środki mają na celu ułatwienie MŚP dostępu do rynków poza Unią. Takie środki mogą obejmować dostarczanie informacji na temat barier utrudniających wejście na rynek oraz możliwości biznesowych, zamówień publicznych oraz procedur celnych i doskonalenie usług wsparcia w zakresie standardów oraz praw własności intelektualnej w priorytetowych państwach trzecich. Środki te uzupełniają kluczowe działania służące wspieraniu handlu prowadzone przez państwa członkowskie, ale ich nie powielają.

3. Działania w ramach programu COSME mogą służyć rozwojowi międzynarodowej współpracy, w tym dialogów z państwami trzecimi na temat przemysłu oraz regulacji. Poszczególne środki mogą służyć zmniejszeniu różnic pomiędzy Unią a innymi państwami w zakresie ram regulacyjnych dla produktów, tak aby przyczynić się do rozwoju polityki w zakresie przedsiębiorstw i polityki przemysłowej, jak również poprawy otoczenia biznesowego.

Artykuł 10

Europejska Sieć Przedsiębiorczości

1. Komisja wspiera Europejską Sieć Przedsiębiorczości („Sieć”) w celu zapewniania unijnym MŚP poszukującym możliwości biznesowych na rynku wewnętrznym i w państwach trzecich zintegrowanych usług wsparcia przedsiębiorstw. Działania prowadzone w ramach Sieci mogą obejmować:

- a) świadczenie usług informacyjnych i doradczych w zakresie unijnych inicjatyw i prawa; zapewnianie wsparcia w zakresie podnoszenia umiejętności zarządzających w celu zwiększenia konkurencyjności MŚP; wsparcie mające na celu zwiększenie wiedzy MŚP w zakresie finansów, w tym usługi informacyjne i doradcze w zakresie możliwości finansowania, dostęp do finansowania oraz powiązane systemy coachingu i wsparcia mentorskiego; przyjmowanie środków mających na celu zwiększenie dostępu MŚP do fachowej wiedzy z zakresu efektywności energetycznej, klimatu i środowiska naturalnego; a także propagowanie unijnych programów finansowych i instrumentów finansowych (w tym programu „Horyzont 2020” we współpracy z krajowymi punktami kontaktowymi i funduszami strukturalnymi);
- b) usprawnianie transgranicznej współpracy biznesowej, transferu w zakresie badań i rozwoju, technologii i innowacji oraz partnerstw w zakresie technologii i innowacji;
- c) zapewnienie kanału komunikacji między MŚP a Komisją.

2. Sieć może być również stosowana do świadczenia usług w ramach innych programów unijnych, takich jak program „Horyzont 2020”, w tym do specjalnych usług doradczych ułatwiających MŚP branie udziału w innych programach unijnych. Komisja zapewnia, aby różne zasoby finansowe w ramach Sieci były skutecznie skoordynowane i by usługi świadczone w ramach Sieci dotyczące innych programów unijnych były finansowane z tych programów.

3. Sieć będzie tworzona w ścisłej koordynacji z państwami członkowskimi, aby uniknąć powielania już prowadzonych działań zgodnie z zasadą pomocniczości.

Komisja ocenia funkcjonowanie Sieci w odniesieniu do skuteczności zarządzania i świadczenia w całej Unii usług wysokiej jakości.

Artykuł 11

Działania służące poprawie ramowych warunków dla konkurencyjności oraz trwałości przedsiębiorstw unijnych, szczególnie MŚP

1. Komisja wspiera działania służące poprawie warunków ramowych konkurencyjności oraz trwałości przedsiębiorstw Unii, zwłaszcza MŚP, mając na celu zwiększenie skuteczności, spójności, koordynacji i zbliżenia krajowych i regionalnych kierunków polityki promujących konkurencyjność, trwałość oraz wzrost unijnych przedsiębiorstw.

2. Komisja może wspierać konkretne działania służące poprawie warunków ramowych dla przedsiębiorstw, w szczególności MŚP, dzięki zmniejszeniu zbędnych obciążeń administracyjnych i regulacyjnych oraz dzięki unikaniu takich obciążeń. Takie działania mogą obejmować regularne pomiary wpływu odpowiedniego prawa Unii na MŚP, w stosownych warunkach z wykorzystaniem tabeli wyników, wspieranie niezależnej grupy ekspertów oraz wymianę informacji i dobrych praktyk, w tym tych dotyczących systematycznego stosowania testu MŚP na szczeblu Unii i na szczeblu państw członkowskich.

3. Komisja może wspierać działania służące rozwojowi nowych strategii rozwoju konkurencyjności i biznesu. Takie działania mogą obejmować:

- a) środki służące ulepszeniu projektów, realizacji i oceny polityk wpływających na konkurencyjność i trwałość przedsiębiorstw, w tym poprzez wymianę dobrych praktyk dotyczących warunków ramowych i zarządzania światowej klasy klastrami oraz sieciami biznesowymi, i poprzez propagowanie ponadkrajowej współpracy klastrów i sieci biznesowych, rozwój trwałych produktów, usług, technologii i procesów, a także efektywne gospodarowanie zasobami i efektywność energetyczną oraz odpowiedzialność społeczną przedsiębiorstw;
- b) środki ukierunkowane na międzynarodowe aspekty polityki konkurencyjności, ze szczególnym naciskiem na współpracę polityczną między państwami członkowskimi, innymi państwami uczestniczącymi w programie COSME oraz światowymi partnerami handlowymi Unii;
- c) środki ukierunkowane na ulepszanie rozwoju polityki na rzecz MŚP, współpracę pomiędzy decydentami politycznymi, wzajemną ocenę oraz wymianę dobrych praktyk między państwami członkowskimi, z uwzględnieniem w stosownych wypadkach dostępnych dowodów i opinii zainteresowanych podmiotów, a także w dążeniu w szczególności do ułatwienia dostępu MŚP do unijnych programów i środków, zgodnie z programem działania SBA.

4. Komisja może, dzięki ułatwianiu koordynacji, wspierać państwa członkowskie w działaniach przyspieszających powstawanie konkurencyjnych branż przemysłu o potencjale rynkowym. Takie wsparcie może obejmować działania na rzecz wymiany dobrych praktyk i określania wymogów poszczególnych sektorów w zakresie umiejętności i szkoleń, w szczególności wymogów MŚP, zwłaszcza w zakresie umiejętności cyfrowych. Mogą one również obejmować działania służące wspieraniu wykorzystywania nowych modeli biznesowych oraz zachęcaniu do współpracy MŚP w nowych łańcuchach wartości, a także komercyjne stosowanie właściwych koncepcji dotyczących nowych produktów i usług.

5. Komisja może uzupełniać działania państw członkowskich zmierzające do zwiększania konkurencyjności i trwałości unijnych MŚP w obszarach charakteryzujących się znacznym potencjałem w zakresie wzrostu gospodarczego, w szczególności tych, w których odsetek MŚP jest znaczny, takich jak sektor turystyczny. Takie działania mogą obejmować propagowanie współpracy między państwami członkowskimi, w szczególności poprzez wymianę dobrych praktyk.

Artykuł 12

Działania służące promocji przedsiębiorczości

1. Komisja wnosi wkład w promocję przedsiębiorczości i kultury przedsiębiorczości poprzez ulepszenie ramowych warunków wpływających na rozwój przedsiębiorczości, w tym poprzez zmniejszanie przeszkód w tworzeniu przedsiębiorstw. Komisja wspiera otoczenie biznesowe i kulturę sprzyjające trwałym przedsiębiorstwom oraz przedsiębiorstwom nowym, a także ich wzrostowi, przenoszeniu własności przedsiębiorstw, dawaniu drugiej szansy (na ponowne rozpoczęcie działalności), jak również firmom typu spin-off i spin-out.

2. Szczególną uwagę przywiązuje się do potencjalnych, nowych i młodych przedsiębiorców oraz przedsiębiorców-kobiet, jak również innych konkretnych grup docelowych.

3. Komisja może podejmować działania takie jak programy wspierania mobilności nowych przedsiębiorców, by zwiększyć ich zdolności rozwijania wiedzy na temat przedsiębiorczości, takich umiejętności i podejść oraz by zwiększać ich umiejętności technologiczne i umiejętności w zakresie zarządzania przedsiębiorstwem.

4. Komisja może wspierać działania państw członkowskich służące rozwojowi i ułatwianiu edukacji, szkoleniom, wykształcaniu umiejętności oraz postaw w dziedzinie przedsiębiorczości, zwłaszcza wśród potencjalnych i nowych przedsiębiorców.

ROZDZIAŁ III

Realizacja programu COSME

Artykuł 13

Roczne programy prac

1. Aby realizować program COSME, Komisja przyjmuje roczne programy prac, zgodnie z procedurą sprawdzającą, o

której mowa w art. 21 ust. 2. Każdy roczny program pracy realizuje cele ustanowione w niniejszym rozporządzeniu i przedstawia szczegółowo:

- a) opis działań, które mają być finansowane, celów, które mają być osiągnięte w ramach każdego działania, co ma być zgodne z celami ogólnymi i szczegółowymi ustanowionymi w art. 3 i 4, spodziewane rezultaty, metody realizacji, wskazanie kwot przeznaczonych na każde działanie, kwotą ogółem na wszystkie działania i wstępny harmonogram realizacji oraz profil płatności;
- b) odpowiednie wskaźniki ilościowe i jakościowe dla każdego działania, pozwalające analizować i monitorować skuteczność w uzyskiwaniu wyników i osiąganiu celów danego działania;
- c) w przypadku dotacji i środków powiązanych: najważniejsze kryteria oceny środków, które powinny być ustanowione tak, aby jak najbardziej przyczyniać się do osiągania celów programu COSME, oraz maksymalny poziom współfinansowania;
- d) odrębny szczegółowy rozdział poświęcony instrumentom finansowym, który – zgodnie z art. 17 niniejszego rozporządzenia – przedstawia zobowiązania informacyjne nakładane przez rozporządzenie (UE, Euratom) nr 966/2012, w tym spodziewany podział koperty finansowej pomiędzy Instrument kapitałowy na rzecz wzrostu gospodarczego i Instrument gwarancji kredytowych, o których mowa odpowiednio w art. 18 i w art. 19 takie informacje jak poziom gwarancji i związku z programem „Horyzont 2020”.

2. Komisja realizuje program COSME zgodnie z rozporządzeniem (UE, Euratom) nr 966/2012.

3. Program COSME jest realizowany w sposób zapewniający uwzględnianie przez wspierane działania przyszłych wydarzeń oraz potrzeb, zwłaszcza wynikłych po przeprowadzeniu oceny okresowej, o której mowa w art. 15 ust. 3, oraz ich adekwatność do zmieniających się rynków, gospodarki i przemian społecznych.

Artykuł 14

Środki wsparcia

1. Oprócz środków objętych rocznymi programami prac, o których mowa w art. 13, Komisja regularnie przyjmuje środki wsparcia, w tym:

- a) doskonalenie analiz i usprawnianie monitorowania sektorowych i międzysektorowych aspektów konkurencyjności;
- b) identyfikację i rozpowszechnianie dobrych praktyk i podejść politycznych oraz prace nad ich dalszym rozwojem;
- c) przeprowadzanie kontroli „przydatności” istniejącego prawa i ocen skutków nowych unijnych środków szczególnie istotnych dla konkurencyjności przedsiębiorstw, w dążeniu do wyodrębnienia obszarów istniejącego prawa wymagających uproszczenia oraz zapewnienia zmniejszenia obciążeń dla MŚP w obszarach, w których przedstawiane są projekty nowych środków legislacyjnych;

- d) przeprowadzanie oceny ustawodawstwa wywierającego wpływ na przedsiębiorstwa, zwłaszcza MŚP, kierunków polityki przemysłowej oraz środków związanych z konkurencyjnością;
- e) propagowanie zintegrowanych i przyjaznych dla użytkownika systemów on-line, dostarczających informacji na temat programów istotnych dla MŚP, przy jednoczesnym zapewnieniu, by systemy te nie powielaly działań już istniejących portali.
2. Całkowity koszt tych środków wsparcia nie może przekraczać 2,5 % koperty finansowej programu COSME.

Artykuł 15

Monitorowanie i ocena

1. Komisja monitoruje realizowanie programu COSME i zarządzanie nim.
2. Komisja sporządza roczne sprawozdanie z monitorowania, w którym bada skuteczność i wydajność wspieranych działań pod względem realizacji finansowej, wyników, kosztów, a ilekroć to możliwe – skutków. Sprawozdanie zawiera informacje dotyczące beneficjentów, o ile to możliwe – w odniesieniu do każdego zaproszenia do składania wniosków – informacje dotyczące kwoty wydatków związanych z klimatem oraz wpływu działań przyczyniających się do osiągnięcia celów w zakresie zmian klimatu, odnośne dane dotyczące kredytów udzielonych w ramach instrumentu gwarancji kredytowych powyżej i poniżej 150 000 EUR, o ile gromadzenie takich informacji nie stanowi nieuzasadnionego obciążenia administracyjnego dla przedsiębiorstw, a zwłaszcza MŚP. Sprawozdanie z monitorowania obejmuje roczne sprawozdanie dotyczące każdego instrumentu finansowego zgodnie z wymogami art. 140 ust. 8 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012.
3. Nie później niż do końca 2018 r., w celu podjęcia decyzji o wznowieniu, zmianie lub zawieszeniu środków, Komisja sporządza okresowe sprawozdanie z oceny na temat osiągnięcia celów wszystkich działań wspieranych w ramach programu COSME, pod względem wyników i skutków, skuteczności wykorzystania zasobów i europejskiej wartości dodanej. Okresowe sprawozdanie z oceny dotyczy ponadto zakresu uproszczenia, wewnętrznej i zewnętrznej spójności, dalszej adekwatności wszystkich celów, a także wkładu środków w realizację unijnych priorytetów na rzecz inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu. Uwzględnia się także wyniki oceny skutków długoterminowych poprzednich środków i bierze je pod uwagę przy podejmowaniu decyzji o ewentualnym wznowieniu, zmianie lub zawieszeniu wszelkich późniejszych środków.
4. Komisja sporządza końcowe sprawozdanie z oceny w zakresie długoterminowych skutków oraz trwałego wpływu środków.
5. Wszyscy beneficjenci dotacji i inne zaangażowane strony, które otrzymały finansowanie unijne na podstawie niniejszego rozporządzenia, dostarczają Komisji odpowiednich danych i informacji koniecznych do monitorowania i oceny przedmiotowych środków.

6. Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdania, o których mowa w ust. 2, 3 i 4 oraz podaje je do publicznej wiadomości.

ROZDZIAŁ IV

Przepisy finansowe oraz formy wsparcia finansowego

Artykuł 16

Formy wsparcia finansowego

Wsparcie finansowe Unii w ramach programu COSME może być realizowane pośrednio poprzez delegację zadań z zakresu wykonywania budżetu podmiotom wymienionym w art. 58 ust. 1 lit. c) rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012.

Artykuł 17

Instrumenty finansowe

1. Instrumenty finansowe w ramach programu COSME ustanowione zgodnie z tytułem VIII rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 są stosowane w celu ułatwienia MŚP – dostępu do finansowania – na etapach powstawania, wzrostu i przenoszenia własności. Do instrumentów finansowych zalicza się instrument kapitałowy oraz instrument gwarancji kredytowej. Przydział środków dla tych instrumentów uwzględnia zapotrzebowanie ze strony pośredników finansowych.
2. Instrumenty finansowe dla MŚP mogą w stosownych przypadkach być łączone z, oraz uzupełniać:
 - a) innymi instrumentami finansowymi ustanowionymi przez państwa członkowskie i organy nimi zarządzające finansowanymi przez fundusze krajowe lub regionalne lub w związku z działaniami funduszy strukturalnych, zgodnie z art. 38 ust. 1 lit. a) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013;
 - b) innymi instrumentami finansowymi ustanowionymi przez państwa członkowskie i ich organy zarządzające, finansowanymi przez programy krajowe lub regionalne poza ramami działania funduszy strukturalnych;
 - c) dotacjami finansowanymi przez Unię, w tym na mocy niniejszego rozporządzenia.
3. Instrument kapitałowy na rzecz wzrostu gospodarczego i instrument gwarancji kredytowych, o których mowa, odpowiednio, w art. 18 i 19, mogą uzupełniać instrumenty finansowe wykorzystywane przez państwa członkowskie na rzecz MŚP w ramach unijnej polityki spójności.
4. Instrument kapitałowy na rzecz wzrostu gospodarczego i instrument gwarancji kredytowych mogą w odpowiednich przypadkach dopuszczać łączenie zasobów finansowych z zasobami państw członkowskich lub regionów, które pragną przekazać część przyznanych im funduszy strukturalnych zgodnie z art. 38 ust. 1 lit. a) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.
5. Instrumenty finansowe mogą generować zyski na akceptowalnym poziomie, aby realizować cele innych partnerów lub inwestorów. Instrument kapitałowy na rzecz wzrostu gospodarczego może funkcjonować na zasadzie podporządkowania, ma jednak na celu zachowanie wartości aktywów przekazanych z budżetu Unii.

6. Instrument kapitałowy na rzecz wzrostu gospodarczego i instrument gwarancji kredytowych są wykorzystywane zgodnie z tytułem VIII rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 i rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE, Euratom) nr 1268/2012 ⁽¹⁾.

7. Instrumenty finansowe na mocy programu COSME opracowuje się i wdraża spójnie z tymi ustanowionymi dla MŚP na mocy programu „Horyzont 2020” i jako ich uzupełnienie.

8. Zgodnie z art. 60 ust. 1 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 podmioty, którym powierzono wdrożenie instrumentów finansowych, zapewniają podczas zarządzania środkami Unii, by działania Unii były widoczne. W tym celu podmioty, którym powierzono wdrożenie instrumentów, zapewniają, by pośrednicy finansowi bezpośrednio informowali ostatecznych odbiorców, że finansowanie zostało udostępnione dzięki wsparciu w ramach instrumentów finansowych na mocy programu COSME. Komisja zapewnia, by publikacja ex post informacji o odbiorcach zgodnie z art. 60 ust. 2 lit. e) rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 była łatwo dostępna potencjalnym ostatecznym odbiorcom.

9. Kwoty spłacone w ramach drugiego elementu instrumentu na rzecz szybko rozwijających się innowacyjnych MŚP ustanowionej decyzją nr 1639/2006/WE i otrzymane po dniu 31 grudnia 2013 r. są przypisywane zgodnie z art. 21 ust. 4 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 do instrumentu kapitałowego na rzecz wzrostu gospodarczego ustanowionego na mocy art. 18 niniejszego rozporządzenia.

10. Instrumenty finansowe są realizowane zgodnie z odpowiednimi przepisami unijnymi w zakresie pomocy państwa.

Artykuł 18

Instrument kapitałowy na rzecz wzrostu gospodarczego

1. Instrument kapitałowy na rzecz wzrostu gospodarczego (EFG), wdraża się jako zapowiedź jednego unijnego instrumentu kapitałowego wspierającego wzrost przedsiębiorstw Unii oraz działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną od wczesnego etapu, w tym od fazy załączkowej do fazy wzrost. Jeden unijny instrument kapitałowy jest finansowo wspierany przez program „Horyzont 2020” oraz program COSME.

2. EFG ukierunkowany jest na fundusze oferujące: kapitał wysokiego ryzyka oraz finansowanie typu mezzanine, takie jak pożyczki podporządkowane lub partycypacyjne, faz ekspansji i wzrostu przedsiębiorstw, w szczególności działających na skalę międzynarodową, przy jednoczesnej możliwości inwestowania w fundusze znajdujące się we wczesnej fazie rozwoju w połączeniu z instrumentem kapitałowym dla działalności badawczej i innowacyjnej w ramach programu „Horyzont 2020”, oraz zapewniające instrumenty współinwestowania dla „aniołów biznesu”. W przypadku inwestowania w fazach początkowych inwestycje z EFG nie mogą przekroczyć 20 %

całości inwestycji Unii, z wyjątkiem finansowania wieloetapowego i funduszy, w przypadku których finansowanie z EFG i instrumentu kapitałowego na rzecz działalności badawczej i innowacyjnej w ramach programu „Horyzont 2020” jest przekazywane proporcjonalnie, w oparciu o politykę inwestycyjną funduszy. Komisja może zdecydować o zmianie progu 20 %, w świetle zmieniających się warunków rynkowych. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 21 ust. 2.

3. EFG oraz instrument kapitałowy na rzecz działalności badawczej i innowacyjnej, w ramach programu „Horyzont 2020”, wykorzystują ten sam mechanizm realizacji.

4. Wsparcie w ramach EFG ma formę jednej z poniższych inwestycji:

a) bezpośrednio przez Europejski Fundusz Inwestycyjny lub inne organy, którym Komisja powierzy realizację EFG; lub

b) przez fundusze funduszy lub instrumenty inwestycyjne działające na skalę międzynarodową utworzone przez Europejski Fundusz Inwestycyjny lub inne organy (w tym zarządzających w sektorze prywatnym lub publicznym), którym Komisja powierzy realizację EFG, oraz inwestorów prywatnych lub publiczne instytucje finansowe.

5. EFG inwestuje w pośredniczące fundusze kapitału podwyższonego ryzyka, w tym fundusze funduszy, zapewniając inwestycje dla MŚP standardowo w fazie ich ekspansji i wzrostu. Inwestycje prowadzone za pomocą EFG są długoterminowe, tj. obejmują zwykle pozycje w funduszach kapitału podwyższonego ryzyka na okres od 5 do 15 lat. W każdym przypadku czas trwania inwestycji w ramach EFG nie przekracza 20 lat, licząc od momentu podpisania porozumienia pomiędzy Komisją a organem, któremu powierzono jego realizację.

Artykuł 19

Instrument gwarancji kredytowych

1. Instrument gwarancji kredytowych (LGF) zapewnia:

a) kontrgwarancje oraz inne rozwiązania w zakresie podziału ryzyka dla systemów gwarancyjnych, w tym w stosownych przypadkach współgwarancje;

b) gwarancje bezpośrednie oraz inne rozwiązania w zakresie podziału ryzyka dla wszystkich innych pośredników finansowych spełniających kryteria kwalifikowalności, o których mowa w ust. 5.

⁽¹⁾ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 1268/2012 z dnia 29 października 2012 r. w sprawie zasad stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii (Dz.U. L 362 z 31.12.2012, s. 1)

2. LGF realizowany jest jako element jednego unijnego instrumentu dłużnego na rzecz wzrostu przedsiębiorstw Unii i działalności badawczej i innowacyjnej z wykorzystaniem tego samego mechanizmu realizacji jak w przypadku uruchamianej na żądanie sekcji instrumentu dłużnego służącej celom badań naukowych i innowacji, dla MŚP w ramach programu „Horyzont 2020” (RSI II).

3. LGF składa się z następujących elementów:

a) finansowania dłużnego poprzez pożyczki (w tym pożyczki podporządkowane i partycypacyjne, leasing lub gwarancje bankowe), które zmniejszają szczególne trudności, na jakie napotyka MŚP w dostępie do finansowania, ze względu na przewidywane wysokie ryzyko lub brak wystarczających dostępnych zabezpieczeń;

b) sekurytyzacji portfeli dłużnych MŚP, która pozwala na pozyskanie dodatkowych środków na pokrycie długu dla MŚP zgodnie z właściwymi uzgodnieniami dotyczącymi podziału ryzyka z docelowymi instytucjami. Wsparcie dla tych transakcji sekurytyzacyjnych zależy od tego, czy instytucja zobowiąże się przeznaczyć znaczną część uzyskanej płynności lub uruchomionego kapitału na pożyczki dla nowych MŚP w rozsądnym okresie. Kwota nowych środków na pokrycie długu jest obliczana w stosunku do kwoty gwarantowanego ryzyka portfela. Kwota ta oraz okres jest przedmiotem negocjacji prowadzonych indywidualnie z każdą instytucją inicjującą.

4. LGF jest obsługiwany przez Europejski Fundusz Inwestycyjny lub inne organy, którym Komisja powierzy realizację LGF. Poszczególne gwarancje mogą zabezpieczać zobowiązania do terminu ich wymagalności wynoszącego do 10 lat.

5. Kwalifikowalność w ramach LGF określa się dla każdego pośrednika na podstawie jego działalności oraz tego, jak skutecznie pomaga MŚP w dostępie do finansowania na rzecz rentownych projektów. Z LGF mogą korzystać pośrednicy wspierający przedsiębiorstwa w, między innymi, finansowaniu nabywania rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych i prawnych, kapitału obrotowego, a także do celów przenoszenia własności przedsiębiorstw. Kryteria dotyczące sekurytyzacji długu MŚP z danego portfela obejmują transakcje indywidualne oraz dokonywane przez kilku partnerów, jak również transakcje obejmujące kilka krajów. Kryteria kwalifikowalności określone są na podstawie dobrych praktyk rynkowych, w szczególności dotyczących jakości kredytu oraz zróżnicowania ryzyka w odniesieniu do zróżnicowania zabezpieczonego portfela.

6. LFG obejmuje pożyczki do wysokości 150 000 EUR i z terminem wymagalności wynoszącym co najmniej 12 miesięcy, z wyjątkiem pożyczek w ramach sekurytyzowanych portfeli dłużnych. LFG obejmuje także pożyczki powyżej 150 000 EUR, jeżeli MŚP, które spełniają kryteria wymagane do otrzymania finansowania w ramach programu COSME, nie spełniają kryteriów kwalifikowalności instrumentu dłużnego odpowiadającego

na zapotrzebowanie MŚP w ramach programu „Horyzont 2020” i z terminem wymagalności wynoszącym co najmniej 12 miesięcy.

Powyżej tego progu do pośredników finansowych należy wykazanie, czy dane MŚP spełnia kryteria kwalifikowalności instrumentu dłużnego odpowiadającego na zapotrzebowanie MŚP w ramach programu „Horyzont 2020”, czy nie.

7. LFG umożliwia takie opracowanie sprawozdań, by możliwe było opisanie wspieranych MŚP zarówno pod kątem liczby, jak i wolumenu pożyczek.

Artykuł 20

Ochrona interesów finansowych Unii

1. Komisja przyjmuje odpowiednie środki zapewniające, w trakcie realizacji działań finansowanych na podstawie niniejszego rozporządzenia, ochronę interesów finansowych Unii przez stosowanie środków zapobiegania nadużyciom finansowym, korupcji i innym nielegalnym działaniom, przez skuteczne kontrole oraz, w razie wykrycia nieprawidłowości, przez odzyskiwanie kwot należnie wypłaconych a także, w stosownych przypadkach, przez skuteczne, proporcjonalne i odstraszcające kary administracyjne i finansowe.

2. Komisja lub jej przedstawiciele oraz Trybunał Obrachunkowy mają uprawnienia do przeprowadzania audytu, na podstawie dokumentacji, i kontroli na miejscu, wobec wszystkich beneficjentów dotacji, wykonawców i podwykonawców oraz innych stron trzecich, którzy otrzymują środki od Unii na podstawie niniejszego rozporządzenia.

3. Europejski Urząd ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF) może przeprowadzać dochodzenia, w tym kontrole i inspekcje na miejscu, zgodnie z przepisami i procedurami określonymi w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (EU, Euratom) nr 883/2013⁽¹⁾ i w rozporządzeniu Rady (Euratom, WE) nr 2185/96⁽²⁾, w celu określenia, czy zaszło nadużycie finansowe, korupcja lub jakiegokolwiek inne bezprawne działanie, które wywiera wpływ na interesy finansowe Unii w związku z umową o udzielenie dotacji, decyzją o udzieleniu dotacji lub zamówieniem finansowanym na mocy niniejszego rozporządzenia.

4. Nie naruszając przepisów ust. 1, 2 i 3, w umowach o współpracy z państwami trzecimi i z organizacjami międzynarodowymi, zamówieniach, umowach o udzielenie dotacji i decyzjach o udzieleniu dotacji wynikających z wdrożenia niniejszego rozporządzenia zamieszcza się przepisy wyraźnie upoważniające Komisję, Trybunał Obrachunkowy i OLAF do prowadzenia takich audytów i dochodzeń zgodnie z ich odpowiednimi uprawnieniami.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (EU, Euratom) nr 883/2013 z dnia 11 września 2013 r. dotyczące dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF) i uchylające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1073/1999 oraz rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1074/1999 (Dz.U. L 248 z 18.9.2013, s. 1).

⁽²⁾ Rozporządzenie Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami (Dz.U. L 292 z 15.11.1996, s. 2).

ROZDZIAŁ V

Komitet i przepisy końcowe

Artykuł 21

Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga komitet. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
2. W przypadku odniesienia do niniejszego ustępu zastosowanie ma art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011. W przypadku gdy komitet nie wyda żadnej opinii, Komisja nie przyjmuje projektu aktu wykonawczego i zastosowanie ma art. 5 ust. 4 akapit trzeci rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

Artykuł 22

Akty delegowane

1. W kwestii uzupełnień wskaźników określonych w wykazie znajdującym się w załączniku Komisja ma prawo przyjmować akty delegowane zgodnie z art. 23, jeżeli wskaźniki te mogłyby pomóc w mierzeniu postępów w osiąganiu ogólnych i szczegółowych celów programu COSME.
2. Komisja ma prawo przyjmować akty delegowane zgodnie z art. 23 w odniesieniu do zmian konkretnych szczegółów dotyczących instrumentów finansowych. Szczegóły te dotyczą udziału inwestycji ze środków EFG w całości inwestycji Unii w funduszach kapitału wysokiego ryzyka finansujących wczesne stadium rozwoju przedsiębiorstwa, jak również zabezpieczonych portfeli dłużnych.
3. Komisja ma prawo przyjmować akty delegowane zgodnie z art. 23 dotyczące zmian orientacyjnych kwot określonych w art. 5 ust. 3, które przekroczyłyby te kwoty o więcej niż 5 % wartości koperty finansowej w każdym z przypadków, jeżeli przekroczenie tego limitu okazałoby się konieczne.

Artykuł 23

Wykonanie przekazywanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjęcia aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.
2. Uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych, o których mowa w art. 22, powierza się Komisji na okres siedmiu lat od dnia 23 grudnia 2013 r.

3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 22, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna od następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w określonym w tej decyzji późniejszym terminie. Nie wpływa ona na ważność jakichkolwiek już obowiązujących aktów delegowanych.

4. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

5. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 22 wchodzi w życie, tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 24

Uchylenie i przepisy przejściowe

1. Decyzja nr 1639/2006/WE traci moc z dniem 1 stycznia 2014 r.
2. Działania rozpoczęte na mocy decyzji nr 1639/2006/WE i wynikające z nich zobowiązania finansowe nadal podlegają przepisom tej decyzji, aż do ich wykonania.
3. Przydzielone środki, o których mowa w art. 5, mogą obejmować także wydatki związane ze wsparciem technicznym i administracyjnym koniecznym do zapewnienia przejścia między niniejszym programem COSME a środkami przyjętymi na podstawie decyzji nr 1639/2006/WE.

Artykuł 25

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie trzeciego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Strasburgu dnia 11 grudnia 2013 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
M. SCHULZ
Przewodniczący

W imieniu Rady
V. LEŠKEVIČIUS
Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK

WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA CELÓW OGÓLNYCH I SZCZEGÓŁOWYCH I CELÓW

Cel ogólny:	1. Wzmocnienie konkurencyjności i trwałości unijnych przedsiębiorstw, szczególnie MŚP	
A. Wskaźnik wpływu (1)	Obecna sytuacja	Cel długoterminowy i cel pośredni (do 2020 r.)
A.1. Wyniki MŚP w dziedzinie trwałości	Będą sprawdzane regularnie, na przykład w badaniu Eurobarometru.	Zwiększenie odsetka unijnych MŚP wytwarzających produkty ekologiczne, tj. produkty przyjazne dla środowiska (2), w stosunku do punktu odniesienia (wstępna ocena)
A.2. Zmiany obciążeń administracyjnych i regulacyjnych zarówno dla nowych, jak i wcześniej istniejących MŚP (3)	Liczba dni wymaganych do założenia nowego MŚP w 2012 r.: 5,4 dni roboczych.	Znaczne zmniejszenie liczby dni wymaganych do założenia nowego MŚP.
	Koszt założenia nowego MŚP w 2012 r.: 372 EUR.	Znaczne zmniejszenie średnich kosztów założenia nowego MŚP w Unii w stosunku do punktu odniesienia.
	Liczba państw członkowskich, które ograniczyły do jednego miesiąca czas potrzebny na uzyskanie koncesji i zezwoleń (w tym zezwoleń środowiskowych) na podjęcie i prowadzenie konkretnej działalności przedsiębiorstwa: 2.	Znaczne zwiększenie liczby państw członkowskich, które ograniczyły do jednego miesiąca czas potrzebny na uzyskanie koncesji i zezwoleń (w tym zezwoleń środowiskowych) na podjęcie i prowadzenie konkretnej działalności przedsiębiorstwa.
A.3. Zmiany odsetka MŚP w eksporcie w ramach Unii lub eksporcie poza nią	Liczba państw członkowskich, w których istnieje pojedynczy punkt kontaktowy dla przedsiębiorstw rozpoczynających działalność, pozwalający przedsiębiorcom na zrealizowanie wszystkich niezbędnych procedur (dotyczących np. rejestracji, podatku, VAT i ubezpieczenia społecznego) za pośrednictwem jednego punktu kontaktowego w postaci fizycznej (biuro), wirtualnej (internet) lub w obu postaciach w 2009 r.: 18.	Znaczne zwiększenie liczby państw członkowskich, w których istnieje pojedynczy punkt kontaktowy dla przedsiębiorstw rozpoczynających działalność.
	25 % MŚP eksportuje i 13 % MŚP eksportuje poza Unię (2009) (4)	Zwiększenie odsetka eksportujących MŚP i zwiększenie odsetka MŚP eksportujących poza Unię w stosunku do punktu odniesienia.
Cel ogólny:	2. Krzewienie kultury przedsiębiorczości oraz wspieranie tworzenia i rozwoju MŚP	
Wskaźnik skutku	Obecna sytuacja	Cel długoterminowy i cel pośredni (do 2020 r.)
B.1. Zmiany w rozwoju MŚP	W 2010 r. MŚP wygenerowały ponad 58 % całkowitej wartości dodanej Unii.	Zwiększenie produkcji MŚP (wartość dodana) i liczby pracowników w stosunku do punktu odniesienia.
	Łączna liczba pracowników MŚP w 2010 r.: 87,5 mln (67 % miejsc pracy w sektorze prywatnym w Unii)	
B.2. Zmiany odsetka obywateli Unii zainteresowanych samozatrudnieniem	Ta wielkość jest mierzona co dwa lub trzy lata w ramach badania Eurobarometru. Ostatnie dostępne dane to 37 % w 2012 r. (45 % w 2007 i 2009).	Wzrost odsetka obywateli Unii zainteresowanych pracą na własny rachunek w stosunku do punktu odniesienia.

Cel szczegółowy:	Poprawa dostępu MŚP do finansowania kapitałem własnym i finansowania dłużnego	
C. Instrumenty finansowe na rzecz wzrostu	Najnowsze znane wyniki (punkt odniesienia)	Cel długoterminowy (do 2020 r.)
C.1. Liczba przedsiębiorstw korzystających z finansowania dłużnego	Począwszy od 31.12.2012 uruchomiono kwotę 13,4 mld EUR na finansowanie, z którego korzysta 219 000 MŚP (system poręczeń dla MŚP (SMEG)).	Wartość udostępnionego finansowania mieści się w zakresie od 14,3 mld EUR do 21,5 mld EUR; liczba przedsiębiorstw otrzymujących finansowanie, które korzystają z gwarancji w ramach programu COSME w zakresie od 220 000 do 330 000.
C.2. Liczba przedsiębiorstw korzystających z inwestycji z użyciem kapitału wysokiego ryzyka w ramach programu COSME oraz całkowita wartość inwestycji	Od 31.12.2012 uruchomiono 2,3 mld EUR z kapitału wysokiego ryzyka dla 289 MŚP (Instrument na rzecz Wysokiego Wzrostu i Innowacji w MŚP – GIF).	Całkowita wartość finansowania z użyciem kapitału wysokiego ryzyka mieści się w zakresie od 2,6 mld EUR do 3,9 mld EUR; liczba przedsiębiorstw otrzymujących finansowanie z użyciem kapitału wysokiego ryzyka w ramach programu COSME w zakresie od 360 do 540.
C.3. Wskaźnik dźwigni	Wskaźnik dźwigni dla systemu SMEG 1:32 Wskaźnik dźwigni dla Instrumentu na rzecz Wysokiego Wzrostu i Innowacji w MŚP: 1:6,7.	Instrument dłużny 1:20 - 1:30; Instrument kapitałowy 1:4 - 1:6 ⁽⁵⁾
C.4. Dodatkowość EFG i LGF	Dodatkowość SMEG: 64 % ostatecznych beneficjentów wskazało, że wsparcie miało kluczowe znaczenie dla znalezienia potrzebnego im finansowania. Dodatkowość GIF: 62 % ostatecznych beneficjentów GIF wskazało, że wsparcie miało kluczowe znaczenie dla znalezienia potrzebnego im finansowania.	Zwiększenie odsetka ostatecznych beneficjentów, którzy uważają, że EFG lub LGF zapewniło finansowanie, którego nie można by zdobyć w inny sposób, w stosunku do punktu odniesienia.
Cel szczegółowy:	Poprawa dostępu do rynków, szczególnie unijnych, lecz także na poziomie globalnym	
D. Międzynarodowa współpraca przemysłowa	Najnowsze znane wyniki (punkt odniesienia)	Cel długoterminowy (do 2020 r.)
D.1. Liczba przypadków zwiększonego zbliżenia regulacji dotyczących produktów przemysłowych między Unią a państwami trzecimi	Szacuje się, że w ramach współpracy w dziedzinie regulacji z głównymi partnerami handlowymi (USA, Japonią, Chinami, Brazylią, Rosją, Kanadą, Indiami) można wskazać średnio 2 obszary, w których osiągnięto istotne zbliżenie regulacji technicznych.	Łączne 4 odpowiednie obszary istotnego zbliżenia regulacji technicznych z głównymi partnerami handlowymi (USA, Japonią, Chinami, Brazylią, Rosją, Kanadą, Indiami).
E. Europejska Sieć Przedsiębiorczości	Najnowsze znane wyniki (punkt odniesienia)	Cel długoterminowy (do 2020 r.)
E.1. Liczba podpisanych umów o partnerstwie	Liczba podpisanych umów o partnerstwie: 2 475 (2012 r.).	Liczba podpisanych umów o partnerstwie: 2 500 rocznie.
E.2. Rozpoznawalność Sieci wśród ogółu MŚP	Rozpoznawalność Sieci wśród ogółu MŚP zostanie oceniona w 2015 r.	Zwiększenie rozpoznawalności Sieci wśród ogółu MŚP w stosunku do punktu odniesienia.
E.3. Odsetek zadowolonych klientów (% MŚP wyrażających satysfakcję, sygnalizujących wartość dodaną konkretnej usługi świadczonej przez Sieć)	Odsetek zadowolonych klientów (% MŚP wyrażających satysfakcję, sygnalizujących wartość dodaną konkretnej usługi): 78 %.	Odsetek zadowolonych klientów (% MŚP wyrażających satysfakcję, sygnalizujących wartość dodaną konkretnej usługi): > 82 %.
E.4. Liczba MŚP korzystających z usług wsparcia	Liczba MŚP korzystających z usług wsparcia: 435 000 (2011 r.).	Liczba MŚP korzystających z usług wsparcia 500 000 rocznie.
E.5. Liczba MŚP korzystających z usług cyfrowych (w tym elektronicznych usług informacyjnych) świadczonych przez Sieć	2 mln MŚP rocznie korzystających z usług cyfrowych.	2,3 mln MŚP rocznie korzystających z usług cyfrowych.

Cel szczegółowy:	Poprawa warunków ramowych w zakresie konkurencyjności i trwałości przedsiębiorstw unijnych, w szczególności MŚP, w tym w sektorze turystyki	
F. Działania służące poprawie konkurencyjności	Najnowsze znane wyniki (punkt odniesienia)	Cel długoterminowy (do 2020 r.)
F.1. Liczba przyjętych środków służących uproszczeniu	5 środków służących uproszczeniu rocznie (2010 r.).	Przynajmniej 7 środków służących uproszczeniu rocznie.
F.2. Ramy regulacyjne mają być przydatne do realizacji celów	Od 2010 r. prowadzone są kontrole przydatności. Jedyną dotychczas istotną dla realizacji założonego celu kontrola przydatności to prowadzony obecnie projekt pilotażowy dotyczący homologacji typu pojazdów silnikowych.	Do 5 kontroli przydatności przeprowadzonych w ciągu trwania programu COSME.
F.3. Liczba państw członkowskich stosujących test sprawdzający konkurencyjność	Liczba państw członkowskich stosujących test sprawdzający konkurencyjność: 0.	Znaczne zwiększenie liczby państw członkowskich stosujących test sprawdzający konkurencyjność.
F.4. Podejmowane przez MŚP działania w zakresie efektywnego gospodarowania zasobami (co może obejmować energię, materiały lub wodę, recykling itp.)	Będą sprawdzane regularnie, na przykład dzięki badaniu Eurobarometru.	Zwiększenie odsetka unijnych MŚP, które podejmują przynajmniej jedno działanie, by lepiej gospodarować zasobami (co może obejmować energię, materiały lub wodę, recykling itp.) w stosunku do punktu odniesienia (wstępna ocena). Zwiększenie odsetka unijnych MŚP, które planują wdrożenie co dwa lata dodatkowych działań, by lepiej gospodarować zasobami (co może obejmować energię, materiały lub wodę, recykling itp.) w stosunku do punktu odniesienia (wstępna ocena).
G. Opracowanie polityki dotyczącej MŚP	Najnowsze znane wyniki (punkt odniesienia)	Cel długoterminowy (do 2020 r.)
G.1. Liczba państw członkowskich stosujących test MŚP	Liczba państw członkowskich stosujących test MŚP: 15.	Znaczne zwiększenie liczby państw członkowskich stosujących test MŚP.
Cel szczegółowy:	Poprawa warunków ramowych w zakresie konkurencyjności i trwałości przedsiębiorstw unijnych, w szczególności MŚP, w tym w sektorze turystyki	
H. Turystyka	Najnowsze znane wyniki (punkt odniesienia)	Cel długoterminowy (do 2020 r.)
H.1. Udział w ponadnarodowych projektach w zakresie współpracy	Trzy kraje uczestniczące w danych projekcie w 2011 r.	Zwiększenie liczby państw członkowskich uczestniczących w ponadnarodowych projektach w zakresie współpracy finansowanych w ramach programu COSME w stosunku do punktu odniesienia
H.2. Liczba kierunków turystycznych przyjmujących modele rozwoju zrównoważonej turystyki promowane przez modelowe ośrodki turystyczne Europy	Łączna liczba modelowych ośrodków turystycznych Europy wynosi: 98 (średnio 20 rocznie – w 2007 r.: 10, w 2008 r.: 20, w 2009 r.: 22, w 2010 r.: 25, w 2011 r.: 21).	Więcej niż 200 kierunków turystycznych przyjmujących modele rozwoju zrównoważonej turystyki propagowane przez modelowe ośrodki turystyczne Europy (około 20 co roku).
I. Koncepcje nowej działalności	Najnowsze znane wyniki (punkt odniesienia)	Cel długoterminowy (do 2020 r.)
I.1. Liczba nowych produktów/usług na rynku	Będzie oceniane regularnie. (Jak dotąd działanie to ograniczało się do pracy analitycznej na niewielką skalę.)	Zwiększenie łącznej liczby nowych produktów/usług w stosunku do punktu odniesienia (wstępna ocena).

Cel szczegółowy:	Krzewienie przedsiębiorczości i kultury przedsiębiorczości	
J. Wsparcie przedsiębiorczości	Najnowsze znane wyniki (punkt odniesienia)	Cel długoterminowy (do 2020 r.)
J.1. Liczba państw członkowskich wdrażających rozwiązania na rzecz przedsiębiorczości oparte na dobrych praktykach określonych w programie	Liczba państw członkowskich wdrażających rozwiązania na rzecz przedsiębiorczości: 22 (2010 r.)	Znaczne zwiększenie liczby państw członkowskich wdrażających rozwiązania na rzecz przedsiębiorczości.
J.2. Liczba państw członkowskich wdrażających rozwiązania na rzecz przedsiębiorczości ukierunkowane na potencjalnych, młodych i nowych przedsiębiorców oraz przedsiębiorców kobiety, a także na konkretne grupy docelowe	Aktualnie 12 państw członkowskich uczestniczy w europejskiej sieci mentorów na rzecz przedsiębiorców kobiet. Aktualnie 6 państw członkowskich i 2 regiony mają szczegółową strategię dotyczącą kształcenia na rzecz przedsiębiorczości, 10 państw członkowskich włączyło krajowe cele związane z kształceniem na rzecz przedsiębiorczości w szerszej pojętej strategii uczenia się przez całe życie, a w 8 państwach członkowskich strategię na rzecz przedsiębiorczości są obecnie przedmiotem dyskusji.	Znaczne zwiększenie liczby państw członkowskich wdrażających rozwiązania na rzecz przedsiębiorczości ukierunkowane na potencjalnych, młodych i nowych przedsiębiorców oraz przedsiębiorców kobiety, a także na konkretne grupy docelowe, w stosunku do punktu odniesienia.

(1) Wskaźniki te odnoszą się do wydarzeń w sferze polityki dotyczącej przedsiębiorstw i przemysłu. Komisja nie ponosi wyłącznej odpowiedzialności za osiągnięcie tych celów. Na wyniki w tej dziedzinie ma wpływ wiele innych czynników znajdujących się poza kontrolą Komisji.

(2) Produkty i usługi ekologiczne to te, których główną funkcją jest zmniejszanie zagrożenia dla środowiska oraz minimalizowanie zanieczyszczenia i wykorzystania zasobów. Uwzględniono także produkty mające cechy dotyczące środowiska (będące ekoprojektami, mające oznakowanie ekologiczne, produkowane zgodnie z zasadami ekologicznymi oraz zawierające znaczną ilość surowców wtórnych). Źródło: Badanie Flash Eurobarometer nr 342: „MŚP, efektywne gospodarowanie zasobami i rynki ekologiczne”.

(3) Konkluzje Rady z dnia 31 maja 2011 r. zawierały wezwanie do państw członkowskich, by w stosownych przypadkach zmniejszyły czas potrzebny na rozpoczęcie działalności w przypadku nowych przedsiębiorstw do trzech dni oraz obniżyły powiązane koszty do 100 EUR do 2012 r., a także by do końca 2013 r. ograniczyły do trzech miesięcy czas potrzebny na uzyskanie koncesji i zezwoleń na podjęcie konkretnej działalności przedsiębiorstwa.

(4) „Internationalisation of European SMEs”, EIM, 2010, http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/market-access/files/internationalisation_of_european_smes_final_en.pdf

(5) Podczas realizacji programu COSME 1 EUR z budżetu Unii da 20–30 EUR w finansowaniu i 4–6 EUR w inwestycjach kapitałowych.

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1288/2013**z dnia 11 grudnia 2013 r.****ustanawiające „Erasmus+”: unijny program na rzecz kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu oraz uchylające decyzje nr 1719/2006/WE, 1720/2006/WE i 1298/2008/WE****(Tekst mający znaczenie dla EOG)**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 165 ust. 4 i art. 166 ust. 4,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,uwzględniając opinię Komitetu Regionów ⁽²⁾,stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽³⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) W komunikacie Komisji zatytułowanym „Budżet z perspektywy »Europy 2020« ” z dnia 29 czerwca 2011 r. wzywa się do przyjęcia jednolitego programu działania w dziedzinie kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu, obejmującego międzynarodowe aspekty szkolnictwa wyższego, łączącego program działania w dziedzinie uczenia się przez całe życie („Uczenie się przez całe życie”) ustanowiony decyzją nr 1720/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽⁴⁾, program „Młodzież w działaniu” („Młodzież w działaniu”) ustanowiony decyzją nr 1719/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽⁵⁾, program Erasmus Mundus („Erasmus Mundus”) ustanowiony decyzją nr 1298/2008/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽⁶⁾, program ALFA III ustanowiony

rozporządzeniem (WE) nr 1905/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽⁷⁾, a także programy Tempus i Edulink, w celu zapewnienia większej skuteczności, silniejszego ukierunkowania strategicznego i synergii między różnymi aspektami jednolitego programu. Dodatkowo proponuje się, aby sport stał się częścią tego jednolitego programu (zwanego dalej „Programem”).

(2) W okresowych sprawozdaniach z oceny istniejących programów „Uczenie się przez całe życie”, „Młodzież w działaniu” i Erasmus Mundus oraz w ramach konsultacji społecznych w sprawie przyszłości działań Unii w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży oraz szkolnictwa wyższego ujawniono silną i pod niektórymi względami rosnącą potrzebę dalszej współpracy i mobilności w tych dziedzinach na szczeblu europejskim. W sprawozdaniach z oceny podkreślano znaczenie stworzenia ściślejszego związku pomiędzy programami unijnymi i rozwojem polityki w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży, wyrażano potrzebę takiego organizowania działań Unii, aby odpowiadały one lepiej paradygmatowi uczenia się przez całe życie, a także wzywano do przyjęcia prostszego, bardziej przyjaznego dla odbiorcy i elastyczniejszego podejścia do realizacji tych działań oraz zakończenia rozdrobnienia międzynarodowych programów współpracy w zakresie szkolnictwa wyższego.

(3) Program powinien koncentrować się na dostępności środków oraz przejrzystości procedur administracyjnych i finansowych, w tym poprzez wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz cyfryzację. Warunkiem powodzenia Programu jest też usprawnienie i uproszczenie jego struktury organizacyjnej i zarządzania nim oraz stałe koncentrowanie się na obniżaniu kosztów administracyjnych.

(4) Konsultacje społeczne w sprawie strategicznych wyborów Unii dotyczących wykonywania nowych kompetencji Unii w dziedzinie sportu oraz sprawozdanie Komisji z oceny działań przygotowawczych w dziedzinie sportu dostarczyły użytecznych wskazówek na temat obszarów priorytetowych w zakresie działań Unii i pokazały wartość dodaną, którą Unia może wnieść, wspierając działania mające na celu generowanie, wymianę i rozpowszechnianie doświadczeń i wiedzy na temat różnych zagadnień dotyczących sportu na szczeblu europejskim, pod warunkiem że koncentrują się one w szczególności na poziomie najbliższym obywatelowi.

⁽¹⁾ Dz.U. C 181 z 21.6.2012, s. 154.

⁽²⁾ Dz.U. C 225 z 27.7.2012, s. 200.

⁽³⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 19 listopada 2013 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) i decyzja Rady z dnia 3 grudnia 2013 r.

⁽⁴⁾ Decyzja nr 1720/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 listopada 2006 r. ustanawiająca program działań w zakresie uczenia się przez całe życie (Dz.U. L 327 z 24.11.2006, s. 45).

⁽⁵⁾ Decyzja nr 1719/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 listopada 2006 r. ustanawiająca program „Młodzież w działaniu” na okres 2007–2013 (Dz.U. L 327 z 24.11.2006, s. 30).

⁽⁶⁾ Decyzja Nr 1298/2008/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 grudnia 2008 r. ustanawiająca program Erasmus Mundus na lata 2009–2013 w celu poprawy jakości w szkolnictwie wyższym i wspierania międzykulturowego zrozumienia poprzez współpracę z państwami trzecimi (Dz.U. L 340 z 19.12.2008 r. s. 83).

⁽⁷⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1905/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. ustanawiające instrument finansowania współpracy na rzecz rozwoju (Dz.U. L 378 z 27.12.2006, s. 41).

- (5) Strategia „Europa 2020” na rzecz inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu określa strategię wzrostu Unii na nadchodzącą dekadę w celu wsparcia takiego wzrostu, ustanawiając pięć ambitnych celów, które należy osiągnąć do 2020 r., w szczególności w dziedzinie kształcenia, gdzie celem jest ograniczenie zjawiska wczesnego kończenia nauki do poziomu poniżej 10 % oraz umożliwienia zdobycia wykształcenia wyższego lub równorzędnego przez co najmniej 40 % osób w wieku 30-34 lat. Strategia obejmuje również inicjatywy przewodnie, w szczególności „Młodzież w działaniu” i „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”.
- (6) W konkluzjach z dnia 12 maja 2009 r. Rada wezwała do przyjęcia strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia (ET 2020), ustanawiających cztery cele strategiczne, których osiągnięcie będzie odpowiedzią na wyzwania związane z budowaniem Europy opartej na wiedzy, i sprawi, że uczenie się przez całe życie stanie się rzeczywistością dla wszystkich.
- (7) Zgodnie z art. 8 i 10 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), jak również art. 21 i 23 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, Program promuje między innymi równouprawnienie kobiet i mężczyzn oraz środki zwalczania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną. W trakcie realizacji Programu istnieje potrzeba zapewnienia szerszego dostępu osobom znajdującym się w niekorzystnej sytuacji i osobom ze słabszych grup społecznych oraz aktywnego podejścia do specjalnych potrzeb edukacyjnych osób niepełnosprawnych.
- (8) Program powinien mieć wyraźny międzynarodowy wymiar, w szczególności w odniesieniu do szkolnictwa wyższego, nie tylko w celu podniesienia jakości europejskiego szkolnictwa wyższego dla osiągnięcia ogólniejszych celów ET 2020 i zwiększenia atrakcyjności Unii jako miejsca odbywania studiów, ale również w celu sprzyjania zrozumieniu między ludźmi oraz przyczynienia się do zrównoważonego rozwoju szkolnictwa wyższego w państwach partnerskich, jak i do ich szerszego rozwoju społeczno-gospodarczego, między innymi poprzez wspieranie „przepływu myśli” dzięki akcjom promującym mobilność, obejmującym obywateli państw partnerskich. W tym celu należy udostępnić środki z Instrumentu Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju (DCI), Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa (ENI), Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej (IPA) oraz Instrumentu Partnerstwa na rzecz Współpracy z Państwami Trzecimi (PI). Możliwe jest również udostępnienie środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju (EFR), zgodnie z regulującymi go procedurami. Przepisy niniejszego rozporządzenia powinny mieć zastosowanie do wykorzystania tych środków, przy jednoczesnym zapewnieniu zgodności z odpowiednimi rozporządzeniami ustanawiającymi te instrumenty i ten fundusz.
- (9) W rezolucji z dnia 27 listopada 2009 r. w sprawie odnowionych ram współpracy europejskiej na rzecz młodzieży (2010–2018) Rada podkreśliła potrzebę uznania wszystkich młodych osób za zasób społeczeństwa i dążenie do ułatwienia im uczestniczenia w kształtowaniu dotyczącej ich polityki za pomocą ciągłego, usystematyzowanego dialogu między osobami odpowiedzialnymi za wyznaczanie kierunków polityki a osobami młodymi i organizacjami młodzieżowymi na wszystkich szczeblach.
- (10) Połączenie w jednym programie uczenia się formalnego, pozaformalnego i nieformalnego powinno stworzyć synergię i wesprzeć przekrojową współpracę między różnymi sektorami, takimi jak kształcenie, szkolenie i młodzież. Podczas wdrażania Programu należy odpowiednio uwzględnić specyficzne potrzeby różnych sektorów, a w stosownych przypadkach także rolę władz lokalnych i regionalnych.
- (11) W celu wspierania mobilności, równego dostępu i podnoszenia poziomu studiów Unia powinna ustanowić w ramach projektu pilotażowego Instrument Gwarancji Pożyczek Studenckich, umożliwiający studentom, bez względu na ich pochodzenie społeczne, podjęcie studiów magisterskich w innym państwie, dla którego udział w Programie jest otwarty („państwo uczestniczące w Programie”). Instrument Gwarancji Pożyczek Studenckich powinien być dostępny dla instytucji finansowych, które zgodzą się oferować pożyczki na sfinansowanie studiów magisterskich w innych państwach uczestniczących w programie na warunkach korzystnych dla studentów. To dodatkowe i innowacyjne narzędzie na rzecz mobilności edukacyjnej nie powinno zastępować jakichkolwiek obecnych systemów stypendiów lub pożyczek wspierających mobilność studentów na poziomie lokalnym, krajowym lub unijnym ani utrudniać rozwoju jakichkolwiek takich systemów w przyszłości. Instrument Gwarancji Pożyczek Studenckich powinien być przedmiotem ścisłego monitorowania i oceny, w szczególności w odniesieniu do absorpcji przez rynek w różnych państwach. Zgodnie z art. 21 ust 2 i 3, najpóźniej do końca 2017 r. należy złożyć Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie z oceny śródkresowej w celu uzyskania politycznych wytycznych dotyczących kontynuacji Instrumentu Gwarancji Pożyczek Studenckich.
- (12) Państwa członkowskie powinny dążyć do podejmowania wszelkich odpowiednich środków w celu usunięcia prawnych i administracyjnych przeszkód we właściwym funkcjonowaniu Programu. Obejmuje to rozwiązywanie, w miarę możliwości, kwestii administracyjnych powodujących trudności z otrzymywaniem wiz i pozwoleń na pobyt. Zgodnie z dyrektywą Rady 2004/114/WE⁽¹⁾ zachęca się państwa członkowskie do tworzenia przyspieszonych procedur przyjmowania.

⁽¹⁾ Dyrektywa Rady 2004/114/WE z dnia 13 grudnia 2004 r. w sprawie warunków przyjmowania obywateli państw trzecich w celu odbywania studiów, udziału w wymianie młodzieży szkolnej, szkoleniu bez wynagrodzenia lub wolontariacie (Dz.U. L 375 z 23.12.2004, s. 12).

- (13) W komunikacie Komisji z dnia 20 września 2011 r. zatytułowanym „Działania na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia – plan modernizacji europejskich systemów szkolnictwa wyższego” określono ramy, w których Unia, państwa członkowskie oraz instytucje szkolnictwa wyższego mogą współpracować w celu zwiększenia liczby absolwentów i poprawy jakości kształcenia, a także po to, aby szkolnictwo wyższe i badania naukowe mogły w jak największym stopniu przyczynić się do wyjścia gospodarek i społeczeństw państw członkowskich z globalnego kryzysu gospodarczego silniejszymi.
- (14) Aby lepiej zająć się kwestią bezrobocia młodzieży w Unii, szczególną uwagę należy zwrócić na transnarodową współpracę między instytucjami szkolnictwa wyższego i szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe a przedsiębiorstwami, z zamiarem zwiększenia zatrudnialności studentów i uczniów oraz rozwijania umiejętności w zakresie przedsiębiorczości.
- (15) W deklaracji bolońskiej, podpisanej przez ministrów edukacji 29 państw europejskich w dniu 19 czerwca 1999 r., ustanowiono międzyrządowy proces mający na celu stworzenie europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego, który wymaga stałego wsparcia na poziomie Unii.
- (16) Kluczowa rola kształcenia i szkolenia zawodowego w realizacji szeregu celów określonych w strategii „Europa 2020” jest powszechnie uznawana i została określona w odnowionym procesie kopenhaskim (2011–2020), z uwzględnieniem w szczególności ich potencjału, który może posłużyć do rozwiązania problemu wysokiego bezrobocia w Europie, szczególnie wśród ludzi młodych, a także bezrobocia długotrwałego, promowania kultury uczenia się przez całe życie, zwalczania wykluczenia społecznego i promowania aktywnego obywatelstwa. Potrzebne są wysokiej jakości staże i przygotowanie zawodowe, w tym w mikroprzedsiębiorstwach oraz małych i średnich przedsiębiorstwach, aby zmniejszyć różnice między wiedzą nabytą w ramach kształcenia i szkolenia a umiejętnościami i kompetencjami wymaganymi w środowisku pracy, a także aby zwiększyć zatrudnialność młodych osób.
- (17) Konieczne jest zwiększenie intensywności i zakresu europejskiej współpracy między szkołami oraz mobilności kadry szkolnej i uczniów w celu realizacji priorytetów określonych w programie europejskiej współpracy w dziedzinie szkolnictwa na miarę XXI wieku, a mianowicie poprawy jakości kształcenia szkolnego w Unii w dziedzinach rozwoju kompetencji, oraz w celu zwiększenia równego dostępu i włączenia społecznego w systemach i instytucjach edukacyjnych, jak również w celu wzmocnienia i wsparcia pozycji zawodu nauczyciela i kadry kierowniczej szkół. W tym kontekście strategiczne cele, jakimi są ograniczenie wczesnego kończenia nauki, poprawa osiągnięć w zakresie podstawowych umiejętności oraz zwiększenie udziału we wczesniej edukacji i opiece nad dziećmi oraz poprawa jej jakości, powinny być traktowane priorytetowo wraz z celami dotyczącymi podnoszenia kompetencji zawodowych nauczycieli i kadry kierowniczej szkół oraz zwiększania szans edukacyjnych dzieci ze środowisk migracyjnych i znajdujących się w trudnych warunkach społeczno-ekonomicznych.
- (18) Odnowiona europejska agenda na rzecz uczenia się dorosłych zawarta w rezolucji Rady z dnia 28 listopada 2011 r. ma na celu umożliwienie wszystkim dorosłym rozwoju i poszerzania swoich umiejętności i kompetencji przez całe życie. Należy zwrócić szczególną uwagę na poprawę w zakresie możliwości uczenia się dużej liczbie Europejczyków o niskich kwalifikacjach, zwłaszcza poprzez poprawę podstawowych umiejętności czytania i liczenia oraz promowanie elastycznych ścieżek edukacyjnych i form edukacyjnych tzw. drugiej szansy.
- (19) Działania Europejskiego Forum Młodzieży, krajowych ośrodków informacji o uznawalności dyplomów i okresów studiów (NARIC), sieci Eurydice, Euroguidance i Eurodesk, krajowych służb wsparcia eTwinning, krajowych centrów Europass oraz Krajowych Biur Informacyjnych w państwach sąsiadujących są niezbędne dla osiągnięcia celów Programu, w szczególności dzięki regularnemu przekazywaniu Komisji aktualnych informacji dotyczących różnych dziedzin ich działalności oraz dzięki rozpowszechnianiu wyników Programu w Unii i państwach partnerskich.
- (20) Należy wzmocnić współpracę w ramach Programu z organizacjami międzynarodowymi właściwymi w dziedzinie kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu, w szczególności z Radą Europy.
- (21) Aby przyczynić się do podniesienia jakości studiów w zakresie integracji europejskiej na całym świecie oraz odpowiedzieć na rosnącą potrzebę wiedzy i dialogu na temat procesu integracji europejskiej i jego rozwoju, ważne jest, aby zachęcać do podnoszenia jakości nauczania, badań i dyskusji w tej dziedzinie poprzez wsparcie instytucji akademickich lub stowarzyszeń aktywnie działających w dziedzinie studiów nad integracją europejską oraz stowarzyszeń realizujących cel o znaczeniu europejskim, za pośrednictwem działań „Jean Monnet”.
- (22) Współpraca w ramach Programu z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego w dziedzinie kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu na poziomie krajowym i unijnym ma ogromne znaczenie dla stworzenia powszechnego poczucia odpowiedzialności i zaangażowania w odniesieniu do strategii i polityki w zakresie uczenia się przez całe życie oraz uwzględnienia pomysłów i problemów zgłaszanych przez zainteresowane strony na wszystkich szczeblach.

- (23) W komunikacie Komisji z dnia 18 stycznia 2011 r. zatytułowanym „Rozwijanie europejskiego wymiaru sportu” przedstawiono pomysły Komisji dotyczące działań na poziomie Unii w dziedzinie sportu po wejściu w życie Traktatu z Lizbony oraz zaproponowano wykaz konkretnych działań, które powinny zostać podjęte przez Komisję i państwa członkowskie w celu zwiększenia tożsamości europejskiej w sporcie w trzech obszernych rozdziałach: społeczna rola sportu, wymiar gospodarczy sportu oraz organizacja sportu. Konieczne jest również uwzględnienie wartości dodanej sportu, w tym sportów tradycyjnych, oraz jego wkładu w dziedzictwo kulturowe i historyczne Unii.
- (24) Należy skupić się w szczególności na sporcie na poziomie najbliższemu obywatelowi oraz na wolontariacie w sporcie z uwagi na ważną rolę, jaką odgrywają one w promowaniu włączenia społecznego, równości szans i korzystnej dla zdrowia aktywności fizycznej.
- (25) Zwiększona przejrzystość i uznawalność kwalifikacji i kompetencji oraz szerokie poparcie dla unijnych narzędzi przejrzystości i uznawalności powinny przyczynić się do rozwoju wysokiej jakości kształcenia i szkolenia oraz ułatwić mobilność zarówno w celu uczenia się przez całe życie, jak i w celach zawodowych w całej Europie, między państwami oraz sektorami. Umożliwienie dostępu do metod, praktyk i technologii stosowanych w innych państwach pomoże zwiększyć zatrudnialność.
- (26) W tym celu zaleca się rozszerzenie zastosowania jednolitych ram Unii dla przejrzystości kwalifikacji i kompetencji (Europass) ustanowionych w decyzji nr 2241/2004/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁽¹⁾, Europejskiego Rejestru Zapewniania Jakości w Szkolnictwie Wyższym (EQAR) i Europejskiego Stowarzyszenia na Rzecz Zapewniania Jakości w Szkolnictwie Wyższym (ENQA) ustanowionego w zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2006/143/WE⁽²⁾, europejskich ram kwalifikacji (EQF) określonych w zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2008 r.⁽³⁾, europejskiego systemu transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym (ECVET) ustanowionego w zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 czerwca 2009 r.⁽⁴⁾ i europejskich ram odniesienia na rzecz zapewniania jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym (EQAVET) ustanowionych w zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 czerwca 2009 r.⁽⁵⁾ oraz europejskiego systemu transferu i akumulacji punktów (ECTS).
- (27) W celu zapewnienia większej skuteczności informowania ogółu społeczeństwa oraz w celu wzmocnienia efektu synergii między działaniami informacyjnymi podejmowanymi z inicjatywy Komisji, zasoby przydzielone na działania informacyjne na podstawie niniejszego rozporządzenia powinny obejmować również instytucjonalne przekazywanie informacji na temat priorytetów politycznych Unii, pod warunkiem że są one związane z ogólnymi celami niniejszego rozporządzenia.
- (28) Konieczne jest zapewnienie europejskiej wartości dodanej wszystkich akcji prowadzonych w ramach Programu oraz ich komplementarności z działaniami podejmowanymi przez państwa członkowskie zgodnie z art. 167 ust. 4 TFUE oraz z innymi działaniami, w szczególności w obszarach kultury i środków przekazu, zatrudnienia, badań i innowacyjności, przemysłu i przedsiębiorczości, polityki spójności i polityki rozwoju, a także polityki rozszerzenia oraz inicjatyw, instrumentów i strategii w dziedzinie polityki regionalnej i stosunków zewnętrznych.
- (29) Program ma wywierać pozytywny i trwały wpływ na strategię polityczną i praktyki w obszarach kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu. Ten systemowy wpływ należy osiągnąć w drodze podejmowania różnych akcji i działań przewidzianych w Programie, które mają na celu wsparcie zmian na szczeblu instytucjonalnym oraz – w stosownych przypadkach – doprowadzić do innowacji na poziomie całego systemu. Projekty indywidualne, których dotyczą wnioski o wsparcie finansowe z Programu, nie muszą mieć żadnego wpływu systemowego. To łączny wynik tych projektów powinien przyczynić się do osiągnięcia wpływu systemowego.
- (30) Skuteczne zarządzanie wykonaniem, w tym ocena i monitorowanie, wymaga opracowania określonych, mierzalnych i realistycznych wskaźników wykonania, które można mierzyć w czasie i które odzwierciedlają logikę interwencji.
- (31) Komisja i państwa członkowskie powinny zoptymalizować wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych i nowych technologii w celu ułatwienia dostępu do działań związanych z kształceniem, szkoleniem, młodzieżą i sportem. Mogłoby to obejmować wirtualną mobilność, która powinna uzupełniać – ale nie zastępować – mobilność edukacyjną.

⁽¹⁾ Decyzja nr 2241/2004/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 grudnia 2004 r. w sprawie jednolitych ram wspólnotowych dla przejrzystości kwalifikacji i kompetencji (Europass) (Dz.U. L 390 z 31.12.2004, s. 6).

⁽²⁾ Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2006/143/WE z dnia 15 lutego 2006 r. w sprawie dalszej europejskiej współpracy w zakresie zapewniania jakości w szkolnictwie wyższym (Dz.U. L 64 z 4.3.2006, s. 60).

⁽³⁾ Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie ustanowienia europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie (Dz.U. C 111 z 6.5.2008, s. 1).

⁽⁴⁾ Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 czerwca 2009 r. w sprawie ustanowienia europejskich ram odniesienia na rzecz zapewniania jakości w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego (Dz.U. C 155 z 8.7.2009, s. 1).

⁽⁵⁾ Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 czerwca 2009 r. w sprawie ustanowienia europejskiego systemu transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym (ECVET) (Dz.U. C 155 z 8.7.2009, s. 11).

- (32) Na potrzeby Parlamentu Europejskiego i Rady w ramach rocznej procedury budżetowej w niniejszym rozporządzeniu określa się na cały czas trwania Programu pulę środków finansowych, która ma stanowić główną kwotę odniesienia w rozumieniu pkt 17 porozumienia międzyinstytucjonalnego pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami ⁽¹⁾.
- (33) W celu zapewnienia ciągłości wsparcia finansowego udzielanego w ramach Programu na funkcjonowanie organów, we wstępnej fazie Programu Komisja powinna mieć możliwość uznania kosztów bezpośrednio związanych z realizacją działań objętych wsparciem jako kwalifikowalnych do finansowania, nawet jeśli zostały one poniesione przez beneficjenta przed złożeniem wniosku o finansowanie.
- (34) Istnieje potrzeba ustanowienia kryteriów wykonania, na których powinien opierać się podział środków budżetowych między państwa członkowskie z przeznaczeniem na działania zarządzane przez agencje narodowe.
- (35) Państwa kandydujące do przystąpienia do Unii Europejskiej oraz państwa należące do Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA), które należą do Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG), mogą uczestniczyć w programach Unii na podstawie umów ramowych, decyzji Rady Stowarzyszenia lub podobnych umów.
- (36) Konfederacja Szwajcarska może uczestniczyć w programach Unii zgodnie z umową, która zostanie podpisana między Unią a tym państwem.
- (37) Osoby fizyczne z kraju lub terytorium zamorskiego (KTZ) oraz właściwe organy i instytucje publiczne lub prywatne KTZ mogą brać udział w programach zgodnie z decyzją Rady 2001/822/WE ⁽²⁾. W trakcie realizacji Programu należy uwzględnić ograniczenia wynikające z odległego położenia regionów najbardziej oddalonych w Unii oraz KTZ.
- (38) Komisja i wysoki przedstawiciel Unii Europejskiej ds. wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa we wspólnym komunikacie z dnia 25 maja 2011 r. zatytułowanym „Nowa koncepcja działań w obliczu zmian zachodzących w sąsiedztwie” podkreślili między innymi cel, jakim jest dalsze ułatwianie udziału państw sąsiadujących w działaniach Unii dotyczących mobilności i budowania potencjału w szkolnictwie wyższym i otwarcia przyszłego programu w dziedzinie kształcenia dla państw sąsiadujących.
- (39) Należy chronić interesy finansowe Unii – w całym cyklu wydatkowania – z zastosowaniem proporcjonalnych środków, w tym zapobiegania nieprawidłowościom, wykrywania i analizy nieprawidłowości, odzyskiwania środków straconych, nienależnie wypłaconych lub nieodpowiednio wykorzystanych oraz, w stosownych przypadkach, nakładania kar. Podczas gdy pomoc zewnętrzna Unii wymaga rosnącego wsparcia finansowego, sytuacja gospodarcza i budżetowa Unii ogranicza dostępność zasobów na taką pomoc. Komisja powinna zatem dołożyć starań w celu znalezienia możliwości najbardziej skutecznego i zrównoważonego wykorzystania instrumentów finansowych o efekcie dźwigni.
- (40) Aby poprawić dostęp do Programu, należy dostosować stypendia wspierające mobilność osób do kosztów życia i utrzymania w państwie przyjmującym. Należy też zachęcać państwa członkowskie, aby zgodnie z prawem krajowym zwalniały stypendia z jakiegokolwiek opodatkowania i kosztów socjalnych. Takie samo zwolnienie powinno stosować się do podmiotów publicznych lub prywatnych, udzielających takiego wsparcia finansowego zainteresowanym osobom.
- (41) Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 ⁽³⁾ czas wolontariuszy może być uznany za współfinansowanie w postaci wkładu rzeczowego.
- (42) W komunikacie zatytułowanym „Budżet z perspektywy »Europy 2020«” z dnia 29 czerwca 2011 r. Komisja podkreśliła swoje zobowiązanie do uproszczenia finansowania przez Unię. Stworzenie jednolitego programu w dziedzinie kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu powinno zapewnić znaczne uproszczenie, racjonalizację i synergię w zarządzaniu Programem. Wdrażanie Programu powinno zostać dodatkowo uproszczone dzięki stosowaniu kwot ryczałtowych, kosztów jednostkowych lub zryczałtowanego finansowania, jak również ograniczeniu wymogów formalnych i biurokratycznych nakładanych na beneficjentów i państwa członkowskie.
- (43) Poprawa wdrażania i jakość wydatkowania powinny stanowić główne zasady służące osiągnięciu celów Programu, przy jednoczesnym zapewnieniu optymalnego wykorzystania zasobów finansowych.
- (44) Istotne jest zapewnienie należytego zarządzania finansami Programu oraz jego realizacji w sposób możliwie najbardziej efektywny i przyjazny dla użytkownika, przy równoczesnym zapewnieniu pewności prawa i dostępności Programu dla wszystkich uczestników.
- (45) W celu zapewnienia szybkiej reakcji na zmieniające się potrzeby w trakcie całego okresu trwania Programu należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjęcia aktów zgodnie z art. 290 TFUE w odniesieniu do przepisów dotyczących dodatkowych akcji zarządzanych przez agencje narodowe. Szczególnie ważne jest, aby

⁽¹⁾ Dz.U. C 373 z 20.12.2013, s. 1

⁽²⁾ Decyzja Rady 2001/822/WE z dnia 27 listopada 2001 r. w sprawie stowarzyszenia krajów i terytoriów zamorskich ze Wspólnotą Europejską („Decyzja o Stowarzyszeniu Zamorskim”) (Dz.U. L 314 z 30.11.2001, s. 1).

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1).

w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów. Przygotowując i opracowując akty delegowane, Komisja powinna zapewnić jednocześnie, terminowe i odpowiednie przekazywanie stosownych dokumentów Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

- (46) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego rozporządzenia należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011⁽¹⁾.
- (47) Program powinien obejmować trzy różne dziedziny, a komitet ustanowiony na mocy niniejszego rozporządzenia powinien zajmować się zarówno zagadnieniami horyzontalnymi, jak i sektorowymi. Państwa członkowskie zapewniają uczestnictwo odpowiednich przedstawicieli w tym Komitecie, w zależności od omawianych przez niego kwestii, a przewodniczący komitetu zapewnia, aby plany obrad wyraźnie wskazywały dany sektor lub dane sektory, a także tematy, których mają dotyczyć dyskusje podczas każdego z posiedzeń, dotyczące poszczególnych sektorów. W stosownych przypadkach oraz zgodnie z regulaminem komitetu, a także na zasadzie ad hoc, powinna istnieć możliwość zapraszania ekspertów zewnętrznych, w tym przedstawicieli partnerów społecznych, do uczestnictwa w posiedzeniach komitetu w roli obserwatorów.
- (48) Należy zapewnić prawidłowe zamknięcie Programu, w szczególności w odniesieniu do kontynuowania wieloletnich ustaleń w zakresie zarządzania nim, takich jak finansowanie pomocy technicznej i administracyjnej. Od dnia 1 stycznia 2014 r. pomoc techniczna i administracyjna powinna zapewnić, w stosownych przypadkach, zarządzanie akcjami, które nie zostały jeszcze zakończone w ramach poprzednich programów do końca 2013 r.
- (49) Ponieważ cel niniejszego rozporządzenia, a mianowicie ustanowienie Programu, nie może zostać osiągnięty w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na jego rozmiary i skutki możliwe jest jego lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, Unia może podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, określoną w tym artykule, niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.
- (50) Decyzje nr 1719/2006/WE, 1720/2006/WE i 1298/2008/EC powinny zatem zostać uchylone.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.02.2011, s. 13).

- (51) Celem zapewnienia kontynuacji wsparcia finansowego na podstawie Programu, niniejsze rozporządzenie powinno być stosowane od dnia 1 stycznia 2014 r. Z uwagi na pilność, niniejsze rozporządzenie powinno wejść w życie jak najszybciej to możliwe po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

ROZDZIAŁ I

Przepisy ogólne

Artykuł 1

Zakres Programu

1. W niniejszym rozporządzeniu ustanawia się program działań Unii w dziedzinie kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu o nazwie „Erasmus+” („Program”).
2. Program wdrażany jest w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.
3. Program obejmuje następujące dziedziny, przy jednoczesnym poszanowaniu struktur i specyficznych potrzeb różnych sektorów w państwach członkowskich:
 - a) kształcenie i szkolenie na wszystkich poziomach w perspektywie uczenia się przez całe życie, w tym kształcenie szkolne (Comenius), szkolnictwo wyższe (Erasmus), międzynarodowe szkolnictwo wyższe (Erasmus Mundus), kształcenie i szkolenie zawodowe (Leonardo da Vinci) oraz uczenie się dorosłych (Grundtvig);
 - b) młodzież („Młodzież w działaniu”), zwłaszcza w kontekście uczenia się pozaformalnego i nieformalnego;
 - c) sport, w szczególności na poziomie najbliższym obywatelowi.
4. Program ma wymiar międzynarodowy, który służy wspieraniu zewnętrznych działań Unii, w tym jej celów rozwojowych, poprzez współpracę Unii z państwami partnerskimi.

Artykuł 2

Definicje

Na użytek niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

- 1) „uczenie się przez całe życie” oznacza całość kształcenia ogólnego, kształcenia i szkolenia zawodowego oraz uczenia się pozaformalnego i nieformalnego podejmowanego na wszystkich etapach życia, których wynikiem jest rozwój wiedzy, umiejętności, kompetencji lub uczestnictwa w społeczeństwie w perspektywie osobistej, obywatelskiej, kulturowej, społecznej lub zawodowej; uczenie się przez całe życie obejmuje również korzystanie z usług doradztwa i poradnictwa;

- 2) „uczenie się pozaformalne” oznacza uczenie się, które odbywa się poprzez zaplanowane działania (w postaci celów i czasu przeznaczanego na naukę), w którym obecna jest pewna forma wsparcia (na przykład relacja uczeń-nauczyciel), a które nie jest częścią formalnego systemu kształcenia i szkolenia;
- 3) „uczenie się nieformalne” oznacza uczenie się wynikające z codziennych działań związanych z pracą, rodziną lub czasem wolnym, które nie jest zorganizowane ani ustrukturyzowane poprzez cele, czas uczenia się ani wsparcie w uczeniu się; z perspektywy uczącego się może być ono niezamierzone;
- 4) „usystematyzowany dialog” oznacza dialog z osobami młodymi i organizacjami młodzieżowymi, który stanowi forum stałej, wspólnej refleksji nad priorytetami europejskiej współpracy na rzecz młodzieży, jej realizacją i działaniami następczymi;
- 5) „transnarodowy” odnosi się do wszelkich akcji angażujących co najmniej dwa państwa uczestniczące w Programie, o których mowa w art. 24 ust. 1, chyba że wskazano inaczej;
- 6) „międzynarodowy” odnosi się do wszelkich akcji angażujących co najmniej jedno państwo uczestniczące w Programie i co najmniej jedno państwo trzecie („państwo partnerskie”);
- 7) „mobilność edukacyjna” oznacza fizyczne przeniesienie się do państwa innego niż państwo zamieszkania w celu podjęcia studiów, szkolenia lub innego rodzaju uczenia się pozaformalnego i nieformalnego; może ona przyjąć formę staży, przygotowania zawodowego, wymian młodzieży, wolontariatu, nauczania lub uczestniczenia w doskonaleniu zawodowym; może ona obejmować działania przygotowawcze, takie jak kursy języka państwa przyjmującego, a także wysyłanie, przyjmowanie i działania następcze;
- 8) „współpraca na rzecz innowacji i wymiany dobrych praktyk” oznacza transnarodowe i międzynarodowe projekty współpracy, w które zaangażowane są organizacje działające w obszarze kształcenia, szkolenia lub młodzieży oraz ewentualnie inne organizacje;
- 9) „wsparcie w reformowaniu polityk” oznacza każdy rodzaj działalności mającej na celu wspieranie i ułatwianie modernizacji systemów kształcenia i szkolenia, jak również wspieranie rozwoju europejskiej polityki wobec młodzieży, poprzez współpracę polityczną między państwami członkowskimi, w szczególności otwartą metodę koordynacji oraz usystematyzowany dialog z osobami młodymi;
- 10) „mobilność wirtualna” oznacza szereg działań wspieranych za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych, łącznie z uczeniem się za pomocą mediów elektronicznych, organizowanych na szczeblu instytucjonalnym, które pozwalają zdobywać lub ułatwiają zdobywanie transnarodowego lub międzynarodowego wspólnego doświadczenia w kontekście nauczania lub uczenia się;
- 11) „kadra” oznacza osoby, które zawodowo albo na zasadzie wolontariatu zajmują się kształceniem, szkoleniem lub uczeniem się pozaformalnym młodzieży; pojęcie to może obejmować profesorów, nauczycieli, osoby prowadzące szkolenie, kadre kierowniczą szkół, osoby pracujące z młodzieżą oraz pracowników niebędących nauczycielami;
- 12) „osoba pracująca z młodzieżą” oznacza zawodowego pracownika lub wolontariusza, zaangażowanego w uczenie się pozaformalne i wspierającego osoby młode w ich osobistym rozwoju społeczno-edukacyjnym oraz doskonaleniu zawodowym;
- 13) „osoby młode” oznacza osoby w wieku od 13 do 30 lat;
- 14) „instytucja szkolnictwa wyższego” oznacza:
 - a) każdy rodzaj instytucji szkolnictwa wyższego, która zgodnie z prawem krajowym lub praktyką krajową przyznaje uznawane tytuły naukowe lub inne uznawane kwalifikacje na poziomie szkolnictwa wyższego, bez względu na brzmienie nazwy takiej instytucji;
 - b) każdą instytucję, która zgodnie z prawem krajowym lub praktyką krajową prowadzi kształcenie lub szkolenie zawodowe na poziomie szkolnictwa wyższego;
- 15) „studia wspólne” oznaczają zintegrowany program studiów oferowany przez co najmniej dwie instytucje szkolnictwa wyższego, który kończy się jednym dyplomem wydanym i podpisywanym łącznie przez wszystkie uczestniczące w nim instytucje oraz oficjalnie uznawanym w państwach, w których instytucje te mają siedzibę;
- 16) „studia prowadzące do uzyskania dwóch/wielu dyplomów” oznaczają program studiów oferowany przez co najmniej dwie instytucje szkolnictwa wyższego (studia prowadzące do uzyskania dwóch dyplomów) lub większą liczbę instytucji szkolnictwa wyższego (studia prowadzące do uzyskania wielu dyplomów), po zakończeniu którego student otrzymuje osobny dyplom od każdej uczestniczącej instytucji;
- 17) „aktywność młodzieży” oznacza działalność pozaszkolną (taką jak wymiana młodzieży, wolontariat lub szkolenia dla młodzieży) prowadzoną przez osobę młodą, indywidualnie albo w grupie, w szczególności poprzez organizacje młodzieżowe, i charakteryzującą się podejściem opartym na uczeniu się pozaformalnym;
- 18) „partnerstwo” oznacza umowę między grupą instytucji lub organizacji z różnych państw uczestniczących w Programie w celu przeprowadzenia wspólnych działań europejskich w dziedzinach kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu lub ustanawiające formalną lub nieformalną sieć w danej dziedzinie, takie jak wspólne projekty edukacyjne dla uczniów i ich nauczycieli w formie wymian klasowych i indywidualnej mobilności długoterminowej, programy intensywne w zakresie szkolnictwa wyższego oraz współpracę między władzami regionalnymi i lokalnymi w celu wspierania współpracy międzyregionalnej, w tym transgranicznej; partnerstwo można rozszerzyć na instytucje lub organizacje z państw partnerskich w celu podniesienia jego jakości;

- 19) „kompetencje kluczowe” oznaczają podstawowy zbiór wiedzy, umiejętności i postaw, których każda osoba potrzebuje do spełnienia i rozwoju osobistego, aktywności obywatelskiej, włączenia społecznego i zatrudnienia, jak opisano w zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2006/962/WE⁽¹⁾;
- 20) „otwarta metoda koordynacji” (OMK) oznacza międzyrządową metodę określającą ramy współpracy między państwami członkowskimi, dzięki której można ukierunkować ich polityki krajowe na konkretne wspólne cele; w ramach Programu OMK ma zastosowanie do kształcenia, szkolenia i młodzieży;
- 21) „unijne narzędzia przejrzystości i uznawalności” oznaczają instrumenty ułatwiające zainteresowanym stronom zrozumienie, docenienie oraz, w stosownych przypadkach, uznanie efektów uczenia się i kwalifikacji w całej Unii;
- 22) „państwa sąsiadujące” oznaczają państwa i terytoria objęte europejską polityką sąsiedztwa;
- 23) „kariera dwutorowa” oznacza połączenie uprawiania sportu wyczynowego z kształceniem ogólnym lub pracą;
- 24) „sport na poziomie najbliższym obywatelowi” oznacza sport w formie zorganizowanej, uprawiany na poziomie lokalnym przez amatorów oraz sport dla wszystkich.
- b) celów ram strategicznych europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia („ET 2020”), w tym odpowiednich poziomów odniesienia;
- c) zrównoważonego rozwoju państw partnerskich w dziedzinie szkolnictwa wyższego;
- d) ogólnych celów odnowionych ram europejskiej współpracy na rzecz młodzieży (2010-2018);
- e) celu rozwoju europejskiego wymiaru sportu, w szczególności sportu na poziomie najbliższym obywatelowi, zgodnie z unijnym planem pracy w dziedzinie sportu; oraz
- f) promowania europejskich wartości zgodnie z art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej.

ROZDZIAŁ II

Kształcenie i szkolenie

Artykuł 5

Cele szczegółowe

1. Zgodnie z celem ogólnym Programu określonym w art. 4, w szczególności z celami ET 2020, a także w ramach wspierania zrównoważonego rozwoju państw partnerskich w dziedzinie szkolnictwa wyższego, realizowane są następujące cele szczegółowe Programu:

- a) podniesienie poziomu kluczowych kompetencji i umiejętności, w szczególności w zakresie ich przydatności dla rynku pracy i ich wkładu w spójność społeczeństwa, w szczególności dzięki zwiększonym możliwościom dotyczącym mobilności edukacyjnej oraz dzięki zacieśnionej współpracy między środowiskiem kształcenia i szkolenia a środowiskiem pracy;
- b) wspieranie poprawy jakości, doskonałości innowacyjnej i umiędzynarodowienia instytucji edukacyjnych i szkoleniowych, w szczególności dzięki zacieśnionej współpracy transnarodowej między organizatorami kształcenia i szkolenia a innymi zainteresowanymi stronami;
- c) wspieranie tworzenia i rozpowszechniania wiedzy o europejskim obszarze uczenia się przez całe życie, który ma służyć dopełnieniu reform politycznych na szczeblu krajowym oraz wspieraniu modernizacji systemów kształcenia i szkolenia, w szczególności dzięki zacieśnionej współpracy politycznej, lepszemu zastosowaniu unijnych narzędzi przejrzystości i uznawalności oraz dzięki rozpowszechnianiu dobrych praktyk;

Artykuł 3

Europejska wartość dodana

1. W ramach Programu wspierane są jedynie te akcje i działania, które posiadają potencjalną europejską wartość dodaną i które przyczyniają się do realizacji celu ogólnego, o którym mowa w art. 4.

2. Europejską wartość dodaną działań realizowanych w ramach Programu zapewnia się w szczególności za sprawą ich:

- a) transnarodowego charakteru, w szczególności w odniesieniu do mobilności i współpracy ukierunkowanej na osiągnięcie trwałego wpływu systemowego;
- b) komplementarności i synergii z innymi programami i strategiami politycznymi na poziomie krajowym, unijnym i międzynarodowym;
- c) wkładu w skuteczne wykorzystanie unijnych narzędzi przejrzystości i uznawalności.

Artykuł 4

Cel ogólny Programu

Program przyczynia się do realizacji:

- a) celów strategii „Europa 2020”, w tym wyznaczonego w niej podstawowego celu w dziedzinie edukacji;

⁽¹⁾ Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2006/962/WE z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kluczowych kompetencji w procesie uczenia się przez całe życie (Dz.U. L 394 z 30.12.2006, s. 10).

- d) poszerzanie międzynarodowego wymiaru kształcenia i szkolenia, w szczególności poprzez współpracę między instytucjami Unii i instytucjami państw partnerskich w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego oraz w zakresie szkolnictwa wyższego, dzięki zwiększeniu atrakcyjności europejskich instytucji szkolnictwa wyższego oraz wspieraniu działań zewnętrznych Unii, w tym jej celów rozwoju, poprzez promowanie mobilności i współpracy między instytucjami szkolnictwa wyższego Unii i państw partnerskich oraz poprzez ukierunkowane budowanie potencjału w państwach partnerskich;
- e) poprawa nauczania i uczenia się języków oraz promowanie szerokiej różnorodności językowej Unii i świadomości międzykulturowej;
- f) wspieranie udoskonalania nauczania i badań dotyczących integracji europejskiej poprzez realizację na całym świecie działań „Jean Monnet”, o których mowa w art. 10.
2. W celu oceny Programu w załączniku I określono mierzalne i odpowiednie wskaźniki powiązane z celami szczegółowymi, o których mowa w ust. 1.

Artykuł 6

Akcje w ramach Programu

1. W dziedzinie kształcenia i szkolenia cele Programu realizowane są w ramach następujących rodzajów akcji:
- a) mobilność edukacyjna osób;
- b) współpraca na rzecz innowacji i wymiany dobrych praktyk; oraz
- c) wsparcie w reformowaniu polityk.
2. Szczegółowe działania „Jean Monnet” opisane są w art. 10.

Artykuł 7

Mobilność edukacyjna osób

1. W ramach mobilności edukacyjnej osób wspiera się następujące działania w państwach uczestniczących w Programie, o których mowa w art. 24 ust. 1:
- a) mobilność studentów w ramach wszystkich programów szkolnictwa wyższego oraz mobilność studentów, praktykantów i uczniów w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego. Mobilność ta może mieć formę studiów w instytucji partnerskiej lub staży lub zdobywania doświadczenia jako praktykant, asystent lub stażysta za granicą. Mobilność na poziomie studiów magisterskich może być wspierana za pośrednictwem Europejskiego Instrumentu Gwarancji Pożyczek Studenckich, o którym mowa w art. 20;
- b) mobilność kadry między państwami uczestniczącymi w Programie, o których mowa w art. 24 ust. 1. Mobilność ta może mieć formę nauczania lub asystentury lub udziału w działaniach w zakresie rozwoju zawodowego za granicą.

2. W ramach tej akcji wspierana jest również międzynarodowa mobilność studentów i kadry do państw partnerskich i z tych państw w sektorze szkolnictwa wyższego, w tym mobilność zorganizowana na podstawie studiów wspólnych, studiów prowadzących do uzyskania dwóch lub wielu dyplomów wysokiej jakości lub wspólnych konkursów.

Artykuł 8

Współpraca na rzecz innowacji i wymiany dobrych praktyk

1. W ramach współpracy na rzecz innowacji i wymiany dobrych praktyk wspiera się:
- a) partnerstwa strategiczne między organizacjami lub instytucjami zajmującymi się kształceniem i szkoleniem lub innymi odpowiednimi sektorami, mające na celu opracowywanie i wdrażanie wspólnych inicjatyw oraz promowanie wzajemnego uczenia się i wymiany doświadczeń;
- b) partnerstwa środowiska pracy oraz instytucji edukacyjnych i szkoleniowych w formie:
- sojuszy na rzecz wiedzy, w szczególności między instytucjami szkolnictwa wyższego a środowiskiem pracy, propagujących kreatywność, innowacje, uczenie się oparte na pracy oraz przedsiębiorczość poprzez oferowanie właściwych możliwości uczenia się, w tym opracowywanie nowych programów kształcenia i podejść pedagogicznych;
 - sojuszy na rzecz umiejętności sektorowych między organizatorami kształcenia i szkolenia a środowiskiem pracy, propagujących zatrudnialność, przyczyniających się do tworzenia nowych programów kształcenia dla konkretnych sektorów lub programów międzysektorowych, opracowujących innowacyjne metody kształcenia i szkolenia zawodowego oraz wykorzystujących w praktyce unijne narzędzia przejrzystości i uznawalności;
- c) platformy informatyczne, obejmujące wszystkie sektory kształcenia i szkolenia, w tym zwłaszcza e-Twinning, umożliwiające wzajemne uczenie się, mobilność wirtualną i wymianę dobrych praktyk oraz zapewnienie dostępu uczestnikom z państw sąsiadujących.
2. W ramach tej akcji wspierane są również procesy rozwoju, budowanie potencjału, integracja regionalna, wymiana wiedzy i procesy modernizacji dzięki międzynarodowym partnerstwom między instytucjami szkolnictwa wyższego w Unii i w państwach partnerskich, w szczególności w odniesieniu do wzajemnego uczenia się i wspólnych projektów edukacyjnych oraz poprzez promowanie współpracy regionalnej oraz krajowych biur informacyjnych, w szczególności z państwami sąsiadującymi.

Artykuł 9

Wsparcie w reformowaniu polityk

1. Wsparcie w reformowaniu polityk obejmuje działania zainicjowane na poziomie Unii związane z:

- a) wdrażaniem programu polityki Unii w dziedzinie kształcenia i szkolenia w kontekście OMK, jak również z procesem bolońskim i kopenhaskim;
 - b) wdrażaniem w państwach uczestniczących w Programie unijnych narzędzi przejrzystości i uznawalności, w szczególności jednolitych ram unijnych dla przejrzystości kwalifikacji i kompetencji (Europass), europejskich ram kwalifikacji (EQF), europejskiego systemu transferu i akumulacji punktów (ECTS), europejskiego systemu transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym (ECVET), europejskich ram odniesienia na rzecz zapewniania jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym (EQAVET), Europejskiego Rejestru Zapewniania Jakości w Szkolnictwie Wyższym (EQAR) i Europejskiego Stowarzyszenia na Rzecz Zapewnienia Jakości Kształcenia w Szkolnictwie Wyższym (ENQA) oraz zapewnieniem wsparcia sieci ogólnounijnych i europejskich organizacji pozarządowych działających w sektorze kształcenia i szkolenia;
 - c) dialogiem politycznym z właściwymi europejskimi zainteresowanymi stronami w dziedzinie kształcenia i szkolenia;
 - d) NARIC, sieciami Eurydice i Euroguidance oraz krajowymi centrami Europass.
2. W ramach tej akcji udziela się również wsparcia na rzecz dialogu politycznego z państwami partnerskimi i organizacjami międzynarodowymi.

Artykuł 10

Działania „Jean Monnet”

Działania „Jean Monnet” mają na celu:

- a) promowanie nauczania i badań dotyczących integracji europejskiej wśród specjalistów akademickich, osób uczących się i obywateli na całym świecie, w szczególności poprzez tworzenie katedr Jean Monnet i inne działania akademickie, jak również poprzez wspieranie innych działań w zakresie budowania wiedzy w instytucjach szkolnictwa wyższego;
- b) wspieranie działalności instytucji akademickich lub stowarzyszeń aktywnych w obszarze studiów w zakresie integracji europejskiej i wspieranie znaku jakości Jean Monnet;
- c) wspieranie następujących instytucji realizujących cel o znaczeniu ogólnoeuropejskim:
 - (i) Europejski Instytut Uniwersytecki we Florencji,
 - (ii) Kolegium Europejskiego (w Brugii i w Natolinie);
 - (iii) Europejski Instytut Administracji Publicznej (EIPA) w Maastricht;
- (iv) Akademia Prawa Europejskiego w Trewirze;
- (v) Europejska Agencja ds. Rozwoju Szkolnictwa Specjalnego w Odense;
- (vi) Międzynarodowe Centrum Edukacji Europejskiej (CIFE) w Nicei;
- d) promowanie debaty politycznej i wymian między światem akademickim a decydentami odpowiedzialnymi za wyznaczanie priorytetów polityki Unii.

ROZDZIAŁ III

Młodzież

Artykuł 11

Cele szczegółowe

1. W ramach Programu realizuje się – zgodnie z celem ogólnym Programu określonym w art. 4, a w szczególności z celami odnowionych ram europejskiej współpracy na rzecz młodzieży (2010–2018) – następujące cele szczegółowe:

- a) podniesienie poziomu kluczowych kompetencji i umiejętności osób młodych, w szczególności tych o mniejszych szansach, a także promowanie udziału w życiu demokratycznym Europy i rynku pracy, aktywnego obywatelstwa, dialogu międzykulturowego, włączenia społecznego i solidarności, w szczególności dzięki zwiększonym możliwościom w zakresie mobilności edukacyjnej osób młodych, osób aktywnie uczestniczących w pracy z młodzieżą lub w organizacjach młodzieżowych i liderów młodzieży, oraz przez silniejsze związki między młodzieżą i rynkiem pracy;
- b) sprzyjanie podnoszeniu jakości pracy na rzecz młodzieży, w szczególności poprzez ściślejszą współpracę między organizacjami działającymi na rzecz młodzieży lub innymi zainteresowanymi stronami;
- c) dopełnianie reform politycznych na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym oraz wspieranie rozwoju polityki młodzieżowej opartej na wiedzy i danych, a także uznawalność uczenia się pozaformalnego i nieformalnego, w szczególności poprzez zwiększoną współpracę polityczną, skuteczniejsze wykorzystywanie unijnych narzędzi przejrzystości i uznawalności oraz rozpowszechnianie dobrych praktyk;
- d) poszerzanie międzynarodowego wymiaru działań na rzecz młodzieży oraz zwiększenie roli osób i organizacji pracujących z młodzieżą jako struktur wsparcia dla młodych osób w ramach uzupełnienia unijnych działań zewnętrznych, w szczególności poprzez promowanie mobilności i współpracy między zainteresowanymi stronami z Unii i państw partnerskich oraz organizacjami międzynarodowymi, a także poprzez ukierunkowane budowanie potencjału w państwach partnerskich.

2. W celu oceny Programu w załączniku I określono mierzalne i odpowiednie wskaźniki powiązane z celami szczegółowymi, o których mowa w ust. 1.

Artykuł 12

Akcie w ramach Programu

Cele Programu realizowane są w ramach następujących rodzajów akcji:

- a) mobilność edukacyjna osób;
- b) współpraca na rzecz innowacji i wymiany dobrych praktyk;
- c) wsparcie w reformowaniu polityk.

Artykuł 13

Mobilność edukacyjna osób

1. W ramach mobilności edukacyjnej osób wspiera się:
 - a) mobilność osób młodych biorących udział w uczeniu się pozaformalnym i nieformalnym między państwami uczestniczącymi w Programie; taka mobilność może przyjąć formę wymiany młodzieżowej i wolontariatu w ramach wolontariatu europejskiego, a także innowacyjnych działań wykorzystujących istniejące przepisy dotyczące mobilności;
 - b) mobilność osób aktywnie uczestniczących w pracy z młodzieżą lub w organizacjach młodzieżowych oraz liderów młodzieży; taka mobilność może przyjąć formę zajęć szkoleniowych i działań służących nawiązywaniu kontaktów.

2. Ta akcja wspiera także mobilność osób młodych, osób aktywnie uczestniczących w pracy z młodzieżą lub w organizacjach młodzieżowych oraz liderów młodzieży do i z państw partnerskich, w szczególności państw sąsiadujących.

Artykuł 14

Współpraca na rzecz innowacji i wymiany dobrych praktyk

1. W ramach współpracy na rzecz innowacji i wymiany dobrych praktyk wspiera się:
 - a) partnerstwa strategiczne, których celem jest opracowywanie i realizacja wspólnych inicjatyw, w tym inicjatyw na rzecz młodzieży i projektów obywatelskich, oraz promowanie aktywnego obywatelstwa, innowacji społecznych, udziału w życiu demokratycznym i przedsiębiorczości, poprzez wzajemne uczenie się i wymianę doświadczeń;

b) platformy informatyczne umożliwiające wzajemne uczenie się, opartą na wiedzy pracę z młodzieżą, mobilność wirtualną i wymianę dobrych praktyk.

2. W ramach tej akcji wspierane są również procesy rozwoju, budowanie potencjału i wymiana wiedzy dzięki partnerstwom między organizacjami w państwach uczestniczących w Programie i państwach partnerskich, w szczególności w ramach wzajemnego uczenia się.

Artykuł 15

Wsparcie w reformowaniu polityk

1. Wsparcie w reformowaniu polityk obejmuje działania związane z:
 - a) wdrażaniem programu polityki Unii w dziedzinie młodzieży poprzez zastosowanie OMK;
 - b) wdrażaniem w państwach uczestniczących w Programie unijnych narzędzi przejrzystości i uznawalności, w szczególności instrumentu Youthpass, oraz ze wspieraniem ogólnounijnych sieci oraz europejskich młodzieżowych organizacji pozarządowych;
 - c) dialogiem politycznym z właściwymi europejskimi zainteresowanymi stronami i usystematyzowanym dialogiem z osobami młodymi;
 - d) Europejskim Forum Młodzieży, ośrodkami zasobów służącymi rozwijaniu pracy na rzecz młodzieży oraz z siecią Eurodesk.
2. Działanie to wspiera również dialog polityczny z państwami partnerskimi i organizacjami międzynarodowymi.

ROZDZIAŁ IV

Sport

Artykuł 16

Cele szczegółowe

1. Zgodnie z celem ogólnym Programu określonym w art. 4 oraz z planem pracy Unii w dziedzinie sportu, Program koncentruje się w szczególności na sporcie na poziomie najbliższym obywatelowi oraz realizuje następujące cele szczegółowe:
 - a) eliminowanie transgranicznych zagrożeń dla uczciwości w sporcie, takich jak doping, ustawianie zawodów sportowych i przemoc, a także wszelkiego rodzaju nietolerancji i dyskryminacji;
 - b) promowanie i wspieranie dobrego zarządzania w sporcie i kariery dwutorowej zawodowych sportowców;
 - c) promowanie wolontariatu w sporcie oraz włączenia społecznego, równych szans i podnoszenia świadomości znaczenia aktywności fizycznej poprawiającej zdrowie dzięki większemu udziałowi i równemu dostępowi do sportu dla wszystkich.

2. W celu oceny Programu w załączniku I określono mierzalne i odpowiednie wskaźniki powiązane z celami szczegółowymi, o których mowa w ust. 1.

Artykuł 17

Działania

1. Cele współpracy są realizowane poprzez następujące działania transnarodowe, koncentrujące się w szczególności na sporcie na poziomie najbliższym obywatelowi:

- a) wsparcie dla współpracy partnerskiej;
- b) wsparcie dla niekomercyjnych europejskich imprez sportowych obejmujących kilka państw uczestniczących w Programie i przyczyniających się do osiągnięcia celów określonych w art. 16 ust. 1 lit. c);
- c) wsparcie dla lepszego wykorzystania wyników badań przy kształtowaniu polityki;
- d) dialog z właściwymi europejskimi zainteresowanymi stronami.

2. Działania, o których mowa w ust. 1, mogą przyczynić się do uzyskania dodatkowych środków finansowych od osób trzecich, takich jak prywatne przedsiębiorstwa.

ROZDZIAŁ V

Przepisy finansowe

Artykuł 18

Budżet

1. Pulę środków finansowych na realizację niniejszego Programu począwszy od dnia 1 stycznia 2014 r. ustala się na 14 774 524 000 EUR według cen aktualnych.

Roczne środki zatwierdzane są przez Parlament Europejski i Radę w granicach wieloletnich ram finansowych.

2. Kwota, o której mowa w ust. 1, jest przyznawana na akcje objęte Programem w następujący sposób, z uwzględnieniem marginesu elastyczności nieprzekraczającego 5 % każdej z przyznanych kwot:

- a) 77,5 % na kształcenie i szkolenie, z czego przyznawane są następujące minimalne kwoty:
 - (i) 43 % na szkolnictwo wyższe, tj. 33,3 % całego budżetu;
 - (ii) 22 % na kształcenie i szkolenie zawodowe, tj. 17 % całego budżetu;
 - (iii) 15 % na kształcenie szkolne, tj. 11,6 % całego budżetu;

(iv) 5 % na uczenie się dorosłych, tj. 3,9 % całego budżetu;

- b) 10 % na młodzież;
- c) 3,5 % na Instrument Gwarancji Pożyczek Studenckich;
- d) 1,9 % na działania „Jean Monnet”;
- e) 1,8 % na sport, z czego nie więcej niż 10 % na działania, o których mowa w art. 12 ust. 1 lit. b);
- f) 3,4 % na dofinansowanie operacyjne agencji narodowych; oraz
- g) 1,9 % na pokrycie wydatków administracyjnych.

3. Z przydzielonych środków, o których mowa w ust. 2 lit. a) i b), co najmniej 63 % przyznaje się na mobilność edukacyjną osób, co najmniej 28 % na współpracę na rzecz innowacji i wymiany dobrych praktyk, a 4,2 % na wsparcie w reformowaniu polityk.

4. Oprócz puli środków finansowych wskazanej w ust. 1 oraz w celu promowania międzynarodowego wymiaru szkolnictwa wyższego, dodatkowe finansowanie, przewidziane w różnych instrumentach zewnętrznych (instrument finansowania (współpracy na rzecz rozwoju (DCI), Europejski Instrument Sąsiedztwa (ENI), Instrument Partnerstwa na rzecz Współpracy z Państwami Trzecimi (PI) oraz Instrument Pomocy Przekraczającej (IPA)) przydziela się na działania związane z mobilnością edukacyjną do i z państw partnerskich, oraz na współpracę i dialog polityczny z organami, instytucjami i organizacjami z tych państw. Niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie do wykorzystania tych środków, zapewniając jednocześnie zgodność z rozporządzeniami odpowiednio regulującymi te instrumenty zewnętrzne, a w przypadku DCI spełniając również kryteria oficjalnej pomocy rozwojowej ustanowione przez Komitet Pomocy Rozwojowej Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju.

Środki są udostępniane w ramach dwóch wieloletnich alokacji obejmujących odpowiednio pierwsze cztery lata i pozostałe trzy lata. Alokacja tego finansowania jest określona w wieloletnim orientacyjnym programowaniu instrumentów zewnętrznych, o których mowa w akapicie pierwszym, zgodnie z określonymi potrzebami i priorytetami zainteresowanych państw. Współpraca z państwami uczestniczącymi w Programie może w stosownych przypadkach opierać się na pochodzących od tych państw dodatkowych środkach, które są udostępniane zgodnie z uzgodnionymi z nimi procedurami.

Działania na rzecz mobilności studentów i kadry między państwami uczestniczącymi w Programie i państwami partnerskimi, finansowane ze środków pochodzących z DCI, koncentrują się na obszarach mających znaczenie dla zrównoważonego rozwoju państw rozwijających się sprzyjającego włączeniu społecznemu.

5. Ze środków finansowych przyznanych na realizację Programu można również pokrywać wydatki związane z przygotowaniem, monitorowaniem, kontrolą, audytem i oceną, niezbędnymi dla zarządzania Programem i osiągnięcia jego celów, w szczególności wydatki na opracowania, spotkania z ekspertami oraz działalność informacyjną i komunikacyjną, w tym na komunikację instytucjonalną priorytetów politycznych Unii, w zakresie, w jakim są one związane z celami ogólnymi niniejszego rozporządzenia, wydatki związane z technologiami informacyjnymi nastawionymi na przetwarzanie i wymianę informacji, a także wszelkie inne wydatki na wsparcie techniczne i administracyjne, jakie ponosi Komisja w związku z zarządzaniem Programem.

6. Przyznane środki finansowe mogą również pokrywać wydatki na wsparcie techniczne i administracyjne służące zapewnieniu przejścia między Programem a środkami przyjętymi na mocy decyzji nr 1719/2006/WE, 1720/2006/WE i 1298/2008/WE. W razie konieczności istnieje możliwość ujęcia środków w budżecie wykraczającym poza 2020 r. w celu pokrycia podobnych wydatków, aby umożliwić zarządzanie akcjami i działaniami, które do dnia 31 grudnia 2020 r. nie zostały jeszcze zakończone.

7. Alokacja środków przeznaczonych na mobilność edukacyjną osób, o której mowa w art. 6 ust. 1 lit. a) i w art. 12 lit. a), zarządzanych przez agencję narodową lub agencje narodowe („agencja narodowa”), odbywa się w oparciu o liczbę ludności i koszty utrzymania w państwie członkowskim, odległość między stolicami państw członkowskich oraz wykonanie. Parametr wykonania odpowiada 25 % łącznych środków zgodnie z kryteriami, o których mowa w ust. 8 i 9. W odniesieniu do partnerstw strategicznych, o których mowa w art. 8 ust. 1 lit. a) i art. 14 ust. 1 lit. a), które mają być wybrane i zarządzane przez agencję narodową, środki przydziela się na podstawie kryteriów, które zostaną określone przez Komisję zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 36 ust. 3. Formuły te muszą być jak najbardziej neutralne w odniesieniu do poszczególnych systemów kształcenia i szkolenia państw członkowskich, unikać znacznych obniżek w rocznym budżecie przyznawanym z roku na rok państwom członkowskim oraz minimalizować nadmierne zakłócenie równowagi w zakresie wysokości przyznanego dofinansowania.

8. Alokację środków na podstawie wykonania stosuje się w celu promowania efektywnego i skutecznego wykorzystania zasobów. Kryteria stosowane do pomiaru wykonania oparte są na najnowszych dostępnych danych i koncentrują się w szczególności na:

- a) poziomie realizacji osiągniętych w ciągu roku; oraz
- b) poziomie zrealizowanych rocznych płatności.

9. Alokacja środków na rok 2014 opiera się na najnowszych dostępnych danych o przeprowadzonych akcjach i na poziomie wykorzystania budżetu w ramach programów: „Uczenie się przez całe życie”, „Młodzież w działaniu” i Erasmus Mundus do dnia 31 grudnia 2013 r. włącznie.

10. W ramach Programu można zapewniać wsparcie przy pomocy szczególnych innowacyjnych warunków finansowania, w szczególności warunków określonych w art. 20.

Artykuł 19

Szczególne warunki finansowania

1. Komisja wdraża wsparcie finansowe Unii zgodnie z rozporządzeniem (UE, Euratom) nr 966/2012.

2. Komisja może ogłaszać zaproszenia do składania wniosków wspólnie z państwami partnerskimi lub ich organizacjami i agencjami w celu finansowania projektów w oparciu o środki łączone. Projekty te mogą być oceniane i wybierane poprzez wspólne procedury oceny i wyboru, które zostaną uzgodnione przez zaangażowane agencje finansujące zgodnie z zasadami określonymi w rozporządzeniu (UE, Euratom) nr 966/2012.

3. Organy publiczne, a także szkoły, instytucje szkolnictwa wyższego i organizacje prowadzące działalność w dziedzinie kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu, które w ciągu ostatnich dwóch lat otrzymały ponad 50 % rocznego dochodu ze środków publicznych, uznaje się za posiadające niezbędną zdolność finansową, zawodową i administracyjną do prowadzenia działań w ramach Programu. Nie wymaga się od nich przedstawienia dalszych dokumentów w celu wykazania tej zdolności.

4. W drodze odstępstwa od art. 130 ust. 2 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 i w należycie uzasadnionych przypadkach Komisja może uznać za koszty bezpośrednio związane z realizacją działań objętych wsparciem i poniesione w trakcie pierwszych 6 miesięcy 2014 r. za kwalifikowalne do finansowania od 1 stycznia 2014 r., nawet jeśli zostały one poniesione przez beneficjenta przed złożeniem wniosku o finansowanie.

5. Kwota, o której mowa w art. 137 ust. 1 lit. c) rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012, nie ma zastosowania do wsparcia finansowego na rzecz mobilności edukacyjnej udzielanego osobom fizycznym.

Artykuł 20

Instrument Gwarancji Pożyczek Studenckich

1. Instrument Gwarancji Pożyczek Studenckich zapewnia pośrednikom finansowym częściowe gwarancje pożyczek udzielanych na możliwie najkorzystniejszych warunkach studentom podejmującym studia drugiego stopnia, takie jak studia magisterskie, w uznanej instytucji szkolnictwa wyższego w państwie uczestniczącym w Programie, o którym mowa w art. 24 ust. 1, które nie jest ani państwem zamieszkania studentów, ani państwem, w którym uzyskali oni kwalifikacje uprawniające do udziału w programie studiów magisterskich.

2. Gwarancje udzielane w ramach Instrumentu Gwarancji Pożyczek Studenckich obejmują nowe kwalifikowalne pożyczki studenckie do wysokości 12 000 EUR w przypadku rocznego programu i do 18 000 EUR w przypadku programu trwającego do dwóch lat, lub do równowartości tych kwot w lokalnej walucie.

3. Zarządzanie Instrumentem Gwarancji Pożyczek Studenckich na poziomie Unii powierza się Europejskiemu Funduszowi Inwestyjnemu (EFI) zgodnie z rozporządzeniem (UE, Euratom) nr 966/2012 na podstawie umowy z Komisją o delegowaniu zadań, określającej szczegółowe zasady i wymogi regulujące wdrażanie Instrumentu Gwarancji Pożyczek Studenckich, jak również odpowiednie obowiązki stron. Na tej podstawie EFI zawiera umowy z pośrednikami finansowymi, takimi jak banki, krajowe lub regionalne studenckie instytucje pożyczkowe lub inne uznane instytucje finansowe, oraz dąży do wyboru pośrednika finansowego z każdego państwa uczestniczącego w Programie, aby zapewnić spójny i niedyskryminujący dostęp do Instrumentu Gwarancji Pożyczek Studenckich studentom ze wszystkich państw uczestniczących w Programie.

4. Informacje techniczne na temat funkcjonowania Instrumentu Gwarancji Pożyczek Studenckich są zawarte w załączniku II.

ROZDZIAŁ VI

Wykonanie, wyniki i upowszechnianie

Artykuł 21

Monitorowanie oraz ocena wykonania i wyników

1. Komisja, we współpracy z państwami członkowskimi, regularnie monitoruje i przedstawia sprawozdania z wykonania oraz wyniki Programu mierzone w kontekście jego celów, w szczególności w odniesieniu do:

- a) europejskiej wartości dodanej, o której mowa w art. 3;
- b) podziału środków związanego z sektorem kształcenia, szkolenia i młodzieży w celu zapewnienia – do końca okresu realizacji Programu – alokacji środków gwarantującego trwały wpływ systemowy;
- c) wykorzystania środków pochodzących z instrumentów zewnętrznych, o których mowa w art. 18 ust. 4, i ich wkładu na rzecz odpowiednich celów i zasad tych instrumentów.

2. Oprócz stałego monitorowania, do dnia 31 grudnia 2017 r. Komisja przedstawia śródkresowe sprawozdanie z oceny skuteczności środków podjętych w celu realizacji celów Programu oraz oceny efektywności Programu i jego europejskiej wartości dodanej, któremu w stosownym przypadku towarzyszy wniosek ustawodawczy dotyczący zmiany niniejszego rozporządzenia. Śródkresowe sprawozdanie z oceny dotyczy zakresu możliwości uproszczenia Programu, jego wewnętrznej i zewnętrznej spójności, dalszej adekwatności wszystkich jego celów, a także udziału środków podjętych w celu realizacji strategii „Europa 2020”. W ocenie uwzględnia się również wyniki oceny długoterminowego wpływu poprzednich programów („Uczenie się przez całe życie”, „Młodzież w działaniu” i Erasmus Mundus oraz innych międzynarodowych programów w zakresie szkolnictwa wyższego).

3. Komisja przekaże ocenę śródkresową, o której mowa w ust. 2, Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regio-

4. Bez uszczerbku dla wymogów określonych w rozdziale VIII i obowiązków agencji narodowych, o których mowa w art. 28, państwa członkowskie przedstawiają Komisji, do dnia 30 czerwca 2017 r., sprawozdanie z realizacji Programu i jego wpływu na ich odpowiednich terytoriach.

5. Komisja przekaże Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów ostateczną ocenę Programu do dnia 30 czerwca 2022 r.

Artykuł 22

Komunikacja i rozpowszechnianie

1. Komisja, we współpracy z państwami członkowskimi, zapewnia rozpowszechnianie informacji, działania promocyjne i następcze w odniesieniu do wszystkich akcji i działań objętych wsparciem w ramach Programu, a także rozpowszechnianie wyników poprzednich programów „Uczenie się przez całe życie”, „Młodzież w działaniu” i Erasmus Mundus.

2. Beneficjenci projektów wspieranych w ramach akcji i działań, o których mowa w art. 6, 10, 12, 17 i 20, powinni zapewnić, aby uzyskane wyniki i wpływ były odpowiednio komunikowane i rozpowszechniane. Może to obejmować zapewnienie wzajemnego informowania się w odniesieniu do możliwości w zakresie mobilności.

3. Agencje narodowe, o których mowa w art. 28, opracowują spójną politykę dotyczącą skutecznego rozpowszechniania i wykorzystywania wyników działań wspieranych w ramach akcji, którymi zarządzają w ramach Programu, oraz wspomagają Komisję w wypełnianiu ogólnego zadania dotyczącego rozpowszechniania informacji na temat Programu, w tym informacji w odniesieniu do akcji i działań, którymi zarządza się na poziomie krajowym i unijnym, oraz jego wyników, a także informują zainteresowane grupy docelowe o działaniach podejmowanych w ich państwie.

4. Podmioty publiczne i prywatne w sektorach objętych Programem stosują nazwę „Erasmus+” dla celów komunikowania i rozpowszechniania informacji związanych z Programem. W odniesieniu do poszczególnych sektorów Programu stosuje się następujące nazwy:

- „Comenius”, związany z edukacją szkolną;
- „Erasmus”, związany ze wszystkimi rodzajami szkolnictwa wyższego w państwach uczestniczących w Programie;
- „Erasmus Mundus”, związany ze wszystkimi rodzajami szkolnictwa wyższego pomiędzy państwami uczestniczącymi w Programie i państwami partnerskimi;
- „Leonardo da Vinci”, związany z kształceniem i szkoleniem zawodowym;
- „Grundtvig”, związany z uczeniem się dorosłych;

— „Młodzież w działaniu”, związany z uczeniem się pozaformalnym i nieformalnym w zakresie młodzieży;

— „Sport”, związany z działaniami w dziedzinie sportu.

5. Działania komunikacyjne służą również komunikacji instytucjonalnej w zakresie priorytetów politycznych Unii, pod warunkiem że one związane z celami ogólnymi niniejszego rozporządzenia.

ROZDZIAŁ VII

Dostęp do programu

Artykuł 23

Dostęp

1. O finansowanie w ramach Programu mogą ubiegać się wszystkie podmioty publiczne lub prywatne działające w dziedzinach kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu na poziomie najbliższym obywatelowi. W przypadku działań, o których mowa w art. 13 ust. 1 lit. a) oraz w art. 14 ust. 1 lit. a), Program wspiera udział grup osób młodych zajmujących się pracą na rzecz młodzieży, lecz niekoniecznie w ramach organizacji młodzieżowej.

2. Przy realizacji Programu, między innymi w odniesieniu do wyboru uczestników i przyznawania stypendiów, Komisja i państwa członkowskie zapewniają, aby dokładano szczególnych starań w celu wspierania włączenia społecznego oraz uczestnictwa osób o specjalnych potrzebach lub mniejszych szansach.

Artykuł 24

Uczestnictwo państw

1. W Programie mogą uczestniczyć następujące państwa (zwane dalej „państwami uczestniczącymi w Programie”):

- a) państwa członkowskie;
- b) państwa przystępujące, kandydujące i potencjalne państwa kandydujące korzystające ze strategii przedakcesyjnej, zgodnie z ogólnymi zasadami i warunkami uczestnictwa tych państw w unijnych programach ustanowionych w odpowiednich umowach ramowych, decyzjach Rady Stowarzyszenia lub w podobnych umowach;
- c) państwa EFTA będące członkami EOG zgodnie z przepisami Porozumienia EOG;
- d) Konfederacja Szwajcarska, na podstawie umowy dwustronnej, która zostanie zawarta z tym państwem;
- e) państwa objęte europejską polityką sąsiedztwa, które zawarły z Unią umowy przewidujące możliwość uczestnictwa w programach Unii, pod warunkiem zawarcia z Unią dwustronnej umowy w sprawie warunków uczestnictwa w Programie.

2. Państwa uczestniczące w Programie wypełniają wszystkie obowiązki i realizują wszystkie zadania określone w niniejszym rozporządzeniu w odniesieniu do państw członkowskich.

3. Program służy wsparciu współpracy z państwami partnerskimi, w szczególności z państwami sąsiadującymi, w działaniach, o których mowa w art. 6, 10 i 12.

ROZDZIAŁ VIII

System zarządzania i audytu

Artykuł 25

Komplementarność

Komisja, we współpracy z państwami członkowskimi, zapewnia ogólną spójność i komplementarność Programu z:

- a) odpowiednimi strategiami politycznymi i programami, w szczególności dotyczącymi kultury i mediów, zatrudnienia, badań i innowacji, przemysłu i przedsiębiorstw, spójności i polityki rozwoju, a także polityki rozszerzenia oraz inicjatyw, instrumentów i strategii w dziedzinie polityki regionalnej i stosunków zewnętrznych;
- b) innymi odpowiednimi unijnymi źródłami finansowania kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu, w szczególności z Europejskim Funduszem Społecznym oraz innymi instrumentami finansowymi dotyczącymi zatrudnienia i włączenia społecznego, Europejskim Funduszem Rozwoju Regionalnego, programem ramowym w zakresie badań i innowacji „Horyzont 2020”, a także instrumentami finansowymi dotyczącymi sprawiedliwości i obywatelstwa, zdrowia, programami współpracy zewnętrznej oraz pomocy przedakcesyjnej.

Artykuł 26

Organy wykonawcze

Program spójnie realizują następujące organy:

- a) na poziomie unijnym – Komisja;
- b) na poziomie krajowym w państwach uczestniczących w programie – agencje narodowe.

Artykuł 27

Władza krajowa

1. Termin „władza krajowa” odnosi się do jednego organu krajowego lub większej ich liczby organów zgodnie z prawem krajowym i praktyką krajową.

2. W terminie 22 stycznia 2014 r. państwa członkowskie powiadają Komisję o osobie lub osobach prawnie upoważnionych do działania w ich imieniu jako władza krajowa na użytek niniejszego rozporządzenia, przekazując formalne powiadomienie za pośrednictwem swojego stałego przedstawicielstwa. W przypadku zmiany władzy krajowej w trakcie realizacji Programu państwo członkowskie niezwłocznie powiadamia o tym Komisję zgodnie z tą samą procedurą.

3. Państwa członkowskie podejmują wszystkie właściwe środki w celu usunięcia barier prawnych i administracyjnych utrudniających prawidłowe funkcjonowanie Programu, w tym w miarę możliwości środki mające na celu rozwiązanie kwestii powodujących trudności w otrzymywaniu wiz.

4. W terminie 22 marca 2014 r. władza krajowa wyznacza co najmniej jedną agencję narodową. W przypadku gdy istnieje więcej niż jedna agencja narodowa, państwa członkowskie wprowadzają odpowiedni mechanizm skoordynowanego zarządzania realizacją Programu na szczeblu krajowym, w szczególności z myślą o zapewnieniu spójnej i efektywnej kosztowo realizacji Programu oraz skutecznego kontaktu z Komisją w tym zakresie, a także aby ułatwić ewentualne przesunięcie środków między agencjami, umożliwiając tym samym elastyczność i lepsze wykorzystywanie środków przydzielonych państwom członkowskim. Bez uszczerbku dla art. 29 ust. 3, każde państwo członkowskie określa sposób organizacji stosunków między władzą krajową a agencją narodową, w tym takie zadania jak opracowywanie rocznego programu pracy agencji narodowej.

Władza krajowa przedstawia Komisji odpowiednią ocenę zgodności *ex ante*, z której wynika, że agencja narodowa spełnia wymogi art. 58 ust. 1 lit. c) ppkt v) i (vi) i art. 60 ust. 1, 2 i 3 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012, oraz art. 38 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 1268/2012⁽¹⁾, a także wymogi Unii w zakresie wewnętrznych standardów kontroli dotyczących agencji narodowych, jak również że przestrzega ona zasad zarządzania środkami Programu przeznaczonymi na dofinansowanie.

5. Władza krajowa wyznacza niezależną instytucję audytową, o której mowa w art. 30.

6. Władza krajowa przeprowadza ocenę zgodności *ex ante* na podstawie własnych kontroli i audytów lub na podstawie kontroli i audytów przeprowadzonych przez niezależną instytucję audytową, o której mowa w art. 30.

7. W przypadku gdy na użytek Programu wyznaczono tę samą agencję narodową, którą wyznaczono na użytek poprzednich programów „Uczenie się przez całe życie” lub „Młodzież w działaniu”, zakres kontroli i audytów na potrzeby oceny zgodności *ex ante* można ograniczyć do wymogów, które są nowe i szczególne dla Programu.

8. Władza krajowa monitoruje i nadzoruje zarządzanie Programem na poziomie krajowym. W odpowiednim terminie przed podjęciem jakiegokolwiek decyzji, która może mieć znaczący wpływ na zarządzanie Programem, w szczególności w odniesieniu do agencji narodowej, władza krajowa informuje o tym Komisję i konsultuje się z nią.

9. Władza krajowa zapewnia odpowiednie współfinansowanie działań agencji narodowej, aby zapewnić zgodność zarządzania Programem z mającymi zastosowanie przepisami Unii.

10. W przypadku odrzucenia przez Komisję wyznaczonej agencji narodowej na podstawie analizy oceny zgodności *ex ante*, władza krajowa zapewnia podjęcie niezbędnych działań naprawczych, aby umożliwić agencji narodowej spełnienie minimalnych wymogów określonych przez Komisję, lub wyznacza inny podmiot jako agencję narodową.

11. Na podstawie corocznego poświadczenia agencji narodowej dotyczącego zarządzania, niezależnej opinii z audytu tego poświadczenia i analizy Komisji dotyczącej zgodności i funkcjonowania danej agencji narodowej, władza krajowa przekazuje Komisji w terminie do dnia 31 października każdego roku informacje o jego działaniach w zakresie monitorowania i nadzoru realizacji Programu.

12. Władza krajowa odpowiada za właściwe zarządzanie unijnymi środkami przekazywanymi przez Komisję agencji narodowej na dofinansowanie przyznawane w ramach Programu.

13. W przypadku nieprawidłowości, zaniedbania lub nadużycia finansowego ze strony agencji narodowej, jakichkolwiek poważnych braków lub niezadowolającego wykonania ze strony agencji narodowej, w przypadku gdy prowadzi to do roszczeń ze strony Komisji wobec agencji narodowej, władza krajowa ponosi odpowiedzialność za zwrot Komisji środków, które nie zostały odzyskane.

14. W okolicznościach opisanych w ust. 13, władza krajowa może odwołać mandat agencji narodowej z własnej inicjatywy lub na wniosek Komisji. Jeżeli władza krajowa zamierza odwołać ten mandat z jakiegokolwiek innego uzasadnionego powodu, powiadamia Komisję o odwołaniu w terminie co najmniej sześciu miesięcy przed przewidywaną datą zakończenia mandatu agencji narodowej. W takich przypadkach władza krajowa i Komisja formalnie uzgadniają szczegółowe i określone w czasie środki prejęciowe.

15. W przypadku odwołania władza krajowa przeprowadza niezbędne kontrole unijnych środków powierzonych agencji narodowej, której mandat został odwołany, oraz zapewnia niezakłócone przekazanie nowej agencji narodowej tych środków oraz wszystkich dokumentów i narzędzi zarządzania wymaganych do zarządzania Programem. Władza krajowa udziela agencji narodowej, której mandat został odwołany, niezbędnego wsparcia finansowego, aby mogła ona dalej wykonywać swoje zobowiązania umowne względem beneficjentów programu i Komisji do czasu przekazania tych zobowiązań nowej agencji narodowej.

16. Na wniosek Komisji władza krajowa wyznacza instytucje lub organizacje, lub rodzaje takich instytucji lub organizacji, które można uznać za kwalifikujące się do uczestnictwa w konkretnych działaniach w ramach Programu na danym terytorium.

⁽¹⁾ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 1268/2012 z dnia 29 października 2012 r. w sprawie zasad stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii (Dz.U. L 362 z 31.12.2012, s. 1).

Artykuł 28

Agencja narodowa

1. Termin „agencja narodowa” odnosi się do jednej agencji narodowej lub większej ich liczby zgodnie z prawem krajowym i praktyką krajową.

2. Agencja narodowa:

- a) posiada osobowość prawną lub stanowi część podmiotu posiadającego osobowość prawną i podlega prawu danego państwa członkowskiego; ministerstwo nie może zostać wyznaczone jako agencja narodowa;
- b) posiada odpowiednie zdolności w zakresie zarządzania, odpowiedni personel i odpowiednią infrastrukturę, aby wypełniać swoje zadania w sposób zadowalający, zapewniając skuteczne i efektywne zarządzanie Programem oraz należyte zarządzanie środkami unijnymi;
- c) dysponuje środkami operacyjnymi i prawnymi umożliwiającymi stosowanie określonych na poziomie Unii przepisów dotyczących zarządzania administracyjnego, w zakresie umów i finansowego;
- d) oferuje odpowiednie gwarancje finansowe, najlepiej udzielone przez organ publiczny, odpowiadające wysokości środków unijnych, jakimi ma zarządzać;
- e) zostaje wyznaczona na czas trwania Programu.

3. Agencja narodowa jest odpowiedzialna za zarządzanie wszystkimi etapami realizacji projektu w przypadku następujących akcji w ramach Programu, zgodnie z art. 58 ust. 1 lit. c) ppkt (v) i (vi) rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 oraz z art. 44 rozporządzenia delegowanego (UE) nr 1268/2012:

- a) „mobilność edukacyjna osób”, z wyjątkiem mobilności organizowanej na podstawie studiów wspólnych lub studiów prowadzących do uzyskania dwóch lub wielu dyplomów, dużych projektów związanych z wolontariatem oraz Instrumentu Gwarancji Pożyczek Studenckich;
- b) „partnerstwa strategiczne” w ramach akcji „współpraca na rzecz innowacji i wymiany dobrych praktyk”;
- c) zarządzanie działaniami na niewielką skalę wspierającymi usystematyzowany dialog w zakresie młodzieży w ramach akcji „wsparcie w reformowaniu polityk”.

4. Na zasadzie odstępstwa od ust. 3 podejmowanie decyzji w sprawie wyboru beneficjentów i udzielenia dofinansowania w odniesieniu do „partnerstw strategicznych”, o których mowa w ust. 3 lit. b), może być zarządzane na poziomie Unii, jeżeli taka decyzja zostanie podjęta zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 36 ust. 3, i tylko w szczególnych przypadkach, w których istnieją wyraźne podstawy do takiej centralizacji.

5. Agencja narodowa udziela dofinansowania beneficjentom na podstawie umowy o udzielenie dofinansowania lub decyzji o udzieleniu dofinansowania, zgodnie z postanowieniem Komisji w odniesieniu do danego działania w ramach Programu.

6. Agencja narodowa składa corocznie sprawozdania Komisji oraz swojej władzy krajowej zgodnie z art. 60 ust. 5 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012. Agencja narodowa odpowiada za wprowadzanie w życie uwag Komisji sformułowanych po przeprowadzeniu analizy rocznego poświadczenia dotyczącego zarządzania oraz opinii z niezależnego audytu tego poświadczenia.

7. Agencja narodowa nie może zlecać osobie trzeciej jakiegokolwiek powierzonego jej zadania w ramach Programu ani wykonania budżetu bez uprzedniej pisemnej zgody władzy krajowej i Komisji. Agencja narodowa ponosi wyłączną odpowiedzialność za zadania zlecone osobie trzeciej.

8. W przypadku odwołania mandatu agencji narodowej, pozostaje ona prawnie odpowiedzialna za wypełnianie swoich zobowiązań umownych wobec beneficjentów programu oraz Komisji do czasu przekazania tych zobowiązań nowej agencji narodowej.

9. Agencja narodowa jest odpowiedzialna za zarządzanie umowami finansowymi dotyczącymi poprzednich programów „Uczenie się przez całe życie” i „Młodzież w działaniu”, które nadal obowiązują na początku Programu, oraz za zakończenie tych umów.

Artykuł 29

Komisja Europejska

1. W terminie dwóch miesięcy od daty otrzymania od władzy krajowej oceny zgodności *ex ante*, o której mowa w art. 27 ust. 4, Komisja zatwierdza, zatwierdza warunkowo lub odrzuca wyznaczenie agencji narodowej. Komisja nie zawiera umowy z agencją narodową do czasu zatwierdzenia oceny zgodności *ex ante*. W przypadku zatwierdzenia warunkowego Komisja może zastosować proporcjonalne środki ostrożności w związku ze swoją umową z agencją narodową.

2. Po zatwierdzeniu oceny zgodności *ex ante* agencji narodowej wyznaczonej na potrzeby Programu Komisja formalizuje zobowiązania prawne w odniesieniu do umów finansowych dotyczących poprzednich programów „Uczenie się przez całe życie” i „Młodzież w działaniu”, które nadal obowiązują w momencie rozpoczęcia Programu.

3. Zgodnie z art. 27 ust. 4 umowa między Komisją i agencją narodową:

- a) określa wewnętrzne standardy kontroli dla agencji narodowych oraz zasady zarządzania unijnymi środkami na dofinansowanie przez agencje narodowe;

b) zawiera program pracy agencji narodowej obejmujący powierzone jej zadania z zakresu zarządzania, na które otrzymuje wsparcie Unii;

c) określa wymogi stawiane agencji narodowej w zakresie sprawozdawczości.

4. Komisja co roku udostępnia agencji narodowej następujące środki programu:

a) środki na dofinansowanie w danym państwie członkowskim przeznaczone na działania w ramach Programu, którymi zarządzanie zostało powierzone agencji narodowej;

b) wkład finansowy na wsparcie zadań agencji narodowej w zakresie zarządzania Programem. Środki te zostają przekazane w formie zryczałtowanego wkładu w koszty operacyjne agencji narodowej, a wysokość wkładu zostaje ustalona na podstawie kwoty unijnych środków na dofinansowanie, które zostało powierzone agencji narodowej.

5. Komisja określa wymogi dotyczące programu pracy agencji narodowej. Komisja nie udostępnia środków Programu agencji narodowej do czasu formalnego zatwierdzenia przez Komisję programu pracy agencji narodowej.

6. Na podstawie wymogów dotyczących zgodności dla agencji narodowych, o których mowa w art. 27 ust. 4, Komisja przeprowadza przegląd krajowych systemów zarządzania i kontroli, w szczególności w oparciu o ocenę zgodności *ex ante* dostarczoną przez władzę krajową, roczne poświadczenie agencji narodowej dotyczące zarządzania oraz opinię niezależnej instytucji audytowej na ten temat, z należytym uwzględnieniem informacji przekazywanych corocznie przez władzę krajową na temat prowadzonych przez niego działań z zakresu monitorowania Programu i nadzoru nad nim.

7. Po przeprowadzeniu oceny rocznego poświadczenia dotyczącego zarządzania oraz opinii niezależnej instytucji audytowej na ten temat Komisja przekazuje swoją opinię i uwagi na ten temat agencji narodowej i władzy krajowej.

8. W przypadku gdy Komisja nie może zatwierdzić rocznego poświadczenia agencji narodowej dotyczącego zarządzania lub opinii niezależnej instytucji audytowej na ten temat, lub jeśli agencja narodowa nie realizuje w sposób zadowalający uwag Komisji, Komisja może wdrożyć wszelkie środki ostrożności oraz środki naprawcze niezbędne do zabezpieczenia interesów finansowych Unii zgodnie z art. 60 ust. 4 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012.

9. Komisja organizuje regularne spotkania z siecią agencji narodowych, aby zapewnić spójną realizację Programu we wszystkich państwach uczestniczących w Programie.

Artykuł 30

Niezależna instytucja audytowa

1. Niezależna instytucja audytowa wydaje opinię z kontroli rocznego poświadczenia dotyczącego zarządzania, o którym mowa w art. 60 ust. 5 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012.

2. Niezależna instytucja audytowa:

a) musi posiadać niezbędne kompetencje zawodowe do przeprowadzania audytów w sektorze publicznym;

b) zapewnia, aby audyty były prowadzone z uwzględnieniem międzynarodowych standardów audytu;

c) nie może mieć konfliktu interesów w odniesieniu do podmiotu prawnego, którego część stanowi agencja narodowa. W szczególności musi ona być funkcjonalnie niezależna od podmiotu prawnego, którego część stanowi agencja narodowa.

3. Niezależna instytucja audytowa zapewnia Komisji i jej przedstawicielom oraz Trybunałowi Obrachunkowemu pełny dostęp do wszystkich dokumentów i sprawozdań na poparcie swojej opinii z audytu rocznego poświadczenia agencji narodowej dotyczącego zarządzania.

ROZDZIAŁ IX

System kontroli

Artykuł 31

Zasady systemu kontroli

1. Komisja podejmuje odpowiednie środki zapewniające ochronę interesów finansowych Unii w trakcie realizacji akcji finansowanych na podstawie niniejszego rozporządzenia, poprzez stosowanie środków zapobiegania nadużyciom finansowym, korupcji i innym bezprawnym działaniom, przez skuteczne kontrole oraz, w razie wykrycia nieprawidłowości, poprzez odzyskiwanie kwot nienależnie wypłaconych oraz, w stosownych przypadkach, poprzez skuteczne, proporcjonalne i odstraszcające kary.

2. Komisja jest odpowiedzialna za kontrole nadzorcze akcji i działań w ramach Programu, którymi zarządzają agencje narodowe. Komisja określa zbiór minimalnych wymogów dotyczących kontroli przeprowadzanych przez agencję narodową oraz niezależną instytucję audytową.

3. Agencja narodowa jest odpowiedzialna za podstawowe kontrole beneficjentów dofinansowania na akcje i działania w ramach Programu, o których mowa w art. 28 ust. 3. Kontrole te muszą dawać wystarczającą pewność, że przyznane dofinansowanie jest wykorzystywane zgodnie z przeznaczeniem i mającymi zastosowanie przepisami unijnymi.

4. W odniesieniu do środków Programu, które są przekazywane agencjom narodowym, Komisja zapewnia odpowiednią koordynację swoich kontroli z władzami krajowymi i agencjami narodowymi w oparciu o zasadę pojedynczej kontroli

oraz analizę opartą na ocenie ryzyka. Niniejszy przepis nie ma zastosowania do dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF).

Artykuł 32

Ochrona interesów finansowych Unii

1. Komisja lub jej przedstawiciele oraz Trybunał Obrachunkowy mają uprawnienia do przeprowadzania audytów na podstawie dokumentacji i na miejscu, wobec wszystkich beneficjentów dofinansowania, wykonawców i podwykonawców oraz innych osób trzecich, którzy otrzymały środki unijne. Mogą oni również przeprowadzać audyty i kontrole agencji narodowych.

2. OLAF może przeprowadzać kontrole i inspekcje na miejscu u podmiotów gospodarczych korzystających bezpośrednio lub pośrednio z takiego finansowania, zgodnie z procedurą określoną w rozporządzeniu Rady (Euratom, WE) nr 2185/96⁽¹⁾, w celu określenia, czy miały miejsce nadużycia finansowe, korupcja lub jakiekolwiek inne bezprawne działania, które mają wpływ na interesy finansowe Unii w związku z umową o udzielenie dofinansowania, decyzją o udzieleniu dofinansowania lub porozumieniem dotyczącym finansowania przez Unię.

3. Bez uszczerbku dla ust. 1 i 2, w umowach o współpracy z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi oraz umowach o udzielenie dofinansowania, decyzjach o udzieleniu dofinansowania i porozumieniach wynikających z wykonywania niniejszego rozporządzenia wyraźnie upoważnia się Komisję, Trybunał Obrachunkowy i OLAF do prowadzenia takich audytów, kontroli i inspekcji na miejscu.

ROZDZIAŁ X

Przekazanie uprawnień i przepisy wykonawcze

Artykuł 33

Przekazanie uprawnień Komisji

Aby zarządzanie zadaniami odbywało się na najodpowiedniejszym poziomie, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 34 dotyczących zmiany art. 28 ust. 3, ale tylko w odniesieniu do określania dodatkowych akcji, którymi mają zarządzać agencje narodowe.

Artykuł 34

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjęcia aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.

2. Uprawnienie do przyjmowania aktów delegowanych, o którym mowa w art. 33, powierza się Komisji na czas trwania Programu.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami (Dz.U. L 292 z 15.11.1996, s. 2).

3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 33, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w określonym w tej decyzji późniejszym terminie. Nie wpływa ona na ważność jakichkolwiek już obowiązujących aktów delegowanych.

4. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

5. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 33 wchodzi w życie tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 35

Realizacja Programu

Aby zapewnić realizację Programu, Komisja przyjmuje roczne programy pracy w drodze aktów wykonawczych zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 36 ust. 3. W każdym rocznym programie pracy zapewnia się spójną coroczną realizację celów ogólnych i szczegółowych określonych w art. 4, 5, 11 i 16 oraz przedstawia się oczekiwane wyniki, metodę realizacji i całkowitą kwotę finansowania. Roczne programy pracy zawierają również opis finansowanych działań, wskazanie kwoty przydzielonej na każde działanie, a także alokację między państwa członkowskie środków na działania, które mają być zarządzane za pośrednictwem agencji narodowych oraz orientacyjny harmonogram realizacji. W odniesieniu do dofinansowania zawierają one maksymalną stopę współfinansowania, która uwzględnia specyfikę grup docelowych, w szczególności ich zdolność do współfinansowania i możliwości pozyskiwania finansowania od osób trzecich. W szczególności w przypadku akcji skierowanych do organizacji o ograniczonej zdolności finansowej stopę współfinansowania określa się na poziomie co najmniej 50 %.

Artykuł 36

Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga komitet. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

2. Komitet może zbierać się w szczególnym składzie, aby rozstrzygać kwestie sektorowe. W stosownych przypadkach, zgodnie z jego regulaminem oraz na zasadzie ad hoc eksperci zewnętrzni, w tym przedstawiciele partnerów społecznych, mogą być zapraszani do uczestnictwa w jego posiedzeniach w roli obserwatorów.

3. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

ROZDZIAŁ XI

Przepisy końcowe

Artykuł 37

Uchylenie i przepisy przejściowe

1. Decyzje nr 1719/2006/WE, 1720/2006/WE i 1298/2008/WE tracą moc ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2014 r.

2. Akcje rozpoczęte w dniu 31 grudnia 2013 r. lub przed tym dniem na podstawie decyzji nr 1719/2006/WE, 1720/2006/WE i 1298/2008/WE są zarządzane, w stosownych przypadkach, zgodnie z przepisami niniejszego rozporządzenia.

3. Państwa członkowskie zapewniają, na poziomie krajowym, niezakłócone przejście od akcji realizowanych w kontekście poprzednich programów w dziedzinie uczenia się przez całe życie, młodzieży i współpracy międzynarodowej w szkolnictwie wyższym do akcji podejmowanych w ramach niniejszego Programu.

Artykuł 38

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie w dniu następującym po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 1 stycznia 2014 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Strasburgu 11 grudnia 2013 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodniczący
M. SCHULZ

W imieniu Rady
Przewodniczący
V. LEŠKEVIČIUS

ZAŁĄCZNIK I

WSKAŹNIKI SŁUŻĄCE OCENIE PROGRAMU

Program będzie ściśle monitorowany w oparciu o zestaw wskaźników mających na celu pomiar zakresu, w jakim osiągnięto cele ogólne i szczegółowe Programu, oraz minimalizację obciążeń i kosztów administracyjnych. W tym celu gromadzone będą dane dotyczące następującego zestawu wskaźników:

Główne założenia edukacyjne strategii „Europa 2020”	Odsetek osób w wieku 18–24 lat, które posiadają tylko wykształcenie średnie I stopnia i nie uczestniczą w kształceniu ani w szkoleniach
	Odsetek osób w wieku 30–34 lat, którzy posiadają wykształcenie wyższe lub równorzędne
Poziom odniesienia w dziedzinie mobilności – zgodnie z konkluzjami Rady dotyczącymi poziomu odniesienia w dziedzinie mobilności edukacyjnej	Odsetek osób kończących studia wyższe i mających za sobą okres nauki lub szkolenia za granicą związany ze studiami wyższymi (w tym praktyki zawodowe)
	Odsetek osób w wieku 18–34 lat posiadających kwalifikacje w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego (I-VET) i mających za sobą okres nauki lub szkolenia za granicą związany z kształceniem i szkoleniem zawodowym (I-VET) (w tym z praktykami zawodowymi)
Aspekt ilościowy (ogólny)	Liczba kadry wspieranej przez Program, w rozbiciu na państwa i sektory
	Liczba uczestników o szczególnych potrzebach lub mniejszych szansach
	Liczba i rodzaj organizacji i projektów, w rozbiciu na państwa i akcje
Kształcenie i szkolenie	Liczba uczniów, studentów i stażystów uczestniczących w Programie, w rozbiciu na państwo, sektor, akcje i płeć
	Liczba studentów szkolnictwa wyższego otrzymujących wsparcie na studia w państwie partnerskim, a także liczba studentów z państwa partnerskiego przyjeżdżających na studia do państwa uczestniczącego w Programie
	Liczba instytucji szkolnictwa wyższego z państwa partnerskiego uczestniczących w akcjach w zakresie mobilności i współpracy
	Liczba użytkowników sieci Euroguidance
	Odsetek uczestników, którzy otrzymali certyfikat, dyplom lub inny rodzaj formalnego uznania uczestnictwa w Programie
	Odsetek uczestników, którzy stwierdzili poprawę swoich kompetencji kluczowych
	Odsetek uczestników mobilności długoterminowej, którzy stwierdzili poprawę swoich kompetencji językowych
„Jean Monnet”	Liczba osób odbywających szkolenia w ramach działań „Jean Monnet”.
Młodzież	Liczba młodych osób zaangażowanych w akcje w zakresie mobilności wspierane przez Program, w rozbiciu na państwa, akcje i płeć
	Liczba organizacji młodzieżowych zarówno z państw uczestniczących w Programie, jak i państw partnerskich zaangażowanych w akcje w zakresie międzynarodowej mobilności i współpracy
	Liczba użytkowników sieci Eurodesk
	Odsetek uczestników, którzy otrzymali certyfikat (na przykład Youthpass), dyplom lub inny rodzaj formalnego uznania uczestnictwa w Programie

	Odsetek uczestników, którzy stwierdzili poprawę swoich kompetencji kluczowych
	Odsetek uczestników wolontariatu, którzy stwierdzili poprawę swoich kompetencji językowych
Sport	Liczba członków organizacji sportowych występujących o udział w Programie lub uczestniczących w nim, w rozbiciu na państwa
	Odsetek uczestników, którzy wykorzystali wyniki projektów transgranicznych do: a) zwalczania zagrożeń dla sportu b) poprawy dobrego zarządzania i kariery dwutorowej c) poprawy włączenia społecznego, równości szans i poziomu uczestnictwa

ZAŁĄCZNIK II

INFORMACJE TECHNICZNE DOTYCZĄCE INSTRUMENTU GWARANCJI POŻYCZEK STUDENCKICH

1. Wybór pośredników finansowych

W następstwie zaproszenia do wyrażenia zainteresowania pośrednicy finansowi są wybierani zgodnie z najlepszą praktyką rynkową w odniesieniu między innymi do:

- a) wielkości finansowania udostępnianego studentom;
- b) możliwie najkorzystniejszych warunków oferowanych studentom, pod warunkiem zgodności z minimalnymi standardami udzielania pożyczek określonymi w pkt 2;
- c) dostępu do finansowania dla wszystkich osób zamieszkujących w państwach uczestniczących w Programie, o których mowa w art. 24 ust. 1;
- d) środków zwalczania nadużyć finansowych; oraz
- e) zgodności z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE ⁽¹⁾.

2. Ochrona pożyczkobiorców

Następujące zabezpieczenia stanowią minimalne warunki, które muszą zostać zapewnione przez pośredników finansowych, którzy chcą udzielać pożyczek studenckich, posiadających gwarancję w ramach Instrumentu Gwarancji Pożyczek Studenckich:

- a) nie wymaga się zabezpieczenia lub gwarancji rodziców;
- b) pożyczek udziela się na zasadach niedyskryminacyjnych;
- c) jako część procesu oceny pośrednik finansowy uwzględni ryzyko nadmiernego zadłużenia studenta, biorąc pod uwagę poziomy skumulowanego zadłużenia i wszelkie orzeczenia sądowe w sprawie niespłaconego zadłużenia; oraz
- d) spłata opiera się na modelu hybrydowym, który łączy standardowe płatności hipoteczne z zabezpieczeniami społecznymi, w szczególności:
 - (i) odsetkami znacząco niższymi w porównaniu ze stawkami rynkowymi;
 - (ii) wprowadzeniem okresu karencji przed rozpoczęciem spłat trwających co najmniej 12 miesięcy po zakończeniu programu nauki lub – w przypadku gdy prawo krajowe nie przewiduje takiej zwłoki – umożliwieniem dokonywania w tym 12-miesięcznym okresie niewielkich spłat;
 - (iii) umożliwieniem zawieszenia spłat na okres co najmniej 12 miesięcy przez cały okres pożyczki, o które może się ubiegać student, lub – w przypadku gdy prawo krajowe nie przewiduje takiej zwłoki – umożliwieniem dokonywania w tym 12-miesięcznym okresie niewielkich spłat;
 - (iv) możliwością odroczenia spłaty odsetek w okresie studiów;
 - (v) ubezpieczeniem od śmierci i inwalidztwa; oraz
 - (vi) brakiem kar za wcześniejszą całkowitą lub częściową spłatę.

Pośrednicy finansowi mogą oferować spłatę pożyczki w zależności od dochodów, a także korzystniejsze warunki, takie jak dłuższe okresy karencji, dłuższe przerwy w spłacie lub późniejszy termin płatności, aby uwzględnić szczególne potrzeby absolwentów, na przykład osób, które w późniejszym okresie odbywają studia doktoranckie, lub pozostawić im więcej czasu na znalezienie zatrudnienia. Oferowanie takich korzystniejszych warunków jest uwzględniane w procedurze wyboru pośredników finansowych.

3. Monitorowanie i ocena

Instrument Gwarancji Pożyczek Studenckich podlega monitorowaniu i ocenie, o których mowa w art. 21 niniejszego rozporządzenia, oraz na podstawie art. 140 ust. 8 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012.

⁽¹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylająca dyrektywę Rady 87/102/EWG (Dz.U. L 133 z 22.5.2008, s. 66).

W ramach tego procesu Komisja składa sprawozdanie z wpływu Instrumentu Gwarancji Pożyczek Studenckich na beneficjentów i na systemy szkolnictwa wyższego. Sprawozdanie Komisji uwzględni między innymi dane oraz proponowane środki zarządzania we wszelkich obszarach budzących niepokój, które dotyczą:

- a) liczby studentów, którzy otrzymali pożyczki wsparte przez Instrument Gwarancji Pożyczek Studenckich, w tym dane o wskaźnikach ukończenia przez nich nauki;
- b) wartości pożyczek zarejestrowanych przez pośredników finansowych;
- c) wysokości stóp procentowych;
- d) poziomów niespłaconego długu i niewywiązywania się z płatności, w tym środków przyjętych przez pośredników finansowych wobec osób niewywiązujących się ze spłaty pożyczek;
- e) środków zwalczania nadużyć finansowych podjętych przez pośredników finansowych;
- f) profilu studentów, którzy otrzymali wsparcie, włącznie z ich sytuacją społeczno-ekonomiczną, przedmiotem studiów, państwem pochodzenia i państwem docelowym, zgodnie z krajowymi przepisami w zakresie ochrony danych;
- g) geograficznej równowagi absorpcji; oraz
- h) zasięgu geograficznego pośredników finansowych.

Niezależnie od uprawnień powierzonych Parlamentowi Europejskiemu i Radzie na mocy art. 140 ust. 9 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 Komisja rozważa wystąpienie z wnioskiem dotyczącym odpowiednich zmian regulacyjnych, w tym zmian ustawodawczych, jeżeli przewidywana absorpcja przez rynek lub uczestnictwo pośredników finansowych nie są zadowalające.

4. Budżet

Alokacja środków budżetowych pokrywa pełne koszty Instrumentu Gwarancji Pożyczek Studenckich, w tym zobowiązania płatnicze wobec uczestniczących pośredników finansowych odwołujących się do częściowych gwarancji oraz opłaty administracyjne dla EFL.

Budżet przeznaczony na Instrument Gwarancji Pożyczek Studenckich, o którym mowa w art. 18 ust. 2 lit. c), nie może przekraczać 3,5 % całkowitego budżetu Programu.

5. Promocja i rozpowszechnianie informacji

Każdy uczestniczący pośrednik finansowy przyczynia się do promowania Instrumentu Gwarancji Pożyczek Studenckich, udzielając informacji przyszłym studentom. W tym celu Komisja między innymi dostarcza agencjom narodowym w państwach uczestniczących w Programie niezbędnych informacji, umożliwiając im pełnienie roli punktów informacyjnych na temat Instrumentu Gwarancji Pożyczek Studenckich.

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1289/2013**z dnia 11 grudnia 2013 r.****zmieniające rozporządzenie Rady (WE) nr 539/2001 wymieniające państwa trzecie, których obywatele muszą posiadać wizy podczas przekraczania granic zewnętrznych, oraz te, których obywatele są zwolnieni z tego wymogu**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 77 ust. 2 lit. a),

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą⁽¹⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Mechanizm wzajemności, który należy wdrożyć w przypadku gdy państwo trzecie wymienione w załączniku II do rozporządzenia Rady (WE) nr 539/2001⁽²⁾ stosuje obowiązek wizowy wobec obywateli co najmniej jednego państwa członkowskiego, należy dostosować w świetle wejścia w życie Traktatu z Lizbony oraz orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej dotyczącego wtórnych podstaw prawnych. Ponadto mechanizm ten należy dostosować, aby przewidywał odpowiedź Unii stanowiącą wyraz solidarności w przypadku gdy państwo trzecie wymienione w załączniku II do rozporządzenia (WE) nr 539/2001 stosuje obowiązek wizowy wobec obywateli co najmniej jednego państwa członkowskiego.
- (2) Po otrzymaniu powiadomienia od państwa członkowskiego, że państwo trzecie wymienione w załączniku II do rozporządzenia (WE) nr 539/2001 stosuje obowiązek wizowy wobec obywateli tego państwa członkowskiego, wszystkie państwa członkowskie powinny zareagować wspólnie zapewniając w ten sposób unijną odpowiedź na sytuację, która wpływa na Unię jako całość i poddaje jej obywateli różnicowanemu traktowaniu.
- (3) Celem, do którego Unia powinna dążyć w sposób proaktywny w swoich stosunkach z państwami trzecimi, przyczyniając się w ten sposób do zwiększenia wiarygodności i spójności unijnej polityki zewnętrznej, jest pełna wzajemność wizowa.
- (4) W niniejszym rozporządzeniu należy stworzyć mechanizm pozwalający na tymczasowe zawieszenie

zwolnienia z obowiązku wizowego obywateli państwa trzeciego wymienionego w załączniku II do rozporządzenia (WE) nr 539/2001 („mechanizm zawieszający”) w sytuacji nadzwyczajnej, gdy zajdzie pilna potrzeba zareagowania w celu zaradzenia trudnościom co najmniej jednego państwa członkowskiego, z uwzględnieniem ogólnego wpływu tej sytuacji nadzwyczajnej na całą Unię.

- (5) Do celów mechanizmu zawieszającego znaczny i nagły wzrost oznacza wzrost przekraczający próg 50 %. Próg ten może jednak oznaczać niższy wzrost jeżeli Komisja uzna to za mające zastosowanie w konkretnym przypadku zgłoszonym przez dane państwo członkowskie.
- (6) Do celów mechanizmu zawieszającego niski odsetek uznawalności oznacza odsetek uznawalności wniosków azylowych wynoszący około 3 lub 4 %. Próg ten może jednak oznaczać wyższy odsetek uznawalności, jeżeli Komisja uzna to za mające zastosowanie w konkretnym przypadku zgłoszonym przez dane państwo członkowskie.
- (7) Konieczne jest zapobieganie i przeciwdziałanie wszelkim nadużyciom wynikającym ze zwolnienia z obowiązku wizowego w przypadku krótkotrwałego pobytu obywateli państwa trzeciego, w przypadku gdy stwarzają oni zagrożenie dla porządku publicznego lub bezpieczeństwa wewnętrznego danego państwa członkowskiego.
- (8) Niniejsze rozporządzenie powinno stanowić podstawę prawną do objęcia obowiązkiem wizowym lub do zwolnienia z tego obowiązku posiadaczy dokumentów podróży wydanych przez niektóre podmioty uznane przez dane państwa członkowskie za podmioty prawa międzynarodowego, które nie są międzynarodowymi organizacjami międzyrządowymi.
- (9) Ponieważ przepisy mające zastosowanie do uchodźców i bezpaństwowców, wprowadzone rozporządzeniem Rady (WE) nr 1932/2006⁽³⁾, nie mają zastosowania do tych osób w trakcie ich pobytu na terytorium Zjednoczonego Królestwa lub Irlandii, konieczne jest wyjaśnienie kwestii obowiązku wizowego odnoszącego się do niektórych uchodźców i bezpaństwowców przebywających w Zjednoczonym Królestwie lub w Irlandii. Niniejsze rozporządzenie powinno pozostawiać państwom członkowskim swobodę decyzji w sprawie zwolnienia tej kategorii osób z obowiązku wizowego zgodnie z międzynarodowymi zobowiązaniami tych państw. Państwa członkowskie powinny powiadamiać Komisję o tych decyzjach.

⁽¹⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 12 września 2013 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) oraz decyzja Rady z dnia 5 grudnia 2013 r.

⁽²⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 539/2001 z dnia 15 marca 2001 r. wymieniające państwa trzecie, których obywatele muszą posiadać wizy podczas przekraczania granic zewnętrznych, oraz te, których obywatele są zwolnieni z tego wymogu (Dz.U. L 81 z 21.3.2001, s. 1).

⁽³⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1932/2006 z dnia 21 grudnia 2006 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 539/2001 wymieniające państwa trzecie, których obywatele muszą posiadać wizy podczas przekraczania granic zewnętrznych, oraz te, których obywatele są zwolnieni z tego wymogu (Dz.U. L 405 z 30.12.2006, s. 23).

- (10) Rozporządzenie (WE) nr 539/2001 powinno pozostawać bez uszczerbku dla stosowania umów międzynarodowych zawartych przez Wspólnotę Europejską przed wejściem tego rozporządzenia w życie, które to umowy powodują konieczność odstępstwa od wspólnych przepisów wizowych, przy jednoczesnym uwzględnieniu orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.
- (11) W celu zapewnienia odpowiedniego zaangażowania Parlamentu Europejskiego i Rady w drugi etap stosowania mechanizmu wzajemności, z uwagi na szczególnie delikatną politycznie kwestię zawieszenia zwolnienia z obowiązku wizowego wszystkich obywateli państwa trzeciego wymienionego w załączniku II do rozporządzenia (WE) nr 539/2001 oraz jej horyzontalne konsekwencje dla państw członkowskich, państw stowarzyszonych ze strefą Schengen oraz dla samej Unii, w szczególności w ich stosunkach zewnętrznych i w ogólnym funkcjonowaniu strefy Schengen, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjęcia aktów zgodnie z art. 290 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej w odniesieniu do niektórych elementów mechanizmu wzajemności. Powierzając takie uprawnienia Komisji, uwzględnia się potrzebę politycznej dyskusji nad unijną polityką wizową w strefie Schengen. Odzwierciedla to także potrzebę zapewnienia odpowiedniej przejrzystości i pewności prawa w stosowaniu mechanizmu wzajemności wobec wszystkich obywateli danego państwa trzeciego, w szczególności poprzez odpowiednią tymczasową zmianę załącznika II do rozporządzenia (WE) nr 539/2001. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów. Przygotowując i opracowując akty delegowane, Komisja powinna zapewnić jednocześnie, terminowe i odpowiednie przekazywanie stosownych dokumentów Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
- (12) W celu zapewnienia skutecznego stosowania mechanizmu zawieszającego oraz niektórych przepisów dotyczących mechanizmu wzajemności, w szczególności w celu umożliwienia odpowiedniego uwzględnienia wszystkich istotnych czynników i ewentualnych konsekwencji stosowania tych mechanizmów, należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze w odniesieniu do określania kategorii obywateli danych państw trzecich, wobec których należy tymczasowo zawiesić zwolnienie z obowiązku wizowego w ramach mechanizmu wzajemności oraz do określania odpowiedniego okresu obowiązywania takiego zawieszenia, a także uprawnienia do wdrożenia mechanizmu zawieszającego. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011⁽¹⁾. W przypadku przyjmowania tych aktów wykonawczych należy stosować procedurę sprawdzającą.
- (13) W odniesieniu do Islandii i Norwegii niniejsze rozporządzenie stanowi rozwinięcie przepisów dorobku Schengen
- w rozumieniu Umowy zawartej przez Radę Unii Europejskiej i Republikę Islandii oraz Królestwo Norwegii dotyczącej włączenia tych dwóch państw we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen⁽²⁾, które wchodzi w zakres obszaru, o którym mowa w art. 1 pkt B decyzji Rady 1999/437/WE⁽³⁾.
- (14) W odniesieniu do Szwajcarii niniejsze rozporządzenie stanowi rozwinięcie przepisów dorobku Schengen w rozumieniu Umowy między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie włączenia Konfederacji Szwajcarskiej we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen⁽⁴⁾, które wchodzi w zakres obszaru, o którym mowa art. 1 pkt B decyzji 1999/437/WE w związku z art. 3 decyzji Rady 2008/146/WE⁽⁵⁾.
- (15) W odniesieniu do Liechtensteinu niniejsze rozporządzenie stanowi rozwinięcie przepisów dorobku Schengen w rozumieniu Protokołu między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską, Konfederacją Szwajcarską i Księstwem Liechtensteinu o przystąpieniu Księstwa Liechtensteinu do Umowy między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską i Konfederacją Szwajcarską dotyczącej włączenia Konfederacji Szwajcarskiej we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen⁽⁶⁾, które wchodzi w zakres obszaru, o którym mowa w art. 1 pkt B decyzji 1999/437/WE w związku z art. 3 decyzji Rady 2011/350/UE⁽⁷⁾.
- (16) Niniejsze rozporządzenie stanowi rozwinięcie przepisów dorobku Schengen, które nie mają zastosowania do Zjednoczonego Królestwa zgodnie z decyzją Rady 2000/365/WE⁽⁸⁾. Zjednoczone Królestwo nie uczestniczy w związku z tym w jego przyjęciu i nie jest nim związane ani go nie stosuje.

⁽²⁾ Dz.U. L 176 z 10.7.1999, s. 36.

⁽³⁾ Decyzja Rady 1999/437/WE z dnia 17 maja 1999 r. w sprawie niektórych warunków stosowania Układu zawartego przez Radę Unii Europejskiej i Republikę Islandii oraz Królestwo Norwegii dotyczącego włączenia tych dwóch państw we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen (Dz.U. L 176 z 10.7.1999, s. 31).

⁽⁴⁾ Dz.U. L 53 z 27.2.2008, s. 52.

⁽⁵⁾ Decyzja Rady 2008/146/WE z dnia 28 stycznia 2008 r. w sprawie zawarcia w imieniu Wspólnoty Europejskiej Umowy między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską i Konfederacją Szwajcarską dotyczącej włączenia tego państwa we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen (Dz.U. L 53 z 27.2.2008, s. 1).

⁽⁶⁾ Dz.U. L 160 z 18.6.2011, s. 21.

⁽⁷⁾ Decyzja Rady 2011/350/UE z dnia 7 marca 2011 r. w sprawie zawarcia w imieniu Unii Europejskiej Protokołu między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską, Konfederacją Szwajcarską i Księstwem Liechtensteinu w sprawie przystąpienia Księstwa Liechtensteinu do Umowy między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską i Konfederacją Szwajcarską dotyczącej włączenia Konfederacji Szwajcarskiej we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen, odnoszącego się do zniesienia kontroli na granicach wewnętrznych i do przemieszczania się osób (Dz.U. L 160 z 18.6.2011, s. 19).

⁽⁸⁾ Decyzja Rady 2000/365/WE z dnia 29 maja 2000 r. dotycząca wniosku Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej o zastosowanie wobec niego niektórych przepisów dorobku Schengen (Dz.U. L 131 z 1.6.2000, s. 43).

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

- (17) Niniejsze rozporządzenie stanowi rozwinięcie przepisów dorobku Schengen, które nie mają zastosowania do Irlandii zgodnie z decyzją Rady 2002/192/WE⁽¹⁾; Irlandia nie uczestniczy w związku z tym w jego przyjęciu i nie jest nim związana ani go nie stosuje.
- (18) Należy zatem odpowiednio zmienić rozporządzenie (WE) nr 539/2001,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

W rozporządzeniu (WE) nr 539/2001 wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 wprowadza się następujące zmiany:

a) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. W przypadku gdy państwo trzecie wymienione w załączniku II stosuje obowiązek wizowy wobec obywateli co najmniej jednego państwa członkowskiego, zastosowanie mają następujące przepisy:

a) w terminie 30 dni od wprowadzenia w życie przez państwo trzecie obowiązku wizowego lub, w przypadkach gdy obowiązek wizowy istniejący w dniu 9 stycznia 2014 r. zostaje utrzymywany, w terminie 30 dni od tej daty, dane państwo członkowskie powiadamia o tym na piśmie Parlament Europejski, Radę i Komisję.

W powiadomieniu tym:

i) określa się datę wprowadzenia w życie obowiązku wizowego oraz rodzaje dokumentów podróży i wiz, których ten obowiązek dotyczy;

(ii) podaje się szczegółowy opis wstępnych środków, które dane państwo członkowskie podjęło w celu zapewnienia ruchu bezwizowego z danym państwem trzecim, oraz wszystkie istotne informacje.

Komisja niezwłocznie publikuje w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* informacje o tym powiadomieniu, w tym informacje o dacie wprowadzenia w życie obowiązku wizowego oraz rodzajach dokumentów podróży i wiz, których ten obowiązek dotyczy.

Jeżeli państwo trzecie postanowi znieść obowiązek wizowy przed upływem terminu, o którym mowa w akapicie pierwszym niniejszej litery, powiadomienia nie dokonuje się lub się je wycofuje, a informacja nie jest publikowana;

b) natychmiast po dacie publikacji, o której mowa w lit. a) akapit trzeci, Komisja podejmuje, w konsultacji z danym państwem członkowskim, działania wobec organów danego państwa trzeciego, w szczególności w sferze politycznej, gospodarczej i handlowej, w celu przywrócenia lub wprowadzenia ruchu bezwizowego, oraz niezwłocznie informuje Parlament Europejski i Radę o tych działaniach;

c) jeżeli w terminie 90 dni od daty publikacji, o której mowa w lit. a) akapit trzeci, i pomimo wszystkich działań podjętych zgodnie z lit. b), państwo trzecie nie zniesie obowiązku wizowego, dane państwo członkowskie może wystąpić do Komisji z wnioskiem o zawieszenie zwolnienia z obowiązku wizowego niektórych kategorii obywateli tego państwa trzeciego. W przypadku gdy państwo członkowskie wystąpi z takim wnioskiem, informuje o tym Parlament Europejski i Radę;

d) rozważając dalsze działania zgodnie z lit. e), f) lub h), Komisja uwzględni efekty działań podjętych przez dane państwo członkowskie w celu zapewnienia ruchu bezwizowego z danym państwem trzecim, działania podjęte zgodnie z lit. b) oraz konsekwencje zawieszenia zwolnienia z obowiązku wizowego dla stosunków zewnętrznych Unii i jej państw członkowskich z danym państwem trzecim;

e) jeżeli dane państwo trzecie nie zniesie obowiązku wizowego, najpóźniej w terminie sześciu miesięcy od daty publikacji, o której mowa w lit. a) akapit trzeci, a następnie w odstępach nieprzekraczających sześciu miesięcy w okresie nie mogącym łącznie wykroczyć poza dzień, w którym akt delegowany, o którym mowa w lit. f), staje się skuteczny lub w którym wyrażono sprzeciw wobec tego aktu, Komisja:

i) przyjmuje, na wniosek danego państwa członkowskiego lub z własnej inicjatywy, akt wykonawczy tymczasowo zawieszający zwolnienie niektórych kategorii obywateli danego państwa trzeciego z obowiązku wizowego na okres do sześciu miesięcy. W tym akcie wykonawczym określa się datę, przypadającą w ciągu 90 dni od jego wejścia w życie, z którą zawieszenie zwolnienia z obowiązku wizowego ma stać się skuteczne, uwzględniając zasoby dostępne w konsulatach państw członkowskich. Przyjmując kolejne akty wykonawcze Komisja może przedłużać okres tego zawieszenia o dalsze okresy do sześciu miesięcy i zmieniać kategorie obywateli danego państwa trzeciego, które objęte są tym zawieszeniem obowiązku wizowego.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 4a ust. 2. Bez uszczerbku dla stosowania art. 4 w okresach obowiązywania zawieszenia wszystkie kategorie obywateli państwa trzeciego, o których

⁽¹⁾ Decyzja Rady 2002/192/WE z dnia 28 lutego 2002 r. dotycząca wniosku Irlandii o zastosowanie wobec niej niektórych przepisów dorobku Schengen (Dz.U. L 64 z 7.3.2002, s. 20).

mowa w akcie wykonawczym, mają obowiązek posiadać wizę przy przekraczaniu zewnętrznych granic państw członkowskich; lub

- (ii) przedkłada komitetowi, o którym mowa w art. 4a ust. 1, sprawozdanie oceniające sytuację i podające powody, dla których Komisja postanowiła nie zawieszać zwolnienia z obowiązku wizowego, oraz informuje o tym Parlament Europejski i Radę.

W sprawozdaniu tym uwzględnia się wszystkie istotne czynniki, o których mowa w lit. d). Parlament Europejski i Rada mogą podejmować dyskusję polityczną na podstawie tego sprawozdania;

- f) jeżeli w terminie 24 miesięcy od daty publikacji, o której mowa w lit. a) akapit trzeci, dane państwo trzecie nie zniesie obowiązku wizowego, Komisja zgodnie z art. 4b przyjmuje akt delegowany tymczasowo zawieszający stosowanie załącznika II na okres 12 miesięcy względem obywateli tego państwa trzeciego. W akcie delegowanym określa się datę przypadającą w ciągu 90 dni od jego wejścia w życie, z którą zawieszenie stosowania załącznika II ma stać się skuteczne, uwzględniając zasoby dostępne w konsulatach państw członkowskich, oraz odpowiednio zmienia załącznik II. Zmiany tej dokonuje się poprzez umieszczenie przy nazwie danego państwa trzeciego przypisu informującego, że zwolnienie z obowiązku wizowego jest względem tego państwa trzeciego zawieszane, i wskazujący okres tego zawieszenia.

Z dniem, w którym zawieszenie stosowania załącznika II wobec obywateli danego państwa trzeciego staje się skuteczne lub w którym zgodnie z art. 4b ust. 5 wyrażono sprzeciw wobec aktu delegowanego, tracą moc wszelkie akty wykonawcze przyjęte na podstawie lit. e) dotyczące tego państwa trzeciego.

W przypadku gdy Komisja przedłoży wniosek ustawodawczy, o którym mowa w lit. h), okres zawieszenia, o którym mowa w akapicie pierwszym niniejszej litery, przedłuża się o sześć miesięcy. Przypis, o którym mowa w tym akapicie, zostaje odpowiednio zmieniony.

Bez uszczerbku dla stosowania art. 4, w okresach obowiązywania zawieszenia obywatele danego państwa trzeciego, których dotyczą akty delegowane, mają obowiązek posiadać wizę przy przekraczaniu zewnętrznych granic państw członkowskich;

- g) każde kolejne powiadomienie dokonane przez inne państwo członkowskie na podstawie lit. a) dotyczące tego samego państwa trzeciego w okresie stosowania środków przyjętych na podstawie lit. e) lub f) w odniesieniu do tego państwa trzeciego zostają uwzględnione w bieżących procedurach bez przedłużania terminów lub okresów określonych w tych literach;

- h) jeżeli w terminie sześciu miesięcy od wejścia w życie aktu delegowanego, o którym mowa w lit. f), dane państwo trzecie nie zniesie obowiązku wizowego, Komisja może przedłożyć wniosek ustawodawczy dotyczącego zmiany niniejszego rozporządzenia w celu przeniesienia odniesienia do danego państwa trzeciego z załącznika II do załącznika I;

- i) procedury, o których mowa w lit. e), f) i h) nie wpływają na prawo Komisji do przedłożenia w dowolnym momencie wniosku ustawodawczego dotyczącego zmiany niniejszego rozporządzenia w celu przeniesienia odniesienia do danego państwa trzeciego z załącznika II do załącznika I;

- j) w przypadku gdy dane państwo trzecie zniesie obowiązek wizowy, dane państwo członkowskie niezwłocznie powiadamia o tym Parlament Europejski, Radę i Komisję. Powiadomienie zostaje niezwłocznie opublikowane przez Komisję w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Każdy akt wykonawczy lub delegowany przyjęty na podstawie lit. e) lub f) dotyczące danego państwa trzeciego traci moc siedem dni po publikacji, o której mowa w akapicie pierwszym niniejszej litery. W przypadku gdy dane państwo trzecie wprowadziło obowiązek wizowy względem obywateli dwóch lub większej liczby państw członkowskich, akt wykonawczy lub delegowany dotyczący tego państwa trzeciego traci moc siedem dni po publikacji powiadomienia dotyczącego ostatniego państwa członkowskiego, którego obywatele podlegali obowiązkowi wizowemu w tym państwie trzecim. Przypis, o którym mowa w lit. f) akapit pierwszy, zostaje skreślony z chwilą wygaśnięcia danego aktu delegowanego. Informacja o tym wygaśnięciu zostaje niezwłocznie opublikowana przez Komisję w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

W przypadku gdy dane państwo trzecie zniesie obowiązek wizowy, a dane państwo członkowskie nie powiadomi o tym zgodnie z akapitem pierwszym niniejszej litery, Komisja z własnej inicjatywy dokonuje niezwłocznie publikacji, o której mowa w tym akapicie, przy czym zastosowanie ma również akapit drugi niniejszej litery.”;

- b) skreśla się ust. 5;

- 2) dodaje się artykuły w brzmieniu:

„Artykuł 1a

1. Na zasadzie odstępstwa od art. 1 ust. 2, zwolnienie z obowiązku wizowego wobec obywateli państwa trzeciego wymienionego w załączniku II zostaje tymczasowo zawieszane w sytuacjach nadzwyczajnych, w ostateczności, zgodnie z niniejszym artykułem.

2. Państwo członkowskie może powiadomić Komisję, jeżeli w okresie sześciu miesięcy, w porównaniu z tym samym okresem w roku poprzednim lub z sześcioma miesiącami bezpośrednio poprzedzającymi wprowadzenie w życie zwolnienia z obowiązku wizowego wobec obywateli państwa trzeciego wymienionego w załączniku II, znajdzie się w obliczu jednej lub większej liczby poniższych okoliczności, powodujących sytuację nadzwyczajną, z którą nie jest sobie w stanie poradzić samodzielnie, a mianowicie znacznym i nagłym wzrostem liczby:

- a) obywateli tego państwa trzeciego przebywających bezprawnie na terytorium państwa członkowskiego;
- b) wniosków o azyl, które napływają od obywateli tego państwa trzeciego, których odsetek uznawalności jest niski, w przypadku gdy wzrost ten prowadzi do określonych nacisków na system azylowy państwa członkowskiego;
- c) odrzuconych wniosków o readmisję, przedłożonych przez państwo członkowskie temu państwu trzeciemu, dotyczących jego własnych obywateli.

Porównania z sześciomiesięcznym okresem poprzedzającym wprowadzenie w życie zwolnienia z obowiązku wizowego, o którym mowa w akapicie pierwszym, można dokonywać jedynie w okresie siedmiu lat od dnia wprowadzenia w życie tego zwolnienia z obowiązku wizowego wobec obywateli tego państwa trzeciego.

Powiadomienie, o którym mowa w akapicie pierwszym, określa podstawy, na których jest oparte oraz zawiera odpowiednie dane i statystyki, a także szczegółowe wyjaśnienie wstępnych środków podjętych przez dane państwo członkowskie w celu zaradzenia powstałej sytuacji. Komisja niezwłocznie informuje Parlament Europejski i Radę o takim powiadomieniu.

3. Komisja analizuje każde powiadomienie dokonane na podstawie ust. 2, biorąc pod uwagę:

- a) czy zachodzi którakolwiek z sytuacji opisanych w ust. 2;
- b) liczbę państw członkowskich, w których zachodzi którakolwiek z sytuacji opisanych w ust. 2;
- c) ogólny wpływ wzrostów, o których mowa w ust. 2, na sytuację migracyjną w Unii, wynikającą z danych przekazanych przez państwa członkowskie;
- d) sprawozdania przygotowane przez Europejską Agencję Zarządzania Współpracą Operacyjną na Granicach Zewnętrznych Państw Członkowskich Unii Europejskiej, Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu lub

Europejski Urząd Policji (Europol), jeżeli w przypadku, którego dotyczy powiadomienie, wymagają tego okoliczności;

- e) w konsultacji z danym państwem członkowskim – ogólną kwestię porządku publicznego i bezpieczeństwa wewnętrznego.

Komisja informuje Parlament Europejski i Radę o wynikach swojej analizy.

4. W przypadku gdy na podstawie analizy, o której mowa w ust. 3, oraz przy uwzględnieniu konsekwencji zawieszenia zwolnienia z obowiązku wizowego dla stosunków zewnętrznych Unii i jej państw członkowskich z danym państwem trzecim, działając jednocześnie w ścisłej współpracy z tym państwem trzecim w celu znalezienia alternatywnego długoterminowego rozwiązania, Komisja zadecyduje, że konieczne jest podjęcie działań, w terminie trzech miesięcy od otrzymania powiadomienia, o którym mowa w ust. 2, przyjmuje akt wykonawczy tymczasowo zawieszający zwolnienie z obowiązku wizowego wobec obywateli danego państwa trzeciego na okres sześciu miesięcy. Ten akt wykonawczy przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 4a ust. 2. W akcie wykonawczym określa się datę, od której zawieszenie zwolnienia z obowiązku wizowego staje się skuteczne.

Bez uszczerbku dla stosowania art. 4, w okresach obowiązywania tego zawieszenia obywatele państw trzecich, których dotyczy akt wykonawczy, mają obowiązek posiadać wizę przy przekraczaniu zewnętrznych granic państw członkowskich.

5. Przed końcem okresu obowiązywania aktu wykonawczego przyjętego na podstawie ust. 4 Komisja, we współpracy z danym państwem członkowskim, przedkłada sprawozdanie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie. Sprawozdaniu może towarzyszyć wniosek ustawodawczy dotyczący zmiany niniejszego rozporządzenia w celu przeniesienia odniesienia do danego państwa trzeciego z załącznika II do załącznika I.

6. W przypadku gdy Komisja przedstawi wniosek ustawodawczy na podstawie ust. 5, może ona przedłużyć okres obowiązywania aktu wykonawczego przyjętego na podstawie ust. 4 o okres nieprzekraczający 12 miesięcy. Decyzję o przedłużeniu okresu obowiązywania aktu wykonawczego przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 4a ust. 2.

Artykuł 1b

Do dnia 10 stycznia 2018 r. Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie oceniające skuteczność mechanizmu wzajemności, o którym mowa w art. 1 ust. 4, i mechanizmu zawieszającego, o którym mowa w art. 1a, a w razie potrzeby przedkłada wniosek ustawodawczy dotyczący zmiany niniejszego rozporządzenia. Parlament Europejski i Rada stanowią w sprawie takiego wniosku zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą.”;

3) w art. 4 wprowadza się następujące zmiany:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Państwo członkowskie może przewidzieć odstępstwa od obowiązku wizowego przewidzianego w art. 1 ust. 1 lub od zwolnienia z obowiązku wizowego przewidzianego w art. 1 ust. 2 wobec:

- a) posiadaczy paszportów dyplomatycznych, paszportów służbowych/urzędowych lub paszportów specjalnych;
- b) członków cywilnych załóg statków powietrznych i morskich w trakcie wykonywania czynności służbowych;
- c) członków cywilnych załóg statków morskich w trakcie pobytu na lądzie, którzy posiadają dowód tożsamości marynarza wydany zgodnie z konwencją Międzynarodowej Organizacji Pracy nr 108 z dnia 13 maja 1958 r. lub nr 185 z dnia 16 czerwca 2003 r. bądź z konwencją Międzynarodowej Organizacji Morskiej z dnia 9 kwietnia 1965 r. o ułatwieniu międzynarodowego obrotu morskiego;
- d) obsady i członków misji pomocowych lub ratunkowych w razie katastrofy lub wypadku;
- e) cywilnych załóg statków żeglujących po międzynarodowych wodach śródlądowych;
- f) posiadaczy dokumentów podróży wydawanych swoim urzędnikom przez międzynarodowe organizacje międzyrządowe, których członkiem jest co najmniej jedno państwo członkowskie, lub przez inne jednostki uznawane przez dane państwo członkowskie za podmioty prawa międzynarodowego.”;

b) w ust. 2 dodaje się literę w brzmieniu:

„d) bez uszczerbku dla wymogów wynikających z Europejskiego porozumienia w sprawie zniesienia wiz dla uchodźców, podpisanego w Strasburgu w dniu 20 kwietnia 1959 r., osoby posiadające status uchodźcy lub bezpaństwowca oraz inne osoby nieposiadające obywatelstwa jakiegokolwiek państwa, które przebywają w Zjednoczonym Królestwie lub Irlandii i są posiadaczami dokumentu podróży wydanego przez Zjednoczone Królestwo lub Irlandię, i uznawanego przez dane państwo członkowskie.”;

4) dodaje się artykuły w brzmieniu:

„Artykuł 4a

1. Komisję wspomaga komitet. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 (*).

2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

3. W przypadku gdy komitet nie wyda żadnej opinii, Komisja nie przyjmuje projektu aktu wykonawczego i stosuje się art. 5 ust. 4 akapit trzeci rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

Artykuł 4b

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjęcia aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.

2. Uprawnienia do przyjęcia aktów delegowanych, o których mowa w art. 1 ust. 4 lit. f), powierza się Komisji na okres pięciu lat od dnia 9 stycznia 2014 r. Komisja sporządza sprawozdanie dotyczące przekazania uprawnień nie później niż dziewięć miesięcy przed końcem okresu pięciu lat. Przekazanie uprawnień zostaje automatycznie przedłużone na takie same okresy, chyba że Parlament Europejski lub Rada sprzeciwią się takiemu przedłużeniu nie później niż trzy miesiące przed końcem każdego okresu.

3. Przekazanie uprawnień, o których mowa w art. 1 ust. 4 lit. f), może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w określonym w tej decyzji późniejszym terminie. Nie wpływa ona na ważność jakichkolwiek już obowiązujących aktów delegowanych.

4. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

5. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 1 ust. 4 lit. f) wchodzi w życie tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie czterech miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

(*) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).”

Artykuł 2

Art. 1a rozporządzenia (WE) nr 539/2001, zmienionego niniejszym rozporządzeniem, a w szczególności przepisy jego ust. 2 akapit drugi, mają zastosowanie również do państw trzecich, wobec których obywatele zwolnienie z obowiązku wizowego zostało wprowadzone przed dniem 9 stycznia 2014 r.

Artykuł 3

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane w państwach członkowskich zgodnie z Traktatami.

Sporządzono w Strasburgu dnia 11 grudnia 2013 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
M. SCHULZ
Przewodniczący

W imieniu Rady
V. LEŠKEVIČIUS
Przewodniczący

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1290/2013**z dnia 11 grudnia 2013 r.****ustanawiające zasady uczestnictwa i upowszechniania dla programu „Horyzont 2020” – programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1906/2006****(Tekst mający znaczenie dla EOG)**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 173, 183 oraz art. 188 akapit drugi,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Trybunału Obrachunkowego ⁽¹⁾,uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽²⁾,stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽³⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1291/2013 ⁽⁴⁾ ustanowiono „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020) („Horyzont 2020”). Rozporządzenie to należy uzupełnić zasadami uczestnictwa w działaniach pośrednich podejmowanych w ramach programu Horyzont 2020 oraz zasadami dotyczącymi wykorzystywania i upowszechniania wyników tych działań.
- (2) Program „Horyzont 2020” powinien być realizowany z myślą o bezpośrednim wkładzie w osiągnięcie wiodącej pozycji w przemyśle, wzrostu gospodarczego i zatrudnienia, a także dobrobytu obywateli w Europie oraz powinien odzwierciedlać strategiczną wizję zawartą w komunikacie Komisji z dnia 6 października 2010 r. zatytułowanym „Projekt przewodni strategii Europa 2020 – Unia innowacji”, w którym Komisja zobowiązuje się do radykalnego uproszczenia dostępu dla uczestników.
- (3) Program „Horyzont 2020” powinien wspierać tworzenie i funkcjonowanie europejskiej przestrzeni badawczej,

w której będzie możliwy swobodny przepływ naukowców, wiedzy naukowej i technologii, poprzez wzmacnianie współpracy zarówno między Unią a jej państwami członkowskimi, jak i między państwami członkowskimi, w szczególności dzięki zastosowaniu spójnego zbioru zasad.

- (4) Zasady uczestnictwa, wykorzystywania i upowszechniania programu „Horyzont 2020” określone w niniejszym rozporządzeniu („zasady”) powinny odpowiednio stanowić odzwierciedlenie zaleceń Parlamentu Europejskiego zawartych w rezolucji z dnia 11 listopada 2010 r. w sprawie uproszczeń w realizacji programów ramowych w zakresie badań naukowych ⁽⁵⁾ oraz Rady, odnoszących się do uproszczenia administracyjnych i finansowych wymogów programów ramowych w zakresie badań naukowych. Zasady powinny zapewniać ciągłość środków upraszczających wprowadzonych już w decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1982/2006/WE ⁽⁶⁾. Powinny one uwzględniać zalecenia sformułowane w sprawozdaniu końcowym grupy ekspertów zatytułowanym ‘Ocena śródkresowa siódmego programu ramowego’ z dnia 12 listopada 2010 r. oraz powinny umożliwić dalsze postępy pod względem zmniejszania obciążenia administracyjnego dla uczestników i ograniczania złożoności przepisów finansowych w celu ułatwienia uczestnictwa i zmniejszenia liczby błędów finansowych. W zasadach należy również należycie odzwierciedlić obawy i zalecenia środowiska naukowego przedstawione podczas debaty zainicjowanej komunikatem Komisji z dnia 29 kwietnia 2010 r. zatytułowanym „O uproszczeniach w realizacji programów ramowych w zakresie badań naukowych” oraz przygotowaną później zieloną księgą z dnia 9 lutego 2011 r. zatytułowaną „Jak zmienić wyzwania w możliwości: wspólne ramy strategiczne dla finansowania unijnego na rzecz badań naukowych i innowacji”.
- (5) Ocena śródkresowa programu „Horyzont 2020” powinna obejmować ocenę nowego modelu finansowania, w tym jego wpływu na poziomy finansowania, uczestnictwo w programie „Horyzont 2020” i jego atrakcyjność.
- (6) Komisja lub odpowiedni organ finansujący powinni zapewnić, aby w momencie opublikowania zaproszenia do składania wniosków wszystkim potencjalnym uczestnikom udostępniono wytyczne i informacje.

⁽¹⁾ Dz.U. C 318 z 20.10.2012, s. 1.⁽²⁾ Dz.U. C 181 z 21.6.2012, s. 111.⁽³⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 21 listopada 2013 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym).⁽⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1291/2013 z dnia 11 listopada 2013 r. ustanawiające „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020) oraz uchylające decyzję 1982/2006/WE. (Zob. s. 104 niniejszego Dziennika Urzędowego)⁽⁵⁾ Dz.U. C 74E z 13.3.2012, s. 34.⁽⁶⁾ Decyzja Parlamentu Europejskiego nr 1982/2006/WE z dnia 18 grudnia 2006 r. dotycząca siódmego programu ramowego Wspólnoty Europejskiej w zakresie badań, rozwoju technologicznego i demonstracji (2007–2013) (Dz.U. L 412 z 30.12.2006, s. 1).

- (7) W celu zapewnienia spójności z innymi unijnymi programami finansowania program „Horyzont 2020” należy realizować zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 ⁽¹⁾ oraz z rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) nr 1268/2012 ⁽²⁾, należy uwzględniając specyficzny charakter działań w zakresie badań i innowacji.
- (8) Zintegrowane podejście należy zapewnić poprzez połączenie działań objętych siódmym programem ramowym w zakresie badań, rozwoju technologicznego i demonstracji (2007-2013), przyjętym decyzją nr 1982/2006/WE, programem ramowym na rzecz konkurencyjności i innowacji ustanowionym decyzją nr 1639/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽³⁾ oraz działań Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii (EIT) ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 294/2008 ⁽⁴⁾, co pozwoli na ułatwienie uczestnictwa, zapewni bardziej spójny zbiór instrumentów i zwiększy oddziaływanie naukowe oraz gospodarcze, jednocześnie zapobiegając powielaniu i rozdrobnieniu. Należy stosować wspólne zasady w celu zapewnienia spójnych ram, mogących ułatwić uczestnictwo w programach otrzymujących wkład finansowy Unii z budżetu programu „Horyzont 2020”, w tym udział w programach zarządzanych przez EIT, wspólnych przedsiębiorstwach („wspólnych przedsięwzięciach”) lub dowolnych innych strukturach określonych w art. 187 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) oraz uczestnictwo w programach organizowanych przez państwa członkowskie zgodnie z art. 185 TFUE.

Należy jednak zapewnić elastyczność pod względem przyjmowania szczegółowych zasad, jeśli jest to uzasadnione szczególnymi potrzebami odnośnych działań. Aby uwzględnić szczególnie – określone w ramach właściwego prawnego aktu podstawowego – potrzeby operacyjne organów ustanowionych na podstawie art. 187 TFUE, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjęcia aktów zgodnie z art. 290 TFUE. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów. Przygotowując i opracowując akty delegowane, Komisja powinna zapewnić jednocześnie, terminowe i odpowiednie przekazywanie stosownych dokumentów Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie reguł finansowych mających zastosowanie do budżetu rocznego Unii i uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1).

⁽²⁾ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 1268/2012 z dnia 29.10.2012 r. w sprawie zasad stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii (Dz.U. L 362 z 31.12.2012, s. 1) [...].

⁽³⁾ Decyzja nr 1639/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 2006 r. ustanawiająca Program ramowy na rzecz konkurencyjności i innowacji (2007–2013) (Dz.U. L 310 z 9.11.2006, s. 15).

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 294/2008 z dnia 11 marca 2008 r. ustanawiające Europejski Instytut Innowacji i Technologii (Dz.U. L 97 z 9.4.2008, s. 1).

- (9) W działaniach wchodzących w zakres niniejszego rozporządzenia należy przestrzegać praw podstawowych i zasad uznanych w szczególności w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej. Działania takie powinny być zgodne z wszelkimi obowiązkami prawnymi, w tym z prawem międzynarodowym oraz z wszelkimi właściwymi decyzjami Komisji, takim jak zawiadomienie Komisji nr 2013/C/205/05 z dnia 28 czerwca 2013 r. ⁽⁵⁾, a także z zasadami etyki, w tym unikania jakiegokolwiek naruszenia rzetelności badawczej.
- (10) Zgodnie z celami współpracy międzynarodowej określonymi w art. 180 i 186 TFUE, należy promować uczestnictwo podmiotów prawnych mających siedziby w państwach trzecich oraz organizacji międzynarodowych. Wdrożenie tych zasad powinno być zgodne ze środkami podjętymi na mocy art. 75 i 215 TFUE oraz z prawem międzynarodowym. Ponadto wdrożenie tych zasad powinno należy uwzględnić warunki uczestnictwa podmiotów z Unii w odpowiadających programach państw trzecich.
- (11) Zasady te powinny stanowić spójne, kompleksowe i przejrzyste ramy zapewniające możliwie najsprawniejszą realizację, przy uwzględnieniu potrzeby łatwego dostępu dla wszystkich uczestników poprzez uproszczone procedury, zwłaszcza w odniesieniu do mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP). Pomoc finansowa Unii mogłaby przyjąć różne formy.
- (12) Zgodnie z zasadą przejrzystości i w uzupełnieniu zasad rozpowszechniania informacji określonych w rozporządzeniu (UE, Euratom) nr 966/2012 i w rozporządzeniu (UE) nr 1268/2012, Komisja powinna publikować otwarte zaproszenia do składania wniosków na stronach internetowych programu „Horyzont 2020”, poprzez specjalne kanały informacyjne, oraz powinna zapewnić ich szeroko zakrojone upowszechnianie, w tym poprzez krajowe punkty kontaktowe, a także na żądanie w przystępnych formatach, o ile jest to wykonalne.
- (13) Kryteria wyboru i przyznania dotacji określone w niniejszym rozporządzeniu powinny być stosowane w sposób przejrzysty oraz w oparciu o obiektywne i wymierne parametry, z uwzględnieniem ogólnego celu programu „Horyzont 2020”, tak by utworzyć dobrze funkcjonującą europejską przestrzeń badawczą.
- (14) Ogólnie, okres między ostatecznym terminem składania kompletnych wniosków a podpisywaniem umów o udzielenie dotacji z wnioskodawcami lub powiadomieniem ich o decyzjach o udzieleniu dotacji powinien być krótszy niż przewidziano w rozporządzeniu (UE, Euratom) nr 966/2012. W należyce uzasadnionych przypadkach oraz w odniesieniu do działań Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych można dopuścić, by okres ten był dłuższy.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 205, z 19.7.2013, s. 9.

- (15) Komisja powinna w dalszym ciągu dążyć do uproszczenia procedur, co jest możliwe poprzez udoskonalenie systemów informatycznych, takie jak dalsza rozbudowa portalu dla uczestników, który powinien funkcjonować jako punkt jedyne go dostępu od momentu opublikowania zaproszeń do składania wniosków poprzez złożenie wniosków aż po etap realizacji działania, z myślą o utworzeniu punktu kompleksowej obsługi. System może także przekazywać wnioskodawcom informacje zwrotne na temat postępów w rozpatrywaniu ich wniosków oraz przebiegu tego procesu.
- (16) Przetwarzanie poufnych danych i informacji niejawnych powinno podlegać wszystkim odpowiednim przepisom Unii, w tym wewnętrznym przepisom instytucji, takim jak decyzja Komisji 2001/844/WE, EWWiS, Euratom⁽¹⁾, określająca przepisy dotyczące bezpieczeństwa informacji niejawnych Unii Europejskiej.
- (17) Konieczne jest ustanowienie minimalnych warunków uczestnictwa, zarówno na poziomie ogólnym, jak i w odniesieniu do specyfiki działań prowadzonych w ramach programu „Horyzont 2020”. W szczególności należy ustanowić zasady dotyczące liczby uczestników i ich miejsca prowadzenia działalności. W przypadku działania bez uczestnictwa podmiotu mającego siedzibę w państwie członkowskim, należy dążyć do osiągnięcia celów określonych w art. 173 i 179 TFUE.
- (18) Zgodnie z decyzją Rady 2001/822/WE⁽²⁾, podmioty prawne z krajów i terytoriów zamorskich kwalifikują się do uczestnictwa w programie „Horyzont 2020” zgodnie z określonymi w niej szczegółowymi warunkami.
- (19) Komisja powinna przeanalizować terminy zaproszeń do składania wniosków i wniosków o informacje uwzględniając, w miarę możliwości, standardowe okresy wakacyjne.
- (20) Komisja powinna przekazywać wnioskodawcom informacje zwrotne na temat nieuwzględnionych wniosków.
- (21) Jasne i przejrzyste mechanizmy opracowywania zaproszeń do składania wniosków dotyczących konkretnych tematów powinny zapewnić równe szanse, podnieść atrakcyjność programu „Horyzont 2020” oraz przyczynić się do zwiększenia uczestnictwa.
- (22) Komisja powinna w odniesieniu do wszystkich aspektów programu „Horyzont 2020” działać zgodnie z Europejskim kodeksem dobrej praktyki administracyjnej określonym w załączniku do decyzji Komisji 2000/633/WE, EWWiS, Euratom z dnia 17 października 2000 r.⁽³⁾.
- (23) Należy ustanowić warunki przyznawania finansowania unijnego dla uczestników działań w ramach programu „Horyzont 2020”. W celu zmniejszenia złożoności obowiązujących przepisów należy przyjąć uproszczony system zwrotu kosztów przewidujący większe wykorzystanie kwot ryczałtowych, stawek zryczałtowanych i kosztów jednostkowych.
- (24) Stawki zwrotu kosztów określone w niniejszym rozporządzeniu dotyczą kwot maksymalnych, by zachować zgodność z wymogiem niezarobkowego charakteru i zasadą współfinansowania, a także by pozwolić uczestnikom na występowanie o niższe stawki. Co do zasady stawki zwrotu kosztów powinny jednak wynosić 100 % lub 70 %.
- (25) Definicje OECD dotyczące poziomu gotowości technologii (TRL) powinny zostać uwzględnione w klasyfikacji działań z zakresu badań technologicznych, opracowywania produktu i demonstracji.
- (26) Konkretnie wyzwania w dziedzinie badań naukowych i innowacji należy rozwiązać poprzez nowe formy finansowania, takie jak nagrody, przedkomercyjne zamówienia publiczne, zamówienia publiczne na innowacyjne rozwiązania, instrument MŚP oraz działania procedury „Szybka ścieżka do innowacji” wymagające szczegółowych przepisów.
- (27) Aby zapewnić równe szanse dla wszystkich przedsiębiorstw działających na rynku wewnętrznym, finansowanie w ramach programu „Horyzont 2020” należy opracować w taki sposób, aby było zgodne z zasadami pomocy państwa, tak aby zagwarantować efektywność wydatków publicznych i zapobiec zakłóceniom na rynku, takim jak wypieranie finansowania prywatnego, tworzenie nieskutecznych struktur rynkowych lub utrzymywanie niewydajnych przedsiębiorstw. W przypadku działań innowacyjnych należy dołożyć starań, aby finansowanie innowacyjnego działania nie naruszało konkurencji, ani nie prowadziło do zakłóceń na rynku.
- (28) Należy chronić interesy finansowe Unii poprzez zastosowanie proporcjonalnych środków w całym cyklu wydatkowania, zapewniając odpowiednią równowagę między zaufaniem a kontrolą.
- (29) Zgodnie z rozporządzeniem (UE, Euratom) nr 966/2012 niniejsze zasady powinny stanowić podstawę szerszego akceptowania zwyczajowych praktyk księgowania kosztów beneficjentów.

(¹) 2001/844/WE, EWWiS, Euratom, decyzja Komisji z dnia 29 listopada 2001 zmieniająca jej regulamin wewnętrzny. (Dz.U. L 317 z 3.12.2001).

(²) Decyzja Rady 2001/822/WE z dnia 27 listopada 2001 r. w sprawie stowarzyszenia krajów i terytoriów zamorskich ze Wspólnotą Europejską („decyzja o stowarzyszeniu zamorskim”) (Dz.U. L 314 z 30.11.2001, s. 1).

(³) 2000/633/WE, EWWiS, Euratom: Decyzja Komisji z dnia 17 października 2000 r. zmieniająca jej regulamin wewnętrzny (Dz.U. L 267 z 20.10.2000, s. 63).

- (30) Fundusz gwarancyjny dla uczestników ustanowiony rozporządzeniem (WE) nr 1906/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽¹⁾ i zarządzany przez Komisję, okazał się ważnym mechanizmem zabezpieczającym, który zmniejsza ryzyko związane z kwotami należnymi i niezwróconymi przez uchylających zobowiązaniom uczestników. Należy zatem ustanowić nowy fundusz gwarancyjny dla uczestników („fundusz”). Aby zapewnione zostało skuteczniejsze zarządzanie oraz lepsze uwzględnienie ryzyka uczestników, fundusz powinien obejmować działania realizowane w ramach programu ustanowionego decyzją nr 1982/2006/WE, programu ustanowionego decyzją Rady 2006/970/Euratom ⁽²⁾, programu ustanowionego decyzją Rady 2012/93/Euratom ⁽³⁾ oraz działania realizowane w ramach programu „Horyzont 2020” i na podstawie rozporządzenia Rady (Euratom) nr 1314/2013 ⁽⁴⁾. Fundusz nie powinien obejmować programów zarządzanych przez organy inne niż organy finansujące Unii.
- (31) W celu zwiększenia przejrzystości należy opublikować nazwiska ekspertów, którzy wspomogli Komisję lub stosowne organy finansujące w stosowaniu niniejszego rozporządzenia. Jeżeli publikacja nazwiska zagrażałaby bezpieczeństwu lub integralności cielesnej eksperta lub stanowiłaby nieuzasadnione naruszenie jego prywatności, Komisja lub organy finansujące powinny mieć możliwość powstrzymania się od publikacji takiego nazwiska.
- (32) Dane osobowe dotyczące ekspertów powinny być przetwarzane zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 45/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽⁵⁾.
- (33) Należy ustanowić przepisy dotyczące wykorzystania i upowszechniania wyników w celu zapewnienia stosownej ochrony, wykorzystania i upowszechniania tych wyników przez uczestników, oraz zapewnienia możliwości dodatkowych warunków wykorzystania w dziedzinach o strategicznym znaczeniu dla Europy. Uczestnicy, którzy otrzymali finansowanie unijne, i którzy planują wykorzystać wyniki uzyskane dzięki takiemu finansowaniu przede wszystkim w państwach trzecich niestowarzyszonych z programem „Horyzont 2020”, powinni wskazać, w jaki sposób finansowanie zapewnione przez Unię przyczyni się do ogólnej konkurencyjności Europy (zasada wzajemności), jak ustanowiono w umowie o udzielenie dotacji.
- (34) W przypadku badań, które mogą prowadzić do opracowania nowatorskiej technologii medycznej (takich jak leki, szczepionki i diagnostyka medyczna) należy, w razie potrzeby, podjąć środki w celu zapewnienia natychmiastowego wykorzystania i upowszechnienia wyników.
- (35) Mimo powodzenia istniejących dłużnych i kapitałowych instrumentów finansowych Unii na rzecz działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej oraz na rzecz wzrostu, dostęp do finansowania ryzyka jest wciąż kwestią kluczową, w szczególności dla innowacyjnych MŚP. Aby umożliwić jak najskuteczniejsze wykorzystanie instrumentów dłużnych i kapitałowych, należy dopuścić łączenie ich ze sobą oraz z dotacjami przyznawanymi w ramach budżetu Unii, w tym w ramach programu „Horyzont 2020”. Co więcej, Komisja powinna w szczególności zapewnić ciągłość mechanizmu finansowania opartego na podziale ryzyka ustanowionego decyzją nr 1982/2006/WE oraz ukierunkowanej na wczesną fazę rozwoju przedsiębiorstwa części Instrumentu na rzecz Wysokiego Wzrostu i Innowacji w MŚP („GIF1”) ustanowionego decyzją nr 1639/2006/WE poprzez będące ich następcami dłużne i kapitałowe instrumenty finansowe w ramach programu „Horyzont 2020”, a mianowicie odpowiednio „Instrument pożyczkowo-gwarancyjny Unii na rzecz badań naukowych i innowacji” oraz „Instrumenty kapitałowe Unii w zakresie badań naukowych i innowacji”. W tym kontekście dochody i spłaty pochodzące z któregośkolwiek z tych instrumentów finansowych powinny bezpośrednio zasilać instrumenty finansowe ustanowione w ramach programu „Horyzont 2020”].
- (36) Komisja powinna zapewnić wystarczającą komplementarność między instrumentem MŚP w ramach programu „Horyzont 2020” i instrumentami finansowymi w ramach programu „Horyzont 2020” a programem COSME ustanowionym na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1287/2013 ⁽⁶⁾, jak również z systemami i instrumentami ustanowionymi wspólnie z państwami członkowskimi, takimi jak wspólny program Eurostars ⁽⁷⁾.
- (37) Z uwagi na kwestie pewności prawnej i jasności należy uchylić rozporządzenie (WE) nr 1906/2006.
-
- ⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. ustanawiające zasady uczestnictwa przedsiębiorstw, ośrodków badawczych i uczelni wyższych w działaniach prowadzonych w ramach siódmego programu ramowego oraz zasady upowszechniania wyników badań (2007–2013) (Dz.U. L 391 z 30.12.2006, s. 1).
- ⁽²⁾ Decyzja Rady 2006/970/Euratom z dnia 18 grudnia 2006 r. dotycząca siódmego programu ramowego Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (Euratom) w zakresie działań badawczych i szkoleniowych w dziedzinie jądrowej (2007–2011) (Dz.U. L 400 z 30.12.2006, s. 60).
- ⁽³⁾ 2012/93/Euratom: Decyzja Rady z dnia 19 grudnia 2011 r. ustanawiająca program ramowy Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (2012–2013) (Dz.U. L 47 z 18.2.2012, s. 25).
- ⁽⁴⁾ Rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1314/2013 dotyczącego programu badawczo-szkoleniowego Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (2014–2018) uzupełniającego program „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (Zob. s. 948 niniejszego Dziennika Urzędowego).
- ⁽⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2000 r. o ochronie osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje i organy wspólnotowe i o swobodnym przepływie takich danych (Dz.U. L 8 z 12.1.2001, s. 1).
- ⁽⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1287/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające Program na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (2014–2020) ora uchylające decyzję nr 1639/2006/WE (Zob. s. 33 niniejszego Dziennika Urzędowego).
- ⁽⁷⁾ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 743/2008/WE z dnia 9 lipca 2008 r. dotycząca udziału Wspólnoty w podjętym przez kilka państw członkowskich programie badawczo-rozwojowym mającym na celu wsparcie małych i średnich przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie badań i rozwoju (Dz.U. L 201 z 30.7.2008, s. 58).

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

TYTUŁ I

PRZEPISY WPROWADZAJĄCE

Artykuł 1

Przedmiot i zakres stosowania

1. Niniejsze rozporządzenie określa szczegółowe zasady uczestnictwa w działaniach pośrednich podejmowanych zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1291/2013, w tym zasady uczestnictwa w działaniach pośrednich finansowanych przez organy finansujące zgodnie z art. 9 ust. 2 tego rozporządzenia.

Niniejsze rozporządzenie określa również zasady dotyczące wykorzystania i upowszechniania wyników.

2. Z zastrzeżeniem przepisów szczegółowych określonych w niniejszym rozporządzeniu, zastosowanie mają stosowne przepisy rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 oraz rozporządzenia (UE) nr 1268/2012.

3. Rozporządzenie (WE) nr 294/2008 lub jakikolwiek akt podstawowy, który powierza zadania związane z wykonaniem budżetu organowi finansującemu na podstawie art. 185 TFUE, można ustanowić przepisy odbiegające od przepisów określonych w niniejszym rozporządzeniu. Aby uwzględnić ich szczególne potrzeby operacyjne określone w ramach właściwego prawnego aktu podstawowego, Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktów delegowanych zgodnie z art. 56 w odniesieniu do organów finansujących ustanowionych na podstawie art. 187 TFUE w sprawie:

a) warunków uczestnictwa w zaproszeniach do składania wniosków ogłaszanych przez organy finansujące prowadzące działalność w dziedzinie aeronautyki, tak by ograniczyć minimalną liczbę uczestników określoną w art. 9 ust. 1;

b) zasad kwalifikowalności do finansowania, jak określono w art. 10, umożliwiających organom finansującym prowadzącym działalność w dziedzinie przemysłu opartego na surowcach pochodzenia biologicznego oraz w dziedzinie leków innowacyjnych ograniczenie kwalifikowalności do finansowania do określonych rodzajów uczestników;

c) przepisów dotyczących wykorzystania i upowszechniania wyników umożliwiających organom finansującym prowadzącym działalność w dziedzinie leków innowacyjnych do:

(i) rozszerzenia możliwości przenoszenia własności wyników i istniejącej wiedzy oraz udostępniania ich na licencji w odniesieniu do podmiotów powiązanych, nabywców oraz wszelkich podmiotów będących ich

następcami, zgodnie z umową o udzielenie dotacji i bez zgody innych uczestników, o czym mowa w art. 44 ust. 1 i 2;

(ii) dopuszczenia szczegółowych umów dotyczących praw dostępu do istniejącej wiedzy służących opracowywaniu wyników do celów handlowych lub komercjalizacji wyników (wykorzystanie bezpośrednie), o czym mowa w art. 48 ust. 2 - 4;

(iii) uzupełnienia przepisów poprzez wprowadzenie przepisów dotyczących własności danych, wiedzy i informacji, które znajdują się poza zakresem celów danego działania i nie są potrzebne do realizacji i wykorzystania tego działania (poboczne), oraz dostępu do takich danych, wiedzy i informacji, o czym mowa w art. 41 ust. 2 oraz w art. 45 - 48;

(iv) rozszerzenia przepisów dotyczących wykorzystania do celów innych niż realizacja działania (zastosowanie do celów badawczych) lub opracowywanie wyników do celów handlowych lub komercjalizacji wyników (wykorzystanie bezpośrednie), o czym mowa w art. 48;

(v) określenia szczegółowych kryteriów dopuszczających udzielanie sublicencji przez jednego uczestnika drugiemu uczestnikowi tego samego działania, o czym mowa w art. 46 ust. 2;

(vi) rozszerzenia, w oparciu o warunki określone w umowie konsorcyjnej, o której mowa w art. 24 ust. 2, praw dostępu uczestników, ich podmiotów powiązanych i stron trzecich występujących w roli licencjobiorców do wyników lub istniejącej wiedzy do celów innych niż realizacja działania (zastosowanie do celów badawczych) na odpowiednich warunkach, w tym warunkach finansowych, lub opracowywanie wyników do celów handlowych lub komercjalizacja wyników (wykorzystanie bezpośrednie), o czym mowa w art. 46 - 48;

(vii) uzależnienia praw dostępu do celów bezpośredniego wykorzystania od zawarcia umowy między uczestnikami, których to dotyczy, o czym mowa w art. 48;

(viii) nadania charakteru fakultatywnego upowszechnianiu poprzez publikacje naukowe w formie swobodnego dostępu, o czym mowa w art. 43 ust. 2;

d) finansowania działań, umożliwiającego organom finansującym w dziedzinie części i systemów elektronicznych stosowanie stawek zwrotu kosztów innych niż te określone w art. 28 ust. 3, w przypadkach gdy co najmniej jedno państwo członkowskie współfinansuje jednego z uczestników lub jedno z działań.

Organ finansujący któremu powierzono zadania związane z wykonaniem budżetu na podstawie art. 58 ust. 1 lit c) ppkt (i) i (ii) rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 może – z zastrzeżeniem zgody Komisji – stosować przepisy odbiegające od przepisów określonych w niniejszym rozporządzeniu, jeśli wymagają tego jego szczególne potrzeby operacyjne.

4. Niniejsze rozporządzenie nie ma zastosowania do działań bezpośrednich prowadzonych przez Wspólne Centrum Badawcze (JRC).

Artykuł 2

Definicje

1. Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

- (1) „*prawa dostępu*” oznaczają prawa do korzystania z wyników lub istniejącej wiedzy na warunkach określonych zgodnie z niniejszym rozporządzeniem;
- (2) „*podmiot powiązany*” oznacza każdy podmiot prawny znajdujący się pod bezpośrednią lub pośrednią kontrolą uczestnika lub pod tą samą bezpośrednią lub pośrednią kontrolą, co uczestnik bądź też każdy podmiot prawny bezpośrednio lub pośrednio kontrolujący uczestnika. Kontrola może przyjąć dowolną z form określonych w art. 8 ust. 2;
- (3) „*państwo stowarzyszone*” oznacza państwo trzecie, które jest stroną umowy międzynarodowej z Unią, określone w art. 7 rozporządzenia (UE) nr 1291/2013;
- (4) „*istniejąca wiedza*” oznacza wszelkie dane, know-how lub informacje, bez względu na ich formę lub charakter, materialne lub niematerialne, w tym wszelkie prawa, takie jak prawa własności intelektualnej, które (i) znajdują się w posiadaniu uczestników przed ich przystąpieniem do działania, (ii) są potrzebne do przeprowadzenia działania lub do wykorzystania wyników działania; oraz (iii) są określone przez uczestników zgodnie z art. 45;
- (5) „*akt podstawowy*” oznacza akt prawny przyjęty przez instytucje Unii w formie rozporządzenia, dyrektywy lub decyzji w rozumieniu art. 288 TFUE, ustanawiający podstawę prawną działania;
- (6) „*działanie innowacyjne*” oznacza działanie polegające głównie na działalności mającej bezpośrednio na celu opracowywanie planów produkcyjnych i systemów lub projektów nowych, zmienionych lub ulepszonych produktów, procesów lub usług. Do tych celów działalność taka może obejmować przygotowywanie prototypów, testowanie, demonstrację, pilotaż, walidację produktów na dużą skalę i powielanie rynkowe;

(7) „*działania koordynacyjne i wspierające*” oznaczają działania składające się przede wszystkim ze środków towarzyszących, takie jak standaryzacja, upowszechnianie, podnoszenie świadomości i komunikacja, tworzenie sieci kontaktów, usługi koordynacji lub wsparcia, dialogi polityczne i wzajemne uczenie się oraz badania, w tym badania projektowe na potrzeby nowej infrastruktury; mogą także obejmować działania uzupełniające w zakresie nawiązywania kontaktów i koordynowania programów w różnych państwach;

(8) „*upowszechnianie*” oznacza publiczne ujawnienie wyników przy wykorzystaniu wszelkich stosownych środków (inaczej niż w rezultacie ochrony lub wykorzystania wyników), w tym poprzez publikacje naukowe w dowolnym medium;

(9) „*wykorzystanie*” oznacza zastosowanie wyników do dalszej działalności badawczej, innej niż działalność objęta danym działaniem, lub w celu opracowania, stworzenia i wprowadzenia do obrotu produktu lub procesu bądź w celu stworzenia i świadczenia usługi, lub działania w zakresie normalizacji;

(10) „*sprawiedliwe i rozsądne warunki*” oznaczają odpowiednie warunki, w tym możliwe warunki finansowe lub warunki udzielania nieodpłatnego, uwzględniające konkretne okoliczności wniosku o prawa dostępu, na przykład rzeczywistą lub potencjalną wartość wyników lub istniejącej wiedzy, których dotyczy wnioski o prawa dostępu, lub zakres, czas trwania lub inne cechy przewidzianego wykorzystania;

(11) „*organ finansujący*” oznacza organ lub władzę, inną niż Komisja, o których mowa w art. 58 ust. 1 lit. c) rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012, której Komisja powierzyła zadania związane z wykonaniem budżetu zgodnie z art. 9 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1291/2013;

(12) „*międzynarodowa organizacja o znaczeniu europejskim*” oznacza organizację międzynarodową, której większość członków stanowią państwa członkowskie lub państwa stowarzyszone i której głównym celem jest wspieranie współpracy naukowej i technologicznej w Europie;

(13) „*podmiot prawny*” oznacza każdą osobę fizyczną lub osobę prawną utworzoną – i uznawaną za taką – na mocy prawa krajowego, unijnego lub międzynarodowego, która ma osobowość prawną oraz zdolność do czynności prawnych;

(14) „*podmiot prawny o charakterze niezarobkowym*” oznacza podmiot prawny, którego celem z racji formy prawnej nie jest osiąganie zysku lub który ma prawne lub statutowe zobowiązanie do niedystrybuowania zysków między udziałowców lub indywidualnych członków;

- (15) „uczestnik” oznacza każdy podmiot prawny realizujący działanie lub część działania na mocy rozporządzenia (UE) nr 1291/2013, mający prawa i obowiązki w stosunku do Unii lub innego organu finansującego zgodnie niniejszym rozporządzeniem;
- (16) „działanie w zakresie współfinansowania programu” oznacza działanie finansowane poprzez dotację, którego głównym celem jest uzupełnianie indywidualnych zaproszeń do składania wniosków lub programów finansowanych przez podmioty inne niż organy finansujące Unii, zarządzające programami badawczymi i innowacyjnymi. Działanie w zakresie współfinansowania programu może także obejmować działania uzupełniające, takie jak tworzenie sieci kontaktów i koordynacja programów w różnych państwach;
- (17) „przedkomercyjne zamówienia publiczne” oznaczają zamawianie usług badawczych i rozwojowych obejmujące podział ryzyka i korzyści na warunkach rynkowych oraz rozwój konkurencyjny w etapach, przy czym zamówione usługi badań i rozwoju są wyraźnie oddzielone od etapu komercyjnego rozpowszechniania produktów końcowych;
- (18) „zamówienia publiczne na innowacyjne rozwiązania” oznaczają zamówienia, w których instytucje zamawiające odgrywają rolę pierwszego nabywcy innowacyjnych towarów lub usług, które nie są jeszcze dostępne komercyjnie na dużą skalę, przy czym to podejście może obejmować badania zgodności;
- (19) „wyniki” oznaczają wszelkie materialne lub niematerialne efekty działania, takie jak dane, wiedzę lub informacje, powstałe podczas działania, bez względu na ich formę lub charakter, niezależnie od tego, czy mogą być one chronione czy nie, a także wszelkie powiązane z nimi prawa, w tym prawa własności intelektualnej;
- (20) „MŚP” oznaczają mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa w rozumieniu zalecenia Komisji 2003/361/WE⁽¹⁾.
- (21) „program prac” oznacza dokument przyjęty przez Komisję dla celów realizacji programu szczegółowego zgodnie z art. 5 decyzji Rady 2013/743/UE⁽²⁾;
- (22) „plan prac” oznacza dokument podobny do programu prac Komisji przyjęty przez organy finansujące, którym powierzono realizację części programu „Horyzont 2020” zgodnie z art. 9 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1291/2013.

⁽¹⁾ Zalecenie Komisji 2003/361/WE z dnia 6 maja dotyczące definicji mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. L 124 z 20.5.2003, s. 36).

⁽²⁾ Decyzja Rady 2013/743/UE z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiająca program szczegółowy wdrażający Horyzont 2020 - program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (2014 -2020) (Zob. s. 965 niniejszego Dziennika Urzędowego)

2. Do celów niniejszego rozporządzenia podmiot nieposiadający osobowości prawnej na mocy stosownych przepisów krajowych uważa się za zrównany z podmiotem prawnym, pod warunkiem że spełniono warunki określone w art. 131 ust. 2 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 oraz w art. 198 rozporządzenia (UE) nr 1268/2012.

3. Do celów niniejszego rozporządzenia za organy finansujące nie uważa się odbiorców dotacji.

Artykuł 3

Poufność

Z zastrzeżeniem warunków określonych w umowach, decyzjach lub kontraktach wykonawczych, zachowuje się poufność wszelkich danych, wiedzy oraz informacji przekazywanych w ramach działania jako poufne, z należyтым uwzględnieniem przepisów Unii dotyczących ochrony informacji niejawnych i dostępu do nich.

Artykuł 4

Udostępniane informacje

1. Bez uszczerbku dla art. 3 Komisja na żądanie udostępnia instytucjom, organom, urzędom i agencjom Unii, każdemu państwu członkowskiemu lub państwu stowarzyszonemu wszelkie posiadane przez nią użyteczne informacje dotyczące wyników uzyskanych w ramach działania przez uczestnika, który otrzymał finansowanie unijne, pod warunkiem spełnienia obu następujących warunków:

- odnośne informacje są istotne z punktu widzenia porządku publicznego;
- uczestnicy nie przedstawili należycie uzasadnionych i wystarczających powodów nieudostępnienia odnośnych informacji.

W przypadku działań związanych z celem szczegółowym „Bezpieczne społeczeństwa – ochrona wolności i bezpieczeństwa Europy i jej obywateli” Komisja, na wniosek, udostępnia instytucjom, organom, urzędom lub agencjom Unii lub organom krajowym państw członkowskich wszelkie posiadane przez nią użyteczne informacje dotyczące wyników uzyskanych w ramach działania przez uczestnika, który otrzymał finansowanie unijne. Komisja informuje uczestnika o takim udostępnieniu. Jeżeli państwo członkowskie lub instytucja, organ, urząd lub agencja Unii złoży wniosek o podanie takich informacji, Komisja powiadamia o tym fakcie także wszystkie państwa członkowskie.

2. Udostępnienie informacji zgodnie z ust. 1 nie przenosi praw ani zobowiązań Komisji lub uczestników na odbiorcę informacji. O ile jednak takie informacje nie zostaną upublicznione lub udostępnione publicznie przez uczestników bądź nie zostaną przekazane Komisji bez zastrzeżeń dotyczących poufności, odbiorca informacji traktuje je jako poufne. W odniesieniu do informacji niejawnych stosuje się zasady Komisji dotyczące bezpieczeństwa.

Artykuł 5

Wytyczne i informacje dla potencjalnych uczestników

Zgodnie z rozporządzeniem (UE, Euratom) nr 966/2012 oraz rozporządzeniem (UE) nr 1268/2012 Komisja lub odpowiedni organ finansujący zapewnia, by w momencie opublikowania zaproszenia do składania wniosków wszystkim potencjalnym uczestnikom udostępniono wystarczające wytyczne i informacje, w szczególności stosowny wzór umowy o udzielenie dotacji.

TYTUŁ II

ZASADY UCZESTNICTWA

ROZDZIAŁ I

Przepisy ogólne

Artykuł 6

Formy finansowania

Zgodnie z art. 10 rozporządzenia (UE) nr 1291/2013, finansowanie może przyjąć jedną lub kilka form przewidzianych w rozporządzeniu (UE, Euratom) nr 966/2012, w szczególności dotacji, nagród, zamówień publicznych lub instrumentów finansowych.

Artykuł 7

Podmioty prawne mogące uczestniczyć w działaniach

1. Wszelkie podmioty prawne, bez względu na siedzibę lub organizację międzynarodowe mogą uczestniczyć w działaniu, o ile spełniają warunki określone w niniejszym rozporządzeniu, łącznie z ewentualnymi warunkami określonymi w odnośnym programie lub planie prac.

2. Stosowny program prac może ograniczać uczestnictwo podmiotów prawnych mających siedzibę w państwach trzecich w programie „Horyzont 2020” lub jego częściach, jeżeli warunki uczestnictwa podmiotów prawnych z państw członkowskich lub ich lokalnych podmiotów powiązanych mających siedzibę w państwie trzecim w programach badawczych i innowacyjnych państwa trzeciego uznaje się za szkodliwe dla interesów Unii.

3. Stosowny program lub plan prac może wykluczać podmioty, które nie są w stanie dostarczyć satysfakcjonujących gwarancji bezpieczeństwa, w tym w odniesieniu do poświadczenia bezpieczeństwa osobowego pracowników, jeżeli jest to uzasadnione względami ochrony.

4. JRC może uczestniczyć w działaniach z zachowaniem tych samych praw i obowiązków, co podmiot prawny mający siedzibę w państwie członkowskim.

Artykuł 8

Niezależność

1. Dwa podmioty prawne uważa się za niezależne od siebie, jeżeli żaden z nich nie znajduje się pod bezpośrednią lub

pośrednią kontrolą drugiego ani pod bezpośrednią lub pośrednią kontrolą tego samego podmiotu trzeciego.

2. Do celów ust. 1 kontrola może, w szczególności, przyjąć jedną z następujących form:

- a) bezpośrednie lub pośrednie posiadanie udziału przekraczającego 50 % wartości nominalnej wyemitowanego kapitału zakładowego przedmiotowego podmiotu prawnego lub posiadanie większości praw głosu akcjonariuszy lub wspólników tego podmiotu;
- b) bezpośrednie lub pośrednie posiadanie faktycznych lub wynikających z prawa uprawnień decyzyjnych w przedmiotowym podmiocie prawnym.

3. Do celów ust. 1, następujących związków między podmiotami prawnymi nie uważa się jednak za ustanawiające stosunek kontroli:

- a) ta sama publiczna spółka inwestycyjna, ten sam inwestor instytucjonalny lub ta sama spółka kapitału podwyższonego ryzyka posiada bezpośredni lub pośredni udział przekraczający 50 % wartości nominalnej wyemitowanego kapitału zakładowego lub większość praw głosu akcjonariuszy lub wspólników;
- b) właścicielem przedmiotowych podmiotów prawnych lub podmiotem sprawującym nadzór nad nimi jest ten sam organ publiczny.

ROZDZIAŁ II

Dotacje

Sekcja I

Procedura udzielania dotacji

Artykuł 9

Warunki udziału

1. Spełnione są następujące warunki minimalne:

- a) w działaniu biorą udział co najmniej trzy podmioty prawne;
- b) każdy z trzech podmiotów prawnych ma siedzibę w innym państwie członkowskim lub państwie stowarzyszonym; oraz
- c) trzy podmioty prawne, o których mowa w lit. b) są od siebie niezależne w rozumieniu art. 8.

2. Do celów ust. 1, jeżeli jednym z uczestników jest JRC, międzynarodowa organizacja o znaczeniu europejskim lub podmiot utworzony na mocy prawa unijnego, uważa się, że taki podmiot ma siedzibę w państwie członkowskim lub państwie stowarzyszonym innym niż jakiekolwiek państwo członkowskie lub państwo stowarzyszone, w którym siedzibę ma inny uczestnik tego samego działania.

3. Na zasadzie odstępstwa od ust. 1, minimalnym warunkiem jest udział jednego podmiotu prawnego mającego siedzibę w państwie członkowskim lub państwie stowarzyszonym w przypadku:

- a) działań w zakresie badań pionierskich Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych (ERBN);
- b) instrumentu MŚP – jeśli działanie ma wyraźną europejską wartość dodaną;
- c) działania w zakresie współfinansowania programu; oraz
- d) w uzasadnionych przypadkach określonych w programie lub planie prac..

4. Na zasadzie odstępstwa od ust. 1, w przypadku działań koordynacyjnych i wspierających oraz działań w zakresie szkoleń i mobilności, minimalnym warunkiem jest udział jednego podmiotu prawnego.

5. Jeżeli jest to właściwe i należyte uzasadnione, programy lub plany prac mogą określać dodatkowe warunki odpowiadające szczególnym wymogom polityki lub charakterowi i celom działania, w tym m.in. warunki odnoszące się do liczby uczestników, typu uczestników i ich siedziby.

Artykuł 10

Kwalifikowanie do finansowania

1. Do finansowania Unii kwalifikują się następujący uczestnicy:

- a) każdy podmiot prawny mający siedzibę w państwie członkowskim lub państwie stowarzyszonym bądź utworzony na mocy prawa Unii;
- b) każda międzynarodowa organizacja o znaczeniu europejskim;
- c) każdy podmiot prawny mający siedzibę w państwie trzecim określonym w programie prac.

2. W przypadku uczestnictwa organizacji międzynarodowej lub uczestnictwa podmiotu prawnego mającego siedzibę w państwie trzecim, które nie są uprawnione do otrzymywania finansowania zgodnie z ust. 1, finansowanie Unii może zostać przyznane pod warunkiem spełnienia co najmniej jednego z poniższych warunków:

- a) uczestnictwo uważa się za istotne dla realizacji działania przez Komisję lub odpowiedni organ finansujący;
- b) takie finansowanie przewidziano w dwustronnej umowie o współpracy naukowo-technicznej lub w innej umowie zawartej między Unią a organizacją międzynarodową lub,

w przypadku podmiotów mających siedziby w państwach trzecich, państwem, w którym podmiot prawny ma swoją siedzibę.

Artykuł 11

Zaproszenia do składania wniosków

1. Zaproszenia do składania wniosków ogłasza się zgodnie z rozporządzeniem (UE, Euratom) nr 966/2012 oraz rozporządzeniem (UE) nr 1268/2012, z uwzględnieniem w szczególności potrzeby przejrzystości i niedyskryminacji oraz potrzeby elastyczności właściwej z uwagi na zróżnicowany charakter sektorów badań naukowych i innowacji.

2. W drodze wyjątku i bez uszczerbku dla innych przypadków przewidzianych w rozporządzeniu (UE, Euratom) nr 966/2012 oraz w rozporządzeniu (UE) nr 1268/2012 zaproszenia do składania wniosków nie są publikowane dla działań koordynacyjnych i wspierających oraz działań w zakresie współfinansowania programu prowadzonych przez podmioty prawne określone w programach lub planach prac, pod warunkiem, że działanie nie jest objęte zakresem zaproszenia do składania wniosków.

3. Zgodnie ze stosownymi przepisami rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 oraz rozporządzenia (UE) nr 1268/2012 zapewnia się wystarczającą ilość czasu na przygotowanie wniosków, zawiadamiając z rozsądnym wyprzedzeniem o przyszłych zaproszeniach do składania wniosków poprzez publikowanie programu prac, oraz planując rozsądny okres czasu między opublikowaniem zaproszenia do składania wniosków a terminem składania wniosków.

Artykuł 12

Wspólne zaproszenia z państwami trzecimi lub z organizacjami międzynarodowymi

1. W celu wspólnego finansowania działań w priorytetowych obszarach wspólnego zainteresowania i spodziewanych wzajemnych korzyści, gdy istnieje wyraźna wartość dodana dla Unii, można ogłaszać wspólne zaproszenia do składania wniosków z państwami trzecimi lub z ich organizacjami naukowo-technicznymi oraz agencjami lub z organizacjami międzynarodowymi. Ocena i wybór wniosków odbywają się w drodze uzgodnionych wspólnych procedur oceny i wyboru. Takie procedury oceny i wyboru gwarantują zgodność z zasadami określonymi w tytule VI rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 oraz angażują zrównoważoną grupę niezależnych ekspertów wyznaczonych przez każdą ze stron.

2. Podmioty prawne otrzymujące finansowanie Unii zawierają umowę o udzielenie dotacji z Unią lub stosownym organem finansującym. Umowa o udzielenie dotacji obejmuje opis prac, które mają zostać wykonane przez tych uczestników oraz przez uczestniczące podmioty prawne z zaangażowanych państw trzecich.

3. Podmioty prawne otrzymujące finansowanie Unii zawierają umowę o koordynacji z uczestniczącymi podmiotami prawnymi otrzymującymi finansowanie z odnośnych państw trzecich lub organizacji międzynarodowych.

Artykuł 13

Wnioski

1. Wnioski obejmują projekt planu wykorzystania i upowszechniania wyników, jeżeli przewiduje to program lub plan prac.
2. Wszystkie wnioski o finansowanie badań naukowych przy wykorzystaniu ludzkich zarodkowych komórek macierzystych zawierają w stosownych przypadkach informacje dotyczące środków w zakresie zezwoleń i kontroli, jakie zostaną przyjęte przez właściwe organy zainteresowanych państw członkowskich, jak również informacje dotyczące zatwierdzeń w zakresie zgodności z zasadami etycznymi, które zostaną wydane. Instytucje, organizacje i naukowcy podlegają rygorystycznemu systemowi zezwoleń i kontroli w zakresie pozyskiwania ludzkich zarodkowych komórek macierzystych, zgodnie z ramami prawnymi zainteresowanych państw członkowskich.
3. Wniosek naruszający podstawowe zasady etyczne lub powiązane właściwe przepisy, lub niespełniający warunków określonych w decyzji nr /2013/UE, programie prac, planie prac lub w zaproszeniu do składania wniosków może zostać w każdym momencie wykluczony z procedury oceny, wyboru i przyznania dotacji.
4. W stosownych przypadkach i gdy określono tak w programie prac lub planie prac, we wnioskach wyjaśnia się, w jaki sposób i do jakiego stopnia analiza pod kątem płci jest istotna dla planowanego projektu.

Artykuł 14

Ocena etyczna

1. Komisja systematycznie prowadzi ocenę etyczną wniosków obejmujących kwestie etyczne. Podczas tej oceny weryfikuje się poszanowanie zasad etycznych i przepisów oraz, w przypadku badań prowadzonych poza Unią, weryfikuje się, czy te same badania naukowe byłyby dozwolone w państwie członkowskim.
2. Komisja czuwa nad tym, by proces oceny etycznej był jak najbardziej przejrzysty oraz by był prowadzony terminowo, nie dopuszczając, w miarę możliwości, do ponownego składania dokumentów.

Artykuł 15

Kryteria wyboru i przyznania dotacji

1. Oceny złożonych wniosków dokonuje się w oparciu o następujące kryteria udzielania:
 - a) doskonałość;
 - b) oddziaływanie;
 - c) jakość i skuteczność realizacji.
2. Do wniosków dotyczących działań w zakresie badań pionierskich ERBN zastosowanie ma wyłączne kryterium, o którym mowa w ust. 1 lit. a).

3. W przypadku wniosków dotyczących działań innowacyjnych kryterium, o którym mowa w ust. 1 lit. b) można nadać większą wagę.

4. Program lub plan prac zawiera szczegółowe informacje dotyczące stosowania kryteriów udzielania dotacji określonych w ust. 1, a także ich wagi i progi.

5. Komisja uwzględni możliwość zastosowania dwuetapowej procedury składania wniosków przewidzianej w rozporządzeniu (UE, Euratom) nr 966/2012 oraz rozporządzeniu (UE) nr 1268/2012, jeśli jest to odpowiednie i zgodne z celami zaproszenia do składania wniosków.

6. Wnioski klasyfikuje się w kolejności odpowiadającej wynikom oceny. Na podstawie tej klasyfikacji dokonuje się wyboru.

7. Oceny dokonują niezależni eksperci.

8. W przypadku podmiotu prawnego, o którym mowa w art. 11 ust. 2, lub w innych należycie uzasadnionych wyjątkowych okolicznościach ocena może zostać przeprowadzona w inny sposób niż zgodnie z ust. 7. W każdym przypadku takiej oceny Komisja przekazuje państwom członkowskim szczegółowe informacje na temat zastosowanej procedury oceny i jej wyniku.

9. W przypadkach, gdy kwota finansowania Unii na działanie jest równa 500 000 EUR lub wyższa Komisja lub odpowiedni organ finansujący weryfikuje z wyprzedzeniem, w sposób zgodny z prawem krajowym, wyłącznie zdolność finansową koordynatorów. Ponadto, jeżeli na podstawie dostępnych informacji istnieją uzasadnione wątpliwości co do zdolności finansowej koordynatora lub innych uczestników, Komisja lub odpowiedni organ finansujący weryfikuje ich zdolność finansową.

10. Nie weryfikuje się zdolności finansowej ani w przypadku podmiotów prawnych, których zdolność gwarantuje państwo członkowskie lub państwo stowarzyszone, ani w przypadku instytucji szkolnictwa wyższego i średniego.

11. Zdolność finansowa może być gwarantowana przez inny podmiot prawny, którego zdolność finansowa jest z kolei weryfikowana zgodnie z ust. 9.

Artykuł 16

Procedura przeglądu oceny

1. Komisja lub odpowiedni organ finansujący stosuje przejrzystą procedurę przeglądu procesu oceny w przypadku wnioskodawców, którzy uważają, że ocena ich wniosków nie została przeprowadzona zgodnie z procedurami określonymi w niniejszym rozporządzeniu, stosownym programie, planie prac lub w zaproszeniu do składania wniosków.

2. Wniosek o dokonanie przeglądu oceny jest związany z konkretnym wnioskiem o udzielenie dotacji oraz zostaje złożony przez koordynatora wniosku o udzielenie dotacji w ciągu 30 dni od dnia, w którym Komisja lub odpowiedni organ finansujący poinformowały koordynatora o wynikach oceny.

3. Komisja lub odpowiedni organ finansujący są odpowiedzialni za rozpatrzenie wniosku, o którym mowa w ust. 2. Czynność ta obejmuje tylko aspekty proceduralne oceny, nie zaś kwestie merytoryczne wniosku.

4. Komitet ds. przeglądu procesu oceny, w którego skład wchodzi pracownicy Komisji lub pracownicy stosownego organu finansującego wydaje opinię na temat aspektów proceduralnych procesu oceny. Przewodniczy mu urzędnik Komisji lub stosownego organu finansującego z departamentu innego niż departament odpowiedzialny za zaproszenie do składania wniosków. Komitet może zalecić:

a) ponowną ocenę wniosku przede wszystkim przez oceniających, którzy nie brali udziału w poprzedniej ocenie;

b) potwierdzenie pierwotnej oceny

5. Na podstawie zalecenia, o którym mowa w ust. 4 Komisja lub odpowiedni organ finansujący wydaje decyzję i powiadamia koordynatora wniosku. Komisja lub odpowiedni organ finansujący podejmuje decyzję bez zbędnej zwłoki.

6. Procedura przeglądu nie powoduje opóźnień procesu wyboru wniosków niepodlegających przeglądowi.

7. Procedura przeglądu nie wyklucza podjęcia przez uczestnika jakichkolwiek innych działań zgodnie z prawem Unii.

Artykuł 17

Zapytania i skargi

1. Komisja zapewnia istnienie procedury umożliwiającej uczestnikom składanie zapytań lub skarg dotyczących ich udziału w programie „Horyzont 2020”.

2. Komisja zapewnia udostępnienie wszystkim uczestnikom oraz opublikowanie w Internecie informacji dotyczących procedury zgłaszania wątpliwości, pytań lub skarg.

Artykuł 18

Umowa o udzieleniu dotacji

1. Komisja, w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi, przygotowuje wzór umów o udzielenie dotacji zawieranych przez Komisję lub odpowiedni organ finansujący i

uczestników zgodnie z niniejszym rozporządzeniem. W przypadku konieczności wprowadzenia znacznych zmian do wzoru umowy o udzielenie dotacji, Komisja, w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi, dokonuje odpowiedniego przeglądu wzoru.

2. Komisja lub odpowiedni organ finansujący zawiera z uczestnikami umowę o udzielenie dotacji. Usunięcie podmiotu lub zastąpienie go innym przed podpisaniem umowy o udzielenie dotacji jest stosownie uzasadniane.

3. Umowa o udzielenie dotacji określa prawa i obowiązki uczestników, a także Komisji lub stosownych organów finansujących, zgodnie z niniejszym rozporządzeniem. Ustanawia także prawa i obowiązki podmiotów prawnych, które stają się uczestnikami podczas realizacji działań, a także rolę i zadania koordynatora konsorcjum.

4. Na podstawie wymogu zawartego w programie lub planie prac umowa o udzielenie dotacji może określać prawa i obowiązki uczestników w zakresie praw dostępu, wykorzystania i upowszechniania, dodatkowe w stosunku do praw i obowiązków określonych w niniejszym rozporządzeniu.

5. W stosownych przypadkach i w miarę możliwości umowa o udzielenie dotacji uwzględnia ogólne zasady zawarte w zaleceniu Komisji w sprawie Europejskiej karty naukowca i Kodeksu postępowania przy rekrutacji pracowników naukowych oraz zasady dotyczące rzetelności badań, zalecenie Komisji w sprawie zarządzania własnością intelektualną w przypadku działań z zakresu transferu wiedzy oraz Kodeks postępowania dla uniwersytetów i innych publicznych instytucji badawczych, a także zasadę równości płci zawartą w art. 16 rozporządzenia (UE) nr 1291/2013.

6. Umowa o udzielenie dotacji zawiera, w stosownych przypadkach, przepisy zapewniające poszanowanie zasad etyki, w tym przewidujące ustanowienie niezależnej komisji etycznej oraz prawo Komisji do przeprowadzania audytu w zakresie etyki przez niezależnych ekspertów.

7. W należycie uzasadnionych przypadkach poszczególne dotacje na działania mogą stanowić część partnerstwa ramowego zgodnie z rozporządzeniem (UE, Euratom) nr 966/2012 i rozporządzenia (UE) nr 1268/2012.

Artykuł 19

Decyzje o udzieleniu dotacji

W stosownych i należycie uzasadnionych przypadkach Komisja, zgodnie z art. 121 ust. 1 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012, lub odpowiedni organ finansujący, może, zamiast zawierania umów o udzielenie dotacji, powiadamiać o decyzjach o udzieleniu dotacji. Przepisy niniejszego rozporządzenia dotyczące umów o udzielenie dotacji stosuje się odpowiednio.

Artykuł 20

Czas na udzielenie dotacji

1. Zgodnie z art. 128 ust. 2 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 w zaproszeniach do składania wniosków określa się planowaną datę, do której wszyscy wnioskodawcy zostaną poinformowani o wynikach oceny wniosków, oraz orientacyjną datę podpisania umów o udzielenie dotacji lub powiadomienia o decyzjach o udzieleniu dotacji.
2. Daty, o których mowa w ust. 1 określa się w oparciu o następujące okresy:
 - a) w przypadku informowania wszystkich wnioskodawców o wyniku naukowej oceny ich wniosków, okres maksimum pięć miesięcy od ostatecznej daty złożenia kompletnych wniosków;
 - b) w przypadku podpisywania umów o udzielenie dotacji z wnioskodawcami lub powiadomienia ich o decyzjach o udzieleniu dotacji, okres maksimum trzy miesiące od daty poinformowania wnioskodawców, że zostali wybrani.
3. Okresy, o których mowa w ust. 2 mogą być przekroczone w przypadku działań ERBN oraz w wyjątkowych, należytych uzasadnionych przypadkach, zwłaszcza w przypadku działań złożonych, jeżeli wpłynęła duża liczba wniosków lub na prośbę wnioskodawców.
4. Uczestnicy otrzymują rozsądną ilość czasu na przedłożenie informacji i dokumentacji wymaganych do podpisania umowy o udzielenie dotacji. Komisja podejmuje decyzje i występuje z wnioskami o informacje możliwie najszybciej. W przypadkach, w których jest to możliwe, unika się ponownego składania dokumentów.

Artykuł 21

Czas na dokonanie płatności

Uczestnicy otrzymują płatność terminowo zgodnie z rozporządzeniem (UE, Euratom) nr 966/2012. Po przekazaniu środków koordynatorowi, Komisja lub odpowiedni organ finansujący powiadamiają o tym uczestników.

Artykuł 22

Bezpieczny system elektroniczny

Wszelka wymiana informacji z uczestnikami, w tym zawieranie umów o udzielenie dotacji, powiadamianie o decyzjach o udzieleniu dotacji i o wszelkich dotyczących ich zmianach, może odbywać się za pośrednictwem elektronicznego systemu wymiany informacji ustanowionego przez Komisję lub odpowiedni organ finansujący, jak przewidziano w art. 179 rozporządzenia (UE) nr 1268/2012.

Sekcja II

Realizacja

Artykuł 23

Realizacja działań

1. Uczestnicy realizują działania zgodnie ze wszystkimi warunkami i obowiązkami określonymi w niniejszym

rozporządzeniu, rozporządzeniu (UE, Euratom) nr 966/2012, rozporządzeniu (UE) nr 1268/2012, decyzji 2013/743/UE, programie lub planie prac, zaproszeniu do składania wniosków i umowie o udzielenie dotacji.

2. Uczestnicy nie mogą podejmować zobowiązań niezgodnych z niniejszym rozporządzeniem lub umową o udzielenie dotacji. Jeśli uczestnik nie wypełnia swoich zobowiązań dotyczących realizacji działania od strony technicznej, pozostali uczestnicy wypełniają zobowiązania bez dodatkowego finansowania unijnego, chyba że Komisja lub odpowiedni organ finansujący wyraźnie zwolni ich z tego obowiązku. W przypadku uczestnika uchylającego zobowiązaniom Komisja może, zgodnie z art. 39 ust. 3 lit. a), przekazać należną kwotę z Funduszu gwarancyjnego dla uczestników, o którym mowa w art. 38 koordynatorowi działania. Odpowiedzialność finansowa każdego z uczestników jest ograniczona do jego własnego zadłużenia, z zastrzeżeniem przepisów dotyczących Funduszu gwarancyjnego dla uczestników. Uczestnicy zobowiązują się do informowania Komisji lub odpowiedniego organu finansującego w odpowiednim terminie o wszelkich istotnych zdarzeniach, które mogą mieć znaczący wpływ na realizację działania lub na interes Unii.

3. Uczestnicy realizują działanie i podejmują w tym celu wszystkie konieczne i uzasadnione kroki. Dysponują własnymi zasobami w zakresie i czasie niezbędnym do realizacji działania. Jeśli jest to niezbędne dla realizacji działania, mogą zlecić osobom trzecim, w tym podwykonawcom, wykonanie prac w ramach działania lub mogą wykorzystać zasoby udostępnione przez osoby trzecie w postaci wkładu niepieniężnego, zgodnie z warunkami określonymi w umowie o udzielenie dotacji. Uczestnicy zachowują odpowiedzialność wobec Komisji lub stosownego organu finansującego oraz wobec pozostałych uczestników za wykonane prace.

4. Zlecenie podwykonawstwa na realizację niektórych elementów działania jest ograniczone do przypadków przewidzianych w umowie o udzielenie dotacji oraz do należytych uzasadnionych przypadków, których nie dało się przewidzieć w momencie jej wejścia w życie.

5. Osoby trzecie inne niż podwykonawcy mogą wykonywać pracę w ramach działania na warunkach ustanowionych w umowie o udzielenie dotacji. Takie osoby trzecie i praca, którą mają wykonać, określone są w umowie o udzielenie dotacji.

Koszty poniesione przez takie osoby trzecie można przyjąć jako kwalifikowalne, jeśli osoba trzecia spełnia wszystkie następujące warunki:

- a) kwalifikowałaby się do finansowania, gdyby była uczestnikiem;

b) jest stowarzyszona lub prawnie powiązana z uczestnikiem w ramach struktury prawnej zakładającej współpracę, która nie jest ograniczona do danego działania;

c) jest określona w umowie o udzielenie dotacji;

d) przestrzega zasad mających zastosowanie do uczestnika na mocy umowy o udzielenie dotacji w odniesieniu do kwalifikowalności kosztów i kontroli wydatków.

e) przyjmuje wraz z uczestnikiem solidarną odpowiedzialność za wkład Unii odpowiadający kwocie zadeklarowanej przez osobę trzecią, jeżeli wymaga tego Komisja lub odpowiedni organ finansujący.

6. Osoby trzecie mogą także udostępniać uczestnikowi zasoby poprzez wkład niepieniężny w działanie. Koszty poniesione przez osoby trzecie w odniesieniu do takiego wkładu udostępnianego nieodpłatnie kwalifikują się do finansowania, pod warunkiem że spełniają warunki określone w umowie o udzielenie dotacji.

7. Działanie może obejmować wsparcie finansowe dla osób trzecich zgodnie z warunkami określonymi w rozporządzeniu (UE, Euratom) nr 966/2012 oraz rozporządzeniu (UE) nr 1268/2012 [i Kwoty, o których mowa w art. 137 ust. 1 lit. c) rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 mogą zostać przekroczone, jeżeli jest to niezbędne dla osiągnięcia celu działania.

8. Działanie prowadzone przez uczestników będących instytucjami zamawiającymi w rozumieniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/17/WE⁽¹⁾, dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/18/WE⁽²⁾ i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/81/WE⁽³⁾ mogą obejmować lub mieć głównie na celu przedkomercyjne zamówienia publiczne lub zamówienia publiczne na innowacyjne rozwiązania, jeżeli są one przewidziane w programie lub planie prac i wymagane dla jego realizacji. W takich przypadkach przepisy określone w art. 51 ust. 2, 4 i 5 niniejszego rozporządzenia mają zastosowanie do procedur udzielania zamówień prowadzonych przez uczestników.

9. Uczestnicy przestrzegają przepisów prawa krajowego, regulacji i zasad etycznych państw, w których prowadzone

będą działania. W stosownych przypadkach uczestnicy uzyskują przed rozpoczęciem działania zgodę właściwych krajowych lub lokalnych komisji etycznych.

10. Prace z wykorzystaniem zwierząt są prowadzone zgodnie z art. 13 TFUE oraz przestrzegają obowiązku zastępowania, ograniczania i udoskonalania wykorzystania zwierząt do celów naukowych zgodnie z prawem Unii, a w szczególności z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/63/UE⁽⁴⁾.

Artykuł 24

Konsorcjum

1. Członkowie konsorcjum pragnący uczestniczyć w działaniu wyznaczają jednego spośród nich na koordynatora, który jest wskazany w umowie o udzielenie dotacji. Koordynator pełni funkcję głównego punktu kontaktowego dla członków konsorcjum, reprezentuje konsorcjum w kontaktach z Komisją lub stosownym organem finansującym, chyba że przewidziano inaczej w umowie o udzielenie dotacji lub w przypadku gdy nie wywiązuje się on ze swoich obowiązków przewidzianych w umowie o udzielenie dotacji.

2. Członkowie konsorcjum uczestniczący w działaniu zawierają umowę wewnętrzną ('umowę konsorcyjną'), ustanawiającą ich prawa i obowiązki w odniesieniu do realizacji działania zgodnie z umową o udzielenie dotacji, z wyjątkiem należycie uzasadnionych przypadków przewidzianych w programie lub planie prac lub zaproszeniu do składania wniosków. Komisja publikuje wytyczne w sprawie głównych kwestii, które mogą być przedmiotem ustaleń uczestników w ramach umowy konsorcyjnej.

3. W umowie konsorcyjnej mogą zostać określone między innymi następujące kwestie:

a) wewnętrzna organizacja konsorcjum;

b) dystrybucja finansowania unijnego;

c) zasady upowszechniania, wykorzystania i praw dostępu, dodatkowe do zasad określonych w rozdziale I tytułu III niniejszego rozporządzenia oraz do postanowień umowy o udzielenie dotacji;

d) ustalenia dotyczące rozstrzygania sporów wewnętrznych;

e) ustalenia między członkami w zakresie zobowiązań, odszkodowań i poufności.

⁽¹⁾ Dyrektywa 2004/17/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. koordynująca procedury udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych (Dz.U. L 134 z 30.4.2004, s. 1).

⁽²⁾ Dyrektywa 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi (Dz.U. L 134 z 30.4.2004, s. 114).

⁽³⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/81/WE z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania niektórych zamówień na roboty budowlane, dostawy i usługi przez instytucje lub podmioty zamawiające w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa i zmieniająca dyrektywy 2004/17/WE i 2004/18/WE (Dz.U. L 216 z 20.8.2009, s. 76).

⁽⁴⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/63/UE z dnia 22 września 2010 r. w sprawie ochrony zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych (Dz.U. L 276 z 20.10.2010, s. 33).

Członkowie konsorcjum mogą dokonywać w ramach konsorcjum wszelkich ustaleń, jakie uznają za odpowiednie, o ile ustalenia te nie są sprzeczne z umową o udzielenie dotacji lub niniejszym rozporządzeniem.

4. Konsorcjum może zaproponować dodanie lub usunięcie uczestnika lub zmianę koordynatora zgodnie ze odpowiednimi przepisami umowy o udzielenie dotacji, pod warunkiem że zmiana jest zgodna z zasadami uczestnictwa, nie ma negatywnego wpływu na realizację działania i nie jest sprzeczna z zasadą równego traktowania.

Sekcja III

Formy dotacji i przepisy dotyczące finansowania

Artykuł 25

Formy dotacji

Dotacje mogą być udzielane w formie przewidzianej w art. 123 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 z uwzględnieniem celów działania.

Artykuł 26

Kwalifikowalność kosztów

1. Warunki kwalifikowalności kosztów określono w art.126 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012. Koszty poniesione w związku z działaniem przez osoby trzecie mogą być kwalifikowalne zgodnie z przepisami niniejszego rozporządzenia i umowy o udzielenie dotacji.

2. Niekwalifikowalne koszty to koszty niespełniające warunków z ust. 1, w tym w szczególności przepisów dotyczących możliwych przyszłych strat lub obciążeń, strat wynikających z różnic kursowych, kosztów związanych ze stopą zwrotu z kapitału, kosztów zwróconych w związku z innym działaniem lub programem Unii, zobowiązań i kosztów ich obsługi oraz wydatków zbędnych lub nieprzemysłanych.

Artykuł 27

Kwalifikowalne koszty bezpośrednie personelu

1. Bez uszczerbku dla warunków ustanowionych w art. 26, kwalifikowalne bezpośrednie koszty personelu są ograniczone do płac i składek na ubezpieczenie społeczne oraz innych kosztów zawartych w wynagrodzeniu personelu przypisanego do działania, wynikających z prawa krajowego lub umowy o pracę.

2. Bez uszczerbku dla warunków ustanowionych w art. 26, dodatkowe wynagrodzenie personelu uczestników będących podmiotami prawnymi o charakterze niezarobkowym, przypisanego do danego działania, w tym wypłaty na podstawie umów dodatkowych niezależnie od ich charakteru, mogą być również uznawane za kwalifikowalne koszty bezpośrednie personelu, do kwoty podanej w ust. 3, jeśli spełniają następujące warunki:

a) są częścią zwykłych praktyk uczestnika w zakresie wynagrodzeń i są wypłacane w spójny sposób, gdy wymagany jest ten sam rodzaj pracy lub wiedzy;

b) kryteria naliczania dodatkowych płatności są obiektywne i są standardowo stosowane przez uczestnika niezależnie od źródła finansowania.

3. Dodatkowe wynagrodzenie może być kwalifikowalne do kwoty 8 000 EUR rocznie na osobę. W przypadku osób, które nie pracują wyłącznie na rzecz danego działania, stosuje się limit godzinowy. Limit godzinowy jest wyliczany poprzez podzielenie 8 000 EUR przez liczbę godzin rocznego efektywnego czasu pracy wyliczoną zgodnie z art. 31.

Artykuł 28

Finansowanie działania

1. Kwota finansowania działania nie przekracza wysokości całkowitych kwalifikowalnych kosztów pomniejszonych o wpływy z działania.

2. Za wpływy z działania uznaje się:

a) zasoby udostępnione nieodpłatnie przez osoby trzecie uczestnikom poprzez transfer finansowy lub wkład niepieniężny, którego wartość została zadeklarowana przez uczestnika jako koszty kwalifikowalne, pod warunkiem że zostały one przeznaczone przez osobę trzecią wyraźnie na użytek działania;

b) dochód wytworzony przez działanie, z wyjątkiem dochodu wytworzonego w rezultacie wykorzystania wyników działania;

c) dochód wytworzony w wyniku sprzedaży aktywów zakupionych w ramach umowy o udzielenie dotacji do wartości kosztu początkowo zgłoszonego dla działania przez użytkownika.

3. Stosuje się jednolitą stawkę zwrotu kosztów kwalifikowalnych na działanie dla wszystkich czynności finansowanych w jego ramach. Maksymalna stawka jest ustalana w programie lub planie prac.

4. Dotacja w ramach programu „Horyzont 2020” może wynieść maksymalnie 100 % całkowitych kwalifikowalnych kosztów, bez uszczerbku dla zasady współfinansowania.

5. Dotacja w ramach programu „Horyzont 2020” jest ograniczona do maksymalnie 70 % całkowitych kwalifikowalnych kosztów: działań innowacyjnych; oraz działań w zakresie współfinansowania programu.

Na zasadzie odstępstwa od ust. 3, dotacja w ramach programu „Horyzont 2020” może w przypadku działań innowacyjnych, wynieść maksymalnie 100 % całkowitych kwalifikowalnych kosztów dla podmiotów prawnych o charakterze niezarobkowym, bez uszczerbku dla zasady współfinansowania.

6. Stawki zwrotu ustalone w niniejszym artykule mają zastosowanie również w przypadku działań, dla których dla całości lub części działania ustala się stawki zryczałtowane, koszty jednostkowe lub płatności ryczałtowe.

Artykuł 29

Koszty pośrednie

1. Kwalifikowalne koszty pośrednie ustala się według stawki zryczałtowanej wynoszącej 25 % całkowitych kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich, z wyłączeniem kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich podwykonawstwa oraz kosztów zasobów udostępnionych przez osoby trzecie, których nie używa się w lokalu beneficjenta, a także wsparcia finansowego na rzecz osób trzecich.

2. Na zasadzie odstępstwa od ust. 1, koszty pośrednie mogą zostać zadeklarowane w formie kwoty ryczałtowej lub według kosztów jednostkowych, jeśli przewiduje to program lub plan prac.

Artykuł 30

Ocena poziomów finansowania

Śródkresowa ocena programu „Horyzont 2020” obejmuje ocenę skutków różnych elementów wprowadzonych wraz z nowymi poziomami finansowania określonymi w art. 27, 28 i 29 niniejszego rozporządzenia; przeprowadza się ją w celu sprawdzenia, czy nowe podejście nie przyczyniło się do zaistnienia niepożądanych sytuacji, które mają negatywny wpływ na atrakcyjność programu „Horyzont 2020”.

Artykuł 31

Roczny efektywny czas pracy

1. Kwalifikowalne koszty personelu obejmują tylko godziny rzeczywiście przepracowane przez osoby bezpośrednio wykonujące prace w ramach działania. Dowody dotyczące liczby rzeczywiście przepracowanych godzin przedstawia uczestnik, zwykle za pomocą systemu rejestracji czasu pracy.

2. Rejestracja czasu pracy nie jest wymagana w przypadku osób wykonujących prace wyłącznie w ramach działania. W takich przypadkach uczestnik podpisuje oświadczenie, w którym potwierdza, że dana osoba wykonywała prace wyłącznie w ramach działania.

3. Umowa o udzielenie dotacji zawiera:

a) minimalne wymagania dotyczące systemu rejestracji czasu;

b) opcję wyboru między ustaloną liczbą godzin rocznego efektywnego czasu pracy a metodą stosowaną do określania liczby godzin rocznego efektywnego czasu pracy wykorzystywaną do wyliczania godzinowych stawek pracowników, z uwzględnieniem zwyczajowych zasad uczestnika w zakresie księgowania.

Artykuł 32

Właściciele MŚP i osoby fizyczne niepobierające wynagrodzenia

Właściciele MŚP niepobierający wynagrodzenia oraz pozostałe osoby fizyczne niepobierające wynagrodzenia mogą naliczać koszty personelu na podstawie kosztów jednostkowych.

Artykuł 33

Koszty jednostkowe

1. Zgodnie z art. 124 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 Komisja może ustalić metodę określania kosztów jednostkowych w oparciu o:

- dane statystyczne bądź podobny obiektywny środek;
- możliwe do skontrolowania dane historyczne uczestnika.

2. Kwalifikowalne koszty bezpośrednie personelu mogą być finansowane na podstawie kosztów jednostkowych określonych zgodnie ze zwyczajowymi praktykami uczestnika w zakresie księgowania kosztów, pod warunkiem że są one zgodne z następującymi stosowanymi łącznie kryteriami:

- oblicza się je na podstawie całkowitych rzeczywistych kosztów personelu wykazanych na kontach księgi głównej uczestnika, które mogą zostać dostosowane przez uczestnika na podstawie uwzględnionych w budżecie lub szacowanych elementów na warunkach zdefiniowanych przez Komisję;
- są zgodne z art. 26 i 27;
- zapewniają zgodność z wymogiem niezarobkowego charakteru oraz uniknięcie podwójnego finansowania kosztów;
- oblicza się je z należytym uwzględnieniem art. 31.

Artykuł 34

Świadczenie kontroli sprawozdań finansowych

Świadczenie kontroli sprawozdań finansowych obejmuje łączną kwotę dotacji zgłoszoną przez uczestnika w formie zwrotu kosztów rzeczywistych i w formie kosztów jednostkowych, o której mowa w art. 33 ust. 2, z wyłączeniem kwot zadeklarowanych na podstawie kwot ryczałtowych, stawek zryczałtowanych i kosztów jednostkowych innych niż określone zgodnie ze zwyczajowymi praktykami księgowania kosztów uczestników. Świadczenie przedkłada się jedynie, jeśli w momencie zgłaszania płatności końcowej dotacji kwota ta jest równa 325 000 EUR lub wyższa.

Artykuł 35

Świadczenie kontroli metodologii

1. Uczestnicy obliczający bezpośrednie koszty personelu i występujący o ich zwrot na podstawie kosztów jednostkowych zgodnie z art. 33 ust. 2 mogą przedstawić Komisji świadectwo kontroli metodologii. Metodologia ta jest zgodna z warunkami określonymi w art. 33 ust. 2 i spełniać wymogi zdefiniowane w umowie o udzielenie dotacji.

2. Po zaakceptowaniu przez Komisję świadectwa kontroli metodologii, jest ona ważna w odniesieniu do wszystkich działań finansowanych na mocy rozporządzenia (UE) nr 1291/2013, a uczestnik zgodnie z nią oblicza koszty i ubiega się o ich zwrot. Jeżeli Komisja zaakceptuje świadectwo kontroli metodologii, nie przypisuje zaakceptowanej metodologii żadnych błędów systemowych ani stałych.

Artykuł 36

Audytory poświadczający

1. Świadectwa kontroli sprawozdań finansowych i kontroli metodologii, o których mowa w art. 34 i 35 wydaje niezależny audytor posiadający kwalifikacje niezbędne do wykonywania ustawowych kontroli dokumentów rachunkowych zgodnie z dyrektywą 2006/43/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁽¹⁾ bądź zgodnie z podobnymi przepisami krajowymi lub też właściwi i niezależni urzędnicy publiczni, których odpowiednie organy krajowe uprawnili do kontrolowania uczestnika i który nie brał udziału w sporządzeniu sprawozdania finansowego.

2. Na wniosek Komisji, Trybunału Obrachunkowego lub Europejskiego Urzędu ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF), audytor, który wydał świadectwo kontroli sprawozdań finansowych i kontroli metodologii udziela dostępu do dokumentów pomocniczych i dokumentacji roboczej z audytu, na podstawie których wydano świadectwo kontroli sprawozdań finansowych lub świadectwo dotyczące metodologii.

Artykuł 37

Łączne finansowanie

Działanie, na które przyznano dotację z budżetu Unii, może również kwalifikować się do dotacji na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1291/2013, pod warunkiem że dotacje nie obejmują tych samych kosztów.

Sekcja IV

Gwarancje

Artykuł 38

Fundusz gwarancyjny dla uczestników

1. Niniejszym ustanawia się fundusz gwarancyjny dla uczestników („fundusz”) obejmujący ryzyko związane z niemożnością

odzyskania kwot należnych Unii w związku z działaniami finansowanymi za pomocą dotacji przez Komisję na mocy decyzji nr 1982/2006/WE oraz przez Komisję lub organy finansujące Unii w ramach programu „Horyzont 2020” zgodnie z zasadami ustanowionymi w niniejszym rozporządzeniu. Fundusz zastępuje i stanowi następstwo funduszu gwarancyjnego dla uczestników ustanowionego rozporządzeniem (WE) nr 1906/2006.

2. Fundusz funkcjonuje zgodnie z art. 39. Wszelkie odsetki wygenerowane przez fundusz dodawane są do funduszu i służą wyłącznie do celów określonych w art. 39 ust. 3.

3. Jeśli odsetki nie są wystarczające na pokrycie operacji opisanych w art. 39 ust. 3, fundusz nie interweniuje, a Komisja lub odpowiedni unijny organ finansujący odzyskuje wszelkie należne kwoty bezpośrednio od uczestników lub osób trzecich.

4. Fundusz uznaje się za wystarczające zabezpieczenie zgodnie z rozporządzeniem (UE, Euratom) nr 966/2012. Od uczestników nie można przyjmować żadnej dodatkowej gwarancji bądź zabezpieczenia ani nie można nakładać na nich takiego obowiązku, z wyjątkiem przypadku opisanego w ust. 3 niniejszego artykułu.

5. Uczestnicy działania w ramach programu „Horyzont 2020”, którego ryzyko pokrywa fundusz, uiszczają składkę w wysokości 5 % unijnego finansowania na to działanie. Po zakończeniu działania składka zwracana jest uczestnikom za pośrednictwem koordynatora.

6. Poziom składki uczestników do funduszu, określony w ust. 5 może zostać obniżony na podstawie śródkresowej oceny programu „Horyzont 2020”.

Artykuł 39

Działanie funduszu

1. Fundusz jest zarządzany przez Unię reprezentowaną przez Komisję, występującą w imieniu uczestników jako podmiot wykonawczy, zgodnie z warunkami określonymi w umowie o udzielenie dotacji.

Komisja może zarządzać funduszem bezpośrednio lub powierzyć zarządzanie finansowe funduszem Europejskiemu Bankowi Inwestycyjnemu bądź odpowiedniej instytucji finansowej („bank depozytariusz”). Bank depozytariusz zarządza funduszem zgodnie z wytycznymi Komisji.

2. Wkład uczestników do funduszu może być wydzielony z początkowych płatności zaliczkowych i wpłacony do funduszu w imieniu uczestników.

3. Jeżeli Unii należą się jakieś kwoty ze strony uczestnika, Komisja może, bez uszczerbku dla kar, które mogą zostać nałożone na uczestnika uchylającego zobowiązaniom, dokonać którejkolwiek z następujących czynności:

⁽¹⁾ Dyrektywa 2006/43/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 maja 2006 r. w sprawie ustawowych badań rocznych sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych, zmieniająca dyrektywy Rady 78/660/EWG i 83/349/EWG oraz uchylająca dyrektywę Rady 84/253 /EWG (Dz.U. L 157 z 9.6.2006, s. 87).

- a) przekazać lub polecić bankowi depozytariuszowi, aby przekazał należną kwotę z funduszu bezpośrednio koordynatorowi działania. Takiego przekazania dokonuje się po zakończeniu lub wycofaniu uczestnictwa uczestnika uchybiającego zobowiązaniom, jeżeli działanie jest nadal prowadzone i pozostali uczestnicy zgodzą się na jego realizację zgodnie z tymi samymi celami. Kwoty przeniesione z funduszu będą uważane za finansowanie unijne;
- b) skutecznie odzyskać tę kwotę z funduszu.

Komisja wystawia na rzecz funduszu nakaz odzyskania środków od takiego uczestnika lub osoby trzeciej. Komisja może w tym celu podjąć decyzję o odzyskaniu środków zgodnie z rozporządzeniem (UE, Euratom) nr 966/2012.

4. Kwoty odzyskane z funduszu stanowią dochody przeznaczone na jego cel w rozumieniu art. 21 ust. 4 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012. Po zakończeniu realizacji wszystkich dotacji, których ryzyko pokrywa fundusz, wszelkie pozostające kwoty należne zostają odzyskane przez Komisję i ujęte w budżecie Unii, z zastrzeżeniem decyzji organu prawodawczego.

ROZDZIAŁ III

Eksperci

Artykuł 40

Wyznaczenie niezależnych ekspertów

1. Komisja oraz, w stosownych przypadkach, organy finansujące, mogą wyznaczyć niezależnych ekspertów w celu oceny wniosków zgodnie z art. 15 lub pełnienia roli doradczej lub pomocy przy:

- a) ocenie wniosków o udzielenie dotacji;
- b) monitorowaniu realizacji działań prowadzonych na mocy rozporządzenia (UE) nr 1291/2013 oraz poprzednich programów w zakresie badań naukowych lub innowacji;
- c) realizacji polityki lub programów Unii w zakresie badań naukowych i innowacji, w tym programu „Horyzont 2020”, oraz tworzeniu i funkcjonowaniu europejskiej przestrzeni badawczej;
- d) ocenie programów w zakresie badań naukowych i innowacji;
- e) opracowaniu polityki Unii w zakresie badań naukowych i innowacji, w tym przygotowaniu przyszłych programów.

2. Niezależnych ekspertów wybiera się na podstawie ich umiejętności, doświadczenia i wiedzy odpowiednich do celów realizacji powierzonych im zadań. W przypadkach gdy niezależni eksperci mają do czynienia z informacjami niejawnymi,

przed ich wyznaczeniem konieczne jest odpowiednie poświadczenie bezpieczeństwa osobowego.

Niezależnych ekspertów wskazuje się i wybiera na podstawie zaproszeń do zgłaszania kandydatur wniosków kierowanych do osób fizycznych oraz zaproszeń kierowanych do odnośnych organizacji, takich jak agencje badawcze, instytucje badawcze, uniwersytety, organizacje normalizacyjne, organizacje społeczeństwa obywatelskiego lub przedsiębiorstwa w celu utworzenia bazy danych kandydatów.

Komisja lub odpowiedni organ finansujący może, jeśli uzna to za właściwe oraz w należytym uzasadnionych przypadkach wybrać, w sposób zapewniający przejrzystość, posiadającego odpowiednie umiejętności eksperta spoza wspomnianej bazy danych.

Przy wyznaczaniu niezależnych ekspertów Komisja lub odpowiedni organ finansujący podejmuje właściwe środki, by dążyć do osiągnięcia wyważonego składu grup ekspertów i paneli oceniających pod względem zróżnicowania umiejętności, doświadczenia, wiedzy, pochodzenia geograficznego i płci, i biorąc pod uwagę sytuację w danym obszarze działania. W stosownych przypadkach należy również dążyć do zapewnienia równowagi pomiędzy sektorem prywatnym i publicznym.

Wyznaczając niezależnych ekspertów, Komisja lub odpowiedni organ finansujący może konsultować się z organami doradczymi. W przypadku działań w zakresie badań pionierskich Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych Komisja wyznacza ekspertów na podstawie propozycji Rady Naukowej Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych.

3. Komisja lub odpowiedni organ finansujący zapewnia, by ekspert w sytuacji konfliktu interesów w związku ze sprawą, w odniesieniu do której wymagana jest jego opinia, nie oceniał, udzielał porad ani pomocy w tej konkretnej sprawie.

4. Wszelka wymiana informacji z niezależnymi ekspertami, w tym zawieranie umów dotyczących ich mianowania oraz wszelkie zmiany tych umów, mogą odbywać się za pośrednictwem elektronicznego systemu wymiany informacji utworzonego przez Komisję lub odpowiedni organ finansujący, jak przewidziano w art. 287 ust. 4 rozporządzenia (UE) nr 1268/2012.

5. Nazwiska ekspertów wyznaczonych do działania we własnym imieniu, którzy wspomagali Komisję lub organy finansujące w realizacji rozporządzenia (UE) nr 1291/2013 oraz decyzji 2013/743/UE, są publikowane, wraz z obszarami, w których eksperci ci się specjalizują, co najmniej raz do roku na stronie internetowej Komisji lub odpowiedniego organu finansującego. Takie informacje są gromadzone, przetwarzane i publikowane zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 45/2001.

TYTUŁ III

**ZASADY DOTYCZĄCE WYKORZYSTANIA I
UPOWSZECHNIANIA WYNIKÓW**

ROZDZIAŁ I

Dotacje

Sekcja I

Wyniki

Artykuł 41

Własność wyników

1. Wyniki są własnością uzyskującego je uczestnika.
2. Jeżeli uczestnicy działania wspólnie uzyskali wyniki, a zakres, w jakim każdy z nich przyczynił się do wypracowania wspólnych wyników jest niemożliwy do ustalenia, lub gdy nie można wyodrębnić tych wspólnych wyników dla celu występowania o odpowiednią ochronę praw własności intelektualnej, uzyskania jej lub utrzymywania, wyniki te stanowią ich współwłasność. Współwłaściciele zawierają umowę dotyczącą podziału i warunków korzystania z prawa współwłasności zgodną z ich zobowiązaniami wynikającymi z umowy o udzielenie dotacji. Po uzyskaniu wyników współwłaściciele mogą uzgodnić odstąpienie od współwłasności i przyjąć inne rozwiązanie, między innymi poprzez przeniesienie swoich udziałów na jednego właściciela z prawami dostępu dla innych uczestników.

O ile umowa dotycząca współwłasności nie stanowi inaczej, każdy ze współwłaścicieli może udzielać osobom trzecim licencji niewyłącznych na korzystanie ze stanowiących współwłasność wyników, wykluczających możliwość udzielania sublicencji, pod następującymi warunkami:

- a) należy z wyprzedzeniem powiadomić pozostałych współwłaścicieli;
 - b) należy zapewnić pozostałym współwłaścicielom godziwe i rozsądne wynagrodzenie
3. W przypadku gdy pracownikom lub dowolnej stronie pracującej na rzecz uczestnika przysługują roszczenia dotyczące praw do uzyskanych wyników, odnośny uczestnik zapewnia, aby wykonywanie tych praw było możliwe w sposób zgodny ze spoczywającymi na nim zobowiązaniami wynikającymi z umowy o udzielenie dotacji.

Artykuł 42

Ochrona wyników

1. Jeśli wyniki nadają się do wykorzystania w celach handlowych lub przemysłowych lub jeżeli można z uzasadnionych względów oczekiwać, że będą się do tego nadawać, uczestnik będący właścicielem takich wyników rozpatruje możliwość ich ochrony. Uczestnik, jeśli jest to możliwe, rozsądne i uzasadnione w danych okolicznościach, zapewnia im odpowiednią ochronę przez właściwy czas i we właściwym zakresie terytorialnym,

należycie uwzględniając swoje uzasadnione interesy oraz uzasadnione interesy, w szczególności handlowe, pozostałych uczestników działania.

2. Jeśli uczestnik, który otrzymał finansowanie unijne nie zamierza, ze względów innych niż brak takiej możliwości w ramach prawodawstwa Unii lub krajowego, lub brak potencjału wykorzystania handlowego lub przemysłowego, zapewnić ochrony uzyskanych przez siebie wyników oraz o ile uczestnik nie zamierza przenieść ich własności na inny podmiot prawny mający siedzibę w państwie członkowskim lub państwie stowarzyszonym z myślą o ich ochronie, uczestnik ma obowiązek poinformowania Komisji lub odpowiedniego organu finansującego przed jakimkolwiek upowszechnieniem takich wyników. Komisja w imieniu Unii lub odpowiedni organ finansujący może, za zgodą danego uczestnika, przejąć własność takich wyników i podjąć działania mające na celu ich odpowiednią ochronę.

Uczestnik może nie wyrazić zgody jedynie wówczas, gdy wykaże, że byłoby to z istotną szkodą dla jego uzasadnionych interesów. Takie wyniki nie mogą być upowszechniane do czasu, kiedy Komisja lub odpowiedni organ finansujący podejmie decyzję o nie przejęciu własności wyników lub zdecyduje o przejęciu własności i podejmie niezbędne działania w celu zapewnienia ich ochrony. Komisja lub odpowiedni organ finansujący podejmuje taką decyzję bez nieuzasadnionej zwłoki. Terminy w tym zakresie ustala się w umowie o udzielenie dotacji.

3. Jeśli uczestnik, który otrzymał finansowanie unijne zamierza zrezygnować z ochrony wyników lub nie zamierza ubiegać się o przedłużenie ochrony ze względów innych niż brak potencjału wykorzystania handlowego lub przemysłowego w okresie, który nie przekracza pięciu lat od płatności salda, ma on obowiązek poinformowania Komisji lub odpowiedniego organu finansującego, które mogą kontynuować lub przedłużyć ochronę wyników, przejmując ich własność. Uczestnik może nie wyrazić zgody jedynie wówczas, gdy wykaże, że byłoby to z istotną szkodą dla jego uzasadnionych interesów. Terminy w tym zakresie ustala się w umowie o udzielenie dotacji.

Artykuł 43

Wykorzystanie i upowszechnianie wyników

1. Każdy uczestnik, który otrzymał finansowanie unijne, zachowuje należyłą staranność w celu wykorzystania wyników będących jego własnością bądź w celu zapewnienia ich wykorzystania przez inny podmiot prawny, w szczególności poprzez przeniesienie własności wyników i udostępnianie ich na licencji zgodnie z art. 44.

W umowie o udzielenie dotacji określa się wszelkie dodatkowe obowiązki w zakresie wykorzystania wyników. W przypadku badań naukowych, które mogą potencjalnie odpowiadać na główne wyzwania społeczne, dodatkowe obowiązki w zakresie wykorzystania mogą obejmować udostępnianie na licencji na warunkach niewyłącznych. Wszelkie takie dodatkowe obowiązki wskazuje się w programie lub planie prac.

2. Z zastrzeżeniem wszelkich ograniczeń wynikających z ochrony własności intelektualnej, zasad bezpieczeństwa lub uzasadnionych interesów, każdy uczestnik za pomocą właściwych środków w najwcześniejszym możliwym terminie upowszechnia wyniki będące jego własnością. Terminy w tym zakresie można ustalić w umowie o udzielenie dotacji.

W umowie o udzielenie dotacji określa się wszelkie dodatkowe obowiązki w zakresie upowszechniania i wskazuje się je w programie lub planie prac.

W odniesieniu do upowszechniania wyników poprzez publikacje naukowe zastosowanie ma swobodny dostęp na warunkach określonych w umowie o udzielenie dotacji. Koszty związane z zapewnieniem swobodnego dostępu do publikacji naukowych będących wynikiem badań naukowych finansowanych w ramach programu „Horyzont 2020” poniesione w czasie trwania działania są kwalifikowalne na warunkach określonych w umowie o udzielenie dotacji. Z należywym uwzględnieniem art. 18 rozporządzenia (UE) nr 1291/2013, w umowie o udzielenie dotacji nie określa się warunków dotyczących swobodnego dostępu do publikacji, pociągających za sobą dodatkowe koszty publikacji po zakończeniu działania.

W odniesieniu do upowszechniania danych naukowych, w kontekście swobodnego dostępu do takich danych i ich zachowywania, w umowie o udzielenie dotacji można określić warunki, pod którymi zapewniany jest swobodny dostęp do takich wyników, w szczególności w przypadku badań pionierskich ERBN i badań pionierskich FET lub w innych właściwych dziedzinach, oraz z uwzględnieniem uzasadnionych interesów uczestników i wszelkich ograniczeń dotyczących ochrony przepisów w zakresie ochrony danych, zasad bezpieczeństwa lub praw własności intelektualnej. W takich przypadkach program lub plan prac wskazuje, czy wymagane jest upowszechnianie danych badawczych poprzez swobodny dostęp.

O wszelkich podejmowanych działaniach w zakresie upowszechniania powiadamia się pozostałych uczestników z wyprzedzeniem. Po otrzymaniu takiego powiadomienia uczestnik może zgłosić sprzeciw, jeśli wykaże, że zamierzone upowszechnianie byłoby z istotną szkodą dla jego uzasadnionych interesów w odniesieniu do jego wyników lub istniejącej wiedzy. W takich przypadkach upowszechnianie nie może zostać zrealizowane, o ile nie zostaną podjęte odpowiednie kroki w celu zabezpieczenia takich uzasadnionych interesów. Terminy w tym zakresie ustala się w umowie o udzielenie dotacji.

3. Do celów monitorowania i upowszechniania przez Komisję lub odpowiedni organ finansujący uczestnicy dostarczają wszelkie niezbędne informacje dotyczące ich działań z zakresu wykorzystywania i upowszechniania, oraz dostarczają dokumenty zgodnie z warunkami określonymi w umowie o udzielenie dotacji. Informacje takie udostępnia się publicznie, z zastrzeżeniem uzasadnionych interesów uczestników, którzy je dostarczyli. W umowie o udzielenie dotacji ustala się między innymi terminy dotyczące wypełniania takich zobowiązań sprawozdawczych.

4. Jeśli jest to możliwe, wszystkie wnioski o udzielenie patentu, normy, publikacje oraz wszelkie inne formy upowszechniania, w tym elektroniczne, odnoszące się do wyników, zawierają oświadczenie, mogące wykorzystywać środki

wizualne, że działanie otrzymało wsparcie finansowe Unii. Treść tego oświadczenia określa się w umowie o udzielenie dotacji.

Artykuł 44

Przeniesienie własności wyników i ich udostępnianie na podstawie licencji

1. W przypadku gdy uczestnik przenosi prawo własności wyników, przenosi on na podmiot przejmujący również swoje zobowiązania dotyczące tych wyników wynikające z umowy o udzielenie dotacji, w tym zobowiązanie do przeniesienia tych zobowiązań w związku z ewentualnym kolejnym przeniesieniem prawa własności.

Bez uszczerbku dla zobowiązań w zakresie poufności wynikających z przepisów ustawowych lub wykonawczych w przypadku połączeń i przejęć, jeśli pozostałym uczestnikom nadal przysługują prawa dostępu do wyników, lub gdy wciąż mogą wystąpić o przyznanie praw dostępu do wyników, których własność jest przenoszona, uczestnik zamierzający przenieść własność wyników powiadamia z uprzedzeniem pozostałych uczestników, przekazując im również wystarczające informacje o docelowym nowym właścicielu wyników, aby umożliwić pozostałym uczestnikom przeanalizowanie wpływu zamierzonego przeniesienia na ewentualne korzystanie przez nich z praw dostępu.

Po otrzymaniu powiadomienia uczestnik może zgłosić sprzeciw wobec przeniesienia własności, jeśli wykaże, że zamierzone przeniesienie wpłynęłoby niekorzystnie na korzystanie przez niego z praw dostępu. W takim przypadku przeniesienie nie może nastąpić do czasu osiągnięcia porozumienia między zainteresowanymi uczestnikami. Terminy w tym zakresie ustalane są w umowie o udzielenie dotacji.

Pozostali uczestnicy mogą, w drodze uprzedniego pisemnego porozumienia, zrzec się prawa do uprzedniego powiadomienia i wnieść sprzeciw w przypadku przeniesienia prawa własności z jednego uczestnika na wskazaną osobę trzecią.

2. Z zastrzeżeniem zapewnienia możliwości korzystania z praw dostępu do wyników oraz spełnienia przez uczestnika będącego właścicielem wyników wszystkich dodatkowych warunków w zakresie wykorzystania, uczestnik ten może udzielać licencji bądź w inny sposób udzielać dowolnemu innemu podmiotowi prawnemu prawa do korzystania z wyników, w tym na zasadzie wyłączności. Udzielenie licencji pozwalającej na wykorzystanie wyników na zasadzie wyłączności jest możliwe, jeżeli wszyscy pozostali uczestnicy zgodzą się zrezygnować z przysługujących im praw dostępu.

3. W przypadku wyników osiągniętych przez uczestników, którzy otrzymali finansowanie unijne, umowa o udzielenie dotacji może przewidywać, że Komisja lub odpowiedni organ finansujący może zgłosić sprzeciw wobec przeniesienia własności lub udzielenia licencji wyłącznej na rzecz osób trzecich mających siedzibę w państwie trzecim niestowarzyszonym w ramach programu „Horyzont 2020”, jeśli uzna, że udzielenie licencji lub przeniesienie własności nie jest zgodne z interesem rozwoju konkurencyjności gospodarki Unii bądź jest sprzeczne z zasadami etyki lub wymogami bezpieczeństwa.

W takich przypadkach nie może nastąpić przeniesienie prawa własności ani udzielenie licencji wyłącznej, o ile Komisja lub odpowiedni organ finansujący nie uzna, że wdrożone zostaną właściwe zabezpieczenia.

W odpowiednich przypadkach umowa o udzielenie dotacji stanowi, że Komisja lub odpowiedni organ finansujący jest z wyprzedzeniem informowany o każdym takim przeniesieniu własności lub udzieleniu licencji wyłącznej. Terminy w tym zakresie ustalane są w umowie o udzielenie dotacji.

Sekcja II

Prawa dostępu do istniejącej wiedzy i wyników

Artykuł 45

Istniejąca wiedza

Uczestnicy w dowolny sposób, w formie umowy pisemnej, określają istniejącą wiedzę, na której opiera się ich działanie.

Artykuł 46

Zasady w zakresie praw dostępu

1. Każdy wniosek o skorzystanie z praw dostępu bądź każde zrzeczenie się praw dostępu ma formę pisemną.
2. O ile nie wyrazi na to zgody właściciel wyników lub istniejącej wiedzy, do których dostępu dotyczy wniosek, prawa dostępu nie obejmują prawa do udzielania sublicencji.
3. Przed przystąpieniem do umowy o udzielenie dotacji uczestnik informuje pozostałych uczestników tego samego działania o wszelkich ograniczeniach prawnych bądź limitach w zakresie udzielania dostępu do posiadanej przez niego istniejącej wiedzy. W każdej zawartej przez uczestnika w późniejszym terminie umowie dotyczącej istniejącej wiedzy gwarantuje się możliwość korzystania z wszelkich praw dostępu.
4. Zakończenie uczestnictwa w działaniu przez uczestnika nie wpływa na zobowiązanie takiego uczestnika do udzielania dostępu na warunkach określonych w umowie o udzielenie dotacji.
5. Umowa konsorcyjna może przewidywać, że w przypadku gdy uczestnik uchybia swoim zobowiązaniom i takie uchybienie nie zostaje naprawione, traci on prawa dostępu.

Artykuł 47

Prawa dostępu w zakresie realizacji

1. Uczestnikowi przysługują prawa dostępu do wyników innego uczestnika tego samego działania, jeśli potrzebuje on takich wyników do celów wykonania swoich zadań w ramach działania.

Dostępu w takim przypadku udziela się nieodpłatnie.

2. Uczestnikowi przysługują prawa dostępu do istniejącej wiedzy innego uczestnika tego samego działania, jeśli potrzebuje on takiej wiedzy do celów wykonania swoich zadań w ramach działania i z zastrzeżeniem ewentualnych ograniczeń wynikających z art. 46 ust. 3.

Takiego dostępu udziela się nieodpłatnie, chyba że przed zawarciem umowy o udzielenie dotacji uczestnicy uzgodnili inaczej.

Artykuł 48

Prawa dostępu w zakresie wykorzystania

1. Uczestnikowi przysługują prawa dostępu do wyników innego uczestnika tego samego działania, jeśli potrzebuje on takich wyników do celów wykorzystania swoich wyników.

Z zastrzeżeniem umowy, takiego dostępu udziela się na sprawiedliwych i rozsądnych warunkach.

2. Uczestnikowi przysługują prawa dostępu do istniejącej wiedzy innego uczestnika tego samego działania, jeśli potrzebuje on takiej wiedzy do celów wykorzystania swoich wyników i z zastrzeżeniem ewentualnych ograniczeń wynikających z art. 46 ust. 3.

Z zastrzeżeniem umowy takiego dostępu udziela się na sprawiedliwych i rozsądnych warunkach.

3. Podmiotowi powiązanemu mającemu siedzibę w państwie członkowskim lub w państwie stowarzyszonym również przysługują prawa dostępu do wyników i – z zastrzeżeniem wszelkich ograniczeń na mocy art. 46 ust. 3 – do istniejącej wiedzy, na takich sprawiedliwych i rozsądnych warunkach, jeśli takie wyniki i wiedza są potrzebne do korzystania z wyników uzyskanych przez uczestnika, z którym dany podmiot jest powiązany, chyba że umowa konsorcyjna stanowi inaczej. O uzyskanie takich praw dostępu należy się zwrócić bezpośrednio do uczestnika będącego właścicielem wyników lub istniejącej wiedzy, chyba że uzgodniono inaczej zgodnie z art. 46 ust. 2.

4. Wniosek o dostęp zgodnie z ust. 1, 2 lub 3 można złożyć w okresie do jednego roku od zakończenia działania, chyba że uczestnicy uzgodnili inny termin.

Artykuł 49

Prawa dostępu dla Unii i państw członkowskich

1. Do należycie uzasadnionych celów tworzenia, wdrażania i monitorowania polityki lub programów Unii, instytucjom, organom, biuram lub agencjom Unii przysługują prawa dostępu wyłącznie do wyników uczestnika, który otrzymał finansowanie unijne. Takie prawa dostępu są ograniczone do zastosowania niehandlowego i niekonkurencyjnego.

Dostępu w takim przypadku udziela się nieodpłatnie.

2. W odniesieniu do działań w ramach celu szczegółowego „Bezpieczne społeczeństwa – ochrona wolności i bezpieczeństwa Europy i jej obywateli” w ramach priorytetu „Wyzwania społeczne” określonego w części III załącznika I do rozporządzenia (UE) nr 1291/2013 do celów tworzenia, wdrażania i monitorowania polityki lub programów w tej dziedzinie, instytucjom, organom, urzędom i agencjom Unii oraz organom krajowym państw członkowskich przysługują konieczne prawa dostępu do wyników uczestnika, który otrzymał finansowanie unijne. Takie prawa dostępu są ograniczone do zastosowania niekomercyjnego i niekonkurencyjnego. Takie prawa dostępu udzielane są nieodpłatnie i na podstawie dwustronnego porozumienia określającego szczegółowe warunki mające zapewnić, że prawa te będą wykorzystywane tylko do zamierzonego celu i że wprowadzono odpowiednie zobowiązania w zakresie poufności. Takimi prawami dostępu nie obejmuje się istniejącej wiedzy uczestników. Państwo członkowskie, instytucja, organ, urząd lub agencja Unii zwracający się z wnioskiem powiadamiają wszystkie państwa członkowskie o takim wniosku. W odniesieniu do informacji niejawnych stosuje się zasady Komisji dotyczące bezpieczeństwa.

TYTUŁ IV

PRZEPISY SZCZEGÓŁOWE

Artykuł 50

Nagrody

1. Finansowanie unijne może przyjąć formę nagród określonych w tytule VII rozporządzenia (UE) nr 966/2012 oraz w rozporządzeniu (UE) nr 1268/2012.
2. Warunkiem przyznania nagrody jest przyjęcie właściwych obowiązków dotyczących rozpowszechniania. Do upowszechniania wyników stosuje się przepisy tytułu III niniejszego rozporządzenia. Program lub plan prac może zawierać szczególne obowiązki dotyczące wykorzystania i upowszechniania.

Artykuł 51

Zamówienia publiczne, przedkomercyjne zamówienia publiczne i zamówienia publiczne na innowacyjne rozwiązania

1. Każde zamówienie publiczne składane przez Komisję we własnym imieniu lub wspólnie z państwami członkowskimi podlega zasadom dotyczącym zamówień publicznych określonym w rozporządzeniu (UE, Euratom) nr 966/2012 i rozporządzeniu (UE) nr 1268/2012.
2. Finansowanie unijne może przybierać formę przedkomercyjnych zamówień publicznych bądź zamówień publicznych na innowacyjne rozwiązania składanych przez Komisję lub odpowiedni organ finansujący we własnym imieniu lub wspólnie z instytucjami zamawiającymi z państw członkowskich i państw stowarzyszonych.

Procedury udzielania zamówień:

- a) są zgodne z zasadami przejrzystości, niedyskryminacji, równego traktowania, należytego zarządzania finansami, proporcjonalności, z zasadami konkurencji, a także,

w stosownych przypadkach, z dyrektywami 2004/17/WE, 2004/18/WE i 2009/81/WE, lub, gdy Komisja działa we własnym imieniu, z rozporządzeniem (UE, Euratom) nr 966/2012;

- b) mogą określać szczególne warunki, takie jak miejsce wykonania zamówionych czynności, które jest ograniczone w przypadku przedkomercyjnych zamówień publicznych do terytorium państw członkowskich i państw stowarzyszonych z programem „Horyzont 2020”, jeżeli jest to właściwie uzasadnione celem działania;
- c) mogą zezwalać na zawarcie wielu umów w ramach tej samej procedury (multiple sourcing);
- d) zapewniają udzielenie zamówień oferentom proponującym najkorzystniejszy stosunek wartości do ceny.

3. O ile w zaproszeniu do składania ofert nie zaznaczono inaczej, wyniki uzyskane w ramach prowadzonego przez Komisję zamówienia stanowią własność Unii.

4. W celu zagwarantowania maksymalnej absorpcji wyników oraz zapobiegania nienależnym korzyściom w umowach dotyczących przedkomercyjnych zamówień publicznych stosuje się przepisy szczegółowe dotyczące własności, praw dostępu i udzielania licencji. Wykonawca uzyskujący wyniki w ramach przedkomercyjnych zamówień publicznych jest właścicielem co najmniej powiązanych praw własności intelektualnej. Instytucjom zamawiającym przysługują co najmniej nieodpłatne prawa dostępu do wyników na własny użytek oraz prawo udzielania lub wymagania od uczestniczących wykonawców udzielania licencji niewyłącznych osobom trzecim do celów wykorzystania wyników, na sprawiedliwych i rozsądnych warunkach, bez prawa do udzielania sublicencji. Jeśli wykonawca nie wykorzysta handlowo wyników w danym okresie po udzieleniu przedkomercyjnego zamówienia publicznego, wskazanym w zamówieniu, przenosi wszelkie prawa własności wyników na instytucje zamawiające.

5. W celu zagwarantowania maksymalnej absorpcji wyników oraz zapobiegania nienależnym korzyściom w umowach dotyczących zamówień publicznych na innowacyjne rozwiązania można stosować przepisy szczegółowe dotyczące własności, praw dostępu i udzielania licencji.

Artykuł 52

Instrumenty finansowe

1. Instrumenty finansowe mogą przyjąć którąkolwiek z form, o których mowa w tytule VIII rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012, oraz są one realizowane zgodnie z tym tytułem, a także można je łączyć ze sobą lub z innymi dotacjami finansowanymi z budżetu Unii, w tym w ramach rozporządzenia (UE) nr 1291/2013.

2. Na zasadzie odstępstwa od drugiego akapitu art. 140 ust. 6 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 zarówno dochody, jak i roczne spłaty pochodzące z instrumentu finansowego ustanowionego na mocy rozporządzenia (UE) nr 1291/2013 są wykorzystywane na ten instrument finansowy, zgodnie z art. 21 ust. 4 rozporządzenia 966/2012.

3. Na zasadzie odstępstwa od drugiego akapitu art. 140 ust. 6 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 zarówno dochody, jak i roczne spłaty pochodzące z mechanizmu finansowania opartego na podziale ryzyka ustanowionego decyzją nr 1982/2006/WE oraz z ukierunkowanej na wczesną fazę rozwoju przedsiębiorstwa części Instrumentu na rzecz Wysokiego Wzrostu i Innowacji w MŚP (GIF1) ustanowionego decyzją nr 1639/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, są – zgodnie z art. 21 ust. 4 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 – wykorzystywane na instrumenty finansowe stanowiące ich następstwo na mocy rozporządzenia (UE) nr 1291/2013.

Artykuł 53

Instrument MŚP

1. Tylko MŚP mogą składać wnioski w odpowiedzi na zaproszenia opublikowane w ramach specjalnego instrumentu MŚP, o którym mowa w art. 22 rozporządzenia (UE) nr 1291/2013. Mogą one współdziałać z innymi przedsiębiorstwami, oraz z organizacjami badawczymi lub uniwersytetami.

2. W przypadku, gdy przedsiębiorstwo zostało uznane jako MŚP, zakłada się, że ten status prawny obowiązuje przez cały czas trwania projektu, nawet wówczas gdy przedsiębiorstwo – ze względu na wzrost – w późniejszym okresie przekracza pułapy w definicji MŚP.

3. W przypadku instrumentu MŚP lub dotacji organów finansujących lub Komisji przeznaczonych dla MŚP, w umowie o udzielenie dotacji można określić postanowienia szczegółowe, w szczególności dotyczące własności, praw dostępu, wykorzystania i upowszechniania.

Artykuł 54

Procedura „Szybka ścieżka do innowacji”

1. Zgodnie z art. 7 w działaniu w ramach procedury „Szybkiej ścieżki do innowacji” może uczestniczyć każdy podmiot prawny. Działania finansowane w ramach projektu „Szybka ścieżka do innowacji” stanowią działania innowacyjne. W ramach zaproszenia dotyczącego projektu „Szybka ścieżka do innowacji” wnioski o udzielenie dotacji można składać w odniesieniu do każdej dziedziny technologii ujętej w celu szczegółowym „Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i technologii przemysłowych” określonym w pkt 1 części II załącznika I do rozporządzenia (UE) 1291/2013 lub do jakichkolwiek celów szczegółowych w ramach priorytetu „Wyzwania społeczne” określonych w części III pkt 1-7 załącznika I do tego rozporządzenia.

2. Wnioski można składać w dowolnym momencie. Komisja określa trzy terminy w roku, po których dokonuje się oceny złożonych wniosków. Okres między określonym terminem

a podpisaniem umowy o udzielenie dotacji lub powiadomieniem o decyzji o udzieleniu dotacji nie przekracza sześciu miesięcy. Wnioski klasyfikuje się w kolejności odpowiadającej oddziaływaniu, jakości i skuteczności realizacji oraz doskonałości, przy czym kryterium oddziaływania nadana jest większa waga. W każdym działaniu bierze udział nie więcej niż 5 podmiotów prawnych. Kwota dotacji nie przekracza 3 mln EUR.

Artykuł 55

Inne przepisy szczegółowe

1. W przypadku działań obejmujących czynności istotne dla bezpieczeństwa umowa o udzielenie dotacji może zawierać postanowienia szczegółowe, w szczególności dotyczące przedkomercyjnych zamówień publicznych, zamówień na innowacyjne rozwiązania, zmian w składzie konsorcjum, informacji niejawnych, wykorzystania wyników, ich upowszechniania, swobodnego dostępu do publikacji badawczych, przenoszenia praw własności do nich oraz udzielania licencji na nie.

2. W przypadku działań wspierających istniejące lub nowe infrastruktury badawcze, umowa o udzielenie dotacji może zawierać postanowienia szczegółowe dotyczące użytkowników infrastruktury oraz dostępu użytkowników do infrastruktury.

3. W przypadku działań obejmujących badania pionierskie ERBN umowa o udzielenie dotacji może zawierać postanowienia szczegółowe, w szczególności dotyczące praw dostępu, możliwości przenoszenia oraz upowszechniania lub odnoszące się do uczestników, naukowców i każdej osoby trzeciej, której dotyczy działanie.

4. W przypadku działań w zakresie szkoleń i mobilności umowa o udzielenie dotacji może zawierać postanowienia szczegółowe dotyczące zobowiązań odnoszące się do naukowców czerpiących korzyści z działania, własności, praw dostępu oraz możliwości przenoszenia.

5. W przypadku działań koordynacyjnych i wspierających umowa o udzielenie dotacji może zawierać postanowienia szczegółowe, w szczególności dotyczące własności, praw dostępu, wykorzystania i upowszechniania wyników.

6. W przypadku wspólnot wiedzy i innowacji Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii, umowa o udzielenie dotacji może zawierać postanowienia szczegółowe, w szczególności dotyczące własności, praw dostępu, wykorzystania i upowszechniania.

TYTUŁ V

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł -56

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjęcia aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.

2. Uprawnienia do przyjęcia aktów delegowanych, o których mowa w art. 1 ust. 3, powierza się Komisji na okres trwania programu „Horyzont 2020”

3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 1 ust. 3, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Staje się ona skuteczna następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub od późniejszej daty, która jest w niej określona. Nie wpływa ona na ważność aktów delegowanych już obowiązujących.

4. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

5. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 1 ust. 3 wchodzi w życie tylko wtedy, kiedy Parlament Europejski albo Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, lub kiedy przed upływem tego terminu zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 57

Uchylenie i przepisy przejściowe

1. Rozporządzenie (WE) nr 1906/2006 traci moc z dniem 1 stycznia 2014 r.

2. Bez uszczerbku dla ust. 1 niniejsze rozporządzenie nie ma wpływu na kontynuację lub zmianę, w tym na całkowite lub częściowe rozwiązanie przedmiotowych działań do czasu ich zakończenia, lub do czasu przyznania pomocy finansowej przez Komisję lub organy finansujące na mocy decyzji nr 1982/2006/WE lub też jakiegokolwiek innego aktu prawnego mającego zastosowanie do tej pomocy w dniu 31 grudnia 2013 r., która będzie przyznawana na działania do czasu ich zakończenia.

3. Wszelkie kwoty z funduszu gwarancyjnego dla uczestników ustanowionego rozporządzeniem (WE) nr 1906/2006 oraz związane z nim prawa i obowiązki przekazuje się do funduszu z dniem 31 grudnia 2013 r. Uczestnicy działań objętych zakresem decyzji nr 1982/2006/WE, podpisujący umowy o udzielenie dotacji po dniu 31 grudnia 2013 r. przekazują swój wkład na rzecz funduszu.

Artykuł 58

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie trzeciego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Strasburgu dnia 11 grudnia 2013 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
M. SCHULZ
Przewodniczący

W imieniu Rady
V. LEŠKEVIČIUS
Przewodniczący

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1291/2013

z dnia 11 grudnia 2013 r.

ustanawiające „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020) oraz uchylające decyzję nr 1982/2006/WE

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 173 ust. 3 oraz art. 182 ust. 1,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,uwzględniając opinię Komitetu Regionów ⁽²⁾,stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą prawodawczą ⁽³⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Celem Unii jest wzmocnienie bazy naukowej i technologicznej poprzez utworzenie europejskiej przestrzeni badawczej (EPB) umożliwiającej swobodny przepływ naukowców, wiedzy naukowej i technologii, a także poprzez zachęcanie Unii do czynienia postępów na drodze do społeczeństwa wiedzy i stawania się bardziej konkurencyjną i zrównoważoną gospodarką, w dziedzinie przemysłowej. Dążąc do osiągnięcia tego celu, Unia powinna prowadzić działania w zakresie badań, rozwoju technologicznego, demonstracji i innowacji, promować współpracę międzynarodową, upowszechniać i optymalizować wyniki oraz promować szkolenia i mobilność.
- (2) Celem Unii jest również zapewnienie warunków niezbędnych dla konkurencyjności unijnego przemysłu. W związku z tym podejmowane działanie powinno

zmierzać do wspierania lepszego wykorzystania potencjału przemysłowego polityk w zakresie innowacji, badań naukowych i rozwoju technologicznego

- (3) Unia dąży do realizacji strategii „Europa 2020”, w której określono cele inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu, podkreślając rolę badań naukowych i innowacji jako zasadniczych czynników sprzyjających dobrej sytuacji społeczno-gospodarczej oraz zrównoważeniu środowiskowemu, a także stawia przed sobą zadanie zwiększenia wydatków na badania i rozwój w celu przyciągnięcia inwestycji prywatnych, które stanowiłyby do dwóch trzecich ogółu inwestycji, osiągając tym samym łączny cel na poziomie 3 % produktu krajowego brutto (PKB) do 2020 r., przy jednoczesnym opracowaniu wskaźnika intensywności innowacji. Budżet ogólny Unii powinien odzwierciedlać ten ambitny cel poprzez radykalne przejście w kierunku finansowania przyszłościowych inwestycji, takich jak badania, rozwój i innowacje. W tym kontekście inicjatywa przewodnia strategii „Europa 2020” „Unia innowacji” określa strategiczne i zintegrowane podejście do badań naukowych i innowacji, ustanawiając ramy i cele, do których realizacji powinno się w przyszłości przyczyniać finansowanie Unii przeznaczone na badania naukowe i innowacje. Badania naukowe i innowacje są także zasadniczymi czynnikami dla pozostałych inicjatyw przewodnich strategii „Europa 2020”, zwłaszcza „Europy efektywnie korzystającej z zasobów”, „Polityki przemysłowej w erze globalizacji” oraz „Europejskiej agendy cyfrowej”, a także innych celów w zakresie polityki działania takich jak polityka w zakresie klimatu i energii. Ponadto ważną rolę dla osiągnięcia celów strategii „Europa 2020” związanych z badaniami i innowacją ma do odegrania polityka spójności, poprzez budowanie potencjału i umożliwienie osiągnięcia doskonałości.
- (4) W komunikacie Komisji z dnia 19 października 2010 r. zatytułowanym „Przegląd budżetu Unii” przedstawiono kluczowe zasady, które powinny leż u podstaw przyszłego budżetu ogólnego Unii, mianowicie skupienie się na instrumentach o dowiedzionej unijnej wartości dodanej, większe ukierunkowanie na wyniki i pozyskiwanie innych publicznych oraz prywatnych źródeł finansowania. Zaproponowano w nim także objęcie pełnego zestawu instrumentów Unii w zakresie badań naukowych i innowacji wspólnymi ramami strategicznymi.
- (5) W rezolucji z dnia 11 listopada 2010 r. ⁽⁴⁾ Parlament Europejski wezwał do radykalnego uproszczenia finansowania badań naukowych i innowacji w Unii, w rezolucji

⁽¹⁾ Dz.U. C 181 z 21.6.2012, s. 111.⁽²⁾ Dz.U. C 277 z 13.9.2012, s. 143.⁽³⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 21 listopada 2013 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) oraz decyzja Rady z dnia 3 grudnia 2013 r.⁽⁴⁾ Dz.U. C 74 E z 13.3.2012, s. 34.

z dnia 12 maja 2011 r.⁽¹⁾ podkreślił znaczenie „Unii innowacji” dla przeobrażenia Europy na potrzeby funkcjonowania w świecie po kryzysie, w rezolucji z dnia 8 czerwca 2011 r.⁽²⁾ zwrócił uwagę na ważne wnioski płynące z oceny śródkresowej siódmego programu ramowego, a w rezolucji z dnia 27 września 2011 r.⁽³⁾ poparł koncepcję wspólnych ram strategicznych finansowania badań naukowych i innowacji

- (6) Dnia 26 listopada 2010 r. Rada wezwała do skoncentrowania przyszłych programów finansowania Unii w większym stopniu na priorytetach strategii „Europa 2020”, do podjęcia kwestii wyzwań społecznych i kluczowych technologii, ułatwiania współpracy badawczej i badań stymulowanych przez przemysł, usprawnienia instrumentów, radykalnego uproszczenia dostępu, skrócenia czasu wprowadzenia na rynek i do dalszego wzmacniania doskonałości.
- (7) Podczas posiedzenia dnia 4 lutego 2011 r. Rada Europejska poparła koncepcję wspólnych ram strategicznych unijnego finansowania badań naukowych i innowacji na celu zwiększenia efektywności takiego finansowania na poziomie krajowym i unijnym oraz wezwała Unię do szybkiego usunięcia pozostałych przeszkód dla przyciągania talentów i inwestycji w celu finalizacji do 2014 r. europejskiej przestrzeni badawczej oraz utworzenia faktycznie jednolitego rynku wiedzy, badań naukowych i innowacji.
- (8) W zielonej księdze Komisji z dnia 9 lutego 2011 r. zatytułowanej „Jak zmienić wyzwania w możliwości: wspólne ramy strategiczne dla finansowania unijnego na rzecz badań naukowych i innowacji” wskazano kluczowe kwestie dotyczące sposobu osiągnięcia ambitnych celów, określonych w komunikacie Komisji z dnia 19 października 2010 r., i zapoczątkowano szerokie konsultacje, w trakcie których wiele zainteresowanych stron i instytucji Unii w dużej mierze zgodziło się z koncepcjami przedstawionymi we wspomnianym dokumencie.
- (9) Znaczenie spójnego strategicznego podejścia podkreślono również w opiniach przedstawionych dnia 3 czerwca 2011 r. przez Komitet Europejskiej Przestrzeni Badawczej i Innowacji (ERAC), dnia 30 czerwca 2011 r.⁽⁴⁾ przez Komitet Regionów oraz dnia 13 lipca 2011 r.⁽⁵⁾ przez Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny.
- (10) W swoim komunikacie z dnia 29 czerwca 2011 r. zatytułowanym „Budżet z perspektywy „Europy 2020”” Komisja zaproponowała, aby do jednych wspólnych ram strategicznych finansowania unijnego na rzecz badań naukowych i innowacji włączono obszary objęte siódmym programem ramowym Wspólnoty Europejskiej w zakresie badań, rozwoju technologicznego i demonstracji (2007-2013) („siódmy program ramowy”)

przyjętą decyzją nr 1982/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁽⁶⁾ oraz poświęconą innowacjom część programu ramowego na rzecz konkurencyjności i innowacji (2007-2013) ustanowionego decyzją nr 1639/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁽⁷⁾, a także Europejski Instytut Innowacji i Technologii („EIT”) ustanowiony rozporządzeniem (WE) nr 294/2008 Parlamentu Europejskiego i Rady⁽⁸⁾, co ma przyczynić się do osiągnięcia określonego w strategii „Europa 2020” celu zwiększenia do 2020 r. wydatków na badania i rozwój do poziomu 3 % PKB. W komunikacie tym Komisja zobowiązała się również do włączenia kwestii zmiany klimatu do programów wydatków Unii oraz do przeznaczenia co najmniej 20 % budżetu ogólnego Unii na cele związane z klimatem.

Działania w dziedzinie klimatu i zasobooszczędność to dwa wzajemnie uzupełniające się cele mające umożliwić zrównoważony rozwój. Cele szczegółowe odnoszące się do obu tych pojęć powinny być uzupełnione przez inne szczegółowe cele realizowane w ramach programu „Horyzont 2020” - programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020) („Horyzont 2020”), ustanowionego niniejszym rozporządzeniem. W rezultacie oczekuje się, że co najmniej 60 % łącznego budżetu programu „Horyzont 2020” powinno być przeznaczone na działania związane ze zrównoważonym rozwojem. Oczekuje się również, że wydatki związane z klimatem powinny przekroczyć 35 % łącznego budżetu programu „Horyzont 2020”, włączając w to wzajemnie zgodne środki poprawiające zasobooszczędność. Komisja powinna przedstawić informacje dotyczące zakresu wsparcia celów w dziedzinie zmiany klimatu i wyników osiągniętych w tym względzie. Wydatki związane z klimatem w ramach programu „Horyzont 2020” powinny być kontrolowane zgodnie z metodyką opisaną w tym komunikacie.

- (11) Program „Horyzont 2020”, skupia się na trzech priorytetach: utworzeniu doskonałej bazy naukowej, aby wzmocnić zdolność Unii do osiągnięcia światowej klasy wybitnych osiągnięć naukowych, promowaniu wiodącej pozycji w przemyśle w celu wspierania przedsiębiorstw, w tym mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), i innowacyjności, oraz na stawianiu czoła wyzwaniom społecznym, aby zareagować bezpośrednio na wyzwania określone w strategii „Europa 2020” poprzez wsparcie działań obejmujących pełny cykl od badań po rynek. Program „Horyzont 2020” powinien wspierać wszystkie etapy łańcucha badawczo-innowacyjnego, w tym innowacje niemające charakteru technicznego, innowacje społeczne, a także działania bliższe rynkowi, z uwzględnieniem działań w zakresie innowacji i badań mających różną stopę finansowania według zasady, zgodnie

⁽¹⁾ Dz.U. C 377 E z 7.12.2012, s. 108.

⁽²⁾ Dz.U. C 380 E z 11.12.2012, s. 9.

⁽³⁾ Dz.U. C 56 E z 26.2.2013, p. 1.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 259 z 2.9.2011, s. 1.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 318 z 29.10.2011, s. 121.

⁽⁶⁾ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1982/2006/WE z dnia 18 grudnia 2006 r. dotycząca siódmego programu ramowego Wspólnoty Europejskiej w zakresie badań, rozwoju technologicznego i demonstracji (2007–2013) (Dz.U. L 412 z 30.12.2006, s. 1).

⁽⁷⁾ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1639/2006/WE z dnia 24 października 2006 r. ustanawiająca program ramowy na rzecz konkurencyjności i innowacji (2007-2013) (2007-2013) (Dz.U. L 310 z 9.11.2006, s. 15).

⁽⁸⁾ Rozporządzenie (WE) nr 294/2008 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 marca 2008 r. ustanawiające Europejski Instytut Innowacji i Technologii (Dz.U. L 97 z 9.4.2008, s. 1).

- z którą im bliżej rynku znajduje się wspierane działanie, tym większe powinno być dodatkowe finansowanie z innych źródeł. Działania bliższe rynkowi obejmują innowacyjne instrumenty finansowe i zmierzają do zaspokojenia potrzeb badawczych szerokiego wachlarza unijnych polityk poprzez położenie nacisku na możliwie najszersze wykorzystanie wiedzy uzyskanej poprzez wspierane działania, aż po wykorzystanie tej wiedzy w charakterze komercyjnym. Priorytety programu „Horyzont 2020” powinny również być wspierane poprzez program badawczo-szkoleniowy w dziedzinie jądrowej, ustanowiony rozporządzeniem Rady (Euratom) nr 1314/2013 ⁽¹⁾.
- (12) Program „Horyzont 2020” powinien być otwarty na nowych uczestników z myślą o zapewnieniu kompleksowej i doskonałej współpracy z partnerami w całej Unii i celem zapewnienia zintegrowanej europejskiej przestrzeni badawczej (EPB).
- (13) Wspólne Centrum Badawcze (JRC) powinno zapewnić unijnym politycykom zorientowanej na klienta wsparcie naukowe i techniczne, które byłoby zorientowane na klienta, jednocześnie w sposób elastyczny reagując na nowe wymogi polityki.
- (14) W kontekście trójkąta wiedzy, łączącego badania naukowe, innowacje i szkolnictwo, wspólnoty wiedzy i innowacji (WWiI) wspierane przez Europejski Instytut Innowacji i Technologii powinny wnieść duży wkład w osiągnięcie celów programu „Horyzont 2020”, w tym w stawianie czoła wyzwaniom społecznym, zwłaszcza poprzez integrację badań naukowych, innowacji i edukacji. EIT powinien wspierać przedsiębiorczość w swych działaniach związanych ze szkolnictwem wyższym, badaniami naukowymi, i innowacjami. W szczególności powinien promować doskonałe kształcenie w dziedzinie przedsiębiorczości i wspierać tworzenie podmiotów rozpoczynających działalność gospodarczą (start-ups) i tzw. firm odpryskowych (spin-off).
- (15) Zgodnie z art. 182 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) w programie „Horyzont 2020” ustala się maksymalną ogólną kwotę finansowania działań oraz szczegółowe zasady finansowego udziału Unii w programie, a także poszczególne udziały w każdym przewidzianym działaniu.
- (16) Niniejsze rozporządzenie ustanawia pulę środków finansowych na cały okres trwania programu „Horyzont 2020”, która ma stanowić główną kwotę odniesienia w rozumieniu pkt 17 Porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 2 grudnia 2013 r. między Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją w sprawie współpracy w kwestiach dyscypliny budżetowej i należytego zarządzania finansami ⁽²⁾, dla Parlamentu Europejskiego i Rady w trakcie corocznej procedury budżetowej.
- (17) Odpowiednią część budżetu na infrastrukturę badawczą powinno się przeznaczyć na e-infrastrukturę.
- (18) Działania w ramach celu szczegółowego „Przyszłe i powstające technologie (FET)” powinny uzupełniać działania w ramach innych elementów programu „Horyzont 2020”, a w miarę możliwości należy poszukiwać synergii.
- (19) Należy zapewnić poprawne zamknięcie programu „Horyzont 2020” i wcześniejszych programów, w szczególności w odniesieniu do kontynuacji wieloletnich uzgodnień dotyczących zarządzania nimi takich jak finansowanie pomocy technicznej i administracyjnej.
- (20) Uproszczenie jest podstawowym celem programu „Horyzont 2020” i powinno znaleźć pełne odbicie w jego projekcie, zasadach, zarządzaniu finansowym i realizacji. Program „Horyzont 2020” powinien zmierzać do silnego zaangażowania uniwersytetów, ośrodków badawczych, przemysłu, a w szczególności MŚP, oraz być otwarty na nowych uczestników, zapewniając pełny zakres wsparcia dla badań naukowych i innowacji w jednych wspólnych ramach strategicznych, w tym usprawniony zbiór form wsparcia, a także bazując na zasadach uczestnictwa mających zastosowanie do wszystkich działań objętych programem „Horyzont 2020”. Prostsze zasady finansowania powinny ograniczyć koszty administracyjne uczestnictwa oraz przyczynić się do zapobiegania błędom finansowym i ograniczenia ich liczby.
- (21) Program „Horyzont 2020” powinien przyczynić się do realizacji celów europejskich partnerstw innowacyjnych zgodnie z inicjatywą przewodnią „Unia innowacji”, skupiając wszystkie podmioty zaangażowane w łańcuch badań i innowacji w celu usprawnienia, uproszczenia i lepszej koordynacji instrumentów i inicjatyw.
- (22) Dążąc do pogłębienia związków między nauką a społeczeństwem i do wzmocnienia społecznego zaufania do nauki, program „Horyzont 2020” powinien sprzyjać świadomemu zaangażowaniu obywateli i społeczeństwa obywatelskiego w sprawy badań naukowych i innowacji poprzez promowanie edukacji naukowej, zapewnienie szerszego dostępu do wiedzy naukowej, rozwój odpowiedzialnych agend w dziedzinie badań naukowych i innowacji, wychodzących naprzeciw troskom i oczekiwaniom obywateli i społeczeństwa obywatelskiego, a także poprzez ułatwienie im uczestnictwa w działaniach realizowanych w ramach programu „Horyzont 2020”. Zaangażowaniu obywateli i społeczeństwa obywatelskiego powinny towarzyszyć działania popularyzatorskie służące uzyskaniu i podtrzymaniu społecznego poparcia dla programu „Horyzont 2020”.
- (23) Należy zapewnić właściwą równowagę pomiędzy małymi i większymi projektami w ramach priorytetu „Wyzwań społecznych” i celu szczegółowego „Wiodącej pozycji w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych”.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1314/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. dotyczące programu badawczo-szkoleniowego Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (2014–2018) uzupełniającego „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (Zob. s. 948 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽²⁾ Dz.U. C 373 z 20.12.2013, s. 1.

- (24) Realizacja programu „Horyzont 2020” powinna uwzględniać nowe możliwości i potrzeby związane z nauką i technologią, przemysłem, polityką i społeczeństwem. Agendy powinny być opracowywane w ścisłej współpracy z zainteresowanymi stronami ze wszystkich sektorów; należy również zachować elastyczność pozwalającą reagować na zmiany sytuacji. W trakcie realizacji programu „Horyzont 2020” należy stale zasięgać porad zewnętrznych, korzystając również ze stosownych struktur, takich jak europejskie platformy technologiczne, inicjatywy w zakresie wspólnego planowania programowania, europejskie partnerstwa innowacyjne, a także porad oferowanych przez panele naukowe, takie jak panel naukowy ds. zdrowia.
- (25) Działania prowadzone w ramach programu „Horyzont 2020” powinny promować równość między kobietami a mężczyznami w dziedzinie badań i innowacji, w szczególności poprzez eliminację podstawowych przyczyn braku równowagi płci, poprzez wykorzystanie pełnego potencjału naukowców obu płci oraz poprzez uwzględnienie aspektu płci w projektach z dziedziny badań i innowacji, a także poprzez zwracanie szczególnej uwagi na zapewnienie równowagi płci, z zastrzeżeniem sytuacji w danej dziedzinie badań naukowych i innowacji, w panelach oceniających i innych właściwych gremiach doradczych i eksperckich, z myślą o poprawie jakości badań i stymulowaniu innowacji. Działania powinny również zmierzać do wdrożenia zasad dotyczących równości mężczyzn i kobiet, określonych w art. 2 i 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 8 TFUE.
- (26) Program „Horyzont 2020” powinien przyczynić się do zwiększenia atrakcyjności zawodu naukowca w Unii. Należy uwzględnić Europejską kartę naukowca i Kodeks postępowania przy rekrutacji pracowników naukowych, jak określono w zaleceniu Komisji z dnia 11 marca 2005 ⁽¹⁾, jak również inne stosowne dokumenty ramowe określone w kontekście EPB, szanując jednocześnie ich dobrowolny charakter.
- (27) Aby móc konkurować na poziomie globalnym, skutecznie stawić czoła poważnym wyzwaniom społecznym oraz osiągnąć cele strategii „Europa 2020”, Unia powinna w pełni wykorzystywać swoje zasoby ludzkie. W tym kontekście program „Horyzont 2020” powinien również przyczynić się do utworzenia EPB, wspierając opracowanie warunków ramowych pomagających naukowcom europejskim pozostać w Europie lub powrócić do niej, przyciągnąć naukowców z całego świata i zwiększyć poprawić atrakcyjność Europy dla najlepszych naukowców.
- (28) Aby zintensyfikować obieg wiedzy i korzystanie z niej, należy zapewnić otwarty dostęp do publikacji naukowych. Ponadto należy promować otwarty dostęp do danych naukowych pochodzących z badań finansowanych ze środków publicznych przyznanych w ramach programu „Horyzont 2020”, uwzględniając ograniczenia związane z ochroną prywatności, bezpieczeństwa narodowego oraz praw własności intelektualnej.
- (29) W trakcie działań w zakresie badań i innowacji wspieranych z programu „Horyzont 2020” powinny być przestrzegane podstawowe zasady etyczne. Należy uwzględnić opinie Europejskiej Grupy do spraw Etyki w Nauce i Nowych Technologiach. Prowadząc działania badawcze należy uwzględniać art. 13 TFUE, a także ograniczać wykorzystywanie zwierząt w badaniach i testach, a w dalszej perspektywie ostatecznie zaprzestać ich wykorzystywania w tym celu. Wszystkie działania należy prowadzić przy zapewnieniu wysokiego poziomu ochrony zdrowia ludzi zgodnie z art. 168 TFUE.
- (30) Program „Horyzont 2020” powinien odpowiednio uwzględniać równe traktowanie i zasadę niedyskryminowania w projektach z dziedziny badań i innowacji na wszystkich etapach cyklu badawczego.
- (31) Komisja nie zachęca jednoznacznie do wykorzystywania ludzkich zarodkowych komórek macierzystych. Jakiegokolwiek wykorzystywanie ludzkich komórek macierzystych – pobranych od osób dorosłych lub z zarodków – uzależnione jest od oceny naukowców w zależności od celów, które zamierzają oni osiągnąć oraz podlega rygorystycznej ocenie etycznej. Nie należy finansować projektów wykorzystujących ludzkie zarodkowe komórki macierzyste, które nie uzyskały niezbędnych zatwierdzeń w państwach członkowskich. Nie należy finansować działań zakazanych we wszystkich państwach członkowskich. Nie finansuje się żadnych działań w państwie członkowskim, w którym takie działania są zabronione.
- (32) Aby program „Horyzont 2020” mógł osiągnąć maksymalne oddziaływanie, powinien on wchodzić w synergie z innymi programami Unii w takich dziedzinach jak edukacja, przestrzeń kosmiczna, środowisko, energetyka, rolnictwo i rybołówstwo, konkurencyjność i MŚP, bezpieczeństwo wewnętrzne, kultura i media.
- (33) Zarówno program „Horyzont 2020”, jak i polityka spójności dążą do pełniejszego zestrojenia z celami strategii „Europa 2020”. Podejście to wymaga wzmoczonych synergii pomiędzy programem „Horyzont 2020” i polityką spójności. Dlatego też program „Horyzont 2020” powinien także wchodzić w bliskie interakcje z europejskimi funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi, co może w szczególności pomóc we wzmocnieniu lokalnych, regionalnych i krajowych zdolności w zakresie badań naukowych i innowacji zwłaszcza w kontekście strategii inteligentnej specjalizacji.

⁽¹⁾ Dz.U. L 75 z 22.3.2005, s. 67

- (34) Ważnym źródłem innowacji, wzrostu gospodarczego i miejsc pracy w Europie są MŚP. W związku z tym program „Horyzont 2020” wymaga silnego zaangażowania MŚP, zdefiniowanych w zaleceniu Komisji 2003/361/WE⁽¹⁾. Powinno to przyczynić się do osiągnięcia celów programu Small Business Act, określonych w komunikacie Komisji z dnia 25 czerwca 2008 r. zatytułowanym „Najpierw myśl na małą skalę” – Program „Small Business Act” dla Europy”. Program „Horyzont 2020” powinien zapewnić wachlarz środków wspierających działania w zakresie badań i innowacji oraz możliwości MŚP na różnych etapach cyklu innowacyjnego.
- (35) Komisja powinna dokonać odpowiednich ocen, by stwierdzić poziom uczestnictwa MŚP w programie „Horyzont 2020”. Jeśli docelowy poziom uczestnictwa wynoszący 20 % połączonych budżetów na cel szczegółowy „Wiodąca pozycja w zakresie technologii wspomagających prorozwojowych i przemysłowych” i priorytet „Wyzwania społeczne” na MŚP nie zostanie osiągnięty, Komisja powinna zbadać przyczyny tej sytuacji i zaproponować niezwłocznie odpowiednie nowe środki umożliwiające MŚP zwiększenie ich udziału.
- (36) Realizacja programu „Horyzont 2020” może doprowadzić do opracowania programów uzupełniających z udziałem tylko niektórych państw członkowskich, do uczestnictwa Unii w programach podejmowanych przez kilka państw członkowskich, utworzenia wspólnych przedsięwzięć („wspólnych przedsięwzięć”) lub innych struktur w znaczeniu przyjętym w art. 184, 185 i 187 TFUE. Takie programy uzupełniające powinny być określone i realizowane w otwarty, przejrzysty i skuteczny sposób.
- (37) Aby skrócić drogę od pomysłu do rynku, wykorzystując podejście oddolne, i aby zwiększyć udział przemysłu, MŚP i podmiotów ubiegających się po raz pierwszy o udział w programie „Horyzont 2020”, należy wdrożyć procedurę pilotażową „Szybka ścieżka do innowacji” w ramach celu szczegółowego „Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych” oraz w ramach priorytetu „Wyzwania społeczne”. Działania te powinny pobudzić inwestycje sektora prywatnego w badania naukowe i innowacje, promować badania naukowe i innowacje ukierunkowane na tworzenie wartości i przyspieszenie opracowywania technologii służących innowacyjnym produktom, procesom i usługom.
- (38) W ramach realizacji programu „Horyzont 2020” powinna zyskać uznanie szczególna funkcja, jaką pełnią uniwersytety w ramach unijnej bazy naukowo-technologicznej będące instytucjami doskonałości w szkolnictwie wyższym, badaniach naukowych i innowacjach, odgrywające kluczową rolę włączeniu europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego i EPB.
- (39) Mając na uwadze osiągnięcie największego możliwego oddziaływania wynikającego z unijnego finansowania, program „Horyzont 2020” powinien zapewnić ściślejsze synergie – mogące także przybrać postać partnerstw publiczno-publicznych z międzynarodowymi, krajowymi i regionalnymi programami wspierającymi badania naukowe i innowacje. W tym kontekście program „Horyzont 2020” powinien zachęcać do optymalnego wykorzystania zasobów i unikać niepotrzebnego powielania wysiłków.
- (40) Większe oddziaływanie powinno zostać osiągnięte poprzez połączenie programu „Horyzont 2020” z finansowaniem z sektora prywatnego w ramach partnerstw publiczno-prywatnych w kluczowych obszarach, w których badania naukowe i innowacje mogą przyczynić się do osiągnięcia ogólniejszych celów Europy w zakresie konkurencyjności, przyciągnąć prywatne inwestycje i pomóc w stawieniu czoła wyzwaniom społecznym. Te partnerstwa powinny opierać się na długoterminowym zobowiązaniu obejmującym zrównoważony udział wszystkich partnerów, rozliczalność z osiągnięcia celów i zgodność ze strategicznymi celami Unii w zakresie badań, rozwoju i innowacji. Zarządzanie tymi partnerstwami i ich funkcjonowanie powinny być otwarte, przejrzyste, skuteczne i wydajne oraz umożliwić uczestnictwo szerokiemu spektrum zainteresowanych podmiotów prowadzących działalność w swoich dziedzinach. Partnerstwa publiczno-prywatne w formie wspólnych inicjatyw technologicznych uruchomionych w oparciu o Siódmy Program Ramowy mogą być kontynuowane z wykorzystaniem struktur odpowiednich dla ich celu.
- (41) Program „Horyzont 2020” powinien promować współpracę z państwami trzecimi opartą na wspólnocie interesów i wzajemnych korzyściach. Współpraca międzynarodowa w dziedzinie nauki, technologii i innowacji powinna przyczynić się do osiągnięcia celów strategii „Europa 2020”, mając na uwadze wzmocnienie konkurencyjności, stawianie czoła wyzwaniom społecznym i wspieranie polityki zewnętrznej Unii oraz polityki rozwojowej, w tym poprzez stworzenie synergii z programami zewnętrznymi oraz wsparcie zaangażowania Unii w zobowiązania międzynarodowe takie jak osiągnięcie milenijnych celów rozwoju ONZ. Należy utrzymać działania w ramach współpracy międzynarodowej przynajmniej na poziomie siódmego programu ramowego.
- (42) Aby zapewnić równe szanse wszystkim przedsiębiorstwom działającym na rynku wewnętrznym, finansowanie w ramach programu „Horyzont 2020” należy zaprojektować w sposób zgodny z zasadami pomocy państwa, tak aby zapewnić efektywność wydatków publicznych i zapobiec zakłóceniom na rynku takim jak wypieranie finansowania prywatnego, tworzenie nieskutecznych struktur rynkowych lub utrzymywanie niewydajnych przedsiębiorstw.

⁽¹⁾ Zalecenie Komisji 2003/361/WE z dnia 6 maja 2003 r. dotyczącym definicji mikro, małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. L 124 z 20.5.2003, s. 36).

- (43) W dniu 4 lutego 2011 r. Rada Europejska uznała potrzebę nowego podejścia do kontroli i zarządzania ryzykiem w unijnym finansowaniu badań naukowych, wzywając do ustalenia nowej równowagi między zaufaniem a kontrolą oraz między ponoszeniem ryzyka a unikaniem go. W swojej rezolucji z dnia 11 listopada 2010 r. w sprawie uproszczenia w realizacji programów ramowych w zakresie badań naukowych Parlament Europejski wezwał do pragmatycznego przejścia do administracyjnego i finansowego uproszczenia oraz stwierdził, że zarządzanie europejskim finansowaniem badań naukowych powinno w większym stopniu opierać się na zaufaniu do uczestników i odznaczać się większą tolerancją ryzyka. W sprawozdaniu z oceny śródkresowej siódmego programu ramowego UE stwierdza się, że potrzebne jest bardziej radykalne podejście, które umożliwi przełom w dążeniu do uproszczenia, oraz że należy zmienić stosunek równowagi między ryzykiem a zaufaniem.
- (44) Należy chronić interesy finansowe Unii Europejskiej z zastosowaniem proporcjonalnych środków w całym cyklu wydatkowania, w tym prewencji, wykrywania i analizy nieprawidłowości, odzyskiwania środków straconych, nienależnie wypłaconych lub nieodpowiednio wykorzystanych oraz, w stosownych przypadkach, nakładania kar. Zmieniona strategia kontroli, przenosząca nacisk z minimalizacji poziomu błędów na kontrolę opartą na analizie ryzyka i na wykrywanie nadużyć finansowych, powinna ograniczyć obciążenia ponoszone przez uczestników w związku z kontrolą.
- (45) Ważne jest zapewnienie należytego zarządzania finansami w programie „Horyzont 2020” oraz jego realizacja w możliwie najbardziej skuteczny i przyjazny dla użytkownika sposób, przy jednoczesnym zagwarantowaniu pewności prawa i dostępności programu „Horyzont 2020” dla wszystkich uczestników. Należy zapewnić zgodność z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012⁽¹⁾ oraz z wymogami uproszczenia i lepszego stanowienia prawa.
- (46) Skuteczne zarządzanie efektywnością, w tym ocena i monitorowanie, wymaga opracowania specjalnych wskaźników efektywności umożliwiających pomiar w czasie, realistycznych i odzwierciedlających logikę interwencji oraz odpowiednich dla właściwej hierarchii celów i działań. Należy wprowadzić odpowiednie mechanizmy koordynacji między realizacją i monitorowaniem programu „Horyzont 2020” a monitorowaniem postępu, osiągnięć i funkcjonowania EPB.
- (47) W ramach oceny śródkresowej programu „Horyzont 2020” do końca 2017 r. należy poddać dogłębnej ocenie zarówno istniejące jak i nowe partnerstwa publiczno-prywatne, w tym wspólne inicjatywy technologiczne; ocena ta powinna obejmować między innymi analizę ich otwartości, przejrzystości i skuteczności. Ocena ta
- powinna uwzględnić ocenę EIT w myśl rozporządzenia (WE) nr 294/2008, aby umożliwić ocenę opartą na wspólnych zasadach.
- (48) Ponieważ cele niniejszego rozporządzenia, mianowicie wzmocnienie ogólnych ram badań i innowacji oraz koordynacja wysiłków badawczych w całej Unii nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na zapobieganie powielaniu, utrzymanie masy krytycznej w kluczowych dziedzinach i zapewnienie optymalnego wykorzystania finansowania publicznego, możliwe jest ich lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, Unia może przyjąć środki zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, określoną tym artykułem, niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza działania konieczne do osiągnięcia wspomnianych celów.
- (49) Ze względu na kwestie pewności prawa i jasności decyzja nr 1982/2006/WE powinna zostać uchylona,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

TYTUŁ I

POSTANOWIENIA OGÓLNE

Artykuł 1

Przedmiot

Niniejszym rozporządzeniem ustanawia się „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (2014-2020) („Horyzont 2020”) oraz określa się ramy zarządzania wsparciem przez Unię działań w zakresie badań naukowych i innowacji, a tym samym wzmocnienia europejskiej bazy naukowo-technicznej oraz promowania korzyści dla społeczeństwa, a także lepszego wykorzystania gospodarczego i przemysłowego potencjału polityk w zakresie innowacji, badań i rozwoju technologicznego.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

- 1) „działania w zakresie badań i innowacji” oznaczają całe spektrum działań związanych z badaniami, rozwojem technologicznym, demonstracją i innowacjami, w tym promowanie współpracy z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi, upowszechnianie i optymalizację wyników oraz promowanie szkoleń wysokiej jakości i mobilności naukowców w Unii;
- 2) „działania bezpośrednie” oznaczają działania w zakresie badań i innowacji podejmowane przez Komisję za pośrednictwem Wspólnego Centrum Badawczego (JRC);

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1).

- 3) „działania pośrednie” oznaczają działania w zakresie badań i innowacji, którym Unia zapewnia wsparcie finansowe i które są podejmowane przez uczestników;
- 4) „partnerstwo publiczno-prywatne” oznacza partnerstwo, w którym partnerzy z sektora prywatnego, Unii oraz, w stosownych przypadkach, inne strony – takie jak organy sektora publicznego – zobowiązują się do wspólnego wspierania opracowania i realizacji programu lub działalności w zakresie badań i innowacji;
- 5) „partnerstwo publiczno-publiczne” oznacza partnerstwo, w którym organy sektora publicznego lub organy mające obowiązek świadczenia usług publicznych na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym lub międzynarodowym oraz Unia zobowiązują się do wspólnego wspierania opracowania i realizacji programu lub działalności w zakresie badań i innowacji;
- 6) „infrastruktura badawcza” obejmuje urządzenia, zasoby i usługi, które są wykorzystywane przez środowiska naukowe do prowadzenia badań i wspierania innowacji w swoich dziedzinach. W odpowiednich przypadkach może być ona wykorzystywana do celów innych niż badawcze, na przykład do celów edukacyjnych lub świadczenia usług publicznych. Infrastruktura ta obejmuje: kosztowną aparaturę naukową (lub zestawy przyrządów); zasoby oparte na wiedzy, takie jak zbiory, archiwa lub dane naukowe; e-infrastrukturę taką jak dane i systemy komputerowe oraz sieci komunikacyjne, inne obiekty infrastruktury o unikatowym charakterze, które są niezbędne do osiągnięcia doskonałości w dziedzinie badań naukowych i innowacji. Takie obiekty infrastruktury mogą być zlokalizowane w jednym miejscu, mieć charakter wirtualny lub rozproszony.
- 7) „strategia inteligentnej specjalizacji” ma takie samo znaczenie jak strategia inteligentnej specjalizacji w rozumieniu art. 2 pkt 3 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 (rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady⁽¹⁾)

Artykuł 3

Ustanowienie programu „Horyzont 2020”

Niniejszym ustanawia się program „Horyzont 2020” na okres od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.

Artykuł 4

Unijna wartość dodana

Celem programu „Horyzont 2020” jest maksymalne zwiększenie wartości dodanej i oddziaływania w skali Unii przez

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Zob. s. 320 niniejszego Dziennika Urzędowego).

skoncentrowanie się na celach i działaniach, których skuteczną realizacją przez działające samodzielnie państwa członkowskie nie jest możliwa. Program „Horyzont 2020” odgrywa główną rolę w osiągnięciu celów strategii „Europa 2020” w zakresie inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu (strategia „Europa 2020”) poprzez stworzenie wspólnych ram strategicznych unijnego finansowania doskonałych badań naukowych i innowacji, co ma przyciągać tym samym prywatne i publiczne inwestycje, sprzyjając tworzeniu nowych miejsc pracy i zapewnieniu długotrwałej równowagi, wzrostu, rozwoju gospodarczego, włączenia społecznego i konkurencyjności przemysłowej, a także podejmowaniu wyzwań społecznych w całej Unii.

Artykuł 5

Cel ogólny, priorytety i cele szczegółowe

1. Celem ogólnym programu „Horyzont 2020” jest przyczynianie się do zbudowania społeczeństwa i gospodarki opartych na wiedzy i innowacjach w Unii poprzez pozyskanie dodatkowych nakładów na badania, rozwój i innowacje, wnosząc w ten sposób wkład w osiągnięcie celów w zakresie badań i rozwoju, w tym założonego celu wydatkowania 3 % PKB na finansowanie badań naukowych i rozwoju w całej Unii do 2020 r. W ten sposób wspiera on realizację strategii „Europa 2020” oraz innych kierunków polityki Unii, a także urzeczywistnienie i funkcjonowanie EPB. Pierwszą grupę stosownych wskaźników efektywności dla mierzenia postępu w realizacji celu ogólnego określono we wstępie załącznika I.

2. Cel ogólny, określony w ust. 1 zostaje osiągnięty w ramach trzech wspierających się wzajemnie priorytetów dotyczących:

- a) doskonałej bazy naukowej;
- b) wiodącej pozycji w przemyśle;
- c) wyzwań społecznych.

Cele szczegółowe odpowiadające każdemu z tych trzech priorytetów przedstawiono w częściach I–III załącznika I, wraz z ogólnymi kierunkami działań.

3. Cel ogólny ustanowiony w ust. 1 ma być także realizowany poprzez cele szczegółowe „Upowszechnianie doskonałości i zapewnianie szerszego uczestnictwa” oraz „Nauka z udziałem społeczeństwa i dla społeczeństwa” są przedstawione odpowiednio w częściach IV i V załącznika I wraz z ogólnymi kierunkami działań.

4. JRC przyczynia się do osiągnięcia celu ogólnego i priorytetów określonych w ust. 1 i 2, odpowiednio, poprzez wsparcie naukowo-techniczne polityk Unii we współpracy z odpowiednimi krajowymi i regionalnymi zainteresowanymi stronami związanymi z badaniami naukowymi, w odpowiednich przypadkach, na przykład w zakresie opracowania strategii inteligentnej specjalizacji. Cel szczegółowy oraz ogólne kierunki działań przedstawiono w części VI załącznika I.

5. Europejski Instytut Innowacji i Technologii (EIT) wnosi wkład w osiągnięcie celu ogólnego i priorytetów określonych odpowiednio w ust. 1 i 2 oraz celu szczegółowego polegającego na integracji trójkąta wiedzy łączącego szkolnictwo wyższe, badania naukowe i innowacje. Stosowne wskaźniki efektywności EIT przedstawiono we wstępie załącznika I, a cel szczegółowy kierunkami działań - w części VII załącznika I.

6. W ramach priorytetów, cele szczegółowe i ogólne kierunki działań, o których mowa w ust. 2 i 3, mogą być uwzględnione nowe i nieprzewidziane potrzeby powstające w okresie realizacji programu „Horyzont 2020”. W odpowiednio uzasadnionych przypadkach może to dotyczyć reagowania na pojawiające się możliwości, kryzysy i zagrożenia, jak również potrzeby związane z tworzeniem nowych kierunków polityki Unii.

Artykuł 6

Budżet

1. Pula środków finansowych przeznaczona na realizację programu „Horyzont 2020” wynosi 77 028,3 mln EUR według cen aktualnych, z czego maksymalnie 74 316,9 mln EUR przeznaczona jest na działania na podstawie tytułu XIX TFUE.

Roczne środki zatwierdzane są przez Parlament Europejski i Radę w granicach wieloletnich ram finansowych.

2. Kwotę przeznaczoną na działania na podstawie tytułu XIX TFUE rozdziela się między priorytety określone w art. 5 ust. 2 niniejszego rozporządzenia w następujący sposób:

- a) Doskonała baza naukowa – 24 441,1 mln EUR według cen aktualnych;
- b) Wiodąca pozycja w przemyśle – 17 015,5 mln EUR według cen aktualnych;
- c) Wyzwania społeczne – 29 679 mln EUR według cen aktualnych.

Maksymalna łączna kwota finansowego wkładu Unii z programu „Horyzont 2020” w cele szczegółowe określone w art. 5 ust. 3 i działania bezpośrednio JRC nienależące do obszaru badań jądrowych, jest następująca:

- (i) „Upowszechnianie doskonałości i zapewnianie szerszego uczestnictwa”, 816,5 mln EURO według cen aktualnych;
- (ii) „Nauka z udziałem społeczeństwa i dla społeczeństwa”, 462,2 mln EURO według cen aktualnych;
- (iii) działania bezpośrednio JRC nienależące do obszaru badań jądrowych, 1 902,6 mln EUR według cen aktualnych.

Orientacyjny podział na priorytety i cele szczegółowe, określone w art. 5 ust. 2 i 3, określony jest w załączniku II.

3. EIT jest finansowany za pomocą maksymalnego wkładu z programu „Horyzont 2020” w wysokości 2 711,4 mln EUR według cen aktualnych, jak określono w załączniku II.

4. Pula środków finansowych programu „Horyzont 2020” może obejmować wydatki związane z działaniami przygotowawczymi, monitorowaniem, kontrolą, audytami i oceną, niezbędne do zarządzania programem „Horyzont 2020” i osiągnięcia jego celów, zwłaszcza zaś wydatki poniesione z tytułu analiz i spotkań ekspertów, o ile są one związane z celami ogólnymi programu „Horyzont 2020”, wydatki na sieci informatyczne służące przetwarzaniu i wymianie informacji oraz wszelkie inne wydatki w związku ze wsparciem technicznym i administracyjnym, poniesione przez Komisję w związku z zarządzaniem programem „Horyzont 2020”.

W razie potrzeby i w odpowiednio uzasadnionych przypadkach w budżecie programu „Horyzont 2020” po 2020 r. można przewidzieć środki na pokrycie wydatków w związku ze wsparciem technicznym i administracyjnym, aby umożliwić zarządzanie działaniami, które nie zostaną zakończone do dnia 31 grudnia 2020 r. Z programu „Horyzont 2020” nie mogą być finansowane ani budowa ani eksploatacja przedsięwzięć programów Galileo, Copernicus ani Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER.

5. W celu reagowania na nieprzewidziane sytuacje lub nowe wydarzenia i potrzeby Komisja może, w rezultacie oceny śródkresowej programu „Horyzont 2020”, o której mowa w art. 32 ust. 3 oraz wyników przeglądu EIT, o którym mowa w art. 32 ust. 2, w ramach rocznej procedury budżetowej dokonać przeglądu kwot przeznaczonych na priorytety oraz na cele szczegółowe „Upowszechnianie doskonałości i zapewnianie szerszego uczestnictwa” oraz „Nauka ze społeczeństwem i dla społeczeństwa” określone w ust. 2 niniejszego artykułu oraz w oparciu o orientacyjny podział według celów szczegółowych w ramach tych priorytetów, określony w załączniku II, i wkład w EIT w ust. 3 niniejszego artykułu. Komisja może także, z zastrzeżeniem zachowania tych samych warunków dokonać przesunięcia środków między priorytetami i celami szczegółowymi, jak również EIT, do maksymalnej wysokości wynoszącej 7,5 % łącznego początkowego przydziału dla każdego priorytetu i celów szczegółowych „Upowszechnianie doskonałości i zapewnianie szerszego uczestnictwa” oraz „Nauka ze społeczeństwem i dla społeczeństwa” i do maksymalnej wysokości wynoszącej 7,5 % łącznego początkowego przydziału dla każdego celu szczegółowego oraz do maksymalnej kwoty wynoszącej 7,5 % wkładu do EIT. Nie wolno dokonywać takiego transferu w odniesieniu do kwoty przeznaczonej na bezpośrednie działania JRC w ust. 2 niniejszego artykułu.

Artykuł 7

Stowarzyszenie państw trzecich

1. Program „Horyzont 2020” jest otwarty na stowarzyszenie z:
 - a) krajami przystępującymi, krajami kandydującymi i potencjalnymi krajami kandydującymi, zgodnie z zasadami ogólnymi i warunkami ogólnymi uczestnictwa tych krajów w programach Unii, ustalonymi w odpowiednich umowach ramowych oraz decyzjach rad stowarzyszenia lub podobnych umowach;

b) członkami Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) lub państwami lub terytoriami objętymi europejską polityką sąsiedztwa spełniającymi wszystkie poniższe kryteria:

- (i) duży potencjał naukowy, techniczny i innowacyjny;
- (ii) uczestnictwo w przeszłości w pozytywnie zakończonych działaniach w programach UE w zakresie badań naukowych i innowacji;
- (iii) uczciwe i sprawiedliwe zarządzanie prawami własności intelektualnej.

c) krajami lub terytoriami stowarzyszonymi z siódmym programem ramowym.

2. Szczegółowe warunki uczestnictwa państw stowarzyszonych w programie „Horyzont 2020”, w tym dotyczące wkładu finansowego opartego na PKB państwa stowarzyszonego, określa się w drodze międzynarodowych umów między Unią a państwami stowarzyszonymi.

Zasady i warunki stowarzyszenia państw EFTA będących stronami Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG) są zgodne z postanowieniami tego porozumienia.

TYTUŁ II

REALIZACJA

ROZDZIAŁ I

Realizacja, zarządzanie i formy wsparcia

Artykuł 8

Realizacja w drodze programu szczegółowego i wkładu w EIT

Program „Horyzont 2020” jest realizowany za pomocą skonsolidowanego programu szczegółowego, ustanowionego decyzją Rady nr 743./2013⁽¹⁾, w którym sprecyzowano jego cele i szczegółowe zasady realizacji, a także za pomocą finansowego wkładu w EIT.

W programie szczegółowym przewidziano po jednej części dla każdego z trzech priorytetów określonych w art. 5 ust. 2: jedną część dla celu szczegółowego, o którym mowa w art. 5 ust. 3, i jedną część dla działań bezpośrednich JRC nienależących do obszaru badań jądrowych.

Wymagana jest skuteczna koordynacja trzech priorytetów programu „Horyzont 2020”.

⁽¹⁾ Decyzja Rady nr 743/2013 z dnia 3 grudnia 2013 r. program szczegółowy wdrażający program „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (2014-2020) i uchylająca decyzje 2006/971/WE, 2006/972/WE, 2006/973/WE, 2006/974/WE i 2006/975/WE (Zob. s. 965 niniejszego Dziennika Urzędowego).

Artykuł 9

Zarządzanie

1. Program „Horyzont 2020” wdrażany jest przez Komisję zgodnie z rozporządzeniem (UE, Euratom) nr 966/2012.

2. Komisja może powierzyć część realizacji programu „Horyzont 2020” organom finansującym, o których mowa w art. 58 ust. 1 lit. c) rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012.

Artykuł 10

Formy wsparcia unijnego

1. W ramach programu „Horyzont 2020” udziela się wsparcia działań pośrednich w jednej lub większej liczbie form finansowania przewidzianych w rozporządzeniu (UE, Euratom) nr 966/2012, w szczególności w formie dotacji, nagród, zamówień publicznych i instrumentów finansowych. Instrumenty finansowe są główną formą finansowania działań zbliżonych do rynku, wspieranych w ramach programu „Horyzont 2020”.

2. W ramach programu „Horyzont 2020” wspierane są również działania bezpośrednie podejmowane przez JRC.

3. W przypadku gdy działania bezpośrednie podejmowane przez JRC przyczyniają się do realizacji inicjatyw ustanowionych na podstawie art. 185 lub 187 TFUE, wkład ten nie jest uznawany za część wkładu finansowego przyznanego tym inicjatywom.

Artykuł 11

Zasady uczestnictwa i upowszechniania wyników

Do działań pośrednich mają zastosowanie zasady uczestnictwa i upowszechniania określone w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1290/2013⁽²⁾.

ROZDZIAŁ II

Planowanie

Sekcja I

Zasady ogólne

Artykuł 12

Doradztwo zewnętrzne i zaangażowanie społeczne

1. W ramach realizacji programu „Horyzont 2020” uwzględnia się doradztwo i wkład zapewnione przez: niezależne grupy doradcze ekspertów wysokiego szczebla ustanowione przez Komisję, wyłonione z szerokiego grona zainteresowanych stron, reprezentującego badania, przemysł i społeczeństwo obywatelski, w celu zapewnienia niezbędnego interdyscyplinarnego i międzysektorowego punktu widzenia, z uwzględnieniem odpowiednich istniejących inicjatyw na szczeblu unijnym,

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1290/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające zasady uczestnictwa i upowszechniania w programie „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1906/2006 (Zob. s. 81 niniejszego Dziennika Urzędowego).

krajowym i regionalnym. Innymi źródłami wkładu będą struktury dialogu utworzone na podstawie międzynarodowych porozumień naukowo-technicznych; działania wybiegające w przyszłość; ukierunkowane konsultacje społeczne, w tym – w odpowiednich przypadkach – konsultacje z krajowymi i regionalnymi organami lub zainteresowanymi stronami; oraz przejrzyste i interaktywne procesy zapewniające wsparcie takich odpowiedzialnych badań i innowacji.

W odpowiednich przypadkach, brane jest również pod uwagę doradztwo w sprawie określania i formułowania priorytetów strategicznych przez Komitet Europejskiej Przestrzeni Badawczej i Innowacji (ERAC), innych grup powiązanych z ERAC i Grupy do spraw polityki przedsiębiorczości (EPG).

2. W pełni uwzględniane są także odpowiednie aspekty programów w zakresie badań i innowacji ustanowionych przez, między innymi, EIT, europejskie platformy technologiczne i europejskie partnerstwa innowacyjne, a także doradztwo paneli naukowych takich jak panel naukowy ds. zdrowia.

Artykuł 13

Synergie z programami krajowymi i wspólne programowanie

1. W ramach realizacji programu „Horyzont 2020” uwzględnia się także potrzebę tworzenia odpowiednich synergii i komplementarności narodowymi i europejskimi programami, na przykład w zakresie badań naukowych i innowacji, na przykład w obszarach, w których dokonuje się koordynacji poprzez inicjatywy w zakresie wspólnego programowania.

2. Wsparcie Unii na rzecz inicjatyw w zakresie wspólnego programowania może zostać przewidziane wraz ze wsparciem w formie instrumentów, o których mowa w art. 26, z zastrzeżeniem warunków i kryteriów określonych dla tych instrumentów.

Artykuł 14

Zagadnienia przekrojowe

1. Między priorytetami w ramach programu „Horyzont 2020” i w ich obrębie realizowane są powiązania i połączenia. Szczególną uwagę zwraca się w tym zakresie na:

- a) rozwój i zastosowanie kluczowych technologii prorozwojowych i przemysłowych, jak również przyszłych i powstających technologii;
- b) obszary związane z ułatwianiem ścieżki od wynalazku do zastosowania rynkowego;
- c) interdyscyplinarne i międzysektorowe badania naukowe i innowacje;
- d) nauki społeczne, gospodarcze i humanistyczne;

- e) zmianę klimatu i zrównoważony rozwój;
- f) wspieranie funkcjonowania i realizacji europejskiej przestrzeni badawczej i inicjatywy przewodniej „Unia innowacji”;
- g) warunki ramowe służące wsparciu inicjatywy przewodniej „Unia innowacji”;
- h) wkład we wszystkie odpowiednie inicjatywy przewodnie w ramach strategii „Europa 2020” (w tym agendę cyfrową dla Europy);
- i) rozszerzenie uczestnictwa w badaniach naukowych i innowacji w całej Unii i na pomoc w likwidacji luki badawczo-innowacyjnej w Europie;
- j) międzynarodowe sieci doskonałych naukowców i innowatorów, takie jak Europejska współpraca naukowo-techniczna (COST);
- k) współpracę z państwami trzecimi;
- l) odpowiedzialne badania naukowe i innowacje, w tym w zakresie problematyki płci;
- m) zaangażowanie MŚP w badania naukowe i innowacje oraz szersze uczestnictwo sektora prywatnego;
- n) zwiększenie atrakcyjności zawodu naukowca; i
- o) na ułatwianie ponadgranicznej i międzysektorowej mobilności naukowców.

2. Jeśli wspierane działanie pośrednie ma duże znaczenie w odniesieniu do wielu priorytetów lub celów szczegółowych, o których mowa w art. 5 ust. 2 i 3, wkład finansowy na to działanie może stanowić połączenie kwot przeznaczonych na każdy przedmiotowy priorytet lub cel szczegółowy.

Artykuł 15

Ewolujący charakter nauki, techniki, innowacji, gospodarek i społeczeństwa

Program „Horyzont 2020” jest realizowany w sposób zapewniający, że wspierane priorytety i działania odpowiadają zmieniającym się potrzebom i uwzględniają ewoluujący charakter nauki, techniki, innowacji, gospodarek i społeczeństwa w zglobalizowanym świecie, mając na uwadze, że innowacje obejmują aspekty biznesowe, organizacyjne, techniczne, społeczne i środowiskowe. Propozycje zmian priorytetów i działań w ramach programu „Horyzont 2020” uwzględnią doradztwo zewnętrzne, o którym mowa w art. 12, oraz zalecenia oceny śródkresowej, o której mowa w art. 32 ust. 3.

Artykuł 16

Równouprawnienie płci

Program „Horyzont 2020” zapewnia skuteczne promowanie równouprawnienia płci oraz uwzględnianie aspektu płci w działaniach w zakresie badań naukowych i innowacji. Szczególną uwagę zwraca się na zapewnienie równowagi płci, w panelach oceniających oraz w takich gremiach jak grupy doradcze i grupy eksperckie, z uwzględnieniem sytuacji w danej dziedzinie badań i innowacji.

Aspekt płci jest odpowiednio włączony do zakresu strategii, programów i projektów w zakresie badań i innowacji oraz monitorowany na wszystkich etapach cyklu badawczego.

Artykuł 17

Kariery naukowców

Program „Horyzont 2020” jest realizowany zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1290/2013, przyczyniając się w ten sposób do wzmocnienia jednolitego rynku dla naukowców i atrakcyjności karier naukowców w całej Unii w kontekście EPB, poprzez uwzględnienie transnarodowego charakteru większości wspieranych w jej ramach działań.

Artykuł 18

Otwarty dostęp

1. Zapewnia się otwarty dostęp do publikacji naukowych będących wynikiem badań finansowanych ze środków publicznych w ramach programu „Horyzont 2020”. Jest on realizowany zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1290/2013.

2. Promuje się otwarty dostęp do danych naukowych będących wynikiem badań finansowanych ze środków publicznych w ramach programu „Horyzont 2020”. Jest on realizowany zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1290/2013.

Artykuł 19

Zasady etyczne

1. Wszystkie działania w zakresie badań naukowych i innowacji prowadzone w ramach programu „Horyzont 2020” realizuje się zgodnie z zasadami etycznymi i stosownym prawodawstwem krajowym, unijnym i międzynarodowym, w tym zgodnie z Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej oraz europejską konwencją praw człowieka i jej protokołami uzupełniającymi.

Szczególną uwagę zwraca się na zasadę proporcjonalności, prawo do prywatności, prawo do ochrony danych osobowych, prawo osoby do nienaruszalności cielesnej i psychicznej, prawo do niedyskryminacji oraz konieczność zapewnienia wysokiego poziomu ochrony zdrowia ludzi.

2. Działania w zakresie badań naukowych i innowacji prowadzone w ramach programu „Horyzont 2020” skupiają się wyłącznie na zastosowaniach cywilnych.

3. Nie finansuje się badań prowadzonych w następujących dziedzinach:

a) badania zmierzające do klonowania ludzi w celach reprodukcyjnych;

b) badania mające na celu zmiany dziedzictwa genetycznego człowieka, które mogłyby spowodować dziedziczenie takich zmian⁽¹⁾;

c) badania mające na celu tworzenie ludzkich embrionów wyłącznie do celów badawczych lub w celu pozyskiwania komórek macierzystych, w tym za pomocą przeniesienia jądra komórki somatycznej.

4. Badania przy wykorzystaniu ludzkich komórek macierzystych, zarówno dorosłych, jak i zarodkowych, mogą być finansowane w zależności od treści wniosku naukowego oraz od ram prawnych zainteresowanych państw członkowskich. Nie przyznaje się finansowania na działania, które są zabronione we wszystkich państwach członkowskich. Nie finansuje się żadnych działań w państwie członkowskim, w którym takie działania są zabronione.

5. Dziedziny badań naukowych określone w ust. 3 niniejszego artykułu mogą zostać poddane przeglądowi w ramach oceny śródkresowej, o której mowa w art. 32 ust. 3, w świetle postępu w nauce.

Artykuł 20

Komplementarność z innymi programami unijnymi

Program „Horyzont 2020” realizowany jest w sposób komplementarny z innymi programami i politykami unijnymi, w tym europejskimi funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi (ESI), wspólną polityką rolną, Programem na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (COSME) (2014-2020), programem „Erasmus +” oraz programem Life.

Artykuł 21

Synergie z ESI

Program „Horyzont 2020” – oprócz polityk strukturalnych na szczeblu unijnym, krajowym i regionalnym – przyczynia się także do zniwelowania różnic w badaniach naukowych i innowacjach w obrębie Unii poprzez promowanie synergii z ESI. Tam gdzie jest to możliwe, można stosować łączne finansowanie określone w rozporządzeniu (UE) nr 1290/2013.

⁽¹⁾ Można finansować badania związane z leczeniem nowotworu gruczolów płciowych.

Sekcja II

Artykuł 25

Szczególne obszary działań**Partnerstwa publiczno-prywatne**

Artykuł 22

Mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa

1. Szczególną uwagę zwraca się na odpowiednie uczestnictwo mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) w realizacji programu „Horyzont 2020” oraz na oddziaływanie tego programu na takie przedsiębiorstwa w zakresie badań i innowacji. W ramach oceny i monitorowania realizacji programu przeprowadzane są ilościowe i jakościowe oceny uczestnictwa MŚP.

2. Ponadto, oprócz stworzenia lepszych warunków uczestnictwa MŚP we wszystkich odnośnych możliwościach jakie stwarza program „Horyzont 2020”, podejmowane są konkretne działania. W szczególności tworzy się specjalny instrument przeznaczony dla MŚP, ukierunkowany na wszystkie rodzaje MŚP posiadających potencjał w zakresie innowacji w szerokim sensie; instrument ten tworzy się w ramach jednego scentralizowanego systemu zarządzania i jest on wdrażany głównie w sposób oddolny poprzez stale otwarte zaproszenie do składania wniosków dostosowane do potrzeb MŚP, zgodnie z celem szczegółowym „Innowacje w MŚP” określonym w części II pkt 3.3 lit. a) załącznika I. Instrument ten uwzględni cel szczegółowy „Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych”, określonego w części II pkt 1 załącznika I oraz wszystkich celów szczegółowych w ramach priorytetu „Wyzwania społeczne” określonych w części III pkt 1-7 załącznika I i będzie wdrażany w sposób spójny.

3. Zintegrowane podejście określone w ust. 1 i 2 oraz uproszczenie procedur powinny doprowadzić do przeznaczania minimum 20 % połączonych budżetów na cel szczegółowy „Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych” i priorytet „Wyzwania społeczne” na MŚP.

4. Szczególną uwagę zwraca się na odpowiednią reprezentację MŚP w partnerstwach publiczno-prywatnych, o których mowa w art. 25.

Artykuł 23

Projekty współpracy i programy partnerstw

Program „Horyzont 2020” powinien być realizowany przede wszystkim poprzez transnarodowe projekty współpracy, realizowane w oparciu o zaproszenia do składania wniosków w programach prac w ramach programu „Horyzont 2020”, przewidzianych w decyzji nr 743/2013. Te projekty takie będą uzupełniane przez partnerstwa publiczno-prywatne i publiczno-publiczne. Partnerstwa określane będą z udziałem państw członkowskich i ustalą zasady regulujące ich wewnętrzne zarządzanie.

Artykuł 24

Procedura pilotażowa „Szybka ścieżka do innowacji”

Procedura pilotażowa „szybka ścieżka do innowacji”(FTI) będzie wdrażana w formie pełnego działania pilotażowego zgodnie z art. 54 rozporządzenia (UE) nr 1290/2013; zaproszenia do składania wniosków w ramach procedury pilotażowej FTI począwszy od 2015 r.

1. Program „Horyzont 2020” może być realizowany w drodze partnerstw publiczno-prywatnych, w ramach których wszyscy partnerzy zobowiązują się do wsparcia rozwoju i wdrażania badań przedkonkurencyjnych i działań w zakresie innowacji, mających strategiczne znaczenie dla konkurencyjności Unii i jej wiodącej pozycji w przemyśle, lub do podejmowania określonych wyzwań społecznych. Partnerstwa publiczno-prywatne są realizowane w taki sposób, aby nie ograniczać pełnego uczestnictwa najlepszych podmiotów europejskich.

2. Udział Unii w partnerstwach publiczno-prywatnych opiera się na wykorzystaniu istniejących już i nierozbudowanych struktur zarządzania i może on przybrać jedną z następujących form:

- a) wkład finansowy Unii we wspólne przedsięwzięcia ustanowione na podstawie art. 187 TFUE w ramach 7. programu ramowego, pod warunkiem dokonania zmiany ich aktów podstawowych; w nowe partnerstwa publiczno-prywatne ustanowione na podstawie art. 187 TFUE; oraz w inne organy finansujące, o których mowa w art. 58 ust. 1 lit. c) ppkt (iv) i (vii) rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012. Taka forma partnerstwa jest realizowana tylko w przypadku, gdy zakres celów i skala wymaganych zasobów uzasadniają ją przy pełnym uwzględnieniu odnośnych ocen skutków i w przypadku gdy inne formy partnerstw nie doprowadziłyby do realizacji celów lub nie wygenerowałyby koniecznego wsparcia;
- b) umowy między partnerami, o których mowa w ust. 1, określające cele partnerstwa, zobowiązania partnerów, kluczowe wskaźniki efektywności oraz wyniki, jakie mają zostać osiągnięte, w tym określenie działań w zakresie badań naukowych i rozwoju wymagających wsparcia z programu „Horyzont 2020”.

Z myślą o zaangażowaniu zainteresowanych partnerów, w tym, odpowiednio, użytkowników końcowych, uniwersytetów, MŚP i instytucji badawczych, partnerstwa publiczno-prywatne udostępniają środki publiczne drogą przejrzystych procesów i głównie drogą konkurencyjnych zaproszeń do składania wniosków na zasadach uczestnictwa zgodnych z programem „Horyzont 2020”. Wyjątki od stosowania konkurencyjnych zaproszeń do składania wniosków powinny być należycie uzasadnione.

3. Partnerstwa publiczno-prywatne są wybierane i realizowane w otwarty, przejrzysty i skuteczny sposób. Wybór tych partnerstw opiera się na wszystkich poniższych kryteriach:

- a) wykazanie wartości dodanej działania na szczeblu Unii oraz wskazanie wyboru instrumentu, który zostanie użyty;
- b) skala wpływu – oceniona pod kątem wyraźnie określonych i wymiernych celów – na konkurencyjność przemysłową, tworzenie miejsc pracy, zrównoważony wzrost i sprawy społeczno-gospodarcze, w tym wyzwania społeczne;

- c) długoterminowe zobowiązanie obejmujące zbilansowany wkład wszystkich partnerów na podstawie wspólnej wizji i jasno zdefiniowanych celów;
- d) skala zaangażowanych zasobów oraz zdolność do pozyskania dodatkowych nakładów na badania naukowe i innowacje;
- e) jasno określone role każdego z partnerów i uzgodnione kluczowe wskaźniki efektywności w wybranym okresie;
- f) komplementarność względem innych elementów programu „Horyzont 2020” i zestrojenie ze strategicznymi priorytetami Unii w zakresie badań i innowacji, zwłaszcza wynikającymi ze strategii „Europa 2020”.

W stosownych przypadkach w partnerstwach publiczno-prywatnych zapewnia się komplementarność pomiędzy priorytetami i działaniami a zaangażowaniem państw członkowskich.

4. Priorytety w zakresie badań realizowane przez partnerstwa publiczno-prywatne mogą, w stosownych przypadkach, być objęte regularnymi zaproszeniami do składania wniosków w programach prac w ramach programu „Horyzont 2020”, aby tworzyć nowe synergie z działaniami w zakresie badań i innowacji o strategicznym znaczeniu.

Artykuł 26

Partnerstwa publiczno-publiczne

1. Program „Horyzont 2020” wnosi wkład we wzmocnienie partnerstw publiczno-publicznych – w odpowiednich przypadkach – gdy w Unii wspólnie realizowane są działania na poziomie regionalnym, krajowym lub międzynarodowym.

Szczególną uwagę zwraca się na inicjatywy w zakresie wspólnego programowania między państwami członkowskimi. Inicjatywy w zakresie wspólnego programowania otrzymujące wsparcie z tytułu programu „Horyzont 2020” pozostają otwarte na udział każdego państwa członkowskiego lub kraju stowarzyszonego.

2. Partnerstwa publiczno-publiczne mogą być wspierane w obrębie priorytetów określonych w art. 5 ust. 2 lub na zasadzie połączenia tych części, w szczególności poprzez:

- a) instrument ERA-NET, z zastosowaniem dotacji w celu wsparcia partnerstw publiczno-publicznych na etapie przygotowania, tworzenia struktur sieciowych, projektowania, realizacji i koordynacji wspólnych działań, a także zapewnienie przez Unię dodatkowych środków na potrzeby nie więcej niż jednego rocznie wspólnego zaproszenia do składania wniosków i działań o charakterze ponadnarodowym;
- b) uczestnictwo Unii w programach podejmowanych przez kilka państw członkowskich zgodnie z art. 185 TFUE, w przypadkach gdy jest ono uzasadnione zakresem realizowanych celów oraz skalą wymaganych zasobów.

Do celów, o których mowa w lit. a) akapit pierwszy dodatkowe finansowanie jest uzależnione od wykazania wartości dodanej działań na szczeblu Unii i od uprzedniego indykatywnego finansowego zaangażowania pieniężnego lub rzeczowego uczestniczących podmiotów we wspólne zaproszenia do składania wniosków i wspólne działania. Jednym z celów instrumentu ERA-NET może być, jeśli jest to wykonalne, harmonizacja zasad i sposobów realizacji wspólnych zaproszeń i działań. Można go również wykorzystać do przygotowania inicjatywy na podstawie art. 185 TFUE.

Do celów lit. b) akapit pierwszy takie inicjatywy proponuje się jedynie w przypadkach, kiedy p otrzebna jest specjalna struktura na potrzeby realizacji oraz kiedy uczestniczące państwa wykazują wysoki poziom zaangażowania w integrację na poziomie naukowym, zarządzania i finansowym. Ponadto wnioski dotyczące takich inicjatyw, określa się na podstawie wszystkich następujących kryteriów:

- a) jasna definicja celu, który ma być osiągnięty, oraz jego znaczenie dla celów programu „Horyzont 2020” i szerszych celów strategicznych Unii;
- b) orientacyjne zaangażowanie finansowe państw uczestniczących, pieniężne lub rzeczowe, w tym uprzednie zobowiązanie do zestrojenia krajowych lub regionalnych inwestycji do celów transnarodowych badań naukowych i innowacji oraz – w odpowiednich przypadkach – łączenia zasobów;
- c) wartość dodana działania na poziomie Unii;
- d) masa krytyczna pod względem wielkości i liczby objętych nimi programów, podobieństwo lub komplementarność działań i zakres prowadzonych w ich ramach odnośnych badań;
- e) efektywność art. 185 TFUE do osiągnięcia celów.

Artykuł 27

Międzynarodowa współpraca z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi

1. Podmioty prawne, w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 13 rozporządzenia (UE) nr 1290/2013, mające siedzibę w państwach trzecich oraz organizacje międzynarodowe kwalifikują się do uczestnictwa w działaniach pośrednich programu „Horyzont 2020” na warunkach określonych w tym rozporządzeniu. Współpracę międzynarodową z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi promuje się i prowadzi w ramach programu „Horyzont 2020” w szczególności w celu:

- a) podniesienia poziomu doskonałości i zwiększenia atrakcyjności Unii w dziedzinie badań naukowych i innowacji, a także poprawy jej konkurencyjności gospodarczej i przemysłowej;

- b) skutecznego stawienia czoła wspólnym wyzwaniom społecznym;
- c) wsparcia celów polityki zewnętrznej i rozwojowej Unii w uzupełnieniu programów zewnętrznych i rozwojowych obejmujących zobowiązania międzynarodowe i związane z nimi cele, takie jak osiągnięcie milenijnych celów rozwoju ONZ i dążenia do zapewnienia synergii z innymi politykami Unii.

2. Ukierunkowane działania mające na celu wspieranie współpracy z określonymi państwami trzecimi lub grupami państw trzecich, w tym ze strategicznymi partnerami Unii, realizuje się w ramach podejścia strategicznego oraz wspólnoty interesów, priorytetów i wzajemnych korzyści, z uwzględnieniem potencjału naukowo-technicznego takich państw, oraz konkretnych potrzeb, możliwości rynkowych, oraz oczekiwanego oddziaływania takich działań.

Należy wspierać i, w stosownych przypadkach, monitorować wzajemny dostęp do programów państw trzecich. W celu zmaksymalizowania oddziaływania współpracy międzynarodowej promuje się koordynację i synergie z inicjatywami państw członkowskich i krajów stowarzyszonych. Charakter tej współpracy może się zmieniać w zależności od konkretnych państw partnerskich.

Priorytety w zakresie współpracy uwzględniają zmiany w politykach Unii, możliwości współpracy z różnymi państwami trzecimi oraz uczciwe i sprawiedliwe traktowanie praw własności intelektualnej.

3. Ponadto w ramach programu Horyzont 2020 realizuje się działania horyzontalne i przekrojowe, promujące strategiczny rozwój współpracy międzynarodowej.

Artykuł 28

Informacja, komunikacja, wykorzystanie i upowszechnianie

Komisja wdraża działania w zakresie informacji i komunikacji dotyczące programu „Horyzont 2020”, w tym działania w zakresie komunikacji dotyczące wspieranych projektów i ich wyników. W szczególności dostarcza państwom członkowskim terminowych i szczegółowych informacji.

Część budżetu programu „Horyzont 2020” przyznana na potrzeby działań z zakresu komunikacji służy także komunikacji instytucjonalnej w zakresie priorytetów politycznych Unii pod warunkiem, że są one związane z celem ogólnym niniejszego rozporządzenia.

Działalność, która ma na celu upowszechnianie informacji oraz prowadzenie działań w zakresie komunikacji, uznaje się za integralną część wszystkich zadań w ramach wszystkich działań wspieranych przez program „Horyzont 2020”. Upublicznia się i udostępnia w formie cyfrowej informacje i komunikaty dotyczące programu „Horyzont 2020”, w tym dotyczące wspieranych projektów.

Ponadto wspierane są następujące działania szczegółowe:

- a) inicjatywy na rzecz zwiększania świadomości i ułatwiania dostępu do finansowania w ramach programu „Horyzont 2020”, kierowane w szczególności do regionów lub typów uczestników charakteryzujących się względnie niskim stopniem uczestnictwa;
- b) udzielanie ukierunkowanego wsparcia projektom i konsorcjom w celu zapewnienia im odpowiedniego dostępu do niezbędnych umiejętności, tak aby zoptymalizować komunikację, wykorzystanie i upowszechnianie wyników;
- c) działania obejmujące gromadzenie i upowszechnianie wyników pochodzących z wielu projektów, również finansowanych z innych źródeł, w celu zapewnienia przyjaznych dla użytkownika baz danych oraz sprawozdań podsumowujących najważniejsze wyniki; oraz, w odpowiednich przypadkach, utrzymywanie łączności ze środowiskiem naukowym, przemysłem i ogółem społeczeństwa oraz upowszechnianie informacji wśród tych grup;
- d) upowszechnianie wśród decydentów politycznych, łącznie z organami normalizacyjnymi, w celu promowania wykorzystywania wyników istotnych dla polityki przez właściwe organy na poziomie międzynarodowym, unijnym, krajowym i regionalnym;
- e) inicjatywy na rzecz wspierania dialogu i dyskusji z opinią publiczną na temat zagadnień naukowych, technologicznych i dotyczących innowacji, realizowane dzięki zaangażowaniu środowiska badawczo-innowacyjnego i organizacji społeczeństwa obywatelskiego, oraz na rzecz korzystania z mediów społecznościowych i innych innowacyjnych technologii i metod, zwłaszcza aby pomóc podnosić społeczną świadomość korzyści wynikających z badań i innowacji w odpowiedzi na wyzwania społeczne;

ROZDZIAŁ III

Kontrola

Artykuł 29

Kontrola i audyt

1. System kontroli ustanowiony do celów realizacji niniejszego rozporządzenia jest zaprojektowany w sposób dający wystarczającą gwarancję osiągnięcia dostatecznego obniżenia ryzyka i odpowiedniego poziomu zarządzania ryzykiem związanym ze skutecznością i efektywnością operacji oraz z legalnością i prawidłowością operacji leżących u ich podstaw, biorąc pod uwagę wieloletni charakter programów, a także charakter odnośnych płatności.

2. System kontroli zapewnia odpowiednią równowagę między zaufaniem a kontrolą, przy uwzględnieniu administracyjnych i innych kosztów kontroli na wszystkich poziomach, w szczególności dla uczestników, co umożliwia osiągnięcie celów programu „Horyzont 2020” oraz zainteresowanie nim wybitnych naukowców i najbardziej innowacyjnych przedsiębiorstw.

3. Stanowiąca część systemu kontroli strategia audytu w zakresie wydatków na działania pośrednie w ramach programu „Horyzont 2020” opiera się na finansowym audycie reprezentatywnej próby wydatków z całego programu „Horyzont 2020”. Taką reprezentatywną próbę uzupełnia wybór oparty na ocenie ryzyka związanego z wydatkami.

Audyty wydatków na działania pośrednie w ramach programu „Horyzont 2020” prowadzi się w spójny sposób, zgodnie z zasadami oszczędności, wydajności i skuteczności w celu minimalizacji obciążenia uczestników audytami.

Artykuł 30

Ochrona interesów finansowych Unii

1. Komisja przyjmuje odpowiednie środki zapewniające, w trakcie realizacji działań finansowanych na podstawie niniejszego rozporządzenia, ochronę interesów finansowych Unii przez stosowanie środków zapobiegania nadużyciom finansowym, korupcji i innym bezprawnym działaniom, przez skuteczne kontrole oraz, w razie wykrycia nieprawidłowości, przez odzyskiwanie kwot nienależnie wypłaconych oraz, w stosownych przypadkach, przez skuteczne, proporcjonalne i prewencyjne kary administracyjne i finansowe.

2. Komisja lub jej przedstawiciele oraz Trybunał Obrachunkowy mają uprawnienia do audytu na podstawie dokumentacji i na miejscu, wobec wszystkich beneficjentów dotacji, wykonawców i podwykonawców, którzy otrzymali środki od Unii w ramach programu „Horyzont 2020”.

Bez uszczerbku dla ust. 3, Komisja może prowadzić audyty do dwóch lat po wypłacie salda.

3. Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) może przeprowadzać dochodzenia, w tym kontrole i inspekcje na miejscu, zgodnie z przepisami i procedurami określonymi w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013⁽¹⁾, oraz rozporządzenia Rady (Euratom, WE) nr 2185/96⁽²⁾ w celu określenia, czy miały miejsce nadużycia finansowe, korupcja lub jakiegokolwiek inne bezprawne działania, które naruszają interesy finansowe Unii w związku z jakąkolwiek umową o udzielenie dotacji, decyzją o udzieleniu dotacji lub zamówieniem, wynikającymi z programu „Horyzont 2020”.

4. Nie naruszając przepisów ust. 1, 2 i 3, w umowach o współpracy z państwami trzecimi i z organizacjami międzynarodowymi, umowach o udzielenie dotacji, decyzjach o udzieleniu dotacji i w zamówieniach, wynikających z wdrożenia niniejszego rozporządzenia zawarte są przepisy wyraźnie upoważniające Komisję, Trybunał Obrachunkowy i OLAF do prowadzenia takich audytów i dochodzeń, zgodnie z właściwymi kompetencjami tych instytucji.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013 z dnia 11 września 2013 r. dotyczące dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) i uchylające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (Euratom) nr 1074/1999 (Dz.U. L 248 z 18.9.2013, s. 1).

⁽²⁾ Rozporządzenie Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami (Dz.U. L 292 z 15.11.1996, s. 2).

ROZDZIAŁ IV

Monitorowanie i ocena

Artykuł 31

Monitorowanie

1. Komisja corocznie monitoruje realizację programu „Horyzont 2020”, jego programu szczegółowego i działań EIT. Monitorowanie, które opiera się na ilościowych i, w stosownych przypadkach, jakościowych dowodach, obejmuje informacje dotyczące tematów przekrojowych, takich jak nauki społeczne i ekonomiczne oraz humanistyczne, zrównoważony rozwój i zmiana klimatu, w tym informacje na temat wydatków związanych z klimatem, uczestnictwa MŚP, uczestnictwa sektora prywatnego, równości płci, poszerzenia uczestnictwa i postępów w realizacji wskaźników skuteczności działania. Monitorowanie obejmuje również informacje na temat zakresu finansowania partnerstw publiczno-prywatnych i publiczno-publicznych, w tym inicjatyw wspólnego programowania. Monitorowanie finansowania partnerstw publiczno-prywatnych realizowane jest, stosownie do okoliczności, w ścisłym porozumieniu z uczestnikami.

2. Komisja opracowuje w postaci sprawozdania i udostępnia publicznie wyniki tego monitoringu.

Artykuł 32

Ocena

1. Oceny przeprowadza się w czasie pozwalającym na ujęcie ich wyników w procesie decyzyjnym.

2. Do dnia 31 grudnia 2017 r. Komisja przeprowadza – z pomocą niezależnych ekspertów wyłonionych w drodze przejrzystej procedury – przegląd EIT, z uwzględnieniem oceny, o której mowa w art. 16 rozporządzenia (WE) nr 294/2008. Zaproszenie do składania wniosków w ramach WWiI w 2018 r. jest publikowane w zależności od pozytywnego wyniku tego przeglądu. W ramach przeglądu dokonuje się oceny postępów EIT w kontekście wszystkich następujących czynników:

a) poziom i efektywność wykorzystania środków przydzielonych zgodnie z art. 6 ust. 3 niniejszego rozporządzenia, z rozróżnieniem pomiędzy kwotą wykorzystaną na rozwój WWiI pierwszej generacji a skutkami kapitału zaangażowanego dla kolejnych generacji, oraz zdolnością EIT do przyciągania funduszy od partnerów w ramach WWiI a w szczególności z sektora prywatnego, jak określono w rozporządzeniu (WE) nr 294/2008;

b) wkład EIT oraz WWiI na rzecz priorytetu „Wyzwania społeczne” oraz celu szczegółowego „Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych” oraz skuteczność działania mierzona na podstawie wskaźników zdefiniowanych w załączniku I;

c) wkład EIT i WWiI w integrację szkolnictwa wyższego, badań naukowych oraz innowacji;

d) zdolność WWiI do włączania istotnych nowych partnerów, tam gdzie mogą oni wnieść wartość dodaną.

3. Do dnia 31 grudnia 2017 r. oraz z uwzględnieniem oceny *ex-post* siódmego programu ramowego, która ma zostać zakończona do dnia 31 grudnia 2015 r., i przeglądu EIT Komisja dokonuje z pomocą niezależnych ekspertów – wyłonionych w drodze przejrzystej procedury – śródkresowego przeglądu programu „Horyzont 2020”, jego programu szczegółowego, w tym Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych i działań EIT.

W ramach oceny śródkresowej dokonuje się oceny postępów w ramach różnych części programu „Horyzont 2020” na podstawie wszystkich poniższych kryteriów:

a) osiągnięcie celów programu „Horyzont 2020” (pod względem wyników i postępów w zakresie oddziaływania, w oparciu, w stosownych przypadkach, o wskaźniki wymienione w załączniku II do programu szczegółowego) oraz dalsza stosowność wszystkich odpowiednich środków;

b) skuteczność i wykorzystanie zasobów, ze szczególną uwagą skierowaną na zagadnienia przekrojowe oraz inne elementy, o których mowa w art. 14 ust. 1; oraz

c) Unijna wartość dodana

W ramach oceny śródkresowej dogłębnej ocenie poddaje się zarówno istniejące, jak i nowe partnerstwa publiczno-prywatne, w tym wspólne inicjatywy technologiczne (WIT); ocena ta obejmuje między innymi analizę ich otwartości, przejrzystości i skuteczności. Ocena ta uwzględnia ocenę EIT w myśl art. 16 rozporządzenia (WE) nr 294/2008, aby umożliwić ocenę opartą na wspólnych zasadach.

W ramach oceny śródkresowej procedury pilotażowej FTI zostaje poddana dogłębnej ocenie obejmującej ocenę m.in. takich elementów jak: wkład w innowacje, uczestnictwo przemysłu, uczestnictwo nowych wnioskodawców, skuteczność operacyjna i finansowanie, oraz przyciągnięcie inwestycji prywatnych. Dalsze wdrażanie procedury pilotażowej FTI będzie uzależnione od wyników oceny i może być odpowiednio zmodyfikowane lub rozszerzone.

Ocena śródkresowa uwzględnia aspekty dotyczące upowszechniania i wykorzystania wyników badań.

Ocena śródkresowa uwzględnia również zakres dalszego uproszczania i aspekty dotyczące dostępu do możliwości finansowania dla uczestników we wszystkich regionach oraz w sektorze prywatnym – mianowicie MŚP – a także zakres promowania równowagi płci. Uwzględnia ona ponadto wkład środków w osiągnięcie celów strategii Europa 2020, w osiągnięcie wyników dotyczących długoterminowego oddziaływania środków zastosowanych wcześniej oraz uwzględni stopień synergii i interakcji z innymi programami finansowanymi przez Unię, w tym z europejskimi funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi (ESI).

W ramach oceny śródkresowej przeprowadza się szczegółową ocenę modelu finansowania programu „Horyzont 2020”, między innymi w oparciu o następujące wskaźniki:

— uczestnictwo uczestników dysponujących infrastrukturą wysokiej klasy lub korzystających już z opcji pełnokosztowej w ramach siódmego programu ramowego;

— ułatwienie dla uczestników dysponujących infrastrukturą wysokiej klasy lub korzystających już z opcji pełnokosztowej w ramach siódmego programu ramowego;

— akceptacja zwykłych praktyk rachunkowości beneficjentów;

— zakres wykorzystania systemu dodatkowego wynagrodzenia personelu, określonego w art. 27 rozporządzenia (UE) nr 1290/2013.

Ocena śródkresowa uwzględnia także, w stosownych przypadkach, informacje dotyczące koordynacji z działaniami w zakresie badań i innowacji prowadzonymi przez państwa członkowskie, w tym w obszarach, w których funkcjonują inicjatywy w zakresie wspólnego programowania.

4. Do dnia 31 grudnia 2023 r. Komisja dokonuje z pomocą niezależnych ekspertów – wyłonionych w drodze przejrzystej procedury – oceny *ex-post* programu „Horyzont 2020”, jego programu szczegółowego i działań EIT. Ocena ta obejmuje zasadność, realizację i osiągnięcia oraz skutki długoterminowe i trwałość środków i przyczynia się do podjęcia decyzji na temat ewentualnego przedłużenia, zmiany lub zawieszenia każdego kolejnego środka. Ocena uwzględnia aspekty dotyczące upowszechniania i wykorzystywania wyników badań.

5. Wskaźniki efektywności dla oceny postępów w realizacji celu szczegółowego programu „Horyzont 2020” i dla EIT, określone we wstępie do załącznika I, oraz dla celów szczegółowych ustanowione w programie szczegółowym, w tym odnośne poziomy bazowe, zapewniają minimalną podstawę oceny stopnia osiągnięcia celów programu „Horyzont 2020”.

6. Państwa członkowskie dostarczają Komisji – o ile jest to zasadne i możliwe – wszelkich danych i informacji koniecznych do umożliwienia monitorowania i oceny odpowiednich środków.

7. Komisja przekazuje wnioski z ocen, o których mowa w niniejszym artykule, wraz ze swoimi spostrzeżeniami, Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu oraz Komitetowi Regionów.

TYTUŁ III

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 33

Uchylenie i przepisy przejściowe

1. Decyzja nr 1982/2006/WE traci moc ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2014 r.
2. Niezależnie od ust. 1 działania rozpoczęte na mocy decyzji nr 1982/2006/WE oraz zobowiązania finansowe dotyczące tych działań podlegają w dalszym ciągu przepisom tej decyzji do czasu ich zakończenia.
3. Pula środków finansowych, o której mowa w art. 6 niniejszego rozporządzenia, może również pokrywać wydatki na wsparcie techniczne i administracyjne służące zapewnieniu przejścia od instrumentów przyjętych na mocy decyzji nr 1982/2006/WE do programu „Horyzont 2020” a instrumentami przyjętymi na mocy.

Artykuł 34

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie trzeciego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Strasburgu dnia 11 grudnia 2013 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
M. SCHULZ
Przewodniczący

W imieniu Rady
V. LEŠKEVIČIUS
Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK I

Ogólne kierunki celów szczegółowych i działań

Celem ogólnym programu „Horyzont 2020” jest zbudowanie społeczeństwa i wiodącej na świecie gospodarki opartych na wiedzy i innowacjach w całej Unii oraz przyczynienie się do zrównoważonego rozwoju. Program wspiera realizację strategii „Europa 2020” oraz innych kierunków polityki Unii, a także urzeczywistnienie i funkcjonowanie EPB.

Do oceny postępów osiągniętych w zakresie celu ogólnego stosuje się następujące wskaźniki efektywności:

- cel dotyczący działań badawczo-rozwojowych w ramach strategii „Europa 2020” (3 % PKB);
- wskaźnik innowacyjności w ramach strategii „Europa 2020” ⁽¹⁾;
- odsetek naukowców w populacji aktywnej zawodowo.

Cel ogólny składa się z trzech oddzielnych, lecz uzupełniających się wzajemnie priorytetów, z których każdy obejmuje zbiór celów szczegółowych. Będą one realizowane w spójny sposób, z myślą o promowaniu interakcji między różnymi celami szczegółowymi, unikaniu powielania wysiłków oraz wzmocnieniu zbiorczego oddziaływania.

Wspólne Centrum Badawcze (JRC) wnosi wkład w osiągnięcie celu ogólnego i priorytetów programu „Horyzont 2020”, kierując się celem szczegółowym polegającym na zapewnieniu unijnym politykom wsparcia naukowego i technicznego, które byłoby zorientowane na klienta.

Europejski Instytut Innowacji i Technologii (EIT) przyczynia się do osiągnięcia celu ogólnego i priorytetów programu „Horyzont 2020”, kierując się celem szczegółowym polegającym na integracji trójkąta wiedzy łączącego szkolnictwo wyższe, badania naukowe i innowacje. Do oceny efektywności EIT stosuje się następujące wskaźniki:

- organizacje uniwersyteckie, biznesowe i badawcze zintegrowane w ramach wspólnot wiedzy i innowacji (WWiI);
- współpraca w ramach trójkąta wiedzy prowadząca do opracowania innowacyjnych produktów, usług i procesów.

W niniejszym załączniku przedstawiono ogólne kierunki celów szczegółowych i działań, o których mowa w art. 5 ust. 2, 3, 4 i 5.

Zagadnienia przekrojowe i środki wspierające w programie „Horyzont 2020”

Zagadnienia przekrojowe, których orientacyjny wykaz zawarty jest w art. 14 będą w miarę potrzeb promowane pomiędzy celami szczegółowymi trzech priorytetów, aby rozwijać nową wiedzę, kluczowe kompetencje oraz stymulować ważne i przełomowe osiągnięcia w technice, przekładając przy tym wiedzę na wartość ekonomiczną i społeczną. Ponadto w wielu przypadkach konieczne będzie opracowanie rozwiązań interdyscyplinarnych, obejmujących naraz wiele celów szczegółowych programu „Horyzont 2020”. Program „Horyzont 2020” stworzy zachęty do działań dotyczących tego rodzaju zagadnień przekrojowych, w tym poprzez efektywne łączenie środków budżetowych.

Nauki społeczne i humanistyczne

Nauki społeczne i humanistyczne będą w pełni włączone do każdego z priorytetów programu „Horyzont 2020” oraz każdego z celów szczegółowych, a także będą przyczyniać się do wzmocnienia bazy potrzebnej do kształtowania polityki opartej na dowodach na poziomie międzynarodowym, unijnym, krajowym, regionalnym i lokalnym. W odniesieniu do wyzwań społecznych nauki społeczne i humanistyczne zostaną włączone ze względu na fakt, iż stanowią zasadniczy element działań koniecznych do stawienia czoła każdemu z tych wyzwań społecznych w celu wzmocnienia wpływu działań. W ramach celu szczegółowego „Europa w zmieniającym się świecie: integracyjne, innowacyjne i refleksyjne społeczeństwa” objętego priorytetem „Wyzwania społeczne” wspierane będą badania naukowe w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych poprzez skupienie się na integracyjnych, innowacyjnych i refleksyjnych społeczeństwach.

Nauka i społeczeństwo

Związki między nauką a społeczeństwem, a także propagowanie odpowiedzialnych badań naukowych i innowacji, edukacji naukowej i kultury są pogłębiane, a zaufanie społeczeństwa do nauki jest wzmocniane poprzez działania programu „Horyzont 2020” sprzyjające świadomemu zaangażowaniu obywateli i społeczeństwa obywatelskiego w zagadnienia badań naukowych i innowacji.

⁽¹⁾ COM(2013)0624.

Płeć

Jednym z zobowiązań Unii jest propagowanie równości płci w sferze nauki i innowacji. W programie „Horyzont 2020” uwzględniona zostanie stanowiąca zagadnienie przekrojowe kwestia płci w celu naprawienia braku równowagi między sytuacją kobiet i mężczyzn oraz włączenia wymiaru płci w zakres planowania i treść badań naukowych i innowacji.

MŚP

Program „Horyzont 2020” przewiduje zachęty i wsparcie dla zintegrowanego udziału MŚP w realizacji wszystkich celów szczegółowych programu. Zgodnie z art. 22 specjalne środki określone w celu szczegółowym „Innowacje w małe i średnie przedsiębiorstwa” (specjalny instrument przeznaczony dla MŚP) mają zastosowanie w celu szczegółowym „Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych” oraz w priorytecie „Wyzwania społeczne”.

Procedura pilotażowa „Szybka ścieżka do innowacji” (FTI)

Procedura pilotażowa FTI, jak określono w art. 24, wesprze innowacyjne działania w ramach celu szczegółowego „Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych” oraz w ramach priorytetu „Wyzwania społeczne”, z zastosowaniem podejścia oddolnego na podstawie stale otwartego zaproszenia do składania wniosków, oraz gdy czas na udzielenie dotacji nie przekracza sześciu miesięcy.

Zapewnianie szerszego uczestnictwa

Potencjał państw członkowskich w zakresie badań naukowych i innowacji, pomimo pewnej obserwowanej w ostatnim okresie konwergencji, pozostaje bardzo zróżnicowany, z dużymi lukami między „liderami innowacji” a „umiarkowanymi innowatorami”. Działania przyczyniają się do zniwelowania różnic w badaniach naukowych i innowacjach w Europie poprzez promowanie synergii z europejskimi funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi oraz poprzez szczegółowe środki uwolnienia doskonałości w regionach o słabych wynikach w dziedzinie badań, rozwoju i innowacji, co zwiększy uczestnictwo w programie „Horyzont 2020” i przyczyni się do urzeczywistnienia EPB.

Współpraca międzynarodowa

Współpraca międzynarodowa z państwami trzecimi oraz organizacjami międzynarodowymi, regionalnymi lub globalnymi jest konieczna do skutecznej realizacji wielu celów szczegółowych określonych w programie „Horyzont 2020”. W przypadku badań pionierskich i podstawowych współpraca międzynarodowa ma zasadnicze znaczenie dla czerpania korzyści z możliwości stwarzanych przez powstające sektory nauki i technologii. Współpraca jest konieczna, aby podjąć wyzwania społeczne i podnieść konkurencyjność przemysłu europejskiego. Dla wzmocnienia globalnej współpracy kluczowe znaczenie ma również wspieranie międzynarodowej mobilności naukowców i personelu zajmującego się innowacjami. Współpraca międzynarodowa w zakresie badań naukowych i innowacji stanowi kluczowy aspekt globalnych zobowiązań Unii. Dlatego współpraca międzynarodowa będzie promowana w ramach każdego spośród trzech priorytetów programu „Horyzont 2020”. Ponadto wspierane będą specjalne działania horyzontalne, aby zapewnić spójny i skuteczny rozwój współpracy międzynarodowej objętej programem „Horyzont 2020”.

Zrównoważony rozwój i zmiana klimatu

Program „Horyzont 2020” będzie stwarzał zachęty i będzie wspierał działania związane z wykorzystywaniem wiodącej roli Europy w wysiłku zmierzającym do rozwoju nowych procesów i technologii promujących zrównoważony rozwój, w szerokim sensie, i przeciwdziałających zmianie klimatu. Takie podejście horyzontalne, w pełni zintegrowane z priorytetami programu „Horyzont 2020”, pomoże Unii prosperować w świecie charakteryzującym się niskimi emisjami, ale i ograniczonymi zasobami, i jednocześnie budować efektywnie korzystającą z zasobów, zrównoważoną i konkurencyjną gospodarkę.

Ścieżka od wynalazku po wprowadzenie na rynek

Działania pomostowe w programie „Horyzont 2020” mają na celu umożliwienie rynkowych zastosowań dla wynalazków, prowadząc w stosownych przypadkach do wykorzystania i komercjalizacji pomysłów. Działania takie powinny być oparte na szerokiej koncepcji innowacji i stymulować innowacje międzysektorowe.

Przekrojowe środki wsparcia

Zagadnienia przekrojowe wspierane będą poprzez szereg horyzontalnych środków wsparcia, w tym wsparcia dla: podniesienia atrakcyjności zawodu naukowca, w tym zasad ogólnych Europejskiej karty naukowca; wzmocnienia bazy faktograficznej oraz rozwoju i wspierania EPB (w tym pięciu inicjatyw EPB) oraz „Unii innowacji”; poprawy ramowych warunków wspierających „Unię innowacji”, w tym zasad zalecenia Komisji w sprawie zarządzania własnością intelektualną⁽¹⁾, oraz zbadania możliwości utworzenia europejskiego instrumentu wyceny praw własności intelektualnej; administracji i koordynacji międzynarodowych sieci wybitnych naukowców i innowatorów, jak np. COST.

(1) Zalecenie Komisji w sprawie zarządzania własnością intelektualną w ramach działań związanych z transferem wiedzy oraz Kodeks postępowania dla uczelni wyższych i innych publicznych instytucji badawczych, (COM(2008)1329 z 10.4.2008).

CZĘŚĆ I.

PRIORYTET „Doskonała baza naukowa”

Ta część ma na celu wzmocnienie jakości bazy naukowej Unii i jej rozszerzenie oraz konsolidację EPB w celu zwiększenia konkurencyjności systemu badań naukowych i innowacji Unii w skali globalnej. Składa się z czterech celów szczegółowych:

- a) „Europejska Rada ds. Badań Naukowych (ERBN)” w ramach ogólnounijnego współzawodnictwa zapewnia atrakcyjne i elastyczne finansowanie, aby umożliwić utalentowanym i kreatywnym naukowcom oraz ich zespołom koncentrację na najbardziej obiecujących kierunkach badań pionierskich;
- b) „Przyszłe i powstające technologie (FET)” wspierają wspólne badania w celu zwiększenia potencjału Europy w zakresie zaawansowanych innowacji powodujących przesunięcie paradygmatu. Wspierana jest współpraca między dyscyplinami naukowymi w odniesieniu do radykalnie nowych pomysłów obarczonych wysokim stopniem ryzyka i przyspieszane jest opracowywanie najbardziej obiecujących nowych obszarów nauki i technologii oraz strukturyzowanie odpowiednich społeczności naukowych na szczeblu Unii;
- c) Działania „Maria Skłodowska-Curie” zapewniają najwyższej jakości innowacyjne szkolenia w zakresie badań naukowych, a także atrakcyjne możliwości rozwoju kariery i wymiany wiedzy, poprzez międzynarodową i międzysektorową mobilność naukowców, w celu jak najlepszego przygotowania ich do podjęcia obecnych i przyszłych wyzwań społecznych;
- d) „Infrastruktura badawcza” ma za zadanie rozwój i wspieranie najwyższej jakości europejskiej infrastruktury badawczej oraz wspomaganie jej w działaniu na rzecz EPB poprzez wspieranie jej potencjału w zakresie innowacji, przyciąganie światowej klasy naukowców oraz rozwój kapitału ludzkiego oraz uzupełnienie tych działań działaniami w ramach odpowiedniej polityki Unii i współpracy międzynarodowej.

Wykazano, że każdy z tych celów ma wysoką unijną wartość dodaną. Wspólnie tworzą one efektywny i zrównoważony zbiór działań, które, wraz z działaniami na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, odpowiadają na wszystkie potrzeby Europy w zakresie zaawansowanych badań naukowych i technologii. Połączenie ich w jednym programie umożliwi realizowanie ich w sposób bardziej spójny, zrationalizowany, uproszczony i ukierunkowany, przy jednoczesnym zachowaniu ciągłości, która ma zasadnicze znaczenie dla utrzymania ich skuteczności.

Są to działania z natury wybiegające w przyszłość, budujące kompetencje w długim horyzoncie czasowym, skupiające się na kolejnej generacji nauki, technologii, naukowców i innowacji oraz zapewniające wsparcie dla nowych talentów z Unii, państw stowarzyszonych i całego świata. W związku z ich zorientowaniem na naukę charakterem i w dużej mierze oddolnym, nastawionym na inicjatywę badaczy sposobem finansowania, europejskie środowisko naukowe będzie mieć do odegrania istotną rolę w określaniu kierunków badań naukowych realizowanych w ramach programu „Horyzont 2020”.

CZĘŚĆ II.

PRIORYTET „Wiodąca pozycja w przemyśle”

Ta część ma na celu przyspieszenie rozwoju technologii i innowacji, które zapewnią podstawy działania przedsiębiorstwom przyszłości i pomogą innowacyjnym europejskim MŚP przeobrazić się w firmy wiodące na rynku światowym. Składa się z trzech celów szczegółowych:

- a) „Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych” zapewnia specjalne wsparcie na rzecz badań naukowych, rozwoju i demonstracji oraz – w stosownych przypadkach – normalizacji i certyfikacji, technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT), nanotechnologii, materiałów zaawansowanych, biotechnologii, zaawansowanych systemów produkcji i przetwarzania oraz technologii kosmicznych. Nacisk zostanie położony na interakcje i konwergencję między różnymi technologiami i w ich obrębie oraz na ich związki z wyzwaniami społecznymi. We wszystkich tych obszarach uwzględnia się potrzeby użytkowników.
- b) „Dostęp do finansowania ryzyka” służy przewyższeniu deficytów w dostępności finansowania dłużnego i kapitałowego w przypadku działań badawczo-rozwojowych i innowacyjnych przedsiębiorstw i projektów na wszystkich etapach rozwoju. Wraz z instrumentem kapitałowym programu konkurencyjności w biznesie oraz małych i średnich przedsiębiorstwach (COSME) (2014-2020) wspiera on rozwój kapitału wysokiego ryzyka na poziomie Unii.
- c) „Innowacje w MŚP” zapewniają MŚP indywidualnie dostosowane wsparcie, by stymulować wszystkie formy innowacji w MŚP; wsparcie jest ukierunkowane na MŚP odznaczające się potencjałem wzrostu i ekspansji międzynarodowej na całym jednolitym rynku i poza nim.

Powyższe działania są realizowane zgodnie z agendą o orientacji biznesowej. Budżetom celów szczegółowych „Dostęp do finansowania ryzyka” oraz „Innowacje w MŚP” przyświecać będzie oddolna logika nastawiona na zapotrzebowanie. Budżety te są uzupełniane o wykorzystanie instrumentów finansowych. Specjalny instrument przeznaczony dla MŚP jest wdrażany przede wszystkim przy zastosowaniu podejścia oddolnego; jest on dostosowany do potrzeb MŚP, z uwzględnieniem celów szczegółowych priorytetu „Wyzwania społeczne” i celu szczegółowego „Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych”.

Program „Horyzont 2020” przyjmie zintegrowane podejście do udziału MŚP – uwzględniając ich potrzeby w zakresie transferu wiedzy i technologii – dzięki czemu co najmniej 20 % połączonych budżetów wszystkich celów szczegółowych priorytetu „Wyzwań społecznych” oraz celu szczegółowego „Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych” powinno zostać przeznaczonych na MŚP.

Cel szczegółowy „Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych” wykorzystuje podejście zorientowane na technologię, w celu rozwijania technologii prorozwojowych, które można wykorzystać w różnych dziedzinach zastosowań oraz w różnych sektorach przemysłu i usług. Zastosowania tych technologii umożliwiające stawianie czoła wyzwaniom społecznym są wspierane wraz z realizacją priorytetu „Wyzwania społeczne”.

CZĘŚĆ III.

PRIORYTET „Wyzwania Społeczne”

Ta część stanowi bezpośrednią reakcję na priorytety polityki i wyzwania społeczne, które są określone w strategii „Europa 2020” i które mają doprowadzić do uzyskania masy krytycznej wysiłków w zakresie badań naukowych i innowacji z myślą o osiągnięciu celów strategicznych Unii. Finansowanie dotyczy następujących celów szczegółowych:

- a) zdrowie, zmiany demograficzne i dobrostan;
- b) bezpieczeństwo żywnościowe, zrównoważone rolnictwo i leśnictwo, badania mórz i wód śródlądowych oraz biogospodarka;
- c) bezpieczna, czysta i efektywna energia;
- d) inteligentny, zielony i zintegrowany transport;
- e) działania w dziedzinie klimatu, środowisko, efektywna gospodarka zasobami i surowce;
- f) Europa w zmieniającym się świecie – integracyjne, innowacyjne i refleksyjne społeczeństwa;
- g) Bezpieczne społeczeństwa – ochrona wolności i bezpieczeństwa Europy i jej obywateli.

Wszystkie działania są realizowane z zastosowaniem podejścia zorientowanego na wyzwania, które może obejmować badania podstawowe, badania stosowane, transfer wiedzy lub innowacje, oraz skupiają się na priorytetach polityki, bez dokonywania uprzednio dokładnego wyboru technologii czy rozwiązań, które należy opracować. Obok rozwiązań technologicznych przedmiotem uwagi będą innowacje nietechnologiczne, organizacyjne i systemowe, a także innowacje w sektorze publicznym. Nacisk jest kładziony na zgromadzenie masy krytycznej zasobów i wiedzy w odniesieniu do różnych dziedzin, technologii i dyscyplin nauki oraz infrastruktury badawczej w celu sprostania wyzwaniom. Działania obejmują pełny cykl, od badań podstawowych po wprowadzenie na rynek, z nowym ukierunkowaniem na działania związane z innowacyjnością, takie jak pilotaż, działania demonstracyjne, poligony doświadczalne, wsparcie dla zamówień publicznych, projekty, innowacje zorientowane na użytkownika końcowego, innowacje społeczne, transfer wiedzy oraz absorpcja innowacji przez rynek i standaryzacja.

CZĘŚĆ IV.

CEL SZCZEGÓŁOWY „UPOWSZECHNIANIE DOSKONAŁOŚCI I ZAPEWNIENIE SZERSZEGO UCZESTNICTWA”

Cel szczegółowy „Upowszechnianie doskonałości i zapewnianie szerszego uczestnictwa” zakłada pełne wykorzystanie potencjału europejskiej puli talentów oraz zadbanie o to, by korzyści z gospodarki opartej na innowacjach były jak największe oraz by były szeroko dystrybuowane w całej Unii zgodnie z zasadą doskonałości.

CZĘŚĆ V.

CEL SZCZEGÓŁOWY „NAUKA Z UDZIAŁEM SPOŁECZEŃSTWA I DLA SPOŁECZEŃSTWA”

Cel szczegółowy „Nauka z udziałem społeczeństwa i dla społeczeństwa” zakłada zbudowanie skutecznej współpracy między środowiskiem naukowym a społeczeństwem, przyciągnięcie nowych talentów do działalności naukowej oraz powiązanie doskonałości naukowej ze świadomością i odpowiedzialnością społeczną.

CZĘŚĆ VI.

DZIAŁANIA BEZPOŚREDNIE WSPÓLNEGO CENTRUM BADAWCZEGO (JRC) NIENALEŻĄCE DO OBSZARU BADAŃ JĄDROWYCH

Integralną część programu „Horyzont 2020” stanowi działalność JRC, zapewniając solidne faktograficzne wsparcie dla polityki Unii. Jest ona zorientowana na potrzeby klientów i uzupełniona działaniami wybiegającymi w przyszłość.

CZĘŚĆ VII.

EUROPEJSKI INSTYTUT INNOWACJI I TECHNOLOGII (EIT)

EIT odgrywa ważną rolę poprzez połączenie doskonałej jakości badań naukowych, innowacji i szkolnictwa wyższego, prowadząc tym samym do integracji trójkąta wiedzy. EIT dokonuje tego głównie poprzez WWiI. Ponadto zapewnia wymianę doświadczeń między i poza WWiI poprzez ukierunkowane środki w zakresie upowszechniania i wymiany wiedzy, promując tym samym szybsze przyjmowanie modeli innowacyjnych w całej Unii.

CZĘŚĆ I

DOSKONAŁA BAZA NAUKOWA**1. Europejska Rada ds. Badań Naukowych (ERBN)****1.1. Cel szczegółowy**

Cel szczegółowy polega na zwiększeniu doskonałości, dynamiki i kreatywności europejskich badań naukowych.

Zamiarem Europy jest przejście do nowego modelu gospodarki opartego na inteligentnym, trwałym wzroście gospodarczym sprzyjającym włączeniu społecznemu. Tego typu przeobrażenie będzie wymagać więcej niż stopniowego podnoszenia poziomu obecnych technologii i wiedzy. Będzie wymagać znacznie zwiększonej zdolności do badań podstawowych i innowacji opartych na nauce i stymulowanych radykalnie nową wiedzą, co umożliwi Europie zajęcie wiodącej pozycji w dokonywaniu przesunięć paradygmatu naukowego i technologicznego, które będą kluczowymi czynnikami wzrostu wydajności, konkurencyjności, zamożności, zrównoważonego rozwoju i postępu społecznego w przypadku gałęzi przemysłów i sektorów przyszłości. W przeszłości takie przesunięcia paradygmatu zwykle miały początek w bazie naukowej sektora publicznego, po czym leżały u podstaw powstania całych nowych gałęzi przemysłu i sektorów.

Wiodące w skali światowej innowacje są ściśle powiązane z doskonałą bazą naukową. Europa, będąca dawniej niekwestionowanym liderem, spadła na dalszą pozycję w wyścigu o osiągnięcie najlepszych i przełomowych wyników naukowych, a w większości przypadków jej postępy w rozwoju techniki w okresie powojennym były mniejsze niż postępy w Stanach Zjednoczonych. Chociaż z Unii nadal pochodzi najwięcej publikacji naukowych na świecie, w Stanach Zjednoczonych tworzy się dwukrotnie więcej spośród najbardziej wpływowych opracowań (najlepsy 1 % według liczby cytowań). Także z międzynarodowych rankingów uniwersytetów wynika, że w czołówce przeważają uczelnie amerykańskie. Ponadto 70 % wszystkich laureatów Nagrody Nobla pracuje w Stanach Zjednoczonych.

Jednym z elementów wyzwania jest fakt, że chociaż Europa i Stanach Zjednoczonych inwestują podobne kwoty w bazę naukową sektora publicznego, w sektorze publicznym Unii pracuje niemal trzykrotnie więcej naukowców, przez co wartość inwestycji przypadającej na jednego naukowca jest zdecydowanie niższa. Ponadto w USA finansowanie jest bardziej selektywne pod względem przydzielania zasobów wiodącym naukowcom. To pomaga wyjaśnić, dlaczego naukowcy sektora publicznego w Unii są średnio mniej wydajni i ostatecznie mają znacznie mniejsze łączne oddziaływanie naukowe niż ich znacznie mniej liczni koledzy w USA.

Inny istotny element wyzwania polega na tym, że w wielu państwach europejskich sektor publiczny i prywatny nadal nie oferuje najlepszym naukowcom wystarczająco atrakcyjnych warunków. Może minąć wiele lat, zanim utalentowani młodzi badacze zostaną uznanymi niezależnymi naukowcami. Skutkiem jest dramatyczne marnotrawstwo potencjału badawczego Europy poprzez opóźnianie, a w niektórych przypadkach nawet powstrzymanie dojścia do głosu nowej generacji naukowców przynoszących ze sobą nowe pomysły i energię, a także motywowanie wybitnych naukowców rozpoczynających karierę do szukania możliwości gdzie indziej.

Poza tym wspomniane czynniki dodatkowo przyczyniają się do braku atrakcyjności Europy w globalnej konkurencji o talenty naukowe.

1.2. Uzasadnienie i unijna wartość dodana

ERBN utworzono, aby zapewnić najlepszym naukowcom Europy – zarówno mężczyznom, jak i kobietom – środki niezbędne dla umożliwienia im skutecznego konkurowania na poziomie globalnym poprzez finansowanie indywidualnych zespołów na podstawie ogólnoeuropejskiej konkurencyjności. Jest to jednostka działająca autonomicznie: niezależna rada naukowa – złożona z naukowców, inżynierów i pracowników akademickich cieszących

się uznaniem i dysponujących rozległą wiedzą specjalistyczną, zarówno kobiet, jak i mężczyzn, z różnych grup wiekowych – określa ogólną strategię naukową i posiada pełne uprawnienia do podejmowania decyzji w sprawie badań naukowych, które mają być finansowane. Są to podstawowe funkcje ERBN, zapewniające skuteczność jej programu naukowego, jakoś jej działań oraz procesu wzajemnej oceny, a także wiarygodność w środowisku naukowym.

Jako ogólnoeuropejski konkurencyjny organ finansowania ERBN jest w stanie korzystać z szerszej puli talentów i pomysłów, niż byłoby to możliwe w przypadku jakiegokolwiek systemu krajowego. Konkuruje ze sobą najlepsi naukowcy i najlepsze pomysły. Wnioskodawcy wiedzą, że muszą osiągać wyniki na najwyższym poziomie, za co nagrodą jest elastyczne finansowanie przy równych szansach, niezależne od lokalnych trudności czy dostępności środków w kraju.

Oczekuje się zatem, że badania pionierskie finansowane przez ERBN będą mieć znaczne bezpośrednie oddziaływanie przejawiające się postępami dokonywanymi na rubieżach wiedzy, torowaniem drogi do osiągania nowych i często nieoczekiwanych wyników naukowych i technologicznych oraz tworzeniem nowych obszarów badań naukowych, co ostatecznie może zaowocować radykalnie nowymi pomysłami stymulującymi innowacje i nowatorstwo w biznesie, a także przyczynić się do radzenia sobie z wyzwaniami społecznymi. Połączenie wybitnych indywidualnych naukowców z innowacyjnymi pomysłami stanowi istotny element wszystkich etapów łańcucha innowacji.

Ponadto ERBN ma istotne oddziaływanie strukturalne, zapewniając silny bodziec poprawy jakości europejskiego systemu badań naukowych, a zasięg jego oddziaływania wykracza poza naukowców i projekty bezpośrednio finansowane przez ERBN. Projekty i naukowcy otrzymujący finansowanie z ERBN stanowią wyrazistą inspirację dla podmiotów z dziedziny pionierskich badań naukowych w Europie oraz zwiększają jej widoczność i atrakcyjność dla najlepszych naukowców na poziomie globalnym. Prestiż związany z zatrudnianiem beneficjentów dotacji ERBN i związany z tym „znak doskonałości” prowadzi do nasilenia konkurencji między europejskimi uniwersytetami i innymi organizacjami badawczymi pod względem oferowania najbardziej atrakcyjnych warunków najlepszym naukowcom. Ponadto zdolność krajowych systemów i poszczególnych instytucji badawczych do przyciągania odnoszących sukcesy beneficjentów dotacji ERBN stanowi kryterium umożliwiające im ocenę swoich relatywnych mocnych i słabych stron oraz odpowiednią reformę polityki i stosowanych praktyk. Finansowanie ERBN jest zatem dodatkowe w stosunku do wysiłków podejmowanych na poziomie Unii, krajowym i regionalnym w celu reformowania, budowania zdolności i uwalniania pełnego potencjału oraz atrakcyjności europejskiego systemu badawczego.

1.3. *Ogólne kierunki działań*

Podstawowa działalność ERBN polega na zapewnieniu długoterminowego finansowania w celu wsparcia wybitnych naukowców i ich zespołów badawczych w przełomowych badaniach naukowych oferujących duże korzyści, ale też obarczonych wysokim ryzykiem.

Finansowanie ERBN jest udzielane według następujących, dobrze ugruntowanych zasad. Wyłącznym kryterium przyznawania dotacji ERBN jest doskonałość naukowa. ERBN działa w trybie „oddolnym”, bez wstępnie ustalonych priorytetów. Dotacje ERBN są otwarte dla indywidualnych zespołów złożonych z naukowców w dowolnym wieku i dowolnej płci, pochodzących z dowolnego kraju świata i pracujących w Europie. Celem ERBN jest promowanie w całej Europie zdrowej konkurencji opartej na solidnych, przejrzystych i bezstronnych procedurach oceny, które wykluczają przede wszystkim potencjalne uprzedzenia płciowe.

W sposób szczególnie uprzywilejowany ERBN traktuje pomoc dla najlepszych początkujących naukowców o wybitnych pomysłach, umożliwiając im osiągnięcie niezależnego statusu poprzez zapewnienie odpowiedniego wsparcia na bardzo ważnym etapie, kiedy konsolidują oni lub tworzą własny zespół badawczy lub program. ERBN będzie również w dalszym ciągu udzielać odpowiedniego wsparcia uznanym naukowcom.

W razie konieczności ERBN udziela również wsparcia na rzecz pojawiających się nowych sposobów pracy w świecie nauki, mających potencjał zapewnienia przełomowych wyników, a także ułatwia weryfikację potencjału finansowanych przez siebie badań naukowych pod względem innowacji komercyjnych i społecznych.

W związku z tym do 2020 r. ERBN ma zamiar wykazać, że: w konkursach ERBN uczestniczą najlepsi naukowcy, finansowanie ERBN doprowadziło do powstania publikacji naukowych najwyższej jakości oraz do osiągnięcia wyników badawczych o znacznym potencjale oddziaływania społecznego i gospodarczego, a także że ERBN w istotnym stopniu przyczyniła się do stworzenia w Europie bardziej atrakcyjnego środowiska dla najlepszych naukowców świata. W szczególności ERBN dąży do istotnego wzrostu udziału Unii w 1 % najczęściej cytowanych publikacji na świecie. Ponadto dąży do znacznego zwiększenia liczby finansowanych przez siebie wybitnych naukowców spoza Europy. ERBN wymienia się doświadczeniami i najlepszymi praktykami z regionalnymi i krajowymi agencjami finansującymi badania, aby promować wspieranie wybitnych naukowców. Ponadto ERBN jeszcze bardziej eksponuje swoje programy.

Rada naukowa ERBN stale monitoruje działalność ERBN i procedury oceny oraz analizuje możliwości optymalnego osiągnięcia swoich celów za pomocą systemów dotacji kładących nacisk na skuteczność, przejrzystość, stabilność i prostotę zarówno w odniesieniu do wnioskodawców, jak i pod względem realizacji i zarządzania, a także, w razie potrzeby, najlepsze sposoby reagowania na zarysowujące się potrzeby. Dąży do utrzymania i dalszego doskonalenia światowej klasy systemu wzajemnej oceny ERBN, opartego na pełnej przejrzystości, uczciwości i bezstronności w rozpatrywaniu wniosków, dzięki czemu jest w stanie wyróżnić najwyższą naukową jakość, przełomowe pomysły i talent o przełomowym potencjale, bez względu na płeć, narodowość czy

wiek naukowca oraz instytucję, dla której pracuje. Ponadto ERBN nadal prowadzi badania strategiczne w celu przygotowania i wsparcia swoich działań, utrzymuje bliskie kontakty ze społecznością naukową, regionalnymi i krajowymi podmiotami finansującymi i innymi zainteresowanymi stronami oraz stara się uzupełniać swoimi działaniami inicjatywy badawcze na innych poziomach.

ERBN będzie dbać o przejrzystość informowania społeczności naukowej i opinii publicznej o swojej działalności i wynikach oraz aktualizować dane pochodzące z finansowanych przez nią projektów.

2. Przyszłe i Powstające Technologie (FET)

2.1. Cel szczegółowy

Cel szczegółowy polega na wspieraniu radykalnie nowych technologii, z uwzględnieniem możliwości otwarcia nowych obszarów europejskiej wiedzy i technologii oraz przyczynienia się do powstawania nowej generacji gałęzi przemysłu w Europie poprzez badanie nowatorskich koncepcji obarczonych wysokim ryzykiem – w oparciu o fundamenty naukowe. Zapewniając elastyczne wsparcie dla zorientowanej na osiągnięcie celów i interdyscyplinarnej współpracy badawczej w różnych skalach oraz przyjmując innowacyjne praktyki w zakresie badań naukowych, dąży się do określenia i wykorzystania możliwości oferujących długofalowe korzyści obywatelom, gospodarce i społeczeństwu. Przyszłe i powstające technologie zapewnią Unii wartość dodaną w przypadku nowoczesnych badań naukowych na rubieżach wiedzy.

Przyszłe i powstające technologie wspomagają badania naukowe i technologie wykraczające poza granice tego, co jest znane, akceptowane lub szeroko przyjmowane oraz wspierają nowatorskie i wizjonerskie myślenie w celu otwarcia obiecujących dróg ku efektywnym nowym technologiom, z których część może zapoczątkować wiodące paradygmaty technologiczne i intelektualne na kolejne dziesięciolecia. Przyszłe i powstające technologie wspierają działania w kierunku wykorzystywania małoskalowych możliwości badawczych we wszystkich dziedzinach, w tym w powstających dopiero zagadnieniach oraz wielkich, naukowych i technologicznych wyzwaniach wymagających ścisłej współpracy między programami z całej Europy i spoza niej. To podejście jest zorientowane na doskonałość i obejmuje weryfikację przedkonkurencyjnych pomysłów dotyczących kształtowania przyszłości technologii, umożliwiając społeczeństwu i przemysłowi czerpanie korzyści z multidyscyplinarnej współpracy badawczej, która musi zostać podjęta na poziomie europejskim poprzez połączenie badań naukowych opartych na nauce oraz badań stymulowanych celami i wyzwaniach społecznymi lub konkurencyjnością przemysłową.

2.2. Uzasadnienie i unijna wartość dodana

Radykalne przełomy prowadzące do przeobrażeń w coraz większym stopniu są uzależnione od intensywnej współpracy między dyscyplinami nauki i technologii (np. informacji i komunikacji, biologii, bioinżynierii i robotyki, chemii, fizyki, matematyki, modelowania w medycynie, nauki o Ziemi, materiałoznawstwa, neurobiologii i kognitywistyki, nauk społecznych lub ekonomii), a także sztuką, naukami behawioralnymi i humanistyką. Może to wymagać nie tylko najwyższej jakości w zakresie nauki i technologii, lecz także nowych postaw i nowatorskich interakcji między szerokim wachlarzem podmiotów zainteresowanych badaniami naukowymi.

Nad niektórymi pomysłami można pracować w małej skali, podczas gdy inne bywają tak skomplikowane, że wymagają szeroko zakrojonego wspólnego wysiłku podejmowanego przez dłuższy czas. Duże gospodarki na świecie zdają sobie z tego sprawę, w związku z czym nasila się globalna konkurencja w wyszukiwaniu i wykorzystaniu pojawiających się możliwości technologicznych na rubieżach nauki, mogących mieć istotne oddziaływanie na innowacje i korzyści dla społeczeństwa. Aby te działania były skuteczne, konieczne może okazać się ich szybkie rozwinięcie do dużej skali poprzez wspólną europejską akcję skoncentrowaną na wspólnych celach, z myślą o osiągnięciu masy krytycznej, promowaniu synergii oraz uzyskaniu optymalnego efektu dźwigni.

FET uwzględni całe spektrum stymulowanych nauk i innowacji: od oddolnych i prowadzonych na małą skalę badań opartych na pomysłach będących w zarodku lub wymagających weryfikacji, po budowę nowych społeczności badawczych i innowacyjnych wokół nowych dziedzin badań naukowych sprzyjających przeobrażeniom, a także wielkoskalowe i wspólne inicjatywy badawcze oparte na agendach przewidujących osiągnięcie ambitnych i wizjonerskich celów. Każdy spośród tych trzech poziomów zaangażowania ma szczególną wartość, uzupełniając pozostałe i umożliwiając synergię z nimi. Np. prowadzone na małą skalę badania mogą ujawnić potrzebę opracowania nowych zagadnień, co może skutkować poważną, opartą na odpowiednim planie działania interwencją. Mogą one angażować szeroką gamę podmiotów zainteresowanych badaniami naukowymi, w tym młodych naukowców i MŚP intensywnie korzystające z badań naukowych, a także społeczności zainteresowanych stron (społeczeństwo obywatelskie, decydenci i przemysł, a także naukowcy z sektora publicznego), jednoczących się wokół kształtujących się, dojrzewających i różnicujących się i zmieniających agend badawczych.

2.3. Ogólne kierunkidziałań

FET ma charakter wizjonerski, sprzyjający przeobrażeniom i niekonwencjonalny, natomiast w prowadzonych w jego ramach działaniach stosuje się różne typy logiki, od całkowitego otwarcia po różne stopnie strukturyzacji zagadnień, społeczności i finansowania.

Różne rodzaje logiki znajdują odzwierciedlenie w działaniach, we właściwej skali, pozwalając na identyfikację i wykorzystanie możliwości zapewnienia długoterminowych korzyści obywatelom, gospodarce i społeczeństwu:

- a) *Sprzyjając nowatorskim pomysłom („FET Open”)*, FET wspierają znajdujące się na wczesnych etapach koncepcje badawcze w zakresie nauki i technologii, zmierzające do stworzenia podstaw radykalnie nowych przyszłych technologii poprzez zakwestionowanie obecnych paradygmatów i eksplorację nieznanymi obszarów. Oddolny proces wyboru, szeroko otwarty na wszelkie pomysły badawcze, dostarcza zróżnicowanego portfela ukierunkowanych projektów. Kluczowe będzie wczesne wskazanie obiecujących nowych obszarów, wynalazków i tendencji, a także przyciąganie nowych i cechujących się dużym potencjałem podmiotów zainteresowanych badaniami naukowymi i innowacjami.
- b) *Wspierając nowo powstające zagadnienia i społeczności („FET Proactive”)*, FET, w ścisłym powiązaniu z tematyką wyzwań społecznych i wiodącej pozycji w przemyśle, obejmują swoim zakresem wiele obiecujących kierunków badań poszukiwawczych, odznaczających się potencjałem wytworzenia masy krytycznej wzajemnie powiązanych projektów, które obejmują szeroki wachlarz wieloaspektowych działań badawczych i przyczyniają się do utworzenia europejskiej puli wiedzy.
- c) *Podjmując wielkie interdyscyplinarne wyzwania naukowe i technologiczne („FET flagships”)*, FET, przy pełnym uwzględnieniu projektów przygotowawczych FET, wspierają ambitne, realizowane na dużą skalę, stymulowane nauką i technologią badania zmierzające do osiągnięcia naukowego i technologicznego przełomu w dziedzinach określonych jako mające znaczenie, w których w otwarty i przejrzysty sposób uczestniczą państwa członkowskie i odpowiednie zainteresowane strony. Takie działania mogłyby skorzystać na skoordynowaniu programów europejskich, krajowych i regionalnych. Postęp naukowy powinien zapewnić mocne i szerokie podstawy dla przyszłych innowacji technologicznych i ich wykorzystania w gospodarce, a także nowe korzyści dla społeczeństwa. Działania te realizowane są z wykorzystaniem istniejących instrumentów finansowania.

40 % zasobów FET zostanie przeznaczony na FET Open.

3. Działania „Maria Skłodowska-Curie”

3.1. Cel szczegółowy

Celem szczegółowym jest optymalny rozwój i dynamiczne wykorzystanie kapitału intelektualnego Europy z myślą o zdobywaniu, rozwijaniu i przekazywaniu nowych umiejętności, wiedzy i innowacji, a co za tym idzie, o uwolnieniu jego potencjału we wszystkich sektorach i regionach.

Bez dobrze wyszkolonych, mających odpowiednią motywację, dynamicznych i kreatywnych naukowców niemożliwe są najwybitniejsze osiągnięcia naukowe i najbardziej produktywne innowacje oparte na badaniach naukowych.

Europa dysponuje obszerną i zróżnicowaną pulą wykwalifikowanych zasobów ludzkich w dziedzinie badań naukowych i innowacji, wymagającą jednak stałego uzupełniania, doskonalenia i dostosowania do szybko zmieniających się potrzeb rynku pracy. W 2011 r. tylko 46 % tej puli pracowało w sektorze prywatnym, co jest wskaźnikiem znacznie niższym niż u głównych konkurentów gospodarczych Europy; np. w Chinach jest to 69 %, w Japonii 73 %, a w USA 80 %. Ponadto w związku z aktualną sytuacją demograficzną w nadchodzących latach nieproporcjonalnie duża liczba naukowców osiągnie wiek emerytalny. To, w połączeniu z zapotrzebowaniem na wiele wysokiej jakości stanowisk badawczych wynikającym z rosnącym wykorzystaniem badań naukowych w gospodarce UE, będzie stanowiło jedno z głównych wyzwań dla europejskich systemów badań naukowych, innowacji i edukacji, w najbliższych latach.

Konieczna reforma musi rozpocząć się na wczesnych etapach kariery naukowej, podczas studiów doktoranckich lub innych im porównywalnych. Europa musi opracować nowoczesne, innowacyjne systemy szkoleń, odpowiadające wysoce konkurencyjnym i coraz bardziej interdyscyplinarnym wymogom w zakresie badań naukowych i innowacji. Zapewnienie naukowcom kompleksowych umiejętności w zakresie innowacyjności i przedsiębiorczości potrzebnych do wykonywania przyszłych zadań oraz zachęcenie ich do rozważenia kariery w przemyśle i najbardziej innowacyjnych przedsiębiorstwach wymaga zdecydowanego zaangażowania przedsiębiorstw, w tym MŚP, i innych podmiotów społeczno-gospodarczych. Ważne będzie również zwiększenie mobilności tych naukowców, która obecnie jest niewielka: w 2008 r. tylko 7 % europejskich doktorantów studiowało w innym państwie członkowskim, podczas gdy celem jest osiągnięcie do 2030 r. poziomu 20 %.

Ta reforma musi być kontynuowana na wszystkich etapach kariery naukowej. Zasadnicze znaczenie ma zwiększenie mobilności naukowców na wszystkich poziomach, w tym mobilności w trakcie kariery, nie tylko między państwami, ale też między sektorem publicznym a prywatnym. Stanowi to silną zachętę do uczenia się i rozwoju nowych umiejętności. Jest również kluczowym czynnikiem współpracy między środowiskiem akademickim, ośrodkami badawczymi i przemysłem w różnych państwach. Czynnikiem ludzki to podstawa trwałej współpracy, która jest kluczowym bodźcem umożliwiającym innowacyjnej i kreatywnej Europie sprostać wyzwaniom społecznym, a zarazem przezwyciężenie rozdrobnienia polityki prowadzonej przez poszczególne państwa. Współpraca

i wymiana wiedzy poprzez indywidualną mobilność na wszystkich etapach kariery oraz poprzez wymianę wysoko wykwalifikowanego personelu naukowego i badawczego ma podstawowe znaczenie dla powrotu Europy na ścieżkę zrównoważonego wzrostu oraz dla sprostania wyzwaniom społecznym oraz co ma przyczynić się do przezwyciężenia znacznych różnic w potencjałach w zakresie badań naukowych i innowacji.

W tym kontekście program „Horyzont 2020” powinien również ułatwiać rozwój karier zawodowych i mobilność naukowców dzięki lepszym warunkom, które zostaną określone w przypadku przenoszenia dotacji w ramach programu „Horyzont 2020”

Działania „Maria Skłodowska-Curie” zapewnią równe możliwości do mobilności mężczyznom i kobietom, także dzięki konkretnym środkom ukierunkowanym na usuwanie barier.

Jeśli Europa ma dorównać swoim konkurentom w dziedzinie badań naukowych i innowacji, musi zachęcić większą liczbę młodych kobiet i mężczyzn do podjęcia karier naukowych oraz zapewnić wysoce atrakcyjne możliwości i warunki realizacji badań naukowych i innowacji. Najbardziej utalentowane osoby, z Europy i spoza niej, powinny postrzegać Europę jako szczególnie korzystne miejsce pracy. Równość płci, atrakcyjne bezpieczne zatrudnienie i dobre warunki pracy, a także uznanie to podstawowe aspekty, które należy w całej Europie zapewnić w spójny sposób.

3.2. Uzasadnienie i unijna wartość dodana

Ani samo finansowanie unijne, ani działające indywidualnie państwa członkowskie nie będą w stanie sprostać temu wyzwaniu. Państwa członkowskie wprowadziły wprawdzie reformy zmierzające do udoskonalenia swoich instytucji szkolnictwa wyższego oraz do modernizacji systemu szkolenia, jednak w skali Europy postępy są nierówne i między poszczególnymi krajami występują duże różnice. Ogólnie rzecz biorąc, współpraca naukowa i techniczna między sektorem publicznym a prywatnym w Europie pozostaje słaba. To samo dotyczy równości płci oraz wysiłków zmierzających do przyciągania studentów i naukowców spoza EPB. Obecnie ok. 20 % doktorantów w Unii to obywatele państw trzecich, podczas gdy w Stanach Zjednoczonych ich liczba wynosi ok. 35 %. Aby zmiana nastąpiła szybciej, na szczeblu Unii wymagane jest podejście strategiczne wykraczające poza granice państw. Finansowanie unijne jest niezbędne dla zachęcenia do przeprowadzenia niezbędnych reform strukturalnych.

Działania „Maria Skłodowska-Curie” doprowadziły do znacznych postępów w zakresie promowania mobilności, zarówno transnarodowej, jak i międzysektorowej, a także zapewniania możliwości rozwijania karier naukowych w skali europejskiej i międzynarodowej, dając doskonałe warunki zatrudnienia i pracy wynikające z zasad Europejskiej karty naukowca i Kodeksu postępowania przy rekrutacji pracowników naukowych. Pod względem skali i zakresu, finansowania, międzynarodowego charakteru, pozyskiwania i transferu wiedzy nie mają one odpowiednika w państwach członkowskich. Wzmocniły one zasoby instytucji zdolnych do przyciągania naukowców z zagranicy, tym samym sprzyjając upowszechnianiu się centrów doskonałości w całej Unii. Dzięki wyraźnemu efektowi strukturyzacji stanowią wzór do naśladowania, upowszechniając najlepsze praktyki na poziomie krajowym. Poprzez oddolne podejście działania „Maria Skłodowska-Curie” umożliwiły większości takich instytucji szkolenie i doskonalenie umiejętności nowej generacji naukowców, zdolnych sprostać wyzwaniom społecznym.

Dalszy rozwój działań „Maria Skłodowska-Curie” będzie stanowić istotny wkład w rozwój EPB. Dzięki swojej ogólnoeuropejskiej, konkurencyjnej strukturze finansowania działania „Maria Skłodowska-Curie” będą – z poszanowaniem zasady pomocniczości – promować nowe, kreatywne i innowacyjne typy szkoleń, takie jak wspólne programy studiów doktoranckich lub programy umożliwiające wielokrotne doktoraty oraz doktoraty przemysłowe, angażujące podmioty z sektora badań naukowych, innowacji edukacji, które będą musiały konkurować w skali globalnej o reputację ośrodków najwyższej jakości. Zapewniając finansowanie unijne dla najlepszych programów badawczych i szkoleniowych zgodnie z zasadami innowacyjnego szkolenia doktorantów w Europie, będą również promować szersze upowszechnianie i podejmowanie bardziej ustrukturyzowanych programów szkolenia doktorantów.

Dotacje na działania „Maria Skłodowska-Curie” będą również udzielane na potrzeby tymczasowej mobilności doświadczonych naukowców i inżynierów przenoszących się z instytucji publicznych do sektora prywatnego i odwrotnie, co zapewni uniwersytetom, ośrodkom badawczym i przedsiębiorstwom oraz innym podmiotom społeczno-gospodarczym wsparcie oraz zachętę do wzajemnej współpracy w skali europejskiej i międzynarodowej. Dzięki dobrze ugruntowanemu, przejrzystemu i uczciwemu systemowi oceny działania „Maria Skłodowska-Curie” umożliwią wyłonienie wybitnych talentów w dziedzinie badań naukowych i innowacji w drodze międzynarodowej konkurencji, co zapewni naukowcom prestiż, a zatem również motywację do rozwijania kariery w Europie.

Wyzwania społeczne, którym będą musieli sprostać wysoko wykwalifikowani naukowcy i personel zajmujący się innowacjami, nie są problemem tylko Europy. Są to wyzwania międzynarodowe o ogromnej złożoności i skali. Najlepsi naukowcy w Europie i na świecie muszą współpracować ponad granicami dzielącymi kraje, sektory i dyscypliny. Działania „Maria Skłodowska-Curie” będą odgrywać pod tym względem kluczową rolę, wspierając wymianę personelu, która będzie sprzyjać nastawieniu na współpracę poprzez międzynarodową i międzysektorową wymianę wiedzy, która jest tak istotna dla otwartych innowacji.

Mechanizmy współfinansowania działań „Maria Skłodowska-Curie” będą mieć podstawowe znaczenie dla powiększenia europejskiej puli talentów. Ilościowy i strukturalny wpływ działania Unii zostanie zwiększony poprzez wykorzystanie regionalnego, krajowego i międzynarodowego finansowania, zarówno publicznego jak i prywatnego, w celu tworzenia nowych programów, o podobnych lub uzupełniających celach, oraz dostosowania już istniejących programów do celów międzynarodowego i międzysektorowego szkolenia, mobilności i rozwoju kariery. Taki mechanizm wzmocni powiązania między staraniami podejmowanymi w dziedzinie badań naukowych i edukacji na poziomie krajowym a wysiłkami na poziomie Unii.

Wszystkie działania związane z tym wyzwaniem przyczynią się do wprowadzenia w Europie zupełnie nowego sposobu myślenia, mającego podstawowe znaczenie dla kreatywności i innowacji. Środki finansowania działań „Maria Skłodowska-Curie” ułatwią łączenie zasobów w Europie, w rezultacie prowadząc do udoskonalenia koordynacji i zarządzania w odniesieniu do szkolenia naukowców, ich mobilności i rozwoju kariery. Przyczynią się do osiągnięcia celów strategicznych określonych w inicjatywach przewodnich „Unia innowacji”, „Mobilna młodzież” i „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” oraz będą mieć zasadnicze znaczenie dla urzeczywistnienia EPB. Dlatego działania „Maria Skłodowska-Curie” będą projektowane w ścisłej synergii z innymi programami wspierającymi te cele polityk, w tym z programem „Erasmus +” oraz wspólnotami wiedzy i innowacji EIT.

3.3. *Ogólne kierunki działań*

a) Wsparcie nowych umiejętności poprzez najwyższej jakości wstępne szkolenie naukowców

Celem jest wyszkolenie nowego pokolenia kreatywnych i innowacyjnych naukowców, zdolnych do przekształcenia wiedzy i pomysłów w produkty i usługi przynoszące Unii korzyści gospodarcze i społeczne.

Kluczowe działania polegają na zapewnieniu początkującym naukowcom po ukończeniu studiów II stopnia lub równoważnych najwyższej jakości innowacyjnego szkolenia w ramach interdyscyplinarnych projektów, zawierających mentoring służący transferowi wiedzy i doświadczenia między naukowcami lub programy studiów doktoranckich pomagające naukowcom rozwijanie ich karier naukowych oraz obejmujące uniwersytety, instytucje badawcze, infrastrukturę badawczą, przedsiębiorstwa, MŚP oraz, inne podmioty społeczno-gospodarcze z różnych państw członkowskich, krajów stowarzyszonych lub państw trzecich. Skutkiem będą lepsze perspektywy kariery dla młodych naukowców po ukończeniu studiów II stopnia lub równoważnych, zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym.

b) Sprzyjanie najwyższej jakości poprzez transgraniczną i międzysektorową mobilność

Celem jest zwiększenie kreatywnego i innowacyjnego potencjału doświadczonych naukowców na wszystkich etapach kariery poprzez zapewnienie możliwości transgranicznej i międzysektorowej mobilności.

Kluczowe działania polegają na zachęceniu doświadczonych naukowców do poszerzania lub pogłębiania ich umiejętności poprzez mobilność związaną z udostępnieniem atrakcyjnych możliwości rozwoju kariery na uniwersytetach, w instytucjach badawczych, infrastrukturze badawczej, przedsiębiorstwach, MŚP i innych podmiotach społeczno-gospodarczych w całej Europie i poza nią. To powinno zwiększyć innowacyjność sektora prywatnego i sprzyjać mobilności międzysektorowej. Wspierane są także możliwości dokształcania się i zdobywania nowej wiedzy w najlepszych instytucjach badawczych w państwach trzecich, wznowienia kariery po przerwie oraz oferowania naukowcom po uzyskaniu przez nich doświadczenia w zakresie ponadnarodowej/międzynarodowej mobilności, długoterminowych stanowisk badawczych w Europie, w tym w kraju ich pochodzenia, które obejmowałyby aspekty związane z powrotem i ponowną integracją.

c) Stymulowanie innowacji poprzez proces wzajemnej inspiracji w dziedzinie wiedzy

Celem jest wzmocnienie międzynarodowej współpracy transgranicznej i międzysektorowej w dziedzinie badań naukowych i innowacji poprzez wymianę personelu z dziedziny badań naukowych i innowacji z myślą o skuteczniejszym stawieniu czoła globalnym wyzwaniom.

Kluczowe działania polegają na wspieraniu wymian personelu z dziedziny badań naukowych i innowacji w ramach partnerstw uniwersytetów, instytucji badawczych, infrastruktury badawczej, przedsiębiorstw, MŚP i innych podmiotów społeczno-gospodarczych w Europie i na całym świecie. Będzie to obejmować promowanie współpracy z państwami trzecimi.

d) Zwiększenie oddziaływania strukturalnego przez współfinansowanie działań

Celem jest zwiększenie, przy wykorzystaniu dodatkowo pozyskanych funduszy, ilościowego i strukturalnego wpływu działań „Maria Skłodowska-Curie” oraz sprzyjanie najwyższej jakości na poziomie krajowym w zakresie szkolenia naukowców, ich mobilności i rozwoju kariery.

Kluczowe działania polegają na zachęceniu, poprzez mechanizm współfinansowania, organizacji regionalnych, krajowych i międzynarodowych, zarówno publicznych, jak i prywatnych do tworzenia nowych programów oraz dostosowania już istniejących programów do celów międzynarodowego i międzysektorowego szkolenia,

mobilności i rozwoju kariery. Pozwoli to na podniesienie jakości szkolenia naukowców w Europie na wszystkich etapach kariery, w tym na poziomie doktoranckim, ułatwienie swobodnego przepływu naukowców i wiedzy naukowej w Europie, promowanie atrakcyjnych karier naukowych poprzez otwartą rekrutację i zachęcające warunki pracy, wspieranie współpracy w zakresie badań naukowych i innowacji między uniwersytetami, instytucjami badawczymi i przedsiębiorstwami oraz wspomaganie współpracy między państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi.

e) Działania wspierające i polityczne

Celem jest monitorowanie postępów, określenie luk i barier w działaniach „Maria Skłodowska-Curie” i zwiększenie ich oddziaływania. W tym kontekście opracowywane są wskaźniki oraz analizowane są dane odnoszące się do mobilności naukowców, ich umiejętności i karier oraz równości płci; ma to na celu zapewnienie synergii i bliskiej koordynacji z politycznymi działaniami wspierającymi dotyczącymi naukowców, ich pracodawców i sponsorów prowadzonymi w ramach celu szczegółowego „Europa w zmieniającym się świecie – integracyjne, innowacyjne i refleksyjne społeczeństwa”. Działania mają na celu zwiększenie świadomości na temat znaczenia i atrakcyjności kariery badawczej oraz upowszechnianie wyników działalności badawczej i innowacyjnej pozyskanych dzięki pracom wspieranym w ramach działań „Maria Skłodowska-Curie”.

4. Infrastruktura badawcza

4.1. Cel szczegółowy

Celem szczegółowym jest zapewnienie Europie światowej klasy infrastruktury badawczej, dostępnej dla wszystkich naukowców w Europie i poza jej granicami, oraz pełne wykorzystanie jej potencjału w zakresie rozwoju nauki i innowacji.

Infrastruktura badawcza to kluczowy czynnik warunkujący konkurencyjność Europy w pełnym przekroju dziedzin nauki, istotny również dla innowacji opartych na nauce. Badania naukowe w wielu obszarach nie są możliwe bez dostępu do superkomputerów, narzędzi analitycznych, źródeł promieniowania dla nowych materiałów, pomieszczeń czystych i zaawansowanej metrologii do badań nanotechnologicznych, specjalnie wyposażonych laboratoriów do badań biologicznych i medycznych, banków danych do badań genomicznych i badań z zakresu nauk społecznych, obserwatoriów i czujników do badań z zakresu nauk o Ziemi i środowisku, szybkich szerokopasmowych sieci do przesyłu danych itd. Infrastruktura badawcza jest konieczna do prowadzenia badań naukowych niezbędnych do rozwiązania wielkich wyzwań społecznych. Stymuluje ona współpracę ponad granicami i między dyscyplinami oraz tworzy spójną i otwartą przestrzeń europejską dla badań internetowych. Promuje mobilność ludzi i pomysłów, łączy najlepszych naukowców z Europy i świata oraz podnosi poziom edukacji naukowej. Pobudza naukowców i innowacyjne przedsiębiorstwa do rozwoju najnowocześniejszych technologii. W ten sposób wzmacnia innowacyjny europejski przemysł zaawansowanych technologii. Stymuluje najwyższą jakość w europejskich społecznościach badawczych i innowacyjnych oraz może służyć do prezentacji wybitnych osiągnięć naukowych szerszemu społeczeństwu.

Jeśli Europa chce utrzymać światowy poziom prowadzonych u siebie badań naukowych, musi zapewnić – w oparciu o wspólnie uzgodnione kryteria – odpowiednią i stabilną podstawę budowy, utrzymania i eksploatacji infrastruktury badawczej. Wymaga to zasadniczej, skutecznej współpracy między instytucjami finansującymi na szczeblu Unii, krajowym i regionalnym; w tym celu ustanowione zostaną silne powiązania z polityką spójności pozwalające na zapewnienie synergii i spójnego podejścia.

Ten cel szczegółowy jest związany z podstawowym założeniem inicjatywy przewodniej „Unia innowacji”, kładącej nacisk na zasadniczą rolę, jaką światowej klasy infrastruktura badawcza odgrywa w umożliwianiu przełomowych badań naukowych i innowacji. Inicjatywa podkreśla, że budowa i funkcjonowanie infrastruktury badawczej wymaga łączenia zasobów w skali całej Europy, a w niektórych przypadkach w skali globalnej. Także inicjatywa przewodnia „Europejska agenda cyfrowa” uwypukla potrzebę wzmocnienia europejskiej infrastruktury elektronicznej oraz znaczenie rozwijania klastrów innowacyjnych dla zapewnienia Europie przewagi w dziedzinie innowacji.

4.2. Uzasadnienie i unijna wartość dodana

Nowoczesna infrastruktura badawcza jest coraz bardziej złożona i kosztowna, często wymaga też integracji różnego wyposażenia, usług i źródeł danych oraz rozległej współpracy transnarodowej. Żaden kraj w pojedynkę nie dysponuje zasobami wystarczającymi do wsparcia całej potrzebnej mu infrastruktury badawczej. W ostatnich latach poczyniono znaczne postępy w wypracowywaniu europejskiego podejścia do infrastruktury badawczej, co przejawia się ciągłym rozwojem i realizacją planu działania Europejskiego Forum Strategii ds. Infrastruktury Badawczych (ESFRI) w odniesieniu do infrastruktury, integracji i otwarciem krajowych obiektów badawczych oraz rozwojem infrastruktury elektronicznej mającej podstawowe znaczenie dla otwartej cyfrowej EPB. Sieci infrastruktury badawczej w Europie wzmacniają jej zasoby ludzkie, zapewniając światowej klasy szkolenie dla nowego pokolenia naukowców i inżynierów oraz promując interdyscyplinarną współpracę. Wspiera się będzie synergii z działaniami „Maria Skłodowska-Curie”.

Dalsza rozbudowa i powszechniejsze wykorzystywanie infrastruktury badawczej na szczeblu europejskim w istotnym stopniu przyczynią się do rozwoju EPB. Państwa członkowskie wprawdzie nadal mają podstawowe znaczenie w rozwijaniu i finansowaniu infrastruktury badawczej, jednak Unia odgrywa istotną rolę polegającą na wspieraniu infrastruktury na poziomie europejskim, taką jak wspieranie koordynowania europejskiej infrastruktury badawczej, promując tworzenie nowych i zintegrowanych obiektów, umożliwiając i wspierając szeroki dostęp do infrastruktury krajowej i europejskiej oraz zapewniając spójność i skuteczność polityki regionalnej, krajowej, europejskiej i międzynarodowej. Jest to konieczne dla zapobieżenia powielaniu i rozdrobnieniu wysiłków, dla wspierania skoordynowanego i skutecznego wykorzystywania obiektów, a tam gdzie to właściwe – dla łączenia zasobów i umożliwiania tym samym Europie pozyskiwanie i eksploataowanie infrastruktury badawczej na światowym poziomie.

Technologie informacyjno-komunikacyjne zmieniły naukę dzięki umożliwieniu współpracy na odległość, przetwarzaniu ogromnych ilości danych, eksperymentom in silico oraz dostępowi do odległych zasobów. Badania naukowe stają się zatem coraz bardziej międzynarodowe i interdyscyplinarne, co wymaga wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych, które są ponadnarodowe, podobnie jak sama nauka.

Korzyści skali i zakresu osiągnięte dzięki europejskiemu podejściu w zakresie budowy infrastruktury badawczej, w tym infrastruktury elektronicznej, jej wykorzystania i zarządzania nią, przyczynią się w znacznym stopniu do wzmocnienia europejskiego potencjału w zakresie badań naukowych i innowacji oraz zwiększą konkurencyjność Unii na szczeblu międzynarodowym.

4.3. Ogólne kierunki działań

Działania mają na celu budowę europejskiej infrastruktury badawczej na miarę 2020 r. i dalszej przyszłości, wspieranie jej potencjału innowacyjnego i zasobów ludzkich oraz wzmocnienie europejskiej polityki w tym zakresie.

a) Rozwijanie europejskiej infrastruktury badawczej na miarę 2020 r. i dalszej przyszłości

Celem jest ułatwianie i wspieranie działań związanych z: (1) przygotowaniem, wdrożeniem i wykorzystaniem ESFRI oraz innych rodzajów światowej klasy infrastruktury badawczej, w tym rozwoju regionalnych obiektów partnerskich tam, gdzie istnieje znaczna wartość dodana interwencji unijnej; (2) integracją i zapewnieniem ponadnarodowego dostępu do krajowej i regionalnej infrastruktury badawczej o znaczeniu europejskim, aby naukowcy europejscy mogli z niej korzystać – niezależnie od umiejscowienia – do prowadzenia badań naukowych na najwyższym poziomie; (3) rozwijaniem, wdrażaniem i eksploatacją e-infrastruktury w celu zapewnienia najlepszych na świecie możliwości w zakresie łączenia w sieć, zdolności obliczeniowych oraz danych naukowych.

b) Wspieranie innowacyjnego potencjału infrastruktury badawczej i jej zasobów ludzkich

Celem jest wspomaganie infrastruktury badawczej w zakresie wczesnego przyjmowania lub opracowywania najnowocześniejszych technologii, promowanie partnerstw badawczo-rozwojowych z przemysłem, ułatwianie przemysłowego wykorzystania infrastruktury badawczej oraz stymulowanie tworzenia klastrów innowacyjnych. W ramach tego działania wspiera się również szkolenie lub wymiany personelu zarządzającego infrastrukturą badawczą oraz obsługującego ją.

c) Wzmocnienie europejskiej polityki w zakresie infrastruktury badawczej i współpracy międzynarodowej

Celem jest wspieranie partnerstw między odnośnymi decydentami a organami finansującymi, tworzenia narzędzi mapowania i monitorowania na potrzeby procesu decyzyjnego, a także wspieranie współpracy międzynarodowej. Należy wspierać europejską infrastrukturę badawczą w działaniach z zakresu stosunków międzynarodowych.

Cele wymienione w działaniach pod pozycjami b) i c) są realizowane w drodze specjalnych działań, a także – w odpowiednich przypadkach – w ramach działań wypracowywanych zgodnie z działaniem pod pozycją a).

CZĘŚĆ II

WIODĄCA POZYCJA W PRZEMYSŁE

1. Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych

Celem szczegółowym jest budowa i utrzymanie wiodącej globalnej pozycji dzięki badaniom naukowym i innowacjom w zakresie technologii prorozwojowych i technologii kosmicznych, stanowiących podstawę konkurencyjności w wielu istniejących i powstających gałęziach przemysłu i sektorach.

Globalne otoczenie biznesu zmienia się w szybkim tempie, a cele strategii „Europa 2020” stawiają przed europejskim przemysłem zarówno wyzwania, jak i możliwości. Europa potrzebuje przyspieszenia w dziedzinie innowacji, przeobrażenia uzyskanej wiedzy w sposób pozwalający na udoskonalenie i zwiększenie atrakcyjności istniejących produktów, usług i rynków, a także na tworzenie nowych, z jednoczesnym utrzymaniem akcentu na jakości i zrównoważoności. Innowacje należy wykorzystywać w najszerszym rozumieniu, nie tylko w technologii, lecz także w biznesie oraz w kwestiach organizacyjnych i społecznych.

Utrzymanie się w czołówce globalnej konkurencji dzięki silnej bazie technologicznej i zdolnościom przemysłowym wymaga zwiększenia strategicznych inwestycji w badania naukowe, rozwój, walidację i programy pilotażowe w dziedzinach ICT, nanotechnologii, materiałów zaawansowanych, biotechnologii, zaawansowanych systemów produkcji i przetwarzania oraz przestrzeni kosmicznej.

Udane opanowanie, integracja i wdrożenie technologii prorozwojowych przez przemysł europejski to kluczowy czynnik wzmocnienia wydajności Europy oraz jej zdolności do innowacji i zagwarantowania, że Europa posiada zaawansowaną, zrównoważoną i konkurencyjną gospodarkę, pozycję globalnego lidera w sektorach zastosowania najnowocześniejszych technologii oraz zdolność do opracowania skutecznych i zrównoważonych rozwiązań wyzwań społecznych. Ze względu na swój dominujący charakter, takie działania mogą stymulować dalsze postępy poprzez wzajemnie uzupełniające się wynalazki, zastosowania i usługi, zapewniając wyższy zwrot z inwestycji w takie technologie niż w jakiegokolwiek innej dziedzinie.

Działania te przyczynią się do osiągnięcia celów inicjatyw przewodnich strategii „Europa 2020” – „Unii innowacji”, „Europy efektywnie korzystającej z zasobów”, „Polityki przemysłowej w erze globalizacji”, „Europejskiej agendy cyfrowej” oraz celów Unii związanych z polityką w zakresie przestrzeni kosmicznej.

Komplementarność z innymi działaniami w ramach programu „Horyzont 2020”

Działania związane z celem szczegółowym „Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych” będą opierać się przede wszystkim na agendach badań naukowych i innowacji zdefiniowanych głównie przez przemysł i biznes, w tym MŚPoraz środowisko naukowe i państwa członkowskie w otwarty i przejrzysty sposób oraz będą silnie ukierunkowane na wykorzystanie inwestycji sektora prywatnego i na innowacje.

Wraz z odnośnymi wyzwaniami wspierane jest włączenie technologii prorozwojowych do rozwiązań w zakresie wyzwań społecznych. W ramach celu szczegółowego „Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych” wspierane jest zastosowanie technologii prorozwojowych niewchodzących w zakres żadnego z wyzwań społecznych, lecz ważnych dla wzmocnienia konkurencyjności europejskiego przemysłu. Należy dążyć do właściwej koordynacji z priorytetami „Doskonała baza naukowa” i „Wyzwania społeczne”.

Wspólne podejście

Podejście to obejmuje zarówno działania prowadzone zgodnie z agendą, jak i bardziej otwarte obszary w celu promowania innowacyjnych projektów i przełomowych rozwiązań obejmujących cały łańcuch wartości, w tym badania i rozwój, pilotażowe projekty wielkoskalowe i działania demonstracyjne, poligony doświadczalne i żywe laboratoria, tworzenie prototypów i weryfikację produktów na liniach pilotażowych. Działania są projektowane w sposób zwiększający konkurencyjność przemysłową poprzez stymulowanie przemysłu, a w szczególności MŚP, do większych inwestycji w badania naukowe i w innowacje, w tym za pośrednictwem otwartych zaproszeń do składania wniosków. Zostanie zwrócona odpowiednia uwaga na projekty o małej i średniej skali.

Zintegrowane podejście do kluczowych technologii prorozwojowych

Istotnym elementem celu szczegółowego „Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych” są kluczowe technologie prorozwojowe (KET), definiowane jako mikro- i nanoelektronika, fotonika, nanotechnologia, biotechnologia, materiały zaawansowane i zaawansowane systemy produkcyjne⁽¹⁾. Takie multidyscyplinarne, wymagające rozległej wiedzy i dużego kapitału technologie obejmują wiele zróżnicowanych sektorów, tworząc podstawę dla osiągnięcia istotnej przewagi konkurencyjnej przez przemysł europejski, aby stymulować wzrost i tworzyć nowe miejsca pracy. Zintegrowane podejście, wspierające łączenie, konwergencję i wzajemne inspirowanie się kluczowych technologii prorozwojowych w różnych cyklach innowacji i łańcuchach wartości mogą zapewnić obiecujące wyniki badań naukowych i otworzyć drogę dla nowych technologii przemysłowych, produktów, usług i nowatorskich zastosowań (np. w obszarach takich jak: przestrzeń kosmiczna, transport, rolnictwo, rybołówstwo, leśnictwo, środowisko, żywność, zdrowie i energia). Liczne interakcje kluczowych technologii prorozwojowych i innych przemysłowych technologii prorozwojowych będą zatem wykorzystywane w elastyczny sposób jako ważne źródło innowacji. Podejście to uzupełni wsparcie dla badań naukowych i innowacji w zakresie KET świadczone przez organy krajowe lub regionalne z funduszy polityki spójności w ramach strategii inteligentnej specjalizacji.

Innowacyjność wymaga intensyfikacji badań przekrojowych w dziedzinie technologii. Dlatego projekty multidyscyplinarne i obejmujące wiele technologii prorozwojowych (multi-KET) powinny stanowić nieodłączny element priorytetu dotyczącego „Wiodącej pozycji w przemyśle”. Struktura realizacji programu „Horyzont 2020”, wspierająca KET i przekrojowe działania w zakresie KET (multi-KET) powinna zapewniać synergii i skuteczną koordynację – między innymi – z wyzwaniami społecznymi. Oprócz tego stosownie do wymagań konkretnego przypadku będzie się dążyć do osiągnięcia synergii między działaniami polityki spójności na lata 2014-2020, a także EIT.

⁽¹⁾ COM(2009)0512.

W przypadku wszelkich technologii prorozwojowych i przemysłowych, w tym kluczowych technologii prorozwojowych, głównym celem będzie wspieranie interakcji między technologiami oraz interakcji z zastosowaniami związanymi z wyzwaniami społecznymi. Jest to w pełni uwzględniane w pracach nad przygotowaniem i wdrożeniem agend i priorytetów. Wymaga to pełnego zaangażowania zainteresowanych stron reprezentujących różne punkty widzenia w ustalanie i wdrażanie priorytetów. W niektórych przypadkach konieczne będą również działania wspólnie finansowane ze środków przeznaczonych na technologie prorozwojowe i przemysłowe oraz na odnośne wyzwania społeczne. Może to obejmować wspólne finansowanie partnerstw publiczno-prywatnych mających na celu rozwój technologii, wspieranie innowacji oraz zastosowanie ich w odniesieniu do wyzwań społecznych.

Technologie informacyjno-komunikacyjne odgrywają ważną rolę, ponieważ oferują kluczową podstawową infrastrukturę, technologię i systemy niezbędne dla ważnych procesów gospodarczych i społecznych oraz nowych produktów i usług prywatnych i publicznych. Europejski przemysł musi utrzymać się w czołowie rozwoju technologicznego w dziedzinie ICT, w której wiele technologii wchodzi w nową, przełomową fazę, otwierając nowe możliwości.

Przestrzeń kosmiczna to szybko rozwijający się sektor badań, dostarczający informacji ważnych dla wielu sektorów współczesnego społeczeństwa, odnoszący się do uniwersalnych kwestii naukowych i pozwalający na zabezpieczenie pozycji Unii jako istotnego gracza na arenie międzynarodowej. Badania w zakresie przestrzeni kosmicznej leżą u podstaw wszystkich działań podejmowanych w przestrzeni kosmicznej, przy czym aktualnie poświęcone są im programy państw członkowskich, Europejskiej Agencji Kosmicznej (ESA) lub inicjatywy w kontekście programu ramowego Unii w zakresie badań. Dla zachowania konkurencyjności, ochrony unijnej infrastruktury kosmicznej i programów takich jak Copernicus i Galileo oraz dla zapewnienia Europie przyszłej roli w zakresie przestrzeni kosmicznej kontynuowane muszą być działania w zakresie badań kosmicznych na szczeblu Unii, zgodnie z art. 189 TFUE.

Ponadto innowacyjne usługi niższego szczebla i przyjazne dla użytkownika zastosowania wykorzystujące informacje pozyskiwane w przestrzeni kosmicznej stanowią ważne źródło wzrostu gospodarczego i nowych miejsc pracy, a ich rozwój stanowi ważną szansę dla Unii.

Partnerstwo i wartość dodana

Europa może osiągnąć masę krytyczną poprzez partnerstwa, klastry i sieci, standaryzację, promując współpracę między różnymi dyscyplinami nauki i techniki oraz sektorami o podobnych potrzebach w zakresie badań i rozwoju, doprowadzając do przełomów, powstania nowych technologii oraz innowacyjnych produktów, usług i rozwiązań technologicznych.

Opracowanie i wdrożenie agend w zakresie badań naukowych i innowacji, w tym poprzez partnerstwa publiczno-prywatne, a także poprzez tworzenie efektywnych powiązań między przemysłem a środowiskiem akademickim, pozyskiwanie dodatkowych inwestycji, dostęp do finansowania ryzyka, standaryzacja oraz wsparcie dla przedkomercyjnych zamówień publicznych i zamówień na innowacyjne produkty i usługi – wszystko to są aspekty o zasadniczym znaczeniu dla konkurencyjności.

Pod tym względem potrzebne są też silne związki z EIT, umożliwiające tworzenie i promowanie największych talentów w sektorze przedsiębiorstw oraz przyspieszenie innowacji poprzez zgromadzenie osób z różnych krajów, dyscyplin i organizacji.

Współpraca na poziomie Unii może również wspierać możliwości handlowe poprzez wsparcie rozwijania europejskich lub międzynarodowych norm w zakresie nowo powstających produktów i usług oraz technologii. Rozwijanie takich norm po konsultacjach z odpowiednimi zainteresowanymi stronami, w tym pochodzącymi ze środowisk naukowych i przemysłu, może przynieść pozytywne skutki. Promowane będą działania wspierające standaryzację oraz interoperacyjność, bezpieczeństwo i ułatwiające przygotowanie regulacji prawnych.

1.1. *Technologie informacyjno-komunikacyjne (ICT)*

1.1.1. Cel szczegółowy w dziedzinie ICT

Zgodnie z inicjatywą przewodnią „Europejską agendą cyfrową” ⁽¹⁾ celem szczegółowym badań naukowych i innowacji w dziedzinie ICT jest umożliwienie Europie wspierania, rozwijania i wykorzystywania możliwości związanych z postępowaniem w tej dziedzinie z korzyścią dla obywateli, przedsiębiorstw i społeczności naukowych.

⁽¹⁾ COM(2010)0245.

Jako największa gospodarka świata, posiadająca zarazem największy udział w światowym rynku ICT, którego wartość wynosi ponad 2 600 000 000 000 EUR w 2011 r., Europa powinna móc w uzasadniony sposób ocenić, że jej przedsiębiorstwa, rządy, ośrodki badawczo-rozwojowe i uniwersytety będą europejskimi i światowymi liderami rozwoju w dziedzinie ICT, rozszerzającymi działalność biznesową w tej dziedzinie i więcej inwestującymi w związane z nią innowacje.

Do 2020 r. europejski sektor ICT powinien przynosić korzyści co najmniej równoważne jego udziałowi w globalnym rynku ICT (wskaźnik ten stanowił jedną trzecią w 2011 r.). Europa powinna również rozwijać innowacyjne przedsiębiorstwa w dziedzinie ICT, tak aby jedna trzecia wszystkich inwestycji przedsiębiorstw w badania naukowe i rozwój w tej dziedzinie w Unii, wynosząca w 2011 r. ponad 35 mld EUR rocznie, była dokonywana przez firmy utworzone w ciągu ostatnich dwóch dekad. Wymagałoby to zwiększenia publicznych inwestycji w badania naukowe i rozwój w dziedzinie ICT, w sposób uruchamiający prywatne wydatkowanie, w celu poszerzenia inwestycji w następnym dziesięcioleciu i znacznego zwiększenia liczby światowej klasy europejskich ośrodków i klastrów doskonałości w tej dziedzinie.

Opanowanie coraz bardziej skomplikowanych i multidyscyplinarnych łańcuchów technologicznych i biznesowych ICT wymaga partnerstwa, podziału ryzyka i wytworzenia masy krytycznej w całej Unii. Działanie na poziomie Unii powinno ułatwić przemysłowi funkcjonowanie w perspektywie jednolitego rynku oraz osiągnięcie korzyści skali i zakresu. Współpraca skupiona na wspólnych, otwartych platformach technologicznych, zapewniająca efekty zewnętrzne i efekt dźwigni, umożliwi wielu zainteresowanym stronom czerpanie korzyści z nowych osiągnięć i tworzenie dalszych innowacji. Dzięki partnerstwu na poziomie Unii możliwe jest także budowanie konsensusu, stworzenie widocznego punktu centralnego dla międzynarodowych partnerów oraz wspieranie powstawania norm i rozwiązań interoperacyjnych zarówno w Unii jak i na poziomie światowym.

1.1.2. Uzasadnienie i unijna wartość dodana

ICT stanowią podstawę innowacji i konkurencyjności w szerokim wachlarzu prywatnych i publicznych rynków i sektorów oraz umożliwiają postęp naukowy we wszystkich dziedzinach. W ciągu następnego dziesięciolecia prowadzące do przeobrażeń oddziaływanie technologii cyfrowych oraz technologii wchodzących w zakres ICT, infrastruktury i usług będzie coraz bardziej widoczne we wszystkich dziedzinach życia. W nadchodzących latach dojdzie do dalszego upowszechnienia zasobów obliczeniowych i łącznościowych oraz możliwości przechowywania danych. Duże ilości informacji i danych, w tym w czasie rzeczywistym, będą pochodzić z czujników, maszyn i produktów wykorzystujących technologie informatyczne, dzięki czemu powszechnie dostępna będzie możliwość działania na odległość, co pozwoli na globalne wdrożenie procesów biznesowych i zrównoważonej produkcji, co umożliwi tworzenie szerokiej gamy usług i aplikacji.

Wiele usług komercyjnych i publicznych o podstawowym znaczeniu oraz wszystkie kluczowe procesy pozyskiwania wiedzy w sektorach nauki, nauczania, przedsiębiorczości, w kulturze i sektorze kreatywnym, a także w sektorze publicznym będą obsługiwane przez ICT, co uczyni je bardziej dostępnymi. Technologie te zapewnią podstawową infrastrukturę dla procesów produkcyjnych i biznesowych, łączności i transakcji. Będą również niezbędne w działaniach zmierzających do sprostania głównym wyzwaniom społecznym, a także w przypadku procesów społecznych, takich jak tworzenie się społeczności, zachowanie konsumentów, udział w życiu politycznym i publiczne zarządzanie, np. poprzez media społecznościowe oraz platformy i narzędzia zbiorowej świadomości. W celu rozwijania konkurencyjnych rozwiązań niezbędne jest wspieranie badań naukowych i integrowanie ich wokół perspektywy zorientowanej na użytkownika.

Wsparcie Unii dla badań naukowych i innowacji w dziedzinie ICT stanowi istotny wkład w rozwój nowej generacji technologii i zastosowań, gdyż stanowi ono znaczną część łącznych wydatków na europejską współpracę w zakresie obciążonych średnim i wysokim ryzykiem działań badawczych i innowacyjnych. Publiczne inwestycje w badania naukowe i innowacje w dziedzinie ICT na szczeblu Unii miały i nadal mają zasadnicze znaczenie dla wytworzenia masy krytycznej prowadzącej do przełomowych osiągnięć oraz do szerszej absorpcji i lepszego wykorzystania innowacyjnych rozwiązań, produktów i usług. Nadal odgrywają one podstawową rolę w rozwijaniu otwartych platform i technologii znajdujących zastosowanie w całej Unii, badań i projektów pilotażowych dotyczących innowacji w rzeczywistym ogólnoeuropejskim kontekście, a także optymalizacji zasobów w odniesieniu do konkurencyjności Unii i wspólnych wyzwań społecznych. Wsparcie Unii dla badań naukowych i innowacji w tej dziedzinie umożliwia także MSP działającym w obszarze technologii zaawansowanych rozwijanie się i czerpanie korzyści z wielkości ogólnounijnych rynków. Wzmacnia ono współpracę i doskonałość wśród naukowców i inżynierów w Unii, zwiększając synergię z budżetami państw i między nimi oraz pełniąc funkcję centralnego punktu współpracy z partnerami spoza Europy.

Kolejne oceny działań w zakresie ICT prowadzonych w związku z siódmym programem ramowym wykazały, że inwestycje ukierunkowane na badania naukowe i innowacje w tej dziedzinie poczynione na poziomie Unii przyczyniły się do osiągnięcia przez nią wiodącej pozycji w przemyśle w takich obszarach, jak łączność ruchoma i systemy ICT o istotnym znaczeniu dla bezpieczeństwa, oraz do sprostania takim wyzwaniom jak efektywność energetyczna, zdrowie, bezpieczeństwo żywnościowe, transport czy zmiany demograficzne. Inwestycje Unii w infrastrukturę badawczą w dziedzinie ICT zapewniły europejskim naukowcom najlepsze na świecie systemy sieci badawczych i obliczeniowe.

1.1.3. Ogólne kierunki działań

Wiele typów działań jest ukierunkowanych na wyzwania związane z wiodącą pozycją przemysłową i technologiczną w dziedzinie ICT oraz obejmuje ogólne agendy działań w zakresie badań naukowych i innowacji, w tym dotyczące zwłaszcza:

- a) Nowej generacji części i systemów: inżynieria w zakresie zaawansowanych, wbudowanych oraz efektywnych energetycznie i zasobooszczędnych części i systemów;
- b) Technologii obliczeniowych nowej generacji: zaawansowane i bezpieczne systemy i technologie obliczeniowe, w tym chmura obliczeniowa;
- c) Internetu przyszłości: oprogramowanie, urządzenia, infrastruktura, technologie i usługi;
- d) Technologii cyfrowych i zarządzania informacjami: ICT dla treści cyfrowych, oraz dla sektora kultury i kreatywności;
- e) Zaawansowanych interfejsów i robotów: robotyka i przestrzenie inteligentne;
- f) Technologii mikro- i nanoelektronicznych oraz fonicznych: kluczowe technologie prorozwojowe w zakresie technologii mikro- i nanoelektronicznych oraz fonicznych obejmujące także technologie kwantowe.

Oczekuje się, że tych sześć głównych kierunków działania obejmie pełny zakres potrzeb, z uwzględnieniem konkurencyjności przemysłu europejskiego w skali globalnej. Należałoby do nich wiodąca pozycja w przemyśle w zakresie generycznych rozwiązań, produktów i usług opartych na ICT, potrzebnych do sprostania głównym wyzwaniom społecznym oraz agendy zorientowanych na zastosowania badań naukowych i innowacji w dziedzinie ICT, wspierane w związku z odpowiednim wyzwaniem społecznym. Zważywszy na coraz powszechniejsze postępy techniki we wszystkich dziedzinach życia, interakcja między ludźmi a techniką będzie w tym względzie ważna i będzie częścią wspomnianych wyżej, zorientowanych na zastosowania, badań naukowych w dziedzinie ICT.

Każdy z tych sześciu kierunków działania obejmuje również infrastrukturę badawczą ICT, taką jak żywe laboratoria do eksperymentów, oraz infrastrukturę dla bazowych kluczowych technologii prorozwojowych oraz ich wykorzystanie w zaawansowanych produktach i innowacyjnych inteligentnych systemach, w tym w urządzeniach, narzędziach, usługach wsparcia, pomieszczeniach czystych i dostępie do odlewni do celów przygotowania prototypów.

Wsparcie badań naukowych i rozwoju systemów ICT w ramach programu „Horyzont 2020” będzie odbywać się z poszanowaniem podstawowych praw i wolności osób fizycznych, a zwłaszcza ich prawa do prywatności.

1.2. Nanotechnologie

1.2.1. Cel szczegółowy w dziedzinie nanotechnologii

Celem szczegółowym badań naukowych i innowacji w dziedzinie nanotechnologii jest zabezpieczenie wiodącej pozycji Unii na tym szybko rozwijającym się globalnym rynku poprzez stymulowanie postępu naukowo-technicznego oraz inwestycji w nanotechnologie i ich absorpcji w konkurencyjnych produktach i usługach o wysokiej wartości dodanej w wielu różnych zastosowaniach i sektorach.

Do 2020 r. nanotechnologie znajdą się w głównym nurcie działalności, zostaną bowiem spójnie zintegrowane z większością technologii i zastosowań, którą to integrację będą stymulować względy związane z korzyściami dla konsumentów, jakością życia, opieką zdrowotną, zrównoważonym rozwojem i dużym potencjałem przemysłowym służącym opracowaniu poprzednio niedostępnych rozwiązań w zakresie wydajności i oszczędnego gospodarowania zasobami.

Europa musi także ustanowić globalny punkt odniesienia w zakresie bezpiecznego i odpowiedzialnego zastosowania nanotechnologii oraz zarządzania nią zapewniającego duże korzyści przemysłowe oraz oddziaływanie społeczne, połączone z wysokimi standardami bezpieczeństwa i zrównoważoności.

Produkty wykorzystujące nanotechnologie tworzą światowy rynek, na którego zignorowanie Europa nie może sobie pozwolić. Szacuje się, że rynkowa wartość produktów obejmujących nanotechnologię jako główny element osiągnie 700 mld EUR do 2015 r. i 2 bln EUR do 2020 r., czemu będzie odpowiadać powstanie, odpowiednio, 2 i 6 mln miejsc pracy. Europejskie przedsiębiorstwa zajmujące się nanotechnologią powinny wykorzystać ten dwucyfrowy wzrost rynku i być w stanie do 2020 r. przejąć udział w rynku równy co najmniej udziałowi Europy w globalnym finansowaniu badań naukowych (tj. jedną czwartą).

1.2.2. Uzasadnienie i unijna wartość dodana

Nanotechnologie to grupa rozwijających się technologii o dowiedzionym potencjale, które, po przełożeniu efektów badań naukowych na przełomowe, zrównoważone i konkurencyjne produkty i procesy produkcyjne, będą mieć rewolucyjne oddziaływanie w dziedzinie np. materiałów, ICT, mobilności transportowej, nauk o życiu, opieki zdrowotnej (w tym leczenia), towarów konsumpcyjnych i produkcji.

Nanotechnologie mają do odegrania zasadniczą rolę w sprostaniu wyzwaniom określonym w strategii „Europa 2020”. Udana wdrożenie tych kluczowych technologii prorozwojowych wzmocni konkurencyjność przemysłu Unii, umożliwiając wprowadzenie nowatorskich i udoskonalonych produktów lub bardziej efektywnych procesów, a także reagowanie na obecne i przyszłe wyzwania społeczne.

Wartość globalnego finansowania badań naukowych w dziedzinie nanotechnologii niemal podwoiła się między 2004 a 2008 r. z 6,5 mld EUR do 12,5 mld EUR, przy czym ok. jednej czwartej tego finansowania pochodziło z Unii. Unia docenia wagę wiodącej pozycji w badaniach naukowych w zakresie nanonauki i nanotechnologii, przewidując, że do 2015 r. w tej dziedzinie w Unii będzie działać ok. 4 tys. przedsiębiorstw. Ta wiodąca rola w dziedzinie badań naukowych musi zostać utrzymana i zwiększona, a także w jeszcze większym stopniu przełożona na zastosowania praktyczne i komercjalizację.

Europa musi teraz zabezpieczyć i umocnić swoją pozycję na rynku światowym poprzez promowanie prowadzonej na szeroką skalę współpracy w obrębie różnych łańcuchów wartości i pomiędzy nimi, a także między różnymi sektorami przemysłu, aby procesy bazujące na tych technologiach mogły dostarczyć bezpiecznych, zrównoważonych i opłacalnych produktów nadających się do wykorzystania handlowego. Kwestie oceny ryzyka i zarządzania nim, a także odpowiedzialność w zarządzaniu okazują się być czynnikami decydującymi o przyszłym wpływie nanotechnologii na społeczeństwo, środowisko i gospodarkę.

Działania są zatem ukierunkowane na powszechne, odpowiedzialne oraz zrównoważone zastosowanie nanotechnologii w gospodarce, tak aby osiągnąć korzyści o dużym znaczeniu społecznym i przemysłowym. W celu zapewnienia potencjalnych możliwości, w tym zakładania nowych przedsiębiorstw i tworzenia nowych miejsc pracy, badania naukowe powinny dostarczyć niezbędnych narzędzi umożliwiających wprowadzenie odpowiedniej standaryzacji i regulacji.

1.2.3. Ogólne kierunki działań

a) Rozwój nowej generacji nanomateriałów, nanourządzeń i nanosystemów

Dążenie do opracowania fundamentalnie nowych produktów, umożliwiających wprowadzenie zrównoważonych rozwiązań w szerokim wachlarzu sektorów.

b) Zapewnienie bezpiecznego i zrównoważonego rozwoju i stosowania nanotechnologii

Rozwój wiedzy naukowej dotyczącej potencjalnego wpływu nanotechnologii i nanosystemów na zdrowie lub środowisko oraz opracowanie narzędzi oceny ryzyka i zarządzania w całym cyklu życia, z uwzględnieniem zagadnień standaryzacji.

c) Rozwój wymiaru społecznego nanotechnologii

Nacisk na zarządzanie w zakresie nanotechnologii z korzyścią dla społeczeństwa i środowiska.

d) Efektywna i zrównoważona synteza i produkcja nanomateriałów, części i systemów

Ukierunkowanie na nowe działania, inteligentną integrację nowych i istniejących procesów, w tym konwergencję technologii, a także zwiększenie skali z myślą o wysoce precyzyjnym wielkoskalowym wytwarzaniu produktów i elastycznych wielofunkcyjnych zakładach, zapewniające skuteczne przekształcenie wiedzy w innowacje przemysłowe.

e) Rozwój i standaryzacja technik zwiększania przepustowości oraz metody i urządzenia pomiarowe

Ukierunkowanie na bazowe technologie wspierające rozwój i wprowadzanie na rynek bezpiecznych złożonych nanomateriałów i nanosystemów.

1.3. Materiały zaawansowane

1.3.1. Cel szczegółowy w dziedzinie materiałów zaawansowanych

Celem szczegółowym badań naukowych i innowacji w dziedzinie materiałów zaawansowanych jest rozwój materiałów o nowych funkcjach i udoskonalonej wydajności użytkowej do wykorzystania w bardziej konkurencyjnych i bezpiecznych produktach, minimalizujących wpływ na środowisko i zużycie zasobów.

Materiały to podstawa innowacji w przemyśle i kluczowy czynnik je umożliwiający. Materiały zaawansowane w większym stopniu oparte na wiedzy naukowej, odznaczające się nowymi funkcjami i większą wydajnością są niezbędne dla konkurencyjności przemysłowej i zrównoważonego rozwoju w wielu zastosowaniach i sektorach.

1.3.2. Uzasadnienie i unijna wartość dodana

Nowe materiały zaawansowane są potrzebne do rozwoju produktów i procesów o większej wydajności i lepszej charakterystyce ekologicznej, a także do zastępowania trudno dostępnych zasobów. Takie materiały stanowią część rozwiązania dla stojących przed nami wyzwań przemysłowych i społecznych, oferując lepszą wydajność użytkową, niższe zużycie zasobów i energii oraz zrównoważenie środowiskowe w całym cyklu życia produktu.

Rozwój ukierunkowany na zastosowania często wiąże się z projektowaniem zupełnie nowych materiałów, umożliwiających osiągnięcie planowanej wydajności użytkowej. Takie materiały są ważnym elementem łańcucha dostaw w procesach produkcyjnych wysokiej wartości. Stanowią również podstawę postępu w przekrojowych dziedzinach technologii (np. technologii stosowanych w opiece zdrowotnej, nauk biologicznych, elektroniki i fotoniki), a także w praktycznie wszystkich sektorach rynku. Same materiały stanowią kluczowy etap w podnoszeniu wartości produktów i ich wydajności. Szacowana wartość i oddziaływanie materiałów zaawansowanych są duże, a roczna stopa wzrostu ich rynku wynosi 6 % i oczekuje się, że do 2015 r. jego wartość będzie zbliżona do 100 mld EUR.

Projektując materiały, uwzględnia się pełny cykl życia, od dostawy dostępnych materiałów po koniec cyklu („od kołyski do kołyski”), stosując innowacyjne podejścia w celu minimalizacji ilości zasobów (w tym energii) potrzebnych do ich przekształcenia lub do minimalizacji niekorzystnego oddziaływania na ludzi i środowisko. Uwzględnia się również kwestie ciągłego wykorzystania, recyklingu lub wtórnego wykorzystania materiałów po zakończeniu cyklu życia produktu, a także powiązane innowacje społeczne, np. zmiany zachowań konsumentów i nowe modele biznesowe.

W celu przyspieszenia postępów wspiera się multidyscyplinarne podejście nastawione na konwergencję, obejmujące chemię, fizykę, nauki techniczne, modelowanie teoretyczne i obliczeniowe, nauki biologiczne i coraz bardziej kreatywne wzornictwo przemysłowe.

Promowane są nowatorskie sojusze na rzecz ekologicznych innowacji oraz symbioza przemysłowa, umożliwiające przemysłowi różnicowanie działalności oraz rozszerzanie modeli działalności, wtórne wykorzystanie odpadów jako podstawy dla nowej produkcji.

1.3.3. Ogólne kierunki działań

a) Przekrojowe i prorozwojowych technologie materiałowe

Badania naukowe w zakresie materiałów pod kątem projektowania, materiałów funkcjonalnych, materiałów wielofunkcyjnych w większym stopniu oparte na wiedzy naukowej, nowych funkcjach i udoskonalonej wydajności oraz materiałów strukturalnych na potrzeby innowacji we wszystkich sektorach przemysłu, w tym w sektorach kreatywnych.

b) Rozwój i przekształcanie materiałów

Działania badawczo-rozwojowe mające na celu efektywne, bezpieczne i zrównoważone opracowywanie i zwiększanie skali, umożliwiające przemysłowe wytwarzanie produktów opartych na przyszłych projektach, zmierzające w kierunku bezodpadowej gospodarki materiałowej w Europie.

c) Gospodarowanie składnikami materiałów

Działania badawczo-rozwojowe w zakresie nowych i innowacyjnych technik produkcji materiałów, oraz ich komponentów i systemów.

d) Materiały dla zrównoważonego, zasobooszczędnego i niskoemisyjnego przemysłu

Rozwijanie nowych produktów i zastosowań, modeli biznesowych oraz odpowiedzialnych zachowań konsumentów ograniczających zapotrzebowanie na energię i ułatwiających produkcję niskoemisyjną.

e) Materiały dla sektorów kreatywnych, w tym związanych z dziedzictwem

Opracowanie wzornictwa i rozwój technologii konwergencyjnych w celu tworzenia nowych możliwości biznesowych, w tym ochrona i odnawianie materiałów mających wartość historyczną lub kulturalną, jak również materiałów nowatorskich.

f) Metrologia, charakteryzowanie, standaryzacja i kontrola jakości

Promowanie technologii służących takim celom jak charakteryzowanie, nieniszcząca ewaluacja, stałe ocenianie i monitorowanie oraz predyktywne modelowanie wydajności na potrzeby postępów w materiałoznawstwie i inżynierii oraz ich oddziaływania.

g) Optymalizacja wykorzystania materiałów

Działania badawczo-rozwojowe służące poszukiwaniu rozwiązań zastępczych i alternatywnych w odniesieniu do zastosowań materiałów, a także innowacyjnych podejść do modeli biznesowych oraz identyfikacji kluczowych zasobów.

1.4. *Biotechnologia*

1.4.1. Cel szczegółowy w dziedzinie biotechnologii

Celem szczegółowym badań naukowych i innowacji w dziedzinie biotechnologii jest rozwój konkurencyjnych, zrównoważonych, bezpiecznych oraz innowacyjnych produktów i procesów przemysłowych, a także stymulowanie innowacji w wielu innych europejskich sektorach, takich jak rolnictwo, leśnictwo, żywność, energia, chemia i zdrowie, a także oparta na wiedzy biogospodarka.

Silna baza naukowa, technologiczna i innowacyjna w dziedzinie biotechnologii ułatwi przemysłowi europejskiemu utrzymanie wiodącej pozycji w zakresie tej kluczowej technologii prorozwojowej. Ta pozycja zostanie jeszcze wzmocniona poprzez uwzględnienie kwestii oceny zdrowia i bezpieczeństwa, gospodarczych i środowiskowych skutków zastosowania technologii oraz aspektów zarządzania całościowym i konkretnym ryzykiem przy zastosowaniu biotechnologii.

1.4.2. Uzasadnienie i unijna wartość dodana

Stymulowana rozwojem wiedzy o systemach biologicznych biotechnologia będzie źródłem wielu nowych zastosowań oraz wzmocni bazę przemysłową Unii i jej zdolność do innowacji. Przykładami rosnącego znaczenia biotechnologii są zastosowania przemysłowe, w tym biofarmaceutyki, produkcja żywności i pasz oraz biochemikalia, których udział w rynku do 2015 r. wzrośnie, według oszacowań, do 12%–20% produkcji chemicznej. Dzięki selektywności i efektywności systemów biologicznych biotechnologia odpowiada również niektórym z tzw. dwunastu zasad zielonej chemii. Możliwe obciążenia gospodarcze dla przedsiębiorstw w Unii można ograniczyć poprzez wykorzystanie potencjału procesów biotechnologicznych i bioproduktów w zakresie ograniczania emisji CO₂, które, według oszacowań, do 2030 r. będą wynosić od 1 do 2,5 mld ton ekwiwalentu CO₂ rocznie.

W europejskim sektorze biofarmaceutycznym już ok. 20% dostępnych obecnie leków powstaje przy wykorzystaniu osiągnięć biotechnologii, natomiast w przypadku nowych leków jest to 50%. Biotechnologia odegra znaczną rolę w przejściu do biogospodarki, gdyż opracowane zostaną nowe procesy przemysłowe. Biotechnologia toruje również drogę do rozwoju zrównoważonych: rolnictwa, akwakultury i leśnictwa oraz do wykorzystania ogromnego potencjału zasobów morskich do wytworzenia innowacyjnych zastosowań w dziedzinie przemysłu, zdrowia, energii, chemii i środowiska. Przewiduje się, że powstający sektor biotechnologii morskiej (niebieskiej) będzie rósł w tempie 10% rocznie.

Pozostałe kluczowe źródła innowacji to interakcja między biotechnologią a innymi technologiami prorozwojowymi i konwergencyjnymi, w szczególności nanotechnologiami i ICT, oraz z zastosowaniami takimi jak detekcja czy diagnozowanie.

1.4.3. Ogólne kierunki działań

a) Wspieranie najnowocześniejszych biotechnologii jako przyszłych czynników stymulujących innowację

Rozwój powstających dziedzin technologii, takich jak biologia syntetyczna, bioinformatyka i biologia systemowa, niosących ze sobą wielką obietnicę opracowania innowacyjnych produktów i technologii oraz zupełnie nowatorskich zastosowań.

b) Produkty i procesy przemysłowe oparte na biotechnologii

Rozwój biotechnologii przemysłowej i projektowania biotechnologicznego na skalę przemysłową w celu tworzenia konkurencyjnych produktów i zrównoważonych procesów przemysłowych (takich jak w branży chemicznej, ochrony zdrowia, górnictwa, energetycznej, celulozowo-papierniczej, produktów włóknistych i drewna, tekstylnej, skrobi, przetwarzaniu żywności) oraz jego wymiar środowiskowy i dotyczący zdrowia, w tym operacje oczyszczania.

c) Innowacyjne i konkurencyjne technologie platformowe

Rozwój technologii platformowych (np. genomiki, metagenomiki, proteomiki, metabolomiki, narzędzi molekularnych, systemów ekspresji, platform fenotypowania i platform komórkowych) w celu wzmocnienia wiodącej pozycji i zwiększania przewagi konkurencyjnej w wielu sektorach mających wpływ na gospodarke.

1.5. Zaawansowane systemy produkcji i przetwarzania

1.5.1. Cel szczegółowy

Celem szczegółowym badań naukowych i innowacji w zakresie zaawansowanych systemów produkcji i przetwarzania jest przeobrażenie dzisiejszych przedsiębiorstw wytwórczych oraz systemów i procesów wytwórczych. Zostanie on osiągnięty między innymi dzięki wykorzystaniu kluczowych technologii prorozwojowych w celu wypracowania ponadsektorowych technologii produkcyjnych i przetwórczych bardziej intensywnie wykorzystujących wiedzę, zrównoważonych i efektywnie wykorzystujących zasoby i energię, co zaowocuje większą liczbą innowacyjnych i bezpiecznych produktów, procesów i usług. Umożliwianie powstania nowych, zrównoważonych produktów, procesów i usług oraz ich konkurencyjne wykorzystanie, a także zaawansowane systemy produkcji i przetwarzania mają również zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia celów związanych z priorytetem „Wyzwania społeczne”.

1.5.2. Uzasadnienie i unijna wartość dodana

Sektor produkcji ma duże znaczenie dla europejskiej gospodarki: w 2007 r. zapewnił ok. 17 % PKB i 22 mln miejsc pracy w Unii. Ze względu na zmniejszenie barier gospodarczych w handlu i wspomagający wpływ technologii komunikacyjnej produkcja podlega silnej presji konkurencyjnej i przesuwa się do krajów o najniższym całkowitym koszcie. Europejskie podejście do produkcji musi zatem ulec radykalnej zmianie, aby zachować globalną konkurencyjność, a program „Horyzont 2020” może pomóc w połączeniu wszystkich zainteresowanych stron, aby umożliwić osiągnięcie tego założenia.

Europa musi zwiększyć poziom inwestycji na szczeblu Unii, aby utrzymać wiodącą pozycję i kompetencje w dziedzinie technologii produkcyjnych oraz aby przestawić się na wysokowartościowe, w dużym stopniu oparte na wiedzy produkty, stwarzając warunki i zasoby na potrzeby zrównoważonej produkcji i zapewnienia wsparcia produktu w całym jego cyklu życia. Zasobochłonny przemysł wytwórczy i przetwórczy musi nadal mobilizować zasoby i wiedzę na szczeblu Unii i zwiększyć inwestycje w badania naukowe, rozwój i innowacje, aby osiągnąć dalsze postępy na drodze do konkurencyjnej, niskoemisyjnej, zasobooszczędnej i zrównoważonej gospodarki oraz aby spełnić ogólnounijne cele w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych określone dla sektorów przemysłu na 2050 r. ⁽¹⁾

Dzięki silnej unijnej polityce Europa mogłaby rozwijać istniejące gałęzie przemysłu i wspierać powstające branże przyszłości. Szacowana wartość i oddziaływanie sektora zaawansowanych systemów produkcyjnych są duże, ich składana roczna stopa wzrostu wynosi 5 % i oczekuje się, że do 2015 r. wartość ich rynku będzie zbliżona do 150 mld EUR.

Dla utrzymania zdolności produkcyjnych i przetwórczych Europy zasadnicze znaczenie ma zachowanie wiedzy. W działaniach w zakresie badań naukowych i innowacji nacisk jest kładziony na zrównoważone i bezpieczne procesy produkcji i przetwarzania, wprowadzenie niezbędnych innowacji technicznych oraz orientację na klienta w celu udostępnienia produktów i usług w większym stopniu opartych na wiedzy naukowej przy niskim zużyciu materiałów i energii.

Europa musi również dokonać transferu tych technologii prorozwojowych i wiedzy do innych sektorów produkcyjnych, takich jak budownictwo, które jest dużym źródłem gazów cieplarnianych, co wiąże się z faktem, że działalność budowlana odpowiada za ok. 40 % całego zużycia energii w Europie, powodując 36 % emisji CO₂. Sektor budowlany, generujący w Europie 10 % PKB i zapewniający ok. 16 mln miejsc pracy w 3 mln przedsiębiorstwach, z których 95 % to MŚP, musi przyjąć innowacyjne podejście w zakresie materiałów i produkcji, aby zminimalizować swoje oddziaływanie na środowisko.

1.5.3. Ogólne kierunki działań

a) Technologie dla fabryk przyszłości

Promowanie zrównoważonego rozwoju przemysłowego poprzez ułatwienie strategicznego przejścia w Europie od produkcji opartej na kosztach do podejścia nastawionego na efektywne gospodarowanie zasobami i tworzenie produktów o wysokiej wartości dodanej oraz opartej na ICT, inteligentnej i wysoko wydajnej produkcji w systemie zintegrowanym.

b) Technologie wspomagające energooszczędne systemy i budynki o niewielkim oddziaływaniu na środowisko.

Ograniczenie zużycia energii i emisji CO₂ poprzez badania naukowe, opracowanie i wdrożenie zrównoważonych technologii i systemów budowlanych, uwzględnienie całego łańcucha wartości, jak również zmniejszenie ogólnego oddziaływania budynków na środowisko.

⁽¹⁾ COM(2011)0112.

c) Zrównoważone, zasobooszczędne i niskoemisyjne technologie w energochłonnych przemysłach przetwórczych

Zwiększanie konkurencyjności gałęzi przemysłu przetwórczego poprzez radykalną poprawę oszczędności zasobów i energii oraz ograniczenie oddziaływania na środowisko takiej działalności przemysłowej w całym łańcuchu wartości, a także wspieranie wprowadzania technologii niskoemisyjnych, trwalszych procesów przemysłowych oraz – w stosownych przypadkach – włączanie do procesów przemysłowych odnawialnych źródeł energii.

d) Nowe zrównoważone modele biznesowe

Opracowanie koncepcji i metodologii dla adaptacyjnych, „opartych na wiedzy” modeli biznesowych w dostosowanych do określonych warunków podejściach, w tym alternatywnych podejściach wydajnych pod względem wykorzystania zasobów.

1.6. *Przestrzeń kosmiczna*

1.6.1. Cel szczegółowy w dziedzinie przestrzeni kosmicznej

Celem szczegółowym badań naukowych i innowacji w dziedzinie przestrzeni kosmicznej jest wspieranie racjonalnego kosztowo, konkurencyjnego i innowacyjnego przemysłu kosmicznego (w tym MŚP) i środowiska naukowego w celu rozwijania i eksploatacji infrastruktury na potrzeby takiej działalności, z myślą o zaspokojeniu przyszłych potrzeb politycznych i społecznych Unii.

Wzmocnienie europejskiego publicznego i prywatnego sektora kosmicznego poprzez wspieranie badań naukowych i innowacji dotyczących przestrzeni kosmicznej ma podstawowe znaczenie dla utrzymania i zabezpieczenia zdolności Europy do wykorzystywania przestrzeni kosmicznej z myślą o polityce Unii, międzynarodowych interesach strategicznych i konkurencyjności wśród państw prowadzących politykę kosmiczną, zarówno mających już ugruntowaną pozycję, jak i stawiających pierwsze kroki. Działania na szczeblu Unii będą realizowane w połączeniu z badaniami przestrzeni kosmicznej prowadzonymi przez państwa członkowskie i Europejską Agencję Kosmiczną (ESA) w dążeniu do zwiększenia komplementarności działań różnych podmiotów.

1.6.2. Uzasadnienie i unijna wartość dodana

Przestrzeń kosmiczna to ważny, ale często niewidoczny czynnik wspomagający rozwój różnych usług i produktów istotnych dla dzisiejszego społeczeństwa, takich jak nawigacja i komunikacja, a także prognozy pogody i informacja geograficzna oparte na danych pochodzących z obserwacji Ziemi z satelitów. Formułowanie i wdrażanie polityki na szczeblu europejskim, krajowym i regionalnym w coraz większym stopniu zależy od informacji pozyskiwanych w przestrzeni kosmicznej. Globalny sektor kosmiczny rozwija się w szybkim tempie i obejmuje nowe regiony (np. Chiny, Amerykę Południową oraz Afrykę). Przemysł europejski jest obecnie ważnym eksporterem najwyższej jakości satelitów wykorzystywanych w celach komercyjnych i naukowych. Coraz większa konkurencja globalna zagraża pozycji Europy.

W związku z tym Europa powinna zapewnić dalsze powodzenie swojego przemysłu na tym bardzo konkurencyjnym rynku. Ponadto dane zgromadzone przez europejskie satelity i sondy naukowe doprowadziły do niektórych spośród najważniejszych przełomów ostatnich dziesięcioleci w naukach o Ziemi, fizyce podstawowej, astronomii i planetologii. Poza tym innowacyjne technologie kosmiczne, np. robotyka, przyczyniły się do postępu wiedzy i techniki w Europie. Dzięki temu wyjątkowemu potencjałowi europejski sektor kosmiczny ma do odegrania bardzo ważną rolę w stawianiu czoła wyzwaniom określonym w strategii „Europa 2020”.

Badania naukowe, rozwój technologii i innowacje stanowią podstawę potencjału w zakresie przemysłu kosmicznego niezbędnego społeczeństwu europejskiemu. Podczas gdy Stany Zjednoczone wydają ok. 25 % ich budżetu w dziedzinie przestrzeni kosmicznej na działalność badawczo-rozwojową, w Unii odsetek ten wynosi mniej niż 10 %. Ponadto badania naukowe w zakresie przestrzeni kosmicznej w Unii są uwzględnione w programach krajowych państw członkowskich, programach ESA oraz programach ramowych Unii w zakresie badań.

Aby utrzymać przewagę konkurencyjną i technologiczną Europy oraz wykorzystać dokonane inwestycje, niezbędne są działania na szczeblu unijnym – z uwzględnieniem art. 4 ust. 3 i art. 189 TFUE – w połączeniu z działaniami w zakresie badań przestrzeni kosmicznej prowadzonymi przez państwa członkowskie i ESA, która od roku 1975 zarządza rozwojem satelitów przemysłowych i misjami kosmicznymi w imieniu państw członkowskich ESA na zasadzie współpracy międzyrządowej. Działania na szczeblu Unii są również konieczne po to, by promować udział najlepszych naukowców ze wszystkich państw członkowskich i aby obniżyć bariery we współpracy ponad granicami państwowymi w dziedzinie kosmicznych projektów badawczych.

Ponadto informacje przekazywane przez europejskie satelity będą zapewniać coraz większy potencjał dalszego rozwoju satelitarnych, innowacyjnych usług niższego szczebla. Jest to typowy sektor działalności MŚP, który powinien być wspierany środkami w zakresie badań naukowych i innowacji w celu osiągnięcia pełnych korzyści związanych z możliwościami dostępnymi w tej dziedzinie, w szczególności w związku ze znacznymi inwestycjami poczynionymi w ramach dwóch programów Unii – Galileo i Copernicus.

Przestrzeń kosmiczna w sposób naturalny przekracza ziemskie granice, stanowiąc jedyną w swoim rodzaju dziedzinę o wymiarze globalnym, zarazem stając się miejscem realizacji wielkoskalowych projektów prowadzonych we współpracy międzynarodowej. Wspólna europejska polityka w zakresie przestrzeni kosmicznej i badania naukowe na szczeblu europejskim są niezbędne dla odegrania ważnej roli w międzynarodowych działaniach dotyczących przestrzeni kosmicznej w nadchodzących dziesięcioleciach.

Badania naukowe i innowacje dotyczące przestrzeni kosmicznej prowadzone w ramach programu „Horyzont 2020” odpowiadają priorytetom polityki kosmicznej Unii oraz potrzebom europejskich programów operacyjnych definiowanym przez Radę i Komisję ⁽¹⁾.

Europejska infrastruktura kosmiczna, taka jak infrastruktura programów Copernicus i Galileo, to inwestycje strategiczne, konieczny jest zatem rozwój innowacyjnych zastosowań niższego szczebla. Z tego względu zastosowanie technologii kosmicznych wspiera się w ramach odpowiednich celów szczegółowych priorytetu „Wyzwania społeczne”, w stosownych przypadkach z myślą o zapewnieniu korzyści społeczno-gospodarczych, a także o zwrocie z inwestycji i wiodącej roli Europy w zakresie zastosowań niższego szczebla.

1.6.3. Ogólne kierunki działań

a) Wspomaganie konkurencyjności Europy, niezależności oraz innowacji w europejskim sektorze kosmicznym

Wiąże się to z zabezpieczeniem i dalszym rozwijaniem odznaczającego się konkurencyjnością i przedsiębiorczością oraz zrównoważonego przemysłu kosmicznego w połączeniu ze światowej klasy społecznością specjalistów ds. badań w dziedzinie przestrzeni kosmicznej, w celu utrzymania i wzmocnienia wiodącej pozycji Europy i niezależności w dziedzinie systemów kosmicznych, w celu wspierania innowacji w sektorze kosmicznym, a także wspomaganie stymulowanych badaniami w przestrzeni kosmicznej innowacji na powierzchni Ziemi, np. w dziedzinie teledetekcji i danych nawigacyjnych.

b) Wspomaganie postępów w zakresie technologii kosmicznych

Ma to na celu opracowanie zaawansowanych i prorozwojowych technologii kosmicznych i koncepcji operacyjnych od poziomu pomysłu po demonstrację w przestrzeni kosmicznej. Obejmuje to technologie wspomagające dostęp do przestrzeni kosmicznej, technologie służące ochronie systemów kosmicznych przed zagrożeniami takimi jak kosmiczne śmieci i rozbłyski słoneczne, oraz satelitarne technologie łączności, nawigacji i teledetekcji. Opracowanie i zastosowanie zaawansowanych technologii kosmicznych wymaga ciągłego kształcenia i szkolenia wysoce wykwalifikowanych inżynierów i naukowców, a także silnych powiązań między nimi a użytkownikami zastosowań kosmicznych.

c) Umożliwienie wykorzystania danych pozyskanych w przestrzeni kosmicznej

Znaczną intensyfikację wykorzystania danych pochodzących z satelitów europejskich (naukowych, publicznych lub komercyjnych) można osiągnąć, jeżeli kontynuowane będą wysiłki w zakresie przetwarzania, archiwizowania, walidacji i standaryzacji oraz trwałej dostępności danych pozyskanych w przestrzeni kosmicznej, a także w zakresie wspierania rozwoju nowych produktów i usług informacyjnych opartych na tych danych – z uwzględnieniem art. 189 TFUE – w tym innowacji w zakresie przetwarzania, upowszechniania i interoperacyjności danych; w szczególności wspieranie dostępu do naukowych danych i metadanych dotyczących Ziemi oraz ich wymiana. Takie działania mogą również zapewnić większy zwrot z inwestycji w infrastrukturę kosmiczną i przyczynić się do sprostania wyzwaniom społecznym, w szczególności w przypadku ich skoordynowania w ramach globalnego wysiłku, np. poprzez Globalną Sieć Systemów Obserwacji Ziemi (GEOSS), tj. poprzez pełne wykorzystanie programu Copernicus jako głównego wkładu europejskiego w tę sieć, europejski program nawigacji satelitarnej Galileo lub Międzyrządowego Zespołu ds. Zmian Klimatu (IPCC) w odniesieniu do kwestii dotyczących zmiany klimatu. Wspierane będzie szybkie wprowadzenie tych innowacji do odpowiednich zastosowań i procesów decyzyjnych. Obejmuje to również wykorzystywanie danych do dalszych badań naukowych.

d) Umożliwienie prowadzenia europejskich badań naukowych wspierających międzynarodowe partnerstwa w dziedzinie przestrzeni kosmicznej

Przedsięwzięcia kosmiczne mają zasadniczo globalny charakter. Jest to szczególnie wyraźne w przypadku takich operacji, jak orientacja sytuacyjna w przestrzeni kosmicznej oraz wiele kosmicznych misji naukowych i eksploracyjnych. Przełomowe technologie kosmiczne w coraz większym stopniu opracowywane są w ramach takich partnerstw międzynarodowych. Zapewnienie dostępu do nich stanowi ważny czynnik decydujący o powodzeniu europejskich naukowców i przemysłu. Kluczem do osiągnięcia tego celu jest określenie i wykonanie długoterminowych planów działań oraz koordynacja z partnerami międzynarodowymi.

2. Dostęp do finansowania ryzyka

2.1. Cel szczegółowy

Celem szczegółowym jest pomoc w wyeliminowaniu niedoskonałości rynku związanych z dostępem do finansowania ryzyka związanego z finansowaniem badań naukowych i innowacji.

⁽¹⁾ COM(2011)0152.

Sytuacja inwestycyjna w dziedzinie badań naukowych i innowacji jest niekorzystna, zwłaszcza dla innowacyjnych MŚP i przedsiębiorstw o średniej kapitalizacji cechujących się wysokim potencjałem wzrostu. Istnieje kilka poważnych luk rynkowych pod względem finansowania, gdyż innowacje niezbędne dla osiągnięcia celów strategicznych wiążą się zwykle z ryzykiem zbyt wysokim, aby rynek był skłonny je zaakceptować, w związku z czym nie jest możliwe odniesienie pełnych korzyści społecznych.

Instrument finansowania dłużnego i instrument finansowania kapitałowego pomogą w przezwycięzeniu takich problemów, poprawiając profile finansowania i ryzyka odnośnych działań w zakresie badań naukowych i innowacji. To z kolei ułatwi przedsiębiorstwom i innym beneficjentom dostęp do pożyczek, gwarancji i innych form finansowania ryzyka, zachęci do inwestycji na wczesnym etapie oraz rozwijania i tworzenia nowych funduszy kapitału wysokiego ryzyka, usprawni transfer wiedzy i rynek własności intelektualnej, przyciągnie fundusze na rynek kapitału wysokiego ryzyka, a ponadto przyczyni się do przejścia od koncepcji, rozwoju i demonstracji nowych produktów i usług do ich komercyjnego wykorzystania.

Ogólnym skutkiem będzie zwiększenie gotowości sektora prywatnego do inwestowania w działania w zakresie badań naukowych i innowacji, a co za tym idzie, wniesienie wkładu w osiągnięcie kluczowego celu strategii „Europa 2020”: inwestowania 3 % PKB Unii w badania naukowe i rozwój przed końcem dziesięciolecia, przy czym dwie trzecie mają pochodzić z sektora prywatnego. Zastosowanie instrumentów finansowych pomoże także osiągnąć cele badawcze i innowacyjne wszystkich sektorów i obszarów polityki istotnych dla sprostania wyzwaniom społecznym, dla podnoszenia konkurencyjności i wspierania trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu, a także dla zapewnienia dóbr środowiskowych i innych dóbr publicznych

2.2. *Uzasadnienie i unijna wartość dodana*

Potrzebny jest instrument dłużny na poziomie Unii służący celom badań naukowych i innowacji, aby zwiększyć prawdopodobieństwo udzielenia pożyczek i gwarancji oraz osiągnięcia celów strategicznych w tej dziedzinie. Istniejąca obecnie luka rynkowa między zapotrzebowaniem na pożyczki i gwarancje dla ryzykownych inwestycji w badania i innowacje a podażą takich pożyczek i gwarancji, do której zamknięcia służy Finansowy Instrument Podziału Ryzyka (Risk Sharing Finance Facility, RSFF), prawdopodobnie się utrzyma, a banki komercyjne w dużej mierze będą się wstrzymywać od udzielania pożyczek o wysokim ryzyku. Zapotrzebowanie na finansowanie pożyczkami w ramach RSFF jest wysokie od jego uruchomienia w połowie 2007 r.: na pierwszym etapie (2007-2010) zainteresowanie przekroczyło początkowe oczekiwania o ponad 50 % pod względem liczby zatwierdzonych pożyczek (7,6 mld EUR w porównaniu z przewidywanymi 5 mld EUR).

Ponadto banki zwykle nie są w stanie wycenić aktywów wiedzy, takich jak własność intelektualna, w związku z czym często nie są skłonne do inwestowania w przedsiębiorstwa prowadzące działalność opartą na wiedzy. W rezultacie wiele innowacyjnych przedsiębiorstw o ugruntowanej pozycji, tak dużych, jak i małych, nie może uzyskać pożyczek na obciążone wyższym ryzykiem działania w zakresie badań naukowych i innowacji. Opracowując i wdrażając taki(-e) instrument(-y), wspólnie z przynajmniej jednym podmiotem, któremu zostanie powierzone takie zadanie, zgodnie z rozporządzeniem (UE, Euratom) nr 966/2012, Komisja zapewni uwzględnienie odpowiedniego poziomu i form ryzyka technicznego i finansowego, tak aby wyjść naprzeciw określonym potrzebom.

Podstawową przyczyną występowania tej luki rynkowej jest brak pewności, asymetria informacyjna oraz wysokie koszty związane z próbami rozwiązania następujących problemów: niedawno powstałe przedsiębiorstwa mają zbyt krótką historię, aby zadowolić potencjalnych pożyczkodawców, nawet przedsiębiorstwa o ugruntowanej pozycji często nie są w stanie przedstawić wystarczających informacji, a na początku inwestycji w badania naukowe i innowacje wcale nie jest pewne, czy podejmowane wysiłki rzeczywiście doprowadzą do udanej innowacji.

Ponadto przedsiębiorstwa na etapie prac koncepcyjnych lub działające w nowo powstających dziedzinach zwykle nie mają wystarczającego zabezpieczenia. Kolejny czynnik zniechęcający wiąże się z faktem, że nawet jeśli podjęte działania w zakresie badań naukowych i innowacji zaowocują produktem lub procesem odpowiednim do wykorzystania komercyjnego, wcale nie jest pewne, czy przedsiębiorstwo, które podjęło takie działania będzie w stanie czerpać z nich wyłączne korzyści.

Pod względem unijnej wartości dodanej dłużny instrument finansowy pomoże rozwiązać występujące na rynku problemy, ze względu na które sektor prywatny nie dokonuje optymalnych inwestycji w badania naukowe i innowacje. Jego wdrożenie umożliwi wytworzenie masy krytycznej zasobów z budżetu Unii oraz, na zasadzie podziału ryzyka, z instytucji finansowej(-ych), której(-ym) jego wdrożenie zostanie powierzone. Będzie stymulować przedsiębiorstwa do inwestowania w badania naukowe i innowacje większych własnych kwot, niż zainwestowałyby w innej sytuacji. Ponadto dłużny instrument finansowy pomoże organizacjom, zarówno publicznym, jak i prywatnym, ograniczyć ryzyko związane z przedkomercyjnymi zamówieniami publicznymi bądź zamówieniami publicznymi na innowacyjne produkty i usługi.

Na szczęblu Unii potrzebny jest instrument kapitałowy służący celom badań naukowych i innowacji, aby przyczynić się do zwiększenia dostępności finansowania kapitałowego dla inwestycji we wczesnej fazie i w fazie wzrostu oraz do wsparcia rozwoju rynku kapitału wysokiego ryzyka w Unii. Podczas transferu technologii i w fazie rozruchu nowe przedsiębiorstwa znajdują się w „dolinie śmierci”, kiedy przestają napływać publiczne dotacje na badania naukowe, a nie można przyciągnąć finansowania prywatnego. Wsparcie publiczne mające na celu pozyskanie prywatnych funduszy kapitału zaangażowanego lub rozruchowego z myślą o wypełnieniu tej luki jest obecnie rozdrobnione i sporadyczne lub zarządzane w sposób świadczący o braku niezbędnej wiedzy specjalistycznej. Ponadto większość funduszy kapitału wysokiego ryzyka w Europie jest zbyt mała, aby długofalowo wspierać rozwój innowacyjnych przedsiębiorstw, a także nie ma masy krytycznej potrzebnej do specjalizacji i działania transnarodowego.

Konsekwencje są poważne. Przed kryzysem finansowym europejskie fundusze kapitału wysokiego ryzyka inwestowały w MŚP ok. 7 mld EUR rocznie, natomiast wartości za 2009 i 2010 r. mieściły się w zakresie 3–4 mld EUR. Ograniczone finansowanie kapitałem wysokiego ryzyka wpłynęło na liczbę podmiotów rozpoczynających działalność gospodarczą wspieranych przez fundusze tej kategorii: w 2007 r. finansowanie kapitałem wysokiego ryzyka otrzymało ok. 3 tys. MŚP, a w 2010 r. tylko ok. 2,5 tys.

Pod względem wartości dodanej Unii, instrument kapitałowy służący celom badań naukowych i innowacji będzie uzupełniać programy krajowe i regionalne, które nie są w stanie wspierać transgranicznych inwestycji w badania naukowe i innowacje. Pomoc udzielana we wczesnej fazie będzie mieć również efekt demonstracji, który może korzystnie wpłynąć na inwestorów publicznych i prywatnych w całej Europie. W fazie wzrostu niezbędną skalę i silne zaangażowanie inwestorów prywatnych, mające zasadnicze znaczenie dla funkcjonowania samodzielnego rynku kapitału wysokiego ryzyka, można uzyskać tylko na poziomie europejskim.

Instrumenty dłużny i kapitałowy, wsparte zbiorem środków uzupełniających, przyczynią się do realizacji celów politycznych programu „Horyzont 2020”. W tym celu będą one przeznaczone na konsolidację i podniesienie poziomu jakości europejskiej bazy naukowej, promowanie badań naukowych i innowacji o agendzie biznesowej, oraz stawianie czoła wyzwaniom społecznym, koncentrując się na działaniach takich jak pilotaż, demonstracja, poligony doświadczalne oraz absorpcja na rynku. Należy zapewnić konkretne działania wspierające, takie jak działania informacyjne i szkoleniowe dla MŚP. Podczas planowania i realizacji tych działań można, w stosownych przypadkach, zasięgać opinii organów regionalnych, stowarzyszeń MŚP, izb handlowych i odpowiednich pośredników finansowych.

Ponadto działania przyczynią się do osiągnięcia celów badawczo-innowacyjnych innych programów i obszarów polityki, takich jak wspólna polityka rolna, działania w dziedzinie klimatu (przejście na gospodarkę niskoemisyjną i przystosowanie się do zmiany klimatu) i wspólna polityka rybołówstwa. W kontekście wspólnych ram strategicznych polityki spójności 2014-2020 rozwijana będzie komplementarność z krajowymi i regionalnymi instrumentami finansowymi. W tym zakresie przewiduje się większe znaczenie instrumentów finansowych.

Ich konstrukcja jako instrumentów dłużnych i kapitałowych uwzględnia potrzebę rozwiązania różnych szczególnych problemów rynkowych oraz charakterystykę (np. dynamikę i tempo tworzenia przedsiębiorstw) oraz wymogi tych i innych obszarów w zakresie finansowania bez wprowadzania zakłóceń na rynku. Stosowanie instrumentów finansowych musi wносить wyraźną europejską wartość dodaną i powinno zwiększać dźwignię finansową oraz funkcjonować jako uzupełnienie instrumentów krajowych. Przydziały budżetowe między instrumentami mogą zostać dostosowane w trakcie realizacji programu „Horyzont 2020” w odpowiedzi na zmieniające się warunki ekonomiczne.

Instrument kapitałowy i okno dla MŚP instrumentu dłużnego zostaną wdrożone jako część dwóch finansowych instrumentów Unii, które zapewniają finansowanie kapitałowe i dłużne na rzecz wspierania badań naukowych i innowacji oraz wzrostu MŚP w połączeniu z instrumentem kapitałowym i dłużnym programu COSME. Zapewniona zostanie komplementarność między programami „Horyzont 2020” i programem COSME.

2.3. *Ogólne kierunki działań*

- a) Instrument dłużny zapewniający finansowanie dłużne badań naukowych i innowacji: „Instrument pożyczkowo-gwarancyjny Unii na rzecz badań naukowych i innowacji”

Celem jest poprawa dostępu do finansowania dłużnego (pożyczki, gwarancje, regwarancje i inne formy dłużnego finansowania ryzyka) dla podmiotów publicznych i prywatnych oraz dla partnerstw publiczno-prywatnych zaangażowanych w działania w zakresie badań naukowych i innowacji, które wymagają ryzykownych inwestycji, aby przynieść owoce. Działania koncentrują się na wspieraniu badań naukowych i innowacji o wysokim potencjale doskonałości.

Zważywszy, że jednym z celów programu „Horyzont 2020” jest przyczynienie się do zmniejszenia luki między działalnością badawczo-rozwojową a innowacjami, sprzyjanie pojawianiu się na rynku nowych lub ulepszonych produktów i usług oraz uwzględnianie krytycznej roli fazy weryfikacji projektu w procesie transferu wiedzy, wprowadzone mogą zostać mechanizmy umożliwiające finansowanie fazy weryfikacji projektu, niezbędnej dla potwierdzenia znaczenia, roli i przyszłego innowacyjnego wpływu wyników badań lub wynalazków będących obiektem transferu.

Docelowi beneficjenci końcowi to potencjalnie podmioty prawne dowolnej wielkości, które mogą pożyczać i zwracać środki pieniężne oraz, w szczególności, MŚP odznaczające się potencjałem wprowadzania innowacji i szybkiego wzrostu; średnie i duże przedsiębiorstwa, uniwersytety i instytucje badawcze; infrastruktura badawcza i innowacyjna, partnerstwa publiczno-prywatne oraz projekty specjalnego przeznaczenia.

Finansowanie z instrumentu dłużnego obejmuje dwa główne składniki:

- (1) Składnik stymulowany zapotrzebowaniem, obejmujący pożyczki i gwarancje udzielane na zasadzie „kto pierwszy, ten lepszy”, przy szczególnym wsparciu dla beneficjentów takich jak MŚP i przedsiębiorstwa o średniej kapitalizacji. Ten składnik jest odpowiedzią na stabilny i nieprzerwany wzrost wolumenu pożyczek RSFF, stymulowany zapotrzebowaniem. W ramach okna dla MŚP wspiera się działania mające na celu poprawę dostępu do finansowania dla MŚP i innych podmiotów ukierunkowanych głównie na działalność w obszarze badań, rozwoju i innowacji. Mogą one obejmować wsparcie dla trzeciej fazy instrumentu MŚP z uwzględnieniem poziomu zapotrzebowania.
 - (2) Składnik ukierunkowany, skupiający się na kierunkach polityki i kluczowych sektorach mających podstawowe znaczenie dla sprostania wyzwaniom społecznym, wzmocnienia wiodącej pozycji w przemyśle i konkurencyjności, wspierania zrównoważonego, niskoemisyjnego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu, a także zapewnienia środowiskowych i innych dóbr publicznych. Ten składnik pomaga Unii w działaniach związanych z aspektami sektorowych celów strategicznych, dotyczącymi badań naukowych i innowacji.
- b) Instrument finansowy zapewniający finansowanie kapitałowe badań naukowych i innowacji: „Instrumenty kapitałowe Unii w zakresie badań naukowych i innowacji”

Celem jest wniesienie wkładu w przezwyciężenie problemów rynku europejskiego kapitału wysokiego ryzyka oraz zapewnienie kapitałowych i quasi-kapitałowych instrumentów inwestycyjnych na pokrycie potrzeb rozwojowych i finansowych innowacyjnych przedsiębiorstw od fazy załączka przez wzrost po ekspansję. Działania koncentrują się na wspieraniu celów programu „Horyzont 2020” i powiązanych obszarów polityki.

Docelowymi beneficjentami końcowymi są potencjalnie przedsiębiorstwa dowolnej wielkości podejmujące innowacyjną działalność lub przygotowujące się do niej, ze szczególnym naciskiem na MŚP i przedsiębiorstwa o średniej kapitalizacji.

Instrument kapitałowy będzie się koncentrował na funduszach kapitału wysokiego ryzyka i funduszach funduszy ukierunkowanych na przedsięwzięcia we wczesnej fazie, zapewniając kapitałowe i quasi-kapitałowe instrumenty inwestycyjne (w tym finansowanie mezaninowe) na potrzeby przedsiębiorstw z portfeli indywidualnych. Instrument będzie również mógł być wykorzystany do celów inwestycji rozwojowych i inwestycji w fazie wzrostu, w połączeniu z instrumentem kapitałowym dla inwestycji znajdujących się na etapie wzrostu w ramach COSME, tak aby zapewnić stałe wsparcie podczas fazy rozruchu i rozwoju przedsiębiorstw.

Instrument kapitałowy, stymulowany zapotrzebowaniem, bazuje na podejściu portfelowym, przewidującym, że fundusze kapitału wysokiego ryzyka i inni porównywalni pośrednicy wybierają przedsiębiorstwa, w które będą inwestować

Na przykład na potrzeby osiągnięcia określonych celów związanych z wyzwaniami społecznymi może zostać zastosowane powiązanie z celami, w oparciu o pozytywne doświadczenia Programu ramowego na rzecz konkurencyjności i innowacji (2007-2013) (CIP) pod względem powiązania z celami ekoinnowacji.

Okno rozruchowe, służące wsparciu w fazie załączkowej i wczesnego rozwoju, umożliwia inwestycje kapitałowe m.in. w organizacje zajmujące się transferem wiedzy i podobne organy, dzięki wsparciu transferu technologii (w tym transferu wyników badań i wynalazków powstałych w sferze badań ze środków publicznych do sektora produkcyjnego, na przykład poprzez weryfikację projektu), fundusze kapitału załączkowego, transgraniczne fundusze kapitału załączkowego i fundusze ukierunkowane na przedsięwzięcia we wczesnej fazie, instrumenty współfinansowania aniołów biznesu, aktywa w postaci własności intelektualnej, platformy wymiany praw własności intelektualnej i obrotu nimi oraz fundusze kapitału wysokiego ryzyka ukierunkowane na przedsięwzięcia we wczesnej fazie, a także fundusze funduszy działające ponad granicami i inwestujące w fundusze kapitału wysokiego ryzyka. Mogą one obejmować wsparcie dla trzeciej fazy instrumentu MŚP z uwzględnieniem poziomu zapotrzebowania.

Okno wzrostowe jest ukierunkowane na inwestycje rozwojowe i inwestycje na etapie wzrostu, w połączeniu z instrumentem kapitałowym dla inwestycji znajdujących się na etapie wzrostu w ramach programu COSME, w tym inwestycje w fundusze funduszy sektora prywatnego i publicznego działające ponad granicami i inwestujące w fundusze kapitału wysokiego ryzyka, z których większość jest ukierunkowana tematycznie, w sposób wspierający osiągnięcie celów strategii „Europa 2020”

3. Innowacje w MŚP

3.1. Cel szczegółowy

Celem szczegółowym jest stymulowanie zrównoważonego wzrostu gospodarczego poprzez podnoszenie poziomu innowacji w małych i średnich przedsiębiorstwach (MŚP), z uwzględnieniem ich różnych potrzeb w całym cyklu innowacji, w odniesieniu do wszystkich rodzajów innowacji, a co za tym idzie tworzenie szybciej się rozwijających, aktywnych na arenie międzynarodowej MŚP.

Biorąc pod uwagę podstawową rolę MŚP w gospodarce Europy, badania naukowe i innowacje w MŚP będą mieć zasadnicze znaczenie dla zwiększenia konkurencyjności, stymulowania wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy, a przez to dla osiągnięcia celów strategii „Europa 2020”, a zwłaszcza jej inicjatywy przewodniej „Unia innowacji”.

Mimo swojego dużego udziału w gospodarce i zatrudnieniu oraz poważnego potencjału innowacyjnego, dążąc do zwiększenia swojej innowacyjności i konkurencyjności, wiele typów MŚP boryka się jednak z kilkoma rodzajami problemów, które obejmują niedostateczną ilość środków finansowych, niedostateczny dostęp do finansowania, braki w umiejętnościach dotyczących zarządzania innowacjami, trudności w nawiązywaniu kontaktów i współpracy z podmiotami zewnętrznymi oraz niewystarczające wykorzystanie zamówień publicznych do wspierania innowacji w MŚP. Chociaż w Europie powstaje podobna liczba przedsiębiorstw co w Stanach Zjednoczonych, europejskim MŚP znacznie trudniej jest rozwinąć się w duże przedsiębiorstwa niż ich amerykańskim odpowiednikom. Dodatkową presję wywiera na nie umiędzynarodowione otoczenie biznesowe, charakteryzujące się coraz bardziej powiązanymi wzajemnie łańcuchami wartości. MŚP muszą zwiększać swoją zdolność w zakresie badań naukowych i innowacji. Muszą generować, wdrażać i wykorzystywać handlowo nową wiedzę i pomysły biznesowe szybciej i w większym zakresie, aby z powodzeniem konkurować na szybko zmieniających się rynkach globalnych. Wyzwanie polega na stymulowaniu większej innowacyjności w MŚP, a przez to podniesieniu ich konkurencyjności, zwiększeniu zrównoważonego charakteru oraz przyspieszeniu wzrostu.

Celem proponowanych działań jest uzupełnienie krajowej i regionalnej polityki i programów w zakresie innowacji w biznesie, wspieranie współpracy między MŚP – w tym współpracy transnarodowej – klastrami i innymi podmiotami w Europie zainteresowanymi innowacjami, eliminacja luki między badaniami naukowymi/działalnością rozwojową a udanym wprowadzeniem na rynek, stworzenie bardziej sprzyjającego innowacjom otoczenia biznesu, w tym środków w zakresie popytu i innych środków mających na celu zachęcanie do transferu wiedzy, oraz wsparcie uwzględniające zmieniający się charakter procesu innowacji, nowe technologie, rynki i modele biznesowe.

W celu zapewnienia synergii i spójnego podejścia zostaną ustanowione silne powiązania z kierunkami polityki Unii dotyczącymi poszczególnych gałęzi przemysłu, w szczególności z programem COSME oraz z funduszami polityki spójności.

3.2. *Uzasadnienie i unijna wartość dodana*

MŚP są kluczowym czynnikiem innowacji dzięki swojej zdolności do szybkiego i efektywnego przekuwania nowych pomysłów w udane przedsięwzięcia. Stanowią ważny kanał przepływu wiedzy, przez który wyniki badań naukowych dostają się na rynek. MŚP mają także do odegrania kluczową rolę w procesach transferu technologii i wiedzy, przyczyniając się do wprowadzania na rynek innowacji pochodzących z badań naukowych prowadzonych na uniwersytetach, ośrodkach badawczych i przedsiębiorstwach zajmujących się prowadzeniem badań. W ciągu ostatnich dwudziestu lat można było zaobserwować ożywienie całych sektorów i powstawanie nowych branż przemysłu stymulowane przez innowacyjne MŚP. Szybko rosnące przedsiębiorstwa mają podstawowe znaczenie dla rozwoju powstających gałęzi przemysłu i przyspieszenia zmian strukturalnych, których potrzebuje Europa, aby stać się zrównoważoną gospodarką opartą na wiedzy, odznaczającą się trwałością wzrostu i wysoką jakością miejsc pracy.

MŚP działają we wszystkich sektorach gospodarki. W Europie stanowią część gospodarki ważniejszą niż gdzie indziej, np. w Stanach Zjednoczonych. Do innowacji są zdolne wszystkie typy MŚP. Należy je zachęcać do inwestycji w badania naukowe i innowacje oraz wspierać w tych działaniach, a także zwiększać ich zdolności w zakresie zarządzania procesami innowacji. Powinny one być w stanie korzystać z pełnego potencjału innowacyjnego rynku wewnętrznego i EPB, tworząc nowe możliwości biznesowe w Europie i poza jej granicami oraz wnosząc wkład w sprostanie kluczowym wyzwaniom społecznym.

Uczestnictwo w działaniach Unii w zakresie badań naukowych i innowacji wzmacnia zdolności MŚP pod względem badań i rozwoju oraz technologii, zwiększa ich możliwości generowania, absorbowania i użycia nowej wiedzy, usprawnia gospodarcze wykorzystanie nowych rozwiązań, sprzyja innowacjom w zakresie produktów, usług i modeli biznesowych, promuje działalność gospodarczą na większych rynkach oraz umiędzynarodawia sieci wiedzy MŚP. Małe i średnie przedsiębiorstwa odznaczające się sprawnym zarządzaniem innowacjami, a zatem często wykorzystujące wiedzę specjalistyczną i umiejętności z zewnątrz, osiągają lepsze wyniki.

Współpraca transgraniczna to ważny element strategii MŚP w zakresie innowacji, służącej przezwycięzeniu trapiących je problemów związanych z wielkością, takich jak dostęp do kompetencji technologicznych i naukowych oraz do nowych rynków. Przyczynia się ona do przekształcania pomysłów w zyski i wzrost przedsiębiorstwa, a co za tym idzie do zwiększenia prywatnych inwestycji w badania naukowe i innowacje.

W promowaniu MŚP zasadniczą rolę odgrywają regionalne i krajowe programy w zakresie badań naukowych i innowacji, często wspierane przez europejską politykę spójności. W szczególności fundusze polityki spójności mają do odegrania ważną rolę poprzez tworzenie potencjału MŚP i umożliwienie im osiągnięcia doskonałości,

w celu opracowania doskonałych projektów mogących konkurować o finansowanie w ramach programu „Horyzont 2020”. Jednak bardzo niewiele krajowych i regionalnych programów zapewnia finansowanie transnarodowych działań w zakresie badań naukowych i innowacji prowadzonych przez MŚP, ogólnounijnego upowszechniania i absorpcji innowacyjnych rozwiązań czy też transgranicznych innowacyjnych usług wsparcia. Wyzwanie polega na zapewnieniu MŚP tematycznie otwartego wsparcia w realizacji międzynarodowych projektów zgodnych ze strategiami przedsiębiorstw w zakresie innowacji. Działania na poziomie Unii są niezbędne w celu uzupełnienia działalności prowadzonej na poziomie krajowym i regionalnym, zwiększenia jej oddziaływania i otworzenia systemów wsparcia badań naukowych i innowacji.

3.3. *Ogólne kierunki działań*

a) Zintegrowane działania w zakresie wsparcia dla MŚP, w szczególności za pomocą specjalnego instrumentu

MŚP są wspomagane w związku ze wszystkimi działaniami w ramach programu „Horyzont 2020”. W tym celu, dla umożliwienia uczestnictwa w programie „Horyzont 2020”, ustanawia się lepsze warunki dla MŚP. Oprócz tego specjalny instrument MŚP zapewnia ustrukturyzowane i spójne wsparcie obejmujące cały cykl innowacji. Instrument MŚP jest przeznaczony dla wszystkich typów innowacyjnych MŚP wykazujących poważne ambicje w kierunku rozwoju, wzrostu i umiędzynarodowienia. Obejmuje wszystkie typy innowacji, w tym także innowacji w zakresie usług, innowacji nietechnologicznych i społecznych, przy założeniu, że każde z tych działań ma wyraźną europejską wartość dodaną. Celem jest rozwój i kapitalizacja potencjału innowacyjnego MŚP poprzez pomoc w eliminacji luki w finansowaniu wczesnej fazy badań naukowych i innowacji obciążonych wysokim ryzykiem, stymulowanie innowacji oraz zwiększanie handlowego wykorzystania wyników przez sektor prywatny.

Instrument ten będzie funkcjonował w ramach jednego zcentralizowanego systemu zarządzania, przy niewielkich obciążeniach administracyjnych i z pojedynczym punktem kontaktowym. Jest wdrażany przede wszystkim z zastosowaniem podejścia oddolnego na podstawie stale otwartego zaproszenia do składania wniosków.

Wszystkie cele szczegółowe priorytetu „Wyzwań społecznych” i celu szczegółowego „Wiodącej pozycji w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych” będą stosować instrument MŚP i przeznaczać na ten cel określoną kwotę.

b) Wsparcie dla MŚP intensywnie korzystających z badań naukowych

Celem jest promowanie transnarodowych rynkowo zorientowanych innowacji w MŚP prowadzących działalność badawczo-rozwojową. Działanie szczegółowe jest ukierunkowane na MŚP działające w dowolnych sektorach, wykazujące zdolność do handlowego wykorzystania wyników prowadzonych projektów. To działanie będzie oparte na programie Eurostars.

c) Zwiększenie zdolności MŚP pod względem innowacji

Wspierane są transnarodowe działania wspomagające wdrażanie i uzupełnianie środków przeznaczonych dla MŚP w całym zakresie programu „Horyzont 2020”, zwłaszcza w celu zwiększenia zdolności MŚP pod względem innowacji. Te działania są koordynowane – w odpowiednich przypadkach – z podobnymi środkami krajowymi. Zakłada się ścisłą współpracę z siecią krajowych punktów kontaktowych oraz Europejską Siecią Przedsiębiorczości (EEN).

d) Wsparcie innowacji rynkowych

Należy wspierać transnarodowe innowacje rynkowe w celu poprawy ramowych warunków innowacji i stawić czoło konkretnym barierom powstrzymującym w szczególności wzrost innowacyjnych MŚP.

CZĘŚĆ III

WYZWANIA SPOŁECZNE

1. **Zdrowie, zmiany demograficzne i dobrostan**

1.1. *Cel szczegółowy*

Celem szczegółowym jest poprawa zdrowia i dobrostanu wszystkich obywateli przez cały czas ich życia.

Zapewnienie wszystkim obywatelom (dzieciom, dorosłym i ludziom starszym) przez cały czas ich życia zdrowia i dobrostanu, gospodarczo zrównoważonych i innowacyjnych systemów opieki zdrowotnej wysokiej jakości – jako elementu systemów zabezpieczenia społecznego – oraz umożliwienie tworzenia nowych miejsc pracy i wzrostu gospodarczego to cele przyświecające wspieraniu badań naukowych i innowacji w reakcji na to wyzwanie; wsparcie to będzie stanowić istotny wkład w realizację strategii „Europa 2020”.

Koszty systemów opieki zdrowotnej i społecznej w Unii rosną wraz ze wzrostem kosztów środków w zakresie opieki i profilaktyki dla wszystkich kategorii wiekowych. Oczekuje się, że liczba Europejczyków w wieku ponad 65 lat niemal podwoi się z 85 mln w 2008 r. do 151 mln do 2060 r., a w wieku ponad 80 lat wzrośnie w tym samym okresie z 22 do 61 mln. Obniżenie tych kosztów lub utrzymanie ich na poziomie możliwym do opanowania jest częściowo uzależnione od tego, czy nastąpi poprawa zdrowia i dobrostanu wszystkich obywateli przez całe ich życie, a co za tym idzie – od skutecznego zapobiegania chorobom i niepełnosprawności, ich leczenia i postępowania z nimi.

Choroby i schorzenia przewlekłe stanowią główną przyczynę niepełnosprawności, złej kondycji zdrowotnej, przechodzenia na rentę, a także przedwczesnej śmierci; wiążą się też z nimi duże koszty społeczne i gospodarcze.

W Unii choroby układu krążenia co roku prowadzą do ponad 2 mln zgonów i kosztują gospodarkę ponad 192 mld EUR, natomiast rak powoduje jedną czwartą zgonów i jest główną przyczyną śmierci osób w wieku od 45 do 64 lat. Ponad 27 mln osób w Unii cierpi na cukrzycę, a ponad 120 mln na choroby reumatyczne i schorzenia układu mięśniowo-szkieletowego. Poważne wyzwanie stanowią choroby rzadkie, na które w całej Europie cierpi ok. 30 mln ludzi. Całkowity koszt schorzeń mózgu (w tym m.in. wpływających na zdrowie psychiczne, takich jak depresja) szacuje się na 800 mld EUR. Same tylko zaburzenia psychiczne dotyczą według szacunków 165 mln osób w Unii, co generuje koszty w wysokości 118 mld EUR. Oczekuje się, że liczby te będą gwałtownie rosły, w głównej mierze z powodu starzenia się społeczeństwa Europy i związanego z tym wzrostu zachorowań na choroby neurodegeneracyjne. W przypadku wielu spośród wymienionych schorzeń istotną rolę odgrywają czynniki środowiskowe, związane z pracą i stylem życia oraz czynniki społeczno-gospodarcze; szacuje się, że ma z nimi związek do jednej trzeciej globalnego obciążenia chorobami.

Choroby zakaźne (np. HIV/AIDS, gruźlica i malaria) to problem globalny; odpowiadają one za utratę 41 % spośród 1,5 mld lat życia skorygowanych niepełnosprawnością w skali świata, w tym za 8 % w Europie. Problemem globalnym są także choroby związane z ubóstwem i choroby zaniebane. Należy podjąć odpowiednie kroki w związku z utrzymującymi się epidemie, powracające choroby zakaźne (w tym choroby mające związek z wodą) i groźbę wzrostu oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe. Należy wziąć pod uwagę zwiększone ryzyko chorób przenoszonych przez zwierzęta.

Tymczasem procesy opracowania leków i szczepionek stają się coraz droższe i coraz mniej skuteczne. Dążenia do osiągnięcia większych postępów w tym zakresie polegają m.in. na stosowaniu alternatywnych metod, które mają zastąpić klasyczne próby bezpieczeństwa i skuteczności. Należy podjąć odpowiednie kroki w związku z utrzymującymi się nierównościami pod względem stanu zdrowia oraz potrzebami poszczególnych grup populacji (np. dotkniętych chorobami rzadkimi) oraz zapewnić wszystkim Europejczykom – niezależnie od ich wieku i środowiska – dostęp do systemów skutecznej i kompetentnej opieki zdrowotnej.

Inne czynniki, takie jak odżywianie się, aktywność fizyczna, zamożność, integracja, zaangażowanie, kapitał społeczny i praca również mają wpływ na zdrowie i dobrostan, i konieczne jest przyjęcie podejścia całościowego.

Ze względu na dłuższe średnie trwanie życia struktura wieku i ludności w Europie zmieni się. W związku z tym badania na rzecz zachowania zdrowia przez całe życie, aktywnego starzenia się i dobrostanu dla wszystkich będą fundamentem pomyślnego zaadaptowania się społeczeństw do zmian demograficznych.

1.2. Uzasadnienie i unijna wartość dodana

Choroby i niepełnosprawność nie zatrzymują się na granicach państw. Odpowiednie działania na szczeblu europejskim w zakresie badań, rozwoju i innowacji, prowadzone we współpracy z państwami trzecimi i z udziałem zainteresowanych stron, pacjentów i użytkowników końcowych, mogą i powinny wnieść zasadniczy wkład w sprostanie tym globalnym wyzwaniom, a tym samym pomóc w realizacji milenijnych celów rozwoju ONZ, zapewnić lepsze zdrowie i dobrostan wszystkim obywatelom oraz dać Europie pozycję lidera na szybko rosnących światowych rynkach innowacji w zakresie zdrowia i dobrostanu.

Ta reakcja zależy od najwyższej jakości badań naukowych służących poprawie naszego fundamentalnego zrozumienia uwarunkowań zdrowia, choroby, niepełnosprawności, zdrowych warunków pracy, rozwoju i starzenia się (w tym średniego trwania życia), a także od spójnego i powszechnego wykorzystywania posiadanej i zdobywanej wiedzy w innowacyjnych, skalowalnych, skutecznych, dostępnych i bezpiecznych produktach, strategiach, interwencjach i usługach. Ponadto znaczenie tych wyzwań w całej Europie, a w wielu przypadkach także w skali globalnej, wymaga reakcji polegającej na długoterminowym i skoordynowanym wspieraniu współpracy wybitnych, multidyscyplinarnych i wielosektorowych zespołów. Konieczne jest także przeanalizowanie tego problemu z perspektywy nauk społeczno-gospodarczych i humanistycznych.

Złożoność wyzwania i wzajemne powiązania między jego składnikami także wymagają reakcji na poziomie europejskim. Wiele podejść, narzędzi i technologii znajduje zastosowanie w różnych obszarach badań naukowych i innowacji związanych z tym wyzwaniem, a najskuteczniej wprowadzenie ich można wesprzeć na poziomie Unii. Dotyczy to zrozumienia molekularnej podstawy chorób, określenia innowacyjnych strategii terapeutycznych i nowatorskich systemów modelowych, multidyscyplinarnego zastosowania wiedzy z zakresu fizyki, chemii i biologii systemowej, opracowania długoterminowych kohort i prowadzenia badań klinicznych (w tym badań koncentrujących się na rozwoju i skutkach leków we wszystkich grupach wiekowych), klinicznego wykorzystania tzw. „omik”, biomedycyny systemowej oraz rozwoju ICT oraz ich praktycznego zastosowania w opiece zdrowotnej, zwłaszcza w zakresie e-zdrowia. Wymogi poszczególnych populacji najskuteczniej zaspokaja się również w sposób zintegrowany, np. w przypadku stratyfikowanych i/lub spersonalizowanych usług medycznych, leczenia rzadkich chorób oraz dostarczania rozwiązań z zastosowaniem nowoczesnych technologii w służbie osobom starszym i ułatwiających samodzielne życie.

Maksymalizacja wpływu oddziaływania na poziomie Unii wymaga wsparcia pełnego zakresu działań w zakresie badań, rozwoju i innowacji od badań podstawowych naukowych poprzez wykorzystanie wiedzy o chorobach w nowych terapiach aż po wielkoskalowe próby, działania pilotażowe i demonstracyjne poprzez pozyskanie prywatnych inwestycji na publiczne i przedkomercyjne zamówienia publiczne na nowe produkty, usługi oraz skalowalne rozwiązania, które są, w razie potrzeby, interoperacyjne, wspierane zdefiniowanymi normami i/lub wspólnymi wytycznymi. Taki skoordynowany europejski wysiłek zwiększy możliwości naukowe w zakresie badań w dziedzinie zdrowia oraz przyczyni się do bieżącego rozwoju EPB. W stosownych przypadkach będzie się on zajął z działaniami prowadzonymi w kontekście programu „Zdrowie na rzecz wzrostu”, inicjatywami w zakresie wspólnego programowania, takimi jak „Badania nad chorobami neurodegeneracyjnymi”, „Zdrowe odżywianie warunkiem zdrowego życia”, „Oporność na środki przeciwdrobnoustrojowe” i „Długie lata, lepsze życie”, oraz Europejskim partnerstwem na rzecz innowacji sprzyjającej aktywnemu starzeniu się w dobrym zdrowiu.

Panel naukowy ds. zdrowia będzie forum naukowym dla zainteresowanych stron, przygotowującym opinie naukowe na temat przedmiotowego wyzwania społecznego. Panel będzie prowadził spójne, naukowe i skoncentrowane na konkretnych kwestiach analizy dotyczące trudności i możliwości, jakie w obszarze badań naukowych i innowacji wiążą się z tym wyzwaniem; będzie uczestniczył w określaniu własnych priorytetów w tym obszarze i zachęcał naukowców z całej Unii do udziału w jego pracach. Dzięki aktywnej współpracy z zainteresowanymi stronami panel pomoże budować potencjał i promować upowszechnianie wiedzy oraz ściślejszą, unijną współpracę w tej dziedzinie.

1.3. *Ogólne kierunki działań*

Skuteczna promocja zdrowia, oparta na solidnej bazie danych, zapobiega chorobom, przyczynia się do dobrostanu i jest racjonalna pod względem kosztów. Promocja zdrowia, aktywne starzenie się, dobrostan i zapobieganie chorobom zależą również od zrozumienia czynników warunkujących stan zdrowia, od skutecznych narzędzi zapobiegania, od efektywnego nadzoru nad zdrowiem i chorobami i gotowości oraz od skutecznych programów badań przesiewowych. Skuteczną promocję zdrowia ułatwia także lepsze informowanie obywateli, zachęcające do podejmowania odpowiedzialnych decyzji co do czynników warunkujących stan zdrowia.

Udane działania w zakresie zapobiegania chorobom, niepełnosprawności, niedomaganiom i ograniczonej funkcjonalności, wczesnego ich wykrywania, postępowania z nimi, leczenia i terapii bazują na fundamentalnym zrozumieniu ich przyczyn, procesów i skutków, a także czynników sprzyjających zdrowiu i dobrostanowi. Lepsze zrozumienie zdrowia i chorób będzie wymagało ściślejszych powiązań między badaniami podstawowymi, klinicznymi, epidemiologicznymi i społeczno-gospodarczymi. Skuteczna wymiana danych, znormalizowane przetwarzanie danych i powiązanie takich danych z prowadzonymi na dużą skalę badaniami kohortowymi również ma podstawowe znaczenie, tak samo jak korzystanie z wyników badań naukowych w praktyce klinicznej, w szczególności w ramach badań klinicznych; powinno to dotyczyć wszystkich grup wiekowych, dzięki czemu zapewni się dostosowanie leków do ich przeznaczenia.

Nawrót dawnych chorób zakaźnych, w tym gruźlicy, oraz większa częstość występowania chorób, którym można zapobiegać dzięki szczepieniom jeszcze bardziej uwidaczniają konieczność przyjęcia kompleksowego podejścia do chorób zaniebanych i związanych z ubóstwem. Podobnego kompleksowego podejścia wymaga także rosnący problem oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe.

Należy rozwijać spersonalizowane usługi medyczne w celu stworzenia nowych strategii prewencyjnych i terapeutycznych, które można dostosować do wymogów pacjentów; usługi te muszą być wsparte wczesnym wykryciem schorzenia. Wyzwaniem społecznym jest dostosowanie się do dodatkowych wymagań, przed którymi staje sektor ochrony zdrowia i sektor opieki w związku ze starzeniem się społeczeństwa. Dla skutecznego utrzymania odpowiedniego stanu zdrowia i opieki we wszystkich grupach wiekowych konieczne są działania na rzecz poprawy procesu podejmowania decyzji dotyczących zapobiegania i leczenia, określenie i wspieranie upowszechnienia najlepszych praktyk w sektorze ochrony zdrowia i sektorze opieki oraz wspieranie opieki zintegrowanej. Lepsze zrozumienie procesów starzenia się i zapobieganie chorobom związanym z wiekiem są podstawą zachowania przez obywateli Europy zdrowia i aktywności przez całe ich życie. Podobnie ważne jest powszechne wprowadzanie innowacji technologicznych, organizacyjnych i społecznych, umożliwiających w szczególności osobom starszym, osobom przewlekle chorym, a także niepełnosprawnym kontynuację aktywnego trybu życia i zachowanie niezależności. Przyczyni się to do poprawy ich dobrostanu fizycznego, społecznego i psychicznego oraz do wydłużenia czasu jego trwania.

Wszystkie te działania mają być prowadzone w sposób zapewniający wsparcie w całym cyklu badań naukowych i innowacji, wzmacniający konkurencyjność przemysłu europejskiego i ułatwiający rozwój nowych możliwości

rynkowych. Nacisk zostanie położony także na zaangażowanie wszystkich zainteresowanych stron z sektora ochrony zdrowia, w tym pacjentów i organizacji pacjentów oraz podmiotów świadczących opiekę zdrowotną, w celu rozwijania programu badań naukowych i innowacji, który będzie przewidywał czynny udział obywateli i odzwierciedlał ich potrzeby i oczekiwania.

Wśród działań szczegółowych mają się znaleźć: poznanie czynników warunkujących stan zdrowia (w tym odżywiania się, aktywności fizycznej, związanych z problematyką płci oraz czynników środowiskowych, społeczno-gospodarczych, zawodowych oraz i związanych z klimatem); usprawnienie promocji zdrowia i lepsze zapobieganie chorobom; poznanie chorób i udoskonalenie diagnostyki i prognostyki; rozwój skutecznych programów profilaktyki i badań przesiewowych oraz usprawnienie oceny podatności na choroby; poprawa sytuacji w zakresie nadzoru nad chorobami zakaźnymi i większa gotowość do zwalczania epidemii oraz nowo pojawiających się chorób; opracowanie nowych i skuteczniejszych szczepionek i leków o działaniu profilaktycznym i terapeutycznym; stosowanie leków *in silico* w celu usprawnienia postępowania z chorobami i ich przewidywania; rozwój medycyny regeneracyjnej oraz dostosowanych terapii i leczenia chorób, w tym medycyny paliatywnej; wykorzystanie wiedzy w praktyce klinicznej i skalowalne działania innowacyjne; podniesienie jakości informacji zdrowotnych oraz lepsze gromadzenie i wykorzystywanie danych kohortowych i administracyjnych dotyczących zdrowia; znormalizowane analizy danych i techniki; aktywne starzenie się oraz stosowanie nowoczesnych technologii w służbie osobom starszym i ułatwiających niezależne życie; upodmiotowienie i uświadomienie jednostki co do samodzielnego dbania o stan zdrowia; promowanie zintegrowanej opieki z uwzględnieniem aspektów psychosocjalnych; ulepszenie narzędzi i metod naukowych w celu wsparcia procesu kształtowania polityki i potrzeb regulacyjnych; optymalizacja wydajności i skuteczności zapewniania opieki zdrowotnej i zmniejszenie rozbieżności i nierówności pod względem zdrowia poprzez podejmowanie decyzji w oparciu o dane i upowszechnianie najlepszych praktyk, a także poprzez innowacyjne technologie i podejścia. Należy zachęcać do aktywnego udziału w tych działaniach podmioty świadczące opiekę zdrowotną, aby zagwarantować szybkie upowszechnienie i wdrażanie wyników.

2. **Bezpieczeństwo żywnościowe, zrównoważone rolnictwo i leśnictwo, badania mórz, wód śródlądowych oraz biogospodarka**

2.1. *Cel szczegółowy*

Cel szczegółowy polega na zapewnieniu wystarczającego zaopatrzenia w bezpieczną, zdrową i wysokiej jakości żywność oraz inne bioprodukty poprzez opracowanie wydajnych, zrównoważonych i zasobooszczędnych systemów produkcji podstawowej, ochronę powiązanych usług ekosystemowych i odbudowę różnorodności biologicznej oraz konkurencyjnych i niskoemisyjnych łańcuchów dostaw, przetwarzania i wprowadzania do obrotu. Przyspieszy to przemianę gospodarki w zrównoważoną europejską biogospodarkę i wyeliminuje dystans między nowymi technologiami a ich wdrażaniem.

W nadchodzących dziesięcioleciach Europa stanie przed wyzwaniami związanymi z większą konkurencją w odniesieniu do ograniczonych zasobów naturalnych, z wpływem zmiany klimatu, w szczególności na systemy produkcji podstawowej (rolnictwo – w tym chów zwierząt i ogrodnictwo – leśnictwo, rybołówstwo i akwakultura) oraz z potrzebą zapewnienia zrównoważonego i bezpiecznego zaopatrzenia w żywność dla populacji Europy i coraz większej populacji światowej. Szacuje się, że wyżywienie ludności świata, której liczba do 2050 r. wyniesie 9 miliardów, wymaga zwiększenia światowego zaopatrzenia w żywność o 70 %. Z rolnictwa pochodzi ok. 10 % gazów cieplarnianych emitowanych w Unii, przy czym pomimo spadku tych emisji w Europie przewiduje się, że do 2030 r. emisje globalne z rolnictwa wzrosną o nawet 20 %. Ponadto Europa będzie musiała zagwarantować wystarczające i wyprodukowane w sposób zrównoważony dostawy surowców, energii i produktów przemysłowych w warunkach malejącej ilości kopalnych surowców węglowych (oczekuje się, że do 2050 r. produkcja ropy naftowej i gazu ziemnego zmniejszy się o ok. 60 %), jednocześnie utrzymując swoją konkurencyjność. Dużym i generującym koszty problemem są bioodpady (szacuje się, że w Unii co roku powstaje ich 138 mln ton, z czego nawet 40 % jest składowane), mimo ich potencjalnej wysokiej wartości dodanej.

Przykładowo, według szacunków, 30 % całej żywności produkowanej w krajach rozwiniętych jest wyrzucane. Potrzebne są daleko idące zmiany, które pozwolą do 2030 r. zmniejszyć tę ilość w Unii o 50 %⁽¹⁾. Ponadto granice krajowe nie są żadną przeszkodą w odniesieniu do przybywania i rozprzestrzeniania się organizmów szkodliwych oraz chorób roślin i zwierząt, w tym chorób odzwierzęcych oraz patogenów odpokarmowych. Niezbędne są skuteczne krajowe środki prewencyjne, jednak dla zapewnienia ostatecznej kontroli oraz właściwego funkcjonowania jednolitego rynku kluczowe są działania na szczeblu Unii. Wyzwanie jest złożone, dotyczy szerokiego wachlarza wzajemnie połączonych sektorów i wymaga całościowego i systemowego podejścia.

⁽¹⁾ COM (2011)0112.

Coraz więcej zasobów biologicznych jest niezbędnych do zaspokojenia zapotrzebowania rynku na bezpieczne i zdrowe zaopatrzenie w żywność, biomateriały, biopaliwa i bioprodukty, od produktów konsumpcyjnych po chemikalia luzem. Zdolności ekosystemów lądowych i wodnych wymagane do ich produkcji są jednak ograniczone, a o ich wykorzystanie konkurują różne podmioty; często brakuje optymalnego zarządzania, czego skutkiem jest, przykładowo, znaczne zmniejszenie zawartości węgla w glebach i żywności, a także uszczerplenie stad ryb. Istnieje niewykorzystany potencjał wspierania usług ekosystemowych z gruntów uprawnych, lasów, wód morskich i słodkich, co mogłoby nastąpić poprzez włączenie celów z zakresu agronomii, środowiska i celów społecznych do zrównoważonej produkcji i konsumpcji.

Potencjał zasobów biologicznych i ekosystemów można zagospodarować w znacznie bardziej zrównoważony, efektywny i zintegrowany sposób. Przykładowo: można lepiej wykorzystać potencjał biomasy z rolnictwa, lasów i strumieni odpadów pochodzenia rolniczego, wodnego, przemysłowego, a także komunalnego.

Zasadniczo potrzebne jest przejście do optymalnego wykorzystania biologicznych zasobów odnawialnych oraz zrównoważonych systemów produkcji podstawowej i systemów przetwórczych mogących dostarczać więcej żywności, błonnika i innych bioproduktów przy zminimalizowanych nakładach, wpływie na środowisko i emisjach gazów cieplarnianych, udoskonalonych usługach ekosystemowych, zerowej ilości odpadów i odpowiedniej wartości społecznej. Celem jest stworzenie systemów produkcji żywności, które wzmacniają, utrwalają i zasilają bazę zasobów, umożliwiając wytwarzanie trwałego dobrobytu. Należy lepiej poznać sposoby wytwarzania żywności, jej dystrybucji, handlu nią, jej konsumpcji i regulacji jej produkcji, a także opracować odpowiedzi na nie. Kluczem do osiągnięcia tych celów jest podjęcie w Europie i poza nią fundamentalnego wysiłku obejmującego wzajemnie powiązane działania w zakresie badań naukowych i innowacji, a także ciągły dialog między grupami zainteresowanych stron z kręgów politycznych, społecznych, gospodarczych i innych.

2.2. Uzasadnienie i unijna wartość dodana

Rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo i akwakultura oraz przemysł bioproduktów to ważne sektory wspierające biogospodarkę. Biogospodarka stanowi duży i rosnący rynek, o wartości szacowanej na ponad 2 bln EUR, który w 2009 r. zapewniał 20 mln miejsc pracy i 9 % całkowitego zatrudnienia w Unii. Inwestycje w badania naukowe i innowacje związane z tym wyzwaniem społecznym umożliwią Europie zajęcie wiodącej pozycji na odpowiednich rynkach i odegrają rolę w osiągnięciu celów strategii „Europa 2020” oraz jej inicjatyw przewodnich „Unia innowacji” i „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”.

W pełni funkcjonalna biogospodarka europejska, obejmująca zrównoważoną produkcję zasobów odnawialnych pochodzących z ładu, rybołówstwa i akwakultury oraz ich przekształcenie w żywność, paszę, błonnik, bioprodukty i bioenergię, a także powiązane dobra publiczne, zapewni wysoką wartość dodaną Unii. Równoległe do funkcji związanych z rynkiem biogospodarka jest również podstawą szerokiego zakresu funkcji dóbr publicznych, bioróżnorodności i usług ekosystemowych. Zarządzana w zrównoważony sposób może ograniczyć wpływ na środowisko wywierany przez produkcję podstawową i cały łańcuch dostaw. Może zwiększyć ich konkurencyjność, wzmocnić samowystarczalność Europy i przyczynić się do powstawania miejsc pracy oraz możliwości dla przedsiębiorców, które mają zasadnicze znaczenie dla rozwoju obszarów wiejskich i nadbrzeżnych. Wyzwania dotyczące bezpieczeństwa żywnościowego, zrównoważonego rolnictwa oraz upraw, produkcji wodnej, leśnictwa i całej biogospodarki mają charakter europejski i globalny. Działania na poziomie Unii mają zasadnicze znaczenie dla połączenia klastrowych w celu osiągnięcia skali i masy krytycznej niezbędnych do uzupełnienia wysiłków podejmowanych przez pojedyncze państwa członkowskie lub ich grupy. Podejście opierające się na zaangażowaniu wielu podmiotów zapewni niezbędne interakcje między naukowcami, przedsiębiorstwami, rolnikami/producentami, doradcami i użytkownikami końcowymi. Działania na poziomie Unii są również niezbędne dla zapewnienia spójności podejścia do tego wyzwania między sektorami oraz silnych powiązań z odpowiednimi kierunkami polityki Unii. Koordynacja badań naukowych i innowacji na poziomie Unii ułatwi i przyspieszy potrzebne zmiany w całej Unii.

Badania naukowe i innowacje będą wchodzić w interakcję – połączoną ze wsparciem – z szerokim wachlarzem kierunków polityki Unii i powiązanych celów, w tym ze wspólną polityką rolną (w szczególności polityką rozwoju obszarów wiejskich, inicjatywami w zakresie wspólnego programowania, takimi jak „Rolnictwo, bezpieczeństwo żywnościowe i zmiana klimatu”, „Zdrowe odżywianie warunkiem zdrowego życia” oraz „Zdrowe i wydajne morza i oceany”) i europejskim partnerstwem innowacyjnym na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa, europejskim partnerstwem innowacyjnym w dziedzinie wody, wspólną polityką rybołówstwa, zintegrowaną polityką morską, europejskim programem zapobiegania zmianie klimatu, ramową dyrektywą wodną⁽¹⁾, dyrektywą ramową w sprawie strategii morskiej⁽²⁾, planem działania UE na rzecz ochrony lasów, strategią tematyczną w zakresie gleb, unijną strategią ochrony różnorodności biologicznej do 2020 r., strategicznym planem w dziedzinie technologii

(1) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/60/WE z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.U. L 327 z 22.12.2000, s. 1).

(2) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/56/WE z dnia 17 czerwca 2008 r. ustanawiająca ramy działań Wspólnoty w dziedzinie polityki środowiska morskiego (dyrektywa w sprawie strategii morskiej) (Dz.U. L 164 z 25.6.2008, s. 19).

energetycznych, unijną polityką w zakresie innowacji i przemysłu, polityką zewnętrzną i polityką w zakresie pomocy rozwojowej, strategią w zakresie zdrowia roślin, strategią w zakresie zdrowia i dobrostanu zwierząt oraz ramami regulacyjnymi ochrony środowiska, zdrowia i bezpieczeństwa, promowania efektywnego gospodarowania zasobami i działań w dziedzinie klimatu oraz ograniczania ilości odpadów. Lepsza integracja pełnego cyklu – od badań podstawowych do innowacji – z powiązanymi politykami Unii wydatnie zwiększy ich unijną wartość dodaną, zapewni efekt dźwigni, zwiększy znaczenie społeczne, zapewni zdrowe produkty żywnościowe i ułatwi dalszy rozwój zrównoważonego gospodarowania gruntami, morzami i oceanami oraz rynków biogospodarki.

W celu wsparcia polityki Unii związanej z biogospodarką oraz ułatwienia zarządzania badaniami naukowymi i innowacją i monitorowania ich, prowadzone będą badania społeczno-gospodarcze i działania wybiegające w przyszłość dotyczące strategii biogospodarki, w tym opracowanie wskaźników, baz danych, prognozowania oraz ocen skutków inicjatyw dla gospodarki, społeczeństwa i środowiska.

Stymulowane wyzwaniem działania skupiające się na korzyściach społecznych, gospodarczych i środowiskowych oraz modernizacji sektorów i rynków związanych z biogospodarką mają zostać wsparte poprzez multidyscyplinarne badania naukowe, wspomagające innowacje i prowadzące do opracowania nowych strategii, praktyk, zrównoważonych produktów i procesów. Przyjęte ma zostać również szeroko zakrojone podejście do innowacji, obejmujące innowacje technologiczne, nietechnologiczne, organizacyjne, gospodarcze i społeczne – dotyczy to np. sposobów transferu technologii, nowych modeli biznesowych, marek i usług. Trzeba docenić potencjał rolników i MŚP w przyczynianiu się do innowacji. Podejście do biogospodarki ma uwzględniać znaczenie lokalnej wiedzy i różnorodności.

2.3. *Ogólne kierunki działań*

a) Zrównoważone rolnictwo i leśnictwo

Celem jest zapewnienie wystarczającego zaopatrzenia w żywność, paszę, biomasę i inne surowce, przy jednoczesnym zabezpieczeniu zasobów naturalnych, takich jak woda, gleba, oraz bioróżnorodności, w europejskiej i światowej perspektywie, oraz udoskonalenie usług ekosystemowych, w tym walka ze skutkami zmiany klimatu i łagodzenie ich. Działania mają skupiać się na podniesieniu jakości i wartości produktów rolniczych poprzez wypracowanie bardziej zrównoważonych i produktywnych systemów rolnictwa – w tym chowu zwierząt – i leśnictwa, które są różnorodne, odporne i zasobooszczędne (niskoemisyjne oraz o niskich nakładach zewnętrznych, i oszczędzające wodę), chronią zasoby naturalne, produkują mniej odpadów i mają zdolność przystosowywania się do zmieniających się warunków środowiskowych. Ponadto działania mają dotyczyć rozwoju usług, koncepcji i polityk wspierających rozwój środków utrzymania na obszarach wiejskich i zachęcających do zrównoważonej konsumpcji.

W szczególności w leśnictwie celem jest wytwarzanie – w zrównoważony sposób – biomasy, produktów biologicznych i dostarczanie usług ekosystemowych, z należyтым uwzględnieniem aspektów gospodarczych, ekologicznych i społecznych leśnictwa. Działania skupią się na dalszym rozwijaniu produkcji i zrównoważonego charakteru zasobooszczędnych systemów leśnictwa, które będą wpływać na podniesienie poziomu odporności lasów i ochronę bioróżnorodności i które mogą zaspokoić zwiększone zapotrzebowanie na biomasę.

Pod uwagę zostanie również wzięta interakcja między roślinami użytkowymi a zdrowiem i dobrostanem, a także wykorzystanie ogrodnictwa i leśnictwa do rozwoju zazieleniania miast.

b) Zrównoważony i konkurencyjny sektor rolno-spożywczy sprzyjający bezpiecznemu i zdrowemu odżywianiu się

Celem jest zaspokojenie wymogów obywateli i środowiska dotyczących bezpiecznej, zdrowej i przystępnej cenowo żywności oraz bardziej zrównoważone przetwarzanie, dystrybucja i konsumpcja żywności i paszy, a także większa konkurencyjność sektora spożywczego, przy jednoczesnym uwzględnieniu elementu kulturowego jakości żywności. Działania mają skupiać się na zapewnieniu zdrowej i bezpiecznej żywności dla wszystkich, umożliwieniu konsumentom podejmowania świadomych wyborów, na sposobach odżywiania się i innowacjach na rzecz poprawy stanu zdrowia oraz na konkurencyjnych metodach przetwarzania żywności wykorzystujących mniej zasobów i dodatków i generujących mniej produktów ubocznych, odpadów i gazów cieplarnianych.

c) Uwolnienie potencjału wodnych zasobów biologicznych

Celem jest gospodarowanie, zrównoważone wykorzystywanie i utrzymanie wodnych zasobów biologicznych w celu maksymalizacji społecznych i gospodarczych korzyści i zysków z oceanów, mórz i wód śródlądowych Europy przy zachowaniu bioróżnorodności. Działania mają skupiać się na optymalizacji wkładu w bezpieczne zaopatrzenie w żywność poprzez rozwój rybołówstwa zrównoważonego i przyjaznego dla środowiska, na zrównoważonym gospodarowaniu ekosystemami będącymi źródłem towarów i usług oraz konkurencyjnej i przyjaznej dla środowiska europejskiej akwakultury w kontekście gospodarki globalnej, a także wspomaganie innowacji morskich za pomocą biotechnologii w celu stymulowania inteligentnego „niebieskiego wzrostu”.

d) Zrównoważone i konkurencyjne sektory bioprzemysłu oraz wspieranie rozwoju europejskiej biogospodarki

Celem jest promowanie niskoemisyjnych, zasobooszczędnych, zrównoważonych i konkurencyjnych europejskich sektorów bioprzemysłu. Działania mają skupiać się na wspieraniu biogospodarki opartej na wiedzy poprzez przekształcenie konwencjonalnych produktów i procesów przemysłowych w zasobooszczędne i energooszczędne bioprodukty i bioprocesy, rozwój zintegrowanych biorafinerii drugiej i kolejnych generacji, optymalizację wykorzystania biomasy z produkcji podstawowej, w tym pozostałości, bioodpadów i produktów ubocznych bioprzemysłu, a także otwarcie nowych rynków poprzez wspieranie systemów normalizacji i certyfikacji, a także działań w zakresie regulacji i demonstracji/prób terenowych i, z uwzględnieniem wpływu biogospodarki na użytkowanie gruntów i zmiany sposobu ich użytkowania, a także poglądów i wątpliwości społeczeństwa obywatelskiego.

e) Przekrojowe badania morskie

Celem jest zwiększenie wpływu mórz i oceanów w Unii na wzrost gospodarczy poprzez zrównoważone wykorzystywanie zasobów morskich oraz różnych źródeł energii morskiej oraz wiele innych różnych sposobów użytkowania mórz.

Działania mają się skupiać na przekrojowych morskich wyzwaniach naukowo-technicznych i mają odblokować potencjał mórz i oceanów we wszystkich sektorach przemysłu morskiego, a jednocześnie chronić środowisko i zapewnić przystosowanie się do zmiany klimatu. To skoordynowane podejście strategiczne do badań morskich w ramach wszystkich wyzwań i priorytetów programu „Horyzont 2020” będzie także wspierać wdrażanie odnośnych polityk Unii celem realizacji głównych założeń „niebieskiego wzrostu”.

3. Bezpieczna, czysta i efektywna energia

3.1. Cel szczegółowy

Celem szczegółowym jest zapewnienie przejścia do niezawodnego, przystępnego cenowo, społecznie akceptowanego, zrównoważonego i konkurencyjnego systemu energetycznego, z zamiarem zmniejszenia zależności od paliw kopalnych w obliczu malejącej ilości zasobów, rosnącego zapotrzebowania na energię i zmiany klimatu.

Do 2020 r. Unia planuje ograniczyć emisje gazów cieplarnianych o 20 % w stosunku do poziomu z 1990 r., a do 2050 r. o kolejne 80–95 %. Ponadto w 2020 r. 20 % końcowego zużycia energii powinno pochodzić z zasobów odnawialnych, a jednocześnie ma zostać zrealizowany cel efektywności energetycznej wynoszący 20 %. Osiągnięcie tych celów będzie wymagać przebudowy systemu energetycznego, prowadzącej do połączenia niskoemisyjnego profilu, opracowania rozwiązań alternatywnych wobec paliw kopalnych, bezpieczeństwa energetycznego i umiarkowanych cen, a zarazem wzmocnienia konkurencyjności gospodarczej Europy. Obecnie Europa jest daleka od osiągnięcia tego ogólnego celu. Europejski system energetyczny nadal polega w 80 % na paliwach kopalnych, a sektor energetyczny jest źródłem 80 % wszystkich emisji gazów cieplarnianych w UE. Dążąc do osiągnięcia długoterminowych celów Unii w zakresie klimatu i energii, należy zwiększyć przewidzianą w siódmym programie ramowym pulę środków w budżecie przeznaczoną na odnawialne źródła energii, efektywność końcowego wykorzystania energii, inteligentne sieci przesyłowe i magazynowanie energii i zwiększyć budżet na wprowadzanie innowacji energetycznych na rynek w ramach programu „Inteligentna energia dla Europy” realizowanego w obrębie Programu ramowego na rzecz konkurencyjności i innowacji (2007-2013). Cały przydział środków na te działania ma wynieść co najmniej 85 % budżetu przewidzianego na to wyzwanie społeczne. Co roku 2,5 % PKB Unii przeznaczana się na import energii i przewiduje się, że wielkość ta wzrośnie. Do 2050 r. ta tendencja doprowadziłaby do całkowitego uzależnienia od importu ropy naftowej i gazu. Wobec zmienności cen energii na światowych rynkach oraz obaw dotyczących bezpieczeństwa dostaw europejski przemysł i konsumenci wydają coraz większą część swoich dochodów na energię. Udział europejskich miast w całkowitym zużyciu energii w Unii wynosi 70–80 %⁽¹⁾, podobny jest też ich udział w emisjach gazów cieplarnianych.

Plan działania prowadzący do przejścia na konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną do 2050 r.⁽²⁾ sugeruje, że na terytorium Unii konieczne będzie dokonanie dużych ukierunkowanych redukcji emisji gazów cieplarnianych. Oznacza to ograniczenie emisji CO₂ do 2050 r. o ponad 90 % w sektorze energetycznym, ponad 80 % w przemyśle, co najmniej 60 % w transporcie i ok. 90 % w sektorze budynków mieszkalnych i w usługach. Plan działania wskazuje również, że do przekształcenia systemu energetycznego może przyczynić się – krótko- i średnioterminowo – m.in. gaz ziemny, w połączeniu z zastosowaniem technologii wychwytywania i składowania dwutlenku węgla.

Te ambitne redukcje wymagają znacznych inwestycji w badania, rozwój, demonstracje oraz wprowadzenia na rynek po przystępnych cenach oszczędnych, bezpiecznych, niezawodnych i niskoemisyjnych technologii energetycznych i usług, w tym również technologii magazynowania gazu ziemnego i energii elektrycznej oraz systemów energetycznych na małą skalę i w skali mikro. Muszą się one łączyć z nietechnologicznymi rozwiązaniami zarówno od strony podaży, jak i od strony popytu, polegającymi m.in. na zainicjowaniu procesów uczestnictwa i integracji odbiorców. Wszystko to musi stanowić część zintegrowanej zrównoważonej polityki niskoemisyjnej, obejmującej opanowanie kluczowych technologii prorozwojowych, w szczególności rozwiązań ICT, a także

⁽¹⁾ „World Energy Outlook 2008” (prognoza dotycząca sytuacji energetycznej na świecie), OECD–MEA, 2008.

⁽²⁾ COM(2011)0112.

zaawansowane procesy produkcji i przetwarzania oraz materiały. Celem jest wypracowanie i stworzenie efektywnych energetycznie technologii i usług, w tym integracja energii ze źródeł odnawialnych, które mogą znaleźć szerokie zastosowanie na rynkach europejskich i międzynarodowych, a także wprowadzenie inteligentnego zarządzania popytem poprzez otwarty i przejrzysty rynek handlu energią oraz bezpieczne inteligentne systemy zarządzania efektywnością energetyczną.

3.2. *Uzasadnienie i unijna wartość dodana*

Nowe technologie i rozwiązania muszą konkurować kosztami i niezawodnością z systemami energetycznymi operatorów zasiedziały i z technologiami o ugruntowanej pozycji. Badania naukowe i innowacje mają zasadnicze znaczenie dla zapewnienia komercyjnej atrakcyjności tych nowych, bardziej ekologicznych, niskoemisyjnych i efektywniejszych źródeł energii w potrzebnej skali. Ani sam przemysł, ani działające indywidualnie państwa członkowskie nie są w stanie ponieść kosztów i ryzyka, którego główne czynniki (przejście do gospodarki niskoemisyjnej, zapewnienie przystępnej cenowo i bezpiecznej energii) znajdują się poza rynkiem.

Przyspieszenie tego rozwoju wymaga strategicznego podejścia na poziomie Unii, obejmującego dostawy energii, zapotrzebowanie na nią i jej wykorzystywanie w budynkach, w świadczeniu usług, w gospodarstwach domowych, transporcie i produkcyjnych łańcuchach wartości. Będzie się to wiązać z dostosowaniem zasobów w całej Unii, włącznie z funduszami polityki spójności, w szczególności poprzez krajowe i regionalne strategie inteligentnej specjalizacji, systemy handlu uprawnieniami do emisji, zamówienia publiczne i inne mechanizmy finansowania. Wymagać to będzie również polityki w zakresie regulacji i wdrożenia, dotyczącej odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej, dostosowanej do okoliczności pomocy technicznej oraz budowania zdolności w celu usunięcia barier nietechnologicznych.

Takie strategiczne podejście oferuje europejski strategiczny plan w dziedzinie technologii energetycznych (plan EPSTE). Obejmuje on długoterminową agendę dotyczącą kluczowych utrudnień w zakresie innowacji, z którymi borykają się technologie energetyczne na etapie badań pionierskich oraz na etapie badawczo-rozwojowym/weryfikacji poprawności projektu, a także na etapie demonstracji, kiedy przedsiębiorstwa poszukują środków na sfinansowanie dużych, pierwszych w swoim rodzaju projektów i na rozpoczęcie procesu wprowadzania na rynek. Nowo pojawiające się technologie o sporym potencjale nie zostaną zaniedbane.

Wielkość zasobów potrzebnych do pełnego wdrożenia planu EPSTE szacuje się na 8 mld EUR rocznie przez kolejnych 10 lat⁽¹⁾. Wykracza to znacznie poza zdolności poszczególnych państw członkowskich lub zainteresowanych podmiotów badawczych i przemysłowych. Potrzebne są inwestycje w badania naukowe i innowacje na poziomie Unii, połączone z mobilizacją wysiłków w całej Europie polegających na wdrażaniu oraz podziale ryzyka i zdolności. Finansowanie przez Unię badań naukowych i innowacji w zakresie energetyki ma zatem uzupełniać działania państw członkowskich, skupiając się na pionierskich technologiach i działaniach oferujących wyraźną unijną wartość dodaną, a w szczególności cechujących się dużym potencjałem wykorzystania zasobów krajowych i tworzenia miejsc pracy w Europie. Działania na poziomie UE mają również służyć wsparciu długoterminowych programów odznaczających się wysokim ryzykiem i dużymi kosztami, które są poza zasięgiem pojedynczych państw członkowskich, łączeniu wysiłków w celu ograniczenia ryzyka inwestycji w prowadzone na dużą skalę projekty, takie jak demonstracja przemysłowa, oraz rozwijaniu ogólnoeuropejskich, interoperacyjnych rozwiązań w dziedzinie energetyki.

Wdrożenie planu EPSTE jako badawczo-innowacyjnego filaru polityki energetycznej UE wzmocni bezpieczeństwo dostaw w Unii, ułatwi przejście do gospodarki niskoemisyjnej oraz powiązanie programów w zakresie badań i innowacji z transeuropejskimi i regionalnymi inwestycjami w infrastrukturę energetyczną, a także zwiększy gotowość inwestorów do udostępniania kapitału na projekty o długim czasie realizacji i dużym ryzyku technologicznym i rynkowym. Plan ten stworzy możliwości innowacji dla małych i dużych przedsiębiorstw oraz pomoże im w zachowaniu konkurencyjności na arenie światowej, na której możliwości w zakresie technologii energetycznych są duże i ciągle rosną.

W skali międzynarodowej działanie na poziomie Unii zapewni masę krytyczną przyciągającą zainteresowanie innych liderów w dziedzinie technologii oraz sprzyja międzynarodowym partnerstwom, wspierającym osiągnięcie celów UE. Ułatwi ono partnerom międzynarodowym interakcje z Unią w celu przygotowania wspólnych działań związanych z obopólnymi korzyściami i wspólnymi interesami.

Działania prowadzone w związku z tym wyzwaniem społecznym będą zatem stanowić technologiczny kręgosłup europejskiej polityki energetycznej i polityki przeciwdziałania zmianie klimatu. Przyczynią się również do wdrożenia inicjatywy przewodniej „Unia innowacji” w dziedzinie energetyki oraz celów strategicznych określonych w inicjatywach przewodnich „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”, „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” oraz „Europejska agenda cyfrowa”.

⁽¹⁾ COM(2009)0519.

Działania w zakresie badań naukowych i innowacji dotyczące rozszczepienia jądrowego i energii termojądrowej prowadzone są w ramach programu Euratom ustanowionego rozporządzeniem (Euratom) nr 1314/2013. W stosownych przypadkach należy przewidzieć możliwość synergii między tym wyzwaniem społecznym a programem Euratom.

3.3. *Ogólne kierunki działań*

a) Ograniczenie zużycia energii i śladu węglowego poprzez inteligentne i zrównoważone użytkowanie

Działania mają skupiać się na badaniach naukowych i prowadzonych w pełnej skali testach nowych koncepcji, rozwiązaniach nietechnologicznych, na bardziej efektywnych, akceptowanych społecznie i przystępnych cenowo komponentach technologicznych oraz systemach z wbudowaną inteligencją, co ma umożliwić zarządzanie energią w czasie rzeczywistym w nowych i istniejących budynkach niskoemisyjnych, o niemal zerowym zużyciu energii i produkujących więcej energii niż wynosi jej zużycie, w przebudowywanych budynkach, miastach i dzielnicach, na ogrzewaniu i chłodzeniu z wykorzystaniem energii odnawialnej, wysoce oszczędnym przemyśle oraz masowym wprowadzeniu efektywnych energetycznie i energooszczędnych rozwiązań i usług przez przedsiębiorstwa, osoby fizyczne, społeczności i miasta.

b) Zaopatrzenie w tanią, niskoemisyjną energię elektryczną

Działania mają skupiać się na badaniach, rozwoju i pełnoskalowej demonstracji innowacyjnych odnawialnych źródeł energii, efektywnych, elastycznych i niskoemisyjnych elektrowni na paliwa kopalne oraz technologiach wychwytywania i składowania dwutlenku węgla lub ponownego wykorzystania CO₂, przy większej skali i niższym koszcie, bezpiecznych dla środowiska oraz cechujących się większą efektywnością konwersji i dostępnością w różnych środowiskach rynkowych i operacyjnych.

c) Paliwa alternatywne i mobilne źródła energii

Działania mają skupiać się na badaniach, rozwoju i pełnoskalowej demonstracji technologii oraz łańcuchów wartości, tak by bioenergia i inne paliwa alternatywne stały się bardziej konkurencyjne i zrównoważone do celów produkcji energii elektrycznej i ciepłej oraz transportu lądowego, morskiego i lotniczego, z możliwością efektywniejszej konwersji energii, co pozwoli skrócić czas wprowadzenia na rynek ogniw wodorowych i paliwowych oraz znaleźć nowe możliwości charakteryzujące się długim czasem realizacji potencjału.

d) Jednolita inteligentna europejska sieć elektroenergetyczna

Działania mają skupiać się na badaniach, rozwoju i pełnoskalowej demonstracji nowych technologii inteligentnych sieci energetycznych, technologii zabezpieczania i równoważenia umożliwiających większą elastyczność i efektywność, takich jak m.in. konwencjonalne elektrownie, elastyczne magazynowanie energii, systemy i mechanizmy rynkowe służące planowaniu, monitorowaniu, kontrolowaniu i bezpiecznej eksploatacji interooperacyjnych sieci – wraz z kwestiami dotyczącymi normalizacji – w otwartym, niskoemisyjnym, zrównoważonym z punktu widzenia środowiska, odpornym na zmianę klimatu i konkurencyjnym rynku, w normalnych i nadzwyczajnych warunkach.

e) Nowa wiedza i technologie

Działania mają skupiać się na multidyscyplinarnych badaniach naukowych w zakresie czystych, bezpiecznych i zrównoważonych technologii energetycznych (w tym na działaniach wizjonerskich) i wspólnej realizacji ogólnoeuropejskich programów badawczych oraz tworzeniu światowej klasy obiektów.

f) Solidne procesy decyzyjne i udział społeczeństwa

Działania mają skupiać się na wypracowaniu narzędzi, metod, modeli oraz długofalowych i przyszłościowych scenariuszy przewidujących solidne i przejrzyste wsparcie polityczne, w tym na działaniach dotyczących udziału społeczeństwa i zaangażowania użytkowników, oddziaływania na środowisko i ocen zrównoważoności, które pozwolą lepiej zrozumieć związane z energią tendencje i perspektywy społeczno-gospodarcze.

g) Wprowadzanie na rynek innowacji w zakresie energii – korzystanie z programu „Inteligentna energia dla Europy”

Działania mają nawiązywać do działań podjętych w ramach programu „Inteligentna energia dla Europy” oraz stanowić ich uzupełnienie. Mają skupiać się na stosowaniu innowacji i promowaniu standardów, aby ułatwić wprowadzanie na rynek nowych technologii i usług w zakresie energii w celu wyeliminowania barier innych niż technologiczne oraz przyspieszenia racjonalnej pod względem kosztów realizacji unijnej polityki energetycznej. Zostanie także zwrócona uwaga na innowacje w dziedzinie inteligentnego i zrównoważonego wykorzystania istniejących technologii.

4. Inteligentny, zielony i zintegrowany transport

4.1. Cel szczegółowy

Celem szczegółowym jest stworzenie europejskiego systemu transportowego, który będzie zasobooszczędny, przyjazny dla środowiska i klimatu, bezpieczny i spójny, z korzyścią dla wszystkich obywateli, gospodarki i społeczeństwa.

Europa musi pogodzić rosnące potrzeby związane z mobilnością jej obywateli i towarów oraz zmieniające się wymogi, które są kształtowane pod wpływem nowych wyzwań demograficznych i społecznych, z imperatywami dotyczącymi wyników gospodarczych oraz wymogami energooszczędnego, niskoemisyjnego społeczeństwa i gospodarki odpornej na zmianę klimatu. W sektorze transportowym, pomimo jego ekspansji, należy znacznie ograniczyć emisje gazów cieplarnianych i inne niekorzystne rodzaje oddziaływania na środowisko, a także wyeliminować uzależnienie od ropy naftowej i innych paliw kopalnych, a jednocześnie należy zachować wysoki poziom wydajności i mobilności oraz promować spójność terytorialną.

Mobilność zgodną z zasadami zrównoważonego rozwoju można osiągnąć tylko poprzez radykalną zmianę systemu transportowego, w tym transportu publicznego, inspirowaną przełomami w badaniach naukowych prowadzonych w dziedzinie transportu, poprzez daleko idące innowacje oraz spójne, ogólnoeuropejskie wdrażanie bardziej zielonych, bezpieczniejszych, bardziej niezawodnych i inteligentniejszych rozwiązań transportowych.

Badania naukowe i innowacje muszą zaowocować ukierunkowanymi i szybkimi postępami dotyczącymi wszystkich rodzajów transportu, które pomogą w osiągnięciu kluczowych celów strategicznych Unii, a jednocześnie będą zwiększać konkurencyjność gospodarczą, wspierać przejście na gospodarkę odporną na wyzwania klimatu, energooszczędną i niskoemisyjną oraz umożliwią utrzymanie wiodącej pozycji na rynku globalnym, zarówno w przypadku sektora usług, jak i przemysłu wytwórczego.

Niezbędne inwestycje w badania naukowe, innowacje i wdrożenie będą znaczne, jednak brak poprawy w zakresie zrównoważonego charakteru całego systemu transportu i mobilności oraz utrata wiodącej pozycji technologii europejskich w transporcie przyniesie w dłuższej perspektywie niemożliwe do przyjęcia wysokie koszty społeczne, ekologiczne i gospodarcze i będzie miało szkodliwe skutki, jeżeli chodzi o miejsca pracy w Europie i długoterminowy wzrost gospodarczy.

4.2. Uzasadnienie i unijna wartość dodana

Transport jest jednym z ważniejszych czynników stymulujących konkurencyjność i wzrost gospodarczy Europy. Zapewnia on mobilność osób i towarów mającą kluczowe znaczenie dla zintegrowanego jednolitego rynku europejskiego, spójności terytorialnej oraz otwartego i integracyjnego społeczeństwa. Należy do największych atutów Europy pod względem potencjału przemysłowego i jakości usług i odgrywa wiodącą rolę na wielu światowych rynkach. Przemysł transportowy i produkcja sprzętu transportowego wspólnie odpowiadają za 6,3 % PKB Unii. Całkowity wkład transportu w gospodarkę Unii jest jeszcze większy, jeżeli weźmie się pod uwagę handel, usługi i mobilność pracowników. Jednocześnie europejski przemysł transportowy stoi w obliczu coraz bardziej zacieklej konkurencji z innych stron świata. Zapewnienie Europie konkurencyjnej przewagi w przyszłości i minimalizacja niedociągnięć naszego obecnego systemu transportowego będą wymagać przełomowych technologii.

Sektor transportowy ma duży udział w emisjach gazów cieplarnianych –pochodzi z niego do jednej czwartej wszystkich emisji. Przyczynia się on również w znacznym stopniu do innych problemów związanych z zanieczyszczeniem powietrza. W dalszym ciągu transport jest w 96 % zależny od paliw kopalnych. Konieczne jest zmniejszenie tego oddziaływania na środowisko poprzez ukierunkowane usprawnienia technologiczne, przy założeniu że każdy rodzaj transportu napotyka na różne problemy i właściwe dla niego są różne cykle integracji technologii. Coraz poważniejszym problemem staje się ponadto zagęszczenie ruchu; systemy nie są jeszcze wystarczająco inteligentne; alternatywne opcje przejścia na bardziej zrównoważone rodzaje transportu nie zawsze są atrakcyjne; liczba śmiertelnych ofiar wypadków drogowych w Unii utrzymuje się na drastycznie wysokim poziomie 34 tys. rocznie; obywatelom i przedsiębiorstwom zależy na dostępnym dla wszystkich, bezpiecznym i niezawodnym systemie transportowym. Środowisko miejskie stawia szczególne wyzwania i oferuje możliwości, jeśli chodzi o zrównoważony charakter transportu i lepszą jakość życia.

Przy oczekiwanym tempie rozwoju transportu w ciągu kilku dziesięcioleci ruch na drogach europejskich ulegnie zablokowaniu, a jego koszty gospodarcze i wpływ społeczny staną się nie do przyjęcia, co będzie miało niekorzystne skutki gospodarczo-społeczne. Jeśli dotychczasowe tendencje utrzymają się w przyszłości, przewiduje się, że w ciągu następnych 40 lat liczba pasażerokilometrów podwoi się, a w przypadku podróży lotniczych będzie rosła dwukrotnie szybciej. Do 2050 r. wielkość emisji CO₂ wzrośnie o 35 %⁽¹⁾. Koszty związane z zagęszczeniem ruchu wzrosną o ok. 50 %, osiągając poziom niemal 200 mld EUR rocznie. W porównaniu z 2005 r. koszty zewnętrzne wypadków wzrosną o ok. 60 mld EUR.

⁽¹⁾ Biała księga Komisji pt. „Plan utworzenia jednolitego europejskiego obszaru transportu – dążenie do osiągnięcia konkurencyjnego i zasobooszczędnego systemu transportu”, COM(2011)0144.

Nie można zatem utrzymywać stanu obecnego. Badania naukowe i innowacje, zorientowane na cele strategiczne i skupione na kluczowych wyzwaniach, mają wnieść znaczny wkład w osiągnięcie określonych przez Unię docelowych poziomów ograniczenia globalnego wzrostu temperatur do 2 °C, obniżenia o 60 % emisji CO₂ z transportu, radykalną redukcję zagęszczenia ruchu i kosztów związanych z wypadkami oraz praktyczną eliminację śmiertelnych ofiar wypadków na drogach do 2050 r. ⁽¹⁾

Problemy związane z zanieczyszczeniem, zagęszczeniem ruchu, bezpieczeństwem i ochroną są wspólne dla całej Unii i wymagają ogólnoeuropejskiego rozwiązania przewidującego współpracę. Przyspieszenie rozwoju i stosowania nowych technologii i innowacyjnych rozwiązań w odniesieniu do pojazdów ⁽¹⁾, infrastruktury i zarządzania transportem będzie istotne dla uzyskania bardziej ekologicznego, bezpieczniejszego, dostępnego i bardziej wydajnego intermodalnego i multimodalnego systemu transportowego w Unii; dla uzyskania rezultatów koniecznych, by złagodzić skutki zmiany klimatu i poprawić zasobooszczędność oraz dla zachowania wiodącej pozycji Europy na rynkach światowych produktów i usług związanych z transportem. Celów tych nie można osiągnąć jedynie poprzez rozdrobnione działania krajowe.

Finansowanie na poziomie Unii badań naukowych i innowacji w zakresie transportu będzie stanowić uzupełnienie działań podejmowanych przez państwa członkowskie, gdyż skupi się na działaniach o wyraźnej europejskiej wartości dodanej. To oznacza, że nacisk zostanie położony na obszary priorytetowe odpowiadające europejskim celom strategicznym; w przypadku których niezbędna jest masa krytyczna wysiłków; w przypadku których ogólnoeuropejskie, interoperacyjne lub multimodalne zintegrowane rozwiązania transportowe mogą pomóc wyeliminować trudności w systemie transportowym; lub w przypadku których połączenie wysiłków w skali transnarodowej i lepsze wykorzystanie oraz skuteczne upowszechnianie istniejących danych pochodzących z badań naukowych może ograniczyć ryzyko związane z inwestowaniem w badania, dać początek zastosowaniu wspólnych norm i skrócić czas wprowadzenia wyników badań na rynek.

Działania w zakresie badań naukowych i innowacji mają wspierać szeroki zakres inicjatyw, w tym odpowiednich partnerstw publiczno-prywatnych, obejmujących cały łańcuch innowacji i stosujących zintegrowane podejście do innowacyjnych rozwiązań transportowych. Niektóre działania mają na celu w szczególności wprowadzenie wyników badań na rynek; temu celowi służą: podejście programowe do projektów w zakresie badań naukowych, innowacji i demonstracji, działania wspomagające absorpcję wyników przez rynek oraz wsparcie normalizacji, regulacji i innowacyjnych strategii zamówień publicznych. Ponadto zaangażowanie zainteresowanych stron i ich wiedza specjalistyczna pomogą wyeliminować dystans między wynikami badań a ich zastosowaniem w sektorze transportowym.

Inwestycje w badania naukowe i innowacje dokonywane z myślą o bardziej zielonym, inteligentniejszym i w pełni zintegrowanym niezawodnym systemie transportowym przyczynią się wybitnie do osiągnięcia celów strategii „Europa 2020” oraz celów jej inicjatywy przewodniej „Unia innowacji”. Takie działania ułatwią wdrożenie założeń białej księgi „Plan utworzenia jednolitego europejskiego obszaru transportu – dążenie do osiągnięcia konkurencyjnego i zasobooszczędnego systemu transportu”, mającej na celu utworzenie jednolitego europejskiego obszaru transportu. Przyczynią się także do osiągnięcia celów strategicznych określonych w inicjatywach przewodnich „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”, „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” i „Europejska agenda cyfrowa”. Będą się one także zazębiać z odpowiednimi inicjatywami w zakresie wspólnego programowania.

4.3. *Ogólne kierunki działań*

Działania będą organizowane w taki sposób, by w stosownych przypadkach uwzględnione zostało podejście zintegrowane i specyficzne dla danego rodzaju transportu. Niezbędne będzie zapewnienie widoczności i ciągłości w perspektywie wieloletniej, tak by uwzględnić specyfikę poszczególnych rodzajów transportu i całościowy charakter wyzwań, a także odpowiednie strategiczne programy badań naukowych i innowacji europejskich platform technologicznych w dziedzinie transportu.

a) *Zasobooszczędny transport, który szanuje środowisko*

Celem jest minimalizacja oddziaływania systemów transportu na klimat i środowisko (w tym hałasu i zanieczyszczenia powietrza) poprzez poprawienie ich jakości i wydajności pod względem wykorzystania zasobów naturalnych i paliw oraz poprzez zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i ograniczenie jego zależności od paliw kopalnych.

Działania mają skoncentrować się na ograniczeniu zużycia zasobów, w szczególności paliw kopalnych, zmniejszeniu emisji gazów cieplarnianych i poziomów hałasu a także na poprawie efektywności transportu i pojazdów, przyspieszeniu rozwoju oraz opracowaniu, wyprodukowaniu i wprowadzeniu na rynek ekologicznych (elektrycznych, wodorowych i innych niskoemisyjnych lub bezemisyjnych) pojazdów nowej generacji, m.in. dzięki przełomowym osiągnięciom i optymalizacji w zakresie silników, magazynowania energii i infrastruktury; na badaniu i wykorzystaniu potencjału paliw alternatywnych i zrównoważonych oraz innowacyjnych i sprawniejszych systemów napędu i systemów operacyjnych, w tym infrastruktury paliwowej i ładowania; na optymalizacji planowania i wykorzystania infrastruktury przy użyciu inteligentnych systemów transportowych, logistyki i inteligentnego wyposażenia, a także na intensywniejszym zastosowaniu zarządzania popytem i korzystaniu z transportu publicznego i bezsilnikowego oraz łańcuchów intermodalnej mobilności, w szczególności w obszarach miejskich. Wspierać się będzie innowacje służące zapewnieniu niskich lub zerowych emisji we wszystkich rodzajach transportu.

⁽¹⁾ „Pojazdy” należy rozumieć w szerokim sensie, jako obejmujące wszystkie środki transportu.

b) Usprawniona mobilność, mniejsze zagęszczenie ruchu, większe bezpieczeństwo i ochrona

Celem jest pogodzenie rosnących potrzeb w zakresie mobilności z poprawą płynności transportu poprzez innowacyjne rozwiązania w zakresie spójnych, intermodalnych, sprzyjających integracji, dostępnych, przystępnych cenowo, bezpiecznych, zdrowych i solidnych systemów transportowych.

Działania mają skupiać się na ograniczeniu zagęszczenia ruchu, poprawie dostępności i interoperacyjności oraz wyjściu naprzeciw wyborom pasażerów i potrzebom użytkowników poprzez opracowanie i promowanie zintegrowanego transportu „od drzwi do drzwi”, zarządzania mobilnością i logistyki; na zwiększeniu intermodalności i zastosowaniu rozwiązań w zakresie inteligentnego planowania i zarządzania oraz na znacznym ograniczeniu wypadków oraz wpływu zagrożeń dla bezpieczeństwa.

c) Wiodąca pozycja europejskiego przemysłu transportowego na świecie

Celem jest wzmocnienie konkurencyjności i poprawa wyników europejskiego przemysłu produkcji sprzętu transportowego i powiązanych usług (w tym procesów logistyki, utrzymania, naprawy, modernizacji i recyklingu) przy jednoczesnym utrzymaniu wiodącej pozycji Europy w określonych dziedzinach (jak np. aeronautyka).

Działania mają skupiać się na rozwoju nowej generacji innowacyjnych środków transportu lotniczego, wodnego i lądowego, zapewnieniu zrównoważonej produkcji innowacyjnych systemów i urządzeń oraz przygotowaniu gruntu dla przyszłych środków transportu poprzez prace nad nowatorskimi technologiami, koncepcjami i projektami, nad inteligentnymi systemami kontroli i interoperacyjnymi normami, wydajnymi procesami produkcji, innowacyjnymi usługami i procedurami certyfikacji, krótszym czasem rozwoju i ograniczonymi kosztami w cyklu życia, bez uszczerbku dla bezpieczeństwa eksploatacyjnego i ochrony.

d) Społeczno-gospodarcze i behawioralne badania naukowe oraz wybiegające w przyszłość działania związane z kształtowaniem polityki

Celem jest wsparcie usprawnionego kształtowania polityki, koniecznego dla promowania innowacji i sprostania wyzwaniom dotyczącym transportu oraz powiązanym potrzebom społecznym.

Działania mają skupiać się na lepszym poznaniu społeczno-gospodarczych oddziaływań, tendencji i perspektyw związanych z transportem, w tym kształtowania się zapotrzebowania w przyszłości, oraz na zapewnieniu decydom bazy faktograficznej i analiz. Uwzględnione zostanie także upowszechnianie wyników tych działań.

5. działania w dziedzinie klimatu, środowisko, efektywna gospodarka zasobami i surowce

5.1. Cel szczegółowy

Celem szczegółowym jest: doprowadzenie do tego, by gospodarka i społeczeństwo były zasobooszczędne (i wodnooszczędne) oraz odporne na zmianę klimatu, ochrona i zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi i ekosystemami oraz zrównoważone dostawy i wykorzystywanie surowców w celu zaspokojenia potrzeb rosnącej globalnej populacji w ramach zrównoważonych ograniczeń charakteryzujących zasoby naturalne i ekosystemy naszej planety. Działania przyczynią się do zwiększenia europejskiej konkurencyjności oraz bezpiecznego zaopatrzenia w surowce i poprawy dobrostanu, a jednocześnie zapewnią integralność, odporność i zrównoważenie środowiska w celu utrzymania globalnego ocieplenia poniżej 2 °C oraz umożliwienia ekosystemom i społeczeństwu przystosowanie się do zmiany klimatu i innych zmian środowiska.

W XX wieku światowe wykorzystanie paliw kopalnych, a także wydobycie zasobów materiałowych uległy dziesięciokrotnemu zwiększeniu. Ta era pozornie obfitych i tanich zasobów dobiega końca. Surowce, woda, powietrze, bioróżnorodność oraz ekosystemy lądowe, wodne i morskie są zagrożone. Wiele spośród najważniejszych ekosystemów świata ulega degradacji, a do 60 % zapewnianych przez nie usług wykorzystuje się w sposób nie zrównoważony. W Unii każdego roku na jedną osobę zużywanych jest 16 ton surowców, z czego 6 ton zmienia się w odpady, a połowa odpadów trafia na składowiska. Globalne zapotrzebowanie na zasoby nadal rośnie wraz ze wzrostem liczby ludności i zwiększaniem się aspiracji, w szczególności w przypadku osób o średnich dochodach w gospodarkach wschodzących. Niezbędne jest oddzielenie wzrostu gospodarczego od zużywania zasobów.

Średnia temperatura powierzchni Ziemi wzrosła w ciągu ostatnich 100 lat o ok. 0,8 °C i przewiduje się, że do końca XXI wieku wzrośnie o 1,8 do 4 °C (w stosunku do średniej z lat 1980–1999) ⁽¹⁾. Prawdopodobne oddziaływanie tych zmian na systemy naturalne i ludzkie jest wyzwaniem dla planety i jej zdolności adaptacyjnych, a także stanowi zagrożenie dla przyszłego rozwoju gospodarczego i dobrostanu ludzkości.

⁽¹⁾ Czwarte sprawozdanie oceniające Międzyrządowego Zespołu ds. Zmian Klimatu, 2007, (www.ipcc.ch).

Coraz większy wpływ zmiany klimatu i problemy środowiskowe, takie jak zakwaszanie oceanów, zmiany w cyrkulacji oceanicznej, wzrost temperatury wód morskich, topnienie lodowców w Arktyce i spadek zasolenia wód morskich, degradacja gleby i jej wykorzystania, utrata urodzajności gleby, niedobory wody, susze i powodzie, zagrożenie sejsmiczne i wulkaniczne, zmiany przestrzennego rozkładu gatunków, zanieczyszczenia chemiczne, nadmierna eksploatacja zasobów i utrata bioróżnorodności świadczą o tym, że planeta zbliża się do granic stabilności. Przewiduje się przykładowo, że bez zwiększenia efektywności we wszystkich sektorach, w tym bez wprowadzenia innowacyjnych systemów wodnych, w ciągu 20 lat zapotrzebowanie na wodę o 40 % przekroczy jej podaż, co będzie skutkowało poważnym deficytem i niedoborem wody. Lasy znikają w alarmującym tempie 5 mln hektarów rocznie. Interakcje między zasobami mogą prowadzić do zagrożeń systemowych – wyczerpanie jednego zasobu może spowodować nieodwracalne szkody dla innych zasobów i ekosystemów. Jeśli utrzymają się obecne tendencje, do 2050 r. utrzymanie rosnącej globalnej populacji będzie wymagać odpowiednika więcej niż dwóch Ziemi.

Zrównoważona dostawa surowców oraz zasobooszczędne gospodarowanie nimi, w tym ich eksploracja, wydobycie, przetworzenie, ponowne wykorzystanie, recykling i zastępowanie, jest niezbędne dla funkcjonowania nowoczesnych społeczeństw i ich gospodarek. Sektory europejskie, takie jak sektor budowlany, chemiczny, motoryzacyjny, lotniczy, maszynowy i sprzętowy, które zapewniają całkowitą wartość dodaną w wysokości ok. 1,3 bln EUR oraz zatrudnienie około 30 mln osób, w ogromnym stopniu zależne są od dostępu do surowców. Jednak podaż surowców w Unii znajduje się pod coraz większą presją. Ponadto Unia w wysokim stopniu zależy od importu strategicznych surowców, na które w alarmującym stopniu wpływają zakłócenia rynkowe.

Ponadto Unia posiada nadal cenne złoża minerałów, których poszukiwanie, wydobycie i przetwarzanie są ograniczone z powodu braku adekwatnych technologii, nieodpowiedniego zarządzania obiegiem odpadów oraz braku inwestycji oraz jest utrudnione przez zwiększoną globalną konkurencję. Ze względu na znaczenie surowców dla europejskiej konkurencyjności, gospodarki oraz ich zastosowania w innowacyjnych produktach, zrównoważona podaż surowców oraz zasobooszczędne gospodarowanie nimi są ważnym priorytetem dla Unii.

Zdolność gospodarki do dostosowania się i nabrania większej odporności na zmiany klimatu oraz zyskania zasobooszczędności, a zarazem utrzymania konkurencyjności, zależy od wysokiego poziomu ekoinnowacji o charakterze społecznym, gospodarczym, organizacyjnym i technologicznym. Wartość globalnego rynku ekoinnowacji wynosi ok. 1 bln EUR rocznie i oczekuje się, że do 2030 r. ulegnie potrojeniu, dlatego też ekoinnowacje stanowią istotną szansę na zwiększenie konkurencyjności i liczby miejsc pracy w europejskich gospodarkach.

5.2. *Uzasadnienie i unijna wartość dodana*

Osiągnięcie unijnych i międzynarodowych celów w zakresie ograniczenia emisji i stężenia gazów cieplarnianych oraz walka ze skutkami zmiany klimatu wymagają: przejścia w kierunku społeczeństwa niskoemisyjnego oraz rozwoju i wdrożenia racjonalnych pod względem kosztów i zrównoważonych rozwiązań technologicznych i nietechnologicznych, środków łagodzących zmianę klimatu i umożliwiających przystosowanie się do niej oraz lepszego zrozumienia społecznych odpowiedzi na te wyzwania. Ramy polityki unijnej i globalnej muszą zagwarantować, że ekosystemy i bioróżnorodność będą chronione, cenione i odpowiednio przywracane w celu zachowania ich zdolności do dostarczania zasobów i usług w przyszłości. Problemy z wodą w środowisku wiejskim, miejskim i przemysłowym należy rozwiązać tak, by promować innowacje w systemach wodnych i zasobooszczędność oraz by chronić ekosystemy wodne. Badania naukowe i innowacje mogą pomóc w zabezpieczeniu niezawodnego i zrównoważonego dostępu do surowców na lądzie i na dnie morskim oraz ich eksploatacji, a także zapewnić znaczne ograniczenie zużycia zasobów i marnotrawstwa.

Działania Unii mają skupiać się zatem na wspieraniu zasadniczych celów i polityk Unii obejmujących cały cykl innowacji oraz elementy trójkąta wiedzy, takich jak m.in.: strategia „Europa 2020”; inicjatywy przewodnie „Unia innowacji”; „Polityka przemysłowa w erze globalizacji”, „Europejska agenda cyfrowa” i „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” oraz odnośny plan działania ⁽¹⁾; plan działania w celu przejścia na konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną do 2050 r.; przystosowanie się do zmiany klimatu: europejskie ramy działania ⁽²⁾; inicjatywa na rzecz surowców ⁽³⁾; strategia Unii na rzecz zrównoważonego rozwoju ⁽⁴⁾; zintegrowana polityka morską Unii ⁽⁵⁾; dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej; dyrektywa ramowa w sprawie wody i jej dyrektywy na niej oparte; dyrektywa w sprawie powodzi ⁽⁶⁾; plan działania na rzecz ekoinnowacji i oraz ogólny unijny program działań w zakresie środowiska do 2020 r. ⁽⁷⁾. Działania te w odpowiednich przypadkach mają się zająć z odnośnymi europejskimi partnerstwami innowacyjnymi i inicjatywami w zakresie wspólnego programowania. Mają przyczynić się do wzmocnienia zdolności społeczeństwa do osiągnięcia większej odporności na zmiany środowiskowe i zmianę klimatu oraz zapewnią dostępność surowców.

⁽¹⁾ COM(2011)0571.

⁽²⁾ COM(2009)0147.

⁽³⁾ COM(2011)0025.

⁽⁴⁾ COM(2009)0400.

⁽⁵⁾ COM(2007)0575.

⁽⁶⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego 2007/60/WE z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dz.U. L 288 z 6.11.2007, s. 27).

⁽⁷⁾ COM(2012)0710.

Ze względu na transnarodowy i globalny charakter klimatu i środowiska, skalę i złożoność tych kwestii oraz międzynarodowy wymiar łańcucha dostaw surowców działania muszą być prowadzone na poziomie Unii i poza nim. Wielodyscyplinarny charakter niezbędnych badań naukowych wymaga połączenia uzupełniającej się wzajemnie wiedzy i zasobów w celu skutecznego sprostania temu wyzwaniu w sposób zrównoważony. Ograniczenie zużycia zasobów i wpływu na środowisko przy jednoczesnym zwiększeniu konkurencyjności będzie wymagać definitywnego przejścia na płaszczyźnie społecznej i technologicznej do gospodarki opartej na zrównoważonym stosunku między przyrodą a dobrostanem człowieka. Skoordynowane działania w zakresie badań naukowych i innowacji poprawią zrozumienie i przewidywanie zmiany klimatu i zmian środowiskowych w perspektywie systemowej i międzysektorowej, ograniczą niepewność, umożliwią identyfikację i ocenę słabych punktów, ryzyka, kosztów i możliwości, a także poszerzenie zakresu i zwiększenie skuteczności reakcji i rozwiązań społecznych i politycznych. Działania będą także zmierzać do poprawy realizacji i upowszechniania badań naukowych i innowacji w celu wsparcia kształtowania polityki i umożliwienia podmiotom na wszystkich poziomach społeczeństwa aktywnego udziału w tym procesie.

Kwestia dostępności surowców wymaga koordynacji badań naukowych i działań na rzecz innowacji między dyscyplinami i sektorami, co ma zapewnić opracowanie bezpiecznych, opłacalnych pod względem gospodarczym, przyjaznych środowisku i akceptowalnych społecznie rozwiązań w całym łańcuchu wartości (eksploracja, wydobycie, przetwarzanie, planowanie, zrównoważone użytkowanie i ponowne wykorzystanie, recykling i zastępowanie). Innowacje w tych dziedzinach zapewnią szanse na wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy, a także umożliwią znalezienie innowacyjnych rozwiązań w zakresie nauki, technologii, gospodarki, społeczeństwa, polityki i zarządzania. Z tych przyczyn utworzono europejskie partnerstwa innowacyjne w dziedzinie wody i surowców.

Odpowiedzialne ekoinnowacje mogą przynieść cenne nowe szanse na wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy. Rozwiązania opracowane w drodze działań na poziomie Unii umożliwią przeciwdziałanie kluczowym zagrożeniom dla konkurencyjności przemysłowej oraz szybką absorpcję i odtworzenie innowacji na całym jednolitym rynku i poza nim. To ułatwi proces przejścia do zielonej gospodarki wykorzystującej zasoby w zrównoważony sposób. Partnerami uwzględniającymi to podejście będą m.in.: międzynarodowi, europejscy i krajowi decydenci, programy w zakresie badań naukowych i innowacji prowadzone na płaszczyźnie międzynarodowej i w państwach członkowskich, europejski biznes i przemysł, Europejska Agencja Środowiska i krajowe agencje ochrony środowiska, a także inne zainteresowane strony.

Działania na poziomie Unii zapewnią wsparcie nie tylko współpracy dwustronnej i regionalnej, ale i odnośnych międzynarodowych wysiłków i inicjatyw, w tym Międzyrządowego Zespołu ds. Zmian Klimatu (IPCC), międzyrządowej platformy ds. różnorodności biologicznej i usług ekosystemowych (IPBES) oraz Grupy ds. Obserwacji Ziemi (GEO).

5.3. *Ogólne kierunki działań*

a) Walka ze zmianą klimatu i przystosowanie się do niej

Celem jest rozwój i ocena innowacyjnych, racjonalnych pod względem kosztów i zrównoważonych środków i strategii łagodzących zmianę klimatu i umożliwiających przystosowanie się do niej, dotyczących emisji gazów cieplarnianych i aerozoli zawierających CO₂ i niezawierających go, uwzględniających ekologiczne rozwiązania technologiczne i nietechnologiczne, poprzez gromadzenie danych na potrzeby merytorycznych, wczesnych i skutecznych działań oraz tworzenie sieci podmiotów dysponujących odpowiednimi kompetencjami. Działania mają się koncentrować na: poprawie zrozumienia zmiany klimatu i zagrożeń związanych ze zdarzeniami ekstremalnymi i nagłymi zmianami dotyczącymi klimatu, co ma służyć przygotowaniu wiarygodnych prognoz w tym zakresie; ocenie skutków na poziomie globalnym, regionalnym i lokalnym oraz słabych punktów, na opracowaniu innowacyjnych, efektywnych kosztowo środków przystosowania się do zmiany klimatu i zapobiegania ryzyku oraz zarządzania ryzykiem oraz wspieraniu polityk oraz strategii związanych z łagodzeniem zmiany klimatu, w tym badań, których głównym przedmiotem jest oddziaływanie polityk prowadzonych w innych sektorach.

b) Ochrona środowiska, zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi, wodą, bioróżnorodnością i ekosystemami

Celem jest dostarczenie wiedzy i narzędzi na potrzeby zarządzania i ochrony zasobów naturalnych zapewniający celem osiągnięcia trwałej równowagi między ograniczonymi zasobami a obecnymi i przyszłymi potrzebami społeczeństwa i gospodarki. Działania mają koncentrować się na: poszerzeniu wiedzy na temat bioróżnorodności i funkcjonowania ekosystemów, ich interakcji z systemami społecznymi i roli w zakresie zrównoważenia gospodarki i dobrostanu ludzi; opracowaniu zintegrowanych podejść do zrównoważonego zarządzania wyzwaniami związanymi z wodą oraz przejściu do zrównoważonego zarządzania zasobami wodnymi i usługami w tym zakresie, a także zapewnieniu wiedzy i narzędzi na potrzeby skutecznego procesu decyzyjnego i udziału społeczeństwa.

c) Zapewnienie zrównoważonych dostaw surowców nieenergetycznych i nierolniczych

Celem jest poszerzenie bazy wiedzy na temat surowców oraz rozwój innowacyjnych rozwiązań w zakresie racjonalnych pod względem kosztów, zasobooszczędnych i przyjaznych dla środowiska poszukiwań, wydobycia, przetwarzania, użytkowania oraz ponownego wykorzystywania, recyklingu i odzysku surowców oraz

ich zastępowania gospodarczo atrakcyjnymi i zrównoważonymi środowiskowo alternatywami o mniejszym wpływie na środowisko, w tym procesami i systemami działającymi na zasadzie obiegu zamkniętego. Działania mają koncentrować się na: poszerzaniu bazy wiedzy na temat dostępności surowców; promowaniu zrównoważonych i efektywnych dostaw, użytkowania i ponownego wykorzystywania surowców, w tym surowców mineralnych, lądowych i morskich; znalezieniu alternatyw dla surowców krytycznych oraz podniesieniu świadomości społecznej i umiejętności związanych z surowcami.

d) Umożliwienie ekologizacji gospodarki i społeczeństwa poprzez ekoinnowacje

Celem jest wspieranie wszystkich form ekoinnowacji umożliwiających przekształcenie gospodarki w zieloną gospodarkę. Działania mają m.in. nawiązywać do działań podjętych w ramach programu dotyczącego ekoinnowacji oraz stanowić ich uzupełnienie, a także skupiać się na: wzmocnieniu ekoinnowacyjnych technologii, procesów, usług i produktów, w tym na przeanalizowaniu sposobów ograniczenia ilości surowców w produkcji i konsumpcji, na pokonaniu barier w tym aspekcie, oraz na zwiększeniu ich wykorzystywania przez rynek i odtwarzania, ze szczególnym uwzględnieniem MŚP; wsparciu innowacyjnych kierunków polityki, zrównoważonych modeli gospodarczych i przemian społecznych; pomiarze i ocenie postępu na drodze ku zielonej gospodarce; a także wspomaganie zasobooszczędności poprzez systemy cyfrowe.

e) Rozwój kompleksowych i trwałych globalnych systemów obserwacji i informacji środowiskowej

Celem jest zapewnienie przygotowania długoterminowych danych i informacji potrzebnych do sprostania temu wyzwaniu. Działania mają skupiać się na zdolnościach, technologiach i infrastrukturze danych do celów obserwacji i monitorowania Ziemi, zarówno przy wykorzystaniu teledetekcji, jak i pomiarów in situ, które mogą bez przerwy dostarczać w odpowiednim terminie dokładne informacje i umożliwiać prognozy i przewidywania. Promowany będzie bezpłatny, otwarty i nieograniczony dostęp do interoperacyjnych danych i informacji. Działania mają pomóc w określaniu przyszłej działalności operacyjnej programu Copernicus i zwiększyć wykorzystywanie danych pochodzących z programu Copernicus do celów badawczych.

f) Dziedzictwo kulturowe

Celem jest badanie strategii, metod i narzędzi niezbędnych do wykorzystania dynamicznego i zrównoważonego dziedzictwa kulturowego w Europie w odpowiedzi na zmianę klimatu. Dziedzictwo kulturowe w różnorodnych postaciach fizycznych stanowi środowisko, w jakim żyją odporne społeczności reagujące na wielorakie zmiany. Badania nad dziedzictwem kulturowym wymagają podejścia multidyscyplinarnego, sprzyjającego lepszemu zrozumieniu materiałów historycznych. Działania mają skupiać się na określeniu poziomów odporności w drodze obserwacji, monitorowania i tworzenia modeli, a także na umożliwieniu lepszego zrozumienia, jak społeczności postrzegają zmianę klimatu oraz zagrożenia sejsmiczno-wulkaniczne i jak na nie reagują.

6. Europa w zmieniającym się świecie – integracyjne, innowacyjne i refleksyjne społeczeństwa

6.1. Cel szczegółowy

Celem szczegółowym jest wspieranie lepszego zrozumienia Europy, zapewnienie rozwiązań oraz wsparcie integracyjnych, innowacyjnych i refleksyjnych społeczeństw europejskich w kontekście bezprecedensowych transformacji i nasilających się globalnych współzależności.

Europa staje w obliczu wielkich wyzwań społeczno-ekonomicznych, które znacznie wpłyną na jej wspólną przyszłość. Do wyzwań tych należą: nasilające się gospodarcze i kulturalne współzależności, starzenie się populacji i zmiany demograficzne, wykluczenie społeczne i ubóstwo, integracja i dezintegracja, nierówności i przepływy migracyjne, pogłębiająca się przepaść cyfrowa, pielęgnowanie kultury innowacji i kreatywności w społeczeństwie i przedsiębiorstwach oraz malejące zaufanie do instytucji demokratycznych oraz między obywatelami w granicach państw i ponad granicami. Wyzwania te są ogromne i wymagają wspólnego europejskiego podejścia, opartego na wspólnej wiedzy naukowej, którą zapewnić mogą m.in. nauki społeczne i humanistyczne.

W Unii utrzymują się znaczne nierówności, zarówno między krajami, jak i w ich obrębie. W 2011 r. wskaźnik rozwoju społecznego, stanowiący zagregowaną miarę postępów w zakresie zdrowia, edukacji i dochodów, wynosił w państwach członkowskich od 0,771 do 0,910, odzwierciedlając w ten sposób znaczne rozbieżności między państwami. Utrzymują się również znaczne nierówności związane z płcią: przykładowo wskaźnik zróżnicowania wynagrodzenia ze względu na płeć w Unii wynosi średnio 17,8 % na korzyść mężczyzn⁽¹⁾. W 2011 r. na każdych sześciu obywateli Unii jeden (ok. 80 mln ludzi) był narażony na ubóstwo. W ciągu ostatnich dwóch dekad powszechniejsze stało się ubóstwo wśród młodych osób dorosłych i rodzin z dziećmi. Bezrobocie wśród młodzieży utrzymuje się na poziomie powyżej 20 %. 150 mln Europejczyków (ok. 25 %) nigdy nie korzystało z internetu i może nigdy nie nabyć wystarczających umiejętności cyfrowych. Zwiększyła się również polityczna apatia i polaryzacja podczas wyborów, co stanowi odzwierciedlenie słabnącego zaufania obywateli do dzisiejszych systemów politycznych.

(1) COM(2010)0491.

Z tych danych wynika, że niektórych grup społecznych i społeczności cały czas nie obejmuje rozwój społeczny i gospodarczy ani demokratyczna polityka. Nierówności te nie tylko tłumią rozwój społeczny, ale i hamują gospodarkę w Unii i zmniejszają potencjał badań naukowych i innowacji w poszczególnych krajach i między nimi.

Zasadniczym wyzwaniem w przeciwdziałaniu tym nierównościom będzie propagowanie kontekstów, w których tożsamość europejska, narodowa i etniczna mogą współistnieć i wzajemnie się wzbogacać.

Ponadto spodziewany jest znaczny, wynoszący 42 %, wzrost liczby Europejczyków w wieku powyżej 65 lat – z 87 milionów w roku 2010 do 124 milionów w roku 2030. Stanowi to duże wyzwanie dla gospodarki, społeczeństwa i stabilności finansów publicznych.

Wskaźniki wydajności i wzrostu gospodarczego w Europie maleją relatywnie od czterech dziesięcioleci. Co więcej, jej globalny udział w tworzeniu wiedzy oraz wyniki w zakresie innowacji szybko się obniżają w porównaniu z tymi, które występują w głównych gospodarkach wschodzących, takich jak Brazylia i Chiny. Mimo że Europa dysponuje solidną bazą naukową, musi ona uczynić tę bazę silnym atutem w zakresie innowacyjnych towarów i usług.

Wprawdzie dobrze wiadomo, że Europa musi inwestować więcej w naukę i innowacje i że będzie musiała również koordynować te inwestycje lepiej niż w przeszłości. Od początku kryzysu finansowego wiele nierówności gospodarczych i społecznych w Europie pogłębiło się jeszcze bardziej i w przeważającej części Unii powrót do wskaźników wzrostu gospodarczego sprzed kryzysu wydaje się odległą perspektywą. Obecny kryzys sugeruje również, że dużym wyzwaniem jest znalezienie w sytuacjach kryzysowych rozwiązań, które odzwierciedlałyby różnorodność państw członkowskich i ich interesów.

Tym wyzwaniom należy stawić czoła wspólnie i w innowacyjny oraz multidyscyplinarny sposób, ponieważ występują między nimi kompleksowe i często nieoczekiwane interakcje. Innowacje mogą prowadzić do osłabienia integracyjności, czego dowodzą np. zjawiska przepaści cyfrowej czy segmentacji rynków pracy. Innowacje społeczne i zaufanie społeczne są niekiedy trudne do pogodzenia w polityce, np. w cechujących się trudną sytuacją społeczną obszarach w dużych miastach Europy. Ponadto połączenie innowacji i zmieniających się potrzeb obywateli także skłania decydentów oraz podmioty gospodarcze i społeczne do poszukiwania nowych odpowiedzi, ignorujących ustalone granice między sektorami, działaniami, towarami lub usługami. Zjawiska takie jak rozwój internetu, systemów finansowych, gałęzi gospodarki nastawionych na zaspokajanie potrzeb związanych ze starzeniem się oraz społeczeństw ekologicznych dobitnie pokazują, że konieczne jest myślenie o tych kwestiach, a zarazem reagowanie na nie w sposób uwzględniający wymiary integracyjności i innowacji.

Właściwa tym wyzwaniom złożoność oraz ewolucja potrzeb sprawiają zatem, że konieczne jest rozwijanie innowacyjnych badań naukowych i nowych inteligentnych technologii, procesów i metod, mechanizmów innowacji społecznych, skoordynowanych działań i polityk przewidujących poważne zmiany w Europie lub wpływających na nie. Niezbędne jest tu zrozumienie na nowo czynników determinujących innowacyjność. Oprócz tego należy poznać bazowe tendencje i oddziaływania w ramach tych wyzwań, a także odkryć lub wynaleźć na nowo skuteczne formy solidarności, zachowań, koordynacji i kreatywności, dzięki którym Europa, w porównaniu z innymi regionami świata, będzie się wyróżniać, jeżeli chodzi o integracyjne, innowacyjne i refleksyjne społeczeństwa.

Konieczne jest również przyjęcie bardziej strategicznego podejścia do współpracy z państwami trzecimi, opartego na głębszym zrozumieniu przeszłości Unii i jej obecnej oraz przyszłej roli jako globalnego podmiotu.

6.2. *Uzasadnienie i unijna wartość dodana*

Te wyzwania mają charakter ponadgraniczny i dlatego wymagają bardziej kompleksowej analizy porównawczej, która pozwoli przygotować podstawę umożliwiającą lepsze zrozumienie polityk krajowych i europejskich. Taka analiza porównawcza powinna dotyczyć mobilności (osób, towarów, usług i kapitału, ale także kompetencji, wiedzy i pomysłów) oraz form współpracy instytucjonalnej, interakcji międzykulturowych i międzynarodowego współdziałania. Z powodu braku lepszego poznania takich wyzwań i przewidzenia siły globalizacji zmuszają także państwa europejskie do tego, by wzajemnie ze sobą konkurowały, a nie współpracowały, dlatego też nacisk w Europie położony jest na różnice zamiast na podobieństwa i właściwą równowagę między konkurencją a współpracą. Podjęcie takich zasadniczych kwestii, w tym wyzwań społeczno-gospodarczych, tylko na poziomie krajowym niesie ze sobą niebezpieczeństwo nieefektywnego wykorzystania zasobów, rozprzestrzenienia się problemów na inne kraje europejskie i nieeuropejskie oraz nasilenia napięć społecznych, gospodarczych i politycznych, mogących bezpośrednio wpływać na osiągnięcie celów Traktatów, a w szczególności tytułu I Traktatu o Unii Europejskiej, w odniesieniu do określonych w nich wartości.

Aby zrozumieć, przeanalizować i zbudować integracyjne, innowacyjne i refleksyjne społeczeństwa, Europa potrzebuje reakcji, która uwolni potencjał wspólnych idei co do przyszłości Europy, by tworzyć nową wiedzę, technologie i zdolności. Koncepcja społeczeństwa integracyjnego uznaje różnorodność kultur, regionów i warunków społeczno-gospodarczych za atut Europy. Konieczne jest przekształcenie różnorodności europejskiej w źródło innowacji i rozwoju. Takie podejście pomoże Europie sprostać swoim wyzwaniom nie tylko na szczeblu wewnętrznym, ale też w roli podmiotu globalnego na płaszczyźnie międzynarodowej. To z kolei pozwoli państwom członkowskim na skorzystanie z doświadczeń zdobytych gdzie indziej oraz na lepsze zdefiniowanie własnych szczególnych działań odpowiadających odnośnym kontekstom.

Promowanie nowych sposobów współpracy między państwami w Unii i na całym świecie, a także w odnośnych środowiskach badawczo-innowacyjnych będzie zatem podstawowym zadaniem związanym z tym wyzwaniem społecznym. Wspieranie procesów innowacji społecznych i technologicznych, promowanie inteligentnej i partycypacyjnej administracji publicznej, a także kształtowanie i promowanie tworzenia polityki opartej na faktach będzie systematycznie realizowane w celu zwiększenia znaczenia tych wszystkich działań dla decydentów, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz obywateli. Badania naukowe i innowacje będą wstępnym warunkiem konkurencyjności europejskich przedsiębiorstw i usług, a szczególnie nacisk zostanie położony na równowagę, postępy w dziedzinie edukacji, zwiększanie zatrudnienia i zmniejszanie ubóstwa.

Finansowanie unijne zapewniane w związku z tym wyzwaniem będzie zatem wspierać rozwój, realizację i dostosowanie kluczowych kierunków polityki Unii, zwłaszcza celów strategii „Europa 2020”. Będzie się ono zająć, w stosownych przypadkach i czasie, z inicjatywami w zakresie wspólnego programowania, takimi jak „Dziedzictwo kulturowe”, „Długie lata, lepsze życie” czy „Europa zurbanizowana”, w ciągłej koordynacji z działaniami bezpośrednimi JRC.

6.3. Ogólne kierunki działań

6.3.1. Społeczeństwa integracyjne

Celem jest lepsze zrozumienie zmian społecznych w Europie i ich wpływu na spójność społeczną oraz analiza i rozwój integracji społecznej, gospodarczej i politycznej, a także pozytywnej dynamiki międzykulturowej w Europie i w stosunkach z partnerami międzynarodowymi, poprzez pionierską działalność naukową i interdyscyplinarność, postępy technologiczne i innowacje organizacyjne. Główne wyzwania, jakim trzeba stawić czoła w przypadku europejskich modeli spójności społecznej i dobrobytu, to m.in. migracja, integracja, zmiany demograficzne, starzenie się społeczeństwa i niepełnosprawność, edukacja i uczenie się przez całe życie, a także redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego przy uwzględnieniu różnych uwarunkowań regionalnych i kulturowych.

Badania w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych odgrywają tutaj wiodącą rolę, ponieważ analizują zmiany zachodzące w czasie i przestrzeni i umożliwiają sprawdzenie tworzonych w wyobraźni wizji przyszłości. Europa ma ogromną wspólną historię zarówno współpracy, jak i konfliktu. Jej dynamiczne interakcje kulturalne dostarczają inspiracji i możliwości. Niezbędne są badania naukowe pozwalające zrozumieć tożsamość i poczucie przynależności do poszczególnych społeczności, regionów i narodów. Badania naukowe zapewnią decydentom wsparcie w kształtowaniu polityki sprzyjającej zatrudnieniu, zwalczającej ubóstwo i zapobiegającej rozwojowi różnych form podziałów, konfliktów oraz wykluczenia politycznego i społecznego, dyskryminacji i nierówności, takich jak nierówności płci i nierówności międzypokoleniowe, dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność lub pochodzenie etniczne lub nierówny dostęp do technologii cyfrowych lub innowacji, w społeczeństwach europejskich, jak również w stosunku do innych regionów świata. W szczególności badania naukowe mają przyczynić się do wdrożenia i dostosowania strategii „Europa 2020” oraz szerokich działań zewnętrznych Unii.

Działania mają skoncentrować się na zrozumieniu i wspieraniu bądź wdrażaniu:

- a) mechanizmów promowania inteligentnego i trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu;
- b) zaufanych organizacji, praktyk, usług i polityk, które są konieczne, aby zbudować odporne integracyjne, partycypacyjne, otwarte i kreatywne społeczeństwa w Europie, ze szczególnym uwzględnieniem migracji, integracji i zmian demograficznych;
- c) roli Europy jako globalnego podmiotu, w szczególności w dziedzinie praw człowieka i wymiaru sprawiedliwości na świecie;
- d) promowania zrównoważonych i integracyjnych środowisk poprzez innowacyjne planowanie i projektowanie przestrzenne i urbanistykę.

6.3.2. Innowacyjne społeczeństwa

Celem jest wspieranie rozwoju innowacyjnych społeczeństw i polityki w Europie poprzez zaangażowanie obywateli, organizacji społeczeństwa obywatelskiego, przedsiębiorstw i użytkowników w badania naukowe i innowacje oraz promowanie skoordynowanej polityki w zakresie badań naukowych i innowacji w kontekście globalizacji oraz potrzeby propagowania najwyższych standardów etycznych. Szczególne wsparcie zostanie zapewnione na potrzeby rozwoju EPB i ramowych warunków innowacji.

Wiedza o kulturze i społeczeństwie jest ważnym źródłem kreatywności i innowacji, w tym innowacji biznesowych, innowacji w sektorze publicznym i innowacji społecznych. W wielu przypadkach innowacje społeczne i tworzone z myślą o użytkowniku poprzedzają rozwój innowacyjnych technologii, usług i procesów gospodarczych. Sektory kreatywne stanowią jeden z istotnych zasobów pozwalających stawić czoła wyzwaniom społecznym i wyzwaniu konkurencyjności. Ponieważ wzajemne zależności między innowacjami społecznymi a technicznymi są złożone i rzadko liniowe, konieczne są dalsze badania, w tym badania międzysektorowe i multidyscyplinarne, w dziedzinie rozwoju wszelkich rodzajów innowacji oraz działań finansowanych w celu tworzenia warunków do skutecznego rozwoju innowacji w przyszłości.

Działania mają się koncentrować na:

- a) wzmocnieniu podstaw faktograficznych i wsparcia dla inicjatywy przewodniej „Unii innowacji” i EPB;
- b) poszukiwaniu nowych form innowacji, ze szczególnym naciskiem na innowacje społeczne i kreatywność, oraz zrozumieniu czynników warunkujących rozwój innowacji, ich powodzenie lub porażkę;
- c) wykorzystaniu potencjału innowacyjności, kreatywności i wydajności wszystkich pokoleń;
- d) promowaniu spójnej i skutecznej współpracy z państwami trzecimi.

6.3.3. Refleksyjne społeczeństwa – dziedzictwo kulturowe i tożsamość europejska

Celem jest przyczynienie się do zrozumienia podstaw intelektualnych Europy- jej historii i licznych europejskich i pozaeuropejskich wpływów- jako inspiracji dla naszego dzisiejszego życia. Europa charakteryzuje się różnorodnością narodową (żyją tu m.in. mniejszości i społeczności autochtoniczne), tradycji i tożsamości regionalnych i narodowych, a także zróżnicowanym poziomem rozwoju gospodarczego i społecznego. Migracja i mobilność, media, przemysł i transport przyczyniają się do wielorakości poglądów i stylów życia. Należy uznać i wziąć pod uwagę tę różnorodność i szanse, jakie ona stwarza.

Europejskie zbiory w bibliotekach, m.in. w bibliotekach cyfrowych, archiwach, muzeach, galeriach i innych instytucjach publicznych obfitują w bogatą, niewykorzystaną dokumentację i przedmioty badań. Te zasoby archiwalne, wraz z dziedzictwem niematerialnym, reprezentują historię poszczególnych państw członkowskich, ale również zbiorowe dziedzictwo Unii, które powstawało z biegiem czasu. Materiały takie powinny zostać udostępnione – również za pomocą nowych technologii – badaczom i obywatelom, aby im umożliwić spojrzenie w przyszłość poprzez archiwum przeszłości. Dostępność i zachowanie dziedzictwa kulturowego w tych formach są konieczne, aby podtrzymać żywotność aktywnego uczestnictwa w obrębie kultur europejskich i między nimi w chwili obecnej, i przyczyniają się do trwałego wzrostu gospodarczego.

Działania mają skoncentrować się na:

- a) badaniu dziedzictwa Europy, jej pamięci, tożsamości, integracji oraz interakcji i translacji kulturowych, w tym jej reprezentacji w zbiorach kulturalnych i naukowych, archiwach i muzeach, co pozwoli lepiej ukształtować i zrozumieć teraźniejszość poprzez bogatsze interpretacje przeszłości;
- b) badaniu historii, literatury, sztuki, filozofii i religii krajów i regionów europejskich oraz tego, w jaki sposób ukształtowały one współczesną europejską różnorodność;
- c) badaniu roli Europy w świecie, wzajemnych wpływów i powiązań między regionami świata, oraz spojrzenia z zewnątrz na kultury europejskie.

7. Bezpieczne społeczeństwa – ochrona wolności i bezpieczeństwa Europy i jej obywateli.

7.1. Cel szczegółowy

Celem szczegółowym jest wspieranie bezpiecznych społeczeństw europejskich w kontekście bezprecedensowych transformacji i nasilających się globalnych współzależności oraz zagrożeń, przy jednoczesnym wzmocnieniu europejskiej kultury wolności i sprawiedliwości.

Europa nie była nigdy do tego stopnia pokojowo skonsolidowana, a poziom bezpieczeństwa obywateli w Europie jest wysoki w porównaniu z innymi częściami świata. Jednak podatność Europy na zagrożenia utrzymuje się w kontekście postępującej w niespotykanym dotąd tempie globalizacji – społeczeństwa mierzą się w dziedzinie bezpieczeństwa z ryzykiem i wyzwaniem, których skala i stopień wyrafinowania są coraz większe.

Zagrożenie agresją wojskową o dużym zasięgu zmniejszyło się, a obawy dotyczące bezpieczeństwa skupiają się na nowych wieloaspektowych, powiązanych ze sobą i ponadnarodowych zagrożeniach. Pod uwagę należy wziąć aspekty takie jak prawa człowieka, degradacja środowiska, stabilność polityczna i demokracja, kwestie społeczne, tożsamość kulturowa i religijna czy migracja. W tym kontekście wewnętrzne i zewnętrzne aspekty bezpieczeństwa są ze sobą nierozzerwalnie powiązane. Do ochrony wolności i bezpieczeństwa Unia potrzebuje skutecznych odpowiedzi przewidujących użycie kompleksowego i innowacyjnego zestawu instrumentów bezpieczeństwa. Badania naukowe i innowacje mogą wyraźnie odgrywać istotną rolę wspomagającą, choć nie mogą samodzielnie zagwarantować bezpieczeństwa. Działania w zakresie badań naukowych i innowacji powinny mieć na celu zrozumienie zagrożeń bezpieczeństwa, wykrywanie ich, zapobieganie im, powstrzymanie i ochronę przed nimi oraz przygotowanie na nie. Ponadto bezpieczeństwo wiąże się z fundamentalnymi wyzwaniami, których nie można wyeliminować w sposób niezależny i sektorowy i które wymagają ambitniejszych, skoordynowanych i całościowych podejść.

Obywatele coraz częściej mają do czynienia z poczuciem zagrożenia w wielu formach, niezależnie od tego, czy jest to zagrożenie przestępczością, przemocą, terroryzmem, katastrofami naturalnymi lub spowodowanymi przez człowieka, atakami cybernetycznymi lub naruszeniami prywatności czy innymi formami zaburzeń społecznych i gospodarczych.

Według szacunków, co roku w Europie ofiarą przestępstw pada bezpośrednio nawet 75 mln osób⁽¹⁾. W 2010 r. bezpośredni koszt przestępczości, terroryzmu, czynów niezgodnych z prawem, przemocy i katastrof w Europie oszacowano na co najmniej 650 mld EUR (ok. 5 % PKB Unii). W niektórych częściach Europy i świata dały o sobie znać fatalne skutki terroryzmu, który kosztował tysiące istnień ludzkich i spowodował znaczne straty gospodarcze. Miał on również znaczne oddziaływanie kulturowe i globalne.

Obywatele, przedsiębiorstwa i instytucje są w coraz większym stopniu zaangażowane w cyfrowe interakcje i transakcje w społecznych, finansowych i handlowych obszarach życia, jednak rozwój internetu doprowadził także do pojawienia się cyberprzestępczości, przynoszącej co roku miliardy euro strat, do cyberataków na infrastrukturę krytyczną oraz naruszeń prywatności dotyczących osoby fizycznej lub organizacji na całym kontynencie. Zmiany charakteru i sposobu odczuwania braku bezpieczeństwa w życiu codziennym prawdopodobnie wpłyną na zaufanie obywateli nie tylko do instytucji, lecz także do siebie nawzajem.

Przewidywanie tych zagrożeń, zapobieganie im i postępowanie w przypadku ich wystąpienia wymaga zrozumienia przyczyn, opracowania i zastosowania innowacyjnych technologii, rozwiązań, narzędzi prognozowania i wiedzy, stymulowania współpracy między dostawcami i użytkownikami, poszukiwania rozwiązań w zakresie bezpieczeństwa cywilnego, podniesienia konkurencyjności europejskich sektorów i usług bezpieczeństwa, w tym ICT, oraz zapobiegania nadużyciom w zakresie prywatności i łamania praw człowieka w internecie i gdzie indziej oraz zwalczania tych nadużyć, przy czym należy zapewnić obywatelom Europy indywidualne prawa i wolność.

W celu poprawy ponadgranicznej współpracy między różnego rodzaju służbami ratowniczymi należy zwrócić uwagę na kwestie interoperacyjności i normalizacji.

Ponadto, ponieważ polityka bezpieczeństwa powinna współgrać z różnymi obszarami polityki społecznej, ważnym aspektem działań podejmowanych w związku z tym wyzwaniem społecznym będzie wzmocnienie społecznego wymiaru badań naukowych w zakresie bezpieczeństwa.

Poszanowanie podstawowych wartości, takich jak wolność, demokracja, równość i praworządność, musi leżeć u podstaw wszelkich działań podejmowanych w związku z tym wyzwaniem, co pozwoli zapewnić bezpieczeństwo europejskim obywatelom.

7.2. Uzasadnienie i unijna wartość dodana

Unia i jej obywatele, przemysł i partnerzy międzynarodowi stykają się z wieloma zagrożeniami dla ich bezpieczeństwa, takimi jak przestępczość, terroryzm, nielegalny handel i masowe kryzysy wywołane katastrofami naturalnymi lub spowodowanymi przez człowieka. Tego rodzaju zagrożenia mogą przekraczać granice i dotyczyć obiektów fizycznych lub cyberprzestrzeni, a ataki mogą mieć różne źródła. Ataki, na przykład na systemy informacji lub komunikacji organów publicznych i podmiotów prywatnych, nie tylko podważają zaufanie obywateli do systemów informacji i komunikacji, powodują bezpośrednie straty finansowe i szkody w postaci utraty możliwości biznesowych, ale mogą również wyrzucić poważny wpływ na infrastrukturę krytyczną i sektory usługowe, takie jak energia, lotnictwo i inne rodzaje transportu, zaopatrzenie w wodę i żywność, ochrona zdrowia, finanse lub telekomunikacja.

Zagrożenia te mogłyby narazić na szwank wewnętrzne podwaliny naszego społeczeństwa. Technologia i twórcze projektowanie mogą w istotny sposób przyczynić się do znalezienia sposobu reakcji na te zagrożenia. Jednak przy opracowywaniu nowych rozwiązań należy pamiętać, że wybrane środki muszą być właściwe i odpowiednie do potrzeb społecznych, w szczególności jeżeli chodzi o zagwarantowanie podstawowych praw i swobód obywatelskich.

Bezpieczeństwo stanowi także istotne wyzwanie gospodarcze ze względu na udział Europy w szybko rozwijającym się światowym rynku w tej dziedzinie. Ze względu na potencjalne skutki niektórych zagrożeń dla usług, sieci i przedsiębiorstw, wdrożenie odpowiednich rozwiązań z zakresu bezpieczeństwa nabrało zasadniczego znaczenia dla gospodarki i konkurencyjności produkcji europejskiej. Współpraca między państwami członkowskimi, ale też z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi jest elementem tego wyzwania.

Unijne finansowanie badań naukowych i innowacji zapewniane w związku z tym wyzwaniem społecznym będzie zatem wspierać rozwój, realizację i dostosowanie kluczowych kierunków polityki Unii, zwłaszcza celów strategii „Europa 2020”, wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, strategii bezpieczeństwa wewnętrznego Unii i inicjatywy przewodniej „Europejska agenda cyfrowa”. Kontynuowana będzie koordynacja z działaniami bezpośrednimi JRC.

⁽¹⁾ COM(2011)0274.

7.3. *Ogólne kierunki działań*

Celem jest wsparcie polityki Unii w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego oraz zapewnienie bezpieczeństwa cybernetycznego, zaufania i prywatności na jednolitym rynku cyfrowym, przy jednoczesnej poprawie konkurencyjności unijnego sektora i usług bezpieczeństwa, w tym ICT. Działania te skupią się m.in. na działalności badawczo-rozwojowej w zakresie innowacyjnych rozwiązań nowej generacji i polegać będą na opracowaniu nowatorskich koncepcji, projektów oraz norm gwarantujących interoperacyjność. Nastąpi to dzięki rozwojowi innowacyjnych technologii i rozwiązań służących eliminacji braków w dziedzinie bezpieczeństwa i umożliwiających zmniejszanie ryzyka płynącego z zagrożeń dla bezpieczeństwa.

Te zorientowane na realizację misji działania będą prowadzone z uwzględnieniem potrzeb różnych użytkowników końcowych (obywateli, przedsiębiorstw, organizacji społeczeństwa obywatelskiego, administracji, w tym organów krajowych i międzynarodowych, organów ds. ochrony ludności, organów ścigania, straży granicznej itd.), tak by wziąć pod uwagę ewolucję zagrożeń dla bezpieczeństwa i ochrony prywatności oraz niezbędne aspekty społeczne.

Działania mają się koncentrować na:

- a) zwalczaniu przestępczości, nielegalnego handlu i terroryzmu, w tym na zrozumieniu poglądów i przekonań terrorystów oraz sposobów przeciwstawienia się im;
- b) ochronie i poprawie odporności infrastruktury krytycznej, łańcuchów dostaw i środków transportu;
- c) zwiększeniu ochrony poprzez zarządzanie granicami;
- d) poprawie bezpieczeństwa cybernetycznego;
- e) zwiększaniu odporności Europy na kryzysy i katastrofy;
- f) zapewnieniu prywatności i wolności, w tym w internecie, oraz lepszym poznaniu przez społeczeństwo prawnych i etycznych aspektów wszystkich obszarów bezpieczeństwa, zagrożenia i zarządzania;
- g) wzmocnieniu normalizacji i interoperacyjności systemów, w tym w zakresie zastosowań w sytuacjach kryzysowych;
- h) wspieraniu zewnętrznych polityk bezpieczeństwa Unii, w tym zapobiegania konfliktom i budowania pokoju.

CZĘŚĆ IV

UPOWSZECHNIANIE DOSKONAŁOŚCI I ZAPEWNIANIE SZERSZEGO UCZESTNICTWA

1. **Cel szczegółowy**

Celem szczegółowym jest pełne wykorzystanie potencjału europejskiej puli talentów oraz zadbanie o to, by korzyści z gospodarki opartej na innowacjach były jak największe oraz szeroko upowszechniane w całej Unii zgodnie z zasadą doskonałości.

Jednak pomimo obserwowanej w ostatnim czasie tendencji do wyrównania poziomu między poszczególnymi krajami i regionami, jeżeli chodzi o wyniki w dziedzinie innowacji, wciąż istnieją ogromne różnice między państwami członkowskimi. Ponadto obecny kryzys finansowy, wymuszając ograniczenia w budżetach krajowych, grozi pogłębieniem przepaści. Wykorzystanie potencjału europejskiej puli talentów oraz zadbanie o to, by korzyści z innowacji były jak największe oraz by były upowszechniane w całej Unii, jest kluczowe dla konkurencyjności Europy i jej zdolności do stawienia czoła wyzwaniom społecznym w przyszłości.

2. **Uzasadnienie i unijna wartość dodana**

Aby osiągnąć postępy na drodze ku trwałemu, integracyjnemu i inteligentnemu społeczeństwu, Europa musi jak najlepiej wykorzystać wiedzę dostępną w Unii oraz uwolnić niewykorzystany potencjał w zakresie badań naukowych i innowacji.

Proponowane działania, wspierające i łączące ośrodki doskonałości, przyczynią się do wzmocnienia EPB.

3. **Ogólne kierunki działań**

Działania szczegółowe ułatwią upowszechnianie doskonałości i zapewnianie szerszego uczestnictwa i będą polegać na:

- łączeniu w zespoły najlepszych instytucji badawczych (ang. teaming) oraz przedstawicieli regionów osiągających słabe wyniki w zakresie badań, rozwoju i innowacji, co będzie miało na celu utworzenie nowych (lub znaczące podniesienie statusu istniejących) centrów doskonałości w państwach członkowskich i regionach osiągających słabe wyniki w zakresie badań, rozwoju i innowacji.

- tworzeniu partnerstw między instytucjami badawczymi (ang. twinning) mających na celu znaczne wzmocnienie określonej dziedziny badań naukowych w powstającej instytucji poprzez utworzenie powiązań z co najmniej dwiema instytucjami, które w danej dziedzinie odgrywają wiodącą rolę na poziomie międzynarodowym.
- ustanowieniu „katedr EPB” (ang. „ERA chairs”) w celu przyciągnięcia wybitnych przedstawicieli środowisk akademickich do instytucji dysponujących wyraźnym potencjałem doskonałości badawczej, aby pomóc tym instytucjom w pełni uwolnić ich potencjał i stworzyć tym samym równe warunki działania w zakresie badań naukowych i innowacji w EPB. Należy zbadać możliwość synergii z działalnością Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych.
- wprowadzeniu narzędzia wspierania polityki w celu podniesienia jakości projektowania, realizacji i oceny krajowych/regionalnych polityk w zakresie badań naukowych i innowacji.
- ułatwieniu dostępu do międzynarodowych sieci wybitnym naukowcom i innowatorom, którzy są w niewystarczającym stopniu zaangażowani w działania sieci europejskich i międzynarodowych, w tym w COST.
- zwiększeniu administracyjnych i operacyjnych zdolności transnarodowych sieci krajowych punktów kontaktowych, m.in. w drodze szkoleń, tak by mogły lepiej wspierać ewentualnych uczestników.

CZĘŚĆ V

NAUKA Z UDZIAŁEM SPOŁECZEŃSTWA I DLA SPOŁECZEŃSTWA

1. Cel szczegółowy

Celem jest zbudowanie skutecznej współpracy między środowiskiem naukowym a społeczeństwem, przyciągnięcie nowych talentów do działalności naukowej oraz powiązanie doskonałości naukowej ze świadomością i odpowiedzialnością społeczną.

2. Uzasadnienie i unijna wartość dodana

Siła europejskiej nauki i techniki zależy od jej zdolności do pozyskiwania talentów i idei wszędzie tam, gdzie zaistnieją. Można to osiągnąć jedynie w drodze owocnego i intensywnego dialogu i aktywnej współpracy między środowiskiem naukowym a społeczeństwem w celu zapewnienia większej odpowiedzialności nauki oraz umożliwienia opracowywania strategii politycznych bliższych obywatelom. Szybkie postępy we współczesnych badaniach naukowych i innowacjach doprowadziły do pojawienia się istotnych kwestii etycznych, prawnych i społecznych, które mają wpływ na relacje między środowiskiem naukowym a społeczeństwem. Zacieśnienie współpracy między środowiskiem naukowym a społeczeństwem w celu zapewnienia szerszego poparcia społecznego i politycznego dla nauki i techniki we wszystkich państwach członkowskich staje się coraz istotniejszą kwestią, której wagę podkreślił jeszcze obecny kryzys gospodarczy. Publiczne inwestycje w naukę wymagają ogromnego poparcia społecznego i politycznego osób uznających wartość nauki, znających procesy naukowe i zaangażowanych w nie oraz zdolnych docenić wkład nauki w poszerzanie wiedzy, rozwój społeczny i postęp gospodarczy.

3. Ogólne kierunki działań

Działania mają skoncentrować się na:

- a) sprawieniu, by kariera naukowo-techniczna stała się atrakcyjna dla młodych studentów, a także na wspieraniu trwałych kontaktów między szkołami, instytucjami badawczymi, przemysłem i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego;
- b) promowaniu równouprawnienia płci, w szczególności poprzez wspieranie zmian strukturalnych w organizacji instytucji badawczych oraz w treści i planowaniu działań badawczych;
- c) włączeniu społeczeństwa w kwestie, polityki i działania dotyczące nauki i innowacji w celu uwzględnienia zainteresowań obywateli i wyznawanych przez nich wartości oraz podniesienia jakości, znaczenia, akceptowalności społecznej i trwałości wyników badań naukowych i innowacji w wielu dziedzinach działalności: od innowacji społecznych po obszary takie jak biotechnologia i nanotechnologia;
- d) zachęcaniu obywateli do zainteresowania nauką poprzez formalną i nieformalną edukację naukową, a także na propagowaniu działań o charakterze naukowym w ośrodkach naukowych i za pomocą innych odpowiednich kanałów;
- e) zwiększaniu dostępności i wykorzystywania wyników badań finansowanych ze środków publicznych;
- f) ulepszaniu zarządzania na rzecz rozwoju odpowiedzialnych badań naukowych i innowacji przez wszystkie zainteresowane strony (naukowców, organy publiczne, przemysł i organizacje społeczeństwa obywatelskiego), które to zarządzanie będzie uwzględniało potrzeby i postulaty społeczne oraz propagowaniu ram etycznych w zakresie badań naukowych i innowacji;

- g) stosowaniu odpowiednich i proporcjonalnych środków ostrożności w działaniach w zakresie badań naukowych i innowacji poprzez przewidywanie i ocenę ewentualnych skutków środowiskowych, zdrowotnych i w dziedzinie bezpieczeństwa;
- h) poszerzaniu wiedzy na temat popularyzacji nauki w celu poprawy jakości i skuteczności interakcji między naukowcami, mediami i społeczeństwem.

CZĘŚĆ VI

DZIAŁANIA BEZPOŚREDNIE WSPÓLNEGO CENTRUM BADAWCZEGO (JRC) NIENALEŻĄCE DO OBSZARU BADAŃ JĄDROWYCH

1. Cel szczegółowy

Cel szczegółowy polega na naukowym i technicznym wsparciu polityk Unii, które będzie zorientowane na klienta, a jednocześnie w sposób elastyczny będzie reagować na nowe wymogi polityki.

2. Uzasadnienie i unijna wartość dodana

Na okres do 2020 r. Unia ustaliła ambitną agendę polityczną, obejmującą zbiór złożonych i wzajemnie powiązanych wyzwań, takich jak zrównoważone zarządzanie zasobami i konkurencyjność. Aby podjąć tym wyzwaniom, potrzebne są solidne dane naukowe obejmujące wiele różnych dyscyplin i umożliwiające rzetelną ocenę wariantów strategicznych. JRC, pełniąc rolę służby naukowej wspierającej proces decyzyjny w Unii, będzie udzielać wymaganego wsparcia naukowego i technicznego na wszystkich etapach cyklu decyzyjnego, od zamysłu po realizację i ocenę. Aby przyczynić się do realizacji tego szczegółowego celu JRC skupi się w swoich badaniach na priorytetach politycznych Unii, a jednocześnie będzie podnosić swoje kompetencje przekrojowe i zacieśnić współpracę z państwami członkowskimi.

Niezależność JRC od szczególnych interesów, prywatnych czy państwowych, w połączeniu z jego rolą naukowo-technicznego punktu odniesienia, umożliwia mu ułatwienie osiągnięcia niezbędnego konsensusu między zainteresowanymi stronami a decydentami. Badania naukowe JRC przynoszą korzyści państwom członkowskim i obywatelom Unii, co jest najbardziej widoczne w takich obszarach, jak zdrowie i ochrona konsumentów, środowisko, bezpieczeństwo i ochrona oraz zarządzanie kryzysami i klęskami żywiołowymi.

Szczególnie państwa członkowskie i regiony skorzystają ze wsparcia na rzecz ich strategii inteligentnej specjalizacji.

JRC stanowi integralną część EPB i nadal będzie aktywnie wspierać jej funkcjonowanie poprzez ścisłą współpracę z partnerami i zainteresowanymi stronami, poprzez maksymalizację dostępu do swoich obiektów i szkolenie naukowców oraz poprzez ścisłą współpracę z państwami członkowskimi i instytucjami międzynarodowymi, które realizują podobne cele. To przyczyni się również do integracji nowych państw członkowskich i państw stowarzyszonych, którym JRC będzie nadal zapewniać specjalne kursy szkoleniowe na temat podstaw naukowo-technicznych unijnego dorobku prawnego. JRC zapewni koordynację ze stosownymi pozostałymi celami szczegółowymi programu „Horyzont 2020”. W celu uzupełnienia swoich działań bezpośrednich oraz dalszej integracji i tworzenia sieci kontaktów w europejskiej przestrzeni badawczej JRC może uczestniczyć w działaniach pośrednich programu „Horyzont 2020” oraz w instrumentach koordynacji w obszarach, w których dysponuje wiedzą specjalistyczną umożliwiającą osiągnięcie wartości dodanej Unii.

3. Ogólne kierunki działań

Działania JRC w ramach programu „Horyzont 2020” skupią się na priorytetach polityki Unii oraz na wyzwaniach społecznych, których one dotyczą. Działania te są dostosowane do celów strategii „Europa 2020” i do tytułów „Bezpieczeństwo i obywatelstwo” oraz „Globalny wymiar Europy” wieloletnich ram finansowych na lata 2014-2020.

Głównymi obszarami kompetencji JRC będą energia, transport, środowisko i zmiana klimatu, rolnictwo i bezpieczeństwo żywnościowe, zdrowie i ochrona konsumentów, technologie informacyjno-komunikacyjne, materiały odniesienia oraz bezpieczeństwo i ochrona (w tym bezpieczeństwo jądrowe i ochrona w ramach programu Euratom). Działania JRC w tych dziedzinach będą prowadzone z uwzględnieniem odnośnych inicjatyw na szczeblu regionów, państw członkowskich lub Unii, w ramach kształtowania EPB.

Te obszary kompetencji zostaną w istotny sposób wzmocnione pod względem zdolności, które umożliwią przejście całego cyklu politycznego i dokonanie oceny wariantów strategicznych. Obejmuje to

- a) przewidywania i prognozy – aktywne pozyskiwanie informacji strategicznych o tendencjach i wydarzeniach w dziedzinie naukowej, technicznej i społecznej oraz ich możliwych konsekwencji dla polityki publicznej;

- b) ekonomię – do celów zintegrowanych usług obejmujących zarówno aspekty naukowo-techniczne, jak i makroekonomiczne;
- c) modelowanie – z naciskiem na zrównoważony charakter i ekonomię oraz zmniejszenie zależności Komisji od zewnętrznych dostawców ważnych analiz scenariuszy;
- d) analizę polityczną – co umożliwi międzysektorową analizę wariantów strategicznych;
- e) ocenę skutków – dostarczanie danych naukowych na poparcie wariantów strategicznych.

JRC ma nadal dążyć do doskonałości w badaniach naukowych i rozległych interakcji z instytucjami badawczymi, co ma stanowić podstawę wiarygodnego i solidnego naukowo-technicznego wsparcia polityki. W tym celu zacieśni współpracę z partnerami europejskimi i międzynarodowymi, między innymi poprzez uczestnictwo w działaniach pośrednich. Będzie także prowadzić badania poszukiwawcze i, stosując podejście selektywne, budować kompetencje w nowych dziedzinach mających znaczenie dla polityki.

JRC skoncentruje się na następujących kwestiach:

3.1. Doskonała baza naukowa

Prowadzenie badań naukowych w celu wzmocnienia naukowej bazy faktograficznej na potrzeby kształtowania polityki oraz eksploracja nowych dziedzin nauki i techniki, w tym w drodze programu badań poszukiwawczych.

3.2. Wiodąca pozycja w przemyśle

Wnoszenie wkładu w europejską konkurencyjność poprzez wsparcie procesu normalizacji i norm badaniami przednormatywnymi, przygotowaniem materiałów i pomiarów odniesienia oraz harmonizacją metodyki w pięciu kluczowych obszarach (energia, transport, inicjatywa przewodnia „agenda cyfrowa dla Europy”, ochrona i bezpieczeństwo, ochrona konsumentów). Oceny bezpieczeństwa nowych technologii w takich dziedzinach, jak energia i transport oraz zdrowie i ochrona konsumentów. Wkład w ułatwianie wykorzystania, normalizacji i walidacji technologii kosmicznych i danych pozyskiwanych w przestrzeni kosmicznej, w szczególności z myślą o wyzwaniach społecznych.

3.3. Wyzwania społeczne

a) Zdrowie, zmiany demograficzne i dobrostan

Wkład w zdrowie i ochronę konsumentów poprzez wsparcie naukowe i techniczne w takich obszarach jak żywność, pasza i produkty konsumpcyjne; środowisko i zdrowie; diagnostyka medyczna i badania przesiewowe; żywienie i dieta.

b) Bezpieczeństwo żywnościowe, zrównoważone rolnictwo i leśnictwo, badania mórz i wód śródlądowych i biogospodarka

Wsparcie rozwoju, wdrożenia i monitorowania europejskiej polityki w zakresie rolnictwa i rybołówstwa, w tym dotyczącej bezpieczeństwa żywności i bezpieczeństwa żywnościowego, oraz rozwój biogospodarki poprzez np. prognozy dotyczące produkcji roślinnej, analizy techniczne i społeczno-gospodarcze oraz modelowanie, a także promowanie zdrowych i produktywnych mórz.

c) Bezpieczna, czysta i efektywna energia

Wsparcie celów w zakresie energii klimatu 20/20/20 poprzez badania naukowe dotyczące technologicznych i gospodarczych aspektów dostaw energii, sprawności, technologii niskoemisyjnych oraz elektroenergetycznych sieci przesyłowych.

d) Inteligentny, zielony i zintegrowany transport

Wsparcie unijnej polityki dotyczącej zrównoważonej i bezpiecznej mobilności osób i towarów poprzez badania laboratoryjne, podejścia oparte na modelowaniu i monitorowaniu, w tym technologie niskoemisyjne w transporcie, takie jak elektryfikacja, ekologiczne i oszczędne pojazdy, alternatywne paliwa oraz inteligentne systemy transportowe.

e) Działania w dziedzinie klimatu, środowisko, efektywna gospodarka zasobami i surowce

Analiza międzysektorowych wyzwań związanych ze zrównoważonym zarządzaniem zasobami naturalnymi poprzez monitorowanie kluczowych zmiennych środowiskowych i rozwój zintegrowanych ram modelowania na potrzeby oceny wpływu na zrównoważony rozwój.

Wsparcie zasobooszczędności, ograniczenia emisji i zrównoważonych dostaw surowców poprzez zintegrowane społeczne, środowiskowe i gospodarcze oceny ekologicznych procesów produkcyjnych, technologii oraz produktów i usług.

Wsparcie osiągania celów unijnej polityki rozwojowej poprzez badania naukowe mające ułatwić zapewnienie odpowiednich dostaw podstawowych zasobów, przy położeniu nacisku na monitorowanie parametrów środowiska i zasobów, analizy dotyczące bezpieczeństwa żywności i bezpieczeństwa żywnościowego oraz transfer wiedzy.

f) Europa w zmieniającym się świecie – integracyjne, innowacyjne i refleksyjne społeczeństwa

Wkład w realizację inicjatywy przewodniej „Unia innowacji” i jej monitorowanie poprzez makroekonomiczne analizy czynników stymulujących i barier dla badań naukowych i innowacji, a także opracowanie metodyki, tablic wyników oraz wskaźników.

Wsparanie EPB poprzez monitorowanie funkcjonowania i analizowanie czynników stymulujących i hamujących niektóre z jej kluczowych elementów oraz poprzez tworzenie sieci badawczych, szkolenia, otwarcie obiektów i baz danych JRC dla użytkowników w państwach członkowskich, kandydujących i stowarzyszonych.

Wkład w osiągnięcie kluczowych celów inicjatywy przewodniej „agendy cyfrowej dla Europy” poprzez ilościowe i jakościowe analizy aspektów gospodarczych i społecznych (gospodarka cyfrowa, społeczeństwo cyfrowe, życie cyfrowe).

g) Bezpieczne społeczeństwa – ochrona wolności i bezpieczeństwa Europy i jej obywateli

Wsparcie bezpieczeństwa wewnętrznego poprzez identyfikację i ocenę zagrożeń dla podstawowej infrastruktury jako zasadniczego elementu funkcji społecznych, a także poprzez ocenę wyników działania oraz ocenę społeczną i etyczną technologii związanych z tożsamością cyfrową. Podjęcie wyzwań bezpieczeństwa globalnego, w tym powstających lub hybrydowych zagrożeń, poprzez rozwój zaawansowanych narzędzi eksploracji i analizy danych, a także zarządzania kryzysowego.

Zwiększenie zdolności Unii w zakresie zarządzania klęskami żywiołowymi i katastrofami spowodowanymi przez człowieka poprzez wzmocnienie monitorowania infrastruktury i rozwój urządzeń do przeprowadzania testów oraz globalnych systemów informacyjnych służących wczesnemu ostrzeganiu przed różnymi zagrożeniami i zarządzaniu ryzykiem, z wykorzystaniem satelitarnych platform obserwacji Ziemi.

CZĘŚĆ VII

EUROPEJSKI INSTYTUT INNOWACJI I TECHNOLOGII (EIT)

1. Cel szczegółowy

Celem szczegółowym jest integracja trójkąta wiedzy łączącego szkolnictwo wyższe, badania naukowe innowacje oraz wzmocnienie w ten sposób potencjału innowacyjnego Unii i stawienie czoła wyzwaniom społecznym.

Pod kątem potencjału innowacyjnego i możliwości dostarczania nowych usług, produktów i procesów Europa cechuje się szeregiem słabości strukturalnych, co hamuje trwały wzrost gospodarczy i utrudnia tworzenie miejsc pracy. Do głównych bieżących kwestii należą stosunkowo słabe wyniki Europy w zakresie przyciągania i zatrzymywania talentów; niewystarczający stopień wykorzystania mocnych stron badań naukowych przy tworzeniu wartości gospodarczych lub społecznych; brak wprowadzania wyników badań na rynek; niski poziom przedsiębiorczości i przedsiębiorczego myślenia; niski poziom prywatnych inwestycji w badania i rozwój, niewystarczający dla konkurencyjności w skali globalnej zakres zasobów – w tym zasobów ludzkich – w ośrodkach doskonałości oraz zbyt wiele barier utrudniających współpracę w ramach trójkąta wiedzy łączącego szkolnictwo wyższe, badania naukowe i innowacje na szczeblu europejskim.

2. Uzasadnienie i unijna wartość dodana

Jeżeli Europa ma konkurować w skali międzynarodowej, te strukturalne słabości muszą zostać przezwyciężone. Powyższe czynniki są wspólne dla wszystkich państw członkowskich i wpływają na potencjał innowacyjny Unii jako całości.

EIT zajmie się tymi kwestiami poprzez promowanie zmian strukturalnych w europejskim krajobrazie innowacji. Będzie on wspierał integrację szkolnictwa wyższego, badań naukowych i innowacji najwyższej jakości, w szczególności poprzez wspólnoty wiedzy i innowacji (WWiI), tworząc tym samym nowe środowiska sprzyjające innowacjom, a także promując i wspierając nowe pokolenie przedsiębiorczych osób oraz stymulując podmioty innowacyjne rozpoczynających działalność gospodarczą (start-ups) i tzw. firm odpryskowych (spin-off). Tym samym EIT przyczyni się w pełni do osiągnięcia celów strategii „Europa 2020”, a w szczególności celów inicjatyw przewodnich „Unia innowacji” i „Mobilna młodzież”.

Ponadto EIT i jego WWiI powinny dążyć do uzyskania synergii i interakcji między priorytetami programu „Horyzont 2020” i z innymi odnośnymi inicjatywami. W szczególności EIT przyczyni się, za pośrednictwem WWiI, do realizacji celów szczegółowych priorytetu „Wyzwania społeczne” i celu szczegółowego „Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych”.

Integracja edukacji i przedsiębiorczości z badaniami naukowymi i innowacjami

Szczególnym zadaniem EIT jest integracja szkolnictwa wyższego i przedsiębiorczości z badaniami naukowymi i innowacjami, jako elementów jednego łańcucha innowacyjnego w Unii i poza nią, co powinno prowadzić m.in. do intensywniejszego wprowadzania na rynek innowacyjnych usług, produktów i procesów.

Logika biznesowa i podejście zorientowane na wyniki

EIT, za pośrednictwem WWiI, działa zgodnie z logiką biznesową i z zastosowaniem podejścia zorientowanego na wyniki. Warunkiem wstępnym jest silne przywództwo: każdą wspólnotą kieruje dyrektor wykonawczy. Partnerów wspólnot reprezentują pojedyncze podmioty prawne, co usprawnia proces decyzyjny. WWiI muszą tworzyć jasno zarysowane coroczne plany operacyjne, określające wieloletnią strategię i obejmujące ambitny portfel działań, od edukacji po zakładanie przedsiębiorstw, z jasnymi celami i założeniami, zmierzające do wywarcia wpływu zarówno rynkowego, jak i społecznego. Obecne zasady dotyczące uczestnictwa, oceny i monitorowania WWiI umożliwiają podejmowanie decyzji w przyspieszonym, biznesowym trybie. Biznes i przedsiębiorcy powinni mieć ważną rolę do odegrania jako motor działalności WWiI, a WWiI powinny móc mobilizować inwestycje i długoterminowe zaangażowanie sektora biznesu.

Przewycięzanie rozdrobnienia z pomocą długoterminowych, zintegrowanych partnerstw

Wspólnoty wiedzy i innowacji EIT są wysoce zintegrowane i łączą partnerów z sektorów przemysłu – w tym MŚP – szkolnictwa wyższego, instytucji badawczych i technologicznych, znanych z najwyższej jakości swojej działalności, w sposób otwarty, odpowiedzialny i przejrzysty. WWiI umożliwiają partnerom z całej Unii i spoza niej łączenie się w nowe transgraniczne konfiguracje, optymalizację istniejących zasobów, dostęp do nowych możliwości biznesowych poprzez nowe łańcuchy wartości, podejmowanie większego ryzyka i wyzwań o większej skali. W WWiI mogą uczestniczyć nowe podmioty wnoszące wartość dodaną do partnerstwa, m.in. MŚP.

Wspieranie głównego atutu innowacyjnego Europy: wysoce utalentowanych osób

Talent to podstawowy składnik innowacji. EIT wspiera ludzi i interakcje między ludźmi, uznając studentów, naukowców i przedsiębiorców za jądro swojego modelu innowacji. EIT zapewni kulturę przedsiębiorczości i kreatywności oraz interdyscyplinarną edukację utalentowanym osobom, poprzez umożliwienie zdobycia stopnia magistra i doktora ze znakiem EIT, który w zamierzeniu ma stać się uznawanym na świecie symbolem doskonałości. W ten sposób EIT promuje mobilność i szkolenia w ramach trójkąta wiedzy.

3. **Ogólne kierunki działań**

EIT działa głównie poprzez WWiI, w szczególności w obszarach, które oferują autentyczny potencjał innowacyjny. Chociaż wspólnoty posiadają ogólną znaczną autonomię w określaniu własnej strategii i działalności, szereg innowacyjnych cech jest wspólny dla wszystkich WWiI i tam należy dążyć do koordynacji i synergii. Ponadto EIT zwiększy swoje oddziaływanie poprzez upowszechnianie dobrych praktyk w zakresie integracji trójkąta wiedzy i rozwoju przedsiębiorczości, włączając istotnych nowych partnerów, w przypadku gdy mogą oni wnieść wartość dodaną, oraz poprzez aktywne wspieranie nowej kultury wymiany wiedzy.

- a) Transfer i wykorzystanie działań z zakresu szkolnictwa wyższego, badań naukowych i innowacji w tworzeniu nowych przedsiębiorstw

EIT ma dążyć do stworzenia warunków sprzyjających rozwinięciu innowacyjnego potencjału ludzi oraz wykorzystaniu ich pomysłów bez względu na zajmowane przez nich miejsce w łańcuchu innowacji. W ten sposób EIT przyczyni się również do rozwiązania „europejskiego paradoksu”, polegającego na tym, że istniejąca doskonała baza badawcza nie jest w pełni wykorzystywana. EIT ma tym samym pomagać we wprowadzaniu pomysłów na rynek. Głównie poprzez WWiI oraz poprzez nacisk na promowanie przedsiębiorczego nastawienia będzie tworzyć nowe możliwości biznesowe, zarówno dla podmiotów rozpoczynających działalność gospodarczą (start-ups) i tzw. firm odpryskowych (spin-off), jak też w istniejącym przemyśle. Nacisk zostanie położony na wszystkie formy innowacji, w tym innowacje technologiczne, społeczne i niezwiązane z technologią.

- b) Pionierskie i ukierunkowane na innowacje badania naukowe w podstawowych obszarach zainteresowania gospodarczego i społecznego

Strategia i działania EIT mają być zorientowane na obszary, które cechuje autentyczny potencjał innowacyjny i które mają wyraźnie duże znaczenie w kontekście wyzwań społecznych objętych programem „Horyzont 2020”. Podejmując w kompleksowy sposób najważniejsze wyzwania społeczne, EIT będzie promować inter- i multidyscyplinarne podejścia oraz ułatwiać koncentrację wysiłków badawczych partnerów zaangażowanych w WWiI.

c) Rozwój utalentowanych, wykwalifikowanych i przedsiębiorczych osób w drodze kształcenia i szkoleń

EIT ma w sposób kompletny integrować edukację i szkolenia na wszystkich etapach kariery oraz wspierać i ułatwiać rozwój nowych i innowacyjnych programów nauczania odzwierciedlających zapotrzebowanie na nowe profile wynikające ze złożonych wyzwań społecznych i gospodarczych. W tym celu EIT będzie przewodzić wysiłkom na rzecz zachęcania do zdobywania nowych wspólnych lub wielokrotnych stopni naukowych i dyplomów w państwach członkowskich, z poszanowaniem zasady pomocniczości.

EIT odegra również istotną rolę w dopracowaniu koncepcji „przedsiębiorczości” poprzez programy edukacyjne, promujące przedsiębiorczość w kontekście intensywnego wykorzystania wiedzy, bazując na innowacyjnych badaniach naukowych i wnosząc wkład w rozwiązania bardzo ważne pod względem społecznym.

d) Upowszechnianie najlepszych praktyk i systematyczna wymiana wiedzy

EIT ma dążyć do promowania nowych podejść do innowacji i opracowania wspólnej kultury innowacji i transferu wiedzy, również w MŚP. Może to nastąpić między innymi poprzez upowszechnianie różnorodnych doświadczeń WWiI za pośrednictwem różnych mechanizmów, takich jak platformy zainteresowanych stron i system stypendiów.

e) Wymiar międzynarodowy

EIT funkcjonuje z uwzględnieniem globalnego kontekstu swojej działalności i ma zmierzać do nawiązania kontaktów z najważniejszymi partnerami międzynarodowymi zgodnie z art. 27 ust. 2. Poprzez zwiększanie skali ośrodków doskonałości za pośrednictwem WWiI oraz sprzyjanie nowym możliwościom edukacyjnym EIT będzie dążyć do tego, by Europa stała się bardziej atrakcyjna dla utalentowanych osób pochodzących z zagranicy.

f) Zwiększenie wpływu europejskiego poprzez innowacyjny model finansowania

EIT wnieśli duży wkład w osiągnięcie celów określonych w programie „Horyzont 2020”, w szczególności podejmując wyzwania społeczne w sposób uzupełniający inne inicjatywy w tych obszarach. W ramach programu „Horyzont 2020” zbada nowe, uproszczone podejścia do finansowania i zarządzania, odgrywając tym samym pionierską rolę w europejskim krajobrazie innowacyjnym. Część corocznego wkładu zostanie przyznana WWiI w sposób konkurencyjny. Podejście EIT do finansowania będzie ściśle powiązane z mocnym efektem dźwigni, co pomoże w uzyskaniu funduszy zarówno publicznych, jak i prywatnych, na szczeblu krajowym i Unii, i będzie komunikowane w przejrzysty sposób państwom członkowskim i odnośnym zainteresowanym stronom. Ponadto w ramach swojej fundacji EIT wykorzysta nowe instrumenty ukierunkowanego wsparcia indywidualnych działań.

g) Połączenie rozwoju regionalnego z europejskimi możliwościami

EIT będzie również podejmował działania w ramach polityki regionalnej za pośrednictwem WWiI oraz ośrodków kolokacji – węzłów doskonałości łączących partnerów z dziedziny szkolnictwa wyższego, badań naukowych i biznesu z danego regionu geograficznego. W szczególności EIT zapewni lepsze powiązanie między instytucjami szkolnictwa wyższego, rynkiem pracy a regionalną innowacyjnością i wzrostem gospodarczym, w kontekście regionalnych i krajowych strategii inteligentnej specjalizacji. W ten sposób przyczyni się do osiągnięcia celów unijnej polityki spójności.

ZAŁĄCZNIK II

Podział budżetu

Orientacyjny podział budżetu programu „Horyzont 2020”:

	w mln EUR według cen aktualnych
I Doskonała baza naukowa, z czego:	24 441,1
1. Europejska Rada ds. Badań Naukowych	13 094,8
2. Przyszłe i powstające technologie (FET)	2 696,3
3. Działania „Maria Skłodowska-Curie”	6 162
4. Infrastruktura badawcza	2 488
II Wiodąca pozycja w przemyśle, z czego:	17 015,5
1. Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych (*), (****)	13 557
2. Dostęp do finansowania ryzyka (**)	2 842,3
3. Innowacje w małe i średnie przedsiębiorstwa (***)	616,2
III Wyzwania społeczne, z czego (****)	29 679
1. Zdrowie, zmiany demograficzne i dobrostan	7 471,8
2. Bezpieczeństwo żywnościowe, zrównoważone rolnictwo i leśnictwo, badania mórz i wód śródlądowych i biogospodarka	3 851,4
3. Bezpieczna, czysta i efektywna energia	5 931,2
4. Inteligentny, zielony i zintegrowany transport	6 339,4
5. Działania w dziedzinie klimatu, środowisko, efektywna gospodarka zasobami i surowce	3 081,1
6. Europa w zmieniającym się świecie – Integracyjne, innowacyjne i refleksyjne społeczeństwa	1 309,5
7. Bezpieczne społeczeństwa – ochrona wolności i bezpieczeństwa Europy i jej obywateli	1 694,6
IV Upowszechnianie doskonałości i zapewnianie szerszego uczestnictwa	816,5
V Nauka z udziałem społeczeństwa i dla społeczeństwa	462,2
VI Działania bezpośrednie Wspólnego Centrum Badawczego (JRC) nienależące do obszaru badań jądrowych	1 902,6
VII Europejski Instytut Innowacji i Technologii (EIT)	2 711,4
OGÓŁEM	77 028,3

(*) w tym 7 711 mln EUR na technologie informacyjno-komunikacyjne (ICT), z czego 1 954 mln EUR na technologie fotoniczne oraz mikro- i nanoelektroniczne, 3 851 mln EUR na nanotechnologie, materiały zaawansowane, zaawansowane systemy produkcji i przetwarzania, 516 mln EUR na biotechnologię i 1 479 mln EUR na przestrzeń kosmiczną. W rezultacie 5 961 mln EUR zostanie przeznaczonych na wsparcie kluczowych technologii prorozwojowych.

(**) Około 994 mln EUR z tej kwoty może zostać wykorzystane na wdrożenie projektów w ramach strategicznego planu w dziedzinie technologii energetycznych (planu EPSTE). Z tego około jednej trzeciej może być przeznaczonych dla MŚP.

(***) Zgodnie z celem polegającym na przeznaczeniu dla MŚP minimum 20 % połączonych budżetów celów szczegółowych „Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych” i priorytetu „Wyzwania społeczne” minimum 5 % tych połączonych budżetów zostanie początkowo przeznaczonych na instrument MŚP. Minimum 7 % połączonych budżetów celów szczegółowych „Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych” i priorytetu „Wyzwania społeczne” zostanie przeznaczonych na instrument MŚP w wysokości uśrednionej na okres obowiązywania programu „Horyzont 2020”.

(****) Procedura pilotażowa „Szybka ścieżka do innowacji”(FTI) będą finansowane z budżetów celów szczegółowych „Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych” i z odpowiednich celów szczegółowych priorytetu „Wyzwania społeczne”. Rozpoczęta zostanie realizacja wystarczającej liczby programów, tak by możliwa była pełna ocena procedury pilotażowej „Szybkiej ścieżki do innowacji”.

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1292/2013**z dnia 11 grudnia 2013 r.****w sprawie zmiany rozporządzenia (WE) nr 294/2008 ustanawiającego Europejski Instytut Innowacji i Technologii****(Tekst mający znaczenie dla EOG)**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 173 ust. 3,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego⁽¹⁾,stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą⁽²⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Strategia „Europa 2020” na rzecz zatrudnienia i inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu przypisuje bardzo istotną rolę Europejskiemu Instytutowi Innowacji i Technologii (EIT), który ma swój udział w szeregu sztanदारowych inicjatyw.
- (2) W latach 2014–2020 EIT powinien przyczynić się do realizacji celów programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont 2020” ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1291/2013⁽³⁾ („program »Horyzont 2020«”), poprzez integrację trójkąta wiedzy, tj. szkolnictwa wyższego, badań naukowych i innowacji.
- (3) W celu zapewnienia spójnych ram prawnych dla uczestników programu „Horyzont 2020”, rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1290/2013⁽⁴⁾ („zasady uczestnictwa”) powinno mieć zastosowanie do EIT.
- (4) Zasady dotyczące zarządzania prawami własności intelektualnej są określone w zasadach uczestnictwa.
- (5) Zasady dotyczące stowarzyszenia z państwami trzecimi są określone w programie „Horyzont 2020”.

- (6) EIT powinien pobudzać przedsiębiorczość w ramach prowadzonych przez siebie działań w zakresie szkolnictwa wyższego, badań naukowych i innowacji. W szczególności powinien promować odznaczające się najwyższą jakością kształcenie w zakresie przedsiębiorczości oraz wspierać tworzenie podmiotów rozpoczynających działalność gospodarczą (start-ups) i firm odpryskowych (spin-off).

- (7) EIT powinien współpracować bezpośrednio z krajowymi i regionalnymi przedstawicielami i zainteresowanymi stronami funkcjonującymi w łańcuchu innowacji, co miałyby korzystne skutki dla obu stron. Aby taki dialog i wymiana były bardziej systematyczne, należy utworzyć Forum Zainteresowanych Stron EIT, gromadzące szerszą społeczność zainteresowanych stron wokół zagadnień horyzontalnych. EIT powinien też prowadzić działania informacyjne i komunikacyjne skierowane do odpowiednich zainteresowanych stron.

- (8) EIT powinien propagować odpowiednio zrównoważony udział różnych podmiotów trójkąta wiedzy zaangażowanych we wspólnoty wiedzy i innowacji („WWiI”). Ponadto powinien dążyć do większego udziału sektora prywatnego, w szczególności mikro- oraz małych i średnich przedsiębiorstw („MŚP”).

- (9) Należy określić zakres wkładu EIT do WWiI oraz sprecyzować pochodzenie zasobów finansowych WWiI.

- (10) Skład organów EIT powinien zostać uproszczony. Należy usprawnić funkcjonowanie Rady Zarządzającej EIT oraz sprecyzować rolę i zadania Rady Zarządzającej i Dyrektora.

- (11) Nowe WWiI, w tym ich dziedziny priorytetowe oraz organizacja i ramy czasowe procedury wyboru, powinny zostać uruchomione na podstawie zasad określonych w strategicznym planie innowacji w drodze otwartej, przejrzystej i konkurencyjnej procedury.

- (12) WWiI powinny poszerzać swoje działania edukacyjne w celu zwiększenia poziomu umiejętności w całej Unii poprzez zapewnienie szkoleń zawodowych i innych odpowiednich szkoleń.

- (13) Współpraca w zakresie organizacji monitorowania i oceny WWiI między Komisją a EIT jest konieczna dla zapewnienia spójności z ogólnym systemem monitorowania i oceny na poziomie Unii. W szczególności powinny istnieć przejrzyste zasady monitorowania WWiI i EIT.

⁽¹⁾ Dz.U. C 181 z 21.6.2012, s. 122.

⁽²⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 21 listopada 2013 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym).

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1291/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020) (Patrz str. 104 Dz.U.).

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1290/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające zasady uczestnictwa i upowszechniania dla programu „Horyzont 2020” – programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020) (Patrz str. 81 Dz.U.).

- (14) WWiI powinny dążyć do synergii z odpowiednimi inicjatywami na szczeblu unijnym, krajowym i regionalnym.
- (15) W celu zapewnienia szerszego udziału organizacji z różnych państw członkowskich w WWiI należy utworzyć podmioty partnerskie w co najmniej trzech różnych państwach członkowskich.
- (16) EIT i WWiI powinny rozwijać działania popularyzatorskie (ang. outreach activities) i upowszechniać najlepsze praktyki, w tym poprzez Regionalny System Innowacji.
- (17) Kryteria i procedury finansowania, monitorowania i oceny działalności WWiI powinny zostać przyjęte przez EIT przed rozpoczęciem procesu wyboru WWiI.
- (18) Trzyletni program prac EIT powinien uwzględniać opinię Komisji w sprawie szczegółowych celów EIT określonych w programie „Horyzont 2020” i jego komplementarność z politykami i instrumentami Unii.
- (19) EIT, objęty zakresem programu „Horyzont 2020”, będzie uczestniczył w procesie włączania w główny nurt wydatków związanych ze zmianą klimatu, tak jak to określono w programie „Horyzont 2020”.
- (20) Ocena EIT powinna wnieść terminowo wkład w ocenę programu „Horyzont 2020” w latach 2017 i 2023.
- (21) Komisja powinna wzmocnić swoją rolę w monitorowaniu wdrażania szczegółowych aspektów działalności EIT.
- (22) Niniejsze rozporządzenie ustanawia pulę środków finansowych na cały okres trwania programu „Horyzont 2020”, która ma stanowić główną kwotę odniesienia w rozumieniu pkt 17 porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 2 grudnia 2013 r. pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami⁽¹⁾ dla Parlamentu Europejskiego i Rady w trakcie corocznej procedury budżetowej. Wkład finansowy dla EIT powinien pochodzić z programu „Horyzont 2020”.
- (23) Wbrew wcześniejszym oczekiwaniom Fundacja EIT nie otrzyma bezpośredniego wkładu z budżetu Unii; unijna procedura udzielania absolutorium nie powinna zatem mieć wobec niej zastosowania.
- (24) Dla zapewnienia przejrzystości załącznik do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 294/2008⁽²⁾ należy zastąpić nowym załącznikiem.
- (25) Należy zatem odpowiednio zmienić rozporządzenie (WE) nr 294/2008,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

W rozporządzeniu (WE) nr 294/2008 wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 wprowadza się następujące zmiany:

a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) »innowacja«: oznacza proces, wraz z jego efektami, dzięki któremu nowe idee odpowiadają na zapotrzebowanie społeczne lub gospodarcze i popyt oraz prowadzą do powstawania nowych produktów, usług lub modeli działalności gospodarczej i modeli organizacyjnych z powodzeniem wprowadzanych na istniejący rynek lub zdolnych do tworzenia nowych rynków i mających wartość dla społeczeństwa;”;

b) pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) »wspólnota wiedzy i innowacji« (WWiI): oznacza niezależne partnerstwo instytucji szkolnictwa wyższego, instytucji badawczych, przedsiębiorstw i innych zainteresowanych stron w procesie innowacji, istniejące w postaci strategicznej sieci, która niezależnie od konkretnej formy prawnej opiera się na wspólnym średnio- i długookresowym planowaniu innowacji z myślą o wypełnieniu zadań stojących przed EIT i o przyczynieniu się do realizacji celów wyznaczonych na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1291/2013^(*) (programu »Horyzont 2020«);

^(*) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1291/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020) oraz uchylające decyzję nr 1982/2006/WE (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 104.).”

c) pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) »centrum kolokacji«: oznacza obszar geograficzny, na którym znajdują się główni partnerzy w trójkącie wiedzy mogący łatwo kontaktować się ze sobą, będący punktem centralnym działalności WWiI na danym obszarze;”;

d) uchyla się pkt 4;

e) pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) »podmiot partnerski«: oznacza każdy podmiot, który jest członkiem WWiI; mogą to być w szczególności instytucje szkolnictwa wyższego, instytucje badawcze, przedsiębiorstwa publiczne lub prywatne, instytucje finansowe, organy regionalne i lokalne, fundacje oraz organizacje o charakterze niezarobkowym;”;

⁽¹⁾ Dz.U. C 373 z 20.12.2013, s. 1.

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 294/2008 z dnia 11 marca 2008 r. ustanawiające Europejski Instytut Innowacji i Technologii (Dz.U. L 97 z 9.4.2008, s. 1).

f) pkt 9 otrzymuje brzmienie:

„9) »strategiczny plan innowacji« (SPI): oznacza dokument strategiczny określający dziedziny priorytetowe i długoterminową strategię EIT dotyczącą przyszłych inicjatyw, zawierający przegląd planowanych działań z zakresu szkolnictwa wyższego, badań naukowych i innowacji na okres siedmiu lat;”;

g) dodaje się punkt w brzmieniu:

„9a) »regionalny system innowacji« (RSI): oznacza system o szerokim zasięgu obejmujący partnerstwa między instytucjami szkolnictwa wyższego, instytucjami badawczymi, przedsiębiorstwami i innymi zainteresowanymi stronami w celu wspierania innowacji w całej Unii;”;

h) dodaje się punkty w brzmieniu:

„10) »Forum Zainteresowanych Stron«: oznacza platformę otwartą dla przedstawicieli organów krajowych, regionalnych i lokalnych, zorganizowanych grup interesu i indywidualnych podmiotów z kręgów działalności gospodarczej, szkolnictwa wyższego, badań naukowych, stowarzyszeń, społeczeństwa obywatelskiego i klastrów, jak również dla innych zainteresowanych stron z całego trójkąta wiedzy;

11) »działalność WWiI wnosząca wartość dodaną«: oznacza działania podmiotów partnerskich lub, w odpowiednich przypadkach, podmiotów prawnych WWiI, przyczyniające się do integracji trójkąta wiedzy, tj. szkolnictwa wyższego, badań naukowych i innowacji – w tym działania związane z tworzeniem, administrowaniem i koordynowaniem WWiI– oraz do realizacji ogólnych celów EIT.”;

2) art. 3 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 3

Misja i cele

Misją EIT jest przyczynienie się do zrównoważonego wzrostu gospodarczego w Europie i zwiększenia konkurencyjności poprzez wzmocnienie potencjału innowacyjnego państw członkowskich i Unii w celu podjęcia głównych wyzwań, przed jakimi stoi europejskie społeczeństwo. EIT realizuje ten cel, wspierając synergii, współpracę i integrację obszarów szkolnictwa wyższego oraz innowacji i badań naukowych na najwyższym poziomie, w tym poprzez wspieranie przedsiębiorczości.

Cele ogólne, cele szczegółowe i wskaźniki wyników EIT na lata 2014–2020 są zdefiniowane w programie »Horyzont 2020«.”;

3) w art. 4 ust. 1 wprowadza się następujące zmiany:

a) lit. a) otrzymuje brzmienie:

„a) Rada Zarządzająca złożona z członków wysokiego szczebla, mających doświadczenie w dziedzinie szkolnictwa wyższego, badań naukowych, innowacji i przedsiębiorczości. Rada Zarządzająca odpowiada za kierowanie działalnością EIT, za wybór, wyznaczenie i ocenę WWiI oraz za wszelkie inne decyzje strategiczne. Wspomaga ją Komitet Wykonawczy;”;

b) uchyla się lit. b);

c) lit. c) otrzymuje brzmienie:

„c) Dyrektor, mianowany przez Radę Zarządzającą, który odpowiada przed nią za zarządzanie administracją i finansami EIT oraz jest prawnym przedstawicielem EIT;”;

4) w art. 5 ust. 1 wprowadza się następujące zmiany:

a) lit. a) otrzymuje brzmienie:

„a) określa, zgodnie z SPI, swoje główne priorytety i działania;”;

b) lit. c) otrzymuje brzmienie:

„c) wybiera i wyznacza WWiI w dziedzinach priorytetowych zgodnie z art. 7 oraz określa ich prawa i obowiązki w drodze umowy, zapewnia im odpowiednie wsparcie, stosuje odpowiednie środki kontroli jakości, stale monitoruje i okresowo ocenia ich działalność, zapewnia odpowiedni poziom koordynacji oraz ułatwia komunikację i współpracę tematyczną między WWiI;”;

c) lit. f) otrzymuje brzmienie:

„f) wspiera upowszechnianie najlepszych praktyk służących integracji trójkąta wiedzy, w tym między WWiI, w celu wypracowania wspólnej kultury innowacji i transferu wiedzy oraz zachęcania do udziału w działaniach popularyzatorskich, w tym w ramach RSI;”;

d) lit. h) otrzymuje brzmienie:

„h) wspiera multidyscyplinarne podejścia do innowacji, w tym integrację rozwiązań technologicznych, społecznych i nietechnologicznych, podejść organizacyjnych i nowych modeli biznesowych;”;

e) dodaje się litery w brzmieniu:

- „i) w stosownych przypadkach, zapewnia komplementarność i synergię między działalnością EIT a innymi programami Unii;
- j) promuje WWiI jako doskonałych partnerów w działaniach innowacyjnych w Unii i poza nią;
- k) powołuje Forum Zainteresowanych Stron, aby informować o działalności EIT, jego doświadczeniach, najlepszych praktykach i wkładzie w unijną politykę i cele w zakresie innowacji, badań naukowych i edukacji oraz umożliwić zainteresowanym stronom przedstawianie poglądów. Posiedzenie Forum Zainteresowanych Stron jest zwoływane co najmniej raz w roku. Przedstawiciele państw członkowskich spotykają się w specjalnym składzie w ramach posiedzenia Forum Zainteresowanych Stron, aby zapewnić właściwą komunikację i przepływ informacji z EIT, uzyskiwać informacje o osiągnięciach EIT i WWiI, zapewniać EIT i WWiI doradztwo oraz dzielić się z nimi doświadczeniami. Specjalny skład przedstawicieli państw członkowskich w ramach Forum Zainteresowanych Stron zapewnia też właściwą synergię i komplementarność działań EIT i WWiI z programami i inicjatywami krajowymi, w tym możliwe współfinansowanie działań WWiI ze środków krajowych.”;

5) w art. 6 wprowadza się następujące zmiany:

a) w ust. 1 wprowadza się następujące zmiany:

(i) lit. b) otrzymuje brzmienie:

„b) najbardziej zaawansowanych, opartych na innowacjach badań naukowych w dziedzinach kluczowych z gospodarczego i społecznego punktu widzenia, czerpiących z wyników badań naukowych na poziomie krajowym i europejskim i mających potencjał, by wzmocnić konkurencyjność Europy na szczeblu międzynarodowym oraz doprowadzić do rozwiązania wielkich wyzwań, przed jakimi stoi europejskie społeczeństwo;”;

(ii) lit. c) otrzymuje brzmienie:

„c) działalności edukacyjno-szkoleniowej na poziomie magisterskim i doktoranckim, a także szkoleń zawodowych, w dyscyplinach mających potencjał zaspokojenia przyszłych potrzeb społeczno-gospodarczych Europy i które poszerzają bazę talentów w Unii, promują rozwój umiejętności związanych z innowacjami, poprawę umiejętności kierowniczych i w zakresie przedsiębiorczości oraz mobilność naukowców i studentów, a także wspierają wymianę wiedzy, doradztwo i tworzenie sieci wśród osób uzyskujących dyplomy lub korzystających ze szkoleń opatrzonych znakiem EIT;”;

(iii) lit. d) otrzymuje brzmienie:

„d) działań popularyzatorskich oraz upowszechniania najlepszych praktyk w sektorze innowacji z akcentem na rozwijanie współpracy szkolnictwa wyższego, instytucji badawczych i przedsiębiorstw, w tym z sektora usług i finansów;”;

(iv) dodaje się literę w brzmieniu:

„e) w stosownych przypadkach, dążenia do synergii i komplementarności pomiędzy działaniami WWiI oraz istniejącymi programami europejskimi, krajowymi i regionalnymi.”;

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. WWiI dysponują znaczną ogólną niezależnością w zakresie definiowania swojej organizacji wewnętrznej i składu, a także dokładnego harmonogramu i metod działania. W szczególności WWiI:

a) wprowadzają ustalenia dotyczące zarządzania odzwierciedlającego trójkąt wiedzy w dziedzinie szkolnictwa wyższego, badań naukowych i innowacji;

b) dążą do otwartości na przyjmowanie nowych członków, o ile wnoszą oni wartość dodaną do partnerstwa;

c) działają w sposób otwarty i przejrzysty, zgodnie ze swoimi przepisami wewnętrznymi;

d) tworzą plany biznesowe ze wskazaniem celów i kluczowych wskaźników efektywności;

e) tworzą strategię w celu zapewnienia równowagi finansowej.”;

6) w art. 7 wprowadza się następujące zmiany:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Partnerstwo jest wybierane i wyznaczane jako WWiI przez EIT w drodze konkurencyjnej, otwartej i przejrzystej procedury. Szczegółowe kryteria wyboru WWiI, oparte na zasadach doskonałości i innowacyjności, są przyjmowane i publikowane przez EIT. W procesie wyboru uczestniczą zewnętrzni i niezależni eksperci.”;

b) dodaje się ustęp w brzmieniu:

„1a. EIT rozpoczyna wybór i wyznaczenie WWiI zgodnie z dziedzinami priorytetowymi i harmonogramem, określonymi w SPL.”;

c) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Zgodnie z zasadami określonymi w ust. 1 do kryteriów stosowanych przy wyznaczaniu WWiI należą, między innymi:

- a) obecna i potencjalna zdolność innowacyjna, w tym przedsiębiorczość, danego partnerstwa oraz jego doskonałość w zakresie szkolnictwa wyższego, badań naukowych i innowacji;
- b) zdolność partnerstwa do osiągnięcia celów SPI, a tym samym do przyczynienia się do realizacji ogólnego celu i priorytetów programu »Horyzont 2020«;
- c) multidyscyplinarne podejście do innowacji, w tym łączenie rozwiązań technologicznych, społecznych i nietechnologicznych;
- d) zdolność partnerstwa do zapewnienia trwałego, długoterminowego, niezależnego finansowania, w tym znacznego i rosnącego wkładu ze strony sektora prywatnego, przemysłu i usług;
- e) odpowiednio zrównoważony udział w partnerstwie organizacji działających w ramach trójkąta wiedzy w dziedzinie szkolnictwa wyższego, badań naukowych i innowacji;
- f) przedstawienie planu zarządzania własnością intelektualną, odpowiedniego dla danego sektora i obejmującego zasady uwzględniania wkładów pochodzących od różnych podmiotów partnerskich;
- g) środki wspierające nawiązywanie i prowadzenie współpracy z sektorem prywatnym, w tym z sektorem finansowym, a w szczególności MŚP, a także wspierające tworzenie podmiotów rozpoczynających działalność gospodarczą (start-ups), firm odpryskowych (spin-off) oraz MŚP, z myślą o komercyjnym wykorzystywaniu wyników działalności WWiI;
- h) w stosownych przypadkach, gotowość do wprowadzania konkretnych środków służących interakcji i współpracy z sektorem publicznym i sektorem trzecim;
- i) gotowość do współdziałania z innymi podmiotami i sieciami poza WWiI w celu wymiany najlepszych praktyk i doskonałości;
- j) gotowość do tworzenia konkretnych propozycji dotyczących synergii z inicjatywami Unii i innymi odpowiednimi inicjatywami.”;

d) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Warunkiem minimalnym utworzenia WWiI jest uczestnictwo co najmniej trzech podmiotów partnerskich z siedzibami w co najmniej trzech państwach członkowskich. Wszystkie te podmioty partnerskie muszą być od siebie niezależne w rozumieniu art. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1290/2013 (*)

(*) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1290/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające zasady uczestnictwa i upowszechniania dla programu „Horyzont 2020” – programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1906/2006 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 81).”;

e) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Oprócz warunków określonych w ust. 3, co najmniej dwie trzecie podmiotów partnerskich wchodzących w skład WWiI musi mieć siedzibę w państwach członkowskich. W skład każdej WWiI wchodzi co najmniej jedna instytucja szkolnictwa wyższego i jedna spółka prywatna.”;

f) dodaje się ustęp w brzmieniu:

„5. EIT przyjmuje i publikuje kryteria i procedury finansowania, monitorowania i oceny działalności WWiI przed rozpoczęciem procedury wyboru nowych WWiI. Przedstawiciele państw członkowskich w specjalnym składzie w ramach Forum Zainteresowanych Stron są niezwłocznie o nich informowani.”;

7) dodaje się artykuły w brzmieniu:

„Artykuł 7a

Zasady oceny i monitorowania działalności WWiI

EIT, na podstawie kluczowych wskaźników efektywności – określonych między innymi w rozporządzeniu (UE) nr 1291/2013 oraz w SPI – i we współpracy z Komisją, organizuje stałe monitorowanie i okresowe oceny zewnętrzne wyników, rezultatów i wpływu każdej WWiI. Wyniki tego monitorowania i oceny przedkładane są Parlamentowi Europejskiemu i Radzie i podawane do publicznej wiadomości.

Artykuł 7b

Czas funkcjonowania, przedłużenie i zakończenie funkcjonowania WWiI

1. Z zastrzeżeniem wyników stałego monitorowania i okresowych ocen oraz specyfiki poszczególnych dziedzin, okres funkcjonowania WWiI zazwyczaj wynosi od siedmiu do piętnastu lat.

2. EIT może zawrzeć z WWiI ramową umowę o partnerstwie na początkowy okres siedmiu lat.

3. Rada Zarządzająca może podjąć decyzję o przedłużeniu ramowej umowy o partnerstwie z WWiI poza początkowo ustalony okres – w granicach puli środków finansowych, o której mowa w art. 19 – jeżeli jest to najwłaściwszy sposób, aby zrealizować cele EIT.

4. W przypadku gdy wyniki oceny WWiI są niezadowalające, Rada Zarządzająca podejmuje odpowiednie środki, do których mogą należeć zmniejszenie, zmiana lub wycofanie jej wsparcia finansowego lub rozwiązanie umowy.”;

8) w art. 8 ust. 2 dodaje się literę w brzmieniu:

„aa) upowszechniania najlepszych praktyk w odniesieniu do zagadnień horyzontalnych;”;

9) uchyla się art. 10;

10) art. 13 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. EIT podaje do publicznej wiadomości swój regulamin, szczegółowe przepisy finansowe, o których mowa w art. 21 ust. 1, oraz szczegółowe kryteria wyboru WWiI, o których mowa w art. 7, przed ogłoszeniem zaproszeń do składania wniosków w sprawie wyboru WWiI.”;

11) w art. 14 wprowadza się następujące zmiany:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie

„2. WWiI są finansowane w szczególności z następujących źródeł:

a) wkładów podmiotów partnerskich, stanowiących znaczące źródło finansowania;

b) dobrowolnych wkładów państw członkowskich, państw trzecich lub ich organów publicznych;

c) wkładów organów lub instytucji międzynarodowych;

d) przychodów uzyskanych z własnych aktywów i działalności własnej WWiI oraz z tytułu praw własności intelektualnej;

e) wkładów kapitałowych, łącznie z tymi, którymi zarządza Fundacja EIT;

f) zapisów, darowizn i wkładów od osób fizycznych, instytucji, fundacji lub wszelkich innych podmiotów krajowych;

g) wkładów z EIT;

h) instrumentów finansowych, łącznie z tymi, które są finansowane z budżetu ogólnego Unii.

Wkłady te mogą mieć formę wkładów rzeczowych.”;

b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Wkład EIT na rzecz WWiI może pokryć do 100 % łącznych kosztów kwalifikowalnych działalności WWiI wnoszącej wartość dodaną.”;

c) dodaje się ustępy w brzmieniu:

„6. Wkład EIT nie przekracza średnio 25 % ogółu środków finansowych przeznaczonych na WWiI.

7. EIT ustanawia konkurencyjny mechanizm przeglądu przydziału odpowiedniej części jego wkładu finansowego na rzecz WWiI. Obejmuje on ocenę planów biznesowych WWiI oraz wyników mierzonych poprzez stałe monitorowanie.”;

12) art. 15 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 15

Programowanie i sprawozdawczość

1. EIT przyjmuje trzyletni odnawialny program prac, oparty na przyjętym uprzednio SPI, zawierający deklarację głównych priorytetów oraz planowanych inicjatyw EIT i WWiI, w tym preliminarz potrzeb finansowych i źródeł finansowania. Zawiera on również odpowiednie wskaźniki dotyczące monitorowania działalności WWiI i EIT na podstawie podejścia nastawionego na wyniki. EIT przedkłada Komisji wstępny odnawialny trzyletni program prac do dnia 31 grudnia roku upływającego na dwa lata przed wejściem w życie danego trzyletniego programu prac (rok N -2).

Komisja wydaje w ciągu trzech miesięcy od przedłożenia programu prac opinię na temat szczegółowych celów EIT określonych w programie „Horyzont 2020” i jego komplementarności w stosunku do polityk i instrumentów Unii. EIT uwzględni w należyty sposób opinię Komisji, a w przypadku, gdy się z nią nie zgadza, uzasadnia swoje stanowisko. EIT przekazuje ostateczny program prac do wiadomości Parlamentu Europejskiego, Rady, Komisji, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów. Na wniosek Dyrektor przedstawia ostateczny program prac właściwej komisji Parlamentu Europejskiego.

2. EIT przyjmuje sprawozdanie roczne do dnia 30 czerwca każdego roku. Sprawozdanie zawiera opis działań prowadzonych przez EIT i WWiI w poprzednim roku kalendarzowym i ocenę wyników w odniesieniu do ustalonych celów, wskaźników i terminarza, ocenę ryzyka związanego z podjętymi działaniami, ocenę wykorzystania zasobów i ocenę ogólnego funkcjonowania EIT. Co najmniej raz w roku EIT przekazuje sprawozdanie roczne Parlamentowi Europejskiemu i Radzie oraz informuje te instytucje o swojej działalności i wkładzie w program „Horyzont 2020” oraz w politykę i cele Unii w dziedzinie innowacji, badań naukowych i edukacji.”;

13) w art. 16 wprowadza się następujące zmiany:

a) w ust. 2 słowa „pięć lat” zastępuje się słowami „trzy lata”;

b) dodaje się ustęp w brzmieniu:

„2a. Komisja może przeprowadzić uzupełniające oceny obejmujące zagadnienia lub tematy o znaczeniu strategicznym, z pomocą niezależnych ekspertów, w celu zbadania postępów poczynionych przez EIT w realizacji wyznaczonych celów, identyfikacji czynników przyczyniających się do realizacji działań oraz określenia najlepszych praktyk. Przy przeprowadzaniu takich ocen, Komisja w pełni uwzględnia skutki administracyjne dla EIT i WWiL.”;

14) w art. 17 wprowadza się następujące zmiany:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. SPI określa dziedziny priorytetowe i długoterminową strategię EIT oraz zawiera ocenę jego skutków społeczno-gospodarczych oraz jego zdolności do wygenerowania najwyższej wartości dodanej w zakresie innowacji. SPI uwzględnia wyniki monitorowania i oceny EIT, o których mowa w art. 16.”;

b) dodaje się ustęp w brzmieniu:

„2a. SPI zawiera analizę potencjalnej i odpowiedniej synergii i komplementarności między działalnością EIT a innymi inicjatywami, instrumentami i programami Unii.”;

c) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Działając na wniosek Komisji, Parlament Europejski i Rada przyjmują SIA zgodnie z art. 173 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.”;

15) art. 19 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 19

Zobowiązania budżetowe

1. Pula środków finansowych z programu „Horyzont 2020” przeznaczona na wykonanie niniejszego rozporządzenia w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. wynosi 2 711 400 000 EUR.

2. Ta kwota stanowi dla Parlamentu Europejskiego i Rady główną kwotę odniesienia w procedurze budżetowej, w rozumieniu pkt 17 porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 2 grudnia 2013 r. pomiędzy Parlamentem

Europejskim, Radą i Komisją w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami (*).

3. Roczne środki są zatwierdzane przez Parlament Europejski i Radę w granicach przewidzianych w ramach finansowych. Wkład finansowy EIT na rzecz WWiL dokonywany jest w ramach tej puli środków finansowych.

(*) Dz.U. C 373 z 20.12.2013, s. 1.”;

16) w art. 20 wprowadza się następujące zmiany:

a) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Rada Zarządzająca przyjmuje preliminarz wraz z towarzyszącym mu projektem planu zatrudnienia i wstępnym odnawialnym trzyletnim programem prac i przedstawia go Komisji do dnia 31 grudnia roku N -2.”;

b) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Na podstawie preliminarza Komisja wprowadza do projektu budżetu ogólnego Unii oszacowanie niezbędnej jej zdaniem kwoty dotacji z budżetu ogólnego.”;

17) w art. 21 wprowadza się następujące zmiany:

a) dodaje się ustęp w brzmieniu:

„1a. Wkład finansowy dla EIT przekazywany jest zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1290/2013 oraz z rozporządzeniem (UE) nr 1291/2013.”

b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Na podstawie zalecenia Rady Parlament Europejski w terminie do dnia 15 maja roku N + 2, udziela Dyrektorowi absolutorium za rok N w odniesieniu do wykonania budżetu EIT.”;

18) uchyla się art. 22 ust. 4;

19) dodaje się artykuł w brzmieniu:

„Artykuł 22a

Likwidacja EIT

Ewentualna likwidacja EIT przebiega pod nadzorem Komisji, zgodnie z obowiązującym prawem. Umowy zawarte z WWiL i akt powołania Fundacji EIT zawierają odpowiednie postanowienia mające zastosowanie w takiej sytuacji.”;

Artykuł 2

Załącznik do rozporządzenia (WE) nr 294/2008 zastępuje się tekstem zawartym w załączniku do niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 3

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2014 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Strasburgu dnia 11 grudnia 2013 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
M. SCHULZ
Przewodniczący

W imieniu Rady
V. LEŠKEVIČIUS
Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK

Statut Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii

SEKCJA 1

SKŁAD RADY ZARZĄDZAJĄCEJ

1. Rada Zarządzająca składa się zarówno z członków mianowanych, jak i z członków-przedstawicieli.
2. W Radzie zasiada 12 członków mianowanych, wyznaczonych przez Komisję, przy czym zapewniona jest równowaga pomiędzy członkami posiadającymi doświadczenie w dziedzinie działalności gospodarczej, szkolnictwa wyższego oraz badań naukowych. Ich kadencja trwa cztery lata i nie jest odnawialna.

Gdy jest to niezbędne, Rada Zarządzająca składa do Komisji wniosek o mianowanie nowego członka. Kandydaci wybierani są na podstawie wyników przejrzystej i otwartej procedury, uwzględniającej konsultacje z zainteresowanymi stronami.

Komisja uwzględnia równowagę między doświadczeniem w dziedzinie szkolnictwa wyższego, badań naukowych i innowacji oraz działalności gospodarczej, a także równowagę płci i równowagę geograficzną oraz uznanie środowisk akademickich, badawczych i innowacyjnych w całej Unii.

Komisja mianuje członków i informuje Parlament Europejski i Radę o przebiegu procesu wyboru i ostatecznym mianowaniu tych członków Rady Zarządzającej.

W przypadku gdyby mianowany członek nie mógł sprawować swojej funkcji do końca kadencji, mianowany zostaje jego zastępca z zastosowaniem tej samej procedury jak w przypadku tego pierwszego i obejmuje jego funkcję do końca jego kadencji. Członek zastępca, który sprawował swoją funkcję przez okres krótszy niż dwa lata, może zostać ponownie mianowany przez Komisję na okres dodatkowych czterech lat na wniosek Rady Zarządzającej.

W okresie przejściowym członkowie Rady Zarządzającej początkowo mianowani na okres sześciu lat pełnią swe funkcje do końca swojej kadencji. Do tego czasu Rada liczy 18 członków mianowanych. W ciągu sześciu miesięcy od daty wejścia w życie niniejszego rozporządzenia jedna trzecia z dwunastu członków mianowanych w 2012 r. zostaje wybrana przez Radę Zarządzającą za zgodą Komisji na okres dwóch lat, jedna trzecia na okres czterech lat, a jedna trzecia na okres sześciu lat.

W wyjątkowych i należycie uzasadnionych okolicznościach, w celu zapewnienia rzetelności Rady Zarządzającej, Komisja może z własnej inicjatywy zakończyć kadencję członka Rady Zarządzającej.

3. Trzech członków-przedstawicieli wybieranych jest przez WWiI spośród ich podmiotów partnerskich. Ich kadencja trwa dwa lata i może być odnawiana jednokrotnie. Ich kadencja kończy się w razie ich wystąpienia z WWiI.

Warunki i procedury wybierania i zastępowania członków-przedstawicieli zatwierdza Rada Zarządzająca na podstawie wniosku Dyrektora. Mechanizm ten zapewnia odpowiednie odzwierciedlenie różnorodności i uwzględnia ewolucję WWiI.

W okresie przejściowym członkowie-przedstawiciele początkowo wybrani na okres trzech lat pełnią swoją funkcję do końca swojej kadencji. Do tego czasu Rada liczy czterech członków-przedstawicieli.

4. Członkowie Rady Zarządzającej działają w sposób niezależny i przejrzysty w interesie EIT, chroniąc jego cele i misję, tożsamość, autonomię i spójność.

SEKCJA 2

OBOWIĄZKI RADY ZARZĄDZAJĄCEJ

Rada Zarządzająca podejmuje niezbędne decyzje strategiczne, w szczególności:

- a) przyjmuje projekt strategicznego planu innowacji EIT (SPI), trzyletni odnawialny program prac, jego budżet, sprawozdanie roczne i bilans, a także roczne sprawozdanie z działalności, na podstawie wniosku Dyrektora;
- b) przyjmuje kryteria i procedury finansowania, monitorowania i oceny działalności WWiI, na podstawie wniosku Dyrektora;
- c) przyjmuje procedurę wyboru WWiI;

- d) wybiera i wyznacza partnerstwa jako WWiI lub w stosownym przypadku wycofuje swoje mianowanie;
- e) zapewnia ciągłą ocenę działalności WWiI;
- f) przyjmuje swój regulamin wewnętrzny oraz regulamin Komitetu Wykonawczego, jak i szczegółowe zasady finansowe EIT;
- g) ustala, za zgodą Komisji, odpowiednie wynagrodzenia członków Rady Zarządzającej oraz Komitetu Wykonawczego; wynagrodzenia te są ustalane na podstawie porównania z podobnymi wynagrodzeniami w państwach członkowskich;
- h) przyjmuje procedurę wyboru Komitetu Wykonawczego i Dyrektora;
- i) mianuje i w razie potrzeby odwołuje Dyrektora, a także wykonuje w odniesieniu do niego uprawnienia dyscyplinarne;
- j) mianuje głównego księgowego i członków Komitetu Wykonawczego;
- k) przyjmuje kodeks dobrego postępowania w zakresie konfliktu interesów;
- l) w stosownych przypadkach powołuje grupy doradcze, których czas działania może być określony z góry;
- m) ustanawia komórkę audytu wewnętrznego zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE, Euratom) nr 2343/2002 ⁽¹⁾;
- n) jest upoważniona do powołania fundacji, której szczególnym celem będzie promowanie i wspieranie działalności EIT;
- o) podejmuje decyzję o polityce językowej EIT, uwzględniając obowiązujące zasady wielojęzyczności oraz praktyczne wymogi dotyczące działań EIT;
- p) promuje EIT na całym świecie, aby zwiększyć jego atrakcyjność i uczynić z niego światowej klasy podmiot spełniający standardy doskonałości w zakresie szkolnictwa wyższego, badań naukowych i innowacji.

SEKCJA 3

FUNKCJONOWANIE RADY ZARZĄDZAJĄCEJ

1. Rada Zarządzająca wybiera swojego przewodniczącego spośród członków mianowanych. Kadencja przewodniczącego trwa dwa lata z możliwością jednokrotnego odnowienia.
2. Bez uszczerbku dla ust. 3 Rada Zarządzająca podejmuje decyzje zwykłą większością głosów członków dysponujących prawem głosu.

Decyzje podejmowane na podstawie sekcji 2 lit. a), b), c), i) oraz o), a także na podstawie ust. 1 niniejszej sekcji wymagają większości dwóch trzecich głosów wszystkich członków Rady dysponujących prawem głosu.
3. Członkowie-przedstawiciele nie mogą głosować nad decyzjami podejmowanymi na podstawie sekcji 2 lit. b), c), d), e), f), g), i), j), k), o) oraz p).
4. Rada Zarządzająca zbiera się na sesji zwyczajnej co najmniej trzy razy w roku oraz na sesjach nadzwyczajnych zwoływanych przez przewodniczącego lub na wniosek co najmniej jednej trzeciej wszystkich jej członków.
5. Rada Zarządzająca jest wspomagana przez Komitet Wykonawczy. Komitet Wykonawczy składa się z trzech mianowanych członków oraz przewodniczącego Rady Zarządzającej, który jest również przewodniczącym Komitetu Wykonawczego. Trzej członkowie inni niż przewodniczący są wybierani przez Radę Zarządzającą spośród mianowanych członków Rady Zarządzającej. Rada Zarządzająca może powierzać szczególne zadania Komitetowi Wykonawczemu.

SEKCJA 4

DYREKTOR

1. Dyrektorem jest osoba posiadająca wiedzę i ciesząca się uznaniem w dziedzinach, w których EIT prowadzi działalność. Dyrektor powoływany jest przez Radę Zarządzającą na czteroletnią kadencję. Rada Zarządzająca może jednokrotnie przedłużyć tę kadencję o cztery lata, jeżeli uzna, że będzie to najlepiej służyło interesom EIT.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Komisji (WE, Euratom) nr 2343/2002 z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie ramowego rozporządzenia finansowego dotyczącego organów określonych w artykule 185 rozporządzenia Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 w sprawie rozporządzenia finansowego mającego zastosowanie do budżetu ogólnego Wspólnot Europejskich (Dz.U. L 357 z 31.12.2002, s. 72).

2. Dyrektor jest odpowiedzialny za działania i za bieżące zarządzanie EIT oraz jest jego przedstawicielem prawnym. Dyrektor odpowiada przed Radą Zarządzającą, której na bieżąco przekazuje informacje o działalności EIT.
3. Dyrektor, w szczególności:
 - a) organizuje działalność EIT i zarządza nią;
 - b) wspiera Radę Zarządzającą oraz Komitet Wykonawczy w ich pracy, zapewnia obsługę sekretariatu podczas ich posiedzeń oraz dostarcza im wszelkich informacji niezbędnych do wykonywania ich obowiązków;
 - c) opracowuje projekt SPI, wstępny odnawialny trzyletni program prac, projekt sprawozdania rocznego i projekt budżetu rocznego, które przedstawia Radzie Zarządzającej;
 - d) przygotowuje proces wyboru WWiI i administruje nim oraz zapewnia, by poszczególne etapy tego procesu przebiegały w przejrzysty i obiektywny sposób;
 - e) przygotowuje, negocjuje i zawiera porozumienia umowne z WWiI;
 - f) organizuje Forum Zainteresowanych Stron, w tym specjalny skład przedstawicieli państw członkowskich;
 - g) zapewnia wdrożenie efektywnych procedur monitorowania i oceny w zakresie wyników EIT, zgodnie z art. 16 niniejszego rozporządzenia;
 - h) jest odpowiedzialny za sprawy administracyjne i finansowe, w tym za wykonanie budżetu EIT; Dyrektor uwzględni przy tym w należyty sposób wskazówki komórki audytu wewnętrznego;
 - i) jest odpowiedzialny za wszystkie sprawy pracownicze;
 - j) przedstawia komórce audytu wewnętrznego, a następnie, za pośrednictwem Komitetu Wykonawczego, Radzie Zarządzającej projekt rocznego sprawozdania oraz zestawienia bilansowego;
 - k) zapewnia wypełnianie obowiązków EIT związanych z zawieraniem przez niego umowami i porozumieniami;
 - l) zapewnia skuteczną komunikację z instytucjami Unii;
 - m) działa w sposób niezależny i przejrzysty w interesie EIT, chroniąc jego cele i misję, tożsamość, autonomię i spójność.

SEKCJA 5

PERSONEL EIT

1. Personel EIT składa się z pracowników zatrudnionych bezpośrednio przez EIT na podstawie umów na czas określony. W odniesieniu do Dyrektora i personelu EIT zastosowanie mają warunki zatrudnienia innych pracowników Unii Europejskiej.
 2. Ekspertcy mogą zostać oddelegowani do EIT na czas określony. Rada Zarządzająca przyjmuje ustalenia umożliwiające ekspertom oddelegowanym pracę w EIT oraz określające ich prawa i obowiązki.
 3. W odniesieniu do swoich pracowników EIT wykonuje uprawnienia powierzone organowi upoważnionemu do zawierania umów z pracownikami.
 4. Pracownik może podlegać obowiązkowi naprawienia, w całości lub w części, szkody poniesionej przez EIT w wyniku poważnego uchybienia z jego strony w trakcie wykonywania przez niego swoich obowiązków lub w związku z ich wykonywaniem.
-

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1293/2013**z dnia 11 grudnia 2013 r.****w sprawie ustanowienia programu działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE) i uchylające rozporządzenie (WE) nr 614/2007****(Tekst mający znaczenie dla EOG)**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 192,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,uwzględniając opinię Komitetu Regionów ⁽²⁾,stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽³⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Polityka i przepisy Unii w zakresie środowiska i klimatu zapewniły znaczną poprawę stanu środowiska. Główne wyzwania związane ze środowiskiem i zmianami klimatu wciąż jednak pozostają aktualne, a zaniechanie działań w tym zakresie będzie miało poważne konsekwencje dla Unii.
- (2) Ze względu na skalę i złożoność tych wyzwań związanych ze środowiskiem i klimatem, działania w celu sprostanania tym wyzwaniom powinny być finansowane przede wszystkim przez największe unijne programy finansowania. W swoim komunikacie z dnia 29 czerwca 2011 r. zatytułowanym „Budżet z perspektywy »Europy 2020«”, dostrzegając wyzwania związane ze zmianą klimatu, Komisja stwierdziła, że zamierza zwiększyć udział budżetu Unii przeznaczanego na kwestie związane z klimatem do przynajmniej 20 % przy wkładzie ze strony różnych polityk. Niniejsze rozporządzenie powinno przyczynić się do osiągnięcia tego celu.
- (3) Wspomniane unijne programy finansowania nie mogą spełnić wszystkich szczególnych potrzeb związanych z działaniami na rzecz środowiska i klimatu. Jeśli chodzi o działania na rzecz środowiska i klimatu, potrzebne są specjalne podejścia, które sprostają nierównomiernemu

uwzględnieniu ich celów w praktykach państw członkowskich, nierównomiernemu i nieodpowiedniemu wdrożeniu przepisów w państwach członkowskich, a także niewystarczającemu upowszechnieniu informacji na ten temat i promowaniu celów polityki. Należy podjąć działania następcze w związku z programem ustanowionym w rozporządzeniu (WE) nr 614/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽⁴⁾ i przyjąć nowe rozporządzenie. W związku z tym niniejsze rozporządzenie powinno ustanowić specjalny program finansowania działań na rzecz środowiska i klimatu („program LIFE”). W celu osiągnięcia znacznego wpływu finansowania Unii należy rozwijać ściśle synergie i komplementarność między programem LIFE a innymi unijnymi programami finansowania.

- (4) Zasoby środowiska naturalnego w Unii są nierównomiernie rozmieszczone, ale związane z nimi korzyści dotyczą całej Unii i są odczuwane na całym jej terytorium. Obowiązek ochrony tych zasobów przez Unię wymaga spójnego stosowania zasad solidarności i współodpowiedzialności, co wymaga, aby pewne problemy Unii dotyczące środowiska i klimatu były lepiej rozwiązywane na poziomie regionalnym lub lokalnym. Od 1992 r. programy LIFE odgrywają zasadniczą rolę w zwiększaniu solidarności i współodpowiedzialności w obszarze ochrony wspólnego dobra Unii, jakim są środowisko i klimat. Program LIFE powinien w dalszym ciągu pełnić tę rolę.
- (5) Ze względu na swój charakter i zasoby, program LIFE nie jest w stanie rozwiązać wszystkich problemów związanych ze środowiskiem i klimatem. Zamiast tego celem programu LIFE powinno być pełnienie roli katalizatora zmian w rozwoju i wdrażaniu polityki poprzez zapewnianie i rozpowszechnianie rozwiązań i najlepszych praktyk, aby zrealizować cele w zakresie środowiska i klimatu, oraz poprzez promowanie innowacyjnych technologii w zakresie środowiska i zmiany klimatu. W ramach tych dążeń program LIFE powinien wspierać wdrażanie „Ogólnego unijnego programu działań w zakresie środowiska do 2020 r. „Dobrze żyć w granicach naszej planety” ustanowionego decyzją Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽⁵⁾ („7. program działań na rzecz środowiska”).

⁽¹⁾ Dz.U. C 191 z 29.6.2012, s. 111.⁽²⁾ Dz.U. C 277 z 13.9.2012, s. 61.⁽³⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 21 listopada 2013 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) oraz decyzja Rady z dnia 5 grudnia 2013 r.⁽⁴⁾ Rozporządzenie (WE) nr 614/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 maja 2007 r. w sprawie instrumentu finansowego na rzecz środowiska (LIFE+) (Dz.U. L 149 z 9.6.2007, s. 1).⁽⁵⁾ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 listopada 2013 r. w sprawie ogólnego unijnego programu działań w zakresie środowiska do 2020 r. „Dobrze żyć w granicach naszej planety”.

- (6) Niniejsze rozporządzenie ustanawia, na cały czas trwania programu LIFE, kopertę finansową w kwocie 3 456 655 milionów EUR według cen aktualnych wynoszącą 0,318 % łącznej kwoty środków na zobowiązania, o których mowa w rozporządzeniu Rady (UE, Euratom) nr 1311/2013⁽¹⁾, która ma stanowić dla Parlamentu Europejskiego i Rady zasadniczy punktem odniesienia, w rozumieniu punktu 17 Porozumienia międzyinstytucjonalnego z 2 grudnia 2013 r. między Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w sprawach budżetowych i należytego zarządzania finansami⁽²⁾, w trakcie rocznej procedury budżetowej.
- (7) Zgodnie z konkluzjami Rady Europejskiej z posiedzenia w Luksemburgu w grudniu 1997 r. i z posiedzenia w Salonikach w czerwcu 2003 r. kraje kandydujące oraz kraje Bałkanów Zachodnich uczestniczące w procesie stabilizacji i stowarzyszenia, jak również kraje objęte Europejską Polityką Sąsiedztwa, powinny kwalifikować się do uczestnictwa w programach unijnych zgodnie z warunkami określonymi w odpowiednich umowach dwustronnych lub wielostronnych zawartych z tymi krajami.
- (8) Zgodnie z decyzją Rady 2001/822/WE⁽³⁾ („decyzja o Stowarzyszeniu Zamorskim”) osoby fizyczne z danego kraju lub terytorium zamorskiego (KTZ) oraz, we właściwych przypadkach, właściwe organy i instytucje publiczne lub prywatne danego KTZ mogą brać udział w programach unijnych, pod warunkiem wypełnienia zasad i celów danego programu, a także zapewnienia zgodności z ustaleniami mającymi zastosowanie do państwa członkowskiego, z którym dane KTZ jest związane.
- (9) Aby inwestycje związane z działaniami na rzecz środowiska i klimatu w ramach Unii były skuteczne, niektóre działania powinny być podejmowane poza granicami Unii. Inwestycje te nie zawsze mogą być finansowane w ramach unijnych instrumentów finansowych w obszarze działań zewnętrznych. W wyjątkowych okolicznościach powinny być możliwe interwencje w państwach nieuczestniczących bezpośrednio w programie LIFE i udział osób prawnych mających siedzibę w tych państwach w działaniach finansowanych w ramach programu LIFE, z zastrzeżeniem spełnienia warunków określonych w niniejszym rozporządzeniu.
- (10) Niniejsze rozporządzenie powinno zapewnić także ramy dla współpracy z właściwymi organizacjami międzynarodowymi i dla udzielania wsparcia tym organizacjom, aby odpowiedzieć na potrzeby polityki w zakresie środowiska i klimatu, które nie są objęte zakresem instrumentów finansowych w obszarze działań zewnętrznych, takich jak niektóre badania.
- (11) Wymogi dotyczące środowiska i klimatu powinny być włączone do polityki i działań Unii. W związku z tym program LIFE powinien uzupełniać inne unijne programy finansowania, w tym Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego⁽⁴⁾, Europejski Fundusz Społeczny⁽⁵⁾, Fundusz Spójności⁽⁶⁾, Europejski Fundusz Gwarancji Rolnej⁽⁷⁾, Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich⁽⁸⁾, Europejski Fundusz Morski i Rybacki oraz program Horyzont 2020 - Program Ramowy w Zakresie Badań Naukowych i Innowacji⁽⁹⁾ („Horyzont 2020”).

Komisja i państwa członkowskie powinny zapewnić taką komplementarność na wszystkich poziomach. Na poziomie Unii komplementarność należy zagwarantować poprzez ustanowienie zorganizowanej współpracy pomiędzy programem LIFE a wspólnie zarządzanymi unijnymi programami finansowania we wspólnych ramach strategicznych, ustanowionymi rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr /2013⁽¹⁰⁾ („rozporządzenie w sprawie wspólnych przepisów”), w szczególności w celu wspierania finansowania działań, które uzupełniają programy zintegrowane lub wspierają zastosowanie rozwiązań, metod i podejść opracowanych w ramach programu LIFE. Program LIFE powinien również zachęcać do korzystania z wyników badań naukowych i osiągnięć innowacyjnych programu Horyzont 2020 dotyczących środowiska i klimatu. W tym kontekście powinien on oferować możliwości współfinansowania dla projektów przynoszących wyraźne korzyści w dziedzinie środowiska i klimatu, w celu zapewnienia synergii pomiędzy programami LIFE i Horyzont 2020. W celu wyeliminowania ryzyka podwójnego finansowania niezbędna jest koordynacja. Komisja powinna podjąć kroki w celu uniknięcia tworzenia

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczegółowych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 (Zob. s. 289 niniejszego Dziennika Urzędowego)

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1081/2006 (Zob. s. 470 niniejszego Dziennika Urzędowego)

⁽⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1300/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające Fundusz Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1084/2006 (Zob. s. 281 niniejszego Dziennika Urzędowego)

⁽⁷⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1290/2005 z dnia 21 czerwca 2005 r. w sprawie w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej (Dz.U. L 209 z 11.8.2005, s. 1).

⁽⁸⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1290/2005

⁽⁹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1291/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia programu Horyzont 2020 - Program Ramowy w Zakresie Badań Naukowych i Innowacji (2014-2020) oraz uchylające decyzję nr 1982/2006/WE (Zob. s. 104 niniejszego Dziennika Urzędowego)

⁽¹⁰⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Zob. s. 320 niniejszego Dziennika Urzędowego)

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (UE, Euratom) nr 1311/2013 z dnia 2 grudnia 2013 r. określające wieloletnie ramy finansowe na lata 2014-2020 (Zob. s. 884 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽²⁾ Dz.U. C 373 z 20.12.2013, s. 1

⁽³⁾ Decyzja Rady 2001/822/WE z dnia 27 listopada 2001 r. w sprawie stowarzyszenia krajów i terytoriów zamorskich ze Wspólnotą Europejską (Decyzja o Stowarzyszeniu Zamorskim) (Dz.U. L 314 z 30.11.2001, s. 1).

dotychczasowych obciążeń administracyjnych dla beneficjentów projektów, wynikających ze zobowiązań sprawozdawczych w zakresie różnych instrumentów finansowych, oraz nakładania się tych zobowiązań. Dla zapewnienia przejrzystości i praktycznej wykonalności projektów zintegrowanych na mocy programu LIFE, ewentualne ustalenia dotyczące współpracy powinny zostać poczynione na wczesnym etapie. Państwa członkowskie powinny rozważyć umieszczenie odniesień do takich ustaleń w swoich umowach o partnerstwie, aby zapewnić możliwość uwzględnienia korzyści płynących z projektów zintegrowanych przy opracowywaniu programów operacyjnych lub programów na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.

(12) Głównymi wyzwaniem dla Unii pozostają zatrzymanie i odwrócenie procesu utraty różnorodności biologicznej, a także zwiększenie efektywności korzystania z zasobów, jak również zajęcie się problemami dotyczącymi środowiska naturalnego i zdrowia. Wyzwania te wymagają zwiększenia wysiłków na poziomie Unii, aby zapewnić rozwiązania i najlepsze praktyki, które pomogą w osiągnięciu celów określonych w komunikacie Komisji z dnia 3 marca 2010 r. zatytułowanym „Europa 2020: Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” (strategia „Europa 2020”). Poza tym, podstawą osiągnięcia celów w zakresie środowiska jest polepszenie zarządzania, w szczególności poprzez podnoszenie poziomu świadomości i zaangażowanie zainteresowanych stron. W związku z tym podprogram działań na rzecz środowiska powinien obejmować trzy obszary priorytetowe działań: ochronę środowiska i efektywne gospodarowanie zasobami, przyrodę i różnorodność biologiczną, a także zarządzanie i informowanie w zakresie środowiska. Należy zapewnić możliwość wspierania realizacji szczegółowych celów w więcej niż jednym z wymienionych obszarów priorytetowych przez projekty finansowane z programu LIFE, a także możliwość udziału więcej niż jednego państwa członkowskiego.

(13) W komunikacie Komisji z dnia 20 września 2011 r. zatytułowanym „Plan działania na rzecz zasobooszczędnej Europy” zaproponowane zostały główne etapy i działania, które są niezbędne do wprowadzenia Unii na ścieżkę efektywnego korzystania z zasobów i zrównoważonego wzrostu. Dlatego też obszar priorytetowy „Ochrona środowiska i efektywne gospodarowanie zasobami” powinien wspierać skuteczną realizację polityki Unii w dziedzinie środowiska przez sektory publiczne i prywatne, w szczególności w sektorach środowiska objętych planem działania na rzecz zasobooszczędnej Europy, poprzez ułatwianie tworzenia nowych rozwiązań i najlepszych praktyk i ich udostępniania. W tym kontekście zadaniem Komisji powinno być zapewnienie spójności, a także unikanie wzajemnego nakładania się z programem Horyzont 2020.

(14) W komunikacie Komisji z dnia 3 maja 2011 r. zatytułowanym „Nasze ubezpieczenie na życie i nasz kapitał naturalny – unijna strategia ochrony różnorodności biologicznej na okres do 2020 r.” (unijna strategia na

rzecz różnorodności biologicznej do 2020 r.) określone zostały cele związane z zatrzymaniem i odwróceniem procesu utraty różnorodności biologicznej. Cele te obejmują między innymi pełne wdrożenie dyrektywy Rady 92/43/EWG⁽¹⁾ oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE⁽²⁾, jak również zachowanie i odtworzenie ekosystemów i ich usług. Program LIFE powinien przyczynić się do realizacji tych celów. W związku z tym obszar priorytetowy „Przyroda i różnorodność biologiczna” powinien skupiać się na wdrażaniu i zarządzaniu siecią „Natura 2000” ustanowioną na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG, w szczególności w odniesieniu do priorytetowych ram działań opracowanych na podstawie art. 8 tej dyrektywy, na tworzeniu i rozpowszechnianiu najlepszych praktyk w odniesieniu do różnorodności biologicznej, a także na dyrektywach 92/43/EWG i 2009/147/WE, jak również na szerszych wyzwaniach związanych z różnorodnością biologiczną, wymienionych w unijnej strategii na rzecz różnorodności biologicznej do 2020 r.

(15) Wkład programu LIFE w pokrycie rocznych potrzeb finansowych sieci „Natura 2000” należy postrzegać w kontekście środków przeznaczonych na cele związane z różnorodnością biologiczną w ramach innych funduszy Unii. Szczególną uwagę należy poświęcić zintegrowanym projektom na mocy programu LIFE jako skoordynowanemu mechanizmowi finansowania sieci „Natura 2000”, ze względu na ich potencjał związany z mobilizacją środków z funduszy oraz zwiększenie zdolności absorpcyjnej w obszarze wydatków na przyrodę i różnorodność biologiczną w ramach innych funduszy Unii.

(16) Lasy odgrywają ważną rolę w kontekście środowiska i klimatu, związaną na przykład z różnorodnością biologiczną, wodą, glebą oraz łagodzeniem skutków zmiany klimatu i dostosowywaniem się do nich. Lasy i gleba pomagają w regulacji klimatu poprzez absorpcję dwutlenku węgla (CO₂) z atmosfery i magazynowanie znacznych ilości węgla. Optymalizacja tej roli wymaga zapewnienia właściwych, spójnych danych i informacji. Niniejsze rozporządzenie powinno zatem zapewnić także ramy dla wsparcia synergii między działaniami na rzecz środowiska i klimatu związanymi z lasami i glebą, w tym w odniesieniu do ich monitorowania. Inne obszary zwiększonych synergii to niedobór wody i susze, a także zarządzanie ryzykiem wystąpienia powodzi.

(17) Mając na celu optymalizację wykorzystania zasobów programu LIFE, należy wspierać synergie między działaniami prowadzonymi w ramach podprogramu działań na rzecz środowiska, w szczególności w celu ochrony różnorodności biologicznej, i działaniami na rzecz łagodzenia skutków zmiany klimatu i dostosowywania się do nich w ramach podprogramu działań na rzecz klimatu.

⁽¹⁾ Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U. L 206 z 22.7.1992, s. 7).

⁽²⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz.U. L 20 z 26.1.2010, s. 7).

- (18) W komunikacie Komisji z dnia 15 grudnia 2011 r. zatytułowanym „Plan działania prowadzący do przejścia na konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną do 2050 r.” („plan działania do 2050 r.”) potwierdza się, że testowanie nowych podejść do łagodzenia zmian klimatu wciąż będzie miało podstawowe znaczenie w kontekście przejścia na gospodarkę niskoemisyjną. Adaptacja do zmian klimatu, jako horyzontalny priorytet Unii powinna być także zapewniona. Oprócz tego wspieranie zarządzania i podnoszenia świadomości stanowią fundament zapewnienia konstruktywnych wyników i zaangażowania zainteresowanych stron. W związku z powyższym podprogram działań na rzecz klimatu powinien wspierać wysiłki w trzech obszarach priorytetowych: łagodzenia skutków zmiany klimatu, dostosowywania się do nich oraz zarządzania i informacji w zakresie klimatu. Należy zapewnić możliwość wspierania realizacji szczegółowych celów w więcej niż jednym z wymienionych obszarów priorytetowych przez projekty finansowane przez program LIFE, a także możliwość udziału więcej niż jednego państwa członkowskiego.
- (19) Obszar priorytetowy „Łagodzenie skutków zmiany klimatu” powinien wspierać rozwój i realizację unijnej polityki i przepisów dotyczących klimatu, w szczególności jeśli chodzi o monitorowanie i sprawozdawczość w zakresie emisji gazów cieplarnianych, polityk dotyczących użytkowania gruntów, zmiany typu użytkowania gruntów oraz leśnictwa, zachowanie naturalnych pochłaniaczy dwutlenku węgla, system handlu emisjami, starania państw członkowskich, aby ograniczyć emisję gazów cieplarnianych, wychwytywanie i składowanie dwutlenku węgla, energię odnawialną, efektywność energetyczną, paliwa i transport, ochronę warstwy ozonowej i gazy fluorowane. Realizację infrastruktury służącej wychwytywaniu i składowaniu dwutlenku węgla uważa się za wykraczającą poza zakres programu LIFE, a zatem za niewspieraną.
- (20) W Europie i na świecie można dostrzec już pierwsze skutki zmiany klimatu, takie jak ekstremalne warunki pogodowe prowadzące do powodzi i susz, wzrost temperatur i podnoszenie się poziomu mórz. W związku z tym obszar priorytetowy „Dostosowywanie się do skutków zmiany klimatu” powinien wspierać przystosowywanie się ludności, sektorów gospodarki i regionów do takich skutków poprzez specjalne działania i strategie dostosowawcze, aby zapewnić większą odporność Unii. Działania w tym obszarze powinny uzupełniać działania kwalifikujące się do finansowania w ramach instrumentu finansowego ochrony ludności ustanowionego decyzją Parlamentu Europejskiego i Rady nr /2013/UE⁽¹⁾. Realizację dużej infrastruktury uważa się za wykraczającą poza zakres programu LIFE, a zatem za niewspieraną.
- (21) Pełne wdrożenie polityki i przepisów w zakresie środowiska i klimatu jest nieodłącznie związane z osiągnięciem lepszego zarządzania, zwiększeniem zaangażowania zainteresowanych stron oraz usprawnieniem rozpowszechniania informacji. Dlatego właśnie obszary priorytetowe „Zarządzanie i informacja” w obu podprogramach powinny wspierać rozwój platform współpracy i udostępnianie najlepszych praktyk, wspierając większą zgodność z przepisami i skuteczniejsze egzekwowanie przepisów, włączając w to programy szkoleniowe dla sędziów i prokuratorów, a także pozyskiwać wsparcie opinii publicznej i zainteresowanych stron dla polityki Unii w obszarze środowiska i klimatu. W szczególności powinny one wspierać ulepszenia w zakresie rozpowszechniania bazy wiedzy i najlepszych praktyk we wdrażaniu unijnych przepisów, zwiększania świadomości oraz udziału społeczeństwa, dostępu do informacji i do wymiaru sprawiedliwości w sprawach związanych ze środowiskiem.
- (22) W ramach niniejszego rozporządzenia wsparcie powinno być zapewnione zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012⁽²⁾. Projekty finansowane w ramach programu LIFE powinny spełniać kryteria kwalifikowalności i kryteria przyznawania finansowania, aby zapewnić jak najlepsze wykorzystanie środków unijnych i zapewnić unijną wartość dodaną. Przy ocenie unijnej wartości dodanej Komisja powinna zwracać szczególną uwagę, zależnie od poszczególnych obszarów priorytetowych, na możliwości w zakresie wykorzystania i transferu wiedzy dotyczącej projektów, ich możliwości powtórzenia i naśladowania, na trwały charakter ich wyników oraz ich wkład w osiągnięcie ogólnych i szczegółowych celów obszarów priorytetowych, jak również na priorytety tematyczne realizowane w ramach projektów. Należy wspierać projekty oddziaływujące wielosektorowo. Komisja powinna również promować stosowanie zielonych zamówień publicznych i zachęcać do ich stosowania, w szczególności w ramach realizacji projektów.
- (23) W celu utrzymania równych warunków działania dla wszystkich przedsiębiorstw prowadzących działalność na rynku wewnętrznym i uniknięcia zbędnych zakłóceń konkurencji, finansowanie zapewniane w ramach programu LIFE powinno służyć usuwaniu, w odpowiednich przypadkach, niedoskonałości rynku. Ponadto w przypadkach gdy finansowanie stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), powinno ono być opracowane w sposób spójny z zasadami pomocy publicznej, tak aby zapobiec zakłóceniom rynku, takim jak wypieranie finansowania prywatnego, tworzenie nieefektywnych struktur rynkowych lub ochrona nieefektywnych firm, i nie może ono zostać udzielone bez

⁽¹⁾ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady 1313/2013/UE z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie instrumentu finansowego ochrony ludności (Zob. s. 924 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (EU, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1).

wcześniejszego zatwierdzenia przez Komisję zgodnie z art. 108 ust. 3 TFUE, chyba że jest zgodne z przepisami wykonawczymi przyjętymi na mocy rozporządzenia Rady (WE) nr 994/98⁽¹⁾.

- (24) W celu poprawy realizacji polityki w zakresie środowiska i klimatu, jak również mając na uwadze zapewnienie szerszego włączenia celów w zakresie klimatu i środowiska do innych polityk, program LIFE powinien promować projekty, które wspierają zintegrowane podejścia do wdrażania przepisów i polityki w zakresie środowiska i klimatu. Takie zintegrowane projekty powinny służyć jako konkretne instrumenty przyczyniające się do szerszego włączenia celów dotyczących środowiska i klimatu do innych polityk unijnych oraz do ogólnych wydatków Unii, zgodnie ze strategią Europa 2020. Powinny one zapewniać przykłady dobrych praktyk w zakresie skutecznego i dobrze skoordynowanego wdrażania polityki Unii w zakresie środowiska i klimatu w państwach członkowskich i regionach. W przypadku podprogramu działań na rzecz środowiska, projekty zintegrowane powinny skupiać się przede wszystkim na realizacji unijnej strategii na rzecz różnorodności biologicznej do 2020 r., ze szczególnym uwzględnieniem skutecznego zarządzania i konsolidacji sieci „Natura 2000” ustanowionej dyrektywą 92/43/EWG i na zarządzaniu tą siecią, poprzez realizację priorytetowych ram działań opracowanych na podstawie art. 8 tej dyrektywy, dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/60/WE⁽²⁾ i przepisów dotyczących odpadów i powietrza.
- (25) Koncentrując się na wskazanych tematach, projekty zintegrowane powinny stanowić wielocelowe mechanizmy realizacji (np. mające na celu korzyści w zakresie środowiska i budowanie potencjału), które umożliwiają osiągnięcie wyników w innych obszarach polityki, w szczególności w obszarze środowiska morskiego zgodnie z celami dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/56/WE⁽³⁾. Projekty zintegrowane mogłyby być również przewidziane w innych obszarach dotyczących środowiska. W przypadku podprogramu działań na rzecz klimatu, projekty te powinny w szczególności dotyczyć strategii i planów działania dotyczących łagodzenia zmian klimatu i dostosowywania się do nich.
- (26) Projekty zintegrowane powinny wspierać wyłącznie serie określonych działań i środków, podczas gdy inne działania uzupełniające działania zawarte w projekcie powinny być finansowane z innych unijnych programów

finansowania, a także ze środków krajowych, regionalnych i środków sektora prywatnego. Finansowanie w ramach programu LIFE powinno wykorzystywać synergie i gwarantować spójność pomiędzy różnymi unijnymi programami finansowania poprzez zapewnienie strategicznego ukierunkowania na środowisko i klimat, zapewniając jednocześnie uproszczenie procedur.

- (27) Projekty zintegrowane, silnie ukierunkowane na wdrażanie unijnego ustawodawstwa i unijnej polityki w zakresie środowiska i klimatu za pomocą podejść zintegrowanych, wymagają działań we wszystkich częściach Unii i we wszystkich sektorach objętych niniejszym rozporządzeniem. Wymaga to wprowadzenia elementu dystrybucyjnego w procesie wyboru, aby ułatwić zapewnienie równowagi geograficznej, a także starań ze strony państw członkowskich – jeżeli to konieczne, przy wsparciu z projektu pomocy technicznej LIFE – na rzecz przygotowania i zaproponowania co najmniej jednego projektu zintegrowanego w trakcie okresu programowania LIFE.
- (28) Ze względu na nowatorski charakter podejścia projektów zintegrowanych zainteresowane strony powinny w razie konieczności otrzymać wsparcie w formie pomocy technicznej. Dwuetapowa procedura składania wniosków powinna uprościć etap składania wniosku. Na pierwszym etapie plan finansowy powinien zawierać informacje dotyczące innych unijnych, krajowych lub prywatnych źródeł finansowania, jakie mają zostać uruchomione, i zakresu tego uruchomienia. Dopiero na drugim etapie powinno być wymagane przedstawienie listów intencyjnych z przynajmniej jednego innego źródła finansowania, aby zapewnić spełnienie wymogu uruchomienia środków z dodatkowego źródła finansowania. Zakres, w jakim uruchomione zostaną inne środki unijne, należy uwzględnić na etapie przyznawania finansowania.
- (29) Powodzenie projektów zintegrowanych zależy od ścisłej współpracy między władzami krajowymi, regionalnymi, lokalnymi i podmiotami niepaństwowymi zainteresowanymi celami programu LIFE. Należy zatem stosować zasady przejrzystości i upubliczniania decyzji dotyczących opracowywania, wdrażania, oceny i monitorowania projektów.
- (30) W przypadku projektów realizowanych w ramach podprogramu działań na rzecz środowiska innych niż projekty zintegrowane, proporcjonalny rozdział środków pomiędzy wszystkie państwa członkowskie na okres pierwszego wieloletniego programu prac, zgodnie z zasadami solidarności i współodpowiedzialności, powinien być dokonywany poprzez ustanowienie orientacyjnych przydziałów krajowych.
- (31) W celu rozwijania zdolności państw członkowskich do udziału w programie LIFE, każdemu państwu członkowskiemu spełniającemu odpowiednie wymogi ustanowione w niniejszym rozporządzeniu należy udostępnić gwarantowane środki na projekty w zakresie budowania potencjału. Takie środki finansowe powinny być udostępniane na podstawie uzgodnionego planu dotyczącego budowania potencjału, w którym przedstawione są niezbędne interwencje i środki finansowe.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 994/98 z dnia 7 maja 1998 r. dotyczące stosowania art. 92 i 93 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską do niektórych kategorii horyzontalnej pomocy państwa (Dz.U. L 142 z 14.5.1998, s. 1).

⁽²⁾ Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.U. L 327 z 22.12.2000, s. 1).

⁽³⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/56/WE z dnia 17 czerwca 2008 r. ustanawiająca ramy działań Wspólnoty w dziedzinie polityki środowiska morskiego (dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej) (Dz.U. L 164 z 25.6.2008, s. 19).

- (32) Jakość powinna być nadrzędnym kryterium stosowanym przy ocenie projektów i w procedurze przyznawania finansowania w ramach programu LIFE. Elementy dystrybucyjne wprowadzone w celu odzwierciedlenia równowagi geograficznej mają charakter orientacyjny i nie powinny sugerować środków lub przydziałów dla poszczególnych państw członkowskich.
- (33) Unia jest stroną Konwencji Europejskiej Komisji Gospodarczej ONZ (EKG ONZ) o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska (konwencja z Aarhus). W związku z tym należy wspierać pracę organizacji pozarządowych oraz sieci podmiotów niekomercyjnych, które realizują cel leżący w ogólnym interesie Unii, ponieważ skutecznie wspierają one cele konwencji z Aarhus poprzez przedstawianie obaw i poglądów obywateli Unii w procesie tworzenia polityki, jak również wspieranie jej realizacji i zwiększanie świadomości w zakresie problemów związanych ze środowiskiem i klimatem oraz rozwiązań politycznych. Właściwym jest, aby program LIFE wspierał szeroką grupę organizacji pozarządowych oraz sieci podmiotów niekomercyjnych, które realizują cel leżący w ogólnym interesie Unii, podejmujących głównie działania na rzecz środowiska lub klimatu, poprzez konkurencyjny i przejrzysty sposób przyznawania dotacji operacyjnych, aby pomóc im w bardziej efektywnych działaniach na rzecz polityki Unii oraz w celu promowania i wzmacniania realizacji i egzekwowania unijnych celów dotyczących środowiska i klimatu, jak również budowania i zwiększania ich potencjału, by stały się bardziej skutecznymi partnerami.
- (34) Aby pełnić swoją rolę w inicjowaniu rozwoju i realizacji polityki w zakresie środowiska i klimatu, Komisja powinna wykorzystywać zasoby z programu LIFE do wspierania uruchamiania, realizacji i włączania w główny nurt unijnej polityki i przepisów dotyczących środowiska i klimatu, w tym do nabywania towarów i usług. Zasoby finansowe przeznaczone na działania komunikacyjne na podstawie niniejszego rozporządzenia powinny obejmować także komunikację wewnętrzną dotyczącą priorytetów polityki unijnej oraz sytuacji w zakresie wdrożenia i transpozycji wszystkich istotnych unijnych przepisów dotyczących środowiska i klimatu.
- (35) Istniejąca obecnie rozbieżność na rynku pomiędzy popytem na kredyty, kapitał własny i kapitał ryzyka a ich podażą prawdopodobnie utrzyma się, biorąc pod uwagę kryzys finansowy, a zatem właściwym jest zatem umożliwienie zastosowania instrumentów finansowych w celu wspierania projektów mających potencjał generowania przychodów w obszarach środowiska lub klimatu. Instrumenty finansowe wspierane przez program LIFE powinny być wykorzystywane w celu zaspokojenia konkretnych potrzeb rynku w sposób efektywny pod względem kosztów, zgodnie z celami programu, i nie powinny wypierać finansowania prywatnego. Powinna istnieć możliwość łączenia instrumentów finansowych z dotacjami finansowanymi z budżetu Unii, w tym także na podstawie niniejszego rozporządzenia.
- (36) Doświadczenia związane z poprzednimi programami LIFE podkreśliły potrzebę skupienia starań na określonych priorytetach polityki i obszarach działania w zakresie środowiska i klimatu. Te priorytety tematyczne nie powinny być wyczerpujące, tak aby umożliwić wnioskodawcom składanie wniosków w innych obszarach, jak również uwzględnienie nowych pomysłów w odpowiedzi na nowe wyzwania. Wieloletnie programy prac powinny być również elastyczne, aby pozwolić na realizację zadań i celów programu LIFE, jednocześnie zapewniając konieczną stabilność tematyki projektów realizujących priorytety tematyczne, tak aby umożliwić potencjalnym wnioskodawcom planowanie, przygotowanie i złożenie wniosków. Pierwszy wieloletni program prac powinien obowiązywać przez cztery lata, a następujący po nim drugi program prac – przez trzy lata. Obydwa programy prac powinny zawierać niewyczerpujący wykaz tematyki projektów realizujących priorytety tematyczne.
- (37) Doświadczenie zdobyte w trakcie realizacji poprzednich programów LIFE uwydatniło znaczenie krajowych punktów kontaktowych LIFE, które przyczyniły się do skutecznej realizacji programów w szczególności poprzez świadczenie pomocy wnioskodawcom i beneficjentom. W związku z tym system krajowych i regionalnych punktów kontaktowych LIFE powinien nadal działać i w miarę możliwości zostać wzmocniony, w szczególności w państwach członkowskich o niskim poziomie wykorzystania projektów, a współpraca między Komisją i krajowymi punktami kontaktowymi LIFE oraz między krajowymi i regionalnymi punktami kontaktowymi LIFE powinna zostać zacieśniona. Doświadczenie zdobyte w trakcie realizacji poprzednich programów LIFE uwydatniło także znaczenie zapewnienia skutecznego upowszechniania wyników projektów i działań związanych z tworzeniem sieci w celu zwiększenia efektu dźwigni i unijnej wartości dodanej programu LIFE, w szczególności poprzez organizację seminariów, warsztatów i podejmowanie innych działań mających na celu wymianę doświadczeń, wiedzy i dobrych praktyk w Unii. Komisja powinna zatem kontynuować i wzmacniać działania w zakresie ukierunkowanego rozpowszechniania, w tym działania szczególnie ukierunkowane na projekty zintegrowane, w szczególności w państwach członkowskich o niskim poziomie wykorzystania projektów, oraz w odniesieniu do konkretnych sektorów, a także ułatwiania współpracy i wymiany doświadczeń między beneficjentami programu LIFE i innymi podmiotami. Komisja powinna również, za pomocą odpowiednich mediów i technologii, nadal regularnie publikować wykaz projektów finansowanych za pośrednictwem programu LIFE wraz z krótkim opisem celów i osiągniętych wyników oraz zestawieniem przyznanych środków.

- (38) W celu uproszczenia programu LIFE i ograniczenia obciążeń administracyjnych dla wnioskodawców i beneficjentów, należy w większym stopniu stosować stałe stawki i kwoty ryczałtowe, nie naruszając kwalifikowalności VAT i kosztów personelu stałego, zgodnie z warunkami określonymi w rozporządzeniu (UE, Euratom) nr 966/2012. Zgodnie z obecną praktyką suma wkładów organizacji publicznych (jako beneficjentów koordynujących lub współbeneficjentów) w projekt powinna przekroczyć o co najmniej 2 % sumę kosztów wynagrodzeń pracowników administracji krajowych oddelegowanych do projektu. Fundusze unijne nie powinny być wykorzystywane do dotowania budżetów krajowych, na przykład do pokrycia kosztów VAT. Jednak dostępne są jedynie ograniczone informacje dotyczące kwot z funduszy unijnych wykorzystanych do pokrycia kosztów VAT. Komisja powinna zatem, w ocenie śródkresowej oraz ex-post programu LIFE, dokonać przeglądu zwrotów VAT dla każdego państwa członkowskiego, o jakie wystąpili beneficjenci projektów w ramach programu LIFE na etapie płatności końcowej.
- (39) Maksymalne stawki współfinansowania powinny być ustanowione na takich poziomach, jakie są niezbędne do zachowania skutecznego poziomu wsparcia udzielonego z programu LIFE.
- (40) Program LIFE i jego podprogramy powinny podlegać regularnemu monitorowaniu i ocenie w oparciu o odpowiednie wskaźniki wyników, by umożliwić wprowadzenie odpowiednich zmian, w tym przeprowadzenie wszelkich koniecznych przeglądów priorytetów tematycznych. Przy dokładniejszym definiowaniu wskaźników wyników dla potrzeb oceny programów i projektów, Komisja powinna położyć nacisk na monitorowanie jakości w oparciu o wskaźniki wyników oraz oczekiwane wyniki i skutki. Komisja powinna również zaproponować metodę monitorowania długoterminowego powodzenia projektów, w szczególności w obszarze priorytetowym „Przyroda i różnorodność biologiczna”. Aby zapewnić potwierdzenie korzyści, które oba podprogramy mogą przynieść dla działania na rzecz klimatu i różnorodności biologicznej, a także dostarczyć informacji o poziomach wydatków, monitorowanie programu LIFE powinno uwzględniać wydatki dotyczące działań na rzecz klimatu i różnorodności biologicznej, jak zostało to określone w komunikacie zatytułowanym „Budżet z perspektywy »Europy 2020«”. Takie monitorowanie powinno opierać się o prostą metodologię, poprzez zaklasyfikowanie wydatku do jednej z trzech kategorii: wydatków związanych wyłącznie z klimatem/różnorodnością biologiczną (wliczanych w 100 %), wydatków związanych z znacznym stopniu z klimatem/różnorodnością biologiczną (wliczanych w 40 %) oraz wydatków niezwiązanych z klimatem/różnorodnością biologiczną (wliczanych w 0 %). Ta metodologia nie powinna wykluczać zastosowania w razie potrzeby bardziej dokładnych metodologii.
- (41) Ze względu na długotrwałe doświadczenie Komisji w zakresie zarządzania programem i projektami LIFE oraz ze względu na pozytywne doświadczenie beneficjentów programu LIFE związane z zewnętrznymi zespołami monitorującymi, za zarządzanie programem LIFE powinna nadal być odpowiedzialna Komisja. Wszelkie zmiany w strukturze zarządzania programem i projektami LIFE powinny zostać poddane szczegółowej analizie ex ante kosztów i korzyści, a szczególny nacisk należy położyć na zapewnienie odpowiedniej i wyczerpującej wiedzy fachowej, w szczególności w obszarze priorytetowym „Przyroda i różnorodność biologiczna”.
- (42) Należy chronić interesy finansowe Unii z zastosowaniem proporcjonalnych środków w całym cyklu wydatkowania, w tym prewencji, wykrywania i analizy nieprawidłowości, odzyskiwania środków straconych, nienależnie wypłaconych lub nieodpowiednio wykorzystanych oraz, w stosownych przypadkach, nakładania kar.
- (43) W celu zapewnienia możliwie najlepszej oceny wykorzystania środków Unii, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjęcia aktów zgodnie z art. 290 TFUE w odniesieniu do określenia wskaźników wyników dotyczących priorytetów tematycznych podprogramu działań na rzecz środowiska oraz obszarów priorytetowych podprogramu działań na rzecz klimatu do zmiany priorytetów tematycznych określonych w załączniku III, oraz zwiększającej wartość procentową budżetu przeznaczoną na dotacje na działania w odniesieniu do projektów wspierających ochronę przyrody i różnorodność biologiczną. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów. Przygotowując i opracowując akty delegowane, Komisja powinna zapewnić jednocześnie, terminowe i odpowiednie przekazywanie stosownych dokumentów Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
- (44) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonania niniejszego rozporządzenia w odniesieniu do przyjmowania wieloletnich programów prac, należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011⁽¹⁾.
- (45) Jeżeli komitet ds. programu działań na rzecz środowiska i klimatu LIFE nie wyda żadnej opinii w sprawie projektu aktu wykonawczego, Komisja zgodnie z art. 5 ust. 4 akapit drugi rozporządzenia (UE) nr 182/2011 nie przyjmuje projektu aktu wykonawczego. Stosowanie tej procedury powinno wynikać między innymi z konieczności dokonania oceny proporcjonalnego podziału środków między projektami zintegrowanymi, w szczególności maksymalnej kwoty, która może być przeznaczona na pojedynczy projekt zintegrowany.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

- (46) Aby zagwarantować sprawne przejście pomiędzy środkami przyjętymi zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 614/2007 a programem LIFE, konieczne jest kontynuowanie monitorowania, kontroli i oceny jakościowej działań finansowanych na mocy tego rozporządzenia po jego wygaśnięciu.
- (47) Wartość dodana programu LIFE wynika ze specyficznych cech przyjętego w nim podejścia i jego ukierunkowania, które zapewnia wyjątkowe dopasowanie podejmowanych w jego ramach interwencji do potrzeb w zakresie środowiska i klimatu. Program LIFE może przyczynić się do skuteczniejszej realizacji polityki w dziedzinie środowiska niż państwa członkowskie działające indywidualnie, ze względu na lepsze łączenie zasobów i wiedzy fachowej. Zapewnia on również platformę rozwoju i wymiany najlepszych praktyk oraz dzielenia się wiedzą, działając jako katalizator w odniesieniu do wdrażania przepisów dotyczących środowiska i klimatu, jednocześnie przyspieszając te zmiany, a także budując potencjał, wspierając podmioty prywatne, w szczególności MŚP, w testowaniu technologii i rozwiązań na małą skalę, jak również umożliwiając państwom członkowskim i zainteresowanym stronom uczenie się od siebie nawzajem. Ponadto program LIFE tworzy synergie pomiędzy środkami unijnymi i krajowymi, przy jednoczesnym wykorzystaniu dodatkowych środków sektora prywatnego, zwiększając tym samym spójność interwencji Unii i wspierając bardziej ujednoczone wdrożenie dorobku prawnego.
- (48) Ponieważ cele niniejszego rozporządzenia, a w szczególności wspieranie wdrażania i rozwoju unijnej polityki i przepisów w zakresie środowiska i klimatu, w tym włączanie celów dotyczących środowiska i klimatu do innych strategii politycznych i promocja lepszego zarządzania, nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na zakres i skutki niniejszego rozporządzenia, możliwe jest lepsze ich osiągnięcie na poziomie unijnym, Unia może podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, określoną w tym artykule, niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.
- (49) Rozporządzenie (WE) nr 614/2007 powinno zatem zostać uchylone,

PRZYMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

TYTUŁ I

**PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ ŚRODOWISKA I KLIMATU
(LIFE)**

Artykuł 1

Ustanowienie

Niniejszym ustanawia się program działań na rzecz środowiska i klimatu obejmujący okres od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. („program LIFE”).

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

- a) „projekty pilotażowe” oznaczają projekty, w których zastosowana zostaje technika lub metoda nigdzie wcześniej niestosowana lub nietestowana, zapewniająca potencjalne korzyści dla środowiska lub klimatu w porównaniu z istniejącymi najlepszymi praktykami, i która może zostać następnie zastosowana w podobnych sytuacjach na szerszą skalę;
- b) „projekty demonstracyjne” oznaczają projekty polegające na zastosowaniu w praktyce, testowaniu, ocenie i rozpowszechnianiu działań, metodyk lub podejść, które są nowe lub nieznanne w określonym kontekście projektu, takim jak kontekst geograficzny, ekologiczny, społeczno-ekonomiczny, a które mogłyby być zastosowane w innym miejscu w podobnych okolicznościach;
- c) „projekty dotyczące najlepszych praktyk” oznaczają projekty, które stosują odpowiednie, efektywne pod względem kosztów i nowoczesne techniki, metody i podejścia, biorąc pod uwagę szczególny kontekst projektu;
- d) „projekty zintegrowane” oznaczają projekty wdrażające na dużą skalę terytorialną, w szczególności w wymiarze regionalnym, ponadregionalnym, krajowym lub międzynarodowym, strategie lub plany działania na rzecz środowiska i klimatu wymagane przez unijne przepisy prawne dotyczące środowiska lub klimatu, opracowane zgodnie z innymi aktami unijnymi lub opracowane przez organy państw członkowskich, przede wszystkim w obszarach dotyczących przyrody, w tym między innymi zarządzania siecią „Natura 2000”, wody, odpadów, powietrza, a także łagodzenia skutków zmiany klimatu i dostosowywania się do nich, przy jednoczesnym zapewnieniu zaangażowania zainteresowanych stron, a także promowania skoordynowanego wykorzystania, przynajmniej jednego innego odpowiedniego unijnego, krajowego lub prywatnego źródła finansowania;
- e) „projekty pomocy technicznej” oznaczają projekty, które poprzez dotacje na działania zapewniają wnioskodawcom wsparcie finansowe na potrzeby przygotowania projektów zintegrowanych, w szczególności w celu zapewnienia zgodności tych projektów z wymogami programu LIFE odnośnie do terminów oraz wymogów technicznych i finansowych, w koordynacji z funduszami, o których mowa w art. 8 ust. 3;
- f) „projekty służące budowaniu potencjału” oznaczają projekty, które poprzez dotacje na działania zapewniają wsparcie finansowe dla działań potrzebnych do budowania potencjału państw członkowskich, w tym krajowych lub regionalnych punktów kontaktowych LIFE, w celu umożliwienia państwom członkowskim bardziej skutecznego uczestnictwa w programie LIFE;

- g) „projekty przygotowawcze” oznaczają projekty w pierwszej kolejności wskazane przez Komisję we współpracy z państwami członkowskimi jako służące wspieraniu określonych potrzeb w zakresie rozwoju i realizacji unijnej polityki i przepisów prawnych w zakresie środowiska lub klimatu;
- h) „projekty informacyjne, dotyczące zwiększenia świadomości i rozpowszechniania informacji” oznaczają projekty mające na celu wspieranie komunikacji, rozpowszechniania informacji i zwiększania poziomu świadomości w zakresie podprogramów działań na rzecz środowiska i klimatu.

Artykuł 3

Cele ogólne i wskaźniki wyników

1. Program LIFE obejmuje w szczególności następujące cele ogólne:

- a) wspieranie przejścia w kierunku gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów, niskoemisyjnej i odpornej na zmiany klimatu, ochrona i poprawa jakości środowiska oraz zatrzymywanie i odwrócenie procesu utraty różnorodności biologicznej, w tym wspieranie sieci „Natura 2000” i przeciwdziałanie degradacji ekosystemów;
- b) poprawa rozwoju, realizacji i egzekwowania unijnej polityki i przepisów prawnych dotyczących środowiska i klimatu, a także pełnienie roli katalizatora i działanie na rzecz integracji i włączania celów w zakresie środowiska i klimatu do głównego nurtu innych unijnych strategii politycznych, jak również do praktyki sektorów publicznego i prywatnego, w tym poprzez zwiększanie potencjału sektorów publicznego i prywatnego;
- c) wspieranie lepszego zarządzania w zakresie środowiska i klimatu na wszystkich poziomach, w tym większego zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego, organizacji pozarządowych i podmiotów lokalnych;
- d) wspieranie wdrożenia 7. Programu działań w zakresie środowiska.

Realizując te cele program LIFE przyczyni się do zrównoważonego rozwoju oraz realizacji celów i zadań strategii „Europa 2020”: Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” (strategia „Europa 2020”) oraz odpowiednich strategii i planów unijnych w dziedzinie środowiska i klimatu.

2. Cele ogólne wymienione w ust. 1 będą realizowane poprzez następujące podprogramy:

- a) podprogram działań na rzecz środowiska;
- b) podprogram działań na rzecz klimatu.

3. Realizacja programu LIFE będzie oceniana w szczególności przy pomocy następujących wskaźników:

- a) w odniesieniu do celu ogólnego wymienionego w ust. 1 lit. a) – możliwa do zidentyfikowania poprawa w zakresie środowiska i klimatu. W odniesieniu do celu zatrzymywania i odwrócenia procesu utraty różnorodności biologicznej możliwa do zidentyfikowania poprawa w zakresie środowiska przyrodniczego będzie mierzona procentowym wskaźnikiem sieci „Natura 2000” odtworzonej lub objętej odpowiednim zarządzaniem, powierzchnią i rodzajem ekosystemów, których funkcje odtworzono oraz liczbą i rodzajem siedlisk i gatunków, względem których planuje się poprawę stanu ochrony;
- b) w odniesieniu do celów ogólnych związanych z rozwojem i realizacją wymienionych w ust. 1 lit. b) – liczba opracowanych lub podjętych interwencji, które zapewniają realizację planów, programów lub strategii zgodnie z unijną polityką i przepisami w zakresie środowiska i klimatu, a także liczba inicjatyw nadających się do powielenia lub przeniesienia;
- c) w odniesieniu do celów ogólnych związanych z integracją i włączaniem do głównego nurtu, o których mowa w ust. 1 lit. b) – liczba interwencji zapewniających synergie z innymi unijnymi programami finansowania lub włączanych w ich główny nurt, lub też włączonych do praktyki sektora publicznego lub prywatnego;
- d) w odniesieniu do celu ogólnego, o którym mowa w ust. 1 lit. c) – liczba interwencji zapewniających lepsze zarządzanie, rozpowszechnianie informacji i świadomość aspektów związanych ze środowiskiem i klimatem.

Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktów delegowanych zgodnie z art. 29, w celu dokładniejszego zdefiniowania wskaźników wyników pod kątem ich zastosowania do obszarów priorytetowych i priorytetów tematycznych określonych odpowiednio w art. 9 i załączniku III w odniesieniu do podprogramu działań na rzecz środowiska i w art. 13 w odniesieniu do podprogramu działań na rzecz klimatu.

Artykuł 4

Budżet

1. Ustanawia się kopertę finansową na realizację programu LIFE na lata 2014-2020 w wysokości 3 456 655 000 EUR według cen aktualnych, co stanowi 0,318 % łącznej kwoty środków na zobowiązania, o której mowa w rozporządzeniu (UE) nr 1311/2013

Roczne środki zatwierdzane są przez Parlament Europejski i Radę w granicach wieloletnich ram finansowych.

2. Podział środków w ramach budżetu na poszczególne podprogramy przedstawiono poniżej:

- a) kwota 2 592 491 250 EUR z całkowitej koperty finansowej, o której mowa w ust. 1 jest przydzielona na podprogram działań na rzecz środowiska;

- b) kwota 864 163 750 EUR z całkowitej koperty finansowej, o której mowa w ust. 1 jest przydzielona na podprogram działań na rzecz klimatu.

Artykuł 5

Udział państw trzecich w programie LIFE

W programie LIFE mogą wziąć udział następujące kraje:

- kraje Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA), które są stronami Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG);
- kraje kandydujące, potencjalne kraje kandydujące oraz kraje przystępujące do Unii;
- kraje objęte Europejską Polityką Sąsiedztwa;
- kraje, które stały się członkami Europejskiej Agencji Ochrony Środowiska zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 933/1999⁽¹⁾.

Udział ten będzie się odbywał zgodnie z warunkami określonymi w stosownych umowach dwustronnych lub wielostronnych ustanawiających ogólne zasady udziału tych państw trzecich w programach unijnych.

Artykuł 6

Działania poza Unią lub w krajach i terytoriach zamorskich

1. Nie naruszając art. 5, program LIFE może finansować działania poza Unią oraz w krajach i terytoriach zamorskich (KTZ) zgodnie z decyzją 2001/822/WE (decyzja o stowarzyszeniu zamorskim), pod warunkiem, że działania te są potrzebne, aby osiągnąć unijne cele w zakresie środowiska i klimatu i zapewnić skuteczność interwencji realizowanych na terytoriach państw członkowskich, do których mają zastosowanie Traktaty.

2. Osoba prawna mająca siedzibę poza Unią może mieć możliwość wzięcia udziału w projektach, o których mowa w art. 18 pod warunkiem, że beneficjent koordynujący projekt ma siedzibę w Unii, a działanie, które ma być prowadzone poza Unią, spełnia wymogi określone w ust. 1 niniejszego artykułu.

Artykuł 7

Współpraca międzynarodowa

W trakcie realizacji programu LIFE możliwa będzie współpraca z właściwymi organizacjami międzynarodowymi i z ich instytucjami i organami, jeśli będzie to konieczne do osiągnięcia celów ogólnych określonych w art. 3.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 933/1999 z dnia 29 kwietnia 1999 r. zmieniające rozporządzenie (EWG) nr 1210/90 w sprawie ustanowienia Europejskiej Agencji Ochrony Środowiska oraz Europejskiej Sieci Informacji i Obserwacji Środowiska (Dz. U. L 117, 5.5.1999, s. 1).

Artykuł 8

Komplementarność

1. Komisja oraz państwa członkowskie zapewniają spójność wsparcia w ramach programu LIFE z polityką i priorytetami Unii oraz jego komplementarność z innymi instrumentami finansowymi Unii, zapewniając również wdrożenie środków upraszczających.

2. Działania finansowane w ramach programu LIFE są zgodne z prawem unijnym i krajowym, w tym z przepisami Unii dotyczącymi pomocy państwa. Państwa członkowskie mają obowiązek zgłoszenia Komisji w szczególności finansowania w ramach programu LIFE stanowiącego pomoc publiczną w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE i takie finansowanie nie może zostać przyznane bez zatwierdzenia przez Komisję zgodnie z art. 108 ust. 3 TFUE, chyba że jest zgodne z rozporządzeniem przyjętym na podstawie art. 2 ust. 1 oraz art. 8 rozporządzenia (WE) nr 994/98.

3. Zgodnie ze swoimi właściwymi obowiązkami Komisja i państwa członkowskie zapewniają koordynację pomiędzy programem LIFE a Europejskim Funduszem Rozwoju Regionalnego, Europejskim Funduszem Społecznym, Funduszem Spójności, Europejskim Funduszem Rolnym na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, a także Europejskim Funduszem Morskim i Rybackim, tak aby utworzyć synergie, szczególnie w kontekście projektów zintegrowanych, i wspierać zastosowanie rozwiązań, metod i podejść opracowanych w ramach programu LIFE. Taka koordynacja odbywa się w ramach określonych w rozporządzeniu w sprawie wspólnych przepisów oraz w oparciu o wspólne ramy strategiczne i mechanizmy określone w Umowach Partnerstwa zgodnie z wymogami tego rozporządzenia.

4. Komisja zapewnia również spójność i synergie, a także unikanie wzajemnego nakładania się na siebie programu LIFE i innych unijnych polityk i instrumentów finansowych, w szczególności programu Horyzont 2020 oraz polityk i instrumentów w ramach działań zewnętrznych Unii.

TYTUŁ II

PODPROGRAMY

ROZDZIAŁ 1

Podprogram działań na rzecz środowiska

Artykuł 9

Obszary priorytetowe podprogramu działań na rzecz środowiska

1. Podprogram działań na rzecz środowiska obejmuje trzy obszary priorytetowe:

- ochrona środowiska i efektywne gospodarowanie zasobami;

- b) przyroda i różnorodność biologiczna;
- c) zarządzanie i informacja w zakresie środowiska.

2. Obszary priorytetowe, o których mowa w ust. 1 obejmują priorytety tematyczne określone w załączniku III.

Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktów delegowanych, w stosownych przypadkach, zgodnie z art. 29, w odniesieniu do uzupełniania, usuwania lub zmiany priorytetów tematycznych określonych w załączniku III w oparciu o następujące kryteria:

- a) priorytety określone w 7. Programie działań w zakresie środowiska;
- b) cele szczegółowe określone dla każdego obszaru priorytetowego, o którym mowa w art. 10, 11 i 12;
- c) doświadczenie zdobyte przy wdrażaniu wieloletniego programu prac, o którym mowa w art. 24;
- d) doświadczenie zdobyte przy wdrażaniu projektów zintegrowanych;
- e) priorytety wynikające z nowego ustawodawstwa Unii dotyczącego środowiska przyjętego po 23 grudnia 2013 r.; lub
- f) doświadczenie zdobyte przy wdrażaniu istniejących przepisów i polityk Unii w zakresie środowiska.

Komisja dokonuje przeglądu oraz, w razie potrzeby, zmienia priorytety tematyczne określone w załączniku III najpóźniej przy okazji śródrokresowego przeglądu programu LIFE, o którym mowa w art. 27 ust. 2 lit. a).

3. Co najmniej 55 % środków z budżetu przydzielonych na projekty wspierane poprzez dotacje na działania w ramach podprogramu działań na rzecz środowiska programu LIFE przeznaczone jest na projekty wspierające ochronę przyrody i różnorodność biologiczną.

4. Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktów delegowanych zgodnie z art. 29 w celu zwiększenia o maksymalnie 10 % wartości procentowej, o której mowa w ust. 2 niniejszego artykułu, pod warunkiem że łączna kwota środków stanowiących przedmiot wniosków dotyczących obszaru priorytetowego „Przyroda i różnorodność biologiczna” złożonych w okresie dwóch kolejnych lat i spełniających podstawowe wymogi jakościowe, przekracza o ponad 20 % odnośną kwotę obliczoną na okres dwóch lat poprzedzających ten okres.

Artykuł 10

Szczegółowe cele obszaru priorytetowego „Ochrona środowiska i efektywne gospodarowanie zasobami”

Szczegółowe cele podprogramu działań na rzecz środowiska w obszarze priorytetowym „Ochrona środowiska i efektywne gospodarowanie zasobami” obejmują w szczególności:

- a) rozwój, testowanie i prezentację podejść związanych z polityką lub zarządzaniem, najlepszych praktyk i rozwiązań,

w tym opracowywanie i prezentację innowacyjnych technologii, pozwalających na sprostanie wyzwaniom w zakresie środowiska, odpowiednich do powielenia, naśladowania lub włączenia do głównego nurtu, w tym dotyczących powiązania pomiędzy środowiskiem a zdrowiem, a także wspierających politykę i przepisy prawne dotyczące efektywnego gospodarowania zasobami, w tym „Plan działania na rzecz zasobooszczędnej Europy”;

- b) wspieranie zastosowania, rozwoju, testowania i prezentacji zintegrowanych podejść do realizacji planów i programów zgodnie z unijną polityką i przepisami prawnymi w zakresie środowiska, głównie w dziedzinie wody, odpadów i powietrza;
- c) ulepszanie bazy wiedzy dla celów rozwoju, wdrażania, oceny, monitorowania i opiniowania unijnej polityki i przepisów prawnych w zakresie środowiska, a także dla celów oceny i monitorowania czynników, presji i reakcji wpływających na środowisko w Unii i poza nią.

Artykuł 11

Szczegółowe cele obszaru priorytetowego „Przyroda i różnorodność biologiczna”

Szczegółowe cele podprogramu działań na rzecz środowiska w obszarze priorytetowym „Przyroda i różnorodność biologiczna” obejmują w szczególności:

- a) wspieranie opracowywania i wdrażania unijnej polityki i przepisów w dziedzinie przyrody i różnorodności biologicznej, w tym unijnej Strategii na rzecz różnorodności biologicznej do 2020 r., dyrektyw 92/43/EWG i 2009/147/WE, w szczególności przez zastosowanie, rozwój, testowanie i prezentację podejść, najlepszych praktyk i rozwiązań;
- b) wspieranie dalszego rozwoju wdrażania i zarządzania siecią „Natura 2000” ustanowioną na mocy art. 3 dyrektywy 92/43/EWG, w szczególności stosowania, rozwoju, testowania i prezentacji zintegrowanych podejść do realizacji priorytetowych ram działań opracowanych na podstawie art. 8 tej dyrektywy;
- c) ulepszanie bazy wiedzy dla celów rozwoju, wdrażania, oceny, monitorowania i opiniowania unijnej polityki i przepisów w zakresie przyrody i różnorodności biologicznej, a także dla celów oceny i monitorowania czynników, presji i reakcji wpływających na przyrodę i różnorodność biologiczną w Unii i poza nią.

Artykuł 12

Szczegółowe cele obszaru priorytetowego „Zarządzanie i informowanie w zakresie środowiska”

Szczegółowe cele podprogramu działań na rzecz środowiska w obszarze priorytetowym „Zarządzanie i informowanie w zakresie środowiska” obejmują w szczególności:

- a) wspieranie zwiększania poziomu świadomości dotyczącego zagadnień środowiska, w tym pozyskiwania wsparcia społeczeństwa i zainteresowanych podmiotów dla tworzenia unijnej polityki w dziedzinie środowiska, a także promocję wiedzy na temat zrównoważonego rozwoju i nowych modeli zrównoważonej konsumpcji;
- b) wspieranie komunikacji, zarządzania i rozpowszechniania informacji w dziedzinie środowiska oraz ułatwianie dzielenia się wiedzą o udanych rozwiązaniach i praktykach dotyczących środowiska, w tym przez rozwój platform współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami i szkolenia;
- c) działanie na rzecz i wspieranie bardziej efektywnego przestrzegania i egzekwowania unijnych przepisów dotyczących środowiska, w szczególności przez promocję rozwoju i rozpowszechnianie najlepszych praktyk i podejść do zagadnień polityk środowiskowych;
- d) działanie na rzecz lepszego zarządzania środowiskiem poprzez zwiększanie zaangażowania zainteresowanych podmiotów, w tym organizacji pozarządowych, w konsultacje dotyczące polityki i jej realizację.

ROZDZIAŁ 2

Podprogram działań na rzecz klimatu

Artykuł 13

Priorytetowe obszary podprogramu działań na rzecz klimatu

Podprogram działań na rzecz klimatu obejmuje trzy obszary priorytetowe:

- a) łagodzenie skutków zmiany klimatu;
- b) dostosowywanie się do skutków zmiany klimatu;
- c) zarządzanie i informacja w zakresie klimatu.

Artykuł 14

Szczegółowe cele obszaru priorytetowego „Łagodzenie skutków zmiany klimatu”

W celu wspierania redukcji emisji gazów cieplarnianych obszar priorytetowy „Łagodzenie skutków zmiany klimatu” obejmuje przede wszystkim następujące cele szczegółowe:

- a) wspieranie wdrażania i rozwoju unijnej polityki i przepisów w dziedzinie łagodzenia skutków zmiany klimatu, w tym włączanie tego tematu do głównego nurtu w różnych obszarach polityk, w szczególności przez rozwój, testowanie i prezentację podejść, najlepszych praktyk i rozwiązań związanych z polityką lub zarządzaniem w kontekście łagodzenia skutków zmiany klimatu;
- b) ulepszanie bazy wiedzy dla celów rozwoju, oceny, monitorowania, opiniowania i wdrażania skutecznych działań

i środków związanych z łagodzeniem skutków zmiany klimatu, a także zwiększanie potencjału zastosowania tej wiedzy w praktyce;

- c) ułatwianie rozwoju i zastosowania zintegrowanych podejść, takich jak strategie i plany działań mające na celu łagodzenie skutków zmiany klimatu na poziomie lokalnym, regionalnym lub krajowym;
- d) wspieranie rozwoju i prezentacji innowacyjnych technologii, systemów, metod i instrumentów służących łagodzeniu skutków zmiany klimatu, odpowiednich do powielenia, naśladowania lub włączenia do głównego nurtu.

Artykuł 15

Szczegółowe cele obszaru priorytetowego „Dostosowywanie się do skutków zmiany klimatu”

W celu wspierania starań prowadzących do zwiększonej odporności na zmiany klimatu, obszar priorytetowy „Dostosowywanie się do skutków zmiany klimatu” obejmuje w szczególności następujące cele szczegółowe:

- a) wspieranie rozwoju i wdrażania unijnej polityki w dziedzinie dostosowywania się do skutków zmiany klimatu, w tym włączanie tego tematu do głównego nurtu w różnych obszarach polityki, w szczególności poprzez rozwój, testowanie i prezentację podejść, najlepszych praktyk i rozwiązań związanych z polityką lub zarządzaniem w kontekście dostosowywania się do skutków zmiany klimatu, włączając, w stosownych przypadkach, podejścia ekosystemowe;
- b) ulepszanie bazy wiedzy służącej rozwojowi, ocenie, monitorowaniu, opiniowaniu i realizacji skutecznych działań i środków związanych z dostosowywaniem się do skutków zmiany klimatu, nadając w stosownych przypadkach priorytetowy charakter podejściu ekosystemowemu, a także zwiększanie potencjału zastosowania tej wiedzy w praktyce;
- c) ułatwianie rozwoju i stosowania podejść zintegrowanych, takich jak strategie i plany działania mające na celu dostosowywanie się do skutków zmiany klimatu na poziomie lokalnym, regionalnym lub krajowym, nadając w stosownych przypadkach priorytetowy charakter podejściu ekosystemowemu;
- d) wspieranie rozwoju i prezentacji innowacyjnych technologii, systemów, metod i instrumentów służących dostosowywaniu się do skutków zmiany klimatu, nadających się do powielenia, naśladowania lub włączenia do głównego nurtu.

Artykuł 16

Szczegółowe cele obszaru priorytetowego „Zarządzanie i informacja w zakresie klimatu”

Szczegółowe cele w obszarze priorytetowym „Zarządzanie i informacja w zakresie klimatu” obejmują w szczególności:

- a) działania na rzecz zwiększania poziomu świadomości zagadnień dotyczących klimatu, w tym pozyskiwanie wsparcia społeczeństwa i zainteresowanych podmiotów dla tworzenia unijnej polityki w dziedzinie klimatu, a także promowanie wiedzy na temat zrównoważonego rozwoju;

- b) wspieranie komunikacji, zarządzania i rozpowszechniania informacji w dziedzinie klimatu oraz ułatwianie dzielenia się wiedzą o udanych rozwiązaniach i praktykach dotyczących klimatu, w tym poprzez rozwój platform współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami i szkolenia;
- c) działania na rzecz i wspieranie bardziej efektywnego przestrzegania i egzekwowania unijnych przepisów dotyczących klimatu, w szczególności poprzez promowanie opracowywania i rozpowszechniania najlepszych praktyk i podejść do zagadnień politycznych;
- d) działania na rzecz lepszego zarządzania klimatem przez zwiększanie zaangażowania zainteresowanych podmiotów, w tym organizacji pozarządowych, w konsultacje polityki i jej wdrażanie.

TYTUŁ III

JEDNOLITE PRZEPISY WYKONAWCZE

ROZDZIAŁ 1

Finansowanie

Artykuł 17

Rodzaje finansowania

1. Finansowanie unijne może przyjmować następujące formy prawne:

- a) dotacje;
- b) zamówienia publiczne;
- c) wsparcie instrumentów finansowych zgodnie z przepisami dotyczącymi instrumentów finansowych zawartymi w rozporządzeniu (UE, Euratom) nr 966/2012, w szczególności z jego art. 139 i 140, oraz z operacyjnymi wymogami określonymi w szczegółowych aktach prawa unijnego;
- d) jakiegokolwiek inne wsparcie potrzebne do osiągnięcia celów ogólnych wymienionych w art. 3.

2. Komisja wdraża niniejsze rozporządzenie zgodnie z rozporządzeniem (UE, Euratom) nr 966/2012.

3. Finansowanie w ramach niniejszego rozporządzenia, stanowiące pomoc publiczną w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, realizowane jest w sposób zgodny z właściwymi zasadami UE dotyczącymi pomocy publicznej.

4. Co najmniej 81 % środków budżetowych programu LIFE przeznaczają się na projekty wspierane za pośrednictwem dotacji na działania, lub w stosownych przypadkach na instrumenty finansowe, o których mowa w ust. 1 lit. c).

Komisja może włączyć te instrumenty finansowe do wieloletniego programu prac, o którym mowa w art. 24, pod warunkiem przeprowadzania oceny *ex ante* określonej w art. 140 ust. 2 lit. f) rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012.

5. Nie więcej niż 30 % środków budżetowych przeznaczonych na dotacje na działania zgodnie z ust. 4 można przeznaczyć na projekty zintegrowane. Ten maksymalny udział procentowy należy poddać ponownej ocenie w ramach oceny śródkresowej programu LIFE, o której mowa w art. 27 ust. 2 lit. a), i w stosownym przypadku sporządzić towarzyszący tej ocenie wniosek ustawodawczy.

Artykuł 18

Projekty

Dotacje na działania mogą finansować następujące projekty:

- a) projekty pilotażowe;
- b) projekty demonstracyjne;
- c) projekty dotyczące najlepszych praktyk;
- d) projekty zintegrowane;
- e) projekty pomocy technicznej;
- f) projekty na rzecz budowania potencjału;
- g) projekty przygotowawcze;
- h) projekty informacyjne, dotyczące zwiększenia świadomości i rozpowszechniania informacji;
- i) jakiegokolwiek inne projekty wymagane do osiągnięcia celów ogólnych określonych w art. 3.

Artykuł 19

Kryteria kwalifikowalności oraz przyznania finansowania i wybór projektów

1. Warunkiem przyznania finansowania projektom, o których mowa w art. 18, jest ich zgodność z kryteriami kwalifikowalności wynikającymi z definicji przyjętych w art. 2 oraz spełnienie następujących kryteriów przyznania finansowania:

- a) projekty leżą w interesie Unii poprzez zapewnienie znaczącego wkładu w realizację jednego z celów ogólnych programu LIFE określonych w art. 3, celów szczegółowych obszarów priorytetowych wymienionych w art. 9, priorytetów tematycznych określonych w załączniku III lub celów szczegółowych obszarów priorytetowych wymienionych w art. 13;
- b) projekty zapewniają podejście efektywne pod względem kosztów oraz są spójne pod względem technicznym i finansowym; oraz
- c) projekty są rzetelne z punktu widzenia proponowanej realizacji.

2. Przyznanie projektów wymaga spełnienia przez nie minimalnych wymogów jakości zgodnie z odnośnymi przepisami rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012.

3. Projekty finansowane z programu LIFE w ramach jednego obszaru priorytetowego powinny być realizowane tak, aby nie utrudniać osiągnięcia celów dotyczących środowiska lub klimatu w ramach innego obszaru priorytetowego oraz, jeżeli to możliwe, wspierają synergię pomiędzy różnymi celami, a także zastosowanie zielonych zamówień publicznych.

4. W okresie programowania LIFE, o którym mowa w art. 1, Komisja zapewni równowagę geograficzną projektów zintegrowanych poprzez orientacyjne przyznanie co najmniej trzech projektów zintegrowanych każdemu państwu członkowskiemu, w tym co najmniej jednego projektu zintegrowanego w ramach podprogramu dotyczącego działań na rzecz środowiska oraz co najmniej jednego projektu zintegrowanego w ramach podprogramu działań na rzecz klimatu.

Projekty zintegrowane są wybierane z uwzględnieniem osiągnięcia celów określonych zgodnie z art. 24 ust. 2 lit. c) dla każdego z obszarów, o których mowa w art. 2 lit. d).

Aby ocenić zgodność z przepisami dotyczącymi uruchamiania unijnych, krajowych lub prywatnych źródeł finansowania, o których mowa w art. 2 lit. d), wnioskiem dotyczącym projektów zintegrowanych powinien towarzyszyć:

a) w pierwszym etapie składania wniosków: plan finansowy; oraz

b) w drugim etapie składania wniosków: co najmniej jeden list intencyjny wskazujący zakres, w jakim uruchomione zostaną inne odnośne unijne, krajowe lub prywatne źródła finansowania, wyszczególniając takie źródła.

5. W okresie pierwszego wieloletniego programu prac Komisja zapewni równowagę geograficzną projektów innych niż projekty zintegrowane przedstawione w ramach podprogramu działań na rzecz środowiska, poprzez proporcjonalny rozdział środków pomiędzy wszystkie państwa członkowskie, zgodnie z orientacyjnymi alokacjami krajowymi ustanowionymi według kryteriów określonych w załączniku I. W przypadku gdy orientacyjne alokacje krajowe nie mają zastosowania, wyboru projektów dokonuje się wyłącznie na podstawie jakości.

6. Jeżeli suma współfinansowania niezbędna do sfinansowania projektów innych niż projekty zintegrowane złożonych przez dane państwo członkowskie i figurujących w zestawieniu przygotowanym przez Komisję na koniec procedury wyboru jest mniejsza niż indykatywna alokacja dla tego państwa członkowskiego, Komisja wykorzystuje saldo tej indykatywnej alokacji krajowego do współfinansowania tych projektów złożonych przez inne państwa członkowskie, wyłączając projekty w krajach i terytoriach zamorskich, które w największym stopniu przyczyniają się do osiągnięcia celów ogólnych określonych w art. 3, z zastrzeżeniem spełnienia warunków określonych w ust. 1 i 2.

Przedstawiając wykaz projektów, które mają być współfinansowane, Komisja informuje komitet ds. programu działań LIFE na rzecz środowiska i klimatu, w jaki sposób wzięła pod uwagę kryteria przydziału środków określone zgodnie z ust. 4 i 5.

7. Komisja zwraca szczególną uwagę na projekty ponadnarodowe, w przypadku których współpraca ponadnarodowa ma zasadnicze znaczenie dla zagwarantowania ochrony środowiska i osiągnięcia celów w zakresie klimatu, oraz dąży do tego, by co najmniej 15 % zasobów budżetowych na projekty było przeznaczanych na projekty ponadnarodowe. Komisja rozważa przyznanie finansowania projektom ponadnarodowym nawet w przypadkach gdy saldo indykatywnej krajowej alokacji jednego lub kilku państw członkowskich uczestniczących w tych projektach ponadnarodowych zostało przekroczone.

8. W pierwszym wieloletnim programie prac państwo członkowskie kwalifikuje się do finansowania jednego projektu budowania potencjału do kwoty 1 000 000 EUR pod warunkiem że spełnia ono jedno z następujących kryteriów:

a) średni poziom absorpcji przez dane państwo członkowskie indykatywnej krajowej alokacji na lata 2010, 2011 i 2012, zgodnie z art. 6 rozporządzenia (WE) nr 614/2007, jest niższy niż 70 %;

b) PKB państwa członkowskiego na mieszkańca w 2012 r. wynosił poniżej 90 % średniej w Unii; lub

c) państwo członkowskie przystąpiło do Unii po dniu 1 stycznia 2013 r.

W drugim wieloletnim programie prac państwo członkowskie kwalifikuje się do finansowania jednego projektu budowania potencjału do kwoty 750 000 EUR pod warunkiem że spełnia ono następujące kryteria:

a) średni poziom absorpcji przez dane państwo członkowskie indykatywnej alokacji krajowej alokacji, o której mowa w ust. 5, w latach 2014, 2015 i 2016, jest niższy niż 70 %; oraz

b) średni poziom absorpcji przez dane państwo członkowskie indykatywnej alokacji krajowej alokacji w latach 2014, 2015 i 2016 wzrósł w porównaniu ze średnim poziomem absorpcji w latach 2010, 2011 i 2012.

Aby kwalifikować się do finansowania projektów na rzecz budowania potencjału, państwo członkowskie zobowiązuje się do utrzymania zasobów przeznaczonych na program LIFE, w tym między innymi poziomów zatrudnienia, na poziomie nie niższym niż poziom z 2012 r., przez okres danego wieloletniego programu prac. Zobowiązanie to musi być zawarte w planie budowania potencjału, o którym mowa w ust. 9.

W drodze wyjątku od przepisów akapitów pierwszego i drugiego dotyczących kwalifikowalności i przez cały okres trwania programu LIFE państwo członkowskie nie kwalifikuje się do finansowania projektów na rzecz budowania potencjału jeżeli jego PKB na mieszkańca w 2012 r. przekroczył 105 % średniej w Unii. Finansowanie projektów na rzecz budowania potencjału jest ograniczone do jednego projektu na państwo członkowskie w danym wieloletnim programie prac.

9. Komisja ustanawia sprawną procedurę przyznawania finansowania na wszystkie projekty na rzecz budowania potencjału. Wnioski dotyczące takich projektów na rzecz budowania potencjału można składać od dnia 23 grudnia 2013 r.. Wnioski muszą się opierać na planie budowania potencjału uzgodnionym przez państwo członkowskie i Komisję, wyszczególniającym działania na rzecz rozwoju potencjału państwa członkowskiego, jakie mają być sfinansowane z programu LIFE, tak aby państwo to mogło pomyślnie składać wnioski o finansowanie projektów w ramach podprogramów działań na rzecz środowiska i klimatu. Takie interwencje mogą obejmować między innymi:

- a) nabór nowego personelu i szkolenie dla krajowych i regionalnych punktów kontaktowych LIFE;
- b) ułatwianie wymiany doświadczeń i najlepszych praktyk oraz wspieranie upowszechniania i wykorzystywania wyników projektów w ramach programu LIFE;
- c) podejścia „szkolenie szkoleniowców”;
- d) programy wymiany i oddelegowania między władzami publicznymi w państwach członkowskich, w szczególności działalność w zakresie wymiany najlepszych praktyk o podejść.

Interwencje objęte planem budowania potencjału mogą obejmować zakontraktowanie ekspertów w celu uzupełnienia doraznych luk technicznych i procesowych w zakresie potencjału, lecz nie mogą obejmować współpracy z ekspertami, których głównym zadaniem jest sporządzanie wniosków o dofinansowanie w ramach corocznych zaproszeń do składania wniosków.

Plan budowania potencjału powinien również określać szacunkowe koszty takich działań.

Artykuł 20

Poziomy współfinansowania i kwalifikowalność kosztów projektów

1. Maksymalny poziom współfinansowania dla projektów, o których mowa w art. 18, wynosi:

- a) w okresie pierwszego wieloletniego programu prac: do 60 % kwalifikowalnych kosztów dla wszystkich projektów innych niż projekty wymienione w lit. c), finansowanych zarówno w ramach podprogramu działań na rzecz środowiska, jak i podprogramu działań na rzecz klimatu;
- b) w okresie drugiego wieloletniego programu prac: do 55 % kwalifikowalnych kosztów dla wszystkich projektów innych niż projekty wymienione w lit. c), finansowanych zarówno w ramach podprogramu działań na rzecz środowiska, jak i podprogramu działań na rzecz klimatu;
- c) przez cały okres obowiązywania programu LIFE:

- (i) do 60 % kwalifikowalnych kosztów dla projektów, o których mowa w art. 18 lit. d), e) i g);

- (ii) z zastrzeżeniem pkt (iii), do 60 % kwalifikowalnych kosztów dla projektów finansowanych w ramach obszaru priorytetowego „Przyroda i różnorodność biologiczna” w podprogramie działań na rzecz środowiska;

- (iii) do 75 % kwalifikowalnych kosztów dla projektów finansowanych w ramach obszaru priorytetowego „Przyroda i różnorodność biologiczna” w podprogramie działań na rzecz środowiska dotyczących priorytetowych siedlisk lub gatunków w celu wdrożenia dyrektywy 92/43/EWG lub gatunków ptaków uznanych za priorytetowe w zakresie finansowania przez Komitet ds. Dostosowania do Postępu Naukowo-Technicznego utworzony zgodnie z art. 16 dyrektywy 2009/147/WE, jeżeli jest to niezbędne do osiągnięcia celu ochrony;

- (iv) do 100 % kwalifikowalnych kosztów dla projektów, o których mowa w art. 18 lit. f).

2. Warunki kwalifikowalności kosztów określa art. 126 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012. Koszty takie muszą obejmować VAT i koszty pracownicze.

W ocenie śródkresowej i ocenie ex post programu LIFE Komisja dokona przeglądu zwrotów VAT dla każdego państwa członkowskiego, o jakie wystąpili beneficjenci programu LIFE na etapie płatności końcowej.

3. Koszty dotyczące nabycia gruntów uznaje się za kwalifikujące się do finansowania unijnego dla projektów wymienionych w art. 18 pod warunkiem, że:

- a) nabycie przyczyni się do poprawy, zachowania i odtworzenia integralności sieci „Natura 2000” ustanowionej na mocy art. 3 dyrektywy 92/43/EWG, między innymi dzięki poprawie łączności przez tworzenie korytarzy, przejść lub innych elementów zielonej infrastruktury;
- b) nabycie gruntów jest jedynym lub najbardziej efektywnym pod względem kosztów sposobem osiągnięcia pożądanego rezultatu w zakresie ochrony przyrody;
- c) nabywany grunt jest długookresowo przeznaczony na wykorzystanie w sposób zgodny z celami określonymi w art. 11, 14 lub 15; a także
- d) dane państwo członkowskie, w drodze przeniesienia lub w inny sposób, zapewnia długookresowe wyłączone przeznaczenie takich gruntów na cele związane z ochroną przyrody.

Artykuł 21

Dotacje operacyjne

1. Dotacje operacyjne wspierają niektóre wydatki operacyjne i administracyjne ponoszone przez podmioty niekomercyjne realizujące cel leżący w ogólnym interesie unijnym, prowadzące działalność przede wszystkim w dziedzinie działań na rzecz środowiska lub klimatu, a także zaangażowane w rozwój, realizację i egzekwowanie unijnej polityki i przepisów prawnych.

2. Maksymalny poziom unijnego współfinansowania dla dotacji operacyjnych wymienionych w ust. 1 wynosi 70 % kwalifikowanych kosztów.

Artykuł 22

Inne rodzaje działań

Program LIFE może finansować działania realizowane przez Komisję w celu wsparcia opracowywania, realizacji i włączenia do głównego nurtu unijnych strategii politycznych i przepisów dotyczących środowiska i klimatu, aby umożliwić osiągnięcie ogólnych celów wymienionych w art. 3. Takie działania mogą obejmować:

- a) informację i komunikację, w tym kampanie zwiększające poziom świadomości. Zasoby finansowe przeznaczone na działania komunikacyjne na podstawie niniejszego rozporządzenia powinny także obejmować komunikację wewnętrzną dotyczącą priorytetów polityki Unii, a także stanu wdrożenia i transpozycji wszystkich istotnych unijnych przepisów dotyczących środowiska i klimatu.
- b) badania, ankiety, modelowanie i opracowywanie scenariuszy;
- c) przygotowanie, realizację, monitorowanie, kontrolę i ocenę projektów, polityk, programów i przepisów prawnych;
- d) warsztaty, konferencje i spotkania;
- e) sieci kontaktów oraz platformy poświęcone najlepszym praktykom;
- f) wszelkie inne działania konieczne do osiągnięcia celów ogólnych, o których mowa w art. 3.

Artykuł 23

Beneficjenci

Program LIFE może finansować podmioty publiczne i prywatne.

Aby zapewnić widoczność programu LIFE, beneficjenci publikują informacje na temat programu realizowanego w ramach LIFE oraz wyniki swoich projektów podając każdorazowo informację o otrzymanym wsparciu unijnym. Logo programu LIFE, przedstawione w załączniku II, należy wykorzystywać we wszystkich działaniach komunikacyjnych i umieszczać na tablicach informacyjnych w strategicznych miejscach widocznych dla wszystkich. Wszelkie dobra trwałe nabyte w ramach programu LIFE muszą być opatrzone logo programu LIFE, z wyjątkiem przypadków wymienionych przez Komisję.

ROZDZIAŁ 2

Przepisy wykonawcze

Artykuł 24

Wieloletnie programy prac

1. Komisja przyjmuje wieloletnie programy prac dla programu LIFE w drodze aktów wykonawczych. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 30 ust. 2.

Czas trwania pierwszego wieloletniego programu prac wynosi cztery lata, a czas trwania drugiego wieloletniego programu prac wynosi trzy lata.

2. Każdy wieloletni program prac określa w zależności od ogólnych celów wymienionych w art. 3:

- a) podział środków pomiędzy obszary priorytetowe i pomiędzy poszczególne rodzaje finansowania w ramach każdego podprogramu zgodnie z art. 9 ust. 3 i art. 17 ust. 4 i 5. Nie można dokonywać dalszych wstępnych przydziałów na dotacje na działania w ramach projektów między poszczególnymi obszarami priorytetowymi lub w ramach danego obszaru, z wyjątkiem projektów dotyczących pomocy technicznej oraz projektów na rzecz budowania potencjału;
- b) tematykę projektów służących wdrożeniu priorytetów tematycznych określonych w załączniku III dla projektów, które mają być finansowane w okresie objętym wieloletnim programem prac;
- c) wyniki jakościowe i ilościowe, wskaźniki i cele dla każdego obszaru priorytetowego i rodzaju projektów na okres objęty wieloletnim programem prac zgodnie ze wskaźnikami wyników wymienionymi w art. 3 ust. 3 oraz ze szczegółowymi celami określonymi dla każdego obszaru priorytetowego w art. 10, 11, 12, 14, 15 i 16;
- d) techniczną metodologię procedury wyboru projektów oraz kryteria wyboru i przyznawania dotacji zgodnie z art. 2 i 19 niniejszego rozporządzenia i z odnośnymi przepisami rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012;
- e) orientacyjne terminy publikowania zaproszeń do składania wniosków na okres objęty wieloletnim programem prac.

3. W ramach wieloletnich programów prac Komisja publikuje coroczne zaproszenia do składania wniosków dotyczących obszarów priorytetowych wymienionych w art. 9 ust. 1 i art. 13. Komisja zapewnia, aby niewykorzystane środki w ramach danego zaproszenia do składania wniosków zostały rozdzielone między różne rodzaje projektów, o których mowa w art. 18.

4. Komisja dokonuje, w drodze aktu wykonawczego, przeglądu wieloletniego programu prac najpóźniej przy sporządzeniu śródkresowej oceny programu LIFE. Ten akt wykonawczy przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 30 ust. 2.

Artykuł 25

Metody wykonywania

Komisja realizuje działania na rzecz osiągnięcia ogólnych celów wymienionych w art. 3 niniejszego rozporządzenia zgodnie z metodami wykonywania budżetu określonymi w art. 58 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012, w szczególności bezpośredniego lub pośredniego zarządzania przez Komisję w sposób scentralizowany lub zarządzania wspólnie z organizacjami międzynarodowymi.

Artykuł 26

Pomoc administracyjna i techniczna

Ze środków finansowych przyznanych na realizację programu LIFE można również pokrywać konieczne wydatki związane z działaniami przygotowawczymi, monitorowaniem, kontrolą, audytami, komunikacją i oceną, które są bezpośrednio wymagane do zarządzania programem LIFE i osiągnięcia jego ogólnych celów określonych w art. 3.

Regularnie i we współpracy z krajowymi punktami kontaktowymi LIFE Komisja organizuje seminaria i warsztaty, publikuje wykazy projektów finansowanych w ramach programu LIFE lub podejmuje inne działania służące ułatwianiu wymiany doświadczeń, wiedzy i najlepszych praktyk w zakresie wszystkich projektów, a także powielaniu i przekazywaniu wyników projektów w całej Unii. W tym celu Komisja podejmuje działania na rzecz upowszechniania wyników projektów wśród beneficjentów programu LIFE i innych podmiotów, ze szczególnym uwzględnieniem, w stosownych przypadkach, państw członkowskich o niskim poziomie wykorzystania środków LIFE, oraz ułatwia komunikację i współpracę między beneficjentami zakończonych lub realizowanych projektów a beneficjentami nowych projektów, wnioskodawcami lub zainteresowanymi podmiotami w tej samej dziedzinie.

Komisja organizuje również specjalne seminaria, warsztaty lub, w stosownych przypadkach, inne rodzaje działań co najmniej raz na dwa lata, aby ułatwić wymianę doświadczeń, wiedzy i najlepszych praktyk w zakresie opracowania, przygotowania i realizacji projektów zintegrowanych, a także w zakresie skuteczności pomocy udzielonej w ramach projektów dotyczących pomocy technicznej. W działania te są zaangażowane krajowe lub regionalne organy administracji zarządzające innymi środkami Unii oraz inne właściwe zainteresowane podmioty.

Artykuł 27

Monitorowanie i ocena

1. Komisja regularnie monitoruje i składa sprawozdania na temat realizacji programu LIFE i jego podprogramów, w tym kwoty wydatków dotyczących klimatu i wydatków dotyczących różnorodności biologicznej. Komisja dokonuje również oceny synergii pomiędzy programem LIFE i innymi uzupełniającymi

unijnymi programami, a w szczególności pomiędzy podprogramami programu LIFE. Komisja oblicza indykatoryjne alokacje krajowe, zgodnie z kryteriami określonymi w załączniku I, na okres drugiego wieloletniego programu prac wyłącznie dla celów analizy porównawczej wyników państw członkowskich.

2. Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów następujące sprawozdania:

a) nie później niż dnia 30 czerwca 2017 r. – sprawozdanie z zewnętrznej i niezależnej oceny śródkresowej programu LIFE (i jego podprogramów), w tym aspektów jakościowych i ilościowych jego wdrożenia, kwoty wydatków dotyczących klimatu i wydatków dotyczących różnorodności biologicznej, zakresu, w jakim osiągnięto synergie pomiędzy celami, jak również uzupełniania się z innymi właściwymi programami unijnymi, osiągnięcia celów wszystkich środków (jeśli to możliwe, na poziomie wyników i wpływów), skuteczności wykorzystania zasobów i unijnej wartości dodanej programu, pod kątem decyzji o odnowieniu, zmianie lub wstrzymaniu środków. To sprawozdanie z oceny śródkresowej obejmuje również ilościową i jakościową analizę wkładu programu LIFE w zachowanie stanu siedlisk i gatunków wymienionych w dyrektywach 92/43/EWG i 2009/147/WE. W ocenie uwzględnia się ponadto możliwość uproszczenia, wewnętrznej i zewnętrznej spójność programu, dalszą adekwatność wszystkich celów, a także wkład środków z programu LIFE w osiągnięcie celów i zadań strategii „Europa 2020” i w zrównoważony rozwój. Bierze ona pod uwagę wyniki oceny długoterminowego wpływu programów LIFE+. Do sprawozdania śródkresowego załączane są uwagi Komisji, dotyczące między innymi sposobu uwzględnienia wyników oceny śródkresowej przy realizacji programu LIFE oraz w szczególności zakresu, w jakim należy zmienić priorytety tematyczne określone w załączniku III.

Sprawozdanie z oceny śródkresowej zawiera lub jest uzupełnione o szczegółową analizę zakresu i jakości popytu na projekty zintegrowane, ich planowania oraz realizacji. Należy zwrócić szczególną uwagę na faktyczne lub spodziewane osiągnięcia projektów zintegrowanych w zwiększaniu wykorzystania innych unijnych funduszy, uwzględniając w szczególności korzyści wynikające ze zwiększonej spójności z innymi unijnymi instrumentami finansowymi, poziom zaangażowania zainteresowanych podmiotów oraz zakres, w jakim poprzednie projekty w ramach programu LIFE+ były lub miały być objęte projektami zintegrowanymi;

b) nie później niż dnia 31 grudnia 2023 r. – sprawozdanie z zewnętrznej i niezależnej oceny ex post obejmujące realizację i wyniki programu LIFE i jego podprogramów, w tym kwotę wydatków związanych z klimatem i wydatków związanych z różnorodnością biologiczną, zakres, w jakim program LIFE jako całość i każdy z jego podprogramów osiągnął swoje cele, zakres, w jakim osiągnięto synergie pomiędzy poszczególnymi celami, oraz wkład programu

LIFE w osiągnięciu celów i zadań strategii „Europa 2020”. Sprawozdanie z oceny ex post uwzględni również ocenę zakresu, w jakim cele w dziedzinie środowiska i klimatu zostały włączone do innych strategii politycznych Unii oraz w możliwym stopniu ocenę korzyści gospodarczych uzyskanych dzięki programowi LIFE, a także jego wpływu i wartości dodanej dla włączonej w projekt społeczności.

3. Komisja podaje do wiadomości publicznej wyniki ocen dokonanych zgodnie z niniejszym artykułem.

Artykuł 28

Ochrona interesów finansowych Unii

1. Komisja przyjmuje odpowiednie środki zapewniające, w trakcie realizacji działań finansowanych na podstawie niniejszego rozporządzenia, ochronę interesów finansowych Unii przez stosowanie środków zapobiegania nadużyciom finansowym, korupcji i innym nielegalnym działaniom, przez skuteczne kontrole oraz, w razie wykrycia nieprawidłowości, przez odzyskiwanie kwot nienależnie wypłaconych, a także, w stosownych przypadkach, przez skuteczne, proporcjonalne i odstraszające kary administracyjne i finansowe.

2. Komisja lub jej przedstawiciele oraz Trybunał Obrachunkowy są uprawnieni do przeprowadzenia audytu, na podstawie dokumentacji i kontroli na miejscu, wobec wszystkich beneficjentów, wykonawców i podwykonawców, którzy otrzymują unijne środki w ramach programu LIFE.

Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) może przeprowadzać kontrole i inspekcje na miejscu u podmiotów gospodarczych, których takie finansowanie bezpośrednio lub pośrednio dotyczy, zgodnie z procedurami określonymi w rozporządzeniu Rady (Euratom, WE) nr 2185/96⁽¹⁾, w celu ustalenia, czy miały miejsce nadużycie finansowe, korupcja lub jakiegokolwiek inne nielegalne działanie naruszające interesy finansowe Unii, w związku z umową o udzielenie dotacji, decyzją o udzieleniu dotacji lub zamówieniem dotyczącym finansowania przez Unię.

Bez uszczerbku dla przepisów akapitu pierwszego i drugiego, umowy o współpracy z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi, umowy o udzielenie dotacji, decyzje o udzieleniu dotacji i zamówienia wynikające z wdrożenia niniejszego rozporządzenia wyraźnie upoważniają Komisję, Trybunał Obrachunkowy i OLAF do prowadzenia takich audytów, kontroli i inspekcji na miejscu.

3. Beneficjenci funduszy unijnych zachowują do dyspozycji Komisji, przez okres pięciu lat od dnia ostatniej płatności związanej z projektem, wszystkie dokumenty dotyczące wydatków poniesionych z tytułu tego projektu.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami (Dz. U. L 292 z 15.11.1996, s. 2).

TYTUŁ IV

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 29

Wykonanie przekazania

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjęcia aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.

2. Uprawnienia do przyjęcia aktów delegowanych, o których mowa w art. 3 ust. 3 oraz art. 9 ust. 2 i 4, powierza się Komisji na okres siedmiu lat począwszy od dnia 23 grudnia 2013 r..

3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 3 ust. 3 oraz art. 9 ust. 2 i 4, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna od następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w określonym w tej decyzji późniejszym terminie. Nie wpływa ona na ważność jakichkolwiek już obowiązujących aktów delegowanych.

4. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

5. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 3 ust. 3 oraz art. 9 ust. 2 i 4 wchodzi w życie tylko jeśli Parlament Europejski albo Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie lub jeśli przed upływem tego terminu zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 30

Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga komitet ds. programu działań na rzecz środowiska i klimatu LIFE. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

W przypadku gdy komitet nie wyda żadnej opinii, Komisja nie przyjmuje projektu aktu wykonawczego i stosuje się art. 5 ust. 4 akapit trzeci rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

Artykuł 31

Uchylenie

Rozporządzenie (WE) nr 614/2007 zostaje uchylone ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2014 r.

Odniesienia do uchylonego rozporządzenia traktuje się jako odniesienia do niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 32**Środki przejściowe**

1. Niezależnie od art. 31 akapit pierwszy działania rozpoczęte przed dniem 1 stycznia 2014 r. zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 614/2007 podlegają temu rozporządzeniu do czasu zakończenia ich realizacji i muszą być zgodne z jego przepisami technicznymi. Komitet, o którym mowa w art. 30 ust. 1 niniejszego rozporządzenia, zastępuje komitet, o którym mowa w art. 13 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 614/2007 od 23 grudnia 2013 r..

2. Środki finansowe przydzielone na program LIFE mogą być również wykorzystane do pokrycia wydatków związanych z pomocą techniczną i administracyjną, w tym z jakimkolwiek obowiązkowym monitorowaniem, komunikacją i oceną, wymaganymi zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 614/2007 po jego wygaśnięciu, tak aby zapewnić przejście pomiędzy środkami przyjętymi zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 614/2007 i programem LIFE.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Strasburgu dnia 11 grudnia 2013 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

M. SCHULZ

Przewodniczący

3. Kwoty potrzebne w ramach koperty finansowej na zapewnienie działań dotyczących monitorowania, komunikacji i audytu w okresie po dniu 31 grudnia 2020 r. zostaną uznane za potwierdzone pod warunkiem, że będą zgodne z ramami finansowymi obowiązującymi od dnia 1 stycznia 2021 r.

4. Zgodnie z art. 21 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 środki odpowiadające dochodom przeznaczonym na określony cel i pochodzące ze zwrotów kwot nienależnie wypłaconych w rozumieniu rozporządzenia (WE) nr 614/2007 są przeznaczone na finansowanie programu LIFE.

Artykuł 33**Wejście w życie**

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie trzeciego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 1 stycznia 2014 r.

W imieniu Rady

V. LEŠKEVIČIUS

Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK I

Kryteria określania orientacyjnych przydziałów krajowych na projekty inne niż projekty zintegrowane, objęte wnioskiem złożonym w ramach podprogramu działań na rzecz środowiska

Zgodnie z zasadą solidarności i współodpowiedzialności Komisja rozdziela środki między wszystkie państwa członkowskie na okres programowania LIFE, o którym mowa w art. 1, na projekty inne niż projekty zintegrowane, w oparciu o następujące kryteria:

a) liczba ludności

- (i) całkowita liczba mieszkańców każdego z państw członkowskich (współczynnik 50 %); oraz
- (ii) gęstość zaludnienia w każdym państwie członkowskim, do maksymalnej wysokości dwukrotnej średniej gęstości zaludnienia w Unii (współczynnik 5 %);

b) przyroda i różnorodność biologiczna

- (i) całkowita powierzchnia obszarów „Natura 2000” państwa członkowskiego wyrażona jako odsetek całkowitej powierzchni „Natura 2000” (współczynnik 25 %); oraz
 - (ii) odsetek powierzchni państwa członkowskiego objęty siecią „Natura 2000” (współczynnik 20 %).
-

ZAŁĄCZNIK II

Logo programu LIFE

—

ZAŁĄCZNIK III

Priorytety tematyczne podprogramu działań na rzecz środowiska, o których mowa w art. 9

- A. Obszar priorytetowy „Ochrona środowiska i efektywne gospodarowanie zasobami”
- a) priorytety tematyczne dotyczące wody, w tym środowiska morskiego: działania na rzecz wdrożenia szczegółowych celów dotyczących wody określone w planie działania na rzecz zasobooszczędnej Europy i w 7. programie działań w zakresie środowiska, w szczególności:
- (i) podejścia zintegrowane na rzecz wdrożenia dyrektywy 2000/60/WE;
 - (ii) działania na rzecz wdrożenia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2007/60/WE ⁽¹⁾;
 - (iii) działania na rzecz wdrożenia programu środków przewidzianych w dyrektywie 2008/56/WE w celu osiągnięcia dobrego stanu środowiskowego wód morskich;
 - (iv) działania na rzecz zapewnienia bezpiecznego i wydajnego wykorzystania zasobów wodnych, poprawy ilościowego zarządzania wodą, zachowania wysokiej jakości wody oraz zapobiegania niewłaściwemu korzystaniu z zasobów wodnych i pogorszeniu ich stanu;
- b) priorytety tematyczne dotyczące odpadów: działania na rzecz wdrożenia szczegółowych celów dotyczących odpadów, określone w planie działania na rzecz zasobooszczędnej Europy i w 7. programie działań w zakresie środowiska, w szczególności:
- (i) zintegrowane podejścia do wdrażania planów i programów dotyczących odpadów;
 - (ii) działania na rzecz wdrożenia i rozwoju prawa Unii w dziedzinie odpadów, ze szczególnym uwzględnieniem pierwszych stopni unijnej hierarchii sposobów postępowania z odpadami (zapobieganie, przygotowanie do ponownego użycia i recykling);
 - (iii) działania na rzecz efektywnego gospodarowania zasobami i dotyczące wpływu cyklu życia produktów, modeli konsumpcji i dematerializacji gospodarki;
- c) priorytety tematyczne dotyczące efektywnego gospodarowania zasobami, w tym glebą i lasami, oraz ekologicznej i obiegowej gospodarki: działania na rzecz wdrożenia planu działania na rzecz zasobooszczędnej Europy i 7. programu działań w zakresie środowiska, nieobjęte innymi priorytetami tematycznymi, o których mowa w załączniku, w szczególności:
- (i) działania na rzecz symbiozy przemysłowej i transferu wiedzy, rozwoju nowych modeli przejścia na gospodarkę ekologiczną i obiegową;
 - (ii) działania na rzecz strategii tematycznej dotyczącej gleby (komunikat Komisji z dnia 22 września 2006 r. zatytułowany „Strategia tematyczna w dziedzinie ochrony gleby”), ze szczególnym uwzględnieniem łagodzenia i kompensacji zasklepienia gleby oraz poprawy gospodarki gruntami;
 - (iii) działania na rzecz leśnych systemów monitorowania i informacji oraz zapobiegania pożarom lasów;
- d) priorytety tematyczne w dziedzinie środowiska i zdrowia, w tym chemikaliów i hałasu: działania pomocnicze na rzecz wdrożenia szczegółowych celów dotyczących środowiska i zdrowia określonych w 7. programie działań w zakresie środowiska, w szczególności:
- (i) działania pomocnicze na rzecz wdrożenia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1907/2006 ⁽²⁾ (REACH) oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 528/2012 ⁽³⁾ (rozporządzenie w sprawie produktów biobójczych) w celu zapewnienia bezpieczniejszego, bardziej zrównoważonego lub oszczędniejszego stosowania chemikaliów (w tym nanomateriałów);

⁽¹⁾ Dyrektywa 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dz.U. L 288 z 6.11.2007, s. 27)

⁽²⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) i utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów, zmieniające dyrektywę 1999/45/WE oraz uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 793/93 i rozporządzenie Komisji (WE) nr 1488/94, jak również dyrektywę Rady 76/769/EWG i dyrektywę Komisji 91/155/EWG, 93/67/EWG, 93/105/WE i 2000/21/WE (Dz.U. L 396 z 30.12.2006, s. 27)

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 528/2012 z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie udostępniania na rynku i stosowania produktów biobójczych (Dz.U. L 167 z 27.6.2012, s. 1)

- (ii) działania pomocnicze ułatwiające wdrożenie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2002/49/WE ⁽¹⁾ (dyrektywa w sprawie hałasu) w celu osiągnięcia takich poziomów hałasu, które nie powodują poważnych negatywnych skutków ani nie stanowią zagrożenia dla zdrowia człowieka;
 - (iii) działania pomocnicze służące uniknięciu poważnych awarii, w szczególności poprzez ułatwienie wdrożenia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/18/UE ⁽²⁾ (dyrektywa Seveso III);
- e) priorytety tematyczne dotyczące jakości powietrza i emisji, w tym środowiska miejskiego: działania pomocnicze na rzecz wdrożenia szczegółowych celów dotyczących powietrza i emisji określonych w planie działania na rzecz zasobooszczędnej Europy i w 7. programie działań w zakresie środowiska, w szczególności:
- (i) podejścia zintegrowane w odniesieniu do wdrożenia przepisów dotyczących jakości powietrza;
 - (ii) działania pomocnicze mające na celu zapewnienie zgodności z normami Unii dotyczącymi jakości powietrza i związanymi z nimi normami emisji, w tym z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/81/WE ⁽³⁾ (dyrektywa w sprawie krajowych poziomów emisji);
 - (iii) działania pomocnicze na rzecz lepszego wdrożenia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE ⁽⁴⁾ (dyrektywa w sprawie emisji przemysłowych), ze szczególnym uwzględnieniem poprawy procesu definiowania i wdrażania najlepszych dostępnych praktyk, zapewniające łatwy dostęp społeczeństwa do informacji i zwiększające wkład dyrektywy w sprawie emisji przemysłowych w innowacje.

B. Obszar priorytetowy „Przyroda i różnorodność biologiczna”:

- a) priorytety tematyczne dotyczące przyrody: działania na rzecz wdrożenia dyrektyw 92/43/EWG i 2009/147/WE, w szczególności:
- (i) działania mające na celu poprawę zachowania stanu siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków morskich oraz gatunków ptaków, będących przedmiotem zainteresowania Unii;
 - (ii) działania wspierające seminaria biogeograficzne sieci „Natura 2000”;
 - (iii) podejścia zintegrowane w odniesieniu do realizacji priorytetowych ram działań;
- b) priorytety tematyczne dotyczące różnorodności biologicznej: działania na rzecz wdrożenia unijnej strategii na rzecz różnorodności biologicznej do 2020 r., w szczególności:
- (i) działania mające przyczynić się do osiągnięcia celu 2;
 - (ii) działania mające przyczynić się do osiągnięcia celu 3, 4 i 5.

C. Priorytetowy obszar „Zarządzanie w zakresie środowiska i informowanie”

- a) kampanie informacyjne, komunikacyjne i zwiększające poziom świadomości zgodnie z priorytetami 7. programu działań w zakresie środowiska;
- b) działania wspierające skuteczny proces kontroli, a także środki wspierania zgodności w odniesieniu do przepisów Unii w dziedzinie środowiska, oraz wsparcie systemów i narzędzi informacyjnych dotyczących wdrażania prawa Unii w dziedzinie środowiska.

⁽¹⁾ Dyrektywa 2002/49/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 czerwca 2002 r. odnosząca się do oceny i zarządzania poziomem hałasu w środowisku (Dz.U. L 189 z 18.7.2002, s. 12)

⁽²⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/18/UE z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie kontroli zagrożeń poważnymi awariami związanymi z substancjami niebezpiecznymi, zmieniająca, a następnie uchylająca dyrektywę Rady 96/82/WE (Dz.U. L 197 z 24.7.2012, s. 1)

⁽³⁾ Dyrektywa 2001/81/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2001 r. w sprawie krajowych poziomów emisji dla niektórych rodzajów zanieczyszczenia (Dz.U. L 309 z 27.11.2001, s. 22)

⁽⁴⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola) (Dz.U. L 334 z 17.12.2010, s. 17)

Oświadczenia Komisji

Maksymalna kwota, jaką może otrzymać jeden projekt zintegrowany

Komisja przywiązuje bardzo dużą wagę do zapewnienia proporcjonalnego rozdzielania funduszy na projekty zintegrowane w celu sfinansowania możliwie jak największej ich liczby i zagwarantowania zrównoważonego rozłożenia projektów zintegrowanych we wszystkich państwach członkowskich. W związku z tym przy omawianiu projektu programu prac z członkami Komitetu LIFE Komisja zaproponuje maksymalną kwotę, jaką może otrzymać jeden projekt zintegrowany. Propozycja ta zostanie przedłożona w ramach metodologii wyboru projektów, która ma zostać przyjęta jako część wieloletniego programu prac.

Sytuacja w zakresie finansowania różnorodności biologicznej w krajach i terytoriach zamorskich

Komisja przywiązuje bardzo dużą wagę do ochrony środowiska i różnorodności biologicznej w krajach i terytoriach zamorskich, o czym świadczy wniosek w sprawie decyzji o stowarzyszeniu zamorskim, uwzględniający te sektory w obszarach współpracy między Unią Europejską a krajami i terytoriami zamorskimi oraz przedstawiający różne działania, które mogą kwalifikować się do finansowania w tym zakresie przez Unię Europejską.

Działanie przygotowawcze BEST było inicjatywą uwieńczoną sukcesem, która została wykorzystana przez kraje i terytoria zamorskie, co przyniosło widoczne rezultaty w zakresie różnorodności biologicznej i usług ekosystemowych. W związku z tym, że inicjatywa BEST zmierza ku końcowi, Komisja skłania się ku jej kontynuacji w ramach jednego z nowych instrumentów, a mianowicie programu zapewniania globalnych dóbr publicznych i reagowania na wyzwania o skali światowej w ramach Instrumentu Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju.

Ta szczególna możliwość finansowania różnorodności biologicznej w krajach i terytoriach zamorskich zostanie uzupełniona możliwościami, jakie stwarza art. 6 programu LIFE na lata 2014-2020.

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1294/2013**z dnia 11 grudnia 2013 r.****ustanawiające program działania dla cel w Unii Europejskiej na okres 2014–2020 (Cła 2020)
i uchylające decyzję nr 624/2007/WE**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,
w szczególności jego art. 33,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom
narodowym,stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽¹⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Wieloletni program działania dotyczący cel obowiązujący przed 2014 r. w znacznym stopniu przyczynił się do ułatwienia i rozwoju współpracy między organami celnymi w Unii. Wiele działań w dziedzinie cel ma charakter transgraniczny; są one prowadzone z udziałem wszystkich państw członkowskich, które odczuwają ich skutki, i dlatego działania te nie mogą być skutecznie i sprawnie realizowane przez poszczególne państwa członkowskie. Dzięki programowi dotyczącemu cel na poziomie Unii, wdrażanemu przez Komisję, państwa członkowskie mogą rozwijać tę współpracę w ramach Unii, co jest oszczędniejsze niż tworzenie własnych sieci współpracy dwustronnej lub wielostronnej przez każde państwo członkowskie. W związku z tym właściwe jest zapewnienie kontynuacji poprzedniego wieloletniego programu działania dotyczącego cel poprzez ustanowienie nowego programu w tej samej dziedzinie, program Cła 2020 („program”).
- (2) Działania podejmowane w ramach programu, czyli europejskie systemy informacyjne, wspólne działania skierowane do urzędników i funkcjonariuszy celnych oraz wspólne inicjatywy szkoleniowe, przyczynią się do realizacji strategii „Europa 2020” na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu poprzez usprawnienie funkcjonowania rynku wewnętrznego. Stwarzając ramy dla działalności, której celem jest dążenie do uzyskania większej efektywności organów celnych i podatkowych oraz ich modernizacja, a także podniesienie konkurencyjności przedsiębiorstw, wspieranie zatrudnienia oraz zrjonalizowanie i skoordynowanie działań państw członkowskich w celu ochrony interesów finansowych i gospodarczych tych państw oraz Unii, program w sposób aktywny doprowadzi do wzmocnienia funkcjonowania unii celnej, tak aby przedsiębiorstwa i obywatele mogli w pełni korzystać z potencjału rynku wewnętrznego i globalnego handlu.
- (3) W celu wsparcia procesu przystępowania państw trzecich i stowarzyszania tych państw program powinien być otwarty dla krajów przystępujących i dla krajów kandydujących, a także dla potencjalnych kandydatów i krajów partnerskich objętych europejską polityką sąsiedztwa, w przypadku gdy spełnione są określone warunki. Biorąc pod uwagę postępującą współzależność w gospodarce światowej, program powinien przewidywać możliwość zaangażowania – w pewne działania – ekspertów zewnętrznych, takich jak urzędnicy z państw trzecich, przedstawiciele organizacji międzynarodowych czy przedsiębiorcy. Udział ekspertów zewnętrznych uważa się za niezbędny, w przypadkach gdy cele programu nie mogą zostać zrealizowane bez ich udziału. Ustanowienie Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych pod zwierzchnictwem Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa ułatwia współpracę i spójność w zakresie polityki w obszarze, który jest ważnym elementem strategii i działań zewnętrznych Unii, zarówno w wymiarze stosunków dwustronnych, jak i wielostronnych.
- (4) Cele programu powinny uwzględniać problemy oraz wyzwania, jakich można spodziewać się w dziedzinie cel w następnym dziesięcioleciu. Powinien on nadal odgrywać rolę w takich kluczowych dziedzinach, jak spójne wdrażanie unijnego prawa w dziedzinie cel sprawach z nią związanych. Ponadto powinien on skupiać się na ochronie interesów finansowych i gospodarczych Unii oraz na zapewnianiu ochrony i bezpieczeństwa. Powinno to obejmować między innymi współpracę i gromadzenie informacji między krajowymi i unijnymi organami nadzorowania rynku oraz organami celnymi. Program powinien służyć także ułatwianiu handlu, między innymi poprzez wspólne starania na rzecz zwalczania oszustw i zwiększania zdolności administracyjnej organów celnych. Z myślą o tym należy przeprowadzić analizę kosztów i korzyści dotyczącą sprzętu do wykrywania i odnośnej technologii, po to by ułatwić nabywanie przez organy celne po roku 2020 nowoczesnych narzędzi służących do kontroli celnych. Przeanalizowane powinny być również metody ułatwiające nabywanie nowoczesnych narzędzi służących do kontroli celnych, w tym wspólne zamówienia publiczne.
- (5) Narzędzia stosowane w ramach programu przed 2014 r. okazały się właściwe i dlatego powinny zostać zachowane. Z uwagi na potrzebę bardziej zorganizowanej współpracy operacyjnej powinno się wprowadzić dodatkowe narzędzia, mianowicie zespoły ekspertów

⁽¹⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 21 listopada 2013 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym)

składające się z ekspertów unijnych i krajowych, powoływane w celu wspólnego wykonywania zadań w określonych dziedzinach oraz tworzenia zdolności administracji publicznej, aby zapewnić specjalistyczną pomoc tym krajom uczestniczącym, które potrzebują zwiększenia zdolności administracyjnych.

- (6) Europejskie systemy informacyjne odgrywają kluczową rolę w procesie wzmocnienia systemów celnych w Unii i dlatego nadal powinny być finansowane w ramach programu. Ponadto powinna istnieć możliwość uwzględnienia w programie nowych systemów informacyjnych odnoszących się do cel, ustanowionych na mocy prawa Unii. Europejskie systemy informacyjne powinny, we właściwych przypadkach, być oparte na wspólnych modelach rozwoju i architekturze informatycznej w celu zapewnienia wyższego stopnia elastyczności i skuteczności administracji celnej.
- (7) Działania na rzecz budowania kompetencji ludzkich powinny być także prowadzone w ramach wspólnych szkoleń oraz powinny one być realizowane w ramach programu. Urzędnicy celni muszą zdobywać i aktualizować wiedzę i umiejętności wymagane do zaspokajania potrzeb Unii. Program powinien mieć zasadnicze znaczenie z punktu widzenia wzmocnienia potencjału ludzkiego, dzięki wzmocnieniu wsparciu w zakresie szkoleń, skierowanemu zarówno do urzędników i funkcjonariuszy celnych, jak i do przedsiębiorców. W tym celu obecne podejście Unii do wspólnych szkoleń, które głównie opierało się na centralnym rozwoju kształcenia za pośrednictwem internetu i nośników elektronicznych, powinno przekształcić się w wielowymiarowy program wsparcia na rzecz szkoleń dla Unii.
- (8) W programie powinno się należycie uwzględnić funkcjonowanie dotychczasowego europejskiego systemu informacji celnej oraz opracowanie nowego europejskiego systemu informacji niezbędnego do wprowadzania w życie Unijnego Kodeksu Celnego; należy także przeznaczyć na ten system odpowiednią część budżetu tego programu. Jednocześnie należy przeznaczyć właściwe środki na działania grupujące urzędników i funkcjonariuszy celnych oraz na tworzenie kompetencji ludzkich. Ponadto program powinien przewidywać pewną elastyczność budżetową, aby możliwe było reagowanie na zmiany w priorytetach politycznych.
- (9) Program powinien trwać siedem lat, tak by jego czas trwania był tożsamy z czasem trwania wieloletnich ram finansowych ustalonych w rozporządzeniu Rady (UE, Euratom) nr 1311/2013 ⁽¹⁾.
- (10) Niniejsze rozporządzenie określa na cały czas trwania programu pulę środków finansowych, która ma stanowić główną kwotę odniesienia – w rozumieniu pkt 17

Porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 2 grudnia 2013 r. między Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją o współpracy w kwestiach budżetowych i o należytych zarządzaniu finansowym ⁽²⁾ – dla Parlamentu Europejskiego i Rady podczas rocznej procedury budżetowej.

- (11) Zgodnie ze zobowiązaniem Komisji do zachowania spójności i uproszczenia programów finansowania, które to zobowiązanie zawarła w komunikacie z dnia 19 października 2010 r. zatytułowanym „Przegląd budżetu UE”, w przypadku gdy działania przewidziane w ramach programu prowadzą do osiągnięcia celów, które są wspólne dla różnych instrumentów finansowych, zasoby powinny być współdzielone z innymi unijnymi instrumentami finansowania, jednak z wyłączeniem możliwości podwójnego finansowania. Działania w ramach programu powinny zapewniać spójność w wykorzystaniu środków unijnych wspierających funkcjonowanie unii celnej.
- (12) Środki niezbędne do finansowego wdrożenia niniejszego rozporządzenia należy przyjąć zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 ⁽³⁾ oraz z rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE, Euratom) nr 1268/2012 ⁽⁴⁾.
- (13) Należy chronić interesy finansowe Unii z zastosowaniem proporcjonalnych środków w całym cyklu wydatkowania, w tym przez prewencję, wykrywanie i analizę nieprawidłowości, odzyskiwanie środków utraconych, nienależnie wypłaconych lub nieodpowiednio wykorzystanych oraz, w stosownych przypadkach, nakładanie sankcji.
- (14) Współpraca w zakresie inteligentnej oceny ryzyka ma zasadnicze znaczenie dla umożliwienia przestrzegającym przepisów i godnym zaufania przedsiębiorstwom czerpania maksymalnych korzyści z uproszczenia e-administracji celnej, pozwalając również skupić działania na nieprawidłowościach.
- (15) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego rozporządzenia należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze w odniesieniu do tworzenia rocznych programów prac. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 ⁽⁵⁾.

⁽²⁾ Dz.U. C 373 z 20.12.2013, s. 1.

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1).

⁽⁴⁾ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 1268/2012 z dnia 29 października 2012 r. w sprawie zasad stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii (Dz.U. L 362 z 31.12.2012, s. 1).

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (UE, Euratom) nr 1311/2013 z dnia 2 grudnia 2013 r. ustanawiające wieloletnie ramy finansowe na lata 2014-2020. (Zob. s. 884 niniejszego Dziennika Urzędowego.)

(16) Aby we właściwy sposób reagować na zmiany w priorytetach polityki, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania aktów zgodnie z art. 290 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w zakresie zmian w wykazie wskaźników służących mierzeniu realizacji konkretnego rodzaju celów oraz zmian orientacyjnych kwot przydzielanych na każdy rodzaj działania. Jest szczególnie ważne, by w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, również z ekspertami. Przygotowując i opracowując akty delegowane, Komisja powinna zapewnić jednocześnie, terminowe i odpowiednie przekazywanie stosownych dokumentów Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

(17) Ponieważ celu niniejszego rozporządzenia a mianowicie opracowania wieloletniego programu w celu poprawy funkcjonowania unii celnej, nie da się osiągnąć w zadowalającym stopniu na szczeblu państw członkowskich, które nie mogą skutecznie prowadzić współpracy i koordynacji niezbędnej do realizacji programu, natomiast z uwagi na jego rozmiar i skutki, możliwe jest lepsze jego osiągnięcie na poziomie Unii, Unia może przyjąć środki zgodne z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, o której mowa w tym artykule, niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu.

(18) W procesie wdrażania programu Komisję powinien wspomagać komitet ds. programu „Cła 2020”.

(19) Aby ułatwić ocenę programu, od samego początku należy wprowadzić odpowiednie ramy monitorowania jego wyników. Należy przeprowadzić ocenę śródkresową pod kątem realizacji celów programu, jego skuteczności i jego wartości dodanej na poziomie europejskim. Ponadto w końcowej ocenie należy uwzględnić długofalowe skutki oraz jego oddziaływanie na równowagę (rozwoju). Należy zapewnić pełną przejrzystość, wraz z regularnie składanymi sprawozdaniem z monitorowania i oceny, Parlamentowi Europejskiemu i Radzie. Ocena powinna opierać się na wskaźnikach i mierzyć rezultaty programu w stosunku do uprzednio określonych punktów bazowych. Wskaźniki powinny mierzyć między innymi okres, w którym wspólna sieć informacyjna jest dyspozycyjna bez awarii, ponieważ stanowi to warunek należytego funkcjonowania wszystkich europejskich systemów informacyjnych pracujących dla organów celnych, by te ostatnie mogły sprawnie współpracować w ramach unii celnej.

(20) Dyrektywa 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁽¹⁾ reguluje przetwarzanie danych osobowych mające miejsce w państwach członkowskich w kontekście niniejszego rozporządzenia i pod nadzorem właściwych

organów państw członkowskich, zwłaszcza niezależnych organów publicznych wyznaczonych przez państwa członkowskie. Rozporządzenie (WE) nr 45/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady⁽²⁾ reguluje przetwarzanie danych osobowych dokonywane przez Komisję w kontekście niniejszego rozporządzenia i pod nadzorem Europejskiego Inspektora Ochrony Danych. Wszelka wymiana lub przekazywanie informacji przez właściwe organy powinny odbywać się w zgodzie z zasadami dotyczącymi przekazywania danych osobowych, o których mowa w dyrektywie 95/46/WE, a wszelka wymiana lub przekazywanie informacji przez Komisję powinny odbywać się w zgodzie z zasadami dotyczącymi przekazywania danych osobowych, o których mowa w rozporządzeniu (WE) nr 45/2001.

(21) Niniejsze rozporządzenie zastępuje decyzję nr 624/2007/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁽³⁾. Należy zatem uchylić wspomnianą decyzję,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

ROZDZIAŁ I

POSTANOWIENIA OGÓLNE

Artykuł 1

Przedmiot

1. Niniejszym ustanawia się wieloletni program działania „Cła 2020” („program”) w celu wsparcia funkcjonowania unii celnej.

2. Program obejmuje okres od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

(1) „organy celne” oznaczają organy odpowiedzialne za stosowanie przepisów celnych;

(2) „eksperti zewnętrzni” oznaczają:

a) przedstawiciele organów rządowych, w tym z krajów nieuczestniczących w programie, zgodnie z art. 3 ust. 2;

⁽¹⁾ Dyrektywa 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych (Dz.U. L 281 z 23.11.1995, s. 31).

⁽²⁾ Rozporządzenie (WE) nr 45/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2000 r. o ochronie osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje i organy wspólnotowe i o swobodnym przepływie takich danych (Dz.U. L 8 z 12.1.2001, s. 1).

⁽³⁾ Decyzja nr 624/2007/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 maja 2007 r. ustanawiająca program działań dla cel we Wspólnocie (Cła 2013) (Dz.U. L 154 z 14.6.2007, s. 25).

- b) przedsiębiorców i organizacje reprezentujących przedsiębiorców;
- c) przedstawicieli organizacji międzynarodowych i innych właściwych organizacji.

Artykuł 3

Udział w programie

1. Państwami uczestniczącymi są państwa członkowskie oraz państwa, o których mowa w ust. 2, o ile spełnione są warunki określone w tym ustępie.
2. Udział w programie jest otwarty dla następujących państw:
 - a) państw przystępujących, państw kandydujących i potencjalnych kandydatów korzystających ze strategii przedakcesyjnej, zgodnie z ogólnymi zasadami oraz ogólnymi warunkami udziału tych państw w programach unijnych ustanowionych w odpowiednich umowach ramowych, decyzjach rady stowarzyszenia lub podobnych umowach;
 - b) państw partnerskich europejskiej polityki sąsiedztwa, o ile państwa te osiągnęły wystarczający poziom zbliżenia odpowiedniego ustawodawstwa i metod administracyjnych do prawodawstwa i metod administracyjnych Unii.

Państwa partnerskie, o których mowa w lit. b) akapitu pierwszego uczestniczą w programie zgodnie z przepisami, które zostaną określone w wyniku zawarcia z nimi umów ramowych w sprawie udziału w programach unijnych.

Artykuł 4

Wkład w działania objęte programem

Eksperti zewnętrzni mogą zostać zaproszeni do udziału w wybranych działaniach organizowanych w ramach programu, jeżeli jest to niezbędne do osiągnięcia celów, o których mowa w art. 5 i 6. Eksperti zewnętrzni są wybierani przez Komisję, wraz z państwami uczestniczącymi, na podstawie ich umiejętności, doświadczenia i wiedzy odpowiednich dla określonych działań.

Artykuł 5

Cel ogólny i cele szczegółowe

1. Celem ogólnym programu jest wspieranie funkcjonowania i modernizacji unii celnej, aby wzmacniać rynek wewnętrzny w drodze współpracy między uczestniczącymi państwami, ich organami celnymi i reprezentantami tych organów. Cel ogólny jest realizowany poprzez realizację celów szczegółowych.

2. Cele szczegółowe to: wspieranie organów celnych w chronieniu interesów finansowych i gospodarczych Unii i państw członkowskich, w tym w zwalczaniu oszustw i w ochronie praw własności intelektualnej, zwiększanie ochrony i bezpieczeństwa, ochrona obywateli i środowiska, poprawa zdolności administracyjnych organów celnych i polepszanie konkurencyjności europejskich przedsiębiorstw.

Te cele szczegółowe są realizowane w szczególności przez:

- a) komputeryzację;
- b) zapewnianie nowoczesnego i jednolitego podejścia w procedurach i kontrolach celnych;
- c) ułatwianie legalnego handlu;
- d) obniżanie kosztów przestrzegania przepisów oraz obciążeń administracyjnych; oraz
- e) poprawę funkcjonowania organów celnych.

3. Realizację celów szczegółowych mierzy się na podstawie wskaźników zamieszczonych w załączniku I. W razie potrzeby wskaźniki te mogą zostać zmienione w trakcie trwania programu.

Komisja uprawniona jest do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 15, by zmieniać wykaz wskaźników określonych w załączniku I.

Artykuł 6

Cele operacyjne

Program ma następujące cele operacyjne:

- a) wspieranie opracowywania, spójnego stosowania i skutecznego wdrażania prawa Unii i jej polityki w dziedzinie cel;
- b) opracowanie, udoskonalenie i prowadzenie europejskich systemów informacyjnych przeznaczonych dla organów celnych, a także udzielanie im wsparcia;
- c) określenie, opracowanie, wymiana i stosowanie wzorcowych rozwiązań roboczych i procedur administracyjnych, zwłaszcza w celu rozwijania działań określających punkty odniesienia;
- d) zwiększenie umiejętności i kompetencji urzędników i funkcjonariuszy celnych;
- e) poprawa współpracy między organami celnymi a organizacjami międzynarodowymi, państwami trzecimi, innymi organami rządowymi, w tym unijnymi i krajowymi organami nadzoru rynku, przedsiębiorcami i organizacjami reprezentującymi przedsiębiorców.

ROZDZIAŁ II

DZIAŁANIA KWALIFIKOWALNE

Artykuł 7

Działania kwalifikowalne

Na warunkach określonych w rocznym programie prac, o którym mowa w art. 14, w ramach programu zapewnia się wsparcie finansowe następujących rodzajów działań:

a) Działania wspólne:

- (i) seminaria i warsztaty;
- (ii) grupy projektowe, zasadniczo składające się z przedstawicieli ograniczonej liczby państw, funkcjonujące w ograniczonym czasie w celu realizacji wcześniej wytyczonego celu i uzyskania ściśle określonego rezultatu, łącznie z koordynacją i określeniem punktów odniesienia;
- (iii) wizyty robocze organizowane przez państwa uczestniczące lub przez inne państwo w celu umożliwienia urzędnikom uzyskania lub pogłębienia wiedzy specjalistycznej lub ogólnej w sprawach celnych; w przypadku wizyt roboczych organizowanych w państwach trzecich, za koszty kwalifikowalne w ramach programu uznaje się jedynie koszty podróży i pobytu (zakwaterowanie i diety);
- (iv) monitorowanie działań prowadzonych przez wspólne zespoły składające się z urzędników Komisji i państw uczestniczących w celu analizowania praktyk celnych, określania wszelkich trudności związanych z wdrażaniem przepisów, a w stosownych przypadkach – przedstawianie sugestii odnośnie do dostosowania unijnych przepisów i metod pracy;
- (v) zespoły ekspertów stanowiące zorganizowaną formę współpracy o charakterze tymczasowym lub stałym, gromadzące wiedzę specjalistyczną w celu wykonywania zadań w konkretnych dziedzinach lub w celu prowadzenia działań operacyjnych, otrzymujące ewentualnie wsparcie w postaci usług współpracy online, pomocy administracyjnej oraz udogodnień w zakresie infrastruktury i wyposażenia;
- (vi) działania na rzecz budowania i wspierania zdolności administracji celnej;
- (vii) badania;
- (viii) wspólnie opracowywane działania komunikacyjne;
- (ix) wszelkie inne działania wspierające realizację celów ogólnych, szczegółowych i operacyjnych, określonych w art. 5 i 6;

b) Budowanie potencjału IT: opracowywanie, utrzymanie, obsługa i kontrola jakości komponentów unijnych europejskich systemów informacyjnych określonych w sekcji A załącznika II oraz nowych europejskich systemów informacyjnych ustanowionych na mocy prawa Unii.

c) Budowanie kompetencji ludzkich: wspólne działania w zakresie szkoleń w celu zapewnienia koniecznych umiejętności zawodowych i wiedzy związanych z cłami.

Artykuł 8

Specjalne przepisy wykonawcze dotyczące działań wspólnych

1. Udział w działaniach wspólnych, o których mowa w art. 7 lit. a), jest dobrowolny.
2. Państwa uczestniczące zapewniają, aby do wykonywania działań wspólnych kierowani byli urzędnicy o odpowiednim doświadczeniu i stosownych kwalifikacjach.
3. Państwa uczestniczące przyjmują, w stosownych przypadkach, niezbędne środki w celu realizacji działań wspólnych, w szczególności poprzez szerzenie wiedzy na temat działań wspólnych oraz zapewnianie optymalnego wykorzystania uzyskanych wyników.

Artykuł 9

Szczególne przepisy wykonawcze dotyczące budowania zdolności informatycznych

1. Komisja i państwa uczestniczące zapewniają, aby europejskie systemy informacyjne, o których mowa w sekcji A załącznika II, były opracowywane, obsługiwane i w należyty sposób utrzymywane.
2. Komisja koordynuje, we współpracy z państwami uczestniczącymi, te aspekty związane z ustanowieniem i funkcjonowaniem unijnych i pozaunijnych – wymienione odpowiednio w sekcji B załącznika II oraz w sekcji C załącznika II – Europejskiego Systemu Informacji, określonych w sekcji A załącznika II, które są niezbędne do zapewnienia ich funkcjonowania, wzajemnego połączenia i ciągłego doskonalenia.
3. Unia ponosi koszty zakupu, rozwoju, instalacji, utrzymania i codziennego funkcjonowania komponentów unijnych. Państwa uczestniczące ponoszą koszty zakupu, rozwoju, instalacji, utrzymania i codziennego funkcjonowania komponentów pozaunijnych.

Artykuł 10

Specjalne przepisy wykonawcze dotyczące budowania kompetencji ludzkich

1. Udział we wspólnych działaniach w zakresie szkoleń, o których mowa w art. 7 lit. c), jest dobrowolny.

2. Państwa uczestniczące, w stosownych przypadkach, włączają do krajowych programów szkoleniowych wspólnie opracowane treści szkoleń, w tym moduły e-szkoleń, programy szkoleniowe i wspólnie uzgodnione standardy szkoleniowe.

3. Państwa uczestniczące zapewniają swoim urzędnikom i funkcjonariuszom celnym kształcenie wstępne i ustawiczne niezbędne do uzyskania wspólnych kwalifikacji i wiedzy zawodowej zgodnie z programami szkoleń.

4. Państwa uczestniczące zapewniają szkolenie językowe niezbędne do osiągnięcia przez urzędników i funkcjonariuszy celnych odpowiedniego poziomu znajomości języka umożliwiającego udział w programie.

ROZDZIAŁ III

RAMY FINANSOWE

Artykuł 11

Ramy finansowe

1. Pułę środków finansowych na realizację programu na okres 2014-2020 ustala się na 522 943 000 EUR według obecnych cen.

Roczne środki zatwierdzane są przez Parlament Europejski i Radę w granicach wieloletnich ram finansowych.

2. W ramach kwoty środków finansowych przeznaczonych na program zostaną przydzielone kwoty orientacyjne na działania kwalifikowalne wymienione w art. 7 w ramach wielkości procentowych określonych w załączniku III dla każdego rodzaju działania. Komisja może odejść od orientacyjnych przydziałów środków, określonych w załączniku, ale nie może zwiększyć przyznanej części kwoty finansowej o więcej niż 10 % dla każdego rodzaju działania.

Jeżeli przekroczenie tego limitu okazałoby się konieczne, Komisja jest upoważniona do przyjęcia aktów delegowanych zgodnie z art. 15, zmieniających orientacyjny przydział środków określony w załączniku III.

Artykuł 12

Rodzaje interwencji

1. Komisja realizuje program zgodnie z rozporządzeniem (UE, Euratom) nr 966/2012.

2. Unijne wsparcie finansowe na rzecz działań kwalifikowalnych przewidzianych w art. 7 przyjmuje postać:

- dotacji;
- zamówień publicznych;
- zwrotu kosztów poniesionych przez ekspertów zewnętrznych, o których mowa w art. 4.

3. Wskaźnik współfinansowania nie przekracza 100 % kosztów kwalifikowalnych, w przypadku diet dziennych, kosztów podróży i zakwaterowania oraz kosztów związane z organizacją wydarzeń.

W przypadku gdy dane działania wymagają przyznania dotacji, wskaźnik współfinansowania mający zastosowanie określa się w rocznych programach prac.

4. Środki finansowe przyznane na realizację programu można również wykorzystać:

- do pokrycia wydatków związanych z pracami w zakresie przygotowania, monitorowania, kontroli, audytu i oceny, które są niezbędne do zarządzania programem i realizacji jego celów; są to w szczególności wydatki poniesione z tytułu badań, spotkań ekspertów, działań informacyjnych i komunikacyjnych, obejmujących między innymi komunikację instytucjonalną priorytetów politycznych Unii, w zakresie, w jakim są one związane z celami niniejszego programu,
- na wydatki związane z sieciami informatycznymi służącymi wymianie i przetwarzaniu informacji, oraz
- na inne wydatki na pomoc techniczną i administracyjną poniesione przez Komisję w związku z zarządzaniem programem.

Artykuł 13

Ochrona interesów finansowych Unii

1. Komisja przyjmuje odpowiednie środki zapewniające, w trakcie realizacji działań finansowanych na podstawie niniejszego rozporządzenia, ochronę interesów finansowych Unii przez stosowanie środków zapobiegania nadużyciom finansowym, korupcji i innym nielegalnym działaniom, przez skuteczne kontrole oraz, w razie wykrycia nieprawidłowości, przez odzyskiwanie kwot nienależnie wypłaconych, a także, w stosownych przypadkach, przez skuteczne, proporcjonalne i odstraszające sankcje administracyjne i finansowe.

2. Komisja lub jej przedstawiciele oraz Trybunał Obrachunkowy mają uprawnienia do audytu, na podstawie dokumentacji jak i na miejscu, wobec wszystkich beneficjentów dotacji, wykonawców i podwykonawców, którzy otrzymują od Unii środki na podstawie niniejszego rozporządzenia.

3. Europejski Urząd ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF) może przeprowadzać dochodzenia, w tym kontrole i inspekcje na miejscu, zgodnie z przepisami i procedurami określonymi w rozporządzeniu nr 1073/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady⁽¹⁾ oraz w rozporządzeniu Rady (UE, Euratom)

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) z dnia 17 września 2013 r. dotyczące dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1073/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady i rozporządzenie Rady 1074/1999 (Dz.U. L 248 z 18.9.2013, s. 1).

nr 883/2013 ⁽¹⁾ w celu ustalenia, czy miały miejsce nadużycia finansowe, korupcja lub jakiegokolwiek inne nielegalne działanie, naruszające interesy finansowe Unii, w związku z umową o udzielenie dotacji, decyzją o udzieleniu dotacji lub zamówieniem finansowanym na podstawie niniejszego rozporządzenia.

ROZDZIAŁ IV

UPRAWNIENIA WYKONAWCZE

Artykuł 14

Program prac

1. Aby realizować program Komisja przyjmuje roczne programy prac w drodze aktów wykonawczych. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 16 ust. 2.

Każdy roczny program prac realizuje cele programu przez ustalenie, co następuje:

- a) działania zgodnie z celami ogólnymi, szczegółowymi i operacyjnymi określonymi w art. 5 i 6, przy czym metoda realizacji obejmuje, w stosownych przypadkach, sposoby tworzenia zespołów ekspertów, o których mowa w art. 7 lit. a) ppkt (v), oraz oczekiwane wyniki;
- b) budżet w rozbiciu na rodzaje działań;
- c) stawka współfinansowania dotacji, o której mowa w art. 12 ust. 3.

2. Podczas przygotowywania rocznego programu prac Komisja bierze pod uwagę wspólne podejście dotyczące polityki celnej. Podlega ono regularnemu przeglądowi i jest określane na zasadach partnerstwa między Komisją a państwami członkowskimi w Grupie ds. Polityki Celnej, w skład której wchodzi szefowie służb celnych państw członkowskich lub ich przedstawiciele oraz przedstawiciele Komisji.

Komisja na bieżąco informuje Grupę ds. Polityki Celnej o środkach odnoszących się do realizacji programu.

Artykuł 15

Wykonywanie uprawnień do przyjmowania aktów delegowanych

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjęcia aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami (Dz.U. L 292 z 15.11.1996, s. 2).

2. Uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych, o których mowa w art. 5 ust. 3 akapit drugi oraz w art. 11 ust. 2 akapit drugi zostają powierzone Komisji na okres rozpoczynający się w dniu 1 stycznia 2014 r. i kończący się w dniu 31 grudnia 2020 r.

3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 5 ust. 3 akapit drugi i w art. 11 ust. 2 akapit drugi, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna od następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w określonym w tej decyzji późniejszym terminie. Nie wpływa ona na ważność obowiązujących już aktów delegowanych.

4. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja Europejska informuje o nim jednocześnie Parlament Europejski i Radę.

5. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 5 ust. 3 akapit drugi i art. 11 ust. 2 akapit drugi wchodzi w życie tylko wtedy, jeśli Parlament Europejski albo Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, lub jeśli, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 16

Procedura komitetowa

1. Komisję wspiera komitet. Komitet jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

ROZDZIAŁ V

MONITOROWANIE I OCENA

Artykuł 17

Monitorowanie działań objętych programem

1. We współpracy z państwami uczestniczącymi Komisja monitoruje realizację programu i działań objętych programem na podstawie wskaźników, o których mowa w załączniku I.
2. Komisja podaje wyniki monitorowania do wiadomości publicznej.
3. Wyniki monitorowania są wykorzystywane do oceny programu, zgodnie z art. 18.

Artykuł 18**Ocena**

1. Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie śródkresową i końcową ocenę programu w odniesieniu do spraw, o których mowa w ust. 2 i 3. Wyniki tych ocen, łącznie z ustalonymi przypadkami większych niedociągnięć, zostaną wprowadzone do decyzji o ewentualnym odnowieniu, zmianach lub zawieszeniu programu na kolejne okresy. Te oceny przeprowadza niezależny zewnętrzny podmiot oceniający.

2. Do dnia 30 czerwca 2018 r. Komisja sporządza sprawozdanie z oceny śródkresowej na temat realizacji celów działań objętych niniejszym programem, efektywności wykorzystania zasobów i wartości dodanej programu na poziomie europejskim. W sprawozdaniu dodatkowo uwzględnia się kwestie uproszczenia, ciągłej adekwatności celów, jak również wkład programu w realizację unijnych priorytetów w zakresie inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

3. Komisja sporządza do dnia 31 grudnia 2012 r. sprawozdanie z oceny końcowej na temat spraw, o których mowa w ust. 2, oraz na temat skutków długofalowych oraz trwałości rezultatów programu.

4. Na wniosek Komisji państwa uczestniczące dostarczają jej wszelkie dane i informacje istotne z punktu widzenia przygotowania przez Komisję sprawozdania z jej oceny śródkresowej i sprawozdania z oceny końcowej.

ROZDZIAŁ VI

POSTANOWIENIA KOŃCOWE*Artykuł 19***Uchylenie**

Decyzja nr 624/2007/WE zostaje uchylona ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2014 r.

Jednakże zobowiązania finansowe dotyczące działań realizowanych na podstawie tej decyzji nadal podlegają jej przepisom, od czasu ich zakończenia.

*Artykuł 20***Wejście w życie**

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie trzeciego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 1 stycznia 2014 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Strasburgu dnia 11 grudnia 2013 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
M. SCHULZ
Przewodniczący

W imieniu Rady
V. LEŠKEVIČIUS
Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK I

Wskaźniki

Realizacja celów szczegółowych, o których mowa w art. 5 ust. 2, jest mierzona na podstawie następujących wskaźników:

- a) wskaźnika informacji zwrotnych od uczestników działań w ramach programu oraz od użytkowników programu, który będzie mierzył postrzeganie uczestników programu dotyczące wpływu działań w ramach programu między innymi w kategoriach:
 - (i) wpływu działań w ramach programu na nawiązywanie kontaktów;
 - (ii) wpływu działań w ramach programu na współpracę;
 - b) liczby wytycznych i zaleceń wystosowanych w następstwie działań w ramach programu, dotyczących nowoczesnych i jednolitych metod podejścia do procedur celnych;
 - c) wskaźnika dyspozycyjności wspólnej sieci łączności odnoszącej się do europejskich systemów informacyjnych, który będzie mierzył dyspozycyjność wspólnej sieci niezbędnej do prowadzenia europejskich systemów informacji celnej. Sieć ta powinna być dyspozycyjna przez 98 % czasu;
 - d) wskaźnika stosowania i wdrażania unijnego prawa i polityki, który będzie mierzył postępy w opracowaniu, stosowaniu i wdrażaniu unijnego prawa i polityki w dziedzinie cel, m.in. na podstawie:
 - (i) liczby działań w ramach programu organizowanych w tej dziedzinie, zwłaszcza odnoszących się do ochrony praw własności intelektualnej, kwestii ochrony i bezpieczeństwa, zwalczania oszustw, a także bezpieczeństwa w łańcuchu dostaw;
 - (ii) liczby zaleceń wystosowanych w następstwie tych działań;
 - e) wskaźnika dyspozycyjności europejskich systemów informacyjnych, który będzie mierzył dyspozycyjność unijnych komponentów systemów informatycznych dotyczących cel. Systemy te powinny być dyspozycyjne przez 97 % czasu w godzinach pracy, a poza nimi przez 95 % czasu;
 - f) wskaźnika wzorcowych rozwiązań i wskazówek, który będzie mierzył zmiany w określaniu, opracowywaniu, wymianie i stosowaniu wzorcowych rozwiązań roboczych i procedur administracyjnych na podstawie między innymi:
 - (i) liczby działań programowych zorganizowanych w tej dziedzinie;
 - (ii) liczby wymienianych wskazówek i wzorcowych rozwiązań;
 - g) wskaźnika uczenia się, który będzie mierzył postęp wynikający z działań w ramach programu mających na celu poprawę umiejętności i kompetencji urzędników i funkcjonariuszy celnych i który będzie opierał się między innymi na:
 - (i) liczbie urzędników i funkcjonariuszy celnych wyszkolonych z zastosowaniem wspólnych unijnych materiałów szkoleniowych;
 - (ii) liczby ściągnięć modułów szkolenia za pośrednictwem internetu;
 - h) wskaźnika współpracy ze stronami trzecimi, który ustali sposób, w jaki program wspiera organy inne niż organy celne państw członkowskich mierząc liczbę działań programowych wspierających ten cel.
-

ZAŁĄCZNIK II

Europejskie systemy informacyjne i ich komponenty unijne i pozaunijne

A. Do europejskich systemów informacyjnych należą:

- (1) wspólna sieć łączności/wspólny system połączeń (CCN/CSI – CCN2), CCN-Mail3, most dla CSI, HttpBridge, protokół zezwalający na dostęp do katalogów adresowych LDAP w CCN i narzędzia powiązane, portal sieci CCN, monitorowanie CCN;
- (2) systemy pomocnicze, w szczególności narzędzie do konfigurowania aplikacji dla CCN, narzędzie do sprawozdawczości na temat działań (Activity Reporting Tool, ART2), zarządzanie elektroniczne projektami online przez TAXUD (Taxud Electronic Management of Project Online, TEMPO), narzędzie służące do zarządzania usługami (Service Management Tool, SMT), system zarządzania użytkownikami (User Management System, UM), system BPM, tablica wskaźników dostępności (availability dashboard) i AvDB, portal zarządzania usługami informatycznymi, zarządzanie kartotekami i dostępem użytkownika,
- (3) przestrzeń informacji i komunikacji programu (Programme information and communication space, PICS);
- (4) systemy ruchu celnego, w szczególności (nowy) skomputeryzowany system tranzytowy ((N)CTS), NCTS TIR dla Rosji, system kontroli eksportu (ECS) i system kontroli importu (ICS). Systemy te są obsługiwane przez następujące aplikacje/komponenty: system wymiany danych z państwami trzecimi (SPEED bridge), węzeł konwertera EDIFACT w ramach SPEED (SPEED Edifact Converter Node (SPEED-ECN), aplikacja do testowania podstawowego systemu SPEED (Standard SPEED Test Application, SSTA), standardowa aplikacja do testowania aplikacji tranzytowej (Standard Transit Test Application, STTA), aplikacja do testowania aplikacji tranzytowej (Transit Test Application, TTA), usługi centralne/baza danych referencyjnych (Central Services / Reference Data, CSRD2) oraz system usług centralnych/informacji zarządczej (Central Services / Management Information System, CS/MIS);
- (5) wspólnotowy system zarządzania ryzykiem (CRMS) obejmujący domeny funkcjonalne: Formularz Informacji o Ryzyku (Risk Information Forms, RIF) oraz Profile Wspólne CPCA;
- (6) elektroniczny system przedsiębiorców (EOS) obejmujący takie systemy jak: system rejestracji i identyfikacji przedsiębiorców (EORI), system AEO (upoważnionych przedsiębiorców), system usług regularnych linii żeglugowych (Regular Shipping Services, RSS) oraz wzajemne uznawanie – z krajami partnerskimi – domen funkcjonalnych. Komponentem pomocniczym dla tego systemu jest Generic Web Service;
- (7) system taryfowy (TARIC3), który jest systemem danych referencyjnych dla innych aplikacji, takich jak system zarządzania kontyngentami (QUOTA2), system zarządzania nadzorem i system monitorowania (SURV2), europejski system wiążącej informacji taryfowej (EBTI3), europejski spis celny substancji chemicznych (ECICS2). Aplikacje dotyczące nomenklatury scalonej i systemu informacji o zawieszeniach (SUSPENSIONS) zarządzają informacjami prawnymi, mając bezpośrednie połączenie z systemem taryfowym;
- (8) aplikacje do celów kontrolnych, w szczególności system zarządzania wzorami (SMS) i system informacji dla procedur uszlachetniania (ISPP);
- (9) System Ochrony Praw Własności Intelektualnej (COPI3);
- (10) system rozpowszechniania danych (DDS2) zarządzający wszelkimi informacjami, które za pośrednictwem internetu są dostępne dla ogółu społeczeństwa;
- (11) system informacji w celu zwalczania nadużyć finansowych (AFIS); oraz
- (12) wszelkie inne systemy objęte wieloletnim planem strategicznym, określone w art. 8 ust. 2 decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady nr 70/2008/WE⁽¹⁾ i następców tego planu.

B. Do unijnych komponentów europejskich systemów informacyjnych należą:

- (1) zasoby IT, takie jak sprzęt komputerowy, oprogramowanie i połączenia sieciowe systemów, w tym odpowiednia infrastruktura danych;

⁽¹⁾ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 70/2008/WE z dnia 15 stycznia 2008 r. w sprawie eliminowania papierowej formy dokumentów w sektorach ceł i handlu (Dz.U. L 23 z 26.1.2008, s. 21).

-
- (2) usługi informatyczne niezbędne w celu wspierania opracowywania, utrzymania, usprawniania i obsługi systemów;
oraz
- (3) oraz wszelkie inne elementy, które ze względu na efektywność, bezpieczeństwo i racjonalizację określone są przez Komisję jako wspólne dla krajów uczestniczących.
- C. Do pozaunijnych komponentów europejskich systemów informacyjnych należą te wszystkie komponenty, które nie należą do komponentów unijnych, określonych w sekcji B.
-

ZAŁĄCZNIK III

Orientacyjny przydział środków

Orientacyjny przydział środków na działania kwalifikowalne, wymienione w art. 7 jest następujący:

Rodzaje działań	Udział w puli środków finansowych (w %)
Działania wspólne	maximum 20 %
Budowanie potencjału IT	co najmniej 75 %
Działania na rzecz budowania kompetencji ludzkich	maksymalnie 5 %

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1295/2013

z dnia 11 grudnia 2013 r.

ustanawiające program „Kreatywna Europa” (2014–2020) i uchylające decyzje nr 1718/2006/WE, nr 1855/2006/WE i nr 1041/2009/WE

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 166 ust. 4, art. 167 ust. 5 i art. 173 ust. 3,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,uwzględniając opinię Komitetu Regionów ⁽²⁾,stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽³⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) ma na celu stworzenie coraz ściślejszej unii między narodami Europy i wyznacza Unii między innymi zadanie polegające na przyczynianiu się do rozkwitu kultur państw członkowskich, w poszanowaniu ich różnorodności narodowej i regionalnej, a jednocześnie na zapewnianiu warunków niezbędnych dla konkurencyjności przemysłu Unii. W związku z tym, w razie potrzeby, Unia wspiera i uzupełnia działania państw członkowskich na rzecz poszanowania różnorodności kulturowej i językowej, zgodnie z art. 167 TFUE i konwencją UNESCO z 2005 r. w sprawie ochrony i promowania różnorodności form wyrazu kulturowego („konwencja UNESCO z 2005 r.”), wzmocnienia konkurencyjności sektora kultury i sektora kreatywnego oraz ułatwienia przystosowania się do zmian w przemyśle.
- (2) Podstawą wsparcia udzielanego przez Unię sektorowi kultury i sektorowi kreatywnemu jest przede wszystkim doświadczenie nabyte w związku z programami unijnymi ustanowionymi w decyzji nr 1718/2006/WE Parlamentu

Europejskiego i Rady ⁽⁴⁾ („program MEDIA”), decyzji nr 1855/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽⁵⁾ („program Kultura”), decyzji nr 1041/2009/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽⁶⁾ („program MEDIA Mundus”). Decyzja nr 1622/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽⁷⁾ („działanie na rzecz Europejskiej Stolicy Kultury”), oraz decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1194/2011/UE ⁽⁸⁾ („działanie Unii Europejskiej na rzecz Znaku Dziedzictwa Europejskiego”) również przyczyniają się do działań Unii wspierających sektor kultury i sektor kreatywny.

- (3) W komunikacie dotyczącym Europejskiej agencji kultury w dobie globalizacji świata, popartym przez Radę w rezolucji z dnia 16 listopada 2007 r. ⁽⁹⁾ i przez Parlament Europejski w rezolucji z dnia 10 kwietnia 2008 r. ⁽¹⁰⁾, zostały określone cele przyszłych działań Unii w sektorze kultury i sektorze kreatywnym. Agenda ma na celu propagowanie różnorodności kulturowej i dialogu międzykulturowego, kultury jako katalizatora kreatywności na rzecz wzrostu i zatrudnienia oraz kultury jako istotnego elementu stosunków międzynarodowych Unii.
- (4) Z Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, w szczególności jej art. 11, 21 i 22 wynika, że sektor kultury i sektor kreatywny w istotny sposób przyczyniają się do zwalczania wszelkich form dyskryminacji, między innymi rasizmu i ksenofobii, i stanowią ważną platformę dla wolności wyrażania opinii i promowania poszanowania różnorodności kulturowej i językowej.
- (5) Konwencja UNESCO z 2005 r., która weszła w życie w dniu 18 marca 2007 r. i której stroną jest Unia, podkreśla, że działalność kulturalna oraz dobra i usługi kulturalne mają znaczenie zarówno ekonomiczne, jak i kulturowe, ponieważ są nośnikami tożsamości, wartości oraz znaczeń, i w związku z tym nie powinny być traktowane jako mające wyłącznie wartość handlową.

⁽⁴⁾ Decyzja nr 1718/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 listopada 2006 r. w sprawie wprowadzenia w życie programu wspierającego europejski sektor audiowizualny (MEDIA 2007) (Dz.U. L 327 z 24.11.2006, s. 12).

⁽⁵⁾ Decyzja nr 1855/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. ustanawiająca program Kultura (2007–2013) (Dz.U. L 372 z 27.12.2006, s. 1).

⁽⁶⁾ Decyzja nr 1041/2009/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej program w zakresie współpracy audiowizualnej ze specjalistami z krajów trzecich (MEDIA Mundus) (Dz.U. L 288 z 4.11.2009, s. 10).

⁽⁷⁾ Decyzja nr 1622/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 2006 r. ustanawiająca działanie Wspólnoty na rzecz obchodów Europejskiej Stolicy Kultury w latach 2007–2019 (Dz.U. L 304 z 3.11.2006, s. 1).

⁽⁸⁾ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1194/2011/UE z dnia 16 listopada 2011 r. ustanawiająca działanie Unii Europejskiej na rzecz Znaku Dziedzictwa Europejskiego (Dz.U. L 303 z 22.11.2011, s. 1).

⁽⁹⁾ Dz.U. C 287 z 29.11.2007, s. 1.

⁽¹⁰⁾ Dz. U. C 247 E z 15.10.2009, s. 32.

⁽¹⁾ Dz.U. C 181 z 21.6.2012, s. 35.

⁽²⁾ Dz.U. C 277 z 13.9.2012, s. 156.

⁽³⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 19 listopada 2013 r. [dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym] oraz decyzja Rady z dnia 5 grudnia 2013 r.

Konwencja ta ma na celu umacnianie współpracy międzynarodowej – między innymi poprzez zachęcanie do zawierania międzynarodowych umów o koprodukcji i współrozpowszechnianiu – oraz solidarności, by służyć tworzeniu środków wyrazu kulturowego we wszystkich krajach i przez wszystkich obywateli. Konwencja mówi także, że należy poświęcić uwagę szczególnym warunkom i potrzebom różnych grup społecznych, w tym członków mniejszości. Zatem zgodnie z konwencją program wsparcia dla sektora kultury i sektora kreatywnego powinien sprzyjać różnorodności kulturowej na poziomie międzynarodowym.

- (6) Propagowanie materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego w świetle m. in. konwencji UNESCO o ochronie niematerialnego dziedzictwa kulturowego z 2003 r. oraz konwencji UNESCO w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturowego i naturalnego z 1972 r. powinno również przyczynić się do podwyższenia wartości odnośnych miejsc chronionych, dając jednocześnie obywatelom poczucie przynależności do wartości kulturowej i historycznej takich miejsc.
- (7) W komunikacie Komisji zatytułowanym „Europa 2020 - strategia na rzecz inteligentnego i trwałego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu” (strategia „Europa 2020”) określono sposób, dzięki któremu gospodarka Unii stanie się inteligentna, zrównoważona, będzie sprzyjać włączeniu społecznemu i przyczyni się do osiągnięcia wysokiego stopnia zatrudnienia i wydajności oraz większej spójności społecznej. W komunikacie tym Komisja stwierdziła, że Unia musi zapewnić bardziej atrakcyjne warunki ramowe dla innowacji i kreatywności. Pod tym względem sektor kultury i sektor kreatywny są źródłem nowatorskich pomysłów, które mogą zamienić się w produkty i usługi przyczyniające się do wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy oraz pomagają stawić czoła zmianom społecznym. Ponadto wybitność i konkurencyjność w tych sektorach to przede wszystkim wynik wysiłków podejmowanych przez artystów, twórców i specjalistów, które trzeba propagować. W tym celu należy poprawić dostęp sektora kultury i sektora kreatywnego do środków finansowych.
- (8) W konkluzjach w sprawie służb informacyjnych ds. mobilności dla artystów i osób zawodowo zajmujących się kulturą⁽¹⁾ Rada potwierdziła znaczenie mobilności artystów i osób zawodowo zajmujących się kulturą dla Unii i dla osiągnięcia celów strategii „Europa 2020” oraz wezwała państwa członkowskie i Komisję, aby w ramach swych kompetencji i z uwzględnieniem zasady pomocniczości ułatwiały przekazywanie wyczerpujących i rzetelnych informacji artystom i osobom zawodowo zajmującym się kulturą, które pragną być mobilne w ramach Unii.
- (9) Mając na uwadze przyczynianie się do wzmacniania wspólnej przestrzeni kulturowej, istotne jest propagowanie transnarodowej mobilności podmiotów sektora kultury i sektora kreatywnego oraz transnarodowego

rozpowszechniania dzieł i produktów kultury i sektora audiowizualnego, a tym samym propagowanie wymian kulturowych i dialogu międzykulturowego.

- (10) Programy MEDIA, Kultura oraz MEDIA Mundus podlegały regularnemu monitorowaniu i ocenom zewnętrznym oraz były przedmiotem konsultacji społecznych na temat ich przyszłości, z których wynika, że programy te odgrywają bardzo ważną rolę w ochronie i promocji różnorodności kulturowej i językowej Europy. Monitorowanie, oceny i konsultacje, a także różne niezależne badania, w szczególności badanie poświęcone przedsiębiorczemu wymiarowi sektora kultury i sektora kreatywnego, wskazują również na to, że sektory te stoją w obliczu wspólnych wyzwań, a mianowicie gwałtownych zmian będących konsekwencją wpływu digitalizacji i globalizacji, rozdrobnienia rynku wynikającego z różnorodności językowej, trudności w dostępie do środków finansowych, złożonych procedur administracyjnych i braku porównywalnych danych, a wyzwania te wymagają działań na poziomie Unii.
- (11) Europejski sektor kultury i sektor kreatywny są z natury zróżnicowane, a linie podziału wyznaczają aspekty narodowe i językowe, co skutkuje bogatym pod względem kulturowym i w wysokim stopniu niezależnym krajobrazem kulturowym, dzięki czemu dopuszczone są do głosu różne tradycje kulturowe europejskiego dziedzictwa. Jednakże rozdrobnienie to prowadzi również do powstawania szeregu przeszkód na drodze do sprawnego transnarodowego obiegu dzieł kultury i pracy twórczej oraz do utrudniania mobilności podmiotów działających w sektorze kultury i sektorze kreatywnym w obrębie Unii i poza nią, co może skutkować brakiem równowagi geograficznej, a w konsekwencji przyczynić się do ograniczenia możliwości wyboru dla konsumentów.
- (12) Zważywszy, że Europejski sektor kultury i sektor kreatywny cechuje różnorodność językowa, która w niektórych sektorach prowadzi do rozdrobnienia na tle językowym, zasadnicze znaczenie dla rozpowszechniania dzieł kulturalnych i pracy twórczej, w tym dzieł audiowizualnych, ma stosowanie napisów, dubbingu i opisu dźwiękowego.
- (13) Digitalizacja ma ogromny wpływ na sposób tworzenia dóbr i usług w sektorze kultury i sektorze kreatywnym, ich rozpowszechniania, udostępniania, użytkowania i uzyskiwania z nich przychodów. Choć należy uznać konieczność znalezienia nowej równowagi pomiędzy rosnącym dostępem do dzieł kultury i pracy twórczej, sprawiedliwym wynagrodzeniem artystów i twórców oraz powstawaniem nowych modeli biznesowych, zmiany wynikające z digitalizacji oferują duże możliwości europejskiemu sektorowi kultury i sektorowi kreatywnemu, a ogólniej rzecz biorąc całemu społeczeństwu europejskiemu. Niższe koszty i nowe kanały dystrybucji, możliwości dotarcia do nowej i szerszej publiczności, nowe możliwości dla niszowych produktów mogą przyczynić się do łatwiejszego dostępu do nich i większego obiegu dzieł kultury i pracy twórczej na całym świecie. Aby w pełni wykorzystać te możliwości i dostosować się

⁽¹⁾ Dz.U. C 175 z 15.6.2011, s. 5.

- do digitalizacji i globalizacji, w sektorze kultury i sektorze kreatywnym musi nastąpić rozwój nowych umiejętności; należy też poprawić możliwości dostępu tych sektorów do środków finansowych w celu unowocześnienia sprzętu, opracowania nowych metod produkcji i dystrybucji oraz dostosowania modeli biznesowych.
- (14) Obecne praktyki dystrybucyjne stanowią podstawę systemu finansowania filmów. Istnieje jednak coraz większa potrzeba tworzenia atrakcyjnych, legalnych ofert on-line oraz zachęcania do innowacji. W związku z tym należy promować nowe metody dystrybucji, aby mogły powstawać nowe modele biznesowe.
- (15) Digitalizacja kin to kwestia, z którą stale borykają się operatorzy małych kin, szczególnie kin jednosalowych, z uwagi na wysoki koszt sprzętu cyfrowego. Choć kultura należy do podstawowych kompetencji państw członkowskich, które powinny w dalszym ciągu zajmować się tą kwestią na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, to istnieją możliwości finansowania z unijnych programów i funduszy, szczególnie tych, które mają na celu rozwój lokalny i regionalny.
- (16) Rozwój publiczności, szczególnie w przypadku młodzieży, wymaga przyjęcia przez Unię specjalnego zobowiązania, szczególnie w zakresie propagowania umiejętności korzystania z mediów i znajomości kultury filmowej.
- (17) Jednym z największych wyzwań dla sektora kultury i sektora kreatywnego, szczególnie dla mikro oraz małych i średnich przedsiębiorstw („MŚP”), jak również dla mikro- oraz małych i średnich organizacji, w tym niekomercyjnych i pozarządowych, są trudności w dostępie do funduszy niezbędnych do finansowania ich działalności, rozwoju, utrzymania i poprawy konkurencyjności oraz umiędzynarodowienia ich działalności. Chociaż wobec tego wyzwania stoją wszystkie MŚP, to sytuacja w sektorze kultury i sektorze kreatywnym jest znacznie trudniejsza ze względu na niematerialny charakter wielu ich aktywów, niepowtarzalny charakter ich działalności, a także ich naturalną potrzebę podejmowania ryzyka i eksperymentowania z myślą o wprowadzeniu innowacji. Podejmowanie ryzyka przez te podmioty wymaga zrozumienia i wsparcia również ze strony instytucji finansowych.
- (18) Europejski sojusz sektora kreatywnego (ang. European Creative Industries Alliance), będący projektem pilotażowym, stanowi międzysektorową inicjatywę, która w pierwszej kolejności wspiera sektor kreatywny na poziomie polityki. Ma on na celu mobilizację dodatkowych funduszy dla sektora kreatywnego oraz stymulowanie popytu na usługi tego sektora wśród pozostałych branż i sektorów. Dla lepszego wsparcia innowacji w sektorze kreatywnym wypróbowane zostaną nowe narzędzia, przekształcone następnie w platformę na rzecz uczenia się w zakresie polityki, która złożona będzie z europejskich, krajowych i regionalnych zainteresowanych podmiotów.
- (19) Połączenie obecnych programów MEDIA, Kultura i MEDIA Mundus, przeznaczonych dla sektora kultury i sektora kreatywnego, w jeden kompleksowy program ramowy („program”) efektywniej wesprze MŚP oraz mikro-, małe i średnie organizacje w ich staraniach o skorzystanie z możliwości oferowanych przez digitalizację i globalizację, a także pomoże im w rozwiązaniu problemów prowadzących obecnie do rozdrobnienia rynku. Skuteczność programu wymaga uwzględnienia specyfiki poszczególnych sektorów, szczególnego charakteru ich różnych grup docelowych i konkretnych potrzeb, zwłaszcza poprzez indywidualne podejście w ramach dwóch niezależnych podprogramów i komponentów międzysektorowych. Szczególnie ważne jest zapewnienie synergii na poziomie realizacji między programem a krajowymi i regionalnymi strategiami inteligentnej specjalizacji. Dlatego też program powinien stworzyć spójną strukturę wsparcia dla poszczególnych sektorów kultury i sektorów kreatywnych, w postaci systemu dotacji uzupełnionego instrumentem finansowym.
- (20) Program powinien uwzględniać dwoisty charakter kultury i działalności kulturalnej i uznawać z jednej strony wartość samej kultury i jej wartość artystyczną, a z drugiej strony wartość ekonomiczną tych sektorów, w tym ich szerszy wkład w wymiarze społecznym w kreatywność, innowacje i integrację społeczną.
- (21) Podczas realizacji programu należy brać pod uwagę wartość samej kultury oraz specyfikę sektora kultury i sektora kreatywnego, w tym duże znaczenie organizacji niekomercyjnych i projektów w ramach podprogramu Kultura.
- (22) Samodzielny instrument finansowy - system poręczeń na rzecz sektora kultury i sektora kreatywnego („system poręczeń”) - powinien umożliwiać rozwój szeroko pojętego sektora kultury i sektora kreatywnego, a w szczególności powinien zapewniać odpowiednią dźwignię finansową dla działań i nowych możliwości. Wybrani pośrednicy finansowi powinni prowadzić działania na rzecz projektów w dziedzinie kultury i kreatywności w celu zagwarantowania wyważonej puli kredytów pod względem reprezentacji geograficznej oraz sektorowej. Ponadto organizacje publiczne i prywatne odgrywają w tym kontekście ważną rolę, w celu zapewnienia szerokiego zasięgu systemu poręczeń.
- (23) Należy również zapewnić fundusze na finansowanie działań w ramach obchodów Europejskich Stolic Kultury oraz na zarządzanie znakiem dziedzictwa europejskiego, ponieważ przyczyniają się one do wzmocnienia poczucia przynależności do wspólnej przestrzeni kulturowej, do stymulacji dialogu międzykulturowego i wzajemnego zrozumienia oraz do nadania większej wartości dziedzictwu kulturowemu.

- (24) Poza państwami członkowskimi, krajami i terytoriami zamorskimi uprawnionymi do udziału w programie na mocy art. 58 decyzji Rady 2001/822/WE ⁽¹⁾, program powinien być również otwarty, po spełnieniu pewnych warunków, dla państw Europejskiej Strefy Wolnego Handlu („EFTA”), które są stronami Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym („EOG”) oraz dla Konfederacji Szwajcarskiej. Państwa przystępujące i kandydujące do Unii oraz potencjalni kandydaci korzystający ze strategii przedakcesyjnej, a także państwa objęte europejską polityką sąsiedztwa powinny również mieć możliwość uczestnictwa w programie, z wyłączeniem systemu poręczeń.
- (25) Program powinien być ponadto otwarty dla dwustronnych lub wielostronnych działań w zakresie współpracy z państwami trzecimi na podstawie środków uzupełniających, które mają zostać zdefiniowane i przepisów szczególnych, które ustala się z zainteresowanymi stronami.
- (26) Należy wspierać współpracę w dziedzinie kultury i działalności audiowizualnej pomiędzy programem a organizacjami międzynarodowymi, takimi jak: UNESCO, Rada Europy, Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju („OECD”) i Światowa Organizacja Własności Intelektualnej („WIPO”).
- (27) Należy zapewnić europejską wartość dodaną wszystkich działań realizowanych w ramach programu, ich komplementarność z działaniami państw członkowskich i ich zgodność z art. 167 ust. 4 TFUE oraz ich spójność z innymi działaniami Unii, w szczególności w dziedzinie edukacji, zatrudnienia, rynku wewnętrznego, przedsiębiorczości, młodzieży, zdrowia, obywatelstwa i sprawiedliwości, badań i innowacji, polityki przemysłowej i polityki spójności, turystyki i stosunków zewnętrznych, handlu i rozwoju oraz agendy cyfrowej.
- (28) Zgodnie z zasadami przeprowadzania oceny wyników, procedury monitorowania i oceny programu powinny obejmować szczegółowe sprawozdania roczne zawierające odniesienia do konkretnych, wymiernych, osiągalnych, istotnych i ujętych w ramy czasowe celów i wskaźników, w tym wskaźników jakościowych. Procedury monitoringu i oceny powinny uwzględniać prace odpowiednich podmiotów, takich jak Eurostat oraz ustalenia uzyskane w wyniku realizacji projektu ESSnet-Culture i ustalenia Instytutu Statystyki UNESCO. W tym kontekście, w odniesieniu do sektora audiowizualnego, należy kontynuować uczestnictwo Unii w Europejskim Obserwatorium Audiowizualnym.
- (29) W celu zapewnienia optymalnego monitorowania i oceny programu w trakcie całego okresu jego realizacji, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjęcia aktów delegowanych zgodnie z art. 290 TFUE dotyczących dodatkowych jakościowych i ilościowych wskaźników efektywności. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów. Przygotowując i opracowując akty delegowane Komisja powinna zapewnić jednoczesne, terminowe i odpowiednie przekazywanie stosownych dokumentów Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
- (30) Zgodnie ze stwierdzeniem zawartym w sprawozdaniu Komisji z dnia 30 lipca 2010 r. w sprawie skutków decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniających podstawy prawne programów europejskich w zakresie uczenia się przez całe życie, kultury, młodzieży i obywatelstwa, dzięki znacznemu skróceniu czasu trwania procedur administracyjnych wzrosła skuteczność programów. Należy dołożyć szczególnych starań w celu zapewnienia, by procedury administracyjne i finansowe były nadal upraszczane, w tym poprzez stosowanie rzetelnych, obiektywnych i regularnie aktualizowanych systemów określania kwot ryczałtowych, kosztów jednostkowych i finansowania ryczałtowego.
- (31) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego rozporządzenia, należy nadać Komisji uprawnienia wykonawcze. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 ⁽²⁾.
- (32) Zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 58/2003 ⁽³⁾, Komisja powierzyła Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego zadania dotyczące realizacji unijnego programu działań w dziedzinie edukacji, kultury i sektora audiowizualnego od 2009 r. Na podstawie analizy kosztów i korzyści Komisja może wykorzystać istniejącą Agencję wykonawczą do realizacji programu zgodnie z tym rozporządzeniem.
- (33) W niniejszym rozporządzeniu określono pulę środków finansowych na cały czas trwania programu, stanowiącą główną kwotę odniesienia, w rozumieniu pkt 17 Porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 2 grudnia 2013 r. między Parlamentem Europejskim, Radą

⁽¹⁾ Decyzja Rady 2001/822/WE z dnia 27 listopada 2001 r. w sprawie stowarzyszenia krajów i terytoriów zamorskich ze Wspólnotą Europejską (Decyzja o Stowarzyszeniu Zamorskim) (Dz.U. L 314 z 30.11.2001, s. 1).

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

⁽³⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 58/2003 z dnia 19 grudnia 2002 r. ustanawiające statut agencji wykonawczych, którym zostaną powierzone niektóre zadania w zakresie zarządzania programami wspólnotowymi (Dz.U. L 11 z 16.1.2003, s. 1).

- i Komisją w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami⁽¹⁾ dla Parlamentu Europejskiego i Rady podczas rocznej procedury budżetowej.
- (34) Interesy finansowe Unii powinny być chronione za pomocą proporcjonalnych środków w całym cyklu wydatków, w tym za pomocą środków mających na celu zapobieganie nieprawidłowościom, ich wykrywanie i prowadzenie odnośnych dochodzeń, odzyskiwanie utraconych, nienależnie wypłaconych lub nieprawidłowo wykorzystanych funduszy oraz, w stosownych przypadkach, nakładanie kar administracyjnych i finansowych zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom)⁽²⁾ („rozporządzenie finansowe”).
- (35) W związku z działalnością Europejskiego Urzędu ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF) i zgodnie z rozporządzeniem Rady (Euratom, WE) nr 2185/96⁽³⁾ i rozporządzeniem (WE) nr 883/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady⁽⁴⁾ należy wypracować i stosować odpowiednie środki zapobiegania nadużyciom finansowym, odzyskiwania środków straconych, nienależnie wypłaconych lub nieodpowiednio wykorzystanych.
- (36) Ponieważ cele niniejszego rozporządzenia, a mianowicie ochrona, rozwój i propagowanie różnorodności kulturowej i językowej Europy, propagowanie jej dziedzictwa kulturowego, a także wzmocnienie konkurencyjności europejskiego sektora kultury i sektora kreatywnego, w szczególności sektora audiowizualnego nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie mając na uwadze transnarodowy i międzynarodowy charakter proponowanych działań natomiast ze względu na skalę i spodziewane efekty tych działań możliwe jest lepsze ich osiągnięcie na poziomie Unii, Unia może podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule, niniejsze rozporządzenie nie wykracza ponad to, co konieczne dla realizacji tych celów.
- (37) Należy zatem uchylić decyzje nr 1718/2006/WE, nr 1855/2006/WE i nr 1041/2009/WE.
- (38) Należy przewidzieć przepisy dotyczące środków regulujących przejście od programów MEDIA, Kultura i MEDIA Mundus do programu.
- (39) Celem zapewnienia kontynuacji wsparcia finansowego na podstawie programu Komisja powinna mieć możliwość uznania kosztów bezpośrednio związanych z realizacją działań objętych wsparciem za kwalifikowalne do finansowania, nawet jeśli zostały one poniesione przez beneficjenta przed złożeniem wniosku o finansowanie.
- (40) Celem zapewnienia kontynuacji wsparcia finansowego na podstawie programu, niniejsze rozporządzenie powinno być stosowane od dnia 1 stycznia 2014 r. Z uwagi na pilność, niniejsze rozporządzenie powinno wejść w życie jak najszybciej po jego opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

ROZDZIAŁ I

Postanowienia ogólne

Artykuł 1

Ustanowienie programu i jego czas trwania

1. Niniejszym rozporządzeniem ustanawia się program „Kreatywna Europa” służący wspieraniu europejskiego sektora kultury i sektora kreatywnego („program”).
2. Program realizowany jest w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

- 1) „sektor kultury i sektor kreatywny” oznaczają wszystkie sektory, których działalność opiera się na wartościach kulturowych lub na artystycznej i innej twórczej ekspresji, niezależnie od tego, czy ta działalność ma charakter zorientowany na rynek, bez względu na rodzaj struktury, w ramach której jest ona prowadzona, oraz niezależnie od sposobu finansowania tej struktury. W zakres tej działalności wchodzi rozwój, tworzenie, produkcja, rozpowszechnianie i ochrona dóbr i usług zawierających elementy kulturalnej, artystycznej lub innej twórczej ekspresji, a także funkcje pokrewne, takie jak edukacja lub zarządzanie. Sektor kultury i sektor kreatywny obejmują między innymi architekturę, archiwa, biblioteki i muzea, rękodzieło artystyczne, sektor audiowizualny (w tym film, telewizję, gry wideo i multimedia), materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe, wzornictwo, festiwale, muzykę, literaturę, przedstawienia artystyczne, działalność wydawnicza, radio i sztuki wizualne;
- 2) „MŚP” oznacza mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa określone w zaleceniu Komisji 2003/361/WE⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ Dz. U. C 420 z 20.12.2013, s. 1

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii i uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1).

⁽³⁾ Rozporządzenie Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami (Dz.U. L 292 z 15.11.1996, s. 2).

⁽⁴⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1073/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 maja 1999 r. dotyczące dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF) (Dz.U. L 136 z 31.5.1999, s. 1).

⁽⁵⁾ Zalecenie Komisji 2003/361/WE z dnia 6 maja 2003 r. dotyczące definicji mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. L 124 z 20.5.2003, s. 36).

- 3) „uczestniczący pośrednicy finansowi” oznaczają pośredników finansowych w rozumieniu art. 139 ust. 4 akapit drugi rozporządzenia finansowego, wybranych w ramach systemu poręczeń, zgodnie z rozporządzeniem finansowym i z załącznikiem I do niniejszego rozporządzenia, którzy zapewniają lub zamierzają zapewnić:
- a) pożyczki dla MŚP oraz dla mikro-, małych i średnich organizacji sektora kultury i sektora kreatywnego („gwarancje z Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego (EFI)”; lub
 - b) gwarancje pożyczkowe dla innych pośredników finansowych, którzy zapewniają pożyczki dla MŚP oraz dla mikro-, małych i średnich organizacji sektora kultury i sektora kreatywnego („kontr gwarancje z EFI”);
- 4) „podmioty rozwijające zdolność” oznaczają podmioty mogące dostarczać wiedzy eksperckiej zgodnie z załącznikiem I, aby udzielić pomocy uczestniczącym pośrednikom finansowym w skutecznej ocenie cech szczególnych i ryzyka związanego z MŚP oraz mikro-, małymi i średnimi organizacjami sektora kultury i sektora kreatywnego, a także z ich projektami.

Artykuł 3

Cele ogólne

Cele ogólne programu to:

- a) ochrona, rozwój i propagowanie europejskiej różnorodności kulturowej i językowej oraz propagowanie europejskiego dziedzictwa kulturowego;
- b) wzmacnianie konkurencyjności europejskiego sektora kultury i sektora kreatywnego, w szczególności sektora audiowizualnego, w celu propagowania inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

Artykuł 4

Cele szczegółowe

Cele szczegółowe programu to:

- a) wspieranie zdolności funkcjonowania europejskiego sektora kultury i sektora kreatywnego w wymiarze transnarodowym i międzynarodowym;
- b) propagowanie transnarodowego obiegu dzieł kultury i pracy twórczej oraz transnarodowej mobilności podmiotów sektora kultury i sektora kreatywnego, w szczególności artystów, a także zdobywanie nowej i szerszej publiczności oraz poprawa dostępu do dzieł kultury i pracy twórczej w Unii i poza nią, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób niepełnosprawnych i grup niedoreprezentowanych;
- c) wzmacnianie zdolności finansowej MŚP oraz mikro, małych i średnich organizacji sektora kultury i sektora kreatywnego

w sposób zrównoważony, a jednocześnie dążenie do zapewnienia wyważonej reprezentacji geograficznej oraz sektorowej;

- d) wspieranie rozwoju polityki, innowacji, kreatywności, rozwoju publiczności oraz nowych modeli biznesowych i modeli zarządzania poprzez wsparcie transnarodowej współpracy politycznej.

Artykuł 5

Europejska wartość dodana

1. Zważywszy na wartość samej kultury i jej wartość ekonomiczną, program wspiera działania o europejskiej wartości dodanej w sektorze kultury i sektorze kreatywnym. Przyczynia się to do realizacji celów strategii „Europa 2020” i jej inicjatyw przewodnich.

2. Europejską wartość dodaną zapewnia się dzięki co najmniej jednemu z poniższych elementów:

- a) transnarodowemu charakterowi działań stanowiących uzupełnienie programów regionalnych, krajowych, międzynarodowych oraz innych programów i polityk Unii oraz wpływowi tych działań na sektor kultury i sektor kreatywny oraz na obywateli i ich wiedzę na temat kultur odmiennych od ich własnych;
- b) rozwojowi i propagowaniu współpracy transnarodowej pomiędzy podmiotami sektora kultury i sektora kreatywnego, w tym pomiędzy artystami, osobami zawodowo związanymi z sektorem audiowizualnym, organizacjami sektora kultury i sektora kreatywnego oraz podmiotami sektora audiowizualnego skupiającej się na stymulowaniu bardziej kompleksowego, szybkiego, skutecznego i długoterminowego reagowania na globalne wyzwania;
- c) korzyściom skali i masie krytycznej, którym sprzyja wsparcie udzielane przez Unię i które przyczyniają się do powstawania większych możliwości pozyskiwania dodatkowych środków finansowych (efekt dźwigni);
- d) zapewnianiu bardziej wyrównanych szans w europejskim sektorze kultury i sektorze kreatywnym poprzez uwzględnianie sytuacji państw o niższej wydajności produkcyjnej lub państw bądź regionów o niewielkim obszarze geograficznym lub językowym.

Artykuł 6

Struktura programu

Program obejmuje:

- a) podprogram MEDIA;
- b) podprogram Kultura;
- c) komponent międzysektorowy.

Artykuł 7

Znaki graficzne podprogramów

1. Komisja zapewnia widoczność programu poprzez wykorzystanie znaków graficznych, różnych dla poszczególnych podprogramów.
2. Beneficjenci podprogramu MEDIA korzystają ze znaku graficznego określonego w załączniku II. Komisja określa dalsze zasady szczegółowe korzystania z tego znaku graficznego i informuje o nich beneficjentów.
3. Beneficjenci podprogramu Kultura korzystają ze znaku graficznego określonego przez Komisję. Komisja określa zasady szczegółowe korzystania z tego znaku graficznego i informuje o nich beneficjentów.
4. Komisja i biura programu „Kreatywna Europa”, o których mowa w art. 16, są również uprawnione do korzystania ze znaków graficznych podprogramów.

Artykuł 8

Dostęp do programu

1. Program wspiera różnorodność kulturową na poziomie międzynarodowym, zgodnie z konwencją UNESCO z 2005 r.
2. W programie uczestniczą państwa członkowskie.
3. Bez uszczerbku dla ust. 4 w programie uczestniczą następujące państwa, pod warunkiem że wpłacą dodatkowe środki i że – w odniesieniu do podprogramu MEDIA – spełnią warunki określone w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/13/UE ⁽¹⁾:
 - a) państwa przystępujące i kandydujące do Unii oraz potencjalne państwa kandydujące korzystające ze strategii przedakcesyjnej, zgodnie z ogólnymi zasadami i warunkami ich uczestnictwa w programach unijnych ustanowionymi w odpowiednich umowach ramowych, decyzjach rady stowarzyszenia lub podobnych porozumieniach;
 - b) państwa należące do EFTA, które są stroną Porozumieniem o EOG zgodnie z tym Porozumieniem;
 - c) Konfederacja Szwajcarska, na podstawie umowy dwustronnej z tym państwem;
 - d) państwa objęte Europejską Polityką Sąsiedztwa, zgodnie z procedurami ustalonymi wspólnie z tymi państwami po zawarciu umów ramowych dotyczących ich uczestnictwa w programach unijnych.

⁽¹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/13/UE z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych (dyrektywa o audiowizualnych usługach medialnych) (Dz.U. L 95 z 15.4.2010, s. 1).

4. Państwa, o których mowa w ust. 3 lit. a) –d), są wyłączone z uczestnictwa w systemie poręczeń.

5. Program jest otwarty dla dwustronnych lub wielostronnych działań w ramach współpracy, ukierunkowanych na wybrane państwa lub regiony w oparciu o dodatkowe środki wpłacone przez te państwa lub regiony oraz uregulowania szczególne, które mają być ustalone z tymi państwami lub regionami.

6. Program umożliwia współpracę i wspólne działania z państwami, które nie biorą w nim udziału, oraz z organizacjami międzynarodowymi działającymi w sektorze kultury i sektorze kreatywnym, takimi jak UNESCO, Rada Europy, OECD lub WIPO w oparciu o wspólnie wniesiony wkład na realizację celów programu.

ROZDZIAŁ II

Podprogram MEDIA

Artykuł 9

Priorytety podprogramu MEDIA

1. Priorytety w dziedzinie wzmocnienia zdolności europejskiego sektora audiowizualnego w zakresie działania na szczeblu transnarodowym są następujące:
 - a) ułatwianie nabywania i poprawy umiejętności i kompetencji osób zawodowo związanych z sektorem audiowizualnym oraz rozwoju sieci, w tym korzystania z technologii cyfrowych w celu dostosowywania się do rozwoju rynku, testowanie nowych podejść do rozwoju publiczności i testowanie nowych modeli biznesowych;
 - b) rozwój umiejętności podmiotów sektora audiowizualnego w zakresie tworzenia europejskich dzieł audiowizualnych o potencjale kwalifikującym je do obiegu w Unii i poza nią oraz w zakresie ułatwiania europejskich i międzynarodowych koprodukcji, między innymi z nadawcami telewizyjnymi;
 - c) zachęcanie przedsiębiorstw do wymiany gospodarczej poprzez ułatwianie dostępu do rynków i narzędzi biznesowych podmiotom sektora audiowizualnego w celu lepszej promocji ich projektów na rynkach unijnych i międzynarodowych.
2. Priorytety w dziedzinie transnarodowego obiegu są następujące:
 - a) wspieranie dystrybucji kinowej poprzez transnarodowy marketing, tworzenie marki, dystrybucję i pokazy dzieł audiowizualnych;
 - b) propagowanie transnarodowego marketingu, tworzenia marki i dystrybucji dzieł audiowizualnych na wszystkich innych platformach niekinowych;

- c) wspieranie działań na rzecz rozwoju publiczności jako środka stymulującego zainteresowanie europejskimi dziełami audiowizualnymi oraz poprawę dostępu do nich, w szczególności poprzez promocję, organizację imprez, popularyzację wiedzy na temat sztuki filmowej i organizację festiwalu;
- d) promowanie nowych metod dystrybucji, aby mogły powstawać nowe modele biznesowe.
- e) inicjatyw polegających na prezentacji i promowaniu różnorodnych europejskich dzieł audiowizualnych, w tym filmów krótkometrażowych, takich jak festiwale i inne imprezy promocyjne;
- f) działań mających na celu poszerzanie wiedzy na temat sztuki filmowej oraz poszerzanie wiedzy publiczności i pogłębianie jej zainteresowania europejskimi dziełami audiowizualnymi, w tym dziedzictwem audiowizualnym i kinematograficznym, w szczególności widzów młodych;

Artykuł 10

Środki wspierające w ramach podprogramu MEDIA

Na potrzeby realizacji priorytetów określonych w art. 9 w ramach podprogramu MEDIA zapewnia się wsparcie dla:

- a) rozwoju kompleksowej oferty środków szkoleniowych propagujących nabywanie i poprawę umiejętności i kompetencji przez osoby zawodowo związane z sektorem audiowizualnym, dzielenie się wiedzą i inicjatywy związane z tworzeniem sieci, również w zakresie wykorzystywania technologii cyfrowych;
- b) rozwoju europejskich dzieł audiowizualnych, w szczególności filmów i programów telewizyjnych, takich jak filmy fabularne, filmy dokumentalne oraz filmy dla dzieci i filmy animowane, a także dzieła interaktywne, takie jak gry wideo i multimedia o większym potencjalnie kwalifikującym je do obiegu w Europie i poza nią;
- c) działań mających na celu wspieranie europejskich wytwórni produkujących utwory audiowizualne, w szczególności wytwórni niezależnych, z myślą o ułatwianiu europejskiej i międzynarodowej koprodukcji dzieł audiowizualnych, w tym programów telewizyjnych;
- d) działań na rzecz pomocy europejskim i międzynarodowym partnerom koprodukcji w nawiązaniu kontaktu lub zapewnieniu pośredniego wsparcia dla dzieł audiowizualnych w ramach koprodukcji poprzez międzynarodowe fundusze koprodukcyjne z siedzibą w państwie uczestniczącym w programie;
- e) ułatwiania dostępu do profesjonalnych imprez handlowych o profilu audiowizualnym oraz do rynków audiowizualnych, a także wykorzystania narzędzi biznesowych on-line zarówno w Unii, jak i poza nią;
- f) tworzenia systemów wspierania dystrybucji niekrajowych filmów europejskich poprzez dystrybucję kinową i na wszystkich innych platformach, a także działań na rzecz sprzedaży na rynkach międzynarodowych, w szczególności napisów, dubbingu i opisu dźwiękowego dzieł audiowizualnych;
- g) ułatwiania rozpowszechniania filmów europejskich na całym świecie i zagranicznych filmów w Unii na wszystkich platformach dystrybucji, poprzez projekty współpracy międzynarodowej w sektorze audiowizualnym;
- h) europejskiej sieci operatorów kin, w których wyświetla się w znacznej części niekrajowe filmy europejskie;

- i) innowacyjnych działań polegających na wypróbowywaniu nowych modeli i narzędzi biznesowych w obszarach, na które może mieć wpływ wprowadzenie i stosowanie technologii cyfrowych.

Artykuł 11

Europejskie Obserwatorium Audiowizualne

1. Unia będzie członkiem Obserwatorium w okresie trwania programu.
2. Udział Unii w Obserwatorium przyczynia się do realizacji priorytetów podprogramu MEDIA poprzez:
 - a) zachęcanie do przejrzystości oraz tworzenie równych szans w zakresie dostępu do informacji prawnej i finansowo-rynkowej, a także przyczynianie się do porównywalności informacji prawnej i danych statystycznych;
 - b) zapewnianie danych i badań rynku, użytecznych w celu opracowania kierunków działania podprogramu MEDIA oraz do oceny ich wpływu na rynek.
3. Komisja reprezentuje Unię w zakresie kontaktów z Obserwatorium.

ROZDZIAŁ III

Podprogram Kultura

Artykuł 12

Priorytety podprogramu Kultura

1. Priorytety w dziedzinie wzmacniania zdolności sektora kultury i sektora kreatywnego w zakresie działania na szczeblu transnarodowym są następujące:
 - a) wspieranie działań umożliwiających podmiotom sektora kultury i sektora kreatywnego nabywanie umiejętności, kompetencji i wiedzy eksperckiej, przyczyniających się do wzmacniania sektora kultury i sektora kreatywnego, w tym zachęcających do dostosowania się do technologii cyfrowych, testowania innowacyjnych metod rozwoju publiczności i testowania nowych modeli biznesowych i modeli zarządzania;

- b) wspieranie działań umożliwiających podmiotom działającym w sektorze kultury i sektorze kreatywnym współpracę międzynarodową oraz umiędzynarodowienie ich kariery zawodowej i działań w Unii i poza nią, w miarę możliwości w oparciu o długoterminowe strategie;
- c) udzielanie wsparcia na rzecz wzmocnienia europejskich organizacji działających w sektorze kultury i sektorze kreatywnym i tworzenia sieci międzynarodowych w celu ułatwienia dostępu do możliwości zawodowych.

2. Priorytety w dziedzinie transnarodowego rozpowszechniania i mobilności są następujące:

- a) wspieranie międzynarodowych tournée, imprez, wystaw i festiwali;
- b) wspieranie rozpowszechniania dzieł literatury europejskiej z myślą o zagwarantowaniu jak najszerszej ich dostępności;
- c) wspieranie działań na rzecz rozwoju publiczności jako środka stymulującego i ułatwiającego dostęp do europejskich dzieł kultury pracy twórczej, oraz materialnego i niematerialnego europejskiego dziedzictwa kulturowego.

Artykuł 13

Środki wspierające w ramach podprogramu Kultura

1. Na potrzeby realizacji priorytetów określonych w art. 12 w ramach podprogramu Kultura zapewnia się wsparcie dla:

- a) projektów dotyczących współpracy transnarodowej skupiających organizacje działające w sektorze kultury i sektorze kreatywnym z różnych państw w celu podejmowania działań sektorowych lub międzysektorowych;
- b) działań podejmowanych przez europejskie sieci organizacji działających w sektorze kultury i sektorze kreatywnym z różnych państw;
- c) działań podejmowanych przez organizacje o charakterze europejskim sprzyjających rozwojowi nowych talentów i służących pobudzaniu transgranicznej mobilności podmiotów w sektorze kultury i sektorze kreatywnym i rozpowszechnianiu dzieł, mających potencjał wywarcia znacznego wpływu na sektor kultury i sektor kreatywny, a także przynoszących długotrwałe efekty;
- d) tłumaczenia dzieł literackich i ich dalszego promowania;
- e) specjalnych działań służących zapewnianiu większej popularyzacji bogactwa i różnorodności kulturowej Europy oraz stymulowaniu dialogu międzykulturowego i wzajemnego zrozumienia, między innymi poprzez przyznawanie unijnych nagród w dziedzinie kultury, działania na rzecz Europejskich Stolic Kultury oraz znaku dziedzictwa europejskiego.

2. Środki określone w ust. 1 służą w szczególności wspieraniu projektów niekomercyjnych.

RODZIAŁ IV

Komponent międzysektorowy

Artykuł 14

System poręczeń na rzecz sektora kultury i sektora kreatywnego

1. Komisja tworzy system poręczeń dla sektora kultury i sektora kreatywnego.

System poręczeń funkcjonuje jako samodzielny instrument; jest on tworzony i zarządzany zgodnie z tytułem VIII rozporządzenia finansowego.

2. Priorytety realizowane w ramach systemu poręczeń są następujące:

- a) ułatwianie dostępu do finansowania MŚP oraz mikro-, małym i średnim organizacjom, działającym w sektorze kultury i sektorze kreatywnym;
- b) poprawa – m.in. w drodze pomocy technicznej, szerzenia wiedzy i działań sieciowych – zdolności uczestniczących pośredników finansowych do oceny ryzyka związanego z MŚP oraz mikro-, małymi i średnimi organizacjami w sektorze kultury i sektorze kreatywnym, a także z realizowanymi przez nie projektami.

Priorytety są realizowane zgodnie z załącznikiem I.

3. Zgodnie z art. 139 ust. 4 rozporządzenia finansowego Komisja wdraża system poręczeń w trybie zarządzania pośredniego, powierzając zadania EFI, jak przewidziano w art. 58 ust. 1 lit. c) pkt (iii) tego rozporządzenia, z zastrzeżeniem warunków umowy, między Komisją a EFI.

Artykuł 15

Transnarodowa współpraca polityczna

1. W celu propagowania transnarodowej współpracy politycznej w ramach komponentu międzysektorowego wspiera się:

- a) transnarodową wymianę doświadczeń oraz wiedzy eksperckiej na temat nowych modeli biznesowych i modeli zarządzania, partnerskie uczenie się i tworzenie sieci między organizacjami sektora kultury i sektora kreatywnego oraz osobami odpowiedzialnymi za wyznaczanie kierunków polityki w zakresie rozwoju sektora kultury i sektora kreatywnego, propagując w stosownych przypadkach cyfrowe tworzenie sieci;
- b) gromadzenie danych rynkowych, prowadzenie badań, analizy rynku pracy i zapotrzebowania na umiejętności, analizy europejskiej i krajowej polityki kulturalnej i wspieranie badań statystycznych w oparciu o instrumenty i kryteria charakterystyczne dla każdego sektora oraz oceny obejmujące pomiar wszystkich aspektów wpływu programu;
- c) wnoszenie wkładu finansowego na rzecz członkostwa Unii w Obserwatorium w celu wspomaganie gromadzenia i analizy danych w sektorze audiowizualnym;

- d) wypróbowywanie nowych i międzysektorowych metod biznesowych w zakresie finansowania, dystrybucji twórczości i uzyskiwania z niej przychodów;
- e) organizację konferencji, seminariów i prowadzenie dialogu politycznego, między innymi na temat umiejętności korzystania z kultury i z mediów, propagując w stosownych przypadkach cyfrowe tworzenie sieci;
- f) biura programu „Kreatywna Europa”, o których mowa w art. 16 i wykonywanie powierzonych im zadań.
- f) zapewnianie przekazywania i rozpowszechniania informacji na temat przyznawanych funduszy unijnych i wyników uzyskanych w odniesieniu do państw, w których działają.

2. Do dnia 30 czerwca 2014 r. Komisja przeprowadzi analizę wykonalności w celu zbadania możliwości gromadzenia i analizy danych w sektorze kultury i sektorze kreatywnym innych niż sektor audiowizualny i przedstawi jej wyniki Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

W zależności od wyników analizy wykonalności Komisja może przedstawić odpowiednio wnioski w sprawie zmiany niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 16

Biura programu „Kreatywna Europa”

1. Państwa uczestniczące w programie, działając wspólnie z Komisją, tworzą biura programu „Kreatywna Europa” zgodnie ze swym prawem krajowym i krajową praktyką (biura programu „Kreatywna Europa”).
2. Komisja wspiera sieć biur programu „Kreatywna Europa”.
3. Biura programu „Kreatywna Europa” realizują następujące zadania, przy uwzględnieniu charakterystyki poszczególnych sektorów:
- a) informowanie o programie i propagowanie go w państwie swej siedziby;
- b) udzielanie pomocy sektorowi kultury i sektorowi kreatywnemu w związku z programem i zapewnianie podstawowych informacji o innych istotnych możliwościach wsparcia dostępnych w ramach polityki Unii;
- c) stymulowanie współpracy transgranicznej w sektorze kultury i sektorze kreatywnym;
- d) wspieranie Komisji poprzez zapewnianie pomocy związanej z sektorem kultury i sektorem kreatywnym w państwach uczestniczących w programie, na przykład poprzez dostarczanie dostępnych danych na temat tych sektorów;
- e) wspieranie Komisji w działaniach związanych z zapewnianiem właściwych informacji oraz rozpowszechnianiem rezultatów i efektów programu;

4. Komisja, działając wspólnie z państwami członkowskimi, gwarantuje jakość i wyniki usług świadczonych przez biura programu „Kreatywna Europa” w drodze regularnego i niezależnego monitoringu i oceny.

ROZDZIAŁ V

Wyniki i ich upowszechnianie

Artykuł 17

Spójność i komplementarność

1. Komisja, we współpracy z państwami członkowskimi, zapewnia ogólną spójność i komplementarność programu z:

- a) odpowiednimi dziedzinami polityki unijnej, takimi jak: edukacja, zatrudnienie, zdrowie, rynek wewnętrzny, agenda cyfrowa, młodzież, obywatelstwo, stosunki zewnętrzne, handel, badania i innowacje, przedsiębiorczość, turystyka, sprawiedliwość, rozszerzenie i rozwój;
- b) innymi odpowiednimi źródłami finansowania unijnego w dziedzinie polityki z zakresu kultury i mediów, w szczególności z Europejskiego Funduszu Społecznego, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz programów w dziedzinie badań i innowacji, a także instrumentów finansowych odnoszących się do wymiaru sprawiedliwości i obywatelstwa, programów współpracy zewnętrznej oraz instrumentów pomocy przedakcesyjnej.

2. Niniejsze rozporządzenie jest stosowane i podlega wykonaniu bez uszczerbku dla zobowiązań międzynarodowych Unii.

Artykuł 18

Monitorowanie i ocena

1. Komisja zapewnia regularne monitorowanie i ocenę zewnętrzną programu na podstawie jakościowych i ilościowych wskaźników efektywności określonych poniżej:

- a) wskaźniki w odniesieniu do celów ogólnych, o których mowa w art. 3:
- (i) wielkość zatrudnienia w sektorze kultury i sektorze kreatywnym, zmiany tego zatrudnienia i udział tych sektorów w zatrudnieniu i produkcie krajowym brutto;
- (ii) liczba osób mających dostęp do europejskich dzieł kultury i pracy twórczej, w tym – tam gdzie to możliwe – dzieł z krajów innych niż ich własny;

- b) wskaźniki w odniesieniu do celu szczegółowego, o którym mowa w art. 4:
- (i) skala działalności międzynarodowej podmiotów działających w organizacjach sektora kultury i sektora kreatywnego oraz liczba stworzonych partnerstw transnarodowych,
 - (ii) liczba przedsięwzięć edukacyjnych wspieranych poprzez program, których efektem była poprawa kompetencji i zwiększenie szans na zatrudnienie podmiotów w sektorze kultury i sektorze kreatywnym, w tym osób związanych zawodowo z sektorem audiowizualnym;
- (c) wskaźniki w odniesieniu do celu szczegółowego, o którym mowa w art. 4 lit. b) w odniesieniu do podprogramu MEDIA:
- (i) liczba widzów, którzy obejrzeni w kinie niekrajowe filmy europejskie w Europie i filmy europejskie na świecie (10 najważniejszych rynków pozaeuropejskich);
 - (ii) odsetek europejskich dzieł audiowizualnych prezentowanych w kinach, w telewizji i na platformach cyfrowych;
 - (iii) liczba osób w państwach członkowskich mających dostęp do niekrajowych europejskich dzieł audiowizualnych oraz liczba osób w krajach uczestniczących w programie mających dostęp do europejskich dzieł audiowizualnych;
 - (iv) liczba europejskich gier wideo wyprodukowanych w Unii oraz w krajach uczestniczących w programie;
- d) wskaźniki w odniesieniu do celu szczegółowego, o którym mowa w art. 4 lit. b) w odniesieniu do podprogramu Kultura:
- (i) liczba osób, do których dotarło bezpośrednio lub pośrednio dzięki projektom wspieranym przez program;
 - (ii) liczba projektów skierowanych do dzieci, młodzieży i grup niedoreprezentowanych oraz szacunkowa liczba osób, do których dotarło;
- e) wskaźniki w odniesieniu do celu szczegółowego, o którym mowa w art. 4 lit. c):
- (i) wolumen pożyczek zagwarantowanych w ramach systemu poręczeń, w podziale według kraju pochodzenia, rozmiaru i sektorów MŚP oraz mikro, małych i średnich organizacji;
 - (ii) wolumen pożyczek udzielonych przez uczestniczących pośredników finansowych w podziale według kraju pochodzenia;
 - (iii) liczba i rozmieszczenie geograficzne uczestniczących pośredników finansowych;
 - (iv) liczba MŚP oraz mikro, małych i średnich organizacji korzystających z systemu poręczeń, podzielonych na kategorie według kraju pochodzenia, rozmiaru i sektorów;
 - (v) średnia standardowa stopa oprocentowania pożyczek;
 - (vi) osiągnięty efekt dźwigni w przypadku pożyczek gwarantowanych w stosunku do orientacyjnego efektu dźwigni (1:5,7).
- f) wskaźniki w odniesieniu do celu szczegółowego, o którym mowa w art. 4 lit. d):
- (i) liczba państw członkowskich korzystających z rezultatów otwartej metody koordynacji w procesie tworzenia swojej polityki krajowej;
 - (ii) liczba nowych inicjatyw i wyników polityki.
2. Wyniki procesu monitorowania i oceny uwzględnia się podczas realizacji programu.
3. Oprócz regularnego monitorowania działania programu Komisja sporządza sprawozdanie śródkresowe z oceny oparte na zewnętrznej i niezależnej ocenie, w którym:
- a) uwzględnia aspekty jakościowe i ilościowe, aby ocenić skuteczność programu, w odniesieniu do realizacji jego celów, skuteczności programu oraz jego europejską wartość dodaną;
 - b) uwzględnia zakres uproszczenia programu, jego spójność wewnętrzną i zewnętrzną, trwałość znaczenia wszystkich celów, a także wkład środków w realizację unijnych priorytetów w zakresie inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu;
 - c) uwzględnia wyniki oceny w zakresie długoterminowego wpływu decyzji nr 1718/2006/WE, nr 1855/2006/WE i nr 1041/2009/WE.
4. Do dnia 31 grudnia 2017 r. Komisja przedłoży Parlamentowi Europejskiemu i Radzie śródkresowe sprawozdanie z oceny, o którym mowa w ust. 3.
5. Na podstawie ostatecznej, niezależnej oceny zewnętrznej Komisja sporządza sprawozdanie końcowe z oceny, w którym ocenia skutki długoterminowe i zrównoważony charakter programu w oparciu o wybrane wskaźniki ilościowe i jakościowe. W odniesieniu do celu szczegółowego, o którym mowa w art. 4 ust. c), Komisja ocenia także wpływ systemu poręczeń na dostęp do pożyczek bankowych i powiązane koszty, jakie poniosą MŚP oraz mikro, małe i średnie organizacje w sektorze kultury i w sektorze kreatywnym.
6. Do dnia 30 czerwca 2022 r. Komisja przedłoży Parlamentowi Europejskiemu i Radzie końcowe sprawozdanie z oceny, o którym mowa w ust. 5.

Artykuł 19

Informacje i upowszechnianie rezultatów

1. Komisja przekazuje państwom uczestniczącym w programie informacje na temat projektów, które otrzymały finansowanie z Unii poprzez przesłanie decyzji w sprawie wyboru w terminie dwóch tygodni od ich przyjęcia.
2. Beneficjenci projektów wspieranych w ramach programu zapewniają przekazywanie i rozpowszechnianie informacji o otrzymanych środkach unijnych i uzyskanych rezultatach.
3. Komisja zapewnia rozpowszechnianie odpowiednich informacji wśród biur programu „Kreatywna Europa”.

ROZDZIAŁ VI

Akty delegowane

Artykuł 20

Przekazanie uprawnień Komisji

Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktów delegowanych zgodnie z art. 21 w celu uzupełnienia wskaźników jakościowych i ilościowych efektywności określonych w art. 18 ust. 1.

Artykuł 21

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjęcia aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.
2. Uprawnienia do przyjęcia aktów delegowanych, o których mowa w art. 20, powierza się Komisji na okres trwania programu.
3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 20, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna od następnego dnia po jej opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej lub w określonym w tej decyzji późniejszym terminie. Nie wpływa ona na ważność jakichkolwiek już obowiązujących aktów delegowanych.
4. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
5. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 20 wchodzi w życie tylko wówczas, gdy Parlament Europejski ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie lub gdy przed upływem tego terminu zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

ROZDZIAŁ VII

Przepisy wykonawcze

Artykuł 22

Realizacja programu

1. Komisja realizuje program zgodnie z rozporządzeniem finansowym.
2. Komisja przyjmuje, w drodze aktów wykonawczych, roczny program prac w zakresie podprogramów i komponentu międzysektorowego. Komisja w rocznych programach prac gwarantuje, by cele ogólne i cele szczegółowe, o których mowa w art. 3 i 4, oraz priorytety, o których mowa w art. 9 i 12, były realizowane corocznie w sposób spójny i prezentowały w sposób ogólny spodziewane wyniki, metodę realizacji oraz całkowitą kwotę planu finansowania. Roczny program prac obejmuje także opis środków, które mają być finansowane, wskazanie kwoty przeznaczonej na każdy środek oraz orientacyjny harmonogram realizacji.

W odniesieniu do dotacji roczny program prac obejmuje priorytety, kwalifikowalność, kryteria wyboru i przyznania dotacji oraz maksymalną stopę współfinansowania. Wkład finansowy z programu wynosi maksymalnie 80 % kosztów wspieranych operacji.

W odniesieniu do systemu poręczeń roczny program prac zawiera kryteria kwalifikowalności i wyboru dla pośredników finansowych, kryteria wyłączenia związane z treścią projektów przedłożonych uczestniczącym pośrednikom finansowym, roczny przydział dla EFI i kryteria kwalifikowalności, wyboru i przyznania dla podmiotów rozwijających zdolność.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 23 ust. 4.

3. Komisja przyjmuje ogólne wytyczne do realizacji programu zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 23 ust. 3.

Artykuł 23

Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga komitet („komitet ds. „Kreatywnej Europy”). Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
2. Komitet ds. „Kreatywnej Europy” może zbierać się w szczególnych składach, by zajmować się konkretnymi kwestiami dotyczącymi podprogramów oraz komponentu międzysektorowego.
3. W przypadku odesłań do niniejszego ustępu zastosowanie ma art. 4 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
4. W przypadku odesłań do niniejszego ustępu zastosowanie ma art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

Artykuł 24**Przepisy finansowe**

1. Pula środków finansowych przeznaczona na realizację programu w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r., wynosi 1 462 724 000 EUR według cen aktualnych.

Roczne środki zatwierdzane są przez Parlament Europejski i Radę w granicach wieloletnich ram finansowych.

2. Pula środków finansowych, o której mowa w ust. 1 zostaje rozdzielona w następujący sposób:

- a) co najmniej 56 % na podprogram MEDIA;
- b) co najmniej 31 % na podprogram Kultura;
- c) maksymalnie 13 % dla komponentu międzysektorowego, z czego co najmniej 4 % przydzielonych na działania w zakresie współpracy transnarodowej wymienione w art. 15 oraz na biura programu „Kreatywna Europa”.

3. Koszty administracyjne związane z realizacją programu stanowią część tych środków, określonych w ust. 2, a całkowita kwota tych kosztów nie przekracza 7 % budżetu programu, z czego 5 % przyznana zostaje na realizację podprogramu MEDIA, a 2 % na realizację podprogramu Kultura.

4. Z puli środków finansowych, o której mowa w ust. 1, można również pokrywać wydatki związane z działaniami przygotowawczymi, monitorowaniem, kontrolą, audytami i oceną, które są bezpośrednio niezbędne do zarządzania programem i osiągnięcia jego celów; w szczególności wydatki związane z: badaniami, spotkaniami z ekspertami, działaniami informacyjnymi i komunikacyjnymi, w tym komunikacją instytucjonalną w zakresie priorytetów politycznych Unii, o ile są one związane z ogólnymi celami programu, oraz wydatki związane z sieciami informatycznymi skoncentrowanymi na przetwarzaniu informacji i ich wymianie, wraz ze wszelkimi innymi wydatkami na pomoc techniczną i administracyjną poniesionymi przez Komisję w związku z zarządzaniem programem.

5. Z puli środków finansowych, o której mowa w ust. 1, można również pokrywać wydatki na wsparcie techniczne i administracyjne służące zapewnieniu przejścia między środkami przyjętymi na mocy decyzji nr 1718/2006/WE, nr 1855/2006/WE i nr 1041/2009/WE a środkami przyjętymi na mocy niniejszego rozporządzenia.

W razie konieczności środki można wpisać do budżetu po roku 2020 na pokrycie podobnych wydatków, aby umożliwić zarządzanie działaniami, które nie zostały zakończone przed dniem 31 grudnia 2020 r.

6. W drodze odstępstwa od art. 130 ust. 2 rozporządzenia finansowego i w należycie uzasadnionych przypadkach Komisja może uznać koszty bezpośrednio związane z realizacją działań objętych wsparciem za kwalifikowalne, nawet jeśli zostały one poniesione przez beneficjenta przed złożeniem wniosku o finansowanie.

Artykuł 25**Ochrona interesów finansowych Unii**

1. Komisja przyjmuje odpowiednie środki zapewniające, w trakcie realizacji działań finansowanych na podstawie niniejszego rozporządzenia, ochronę interesów finansowych Unii przez stosowanie środków zapobiegania nadużyciom finansowym, korupcji i wszelkiej innej nielegalnej działalności, przez skuteczne kontrole i inspekcje oraz, w razie wykrycia nieprawidłowości, przez odzyskiwanie kwot niesłusznie wypłaconych a także, w stosownych przypadkach, przez skuteczne, proporcjonalne i odstraszające kary administracyjne i finansowe.

2. Komisja lub jej przedstawiciele oraz Trybunał Obrachunkowy mają uprawnienia do audytu, na podstawie dokumentacji oraz poprzez kontrole i inspekcje na miejscu, wobec wszystkich beneficjentów dotacji, wykonawców i podwykonawców, którzy otrzymują od Unii środki w ramach programu.

3. OLAF może przeprowadzać dochodzenia, w tym kontrole i inspekcje na miejscu, zgodnie z przepisami i procedurami określonymi w rozporządzeniu (Euratom, WE) nr 2185/96 i w rozporządzeniu (UE, Euratom) nr 883/2013, w celu określenia, czy miało miejsce nadużycie finansowe, korupcja lub wszelka inna nielegalna działalność na szkodę interesów finansowych Unii w związku z umową o udzielenie dotacji, decyzją o udzieleniu dotacji lub umową dotyczącą finansowania w ramach programu.

4. Nie naruszając przepisów ustępu 1, 2 i 3, w umowach o współpracy z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi, zamówieniach, umowach o udzielenie dotacji i decyzjach o udzieleniu dotacji, wynikających z wykonania niniejszego rozporządzenia zamieszcza się przepisy wyraźnie upoważniające Komisję, Trybunał Obrachunkowy i OLAF do prowadzenia audytów i dochodzeń zgodnie z ich odpowiednimi uprawnieniami.

ROZDZIAŁ VIII**Przepisy końcowe****Artykuł 26****Uchylenie i przepisy przejściowe**

1. Decyzje nr 1718/2006/WE, nr 1855/2006/WE i nr 1041/2009/WE niniejszym uchyla się ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2014 r.

2. Działania rozpoczęte przed dniem 31 grudnia 2013 r. na podstawie decyzji, o których mowa w ust. 1, są nadal realizowane do ich zakończenia zgodnie z tymi decyzjami.

*Artykuł 27***Wejście w życie**

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 1 stycznia 2014 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Strasburgu 11 grudnia 2013 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodniczący
M. SCHULZ

W imieniu Rady
Przewodniczący
V. LEŠKEVIČIUS

ZAŁĄCZNIK I

USTALENIA W SPRAWIE WDRAŻANIA SYSTEMU PORĘCZEŃ NA RZECZ SEKTORA KULTURY I SEKTORA KREATYWNEGO

Wsparcie finansowe zapewnione za pomocą systemu poręczeń jest przeznaczone dla MŚP oraz mikro, małych i średnich organizacji działających w sektorze kultury i sektorze kreatywnym, przystosowując je do konkretnych potrzeb tych sektorów i oznakowane jako takie.

1. Zadania

System poręczeń zapewnia:

- a) gwarancje uczestniczącym pośrednikom finansowym z każdego państwa uczestniczącego w systemie poręczeń;
- b) uczestniczącym pośrednikom finansowym dodatkową wiedzę ekspercką do celów oceny ryzyka związanego z MŚP oraz mikro, małymi i średnimi organizacjami oraz ich projektami kulturalnymi i kreatywnymi.

2. Wybór uczestniczących pośredników finansowych

EFI wybiera uczestniczących pośredników finansowych zgodnie z najlepszą praktyką rynkową i celami szczególnymi, o których mowa w art. 4 lit. c). Kryteria wyboru obejmują w szczególności:

- a) wielkość finansowania dłużnego, udostępnianego MŚP oraz mikro, małym i średnim organizacjom,
- b) politykę zarządzania ryzykiem przy operacjach udzielania pożyczek, w szczególności w odniesieniu do projektów kulturalnych i kreatywnych,
- c) zdolność do stworzenia zróżnicowanego portfela pożyczkowego oraz do zaproponowania planu marketingowego i promocyjnego MŚP oraz mikro, małym i średnim organizacjom z różnych regionów i sektorów.

3. Czas działania systemu poręczeń

Poszczególne gwarancje mogą zabezpieczać zobowiązania do terminu ich wymagalności wynoszącego maksymalnie 10 lat.

Zgodnie z art. 21 ust. 3 lit. i) rozporządzenia finansowego spłaty wygenerowane przez gwarancje przydziela się do systemu poręczeń na okres nieprzekraczający okresu, na jaki zaciągnięto zobowiązanie, plus 10 lat. Spłaty wygenerowane zgodnie z postanowieniami stosownych umów o delegowaniu zadań w ramach transakcji funduszu gwarancyjnego produkcji programu MEDIA przed rokiem 2014 przydziela się do systemu poręczeń na okres 2014-2020. Komisja informuje państwa członkowskie o takich przydziałach za pośrednictwem komitetu ds. „Kreatywnej Europy”.

4. Rozwijanie zdolności

Rozwijanie zdolności w ramach systemu poręczeń polega na zapewnianiu pośrednikom finansowym wiedzy fachowej w celu poprawy zrozumienia przez nich sektora kultury i sektora kreatywnego - w odniesieniu do niematerialnego charakteru aktywów zabezpieczających, wielkości rynku pozbawionego masy krytycznej oraz prototypowego charakteru produktów i usług - oraz zapewnieniu każdemu pośrednikowi finansowemu dodatkowej wiedzy fachowej przy tworzeniu portfeli i ocenie ryzyka związanego z projektami w dziedzinie kultury i kreatywności.

Środki przeznaczone na rozwijanie zdolności są ograniczone do 10 % budżetu systemu poręczeń.

EFI wybiera podmioty rozwijające zdolność w imieniu systemu poręczeń i pod nadzorem Komisji, w ramach publicznej i otwartej procedury przetargowej, w oparciu o kryteria takie jak: doświadczenie w finansowaniu sektora kultury i sektora kreatywnego, kompetencje, zasięg geograficzny, zdolność do realizacji zadań oraz znajomość rynku.

5. Budżet

Ze środków budżetowych pokrywa się wszystkie koszty systemu poręczeń, między innymi zobowiązania płatnicze wobec uczestniczących pośredników finansowych, takie jak straty wynikające z gwarancji, opłaty dla EFI za zarządzanie środkami Unii oraz wszystkie inne kwalifikowalne koszty lub wydatki.

6. Widoczność i podnoszenie poziomu świadomości

EFI bierze udział w promowaniu systemu poręczeń w europejskim sektorze bankowym. Ponadto każdy uczestniczący pośrednik finansowy oraz EFI zapewniają odpowiedni poziom widoczności i przejrzystości wsparciu udzielanemu w ramach systemu poręczeń, udzielając informacji o możliwościach finansowych docelowym MŚP i mikro, małym i średnim organizacjom.

W tym celu Komisja m.in. przekazuje konieczne informacje sieci biur programu „Kreatywna Europa”, aby umożliwić im wypełnianie zadań.

7. Rodzaje pożyczek

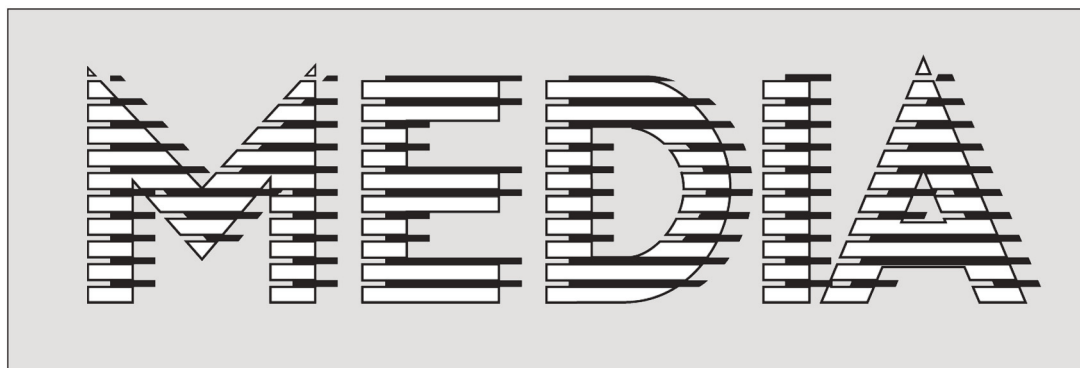
Rodzaje pożyczek objętych systemem poręczeń to w szczególności:

- a) inwestycje w aktywa materialne i niematerialne;
 - b) przenoszenie przedsiębiorstw;
 - c) kapitał obrotowy (jak np. finansowanie przejściowe, środki służące zniwelowaniu luki kapitałowej, przepływ gotówki, linie kredytowe)
-

ZAŁĄCZNIK II

ZNAK GRAFICZNY PODPROGRAMU MEDIA

Ustala się następujący znak graficzny podprogramu MEDIA:

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1296/2013

z dnia 11 grudnia 2013 r.

w sprawie programu Unii Europejskiej na rzecz zatrudnienia i innowacji społecznych („EaSI”) i zmieniające decyzję nr 283/2010/UE ustanawiającą Europejski instrument mikrofinansowy na rzecz zatrudnienia i włączenia społecznego Progress

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 46 lit. d), art. 149, art. 153 ust. 2 lit. a) i art. 175 akapit trzeci,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,uwzględniając opinię Komitetu Regionów ⁽²⁾,stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽³⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Zgodnie z komunikatem Komisji z dnia 29 czerwca 2011 r. zatytułowanym „Budżet z perspektywy »Europy 2020«, w którym zaleca się racjonalizację i uproszczenie struktury unijnych instrumentów finansowania, jak również skoncentrowanie ich na wartości dodanej Unii oraz na wpływie i rezultatach, niniejsze rozporządzenie ustanawia program Unii Europejskiej na rzecz zatrudnienia i innowacji społecznych (zwany dalej „programem”) w celu zapewnienia kontynuacji i rozwoju działań prowadzonych na podstawie decyzji nr 1672/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽⁴⁾, rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 492/2011 ⁽⁵⁾ oraz decyzji wykonawczej Komisji 2012/733/UE ⁽⁶⁾

⁽¹⁾ Dz.U. C 143 z 22.5.2012, s. 88.

⁽²⁾ Dz.U. C 225 z 27.7.2012, s. 167.

⁽³⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 21 listopada 2013 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym)

⁽⁴⁾ Decyzja nr 1672/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 2006 r. ustanawiająca wspólnotowy program na rzecz zatrudnienia i solidarności społecznej – Progress (Dz.U. L 315 z 15.11.2006, s. 1).

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 492/2011 z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie swobodnego przepływu pracowników wewnątrz Unii (Dz.U. L 141 z 27.5.2011, s. 1).

⁽⁶⁾ Decyzja wykonawcza Komisji 2012/733/UE w sprawie wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 492/2011 odnośnie do kojarzenia ofert zatrudnienia i wniosków o zatrudnienie oraz ich równoważenia oraz ponownego ustanowienia EURES (Dz.U. L 328 z 28.11.2012, s. 21).

i decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady nr 283/2010/UE ustanawiającej europejski instrument mikrofinansowy na rzecz zatrudnienia i włączenia społecznego Progress ⁽⁷⁾ (zwany dalej „instrumentem”).

- (2) Dnia 17 czerwca 2010 r. Rada Europejska zatwierdziła wniosek Komisji dotyczący strategii „Europa 2020” na rzecz zatrudnienia i inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu (strategia „Europa 2020”), w ramach której określono pięć głównych celów (w tym, te, które dotyczą odpowiednio zatrudnienia, walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz edukacji) i siedem inicjatyw przewodnich i która stanowi spójne ramy polityki na najbliższych dziesięć lat. Rada Europejska zaleciła pełną mobilizację odpowiednich instrumentów i strategii Unii w celu ułatwienia osiągnięcia wspólnych celów oraz zachęciła państwa członkowskie do wzmocnienia koordynacji działań.

- (3) Zgodnie z art. 148 ust. 4 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) dnia 21 października 2010 r. Rada przyjęła wytyczne dotyczące polityk zatrudnienia, które, wraz z ogólnymi kierunkami polityk gospodarczych państw członkowskich i Unii przyjętymi zgodnie z art. 121 TFUE, zawierają zintegrowane wytyczne dotyczące strategii „Europa 2020”. Program powinien przyczynić się do osiągnięcia celów strategii „Europa 2020”, ze szczególnym uwzględnieniem zmniejszania ubóstwa i celów w zakresie zatrudnienia określonych w wytycznych dotyczących zatrudnienia. W tym celu program powinien wspierać realizację inicjatyw przewodnich, ze szczególnym uwzględnieniem Europejskiej platformy współpracy w zakresie walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym, programu na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia i programu „Mobilna młodzież”, a także pakietu na rzecz zatrudnienia młodzieży.

- (4) W ramach inicjatyw przewodnich strategii „Europa 2020” noszących nazwy „Europejska platforma współpracy w zakresie walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym” oraz „Unia innowacji” innowacje społeczne określa się jako istotne narzędzie umożliwiające stawienie czoła wyzwaniom społecznym związanym ze starzeniem się społeczeństwa, z ubóstwem, z bezrobociem, z nowymi modelami zatrudnienia i stylami życia oraz z oczekiwaniami obywateli dotyczącymi sprawiedliwości społecznej, edukacji i opieki zdrowotnej. Program powinien wspierać

⁽⁷⁾ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 283/2010/UE z dnia 25 marca 2010 r. ustanawiająca europejski instrument mikrofinansowy na rzecz zatrudnienia i włączenia społecznego Progress (Dz.U. L 87 z 7.4.2010, s. 1).

- działania mające na celu wspieranie innowacji społecznych w odpowiedzi na niezaspokajane lub niedostatecznie zaspokajane potrzeby społeczne w zakresie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego, upowszechniania wysokiego poziomu trwałego zatrudnienia wysokiej jakości, gwarantowania dostatecznej ochrony socjalnej zapobiegającej ubóstwu, polepszania warunków pracy i poprawy dostępu do szkoleń dla osób w trudnej sytuacji, uwzględniając w odpowiedni sposób rolę władz regionalnych i lokalnych. Powinien również być katalizatorem dla tworzenia transnarodowych partnerstw i sieci przez podmioty z sektora publicznego i prywatnego oraz z trzeciego sektora, a także wspierać ich zaangażowanie w tworzenie i stosowanie nowych podejść do zaspokajania pilnych potrzeb społecznych i stawiania czoła wyzwaniom społecznym.
- (5) W szczególności program powinien ułatwiać identyfikację, analizę i rozpowszechnianie innowacyjnych rozwiązań i ich praktyczne wdrażanie poprzez eksperymenty polityki społecznej w celu zapewnienia państwu członkowskim ewentualnego niezbędnego wsparcia w zwiększaniu efektywności rynków pracy oraz dalszym udoskonalaniu ich ram politycznych w zakresie zabezpieczenia i włączenia społecznego. Eksperymenty polityki społecznej oznaczają testowanie w warunkach terenowych projektów innowacji społecznych. Umożliwiają one zbieranie danych o wykonalności innowacji społecznych. Powinna istnieć możliwość szerszego wdrażania sprawdzonych rozwiązań ze wsparciem finansowym z Europejskiego Funduszu Socjalnego (EFS) oraz ze środków pochodzących z innych źródeł.
- (6) Otwarta metoda koordynacji jako instrument o potwierdzonej już elastyczności i skuteczności operacyjnej w obszarach polityki społecznej powinna być wykorzystywana powszechnie i powinna czerpać korzyści z działań wspieranych w ramach programu.
- (7) Postęp na drodze zrównoważonego rozwoju społecznego i środowiskowego w Europie wymaga przewidywania i wypracowania nowych umiejętności i zdolności, prowadząc do poprawy warunków tworzenia miejsc pracy, jakości zatrudnienia i warunków pracy poprzez jednoczesne wspieranie edukacji, rynku pracy i polityki społecznej w połączeniu z przekształcaniem przemysłu i usług. Program powinien zatem przyczynić się do popularyzacji tworzenia trwałych miejsc pracy wysokiej jakości: „zielonych”, „białych” oraz w dziedzinie TIK, a także przewidywania i rozwoju nowych umiejętności i zdolności na potrzeby tych nowych, wysokiej jakości trwałych miejsc pracy, poprzez powiązanie zatrudnienia i polityki społecznej z polityką przemysłową i strukturalną wpierającą przejście na gospodarkę efektywnie wykorzystującą zasoby i gospodarkę niskoemisyjną. Program powinien w szczególności odgrywać rolę katalizatora dla odkrywania potencjału publicznych inwestycji ekologicznych i społecznych oraz lokalnych i regionalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia w zakresie tworzenia miejsc pracy.
- (8) Program powinien, tam gdzie jest to istotne, uwzględnić terytorialny wymiar bezrobocia, ubóstwa i wykluczenia społecznego, a zwłaszcza na rosnące nierówności występujące między regionami i wewnątrz nich, między obszarami wiejskimi i miastami, a także w samych miastach.
- (9) Niezbędna jest konsolidacja społecznego wymiaru rynku wewnętrznego. Biorąc pod uwagę fakt, że należy umocnić zaufanie do rynku wewnętrznego, w tym swobodnego przepływu usług, poprzez poszanowanie praw pracowników, niezbędne jest zapewnienie na całym obszarze Unii równego statusu odpowiednim prawom pracowników i przedsiębiorców dotyczącym swobody przemieszczania się.
- (10) Zgodnie ze strategią „Europa 2020” program powinien opierać się na spójnym podejściu do promowania trwałego zatrudnienia wysokiej jakości oraz walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz zapobieganiu im, jednocześnie uwzględniając potrzebę zapewnienia równości kobiet i mężczyzn. Należy usprawnić i uprościć proces wdrażania programu, głównie poprzez opracowanie zestawu wspólnych przepisów obejmujących, między innymi, cele ogólne oraz ustalenia dotyczące monitorowania i oceny. Program powinien koncentrować się na projektach, niezależnie od ich wielkości, o wyrażonej wartości dodanej dla Unii. Aby zmniejszyć obciążenia administracyjne, program powinien wspierać budowę i rozwój sieci oraz partnerstw. Ponadto należy w większym stopniu stosować uproszczone rozliczanie kosztów (finansowanie w postaci płatności ryczałtowych i według zryczałtowanych stawek), w szczególności przy realizacji programów wspierania mobilności, równocześnie zapewniając przejrzystość procedur. Program powinien stanowić punkt kompleksowej obsługi podmiotów oferujących mikrokredyty na szczeblu Unii, w którym zapewnia się wsparcie w zakresie finansowania mikrokredytów i przedsiębiorczości społecznej, ułatwia dostęp do pożyczek i zapewnia pomoc techniczną.
- (11) Mając na uwadze, że fundusze przeznaczone na program i wstępnie przydzielone na jego poszczególne osie są ograniczone, priorytetowo należy finansować budowanie struktur o wyraźnym efekcie mnożnikowym, które będą korzystne dla dalszych działań i inicjatyw. Ponadto należy wprowadzić odpowiednie środki pozwalające uniknąć powielania lub podwójnego finansowania w ramach innych funduszy lub programów, zwłaszcza w ramach EFS.
- (12) Unia powinna zapewnić sobie rzetelne analizy oparte na faktach w celu wspierania procesu wyznaczania kierunków polityki w obszarze zatrudnienia i spraw społecznych, zwracając szczególną uwagę na wpływ kryzysu finansowego i gospodarczego. Takie dane wnoszą wartość dodaną do działań na poziomie krajowym poprzez nadanie wymiaru europejskiego i umożliwienie porównania pod względem sposobu gromadzenia danych i rozwoju narzędzi statystycznych oraz metod i wspólnych wskaźników w celu uzyskania pełnego obrazu sytuacji w obszarach zatrudnienia, polityki społecznej i warunków pracy w całej Unii oraz zapewnienie wysokiej jakości oceny wydajności i skuteczności programów i strategii w ramach m.in. realizacji celów strategii „Europa 2020”.

- (13) Unia ma wyjątkową możliwość stworzenia platformy na rzecz wymiany przez państwa uczestniczące w programie informacji dotyczących polityki oraz ich wzajemnego uczenia się w obszarach zatrudnienia, ochrony społecznej, włączenia społecznego, a także przedsiębiorczości społecznej. Wiedza na temat strategii realizowanych w innych państwach oraz na temat ich efektów, w tym osiągniętych dzięki eksperymentom polityki społecznej na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym, zwiększa liczbę wariantów dostępnych dla osób odpowiedzialnych za wyznaczanie kierunków polityki, pozwalając tym samym na inicjowaniu nowych działań w tym zakresie.
- (14) Zapewnienie minimalnych standardów oraz stałej poprawy warunków pracy w Unii jest kluczowym elementem unijnej polityki społecznej. Unia odgrywa istotną rolę w zapewnieniu dostosowania ram prawnych do zmieniających się modeli pracy i nowych zagrożeń dla zdrowia i bezpieczeństwa, uwzględniając zasady godnej pracy oraz Inteligentnych regulacji. Unia ma również istotną rolę do odegrania w finansowaniu działań mających na celu zapewnienie zgodności z normami pracy wynikającymi z ratyfikowanych konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP) i przepisami Unii w zakresie ochrony praw pracowników. Dotyczy to w szczególności działań służących podnoszeniu świadomości (np. za pomocą społecznego znaku jakości), upowszechnianiu informacji i promowaniu debaty na temat kluczowych wyzwań i zagadnień politycznych w odniesieniu do warunków pracy, w tym pomiędzy partnerami społecznymi i innymi zainteresowanymi stronami, a także promowaniu środków służących osiągnięciu równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, inicjowaniu akcji zapobiegawczych i promowaniu kultury zapobiegania w obszarze zdrowia i bezpieczeństwa w pracy.
- (15) Partnerzy społeczni i organizacje społeczeństwa obywatelskiego odgrywają zasadniczą rolę w promowaniu wysokiej jakości zatrudnienia, przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu i ubóstwu oraz zwalczaniu bezrobocia. Partnerzy społeczni i organizacje społeczeństwa obywatelskiego powinni w związku z tym być w stosownych przypadkach zaangażowani we wzajemne uczenie się oraz w opracowywanie, wdrażanie i rozpowszechnianie nowych strategii politycznych. Komisja powinna informować partnerów społecznych i organizacje społeczeństwa obywatelskiego z Unii o wynikach wdrażania programu i wymieniać z nimi poglądy na ten temat.
- (16) Unia wyraża poparcie dla wzmocnienia społecznego wymiaru globalizacji i dla walki z dumpingiem społecznym poprzez promowanie godnej pracy i norm pracy nie tylko w państwach uczestniczących w programie, lecz także na skalę międzynarodową, bezpośrednio w państwach trzecich lub pośrednio poprzez współpracę z organizacjami międzynarodowymi. Dlatego też aby zapewnić pomoc w realizacji celów programu, należy nawiązywać odpowiednie stosunki z państwami trzecimi, które w nim nie uczestniczą, przy jednoczesnym uwzględnieniu wszelkich istotnych umów zawartych między takimi państwami a Unią. Przedstawiciele takich państw trzecich mogą na przykład uczestniczyć w wydarzeniach leżących we wspólnym interesie (takich jak konferencje, warsztaty i seminaria), które odbywają się w państwach uczestniczących w programie. Ponadto powinno się rozwijać współpracę z właściwymi organizacjami międzynarodowymi, w szczególności z MOP i innymi stosownymi agendami Organizacji Narodów Zjednoczonych, z Radą Europy i z Organizacją Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), tak aby możliwa była realizacja programu w sposób uwzględniający rolę takich organizacji.
- (17) Zgodnie z art. 45 i 46 TFUE, w rozporządzeniu (UE) nr 492/2011 określono przepisy mające na celu umożliwienie pracownikom swobody przemieszczania się na niedyskryminacyjnych zasadach poprzez zagwarantowanie ścisłej współpracy pomiędzy centralnymi służbami zatrudnienia państw członkowskich oraz współpracy z Komisją. EURES, Europejska sieć zatrudnienia powinna promować lepsze funkcjonowanie rynków pracy poprzez zwiększanie dobrowolnej transnarodowej i transgranicznej mobilności geograficznej pracowników, zapewnianie większej przejrzystości na rynku pracy, umożliwianie zestawiania wolnych miejsc pracy i wniosków o zatrudnienie oraz wspieranie działań w obszarach pośrednictwa pracy, rekrutacji i usług w zakresie doradztwa na szczeblu krajowym i transgranicznym, tym samym przyczyniając się do realizacji celów strategii „Europa 2020”. Państwa członkowskie powinny być zachęcane do integrowania usług sieci EURES, w stosownych przypadkach udostępniając je w punkcie kompleksowej obsługi.
- (18) Zakres działań sieci EURES powinien zostać rozszerzony poprzez objęcie nią również rozwoju i wspomagania ukierunkowanych programów wspierania mobilności na poziomie Unii – wyłonionych w drodze przetargów – aby obsadzać wolne miejsca pracy w tych obszarach rynku, w których zidentyfikowano braki. Zgodnie z art. 47 TFUE te programy powinny wspierać ułatwianie dobrowolnej mobilności wśród młodych pracowników w Unii. Ukierunkowane programy mobilności, jak te oparte na działaniu przygotowawczym „Twoja pierwsza praca z EURES-em”, powinny ułatwiać młodym ludziom dostęp do ofert zatrudnienia i podejmowanie pracy w innym państwie członkowskim oraz powinny zachęcać pracodawców do oferowania młodym mobilnym pracownikom miejsc pracy. Programy mobilności nie powinny jednak powstrzymywać Unii i państw członkowskich od pomagania młodym ludziom w znalezieniu pracy w ich ojczystym kraju.
- (19) W wielu regionach przygranicznych partnerstwa transgraniczne w ramach EURES odgrywają ważną rolę w tworzeniu prawdziwego europejskiego rynku pracy. Partnerstwa transgraniczne w ramach EURES obejmują co najmniej dwa państwa członkowskie lub jedno państwo członkowskie i inny kraj uczestniczący. W związku z tym mają one wyraźny charakter horyzontalny i unijną wnoszą wartość dodaną. Należy zatem dalej wspierać partnerstwa transgraniczne w ramach EURES za pośrednictwem działań horyzontalnych Unii, z możliwością uzupełnienia ich o zasoby krajowe lub zasoby EFS.

- (20) W ocenie działalności EURES należy wziąć pod uwagę kryteria jakościowe i ilościowe. Ponieważ odpływ pracowników z jednego państwa członkowskiego skutkuje napływem pracowników do innego państwa członkowskiego i zależy od stale zmieniających się warunków na rynku pracy i związanych z nimi tendencji w zakresie mobilności, ocena nie powinna się koncentrować jedynie na napływie lub odpływie pracowników z poszczególnych państw członkowskich, ale również na zbiorczych danych na szczeblu Unii. Ponadto należy mieć na uwadze, iż poradnictwo niekoniecznie przynosi wymierne efekty w zakresie mobilności lub zatrudnienia.
- (21) W ramach strategii „Europa 2020”, w szczególności wytycznej 7 określonej w decyzji Rady 2010/707/UE⁽¹⁾, prowadzenie działalności na własny rachunek i przedsiębiorczość są kluczowymi czynnikami umożliwiającymi osiągnięcie inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu.
- (22) Brak dostępu do kredytów, instrumentów kapitałowych lub quasi-kapitałowych jest jedną z głównych przeszkód dla zakładania przedsiębiorstw, w szczególności wśród osób najbardziej oddalonych od rynku pracy. Należy zwiększyć wysiłki w tym obszarze na poziomie krajowym i unijnym w celu zwiększania źródeł i dostępności mikrofinansowania oraz pokrycia zapotrzebowania osób najbardziej potrzebujących, w szczególności osób bezrobotnych, kobiet i osób znajdujących się w trudnej sytuacji społecznej, które chcą założyć lub rozwijać mikroprzedsiębiorstwo, również w ramach działalności na własny rachunek, ale nie mają dostępu do kredytów. Ponadto mikroprzedsiębiorstwa stanowią większość nowo zakładanych w Unii firm. Dlatego mikrokredyty powinny być środkiem uzyskania wartości dodanej i szybkiego osiągnięcia konkretnych wyników. Pierwszym krokiem było ustanowienie instrumentu przez Parlament Europejski i Radę w 2010 r. Należy udoskonalić działania komunikacyjne dotyczące możliwości mikrofinansowania na szczeblu Unii i państw członkowskich, aby lepiej docierały do osób potrzebujących mikrofinansowania.
- (23) Mikrofinansowanie i wsparcie przedsiębiorczości społecznej powinno docierać do potencjalnych beneficjentów i mieć długofalowe skutki. Powinny one przyczynić się do wysokiego poziomu trwałego zatrudnienia wysokiej jakości oraz służyć jako katalizator zarówno dla polityki gospodarczej, jak i polityki rozwoju lokalnego. Aby maksymalnie zwiększyć szanse na utworzenie rentownych przedsiębiorstw, działaniom obejmującym mikrofinansowanie i przedsiębiorczość społeczną powinny towarzyszyć programy doradcze i szkoleniowe oraz wszelkie istotne informacje, które powinny być regularnie aktualizowane i publicznie udostępniane przez właściwe podmioty finansujące. W tym celu istotne znaczenie ma zapewnienie odpowiedniego finansowania, w tym poprzez EFS.
- (24) Zwiększanie dostępności mikrofinansów na młodym rynku mikrofinansowym Unii wymaga zwiększenia
- potencjału instytucjonalnego podmiotów udzielających mikro kredytu, w szczególności niebankowych instytucji mikrofinansowych, zgodnie z komunikatem Komisji z dnia 13 listopada 2007 r. zatytułowanym „Europejska inicjatywa na rzecz rozwoju mikro kredytów dla wsparcia wzrostu gospodarczego i zatrudnienia” i sprawozdaniem Komisji z dnia 25 lipca 2008 r. zatytułowanym „Wspieranie innowacyjności i przedsiębiorczości kobiet”.
- (25) Gospodarka społeczna i przedsiębiorczość społeczna stanowią integralną część pluralistycznej społecznej gospodarki rynkowej Europy i odgrywają ważną rolę w zapewnianiu większej spójności społecznej w Europie. Opierają się one na zasadach solidarności i odpowiedzialności, wyższości jednostki i celów społecznych nad kapitałem, promowaniu odpowiedzialności społecznej, spójności społecznej i włączenia społecznego. Przedsiębiorstwa społeczne mogą funkcjonować jako siła napędowa przemian społecznych, oferując innowacyjne rozwiązania oraz wspierając rynki pracy sprzyjające włączeniu społecznemu i ogólnodostępnym usługom społecznym. W związku z tym w znacznym stopniu przyczyniają się one do realizacji celów strategii „Europa 2020”. Program powinien zwiększyć dostęp przedsiębiorstw społecznym do różnych rodzajów finansowania poprzez zapewnienie odpowiednich instrumentów, tak by zrealizować ich specyficzne potrzeby finansowe w całym ich cyklu życiowym.
- (26) W celu wykorzystania doświadczenia takich podmiotów jak Grupa Europejskiego Banku Inwestycyjnego, działania oparte na mikrofinansowaniu i przedsiębiorczości społecznej powinny być realizowane przez Komisję pośrednio poprzez powierzenie zadań wdrażania budżetu takim podmiotom, zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012⁽²⁾ („rozporządzenie finansowe”). Wykorzystanie zasobów Unii pozwala na skupienie wsparcia na zasadzie dźwigni finansowej ze strony międzynarodowych instytucji finansowych i innych inwestorów, tworzy synergię między działaniami państw członkowskich i Unii, ujednolica podejście, zwiększając tym samym dostępność finansowania dla poszczególnych zagrożonych grup i młodych ludzi i rozszerzenie na nich zasięgu mikrofinansowania. Dostęp do finansowania dla mikroprzedsiębiorstw, w tym osób prowadzących działalność na własny rachunek, oraz przedsiębiorstw społecznych, jest również wzmocniony. Wkład Unii ułatwia zatem rozwój powstającego obecnie sektora przedsiębiorstw społecznych i rynku mikrofinansowego w Unii oraz prowadzenie działań o charakterze transgranicznym. Działania Unii powinny uzupełniać instrumenty finansowe na rzecz mikrofinansowania i przedsiębiorczości społecznej wykorzystywanych przez państwa członkowskie. Podmioty, którym powierzono realizację działań, powinny zapewniać uzyskanie unijnej wartości dodanej i unikać dublowania źródeł finansowania w ramach zasobów Unii.

⁽¹⁾ Decyzja Rady 2010/707/UE z dnia 21 października 2010 r. w sprawie wytycznych dotyczących polityki zatrudnienia państw członkowskich (Dz.U. L 308 z 24.11.2010, s. 46).

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii i uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1).

- (27) Zgodnie ze strategią „Europa 2020”, program powinien przyczynić się do podjęcia palącego problemu bezrobocia osób młodych. Należy zatem zapewnić przyszłość młodym osobom i dać im perspektywę odgrywania kluczowej roli w rozwijającym się społeczeństwie i gospodarce w Europie, co ma szczególne znaczenie w dobie kryzysu.
- (28) Program powinien również wskazywać na szczególną rolę i znaczenie małych przedsiębiorstw w odniesieniu do szkolenia, specjalistycznej wiedzy i tradycyjnego know-how, a także zapewnić dostęp młodych ludzi do mikrofinansowania. Program powinien ułatwiać wymianę najlepszych praktyk między państwami członkowskimi i innymi państwami uczestniczącymi w programie we wszystkich tych dziedzinach.
- (29) Działania objęte programem powinny wspierać wdrażanie przez państwa członkowskie i podmioty działające na rynku pracy zalecenia Rady z dnia 22 kwietnia 2013 r.⁽¹⁾ w zakresie ustanawiania gwarancji dla młodzieży. Zgodnie z tym zaleceniem wszyscy młodzi ludzie w wieku do 25 lat w ciągu czterech miesięcy od uzyskania statusu bezrobotnego lub zakończenia kształcenia formalnego powinni otrzymać dobrej jakości ofertę zatrudnienia, dalszego kształcenia, przygotowania zawodowego lub stażu. Program powinien ułatwiać wymianę najlepszych praktyk między państwami członkowskimi i innymi państwami uczestniczącymi w programie w tym zakresie.
- (30) Zgodnie z art. 3 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) i art. 8 TFUE należy zapewnić, że program przyczynia się do promowania równości kobiet i mężczyzn we wszystkich swoich osiach i działaniach, w tym poprzez uwzględnianie aspektu równości płci oraz, stosownie do przypadku, poprzez konkretne działania na rzecz zatrudnienia kobiet i włączenia społecznego. Zgodnie z art. 10 TFUE program powinien zapewniać, że realizacja jego priorytetów przyczynia się do zwalczania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną. W celu oceny sposobu uwzględniania kwestii niedyskryminacji przy realizacji działań podejmowanych w ramach programu powinno się prowadzić monitorowanie i ocenę.
- (31) Program Progress na okres 2007-2013 obejmuje sekcje zatytułowane „Walka z dyskryminacją i różnorodność” oraz „Równość płci”, które mają być dalej realizowane i rozwijane w ramach programu „Prawa, równość i obywatelstwo” na okres 2014-2020. Niezmiernie ważne jest jednak dalsze zwracanie dużej uwagi na kwestie równości kobiet i mężczyzn i walki z dyskryminacją we wszystkich stosownych inicjatywach i działaniach objętych niniejszym programem, zwłaszcza
- w zakresie zwiększenia udziału kobiet w rynku pracy, poprawy warunków pracy oraz propagowania lepszego równoważenia życia zawodowego i prywatnego.
- (32) Zgodnie z art. 9 TFUE i celami strategii „Europa 2020” program powinien przyczynić się do zapewnienia wysokiego poziomu trwałego zatrudnienia wysokiej jakości, zagwarantowania odpowiedniej ochrony socjalnej i zwalczania ubóstwa oraz wykluczenia społecznego, oraz powinien uwzględniać wymogi związane z wysokim poziomem ochrony zdrowia ludzkiego.
- (33) Program powinien uzupełniać inne programy unijne, z zastrzeżeniem, że każdy instrument powinien funkcjonować zgodnie z własnymi szczególnymi procedurami. W ten sposób nie dojdzie do podwójnego finansowania tych samych kosztów kwalifikowalnych. W celu uzyskania wartości dodanej i osiągnięcia istotnej korzyści dzięki wkładowi finansowemu Unii należy wypracować daleko idący efekt synergii pomiędzy programem, innymi programami Unii i funduszami strukturalnymi, zwłaszcza EFS i inicjatywą na rzecz zatrudnienia ludzi młodych. Program powinien uzupełniać inne programy i inicjatywy unijne koncentrujące się na walce z bezrobociem osób młodych.
- (34) Program należy wdrożyć tak, aby ułatwić udział właściwego organu lub organów każdego państwa członkowskiego w realizacji celów programu.
- (35) W celu zapewnienia większej skuteczności informowania ogółu społeczeństwa oraz w celu wzmocnienia efektu synergii między działaniami komunikacyjnymi podejmowanymi z inicjatywy Komisji zasoby przeznaczone na działania informacyjno-komunikacyjne w ramach niniejszego programu obejmują również komunikację instytucjonalną i udzielanie informacji na temat priorytetów politycznych Unii związanych z ogólnymi celami niniejszego programu.
- (36) W niniejszym rozporządzeniu określa się pulę środków finansowych na cały czas trwania programu, która ma stanowić główną kwotę odniesienia w rozumieniu pkt 17 Porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia [2 grudnia 2013 r.] pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami⁽²⁾, na potrzeby Parlamentu Europejskiego i Rady podczas rocznej procedury budżetowej.
- (37) Interesy finansowe Unii powinny być chronione przez cały cykl wydatkowania za pomocą proporcjonalnych środków, w tym środków w zakresie zapobiegania nieprawidłowościom, ich wykrywania i analizy, a także odzyskiwania środków straconych, niewłaściwie wypłaconych lub nieodpowiednio wykorzystanych oraz, w stosownych przypadkach, nakładania kar zgodnie z rozporządzeniem finansowym.

⁽¹⁾ Zalecenie Rady z dnia 22 kwietnia 2013 r. w sprawie ustanowienia gwarancji dla młodzieży (Dz.U. C 120 z 26.4.2013, s. 1).

⁽²⁾ Dz.U. C 373 z 20.12.2013, s. 1.

- (38) W celu zapewnienia, że program jest wystarczająco elastyczny, aby reagować na zmieniające się potrzeby i odnośne priorytety polityczne przez cały czas trwania, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjęcia aktów zgodnie z art. 290 TFUE w odniesieniu do realokacji środków pomiędzy osiami i na poszczególne sekcje tematyczne w ramach osi programu. Przygotowując i opracowując akty delegowane, Komisja powinna zapewnić jednocześnie, terminowe i odpowiednie przekazywanie stosownych dokumentów Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
- (39) Aby zapewnić jednolite warunki wykonywania niniejszego rozporządzenia, należy nadać Komisji uprawnienia wykonawcze. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011⁽¹⁾.
- (40) Ponieważ cele niniejszego rozporządzenia nie mogą być osiągnięte w wystarczający sposób przez państwa członkowskie, natomiast możliwe jest ich lepsze osiągnięcie – ze względu na ich skalę i skutki – na poziomie Unii, Unia może przyjąć środki zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 TUE. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, określoną w tym artykule, niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

TYTUŁ I

PRZEPISY WSPÓLNE

Artykuł 1

Przedmiot

1. W niniejszym rozporządzeniu ustanawia się program Unii Europejskiej na rzecz zatrudnienia i innowacji społecznych (zwany dalej „programem”), który ma się przyczynić do wdrożenia strategii „Europa 2020”, w tym jej głównych celów, zintegrowanych wytycznych oraz inicjatyw przewodnich poprzez zapewnienie wsparcia finansowego na realizację celów Unii w zakresie promowania wysokiego poziomu trwałego zatrudnienia wysokiej jakości, gwarantowania odpowiedniej i godnej ochrony socjalnej, zwalczania wykluczenia społecznego i ubóstwa oraz poprawy warunków pracy.
2. Program będzie realizowany od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiającym przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

Artykuł 2

Definicje

Na użytek niniejszego rozporządzenia:

- 1) „przedsiębiorstwo społeczne” oznacza przedsiębiorstwo, niezależnie od formy prawnej, które:
 - a) zgodnie z jego aktem założycielskim, statutem lub jakimkolwiek innym dokumentem prawnym dotyczącym założenia przedsiębiorstwa, powstało przede wszystkim w celu osiągnięcia wymiernych, pozytywnych skutków społecznych, nie zaś wygenerowania zysków dla swych właścicieli, członków i udziałowców, i które:
 - (i) świadczy usługi lub wytwarza towary pozwalające na osiągnięcie korzyści społecznych, lub
 - (ii) stosuje metodę produkcji towarów lub świadczenia usług, która odzwierciedla jego cel o charakterze społecznym;
 - b) wykorzystuje wygenerowane zyski przede wszystkim w celu osiągnięcia swojego podstawowego celu i posiada określone procedury i zasady dotyczące podziału zysków między udziałowców i właścicieli, które gwarantują, że taki podział nie wpływa negatywnie na cel podstawowy; i
 - c) jest zarządzane w przedsiębiorczy, odpowiedzialny i przejrzysty sposób, w szczególności poprzez zaangażowanie pracowników, klientów i zainteresowanych stron, których dotyczy działalność gospodarcza prowadzona przez przedsiębiorstwo;
- 2) „mikrokredyt” oznacza kredyt w wysokości do 25 000 EUR;
- 3) „mikroprzedsiębiorstwo” oznacza przedsiębiorstwo, w tym osobę prowadzącą działalność na własny rachunek, które zatrudnia mniej niż 10 pracowników i którego obrót roczny lub całkowity bilans roczny nie przekracza 2 mln EUR, zgodnie z zaleceniem Komisji (WE) nr 2003/361/WE⁽²⁾;
- 4) „mikrofinanse” obejmują gwarancje, mikrokredyty, kapitałowe i quasi-kapitałowe instrumenty inwestycyjne przeznaczone dla osób i mikroprzedsiębiorstw mających trudności z dostępem do kredytów;
- 5) „innowacje społeczne” to innowacje, które zarówno w odniesieniu do swych celów, jak i środków mają społeczny charakter, a w szczególności te, które odnoszą się do rozwoju i realizacji nowych idei (dotyczących produktów, usług i modeli), które jednocześnie zaspokajają potrzeby społeczne i tworzą nowe relacje lub współpracę, w ten sposób przynosząc korzyści dla społeczeństwa i zwiększając jego zdolność do działania;

⁽²⁾ Zalecenie Komisji (WE) nr 2003/361/WE z dnia 6 maja 2003 r. w sprawie definicji mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. L 124 z 20.5.2003, s. 36).

6) „eksperymenty polityki społecznej” oznaczają interwencje w zakresie tej polityki, które zapewniają nowatorskie rozwiązania potrzeb społecznych, realizowane na małą skalę i w warunkach zapewniających możliwość oceny ich wpływu, zanim zostaną powtórzone w większej skali, jeżeli wyniki okażą się przekonujące.

Artykuł 3

Struktura programu

1. Program składa się z następujących trzech komplementarnych osi:

- a) osi Progress, która wspiera działania w zakresie opracowywania, wdrażania, monitorowania i oceny unijnych instrumentów i polityki, o których mowa w art. 1, oraz odpowiednich przepisów prawa Unii, a także promowanie tworzenia polityki opartej na faktach, innowacji społecznych i postępu społecznego, we współpracy z partnerami społecznymi, organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i podmiotami publicznymi i prywatnymi;
- b) osi EURES, która ma na celu wspieranie działalności sieci EURES, a mianowicie wyspecjalizowanych służb ustanowionych przez EOG i Konfederację Szwajcarską, we współpracy z partnerami społecznymi, innymi podmiotami świadczącymi usługi w zakresie zatrudnienia i innymi zainteresowanymi stronami, aby budować system wymiany i rozpowszechniania informacji oraz rozwijać inne formy współpracy, jak partnerstwa transgraniczne, służące promowaniu dobrowolnej mobilności geograficznej pracowników na uczciwych zasadach i osiągnięciu wysokiego poziomu zatrudnienia o wysokiej jakości;
- c) osi mikrofinansów i przedsiębiorczości społecznej, która zwiększa dostęp do finansowania osobom prawnym i fizycznym oraz zwiększa jego dostępności zgodnie z art. 26.

2. Przepisy wspólne zawarte w niniejszym tytule mają zastosowanie do wszystkich trzech osi określonych w ust. 1 lit. a), b) i c), niezależnie od przepisów szczególnych zawartych w tytule II.

Artykuł 4

Cele ogólne programu

1. Program obejmuje działania ukierunkowane na osiągnięcie następujących celów ogólnych:

- a) zwiększenie zaangażowania wśród osób odpowiedzialnych za wyznaczanie kierunków polityki na wszystkich poziomach oraz realizacja konkretnych i skoordynowanych działań na szczeblu Unii i państw członkowskich w odniesieniu do unijnych celów w obszarach, o których mowa w art. 1, w ścisłej współpracy z partnerami społecznymi oraz organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i podmiotami publicznymi i prywatnymi;
- b) wspieranie budowania odpowiednich, dostępnych i wystarczających systemów zabezpieczenia społecznego i rynków pracy oraz ułatwanie przeprowadzenia politycznych reform

w obszarach, o których mowa w art. 1, szczególnie poprzez promowanie godnej pracy i godziwych warunków pracy, kultury prewencji w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, zdrowszego równoważenia życia zawodowego i prywatnego i dobrych rządów w zakresie celów społecznych, w tym konwergencji, a także wzajemnego uczenia się oraz innowacji społecznych;

- c) zapewnienie skutecznego stosowania prawa Unii dotyczącego obszarów, o których mowa w art. 1, oraz, w razie potrzeby, przyczynianie się do modernizacji prawa Unii zgodnie z zasadami godnej pracy i z uwzględnieniem zasad „inteligentnych regulacji”;
- d) promowanie dobrowolnej mobilności geograficznej pracowników na uczciwych zasadach oraz zwiększenie możliwości zatrudnienia poprzez budowanie wysokiej jakości i sprzyjających włączeniu społecznemu, otwartych i dostępnych dla wszystkich unijnych rynków pracy przy jednoczesnym przestrzeganiu swobody przemieszczania się;
- e) promowanie zatrudnienia i włączenia społecznego poprzez zwiększenie poziomu mikrofinansów i dostępu do nich dla osób w trudnej sytuacji, które chcą założyć mikroprzedsiębiorstwo, oraz dla istniejących mikroprzedsiębiorstw, a także poprzez zwiększanie dostępu do środków finansowych dla przedsiębiorstw społecznych.

2. Przy osiągnięciu powyższych celów w ramach programu, we wszystkich jego osiach i działaniach, dąży się do:

- a) zwracania szczególnej uwagi na grupy w trudnej sytuacji, takich jak osoby młode;
- b) promowania równości kobiet i mężczyzn, w tym poprzez uwzględnianie aspektu równości płci oraz, stosownie do przypadku, sporządzanie budżetu z uwzględnieniem aspektu płci;
- c) zwalczania dyskryminacji ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub wyznanie, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną;
- d) promowania, przy definiowaniu i wdrażaniu strategii i działań na poziomie unijnym, wysokiego poziomu trwałego zatrudnienia wysokiej jakości, gwarantowania odpowiedniej i godnej ochrony społecznej, zwalczania długotrwałego bezrobocia i walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Artykuł 5

Budżet

1. Pula środków finansowych na wdrażanie programu w okresie od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2020 r. wynosi 919 469 000 EUR w cenach bieżących.

2. Na realizację działań w ramach osi określonych w art. 3 ust. 1 przydziela się kwoty odpowiadające poniższym orientacyjnym wartościom procentowym:

- a) 61 % na oś Progress;

- b) 18 % na oś EURES;
- c) 21 % na oś mikrofinansów i przedsiębiorczości społecznej.

3. Komisja może wykorzystać do 2 % puli środków finansowych, o której mowa w ust. 1, w celu finansowania wydatków operacyjnych na wsparcie wdrażania programu.

4. Komisja może korzystać z puli środków finansowych, o której mowa w ust. 1, w celu finansowania pomocy technicznej lub administracyjnej, w szczególności w odniesieniu do audytu, zlecenia tłumaczeń, organizowania spotkań ekspertów i działań o charakterze informacyjno-komunikacyjnym z wzajemną korzyścią dla Komisji i beneficjentów.

5. Parlament Europejski i Rada zatwierdzają roczne środki w granicach określonych w wieloletnich ramach finansowych.

Artykuł 6

Wspólne działanie

Działania kwalifikowalne w ramach programu mogą być wdrażane wraz z innymi instrumentami unijnymi, pod warunkiem że działania te są zgodne z celami programu i innych przedmiotowych instrumentów.

Artykuł 7

Spójność i komplementarność

1. Komisja, we współpracy z państwami członkowskimi, zapewnia spójność i komplementarność działań realizowanych w ramach programu z innymi działaniami Unii, takimi jak europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne (ESIF) wymienione we wspólnych ramach strategicznych określonych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013⁽¹⁾, w szczególności działaniami finansowanymi ze środków EFS.

2. Program uzupełnia inne programy Unii, bez uszczerbku dla szczególnych procedur tych programów. Te same koszty kwalifikowalne nie podlegają podwójnemu finansowaniu, zaś pomiędzy programem, innymi programami Unii i ESIF, zwłaszcza EFS, wypracowuje się daleko idący efekt synergii.

3. Działania wspierane w ramach programu są zgodne z prawem unijnym i krajowym, w tym z przepisami dotyczącymi pomocy państwa, a także z podstawowymi konwencjami MOP.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego objętych zakresem wspólnych ram strategicznych oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności (Zob. s. 320 niniejszego Dziennika Urzędowego).

4. Spójność i komplementarność zapewniona jest również dzięki zdecydowanemu zaangażowaniu władz lokalnych i regionalnych.

Artykuł 8

Współpraca z właściwymi podmiotami

Komisja nawiązuje niezbędne stosunki z Komitetem Zatrudnienia, Komitetem Ochrony Socjalnej, Komitetem Doradczym ds. Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Miejscu Pracy, grupą dyrektorów generalnych ds. stosunków pracy oraz Komitetem Doradczym ds. Swobodnego Przepływu Pracowników, aby były one regularnie i należycie informowane o postępach w realizacji Programu. Komisja informuje ponadto inne komitety, które zajmują się strategiami politycznymi, instrumentami i działaniami o istotnym znaczeniu dla programu.

Artykuł 9

Rozpowszechnianie wyników i komunikacja

1. Komisja informuje zainteresowane podmioty unijne, w tym partnerów społecznych i organizacje społeczeństwa obywatelskiego, o wynikach wdrażania programu i zachęca je do wymiany poglądów na ten temat.

2. Wyniki działań realizowanych w ramach programu należy regularnie i odpowiednio przekazywać i rozpowszechniać w Parlamencie Europejskim, Radzie, Europejskim Komitecie Ekonomiczno-Społecznym i Komitecie Regionów, a także wśród partnerów społecznych i społeczeństwa, aby zmaksymalizować ich wpływ, trwałość oraz wartość dodaną dla Unii.

3. Działania w zakresie komunikacji służą również komunikacji instytucjonalnej priorytetów politycznych Unii w takim zakresie, w jakim są one związane z ogólnymi celami niniejszego rozporządzenia, oraz publicznemu upowszechnianiu informacji na temat tych priorytetów.

Artykuł 10

Przepisy finansowe

1. Komisja zarządza instrumentem zgodnie z rozporządzeniem finansowym.

2. W umowie o udzieleniu dotacji określa się, która część wkładu finansowego Unii będzie opierała się na zwrocie rzeczywistych kwalifikowalnych kosztów, a która na zryczałtowanych stawkach, kosztach jednostkowych lub płatnościach ryczałtowych.

Artykuł 11

Ochrona interesów finansowych Unii

1. W trakcie realizacji działań finansowanych na mocy niniejszego programu Komisja zapewnia ochronę interesów finansowych Unii przez stosowanie odpowiednich środków zapobiegających nadużyciom finansowym, korupcji i innym nielegalnym działaniom, przez skuteczne kontrole, a także, w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości, przez odzyskiwanie, głównie w drodze potrącenia, niewłaściwie wypłaconych

kwot, ale, w razie potrzeby, przez stosowanie skutecznych, proporcjonalnych i odstraszających kar, zgodnie z art. 325 TFUE, rozporządzeniem Rady (WE, Euratom) nr 2988/95 ⁽¹⁾ oraz zgodnie z rozporządzeniem finansowym.

2. Komisji lub jej przedstawicielom oraz Trybunałowi Obrachunkowemu nadaje się upoważnienie do przeprowadzania audytu, na podstawie dokumentów i w ramach kontroli na miejscu, w odniesieniu do wszystkich beneficjentów dotacji, wykonawców, podwykonawców, którzy otrzymali środki unijne w ramach programu.

3. Europejski Urząd ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF) może przeprowadzać dochodzenia, w tym kontrole na miejscu i inspekcje, zgodnie z przepisami i procedurami określonymi w rozporządzeniu (UE, Euratom) nr 883/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽²⁾ i w rozporządzeniu Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 ⁽³⁾, aby stwierdzić, czy miały miejsce nadużycia finansowe, korupcja lub jakiegokolwiek inne nielegalne działania wywierające wpływ na interesy finansowe Unii w związku z umową o udzieleniu dotacji lub decyzją o udzieleniu dotacji bądź zamówieniem finansowanym w ramach programu.

4. Nie naruszając przepisów zawartych w ust. 1, 2 i 3, zamówienia, umowy o udzieleniu dotacji i decyzje o udzieleniu dotacji, wynikające z wdrożenia niniejszego programu zawierają przepisy wyraźnie upoważniające Komisję, Trybunał Obrachunkowy i OLAF do przeprowadzania audytów i dochodzeń, o których mowa w tych ustępach, zgodnie z ich odpowiednimi kompetencjami.

Artykuł 12

Monitorowanie

Do celów regularnego monitorowania programu oraz wprowadzania wszelkich koniecznych dostosowań jego priorytetów w zakresie polityki i finansowania, Komisja sporządza pierwsze sprawozdanie jakościowe i ilościowe z monitorowania obejmujące pierwszy rok, a następnie trzy sprawozdania obejmujące okresy dwóch lat i przesyła te sprawozdania Parlamentowi Europejskiemu i Radzie. Sprawozdania przekazują się też do wglądu Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów. Sprawozdania z monitorowania obejmują wyniki programu oraz zakres, w jakim stosowano zasady równości kobiet i mężczyzn i uwzględnianie w programie aspektu płci oraz w jaki sposób kwestie walki z dyskryminacją, w tym kwestie dostępności, zostały podjęte w ramach działań objętych programem. Sprawozdania udostępnia się publicznie celem zwiększenia przejrzystości programu.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 2988/95 z dnia 18 grudnia 1995 r. w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich (Dz.U. L 312 z 23.12.1995, s. 1).

⁽²⁾ Rozporządzenie (UE, Euratom) nr 883/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 września 2013 r. dotyczące dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF) i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1073/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady i rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1074/1999 (Dz.U. L 248 z 18.9.2013, s. 1).

⁽³⁾ Rozporządzenie Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami (Dz.U. L 292 z 15.11.1996, s. 2).

Artykuł 13

Ocena

1. Ocenę śródkresową programu przeprowadza się w terminie do dnia 1 lipca 2017 r., aby zmierzyć pod względem jakościowym i ilościowym postępy w osiągnięciu celów programu, zająć się środowiskiem społecznym w Unii i wszelkimi większymi zmianami wprowadzonymi ustawodawstwem Unii, sprawdzić, czy udostępnione środki programu zostały wykorzystane w efektywny sposób oraz oszacować wniesioną wartość dodaną dla Unii. Wyniki tej oceny śródkresowej są przedstawiane Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

2. Jeżeli ocena, o której mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, lub ocena przeprowadzona na mocy art. 19 decyzji nr 1672/2006/WE lub art. 9 decyzji nr 283/2010/UE wykaże istotne uchybienia programu, Komisja, w stosownych przypadkach, przedstawi wniosek Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, w tym odpowiednie poprawki do programu uwzględniające wynik oceny.

3. Przed złożeniem jakiegokolwiek wniosku o przedłużenie okresu realizacji programu po 2020 r. Komisja przedstawia Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów ocenę zalet i wad koncepcji programu w latach 2014–2020.

4. Do dnia 31 grudnia 2022 r. Komisja przeprowadza ocenę ex post wpływu programu i jego wartości dodanej dla Unii oraz przedstawia sprawozdanie zawierające tę ocenę Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu oraz Komitetowi Regionów. Sprawozdanie to będzie ogólnie dostępne.

TYTUŁ II

PRZEPISY SZCZEGÓLNE DLA OSI PROGRAMU

ROZDZIAŁ I

Oś Progress

Artykuł 14

Sekcje tematyczne i finansowanie

1. Oś Progress wspiera działania w co najmniej jednej z sekcji tematycznych wyszczególnionych w lit. a), b) i c). Przez cały czas trwania programu orientacyjny przydział kwot określony w art. 5 ust. 2 lit. a) pomiędzy poszczególne sekcje uwzględnia następujące minimalne wartości procentowe:

- a) zatrudnienie, w szczególności na walkę z bezrobociem osób młodych: 20 %;
- b) ochrona socjalna, włączenie społeczne oraz zapobieganie ubóstwu i jego ograniczanie: 50 %;
- c) warunki pracy: 10 %.

Jakakolwiek pozostała część kwoty będzie przydzielona na jedną lub więcej sekcji tematycznych, o których mowa w lit. a), b) lub c), lub na ich kombinację.

2. 15–20 % całkowitych przydziałów na oś Progress, w ramach jej różnych sekcji tematycznych, jest przeznaczone na promowanie eksperymentów społecznych jako metody testowania i oceny innowacyjnych rozwiązań w celu zwiększenia ich zastosowania.

Artykuł 15

Cele szczegółowe

Oprócz celów ogólnych określonych w art. 4 program obejmuje poniższe cele szczegółowe osi Progress:

- a) opracowanie i rozpowszechnianie wysokiej jakości wiedzy w zakresie analiz porównawczych w celu zapewnienia, aby unijne polityki w obszarach, o których mowa w art. 1, były oparte na rzetelnych danych oraz aby odpowiadały potrzebom, wyzwaniom i warunkom w poszczególnych państwach członkowskich i innych państwach uczestniczących w programie;
- b) ułatwienie skutecznej i wszechstronnej wymiany informacji, skutecznego i kompleksowego wzajemnego uczenia się oraz skutecznego i pluralistycznego dialogu dotyczącego unijnych polityk w obszarach, o których mowa w art. 1, na poziomie unijnym, krajowym i międzynarodowym, aby pomóc państwu członkowskim i innym państwom uczestniczącym w programie w opracowywaniu ich strategii i państw członkowskich we wdrażaniu prawa Unii;
- c) zapewnienie wsparcia finansowego przeznaczonego na testowanie innowacji w ramach polityki społecznej i polityki rynku pracy, oraz, w razie potrzeby, na budowanie potencjału głównych podmiotów w zakresie opracowywania i realizowania eksperymentów polityki społecznej oraz udostępnianie informacji i wiedzy specjalistycznej o istotnym znaczeniu;
- d) zapewnienie organizacjom unijnym i krajowym wsparcia finansowego przeznaczonego na zwiększenie ich możliwości w zakresie opracowywania, promowania i wspierania wdrażania unijnych instrumentów i polityk, o których mowa w art. 1 i odpowiednich przepisach prawa Unii.

Artykuł 16

Rodzaje działań

W ramach osi programu mogą być finansowane poniższe rodzaje działań:

1. Działania analityczne:

- a) gromadzenie danych i statystyk – z uwzględnieniem kryteriów zarówno jakościowych, jak i ilościowych – jak również opracowywanie wspólnych metodyk, klasyfikacji, mikrosymulacji, wskaźników i poziomów odniesienia, w stosownych przypadkach z podziałem na płeć i grupy wiekowe;

- b) przeprowadzanie sondaży, badań i analiz oraz sporządzanie sprawozdań, w tym poprzez finansowanie sieci ekspertów i pogłębianie wiedzy fachowej w zakresie sekcji tematycznych;

- c) przeprowadzanie ocen jakościowych i ilościowych oraz ocen skutków przez podmioty publiczne i prywatne;

- d) monitorowanie oraz ocena transpozycji i stosowania prawa Unii;

- e) przygotowywanie i przeprowadzanie eksperymentów polityki społecznej jako metody testowania i oceny innowacyjnych rozwiązań w celu zwiększenia ich zastosowania;

- f) rozpowszechnianie wyników tych działań analitycznych.

2. Działania w zakresie wzajemnego uczenia się, podnoszenia świadomości i rozpowszechniania wiedzy:

- a) wymiana i rozpowszechnianie dobrych praktyk, innowacyjnych metod i doświadczeń, przeprowadzanie wzajemnych ocen i analiz porównawczych oraz wzajemne uczenie się, na poziomie europejskim;

- b) organizowanie wydarzeń, konferencji i seminariów w ramach prezydencji Rady;

- c) organizowanie szkoleń dla prawników-praktyków i osób prowadzących działalność polityczną;

- d) sporządzanie i publikowanie przewodników, sprawozdań i materiałów edukacyjnych, a także działania informacyjne i komunikacyjne oraz prezentowanie w mediach działań wspieranych przez program;

- e) działania informacyjne i komunikacyjne;

- f) opracowywanie i obsługa systemów informacyjnych w celu wymiany i rozpowszechniania informacji na temat polityki i przepisów Unii oraz rynku pracy.

3. Wsparcie w odniesieniu do poniższych elementów:

- a) pokrycie kosztów operacyjnych kluczowych sieci ogólnoeuropejskich, których działalność jest związana z celami osi Progress oraz przyczynia się do ich osiągnięcia;

- b) budowanie potencjału organów administracji krajowych i wyspecjalizowanych służb odpowiedzialnych za promowanie mobilności geograficznej, ustanowionych przez państwa członkowskie i dostawców mikrokredytów;

- c) organizowanie grup roboczych obejmujących urzędników krajowych i zajmujących się monitorowaniem wdrażania prawa Unii;

- d) tworzenie sieci kontaktów i współpracy między wyspecjalizowanymi instytucjami oraz innymi zainteresowanymi podmiotami, organami krajowymi, regionalnymi i lokalnymi oraz służbami zatrudnienia na szczeblu europejskim;
- e) finansowanie centrów monitorowania na szczeblu europejskim, w tym poświęconych głównym sekcjom tematycznym;
- f) wymiany pracowników pomiędzy administracjami krajowymi.

Artykuł 17

Współfinansowanie unijne

Jeżeli działania w ramach osi Progress są finansowane w następstwie zaproszenia do składania wniosków, mogą one otrzymać współfinansowanie unijne, które nie przekracza, co do zasady, 80 % łącznych wydatków kwalifikowalnych. Jakikolwiek wsparcie finansowe ponad ten pułap zostaje przyznane jedynie w odpowiednio uzasadnionych, wyjątkowych przypadkach.

Artykuł 18

Uczestnictwo

1. Oś Progress jest otwarta dla:
 - a) państw członkowskich;
 - b) państw EOG, zgodnie z Porozumieniem o EOG, oraz państw członkowskich EFTA;
 - c) krajów kandydujących i potencjalnych kandydatów, zgodnie z ogólnymi zasadami i warunkami określonymi w zawartych z nimi umowach dotyczących ich uczestnictwa w programach unijnych.
2. Oś Progress jest otwarta dla wszystkich organów, podmiotów i instytucji, publicznych lub prywatnych, w szczególności dla:
 - a) organów krajowych, regionalnych i lokalnych;
 - b) służb zatrudnienia;
 - c) wyspecjalizowanych instytucji określonych w prawie Unii;
 - d) partnerów społecznych;
 - e) organizacji pozarządowych;
 - f) instytucji szkolnictwa wyższego i instytutów badawczych;
 - g) ekspertów w dziedzinie oceny, w tym oceny skutków;
 - h) krajowych urzędów statystycznych;
 - i) mediów.

3. Komisja może współpracować z organizacjami międzynarodowymi, w szczególności z Radą Europy, OECD, MOP, z innymi agendami Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz z Bankiem Światowym.

4. Komisja może prowadzić współpracę z państwami trzecimi nieuczestniczącymi w programie. Przedstawiciele tych państw trzecich mają możliwość uczestniczenia w wydarzeniach leżących we wspólnym interesie (takich jak konferencje, warsztaty i seminaria), które odbywają się w państwach uczestniczących w programie, a koszty ich uczestnictwa mogą być pokrywane ze środków dostępnych w ramach programu.

ROZDZIAŁ II

Oś EURES

Artykuł 19

Sekcje tematyczne i finansowanie

Oś EURES wspiera działania w jednej lub więcej sekcji tematycznych wyszczególnionych w lit. a), b) i c). Przez cały czas trwania programu do orientacyjnego przydziału kwot określonego w art. 5 ust. 2 lit. b) pomiędzy poszczególne sekcje mają zastosowanie następujące minimalne wartości procentowe:

- a) przejrzystość ofert pracy, wniosków o zatrudnienie i wszystkich powiązanych informacji dla kandydatów i pracodawców: 32 %;
- b) opracowanie usług w zakresie rekrutacji i zatrudniania pracowników poprzez zestawianie wolnych miejsc pracy i wniosków o zatrudnienie na szczeblu Unii, w szczególności ukierunkowane programy wspierania mobilności: 30 %;
- c) partnerstwa transgraniczne: 18 %.

Jakakolwiek pozostała część zostaje przydzielona na jedną lub więcej sekcji tematycznych, o których mowa w lit. a), b) i/lub c), lub na ich kombinację.

Artykuł 20

Cele szczegółowe

Oprócz celów ogólnych określonych w art. 4 program obejmuje poniższe cele szczegółowe w ramach osi EURES:

- a) zapewnienie, aby oferty zatrudnienia oraz wnioski o zatrudnienie i odnośne informacje oraz doradztwo, a także wszystkie powiązane informacje, takie jak te dotyczące warunków życia i pracy, były przejrzyste odpowiednio dla ewentualnych kandydatów i pracodawców. Cel ten należy osiągnąć poprzez wymianę i rozpowszechnianie tych informacji na szczeblu transnarodowym, międzyregionalnym oraz transgranicznym przy zastosowaniu standardowych form interoperacyjności w odniesieniu do wolnych miejsc pracy i wniosków o zatrudnienie, jak również poprzez inne odpowiednie środki, takie jak indywidualne poradnictwo i programy doradcze, zwłaszcza dla osób o niskich kwalifikacjach;

- b) wspieranie świadczenia usług EURES propagujących rekrutację i zatrudnienie pracowników na trwałych miejscach pracy wysokiej jakości poprzez zestawienie wolnych miejsc pracy i wniosków o zatrudnienie; wsparcie usług EURES powinno obejmować różne etapy pośrednictwa pracy – począwszy od przygotowania przed rekrutacją do pomocy udzielanej po znalezieniu pracy – w celu zagwarantowania skutecznej integracji kandydata z rynkiem pracy; przedmiotowe usługi wsparcia mogą obejmować ukierunkowane programy wspierania mobilności mające na celu zapewnienie wolnych miejsc pracy w określonych sektorach, zawodach, państwach lub grupie państw, lub w przypadku określonych grup pracowników, na przykład młodzieży, która jest bardziej skłonna do mobilności, gdy stwierdzono jednoznaczną potrzebę ekonomiczną.

Artykuł 21

Rodzaje działań

Oś EURES może być wykorzystana do finansowania działań na rzecz promowania dobrowolnej mobilności osób w Unii w poszanowaniu zasady równego traktowania oraz na rzecz likwidacji przeszkód w mobilności, a w szczególności:

- a) rozwój i działania partnerstw transgranicznych EURES na wniosek służb terytorialnych właściwych dla regionów przygranicznych;
- b) zapewnienie informacji, poradnictwa, pośrednictwa pracy i usług w zakresie rekrutacji pracownikom transgranicznym;
- c) rozwój wielojęzycznej platformy cyfrowej do zestawiania wolnych miejsc pracy i ogłoszeń o poszukiwaniu pracy;
- d) rozwój ukierunkowanych programów wspierania mobilności – wyłonionych w drodze przetargu – mających na celu zapewnienie wolnych miejsc pracy w przypadku stwierdzenia braków na rynku pracy lub udzielenie pomocy pracownikom, którzy są mobilni, gdy stwierdzono jednoznaczną potrzebę ekonomiczną;
- e) wzajemne uczenie się podmiotów EURES i szkolenie doradców EURES, w tym doradców partnerstwa transgranicznego EURES;
- f) działania informacyjne i komunikacyjne służące podnoszeniu świadomości na temat korzyści mobilności geograficznej i zawodowej oraz działań i usług świadczonych przez EURES.

Artykuł 22

Współfinansowanie unijne

Jeżeli działania w ramach osi EURES są finansowane w następstwie zaproszenia do składania wniosków, mogą one otrzymać współfinansowanie unijne, które nie przekracza, co do zasady, 95 % łącznych wydatków kwalifikowalnych. Jakiegokolwiek wsparcie finansowe ponad ten pułap zostaje przyznane jedynie w odpowiednio uzasadnionych, wyjątkowych przypadkach.

Artykuł 23

Monitorowanie tendencji w zakresie mobilności

W celu wykrywania niekorzystnych skutków mobilności geograficznej powstających w związku z wewnętrzną mobilnością geograficzną oraz zapobiegania im, Komisja - wraz z państwami członkowskimi, zgodnie z art. 12 rozporządzenia (UE) nr 492/2011 - regularnie monitoruje tendencje w zakresie mobilności.

Artykuł 24

Uczestnictwo

1. Oś EURES jest otwarta dla:
 - a) państw członkowskich;
 - b) państw EOG, zgodnie z Porozumieniem o EOG, oraz Konfederacji Szwajcarskiej, zgodnie z Umową między Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską z drugiej strony, w sprawie swobodnego przepływu osób ⁽¹⁾.
2. Oś EURES jest otwarta dla wszystkich podmiotów i instytucji ustanowionych przez dane państwo członkowskie lub Komisję, które spełniają warunki uczestnictwa w działaniach EURES, określonych w decyzji wykonawczej Komisji 2012/733/UE. Powyższe podmioty i instytucje obejmują w szczególności:
 - a) organy krajowe, regionalne i lokalne;
 - b) służby zatrudnienia;
 - c) organizacje partnerów społecznych i inne zainteresowane strony.

ROZDZIAŁ III

Oś mikrofinansów i przedsiębiorczości społecznej

Artykuł 25

Sekcje tematyczne i finansowanie

Oś mikrofinansów i przedsiębiorczości społecznej wspiera działania w co najmniej jednej z sekcji tematycznych wyszczególnionych w lit. a) i b). Przez cały czas trwania programu orientacyjny przydział kwot, określony w art. 5 ust. 2 lit. c) pomiędzy poszczególne sekcje uwzględnia następujące minimalne wartości procentowe:

- a) mikrofinanse dla grup w trudnej sytuacji i mikroprzedsiębiorstw: 45 %;
- b) przedsiębiorczość społeczna: 45 %.

⁽¹⁾ Dz.U. L 114 z 30.4.2002, s. 6.

Jakakolwiek pozostała część zostaje przydzielona na jedną lub więcej sekcji tematycznych, o których mowa w lit. a) lub b), lub na ich kombinację.

Artykuł 26

Cele szczegółowe

Oprócz celów ogólnych określonych w art. 4 program obejmuje poniższe cele szczegółowe w ramach osi mikrofinansów i przedsiębiorczości społecznej:

- a) zwiększenie poziomu mikrofinansów i dostępu do nich dla:
 - (i) osób w trudnej sytuacji pozbawionych pracy lub zagrożonych utratą pracy, lub mających trudności z wejściem lub powrotem na rynek pracy, jak również osób zagrożonych lub dotkniętych wykluczeniem społecznym lub znajdujących się w niekorzystnej sytuacji pod względem dostępu do tradycyjnego rynku kredytowego oraz skłonnych założyć lub rozwijać własne mikroprzedsiębiorstwo;
 - (ii) mikroprzedsiębiorstw – zarówno w fazie rozruchu, jak i rozwoju – w szczególności mikroprzedsiębiorstw, w których zatrudnione są osoby, o których mowa w ppkt (i);
- b) zwiększenie potencjału instytucjonalnego dostawców mikro-kredytów;
- c) wspieranie rozwoju rynku inwestycji społecznych i ułatwianie przedsiębiorstwom społecznym dostępu do finansowania poprzez udostępnianie kapitału własnego, quasi-kapitału własnego, instrumentów pożyczkowych i dotacji do 500 000 EUR przedsiębiorstwom społecznym, które albo mają obrót roczny nieprzekraczający 30 mln EUR albo roczny bilans ogółem nieprzekraczający 30 mln EUR, i które same nie są przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania.

Aby zachować uzupełniający charakter, Komisja i państwa członkowskie – w swoich odpowiednich obszarach kompetencji – ściśle koordynują powyższe działania z działaniami podejmowanymi w ramach polityki spójności i polityki krajowej.

Artykuł 27

Rodzaje działań

W ramach osi mikrofinansów i przedsiębiorstw społecznych może być udzielone wsparcie dla mikrofinansów i przedsiębiorstw społecznych, w celu budowania potencjału instytucjonalnego, w szczególności poprzez instrumenty finansowe przewidziane w tytule VIII części pierwszej rozporządzenia finansowego.

Artykuł 28

Uczestnictwo

1. W działaniach należących do osi mikrofinansów i przedsiębiorczości społecznej mogą uczestniczyć podmioty publiczne i prywatne ustanowione na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym w państwach, o których mowa w art. 18 ust. 1, i zajmujące się w tych państwach:

- a) dostarczaniem mikrofinansów dla osób i mikroprzedsiębiorstw; lub
- b) finansowaniem przedsiębiorstw społecznych.

2. Komisja zapewnia dostępność wsparcia w ramach osi, w poszanowaniu zasady niedyskryminacji, dla wszystkich podmiotów publicznych i prywatnych w państwach członkowskich.

3. Aby dotrzeć do beneficjentów końcowych i budować konkurencyjne i rentowne mikroprzedsiębiorstwa, podmioty publiczne i prywatne, które prowadzą działalność, o której mowa w ust. 1 lit. a), ściśle współpracują z organizacjami, w tym z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, reprezentującymi interesy końcowych beneficjentów mikrokredytów oraz z organizacjami, zwłaszcza z organizacjami wspieranymi ze środków EFS, oraz organizują programy doradcze i szkoleniowe dla takich beneficjentów końcowych. W tym kontekście zarówno przed, jak i po utworzeniu mikroprzedsiębiorstwa zapewniony jest wystarczający monitoring beneficjentów.

4. Podmioty publiczne i prywatne, które prowadzą działalność, o której mowa w ust. 1 lit. a), przestrzegają wysokich standardów dotyczących zarządzania, administrowania i ochrony klienta zgodnie z „Kodeksem dobrych praktyk w zakresie udzielania mikrokredytów na terenie UE” oraz dążą do zapobiegania nadmiernemu zadłużeniu osób i przedsiębiorstw np. w wyniku udzielania im kredytów o bardzo wysokich odsetkach lub na warunkach prowadzących do ich niewypłacalności.

Artykuł 29

Wkład finansowy

Z wyjątkiem wspólnych działań, środki finansowe przydzielone do osi mikrofinansów i przedsiębiorczości społecznej pokrywają całkowite koszty działań realizowanych za pomocą instrumentów finansowych, w tym zobowiązania płatnicze wobec pośredników finansowych, takie jak straty wynikające z gwarancji, opłaty z tytułu zarządzania wkładem Unii pobierane przez podmioty zarządzające oraz wszelkie pozostałe koszty kwalifikowalne.

Artykuł 30

Zarządzanie

1. Do celów wdrożenia instrumentów i dotacji, o których mowa w art. 27 Komisja zawiera umowy z podmiotami wymienionymi w art. 139 ust. 4 rozporządzenia finansowego, w szczególności z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym i Europejskim Funduszem Inwestycyjnym. Umowy te powinny zawierać szczegółowe przepisy dotyczące realizacji zadań powierzonych tym podmiotom, w tym przepisy określające konieczność zapewnienia dodatkowości i koordynacji w odniesieniu do istniejących unijnych i krajowych instrumentów finansowych oraz wyważonego rozdzielania środków między państwami członkowskimi i innymi państwami uczestniczącymi. Instrumenty finansowe w ramach tytułu VIII części pierwszej rozporządzenia finansowego mogą być zapewniane poprzez specjalny instrument inwestycyjny, który może być finansowany ze środków programu, innych inwestorów lub z obydwu tych źródeł.

2. Specjalny instrument inwestycyjny, o którym mowa w ust. 1, może zapewniać m.in. pożyczki, instrumenty podziału ryzyka i kapitał własny dla pośredników lub bezpośrednie źródło finansowania dla przedsiębiorstw społecznych, lub jedno i drugie. Kapitał własny może być zapewniony m.in. w postaci otwartych udziałów kapitałowych, cichych udziałów, pożyczek akcjonariuszy oraz kombinacji różnych rodzajów udziałów kapitałowych wyemitowanych na rzecz inwestorów.

3. Warunki udzielania mikrokredytów bezpośrednio lub pośrednio wspieranych w ramach tej osi, np. stopy procentowe, odzwierciedlają korzyści płynące ze wsparcia i są uzasadnione w stosunku do zagrożeń i faktycznych kosztów finansowania wynikających z udzielenia kredytu.

4. Zgodnie z art. 140 ust. 6 rozporządzenia finansowego roczne spłaty wygenerowane za pośrednictwem danego instrumentu finansowego przydziela się do tego instrumentu finansowego do dnia 1 stycznia 2024 r., natomiast dochody ujmowane są w budżecie ogólnym Unii po odliczeniu kosztów i opłat z tytułu zarządzania. W przypadku instrumentów finansowych ustanowionych już w wieloletnich ramach finansowych na okres 2007-2013 roczne spłaty i dochody wygenerowane w ramach transakcji rozpoczętych w poprzednim okresie przydziela się na instrument finansowy w bieżącym okresie.

5. W momencie wygaśnięcia umów zawartych z podmiotami, o których mowa w ust. 1, lub po zakończeniu okresu inwestycyjnego wyspecjalizowanego instrumentu inwestycyjnego, saldo należne Unii jest wpłacane do budżetu ogólnego Unii.

6. Podmioty, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, oraz, w stosownych przypadkach, zarządzający funduszem zawierają pisemne umowy z publicznymi i prywatnymi podmiotami, o których mowa w art. 28. W umowach tych określa się obowiązki, zgodnie z którymi publiczni i prywatni usługodawcy są zobowiązani do korzystania ze środków udostępnionych w ramach osi mikrofinansów i przedsiębiorczości społecznej zgodnie z celami określonymi w art. 26 oraz do dostarczania informacji do celów sporządzania rocznych sprawozdań z realizacji działań przewidzianych w art. 31.

Artykuł 31

Sprawozdania z realizacji działań

1. Podmioty, o których mowa w art. 30 ust. 1 oraz, w stosownych przypadkach, zarządzający funduszem przedstawiają Komisji roczne sprawozdania z realizacji działań, zawierające informacje na temat działań objętych wsparciem, ich realizacji finansowej, przydziału i dostępności finansowania i inwestycji, z podziałem na sektor, obszar geograficzny i rodzaj beneficjenta. W sprawozdaniach tych określa się również przyjęte i odrzucone wnioski w odniesieniu do każdego celu ogólnego oraz umowy zawarte z danymi podmiotami publicznymi i prywatnymi, finansowane działania i ich wyniki, w tym pod względem ich skutków społecznych, tworzenia miejsc pracy i trwałości przyznanego wsparcia. Komisja przekazuje te sprawozdania do informacji Parlamentowi Europejskiemu.

2. Informacje przedstawiane w powyższych rocznych sprawozdaniach z realizacji działań są włączane do sporządzanych co dwa lata sprawozdań z monitorowania, o których mowa art. 12. Sprawozdania z monitorowania obejmują informacje

zawarte w rocznych sprawozdaniach, o których mowa w art. 8 ust. 2 decyzji nr 283/2010/UE, szczegółowe informacje o działaniach komunikacyjnych oraz informacje na temat komplementarności z innymi instrumentami Unii, w szczególności EFS.

TYTUŁ III

PROGRAMY PRAC I PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 32

Programy prac

Komisja przyjmuje akty wykonawcze określające programy prac obejmujące trzy osie. Te akty wykonawcze są przyjmowane zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 36 ust. 3.

W stosownych przypadkach, programy pracy obejmują okres kolejnych trzech lat i zawierają opis działań, które mają być finansowane, procedury wyboru działań, które mają być wspierane przez Unię, zasięg geograficzny, grupę docelową oraz orientacyjne ramy czasowe realizacji. Programy prac obejmują również wskazanie kwoty przydzielonej na każdy cel szczególony i odzwierciedlają realokację środków zgodnie z art. 33. Programy prac wzmacniają spójność programu poprzez wskazanie powiązań pomiędzy trzema osiami.

Artykuł 33

Realokacja środków pomiędzy osiami i na poszczególne sekcje tematyczne w ramach osi

Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktów delegowanych zgodnie z art. 34 w celu realokacji środków pomiędzy osiami i na poszczególne sekcje tematyczne w ramach każdej osi, które przekraczałyby orientacyjną kwotę określoną w każdym poszczególnym przypadku o więcej niż 5 % i do 10 %, jeżeli wymagają tego rozwój sytuacji w kontekście społeczno-ekonomicznym lub wyniki oceny śródkresowej, o której mowa w art. 13 ust. 1. Realokacja środków na sekcje tematyczne w ramach każdej osi odzwierciedlony jest w programach prac, o których mowa w art. 32.

Artykuł 34

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjęcia aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.

2. Uprawnienia do przyjęcia aktów delegowanych, o których mowa w art. 33, powierza się Komisji na okres siedmiu lat od dnia 1 stycznia 2014 r.

3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 33, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja ta staje się skuteczna od następnego dnia po jej opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej lub w określonym w tej decyzji późniejszym terminie. Nie wpływa ona na ważność jakichkolwiek już obowiązujących aktów delegowanych.

4. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

5. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 33 wchodzi w życie tylko wtedy, kiedy Parlament Europejski albo Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie lub kiedy przed upływem tego terminu zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 35

Dodatkowe środki wykonawcze

Środki konieczne do realizacji programu, jak kryteria oceny programu, także te dotyczące opłacalności i uzgodnień w zakresie rozpowszechniania wyników i ich przekazywania, przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 36 ust. 2.

Artykuł 36

Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga komitet. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 4 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
3. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

Artykuł 37

Środki przejściowe

Działania, o których mowa w art. 4, 5 i 6 decyzji nr 1672/2006/WE, rozpoczęte przed dniem 1 stycznia 2014 r., będą

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Strasburgu dnia 11 grudnia 2013 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
M. SCHULZ
Przewodniczący

nadal regulowane tą decyzją. W przypadku tych działań Komisję wspomaga komitet, o którym mowa w art. 36 niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 38

Ocena

1. Ocena końcowa, o której mowa w art. 13 ust. 4 niniejszego rozporządzenia, obejmuje ocenę końcową przewidzianą w art. 9 decyzji nr 283/2010/UE.
2. Komisja przeprowadza szczegółową ocenę końcową działań zrealizowanych w ramach osi mikrofinansów i przedsiębiorczości społecznej nie później niż w terminie jednego roku od wygaśnięcia umów z podmiotami.

Artykuł 39

Zmiany do decyzji nr 283/2010/UE

W decyzji nr 283/2010/WE wprowadza się następujące zmiany:

- 1) art. 5 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. W momencie zakończenia okresu ważności Instrumentu saldo należne Unii Europejskiej jest udostępniane do celów mikrofinansowania i wspierania przedsiębiorstw społecznych, zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1296/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie Programu Unii Europejskiej na rzecz zatrudnienia i innowacji społecznych („EaSI”) (*).

(*) Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 238”;

- 2) w art. 8 uchyla się ust. 3 i 4.

Artykuł 40

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

W imieniu Rady
V. LEŠKEVIČIUS
Przewodniczący

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1297/2013

z dnia 11 grudnia 2013 r.

zmieniające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 w odniesieniu do niektórych przepisów dotyczących zarządzania finansowego dla niektórych państw członkowskich dotkniętych lub zagrożonych poważnymi trudnościami związanymi z ich stabilnością finansową, zasad umorzenia zobowiązań dla niektórych państw członkowskich oraz zasad płatności salda końcowego

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 177,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,

po konsultacji z Komitetem Regionów,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽²⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Bezprecedensowy, długotrwały ogólnosiwiatowy kryzys finansowy i pogorszenie koniunktury gospodarczej miały istotny negatywny wpływ na wzrost gospodarczy i stabilność finansową oraz spowodowały znaczne pogorszenie sytuacji finansowej i gospodarczej i społecznej w państwach członkowskich. W szczególności niektóre państwa członkowskie doświadczają poważnych trudności lub są zagrożone takimi trudnościami; są to przede wszystkim problemy związane ze wzrostem gospodarczym i stabilnością finansową oraz z pogłębieniem deficytu i zadłużenia, również z powodu międzynarodowej sytuacji gospodarczej i finansowej.
- (2) Chociaż podjęto już zdecydowane działania w celu zrównoważenia negatywnych skutków kryzysu finansowego, włącznie ze zmianami ram prawnych, powszechnie zaczyna być odczuwany wpływ kryzysu na gospodarkę realną, rynek pracy i na obywateli. Presja na krajowe zasoby finansowe jest coraz większa, należy zatem podjąć pilnie kolejne kroki łagodzące ją poprzez maksymalne i optymalne wykorzystanie środków z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności („fundusze”). Z uwagi na utrzymujące się trudności finansowe konieczne jest przedłużenie okresu stosowania środków

przyjętych przez rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1311/2011 ⁽³⁾. Środki te zostały przyjęte na podstawie art. 122 ust. 2, art. 136 i art. 143 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

- (3) Aby usprawnić zarządzanie unijnym finansowaniem, pomóc w przyspieszeniu inwestycji w państwach członkowskich i regionach, oraz poprawić dostępność finansowania dla gospodarki, rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 ⁽⁴⁾ zostało zmienione rozporządzeniem (UE) nr 1311/2011, w celu umożliwienia zwiększenia płatności okresowych z funduszy o kwotę odpowiadającą dziesięciu punktom procentowym powyżej rzeczywistego poziomu współfinansowania osi priorytetowych w państwach członkowskich, które stoją w obliczu poważnych trudności związanych z ich stabilnością finansową i które zwróciły się z wnioskiem o skorzystanie z tego środka.
- (4) W art. 77 ust. 6 rozporządzenia (WE) nr 1083/2006 umożliwiono zastosowanie zwiększonego poziomu współfinansowania do dnia 31 grudnia 2013 r. Jednakże ponieważ państwa członkowskie nadal stoją w obliczu poważnych trudności związanych z ich stabilnością finansową, okres stosowania zwiększonego poziomu współfinansowania nie powinien być ograniczony do dnia 31 grudnia 2013 r.
- (5) Zgodnie z konkluzjami Rady Europejskiej z dni 7–8 lutego 2013 r. i jak przewidziano w art. 22 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ⁽⁵⁾, poziom współfinansowania zwiększony o dziesięć punktów procentowych ma mieć zastosowanie w odniesieniu do okresu programowania 2014–2020 do dnia 30 czerwca 2016 r., kiedy to ma

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1311/2011 z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 w odniesieniu do niektórych przepisów dotyczących zarządzania finansowego dla niektórych państw członkowskich doświadczających poważnych trudności w zakresie stabilności finansowej lub nimi zagrożonych (Dz.U. L 337 z 20.12.2011, s. 5).

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 (Dz.U. L 210 z 31.7.2006, s. 25).

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Zob. s. 320 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽¹⁾ Opinia z dnia 19 września 2013 r. (Dz.U. C 341 z 21.11.2013, s. 27)

⁽²⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 20 listopada 2013 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) oraz decyzja Rady z dnia 5 grudnia 2013 r.

zostać przeanalizowana możliwość jego zwiększenia. Ze względu na fakt, że okresy programowania 2007–2013 i 2014–2020 częściowo się pokrywają, należy zagwarantować spójne i jednolite traktowanie państw członkowskich otrzymujących pomoc finansową w obu tych okresach. Dlatego te państwa członkowskie otrzymujące pomoc finansową powinny także skorzystać ze zwiększenia stopy współfinansowania aż do końca okresu kwalifikowalności oraz powinny domagać się jej w swoim wniosku o saldo końcowe, nawet jeśli nie udziela się już pomocy finansowej.

- (6) Rozporządzenie (UE) nr 1303/2013 ma na celu przyczynienie się do osiągnięcia odpowiedniej koncentracji środków przeznaczonych na spójność w najmniej rozwiniętych regionach i państwach członkowskich. Aby zmniejszyć dysproporcje w poziomach średniej intensywności pomocy na mieszkańca, maksymalny pułap transferów (górnny limit) z funduszy do każdego z państw członkowskich ma być ustalony na mocy przyszłych rozporządzeń na poziomie 2,35 % PKB danego państwa członkowskiego. Górny limit ma być stosowany w stosunku rocznym i — w odpowiednich przypadkach — ma proporcjonalnie obniżyć wszystkie transfery (z wyjątkiem przeznaczonych dla regionów lepiej rozwiniętych i na realizację celu „Europejska współpraca terytorialna”) na rzecz danego państwa członkowskiego, co ma na celu uzyskanie maksymalnego poziomu transferów. W przypadku państw członkowskich, które przystąpiły do Unii przed 2013 r., a których średni realny wzrost PKB w latach 2008–2010 był niższy niż – 1 %, maksymalny pułap transferów ma być ustalony na 2,59 % PKB.
- (7) Rozporządzenie (UE) nr. 1303/2013 ustanawia górny limit przyznawanych środków przypadających na każde państwo członkowskie na 110 % ich poziomu w ujęciu realnym w latach 2007–2013. Państwa członkowskie, których dotyczy ten górny limit, muszą być dalej chronione przed ryzykiem automatycznego umorzenia środków przyznanych na okres 2007–2013.
- (8) W swoich konkluzjach z dnia 8 lutego 2013 r. Rada Europejska zwróciła się do Komisji o zbadanie praktycznych rozwiązań mających na celu zredukowanie ryzyka automatycznego umorzenia środków z krajowej puli finansowej na lata 2007–2013 dla Rumunii i Słowacji, w tym zmiany rozporządzenia (WE) nr 1083/2006.
- (9) Rada Europejska podkreśliła również potrzebę zapewnienia rozsądnego poziomu i profilu dla płatności we wszystkich pozycjach w celu ograniczenia pozostających do spłaty zobowiązań budżetowych, w szczególności poprzez stosowanie zasady automatycznego umorzenia środków we wszystkich pozycjach. Dlatego też przepisy łagodzące zasady umorzenia zobowiązań dla państw członkowskich dotkniętych zastosowaniem górnego limitu określone w rozporządzeniu (UE) nr 1303/2013 powinny być zrównoważone ze względu na skutki, jakie ma to dla pozostających do spłaty zobowiązań budżetowych.

- (10) Ostateczny termin obliczenia automatycznego umorzenia rocznych zobowiązań budżetowych na lata 2011 i 2012 powinien zostać przedłużony o jeden rok, ale zobowiązanie budżetowe na 2012 r., które będzie nadal otwarte w dniu 31 grudnia 2015 r., musi zostać uzasadnione do dnia 31 grudnia 2015 r. To przedłużenie terminu powinno pomóc poprawić absorpcję środków w ramach programów operacyjnych w państwach członkowskich, których dotyczy zastosowanie górnego limitu do przyznawanych im w przyszłości środków na politykę spójności do poziomu 110 % w ujęciu realnym na lata 2007–2013. Taka elastyczność konieczna jest w celu zaradzenia wolniejszej niż zakładano realizacji programów, w szczególności w tych właśnie państwach członkowskich.
- (11) W celu jak najlepszej absorpcji funduszy przy ustalaniu kwoty salda końcowego do wypłaty na rzecz programów operacyjnych powinny być stosowane niewielkie korekty maksymalnej kwoty pomocy z funduszy dla każdej osi priorytetowej.
- (12) Biorąc pod uwagę bezprecedensowy charakter kryzysu, potrzebne jest szybkie przyjęcie środków wsparcia i w związku z tym właściwe jest, by niniejsze rozporządzenie weszło w życie w dniu jego opublikowania w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.
- (13) Rozporządzenie (WE) nr 1083/2006 powinno zatem zostać odpowiednio zmienione,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

W rozporządzeniu (WE) nr 1083/2006 wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 77 wprowadza się następujące zmiany:
 - a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W drodze odstępstwa od art. 53 ust. 2, art. 53 ust. 4 zdanie drugie, jak również od pułapów określonych w załączniku III, płatności okresowe oraz płatności salda końcowego ulegają zwiększeniu o kwotę odpowiadającą dziesięciu punktom procentowym powyżej poziomu współfinansowania mającego zastosowanie do każdej osi priorytetowej – ale nie przekraczając 100 % – stosowaną do kwoty wydatków kwalifikowalnych nowo zadeklarowanych w każdej poświadczonej deklaracji wydatków przedłożonej przed upływem okresu programowania, jeżeli po dniu 21 grudnia 2013 r. państwo członkowskie spełnia jeden z następujących warunków:

- a) pomoc finansowa jest mu udostępniona zgodnie z rozporządzeniem Rady (UE) nr 407/2010 (*) lub została mu udostępniona przez inne państwa członkowskie strefy euro przed wejściem w życie tego rozporządzenia;
- b) średnioterminowa pomoc finansowa jest mu udostępniona zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 332/2002 (**);
- c) pomoc finansowa jest mu udostępniona zgodnie z Porozumieniem ustanawiającym Europejski Mechanizm Stabilności po jego wejściu w życie;

(*) Rozporządzenie Rady (UE) nr 407/2010 z dnia 11 maja 2010 r. ustanawiające europejski mechanizm stabilizacji finansowej (Dz.U. L 118 z 12.5.2010, s. 1).

(**) Rozporządzenie Rady (WE) nr 332/2002 z dnia 18 lutego 2002 r. ustanawiające instrument średnioterminowej pomocy finansowej dla bilansów płatniczych państw członkowskich (Dz.U. L 53 z 23.2.2002, s. 1)."

- b) skreśla się ust. 6;
- c) dodaje się ustęp w brzmieniu:

„12. W drodze odstępstwa od ust. 10 wkład Unii realizowany poprzez płatności salda końcowego nie może przekraczać w przypadku każdej osi priorytetowej o więcej niż 10% maksymalnej kwoty pomocy z funduszy

przewidzianej dla każdej osi priorytetowej, określonej w decyzji Komisji o zatwierdzeniu programu operacyjnego. Wkład Unii realizowany poprzez płatności salda końcowego nie może być jednak wyższy niż deklarowany wkład publiczny i maksymalna kwota pomocy z każdego z funduszy dla każdego programu operacyjnego, ustanowione w decyzji Komisji o zatwierdzeniu programu operacyjnego.”;

2) w art. 93 wprowadza się następujące zmiany:

- a) dodaje się ustęp w brzmieniu:

„2b. W drodze odstępstwa od ust. 1 akapit pierwszy i od ust. 2, dla państw członkowskich, dla których przyznawane na okres programowania 2014–2020 środki na politykę spójności objęto górnym limitem wynoszącym 110 % poziomu w ujęciu realnym w okresie 2007–2013, terminem, o którym mowa w ust. 1, jest dzień 31 grudnia trzeciego roku następującego po roku rocznego zobowiązania budżetowego w ramach ich programów operacyjnych na lata 2007–2012.”;

- b) w ust. 3 dodaje się akapit w brzmieniu:

„Akapit pierwszy pozostaje bez uszczerbku dla zastosowania ostatecznego terminu, określonego w ust. 2b, do zobowiązania budżetowego na 2012 r. dla państwa członkowskiego, o którym mowa w tym ustępie.”.

Artykuł 2

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie w dniu jego opublikowania w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Strasburgu dnia 11 grudnia 2013 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
M. SCHULZ
Przewodniczący

W imieniu Rady
V. LEŠKEVIČIUS
Przewodniczący

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1298/2013**z dnia 11 grudnia 2013 r.****zmieniające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 w odniesieniu do alokacji finansowej dla niektórych państw członkowskich z Europejskiego Funduszu Społecznego**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 177,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego,

po konsultacji z Komitetem Regionów,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽¹⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) W kontekście negocjacji w sprawie wieloletnich ram finansowych na lata 2014-2020 konieczne jest uregulowanie niektórych kwestii związanych z ostatecznym wynikiem negocjacji.
- (2) Na posiedzeniu w dniach 27 i 28 czerwca 2013 r. Rada Europejska uznała, że należy znaleźć budżetowe rozwiązanie tych kwestii w odniesieniu do państw członkowskich najbardziej dotkniętych kryzysem, mianowicie Francji, Włoch i Hiszpanii,
- (3) Uwzględniając obecny kryzys gospodarczy, w celu wzmocnienia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej Unii, a także jako wkład do szerszych działań, które są potrzebne, aby sprostać specyficznym problemom bezrobocia, w szczególności bezrobociem osób młodych, oraz ubóstwa i wykluczenia społecznego we Francji, Włoszech i w Hiszpanii, należy zwiększyć alokację środków w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) na rzecz tych państw członkowskich na rok 2013.
- (4) W celu ustalenia kwot, jakie mają zostać alokowane zainteresowanym państwom członkowskim zgodnie z załącznikiem I do rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 ⁽²⁾ należy zmienić przepisy określające ogólne zasoby

funduszy na trzy cele, do których realizacji się przyczyniają, oraz załącznik II do tego rozporządzenia określający kryteria i metody wykorzystywane do indykatywnego rocznego podziału środków na zobowiązania dla poszczególnych państw członkowskich.

- (5) W celu zapewnienia skuteczności zwiększenia środków na zobowiązania na 2013 r. i ułatwienia realizacji programów operacyjnych należy uwzględnić zdolność absorpcyjną zainteresowanych państw członkowskich w zakresie celów funduszy „Konwergencja” oraz „Konkurencyjność regionalna i zatrudnienie”.
- (6) W celu zapewnienia wystarczającego czasu na skorzystanie z tych dodatkowych alokacji z EFS przez programy operacyjne konieczne jest również przedłużenie terminu zobowiązań budżetowych w odniesieniu do programów operacyjnych, które mają skorzystać z nowych kwot przewidzianych w załączniku II do rozporządzenia (WE) nr 1083/2006.
- (7) Mając na uwadze, że powyższe środki na zobowiązania odnoszą się do roku 2013 r., niniejsze rozporządzenie powinno wejść w życie w trybie pilnym.
- (8) Należy zatem odpowiednio zmienić rozporządzenie (WE) nr 1083/2006,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

W rozporządzeniu (WE) nr 1083/2006 wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 18 wprowadza się następujące zmiany:

a) w ust. 1 akapit pierwszy otrzymuje brzmienie:

„Dostępne zasoby przeznaczone na zobowiązania funduszy w okresie 2007–2013 wynoszą 308 542 551 107 EUR według cen z 2004 r., zgodnie z rocznym podziałem przedstawionym w załączniku I.”;

⁽¹⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 20 listopada 2013 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) oraz decyzja Rady z dnia 5 grudnia 2013 r.

⁽²⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 (Dz.U. L 210 z 31.7.2006, s. 25).

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Kwoty, o których mowa w ust. 12–30 i 32 załącznika II, zawarte są w kwotach, o których mowa w art. 19, 20 i 21, i są wyraźnie określone w dokumentach programowych.”;

2) art. 19 i 20 otrzymują brzmienie:

„Artykuł 19

Zasoby na cel Konwergencja

Całkowite zasoby na cel konwergencja wynoszą 81,53 % zasobów, o których mowa w art. 18 ust. 1 (tzn.: kwota 251 543 760 146 EUR), i zostają rozdzielone między różne komponenty w następujący sposób:

- a) 70,50 % (tzn.: kwota 177 338 880 991 EUR) na finansowanie, o którym mowa w art. 5 ust. 1, z zastosowaniem do celów obliczenia indykatywnego podziału według państw członkowskich następujących kryteriów: liczby kwalifikowalnej ludności, zamożności regionu, zamożności kraju oraz stopy bezrobocia;
- b) 4,98 % (tzn.: kwota 12 521 289 405 EUR) na wsparcie przejściowe i specjalnego przeznaczenia, o którym mowa w art. 8 ust. 1, z zastosowaniem do celów obliczenia indykatywnego podziału według państw członkowskich następujących kryteriów: liczby kwalifikowalnej ludności, zamożności regionu, zamożności kraju oraz stopy bezrobocia;
- c) 23,23 % (tzn.: kwota 58 433 589 750 EUR) na finansowanie, o którym mowa w art. 5 ust. 2, z zastosowaniem do celów obliczenia indykatywnego podziału według państw członkowskich następujących kryteriów: liczby ludności, zamożności kraju oraz jego powierzchni;
- d) 1,29 % (tzn.: kwota 3 250 000 000 EUR) na wsparcie przejściowe i specjalnego przeznaczenia, o którym mowa w art. 8 ust. 3.

5) załącznik I otrzymuje brzmienie:

„ZAŁĄCZNIK I

Roczny podział środków na zobowiązania w latach 2007-2013

(o których mowa w art. 18)

(w euro, ceny z 2004)

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
42 863 000 000	43 318 000 000	43 862 000 000	43 860 000 000	44 073 000 000	44 723 000 000	45 843 551 107”;

6) w załączniku II dodaje się punkt w brzmieniu:

„32. Dodatkowe środki finansowe w ramach EFS na 2013 r. w kwocie 125 513 290 EUR zostają alokowane w następujący sposób: 83 675 527 EUR zostanie alokowane na rzecz Francji, 25 102 658 EUR zostanie alokowane na

Artykuł 20

Zasoby na cel Konkurencyjność regionalna i zatrudnienie

Całkowite zasoby na cel Konkurencyjność regionalna i zatrudnienie wynoszą 15,96 % zasobów, o których mowa art. 18 ust. 1 (tzn.: kwota 49 239 337 841 EUR), i zostają rozdzielone między różne komponenty w następujący sposób:

- a) 78,91 % (tzn.: kwota 38 854 031 211 EUR) na finansowanie, o którym mowa w art. 6, z zastosowaniem do celów obliczenia indykatywnego podziału według państw członkowskich następujących kryteriów: liczby kwalifikowalnej ludności, zamożności regionu, stopy bezrobocia, wskaźnika zatrudnienia i gęstości zaludnienia; oraz
 - b) 21,09 % (tzn.: kwota 10 385 306 630 EUR) na wsparcie przejściowe i specjalnego przeznaczenia, o którym mowa w art. 8 ust. 2, z zastosowaniem do celów obliczenia indykatywnego podziału według państw członkowskich następujących kryteriów: liczby kwalifikowalnej ludności, zamożności regionu, zamożności kraju oraz stopy bezrobocia.”;
- 3) w art. 21 ust. 1 zdanie wprowadzające otrzymuje brzmienie:
- „Całkowite zasoby na cel Europejska współpraca terytorialna wynoszą 2,51 % zasobów, o których mowa w art. 18 ust. 1 (tzn.: kwota 7 759 453 120 EUR), i – z wyłączeniem kwoty, o której mowa w ust. 22 załącznika II – zostają rozdzielone między poszczególne komponenty w następujący sposób.”;
- 4) w art. 75 dodaje się ust. 1b w brzmieniu:
- „1b. W drodze odstępstwa od ust. 1 zobowiązania budżetowe dla kwot, o których mowa w pkt 32 załącznika II, podejmuje się do dnia 30 czerwca 2014 r.”;

rzecz Włoch oraz 16 735 105 zostanie alokowane na rzecz Hiszpanii.”.

Artykuł 2

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Strasburgu dnia 11 grudnia 2013 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

M. SCHULZ

Przewodniczący

W imieniu Rady

V. LEŠKEVIČIUS

Przewodniczący

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1299/2013**z dnia 17 grudnia 2013****w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna”**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 178,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,uwzględniając opinię Komitetu Regionów ⁽²⁾,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Art. 176 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) stanowi, że Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) ma na celu przyczynianie się do zmniejszenia głównych dysproporcji regionalnych w Unii. Zgodnie z tym artykułem oraz z art. 174 akapity drugi i trzeci TFUE EFRR ma przyczyniać się do zmniejszenia różnicowań w poziomach rozwoju różnych regionów oraz do zmniejszenia opóźnienia regionów najmniej uprzywilejowanych, wśród których szczególną uwagę należy poświęcić obszarom wiejskim, obszarom podlegającym przemianom przemysłowym i regionom, które cierpią na skutek poważnych i trwałych niekorzystnych warunków przyrodniczych lub demograficznych, takim jak regiony najbardziej wysunięte na północ o bardzo niskiej gęstości zaludnienia oraz regiony wspiarskie, transgraniczne i górskie.
- (2) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ⁽³⁾ określa przepisy wspólne dla EFRR, Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz Europejskiego

Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMR). Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 ⁽⁴⁾ określa przepisy szczególne dotyczące typu przedsięwzięć, które mogą być wspierane przez EFRR i definiuje cele tych przedsięwzięć. Rozporządzenia te nie są w pełni dostosowane do szczególnych potrzeb celu „Europejska współpraca terytorialna”, w ramach którego współpracują co najmniej dwa państwa członkowskie lub jedno państwo członkowskie i państwo trzecie. Konieczne jest zatem ustanowienie przepisów szczegółowych dla celu „Europejska współpraca terytorialna” dotyczących zakresu, zasięgu geograficznego, środków finansowych, koncentracji tematycznej i priorytetów inwestycyjnych, programowania, monitorowania i ewaluacji, pomocy technicznej, kwalifikowalności, zarządzania, kontroli i wyznaczania, uczestnictwa państw trzecich oraz zarządzania finansowego.

- (3) W celu zwiększenia wartości dodanej unijnej polityki spójności, przepisy szczególne powinny mieć na celu osiągnięcie znacznego uproszczenia dla wszystkich zaangażowanych stron: beneficjentów, instytucji programu, instytucji w uczestniczących państwach członkowskich, działających odpowiednio na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym, i państw trzecich oraz Komisji.
- (4) W celu wspierania harmonijnego rozwoju terytorium Unii na różnych poziomach EFRR powinien wspierać współpracę transgraniczną, transnarodową i międzyregionalną w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna”.
- (5) Celem współpracy transgranicznej powinno być rozwiązywanie wspólnych problemów, wspólnie zidentyfikowanych w regionach przygranicznych, takich jak słaba dostępność, szczególnie w odniesieniu do technologii informacyjno -komunikacyjnych (TIK) i infrastruktury transportowej, upadający lokalny przemysł, nieodpowiednie otoczenie biznesu, brak powiązań między lokalnymi i regionalnymi szczeblami administracji, niski poziom badań i innowacji i wykorzystania TIK, zanieczyszczenie środowiska, zapobieganie ryzyku, negatywne nastawienie do obywateli państw sąsiadujących, oraz uruchomienie niewykorzystanego potencjału wzrostu w obszarze przygranicznym (rozwój transgranicznej infrastruktury badawczej, placówek innowacyjnych i klastrów, integracja transgranicznego rynku pracy, współpraca między instytucjami edukacyjnymi, w tym uczelniami, lub między placówkami ochrony zdrowia), przy jednoczesnym wzmocnieniu procesu współpracy, z myślą o ogólnym harmonijnym rozwoju Unii.

⁽¹⁾ Dz.U. C 191 z 29.6.2012, s. 49.

⁽²⁾ Dz.U. C 277 z 13.9.2012, s. 96.

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Zob. s. 320 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia” oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1080/2006 (Zob. s. 289 niniejszego Dziennika Urzędowego).

- (6) Współpraca transnarodowa powinna zmierzać do wzmocnienia współpracy za pomocą przedsięwzięć sprzyjających zintegrowanemu rozwojowi terytorialnemu powiązanemu z priorytetami unijnej polityki spójności oraz powinna także obejmować morską współpracę transgraniczną nieobjętą programami współpracy transgranicznej.
- (7) Współpraca międzyregionalna powinna dążyć do wzmocnienia skuteczności polityki spójności, zachęcając do wymiany doświadczeń między regionami w zakresie celów tematycznych i rozwoju obszarów miejskich, w tym powiązań między miastem i wsią, w celu polepszenia wdrażania programów współpracy terytorialnej i przedsięwzięć w tej dziedzinie, a także wspierając analizę tendencji rozwojowych w obszarze spójności terytorialnej poprzez badania, gromadzenie danych i inne działania. Wymiana doświadczeń dotyczących celów tematycznych powinna doprowadzić do poprawy planowania i wdrażania głównie programów operacyjnych w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”, a także, w stosownych przypadkach, programów w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna” („programy EWT”), sprzyjając również wzajemnie korzystnej współpracy między innowacyjnymi klastrami z wysokim udziałem podmiotów prowadzących badania, jak również wymianie między badaczami i instytucjami badawczymi zarówno w rozwiniętych, jak i słabiej rozwiniętych regionach, z uwzględnieniem doświadczenia w zakresie „Regionów wiedzy” i „Potencjału badawczego w regionach objętych celem »Konwergencja« i w najbardziej oddalonych regionach” w ramach siódmego programu ramowego w zakresie badań.
- (8) Należy ustalić obiektywne kryteria wyznaczania kwalifikujących się regionów i obszarów. W tym celu należy oprzeć identyfikację regionów i obszarów kwalifikujących się na poziomie Unii na wspólnym systemie klasyfikacji regionów ustanowionym rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1059/2003⁽¹⁾.
- (9) Współpraca transgraniczna powinna wspierać regiony położone przy granicach lądowych lub morskich. W oparciu o doświadczenia z poprzednich okresów programowania Komisja powinna określać w prostszy sposób wykaz obszarów transgranicznych mających otrzymywać wsparcie w ramach programów współpracy transgranicznej, w podziale na programy EWT. Sporządzając ten wykaz, Komisja powinna wziąć pod uwagę dostosowania niezbędne do zapewnienia spójności, w szczególności w odniesieniu do granic lądowych i morskich, oraz ciągłości obszarów objętych programami ustanowionymi dla okresu programowania 2007-2013. Dostosowania te mogą obejmować ograniczenie lub powiększenie istniejących obszarów objętych programami lub liczby programów współpracy transgranicznej, pozwalając na możliwość ich geograficznego pokrywania się.
- (10) Komisja powinna określić obszary współpracy transnarodowej przy uwzględnieniu działań koniecznych do wspierania zintegrowanego rozwoju terytorialnego. Określając te obszary Komisja powinna uwzględnić doświadczenie zdobyte w związku z wdrażaniem poprzednich programów oraz, w stosownych przypadkach, strategię makroregionalną i strategię dotyczące basenów morskich („strategie morskie”).
- (11) W celu zapewnienia, aby wszystkie regiony Unii mogły korzystać z wymiany doświadczeń i dobrych praktyk, programy współpracy międzyregionalnej powinny obejmować całą Unię.
- (12) Należy nadal wspierać, lub odpowiednio, ustanowić, transgraniczną, transnarodową i międzyregionalną współpracę z państwami trzecimi sąsiadującymi z Unią, gdyż taka współpraca jest ważnym narzędziem polityki rozwoju regionalnego i powinna zapewnić korzyści regionom państw członkowskich graniczącym z państwami trzecimi. W tym celu EFRR powinien wnieść wkład do programów transgranicznych i programów dotyczących basenów morskich ustanowionych w ramach Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa (EIS) na mocy przyszłego aktu prawnego Unii dotyczącego Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa na okres 2014-2020 („akt prawny dotyczący EIS”) oraz w ramach Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II) na mocy przyszłego aktu prawnego Unii dotyczącego Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej na okres 2014-2020 („akt prawny dotyczący IPA II).
- (13) Oprócz interwencji na granicach zewnętrznych, wspieranych w ramach instrumentów polityki zewnętrznej Unii, obejmujących regiony przygraniczne wewnątrz Unii, jak i poza jej granicami, powinno być możliwe objęcie programami EWT wspieranymi przez EFRR regionów zarówno wewnątrz, jak i – w niektórych przypadkach – poza Unią, w sytuacji, w której regiony spoza terytorium Unii nie są objęte instrumentami polityki zewnętrznej, ponieważ nie są państwami zdefiniowanymi jako beneficjent albo dlatego, że nie można ustanowić takich programów współpracy zewnętrznej. Konieczne jest jednak zapewnienie, aby wsparcie z EFRR dla operacji wdrażanych na terytorium państw trzecich przynosiło korzyści przede wszystkim regionom Unii. Mając na uwadze te wymogi, w wykazach obszarów objętych programami transgranicznymi i transnarodowymi Komisja powinna ujmować także regiony państw trzecich.
- (14) Należy określić środki alokowane na poszczególne elementy celu „Europejska współpraca terytorialna”, przy jednoczesnym utrzymaniu istotnej koncentracji na współpracy transgranicznej, w tym udział każdego państwa członkowskiego w całkowitej kwocie przeznaczonej na współpracę transgraniczną i transnarodową, udostępniony państwom członkowskim margines swobody między tymi elementami, i przy zapewnieniu wystarczającego poziomu finansowania dla współpracy prowadzonej przez regiony najbardziej oddalone.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1059/2003 z dnia 26 maja 2003 r. w sprawie ustalenia wspólnej klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) (Dz.U. L 154 z 21.6.2003, s. 1).

- (15) Ze względu na korzyści dla regionów Unii należy ustanowić mechanizm pozwalający na zorganizowanie wsparcia z EFRR dla instrumentów polityki zewnętrznej, takich jak EIS i IPA II, w tym w przypadkach, w których programy współpracy zewnętrznej nie mogą być przyjęte lub muszą zostać zakończone. Celem tego mechanizmu powinno być osiągnięcie optymalnego funkcjonowania oraz możliwie jak największej koordynacji między tymi instrumentami.
- (16) Zasadnicza część środków z EFRR dla programów współpracy transgranicznej i transnarodowej powinna być przeznaczana na ograniczoną liczbę celów tematycznych w celu maksymalnego zwiększenia oddziaływania polityki spójności w całej Unii. Koncentracja na celach tematycznych w ramach programu współpracy międzyregionalnej powinna jednak być odzwierciedlona raczej w celu każdej operacji niż w postaci ograniczenia liczby celów tematycznych, tak aby jak najefektywniej wykorzystać współpracę międzyregionalną do wzmocnienia skuteczności polityki spójności, głównie w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”, a w stosownych przypadkach również w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna”. W przypadku innych programów współpracy międzyregionalnej koncentracja tematyczna powinna wynikać z ich szczególnego zakresu.
- (17) Aby przyczynić się do osiągnięcia celów określonych unijnej w strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna” EFRR powinien wnieść wkład do celów tematycznych dotyczących rozwoju gospodarki opartej na wiedzy, badań i innowacji, w tym poprzez wspieranie współpracy między przedsiębiorstwami, w szczególności między MŚP, a także poprzez propagowanie tworzenia systemów transgranicznej wymiany informacji w obszarze TIK; wspieranie budowy bardziej przyjaznej dla środowiska oraz efektywniej korzystającej z zasobów i konkurencyjnej gospodarki, w tym poprzez wspieranie zrównoważonej mobilności transgranicznej; sprzyjanie wysokiemu poziomowi zatrudnienia prowadzącemu do spójności społecznej i terytorialnej, w tym poprzez przedsięwzięcia wspierające zrównoważoną turystykę, kulturę i dziedzictwo naturalne, podejmowane w ramach strategii terytorialnej w celu osiągnięcia wzrostu sprzyjającego zatrudnieniu; oraz zwiększanie zdolności administracyjnych. Wykaz priorytetów inwestycyjnych w ramach różnych celów tematycznych powinien być jednak dostosowany do szczególnych potrzeb celu „Europejska współpraca terytorialna” poprzez zapewnianie dodatkowych priorytetów inwestycyjnych umożliwiających w szczególności kontynuację, w ramach współpracy transgranicznej, współpracy prawnej i administracyjnej, współpracy między obywatelami i instytucjami oraz współpracy w dziedzinie zatrudnienia, szkoleń, integracji społeczności i włączenia społecznego w perspektywie transgranicznej, i poprzez opracowanie i koordynację strategii makroregionalnych i strategii morskich w ramach współpracy transnarodowej. Ponadto dla niektórych programów współpracy międzyregionalnej należy określić szczególne lub dodatkowe priorytety inwestycyjne w celu odzwierciedlenia szczególnych przedsięwzięć podejmowanych w ich ramach.
- (18) W ramach celu tematycznego dotyczącego promowania włączenia społecznego i walki z ubóstwem oraz mając na uwadze jego praktyczne znaczenie, należy zapewnić, aby w przypadku programu transgranicznego PEACE z udziałem Irlandii Północnej i granicznych hrabstw Irlandii, ukierunkowanych na pokój i pojednanie, EFRR przyczyniał się także do wspierania stabilności społecznej i gospodarczej w tych regionach, w szczególności poprzez przedsięwzięcia na rzecz spójności między miejscowymi społecznościami. Zważywszy na specyfikę tego programu transgranicznego niektóre zasady wyboru operacji zawartych w niniejszym rozporządzeniu nie powinny mieć zastosowania do tego programu transgranicznego.
- (19) Należy dostosować wymogi dotyczące treści programów EWT do ich specyficznych potrzeb. Wymogi te powinny zatem uwzględnić również aspekty niezbędne do ich skutecznego wdrażania na terytorium uczestniczących państw członkowskich, takie jak dotyczące podmiotów odpowiedzialnych za audyt i kontrolę, procedury ustanowienia wspólnego sekretariatu, a także podziału zobowiązań w przypadku korekt finansowych. W przypadku gdy państwa członkowskie i regiony uczestniczą w strategiach makroregionalnych i w strategiach morskich, w odnośnych programach współpracy należy przedstawić potencjalny wkład we wdrażanie tych strategii. Ponadto, ze względu na horyzontalny charakter programów współpracy międzyregionalnej, należy dostosować treść takich programów EWT, w szczególności w zakresie definicji beneficjenta lub beneficjentów w ramach obecnych programów INTERACT i ESPON.
- (20) W celu usprawnienia koordynacji wsparcia z EFRR przeznaczonego na programy EWT, przyjęte na podstawie niniejszego rozporządzenia i obejmujące regiony najbardziej oddalone, z ewentualnym uzupełniającym finansowaniem z Europejskiego Funduszu Rozwoju (EFR), EIS, IPA II oraz z Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI), państwa członkowskie i państwa trzecie albo kraje lub terytoria zamorskie (te ostatnie zwane dalej „terytoriami”) uczestniczące w takich programach współpracy powinny ustanowić zasady mechanizmów koordynacji określone w tych programach.
- (21) Należy zaangażować państwa trzecie lub terytoria w proces przygotowawczy programów EWT, jeżeli przyjęły one zaproszenie do udziału w tych programach. W niniejszym rozporządzeniu należy ustanowić specjalne procedury służące temu zaangażowaniu. W drodze odstępstwa od standardowej procedury, w przypadku programów EWT obejmujących regiony najbardziej oddalone i państwa trzecie lub terytoria, przed przedstawieniem programów Komisji uczestniczące państwa członkowskie powinny zasięgnąć opinii właściwych państw trzecich lub terytoriów. Aby państwa trzecie lub terytoria angażowały się w programy EWT w sposób bardziej skuteczny i pragmatyczny, należy również umożliwić wyrażenie zgody na treść programów EWT i ewentualny wkład państw trzecich lub terytoriów, w formalnie zatwierdzonym protokole z posiedzeń konsultacyjnych z tymi państwami trzecimi lub terytoriami z obrad organizacji współpracy regionalnej. Biorąc

- pod uwagę zasady zarządzania dzielonego i upraszczania, procedury przyjmowania programów EWT powinny być takie, aby Komisja przyjmowała jedynie podstawowe elementy programów EWT, a pozostałe elementy były przyjmowane przez uczestniczące państwo członkowskie lub państwa członkowskie. Przez wzgląd na pewność prawa i przejrzystość należy zapewnić, aby w przypadku, gdy uczestniczące państwo członkowskie lub państwa członkowskie zmieniają element programu EWTy niepodlegający przyjmowaniu przez Komisję, instytucja zarządzająca dla tego programu powiadomiła Komisję o tej decyzji zmieniającej w ciągu jednego miesiąca od daty wydania decyzji zmieniającej.
- (22) Zgodnie z unijną strategią na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającemu włączeniu społecznemu europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne powinny zapewniać bardziej zintegrowane i całościowe podejście do rozwiązywania lokalnych problemów. W celu wzmocnienia takiego podejścia należy skoordynować wsparcie z EFRR w regionach przygranicznych ze wsparciem z EFRROW i EFMR, oraz, w stosownych przypadkach, z europejskimi ugrupowaniami współpracy terytorialnej (EUWT), ustanowionymi na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1302/2013 ⁽¹⁾, dla których rozwój lokalny jest jednym z celów.
- (23) W oparciu o doświadczenia z okresu programowania 2007-2013 należy doprecyzować i zaostrzyć warunki wyboru operacji w celu zapewnienia wyboru wyłącznie rzeczywiście wspólnych operacji. Z uwagi na szczególnie kontekst i specyfikę programów EWT między regionami najbardziej oddalonymi a państwami trzecimi lub terytoriami należy ustanowić i dostosować mniej rygorystyczne warunki współpracy w zakresie wdrażania operacji w ramach tych programów. Należy zdefiniować pojęcie jedynych beneficjentów i zezwolić tym beneficjentom na samodzielne wdrażanie operacji w ramach współpracy.
- (24) Należy określić obowiązki beneficjentów wiodących, ponoszących ogólną odpowiedzialność za wdrażanie operacji.
- (25) Należy dostosować wymogi dotyczące sprawozdań z wdrażania do specyfiki współpracy oraz uwzględnić w nich cykl wdrażania programu. W interesie prawidłowego zarządzania należy umożliwić prowadzenie rocznego przeglądu w formie pisemnej.
- (26) Zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1303/2013 instytucja zarządzająca powinna zapewnić przeprowadzanie ewaluacji programów EWT w oparciu o plan ewaluacji, w tym ewaluacji służących analizie skuteczności, efektywności i oddziaływania tych programów. Co najmniej raz podczas okresu programowania ewaluacja powinna obejmować analizę sposobu, w jaki udzielone wsparcie przyczyniło się do osiągnięcia celów danego programu. Ewaluacje te powinny obejmować informacje o wszelkich dostosowaniach proponowanych podczas danego okresu programowania.
- (27) Należy określić, w załączniku do niniejszego rozporządzenia, wspólny zestaw wskaźników produktu w celu ułatwienia dokonania ewaluacji postępów we wdrażaniu programu, dostosowanych do szczególnego charakteru programów EWT. Wskaźniki te należy uzupełnić szczegółowymi dla poszczególnych programów wskaźnikami rezultatu, a w stosownych przypadkach szczegółowymi dla poszczególnych programów wskaźnikami produktu.
- (28) Ze względu na udział więcej niż jednego państwa członkowskiego i związane z tym wyższe koszty administracyjne, w szczególności w zakresie kontroli i tłumaczeń, pułap wydatków na pomoc techniczną powinien być wyższy niż pułap wydatków w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”. W celu zrównoważenia wyższych kosztów administracyjnych należy zachęcać państwa członkowskie do zmniejszania, tam gdzie to możliwe, obciążeń administracyjnych związanych z wdrażaniem wspólnych projektów. Ponadto programy EWT z ograniczonym wsparciem EFRR powinny otrzymać pewną minimalną kwotę na pomoc techniczną, która będzie mogła przekraczać 6 %, zapewniającą środki wystarczające na sfinansowanie skutecznych przedsięwzięć w ramach pomocy technicznej.
- (29) Ze względu na udział więcej niż jednego państwa członkowskiego ogólna zasada przewidziana w rozporządzeniu (UE) nr 1303/2013 zgodnie z którą każde państwo członkowskie ma przyjmować krajowe zasady dotyczące kwalifikowalności wydatków, nie jest odpowiednia dla celu „Europejska współpraca terytorialna”. W oparciu o doświadczenia z okresu programowania 2007-2013 należy ustanowić jasną hierarchię zasad dotyczących kwalifikowalności wydatków, kładąc wyraźny nacisk na zasady dotyczące kwalifikowalności wydatków ustanowione na poziomie unijnym lub dla programów EWT jako całości, w celu uniknięcia wszelkich możliwych sprzeczności lub niespójności między różnymi rozporządzeniami oraz między różnymi rozporządzeniami a przepisami krajowymi. W oparciu o doświadczenia z okresu programowania 2007-2013 Komisja powinna w szczególności przyjąć zasady dotyczące kwalifikowalności wydatków dla kategorii kosztów określonych w niniejszym rozporządzeniu.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1302/2013 z dnia 17 grudnia 2013 zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1082/2006 w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT) w celu doprecyzowania, uproszczenia i usprawnienia procesu tworzenia takich ugrupowań oraz ich funkcjonowania (Zob. s. 303 niniejszego Dziennika Urzędowego).

- (30) Ze względu na częste zaangażowanie we wdrażanie operacji przez personel z więcej niż jednego państwa członkowskiego, jak również biorąc pod uwagę liczbę operacji, w których koszty personelu stanowią istotny element, stawkę ryczałtową dotyczącą kosztów personelu należy stosować w oparciu o inne bezpośrednie koszty operacji w zakresie współpracy, unikając w ten sposób indywidualnego księgowania zarządzania takimi operacjami.
- (31) Należy uprościć przepisy dotyczące elastyczności w odniesieniu do lokalizacji operacji poza obszarem objętym programem. Ponadto należy wspierać i ułatwiać, w oparciu o ustalenia szczegółowe, efektywną transgraniczną, transnarodową i międzyregionalną współpracę z państwami trzecimi lub terytoriami sąsiadującymi z Unią, w przypadku gdy jest to konieczne dla zapewnienia regionom państw członkowskich skutecznej pomocy w ich rozwoju. Właściwe jest zatem zezwolenie, w drodze wyjątku i pod pewnymi warunkami, na wsparcie z EFRR dla operacji zlokalizowanych poza unijną część obszaru objętego programem oraz terytorium sąsiadujących państw trzecich, jeżeli operacje te przynoszą korzyść regionom Unii.
- (32) Należy zachęcać państwa członkowskie do powierzania EUWT funkcji instytucji zarządzającej lub do nakładania na takie ugrupowanie odpowiedzialności za zarządzanie częścią programu współpracy dotyczącą obszaru objętego danym EUWT.
- (33) Instytucja zarządzająca powinna powołać wspólny sekretariat, który zajmowałby się między innymi udzielaniem wnioskodawcom informacji na temat wsparcia, obsługą wniosków o wsparcie oraz pomaganiem beneficjentom we wdrażaniu ich operacji.
- (34) Instytucje zarządzające powinny być odpowiedzialne za wykonywanie funkcji określonych w rozporządzeniu (UE) nr 1303/2013, w tym za kontrole zarządcze, tak by zapewnić jednolite standardy na całym obszarze objętym programem. Jednakże w przypadku wyznaczenia EUWT jako instytucji zarządzającej kontrole takie powinna przeprowadzać instytucja zarządzająca lub powinny ona być za nie odpowiedzialna co najmniej w przypadku tych państw członkowskich i państw trzecich lub terytoriów, z których pochodzą członkowie uczestniczący w EUWT, natomiast kontrolerzy powinni działać jedynie w pozostałych państwach członkowskich i państwach trzecich lub terytoriach. Nawet jeżeli nie wyznaczono EUWT, instytucja zarządzająca powinna być upoważniona przez uczestniczące państwa członkowskie do przeprowadzania kontroli na całym obszarze objętym programem.
- (35) Instytucje certyfikujące powinny być odpowiedzialne za wykonywanie funkcji audytowych określonych w rozporządzeniu (UE) nr 1303/2013. Państwa członkowskie powinny mieć możliwość wyznaczenia instytucji zarządzającej również do wykonywania funkcji instytucji certyfikującej.
- (36) Za wykonywanie funkcji audytowych powinna być odpowiedzialna jedna instytucja audytowa, jak określono w rozporządzeniu (UE) nr 1303/2013, aby zapewnić jednolite standardy na całym obszarze objętym programem. Jeżeli nie jest to możliwe, instytucję audytową programu powinna wspierać grupa audytorów.
- (37) W celu zwiększenia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej Unii oraz wzmocnienia skuteczności prowadzonej przez nią polityki spójności należy zezwolić państwom trzecim na udział w programach współpracy transnarodowej i międzyregionalnej w oparciu o wkład w postaci środków z IPA II lub EIS. Operacje współfinansowane w ramach tych programów powinny jednak nadal służyć osiągnięciu celów polityki spójności, nawet jeżeli są one wdrażane częściowo lub w całości poza terytorium Unii. W tym kontekście wkład w realizację celów działań zewnętrznych Unii ma charakter jedynie incydentalny, ponieważ istotę programów EWT powinny określać cele tematyczne i priorytety inwestycyjne polityki spójności. W celu zapewnienia skutecznego udziału państw trzecich w programach EWT zarządzanych zgodnie z zasadą zarządzania dzielonego należy ustanowić warunki wdrażania programu w samych programach EWT oraz, w miarę potrzeby, także w porozumieniach o finansowaniu zawieranych między Komisją, rządami każdego z państw trzecich i państwem członkowskim, w którym siedzibę ma instytucja zarządzająca właściwego programu EWT. Warunki wdrażania programu powinny być zgodne z mającymi zastosowanie przepisami prawa unijnego oraz, w stosownych przypadkach, z przepisami prawa krajowego uczestniczących państw członkowskich dotyczącymi stosowania programu.
- (38) Należy ustanowić jasny łańcuch odpowiedzialności finansowej w odniesieniu do odzyskiwania środków w przypadku nieprawidłowości, od beneficjentów do Komisji, poprzez beneficjenta wiodącego i instytucję zarządzającą. Należy uregulować odpowiedzialność państw członkowskich w przypadku niemożności takiego odzyskania.
- (39) W oparciu o doświadczenia z okresu programowania 2007-2013 należy wprowadzić wyraźne odstępstwo w przypadku przeliczenia wydatków poniesionych w walucie innej niż euro, z zastosowaniem miesięcznego kursu przeliczeniowego z daty możliwie najbliższej chwili poniesienia wydatków albo w miesiącu, w którym wydatek przedłożono do weryfikacji albo w miesiącu, w którym wydatki zostały zgłoszone beneficjentowi wiodącemu. Plany finansowania, sprawozdania i rozliczenia dotyczące wspólnych operacji w ramach współpracy powinny być składane wyłącznie w euro do wspólnego sekretariatu, instytucji programu oraz komitetu monitorującego. Należy sprawdzać poprawność przeliczenia.

- (40) W celu ustalenia szczegółowych zasad dotyczących zmian wspólnych wskaźników produktu i kwalifikowalności wydatków należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjęcia aktów zgodnie z art. 290 TFUE w odniesieniu do zmiany wykazu wspólnych wskaźników produktu zawartego w załączniku do niniejszego rozporządzenia oraz w odniesieniu do szczegółowych zasad kwalifikowalności wydatków w ramach programów EWT. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła odpowiednie konsultacje, w tym na poziomie ekspertów. Przygotowując i opracowując akty delegowane Komisja powinna zapewnić jednoczesne, terminowe i odpowiednie przekazywanie stosownych dokumentów Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
- (41) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego rozporządzenia, należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze w odniesieniu do wykazów obszarów transgranicznych i transnarodowych, wykazu wszystkich programów EWT oraz ogólnej kwoty wsparcia z EFRR dla każdego programu EWT, klasyfikacji kategorii interwencji oraz wzorów programów EWT i sprawozdań z wdrażania. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 ⁽¹⁾.
- (42) Komisji należy powierzyć uprawnienia wykonawcze w celu przyjęcia decyzji przyjmujących niektóre elementy programów EWT i wszelkich kolejnych zmian tych elementów.
- (43) Niniejsze rozporządzenie nie powinno mieć jednak wpływu na kontynuację ani modyfikację pomocy zatwierdzonej przez Komisję na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1080/2006 ⁽²⁾ lub wszelkich innych przepisów mających zastosowanie do tej pomocy z dniem 31 grudnia 2013 r. Rozporządzenie to lub takie inne przepisy mające zastosowanie powinny nadal mieć zastosowanie po dniu 31 grudnia 2013 r. w odniesieniu do tej pomocy lub do danych operacji aż do ich zamknięcia. Wnioski o pomoc złożone lub zatwierdzone na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 zachowują zatem ważność.
- (44) Ponieważ cel niniejszego rozporządzenia, a mianowicie wzmocnienie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej poprzez zmniejszanie głównych dysproporcji regionalnych w Unii, nie może zostać osiągnięty w sposób wystarczający przez państwa członkowskie ze

względem na znaczne zróżnicowania między poziomem rozwoju poszczególnych regionów oraz opóźnienie regionów najmniej uprzywilejowanych, a także ograniczone środki finansowe państw członkowskich i regionów, natomiast możliwe jest lepsze jego osiągnięcie na poziomie Unii, Unia może przyjąć środki zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, określoną w tym artykule, niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu.

- (45) Aby umożliwić szybkie zastosowanie przewidzianych środków określonych w niniejszym rozporządzeniu, niniejsze rozporządzenie powinno wejść w życie w dniu następującym po dniu jego publikacji w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

ROZDZIAŁ I

Przepisy ogólne

Artykuł 1

Przedmiot i zakres

1. Niniejsze rozporządzenie określa zakres EFRR w odniesieniu do celu „Europejska współpraca terytorialna” oraz ustanawia przepisy szczególne dotyczące tego celu.
2. Niniejsze rozporządzenie określa, dla celu „Europejska współpraca terytorialna”, cele priorytetowe i organizację EFRR, kryteria kwalifikowalności do wsparcia z EFRR dla państw członkowskich i regionów, środki finansowe dostępne na wsparcie z EFRR oraz kryteria ich alokacji.

Określa ono również przepisy niezbędne do zapewnienia skutecznego wdrażania, skutecznego monitorowania i zarządzania finansowego oraz skutecznej kontroli programów operacyjnych w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna” („programy EWT”), w tym w przypadku udziału państw trzecich w takich programach EWT.

3. Rozporządzenie (UE) nr 1303/2013 oraz rozdział I rozporządzenia (UE) nr 1301/2013 mają zastosowanie do celu „Europejska współpraca terytorialna” i do wdrażanych w jego ramach programów EWT, z wyjątkiem przypadków wyraźnie określonych w niniejszym rozporządzeniu lub w przypadku gdy te przepisy mogą mieć zastosowanie wyłącznie do celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

⁽²⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1783/1999 (Dz.U. L 210 z 31.7.2006, s. 1).

Artykuł 2

Elementy celu „Europejska współpraca terytorialna”

W ramach celu „Europejska współpraca terytorialna” EFRR wspiera następujące elementy:

- 1) współpracę transgraniczną między przyległymi regionami w celu wspierania zintegrowanego rozwoju regionalnego między sąsiadującymi przygranicznymi regionami z co najmniej dwóch państw członkowskich, oddzielnymi granicą lądową lub morską, lub pomiędzy sąsiadującymi regionami przygranicznymi z co najmniej jednego państwa członkowskiego i jednego państwa trzeciego na granicach zewnętrznych Unii w zakresie innym niż objętym programami w ramach zewnętrznych instrumentów finansowych Unii;
- 2) współpracę transnarodową na większych terytoriach transnarodowych, obejmującą partnerów krajowych, regionalnych i lokalnych, a także morską współpracę transgraniczną w przypadkach nieobjętych współpracą transgraniczną, w celu osiągnięcia wyższego poziomu integracji terytorialnej tych terytoriów;
- 3) współpracę międzyregionalną w celu wzmocnienia skuteczności polityki spójności poprzez wspieranie:
 - a) wymiany doświadczeń skoncentrowanej na celach tematycznych z partnerami z całej Unii, w tym w odniesieniu do rozwoju regionów, o których mowa w art. 174 TFUE, w celu identyfikacji i rozpowszechniania dobrych praktyk z myślą o zastosowaniu ich szczególnie w programach operacyjnych w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”, a w stosownych przypadkach także w programach EWT;
 - b) wymiany doświadczeń dotyczących identyfikacji, przeniesienia i rozpowszechniania dobrych praktyk w odniesieniu do zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich, w tym powiązań między miastem i wsią;
 - c) wymiany doświadczeń dotyczących identyfikacji, przeniesienia i rozpowszechniania dobrych praktyk i innowacyjnego podejścia w odniesieniu do wdrażania programów EWT i przedsięwzięć w tej dziedzinie oraz wykorzystania EUWT;
 - d) analizy tendencji rozwojowych w zakresie celów spójności terytorialnej, w tym terytorialnych aspektów spójności gospodarczej i społecznej, i harmonijnego rozwoju terytorium Unii poprzez badania, gromadzenie danych i inne działania.

Artykuł 3

Zasięg geograficzny

1. W przypadku współpracy transgranicznej wsparciem obejmowane są regiony Unii na poziomie NUTS 3 wzdłuż wszystkich wewnętrznych i zewnętrznych granic lądowych, inne niż objęte programami w ramach zewnętrznych instrumentów

finansowych Unii, i wszystkie regiony Unii na poziomie NUTS 3 położone wzdłuż granic morskich, oddalone od siebie nie więcej niż o 150 kilometrów, bez uszczerbku dla możliwych dostosowań niezbędnych do zapewnienia spójności i ciągłości obszarów objętych programami EWT ustanowionych dla okresu programowania 2007-2013.

Komisja przyjmuje, w drodze aktów wykonawczych, decyzję ustanawiającą wykaz obszarów transgranicznych mających otrzymać wsparcie, w podziale na programy EWT. Takie akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 150 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

Wykaz ten obejmuje także regiony Unii na poziomie NUTS 3 uwzględniane w ramach alokacji EFRR na współpracę transgraniczną na wszystkich granicach wewnętrznych oraz na granicach zewnętrznych objętych zewnętrznymi instrumentami finansowymi Unii, takimi jak EIS na mocy aktu prawnego dotyczącego EIS oraz IPA II na mocy aktu prawnego dotyczącego IPA II.

Przedkładając projekty programów współpracy transgranicznej państwa członkowskie – w odpowiednio uzasadnionych przypadkach oraz w celu zapewnienia spójności w obszarach przygranicznych – mogą wystąpić o włączenie regionów na poziomie NUTS 3, innych niż wymienione w decyzji, o której mowa w akapicie drugim, do danego obszaru współpracy transgranicznej.

Na wniosek zainteresowanego państwa członkowskiego lub zainteresowanych państw członkowskich, w celu ułatwienia regionom najbardziej oddalonym współpracy transgranicznej na granicach morskich oraz przepisów akapitu pierwszego, w decyzji, o której mowa w akapicie drugim, Komisja może uwzględnić regiony na poziomie NUTS 3 w regionach najbardziej oddalonych położone wzdłuż granic morskich, oddalone od siebie o ponad 150 kilometrów jako obszary przygraniczne mogące otrzymać wsparcie z odpowiedniej alokacji dla tych państw członkowskich.

2. Bez uszczerbku dla przepisów art. 20 ust. 2 i 3, programy współpracy transgranicznej mogą obejmować regiony w Norwegii i Szwajcarii i obejmują również Liechtenstein, Andorę, Monako i San Marino oraz państwa trzecie lub terytoria sąsiadujące z najbardziej oddalonymi regionami, które odpowiadają regionom na poziomie NUTS 3.

3. W odniesieniu do współpracy transnarodowej Komisja przyjmuje, w drodze aktów wykonawczych, decyzję ustanawiającą wykaz obszarów transnarodowych mających otrzymać wsparcie, w podziale na programy EWT, obejmujących regiony na poziomie NUTS 2, przy jednoczesnym zapewnieniu ciągłości takiej współpracy na większych spójnych obszarach ustanowionych na podstawie wcześniejszych programów, z uwzględnieniem, w stosownych przypadkach, strategii makroregionalnych i strategii morskich. Takie akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 150 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

Przedkładając Komisji projekty programów współpracy transnarodowej, państwa członkowskie mogą wystąpić o włączenie do danego obszaru współpracy transnarodowej dodatkowych regionów na poziomie NUTS 2 przyległych do regionów wymienionych w decyzji, o której mowa w akapicie pierwszym. Państwa członkowskie uzasadniają taki wniosek.

4. Bez uszczerbku dla przepisów art. 20 ust. 2 i 3, programy współpracy transnarodowej mogą obejmować regiony w obydwu następujących państwach trzecich lub terytoriach:

a) państw trzecich lub terytoriów, które wymienione są lub o których mowa w ust. 2 niniejszego artykułu;

b) Wysp Owczych i Grenlandii.

Bez uszczerbku dla art. 20 ust. 2 i 3, programy współpracy transnarodowej mogą także obejmować regiony w państwach trzecich objęte zewnętrznymi instrumentami finansowymi Unii, takimi jak EIS na mocy aktu prawnego dotyczącego EIS, w tym odpowiednie regiony Federacji Rosyjskiej oraz IPA II na mocy aktu prawnego dotyczącego IPA II. Roczne środki finansowe odpowiadające wsparciu dla tych programów z EIS i IPA II zostaną udostępnione pod warunkiem, że programy te adekwatnie odnoszą się do odpowiednich celów współpracy zewnętrznej.

Regiony te powinny być regionami odpowiadającymi poziomowi NUTS 2.

5. W przypadku współpracy międzyregionalnej wsparcie z EFRR obejmuje całe terytorium Unii.

Bez uszczerbku dla przepisów art. 20 ust. 2 i 3, programy współpracy międzyregionalnej mogą obejmować całość lub część państw trzecich lub terytoriów, o których mowa w ust. 4 akapit 1 lit. a) i b) niniejszego artykułu.

6. Do celów informacyjnych regiony państw trzecich lub terytoriów, o których mowa w ust. 2 i 4, wymienia się w wykazach, o których mowa w ust. 1 i 3.

7. W należycie uzasadnionych przypadkach, w celu zwiększenia efektywności wdrażania programu, regiony najbardziej oddalone mogą połączyć w jednym programie EWT kwoty przydzielone z EFRR na współpracę transgraniczną i transnarodową, włącznie z dodatkową alokacją, określoną w art. 4 ust. 2, przy poszanowaniu obowiązujących przepisów dla każdej z tych alokacji.

Artykuł 4

Środki finansowe na cel „Europejska współpraca terytorialna”

1. Środki finansowe na cel „Europejska współpraca terytorialna” określa się na poziomie 2,75 % ogólnych środków dostępnych na zobowiązania budżetowe z EFRR, EFS i Funduszu Spójności na okres programowania 2014-2020, zgodnie z

art. 91 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 (tj. ogółem 8 948 259 330 EUR) i przydziela się w następujący sposób:

a) 74,05 % (tj. ogółem 6 626 631 760 EUR) na współpracę transgraniczną;

b) 20,36 % (tj. ogółem 1 821 627 570 EUR) na współpracę transnarodową;

c) 5,59 % (tj. ogółem 500 000 000 EUR) na współpracę międzyregionalną.

2. Regionom najbardziej oddalonym przydziela się środki na programy w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna” stanowiące co najmniej 150 % wsparcia EFRR otrzymanego w okresie programowania 2007-2013 na programy EWT. Ponadto z alokacji na współpracę międzyregionalną przeznaczają się kwotę 50 000 000 EUR na współpracę w regionach najbardziej oddalonych. Jeśli chodzi o koncentrację tematyczną, do tej dodatkowej alokacji ma zastosowanie art. 6 ust. 1.

3. Komisja podaje do wiadomości każdego państwa członkowskiego jego udział w całkowitej kwocie alokowanej na współpracę transgraniczną i transnarodową, jak określono w ust. 1 lit. a) i b), w podziale na poszczególne lata. Podział środków między państwa członkowskie opiera się na kryterium liczby ludności na obszarach, o których mowa w art. 3 ust. 1 akapit drugi i w art. 3 ust. 3 akapit pierwszy.

W oparciu o kwoty podane do wiadomości zgodnie z akapitem pierwszym każde państwo członkowskie informuje Komisję, czy i jak wykorzystano możliwość przesunięcia środków przewidzianą w art. 5, oraz o wynikającym z tego podziale środków między programy transgraniczne i transnarodowe, w których uczestniczy to państwo członkowskie. Na podstawie informacji przekazanych przez państwa członkowskie Komisja przyjmuje, w drodze aktów wykonawczych, decyzję ustanawiającą wykaz wszystkich programów EWT i wskazującą całkowitą kwotę wsparcia z EFRR dla każdego z programów. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 150 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013

4. Komisja i państwa członkowskie, których to dotyczy, określają wkład z EFRR dla programów transgranicznych i programów dotyczących basenów morskich w ramach EIS oraz dla programów transgranicznych w ramach IPA II. Wkład z EFRR określony dla poszczególnych państw członkowskich nie podlega późniejszej realokacji między państwa członkowskie, których to dotyczy.

5. Wsparcie z EFRR dla poszczególnych programów transgranicznych i programów dotyczących basenów morskich w ramach EIS i dla programów transgranicznych w ramach IPA II jest udzielane pod warunkiem przyznania co najmniej równoważnych kwot z EIS i IPA II. Równoważność ta ma zastosowanie do maksymalnej kwoty określonej w akcie prawnym dotyczącym EIS oraz w akcie prawnym dotyczącym IPA II.

6. Roczne środki odpowiadające wsparciu z EFRR dla programów transgranicznych i programów dotyczących basenów morskich w ramach EIS i dla programów transgranicznych w ramach IPA II zapisywane są we właściwych pozycjach budżetowych tych instrumentów na rok budżetowy 2014.

7. W 2015 i 2016 r. roczny wkład z EFRR na programy w ramach EIS oraz IPA II, w odniesieniu do którego do dnia 30 czerwca nie został przedłożony Komisji żaden program transgraniczny ani program dotyczący basenów morskich w ramach EIS, ani program transgraniczny w ramach IPA II, i który nie został realokowany na inny program przedłożony w ramach tej samej kategorii programów współpracy zewnętrznej, alokuje się na wewnętrzne programy współpracy transgranicznej zgodnie z ust. 1 lit. a), w których uczestniczy dane państwo członkowskie lub w których uczestniczą dane państwa członkowskie.

Jeżeli do dnia 30 czerwca 2017 r. nadal działają programy transgraniczne i programy dotyczące basenów morskich w ramach EIS i programy transgraniczne w ramach IPA II, które nie zostały przedłożone Komisji, cały określony w ust. 4 wkład z EFRR dla tych programów na pozostałe lata do 2020 r., który nie został realokowany na inny program przedłożony w ramach tej samej kategorii programów współpracy zewnętrznej, zostaje alokowany na wewnętrzne programy współpracy transgranicznej na mocy ust. 1 lit. a), w których uczestniczy dane państwo członkowskie lub w których uczestniczą dane państwa członkowskie.

8. Programy transgraniczne i programy dotyczące basenów morskich, o których mowa w ust. 4, które zostały przyjęte przez Komisję, zostają zakończone lub alokacja dla danych programów zostaje zmniejszona zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami i procedurami, w szczególności jeżeli:

- a) żadne z państw partnerskich objętych programem nie podpisało odpowiedniego porozumienia w sprawie finansowania w terminie określonym zgodnie z aktem prawnym dotyczącym ESI lub w akcie prawnym dotyczącym IPA II, lub
- b) program nie może zostać zrealizowany zgodnie z planem z uwagi na problemy w stosunkach między uczestniczącymi państwami.

W takich przypadkach wsparcie z EFRR, o którym mowa w ust. 4, odpowiadające jeszcze niewykorzystanym transzom rocznym lub transzom rocznym przydzielonym i anulowanym w całości lub częściowo w tym samym roku budżetowym, które nie zostały realokowane na inny program w ramach tej samej kategorii programów współpracy zewnętrznej, alokuje się na wewnętrzne programy współpracy transgranicznej na mocy ust. 1 lit. a), w których uczestniczy dane państwo członkowskie lub uczestniczą państwa członkowskie, na jego lub ich wniosek.

9. Komisja przedstawia komitetowi utworzonemu na mocy art. 150 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 roczne podsumowanie finansowego z wdrażania programów transgranicznych i programów dotyczących basenów morskich w ramach ESI oraz programów transgranicznych w ramach IPA II, które otrzymują wsparcie z EFRR zgodnie z niniejszym artykułem.

Artykuł 5

Możliwość przesunięcia środków

Każde państwo członkowskie może przesunąć do 15 % środków swojej alokacji finansowej z elementów, o których mowa w art. 4 ust. 1 lit. a) i b), z jednego z tych elementów na inny.

ROZDZIAŁ II

Koncentracja tematyczna i priorytety inwestycyjne

Artykuł 6

Koncentracja tematyczna

1. Co najmniej 80 % alokacji z EFRR na poszczególne programy dotyczące współpracy transgranicznej i programy transnarodowe jest skoncentrowane na maksymalnie czterech celach tematycznych określonych w art. 9 akapit pierwszy rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

2. Dla programów współpracy międzyregionalnej, o której mowa w art. 2 pkt 3 lit. a) akapit pierwszy niniejszego rozporządzenia, można wybierać wszystkie cele tematyczne określone w art. 9 akapit pierwszy rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

Artykuł 7

Priorytety inwestycyjne

1. Zgodnie z zakresem EFRR określonym w art. 3 rozporządzenia (UE) nr 1301/2013, EFRR przyczynia się do realizacji celów tematycznych określonych w art. 9 akapit pierwszy rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 poprzez wspólne przedsięwzięcia w ramach programów współpracy transgranicznej, transnarodowej i międzyregionalnej. Oprócz priorytetów inwestycyjnych określonych w art. 5 rozporządzenia (UE) nr 1301/2013, ze środków EFRR można również wspierać następujące priorytety inwestycyjne odnoszące się do następujących elementów Europejskiej współpracy terytorialnej:

- a) w ramach współpracy transgranicznej:
 - (i) promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników poprzez integrację transgranicznych rynków pracy, w tym transgraniczną mobilność, wspólne lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia, usługi informacyjne i doradztwo oraz wspólne szkolenia;
 - (ii) promowanie włączenia społecznego i walkę z ubóstwem i wszelką dyskryminacją poprzez promowanie równości płci, równych szans oraz integrację społeczności ponad granicami;
 - (iii) inwestowanie w kształcenie, szkolenia, w tym szkolenie zawodowe, na rzecz zdobywania umiejętności, uczenia się przez całe życie poprzez rozwój i wdrażanie wspólnych systemów kształcenia, szkolenia zawodowego i szkolenia;

- (iv) wzmocnienie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej poprzez wspieranie współpracy prawnej i administracyjnej i współpracy między obywatelami i instytucjami;
- b) w ramach współpracy transnarodowej: wzmocnienie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej poprzez opracowanie i koordynację strategii makroregionalnych i morskich;
- c) w ramach współpracy międzyregionalnej: wzmocnienie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej poprzez:
 - (i) rozpowszechnianie dobrych praktyk i wiedzy eksperckiej oraz wykorzystanie wyników wymiany doświadczeń w zakresie zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich, w tym powiązań między miastem i wsią zgodnie z art. 2 pkt 3 lit. b).
 - (ii) wspieranie wymiany doświadczeń w celu zwiększenia skuteczności programów EWT i przedsięwzięć w tej dziedzinie oraz wykorzystania EUWT zgodnie z art. 2 ust. 3 lit. c);
 - (iii) poszerzanie bazy dowodowej w celu zwiększenia skuteczności polityki spójności oraz osiąganie celów tematycznych w drodze analizy tendencji rozwojowych zgodnie z art. 2 ust. 3 lit. d);

2. W odniesieniu do programu transgranicznego PEACE i w ramach celu tematycznego dotyczącego promowania włączenia społecznego, walki z ubóstwem i dyskryminacją EFRR przyczynia się także do propagowania stabilności społecznej i gospodarczej w regionach objętych programem, w szczególności poprzez przedsięwzięcia na rzecz spójności pomiędzy miejscowymi społecznościami.

ROZDZIAŁ III

Programowanie

Artykuł 8

Treść, przyjmowanie i zmiana programów EWT

1. Program EWT składa się z osi priorytetowych. Bez uszczerbku dla art. 59 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 oś priorytetowa odpowiada celowi tematycznemu i obejmuje co najmniej jeden priorytet inwestycyjny tego celu tematycznego zgodnie z art. 6 i 7 niniejszego rozporządzenia. W stosownych przypadkach oraz w celu zwiększenia wpływu i skuteczności poprzez tematycznie spójne zintegrowane podejście służącego realizacji celów unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, oś priorytetowa może, w należycie uzasadnionych przypadkach, łączyć jeden lub więcej komplementarnych priorytetów inwestycyjnych z różnymi celami tematycznymi, celem osiągnięcia maksymalnego wkładu tej osi priorytetowej.

2. Program EWT przyczynia się do realizacji strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu i do osiągnięcia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej oraz zawiera:

- a) uzasadnienie wyboru celów tematycznych i odpowiadających im priorytetów inwestycyjnych oraz alokacji finansowych, z uwzględnieniem wspólnych ram strategicznych określonych w załączniku I do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i w oparciu o analizę potrzeb na całym obszarze objętym programem i strategii wybranej w odpowiedzi na te potrzeby, z uwzględnieniem w stosownych przypadkach problemu brakujących połączeń w infrastrukturze transgranicznej, a także rezultatów ewaluacji ex ante zgodnie z art. 55 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013;
- b) dla każdej osi priorytetowej innej niż pomoc techniczna:
 - (i) priorytety inwestycyjne i odpowiadające im cele szczegółowe;
 - (ii) by wzmocnić ukierunkowanie programowania na osiąganie rezultatów, oczekiwane rezultaty dla celów szczegółowych oraz odpowiadające im wskaźniki rezultatu wraz z wartością bazową i wartością docelową, w stosownych przypadkach ujętą ilościowo, zgodnie z art. 16;
 - (iii) opis typów i przykładów przedsięwzięć, które będą finansowane w ramach każdego priorytetu inwestycyjnego, i ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych, o których mowa w ppkt (i), w tym kierunkowe zasady wyboru operacji i, w stosownych przypadkach, określenie głównych grup docelowych, szczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów, a także planowanego wykorzystania instrumentów finansowych i dużych projektów;
 - (iv) wspólne i specyficzne wskaźniki produktu, w tym wartość docelową ujętą ilościowo, które przyczynią się do osiągnięcia rezultatów, zgodnie z art. 16, dla każdego priorytetu inwestycyjnego;
 - (v) identyfikację etapów wdrażania oraz wskaźników finansowych i wskaźników produktu, oraz w stosownych przypadkach wskaźników rezultatu, które mają być wykorzystane jako cele pośrednie i cele końcowe na potrzeby ram wykonania, zgodnie z art. 21 ust. 1 do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i załącznikiem II do tego rozporządzenia;
 - (vi) w stosownych przypadkach, krótki opis planowanego wykorzystania pomocy technicznej, w tym, gdy jest to konieczne, przedsięwzięć mających na celu wzmocnienie zdolności administracyjnych instytucji zaangażowanych w zarządzanie i kontrolę programów, a także beneficjentów, jak również w stosownych przypadkach przedsięwzięcia mające na celu wzmocnienie zdolności administracyjnych odpowiednich partnerów, potrzebnych do udziału we wdrażaniu programów;

- (vii) odpowiednie kategorie interwencji oparte na klasyfikacji przyjętej przez Komisję i szacunkowy podział zaprogramowanych środków;
- c) dla każdej osi priorytetowej dotyczącej pomocy technicznej:
- (i) cele szczegółowe;
 - (ii) oczekiwane rezultaty w przypadku każdego celu szczegółowego i – gdy obiektywnie uzasadnione z uwagi na zakres przedsięwzięć – odpowiadające im wskaźniki rezultatu, z wartością bazową i wartością docelową, zgodnie z art. 16;
 - (iii) opis przedsięwzięć, które mają być wspierane, oraz ich oczekiwany wkład w osiągnięcie celów szczegółowych, o których mowa w ppkt (i);
 - (iv) wskaźniki produktu, które mają przyczynić się do osiągnięcia rezultatów;
 - (v) odpowiednie kategorie interwencji oparte na klasyfikacji przyjętej przez Komisję, i szacunkowy podział zaprogramowanych środków;
- Podpunkt (ii) nie ma zastosowania, gdy wkład Unii w przypadku osi priorytetowej lub osi priorytetowych dotyczących pomocy technicznej w programie EWT nie przekracza 15 000 000 EUR;
- d) plan finansowy zawierający następujące tabele (bez podziału na uczestniczące państwa członkowskie):
- (i) tabelę określającą na każdy rok, zgodnie z przepisami dotyczącymi stóp dofinansowania określonymi w art. 60, 120 i 121 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, kwotę całkowitych środków finansowych przewidzianych w ramach wsparcia z EFRR;
 - (ii) tabelę określającą, dla całego okresu programowania, dla programu EWT i dla każdej osi priorytetowej, kwotę całkowitych środków finansowych stanowiących wsparcie z EFRR i współfinansowania krajowego. Dla osi priorytetowych łączących priorytety inwestycyjne z różnych celów tematycznych w tabeli podaje się kwotę całkowitych środków finansowych oraz krajowe współfinansowanie w rozbiciu na odpowiednie cele tematyczne. Jeśli na współfinansowanie krajowe składają się środki publiczne i prywatne, tabela przedstawia szacunkowy podział w rozbiciu na część publiczną i prywatną. Do celów informacyjnych w tabeli podaje się ewentualny wkład państw trzecich uczestniczących w programie oraz przewidywany udział EBI;
- e) wykaz dużych projektów, których wdrażanie jest planowane podczas okresu programowania.
- Komisja przyjmuje akty wykonawcze dotyczące klasyfikacji, o której mowa w lit. b) ppkt (vii) i lit. c) ppkt (v) akapit pierwszy. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 150 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013
3. Program EWT opisuje, z uwzględnieniem jego treści i celów, zintegrowane podejście do rozwoju terytorialnego, w tym w odniesieniu do regionów i obszarów, o których mowa w art. 174 ust. 3 TFUE, mając na uwadze umowy partnerstwa uczestniczących państw członkowskich i wskazując sposób osiągnięcia przez program jego celów i oczekiwanych rezultatów, w stosownych przypadkach określając, co następuje:
- a) podejście do stosowania instrumentów rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność oraz zasad identyfikacji obszarów, na których będą wdrażane;
 - b) zasady identyfikacji obszarów miejskich, w których mają być realizowane zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich oraz szacunkową alokację wsparcia z EFRR na te działania;
 - c) podejście do wykorzystania zintegrowanych inwestycji terytorialnych, o którym mowa w art. 11, w przypadkach innych niż objętych lit. b), oraz szacunkową alokację finansową w ramach każdej osi priorytetowej;
 - d) w przypadku gdy państwa członkowskie i regiony uczestniczą w realizacji strategii makroregionalnych i strategii morskich, zgodnie z potrzebami obszaru objętego programem określonymi przez właściwe państwa członkowskie - wkład planowanych w ramach programu EWT interwencji na rzecz tych strategii, w tym ważnych projektów strategicznych zidentyfikowanych w tych strategiach.
4. W programie współpracy określa się:
- a) przepisy wykonawcze, które:
 - (i) określają instytucję zarządzającą, w stosownych przypadkach instytucję certyfikującą oraz instytucję audytową;
 - (ii) określają podmiot lub podmioty wyznaczone do wykonywania zadań w zakresie kontroli;
 - (iii) określają podmiot lub podmioty wyznaczone do wykonywania zadań w zakresie audytu;
 - (iv) ustanawiają procedurę utworzenia wspólnego sekretariatu;
 - (v) przedstawiają krótki opis rozwiązań w zakresie zarządzania i kontroli;

- (vi) ustalają podział odpowiedzialności pomiędzy uczestniczącymi państwami członkowskimi w przypadku korekt finansowych dokonywanych przez instytucję zarządzającą lub Komisję.
- b) podmiot, któremu Komisja będzie przekazywać płatności;
- c) przedsięwzięcia podejmowane w celu zaangażowania właściwych partnerów, o których mowa w art. 5 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, w przygotowanie programu EWT i rolę partnerów we przygotowaniu i wdrażaniu programu EWT, w tym ich zaangażowanie w prace komitetu monitorującego.
5. Z uwzględnieniem treści umów partnerstwa i ram instytucjonalnych i prawnych państw członkowskich w programie EWT określa się również, co następuje:
- a) mechanizmy zapewniające skuteczną koordynację między EFRR, EFS i Funduszem Spójności, EFRROW, EFMR i innymi unijnymi i krajowymi instrumentami finansowania, w tym koordynację i ewentualne połączenie z instrumentem „Łącząc Europę” zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1316/2013⁽¹⁾, EIS, EFR i IPA II, oraz z EBI, z uwzględnieniem przepisów załącznika I do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 w przypadku gdy państwa członkowskie i państwa trzecie lub terytoria uczestniczą w programach EWT, które wykorzystują także środki EFRR dla regionów najbardziej oddalonych oraz środki finansowe z EFR, a także mechanizmy koordynacji na właściwym szczeblu w celu ułatwienia skutecznej koordynacji wykorzystania tych środków;
- b) podsumowanie oceny obciążeń administracyjnych beneficjentów i w stosownych przypadkach, przedsięwzięcia planowane w celu zmniejszenia tych obciążeń, wraz z orientacyjnym harmonogramem.
6. Informacje wymagane zgodnie z ust. 2 lit. a), ust. 2 lit. b) ppkt (i)-(vii), ust. 3 i ust. 5 lit. a) muszą być dostosowane do specyficznego charakteru programów EWT określonych w art. 2 pkt 3 lit. b), c) i d).
- Informacji wymaganych zgodnie z ust. 2 akapit pierwszy lit. e) i ust. 5 lit. b) nie podaje się w programach EWT określonych w art. 2 pkt 3 lit. c) i d).
7. Każdy program EWT, w stosownych przypadkach i z zastrzeżeniem odpowiedniej i należytej uzasadnionej oceny przez państwa członkowskie znaczenia danych elementów dla treści i celów programu, zawiera opis:
- a) konkretnych przedsięwzięć mających na celu uwzględnienie przy wyborze operacji wymogów ochrony środowiska, efektywnego wykorzystania zasobów, łagodzenia skutków i dostosowania do zmian klimatu, odporności na klęski i katastrofy, zapobiegania i zarządzania ryzykiem;
- b) konkretnych przedsięwzięć mających na celu promowanie równości szans i zapobieganie dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną podczas przygotowania, opracowywania i wdrażania programu EWT, w szczególności w kontekście dostępu do finansowania, z uwzględnieniem potrzeb różnych grup docelowych zagrożonych taką dyskryminacją, w szczególności wymogów dotyczących zapewnienia dostępności dla osób z niepełnosprawnościami;
- c) wkładu programu EWT w promowanie równouprawnienia płci oraz, w stosownych przypadkach, rozwiązań zapewniających uwzględnianie punktu widzenia płci na poziomie programu i na poziomie operacyjnym.
8. W programach EWT określonych w art. 2 pkt 3 lit. c) i d) definiuje się beneficjenta lub beneficjentów takiego programu EWT; można także określić procedurę przyznawania środków.
9. Uczestniczące państwa członkowskie i państwa trzecie lub terytoria, jeżeli przyjęły zaproszenie do udziału w programie EWT, w stosownych przypadkach, potwierdzają na piśmie swoją zgodę na treść programu EWT przed jego przedłożeniem Komisji. Zgoda ta obejmuje również zobowiązanie wszystkich uczestniczących państw członkowskich i, w stosownych przypadkach, państw trzecich lub terytoriów, do zapewnienia współfinansowania niezbędnego do wdrażania programu EWT oraz, w stosownych przypadkach, zobowiązanie państw trzecich lub terytoriów do wniesienia wkładu finansowego.
- W drodze odstępstwa od akapitu pierwszego, w przypadku programów EWT obejmujących regiony najbardziej oddalone i państwa trzecie lub terytoria, przed przedstawieniem programów EWT Komisji dane państwa członkowskie zasięgają opinii właściwych państw trzecich lub terytoriów. W takim przypadku zgoda na treść programów EWT i ewentualny wkład państw trzecich lub terytoriów może również być wyrażona w formalnie zatwierdzonym protokole z posiedzeń konsultacyjnych z państwami trzecimi lub terytoriami lub obrad organizacji współpracy regionalnej.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1316/2013 z dnia 11 grudnia 2013 ustanawiające instrument „Łącząc Europę”, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 913/2010 i uchylające rozporządzenia (WE) nr 680/2007 i (WE) nr 67/2010 (Dz.U. L 348 z 20.12.2013, s. 129).

10. Uczestniczące państwa członkowskie i, w przypadku gdy przyjęły zaproszenie do udziału w programie EWT, państwa trzecie lub terytoria, sporządzają programy EWT według wzoru przyjętego przez Komisję.

11. Komisja przyjmuje wzór, o którym mowa w ust. 10, w drodze aktów wykonawczych. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 150 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

12. Komisja przyjmuje decyzję, w drodze aktów wykonawczych, przyjmując wszystkie elementy (w tym przyszłe zmiany) objęte niniejszym artykułem, z wyjątkiem objętych ust. 2 lit. b) ppkt (vii), ust. 2 lit. c) ppkt (v), ust. 2 lit. e), ust. 4 lit. a) ppkt (i), ust. 4 lit. c) oraz ust. 5 i 7 niniejszego artykułu, które pozostają w gestii uczestniczących państw członkowskich.

13. Instytucja zarządzająca zgłasza Komisji wszelkie decyzje zmieniające elementy programu EWT nieobjęte decyzją Komisji, o której mowa w art. 12 w ciągu jednego miesiąca od daty decyzji zmieniającej. W decyzji zmieniającej określa się datę jej wejścia w życie, która nie może być wcześniejsza niż data przyjęcia.

Artykuł 9

Wspólny plan działania

W przypadku gdy wspólny plan działania, o którym mowa w art. 104 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, jest realizowany pod nadzorem EUWT jako beneficjenta, pracownicy wspólnego sekretariatu programu EWT oraz członkowie zgromadzenia EUWT mogą zostać członkami komitetu sterującego, o którym mowa w art. 108 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013. Członkowie zgromadzenia EUWT nie stanowią większości w ramach tego komitetu sterującego.

Artykuł 10

Rozwój lokalny kierowany przez społeczność

Rozwój lokalny kierowany przez społeczność na mocy art. 32 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 może być realizowany w ramach programów współpracy transgranicznej, pod warunkiem że w skład grupy rozwoju lokalnego wchodzi przedstawiciele przynajmniej dwóch państw, z których jedno jest państwem członkowskim.

Artykuł 11

Zintegrowana inwestycja terytorialna

W przypadku programów EWT instytucją pośredniczącą, mającą zarządzać zintegrowaną inwestycją terytorialną, o której mowa w art. 36 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, oraz ją wdrażać, jest podmiot prawa ustanowiony na podstawie prawa jednego z państw uczestniczących, o ile został utworzony przez instytucje lub podmioty publiczne z co najmniej dwóch państw uczestniczących, albo EUWT.

Artykuł 12

Wybór operacji

1. Wyboru operacji w ramach programów EWT dokonuje komitet monitorujący, o którym mowa w art. 47 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013. Ten komitet monitorujący może ustanowić komitet sterujący, który działa na jego odpowiedzialność w zakresie wyboru operacji.

2. Operacje wybrane w ramach współpracy transgranicznej i transnarodowej obejmują beneficjentów z co najmniej dwóch państw uczestniczących, z których co najmniej jeden jest z państwa członkowskiego. Operacja może być wdrażana w jednym państwie, pod warunkiem że określi się jej transgraniczny i transnarodowy wpływ oraz płynące z niej korzyści.

Operacje współpracy międzyregionalnej, o której mowa w art. 2 pkt 3 lit a) i b), obejmują beneficjentów z co najmniej trzech państw, z których co najmniej dwa są państwami członkowskimi.

Warunki określone w akapicie pierwszym nie mają zastosowania do operacji w ramach transgranicznego programu PEACE obejmujących Irlandię Północną i graniczne hrabstwa Irlandii i wspierającego pokój i pojednanie, o którym mowa w art. 7 ust. 2.

3. Bez uszczerbku dla ust. 2, EUWT lub inny podmiot prawa ustanowiony na podstawie prawa jednego z państw uczestniczących może być jedynym beneficjentem operacji, pod warunkiem że został utworzony przez instytucje lub podmioty publiczne z co najmniej dwóch państw uczestniczących, w przypadku współpracy transgranicznej i transnarodowej, i z co najmniej trzech państw uczestniczących, w przypadku współpracy międzyregionalnej.

Podmiot będący osobą prawną, wdrażający instrument finansowy lub fundusz funduszy może być w stosowanym przypadku jedynym beneficjentem operacji, przy czym nie stosuje się wymogów dotyczących jego składu, określonych w akapicie pierwszym.

4. Beneficjenci współpracują w zakresie opracowania i wdrażania operacji. Ponadto współpracują oni w zakresie zapewnienia personelu lub finansowania operacji, lub w obu tych obszarach.

W przypadku operacji w ramach programów prowadzonych z udziałem regionów najbardziej oddalonych i państw trzecich lub terytoriów na beneficjentach spoczywa wymóg współpracy wyłącznie w dwóch spośród obszarów, o których mowa w akapicie pierwszym.

5. W odniesieniu do każdej operacji instytucja zarządzająca przekazuje wiodącemu lub jednemu beneficjentowi dokument określający warunki wsparcia operacji, w tym konkretne wymagania dotyczące produktów lub usług, które mają być dostarczone w ramach operacji, plan finansowy operacji oraz termin realizacji.

Artykuł 13

Beneficjenci

1. W przypadku gdy operacja w ramach programu EWT ma dwóch lub więcej beneficjentów, wszyscy beneficjenci wyznaczają jednego spośród nich jako beneficjenta wiodącego.

2. Beneficjent wiodący:

- a) zawiera z innymi beneficjentami porozumienie obejmujące postanowienia, które zapewniają, między innymi, należyte zarządzanie środkami finansowymi przeznaczonymi na operację, w tym warunki odzyskania nienależnie wypłaconych kwot;
- b) przyjmuje na siebie odpowiedzialność za zapewnienie wdrożenia całej operacji;
- c) zapewnia, by wydatki przedstawione przez wszystkich beneficjentów zostały poniesione na wdrażanie operacji i odpowiadały przedsięwzięciom uzgodnionym między wszystkimi beneficjentami oraz by były zgodne z dokumentem przedstawionym przez instytucję zarządzającą zgodnie z art. 12 ust. 5;
- d) zapewnia, by wydatki przedstawione przez innych beneficjentów zostały sprawdzone przez kontrolera lub kontrolerów, jeżeli weryfikacja ta nie jest prowadzona przez instytucję zarządzającą, zgodnie z art. 23 ust. 3.

3. Jeżeli nie przewidziano inaczej w porozumieniach zawartych zgodnie z ust. 2 lit. a), beneficjent wiodący zapewnia, by pozostali beneficjenci otrzymali całkowitą kwotę wkładu z funduszy możliwie najszybciej i w całości. Nie potrąca się ani nie wstrzymuje żadnych kwot, ani też nie nakłada się żadnych opłat szczególnych ani innych opłat o równoważnym skutku, które powodowałyby zmniejszenie tej kwoty dla innych beneficjentów.

4. Beneficjenci wiodący mają siedzibę w państwie członkowskim uczestniczącym w programie EWT. Państwa członkowskie i państwa trzecie lub terytoria uczestniczące w programie EWT mogą jednak uzgodnić, że beneficjent wiodący będzie miał siedzibę w państwie trzecim lub terytorium uczestniczącym w tym programie EWT, pod warunkiem że instytucji zarządzającej wystarcza to, że beneficjent wiodący może wykonywać zadania określone w ust. 2 i 3 i że spełnione zostaną wymagania dotyczące zarządzania, weryfikacji i audytu.

5. Jedyni beneficjenci są zarejestrowani w państwie członkowskim uczestniczącym w programie EWT. Mogą oni jednak być zarejestrowani w państwie członkowskim, które nie uczestniczy w programie, pod warunkiem że spełnione zostaną warunki określone w art. 12 ust. 3.

ROZDZIAŁ IV

Monitorowanie i ewaluacja

Artykuł 14

Sprawozdania z wdrażania

1. Do dnia 31 maja 2016 r. i do tego samego dnia każdego kolejnego roku do 2023 r. włącznie instytucja zarządzająca przedkłada Komisji roczne sprawozdanie z wdrażania zgodnie z art. 50 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013. Sprawozdanie z wdrażania przedłożone w 2016 r. obejmuje lata budżetowe 2014 i 2015, a także okres od daty początkowej kwalifikowalności wydatków do dnia 31 grudnia 2013 r.

2. Terminami przedłożenia Komisji rocznych sprawozdań z wdrażania za lata 2017 i 2019 jest dzień 30 czerwca.

3. Roczne sprawozdania z wdrażania zawierają informacje dotyczące:

a) wdrażania programu EWT zgodnie z art. 50 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013;

b) w stosownych przypadkach, postępów w przygotowaniu i wdrażania dużych projektów i wspólnych planów działania.

4. W rocznych sprawozdaniach z wdrażania przedłożonych w 2017 r. i 2019 r. zawarte są informacje wymagane w art. 50 ust. 4 i 5 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 oraz ich ocena, jak również informacje, o których mowa w ust. 2 niniejszego artykułu, wraz z następującymi informacjami:

a) postępy we wdrażaniu planu ewaluacji oraz działań następczych podjętych w związku z ustaleniami dokonanymi w ramach ewaluacji;

b) rezultaty działań informacyjnych i promocyjnych przeprowadzonych w ramach strategii komunikacji;

c) zaangażowanie partnerów we wdrażanie, monitorowanie i ewaluację programu EWT.

W rocznych sprawozdaniach z wdrażania przedłożonych w 2017 r. i 2019 r. mogą, z zastrzeżeniem treści i celów każdego programu EWT, być zawarte i poddane ocenie następujące informacje:

a) postępy we wdrażaniu zintegrowanego podejścia do rozwoju terytorialnego, w tym zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich i rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach programu EWT;

- b) postępy we wdrażaniu przedsięwzięć mających na celu wzmocnienie zdolności instytucji i beneficjentów w zakresie administrowania EFRR i jego wykorzystania;
- c) w stosownych przypadkach – wkład w strategię makroregionalną i strategię morskie;
- d) szczególne przedsięwzięcia podjęte w celu promowania równości s kobiet i mężczyzn oraz promowania niedyskryminacji, a w szczególności wspierania dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, oraz rozwiązania przyjęte, aby zapewnić uwzględnienie problematyki równości płci na poziomie programu EWT i jego operacji;
- e) przedsięwzięcia podjęte w celu wspierania zrównoważonego rozwoju;
- f) postępy we wdrażaniu przedsięwzięć w dziedzinie innowacji społecznych;

5. Roczne i końcowe sprawozdania z wdrażania sporządza się według wzorów przyjętych przez Komisję w drodze aktów wykonawczych. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 150 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

Artykuł 15

Roczny przegląd

Roczne spotkanie w sprawie przeglądu organizuje się zgodnie z art. 51 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

W przypadku gdy nie jest organizowane roczne spotkanie w sprawie przeglądu zgodnie z art. 51 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, roczny przegląd może zostać przeprowadzony w formie pisemnej.

Artykuł 16

Wskaźniki dla celu „Europejska Współpraca Terytorialna”

1. Wspólnych wskaźników produktu określonych w załączniku do niniejszego rozporządzenia, wskaźników rezultatu specyficznych dla programu oraz, w stosownych przypadkach, wskaźników produktu specyficznych dla programu używa się zgodnie z art. 27 ust. 4 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i z art. 8 ust. 2 akapit pierwszy lit. b) ppkt (ii) i (iv) oraz art. 8 ust. 2 lit. c) ppkt (ii) i (iv) niniejszego rozporządzenia.

2. W przypadku wspólnych wskaźników produktu i wskaźników produktu specyficznych dla programu wartości bazowe ustala się na zero, a łączne wartości docelowe ujęte ilościowo dla tych wskaźników wyznacza się w odniesieniu do 2023 r.

3. W przypadku specyficznych dla programu wskaźników rezultatu, które dotyczą priorytetów inwestycyjnych, wartości bazowe określa się w oparciu o najnowsze dostępne dane, a wartości docelowe wyznacza się w odniesieniu do 2023 r. Te wartości docelowe mogą być ujęte ilościowo lub jakościowo.

4. Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktów delegowanych zgodnie z art. 29 w celu zmiany wykazu wspólnych wskaźników produktu zamieszczonego w załączniku, aby w uzasadnionych przypadkach wprowadzić dostosowania zapewniające skuteczną ocenę postępów we wdrażaniu programu.

Artykuł 17

Pomoc techniczna

Kwota z EFRR alokowana na pomoc techniczną nie przekracza 6 % całkowitej kwoty alokowanej na program EWT. W przypadku programów, na które całkowita alokacja nie przekracza 50 000 000 EUR, kwota z EFRR przydzielona na pomoc techniczną nie przekracza 7 % całkowitej alokowanej kwoty i wynosi co najmniej 1 500 000 EUR i nie więcej niż 3 000 000 EUR.

ROZDZIAŁ V

Kwalifikowalność

Artykuł 18

Zasady kwalifikowalności wydatków

1. Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktów delegowanych zgodnie z art. 29 w celu ustanowienia przepisów szczególnych dotyczących kwalifikowalności wydatków w ramach programów EWT, z uwzględnieniem kosztów personelu, wydatków biurowych i administracyjnych, kosztów podróży i zakwaterowania, kosztów ekspertów zewnętrznych i kosztów usług zewnętrznych oraz wydatków na wyposażenie. Po przyjęciu aktów delegowanych zgodnie z art. 29 Komisja przekazuje je równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie w terminie do dnia 22 kwietnia 2014

2. Bez uszczerbku dla zasad kwalifikowalności ustanowionych w art. 65–71 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, rozporządzeniu (UE) nr 1301/2013, niniejszym rozporządzeniu – bądź na ich podstawie – lub w akcie delegowanym, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, państwa członkowskie uczestniczące w Komitecie monitorującym ustanawiają dodatkowe zasady kwalifikowalności dla całego programu EWT.

3. Do spraw nieobjętych zasadami kwalifikowalności ustanowionymi w art. 65–71 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, rozporządzeniu (UE) nr 1301/2013 – bądź na podstawie tych rozporządzeń – w akcie delegowanym, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, lub w przepisach ustanowionych wspólnie przez uczestniczące państwa członkowskie zgodnie z ust. 2 niniejszego artykułu, mają zastosowanie przepisy krajowe państwa członkowskiego, w którym poniesiono wydatki.

Artykuł 19

Koszty personelu

Koszty personelu danej operacji można obliczać według stawki ryczałtowej w wysokości do 20 % kosztów bezpośrednich innych niż koszty personelu tej operacji.

Artykuł 20

Kwalifikowalność operacji w programach EWT w zależności od lokalizacji

1. Operacje w ramach programów EWT, z zastrzeżeniem odstępstw, o których mowa w ust. 2 i 3, odbywają się w części obszaru objętego programem obejmującej terytorium Unii („unijna część obszaru objętego programem”).

2. Instytucja zarządzająca może zgodzić się na wdrażanie całości lub części operacji poza unijną częścią obszaru objętego programem, o ile spełnione są wszystkie następujące warunki:

a) operacja przynosi korzyść obszarowi objętemu programem;

b) całkowita kwota alokowana w ramach programu EWT na operacje zlokalizowane poza unijną częścią obszaru objętego programem nie przekracza 20 % wsparcia z EFRR na poziomie programu lub 30 % w przypadku programów EWT, w których unijna część obszaru objętego programem składa się z regionów najbardziej oddalonych;

c) dotyczące operacji obowiązki instytucji zarządzającej i audytowej w zakresie zarządzania, kontroli i audytu są wykonywane przez instytucje programu EWT lub instytucje te zawierają umowy z instytucjami w państwie członkowskim, w państwie trzecim lub na terytorium, w którym operacja jest wdrażana.

3. W przypadku operacji dotyczących pomocy technicznej lub działań promocyjnych i wzmocnienia zdolności wydatki mogą być ponoszone poza unijną częścią obszaru objętego programem, o ile spełnione są warunki określone w ust. 2 lit. a) i c).

ROZDZIAŁ VI

Zarządzanie, kontrola i wyznaczenie instytucji

Artykuł 21

Wyznaczenie instytucji

1. Do celów art. 123 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 państwa członkowskie uczestniczące w programie EWT wyznaczają jedną instytucję zarządzającą, do celów art. 123 ust. 2 tego rozporządzenia – jedną instytucję certyfikującą – oraz, do celów art. 123 ust. 4 tego rozporządzenia, jedną instytucję audytową. Instytucja zarządzająca i instytucja audytowa muszą się znajdować w tym samym państwie członkowskim.

Państwa członkowskie uczestniczące w programie EWT mogą wyznaczyć instytucję zarządzającą do wykonywania funkcji instytucji certyfikującej. Takie wyznaczenie nie narusza podziału odpowiedzialności między uczestniczącymi państwami członkowskimi w związku z dokonaniem korekt finansowych, zgodnie z postanowieniami zawartymi w programie EWT.

2. Instytucja certyfikująca otrzymuje płatności dokonywane przez Komisję i co do zasady dokonuje płatności na rzecz beneficjenta wiodącego zgodnie z art. 132 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

3. Procedurę desygnacji instytucji zarządzającej i, w stosownych przypadkach, instytucji certyfikującej, zgodnie z art. 124 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, przeprowadza państwo członkowskie, w którym znajduje się dana instytucja.

Artykuł 22

Europejskie ugrupowanie współpracy terytorialnej

Państwa członkowskie uczestniczące w programie EWT mogą korzystać z EUWT celem przekazania mu odpowiedzialności za zarządzanie tym programem EWT lub jego częścią, w szczególności przekazując mu obowiązki instytucji zarządzającej.

Artykuł 23

Funkcje instytucji zarządzającej

1. Bez uszczerbku dla przepisów ust. 4 niniejszego artykułu instytucja zarządzająca programem EWT wykonuje funkcje określone w art. 125 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

2. Instytucja zarządzająca, po konsultacji z państwami członkowskimi i państwami trzecimi uczestniczącymi w programie EWT, powołuje wspólny sekretariat.

Wspólny sekretariat wspomaga instytucję zarządzającą i komitet monitorujący w wykonywaniu ich funkcji. Wspólny sekretariat dostarcza również potencjalnym beneficjentom informacji o możliwościach finansowania w ramach programów EWT oraz wspiera beneficjentów we wdrażaniu operacji.

3. W przypadku gdy instytucją zarządzającą jest EUWT, weryfikacje na mocy art. 125 ust. 4 lit. a) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 prowadzone są przez instytucję zarządzającą lub na jej odpowiedzialność przynajmniej dla tych państw członkowskich i państw trzecich lub terytoriach, z których pochodzą członkowie uczestniczący w EUWT.

4. Jeżeli instytucja zarządzająca nie przeprowadza kontroli na mocy art. 125 ust. 4 lit. a) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 na całym obszarze objętym programem lub jeżeli kontrole nie są przeprowadzane przez instytucję zarządzającą lub na jej odpowiedzialność w państwach członkowskich i państwach trzecich lub terytoriach, z których pochodzą członkowie uczestniczący w EUWT zgodnie z ust. 3, każde państwo członkowskie lub, w przypadku gdy przyjęło ono zaproszenie do udziału w programie EWT, każde państwo trzecie lub terytorium, wyznacza podmiot lub osobę odpowiedzialną za przeprowadzenie takich kontroli („kontrolera/kontrolerów”) w odniesieniu do beneficjentów na swoim terytorium.

Kontrolerami, o których mowa w akapicie pierwszym, mogą być te same podmioty, które są odpowiedzialne za przeprowadzanie takich kontroli dla programów operacyjnych w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” lub, w przypadku państw trzecich, za przeprowadzanie porównywalnych kontroli w ramach instrumentów polityki zewnętrznej Unii.

Dla instytucji zarządzającej satysfakcjonujące jest to, że wydatki każdego beneficjenta uczestniczącego w danej operacji zostały zweryfikowane przez wyznaczonego kontrolera.

Każde państwo członkowskie zapewnia, by wydatki beneficjenta zweryfikowano w terminie trzech miesięcy od dnia złożenia dokumentów przez danego beneficjenta.

Każde państwo członkowskie lub –w przypadku gdy przyjęło ono zaproszenie do udziału w programie EWT – każde państwo trzecie, jest odpowiedzialne za kontrole prowadzone na jego terytorium.

5. W przypadku gdy dostarczanie współfinansowanych produktów lub usług może zostać skontrolowane wyłącznie w odniesieniu do całej operacji, kontrola przeprowadzana jest przez instytucję zarządzającą lub przez kontrolera z państwa członkowskiego, w którym siedzibę ma beneficjent wiodący.

Artykuł 24

Funkcje instytucji certyfikującej

Instytucja certyfikująca programu EWT pełni funkcje określone w art. 126 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

Artykuł 25

Funkcje instytucji audytowej

1. Państwa członkowskie i państwa trzecie uczestniczące w programie EWT mogą zezwolić instytucji audytowej na bezpośrednie wykonywanie funkcji określonych w art. 127 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 na całym terytorium objętym programem EWT. Państwa te określają, w jakich przypadkach instytucji audytowej ma towarzyszyć audytor z państwa członkowskiego lub państwa trzeciego.

2. W przypadku gdy instytucja audytowa nie posiada zezwolenia, o którym mowa w ust. 1, wspomaga ją grupa audytorów, w skład której wchodzi po jednym przedstawicielu z każdego państwa członkowskiego lub państw trzecich uczestniczących w programie EWT i wykonujących funkcje określone w art. 127 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013. Każde państwo członkowskie lub – w przypadku gdy przyjęło ono zaproszenie do udziału w programie EWT – każde państwo trzecie, jest odpowiedzialne za audyty przeprowadzane na jego terytorium.

Każdy przedstawiciel z każdego państwa członkowskiego lub państwa trzeciego uczestniczącego w programie EWT jest odpowiedzialny za poinformowanie o okolicznościach faktycznych dotyczących wydatków na jego terytorium, które są wymagane przez instytucję audytową w celu dokonania oceny tych wydatków.

Grupa audytorów zostaje utworzona w ciągu trzech miesięcy od decyzji o zatwierdzeniu programu EWT. Grupa opracowuje własny regulamin wewnętrzny, a przewodniczy jej instytucja audytowa w ramach programu EWT.

3. Audytorzy są funkcjonalnie niezależni od kontrolerów przeprowadzających weryfikacje na mocy art. 23.

ROZDZIAŁ VII

Udział państw trzecich w programach współpracy transnarodowej i międzyregionalnej

Artykuł 26

Warunki wdrażania dotyczące udziału państw trzecich

Stosowne warunki wdrażania programu określające zarządzanie finansowe, a także programowanie, monitorowanie, ewaluację i kontrolę udziału państw trzecich, poprzez wkład środków z IPA II lub EIS na rzecz programów współpracy transnarodowej i międzyregionalnej, ustanawiane są w odpowiednich programach EWT oraz również, w miarę potrzeby, w umowach w sprawie finansowania między Komisją, rządami zainteresowanych państw trzecich i państw członkowskich, w których siedzibę ma instytucja zarządzająca odpowiedniego programu EWT. Warunki wdrażania programu muszą być zgodne z unijnymi przepisami w dziedzinie polityki spójności.

ROZDZIAŁ VIII

Zarządzanie finansowe

Artykuł 27

Zobowiązania budżetowe, płatności i odzyskiwanie środków

1. Wsparcie z EFRR dla programów EWT wypłacane jest na jedno konto bez subkont krajowych.

2. Instytucja zarządzająca zapewnia, aby wszelkie kwoty wypłacone w wyniku nieprawidłowości zostały odzyskane od beneficjenta wiodącego lub od jedyne go beneficjenta. Beneficjenci zwracają beneficjentowi wiodącemu nienależnie wypłacone kwoty.

3. Jeśli beneficjent wiodący nie zdoła zapewnić sobie zwrotu kwot od innych beneficjentów lub w przypadku gdy instytucja zarządzająca nie zdoła zapewnić sobie zwrotu kwot od beneficjenta wiodącego lub jedyne go beneficjenta, państwo członkowskie lub państwo trzecie, na którego terytorium *dany beneficjent* ma siedzibę lub – w przypadku EUWT – jest zarejestrowany, zwraca instytucji zarządzającej wszelkie kwoty nienależnie wypłacone temu beneficjentowi. Instytucja zarządzająca odpowiada za zwrot stosownych kwot do budżetu ogólnego Unii, zgodnie z podziałem odpowiedzialności między uczestniczące państwa członkowskie określonym w programie EWT.

Artykuł 28**Stosowanie euro**

W drodze odstępstwa od art. 133 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, wydatki poniesione w walucie innej niż euro są przeliczane przez beneficjentów na euro z wykorzystaniem miesięcznego obrachunkowego kursu wymiany stosowanego przez Komisję w miesiącu, w którym albo:

- a) poniesiono wydatki,
- b) wydatki zostały przedłożone do weryfikacji przez instytucję zarządzającą lub kontrolera zgodnie z art. 23 niniejszego rozporządzenia; albo
- c) wydatki zostały zgłoszone beneficjentowi wiodącemu.

Wybrana metoda zostaje określona w programie EWT i ma zastosowanie do wszystkich beneficjentów.

Przeliczenie jest weryfikowane przez instytucję zarządzającą lub przez kontrolera w państwie członkowskim lub państwie trzecim, w którym beneficjent ma siedzibę.

ROZDZIAŁ IX**Przepisy końcowe****Artykuł 29****Wykonywanie przekazanych uprawnień**

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjęcia aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.
2. Przekazanie uprawnień do przyjęcia aktów delegowanych, o których mowa w art. 16 ust. 4 i art. 18 ust. 1, powierza się Komisji od dnia 21 grudnia 2013 do dnia 31 grudnia 2020.
3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 16 ust. 4 i art. 18 ust. 1, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się ona skuteczna następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w e określonym w tej decyzji późniejszym terminie. Nie wpływa ona na ważność jakichkolwiek już obowiązujących aktów delegowanych.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 17 grudnia 2013 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
M. SCHULZ
Przewodniczący

W imieniu Rady
R. ŠADŽIUS
Przewodniczący

4. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

5. Akt delegowany przyjęty na mocy art. 16 ust. 4 i art. 18 ust. 1 wchodzi w życie tylko jeśli Parlament Europejski albo Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie lub jeśli, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 30**Przepisy przejściowe**

1. Niniejsze rozporządzenie nie ma wpływu na kontynuację lub zmianę, w tym całkowite lub częściowe unieważnienie, pomocy zatwierdzonej przez Komisję na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 lub wszelkich innych przepisów mających zastosowanie do tej pomocy na dzień 31 grudnia 2013 r. Rozporządzenie to lub takie inne przepisy mają nadal zastosowanie po dniu 31 grudnia 2013 r. do tej pomocy lub do danych operacji do czasu ich zamknięcia. Do celów niniejszego ustępu pomoc obejmuje programy operacyjne i duże projekty.

2. Zachowują ważność wnioski o pomoc złożone lub zatwierdzone na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 przed dniem 1 stycznia 2014 r.

Artykuł 31**Przegląd**

Parlament Europejski i Rada dokonują przeglądu niniejszego rozporządzenia do dnia 31 grudnia 2020 r. zgodnie z art. 178 TFUE.

Artykuł 32**Wejście w życie**

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Art. 4, 27 i 28 niniejszego rozporządzenia stosuje się od dnia 1 stycznia 2014 r.

ZAŁĄCZNIK

WSPÓLNE WSKAŹNIKI PRODUKTU DLA CELU „EUROPEJSKA WSPÓŁPRACA TERYTORIALNA”

	JEDNOSTKA	NAZWA
Inwestycja produkcyjna		
	przedsiębiorstwa	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie
	przedsiębiorstwa	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje
	przedsiębiorstwa	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe inne niż dotacje
	przedsiębiorstwa	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe
	przedsiębiorstwa	Liczba wspieranych nowych przedsiębiorstw
	przedsiębiorstwa	Liczba przedsiębiorstw uczestniczących w transgranicznych, transnarodowych lub międzyregionalnych projektach badawczych
	organizacje	Liczba instytucji badawczych uczestniczących w transgranicznych, transnarodowych lub międzyregionalnych projektach badawczych
	EUR	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje)
	EUR	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje)
	ekwiwalent pełnego czasu pracy	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach
Zrównoważona turystyka	odwiedziny/rok	Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne
Infrastruktura TIK	gospodarstwa domowe	Dodatkowe gospodarstwa domowe objęte szerokopasmowym dostępem do sieci o przepustowości co najmniej 30 Mb/s
Transport		
Kolej	kilometry	Całkowita długość nowych linii kolejowych
		z czego TEN-T
	kilometry	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii kolejowych
		z czego TEN-T
Drogi	kilometry	Całkowita długość nowych dróg
		z czego TEN-T
	kilometry	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg
		z czego TEN-T
Transport miejski	kilometry	Całkowita długość nowych lub zmodernizowanych linii tramwajowych i linii metra
Śródlądowe drogi wodne	kilometry	Całkowita długość nowych lub zmodernizowanych śródlądowych dróg wodnych
Środowisko		
Odpady stałe	tony/rok	Dodatkowe możliwości przerobowe w zakresie recyklingu odpadów

	JEDNOSTKA	NAZWA
Zaopatrzenie w wodę	osoby	Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych zaopatrzenia w wodę
Oczyszczanie ścieków	równoważna liczba mieszkańców	Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych oczyszczania ścieków
Zapobieganie ryzyku i zarządzanie ryzykiem	osoby	Liczba ludności odnoszących korzyści ze środków ochrony przeciwpowodziowej
	osoby	Liczba ludności odnoszących korzyści ze środków ochrony przed pożarami lasów
Rekultywacja gruntów	hektary	Łączna powierzchnia zrekultywowanych gruntów
Przyroda i różnorodność biologiczna	hektary	Powierzchnia siedlisk wspieranych w celu uzyskania lepszego statusu ochrony
Badania i innowacje		
	ekwiwalent pełnego czasu pracy	Liczba nowych naukowców we wspieranych jednostkach
	ekwiwalent pełnego czasu pracy	Liczba naukowców pracujących w ulepszonych obiektach infrastruktury badawczej
	przedsiębiorstwa	Liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi
	EUR	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla projektów w zakresie innowacji lub badań i rozwoju
	przedsiębiorstwa	Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla rynku
	przedsiębiorstwa	Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla firmy
Energia i zmiana klimatu		
Energia odnawialna	MW	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej
Efektywność energetyczna	gospodarstwa domowe	Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii
	kWh/rok	Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych
	użytkownicy	Liczba dodatkowych użytkowników energii podłączonych do inteligentnych sieci
Redukcja gazów cieplarnianych	tony równoważnika CO ₂	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych
Infrastruktura społeczna		
Opieka nad dziećmi i edukacja	osoby	Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej
Zdrowie	osoby	Ludność objęta ulepszonymi usługami zdrowotnymi
Konkretne wskaźniki rozwoju obszarów miejskich		
	osoby	Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich
	metry kwadratowe	Otwarta przestrzeń utworzona lub zrekultywowana na obszarach miejskich

	JEDNOSTKA	NAZWA
	metry kwadratowe	Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich
	jednostki mieszkalne	Wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich
Rynek pracy i szkolenia ⁽¹⁾		
	osoby	Liczba uczestników transgranicznych inicjatyw w zakresie mobilności
	osoby	Liczba uczestników wspólnych lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspólnych szkoleń
	osoby	Liczba uczestników projektów wspierających równość płci, równe szanse i włączenie społeczne ponad granicami
	osoby	Liczba uczestników wspólnych systemów kształcenia i szkoleń mających na celu wspieranie zatrudnienia ludzi młodych, możliwości kształcenia oraz szkolnictwa wyższego i kształcenia zawodowego ponad granicami

⁽¹⁾ W stosownych przypadkach informację o uczestnikach przedstawia się w podziale według ich statusu na rynku pracy, wskazując, czy są oni „zatrudnieni”, „bezrobotni”, „długotrwale bezrobotni”, „nieaktywni zawodowo” lub „nieaktywni zawodowo oraz niekształący się ani nieuczestniczący w szkoleniu”.

Wspólne oświadczenie Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczące stosowania art. 6 rozporządzenia w sprawie EFRR, art. 15 rozporządzenia w sprawie współpracy terytorialnej i art. 4 rozporządzenia w sprawie Funduszu Spójności

Parlament Europejski i Rada przyjmują do wiadomości zapewnienie złożone prawodawcom UE przez Komisję, że wspólne wskaźniki produktu odnoszące się do rozporządzenia w sprawie EFRR, rozporządzenia w sprawie EWT oraz rozporządzenia w sprawie Funduszu Spójności, które mają zostać włączone do załączników do każdego z tych rozporządzeń, będą wynikiem długiego procesu przygotowawczego obejmującego ocenę przez ekspertów Komisji i państw członkowskich oraz że oczekuje się, iż co do zasady wskaźniki te pozostaną stabilne.

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1300/2013**z dnia 17 grudnia 2013 r.****w sprawie Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1084/2006**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 177 akapit drugi,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,uwzględniając opinię Komitetu Regionów ⁽²⁾,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Artykuł 174 akapit pierwszy Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) stanowi, że Unia powinna rozwijać i prowadzić działania służące wzmocnieniu jej spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej. W związku z tym ustanowiony na mocy niniejszego rozporządzenia Fundusz Spójności powinien wspierać finansowo projekty z dziedziny środowiska i sieci transeuropejskich w zakresie infrastruktury transportu.
- (2) Rozporządzenie (UE) nr 1303/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽³⁾ określa przepisy wspólne dla Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego. Rozporządzenie to stanowi nowe ramy dla europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, w tym dla Funduszu Spójności. Należy w związku z tym określić zadania Funduszu Spójności

w stosunku do tych ram oraz w stosunku do celu, który wyznaczono mu w TFUE.

- (3) Należy ustanowić szczególne przepisy dotyczące rodzajów przedsięwzięć, które mogą uzyskać wsparcie z Funduszu Spójności, aby przyczynić się do realizacji priorytetów inwestycyjnych w ramach celów tematycznych, określonych w rozporządzeniu (UE) nr 1303/2013.
- (4) Unia powinna mieć możliwość udzielenia wsparcia, za pośrednictwem Funduszu Spójności, przedsięwzięciom przyczyniającym się do realizacji celów jej polityki w dziedzinie środowiska naturalnego zgodnie z art. 11 oraz 191 TFUE, a mianowicie w obszarze efektywności energetycznej i energii odnawialnej, a w odniesieniu do sektora transportowego, poza sieciami transeuropejskimi, w obszarze kolei, transportu rzeczno i morskiego, intermodalnych systemów transportowych i ich interoperacyjności, zarządzania ruchem drogowym, morskim i lotniczym, ekologicznego transportu miejskiego i transportu publicznego.
- (5) Należy przypomnieć, że jeżeli środki podejmowane na podstawie art. 192 ust. 1 TFUE wiążą się z kosztami uznanymi za nieproporcjonalne dla instytucji publicznych państwa członkowskiego, a wsparcia finansowego z Funduszu Spójności udziela się zgodnie z art. 192 ust. 5 TFUE, zasada „zanieczyszczający płaci” mimo wszystko ma być stosowana.
- (6) Projekty dotyczące transeuropejskiej sieci transportowej (TEN-T) wspierane z Funduszu Spójności muszą być zgodne z wytycznymi ustanowionymi rozporządzeniem Rady i Parlamentu Europejskiego nr 1315/2013 ⁽⁴⁾. W celu koncentracji działań w tym względzie należy nadać priorytetowe znaczenie projektom będącym przedmiotem wspólnego zainteresowania określonym w tym rozporządzeniu.
- (7) Inwestycje służące redukcji emisji gazów cieplarnianych w ramach działań wymienionych w załączniku I do dyrektywy 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽⁵⁾ nie powinny kwalifikować się do wsparcia z Funduszu Spójności, ponieważ czerpią już korzyści finansowe ze stosowania tej dyrektywy. Wyłączenie to

⁽¹⁾ Dz. U. C 191 z 29.6.2012, s. 38.⁽²⁾ Dz. U. C 225 z 27.7.2012, s. 143.⁽³⁾ ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Zob. s. 320 niniejszego Dziennika Urzędowego)⁽⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1315/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej i uchylające decyzję nr 661/2010/UE (Dz.U. L 348 z 20.12.2013, s. 1)⁽⁵⁾ Dyrektywa 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003 r. ustanawiająca system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie oraz zmieniająca dyrektywę Rady 96/61/WE (Dz.U. L 275 z 25.10.2003, s. 32).

nie powinno ograniczać możliwości wykorzystania Funduszu Spójności do wsparcia działań nieuwzględnionych w załączniku I do dyrektywy 2003/87/WE, nawet jeżeli są one realizowane przez te same podmioty gospodarcze, takich jak inwestycje w zakresie efektywności energetycznej dotyczące kogeneracji ciepła i energii elektrycznej oraz w lokalnych sieciach ciepłowniczych, inteligentne systemy dystrybucji, magazynowania i przesyłu energii oraz środki mające na celu ograniczenie zanieczyszczenia powietrza, nawet jeśli jednym z pośrednich skutków takich inwestycji jest ograniczenie emisji gazów cieplarnianych lub jeśli są one wymienione w krajowym planie, o którym mowa w dyrektywie 2003/87/WE.

- (8) Inwestycje w sektorze budownictwa mieszkaniowego, inne niż w zakresie propagowania efektywności energetycznej lub wykorzystywania energii odnawialnej, nie mogą kwalifikować się do wsparcia ze środków Funduszu Spójności, jako że nie wchodzi to w zakres wsparcia z Funduszu Spójności określonego w TFUE.
- (9) Aby przyspieszyć rozwój infrastruktury transportowej w całej Unii, Fundusz Spójności powinien wspierać projekty o europejskiej wartości dodanej w ramach infrastruktury transportowej, o których mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1316/2013⁽¹⁾, łączną kwotą 10 000 000 000 EUR. Przyznanie wsparcia z Funduszu Spójności na te projekty powinno być zgodne z zasadami określonymi w art. 92 ust. 6 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013. Zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1316/2013 wsparcie powinno być dostępne jedynie dla państw członkowskich kwalifikujących się do otrzymania finansowania z Funduszu Spójności, przy poziomie współfinansowania 1 mającym zastosowanie do tego funduszu.
- (10) Przy promowaniu inwestycji w zarządzanie ryzykiem, ważne jest zapewnienie uwzględnienia określonych zagrożeń na poziomie regionalnym, transgranicznym i transnarodowym.
- (11) Należy zapewnić komplementarność i synergie między działaniami wspieranymi przez Fundusz Spójności, EFRR oraz w ramach celu "Europejska współpraca terytorialna" i instrumentu „Łącząc Europę”, aby unikać powielania działań i zagwarantować optymalne powiązanie różnych rodzajów infrastruktury na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym oraz w całej Unii.
- (12) Aby uwzględnić specyficzne potrzeby Funduszu Spójności i aby zapewnić zgodność z unijną strategią na

rzecz inteligentnego, zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, konieczne jest ustanowienie w ramach każdego celu tematycznego określonego w rozporządzeniu (UE) nr 1303/2013 szczególnych dla Funduszu Spójności przedsięwzięć stanowiących priorytety inwestycyjne. Te priorytety inwestycyjne powinny określać szczegółowe, niewykluczające się wzajemnie cele do osiągnięcia których ma przyczynić się Fundusz Spójności. Takie priorytety inwestycyjne powinny stanowić podstawę do zdefiniowania w ramach programów operacyjnych szczególnych celów uwzględniających potrzeby i specyfikę obszaru objętego programem. W celu zwiększenia elastyczności i zmniejszenia obciążeń administracyjnych dzięki wspólnemu wdrażaniu należy zapewnić spójność pomiędzy priorytetami inwestycyjnymi EFRR i priorytetami inwestycyjnymi Funduszu Spójności w ramach odpowiednich celów tematycznych.

- (13) W załączniku do niniejszego rozporządzenia należy określić wspólny zestaw wskaźników produktu, które umożliwią ocenę łącznych postępów we wdrażaniu programów operacyjnych na poziomie Unii. Wskaźniki te powinny odpowiadać priorytetowi inwestycyjnemu i rodzajowi przedsięwzięcia wspieranego zgodnie z niniejszym rozporządzeniem i odnośnymi przepisami rozporządzenia (UE) nr 1303/2013. Te wspólne wskaźniki produktu należy uzupełnić wskaźnikami rezultatu specyficznymi dla danego programu, a w stosownych przypadkach wskaźnikami produktu specyficznymi dla danego programu.
- (14) W celu zmiany niniejszego rozporządzenia w odniesieniu do niektórych elementów innych niż istotne należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjęcia aktów zgodnie z art. 290 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej w odniesieniu do zmian zestawu wspólnych wskaźników produktu ustalonego w załączniku I do niniejszego rozporządzenia. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów. Przygotowując i opracowując akty delegowane, Komisja powinna zapewnić jednoczesne, terminowe i odpowiednie przekazywanie stosownych dokumentów Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
- (15) Ponieważ cel niniejszego rozporządzenia, a mianowicie wzmocnienie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej Unii w interesie promowania zrównoważonego rozwoju, nie mogą zostać osiągnięte w wystarczającym stopniu przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na znaczne dysproporcje w poziomach rozwoju różnych regionów oraz zacofanie regionów najmniej uprzywilejowanych, a także ograniczone środki finansowe państw członkowskich i regionów ich lepsze osiągnięcie możliwe jest raczej na poziomie Unii, może ona podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1316/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające instrument „Łącząc Europę”, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 913/2010 oraz uchylające rozporządzenia (WE) nr 680/2007 i (WE) nr 67/2010 (Dz.U. L 348 z 20.12.2013, s. 129).

- (16) Ponieważ niniejsze rozporządzenie zastępuje rozporządzenie Rady (WE) nr 1084/2006 ⁽¹⁾, to rozporządzenie powinno zostać uchylone. Jednakże niniejsze rozporządzenie nie powinno mieć wpływu ani na kontynuację ani na zmianę pomocy zatwierdzonej przez Komisję na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1084/2006 lub jakichkolwiek innych przepisów mających zastosowanie do tej pomocy na dzień 31 grudnia 2013 r. To rozporządzenie lub jakiegokolwiek inne przepisy mające zastosowanie należy stosować po dniu 31 grudnia 2013 r. do tej pomocy lub do danych operacji do czasu ich zamknięcia. Wnioski o dofinansowanie złożone lub zatwierdzone na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1084/2006 powinny zatem zachować ważność.
- (17) W celu zapewnienia bezzwłocznego stosowania środków, o których mowa w niniejszym rozporządzeniu, niniejsze rozporządzenie powinno wejść w życie w dniu następującym po dniu jego publikacji w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*,
- b) inwestycji na rzecz redukcji emisji gazów cieplarnianych pochodzących z listy działań wymienionych w załączniku I do dyrektywy 2003/87/WE;
- c) inwestycji w budynki mieszkalne, chyba że są one związane z promowaniem efektywności energetycznej lub korzystaniem z odnawialnych źródeł energii;
- d) wytwarzania, przetwórstwa i wprowadzania do obrotu tytoniu i wyrobów tytoniowych;
- e) przedsiębiorstw w trudnej sytuacji w rozumieniu unijnych przepisów dotyczących pomocy państwa;
- f) inwestycji w infrastrukturę portów lotniczych, chyba że są one związane z ochroną środowiska lub towarzyszą im inwestycje niezbędne do łagodzenia lub ograniczenia ich negatywnego oddziaływania na środowisko.

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

Ustanowienie Funduszu Spójności i przedmiot

- Niniejszym ustanawia się Fundusz Spójności w celu zwiększenia gospodarczej, społecznej i terytorialnej spójności Unii z myślą o propagowaniu zrównoważonego rozwoju.
- Niniejsze rozporządzenie określa zadania Funduszu Spójności oraz zakres wsparcia w odniesieniu do celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”, o którym mowa w art. 89 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

Artykuł 2

Zakres wsparcia z Funduszu Spójności

- Z zachowaniem odpowiedniej równowagi oraz zgodnie z istniejącymi w każdym państwie członkowskim potrzebami w zakresie inwestycji infrastrukturalnych Fundusz Spójności wspiera:
 - inwestycje na rzecz środowiska, włączając w to dziedziny związane ze zrównoważonym rozwojem oraz energią niosące ze sobą korzyści dla środowiska;
 - TEN-T zgodnie z wytycznymi przyjętymi rozporządzeniem (UE) nr 1315/2013;
 - pomoc techniczną.
- Fundusz Spójności nie wspiera:
 - likwidacji ani budowy elektrowni jądrowych;

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1084/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające Fundusz Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1164/94 (Dz.U. L 210 z 31.7.2006, s. 79).

Artykuł 3

Wsparcie z Funduszu Spójności na rzecz projektów w dziedzinie infrastruktury transportowej w ramach instrumentu „Łącząc Europę”

Fundusz Spójności powinien wspierać projekty o europejskiej wartości dodanej w ramach infrastruktury transportowej, o których mowa w rozporządzeniu (UE) nr 1316/2013, łączną kwotą 10 000 000 000 EUR, zgodnie z art. 92 ust. 6 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

Artykuł 4

Priorytety inwestycyjne

Fundusz Spójności wspiera następujące priorytety inwestycyjne w ramach celów tematycznych określonych w art. 9 akapit pierwszy rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, uwzględniając potrzeby rozwojowe i potencjał wzrostu, o których mowa w art. 15 ust. 1 lit. a) ppkt (i) tego rozporządzenia oraz określone w umowie partnerstwa:

- wpieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach poprzez:
 - wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych;
 - promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach;
 - wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym;
 - rozwijanie i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji działających na niskich i średnich poziomach napięcia;

- (v) promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu;
- (vi) promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe;
- b) promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem poprzez:
- (i) wspieranie inwestycji służących dostosowaniu do zmian klimatu, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego;
- (ii) wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń, przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami;
- c) zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami poprzez:
- (i) inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie;
- (ii) inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie;
- (iii) ochronę i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochronę i rekultywację gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program Natura 2000 i zieloną infrastrukturę;
- (iv) podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojkowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza oraz propagowania działań służących zmniejszania hałasu.
- d) promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej poprzez:
- (i) wspieranie multimodalnego jednolitego europejskiego obszaru transportu poprzez inwestycje w TEN-T;
- (ii) rozwój i usprawnianie przyjaznych środowisku (w tym o obniżonej emisji hałasu) i niskoemisyjnych systemów

transportu, w tym śródlądowych dróg wodnych i transportu morskiego, portów, połączeń multimodalnych oraz infrastruktury portów lotniczych, w celu promowania zrównoważonej mobilności regionalnej i lokalnej;

- (iii) rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego wysokiej jakości oraz propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu;

- e) wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej poprzez wzmacnianie zdolności instytucjonalnych i sprawności administracji publicznej oraz efektywności usług publicznych związanych z wdrażaniem Funduszu Spójności.

Artykuł 5

Wskaźniki

1. Wspólne wskaźniki produktu określone w załączniku I do niniejszego rozporządzenia, wskaźniki rezultatu specyficzne dla danego programu, a w stosownych przypadkach wskaźniki produktu specyficzne dla danego programu, stosuje się zgodnie z art. 27 ust. 4 oraz art. 96 ust. 2 lit. b) ppkt (ii) i (iv) oraz lit. c) ppkt (ii) i (iv) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013

2. W przypadku wspólnych wskaźników produktu i wskaźników produktu specyficznych dla programu wartości bazowe wynoszą zero, skwantyfikowane wartości docelowe dla tych wskaźników wyznacza się, w ujęciu kumulatywnym, w odniesieniu do 2023 r.

3. W przypadku wskaźników rezultatu specyficznych dla programu, odnoszących się do priorytetów inwestycyjnych, wartości bazowe określa się w oparciu o najnowsze dostępne dane, a wartości docelowe wyznacza się w odniesieniu do roku 2023 r. Te wartości docelowe mogą być ujęte ilościowo lub jakościowo.

4. Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktów delegowanych zgodnie z art. 7 w celu zmiany wykazu wspólnych wskaźników produktu zawartego w załączniku I, aby wprowadzić dostosowania, gdy jest to uzasadnione dla zapewnienia skutecznej oceny postępów we wdrażaniu programu operacyjnego.

Artykuł 6

Przepisy przejściowe

1. Niniejsze rozporządzenie nie ma wpływu na kontynuację lub zmianę, w tym całkowite lub częściowe anulowanie, pomocy zatwierdzonej przez Komisję na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1084/2006 lub jakichkolwiek innych przepisów mających zastosowanie do tej pomocy na dzień 31 grudnia 2013 r. Rozporządzenie to lub jakiegokolwiek inne przepisy mające zastosowanie stosuje się nadal po dniu 31 grudnia 2013 r. do tej pomocy lub do tych operacji aż do ich zamknięcia. Do celów niniejszego ustępu pomoc obejmuje programy operacyjne i duże projekty.

2. Wnioski o dofinansowanie złożone lub zatwierdzone na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1084/2006 zachowują ważność.

Artykuł 7

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych powierzone Komisji podlegają warunkom określonym w niniejszym artykule.

2. Uprawnienia do przyjęcia aktów delegowanych, o których mowa w art. 5 ust. 4, powierza się Komisji od dnia 21 grudnia 2013 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.

3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 5 ust. 4, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna od następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w określonym w tej decyzji późniejszym terminie. Nie wpływa ona na ważność jakichkolwiek już obowiązujących aktów delegowanych.

4. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

5. Akt delegowany przyjęty zgodnie z art. 5 ust. 4 wchodzi w życie tylko wtedy, jeśli ani Parlament Europejski ani Rada nie

wyrażą sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od powiadomienia o nim Parlamentu Europejskiego i Rady bądź jeśli przed upływem tego terminu Parlament Europejski i Rada poinformują Komisję, że nie wyrażą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 8

Uchylenie

Bez uszczerbku dla art. 6 niniejszego rozporządzenia, niniejszym uchyla się rozporządzenie (WE) nr 1084/2006 ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2014 r.

Odesłania do uchylonego rozporządzenia traktuje się jako odesłania do niniejszego rozporządzenia, zgodnie z tabelą korelacji zawartą w załączniku II.

Artykuł 9

Przegląd

Parlament Europejski i Rada dokonują przeglądu niniejszego rozporządzenia do dnia 31 grudnia 2020 r. zgodnie z art. 177 TFUE.

Artykuł 10

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 17 grudnia 2013 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

M. SCHULZ

Przewodniczący

W imieniu Rady

R. ŠADŽIUS

Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK I

WSPÓLNE WSKAŹNIKI PRODUKTU DLA FUNDUSZU SPÓJNOŚCI

	JEDNOSTKA	NAZWA
Środowisko		
Odpady stałe	tony/rok	Dodatkowe możliwości przerobowe w zakresie recyklingu odpadów
Zaopatrzenie w wodę	osoby	Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonego zaopatrzenia w wodę
Oczyszczanie ścieków	równoważna liczba mieszkańców	Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonego oczyszczania ścieków
Zapobieganie ryzyku i zarządzanie ryzykiem	osoby	Liczba ludności odnoszących korzyści ze środków ochrony przeciwpowodziowej
	osoby	Liczba ludności odnoszącej korzyści ze środków ochrony przed pożarami lasu
Rekultywacja gruntów	hektary	Łączna powierzchnia zrehabilitowanych gruntów
Przyroda i różnorodność biologiczna	hektary	Powierzchnia siedlisk wspieranych w celu uzyskania lepszego statusu ochrony
Energia i zmiana klimatu		
Energia odnawialna	MW	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych
Efektywność energetyczna	gospodarstwa domowe	Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii
	kWh/rok	Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych
	użytkownicy	Liczba dodatkowych użytkowników energii podłączonych do inteligentnych sieci
Redukcja emisji gazów cieplarnianych	tony równoważnika CO ₂	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych
Transport		
Kolej	kilometry	Całkowita długość nowych linii kolejowych
	kilometry	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii kolejowych
Drogi	kilometry	Całkowita długość nowych dróg
	kilometry	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg
Transport miejski	kilometry	Całkowita długość nowych lub zmodernizowanych linii tramwajowych i linii metra
Śródlądowe drogi wodne	kilometry	Całkowita długość nowych lub zmodernizowanych śródlądowych dróg wodnych

ZAŁĄCZNIK II

TABELA KORELACJI

Rozporządzenie (WE) nr 1084/2006	Niniejsze rozporządzenie
art. 1	art. 1
art. 2	art. 2
art. 3	—
art. 4	—
—	art. 3
—	art. 4
—	art. 5
art. 5	art. 6
art. 5a	—
—	art. 7
art. 6	art. 8
art. 7	art. 9
art. 8	art. 10

Wspólne oświadczenie Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczące stosowania art. 6 rozporządzenia w sprawie EFRR, art. 15 rozporządzenia w sprawie współpracy terytorialnej i art. 4 rozporządzenia w sprawie Funduszu Spójności

Parlament Europejski i Rada przyjmują do wiadomości zapewnienie złożone prawodawcom UE przez Komisję, że wspólne wskaźniki produktu odnoszące się do rozporządzenia w sprawie EFRR, rozporządzenia w sprawie EWT oraz rozporządzenia w sprawie Funduszu Spójności, które mają zostać włączone do załączników do każdego z tych rozporządzeń, będą wynikiem długiego procesu przygotowawczego obejmującego ocenę przez ekspertów Komisji i państw członkowskich oraz że oczekuje się, iż co do zasady wskaźniki te pozostaną stabilne.

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1301/2013**z dnia 17 grudnia 2013 r.****w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylecia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 178 i 349,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,uwzględniając opinię Komitetu Regionów ⁽²⁾,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Artykuł 176 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) stanowi, że Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) ma na celu przyczynianie się do zmniejszenia głównych różnicowań regionalnych w Unii. Zgodnie z tym artykułem oraz z art. 174 akapit drugi i trzeci TFUE, EFRR ma przyczynić się do zmniejszania różnicowań w poziomach rozwoju różnych regionów oraz opóźnienia regionów najmniej uprzywilejowanych, wśród których szczególną uwagę należy zwrócić na regiony cierpiące na skutek poważnych i trwałych niekorzystnych warunków przyrodniczych lub demograficznych, takie jak regiony najbardziej wysunięte na północ o bardzo niskiej gęstości zaludnienia oraz regiony wyspiarskie, transgraniczne i górskie.
- (2) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ⁽³⁾ określa przepisy wspólne dla EFRR, Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju

Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego.

- (3) Należy ustanowić przepisy szczególne dotyczące rodzajów przedsięwzięć, które mogą uzyskać wsparcie z EFRR, aby przyczynić się do realizacji priorytetów inwestycyjnych w ramach celów tematycznych określonych w rozporządzeniu (UE) nr 1303/2013. Jednocześnie należy zdefiniować i opisać przedsięwzięcia niewchodzące w zakres EFRR, w tym inwestycje służące redukcji emisji gazów cieplarnianych w ramach działań wymienionych w załączniku I do dyrektywy 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽⁴⁾. Aby nie dopuścić do nadmiernego finansowania, inwestycje takie nie powinny kwalifikować się do wsparcia z EFRR ponieważ czerpią już korzyści finansowe ze stosowania dyrektywy 2003/87/WE. Wyłączenie to nie powinno ograniczać możliwości wykorzystania EFRR do wspierania działań nieuwzględnionych w załączniku I do dyrektywy 2003/87/WE, nawet jeżeli są one realizowane przez te same podmioty gospodarcze, takich jak: inwestycje w zakresie efektywności energetycznej w lokalnych sieciach ciepłowniczych, inteligentne systemy dystrybucji, magazynowania i przesyłu energii oraz środki mające na celu redukcję zanieczyszczenia powietrza, nawet jeśli jednym z pośrednich skutków takich inwestycji jest ograniczenie emisji gazów cieplarnianych lub jeśli są one wymienione w krajowym planie, o którym mowa w dyrektywie 2003/87/WE.
- (4) Należy określić, jakie dodatkowe działania mogą być wspierane z EFRR w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna”.
- (5) EFRR powinien przyczynić się do realizacji unijnej strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, zapewniając w ten sposób większą koncentrację wsparcia EFRR na priorytetach Unii. W zależności od kategorii wspieranych regionów, wsparcie z EFRR w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” powinno koncentrować się na badaniach i innowacjach, technologiach informacyjno-komunikacyjnych (TIK), małych i średnich przedsiębiorstwach (MSP) oraz wspieraniu gospodarki niskiemisyjnej. Koncentrację tematyczną należy osiągnąć na poziomie krajowym, dopuszczając elastyczność na poziomie programów operacyjnych i pomiędzy różnymi kategoriami regionów. Tam, gdzie jest to uzasadnione, koncentracja tematyczna powinna zostać dostosowana, aby uwzględnić środki z Funduszu Spójności przeznaczone na wsparcie priorytetów inwestycyjnych

⁽¹⁾ Dz.U. C 191 z 29.6.2012, s. 44.⁽²⁾ Dz.U. C 225 z 27.7.2012, s. 114.⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Zob. s. 320 niniejszego Dziennika Urzędowego)⁽⁴⁾ Dyrektywa 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003 r. ustanawiająca system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie oraz zmieniająca dyrektywę Rady 96/61/WE (Dz.U. L 275 z 25.10.2003, s. 32).

dotyczących gospodarki niskoemisyjnej, o których mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1300/2013⁽¹⁾. Stopień koncentracji tematycznej powinien uwzględniać poziom rozwoju regionu, w odpowiednich przypadkach wkład pochodzący ze środków z Funduszu Spójności, a także specyficzne potrzeby regionów, których PKB na mieszkańca wykorzystany jako kryterium kwalifikowalności w okresie programowania na lata 2007–2013 był niższy niż 75 % średniej PKB na mieszkańca UE-25 w okresie odniesienia, regionów objętych wygasającą pomocą przejściową w okresie programowania na lata 2007–2013 oraz niektórych regionów na poziomie NUTS 2 stanowiących w całości państwa członkowskie położone na wyspach lub wyspy.

- (6) Wsparcie z EFRR w ramach priorytetu inwestycyjnego „Rozwój lokalny kierowany przez społeczność” powinno móc przyczynić się do osiągnięcia wszystkich celów tematycznych, o których mowa w niniejszym rozporządzeniu.
- (7) Aby uwzględnić specyficzne potrzeby EFRR i zapewnić zgodność z unijną strategią na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, konieczne jest ustanowienie w ramach każdego celu tematycznego określonego w rozporządzeniu (UE) nr 1303/2013 szczególnych dla EFRR przedsięwzięć stanowiących priorytety inwestycyjne. Te priorytety inwestycyjne powinny określać szczegółowe, niewykluczające się wzajemnie cele, do osiągnięcia których ma przyczynić się EFRR. Takie priorytety inwestycyjne powinny stanowić podstawę do zdefiniowania w ramach programów szczególnych celów uwzględniających potrzeby i specyfikę obszaru objętego programem.
- (8) Należy wspierać innowacje i rozwój MŚP w nowych dziedzinach powiązanych z wyzwaniem na szczeblu europejskim i regionalnym, takich jak sektor kreatywny i sektor kultury oraz innowacyjne usługi stanowiące odpowiedź na nowe potrzeby społeczne lub produkty i usługi związane ze starzeniem się społeczeństwa, opieką i zdrowiem, ekoinnowacjami, gospodarką niskoemisyjną i efektywnym gospodarowaniem zasobami.
- (9) Zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1303/2013, w celu optymalizacji wartości dodanej inwestycji finansowanych w całości lub częściowo z budżetu Unii w dziedzinie badań i innowacji, należy dążyć do synergii, w szczególności między funkcjonowaniem EFRR a programem ramowym w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont 2020”, przy jednoczesnym poszanowaniu odrębności ich celów.
- (10) Ważne jest, aby przy promowaniu inwestycji dotyczących zarządzania ryzykiem wzięto pod uwagę specyficzne rodzaje ryzyka na poziomie regionalnym, transgranicznym i transnarodowym.
- (11) Aby zmaksymalizować ich wkład w osiągnięcie celu, którym jest wspieranie wzrostu gospodarczego sprzyjającego zatrudnieniu, przedsięwzięcia wspierające zrównoważoną turystykę, kulturę i dziedzictwo naturalne powinny stanowić część terytorialnej strategii dla konkretnych obszarów, obejmującej również przekształcanie upadających regionów przemysłowych. Wsparcie takich przedsięwzięć powinno również przyczyniać się do zwiększania innowacyjności i wykorzystania TIK, umocnienia MŚP, poprawy stanu środowiska oraz zwiększenia efektywności gospodarowania zasobami lub promowania włączenia społecznego.
- (12) W celu promowania zrównoważonej mobilności regionalnej lub lokalnej lub zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza i zagrożenia hałasem należy wspierać nieszkodzące zdrowiu, zrównoważone i bezpieczne rodzaje środków transportu. Inwestycje w infrastrukturę portów lotniczych wspierane z EFRR powinny promować ekologicznie zrównoważony transport lotniczy, między innymi zwiększając mobilność regionalną poprzez łączenie drugorzędnych i trzeciorzędnych węzłów z infrastrukturą transeuropejskich sieci transportowych (TEN-T), w tym poprzez węzły multimodalne.
- (13) Aby promować osiągnięcie celów dotyczących energetyki i klimatu określonych przez unijną strategię na rzecz inteligentnego i zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu EFRR powinien wspierać inwestycje służące promowaniu efektywności energetycznej i bezpieczeństwa dostaw w państwach członkowskich, między innymi poprzez rozwój inteligentnych systemów dystrybucji, magazynowania i przesyłu energii, w tym poprzez integrację rozproszonego wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych. W celu spełnienia wymogów w zakresie bezpieczeństwa dostaw, w sposób zgodny z celami wynikającymi z unijnej strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, państwa członkowskie powinny mieć możliwość inwestowania w infrastrukturę energetyczną, która jest zgodna z wybranym przez nie własnym miksem energetycznym.
- (14) MŚP, które mogą obejmować przedsiębiorstwa gospodarki społecznej, należy rozumieć, zgodnie z definicją ustanowioną w rozporządzeniu (UE) nr 1303/2013, jako obejmujące mikroprzedsiębiorstwa oraz małe lub średnie przedsiębiorstwa w rozumieniu zalecenia Komisji 2003/361/WE⁽²⁾.
- (15) W celu promowania włączenia społecznego i walki z ubóstwem, zwłaszcza w marginalizowanych społecznościach, należy poprawić dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych poprzez zapewnienie

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1300/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1084/2006 (Zob. s. 281 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽²⁾ Zalecenie Komisji 2003/361/WE z dnia 6 maja 2003 r. dotyczące definicji mikro, małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. L 124 z 20.5.2003, str. 36).

- małej infrastruktury, z uwzględnieniem specyficznych potrzeb osób z niepełnosprawnościami i osób starszych.
- (16) Usługi na poziomie społeczności lokalnych powinny obejmować wszelkie formy usług świadczonych w domu, usług rodzinnych, mieszkaniowych i innych usług na poziomie społeczności lokalnych, które wspierają prawo wszystkich osób do życia w społeczności, zapewniają im równość wyboru i służą zapobieganiu izolacji lub separowaniu od społeczności.
- (17) W celu zwiększenia elastyczności i zmniejszenia obciążeń administracyjnych dzięki wspólnemu wdrażaniu, należy zapewnić spójność pomiędzy priorytetami inwestycyjnymi EFRR i priorytetami inwestycyjnymi Funduszu Spójności w ramach odpowiednich celów tematycznych.
- (18) W załączniku do niniejszego rozporządzenia należy określić wspólny zestaw wskaźników produktu, które umożliwią ocenę łącznych postępów we wdrażaniu programów na poziomie Unii. Wskaźniki te powinny odpowiadać priorytetowi inwestycyjnemu i rodzajowi przedsięwzięcia wspieranego zgodnie z niniejszym rozporządzeniem i odnośnymi przepisami rozporządzenia (UE) nr 1303/2013. Te wspólne wskaźniki produktu należy uzupełnić wskaźnikami rezultatu specyficznymi dla danego programu, a w stosownych przypadkach wskaźnikami produktu specyficznymi dla danego programu.
- (19) W ramach zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich za konieczne uznaje się wspieranie zintegrowanych działań służących rozwiązywaniu problemów gospodarczych, środowiskowych, klimatycznych, demograficznych i społecznych, przed jakimi stoją obszary miejskie, w tym miejskie obszary funkcjonalne, oraz wspieranie powiązań między obszarami miejskimi i wiejskimi. Zasady wyboru obszarów miejskich, na których mają być realizowane zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich, oraz szacunkowe kwoty przeznaczone na te działania należy określić w umowie partnerstwa, przeznaczając na ten cel na szczeblu krajowym co najmniej 5 % środków z EFRR. O zakresie uprawnień przekazanych władzom miejskim powinna decydować instytucja zarządzająca w wyniku konsultacji z władzami miejskimi.
- (20) Aby zidentyfikować lub przetestować nowe rozwiązania w celu sprostania wyzwaniom odnoszącym się do zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich oraz istotnych na poziomie Unii, EFRR powinien wspierać innowacyjne działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich.
- (21) W celu zwiększenia możliwości budowania potencjału, tworzenia sieci i wymiany doświadczeń między programami i podmiotami odpowiedzialnymi za realizację strategii zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich oraz innowacyjnych działań na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich i w celu uzupełnienia istniejących programów konieczne jest ustanowienie sieci rozwoju obszarów miejskich na szczeblu Unii.
- (22) EFRR powinien także zająć się problemami dostępności obszarów najłagodniej zaludnionych do dużych rynków oraz ich oddalenia od tych rynków, o czym mowa w protokole nr 6 w sprawie szczegółowych postanowień dotyczących Celu 6 w ramach funduszy strukturalnych w Finlandii i Szwecji do Aktu przystąpienia z 1994 r. Aby wesprzeć zrównoważony rozwój niektórych wysp, regionów przygranicznych, regionów górskich i obszarów słabo zaludnionych, spowolnionych ich położeniem geograficznym, EFRR powinien także zająć się szczególnymi trudnościami, z jakimi muszą się one zmierzyć.
- (23) Szczególną uwagę należy zwrócić na regiony najbardziej oddalone poprzez przyjęcie środków na podstawie art. 349 TFUE, rozszerzając, w drodze wyjątku, zakres wsparcia z EFRR na finansowanie pomocy operacyjnej związanej z rekompensowaniem dodatkowych kosztów wynikających ze szczególnej sytuacji gospodarczej i społecznej tych regionów, która jest pogłębiona niekorzystnymi warunkami wynikającym z czynników, o których mowa w art. 349 TFUE, mianowicie oddaleniem, charakterem wyspiarskim, niewielkimi rozmiarami, trudną topografią i klimatem oraz zależnością gospodarczą od niewielkiej liczby produktów, podczas gdy trwały charakter i łączne występowanie tych czynników poważnie ograniczają ich rozwój. Pomoc operacyjna udzielona w tym kontekście przez państwa członkowskie podlega zwolnieniu z obowiązku notyfikacji określonego w art. 108 ust. 3 TFUE, jeżeli w momencie jej udzielenia spełnia ona warunki określone w rozporządzeniu w sprawie uznania niektórych kategorii pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zakresie stosowania art. 107 i 108 TFUE, i przyjętym na mocy rozporządzenia Rady (WE) nr 994/98 ⁽¹⁾.
- (24) Zgodnie z konkluzjami Rady Europejskiej z dnia 7–8 lutego 2013 r. oraz z uwzględnieniem szczególnych celów określonych w TFUE dotyczących terytoriów najbardziej oddalonych, o których mowa w art. 349 TFUE, na mocy decyzji Rady Europejskiej nr 2012/419/UE ⁽²⁾, z dniem 1 stycznia 2014 r. Majotta uzyska status nowego regionu najbardziej oddalonego. W celu ułatwienia oraz wsparcia szybkiego i ukierunkowanego rozwoju infrastruktury Majotty, powinna istnieć możliwość, na zasadach wyjątku, aby co najmniej 50 % środków z EFRR przyznanych Majotcie zostało alokowanych na pięć z celów tematycznych określonych w rozporządzeniu (UE) nr 1303/2013.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 994/98 z dnia 7 maja 1998 r. dotyczące stosowania art. 92 i 93 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską do niektórych kategorii horyzontalnej pomocy państwa (Dz.U. L 142 z 14.5.1998, s. 1).

⁽²⁾ Decyzja Rady Europejskiej 2012/419/UE z dnia 11 lipca 2012 r. w sprawie zmiany statusu Majotty względem Unii Europejskiej (Dz.U. L 204 z 31.7.2012, s. 131).

- (25) W celu uzupełnienia niniejszego rozporządzenia określonymi elementami innymi niż istotne należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjęcia aktów zgodnie z art. 290 TFUE w odniesieniu do szczegółowych zasad dotyczących kryteriów wyboru innowacyjnych działań i zarządzania nimi. Takie uprawnienia zostaną również w uzasadnionych przypadkach przekazane Komisji w odniesieniu do zmiany załącznika I do niniejszego rozporządzenia w celu zapewnienia skutecznej oceny postępów we wdrażaniu programów operacyjnych. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów. Przygotowując i opracowując akty delegowane, Komisja powinna zapewnić jednocześnie, terminowe i odpowiednie przekazywanie stosownych dokumentów Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
- (26) Ponieważ cel niniejszego rozporządzenia, a mianowicie wzmocnienie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, poprzez niwelowanie głównych dysproporcji regionalnych w Unii nie może zostać osiągnięty w wystarczającym stopniu przez państwa członkowskie ze względu na znaczne zróżnicowania między poziomem rozwoju poszczególnych regionów oraz opóźnienie regionów najmniej uprzywilejowanych, a także ograniczone środki finansowe państw członkowskich i regionów, natomiast ze względu na rozmiary lub skutki proponowanych działań możliwe jest jego lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, może ona podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest niezbędne do osiągnięcia tego celu.
- (27) Niniejsze rozporządzenie zastępuje rozporządzenie (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady⁽¹⁾. W celu zachowania jasności rozporządzenie (WE) nr 1080/2006 należy zatem uchylić. Jednakże niniejsze rozporządzenie nie powinno mieć wpływu ani na kontynuację, ani na zmianę pomocy zatwierdzonej przez Komisję na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 lub jakichkolwiek innych przepisów mających zastosowanie do tej pomocy na dzień 31 grudnia 2013 r. To rozporządzenie lub jakiegokolwiek inne przepisy mające zastosowanie powinny być nadal stosowane po dniu 31 grudnia 2013 r. w odniesieniu do tej pomocy lub do danych operacji aż do ich zamknięcia. Wnioski o dofinansowanie złożone lub zatwierdzone na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 powinny zatem zachować ważność.
- (28) Aby umożliwić szybkie zastosowanie przewidzianych środków, niniejsze rozporządzenie powinno wejść w życie w dniu następującym po dniu jego publikacji w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*,

⁽¹⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1783/1999 (Dz.U. L 210 z 31.7.2006, s. 1).

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

ROZDZIAŁ I

Wspólne przepisy

Artykuł 1

Przedmiot

Niniejsze rozporządzenie ustanawia zadania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), zakres wsparcia udzielanego w jego ramach w odniesieniu do celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” i celu „Europejska współpraca terytorialna” oraz przepisy szczegółowe dotyczące wsparcia z EFRR w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”.

Artykuł 2

Zadania EFRR

EFRR przyczynia się do finansowania wsparcia mającego na celu zwiększenie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej poprzez niwelowanie głównych dysproporcji regionalnych w Unii poprzez zrównoważony rozwój oraz dostosowanie strukturalne regionalnych gospodarek, w tym przekształceniu upadających regionów przemysłowych i regionów opóźnionych w rozwoju.

Artykuł 3

Zakres wsparcia z EFRR

1. EFRR wspiera następujące przedsięwzięcia w celu przyczynienia się do realizacji priorytetów inwestycyjnych określonych w art. 5:
- inwestycje produkcyjne, przyczyniające się do tworzenia i ochrony trwałych miejsc pracy poprzez bezpośrednie wspieranie inwestycji w MŚP;
 - inwestycje produkcyjne, bez względu na wielkość danego przedsiębiorstwa, które przyczyniają się do realizacji priorytetów inwestycyjnych określonych w art. 5 pkt 1 i 4, a także w przypadku gdy ta inwestycja wiąże się ze współpracą między dużymi przedsiębiorstwami a MŚP – w art. 5 pkt 2;
 - inwestycje w infrastrukturę zapewniającą obywatelom podstawowe usługi w dziedzinie energetyki, środowiska, transportu oraz TIK;
 - inwestycje w infrastrukturę społeczną, zdrowotną, badawczą, innowacyjną biznesową, i edukacyjną;
 - inwestycje w rozwój potencjału endogenicznego poprzez inwestycje trwałe w wyposażenie i małą infrastrukturę, w tym małą infrastrukturę kulturalną i małą infrastrukturę zrównoważonej turystyki, usługi dla przedsiębiorstw, wsparcie podmiotów zajmujących się badaniami i innowacjami oraz inwestycje w technologie i badania stosowane w przedsiębiorstwach;

f) tworzenie sieci, współpracę i wymianę doświadczeń pomiędzy właściwymi instytucjami regionalnych, lokalnych, miejskich i innych władz publicznych, partnerami gospodarczymi i społecznymi oraz odpowiednimi podmiotami reprezentującymi społeczeństwo obywatelskie, o których mowa w art. 5 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, badania, działania przygotowawcze i budowanie potencjału.

2. W ramach celu „Europejska współpraca terytorialna” EFRR może również wspierać wspólne wykorzystywanie obiektów i zasobów ludzkich oraz wszystkich rodzajów infrastruktury transgranicznej we wszystkich regionach.

3. EFRR nie wspiera:

- a) likwidacji ani budowy elektrowni jądrowych;
- b) inwestycji na rzecz redukcji emisji gazów cieplarnianych pochodzących z listy działań wymienionych w załączniku I do dyrektywy 2003/87/WE;
- c) wytwarzania, przetwórstwa i wprowadzania do obrotu tytoniu i wyrobów tytoniowych;
- d) przedsiębiorstw w trudnej sytuacji w rozumieniu unijnych przepisów dotyczących pomocy państwa;
- e) inwestycji w infrastrukturę portów lotniczych, chyba że są one związane z ochroną środowiska lub towarzyszą im inwestycje niezbędne do łagodzenia lub ograniczenia ich negatywnego oddziaływania na środowisko.

Artykuł 4

Koncentracja tematyczna

1. Cele tematyczne określone w art. 9 akapit pierwszy rozporządzenia (UE) nr [1303]/2013 oraz odpowiadające im priorytety inwestycyjne określone w art. 5 niniejszego rozporządzenia, w które EFRR może wносить wkład w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”, są skoncentrowane w następujący sposób:

- a) w regionach lepiej rozwiniętych:
 - (i) co najmniej 80 % całkowitej kwoty środków z EFRR na poziomie krajowym przeznaczają się na co najmniej dwa cele tematyczne określone w art. 9 pkt 1, 2, 3 i 4 akapit pierwszy rozporządzenia (UE) nr [1303]/2013; oraz
 - (ii) co najmniej 20 % całkowitej kwoty środków z EFRR na poziomie krajowym przeznaczają się na cele tematyczne określone w art. 9 pkt 4 akapit pierwszy rozporządzenia (UE) nr 1303/2013;
- b) w regionach przejściowych:
 - (i) co najmniej 60 % całkowitej kwoty środków z EFRR na poziomie krajowym przeznaczają się na co najmniej dwa cele tematyczne określone w art. 9 pkt 1, 2, 3 i 4 akapit pierwszy rozporządzenia (UE) nr 1303/2013; oraz

- (ii) co najmniej 15 % całkowitej kwoty środków z EFRR na poziomie krajowym przeznaczają się na cel tematyczny określony w art. 9 pkt 4 akapit pierwszy rozporządzenia (UE) nr 1303/2013;

c) w regionach słabiej rozwiniętych:

- (i) co najmniej 50 % całkowitej kwoty środków z EFRR na poziomie krajowym przeznaczają się na co najmniej dwa cele tematyczne określone w art. 9 pkt 1, 2, 3 i 4 akapit pierwszy rozporządzenia (UE) nr 1303/2013; i

- (ii) co najmniej 12 % całkowitej kwoty środków z EFRR na poziomie krajowym przeznaczają się na cel tematyczny określony w art. 9 pkt 4 akapit pierwszy rozporządzenia (UE) nr 1303/2013;

Do celów niniejszego artykułu regiony, w których PKB na mieszkańca wykorzystany jako kryterium kwalifikowalności w okresie programowania 2007–2013 był niższy niż 75 % średniego PKB UE-25 w okresie odniesienia, oraz regiony objęte wygasającą pomocą przejściową w okresie programowania 2007–2013, które kwalifikują się do wsparcia w ramach kategorii regionów lepiej rozwiniętych, o których mowa w art. 90 ust. 2 lit. c) akapit pierwszy rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 w okresie 2014–2020, uznaje się za regiony przejściowe.

Do celów niniejszego artykułu regiony na poziomie NUTS 2 stanowiące w całości państwa członkowskie położone na wyspach lub wyspy znajdujące się w państwach członkowskich otrzymujących pomoc z Funduszu Spójności oraz wszystkie regiony najbardziej oddalone uznaje się za regiony słabiej rozwinięte.

2. W drodze odstępstwa od ust. 1 niniejszego artykułu minimalny udział środków z EFRR przeznaczonych na daną kategorię regionów może być mniejszy niż udział określony w tym ustępie, o ile jego zmniejszenie zostanie zrównoważone zwiększeniem części przydzielonej innym kategoriom regionów. Ostateczna suma kwot na poziomie krajowym przeznaczonych dla wszystkich kategorii regionów odpowiednio na cele tematyczne określone w art. 9 pkt 1, 2, 3 i 4 akapit pierwszy rozporządzenia (UE) nr 1300/2013; oraz te określone w art. 9 pkt 4 akapit pierwszy rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 nie może być zatem niższa niż suma na poziomie krajowym wynikająca z zastosowania minimalnych udziałów środków z EFRR określonych w ust. 1 niniejszego artykułu.

3. W drodze odstępstwa od ust. 1 niniejszego artykułu środki z Funduszu Spójności przeznaczone na wspieranie priorytetów inwestycyjnych określonych w art. 4 lit. a) rozporządzenia (UE) nr 1300/2013 można wliczyć do minimalnych udziałów określonych w ust. 1 lit. a) ppkt (ii), ust. 1 lit. b) ppkt (ii) oraz ust. 1 lit. c) ppkt (ii) akapit pierwszy niniejszego artykułu. W takim przypadku udział, o którym mowa w ust. 1 lit. c) ppkt (ii) akapit pierwszy niniejszego artykułu, należy zwiększyć do 15 %. Tam, gdzie ma to zastosowanie, środki te należy alokować proporcjonalnie na poszczególne kategorie regionów na podstawie ich udziałów w całkowitej liczbie ludności danego państwa członkowskiego.

Artykuł 5

Priorytety inwestycyjne

EFRR wspiera następujące priorytety inwestycyjne w ramach celów tematycznych określonych w art. 9 akapit pierwszy rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 uwzględniając potrzeby rozwojowe i potencjał wzrostu, o których mowa w art. 15 ust. 1 lit. a) ppkt (i) tego rozporządzenia oraz określone w umowie partnerstwa:

- 1) wzmocnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji poprzez:
 - a) udoskonalanie infrastruktury badań i innowacji i zwiększanie zdolności do osiągnięcia doskonałości w zakresie badań i innowacji oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności tych, które leżą w interesie Europy;
 - b) promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i sektorem szkolnictwa wyższego, w szczególności promowanie inwestycji w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych, ekoinnowacji, zastosowań w dziedzinie usług publicznych, tworzenia sieci, pobudzania popytu, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację, oraz wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów, zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji, w szczególności w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających, oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu;
- 2) zwiększanie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości TIK poprzez:
 - a) poszerzanie zakresu dostępności łączy szerokopasmowych oraz wprowadzanie szybkich sieci internetowych oraz wspieranie wprowadzania nowych technologii i sieci dla gospodarki cyfrowej;
 - b) rozwój produktów i usług opartych na TIK, handlu elektronicznego oraz zwiększanie zapotrzebowania na TIK;
 - c) wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia;
- 3) wzmocnianie konkurencyjności MŚP poprzez:
 - a) promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości;
 - b) opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia;
 - c) wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług;
 - d) wspieranie zdolności MŚP do wzrostu na rynkach regionalnych, krajowych i międzynarodowych oraz do angażowania się w procesy innowacji;
- 4) wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach poprzez:
 - a) wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych;
 - b) promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach;
 - c) wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym;
 - d) rozwijanie i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji działających na niskich i średnich poziomach napięcia;
 - e) promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu;
 - f) promowanie badań i innowacji w zakresie technologii niskoemisyjnych oraz wprowadzania tych technologii;
 - g) promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe;
- 5) promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem poprzez:
 - a) wspieranie inwestycji służących dostosowaniu do zmian klimatu, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego;
 - b) wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami;
- 6) zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami poprzez:

- a) inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie;
- b) inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie;
- c) zachowanie, ochronę, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego;
- d) ochronę i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochronę i rekultywację gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę;
- e) podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojaskowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu;
- f) promowanie innowacyjnych technologii mających na celu poprawę ochrony środowiska i efektywnego gospodarowania zasobami w sektorze odpadów, sektorze wodnym oraz w odniesieniu do gleby lub zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza;
- g) wspieranie przekształcenia przemysłu w kierunku gospodarki zasobooszczędnej, promowanie ekologicznego wzrostu gospodarczego, ekoinnowacji i zarządzania efektywnością środowiskową w sektorach publicznym i prywatnym;
- 7) promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej poprzez:
- a) wspieranie multimodalnego jednolitego europejskiego obszaru transportu poprzez inwestycje w TEN-T;
- b) zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi;
- c) rozwój i usprawnianie przyjaznych środowisku (w tym o obniżonej emisji hałasu) i niskoemisyjnych systemów transportu, w tym śródlądowych dróg wodnych i transportu morskiego, portów, połączeń multimodalnych oraz infrastruktury portów lotniczych, w celu promowania zrównoważonej mobilności regionalnej i lokalnej;
- d) rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu;
- e) zwiększenie efektywności energetycznej i bezpieczeństwa dostaw poprzez rozwój inteligentnych systemów dystrybucji, magazynowania i przesyłu energii oraz poprzez integrację rozproszonego wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych;
- 8) promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników poprzez:
- a) wspieranie rozwoju inkubatorów przedsiębiorczości oraz wsparcie inwestycyjne pracy na własny rachunek, mikroprzedsiębiorstw i tworzenia przedsiębiorstw;
- b) wspieranie wzrostu gospodarczego sprzyjającego zatrudnieniu poprzez rozwój potencjału endogenicznego jako elementu strategii terytorialnej dla określonych obszarów, w tym poprzez przekształcanie upadających regionów przemysłowych i zwiększenie dostępu do określonych zasobów naturalnych i kulturalnych oraz ich rozwój;
- c) wspieranie inicjatyw w zakresie rozwoju lokalnego oraz pomoc dla struktur świadczących usługi lokalne na rzecz tworzenia miejsc pracy, o ile takie przedsięwzięcia nie są objęte zakresem rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 ⁽¹⁾;
- d) inwestowanie w infrastrukturę dla służb zatrudnienia;
- 9) promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją poprzez:
- a) inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych, oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych;
- b) wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich;
- c) udzielanie wsparcia na rzecz przedsiębiorstw społecznych;
- d) inwestycje dokonywane w kontekście strategii na rzecz rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność;
- 10) inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej;

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006 (Zob. s. 470 niniejszego Dziennika Urzędowego).

11) wzmocnienie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej poprzez wzmocnienie zdolności instytucjonalnych i sprawności administracji publicznej oraz efektywności usług publicznych związanych z wdrażaniem EFRR, oraz wspieranie przedsięwzięć w ramach EFS w celu wzmocnienia zdolności instytucjonalnych i sprawności administracji publicznej.

Artykuł 6

Wskaźniki dotyczące celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”

1. Wspólne wskaźniki produktu określone w załączniku I do niniejszego rozporządzenia, wskaźniki rezultatu specyficzne dla danego programu, a w stosownych przypadkach wskaźniki produktu specyficzne dla danego programu, należy stosować zgodnie z art. 27 ust. 4, art. 96 ust. 2 lit. b) ppkt (ii) i (iv) oraz art. 96 ust. 2 lit. c) ppkt (ii) i (iv) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

2. W przypadku wspólnych wskaźników produktu i wskaźników produktu specyficznych dla programu wartości bazowe wynoszą zero. Skwantyfikowane wartości docelowe dla tych wskaźników wyznacza się, w ujęciu kumulatywnym, w odniesieniu do 2023 r.

3. W przypadku wskaźników rezultatu specyficznych dla danego programu odnoszących się do priorytetów inwestycyjnych wartości bazowe określa się w oparciu o najnowsze dostępne dane, a wartości docelowe wyznacza się w odniesieniu do 2023 r. Te wartości docelowe mogą być ujęte ilościowo lub jakościowo.

4. Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktów delegowanych zgodnie z art. 14 w celu zmiany wykazu wspólnych wskaźników produktu zawartego w załączniku I, aby wprowadzić dostosowania gdy jest to uzasadnione dla zapewnienia skutecznej oceny postępów we wdrażaniu programów operacyjnych.

ROZDZIAŁ II

Przepisy szczególne dotyczące traktowania szczególnych cech terytorialnych

Artykuł 7

Zrównoważony rozwój obszarów miejskich

1. EFRR wspiera, w ramach programów operacyjnych, zrównoważony rozwój obszarów miejskich poprzez strategie określające zintegrowane działania służące rozwiązywaniu problemów gospodarczych, środowiskowych, klimatycznych, demograficznych i społecznych, jakich doświadczają obszary miejskie, z uwzględnieniem potrzeby wspierania powiązań między obszarami miejskimi i wiejskimi.

2. Zrównoważony rozwój obszarów miejskich należy osiągnąć poprzez zintegrowane inwestycje terytorialne, o których mowa w art. 36 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013,

lub poprzez odrębny program operacyjny, lub poprzez odrębną oś priorytetową zgodnie z art. 96 ust. 1 lit. c) akapit pierwszy rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

3. Uwzględniając specyfikę swojej sytuacji terytorialnej, każde państwo członkowskie ustanawia w umowie partnerstwa zasady wyboru obszarów miejskich, w których mają być realizowane zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich, oraz szacunkową alokację środków na te działania na szczeblu krajowym.

4. Co najmniej 5 % środków z EFRR przydzielonych na poziomie krajowym w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” należy przeznaczyć na zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich, przy czym miasta i podmioty poniżej szczebla regionalnego lub podmioty lokalne odpowiedzialne za realizację strategii zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich (zwane dalej „władzami miejskimi”) odpowiadają za zadania związane przynajmniej z wyborem operacji zgodnie z art. 123 ust. 6 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 lub, w stosownych przypadkach, zgodnie z art. 123 ust. 7 tego rozporządzenia. Szacunkową kwotę przeznaczaną na cele określone w ust. 2 niniejszego artykułu określa się w danym programie operacyjnym lub danych programach operacyjnych.

5. Instytucja zarządzająca w wyniku konsultacji z władzami miejskimi określa zakres zadań, które władze miejskie są zobowiązane wykonać, dotyczących zarządzania zintegrowanymi działaniami na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich. Instytucja zarządzająca sporządza swoją decyzję w formie pisemnej. Instytucja zarządzająca może zachować prawo do ostatecznego sprawdzenia kwalifikowalności operacji przed ich zatwierdzeniem.

Artykuł 8

Innowacyjne działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich

1. Z inicjatywy Komisji z EFRR mogą być wspierane innowacyjne działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich zgodnie z art. 92 ust. 8 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013. Takie działania obejmują badania i projekty pilotażowe mające na celu zidentyfikowanie lub przetestowanie nowych rozwiązań odnoszących się do zagadnień zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich, istotnych na poziomie Unii. Komisja zachęca odpowiednich partnerów, o których mowa w art. 5 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, do angażowania się w przygotowanie i realizację innowacyjnych działań.

2. W drodze odstępstwa od art. 4 niniejszego rozporządzenia innowacyjne działania mogą wspierać wszelkie przedsięwzięcia niezbędne do osiągnięcia celów tematycznych określonych w art. 9 akapit pierwszy rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i odpowiadających im priorytetów inwestycyjnych określonych w art. 5 niniejszego rozporządzenia.

3. Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktów delegowanych, zgodnie z art. 14, określających szczegółowe przepisy dotyczące zasad wyboru innowacyjnych działań przeznaczonych do wsparcia przez EFRR zgodnie z niniejszym rozporządzeniem i zarządzania nimi.

Artykuł 9

Sieć na rzecz rozwoju obszarów miejskich

1. Komisja tworzy, zgodnie z art. 58 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, sieć na rzecz rozwoju obszarów miejskich, aby promować budowanie potencjału, tworzenie sieci oraz wymianę doświadczeń na szczeblu Unii. Sieć ta składa się z władz miejskich odpowiedzialnych za realizację strategii zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich zgodnie z art. 7 ust. 4 i 5 niniejszego rozporządzenia oraz instytucji odpowiedzialnych za innowacyjne działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich, zgodnie z art. 8 niniejszego rozporządzenia.

2. Działalność sieci na rzecz rozwoju obszarów miejskich stanowi uzupełnienie przedsięwzięć podejmowanych w ramach współpracy międzyregionalnej na podstawie art. 2 pkt 3 lit. b) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1299/2013⁽¹⁾.

Artykuł 10

Obszary o niekorzystnych warunkach przyrodniczych lub demograficznych

W ramach programów operacyjnych współfinansowanych przez EFRR, obejmujących obszary o poważnych i trwałych niekorzystnych warunkach przyrodniczych lub demograficznych, o których mowa w art. 121 pkt. 4 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, należy zwracać szczególną uwagę na specyficzne trudności tych obszarów.

Artykuł 11

Regiony najbardziej wysunięte na północ o bardzo niskiej gęstości zaludnienia

Artykuł 4 nie ma zastosowania do dodatkowej alokacji środków o specjalnym przeznaczeniu na rzecz regionów najbardziej wysuniętych na północ o bardzo niskiej gęstości zaludnienia. Alokacja ta jest przeznaczona na cele tematyczne określone w art. 9 pkt 1, 2, 3, 4 i 7 akapit pierwszy rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

Artykuł 12

Regiony najbardziej oddalone

1. Artykuł 4 nie ma zastosowania do dodatkowej alokacji środków o specjalnym przeznaczeniu na regiony najbardziej oddalone. Alokacja ta jest wykorzystywana w celu wyrównania dodatkowych kosztów związanych ze specyficznymi cechami i ograniczeniami, o których mowa w art. 349 TFUE, poniesionych w regionach najbardziej oddalonych w związku ze wsparciem:

- a) celów tematycznych określonych w art. 9 rozporządzenia akapit pierwszy (UE) nr 1303/2013;
- b) usług transportu towarowego i pomocy na rzecz uruchamiania usług transportowych;

c) operacji związanych z ograniczeniami w przechowywaniu, z nadmierną wielkością i konserwacją narzędzi produkcyjnych oraz niedostatkiem kapitału ludzkiego na lokalnym rynku.

2. Dodatkowa alokacja środków o specjalnym przeznaczeniu, o której mowa w ust. 1, może być wykorzystywana jako wsparcie finansowania pomocy operacyjnej i wydatków obejmujących zobowiązania z tytułu świadczenia usług publicznych oraz kontraktów na usługi publiczne w regionach najbardziej oddalonych.

3. Kwota, do której stosuje się stopę dofinansowania, jest proporcjonalna do dodatkowych kosztów, o których mowa w ust. 1, poniesionych przez beneficjenta wyłącznie w przypadku pomocy operacyjnej i wydatków obejmujących zobowiązania z tytułu świadczenia usług publicznych oraz kontraktów na usługi publiczne, ale może pokryć łączne koszty kwalifikowalne w przypadku wydatków na inwestycje.

4. Dodatkowa alokacja środków o specjalnym przeznaczeniu, o której mowa w ust. 1 niniejszego artykułu nie może być wykorzystana w celu wspierania:

- a) operacji dotyczących produktów wymienionych w załączniku I do TFUE;
- b) pomocy na rzecz przewozu osób dopuszczalnej na mocy art. 107 ust. 2 lit. a) TFUE;
- c) zwolnień podatkowych i zwolnień z obciążeń socjalnych.

5. W drodze odstępstwa od art. 3 ust. 1 lit. a) i b) EFRR może wspierać inwestycje produkcyjne w przedsiębiorstwach w regionach najbardziej oddalonych, niezależnie od wielkości tych przedsiębiorstw.

6. Artykuł 4 nie ma zastosowania do pochodzącej z EFRR części alokacji środków na rzecz najbardziej oddalonego regionu Majotty, w rozumieniu art. 349 TFUE, a co najmniej 50 % tej części pochodzącej z EFRR alokuje się na cele tematyczne określone w art. 9 pkt 1, 2, 3, 4 i 6 akapit pierwszy rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

ROZDZIAŁ III

Przepisy końcowe

Artykuł 13

Przepisy przejściowe

1. Niniejsze rozporządzenie nie ma wpływu na kontynuację lub zmianę, w tym całkowite lub częściowe anulowanie, pomocy zatwierdzonej przez Komisję na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 lub jakichkolwiek innych przepisów mających zastosowanie do tej pomocy na dzień 31 grudnia 2013 r. Rozporządzenie to lub jakiegokolwiek inne przepisy mające zastosowanie stosuje się nadal po dniu 31 grudnia 2013 r. do tej pomocy lub do tych operacji aż do ich zamknięcia. Do celów niniejszego ustępu pomoc obejmuje programy operacyjne i duże projekty.

2. Wnioski o dofinansowanie złożone lub zatwierdzone na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 zachowują ważność.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1299/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna” (Zob. s. 259 niniejszego Dziennika Urzędowego).

Artykuł 14

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjęcia aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.
2. Uprawnienia do przyjęcia aktów delegowanych, o których mowa w art. 6 ust. 4 i art. 8 ust. 3, powierza się Komisji od dnia 21 grudnia 2013 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.
3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 6 ust. 4 i art. 8 ust. 3, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie uprawnień określonych w tej decyzji. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna od następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w określonym w tej decyzji późniejszym terminie. Nie wpływa ona na ważność jakichkolwiek już obowiązujących aktów delegowanych.
4. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
5. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 6 ust. 4 i art. 8 ust. 3 wchodzi w życie tylko wtedy, jeśli ani Parlament Europejski ani Rada nie wyrażą sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie lub jeśli przed upływem tego terminu zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformują Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 17 grudnia 2013 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
M. SCHULZ
Przewodniczący

Artykuł 15

Uchylenie

Bez uszczerbku dla art. 13 niniejszego rozporządzenia, niniejszym uchyla się rozporządzenie (WE) nr 1080/2006 ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2014 r.

Odesłania do uchylonego rozporządzenia traktuje się jako odesłania do niniejszego rozporządzenia i należy je rozumieć zgodnie z tabelą korelacji zawartą w załączniku II.

Artykuł 16

Przegląd

Parlament Europejski i Rada dokonają przeglądu niniejszego rozporządzenia do dnia 31 grudnia 2020 r. zgodnie z art. 177 TFUE.

Artykuł 17

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Art. 12 ust. 6 stosuje się od dnia 1 stycznia 2014 r.

W imieniu Rady
R. ŠADŽIUS
Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK I

WSPÓLNE WSKAŹNIKI PRODUKTU DOTYCZĄCE WSPARCIA Z EFRR W RAMACH CELU „INWESTYCJE NA RZECZ WZROSTU I ZATRUDNIENIA” (ART. 6)

	JEDNOSTKA	NAZWA
Inwestycje produkcyjne		
	przedsiębiorstwa	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie
	przedsiębiorstwa	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje
	przedsiębiorstwa	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe inne niż dotacje
	przedsiębiorstwa	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe
	przedsiębiorstwa	Liczba wspieranych nowych przedsiębiorstw
	EUR	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje)
	EUR	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje)
	ekwiwalent pełnego czasu pracy	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach
Zrównoważona turystyka	odwiedziny/rok	Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne
Infrastruktura TIK	Gospodarstwa domowe	Dodatkowe gospodarstwa domowe objęte szerokopasmowym dostępem do sieci o przepustowości co najmniej 30 Mb/s
Transport		
Kolej	kilometry	Całkowita długość nowych linii kolejowych z czego TEN-T
	kilometry	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii kolejowych z czego TEN-T
Drogi	kilometry	Całkowita długość nowych dróg z czego TEN-T
	kilometry	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg z czego TEN-T
Transport miejski	kilometry	Całkowita długość nowych lub zmodernizowanych linii tramwajowych i linii metra
Śródlądowe drogi wodne	kilometry	Całkowita długość nowych lub zmodernizowanych śródlądowych dróg wodnych
Środowisko		
Odpady stałe	tony/rok	Dodatkowe możliwości przerobowe w zakresie recyklingu odpadów
Zaopatrzenie w wodę	osoby	Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych zaopatrzenia w wodę
Oczyszczanie ścieków	równoważna liczba mieszkańców	Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych oczyszczania ścieków
Zapobieganie ryzyku i zarządzanie ryzykiem	osoby	Liczba ludności odnoszących korzyści ze środków ochrony przeciwpowodziowej
	osoby	Liczba ludności odnoszących korzyści ze środków ochrony przed pożarami lasów

	JEDNOSTKA	NAZWA
Rekultywacja gruntów	hektary	Łączna powierzchnia zrekultywowanych gruntów
Przyroda i różnorodność biologiczna	hektary	Powierzchnia siedlisk wspieranych w celu uzyskania lepszego statusu ochrony
Badania, innowacje		
	ekwiwalent pełnego czasu pracy	Liczba nowych naukowców we wspieranych jednostkach
	ekwiwalent pełnego czasu pracy	Liczba naukowców pracujących w ulepszonych obiektach infrastruktury badawczej
	przedsiębiorstwa	Liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi
	EUR	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne w projekty w zakresie innowacji lub badań i rozwoju
	przedsiębiorstwa	Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla rynku
	przedsiębiorstwa	Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla firmy
Energia i zmiana klimatu		
Energia odnawialna	MW	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych
Efektywność energetyczna	gospodarstwa domowe	Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii
	kWh/rok	Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych
	użytkownicy	Liczba dodatkowych użytkowników energii podłączonych do inteligentnych sieci
Redukcja emisji gazów cieplarnianych	tony równoważnika CO ₂	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych
Infrastruktura społeczna		
Opieka nad dziećmi i edukacja	osoby	Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej
Zdrowie	osoby	Ludność objęta ulepszonymi usługami zdrowotnymi
Konkretne wskaźniki rozwoju obszarów miejskich		
	osoby	Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich
	metry kwadratowe	Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich
	metry kwadratowe	Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich
	jednostki mieszkalne	Wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich

ZAŁĄCZNIK II

TABELA KORELACJI

Rozporządzenie (WE) nr 1080/2006	Niniejsze rozporządzenie
art. 1	art. 1
art. 2	art. 2
art. 3	art. 3
—	art. 4
art. 4	art. 5
art. 5	art. 5
art. 6	—
art. 7	—
—	art. 6
art. 8	art. 7
—	art. 8
—	art. 9
art. 9	—
art. 10	art. 10
—	art. 11
art. 11	art. 12
art. 12	—
art. 13	—
art. 14	—
art. 15	—
art. 16	—
art. 17	—
art. 18	—
art. 19	—
art. 20	—
art. 21	—
art. 22	art. 13
—	art. 14
art. 23	art. 15
art. 24	art. 16
art. 25	art. 17

Wspólne oświadczenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie stosowania art. 6 rozporządzenia w sprawie EFRR, art. 15 rozporządzenia w sprawie EWT oraz art. 4 rozporządzenia w sprawie Funduszu Spójności

Parlament Europejski i Rada przyjmują do wiadomości zapewnienie złożone prawodawcom UE przez Komisję, że wspólne wskaźniki produktu odnoszące się do rozporządzenia w sprawie EFRR, rozporządzenia w sprawie EWT oraz rozporządzenia w sprawie Funduszu Spójności, które mają zostać włączone do załączników do każdego z tych rozporządzeń, będą wynikiem długiego procesu przygotowawczego obejmującego ocenę przez ekspertów Komisji i państw członkowskich oraz że oczekuje się, iż co do zasady wskaźniki te pozostaną stabilne.

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1302/2013

z dnia 17 grudnia 2013 r.

zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1082/2006 w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT) w celu doprecyzowania, uproszczenia i usprawnienia procesu tworzenia takich ugrupowań oraz ich funkcjonowania

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, a w szczególności art. 175 akapit trzeci,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,uwzględniając opinię Komitetu Regionów ⁽²⁾,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1082/2006 ⁽³⁾, Komisja przyjęła w dniu 29 lipca 2011 r. sprawozdanie dla Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczące stosowania tego rozporządzenia. W sprawozdaniu tym Komisja zapowiedziała, że ma zamiar zaproponować ograniczoną liczbę zmian do rozporządzenia (WE) nr 1082/2006, aby ułatwić tworzenie i funkcjonowanie EUWT, oraz doprecyzować niektóre obowiązujące przepisy. Należy usunąć bariery w tworzeniu nowych EUWT, przy jednoczesnym zachowaniu ciągłości i ułatwieniu funkcjonowania istniejących ugrupowań, dzięki czemu można będzie szerzej wykorzystać EUWT, aby przyczynić się do zwiększenia spójności polityki władz publicznych i lepszej współpracy między nimi bez tworzenia dodatkowych obciążeń dla krajowej lub unijnej administracji.
- (2) Kwestia utworzenia EUWT jest przedmiotem decyzji jego członków i ich władz krajowych, i nie jest automatycznie związana z żadnymi korzyściami natury prawnej lub finansowej na poziomie Unii.
- (3) Traktat z Lizbony dodał do polityki spójności wymiar terytorialny i zastąpił „Wspólnotę” terminem „Unia”. Należy zatem wprowadzić nową terminologię do rozporządzenia (WE) nr 1082/2006.
- (4) EUWT mogą szerzej promować i pomagać skuteczniej osiągnąć harmonijny rozwój całej Unii, a w szczególności

gospodarczą, społeczną i terytorialną spójność jej regionów, a także przyczynić się do realizacji celów strategii „Europa 2020” na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu („strategia Europa 2020”). EUWT mogą również korzystnie wpływać na zmniejszenie przeszkód we współpracy terytorialnej między regionami, które cierpią na skutek poważnych i trwałych niekorzystnych warunków przyrodniczych lub demograficznych, co dotyczy również szczególnej sytuacji regionów najbardziej oddalonych, i mogą odegrać ważną rolę w zacieśnianiu współpracy między państwami trzecimi, krajami i terytoriami zamorskimi („KTZ”) oraz przygranicznymi regionami Unii, w tym poprzez wykorzystanie unijnych programów współpracy zewnętrznej.

- (5) Doświadczenia związane z utworzonymi do tej pory EUWT pokazują, że jako instrument prawny EUWT są wykorzystywane także do współpracy w kontekście polityk Unii innych niż polityka spójności, w tym w drodze realizacji programów lub części programów z wykorzystaniem wsparcia finansowego Unii innego niż wsparcie w ramach polityki spójności. Należy wzmocnić efektywność i skuteczność EUWT poprzez rozszerzenie ich charakteru, zniesienie utrzymujących się przeszkód i ułatwienie tworzenia i funkcjonowania EUWT, zachowując jednocześnie możliwość ograniczenia przez państwa członkowskie działań, które EUWT mogą wykonywać bez wsparcia finansowego Unii. Na mocy rozporządzenia (UE) nr 1082/2006 EUWT posiadają w każdym państwie członkowskim zdolność posiadać zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych o najszerszym zakresie przyznawanym osobom prawnym na mocy prawa krajowego tego państwa członkowskiego, jak również możliwość zawierania porozumień z innymi EUWT lub innymi podmiotami prawnymi do celów realizowania wspólnych projektów współpracy, aby między innymi zapewnić skuteczniejsze działanie strategii makroregionalnych.
- (6) EUWT działają z definicji w co najmniej dwóch państwach członkowskich. W związku z tym rozporządzenie (WE) nr 1082/2006 przewiduje możliwość, by w konwencji i statucie EUWT wskazać prawo właściwe dla pewnych kwestii. Należy doprecyzować, w których kwestiach priorytet przyznany jest – w ramach określonej w tym rozporządzeniu hierarchii prawa właściwego – prawu krajowemu państwa członkowskiego, w którym EUWT ma swoją siedzibę statutową. Jednocześnie przepisy rozporządzenia (WE) nr 1082/2006 dotyczące prawa właściwego należy rozszerzyć na działania EUWT, które podlegają kontroli zgodności z prawem dokonywanej w każdym przypadku przez państwa członkowskie.
- (7) Różnice w statusie organów lokalnych i regionalnych w państwach członkowskich prowadzą do tego, że pewne kompetencje mogą po jednej stronie granicy należeć do regionów, podczas gdy po drugiej stronie

⁽¹⁾ Dz.U. C 191 z 29.6.2012, s. 53.

⁽²⁾ Dz.U. C 113 z 18.4.2012, s. 22.

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1082/2006 z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT) (Dz.U. L 210 z 31.7.2006, s. 19).

mogą one pozostawać na szczeblu krajowym, zwłaszcza w mniejszych lub scentralizowanych państwach członkowskich. W związku z tym władze krajowe powinny mieć możliwość stania się członkami EUWT obok państwa członkowskiego.

- (8) W związku z tym, że zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1082/2006 podmioty ustanowione na podstawie prawa prywatnego mogą stać się członkami EUWT, pod warunkiem że są uznawane za „podmioty prawa publicznego” w rozumieniu dyrektywy 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁽¹⁾, powinno być możliwe wykorzystywanie EUWT w przyszłości do wspólnego zarządzania usługami publicznymi, ze szczególnym uwzględnieniem usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym, lub infrastruktury. Członkami EUWT powinny móc zatem zostać także inne podmioty prawa prywatnego lub publicznego. W związku z tym należy objąć zakresem niniejszego rozporządzenia także „przedsiębiorstwa publiczne” w rozumieniu dyrektywy 2004/17/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁽²⁾, jak również przedsiębiorstwa, którym powierzono zarządzanie usługami świadczonymi w ogólnym interesie gospodarczym w dziedzinach takich jak edukacja i szkolenia, opieka medyczna, potrzeby socjalne w zakresie opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej, opieki nad dziećmi, dostępu do rynku pracy i reintegracji z tym rynkiem, mieszkalnictwa socjalnego i opieki nad słabszymi grupami społecznymi oraz włączenia społecznego tych grup.
- (9) Rozporządzenie (WE) nr 1082/2006 nie zawiera szczegółowych zasad dotyczących uczestnictwa podmiotów z państw trzecich w EUWT utworzonym zgodnie z niniejszym rozporządzeniem, czyli między członkami pochodzącymi z przynajmniej dwóch państw członkowskich. Ze względu na dalsze dostosowywanie zasad dotyczących współpracy między co najmniej jednym państwem członkowskim i co najmniej jednym państwem trzecim – przede wszystkim w kontekście współpracy transgranicznej w ramach Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa (ENI) i Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II), lecz także w kontekście finansowania uzupełniającego z Europejskiego Funduszu Rozwoju, a także współpracy transnarodowej w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna”, jeżeli środki przydzielone z ENI i IPA II mają być przesunięte, aby połączyć je z przydziałami z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) w ramach wspólnych programów współpracy – należy wyraźnie przewidzieć uczestnictwo członków z państw trzecich sąsiadujących z państwem członkowskim, w tym z jego regionami najbardziej oddalonymi, w EUWT ustanowionym między przynajmniej dwoma państwami członkowskimi. Powinno to być możliwe w przypadku, gdy pozwalają na to ustawodawstwo państwa trzeciego lub umowy

⁽¹⁾ Dyrektywa 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi (Dz.U. L 134 z 30.4.2004, s. 114).

⁽²⁾ Dyrektywa 2004/17/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. koordynującej procedury udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych (Dz.U. L 134 z 30.4.2004, s. 1).

zawarte między co najmniej jednym uczestniczącym państwem członkowskim a państwem trzecim.

- (10) Aby zwiększyć gospodarczą, społeczną i terytorialną spójność Unii oraz wzmocnić tym samym w szczególności efektywność współpracy terytorialnej, w tym współpracy transgranicznej, transnarodowej i międzyregionalnej w ramach jednego EUWT, należy dopuścić do uczestnictwa w EUWT państwa trzecie sąsiadujące z państwami członkowskimi, w tym z ich regionami najbardziej oddalonymi. W związku z tym działania realizowane w ramach europejskich programów współpracy terytorialnej, jeżeli są współfinansowane przez Unię, powinny nadal zmierzać do osiągnięcia celów unijnej polityki spójności, nawet jeżeli są realizowane częściowo lub w całości poza terytorium Unii, a zatem jeżeli działania w ramach EUWT są prowadzone także, przynajmniej w pewnym zakresie, poza terytorium Unii. W tym kontekście i w stosownych przypadkach wkład działań w ramach EUWT obejmujących również członków z państw trzecich sąsiadujących z co najmniej jednym państwem członkowskim, w tym z jego regionami najbardziej oddalonymi, w realizację celów polityki działań zewnętrznych Unii, takich jak współpraca na rzecz rozwoju lub współpraca gospodarcza, finansowa i techniczna, pozostaje jedynie marginalny, ponieważ środek ciężkości danych programów współpracy, a co za tym idzie działań w ramach tego EUWT powinien koncentrować się na celach unijnej polityki spójności. W związku z tym wszelkie cele współpracy na rzecz rozwoju lub cele współpracy gospodarczej, finansowej i technicznej między tylko jednym państwem członkowskim, tym jego regionami najbardziej oddalonymi, a co najmniej jednym państwem trzecim są tylko podrzędne w stosunku do celów współpracy terytorialnej między państwami członkowskimi, w tym ich regionami najbardziej oddalonymi, która jest oparta na polityce spójności. Z tego względu art. 175 akapit trzeci Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) jest wystarczającą podstawą prawną do przyjęcia rozporządzenia.
- (11) W wyniku pozwolenia na udział w EUWT władz i organizacji krajowych, regionalnych, subregionalnych i lokalnych, a także – w stosownych przypadkach – innych organów lub instytucji publicznych, w tym dostawców usług publicznych, z KTZ, na mocy decyzji Rady nr 2013/755/UE⁽³⁾ i biorąc pod uwagę, że w przypadku okresu programowania 2014-2020, specjalna dodatkowa alokacja finansowa na podstawie wieloletnich ram finansowych ma wzmocnić współpracę regionów najbardziej oddalonych Unii z sąsiadującymi państwami trzecimi i niektórymi KTZ, wymienionymi w załączniku II do Traktatu, oraz sąsiadującymi z tymi najbardziej oddalonymi regionami, EUWT jako instrument prawny powinien być również otwarty dla członków z KTZ. Z uwagi na potrzebę zagwarantowania pewności prawa i przejrzystości należy ustanowić specjalne procedury zatwierdzania na potrzeby przystępowania do EUWT członków z KTZ, w tym – w razie konieczności – specjalne zasady dotyczące prawa właściwego dla EUWT obejmujących członków z KTZ.

⁽³⁾ Decyzja Rady /2013/755/UE z dnia 25 listopada 2013 w sprawie stowarzyszenia krajów lub terytoriów zamorskich z Unią („decyzja o stowarzyszeniu zamorskim”) (Dz.U. L 344, z 19.12.2013, s. 1).

- (12) W rozporządzeniu (WE) nr 1082/2006 wprowadzono rozróżnienie między konwencją określającą konstytutywne elementy przyszłego EUWT a statutem zawierającym przepisy wykonawcze. Zgodnie z tym rozporządzeniem statuty muszą jednak obecnie zawierać wszystkie postanowienia konwencji. Konwencja i statut są odrębnymi dokumentami, a procedura zatwierdzania powinna być ograniczona do konwencji, pomimo że do państw członkowskich przesyłane mają być oba dokumenty. Ponadto niektóre elementy objęte obecnie statutem powinny zostać przeniesione do konwencji.
- (13) Doświadczenia nabyte przy tworzeniu EUWT wskazują, że rzadko dotrzymano terminu trzech miesięcy na zakończenie procedury zatwierdzania przez państwa członkowskie. Należy zatem przedłużyć ten termin do sześciu miesięcy. Z drugiej strony, w celu zapewnienia pewności prawa po tym okresie, konwencja powinna zostać uznana za zatwierdzoną w drodze milczącej zgody, w stosownych przypadkach zgodnie z prawem krajowym danych państw członkowskich, w tym zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi. Jednak państwo członkowskie, w którym ma się znajdować proponowana siedziba statutowa EUWT, powinno formalnie zatwierdzić konwencję. Państwa członkowskie powinny mieć możliwość stosowania krajowych przepisów dotyczących procedury zatwierdzenia uczestnictwa przyszłego członka w EUWT lub ustanowienia przepisów szczególnych w ramach przepisów krajowych wdrażających rozporządzenie (WE) nr 1082/2006, to jednak należy wykluczyć odstępstwa od przepisu dotyczącego milczącej zgody po upływie sześciu miesięcy, z wyjątkiem przypadków przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu.
- (14) Należy określić podstawy, na których państwo członkowskie może odmówić zatwierdzenia uczestnictwa przyszłego członka lub zatwierdzenia konwencji. Jednakże, przy podejmowaniu decyzji o tym zatwierdzeniu, nie należy brać pod uwagę żadnych przepisów krajowych wymagających innych lub bardziej rygorystycznych zasad lub procedur niż te przewidziane w rozporządzeniu (WE) nr 1082/2006.
- (15) Ponieważ rozporządzenie (WE) nr 1082/2006 nie może mieć zastosowania w państwach trzecich, państwo członkowskie, w którym ma się znajdować proponowana siedziba statutowa EUWT, powinno – przy zatwierdzaniu uczestnictwa przyszłych członków z państw trzecich, podlegających prawu tych państw trzecich – upewnić się w porozumieniu z tymi państwami członkowskimi, na mocy prawa których zostali utworzeni inni przyszli członkowie EUWT – że państwa trzecie stosują warunki i procedury równoważne z tymi określonymi w rozporządzeniu (WE) nr 1082/2006 lub działają zgodnie z dwustronnymi lub wielostronnymi umowami międzynarodowymi zawartymi między państwami członkowskimi Rady Europy na podstawie Europejskiej Konwencji Ramowej o współpracy transgranicznej między wspólnotami i władzami terytorialnymi dotyczący ugrupowań współpracy euroregionalnej podpisanej w Madrycie w dniu 21 maja 1980 r. i dodatkowych protokołów zgodnie z nią przyjętych, niezależnie od tego, czy państwa te są także państwami członkowskimi Unii. W przypadku zaangażowania kilku państw członkowskich Unii i co najmniej jednego państwa trzeciego, wystarczy zawarcie porozumienia między danym państwem trzecim oraz jednym uczestniczącym państwem członkowskim Unii.
- (16) Aby zachęcać nowych członków do przystąpienia do istniejących EUWT, należy uprościć procedurę zmiany konwencji w takich przypadkach. W związku z tym, w przypadku nowego członka z państwa członkowskiego, które już zatwierdziło konwencję, nie będzie konieczne zgłaszanie tych zmian wszystkim uczestniczącym państwom członkowskim, lecz jedynie temu państwu członkowskiemu, którego prawu podlega nowy przyszły członek i państwu członkowskiemu, w którym dane EUWT ma siedzibę statutową. Każdą późniejszą zmianę konwencji należy zgłosić wszystkim zainteresowanym państwom członkowskim. Takie uproszczenie procedury zmiany nie powinno jednak mieć zastosowania do nowych przyszłych członków z państwa członkowskiego, które jeszcze nie zatwierdziło konwencji, z państwa trzeciego lub KTZ, ponieważ niezbędne jest umożliwienie wszystkim uczestniczącym państwom członkowskim zbadanie, czy przystąpienie takich członków jest zgodne z ich interesem publicznym lub porządkiem publicznym.
- (17) Biorąc pod uwagę powiązania między państwami członkowskimi a KTZ, procedury zatwierdzenia udziału przyszłych członków z KTZ powinny obejmować te państwa członkowskie. Zgodnie ze szczególnymi stosunkami w zakresie sprawowania władzy między danym państwem członkowskim a danym KTZ państwo członkowskie powinno albo zatwierdzić udział przyszłego członka z KTZ, albo przedstawić państwu członkowskiemu, w którym znajduje się proponowana siedziba statutowa EUWT, pisemne potwierdzenie, zgodnie z którym właściwe organy KTZ zatwierdziły udział przyszłego członka zgodnie z warunkami i procedurami równoważnymi tym, które ustanowiono w rozporządzeniu (WE) nr 1082/2006. Taka sama procedura powinna mieć zastosowanie w przypadku przyszłego członka z KTZ, który chciałby przyłączyć się do istniejącego EUWT.
- (18) W związku z tym, że statuty nie mają już zawierać wszystkich postanowień konwencji, zarówno konwencja, jak i statuty powinny zostać zarejestrowane lub opublikowane. Ponadto, w celu zapewnienia przejrzystości, zawiadomienie o decyzji w sprawie utworzenia EUWT powinno zostać opublikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*, seria C. W interesie spójności zawiadomienie to powinno zawierać elementy określone w załączniku do rozporządzenia (WE) nr 1082/2006 zmienionego niniejszym rozporządzeniem.
- (19) Cele EUWT powinny zostać rozszerzone, tak by obejmowały również ułatwianie i wspieranie ogólnej współpracy terytorialnej, w tym planowania strategicznego oraz zarządzania sprawami regionalnymi i lokalnymi zgodnie z polityką spójności i polityką Unii w innych obszarach, co przyczyni się do realizacji strategii Europa 2020 lub do realizacji strategii makroregionalnych. W związku z tym EUWT powinno móc realizować operacje przy wsparciu finansowym innym niż wsparcie udzielane w ramach unijnej polityki spójności. Ponadto należy

- wymagać, by każdy członek EUWT z każdego reprezentowanego państwa członkowskiego lub państwa trzeciego posiadać wszelkie kompetencje potrzebne do skutecznego funkcjonowania EUWT., chyba że dane państwo członkowskie lub państwo trzecie zatwierdza udział członka utworzonego na mocy jego prawa krajowego, nawet jeżeli członek ten nie posiada kompetencji w odniesieniu do wszystkich zadań określonych w konwencji
- (20) EUWT jako instrument prawny nie ma na celu obejścia ram prawnych przewidzianych w dorobku prawnym Rady Europy, oferujących różne możliwości i instrumenty transgranicznej współpracy władz lokalnych i regionalnych, w tym niedawno wprowadzonych ugrupowań współpracy euroregionalnej⁽¹⁾, ani też nie ma na celu stworzenia zestawu przepisów szczególnych, które miałyby jednolicie uregulować wszystkie tego typu formy współpracy w całej Unii.
- (21) Zarówno szczególne zadania EUWT, jak i możliwość ograniczenia przez państwa członkowskie działań, które EUWT może wykonywać bez wsparcia finansowego z Unii, należy dostosować do przepisów regulujących EFRR, Europejski Fundusz Społeczny oraz Europejski Fundusz Spójności w okresie programowania na lata 2014–2020.
- (22) Mimo, że w rozporządzeniu (WE) nr 1082/2006 zostało przewidziane, że zadania EUWT nie dotyczą, między innymi, „uprawnień regulacyjnych”, które mogą mieć różne skutki prawne w różnych państwach członkowskich; jednakże zgromadzenie EUWT powinno mieć możliwość określenia – o ile konwencja to wyraźnie przewiduje, a także zgodnie z prawem unijnym i krajowym – zasad i warunków korzystania z danego elementu infrastruktury zarządzanego przez EUWT lub też zasad i warunków świadczenia usługi w ogólnym interesie gospodarczym, w tym opłaty wnoszone przez użytkowników.
- (23) W wyniku otwarcia EUWT na członków z państw trzecich lub KTZ konwencja powinna określać uregulowania dotyczące ich uczestnictwa.
- (24) Konwencja powinna zawierać nie tylko ogólne odniesienie do prawa właściwego, określone w art. 2 rozporządzenia (WE) nr 1082/2006, lecz również wykaz przepisów prawa unijnego i krajowego mających zastosowanie do EUWT. Ponadto powinna istnieć możliwość, że będą to przepisy krajowe państwa członkowskiego, w którym organy EUWT wykonują swoje uprawnienia, w szczególności w przypadku gdy personel pracujący pod nadzorem dyrektora znajduje się w innym państwie członkowskim niż to, w którym znajduje się siedziba statutowa EUWT. Konwencja powinna również zawierać wykaz właściwych unijnych i krajowych przepisów dotyczących bezpośrednio działalności EUWT prowadzonej w ramach zadań wyszczególnionych w konwencji, w tym kiedy EUWT zarządza usługami publicznymi świadczonymi w ogólnym interesie lub zarządza infrastrukturą.
- (25) Niniejsze rozporządzenie nie powinno obejmować problemów, jakie napotyka EUWT w związku z transgranicznym udzielaniem zamówień.
- (26) Z uwagi na znaczenie zasad mających zastosowanie do personelu EUWT, jak również zasad, którym podlegają uregulowania w zakresie zarządzania personelem i procedur rekrutacji, powinny być one określone w konwencji, nie zaś w statucie. Powinna istnieć możliwość postanowienia, że konwencja określa różne opcje w odniesieniu do wyboru zasad mających zastosowanie do personelu EUWT. Szczegółowe uregulowania dotyczące zarządzania personelem i procedur rekrutacji należy zawrzeć w statucie.
- (27) Państwa członkowskie powinny lepiej wykorzystywać możliwości przewidziane w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004⁽²⁾, aby w drodze wspólnego porozumienia wprowadzić odstępstwa dotyczące określania właściwego ustawodawstwa zgodnie z tym rozporządzeniem w interesie niektórych osób lub kategorii osób, a także aby uznać personel EUWT za należący do takiej kategorii osób.
- (28) Ze względu na znaczenie uregulowań dotyczących odpowiedzialności członków powinny być one określone w konwencji, nie zaś w statucie.
- (29) W przypadku EUWT, których wyłącznym celem jest zarządzanie wspieranym z EFRR programem współpracy lub jego częścią, oraz w przypadku EUWT zajmujących się współpracą międzyregionalną lub sieciami międzyregionalnymi, nie powinny być wymagane informacje dotyczące terytorium, na którym EUWT może wykonywać swoje zadania. W pierwszym przypadku ten zakres terytorialny powinien być określony, a w odpowiednich przypadkach – zmieniony w danym programie współpracy. W drugim przypadku, przeważnie dotyczącym nieistotnej działalności, wymóg zamieszczenia takich informacji zagrażałby przystąpieniu nowych członków do współpracy międzyregionalnej lub sieci międzyregionalnych.
- (30) Należy doprecyzować różne przepisy dotyczące kontroli zarządzania środkami publicznymi oraz kontroli sprawozdań finansowych EUWT.
- (31) Należy w bardziej wyraźny sposób odróżnić EUWT, których członkowie ponoszą ograniczoną odpowiedzialność, od tych EUWT, których członkowie mają nieograniczoną odpowiedzialność. Ponadto – aby umożliwić EUWT, których członkowie ponoszą ograniczoną odpowiedzialność, realizację działań mogących potencjalnie powodować zadłużenie – należy zezwolić państwom członkowskim na wymaganie od EUWT, by zawarły odpowiednią umowę ubezpieczenia lub by były objęte odpowiednią gwarancją finansową, w celu objęcia ryzyka właściwego dla ich działalności.

⁽¹⁾ Protokół nr 3 do Europejskiej Konwencji Ramowej o współpracy transgranicznej między wspólnotami i władzami terytorialnymi dotyczący ugrupowań współpracy euroregionalnej (ECGS), otwarty do podpisu w dniu 16 listopada 2009 r.

⁽²⁾ Rozporządzenie (WE) nr 883/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. L 166 z 30.4.2004, s. 1).

- (32) Państwa członkowskie powinny przekazywać Komisji tekst wszelkich przepisów przyjętych w celu wdrożenia rozporządzenia (WE) nr 1082/2006, jak również wszelkich zmian tych przepisów. W celu poprawy wymiany informacji i koordynacji między państwami członkowskimi, Komisją i Komitetem Regionów, Komisja powinna przekazywać tekst tych przepisów państwom członkowskim i Komitetowi Regionów. Komitet Regionów utworzył platformę dotyczącą EUWT, która umożliwi wszystkim zainteresowanym stronom wymianę doświadczeń i dobrych praktyk oraz lepsze wzajemne informowanie się o możliwościach i problemach związanych z EUWT poprzez ułatwienie wymiany doświadczeń związanych z tworzeniem EUWT na szczeblu terytorialnym i wiedzy dotyczącej najlepszych praktyk w dziedzinie współpracy terytorialnej.
- (33) Należy ustalić nowy termin sprawozdania dotyczącego stosowania rozporządzenia (WE) nr 1082/2006. Zgodnie z dążeniem Komisji do oparcia swojej polityki w większym stopniu na faktach w sprawozdaniu tym należy poruszyć główne kwestie rozpatrywane w procesie oceny, w tym skuteczność, wydajność, adekwatność, europejską wartość dodaną, zakres jego uproszczenia i trwałość. Skuteczność należy rozumieć między innymi jako odnoszącą się do charakteru prób rozpowszechniania wiedzy na temat instrumentu EUWT podejmowanych w różnych służbach Komisji, a także między Komisją a innymi organami, takimi jak Europejska Służba Działań Zewnętrznych. Komisja powinna przekazać to sprawozdanie Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i – zgodnie z art. 307 akapit pierwszy TFUE – Komitetowi Regionów. Sprawozdanie to powinno być przekazane do dnia 1 sierpnia 2018 r.
- (34) W celu określenia wykazu wskaźników do wykorzystania przy ocenie i przygotowaniu sprawozdania dotyczące stosowania rozporządzenia (WE) nr 1082/2006 należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjęcia aktów zgodnie z art. 290 TFUE. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów. Przygotowując i opracowując akty delegowane, Komisja powinna zapewnić jednoczesne, terminowe i odpowiednie przekazywanie stosownych dokumentów Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
- (35) Istniejące EUWT nie powinny mieć obowiązku dostosowywania swoich konwencji i statutów do zmian rozporządzenia (WE) nr 1082/2006 wynikających z niniejszego rozporządzenia.
- (36) Należy wskazać przepisy, na podstawie których należy zatwierdzić EUWT, w przypadku których procedura zatwierdzenia rozpoczęła się przed dniem rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia.
- (37) W celu dostosowania obowiązujących przepisów krajowych wdrażających niniejsze rozporządzenie przed terminem przedłożenia Komisji programów w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna”, niniejsze rozporządzenie powinno stosować się po upływie sześciu miesięcy od dnia jego wejścia w życie. Dostosowując istniejące przepisy krajowe, państwa członkowskie powinny zapewnić, aby wyznaczone zostały właściwe organy odpowiedzialne za zatwierdzenie EUWT oraz aby – zgodnie z postanowieniami prawnymi i administracyjnymi – były to te same organy co organy właściwe do otrzymywania powiadomień, o których mowa w art. 4 rozporządzenia (WE) nr 1082/2006.
- (38) Ponieważ cel niniejszego rozporządzenia, a mianowicie udoskonalenie instrumentu prawnego, jakim jest EUWT, nie może być w wystarczającym stopniu osiągnięty przez państwa członkowskie i tym samym może być lepiej osiągnięty na poziomie Unii, Unia Europejska może przyjąć środki zgodnie z zasadą pomocniczości określonej w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest niezbędne do osiągnięcia jego celów, biorąc pod uwagę dobrowolność tworzenia EUWT, zgodnie z porządkiem konstytucyjnym każdego z państw członkowskich,
- (39) Należy zatem odpowiednio zmienić rozporządzenie (WE) nr 1082/2006.

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

Zmiany w rozporządzeniu (WE) nr 1082/2006

W rozporządzeniu (WE) nr 1082/2006 wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 wprowadza się następujące zmiany:

a) ustępy 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Europejskie ugrupowanie współpracy terytorialnej (zwane dalej „EUWT”) może zostać utworzone na terytorium Unii na warunkach przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu i z zastrzeżeniem określonych w nim przepisów.

2. Celem EUWT jest ułatwianie i wspieranie w szczególności współpracy terytorialnej, w tym co najmniej jednego z jej komponentów: współpracy transgranicznej, transnarodowej lub międzyregionalnej, między jego członkami określonymi w art. 3 ust. 1, z myślą o wzmocnieniu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej Unii.”;

b) dodaje się ustęp w brzmieniu:

„5. Siedziba statutowa EUWT znajduje się w państwie członkowskim, którego prawu podlega przynajmniej jeden z jego członków.”;

2) art. 2 otrzymuje brzmienie:

a) ustęp 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Działania organów EUWT podlegają następującym przepisom:

- a) niniejszemu rozporządzeniu;
- b) konwencji, o której mowa w art. 8, jeżeli jest to wyraźnie dopuszczone na mocy niniejszego rozporządzenia; oraz
- c) w sprawach nieuregulowanych niniejszym rozporządzeniem lub uregulowanych nim tylko częściowo – prawu krajowemu państwa członkowskiego, w którym znajduje się siedziba statutowa EUWT.

Jeżeli konieczne jest określenie prawa właściwego na podstawie prawa Unii lub międzynarodowego prawa prywatnego, EUWT uznawane jest za podmiot państwa członkowskiego, w którym znajduje się jego siedziba statutowa.”

b) dodaje się ustęp w brzmieniu:

„1a. Działania EUWT dotyczące wykonywania zadań, o których mowa w art. 7 ust. 2 i 3, w obrębie Unii podlegają właściwemu prawu Unii i prawu krajowemu określone w konwencji, o której mowa w art. 8.

Działania EUWT współfinansowane z budżetu Unii są zgodne z wymogami określonymi we właściwym prawie Unii i prawie krajowym związanym ze stosowaniem prawa Unii.”;

3) art. 3 otrzymuje brzmienie:

a) ust. 1 akapit pierwszy otrzymuje brzmienie:

„1. Członkami EUWT mogą być następujące podmioty:

- a) państwa członkowskie lub władze na szczeblu krajowym;
- b) władze regionalne;
- c) władze lokalne;
- d) przedsiębiorstwa publiczne w rozumieniu art. 2 ust. 1 lit. b) dyrektywy 2004/17/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (*) lub podmioty prawa publicznego w rozumieniu art. 1 ust. 9 akapit drugi dyrektywy 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (**);
- e) przedsiębiorstwa, którym powierzono realizację usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym zgodnie z krajowym oraz unijnym prawem właściwym.

f) krajowe, regionalne lub lokalne władze albo podmioty lub przedsiębiorstwa publiczne równoważne z tymi, o których mowa w lit. d), z państw trzecich, z zastrzeżeniem warunków określonych w art. 3a.;

(*) Dyrektywa 2004/17/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. koordynująca procedury udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych (Dz.U. L 134 z 30.4.2004, s. 1).

(**) Dyrektywa 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi (Dz.U. L 134 z 30.4.2004, s. 114).;

b) ustęp 2 otrzymuje brzmienie:

„2. EUWT składa się z członków znajdujących się na terytorium przynajmniej dwóch państw członkowskich, z zastrzeżeniem wyjątku określonego w art. 3a ust. 2 i 5.”;

(4) dodaje się artykuł w brzmieniu:

„Artykuł 3a

Przystąpienie członków z państw trzecich albo krajów lub terytoriów zamorskich (KTZ)

1. Zgodnie z art. 4 ust. 3a w skład EUWT mogą wchodzić członkowie znajdujący się na terytorium co najmniej dwóch państw członkowskich oraz z co najmniej jednego państwa trzeciego sąsiadującego z co najmniej jednym z tych państw członkowskich, w tym z ich regionami najbardziej oddalonymi, jeżeli te państwa członkowskie i państwa trzecie wspólnie prowadzą działania w ramach współpracy terytorialnej lub realizują programy wspierane przez Unię.

Do celów niniejszego rozporządzenia państwo trzecie lub KZT uważa się za sąsiadujące z państwem członkowskim, w tym z jego regionami najbardziej oddalonymi, jeżeli to państwo trzecie lub KZT oraz państwo członkowskie posiadają wspólną granicę lądową lub jeżeli zarówno państwa trzecie lub KZT i dane państwo członkowskie kwalifikują się do wspólnego transgranicznego lub transnarodowego programu europejskiej współpracy terytorialnej lub innego programu współpracy transgranicznej, transmorskiej lub w ramach basenu jednego morza, w tym również jeżeli są one rozdzielone wodami międzynarodowymi.

2. W skład EUWT mogą wchodzić członkowie znajdujący się na terytorium tylko jednego państwa członkowskiego oraz z co najmniej jednego państwa trzeciego sąsiadującego z państwem członkowskim, w tym z jego regionami najbardziej oddalonymi, jeżeli to państwo członkowskie uzna takie EUWT za zgodne z zakresem swej współpracy terytorialnej w kontekście współpracy transgranicznej lub transnarodowej lub stosunków dwustronnych z danym państwem trzecim.

3. Do celów ust. 1 i 2 państwa trzecie sąsiadujące z państwem członkowskim, w tym z jego regionami najbardziej oddalonymi, obejmują granice morskie między danymi państwami.

4. Zgodnie z art. 4a i z zastrzeżeniem warunków określonych w ust. 1 niniejszego artykułu w skład EUWT mogą także wchodzić członkowie znajdujący się na terytorium co najmniej dwóch państw członkowskich, w tym z ich regionów najbardziej oddalonych, i z co najmniej jednego KTZ, z udziałem lub bez udziału członków z co najmniej jednego państwa trzeciego.

5. Zgodnie z art. 4a i z zastrzeżeniem warunków określonych w ust. 2 niniejszego artykułu w skład EUWT mogą także wchodzić członkowie znajdujący się na terytorium tylko jednego państwa członkowskiego, w tym z jego regionów najbardziej oddalonych, i z co najmniej jednego KTZ, z udziałem lub bez udziału członków z co najmniej jednego państwa trzeciego.

6. EUWT nie może być utworzone tylko przez członków z państwa członkowskiego i co najmniej jednego KTZ powiązanego z tym samym państwem członkowskim.”;

5) art. 4 otrzymuje brzmienie:

a) ustęp 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Po powiadomieniu przez przyszłego członka zgodnie z ust. 2 państwo członkowskie, które otrzymało powiadomienie, zatwierdza – z uwzględnieniem swojej struktury określonej konstytucją – uczestnictwo przyszłego członka w EUWT i konwencję, chyba że uzna ono, że:

a) takie uczestnictwo lub konwencja nie są zgodne z:

(i) niniejszym rozporządzeniem;

(ii) innymi unijnymi przepisami dotyczącymi działań i działalności EUWT;

(iii) przepisami krajowymi dotyczącymi uprawnień i kompetencji przyszłego członka;

b) takie uczestnictwo nie jest uzasadnione ze względu na interes publiczny lub porządek publiczny tego państwa członkowskiego; lub

c) statut nie jest zgodny z konwencją.

W przypadku braku zatwierdzenia państwo członkowskie przedstawia uzasadnienie odmowy zatwierdzenia i, w stosownych przypadkach, proponuje konieczne zmiany do konwencji.

Państwo członkowskie podejmuje decyzję w sprawie zatwierdzenia w terminie sześciu miesięcy od daty otrzymania powiadomienia zgodnie z ust. 2. Jeżeli państwo członkowskie, które otrzymało powiadomienie, nie zgłosi sprzeciwu w tym terminie, uczestnictwo przyszłego członka oraz konwencję uważa się za zatwierdzone. Jednakże państwo członkowskie, w którym ma się znajdować proponowana siedziba statutowa EUWT, musi formalnie zatwierdzić konwencję, w celu umożliwienia utworzenia EUWT.

Jakikolwiek wnioszek od państwa członkowskiego do przyszłego członka o dodatkowe informacje przerywa bieg terminu, o którym mowa w akapicie trzecim. Okres przerwania terminu rozpoczyna się od dnia następującego po dniu, w którym państwo członkowskie wysłało swoje uwagi przyszłemu członkowi, i trwa do dnia, w którym przyszły członek udzieli na nie odpowiedzi.

Bieg terminu, o którym mowa w akapicie trzecim nie zostaje jednak przerwany, jeżeli przyszły członek udzieli odpowiedzi na uwagi państwa członkowskiego w ciągu dziesięciu dni roboczych po rozpoczęciu okresu przerwania.

Przy podejmowaniu decyzji o uczestnictwie przyszłego członka w EUWT państwa członkowskie mogą stosować przepisy krajowe.”;

b) dodaje się ustęp w brzmieniu:

„3a. W przypadku EUWT z przyszłymi członkami z co najmniej jednego państwa trzeciego, państwo członkowskie, w którym ma się znajdować proponowana siedziba statutowa EUWT, upewnia się, w porozumieniu z pozostałymi zainteresowanymi państwami członkowskimi, że zostały spełnione warunki określone w art. 3a i że każde państwo trzecie zatwierdziło udział przyszłego członka zgodnie z:

a) warunkami i procedurami równoważnymi warunkom i procedurom ustanowionym w rozporządzeniu; albo

b) zgodnie z porozumieniem zawartym między co najmniej jednym państwem członkowskim, którego prawu podlega przyszły członek, oraz tym państwem trzecim.”;

c) ustępy 5 i 6 otrzymują brzmienie:

„5. Członkowie uzgadniają treść konwencji, o której mowa w art. 8, zapewniając jej spójność z zatwierdzeniem zgodnie z ust. 3 niniejszego artykułu.

6. EUWT zgłasza wszelkie zmiany konwencji lub statutu państwom członkowskim, których prawu podlegają jego członkowie. Wszelkie zmiany konwencji, z wyłączeniem jedynie przypadku przystąpienia nowego

członka, na mocy ust. 6a lit. a), są zatwierdzane przez te państwa członkowskie zgodnie z procedurą określoną w niniejszym artykule.”;

d) dodaje się ustęp w brzmieniu:

„6a. W przypadku przystąpienia nowych członków do istniejącego EUWT zastosowanie mają następujące przepisy:

a) w przypadku przystąpienia nowego członka z państwa członkowskiego, które już zatwierdziło konwencję, takie przystąpienie jest zatwierdzane jedynie przez to państwo członkowskie, którego prawu podlega nowy członek, zgodnie z procedurą przewidzianą w ust. 3, a państwo członkowskie, w którym EUWT ma siedzibę statutową, jest powiadamiane o takim udziale;

b) w przypadku przystąpienia nowego członka z państwa członkowskiego, które jeszcze nie zatwierdziło konwencji, zastosowanie ma procedura przewidziana w ust. 6;

c) przystąpienie nowego członka z państwa trzeciego do istniejącego EUWT podlega analizie przez państwo członkowskie, w którym EUWT ma siedzibę statutową, zgodnie z procedurą przewidzianą w ust. 3a.”;

6) dodaje się artykuł w brzmieniu:

„Artykuł 4a

Udział członków z KTZ

W przypadku EUWT, którego jeden z przyszłych członków pochodzi z KTZ, państwo członkowskie, z którym dane KTZ jest powiązane, upewnia się, że warunki określone w art. 3a są spełnione i – uwzględniając swoje stosunki z KTZ:

a) zatwierdza udział przyszłego członka zgodnie z art. 4 ust. 3; albo

b) potwierdza na piśmie państwu członkowskiemu, w którym ma się znajdować proponowana siedziba statutowa EUWT, że właściwe organy KTZ zatwierdziły udział przyszłego członka zgodnie z warunkami i procedurami równoważnym warunkom i procedurom ustanowionym w niniejszym rozporządzeniu.”;

7) Artykuł 5 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 5

Uzyskanie osobowości prawnej oraz publikacja w Dzienniku Urzędowym

1. Konwencja, statut i wszelkie ich późniejsze zmiany podlegają rejestracji lub publikacji w państwie członkowskim, w którym dane EUWT ma siedzibę statutową,

zgodnie z właściwym prawem krajowym tego państwa członkowskiego. EUWT uzyskuje osobowość prawną w dniu rejestracji lub publikacji konwencji i statutu, zależnie od tego, która z nich nastąpi wcześniej. Członkowie informują państwa członkowskie, których to dotyczy, i Komitet Regionów o rejestracji lub publikacji konwencji i statutu.

2. EUWT zapewnia przesłanie do Komitetu Regionów, w terminie dziesięciu dni roboczych od rejestracji lub publikacji konwencji oraz statutów, wniosku zgodnego z wzorem znajdującym się w załączniku do niniejszego rozporządzenia. Komitet Regionów przekazuje ten wniosek do Urzędu Publikacji Unii Europejskiej w celu opublikowania w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*, seria C, ogłoszenia o utworzeniu EUWT wraz ze szczegółowymi informacjami określonymi w załączniku do niniejszego rozporządzenia.”;

8) art. 6 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Nie naruszając ust. 1, 2 i 3 niniejszego artykułu, w jeżeli zadania EUWT, o których mowa w art. 7 ust. 3, obejmują działania współfinansowane przez Unię, stosuje się odpowiednie przepisy dotyczące kontroli funduszy pochodzących z Unii.”;

9) art. 7 otrzymuje brzmienie:

a) ustępy 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2. EUWT działa w ramach powierzonych mu zadań, polegających na ułatwianiu i wspieraniu współpracy terytorialnej w celu zwiększenia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej oraz przezwytyczenie barier na rynku wewnętrznym. Każde zadanie określane jest przez jego członków jako mieszczące się w zakresie kompetencji każdego z członków, chyba że państwo członkowskie lub państwo trzecie zatwierdzą udział członka utworzonego na mocy ich prawa krajowego, nawet jeżeli członek ten nie posiada kompetencji w odniesieniu do wszystkich zadań określonych w konwencji.

3. EUWT może prowadzić określone działania związane ze współpracą terytorialną między swoimi członkami w ramach realizacji celu, o którym mowa w art. 1 ust. 2, niezależnie od tego, czy Unia udziela tym działaniom wsparcia finansowego.

Zadania EUWT mogą dotyczyć przede wszystkim realizacji programów współpracy lub ich części, lub też realizacji operacji wspieranych przez Unię za pośrednictwem Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, lub Funduszu Spójności

Państwa członkowskie mogą ograniczyć zakres zadań, które EUWT mogą wykonywać bez wsparcia finansowego Unii. Nie naruszając art. 13, państwa członkowskie nie mogą jednak wyłączyć zadań, które dotyczą priorytetów inwestycyjnych, o których mowa w art. 7 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1299/2013 (*).

(*) Rozporządzenie (UE) nr 1299/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 grudnia 2013 w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna” (Dz.U 347 z 20.12.2013, s. 259).”

b) w ust. 4 dodaje się akapit w brzmieniu:

„Zgodnie z właściwym prawem unijnym i krajowym zgromadzenie EUWT, o którym mowa w art. 10 ust. 1 lit. a), może jednak określić zasady i warunki korzystania z danego elementu infrastruktury zarządzanego przez EUWT lub zasady i warunki świadczenia usług w ogólnym interesie gospodarczym, w tym także opłaty wnoszone przez użytkowników.”;

10) art. 8 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Konwencja określa:

- a) nazwę EUWT i jego siedzibę statutową;
- b) zasięg terytorium, na którym EUWT może wykonywać swoje zadania;
- c) cel i zadania EUWT;
- d) okres funkcjonowania EUWT i warunki jego rozwiązania;
- e) wykaz członków EUWT;
- f) wykaz organów EUWT i ich odnośnych kompetencji;
- g) unijne prawo właściwe i krajowe prawo państwa członkowskiego, w którym EUWT ma siedzibę statutową, do celów wykładni i egzekwowania konwencji;
- h) właściwe prawo unijne i prawo krajowe państwa członkowskiego, w którym działają organy EUWT;
- i) uzgodnienia dotyczące zaangażowania członków z państw trzecich lub z KTZ, w stosownych przypadkach łącznie z określeniem mającego zastosowanie prawa, jeżeli EUWT realizuje zadania w państwach trzecich lub KTZ;

- j) właściwe prawo unijne i prawo krajowe bezpośrednio dotyczące działalności EUWT prowadzonej w ramach zadań wyszczególnionych w konwencji;
- k) przepisy mające zastosowanie do personelu EUWT, jak również zasady, którym podlegają uregulowania w zakresie zarządzania personelem i procedur rekrutacji;
- l) uregulowania dotyczące odpowiedzialności EUWT i jego członków zgodnie z art. 12;
- m) odpowiednie ustalenia dotyczące wzajemnego uznawania, w tym w odniesieniu do kontroli finansowej zarządzania środkami publicznymi; oraz
- n) procedury przyjmowania statutów i wprowadzania zmian do konwencji, zgodne z obowiązkami określonymi w art. 4 i 5.

3. Informacje, o których mowa w ust. 2 lit. b), nie są jednak wymagane, jeżeli zadania EUWT dotyczą jedynie zarządzania programem współpracy lub jego częścią na mocy rozporządzenia (UE) nr 1299/2013 lub jeżeli EUWT zajmuje się współpracą międzyregionalną lub sieciami międzyregionalnymi.”

11) Art. 9 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 9

Statut

1. Statut EUWT przyjmowany jest na podstawie konwencji – i zgodnie z nią – przez członków EUWT stanowiących jednomyślnie.
2. Statut EUWT określa co najmniej:
 - a) postanowienia dotyczące sposobu działania jego organów i ich kompetencji, jak również liczby przedstawicieli członków w odpowiednich organach;
 - b) procedury podejmowania decyzji;
 - c) jego język lub języki robocze;
 - d) ustalenia dotyczące jego funkcjonowania;
 - e) procedury w zakresie zarządzania personelem i rekrutacji;
 - f) uregulowania dotyczące wkładów finansowych członków;
 - g) mające zastosowanie przepisy dotyczące rachunkowości i budżetu jego członków;
 - h) wyznaczenie niezależnego zewnętrznego audytora sprawozdania finansowego EUWT; oraz

- i) procedury wprowadzania zmian do statutu, zgodne z obowiązkami określonymi w art. 4 i 5.”;

12) art. 11 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Sporządzanie sprawozdania finansowego, w tym towarzyszącego mu sprawozdania rocznego, jeżeli będzie ono wymagane, oraz przeprowadzenie audytu i publikacja tego sprawozdania jest regulowane prawem krajowym państwa członkowskiego, w którym EUWT ma siedzibę statutową.”;

13) art. 12 otrzymuje brzmienie:

- a) w ust. 1 dodaje się akapit w brzmieniu:

„EUWT odpowiada za wszystkie swoje zobowiązania.”;

- b) ustęp 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Nie naruszając przepisów ust. 3, w zakresie, w jakim aktywa EUWT nie wystarczają na pokrycie jego zobowiązań, jego członkowie odpowiadają za zobowiązania EUWT niezależnie od charakteru tych zobowiązań, a udział każdego z członków zostaje ustalony proporcjonalnie do jego wkładu finansowego. W statucie zamieszcza się uregulowania dotyczące wkładów finansowych.

Członkowie EUWT mogą przewidzieć w statucie, że po ustaniu ich członkostwa w EUWT będą ponosić odpowiedzialność za zobowiązania powstałe w związku z działaniami EUWT podejmowanymi w okresie ich członkostwa.

2a. Jeżeli odpowiedzialność przynajmniej jednego członka EUWT z państwa członkowskiego jest ograniczona na mocy prawa krajowego, któremu podlega, pozostali członkowie mogą także ograniczyć swoją odpowiedzialność w konwencji, jeżeli pozwala im na to prawo krajowe wdrażające niniejsze rozporządzenie.

Nazwa EUWT, którego członkowie ponoszą ograniczoną odpowiedzialność, zawiera słowa „z ograniczoną odpowiedzialnością”.

Wymogi opublikowania konwencji, statutu oraz sprawozdania finansowego EUWT, którego członkowie mają ograniczoną odpowiedzialność, są co najmniej równe wymogom obowiązującym inne podmioty prawne z ograniczoną odpowiedzialnością, które podlegają prawu państwa członkowskiego, w którym znajduje się siedziba statutowa tego EUWT.

W przypadku EUWT, którego członkowie ponoszą ograniczoną odpowiedzialność, każde zainteresowane państwo członkowskie może wymagać, aby EUWT zawarło odpowiednią umowę ubezpieczenia lub aby objęte było gwarancją udzieloną przez bank lub inną instytucję finansową z siedzibą w państwie członkowskim, lub aby było objęte instrumentem udzielonym

jako gwarancja przez podmiot publiczny lub państwo członkowskie, w celu ubezpieczenia się od ryzyka właściwego działalności danego EUWT.”;

14) w art. 15 ust. 2 akapit pierwszy otrzymuje brzmienie:

„2. O ile niniejsze rozporządzenie nie stanowi inaczej, do sporów z udziałem EUWT stosuje się unijne prawo dotyczące jurysdykcji. W przypadkach nieprzewidzianych prawem unijnym, sądami właściwymi do rozwiązywania sporów są sądy państwa członkowskiego, w którym znajduje się siedziba statutowa EUWT.”;

15) art. 16 otrzymuje brzmienie:

- a) ustęp 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Państwa członkowskie ustanawiają przepisy mające na celu zapewnienie skutecznego stosowania niniejszego rozporządzenia, w tym dotyczące określenia właściwych organów odpowiedzialnych za procedurę zatwierdzania zgodnie z ich ustaleniami prawnymi i administracyjnymi.

W przypadku gdy wymaga tego prawo krajowe państwa członkowskiego, to państwo członkowskie może ustanowić kompleksowy wykaz zadań, które członkowie EUWT w rozumieniu art. 3 ust. 1, podlegający prawu tego państwa, posiadają już w tym państwie członkowskim w zakresie współpracy terytorialnej.

Państwo członkowskie przedkłada Komisji tekst przepisów przyjętych na podstawie niniejszego artykułu oraz zmian tych przepisów. Następnie Komisja przekazuje tekst tych przepisów pozostałym państwom członkowskim oraz Komitetowi Regionów.”

- b) dodaje się ustęp w brzmieniu:

„1a. Przepisy, o których mowa w ust. 1, o ile dotyczą państwa członkowskiego, z którym powiązane jest KTZ, zapewniają również – z uwzględnieniem stosunków pomiędzy państwem członkowskim i tym KTZ – skuteczne stosowanie niniejszego rozporządzenia w odniesieniu do tego KTZ, sąsiadującego z innymi państwami członkowskimi lub ich regionami najbardziej oddalonymi.”;

16) Artykuł 17 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 17

Sprawozdanie

Do dnia 1 sierpnia 2018 r. Komisja przekaze Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i Komitetowi Regionów sprawozdanie dotyczące stosowania niniejszego rozporządzenia, oceniając, w oparciu o wskaźniki, jego skuteczność, wydajność, przydatność i europejską wartość dodaną oraz możliwość jego uproszczenia.

Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 17a, zawierających wykaz wskaźników, o których mowa w ustępie pierwszym.”

17) dodaje się artykuł w brzmieniu:

„Artykuł 17a

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych powierzone Komisji podlegają warunkom określonym w niniejszym artykule.

2. Uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych, o których mowa w art. 17a akapit drugi, są powierzone Komisji na okres pięciu lat od dnia 21 grudnia 2013

3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 17a akapit drugi, może zostać odwołane w dowolnym momencie przez Parlament Europejski lub Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie uprawnień określonych w tej decyzji. Staje się ona skuteczna następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w terminie późniejszym wskazanym w tej decyzji. Nie wpływa ona na ważność aktów delegowanych już obowiązujących.

4. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja powiadamia o tym równocześnie Parlament Europejski i Radę.

5. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 17a akapit drugi wchodzi w życie tylko wtedy, kiedy Parlament Europejski albo Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie trzech miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie lub jeżeli przed upływem tego terminu zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten może zostać przedłużony o trzy miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.”

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 17 grudnia 2013 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

M. SCHULZ

Przewodniczący

Artykuł 2

Przepisy przejściowe

1. EUWT utworzone przed 21 grudnia 2013 nie są zobowiązane do dostosowania swoich konwencji i statutów do przepisów rozporządzenia (WE) nr 1082/2006 w brzmieniu zmienionym niniejszym rozporządzeniem.

2. W przypadku EUWT, dla których procedura z art. 4 rozporządzenia (WE) nr 1082/2006 rozpoczęła się przed 22 czerwca 2014 i w przypadku których brakuje tylko rejestracji lub publikacji zgodnie z art. 5 rozporządzenia (WE) nr 1082/2006, konwencja i statut są rejestrowane lub publikowane, zgodnie z przepisami rozporządzenia (WE) nr 1082/2006 w brzmieniu sprzed zmian dokonanych niniejszym rozporządzeniem.

3. EUWT, w przypadku których procedura z art. 4 rozporządzenia (WE) nr 1082/2006 rozpoczęła się wcześniej niż sześć miesięcy przed 22 czerwca 2014 są zatwierdzane zgodnie z przepisami rozporządzenia (WE) nr 1082/2006 w brzmieniu sprzed zmian dokonanych niniejszym rozporządzeniem.

4. Inne EUWT niż te, o których mowa w ust. 2 i 3 niniejszego artykułu, w przypadku których procedura z w art. 4 rozporządzenia (WE) nr 1082/2006, rozpoczęła się przed 22 czerwca 2014, są zatwierdzane zgodnie z przepisami rozporządzenia (WE) nr 1082/2006 w brzmieniu zmienionym niniejszym rozporządzeniem.

5. Państwa członkowskie przedstawiają Komisji niezbędne zmiany do przepisów krajowych przyjętych zgodnie z art. 16 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 1082/2006 zmienionego niniejszym rozporządzeniem nie później niż 22 czerwca 2014.

Artykuł 3

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie jest stosowane od 22 czerwca 2014

W imieniu Rady

R. ŠADŽIUS

Przewodniczący

III. DODATKOWE INFORMACJE DOTYCZĄCE NAZWY UGRUPOWANIA (jeżeli dotyczy)

Nazwa w (proszę wskazać odpowiednią wersję językową)												
BG	ES	CS	DA	DE	ET	EL	EN	FR	GA	HR	IT	LV
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
LT	HU	MT	NL	PL	PT	RO	SK	SL	FI	SV	Inne: _____	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Pełna nazwa (jeśli dotyczy): _____												
Nazwa skrócona (jeśli dotyczy): _____												

----- Wykorzystać sekcję III tyle razy, ile jest to konieczne -----

IV. CZŁONKOWIE*

IV. 1) Całkowita liczba członków ugrupowania*: ☐ ☐ ☐

IV. 2) Informacje o członku*		
Dénomination officielle*		
Adres pocztowy:		
Miejscowość:	Kod pocztowy:	Państwo*:
Punkt kontaktowy:	Telefon:	
Do wiadomości:		
E-mail:	Faks:	
Adresy internetowe (jeżeli dotyczy)		

Typ członka*:

Państwo członkowskie

Władze krajowe

Władze regionalne

Władze lokalne

Podmiot prawa publicznego

Przedsiębiorstwo publiczne

Stowarzyszenie:

- państw członkowskich łącznie:*
- władz krajowych łącznie:*
- władz regionalnych łącznie:*
- władz lokalnych łącznie:*
- podmiotów prawa publicznego łącznie:*
- przedsiębiorstw publicznych łącznie:*

Państwo trzecie lub kraj lub terytorium zamorskie

----- Wykorzystać sekcję IV.2 tyle razy, ile jest to konieczne -----

V. DODATKOWE INFORMACJE (jeżeli dotyczy)

VI. DDATA WYSŁANIA NINIEJSZEGO ZAWIADOMIENIA: (DD/MM/RRRR)

Wspólne oświadczenie Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji dotyczące szerzenia wiedzy oraz art. 4 i 4a rozporządzenia w sprawie EUWT

Parlament Europejski, Rada i Komisja postanawiają lepiej koordynować wysiłki mające na celu szerzenie w instytucjach i państwach członkowskich wiedzy o możliwościach, jakie niosą za sobą europejskie ugrupowania współpracy terytorialnej, aby zwiększyć widoczność ich zastosowania jako instrumentów, które można wykorzystać do celów współpracy terytorialnej we wszystkich dziedzinach polityki UE.

W tym kontekście Parlament Europejski, Rada i Komisja zachęcają państwa członkowskie w szczególności do podjęcia odpowiednich działań koordynacyjno-komunikacyjnych wśród władz krajowych i między władzami poszczególnych państw członkowskich, aby zapewnić jasne, skuteczne i przejrzyste procedury zatwierdzania nowych europejskich ugrupowań współpracy terytorialnej w wyznaczonych terminach.

Wspólne oświadczenie Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji dotyczące art. 1 ust. 9 rozporządzenia w sprawie EUWT

Parlament Europejski, Rada i Komisja postanawiają, że do celów stosowania art. 9 ust. 2 lit. i) rozporządzenia (UE) nr 1082/2006 w zmienionej wersji państwa członkowskie, oceniając przepisy mające zastosowanie do pracowników europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej, proponowane w projekcie konwencji, będą się starały rozważyć różne możliwości systemu zatrudnienia, do wyboru przez europejskie ugrupowanie współpracy terytorialnej, w ramach prawa prywatnego lub prawa publicznego.

Jeżeli umowy pracy pracowników europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej podlegają prawu prywatnemu, państwa członkowskie muszą także uwzględnić odpowiednie prawo unijne, takie jak rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 593/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym I) oraz związane z tym praktyki prawne stosowane przez pozostałe państwa członkowskie reprezentowane w europejskim ugrupowaniu współpracy terytorialnej.

Parlament Europejski, Rada i Komisja uważają ponadto, że jeżeli umowy pracy pracowników europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej podlegają prawu publicznemu, zastosowanie mają przepisy krajowego prawa publicznego państwa członkowskiego, w którym znajduje się dany organ odpowiedniego europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej. Przepisy krajowego prawa publicznego państwa członkowskiego, w którym europejskie ugrupowanie współpracy terytorialnej ma swoją siedzibę statutową, mogą jednak mieć zastosowanie do pracowników, którzy podlegali tym przepisom, zanim zostali pracownikami europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej.

—

Wspólne oświadczenie Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji dotyczące roli Komitetu Regionów w ramach platformy EUWT

Parlament Europejski, Rada i Komisja przyjmują do wiadomości cenne prace zrealizowane przez Komitet Regionów w ramach platformy EUWT, którą kierował, i zachęca Komitet Regionów do dalszego śledzenia działalności istniejących i powstających europejskich ugrupowań współpracy terytorialnej oraz do organizowania wymiany najlepszych praktyk i wskazywania wspólnych kwestii.

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1303/2013

z dnia 17 grudnia 2013 r.

ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 177,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinie Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,uwzględniając opinie Komitetu Regionów ⁽²⁾,uwzględniając opinie Trybunału Obrachunkowego ⁽³⁾,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Artykuł 174 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) stanowi, że w celu wzmocnienia swej spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej Unia zmierza do zmniejszenia różnicowań w poziomach rozwoju różnych regionów oraz opóźnienia regionów najmniej uprzywilejowanych lub wysp, oraz że szczególną uwagę należy zwrócić na obszary wiejskie, obszary podlegające przemianom przemysłowym i regiony, które cierpią na skutek poważnych i trwałych niekorzystnych warunków przyrodniczych lub demograficznych. Artykuł 175 TFUE wymaga, aby Unia wspierała osiągnięcie tych celów przez działania, które podejmuje za pośrednictwem Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej – Sekcja Orientacji, Europejskiego Funduszu Społecznego, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Banku Inwestycyjnego oraz innych instrumentów.
- (2) Aby poprawić koordynację i harmonizację wdrażania funduszy zapewniających wsparcie w ramach polityki spójności, tj. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS)

i Funduszu Spójności, z funduszem rozwoju obszarów wiejskich, tj. Europejskim Funduszem Rolnym na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), oraz z funduszem w sektorze morskim i rybołówstwa, tj. środków finansowanych w ramach zarządzania dzielonego Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMR), należy w odniesieniu do wszystkich tych funduszy („EFSI”) ustanowić wspólne przepisy. Ponadto niniejsze rozporządzenie zawiera ogólne przepisy, które stosują się do EFRR, EFS i Funduszu Spójności, ale nie mają zastosowania do EFRROW i EFMR, jak również ogólne przepisy, które stosują się do EFRR, EFS, Funduszu Spójności i EFMR, ale nie mają zastosowania do EFRROW. Ze względu na specyfikę każdego z EFSI przepisy szczególne mające zastosowanie do każdego z nich oraz do celu „Europejska współpraca terytorialna” w ramach EFRR należy określić w odrębnych rozporządzeniach.

- (3) Zgodnie z konkluzjami Rady Europejskiej z dnia 17 czerwca 2010 r., w których przyjęto unijną strategię na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, Unia i państwa członkowskie dążą do osiągnięcia inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, promując harmonijny rozwój Unii i zmniejszając różnicowania regionalne. EFSI powinny odgrywać znaczącą rolę w realizacji celów unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu.
- (4) W odniesieniu do wspólnej polityki rolnej (WPR) osiągnięto już istotne synergije poprzez zharmonizowanie i dostosowanie przepisów dotyczących zarządzania i kontroli dla pierwszego filara (Europejski Fundusz Gwarancji Rolnych - EFGR) oraz drugiego filara WPR (EFRROW). Należy zatem utrzymać silne więzy między EFGR i EFRROW oraz podtrzymać struktury już istniejące w państwach członkowskich.
- (5) Regiony najbardziej oddalone powinny skorzystać ze szczególnych działań z dodatkowego finansowania w celu zrekompensowania strukturalnej sytuacji gospodarczej i społecznej oraz niekorzystnych warunków, o których mowa w art. 349 TFUE.
- (6) Północne słabo zaludnione regiony powinny skorzystać ze szczególnych działań oraz dodatkowego finansowania w celu wyrównania poważnych i niekorzystnych warunków przyrodniczych lub demograficznych, o których mowa w art. 2 Protokołu nr 6 do aktu przystąpienia z 1994 r.

⁽¹⁾ Dz.U. C 191 z 29.6.2012, s. 30, Dz.U. C 44 z 15.2.2013, s. 76 i Dz.U. C 271 z 19.9.2013, s. 101.

⁽²⁾ Dz.U. C 225 z 27.7.2012, s. 58 i Dz.U. C 17 z 19.1.2013, s. 56.

⁽³⁾ Dz.U. C 47 z 17.2.2011, s. 1, Dz.U. C 13 z 16.1.2013, s. 1 i Dz.U. C 267 z 17.9.2013, s. 1.

- (7) Aby zapewnić prawidłową i spójną interpretację przepisów oraz przyczynić się do zwiększenia pewności prawnej dla państw członkowskich i beneficjentów, konieczne jest zdefiniowanie niektórych terminów stosowanych w niniejszym rozporządzeniu.
- (8) Jeżeli wyznaczono Komisji termin na przyjęcie lub zmianę decyzji, zgodnie z niniejszym rozporządzeniem, termin na przyjęcie lub zmianę takiej decyzji nie powinien obejmować okresu rozpoczynającego się w dniu, w którym Komisja wysłała swoje uwagi do państwa członkowskiego, i trwającego dopóki państwo członkowskie na takie uwagi nie odpowie.
- (9) Niniejsze rozporządzenie składa się z pięciu części, z których pierwsza określa przedmiot i definicje, druga – przepisy mające zastosowanie do wszystkich EFSI, trzecia – przepisy mające zastosowanie tylko do EFRR, EFS i Funduszu Spójności („fundusze polityki spójności”), czwarta zawiera przepisy mające zastosowanie wyłącznie do funduszy polityki spójności i EFMR, a piąta zawiera przepisy końcowe. W celu zapewnienia spójności interpretacji poszczególnych części niniejszego rozporządzenia oraz między niniejszym rozporządzeniem a rozporządzeniami dotyczącymi poszczególnych funduszy, istotne jest jasne określenie zależności między nimi. Ponadto przepisy szczególne ustanowione w przepisach dotyczących poszczególnych funduszy mogą mieć charakter uzupełniający, natomiast mogą odbiegać od odpowiadających im postanowień niniejszego rozporządzenia, tylko jeżeli takie odstępstwo jest wyraźnie przewidziane w niniejszym rozporządzeniu.
- (10) Zgodnie z art. 317 TFUE, w kontekście zarządzania dzielonego, należy określić warunki umożliwiające Komisji wykonywanie jej obowiązków związanych z wykonaniem budżetu Unii i doprecyzować zobowiązania do współpracy ze strony państw członkowskich. Zastosowanie tych warunków powinno umożliwić Komisji upewnienie się, że państwa członkowskie korzystają z EFSI w sposób zgodny z prawem i prawidłowy oraz zgodnie z zasadą należytego zarządzania finansami w rozumieniu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 966/2012⁽¹⁾ (rozporządzenie finansowe). Państwa członkowskie oraz wyznaczone przez nie w tym celu podmioty powinny być odpowiedzialne za przygotowywanie oraz wdrażanie programów na odpowiednim szczeblu terytorialnym, zgodnie z instytucjonalnymi, prawnymi i finansowymi ramami danego państwa członkowskiego. Przepisy te powinny również zwracać uwagę na potrzebę zapewnienia komplementarności i spójności odpowiednich interwencji Unii, poszanowania zasady proporcjonalności uwzględnić ogólny cel w postaci zmniejszenia obciążeń administracyjnych.
- (11) W odniesieniu do umowy partnerstwa oraz odpowiednio do każdego programu, każde państwo członkowskie powinno zorganizować partnerstwo z przedstawicielami właściwych władz regionalnych, lokalnych, miejskich i innych instytucji publicznych, partnerów gospodarczych i społecznych oraz innych właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, w tym partnerów działających na rzecz ochrony środowiska, organizacji pozarządowych i podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, równości płci i niedyskryminacji, w tym także, w stosownych przypadkach, organizacji patronackich takich, instytucji i podmiotów. Celem takiego partnerstwa jest zapewnienie poszanowania zasad wielopoziomowego zarządzania, a także pomocniczości i proporcjonalności, oraz specyfiki ram i instytucjonalnych prawnych różnych dla poszczególnych państw członkowskich, zapewnienie odpowiedzialności zainteresowanych podmiotów za planowane interwencje oraz korzystanie z doświadczenia i wiedzy stosownych podmiotów. Państwa członkowskie powinny określić najbardziej reprezentatywnych właściwych partnerów. Wśród tych partnerów powinny się znaleźć instytucje, organizacje i grupy, które mogą mieć wpływ na przygotowywanie stosownych programów lub mogłyby odczuwać skutki ich przygotowywania i wdrażania. W tym kontekście państwa członkowskie powinny mieć też możliwość określenia w stosownych przypadkach, że odpowiedni partnerzy to organizacje patronackie, tj. związki, federacje lub konfederacje odpowiednich władz regionalnych, lokalnych i miejskich, a także innych podmiotów, zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami krajowymi i praktykami przyjętymi w danym kraju.
- Komisja powinna być uprawniona do przyjęcia aktu delegowanego określającego Europejski kodeks postępowania w zakresie partnerstwa, aby wesprzeć i ułatwić państwom członkowskich organizowanie partnerstwa w odniesieniu do zapewnienia włączenia odpowiednich partnerów w przygotowanie, wdrażanie, monitorowanie i ewaluację umów partnerstwa i programów w jednolity sposób. Przyjęty akt delegowany w żadnym wypadku oraz przy żadnej możliwej interpretacji nie może mieć mocy wstecznej ani stanowić podstawy do wykazania nieprawidłowości prowadzących do korekt finansowych. Przyjęty akt delegowany nie powinien określać daty stosowania, która jest wcześniejsza od daty jego przyjęcia. Przyjęty akt delegowany powinien umożliwić państwom członkowskim podjęcie decyzji w sprawie najbardziej odpowiednich szczegółowych rozwiązań dla realizacji partnerstwa zgodnie z ich ramami prawnymi i instytucjonalnymi, a także krajowymi i regionalnymi kompetencjami, pod warunkiem że osiągnięte zostały cele partnerstwa określone w niniejszym rozporządzeniu.
- (12) Przedsięwzięcia EFSI oraz operacje, które są wspierane z tych funduszy, powinny być zgodne z obowiązującymi przepisami prawa unijnego i odpowiednimi przepisami prawa krajowego i, które wdrażają bezpośrednio lub pośrednio niniejsze rozporządzenie i przepisy dotyczące poszczególnych funduszy.
- (13) W kontekście wysiłków zmierzających do zwiększenia spójności gospodarczej, terytorialnej i społecznej Unia powinna – na wszystkich etapach wdrażania EFSI – zmierzać do wyeliminowania nierówności i promowania równości kobiet i mężczyzn, oraz do uwzględniania

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1).

punktu widzenia płci, a także do zwalczania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, zgodnie z art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE), art. 10 TFUE i art. 21 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, przy uwzględnieniu w szczególności dostępności funduszy dla osób z niepełnosprawnościami, oraz art. 5 ust. 2 Karty praw podstawowych, który stanowi, że nikt nie może być zmuszony do świadczenia pracy przymusowej lub obowiązkowej.

- (14) Cele EFSI powinny być osiągnięte w ramach zrównoważonego rozwoju oraz unijnego wsparcia dla celu zachowania, ochrony i poprawy jakości środowiska, zgodnie z art. 11 i art. 191 ust. 1 TFUE, z uwzględnieniem zasady „zanieczyszczający płaci”. W tym celu państwa członkowskie powinny dostarczać informacji o wspieraniu celu dotyczącego zmian klimatu zgodnie z ambitnym założeniem przeznaczenia przynajmniej 20 % budżetu Unii na te cele, przy zastosowaniu metody opartej na kategoriach interwencji, obszarach docelowych lub działaniach przyjętych przez Komisję w drodze aktu wykonawczego przy zachowaniu zasady proporcjonalności.
- (15) Aby przyczynić się do unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz by zrealizować zadania dotyczące poszczególnych funduszy zgodnie z ich celami określonymi w Traktatach, w tym celami spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, należy skoncentrować wsparcie z EFSI na ograniczonej liczbie wspólnych celów tematycznych. Dokładny zakres każdego z EFSI powinien zostać określony w przepisach dotyczących poszczególnych funduszy. Powinna istnieć możliwość ograniczenia tego zakresu tylko do niektórych celów tematycznych zdefiniowanych w niniejszym rozporządzeniu.
- (16) W celu maksymalnego wykorzystania wsparcia z EFSI oraz ustanowienia strategicznych wytycznych dla ułatwienia procesu programowania na poziomie państw członkowskich i regionów należy stworzyć wspólne ramy strategiczne (WRS). WRS powinny ułatwiać sektorową i terytorialną koordynację interwencji Unii w ramach EFSI oraz koordynację z innymi stosownymi politykami i instrumentami Unii, zgodnie z celami unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, z uwzględnieniem najważniejszych wyzwań terytorialnych poszczególnych typów terytoriów.
- (17) W WRS należy zatem ustanowić, w jaki sposób EFSI mają przyczynić się do realizacji unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, rozwiązania dotyczące promowania zintegrowanego wykorzystywania EFSI, rozwiązania dotyczące koordynacji między EFSI oraz między tymi funduszami i innymi stosownymi politykami i instrumentami Unii, horyzontalne zasady i przekrojowe cele polityczne dla wdrażania EFSI, rozwiązania

dotyczące najważniejszych wyzwań terytorialnych oraz priorytetowe obszary przedsięwzięć w zakresie współpracy dla EFSI.

- (18) Państwa członkowskie i regiony w coraz większym stopniu muszą stawiać czoła wyzwaniom związanym z wpływem globalizacji, problemami środowiskowymi i energetycznymi, starzeniem się społeczeństwa i zmianami demograficznymi, transformacją technologiczną i wymogami innowacji, a także nierównością społeczną. Ze względu na złożony i współzależny charakter takich wyzwań wielosektorowe i wielowymiarowe rozwiązania wspierane przez EFSI powinny mieć zintegrowany charakter. W tym kontekście w celu zwiększenia skuteczności i efektywności polityki w tym zakresie powinna istnieć możliwość łączenia EFSI w zintegrowane pakiety, które byłyby dopasowane do specyficznych potrzeb terytorialnych.
- (19) Oczekuje się, że zmniejszająca się liczba pracujących w połączeniu ze zwiększającą się proporcją osób na emeryturze na tle ogółu społeczeństwa, a także problemy związane z rozproszeniem ludności w dalszym ciągu będą wywierać presję m.in. na struktury edukacyjne i wsparcia socjalnego państw członkowskich, a tym samym na konkurencyjność gospodarki unijnej. Dostosowanie się do takich zmian demograficznych stanowi jedno z głównych wyzwań, któremu państwa członkowskie i regiony będą musiały stawić czoła w nadchodzących latach, i z tego względu szczególną uwagę należy poświęcić regionom najbardziej dotkniętym zmianami demograficznymi.
- (20) Na podstawie WRS każde państwo członkowskie, we współpracy ze swoimi partnerami oraz z Komisją, powinno przygotować umowę partnerstwa. Umowa partnerstwa powinna przekładać elementy wyszczególnione we WRS na kontekst krajowy oraz ustanawiać konkretne zobowiązania do osiągnięcia celów Unii poprzez programowanie EFSI. Umowa partnerstwa powinna określać rozwiązania zapewniające zgodność z unijną strategią na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, a także z zadaniami poszczególnych funduszy, zgodnie z ich celami traktatowymi, rozwiązania zapewniające skuteczne i efektywne wdrażanie EFSI oraz rozwiązania dotyczące zasady partnerstwa i zintegrowanego podejścia do rozwoju terytorialnego. Należy rozróżnić pomiędzy podstawowymi elementami umowy partnerstwa podlegającymi decyzji Komisji a pozostałymi elementami, które nie podlegają decyzji Komisji i mogą zostać zmienione przez państwo członkowskie. Należy przewidzieć szczególne rozwiązania dotyczące przedkładania i przyjmowania umowy partnerstwa i programów, jeżeli wejście w życie jednego lub większej liczby rozporządzeń dotyczących poszczególnych funduszy byłoby opóźnione lub mogło być opóźnione. Pociąga to za sobą ustanowienie przepisów, które pozwalają na przedłożenie i przyjęcie umowy partnerstwa, nawet w przypadku braku niektórych elementów odnoszących się do tych EFSI, których dotyczy opóźnienie, oraz późniejsze przedłożenie uzupełnionej umowy partnerstwa po wejściu w życie opóźnionych przepisów rozporządzeń lub rozporządzenia dotyczącego poszczególnych funduszy.

Ze względu na fakt, że te programy EFSI, których dotyczy opóźnienie powinny w tym przypadku zostać przedłożone i przyjęte dopiero po wejściu w życie odpowiednich rozporządzeń dotyczących poszczególnych funduszy, należy również ustanowić odpowiednie terminy przedkładania tych programów.

- (21) Państwa członkowskie powinny skoncentrować wsparcie, aby zapewnić, że jego wkład w osiąganie celów Unii będzie znaczący, zgodnie ich szczególnymi krajowymi i regionalnymi potrzebami rozwojowymi. Należy określić warunki wstępne, a także zwięzły i wyczerpujący zbiór kryteriów oceny ich spełnienia, że niezbędne wymogi dla skutecznego i efektywnego wykorzystania wsparcia Unii zostaną spełnione. W tym celu warunki wstępne powinny mieć zastosowanie do priorytetu danego programu tylko wtedy, gdy mają one bezpośredni i rzeczywisty związek ze skutecznym i efektywnym osiągnięciem konkretnych celów szczegółowych priorytetu inwestycyjnego lub priorytetu Unii oraz bezpośredni wpływ na osiągnięcie tych celów, mając na względzie fakt, że nie w każdym przypadku to rzeczywiste powiązanie musi występować między celem szczegółowym a warunkami wstępnymi, ustanowionymi w przepisach dotyczących poszczególnych funduszy. Ocena spełnienia warunków wstępnych powinna wziąć pod uwagę, w stosownych przypadkach, zasadę proporcjonalności w odniesieniu do poziomu przyznanego wsparcia. Spełnienie mających zastosowanie warunków wstępnych powinno być ocenione przez państwo członkowskie w ramach przygotowywania programów i, w stosownych przypadkach, umowy partnerstwa. Komisja powinna ocenić spójność i adekwatność informacji przedstawianych przez państwa członkowskie. W przypadkach, w których mające zastosowanie warunki wstępne nie są spełnione w określonym terminie, Komisja powinna mieć uprawnienia do zawieszenia płatności okresowych dla danych priorytetów programu, zgodnie z precyzyjnie określonymi zasadami.
- (22) W 2019 r. Komisja powinna przeprowadzić przegląd wyników na podstawie ram wykonania i we współpracy z państwami członkowskimi. Należy określić ramy wykonania dla każdego programu w celu monitorowania postępów w osiąganiu celów i wartości docelowych ustanowionych dla każdego priorytetu w trakcie okresu programowania 2014-2020 („okres programowania”). W celu zapewnienia, że budżet Unii nie jest wykorzystywany w sposób rozrzutny lub nieefektywny, w przypadku udowodnienia, że wykonanie przez dany priorytet celów pośrednich, wyrażonych w ramach wykonania wyłącznie za pomocą wskaźników finansowych, wskaźników produktu lub kluczowych etapów wdrażania zakończyło się poważnym niepowodzeniem, które było spowodowane wyraźnie zidentyfikowanymi i zgłoszonymi uprzednio przez Komisję słabościami wdrożeniami, wobec których państwo członkowskie nie podjęło koniecznych działań naprawczych, Komisja powinna mieć możliwość zawieszenia płatności na rzecz programu lub dokonania korekt finansowych na zakończenie okresu programowania. Dokonanie korekt finansowych powinno uwzględniać, z należytym poszanowaniem zasady proporcjonalności, poziom absorpcji i zewnętrzne czynniki przyczyniające się do nieosiągnięcia celów. Korekt finansowych nie należy dokonywać,
- jeżeli cele końcowe nie zostały osiągnięte z powodu wpływu czynników społeczno-gospodarczych lub środowiskowych, istotnych zmian warunków w gospodarce lub środowisku w danym państwie członkowskim, bądź z przyczyn wynikających z działania siły wyższej, mających poważny wpływ na realizację tych priorytetów. Wskaźników rezultatu nie należy uwzględniać do celów zawieszonych lub korekt finansowych.
- (23) Aby ułatwić skoncentrowanie się na wynikach i osiągnięciu celów unijnej strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego wzrostu sprzyjającemu włączeniu społecznemu, należy ustanowić dla każdego państwa członkowskiego rezerwę wykonania w wysokości 6 % całkowitego alokacji dla celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz dla EFRROW i środków finansowanych w ramach zarządzania dzielonego zgodnie z przyszłym aktem prawnym Unii ustanawiającym warunki wsparcia finansowego polityki morskiej i rybołówstwa na okres programowania 2014-2020 („rozporządzenie dotyczące EFMR”). Ze względu na różnorodność i wielonarodowy charakter programów w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna” („programy EWT”), rezerwa wykonania nie będzie dla nich tworzona. Na potrzeby obliczenia kwoty przeznaczonej na rezerwę wykonania, nie bierze się pod uwagę środków przeznaczonych na inicjatywę na rzecz zatrudnienia ludzi młodych określoną w programie operacyjnym zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 ⁽¹⁾ („rozporządzenie w sprawie EFS”); pomoc techniczną z inicjatywy Komisji; transfery z pierwszego filaru wspólnej polityki rolnej do EFRROW na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 ⁽²⁾; transfery do EFRROW zgodnie z przepisami dotyczącymi nieobowiązkowego dostosowania płatności bezpośrednich w 2013 i transferu do EFRROW ustanowionymi w rozporządzeniu Rady (WE) nr 73/2009 ⁽³⁾ w odniesieniu do lat kalendarzowych 2013 i 2014; środki przeniesione do instrumentu „Łącząc Europę” z Funduszu Spójności; środki przeniesione do Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym zdefiniowanego w przyszłym akcie prawnym Unii oraz na działania innowacyjne na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich.
- (24) Ścisłe powiązania między polityką spójności a zarządzaniem gospodarczym Unii są niezbędne w celu zapewnienia, że skuteczność wydatków z EFSI będzie oparta na należytej polityce gospodarczej, a także, że EFSI mogą

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1081/2006 (Zob. s. 470 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej oraz uchylające rozporządzenia Rady (WE) nr 637/2008 i rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009 (Zob. s. 608 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽³⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009 z dnia 19 stycznia 2009 r. ustanawiające wspólne zasady dla systemów wsparcia bezpośredniego dla rolników w ramach wspólnej polityki rolnej i ustanawiające określone systemy wsparcia dla rolników, zmieniające rozporządzenia (WE) nr 1290/2005, (WE) nr 247/2006, (WE) nr 378/2007 oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1782/2003 (Dz.U. L 30 z 31.1.2009, s. 16).

zostać w razie potrzeby przekierowane w celu rozwiązania problemów gospodarczych, z którymi boryka się dane państwo członkowskie. W ramach pierwszej ścieżki działań łączących skuteczność EFSI z należyтым zarządzaniem gospodarczym Komisja powinna mieć możliwość wystąpienia do państwa członkowskiego z wnioskiem o zmiany w umowie partnerstwa i programach w celu wsparcia realizacji stosownych zaleceń Rady lub w celu maksymalnego zwiększenia wpływu dostępnych EFSI na wzrost i konkurencyjność w przypadku, gdy państwa członkowskie otrzymują mającą zastosowanie pomoc finansową. Aby unikać częstego przeprogramowania, które zakłócałoby przewidywalność zarządzania środkami, przeprogramowanie powinno być stosowane jedynie wówczas, gdy może ono mieć bezpośredni wpływ na korektę wyzwań określonych w stosownych zaleceniach Rady w ramach mechanizmów zarządzania gospodarczego. W ramach drugiej ścieżki, działań łączących skuteczność EFSI z należyтым zarządzaniem gospodarczym, Komisja powinna przedłożyć Radzie propozycję zawieszenia części lub całości zobowiązań albo płatności na rzecz programów tego państwa członkowskiego. Należy ustanowić odrębne procedury dotyczące zawieszenia zobowiązań i płatności. Jednak w obu przypadkach, składając propozycję zawieszenia, Komisja powinna wziąć pod uwagę wszystkie istotne informacje i uwzględnić należycie wszelkie elementy wynikające z ustrukturyzowanego dialogu z Parlamentem Europejskim oraz opinie wyrażone w ramach tego dialogu.

Zakres i poziom zawieszenia powinny być proporcjonalne i skuteczne, z poszanowaniem zasady równego traktowania państw członkowskich. Ponadto zawieszenie powinno uwzględniać sytuację gospodarczą i społeczną danego państwa członkowskiego, jak również możliwy całkowity wpływ na gospodarkę państwa członkowskiego, wynikający z poszczególnych etapów procedury nadmiernego deficytu i procedury dotyczącej nadmiernego zakłócenia równowagi.

- (25) Na mocy protokołu nr 15 w sprawie niektórych postanowień dotyczących Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej stanowiącego załącznik do TUE i TFUE, niektóre przepisy dotyczące nadmiernego deficytu i związanych z tym procedur nie mają zastosowania do Zjednoczonego Królestwa. Z tego też względu przepisy dotyczące zawieszenia całości lub części płatności i zobowiązań nie powinny mieć zastosowania do Zjednoczonego Królestwa.
- (26) Ze względu na niezwykle znaczenie zasady współfinansowania dla wdrażania EFSI dla zapewnienia poczucia odpowiedzialności za polityki realizowane na danym poziomie wdrażania, zgodnie z proporcjonalnym stosowaniem zawiesznień, każda decyzja w sprawie zawieszenia inicjowana w ramach drugiej ścieżki działań łączących skuteczność EFSI z należyтым zarządzaniem gospodarczym, powinna być podejmowana przy uwzględnieniu specyficznych dla danego państwa członkowskiego mających zastosowanie wymogów w zakresie zapewnienia współfinansowania krajowego dla programów finansowanych z EFSI. Zawieszenia powinny być zniesione, a środki finansowe ponownie udostępnione danemu państwu członkowskiemu niezwłocznie po podjęciu przez to państwo członkowskie niezbędnych działań.
- (27) EFSI powinny być wdrażane poprzez programy obejmujące okres programowania zgodnie z umową partnerstwa. Programy powinny być opracowywane przez państwa członkowskie zgodnie z przejrzystymi procedurami, oraz w zgodzie z ich ramami instytucjonalnymi i prawnymi. Państwa członkowskie i Komisja powinny współpracować na rzecz zapewnienia koordynacji i spójności rozwiązań dotyczących programowania EFSI. W związku z tym, że treść programów jest ściśle powiązana z treścią umowy partnerstwa, powinny one być przedstawione w ciągu trzech miesięcy od przedłożenia umowy partnerstwa. Dla przedstawienia programów EWT należy przewidzieć okres wynoszący dziewięć miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia w celu uwzględnienia ich wielonarodowego charakteru. W szczególności należy rozróżnić pomiędzy podstawowymi elementami umowy partnerstwa i programami podlegającymi decyzji Komisji a pozostałymi elementami nieobjętymi decyzją Komisji, które mogą zostać zmienione na odpowiedzialność państwa członkowskiego. Programowanie powinno zapewnić spójność z WRS i umowami partnerstwa, koordynację między EFSI a pozostałymi istniejącymi instrumentami finansowania oraz, w stosownych przypadkach, wkładem Europejskiego Banku Inwestycyjnego.
- (28) Mając na celu zapewnienie spójności między programami otrzymującymi wsparcie w ramach różnych EFSI, zwłaszcza w kontekście zapewnienia wkładu w unijną strategię na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, należy określić wspólne minimalne wymogi w odniesieniu do treści programów, które mogą zostać uzupełnione przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy w celu uwzględnienia specyfiki poszczególnych EFSI.
- (29) Należy określić jasne procedury oceny, przyjmowania i zmiany programów przez Komisję. W celu zapewnienia spójności między umową partnerstwa a programami należy uściślić, że programy – z wyjątkiem programów EWT – nie mogą zostać przyjęte przez Komisję przed podjęciem przez Komisję decyzji przyjmującej umowę partnerstwa. Aby zmniejszyć obciążenia administracyjne dla państw członkowskich, przyjęcie przez Komisję dowolnej zmiany niektórych części programów powinno skutkować automatycznie zmianą stosownych części umowy partnerstwa. Ponadto natychmiastowe uruchomienie środków alokowanych na Inicjatywę na rzecz zatrudnienia ludzi młodych powinno zostać również umożliwione przez ustanowienie przepisów szczególnych dotyczących przedstawiania i przyjmowania odrębnych programów operacyjnych dedykowanych Inicjatywie na rzecz zatrudnienia ludzi młodych, o których mowa w rozporządzeniu w sprawie EFS.

- (30) Aby zoptymalizować wartość dodaną wniesioną przez inwestycje finansowane w całości lub w części z budżetu Unii w dziedzinie badań i innowacji, należy dążyć do synergii, zwłaszcza między funkcjonowaniem EFSI a programem „Horyzont 2020”, ustanowionym rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1291/2013⁽¹⁾ przy jednoczesnym poszanowaniu ich odrębnych celów. Kluczowe mechanizmy do osiągnięcia tej synergii powinny obejmować uznanie stawek ryczałtowych w odniesieniu do kosztów kwalifikowalnych ze strony programu „Horyzont 2020” na rzecz podobnych operacji i beneficjentów, a także możliwość łączenia finansowania z różnych instrumentów unijnych, w tym EFSI oraz programu „Horyzont 2020” na rzecz jednej operacji, co pozwoli uniknąć podwójnego finansowania. Aby zwiększyć zdolności podmiotów krajowych i regionalnych w zakresie badań i innowacji i osiągnąć cel polegający na utworzeniu „schodów do doskonałości” w regionach słabiej rozwiniętych, i w państwach członkowskich i regionach osiągających słabe wyniki w zakresie badań, rozwoju i innowacji w odniesieniu do wszystkich stosownych priorytetów programu należy wypracować efekt ścisłej synergii między EFSI i programem „Horyzont 2020”.
- (31) Spójność terytorialna została dodana do celów spójności gospodarczej i społecznej w TFUE, konieczne jest zatem uwzględnienie kwestii roli miast, geograficznych obszarów funkcjonalnych oraz obszarów poniżej szczebla regionalnego stojących w obliczu szczególnych problemów geograficznych lub demograficznych. W tym celu i aby lepiej zmobilizować potencjał na szczeblu lokalnym, konieczne jest wzmocnienie i ułatwienie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność poprzez ustanowienie wspólnych zasad i zapewnienie ścisłej koordynacji dla wszystkich właściwych EFSI. Rozwój lokalny kierowany przez społeczność powinien uwzględniać lokalne potrzeby i potencjał, a także istotne charakterystyczne cechy społeczno-kulturowe. Odpowiedzialność za opracowanie i realizację strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność powinna z zasady spoczywać na lokalnych grupach działania reprezentujących interesy społeczności. Szczegółowe rozwiązania dotyczące definicji obszaru i ludności objętych strategiami rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność powinny być określone w odpowiednich programach zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy.
- (32) Aby ułatwić możliwe do zastosowania rozwiązanie w zakresie włączania go do procesu programowania, rozwój lokalny kierowany przez społeczność może być przeprowadzany w ramach jednego celu tematycznego służącego promowaniu włączenia społecznego i walki z ubóstwem lub promowaniu zatrudnienia i mobilności pracowników, bez względu na to, że przedsięwzięcia finansowane jako element rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność mogą przyczynić się do realizacji wszystkich pozostałych celów tematycznych.
- (33) Jeżeli strategia rozwoju terytorialnego lub strategia rozwoju obszarów miejskich wymaga zintegrowanego podejścia, ponieważ angażuje inwestycje w ramach więcej niż jednej osi priorytetowej jednego lub kilku programów operacyjnych, powinna istnieć możliwość, by działania wspierane z funduszy mogące otrzymać dodatkowe wsparcie finansowe z EFRROW lub EFMR przeprowadzane były w formie zintegrowanej inwestycji terytorialnej w ramach programu lub programów.
- (34) Instrumenty finansowe mają coraz większe znaczenie ze względu na ich efekt dźwigni w odniesieniu do EFSI, ich zdolność do łączenia różnych form środków publicznych i prywatnych w celu wspierania celów polityki publicznej oraz rewolwingowe formy finansowania sprawiają, że wsparcie takie ma charakter zrównoważony i długotrwały.
- (35) Instrumenty finansowe wspierane przez EFSI powinny być wykorzystywane w celu zaspokojenia szczególnych potrzeb rynku w sposób efektywny pod względem kosztów oraz w zgodzie z celami programów, i nie powinny wypierać finansowania prywatnego. Podjęcie decyzji o finansowaniu wsparcia przez instrumenty finansowe powinno zatem zostać oparte na ocenie *ex ante*, która wskazuje na występowanie zawodności mechanizmów rynkowych lub nieoptymalnego poziomu inwestycji oraz szacunkowy poziom i zakres zapotrzebowania na inwestycje publiczne. Niezbędne elementy oceny *ex ante* powinny być jasno określone w niniejszym rozporządzeniu. Z uwagi na szczegółowy charakter oceny *ex ante* należy ustanowić przepisy pozwalające na dokonywanie ocen *ex ante* etapami oraz dokonywanie przeglądów i aktualizacji oceny *ex ante* podczas wdrażania.
- (36) Instrumenty finansowe powinny być zaprojektowane i wdrażane w taki sposób, aby promować znaczący udział prywatnych inwestorów i instytucji finansowych sektora prywatnego przy odpowiednim podziale ryzyka. By zapewnić wystarczającą atrakcyjność dla sektora prywatnego niezbędne jest by instrumenty finansowe zaprojektować i wdrażać w elastyczny sposób. Instytucje zarządzające powinny zatem zdecydować się na najbardziej odpowiednie formy wdrażania instrumentów finansowych dedykowane specyficznym potrzebom wspieranych regionów, zgodnie z celami danego programu, wynikami oceny *ex ante* i mającymi zastosowanie zasadami pomocy państwa. W stosownych przypadkach takie elastyczne podejście powinno też obejmować możliwość ponownego wykorzystania środków zwróconych w okresie kwalifikowalności w celu zapewnienia preferencyjnego wynagrodzenia inwestorom prywatnym lub publicznym działającym zgodnie z zasadą gospodarki rynkowej. Takie preferencyjne wynagrodzenie powinno uwzględniać standardy rynkowe i zapewniać, że wszelka pomoc państwa stosowana jest zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa unijnego i krajowego oraz jest ograniczona do kwoty minimalnej niezbędnej do zrekompensovania braku dostępności kapitału prywatnego, przy uwzględnieniu zawodności mechanizmów rynkowych lub nieoptymalnego poziomu inwestycji.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1291/2013 ustanawiające „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań i innowacji (2014-2020) i uchylające decyzję nr 1982/2006/WE (Zob. s. 104 niniejszego Dziennika Urzędowego)

- (37) W celu uwzględnienia zwrotnego charakteru wsparcia udzielanego poprzez instrumenty finansowe oraz zapewnienia zgodności z praktykami rynkowymi wsparcie z EFSI na rzecz ostatecznych odbiorców w postaci inwestycji kapitałowych lub quasi-kapitałowych, pożyczek lub gwarancji czy też innych instrumentów podziału ryzyka powinno móc pokrywać w całości inwestycje dokonywane przez ostatecznych odbiorców, bez rozróżnienia na koszty związane z podatkiem VAT. Odpowiednio jedynie w przypadkach, gdy instrumenty finansowe łączone są z dotacjami, sposób, w jaki podatek VAT jest uwzględniany na poziomie ostatecznego odbiorcy, powinien mieć znaczenie dla celów określenia kwalifikowalności wydatków związanych z dotacją.
- (38) Jeżeli niektóre części inwestycji nie generują bezpośrednich finansowych zwrotów, zasadne mogłoby być łączenie instrumentów finansowych ze wsparciem dotacyjnym, w zakresie dozwolonym na podstawie obowiązujących przepisów dotyczących pomocy państwa, w celu uczynienia projektów ekonomicznie zrównoważonymi. Należy ustanowić szczegółowe warunki zapobiegające podwójnemu finansowaniu w takich przypadkach.
- (39) W celu zapewnienia, że środki alokowane na instrumenty finansowe przeznaczone dla MŚP osiągają skuteczną i efektywną masę krytyczną nowego finansowania dłużnego MŚP, powinna istnieć możliwość wykorzystania tych środków na całym terytorium danego państwa członkowskiego bez względu na jego kategorie regionów. Negocjacje umowy o finansowaniu między państwem członkowskim a EBI powinny jednak także umożliwić proporcjonalny zwrot dla regionu lub grupy regionów tego samego państwa członkowskiego jako część pojedynczego odrębnego programu krajowego z uwzględnieniem wkładu finansowego z EFRR i EFRR.
- (40) Wkłady państw członkowskich do wspólnych instrumentów finansowych na rzecz MŚP dotyczących gwarancji nieograniczonych co do kwoty i sekurytyzacji powinny być rozłożone na lata 2014, 2015 i 2016, a kwoty, które państwa członkowskie muszą wpłacić do EBI, powinny zostać odpowiednio zaplanowane w umowie o finansowaniu zgodnie ze standardową praktyką bankową oraz w celu rozszerzenia skutków na środki na płatności w poszczególnych latach.
- (41) W przypadku transakcji sekurytyzacyjnych należy zapewnić w momencie zamknięcia programu, że w celu wspierania MŚP wykorzystano przynajmniej kwotę odpowiadającą wkładowi Unii, zgodnie z zasadami dotyczącymi instrumentów finansowych określonymi w rozporządzeniu finansowym.
- (42) Instytucje zarządzające powinny mieć swobodę wnoszenia wkładu ze środków pochodzących z programów do instrumentów finansowych utworzonych na szczeblu unijnym i zarządzanych bezpośrednio lub pośrednio przez Komisję lub do instrumentów ustanowionych na szczeblu krajowym, regionalnym, transnarodowym lub transgranicznym i zarządzanych przez instytucję zarządzającą lub na jej odpowiedzialność. Instytucje zarządzające powinny mieć również możliwość bezpośredniego wdrażania instrumentów finansowych, poprzez istniejące lub nowo utworzone fundusze lub poprzez fundusze funduszy.
- (43) Z myślą o zapewnieniu proporcjonalnych rozwiązań w zakresie kontroli i zabezpieczeniu wartości dodanej instrumentów finansowych, należy unikać nadmiernych obciążeń administracyjnych, by nie zniechęcać docelowych ostatecznych odbiorców. Podmioty odpowiedzialne za audyty programów powinny w pierwszej kolejności przeprowadzać audyty na szczeblu instytucji zarządzających i podmiotów wdrażających instrumenty finansowe, w tym fundusze funduszy. Mogą jednak zaistnieć szczególne okoliczności, w których dokumenty niezbędne do zakończenia takich audytów nie są dostępne na szczeblu instytucji zarządzających lub podmiotów wdrażających instrumenty finansowe lub dokumenty takie nie przedstawiają prawdziwego i rzetelnego zapisu dostarczonego wsparcia. W takich szczególnych przypadkach niezbędne jest ustanowienie pewnych przepisów, aby umożliwić również audyty na poziomie ostatecznych odbiorców.
- (44) Kwota środków przekazanych w dowolnym momencie z EFSI do instrumentów finansowych powinna odpowiadać kwocie niezbędnej do realizacji planowanych inwestycji i płatności na rzecz ostatecznych odbiorców, z uwzględnieniem kosztów zarządzania i opłat za zarządzanie. Odpowiednio wnioski o płatności okresowe powinny być składane stopniowo. Kwota do wypłaty jako płatność okresowa powinna podlegać maksymalnemu pułapowi wynoszącemu 25 % całości wkładów z programu przeznaczonych na dany instrument finansowy na mocy właściwej umowy o finansowaniu, przy czym kolejne płatności okresowe są zależne od minimalnego pułapu procentowego odnoszącego się do faktycznych kwot zawartych w poprzednich wnioskach poniesionych już jako wydatki kwalifikowalne.
- (45) Konieczne jest ustanowienie szczególnych zasad dotyczących kwot, które mają być zatwierdzane jako wydatki kwalifikowalne przy zamykaniu programu, w celu zapewnienia, by kwoty przekazywane z EFSI do instrumentów finansowych, z uwzględnieniem kosztów zarządzania i opłat za zarządzanie, zostały skutecznie wykorzystywane na inwestycje i płatności na rzecz ostatecznych odbiorców. Zasady te powinny być na tyle elastyczne, aby umożliwić wspieranie instrumentów kapitałowych z korzyścią dla docelowych przedsiębiorstw, i powinny dlatego brać pod uwagę pewne cechy specyficzne instrumentów kapitałowych dla przedsiębiorstw, takich jak praktyki rynkowe w odniesieniu do zasad zapewniających kontynuowanie finansowania dostarczonego w oparciu o fundusze podwyższonego ryzyka. Z zastrzeżeniem warunków określonych w niniejszym rozporządzeniu docelowe przedsiębiorstwa powinny mieć możliwość korzystania z dalszego wsparcia z EFSI na rzecz instrumentów po zakończeniu okresu kwalifikowalności.

- (46) Konieczne jest również ustanowienie przepisów szczególnych dotyczących ponownego wykorzystania środków związanych za wsparciem z EFSI do końca okresu kwalifikowalności oraz ustanowienie dalszych przepisów dotyczących wykorzystania pozostałych środków po upływie okresu kwalifikowalności.
- (47) Co do zasady wsparcie z EFSI nie powinno być wykorzystywane do finansowania inwestycji, które zostały już fizycznie ukończone lub w pełni wdrożone w dniu podjęcia decyzji inwestycyjnej. Jednak w odniesieniu do inwestycji w infrastrukturę, których celem jest wspieranie rozwoju obszarów miejskich lub rewitalizacja obszarów miejskich, lub podobnych inwestycji w infrastrukturę mających na celu zróżnicowanie działalności nierolniczej na obszarach wiejskich, pewna kwota wsparcia może być potrzebna do reorganizacji portfela dłużnego w odniesieniu do infrastruktury stanowiącej część nowej inwestycji. W takich przypadkach powinna istnieć możliwość wykorzystania wsparcia z EFSI w celu reorganizacji portfela dłużnego do maksymalnej wysokości 20 % całkowitej kwoty wsparcia programu z instrumentu finansowego dla inwestycji.
- (48) Państwa członkowskie powinny monitorować programy w celu dokonania przeglądu wdrażania programu oraz postępów w osiąganiu jego celów. W tym celu państwo członkowskie powinno utworzyć zgodnie ze swoimi ramami instytucjonalnymi, prawnymi i finansowymi komitety monitorujące oraz określić ich skład i zadania w odniesieniu do EFSI. Z uwagi na szczególny charakter programów EWT należy określić przepisy szczególne dotyczące komitetów monitorujących dla tych programów. Wspólne komitety monitorujące mogłyby być ustanawiane w celu ułatwienia koordynacji między EFSI. W celu zapewnienia skuteczności komitet monitorujący powinien mieć możliwość sporządzenia uwag skierowanych do instytucji zarządzających, dotyczących wdrażania i ewaluacji programu, w tym przedsięwzięć związanych ze zmniejszaniem obciążeń administracyjnych dla beneficjentów, a także możliwość monitorowania przedsięwzięć podjętych w wyniku tych uwag.
- (49) Konieczne jest dostosowanie rozwiązań dotyczących monitorowania i sprawozdawczości EFSI, aby uprościć rozwiązania dotyczące zarządzania na wszystkich szczeblach. Ważne jest, aby zapewnić proporcjonalne wymogi dotyczące sprawozdawczości, a także dostępność wyczerpujących informacji na temat postępów w kluczowych punktach przeglądu. W związku z powyższym konieczne jest, aby wymogi dotyczące sprawozdawczości odzwierciedlały potrzeby w zakresie informacji w danych latach i były zgodne z harmonogramem przeglądu wyników.
- (50) W celu monitorowania postępów osiągniętych w ramach programów każde państwo członkowskie i Komisja powinny spotykać się na rocznym spotkaniu w sprawie przeglądu. Państwo członkowskie i Komisja powinny jednak mieć możliwość uzgodnienia, że nie będą organizować spotkania w latach innych niż 2017 i 2019 w celu uniknięcia niepotrzebnych obciążeń administracyjnych.
- (51) W celu umożliwienia Komisji monitorowania postępów w osiąganiu celów Unii oraz zadań dotyczących poszczególnych funduszy zgodnie z ich zadaniami określonymi w traktacie państwa członkowskie powinny składać sprawozdania z postępów w zakresie wdrażania swoich umów partnerstwa. Na podstawie tych sprawozdań Komisja powinna przygotować sprawozdanie strategiczne w sprawie postępów w 2017 i 2019 r. W celu zapewnienia regularnej strategicznej debaty politycznej w sprawie wkładu EFSI w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, a także w celu poprawy jakości wydatków i skuteczności polityki w zgodzie z europejskim semestrem, sprawozdania strategiczne powinny być przedmiotem debaty w Radzie. Na podstawie tej debaty Rada powinna mieć możliwość wniesienia wkładu w ocenę dokonaną na wiosennym posiedzeniu Rady Europejskiej w sprawie roli wszystkich unijnych polityk i instrumentów w realizacji zrównoważonego wzrostu sprzyjającego tworzeniu miejsc pracy w całej Unii.
- (52) Konieczne jest dokonanie ewaluacji skuteczności, efektywności i wpływu pomocy z EFSI w celu poprawy jakości opracowywania i wdrażania programów oraz w celu ustalenia wpływu programów w odniesieniu do wymiernych celów unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, przy uwzględnieniu wielkości programu, jak również w stosunku do produktu krajowego brutto (PKB) oraz bezrobocia na obszarze objętym programem, w stosownych przypadkach. Należy określić obowiązki państw członkowskich i Komisji w tym zakresie.
- (53) W celu poprawy jakości projektu każdego programu oraz w celu weryfikacji, czy możliwe jest osiągnięcie jego celów, należy przeprowadzić ewaluację *ex ante* każdego programu.
- (54) Instytucja zarządzająca lub państwo członkowskie powinno sporządzić plan ewaluacji. Powinna istnieć możliwość objęcia przez ten plan ewaluacji większej liczby programów. W trakcie okresu programowania instytucje zarządzające powinny zapewnić przeprowadzenie ewaluacji skuteczności, efektywności i wpływu programu. Komitet monitorujący i Komisja powinny być informowane o wynikach ewaluacji w celu ułatwienia podejmowania decyzji dotyczących zarządzania.
- (55) Należy przeprowadzać ewaluacje *ex post* w celu zbadania skuteczności i efektywności EFSI oraz ich wpływu na ogólne cele tych funduszy i unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, przy uwzględnieniu wymiernych celów określonych dla tej unijnej strategii. Dla każdego funduszu z EFSI Komisja powinna przygotować sprawozdanie podsumowujące zawierające główne wnioski z ewaluacji *ex post*.

- (56) Należy określić rodzaje przedsięwzięć, które mogą być podejmowane z inicjatywy Komisji i państw członkowskich jako pomoc techniczna w zakresie wsparcia z EFSI.
- (57) W celu zapewnienia skutecznego wykorzystania środków unijnych i uniknięcia nadmiernego finansowania operacji generujących dochód po ukończeniu należy zastosować inne metody do określenia dochodu wygenerowanego w efekcie takich operacji, w tym uproszczone podejście oparte na stawkach zryczałowanych dla sektorów lub podsektorów. Podstawą stawek zryczałowanych powinny być, w stosownych przypadkach, dane historyczne dostępne Komisji, możliwość odzyskania kosztów i zasada „zanieczyszczający płaci”. Należy też wprowadzić przepis umożliwiający rozszerzenie stawek zryczałowanych na nowe sektory, wprowadzenie podsektorów lub dokonanie przeglądu stawek dla przyszłych operacji po udostępnieniu nowych danych, w drodze aktu delegowanego. Zastosowanie stawek zryczałowanych może być szczególnie odpowiednie dla operacji w dziedzinach technologii informacyjnych i komunikacyjnych (TIK), badań, rozwoju i innowacji oraz efektywności energetycznej. Dodatkowo, w celu zapewnienia stosowania zasady proporcjonalności i uwzględnienia innych przepisów regulacyjnych i umownych, które mogą mieć zastosowanie, konieczne jest określenie odstępstw od tych zasad.
- (58) Ważne jest zapewnienie proporcjonalnego podejścia i uniknięcie powielania weryfikacji potrzeb finansowania w przypadku operacji, które generują dochód po zakończeniu, które również podlegają przepisom dotyczącym pomocy państwa, biorąc pod uwagę, że takie zasady również określają granice wsparcia, które może zostać przyznane. W związku z tym, w przypadku gdy przyznawana jest pomoc w ramach zasady *de minimis*, zgodna z rynkiem wewnętrznym pomoc państwa dla MSP, dla której ma zastosowanie limit w zakresie dopuszczalnej intensywności lub kwoty pomocy, lub zgodna z rynkiem wewnętrznym pomoc państwa dla dużych przedsiębiorstw, gdy przeprowadzono indywidualną weryfikację potrzeb finansowych zgodnie ze stosownymi zasadami pomocy państwa, nie stosuje się przepisów wymagających obliczenia dochodów. Niemniej jednak państwa członkowskie powinny mieć możliwość stosowania metod obliczania dochodu, gdy zostało to przewidziane w przepisach krajowych.
- (59) Partnerstwo publiczno-prywatne („PPP”) może stanowić skuteczny sposób wdrażania operacji, który zapewnia osiągnięcie celów polityki publicznej poprzez łączenie różnych postaci środków publicznych i prywatnych. W celu ułatwienia korzystania z EFSI na potrzeby wspierania operacji mających strukturę PPP, niniejsze rozporządzenie powinno brać pod uwagę pewną szczególne cechy PPP poprzez dostosowanie pewnych wspólnych przepisów dotyczących EFSI.
- (60) Należy określić początkową i końcową datę kwalifikowalności wydatków, tak aby zapewnić jednolitą i sprawiedliwą zasadę mającą zastosowanie do wdrażania EFSI w całej Unii. W celu ułatwienia wdrażania programów należy określić, że początkowa data kwalifikowalności wydatków może być wcześniejsza niż dzień 1 stycznia 2014 r., jeżeli dane państwo członkowskie przedłoży program przed tą datą. Na zasadzie odstępstwa, w celu wsparcia natychmiastowego wdrożenia Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych, początkową datą kwalifikowalności wydatków w ramach tej inicjatywy powinien być dzień 1 września 2013 r. W celu zagwarantowania skutecznego wykorzystania EFSI i zmniejszenia ryzyka dla budżetu Unii należy wprowadzić ograniczenia w zakresie wsparcia dla ukończonych operacji.
- (61) Zgodnie z zasadą pomocniczości i z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013⁽¹⁾, rozporządzeniu EFS, rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1300/2013⁽²⁾, rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1299/2013⁽³⁾, rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013⁽⁴⁾ oraz w rozporządzeniu w sprawie EFMR państwa członkowskie powinny przyjąć przepisy krajowe dotyczące kwalifikowalności wydatków.
- (62) Mając na uwadze uproszczenie wykorzystania EFSI oraz ograniczenie ryzyka błędów, przy jednoczesnym zapewnieniu zróżnicowania w przypadkach, gdy konieczne jest uwzględnienie specyfiki polityki, należy określić formy wsparcia, ujednoczone warunki zwrotu dotacji i pomocy zwrotnej, finansowania w oparciu o stawki ryczałtowe, szczegółowe zasady kwalifikowalności w odniesieniu do dotacji i pomocy zwrotnej oraz szczegółowe warunki co do kwalifikowalności operacji w zależności od lokalizacji.
- (63) Powinna istnieć możliwość zapewnienia wsparcia z EFSI w formie dotacji, nagród, pomocy zwrotnej i instrumentów finansowych, bądź też ich kombinacji, aby umożliwić właściwym podmiotom wybór najodpowiedniejszej formy wsparcia w celu zaspokojenia stwierdzonych potrzeb.

(1) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczegółowych szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 (Zob. s. 289 niniejszego Dziennika Urzędowego).

(2) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1300/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1084/2006 oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1084/2006 (Zob. s. 281 niniejszego Dziennika Urzędowego).

(3) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1299/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna” (Zob. s. 259 niniejszego Dziennika Urzędowego).

(4) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 (EFRROW) (Zob. s. 487 niniejszego Dziennika Urzędowego).

- (64) W celu zapewnienia skuteczności, sprawiedliwości i trwałego oddziaływania interwencji EFSI powinny istnieć przepisy gwarantujące trwałość inwestycji w działalność gospodarczą i w infrastrukturę, pozwalające unikać wykorzystania EFSI do osiągnięcia nienależnych korzyści. Doświadczenie pokazuje, że okres pięciu lat jest odpowiednim minimalnym okresem, który powinien być zastosowany, z wyjątkiem przypadków, w których przepisy dotyczące pomocy państwa przewidują inny okres. Niemniej jednak, zgodnie z zasadą proporcjonalności, możliwe jest, że krótszy okres trzech lat byłby uzasadniony w przypadku, gdy inwestycja dotyczy utrzymania inwestycji lub miejsc pracy stworzonych przez MŚP. W przypadku operacji obejmującej inwestycje w infrastrukturę lub inwestycje produkcyjne oraz gdy beneficjent nie jest MŚP, w wyniku takiej operacji należy dokonać zwrotu wkładu z EFSI, jeżeli w okresie dziesięciu lat od płatności końcowej na rzecz beneficjenta działalność produkcyjna podlega przeniesieniu poza obszar Unii. Właściwe jest zwolnienie przedsięwzięć wspieranych z EFS oraz przedsięwzięć, które nie obejmują inwestycji produkcyjnych lub inwestycji w infrastrukturę, z ogólnego wymogu trwałości, o ile takie wymogi nie wynikają z mających zastosowanie przepisów dotyczących pomocy państwa, a także zwolnienie wkładów do instrumentów finansowych lub z tych instrumentów. Kwoty nienależnie wypłacone należy odzyskiwać i powinny stać się one przedmiotem procedur mających zastosowanie do nieprawidłowości.
- (65) Państwa członkowskie powinny podjąć stosowne działania gwarantujące prawidłową strukturę i funkcjonowanie swoich systemów zarządzania i kontroli w celu zapewnienia zgodnego z prawem i prawidłowego wykorzystania EFSI. Należy zatem określić obowiązki państw członkowskich w zakresie systemów zarządzania i kontroli programów oraz w odniesieniu do zapobiegania, wykrywania i korygowania nieprawidłowości i naruszeń przepisów unijnych.
- (66) Zgodnie z zasadą zarządzania dzielonego państwa członkowskie i Komisja powinny być odpowiedzialne za zarządzanie programami i ich kontrolę. Za wdrażanie i kontrolę operacji w programach powinny odpowiadać w pierwszym rzędzie państwa członkowskie w ramach swoich systemów zarządzania i kontroli. W celu wzmocnienia skuteczności kontroli nad wyborem i wdrażaniem operacji oraz funkcjonowaniem systemu zarządzania i kontroli należy określić funkcje instytucji zarządzającej.
- (67) Państwa członkowskie powinny wypełniać obowiązki w zakresie zarządzania, kontroli i audytu oraz przyjmować na siebie wynikające z tego obowiązki określone w przepisach w sprawie zarządzania dzielonego ustanowionych w niniejszym rozporządzeniu, rozporządzeniu finansowym i w przepisach dotyczących poszczególnych funduszy. Państwa członkowskie powinny zapewnić, że zgodnie z warunkami określonymi w niniejszym rozporządzeniu przyjęte zostaną skuteczne rozwiązania w zakresie badania skarg dotyczących EFSI. Zgodnie z zasadą pomocniczości państwa członkowskie powinny badać, na wniosek Komisji, skargi złożone do Komisji w zakresie określonych przez nie rozwiązań oraz na wniosek Komisji informować ją o wynikach tych badań.
- (68) Należy ustanowić uprawnienia i obowiązki Komisji w odniesieniu do sprawdzania skuteczności funkcjonowania systemów zarządzania i kontroli oraz obligowania państw członkowskich do podejmowania działań. Komisja powinna również posiadać uprawnienia do przeprowadzania audytów i kontroli na miejscu skoncentrowanych na kwestiach należytego zarządzania finansami, tak aby można było z nich wyciągnąć wnioski dotyczące wyników EFSI.
- (69) Zobowiązania budżetowe Unii powinny być przyznawane corocznie. W celu zapewnienia skutecznego zarządzania programem konieczne jest ustanowienie wspólnych zasad dla płatności zaliczkowej, oraz wniosków o płatność okresową oraz płatności salda końcowego, bez uszczerbku dla przepisów szczególnych wymaganych dla każdego z EFSI.
- (70) Płatności zaliczkowe w momencie rozpoczęcia programów gwarantują, że państwo członkowskie posiada środki do zapewnienia wsparcia na rzecz beneficjentów od początku wdrażania programu, umożliwiając im otrzymywanie zaliczek, jeżeli jest to konieczne dla planowania inwestycji, oraz szybką refundację kosztów po przedłożeniu wniosku o płatność. W związku z tym należy ustanowić przepisy dotyczące kwot początkowych płatności zaliczkowych z EFSI. Początkowe płatności zaliczkowe powinny być w pełni rozliczone po zakończeniu programu.
- (71) W celu ochrony interesów finansowych Unii należy przewidzieć środki, które są ograniczone w czasie i które umożliwiają delegowanemu urzędnikowi zatwierdzającemu wstrzymanie płatności w przypadku, gdy istnieją wyraźne dowody wskazujące na poważne defekty w funkcjonowaniu systemu zarządzania i kontroli, dowody na nieprawidłowości związane z wnioskiem o płatność lub gdy nie dostarczono dokumentów na potrzeby analizy i zatwierdzania zestawienia wydatków. Czas trwania okresu wstrzymania powinien wynosić do sześciu miesięcy, z możliwością przedłużenia go do dziewięciu miesięcy za zgodą państwa członkowskiego, w celu zapewnienia wystarczającego czasu na rozwiązanie przyczyny wstrzymania, przez co uniknie się stosowania zawieszenia.
- (72) W celu ochrony budżetu Unii Komisja może być zmuszona do dokonania korekt finansowych. Dla zapewnienia pewności prawnej w odniesieniu do państw członkowskich ważne jest określenie okoliczności, w jakich naruszenia obowiązujących przepisów prawa unijnego lub krajowego związanych z jego stosowaniem mogą prowadzić do dokonania przez Komisję korekt finansowych. Aby mieć pewność, że jakiegokolwiek korekty finansowe, które Komisja nakłada na państwa członkowskie, są związane z ochroną interesów finansowych Unii, powinny być one ograniczone do sytuacji, w których naruszenie mającego zastosowanie prawa unijnego lub

prawa krajowego dotyczącego stosowania właściwego prawa unijnego bezpośrednio lub pośrednio dotyczący kwalifikowalności, prawidłowości, zarządzania lub kontroli operacji oraz odpowiadających im wydatków zadeklarowanych Komisji. Aby zapewnić proporcjonalność, ważne jest, by Komisja rozważyła charakter i wagę naruszenia i powiązanego wpływu finansowego dla budżetu Unii przy podejmowaniu decyzji o wysokości korekty finansowej.

- (73) W celu zachęcenia do dyscypliny finansowej należy określić rozwiązania dotyczące anulowania dowolnej części zobowiązań budżetowych w ramach programu, w szczególności sytuacje, kiedy kwota może zostać wyłączona z takiego anulowania, szczególnie gdy opóźnienia we wdrażaniu wynikają z okoliczności niezależnych od danej strony, okoliczności nietypowych lub niemożliwych do przewidzenia i których skutków nie można było uniknąć pomimo zachowywania staranności, jak również w sytuacji, gdy wniosek o płatność został złożony, ale w przypadku którego termin płatności został przerwany lub płatność została zawieszona.
- (74) Procedura anulowania zobowiązań jest również niezbędną częścią mechanizmu alokowania rezerwy wykonania i podczas tego procesu powinna istnieć możliwość przywrócenia środków, a następnie przekazania ich na rzecz innych programów i priorytetów. Ponadto przy wdrażaniu pewnych szczególnych instrumentów finansowych na rzecz MŚP, kiedy anulowania wynikają z rezygnacji danego państwa członkowskiego z udziału w takich instrumentach finansowych, należy przewidzieć możliwość przywrócenia środków w celu ich przekazania innym programom. Zważywszy na fakt, że aby umożliwić takie przywrócenie środków, konieczne będzie wprowadzenie dodatkowych przepisów do rozporządzenia finansowego, te procedury powinny mieć zastosowanie dopiero od dnia wejścia w życie wspomnianej zmiany rozporządzenia finansowego.
- (75) Konieczne są dodatkowe przepisy ogólne w związku ze specyfiką funkcjonowania funduszy polityki spójności. W szczególności w celu zwiększenia ich wartości dodanej oraz podniesienia ich wkładu w realizację priorytetów unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu i zadań poszczególnych funduszy polityki spójności zgodnie z celami wynikającymi z Traktatu funkcjonowanie funduszy polityki spójności powinno zostać uproszczone i skoncentrowane na celach „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz „Europejska współpraca terytorialna”.
- (76) Dodatkowe przepisy dotyczące specyfiki funkcjonowania EFRROW i EFMR są ustanowione we właściwych przepisach sektorowych.
- (77) Cel „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” powinien wspierać wszystkie regiony, tak aby promować zapisane w TFUE cele spójności gospodarczej, społecznej

i terytorialnej. W celu zapewnienia zrównoważonego i stopniowego wsparcia oraz dla odzwierciedlenia poziomu rozwoju gospodarczego i społecznego, należy alokować zasoby z EFRR i EFS w ramach tego celu między regiony słabiej rozwinięte, regiony przejściowe i regiony lepiej rozwinięte zgodnie z ich produktem krajowym brutto (PKB) na mieszkańca w relacji do średniej UE-27. Dla zapewnienia długookresowej trwałości inwestycji z EFRR i EFS, dla utrwalenia już osiągniętego rozwoju oraz dla dalszego zwiększania wzrostu gospodarczego i spójności społecznej regionów unijnych wszystkie regiony, których PKB na mieszkańca w okresie programowania 2007–2013 wyniósł mniej niż 75 % średniej UE-25 w okresie odniesienia, lecz których PKB na mieszkańca wzrósł do ponad 75 % średniej UE-27, powinny otrzymać co najmniej 60 % ich szacunkowej średniej alokacji rocznej na okres 2007–2013. Całkowita alokacja z EFRR, EFS i Funduszu Spójności dla danego państwa członkowskiego powinna wynosić co najmniej 55 % jego indywidualnej całkowitej alokacji na okres 2007–2013. Państwa członkowskie, których dochód narodowy brutto (DNB) na mieszkańca wynosi mniej niż 90 % średniej Unii, powinny skorzystać z Funduszu Spójności w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”.

- (78) Należy ustalić obiektywne kryteria wyznaczania regionów i obszarów kwalifikujących się do wsparcia z funduszy polityki spójności. W tym celu identyfikację regionów i obszarów na poziomie Unii należy oprzeć na wspólnym systemie klasyfikacji regionów ustanowionym rozporządzeniem (WE) nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady⁽¹⁾, zmienionym rozporządzeniem Komisji nr 105/2007⁽²⁾.
- (79) W celu stworzenia odpowiednich ram finansowych dla funduszy polityki spójności Komisja, w drodze aktów wykonawczych, powinna ustanowić szacunkowy roczny podział dostępnych środków na zobowiązania w obiektywny i przejrzysty sposób w celu dotarcia do regionów opóźnionych pod względem rozwoju, w tym regionów przejściowych. W celu uwzględnienia szczególnie trudnej sytuacji państw członkowskich zmagających się z kryzysem oraz zgodnie z rozporządzeniem Rady (UE, Euratom) nr 1311/2013⁽³⁾ ustanawiającym wieloletnie ramy finansowe Komisja powinna dokonać przeglądu całkowitych alokacji dla wszystkich państw członkowskich w 2016 r. na podstawie najbardziej aktualnych dostępnych wówczas danych statystycznych, a w przypadku, gdy wystąpi łączna rozbieżność wynosząca ponad +/-5 %, dostosować te alokacje. Wymagane dostosowanie powinno zostać rozłożone na równe części na lata 2017–2020.

⁽¹⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. w sprawie ustalenia wspólnej klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) (Dz.U. L 154 z 21.6.2003, s. 1).

⁽²⁾ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 105/2007 z dnia 1 lutego 2007 r. zmieniające załączniki do rozporządzenia (WE) nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. w sprawie ustalenia wspólnej klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) (Dz.U. L 39 z 10.2.2007, s. 1).

⁽³⁾ Rozporządzenie Rady (UE, Euratom) nr 1311/2013 z dnia 2 grudnia 2013 r. określające wieloletnie ramy finansowe na lata 2014–2020 (Zob. s. 884 niniejszego Dziennika Urzędowego).

- (80) W celu wsparcia koniecznego przyspieszenia rozwoju infrastruktury transportowej i energetycznej oraz TIK w całej Unii należy stworzyć instrument „Łącząc Europę” zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1316/2013⁽¹⁾. Należy zapewnić wsparcie z Funduszu Spójności na rzecz projektów realizujących sieci bazowe lub projektów i działań horyzontalnych określonych w części I załącznika do tego rozporządzenia.
- (81) Wysokość rocznych środków budżetowych pochodzących z funduszy polityki spójności na rzecz danego państwa członkowskiego powinna być ograniczona do pułapu ustalonego z uwzględnieniem PKB tego państwa członkowskiego.
- (82) Konieczne jest ustalenie limitów tych środków finansowych na cel „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz przyjęcie obiektywnych kryteriów ich alokacji dla regionów i państw członkowskich. Państwa członkowskie powinny koncentrować wsparcie w celu zapewnienia, że wystarczające inwestycje są nakierowane na zatrudnienie ludzi młodych, mobilność pracowników, wiedzę, włączenie społeczne i zwalczanie ubóstwa, tym samym gwarantując, że udział EFS – rozumiana jako procentowy udział w całości środków funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w państwach członkowskich liczony na poziomie unijnym, z wyłączeniem wsparcia z Funduszu Spójności na rzecz infrastruktury transportowej w ramach instrumentu „Łącząc Europę” oraz wsparcia z funduszy strukturalnych na rzecz osób najbardziej potrzebujących – nie będzie mniejszy niż 23,1 %.
- (83) Ze względu na pilny priorytet walki z bezrobociem wśród młodzieży w najbardziej dotkniętych tym zjawiskiem regionach Unii, a także w całej Unii należy utworzyć inicjatywę na rzecz zatrudnienia ludzi młodych, finansowaną ze szczególnej alokacji i ukierunkowanych inwestycji z EFS, aby zwiększyć i wzmocnić znaczne wsparcie zapewnione już poprzez EFSI. Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych powinna stanowić wsparcie dla młodych ludzi, w szczególności tych, którzy nie pracują, nie kształcą się, ani nie szkolą zawodowo. Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych powinna być realizowana w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”.
- (84) Ponadto, zgodnie z głównym celem dotyczącym ograniczenia ubóstwa, konieczna jest zmiana orientacji europejskiego funduszu pomocy najbardziej potrzebujących, aby promować włączenie społeczne. Należy przewidzieć mechanizm przeniesienia środków do tego instrumentu z alokacji funduszy strukturalnych każdego państwa członkowskiego.
- (85) Mając na względzie obecne uwarunkowania gospodarcze, maksymalny poziom przekazania środków (pułap) z funduszy polityki spójności dla każdego poszczególnego państwa członkowskiego nie powinien prowadzić do alokacji, które dla jednego państwa członkowskiego przekraczałyby 110 % ich poziomu w wartościach rzeczywistych za okres programowania 2007-2013.
- (86) W celu zapewnienia odpowiedniej alokacji na rzecz każdej kategorii regionów środki z funduszy polityki spójności nie powinny być przesuwane między regionami słabiej rozwiniętymi a regionami przejściowymi lub regionami lepiej rozwiniętymi, z wyjątkiem należycie uzasadnionych okoliczności związanych z realizacją jednego lub więcej celów tematycznych. Takie przesunięcia powinny wynosić nie więcej niż 3 % ogółu środków przeznaczonych dla danej kategorii regionów.
- (87) W celu zapewnienia rzeczywistego wpływu na gospodarkę wsparcie z funduszy polityki spójności nie powinno zastępować publicznych lub równorzędnych wydatków strukturalnych państw członkowskich zgodnie z warunkami zawartymi w niniejszym rozporządzeniu. Ponadto, aby wsparcie z funduszy polityki spójności uwzględniało szerszy kontekst gospodarczy, poziom wydatków publicznych powinien zostać określony w odniesieniu do ogólnych warunków makroekonomicznych, w których odbywa się finansowanie, na podstawie wskaźników określonych w programach stabilności i konwergencji przedkładanych co roku przez państwa członkowskie zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 1466/1997⁽²⁾. Weryfikacja zasady dodatkowości dokonywana przez Komisję powinna koncentrować się na państwach członkowskich, w których regiony słabiej rozwinięte obejmują co najmniej 15 % ludności, ze względu na zakres przyznanych takim państwom środków finansowych.
- (88) Konieczne jest ustanowienie dodatkowych przepisów dotyczących programowania, monitorowania i kontroli programów operacyjnych otrzymujących wsparcie z funduszy polityki spójności oraz zarządzania nimi w celu większego skupienia uwagi na wynikach. Należy w szczególności określić szczegółowe wymogi dotyczące treści programów operacyjnych. Powinno to ułatwić przedstawienie spójnej logiki interwencji służącej zidentyfikowanym potrzebom rozwojowym, określeniu ram wykonania oraz wspieraniu skutecznego i efektywnego wdrażania tych funduszy. Zgodnie z ogólną zasadą oś priorytetowa powinna obejmować jeden cel tematyczny, jeden fundusz i jedną kategorię regionu. W stosownych przypadkach oraz w celu zwiększenia skuteczności w ramach tematycznie spójnego zintegrowanego podejścia oś priorytetowa powinna móc odnosić się do więcej niż jednej kategorii regionów i łączyć jeden lub więcej komplementarnych priorytetów inwestycyjnych z EFRR, EFS i Funduszu Spójności w ramach jednego lub kilku celów tematycznych.
- (89) W przypadku gdy państwo członkowskie przygotowuje tylko jeden program operacyjny dla każdego funduszu polityki spójności, w związku z czym zarówno programy, jak i umowa partnerstwa są przygotowywane na szczeblu krajowym, należy ustanowić szczególnie rozwiązania w celu zapewnienia kompletności takich dokumentów.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1316/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające instrument „Łącząc Europę” oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 913/2010 i uchylające rozporządzenia (WE) nr 680/2007 i (WE) nr 67/2010 (Dz.U. L 348 z 20.12.2013, s. 129).

⁽²⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1466/97 z dnia 7 lipca 1997 r. w sprawie wzmocnienia nadzoru pozycji budżetowych oraz nadzoru i koordynacji polityk gospodarczych (Dz.U. L 209 z 2.8.1997, s. 1).

- (90) W celu pogodzenia potrzeby przygotowania zwięzłych programów operacyjnych wyznaczających jasne zobowiązania państw członkowskich z potrzebą zapewnienia elastyczności co do dostosowywania programów do zmieniających się okoliczności, należy wprowadzić rozróżnienie między podstawowymi elementami programu operacyjnego podlegającymi decyzji Komisji a pozostałymi elementami, które nie podlegają decyzji Komisji i mogą zostać zmienione przez państwo członkowskie. W związku z tym należy wprowadzić procedury umożliwiające modyfikację tych innych niż podstawowe elementów na szczeblu krajowym bez potrzeby podjęcia decyzji przez Komisję.
- (91) W celu poprawy komplementarności i uproszczenia wdrażania powinna istnieć możliwość połączenia wsparcia z Funduszu Spójności i z EFRR ze wsparciem z EFS we wspólnych programach operacyjnych w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”.
- (92) Duże projekty stanowią znaczną część wydatków Unii i często mają znaczenie strategiczne w odniesieniu do realizacji unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu. W związku z tym zasadne jest, aby operacje powyżej pewnych progów nadal podlegały specjalnym procedurom zatwierdzania na podstawie niniejszego rozporządzenia. Próg powinien zostać ustanowiony w odniesieniu do całkowitych kwalifikowalnych kosztów po uwzględnieniu oczekiwanych dochodów, z wyższym progiem dla projektów transportowych ze względu na zazwyczaj większy rozmiar inwestycji w tym sektorze. W tym celu oraz dla zachowania jasności należy określić treść wniosku dotyczącego dużego projektu. Wniosek powinien zawierać informacje niezbędne do zapewnienia, że wkład finansowy z funduszy polityki spójności nie powoduje znacznego ubytku liczby miejsc pracy w istniejących ośrodkach na terytorium Unii.
- (93) Aby wspierać przygotowywanie i wdrażanie dużych projektów na należytej bazie naukowej i technicznej i zachęcać do korzystania z opinii ekspertów na wczesnym etapie, w przypadku gdy niezależni eksperci korzystając z pomocy technicznej Komisji lub, w porozumieniu z Komisją, z pomocy innych niezależnych ekspertów, są w stanie przedstawić jasne stanowiska na temat wykonalności i zasadności ekonomicznej dużych projektów, należy uprościć procedurę zatwierdzania przez Komisję. Komisja powinna mieć możliwość odmowy zatwierdzenia wkładu finansowego wyłącznie wtedy, gdy stwierdzi istotne słabe punkty w niezależnym przeglądzie jakości.
- (94) W przypadkach gdy nie przeprowadzono niezależnego przeglądu jakości dużych projektów, państwo członkowskie powinno dostarczyć wszystkie wymagane informacje, a Komisja powinna ocenić duży projekt w celu ustalenia, czy wnioskowany wkład finansowy jest uzasadniony.
- (95) Dla zachowania ciągłości wdrażania, w celu uniknięcia niepotrzebnych obciążeń administracyjnych, jak również w celu dostosowania do decyzji Komisji w sprawie wytycznych dotyczących zamknięcia okresu programowania 2007-2013, ustanawia się przepisy dotyczące etapów wdrażania dużych projektów zatwierdzonych na mocy rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006⁽¹⁾, których okres wdrożenia ma rozciągać się na cały okres programowania objęty niniejszym rozporządzeniem. Pod pewnymi warunkami powinno się wprowadzić procedurę przyspieszoną w przypadku powiadomienia o drugim lub kolejnym etapie dużego projektu i zatwierdzenia go, dla którego poprzedni etap lub etapy zostały zatwierdzone przez Komisję w ramach okresu programowania 2007-2013. Każdy indywidualny etap operacji wdrażanej w kilku etapach, który służy temu samemu celowi ogólnemu, powinien być realizowany zgodnie z zasadami odpowiednich okresów programowania.
- (96) Aby dać państwom członkowskim możliwość wdrażania części programu operacyjnego przy wykorzystaniu podejścia zorientowanego na rezultaty, przydatne jest określenie wspólnego planu działania, obejmującego projekt lub grupę projektów, które beneficjent musi przeprowadzić, aby przyczynić się do osiągnięcia celów programu operacyjnego. W celu uproszczenia i wzmocnienia podejścia zorientowanego na rezultaty funduszy polityki spójności zarządzanie wspólnym planem działania powinno odbywać się wyłącznie w oparciu o wspólnie uzgodnione wartości pośrednie, produkty i rezultaty, zdefiniowane w decyzji Komisji w sprawie przyjęcia wspólnego planu działania. Kontrola i audyt wspólnego planu działania powinny także być ograniczone do kwestii osiągnięcia tych wartości pośrednich, produktów rezultatów. W związku z tym konieczne jest ustanowienie przepisów dotyczących przygotowywania, treści, przyjmowania, zarządzania finansowego i kontroli wspólnego planu działania.
- (97) Konieczne jest przyjęcie przepisów szczególnych w odniesieniu do funkcji komitetu monitorującego i rocznych sprawozdań z wdrażania programów operacyjnych, wspieranych z funduszy polityki spójności. Dodatkowe przepisy dotyczące specyfiki funkcjonowania EFROW są ustanowione w stosownych przepisach sektorowych.
- (98) Aby zapewnić dostępność istotnych i aktualnych informacji na temat wdrażania programu, konieczne jest, aby państwa członkowskie regularnie dostarczały Komisji kluczowe dane. Aby uniknąć dodatkowego obciążania państw członkowskich, powyższy wymóg powinien być ograniczony do danych gromadzonych w sposób ciągły, a przekazywanie danych powinno odbywać się w drodze elektronicznej wymiany danych.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 (Dz.U. L 210 z 31.7.2006, s. 25).

- (99) W celu poprawy monitorowania postępów we wdrażaniu funduszy polityki spójności oraz w celu ułatwienia zarządzania finansowego konieczne jest terminowe zapewnienie dostępności podstawowych danych finansowych dotyczących postępów we wdrażaniu.
- (100) Zgodnie z art. 175 TFUE Komisja co trzy lata ma przedstawić Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów sprawozdania dotyczące postępów w osiągnięciu unijnych celów spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej. Konieczne jest określenie przepisów dotyczących treści takiego sprawozdania.
- (101) Podawanie do wiadomości publicznej informacji na temat osiągnięć funduszy polityki spójności oraz podnoszenie świadomości w zakresie celów polityki spójności jest ważne. Obywatele powinni mieć prawo wiedzieć, w jaki sposób inwestowane są zasoby finansowe Unii. Odpowiedzialność za zapewnienie przekazania odpowiednich informacji opinii publicznej powinna spoczywać zarówno na instytucjach zarządzających, jak i na beneficjentach, a także na instytucjach Unii i podmiotach doradczych. W celu zapewnienia większej skuteczności w informowaniu szerokiej opinii publicznej oraz wzmocnienia efektu synergii między działaniami komunikacyjnymi podejmowanymi z inicjatywy Komisji środki przeznaczone na działania komunikacyjne na podstawie niniejszego rozporządzenia powinny również przyczynić się do informowania na temat priorytetów politycznych Unii, o ile są one związane z ogólnymi celami niniejszego rozporządzenia.
- (102) Celem zwiększenia dostępności i przejrzystości informacji o możliwościach finansowania i beneficjentach projektów należy w każdym państwie członkowskim udostępnić jedną stronę internetową lub jeden portal internetowy dostarczający informacje na temat wszystkich programów operacyjnych, włączając w to wykazy operacji wspieranych w ramach każdego programu operacyjnego.
- (103) W celu zapewnienia szerokiego rozpowszechnienia informacji o osiągnięciach funduszy polityki spójności oraz roli Unii w tym zakresie, a także w celu informowania potencjalnych beneficjentów o możliwościach finansowania należy w niniejszym rozporządzeniu określić szczegółowe przepisy dotyczące działań informacyjnych i komunikacyjnych, jak również pewne charakterystyki techniczne takich działań, przy uwzględnieniu wielkości programów operacyjnych zgodnie z zasadą proporcjonalności.
- (104) W celu zapewnienia, że alokacja środków dla każdego funduszu polityki spójności koncentruje się na unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu i na zadaniach dotyczących poszczególnych funduszy zgodnie z ich celami określonymi w Traktatach, konieczne jest określenie pułapów alokacji na pomoc techniczną państwa członkowskiego. Ponadto konieczne jest zagwarantowanie, by ramy prawne programowania pomocy technicznej ułatwiały tworzenie uproszczonych zasad dostarczania pomocy w sytuacji, kiedy państwa członkowskie wdrażają wiele funduszy polityki spójności jednocześnie, oraz by ramy te obejmowały różne kategorie regionów.
- (105) Konieczne jest określenie elementów mających wpływ na określenie stopy dofinansowania z funduszy polityki spójności dla osi priorytetowych, w szczególności w celu zwiększenia efektu mnożnikowego zasobów Unii. Konieczne jest także ustanowienie maksymalnych stóp dofinansowania według kategorii regionów w celu zapewnienia przestrzegania zasady współfinansowania, przez odpowiedni poziom zarówno publicznego, jak i prywatnego wsparcia krajowego.
- (106) Konieczne jest, aby państwa członkowskie wyznaczyły dla każdego programu operacyjnego instytucję zarządzającą, instytucję certyfikującą i funkcjonalnie niezależną instytucję audytową. Aby zapewnić państwu członkowskim elastyczność w ustanawianiu systemów kontroli, należy przewidzieć możliwości wykonywania funkcji instytucji certyfikującej przez instytucję zarządzającą. Państwo członkowskie powinno mieć również możliwość wyznaczenia instytucji pośredniczących do wykonywania niektórych zadań instytucji zarządzającej lub instytucji certyfikującej. Państwo członkowskie powinno w takim przypadku wyraźnie określić ich obowiązki i funkcje.
- (107) Aby uwzględnić specyfikę organizacji systemów zarządzania i kontroli w odniesieniu do funduszy polityki spójności i EFMR oraz potrzebę zapewnienia proporcjonalnego podejścia, konieczne są szczegółowe przepisy dotyczące desygnacji instytucji zarządzającej i instytucji certyfikującej. Aby uniknąć niepotrzebnych obciążeń administracyjnych, weryfikację *ex ante* spełnienia kryteriów desygnacji określonych w niniejszym rozporządzeniu należy ograniczyć do instytucji zarządzającej i instytucji certyfikującej, a przy spełnieniu pewnych warunków określonych w niniejszym rozporządzeniu nie należy wymagać przeprowadzania dodatkowych audytów w przypadku, gdy dany system jest zasadniczo taki sam jak w okresie programowania 2007–2013. Nie należy wprowadzać wymogu zatwierdzenia desygnacji przez Komisję. Aby jednak zwiększyć pewność prawną, państwa członkowskie powinny mieć możliwość przedłożenia Komisji dokumentów dotyczących desygnacji na pewnych warunkach określonych w niniejszym rozporządzeniu. Monitorowanie zgodności z kryteriami desygnacji dokonywane na podstawie rozwiązań dotyczących audytu i kontroli powinno skutkować działaniami naprawczymi i możliwym wycofaniem desygnacji, jeżeli wyniki wskazują na brak zgodności z kryteriami.
- (108) Instytucja zarządzająca ponosi główną odpowiedzialność za skuteczne i efektywne wdrażanie funduszy polityki spójności oraz EFMR, a zatem spełnia znaczną liczbę funkcji odnoszących się do zarządzania programem i jego monitorowania, zarządzania i kontroli finansowych, jak również wyboru projektów. W związku z tym należy określić obowiązki i funkcje instytucji zarządzającej.

- (109) Instytucja certyfikująca powinna sporządzać i przekazywać Komisji wnioski o płatność. Powinna sporządzać zestawienie wydatków, poświadczając kompletność, rzetelność i prawdziwość przedłożonych sprawozdań finansowych oraz to, że wydatki ujęte w zestawieniu są zgodne z obowiązującymi przepisami prawa unijnego i krajowego. Należy określić obowiązki i funkcje instytucji certyfikującej.
- (110) Instytucja audytowa zapewnia przeprowadzanie audytów systemów zarządzania i kontroli na podstawie stosownej próby operacji oraz zestawienia wydatków. Należy określić obowiązki i funkcje instytucji audytowej. Audyty deklarowanych wydatków powinny być przeprowadzane na reprezentatywnej próbie operacji w celu umożliwienia ekstrapolacji wyników. Zgodnie z ogólną zasadą należy stosować statystyczne metody pobierania próby w celu zapewnienia wiarygodnej próby reprezentatywnej. Niemniej jednak instytucje audytowe powinny mieć możliwość stosowania – w należycie uzasadnionych okolicznościach – niestatystycznej metody pobierania próby, pod warunkiem że warunki określone w niniejszym rozporządzeniu zostały spełnione.
- (111) Bez uszczerbku dla uprawnień Komisji w zakresie kontroli finansowej należy zwiększyć współpracę w tej dziedzinie między państwami członkowskimi a Komisją oraz ustalić kryteria, które pozwolą Komisji określić w kontekście przyjętej przez nią strategii kontroli systemów krajowych poziom gwarancji, które powinna ona uzyskać ze strony krajowych instytucji audytowych.
- (112) Oprócz wspólnych zasad dotyczących zarządzania finansowego EFSI powinny zostać ustanowione dodatkowe przepisy dotyczące funduszy polityki spójności i EFMR. W szczególności, w celu zapewnienia realistycznej gwarancji dla Komisji przed zatwierdzeniem zestawienia wydatków, wnioski o płatność okresową powinny być refundowane w wysokości 90 % kwoty wynikającej z zastosowania stopy dofinansowania dla każdego priorytetu ustanowionego w decyzji w sprawie przyjęcia programu operacyjnego do wydatków kwalifikowalnych dla osi priorytetowej. Zaległe kwoty należne powinny być wypłacane państwom członkowskim po zatwierdzeniu zestawienia wydatków, pod warunkiem że Komisja będzie mogła stwierdzić, że zestawienie wydatków jest kompletne, rzetelne i prawdziwe.
- (113) Beneficjenci powinni otrzymać wsparcie w pełnej wysokości nie później niż 90 dni licząc od dnia przedłożenia przez beneficjenta wniosku o płatność, z zastrzeżeniem dostępności środków z początkowych i rocznych płatności zaliczkowych i z płatności okresowych. Instytucja zarządzająca powinna mieć możliwość wstrzymania biegu terminu, jeżeli dokumenty uzupełniające nie są kompletne lub jeżeli istnieją dowody na istnienie nieprawidłowości wymagające dalszego dochodzenia. Należy zapewnić początkowe i roczne płatności zaliczkowe, aby zagwarantować, że państwo członkowskie dysponuje środkami wystarczającymi do wdrażania programów w ramach tych rozwiązań. Roczne płatności zaliczkowe powinny być rozliczane każdego roku przy zatwierdzeniu zestawienia wydatków.
- (114) Aby ograniczyć ryzyko deklarowania nieprawidłowych wydatków, instytucja certyfikująca powinna mieć możliwość – bez potrzeby przedkładania dodatkowego uzasadnienia – włączenia kwot, które wymagają dalszej weryfikacji do wniosku o płatność okresową po zakończeniu roku obrachunkowego, w którym zostały wprowadzone do systemu księgowego.
- (115) Aby zapewnić właściwe stosowanie zasad ogólnych dotyczących anulowania zobowiązań, zasady ustanowione dla funduszy polityki spójności i EFMR powinny szczegółowo określać, w jaki sposób ustanawiane są terminy anulowania.
- (116) W celu zastosowania wymogów rozporządzenia finansowego do zarządzania finansowego funduszami polityki spójności i EFMR konieczne jest ustalenie procedur dotyczących sporządzania, analizy i zatwierdzania zestawienia wydatków, które powinny zapewniać jasne podstawy i pewność prawną tych rozwiązań. Ponadto, w celu umożliwienia państwu członkowskiemu prawidłowego pełnienia swoich obowiązków, państwo członkowskie powinno mieć możliwość wyłączenia kwot, które są przedmiotem bieżącej oceny pod kątem zgodności z prawem i prawidłowości.
- (117) W celu zmniejszenia obciążeń administracyjnych dla beneficjentów, należy ustanowić szczególne ramy czasowe, w których instytucje zarządzające są zobowiązane do zapewnienia dostępności dokumentów dotyczących operacji po przedstawieniu wydatków lub po zakończeniu operacji. Zgodnie z zasadą proporcjonalności okres przechowywania dokumentów powinien być zróżnicowany w zależności od całkowitych wydatków kwalifikowalnych każdej operacji.
- (118) Jako że zestawienie wydatków jest weryfikowane i zatwierdzone każdego roku, należy znacząco uprościć procedurę zamknięcia. Ostateczne zamknięcie programu powinno zatem opierać się tylko na dokumentach odnoszących się do ostatniego roku obrachunkowego oraz do końcowego sprawozdania z wdrażania lub do ostatniego rocznego sprawozdania z wdrażania, bez konieczności dostarczenia dodatkowych dokumentów.
- (119) W celu ochrony interesów finansowych Unii oraz zapewnienia środków na rzecz skutecznego wdrażania programów należy określić przepisy umożliwiające zawieszenie przez Komisję płatności na poziomie priorytetów lub programów operacyjnych.
- (120) W celu zapewnienia pewności prawnej dla państw członkowskich należy ustanowić szczególne rozwiązania i procedury dotyczące korekt finansowych dokonywanych przez państwa członkowskie i przez Komisję w odniesieniu do funduszy polityki spójności i EFMR przy poszanowaniu zasady proporcjonalności.

(121) Konieczne jest ustanowienie ram prawnych, które zapewnią rzetelne systemy zarządzania i kontroli na szczeblu krajowym i regionalnym, oraz odpowiedni podział ról i obowiązków w kontekście zarządzania dzielonego. Należy zatem określić i wyjaśnić rolę Komisji oraz ustanowić proporcjonalne zasady dokonywania korekt finansowych przez Komisję.

(122) Częstotliwość audytów operacji powinna być proporcjonalna do zakresu unijnego wparcia z funduszy polityki spójności i EFMR. W szczególności liczba przeprowadzanych audytów powinna być ograniczona, jeżeli całkowite wydatki kwalifikowalne na operację nie przekraczają 200 000 EUR w przypadku EFRR i Funduszu Spójności, 150 000 EUR w przypadku EFS oraz 100 000 EUR w przypadku EFMR. Niemniej jednak powinna istnieć możliwość przeprowadzenia audytu w dowolnym momencie w sytuacji, gdy istnieją dowody na istnienie nieprawidłowości lub nadużycia finansowego, bądź po zamknięciu zakończonej operacji w ramach audytu próby. Komisja powinna mieć możliwość dokonania przeglądu ścieżki audytu instytucji audytowej lub wziąć udział w audytach instytucji audytowej na miejscu. Jeżeli Komisja nie uzyska za pośrednictwem tych środków gwarancji skutecznego funkcjonowania instytucji audytowej, powinna mieć ona możliwość ponownego przeprowadzenia tego działania audytowego, jeżeli jest to zgodne z uznanymi w skali międzynarodowej standardami audytu. Aby zakres audytów przeprowadzanych przez Komisję był proporcjonalny do ryzyka, Komisja powinna móc ograniczyć swoje audyty związane z programami operacyjnymi, jeżeli nie występują poważne defekty lub jeżeli instytucja audytowa jest wiarygodna. Aby zmniejszyć obciążenie administracyjne beneficjentów, należy ustanowić szczególne przepisy służące ograniczeniu ryzyka nakładania się audytów przeprowadzanych w odniesieniu do tych samych operacji przez różne instytucje, tj. Europejski Trybunał Obrachunkowy, Komisję i instytucję audytową.

(123) W celu uzupełnienia i zmiany niektórych, innych niż istotne, elementów niniejszego rozporządzenia uprawnień do przyjmowania aktów zgodnie z art. 290 TFUE powinny zostać przekazane Komisji w odniesieniu do: europejskiego kodeksu dobrych praktyk dotyczących partnerstwa; uzupełnienia lub dokonania zmiany sekcji 4 i 7 WRS; kryteriów ustalania poziomu korekty finansowej, która ma zostać dokonana; szczególnych przepisów dotyczących zakupu ziemi oraz łączenia pomocy technicznej z instrumentami finansowymi; roli, zakresu odpowiedzialności i obowiązków podmiotów wdrażających instrumenty finansowe; kontroli i zarządzania instrumentami finansowymi wycofania płatności do instrumentów finansowych i wynikających stąd dostosowań w odniesieniu do wniosków o płatność; ustanowienia systemu kapitalizacji rocznych rat dla instrumentów finansowych; szczegółowych przepisów dotyczących kryteriów ustalania kosztów zarządzania i opłat za zarządzanie na podstawie wyników i mających zastosowanie progów, a także przepisów dotyczących

zwrotu skapitalizowanych kosztów zarządzania i opłat za zarządzanie w odniesieniu do instrumentów kapitałowych i mikrokredytów; dostosowań stawek zryczałowanych dla operacji generujących dochód w poszczególnych sektorach jak również ustanowienia stawek zryczałowanych dla TIK, badań, rozwoju

i innowacji oraz efektywności energetycznej a także określania dodatkowych sektorów lub podsektorów objętych stawkami; metodyki obliczania bieżącej wartości dochodu dla operacji generujących dochód; dodatkowych przepisów w zakresie zmiany beneficjenta w ramach operacji w formule PPP, minimalnych wymogów, jakie mają być zawarte w umowach PPP niezbędnych dla zastosowania pewnych odstępstw od ogólnie obowiązujących przepisów w zakresie kwalifikowalności wydatków; definicji stawki ryczałtowej stosowanej do kosztów pośrednich dla dotacji w oparciu o istniejące metody i odpowiednich stawek stosowanych w ramach polityk Unii; metodyki, która ma być stosowana przy przeprowadzaniu oceny jakości dużych projektów; kryteriów określania przypadków nieprawidłowości wymagających zgłaszania, danych podlegających przekazaniu oraz warunków i procedur, jakie należy stosować w celu określenia, czy nieściągalne kwoty mają być zwracane w ramach odpowiedzialności państw członkowskich; danych, które mają być gromadzone i przechowywane w formie elektronicznej w ramach systemów monitorowania ustanowionych przez instytucje zarządzające; minimalnych wymagań dotyczących ścieżki audytu; zakresu i zawartości audytów oraz metody doboru próby; wykorzystania danych zgromadzonych podczas audytów oraz kryteriów służących do określania poważnych defektów w skutecznym funkcjonowaniu systemów zarządzania i kontroli, w celu określenia poziomu korekty finansowej, jakiej należy dokonać i stosowania stawek zryczałowanych lub ekstrapolowanych korekt finansowych. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła odpowiednie konsultacje, w tym na poziomie ekspertów. W trakcie przygotowywania i opracowywania aktów delegowanych Komisja powinna zapewnić jednoczesne, terminowe i odpowiednio przekazanie stosownych dokumentów Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

(124) W odniesieniu do wszystkich EFSI Komisja powinna mieć uprawnienia do przyjmowania, w drodze aktów wykonawczych, decyzji przyjmujących elementy umów partnerstwa i zmiany tych umów; decyzji przyjmujących elementy uzupełnionych umów partnerstwa; decyzji w sprawie programów i priorytetów, które osiągnęły cele pośrednie i mogą skorzystać z rezerwy wykonania, decyzji o zmianach programów w konsekwencji działań naprawczych dotyczących przekazania alokacji finansowych do innych programów, decyzji dotyczących rocznych planów działań, które mają być finansowane z pomocy technicznej z inicjatywy Komisji, oraz – w przypadku anulowania zobowiązań – decyzji w sprawie zmiany decyzji przyjmujących programy, a w odniesieniu do EFRR, EFS i Funduszu Spójności – decyzji określających regiony i państwa członkowskie spełniające kryteria inwestycji na rzecz wzrostu i zatrudnienia, decyzji określających podział rocznych środków na

zobowiązania między państwa członkowskie, decyzji określających kwoty, jakie mają być przeniesione z alokacji Funduszu Spójności dla każdego państwa członkowskiego na instrument „Łącząc Europę”; decyzji określających kwoty, jakie mają być przeniesione z alokacji funduszy strukturalnych dla każdego państwa członkowskiego na pomoc dla najbardziej potrzebujących; decyzji w sprawie zgody na przekazanie części środków z celu „Europejska współpraca terytorialna” na cel „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”; decyzji w sprawie dokonywania korekt finansowych w razie

nieprzebrzegania zasady dodatkowości; decyzji przyjmujących i zmieniających programy operacyjne, decyzji o odmowie przyznania wkładu finansowego dla dużego projektu, decyzji w sprawie zatwierdzenia wkładów finansowych na rzecz wybranych dużych projektów i przedłużenia terminu na spełnienie warunku dotyczącego zatwierdzenia dużych projektów, decyzji w sprawie wspólnych planów działania, a w odniesieniu do EFRR, EFS, Funduszu Spójności i EFMR – decyzji w sprawie odmowy zatwierdzenia zestawienia wydatków i kwoty obciążenia w razie niezatwierdzenia zestawienia wydatków; decyzji zawieszających płatności okresowe oraz decyzji w sprawie korekt finansowych.

(125) W celu zapewnienia jednakowych warunków wykonania niniejszego rozporządzenia należy przekazać Komisji uprawnienia wykonawcze dotyczące wzoru stosowanego przy składaniu sprawozdania z postępów; wzoru programu operacyjnego w odniesieniu do funduszy polityki spójności; metodyki, która ma być wykorzystywana w trakcie przeprowadzania analizy kosztów i korzyści dużych projektów, formatu informacji dotyczących dużych projektów, wzoru wspólnego planu działania, wzoru rocznych i końcowych sprawozdań z wdrażania, częstotliwości zgłaszania nieprawidłowości i formatu, jaki ma być stosowany; wzoru deklaracji zarządczej, oraz wzorów strategii audytu, opinii audytowej oraz rocznego sprawozdania z kontroli. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 182/2011 Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽¹⁾.

(126) W celu zapewnienia niezbędnego wkładu i większego zaangażowania państw członkowskich, gdy Komisja korzysta ze swoich uprawnień wykonawczych w odniesieniu do niniejszego rozporządzenia, w niektórych szczególnie wrażliwych obszarach polityki odnoszących się do EFSI oraz w celu wzmocnienia roli państw członkowskich w przyjmowaniu jednolitych warunków w tych obszarach lub innych środków wykonawczych mających istotny wpływ lub mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na gospodarkę narodową, na budżet

państwa lub na prawidłowe funkcjonowanie administracji publicznej państw członkowskich, akty wykonawcze odnoszące się do: metodyki przekazywania informacji na temat wsparcia celów dotyczących zmian klimatu; szczegółowych uregulowań mających na celu zapewnienie spójnego podejścia do określania w ramach wykonania celów pośrednich i końcowych dla każdego priorytetu oraz do oceny realizacji celów pośrednich i końcowych; standardowych warunków monitorowania instrumentów finansowych; szczegółowych rozwiązań dotyczących przenoszenia wkładów do programu zarządzanych przez podmioty wdrażające instrumenty finansowe i zarządzania tymi wkładami; wzoru umowy o finansowaniu dotyczącej wspólnych instrumentów finansowych na rzecz MŚP dotyczących gwarancji nieograniczonych co do kwoty i sekurytyzacji; wzorów, które mają być stosowane przy przekazywaniu Komisji wraz z wnioskami o płatność dodatkowych informacji dotyczących instrumentów finansowych oraz przy przekazywaniu Komisji sprawozdań na temat instrumentów finansowych; warunków dotyczących systemów wymiany danych elektronicznych dla celów zarządzania i kontroli; klasyfikacji w oparciu o którą mają być zdefiniowane kategorie interwencji w odniesieniu do osi priorytetowej w programach

operacyjnych; formatu powiadomienia o wybranym dużym projekcie; charakterystyki technicznej działań informacyjnych i komunikacyjnych w odniesieniu do operacji i wytycznych dotyczących symbolu i określenia jego standardowej kolorystyki; wzoru, jakiego należy używać przy przedkładaniu danych finansowych Komisji do celów monitorowania, szczegółowych zasad wymiany informacji pomiędzy beneficjentami a instytucjami zarządzającymi, instytucjami certyfikującymi, instytucjami audytowymi i instytucjami pośredniczącymi; wzoru sprawozdania i opinii niezależnego podmiotu audytowego oraz opisu funkcji i procedur instytucji zarządzających oraz, w stosownych przypadkach, instytucji certyfikujących; specyfikacji technicznych dla systemów dotyczących zarządzania i kontroli; wzoru wniosków o płatność oraz wzoru zestawienia wydatków powinny być przyjęte zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

(127) W odniesieniu do niektórych aktów wykonawczych przyjmowanych zgodnie z procedurą sprawdzającą ustanowioną w art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011 potencjalny wpływ i następstwa są dla państw członkowskich tak istotne, że uzasadniony jest wyjątek od zasady ogólnej. W związku z tym, jeżeli komitet nie wyda żadnej opinii, Komisja nie powinna przyjmować projektu aktu wykonawczego. Te akty wykonawcze dotyczą określenia metodyki przekazywania informacji na temat wsparcia celów dotyczących zmian klimatu; określenia metodyki dla celów pośrednich i końcowych w odniesieniu do ram wykonania; ustanowienia standardowych warunków w odniesieniu do instrumentów finansowych; przyjęcia wzoru umowy o finansowaniu dotyczącej wspólnych instrumentów finansowych na rzecz MŚP dotyczących gwarancji nieograniczonych co do kwoty

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

i sekurytyzacji; określenia warunków przenoszenia wkładów programu i zarządzania nimi w odniesieniu do niektórych instrumentów finansowych; stworzenia wzorów stosowanych przy przekazywaniu Komisji sprawozdań na temat instrumentów finansowych; określenia klasyfikacji w oparciu o to, jakie kategorie interwencji mogą zostać zdefiniowane w odniesieniu do osi priorytetowej w programach operacyjnych; określenia charakterystyki technicznej działań informacyjnych i komunikacyjnych w odniesieniu do operacji, wytycznych dotyczących symbolu Unii oraz określenia standardowej kolorystyki; określenia specyfikacji technicznych rejestrowania i przechowywania danych w odniesieniu do systemu zarządzania i kontroli. W związku z tym zastosowanie do tych aktów wykonawczych powinien mieć art. 5 ust. 4 akapit trzeci rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

(128) Ponieważ niniejsze rozporządzenie zastępuje rozporządzenie (WE) nr 1083/2006, dlatego też rozporządzenie to powinno zostać uchylone. Niniejsze rozporządzenie nie ma jednak wpływu na kontynuację ani modyfikację odpowiednich projektów aż do ich zamknięcia, lub pomocy zatwierdzonej przez Komisję na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1083/2006 lub jakichkolwiek innych aktów prawnych mających zastosowanie do tej pomocy w dniu 31 grudnia 2013 r. Wnioski złożone lub zatwierdzone na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1083/2006 zachowują zatem ważność. Należy również ustanowić szczególne przepisy przejściowe na zasadzie odstępstwa od art. 59 ust. 1 lit. b) rozporządzenia (WE) nr 1083/2006 dotyczące sytuacji, w których instytucja zarządzająca może nadal wykonywać swoje zadania instytucji certyfikującej w odniesieniu do programów operacyjnych realizowanych na mocy poprzednich ram prawnych, w odniesieniu do ocen przeprowadzonych przez Komisję zgodnie z art. 73 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 1083/2006 przy stosowaniu art. 123 ust. 5 niniejszego rozporządzenia i w odniesieniu do procedury zatwierdzania dużych projektów na mocy art. 102 ust. 1 lit. a) niniejszego rozporządzenia.

(129) W związku z tym, że cel niniejszego rozporządzenia, a mianowicie zwiększenie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, nie może zostać osiągnięty w wystarczającym stopniu przez państwa członkowskie ze względu na zróżnicowania w poziomach rozwoju różnych regionów, zacofanie regionów najmniej uprzywilejowanych i ograniczone zasoby finansowe państw członkowskich i regionów, a można go osiągnąć z lepszym skutkiem na poziomie Unii, Unia może przyjąć środki zgodnie z zasadą pomocniczości określonej w art. 5 TUE. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule, niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu.

(130) W celu zapewnienia szybkiego stosowania planowanych działań przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu, niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

CZĘŚĆ PIERWSZA PRZEDMIOT I DEFINICJE

Artykuł 1

Przedmiot

Niniejsze rozporządzenie ustanawia wspólne zasady mające zastosowanie do Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMR), które działają w ramach wspólnych ram (europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne - „EFSI”). Ustanawia ono również przepisy niezbędne do zapewnienia skuteczności EFSI, a także koordynacji tych funduszy między sobą oraz z innymi instrumentami Unii. Wspólne zasady mające zastosowanie do EFSI określone są w części drugiej.

Część trzecia ustanawia zasady ogólne odnoszące się do EFRR, EFS (zwanych dalej łącznie „funduszami strukturalnymi”) oraz Funduszu Spójności, dotyczące celów priorytetowych i sposobu organizacji funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności („fundusze polityki spójności”), kryteriów, jakie państwa członkowskie i regiony muszą spełnić, aby kwalifikować się do wsparcia z EFSI, dostępnych środków finansowych oraz kryteriów ich alokacji.

Część czwarta ustanawia zasady ogólne mające zastosowanie do funduszy polityki spójności oraz EFMR w zakresie zarządzania i kontroli, zarządzania finansowego, zestawienia wydatków i korekt finansowych.

Zasady określone w niniejszym rozporządzeniu stosuje się bez uszczerbku dla przepisów ustanowionych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 r.⁽¹⁾ oraz dla szczególnych przepisów ustanowionych w następujących rozporządzeniach („rozporządzenia dotyczące poszczególnych funduszy”), zgodnie z akapitem piątym niniejszego artykułu:

- 1) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 („rozporządzenie w sprawie EFRR”);
- 2) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 („rozporządzenie w sprawie EFS”);
- 3) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1300/2013 („rozporządzenie w sprawie Funduszu Spójności”);
- 4) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1299/2013 („rozporządzenie w sprawie EWT”);
- 5) rozporządzenie (UE) nr 1305/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady („rozporządzenie w sprawie EFRROW”); oraz

⁽¹⁾ Rozporządzenie (UE) nr 1306/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 352/78, (WE) nr 165/94, (WE) nr 2799/98, (WE) nr 814/2000, (WE) nr 1290/2005 i (WE) nr 485/2008 (Zob. s. 549 niniejszego Dziennika Urzędowego).

6) przyszedł akt prawny Unii ustanawiający warunki dla wsparcia finansowego dla polityki morskiej i rybołówstwa na okres programowania 2014-2020 („rozporządzenie w sprawie EFMR”).

Część druga niniejszego rozporządzenia ma zastosowanie do wszystkich EFSI prócz sytuacji, gdy wyraźnie dopuszcza odstępstwa. Części trzecia i czwarta niniejszego rozporządzenia ustanawiają przepisy uzupełniające część drugą, które mają zastosowanie odpowiednio do funduszy polityki spójności oraz do funduszy polityki spójności i EFMR i które mogą dopuszczać odstępstwa w odpowiednich rozporządzeniach dotyczących poszczególnych funduszy. W rozporządzeniach dotyczących poszczególnych funduszy można ustanawiać przepisy uzupełniające część drugą niniejszego rozporządzenia w odniesieniu do EFSI, część trzecią niniejszego rozporządzenia w odniesieniu do funduszy polityki spójności oraz część czwartą niniejszego rozporządzenia w odniesieniu do funduszy polityki spójności i EFMR. Przepisy uzupełniające w rozporządzeniach dotyczących poszczególnych funduszy nie mogą być sprzeczne z częściami drugą, trzecią ani czwartą niniejszego rozporządzenia. W przypadku wątpliwości dotyczących stosowania przepisów część druga niniejszego rozporządzenia jest nadrzędna wobec przepisów dotyczących poszczególnych funduszy, a części druga, trzecia i czwarta niniejszego rozporządzenia są nadrzędne wobec rozporządzeń dotyczących poszczególnych funduszy.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

- 1) „unijna strategia na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu” oznacza wymierne cele i wspólne cele wytyczające kierunek działań państw członkowskich i Unii, określone w konkluzjach przyjętych przez Radę Europejską w dniu 17 czerwca 2010 r. jako załącznik I (główne cele UE nowej europejskiej strategii na rzecz zatrudnienia i wzrostu), w zaleceniu Rady z dnia 13 lipca 2010 r. ⁽¹⁾ oraz w decyzji Rady 2010/707/UE ⁽²⁾, jak również we wszelkich zmianach tych wymiernych celów i wspólnych celów;
- 2) „ramy strategiczne polityki” oznaczają dokument lub zestaw dokumentów sporządzonych na szczeblu krajowym lub regionalnym, w których określono ograniczoną liczbę spójnych priorytetów ustanowionych na podstawie dowodów oraz harmonogram wdrażania tych priorytetów, i które mogą zawierać mechanizm monitorowania;
- 3) „strategia inteligentnej specjalizacji” oznacza krajowe lub regionalne strategie innowacyjne ustanawiające priorytety w celu uzyskania przewagi konkurencyjnej poprzez rozwijanie i łączenie swoich mocnych stron w zakresie badań naukowych i innowacji z potrzebami biznesowymi w celu wykorzystywania pojawiających się możliwości i rozwoju rynku w sposób spójny przy jednoczesnym unikaniu dublowania i fragmentacji wysiłków; strategia inteligentnej specjalizacji może funkcjonować jako krajowe lub regionalne ramy strategiczne polityki w dziedzinie badań naukowych i innowacji lub być w nich zawarta;
- 4) „przepisy dotyczące poszczególnych funduszy” oznaczają przepisy ustanowione w części trzeciej lub części czwartej niniejszego rozporządzenia lub na jej podstawie bądź w rozporządzeniu regulującym jeden lub więcej EFSI, o których mowa w art. 1 akapit czwarty;
- 5) „programowanie” oznacza proces organizacji, podejmowania decyzji i alokacji zasobów finansowych w kilku etapach, angażujący partnerów zgodnie z art. 5, mający na celu realizację, w perspektywie wieloletniej, wspólnego działania przez Unię i państwa członkowskie na drodze do osiągnięcia celów unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu;
- 6) „program” oznacza „program operacyjny”, o którym mowa w części trzeciej lub części czwartej niniejszego rozporządzenia i w rozporządzeniu w sprawie EFMR oraz „program rozwoju obszarów wiejskich”, o którym mowa w rozporządzeniu w sprawie EFRROW;
- 7) „obszar objęty programem” oznacza obszar geograficzny objęty konkretnym programem lub, w przypadku programu obejmującego więcej niż jedną kategorię regionu, obszar geograficzny odpowiadający każdej odrębnej kategorii regionu;
- 8) „priorytet” w drugiej i czwartej części niniejszego rozporządzenia oznacza „oś priorytetową”, o której mowa w części trzeciej niniejszego rozporządzenia w przypadku EFRR, EFS i Funduszu Spójności, oraz „priorytet Unii”, o którym mowa w rozporządzeniu w sprawie EFMR i w rozporządzeniu w sprawie EFRROW;
- 9) „operacja” oznacza projekt, umowę, przedsięwzięcie lub grupę projektów wybrane przez instytucje zarządzające danych programów lub na ich odpowiedzialność, przyczyniające się do realizacji celów priorytetu lub priorytetów, do których się odnoszą; w kontekście instrumentów finansowych operacja składa się z wkładów finansowych z programu do instrumentów finansowych oraz z późniejszego wsparcia finansowego świadczonego przez te instrumenty finansowe;
- 10) „beneficjent” oznacza podmiot publiczny lub prywatny oraz –wyłącznie do celów rozporządzenia w sprawie EFRROW i rozporządzenia w sprawie EFMR – osobę fizyczną, odpowiedzialnych za inicjowanie lub inicjowanie i wdrażanie operacji; w kontekście programów pomocy państwa, w rozumieniu pkt 13 niniejszego artykułu, „beneficjent” oznacza podmiot, który otrzymuje pomoc; w kontekście instrumentów finansowych na mocy części drugiej tytułu IV niniejszego rozporządzenia „beneficjent” oznacza podmiot, który wdraża instrument finansowy albo, w stosownych przypadkach, fundusz funduszy;
- 11) „instrumenty finansowe” oznaczają instrumenty finansowe określone w rozporządzeniu finansowym, o ile w niniejszym rozporządzeniu nie przewidziano inaczej;

⁽¹⁾ Zalecenie Rady z dnia 13 lipca 2010 r. w sprawie ogólnych wytycznych polityk gospodarczych państw członkowskich i Unii (Dz.U. L 191 z 23.7.2010, s. 28).

⁽²⁾ Decyzja Rady 2010/707/UE z dnia 21 października 2010 r. w sprawie wytycznych dotyczących polityki zatrudnienia państw członkowskich (Dz.U. L 308 z 24.11.2010, s. 46).

- 12) „ostateczny odbiorca” oznacza osobę prawną lub fizyczną, która otrzymuje wsparcie finansowe z instrumentu finansowego;
- 13) „pomoc państwa” oznacza pomoc objętą przepisami art. 107 ust. 1 TFUE i uznaje się, że do celów niniejszego rozporządzenia obejmuje również pomoc w ramach zasady *de minimis* w rozumieniu rozporządzenia Komisji (WE) nr 1998/2006 ⁽¹⁾, rozporządzenia Komisji (WE) nr 1535/2007 ⁽²⁾ i rozporządzenia Komisji (WE) nr 875/2007 ⁽³⁾;
- 14) „zakończona operacja” oznacza operację, która została fizycznie ukończona lub w pełni zrealizowana, w odniesieniu do której beneficjenci dokonali wszystkich powiązanych płatności oraz otrzymali odpowiedni wkład publiczny;
- 15) „wydatki publiczne” oznaczają każdy wkład publiczny w finansowanie operacji, który pochodzi z budżetu krajowych, regionalnych lub lokalnych instytucji publicznych, z budżetu Unii związanego z EFSI, z budżetu podmiotów prawa publicznego lub też z budżetu związków instytucji publicznych lub podmiotów prawa publicznego oraz – do celów określania współfinansowania dla programów lub priorytetów EFS – może obejmować wszelkie środki finansowe wspólnie wniesione przez pracodawców i pracowników;
- 16) „podmiot prawa publicznego” oznacza każdy podmiot prawa publicznego w rozumieniu art. 1 pkt 9 dyrektywy 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽⁴⁾ i każde europejskie ugrupowanie współpracy terytorialnej (EUWT) ustanowione zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1082/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽⁵⁾, niezależnie od tego, czy EUWT jest uznawany za podmiot prawa publicznego czy podmiot prawa prywatnego na podstawie odnośnych krajowych przepisów wykonawczych;
- 17) „dokument” oznacza dokument papierowy lub nośnik elektroniczny zawierający informacje mające znaczenie w kontekście niniejszego rozporządzenia;
- 18) „instytucja pośrednicząca” oznacza każdy podmiot publiczny lub prywatny, za którego działalność odpowiedzialność ponosi instytucja zarządzająca lub instytucja certyfikująca, bądź podmiot wykonujący obowiązki w imieniu takiej instytucji, w odniesieniu do beneficjentów realizujących operacje;
- 19) „strategia rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” oznacza spójną grupę operacji mających na celu osiągnięcie lokalnych celów i zaspokojenie lokalnych potrzeb, która przyczynia się do realizacji unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu i jest zaprojektowana i realizowana przez lokalne grupy działania;
- 20) „umowa partnerstwa” oznacza dokument przygotowany przez państwo członkowskie z udziałem partnerów zgodnie z podejściem opartym na wielopoziomowym zarządzaniu, który określa strategię tego państwa członkowskiego, jego priorytety i warunki efektywnego i skutecznego korzystania z EFSI w celu realizacji unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, i który został przyjęty przez Komisję w następstwie oceny i dialogu z danym państwem członkowskim;
- 21) „kategoria regionów” oznacza klasyfikację regionów jako „regiony słabiej rozwinięte”, „regiony przejściowe” lub „regiony lepiej rozwinięte” zgodnie z art. 90 ust. 2;
- 22) „wniosek o płatność” oznacza wniosek o płatność lub deklarację wydatków przedłożone Komisji przez państwo członkowskie;
- 23) „EBI” oznacza Europejski Bank Inwestycyjny, Europejski Fundusz Inwestycyjny lub dowolną jednostkę zależną Europejskiego Banku Inwestycyjnego;
- 24) „partnerstwa publiczno-prywatne” (PPP) oznaczają formę współpracy między podmiotami publicznymi a sektorem prywatnym, których celem jest poprawa realizacji inwestycji w projekty infrastrukturalne lub inne rodzaje operacji realizujących usługi publiczne, poprzez dzielenie ryzyka, wspólne korzystanie ze specjalistycznej wiedzy sektora prywatnego lub dodatkowe źródła kapitału;
- 25) „operacja PPP” oznacza operację, która realizowana jest lub ma być realizowana w ramach struktury partnerstwa publiczno-prywatnego;
- 26) „rachunek powierniczy” oznacza rachunek bankowy objęty pisemną umową między instytucją zarządzającą lub instytucją pośredniczącą, a podmiotem wdrażającym dany instrument finansowy, lub, w przypadku operacji realizowanej w ramach PPP, pisemną umową między beneficjentem będącym podmiotem publicznym a partnerem prywatnym zatwierdzoną przez instytucję zarządzającą lub instytucję pośredniczącą, otwarty specjalnie w celu przechowywania środków, które mają być wypłacane po okresie kwalifikowalności, wyłącznie do celów przewidzianych w art. 42 ust. 1 lit. c), art. 42 ust. 2, art. 42 ust. 3 oraz art. 64, lub rachunek bankowy otwarty na warunkach zapewniających równoważne gwarancje dotyczące wypłat ze zgromadzonych środków;
-
- ⁽¹⁾ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy *de minimis* (Dz.U. L 379 z 28.12.2006, s. 5).
- ⁽²⁾ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1535/2007 z dnia 20 grudnia 2007 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy w ramach zasady *de minimis* dla sektora rolnego i sektora rybołówstwa (Dz.U. L 337 z 21.12.2007, s. 35).
- ⁽³⁾ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 875/2007 z dnia 24 lipca 2007 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy w ramach zasady *de minimis* dla sektora rybołówstwa i zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1860/2004 (Dz.U. L 193 z 25.7.2007, s. 6).
- ⁽⁴⁾ Dyrektywa 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi (Dz.U. L 134 z 30.4.2004, s. 114).
- ⁽⁵⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1082/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT) (Dz.U. L 210 z 31.7.2006, s. 19).

- 27) „fundusz funduszy” oznacza fundusz tworzony w celu zapewniania wsparcia w postaci środków z programu lub programów dla kilku instrumentów finansowych. W przypadku gdy te instrumenty finansowe są wdrażane przez fundusz funduszy, podmiot wdrażający fundusz funduszy uważa się za jedynego beneficjenta, w rozumieniu pkt 10 niniejszego artykułu;
- 28) „MŚP” oznacza mikro-, małe lub średnie przedsiębiorstwo w rozumieniu zalecenia Komisji 2003/361/WE ⁽¹⁾;
- 29) „rok obrachunkowy” oznacza, dla celów części trzeciej i części czwartej, okres od dnia 1 lipca do dnia 30 czerwca, z wyjątkiem pierwszego roku obrachunkowego, w odniesieniu do którego oznacza on okres od rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków do dnia 30 czerwca 2015 r. Ostatnim rokiem obrachunkowym jest okres od dnia 1 lipca 2023 r. do dnia 30 czerwca 2024 r.;
- 30) „rok budżetowy” oznacza, dla celów części trzeciej i części czwartej, okres od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia;
- 31) „strategia makroregionalna” oznacza zintegrowane ramy zatwierdzone przez Radę Europejską; strategia makroregionalna może otrzymywać wsparcie m.in. w ramach EFSI, aby sprostać wspólnym wyzwaniom, przed którymi stoi dany obszar geograficzny i które odnoszą się do państw członkowskich i państw trzecich znajdujących się na tym samym obszarze geograficznym, korzystającym tym samym ze wzmocnionej współpracy na rzecz osiągnięcia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej;
- 32) „strategia morska” oznacza ustrukturyzowane ramy współpracy dotyczącej określonego obszaru geograficznego, opracowane przez instytucje unijne, państwa członkowskie, ich regiony oraz – jeśli znajduje to zastosowanie – państwa trzecie dzielące basen morski; strategia morska uwzględnia geograficzne, klimatyczne, gospodarcze i polityczne uwarunkowania takiego basenu morskiego;
- 33) „mający zastosowanie warunek wstępny” oznacza szczegółowo zdefiniowany uprzednio krytyczny czynnik, który jest niezbędnym warunkiem wstępnym efektywnego i wydajnego osiągnięcia szczegółowego celu w przypadku priorytetu inwestycyjnego lub priorytetu unijnego, ma bezpośredni i rzeczywisty związek z osiągnięciem tego celu oraz bezpośredni wpływa na ten proces;
- 34) „cel szczegółowy” oznacza rezultat, do którego osiągnięcia przyczynia się priorytet inwestycyjny lub priorytet unijny w konkretnym kontekście krajowym lub regionalnym za pomocą przedsięwzięć lub środków podejmowanych w ramach danego priorytetu;
- 35) „stosowne zalecenia dotyczące poszczególnych państw przyjęte zgodnie z art. 121 ust. 2 TFUE” oraz „stosowne zalecenia Rady przyjęte zgodnie z art. 148 ust. 4 TFUE” oznaczają zalecenia odnoszące się do wyzwań strukturalnych, które należy podjąć w ramach wieloletnich inwestycji, które w sposób bezpośredni są objęte zakresem interwencji EFSI, określonym w rozporządzeniach dotyczących poszczególnych funduszy;
- 36) „nieprawidłowość” oznacza każde naruszenie prawa unijnego lub prawa krajowego dotyczącego stosowania prawa unijnego, wynikające z działania lub zaniechania podmiotu gospodarczego zaangażowanego we wdrażanie EFSI, które ma lub może mieć szkodliwy wpływ na budżet Unii poprzez obciążenie budżetu Unii nieuzasadnionym wydatkiem;
- 37) „podmiot gospodarczy” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną lub inny podmiot biorący udział we wdrażaniu pomocy z EFSI, z wyjątkiem państwa członkowskiego wykonującego swoje uprawnienia władzy publicznej;
- 38) „nieprawidłowość systemowa” oznacza każdą nieprawidłowość, która może mieć charakter powtarzalny, o wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia w podobnych rodzajach operacji, będącą konsekwencją istnienia poważnych defektów w skutecznym funkcjonowaniu systemu zarządzania i kontroli, w tym polegającą na niewprowadzeniu odpowiednich procedur zgodnie z niniejszym rozporządzeniem oraz z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy;
- 39) „poważne defekty w skutecznym funkcjonowaniu systemu zarządzania i kontroli” oznaczają, do celów wdrażania funduszy i EFMR w ramach części czwartej, defekty, dla których wymagane są istotne usprawnienia w systemie, które narażają fundusze i EFMR na znaczne ryzyko wystąpienia nieprawidłowości, i których istnienie jest niezgodne z opinią audytową bez zastrzeżeń o funkcjonowaniu systemu zarządzania i kontroli.

Artykuł 3

Obliczanie terminów przyjmowania lub zmiany decyzji Komisji

Jeżeli zgodnie z art. 16 ust. 2 i 3, art. 29 ust. 3, art. 30 ust. 2 i 3, art. 102 ust. 2, art. 107 ust. 2 i art. 108 ust. 3 wyznaczono Komisji termin na przyjęcie lub zmianę decyzji w drodze aktu wykonawczego, to termin taki nie obejmuje okresu rozpoczynającego się w dniu następującym po dniu, w którym Komisja wysłała swoje uwagi do państwa członkowskiego, i trwającego dopóki państwo członkowskie na takie uwagi nie odpowie.

⁽¹⁾ Zalecenie Komisji z dnia 6 maja 2003 r. dotyczące definicji przedsiębiorstw mikro, małych i średnich, (Dz.U. L 124 z 20.5.2003, s. 36).

CZĘŚĆ DRUGA

PRZEPISY WSPÓLNE STOSOWANE W ODNIESIENIU DO EFSI

TYTUŁ I

ZASADY WSPARCIA UNIJNEGO DLA EFSI

Artykuł 4

Przepisy ogólne

1. Poprzez programy wieloletnie, które uzupełniają interwencje krajowe, regionalne i lokalne, EFSI zapewniają wsparcie mające na celu realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz realizację zadań dotyczących poszczególnych funduszy zgodnie z ich celami określonymi w Traktatach, w tym spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, z uwzględnieniem właściwych zintegrowanych wytycznych strategii Europa 2020 oraz stosownych zaleceń dla poszczególnych państw przyjętych zgodnie z art. 121 ust. 2 TFUE i stosownych zaleceń Rady przyjętych zgodnie z art. 148 ust. 4 TFUE oraz – w stosownych przypadkach na szczeblu krajowym – Krajowego Programu Reform.

2. Komisja oraz państwa członkowskie zapewniają, przy uwzględnieniu specyficznego kontekstu każdego państwa członkowskiego, spójność wsparcia z EFSI z właściwą polityką, zasadami horyzontalnymi określonymi w art. 5, 7 i 8 i priorytetami Unii oraz jego komplementarność z innymi instrumentami Unii.

3. Wsparcie z EFSI jest realizowane w ścisłej współpracy między Komisją a państwami członkowskimi zgodnie z zasadą pomocniczości.

4. Państwa członkowskie, na odpowiednim szczeblu terytorialnym, zgodnie z ich ramami instytucjonalnymi, prawnymi i finansowymi, oraz wyznaczone przez nie w tym celu podmioty powinny być odpowiedzialne za przygotowywanie oraz wdrażanie programów i wykonywanie swoich zadań we współpracy z właściwymi partnerami, o których mowa w art. 5, zgodnie z niniejszym rozporządzeniem i przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy.

5. Rozwiązania dotyczące wdrażania i wykorzystania EFSI, w szczególności zasobów finansowych i administracyjnych wymaganych do przygotowania i wdrażania programów, w odniesieniu do monitorowania, sprawozdawczości, ewaluacji, zarządzania i kontroli, przestrzegają zasady proporcjonalności, biorąc pod uwagę poziom przyznanego wsparcia, oraz uwzględniają ogólny cel zmniejszenia obciążeń administracyjnych dla podmiotów zajmujących się zarządzaniem programami i ich kontrolą.

6. Zgodnie ze swoim zakresem odpowiedzialności Komisja i państwa członkowskie zapewniają koordynację między EFSI oraz między tymi funduszami a innymi właściwymi politykami, strategiami i instrumentami Unii, w tym politykami i instrumentami w ramach działań zewnętrznych Unii.

7. Część budżetu Unii przeznaczona na finansowanie EFSI wykonywana jest w ramach zarządzania dzielonego pomiędzy państwa członkowskie i Komisję zgodnie z art. 59 rozporządzenia finansowego, z wyjątkiem kwoty wsparcia z Funduszu Spójności przeniesionej do instrumentu „Łącząc Europę”, o której mowa w art. 92 ust. 6 niniejszego rozporządzenia, oraz działań innowacyjnych z inicjatywy Komisji na podstawie art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR, a także pomocy technicznej z inicjatywy Komisji oraz wsparcia dla zarządzania bezpośredniego na podstawie rozporządzenia w sprawie EFMR.

8. Komisja i państwa członkowskie stosują zasadę należytego zarządzania finansami zgodnie z art. 30 rozporządzenia finansowego.

9. Komisja i państwa członkowskie zapewniają skuteczność EFSI w czasie przygotowania i wdrażania, w odniesieniu do monitorowania, ewaluacji i sprawozdawczości.

10. Komisja i państwa członkowskie pełnią właściwe dla nich role w odniesieniu do EFSI w celu zmniejszenia obciążenia administracyjnego beneficjentów.

Artykuł 5

Partnerstwo i wielopoziomowe zarządzanie

1. W odniesieniu do umowy partnerstwa i każdego programu państwo członkowskie organizuje, zgodnie z jego ramami instytucjonalnymi i prawnymi, partnerstwo z właściwymi instytucjami regionalnymi i lokalnymi. Partnerstwo obejmuje także następujących partnerów:

- a) właściwe władze miejskie i inne instytucje publiczne;
- b) partnerów gospodarczych i społecznych; oraz
- c) właściwe podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, w tym partnerów działających na rzecz ochrony środowiska, organizacje pozarządowe oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, równouprawienia płci i niedyskryminacji.

2. Zgodnie z podejściem opartym na wielopoziomym zarządzaniu partnerzy, o których mowa w ust. 1, są zaangażowani przez państwa członkowskie w przygotowywanie umów partnerstwa i sprawozdań z postępów oraz w trakcie przygotowywania i wdrażania programów, w tym poprzez udział w komitetach monitorujących programy zgodnie z art. 48.

3. Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktu delegowanego zgodnie z art. 149 w celu ustanowienia europejskiego kodeksu postępowania w sprawie partnerstwa („kodeks postępowania”), służącego wspieraniu państw członkowskich oraz ułatwieniu im organizacji partnerstwa zgodnie z ust. 1 i 2 niniejszego

artykułu. Kodeks postępowania określa ramy, w których państwa członkowskie zgodnie z ich instytucjonalnymi i prawnymi ramami, jak również kompetencjami krajowymi i regionalnymi, realizują partnerstwo. Kodeks postępowania z pełnym poszanowaniem dla zasad pomocniczości i proporcjonalności określa następujące elementy:

- a) główne zasady dotyczące przejrzystości procedur do wskazania właściwych partnerów, w tym, w stosownych przypadkach, ich związków i porozumień partnerów, dla ułatwienia państwom członkowskim wyznaczania, zgodnie z ich ramami instytucjonalnymi i prawnymi, najbardziej reprezentatywnych właściwych partnerów;
- b) główne zasady i dobre praktyki dotyczące udziału właściwych partnerów poszczególnych kategorii, zgodnie z ust. 1, przy przygotowywaniu umowy partnerstwa i programów, jak również informacji na temat takiego udziału, które powinni dostarczyć, na różnych etapach wdrażania;
- c) dobre praktyki dotyczące formułowania zasad członkostwa oraz ustalania wewnętrznych procedur dla komitetów monitorujących, o których decydują państwa członkowskie lub, w stosownych przypadkach, komitety monitorujące programy zgodnie ze stosownymi przepisami niniejszego rozporządzenia oraz przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy;
- d) główne cele i dobre praktyki w przypadkach, gdy instytucja zarządzająca angażuje właściwych partnerów do przygotowania naborów wniosków o dofinansowanie oraz w szczególności dobre praktyki mające na celu unikanie konfliktów interesu, w sytuacjach gdy możliwe jest, że właściwi partnerzy są również potencjalnymi beneficjentami, oraz dotyczące udziału właściwych partnerów w przygotowaniu sprawozdań z postępów, oraz w odniesieniu do monitorowania i ewaluacji programów zgodnie z właściwymi przepisami niniejszego rozporządzenia oraz przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy;
- e) orientacyjne obszary, tematy i dobre praktyki umożliwiające właściwym instytucjom państw członkowskich korzystanie z EFSI, w tym z pomocy technicznej w celu wzmocnienia zdolności instytucjonalnych właściwych partnerów zgodnie z właściwymi przepisami niniejszego rozporządzenia oraz przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy;
- f) rolę Komisji w rozpowszechnianiu dobrych praktyk;
- g) główne zasady i dobre praktyki ułatwiające państwom członkowskim ocenę wdrażania partnerstwa oraz jego wartości dodanej.

Przepisy kodeksu postępowania w żaden sposób nie mogą być sprzeczne z właściwymi przepisami niniejszego rozporządzenia ani z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy.

4. Komisja powiadamia o akcie delegowanym, o którym mowa w ust. 3 niniejszego artykułu, dotyczącym europejskiego kodeksu postępowania w zakresie partnerstwa, jednocześnie Parlament Europejski i Radę do dnia 18 kwietnia 2014 r.. Określona w tym akcie delegowanym data jego stosowania nie może być wcześniejsza niż data jego przyjęcia.

5. Naruszenie jakiegokolwiek zobowiązania państw członkowskich wynikającego z niniejszego artykułu lub z aktu delegowanego przyjętego zgodnie z ust. 3 niniejszego artykułu nie może stanowić nieprawidłowości wymagającej korekty finansowej zgodnie z art. 85.

6. Co najmniej raz w roku, w odniesieniu do każdego EFSI, Komisja konsultuje się z organizacjami reprezentującymi partnerów na poziomie Unii w sprawie realizacji wsparcia z tego funduszu i przedstawia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie z wyników tych konsultacji.

Artykuł 6

Przestrzeżenie prawa unijnego i krajowego

Operacje wspierane z EFSI są zgodne z obowiązującymi przepisami prawa unijnego i krajowego odnoszącymi się do jego stosowania („obowiązujące przepisy prawa”).

Artykuł 7

Promowanie równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji

Państwa członkowskie i Komisja zapewniają uwzględnianie i propagowanie równości mężczyzn i kobiet oraz punktu widzenia płci w trakcie przygotowywania i wdrażania programów, w tym w odniesieniu do monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji.

Państwa członkowskie i Komisja podejmują odpowiednie kroki w celu zapobiegania wszelkim formom dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną podczas przygotowania i wdrażania programów. W procesie przygotowywania i wdrażania programów należy w szczególności wziąć pod uwagę zapewnienie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

Artykuł 8

Zrównoważony rozwój

Cele EFSI są osiąganego w sposób zgodny z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz unijnym wspieraniem celu zachowania, ochrony i poprawy jakości środowiska naturalnego, zgodnie z art. 11 i art. 191 ust. 1 TFUE, z uwzględnieniem zasady „zanieczyszczający płaci”.

Państwa członkowskie i Komisja zapewniają, aby wymogi ochrony środowiska, efektywnego gospodarowania zasobami, dostosowanie do zmian klimatu i łagodzenie jej skutków, różnorodność biologiczna, odporność na klęski żywiołowe oraz zapobieganie ryzyku i zarządzanie ryzykiem były promowane podczas przygotowywania i wdrażania umów partnerstwa i programów. Państwa członkowskie dostarczają informacje na temat wsparcia celów dotyczących zmian klimatu z wykorzystaniem metodyki opartej na kategoriach interwencji, obszarach docelowych lub środkach, stosownie dla każdego funduszu. Metodyka ta obejmuje przypisywanie konkretnej wagi wsparciu udzielanemu w ramach EFSI na szczeblu odzwierciedlającej stopień, w jakim wsparcie takie przyczynia się do osiągnięcia celów łagodzenia i dostosowania do zmian klimatu. Przypisana konkretna waga jest różnicowana w zależności od tego, czy wsparcie przyczynia się w znacznym bądź umiarkowanym stopniu do realizacji celów związanych ze zmianą klimatu. Jeżeli wsparcie nie przyczynia się do realizacji tych celów lub jest nieznaczne, przypisuje się wagę równą zero. W przypadku EFRR, EFS i Funduszu Spójności przypisywana waga powinna być związana z kategoriami interwencji określonymi w ramach klasyfikacji przyjętej przez Komisję. W przypadku EFRROW przypisywana waga powinna być związana z obszarami docelowymi określonymi w rozporządzeniu w sprawie EFRROW, a w przypadku EFMR z środkami określonymi w rozporządzeniu w sprawie EFMR.

Komisja w drodze aktu wykonawczego określa jednolite warunki dla każdego z EFSI do celów stosowania metodyki, o której mowa w ustępie drugim. Akt wykonawczy jest przyjęty zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 150 ust. 3.

TYTUŁ II

PODEJŚCIE STRATEGICZNE

ROZDZIAŁ I

Cele tematyczne EFSI oraz wspólne ramy strategiczne

Artykuł 9

Cele tematyczne

W celu przyczynienia się do unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, jak również realizacji szczególnych zadań funduszy zgodnie z ich celami określonymi w Traktatach, w tym spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, każdy EFSI wspiera następujące cele tematyczne:

- 1) wzmocnienie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji;
- 2) zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości TIK;
- 3) wzmocnienie konkurencyjności MŚP, sektora rolnego (w odniesieniu do EFRROW) oraz sektora rybołówstwa i akwakultury (w odniesieniu do EFMR);
- 4) wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach;

- 5) promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem;
- 6) zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami;
- 7) promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej;
- 8) promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników;
- 9) promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją;
- 10) inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie;
- 11) wzmocnienie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej.

Cele tematyczne są przekładane na priorytety specyficzne dla każdego EFSI i określone w przepisach dotyczących poszczególnych funduszy.

Artykuł 10

Wspólne ramy strategiczne

1. W celu promowanie harmonijnego, wyrównanego i zrównoważonego rozwoju Unii, ustanawia się wspólne ramy strategiczne (WRS), określone w załączniku I. Wspólne ramy strategiczne ustalają strategiczne zasady kierunkowe dla ułatwienia procesu programowania oraz sektorowej i terytorialnej koordynacji interwencji Unii w ramach EFSI oraz z innymi właściwymi obszarami polityki i instrumentami Unii, zgodnie z celami strategii Unii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, z uwzględnieniem najważniejszych wyzwań terytorialnych dla poszczególnych typów terytoriów.

2. Strategiczne zasady kierunkowe określone w WRS są ustanowione zgodnie z celem i w zakresie wsparcia udzielanego z każdego EFSI, jak również zgodnie z zasadami funkcjonowania każdego z EFSI, określonymi w niniejszym rozporządzeniu i przepisach dotyczących poszczególnych funduszy. WRS nie nakładają dodatkowych zobowiązań na państwa członkowskie poza zobowiązaniami określonymi w ramach stosownych sektorowych polityk unijnych.

3. WRS ułatwiają przygotowanie umowy partnerstwa i programów zgodnie z zasadami proporcjonalności i pomocniczości oraz z poszanowaniem krajowych i regionalnych kompetencji, aby umożliwić podejmowanie decyzji w sprawie konkretnej i odpowiedniej polityki oraz środków koordynacji.

Artykuł 11

Przedmiot

WRS określają:

- a) mechanizmy zapewniające udział EFSI w realizacji unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz spójność i zgodność programowania EFSI ze stosownymi zaleceniami dla poszczególnych państw przyjętymi na podstawie art. 121 ust. 2 TFUE i stosownymi zaleceniami Rady przyjętymi na podstawie art. 148 ust. 4 TFUE, oraz, w stosownych przypadkach, na szczeblu krajowym –krajowymi programami reform;
- b) rozwiązania dotyczące promowania zintegrowanego wykorzystania EFSI
- c) rozwiązania dotyczące koordynacji EFSI z innymi stosownymi politykami i instrumentami Unii, w tym zewnętrznymi instrumentami współpracy;
- d) horyzontalne zasady, o których mowa w art. 5, 7 i 8 i przekrojowe cele polityczne wdrażania EFSI;
- e) rozwiązania dotyczące kluczowych wyzwań terytorialnych dla obszarów miejskich, wiejskich, przybrzeżnych i obszarów rybackich, wyzwań demograficznych regionów lub zaspokojenia szczególnych potrzeb obszarów geograficznych dotkniętych poważnymi i trwałymi trudnościami naturalnymi lub demograficznymi, o których mowa w art. 174 TFUE, a także szczególnych wyzwań regionów najbardziej oddalonych w rozumieniu art. 349 TFUE;
- f) priorytetowe obszary przedsięwzięć w zakresie współpracy w ramach EFSI, w stosownych przypadkach biorąc pod uwagę strategię makroregionalną i strategię morskie.

Artykuł 12

Przegląd

W przypadku poważnych zmian w sytuacji społecznej i gospodarczej Unii lub zmian w unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu Komisja może przedłożyć wniosek w sprawie przeglądu WRS albo też Parlament Europejski lub Rada, działając odpowiednio zgodnie z art. 225 lub 241 TFUE, mogą zwrócić się do Komisji o przedłożenie takiego wniosku.

Komisja ma prawo przyjmować akty delegowane zgodnie z art. 149 w celu uzupełnienia lub dokonania zmiany w sekcji 4 i 7 załącznika I, w przypadku, gdy jest to niezbędne dla uwzględnienia zmian w politykach i instrumentach Unii, o których mowa w sekcji 4 lub zmian przedsięwzięć w ramach współpracy, o których mowa w sekcji 7, lub w celu uwzględnienia nowych unijnych polityk, instrumentów i przedsięwzięć w ramach współpracy.

Artykuł 13

Wytyczne dla beneficjentów

1. Komisja przygotowuje wytyczne dotyczące skutecznego dostępu do i wykorzystania EFSI, a także wytyczne dotyczące wykorzystania komplementarności z innymi instrumentami odpowiednich polityk unijnych.
2. Wytyczne sporządza się do dnia 30 czerwca 2014 r.; obejmują one – w ramach każdego celu tematycznego – przegląd odpowiednich instrumentów dostępnych na szczeblu Unii, wraz ze szczegółowymi źródłami informacji, z przykładami dobrych praktyk w zakresie łączenia dostępnych instrumentów finansowania w ramach różnych obszarów polityki, z opisem właściwych instytucji i podmiotów zaangażowanych w zarządzanie poszczególnymi instrumentami oraz listą kontrolną dla potencjalnych beneficjentów w celu zapewnienia im wsparcia przy określaniu najodpowiedniejszych źródeł finansowania.
3. Wytyczne te są udostępniane na stronach internetowych odpowiednich dyrekcji generalnych Komisji. Komisja i instytucje zarządzające, działając zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy, oraz we współpracy z Komitetem Regionów, zapewniają rozpowszechnienie tych wytycznych wśród potencjalnych beneficjentów.

ROZDZIAŁ II

Umowa partnerstwa

Artykuł 14

Przygotowanie umowy partnerstwa

1. Każde państwo członkowskie przygotowuje umowę partnerstwa na okres od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.
2. Umowa partnerstwa jest sporządzana przez państwa członkowskie we współpracy z partnerami, o których mowa w art. 5. Umowa partnerstwa jest przygotowywana w dialogu z Komisją. Państwa członkowskie przygotowują umowę partnerstwa w oparciu o przejrzyste dla opinii publicznej procedury oraz zgodnie ze swymi ramami instytucjonalnymi i prawnymi.
3. Umowa partnerstwa obejmuje całe wsparcie z EFSI w danym państwie członkowskim.
4. Każde państwo członkowskie przekazuje Komisji swoją umowę partnerstwa do dnia 22 kwietnia 2014 r.
5. W przypadku gdy jedno lub więcej rozporządzeń dotyczących poszczególnych funduszy nie wchodzi w życie lub oczekuje się, że wejdzie w życie do dnia 22 lutego 2014 r., umowa partnerstwa przedstawiona przez państwo członkowskie, o którym mowa w ust. 4, nie musi zawierać elementów, o których mowa w art. 15 ust. 1 lit. a) ppkt (ii), (iii), (iv) oraz (vi), w odniesieniu do EFSI dotkniętych takim opóźnieniem, lub co do których istnieje prawdopodobieństwo opóźnienia wejścia w życie rozporządzenia dotyczącego poszczególnego funduszu.

Artykuł 15

Treść umowy partnerstwa

1. Umowa partnerstwa określa:

a) rozwiązania zapewniające zgodność z unijną strategią na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, jak również z zadaniami dotyczącymi poszczególnych funduszy zgodnie z ich celami określonymi w Traktatach, w tym spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, w tym:

(i) analizę różnicowań, potrzeb rozwojowych i potencjału wzrostu w odniesieniu do celów tematycznych i wyzwań terytorialnych oraz z uwzględnieniem – w stosownych przypadkach – krajowego programu reform, a także stosownych zaleceń dla poszczególnych państw przyjętych zgodnie z art. 121 ust. 2 TFUE i odpowiednich zaleceń Rady przyjętych zgodnie z art. 148 ust. 4 TFUE;

(ii) podsumowanie ewaluacji *ex ante* programów lub kluczowych ustaleń ewaluacji, umowy partnerstwa, gdy taka ewaluacja umowy partnerstwa została przeprowadzona przez państwo członkowskie z jego inicjatywy;

(iii) wybrane cele tematyczne, a dla każdego z wybranych celów tematycznych – podsumowanie głównych rezultatów, jakich oczekuje się dla każdego z EFSI;

(iv) szacunkową alokację wsparcia unijnego według celów tematycznych na poziomie krajowym dla każdego z EFSI, jak również szacunkową łączną kwotę wsparcia przewidzianego na realizację zamierzeń dotyczących zmian klimatu;

(v) zastosowanie horyzontalnych zasad, o których mowa w art. 5, 7 i 8 oraz celów polityk określonych w odniesieniu do wdrażania EFSI;

(vi) wykaz programów w ramach EFRR, EFS i Funduszu Spójności, z wyjątkiem programów objętych celem „Europejska współpraca terytorialna” („programy EWT”) oraz programów w ramach EFRROW i EFMR, wraz z odpowiednią szacunkową alokacją w podziale na poszczególne EFSI oraz w podziale na lata;

(vii) informacje dotyczące alokacji związanej z rezerwą wykonania w rozbiciu na poszczególne EFSI oraz, w razie potrzeby, na kategorie regionów oraz informacje dotyczące środków wyłączonych z obliczania kwoty przeznaczonej na rezerwę wykonania na zgodnie z art. 20;

b) rozwiązania zapewniające skuteczne wdrażanie EFSI, w tym:

(i) rozwiązania zgodne z ramami instytucjonalnymi państw członkowskich zapewniające koordynację między EFSI a innymi unijnymi i krajowymi instrumentami finansowania oraz z EBI;

(ii) informacje wymagane na potrzeby weryfikacji *ex ante* zgodności z zasadą dodatkowości określoną w części trzeciej;

(iii) podsumowanie oceny spełnienia mających zastosowanie warunków wstępnych zgodnie z art. 19 i załącznikiem XI na poziomie krajowym oraz, w przypadku niespełnienia mających zastosowanie warunków wstępnych, podsumowanie działań, które należy podjąć, podmioty za nie odpowiedzialne i harmonogram ich realizacji;

(iv) metodykę i mechanizmy zapewniające spójność funkcjonowania ram wykonania zgodnie z art. 21;

(v) ocenę potrzeby wzmocnienia zdolności administracyjnych instytucji zaangażowanych w zarządzanie i kontrolę programów i, w stosownych przypadkach, beneficjentów jak również, w przypadku gdy jest to konieczne, podsumowanie przedsięwzięć, które należy podjąć w tym celu;

(vi) podsumowanie przedsięwzięć planowanych w ramach programów, w tym orientacyjny harmonogram dla ograniczenia administracyjnych obciążeń beneficjentów;

c) rozwiązania dotyczące zasady partnerstwa, o której mowa w art. 5;

d) orientacyjny wykaz partnerów, o których mowa w art. 5, i podsumowanie przedsięwzięć podjętych w celu zaangażowania ich zgodnie z art. 5 oraz ich roli w przygotowywaniu umowy partnerstwa, a także sprawozdania z postępów, o których mowa w art. 52.

2. Umowa partnerstwa określa również:

a) zintegrowane podejście do rozwoju terytorialnego wspieranego z EFSI lub podsumowanie zintegrowanych podejść do rozwoju terytorialnego na podstawie treści programów, określając:

(i) rozwiązania mające na celu zapewnienie zintegrowanego podejścia do wykorzystania EFSI na rozwój terytorialny konkretnych obszarów poniżej szczebla regionalnego, w szczególności rozwiązania dotyczące realizacji odnoszące się do art. 32, 33 i 36, a także zasady określania obszarów miejskich, na których zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich mają być realizowane;

- (ii) główne obszary priorytetowe w zakresie współpracy w ramach EFSI, biorąc pod uwagę, w stosownych przypadkach, strategie makroregionalne i strategie morskie;
- (iii) w stosownych przypadkach, zintegrowane podejście mające na celu zaspokojenie szczególnych potrzeb obszarów geograficznych najbardziej dotkniętych ubóstwem lub grup docelowych najbardziej zagrożonych dyskryminacją lub wykluczeniem, ze szczególnym uwzględnieniem zmarginalizowanych społeczności, osób z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotnych, młodych ludzi, którzy nie pracują, nie kształcą się ani nie szkolą;
- (iv) w stosownych przypadkach, zintegrowane podejście mające na celu zaspokojenie wyzwań demograficznych regionów, lub szczególnych potrzeb obszarów geograficznych dotkniętych poważnymi i trwałymi trudnościami naturalnymi lub demograficznymi, o których mowa w art. 174 TFUE.
- b) rozwiązania zapewniające skuteczne wdrażanie EFSI, w tym ocenę istniejących systemów elektronicznej wymiany danych oraz podsumowanie planowanych przedsięwzięć, dzięki którym stopniowo wszelka wymiana informacji między beneficjentami a instytucjami odpowiedzialnymi za zarządzanie programami operacyjnymi i ich kontrolę odbywać się będzie w sposób elektroniczny.

Artykuł 16

Przyjęcie i zmiana umowy partnerstwa

1. Komisja ocenia zgodność umowy partnerstwa z niniejszym rozporządzeniem, uwzględniając – w stosownych przypadkach – krajowy program reform oraz stosowne zalecenia dla poszczególnych krajów przyjęte zgodnie z art. 121 ust. 2 TFUE i stosowne zalecenia Rady przyjęte zgodnie z art. 148 ust. 4 TFUE, a także ewaluację *ex ante* programów, i przedstawia uwagi w ciągu trzech miesięcy od daty przedstawienia przez państwo członkowskie umowy partnerstwa. Dane państwo członkowskie dostarcza wszelkich koniecznych dodatkowych informacji oraz, w stosownych przypadkach, dokonuje zmiany umowy partnerstwa.
2. Komisja, w drodze aktów wykonawczych, przyjmuje decyzję w sprawie przyjęcia elementów umowy partnerstwa objętych art. 15 ust. 1 i tych objętych art. 15 ust. 2 w przypadkach, gdy państwo członkowskie zastosowało przepisy art. 96 ust. 8 w odniesieniu do elementów, które wymagają decyzji Komisji na mocy art. 96 ust. 10, nie później niż cztery miesiące po terminie przedłożenia przez państwo członkowskie swojej umowy partnerstwa, pod warunkiem że wszystkie uwagi przedstawione przez Komisję zostały odpowiednio uwzględnione. Umowa partnerstwa nie wchodzi w życie przed dniem 1 stycznia 2014 r.
3. Do dnia 31 grudnia 2015 r. Komisja przygotowuje sprawozdanie na temat wyniku negocjacji w sprawie umów partnerstwa i programów, w tym również szczegółowy przegląd

kluczowych kwestii dotyczących każdego państwa członkowskiego. Sprawozdanie to przekazuje się jednocześnie Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów.

4. Jeżeli państwo członkowskie proponuje wprowadzenie zmiany do elementów umowy partnerstwa objętych decyzją Komisji, o której mowa w ust. 2, Komisja przeprowadza ocenę zgodnie z ust. 1 oraz, w stosownych przypadkach, podejmuje decyzję – w ciągu trzech miesięcy od dnia przedstawienia propozycji zmiany przez państwo członkowskie – w drodze aktów wykonawczych, w sprawie przyjęcia zmiany.

5. Jeżeli państwo członkowskie zmienia elementy umowy partnerstwa nieobjęte decyzją Komisji, o której mowa w ust. 2, powiadamia o tym Komisję w ciągu jednego miesiąca od daty decyzji o wprowadzeniu tej zmiany.

Artykuł 17

Przyjęcie zmienionej umowy partnerstwa w przypadku opóźnienia wejścia w życie rozporządzeń dotyczących poszczególnych funduszy

1. Jeżeli zastosowanie ma artykuł 14 ust. 5, każde państwo członkowskie przedkłada Komisji zmienioną umowę partnerstwa, która zawiera brakujące elementy umowy partnerstwa odnoszące się do danego EFSI w terminie dwóch miesięcy od dnia wejścia w życie rozporządzenia w sprawie funduszu, które były przedmiotem opóźnienia.

2. Komisja ocenia spójność zmienionej umowy partnerstwa z niniejszym rozporządzeniem zgodnie z art. 16 ust. 1 i przyjmuje decyzję, w drodze aktów wykonawczych, przyjmującą zmienioną umowę partnerstwa zgodnie z art. 16 ust. 2.

ROZDZIAŁ III

Koncentracja tematyczna, warunki wstępne i przegląd wyników

Artykuł 18

Koncentracja tematyczna

Państwa członkowskie koncentrują wsparcie, zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy, na interwencjach przynoszących największą wartość dodaną w odniesieniu do realizacji unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, z uwzględnieniem najważniejszych wyzwań terytorialnych dla różnych typów terytoriów zgodnie z zakresem WRS, w stosownych przypadkach wyzwań określonych w krajowych programach reform, a także w stosownych zaleceniach dotyczących poszczególnych państw przyjętych na podstawie art. 121 ust. 2 TFUE oraz w stosownych zaleceniach Rady przyjętych na podstawie art. 148 ust. 4 TFUE. Przepisy dotyczące koncentracji tematycznej określone w przepisach dotyczących poszczególnych funduszy nie mają zastosowania do pomocy technicznej.

Artykuł 19

Warunki wstępne

1. Państwa członkowskie oceniają, zgodnie z ich ramami instytucjonalnymi i prawnymi oraz w kontekście przygotowania programów i, w stosownych przypadkach, umowy partnerstwa, czy warunki wstępne określone w odpowiednich przepisach dotyczących poszczególnych funduszy i ogólne warunki wstępne określone w części II załącznika XI mają zastosowanie do celów szczegółowych, do których dąży się w ramach priorytetów ich programów, oraz czy mające zastosowanie warunki wstępne zostały spełnione.

Warunki wstępne mają zastosowanie jedynie w takim zakresie, w jakim są zgodne i pod warunkiem, iż są one zgodne z definicją określoną w art. 2 pkt 33 w odniesieniu do celów szczegółowych, do których dąży się w ramach priorytetów danego programu. W stosownych przypadkach ocena zastosowania uwzględnia, bez uszczerbku dla definicji, o której mowa w art. 2 pkt 33, zasadę proporcjonalności zgodnie z art. 4 ust. 5 w odniesieniu do wysokości przyznanego wsparcia. Ocena spełnienia warunków ogranicza się do kryteriów określonych w przepisach dotyczących poszczególnych funduszy oraz do kryteriów określonych w części II załącznika XI.

2. Umowa partnerstwa zawiera podsumowanie oceny spełnienia mających zastosowanie warunków wstępnych na poziomie krajowym lub regionalnym, a w odniesieniu do warunków wstępnych, które zgodnie z oceną, o której mowa w ust. 1 nie są spełnione w dniu złożenia umowy partnerstwa – działań, które mają zostać podjęte, podmiotów za nie odpowiedzialnych oraz harmonogramu realizacji tych działań. W każdym programie należy określić, które warunki wstępne określone w odpowiednich przepisach dotyczących poszczególnych funduszy i ogólne warunki wstępne określone w części II załącznika XI mają zastosowanie do programu i które z nich, zgodnie z oceną, o której mowa w ust. 1, są spełnione w dniu złożenia umowy partnerstwa i programów. W przypadku niespełnienia mających zastosowanie warunków wstępnych program musi zawierać opis działań, które mają zostać podjęte, podmiotów za nie odpowiedzialnych oraz harmonogramu realizacji tych działań. Państwa członkowskie spełniają te warunki wstępne nie później niż do dnia 31 grudnia 2016 r. i przedstawiają sprawozdanie z ich wypełnienia nie później niż w rocznym sprawozdaniu z realizacji w 2017 r., zgodnie z art. 50 ust. 4, lub w sprawozdaniu z postępów w 2017 r. zgodnie z art. 52 ust. 2 lit. c).

3. Komisja ocenia spójność i adekwatność przekazanych przez państwo członkowskie informacji dotyczących zasadności zastosowania warunków wstępnych oraz spełnienia mających zastosowanie warunków wstępnych w ramach swojej oceny programów i, w stosownych przypadkach, umowy partnerstwa.

Ocena zasadności zastosowania warunków przeprowadzona przez Komisję uwzględnia, w stosownych przypadkach i zgodnie z art. 4 ust. 5, zasadę proporcjonalności w odniesieniu do poziomu przyznanego wsparcia. Ocena spełnienia warunków przeprowadzona przez Komisję ogranicza się do kryteriów określonych w przepisach dotyczących poszczególnych funduszy w części II załącznika XI, z poszanowaniem kompetencji krajowych i regionalnych w zakresie decydowania o szczegółowych i odpowiednich działaniach w zakresie polityki, w tym zakresie strategii.

4. W przypadku braku porozumienia między Komisją a państwem członkowskim co do zasadności zastosowania warunków wstępnych do celu szczegółowego priorytetów programu lub spełnienia tych warunków, zarówno zasadność ich zastosowania zgodnie z definicją zawartą w art. 2 pkt 33, jak i brak ich spełnienia muszą zostać udowodnione przez Komisję.

5. Komisja, przyjmując program, może postanowić o zawieszeniu wszystkich lub części płatności okresowych na rzecz odpowiedniego priorytetu tego programu do czasu zadowalającego zakończenia działań, o których mowa w ust. 2, jeśli będzie to konieczne w celu uniknięcia istotnego naruszenia skuteczności i efektywności w osiąganiu szczegółowych celów danego priorytetu. Niezrealizowanie w terminie określonym w ust. 2 działań związanych ze spełnieniem mającego zastosowanie warunku wstępnego, który nie został spełniony w dniu złożenia stosownego programu, stanowi podstawę zawieszenia przez Komisję płatności okresowych na rzecz priorytetów danego programu, których dany warunek dotyczy. W obu przypadkach zakres zawieszenia jest proporcjonalny i bierze pod uwagę działania, które mają zostać podjęte oraz wartość zagrożonych funduszy.

6. Przepisy ust. 5 nie mają zastosowania w przypadku porozumienia między Komisją a danym państwem członkowskim dotyczącego braku zasadności zastosowania danego warunku wstępnego lub dotyczącego tego, że mający zastosowanie warunek wstępny został spełniony, co zostało wskazane przez przyjęcie programu oraz umowy partnerstwa lub w przypadku braku uwag Komisji w terminie 60 dni od przedłożenia odpowiedniego sprawozdania, o którym mowa w ust. 2.

7. Komisja niezwłocznie znosi zawieszenie płatności okresowych na rzecz danego priorytetu, w przypadku gdy państwo członkowskie zakończyło działania związane ze spełnieniem warunków wstępnych mających zastosowanie do danego programu, a które nie były spełnione w czasie wydawania przez Komisję decyzji o zawieszeniu. Komisja niezwłocznie znosi również zawieszenie w przypadku, gdy w następstwie zmiany programu dotyczącej danego priorytetu odpowiedni warunek wstępny nie ma już zastosowania.

8. Ustępy 1-7 nie mają zastosowania do programów EWT.

Artykuł 20

Rezerwa wykonania

6 % środków przeznaczonych na rzecz EFRR, EFS i Funduszu Spójności w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”, o którym mowa w art. 89 ust. 2 lit. a) niniejszego rozporządzenia, a także na rzecz EFRROW i środków finansowanych w ramach zarządzania dzielonego zgodnie z rozporządzeniem w sprawie EFMR stanowi rezerwę wykonania, którą ustanawia się w umowie partnerstwa i programach, oraz która zostanie przydzielona do konkretnych priorytetów, zgodnie z art. 22 niniejszego rozporządzenia.

Na potrzeby obliczenia kwoty przeznaczonej na rezerwę wykonania, nie bierze się pod uwagę następujących środków:

- a) środków przeznaczonych na Inicjatywę na rzecz zatrudnienia ludzi młodych określonych w programie operacyjnym zgodnie z art. 18 rozporządzenia w sprawie EFS;
- b) środków przeznaczonych na pomoc techniczną z inicjatywy Komisji;
- c) środków przenoszonych z pierwszego filaru wspólnej polityki rolnej do EFRROW na mocy art. 7 ust. 2 i art. 14 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013;
- d) środków przenoszonych do EFRROW przy zastosowaniu art. 10b, 136 i 136b rozporządzenia Rady (WE) nr 73/2009 odpowiednio w odniesieniu do lat kalendarzowych 2013 i 2014;
- e) środków przenoszonych do instrumentu „Łącząc Europę” z Funduszu Spójności zgodnie z art. 92 ust. 6 niniejszego rozporządzenia;
- f) środków przenoszonych do Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym zgodnie z art. 92 ust. 7 niniejszego rozporządzenia;
- g) środków przeznaczonych na innowacyjne działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich zgodnie z art. 92 ust. 8 niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 21

Przegląd wyników

1. Komisja, we współpracy z państwami członkowskimi, przeprowadza przegląd wyników programów w każdym państwie członkowskim w 2019 roku („przegląd wyników”), odnosząc się do ram wykonania określonych w odpowiednich programach. Metoda określenia ram wykonania jest przedstawiona w załączniku II.

2. W ramach przeglądu wyników analizuje się osiągnięcie celów pośrednich programów na poziomie priorytetów, na podstawie informacji i ocen przedstawionych w rocznym sprawozdaniu z wdrażania przedłożonym przez państwa członkowskie w roku 2019.

Artykuł 22

Zastosowanie ram wykonania

1. Rezerwa wykonania stanowi pomiędzy 5 a 7 % alokacji na każdy priorytet w programie, z wyłączeniem priorytetów przeznaczonych na pomoc techniczną i programów przeznaczonych na instrumenty finansowe zgodnie z art. 39. Całkowita kwota rezerwy wykonania alokowana na każdy EFSI lub kategorię regionu wynosi 6 %. Kwoty odpowiadające rezerwie wykonania są określone w programach w rozbiciu na priorytety oraz, gdzie jest to stosowne, na każdy EFSI lub na kategorię regionu.

2. Na podstawie przeglądu wyników. Komisja w ciągu dwóch miesięcy od otrzymania poszczególnych rocznych sprawozdań z wdrażania w 2019 r. przyjmuje decyzję, w drodze aktów wykonawczych, w celu określenia, dla każdego EFSI oraz każdego państwa członkowskiego, tych programów i priorytetów, które osiągnęły swoje cele pośrednie, rozbijając tę informację na każdy EFSI lub na kategorie regionów wówczas, gdy dany priorytet obejmuje więcej niż jeden EFSI lub więcej niż jedną kategorię regionu.

3. Rezerwa wykonania jest przyznawana wyłącznie programom i priorytetom, w których przypadku cele pośrednie zostały osiągnięte. Jeżeli cele pośrednie dla priorytetów zostały osiągnięte, kwota rezerwy wykonania ustanowiona dla danego priorytetu jest uznawana za ostatecznie przyznaną na podstawie decyzji Komisji, o której mowa w ust. 2.

4. Jeżeli cele pośrednie dla priorytetów nie zostały osiągnięte, państwo członkowskie nie później niż trzy miesiące po przyjęciu decyzji, o której mowa w ust. 2 proponuje przesunięcie stosownej kwoty rezerwy wykonania do priorytetów określonych w decyzji Komisji, o której mowa w ust. 2, wraz z innymi zmianami w programie wynikającymi z przesunięcia rezerwy wykonania.

Komisja przyjmuje zmiany w odpowiednich programach zgodnie z art. 30 ust. 3 i 4. Jeżeli państwo członkowskie nie przedstawi informacji zgodnie z art. 50 ust. 5 i 6, rezerwa wykonania ustanowiona dla danych programów lub priorytetów nie zostanie przyznana tym programom lub priorytetom.

5. Wniosek państwa członkowskiego o przesunięcie rezerwy wykonania musi być zgodny z wymogami koncentracji tematycznej oraz minimalnymi alokacjami określonymi w niniejszym rozporządzeniu i przepisach dotyczących poszczególnych funduszy. W drodze odstępstwa, jeżeli jeden lub więcej priorytetów powiązanych z wymogami koncentracji tematycznej lub minimalnymi alokacjami nie osiągnął celów pośrednich, państwo członkowskie może zaproponować takie przesunięcie rezerwy, które nie jest zgodne z wspomnianymi wymogami i minimalnymi alokacjami.

6. Jeżeli z przeglądu wyników danego priorytetu wynika, że wykonanie celów pośrednich wyrażonych w ramach wykonania wyłącznie za pomocą wskaźników finansowych, wskaźników produktu lub kluczowych etapów wdrażania zakończyło się poważnym niepowodzeniem, które było spowodowane wyraźnie zidentyfikowanymi i słabościami wdrożeniowymi zgłoszonymi uprzednio przez Komisję zgodnie z art. 50 ust. 8 w następstwie bliskich konsultacji z danym państwem członkowskim, a państwo to nie podjęło koniecznych działań naprawczych, Komisja może, nie wcześniej niż pięć miesięcy od daty przekazania takiej informacji, zawiesić w całości lub w części płatność okresową dla priorytetu programu, zgodnie z procedurą ustanowioną w przepisach dotyczących poszczególnych funduszy.

Komisja niezwłocznie wycofa zawieszenie płatności okresowych, gdy państwo członkowskie podejmie konieczne działania naprawcze. Jeżeli działania naprawcze przewidują przeniesienie środków finansowych na inne programy lub priorytety, które swoje cele pośrednie osiągnęły, Komisja przyjmuje w drodze aktu wykonawczego konieczną zmianę tych programów, zgodnie z art. 30 ust. 2. W drodze odstępstwa od art. 30 ust. 2, w takich przypadkach Komisja podejmie decyzję w sprawie zmiany nie później niż dwa miesiące od daty złożenia wniosku o zmianę przez państwo członkowskie.

7. Jeżeli Komisja ustali na podstawie analizy końcowego sprawozdania z wdrażania programu, że wykonanie celów końcowych wyrażonych w ramach wykonania za pomocą wyłącznie wskaźników finansowych, wskaźników produktu i kluczowych etapów realizacji zakończyło się poważnym niepowodzeniem, które było spowodowane wyraźnie zidentyfikowanymi i słabościami wdrożeniowymi zgłoszonym uprzednio przez Komisję zgodnie z art. 50 ust. 8 w następstwie bliskich konsultacji z danym państwem członkowskim, a państwo to nie podjęło koniecznych działań naprawczych, Komisja może, niezależnie od przepisów art. 85, zastosować korekty finansowe w odniesieniu do tych priorytetów, zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy.

Stosując korekty finansowe, Komisja uwzględni – z należytym poszanowaniem zasady proporcjonalności – poziom absorpcji i zewnętrzne czynniki przyczyniające się do niepowodzenia.

Korekt finansowych nie stosuje się, jeżeli nieosiągnięcie celów końcowych jest spowodowane wpływem czynników społeczno-gospodarczych i środowiskowych, istotnych zmian w warunkach gospodarczych i środowiskowych w danym państwie członkowskim, bądź działaniem siły wyższej mającej poważny wpływ na wdrażanie tych priorytetów.

Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 149, by ustanowić szczegółowe przepisy dotyczące kryteriów ustalania poziomu korekty finansowej, która ma zostać zastosowana.

Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające szczegółowe rozwiązania mające zapewnić spójne podejście do określania celów pośrednich i końcowych na potrzeby ram wykonania dla każdego priorytetu oraz do oceny osiągnięcia celów pośrednich i końcowych. Te akty wykonawcze przyjmowane są zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 150 ust. 3.

ROZDZIAŁ IV

Działania związane z należytym zarządzaniem gospodarczym

Artykuł 23

Działania łączące skuteczność EFSI z należytym zarządzaniem gospodarczym

1. Komisja może zwrócić się do państwa członkowskiego z wnioskiem o dokonanie przeglądu oraz zaproponowanie zmian w umowie partnerstwa i odpowiednich programach

wówczas, gdy jest to konieczne do wsparcia realizacji stosownych zaleceń Rady lub do maksymalnego zwiększenia wpływu EFSI na wzrost i konkurencyjność w państwach członkowskich otrzymujących pomoc finansową.

Taki wniosek może zostać złożony w następujących celach:

- a) w celu wsparcia wykonania stosownego zalecenia skierowanego do danego państwa członkowskiego przyjętego zgodnie z art. 121 ust. 2 TFUE lub stosownego zalecenia Rady przyjętego zgodnie z art. 148 ust. 4 TFUE;
- b) w celu wsparcia wykonania stosownych zaleceń Rady skierowanych do danego państwa członkowskiego i przyjętych zgodnie z art. 7 ust. 2 lub art. 8 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011⁽¹⁾; pod warunkiem że zmiany te uznaje się za niezbędny przyczynę do korekty zakłóceń równowagi makroekonomicznej lub
- c) w celu maksymalnego zwiększenia wpływu dostępnych EFSI na wzrost i konkurencyjność, jeżeli państwo członkowskie spełnia jeden z następujących warunków:
 - (i) pomoc finansowa Unii jest udostępniana temu państwu członkowskiemu na podstawie rozporządzenia Rady (UE) nr 407/2010⁽²⁾;
 - (ii) pomoc finansowa jest mu udostępniana zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 332/2002⁽³⁾;
 - (iii) jest mu udostępniana pomoc finansowa, która uruchamia program dostosowań makroekonomicznych zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 472/2013⁽⁴⁾ lub skutkuje decyzją Rady zgodnie z art. 136 ust. 1 TFUE.

Do celów lit. b) akapit pierwszy każdy z tych warunków jest uznawany za spełniony, jeżeli taka pomoc została udostępniona państwu członkowskiemu przed lub po 21 grudnia 2013 r. i pozostaje dla niego dostępna.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011 z dnia 16 listopada 2011 r. w sprawie zapobiegania zakłóceniom równowagi makroekonomicznej i ich korygowania, (Dz.U. L 306 z 23.11.2011, s. 25).

⁽²⁾ Rozporządzenie Rady (UE) nr 407/2010 z dnia 11 maja 2010 r. ustanawiające europejski mechanizm stabilizacji finansowej (Dz.U. L 118 z 12.5.2010, s. 1).

⁽³⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 332/2002 z dnia 18 lutego 2002 r. ustanawiające instrument średnioterminowej pomocy finansowej dla bilansów płatniczych państw członkowskich (Dz.U. L 53 z 23.2.2002, s. 1).

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 472/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie wzmocnienia nadzoru gospodarczego i budżetowego nad państwami członkowskimi należącymi do strefy euro dotkniętymi lub zagrożonymi poważnymi trudnościami w odniesieniu do ich stabilności finansowej (Dz.U. L 140 z 27.5.2013, s. 1).

2. Wniosek Komisji skierowany do państwa członkowskiego zgodnie z ust. 1 będzie uzasadniony w odniesieniu do konieczności – odpowiednio - wsparcia realizacji stosownych zaleceń lub maksymalnego zwiększenia wpływu EFSI na wzrost i konkurencyjność, a także wskaże programy lub priorytety, których zdaniem Komisji ten wniosek dotyczy, oraz charakter oczekiwanych w nich zmian. Taki wniosek nie będzie złożony przed 2015 r. lub po 2019 r. ani też w odniesieniu do tych samych programów w ciągu dwóch następujących po sobie lat.

3. Państwo członkowskie przekazuje odpowiedź na wniosek, o którym mowa w ust. 1, w ciągu dwóch miesięcy od jego otrzymania, określając w niej zmiany, których wprowadzenie w umowie partnerstwa i programach uznaje za konieczne, powody takich zmian, wskazując odpowiednie programy i opisując charakter proponowanych zmian i ich oczekiwane skutki dla realizacji zaleceń i wdrażania EFSI. W razie konieczności Komisja przedstawia uwagi w ciągu miesiąca od otrzymania tej odpowiedzi.

4. Państwo członkowskie składa propozycję zmian w umowie partnerstwa i odpowiednich programach w ciągu dwóch miesięcy od daty przekazania odpowiedzi, o której mowa w ust. 3.

5. Jeżeli Komisja nie przedstawiła uwag lub gdy jest zdania, że przedstawione uwagi zostały należycie wzięte pod uwagę, Komisja przyjmuje decyzję przyjmującą zmiany w umowie partnerstwa oraz odpowiednich programach bez zbędnej zwłoki, jednakże nie później niż trzy miesiące od ich przedłożenia przez państwo członkowskie zgodnie z ust. 3.

6. Jeżeli państwo członkowskie nie podejmie skutecznych działań w reakcji na wniosek wystosowany zgodnie z ust. 1 w terminach określonych w ust. 3 i 4, Komisja może w ciągu trzech miesięcy po przesłaniu swoich uwag zgodnie z ust. 3 lub po przedłożeniu wniosku państwa członkowskiego zgodnie z ust. 4, zaproponować Radzie zawieszenie całości lub części płatności w odniesieniu do odpowiednich programów lub priorytetów. W swoim wniosku Komisja określa powody stwierdzenia, że państwo członkowskie nie podjęło skutecznych działań. Wystosowując swój wniosek, Komisja bierze pod uwagę wszystkie istotne informacje i uwzględnia należycie wszelkie elementy wynikające z ustrukturyzowanego dialogu i opinii wyrażone w ramach tego dialogu zgodnie z ust. 15.

Rada podejmuje decyzję w sprawie tej propozycji w drodze aktu wykonawczego. Ten akt wykonawczy dotyczy jedynie wniosków o płatność złożonych po dacie jego przyjęcia.

7. Zakres i poziom zawieszenia płatności nałożonego zgodnie z ust. 6 jest proporcjonalny i skuteczny, przy poszanowaniu zasady równego traktowania państw członkowskich, w szczególności z uwzględnieniem wpływu zawieszenia na gospodarkę danego państwa członkowskiego. Programy, których mają dotyczyć zawieszenia, są określane na podstawie potrzeb zidentyfikowanych we wniosku, o którym mowa w ust. 1 i 2.

Zawieszenie płatności nie może przekroczyć 50 % płatności każdego odpowiedniego programu. Decyzja może przewidywać zwiększenie poziomu zawieszenia do 100 % płatności, jeżeli państwo członkowskie nie podejmie skutecznych działań w reakcji na wniosek wystosowany zgodnie z ust. 1 w ciągu trzech miesięcy od podjęcia decyzji o zawieszeniu płatności, o którym mowa w ust. 6.

8. Jeżeli państwo członkowskie zaproponowało zmiany w umowie partnerstwa i odpowiednich programach zgodnie z wnioskiem Komisji, Rada, działając na podstawie propozycji Komisji, podejmuje decyzję o zniesieniu zawieszenia płatności.

9. Komisja proponuje Radzie zawieszenie całości lub części zobowiązań albo płatności w odniesieniu do programów danego państwa członkowskiego w następujących przypadkach:

- a) jeżeli Rada zdecyduje zgodnie z art. 126 ust. 8 lub art. 126 ust. 11 TFUE, że dane państwo członkowskie nie podjęło skutecznych działań w celu skorygowania nadmiernego deficytu;
- b) jeżeli Rada przyjmie dwa następujące po sobie zalecenia w ramach tej samej procedury dotyczącej zakłócenia równowagi zgodnie z art. 8 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1176/2011 z racji tego, że państwo członkowskie przedstawiło niewystarczający plan działań naprawczych;
- c) jeżeli Rada przyjmie dwie następujące po sobie decyzje w ramach tej samej procedury dotyczącej zakłócenia równowagi zgodnie z art. 10 ust. 4 rozporządzenia (UE) nr 1176/2011 stwierdzające, że dane państwo członkowskie nie zastosowało się do zaleceń, ponieważ nie podjęło zalecanych działań naprawczych;
- d) jeżeli Komisja stwierdzi, że państwo członkowskie nie przyjęło środków w celu realizacji programu dostosowawczego, o którym mowa w rozporządzeniu (UE) nr 407/2010 lub w rozporządzeniu (WE) nr 332/2002, i w związku z tym postanowi nie zatwierdzać wypłaty pomocy finansowej przyznanej temu państwu członkowskiemu;
- e) jeżeli Rada podejmie decyzję, że dane państwo członkowskie nie realizuje programu dostosowań makroekonomicznych, o którym mowa w art. 7 rozporządzenia (UE) nr 472/2013, ani działań wymaganych na mocy decyzji Rady przyjętej zgodnie z art. 136 ust. 1 TFUE.

Wystosowując swoją propozycję, Komisja stosuje się do przepisów ust. 11, bierze pod uwagę wszystkie istotne informacje w tym zakresie i uwzględnia należycie wszelkie elementy wynikające z ustrukturyzowanego dialogu i opinii wyrażone w ramach tego dialogu zgodnie z ust. 15.

W pierwszej kolejności należy stosować zawieszenie zobowiązań; płatności powinny być zawieszane wyłącznie wtedy, gdy wymagane jest natychmiastowe działanie, i w przypadku znacznego nieprzestrzegania przepisów. Zawieszenie płatności ma zastosowanie do wniosków o płatność złożonych w odniesieniu do odpowiednich programów po terminie przyjęcia decyzji o zawieszeniu.

10. Propozycja Komisji, o której mowa w ust. 9 w odniesieniu do zawieszenia zobowiązań, jest uznawana za przyjętą przez Radę, o ile ta nie podejmie, w drodze aktu wykonawczego, decyzji o odrzuceniu takiej propozycji kwalifikowaną większością w ciągu miesiąca od przedłożenia tej propozycji przez Komisję. Zawieszenie zobowiązań stosuje się wobec zobowiązań dla EFSI dla danego państwa członkowskiego od dnia 1 stycznia roku następującego po decyzji o zawieszeniu.

Rada przyjmuje, w drodze aktu wykonawczego, decyzję dotyczącą propozycji Komisji, o którym mowa w ust. 9, w odniesieniu do zawieszenia płatności.

11. Zakres i poziom zawieszenia zobowiązań albo płatności nałożonego na podstawie ust. 10 jest proporcjonalny, przy poszanowaniu zasady równego traktowania państw członkowskich i biorąc pod uwagę sytuację gospodarczą i społeczną danego państwa członkowskiego, w szczególności poziom bezrobocia w danym państwie członkowskim w stosunku do średniej unijnej oraz wpływ zawieszenia na gospodarkę danego państwa członkowskiego. W sposób szczególny brany jest pod uwagę wpływ zawieszeń na programy o krytycznym znaczeniu dla przeciwdziałania niekorzystnym warunkom gospodarczym lub społecznym.

Szczegółowe przepisy dotyczące określania zakresu i poziomu zawieszeń ustanowiono w załączniku III.

Zawieszenie zobowiązań podlega ograniczeniu przez zastosowanie niższego spośród następujących pułapów:

- a) maksymalnie 50 % zobowiązań dotyczących następnego roku finansowego dla EFSI w pierwszym przypadku nieprzestrzegania przepisów procedury nadmiernego deficytu, o której mowa w ust. 9 akapit pierwszy lit. a), oraz maksymalnie 25 % zobowiązań dotyczących następnego roku finansowego dla EFSI w pierwszym przypadku nieprzestrzegania przepisów w odniesieniu do planu działań naprawczych w ramach procedury dotyczącej nadmiernego zakłócenia równowagi, o której mowa w ust. 9 akapit pierwszy lit. b), albo niezgodności z zaleconymi działaniami naprawczymi zgodnie z procedurą dotyczącą nadmiernego zakłócenia równowagi, o której mowa w ust. 9 akapit pierwszy lit. c).

Poziom zawieszenia rośnie stopniowo do maksymalnie 100 % zobowiązań dotyczących następnego roku finansowego dla EFSI w przypadku procedury nadmiernego deficytu oraz do 50 % zobowiązań dotyczących następnego roku

finansowego dla EFSI w przypadku procedury dotyczącej nadmiernego zakłócenia równowagi, stosownie do powagi nieprzestrzegania.

- b) maksymalnie 0,5 % nominalnego PKB, który to pułap jest stosowany w pierwszym przypadku nieprzestrzegania przepisów procedury nadmiernego deficytu, o której mowa w ust. 9 lit. a) akapit pierwszy, oraz maksymalnie 0,25 % nominalnego PKB, który to pułap jest stosowany w pierwszym przypadku nieprzestrzegania przepisów w odniesieniu do planu działań naprawczych w ramach procedury dotyczącej nadmiernego zakłócenia równowagi, o której mowa w ust. 9 lit. b) akapit pierwszy, lub niezgodności z zaleconymi działaniami naprawczymi zgodnie z procedurą dotyczącą nadmiernego zakłócenia równowagi, o której mowa w ust. 9 lit. c) akapit pierwszy.

Jeżeli nieprzestrzeganie przepisów odnoszących się do działań naprawczych wskazanych w ust. 9 lit. a), b) i c) akapit pierwszy, utrzymuje się, pułap odnoszący się do PKB powinien być stopniowo zwiększany do:

- maksymalnie 1 % nominalnego PKB, co stosuje się w przypadku utrzymującego się nieprzestrzegania przepisów procedury nadmiernego deficytu zgodnie z ust. 9 akapit pierwszy lit. a); oraz
- maksymalnie 0,5 % nominalnego PKB, co stosuje się w przypadku utrzymującego się nieprzestrzegania przepisów procedury dotyczącej nadmiernego zakłócenia równowagi zgodnie z ust. 9 lit. b) lub c) akapit pierwszy, stosownie do powagi nieprzestrzegania;

- c) maksymalnie 50 % zobowiązań dotyczących następnego roku finansowego dla EFSI lub maksymalnie 0,5 % nominalnego PKB w pierwszym przypadku nieprzestrzegania przepisów, o którym mowa w ust. 9 lit. d) i e) akapit pierwszy.

Przy określaniu poziomu zawieszenia oraz decydowaniu, czy zawiesić zobowiązania czy płatności, należy wziąć pod uwagę etap realizacji programu, ze szczególnym uwzględnieniem okresu pozostałego na wykorzystanie środków po ponownym ujęciu w budżecie zawieszonych zobowiązań.

12. Bez uszczerbku dla przepisów dotyczących anulowania zobowiązań określonych w art. 86 do 88 Komisja niezwłocznie znosi zawieszenie zobowiązań w następujących przypadkach:

- a) jeżeli procedura nadmiernego deficytu zostaje zawieszona zgodnie z art. 9 rozporządzenia Rady (WE) nr 1467/97⁽¹⁾ lub Rada zdecydowała zgodnie z art. 126 ust. 12 TFUE o uchyleniu decyzji w sprawie istnienia nadmiernego deficytu;

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1467/97 z dnia 7 lipca 1997 r. w sprawie przyspieszenia i wyjaśnienia procedury nadmiernego deficytu (Dz.U. L 209 z 2.8.1997, s. 6).

- b) jeżeli Rada przyjęła plan działań naprawczych przedstawiony przez dane państwo członkowskie zgodnie z art. 8 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1176/2011 lub zawieszona zostaje procedura dotycząca nadmiernego zakłócenia równowagi zgodnie z art. 10 ust. 5 wspomnianego rozporządzenia, albo Rada zamknęła procedurę dotyczącą nadmiernego zakłócenia równowagi zgodnie z art. 11 tego rozporządzenia;
- c) jeżeli Komisja stwierdziła, że dane państwo członkowskie podjęło stosowne środki w celu realizacji programu dostosowań, o którym mowa w art. 7 rozporządzenia (UE) nr 472/2013, lub środki wymagane na mocy decyzji Rady zgodnie z art. 136 ust. 1 TFUE.

Znosząc zawieszenie zobowiązań Komisja ponownie ujmuje w budżecie zawieszane zobowiązania zgodnie z art. 8 rozporządzenia Rady (UE, Euratom) nr 1311/2013.

Na podstawie propozycji Komisji Rada podejmuje decyzję dotyczącą zniesienia zawieszenia płatności, jeżeli spełniono odpowiednie warunki określone w lit. a), b) i c) akapit pierwszy.

13. Ustępy 6-12 nie mają zastosowania do Zjednoczonego Królestwa w zakresie, w jakim zawieszenie zobowiązań lub płatności odnosi się do kwestii objętych ust. 1 lit. a), b) akapit drugi oraz ust. 1 lit. c) ppkt (iii) akapit drugi lub ust. 9 lit. a), b) lub c) akapit pierwszy.

14. Niniejszy artykuł nie ma zastosowania do programów EWT.

15. Komisja informuje na bieżąco Parlament Europejski o stosowaniu niniejszego artykułu. W szczególności jeżeli jeden z warunków określonych w ust. 6 lub ust. 9 lit. a)-e) akapit pierwszy jest spełniony dla któregoś państwa członkowskiego, Komisja informuje niezwłocznie Parlament Europejski i przekazuje szczegóły dotyczące EFSI oraz programów, których może dotyczyć zawieszenie zobowiązań lub płatności.

Parlament Europejski może zaprosić Komisję do ustrukturyzowanego dialogu na temat zastosowania niniejszego artykułu, mając na względzie w szczególności przekazane informacje, o których mowa w akapicie pierwszym.

Komisja przekazuje Parlamentowi Europejskiemu i Radzie propozycję dotyczącą zawieszenia zobowiązań lub płatności bądź propozycją dotyczącą zniesienia takiego zawieszenia niezwłocznie po jej przyjęciu przez Komisję. Parlament Europejski może zwrócić się do Komisji o wyjaśnienie powodów złożenia propozycji.

16. W 2017 r. Komisja przeprowadzi przegląd stosowania niniejszego artykułu. W tym celu Komisja przygotowuje sprawozdanie, które przekaże Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, załączając do niego w razie potrzeby wnioski ustawodawczy.

17. W przypadku poważnych zmian w sytuacji społecznej i gospodarczej w Unii Komisja może przedłożyć wniosek w sprawie przeglądu stosowania niniejszego artykułu lub też Parlament Europejski bądź Rada, działając odpowiednio zgodnie z art. 225 lub 241 TFUE, mogą zwrócić się do Komisji o przedłożenie takiego wniosku.

Artykuł 24

Zwiększenie płatności dla państwa członkowskiego mającego tymczasowe trudności budżetowe

1. Na wniosek państwa członkowskiego płatności okresowe mogą zostać zwiększone o 10 punktów procentowych powyżej stopy dofinansowania dla każdego priorytetu w ramach EFRR, EFS i Funduszu Spójności lub dla każdego środka w ramach EFRROW i EFMR. Jeżeli państwo członkowskie spełnia jeden z następujących warunków po dniu 21 grudnia 2013 r., zwiększona stopa, która nie może przekraczać 100 %, stosuje się do wniosków tego państwa o płatności za okres do dnia 30 czerwca 2016 r.:

- a) jeżeli dane państwo członkowskie otrzymuje pożyczkę od Unii na podstawie rozporządzenia Rady (UE) nr 407/2010;
- b) jeżeli dane państwo członkowskie otrzymuje średnioterminową pomoc finansową zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 332/2002 uwarunkowaną wdrożeniem programu dostosowań makroekonomicznych;
- c) jeżeli pomoc finansowa jest udostępniana danemu państwu członkowskiemu pod warunkiem wdrożenia programu dostosowań makroekonomicznych zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 472/2013.

Niniejszy ustęp nie ma zastosowania do programów których dotyczy rozporządzenie w sprawie EWT.

2. Niezależnie od ust. 1 wsparcie Unii realizowane poprzez płatności okresowe i płatności salda końcowego nie jest wyższe niż wsparcie publiczne lub maksymalna kwota wsparcia z EFSI dla każdego priorytetu w ramach EFRR, EFS i Funduszu Spójności, lub dla każdego środka w ramach EFRROW i EFMR, określone w decyzji Komisji o przyjęciu programu.

3. Komisja bada stosowanie ust. 1 i 2 oraz przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie zawierające ocenę oraz, w razie potrzeby, wnioski ustawodawczy przed dniem 30 czerwca 2016 r.

Artykuł 25

Zarządzanie pomocą techniczną dla państw członkowskich doświadczających tymczasowych trudności budżetowych

1. Na wniosek państwa członkowskiego doświadczającego tymczasowych trudności budżetowych, które spełnia warunki określone w art. 24 ust. 1, część środków finansowych przewidzianych zgodnie z art. 59 i zaprogramowanych zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy może zostać przeniesiona, w porozumieniu z Komisją i z jej inicjatywy, na rzecz pomocy technicznej w celu wdrażania działań w odniesieniu do danego państwa członkowskiego zgodnie z art. 58 ust. 1 lit. k) w drodze zarządzania bezpośredniego lub pośredniego.

2. Środki finansowe, o których mowa w ust. 1 powinny być dodatkowe w stosunku do kwot ustalonych zgodnie z pułapami określonymi dla pomocy technicznej z inicjatywy Komisji w przepisach dotyczących poszczególnych funduszy. Jeżeli pułap pomocy technicznej z inicjatywy państwa członkowskiego jest określony w przepisach dotyczących poszczególnych funduszy, kwota podlegająca przeniesieniu jest uwzględniana do celów obliczania zgodności z tym pułapem.

3. Państwo członkowskie występuje z wnioskiem o przeniesienie, o którym mowa w ust. 2, dla roku kalendarzowego, w którym spełnia warunki określone w art. 24 ust. 1, do dnia 31 stycznia roku, w którym ma zostać dokonane przeniesienie. Do wniosku należy dołączyć propozycję zmiany programu lub programów, z których nastąpi przeniesienie. Analogiczne zmiany należy wprowadzić w umowie partnerstwa zgodnie z art. 30 ust. 2, która określa łączną kwotę przekazywaną co roku Komisji.

Jeżeli państwo członkowskie spełnia warunki określone w art. 24 ust. 1 w dniu 1 stycznia 2014 r., może ono przekazać wniosek dotyczący tego roku w momencie przedłożenia swojej umowy partnerstwa, która określa kwotę podlegającą przeniesieniu na rzecz pomocy technicznej z inicjatywy Komisji.

TYTUŁ III

PROGRAMOWANIE

ROZDZIAŁ I

Przepisy ogólne dotyczące EFSI

Artykuł 26

Przygotowanie programów

1. EFSI wdrażane są w ramach programów zgodnie z umową partnerstwa. Każdy program obejmuje okres od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.

2. Programy sporządzane są przez państwa członkowskie lub jakąkolwiek inną wyznaczoną przez nie instytucję, we współpracy z partnerami, o których mowa w art. 5. Państwa członkowskie przygotowują programy w oparciu o przejrzyste dla opinii publicznej procedury zgodnie z ich ramami instytucjonalnymi i prawnymi.

3. Państwa członkowskie i Komisja współpracują w celu zapewnienia skutecznej koordynacji w przygotowywaniu i wdrażaniu programów dla EFSI, w tym programów wielofunduszy dla funduszy polityki spójności, z uwzględnieniem zasady proporcjonalności.

4. Programy przedstawiane są przez państwa członkowskie Komisji najpóźniej w terminie trzech miesięcy od momentu przedstawienia umowy partnerstwa. Programy EWT są przedstawiane do dnia 22 września 2014 r.. Wszystkim programom towarzyszy ewaluacja *ex ante*, o której mowa w art. 55.

5. W przypadku gdy jedno lub więcej rozporządzeń dotyczących poszczególnych funduszy dotyczących EFSI wchodzi w życie pomiędzy dniem 22 lutego 2014 r. oraz dniem 22 czerwca 2014 r., program lub programy wspierane z EFSI są przedkładane najpóźniej w terminie trzech miesięcy od daty przedłożenia zmienionej umowy partnerstwa, o której mowa w art. 17 ust. 1.

6. W przypadku gdy jedno lub więcej rozporządzeń dotyczących poszczególnych funduszy dotyczących EFSI wchodzi w życie później niż w dniu 22 czerwca 2014 r., program lub programy wspierane z EFSI są przedkładane najpóźniej w terminie trzech miesięcy od daty wejścia w życie rozporządzenia w sprawie funduszu dotkniętego opóźnieniem.

Artykuł 27

Treść programów

1. Każdy program określa strategię dotyczącą wkładu programu do unijnej strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, która jest zgodna z niniejszym rozporządzeniem, przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy i z treścią umowy partnerstwa.

Każdy program zawiera rozwiązania zapewniające skuteczne, efektywne i skoordynowane wdrażanie EFSI i przedsięwzięć mających na celu zmniejszenie obciążeń administracyjnych dla beneficjentów.

2. Każdy program definiuje priorytety określające cele szczegółowe, środki finansowe wsparcia z EFSI oraz odpowiednie współfinansowanie krajowe, w tym kwoty związane z rezerwą wykonania, które zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy może być publiczne lub prywatne.

3. W przypadku gdy państwa członkowskie lub regiony biorą udział w strategiach makroregionalnych i strategiach morskich, właściwe programy, zgodnie z potrzebami obszaru objętego programem, określonymi przez państwa członkowskie, przedstawiają wkład planowanych interwencji w realizację tych strategii.

4. Każdy priorytet określa wskaźniki i odpowiadające im wartości docelowe wyrażone ilościowo lub jakościowo, zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy, służące do

oceny postępów z wdrażania programu w kierunku osiągnięcia celów jako podstawę monitorowania, ewaluacji i przeglądu wyników. Wskaźniki te obejmują:

- a) wskaźniki finansowe odnoszące się do alokowanych wydatków;
- b) wskaźniki produktu odnoszące się do wspieranych operacji;
- c) wskaźniki rezultatu odnoszące się do danego priorytetu.

W przepisach dotyczących poszczególnych funduszy określa się wspólne wskaźniki dla każdego EFSI oraz ewentualnie przepisy dotyczące wskaźników specyficznych dla programu.

5. Każdy program, z wyjątkiem tych obejmujących wyłącznie pomoc techniczną, zawiera, zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy, opis działań mających na celu uwzględnienie zasad określonych w art. 5, 7 i 8.

6. Każdy program, z wyjątkiem tych, w których pomoc techniczna jest podejmowana w ramach odrębnego programu, określa szacunkową kwotę wsparcia, która ma być wykorzystana do celów dotyczących zmian klimatu, w oparciu o metodykę, o której mowa w art. 8.

7. Państwa członkowskie przygotowują programy zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy.

Artykuł 28

Przepisy szczególne dotyczące treści programów dedykowanych wspólnym instrumentom dotyczącym gwarancji nieograniczonych co do kwoty i sekurytyzacji zapewniającej ulgę w kapitale regulacyjnym, wdrażanych przez EBI

1. Na zasadzie odstępstwa od art. 27 odrębne programy, o których mowa w art. 39 ust. 4 lit. b) akapit pierwszy, zawierają:

- a) elementy określone w art. 27 ust. 1 akapit pierwszy oraz w ust. 2, 3 i 4 tego artykułu w odniesieniu do zasad określonych w art. 5;
- b) informację wskazującą podmioty, o których mowa w art. 125, 126 i 127 niniejszego rozporządzenia i w art. 65 ust. 2 rozporządzenia w sprawie EFRROW, odpowiednio do danego funduszu;
- c) dla każdego warunku wstępnego, określonego zgodnie z art. 19 i załącznikiem XI, który ma zastosowanie do programu, ocenę tego, czy warunek wstępny jest spełniony w chwili przedłożenia umowy partnerstwa i programu, i jeżeli

warunek wstępny jest niespełniony, opis działań zmierzających do spełnienia warunku wstępnego, podmioty odpowiedzialne oraz harmonogram tych działań zgodnie z podsumowaniem przedstawionym w umowie partnerstwa

2. Na zasadzie odstępstwa od art. 55 ocena *ex ante*, o której mowa w art. 39 ust. 4 lit. a) akapit pierwszy, jest uważana za ewaluację *ex ante* takich programów.

3. Do celów programów, o których mowa w art. 39 ust. 4 lit. b) akapit pierwszy niniejszego rozporządzenia, art. 6 ust. 2 oraz art. 59 ust. 5 i 6 rozporządzenia w sprawie EFRROW nie mają zastosowania. Oprócz elementów, o których mowa w ust. 1 niniejszego rozporządzenia, tylko przepisy określone w art. 8 ust. 1 lit. c) ppkt (i), art. 8 ust. 1 lit. f), h), i) oraz art. 8 ust. 1 lit. m) ppkt (i) do (iii), rozporządzenia w sprawie EFRROW mają zastosowanie do programów w ramach EFRROW.

Artykuł 29

Procedura przyjmowania programów

1. Komisja ocenia zgodność programów z niniejszym rozporządzeniem i z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy, skuteczność ich wkładu w wybrane cele tematyczne i w priorytety Unii szczególne dla każdego EFSI, a także zgodność z umową partnerstwa, biorąc pod uwagę stosowne zalecenia dla poszczególnych państw przyjęte zgodnie z art. 121 ust. 2 TFUE i stosowne zalecenia Rady przyjęte zgodnie z art. 148 ust. 4 TFUE, jak również ewaluację *ex ante*. Ewaluacja dotyczy w szczególności adekwatności strategii programu, odnośnych celów, wskaźników i ich wartości docelowych oraz alokacji środków budżetowych.

2. Na zasadzie odstępstwa od ust. 1 Komisja nie musi oceniać zgodności odrębnych programów operacyjnych dedykowanych Inicjatywie na rzecz zatrudnienia ludzi młodych, o których mowa w art. 18) lit. a) akapit drugi rozporządzenia w sprawie EFS, oraz odrębnych programów, o których mowa w art. 39 ust. 4 lit. b) akapit pierwszy niniejszego rozporządzenia, z umową partnerstwa w przypadku nieprzedłożenia przez państwo członkowskie jego umowy partnerstwa w dniu przedstawienia takiego odrębnego programu.

3. Komisja przedstawia swoje uwagi w ciągu trzech miesięcy od daty przedłożenia programu. Państwa członkowskie dostarczają Komisji wszystkich niezbędnych dodatkowych informacji oraz, w stosownych przypadkach, wprowadzają zmiany w projekcie programu.

4. Zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy Komisja przyjmuje każdy program nie później niż sześć miesięcy po jego przedłożeniu przez państwo członkowskie, pod warunkiem że wszystkie uwagi przedstawione przez Komisję zostały odpowiednio uwzględnione, jednak nie wcześniej niż dnia 1 stycznia 2014 r. lub przed przyjęciem przez Komisję decyzji przyjmującej umowę partnerstwa.

Na zasadzie odstępstwa od wymogu, o którym mowa w akapicie pierwszym, programy EWT mogą zostać przyjęte przez Komisję przed podjęciem decyzji przyjmującej umowę partnerstwa, oraz dedykowane Inicjatywie na rzecz zatrudnienia ludzi młodych odrębne programy operacyjne, o której mowa w art. 18 lit. a) akapit drugi rozporządzenia w sprawie EFS, oraz odrębne programy, o których mowa w art. 39 ust. 4 lit. b) akapit pierwszy niniejszego rozporządzenia, mogą zostać przyjęte przez Komisję przed przedłożeniem umowy partnerstwa.

Artykuł 30

Zmiana programów

1. Wnioski o zmianę programów przedstawiane przez państwa członkowskie są odpowiednio uzasadniane, a w szczególności wskazują oczekiwany wpływ zmian w programie na realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz na osiągnięcie celów szczegółowych określonych w programie, biorąc pod uwagę niniejsze rozporządzenie i przepisy dotyczące poszczególnych funduszy, zasady horyzontalne, o których mowa w art. 5, 7 i 8, jak również umowę partnerstwa. Do wniosku dołączany jest zmieniony program.

2. Komisja dokonuje oceny informacji dostarczonych zgodnie z ust. 1, biorąc pod uwagę uzasadnienie przedstawione przez państwo członkowskie. W ciągu jednego miesiąca od przedłożenia zmienionego programu Komisja może przedstawić uwagi, a państwo członkowskie przedstawia Komisji wszelkie niezbędne dodatkowe informacje. Zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy Komisja przyjmuje wnioski o zmianę programu jak najszybciej, ale nie później niż w terminie trzech miesięcy od ich przedłożenia przez państwo członkowskie, pod warunkiem że wszystkie uwagi przedstawione przez Komisję zostały odpowiednio uwzględnione.

Jeżeli zmiana programu ma wpływ na informacje zawarte w umowie partnerstwa zgodnie z art. 15 ust. 1 lit. a) ppkt (iii), (iv) oraz (vi), przyjęcie zmiany programu przez Komisję stanowi jednocześnie przyjęcie koniecznej dostosowania informacji zawartych w umowie partnerstwa.

3. Na zasadzie odstępstwa od ust. 2, jeżeli wniosek o zmianę zostaje przedłożony Komisji w celu przesunięcia rezerwy wykonania po przeglądzie wyników, Komisja przedstawia uwagi jedynie wówczas, gdy uzna, że zaproponowana alokacja nie jest zgodna z mającymi zastosowanie przepisami, nie jest spójna z potrzebami rozwojowymi państwa członkowskiego lub regionu lub pociąga za sobą znaczące ryzyko, że nie uda się osiągnąć celów i celów końcowych zawartych we wniosku. Komisja przyjmuje wniosek o zmianę programu jak najszybciej i nie później niż w ciągu dwóch miesięcy od jego złożenia przez państwo członkowskie, pod warunkiem że wszystkie uwagi przedstawione przez Komisję zostały odpowiednio uwzględnione. Przyjęcie zmiany programu przez Komisję stanowi jednocześnie przyjęcie koniecznego dostosowania informacji zawartych w umowie partnerstwa.

4. Na zasadzie odstępstwa od ust. 2 w rozporządzeniu w sprawie EFMR mogą zostać ustanowione szczególne procedury zmiany programów operacyjnych.

Artykuł 31

Udział EBI

1. Na wniosek państw członkowskich EBI może uczestniczyć w przygotowywaniu umowy partnerstwa, jak również w działaniach związanych z przygotowywaniem operacji, w szczególności przy dużych projektach, instrumentach finansowych i PPP.

2. Komisja może konsultować się z EBI przed przyjęciem umowy partnerstwa lub programów.

3. Komisja może zwrócić się do EBI o zbadanie jakości technicznej, trwałości ekonomicznej i finansowej oraz zasadności dużych projektów i o pomoc w zakresie wdrażania lub opracowywania instrumentów finansowych.

4. Komisja, wprowadzając w życie przepisy niniejszego rozporządzenia, może udzielać EBI dotacji lub zawierać z EBI umowy o wykonanie usług, obejmujące inicjatywy realizowane w oparciu o programowanie wieloletnie. Zobowiązanie wkładów budżetu Unii w odniesieniu do takich dotacji lub umów o wykonanie usług jest przeprowadzane corocznie.

ROZDZIAŁ II

Rozwój lokalny kierowany przez społeczność

Artykuł 32

Rozwój lokalny kierowany przez społeczność

1. Rozwój lokalny kierowany przez społeczność jest wspierany ze środków EFRROW, określane nazwą LEADER, i może być wspierany ze środków EFRR, EFS lub EFMR. Dla potrzeb niniejszego rozdziału fundusze te zwane są dalej „właściwymi EFSI”.

2. Rozwój lokalny kierowany przez społeczność jest:

- a) skoncentrowany na konkretnych obszarach poniżej szczebla regionalnego;
- b) kierowany przez lokalne grupy działania, w których skład wchodzi przedstawiciele władz publicznych, lokalnych partnerów społecznych i gospodarczych oraz mieszkańców, przy czym na poziomie podejmowania decyzji ani władze publiczne – określone zgodnie z przepisami krajowymi – ani żadna z grup interesu nie posiada więcej niż 49 % praw głosu;
- c) prowadzony na podstawie zintegrowanych i wielosektorowych lokalnych strategii rozwoju;
- d) zaprojektowany z uwzględnieniem lokalnych potrzeb i potencjału oraz zawiera elementy innowacyjne w kontekście lokalnym i zakłada tworzenie sieci kontaktów oraz, w stosownych przypadkach, współpracę.

3. Wsparcie z właściwych EFSI na rzecz rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność jest spójne i skoordynowane między poszczególnymi właściwymi EFSI. Jest to osiągnięte między innymi poprzez skoordynowane rozwijanie potencjału, wybór, zatwierdzanie i finansowanie strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność oraz lokalne grupy działania.

4. W przypadku gdy ustanowiona na mocy art. 33 ust. 3 komisja odpowiedzialna za wybór strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność stwierdzi, że realizacja wybranej strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność wymaga wsparcia ze strony więcej niż jednego funduszu, może on wyznaczyć – zgodnie z krajowymi przepisami i procedurami – fundusz wiodący w celu wspierania wszystkich kosztów bieżących i kosztów animacji na mocy art. 35 ust. 1 lit. d) i e) związanych z daną strategią rozwoju lokalnego kierowaną przez społeczność.

5. Rozwój lokalny kierowany przez społeczność wspierany z właściwych EFSI jest prowadzony w ramach jednego lub więcej priorytetów właściwego programu lub właściwych programów, zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych właściwych EFSI.

Artykuł 33

Strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność

1. Strategia rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność zawiera przynajmniej następujące elementy:

- a) określenie obszaru i ludności objętych strategią;
- b) analizę potrzeb i potencjału obszaru w zakresie rozwoju, w tym analizę mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń;
- c) opis strategii i jej celów, opis zintegrowanego i innowacyjnego charakteru strategii oraz hierarchię celów, w tym wartości docelowe dotyczące produktów lub rezultatów. W odniesieniu do rezultatów wartości docelowe mogą być ujęte ilościowo lub jakościowo. Strategia jest spójna z odpowiednimi programami wszystkich właściwych zaangażowanych EFSI;
- d) opis procesu zaangażowania społeczności w opracowanie strategii;
- e) plan działania wskazujący, w jaki sposób cele przekładają się na działania;
- f) opis rozwiązań w zakresie zarządzania i monitorowania strategii wykazujący potencjał lokalnej grupy działania do realizacji strategii oraz opis szczegółowych rozwiązań dotyczących ewaluacji;
- g) plan finansowy strategii, w tym planowaną alokację każdego z właściwych EFSI.

2. Państwa członkowskie określają kryteria wyboru strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.

3. Strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność wybierane są przez komisję utworzoną w tym celu przez odpowiedzialną instytucję lub instytucje zarządzające i zatwierdzone przez odpowiedzialną instytucję lub instytucje zarządzające.

4. Pierwsza runda wyboru strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność zostanie ukończona w terminie dwóch lat od daty przyjęcia umowy partnerstwa. Państwa członkowskie mogą wybrać dodatkowe strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność po tej dacie, jednak nie później niż do dnia 31 grudnia 2017 r.

5. W decyzji zatwierdzającej strategię rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność określa się alokację każdego z właściwych EFSI. W decyzji określa się również obowiązki w zakresie zadań dotyczących zarządzania i kontroli w ramach programu lub programów w odniesieniu do strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.

6. Liczba ludności obszaru, o którym mowa w ust. 1 lit. a), nie może być mniejsza niż 10 000 i większa niż 150 000 mieszkańców. Jednak w należycie uzasadnionych przypadkach i na wniosek państwa członkowskiego, Komisja może przyjąć lub zmienić te limity w decyzji akceptującej lub zmieniającej odpowiednio umowę partnerstwa, na podstawie art. 15 ust. 2 lub 3 w przypadku tego państwa w celu uwzględnienia obszarów o bardzo niskiej lub wysokiej gęstości zaludnienia lub w celu zapewnienia spójności terytorialnej obszarów objętych strategiami rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.

Artykuł 34

Lokalne grupy działania

1. Lokalne grupy działania opracowują i realizują strategie rozwoju lokalnego kierowane przez społeczność.

Państwa członkowskie określają odnośne role lokalnej grupy działania i instytucji odpowiedzialnych za wdrażanie odpowiednich programów w odniesieniu do wszystkich zadań związanych z realizacją strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.

2. Odpowiedzialne instytucja lub instytucje zarządzające zapewniają, aby lokalne grupy działania wybrały jednego partnera w ramach grupy jako partnera wiodącego w kwestiach administracyjnych i finansowych albo zrzęszyły się w ustanowionej na podstawie prawa wspólnej strukturze.

3. Zadania lokalnych grup działania obejmują:

- a) rozwijanie zdolności podmiotów lokalnych do opracowywania i wdrażania operacji, w tym rozwijania ich zdolności zarządzania projektami;
- b) opracowanie niedyskryminującej i przejrzystej procedury wyboru oraz obiektywnych kryteriów wyboru operacji, które pozwalają uniknąć konfliktów interesów, gwarantując, że co najmniej 50 % głosów w decyzjach dotyczących wyboru pochodzi od partnerów niebędących instytucjami publicznymi i umożliwiają wybór w drodze procedury pisemnej;

- c) zapewnianie spójności ze strategią rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność podczas wyboru operacji poprzez uszeregowanie tych operacji w zależności od ich wkładu w realizację celów i strategii;
- d) opracowanie i publikowanie naborów wniosków lub ciągłej procedury składania projektów, w tym określanie kryteriów wyboru;
- e) przyjmowanie i dokonywanie oceny wniosków o dofinansowanie;
- f) wybór operacji i ustalanie kwoty wsparcia oraz, w stosownych przypadkach, przedkładanie wniosków do podmiotu odpowiedzialnego za ostateczną weryfikację kwalifikowalności przed ich zatwierdzeniem;
- g) monitorowanie wdrażania strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność i operacji będących przedmiotem wsparcia oraz przeprowadzanie szczegółowych działań ewaluacyjnych związanych z tą strategią.

4. Bez uszczerbku dla ust. 3 lit. b) lokalna grupa działania może być beneficjentem i wdrażać operacje zgodnie ze strategią rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.

5. W przypadku przedsięwzięć lokalnych grup działania w zakresie współpracy, o których mowa w art. 35 ust. 1 lit. c), zadania określone w ust. 3 lit. f) niniejszego artykułu mogą być realizowane przez odpowiedzialną instytucję zarządzającą.

Artykuł 35

Wsparcie z EFSI na rzecz rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność

1. Wsparcie z właściwych EFSI rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność obejmuje:

- a) koszty wsparcia przygotowawczego obejmującego budowanie potencjału, szkolenie i tworzenie sieci kontaktów w celu przygotowania i wdrożenia strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.

Takie koszty mogą obejmować co najmniej jeden z następujących elementów:

- (i) działania szkoleniowe dla lokalnych zainteresowanych podmiotów;
- (ii) badania nad danymi obszarami;
- (iii) koszty związane z opracowywaniem strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, w tym koszty konsultacji i przedsięwzięć związanych z konsultacjami zainteresowanych podmiotów w celu przygotowania strategii;

- (iv) koszty administracyjne (operacyjne i koszty personelu) organizacji wnioskującej o udzielenie wsparcia przygotowawczego na etapie przygotowania;

- (v) pomoc dla małych projektów pilotażowych.

Takie wsparcie przygotowawcze jest kwalifikowalne niezależnie od tego, czy strategia rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność zaprojektowana przez lokalną grupę działania korzystającą ze wsparcia zostanie wybrana do finansowania przez komisję wybierającą ustanowioną na podstawie art. 33 ust. 3.

- b) wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność;
- c) przygotowanie i realizację przedsięwzięć lokalnej grupy działania w zakresie współpracy;
- d) koszty bieżące związane z zarządzaniem wdrażania strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność obejmujące koszty operacyjne, koszty personelu, koszty szkoleń, koszty związane z public relations, koszty finansowe, a także koszty związane z monitorowaniem i ewaluacją tej strategii, o których mowa w art. 34 ust. 3 lit. g);

- e) animowanie realizacji strategii kierowanej przez społeczność w celu ułatwienia wymiany między zainteresowanymi podmiotami, aby zapewniać informacje i propagować strategię oraz aby wspierać potencjalnych beneficjentów w celu opracowywania operacji i przygotowywania wniosków.

2. Wsparcie kosztów bieżących i kosztów animowania, o których mowa w ust. 1 lit. d) i e) nie przekracza 25 % całkowitych wydatków publicznych poniesionych w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.

ROZDZIAŁ III

Rozwój terytorialny

Artykuł 36

Zintegrowane inwestycje terytorialne

1. W przypadku, gdy strategia rozwoju obszarów miejskich bądź inne strategie lub pakt terytorialne, o których mowa w art. 12 ust. 1 rozporządzenia EFS wymagają zintegrowanego podejścia obejmującego inwestycje ze środków EFS, EFRR lub Funduszu Spójności w ramach więcej niż jednej osi priorytetowej jednego lub kilku programów operacyjnych, działania mogą być przeprowadzane w postaci zintegrowanych inwestycji terytorialnych („ZIT”).

Działania prowadzone w ramach ZIT mogą otrzymywać dodatkowe wsparcie finansowe z EFRROW lub EFMR.

2. W przypadku gdy dane ZIT otrzymują wsparcie z EFS, EFRR lub Funduszu Spójności, odpowiedni program lub programy operacyjne zawiera (-ją) opis podejścia do stosowania instrumentu ZIT oraz szacunkowe alokacje finansowe z każdej osi priorytetowej zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy.

Gdy dane ZIT otrzymują dodatkowe wsparcie finansowe z EFRROW lub EFMR, szacunkowe alokacje finansowe i środki, które obejmują, określa się w odpowiednim programie lub programach zgodnie ze szczegółowymi przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy.

3. Państwo członkowskie lub instytucja zarządzająca mogą wyznaczyć jedną lub kilka instytucji pośredniczących, w tym władze lokalne, podmioty zajmujące się rozwojem regionalnym lub organizacje pozarządowe, do zarządzania i wdrażania ZIT zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy.

4. Państwo członkowskie lub właściwe instytucje zarządzające zapewniają, aby system monitorowania programu lub programów obejmował identyfikację operacji oraz produktów priorytetu przyczyniającego się do ZIT.

TYTUŁ IV

INSTRUMENTY FINANSOWE

Artykuł 37

Instrumenty finansowe

1. EFSI mogą być wykorzystywane w celu wspierania instrumentów finansowych w ramach jednego lub kilku programów, w tym zorganizowanych poprzez fundusze funduszy, aby przyczynić się do osiągnięcia celów szczegółowych określonych w ramach priorytetu.

Instrumenty finansowe wdraża się, by wesprzeć inwestycje, które uznaje się jako finansowo wykonalne i nie otrzymujące wystarczającego finansowania ze źródeł rynkowych. Stosując przepisy niniejszego tytułu, instytucje zarządzające, podmioty wdrażające fundusze funduszy i podmioty wdrażające instrumenty finansowe zapewniają zgodność z obowiązującymi przepisami prawa, w szczególności w zakresie pomocy państwa i zamówień publicznych.

2. Wsparcie z instrumentów finansowych jest oparte na ocenie *ex ante*, która wykazuje występowanie zawodności mechanizmów rynkowych lub nieoptymalny poziom inwestycji, a także szacunkowy poziom i zakres zapotrzebowania na inwestycje publiczne, w tym typy instrumentów finansowych, które mają uzyskać wsparcie. Taka ocena *ex ante* obejmuje:

- analizę zawodności mechanizmów rynkowych, nieoptymalnego poziomu inwestycji oraz potrzeb inwestycyjnych w obszarach polityki i celów tematycznych lub priorytetów inwestycyjnych, którymi należy się zająć, aby przyczynić się do osiągnięcia celów szczegółowych określonych w ramach priorytetu i które należy wesprzeć dzięki instrumentom finansowym. Analiza ta jest oparta na dostępnych dobrych praktykach w zakresie metodyki;
- ocenę wartości dodanej instrumentów finansowych, które mają być wspierane z EFSI, spójności z innymi formami interwencji publicznej na tym samym rynku, ewentualnych konsekwencji w zakresie pomocy państwa, proporcjonalności planowanej interwencji i środków minimalizowania zakłóceń rynku;

- szacunki dotyczące dodatkowych zasobów publicznych i prywatnych, które mogą zostać potencjalnie zgromadzone w ramach instrumentu finansowego aż do poziomu ostatecznego odbiorcy (oczekiwany efekt dźwigni), w tym – w stosownych przypadkach – ocenę zapotrzebowania na preferencyjne wynagrodzenie i jego poziom, by przyciągnąć odpowiadające wsparciu z funduszy środki pochodzące od inwestorów prywatnych lub opis mechanizmów, które będą stosowane, by określić zapotrzebowanie na takie preferencyjne wynagrodzenie i jego zakres, takie jak konkurencyjny lub odpowiednio niezależny proces oceny;

- ocenę doświadczeń zdobytych podczas stosowania podobnych instrumentów i ocen *ex ante* przeprowadzonych w przeszłości przez państwo członkowskie, a także w jaki sposób te doświadczenia zostaną zastosowane w przyszłości;

- proponowaną strategię inwestycyjną, w tym analizę opcji wdrożeniowych w znaczeniu wynikającym z art. 38, produkty finansowe, które mają zostać zaoferowane, docelowych ostatecznych odbiorców, i – w stosownych przypadkach – zakładane łączenie ze wsparciem dotacyjnym;

- wyszczególnienie spodziewanych rezultatów i jak dany instrument finansowy ma przyczynić się do wniesienia wkładu w osiąganie konkretnych celów ustanowionych w ramach właściwego priorytetu, w tym wskaźniki dla takiego wkładu;

- przepisy pozwalające na przegląd i uaktualnienie, w miarę potrzeb, oceny *ex ante* podczas wdrażania jakiegokolwiek instrumentu finansowego, którego wdrożenie było oparte na takiej ocenie, gdy podczas etapu wdrażania instytucja zarządzająca uzna, że ocena *ex ante* może już nie odzwierciedlać we właściwy sposób warunków rynkowych istniejących w czasie wdrażania.

3. Ocena *ex ante*, o której mowa w ust. 2, może zostać przeprowadzona etapami. W każdym razie powinna jednak zostać zakończona przed podjęciem przez instytucję zarządzającą decyzji o dokonaniu wkładów z programu do instrumentu finansowego.

Streszczenia ustaleń i wniosków z ocen *ex ante* dotyczące instrumentów finansowych są publikowane w ciągu trzech miesięcy od daty ich zakończenia.

Ocenę *ex ante* przedstawia się komitetowi monitorującemu do celów informacyjnych zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy.

4. Jeżeli instrumenty finansowe służą wspieraniu finansowania przedsiębiorstw, w tym MŚP, wsparcie takie powinno być ukierunkowane na tworzenie nowych przedsiębiorstw, dostarczanie kapitału początkowego, tj. kapitału załączkowego i kapitału na rozruch, kapitału na rozszerzenie działalności, kapitału na wzmocnienie podstawowej działalności przedsiębiorstwa lub realizację nowych projektów, przechodzenie przez nowe przedsiębiorstwa na nowe rynki, lub na nowe

rozwiązania, bez uszczerbku dla mających zastosowanie unijnych przepisów w zakresie pomocy państwa oraz zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy. Takie wsparcie może obejmować inwestycje zarówno w środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne, jak również w kapitał obrotowy w ramach zakresu określonego w mających zastosowanie unijnych przepisach w zakresie pomocy państwa i mając na względzie pobudzenie sektora prywatnego jako dostawcy środków finansowych dla przedsiębiorstw. Wsparcie może także obejmować koszty przekazania praw własności w przedsiębiorstwach, jeżeli takie przekazanie ma miejsce między niezależnymi inwestorami.

5. Inwestycje, które mają być objęte wsparciem z instrumentów finansowych nie powinny być fizycznie ukończone lub w pełni wdrożone w dniu podjęcia decyzji inwestycyjnej.

6. Jeżeli instrumenty finansowe zapewniają wsparcie ostatecznym odbiorcom w odniesieniu do inwestycji infrastrukturalnych mających na celu wspieranie rozwoju obszarów miejskich lub rewitalizację obszarów miejskich bądź podobnych inwestycji w infrastrukturę mających na celu zróżnicowanie działalności nierolniczej na obszarach wiejskich, takie wsparcie może obejmować kwotę konieczną do reorganizacji portfela dłużnego w odniesieniu do infrastruktury stanowiącej część nowej inwestycji, do maksymalnej wysokości 20 % całkowitej kwoty wsparcia programu z instrumentu finansowego dla inwestycji.

7. Instrumenty finansowe mogą być łączone z dotacjami, dotacjami na spłatę odsetek i dotacjami na opłaty gwarancyjne. Jeżeli wsparcie z EFSI jest świadczone za pomocą instrumentów finansowych i połączone w operację ramach jednej operacji z innymi formami wsparcia bezpośrednio związanymi z instrumentami finansowymi skierowanymi do tych samych ostatecznych odbiorców, w tym z wsparciem technicznym, dotacjami na spłatę odsetek i dotacjami na opłaty gwarancyjne, przepisy dotyczące instrumentów finansowych mają zastosowanie do wszystkich form wsparcia w ramach tej operacji. W takich przypadkach przestrzegane są mające zastosowanie unijne przepisy w zakresie pomocy państwa i prowadzona jest oddzielna ewidencja dla każdej formy wsparcia.

8. Ostateczni odbiorcy otrzymujący wsparcie z jednego instrumentu finansowego w ramach EFSI mogą również otrzymać pomoc z innego priorytetu lub programu EFSI lub z innego instrumentu wspieranego przez budżet Unii zgodnie z mającymi zastosowanie unijnymi przepisami w zakresie pomocy państwa. W takim przypadku dla każdego źródła pomocy prowadzona jest oddzielna ewidencja, a wsparcie z instrumentu finansowego w ramach EFSI stanowi część operacji z wydatkami kwalifikowalnymi odrębnymi od innych źródeł pomocy.

9. Łączone wsparcia udzielane w formie dotacji i instrumentów finansowych, o których mowa w ust. 7 i 8, może, z zastrzeżeniem mających zastosowanie zasad unijnych przepisów dotyczących pomocy państwa, obejmować ten sam wydatek, pod warunkiem że suma wszystkich połączonych form wsparcia nie przekracza całkowitej kwoty tego wydatku. Dotacje nie mogą być wykorzystywane na spłatę wsparcia

otrzymanego z instrumentów finansowych. Instrumenty finansowe nie mogą być wykorzystywane w charakterze zaliczkowego finansowania dotacji.

10. Wkłady rzeczowe nie stanowią wydatków kwalifikowalnych w odniesieniu do instrumentów finansowych, z wyjątkiem wkładów w postaci gruntów lub nieruchomości w odniesieniu do inwestycji mającej na celu wspieranie rozwoju obszarów wiejskich, miejskich lub rewitalizację obszarów miejskich, jeżeli dane grunty lub nieruchomości stanowią część inwestycji. Takie wkłady w postaci gruntów lub nieruchomości są kwalifikowalne pod warunkiem spełnienia wymogów ustanowionych w art. 69 ust. 1.

11. Podatek VAT nie stanowi wydatku kwalifikowalnego operacji, z wyjątkiem przypadku, gdy podatek VAT nie podlega zwrotowi na podstawie krajowych przepisów o podatku VAT. Sposób traktowania VAT na poziomie inwestycji ostatecznych odbiorców nie jest brany pod uwagę do celów określania kwalifikowalności wydatków w ramach instrumentu finansowego. Niemniej jednak w przypadku łączenia instrumentów finansowych z dotacjami na mocy ust. 7 i 8 niniejszego artykułu, do dotacji zastosowanie mają przepisy art. 69 ust. 3.

12. Dla celów zastosowania niniejszego artykułu mającymi zastosowanie unijnymi przepisami w zakresie pomocy państwa są przepisy obowiązujące w momencie, gdy – stosownie do sytuacji – instytucja zarządzająca lub podmiot, który wdraża fundusz funduszy podejmuje umowne zobowiązanie dokonania wkładu na rzecz instrumentu finansowego lub gdy instrument finansowy podejmuje umowne zobowiązanie przekazania wkładu z programu na rzecz ostatecznych odbiorców.

13. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 149 określających dodatkowe szczególne przepisy dotyczące zakupu gruntu oraz łączenia pomocy technicznej z instrumentami finansowymi.

Artykuł 38

Wdrażanie instrumentów finansowych

1. Wykonując art. 37, instytucje zarządzające mogą zapewnić wkład finansowy na rzecz następujących instrumentów finansowych:

- a) instrumentów finansowych ustanowionych na poziomie Unii, zarządzanych bezpośrednio lub pośrednio przez Komisję;
- b) instrumentów finansowych ustanowionych na poziomie krajowym, regionalnym, transnarodowym lub transgranicznym, zarządzanych przez instytucję zarządzającą lub na jej odpowiedzialność.

2. Wkłady z EFSI do instrumentów finansowych, o których mowa w ust. 1 lit. a), są umieszczane na odrębnych rachunkach oraz wykorzystywane zgodnie z celami EFSI, by wspierać przedsięwzięcia i ostatecznych odbiorców, zgodnie z programem lub programami, z których takie wkłady są dokonywane.

Wkłady w instrumenty finansowe, o których mowa w akapicie pierwszym podlegają niniejszemu rozporządzeniu z zastrzeżeniem wyraźnie przewidzianych wyjątków.

Akapit drugi nie narusza przepisów dotyczących tworzenia i funkcjonowania instrumentów finansowych na mocy rozporządzenia finansowego, chyba że przepisy te są sprzeczne z przepisami niniejszego rozporządzenia, w którym to przypadku pierwszeństwo mają przepisy niniejszego rozporządzenia.

3. W przypadku instrumentów finansowych, o których mowa w ust. 1 lit. b), instytucja zarządzająca może zapewnić wkład finansowy na rzecz następujących instrumentów finansowych:

- a) instrumentów finansowych zgodnych ze standardowymi warunkami ustanowionymi przez Komisję zgodnie z akapitem drugim niniejszego ustępu;
- b) już istniejących lub nowo powstałych instrumentów finansowych, które są specjalnie zaprojektowane do osiągnięcia celów szczegółowych określonych w ramach właściwego priorytetu.

Komisja przyjmuje akty wykonawcze dotyczące standardowych warunków, jakie muszą spełniać instrumenty finansowe, o których mowa w akapicie pierwszym lit. a). Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 150 ust. 3.

4. Przy wspieraniu instrumentów finansowych, o których mowa w ust. 1 lit. b), instytucja zarządzająca może:

- a) inwestować w kapitał już istniejących lub nowo utworzonych podmiotów prawnych, w tym podmiotów finansowanych z innych EFSI, zajmujących się wdrażaniem instrumentów finansowych zgodnie z celami odpowiednich EFSI, które podejmą się zadań wdrożeniowych; wsparcie takich podmiotów jest ograniczone do kwot niezbędnych do wdrożenia nowych inwestycji zgodnych z art. 37 i odbywa się w sposób zgodny z celami niniejszego rozporządzenia;
- b) powierzyć zadania wdrożeniowe:
 - (i) EBI;
 - (ii) międzynarodowym instytucjom finansowym, w których państwo członkowskie posiada akcje lub udziały, lub instytucjom finansowym z siedzibą w państwie członkowskim, dążącym do osiągnięcia celów interesu publicznego i pozostającym pod nadzorem instytucji publicznej;
 - (iii) podmiotowi prawa publicznego lub prywatnego; albo
- c) bezpośrednio podjąć się zadań wdrożeniowych, w przypadku instrumentów finansowych obejmujących wyłącznie pożyczki lub gwarancje. W takim przypadku instytucja zarządzająca jest uznawana za beneficjenta, zgodnie z definicją zawartą w art. 2 pkt 10.

Wdrażając instrument finansowy, podmioty, o których mowa w lit. a), b) i c) akapit pierwszy, zapewniają zgodność z obowiązującymi przepisami prawa, w tym z przepisami dotyczącymi EFSI, pomocy państwa, zamówień publicznych i odpowiednich norm oraz mającego zastosowanie prawa w zakresie zapobiegania praniu pieniędzy, zwalczania terroryzmu i oszustw podatkowych. Podmioty te nie są ustanawiane i nie utrzymują relacji biznesowych z podmiotami istniejącymi na terytoriach, których władze nie współpracują z Unią w odniesieniu do stosowania międzynarodowo uzgodnionych norm podatkowych, oraz odzwierciedlają takie wymogi w swoich umowach z wybranymi pośrednikami finansowymi.

Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 149 ustanawiających dodatkowe przepisy szczególne dotyczące roli, zakresu odpowiedzialności i obowiązków instytucji wdrażających instrumenty finansowe, związanych z nimi kryteriów wyboru i produktów, które mogą być dostarczone poprzez te instrumenty, zgodnie z art. 37. Komisja powiadamia o tych aktach delegowanych jednocześnie Parlament Europejski i Radę do dnia 22 kwietnia 2014 r..

5. Podmioty, o których mowa w ust. 4 akapit pierwszy lit. a) i b), kiedy wdrażają instrumenty finansowe poprzez fundusz funduszy mogą dalej powierzyć część swoich zadań wdrożeniowych pośrednikom finansowym, pod warunkiem że takie jednostki zapewniają na ich odpowiedzialność, że pośrednicy finansowi spełniają kryteria określone w art. 140 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia finansowego. Pośrednicy finansowi są wybierani na podstawie otwartych, przejrzystych, proporcjonalnych i niedyskryminujących procedur, niedopuszczających do konfliktów interesów.

6. Podmioty o których mowa w ust. 4 akapit pierwszy lit. b), którym powierzono zadania wdrożeniowe, otwierają rachunki powiernicze w swoim imieniu oraz w imieniu instytucji zarządzającej, lub ustanawiają instrument finansowy jako oddzielny blok finansowy w ramach instytucji finansowej. W przypadku oddzielnego bloku finansowego księgową rozdzielną jest ustanawiana między zasobami programu zainwestowanymi w dany instrument finansowy a innymi zasobami dostępnymi w instytucji finansowej. Aktywa przechowywane na rachunkach powierniczych oraz takie oddzielne bloki finansowe są zarządzane zgodnie z zasadą należytego zarządzania finansami i zgodnie z właściwymi zasadami ostrożności i charakteryzują się odpowiednią płynnością.

7. Jeżeli instrument finansowy jest wdrażany na mocy ust. 4 akapit pierwszy lit. a) i b), z zastrzeżeniem struktury wdrażania instrumentu finansowego, zasady i warunki dotyczące wkładów do instrumentów finansowych na mocy programów są ustanawiane w umowach o finansowaniu zgodnie z załącznikiem III na następujących poziomach:

- a) w stosownych przypadkach – między właściwie umocowanymi przedstawicielami instytucji zarządzającej i podmiotu, który wdraża fundusz funduszy, oraz

b) między właściwie umocowanymi przedstawicielami instytucji zarządzającej, lub – w stosownych przypadkach – podmiotu, który wdraża fundusz funduszy i podmiotu, który wdraża instrument finansowy.

8. W przypadku instrumentów finansowych wdrażanych na mocy ust. 4 akapit pierwszy lit. c) zasady i warunki dotyczące wkładów do instrumentów finansowych na mocy programów są ustanawiane w dokumencie strategicznym, zgodnie z załącznikiem IV, który zostanie poddany rozpatrzeniu przez komitet monitorujący.

9. Krajowe wkłady publiczne i prywatne, w tym w – stosownych przypadkach – wkłady rzeczowe, o których mowa w art. 37 ust. 10, mogą być zapewniane na poziomie funduszu funduszy, na poziomie instrumentu finansowego lub na poziomie ostatecznych odbiorców, zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy.

10. Komisja przyjmuje akty wykonawcze określające jednolite warunki dotyczące szczególnych uregulowań w odniesieniu do przekazywania wkładów przez podmioty, o których mowa w ust. 4 akapit pierwszy – w ramach programu i zarządzania tymi wkładami. Te akty wykonawcze przyjmowane są zgodnie z procedurą sprawdzającą ustanowioną w art. 150 ust. 3.

Artykuł 39

Wkład z EFRR i EFRROW do wspólnych instrumentów finansowych na rzecz MŚP dotyczących gwarancji nieograniczonych co do kwoty i sekurytyzacji, wdrażanych przez EBI

1. Do celów niniejszego artykułu „finansowanie dłużne” oznacza pożyczki, leasing lub gwarancje.

2. Państwa członkowskie mogą wykorzystywać EFRR i EFRROW w celu zapewnienia wkładu finansowego na rzecz instrumentów finansowych, o których mowa w art. 38 ust. 1 lit. a) niniejszego rozporządzenia, zarządzanych pośrednio przez Komisję, z zadaniami dotyczącymi wdrażania powierzonymi EBI zgodnie z art. 58 ust. 1 lit. c) ppkt (iii) oraz art. 139 ust. 4 rozporządzenia finansowego, w odniesieniu do następujących działań:

a) gwarancji nieograniczonych co do kwoty pozwalających na obniżenie wymogów kapitałowych pośredników finansowych na rzecz nowego portfelowego finansowania dłużnego kwalifikowalnych MŚP, zgodnie z art. 37 ust. 4 niniejszego rozporządzenia;

b) sekurytyzacji, w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 61 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013⁽¹⁾:

(i) istniejących portfeli finansowania dłużnego MŚP i innych przedsięwzięciach zatrudniających mniej niż 500 osób;

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (Dz.U. L 176 z 27.6.2013, s. 1).

(ii) nowych portfeli finansowania dłużnego MŚP.

Wkład finansowy, o którym mowa w lit. a) i b) akapitu pierwszego niniejszego rozporządzenia, jest przeznaczony na transe junior i/lub mezzanine ww. portfeli, pod warunkiem że odpowiedni pośrednik finansowy zachowuje wystarczającą część ryzyka portfeli co najmniej równą wymogowi zachowania ryzyka określonego w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE⁽²⁾ i w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w celu zapewnienia stosownej zgodności interesów. W przypadku sekurytyzacji, o której mowa w lit. b), pośrednik finansowy jest zobowiązany do zapoczątkowania nowego finansowania dłużnego kwalifikowalnych MŚP zgodnie z art. 37 ust. 4 niniejszego rozporządzenia.

Każde państwo członkowskie, które ma zamiar uczestniczyć w takich instrumentach finansowych, wnosi kwotę zgodną z potrzebami MŚP w zakresie finansowania dłużnego w tym państwie członkowskim oraz z szacunkowym zapotrzebowaniem na tego rodzaju finansowanie dłużne MŚP, biorąc pod uwagę ocenę *ex ante*, o której mowa w ust. 4 lit. a) akapit pierwszy, i w żadnym wypadku nie wyższą niż 7 % alokacji z EFRR i EFRROW dla państwa członkowskiego. Połączony wkład EFRR i EFRROW wszystkich uczestniczących państw członkowskich powinien podlegać ogólnemu pułapowi w wysokości 8 500 000 000 (według cen z 2011 r.).

Jeżeli Komisja w porozumieniu z EBI uznaje, że połączony minimalny wkład na rzecz instrumentu stanowiący sumę wkładów wszystkich uczestniczących państw członkowskich jest niewystarczający, przy uwzględnieniu minimalnej masy krytycznej określonej w ocenie *ex ante*, o której mowa w ust. 4 lit. a) akapit pierwszy, wdrożenie instrumentu finansowego zostaje zawieszona, a wkłady zostają zwrócone państwom członkowskim.

Jeżeli państwo członkowskie i EBI nie są w stanie osiągnąć porozumienia co do warunków umowy o finansowaniu, o której mowa w ust. 4 lit. c) akapit pierwszy, państwo członkowskie składa wniosek o zmianę programu, o którym mowa w ust. 4 lit. b) akapit pierwszy, i dokonuje realokacji wkładu do innych programów i priorytetów zgodnie z wymogami koncentracji tematycznej.

Jeżeli warunki zakończenia udziału państwa członkowskiego w instrumencie, określone w zawartej między danym państwem członkowskim i EBI umowie o finansowaniu, o której mowa w ust. 4 lit. c) akapit pierwszy, zostały spełnione, państwo członkowskie składa wniosek o zmianę programu, o którym

⁽²⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE (Dz.U. L 176 z 27.6.2013, s. 338).

mowa w ust. 4 lit. b) akapit pierwszy, i dokonuje realokacji pozostającego wkładu do innych programów i priorytetów zgodnie z wymogami koncentracji tematycznej.

Jeżeli udział państwa członkowskiego został zakończony, to państwo członkowskie składa wniosek o zmianę programu. Jeżeli niewykorzystane zobowiązania budżetowe zostają anulowane, zobowiązania te są ponownie udostępniane danemu państwu członkowskiemu w celu przeprogramowania na rzecz innych programów i priorytetów zgodnie z wymogami koncentracji tematycznej.

3. MŚP, które otrzymują nowe finansowanie dłużne, w związku z nowym portfelem tworzonym przez pośrednika finansowego w kontekście instrumentu finansowego, o którym mowa w ust. 2, są uznawane za ostatecznych odbiorców wkładu z EFRR i EFRROW do danego instrumentu finansowego.

4. Wkład finansowy, o którym mowa w ust. 2, spełnia następujące warunki:

a) na zasadzie odstępstwa od art. 37 ust. 2 jego podstawą jest ocena *ex ante* przeprowadzona przez EBI i Komisję na poziomie unijnym;

Na podstawie dostępnych źródeł danych na temat bankowego finansowania dłużnego i MŚP, ocena obejmie, między innymi, analizę potrzeb MŚP w zakresie finansowania na poziomie Unii, warunki finansowania i potrzeby MŚP, a także wskazanie luki w finansowaniu MŚP w każdym państwie członkowskim, profil sytuacji gospodarczej i finansowej sektora MŚP na poziomie państwa członkowskiego, minimalną masę krytyczną dla połączonych wkładów, zakres szacowanego łącznego wolumenu pożyczek generowanego przez takie wkłady i ocenę wartości dodanej.

b) jest on wnoszony przez każde uczestniczące państwo członkowskie w postaci odrębnego programu krajowego stworzonego oddzielnie w odniesieniu do każdego z wkładów finansowych z EFRR i EFRROW, przeznaczonych na realizację celu tematycznego określonego w art. 9 pkt 3 akapit pierwszy;

c) podlega on warunkom określonym w umowie o finansowaniu zawartej między każdym uczestniczącym państwem członkowskim i EBI oraz obejmującej między innymi:

- (i) zadania i obowiązki EBI, w tym wynagrodzenie;
- (ii) minimalną dźwignię finansową, którą należy osiągnąć w terminach jasno określonych etapów pośrednich przypadających w okresie kwalifikowalności, o którym mowa w art. 65 ust. 2;
- (iii) warunki nowego finansowania dłużnego;
- (iv) przepisy odnoszące się do przedsięwzięć niekwalifikowalnych oraz kryteriów wykluczenia;

(v) harmonogram płatności;

(vi) kary w przypadku nieosiągnięcia przez pośredników finansowych określonych rezultatów;

(vii) wybór pośredników finansowych;

(viii) zasady monitorowania, sprawozdawczości i kontroli;

(ix) widoczność;

(x) warunki rozwiązania umowy.

W celu wdrażania instrumentu EBI przystąpi do umownych ustaleń z wybranymi pośrednikami finansowymi;

d) w przypadku gdy umowa o finansowaniu, o której mowa w lit. c), nie zostanie zawarta w ciągu sześciu miesięcy od przyjęcia programu, o którym mowa w lit. b), państwo członkowskie ma prawo realokować taki wkład do innych programów i priorytetów zgodnie z wymogami koncentracji tematycznej.

W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego artykułu Komisja przyjmuje akt wykonawczy ustanawiający wzór umowy o finansowaniu, o której mowa w lit. c) akapit pierwszy. Ten akt wykonawczy przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 150 ust. 3.

5. Minimalna dźwignia finansowa jest osiągnięta w każdym państwie członkowskim w terminach etapów pośrednich określonych w umowie o finansowaniu, o której mowa w ust. 4 lit. c) akapit pierwszy, obliczana jako stosunek nowego finansowania dłużnego dla kwalifikowalnych MŚP zapoczątkowanego przez pośredników finansowych do odpowiedniego wkładu z EFRR i EFRROW wniesionego do instrumentu przez odpowiednie państwo członkowskie. Taka minimalna dźwignia finansowa może się mieć różną wartość w odniesieniu do poszczególnych uczestniczących państw członkowskich. Jeżeli pośrednik finansowy nie osiągnie minimalnej dźwigni finansowej określonej w umowie o finansowaniu, o której mowa w ust. 4 lit. c) akapit pierwszy, ciąży na nim zobowiązanie umowne do zapłaty kar na rzecz uczestniczącego państwa członkowskiego, zgodnie z warunkami określonymi w umowie o finansowaniu.

Nieosiągnięcie przez pośrednika finansowego minimalnej dźwigni finansowej określonej w umowie o finansowaniu nie wpływa ani na udzielone gwarancje, ani na odpowiednie transakcje sekurytyzacyjne.

6. Na zasadzie odstępstwa od art. 38 ust. 2 akapit pierwszy wkłady finansowe, o których mowa w ust. 2 niniejszego artykułu, mogą zostać umieszczone na oddzielnych rachunkach dla poszczególnych państw członkowskich lub, jeżeli co najmniej dwa uczestniczące państwa członkowskie wyrażą zgodę, na jednym rachunku wspólnym dla takich państw członkowskich i wykorzystywane zgodnie ze szczegółowymi celami programów, z których pochodzą wkłady.

7. Na zasadzie odstępstwa od art. 41 ust. 1 i 2 w odniesieniu do wkładów finansowych, o których mowa w ust. 2 niniejszego artykułu, podstawą składanego do Komisji wniosku państwa członkowskiego o płatność jest 100 % kwot, które państwo członkowskie ma zapłacić EBI zgodnie z harmonogramem określonym w umowie o finansowaniu, o której mowa w ust. 4 lit. c) akapit pierwszy niniejszego artykułu. Podstawą takich wniosków o płatność są kwoty, które EBI uznaje za konieczne do pokrycia zobowiązań w ramach umów gwarancyjnych lub transakcji sekurytyzacyjnych, które mają zostać sfinalizowane w ciągu trzech kolejnych miesięcy. Płatności państw członkowskich na rzecz EBI są dokonywane bezzwłocznie i w każdym przypadku przed podjęciem zobowiązań przez EBI.

8. W momencie zamknięcia programu wydatki kwalifikowalne określa się jako łączną kwotę wkładów w ramach programu wpłaconą do instrumentu finansowego odpowiadającą:

- a) w przypadku działalności, o której mowa w ust. 2 lit. a) akapit pierwszy niniejszego artykułu, środkom, o których mowa w art. 42 ust. 3 lit. b) akapit pierwszy;
- b) w przypadku działalności, o której mowa w ust. 2 lit. b) akapit pierwszy, łącznej kwocie nowego finansowania dłużnego wynikającej z transakcji sekurytyzacyjnych, wypłaconej kwalifikowalnym MŚP lub na rzecz kwalifikowalnych MŚP w okresie kwalifikowalności, o którym mowa w art. 65 ust. 2.

9. Do celu art. 44 i 45 niewypłacone gwarancje i kwoty odzyskane w odniesieniu do, odpowiednio, gwarancji nieograniczonych co do kwoty i transakcji sekurytyzacyjnych uznaje się za zasoby zwrócone do instrumentów finansowych. W momencie likwidacji instrumentów finansowych wpływy pieniężne netto, po odliczeniu kosztów, opłat i płatności kwot należnych kredytodawcom nadrzędnym w stosunku do tych przypisanych do EFRR i EFRROW, są zwracane odpowiednim państwom członkowskim proporcjonalnie do ich wkładów do instrumentu finansowego.

10. Sprawozdanie, o którym mowa w art. 46 ust. 1, zawiera następujące dodatkowe elementy:

- a) łączną kwotę wsparcia z EFRR i EFRROW wypłaconego na rzecz instrumentu finansowego w odniesieniu do gwarancji nieograniczonych co do kwoty lub transakcji sekurytyzacyjnych, w podziale na program i priorytet lub środek;
- b) postęp w tworzeniu nowego finansowania dłużnego kwalifikowalnych MŚP zgodnie z art. 37 ust. 4.

11. Niezależnie od przepisów art. 93 ust. 1 zasoby przydzielone na rzecz instrumentów na mocy ust. 2 niniejszego artykułu mogą zostać wykorzystane do zapoczątkowania nowego finansowania dłużnego MŚP na całym terytorium państwa członkowskiego bez względu na kategorie regionów, chyba że umowa o finansowaniu, o której mowa w ust. 4 lit. c) akapit pierwszy, stanowi inaczej.

12. Art. 70 nie ma zastosowania do programów służących wdrażaniu instrumentów finansowych na mocy niniejszego artykułu.

Artykuł 40

Zarządzanie i kontrola w ramach instrumentów finansowych

1. Instytucje desygnowane zgodnie z art. 124 niniejszego rozporządzenia w przypadku EFRR, Funduszu Spójności, EFS i EFRROW oraz z art. 65 RDR w przypadku rozporządzenia EFRROW nie przeprowadzają żadnych kontroli na miejscu operacji obejmujących instrumenty finansowe wdrażane na podstawie art. 38 ust. 1 lit. a). Desygnowane instytucje otrzymują regularne sprawozdania z kontroli od podmiotów, którym powierzono wdrażanie tych instrumentów finansowych.

2. Podmioty odpowiedzialne za audyt programów nie przeprowadzają audytów operacji obejmujących instrumenty finansowe wdrażane na podstawie art. 38 ust. 1 lit. a), ani systemów zarządzania i kontroli odnoszących się do tych instrumentów finansowych. Otrzymują one regularne sprawozdania z kontroli od audytorów wyznaczonych w porozumieniach ustanawiających te instrumenty finansowe.

3. Podmioty odpowiedzialne za audyt programów mogą przeprowadzać audyty na poziomie ostatecznych odbiorców wyłącznie w przypadku wystąpienia przynajmniej jednej z następujących sytuacji:

- a) dokumenty potwierdzające, stanowiące potwierdzenie udzielenia wsparcia z instrumentu finansowego na rzecz ostatecznych odbiorców i jego wykorzystania do przewidzianych celów zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa nie są dostępne na poziomie instytucji zarządzającej lub na poziomie podmiotów wdrażających instrumenty finansowe;
- b) są dowody na to, że dokumenty dostępne na poziomie instytucji zarządzającej lub na poziomie instytucji wdrażających instrumenty finansowe nie stanowią prawdziwego i rzetelnego zapisu udzielonego wsparcia.

4. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 149 dotyczących kontroli i zarządzania instrumentami finansowymi, o których mowa w art. 38 ust. 1 lit. b), w tym kontroli przeprowadzanych przez instytucje zarządzające i audytowe, zasad przechowywania dokumentów potwierdzających, elementów, które mają potwierdzać takie dokumenty, oraz rozwiązań w zakresie zarządzania, kontroli i audytu. Komisja powiadamia o tych aktach delegowanych jednocześnie Parlament Europejski i Radę do dnia 22 kwietnia 2014 r.

5. Instytucje wdrażające instrumenty finansowe są odpowiedzialne za zapewnienie dostępności dokumentów potwierdzających i nie powinny nakładać na ostatecznych odbiorców wymogów w zakresie przechowywania danych, które wykraczają poza to, co jest niezbędne do spełnienia tego zobowiązania.

Artykuł 41

Wnioski o płatność obejmujące wydatki na instrumenty finansowe

1. W odniesieniu do instrumentów finansowych, o których mowa w art. 38 ust. 1 lit. a), i instrumentów finansowych, o których mowa w art. 38 ust. 1 lit. b), wdrażanych zgodnie z art. 38 ust. 4 lit. a) i b), wnioski o płatności okresowe dla wkładów z programu wypłacane na rzecz danego instrumentu finansowego w okresie kwalifikowalności, określonym w art. 65 ust. 2 („okres kwalifikowalności”), składane są stopniowo, zgodnie z następującymi warunkami:

- a) kwota wkładu z programu wypłacona na rzecz instrumentu finansowego zawarta w każdym wniosku o płatność okresową złożonym w okresie kwalifikowalności nie przekracza 25 % całości wkładu z programu przeznaczanego na dany instrument finansowy na mocy właściwej umowy o finansowaniu, odpowiadającej wydatkom w rozumieniu art. 42 ust. 1 lit. a), b) i d), które mają zostać wypłacone w okresie kwalifikowalności; Wnioski o płatność okresową złożone po okresie kwalifikowalności, obejmują całość wydatków kwalifikowalnych w rozumieniu art. 42;
- b) każdy wniosek o płatność okresową, o którym mowa w lit. a) niniejszego ustępu może obejmować do 25 % całkowitej kwoty krajowego współfinansowania zgodnie z art. 38 ust. 9 przewidzianej do wypłaty na rzecz instrumentu finansowego, lub wypłacenia na poziomie ostatecznych odbiorców dla wydatków w rozumieniu art. 42 ust. 1 lit. a), b) i d) w okresie kwalifikowalności;
- c) kolejne wnioski o płatność okresową są składane w okresie kwalifikowalności według następujących zasad:
 - (i) w przypadku drugiego wniosku o płatność okresową, gdy przynajmniej 60 % kwoty zawartej w pierwszym wniosku o płatność okresową poniesiono jako wydatek kwalifikowalny w rozumieniu art. 42 ust. 1 lit. a), b) i d);
 - (ii) w przypadku trzeciego i kolejnych wniosków o płatność okresową, gdy przynajmniej 85 % kwoty zawartej w poprzednich wnioskach o płatności okresowe poniesiono jako wydatek kwalifikowalny w rozumieniu art. 42 ust. 1 lit. a), b) i d);
- d) każdy wniosek o płatność okresową obejmujący wydatki związane z instrumentami finansowymi oddzielnie ujawnia łączną kwotę wkładu z programu wypłaconego na rzecz instrumentu finansowego oraz kwoty poniesione jako wydatki kwalifikowalne w rozumieniu art. 42 ust. 1 lit. a), b) i d).

W momencie zamknięcia programu wniosek o płatność salda końcowego obejmuje całość wydatków kwalifikowanych, o których mowa w art. 42.

2. W odniesieniu do instrumentów finansowych, o których mowa w art. 38 ust. 1 lit. b), wdrażanych zgodnie z art. 38 ust. 4 lit. c), wnioski o płatności okresowe i płatność salda końcowego obejmują łączną kwotę płatności dokonanych przez instytucję zarządzającą skutkujących inwestycjami na rzecz ostatecznych odbiorców, o których mowa w art. 42 ust. 1 lit. a) i b).

3. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 149, określających przepisy dotyczące wycofania płatności do instrumentów finansowych oraz wynikających z tego dostosowań w odniesieniu do wniosków o płatności.

4. W celu zapewnienia jednolitych warunków wdrażania niniejszego artykułu, Komisja przyjmuje akty wykonawcze określające wzory, które mają być stosowane przy przekazywaniu Komisji wraz z wnioskami o płatność dodatkowych informacji dotyczących instrumentów finansowych. Te akty wykonawcze przyjmowane są zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 150 ust. 3.

Artykuł 42

Wydatki kwalifikowalne w momencie zamknięcia

1. W momencie zamknięcia programu wydatki kwalifikowalne w ramach instrumentu finansowego stanowi łączna kwota wkładów z programu faktycznie wypłacona lub, w przypadku gwarancji, łączna kwota zobowiązań zaciągniętych przez instrument finansowy w okresie kwalifikowalności, odpowiadająca:

- a) płatnościom dla ostatecznych odbiorców, a w przypadkach, o których mowa w art. 37 ust. 7 – płatnościom na wsparcie na rzecz ostatecznych odbiorców;
- b) zasobom zaangażowanym w ramach umów gwarancyjnych, zaległych lub takich, których termin zapadalności już upłynął, w celu pokrycia ewentualnych strat wynikających z żądania wypłaty środków z gwarancji wyliczonych na podstawie ostrożnej oceny *ex ante* ryzyka, pokrywających wielokrotność kwoty przeznaczonej na nowe pożyczki lub inne instrumenty podziału ryzyka w ramach nowych inwestycji na rzecz ostatecznych odbiorców;
- c) skapitalizowanym dotacjom na spłatę odsetek lub dotacjom na opłaty gwarancyjne, należne do zapłaty za okres nie dłuższy niż 10 lat po okresie kwalifikowalności, stosowanym w połączeniu z instrumentami finansowymi, wypłaconym na rachunek powierniczy ustanowiony specjalnie w tym celu, dla ich skutecznego wydatkowania po okresie kwalifikowalności, ale w odniesieniu do pożyczek lub innych instrumentów podziału ryzyka, wydatkowanym na inwestycje na rzecz ostatecznych odbiorców w okresie kwalifikowalności;
- d) zrefundowanym kosztom zarządzania, które zostały poniesione, lub płatnościom dotyczącym opłat za zarządzanie instrumentem finansowym.

Komisja jest upoważniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 149 określających przepisy szczególne dotyczące ustanowienia systemu kapitalizacji rocznych rat na dotacje na spłatę odsetek oraz dotacje na opłaty gwarancyjne, o których mowa w akapicie pierwszym lit. c).

2. W przypadku instrumentów kapitałowych i mikrokredytów skapitalizowane koszty zarządzania lub opłaty za zarządzanie należne za okres nieprzekraczający sześciu lat po okresie kwalifikowalności, w odniesieniu do inwestycji na rzecz ostatecznych odbiorców, które dokonały się w tym okresie kwalifikowalności, które nie mogą być objęte przepisami art. 44 lub art. 45, mogą być traktowane jako wydatki kwalifikowalne, jeżeli zostaną wpłacone na rachunek powierniczy ustanowiony specjalnie w tym celu.

3. W przypadku instrumentów kapitałowych ukierunkowanych na przedsiębiorstwa, o których mowa w art. 37 ust. 4, dla których umowa o finansowaniu, o której mowa w art. 38 ust. 7 lit. b) została podpisana przed dniem 31 grudnia 2017 r., które przed upływem okresu kwalifikowalności zainwestowały co najmniej 55 % zasobów programu przyznanych w ramach odpowiedniej umowy o finansowaniu, ograniczona kwota płatności na inwestycje na rzecz ostatecznych odbiorców, które mają być dokonane w okresie nieprzekraczającym czterech lat po upływie okresu kwalifikowalności, może zostać uznana za wydatki kwalifikowane, jeżeli została wpłacona na otwarty specjalnie w tym celu rachunek powierniczy, pod warunkiem przestrzegania zasad pomocy państwa i spełnienia wszystkich określonych poniżej warunków.

Kwota wpłacona na rachunek powierniczy:

- (a) jest wykorzystywana wyłącznie do finansowania inwestycji kontynuacyjnych na rzecz ostatecznych odbiorców, którzy otrzymali początkowe wsparcie w postaci inwestycji kapitałowych z instrumentu finansowego w okresie kwalifikowalności, które są jeszcze w całości lub częściowo niezakończone;
- (b) jest wykorzystywana wyłącznie do finansowania inwestycji kontynuacyjnych dokonywanych zgodnie z zasadami rynkowymi i umownymi ustaleniami opartymi na zasadach rynkowych oraz ograniczonych do koniecznego minimum, by stymulować współinwestowanie z sektora prywatnego, zapewniając jednocześnie danym przedsiębiorstwom ciągłość finansowania, aby z inwestycji korzystać mogli zarówno publiczni, jak i prywatni inwestorzy;
- (c) nie przekracza 20 % kwalifikowalnych wydatków instrumentu kapitałowego, o którym mowa w ust. 1 lit. a) akapit pierwszy, od którego pułapu odlicza się zasoby kapitałowe i zyski zwrócone do tego instrumentu kapitałowego podczas okresu kwalifikowalności.

Jakiegokolwiek kwoty wpłacone na rachunek powierniczy, które nie zostały wykorzystane do finansowania inwestycji na rzecz ostatecznych odbiorców i które nie zostały wypłacone w okresie, o którym mowa w akapicie pierwszym, podlegają wykorzystaniu zgodnie z art. 45.

4. Wydatki kwalifikowalne ujawnione zgodnie z ust. 1 i 2 nie mogą przekraczać sumy:

- a) łącznej kwoty wsparcia z EFSI wypłaconych dla celów ust. 1 i 2; oraz
- b) odpowiedniego współfinansowania krajowego.

5. Koszty zarządzania i opłaty za zarządzanie, o których mowa w ust. 1 lit. d) akapit pierwszy i ust. 2 niniejszego artykułu, mogą być pobierane przez podmiot wdrażający fundusz funduszy lub podmioty wdrażające instrumenty finansowe na mocy art. 38 ust. 4 lit. a) i b) nie przekraczają progów określonych w akcie delegowanym, o którym mowa w ustępie 6 niniejszego artykułu. O ile koszty zarządzania obejmują pozycje kosztów bezpośrednich lub pośrednich wypłaconych na podstawie dowodów poniesienia wydatków, w stosownych przypadkach opłaty za zarządzanie odnoszą się do uzgodnionej ceny świadczonych usług ustalonej w konkurencyjnym procesie rynkowym. Koszty zarządzania i opłaty za zarządzanie są wyliczane według metodyki opartej na wynikach.

Koszty zarządzania i opłaty za zarządzanie mogą obejmować opłaty manipulacyjne. Jeżeli opłaty manipulacyjne lub dowolna ich część są pobierane od ostatecznych odbiorców, nie mogą być deklarowane jako wydatki kwalifikowalne.

Koszty zarządzania i opłaty za zarządzanie, w tym te związane z pracami przygotowawczymi dotyczącymi instrumentu finansowego przed podpisaniem właściwej umowy o finansowaniu, są kwalifikowalne od daty podpisania właściwej umowy o finansowaniu.

6. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 149 ustanawiających szczegółowe przepisy dotyczących kryteriów ustalania kosztów zarządzania i opłat za zarządzanie na podstawie wyników i mających zastoso-
wanie progów, a także przepisy dotyczące zwrotu skapitalizowanych kosztów zarządzania i opłat za zarządzanie w odniesieniu do instrumentów kapitałowych i mikro kredytów.

Artykuł 43

Odsetki i inne korzyści generowane dzięki wsparciu z EFSI na rzecz instrumentów finansowych

1. Wsparcie z EFSI wypłacone do instrumentów finansowych zostaje umieszczone na rachunkach prowadzonych w instytucjach finansowych w państwach członkowskich i jest inwestowane w sposób tymczasowy zgodnie z zasadami należytego zarządzania finansami.

2. Odsetki i inne zyski przypisane do wsparcia z EFSI wypłacone do instrumentów finansowych są wykorzystywane do tych samych celów, w tym refundacji poniesionych kosztów zarządzania lub opłat za zarządzanie instrumentem finansowym zgodnie z art. 42 ust. 1 lit. d) akapit pierwszy, oraz wydatków wypłaconych zgodnie z art. 42 ust. 2, jako pierwotne wsparcie z tych EFSI albo w ramach tego samego instrumentu finansowego, albo po likwidacji instrumentu finansowego w ramach innych instrumentów finansowych lub form wsparcia zgodnie z celami szczegółowymi określonymi w ramach priorytetu, do końca okresu kwalifikowalności.

3. Instytucja zarządzająca zapewnia prowadzenie odpowiedniej dokumentacji dotyczącej wykorzystania odsetek i innych korzyści.

Artykuł 44

Ponowne wykorzystanie środków przypisanych do wsparcia z EFSI do końca okresu kwalifikowalności

1. Środki zwrócone do instrumentów finansowych z inwestycji lub z uwolnienia zasobów zaangażowanych w ramach umów gwarancyjnych – w tym zwroty kapitału i zysków oraz inne dochody, takie jak odsetki, opłaty gwarancyjne, dywidendy, zyski kapitałowe lub wszelkie inne wpływy wygenerowane przez inwestycję, przypisane do wsparcia z EFSI, są ponownie wykorzystywane do poniższych celów, do wysokości koniecznych kwot oraz w kolejności uzgodnionej we właściwych umowach o finansowaniu:

- a) dalsze inwestycje, za pośrednictwem tych samych lub innych instrumentów finansowych, zgodnie z celami szczegółowymi określonymi w ramach priorytetu;
- b) w stosownych przypadkach preferencyjne wynagrodzenie inwestorów prywatnych lub publicznych działających zgodnie z zasadą gospodarki rynkowej, którzy zapewniają środki odpowiadające wsparciu z EFSI do instrumentu finansowego lub którzy współfinansują inwestycję na poziomie ostatecznych odbiorców;
- c) w stosownych przypadkach refundacja poniesionych kosztów zarządzania i opłat za zarządzanie instrumentem finansowym.

Zapotrzebowanie na preferencyjne wynagrodzenie i jego poziom zgodnie z lit. b) akapit pierwszy jest ustalane w ramach oceny *ex ante*. Preferencyjne wynagrodzenie nie przekracza tego, co jest konieczne do stworzenia zachęt do przyciągnięcia środków uzupełniających wkład z EFSI pochodzących od inwestorów prywatnych, i nie powoduje nadmiernego wynagradzania prywatnych inwestorów ani inwestorów publicznych działających zgodnie z zasadą gospodarki rynkowej. Zgodność interesów zapewnia się poprzez właściwy podział ryzyka i zysków, dokonywany na zwykłych zasadach komercyjnych, z poszanowaniem unijnych przepisów w zakresie pomocy państwa.

2. Instytucja zarządzająca zapewnia, aby prowadzona była odpowiednia dokumentacja wykorzystania środków finansowych, o których mowa w ust. 1.

Artykuł 45

Wykorzystanie środków finansowych pozostałych po zakończeniu okresu kwalifikowalności

Państwa członkowskie podejmują niezbędne działania w celu zapewnienia, aby środki finansowe zwrócone do instrumentów finansowych, w tym zwroty kapitału, i zyski oraz inne dochody wygenerowane w okresie co najmniej ośmiu lat po zakończeniu

okresu kwalifikowalności, przypisane do wsparcia z EFSI na rzecz instrumentów finansowych zgodnie z art. 37 były wykorzystywane zgodnie z celami programu lub programów, albo w ramach tego samego instrumentu finansowego lub, w następstwie wycofania tych środków finansowych z instrumentu finansowego w ramach innych instrumentów finansowych, w obu przypadkach z zastrzeżeniem, że ocena warunków rynkowych wskazuje na ciągłe zapotrzebowanie na taką inwestycję, lub w ramach innych form wsparcia.

Artykuł 46

Sprawozdanie z wdrażania instrumentów finansowych

1. Instytucja zarządzająca przesyła do Komisji specjalne sprawozdanie dotyczące operacji obejmujących instrumenty finansowe w postaci załącznika do rocznego sprawozdania z wdrażania.

2. Specjalne sprawozdanie, o którym mowa w ust. 1, zawiera, odnośnie do każdego instrumentu finansowego, następujące informacje:

- a) określenie programu i priorytetu lub środka, z których udzielane jest wsparcie z EFSI;
- b) opis danego instrumentu finansowego i rozwiązania co do jego wdrażania;
- c) nazwy instytucji wdrażających instrumenty finansowe oraz – w stosownych przypadkach – instytucji wdrażających fundusze funduszy, o których mowa w art. 38 ust. 1 lit. a) oraz art. 38 ust. 4 lit. a), b) i c) oraz pośredników finansowych, o których mowa w art. 38 ust. 6;
- d) łączną kwotę wkładów z programu, w podziale na priorytety lub środki, wypłaconą instrumentowi finansowemu;
- e) łączną kwotę wsparcia wypłaconego ostatecznym odbiorcom lub na wsparcie na rzecz ostatecznych odbiorców lub zaangażowanego przez instrument finansowy w ramach umów gwarancyjnych na inwestycje u ostatecznych odbiorców, jak również poniesione koszty zarządzania lub uiszczone opłaty za zarządzanie, w podziale na programy i priorytety lub środki;
- f) funkcjonowanie instrumentu finansowego, w tym postępowanie w ustanawianiu i wyborze instytucji wdrażających instrument finansowy, w tym instytucji wdrażającej fundusze funduszy;
- g) odsetki oraz inne zyski generowane ze wsparcia udzielanego z EFSI na rzecz instrumentu finansowego i środki programu zwrócone do instrumentów finansowych z inwestycji, zgodnie z art. 43 i 44;
- h) postępy w osiąganiu spodziewanego efektu dźwigni z inwestycji dokonywanych w ramach instrumentu finansowego oraz wartość inwestycji i uczestnictwa;

- i) wartość inwestycji kapitałowych w odniesieniu do poprzednich lat;
- j) wkład instrumentu finansowego w osiąganiu wskaźników danego priorytetu lub środka.

Informacje z lit. h) i j) akapit pierwszy mogą zostać zawarte jedynie w załączniku do rocznych sprawozdań z wdrażania składanych w 2017 i 2019 r. jak również w końcowym sprawozdaniu z wdrażania. Zobowiązania w zakresie monitorowania, o których mowa w lit. a) do j) akapit pierwszy, nie są stosowane na poziomie ostatecznych odbiorców.

3. W celu zapewnienia jednolitych warunków wdrażania niniejszego artykułu Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające wzory, które mają być stosowane przy przekazywaniu Komisji sprawozdań z wdrażania instrumentów finansowych. Te akty wykonawcze przyjmowane są zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 150 ust. 3.

4. Każdego roku, począwszy od 2016 r., w ciągu sześciu miesięcy od terminu na złożenie rocznego sprawozdania z wdrażania, o którym mowa w art. 111 ust. 1 w przypadku EFRR, EFS i Funduszy Spójności, w art. 75 rozporządzenia w sprawie EFRROW w przypadku EFRROW oraz w odnośnych przepisach dotyczących poszczególnych funduszy w przypadku EFMR, Komisja przedstawia podsumowania danych dotyczących postępu w zakresie finansowania i wdrażania instrumentów finansowych, przesłane przez instytucje zarządzające zgodnie z niniejszym artykułem. Podsumowania te są przekazywane Parlamentowi Europejskiemu i Radzie i podawane do wiadomości publicznej.

TYTUŁ V

MONITOROWANIE I EWALUACJA

ROZDZIAŁ I

Monitorowanie

Sekcja I

Monitorowanie programów

Artykuł 47

Komitet monitorujący

1. W terminie trzech miesięcy od daty powiadomienia państwa członkowskiego o decyzji Komisji dotyczącej przyjęcia programu państwo członkowskie ustanawia komitet, zgodnie ze swoimi instytucjonalnymi, prawnymi i finansowymi ramami, w celu monitorowania wdrażania programu, w porozumieniu z instytucją zarządzającą („komitet monitorujący”).

Państwo członkowskie może ustanowić jeden komitet monitorujący dla większej liczby programów dofinansowanych z EFSI.

2. Każdy komitet monitorujący sporządza i przyjmuje swój regulamin zgodnie z instytucjonalnymi, prawnymi i finansowymi ramami danego państwa członkowskiego.

3. Państwa członkowskie biorące udział w programie EWT i państwa trzecie ustanowią komitet monitorujący program EWT po zaakceptowaniu zaproszenia do udziału w programie EWT, w porozumieniu z instytucją zarządzającą, w terminie trzech miesięcy od daty powiadomienia państwa członkowskiego o decyzji dotyczącej przyjęcia programu EWT. Komitet monitorujący sporządza i przyjmuje swój regulamin.

Artykuł 48

Skład komitetu monitorującego

1. O składzie komitetu monitorującego decyduje państwo członkowskie, przy zastrzeżeniu że składa się on z przedstawicieli stosownych instytucji państwa członkowskiego i instytucji pośredniczących oraz przedstawicieli partnerów, o których mowa w art. 5. Przedstawiciele partnerów są delegowani na członków komitetu monitorującego przez właściwych partnerów w sposób przejrzysty. Każdy członek komitetu monitorującego może mieć prawo głosu.

Państwa członkowskie biorące udział w programie EWT i państwa trzecie ustalają skład komitetu monitorującego program w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna” jeśli przyjmą zaproszenie do udziału w programie współpracy. W skład komitetu monitorującego wchodzi przedstawiciele tych państw członkowskich i państw trzecich. W skład komitetu monitorującego mogą wchodzić przedstawiciele EUWT prowadzący działania związane z programem na obszarze objętym programem.

2. Lista członków komitetu monitorującego jest publikowana.

3. Komisja uczestniczy w pracach komitetu monitorującego, pełniąc rolę doradcą.

4. Jeżeli EBI wnosi wkład w program, może on uczestniczyć w pracach komitetu monitorującego w roli doradczej.

5. Komitetowi monitorującemu przewodniczy przedstawiciel państwa członkowskiego lub instytucji zarządzającej.

Artykuł 49

Funkcje komitetu monitorującego

1. Komitet monitorujący zbiera się co najmniej raz w roku i dokonuje przeglądu wdrażania programu i postępów poczynionych na drodze do osiągnięcia jego celów. Bierze przy tym pod uwagę dane finansowe, wspólne wskaźniki i wskaźniki specyficzne dla programu, w tym zmiany w wartości wskaźników rezultatu i postępy w osiąganiu wartości docelowych ujętych ilościowo oraz celów pośrednich określonych w ramach wykonania, o których mowa w art. 21 ust. 1 i, tam gdzie to stosowne, rezultaty analiz jakościowych.

2. Komitet monitorujący bada wszelkie kwestie, które wpływają na wykonanie programu, w tym wnioski z przeglądu wyników.

3. Komitet monitorujący jest konsultowany i, jeżeli uzna to za stosowne, wydaje opinię w sprawie wszelkich zmian programu zaproponowanych przez instytucję zarządzającą.

4. Komitet monitorujący może przedstawiać instytucji zarządzającej uwagi dotyczące wdrażania i ewaluacji programu, w tym przedsięwzięć na rzecz zmniejszenia obciążenia administracyjnego dla beneficjentów. Komitet monitorujący monitoruje działania podjęte w następstwie tych uwag.

Artykuł 50

Sprawozdania z wdrażania

1. Od 2016 do 2023 r. włącznie każde państwo członkowskie przedstawia Komisji coroczne sprawozdanie z wdrażania programu w poprzednim roku budżetowym. Każde państwa członkowskie przedstawia Komisji końcowe sprawozdanie z wdrażania programu w przypadku EFRR, EFS i Funduszu Spójności oraz roczne sprawozdanie z wdrażania w przypadku EFRROW i EFMR w terminie ustalonym w przepisach dotyczących poszczególnych funduszy.

2. Roczne sprawozdania z wdrażania zawierają kluczowe informacje na temat wdrażania programu i jego priorytetów w odniesieniu do danych finansowych, wspólnych wskaźników i wskaźników specyficznych dla programu oraz wartości docelowych ujętych ilościowo, w tym w stosownych przypadkach zmian wartości wskaźników rezultatu i, począwszy od rocznego sprawozdania z wdrażania, które ma zostać przedłożone w 2017 r., celach pośrednich określonych w ramach wykonania. Przekazane dane odnoszą się do wartości wskaźników dla w pełni zrealizowanych operacji oraz, tam gdzie to możliwe, zważywszy na etap wdrażania, dla wybranych operacji. W sprawozdaniach tych przedstawia się również syntezę wyników wszystkich ewaluacji programu dostępnych dla poprzedniego roku budżetowego, a także wszelkie kwestie, które wpływają na wykonanie programu, oraz podjęte działania. Roczne sprawozdanie z wdrażania, które ma zostać przedłożone w 2016 r., może również zawierać, w stosownych przypadkach, przedsięwzięcia podejmowane w celu spełnienia warunków wstępnych.

3. Na zasadzie odstępstwa od ust. 2 przepisy szczególne dotyczące danych, które mają być przekazywane w przypadku EFS, mogą zostać określone w rozporządzeniu w sprawie EFS.

4. W rocznym sprawozdaniu z wdrażania, które ma zostać przedłożone w 2017 r., określa się i ocenia informacje, o których mowa w ust. 2, a także postępy poczynione na drodze do osiągnięcia celów programu, w tym wkład EFSI w zmiany wartości wskaźników rezultatu, jeżeli dostępne są dowody pochodzące ze stosownych ewaluacji. W tym rocznym sprawozdaniu z wdrażania przedstawia się działania służące wypełnieniu warunków wstępnych niespełnionych w momencie przyjmowania programów. Sprawozdanie to obejmuje również ocenę realizacji przedsięwzięć mających na celu uwzględnienie zasad określonych w art. 7, 8, rolę partnerów, o których mowa w art. 5, w realizacji programu oraz informacje na temat wsparcia wykorzystanego do realizacji celów dotyczących zmian klimatu.

5. Roczne sprawozdanie z wdrażania, które ma zostać przedłożone w 2019 r., oraz końcowe sprawozdanie z wdrażania odnoszące się do EFSI zawierają, oprócz informacji

i oceny, o których mowa w ust. 2 i 3, informacje i oceny dotyczące postępów na drodze do osiągnięcia celów programu i jego wkładu w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu.

6. Roczne sprawozdania z wdrażania, o których mowa w ust. 1-5, uznaje się za dopuszczalne, jeżeli zawierają wszystkie informacje wymagane w tych ustępach oraz w przepisach dotyczących poszczególnych funduszy.

Komisja, w terminie 15 dni roboczych od otrzymania rocznego sprawozdania z wdrażania, informuje państwo członkowskie, jeżeli sprawozdanie nie jest dopuszczalne; w razie niespełnienia przez Komisję tego wymogu sprawozdanie zostaje uznane za dopuszczalne.

7. Komisja analizuje roczne i końcowe sprawozdania z wdrażania i informuje państwo członkowskie o swoich uwagach w ciągu dwóch miesięcy od dnia otrzymania rocznego sprawozdania z wdrażania i w ciągu pięciu miesięcy od dnia otrzymania sprawozdania końcowego z wdrażania. W przypadku gdy Komisja nie przekáže uwag w tych terminach, sprawozdania uznaje się za przyjęte.

8. Komisja może zgłaszać instytucji zarządzającej uwagi dotyczące kwestii, które mają znaczący wpływ na wdrażanie programu. Jeżeli takie uwagi zostaną sformułowane, instytucja zarządzająca dostarcza wszelkich koniecznych informacji dotyczących tych uwag i, w stosownych przypadkach, w ciągu trzech miesięcy informuje Komisję o podjętych działaniach.

9. Do wiadomości publicznej podaje się roczne i końcowe sprawozdania z wdrażania, jak również streszczenie ich zawartości.

Artykuł 51

Roczne spotkanie w sprawie przeglądu

1. Roczne spotkanie w sprawie przeglądu dla każdego państwa członkowskiego, jest organizowane co roku, począwszy od 2016 r. do 2023 r. włącznie, w celu zbadania wykonania poszczególnych programów, z uwzględnieniem rocznego sprawozdania z wdrażania oraz uwag i zaleceń Komisji, w stosownych przypadkach. W spotkaniu uczestniczy Komisja i dane państwo członkowskie.

2. Roczne spotkanie w sprawie przeglądu może dotyczyć więcej niż jednego programu. W 2017 r. i 2019 r. roczne spotkanie w sprawie przeglądu obejmuje wszystkie programy w państwie członkowskim, z uwzględnieniem sprawozdań z postępów złożonych w tych latach przez państwo członkowskie zgodnie z art. 52.

3. W drodze odstępstwa od ust. 1 państwo członkowskie i Komisja mogą uzgodnić, że nie będą organizować rocznego spotkania w sprawie przeglądu w sprawie programu w latach innych niż 2017 i 2019.

4. Roczne spotkanie w sprawie przeglądu przewodniczy Komisja lub, jeśli wniesie o to państwo członkowskie, współprzewodniczy państwo członkowskie i Komisja.

5. Państwo członkowskie zapewnia, aby po rocznym spotkaniu w sprawie przeglądu podjęto odpowiednie działania następcze w celu uwzględniania uwag Komisji dotyczących kwestii, które mają znaczący wpływ na wdrażanie programu, i w stosownych przypadkach, w ciągu trzech miesięcy informuje Komisję o wszelkich podjętych działaniach.

Sekcja II

Postępy strategiczne

Artykuł 52

Sprawozdanie z postępów

1. Do dnia 31 sierpnia 2017 r. oraz do dnia 31 sierpnia 2019 r. państwo członkowskie przedstawia Komisji sprawozdanie z postępów we wdrażaniu umowy partnerstwa, odpowiednio według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. i 31 grudnia 2018 r.

2. Sprawozdanie z postępów zawiera ocenę oraz informacje na temat:

- a) zmian w zakresie potrzeb rozwojowych w państwie członkowskim od przyjęcia umowy partnerstwa;
- b) postępów dokonanych na drodze do realizacji unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, oraz konkretnych zadań funduszy, o których mowa art. 4 ust. 1, poprzez wkład EFSI w wybrane cele tematyczne, i w szczególności w odniesieniu do celów pośrednich określonych w ramach wykonania dla poszczególnych programów oraz w odniesieniu do wsparcia wykorzystanego na cele dotyczące zmian klimatu;
- c) tego, czy działania podjęte w celu spełnienia mających zastosowanie warunków wstępnych określonych w umowie partnerstwa, niespełnionych w dniu przyjęcia umowy partnerstwa zostały zrealizowane zgodnie z ustalonym harmonogramem. Niniejsza litera ma zastosowanie wyłącznie do sprawozdania z postępów złożonego w 2017 r.;
- d) wdrożenia mechanizmów mających zapewnić koordynację pomiędzy EFSI a innymi unijnymi i krajowymi instrumentami finansowania oraz EBI;
- e) wdrożenia zintegrowanego podejścia do rozwoju terytorialnego, lub podsumowania wdrożenia zintegrowanych podejść na podstawie treści programów, w tym postępów w realizacji obszarów priorytetowych w zakresie współpracy;
- f) w stosownych przypadkach – przedsięwzięć podjętych w celu wzmocnienia potencjału instytucji państw członkowskich i beneficjentów w zakresie zarządzania EFSI i ich wykorzystania;
- g) przeprowadzonych przedsięwzięć i dokonanych postępów w odniesieniu do zmniejszenia obciążeń administracyjnych dla beneficjentów;

h) roli partnerów, o których mowa w art. 5, w realizacji umowy partnerstwa;

i) podsumowania przeprowadzonych przedsięwzięć dotyczących zastosowania horyzontalnych zasad, o których mowa w art. 5, 7 i 8 i celów politycznych w ramach wdrażania EFSI.

3. Jeżeli w ciągu dwóch miesięcy od daty przedłożenia sprawozdania z postępów, Komisja stwierdzi, że przekazane informacje są niepełne lub niejasne w stopniu, który znacznie wpływa na jakość i czytelność danej oceny, może zwrócić się do państwa członkowskiego o udzielenie dodatkowych informacji pod warunkiem, że wniosek taki nie spowoduje nieuzasadnionych opóźnień, a Komisja przedstawi uzasadnienie domniemych braków dotyczących jakości i czytelności. Państwo członkowskie udziela Komisji żądanych informacji w ciągu trzech miesięcy i, w stosownych przypadkach, odpowiednio zmienia sprawozdanie z postępów.

4. W celu zapewnienia jednolitych warunków wdrażania niniejszego artykułu Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające wzór stosowany przy składaniu sprawozdania z postępów. Te akty wykonawcze przyjmowane są zgodnie z procedurą doradcą, o której mowa w art. 150 ust. 2

Artykuł 53

Sprawozdawczość Komisji i debata na temat EFSI

1. Każdego roku począwszy od 2016 r. Komisja przekazuje do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów sprawozdanie podsumowujące dotyczące programów EFSI przygotowane na podstawie rocznych sprawozdań państw członkowskich z wdrażania, składanych na mocy art. 50, jak również podsumowanie wyników dostępnych ewaluacji programów. W 2017 r. i 2019 r. sprawozdanie podsumowujące stanowi część sprawozdania strategicznego, o którym mowa w ust. 2.

2. W 2017 r. i 2019 r. Komisja przygotowuje sprawozdanie strategiczne podsumowujące sprawozdania państw członkowskich z postępów c i przekazuje je do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów odpowiednio do 31 grudnia 2017 r. i 31 grudnia 2019 r., przy czym wzywa się te instytucje do przeprowadzenia debaty nad tym sprawozdaniem.

3. Rada przeprowadza debatę na temat sprawozdania strategicznego w szczególności odnosząc się do wkładu EFSI w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, i wzywana jest do przedstawienia informacji do wykorzystania podczas wiosennego posiedzenia Rady Europejskiej.

4. Co dwa lata, począwszy od 2018 r., Komisja umieszcza w swoim rocznym sprawozdaniu z postępów na wiosenne posiedzenie Rady Europejskiej część poświęconą podsumowaniu ostatnich sprawozdań, o których mowa w ust. 1 i 2, w szczególności w odniesieniu do wkładu EFSI w postęp w realizacji unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu.

ROZDZIAŁ II

Ewaluacja

Artykuł 54

Przepisy ogólne

1. Ewaluacje przeprowadza się w celu poprawy jakości projektowania i wdrażania programów, jak również w celu analizy ich skuteczności, efektywności, i wpływu. Wpływ programów jest ewaluowany w świetle zadań każdego z EFSI w odniesieniu do wymiernych celów unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, i z uwzględnieniem wielkości programu, w odniesieniu do PKB oraz poziomu bezrobocia na terenie objętym programem, w stosownych przypadkach.

2. Państwa członkowskie zapewniają zasoby niezbędne do przeprowadzenia ewaluacji i zapewniają, aby stosowane były procedury mające na celu generowanie i gromadzenie danych niezbędnych do przeprowadzenia ewaluacji, w tym danych odnoszących się do wspólnych wskaźników, i w stosownych przypadkach, wskaźników specyficznych dla programu.

3. Ewaluacje przeprowadzają eksperci wewnętrzni lub zewnętrzni, którzy są funkcjonalnie niezależni od podmiotów odpowiedzialnych za realizację programu. Komisja, niezwłocznie po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia, przedstawia wytyczne dotyczące tego, w jaki sposób przeprowadzać ewaluacje.

4. Wszystkie ewaluacje są dostępne do wiadomości publicznej.

Artykuł 55

Ewaluacja ex ante

1. Państwa członkowskie przeprowadzają ewaluacje *ex ante* w celu poprawy jakości projektowania każdego programu.

2. Za przeprowadzenie ewaluacji *ex ante* odpowiada podmiot odpowiedzialny za przygotowanie programów. Ewaluacje są przekazywane Komisji w tym samym czasie, co program, wraz ze streszczeniem. W przepisach dotyczących poszczególnych funduszy można ustanowić progi, poniżej których ewaluacja *ex ante* może zostać połączona z ewaluacją innego programu.

3. Ewaluacje *ex ante* dokonują oceny:

- a) wkładu w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, przy uwzględnieniu wybranych celów tematycznych i priorytetów oraz potrzeb krajowych i regionalnych i potencjału dla rozwoju oraz doświadczeń zdobytych podczas wcześniejszych okresów programowania;
- b) spójności wewnętrznej proponowanego programu lub przedsięwzięcia i jego związku z innymi istotnymi instrumentami;
- c) spójności alokacji środków budżetowych z celami programu;
- d) spójności wybranych celów tematycznych, priorytetów i odpowiadających im celów programów ze WRS, umową

partnerstwa oraz stosownymi zaleceniami dla poszczególnych państw przyjętymi na podstawie art. 121 ust. 2 TFUE jak też w stosownych przypadkach dla poziomu krajowego, z krajowym programem r;

- e) adekwatności i przejrzystości proponowanych wskaźników specyficznych dla programu;
- f) sposobu, w jaki oczekiwane produkty przyczynią się do osiągnięcia rezultatów;
- g) czy wartości docelowe wskaźników ujęte ilościowo są realistyczne biorąc pod uwagę wartość przewidywanego wsparcia z EFSI;
- h) uzasadnienia proponowanej formy wsparcia;
- i) adekwatności zasobów ludzkich oraz zdolności administracyjnych do zarządzania programem;
- j) odpowiedniości procedur monitorowania programu oraz gromadzenia danych koniecznych do przeprowadzenia ewaluacji;
- k) odpowiedniości celów pośrednich wybranych na potrzeby ram wykonania;
- l) adekwatności planowanych działań mających na celu promowanie równości szans kobiet i mężczyzn oraz zapobieganie wszelkim formom dyskryminacji; w szczególności w odniesieniu do dostępności dla osób z niepełnosprawnościami;
- m) adekwatności planowanych działań mających na celu promowanie zrównoważonego rozwoju;
- n) działań planowanych w celu zmniejszenia obciążeń administracyjnych dla beneficjentów.

4. Ewaluacje *ex ante* obejmują, w stosownych przypadkach, wymogi dotyczące strategicznej oceny oddziaływania na środowisko określone w dyrektywie 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁽¹⁾ z uwzględnieniem potrzeb dotyczących łagodzenia skutków zmian klimatu.

Artykuł 56

Ewaluacja podczas okresu programowania

1. Instytucja zarządzająca lub państwo członkowskie sporządza plan ewaluacji, który może obejmować więcej niż jeden program. Plan ten jest przedkładany zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy.

2. Państwa członkowskie zapewniają właściwy potencjał dla przeprowadzania ewaluacji.

⁽¹⁾ Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz.U. L 197 z 21.7.2001, s. 30).

3. Podczas okresu programowania instytucja zarządzająca zapewnia, aby ewaluacje zostały przeprowadzone, w tym ewaluacje w celu analizy skuteczności, efektywności i wpływu każdego programu na podstawie planu ewaluacji, oraz by każda ewaluacja podlegała odpowiednim działaniom następczym zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy. Co najmniej raz podczas okresu programowania ewaluacja obejmuje analizę sposobu, w jaki wsparcie z EFSI przyczyniło się do osiągnięcia celów każdego priorytetu. Wszystkie ewaluacje powinny być rozpatrywane przez komitet monitorujący i przesłane do Komisji.

4. Komisja może z własnej inicjatywy przeprowadzać ewaluacje programów. Informuje ona o tym instytucję zarządzającą, a wyniki są przesyłane instytucji zarządzającej i przedstawiane stosownemu komitetowi monitorującemu.

5. Ustępy 1, 2 oraz 3 niniejszego artykułu nie mają zastosowania do odrębnych programów, o których mowa w art. 39 ust. 4 lit. b).

Artykuł 57

Ewaluacja *ex post*

1. Ewaluacje *ex post* są przeprowadzane przez Komisję lub państwa członkowskie w ścisłej współpracy z Komisją. Ewaluacje *ex post* badają skuteczność i efektywność EFSI oraz ich wkład w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, uwzględniając wymierne cele określone w tej unijnej strategii, zgodnie ze szczegółowymi wymogami ustanowionymi w przepisach dotyczących poszczególnych funduszy.

2. Ewaluacje *ex post* zostają zakończone do dnia 31 grudnia 2024 r.

3. Ewaluację *ex post* odrębnych programów, o których mowa w art. 39 ust. 4 lit. b) akapit pierwszy, przeprowadza Komisja do dnia 31 grudnia 2019 r.

4. Dla każdego z EFSI, do dnia 31 grudnia 2025 r. Komisja przygotowuje sprawozdanie podsumowujące główne wnioski wynikające z ewaluacji *ex post*.

TYTUŁ VI

POMOC TECHNICZNA

Artykuł 58

Pomoc techniczna z inicjatywy Komisji

1. Z inicjatywy Komisji EFSI mogą wspierać działania w zakresie przygotowania i monitorowania, a także pomocy administracyjnej i technicznej, ewaluacji, audytu i kontroli, które są niezbędne do wdrażania niniejszego rozporządzenia.

Działania, o których mowa w akapicie pierwszym mogą zostać podejmowane bezpośrednio przez Komisję albo pośrednio, przez podmioty i osoby inne niż państwa członkowskie, zgodnie z art. 60 rozporządzenia finansowego.

Działania, o których mowa w akapicie pierwszym mogą w szczególności obejmować:

- a) pomoc w przygotowaniu i ocenie projektów, w tym wraz z EBI;
- b) wsparcie w zakresie wzmocnienia struktur instytucjonalnych i rozwoju zdolności administracyjnych w celu skutecznego zarządzania EFSI;
- c) badania związane ze sprawozdawczością Komisji w zakresie EFSI oraz sprawozdaniem na temat spójności;
- d) działania związane z analizą, zarządzaniem, monitorowaniem, wymianą informacji oraz wdrażaniem EFSI, a także działania odnoszące się do wdrażania systemów kontroli oraz pomocy technicznej i administracyjnej;
- e) ewaluacje, ekspertyzy, statystyki i badania, również o charakterze ogólnym, dotyczące obecnego i przyszłego funkcjonowania EFSI, które w stosownym przypadkach mogą być przeprowadzane przez EBI;
- f) przedsięwzięcia mające na celu rozpowszechnianie informacji, wspieranie tworzenia sieci, prowadzenia działań komunikacyjnych, podnoszenia świadomości, promowania współpracy i wymiany doświadczeń, w tym z państwami trzecimi.
- g) instalację, obsługę i łączenie informatycznych systemów zarządzania, monitorowania, audytu, kontroli i ewaluacji;
- h) przedsięwzięcia zmierzające do ulepszenia metod ewaluacji oraz wymiany informacji na temat doświadczeń w zakresie ewaluacji;
- i) przedsięwzięcia związane z audytem;
- j) wzmocnienie potencjału krajowego i regionalnego w zakresie planowania inwestycji, oceny potrzeb, przygotowanie, opracowywanie i wdrażania instrumentów finansowych, wspólnych planów działania oraz dużych projektów, w tym wspólne inicjatywy z EBI;
- k) rozpowszechnianie dobrych praktyk, aby pomóc państwom członkowskim we wzmocnieniu potencjału właściwych partnerów, o których mowa w art. 5, i ich organizacji patronackich;
- l) działania mające na celu zidentyfikowanie, określenie priorytetów i wdrożenie reform strukturalnych i administracyjnych w odpowiedzi na wyzwania gospodarcze i społeczne w państwach członkowskich, które spełniają warunki określone w art. 24 ust. 1.

W celu zapewnienia większej skuteczności w informowaniu opinii publicznej oraz wzmocnienia efektu synergii między przedsięwzięciami komunikacyjnymi podejmowanymi z inicjatywy Komisji środki finansowe przeznaczone na przedsięwzięcia komunikacyjne na podstawie niniejszego rozporządzenia powinny również przyczynić się do informowania na temat priorytetów politycznych Unii, o ile są one związane z ogólnymi celami niniejszego rozporządzenia.

2. Komisja ustanawia każdego roku swoje plany dotyczące rodzaju przedsięwzięć związanych z działaniami wymienionymi w ust. 1, w przypadku gdy przewidziano wkład EFSI, w drodze aktów wykonawczych.

Artykuł 59

Pomoc techniczna z inicjatywy państw członkowskich

1. Z inicjatywy państwa członkowskiego z EFSI mogą być wspierane przedsięwzięcia w zakresie przygotowania, zarządzania, monitorowania, ewaluacji, informacji i komunikacji, tworzenia sieci, rozpatrywania skarg oraz kontroli i audytu. EFSI mogą być wykorzystane przez państwo członkowskie do wspierania przedsięwzięć na rzecz zmniejszenia obciążenia administracyjnego dla beneficjentów, w tym przedsięwzięć takich jak systemy elektronicznej wymiany danych, oraz działań mających na celu wzmocnienie potencjału instytucji państwa członkowskiego i beneficjentów w zakresie zarządzania i wykorzystania tych funduszy. EFSI mogą być również wykorzystywane do wspierania przedsięwzięć mających na celu wzmocnienie potencjału właściwych partnerów zgodnie z art. 5 ust. 3 lit. e) oraz wymiany dobrych praktyk między nimi. Przedsięwzięcia, o których mowa w niniejszym ustępie mogą dotyczyć poprzednich oraz kolejnych okresów programowania.

2. Przepisy dotyczące poszczególnych funduszy mogą dodawać lub wyłączać przedsięwzięcia, które mogą być finansowane w ramach pomocy technicznej każdego EFSI.

TYTUŁ VII

WSPARCIE FINANSOWE Z EFSI

ROZDZIAŁ I

Wsparcie z EFSI

Artykuł 60

Określanie stóp dofinansowania

1. Stopę lub stopy dofinansowania i maksymalną kwotę pomocy z EFSI ustala się decyzją Komisji w sprawie przyjęcia programu, zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy.

2. Działania pomocy technicznej realizowane z inicjatywy lub w imieniu Komisji mogą być finansowane w 100 %.

Artykuł 61

Operacje generujące dochód po ukończeniu

1. Niniejszy artykuł ma zastosowanie do operacji generujących dochód po ich ukończeniu. Do celów niniejszego artykułu „dochód” oznacza wpływy środków pieniężnych z bezpośrednich wpłat dokonywanych przez użytkowników za towary lub usługi zapewniane przez daną operację, jak np. opłaty ponoszone bezpośrednio przez użytkowników za użytkowanie infrastruktury, sprzedaż lub dzierżawę gruntu lub budynków lub opłaty za usługi, pomniejszone o wszelkie koszty operacyjne i koszty odtworzenia wyposażenia krótkotrwałego poniesione w okresie odniesienia. Oszczędności kosztów działalności osiągnięte przez operację są traktowane jako dochody, chyba że są skompensowane równoważnym zmniejszeniem dotacji na działalność.

W przypadku gdy nie wszystkie koszty inwestycji są kwalifikowalne, dochód zostaje przyporządkowany pro rata do kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych części kosztu inwestycji.

2. Kwalifikowalne koszty operacji, która ma być dofinansowana z EFSI, są z góry pomniejszane z uwzględnieniem potencjału generowania dochodów przez daną operację w określonym okresie odniesienia obejmującym zarówno realizację tej operacji, jak i okres po jej ukończeniu.

3. Potencjalne dochody operacji są określane z góry za pomocą jednej z poniższych metod, wybranej przez instytucję zarządzającą dla danego sektora, podsektora lub rodzaju operacji:

- a) zastosowanie zryczałtowanej procentowej stawki dochodów określonej dla sektora lub podsektora właściwego dla danej operacji, zdefiniowanej w załączniku V lub w którymkolwiek z aktów delegowanych, o których mowa w akapicie drugim, trzecim i czwartym;
- b) obliczenie zdyskontowanego dochodu danej operacji z uwzględnieniem okresu odniesienia odpowiedniego dla danego sektora lub podsektora właściwego dla danej operacji, zwykle oczekiwanej rentowności dla danej kategorii inwestycji, zastosowania zasady „zanieczyszczający płaci” oraz, w stosownych przypadkach, zastosowania zasady sprawiedliwości w powiązaniu ze względną zamożnością danego państwa członkowskiego lub regionu.

Komisja jest upoważniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 149, aby w należycie uzasadnionych przypadkach dokonać dostosowania stawek zryczałtowanych ustalonych w załączniku V, z uwzględnieniem – w stosownych przypadkach – danych historycznych, możliwości odzyskania kosztów i zasady „zanieczyszczający płaci”.

Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 149 aktów delegowanych ustanawiających stawki zryczałtowane dla sektorów lub podsektorów w dziedzinie TIK, badań, rozwoju i innowacji oraz efektywności energetycznej. Komisja powiadomi Parlament Europejski i Radę o aktach delegowanych nie później niż dnia 30 czerwca 2015 r.

Ponadto, w należycie uzasadnionych przypadkach, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 149 w celu dodania do załącznika V sektorów lub podsektorów, w tym podsektorów w ramach sektorów wchodzących w zakres celów tematycznych określonych w art. 9 akapit pierwszy i wspieranych przez EFSI.

W przypadku stosowania metody, o której mowa w lit. a) akapit pierwszy, całość dochodów wygenerowanych w czasie realizacji i po ukończeniu danej operacji uznaje się za uwzględnione poprzez zastosowanie stawki zryczałtowanej i dlatego nie odejmuje się ich w późniejszym okresie od kwalifikowalnych wydatków danej operacji.

Gdy zryczałtowana stawka dla nowego sektora lub podsektora została określona w drodze przyjęcia aktu delegowanego zgodnie z akapitem trzecim i czwartym, instytucja zarządzająca może postanowić o zastosowaniu w odniesieniu do nowych operacji związanych z odnośnym sektorem lub podsektorem metody wskazanej w lit. a) akapit pierwszy.

Komisja jest uprawniona do przyjęcia zgodnie z art. 149 aktów delegowanych określających metodę, o której mowa w lit. b) akapit pierwszy. W przypadku stosowania tej metody, całość dochodów wygenerowanych w czasie realizacji danej operacji, pochodzących ze źródeł dochodów nieuwzględnionych przy określaniu potencjalnego dochodu danej operacji, odejmuje się od kwalifikowalnych wydatków tej operacji, nie później niż we wniosku o płatność końcową złożonym przez beneficjenta.

4. Metoda, według której dochody odejmowane są od wydatków operacji uwzględnionych we wniosku o płatność przedkładanym Komisji są określone zgodnie z przepisami krajowymi.

5. Jako rozwiązanie alternatywne wobec stosowania metod określonych w ust. 3, maksymalna stopa dofinansowania, o której mowa w art. 60 ust. 1, może na wniosek państwa członkowskiego zostać zmniejszona w momencie przyjęcia programu w odniesieniu do priorytetu lub środka, w ramach którego wszystkie operacje, które mają być wspierane w ramach tego priorytetu lub środka, mogłyby stosować jednolitą stawkę zryczałtowaną zgodnie z ust. 3 lit. a) akapit pierwszy. Zmniejszenie to nie może być mniejsze niż wartość obliczona przez pomnożenie maksymalnej unijnej stopy dofinansowania mającej zastosowanie na mocy przepisów właściwych dla danego funduszu przez odnośną stawkę zryczałtowaną, o której mowa w ust. 3 lit. a) akapit pierwszy.

W przypadku stosowania metody, o której mowa w pierwszym akapicie, całość dochodów wygenerowanych w czasie realizacji i po ukończeniu danej operacji uznaje się za uwzględnioną poprzez zastosowanie zmniejszonej stopy dofinansowania i dlatego nie odejmuje się tych dochodów w późniejszym okresie od kwalifikowalnych wydatków danych operacji.

6. W przypadku gdy nie ma możliwości obiektywnego określenia dochodów z wyprzedzeniem na podstawie jednej z metod określonych w ust. 3 lub 5, dochód wygenerowany w okresie trzech lat od zakończenia operacji lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia programu określonego w przepisach dotyczących poszczególnych funduszy, w zależności od tego, który termin nastąpi wcześniej, jest odliczany od wydatków deklarowanych Komisji.

7. Ustępy 1–6 nie mają zastosowania do:

- a) operacji lub części operacji finansowanych wyłącznie z Europejskiego Funduszu Społecznego;
- b) operacji, których całkowity kwalifikowalny koszt przed zastosowaniem ust. 1–6 nie przekracza 1 000 000 EUR;

- c) pomocy zwrotnej udzielonej z zastrzeżeniem obowiązku spłaty w całości ani nagród;
- d) pomocy technicznej;
- e) wsparcia udzielanego instrumentom finansowym lub przez instrumenty finansowe;
- f) operacji, dla których wydatki publiczne przyjmują postać kwot ryczałtowych lub standardowych stawek jednostkowych,
- g) operacji realizowanych w ramach wspólnego planu działania;
- h) operacji, dla których kwoty lub stawki wsparcia są określone w załączniku I do rozporządzenia w sprawie EFRROW.

Niezależnie od lit. b) akapitu pierwszego niniejszego ustępu, w przypadku gdy państwo członkowskie stosuje ust. 5, może zawrzeć ono w odnośnym priorytecie lub środku operacje, których całkowity kwalifikowalny koszt przed zastosowaniem ust. 1–6 nie przekracza 1 000 000 EUR.

8. Ponadto ust. 1–6 nie mają zastosowania do operacji, dla których wsparcie w ramach programu stanowi:

- a) pomoc *de minimis*;
- b) zgodną z rynkiem wewnętrznym pomoc państwa dla MŚP, gdy stosuje się limit w zakresie dopuszczalnej intensywności lub kwoty pomocy państwa;
- c) zgodną z rynkiem wewnętrznym pomoc państwa, gdy przeprowadzono indywidualną weryfikację potrzeb w zakresie finansowania zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami dotyczącymi pomocy państwa.

Niezależnie od przepisów akapitu pierwszego instytucja zarządzająca może zastosować przepisy ust. 1–6 do operacji, które są objęte lit. a–c) akapit pierwszy niniejszego ustępu, jeżeli stanowią tak przepisy krajowe.

ROZDZIAŁ II

Szczególne przepisy dotyczące wsparcia z EFSI na rzecz partnerstw publiczno-prywatnych

Artykuł 62

Partnerstwa publiczno-prywatne (PPP)

EFSI mogą być wykorzystywane w celu wsparcia operacji PPP. Takie operacje PPP muszą być zgodne z obowiązującymi przepisami prawa, w szczególności dotyczącymi pomocy państwa i zamówień publicznych.

Artykuł 63

Beneficjent w operacjach PPP

1. W odniesieniu do operacji PPP i w drodze odstępstwa od art. 2 pkt 10 beneficjentem może być:

- a) podmiot prawa publicznego inicjujący daną operację, albo

b) podmiot regulowany prawem prywatnym danego państwa członkowskiego („partner prywatny”), który został lub ma zostać wybrany do realizacji danej operacji.

2. Podmiot prawa publicznego inicjujący operację PPP może zaproponować, by partner prywatny, który ma zostać wybrany po zatwierdzeniu operacji, był beneficjentem na potrzeby wsparcia z EFSI. W takim przypadku decyzja zatwierdzająca ma charakter warunkowy do momentu, w którym instytucja zarządzająca upewni się, że wybrany partner prywatny spełnia i podejmuje wszystkie stosowne obowiązki beneficjenta zgodnie z niniejszym rozporządzeniem.

3. Partner prywatny wybrany do realizacji operacji może zostać zastąpiony jako beneficjent podczas realizacji, jeżeli jest to wymagane zgodnie z warunkami umowy PPP lub umowy dofinansowania między partnerem prywatnym a instytucją finansową współfinansującą daną operację. W takim przypadku nowy partner prywatny lub podmiot prawa publicznego zostaje beneficjentem, pod warunkiem że instytucja zarządzająca ma pewność, że nowy partner spełnia i podejmuje wszystkie stosowne obowiązki beneficjenta zgodnie z niniejszym rozporządzeniem.

4. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 149 określających dodatkowe przepisy dotyczące zastąpienia beneficjenta i stosownych obowiązków.

5. Zastąpienie beneficjenta nie jest rozumiane jako zmiana własności w rozumieniu art. 71 ust. 1 lit. b), jeżeli odbywa się ono z poszanowaniem stosownych warunków ustanowionych w ust. 3 niniejszego artykułu i akcie delegowanym przyjętym zgodnie z ust. 4 niniejszego artykułu,

Artykuł 64

Wsparcie dla operacji PPP

1. W przypadku operacji PPP, gdy beneficjentem jest podmiot prawa publicznego, wydatki z tytułu operacji PPP poniesione i pokryte przez partnera prywatnego można, w drodze odstępstwa od art. 65 ust. 2, uznać za poniesione i pokryte przez beneficjenta oraz za ujęte we wniosku o płatność skierowanym do Komisji, z zastrzeżeniem spełnienia następujących warunków:

a) beneficjent zawarł umowę PPP z partnerem prywatnym;

b) instytucja zarządzająca potwierdziła, że wydatki deklarowane przez beneficjenta zostały opłacone przez partnera prywatnego i że operacja jest zgodna z mającymi zastosowanie przepisami unijnymi i krajowymi, z programem oraz z warunkami wsparcia dla danej operacji.

2. Płatności na rzecz beneficjentów dokonane w odniesieniu do wydatków ujętych we wniosku o płatność zgodnie z ust. 1 są wpłacane na rachunek powierniczy założony w tym celu na rzecz beneficjenta.

3. Środki wpłacone na rachunek powierniczy, o którym mowa w ust. 2, są wykorzystywane na płatności zgodnie z umową PPP, w tym na płatności, które mają zostać dokonane w przypadku rozwiązania umowy PPP.

4. Komisja jest upoważniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 149, określających minimalne wymogi, które mają być zawarte w umowach PPP i które są niezbędne do zastosowania odstępstwa określonego w ust. 1 niniejszego artykułu, w tym przepisy dotyczące rozwiązania umowy PPP i mające na celu zapewnienie odpowiedniej ścieżki audytu.

ROZDZIAŁ III

Kwalifikowalność wydatków i trwałość

Artykuł 65

Kwalifikowalność

1. Kwalifikowalność wydatków ustala się na podstawie przepisów krajowych, z wyjątkiem przypadków, w których szczegółowe przepisy zostały ustanowione w niniejszym rozporządzeniu lub na jego podstawie bądź w przepisach dotyczących poszczególnych funduszy lub na ich podstawie.

2. Wydatki kwalifikują się do otrzymania wkładu z EFSI, jeżeli zostały poniesione przez beneficjenta i zapłacone między dniem przedłożenia Komisji programu lub dniem 1 stycznia 2014 r., w zależności od tego, która data jest wcześniejsza, a dniem 31 grudnia 2023 r. Ponadto wydatki kwalifikują się do otrzymania wkładu z EFRROW tylko wówczas, jeżeli odpowiednia pomoc jest rzeczywiście wypłacona przez agencję płatniczą pomiędzy dniem 1 stycznia 2014 r. a dniem 31 grudnia 2023 r.

3. Na zasadzie odstępstwa od ust. 2 wydatki w ramach Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych są kwalifikowalne od dnia 1 września 2013 r.

4. W przypadku kosztów refundowanych zgodnie z art. 67 ust. 1 lit. b) i c) akapit pierwszy przedsięwzięcia stanowiącego podstawę do refundacji przeprowadza się w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2023 r.

5. W drodze odstępstwa od ust. 4 data początkowa dotycząca kosztów refundowanych na podstawie art. 67 ust. 1 lit. b) i c) akapit pierwszy w przypadku przedsięwzięć w ramach Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych powinna zostać wyznaczona na dzień 1 września 2013 r.

6. Operacje nie mogą zostać wybrane do wsparcia z EFSI, jeśli zostały one fizycznie ukończone lub w pełni zrealizowane przed przedłożeniem instytucji zarządzającej wniosku o dofinansowanie w ramach programu operacyjnego, niezależnie od tego, czy wszystkie powiązane płatności zostały dokonane przez beneficjenta.

7. Niniejszy artykuł stosuje się bez uszczerbku dla zasad kwalifikowalności pomocy technicznej z inicjatywy Komisji określonych w art. 58.

8. Niniejszy ustęp ma zastosowanie do operacji generujących dochód w czasie ich wdrażania i do których nie ma zastosowania art. 61 ust. 1–6.

Kwalifikowalne wydatki danej operacji, które mają być dofinansowane z EFSI, są pomniejszane o dochód, który nie został wzięty pod uwagę w czasie zatwierdzenia operacji, wygenerowany bezpośrednio wyłącznie podczas jej wdrażania, nie później niż w momencie złożenia przez beneficjenta wniosku o płatność końcową. W przypadku gdy nie wszystkie koszty inwestycji są kwalifikowalne, dochód zostaje przyporządkowany pro rata do kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych części kosztów inwestycji.

Niniejszy ustęp nie ma zastosowania do:

- a) pomocy technicznej;
- b) instrumentów finansowych;
- c) pomocy zwrotnej udzielonej z zastrzeżeniem obowiązku spłaty w całości;
- d) nagród;
- e) operacji objętych zasadami pomocy państwa;
- f) operacji, w przypadku których wsparcie publiczne przybiera postać kwot ryczałtowych lub standardowych stawek jednostkowych, jeżeli dochód został z góry uwzględniony;
- g) operacji realizowanych w ramach wspólnego planu działania, jeżeli dochód został z góry uwzględniony;
- h) operacji, dla których kwoty lub stopy wsparcia są określone w załączniku I do rozporządzenia w sprawie EFRROW, lub
- i) operacji, dla których łączne koszty kwalifikowalne nie przekraczają 50 000 EUR.

Do celów niniejszego artykułu i art. 61 wszelkie płatności otrzymane przez beneficjenta z tytułu kar umownych na skutek naruszenia umowy zawartej między beneficjentem a stronami trzecimi, lub które miały miejsce w wyniku wycofania przez stronę trzecią oferty wybieranej w ramach przepisów o zamówieniach publicznych („wadium”) nie są uznawane za dochód i nie są odejmowane od kwalifikowalnych wydatków operacji.

9. Wydatki, które stają się kwalifikowalne w wyniku zmiany programu, kwalifikują się dopiero od daty przedłożenia Komisji wniosku o zmianę lub, w przypadku stosowania art. 96 ust. 11, od daty wejścia w życie decyzji zmieniającej program.

Zasady szczególne dotyczące EFMR mogą odbiegać od akapitu pierwszego.

10. Na zasadzie odstępstwa od przepisów ust. 9 szczegółowe przepisy dotyczące rozpoczęcia okresu kwalifikowalności mogą zostać ustalone w rozporządzeniu w sprawie EFRROW.

11. Operacja może otrzymać wsparcie pochodzące zarówno z przynajmniej jednego EFSI lub z przynajmniej jednego programu, jak i z innych instrumentów unijnych, pod warunkiem że pozycje wydatków ujęte we wniosku o refundację przez jeden z EFSI nie są objęte ani wsparciem z innego unijnego funduszu lub instrumentu unijnego, ani wsparciem z tego samego funduszu w ramach innego programu.

Artykuł 66

Formy wsparcia

Wsparcie EFSI przyjmuje formę dotacji, nagród, pomocy zwrotnej i instrumentów finansowych, bądź też ich kombinacji.

W przypadku pomocy zwrotnej wsparcie zwrócone podmiotowi, który go udzielił, lub innej właściwej instytucji państwa członkowskiego jest przechowywane na oddzielnym rachunku lub wydzielone za pomocą kodów księgowych i ponownie wykorzystywane do tego samego celu lub zgodnie z celami programu.

Artykuł 67

Formy dotacji i pomocy zwrotnej

1. Dotacje i pomoc zwrotna mogą przyjmować następujące formy:

- a) zwrotu kosztów kwalifikowalnych, które zostały rzeczywiście poniesione i zapłacone, wraz, w stosownych przypadkach, z wkładami rzeczowymi i amortyzacją;
- b) standardowych stawek jednostkowych;
- c) kwot ryczałtowych nieprzekraczających 100 000 EUR wkładu publicznego;
- d) finansowania w oparciu o stawki ryczałtowe, obliczonego przez zastosowanie wartości procentowej do jednej lub kilku kategorii kosztów.

Przepisy dotyczące poszczególnych funduszy mogą ograniczyć formy dotacji i pomocy zwrotnej mające zastosowanie do określonych operacji.

2. Na zasadzie odstępstwa od przepisów ust. 1 dodatkowe formy dotacji i metody obliczania mogą zostać ustalone w rozporządzeniu w sprawie EFMR.

3. Możliwe formy, o których mowa w ust. 1, można łączyć wyłącznie w przypadku, gdy każda z nich dotyczy innej kategorii kosztów, lub w przypadku, gdy są one stosowane do odrębnych projektów stanowiących część operacji lub do kolejnych etapów operacji.

4. Jeżeli operacja lub projekt stanowiący część operacji są realizowane wyłącznie za pośrednictwem zamówień publicznych na wykonanie robót budowlanych, dostawę towarów lub świadczenie usług, zastosowanie ma tylko ust. 1 lit. a) akapit pierwszy. Jeżeli zamówienie publiczne w ramach operacji lub projektu stanowiącego część operacji jest ograniczone do niektórych kategorii kosztów, mogą być stosowane wszystkie możliwości, o których mowa w ust. 1.

5. Kwoty, o których mowa w ust. 1 lit. b), c) i d) akapit pierwszy, ustala się na jeden z następujących sposobów:

- a) za pomocą rzetelnej, sprawiedliwej i weryfikowalnej metody obliczeń w oparciu o:
 - (i) dane statystyczne bądź inne obiektywne informacje;
 - (ii) zweryfikowane dane historyczne poszczególnych beneficjentów; albo
 - (iii) zastosowanie zwykłej praktyki księgowania kosztów poszczególnych beneficjentów;
- b) zgodnie z przepisami o stosowaniu odpowiednich stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych i stawek ryczałtowych mających zastosowanie w ramach innych polityk Unii w przypadku podobnego rodzaju operacji i beneficjenta;
- c) zgodnie z przepisami o stosowaniu odpowiednich stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych i stawek ryczałtowych stosowanych w ramach systemów dotacji finansowanych w całości przez państwo członkowskie w przypadku podobnego rodzaju operacji i beneficjenta;
- d) stosując stawki ustalone niniejszym rozporządzeniem lub przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy;
- e) stosując szczegółowe metody ustalania kwot ustanowione zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy.

6. Dokument określający warunki wsparcia dla każdej operacji określa metodę, którą należy stosować do określania kosztów operacji, oraz warunki płatności dotacji.

Artykuł 68

Finansowanie w oparciu o stawki ryczałtowe w przypadku kosztów pośrednich i kosztów personelu w odniesieniu do dotacji i pomocy zwrotnej

1. W przypadku gdy realizacja operacji prowadzi do powstania kosztów pośrednich, mogą one być obliczone według stawki ryczałtowej w jeden z następujących sposobów:

- a) według stawki ryczałtowej w wysokości do 25 % bezpośrednich kosztów kwalifikowalnych, z zastrzeżeniem, że stawka jest obliczana na podstawie rzetelnej, sprawiedliwej i weryfikowalnej metody obliczeń lub metody stosowanej w ramach systemów dotacji finansowanych w całości przez państwo członkowskie w przypadku podobnego rodzaju operacji i beneficjenta;

- b) według stawki ryczałtowej w wysokości do 15 % bezpośrednich kwalifikowalnych kosztów personelu, przy czym państwo członkowskie nie jest zobowiązane do dokonania żadnych obliczeń w celu ustalenia stawki mającej zastosowanie;

- c) według stawki ryczałtowej stosowanej do kosztów bezpośrednich kwalifikowalnych na podstawie istniejących metod i odpowiednich stawek stosowanych w ramach innych polityk Unii w przypadku podobnego rodzaju operacji i beneficjenta.

Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych, zgodnie z art. 149, dotyczących definicji stawki ryczałtowej i powiązanych metod, o których mowa w akapicie pierwszym lit. c) niniejszego ustępu.

2. Do celów określenia wysokości kosztów personelu związanych z realizacją operacji, mająca zastosowanie stawka godzinowa może zostać obliczona poprzez podzielenie ostatnich udokumentowanych rocznych kosztów zatrudnienia brutto przez 1 720 godzin.

Artykuł 69

Szczególne zasady kwalifikowalności w przypadku dotacji i pomocy zwrotnej

1. Wkłady rzeczowe w formie robót budowlanych, towarów, usług, gruntów i nieruchomości, w przypadku których nie dokonano żadnych płatności w gotówce potwierdzonych fakturami lub dokumentami o równoważnej wartości dowodowej, mogą stanowić wydatki kwalifikowalne, pod warunkiem że przewidują to zasady kwalifikowalności EFSI i programu operacyjnego oraz z zastrzeżeniem spełnienia wszystkich wymienionych poniżej kryteriów:

- a) wydatki publiczne wypłacane na rzecz operacji obejmujące wkłady rzeczowe nie przekraczają łącznych wydatków kwalifikowanych, z wyłączeniem wkładów rzeczowych, na zakończenie operacji;
- b) wartość przypisana wkładom rzeczowym nie przekracza kosztów ogólnie przyjętych na danym rynku;
- c) wartość i dostarczenie wkładów rzeczowych mogą być poddane niezależnej ocenie i weryfikacji;
- d) w przypadku udostępnienia gruntu lub nieruchomości można dokonać płatności w gotówce do celów umowy leasingu o nominalnej rocznej wartości nieprzekraczającej jednej jednostki waluty państwa członkowskiego.
- e) w przypadku wkładów rzeczowych w formie nieodpłatnej pracy wartość takiej pracy jest określana z uwzględnieniem zweryfikowanego czasu poświęconego na pracę i wysokości wynagrodzenia za pracę równoważną.

Wartość gruntu lub nieruchomości, o której mowa w lit. d) akapit pierwszy niniejszego ustępu musi być poświadczana przez niezależnego, wykwalifikowanego eksperta lub należycie upoważniony organ urzędowy i nie przekracza limitu ustanowionego w ust. 3 lit. b).

2. Koszty amortyzacji mogą być uznane za kwalifikowalne pod następującymi warunkami:

- a) pozwalają na to zasady kwalifikowalności programu;
- b) kwota wydatków jest należycie uzasadniona dokumentami potwierdzającymi o wartości dowodowej równoważnej fakturom obejmującym koszty kwalifikowalne, jeżeli kwota ta jest zwracana w formie, o której mowa w art. 67 ust. 1 lit. a) akapit pierwszy;
- c) koszty odnoszą się wyłącznie do okresu wsparcia dla operacji;
- d) dotacje publiczne nie zostały wykorzystane na uzyskanie zamortyzowanych aktywów.

3. Następujące koszty są niekwalifikowalne w odniesieniu do wkładu z EFSI oraz kwoty wsparcia przekazywanej z Funduszu Spójności na rzecz instrumentu „Łącząc Europę”, o której mowa w art. 92 ust. 6:

- a) odsetki od zadłużenia, z wyjątkiem dotacji udzielonych w formie dotacji na spłatę odsetek lub dotacji na opłaty gwarancyjne;
- b) zakup gruntów niezabudowanych i zabudowanych na kwotę przekraczającą 10 % łącznych wydatków kwalifikowalnych dla danej operacji. W przypadku terenów opuszczonych oraz przemysłowych, na których znajdują się budynki, limit ten zostaje podniesiony do 15 %. W wyjątkowych i należycie uzasadnionych przypadkach limit może zostać podniesiony powyżej odnośnego ww. pułapu procentowego dla operacji dotyczących ochrony środowiska naturalnego;
- c) podatek od wartości dodanej (VAT), z wyjątkiem podatku którego nie można odzyskać na mocy prawodawstwa krajowego VAT.

Artykuł 70

Kwalifikowalność operacji w zależności od lokalizacji

1. Operacje otrzymujące wsparcie z EFSI, z zastrzeżeniem odstępstw, o których mowa w ust. 2 i 3, oraz przepisów dotyczących poszczególnych funduszy, są zlokalizowane na obszarze objętym programem.

2. Instytucja zarządzająca może zgodzić się, aby operacja była wdrażana poza obszarem objętym programem, ale na terytorium Unii, pod warunkiem że spełnione są wszystkie następujące warunki:

- a) operacja przynosi korzyść dla obszaru objętego programem;
- b) łączna kwota alokowana w ramach programu na operacje zlokalizowane poza obszarem objętym programem nie przekracza 15 % wsparcia z EFRR, Funduszu Spójności i EFMR na poziomie priorytetu, lub 5 % wsparcia z EFRROW na poziomie programu;

c) komitet monitorujący wyraził zgodę na operację lub rodzaje operacji, których to dotyczy;

d) obowiązki instytucji zarządzających programem w odniesieniu do zarządzania, kontroli i audytu operacji są pełnione przez instytucje odpowiedzialne za program, w ramach którego udziela się wsparcia danej operacji, lub instytucje te zawierają umowy z instytucjami na obszarze, na którym dana operacja jest wdrażana.

3. W przypadku operacji dotyczących pomocy technicznej lub działań promocyjnych wydatki mogą być ponoszone poza terytorium Unii, jeśli spełnione są warunki określone w ust. 2 lit. a) oraz wymogi dotyczące zarządzania, kontroli i audytu operacji.

4. Ustępy 1–3 nie mają zastosowania do programów EWT, natomiast ustępy 2 i 3 nie mają zastosowania do programów operacyjnych wspieranych przez EFS.

Artykuł 71

Trwałość operacji

1. W przypadku operacji obejmującej inwestycje w infrastrukturę lub inwestycje produkcyjne dokonuje się zwrotu wkładu z EFSI, jeżeli w okresie pięciu lat od płatności końcowej na rzecz beneficjenta lub w okresie ustalonym zgodnie z zasadami pomocy państwa, tam gdzie ma to zastosowanie, zajdzie którakolwiek z poniższych okoliczności:

- a) zaprzestanie działalności produkcyjnej lub przeniesienie jej poza obszar objęty programem;
- b) zmiana własności elementu infrastruktury, która daje przedsiębiorstwu lub podmiotowi publicznemu nienależne korzyści;
- c) istotna zmiana wpływająca na charakter operacji, jej cele lub warunki wdrażania, która mogłaby doprowadzić do naruszenia jej pierwotnych celów.

Kwoty nienależnie wypłacone w odniesieniu do takiej operacji są odzyskiwane przez państwo członkowskie w wysokości proporcjonalnej do okresu, w którym nie spełniono wymogów.

Państwa członkowskie mogą skrócić okres ustalony w akapicie pierwszym do trzech lat w przypadkach dotyczących utrzymania inwestycji lub miejsc pracy stworzonych przez MŚP.

2. W przypadku operacji obejmującej inwestycje w infrastrukturę lub inwestycje produkcyjne dokonuje się zwrotu wkładu z EFSI, jeżeli w okresie 10 lat od płatności końcowej na rzecz beneficjenta działalność produkcyjna podlega przeniesieniu poza obszar Unii, z wyjątkiem przypadku, gdy beneficjentem jest MŚP. W przypadku gdy wkład z EFSI stanowi pomoc państwa, okres 10 lat zostaje zastąpiony terminem mającym zastosowanie na mocy przepisów dotyczących pomocy państwa.

3. W przypadku operacji wspieranych z EFS oraz operacji wspieranych z innych EFSI, które nie są inwestycjami w infrastrukturę lub inwestycjami produkcyjnymi, dokonuje się zwrotu wkładu z funduszu tylko wtedy, gdy są one objęte obowiązkiem utrzymania inwestycji zgodnie z obowiązującymi zasadami pomocy państwa oraz jeżeli zaprzestano działalności produkcyjnej lub ją relokowano w okresie ustalonym w tych zasadach.

4. Ustępy 1, 2 i 3 nie mają zastosowania do wkładów na rzecz instrumentów finansowych lub dokonywanych przez takie instrumenty lub na rzecz operacji, w przypadku których zaprzestano działalności produkcyjnej spowodowanego upadłością niewynikającą z oszukańczego bankructwa.

5. Ustępy 1, 2 i 3 nie mają zastosowania do osób fizycznych, które są beneficjentem wsparcia inwestycyjnego i po zakończeniu operacji inwestycyjnej kwalifikują się do otrzymania wsparcia i otrzymują wsparcie na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1309/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., jeżeli dana inwestycja jest bezpośrednio związana z rodzajem działalności uznanym za kwalifikujący się do pomocy z Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji.

TYTUŁ VIII

ZARZĄDZANIE I KONTROLA

ROZDZIAŁ I

Systemy zarządzania i kontroli

Artykuł 72

Ogólne zasady funkcjonowania systemów zarządzania i kontroli

Systemy zarządzania i kontroli, zgodnie z art. 4 ust. 8, zapewniają:

- a) określenie funkcji poszczególnych podmiotów zaangażowanych w zarządzanie i kontrolę oraz podział funkcji w obrębie każdej z nich;
- b) zgodność z zasadą rozdzielenia funkcji pomiędzy tymi podmiotami i w ich obrębie;
- c) funkcjonowanie procedur dla zapewnienia poprawności i prawidłowości deklarowanych wydatków;
- d) systemy komputerowe służące prowadzeniu księgowości, przechowywaniu i przekazywaniu danych finansowych i danych na temat wskaźników, dla celów monitorowania i sprawozdawczości;
- e) systemy sprawozdawczości i monitorowania, w przypadku gdy podmiot odpowiedzialny za zarządzanie programem powierza wykonywanie zadań mu podmiotowi;
- f) rozwiązania w zakresie audytu funkcjonowania systemów zarządzania i kontroli;
- g) systemy i procedury w celu zapewnienia właściwej ścieżki audytu;

h) zapobieganie nieprawidłowościom, w tym nadużyciom finansowym, oraz ich wykrywanie i korygowanie, oraz odzyskiwanie kwot nienależnie wypłaconych wraz z odsetkami z tytułu zwrotu tych kwot po terminie.

Artykuł 73

Obowiązki w ramach zarządzania dzielonego

Zgodnie z zasadą zarządzania dzielonego państwa członkowskie i Komisja są odpowiedzialne za zarządzanie programami i za ich kontrolę zgodnie z ich obowiązkami określonymi w niniejszym rozporządzeniu i w przepisach dotyczących poszczególnych funduszy.

Artykuł 74

Obowiązki państw członkowskich

1. Państwa członkowskie wypełniają obowiązki w zakresie zarządzania, kontroli i audytu oraz przyjmują na siebie wynikające z tego obowiązki określone w przepisach w sprawie zarządzania dzielonego ustanowionych w rozporządzeniu finansowym i w przepisach dotyczących poszczególnych funduszy.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby systemy zarządzania i kontroli programów były ustanawiane zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy oraz aby systemy te funkcjonowały skutecznie.

3. Państwa członkowskie zapewniają skuteczne rozwiązania w zakresie badania skarg dotyczących EFSI. Za określenie zakresu, przepisów i procedur dotyczących tych rozwiązań odpowiadają państwa członkowskie stosownie do ich ram prawnych i instytucjonalnych. Na wniosek Komisji państwa członkowskie badają skargi złożone do Komisji, jeśli skargi te mieszczą się w zakresie określonych przez nie rozwiązań. Państwa członkowskie informują Komisję o wynikach tych badań na jej wniosek.

4. Każda oficjalna wymiana informacji między państwem członkowskim a Komisją odbywa się z wykorzystaniem systemu elektronicznej wymiany danych. Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające warunki, które ma spełniać taki system elektronicznej wymiany danych. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 150 ust. 3.

ROZDZIAŁ II

Kompetencje i uprawnienia Komisji

Artykuł 75

Kompetencje i uprawnienia Komisji

1. Komisja, na podstawie dostępnych informacji, w tym informacji na temat desygncji podmiotów odpowiedzialnych za zarządzanie i kontrolę, dokumentów przedstawianych co roku, zgodnie z art. 59 ust. 5 rozporządzenia finansowego, przez te desygnowane podmioty, sprawozdań z kontroli, rocznych sprawozdań z wdrażania oraz na podstawie audytów przeprowadzonych przez podmioty krajowe i unijne, upewnia się, że państwa członkowskie ustanowiły systemy zarządzania i kontroli, które są zgodne z niniejszym rozporządzeniem i przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy oraz że systemy te funkcjonują skutecznie w okresie wdrażania programów.

2. Urzędnicy lub upoważnieni przedstawiciele Komisji mogą przeprowadzać audyty lub kontrole na miejscu, pod warunkiem dokonania powiadomienia właściwej instytucji krajowej z wyprzedzeniem co najmniej dwunastu dni roboczych, z wyjątkiem pilnych przypadków. Komisja przestrzega zasady proporcjonalności, poprzez uwzględnienie potrzeby uniknięcia nieuzasadnionego powielania audytów lub kontroli przeprowadzanych przez państwa członkowskie, poziomu ryzyka dla budżetu Unii i potrzeby zminimalizowania obciążeń administracyjnych dla beneficjentów zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy. Zakres takich audytów lub kontroli może obejmować w szczególności weryfikację skuteczności funkcjonowania systemów zarządzania i kontroli w ramach programu lub jego części oraz ocenę należytego zarządzania finansami w odniesieniu do operacji lub programów. W takich audytach lub kontrolach mogą uczestniczyć urzędnicy lub upoważnieni przedstawiciele państwa członkowskiego.

Urzędnicy Komisji lub jej upoważnieni przedstawiciele, należycie umocowani do przeprowadzania audytów lub kontroli na miejscu, mają dostęp do wszystkich niezbędnych zapisów, dokumentów i metadanych, niezależnie od formy, w jakiej są one przechowywane, odnoszących się do operacji wspieranych z EFSI lub do systemów zarządzania i kontroli. Państwa członkowskie przekazują Komisji na jej wniosek kopie takich zapisów, dokumentów i metadanych.

Określone w niniejszym ustępie uprawnienia nie mają wpływu na stosowanie przepisów krajowych, które zastrzegają niektóre działania dla podmiotów specjalnie wyznaczonych na mocy prawodawstwa krajowego. Urzędnicy i upoważnieni przedstawiciele Komisji nie uczestniczą między innymi w rewizjach domowych ani w formalnych przesłuchaniach osób przeprowadzanych w ramach prawodawstwa krajowego. Jednakże tacy urzędnicy i przedstawiciele mają dostęp do uzyskanych w ten sposób informacji bez uszczerbku dla kompetencji sądów krajowych i z pełnym uwzględnieniem praw podstawowych zainteresowanych podmiotów prawnych.

3. Komisja może zażądać od państwa członkowskiego, aby podjęło działania niezbędne do zapewnienia skutecznego funkcjonowania jego systemów zarządzania i kontroli lub prawidłowości wydatków zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy.

TYTUŁ IX

ZARZĄDZANIE FINANSOWE, BADANIE I ZATWIERDZANIE ZESTAWIENŃ WYDATKÓW I KOREKTY FINANSOWE, ANULOWANIE ZOBOWIĄZAŃ

ROZDZIAŁ I

Zarządzanie finansowe

Artykuł 76

Zobowiązania budżetowe

Zobowiązania budżetowe Unii w odniesieniu do każdego programu są podejmowane w ratach rocznych dla każdego funduszu w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. Zobowiązania budżetowe związane z rezerwą wykonania w każdym programie są podejmowane oddzielnie od zobowiązań dla pozostałej alokacji dla programu.

Decyzja Komisji w sprawie przyjęcia programu stanowi decyzję w sprawie finansowania w rozumieniu art. 84 rozporządzenia finansowego, a po jej notyfikacji zainteresowanemu państwu członkowskiemu – zobowiązanie prawne w rozumieniu tego rozporządzenia.

W przypadku każdego programu zobowiązanie budżetowe odnoszące się do pierwszej raty następuje po przyjęciu tego programu przez Komisję.

Zobowiązania budżetowe odnoszące się do kolejnych rat są podejmowane przez Komisję przed dniem 1 maja każdego roku na podstawie decyzji, o której mowa w akapicie drugim niniejszego artykułu, z wyjątkiem sytuacji, w której zastosowanie ma art. 16 rozporządzenia finansowego.

Jeżeli w wyniku zastosowania ram wykonania zgodnie z art. 22 okazało się, że nie osiągnięto celów pośrednich dla priorytetów, Komisja anuluje w razie potrzeby odpowiednie odnoszące się do rezerwy wykonania środki przeznaczone na zobowiązania dla tych programów i udostępnia je ponownie innym programom, których alokacja została zwiększona w wyniku zmiany programów przyjętej przez Komisję zgodnie z art. 22 ust. 5.

Artykuł 77

Wspólne zasady dotyczące płatności

1. Komisja dokonuje płatności wkładu z EFSI na rzecz każdego programu zgodnie ze środkami budżetowymi i z zastrzeżeniem dostępności środków. Każdą płatność księguje się w ramach najwcześniejszego zobowiązania budżetowego odpowiedniego funduszu.

2. Płatności związane z zobowiązaniami dotyczącymi rezerwy wykonania nie są dokonywane przed ostateczną alokacją rezerwy wykonania, zgodnie z art. 22 ust. 3 i 4.

3. Płatności dokonuje się w formie płatności zaliczkowej, płatności okresowych oraz płatności salda końcowego.

4. Dla form wsparcia na podstawie art. 67 ust. 1 lit. b), c) i d) akapit pierwszy oraz na podstawie art. 68 i 69 koszty obliczone na mającej zastosowanie podstawie są traktowane jako wydatki kwalifikowalne.

Artykuł 78

Wspólne zasady obliczania płatności okresowych oraz płatności salda końcowego

Przepisy dotyczące poszczególnych funduszy ustanawiają zasady obliczania kwoty refundowanej jako płatności okresowe i płatność salda końcowego. Kwota ta jest funkcją konkretnej stopy dofinansowania mającej zastosowanie do wydatków kwalifikowalnych.

Artykuł 79

Wnioski o płatność

1. Szczegółowe procedury i informacje, które należy przedłożyć odnośnie wniosków o płatność w odniesieniu do każdego EFSI są ustanowione w przepisach dotyczących poszczególnych funduszy.

2. Wniosek o płatność przedkładany Komisji zawiera wszelkie informacje niezbędne Komisji do sporządzenia sprawozdań finansowych zgodnie z art. 68 ust. 3 rozporządzenia finansowego.

Artykuł 80

Stosowanie euro

Kwoty określone w programach przedstawianych przez państwa członkowskie, prognozach wydatków, deklaracjach wydatków, wnioskach o płatność, zestawieniu wydatków oraz wydatkach wymienionych w rocznych i końcowych sprawozdaniach z wdrażania są denominowane w euro.

Artykuł 81

Początkowe płatności zaliczkowe

1. Zgodnie z decyzją Komisji w sprawie przyjęcia programu kwota początkowych płatności zaliczkowych dla całego okresu programowania jest wypłacana przez Komisję. Kwota początkowych płatności zaliczkowych jest wypłacana w ratach zgodnie z potrzebami budżetowymi. Poziomy tych rat są określane w przepisach dotyczących poszczególnych funduszy.

2. Początkowe płatności zaliczkowe są wykorzystywane wyłącznie do płatności na rzecz beneficjentów podczas realizacji programu i są w tym celu bezzwłocznie udostępniane podmiotowi odpowiedzialnemu za dokonywanie tych płatności.

Artykuł 82

Rozliczenie początkowych płatności zaliczkowych

Kwota wypłacona w ramach początkowych płatności zaliczkowych zostaje całkowicie rozliczona w sprawozdaniach finansowych Komisji nie później niż w momencie zamknięcia programu operacyjnego.

Artykuł 83

Wstrzymanie biegu terminu płatności

1. Termin płatności dla wniosku o płatność okresową może zostać wstrzymany przez delegowanego urzędnika zatwierdzającego w rozumieniu rozporządzenia finansowego na okres nieprzekraczający sześciu miesięcy, jeżeli:

- a) po otrzymaniu informacji od krajowej lub unijnej instytucji audytowej istnieją wyraźne dowody wskazujące na poważne defekty w funkcjonowaniu systemu zarządzania i kontroli;
- b) delegowany urzędnik zatwierdzający musi przeprowadzić dodatkowe weryfikacje po uzyskaniu przez niego informacji sugerujących, że wydatek ujęty we wniosku o płatność jest związany z nieprawidłowością mającą poważne konsekwencje finansowe;
- c) nie przedłożono jednego z dokumentów wymaganych na podstawie art. 59 ust. 5 rozporządzenia finansowego.

Państwo członkowskie może wyrazić zgodę na przedłużenie okresu wstrzymania o kolejne trzy miesiące.

W zasadach szczegółowych dotyczących EFMR można określić szczególne podstawy wstrzymania płatności powiązane z nieprzestrzeganiem przez państwo członkowskie zasad obowiązujących w ramach wspólnej polityki rybołówstwa, które są proporcjonalne, uwzględniają charakter, wagę, czas trwania i powtarzanie się przypadków nieprzestrzegania tych zasad.

2. Delegowany urzędnik zatwierdzający ogranicza wstrzymanie do części wydatków ujętych we wniosku o płatność, której dotyczą elementy, o których mowa w ust. 1 akapit pierwszy, chyba że określenie takiej części wydatków jest niemożliwe. Delegowany urzędnik zatwierdzający niezwłocznie informuje pisemnie państwo członkowskie i instytucję zarządzającą o przyczynach wstrzymania i wzywa ich do zaradzenia sytuacji. Wstrzymanie jest znoszone przez delegowanego urzędnika zatwierdzającego niezwłocznie po podjęciu niezbędnych działań.

ROZDZIAŁ II

Badanie i zatwierdzanie zestawienia wydatków

Artykuł 84

Termin badania i zatwierdzania przez Komisję zestawienia wydatków

Do dnia 31 maja roku następującego po zakończeniu okresu sprawozdawczego Komisja, zgodnie z art. 59 ust. 6 rozporządzenia finansowego, stosuje procedury dotyczące badania i zatwierdzania zestawienia wydatków oraz informuje państwa członkowskie o tym, czy zatwierdza zestawienie, jako kompletne, rzetelne i prawdziwe zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy.

ROZDZIAŁ III

Korekty finansowe

Artykuł 85

Korekty finansowe dokonywane przez Komisję

1. Komisja dokonuje korekt finansowych w drodze anulowania całości lub części wkładu Unii do programu i odzyskania od państwa członkowskiego, w celu wyłączenia z finansowania unijnego wydatków, które naruszają obowiązujące przepisy prawa.

2. Naruszenie obowiązujących przepisów prawa prowadzi do korekty finansowej tylko w odniesieniu do wydatków, które zostały zadeklarowane Komisji, i wówczas, gdy spełniony jest jeden z następujących warunków:

- a) naruszenie miało wpływ na wybór przez właściwy podmiot operacji do wsparcia z EFSI lub w przypadku, gdy ze względu na charakter naruszenia nie jest możliwe ustalenie tego wpływu, lecz istnieje uzasadnione ryzyko, że naruszenie miało taki skutek;
- b) naruszenie miało wpływ na kwotę wydatków zadeklarowanych do refundacji z budżetu Unii lub w przypadku, gdy z uwagi na charakter naruszenia nie jest możliwe określenie jego wpływu finansowego, lecz istnieje uzasadnione ryzyko, że naruszenie miało taki skutek.

3. Przy podejmowaniu decyzji o korekcie finansowej na podstawie ust. 1 Komisja przestrzega zasady proporcjonalności, uwzględniając naturę i wagę naruszenia obowiązujących przepisów prawa oraz skutki finansowe tego naruszenia dla budżetu Unii. Komisja informuje Parlament Europejski o podjętych decyzjach odnośnie dokonania korekt finansowych.

4. Kryteria i procedury dotyczące dokonywania korekt finansowych ustanawia się w przepisach dotyczących poszczególnych funduszy.

ROZDZIAŁ IV

Anulowanie zobowiązań

Artykuł 86

Zasady ogólne

1. Wszystkie programy podlegają procedurze anulowania zobowiązań określonej na podstawie tego, że kwoty związane z zobowiązaniem, które nie są objęte płatnością zaliczkową lub wnioskiem o płatność w określonym okresie, w tym wszelkimi wnioskami o płatność, w przypadku których całość lub część jest przedmiotem wstrzymania biegu terminu płatności lub zawieszenia płatności, zostają anulowane.

2. Zobowiązania odnoszące się do ostatniego roku tego okresu zostają anulowane zgodnie z przepisami mającymi zastosowanie do zamknięcia programów.

3. Przepisy dotyczące poszczególnych funduszy określają dokładne stosowanie zasady anulowania zobowiązań w odniesieniu do każdego EFSI.

4. Część zobowiązań, która w dalszym ciągu pozostaje otwarta, zostaje anulowana, jeżeli dokumenty wymagane do zamknięcia nie zostały przedłożone Komisji w terminach ustanowionych w przepisach dotyczących poszczególnych funduszy.

5. Zobowiązania budżetowe w odniesieniu do rezerwy wykonania podlegają wyłącznie procedurze anulowania określonej w ust. 4.

Artykuł 87

Wyjątki od anulowania zobowiązań

1. Kwotę, której dotyczy anulowanie, pomniejsza się o kwoty równe tej części zobowiązania budżetowego, w odniesieniu do której:

- a) operacje są zawieszane w wyniku postępowania prawnego lub odwołania administracyjnego o skutku zawieszającym; lub
- b) niemożliwe było złożenie wniosku o płatność z powodu działania siły wyższej mającej poważny wpływ na wdrażanie całości lub części programu.

Institucje krajowe powołujące się na działanie siły wyższej, o której mowa w lit. b) akapit pierwszy wykazują jej bezpośrednie skutki dla wdrażania całości lub części programu.

Do celów lit. a) i b) akapitu pierwszego, z wnioskiem o zmniejszenie można wystąpić jeden raz, jeżeli zawieszenie lub działanie siły wyższej trwało nie dłużej niż jeden rok, lub taką liczbę razy, która odpowiada czasowi działania siły wyższej lub liczbie lat, jakie upłynęły między decyzją prawną lub administracyjną zawieszającą wdrażanie operacji a datą ostatecznej decyzji prawnej lub administracyjnej.

2. Państwo członkowskie przesyła Komisji informacje dotyczące wyjątków, o których mowa w ust. 1 lit. a) i b) akapitu pierwszego, w terminie do dnia 31 stycznia w odniesieniu do kwoty deklarowanej do końca poprzedniego roku.

Artykuł 88

Procedura

1. Komisja informuje państwo członkowskie i instytucję zarządzającą w odpowiednim terminie o każdorazowym wystąpieniu ryzyka zastosowania zasady anulowania zobowiązań na podstawie art. 86.

2. Komisja informuje państwo członkowskie i instytucję zarządzającą o kwocie anulowania wynikającej z informacji, które uzyskała na dzień 31 stycznia.

3. Państwo członkowskie ma dwa miesiące na zaakceptowanie kwoty, która ma zostać anulowana, lub przedstawienie swoich uwag.

4. Do dnia 30 czerwca państwo członkowskie przedkłada Komisji zmieniony plan finansowy uwzględniający w danym roku budżetowym zmniejszoną kwotę wsparcia w odniesieniu do jednego lub kilku priorytetów programu, biorąc pod uwagę w stosownych przypadkach alokację według funduszu i według kategorii regionów. W przypadku braku takiego zgłoszenia Komisja dokonuje zmiany planu finansowego poprzez zmniejszenie wkładu z EFSI w danym roku budżetowym. Zmniejszenie to jest alokowane proporcjonalnie do każdego priorytetu.

5. Komisja, w drodze aktów wykonawczych, zmienia decyzję w sprawie przyjęcia programu nie później niż dnia 30 września.

CZĘŚĆ TRZECIA

PRZEPISY OGÓLNE MAJĄCE ZASTOSOWANIE DO EFRR, EFS I FUNDUSZU SPÓJNOŚCI

TYTUŁ I

CELE I RAMY FINANSOWE

ROZDZIAŁ I

Zadania, cele i zakres geograficzny wsparcia

Artykuł 89

Zadania i cele

1. Fundusze polityki spójności wnoszą wkład w opracowywanie i realizację działań Unii prowadzących do wzmocnienia jej spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej zgodnie z art. 174 TFUE.

Działania wspierane w ramach funduszy polityki spójności również przyczyniają się do realizacji unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu.

2. Do celów osiągnięcia zadań, o których mowa w ust. 1, realizowane są następujące cele:

- a) „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” w państwach członkowskich i regionach – cel wspierany ze wszystkich funduszy polityki spójności; oraz
- b) „Europejska współpraca terytorialna” – cel wspierany z EFRR.

Artykuł 90

Cel „Inwestycje na rzecz celu wzrostu i zatrudnienia”

1. Fundusze strukturalne wspierają cel „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” we wszystkich regionach odpowiadających poziomowi 2 wspólnej klasyfikacji jednostek terytorialnych do celów statystycznych („regiony na poziomie NUTS 2”) ustanowionej rozporządzeniem (WE) nr 1059/2003 zmienionym rozporządzeniem (WE) nr 105/2007.

2. Środki na cel „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” zostają rozdzielone między następujące trzy kategorie regionów na poziomie NUTS 2:

- a) regiony słabiej rozwinięte, których PKB na mieszkańca jest niższy niż 75 % średniego PKB na mieszkańca UE-27;
- b) regiony przejściowe, których PKB na mieszkańca wynosi między 75 % a 90 % średniej PKB na mieszkańca UE-27;
- c) regiony lepiej rozwinięte, których PKB na mieszkańca jest wyższy niż 90 % średniej PKB na mieszkańca UE-27.

Klasyfikację regionów w ramach jednej z trzech kategorii określa się na podstawie porównania PKB na mieszkańca każdego regionu, mierzonego parytetem siły nabywczej i obliczanego na podstawie danych liczbowych Unii za okres od 2007 r. do 2009 r., do średniej PKB na mieszkańca UE-27 w tym samym okresie odniesienia.

3. Fundusz Spójności wspiera te państwa członkowskie, w których DNB na mieszkańca, mierzony parytetem siły nabywczej i obliczany na podstawie danych liczbowych Unii za okres od 2008 do 2010 r., wynosi mniej niż 90 % średniego DNB na mieszkańca UE-27 w tym samym okresie odniesienia.

Państwa członkowskie, które kwalifikują się do finansowania z Funduszu Spójności w 2013 r., lecz których nominalny DNB na jednego mieszkańca, obliczony zgodnie z akapitem pierwszym, przekracza 90 % średniego DNB na mieszkańca UE-27, otrzymują wsparcie z Funduszu Spójności przejściowo i na szczególnych zasadach.

4. Niezwłocznie po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia Komisja, w drodze aktu wykonawczego, przyjmuje decyzję ustanawiającą wykaz regionów spełniających kryteria dla jednej z trzech kategorii regionów, o których mowa

w ust. 2, oraz państw członkowskich spełniających kryteria, o których mowa w ust. 3. Wykaz ten obowiązuje od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.

5. W 2016 r. Komisja dokonuje przeglądu kwalifikowalności państw członkowskich do otrzymania wsparcia z Funduszu Spójności na podstawie danych liczbowych dotyczących DNB na mieszkańca UE-27 za okres od 2012 r. do 2014 r. Państwa członkowskie, których nominalny DNB na mieszkańca spadnie poniżej 90 % średniego DNB na mieszkańca UE-27, na nowo kwalifikują się do otrzymania wsparcia z Funduszu Spójności, a państwa członkowskie, które kwalifikowały się do Funduszu Spójności i których nominalny DNB na jednego mieszkańca przekracza 90 %, tracą status kwalifikowalności i otrzymują wsparcie z Funduszu Spójności przejściowo i na szczególnych zasadach.

ROZDZIAŁ II

Ramy finansowe

Artykuł 91

Zasoby na rzecz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej

1. Zasoby dla spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej dostępne na zobowiązania budżetowe w okresie 2014-2020 wynoszą 325 145 694 739 EUR według cen z 2011 r., zgodnie z rocznym podziałem przedstawionym w załączniku VI, z czego kwota 322 145 694 739 EUR stanowi zasoby ogólne przydzielone na EFRR, EFS i Fundusz Spójności a kwota 3 000 000 000 EUR stanowi szczególną alokację dla Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych. Na potrzeby programowania, a następnie włączenia do budżetu Unii, kwota zasobów na rzecz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej podlega indeksacji o 2 % rocznie.

2. Komisja, w drodze aktów wykonawczych, przyjmuje decyzję w sprawie rocznego podziału zasobów ogólnych między państwa członkowskie w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” i celu „Europejska współpraca terytorialna” oraz decyzję w sprawie rocznego podziału między państwa członkowskie zasobów ze szczególnej alokacji na Inicjatywę na rzecz zatrudnienia ludzi młodych, wraz z wykazem kwalifikujących się regionów, zgodnie z – odpowiednio – kryteriami i metodyką określonymi, odpowiednio, w załącznikach VII i VIII, nie naruszając przepisów ust. 3 niniejszego artykułu lub art. 92 ust. 8.

3. 0,35 % zasobów ogólnych po odliczeniu wsparcia na rzecz instrumentu „Łącząc Europę”, o którym mowa w art. 92 ust. 6, i pomocy dla osób najbardziej potrzebujących, o której mowa w art. 92 ust. 7, przeznaczają się na pomoc techniczną z inicjatywy Komisji.

Artykuł 92

Zasoby na cel „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz cel „Europejska współpraca terytorialna”

1. Zasoby na cel „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” ustala się na poziomie 96,33 % zasobów ogólnych (tj. na kwotę 313 197 435 409 EUR) i przydziela się w następujący sposób:

- a) 52,45 % (tj. kwota 164 279 015 916 EUR) dla regionów słabiej rozwiniętych;

- b) 10,24 % (tj. kwota 32 084 931 311 EUR) dla regionów przejściowych;
- c) 15,67 % (tj. kwota 49 084 308 755 EUR) dla regionów lepiej rozwiniętych;
- d) 21,19 % (tj. kwota 66 362 384 703 EUR) dla państw członkowskich wspieranych przez Fundusz Spójności;
- e) 0,44 % (tj. kwota 1 386 794 724 EUR) jako dodatkowe zasoby dla regionów najbardziej oddalonych, określonych w art. 349 TFUE, oraz regionów na poziomie NUTS 2 spełniających kryteria określone w art. 2 Protokołu nr 6 do Traktatu o przystąpieniu z 1994 r.

2. Oprócz kwot wymienionych w art. 91 oraz w ust. 1 niniejszego artykułu, w latach 2014 i 2015 zostaną udostępnione dodatkowe kwoty w wysokości, odpowiednio, 94 200 000 EUR i 92 400 000 EUR, jak określono w rozdziale „Dodatkowe dostosowanie” w załączniku VII. Kwoty te należy określić w decyzji Komisji, o której mowa w art. 91 ust. 2.

3. W 2016 r. Komisja – w ramach dostosowań technicznych na rok 2017, zgodnie z art. 4 i 5 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 1311/2013 – dokona przeglądu całkowitych alokacji w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” każdego państwa członkowskiego na lata 2017-2020, stosując metodę alokacji określoną w ust. 1 do 16 załącznika VII na podstawie najbardziej aktualnych dostępnych statystyk i porównania – w przypadku państw członkowskich, w stosunku do których miał zastosowanie górny limit środków przekazywanych z funduszy polityki spójności – między łącznym PKB danego kraju odnotowanym w latach 2014-2015 a łącznym PKB danego kraju w tym samym okresie oszacowanym w 2012 r., zgodnie z ust. 10 załącznika VII. W przypadku gdy wystąpi łączna rozbieżność wynosząca ponad +/- 5 % między alokacjami po przeglądzie a całkowitymi alokacjami, należy odpowiednio dostosować kwoty całkowitych alokacji. Zgodnie z art. 5 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 1311/2013 dostosowania zostaną rozłożone równo w latach 2017-2020, a odpowiadające im pułapy ram finansowych zostaną odpowiednio zmienione. Całkowity wynik dostosowań netto, bez względu na to, czy będzie on dodatni czy ujemny, nie powinien przekraczać 4 000 000 000 EUR. W wyniku dostosowania technicznego Komisja, w drodze aktu wykonawczego, podejmuje decyzję określającą zmienioną roczną alokację zasobów ogólnych dla każdego państwa członkowskiego.

4. Aby zapewnić wystarczający poziom inwestycji w zatrudnienie ludzi młodych, mobilność pracowników, wiedzę, włączenie społeczne i zwalczanie ubóstwa, alokowany w każdym państwie członkowskim na EFS udział zasobów funduszy strukturalnych dostępnych na potrzeby programowania dla programów operacyjnych w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” jest nie mniejszy niż odpowiedni udział EFS dla danego państwa członkowskiego określony w ramach programów operacyjnych dla celów Konwergencji oraz Konkurencyjności regionalna i zatrudnienie na okres programowania 2007–2013. Do tego udziału każdemu państwu członkowskiemu dodaje się dodatkowy udział procentowy określony zgodnie z metodą wskazaną w załączniku IX w celu zagwarantowania, że udział EFS, rozumiany jako procentowy udział w całości środków funduszy polityki spójności na szczeblu Unii, z wyłączeniem wsparcia z Funduszu Spójności

na rzecz infrastruktury transportowej w ramach instrumentu „Łącząc Europę”, o którym mowa w ust. 6, oraz wsparcia z funduszy strukturalnych na rzecz osób najbardziej potrzebujących, o którym mowa w ust. 7, nie był w państwach członkowskich mniejszy niż 23,1 %. Do celów niniejszego ustępu inwestycje z EFS w Inicjatywę na rzecz zatrudnienia ludzi młodych uznaje się za część udziału funduszy strukturalnych alokowanego na EFS.

5. Środki na Inicjatywę na rzecz zatrudnienia ludzi młodych wynoszą 3 000 000 000 EUR ze szczególnej alokacji na tę inicjatywę i co najmniej 3 000 000 000 EUR z ukierunkowanych inwestycji z EFS.

6. Kwotę wsparcia z Funduszu Spójności, które ma zostać przekazane na instrument „Łącząc Europę”, ustala się na poziomie 10 000 000 000 EUR. Zostanie ona wydatkowana na projekty dotyczące infrastruktury transportowej zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1316/2013 wyłącznie w państwach członkowskich kwalifikujących się do finansowania z Funduszu Spójności.

Komisja, w drodze aktu wykonawczego, przyjmuje decyzję określającą kwoty, które mają zostać przeniesione z alokacji Funduszu Spójności dla każdego państwa członkowskiego do instrumentu „Łącząc Europę”, i które to kwoty należy określić pro rata w zależności od alokacji dla całego okresu. Alokacja Funduszu Spójności dla każdego państwa członkowskiego zmniejsza się odpowiednio.

Roczne środki odpowiadające wsparciu z Funduszu Spójności, o których mowa w akapicie pierwszym, zapisywane są we właściwych pozycjach budżetu instrumentu „Łącząc Europę” od roku budżetowego 2014.

Kwota przeniesiona z Funduszu Spójności do instrumentu „Łącząc Europę”, o której mowa w akapicie pierwszym i która ma być wydatkowana wyłącznie w państwach członkowskich kwalifikujących się do finansowania z Funduszu Spójności jest wykorzystywana w ramach specjalnych naborów wniosków o dofinansowanie dotyczących projektów realizujących sieć bazową lub projektów i działań horyzontalnych określonych w części I załącznika I do rozporządzenia (UE) nr 1316/2013.

Do specjalnych naborów, o których mowa w akapicie czwartym mają zastosowanie przepisy dotyczące sektora transportu na mocy rozporządzenia (UE) nr 1316/2013. Do dnia 31 grudnia 2016 r. wybór projektów kwalifikujących się do finansowania zgodny odbywa się z zachowaniem krajowych alokacji Funduszu Spójności. Od dnia 1 stycznia 2017 r. zasoby przeniesione do instrumentu „Łącząc Europę”, które nie zostały wykorzystane na zobowiązania podjęte dla projektów dotyczących infrastruktury transportowej, są udostępniane wszystkim państwom członkowskim kwalifikującym się do finansowania z Funduszu Spójności na finansowanie projektów dotyczących infrastruktury transportowej zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1316/2013.

W celu wspierania państw członkowskich kwalifikujących się do otrzymania środków z Funduszu Spójności, które mogą napotykać trudności w opracowywaniu projektów o odpowiednim stopniu zaawansowania lub jakości i przynoszących wystarczającą wartość dodaną dla Unii, szczególną uwagę należy zwrócić na działania wspierające program, których celem jest wzmocnienie zdolności instytucjonalnych oraz efektywności administracji publicznej i usług publicznych związanych z przygotowaniem i wdrażaniem projektów wymienionych w części I załącznika do rozporządzenia (UE) nr 1316/2013. Aby zapewnić

najwyższą możliwą absorpcję tych przeniesionych środków we wszystkich państwach członkowskich kwalifikujących się do korzystania z Funduszu Spójności, Komisja może zorganizować dodatkowe nabory wniosków.

7. Wsparcie z funduszy strukturalnych na rzecz pomocy dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” nie może być niższe niż 2 500 000 000 EUR i może zostać zwiększone o kwotę nieprzekraczającą 1 000 000 000 EUR w wyniku dobrowolnej decyzji państw członkowskich o dodatkowym wsparciu.

Komisja, w drodze aktu wykonawczego, przyjmuje decyzję określającą kwoty, które mają zostać przeniesione z alokacji funduszy strukturalnych na pomoc najbardziej potrzebującym dla każdego państwa członkowskiego dla całego okresu. Odpowiednio zmniejsza się alokację każdego państwa członkowskiego w ramach funduszy strukturalnych na podstawie proporcjonalnego zmniejszenia według kategorii regionu.

Roczne środki odpowiadające wsparciu z funduszy strukturalnych, o których mowa w akapicie pierwszym, zapisywane są we właściwych pozycjach budżetu instrumentu pomocy dla najbardziej potrzebujących w roku budżetowym 2014.

8. 330 000 000 EUR z zasobów funduszy strukturalnych na cel „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” przeznaczają się na działania innowacyjne zarządzane bezpośrednio lub pośrednio przez Komisję na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich.

9. Zasoby na cel „Europejska współpraca terytorialna” ustala się na poziomie 2,75 % zasobów ogólnych dostępnych na cele zobowiązań budżetowych z funduszy na okres 2014-2020 (tj. w łącznej kwocie 8 948 259 330 EUR).

10. Do celów niniejszego artykułu, art. 18, 91, 93, 95, 99, 120, załącznika I i załącznika X niniejszego rozporządzenia, art. 4 rozporządzenia w sprawie EFRR, art. 4 oraz art. 16 do 23 rozporządzenia w sprawie EFS, oraz art. 3 ust. 3 rozporządzenia w sprawie EWT, najbardziej oddalony region Majotta uważa się za region na poziomie NUTS 2 należący do kategorii regionów słabiej rozwiniętych. Do celów art. 3 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie EWT, Majotta i Saint-Martin uważa się za regiony na poziomie NUTS 3.

Artykuł 93

Brak możliwości przenoszenia środków między kategoriami regionów

1. Całkowita kwota środków alokowanych każdemu państwu członkowskiemu na rzecz regionów słabiej rozwiniętych, regionów przejściowych i regionów lepiej rozwiniętych nie może być przenoszona między tymi kategoriami regionów.

2. W drodze odstępstwa od ust. 1 Komisja może uwzględnić, w należycie uzasadnionych okolicznościach związanych z realizacją jednego lub więcej celów tematycznych, wniosek państwa członkowskiego, złożony przy pierwszym przedłożeniu umowy partnerstwa lub – w uzasadnionych okolicznościach – w chwili alokacji rezerwy wykonania bądź przy dokonywaniu większej

zmiany umowy partnerstwa, o przeniesienie do 3 % ogólnej kwoty środków przeznaczonej dla danej kategorii regionów do innych kategorii regionów.

Artykuł 94

Brak możliwości przenoszenia środków między celami

1. Całkowita kwota środków alokowanych każdemu państwu członkowskiemu w odniesieniu do celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz celu „Europejska współpraca terytorialna” nie może być przenoszona między tymi celami.

2. W drodze odstępstwa do przepisów ust. 1 Komisja może – w celu zachowania skutecznego wkładu funduszy polityki spójności w zadania, o których mowa w art. 89 ust. 1, w należycie uzasadnionych przypadkach i pod warunkiem określonym w ust. 3 – przyjmując, w drodze aktu wykonawczego, przedłożony w ramach pierwszego przedłożenia umowy partnerstwa wniosek państwa członkowskiego o przeniesienie części środków z celu „Europejska współpraca terytorialna” na cel „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”.

3. Udział celu „Europejska współpraca terytorialna” w państwie członkowskim przedstawiającym wniosek, o którym mowa w ust. 2, nie może być niższy niż 35 % całkowitej kwoty alokowanej temu państwu członkowskiemu na rzecz celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz celu „Europejska współpraca terytorialna”, a po przeniesieniu nie może być niższy niż 25 % tej całkowitej kwoty,

Artykuł 95

Zasada dodatkowości

1. Do celów niniejszego artykułu i załącznika X stosuje się następujące definicje:

- 1) „nakłady brutto na środki trwałe” oznaczają nabycie pomniejszone o rozdysonowanie środków trwałych przez producentów będących rezydentami w ciągu danego okresu, powiększone o określone wartości wynikające z podniesienia walorów aktywów niewytworzonych zrealizowane w wyniku działalności produkcyjnej producentów lub jednostek instytucjonalnych, w rozumieniu rozporządzenia Rady (WE) nr 2223/96 ⁽¹⁾;
- 2) „środki trwałe” oznaczają wszystkie rzeczowe aktywa trwałe lub wartości niematerialne i prawne wytworzone w wyniku procesów produkcji, które same są wykorzystywane w procesie produkcji w sposób powtarzalny lub ciągle przez okres dłuższy niż jeden rok;
- 3) „sektor instytucji rządowych i samorządowych” oznacza całość jednostek instytucjonalnych, które, oprócz wykonywania swoich zadań politycznych i pełnienia roli w dziedzinie regulacji gospodarki, wytwarzają głównie usługi nierynkowe (ewentualnie towary) do konsumpcji indywidualnej lub zbiorowej i dokonują redystrybucji dochodów i majątku.
- 4) „publiczne lub równoważne wydatki strukturalne” oznaczają nakłady brutto na środki trwałe sektora instytucji rządowych i samorządowych;

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 2223/96 z dnia 25 czerwca 1996 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych we Wspólnocie (Dz.U. L 310 z 30.11.1996, s. 1).

2. Wsparcie z funduszy polityki spójności na inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia nie zastępuje publicznych lub równoważnych wydatków strukturalnych państwa członkowskiego.

3. Państwa członkowskie utrzymują w okresie 2014–2020 średnie roczne publiczne lub równoważne wydatki strukturalne na poziomie co najmniej równym poziomowi odniesienia określone w umowie partnerstwa.

Ustalając poziom odniesienia, o którym mowa w akapicie pierwszym, Komisja i państwa członkowskie biorą pod uwagę ogólne warunki makroekonomiczne i szczególne lub wyjątkowe okoliczności, takie jak procesy prywatyzacyjne, wyjątkowy poziom publicznych lub równoważnych wydatków strukturalnych poniesionych przez państwo członkowskie w okresie programowania 2007–2013 i ewolucję innych wskaźników dotyczących inwestycji publicznych. Uwzględniają także zmiany krajowych alokacji z funduszy polityki spójności w porównaniu do lat 2007–2013.

4. Weryfikacja utrzymania w danym okresie poziomu publicznych lub równoważnych wydatków strukturalnych na cel „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” odbywa się wyłącznie w państwach członkowskich, w których regiony słabiej rozwinięte obejmują co najmniej 15 % ogółu ludności.

W państwach członkowskich, w których regiony słabiej rozwinięte obejmują co najmniej 65 % ogółu ludności, weryfikacja odbywa się na poziomie krajowym.

W państwach członkowskich, w których regiony słabiej rozwinięte obejmują więcej niż 15 % i mniej niż 65 % ogółu ludności, weryfikacja odbywa się na poziomie regionalnym. W tym celu państwa członkowskie przekazują Komisji informacje na temat wydatków w regionach słabiej rozwiniętych na każdym etapie procesu weryfikacji.

5. Weryfikacja utrzymania poziomu publicznych lub równoważnych wydatków strukturalnych w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” odbywa się w chwili przedłożenia umowy partnerstwa („weryfikacja *ex ante*”), w 2018 r. („weryfikacja śródkresowa”) oraz w 2022 r. („weryfikacja *ex post*”).

Szczegółowe zasady dotyczące weryfikacji przestrzegania zasady dodatkowości określono w pkt 2 załącznika X.

6. W przypadku stwierdzenia przez Komisję w ramach weryfikacji *ex post*, że dane państwo członkowskie nie utrzymało publicznych lub równoważnych wydatków strukturalnych w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” na poziomie odniesienia określonym w umowie partnerstwa, oraz jak to zostało określone w załączniku X, Komisja może – w zależności od stopnia niezgodności – dokonać korekty finansowej poprzez podjęcie decyzji w drodze aktów wykonawczych. Określając, czy należy dokonać korekty finansowej, Komisja bierze pod uwagę, czy sytuacja gospodarcza w danym państwie członkowskim uległa znaczącej zmianie od

czasu weryfikacji śródkresowej. Szczegółowe zasady odnoszące się do stawek korekty finansowej zawarte są w załączniku X pkt 3.

7. Ustępy 1–6 nie mają zastosowania do programów EWT.

TYTUŁ II

PROGRAMOWANIE

ROZDZIAŁ I

Przepisy ogólne dotyczące funduszy polityki spójności

Artykuł 96

Treść, przyjęcie i zmiana programów operacyjnych w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”

1. Program operacyjny składa się z osi priorytetowych. Oś priorytetowa dotyczy jednego funduszu i jednej kategorii regionu, z wyjątkiem Funduszu Spójności, oraz odpowiada, bez uszczerbku dla art. 59, jednemu celowi tematycznemu i obejmuje jeden lub więcej priorytetów inwestycyjnych tego celu tematycznego zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy. W stosownych przypadkach oraz w celu zwiększenia wpływu i skuteczności poprzez tematycznie spójne zintegrowane podejście, oś priorytetowa może:

- a) dotyczyć więcej niż jednej kategorii regionów;
- b) łączyć jeden lub więcej komplementarnych priorytetów inwestycyjnych z EFRR, Funduszu Spójności i EFS w ramach jednego celu tematycznego;
- c) w należycie uzasadnionych przypadkach łączyć jeden lub więcej komplementarnych priorytetów inwestycyjnych z różnych celów tematycznych, celem osiągnięcia maksymalnego wkładu tej osi priorytetowej;
- d) w przypadku EFS łączyć priorytety inwestycyjne z różnych celów tematycznych określonych w art. 9 akapit pierwszy pkt 8, 9, 10 i 11, celem ułatwienia ich wkładu do pozostałych osi priorytetowych oraz by realizować innowacje społeczne i współpracę ponadnarodową.

Państwa członkowskie mogą łączyć dwie lub więcej możliwości przewidzianych lit. a)–d).

2. Program operacyjny przyczynia się do realizacji unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz do osiągania spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, oraz określa:

- a) uzasadnienie wyboru celów tematycznych i odpowiadających im priorytetów inwestycyjnych oraz alokacji finansowych, z uwzględnieniem umowy partnerstwa, w oparciu o określenie potrzeb regionalnych i, w stosownych przypadkach – krajowych – w tym potrzeb w zakresie sprostania wyzwaniom wskazanym w stosownych zaleceniach dla

poszczególnych państw przyjętych zgodnie z art. 121 ust. 2 TFUE i w stosownych zaleceniach Rady przyjętych zgodnie z art. 148 ust. 4 TFUE, z uwzględnieniem ewaluacji *ex ante* zgodnie z art. 55;

b) dla każdej osi priorytetowej innej niż pomoc techniczna:

- (i) priorytety inwestycyjne i odpowiadające im cele szczegółowe;
- (ii) by wzmocnić ukierunkowanie programowania na osiągnięcie rezultatów, oczekiwane rezultaty dla celów szczegółowych oraz odpowiadające im wskaźniki rezultatu, wraz z wartością bazową i wartością docelową, w stosownych przypadkach ujętą ilościowo, zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy;
- (iii) opis typów i przykładów przedsięwzięć, które będą finansowane w ramach każdego priorytetu inwestycyjnego, i ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych, o których mowa w ppkt (i), w tym kierunkowe zasady wyboru operacji i, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, szczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów, a także planowanego wykorzystania instrumentów finansowych i dużych projektów;
- (iv) wskaźniki produktu, w tym wartość docelową ujętą ilościowo, które mają przyczynić się do osiągnięcia rezultatów, zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy, dla każdego priorytetu inwestycyjnego;
- (v) identyfikację etapów wdrażania oraz wskaźników finansowych i wskaźników produktu, oraz w stosownych przypadkach, wskaźników rezultatu, które mają być wykorzystane jako cele pośrednie i cele końcowe na potrzeby ram wykonania, zgodnie z art. 21 ust. 1 i załącznikiem II;
- (vi) odpowiednie kategorie interwencji oparte na klasyfikacji przyjętej przez Komisję, i szacunkowy podział zaprogramowanych środków;
- (vii) w stosownych przypadkach, krótki opis planowanego wykorzystania pomocy technicznej w tym, gdy jest to konieczne, przedsięwzięć mających na celu wzmacnianie zdolności administracyjnych instytucji zaangażowanych w zarządzanie i kontrolę programów i beneficjentów;

c) dla każdej osi priorytetowej dotyczącej pomocy technicznej:

- (i) cele szczegółowe;
- (ii) oczekiwane rezultaty w przypadku każdego celu szczegółowego i – gdy obiektywnie uzasadnione z uwagi na zakres przedsięwzięć – odpowiadające im wskaźniki

rezultatu, z wartością bazową i wartością docelową, zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy;

- (iii) opis przedsięwzięć, które mają być wspierane, oraz ich oczekiwany wkład w osiągnięcie celów szczegółowych, o których mowa w ppkt (i);
- (iv) wskaźniki produktu, które mają przyczynić się do osiągnięcia rezultatów;
- (v) odpowiednie kategorie interwencji oparte na klasyfikacji przyjętej przez Komisję, i szacunkowy podział zaprogramowanych środków.

Podpunkt (ii) nie ma zastosowania, gdy wkład Unii w przypadku osi priorytetowej lub osi priorytetowych dotyczących pomocy technicznej w programie operacyjnym nie przekracza 15 000 000 EUR.

d) plan finansowy zawierający następujące tabele:

- (i) tabele określające na każdy rok, zgodnie z art. 60, 120 i 121, kwotę całkowitych środków finansowych przewidzianych w ramach wsparcia z poszczególnych funduszy polityki spójności, wskazujące kwoty przewidziane na rezerwę wykonania;
- (ii) tabele określające, dla całego okresu programowania, dla każdego programu operacyjnego i dla każdej osi priorytetowej, kwotę całkowitych środków finansowych stanowiących wsparcie z każdego z funduszy polityki spójności oraz kwotę współfinansowania krajowego, wskazujące kwoty przewidziane na rezerwę wykonania. Dla osi priorytetowych dotyczących różnych kategorii regionów w tabelach podaje się kwotę całkowitych środków finansowych z funduszy polityki spójności oraz krajowe współfinansowanie w rozbiciu na kategorie regionów.

Dla osi priorytetowych łączących priorytety inwestycyjne z różnych celów tematycznych w tabeli podaje się kwotę całkowitych środków finansowych z funduszy polityki spójności oraz krajowe współfinansowanie w rozbiciu na odpowiednie cele tematyczne.

Jeśli na współfinansowanie krajowe składają się środki publiczne i prywatne, tabela przedstawia szacunkowy podział w rozbiciu na część publiczną i prywatną. Przedstawia ona, do celów informacyjnych, przewidywany wkład EBI;

e) wykaz dużych projektów, których wdrażanie jest planowane podczas okresu programowania.

Komisja przyjmuje akty wykonawcze dotyczące klasyfikacji, o której mowa w lit. b) ppkt (vi) oraz lit. c) ppkt (v) akapit pierwszy. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzająca, o której mowa w art. 150 ust. 3.

3. Program operacyjny opisuje, z uwzględnieniem jego treści i celów, zintegrowane podejście do rozwoju terytorialnego, uwzględniając umowę partnerstwa i wskazując sposób osiągnięcia przez program operacyjny jego celów i oczekiwanych rezultatów, w stosownych przypadkach określając, co następuje:

- a) podejście do stosowania instrumentów rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność oraz zasad identyfikacji obszarów, na których będą wdrażane;
- b) szacunkową kwotę wsparcia z EFRR na zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich, które mają być realizowane zgodnie z art. 7 ust. 3 rozporządzenia w sprawie EFRR, oraz szacunkową wysokość wsparcia z EFS na zintegrowane działania;
- c) podejście do wykorzystania zintegrowanych inwestycji terytorialnych, w innych przypadkach niż objęte lit. b), oraz szacunkową kwotę środków finansowych z każdej osi priorytetowej;
- d) rozwiązania na rzecz przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych, w ramach programów operacyjnych, z udziałem beneficjentów znajdujących się w co najmniej jednym innym państwie członkowskim;
- e) w przypadku gdy państwa członkowskie i regiony uczestniczą w realizacji strategii makroregionalnych i strategii morskich, zgodnie z potrzebami obszaru objętego programem określonymi przez dane państwo członkowskie – wkład planowanych w ramach programu interwencji na rzecz tych strategii.

4. Ponadto program operacyjny zawiera, co następuje:

- a) w stosownych przypadkach wskazanie, czy i jak wychodzi on naprzeciw konkretnym potrzebom obszarów geograficznych najbardziej dotkniętych ubóstwem lub grup docelowych najbardziej zagrożonych dyskryminacją lub wykluczeniem społecznym, ze szczególnym uwzględnieniem zmarginalizowanych społeczności i osób z niepełnosprawnościami, a w stosownych przypadkach – wkładu w zintegrowane podejście ustalone w tym celu w umowie partnerstwa;
- b) w stosownych przypadkach wskazanie, czy i jak wychodzi on naprzeciw wyzwaniom demograficznym regionów lub konkretnym potrzebom obszarów cierpiących na skutki poważnych i trwałych niekorzystnych warunków naturalnych lub demograficznych, o których mowa w art. 174 TFUE, oraz wkład w zintegrowane podejście ustalone w tym celu w umowie partnerstwa.

5. W programie operacyjnym określa się:

- a) instytucję zarządzającą, w stosownych przypadkach - instytucję certyfikującą oraz instytucję audytową;
- b) podmiot, któremu Komisja będzie przekazywać płatności;

c) przedsięwzięcia podejmowane w celu zaangażowania właściwych partnerów, o których mowa w art. 5, w przygotowanie programu operacyjnego i rolę partnerów we wdrażaniu, monitorowaniu i ewaluacji programu operacyjnego.

6. Z uwzględnieniem treści umowy partnerstwa i ram instytucjonalnych i prawnych państw członkowskich w programie operacyjnym określa się również, co następuje:

- a) mechanizmy zapewniające koordynację między funduszami polityki spójności, EFRR, EFMR a innymi unijnymi i krajowymi instrumentami finansowania oraz EBI, z uwzględnieniem stosownych zapisów określonych w WRS;
- b) dla każdego warunku wstępnego, określonego zgodnie z art. 19 i załącznikiem XI, który ma zastosowanie do programu operacyjnego, ocena tego, czy warunek wstępny jest spełniony w chwili przedłożenia umowy partnerstwa i programu operacyjnego, i jeżeli warunki wstępne pozostają niespełnione, opis przedsięwzięć zmierzających do spełnienia warunków wstępnych, odpowiedzialne podmioty oraz harmonogram tych przedsięwzięć zgodnie z podsumowaniem przedstawionym w umowie partnerstwa;
- c) podsumowanie oceny obciążeń administracyjnych beneficjentów i w stosownych przypadkach przedsięwzięcia planowane w celu zmniejszenia tych obciążeń, wraz z orientacyjnym harmonogramem.

7. Każdy program operacyjny – oprócz tych, w przypadku których pomoc techniczna jest wdrażana w formie odrębnych programów operacyjnych i z zastrzeżeniem wyników dokonywanej przez państwo członkowskie należytej uzasadnionej oceny istotności tych informacji w odniesieniu do treści i celów danych programów operacyjnych, obejmuje opis:

- a) konkretnych przedsięwzięć mających na celu uwzględnienie przy wyborze operacji wymogów ochrony środowiska, efektywnego wykorzystania zasobów, łagodzenia skutków zmian klimatu i dostosowania do zmian klimatu, odporności na klęski i katastrofy, zapobiegania i zarządzania ryzykiem;
- b) konkretnych przedsięwzięć mających na celu promowanie równości szans i zapobieganie dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną podczas przygotowania, opracowywania i wdrażania programu operacyjnego, w szczególności w kontekście dostępu do finansowania, z uwzględnieniem potrzeb różnych grup docelowych zagrożonych taką dyskryminacją, a w szczególności wymogów dotyczących zapewnienia dostępu dla osób z niepełnosprawnościami;
- c) wkładu programu w promowanie równouprawnienia płci oraz, w stosownych przypadkach, rozwiązań zapewniających uwzględnianie punktu widzenia płci na poziomie programu operacyjnego i operacji.

Do wniosku dotyczącego programu operacyjnego w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” państwa członkowskie mogą dołączyć opinię krajowych podmiotów ds. równości dotyczącą przedsięwzięć określonych w lit. b) i c) akapit pierwszy.

8. Jeżeli państwo członkowskie przygotowuje maksymalnie jeden program operacyjny dla każdego funduszu polityki spójności, istnieje możliwość zawarcia elementów programu operacyjnego objętych zakresem ust. 2 lit. a) akapit pierwszy, ust. 3 lit. a), c) i d), ust. 4 oraz ust. 6 niniejszego artykułu wyłącznie w odpowiednich częściach umowy partnerstwa.

9. Program operacyjny jest przygotowywany zgodnie ze wzorem. W celu zapewnienia jednolitych warunków stosowania niniejszego artykułu Komisja przyjmuje akt wykonawczy ustanawiający ten wzór. Ten akt wykonawczy przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 150 ust. 2.

10. Komisja przyjmuje decyzję w drodze aktów wykonawczych, przyjmując wszystkie elementy, w tym wszystkie przyszłe zmiany programu operacyjnego objęte niniejszym artykułem, z wyjątkiem tych objętych ust. 2 lit. b) ppkt (vi) akapit pierwszy, ust. 2 lit. c) ppkt (v) akapit pierwszy, ust. 2 lit. e) akapit pierwszy, ust. 4 i 5, ust. 6 lit. a) i c), oraz ust. 7, które pozostają w gestii państw członkowskich.

11. Instytucja zarządzająca informuje Komisję o wszelkich decyzjach zmieniających elementy programu operacyjnego nieobjęte decyzją Komisji, o której mowa w ust. 10 w ciągu jednego miesiąca od dnia przyjęcia tej decyzji zmieniającej. Decyzja zmieniająca określa datę jej wejścia w życie, która nie może być wcześniejsza niż data jej przyjęcia.

Artykuł 97

Przepisy szczególne dotyczące programowania wsparcia dla wspólnych instrumentów dla gwarancji nieograniczonych co do kwoty i sekurytyzacji w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”

Zgodnie z art. 28 programy operacyjne, o których mowa w art. 39 ust. 4 lit. b) akapit pierwszy obejmują jedynie elementy, o których mowa w art. 96 ust. 2 lit. b) ppkt (i), (ii) i (iv), art. 96 ust. 2 lit. d) akapit pierwszy, art. 96 ust. 5 oraz art. 96 ust. 6 lit. b).

Artykuł 98

Wspólne wsparcie z funduszy polityki spójności w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”.

1. Fundusze polityki spójności mogą wspólnie wspierać programy operacyjne w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”.

2. EFRR i EFS mogą finansować, w komplementarny sposób oraz z zastrzeżeniem ograniczenia w wysokości do 10 % unijnego finansowania w odniesieniu do każdej osi priorytetowej

programu operacyjnego, część operacji, w przypadku której koszty kwalifikują się do wsparcia z drugiego funduszu w oparciu o zasady kwalifikowalności stosowane do tego funduszu, pod warunkiem że koszty te są konieczne do odpowiedniej realizacji operacji i są bezpośrednio z nią związane.

3. Ustępy 1 i 2 nie mają zastosowania do programów EWT.

Artykuł 99

Zasięg geograficzny programów operacyjnych w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”

Programy operacyjne w ramach EFRR i EFS są opracowywane na odpowiednim poziomie geograficznym oraz co najmniej na poziomie NUTS 2, zgodnie z ramami instytucjonalnymi i prawnymi właściwymi dla danego państwa członkowskiego, poza przypadkami innych uzgodnień między Komisją a danym państwem członkowskim.

Programy operacyjne ze wsparciem z Funduszu Spójności są opracowywane na poziomie krajowym.

ROZDZIAŁ II

Duże projekty

Artykuł 100

Przedmiot

W ramach programu operacyjnego lub programów operacyjnych, podlegających decyzji Komisji zgodnie z art. 96 ust. 10 niniejszego rozporządzenia oraz zgodnie z art. 8 ust. 12 rozporządzenia w sprawie EWT, możliwe jest wsparcie z EFRR i Funduszu Spójności operacji obejmującej szereg robót, działań lub usług służącą wykonaniu niepodzielnego zadania o sprecyzowanym charakterze gospodarczym lub technicznym, która posiada jasno określone cele i której całkowite koszty kwalifikowalne przekraczają kwotę 50 000 000 EUR, a w przypadku operacji przyczyniających się do osiągnięcia celu tematycznego na mocy art. 9 pkt 7 akapit pierwszy, której całkowite koszty kwalifikowalne przekraczają kwotę 75 000 000 EUR („duży projekt”). Instrumentów finansowych nie uznaje się za duże projekty.

Artykuł 101

Informacje niezbędne do zatwierdzenia dużego projektu

Zanim duży projekt zostanie zatwierdzony, instytucja zarządzająca zapewnia dostępność następujących informacji:

- szczegółowych informacji dotyczących podmiotu, który będzie odpowiedzialny za realizację dużego projektu i potencjał tego podmiotu;
- opisu inwestycji i jej lokalizacji;
- całkowitych kosztów i całkowitych kosztów kwalifikowalnych, z uwzględnieniem wymogów określonych w art. 61;
- wykonanych studiów wykonalności, w tym analizy wariantów i ich wyników;

- e) analizy kosztów i korzyści, w tym analizy ekonomicznej i finansowej, oraz oceny ryzyka;
- f) analizy oddziaływania na środowisko, z uwzględnieniem potrzeb dotyczących dostosowania do zmian klimatu i łagodzenia skutków zmian klimatu, a także odporności na klęski żywiołowe;
- g) wyjaśnienia na temat zgodności dużego projektu z odpowiednimi osiami priorytetowymi programu operacyjnego lub programów operacyjnych oraz przewidywanego wkładu dużego projektu w realizację szczegółowych celów tych osi priorytetowych oraz przewidywanego wkładu w rozwój społeczno-gospodarczy;
- h) planu finansowego uwzględniającego całkowitą przewidywaną kwotę środków finansowych i przewidywane wsparcie z funduszy polityki spójności, EBI i wszystkich pozostałych źródeł finansowania, wraz ze wskaźnikami rzeczowymi i finansowymi stosowanymi w celu monitorowania postępów, z uwzględnieniem stwierdzonych rodzajów ryzyka;
- i) harmonogramu realizacji dużego projektu oraz, jeżeli spodziewany okres realizacji wykracza poza okres programowania, etapów, dla których wnioskuje się o wsparcie z funduszy w okresie programowania;
- a) dokument, o którym mowa w art. 125 ust. 3 lit. c), określający:
- (i) podmiot, który będzie odpowiedzialny za wdrażanie dużego projektu;
 - (ii) opis inwestycji, jej lokalizację, harmonogram i oczekiwany wkład dużego projektu w realizację celów szczegółowych dla danej osi priorytetowej lub osi priorytetowych;
 - (iii) całkowite koszty i całkowite koszty kwalifikowalne, z uwzględnieniem wymogów określonych w art. 61;
 - (iv) plan finansowania, wraz ze wskaźnikami rzeczowymi i finansowymi stosowanymi w celu monitorowania postępów, z uwzględnieniem stwierdzonych rodzajów ryzyka;
- b) ocenę jakości przeprowadzoną przez niezależnych ekspertów, obejmującą wyraźne stanowisko na temat wykonalności inwestycji i trwałości ekonomicznej dużego projektu.

Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające metodykę opartą na uznanych najlepszych praktykach, która ma być wykorzystywana w trakcie przeprowadzania analizy kosztów i korzyści, o której mowa w lit. e) akapit pierwszy. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 150 ust. 2.

Z inicjatywy państwa członkowskiego informacje określone w pierwszym akapicie lit. a)–i) mogą być oceniane przez niezależnych ekspertów wspieranych przez pomoc techniczną z inicjatywy Komisji, lub – w porozumieniu z Komisją – przez innych niezależnych ekspertów („ocena jakości”). W innych przypadkach dane państwo członkowskie przekazuje Komisji informacje określone w pierwszym akapicie lit. a)–i), gdy tylko będą one dostępne.

Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktów delegowanych zgodnie z art. 149 określających metodykę, która ma być stosowana przy przeprowadzaniu oceny jakości dużych projektów.

Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające format, w jakim przedkładane są informacje określone w pierwszym akapicie lit. a)–i). Akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 150 ust. 2.

Artykuł 102

Decyzja w sprawie dużego projektu

1. W przypadku uzyskania przez duży projekt pozytywnej oceny w ramach oceny jakości wykonanej przez niezależnych ekspertów na podstawie ich oceny informacji, o których mowa w art. 101 akapit pierwszy, instytucja zarządzająca może przystąpić do wyboru dużego projektu zgodnie z art. 125 ust. 3. Instytucja zarządzająca powiadamia Komisję o wybranym dużym projekcie. Powiadomienie to zawiera następujące elementy:

Wkład finansowy dla dużego projektu wybranego przez państwo członkowskie jest uznany za zatwierdzony przez Komisję, jeżeli w ciągu trzech miesięcy od daty powiadomienia, o którym mowa w akapicie pierwszym, nie wydano w drodze aktu wykonawczego decyzji o odmowie wkładu finansowego. Komisja odmawia wkładu finansowego wyłącznie wtedy, gdy stwierdzi istotne słabe punkty w niezależnej ocenie jakości.

Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające wzór powiadomienia, o którym mowa w akapicie pierwszym. Akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 150 ust. 3.

2. W innych przypadkach niż określone w ust. 1 niniejszego artykułu Komisja dokonuje oceny dużego projektu na podstawie informacji, o których mowa w art. 101, w celu ustalenia, czy wnioskowany wkład finansowy dla dużego projektu wybranego przez instytucję zarządzającą zgodnie z art. 125 ust. 3 jest uzasadniony. Komisja przyjmuje decyzję w sprawie zatwierdzenia wkładu finansowego dla wybranego dużego projektu, w drodze aktu wykonawczego, nie później niż w terminie trzech miesięcy od daty przedłożenia informacji, o których mowa w art. 101.

3. Zatwierdzenie przez Komisję na podstawie ust. 1 akapit drugi i ust. 2 ma charakter warunkowy uzależniający to zatwierdzenie od zawarcia pierwszej umowy na wykonanie prac lub – w przypadku operacji realizowanych w ramach PPP – do podpisania umowy PPP pomiędzy podmiotem publicznym i podmiotem sektora prywatnego w ciągu trzech lat od daty zatwierdzenia. Na należycie uzasadniony wniosek państwa członkowskiego, w szczególności w przypadku opóźnień wynikających z postępowań administracyjnych i prawnych związanych z wdrażaniem dużych projektów, złożony w ciągu trzech lat, Komisja może przyjąć decyzję w drodze aktu wykonawczego dotyczącą wydłużenia okresu o nie więcej niż dwa lata.

4. Jeżeli Komisja odmawia wkładu finansowego dla wybranego dużego projektu, podaje w decyzji powody odmowy.

5. Duże projekty będące przedmiotem powiadomienia przedłożonego Komisji na mocy ust. 1 lub przedłożone do zatwierdzenia na mocy ust. 2 są zawarte w wykazie dużych projektów programu operacyjnego.

6. Wydatki związane z dużym projektem można uwzględnić we wniosku o płatność po powiadomieniu, o którym mowa w ust. 1, lub po przedłożeniu do zatwierdzenia, o którym mowa w ust. 2. Jeżeli Komisja nie zatwierdzi dużego projektu wybranego przez instytucję zarządzającą, należy po decyzji Komisji odpowiednio skorygować deklarację wydatków.

Artykuł 103

Decyzja dotycząca dużych projektów wdrażanych w kilku etapach

1. Na zasadzie odstępstwa od art. 101 akapit trzeci oraz art. 102 ust. 1 i 2 procedury określone w ust. 2, 3 i 4 niniejszego artykułu mają zastosowanie do operacji, która spełnia następujące warunki:

- a) operacja stanowi drugi lub kolejny – po etapie w ramach poprzedniego okresu programowania – etap wdrażania dużego projektu, którego poprzedni etap lub poprzednie etapy są zatwierdzone przez Komisję najpóźniej w dniu 31 grudnia 2015 r. zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1083/2006; lub w przypadku państw członkowskich, które przystąpiły do Unii po dniu 1 stycznia 2013 r. – najpóźniej w dniu 31 grudnia 2016 r.;
- b) suma całkowitych kwalifikowalnych kosztów wszystkich etapów dużego projektu przekracza mający zastosowanie poziom określony w art. 100;
- c) wniosek dotyczący dużego projektu i jego ocena dokonana przez Komisję w ramach poprzedniego okresu programowania obejmowały wszystkie planowane etapy;
- d) nie ma istotnych zmian w informacjach, o których mowa w art. 101 akapit pierwszy niniejszego rozporządzenia, na temat dużego projektu w stosunku do informacji dostarczonych we wniosku dotyczącym dużego projektu przedłożonym na mocy rozporządzenia (WE) nr 1083/2006, w szczególności jeżeli chodzi o całkowite kwalifikowalne wydatki;
- e) etap dużego projektu, który ma zostać zrealizowany w ramach poprzedniego okresu programowania, jest gotowy lub będzie gotowy do wykorzystania w zamierzonym celu określonym w decyzji Komisji przed terminem złożenia dokumentów zamknięcia dotyczących stosownego programu operacyjnego lub stosownych programów operacyjnych.

2. Instytucja zarządzająca może dokonać wyboru dużego projektu zgodnie z art. 125 ust. 3 i przedłożyć powiadomienie zawierające wszystkie elementy określone w art. 102 ust. 1 lit.

a) akapit pierwszy wraz z potwierdzeniem, że warunek ustalony w ust. 1 lit. d) niniejszego artykułu jest spełniony. Nie jest wymagana ocena jakości przez niezależnych ekspertów.

3. Wkład finansowy dla dużych projektów wybranych przez instytucję zarządzającą jest uznany za zatwierdzony przez Komisję, jeżeli w ciągu trzech miesięcy od daty powiadomienia, o którym mowa w ust. 2 nie wydano w drodze aktu wykonawczego decyzji o odmowie wkładu finansowego dla dużego projektu. Komisja odmawia wkładu finansowego wyłącznie ze względu na istotne zmiany w informacjach, o których mowa w ust. 1 lit. d), lub na fakt, że dany duży projekt nie jest zgodny z odpowiednią osią priorytetową stosownego programu operacyjnego lub stosownych programów operacyjnych.

4. Art. 102 ust. 3-6 ma zastosowanie do decyzji w sprawie dużych projektów wdrażanych w kilku etapach.

ROZDZIAŁ III

Wspólny plan działania

Artykuł 104

Zakres

1. Wspólny plan działania to operacja, której zakres jest definiowany i która jest zarządzana w odniesieniu do produktów oraz rezultatów, które ma osiągnąć. Obejmuje projekt lub grupę projektów, nie polegających na zapewnieniu infrastruktury, wykonywanych na odpowiedzialność beneficjenta, jako część programu operacyjnego lub programów operacyjnych. Produkty oraz rezultaty wspólnego planu działania są uzgadniane przez państwo członkowskie i Komisję oraz przyczyniają się do osiągnięcia szczegółowych celów programów operacyjnych oraz stanowią podstawę wsparcia z funduszy polityki spójności. Rezultaty odnoszą się do bezpośrednich efektów wspólnego planu działania. Beneficjentem wspólnego planu działania jest podmiot prawa publicznego. Wspólnych planów działania nie uważa się za duże projekty.

2. Wkład publiczny przyznany na wspólny plan działania wynosi co najmniej 10 000 000 EUR lub 20 % wsparcia publicznego programu operacyjnego lub programów operacyjnych, w zależności od tego, która wartość jest niższa. Na potrzeby podjęcia projektu pilotażowego minimalny wkład publiczny przyznany na jeden wspólny plan działania dla każdego programu operacyjnego może zostać ograniczony do 5 000 000 EUR.

3. Ust. 2 nie ma zastosowania do operacji wspieranych w ramach Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych.

Artykuł 105

Przygotowanie wspólnych planów działania

1. Wniosek dotyczący wspólnego planu działania może złożyć państwo członkowskie, instytucja zarządzająca lub dowolny wyznaczony podmiot prawa publicznego w momencie przedłożenia właściwych programów operacyjnych lub po ich przedłożeniu. Wniosek zawiera wszystkie informacje, o których mowa w art. 106.

2. Wspólny plan działania obejmuje część okresu między dniem 1 stycznia 2014 r. a dniem 31 grudnia 2023 r. Produkty oraz rezultaty wspólnego planu działania stanowią podstawę do refundacji tylko wówczas, gdy uzyskano je po dacie decyzji o zatwierdzeniu wspólnego planu działania, o której mowa w art. 107 i przed upływem określonego w tej decyzji okresu wdrażania.

Artykuł 106

Treść wspólnych planów działania

Wspólny plan działania zawiera:

- 1) analizę potrzeb rozwojowych i celów uzasadniających wspólny plan działania, z uwzględnieniem celów programów operacyjnych oraz, w stosownych przypadkach, stosownych zaleceń dla poszczególnych państw oraz ogólnych wytycznych polityki gospodarczej państw członkowskich i Unii zgodnie z art. 121 ust. 2 TFUE, a także stosownych zaleceń Rady, które państwa członkowskie mają uwzględnić w swoich politykach zatrudnienia zgodnie z art. 148 ust. 4 TFUE;
- 2) ramy przedstawiające związki między ogólnymi i szczegółowymi celami wspólnego planu działania, wartości pośrednie i końcowe dotyczące produktów oraz rezultatów, a także planowane projekty lub typy projektów;
- 3) wspólne i specyficzne wskaźniki wykorzystywane do celów monitorowania produktów oraz rezultatów, w stosownych przypadkach, według osi priorytetowych;
- 4) informacje na temat jego zasięgu geograficznego i grup docelowych;
- 5) oczekiwany okres jego wdrażania;
- 6) analizę jego skutków dla promowania równouprawnienia płci oraz zapobiegania dyskryminacji;
- 7) analizę jego skutków dla promowania zrównoważonego rozwoju, w stosownych przypadkach;
- 8) przepisy wykonawcze dotyczące wspólnego planu działania, w tym:
 - a) nazwę beneficjenta odpowiedzialnego za wdrażanie wspólnego planu działania oraz gwarancje jego kompetencji w przedmiotowej dziedzinie oraz jego zdolności administracyjnych i zdolności w zakresie zarządzania finansowego;

b) rozwiązania dotyczące komitetu sterującego wspólnym planem działania, zgodnie z art. 108;

c) rozwiązania dotyczące monitorowania i ewaluacji wspólnego planu działania w tym rozwiązania dotyczące zapewnienia jakości, gromadzenia i przechowywania danych na temat osiągnięcia wartości pośrednich, produktów oraz rezultatów;

d) rozwiązania dotyczące zapewnienia rozpowszechniania informacji i komunikacji na temat wspólnego planu działania i funduszy polityki spójności;

9) rozwiązania finansowe dotyczące wspólnego planu działania, w tym:

a) koszty osiągnięcia wartości pośrednich oraz końcowych dla produktów i rezultatów w odniesieniu do punktu 2, w oparciu o metody określone w art. 67 ust. 5 niniejszego rozporządzenia oraz w art. 14 rozporządzenia w sprawie EFS;

b) szacunkowy harmonogram płatności na rzecz beneficjenta związanych z wartościami pośrednimi i końcowymi;

c) plan finansowy w podziale na programy operacyjne i osie priorytetowe, w tym całkowitą kwotę kwalifikowalną i kwotę wydatków publicznych.

W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonania niniejszego artykułu Komisja przyjmuje akty wykonawcze określające wzór wspólnego planu działania. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 150 ust. 2.

Artykuł 107

Decyzja w sprawie wspólnego planu działania

1. Komisja dokonuje oceny wspólnego planu działania na podstawie informacji, o których mowa w art. 106, w celu ustalenia, czy wsparcie z funduszy jest uzasadnione.

Jeżeli w ciągu dwóch miesięcy od przedłożenia wniosku dotyczącego wspólnego planu działania Komisja uzna, że nie spełnia on wymogów oceny, o których mowa w art. 104, Komisja przedstawia uwagi państwu członkowskiemu. Państwo członkowskie dostarcza Komisji wszelkich niezbędnych dodatkowych informacji, o które wystąpiono, i w stosownych przypadkach odpowiednio zmienia wspólny plan działania.

2. Pod warunkiem odpowiedniego uwzględnienia wszystkich uwag Komisja przyjmuje – w drodze aktu wykonawczego – decyzję zatwierdzającą wspólny plan działania nie później niż w ciągu czterech miesięcy od jego złożenia przez dane państwo członkowskie, ale nie przed przyjęciem danych programów operacyjnych.

3. W decyzji, o której mowa w ust. 2, wskazuje się beneficjenta oraz ogólne i szczegółowe cele wspólnego planu działania, wartości pośrednie i końcowe dotyczące produktów oraz rezultatów, koszty osiągnięcia tych wartości pośrednich i końcowych dotyczących produktów oraz rezultatów, a także plan finansowy według programu operacyjnego i osi priorytetowych, w tym całkowitą kwotę wydatków kwalifikowalnych i kwotę wydatków publicznych, okres wdrażania wspólnego planu działania oraz, w stosownych przypadkach, zasięg geograficzny i grupy docelowe objęte wspólnym planem działania.

4. Jeżeli Komisja odmawia – w drodze aktu wykonawczego – przyznania wsparcia z funduszy na wspólny plan działania, powiadamia państwo członkowskie o powodach tej decyzji w terminie określonym w ust. 2.

Artykuł 108

Komitet sterujący oraz zmiany wspólnego planu działania

1. Państwo członkowskie lub instytucja zarządzająca powołuje komitet sterujący wspólnego planu działania, odrębny od komitetu monitorującego stosownych programów operacyjnych. Komitet sterujący zbiera się co najmniej dwa razy w roku i przedkłada sprawozdania instytucji zarządzającej. Instytucja zarządzająca informuje właściwy komitet monitorujący o wynikach prac przeprowadzonych przez komitet sterujący oraz postępkach we wdrażaniu wspólnego planu działania zgodnie z art. 110 ust. 1 lit. e) oraz art. 125 ust. 2 lit. a).

O składzie komitetu sterującego decyduje państwo członkowskie w porozumieniu z właściwą instytucją zarządzającą, przestrzegając zasady partnerstwa.

Komisja może brać udział w pracach komitetu sterującego w charakterze doradczym.

2. Komitet sterujący wykonuje następujące działania:

- a) dokonuje przeglądu postępów w osiąganiu celów pośrednich, produktów oraz rezultatów wspólnego planu działania;
- b) rozpatruje i zatwierdza wszelkie propozycje zmian wspólnego planu działania w celu uwzględnienia wszelkich kwestii mających wpływ na jego wykonanie.

3. Wnioski o zmianę wspólnych planów działania przedłożone przez państwo członkowskie Komisji muszą być należycie uzasadnione. Komisja ocenia, czy wniosek o zmianę jest uzasadniony, biorąc pod uwagę informacje dostarczone przez państwo członkowskie. Komisja może poczynić uwagi, a państwo członkowskie przedstawia Komisji wszelkie niezbędne dodatkowe informacje. Komisja przyjmuje – w drodze aktu wykonawczego – decyzję w sprawie wniosku o zmianę nie później niż trzy miesiące po jego przedłożeniu przez państwo członkowskie, pod warunkiem że wszystkie uwagi Komisji

zostały w sposób odpowiedni uwzględnione. Zatwierdzona zmiana wchodzi w życie od daty podjęcia decyzji, o ile nie zostało to inaczej określone w decyzji.

Artykuł 109

Zarządzanie finansowe i kontrola wspólnego planu działania

1. Płatności na rzecz beneficjenta wspólnego planu działania są traktowane jako kwoty ryczałtowe lub standardowe stawki jednostkowe. Pułapy dla kwot ryczałtowych, o których mowa w art. 67 ust. 1 lit. c) akapit pierwszy, nie mają zastosowania.

2. Zarządzanie finansowe, kontrola i audyt wspólnego planu działania mają na celu wyłącznie weryfikację, czy zostały spełnione warunki płatności określone w decyzji zatwierdzającej wspólny plan działania.

3. Beneficjent wspólnego planu działania i podmioty działające na jego odpowiedzialność mogą stosować swoje praktyki księgowo w odniesieniu do kosztów wdrażania operacji. Te praktyki księgowo i koszty rzeczywiście poniesione przez beneficjenta nie są przedmiotem audytu przeprowadzanego przez instytucję audytową lub Komisję.

TYTUŁ III

MONITOROWANIE, EWALUACJA, INFORMACJA I KOMUNIKACJA

ROZDZIAŁ I

Monitorowanie i ewaluacja

Artykuł 110

Funkcje komitetu monitorującego

1. Komitet monitorujący rozpatruje w szczególności:
 - a) wszelkie kwestie, które mają wpływ na wykonanie programu operacyjnego;
 - b) postępy w realizacji planu ewaluacji oraz wykorzystanie wyników ewaluacji;
 - c) realizację strategii komunikacji;
 - d) wdrażanie dużych projektów;
 - e) wdrażanie wspólnych planów działania;
 - f) działania mające na celu promowanie równouprawnienia płci, równych szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami;
 - g) przedsięwzięcia mające na celu promowanie zrównoważonego rozwoju;
 - h) w przypadku gdy mające zastosowanie warunki wstępne nie są spełnione w dniu przedłożenia umowy partnerstwa oraz programu operacyjnego – postęp w zakresie przedsięwzięć służących spełnieniu mających zastosowanie warunków wstępnych;
 - i) instrumenty finansowe.

2. W drodze odstępstwa od art. 49 ust. 3 komitet monitorujący rozpatruje i zatwierdza:

- a) metodykę i kryteria wyboru operacji;
- b) roczne i końcowe sprawozdania z wdrażania;
- c) plan ewaluacji dla programu operacyjnego i wszelkie zmiany planu ewaluacji, w tym w przypadku gdy program objęty jest wspólnym planem ewaluacji zgodnie z art. 114 ust. 1;
- d) strategię komunikacji dla danego programu operacyjnego i wszelkie zmiany tej strategii;
- e) wszelkie propozycje instytucji zarządzającej dotyczące wszelkich zmian programu operacyjnego.

Artykuł 111

Sprawozdania z wdrażania w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”

1. Do dnia 31 maja 2016 r. i do tego samego dnia każdego kolejnego roku, z rokiem 2023 włącznie, państwo członkowskie przedkłada Komisji roczne sprawozdanie z wdrażania zgodnie z art. 50 ust. 1. Sprawozdanie przedłożone w 2016 r. obejmuje lata budżetowe 2014 i 2015, a także okres między początkową datą kwalifikowalności wydatków a dniem 31 grudnia 2013 r.

2. W odniesieniu do sprawozdań przedkładanych w 2017 i 2019 r. terminem, o którym mowa w ust. 1, jest dzień 30 czerwca.

3. Roczne sprawozdanie z wdrażania zawiera informacje na temat:

- a) wdrażania programu operacyjnego zgodnie z art. 50 ust. 2;
- b) postępów w przygotowaniu i wdrażania dużych projektów i wspólnych planów działania.
- 4. W rocznych sprawozdaniach z wdrażania złożonych w 2017 r. i 2019 r. przedstawia się i ocenia informacje wymagane na podstawie art. 50 odpowiednio ust. 4 i 5, oraz informacje określone w ust. 3 niniejszego artykułu wraz z następującymi informacjami:

- a) postępy w realizacji planu ewaluacji oraz wykorzystanie wyników ewaluacji;
- b) wyniki działań informacyjnych i promocyjnych funduszy polityki spójności prowadzonych w ramach strategii komunikacji;
- c) zaangażowanie partnerów we wdrażanie, monitorowanie i ewaluację programu operacyjnego.

W rocznych sprawozdaniach z wdrażania złożonych w 2017 r. i 2019 r., w zależności od treści i celów programów operacyjnych – można podać informacje i ocenić:

- a) postępy w realizacji zintegrowanego podejścia do rozwoju terytorialnego, w tym rozwoju regionów, które cierpią na skutek sytuacji demograficznej oraz stałych lub naturalnych niekorzystnych warunków, zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich oraz rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach programu operacyjnego;
- b) postępy w realizacji przedsięwzięć mających na celu zwiększenie zdolności instytucji i beneficjentów w państwach członkowskich w zakresie zarządzania funduszami i korzystania z nich;
- c) postępy w realizacji wszelkich przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych;
- d) w stosownych przypadkach – wkład w strategię makroregionalną i strategię morskie;
- e) szczególne przedsięwzięcia mające na celu promowanie równouprawnienia płci oraz zapobieganie dyskryminacji, w tym w szczególności zapewnienie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, i rozwiązania wdrożone, aby zapewnić włączenie punktu widzenia płci do programów operacyjnych i operacji;
- f) przedsięwzięcia podjęte w celu promowania zrównoważonego rozwoju zgodnie z art. 8;
- g) w stosownych przypadkach – postępy w realizacji przedsięwzięć w dziedzinie innowacji społecznych;
- h) postępy we wdrażaniu działań w celu zaspokojenia szczególnych potrzeb obszarów geograficznych najbardziej dotkniętych ubóstwem lub grup docelowych najbardziej zagrożonych dyskryminacją lub wykluczeniem społecznym, zwłaszcza w odniesieniu do społeczności zmarginalizowanych i osób z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotnych oraz młodych ludzi, którzy nie pracują, w tym, w stosownych przypadkach, wykorzystane środki finansowe.

W drodze odstępstwa od akapitów pierwszego i drugiego oraz w celu zapewnienia spójności umowy partnerstwa oraz sprawozdania z postępów państwa członkowskie wdrażające nie więcej niż jeden program operacyjny na fundusz polityki spójności mogą zawrzeć informacje dotyczące warunków wstępnych, o których mowa w art. 50 ust. 3, informacje wymagane w art. 50 ust. 4 oraz informacje, o których mowa w lit. a), b), c) i h) akapit drugi niniejszego ustępu w sprawozdaniu z postępów, a nie w rocznych sprawozdaniach z wdrażania przedkładanych odpowiednio w 2017 r. i 2019 r. oraz w końcowym sprawozdaniu z wdrażania, bez uszczerbku dla art. 110 ust. 2 lit. b).

5. W celu zapewnienia jednolitego wykonania niniejszego artykułu Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające wzory rocznych i końcowych sprawozdań z wdrażania. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 150 ust. 2.

Artykuł 112

Przekazywanie danych finansowych

1. Do dnia 31 stycznia, 31 lipca i 31 października państwo członkowskie przekazuje Komisji drogą elektroniczną następujące dane do celów monitorowania, dla każdego programu operacyjnego oraz w podziale na osie priorytetowe:

- a) całkowite oraz publiczne kwalifikowalne koszty operacji oraz liczbę operacji wybranych do udzielenia wsparcia;
- b) całkowite wydatki kwalifikowalne zadeklarowane przez beneficjentów instytucji zarządzającej.

2. Ponadto dane przekazane do dnia 31 stycznia zawierają wyżej wymienione dane w podziale na kategorie interwencji. Uznaje się, że to przekazanie danych spełnia wymóg przedkładania danych finansowych, o którym mowa w art. 50 ust. 2.

3. Danym przekazywanym do dnia 31 stycznia i 31 lipca towarzyszy prognoza dotycząca kwoty, w odniesieniu do której państwa członkowskie planują złożyć wnioski o płatność za bieżący rok budżetowy i kolejny rok budżetowy.

4. Datą graniczną dla danych przekazywanych na podstawie niniejszego artykułu jest koniec miesiąca poprzedzającego miesiąc przekazania.

5. W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego artykułu Komisja przyjmuje akty wykonawcze, ustanawiające wzór stosowany na potrzeby przekazywania Komisji danych finansowych dla celów monitorowania. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 150 ust. 3.

Artykuł 113

Sprawozdanie na temat spójności

Sprawozdanie Komisji, o którym mowa w art. 175 TFUE, zawiera:

- a) opis postępów w urzeczywistnianiu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, w tym sytuacji społeczno-gospodarczej i rozwoju regionów, jak również uwzględnienia priorytetów Unii;
- b) opis roli funduszy, finansowania z EBI i innych instrumentów, jak również wpływu innych obszarów polityki unijnej i krajowej na osiągnięte postępy;

- c) w odpowiednich przypadkach wskazanie przyszłych unijnych środków i strategii niezbędnych do poprawy spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, a także do realizowania priorytetów Unii.

Artykuł 114

Ewaluacja

1. Plan ewaluacji jest sporządzany przez instytucję zarządzającą lub państwo członkowskie dla jednego lub kilku programów operacyjnych. Plan ewaluacji przedstawiany jest komitetowi monitorującemu nie później niż rok po przyjęciu programu operacyjnego.

2. Do dnia 31 grudnia 2022 r. instytucje zarządzające przekazują Komisji, w odniesieniu do każdego programu operacyjnego, sprawozdanie zawierające podsumowanie wyników ewaluacji przeprowadzonych podczas okresu programowania i głównych produktów oraz rezultatów programu operacyjnego, przedstawiając omówienie przekazanych informacji.

3. Komisja przeprowadza ewaluacje *ex post* w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi i instytucjami zarządzającymi.

4. Ustępy 1 i 2 niniejszego artykułu nie mają zastosowania do odrębnych programów, o których mowa w art. 39 ust. 4 lit. b) akapit pierwszy.

ROZDZIAŁ II

Informacja i komunikacja

Artykuł 115

Informacja i komunikacja

1. Państwa członkowskie i instytucje zarządzające są odpowiedzialne za:

- a) opracowywanie strategii komunikacyjnych;
- b) zapewnienie stworzenia jednej strony internetowej lub jednego portalu internetowego dostarczającego informacje na temat wszystkich programów operacyjnych w danym państwie członkowskim, w tym informacje o harmonogramie wdrażania programowania oraz o wszelkich powiązanych procedurach konsultacji publicznych, i zapewniającego dostęp do tych informacji;
- c) informowanie potencjalnych beneficjentów o możliwościach finansowania w ramach programów operacyjnych;
- d) upowszechnianie wśród obywateli Unii roli i osiągnięć polityki spójności i funduszy polityki spójności przez działania informacyjne i komunikacyjne na temat rezultatów i oddziaływania umów partnerstwa, programów operacyjnych i operacji.

2. W celu zapewnienia przejrzystości dotyczącej wsparcia z funduszy polityki spójności państwa członkowskie lub instytucje zarządzające prowadzą wykaz operacji, w podziale na programy operacyjne i fundusze, w formie arkusza kalkulacyjnego, który umożliwia sortowanie danych, ich przeszukiwanie, wyciąganie, porównywanie i ich łatwe publikowanie w internecie, na przykład w formacie CSV lub XML. Wykaz operacji jest dostępny za pośrednictwem jednej strony internetowej lub jednego portalu internetowego przedstawiających wykaz oraz krótki opis wszystkich programów operacyjnych w danym państwie członkowskim.

Aby zachęcić do wykorzystywania wykazu operacji następnie przez sektor prywatny, społeczeństwo obywatelskie lub krajową administrację publiczną, strona internetowa może w jasny sposób opublikować mające zastosowanie przepisy dotyczące wydawania licencji, na mocy których dane te mogą być publikowane.

Wykaz operacji jest aktualizowany co najmniej raz na sześć miesięcy.

Minimum informacji, jakie mają być zawarte w wykazie operacji, określono w załączniku XII.

3. Szczegółowe zasady dotyczące działań informacyjnych i komunikacyjnych dla opinii publicznej oraz działań informacyjnych dla wnioskodawców i beneficjentów określono w załączniku XII.

4. Komisja przyjmuje akty wykonawcze dotyczące charakterystyki technicznej działań informacyjnych i komunikacyjnych w odniesieniu do operacji, wytycznych dotyczących symbolu Unii oraz określenia standardowej kolorystyki. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 150 ust. 3.

Artykuł 116

Strategia komunikacji

1. Państwo członkowskie lub instytucje zarządzające opracowują strategię komunikacji dla każdego programu operacyjnego. Wspólna strategia komunikacji może być opracowana dla kilku programów operacyjnych. W strategii komunikacji uwzględnia się wielkość programu lub programów operacyjnych, których ta strategia dotyczy zgodnie z zasadą proporcjonalności.

Strategia komunikacji zawiera elementy określone w załączniku XII.

2. Strategię komunikacji przedkłada się do zatwierdzenia komitetowi monitorującemu zgodnie z art. 110 ust. 2 lit. d) nie później niż 6 miesięcy po przyjęciu programu lub programów operacyjnych, których dotyczy.

W przypadku, gdy wspólną strategię komunikacji opracowuje się dla kilku programów operacyjnych i gdy dotyczy ona kilku komitetów monitorujących, państwo członkowskie może wyznaczyć jeden komitet monitorujący, który będzie odpowiedzialny – w porozumieniu z pozostałymi właściwymi

komitetami monitorującymi – za zatwierdzenie wspólnej strategii komunikacji oraz zatwierdzanie wszelkich późniejszych zmian tej strategii.

W razie konieczności państwo członkowskie lub instytucje zarządzające mogą dokonać zmiany strategii komunikacji podczas okresu programowania. Instytucja zarządzająca przedkłada komitetowi monitorującemu do zatwierdzenia zmienioną strategię komunikacji zgodnie z art. 110 ust. 2 lit. d).

3. W drodze odstępstwa od ust. 2 akapit trzeci instytucja zarządzająca informuje właściwy komitet monitorujący lub właściwe komitety monitorujące co najmniej raz w roku o postępach w realizacji strategii komunikacji, o której mowa w art. 110 ust. 1 lit. c) i o dokonanej przez instytucję zarządzającą analizie wyników tej strategii, jak również o planowanych działaniach informacyjnych i komunikacyjnych, które mają zostać przeprowadzone w następnym roku. Komitet monitorujący, jeżeli uzna to za stosowne, wydaje opinię na temat działań planowanych na następny rok.

Artykuł 117

Osoby odpowiedzialne za informację i komunikację oraz sieci łączące te osoby

1. Każde państwo członkowskie wyznacza osobę odpowiedzialną za informację i komunikację w celu koordynowania działań informacyjnych i komunikacyjnych w odniesieniu do jednego lub więcej funduszy, w tym stosownych programów EWT, i odpowiednio informuje o tym Komisję.

2. Osoba odpowiedzialna za informację i komunikację odpowiada za koordynowanie krajowej sieci rzeczników dla funduszy polityki spójności, tam, gdzie sieć taka istnieje, tworzenie i utrzymanie strony internetowej lub portalu internetowego, o których mowa w załączniku XII i przedstawianie przeglądu działań w zakresie komunikacji podejmowanych na poziomie państwa członkowskiego.

3. Każda instytucja zarządzająca wyznacza jedną osobę odpowiedzialną za informację i komunikację na poziomie programu operacyjnego oraz powiadamia Komisję o osobach wyznaczonych w tym celu. W stosownych przypadkach jedna osoba może zostać wyznaczona dla kilku programach operacyjnych.

4. Unijne sieci obejmujące członków wyznaczonych przez państwa członkowskie zostają ustanowione przez Komisję w celu zapewnienia wymiany informacji na temat wyników realizacji strategii komunikacji, wymiany doświadczeń z realizacji działań informacyjnych i komunikacyjnych oraz wymiany dobrych praktyk.

TYTUŁ IV

POMOC TECHNICZNA

Artykuł 118

Pomoc techniczna z inicjatywy Komisji

Fundusze polityki spójności mogą, z uwzględnieniem odliczeń dokonanych zgodnie z art. 91 ust. 3, wspierać pomoc techniczną do pułapu 0,35 % ich odnośnych rocznych alokacji.

Artykuł 119

Pomoc techniczna państw członkowskich

1. Kwota funduszy polityki spójności alokowanych na pomoc techniczną jest ograniczona do poziomu 4 % całkowitej kwoty funduszy polityki spójności alokowanych na programy operacyjne w państwie członkowskim, w stosownych przypadkach, w każdej kategorii regionu w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”.

Szczególna alokacja dla Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych może być wzięta pod uwagę przez państwa członkowskie przy obliczaniu pułapu całkowitej kwoty funduszy alokowanych na pomoc techniczną dla każdego państwa członkowskiego.

2. Każdy z funduszy polityki spójności może wspierać operacje pomocy technicznej kwalifikowalne w ramach którejkolwiek z pozostałych funduszy polityki spójności. Bez uszczerbku dla ust. 1, alokacja ze środków funduszu polityki spójności na pomoc techniczną nie przekracza 10 % całkowitej alokacji środków tego funduszu na rzecz programów operacyjnych w państwie członkowskim – w stosownych przypadkach – w każdej kategorii regionu w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”.

3. W drodze odstępstwa od przepisów art. 70 ust. 1 i 2 operacje pomocy technicznej można realizować poza obszarem objętym programem, lecz na terytorium Unii, pod warunkiem że operacje te przynoszą korzyści programowi operacyjnemu lub, w przypadku programu operacyjnego w zakresie pomocy technicznej – pozostałym programom, których te operacje dotyczą.

4. W odniesieniu do funduszy strukturalnych, w przypadku gdy alokacje, o których mowa w ust. 1, są wykorzystywane do wspierania operacji z zakresu pomocy technicznej, które dotyczą więcej niż jednej kategorii regionu, te wydatki mogą być ponoszone w ramach osi priorytetowej łączącej różne kategorie regionów i mogą być przyporządkowane do poszczególnych kategorii regionów proporcjonalnie do udziału alokacji każdej z kategorii w całkowitej alokacji dla państwa członkowskiego.

5. W drodze odstępstwa od przepisów ust. 1, jeżeli całkowita kwota ze środków funduszy polityki spójności alokowana danemu państwu członkowskiemu w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” nie przekracza 1 000 000 000 EUR, kwota alokowana na pomoc techniczną może wzrosnąć do 6 % tej całkowitej kwoty lub do 50 000 000 EUR, w zależności od tego, która z kwot jest niższa.

6. Pomoc techniczna przyjmuje formę jednofunduszowej osi priorytetowej w ramach programu operacyjnego lub formę odrębnego programu operacyjnego lub przyjmuje obie formy.

TYTUŁ V

WSPARCIE FINANSOWE Z FUNDUSZY

Artykuł 120

Określenie stóp dofinansowania

1. W decyzji Komisji o przyjęciu programu operacyjnego ustala się stopę dofinansowania i maksymalną kwotę wsparcia

z funduszy dla każdej osi priorytetowej. Gdy oś priorytetowa dotyczy więcej niż jednej kategorii regionów lub więcej niż jednego funduszu polityki spójności, w decyzji Komisji ustala się w razie potrzeby stopy dofinansowania według kategorii regionu i funduszu polityki spójności.

2. W decyzji Komisji określa się dla każdej osi priorytetowej, czy stopa dofinansowania tej osi ma być stosowana do:

a) całkowitych wydatków kwalifikowalnych, w tym wydatków publicznych i prywatnych; lub

b) kwalifikowalnych wydatków publicznych.

3. Stopa dofinansowania na poziomie każdej osi priorytetowej, a w stosownych przypadkach, z podziałem na kategorie regionów i fundusze, programów operacyjnych w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” nie może być wyższa niż:

a) 85 % dla Funduszu Spójności;

b) 85 % dla słabiej rozwiniętych regionów państw członkowskich, których średni PKB na mieszkańca w okresie 2007–2009 wynosił poniżej 85 % średniej UE-27 w tym samym okresie, oraz dla regionów najbardziej oddalonych, w tym dodatkowej alokacji dla regionów najbardziej oddalonych zgodnie z art. 92 ust. 1 lit. e) oraz art. 4 ust. 2 rozporządzenia w sprawie EWT;

c) 80 % dla słabiej rozwiniętych regionów państw członkowskich innych niż te, o których mowa w lit. b), oraz dla wszystkich regionów, których PKB na mieszkańca użyty jako kryterium kwalifikowalności w okresie programowania 2007–2013 był poniżej 75 % średniej UE-25 w tym samym okresie, lecz których PKB na mieszkańca jest wyższy niż 75 % średniego PKB w UE-27, a także dla regionów określonych w art. 8 ust. 1 rozporządzenia (UE) 1083/2006 otrzymujących wsparcie przejściowe na okres programowania 2007–2013;

d) 60 % dla regionów przejściowych innych niż regiony, o których mowa w lit. c);

e) 50 % dla regionów lepiej rozwiniętych innych niż regiony, o których mowa w lit. c).

W okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 30 czerwca 2017 r. stopa dofinansowania na poziomie każdej osi priorytetowej dla wszystkich programów operacyjnych na Cyprze nie może być wyższa niż 85 %.

Komisja dokonuje przeglądu, aby ocenić zasadność utrzymania stopy dofinansowania, o której mowa w akapicie drugim, po dniu 30 czerwca 2017 r. i w razie potrzeby przedkłada niezbędny wniosek ustawodawczy przed dniem 30 czerwca 2016 r.

Stopa dofinansowania na poziomie każdej osi priorytetowej programów EWT nie może być wyższa niż 85 %.

Maksymalna stopa dofinansowania na mocy akapitu pierwszego lit. b), c), d) i e) zostaje podniesiona dla każdej osi priorytetowej wdrażającej Inicjatywę na rzecz zatrudnienia ludzi młodych oraz w przypadkach, gdy oś priorytetowa jest dedykowana innowacjom społecznym lub współpracy ponadnarodowej lub ich kombinacji. Podniesienie stopy dofinansowania określone jest zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy.

4. Stopa dofinansowania stosowana w odniesieniu do dodatkowej alokacji zgodnie z art. 92 ust. 1 lit. e) nie może być wyższa niż 50 % dla regionów na poziomie NUTS 2 spełniających kryteria określone w art. 2 Protokołu nr 6 do Traktatu o przystąpieniu z 1994 r.

5. Maksymalna stopa dofinansowania zgodnie z ust. 3 na poziomie osi priorytetowej zostaje powiększona o dziesięć punktów procentowych, w przypadku gdy całość osi priorytetowej jest realizowana za pośrednictwem instrumentów finansowych lub w ramach rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.

6. Wkład z funduszy dla każdej osi priorytetowej nie jest niższy niż 20 % kwalifikowalnych wydatków publicznych.

7. Oddzielna oś priorytetowa o stopie dofinansowania w wysokości do 100 % może być ustanowiona w ramach programu operacyjnego w celu wspierania operacji wdrażanych za pomocą instrumentów finansowych utworzonych na poziomie Unii i zarządzanych bezpośrednio lub pośrednio przez Komisję. Jeżeli oddzielna oś priorytetowa została ustanowiona w tym celu, wsparcie w ramach tej osi nie może być wdrażane w żaden inny sposób.

Artykuł 121

Różnicowanie stopy dofinansowania

Stopa dofinansowania z funduszy polityki spójności dla osi priorytetowej może być różnicowana z uwzględnieniem:

- 1) znaczenia osi priorytetowej dla realizacji unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, mając na uwadze szczególnie braki, które należy uzupełnić;
- 2) ochrony i poprawy jakości środowiska naturalnego, przede wszystkim poprzez stosowanie zasady ostrożności, zasady działania zapobiegawczego oraz zasady „zanieczyszczający płaci”;
- 3) stopy udziału prywatnych źródeł finansowania.
- 4) objęcia obszarów o poważnych i trwałych niekorzystnych warunkach przyrodniczych lub demograficznych, do których zalicza się:
 - a) wyspiarskie państwa członkowskie, kwalifikujące się do wsparcia z Funduszu Spójności, oraz inne wyspy, z wyjątkiem wysp, na których znajduje się stolica państwa członkowskiego, lub które posiadają stałe połączenie z lądem stałym;
 - b) obszary górskie w rozumieniu prawodawstwa krajowego danego państwa członkowskiego;

c) obszary o niskiej (tj. poniżej 50 osób na kilometr kwadratowy) i bardzo niskiej (poniżej 8 osób na kilometr kwadratowy) gęstości zaludnienia;

d) regiony najbardziej oddalone zdefiniowane w art. 349 TFUE.

CZĘŚĆ CZWARTA

PRZEPISY OGÓLNE MAJĄCE ZASTOSOWANIE DO FUNDUSZY POLITYKI SPÓJNOŚCI I EFMR

TYTUŁ I

ZARZĄDZANIE I KONTROLA

ROZDZIAŁ I

Systemy zarządzania i kontroli

Artykuł 122

Obowiązki państw członkowskich

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby systemy zarządzania i kontroli programów operacyjnych były ustanawiane zgodnie z art. 72, 73 i 74.

2. Państwa członkowskie zapobiegają nieprawidłowościom oraz je wykrywają i korygują, a także odzyskują kwoty nienależnie wypłacone wraz z odsetkami z tytułu zwrotu tych kwot po terminie. Państwa członkowskie powiadamiają Komisję o nieprawidłowościach przekraczających 10 000 EUR tytułem wkładu z funduszy polityki spójności i regularnie informują ją o istotnych postępach przebiegu powiązanych postępowań administracyjnych i prawnych.

Państwa członkowskie nie powiadamiają Komisji o nieprawidłowościach w następujących przypadkach:

- a) gdy nieprawidłowość polega jedynie na niewykonaniu, w całości lub w części, operacji objętej dofinansowaniem programem operacyjnym z powodu upadłości beneficjenta;
- b) zgłoszonych dobrowolnie przez beneficjenta instytucji zarządzającej lub instytucji certyfikującej, zanim którakolwiek z tych instytucji wykryje nieprawidłowość, zarówno przed wypłaceniem wkładu publicznego, jak i po nim;
- c) które zostały wykryte i skorygowane przez instytucję zarządzającą lub instytucję certyfikującą zanim włączono stosowne wydatki do zestawienia wydatków przedkładanego Komisji.

We wszystkich innych przypadkach, w szczególności poprzedzających upadłość, lub w przypadkach, gdy podejrzewa się nadużycie finansowe, wykryte nieprawidłowości oraz związane z nimi środki zapobiegawcze i korygujące zgłasza się Komisji.

Jeżeli kwoty nienależnie wypłacone beneficjentowi nie mogą być odzyskane i jest to wynikiem błędu lub zaniedbania ze strony państwa członkowskiego, dane państwo członkowskie jest odpowiedzialne za zwrot takiej kwoty do budżetu Unii. Państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o nieodzyskiwaniu nienależnie wypłaconej kwoty, jeżeli kwota, która ma zostać odzyskana od beneficjenta, nie przekracza – bez odsetek – 250 EUR tytułem wkładu z funduszy polityki spójności.

Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 149 ustanawiających dodatkowe szczególne zasady w sprawie kryteriów określania przypadków nieprawidłowości wymagających zgłaszania i danych podlegających przekazaniu oraz w sprawie warunków i procedur stosowanych w celu ustalenia, czy kwoty, których nie można odzyskać, mają być zwracane przez państwa członkowskie.

Komisja przyjmuje akty wykonawcze, określające częstotliwość zgłaszania nieprawidłowości oraz wzór stosowany na potrzeby zgłaszania. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 150 ust. 2.

3. Państwa członkowskie zapewniają, aby nie później niż do dnia 31 grudnia 2015 r. każda wymiana informacji pomiędzy beneficjentami a instytucją zarządzającą, instytucją certyfikującą, instytucją audytową i instytucjami pośredniczącymi mogła być realizowana za pomocą systemów elektronicznej wymiany danych.

Systemy, o których mowa w akapicie pierwszym umożliwiają interoperacyjność systemów krajowych i unijnych i umożliwiają beneficjentom jednokrotne przekazanie wszystkich informacji, o których mowa w akapicie pierwszym.

Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające szczególne przepisy dotyczące wymiany informacji na podstawie niniejszego ustępu. Akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 150 ust. 3.

4. Ust. 3 nie ma zastosowania do EFMR.

ROZDZIAŁ II

Instytucje zajmujące się zarządzaniem i kontrolą

Artykuł 123

Wyznaczanie instytucji

1. Każde państwo członkowskie wyznacza dla każdego programu operacyjnego krajową, regionalną lub lokalną instytucję lub podmiot publiczny lub podmiot prywatny jako instytucję zarządzającą. Ta sama instytucja zarządzająca może zostać wyznaczona dla więcej niż jednego programu operacyjnego.

2. Państwo członkowskie wyznacza dla każdego programu operacyjnego krajową, regionalną lub lokalną instytucję lub podmiot publiczny jako instytucję certyfikującą, nie naruszając przepisów ust. 3. Ta sama instytucja certyfikująca może zostać wyznaczona dla więcej niż jednego programu operacyjnego.

3. Państwo członkowskie może wyznaczyć dla programu operacyjnego instytucję zarządzającą, która jest instytucją lub podmiotem publicznym, aby pełniła dodatkowo funkcje instytucji certyfikującej.

4. Państwo członkowskie wyznacza dla każdego programu operacyjnego krajową, regionalną lub lokalną instytucję lub podmiot publiczny, funkcjonalnie niezależny od instytucji zarządzającej i instytucji certyfikującej, jako instytucję audytową. Ta sama instytucja audytowa może zostać wyznaczona dla więcej niż jednego programu operacyjnego.

5. W przypadku funduszy polityki spójności związanych z celem „Inwestycje na rzecz wzrostu zatrudnienia” oraz w przypadku EFMR, pod warunkiem przestrzegania zasady rozdzielności funkcji, instytucja zarządzająca, instytucja certyfikująca i, w stosownych przypadkach, instytucja audytowa, mogą stanowić część tej samej instytucji publicznej lub podmiotu publicznego.

W przypadku gdy łączna kwota wsparcia z funduszy polityki spójności dla programu operacyjnego przekracza kwotę 250 000 000 EUR lub gdy łączna kwota wsparcia z EFMR przekracza 100 000 000 EUR, instytucja audytowa może stanowić część tej samej instytucji lub podmiotu publicznego co instytucja zarządzająca, jeżeli, zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami dotyczącymi poprzedniego okresu programowania, Komisja poinformowała państwo członkowskie przed datą przyjęcia danego programu operacyjnego o tym, że może polegać głównie na opinii audytowej tej instytucji, lub jeżeli Komisja – na podstawie doświadczenia uzyskanego w poprzednim okresie programowania – uznała, że struktura instytucjonalna i odpowiedzialność instytucji audytowej stanowią właściwą gwarancję jej niezależności funkcjonalnej i wiarygodności.

6. Państwo członkowskie może wyznaczyć jedną lub więcej instytucję pośredniczącą do pełnienia niektórych zadań instytucji zarządzającej lub certyfikującej na odpowiedzialność tej instytucji. Odpowiednie uzgodnienia pomiędzy instytucją zarządzającą lub instytucją certyfikującą i instytucjami pośredniczącymi zostają formalnie ujęte na piśmie.

7. Państwo członkowskie lub instytucja zarządzająca może powierzyć instytucji pośredniczącej zarządzanie częścią programu operacyjnego w drodze pisemnej umowy między instytucją pośredniczącą a państwem członkowskim lub instytucją zarządzającą („grant globalny”). Instytucja pośrednicząca przedstawia gwarancje swojej płynności finansowej i kompetencji w danej dziedzinie, jak również swych zdolności administracyjnych i zdolności w zakresie zarządzania finansowego.

8. Państwo członkowskie może z własnej inicjatywy wyznaczyć podmiot koordynujący, którego zadaniem jest kontaktowanie się z Komisją i dostarczanie jej informacji, koordynowanie działań pozostałych stosownych wyznaczonych podmiotów i propagowanie jednolitego stosowania mających zastosowanie przepisów.

9. Państwo członkowskie ustanawia na piśmie zasady regulujące jego stosunki z instytucjami zarządzającymi, instytucjami certyfikującymi i instytucjami audytowymi, stosunki pomiędzy tymi instytucjami oraz stosunki tych instytucji z Komisją.

Artykuł 124

Procedura desygnacji instytucji zarządzającej i instytucji certyfikującej

1. Państwo członkowskie powiadamia Komisję o dacie i formie przeprowadzonej na odpowiednim szczeblu procedury desygnacji instytucji zarządzającej i, w stosownych przypadkach, instytucji certyfikującej przed przedłożeniem Komisji pierwszego wniosku o płatność okresową.

2. Podstawą desygnacji, o której mowa w ust. 1, jest sprawozdanie i opinia niezależnego podmiotu audytowego, który ocenia, czy wyznaczone instytucje spełniają kryteria dotyczące wewnętrznego środowiska kontrolnego, zarządzania ryzykiem, działań związanych z zarządzaniem i kontrolą oraz monitorowania, określone w załączniku XIII. Niezależnym podmiotem audytowym jest instytucja audytowa albo inny podmiot prawa publicznego lub podmiot prawa prywatnego, które posiadają niezbędne zdolności audytowe i które są niezależne od instytucji zarządzającej i, w stosownych przypadkach, instytucji certyfikującej i które wykonują pracę z uwzględnieniem uznanych w skali międzynarodowej standardów audytu. W przypadku gdy niezależny podmiot audytowy ustali, że część systemu zarządzania i kontroli, dotycząca instytucji zarządzającej lub instytucji certyfikującej, jest zasadniczo taka sama jak w poprzednim okresie programowania, i że – na podstawie działań audytowych przeprowadzonych zgodnie ze stosownymi przepisami rozporządzenia (WE) nr 1083/2006 i rozporządzenia (WE) nr 1198/2006⁽¹⁾ – istnieją dowody na jego skuteczne funkcjonowanie w tym okresie, może bez prowadzenia dodatkowych działań audytowych stwierdzić, że stosowne kryteria zostały spełnione.

3. W przypadku gdy łączna kwota wsparcia z funduszy polityki spójności dla programu operacyjnego przekracza kwotę 250 000 000 EUR lub z EMFF przekracza kwotę 100 000 000 EUR, Komisja może zażądać przekazania, w terminie jednego miesiąca od powiadomienia o desygnacji, o której mowa w ust. 1, sprawozdania i opinii niezależnego podmiotu audytowego, o których mowa w ust. 2, oraz opisu funkcji i procedur obowiązujących w instytucji zarządzającej lub, w stosownych przypadkach, instytucji certyfikującej. Komisja podejmuje decyzję o tym, czy zażądać tych dokumentów, na podstawie przeprowadzonej przez siebie oceny ryzyka, z uwzględnieniem informacji o istotnych zmianach w zakresie funkcji i procedur instytucji zarządzającej lub, w stosownych przypadkach, instytucji certyfikującej w porównaniu z funkcjami i procedurami obowiązującymi w poprzednim okresie programowania, a także z uwzględnieniem stosownych dowodów na ich skuteczne funkcjonowanie.

Komisja może przedstawić swoje uwagi w terminie dwóch miesięcy od otrzymania dokumentów, o których mowa w akapicie pierwszym. Bez uszczerbku dla art. 83 analiza tych dokumentów nie przerywa rozpatrywania wniosków o płatności okresowe.

4. W przypadku gdy łączna kwota wsparcia z funduszy polityki spójności dla programu operacyjnego przekracza kwotę 250 000 000 EUR lub z EMFF przekracza kwotę 100 000 000 EUR i gdy są istotne zmiany w zakresie funkcji i procedur instytucji zarządzającej lub, w stosownych przypadkach, instytucji certyfikującej w porównaniu z funkcjami i procedurami obowiązującymi w poprzednim okresie programowania, państwo członkowskie może z własnej inicjatywy przedłożyć Komisji – w terminie dwóch miesięcy od powiadomienia o desygnacji, o której mowa w ust. 1 – dokumenty określone w ust. 3. Komisja może przedstawić swoje uwagi na temat tych dokumentów w terminie trzech miesięcy od ich otrzymania.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1198/2006 z dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rybackiego (Dz.U. L 223 z 15.8.2006, s. 1)

5. W przypadku gdy istniejące wyniki audytu i kontroli pokazują, że desygnowana instytucja nie spełnia już kryteriów, o których mowa w ust. 2, państwo członkowskie, na odpowiednim poziomie, ustala – biorąc pod uwagę powagę problemu – okres próbny, w którym muszą zostać podjęte konieczne działania naprawcze.

W przypadku gdy desygnowana instytucja nie podejmie wymaganych działań naprawczych w trakcie okresu próbnego ustalonego przez dane państwo członkowskie, państwo to, na odpowiednim poziomie, wycofuje desygnację dla tej instytucji.

Dane państwo członkowskie niezwłocznie powiadamia Komisję o objęciu desygnowanej instytucji okresem próbnym, przedstawiając informacje na temat okresu próbnego, o jego zakończeniu w wyniku podjęcia działań naprawczych, jak również o wycofaniu desygnacji dla instytucji. Powiadomienie dotyczące objęcia desygnowanej instytucji okresem próbnym przez państwo członkowskie, bez uszczerbku dla stosowania art. 83, nie przerywa rozpatrywania wniosków o płatności okresowe.

6. W przypadku wycofania desygnacji dla instytucji zarządzającej lub instytucji certyfikującej państwa członkowskie desygnują, zgodnie z procedurą przewidzianą w ust. 2, nową instytucję, która przejmuje funkcje instytucji zarządzającej lub instytucji certyfikującej, i powiadamiają o tym Komisję.

7. W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego artykułu Komisja przyjmuje akty wykonawcze dotyczące wzoru sprawozdania i opinii niezależnego podmiotu audytowego oraz opisu funkcji i procedur obowiązujących w instytucji zarządzającej i, w stosownych przypadkach, instytucji certyfikującej. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 150 ust. 3.

Artykuł 125

Funkcje instytucji zarządzającej

1. Instytucja zarządzająca odpowiada za zarządzanie programem operacyjnym zgodnie z zasadą należytego zarządzania finansami.

2. W odniesieniu do zarządzania programem operacyjnym, instytucja zarządzająca:

a) wspiera prace komitetu monitorującego, o którym mowa w art. 47, i dostarcza mu informacje wymagane do wykonywania jego zadań, w szczególności dane dotyczące postępów programu operacyjnego w osiągnięciu celów, dane finansowe i dane odnoszące się do wskaźników i celów pośrednich;

b) opracowuje roczne i końcowe sprawozdania z wdrażania, o których mowa w art. 50, i po ich zatwierdzeniu przez komitet monitorujący przedkłada je Komisji;

- c) udostępnia instytucjom pośredniczącym oraz beneficjentom informacje, które są istotne odpowiednio dla wykonywania ich zadań i wdrażania operacji;
- d) ustanawia system elektronicznej rejestracji i przechowywania danych dotyczących każdej operacji, które są niezbędne do monitorowania, ewaluacji, zarządzania finansowego, weryfikacji i audytu, w tym danych dotyczących poszczególnych uczestników operacji, w stosownych przypadkach;
- e) zapewnia, aby dane, o których mowa w lit. d), były gromadzone, wprowadzane do systemu, o którym mowa w lit. d) i tam przechowywane, a dane na temat wskaźników były podzielone według płci w przypadkach wymaganych na podstawie załączników I i II do rozporządzenia w sprawie EFS.
3. W odniesieniu do wyboru operacji instytucja zarządzająca:
- a) sporządza i, po zatwierdzeniu, stosuje odpowiednie procedury wyboru i kryteria, które:
- (i) zapewniają, że operacje przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów odpowiednich priorytetów;
 - (ii) są niedyskryminacyjne i przejrzyste;
 - (iii) uwzględniają ogólne zasady ustanowione w art. 7 i 8;
- b) zapewnia, aby wybrana operacja wchodziła w zakres funduszu lub funduszy polityki spójności oraz aby mogła być przypisana do kategorii interwencji lub – w przypadku EFMR – wchodziła w zakres środka określonego w ramach priorytetu lub priorytetów programu operacyjnego;
- c) zapewnia, aby beneficjent otrzymał dokument określający warunki wsparcia dla każdej operacji, w tym szczegółowe wymagania dotyczące produktów lub usług, które mają być dostarczone w ramach operacji, plan finansowy oraz termin realizacji;
- d) upewnia się przed zatwierdzeniem operacji, że beneficjenci dysponują administracyjną, finansową i operacyjną zdolnością do spełnienia warunków, o których mowa w lit. c);
- e) upewnia się, że jeżeli operacja rozpoczęła się przed dniem złożenia wniosku o dofinansowanie do instytucji zarządzającej, przestrzegano obowiązujących przepisów prawa dotyczących danej operacji;
- f) zapewnia, aby operacje wybrane do dofinansowania z funduszy nie obejmowały przedsięwzięć będących częścią operacji, które zostały objęte lub powinny być zostać objęte procedurą odzyskiwania zgodnie z art. 71 w następstwie przeniesienia działalności produkcyjnej poza obszar objęty programem;
- g) określa kategorie interwencji lub – w przypadku EFMR – środki, do których przypisane są wydatki związane z operacją.
4. W odniesieniu do zarządzania finansowego i kontroli programu operacyjnego instytucja zarządzająca:
- a) kontroluje, czy dofinansowane produkty i usługi zostały dostarczone, czy wydatki deklarowane przez beneficjentów zostały zapłacone oraz, czy spełniają one obowiązujące przepisy prawa, wymagania programu operacyjnego oraz warunki wsparcia operacji;
- b) zapewnia, aby beneficjenci uczestniczący we wdrażaniu operacji, których koszty zwracane są na podstawie faktycznie poniesionych kosztów kwalifikowalnych, prowadzili oddzielny system księgowości lub korzystali z odpowiedniego kodu księgowego dla wszystkich transakcji związanych z operacją;
- c) wprowadza skuteczne i proporcjonalne środki zwalczania nadużyć finansowych, uwzględniając stwierdzone rodzaje ryzyka;
- d) ustanawia procedury zapewniające przechowywanie zgodnie z wymogami art. 72 lit. g) wszystkich dokumentów dotyczących wydatków i audytów wymagane do zapewnienia właściwej ścieżki audytu;
- e) sporządza deklarację zarządczą i roczne podsumowanie, o których mowa w art. 59 ust. 5 lit. a) i b) rozporządzenia finansowego.
- W drodze odstępstwa od lit. a) akapit pierwszy w rozporządzeniu w sprawie EWT można ustanowić szczególne przepisy dotyczące kontroli mające zastosowanie do programów EWT.
5. Kontrole przeprowadzone na podstawie ust. 4 lit. a) akapit pierwszy obejmują następujące procedury:
- a) weryfikacje administracyjne w odniesieniu do każdego złożonego przez beneficjentów wniosku o refundację;
- b) kontrole operacji na miejscu.
- Częstotliwość i zakres kontroli na miejscu są proporcjonalne do kwoty wsparcia publicznego dla operacji oraz do poziomu ryzyka stwierdzonego w toku takich kontroli oraz audytów przeprowadzanych przez instytucję audytową w odniesieniu do systemu zarządzania i kontroli jako całości.
6. Kontrole poszczególnych operacji na miejscu na podstawie ust. 5 lit. b) akapit pierwszy mogą być przeprowadzane metodą badania próby.
7. W przypadkach gdy instytucja zarządzająca jest również beneficjentem w ramach programu operacyjnego rozwiązania dotyczące kontroli, o których mowa w ust. 4 lit. a) akapit pierwszy, zapewniają właściwą rozdzielność funkcji.

8. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 149 ustanawiających zasady określające informacje w odniesieniu do danych, które mają być zapisywane i przechowywane w formie skomputeryzowanej w ramach systemu monitorowania ustanowionego na mocy ust. 2 lit. d) niniejszego artykułu.

Komisja przyjmuje akty wykonawcze określające specyfikację techniczną systemu ustanowionego na mocy ust. 2 lit. d) niniejszego artykułu. Akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 150 ust. 3.

9. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 149 ustanawiających szczegółowe minimalne wymagania dotyczące ścieżki audytu, o której mowa w ust. 4 lit. d) akapit pierwszy niniejszego artykułu, w zakresie utrzymywania zapisów księgowych oraz przechowywania dokumentów potwierdzających na poziomie instytucji certyfikującej, instytucji zarządzającej, instytucji pośredniczących i beneficjentów.

10. W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego artykułu Komisja przyjmuje akty wykonawcze dotyczące wzoru deklaracji zarządczej, o której mowa w ust. 4 lit. e) akapit pierwszy niniejszego artykułu. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 150 ust. 2.

Artykuł 126

Funkcje instytucji certyfikującej

Instytucja certyfikująca programu operacyjnego odpowiada w szczególności za:

- a) sporządzanie i przedstawianie Komisji wniosków o płatność i poświadczanie, że wynikają one z wiarygodnych systemów księgowych, są oparte na weryfikowalnych dokumentach potwierdzających i były przedmiotem weryfikacji przeprowadzonych przez instytucję zarządzającą;
- b) sporządzanie zestawienia wydatków, o którym mowa w art. 59 ust. 5 lit. a) rozporządzenia finansowego;
- c) poświadczanie kompletności, rzetelności i prawdziwości zestawienia wydatków oraz poświadczanie, że wydatki ujęte w tym zestawieniu są zgodne z obowiązującymi przepisami prawa oraz zostały poniesione w związku z operacjami wybranymi do finansowania zgodnie z kryteriami mającymi zastosowanie do programu operacyjnego i zgodnymi z obowiązującymi przepisami prawa;
- d) zapewnienie, by istniał system, w którym rejestruje się i przechowuje, w formie elektronicznej, dokumentację księgową w odniesieniu do każdej operacji, zdolny do obsługi wszystkich danych wymaganych do sporządzenia wniosków o płatność i zestawienia wydatków, w tym rozliczeń kwot

podlegających odzyskaniu, kwot odzyskanych i kwot wycofanych po anulowaniu całości lub części wkładu na rzecz operacji lub programu operacyjnego;

- e) zapewnienie, do celów sporządzania i składania wniosków o płatność, aby otrzymała od instytucji zarządzającej odpowiednie informacje na temat procedur i weryfikacji przeprowadzonych w odniesieniu do wydatków;
- f) uwzględnienie, podczas sporządzania i składania wniosków o płatność, wyników wszystkich audytów przeprowadzonych przez instytucję audytową lub na jej odpowiedzialność;
- g) utrzymywanie w formie elektronicznej zapisów księgowych dotyczących wydatków zadeklarowanych Komisji oraz odpowiadającego im wkładu publicznego wypłaconego na rzecz beneficjentów;
- h) prowadzenie ewidencji kwot podlegających odzyskaniu i kwot wycofanych po anulowaniu całości lub części wkładu na rzecz operacji. Kwoty odzyskane są zwracane do budżetu Unii przed zamknięciem programu operacyjnego poprzez potrącenie ich z następnego zestawienia wydatków.

Artykuł 127

Funkcje instytucji audytowej

1. Instytucja audytowa zapewnia prowadzenie audytów prawidłowego funkcjonowania systemu zarządzania i kontroli programu operacyjnego, na podstawie stosownej próby operacji w oparciu o zadeklarowane wydatki. Zadeklarowane wydatki są poddawane audytowi na podstawie reprezentatywnej próby i co do zasady z wykorzystaniem statystycznych metod doboru próby.

Niestatystyczne metody doboru próby mogą być stosowane na podstawie profesjonalnej oceny instytucji audytowej i w uzasadnionych przypadkach, zgodnie z przyjętymi na szczeblu międzynarodowym standardami audytu, oraz za każdym razem, gdy liczba operacji w roku obrachunkowym jest niewystarczająca do zastosowania metod statystycznych.

W takich przypadkach wielkość próby musi być wystarczająca do tego, aby instytucja audytowa sporządziła ważną opinię audytową zgodnie z art. 59 ust. 5 akapit drugi rozporządzenia finansowego.

Niestatystyczna metoda doboru próby obejmuje minimum 5 % operacji, dla których wydatki zostały zadeklarowane Komisji w ciągu roku obrachunkowego, oraz 10 % wydatków, które zostały zadeklarowane Komisji w ciągu roku obrachunkowego.

2. W przypadku audytów przeprowadzanych przez podmiot inny niż instytucja audytowa, instytucja audytowa zapewnia takim podmiotom niezbędną niezależność funkcjonalną.

3. Instytucja audytowa dba o to, aby czynności audytowe uwzględniały uznane w skali międzynarodowej standardy audytu.

4. Instytucja audytowa w ciągu ośmiu miesięcy od przyjęcia programu operacyjnego przygotowuje strategię audytu dla przeprowadzania audytów. Strategia audytu określa metodykę kontroli, metodę doboru próby w przypadku audytów operacji oraz plan audytów w odniesieniu do bieżącego roku obrachunkowego i dwóch następnych lat obrachunkowych. Strategia audytu jest corocznie uaktualniana począwszy od 2016 r. do 2023 r. włącznie. W przypadku gdy wspólny system zarządzania i kontroli stosuje się do więcej niż jednego programu operacyjnego, dla programów tych można przygotować jedną strategię audytu. Instytucja audytowa przedkłada strategię audytu Komisji na jej żądanie.

5. Instytucja audytowa sporządza:

- a) opinię audytową zgodnie z art. 59 art. 5 akapit drugi rozporządzenia finansowego;
- b) sprawozdanie z kontroli, przedstawiające główne wyniki audytów przeprowadzonych zgodnie z ust. 1, w tym ustalenia dotyczące defektów stwierdzonych w systemach zarządzania i kontroli, oraz proponowane i wdrożone działania naprawcze.

W przypadku gdy wspólny system zarządzania i kontroli stosuje się do więcej niż jednego programu operacyjnego, informacje wymagane zgodnie z lit. b) akapit pierwszy można ująć w jednym sprawozdaniu.

6. W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego artykułu, Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające wzory strategii audytu, opinii audytowej oraz sprawozdania z kontroli. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 150 ust. 2.

7. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 149 w celu określenia zakresu i zawartości audytów operacji i audytów zestawienia wydatków oraz metody doboru próby, o której mowa w ust. 1 niniejszego artykułu.

8. Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktów delegowanych, zgodnie z art. 149, ustanawiających szczegółowe zasady wykorzystania danych zgromadzonych podczas audytów przeprowadzonych przez urzędników Komisji lub upoważnionych przedstawicieli Komisji.

ROZDZIAŁ III

Współpraca z instytucjami audytowymi

Artykuł 128

Współpraca z instytucjami audytowymi

1. Komisja współpracuje z instytucjami audytowymi w celu koordynowania ich planów i metod audytów oraz dokonuje z tymi instytucjami niezwłocznej wymiany wyników przeprowadzonych audytów systemów zarządzania i kontroli.

2. W celu ułatwienia tej współpracy w przypadkach, gdy państwo członkowskie wyznacza więcej niż jedną instytucję audytową, państwo członkowskie może wyznaczyć podmiot koordynujący.

3. Komisja, instytucje audytowe oraz ewentualny podmiot koordynujący spotykają się w regularnych odstępach czasu, a co do zasady przynajmniej raz w roku, o ile nie uzgodniono inaczej, w celu zbadania rocznego sprawozdania z kontroli, opinii audytowej i strategii audytu oraz wymiany poglądów na temat kwestii związanych z poprawą funkcjonowania systemów zarządzania i kontroli.

TYTUŁ II

ZARZĄDZANIE FINANSOWE, SPORZĄDZANIE, ANALIZA, ZATWIERDZANIE I ZAMKNIĘCIE ZESTAWIENIA WYDATKÓW I KOREKTY FINANSOWE

ROZDZIAŁ I

Zarządzanie finansowe

Artykuł 129

Wspólne zasady dotyczące płatności

Państwa członkowskie zapewniają, aby do momentu zamknięcia programu operacyjnego kwota wydatków publicznych wypłaconych na rzecz beneficjentów była co najmniej równa wkładowi z funduszy polityki spójności wypłaconemu państwu członkowskiemu przez Komisję.

Artykuł 130

Wspólne zasady obliczania płatności okresowych oraz płatności salda końcowego

1. Komisja refunduje jako płatności okresowe 90 % kwoty wynikającej z zastosowania stopy dofinansowania dla każdego priorytetu, ustanowionej w decyzji o przyjęciu programu operacyjnego, do wydatków kwalifikowanych poniesionych w ramach tego priorytetu uwzględnionych we wniosku o płatność. Komisja określa kwoty pozostające do refundacji w ramach płatności okresowych lub do odzyskania, zgodnie z art. 139.

2. Wkład z funduszy polityki spójności lub z EFMR dla priorytetu dokonany poprzez płatności okresowe oraz płatność salda końcowego nie może być wyższy niż:

- a) kwalifikowalne wydatki publiczne wskazane we wniosku o płatność dla priorytetu; lub
- b) wkład z funduszy polityki spójności lub z EFMR dla priorytetu ustanowiony w decyzji Komisji przyjmującej program operacyjny.

Artykuł 131

Wnioski o płatność

1. Dla każdego priorytetu wniosek o płatność obejmuje:

- a) całkowitą kwotę kwalifikowalnych wydatków poniesionych przez beneficjentów i opłaconych w ramach realizowanych operacji, zaksięgowaną przez instytucję certyfikującą;

b) całkowitą kwotę wydatków publicznych poniesionych w ramach realizowanych operacji, zaksięgowaną przez instytucję certyfikującą;

2. Kwalifikowalne wydatki ujęte we wniosku o płatność są potwierdzone opłaconymi fakturami lub dokumentami księgowymi o równorzędnej wartości dowodowej, z wyjątkiem form wsparcia, o których mowa w art. 67 ust. 1 lit. b), c) i d) akapit pierwszy, art. 68, art. 69 ust. 1 i art. 109 niniejszego rozporządzenia oraz na podstawie art. 14 rozporządzenia w sprawie EFS. Dla takich form wsparcia kwotami ujętymi we wniosku o płatność są koszty obliczone na mającej zastosowanie podstawie.

3. W przypadku programów pomocy objętych przepisami art. 107 TFUE wkład publiczny odpowiadający wydatkom wyszczególnionym we wniosku o płatność musi zostać uprzednio wypłacony beneficjentom przez podmiot udzielający pomocy.

4. W drodze odstępstwa od ust. 1, w przypadku pomocy państwa, wniosek o płatność może obejmować zaliczki wypłacone na rzecz beneficjenta przez podmiot udzielający pomocy na następujących warunkach, które wszystkie muszą być spełnione:

a) zaliczki te podlegają gwarancji udzielonej przez bank lub inną instytucję finansową mającą siedzibę w państwie członkowskim, lub są objęte instrumentem przewidzianym jako gwarancja przez podmiot publiczny lub przez państwo członkowskie;

b) zaliczki te nie mogą przekraczać 40 % całkowitej kwoty pomocy, która ma zostać udzielona beneficjentowi na daną operację;

c) powinny zostać pokryte przez wydatki opłacone przez beneficjentów w procesie wdrażania operacji i potwierdzone opłaconymi fakturami lub dokumentami księgowymi o równorzędnej wartości dowodowej najpóźniej w ciągu trzech lat następujących po roku dokonania płatności zaliczki lub do dnia 31 grudnia 2023 r., w zależności od tego, co nastąpi wcześniej; w przeciwnym razie następny wniosek o płatność zostaje odpowiednio skorygowany.

5. Każdy wniosek o płatność, który obejmuje zaliczki, o których mowa w ust. 4, odrębnie ujawnia łączną kwotę wypłaconą z programu operacyjnego jako zaliczki, kwotę, która została objęta wydatkami poniesionymi przez beneficjentów w terminie 3 lat od dnia wypłaty zaliczki zgodnie z ust. 4 lit. c) oraz kwotę, która nie została objęta wydatkami poniesionymi przez beneficjentów i dla której okres trzech lat jeszcze nie upłynął.

6. W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego artykułu Komisja przyjmuje akty wykonawcze

ustanawiające wzór wniosków o płatność. Akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 150 ust. 3.

Artykuł 132

Płatności na rzecz beneficjentów

1. Z zastrzeżeniem dostępności środków z początkowej i rocznej płatności zaliczkowej i z płatności okresowych, instytucja zarządzająca zapewnia, aby beneficjent otrzymał całkowitą należną kwotę kwalifikowalnych wydatków publicznych nie później niż 90 dni od dnia przedłożenia wniosku o płatność przez beneficjenta.

Nie potrąca się ani nie wstrzymuje żadnych kwot, ani też nie nakłada się żadnych opłat szczególnych lub innych opłat o równoważnym skutku, które powodowałyby zmniejszenie kwot wypłacanych beneficjentom.

2. Bieg terminu płatności, o którym mowa w ust. 1, może zostać przerwany przez instytucję zarządzającą w jednym z poniższych, należycie uzasadnionych przypadków:

a) kwota ujęta we wniosku o płatność jest nienależna lub odpowiednie dokumenty potwierdzające, w tym dokumenty niezbędne do kontroli zarządczej na mocy art. 125 ust. 4 lit. a) akapit pierwszy, nie zostały przedłożone;

b) wszczęto dochodzenie w związku z ewentualnymi nieprawidłowościami mającymi wpływ na dane wydatki.

Zainteresowany beneficjent jest informowany na piśmie o wstrzymaniu i o jego przyczynach.

Artykuł 133

Stosowanie euro

1. Państwa członkowskie, które nie przyjęły euro jako swojego środka płatniczego do dnia składania wniosku o płatność, przeliczają na euro kwoty wydatków poniesionych w walucie krajowej. Kwoty te są przeliczane na euro z wykorzystaniem miesięcznego obrachunkowego kursu wymiany stosowanego przez Komisję w miesiącu, w którym wydatki zostały zaksięgowane przez instytucję certyfikującą danego programu operacyjnego. Kurs wymiany jest publikowany co miesiąc przez Komisję w mediach elektronicznych.

2. Na zasadzie odstępstwa od ust. 1 w rozporządzeniu w sprawie EWT można ustanowić szczegółowe zasady dotyczące terminów przeliczania na euro.

3. Kiedy dane państwo członkowskie przyjmuje euro jako swój środek płatniczy, procedurę przeliczania określona w ust. 1 stosuje się nadal do wszystkich wydatków zaksięgowanych przez instytucję certyfikującą przed datą wejścia w życie stałego kursu wymiany waluty krajowej na euro.

Artykuł 134

Płatności zaliczkowe

1. Kwota początkowych płatności zaliczkowych jest wypłacana w ratach w następujący sposób:

- a) w 2014 r.: 1 % kwoty wsparcia z funduszy polityki spójności i z EFMR na cały okres programowania dla programu operacyjnego lub 1,5 % kwoty wsparcia z funduszy polityki spójności i z EFMR na cały okres programowania dla programu operacyjnego, jeżeli państwo członkowskie otrzymywało pomoc finansową od 2010 roku, zgodnie z art. 122 i 143 TFUE, lub z Europejskiego Instrumentu Stabilności Finansowej, lub jeśli otrzymuje pomoc finansową na dzień 31 grudnia 2013 r. zgodnie z art. 136 i 143 TFUE;
- b) w 2015 r.: 1 % kwoty wsparcia z funduszy polityki spójności i z EFMR na cały okres programowania dla programu operacyjnego lub 1,5 % kwoty wsparcia z funduszy polityki spójności i z EFMR na cały okres programowania dla programu operacyjnego, jeżeli państwo członkowskie otrzymywało pomoc finansową od 2010 r., zgodnie z art. 122 i 143 TFUE, lub z Europejskiego Instrumentu Stabilności Finansowej, lub jeśli otrzymuje pomoc finansową na dzień 31 grudnia 2014 r. zgodnie z art. 136 i 143 TFUE;
- c) w 2016 r.: 1 % kwoty wsparcia z funduszy polityki spójności oraz z EFMR na cały okres programowania dla programu operacyjnego.

Jeżeli program operacyjny jest przyjmowany w 2015 r. lub później, wcześniejsze raty są wypłacane w roku, w którym przyjęto program.

2. Kwota rocznych płatności zaliczkowych jest wypłacana przed dniem 1 lipca w latach 2016-2023. Kwota ta stanowi następującą wartość procentową kwoty wsparcia z funduszy polityki spójności oraz z EFMR na cały okres programowania dla programu operacyjnego:

- 2016 r.: 2 %
- 2017 r.: 2,625 %
- 2018 r.: 2,75 %
- 2019 r.: 2,875 %
- 2020-2023 r.: 3 %.

3. Przy obliczaniu kwoty początkowych płatności zaliczkowych, o których mowa w ust. 1 kwota wsparcia na cały okres programowania nie obejmuje kwot z rezerwy wykonania, które były pierwotnie alokowane na program operacyjny.

Przy obliczaniu kwoty rocznych płatności zaliczkowych, o których mowa w ust. 1, do roku 2020 r. włącznie kwota wsparcia na cały okres programowania nie obejmuje kwot z rezerwy wykonania, które były pierwotnie alokowane na program operacyjny.

Artykuł 135

Terminy przedstawiania wniosków o płatność okresową oraz ich wypłacania

1. Instytucja certyfikująca regularnie składa, zgodnie z art. 131 ust. 1, wnioski o płatność okresową obejmujące kwoty zaksięgowane w roku obrachunkowym. Instytucja certyfikująca może jednak, jeżeli uzna to za konieczne, ująć te kwoty we wnioskach o płatność składanych w kolejnych latach obrachunkowych.
2. Instytucja certyfikująca przedkłada ostateczny wniosek o płatność okresową do dnia 31 lipca po upływie poprzedniego roku obrachunkowego oraz, w każdym przypadku, przed pierwszym wnioskiem o płatność okresową dla następnego roku obrachunkowego.
3. Pierwszego wniosku o płatność okresową nie składa się przed powiadomieniem Komisji o desygnacji instytucji zarządzających i instytucji certyfikującej zgodnie z art. 124.
4. Nie można dokonywać płatności okresowych dla danego programu operacyjnego, jeśli roczne sprawozdanie z wdrażania nie zostało przesłane Komisji zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy.
5. Z zastrzeżeniem dostępności środków Komisja dokonuje płatności okresowej nie później niż 60 dni od daty zarejestrowania przez Komisję wniosku o płatność.

Artykuł 136

Anulowanie zobowiązań

1. Komisja anuluje każdą część kwoty w ramach programu operacyjnego, która nie została wykorzystana na początkową i roczną płatność zaliczkową oraz płatności okresowe do dnia 31 grudnia trzeciego roku budżetowego następującego po roku, w którym podjęto zobowiązanie budżetowe w ramach programu operacyjnego, lub w odniesieniu do której wniosek o płatność sporządzony zgodnie z art. 131 nie został przesłany zgodnie z art. 135.

2. Ta część zobowiązań, która pozostaje otwarta na dzień 31 grudnia 2023 r., zostaje anulowana, jeżeli któryś z dokumentów wymaganych na mocy art. 141 ust. 1 nie został przekazany Komisji w terminie określonym w art. 141 ust. 1.

ROZDZIAŁ II

Artykuł 138

Sporządzanie, analiza oraz zatwierdzanie zestawień wydatków i zamknięcie programów operacyjnych oraz zawieszenie płatności**Składanie informacji**

Sekcja I

Sporządzanie, analiza oraz zatwierdzanie zestawień wydatków

Artykuł 137

Sporządzanie zestawień wydatków

1. Zestawienie wydatków, o którym mowa w art. 59 ust. 5 lit. a) rozporządzenia finansowego, przedkłada się Komisji dla każdego programu operacyjnego. Zestawienie wydatków obejmuje rok obrachunkowy i zawiera na poziomie każdego priorytetu, w stosownych przypadkach, według funduszy i kategorii regionów:

- a) całkowitą kwotę kwalifikowalnych wydatków zaksięgowanych przez instytucję certyfikującą, które zostały ujęte we wnioskach o płatność przedłożonych Komisji zgodnie z art. 131 i art. 135 ust. 2 do dnia 31 lipca następującego po zakończeniu roku obrachunkowego, oraz całkowitą kwotę odpowiadających wydatków publicznych poniesionych w trakcie wdrażania operacji, oraz całkowitą kwotę odpowiednich płatności na rzecz beneficjentów dokonanych na mocy art. 132 ust. 1;
- b) kwoty wycofane i odzyskane w roku obrachunkowym, kwoty, które mają być odzyskane na koniec roku obrachunkowego, kwoty odzyskane na podstawie art. 71 oraz nieściągalne należności;
- c) kwoty wkładów programu wypłaconych instrumentom finansowym na mocy art. 41 ust. 1 oraz zaliczek w ramach pomocy państwa wypłaconych na mocy art. 131 ust. 4;
- d) dla każdego priorytetu – wyszczególnienie różnic pomiędzy wydatkami zadeklarowanymi zgodnie z lit. a) a wydatkami zadeklarowanymi w odniesieniu do tego samego roku obrachunkowego we wnioskach o płatność, wraz z wyjaśnieniem wszelkich różnic.

2. Jeżeli państwo członkowskie wyklucza z zestawienia wydatków wydatki wcześniej ujęte we wniosku o płatność określoną za dany rok obrachunkowy z uwagi na trwającą ocenę ich zgodności z prawem i prawidłowości, całość lub część takich wydatków uznanych za zgodne z prawem i prawidłowe może zostać ujęta we wniosku o płatność okresową dotyczącym kolejnych lat obrachunkowych.

3. W celu ustanowienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego artykułu Komisja przyjmuje akty wykonawcze określające wzór zestawienia wydatków, o którym mowa w niniejszym artykule. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 150 ust. 3.

Za każdy rok od 2016 r. do 2025 r. włącznie państwo członkowskie przedkłada, w terminie określonym w art. 59 ust. 5 rozporządzenia finansowego, dokumenty, o których mowa w tym artykule, mianowicie:

- a) zestawienie wydatków, o którym mowa w art. 137 ust. 1 niniejszego rozporządzenia, za poprzedni rok obrachunkowy;
- b) deklarację zarządczą i roczne podsumowanie, o której mowa w art. 125 ust. 4 lit. e) akapit pierwszy niniejszego rozporządzenia za poprzedni rok obrachunkowy;
- c) opinię audytową i sprawozdanie z kontroli, o których mowa w art. 127 ust. 5 akapit pierwszy lit. a) oraz b) niniejszego rozporządzenia za poprzedni rok obrachunkowy.

Artykuł 139

Analiza i zatwierdzanie zestawień wydatków

1. Komisja analizuje dokumenty złożone przez państwo członkowskie na mocy art. 138. Na wniosek Komisji państwo członkowskie przedstawia wszelkie niezbędne informacje dodatkowe, aby w terminie określonym w art. 84 umożliwić Komisji stwierdzenie, czy zestawienie wydatków jest kompletne, rzetelne i prawdziwe.

2. Komisja zatwierdza zestawienie wydatków, jeżeli jest w stanie stwierdzić, że jest ono kompletne, rzetelne i prawdziwe. Komisja dokonuje takiego stwierdzenia, jeżeli instytucja audytowa wydała opinię audytową bez zastrzeżeń co do kompletności, rzetelności i prawdziwości zestawienia wydatków, chyba że Komisja posiada konkretne dowody na to, że opinia audytowa dotycząca zestawienia wydatków jest niewiarygodna.

3. Komisja informuje państwo członkowskie w terminie określonym w art. 84, czy jest w stanie zatwierdzić zestawienie wydatków.

4. Jeżeli z przyczyn leżących po stronie państwa członkowskiego Komisja nie jest w stanie zatwierdzić zestawienia wydatków w terminie określonym w art. 84, powiadamia ona państwo członkowskie, podając powody zgodnie z ust. 2 niniejszego artykułu oraz określając działania, których podjęcie jest wymagane, a także termin na ich wykonanie. Po upływie terminu na zrealizowanie tych działań Komisja informuje państwo członkowskie, czy jest w stanie zatwierdzić zestawienie wydatków.

5. Kwestii związanych ze zgodnością z prawem i prawidłowością transakcji leżących u podstaw wydatków ujętych w zestawieniu wydatków nie uwzględnia się do celów zatwierdzenia zestawienia wydatków przez Komisję. Procedura analizy i zatwierdzania zestawienia wydatków nie zakłada rozpatrywania wniosków o płatności okresowe i nie prowadzi do zawieszenia płatności, bez uszczerbku dla art. 83 i 142.

6. Na podstawie zatwierdzonego zestawienia wydatków Komisja oblicza kwotę obciążającą fundusze polityki spójności oraz EFMR w danym roku obrachunkowym oraz wynikające z tego dostosowania związane z płatnościami dla państw członkowskich. Komisja bierze pod uwagę:

- a) kwoty ujęte w zestawieniu wydatków, o których mowa w art. 137 ust. 1 lit. a) i do których stosuje się stopę dofinansowania dla każdego priorytetu;
- b) całkowitą kwotę płatności dokonanych przez Komisję w tym roku obrachunkowym składającą się z:
 - (i) kwoty płatności okresowych wypłaconych przez Komisję zgodnie z art. 130 ust. 1 i art. 24; oraz
 - (ii) kwoty rocznych płatności zaliczkowych wypłaconych na podstawie art. 134 ust. 2.

7. Po dokonaniu obliczeń zgodnie z ust. 6 Komisja rozlicza odpowiednio roczne płatności zaliczkowe i wypłaca wszelkie dodatkowe kwoty należne w ciągu 30 dni od zatwierdzenia zestawienia wydatków. Jeżeli istnieje kwota podlegająca odzyskaniu od państwa członkowskiego, Komisja wydaje w związku z nią nakaz odzyskania, który zostaje wykonany, w miarę możliwości, przez potrącenie jej od kwot należnych państwu członkowskiemu w ramach kolejnych płatności na rzecz tego samego programu operacyjnego. Odzyskanie takie nie stanowi korekty finansowej i nie zmniejsza wsparcia z funduszy polityki spójności na rzecz programu operacyjnego. Odzyskana kwota stanowi dochody przeznaczane na określony cel zgodnie z art. 177 ust. 3 rozporządzenia finansowego.

8. Jeżeli po zastosowaniu procedury określonej w ust. 4 Komisja nie jest w stanie zatwierdzić zestawienia wydatków, ustala – na podstawie dostępnych informacji i zgodnie z ust. 6 – kwotę obciążającą fundusze polityki spójności w danym roku obrachunkowym i informuje o niej państwo członkowskie. Jeżeli państwo członkowskie powiadomi Komisję o swojej zgodzie w ciągu dwóch miesięcy od przekazania przez Komisję odnośnych informacji, zastosowanie ma ust. 7. W przypadku braku takiej zgody Komisja przyjmuje, w drodze aktu wykonawczego, decyzję określającą kwotę obciążającą fundusze polityki spójności w danym roku obrachunkowym. Decyzja taka nie stanowi korekty finansowej i nie zmniejsza wsparcia z funduszy polityki spójności na rzecz programu operacyjnego. Na podstawie tej decyzji Komisja dokonuje dostosowań płatności na rzecz państw członkowskich zgodnie z ust. 7.

9. Zatwierdzenie zestawienia wydatków przez Komisję lub przyjęcie przez Komisję decyzji na mocy ust. 8 niniejszego artykułu pozostają bez uszczerbku dla stosowania korekt na mocy art. 144 i 145.

10. Państwa członkowskie mogą zastąpić nieprawidłowe kwoty wykryte po złożeniu zestawienia wydatków przez dokonanie odpowiednich dostosowań w zestawieniu wydatków za rok obrachunkowy, w którym wykryto nieprawidłowość, bez uszczerbku dla art. 144 i 145.

Artykuł 140

Dostępność dokumentów

1. Bez uszczerbku dla zasad dotyczących pomocy państwa instytucja zarządzająca zapewnia udostępnienie Komisji i Europejskiemu Trybunałowi Obrachunkowemu wszystkich dokumentów potwierdzających dotyczących wydatku wspieranego z funduszy polityki spójności w ramach operacji, dla których całkowite wydatki kwalifikowalne wynoszą mniej niż 1 000 000 EUR; udostępni ją żądanie przez okres trzech lat od dnia 31 grudnia następującego po złożeniu zestawienia wydatków, w którym ujęto dany wydatek dotyczący danej operacji.

W przypadku operacji innych niż te, o których mowa w akapicie pierwszym, wszystkie dokumenty potwierdzające powinny być udostępnione przez okres dwóch lat od dnia 31 grudnia następującego po złożeniu zestawienia wydatków, w którym ujęto ostateczne wydatki dotyczące zakończonej operacji.

Instytucja zarządzająca może podjąć decyzję o zastosowaniu do operacji, dla których całkowite wydatki kwalifikowalne wynoszą mniej niż 1 000 000 EUR, zasady, o której mowa w akapicie drugim.

Okres, o którym mowa w akapicie pierwszym, zostaje przerwany w przypadku wszczęcia postępowania prawnego albo na należycie uzasadniony wniosek Komisji.

2. Instytucja zarządzająca informuje beneficjentów o dacie rozpoczęcia okresu, o którym mowa w ust. 1.

3. Dokumenty przechowuje się albo w formie oryginałów, albo ich uwierzytelnionych odpisów lub na powszechnie uznanych nośnikach danych, w tym jako elektroniczne wersje dokumentów oryginalnych lub dokumenty istniejące wyłącznie w wersji elektronicznej.

4. Dokumenty przechowuje się w formie, która pozwala na zidentyfikowanie danych dotyczących ich przedmiotu przez czas nie dłuższy niż jest to konieczne do celów, dla których dane były gromadzone lub dla których są przetwarzane dalej.

5. Procedura poświadczania zgodności dokumentów przechowywanych na powszechnie akceptowanych nośnikach danych z dokumentem oryginalnym jest ustanawiana przez instytucje krajowe i zapewnia, że wersje te są zgodne z wymogami prawa krajowego i można się na nich oprzeć do celów audytu.

6. Jeżeli dokumenty istnieją wyłącznie w formie elektronicznej, systemy komputerowe, w których przechowywane są wersje elektroniczne, muszą spełniać normy bezpieczeństwa zapewniające, że dokumenty te są zgodne z wymogami prawa krajowego i można się na nich oprzeć do celów audytu.

Sekcja II

Zamknięcie programów operacyjnych

Artykuł 141

Złożenie dokumentów zamknięcia oraz płatność salda końcowego

1. Oprócz dokumentów, o których mowa w art. 138, dla ostatniego roku obrachunkowego od dnia 1 lipca 2023 r. do dnia 30 czerwca 2024 r. państwa członkowskie przedkładają końcowe sprawozdanie z wdrażania programu operacyjnego lub ostatnie roczne sprawozdanie z wdrażania programu operacyjnego wspieranego z EFMR.

2. Saldo końcowe jest wypłacane nie później niż w terminie trzech miesięcy od dnia zatwierdzenia zestawienia wydatków z ostatniego roku obrachunkowego lub w terminie jednego miesiąca od daty przyjęcia końcowego sprawozdania z wdrażania, zależnie od tego, która data jest późniejsza.

Sekcja III

Zawieszenie płatności

Artykuł 142

Zawieszenie płatności

1. Komisja może zawiesić w całości lub części płatności okresowe na poziomie priorytetów lub programów operacyjnych, jeżeli spełniony został co najmniej jeden z poniższych warunków:

- a) w skutecznym funkcjonowaniu systemu zarządzania i kontroli programu operacyjnego istnieje poważny defekt stanowiący zagrożenie dla wkładu Unii na rzecz programu operacyjnego, w odniesieniu do której nie podjęto działań naprawczych;
- b) wydatek ujęty w deklaracji wydatków związany jest z nieprawidłowością o poważnych skutkach finansowych, która nie została skorygowana;
- c) państwo członkowskie nie podjęło niezbędnych działań w celu naprawy sytuacji, co doprowadziło do wstrzymania biegu terminu płatności na podstawie art. 83;
- d) występuje poważny defekt w jakości i wiarygodności systemu monitorowania lub danych dotyczących wspólnych i specyficznych dla programu wskaźników;
- e) nie zakończono działań w celu spełnienia warunków wstępnych z zastrzeżeniem warunków określonych w art. 19;
- f) istnieją dowody wynikające z przeglądu wyników dla priorytetu, że w ramach wykonania celów pośrednich priorytetu wyrażonych wskaźnikami finansowymi, wskaźnikami produktu lub za pomocą kluczowych etapów wdrażania zakończyło się poważnym niepowodzeniem, z zastrzeżeniem warunków określonych w art. 22;

W przepisach dotyczących poszczególnych funduszy dla EFMR można określić szczególne podstawy dla wstrzymania płatności związanego z nieprzestrzeganiem przepisów mających zastosowanie w ramach wspólnej polityki rybołówstwa, które powinny być proporcjonalne oraz uwzględniać charakter, wagę, czas trwania i powtarzalność nieprzestrzegania przepisów.

2. Komisja może podjąć decyzję, w drodze aktów wykonawczych, o zawieszeniu w całości lub części płatności okresowych po umożliwieniu państwu członkowskiemu zgłoszenia uwag.

3. Komisja znosi zawieszenie w całości lub części płatności okresowych w przypadku gdy państwo członkowskie podjęło niezbędne środki umożliwiające zniesienie zawieszenia.

ROZDZIAŁ III

Korekty finansowe

Sekcja I

Korekty finansowe dokonywane przez państwa członkowskie

Artykuł 143

Korekty finansowe dokonywane przez państwa członkowskie

1. Odpowiedzialność za badanie nieprawidłowości, dokonywanie wymaganych korekt finansowych oraz odzyskiwanie kwot spoczywa w pierwszej kolejności na państwach członkowskich. W przypadku nieprawidłowości systemowej państwo członkowskie rozszerza zakres swego dochodzenia w celu objęcia nim wszystkich operacji, których nieprawidłowości te mogą dotyczyć.

2. Państwa członkowskie dokonują korekt finansowych wymaganych w związku z pojedynczymi lub systemowymi nieprawidłowościami stwierdzonymi w operacjach lub programach operacyjnych. Korekty finansowe polegają na anulowaniu całości lub części wkładu publicznego w ramach operacji lub programu operacyjnego. Państwa członkowskie biorą pod uwagę charakter i wagę nieprawidłowości oraz straty finansowe poniesione przez fundusze polityki spójności lub EFMR i stosują proporcjonalną korektę. Instytucja zarządzająca odnotowuje korekty finansowe w zestawieniu wydatków dla roku obrachunkowego, w którym podjęto decyzję o anulowaniu.

3. Wkład z funduszy polityki spójności lub z EFMR anulowany zgodnie z ust. 2 może być ponownie wykorzystany przez państwo członkowskie w ramach danego programu operacyjnego z zastrzeżeniem ust. 4.

4. Wkład anulowany zgodnie z ust. 2 nie może być ponownie wykorzystany na operacje, które były przedmiotem korekty, lub, w przypadku gdy korekta finansowa dotyczy nieprawidłowości systemowej, na operacje, których dotyczy nieprawidłowość systemowa.

5. W przepisach dotyczących poszczególnych funduszy dla EFMR można określić szczególne podstawy korekt finansowych, powiązane z nieprzestrzeganiem przez państwo członkowskie zasad obowiązujących w ramach wspólnej polityki rybołówstwa, które są proporcjonalne, uwzględniają charakter, wagę, czas trwania i powtarzanie się przypadków nieprzestrzegania tych zasad.

Sekcja II

Korekty finansowe dokonywane przez komisję

Artykuł 144

Kryteria dokonywania korekt finansowych

1. Komisja może dokonywać korekt finansowych za pomocą aktów wykonawczych, w drodze anulowania całości lub części wkładu unijnego na rzecz programu operacyjnego zgodnie z art. 85, jeżeli w wyniku niezbędnych analiz stwierdzi, że:

- a) w skutecznym funkcjonowaniu systemu zarządzania i kontroli programu operacyjnego istnieje poważny defekt stanowiący zagrożenie dla już wypłaconego wkładu Unii na rzecz programu operacyjnego;
- b) państwo członkowskie nie wywiązało się ze swoich zobowiązań zawartych w art. 143 przed wszczęciem procedury korekty na podstawie niniejszego ustępu;
- c) wydatki zawarte we wniosku o płatność są nieprawidłowe i nie zostały skorygowane przez państwo członkowskie przed wszczęciem procedury korekty na podstawie niniejszego ustępu.

Komisja dokonuje korekt finansowych na podstawie indywidualnych przypadków stwierdzonych nieprawidłowości oraz bierze pod uwagę, czy nieprawidłowość jest systemowa. Jeżeli nie jest możliwe precyzyjne określenie kwoty nieprawidłowych wydatków poniesionych przez fundusze polityki spójności lub EFMR, Komisja przyjmuje za podstawę korekty finansowej stawkę zryczałtowaną lub ekstrapolowaną.

2. Podejmując decyzję odnośnie do kwoty korekty na podstawie ust. 1, Komisja przestrzega zasady proporcjonalności, uwzględniając charakter i wagę nieprawidłowości oraz zakres i skutki finansowe defektów stwierdzonych w systemach zarządzania i kontroli danego programu operacyjnego.

3. W przypadku gdy Komisja opiera swoje stanowisko na sprawozdaniach audytorów spoza swoich służb, wyciąga własne wnioski dotyczące konsekwencji finansowych po przeanalizowaniu działań podjętych przez dane państwo członkowskie na podstawie art. 143 ust. 2, powiadomień wysłanych na podstawie art. 122 ust. 2 oraz wszelkich odpowiedzi udzielonych przez państwo członkowskie.

4. Zgodnie z art. 22 ust. 7, w przypadku gdy Komisja ustali na podstawie analizy końcowego sprawozdania z wdrażania programu operacyjnego w odniesieniu do funduszy polityki spójności lub ostatniego rocznego sprawozdania z wdrażania w odniesieniu do EFMR, że cele końcowe określone w ramach wykonania nie zostały w znacznym stopniu osiągnięte, może, w drodze aktów wykonawczych, zastosować korekty finansowe w odniesieniu do danych priorytetów w drodze aktów wykonawczych.

5. Jeżeli państwo członkowskie nie przestrzega obowiązków, o których mowa w art. 95, Komisja może, odpowiednio do stopnia nieprzestrzegania tych obowiązków, dokonać korekty finansowej poprzez anulowanie całości lub części wkładu funduszy strukturalnych przeznaczonych dla danego państwa członkowskiego.

6. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 149 ustanawiających szczegółowe zasady dotyczące kryteriów służących do określania poważnych defektów skutecznym funkcjonowaniu systemów zarządzania i kontroli, w tym główne rodzaje takich poważnych defektów, kryteria stosowane do ustalenia poziomu korekty finansowej, która ma być zastosowana, oraz kryteria stosowania korekt finansowych na podstawie stawek zryczałtowanych lub ekstrapolowanych.

7. W przepisach dotyczących poszczególnych funduszy dla EFMR można określić szczególne podstawy korekt finansowych dokonywanych przez Komisję związanych z nieprzestrzeganiem przepisów mających zastosowanie w ramach wspólnej polityki rybołówstwa, które powinny być proporcjonalne oraz uwzględniać charakter, wagę, czas trwania i powtarzalność nieprzestrzegania przepisów.

Artykuł 145

Procedura

1. Przed podjęciem decyzji o dokonaniu korekty finansowej Komisja wszczyna procedurę, informując państwo członkowskie o swych tymczasowych wnioskach z przeprowadzonej analizy i wzywając je do zgłoszenia uwag w terminie dwóch miesięcy.

2. W przypadku gdy Komisja zaproponuje korektę finansową na podstawie stawki zryczałtowanej lub ekstrapolowanej, państwo członkowskie otrzymuje możliwość wykazania, poprzez analizę odnośnych dokumentów, że rzeczywisty zakres nieprawidłowości jest mniejszy niż w ocenie Komisji. W porozumieniu z Komisją państwo członkowskie może ograniczyć zakres takiej analizy do stosownej części odnośnych dokumentów lub ich próby. Z wyjątkiem należycie uzasadnionych przypadków, czas przeznaczony na te analizy nie może przekroczyć okresu kolejnych dwóch miesięcy po dwumiesięcznym okresie, o którym mowa w ust. 1.

3. Komisja uwzględnia wszelkie dowody przedstawione przez państwo członkowskie w terminach określonych w ust. 1 i 2.

4. Jeżeli państwo członkowskie nie akceptuje tymczasowych wniosków Komisji, wzywane jest do wzięcia udziału w przesłuchaniu przez Komisję, które ma zapewnić, że dostępne są wszystkie istotne informacje i uwagi jako podstawa do formułowania wniosków przez Komisję dotyczących dokonania korekty finansowej.

5. W przypadku osiągnięcia porozumienia, i nie naruszając ust. 6 niniejszego artykułu, państwo członkowskie może ponownie wykorzystać stosowne fundusze polityki spójności zgodnie z art. 143 ust. 3.

6. Aby dokonać korekty finansowej Komisja podejmuje decyzję, w drodze aktów wykonawczych, w terminie sześciu miesięcy od daty przesłuchania lub od daty otrzymania dodatkowych informacji, jeżeli dane państwo członkowskie zgadza się na przedłożenie takich dodatkowych informacji w następstwie przesłuchania. Komisja bierze pod uwagę wszystkie informacje i uwagi przedłożone w trakcie trwania procedury. Jeśli przesłuchanie nie ma miejsca, sześciomiesięczny okres rozpoczyna się dwa miesiące po dacie wezwania na przesłuchanie wysłanego przez Komisję.

7. Jeżeli Komisja, wykonując swoje obowiązki na mocy art. 75, lub Europejski Trybunał Obrachunkowy wykryją nieprawidłowości wskazujące na poważne defekty w skutecznym funkcjonowaniu systemów zarządzania i kontroli, wynikające z tego korekty finansowe zmniejszają wsparcie z funduszy polityki spójności na rzecz programu operacyjnego.

Akapit pierwszy nie ma zastosowania w przypadku poważnych defektów w skutecznym funkcjonowaniu systemu zarządzania i kontroli, które przed datą wykrycia przez Komisję lub Europejski Trybunał Obrachunkowy:

- a) zostały stwierdzone w deklaracji zarządczej, rocznym podsumowaniu kontroli lub opinii audytowej, przekazanych Komisji zgodnie z art. 59 ust. 5 rozporządzenia finansowego, lub w innych sprawozdaniach z audytu instytucji audytowej przedłożonych Komisji, i podjęto odpowiednie działania, lub
- b) były przedmiotem odpowiednich działań naprawczych państwa członkowskiego.

Podstawą oceny poważnych defektów w skutecznym funkcjonowaniu systemów zarządzania i kontroli powinny być obowiązujące przepisy prawa mające zastosowanie wtedy, kiedy przedłożono odpowiednie deklaracje zarządcze, roczne sprawozdania z kontroli i opinie audytowe.

Podjęwszy decyzję dotyczącą korekty finansowej, Komisja:

- a) przestrzega zasady proporcjonalności, uwzględniając charakter i wagę poważnych defektów w skutecznym funkcjonowaniu systemu zarządzania i kontroli oraz ich skutki finansowe dla budżetu Unii;
- b) w celu dokonania korekty finansowej na podstawie stawki zryczałtowanej lub ekstrapolowanej, wyklucza nieprawidłowe wydatki wykryte uprzednio przez państwo członkowskie, które były już przedmiotem dostosowania w zestawieniu wydatków zgodnie z art. 139 ust. 10, oraz wydatki, względem których trwa ocena ich zgodności z prawem i prawidłowości na mocy art. 137 ust. 2;
- c) uwzględnia przy określaniu ryzyka rezydualnego dla budżetu Unii korekty na podstawie stawki zryczałtowanej lub ekstrapolowanej zastosowane do wydatków przez państwa członkowskie w związku z innymi poważnymi defektami wykrytymi przez państwo członkowskie.

8. W przepisach dotyczących poszczególnych funduszy dla EFMR można określić dodatkowe zasady procedury korekt finansowych, o których mowa w art. 144 ust. 7.

Artykuł 146

Obowiązki państw członkowskich

Korekta finansowa dokonana przez Komisję nie narusza obowiązku państwa członkowskiego przeprowadzania procedury odzyskiwania środków na podstawie art. 143 ust. 2

niniejszego rozporządzenia oraz odzyskania pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE i na podstawie art. 14 rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999⁽¹⁾.

Artykuł 147

Zwrot środków

1. Zwrotu wszelkich środków należnych do budżetu Unii dokonuje się przed terminem płatności wymienionym w nakazie odzyskania środków sporządzonym zgodnie z art. 73 rozporządzenia finansowego. Termin płatności przypada na ostatni dzień drugiego miesiąca po dacie sporządzenia nakazu.

2. Wszelkie opóźnienia w zwrocie środków powodują naliczanie odsetek z tytułu zaległych płatności, począwszy od terminu płatności do dnia faktycznego dokonania płatności. Stopa takich odsetek wynosi półtora punktu procentowego powyżej stopy stosowanej przez Europejski Bank Centralny w jego głównych operacjach refinansowych w pierwszym dniu roboczym miesiąca, w którym przypada termin płatności.

TYTUŁ III

PROPORCJONALNA KONTROLA PROGRAMÓW OPERACYJNYCH

Artykuł 148

Proporcjonalna kontrola programów operacyjnych

1. Operacje, dla których całkowite wydatki kwalifikowalne nie przekraczają 200 000 EUR w przypadku EFRR i Funduszu Spójności, 150 000 EUR w przypadku EFS lub 100 000 EUR w przypadku EFMR, nie podlegają więcej niż jednemu audytowi przeprowadzonemu przez instytucję audytową albo Komisję przed przedłożeniem zestawienia wydatków, w którym ujęto ostateczne wydatki dotyczące zakończonej operacji. Inne operacje nie podlegają więcej niż jednemu audytowi na rok obrachunkowy przeprowadzonemu przez instytucję audytową albo Komisję przed przedłożeniem zestawienia wydatków, w którym ujęto ostateczne wydatki dotyczące zakończonej operacji. Jeśli w danym roku audyt przeprowadzał Europejski Trybunał Obrachunkowy, operacje nie podlegają w tym roku audytowi przeprowadzanemu przez Komisję ani instytucję audytową, pod warunkiem że wyniki audytu przeprowadzonego przez Europejski Trybunał Obrachunkowy dla tych operacji mogą być wykorzystane przez instytucję audytową lub Komisję na potrzeby realizacji właściwych im zadań.

2. Dla programów operacyjnych, w przypadku których najnowsza opinia audytowa nie wykazuje istotnych defektów, Komisja może uzgodnić z instytucją audytową na kolejnym spotkaniu, o którym mowa w art. 128 ust. 3, ograniczenie wymaganego poziomu audytu, aby dostosować go do stwierdzonego ryzyka. W takich przypadkach Komisja nie przeprowadza własnych audytów na miejscu, chyba że istnieją dowody wskazujące na defekty w systemie zarządzania i kontroli wpływające na wydatki zadeklarowane Komisji w roku obrachunkowym, w odniesieniu do którego Komisja zaakceptowała zestawienie wydatków.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE (Dz.U. L 83 z 27.3.1999, s. 1).

3. Dla programów operacyjnych, w przypadku których Komisja stwierdzi, że opinia instytucji audytowej jest wiarygodna, może uzgodnić z instytucją audytową ograniczenie liczby audytów Komisji na miejscu kontrolujących pracę instytucji audytowej, chyba że istnieją dowody na występowanie defektów w pracy instytucji audytowej w roku obrachunkowym, w odniesieniu do którego Komisja zaakceptowała zestawienie wydatków.

4. Niezależnie od ust. 1 instytucja audytowa i Komisja mogą w okresie, o którym mowa w art. 140 ust. 1 przeprowadzać audyty operacji, jeżeli podczas oceny ryzyka lub audytu przeprowadzonego przez Europejski Trybunał Obrachunkowy stwierdzono szczególne ryzyko wystąpienia nieprawidłowości lub nadużyć finansowych lub jeżeli istnieją dowody na poważne defekty w skutecznym funkcjonowaniu systemu zarządzania i kontroli danego programu operacyjnego. Komisja może w celu dokonania oceny pracy instytucji audytowej dokonać przeglądu ścieżki audytu instytucji audytowej lub wziąć udział w audytach instytucji audytowej na miejscu oraz, w przypadkach gdy zgodnie z uznanymi w skali międzynarodowej standardami audytu jest to konieczne dla celów uzyskania gwarancji skutecznego funkcjonowania instytucji audytowej, Komisja może przeprowadzić audyt operacji.

CZĘŚĆ PIĄTA

PRZEKAZANIE UPRAWNIENI, PRZEPISY WYKONAWCZE, PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE

ROZDZIAŁ I

Przekazanie uprawnień i przepisy wykonawcze

Artykuł 149

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjęcia aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.

2. Uprawnienia do przyjęcia aktów delegowanych, o których mowa w art. 5 ust. 3, art. 12 akapit drugi, art. 22 ust. 7 akapit czwarty, art. 37 ust. 13, art. 38 ust. 4 akapit trzeci, art. 40 ust. 4, art. 41 ust. 3, art. 42 ust. 1 akapit drugi, art. 42 ust. 6, art. 61 ust. 3 akapit drugi, trzeci, czwarty i siódmy, art. 63 ust. 4, art. 64 ust. 4, art. 68 ust. 1 akapit drugi, art. 101 akapit czwarty, art. 122 ust. 2 akapit piąty, art. 125 ust. 8 akapit pierwszy, art. 125 ust. 9, art. 127 ust. 7 i 8 oraz art. 144 ust. 6, powierza się Komisji na okres od dnia 21 grudnia 2013 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.

3. Przekazanie uprawnień, o których mowa w art. 5 ust. 3, art. 12 akapit drugi, art. 22 ust. 7 akapit czwarty, art. 37 ust. 13, art. 38 ust. 4 akapit trzeci, art. 40 ust. 4, art. 41 ust. 3, art. 42 ust. 1 akapit drugi, art. 42 ust. 6, art. 61 ust. 3 akapit drugi, trzeci, czwarty i siódmy, art. 63 ust. 4, art. 64 ust. 4, art. 68 ust. 1 akapit drugi, art. 101 akapit czwarty, art. 122 ust. 2

akapit piąty, art. 125 ust. 8 akapit pierwszy, art. 125 ust. 9, art. 127 ust. 7 i 8 oraz art. 144 ust. 6, może zostać odwołane w dowolnym momencie przez Parlament Europejski lub Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Staje się ona skuteczna następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub od późniejszej daty, która jest w niej określona. Nie wpływa ona na ważność aktów delegowanych już obowiązujących.

4. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja powiadamia o tym równocześnie Parlament Europejski i Radę.

5. Akt delegowany przyjęty zgodnie z art. 5 ust. 3, art. 12 akapit drugi, art. 22 ust. 7 akapit czwarty, art. 37 ust. 13, art. 38 ust. 4 akapit trzeci, art. 40 ust. 4, art. 41 ust. 3, art. 42 ust. 1 akapit drugi, art. 42 ust. 6, art. 61 ust. 3 akapit drugi, trzeci, czwarty i siódmy, art. 63 ust. 4 oraz art. 64 ust. 4, art. 68 ust. 1 akapit drugi, art. 101 ust. 1 akapit czwarty, art. 122 ust. 2 akapit piąty, art. 125 ust. 8 akapit pierwszy, art. 125 ust. 9, art. 127 ust. 7 i 8 oraz art. 144 ust. 6, wchodzi w życie wyłącznie w przypadku braku sprzeciwu Parlamentu Europejskiego lub Rady w ciągu dwóch miesięcy od zawiadomienia o danym akcie Parlamentu Europejskiego i Rady lub też jeśli przed upływem tego terminu Parlament Europejski i Rada poinformują Komisję, że nie zamierzają zgłosić sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 150

Procedura komitetowa

1. W stosowaniu niniejszego rozporządzenia, rozporządzenia w sprawie EFRR, rozporządzenia w sprawie EWT, rozporządzenia w sprawie EFS oraz rozporządzenia w sprawie Funduszu Spójności, Komisję wspiera komitet koordynujący EFSI. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 4 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

3. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

W przypadku gdy komitet nie wyda żadnej opinii, Komisja nie przyjmuje projektu aktu wykonawczego w odniesieniu do uprawnień wykonawczych, o których mowa w art. 8 akapit trzeci, art. 22 ust. 7 akapit piąty, art. 38 ust. 3 akapit drugi, art. 38 ust. 10, art. 39 ust. 4 akapit drugi, art. 46 ust. 3, art. 96 ust. 2 akapit drugi, art. 115 ust. 4 i art. 125 ust. 8 akapit drugi; stosuje się art. 5 ust. 4 akapit trzeci rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

ROZDZIAŁ II

Przepisy przejściowe i końcowe

Artykuł 151

Przegląd

Parlament Europejski i Rada dokonują przeglądu niniejszego rozporządzenia do dnia 31 grudnia 2020 r. zgodnie z art. 177 TFUE.

Artykuł 152

Przepisy przejściowe

1. Niniejsze rozporządzenie nie ma wpływu na kontynuację albo modyfikację, w tym całkowite lub częściowe anulowanie pomocy zatwierdzonej przez Komisję na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1083/2006 lub wszelkich innych przepisów prawa mających zastosowanie do tej pomocy na dzień 31 grudnia 2013 r., Niniejsze rozporządzenie lub takie inne przepisy prawa mające zastosowanie stosują się nadal po dniu 31 grudnia 2013 r. do tej pomocy lub do danych operacji aż do ich zamknięcia. Dla celów niniejszego ustępu pomoc obejmuje programy operacyjne i duże projekty.

2. Wnioski o pomoc złożone lub zatwierdzone na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1083/2006 zachowują ważność.

3. W przypadku gdy państwo członkowskie korzysta z opcji określonej w art. 123 ust. 3, może ono przedłożyć Komisji wniosek o to, aby instytucja zarządzająca pełniła funkcje instytucji certyfikującej na zasadzie odstępstwa od art. 59 ust. 1 lit. b) rozporządzenia (WE) nr 1083/2006 dla odnośnych programów operacyjnych wdrażanych na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1083/2006. Do wniosku dołącza się ocenę dokonaną przez instytucję audytową. Jeżeli na podstawie infor-

macji uzyskanych od instytucji audytowej oraz w ramach własnych audytów Komisja stwierdza, że systemy zarządzania i kontroli tych programów operacyjnych działają skutecznie, a pełnienie przez instytucję zarządzającą funkcji instytucji certyfikującej nie wpłynie negatywnie na te systemy, to informuje ona państwo członkowskie o zgodzie w ciągu dwóch miesięcy od daty otrzymania wniosku.

Artykuł 153

Uchylenie

1. Bez uszczerbku dla przepisów ustanowionych w art. 152, niniejszym uchyla się rozporządzenie (WE) nr 1083/2006 ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2014 r.

2. Odesłania do uchylonego rozporządzenia traktuje się jak odesłania do niniejszego rozporządzenia, zgodnie z tabelą korelacji określoną w załączniku XIV.

Artykuł 154

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Art. 20–24, art. 29 ust. 3, art. 38 ust. 1 lit. a), art. 58, 60, 76–92, 118, 120, 121, oraz art. 129–147 mają zastosowanie od dnia 1 stycznia 2014 r.

Art. 39 ust. 2 akapit siódmy zdanie drugie i art. 76 akapit piąty mają zastosowanie od dnia wejścia w życie zmiany do rozporządzenia finansowego dotyczącej anulowania środków.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 17 grudnia 2013 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

M. SCHULZ

Przewodniczący

W imieniu Rady

R. ŠADŽIUS

Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK I

WSPÓLNE RAMY STRATEGICZNE

1. WPROWADZENIE

W celu promowania harmonijnego, wyrównanego, i zrównoważonego rozwoju Unii oraz maksymalnego zwiększenia wkładu EFSI w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz właściwych dla poszczególnych funduszy zadań EFSI, w tym spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, niezbędne jest zapewnienie, że zobowiązania określone w ramach unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego rozwoju, sprzyjającego włączeniu społecznemu pociągają za sobą inwestycje z EFSI i z innych instrumentów unijnych. Wspólne ramy strategiczne (WRS) zgodnie z art. 10 oraz priorytetami i celami określonymi w rozporządzeniach dotyczących poszczególnych funduszy zawierają zatem strategiczne zasady przewodnie umożliwiające osiągnięcie zintegrowanego podejścia do rozwoju z wykorzystaniem EFSI skoordynowanych z innymi unijnymi instrumentami i strategiami, zgodnie z celami politycznymi i głównymi celami unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz, w stosownych przypadkach, kluczowymi inicjatywami, z uwzględnieniem najważniejszych wyzwań terytorialnych oraz specyfiki kontekstu krajowego, regionalnego i lokalnego.

2. WKŁAD EFSI W STRATEGIĘ UNII NA RZECZ INTELIGENTNEGO, ZRÓWNOWAŻONEGO WZROSTU SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU ORAZ SPÓJNOŚĆ Z ZARZĄDZANIEM GOSPODARCZYM UNII

1. Aby wspierać skuteczne ukierunkowywanie umów partnerstwa i programów na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, niniejsze rozporządzenie określa w art. 9 akapit pierwszy jedenaście celów tematycznych, które odpowiadają priorytetom unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu i które otrzymują wsparcie z EFSI.
2. Zgodnie z celami tematycznymi określonymi w art. 9 akapit pierwszy, aby zapewnić masę krytyczną konieczną do osiągnięcia celów w zakresie wzrostu i miejsc pracy, państwa członkowskie koncentrują wsparcie zgodnie z art. 18 niniejszego rozporządzenia i przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy w odniesieniu do koncentracji tematycznej, a także zapewniają skuteczność wydatków. Państwa członkowskie zwracają szczególną uwagę na priorytetowe traktowanie wydatków sprzyjających wzrostowi, obejmujących wydatki na edukację, badania, innowację, efektywność energetyczną oraz wydatki mające na celu ułatwienie dostępu MŚP do finansowania, zapewnienie trwałości środowiskowa naturalnego, a także właściwe gospodarowanie zasobami naturalnymi oraz działania na rzecz klimatu, jak również modernizowanie administracji publicznej. Biorą one również pod uwagę zachowanie lub zwiększenie zasięgu i skuteczności służb zatrudnienia i aktywnej polityki rynku pracy w celu walki z bezrobociem, z naciskiem na ludzi młodych, oraz podejmowania działań w związku ze społecznymi konsekwencjami kryzysu i promowania włączenia społecznego.
3. Aby zapewnić spójność z priorytetami ustalonymi w kontekście europejskiego semestru, przy przygotowywaniu umów partnerstwa państwa członkowskie planują wykorzystanie EFSI z uwzględnieniem, w stosownych przypadkach, krajowych programów reform oraz najbardziej aktualnych stosownych zaleceń dla poszczególnych państw przyjętych zgodnie z art. 121 ust. 2 TFUE i stosownych zaleceń Rady przyjętych zgodnie z art. 148 ust. 4 TFUE, zgodnie z właściwym zakresem ich ról i obowiązków. Państwa członkowskie w razie potrzeby uwzględniają również stosowne zalecenia Rady oparte na Pakcie na rzecz stabilności i wzrostu oraz programach dostosowania ekonomicznego.
4. W celu określenia sposobu, w jaki EFSI mogą najskuteczniej przyczynić się do realizacji unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, oraz uwzględnienia celów Traktatu, w tym spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, państwa członkowskie wybierają cele tematyczne planowanego wykorzystania EFSI w ramach właściwych kontekstów krajowy, regionalnych i lokalnych.

3. ZINTEGROWANE PODEJŚCIE DO EFSI ORAZ USTALENIA W ZAKRESIE ICH WYKORZYSTYWANIA

3.1 Wprowadzenie

1. Zgodnie z art. 15 ust. 2 lit. a) w umowie partnerstwa wskazuje się zintegrowane podejście do rozwoju terytorialnego. Państwa członkowskie zapewniają, by wybór celów tematycznych oraz inwestycji i unijnych priorytetów w sposób zintegrowany odpowiadał potrzebom rozwojowym i wyzwaniom terytorialnym zgodnie z analizą określoną w sekcji 6.4. Państwa członkowskie dążą do maksymalnego wykorzystania możliwości w celu zapewnienia skoordynowanego i zintegrowanego wdrażania EFSI.
2. Państwa członkowskie i, w stosownych przypadkach, zgodnie z art. 4 ust. 4, regiony zapewniają, aby interwencje finansowane z EFSI uzupełniały się i były realizowane w sposób skoordynowany w celu osiągnięcia efektu synergii tak, aby obniżyć koszty i obciążenia administracyjne podmiotów zarządzających i beneficjentów zgodnie z art. 4, 15 i 27.

3.2 Komplementarność i koordynacja

1. Państwa członkowskie oraz instytucje zarządzające odpowiedzialne za wdrażanie EFSI ściśle ze sobą współpracują przy przygotowywaniu, wdrażaniu, monitorowaniu i ewaluacji umowy partnerstwa i programów. W szczególności zapewniają one realizację następujących działań:
 - a) identyfikacja obszarów interwencji, gdzie EFSI mogą się uzupełniać, aby osiągać cele tematyczne określone w niniejszym rozporządzeniu;
 - b) zapewnienie zgodnie z art. 4 ust. 6 istnienia rozwiązań w zakresie skutecznej koordynacji EFSI w celu zwiększenia oddziaływania i skuteczności funduszy polityki spójności, w tym, w stosownych przypadkach, poprzez wykorzystanie programów wielofunduszowych dla funduszy polityki spójności;
 - c) zachęcanie do zaangażowania instytucji zarządzających odpowiedzialnych za inne EFSI oraz odpowiednich ministerstw w tworzenie systemów wsparcia zapewniających koordynację, synergię i unikanie pokrywania się podejmowanych przedsięwzięć;
 - d) powołanie, w stosownych przypadkach, wspólnych komitetów monitorujących programy realizujące EFSI oraz opracowanie innych rozwiązań dotyczących wspólnego zarządzania i kontroli w celu ułatwienia koordynacji między instytucjami odpowiedzialnymi za wdrażanie EFSI;
 - e) wykorzystanie wspólnych rozwiązań w zakresie e-rządzenia, które mogą pomóc wnioskodawcom i beneficjentom oraz możliwie szerokie wykorzystanie „punktów kompleksowej obsługi”, w tym udzielających porad w zakresie możliwości wsparcia ze wszystkich EFSI;
 - f) ustanowienie mechanizmów koordynacji przedsięwzięć w zakresie współpracy finansowanych z EFRR i EFS z inwestycjami wspieranymi w ramach programów „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”.
 - g) promowanie wspólnego podejścia EFSI w odniesieniu do wytycznych dotyczących opracowywania operacji, naborów wniosków i procedur wyboru lub innych mechanizmów służących ułatwieniu dostępu projektów zintegrowanych do funduszy polityki spójności;
 - h) zachęty do współpracy między instytucjami zarządzającymi różnych EFSI w obszarach monitorowania, ewaluacji, zarządzania i kontroli oraz audytu.

3.3 Zachęcanie do zintegrowanego podejścia

1. Państwa członkowskie, w stosownych przypadkach, łączą na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym EFSI w zintegrowane pakiety, specjalnie zaprojektowane w taki sposób, aby odnosiły się do szczególnych wyzwań terytorialnych, których podjęcie niezbędne jest do osiągnięcia celów określonych w umowie partnerstwa oraz programach. Można tego dokonać, wykorzystując zintegrowane inwestycje terytorialne, operacje zintegrowane, wspólne plany działania oraz rozwój lokalny kierowany przez społeczność.
2. Zgodnie z art. 36, aby osiągnąć zintegrowane wykorzystanie celów tematycznych, finansowanie z poszczególnych osi priorytetowych lub programów operacyjnych wspieranych ze środków EFS, EFRR i Funduszu Spójności można połączyć w ramach ZIT. Przedsięwzięcia podejmowane w ramach ZIT można uzupełnić wsparciem finansowym w ramach, odpowiednio, EFRROW lub EFMR.
3. Zgodnie z właściwymi przepisami w ramach przepisów dotyczących poszczególnych funduszy, aby zwiększyć wpływ i skuteczność tematycznie spójnego, zintegrowanego podejścia, oś priorytetowa może dotyczyć więcej niż jednej kategorii regionu, łączyć jeden lub więcej komplementarnych priorytetów inwestycyjnych z EFRR, Funduszu Spójności i EFS w ramach jednego celu tematycznego oraz, w uzasadnionych przypadkach, łączyć jeden lub więcej komplementarnych priorytetów inwestycyjnych z różnymi celami tematycznymi, aby osiągnąć maksymalny wkład na rzecz osi priorytetowej.
4. Państwa członkowskie wspierają, zgodnie z ich instytucjonalnymi i prawnymi ramami oraz z art. 32, rozwój rozwiązań lokalnych i tych poniżej szczebla regionalnego. Rozwój lokalny kierowany przez społeczność powinien być realizowany w kontekście strategicznego podejścia, aby zagwarantować, że przy oddolnym określaniu lokalnych potrzeb uwzględniono priorytety określone na wyższym poziomie. Państwa członkowskie określają zatem podejście do rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach EFRROW i, w stosownych przypadkach, EFRR, EFS lub EFMR, zgodnie z art. 15 ust. 2, i zawierają w umowach partnerstwa informacje na temat głównych wyzwań, jakim będzie można w ten sposób sprostać, najważniejszych celów i priorytetów rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, zasięgu terytorialnego, szczególnej roli, jaką należy przypisać lokalnym grupom działania w realizacji strategii oraz przewidywanej roli EFRROW i, w stosownych przypadkach, EFRR, EFS lub EFMR w realizacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność na różnego typu obszarach, np. wiejskich, miejskich i przybrzeżnych oraz odpowiednich mechanizmów koordynacji.

4. KOORDYNACJA I SYNERGIA MIĘDZY EFSI I INNYMI OBSZARAMI POLITYKI I INSTRUMENTAMI UNII

Koordinacja działań przez państwa członkowskie przewidziana w niniejszej sekcji ma zastosowanie, o ile dane państwo członkowskie zamierza skorzystać ze wsparcia z EFSI oraz innych unijnych instrumentów w odnośnym obszarze polityki. Lista przedstawionych w tej sekcji programów unijnych nie jest wyczerpująca.

4.1 Wprowadzenie

1. Państwa członkowskie i Komisja, zgodnie ze swoimi właściwymi obowiązkami, biorą pod uwagę skutki polityk unijnych na poziomie krajowym i regionalnym oraz ich wpływ na spójność społeczną, gospodarczą i terytorialną, w celu osiągnięcia synergii i skutecznej koordynacji oraz zidentyfikowania i promowania najbardziej odpowiednich sposobów wykorzystania unijnych środków dla wspierania lokalnych, regionalnych i krajowych inwestycji. Państwa członkowskie zapewniają również komplementarność strategii i instrumentów Unii oraz interwencji krajowych, regionalnych i lokalnych.
2. Państwa członkowskie i Komisja, zgodnie z art. 4 ust. 6 i swoimi właściwymi obowiązkami, zapewniają koordynację między EFSI a innymi stosownymi instrumentami unijnymi na szczeblu Unii i na szczeblu państw członkowskich. Podejmują właściwe kroki, aby zapewnić spójność na etapie programowania i wdrażania interwencji finansowanych z EFSI z celami innych obszarów polityki unijnej. W tym celu biorą one pod uwagę następujące aspekty:
 - a) zwiększenie komplementarności i synergii różnych unijnych instrumentów na poziomie unijnym, krajowym i regionalnym, zarówno na etapie planowania, jak i w trakcie wdrażania;
 - b) udoskonalenie istniejących struktur, a tam, gdzie to konieczne, utworzenie nowych struktur, ułatwiających strategiczne określenie priorytetów w zakresie poszczególnych instrumentów i struktur koordynacji na poziomie unijnym i krajowym, które unikają powielania wysiłków oraz określenie obszarów wymagających dodatkowego wsparcia finansowego;
 - c) wykorzystanie potencjału wynikającego z połączenia wsparcia z różnych instrumentów do wspierania poszczególnych operacji i ścisła współpraca z podmiotami odpowiedzialnymi za wdrażanie na poziomie unijnym i krajowym, aby zapewnić beneficjentom spójne i uproszczone możliwości finansowania.

4.2 Koordynacja ze wspólną polityką rolną i wspólną polityką rybołówstwa.

1. EFRROW jest integralną częścią wspólnej polityki rolnej i uzupełnia środki w ramach Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji, który zapewnia bezpośrednie wsparcie dla rolników oraz środki wspierania rynku. W związku z tym państwa członkowskie wspólnie zarządzają tymi interwencjami, aby zmaksymalizować efekty synergii i wartość dodaną unijnego wsparcia.
2. EFMR ma za zadanie osiągnięcie celów zreformowanej wspólnej polityki rybołówstwa i zintegrowanej polityki morskiej. W związku z tym państwa członkowskie wykorzystują EFMR do wspierania działań na rzecz poprawy gromadzenia danych i wzmacniania kontroli oraz zapewnienia synergii z priorytetami zintegrowanej polityki morskiej, takimi jak wiedza o morzu, planowanie przestrzenne obszarów morskich, zintegrowane zarządzanie strefą przybrzeżną, zintegrowany nadzór morski, ochrona środowiska morskiego i różnorodności biologicznej oraz przystosowanie do szkodliwego wpływu zmian klimatu na obszarach przybrzeżnych.

4.3 Program „Horyzont 2020” i inne centralnie zarządzane unijne programy w dziedzinie badań i innowacji

1. Państwa członkowskie i Komisja zwracają należytą uwagę na wspieranie koordynacji, synergii i komplementarności pomiędzy EFSI i programem „Horyzont 2020”, Programem na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (COSME) zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1287/2013⁽¹⁾ oraz innymi istotnymi zarządzanymi centralnie unijnymi programami finansowania, jednocześnie ustalając ścisły podział obszarów interwencji w ramach tych programów.
2. W stosownych przypadkach państwa członkowskie opracowują krajowe lub regionalne strategie inteligentnej specjalizacji, zgodnie z krajowym programem reform. Strategie takie mogą przybierać formę lub stanowić część krajowych lub regionalnych ram strategicznych polityki w zakresie badań i innowacji służących inteligentnej specjalizacji. Strategie inteligentnej specjalizacji są opracowywane przy zaangażowaniu w proces „przedsiębiorczych odkryć” krajowych i regionalnych instytucji zarządzających oraz zainteresowanych podmiotów, takich jak uniwersytety, inne instytucje szkolnictwa wyższego, przedstawiciele przemysłu i partnerzy społeczni. Instytucje, których bezpośrednio dotyczy program „Horyzont 2020”, są aktywnie zaangażowane w ten proces. Strategie inteligentnej specjalizacji obejmują:

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1287/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające Program na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (COSME) (2014 - 2020) i uchylające decyzję nr 1639/2006/WE (Zob. s. 33 niniejszego Dziennika Urzędowego).

- a) „działania w odniesieniu do początkowych ogniw łańcucha („upstream”) służące przygotowaniu regionalnych podmiotów zajmujących się badaniami i innowacjami do udziału w programie „Horyzont 2020” („droga do doskonałości”), które mają być realizowane w razie potrzeby poprzez budowanie potencjału. Wzmacniana jest komunikacja i współpraca pomiędzy krajowymi punktami kontaktowymi programu „Horyzont 2020” i instytucjami zarządzającymi EFSI.
 - b) „działania dotyczące końcowych ogniw łańcucha („downstream”) zapewniające środki służące wykorzystywaniu i rozpowszechnianiu na rynku wyników badań i innowacji związanych z programem „Horyzont 2020” i poprzednimi programami, ze szczególnym naciskiem na tworzenie przyjaznego środowiska dla biznesu i przemysłu, w tym dla MŚP, zgodnie z priorytetami ustanowionymi dla poszczególnych obszarów w ramach odpowiedniej strategii inteligentnej specjalizacji.
3. Państwa członkowskie wspierają stosowanie przepisów niniejszego rozporządzenia, pozwalające na łączenie EFSI z zasobami, które wchodzą w zakres programu „Horyzont 2020”, w ramach odpowiednich programów wykorzystywanych do realizacji elementów strategii, o których mowa w pkt 2. Instytucje krajowe i regionalne otrzymują wspólne wsparcie w zakresie opracowywania i wdrażania takich strategii, celem zidentyfikowania możliwości wspólnego finansowania infrastruktury w zakresie badań i innowacji o europejskim znaczeniu, promowania współpracy międzynarodowej, wsparcia metodycznego poprzez wzajemną ocenę, wymianę dobrych praktyk oraz szkolenia w regionach.
4. Państwa członkowskie i w stosownych przypadkach, zgodnie z art. 4 ust. 4, regiony rozważą podjęcie dodatkowych środków mających na celu uwolnienie ich potencjału w zakresie badań i innowacji w sposób, który uzupełnia program „Horyzont 2020” i tworzy z nim synergii, w szczególności poprzez wspólne finansowanie. Środki te obejmują:
- a) tworzenie powiązań pomiędzy instytucjami badawczymi o doskonałej jakości badań a słabiej rozwiniętymi regionami oraz osiągającymi słabe wyniki w zakresie badań, rozwoju i innowacji państwami członkowskimi i regionami w celu utworzenia nowych lub znaczącego podniesienie statusu istniejących centrów doskonałości w regionach słabiej rozwiniętych oraz państwach członkowskich i regionach osiągających słabe wyniki w zakresie badań naukowych, rozwoju i innowacji;
 - b) tworzenie powiązań w słabiej rozwiniętych regionach oraz w państwach członkowskich i regionach osiągających słabe wyniki w zakresie badań, rozwoju i innowacji między klastrami innowacyjnymi o uznanych doskonałych wynikach;
 - c) tworzenie „katedr EPB”, w celu przyciągnięcia wybitnych naukowców, szczególnie do regionów słabiej rozwiniętych oraz państw członkowskich i regionów osiągających słabe wyniki w zakresie badań, rozwoju i innowacji;
 - d) ułatwienie dostępu do międzynarodowych sieci wybitnym naukowcom i innowatorom, którzy są w niewystarczającym stopniu zaangażowani w europejską przestrzeń badawczą (EPB) lub pochodzących ze słabiej rozwiniętych regionów bądź państw członkowskich i regionów osiągających słabe wyniki w zakresie badań, rozwoju i innowacji;
 - e) w odpowiednich przypadkach przyczynianie się do rozwoju europejskich partnerstw innowacyjnych;
 - f) przygotowywanie krajowych instytucji lub klastrów doskonałości do udziału we wspólnotach wiedzy i innowacji (WWiI) w ramach Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii (EIT); oraz
 - g) organizowanie wysokiej jakości międzynarodowych programów mobilności badaczy dofinansowanych z działań „Maria Skłodowska-Curie”.

Państwa członkowskie w stosownych przypadkach i zgodnie z art. 70 dołożą starań, by korzystać z elastyczności umożliwiającej wsparcie operacji poza obszarem programu, przy inwestycji na poziomie wystarczającym do uzyskania masy krytycznej celem wdrożenia środków, o których mowa w akapicie pierwszym w sposób jak najskuteczniejszy.

4.4 Program rezerwa dla nowych instalacji (NER 300) finansowania projektów demonstracyjnych⁽¹⁾

Państwa członkowskie zapewniają, że EFSI są koordynowane ze wsparciem z programu „NER 300”, który wykorzystuje przychody ze sprzedaży na aukcjach 300 mln uprawnień zarezerwowanych w ramach rezerwy dla nowych instalacji europejskiego systemu handlu przydziałami emisji.

⁽¹⁾ Decyzja Komisji 2010/670/UE z dnia 3 listopada 2010 r. ustanawiająca kryteria i środki dotyczące finansowania komercyjnych projektów demonstracyjnych mających na celu bezpieczne dla środowiska wychwytywanie i geologiczne składowanie CO₂ oraz projektów demonstracyjnych w zakresie innowacyjnych technologii energetyki odnawialnej realizowanych w ramach systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie, ustanowionej dyrektywą 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 290 z 6.11.2010. s. 39).

4.5 Program działań na rzecz środowiska i klimatu LIFE ⁽¹⁾ i dorobek prawny w zakresie ochrony środowiska

1. Państwa członkowskie i Komisja poprzez silniejszą koncentrację tematyczną w ramach programów oraz stosowanie zasady zrównoważonego rozwoju zgodnie z art. 8 wykorzystują synergię instrumentów polityk unijnych (zarówno instrumentów finansowania, jak i innych) służących łagodzeniu zmian klimatu oraz przystosowaniu się do zmian klimatu, ochronie środowiska i efektywnemu gospodarowaniu zasobami.
2. Państwa członkowskie promują i – w stosownych przypadkach oraz zgodnie z art. 4 – zapewniają komplementarność i koordynację z programem LIFE, w szczególności ze zintegrowanymi projektami w zakresie przyrody, różnorodności biologicznej, wody, odpadów, powietrza, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do zmian klimatu. Koordynacja taka jest realizowana za pomocą takich środków, jak promowanie finansowania przedsięwzięć w ramach EFSI, uzupełniających zintegrowane projekty w ramach programu LIFE, oraz promowanie rozwiązań, metod i podejść sprawdzonych w ramach programu LIFE, między innymi obejmujących inwestycje w zieloną infrastrukturę, efektywność energetyczną, eko-innowacje, rozwiązania oparte na ekosystemach oraz przyjmowanie powiązanych innowacyjnych technologii.
3. W takich przypadkach stosowne plany, programy i strategie sektorowe (łącznie z priorytetowymi ramami działania, planem gospodarowania wodami w dorzeczu, planem gospodarki odpadami, planem łagodzenia zmian klimatu lub strategią przystosowania się do zmian klimatu) mogą służyć jako ramy koordynacji, w przypadku gdy dla danych obszarów przewiduje się wsparcie.

4.6 „Erasmus +” ⁽²⁾

1. Państwa członkowskie wykorzystują EFSI w celu upowszechnienia narzędzi i metod opracowanych i sprawdzonych w ramach programu „Erasmus +”, aby możliwie zwiększyć społeczny i gospodarczy wpływ inwestycji w ludzi oraz między innymi nadać rozmach inicjatywom ludzi młodych oraz działaniom obywateli.
2. Państwa członkowskie promują i zapewniają, zgodnie z art. 4, skuteczną koordynację pomiędzy EFSI i programem „Erasmus +” na poziomie krajowym poprzez wyraźne rozróżnienie rodzajów inwestycji i wspieranych grup docelowych. Państwa członkowskie dążą do osiągnięcia komplementarności w odniesieniu do finansowania przedsięwzięć związanych z mobilnością.
3. Koordynację osiąga się poprzez stworzenie odpowiednich mechanizmów współpracy pomiędzy instytucjami zarządzającymi i agencjami krajowymi ustanowionymi w ramach programu „Erasmus +”, które mogą wspierać przejrzystą i dostępną komunikację z obywatelami na poziomie unijnym, krajowym i regionalnym.

4.7 Program Unii Europejskiej na rzecz zatrudnienia i innowacji społecznych (EaSI) ⁽³⁾

1. Państwa członkowskie promują i zapewniają, zgodnie z art. 4 ust. 6, skuteczną koordynację pomiędzy programem Unii Europejskiej na rzecz zatrudnienia i innowacji społecznych (EaSI) oraz wsparciem z EFSI w ramach celów tematycznych dotyczących zatrudnienia i włączenia społecznego. Skuteczna koordynacja obejmuje koordynację wsparcia udzielanego w ramach osi EURES EaSI i przedsięwzięć służących zwiększaniu ponadnarodowej mobilności na rynku pracy wspieranych ze środków EFS w celu promowania geograficznej mobilności pracowników i zwiększania możliwości zatrudnienia, a także koordynację między wsparciem z EFSI na rzecz pracy na własny rachunek, przedsiębiorczości, tworzenia przedsiębiorstw oraz przedsiębiorstw społecznych i wsparciem z EaSI w ramach osi mikrofinansowania i przedsiębiorczości społecznej.
2. Państwa członkowskie dążą do rozszerzenia zakresu najbardziej skutecznych działań opracowanych w ramach osi „Progress” EaSI, zwłaszcza w dziedzinie innowacji społecznych oraz eksperymentów polityki społecznej przy wsparciu z EFS.

4.8 Instrument „Łącząc Europę” ⁽⁴⁾

1. Aby zmaksymalizować europejską wartość dodaną w dziedzinach transportu, telekomunikacji i energii, państwa członkowskie i Komisja zapewniają, że interwencje w ramach EFRR i Funduszu Spójności są planowane w ścisłej współpracy ze wsparciem z instrumentu „Łącząc Europę”, aby zapewnić komplementarność, uniknąć powielania wysiłków i zapewnić optymalne powiązanie pomiędzy różnymi rodzajami infrastruktury na poziomie lokalnym,

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1293/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia programu działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE) i uchylające rozporządzenie (WE) nr 614/2007 (Zob. s. 185 niniejszego Dziennika Urzędowego)

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1288/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające „Erasmus+”: unijny program na rzecz kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu oraz uchylające decyzje nr 1719/2006/WE, 1720/2006/WE i 1298/2008/WE (Zob. s. 50 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1296/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie programu Unii Europejskiej na rzecz zatrudnienia i innowacji społecznych („EaSI”) i zmieniające decyzję nr 283/2010/UE. ustanawiającą Europejski instrument mikrofinansowy na rzecz zatrudnienia i włączenia społecznego Progress (Zob. s. 238 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1316/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające instrument „Łącząc Europę”, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 913/2010 oraz uchylające rozporządzenia (WE) nr 680/2007 i (WE) 67/2010, (Dz.U. L 348 z 20.12.2013, s. 129).

regionalnym i krajowym oraz w całej Unii. Najlepsze wykorzystanie różnych instrumentów finansowania zapewnia się dla projektów dotyczących Unii i rynku wewnętrznego, które mają wysoką europejską wartość dodaną i propagują spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną oraz w szczególności projektów realizujących priorytetowe sieci infrastruktury transportowej, energetycznej i cyfrowej, zgodnie z ustaleniami w odpowiednich ramach politycznych sieci transeuropejskich, celem zbudowania nowej i zasadniczego ulepszenia istniejącej infrastruktury.

2. W obszarze transportu, planowanie inwestycji opiera się na rzeczywistym i przewidywanym popycie w zakresie transportu i identyfikuje brakujące połączenia i niedobory przepustowości, biorąc pod uwagę, w ramach spójnego podejścia, rozwój unijnych powiązań transgranicznych oraz rozwój połączeń pomiędzy regionami wewnątrz państwach członkowskich. Inwestowanie w połączenia regionalne z kompleksową i bazową transeuropejską siecią transportową (TEN-T) zapewnia, że obszary miejskie i wiejskie będą korzystały z możliwości oferowanych przez główne sieci.
 3. Priorytetowe traktowanie tych inwestycji, których efekty wykraczają poza określone państwo członkowskie, szczególnie inwestycji, które są częścią korytarzy sieci bazowej TEN-T, jest koordynowane z planami w zakresie TEN-T i planami realizacji korytarzy sieci bazowej, tak aby inwestycje z EFRR i Funduszu Spójności w infrastrukturę transportową były w pełni zgodne z wytycznymi TEN-T.
 4. Państwa członkowskie koncentrują się na zrównoważonych formach transportu i zrównoważonej mobilności miejskiej oraz na inwestowaniu w obszary o największej europejskiej wartości dodanej, biorąc pod uwagę potrzebę polepszenia jakości, dostępności i niezawodności usług transportowych w celu promowania transportu publicznego. Zidentyfikowane inwestycje są szeregowane pod względem ważności, w zależności od tego, na ile przyczyniają się one do mobilności, zrównoważonego rozwoju, zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych i utworzenia jednolitego europejskiego obszaru transportu, zgodnie z wizją określoną w białej księdze zatytułowanej „Plan utworzenia jednolitego europejskiego obszaru transportu – dążenie do osiągnięcia konkurencyjnego i zasobooszczędnego systemu transportu” podkreślającą konieczność znaczącego zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych w sektorze transportu. Wkład projektów w zrównoważone europejskie sieci transportu towarów poprzez rozwój śródlądowych dróg wodnych należy promować, opierając się na wcześniejszej ocenie ich oddziaływania na środowisko.
 5. EFSI dostarczają lokalną i regionalną infrastrukturę oraz jej połączenia z priorytetowymi unijnymi sieciami w obszarach telekomunikacji i energii.
 6. Państwa członkowskie i Komisja tworzą odpowiednie mechanizmy koordynacji i wsparcia technicznego, aby zapewnić uzupełnianie się i skuteczne planowanie działań w zakresie TIK i w pełni wykorzystać różne instrumenty unijne (EFSI, instrument „Łącząc Europę”, sieci transeuropejskie, „Horyzont 2020”) do finansowania sieci szerokopasmowych i infrastruktury usług cyfrowych. Przy wyborze najbardziej odpowiedniego instrumentu finansowania bierze się pod uwagę możliwości generowania dochodu z danej operacji oraz związany z nią poziom ryzyka, aby zapewnić najbardziej skuteczne wykorzystanie funduszy publicznych. Państwa członkowskie powinny, w kontekście oceny wniosków o wsparcie z EFSI, brać pod uwagę ocenę operacji które są powiązane z tymi, dla których wnioski zostały przedłożone w ramach instrumentu „Łącząc Europę”, ale nie zostały wybrane, bez uszczerbku dla końcowej decyzji o wyborze podejmowanej przez instytucję zarządzającą.
- 4.9 Instrument Pomocy Przedakcesyjnej, Europejski Instrument Sąsiedztwa oraz Europejski Fundusz Rozwoju
1. Państwa członkowskie i Komisja, zgodnie ze swoimi właściwymi obowiązkami, dążą do zwiększenia koordynacji pomiędzy instrumentami zewnętrznymi i EFSI, aby zwiększyć skuteczność w osiąganiu rozlicznych celów politycznych Unii. Szczególnie istotna jest koordynacja i komplementarność z Europejskim Funduszem Rozwoju, Instrumentem Pomocy Przedakcesyjnej oraz Europejskim Instrumentem Sąsiedztwa.
 2. W celu wsparcia większej integracji terytorialnej państwa członkowskie wykorzystują synergię przedsięwzięć realizowanych w zakresie współpracy terytorialnej w ramach polityki spójności oraz Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa, szczególnie w odniesieniu do działań w ramach współpracy transgranicznej, biorąc pod uwagę potencjał oferowany przez EUWT.
5. ZASADY HORYZONTALNE, O KTÓRYCH MOWA W ART. 5, 7 I 8 ORAZ PRZEKROJOWE CELE POLITYCZNE
- 5.1 Partnerstwo i wielopoziomowe zarządzanie
1. Zgodnie z art. 5 państwa członkowskie przestrzegają zasady partnerstwa i wielopoziomowego zarządzania w celu osiągnięcia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej oraz realizowania priorytetów Unii w zakresie inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu. Przestrzeganie tych zasad wymaga skoordynowanych działań, w szczególności między różnymi poziomami zarządzania, prowadzonych zgodnie z zasadami pomocniczości i proporcjonalności oraz we współpracy, w tym operacyjnej i instytucjonalnej, w odniesieniu do przygotowywania i wdrażania umowy partnerstwa i programów.

2. Państwa członkowskie analizują potrzebę wzmocnienia zdolności instytucjonalnych partnerów w celu rozwijania ich własnego potencjału w ramach przyczyniania się do skuteczności partnerstwa.

5.2 Zrównoważony rozwój

1. Państwa członkowskie i instytucje zarządzające na wszystkich etapach wdrażania zapewniają uwzględnienie zrównoważonego rozwoju w ramach EFSI, z poszanowaniem zasady zrównoważonego rozwoju ustanowionej w art. 3 ust. 3 TUE, jak również obowiązku uwzględnienia wymogów ochrony środowiska zgodnie z art. 11 TFUE oraz zasady „zanieczyszczający płaci” ustanowionej w art. 191 ust. 2 TFUE.

Instytucje zarządzające przez cały okres trwania programu podejmują działania, aby uniknąć skutków interwencji szkodliwych dla środowiska lub je zmniejszyć i zapewniają wyniki w postaci korzyści netto dla społeczeństwa, środowiska i klimatu. Podejmowane działania mogą obejmować:

- a) kierowanie inwestycji w stronę najbardziej zasobooszczędnych i trwałych opcji,
 - b) unikanie inwestycji, które mogą mieć znacząco negatywne oddziaływanie na środowisko lub klimat i wspieranie działań łagodzących pozostałe skutki,
 - c) branie pod uwagę perspektywy długoterminowej przy porównywaniu kosztów całego „cyklu życia” alternatywnych wariantów inwestycji,
 - d) zwiększanie zastosowania zielonych zamówień publicznych.
2. Państwa członkowskie uwzględniają potencjał inwestycji realizowanej ze wsparciem EFSI w zakresie łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zgodnie z art. 8, i zapewniają, że są one odporne na skutki takich zmian oraz na klęski żywiołowe, takie jak zwiększone ryzyko powodzi, susze, fale upałów, pożary lasów oraz ekstremalne zdarzenia pogodowe.

3. Inwestycje są spójne z hierarchią gospodarowania wodą zgodną z dyrektywą 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽¹⁾ i skupiają się na wariantach zarządzania popytem. Alternatywne rozwiązania w zakresie podaży rozważane są jedynie wówczas, gdy wyczerpano możliwości w zakresie oszczędzania wody i efektywnego gospodarowania wodą. Interwencja publiczna w sektorze gospodarowania odpadami uzupełnia wysiłki podejmowane przez sektor prywatny, w szczególności w odniesieniu do obowiązków producentów. Inwestycje wspierają innowacyjne rozwiązania propagujące wysoki poziom recyklingu. Inwestycje są spójne z hierarchią postępowania z odpadami ustanowioną na mocy dyrektywy 2008/98/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽²⁾. Wydatki związane z różnorodnością biologiczną i ochroną zasobów naturalnych są spójne z dyrektywą Rady 92/43/EWG ⁽³⁾.

5.3 Propagowanie równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji

1. Zgodnie z art. 7 państwa członkowskie i Komisja realizują cel równości mężczyzn i kobiet oraz podejmują odpowiednie kroki zapobiegające jakiegokolwiek dyskryminacji podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji operacji w ramach programów dofinansowanych z EFSI. Realizując cele określone w art. 7, państwa członkowskie opisują przedsięwzięcia, które mają być podjęte, w szczególności w odniesieniu do wyboru operacji, ustalania celów interwencji, jak również rozwiązań w zakresie monitorowania i sprawozdawczości. W stosownych przypadkach państwa członkowskie przeprowadzają również analizy zagadnień związanych z płcią. W szczególności ze środków EFSI wspierane są szczególne ukierunkowane przedsięwzięcia.
2. Państwa członkowskie zapewniają, zgodnie z art. 5 i 7, uczestnictwo właściwych podmiotów odpowiedzialnych za promowanie równości płci i niedyskryminacji w ramach partnerstwa i zapewniają właściwe struktury zgodnie z praktykami krajowymi, aby doradzać w kwestii równości płci, niedyskryminacji i dostępności i zapewnić niezbędną wiedzę specjalistyczną podczas przygotowywania, monitorowania i ewaluacji EFSI.
3. Instytucje zarządzające dokonują ewaluacji lub samooceny, we współpracy z komitetami monitorującymi, skupiając się na zastosowaniu zasady uwzględniania aspektu płci.

⁽¹⁾ Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.U. L 327 z 22.12.2000, s. 1).

⁽²⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy (Dz.U. L 312 z 22.11.2008, s. 3).

⁽³⁾ Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U. L 206, 22.7.1992, s. 7).

4. Państwa członkowskie w odpowiedni sposób biorą pod uwagę potrzeby grup w niekorzystnej sytuacji, aby umożliwić im lepszą integrację na rynku pracy, a tym samym ułatwić im pełny udział w społeczeństwie.

5.4 Dostępność

1. Państwa członkowskie i Komisja podejmują odpowiednie kroki, by zapobiec jakiegokolwiek dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność, zgodnie z art. 7. Instytucje zarządzające w drodze działań podejmowanych przez cały okres trwania programu zapewniają, że wszystkie produkty, towary, usługi i infrastruktura, które są publicznie dostępne lub zapewniane ogółowi społeczeństwa i które są dofinansowane z EFSI, są dostępne dla wszystkich obywateli, łącznie z osobami z niepełnosprawnościami, zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami, co przyczynia się do istnienia środowiska wolnego od barier dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych. W szczególności zapewnia się dostępność środowiska fizycznego, transportu oraz TIK, aby promować włączenie grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób z niepełnosprawnościami. Podejmowane działania mogą obejmować ukierunkowanie inwestycji na dostępność istniejących budynków i usług.

5.5 Kwestie zmian demograficznych

1. Na wszystkich poziomach uwzględniane są wyzwania wynikające ze zmian demograficznych, w tym w szczególności wyzwania związane ze zmniejszającą się aktywnie zawodowo populacją, zwiększającą się proporcją osób na emeryturze w całej populacji oraz wyludnieniem. Państwa członkowskie wykorzystują EFSI zgodnie ze stosownymi strategiami krajowymi lub regionalnymi, o ile takie strategie istnieją, w celu rozwiązania problemów demograficznych i generowania wzrostu powiązane ze zjawiskiem starzejącego się społeczeństwa.
2. Państwa członkowskie wykorzystują EFSI zgodnie z odpowiednimi krajowymi i regionalnymi strategiami sprzyjającymi włączeniu wszystkich grup wiekowych, w tym poprzez zwiększanie dostępu do edukacji i struktur wsparcia społecznego w celu zwiększania możliwości zatrudnienia dla osób starszych i młodych, skupiając się na regionach o wysokim – w porównaniu do średniej unijnej – poziomie bezrobocia wśród młodych ludzi. Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną przyczyniają się do długiego i zdrowego życia zawodowego dla wszystkich obywateli Unii.
3. W odpowiedzi na wyzwania w regionach najbardziej dotkniętych zmianami demograficznymi państwa członkowskie określają w szczególności środki mające na celu:
 - a) wspieranie odnowy demograficznej poprzez stworzenie lepszych warunków dla rodzin i większą równowagę między pracą a życiem prywatnym;
 - b) zwiększanie zatrudnienia, wydajności i wyników gospodarczych poprzez inwestowanie w kształcenie, TIK oraz badania i innowacje;
 - c) skupienie się na adekwatności i jakości kształcenia, szkoleń oraz struktur wsparcia społecznego, jak również, w stosownych przypadkach, na efektywności struktur wsparcia społecznego;
 - d) promowanie efektywnej pod względem kosztów opieki zdrowotnej i długoterminowej, łącznie z inwestycjami w e-zdrowie, e-opiekę i infrastrukturę.

5.6 Łagodzenie zmian klimatu i przystosowanie się do tych zmian

Zgodnie z art. 8 łagodzenie zmian klimatu i przystosowanie się do tych zmian, jak również zapobieganie zagrożeniom są uwzględniane przy przygotowywaniu i wdrażaniu umów partnerstwa i programów.

6. ROZWIĄZANIA SŁUŻĄCE SPROSTANIU NAJWAŻNIEJSZYM WYZWANCIOM TERYTORIALNYM

- 6.1 Państwa członkowskie uwzględniają uwarunkowania geograficzne lub demograficzne i podejmują kroki w celu sprostania konkretnym wyzwaniom terytorialnym każdego regionu, by uwolnić jego szczególny potencjał rozwojowy, pomagając mu tym samym również jak najskuteczniej osiągnąć inteligentny, zrównoważony wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu.
- 6.2 Wybór i połączenie celów tematycznych, jak również wybór związanych z nimi priorytetów inwestycyjnych i unijnych oraz zestawu celów szczegółowych odzwierciedlają potrzeby i potencjał każdego państwa członkowskiego i regionu w zakresie inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu.

- 6.3. Przygotowując umowy partnerstwa i programy, państwa członkowskie biorą zatem pod uwagę fakt, że najważniejsze wyzwania społeczne, w obliczu których stoi dzisiaj Unia, czyli globalizacja, zmiany demograficzne, degradacja środowiska, migracja, zmiany klimatu, wykorzystanie energii, gospodarcze i społeczne skutki kryzysu, mogą mieć w różnych regionach różne skutki.
- 6.4. Mając na uwadze zintegrowane podejście terytorialne do mierzenia się z wyzwaniami terytorialnymi, państwa członkowskie zapewniają, aby programy w ramach EFSI odzwierciedlały różnorodność regionów europejskich pod względem specyfiki zatrudnienia i rynku pracy, zależności między różnymi sektorami, sposobów dojazdu do pracy, starzenia się społeczeństwa oraz zmian demograficznych, uwarunkowań kulturowych, krajobrazowych i dotyczących dziedzictwa, podatności na zmiany klimatu oraz skutków wywołanych tymi zmianami, ograniczeń w zakresie wykorzystania gruntów i zasobów, potencjału bardziej zrównoważonego korzystania z zasobów naturalnych, w tym odnawialnych źródeł energii, rozwiązań instytucjonalnych i dotyczących zarządzania, łączności i dostępności, a także powiązania między obszarami wiejskimi a miejskimi. Zgodnie z art. 15 ust. 1 lit. a) państwa członkowskie i regiony podejmują zatem następujące kroki, aby przygotować swoje umowy partnerstwa i programy:
- a) analiza cech, potencjału i zdolności rozwojowych danego państwa członkowskiego lub regionu, szczególnie w odniesieniu do najważniejszych wyzwań określonych w unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, w stosownych przypadkach w krajowych programach reform, w stosownych zaleceniach dla poszczególnych krajów przyjętych zgodnie z art. 121 ust. 2 TFUE i stosownych zaleceniach Rady przyjętych zgodnie z art. 148 ust. 4 TFUE.
 - b) ocena głównych wyzwań, którym należy sprostać w danym regionie lub państwie członkowskim, identyfikacja niedoborów przepustowości i brakujących powiązań, niedoborów innowacji, w tym braku zdolności w zakresie planowania i wdrażania, które hamują długoterminowy potencjał zwiększania wzrostu i zatrudnienia; tworzy ona podstawy do identyfikacji możliwych obszarów i przedsięwzięć polityki z punktu widzenia priorytetów, interwencji i koncentracji;
 - c) ocena wyzwań dotyczących koordynacji między poszczególnymi sektorami, jurysdykcjami oraz koordynacji transgranicznej, w szczególności w kontekście strategii makroregionalnych i strategii morskich;
 - d) identyfikacja działań pozwalających na lepszą koordynację między różnymi poziomami terytorialnymi, z uwzględnieniem właściwej skali terytorialnej i kontekstu kształtu polityki, jak również ram prawnych i instytucjonalnych w państwie członkowskim, i źródłami finansowania, w celu osiągnięcia bardziej zintegrowanego podejścia łączącego unijną strategię na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu z podmiotami lokalnymi i regionalnymi.
- 6.5. W celu osiągnięcia spójności terytorialnej, państwa członkowskie i regiony w szczególności zapewniają, że całościowe podejście do promowania inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu w odnośnych obszarach:
- a) odzwierciedla rolę miast, obszarów miejskich i wiejskich, obszarów rybackich i przybrzeżnych, a także obszarów zmagających się z konkretnymi niekorzystnymi warunkami geograficznymi lub demograficznymi;
 - b) uwzględni szczególne wyzwania regionów najbardziej oddalonych, regionów wysuniętych najbardziej na północ o bardzo niskim zaludnieniu oraz regionów wyspiarskich, transgranicznych i górskich;
 - c) sprzyja tworzeniu powiązań między obszarami miejskimi i wiejskimi pod względem dostępu do przystępnych cenowo, wysokiej jakości usług i infrastruktury, a także rozwiązywaniu problemów regionów o wysokiej koncentracji grup marginalizowanych społecznie.

7. PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE WSPÓŁPRACY

7.1 Komplementarność i koordynacja

1. Państwa członkowskie dążą do komplementarności pomiędzy przedsięwzięciami w zakresie współpracy i innymi przedsięwzięciami wspieranymi z EFSI.
2. Państwa członkowskie zapewniają, że przedsięwzięcia w zakresie współpracy skutecznie przyczyniają się do realizacji celów unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz że współpraca ta ma na celu wspieranie szerszej zakrojonych celów politycznych. Aby to osiągnąć, państwa członkowskie i Komisja, zgodnie ze swoimi właściwymi obowiązkami, zapewniają komplementarność i koordynację z innymi finansowanymi przez Unię programami lub instrumentami.

3. W celu wzmocnienia skuteczności polityki spójności państwa członkowskie dążą do koordynacji i komplementarności pomiędzy programami EWT oraz programami w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”, w szczególności w celu zapewnienia spójnego planowania oraz ułatwienia wdrażania inwestycji na dużą skalę.
4. W stosownych przypadkach państwa członkowskie zapewniają, że cele strategii makroregionalnych i strategii morskich stanowią część całościowego planowania strategicznego w umowach partnerstwa, zgodnie z art. 15 ust. 2 niniejszego rozporządzenia, i w programach w zainteresowanych regionach i państwach członkowskich, zgodnie ze stosownymi przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy. Państwa członkowskie dążą również do tego, by zapewnić, że tam, gdzie wprowadzone zostały strategie makroregionalne i strategie morskie, ich wdrażanie wspierają EFSI, zgodnie z art. 15 ust. 2 niniejszego rozporządzenia i stosownymi przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy, a także zgodnie z potrzebami obszaru objętego programem określonymi przez państwa członkowskie. W celu zapewnienia sprawnego wdrażania zapewnia się również koordynację z innymi instrumentami finansowanymi przez Unię oraz innymi właściwymi instrumentami.
5. W stosownych przypadkach państwa członkowskie korzystają z możliwości przeprowadzania przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych z udziałem beneficjentów mających siedzibę w co najmniej jednym innym państwie członkowskim w ramach programów operacyjnych celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”, w tym z możliwości przeprowadzania odpowiednich badań i wdrażania działań innowacyjnych wynikających ze strategii inteligentnej specjalizacji.
6. Państwa członkowskie i regiony w najlepszy sposób wykorzystują programy EWT przy przezwyciężaniu barier we współpracy wykraczającej poza granice administracyjne, przyczyniając się do unijnej strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz wzmocnienia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej. W tym kontekście szczególną uwagę zwraca się na regiony, o których mowa w art. 349 TFUE.

7.2 Współpraca transgraniczna, transnarodowa i międzyregionalna w ramach EFRR

1. Państwa członkowskie i regiony dążą do wykorzystywania współpracy, aby osiągnąć masę krytyczną, m.in. w dziedzinie TIK oraz badań i innowacji, a także wspierać opracowywanie wspólnych podejść w zakresie inteligentnej specjalizacji i rozwijanie partnerstw między instytucjami edukacyjnymi. Współpraca międzyregionalna obejmuje w stosownych przypadkach promowanie współpracy między innowacyjnymi klastrami prowadzącymi intensywne badania oraz wymian między instytucjami badawczymi, z uwzględnieniem doświadczeń płynących z programów „Regiony wiedzy” i „Potencjał badawczy w regionach objętych celem »Konwergencja« i w najbardziej oddalonych regionach” w ramach siódmego programu ramowego w zakresie badań.
2. Państwa członkowskie i regiony dążą do tego, by w odnośnych dziedzinach korzystać ze współpracy transgranicznej i transnarodowej, aby:
 - a) zapewnić, że obszary, które mają wspólne istotne cechy geograficzne (wyspy, jeziora, rzeki, baseny morskie lub pasma górskie), będą wspierać wspólne gospodarowanie swoimi zasobami naturalnymi i ich propagowanie;
 - b) wykorzystać korzyści skali, które można uzyskać, w szczególności w odniesieniu do inwestycji związanych z wzajemnym wykorzystywaniem wspólnych usług publicznych;
 - c) wspierać spójne planowanie i rozwój transgranicznej infrastruktury sieciowej, w szczególności brakujących połączeń transgranicznych, a także przyjaznych dla środowiska i interoperacyjnych gałęzi transportu na bardziej rozległych obszarach geograficznych;
 - d) osiągnąć masę krytyczną, w szczególności w dziedzinie badań i innowacji oraz TIK, edukacji i w odniesieniu do działań zwiększających konkurencyjność MSP;
 - e) poszerzyć usługi w zakresie transgranicznego rynku pracy, aby wspierać mobilność pracowników między krajami;
 - f) poprawić zarządzanie transgraniczne.
3. Państwa członkowskie i regiony dążą do współpracy międzyregionalnej, aby zwiększyć skuteczność polityki spójności poprzez wspieranie wymiany doświadczeń między regionami i miastami, co pozwoli usprawnić opracowywanie i wdrażanie programów w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” i celu „Europejska współpraca terytorialna”.

7.3 Wkład głównych programów w strategii makroregionalne i strategii morskie.

1. Zgodnie z art. 15 ust. 2 lit. a) ppkt (ii) niniejszego rozporządzenia i stosownymi przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy państwa członkowskie dążą do tego, aby zapewnić skuteczne uruchomienie unijnego finansowania na potrzeby strategii makroregionalnych i strategii morskich, zgodnie z potrzebami obszaru objętego programem określonymi przez państwa członkowskie. Skuteczne uruchomienie unijnego finansowania można osiągnąć m.in. poprzez danie priorytetu operacjom realizowanym w ramach strategii makroregionalnych i strategii morskich, poprzez organizowanie dla nich odrębnych naborów wniosków lub poprzez nadanie priorytetowego znaczenia tym operacjom w trakcie procedury wyboru, dzięki wskazaniu operacji, które mogą być wspólnie finansowane z różnych programów.
2. Państwa członkowskie rozważą wykorzystanie stosownych programów transnarodowych jako ram do wspierania szeregu obszarów polityk i funduszy niezbędnych do realizacji strategii makroregionalnych i strategii morskich.
3. Państwa członkowskie propagują w stosownych przypadkach wykorzystanie EFSI w kontekście strategii makroregionalnych, do celów utworzenia europejskich korytarzy transportowych, w tym wspierania modernizacji urzędów celnych, zapobiegania klęskom żywiołowym, zapewnienia gotowości i reagowania na nie, gospodarki wodnej na poziomie dorzeczy, zielonej infrastruktury, zintegrowanej współpracy morskiej między krajami i sektorami, badań i innowacji oraz sieci w zakresie TIK, a także gospodarowania wspólnymi zasobami morskimi w basenach morskich i ochrony morskiej różnorodności biologicznej.

7.4 Współpraca ponadnarodowa w ramach EFS

1. Państwa członkowskie dążą do tego, by podjąć działania w obszarach polityki określonych w stosownych zaleceniach Rady w celu zmaksymalizowania wzajemnego uczenia się.
 2. Państwa członkowskie w stosownych przypadkach wybierają tematy działań ponadnarodowych i ustanawiają odpowiednie mechanizmy realizacji zgodnie ze swoimi szczególnymi potrzebami.
-

ZAŁĄCZNIK II

METODA USTALANIA RAM WYKONANIA

1. Ramy wykonania składają się z celów pośrednich ustanowionych na 2018 r. dla każdego priorytetu, z wyjątkiem priorytetów na rzecz pomocy technicznej oraz programów na rzecz instrumentów finansowych zgodnie z art. 39, oraz z celów końcowych ustalonych na 2023 r. Cele pośrednie i końcowe przedstawiane są zgodnie ze wzorem określonym w tabeli 1.

Tabela 1: Standardowy wzór dla ram wykonania

Priorytet	Wskaźnik i jednostka miary, w stosownych przypadkach		Cel pośredni na 2018 r.	Cel końcowy na 2023 r.

2. Cele pośrednie są bezpośrednio związane z osiągnięciem szczegółowych celów priorytetu i w stosownych przypadkach wyrażają zamierzony postęp w realizacji celów końcowych ustanowionych na koniec okresu. Cele pośrednie ustanowione na 2018 rok zawierają wskaźniki finansowe, wskaźniki produktu oraz, w stosownych przypadkach, wskaźniki rezultatu, które są ściśle powiązane z interwencjami polityki otrzymującymi wsparcie. Wskaźniki rezultatu nie są uwzględniane dla celów art. 22 ust. 6 i 7. Jako cele pośrednie mogą również służyć kluczowe etapy wdrażania.
3. Cele pośrednie i końcowe są:
- realistyczne, możliwe do osiągnięcia, relewantne, obejmujące istotne informacje na temat postępów w danym priorytecie;
 - spójne z charakterem celów szczegółowych priorytetu;
 - przejrzyste, z obiektywnie weryfikowalnymi wartościami docelowymi oraz zidentyfikowanymi i, o ile to możliwe, publicznie dostępnymi danymi źródłowymi;
 - weryfikowalne, nienakładające nieproporcjonalnych obciążeń administracyjnych;
 - spójne dla wszystkich programów, w stosownych przypadkach.
4. Cele końcowe na 2023 r. dla danego priorytetu ustala się z uwzględnieniem kwoty rezerwy wykonania związanej z priorytetem
5. W należycie uzasadnionych przypadkach, np. w razie istotnej zmiany uwarunkowań gospodarczych, środowiskowych i na rynku pracy w danym państwie członkowskim lub regionie, obok zmian wynikających ze zmian w alokacji dla danego priorytetu, państwo członkowskie może zaproponować korektę celów pośrednich i końcowych zgodnie z art. 30.

ZAŁĄCZNIK III

PRZEPISY DOTYCZĄCE OKREŚLANIA ZAKRESU I POZIOMU ZAWIESZENIA ZOBOWIĄZAŃ LUB PŁATNOŚCI O KTÓRYCH MOWA W ART. 23 UST. 11

1. OKREŚLANIE POZIOMU ZAWIESZENIA ZOBOWIĄZAŃ

Maksymalny poziom zawieszenia stosowany do danego państwa członkowskiego powinien w pierwszej kolejności zostać określony z uwzględnieniem pułapów określonych w art. 23 ust. 11 akapit trzeci lit. a)-c). Poziom ten zostaje obniżony, jeżeli występuje jeden z poniższych warunków:

- a) jeżeli stopa bezrobocia w państwie członkowskim w roku poprzedzającym moment spełnienia przesłanki uruchamiającej stosowne procedury, o której mowa w art. 23 ust. 9, przekracza średnią stopę dla Unii o ponad dwa punkty procentowe, maksymalny poziom zawieszenia jest obniżany o 15 %;
- b) jeżeli stopa bezrobocia w państwie członkowskim w roku poprzedzającym moment spełnienia przesłanki uruchamiającej stosowne procedury, o której mowa w art. 23 ust. 9, przekracza średnią stopę dla Unii o ponad pięć punktów procentowych, maksymalny poziom zawieszenia jest obniżany o 25 %;
- c) jeżeli stopa bezrobocia w państwie członkowskim w roku poprzedzającym moment spełnienia przesłanki uruchamiającej stosowne procedury, o której mowa w art. 23 ust. 9, przekracza średnią stopę dla Unii o ponad osiem punktów procentowych, maksymalny poziom zawieszenia jest obniżany o 50 %;
- d) jeżeli odsetek osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w państwie członkowskim przekracza średnią dla Unii o ponad 10 punktów procentowych w roku poprzedzającym moment spełnienia przesłanki uruchamiającej stosowne procedury, o której mowa w art. 23 ust. 9, maksymalny poziom zawieszenia jest obniżany o 20 %;
- e) jeżeli realny PKB państwa członkowskiego zmniejsza się przez dwa lub więcej kolejno następujących po sobie lat poprzedzających moment spełnienia przesłanki uruchamiającej stosowne procedury, o której mowa w art. 23 ust. 9, maksymalny poziom zawieszenia jest obniżany o 20 %;
- f) jeżeli zawieszenie dotyczy zobowiązań na lata 2018, 2019 lub 2020, obniżenie jest stosowane do poziomu wynikającego z zastosowania przepisów art. 23 ust. 11 w następujący sposób:
 - (i) w roku 2018 poziom zawieszenia jest obniżany o 15 %;
 - (ii) w roku 2019 poziom zawieszenia jest obniżany o 25 %;
 - (iii) w roku 2020 poziom zawieszenia jest obniżany o 50 %;

Obniżenie poziomu zawieszenia wynikające z zastosowania przepisów lit. a)-f) nie przekracza łącznie 50 %.

W przypadku gdy sytuacje opisane w lit. b) lub c) występują jednocześnie wraz z sytuacjami opisanymi w lit. d) oraz e), zastosowanie zawieszenia przesuwane jest o rok.

2. OKREŚLANIE ZAKRESU ZAWIESZENIA ZOBOWIĄZAŃ W RÓŻNYCH PROGRAMACH I PRIORYTETACH

Zawieszenie zobowiązań stosowane do danego państwa członkowskiego w pierwszej kolejności dotyczy proporcjonalnie wszystkich programów i priorytetów.

Jednak następujące programy i priorytety są wyłączone z zakresu zawieszenia:

- (i) programy lub priorytety, które już podlegają zawieszeniu na mocy decyzji przyjętej zgodnie z art. 23 ust. 6;
- (ii) programy lub priorytety, których środki finansowe mają zostać zwiększone w wyniku wniosku o przeprogramowanie złożonego przez Komisję zgodnie z art. 23 ust. 1 w roku, w którym następuje moment spełnienia przesłanki uruchamiającej stosowne procedury, o której mowa w art. 23 ust. 9;
- (iii) programy lub priorytety, których środki finansowe zostały zwiększone w okresie dwóch lat poprzedzających moment spełnienia przesłanki uruchamiającej stosowne procedury, o której mowa w art. 23 ust. 9, w wyniku decyzji przyjętej zgodnie z art. 23 ust. 5;

(iv) programy lub priorytety, które mają kluczowe znaczenie dla sprostania niekorzystnym warunkom gospodarczym lub społecznym. Takie programy lub priorytety obejmują programy lub priorytety wspierające inwestycje o szczególnym znaczeniu dla Unii, które są związane z Inicjatywą na rzecz zatrudnienia ludzi młodych. Programy lub priorytety mogą zostać uznane za mające takie kluczowe znaczenie, gdy wspierają inwestycje związane z wdrażaniem zaleceń skierowanych do danego państwa członkowskiego w ramach europejskiego semestru i zorientowane na reformy strukturalne, lub są związane z priorytetami wspomagającymi ograniczanie ubóstwa lub instrumenty finansowe na rzecz konkurencyjności MŚP.

3. OKREŚLANIE OSTATECZNEGO POZIOMU ZAWIESZENIA ZOBOWIĄZAŃ W PRZYPADKU PROGRAMÓW WCHODZĄCYCH W ZAKRES ZAWIESZENIA

Wyłączenie priorytetu w ramach programu jest dokonywane poprzez zmniejszenie zobowiązania programu proporcjonalnie do alokacji na ten priorytet.

Poziom zawieszenia, który należy zastosować do zobowiązań programów, musi być taki, który pozwoli na osiągnięcie łącznego poziomu zawieszenia określonego w pkt 1.

4. OKREŚLANIE ZAKRESU I POZIOMU ZAWIESZENIA PŁATNOŚCI

Programy i priorytety, o których mowa w pkt 2 ppkt (i)-(iv), są również wyłączone z zakresu zawieszenia płatności.

Poziom zawieszenia, który należy zastosować, nie przekracza 50 % płatności na rzecz programów i priorytetów.

ZAŁĄCZNIK IV

WDRAŻANIE INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH: UMOWY O FINANSOWANIU

1. Jeżeli instrument finansowy jest wdrażany na mocy art. 38 ust. 4 lit. a) i b), umowa o finansowaniu obejmuje zasady i warunki dokonywania wkładów z programu do instrumentu finansowego oraz zawiera przynajmniej następujące elementy:

- a) strategię lub politykę inwestycyjną obejmującą uzgodnienia dotyczące wdrażania, oferowane produkty finansowe, docelowych odbiorców ostatecznych, a także – w stosownych przypadkach – planowane połączenie ze wsparciem w ramach dotacji;
- b) biznesplan lub równoważne dokumenty dotyczące instrumentu finansowego, który ma być wdrażany, w tym spodziewany efekt dźwigni, o którym mowa w art. 37 ust. 2;
- c) spodziewane wyniki, jakie dany instrument finansowy ma osiągnąć, by przyczynić się do celów szczegółowych i rezultatów danego priorytetu;
- d) przepisy dotyczące monitorowania wdrażania inwestycji oraz napływu projektów inwestycyjnych, w tym sprawozdań składanych przez instrumenty finansowe funduszowi funduszy lub instytucji zarządzającej, by zapewnić zgodność z art. 46;
- e) wymogi w zakresie audytu, takie jak minimalne wymogi dotyczące dokumentacji przechowywanej na poziomie instrumentu finansowego (i w stosownych przypadkach na poziomie funduszu funduszy) oraz wymogi w zakresie utrzymywania oddzielnej ewidencji dla różnych form wsparcia zgodnie z art. 37 ust. 7 i 8 (w stosownych przypadkach), w tym przepisy i wymogi dotyczące dostępu krajowych instytucji audytowych państw członkowskich, audytorów Komisji i Europejskiego Trybunału Obrachunkowego do dokumentów, by zapewnić właściwą ścieżkę audytu zgodnie z art. 40;
- f) wymogi i procedury zarządzania stopniowo wnoszonymi wkładami z programu zgodnie z art. 41 oraz wymogi i procedury dotyczące prognozowania napływu projektów inwestycyjnych, w tym wymogi dotyczące księgowości rachunków powierniczych/oddzielnego systemu księgowości zgodnie z art. 38 ust. 6;
- g) wymogi i procedury zarządzania odsetkami i innymi generowanymi korzyściami, o których mowa w art. 43, w tym dopuszczalne operacje finansowe/inwestycje oraz obowiązki i zobowiązania zaangażowanych stron;
- h) przepisy dotyczące wyliczania i pokrywania poniesionych kosztów zarządzania lub opłat za zarządzanie związanych z instrumentem finansowym;
- i) przepisy dotyczące ponownego wykorzystania środków związanych ze wsparciem z EFSI do końca okresu kwalifikowalności zgodnie z art. 44;
- j) przepisy dotyczące wykorzystania środków związanych ze wsparciem z EFSI po zakończeniu okresu kwalifikowalności zgodnie z art. 45 oraz strategię wyjścia z instrumentu finansowego w odniesieniu do wkładu z EFSI;
- k) warunki ewentualnego całkowitego lub częściowego wycofania wkładów przekazanych z programów do instrumentów finansowych, w tym – w stosownych przypadkach – do funduszu funduszy;
- l) przepisy, dzięki którym podmioty wdrażające instrumenty finansowe zarządzają nimi niezależnie i zgodnie z właściwymi normami zawodowymi oraz działają w wyłącznym interesie stron zapewniających wkłady do instrumentu finansowego;
- m) przepisy dotyczące likwidacji instrumentu finansowego.

Ponadto gdy instrumenty finansowe są organizowane przez fundusz funduszy, umowa o finansowaniu między instytucją zarządzającą a podmiotem wdrażającym fundusz funduszy musi także zawierać uzgodnienia dotyczące oceny i wyboru podmiotów wdrażających instrumenty finansowe, w tym procedury zaproszeń do wyrażenia zainteresowania lub zamówień publicznych.

2. Dokumenty dotyczące strategii, o których mowa w art. 38 ust. 8, instrumentów finansowych wdrażanych na mocy art. 38 ust. 4 lit. c) zawierają przynajmniej następujące elementy:

- a) strategię lub politykę inwestycyjną instrumentu finansowego, ogólne zasady i warunki planowanych produktów dłużnych, docelowych odbiorców i przedsięwzięcia, które mają otrzymać wsparcie;

-
- b) biznesplan lub równoważne dokumenty dotyczące instrumentu finansowego, który ma być wdrażany, w tym spodziewany efekt dźwigni, o którym mowa w art. 37 ust. 2
 - c) wykorzystanie i ponowne wykorzystanie środków związanych ze wsparciem z EFSI zgodnie z art. 43, 44 i 45;
 - d) monitorowanie i sprawozdawczość w zakresie wdrażania instrumentu finansowego, by zapewnić zgodność z art. 46.
-

ZAŁĄCZNIK V

OKREŚLENIE STAWEK ZRYCZAŁTOWANYCH DLA PROJEKTÓW GENERUJĄCYCH DOCHÓD

	Sektor	Stawki zryczałtowane
1	DROGI	30 %
2	KOLEJE	20 %
3	TRANSPORT MIEJSKI	20 %
4	GOSPODARKA WODNA	25 %
5	ODPADY STAŁE	20 %

ZAAŁĄCZNIK VI

ROZNI PODZIAŁ ŚRODKÓW NA ZOBOWIĄZANIA W LATACH 2014-2020

Dostosowany roczny profil środków (łącznie z dodatkową alokacją na Inicjatywę na rzecz zatrudnienia ludzi młodych)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Łącznie
EUR, ceny z 2011 r.	44 677 333 745	45 403 321 660	46 044 910 729	46 544 721 007	47 037 288 589	47 513 211 563	47 924 907 446	325 145 694 739

ZAŁĄCZNIK VII

METODA ALOKACJI ŚRODKÓW

Metoda alokacji środków dla słabiej rozwiniętych regionów kwalifikujących się do celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”, o których mowa w art. 90 ust. 2 lit. a) akapit pierwszy

1. Alokacja każdego państwa członkowskiego stanowi sumę alokacji na poszczególne kwalifikujące się regiony danego państwa na poziomie NUTS 2, obliczoną z zastosowaniem poniższych działań:
 - a) określenie kwoty bezwzględnej (w EUR) otrzymanej przez pomnożenie liczby ludności danego regionu przez różnicę między PKB na mieszkańca dla tego regionu, mierzonym parytetami siły nabywczej, a średnim PKB na mieszkańca dla UE-27, mierzonym parytetami siły nabywczej;
 - b) przypisanie wartości procentowej powyższej kwocie bezwzględnej w celu określenia puli środków finansowych dla tego regionu; ta wartość procentowa jest zróżnicowana, aby odzwierciedlić względną zamożność – mierzoną parytetami siły nabywczej – państwa członkowskiego, w którym położony jest dany region, w stosunku do średniej UE-27, tzn.:
 - (i) dla regionów w państwach członkowskich, których poziom DNB na mieszkańca jest niższy niż 82 % średniej UE-27: 3,15 %;
 - (ii) dla regionów w państwach członkowskich, których poziom DNB na mieszkańca mieści się pomiędzy 82 % a 99 % średniej UE-27: 2,70 %;
 - (iii) dla regionów w państwach członkowskich, których poziom DNB na mieszkańca jest wyższy niż 99 % średniej UE-27: 1,65 %;
 - c) do kwoty otrzymanej zgodnie z lit. b) dodaje się, w stosownych przypadkach, kwotę wynikającą z alokacji premii w wysokości 1 300 EUR na każdego bezrobotnego rocznie, w odniesieniu do liczby bezrobotnych w tym regionie przewyższającej liczbę osób, które byłyby bezrobotne przy zastosowaniu w obliczeniu średniej stopy bezrobocia wszystkich regionów słabiej rozwiniętych w UE;

Metoda alokacji środków dla regionów przejściowych kwalifikujących się do celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”, o których mowa w art. 90 ust. 2 akapit pierwszy lit. b)

2. Alokacja każdego państwa członkowskiego stanowi sumę alokacji na poszczególne kwalifikujące się regiony danego państwa na poziomie NUTS 2, obliczoną z zastosowaniem poniższych działań:
 - a) określenie teoretycznych minimalnych i maksymalnych poziomów intensywności pomocy na każdy kwalifikujący się region przejściowy. Minimalny poziom wsparcia określa się za pomocą średniej intensywności pomocy na mieszkańca na każde państwo członkowskie przed zastosowaniem regionalnej siatki bezpieczeństwa na poziomie 60 % przyznanej regionom lepiej rozwiniętym danego państwa członkowskiego. Jeżeli dane państwo członkowskie nie ma lepiej rozwiniętych regionów, minimalny poziom wsparcia będzie odpowiadał początkowej średniej intensywności pomocy na mieszkańca przyznanej wszystkim lepiej rozwiniętym regionom, tj. 19,80 EUR na mieszkańca rocznie. Maksymalny poziom wsparcia odnosi się do teoretycznego regionu o PKB na mieszkańca równym 75 % średniej UE-27 i jest obliczany z wykorzystaniem metody określonej w pkt 1 lit. a) i b). Uwzględnia się 40 % kwoty uzyskanej przy zastosowaniu tej metody;
 - b) obliczenie początkowych alokacji regionalnych, z uwzględnieniem regionalnego PKB na mieszkańca – mierzonych parytetami siły nabywczej – za pomocą liniowej interpolacji względnego PKB na mieszkańca dla danego regionu w porównaniu z UE-27;
 - c) do kwoty otrzymanej zgodnie z lit. b) dodaje się, w stosownych przypadkach, kwotę wynikającą z przydziału premii w wysokości 1 100 EUR na każdego bezrobotnego rocznie, w odniesieniu do liczby bezrobotnych w tym regionie przewyższającej liczbę osób, które byłyby bezrobotne przy zastosowaniu w obliczeniu średniej stopy bezrobocia wszystkich regionów słabiej rozwiniętych.

Metoda alokacji środków dla lepiej rozwiniętych regionów kwalifikujących się do celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”, o których mowa w art. 90 ust. 2 akapit pierwszy lit. c)

3. Ogólną początkową teoretyczną pulę środków finansowych otrzymuje się poprzez pomnożenie intensywności pomocy w wysokości 19,80 EUR na mieszkańca rocznie przez liczbę kwalifikującej się ludności.
4. Udział każdego zainteresowanego państwa członkowskiego stanowi sumę udziałów jego kwalifikujących się regionów na poziomie NUTS 2, które określa się na podstawie następujących kryteriów, z zastosowaniem wskazanej wagi:
 - a) całkowita liczba ludności w regionie (waga 25 %);

- b) liczba bezrobotnych w regionach na poziomie NUTS 2 o stopie bezrobocia przekraczającej średnią wszystkich regionów lepiej rozwiniętych (waga 20 %);
- c) zatrudnienie, które należy dodać, aby osiągnąć wymierny cel unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu dla regionalnego wskaźnika zatrudnienia (w odniesieniu do osób w wieku 20–64 lata) równy 75 % (waga 20 %);
- d) liczba osób w wieku 30–34 lata z wyższym wykształceniem które są konieczne, aby osiągnąć wymierny cel unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu równy 40 % (waga 12,5 %);
- e) liczba osób przedwcześnie kończących naukę i szkolenia (w wieku 18–24 lata), które należy odliczyć, aby osiągnąć wymierny cel unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu równy 10 % (waga 12,5 %);
- f) różnica między zaobserwowanym PKB regionu (mierzonym parytetami siły nabywczej), a teoretycznym regionalnym PKB, gdy dany region ma taki sam PKB na mieszkańca jak najzamożniejszy region na poziomie NUTS 2 (waga 7,5 %),
- g) liczba ludności regionów na poziomie NUTS 3 o gęstości zaludnienia poniżej 12,5 mieszkańców/km² (waga 2,5 %).

Metoda alokacji środków dla państw członkowskich kwalifikujących się do Funduszu Spójności, o których mowa w art. 90 ust. 3

5. Ogólną teoretyczną pulę środków finansowych otrzymuje się poprzez pomnożenie średniej intensywności pomocy na mieszkańca rocznie w kwocie 48 EUR przez liczbę kwalifikującej się ludności. Przydział a priori takiej teoretycznej puli środków finansowych na każde kwalifikowalne państwo członkowskie odpowiada wielkości procentowej opartej na liczbie jego ludności, powierzchni i poziomie zamożności kraju i obliczonej z zastosowaniem poniższych kroków:
 - a) obliczenie średniej arytmetycznej udziału liczby ludności i powierzchni tego państwa członkowskiego w całkowitej liczbie ludności i ogólnej powierzchni wszystkich kwalifikujących się państw członkowskich. Jeżeli jednak udział państwa członkowskiego w całkowitej liczbie ludności przewyższa jego udział w całkowitej powierzchni pięciokrotnie lub bardziej, odzwierciedlając niezwykle dużą gęstość zaludnienia, w tym kroku będzie wykorzystywać się tylko udział całkowitej liczby ludności;
 - b) skorygowanie uzyskanych w ten sposób wskaźników procentowych o współczynnik stanowiący jedną trzecią wartości procentowej, o jaką DNB na mieszkańca (mierzony parytetem siły nabywczej) tego państwa członkowskiego w latach 2008–2010 jest większy lub mniejszy od średniego DNB na mieszkańca wszystkich kwalifikujących się państw członkowskich (średnia wyrażona jest jako 100 %).
6. Aby odzwierciedlić istotne potrzeby w zakresie transportu i środowiska w państwach członkowskich, które przystąpiły do Unii Europejskiej w dniu 1 maja 2004 r. lub po tej dacie, ich udział w Funduszu Spójności zostanie ustalony na poziomie minimum jednej trzeciej ogólnej końcowej alokacji środków finansowych po zastosowaniu górnego limitu określonego w ust. 10-13 otrzymanej średnio w całym okresie.
7. Alokacja państw członkowskich w ramach Funduszu Spójności określonych w art. 90 ust. 3 akapit drugi będzie się zmniejszała w okresie siedmiu lat. Takie przejściowe wsparcie wyniesie 48 EUR na mieszkańca w 2014 roku w odniesieniu do całkowitej liczby ludności danego państwa członkowskiego. Kwoty w kolejnych latach będą wyrażane jako wartość procentowa kwoty określonej dla 2014 r. i będą wynosić 71 % w 2015r., 42 % w 2016r., 21 % w 2017r., 17 % w 2018r., 13 % w 2019 r. oraz 8 % w 2020 r.

Metoda alokacji środków dla celu „Europejska współpraca terytorialna”, o którym mowa w art. 4 rozporządzenia w sprawie EWT

8. Alokację środków na państwo członkowskie, obejmującą współpracę transgraniczną i transnarodową oraz uwzględniającą wkład EFRR w europejski instrument sąsiedztwa i instrument pomocy przedakcesyjnej, określa się jako ważoną sumę udziału liczby ludności regionów przygranicznych i udziału całkowitej liczby ludności każdego państwa członkowskiego. Wagę określają odnośne udziały dotyczące aspektu transgranicznego i transnarodowego. Udziały elementów współpracy transgranicznej i transnarodowej wynoszą 77,9 % i 22,1 %.

Metoda alokacji dodatkowych środków dla regionów, o których mowa w art. 92 ust. 1 lit. e)

9. Dodatkową szczególną alokację, w której intensywność pomocy wyniesie 30 EUR na mieszkańca rocznie otrzymają regiony najbardziej oddalone i północne regiony słabo zaludnione na poziomie NUTS 2. Środki te zostaną rozdzielone na regiony i państwa członkowskie w sposób proporcjonalny do całkowitej liczby ludności tych regionów.

Maksymalny poziom środków przekazywanych z funduszy wspierających spójność

10. Aby przyczynić się do uzyskania odpowiedniej koncentracji środków przeznaczonych na spójność w najsłabiej rozwiniętych regionach i państwach członkowskich oraz zmniejszenia zróżnicowań w poziomach średniej intensywności pomocy na mieszkańca, ustala się górny limit środków przekazywanych z funduszy polityki spójności na rzecz każdego poszczególnego państwa członkowskiego na poziomie 2,35 % PKB danego państwa członkowskiego. Górny limit stosowany będzie w stosunku rocznym, z zastrzeżeniem dostosowań koniecznych, aby uwzględnić większe zasoby na początku okresu na rzecz Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych i — w odpowiednich przypadkach — proporcjonalnie obniży wszystkie alokacje (z wyjątkiem regionów lepiej rozwiniętych i celu „Europejska współpraca terytorialna”) na rzecz danego państwa członkowskiego, aby po obniżeniu osiągnąć ten górny limit. W przypadku państw członkowskich, które przystąpiły do Unii przed 2013 r., a których średni realny wzrost PKB w latach 2008–2010 był niższy niż -1 %, górny limit przekazywanych środków wyniesie 2,59 %.
11. Pułapy, o których mowa w pkt 10 powyżej, obejmują wkład EFRR w finansowanie komponentu transgranicznego europejskiego instrumentu sąsiedztwa i instrumentu pomocy przedakcesyjnej. Pułapy te nie obejmują szczególnej alokacji środków w wysokości 3 000 000 000 EUR na Inicjatywę na rzecz zatrudnienia ludzi młodych.
12. Obliczenia PKB sporządzone przez Komisję będą oparte na danych statystycznych dostępnych w maju 2012 r. Poszczególne krajowe stopy wzrostu PKB na lata 2014–2020, prognozowane przez Komisję w maju 2012 roku, będą stosowane oddzielnie do każdego państwa członkowskiego.
13. Zasady określone w ust. 10 nie mogą skutkować krajowymi alokacjami wyższymi niż 110 % ich poziomu w ujęciu realnym w okresie programowania 2007–2013.

Dodatkowe przepisy

14. Dla wszystkich regionów, których PKB na mieszkańca, mierzony parytetami siły nabywczej, zastosowany jako kryterium kwalifikowalności w okresie programowania 2007–2013 był niższy niż 75 % średniej UE-25, lecz których PKB na mieszkańca jest wyższy niż 75 % średniej UE-27, minimalny poziom wsparcia w latach 2014–2020 w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” będzie odpowiadał corocznie 60 % ich poprzedniej indywidualnej średniej alokacji rocznej w ramach alokacji na cel „Konwergencja”, obliczonej przez Komisję w kontekście wieloletnich ram finansowych na lata 2007–2013.
15. Żaden region przejściowy nie otrzyma kwoty mniejszej od tej, jaką by otrzymał, gdyby był regionem lepiej rozwiniętym. Aby określić poziom tej minimalnej alokacji, metoda alokacji dla regionów lepiej rozwiniętych zostanie zastosowana do wszystkich regionów o PKB na mieszkańca wynoszącym co najmniej 75 % średniej UE-27.
16. Minimalna całkowita alokacja z funduszy polityki spójności dla danego państwa członkowskiego wynosi 55 % jego indywidualnej całkowitej alokacji na lata 2007–2013. Dostosowania konieczne, by spełnić ten wymóg, stosuje się proporcjonalnie do poszczególnych alokacji z funduszy polityki spójności, z wyjątkiem alokacji w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna”.
17. Aby zaradzić skutkom kryzysu gospodarczego dla poziomu dobrobytu w państwach członkowskich w strefie euro oraz stymulować wzrost i tworzenie miejsc pracy w tych państwach członkowskich fundusze strukturalne zapewnią następujące dodatkowe alokacje:
 - a) 1 375 000 000 EUR dla lepiej rozwiniętych regionów Grecji;
 - b) 1 000 000 000 EUR dla Portugalii, przydzielony w następujący sposób: 450 000 000 EUR dla regionów lepiej rozwiniętych, z czego 150 000 000 EUR dla Madery, 75 000 000 EUR dla regionów przejściowych i 475 000 000 EUR dla regionów słabiej rozwiniętych;
 - c) 100 000 000 EUR dla regionu Border, Midland and Western w Irlandii;
 - d) 1 824 000 000 EUR dla Hiszpanii, z których 500 000 000 EUR dla regionu Ekstremadury, 1 051 000 000 EUR dla regionów przejściowych i 273 000 000 EUR dla regionów najbardziej rozwiniętych;
 - e) 1 500 000 000 EUR dla słabiej rozwiniętych regionów Włoch, z czego 500 000 000 EUR dla obszarów pozamiejskich.
18. Aby uznać wyzwania związane z sytuacją państw członkowskich będących wyspami i oddaleniem niektórych części Unii Europejskiej, Malta i Cypr otrzymają – po zastosowaniu metody obliczeń, o której mowa w pkt 16 – dodatkową pulę środków finansowych w wysokości, odpowiednio, 200 000 000 EUR i 150 000 000 EUR, w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”; środki podzielone zostaną w następujący sposób: jedna trzecia na Fundusz Spójności i dwie trzecie na fundusze strukturalne.

Dodatkowa ogólna pula środków finansowych w wysokości 50 000 000 EUR z funduszy strukturalnych alokowana zostanie hiszpańskim regionom Ceuta i Melilla.

Najbardziej oddalony region Majotta otrzyma całkowitą pulę środków finansowych w wysokości 200 000 000 EUR z funduszy strukturalnych.

19. Aby ułatwić dostosowanie niektórych regionów do zmian w ich statusie kwalifikowalności lub do długotrwałych skutków niedawnych wydarzeń w ich gospodarce, przyznaje się następujące dodatkowe alokacje:
 - a) dla Belgii 133 000 000 EUR, z czego 66 500 000 EUR dla Limburgii i 66 500 000 EUR dla regionów przejściowych Walonii;
 - b) dla Niemiec 710 000 000 EUR, z czego 510 000 000 EUR dla dawnych regionów objętych celem „Konwergencja” w kategorii regionów przejściowych i 200 000 000 EUR dla regionu Lipsk;
 - c) niezależnie od ust. 10 z funduszy strukturalnych słabiej rozwiniętym regionom Węgier zostanie przydzielona dodatkowa pula środków finansowych w wysokości 1 560 000 000 EUR, słabiej rozwiniętym regionom Republiki Czeskiej – dodatkowa pula środków finansowych w wysokości 900 000 000 EUR, a słabiej rozwiniętemu regionowi Słowenii – dodatkowa pula środków finansowych w wysokości 75 000 000 EUR.
20. Ogólna kwota 150 000 000 EUR zostanie przydzielona na rzecz programu PEACE, z czego 106 500 000 EUR dla Zjednoczonego Królestwa i 43 500 000 EUR dla Irlandii. Program ten zostanie wdrożony jako program współpracy transgranicznej obejmujący Irlandię Północną i Irlandię.

Dodatkowe dostosowania zgodnie z art. 92 ust. 2

21. Oprócz kwot określonych w art. 91 i 92 Cypr skorzysta z dodatkowej alokacji w wysokości 94 200 000 EUR w 2014 r. i 92 400 000 EUR w 2015 r., która zostanie dodana do jego alokacji z funduszy strukturalnych.

ZAŁĄCZNIK VIII

METODYKA DOTYCZĄCA SZCZEGÓLNEJ ALOKACJI DLA INICJATYWY NA RZECZ ZATRUDNIENIA LUDZI MŁODYCH, O KTÓREJ MOWA W ART. 91

- I. Podział szczególnej alokacji dla Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych ustala się zgodnie z następującymi krokami:
 1. Liczba bezrobotnych młodych osób w wieku 15-24 lat określana jest w regionach na poziomie NUTS 2 zdefiniowanych w art. 16 i rozporządzenia w sprawie EFS, tj. w regionach na poziomie NUTS 2, w których stopa bezrobocia wśród młodych ludzi w wieku 15-24 przekroczyła w 2012 r. 25 %, lub w przypadku państw członkowskich, w których stopa bezrobocia wśród młodych ludzi przekroczyła w 2012 r. 30 %, w regionach, w których stopa bezrobocia wśród młodych ludzi przekroczyła w 2012 r. 20 % („kwalifikujące się regiony”).
 2. Alokację odpowiadającą każdemu kwalifikującemu się regionowi oblicza się na podstawie stosunku liczby bezrobotnych młodych osób w kwalifikującym się regionie do łącznej liczby bezrobotnych młodych osób we wszystkich kwalifikujących się regionach, o których mowa w pkt 1.
 3. Alokacja dla każdego państwa członkowskiego stanowi sumę alokacji dla każdego z jego kwalifikujących się regionów.
- II. Szczególna alokacja dla Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych nie jest brana pod uwagę do celów stosowania górnych limitów określonych w załączniku VII w odniesieniu do alokacji ogólnych zasobów.
- III. W celu określenia szczególnej alokacji z Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych dla Majoty stopa bezrobocia wśród młodych ludzi oraz liczba młodych bezrobotnych jest określana na podstawie najnowszych danych dostępnych na poziomie krajowym, o ile nie są dostępne dane Eurostatu na poziomie NUTS 2.
- IV. Środki przeznaczone na Inicjatywę na rzecz zatrudnienia ludzi młodych mogą zostać skorygowane w górę w latach 2016–2020 w ramach procedury budżetowej zgodnie z art. 14 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 1311/2013 Etapy podziału dodatkowych środków według państw członkowskich są takie same jak stosowane w przypadku początkowej alokacji, ale punktem odniesienia są najnowsze dostępne dane roczne.

ZAŁĄCZNIK IX

METODA OKREŚLANIA MINIMALNEGO UDZIAŁU EFS

Dodatkowe udziały procentowe, które mają być dodane do udziału środków funduszy strukturalnych, o których mowa w art. 92 ust. 4, przyznane danemu państwu członkowskiemu w ramach EFS, które odpowiadają udziałowi tego państwa członkowskiego w okresie programowania 2007-2013, są ustalane na podstawie poziomu zatrudnienia (dla osób w wieku 20-64 lat) w roku referencyjnym 2012 r. następująco:

- gdy poziom zatrudnienia wynosi 65 % lub mniej, udział zwiększa się o 1,7 punkta procentowego;
- gdy poziom zatrudnienia wynosi więcej niż 65 %, lecz nie więcej niż 70 %, udział zwiększa się o 1,2 punkta procentowego;
- gdy poziom zatrudnienia wynosi więcej niż 70 %, lecz nie więcej niż 75 %, udział zwiększa się o 0,7 punkta procentowego;
- gdy poziom zatrudnienia wynosi więcej niż 75 %, zwiększanie udziału nie jest wymagane.

Łączny udział procentowy państwa członkowskiego po dodaniu nie może przekroczyć 52 % środków funduszy strukturalnych, o których mowa w art. 92 ust.4.

W przypadku Chorwacji udział EFS w puli środków funduszy strukturalnych z wyłączeniem celu „Europejska współpraca terytorialna” na okres programowania 2007-2013 jest równy średniemu udziałowi regionów objętych celem „Konwergencja” w tych państwach członkowskich, które przystąpiły do Unii dnia 1 stycznia 2004 r. lub później.

ZAŁĄCZNIK X

ZASADA DODATKOWOŚCI

1. PUBLICZNE LUB RÓWNOWAŻNE WYDATKI STRUKTURALNE

W państwach członkowskich, w których w regionach słabiej rozwiniętych mieszka co najmniej 65 % ludności, do określenia publicznych lub równoważnych wydatków strukturalnych zostaną wykorzystane dane o nakładach brutto na środki trwałe, podawane w programach stabilności i programach konwergencji przygotowywanych przez państwa członkowskie zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1466/97 w celu przedstawienia ich średniookresowych strategii budżetowych. Dane liczbowe, których należy używać, powinny być podawane w kontekście ogólnej równowagi instytucji i długu, być związane z ogólnymi perspektywami budżetowymi instytucji sektora rządowego samorządowego oraz przedstawiane jako procent PKB.

W państwach członkowskich, w których w regionach słabiej rozwiniętych mieszka więcej niż 15 % i mniej niż 65 % ludności, do określenia publicznych lub równoważnych wydatków strukturalnych zostaną wykorzystane całkowite dane o nakładach brutto na środki trwałe w regionach słabiej rozwiniętych. Dane te przedstawia się w tym samym formacie, co opisany w akapicie pierwszym.

2. WERYFIKACJA

Weryfikacja przestrzegania zasady dodatkowości zgodnie z art. 95 ust. 5 podlega następującym zasadom:

2.1 Weryfikacja ex ante

- a) Przedkładając umowę partnerstwa, państwo członkowskie dostarcza informacje na temat planowanego profilu wydatków w formie tabeli 1 przedstawionej poniżej

Tabela 1

Wydatki sektora instytucji rządowych i samorządowych w relacji do PKB	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
P51	X	X	X	X	X	X	X

- b) Państwa członkowskie, w których w regionach słabiej rozwiniętych mieszka więcej niż 15 % i mniej niż 65 % ludności, także przekazują informacje na temat planowanego profilu wydatków w tych regionach słabiej rozwiniętych w formie tabeli 2 przedstawionej poniżej.

Tabela 2

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Nakłady brutto na środki trwałe sektora instytucji rządowych i samorządowych w regionach słabiej rozwiniętych w relacji do PKB	X	X	X	X	X	X	X

- c) Państwo członkowskie dostarcza Komisji informacji na temat głównych wskaźników makroekonomicznych oraz prognoz leżących u podstawy poziomu publicznych lub równoważnych wydatków strukturalnych.
- d) Państwa członkowskie, w których w regionach słabiej rozwiniętych mieszka więcej niż 15 % i mniej niż 65 % ludności, także przekazują Komisji informacje na temat metody zastosowanej przy szacowaniu nakładów brutto na środki trwałe w tych regionach. W tym celu państwa członkowskie wykorzystując dane dotyczące inwestycji publicznych na szczeblu regionalnym, jeżeli są one dostępne. W przypadku gdy dane takie nie są dostępne, lub w odpowiednich uzasadnionych przypadkach, w tym wówczas gdy państwo członkowskie w okresie 2014-2020 znacząco zmieniło podział regionalny określony w rozporządzeniu (WE) nr 1059/2003, można dokonać szacunków nakładów brutto na środki trwałe przy zastosowaniu wskaźników dotyczących wydatków publicznych lub danych dotyczących liczby mieszkańców regionu w stosunku do inwestycji publicznych na szczeblu krajowym.
- e) Po osiągnięciu porozumienia przez Komisję i państwo członkowskie tabela 1 i w stosownych przypadkach tabela 2 są włączane do umowy partnerstwa danego państwa członkowskiego jako poziom odniesienia dla publicznych lub równoważnych wydatków strukturalnych, które mają być utrzymane w latach 2014-2020.

2.2 Weryfikacja śródkresowa

- a) Podczas weryfikacji śródkresowej uznaje się, że państwo członkowskie utrzymało poziom publicznych lub równoważnych wydatków strukturalnych, jeżeli średnie roczne wydatki w latach 2014–2017 są równe lub wyższe niż poziom odniesienia wydatków określony w umowie partnerstwa.
- b) Po weryfikacji śródkresowej Komisja może zmienić, w porozumieniu z państwem członkowskim, poziom odniesienia publicznych lub równoważnych wydatków strukturalnych w umowie partnerstwa, jeżeli sytuacja gospodarcza w danym państwie członkowskim znacząco różni się od sytuacji przewidywanej w momencie przyjmowania umowy partnerstwa.

2.3 Weryfikacja ex post

Podczas weryfikacji ex post uznaje się, że państwo członkowskie utrzymało poziom publicznych lub równoważnych wydatków strukturalnych, jeżeli średnie roczne wydatki w latach 2014–2020 są równe lub wyższe niż poziom odniesienia wydatków określony w umowie partnerstwa.

3. STAWKI KOREKT FINANSOWYCH W NASTĘPSTWIE WERYFIKACJI EX POST

Jeżeli Komisja zdecyduje o nałożeniu korekty finansowej zgodnie z art. 95 ust. 6, stawkę korekty finansowej oblicza się, odejmując 3 % od różnicy między poziomem odniesienia w umowie partnerstwa a poziomem osiągniętym, wyrażonej jako wartość procentowa poziomu odniesienia, i dzieląc następnie ten wynik przez 10. Korektę finansową ustala się, stosując powyższą stawkę korekty finansowej do kwoty wkładu funduszy polityki spójności dla danego państwa członkowskiego z przeznaczeniem na regiony słabiej rozwinięte na cały okres programowania.

Jeżeli różnica między poziomem odniesienia w umowie partnerstwa a poziomem osiągniętym, wyrażona jako wartość procentowa poziomu odniesienia w umowie partnerstwa, wynosi 3 % lub mniej, nie dokonuje się korekty finansowej.

Korekta finansowa nie przekracza 5 % alokacji funduszy polityki spójności dla danego państwa członkowskiego z przeznaczeniem na regiony słabiej rozwinięte w całym okresie programowania.

ZAŁĄCZNIK XI

Warunki wstępne

CZĘŚĆ I: Tematyczne warunki wstępne

Cele tematyczne	Priorytety inwestycyjne	Warunki wstępne	Kryteria, które należy spełnić
<p>1. Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji;</p> <p>(cel dotyczący badań i rozwoju)</p> <p>(o którym mowa w art. 9 ust. 1)</p>	<p>EFRR:</p> <ul style="list-style-type: none"> — wszystkie priorytety inwestycyjne w ramach celu tematycznego nr 1. 	<p>1.1. Badania naukowe i innowacje: Istnienie krajowych lub regionalnych strategii na rzecz inteligentnej specjalizacji, zgodnie z krajowym programem reform, w celu zwiększenia wydatków na badania i innowacje ze środków prywatnych, co jest cechą dobrze funkcjonujących krajowych lub regionalnych systemów badań i innowacji.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Gotowa jest krajowa lub regionalna strategia na rzecz inteligentnej specjalizacji, która: — opiera się na analizie SWOT lub podobnej analizie, aby skoncentrować zasoby na ograniczonym zestawie priorytetów badań i innowacji, — przedstawia działania na rzecz pobudzenia prywatnych inwestycji w badania i rozwój, — obejmuje mechanizm monitorowania. — Przyjęto ramy określające dostępne środki budżetowe na badania i innowacje.
	<p>EFRR:</p> <ul style="list-style-type: none"> — udoskonalanie infrastruktury badań i innowacji i zwiększanie zdolności do osiągnięcia doskonałości w zakresie badań i innowacji oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności tych, które leżą w interesie Europy. 	<p>1.2 Infrastruktura badań i innowacji. Istnienie wieloletniego planu dotyczącego budżetu i priorytetów inwestycji.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Przyjęto szacunkowy wieloletni plan dotyczący budżetu i priorytetów inwestycji związanych z priorytetami Unii oraz – w odpowiednich przypadkach – z Europejskim Forum Strategii ds. Infrastruktur Badawczych (ESFRI).
<p>2. Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych (cel dotyczący szerokopasmowego Internetu)</p> <p>(o którym mowa w art. 9 ust. 2)</p>	<p>EFRR:</p> <ul style="list-style-type: none"> — rozwój produktów i usług opartych na TIK, e-handlu oraz zwiększenie zapotrzebowania na TIK; — wzmocnienie zastosowań TIK dla e-rządu, e-uczenia, e-włączenia społecznego, e-kultury oraz e-zdrowia. 	<p>2.1. Rozwój cyfrowy: Strategiczne ramy polityki w dziedzinie rozwoju cyfrowego w celu pobudzenia rynku przystępnych, dobrej jakości i interooperacyjnych usług, prywatnych i publicznych, wykorzystujących technologie informacyjno-komunikacyjne, a także aby przyspieszyć ich asymilację przez obywateli, grupy w trudnej sytuacji, przedsiębiorstwa i administrację publiczną, w tym inicjatywy transgraniczne.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Strategiczne ramy polityki rozwoju cyfrowego, na przykład, w ramach krajowej lub regionalnej strategii na rzecz inteligentnej specjalizacji zawierają: — budżet i priorytety działań określone na podstawie analizy SWOT lub podobnej analizy spójnej z tabelą wyników europejskiej agendy cyfrowej; — została przeprowadzona analiza równoważenia wsparcia dla popytu i podaży TIK;

Cele tematyczne	Priorytety inwestycyjne	Warunki wstępne	Kryteria, które należy spełnić
			<ul style="list-style-type: none"> — wskaźniki miary postępów interwencji w takich dziedzinach jak umiejętności cyfrowe, e-integracja, e-dostępność, oraz postęp w zakresie e-zdrowia w granicach określonych w art. 168 TFUE, spójne w stosownych przypadkach z istniejącymi odpowiednimi unijnymi, krajowymi lub regionalnymi strategiami sektorowymi; — ocenę potrzeb w zakresie budowania większego potencjału TIK.
	<p>EFRR:</p> <ul style="list-style-type: none"> — poszerzanie zakresu dostępności do łączy szerokopasmowych oraz wprowadzanie szybkich sieci internetowych oraz wspieranie wprowadzania nowych technologii i sieci dla gospodarki cyfrowej. 	<p>2.2. Infrastruktura sieci nowej generacji: Istnienie krajowych lub regionalnych planów sieci nowej generacji uwzględniających działania regionalne na rzecz osiągnięcia celów Unii dotyczących dostępu do szybkiego internetu, koncentrujących się na obszarach, na których rynek nie zapewnia otwartej infrastruktury po przystępnych kosztach i jakości, zgodnych z przepisami unijnymi w zakresie konkurencyjności i pomocy państwa, a także świadczących usługi dostępne dla grup w trudnej sytuacji.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Gotowy jest krajowy lub regionalny plan dostępu nowej generacji, który zawiera: — plan inwestycji w infrastrukturę oparty na analizie ekonomicznej uwzględniającej istniejącą infrastrukturę i plany inwestycyjne sektora prywatnego i publicznego; — modele zrównoważonych inwestycji, które zwiększają konkurencyjność i zapewniają dostęp do otwartej, przystępnej cenowo i dobrej jakości infrastruktury i usług, uwzględniających przyszłe potrzeby; — środki na stymulowanie inwestycji prywatnych.
<p>3. Wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP)</p> <p>(o którym mowa w art. 9 ust. 3)</p>	<p>EFRR:</p> <ul style="list-style-type: none"> — promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również przez inkubatory przedsiębiorczości; — wspieranie zdolności MŚP do osiągnięcia wzrostu na rynkach regionalnych, krajowych i międzynarodowych oraz do zaangażowania się w procesy innowacji. 	<p>3.1. Przeprowadzono konkretne działania wspierające promowanie przedsiębiorczości z uwzględnieniem programu „Small Business Act”.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Konkretne działania obejmują: — wprowadzono działania mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na rozpoczęcie działalności gospodarczej i zmniejszenie kosztów zakładania przedsiębiorstw, z uwzględnieniem celów programu „Small Business Act”; — wprowadzono działania mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na uzyskanie licencji i pozwoleń na podjęcie i prowadzenie szczególnego rodzaju działalności w ramach przedsiębiorstwa, z uwzględnieniem celów programu „Small Business Act”;

Cele tematyczne	Priorytety inwestycyjne	Warunki wstępne	Kryteria, które należy spełnić
			<ul style="list-style-type: none"> — wprowadzono mechanizm monitorowania wdrażania działań programu „Small Business Act” i oceny wpływu prawodawstwa na MŚP.
<p>4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach;</p> <p>(o którym mowa w art. 9 ust. 4)</p>	<p>EFRR+Fundusz Spójności:</p> <ul style="list-style-type: none"> — wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym. 	<p>4.1. Przeprowadzono działania promujące racjonalne kosztowo ulepszenie efektywnego końcowego wykorzystania energii oraz racjonalne kosztowo inwestycje w efektywność energetyczną przy budowaniu lub renowacji budynków.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Działania obejmują: <ul style="list-style-type: none"> — działania służące zapewnieniu wdrożenia minimalnych wymagań dotyczących charakterystyki energetycznej budynków, zgodnie z art. 3, 4 i 5 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE ⁽¹⁾; — działania konieczne do utworzenia systemu certyfikacji w odniesieniu do charakterystyki energetycznej budynków spójnego z art. 11 dyrektywy 2010/31/UE; — działania służące zapewnieniu planowania strategicznego w dziedzinie efektywności energetycznej, spójne z art. 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE ⁽²⁾; — działania spójne z art. 13 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/32/WE ⁽³⁾ w sprawie końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych, aby zapewnić dostarczenie klientom końcowym indywidualnych liczników w zakresie, w jakim jest to możliwe technicznie, racjonalne finansowo i proporcjonalne w odniesieniu do potencjalnych oszczędności energii.
	<p>EFRR+Fundusz Spójności:</p> <ul style="list-style-type: none"> — promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe. 	<p>4.2. Przeprowadzono działania promujące wysoko wydajną kogenerację energii cieplnej i elektrycznej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Działania obejmują: <ul style="list-style-type: none"> — wsparcie dla kogeneracji opiera się na popycie na użytkową energię cieplną i oszczędności energii pierwotnej zgodnie z art. 7 ust. 1 i art. 9 ust. 1 lit. a) i b) dyrektywy 2004/8/WE; państwa członkowskie lub ich właściwe organy oceniły istniejące prawodawstwo i ramy regulacyjne pod kątem procedur udzielania zezwoleń lub innych procedur, aby:

Cele tematyczne	Priorytety inwestycyjne	Warunki wstępne	Kryteria, które należy spełnić
			<p>a) zachęcić do projektowania jednostek kogeneracji dla pokrycia ekonomicznie uzasadnionego zapotrzebowania na ciepło użytkowe i unikania produkcji ciepła w ilościach przekraczających zapotrzebowanie na ciepło użytkowe, oraz</p> <p>b) ograniczyć regulacyjne i pozaregulacyjne bariery utrudniające rozwój kogeneracji.</p>
	<p>EFRR+Fundusz Spójności:</p> <p>— promowanie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych.</p>	<p>4.3. Przeprowadzono działania promujące wytwarzanie i dystrybucję odnawialnych źródeł energii (*).</p>	<p>— Gotowe są przejrzyste systemy wsparcia, priorytetowy lub gwarantowany dostęp do sieci oraz pierwszeństwo w dystrybucji, jak również standardowe zasady odnoszące się do ponoszenia i podziału kosztów dostosowań technicznych, które to zasady zostały podane do publicznej wiadomości, zgodnie z art. 14 ust. 1, art. 16 ust. 2 oraz art. 16 ust. 3 dyrektywy 2009/28/WE.</p> <p>— Państwo członkowskie przyjęło krajowy plan działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych zgodnie z art. 4 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE (*).</p>
<p>5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem</p> <p>(cel dotyczący zmian klimatu) (o którym mowa w art. 9 ust. 5)</p>	<p>EFRR+Fundusz Spójności:</p> <p>— wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami.</p>	<p>5.1. Zapobieganie ryzyku i zarządzanie ryzykiem: Istnienie krajowych lub regionalnych ocen ryzyka na potrzeby zarządzania klęskami i katastrofami, uwzględniających dostosowanie do zmian klimatu</p>	<p>— Gotowa jest krajowa lub regionalna ocena ryzyka zawierająca następujące elementy:</p> <p>— opis procesu, metodyki, metod i niewrażliwych danych wykorzystywanych w ocenach ryzyka, jak również opartych na ryzyku kryteriów określania inwestycji priorytetowych;</p> <p>— opis scenariuszy zakładających jeden rodzaj ryzyka i scenariuszy zakładających wiele rodzajów ryzyka;</p> <p>— uwzględnienie, w stosownych przypadkach, krajowych strategii dostosowania do zmian klimatu.</p>

Cele tematyczne	Priorytety inwestycyjne	Warunki wstępne	Kryteria, które należy spełnić
<p>6. Zachowanie i ochrona środowiska i promowanie efektywnego gospodarowania zasobami</p> <p>(o którym mowa w art. 9 ust. 6)</p>	<p>EFRR+Fundusz Spójności:</p> <p>— inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie.</p>	<p>6.1. Gospodarka wodna: Istnienie – w odniesieniu do inwestycji wspieranych przez programy – a) polityki taryfowej w zakresie cen wody, przewidującej odpowiednie zachęty dla użytkowników, aby efektywnie korzystali z zasobów wodnych oraz b) odpowiedniego wkładu różnych użytkowników wody w zwrot kosztów za usługi wodne w stopniu określonym w zatwierdzonych planach gospodarowania wodami w dorzeczu.</p>	<p>— w sektorach wspieranych z EFRR i Funduszu Spójności państwo członkowskie zapewniło wkład różnych użytkowników wody w zwrot kosztów za usługi wodne w podziale na sektory, zgodnie z art. 9 ust. 1 tiret pierwsze dyrektywy 2000/60/WE, przy uwzględnieniu w stosownych przypadkach skutków społecznych, środowiskowych i gospodarczych zwrotu, jak również warunków geograficznych i klimatycznych dotkniętego regionu lub dotkniętych regionów;</p> <p>— przyjęcie planu gospodarowania wodami w dorzeczu dla obszaru dorzecza spójnego z art. 13 dyrektywy 2000/60/WE.</p>
	<p>EFRR+Fundusz Spójności:</p> <p>— inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie.</p>	<p>6.2. Gospodarka odpadami: Promowanie zrównoważonych gospodarczo i środowiskowo inwestycji w sektorze gospodarki odpadami, w szczególności poprzez opracowanie planów gospodarki odpadami zgodnych z dyrektywą 2008/98/WE oraz z hierarchią odpadów.</p>	<p>— zgodnie z wymogami art. 11 ust. 5 dyrektywy 2008/98/WE Komisji przekazano sprawozdanie z realizacji dotyczące postępów w osiągnięciu celów określonych w art. 11 dyrektywy 2008/98/WE;</p> <p>— istnienie jednego lub kilku planów gospodarki odpadami zgodnie z wymogami art. 28 dyrektywy 2008/98/WE;</p> <p>— istnienie programów zapobiegania powstawaniu odpadów, zgodnie z wymogami art. 29 dyrektywy 2008/98/WE;</p> <p>— przyjęto środki niezbędne do osiągnięcia celów na 2020 r. dotyczących przygotowania do ponownego wykorzystania i recyklingu, zgodnie z art. 11 ust. 2 dyrektywy 2008/98/WE.</p>

Cele tematyczne	Priorytety inwestycyjne	Warunki wstępne	Kryteria, które należy spełnić
<p>7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej;</p> <p>(o którym mowa w art. 9 ust. 7)</p>	<p>EFRR+Fundusz Spójności:</p> <ul style="list-style-type: none"> — wspieranie multimodalnego jednolitego europejskiego obszaru transportu poprzez inwestycje w trans-europejską sieć transportową (TEN-T); — rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu; — rozwój i usprawnianie przyjaznych środowisku, w tym o obniżonej emisji hałasu i niskoemisyjnych systemów transportu, w tym śródlądowych dróg wodnych i transportu morskiego, portów, połączeń multimodalnych oraz infrastruktury portów lotniczych, w celu promowania zrównoważonej mobilności regionalnej i lokalnej. <p>EFRR:</p> <ul style="list-style-type: none"> — zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi. 	<p>7.1. Transport: Istnienie kompleksowego planu/planów lub kompleksowych ram w zakresie inwestycji transportowych zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym i lokalnym), które wspierają rozwój infrastruktury i poprawiają łączność z kompleksową i bazową siecią TEN-T.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Istnienie kompleksowego planu/planów transportu lub ram w zakresie inwestycji transportowych spełniających wymogi prawne dotyczące strategicznej oceny oddziaływania na środowisko i określających: — wkład w jednolity europejski obszar transportu zgodnie z art. 10 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1315/2013⁽⁵⁾ w tym priorytetów w zakresie inwestycji w: — bazową i kompleksową sieć TEN-T, w których przewiduje się inwestycje w ramach EFRR i Funduszu Spójności, oraz — wtórną łączność, — identyfikację odpowiedniej ilości realistycznych i zaawansowanych w przygotowaniu projektów, które mają być wspierane w ramach EFRR i Funduszu Spójności; — działania mające na celu zapewnienie zdolności instytucji pośredniczących i beneficjentów do realizacji projektów.
	<p>EFRR+Fundusz Spójności:</p> <ul style="list-style-type: none"> — wspieranie multimodalnego jednolitego europejskiego obszaru transportu poprzez inwestycje w trans-europejską sieć transportową (TEN-T); — rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu; 	<p>7.2. Kolej: Istnienie w kompleksowym planie/kompleksowych planach lub ramach dotyczących transportu wyraźnej części dotyczącej rozwoju kolei zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym i lokalnym), która wspiera rozwój infrastruktury i poprawia łączność z kompleksową i bazową siecią TEN-T. Inwestycje obejmują tabor, interoperacyjność oraz rozwijanie potencjału.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — istnienie w określonych powyżej planie/planach lub ramach dotyczących transportu części odnoszącej się do rozwoju kolei spełniającej wymogi prawne dotyczące strategicznej oceny oddziaływania na środowisko i identyfikującej odpowiednią ilość realistycznych i zaawansowanych w przygotowaniu projektów (wraz z harmonogramem i budżetem); — działania mające na celu zapewnienie zdolności instytucji pośredniczących i beneficjentów do realizacji projektów.

Cele tematyczne	Priorytety inwestycyjne	Warunki wstępne	Kryteria, które należy spełnić
	<p>— rozwój i usprawnienie przyjaznych środowisku, w tym o obniżonej emisji hałasu, i niskoemisyjnych systemów transportu, w tym śródlądowych dróg wodnych i transportu morskiego, portów, połączeń multimodalnych oraz infrastruktury portów lotniczych, w celu promowania zrównoważonej mobilności regionalnej i lokalnej;</p> <p>EFRR:</p> <p>— zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi.</p>		
	<p>EFRR+Fundusz Spójności:</p> <p>— wspieranie multimodalnego jednolitego europejskiego obszaru transportu poprzez inwestycje w TEN-T;</p> <p>— rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu;</p> <p>— rozwój i usprawnienie przyjaznych środowisku, w tym o obniżonej emisji hałasu, i niskoemisyjnych systemów transportu, w tym śródlądowych dróg wodnych i transportu morskiego, portów, połączeń multimodalnych i infrastruktury portów lotniczych, w celu promowania zrównoważonej mobilności regionalnej i lokalnej.</p> <p>EFRR:</p> <p>— zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi.</p>	<p>7.3. Inne rodzaje transportu, w tym śródlądowe drogi morskie i transport morski, porty, połączenia multimodalne i infrastruktura portów lotniczych: Istnienie w kompleksowym planie lub kompleksowych planach lub ramach dotyczących transportu wyraźnej części dotyczącej śródlądowych dróg morskich i transportu morskiego, portów, połączeń multimodalnych i infrastruktury portów lotniczych, które poprawiają łączność z kompleksowymi i bazowymi sieciami TEN-T i przyczyniają się do promowania zrównoważonej mobilności regionalnej i lokalnej.</p>	<p>— Istnienie w kompleksowym planie lub kompleksowych planach lub ramach dotyczących transportu wyraźnej części dotyczącej śródlądowych dróg morskich i transportu morskiego, portów, połączeń multimodalnych i infrastruktury portów lotniczych, która:</p> <p>— spełnia wymogi prawne dotyczące strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,</p> <p>— identyfikuje odpowiednią ilość realistycznych i zaawansowanych w przygotowaniu projektów (wraz z harmonogramem i budżetem),</p> <p>— działania mające na celu zapewnienie zdolności instytucji pośredniczących i beneficjentów do realizacji projektów.</p>
	<p>EFRR:</p> <p>— zwiększenie efektywności energetycznej i bezpieczeństwa dostaw poprzez rozwój inteligentnych systemów dystrybucji, magazynowania i przesyłu energii oraz poprzez integrację rozproszonego wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych.</p>	<p>7.4 Opracowywanie inteligentnych systemów dystrybucji, magazynowania i przesyłu energii.</p> <p>Istnienie kompleksowych planów inwestycji w inteligentną infrastrukturę energetyczną oraz przepisów wpływających na zwiększenie efektywności energetycznej i bezpieczeństwa dostaw.</p>	<p>— Gotowe są kompleksowe plany określające priorytety dotyczące infrastruktury energetycznej na szczeblu krajowym:</p> <p>— zgodne z art. 22 dyrektywy 2009/72/WE oraz 2009/73/WE, w stosownych przypadkach, oraz</p>

Cele tematyczne	Priorytety inwestycyjne	Warunki wstępne	Kryteria, które należy spełnić
			<ul style="list-style-type: none"> — zgodne z odpowiednimi regionalnymi planami inwestycyjnymi na mocy art. 12 oraz z dziesięcioletnim planem rozwoju sieci na poziomie UE zgodnie z art. 8 ust. 3 lit. b) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 714/2009 ⁽⁶⁾ oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 715/2009 ⁽⁷⁾, oraz — zgodne z art. 3 ust. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 347/2013 ⁽⁸⁾; — Plany te zawierają: — identyfikację odpowiedniej ilości realistycznych i zaawansowanych w przygotowaniu projektów, które mają być wspierane w ramach EFRR, — działania umożliwiające osiągnięcie celów w zakresie spójności społecznej i gospodarczej oraz ochrony środowiska zgodnie z art. 3 ust. 10 dyrektywy 2009/72/WE oraz art. 3 ust. 7 dyrektywy 2009/73/WE, — działania umożliwiające lepsze wykorzystanie energii i promowanie efektywności energetycznej zgodnie z art. 3 ust. 11 dyrektywy 2009/72/WE oraz art. 3 ust. 8 dyrektywy 2009/73/WE.
<p>8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników</p> <p>(cel dotyczący zatrudnienia)</p> <p>(o którym mowa w art. 9 ust. 8)</p>	<p>EFS:</p> <ul style="list-style-type: none"> — dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy w zakresie zatrudnienia i wspieranie mobilności pracowników. 	<p>8.1. Została opracowana i jest realizowana aktywna polityka rynku pracy w świetle wytycznych dotyczących zatrudnienia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Służby zatrudnienia mają możliwość zapewnienia i faktycznie zapewniają: — zindywidualizowane usługi, doradztwo oraz aktywne i zapobiegawcze środki rynku pracy na wczesnym etapie, otwarte dla wszystkich osób poszukujących pracy, przy jednoczesnym koncentrowaniu się na osobach najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osobach ze społeczności marginalizowanych;

Cele tematyczne	Priorytety inwestycyjne	Warunki wstępne	Kryteria, które należy spełnić
			<ul style="list-style-type: none"> — pełne i przejrzyste informacje o nowych wakatach i możliwościach zatrudnienia z uwzględnieniem zmieniających się potrzeb na rynku pracy. — Służby zatrudnienia stworzyły formalne lub nieformalne rozwiązania dotyczące współpracy z odpowiednimi zainteresowanymi podmiotami.
	<p>EFS:</p> <ul style="list-style-type: none"> — praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw. <p>EFRR:</p> <ul style="list-style-type: none"> — wspieranie rozwoju inkubatorów przedsiębiorczości oraz wsparcie inwestycyjne pracy na własny rachunek, mikroprzedsiębiorstw i tworzenia przedsiębiorstw. 	<p>8.2. Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw: Istnienie strategicznych ram polityki na rzecz nowych przedsiębiorstw sprzyjających włączeniu społecznemu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Gotowe są strategiczne ramy polityki na rzecz wspierania nowych przedsiębiorstw sprzyjających włączeniu społecznemu obejmujące następujące elementy: <ul style="list-style-type: none"> — wprowadzono działania mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na rozpoczęcie działalności gospodarczej i zmniejszenie kosztów zakładania przedsiębiorstw, z uwzględnieniem celów programu „Small Business Act”; — wprowadzono działania mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na uzyskanie licencji i pozwoleń na podjęcie i prowadzenie szczególnego rodzaju działalności w ramach przedsiębiorstwa, z uwzględnieniem celów programu „Small Business Act”; — działania łączące odpowiednie usługi rozwoju przedsiębiorstw i usługi finansowe (dostęp do kapitału), w tym, w razie konieczności, kontakty w celu zaangażowania grup lub obszarów w niekorzystnej sytuacji.
	<p>EFS:</p> <ul style="list-style-type: none"> — modernizacja instytucji działających na rynku pracy, takich jak publiczne i prywatne służby zatrudnienia oraz lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy, w tym poprzez przedsięwzięcia służące zwiększaniu ponadnarodowej mobilności pracowników, oraz systemy mobilności oraz lepszej współpracy instytucji i właściwych zainteresowanych podmiotów. <p>EFRR:</p> <ul style="list-style-type: none"> — inwestowanie w infrastrukturę dla służb zatrudnienia. 	<p>8.3. Instytucje rynku pracy są modernizowane i wzmacniane w świetle wytycznych dotyczących zatrudnienia.</p> <p>Reformy instytucji rynku pracy zostaną poprzedzone jasnymi ramami strategicznymi i oceną <i>ex ante</i> obejmującą między innymi kwestię płci</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Działania mające na celu reformę służb zatrudnienia, tak aby miały one możliwość zapewniania: <ul style="list-style-type: none"> — zindywidualizowanych usług, doradztwa oraz aktywnych i zapobiegawczych środków rynku pracy na wczesnym etapie, które są otwarte dla wszystkich osób poszukujących pracy, przy jednoczesnym koncentrowaniu się na osobach najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osobach ze społeczności marginalizowanych; — pełnych i przejrzystych informacji o nowych wakatach i możliwościach zatrudnienia z uwzględnieniem zmieniających się potrzeb na rynku pracy.

Cele tematyczne	Priorytety inwestycyjne	Warunki wstępne	Kryteria, które należy spełnić
			<ul style="list-style-type: none"> — Reformy służb zatrudnienia będą obejmowały tworzenie formalnych lub nieformalnych sieci współpracy z odpowiednimi zainteresowanymi stronami.
	<p>EFS:</p> <ul style="list-style-type: none"> — aktywne i zdrowe starzenie się. 	<p>8.4. Aktywne i zdrowe starzenie się: Została opracowana polityka dotycząca aktywnego starzenia się w świetle wytycznych dotyczących zatrudnienia</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Właściwe zainteresowane strony są zaangażowane w opracowywanie polityki aktywnego starzenia się i związane z nią działania następcze z myślą o utrzymaniu starszych pracowników na rynku pracy i promowanie ich zatrudnienia, — państwo członkowskie przygotowało działania mające na celu promowanie aktywnego starzenia się.
	<p>EFS:</p> <ul style="list-style-type: none"> — przystosowywanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian. 	<p>8.5. Przystosowywanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian: Istnienie polityk sprzyjających przewidywaniu i dobremu zarządzaniu zmianami i restrukturyzacją.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Gotowe są instrumenty mające na celu wspieranie partnerów społecznych i instytucji publicznych w opracowywaniu proaktywnych podejść do zmian i restrukturyzacji, które obejmują działania <ul style="list-style-type: none"> — działania służące promowaniu przewidywania zmian; — działania służące promowaniu przygotowania procesu restrukturyzacji i zarządzania nim.
	<p>EFS:</p> <ul style="list-style-type: none"> — trwała integracja na rynku pracy ludzi młodych, w szczególności tych, którzy nie pracują, nie kształcą się ani nie szkolą, w tym ludzi młodych zagrożonych wykluczeniem społecznym i wywodzących się ze środowisk marginalizowanych, także poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży. 	<p>8.6. Istnienie ram strategicznych na rzecz wspierania zatrudnienia młodzieży, w tym poprzez wdrożenie gwarancji dla młodzieży.</p> <p>Ten warunek wstępny ma zastosowanie wyłącznie w odniesieniu do Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Istnieją ramy strategiczne polityki mającej na celu wspieranie zatrudnienia młodzieży, które: <ul style="list-style-type: none"> — opierają się na danych mierzących wyniki w odniesieniu do młodych ludzi, którzy nie pracują, nie kształcą się ani nie szkolą, oraz stanowiących podstawę do opracowywania ukierunkowanych polityk i monitorowania rozwoju sytuacji; — wskazują właściwą instytucję publiczną odpowiedzialną za zarządzanie środkami na rzecz zatrudnienia młodzieży i koordynację partnerstw na wszystkich poziomach i we wszystkich sektorach; — angażują zainteresowane podmioty, które są istotne dla kwestii rozwiązania problemu bezrobocia wśród osób młodych; — umożliwiają wczesne interweniowanie i aktywizację;

Cele tematyczne	Priorytety inwestycyjne	Warunki wstępne	Kryteria, które należy spełnić
<p>9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją</p> <p>(Cel dotyczący walki z ubóstwem)</p> <p>(o którym mowa w art. 9 ust. 9)</p>	<p>EFS:</p> <ul style="list-style-type: none"> — aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie. <p>EFRR:</p> <ul style="list-style-type: none"> — inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowania włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych; — wsparcie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich. 	<p>9.1. Istnienie i realizacja krajowych strategicznych ram polityki na rzecz ograniczania ubóstwa mających na celu, w świetle wytycznych w sprawie zatrudnienia, aktywne włączenie osób wykluczonych z rynku pracy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — obejmują środki wspierające dostęp do zatrudnienia, podnoszenie kwalifikacji, zwiększenie mobilności i trwałą integrację na rynku pracy ludzi młodych, którzy nie pracują, nie kształcą się ani nie szkolą. — Gotowe są krajowe strategiczne ramy polityki na rzecz ograniczania ubóstwa, które mają na celu aktywne włączenie i które: <ul style="list-style-type: none"> — zapewniają wystarczające podstawy do opracowywania polityk ograniczania ubóstwa i monitorowania zmian; — zawierają środki pomagające w osiągnięciu krajowego celu dotyczącego walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym (zgodnie z definicją w krajowym programie reform), co obejmuje promowanie możliwości trwałego zatrudnienia wysokiej jakości dla osób najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób ze społeczności marginalizowanych; — angażują w zwalczanie ubóstwa właściwe zainteresowane strony; — w zależności od rozpoznanych potrzeb – zawierają działania umożliwiające przejście od opieki instytucjonalnej do opieki zapewnianej przez społeczności lokalne. — Na wniosek i w uzasadnionych przypadkach właściwe zainteresowane strony otrzymają wsparcie przy składaniu wniosków dotyczących projektów oraz przy wdrażaniu wybranych projektów i zarządzaniu nimi.

Cele tematyczne	Priorytety inwestycyjne	Warunki wstępne	Kryteria, które należy spełnić
	<p>EFS:— integracja społeczno-gospodarcza społeczności marginalizowanych, takich jak Romowie.</p> <p>EFRR:</p> <p>— inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowania włączenia społecznego poprzez dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych;</p> <p>— wsparcie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich;</p> <p>— inwestowanie w kształcenie, szkolenie, oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej.</p>	<p>9.2. Gotowe są krajowe strategiczne ramy polityki dotyczącej integracji Romów</p>	<p>— Gotowe są krajowe strategiczne ramy polityki dotyczącej integracji Romów, które:</p> <p>— ustalają możliwe do osiągnięcia krajowe cele integracji Romów w celu zbliżenia ich do ogółu społeczeństwa; cele te powinny odnosić się do czterech unijnych celów integracji Romów związanych z dostępem do kształcenia, zatrudnienia, opieki zdrowotnej i zakwaterowania;</p> <p>— identyfikują, w stosownych przypadkach, mikroregiony w niekorzystnej sytuacji lub okolice poddane segregacji, gdzie wspólnoty są najbardziej poszkodowane, przy wykorzystaniu dostępnych wskaźników społeczno-gospodarczych i terytorialnych (np. bardzo niski poziom wykształcenia, długoterminowe bezrobocie itd.);</p> <p>— obejmują silne metody monitorowania w celu ewaluacji wpływu działań zmierzających do integracji Romów oraz mechanizmy przeglądu w celu dostosowania strategii;</p> <p>— zostały opracowane, są realizowane i monitorowane w ścisłej współpracy i przy stałym dialogu ze społecznością romską oraz regionalnymi i lokalnymi władzami.</p> <p>— Na wniosek i w uzasadnionych przypadkach właściwe zainteresowane strony otrzymają wsparcie przy składaniu wniosków dotyczących projektów oraz przy wdrażaniu wybranych projektów i zarządzaniu nimi.</p>
	<p>EFS:</p> <p>— ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym.</p>	<p>9.3. Zdrowie: Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki zdrowotnej w zakresie określonym w art. 168 TFUE, zapewniających stabilność gospodarczą.</p>	<p>— Gotowe są krajowe lub regionalne strategiczne ramy polityki zdrowotnej, które zawierają:</p> <p>— skoordynowane działania poprawiające dostęp do świadczeń zdrowotnych;</p>

Cele tematyczne	Priorytety inwestycyjne	Warunki wstępne	Kryteria, które należy spełnić
	<p>EFRR:</p> <ul style="list-style-type: none"> — inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych. 		<ul style="list-style-type: none"> — działania mające na celu stymulowanie efektywności w sektorze opieki zdrowotnej poprzez wprowadzanie modeli świadczenia usług i infrastruktury; — system monitorowania i przeglądu. — Państwo członkowskie lub region przyjęły ramy określające szacunkowo dostępne środki budżetowe na opiekę zdrowotną oraz efektywną pod względem kosztów koncentrację środków przeznaczonych na priorytetowe potrzeby opieki zdrowotnej.
<p>10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie i szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie</p> <p>(Cel dotyczący kształcenia)</p> <p>(o którym mowa w art. 9 ust. 10)</p>	<p>EFS:</p> <ul style="list-style-type: none"> — ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnienie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia. <p>EFRR:</p> <ul style="list-style-type: none"> — inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej. 	<p>10.1. Przedwczesne zakończenie nauki: Istnienie strategicznych ram polityki na rzecz ograniczenia przedwczesnego zakończenia nauki w zakresie nie wykraczającym poza zakres określony w art. 165 TFUE.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Gotowy jest system gromadzenia i analizowania danych i informacji dotyczących przedwczesnego zakończenia nauki na odpowiednich szczeblach, który: — zapewnia wystarczające podstawy do opracowywania ukierunkowanych polityk i umożliwi monitorowanie rozwoju sytuacji. — Gotowe są strategiczne ramy polityki dotyczące przedwczesnego zakończenia nauki, które: — opierają się na dowodach; — obejmują właściwe sektory edukacji, w tym wczesny rozwój dziecka, są skierowane w szczególności do grup w trudnej sytuacji, w których występuje największe ryzyko przedwczesnego zakończenia nauki, w tym do osób ze społeczności marginalizowanych, i poruszają kwestię środków zapobiegawczych, interwencyjnych i wyrównawczych; — obejmują wszystkie sektory polityki oraz zainteresowane podmioty, które są istotne dla rozwiązania kwestii przedwczesnego zakończenia nauki.

Cele tematyczne	Priorytety inwestycyjne	Warunki wstępne	Kryteria, które należy spełnić
	<p>EFS:</p> <ul style="list-style-type: none"> — poprawa jakości, skuteczności i dostępności szkolnictwa wyższego oraz kształcenia na poziomie równoważnym w celu zwiększenia udziału i poziomu osiągnięć, zwłaszcza w przypadku osób w niekorzystnej sytuacji. <p>EFRR:</p> <ul style="list-style-type: none"> — inwestycje w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej. 	<p>10.2. Szkolnictwo wyższe: Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki na rzecz zwiększenia uczestnictwa w szkolnictwie wyższym, podnoszenia jego jakości i skuteczności, w zakresie określonym w art. 165 TFUE.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Gotowe są krajowe lub regionalne strategiczne ramy polityki na rzecz szkolnictwa wyższego, które obejmują: <ul style="list-style-type: none"> — w razie potrzeby działania zmierzające do zwiększenia uczestnictwa w szkolnictwie wyższym i uzyskiwania wyższego wykształcenia, które: <ul style="list-style-type: none"> — zwiększają uczestnictwo w szkolnictwie wyższym wśród grup o niskich dochodach i innych grup niedostatecznie reprezentowanych, ze szczególnym uwzględnieniem osób znajdujących się w trudnej sytuacji, w tym osób ze społeczności marginalizowanych; — zmniejszają odsetek osób przedwcześnie porzucających naukę / poprawiają wskaźniki ukończenia nauki; — zachęcają do wprowadzania innowacyjnych treści programowych i projektów programów; — działania mające na celu zwiększanie szans na zatrudnienie i przedsiębiorczości, które: <ul style="list-style-type: none"> — zachęcają do rozwoju umiejętności o charakterze ogólnym, w tym przedsiębiorczości, w odpowiednich programach szkolnictwa wyższego, — eliminują różnice istniejące między kobietami a mężczyznami w zakresie wyborów dotyczących nauki i zawodu.
	<p>EFS:</p> <ul style="list-style-type: none"> — wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, zwiększanie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji. 	<p>10.3. Uczenie się przez całe życie: Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki w zakresie uczenia się przez całe życie, w zakresie określonym w art. 165 TFUE.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Gotowe są krajowe lub regionalne strategiczne ramy polityki w zakresie uczenia się przez całe życie, które obejmują działania: <ul style="list-style-type: none"> — mające na celu wspieranie rozwoju i łączenia usług na potrzeby programu uczenia się przez całe życie, w tym ich wdrażania, i podnoszenia kwalifikacji (tj. potwierdzanie kwalifikacji, doradztwo, kształcenie i szkolenie) oraz zapewnienie zaangażowania i partnerstwa właściwych zainteresowanych stron;

Cele tematyczne	Priorytety inwestycyjne	Warunki wstępne	Kryteria, które należy spełnić
	<p>EFRR:</p> <ul style="list-style-type: none"> — inwestycje w kształcenie, szkolenie i szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej 		<ul style="list-style-type: none"> — mające na celu świadczenie usług rozwoju umiejętności poszczególnych grup docelowych, w przypadku gdy nadano im priorytetowy charakter w krajowych lub regionalnych strategicznych ramach polityki (na przykład dla młodych ludzi odbywających szkolenie zawodowe, dorosłych, rodziców powracających na rynek pracy, osób o niskich kwalifikacjach i osób starszych, migrantów, a także innych grup w niekorzystnej sytuacji, w szczególności osób z niepełnosprawnościami); — mające na celu zwiększenie dostępu do programu uczenia się przez całe życie, z uwzględnieniem starań na rzecz skutecznego wdrażania narzędzi przejrzystości (na przykład europejskich ram kwalifikacji, krajowych ram kwalifikacji, europejskiego systemu transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym, europejskich ram odniesienia na rzecz zapewniania jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym); — mające na celu poprawę adekwatności kształcenia i szkolenia względem rynku pracy oraz dostosowanie ich do potrzeb określonych grup docelowych (na przykład młodych ludzi odbywających szkolenie zawodowe, dorosłych, rodziców powracających na rynek pracy, osób o niskich kwalifikacjach i osób starszych, migrantów, a także innych grup w niekorzystnej sytuacji, w szczególności osób z niepełnosprawnościami).
	<p>EFS:</p> <ul style="list-style-type: none"> — lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmocnienie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami. 	<p>10.4 Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki na rzecz zwiększania jakości i efektywności systemów kształcenia i szkolenia zawodowego w zakresie określonym w art. 165 TFUE.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Gotowe są krajowe lub regionalne strategiczne ramy polityki na rzecz zwiększania jakości i efektywności systemów kształcenia i szkolenia zawodowego w zakresie określonym w art. 165 TFUE, które obejmują następujące środki:

Cele tematyczne	Priorytety inwestycyjne	Warunki wstępne	Kryteria, które należy spełnić
	EFRR: — inwestycje w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury szkoleniowej i edukacyjnej.		— na rzecz lepszego dostosowania systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy w ściślejszej współpracy z właściwymi zainteresowanymi stronami, w tym za pomocą mechanizmów prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz umocnienia rozwoju systemu nauczania poprzez pracę w różnych formach; — mające na celu zwiększenie jakości i atrakcyjności kształcenia i szkolenia zawodowego, w tym poprzez stworzenie krajowego podejścia do zapewnienia jakości kształcenia i szkolenia zawodowego (na przykład zgodnie z europejskimi ramami odniesienia na rzecz zapewnienia jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym) oraz wdrożenie narzędzi służących przejrzystości i uznawaniu, na przykład europejskiego systemu transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym (ECVET).
11. Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej (o którym mowa w art. 9 ust. 11)	EFS: — inwestycje w zdolności instytucjonalne i w sprawność administracji publicznej oraz efektywność usług publicznych na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym w celu przeprowadzenia reform, z uwzględnieniem lepszego stanowienia prawa i dobrego rządzenia. EFRR: — wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej poprzez wzmacnianie potencjału instytucjonalnego i sprawności administracji publicznej oraz efektywności służb publicznych związanych z wdrażaniem EFRR oraz wspieranie przedsięwzięć mających na celu wzmacnianie zdolności instytucjonalnych i sprawności administracji publicznej wspieranych przez EFS.	— Istnienie strategicznych ram polityki na rzecz zwiększenia sprawności administracji państw członkowskich, w tym reform administracji publicznej	— Gotowe i realizowane są strategiczne ramy polityki na rzecz zwiększenia sprawności administracyjnej instytucji publicznych państw członkowskich oraz ich umiejętności obejmujące następujące elementy: — analizę i strategiczne planowanie w zakresie reform prawnych, organizacyjnych lub proceduralnych; — rozwój systemów zarządzania jakością; — zintegrowane działania na rzecz uproszczenia i racjonalizacji procedur administracyjnych; — opracowanie i realizację strategii i polityk dotyczących zasobów ludzkich obejmujących główne luki rozpoznane w tej dziedzinie; — rozwój umiejętności na wszystkich poziomach hierarchii zawodowej w organach władz publicznych;

Cele tematyczne	Priorytety inwestycyjne	Warunki wstępne	Kryteria, które należy spełnić
	Fundusz Spójności: — wzmocnienie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron i sprawności administracji publicznej poprzez przedsięwzięcia mające na celu wzmocnienie zdolności instytucjonalnych i sprawności administracji publicznej oraz efektywności służb publicznych związanych z wdrażaniem Funduszu Spójności.		— opracowywanie procedur i narzędzi monitorowania i ewaluacji.

- (1) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (Dz.U. L 153 z 18.6.2010, s. 13).
- (2) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektyw 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylenia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE (Dz.U. L 315 z 14.11.2012, s. 1).
- (3) Dyrektywa 2006/32/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 kwietnia 2006 r. w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych oraz uchylająca dyrektywę Rady 93/76/EWG (Dz.U. L 114 z 27.4.2006, s. 64).
- (4) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniająca i w następstwie uchylająca dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE (Dz.U. L 140 z 5.6.2009, s. 16).
- (5) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1315/2013 z dnia 11 grudnia 2013 w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej i uchylające decyzję nr 661/2010/UE (Dz.U. L 348 z 20.12.2013, s. 1).
- (6) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 714/2009 z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie warunków dostępu do sieci w odniesieniu do transgranicznej wymiany energii elektrycznej i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1228/2003 (Dz.U. L 211 z 14.8.2009, s. 15).
- (7) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 715/2009 z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie warunków dostępu do sieci przesyłowych gazu ziemnego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1775/2005 (Dz.U. L 211 z 14.8.2009, s. 36).
- (8) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 347/2013 z dnia 17 kwietnia 2013 r. w sprawie wytycznych dotyczących transeuropejskiej infrastruktury energetycznej, uchylające decyzję nr 1364/2006/WE oraz zmieniające rozporządzenia (WE) nr 713/2009, (WE) nr 714/2009 i (WE) nr 715/2009 (Dz.U. L 115 z 25.4.2013, s. 39).

CZĘŚĆ II: Ogólne warunki wstępne

Obszar	Warunek wstępny	Kryteria, które należy spełnić
1. Zapobieganie dyskryminacji	Istnienie zdolności administracyjnych umożliwiających wdrożenie i stosowanie unijnych przepisów i polityki dotyczących niedyskryminacji w odniesieniu do EFSI.	— rozwiązania zgodne z ramami instytucjonalnymi i prawnymi państw członkowskich dotyczące zaangażowania podmiotów odpowiedzialnych za wspieranie równego traktowania wszystkich osób podczas przygotowywania i wdrażania programów, w tym zapewnienie doradztwa dotyczącego równości w zakresie działań związanych z EFSI; — rozwiązania w zakresie szkoleń pracowników instytucji zaangażowanych w zarządzanie EFSI oraz kontrolę nad tymi funduszami z dziedziny unijnych przepisów i polityki dotyczących niedyskryminacji.
2. Płeć	Istnienie zdolności administracyjnych umożliwiających wdrożenie i stosowanie unijnych przepisów i polityki dotyczących równouprawnienia płci w odniesieniu do EFSI.	— Rozwiązania zgodne z ramami instytucjonalnymi i prawnymi państw członkowskich dotyczące zaangażowania podmiotów odpowiedzialnych za równouprawnienie płci podczas przygotowywania i realizacji programów, w tym zapewnienie doradztwa dotyczącego równouprawnienia płci w zakresie działań związanych z EFSI; — rozwiązania w zakresie szkolenia pracowników instytucji zaangażowanych w zarządzanie EFSI oraz kontrolę nad tymi funduszami z dziedziny unijnych przepisów i polityki dotyczących równouprawnienia płci i uwzględniania aspektu płci.

Obszar	Warunek wstępny	Kryteria, które należy spełnić
3. Niepełnosprawność	Istnienie zdolności administracyjnych umożliwiających wdrożenie i stosowanie Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób z niepełnosprawnościami w odniesieniu do EFSI zgodnie z decyzją Rady 2010/48/WE ⁽¹⁾ .	<ul style="list-style-type: none"> — Rozwiązania zgodne z ramami instytucjonalnymi i prawnymi państw członkowskich dotyczące konsultacji i zaangażowania podmiotów odpowiedzialnych za ochronę praw osób z niepełnosprawnościami lub organizacji przedstawicielskich osób z niepełnosprawnościami i innych właściwych zainteresowanych stron podczas przygotowywania i wdrażania programów; — rozwiązania w zakresie szkoleń pracowników instytucji zaangażowanych w zarządzanie EFSI oraz kontrolę nad tymi funduszami z dziedziny obowiązujących unijnych przepisów i polityki dotyczących niepełnosprawności, w tym dostępności i praktycznego stosowania Konwencji o prawach osób z niepełnosprawnościami, zgodnie z przepisami unijnymi i prawem krajowym; — rozwiązania dotyczące monitorowania wdrożenia przepisów art. 9 Konwencji o prawach osób z niepełnosprawnościami w związku z EFSI przy przygotowaniu i wdrażaniu programów.
4. Zamówienia publiczne	Istnienie rozwiązań dotyczących skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie zamówień publicznych w odniesieniu do EFSI.	<ul style="list-style-type: none"> — Rozwiązania dotyczące skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie zamówień publicznych poprzez stosowne mechanizmy; — rozwiązania zapewniające przejrzystość postępowań o udzielanie zamówienia; — rozwiązania w zakresie szkoleń i rozpowszechniania informacji wśród pracowników zaangażowanych we wdrażanie EFSI; — rozwiązania zapewniające zdolności administracyjne w celu wdrożenia i stosowania unijnych przepisów w zakresie zamówień publicznych.
5. Pomoc państwa	Istnienie rozwiązań dotyczących skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie zamówień publicznych w odniesieniu do EFSI.	<ul style="list-style-type: none"> — Rozwiązania dotyczące skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie pomocy państwa; — rozwiązania w zakresie szkoleń i rozpowszechniania informacji wśród pracowników zaangażowanych we wdrażanie EFSI; — rozwiązania zapewniające zdolności administracyjne niezbędne do wdrożenia i stosowania unijnych przepisów w zakresie pomocy państwa.
6. Prawodawstwo w dziedzinie ochrony środowiska w zakresie ocen oddziaływania na środowisko (OOŚ) oraz strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (SEA)	Istnienie rozwiązań zapewniających skuteczne stosowanie unijnych przepisów w dziedzinie ochrony środowiska w zakresie ocen oddziaływania na środowisko (OOŚ) oraz strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (SEA).	<ul style="list-style-type: none"> — rozwiązania dotyczące skutecznego stosowania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE ⁽²⁾ (OOŚ) i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE ⁽³⁾ (SEA); — rozwiązania w zakresie szkoleń i rozpowszechniania informacji wśród pracowników zaangażowanych we wdrażanie dyrektyw dotyczących OOŚ i SEA; — rozwiązania mające na celu zapewnienie odpowiednich zdolności administracyjnych.

Obszar	Warunek wstępny	Kryteria, które należy spełnić
7. Systemy statystyczne i wskaźniki rezultatu	<p>Istnienie podstawy statystycznej niezbędnej do przeprowadzenia ocen skuteczności i ocen oddziaływania programów.</p> <p>Istnienie systemu wskaźników rezultatu niezbędnych przy wyborze działań, które w najefektywniejszy sposób przyczyniają się do osiągnięcia pożądaných rezultatów, do monitorowania postępów w osiągnięciu rezultatów oraz do podejmowania ewaluacji oddziaływania.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Gotowe są rozwiązania w zakresie terminowego gromadzenia i agregowania danych statystycznych, które obejmują następujące elementy: <ul style="list-style-type: none"> — identyfikację źródeł i mechanizmów mających na celu zapewnienie walidacji statystycznej; — uregulowania dotyczące publikacji i dostępności publicznej zagregowanych danych; — skuteczny system wskaźników rezultatu, obejmujący: <ul style="list-style-type: none"> — wybór wskaźników rezultatu dla każdego programu, dostarczających informacji na temat przyczyn uzasadniających wybór działań z zakresu polityki finansowanych przez dany program; — ustanowienie wartości docelowych dla tych wskaźników; — spójności każdego wskaźnika z następującymi wymogami: odporność oraz walidacja statystyczna, jasność interpretacji normatywnej, reagowanie na politykę, terminowe gromadzenie danych; — gotowe są procedury zapewniające, że wszystkie operacje finansowane z programu stosują skuteczny system wskaźników.

(¹) Decyzja Rady z dnia 26 listopada 2009 r. w sprawie zawarcia przez Wspólnotę Europejską Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych (Dz.U. L 23 z 27.1.2010, s. 35).

(²) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (Dz.U. L 26 z 28.1.2012, s. 1).

(³) Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz.U. L 197 z 21.7.2001, s. 30).

ZAŁĄCZNIK XII

INFORMACJA I KOMUNIKACJA NA TEMAT WSPARCIA Z FUNDUSZY POLITYKI SPÓJNOŚCI

1. WYKAZ OPERACJI

Wykaz operacji, o których mowa w art. 115 ust. 2, zawiera – przynajmniej w jednym języku urzędowym państwa członkowskiego – następujące pola danych:

- nazwa beneficjenta (jedynie osoby prawne; osób fizycznych nie należy wymieniać),
- nazwa operacji,
- skrócony opis operacji,
- data rozpoczęcia operacji,
- data zakończenia operacji (oczekiwana data fizycznego zakończenia lub pełnej realizacji operacji),
- całkowite wydatki kwalifikowalne przyznane na operację,
- stopa unijnego dofinansowania (dotycząca osi priorytetowej);
- kod pocztowy właściwy dla operacji lub inne stosowne dane określające lokalizację,
- państwo,
- nazw kategorii interwencji dla operacji zgodnie z art. 96 ust. 2 lit. b) ppkt (vi) akapit pierwszy,
- data ostatniej aktualizacji wykazu operacji.

Nagłówki pól danych należy również podać w co najmniej jeszcze jednym języku urzędowym Unii.

2. DZIAŁANIA INFORMACYJNE I KOMUNIKACYJNE DLA OGÓŁU SPOŁECZEŃSTWA

Państwo członkowskie, instytucja zarządzająca i beneficjenci podejmują niezbędne działania informacyjne i komunikacyjne skierowane do ogółu społeczeństwa dotyczące operacji wspieranych w ramach programu operacyjnego zgodnie z niniejszym rozporządzeniem.

2.1. Obowiązki państwa członkowskiego i instytucji zarządzającej

1. Państwo członkowskie i instytucja zarządzająca zapewniają, aby działania informacyjne i komunikacyjne były realizowane zgodnie ze strategią komunikacji oraz aby środki te miały możliwie jak największe nagłośnienie w mediach, przy wykorzystaniu różnych form i metod komunikacji na odpowiednim poziomie.
2. Do obowiązków państwa członkowskiego lub instytucji zarządzającej należy organizowanie przynajmniej następujących działań informacyjnych i komunikacyjnych:
 - a) szeroko zakrojone działania informacyjne promujące uruchomienie programu operacyjnego lub programów operacyjnych, nawet przed zatwierdzeniem stosownych strategii komunikacji;
 - b) jedno szeroko zakrojone działanie informacyjne rocznie, promujące możliwości finansowania i realizowane strategie oraz przedstawiające osiągnięcia programu operacyjnego lub programów operacyjnych, w tym, w stosownych przypadkach, dużych projektów, wspólnych planów działania i innych przykładowych projektów;
 - c) wywieszanie symbolu Unii w siedzibie każdej instytucji zarządzającej;

- d) publikowanie elektronicznego wykazu operacji zgodnie z sekcją 1 niniejszego załącznika;
 - e) podawanie przykładów operacji, w podziale na programy operacyjne, na jednej stronie internetowej lub na stronie internetowej programu dostępnej za pośrednictwem jednego portalu internetowego; przykłady te powinny być w jednym z powszechnie używanych języków urzędowych Unii innym niż język lub języki urzędowe danego państwa członkowskiego;
 - f) aktualizowanie informacji na temat realizacji programu operacyjnego, obejmujących, w stosownych przypadkach, jego główne osiągnięcia, na jednej stronie internetowej lub stronie internetowej programu operacyjnego dostępnej za pośrednictwem jednego portalu internetowego.
3. W stosownych przypadkach instytucja zarządzająca angażuje w działania informacyjne i komunikacyjne, zgodnie z krajowymi przepisami i praktykami, następujące podmioty:
- a) partnerów, o których mowa w art. 5,
 - b) centra informacji europejskiej, jak również przedstawicielstwa Komisji oraz biura informacyjne Parlamentu Europejskiego w państwach członkowskich,
 - c) instytucje edukacyjne i badawcze.

Podmioty te powinny szeroko rozpowszechniać informacje określone w art. 115 ust. 1.

2.2. Obowiązki beneficjentów

1. Wszystkie działania informacyjne i komunikacyjne beneficjenta zawierają informację o otrzymaniu wsparcia z funduszy polityki spójności na operację, za pomocą:
- a) symbolu Unii zgodnego z warunkami technicznymi ustanowionymi w akcie wykonawczym przyjętym przez Komisję na podstawie art. 115 ust. 4, wraz z odniesieniem do Unii;
 - b) odniesienia do funduszu lub funduszy polityki spójności wspierających operację.

W przypadku gdy działanie informacyjne lub komunikacyjne dotyczy jednej lub kilku operacji dofinansowanych z więcej niż jednego funduszu polityki spójności, odniesienie przewidziane w lit. b) może być zastąpione odniesieniem do EFSI.

2. W okresie realizacji operacji beneficjent informuje opinię publiczną o pomocy otrzymanej z funduszy polityki spójności przez:
- a) zamieszczenie na stronie internetowej beneficjenta, jeżeli taka strona istnieje, krótkiego opisu operacji, proporcjonalnego do poziomu pomocy, obejmującego jego cele i wyniki, oraz podkreślającego wsparcie finansowe ze strony Unii;
 - b) umieszczenie, w przypadku operacji nieobjętych pkt 4 i 5, przynajmniej jednego plakatu z informacjami na temat projektu (minimalny rozmiar: A3), w tym informacjami dotyczącymi wsparcia finansowego z Unii, w miejscu łatwo widocznym dla ogółu społeczeństwa, takim jak wejście do budynku.
3. W przypadku operacji wspieranych z EFS oraz, w stosownych przypadkach, operacji wspieranych z EFRR lub Funduszu Spójności, beneficjent zapewnia, aby podmioty uczestniczące w operacji były poinformowane o takim wsparciu.

Każdy dokument dotyczący realizacji operacji, który jest podawany do wiadomości publicznej lub jest wykorzystywany przez uczestników, w tym wszelkie zaświadczenia o uczestnictwie lub inne certyfikaty, zawierają stwierdzenie, że program operacyjny był wspierany z danego funduszu lub funduszy polityki spójności.

4. W okresie realizacji operacji finansowanej z EFRR lub Funduszu Spójności beneficjent umieszcza, w miejscu łatwo widocznym dla ogółu społeczeństwa, tymczasowy billboard dużego formatu dla każdej operacji zakładającej finansowanie działań w zakresie infrastruktury lub prac budowlanych, w przypadku której całkowite wsparcie publiczne przekracza 500 000 EUR.

5. Nie później niż trzy miesiące po zakończeniu operacji beneficjent umieszcza na stałe tablicę lub billboard dużego formatu w miejscu łatwo widocznym dla ogółu społeczeństwa, dla każdej operacji, która spełnia następujące kryteria:
- całkowite wsparcie publiczne na operację przekracza 500 000 EUR;
 - operacja dotyczy zakupu środków trwałych lub finansowania działań w zakresie infrastruktury lub prac budowlanych.

Na tablicy lub billboardzie podaje się nazwę i główny cel operacji. Tablicę lub billboard przygotowuje się zgodnie z warunkami technicznymi przyjętymi przez Komisję zgodnie z art. 115 ust. 4.

3. DZIAŁANIA INFORMACYJNE SKIEROWANE DO POTENCJALNYCH BENEFICJENTÓW I DO BENEFICJENTÓW

3.1. Działania informacyjne skierowane do potencjalnych beneficjentów

- Instytucja zarządzająca zapewnia, zgodnie ze strategią komunikacji, aby informacje dotyczące strategii programu operacyjnego, jego celów i możliwości finansowania oferowanych w ramach wspólnej pomocy ze strony Unii i państwa członkowskiego, były rozpowszechniane wśród potencjalnych beneficjentów i wszystkich zainteresowanych stron, z podaniem szczegółowych informacji o wsparciu finansowym z funduszy, których to dotyczy.
- Instytucja zarządzająca zapewnia, aby potencjalni beneficjenci mieli dostęp do stosownych informacji, w tym w stosownych przypadkach uaktualnionych informacji przekazywanych z uwzględnieniem dostępności elektronicznych i innych usług komunikacyjnych dla określonych potencjalnych beneficjentów, dotyczących przynajmniej następujących kwestii:
 - możliwości finansowania i rozpoczęcie procesu naboru wniosków o dofinansowanie;
 - warunków kwalifikowalności wydatków, które należy spełnić, aby kwalifikować się do otrzymania finansowania w ramach programu operacyjnego;
 - opisu procedur rozpatrywania wniosków o finansowanie i odnośnych terminów;
 - kryteriów wyboru operacji, które będą finansowane;
 - osób przewidzianych do kontaktów na poziomie krajowym, regionalnym lub lokalnym, które są w stanie dostarczyć informacji na temat programów operacyjnych.
 - odpowiedzialności potencjalnych beneficjentów za poinformowanie opinii publicznej o celu operacji i wsparciu operacji z funduszy, zgodnie z pkt 2.2. Instytucja zarządzająca może zwrócić się do potencjalnych beneficjentów o przedstawienie we wnioskach orientacyjnej propozycji działań komunikacyjnych proporcjonalnych do wielkości operacji.

3.2. Działania informacyjne skierowane do beneficjentów

- Instytucja zarządzająca informuje beneficjentów o tym, że wyrażenie zgody na finansowanie oznacza zgodę na umieszczenie ich w wykazie operacji publikowanym zgodnie z art. 115 ust. 2.
- W stosownych przypadkach instytucja zarządzająca dostarcza narzędzia informacyjne i komunikacyjne, w tym wzory w formie elektronicznej, aby pomóc beneficjentom w wypełnianiu obowiązków określonych w pkt 2.2.

4. ELEMENTY STRATEGII KOMUNIKACJI

Strategia komunikacji opracowana przez instytucję zarządzającą oraz, w stosownych przypadkach, przez państwo członkowskie obejmuje następujące elementy:

- opis zastosowanego podejścia, w tym główne działania informacyjne i komunikacyjne, jakie ma podjąć państwo członkowskie lub instytucja zarządzająca, skierowane do potencjalnych beneficjentów, beneficjentów, osób opiniotwórczych i ogółu społeczeństwa, z uwzględnieniem celów opisanych w art. 115;
- opis materiałów, które zostaną udostępnione w formatach dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami;
- opis sposobu, w jaki beneficjenci będą wspierani w działaniach komunikacyjnych;
- szacunkowy budżet na realizację strategii;

- e) opis podmiotów administracyjnych, w tym zasobów kadrowych, odpowiedzialnych za realizację działań informacyjnych i komunikacyjnych;
 - f) rozwiązania w zakresie działań informacyjnych i komunikacyjnych, o których mowa w pkt 2, obejmujące stronę internetową lub portal internetowy, na którym można znaleźć takie dane;
 - g) wskazanie, w jaki sposób działania informacyjne i komunikacyjne będą oceniane pod względem widoczności i znajomości polityki, programów operacyjnych i operacji oraz roli odgrywanej przez fundusze polityki spójności i Unię;
 - h) w stosownych przypadkach opis wykorzystania głównych rezultatów poprzednich programów operacyjnych;
 - i) roczną aktualizację określającą działania informacyjne i komunikacyjne, które mają być przeprowadzone w kolejnym roku.
-

ZAŁĄCZNIK XIII

KRYTERIA DESYGNACJI INSTYTUCJI ZARZĄDZAJĄCEJ I INSTYTUCJI CERTYFIKUJĄCEJ**1. WEWNĘTRZNE ŚRODOWISKO KONTROLNE**

- (i) istnienie struktury organizacyjnej obejmującej funkcje instytucji zarządzającej i instytucji certyfikującej i przydział funkcji w ramach każdej z tych instytucji, z zapewnieniem poszanowania, w stosownych przypadkach, zasady rozdziału funkcji;
- (ii) ramy służące zapewnieniu, w przypadku delegowania zadań instytucjom pośredniczącym, określenia ich odpowiednich zadań i obowiązków, weryfikacji ich zdolności do wykonania delegowanych zadań oraz istnienia procedur sprawozdawczych;
- (iii) procedury w zakresie sprawozdawczości i monitorowania dotyczące nieprawidłowości oraz odzyskiwania nienależnie wypłaconych kwot;
- (iv) plan przydziału odpowiednich zasobów ludzkich o koniecznych umiejętnościach technicznych, na różnych poziomach i na potrzeby różnych funkcji w strukturze organizacyjnej.

2. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM

Z uwzględnieniem zasady proporcjonalności – ramy zapewniające przeprowadzenie w razie potrzeby odpowiednich działań w zakresie zarządzania ryzykiem i, w szczególności, w przypadku istotnych zmian zakresu działań.

3. DZIAŁANIA W DZIEDZINIE ZARZĄDZANIA I KONTROLI**A. Instytucja zarządzająca**

- (i) Procedury dotyczące wniosków o dotacje, oceny wniosków, wyboru do dofinansowania, w tym zaleceń i wskazówek zapewniających wkład operacji w osiągnięcie szczegółowych celów i wyników stosownych priorytetów, zgodnie z przepisami art. 125 ust. 3 lit. a) ppkt (i).
- (ii) Procedury kontroli zarządczych, w tym weryfikacji administracyjnych w odniesieniu do każdego wniosku o refundację przedłożonego przez beneficjentów oraz kontroli na miejscu operacji.
- (iii) Procedury rozpatrywania wniosków o refundację przedkładanych przez beneficjentów i zatwierdzania płatności.
- (iv) Procedury na potrzeby systemu elektronicznego gromadzenia, rejestracji i przechowywania danych dotyczących każdej operacji, w tym, w stosownych przypadkach, danych dotyczących poszczególnych uczestników i – o ile jest to wymagane – podział danych odnoszących się do wskaźników według płci, a także na potrzeby zapewnienia, że bezpieczeństwo systemów odpowiada uznanym w skali międzynarodowej standardom.
- (v) Procedury ustanowione przez instytucję zarządzającą po to, by zapewnić, że beneficjenci prowadzą oddzielny system księgowości lub korzystają z odpowiedniego kodu księgowego dla wszystkich transakcji związanych z operacją.
- (vi) Procedury wprowadzenia skutecznych i proporcjonalnych środków zwalczania nadużyć finansowych.
- (vii) Procedury zapewniające właściwą ścieżkę audytu i system archiwizujący.
- (viii) Procedury służące sporządzaniu deklaracji zarządczej, a także sporządzaniu sprawozdań z przeprowadzonych kontroli i stwierdzonych defektów oraz rocznego zestawienia audytów i kontroli końcowych.
- (ix) Procedury zapewniające przedłożenie beneficjentowi dokumentu określającego warunki wsparcia dla każdej operacji.

B. Instytucja certyfikująca

- (i) Procedury poświadczania składanych Komisji wniosków o płatność okresową.
- (ii) Procedury sporządzania zestawienia wydatków i poświadczania, że jest ono prawdziwe, kompletne i rzetelne oraz że wydatki są zgodne z obowiązującymi przepisami prawa, z uwzględnieniem wyników wszystkich audytów.
- (iii) Procedury zapewniające właściwą ścieżkę audytu poprzez prowadzenie w formie elektronicznej dokumentacji księgowej, w tym kwot podlegających odzyskaniu, kwot odzyskanych i kwot wycofanych w odniesieniu do każdej operacji.
- (iv) Procedury, w stosownych przypadkach, zapewniające otrzymywanie przez instytucję certyfikującą odpowiednich informacji od instytucji zarządzającej na temat przeprowadzonych weryfikacji i kontroli oraz wyników audytów przeprowadzonych przez instytucję audytową lub na jej odpowiedzialność.

4. MONITOROWANIE

A. Instytucja zarządzająca

- (i) Procedury wspierające prace komitetu monitorującego.
- (ii) Procedury sporządzania i przedkładania Komisji rocznych i końcowych sprawozdań z wdrażania.

B. Instytucja certyfikująca

Procedury wykonywania przez instytucję certyfikującą jej obowiązków w zakresie monitorowania wyników kontroli zarządczych oraz wyników audytów przeprowadzonych przez instytucję audytową lub na jej odpowiedzialność, przed przedłożeniem Komisji wniosków o płatność.

ZAŁĄCZNIK XIV

TABELA KORELACJI

Rozporządzenie (WE) nr 1083/2006	Niniejsze rozporządzenie
art. 1	art. 1
art. 2	art. 2
art. 3 i 4	art. 89
art. 5, 6 i 8	art. 90
art. 7	—
art. 9	art. 4 i 6
art. 10	art. 4 ust. 1
art. 11	art. 5
art. 12	art. 4 ust. 4
art. 13	art. 4 ust. 5
art. 14	art. 4 ust. 7 i 8 oraz art. 73
art. 15	art. 95
art. 16	art. 7
art. 17	art. 8
art. 18	art. 91
art. 19-21	art. 92
art. 22	art. 93 i 94
art. 23	art. 92 ust. 6
art. 24	art. 91 ust. 3
art. 25	art. 10 i 11
art. 26	art. 12
art. 27	art. 15
art. 28	art. 14 i 16
art. 29	art. 52
art. 30	art. 53
art. 31	art. 113
art. 32	art. 26, 29 oraz art. 96 ust. 9 i 10
art. 33	art. 30 oraz art. 96 ust. 11
art. 34	art. 98
art. 35	art. 99
art. 36	art. 31
art. 37	art. 27 oraz art. 96 ust. 1-8
art. 38	—

Rozporządzenie (WE) nr 1083/2006	Niniejsze rozporządzenie
art. 39	art. 100
art. 40	art. 101
art. 41	art. 102 i 103
art. 42	art. 123 ust. 7
art. 43	—
art. 43a	art. 67
art. 43b	art. 67
art. 44	art. 37- 46
art. 45	art. 58 i 118
art. 46	art. 59 i 119
art. 47	art. 54
art. 48	art. 55, art. 56 ust. 1-3, art. 57 oraz art. 114 ust. 1 i 2
art. 49	art. 56 ust. 4, art. 57 oraz art. 114 ust. 3
art. 50	art. 20-22
art. 51	—
art. 52	art. 121
art. 53 i 54	art. 60 i 120
art. 55	art. 61
art. 56	Artykuły 65-70
art. 57	art. 71
art. 58	art. 73
art. 59	art. 123
art. 60	art. 125
art. 61	art. 126
art. 62	art. 127
art. 63	art. 47
art. 64	art. 48
art. 65	art. 110
art. 66	art. 49
art. 67	art. 50-111
art. 68	art. 51-112
art. 69	art. 115-117
art. 70	art. 74-122
art. 71	art. 124
art. 72	art. 75

Rozporządzenie (WE) nr 1083/2006	Niniejsze rozporządzenie
art. 73	art. 128
art. 74	art. 148
art. 75	art. 76
art. 76	art. 77 i 129
art. 77	art. 78 i 130
art. 78 i 78a	art. 131
art. 79	—
art. 80	art. 132
art. 81	art. 80 i 133
art. 82	art. 81 i 134
art. 83	—
art. 84	art. 82
art. 85- 87	art. 135
art. 88	—
art. 89	art. 141
art. 90	art. 140
art. 91	art. 83
art. 92	art. 142
art. 93	art. 86 i 136
art. 94	—
art. 95	—
art. 96	art. 87
art. 97	art. 88
art. 98	art. 143
art. 99	art. 85 i 144
art. 100	art. 145
art. 101	art. 146
art. 102	art. 147
art. 103 i 104	art. 150
art. 105	art. 152
art. 105a	—
art. 106	art. 151
art. 107	art. 153
art. 108	art. 154

Wspólne oświadczenie Rady i Komisji w sprawie art. 67

Rada i Komisja zgadzają się, że art. 67 ust. 4, w którym wyłącza się stosowanie uproszczonych kosztów określonych w art. 67 ust. 1 lit. b)–d) w przypadkach gdy operacja lub projekt stanowiący część operacji są realizowane wyłącznie za pośrednictwem procedur zamówień publicznych, nie wyklucza realizacji operacji za pośrednictwem procedur zamówień publicznych, które będą skutkowały płatnością ze strony beneficjenta na rzecz wykonawcy w oparciu o uprzednio zdefiniowane koszty jednostkowe. Rada i Komisja zgadzają się, że koszty określone i zapłacone przez beneficjenta na podstawie tych kosztów jednostkowych ustalonych w procedurach zamówień publicznych stanowią rzeczywiste koszty faktycznie poniesione i zapłacone przez beneficjenta na mocy art. 67 ust. 1 lit. a).

Wspólne oświadczenie Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji w sprawie zmiany rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 Parlamentu Europejskiego i Rady w związku z przywróceniem środków

Parlament Europejski, Rada i Komisja postanowiły, że zmiana rozporządzenia finansowego w celu dostosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 do wieloletnich ram finansowych 2014-2020 obejmie przepisy niezbędne, aby umożliwić stosowanie zasad dotyczących przydziału rezerwy wykonania oraz związanych z wdrożeniem instrumentów finansowych, o których mowa w art. 39 (inicjatywa na rzecz MŚP) rozporządzenia ustanawiającego wspólne przepisy dotyczących europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych odnośnie do przywrócenia:

- i. środków przeznaczonych na programy związane z rezerwą wykonania i które musiały zostać umorzone, ponieważ nie udało się osiągnąć pośrednich celów w ramach priorytetów, o których mowa w tych programach;
- ii. środków, które zostały przeznaczone na odrębne programy, o których mowa w art. 39 ust. 4 lit. b) i które musiały zostać umorzone, ponieważ udział państw członkowskich w instrumencie finansowym został zawieszony.

Wspólne oświadczenie Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji w sprawie art. 1

Jeżeli potrzebne będą dalsze uzasadnione odstępstwa, aby uwzględnić szczególne cechy EFMR i EFRROW, Parlament Europejski, Rada i Komisja Europejska zobowiązują się zezwolić na te odstępstwa, przystępując z należytą starannością do wprowadzenia niezbędnych zmian w rozporządzeniu ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.

Wspólne oświadczenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wykluczenia wszelkiego wstecznego działania w odniesieniu do stosowania art. 5 ust. 3

Parlament Europejski i Rada zgadzają się, że

- w odniesieniu do stosowania art. 14 ust. 2, art. 15 ust. 1 lit. c) oraz art. 26 ust. 2 rozporządzenia ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, działania podejmowane przez państwa członkowskie w celu zaangażowania partnerów, o których mowa w art. 5 ust. 1, w przygotowanie umowy partnerskiej oraz programów, o których mowa w art. 5 ust. 2, obejmują wszelkie działania podejmowane w praktyce przez państwa członkowskie, niezależnie od ich ram czasowych, a także działania podejmowane przez nie przed wejściem w życie tego rozporządzenia i przed dniem wejścia w życie aktu delegowanego dotyczącego europejskiego kodeksu postępowania, przyjętego zgodnie z art. 5 ust. 3 tegoż rozporządzenia, na etapach przygotowawczych procedury programowania w danym państwie członkowskim, pod warunkiem że osiągnięte są cele zasady partnerstwa określone w tym rozporządzeniu. W tym kontekście państwa członkowskie, zgodnie ze swoimi kompetencjami krajowymi i regionalnymi, będą decydować o treści zarówno proponowanej umowy partnerskiej, jak i proponowanych projektów programów zgodnie z odnośnymi przepisami tego rozporządzenia oraz przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy;
 - w żadnym wypadku akt delegowany ustanawiający europejski kodeks postępowania, przyjęty zgodnie z art. 5 ust. 3, nie będzie bezpośrednio ani pośrednio działał z mocą wsteczną, zwłaszcza jeżeli chodzi o procedurę zatwierdzania umowy partnerskiej i programów, ponieważ zamiarem ustawodawcy UE nie jest powierzenie Komisji jakichkolwiek uprawnień pozwalających jej na odrzucenie zatwierdzenia umowy partnerskiej i programów tylko i wyłącznie na podstawie jakiegokolwiek niezgodności z europejskim kodeksem postępowania, przyjętym zgodnie z art. 5 ust. 3;
 - Parlament Europejski i Rada zwracają się do Komisji o udostępnienie im projektu tekstu aktu delegowanego, który ma być przyjęty zgodnie z art. 5 ust. 3, możliwie szybko, nie później jednak niż do dnia przyjęcia przez Radę porozumienia politycznego w sprawie rozporządzenia ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych lub do dnia poddania projektu sprawozdania w sprawie tego rozporządzenia pod głosowanie na posiedzeniu plenarnym Parlamentu Europejskiego, w zależności od tego, który z tych terminów przypada wcześniej.
-

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1304/2013**z dnia 17 grudnia 2013 r.****w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 164,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinie Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,uwzględniając opinię Komitetu Regionów ⁽²⁾,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) W rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ⁽³⁾ ustanowiono ramy dla działań podejmowanych z zastosowaniem Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMR) i określono w szczególności cele tematyczne, zasady i przepisy dotyczące programowania, monitorowania i ewaluacji, zarządzania i kontroli. Należy zatem określić zadania i zakres działań EFS, wraz z powiązаныmi priorytetami inwestycyjnymi odpowiadającymi celom tematycznym, oraz ustanowić przepisy szczególne dotyczące typu przedsięwzięć, jakie mogą być finansowane przez EFS.

(2) EFS powinien zwiększyć możliwości zatrudnienia, wzmacniać włączenie społeczne, zwalczać ubóstwo, wspierać kształcenie, umiejętności i uczenie się przez

⁽¹⁾ Dz.U. C 143 z 22.5.2012, s. 82 oraz OJ C 271 z 19.9.2013, s. 101.

⁽²⁾ Dz.U. C 225 z 27.7.2012, s. 127.

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Zob. s. 320 niniejszego Dziennika Urzędowego).

całe życie oraz rozwijać polityki aktywnego, kompleksowego i trwałego włączenia w ramach zadań powierzonych EFS w art. 162 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) i tym samym przyczynić się do spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, zgodnie z art. 174 TFUE. Zgodnie z art. 9 TFUE EFS powinien uwzględnić wymogi związane ze wspieraniem wysokiego poziomu zatrudnienia, zapewnianiem odpowiedniej ochrony socjalnej, zwalczaniem wykluczenia społecznego, a także z wysokim poziomem kształcenia, szkolenia oraz ochrony zdrowia ludzkiego.

(3) Rada Europejska z dnia 17 czerwca 2010 r. wezwała, by wszystkie wspólne polityki, w tym polityka spójności, wspierały strategię „Europa 2020” na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu (strategia „Europa 2020”). W celu zapewnienia pełnej zgodności EFS z celami tej strategii, w szczególności w odniesieniu do zatrudnienia, kształcenia, szkolenia oraz walki z wykluczeniem społecznym, biedą i dyskryminacją, EFS powinien wspierać państwa członkowskie, z uwzględnieniem stosownych zintegrowanych wytycznych oraz stosownych zaleceń dla poszczególnych państw, przyjętych zgodnie z art. 121 ust. 2 i art. 148 ust. 4 TFUE oraz – w stosownych przypadkach – na szczeblu krajowym, krajowych programów reform, których podstawą są krajowe strategie dotyczące zatrudnienia, krajowe sprawozdania społeczne, krajowe strategie na rzecz Romów oraz krajowe strategie na rzecz osób z niepełnosprawnościami. EFS powinien również przyczynić się, we właściwych aspektach, do realizacji inicjatyw przewodnich, zwłaszcza „Programu na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia, programu „Mobilna młodzież”, oraz „Europejskiej platformy współpracy w zakresie walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym”. EFS powinien również wspierać właściwe działania w ramach „Agendy cyfrowej” oraz „Unii innowacji”.

(4) Unia stoi przed wyzwaniem strukturalnymi wynikającymi z globalizacji gospodarki, przemian technologicznych, coraz starszej siły roboczej oraz rosnących niedoborów umiejętności i siły roboczej w niektórych sektorach i regionach. Wyzwania te pojawiły się w wyniku ostatniego kryzysu gospodarczego i finansowego, który doprowadził do wzrostu bezrobocia, w szczególności osób młodych oraz innych osób znajdujących się w trudnej sytuacji, takich jak migranci i mniejszości.

(5) EFS powinien wspierać zatrudnienie, poprawiać dostęp do rynku pracy, ze szczególnym uwzględnieniem osób najbardziej oddalonych od rynku pracy oraz wspierać dobrowolną mobilność pracowników. EFS powinien też wspierać aktywne i zdrowe starzenie się, w tym poprzez innowacyjne formy organizacji pracy, promowanie zdrowia i bezpieczeństwa w pracy oraz zwiększanie szans na zatrudnienie. Promując lepsze funkcjonowanie

- rynków pracy przez zwiększanie ponadnarodowej mobilności geograficznej pracowników, EFS powinien w szczególności wspierać działania EURES (sieci Europejskich Służb ds. Zatrudnienia) w zakresie rekrutacji i związanych z nią informacji oraz usług poradnictwa i doradztwa na szczeblu krajowym i transgranicznym. Operacje finansowane przez EFS powinny być zgodne z art. 5 ust. 2 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, który stanowi, że nikt nie może być zmuszony do świadczenia pracy przymusowej lub obowiązkowej.
- (6) EFS powinien również wspierać włączenie społeczne oraz zapobiegać ubóstwu i zwalczać je w celu przerwania cyklu dziedziczenia niekorzystnej sytuacji z pokolenia na pokolenie, co oznacza mobilizację szeregu strategii politycznych ukierunkowanych na osoby znajdujące się w najbardziej niekorzystnej sytuacji, niezależnie od ich wieku, w tym dzieci, ubogie osoby pracujące i starsze kobiety. Należy zwrócić uwagę na udział osób ubiegających się o azyl i uchodźców. EFS może być stosowany w celu zwiększenia dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług świadczonych w interesie ogólnym, w szczególności w dziedzinie usług dotyczących opieki zdrowotnej, zatrudnienia i szkolenia, usług dla osób bezdomnych, opieki pozaszkolnej, opieki nad dziećmi i opieki długoterminowej. Można wspierać usługi publiczne, prywatne lub środowiskowe świadczone przez różnego rodzaju usługodawców, mianowicie podmioty administracji publicznej, firmy prywatne, przedsiębiorstwa społeczne, organizacje pozarządowe.
- (7) EFS powinien zająć się problemem przedwczesnego kończenia nauki szkolnej, promować równy dostęp do kształcenia dobrej jakości, inwestować w kształcenie i szkolenie zawodowe, zwiększać dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, wspierać uczenie się przez całe życie, w tym formalne, nieformalne i pozaformalne ścieżki kształcenia.
- (8) Oprócz tych priorytetów, w słabiej rozwiniętych regionach i państwach członkowskich oraz w celu zwiększenia wzrostu gospodarczego i możliwości zatrudnienia należy poprawić sprawność administracji publicznej na szczeblu krajowym i regionalnym, a także zdolność administracji publicznej do działania w sposób partycypacyjny. Należy wzmocnić zdolności instytucjonalne zainteresowanych stron, w tym organizacji pozarządowych, kształtujących politykę w zakresie zatrudnienia, kształcenia, szkolenia i polityki społecznej, w tym w dziedzinie przeciwdziałania dyskryminacji.
- (9) Wsparcie w ramach priorytetu inwestycyjnego „Rozwój lokalny kierowany przez społeczność” może przyczynić się do osiągnięcia wszystkich celów tematycznych określonych w niniejszym rozporządzeniu. Strategie rozwoju lokalnego realizowane przez społeczność wspierane przez EFS powinny być sprzyjające włączeniu osób w niekorzystnej sytuacji przebywających na danym obszarze, i to zarówno pod względem zarządzania lokalnymi grupami działania, jak i pod względem treści strategii.
- (10) Jednocześnie niezwykle istotne jest wsparcie rozwoju i konkurencyjności unijnych mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw oraz sprawienie, by dzięki odpowiednim umiejętnościom i możliwości uczenia się przez całe życie społeczeństwo potrafiło dostosować się do nowych wyzwań, takich jak przejście w kierunku gospodarki opartej na wiedzy, wdrażanie agendy cyfrowej, przejście do gospodarki niskoemisyjnej i wydajnej pod względem zużycia energii. Realizując główne cele tematyczne, EFS powinien przyczynić się do sprostania tym wyzwaniom. W tym kontekście EFS powinien wspierać przechodzenie siły roboczej z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia w kierunku bardziej ekologicznych umiejętności i miejsc pracy oraz zajmować się kwestią niedoborów umiejętności, w tym w dziedzinie efektywności energetycznej, energii odnawialnej oraz ekologicznego transportu. EFS powinien również przyczynić się do rozwijania umiejętności kulturalno-twórczych. Sektor społeczno-kulturalny, sektor kreatywny i sektor kultury są ważne dla pośredniej realizacji celów EFS; z tego względu ich potencjał powinien być lepiej włączany w projekty i programowanie EFS.
- (11) W świetle utrzymującej się konieczności podjęcia wysiłku w celu rozwiązania problemu bezrobocia wśród ludzi młodych w całej Unii należy stworzyć Inicjatywę na rzecz zatrudnienia ludzi młodych w regionach najbardziej dotkniętych bezrobociem. Inicjatywa ta powinna stanowić wsparcie w tych regionach dla młodych ludzi, którzy nie pracują, nie kształcą się ani nie szkolą, którzy są bezrobotni lub bierni zawodowo, wzmacniając i przyspieszając tym samym przedsięwzięcia finansowane z EFS. Na inicjatywę tę należy w szczególności przeznaczyć dodatkowe środki finansowe w połączeniu z finansowaniem z EFS w regionach najbardziej dotkniętych bezrobociem. Ponieważ inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych skierowana jest raczej do osób fizycznych, a nie do struktur, powinna ona umożliwiać uzupełnianie innych operacji finansowanych z EFS i przedsięwzięć krajowych ukierunkowanych na młodych ludzi, którzy nie pracują, nie kształcą się ani nie szkolą, w tym poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży zgodnie z zaleceniem Rady z dnia 22 kwietnia 2013 r. w sprawie ustanowienia gwarancji dla młodzieży⁽¹⁾, zgodnie z którym młodzi ludzie w ciągu czterech miesięcy od uzyskania statusu osoby bezrobotnej lub zakończenia kształcenia formalnego powinni otrzymywać dobrej jakości ofertę zatrudnienia, dalszego kształcenia, przygotowania zawodowego lub stażu. Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych może również wspierać przedsięwzięcia mające na celu zwalczanie zjawiska przedwczesnego kończenia nauki szkolnej. Dostęp do świadczeń dla młodych ludzi i ich rodzin lub osób pozostających na ich utrzymaniu nie powinien być uwarunkowany uczestnictwem młodych ludzi w Inicjatywie na rzecz zatrudnienia ludzi młodych.

(1) Dz.U. C 120 z 26.4.2013, s. 1.

- (12) Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych powinna być w pełni włączona w programowanie EFS, ale dla osiągnięcia celów tej inicjatywy w stosownych przypadkach należy przewidzieć dotyczące jej przepisy szczególne. Konieczne jest uproszczenie i ułatwienie wdrażania Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych, w szczególności w odniesieniu do przepisów dotyczących zarządzania finansowego oraz rozwiązań dotyczących koncentracji tematycznej. Aby zapewnić przejrzyste prezentowanie i komunikowanie rezultatów Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych, należy przewidzieć szczególne rozwiązania dotyczące monitorowania i ewaluacji, a także informacji i promocji. Organizacje młodzieżowe powinny uczestniczyć w dyskusjach komitetów monitorujących na temat przygotowania i wdrażania, w tym ewaluacji, Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych.
- (13) EFS powinien przyczynić się do realizacji strategii „Europa 2020”, zapewniając większą koncentrację pomocy na priorytetach Unii. Minimalny udział EFS w finansowaniu polityki spójności jest określony zgodnie z art. 92 ust. 4 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013. EFS powinien w szczególności zwiększyć wsparcie dla zwalczania wykluczenia społecznego i ubóstwa za pomocą wydzielonej minimalnej alokacji w wysokości 20 % całkowitych środków EFS w poszczególnych państwach członkowskich. W zależności od poziomu rozwoju regionów otrzymujących wsparcie wybór i liczba priorytetów inwestycyjnych dla EFS powinny być również ograniczone.
- (14) W celu umożliwienia ściślejszego monitorowania i lepszej oceny wyników osiągniętych na szczeblu unijnym dzięki przedsięwzięciom wspieranym przez EFS, w niniejszym rozporządzeniu powinno się ustanowić wspólny zestaw wskaźników produktu i rezultatu. Wskaźniki takie powinny odpowiadać priorytetowi inwestycyjnemu i rodzajowi przedsięwzięć wspieranych zgodnie z niniejszym rozporządzeniem oraz z odpowiednimi przepisami rozporządzenia (UE) nr 1303/2013. W razie potrzeby wskaźniki te powinny być uzupełnione specyficznymi dla danego programu wskaźnikami produktu lub rezultatu.
- (15) Państwa członkowskie są zachęcane do przedstawiania sprawozdań na temat wpływu inwestycji w ramach EFS na równe szanse, równy dostęp i włączenie marginalizowanych grup społecznych w odniesieniu do wszystkich programów operacyjnych.
- (16) Państwa członkowskie i Komisja powinny regularnie ewaluować skuteczność, efektywność i wpływ wsparcia z EFS na promowanie włączenia społecznego i walki z ubóstwem, w szczególności w odniesieniu do osób w niekorzystnej sytuacji, takich jak Romowie, z uwzględnieniem wymogów dotyczących ochrony danych związanych z gromadzeniem i przechowywaniem wrażliwych danych na temat uczestników. Państwa członkowskie są zachęcane do przedstawiania sprawozdań na temat inicjatyw finansowanych z EFS w krajowych sprawozdaniach społecznych załączanych do krajowych programów reform, w szczególności w odniesieniu do społeczności marginalizowanych, takich jak Romowie i migranci.
- (17) Efektywne i skuteczne wdrażanie przedsięwzięć wspieranych przez EFS zależy od dobrego zarządzania i partnerstwa między wszystkimi właściwymi podmiotami wymiaru terytorialnego i społeczno-gospodarczymi, z uwzględnieniem podmiotów na szczeblu regionalnym i lokalnym, w szczególności stowarzyszeń zrzeszających i reprezentujących władze lokalne i regionalne, organizacji społeczeństwa obywatelskiego, partnerów gospodarczych, a w szczególności partnerów społecznych i organizacji pozarządowych. Państwa członkowskie powinny zatem zapewnić udział partnerów społecznych i organizacji pozarządowych w zarządzaniu strategicznym EFS, począwszy od kształtowania priorytetów dla programów operacyjnych, a skończywszy na wdrażaniu i ewaluacji wyników EFS.
- (18) Państwa członkowskie i Komisja powinny zapewnić, aby wdrażanie priorytetów finansowanych przez EFS przyczyniało się do promowania równości kobiet i mężczyzn zgodnie z art. 8 TFUE. Przeprowadzone ewaluacje wskazały na duże znaczenie uwzględniania kwestii celów równości płci we wszystkich aspektach programów oraz na wszystkich etapach przygotowywania, monitorowania, wdrażania i ewaluacji programów operacyjnych w sposób terminowy i spójny, przy jednoczesnym podjęciu konkretnych działań promujących równość płci, niezależność ekonomiczną kobiet, podwyższanie poziomu kształcenia i umiejętności oraz przywrócenie kobiet będących ofiarami przemocy zarówno na rynek pracy, jak i do społeczeństwa.
- (19) Zgodnie z art. 10 TFUE wdrażanie priorytetów finansowanych przez EFS powinno przyczynić się do zwalczania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, ze szczególnym uwzględnieniem osób, które doświadczają dyskryminacji z kilku przyczyn jednocześnie. Dyskryminacja ze względu na płeć powinna być interpretowana szeroko, tak by obejmowała inne aspekty związane z płcią, zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Wdrażanie priorytetów finansowanych przez EFS powinno również przyczyniać się do wspierania równości szans. EFS powinien wspierać wypełnianie obowiązków Unii wynikających z Konwencji ONZ o prawach osób z niepełnosprawnościami w zakresie m. in. kształcenia, pracy, zatrudnienia i ogólnej dostępności. EFS powinien również promować odejście od opieki instytucjonalnej na rzecz opieki środowiskowej. EFS nie powinien wspierać żadnych przedsięwzięć, które przyczyniają się do segregacji lub wykluczenia społecznego.
- (20) Wsparcie dla innowacji społecznych przyczynia się do tego, że polityki sprawnej reagują na przemiany społeczne. EFS powinien zachęcać i wspierać innowacyjne społeczne przedsiębiorstwa i przedsiębiorców oraz projekty innowacyjne, których wdrażania podejmują się organizacje pozarządowe i inne podmioty z dziedziny ekonomii społecznej. W szczególności testowanie i ewaluacja innowacyjnych rozwiązań jeszcze przed zastosowaniem ich na dużą skalę ma kluczowe znaczenie dla poprawy efektywności polityk, a zatem uzasadnia

- szczególne wsparcie ze strony EFS. Innowacyjne rozwiązania mogą zawierać, o ile okażą się one skuteczne, opracowanie mierników społecznych, na przykład znakowanie społeczne.
- (21) Współpraca ponadnarodowa przynosi znaczną wartość dodaną i dlatego powinna być wspierana przez wszystkie państwa członkowskie, z wyjątkiem należyte uzasadnionych przypadków z uwzględnieniem zasady proporcjonalności. Konieczne jest również zwiększenie roli Komisji w ułatwianiu wymiany doświadczeń i koordynacji wdrażania konkretnych inicjatyw.
- (22) W celu wzmocnienia zintegrowanego i holistycznego podejścia do zatrudnienia i włączenia społecznego EFS powinien wspierać partnerstwa międzysektorowe i terytorialne.
- (23) Mobilizacja podmiotów regionalnych i lokalnych powinna pomóc w realizacji strategii „Europa 2020” i jej głównych celów. Aby zapewnić bardziej aktywny udział władz regionalnych i lokalnych, partnerów społecznych i organizacji pozarządowych w przygotowywaniu i wdrażaniu programów operacyjnych, można wykorzystywać i wspierać pakt terytorialne, lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia i włączenia społecznego, zrównoważone i sprzyjające włączeniu strategii rozwoju lokalnego kierowane przez społeczność na obszarach miejskich i wiejskich oraz strategii zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich.
- (24) Rozporządzenie (UE) nr 1303/2013 stanowi, że zasady kwalifikowalności wydatków są określane na szczeblu krajowym, z pewnymi wyjątkami wymagającymi określenia przepisów szczególnych w odniesieniu do EFS.
- (25) W celu uproszczenia korzystania z EFS i zmniejszenia ryzyka błędów oraz ze względu na specyfikę operacji wspieranych przez EFS, należy ustanowić przepisy uzupełniające rozporządzenie (UE) nr 1303/2013 w odniesieniu do kwalifikowalności wydatków.
- (26) Stosowanie standardowych stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych i finansowania w oparciu o stawki ryczałtowe powinno prowadzić do ułatwień dla beneficjentów oraz do zmniejszenia obciążeń administracyjnych spoczywających na wszystkich partnerach projektów EFS.
- (27) Należy zapewnić należyte zarządzanie finansami każdego programu operacyjnego oraz jego wdrażania w jak najskuteczniejszy i przyjazny użytkownikom sposób. Państwa członkowskie powinny powstrzymać się od wprowadzania dodatkowych zasad, które komplikują wykorzystywanie funduszy przez beneficjentów.
- (28) Państwa członkowskie i regiony powinny być zachęcane do zwiększenia dzwigni finansowej środków EFS poprzez wykorzystanie instrumentów finansowych w celu wsparcia np. studentów, tworzenia miejsc pracy, mobilności pracowników, włączenia społecznego i przedsiębiorczości społecznej.
- (29) EFS powinien uzupełniać inne programy unijne, a między EFS i innymi instrumentami finansowania przez Unię powinno być dążenie do ścisłej współpracy.
- (30) Inwestowanie w kapitał ludzki stanowi główną siłę napędową, na którą Unia może liczyć w celu zapewnienia sobie konkurencyjności na szczeblu międzynarodowym oraz trwałego ożywienia swej gospodarki. Żaden rodzaj inwestycji nie jest w stanie doprowadzić do reform strukturalnych, jeśli nie towarzyszy mu spójna, ukierunkowana na wzrost strategia rozwoju kapitału ludzkiego. Dlatego też należy zapewnić, by w okresie programowania 2014-2020 zasoby przeznaczone na poprawę umiejętności oraz na podniesienie poziomu zatrudnienia umożliwiały podejmowanie przedsięwzięć o na odpowiednią skalę.
- (31) W celu ustanowienia definicji standardowych stawek jednostkowych i kwot ryczałtowych oraz ich maksymalnych kwot w zależności od rodzaju operacji należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjęcia aktów zgodnie z art. 290 TFUE. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowane konsultacje, w tym na poziomie ekspertów. Przygotowując i opracowując akty delegowane, Komisja powinna zapewnić jednoczesne, terminowe i odpowiednie przekazywanie stosownych dokumentów Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
- (32) Przy wykonywaniu powierzonych jej zadań dotyczących EFS Komisję powinien wspomagać komitet przewidziany w art. 163 TFUE.
- (33) Ponieważ niniejsze rozporządzenie zastępuje rozporządzenie (WE) nr 1081/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady⁽¹⁾, należy uchylić to rozporządzenie. Niniejsze rozporządzenie nie powinno jednak mieć wpływu ani na kontynuację, ani na zmianę pomocy zatwierdzonej przez Komisję na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1081/2006 lub jakichkolwiek innych przepisów mających zastosowanie do tej pomocy na dzień 31 grudnia 2013 r. W związku z tym to rozporządzenie lub inne takie mające zastosowanie przepisy powinny być nadal stosowane po dniu 31 grudnia 2013 r. w odniesieniu do tej pomocy lub do odnośnych operacji aż do ich zamknięcia. Wnioski o pomoc złożone lub zatwierdzone na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1081/2006 powinny zachować ważność.

⁽¹⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1081/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1784/1999 (Dz.U. L 210 z 31.7.2006, s. 12).

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 3

Zakres wsparciaROZDZIAŁ I
POSTANOWIENIA OGÓLNE

Artykuł 1

Przedmiot

Niniejsze rozporządzenie określa zadania Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), w tym Inicjatywę na rzecz zatrudnienia ludzi młodych, zakres udzielanego wsparcia, przepisy szczególne i rodzaje wydatków kwalifikujących się do objęcia wsparciem.

Artykuł 2

Zadania

1. EFS wspiera dążenie do wysokiego poziomu zatrudnienia i wysokiej jakości miejsc pracy, poprawę dostępu do rynku pracy oraz mobilność geograficzną i zawodową pracowników, a także ułatwia im dostosowanie się do zmian w przemyśle oraz w systemach produkcyjnych koniecznych dla zrównoważonego rozwoju, zachęca do wysokiego poziomu kształcenia i szkolenia dla wszystkich i wspiera przechodzenie młodych ludzi z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia, zwalcza ubóstwo, wzmacnia włączenie społeczne, oraz wspiera równość płci, niedyskryminację i równe szanse, przyczyniając się tym samym do wdrażania priorytetów Unii w zakresie wzmocnienia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej.

2. EFS realizuje zadania określone w ust. 1 poprzez wspieranie państw członkowskich we wdrażaniu priorytetów i głównych celów unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu (strategia „Europa 2020”) oraz poprzez umożliwianie państwom członkowskim zaradzenia szczególnym wyzwaniom, które napotykają na drodze do osiągnięcia celów strategii „Europa 2020”. EFS wspiera projektowanie i wdrażanie polityk i przedsięwzięć związanych z jego zadaniami, z uwzględnieniem stosownych zintegrowanych wytycznych oraz stosownych zaleceń dla poszczególnych państw, przyjętych zgodnie z art. 121 ust. 2, i art. 148 ust. 4 TFUE, oraz – w stosownych przypadkach – na szczeblu krajowym, krajowych programów reform oraz innych właściwych krajowych strategii i sprawozdań.

3. EFS przynosi korzyści ludziom, w tym osobom w niekorzystnej sytuacji, np. osobom długotrwale bezrobotnym, osobom z niepełnosprawnościami, migrantom, mniejszościom etnicznym, społecznościom marginalizowanym i osobom zagrożonym ubóstwem i wykluczeniem społecznym bez względu na ich wiek. EFS udziela również wsparcia pracownikom i przedsiębiorstwom, w tym podmiotom z dziedziny ekonomii społecznej, oraz przedsiębiorcom; udziela także wsparcia na rzecz systemów i struktur w celu ułatwienia ich dostosowania do nowych wyzwań, w tym zmniejszania niedostosowania umiejętności i promowania dobrego rządzenia, postępu społecznego oraz wdrażaniu reform, w szczególności w dziedzinie zatrudnienia, kształcenia, szkolenia i polityk społecznych.

1. W odniesieniu do celów tematycznych ujętych w art. 9 akapit pierwszy pkt 8, 9, 10 i 11 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, odpowiadających lit. a), b), c) i d) niniejszego ustępu, oraz zgodnie ze swoimi zadaniami EFS wspiera następujące priorytety inwestycyjne:

a) w ramach celu tematycznego „promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników”:

(i) dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników;

(ii) trwałą integrację na rynku pracy ludzi młodych, w szczególności tych, którzy nie pracują, nie kształcą się ani nie szkolą, w tym ludzi młodych zagrożonych wykluczeniem społecznym i ludzi młodych wywodzących się ze środowisk marginalizowanych, także poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży;

(iii) pracę na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw;

(iv) równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę;

(v) przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian;

(vi) aktywne i zdrowe starzenie się;

(vii) modernizację instytucji działających na rynku pracy, takich jak publiczne i prywatne służby zatrudnienia, oraz lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy, w tym poprzez przedsięwzięcia służące zwiększaniu ponadnarodowej mobilności pracowników, oraz systemy mobilności oraz lepszej współpracy instytucji i właściwych zainteresowanych podmiotów;

b) w ramach celu tematycznego „promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją”:

(i) aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie;

- (ii) integrację społeczno-gospodarczą społeczności marginalizowanych, takich jak Romowie;
 - (iii) zwalczanie wszelkich form dyskryminacji oraz promowanie równych szans;
 - (iv) ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym;
 - (v) wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia;
 - (vi) strategię rozwoju lokalnego kierowane przez społeczność;
- c) w ramach celu tematycznego „inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie”:
- (i) ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia;
 - (ii) poprawę jakości, skuteczności i dostępności szkolnictwa wyższego oraz kształcenia na poziomie równoważnym w celu zwiększenia udziału i poziomu osiągnięć, zwłaszcza w przypadku grup w niekorzystnej sytuacji;
 - (iii) wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji;
 - (iv) lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami;
- d) w ramach celu tematycznego „wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej”:
- (i) inwestycje w zdolności instytucjonalne i w sprawność administracji publicznej oraz efektywność usług publicznych na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym w celu przeprowadzenia reform, z uwzględnieniem lepszego stanowienia prawa i dobrego rządzenia.

Ten priorytet inwestycyjny ma zastosowanie wyłącznie w państwach członkowskich, które kwalifikują się do wsparcia przez Fundusz Spójności, lub w państwach członkowskich, w których skład wchodzi co najmniej jeden region sklasyfikowany na poziomie NUTS 2, o którym mowa w art. 90 ust. 2 lit. a) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013;
 - (ii) budowanie potencjału wszystkich zainteresowanych podmiotów kształtujących politykę w zakresie kształcenia, uczenia się przez całe życie, szkolenia i zatrudnienia oraz polityki społecznej, w tym poprzez pakiety sektorowe i terytorialne na rzecz wdrażania reform na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym.
2. Przez priorytety inwestycyjne wymienione w ust. 1 EFS przyczynia się również do wdrażania innych celów tematycznych wymienionych w art. 9 akapit pierwszy rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, zwłaszcza przez:
- a) wsparcie przejścia do gospodarki niskoemisyjnej, odpornej na zmiany klimatu, zasobooszczędnej i sprzyjającej ochronie środowiska, przez usprawnienie systemów kształcenia i szkolenia niezbędne do dostosowania umiejętności i kwalifikacji, podnoszenia umiejętności siły roboczej i tworzenia miejsc pracy w sektorach związanych ze środowiskiem naturalnym i energią;
 - b) zwiększenie dostępności, wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych przez rozwój informatycznej i e-uczenie się, oraz inwestycje w e-integrację, e-umiejętności i umiejętności związane z przedsiębiorczością;
 - c) wspieranie badań naukowych, rozwoju technologii oraz innowacji przez rozwój studiów podyplomowych i umiejętności z zakresu przedsiębiorczości, szkolenie naukowców, działania służące tworzeniu sieci i nawiązywaniu współpracy partnerskiej między instytucjami szkolnictwa wyższego, ośrodkami i przedsiębiorstwami badawczymi i technologicznymi;
 - d) poprawę konkurencyjności oraz długoterminowej stabilności małych i średnich przedsiębiorstw przez wspieranie zdolności przystosowania się przedsiębiorstw, kadry zarządzającej i pracowników, zwiększenie inwestycji w kapitał ludzki i wspieranie podmiotów świadczących usługi edukacyjne zorientowane na praktyczne kształcenie lub szkolenie zawodowe.

Artykuł 4

Spójność i koncentracja tematyczna

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby strategie i przedsięwzięcia określone w programach operacyjnych były spójne z wyzwaniami wskazanymi w krajowych programach reform, a także – w stosownych przypadkach – w innych krajowych strategiach walki z bezrobociem, ubóstwem i wykluczeniem społecznym i także w stosownych zaleceniach Rady przyjętych na podstawie art. 148 ust. 4 TFUE, oraz aby odpowiadały na te wyzwania, w celu przyczynienia się do osiągnięcia głównych celów strategii „Europa 2020” w zakresie zatrudnienia, kształcenia i ograniczenia ubóstwa.

2. Co najmniej 20 % całkowitych zasobów EFS w każdym państwie członkowskim przeznaczane jest na cel tematyczny „promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją” określony w art. 9 akapit pierwszy pkt 9 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

3. Państwa członkowskie dążą do koncentracji tematycznej zgodnie z następującymi ustaleniami:

a) w przypadku bardziej rozwiniętych regionów państwa członkowskie przeznaczają co najmniej 80 % alokacji EFS dla każdego programu operacyjnego na maksymalnie pięć priorytetów inwestycyjnych określonych w art. 3 ust. 1;

b) w przypadku regionów przejściowych państwa członkowskie przeznaczają co najmniej 70 % alokacji EFS dla każdego programu operacyjnego na maksymalnie pięć priorytetów inwestycyjnych określonych w art. 3 ust. 1;

c) w przypadku słabiej rozwiniętych regionów państwa członkowskie przeznaczają co najmniej 60 % alokacji EFS dla każdego programu operacyjnego na maksymalnie pięć priorytetów inwestycyjnych określonych w art. 3 ust. 1.

4. Osie priorytetowe, o których mowa w art. 11 ust. 1, nie są uwzględniane przy obliczaniu wartości procentowych określonych w ust. 2 i 3 niniejszego artykułu.

Artykuł 5

Wskaźniki

1. Wspólne wskaźniki produktu i rezultatu określone w załączniku I do niniejszego rozporządzenia oraz, w stosownych przypadkach, wskaźniki specyficzne dla programu są wykorzystywane zgodnie z art. 27 ust. 4 i art. 96 ust. 2 lit. b) ppkt (ii) i (iv) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013. Wszystkie wspólne wskaźniki produktu i rezultatu są przedmiotem sprawozdawczości w przypadku wszystkich priorytetów inwestycyjnych. Wskaźniki rezultatu określone w załączniku II do niniejszego rozporządzenia są przekazywane zgodnie z ust. 2 niniejszego artykułu. Gdy ma to zastosowanie, dane są rozbite się według płci.

W odniesieniu do wspólnych i specyficznych dla programu wskaźników produktu wartości bazowe wynoszą zero. O ile

jest to istotne dla charakteru operacji objętych wsparciem, skumulowane wartości docelowe ujęte ilościowo dla tych wskaźników się na 2023 r. Wskaźniki produktu są wyrażane w wartościach bezwzględnych.

W przypadku wspólnych i specyficznych dla programu wskaźników rezultatu, dla których określono na 2023 r. skumulowaną wartość docelową ujętą ilościowo, wartości bazowe ustala się w oparciu o najnowsze dostępne dane lub o inne odpowiednie źródła informacji. Wskaźniki rezultatu specyficzne dla programu i odpowiadające im wartości docelowe mogą być wyrażone w ujęciu ilościowym lub jakościowym.

2. W uzupełnieniu ust. 1, wskaźniki rezultatu określone w załączniku II do niniejszego rozporządzenia stosowane są w odniesieniu do wszystkich operacji wspieranych w ramach priorytetu inwestycyjnego, o którym mowa w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (ii), dla celów wdrożenia Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych. Wszystkie wskaźniki określone w załączniku II do niniejszego rozporządzenia są powiązane z łączną ilościową wartością docelową w odniesieniu do 2023 r. oraz ze wskaźnikami bazowymi.

3. Wraz z rocznymi sprawozdaniami z wdrażania każda instytucja zarządzająca przekazuje drogą elektroniczną ustrukturyzowane dane dotyczące każdej osi priorytetowej w podziale na priorytety inwestycyjne. Dane te przekazuje się dla poszczególnych kategorii interwencji, o których mowa w art. 96 ust. 2 lit. b) ppkt (vi) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 oraz dla wskaźników produktu i rezultatu. Na zasadzie odstępstwa od art. 50 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 przekazywane dane dotyczące wskaźników produktu i rezultatu odnoszą się do wartości dla operacji zrealizowanych częściowo lub w całości.

ROZDZIAŁ II

PRZEPISY SZCZEGÓLNE DOTYCZĄCE PROGRAMOWANIA I WDRAŻANIA

Artykuł 6

Udział partnerów

1. Udział partnerów, o których mowa w art. 5 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, we wdrażaniu programów operacyjnych może przyjąć formę grantów globalnych w rozumieniu art. 123 ust. 7 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013. W takich przypadkach w programie operacyjnym określa się część programu operacyjnego objętą grantem globalnym, w tym szacunkową alokację finansową dla tej części pochodzącą z każdej osi priorytetowej.

2. Aby zachęcić partnerów społecznych do odpowiedniego uczestnictwa w przedsięwzięciach wspieranych przez EFS, instytucje zarządzające programem operacyjnym w regionie określonym w art. 90 ust. 2 lit. a) lub b) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 lub w państwie członkowskim kwalifikującym się do wsparcia z Funduszu Spójności zapewniają alokowanie odpowiedniej do potrzeb kwoty ze środków EFS na przedsięwzięcia na rzecz budowania potencjału w formie szkoleń, działań związanych z tworzeniem sieci, pogłębiania dialogu społecznego oraz na przedsięwzięcia podejmowane wspólnie przez partnerów społecznych.

3. Aby zachęcić organizacje pozarządowe do odpowiedniego uczestnictwa w przedsięwzięciach wspieranych przez EFS i ułatwić dostęp tych organizacji do wspomnianych przedsięwzięć, w szczególności w dziedzinie włączenia społecznego, równości płci i równych szans, instytucje zarządzające programem operacyjnym w danym regionie, określonym w art. 90 ust. 2 lit. a) lub (b) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, lub w państwie członkowskim kwalifikującym się do wsparcia z Funduszu Spójności zapewniają alokowanie zasobów ze środków EFS na działania na rzecz budowania zdolności organizacji pozarządowych.

Artykuł 7

Promowanie równości między kobietami i mężczyznami

Państwa członkowskie i Komisja promują równość mężczyzn i kobiet przez uwzględnianie horyzontalne problematyki równości płci, zgodnie z art. 7 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, na wszystkich etapach przygotowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji programów operacyjnych. Za pośrednictwem EFS państwa członkowskie i Komisja wspierają także szczególne ukierunkowane przedsięwzięcia możliwe do wdrażania w każdym z priorytetów inwestycyjnych, o których mowa w art. 3, a w szczególności w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (iv) niniejszego rozporządzenia, w celu zwiększenia trwałego udziału kobiet w zatrudnieniu i rozwoju ich kariery, a tym samym zwalczania zjawiska feminizacji ubóstwa, ograniczenia segregacji ze względu na płeć, zwalczania stereotypów związanych z płcią na rynku pracy w obszarze kształcenia i szkolenia oraz promowania godzenia życia zawodowego i osobistego wszystkich osób, jak również równego podziału obowiązków opiekuńczych pomiędzy mężczyznami i kobietami.

Artykuł 8

Promowanie równych szans i niedyskryminacji

Państwa członkowskie i Komisja wspierają równość szans wszystkich – bez dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub przekonania, niepełnosprawność, wiek czy orientację seksualną – w drodze uwzględniania zasady niedyskryminacji, o której mowa w art. 7 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013. W ramach EFS państwa członkowskie i Komisja wspierają również szczególne przedsięwzięcia we wszystkich priorytetach inwestycyjnych, o których mowa w art. 3, w szczególności w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (iii) niniejszego rozporządzenia. Takie przedsięwzięcia mają na celu zwalczanie wszelkich form dyskryminacji, a także zwiększanie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami z myślą o poprawie integracji w zakresie zatrudnienia, kształcenia i szkolenia, a tym samym o pogłębianiu włączenia społecznego, zmniejszaniu nierówności w zakresie wykształcenia i stanu zdrowia oraz ułatwianiu przejścia od opieki instytucjonalnej do środowiskowej, w szczególności w przypadku osób, które doświadczają dyskryminacji z kilku powodów jednocześnie.

Artykuł 9

Innowacje społeczne

1. EFS promuje innowacje społeczne we wszystkich obszarach objętych jego zakresem zdefiniowanym w art. 3 niniejszego rozporządzenia, w szczególności w celu testowania, ewaluacji oraz zwiększania zasięgu oddziaływania innowacyjnych rozwiązań również na szczeblu lokalnym lub regionalnym

na rzecz zaspokajania potrzeb społecznych we współpracy z odpowiednimi partnerami, a zwłaszcza partnerami społecznymi.

2. Państwa członkowskie określają w swoich programach operacyjnych albo na późniejszym etapie wdrażania obszary innowacji społecznych, odpowiadające ich szczególnym potrzebom.

3. Komisja ułatwia budowanie potencjału na rzecz innowacji społecznych, w szczególności przez wspieranie wzajemnego uczenia się, tworzenie sieci, oraz rozpowszechnianie i promowanie dobrych praktyk i metodyki.

Artykuł 10

Współpraca ponadnarodowa

1. Państwa członkowskie wspierają współpracę ponadnarodową w celu promowania wzajemnego uczenia się, zwiększając przez to skuteczność polityk wspieranych przez EFS. Współpraca ponadnarodowa wiąże się z udziałem partnerów z co najmniej dwóch państw członkowskich.

2. W drodze odstępstwa od ust. 1, państwa członkowskie posiadające jeden program operacyjny wspierany przez EFS lub jeden wielofunduszowy program operacyjny, w należycie uzasadnionych przypadkach i z uwzględnieniem zasady proporcjonalności mogą wyjątkowo podjąć decyzję o nieudzielaniu wsparcia przedsięwzięciom w zakresie współpracy ponadnarodowej.

3. Państwa członkowskie, we współpracy z właściwymi partnerami, mogą wybrać tematy współpracy ponadnarodowej z listy wspólnych tematów zaproponowanej przez Komisję i zatwierdzonej przez komitet, o którym mowa w art. 25, lub inne tematy odpowiadające ich szczególnym potrzebom.

4. Komisja ułatwia współpracę ponadnarodową w zakresie wspólnych tematów z listy, o której mowa w ust. 3, oraz w razie potrzeby w zakresie innych tematów wybranych przez państwa członkowskie, poprzez wzajemne uczenie się i skoordynowane lub wspólne działania. W szczególności Komisja organizuje działania unijnej platformy w celu ułatwienia tworzenia partnerstw ponadnarodowych, wymiany doświadczeń, budowania potencjału i tworzenia sieci, jak również gromadzenia i rozpowszechniania odpowiednich wyników. Ponadto Komisja opracowuje skoordynowane ramy wdrażania, obejmujące wspólne kryteria kwalifikowalności, rodzaje i harmonogram działań oraz wspólne podejścia metodologiczne w zakresie monitorowania i ewaluacji, w celu ułatwienia współpracy ponadnarodowej.

Artykuł 11

Specyficzne dla funduszu przepisy dotyczące programów operacyjnych

1. Na zasadzie odstępstwa od art. 96 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 w programach operacyjnych można określać osie priorytetowe w celu wdrażania innowacji społecznych i współpracy ponadnarodowej, o których mowa w art. 9 i 10 niniejszego rozporządzenia.

2. Na zasadzie odstępstwa od art. 120 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 maksymalna stopa dofinansowania dla osi priorytetowej zwiększa się o 10 punktów procentowych, nie przekraczając jednak 100 %, w przypadku gdy całość osi priorytetowej jest przeznaczona na innowacje społeczne, współpracę ponadnarodową lub na połączenie tych dwóch rodzajów przedsięwzięć.

3. Oprócz informacji podawanych zgodnie z art. 96 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, w programach operacyjnych określa się również wkład planowanych działań wspieranych przez EFS do:

- a) celów tematycznych wymienionych w art. 9 akapit pierwszy pkt 1–7 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 odnośnie do poszczególnych osi priorytetowych, gdy ma to zastosowanie;
- b) innowacji społecznych i współpracy ponadnarodowej, o których mowa w art. 9 i 10 niniejszego rozporządzenia, gdy nie są one objęte odrębną osią priorytetową.

Artykuł 12

Przepisy szczególne dotyczące traktowania szczególnych uwarunkowań terytorialnych

1. EFS może wspierać strategie rozwoju lokalnego kierowane przez społeczność na obszarach miejskich i wiejskich, o czym mowa w art. 32, 33 i 34 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, paktów terytorialne i lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia, w tym zatrudnienia ludzi młodych, kształcenia i włączenia społecznego, jak również zintegrowane inwestycje terytorialne (ZIT), o których mowa w art. 36 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

2. W uzupełnieniu interwencji EFRR, o których mowa w art. 7 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013⁽¹⁾, EFS może wspierać zrównoważony rozwój obszarów miejskich przez strategie określające zintegrowane działania służące rozwiązywaniu problemów gospodarczych, środowiskowych i społecznych występujących na obszarach miejskich, przy czym decyzje w sprawie określenia tych problemów podejmują państwa członkowskie na podstawie zasad określonych w ich odpowiednich umowach partnerstwa.

ROZDZIAŁ III

PRZEPISY SZCZEGÓLNE DOTYCZĄCE ZARZĄDZANIA FINANSOWEGO

Artykuł 13

Kwalifikowalność wydatków

1. EFS zapewnia wsparcie wydatków kwalifikowalnych, które, o czym mowa w art. 120 ust. 2 lit. b) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, mogą obejmować wszelkie zasoby finansowe będące przedmiotem wspólnego wkładu pracodawców i pracowników.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i celu „Inwestycje na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 (Zob. s. 289 niniejszego Dziennika Urzędowego).

2. EFS może udzielać wsparcia w odniesieniu do wydatków poniesionych w przypadku operacji spoza obszaru objętego programem, ale na terytorium Unii, pod warunkiem że spełnione są dwa następujące wymogi:

- a) operacja przynosi korzyść dla obszaru objętego programem;
- b) obowiązki instytucji właściwych dla danego programu operacyjnego w odniesieniu do zarządzania, kontroli i audytu, dotyczące operacji, są wypełniane przez instytucje odpowiedzialne za program operacyjny, w ramach którego udziela się wsparcia danej operacji lub organy te zawierają umowy z instytucjami państwa członkowskiego, w którym dana operacja jest wdrażana zapewniające, że w tym państwie członkowskim spełnione są wymogi w odniesieniu do zarządzania, kontroli i audytu dotyczące danej operacji.

3. Do wysokości 3 % budżetu programu operacyjnego finansowanego z EFS lub części EFS w ramach wielofundusowego programu operacyjnego, wydatki poniesione poza terytorium Unii kwalifikują się do objęcia wkładem EFS, o ile dotyczą celów tematycznych, o których mowa w art. 3 ust. 1 lit. a) lub art. 3 ust. 1 lit. c) i o ile właściwy komitet monitorujący wyraził zgodę na daną operację lub rodzaje danych operacji.

4. Oprócz wydatków, o których mowa w art. 69 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, także zakup infrastruktury, gruntów i nieruchomości nie kwalifikuje się do objęcia wkładem EFS.

5. Wkłady niepieniężne w formie dodatków bądź wynagrodzeń wypłacanych przez stronę trzecią uczestnikom danej operacji mogą być kwalifikowalne w ramach EFS, o ile tego rodzaju wkłady niepieniężne są wnoszone zgodnie z przepisami krajowymi, w tym z zasadami rachunkowości a wartość wkładu ESF nie przekracza kosztów poniesionych przez stronę trzecią.

Artykuł 14

Formy kosztów uproszczonych

1. Obok form, o których mowa w art. 67 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, Komisja może refundować wydatki poniesione przez państwa członkowskie na podstawie standardowych stawek jednostkowych i kwot ryczałtowych określonych przez Komisję. Do celów stosowania rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 obliczone na tej podstawie kwoty uważa się za wsparcie publiczne udzielone beneficjentom i za wydatki kwalifikowalne.

Dla celów akapitu pierwszego Komisja jest uprawniona, zgodnie z art. 24, do przyjęcia aktów delegowanych dotyczących rodzaju operacji objętych wsparciem, definicji standardowych stawek jednostkowych i kwot ryczałtowych oraz ich maksymalnych kwot, które mogą być dostosowane do obowiązujących wspólnie stosowanych metod z należyтым uwzględnieniem doświadczeń zdobytych w poprzednim okresie programowania.

Celem audytu finansowego jest wyłącznie sprawdzenie, czy spełnione zostały warunki refundacji przez Komisję wydatków na podstawie standardowych stawek jednostkowych i kwot ryczałtowych.

W przypadku zastosowania finansowania na podstawie standardowych stawek jednostkowych i kwot ryczałtowych zgodnie z akapitem pierwszym państwo członkowskie może wprowadzić własne zasady rachunkowości w celu wspierania operacji. Dla celów niniejszego rozporządzenia i rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 takie zasady rachunkowości i wynikające z nich kwoty nie są przedmiotem kontroli instytucji audytowej ani Komisji.

2. Zgodnie z art. 67 ust. 1 lit. d) i art. 67 ust. 5 lit. d) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, w celu pokrycia pozostałych kosztów kwalifikowalnych operacji można wykorzystać stawkę ryczałtową w wysokości do 40 % bezpośrednich kwalifikowalnych kosztów personelu, przy czym państwo członkowskie nie jest zobowiązane do dokonania żadnych obliczeń w celu ustalenia mającej zastosowanie stawki.

3. W uzupełnieniu metod określonych w art. 67 ust. 5 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, w przypadku gdy wsparcie publiczne w formie dotacji i pomocy zwrotnej nie przekracza 100 000 EUR, kwoty, o których mowa w art. 67 ust. 1 lit. b), c) i d) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 można określać indywidualnie przez odniesienie do projektu budżetu uzgodnionego *ex ante* przez instytucję zarządzającą.

4. Bez uszczerbku dla art. 67 ust. 4 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 dotacje i pomoc zwrotna, w przypadku których wsparcie publiczne nie przekracza 50 000 EUR, przybierają formę standardowych stawek jednostkowych lub kwot ryczałtowych, zgodnie z ust. 1 niniejszego artykułu lub art. 67 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 lub stawek ryczałtowych zgodnie z art. 67 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, z wyjątkiem operacji otrzymujących wsparcie w ramach programu pomocy państwa. W przypadku stosowania finansowania w oparciu o stawki ryczałtowe, kategorie kosztów stosowanych do obliczenia danej stawki ryczałtowej mogą być refundowane zgodnie z art. 67 ust. 1 lit. a) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

Artykuł 15

Instrumenty finansowe

Zgodnie z art. 37 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 EFS może wspierać przedsięwzięcia i obszary polityki wchodzące w jego zakres przez instrumenty finansowe, w tym przez mikrokredyty i fundusze gwarancyjne.

ROZDZIAŁ IV

INICJATYWA NA RZECZ ZATRUDNIENIA LUDZI MŁODYCH

Artykuł 16

Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych

Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych stanowi wsparcie walki z bezrobociem wśród młodzieży w kwalifikujących się regionach Unii poprzez wspieranie przedsięwzięć przewidzianych w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (ii) niniejszego rozporządzenia. Jest ona skierowana do młodych ludzi poniżej 25 roku życia zamieszkujących w kwalifikujących się regionach, którzy

nie pracują, nie kształcą się ani nie szkolą, którzy są bierni zawodowo lub bezrobotni, w tym długotrwale bezrobotni, niezależnie od tego, czy są zarejestrowani jako osoby poszukujące pracy. Na zasadzie dobrowolności państwa członkowskie mogą zdecydować o rozszerzeniu grupy docelowej na młode osoby poniżej 30 roku życia.

Do celów Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych na lata 2014-2015, „kwalifikujące się regiony” to regiony na poziomie NUTS 2 o stopie bezrobocia wśród osób młodych w wieku 15–24 lat wynoszącej ponad 25 % w 2012 r., a w odniesieniu do państw członkowskich, w których stopa bezrobocia młodzieży wzrosła o ponad 30 % w 2012 r. – to regiony na poziomie NUTS 2 o stopie bezrobocia młodzieży wynoszącej ponad 20 % w 2012 r.

Środki przeznaczone na potrzeby Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych mogą być skorygowane w górę w latach 2016–2020 w ramach procedury budżetowej zgodnie z art. 14 rozporządzenia UE nr 1311/2013. Do celów określenia regionów kwalifikujących się do objęcia Inicjatywą na rzecz zatrudnienia ludzi młodych w latach 2016–2020 odniesienie do danych na 2012 r. w definicji z akapitu drugiego rozumie się jako odniesienie do najnowszych dostępnych danych rocznych. Podział między państwa członkowskie dodatkowych środków odbywa się zgodnie z tymi samymi etapami jak w przypadku pierwotnej alokacji zgodnie z załącznikiem VIII do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

W porozumieniu z Komisją państwa członkowskie mogą zdecydować o alokowaniu ograniczonej ilości środków nieprzekraczających 10 % funduszy w ramach Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych dla osób młodych zamieszkujących w podregionach, w których panuje wysoki poziom bezrobocia wśród młodzieży i które znajdują się poza kwalifikującymi się regionami na poziomie NUTS 2.

Artykuł 17

Koncentracja tematyczna

Szczególna alokacja dla Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych nie jest brana pod uwagę przy obliczaniu koncentracji tematycznej, o której mowa w art. 4.

Artykuł 18

Programowanie

Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych jest włączona do programowania EFS na mocy art. 96 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013. W stosownych przypadkach państwa członkowskie przedstawiają rozwiązania dotyczące programowania w ramach Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych w umowach partnerstwa oraz w programach operacyjnych.

Rozwiązania dotyczące programowania mogą przyjmować jedną lub kilka z następujących form:

- odrębnego programu operacyjnego;
- odrębnej osi priorytetowej w ramach programu operacyjnego;
- część co najmniej jednej osi priorytetowej.

Artykuł 9 i 10 niniejszego rozporządzenia stosuje się również do Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych.

Artykuł 19

Monitorowanie i ewaluacja

1. Oprócz funkcji komitetu monitorującego określonych w art. 110 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, co najmniej raz w roku komitet monitorujący analizuje wdrażanie Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych w kontekście programu operacyjnego i postępy w osiągnięciu jego celów.

2. Roczne sprawozdania z wdrażania oraz sprawozdanie końcowe, o których mowa w art. 50 ust. 1 i 2 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 powinny zawierać dodatkowe informacje dotyczące wdrażania Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych.

Komisja przekazuje Parlamentowi Europejskiemu podsumowanie tych sprawozdań, o czym mowa w art. 53 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013. Komisja uczestniczy w corocznej debacie Parlamentu Europejskiego w sprawie tych sprawozdań.

3. Począwszy od kwietnia 2015 r. oraz w kolejnych latach, w tym samym czasie roczne sprawozdania z wdrażania, o których mowa w art. 50 ust. 1 i 2 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, instytucja zarządzająca przekazuje Komisji drogą elektroniczną ustrukturyzowane dane dotyczące każdej osi priorytetowej lub jakiegokolwiek jej części wspierającej Inicjatywę na rzecz zatrudnienia ludzi młodych. Przekazane dane dotyczące wskaźników odnoszą się do wartości wskaźników określonych w załącznikach I i II do niniejszego rozporządzenia oraz, w stosownych przypadkach, do wskaźników specyficznych dla programu. Odnoszą się one do operacji zrealizowanych częściowo lub w całości.

4. Roczne sprawozdania z wdrażania, o których mowa w art. 50 ust. 4 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, lub, w stosownych przypadkach, sprawozdanie z postępów, o którym mowa w art. 111 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, oraz roczne sprawozdanie z wdrażania przedstawione do dnia 31 maja 2016 r. przedstawiają główne ustalenia z ewaluacji, o których mowa w ust. 6 niniejszego artykułu. Sprawozdania te również określają i oceniają jakość ofert zatrudnienia otrzymanych przez uczestników Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych, w tym osób młodych, w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, wywodzących się ze społeczności marginalizowanych, oraz zaprzestających kształcenia bez uzyskania kwalifikacji. Sprawozdania te określają także i oceniają postępy tych osób w ustawicznym kształceniu, znajdowaniu trwałych i wartościowych miejsc pracy lub przechodzenie do przygotowania zawodowego czy dobrej jakości stażu.

5. Sprawozdania z postępów o których mowa w art. 52 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, zawierają dodatkowe informacje na temat Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych oraz ocenę jej wdrażania. Komisja przekazuje Parlamentowi Europejskiemu podsumowanie tych sprawozdań, o których mowa w art. 53 ust. 2 tego rozporządzenia, i uczestniczy w debacie Parlamentu Europejskiego na temat tych sprawozdań.

6. Co najmniej dwukrotnie w ciągu okresu programowania przeprowadza się ewaluację obejmującą analizę skuteczności, efektywności oraz wpływu wsparcia udzielanego łącznie z EFS oraz szczególnej alokacji dla Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych, w tym także na wdrażanie gwarancji dla młodzieży.

Pierwsza ewaluacja zostanie zakończona do dnia 31 grudnia 2015 r., a druga – do dnia 31 grudnia 2018 r.

Artykuł 20

Działania informacyjne i komunikacyjne

1. Beneficjenci zapewniają, by podmioty biorące udział w operacji były w pełni poinformowane o wsparciu w ramach Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych udzielanym ze środków z EFS oraz szczególnej alokacji dla tej inicjatywy.

2. Wszelkie dokumenty dotyczące realizacji operacji, wydawane dla ogółu społeczeństwa lub dla uczestników, w tym zaświadczenia o uczestnictwie lub inne certyfikaty, zawierają informację, że dana operacja była wspierana w ramach Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych.

Artykuł 21

Pomoc techniczna

Szczególna alokacja dla Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych może być wzięta pod uwagę przez państwa członkowskie przy obliczaniu pułapu całkowitej kwoty funduszy polityki spójności alokowanych na pomoc techniczną dla każdego państwa członkowskiego.

Artykuł 22

Wsparcie finansowe

1. Decyzja Komisji o przyjęciu programu operacyjnego ustala maksymalną kwotę wsparcia ze szczególnej alokacji dla Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych oraz z odpowiedniego wsparcia z EFS, jako kwotę ogólną, jak i według kategorii regionów w odniesieniu do każdej osi priorytetowej. Odpowiednie wsparcie z EFS jest co najmniej równe wsparciu w ramach szczególnej alokacji dla Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych w odniesieniu do każdej osi priorytetowej.

2. Na podstawie kwot, o których mowa w ust. 1, decyzja Komisji, o której mowa w ust. 1 ustala również współczynnik proporcji wsparcia z EFS dla poszczególnych kategorii regionów dla każdej osi priorytetowej.

3. Jeżeli Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych jest wdrażana poprzez konkretną oś priorytetową obejmującą kwalifikujące się regiony z więcej niż jednej kategorii, stosuje się najwyższą stopę dofinansowania w odniesieniu do alokacji EFS.

Szczególna alokacja dla Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych nie podlega wymogowi współfinansowania krajowego.

Ogólna stopa dofinansowania osi priorytetowej określona w decyzji Komisji, o której mowa w ust. 1, obliczana jest z uwzględnieniem stopy dofinansowania alokacji EFS oraz szczególnej alokacji dla Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych.

Artykuł 23

Zarządzanie finansowe

Niezależnie od art. 130 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, podczas realizacji płatności okresowych oraz płatności salda końcowego dla Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych na rzecz osi priorytetowej Komisja dokonuje refundacji wydatków z budżetu Unii po równo z EFS i ze szczególnej alokacji dla Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych. Gdy wszystkie środki ze szczególnej alokacji dla Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych zostaną wypłacone, Komisja dokonuje pozostałych refundacji z budżetu Unii ze środków EFS.

Komisja rozdziela refundacje z EFS między kategoriami regionów zgodnie ze współczynnikiem określonym w art. 22 ust. 2.

ROZDZIAŁ V

PRZEKAZANIE UPRAWNIENI I PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 24

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjęcia aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.

2. Uprawnienia do przyjęcia aktów delegowanych, o których mowa w art. 14 ust. 1 powierza się Komisji od dnia 21 grudnia 2013 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.

3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 14 ust. 1 może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna od następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w określonym w tej decyzji późniejszym terminie. Nie wpływa ona na ważność jakichkolwiek już obowiązujących aktów delegowanych

4. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

5. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 14 ust. 1 wchodzi w życie tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 25

Komitet na mocy art. 163 TFUE

1. Komisję wspomaga komitet („Komitet EFS”) ustanowiony na mocy art. 163 TFUE.

2. Członek Komisji odpowiedzialny za przewodniczenie Komitetowi EFS może przekazać ten obowiązek wysokiemu rangą urzędnikowi Komisji. Sekretariat Komitetu EFS zapewnia Komisja.

3. Każde państwo członkowskie wyznacza jednego przedstawiciela rządu, jednego przedstawiciela organizacji związkowych, jednego przedstawiciela organizacji pracodawców i po jednym zastępcy wszystkich członków na okres do siedmiu lat. Pod nieobecność członka jego zastępca jest automatycznie uprawniony do uczestnictwa w pracach.

4. W skład Komitetu EFS wchodzi po jednym przedstawicielem ze wszystkich organizacji reprezentujących organizacje pracodawców i organizacje pracowników na szczeblu Unii.

5. Komitet EFS może zaprosić na swoje posiedzenia nieposiadających prawa głosu przedstawicieli Europejskiego Banku Inwestycyjnego i Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego, a także nieposiadających prawa głosu przedstawicieli odpowiednich organizacji społeczeństwa obywatelskiego, jeżeli porządek obrad wymaga ich udziału.

6. Komitet EFS:

a) jest konsultowany w sprawie projektów decyzji Komisji odnoszących się do programów operacyjnych oraz do programowania w przypadku wsparcia z EFS;

b) jest konsultowany w sprawie planowanego wykorzystania pomocy technicznej w przypadku wsparcia z EFS oraz innych kwestiach istotnych dla EFS, które mają wpływ na wdrażanie strategii na poziomie Unii;

c) zatwierdza wykaz wspólnych tematów współpracy ponadnarodowej przewidzianych w art. 10 ust. 3.

7. Komitet EFS może wydawać opinie na temat:

a) kwestii związanych z wkładem EFS w realizację strategii „Europa 2020”;

b) kwestii dotyczących rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 istotnych dla EFS;

c) kwestii związanych z EFS przekazanych komitetowi przez Komisję, a innych niż te, o których mowa w ust. 6.

8. Opinie Komitetu EFS przyjmowane są bezwzględnie większością głosów ważnie oddanych i są przekazywane do wiadomości Parlamentu Europejskiego. Komisja informuje Komitet EFS o sposobie, w jaki uwzględniła jego opinie.

Artykuł 26

Przepisy przejściowe

1. Niniejsze rozporządzenie nie ma wpływu na kontynuację ani zmianę, w tym całkowite lub częściowe anulowanie, pomocy zatwierdzonej przez Komisję na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1081/2006 lub jakichkolwiek innych przepisów mających zastosowanie do tej pomocy w dniu 31 grudnia 2013 r. Rozporządzenie to lub inne mające zastosowanie przepisy stosuje się nadal po dniu 31 grudnia 2013 r. do tej pomocy lub danych operacji aż do ich zamknięcia.

2. Wnioski o dofinansowanie złożone lub zatwierdzone na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1081/2006 przed dniem 1 stycznia 2014 r. zachowują ważność.

Artykuł 27

Uchylenie

Bez uszczerbku dla przepisów ustanowionych w art. 26 niniejszego rozporządzenia, uchyla się rozporządzenie (WE) nr 1081/2006 ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2014 r.

Odesłania do uchylonego rozporządzenia traktuje się jako odesłania do niniejszego rozporządzenia i należy je rozumieć zgodnie z tabelą korelacji podaną w załączniku III.

Artykuł 28

Przegląd

Parlament Europejski i Rada dokonają przeglądu niniejszego rozporządzenia do dnia 31 grudnia 2020 r. zgodnie z art. 164 TFUE.

Artykuł 29

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 17 grudnia 2013 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodniczący
M. SCHULZ

W imieniu Rady
Przewodniczący
R. ŠADŽIUS

ZAŁĄCZNIK I

Wspólne wskaźniki produktu i rezultatu dotyczące inwestycji EFS

1) Wspólne wskaźniki produktu dotyczące uczestników

Przez „uczestników”⁽¹⁾ rozumie się osoby korzystające bezpośrednio z interwencji EFS, które to osoby można zidentyfikować na podstawie ich cech charakterystycznych i poprosić je o podanie informacji na temat tych cech, i dla których przeznaczono konkretne środki. Inne osoby nie będą uznawane za uczestników. Wszystkie dane pogrupowane są według płci.

Wspólne wskaźniki produktu dotyczące uczestników są następujące:

- bezrobotni, w tym długotrwale bezrobotni*;
- długotrwale bezrobotni*;
- osoby bierne zawodowo*;
- osoby bierne zawodowo, nieuczestniczące w kształceniu lub szkoleniu*;
- osoby pracujące, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek*;
- osoby poniżej 25 lat*;
- osoby powyżej 54 lat*;
- uczestnicy powyżej 54 lat, którzy są bezrobotni, łącznie z długotrwale bezrobotnymi, lub są bierni zawodowo i nie uczestniczą w kształceniu lub szkoleniu*;
- osoby z wykształceniem podstawowym (ISCED 1) lub średnim I stopnia (ISCED 2)*;
- osoby z wykształceniem na poziomie ponadgimnazjalnym (ISCED 3) lub policealnym (ISCED 4)*;
- osoby z wykształceniem wyższym (ISCED 5 do 8)*;
- uczestnicy żyjący w gospodarstwie domowym bez osób pracujących*;
- uczestnicy żyjący w gospodarstwie domowym bez osób pracujących, z dziećmi pozostającymi na utrzymaniu*;
- uczestnicy żyjący w gospodarstwie domowym składającym się z jednej osoby dorosłej i dzieci pozostających na utrzymaniu*;
- migranci, uczestnicy obcego pochodzenia, mniejszości (w tym społeczności marginalizowane, takie jak Romowie)**;
- uczestnicy z niepełnosprawnościami **;
- inne osoby w niekorzystnej sytuacji społecznej**.

Łączna liczba uczestników będzie obliczana automatycznie na podstawie wskaźników produktu.

Te dane dotyczące uczestników biorących udział w operacji objętej wsparciem EFS będą podawane w rocznych sprawozdaniach z wdrażania, o których mowa w art. 50 ust. 1 i 2 i art. 111 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013. Wszystkie dane pogrupowane zostaną według płci.

- osoby bezdomne lub dotknięte wykluczeniem z dostępu do mieszkań*;
- osoby pochodzące z obszarów wiejskich*⁽²⁾;

⁽¹⁾ Instytucja zarządzająca ustanowi system rejestracji i przechowywania danych poszczególnych uczestników w formie elektronicznej, jak określono w art. 125 ust. 2 lit. d) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013. Rozwiązania dotyczące przetwarzania danych obowiązujące w państwach członkowskich są zgodne z przepisami dyrektywy 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych (Dz.U. L 281 z 23.11.1995, s. 31), w szczególności z jej art. 7 i 8.

Dane przekazane w związku ze wskaźnikami oznaczonymi gwiazdką (*) są danymi osobowymi zgodnie z art. 7 dyrektywy 95/46/WE. Ich przetwarzanie jest konieczne dla zgodności ze zobowiązaniem prawnym, któremu podlega administrator danych (art. 7 lit. c) dyrektywy 95/46/WE). Definicja administratora danych zawarta jest w art. 2 dyrektywy 95/46/WE.

Dane przekazane w związku ze wskaźnikami oznaczonymi podwójną gwiazdką (**) należą do szczególnej kategorii danych osobowych zgodnie z art. 8 dyrektywy 95/46/WE. Pod warunkiem ustanowienia odpowiednich środków zabezpieczających państwa członkowskie mogą, ze względu na istotny interes publiczny, ustalić dodatkowe wyłączenia, poza tymi, które zostały przewidziane w art. 8 ust. 2 dyrektywy 95/46/WE, na mocy ustawy krajowej lub decyzji organu nadzorczego (art. 8 ust. 4 dyrektywy 95/46/WE).

⁽²⁾ Dane zbierane są na poziomie mniejszych jednostek administracyjnych (lokalnych jednostek administracyjnych 2) zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 roku w sprawie ustalenia wspólnej klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) (Dz.U. L 154 z 21.6.2003, s. 1).

Dane dotyczące uczestników objętych powyższymi dwoma wskaźnikami będą podawane w rocznych sprawozdaniach z wdrażania, o których mowa w art. 50 ust. 4 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013. Dane te będą gromadzone na podstawie reprezentatywnej próby uczestników w ramach każdego priorytetu inwestycyjnego. Należy zapewnić wewnętrzną ważność próby tak, aby zebrane dane mogły być uogólnione na poziomie priorytetu inwestycyjnego.

2) Wspólne wskaźniki produktu dotyczące podmiotów są następujące:

- liczba projektów zrealizowanych w pełni lub częściowo przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe;
- liczba projektów ukierunkowanych na trwały udział kobiet w zatrudnieniu i rozwój ich kariery zawodowej;
- liczba projektów obejmujących administrację publiczną lub służby publiczne na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym;
- liczba objętych wsparciem mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (w tym przedsiębiorstw spółdzielczych i przedsiębiorstw ekonomii społecznej).

Te dane będą podawane w rocznych sprawozdaniach z wdrażania, o których mowa w art. 50 ust. 1 i 2 i art. 111 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

3) Wspólne wskaźniki rezultatu bezpośredniego dotyczące uczestników są następujące:

- bierni zawodowo uczestnicy poszukujący pracy po opuszczeniu programu*;
- uczestnicy kształcenia lub szkolenia po opuszczeniu programu*;
- uczestnicy uzyskujący kwalifikacje po opuszczeniu programu*;
- uczestnicy pracujący, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu*;
- uczestnicy w niekorzystnej sytuacji społecznej poszukujący pracy, uczestniczący w kształceniu lub szkoleniu, zdobywający kwalifikacje, zatrudnieni (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu**.

Te dane należy podawać w rocznych sprawozdaniach z wdrażania, o których mowa w art. 50 ust. 1 i 2 i art. 111 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013. Wszystkie dane pogrupowane są według płci.

4) Wspólne długoterminowe wskaźniki rezultatu dotyczące uczestników są następujące:

- uczestnicy pracujący, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, sześć miesięcy po opuszczeniu programu*;
- uczestnicy znajdujący się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu programu*;
- uczestnicy powyżej 54 roku życia, pracujący, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, sześć miesięcy po opuszczeniu programu*;
- uczestnicy w niekorzystnej sytuacji społecznej, pracujący, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, sześć miesięcy po opuszczeniu programu**.

Powyższe dane należy podawać w rocznych sprawozdaniach z wdrażania, o których mowa w art. 50 ust. 5 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013. Należy je gromadzić na podstawie reprezentatywnej próby uczestników w ramach każdego priorytetu inwestycyjnego. Należy zapewnić wewnętrzną ważność próby tak, aby zebrane dane mogły być uogólnione na poziomie priorytetu inwestycyjnego. Wszystkie dane pogrupowane są według płci.

ZAŁĄCZNIK II

Wskaźniki rezultatu dotyczące Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych

Te dane są podawane w rocznych sprawozdaniach z wdrażania, o których mowa w art. 50 ust. 1 i 2 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, oraz w sprawozdaniu przedłożonym w kwietniu 2015 r. zgodnie z art. 19 ust. 3 niniejszego rozporządzenia. Wszystkie dane pogrupowane są według płci.

1) Wspólne wskaźniki rezultatu bezpośredniego dotyczące uczestników

Przez „uczestników” ⁽¹⁾ rozumie się osoby korzystające bezpośrednio z interwencji w ramach Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych, które to osoby można zidentyfikować i poprosić o ich cechy charakterystyczne i dla których przeznaczono konkretne środki.

Stosuje się następujące wskaźniki rezultatu bezpośredniego:

- Bezrobotni uczestnicy, którzy ukończyli interwencję wspieraną w ramach Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych*;
- Bezrobotni uczestnicy, którzy otrzymają ofertę pracy, ustawicznego kształcenia, przygotowania zawodowego lub stażu po opuszczeniu programu*;
- Bezrobotni uczestnicy, uczestniczący w kształceniu/szkoleniu lub uzyskujący kwalifikacje lub pracujący, w tym prowadzący działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu*;
- uczestnicy długotrwale bezrobotni, którzy ukończyli interwencję wspieraną w ramach Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych*;
- uczestnicy długotrwale bezrobotni, którzy otrzymają ofertę pracy, kształcenia ustawicznego, przygotowania zawodowego czy stażu po opuszczeniu programu*;
- uczestnicy długotrwale bezrobotni, uczestniczący w kształceniu/szkoleniu uzyskujący kwalifikacje lub pracujący, w tym prowadzący działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu*;
- uczestnicy bierni zawodowo, nieuczestniczący w kształceniu lub szkoleniu, którzy ukończyli interwencję wspieraną w ramach Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych**;
- uczestnicy bierni zawodowo, nieuczestniczący w kształceniu lub szkoleniu, którzy otrzymają ofertę pracy, kształcenia ustawicznego, przygotowania zawodowego czy stażu po opuszczeniu programu*;
- uczestnicy bierni zawodowo nieuczestniczący w kształceniu lub szkoleniu, uczestniczący w kształceniu/ szkoleniu lub uzyskujący kwalifikacje lub pracujący, w tym prowadzący działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu*.

2) Wspólne długoterminowe wskaźniki rezultatu dotyczące uczestników

Stosuje się następujące długoterminowe wskaźniki rezultatu:

- uczestnicy biorący udział w kształceniu ustawicznym, programach szkoleniowych prowadzących do uzyskania kwalifikacji, przygotowaniu zawodowym lub stażu sześć miesięcy po opuszczeniu programu*;
- uczestnicy pracujący sześć miesięcy po opuszczeniu programu*;
- uczestnicy prowadzący działalność na własny rachunek sześć miesięcy po opuszczeniu programu*.

Dane dotyczące długoterminowych wskaźników rezultatu są gromadzone na podstawie reprezentatywnej próby uczestników w ramach każdego priorytetu inwestycyjnego. Należy zapewnić wewnętrzną ważność próby tak, aby zebrane dane mogły być uogólnione na poziomie priorytetu inwestycyjnego.

⁽¹⁾ Instytucja zarządzająca ustanowi system rejestracji i przechowywania danych poszczególnych uczestników w formie elektronicznej, jak określono w art. 125 ust. 2 lit. d) rozporządzenia 1303/2013. Rozwiązania dotyczące przetwarzania danych obowiązujące w państwach członkowskich muszą być zgodne z przepisami dyrektywy 95/46/WE w szczególności z jej art. 7 i 8. Dane przekazane w związku ze wskaźnikami oznaczonymi gwiazdką (*) są danymi osobowymi zgodnie z art. 7 dyrektywy 95/46/WE. Ich przetwarzanie jest konieczne dla zgodności ze zobowiązaniem prawnym, któremu podlega administrator danych (art. 7 lit. c) dyrektywy 95/46/WE). Definicja administratora danych zawarta jest w art. 2 dyrektywy 95/46/WE.

Dane przekazane w związku ze wskaźnikami oznaczonymi podwójną gwiazdką (**) należą do szczególnej kategorii danych osobowych zgodnie z art. 8 dyrektywy 95/46/WE. Pod warunkiem ustanowienia odpowiednich środków zabezpieczających państwa członkowskie mogą, ze względu na istotny interes publiczny, ustalić dodatkowe wyłączenia, poza tymi, które zostały przewidziane w art. 8 ust. 2 dyrektywy 95/46/WE, na mocy ustawy krajowej lub decyzji organu nadzorczego (art. 8 ust. 4 dyrektywy 95/46/WE).

ZAŁĄCZNIK III

Tabela korelacji

Rozporządzenie (WE) nr 1081/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady	Niniejsze rozporządzenie
art. 1	art. 1
art. 2	art. 2
art. 3	art. 3
art. 4	art. 4
	art. 5
art. 5	art. 6
art. 6	art. 7
	art. 8
art. 7	art. 9
art. 8	art. 10
art. 9	—
art. 10	—
	art. 11
	art. 12
art. 11	art. 13
	art. 14
	art. 15
	art. 16 to 23
	art. 24
	art. 25
art. 12	art. 26
art. 13	art. 27
art. 14	art. 28
art. 15	art. 29

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1305/2013**z dnia 17 grudnia 2013 r.****w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 42 i art. 43 ust. 2,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Trybunału Obrachunkowego,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) W komunikacie Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, zatytułowanym „WPR do 2020 r.: sprostac wyzwaniom przyszłości związanym z żywnością, zasobami naturalnymi oraz aspektami terytorialnymi”, określone zostały potencjalne wyzwania, cele oraz kierunki wspólnej polityki rolnej („WPR”) po 2013 r. W świetle debaty na temat tego komunikatu reforma WPR powinna wejść w życie z dniem 1 stycznia 2014 r. Reforma ta powinna obejmować wszystkie główne instrumenty WPR, w tym rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005⁽¹⁾. Z uwagi na zakres reformy należy uchylić rozporządzenie (WE) nr 1698/2005 i zastąpić je nowym dokumentem.
- (2) Należy ustanowić politykę rozwoju obszarów wiejskich, która powinna towarzyszyć płatnościom bezpośrednim i działaniom rynkowym w ramach WPR oraz uzupełniać je, a tym samym przyczynić się do osiągnięcia celów tej polityki ustanowionych w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej („TFUE”). Taka polityka rozwoju obszarów wiejskich powinna również integrować główne

cele polityki przedstawione w komunikacie Komisji z dnia 3 marca 2010 r., zatytułowanym „Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” („strategia »Europa 2020«”) oraz powinna być spójna z ogólnymi celami polityki spójności gospodarczej i społecznej określonymi w TFUE.

- (3) Ponieważ cel niniejszego rozporządzenia, a mianowicie rozwój obszarów wiejskich, nie może zostać osiągnięty w sposób wystarczający przez państwa członkowskie ze względu na powiązania między rozwojem obszarów wiejskich a innymi instrumentami WPR, zakres różnic istniejących między poszczególnymi obszarami wiejskimi oraz ograniczenia środków finansowych państw członkowskich w rozszerzonej Unii, natomiast ze względu na wieloletnią gwarancję finansowania unijnego oraz skoncentrowanie się na jego priorytetach, możliwe jest lepsze jego osiągnięcie na poziomie Unii, Unia może podejmować działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej („TUE”). Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną tym artykułem niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu.
- (4) Aby zapewnić zrównoważony rozwój obszarów wiejskich, niezbędne jest skoncentrowanie się na ograniczonej liczbie podstawowych priorytetów związanym z transferem wiedzy i innowacją w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich, rentownością gospodarstw, konkurencyjnością wszystkich rodzajów rolnictwa we wszystkich regionach oraz promowaniem innowacyjnych technologii w gospodarstwach i zrównoważonego zarządzania lasami, organizacją łańcuchów żywnościowych, w tym przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów rolnych, dobrostanem zwierząt, zarządzaniem ryzykiem w rolnictwie, odtwarzaniem, ochroną i wzmacnianiem ekosystemów związanym z rolnictwem i leśnictwem, propagowaniem efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzeniem na gospodarkę niskoemisyjną w sektorach rolnym, spożywczym i leśnym oraz wspieraniem włączenia społecznego, ograniczania ubóstwa i promowania rozwoju gospodarczego obszarów wiejskich. Należy przy tym uwzględnić zróżnicowanie sytuacji, które mają wpływ na obszary wiejskie, gdzie występują różne cechy lub różne kategorie potencjalnych beneficjentów i celów przekrojowych w zakresie innowacyjności, środowiska oraz łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej. Działania w zakresie łagodzenia zmiany klimatu powinny odnosić się zarówno do ograniczania emisji w rolnictwie i leśnictwie, pochodzących z najważniejszych form działalności takich jak produkcja zwierzęca i stosowanie nawozów, jak i do ochrony pochłaniaczy dwutlenku węgla oraz zwiększania pochłaniania dwutlenku węgla, uwzględniając użytkowanie gruntów, zmiany użytkowania gruntów oraz sektor leśnictwa. Priorytet unijny w zakresie rozwoju

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz.U. L 277 z 21.10.2005, s. 1).

obszarów wiejskich dotyczący transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich należy stosować horyzontalnie w odniesieniu do innych priorytetów unijnych związanych z rozwojem obszarów wiejskich.

- (5) Priorytety unijne w zakresie rozwoju obszarów wiejskich powinny być realizowane w ramach zrównoważonego rozwoju i wspierania przez Unię celu polegającego na ochronie i poprawie środowiska, określonego w art. 11 TFUE, z uwzględnieniem zasady „zanieczyszczający płaci”. Państwa członkowskie powinny dostarczać informacji o wspieraniu celu dotyczącego zmiany klimatu zgodnie z ambitnym założeniem przeznaczenia na ten cel przynajmniej 20 % unijnego budżetu, przy zastosowaniu metodologii przyjętej przez Komisję.
- (6) Działalność Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich („EFRROW”) oraz operacje, do których wnosi wkład, powinny być spójne i zgodne ze wsparciem w ramach pozostałych instrumentów WPR.
- (7) W celu zapewnienia niezwłocznego uruchomienia i skutecznej realizacji programów rozwoju obszarów wiejskich, wsparcie z EFRROW powinno opierać się na istnieniu solidnych ramowych warunków administracyjnych. Z tego względu państwa członkowskie powinny ocenić możliwość zastosowania i spełnienie pewnych uwarunkowań *ex ante*. Każde z państw członkowskich powinno przygotować krajowy program rozwoju obszarów wiejskich dla całego swojego terytorium albo zbiór programów regionalnych albo zarówno program krajowy, jak i zbiór programów regionalnych. W każdym z tych programów należy określić strategię osiągnięcia celów w odniesieniu do priorytetów unijnych w zakresie rozwoju obszarów wiejskich oraz zestaw działań. Programowanie powinno być zgodne z priorytetami unijnymi w zakresie rozwoju obszarów wiejskich, przy jednoczesnym dostosowaniu do kontekstu krajowego i uzupełnianiu innych obszarów polityki unijnej, w szczególności polityki rynku rolnego, polityki spójności oraz wspólnej polityki rybołówstwa. Państwa członkowskie, które decydują się na przygotowanie zbioru programów regionalnych, powinny również być w stanie opracować ramy krajowe – bez przydziału oddzielnych środków budżetowych – w celu ułatwienia międzyregionalnej koordynacji radzenia sobie z wyzwaniem ogólnokrajowymi.
- (8) Państwa członkowskie powinny mieć możliwość włączenia do swoich programów rozwoju obszarów wiejskich podprogramy tematyczne ukierunkowane na specyficzne potrzeby obszarów mających dla nich szczególne znaczenie. Podprogramy tematyczne powinny dotyczyć między innymi młodych rolników, małych gospodarstw, obszarów górskich, tworzenia krótkich łańcuchów dostaw, kobiet na obszarach wiejskich, łagodzenia skutków zmiany klimatu i przystosowania się do

niej oraz różnorodności biologicznej. Podprogramy tematyczne należy również wykorzystywać w celu zapewnienia przyczyniania się do restrukturyzacji sektorów rolnych, które mają duży wpływ na rozwój obszarów wiejskich. Aby zwiększyć efektywne interwencje w ramach niektórych podprogramów tematycznych, państwom członkowskim należy zezwolić na ustalenie wyższych poziomów dofinansowania dla niektórych operacji objętych tymi podprogramami tematycznymi.

- (9) W programach rozwoju obszarów wiejskich należy określić potrzeby objętego nimi obszaru i opisać spójną strategię zaspokojenia tych potrzeb, z uwzględnieniem priorytetów unijnych w zakresie rozwoju obszarów wiejskich. Strategia ta powinna być oparta na wyznaczeniu celów. Należy ustalić powiązania między określonymi potrzebami, wyznaczonymi celami i działaniami wybranymi do osiągnięcia tych celów i zaspokojenia potrzeb. Programy rozwoju obszarów wiejskich powinny również zawierać wszystkie informacje wymagane do oceny ich zgodności z wymogami niniejszego rozporządzenia.
- (10) W programach rozwoju obszarów wiejskich należy ustanowić cele w oparciu o wspólny zestaw wskaźników celów dla wszystkich państw członkowskich, a w razie konieczności wskaźników specyficznych dla programu. Aby ułatwić to zadanie, należy, zgodnie z priorytetami unijnymi w zakresie rozwoju obszarów wiejskich, wyznaczyć obszary objęte tymi wskaźnikami. Ze względu na horyzontalne stosowanie priorytetu unijnego w zakresie rozwoju obszarów wiejskich dotyczącego transferu wiedzy w rolnictwie i leśnictwie interwencje w ramach tego priorytetu należy uważać za mające zasadnicze znaczenie dla wskaźników celów określonych dla pozostałych priorytetów unijnych.
- (11) Niezbędne jest ustanowienie pewnych przepisów dotyczących programowania i zmiany programów rozwoju obszarów wiejskich. W przypadku zmian, które nie mają wpływu na strategię programów bądź na odpowiedni wkład finansowy Unii należy przewidzieć procedurę uproszczoną.
- (12) Rozwój i specjalizacja rolnictwa i leśnictwa oraz szczególne wyzwania, przed którymi stoją mikroprzedsiębiorstwa oraz małe i średnie przedsiębiorstwa („MŚP”) na obszarach wiejskich, wymagają odpowiedniego poziomu szkolenia technicznego i ekonomicznego, a także większej zdolności do korzystania z wiedzy i informacji oraz ich wymiany, w tym poprzez rozpowszechnianie najlepszych praktyk w produkcji rolnej i leśnej. Transfer wiedzy i działalność informacyjna powinny odbywać się nie tylko w postaci tradycyjnych kursów szkoleniowych, ale powinny być także dostosowane do potrzeb podmiotów na obszarach wiejskich. Z tego względu należy również wspierać warsztaty, coaching, demonstracje, działalność informacyjną oraz krótkoterminowe programy wymiany

oraz wizyt w gospodarstwach i lasach. Wiedza i zdobyte informacje powinny w szczególności umożliwiać rolnikom, posiadaczom lasów, osobom działającym w sektorze spożywczym oraz MŚP na obszarach wiejskich wzmocnienie ich konkurencyjności i efektywnego gospodarowania zasobami oraz poprawę wyników w zakresie oddziaływania na środowisko, przyczyniając się jednocześnie do osiągnięcia zrównoważonego charakteru gospodarki wiejskiej. Zapewniając wsparcie na rzecz MŚP, państwa członkowskie mają możliwość nadawania priorytetu MŚP związanym z sektorami rolnictwa i leśnictwa. W celu zapewnienia, aby transfer wiedzy i działalność informacyjna były skuteczne pod względem osiągnięcia tych wyników, należy wymagać, aby podmioty świadczące usługi w zakresie transferu wiedzy miały wszystkie stosowne zdolności.

- (13) Usługi doradcze dla gospodarstw umożliwiają rolnikom, młodym rolnikom, posiadaczom lasów, innym gospodarującym gruntami oraz MŚP na obszarach wiejskich bardziej zrównoważone zarządzanie i poprawę ogólnej efektywności ich gospodarstw rolnych lub przedsiębiorstw. Z tego względu należy zachęcać zarówno do tworzenia takich usług, jak i do korzystania z doradztwa przez rolników, młodych rolników, posiadaczy lasów, innych gospodarujących gruntami oraz MŚP. W celu poprawy jakości i skuteczności oferowanego doradztwa należy wprowadzić przepisy dotyczące minimalnych kwalifikacji i regularnego szkolenia doradców. Jak przewidziano w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013⁽¹⁾, usługi doradcze dla gospodarstw powinny stanowić dla rolników wsparcie w ocenie efektywności ich gospodarstw rolnych i określaniu niezbędnych ulepszeń w odniesieniu do podstawowych wymogów w zakresie zarządzania, dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska, praktyk rolniczych korzystnych dla klimatu i środowiska, określonych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013⁽²⁾, oraz działań na poziomie gospodarstwa przewidzianych w programach rozwoju obszarów wiejskich służących modernizacji gospodarstw, budowaniu konkurencyjności, integracji sektorowej, innowacji, zorientowaniu na rynek, a także promowaniu przedsiębiorczości.

Usługi doradcze dla gospodarstw powinny również pomagać rolnikom w określeniu niezbędnych ulepszeń w odniesieniu do wymogów określonych do celów wdrażania art. 11 ust. 3 dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu

Europejskiego i Rady⁽³⁾ („ramowa dyrektywa wodna”), a także wymogów do celów wdrażania art. 55 rozporządzenia (WE) nr 1107/2009 Parlamentu Europejskiego i Rady⁽⁴⁾ i art. 14 dyrektywy 2009/128/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁽⁵⁾, w szczególności w odniesieniu do zgodności z ogólnymi zasadami integrowanej ochrony przed szkodnikami. W stosownych przypadkach doradztwo powinno obejmować również normy bezpieczeństwa i higieny pracy związane z gospodarstwem, a także szczególne doradztwo dla rolników rozpoczynających działalność po raz pierwszy. Doradztwo powinno także móc obejmować rozpoczynanie działalności przez młodych rolników, zrównoważony rozwój działalności gospodarczej gospodarstwa rolnego, kwestie dotyczące lokalnego przetwórstwa i wprowadzania do obrotu, związane z wynikiem gospodarczym, wydajnością rolną i wynikami w zakresie oddziaływania na środowisko gospodarstwa rolnego lub przedsiębiorstwa. Zapewniać można również szczególne doradztwo dotyczące łagodzenia skutków zmiany klimatu i przystosowania się do niej, różnorodności biologicznej, ochrony wody, rozwoju krótkich łańcuchów dostaw, rolnictwa ekologicznego i zdrowotnych aspektów chowu zwierząt. Przyznając wsparcie na rzecz MŚP, państwa członkowskie mają możliwość nadawania priorytetu MŚP związanym z sektorami rolnictwa i leśnictwa. Usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem i z zakresu zastępstw powinny pomóc rolnikom w usprawnieniu i ułatwieniu zarządzania gospodarstwem rolnym.

- (14) Unijne lub krajowe systemy jakości, w tym systemy certyfikacji gospodarstw w odniesieniu do produktów rolnych i żywności, stanowią dla konsumentów potwierdzenie jakości i cech produktu lub procesu produkcji stosowanego w wyniku udziału rolników w takim systemie, wytwarzają wartość dodaną takich produktów i poprawiają ich możliwości rynkowe. Z tego względu należy zachęcać rolników i grupy rolników do udziału w tych systemach. Aby zapewnić efektywne wykorzystanie zasobów EFRROW, wsparcie powinno być ograniczone do rolników aktywnych zawodowo w rozumieniu art. 9 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013. Z uwagi na fakt, że w momencie wprowadzania takich systemów i w pierwszych latach udziału dodatkowe koszty i obowiązki, którymi rolnicy są obciążeni w związku z ich udziałem, nie są w pełni rekompensowane przez rynek, wsparcie powinno być udzielane w związku z przystępowaniem do takich systemów po raz pierwszy i powinno obejmować okres nie dłuższy niż pięć lat. Biorąc pod uwagę szczególne cechy bawełny jako produktu rolnego, należy uwzględnić także systemy jakości bawełny. Należy również udostępnić wsparcie

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej (Zob. s. 549 niniejszego Dziennika Urzędowego)

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 ustanawiające przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej i uchylające rozporządzenia Rady (WE) nr 637/2008 i (WE) nr 73/2009 (Zob. s. 608 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽³⁾ Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.U. L 327 z 22.12.2000, s. 1).

⁽⁴⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1107/2009 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 października 2009 r. dotyczące wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin i uchylające dyrektywy Rady 79/117/EWG i 91/414/EWG (Dz.U. L 309 z 24.11.2009, s. 1).

⁽⁵⁾ Dyrektywa 2009/128/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 października 2009 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania na rzecz zrównoważonego stosowania pestycydów (Dz.U. L 309 z 24.11.2009, s. 71).

skierowane na działalność informacyjną i promocyjną dotyczącą produktów objętych systemami jakości i systemami certyfikacji otrzymujących wsparcie na mocy niniejszego rozporządzenia.

- (15) Aby poprawić wynik gospodarczy i wyniki w zakresie oddziaływania na środowisko gospodarstw rolnych i przedsiębiorstw na obszarach wiejskich, poprawić efektywność wprowadzania do obrotu produktów rolnych oraz sektora ich przetwórstwa, w tym tworzenie zakładów przetwórstwa na małą skalę i infrastruktury wprowadzania do obrotu w kontekście krótkich łańcuchów dostaw i rynków lokalnych, zapewnić infrastrukturę potrzebną do rozwoju rolnictwa i leśnictwa oraz wspierać inwestycje niedochodowe niezbędne do osiągnięcia celów środowiskowych, należy udzielać wsparcia na rzecz inwestycji w środki trwałe przyczyniających się do osiągnięcia tych celów. W okresie programowania 2007–2013 różne działania obejmowały różne obszary interwencji. Z myślą o uproszczeniu, a także aby umożliwić beneficjentom opracowywanie i realizowanie połączonych projektów o zwiększonej wartości dodanej, jedno działanie powinno obejmować większość rodzajów inwestycji w środki trwałe. Aby lepiej ukierunkować pomoc, państwa członkowskie powinny przeznaczać wsparcie na gospodarstwa kwalifikujące się do pomocy na rzecz inwestycji związanych ze wspieraniem rentowności gospodarstw w oparciu o rezultaty analizy mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń („analizy SWOT”). Aby ułatwić rozpoczynanie działalności przez młodych rolników po raz pierwszy, można przyznać dodatkowy okres, w którym kwalifikowalne będą inwestycje służące zapewnianiu zgodności z normami unijnymi. Aby wspierać wdrażanie nowych norm unijnych, inwestycje związane ze zgodnością z tymi normami powinny być kwalifikowalne przez dodatkowy okres od momentu, gdy normy te staną się obowiązkowe dla gospodarstw rolnych.
- (16) Potencjał produkcyjny sektora rolnictwa jest bardziej niż w przypadku innych sektorów narażony na szkody w wyniku klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof. Aby wspomóc rentowność i konkurencyjność gospodarstw w obliczu takich klęsk lub zjawisk, należy udzielać wsparcia stanowiącego dla rolników pomoc w przywracaniu potencjału produkcji rolnej, który uległ zniszczeniu. Państwa członkowskie powinny również zapewniać, aby nie wystąpiła nadwyżka rekompensaty w wyniku połączenia unijnych (w szczególności w odniesieniu do działania dotyczącego zarządzania ryzykiem w ramach niniejszego rozporządzenia), krajowych i prywatnych systemów rekompensat.
- (17) Dla rozwoju obszarów wiejskich zasadnicze znaczenie mają tworzenie i rozwój nowej działalności gospodarczej w postaci nowych gospodarstw, różnicowanie w kierunku działalności pozarolniczej, w tym dostarczanie usług na rzecz rolnictwa i leśnictwa, działania związane z opieką zdrowotną, integracja społeczna i działalność turystyczna. Różnicowanie działalności w kierunku działalności pozarolniczej może również dotyczyć zrównoważonego zarządzania zasobami zwierzyny łownej. Działanie dotyczące rozwoju gospodarstw i działalności

gospodarczej powinno ułatwiać młodym rolnikom rozpoczęcie działalności i strukturalne dostosowanie ich gospodarstw rolnych po rozpoczęciu działalności. Ponadto należy propagować różnicowanie działalności rolników w kierunku działalności pozarolniczej oraz tworzenie i rozwijanie MŚP prowadzących działalność pozarolniczą na obszarach wiejskich. Działanie to powinno również wspierać przedsiębiorczość kobiet na obszarach wiejskich. Należy także wspierać rozwój małych gospodarstw, których działalność jest potencjalnie gospodarczo rentowna. W celu zapewnienia rentowności nowej działalności gospodarczej wspieranej w ramach tego działania należy uzależnić wsparcie od przedłożenia planu biznesowego. Wsparcie na rzecz założenia nowego przedsiębiorstwa powinno obejmować jedynie początkowy okres działalności takiego przedsiębiorstwa i nie powinno stać się pomocą operacyjną. Z tego względu, w przypadku gdy państwa członkowskie decydują się na udzielanie pomocy w ratach, raty takie powinny być wypłacane przez okres nie dłuższy niż pięć lat. Ponadto w celu zachęcania do restrukturyzacji sektora rolnictwa należy ustanowić wsparcie w formie rocznych lub jednorazowych płatności dla rolników kwalifikujących się do systemu dla małych gospodarstw ustanowionego w tytule V rozporządzenia (UE) nr 1307/2013 („system dla małych gospodarstw”), którzy zobowiązują się do przekazania całego gospodarstwa rolnego wraz z odpowiednimi uprawnieniami do płatności innemu rolnikowi.

Aby zaradzić problemom młodych rolników dotyczącym dostępu do gruntów państwa członkowskie mogą również oferować to wsparcie w powiązaniu z innymi formami wsparcia, na przykład poprzez zastosowanie instrumentów finansowych.

- (18) MŚP stanowią podstawę gospodarki wiejskiej w Unii. Rozwój gospodarstw i działalności pozarolniczej powinien mieć na celu wspieranie zatrudnienia i tworzenie wysokiej jakości miejsc pracy na obszarach wiejskich, zachowanie istniejących miejsc pracy, ograniczenie sezonowych wahań zatrudnienia, rozwój sektorów nierolniczych poza rolnictwem i sektorem rolnictwa oraz sektorem przetwórstwa spożywczego. Jednocześnie powinien on sprzyjać integracji przedsiębiorstw i powstawaniu lokalnych powiązań między sektorami. Należy wspierać projekty łączące jednocześnie rolnictwo, turystykę wiejską poprzez promowanie zrównoważonej i odpowiedzialnej turystyki na obszarach wiejskich oraz dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe, a także inwestycje w energię odnawialną.
- (19) Rozwój infrastruktury lokalnej i lokalnych podstawowych usług na obszarach wiejskich, w tym rekreacji i usług w zakresie kultury, odnowa wsi i działalność ukierunkowana na odbudowę i poprawę stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi i krajobrazów wiejskich stanowią zasadniczy element wszelkich wysiłków w zakresie realizowania potencjału wzrostu i wspierania zrównoważonego charakteru obszarów wiejskich. Z tego względu należy udzielać wsparcia operacjom mającym taki cel, w tym również związanym

z dostępem do technologii informacyjno-komunikacyjnych i rozwojem szybkich i bardzo szybkich łączy szerokopasmowych. Zgodnie z tymi celami należy wspierać rozwój usług i infrastruktury prowadzących do włączenia społecznego oraz odwrócenia tendencji spowolnienia gospodarczego i społecznego oraz wyludniania obszarów wiejskich. W celu osiągnięcia maksymalnej efektywności tego wsparcia, objęte nim operacje powinny być realizowane zgodnie z planami rozwoju gmin i ich podstawowych usług, opracowanymi przez co najmniej jedną społeczność wiejską, w przypadku gdy takie plany istnieją. W celu stworzenia synergii i usprawnienia współpracy, operacje powinny również, w stosownych przypadkach, promować związki między wsią i miastem. Państwa członkowskie mają możliwość nadawania priorytetu inwestycjom dokonywanym przez prowadzone przez społeczności partnerstwa na rzecz lokalnego rozwoju oraz projektom zarządzanym przez organizacje lokalnych społeczności.

- (20) Leśnictwo jest integralną częścią rozwoju obszarów wiejskich, a wsparcie na rzecz zrównoważonego i przyjaznego dla klimatu użytkowania gruntów powinno obejmować rozwój obszarów leśnych i zrównoważone zarządzanie lasami. W okresie programowania 2007–2013 różne działania obejmowały różne rodzaje wsparcia inwestycji i zarządzania w zakresie leśnictwa. Z myślą o uproszczeniu systemu oraz umożliwieniu beneficjentom opracowywania i realizowania połączonych projektów o zwiększonej wartości dodanej, jedno działanie powinno obejmować wszystkie rodzaje wsparcia w zakresie inwestycji i zarządzania w leśnictwie. Działanie to powinno obejmować poszerzanie i ulepszenie zasobów leśnych poprzez zalesianie gruntów i tworzenie systemów rolno-leśnych łączących ekstensywne rolnictwo z systemami leśnymi. Powinien również obejmować odtwarzanie lasów zniszczonych w wyniku pożarów lub innych klęsk żywiołowych i katastrof oraz odpowiednie działania zapobiegawcze, inwestycje w technologii w dziedzinie leśnictwa oraz w przetwarzanie, transport i wprowadzanie do obrotu produktów leśnych, w celu zwiększenia wyniku gospodarczego i wyników w zakresie oddziaływania na środowisko posiadaczy lasów oraz inwestycji niedochodowych zwiększających odporność ekosystemów leśnych i odporność na zmianę klimatu oraz wartość ekosystemów leśnych dla środowiska. Wsparcie to nie powinno zakłócać konkurencji i powinno być neutralne w stosunku do rynku. W związku z tym należy nałożyć ograniczenia dotyczące wielkości i statusu prawnego beneficjentów. Należy podejmować środki zapobiegawcze przeciwko pożarom na obszarach sklasyfikowanych przez państwa członkowskie jako obszary wysokiego lub średniego ryzyka występowania pożarów. Wszystkie środki zapobiegawcze powinny stanowić część planu ochrony lasów. W przypadku działania podjętego w zakresie odtwarzania zniszczonego potencjału leśnego, wystąpienie klęski żywiołowej powinno podlegać formalnemu uznaniu przez naukową organizację publiczną.

Działanie dotyczące leśnictwa powinno być przyjęte w świetle przedsięwzięć prowadzonych przez Unię i państwa członkowskie na poziomie międzynarodowym

oraz powinno być oparte na planach dotyczących leśnictwa sporządzanych przez państwa członkowskie na poziomie krajowym lub niższym niż krajowy bądź na równorzędnych instrumentach, które powinny uwzględniać zobowiązania podjęte na konferencjach ministerialnych w sprawie ochrony lasów w Europie. Działanie to powinno przyczynić się do realizacji unijnej strategii leśnej zgodnie z komunikatem Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, zatytułowanym „Nowa strategia leśna UE na rzecz lasów i sektora leśno-drzewnego”.

- (21) Grupy i organizacje producentów pomagają rolnikom wspólnie stawiać czoła wyzwaniom związanym z rosnącą konkurencją i konsolidacją rynków niższego szczebla w odniesieniu do wprowadzania ich produktów do obrotu, w tym na rynkach lokalnych. Z tego względu należy zachęcać do tworzenia grup i organizacji producentów. W celu zapewnienia najlepszego wykorzystania ograniczonych zasobów finansowych, jedynie grupy i organizacje producentów kwalifikujące się jako MŚP powinny korzystać ze wsparcia. Państwa członkowskie mają możliwość nadawania priorytetu grupom i organizacjom producentów produktów wysokiej jakości objętych działaniem dotyczącym systemów jakości produktów rolnych i środków spożywczych przewidzianym w niniejszym rozporządzeniu. W celu zapewnienia, aby grupy lub organizacje producentów stały się podmiotami rentownymi, należy państwu członkowskim przedkładać plany biznesowe jako warunek przyznania wsparcia grupie lub organizacji producentów. Aby uniknąć udzielania pomocy operacyjnej oraz zachować motywującą rolę wsparcia, maksymalny czas trwania wsparcia należy ograniczyć do pięciu lat, licząc od daty uznania grupy lub organizacji producentów na podstawie planu biznesowego.
- (22) Płatności rolno-środowiskowo-klimatyczne powinny nadal odgrywać znaczącą rolę we wspieraniu zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich oraz w zaspokajaniu wzrastającego wśród społeczeństwa popytu na usługi w zakresie środowiska. Powinny one dodatkowo zachęcać rolników i innych gospodarujących gruntami do służenia całemu społeczeństwu poprzez wprowadzanie lub dalsze stosowanie praktyk rolnych przyczyniających się do łagodzenia zmiany klimatu i do przystosowania się do niej, zgodnych z ochroną i poprawą stanu środowiska, krajobrazu i jego właściwości, zasobów naturalnych oraz gleby i różnorodności genetycznej. W tym kontekście należy zwrócić szczególną uwagę na zachowanie zasobów genetycznych w rolnictwie oraz na dodatkowe potrzeby systemów rolniczych o wysokiej wartości przyrodniczej. Płatności powinny przyczynić się do pokrycia dodatkowych kosztów i utraconych dochodów wynikających z podjętych zobowiązań i powinny obejmować jedynie zobowiązania wykraczające poza odpowiednie obowiązkowe normy i wymogi, zgodne z zasadą „zanieczyszczający płaci”. Państwa członkowskie powinny również zapewnić, aby płatności dla rolników nie prowadziły do podwójnego finansowania na mocy niniejszego rozporządzenia oraz rozporządzenia (UE) nr 1307/2013. W wielu sytuacjach synergia wynikająca z zobowiązań podjętych wspólnie

przez grupę rolników wielokrotnie mają korzyść dla środowiska i klimatu. Wspólne działania wiążą się jednak z dodatkowymi kosztami transakcyjnymi, które należy odpowiednio zrekomensować. Ponadto, w celu zapewnienia, aby rolnicy i inni gospodarujący gruntami byli w stanie prawidłowo zrealizować podjęte zobowiązania, państwa członkowskie powinny dążyć do wyposażenia ich w niezbędną wiedzę i umiejętności.

Państwa członkowskie powinny utrzymać poziom wysiłków podjętych w okresie programowania 2007–2013 i powinny być zobowiązane do wydawania co najmniej 30 % całkowitego wkładu EFRROW na każdy program rozwoju obszarów wiejskich dotyczący kwestii związanych z łagodzeniem zmiany klimatu i przystosowaniem się do niej, a także kwestiami środowiskowymi. Takie wydatki powinny być dokonywane poprzez płatności rolno-środowiskowo-klimatyczne i płatności na rzecz rolnictwa ekologicznego oraz płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami, poprzez płatności dla leśnictwa, płatności dla obszarów Natura 2000 oraz wsparcie inwestycji na rzecz środowiska i klimatu.

- (23) Płatności dla rolników z tytułu konwersji na rolnictwo ekologiczne lub utrzymania rolnictwa ekologicznego powinny zachęcać ich do udziału w takich systemach, tym samym odpowiadając na rosnące zapotrzebowanie społeczeństwa na stosowanie praktyk rolniczych przyjaznych dla środowiska i na wysokie standardy dotyczące dobrostanu zwierząt. W celu zwiększenia synergii w zakresie różnorodności biologicznej, korzyści płynących z działań w dziedzinie rolnictwa ekologicznego, należy zachęcać do tego, aby zawieranie umów zbiorowych lub współpraca między rolnikami, obejmowały większe, przyległe obszary. W celu uniknięcia masowego powrotu rolników do rolnictwa konwencjonalnego należy udzielać wsparcia zarówno dla działań związanych z konwersją na rolnictwo ekologiczne, jak i z utrzymaniem takiego rolnictwa. Płatności powinny przyczynić się do pokrycia dodatkowych poniesionych kosztów i utraconych dochodów wynikających z podjętego zobowiązania i powinny obejmować jedynie zobowiązania wykraczające poza odpowiednie obowiązkowe normy i wymogi. Państwa członkowskie powinny również zapewnić, aby płatności dla rolników nie prowadziły do podwójnego finansowania na mocy niniejszego rozporządzenia oraz rozporządzenia (UE) nr 1307/2013. W celu zapewnienia efektywnego wykorzystania zasobów EFRROW wsparcie powinno ograniczać się do rolników aktywnych zawodowo w rozumieniu art. 9 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013.
- (24) Powinno się w dalszym ciągu przyznawać rolnikom i posiadaczom lasów wsparcie ze względu na doświadczane przez nich na danych obszarach szczególne niedogodności, wynikające z wdrażania dyrektywy 2009/147/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁽¹⁾

i dyrektywy Rady 92/43/EWG⁽²⁾, oraz w celu przyczynienia się do skutecznego zarządzania obszarami Natura 2000. Należy również udostępniać rolnikom wsparcie, aby pomóc im w uporaniu się z niedogodnościami na obszarach znajdujących się w dorzeczach, wynikającymi z wdrażania ramowej dyrektywy wodnej. Wsparcie powinno być powiązane z określonymi wymogami opisanymi w programie rozwoju obszarów wiejskich, które wykraczają poza odpowiednie obowiązkowe normy i wymogi. Państwa członkowskie powinny również zapewnić, aby płatności dla rolników nie prowadziły do podwójnego finansowania na mocy niniejszego rozporządzenia oraz rozporządzenia (UE) nr 1307/2013. Przy opracowywaniu programów rozwoju obszarów wiejskich państwa członkowskie powinny ponadto uwzględniać specyficzne potrzeby obszarów Natura 2000.

- (25) Płatności dla rolników na obszarach górskich lub w innych obszarach z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami powinny przyczynić się, poprzez zachęcanie do dalszego użytkowania gruntów rolnych, do utrzymania terenów wiejskich oraz utrzymania i propagowania zrównoważonych systemów rolniczych. W celu zapewnienia skuteczności takiego wsparcia płatności powinny rekompensować rolnikom utracone dochody i dodatkowe koszty związane z niedogodnościami danego obszaru. W celu zapewnienia efektywnego wykorzystania zasobów EFRROW wsparcie powinno ograniczać się do rolników aktywnych zawodowo w rozumieniu art. 9 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013.
- (26) W celu zapewnienia efektywnego wykorzystywania środków finansowych Unii i równego traktowania rolników w całej Unii należy według obiektywnych kryteriów zdefiniować obszary górskie i inne obszary z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami. W przypadku obszarów z ograniczeniami naturalnymi powinny to być kryteria biofizyczne poparte wiarygodnymi dowodami naukowymi. W celu ułatwienia stopniowego znoszenia płatności na obszarach, które wskutek zastosowania tych kryteriów nie będą już uważane za obszary z ograniczeniami naturalnymi, należy przyjąć przepisy przejściowe.
- (27) Rolnicy powinni być w dalszym ciągu zachęceni do przyjmowania wysokich norm w zakresie dobrostanu zwierząt poprzez udzielanie wsparcia tym rolnikom, którzy podejmują się przyjąć normy chowu zwierząt wykraczające poza odpowiednie normy obowiązkowe. W celu zapewnienia efektywnego wykorzystania zasobów EFRROW wsparcie powinno ograniczać się do rolników aktywnych zawodowo w rozumieniu art. 9 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013.

⁽¹⁾ Dyrektywa 2009/147/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz.U. L 20 z 26.1.2010, s. 7).

⁽²⁾ Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U. L 206 z 22.7.1992, s. 7).

(28) Nadal powinny być przyznawane płatności posiadaczom lasów, którzy świadczą przyjazne dla środowiska lub przyjazne dla klimatu usługi w zakresie ochrony lasu poprzez podejmowanie zobowiązań w celu poprawy różnorodności biologicznej, ochrony ekosystemów leśnych wysokiej wartości, zwiększania ich potencjału w zakresie łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej oraz wzmacniania wartości ochronnej lasów w odniesieniu do erozji gleby, utrzymania zasobów wodnych oraz zagrożeń naturalnych. W tym kontekście należy zwrócić szczególną uwagę na zachowanie i wspieranie zasobów genetycznych lasów. Płatności powinny być przyznawane z tytułu zobowiązań leśno-środowiskowych, które wykraczają poza odpowiednie obowiązkowe normy ustanowione w prawie krajowym.

(29) W okresie programowania 2007–2013 jedynym rodzajem współpracy, który był wyraźnie wspierany w ramach polityki rozwoju obszarów wiejskich, była współpraca na rzecz rozwoju nowych produktów, procesów i technologii w sektorze rolno-spożywczym oraz w sektorze leśnym. Wsparcie tego rodzaju współpracy jest nadal konieczne, ale należy je dostosować w celu lepszego spełnienia wymogów gospodarki opartej na wiedzy. W tym kontekście w ramach tego działania powinna istnieć możliwość finansowania projektów realizowanych przez jeden podmiot, pod warunkiem że uzyskane wyniki są rozpowszechniane, a tym samym osiągnięty jest cel rozpowszechniania nowych praktyk, procesów lub produktów. Ponadto stało się oczywiste, że wspieranie znacznie szerszego zakresu rodzajów współpracy, obejmującej szerszy krąg beneficjentów, od mniejszych podmiotów po większe, może przyczynić się do osiągnięcia celów polityki rozwoju obszarów wiejskich poprzez pomaganie podmiotom na obszarach wiejskich w przewyżczeniu wynikających z rozdrobnienia trudności gospodarczych, środowiskowych i innych. Z tego względu zakres tego działania należy rozszerzyć. Wsparcie dla małych podmiotów na rzecz organizowania wspólnych procedur pracy i wspólnego korzystania z pomieszczeń i zasobów powinno pomóc im w osiągnięciu rentowności ekonomicznej pomimo ich małych rozmiarów. Wsparcie horyzontalnej i wertykalnej współpracy między podmiotami łańcucha dostaw oraz wsparcie działalności promocyjnej w kontekście lokalnym powinno być katalizatorem racjonalnego gospodarczo rozwoju krótkich łańcuchów dostaw, rynków lokalnych i lokalnych łańcuchów żywnościowych. Wsparcie dla wspólnego podejścia do projektów i praktyk środowiskowych powinno pomóc w zapewnieniu większych i spójniejszych korzyści dla środowiska i klimatu, niż te, jakie mogą uzyskać indywidualne podmioty działające bez kontaktu z innymi podmiotami (na przykład poprzez praktyki stosowane w odniesieniu do większych niepodzielonych obszarów gruntów).

Wsparcie powinno być zapewniane w różnej postaci. Klastry i sieci są szczególnie istotne dla wymiany wiedzy fachowej, a także dla opracowywania nowej i specjalistycznej wiedzy fachowej, usług i produktów. Projekty pilotażowe są ważnymi narzędziami badania możliwości

komercyjnego stosowania technologii, technik i praktyk w różnych kontekstach oraz dostosowanie ich w razie konieczności. Grupy operacyjne stanowią zasadniczy element europejskiego partnerstwa innowacyjnego („EPI”) na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa. Inne ważne narzędzie to strategie rozwoju lokalnego funkcjonujące poza ramami rozwoju lokalnego w ramach LEADER – między publicznymi i prywatnymi podmiotami z obszarów wiejskich i miejskich. W przeciwieństwie do podejścia LEADER możliwe jest, aby takie partnerstwa i strategie były ograniczone do jednego sektora lub do stosunkowo szczegółowych celów w zakresie rozwoju, w tym do celów wyżej wymienionych. Państwa członkowskie mają możliwość nadawania priorytetu współpracy pomiędzy podmiotami obejmującymi producentów surowców. Organizacje międzybranżowe również powinny kwalifikować się do wsparcia w ramach tego działania. Wsparcie to powinno ograniczać się do okresu siedmiu lat, z wyjątkiem wspólnych działań na rzecz środowiska i klimatu w należycie uzasadnionych przypadkach.

(30) Obecnie rolnicy narażeni są na rosnące ryzyko gospodarcze i środowiskowe wskutek zmiany klimatu i większej zmienności cen. W tym kontekście coraz większe znaczenie dla rolników ma efektywne zarządzanie ryzykiem. W związku z tym należy ustanowić działania dotyczące zarządzania ryzykiem, aby pomagać rolnikom w rozwiązywaniu problemów związanych z najczęściej spotykanymi ryzykami. Działanie to powinno zatem pomagać rolnikom w pokrywaniu składek płaconych na ubezpieczenie plonów, zwierząt i roślin, a także pomagać w tworzeniu funduszy wspólnego inwestowania i rekompensat wypłacanych rolnikom z takich funduszy za straty wynikające z niekorzystnych zjawisk klimatycznych, z wystąpienia chorób zwierząt lub roślin, inwazji szkodników lub incydentów środowiskowych. Działanie to powinno również obejmować narzędzie stabilizacji dochodów w postaci funduszu wspólnego inwestowania w celu zapewnienia wsparcia rolnikom doświadczającym poważnego spadku dochodów. W celu zapewnienia równego traktowania rolników w całej Unii, niezakłóconej konkurencji i poszanowania międzynarodowych zobowiązań Unii należy ustanowić szczegółowe warunki udzielania wsparcia w ramach tych działań. W celu zapewnienia efektywnego wykorzystania zasobów EFRROW wsparcie powinno ograniczać się do rolników aktywnych zawodowo w rozumieniu art. 9 rozporządzenia (UE) nr 1307 /2013.

(31) W ciągu kilku lat podejście LEADER do rozwoju lokalnego udowodniło swoją skuteczność we wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich poprzez pełne uwzględnienie wielosektorowych potrzeb w zakresie endogenicznego rozwoju obszarów wiejskich z zastosowaniem podejścia oddolnego. Z tego względu należy kontynuować stosowanie podejścia LEADER w przyszłości, a stosowanie tego podejścia powinno pozostać obowiązkowe dla programów rozwoju obszarów wiejskich na poziomie krajowym lub regionalnym.

- (32) Wsparcie lokalnego rozwoju LEADER z EFRROW powinno obejmować również projekty współpracy międzyterytorialnej między grupami w ramach państwa członkowskiego lub projekty współpracy międzynarodowej między grupami w kilku państwach członkowskich lub projekty współpracy między grupami w państwach członkowskich i państwach trzecich.
- (33) Aby umożliwić partnerom na obszarach wiejskich, którzy jeszcze nie stosują LEADER, przetestowanie i przygotowanie do opracowania i wdrażania strategii rozwoju lokalnego, należy również sfinansować pakiet startowy LEADER. Wsparcie nie powinno być zależne od przedłożenia strategii rozwoju lokalnego.
- (34) Inwestycje są wspólnym elementem wielu działań dotyczących rozwoju obszarów wiejskich w ramach niniejszego rozporządzenia i mogą dotyczyć operacji o bardzo zróżnicowanym charakterze. W celu zapewnienia przejrzystości realizacji tych operacji należy ustanowić pewne wspólne zasady dla wszystkich inwestycji. Te wspólne zasady powinny zawierać określenie rodzajów wydatków, które można uznać za wydatki inwestycyjne, oraz powinny zapewniać, aby wsparcie było udzielane jedynie takim inwestycjom, które tworzą nową wartość w rolnictwie. Aby ułatwić realizację projektów inwestycyjnych, państwa członkowskie powinny mieć możliwość wypłacania zaliczek. W celu zapewnienia skuteczności, uczciwości i trwałego oddziaływania pomocy z EFRROW należy ustanowić przepisy zapewniające, aby inwestycje związane z operacjami były trwałe oraz aby wsparcie w ramach EFRROW nie było wykorzystywane do zakłócania konkurencji.
- (35) Należy umożliwić wspieranie w ramach EFRROW inwestycji w nawadnianie, aby zapewnić korzyści gospodarcze i korzyści dla środowiska, pod warunkiem zapewnienia zrównoważonego charakteru danego nawadniania. W związku z tym, w każdym przypadku, wsparcie należy przyznać tylko jeżeli w odniesieniu do danego obszaru gotowy jest plan zarządzania dorzeczem zgodnie z wymogami ramowej dyrektywy wodnej i jeżeli już dokonywany jest pomiar wody na poziomie inwestycji lub zostanie on wprowadzony jako część inwestycji. Inwestycje służące poprawie istniejącej infrastruktury lub urządzeń nawadniających powinny prowadzić do minimalnego zwiększenia efektywności zużycia wody, wyrażonej jako potencjalna oszczędność wody. Jeżeli jednolita część wód, której dotyczy inwestycja, charakteryzuje się obniżoną jakością z powodów związanych z ilością wody, jak określono w ramach analitycznych ustanowionych w ramowej dyrektywie wodnej, połowa oszczędności efektywności zużycia wody powinna przekładać się na realne zmniejszenie zużycia wody na poziomie wspieranej inwestycji, tak aby zniwelować obniżenie jakości danej jednolitej części wód. Należy określić pewne przypadki, w których nie ma możliwości lub nie ma konieczności stosowania wymogów dotyczących potencjalnej lub faktycznej oszczędności wody, w tym dotyczących inwestycji w zakresie recyklingu lub ponownego użycia wody. Poza wspieraniem inwestycji w ulepszenia istniejących urządzeń należy wprowadzić przepis dotyczący wspierania z EFRROW inwestycji w nowe nawadnianie, z zastrzeżeniem wniosków analizy środowiskowej. Jednakże, poza pewnymi wyjątkami, wsparcia nie należy przyznawać na nowe nawadnianie w przypadku gdy jednolita część wód charakteryzuje się już obniżoną jakością, z uwagi na bardzo duże ryzyko, że przyznanie wsparcia w takich okolicznościach pogorszyłoby istniejące problemy dotyczące środowiska.
- (36) Niektóre działania związane z obszarami przewidziane w niniejszym rozporządzeniu wymagają podjęcia przez beneficjentów zobowiązań na okres co najmniej pięciu lat. W tym okresie może nastąpić zmiana sytuacji gospodarstwa rolnego albo beneficjenta. Z tego względu należy ustanowić przepisy mające na celu określenie co powinno nastąpić w takich przypadkach.
- (37) W przypadku niektórych działań przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu warunkiem udzielenia wsparcia jest podjęcie przez beneficjentów zobowiązań wykraczających poza odpowiedni poziom bazowy określony w kategoriach obowiązkowych norm lub wymogów. Z uwagi na możliwe zmiany prawa w okresie istnienia zobowiązań, powodujące zmianę poziomu bazowego, należy wprowadzić przepis umożliwiający zmiany odpowiednich umów w celu zapewnienia ciągłego spełniania tego warunku.
- (38) W celu zapewnienia, aby zasoby finansowe na rozwój obszarów wiejskich były wykorzystywane w najlepszy możliwy sposób, oraz aby kierować środki w ramach programów rozwoju obszarów wiejskich zgodnie z priorytetami unijnymi w zakresie rozwoju obszarów wiejskich, a także aby zagwarantować równe traktowanie wnioskodawców, państwa członkowskie powinny ustanowić kryteria wyboru na potrzeby selekcji projektów. Wyjątek od tej zasady należy czynić jedynie w przypadku płatności w ramach działań rolno-środowiskowo-klimatycznych, dotyczących rolnictwa ekologicznego, Natury 2000 i ramowej dyrektywy wodnej”, obszarów z naturalnymi ograniczeniami lub innymi szczególnymi ograniczeniami, dobrostanu zwierząt, usług leśno-środowiskowych i dotyczących klimatu oraz działań związanych z zarządzaniem ryzykiem. Przy stosowaniu kryteriów wyboru należy uwzględnić wielkość operacji zgodnie z zasadą proporcjonalności.
- (39) EFRROW powinien wspierać, za pośrednictwem pomocy technicznej, działalność związaną z realizacją programów rozwoju obszarów wiejskich, w tym koszty związane z ochroną symboli i skrótów dotyczących unijnych systemów jakości, na udział w których można otrzymać wsparcie na mocy niniejszego rozporządzenia, oraz koszty ponoszone przez państwa członkowskie w związku z wyznaczeniem obszarów z ograniczeniami naturalnymi.

- (40) Okazało się, że tworzenie sieci kontaktów wśród krajowych sieci, organizacji i administracji zaangażowanych na różnych etapach realizacji programu, organizowane w kontekście Europejskiej Sieci na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, może odgrywać bardzo ważną rolę w poprawianiu jakości programów rozwoju obszarów wiejskich poprzez zwiększanie udziału zainteresowanych stron w zarządzaniu rozwojem tych obszarów, a także w informowaniu społeczeństwa o płynących z tego korzyściach. Należy zatem finansować je w ramach pomocy technicznej na poziomie Unii. W celu uwzględnienia szczególnych potrzeb związanych z ewaluacją, należy utworzyć europejską zdolność w zakresie ewaluacji rozwoju obszarów wiejskich jako część Europejskiej Sieci na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, aby zebrać wszystkie podmioty zaangażowane w ewaluację i ułatwić w ten sposób wymianę wiedzy fachowej w tej dziedzinie.
- (41) EPI na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa powinno przyczyniać się do osiągnięcia celów strategii „Europa 2020” w zakresie inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu. Ważne jest, aby EPI łączyło wszystkie odpowiednie podmioty na poziomach unijnym, krajowym i regionalnym, przedstawiając państwom członkowskim nowe pomysły na to, jak udoskonalać, upraszczać i lepiej koordynować istniejące instrumenty i inicjatywy oraz uzupełniać je nowymi zadaniami tam, gdzie to konieczne.
- (42) W celu przyczynienia się do osiągnięcia celów EPI na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa należy utworzyć sieć EPI, aby umożliwiać nawiązywanie kontaktów między grupami operacyjnymi, służbami doradczymi i badaczami zajmującymi się realizacją zadań ukierunkowanych na innowacje w rolnictwie. Należy finansować ją w ramach pomocy technicznej na poziomie Unii.
- (43) Państwa członkowskie powinny zarezerwować część całkowitej kwoty przypadającej na każdy program rozwoju obszarów wiejskich przeznaczoną na pomoc techniczną, aby finansować utworzenie i funkcjonowanie krajowej sieci obszarów wiejskich zrzeszającej organizacje i organy administracji zajmujące się rozwojem obszarów wiejskich, w tym EPI, w celu zwiększenia ich zaangażowania w realizację programu i poprawę jakości programów rozwoju obszarów wiejskich. W tym celu krajowe sieci obszarów wiejskich powinny opracować i realizować plan działania.
- (44) Programy rozwoju obszarów wiejskich powinny przewidywać działalność innowacyjną promującą zasobooszczędny, niskoemisyjny sektor rolnictwa charakteryzujący się dużą produktywnością, ze wsparciem EPI na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa. EPI powinno mieć na celu promowanie szybszego i szerszego wdrażania innowacyjnych rozwiązań w praktyce. Powinno też tworzyć wartość dodaną poprzez zwiększenie stosowania i skuteczności instrumentów związanych z innowacyjnością oraz zwiększanie synergii między nimi. EPI powinno wypełniać luki poprzez lepsze powiązanie badań i rolnictwa w praktyce.
- (45) Realizacją innowacyjnych projektów w kontekście EPI na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa powinny zająć się grupy operacyjne zrzeszające rolników, zarządców lasów, społeczności wiejskie, badaczy, doradców z organizacji pozarządowych, przedsiębiorstwa i inne podmioty zainteresowane innowacyjnością w sektorze rolnictwa. W celu zapewnienia, aby rezultaty takich projektów przyniosły korzyść całemu sektorowi, należy rozpowszechniać te rezultaty w obszarze innowacji i wymiany wiedzy w ramach Unii i z państwami trzecimi.
- (46) Należy wprowadzić przepis pozwalający na określenie całkowitej kwoty wsparcia unijnego na rzecz rozwoju obszarów wiejskich na mocy niniejszego rozporządzenia na okres od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r., zgodnie z wieloletnimi ramami finansowymi na okres 2014–2020. Dostępne przydzielone środki powinny być indeksowane na bazie stawki ryczałtowej dla programowania.
- (47) W celu ułatwienia zarządzania środkami finansowymi z EFRROW, należy ustalić jednolitą wielkość wkładu na rzecz wsparcia z EFRROW w programowaniu dotyczące rozwoju obszarów wiejskich w odniesieniu do wydatków publicznych w państwach członkowskich. Należy ustalić szczególną wielkość wkładu w odniesieniu do niektórych rodzajów operacji, aby uwzględnić ich szczególne znaczenie lub charakter. W celu złagodzenia szczególnych ograniczeń wynikających z poziomu rozwoju, oddalenia i odizolowania należy ustalić odpowiednią wielkość wkładu EFRROW dla regionów słabiej rozwiniętych, regionów najbardziej oddalonych, o których mowa w TFUE, oraz dla mniejszych wysp Morza Egejskiego, a także regionów przejściowych.
- (48) Państwa członkowskie powinny podjąć wszelkie niezbędne kroki w celu zapewnienia, aby ich działania dotyczące rozwoju obszarów wiejskich były weryfikowalne i kontrolowalne, w tym również wprowadzenie odpowiednich przepisów. W tym celu instytucja zarządzająca i agencja płatnicza powinny dokonywać oceny *ex ante* i oceniać działania przez cały czas realizacji programu. Działania, które nie spełniają tego warunku, należy dostosować.
- (49) Komisja i państwa członkowskie powinny podjąć wszelkie niezbędne kroki w celu zapewnienia należytego zarządzania programami rozwoju obszarów wiejskich. W tym kontekście Komisja powinna podejmować odpowiednie działania oraz kontrole, a państwa członkowskie powinny podejmować działania w celu zapewnienia należytego funkcjonowania swoich systemów zarządzania.

- (50) Za zarządzanie każdym programem rozwoju obszarów wiejskich i jego realizację powinna odpowiadać jedna instytucja zarządzająca. Jej obowiązki należy określić w niniejszym rozporządzeniu. Instytucja zarządzająca powinna mieć możliwość przekazania części swoich obowiązków, przy jednoczesnym zachowaniu pełnej odpowiedzialności za skuteczność i prawidłowość zarządzania. W przypadku gdy program rozwoju obszarów wiejskich zawiera podprogramy tematyczne, instytucja zarządzająca powinna mieć możliwość wyznaczenia innego podmiotu do zarządzania tym podprogramem i jego realizacji w odniesieniu do przydziałów finansowych określonych w programie, zapewniając przy tym należyte zarządzanie finansami tych podprogramów. W przypadku gdy państwo członkowskie ma zarządzać więcej niż jednym programem, powołać można jednostkę koordynującą w celu zapewnienia spójności.
- (51) Każdy program rozwoju obszarów wiejskich powinien podlegać regularnemu monitorowaniu realizacji programu oraz postępów w osiąganiu wyznaczonych celów programu. Ponieważ wykazywanie i zwiększanie oddziaływania oraz skuteczności zadań finansowanych w ramach EFRROW zależą również od stosownej ewaluacji na etapie przygotowania i realizacji programu oraz po jego ukończeniu, Komisja i państwa członkowskie powinny utworzyć wspólnie system monitorowania i ewaluacji w celu przedstawienia postępów oraz oceny oddziaływania i skuteczności realizacji polityki rozwoju obszarów wiejskich.
- (52) Aby zapewnić możliwość zbierania informacji na poziomie Unii system monitorowania i ewaluacji powinien obejmować zestaw wspólnych wskaźników. Najważniejsze informacje o realizacji programów rozwoju obszarów wiejskich należy rejestrować i przechowywać w formie elektronicznej, co stanowi sposób na ułatwienie zbierania danych. Od beneficjentów należy zatem wymagać przekazywania minimum niezbędnych informacji, które są potrzebne do monitorowania i ewaluacji.
- (53) Odpowiedzialność za monitorowanie programu należy podzielić między instytucję zarządzającą i komitet monitorujący utworzony w tym celu. Komitet monitorujący powinien być odpowiedzialny za monitorowanie efektywności realizacji programu. W tym celu należy określić obowiązki tego komitetu.
- (54) Monitorowanie programu powinno obejmować sporządzenie rocznego sprawozdania z realizacji, które ma być przesyłane Komisji.
- (55) Każdy program rozwoju obszarów wiejskich powinien podlegać ewaluacji w celu poprawienia jego jakości i przedstawienia osiągnięć.
- (56) Do wsparcia działań dotyczących rozwoju obszarów wiejskich w ramach niniejszego rozporządzenia powinny mieć zastosowanie art. 107, 108 i 109 TFUE. Niemniej jednak, ze względu na szczególny charakter sektora rolnictwa, te postanowienia TFUE nie powinny mieć zastosowania do działań dotyczących rozwoju obszarów wiejskich odnoszących się do operacji wchodzących w zakres stosowania art. 42 TFUE, które są przeprowadzane na mocy niniejszego rozporządzenia i zgodnie z nim, ani do płatności dokonywanych przez państwa członkowskie, mających stanowić dodatkowe krajowe finansowanie operacji na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, którym przyznano wsparcie unijne i które wchodzi w zakres stosowania art. 42 TFUE.
- (57) Ponadto z myślą o zapewnieniu spójności z działaniami dotyczącymi rozwoju obszarów wiejskich kwalifikującymi się do wsparcia unijnego oraz w celu uproszczenia procedur, płatności dokonywane przez państwa członkowskie, mające stanowić dodatkowe krajowe finansowanie operacji na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, którym przyznano wsparcie unijne i które wchodzi w zakres stosowania art. 42 TFUE, powinny być uwzględnione w programie rozwoju obszarów wiejskich do celów oceny i zatwierdzenia zgodnie z przepisami niniejszego rozporządzenia. W celu zapewnienia, aby dodatkowe finansowanie krajowe nie zostało wdrożone, o ile nie zezwoliła na nie Komisja, zainteresowanemu państwu członkowskiemu należy uniemożliwić wprowadzenie w życie jego proponowanego dodatkowego finansowania rozwoju obszarów wiejskich do czasu jego zatwierdzenia. Płatności dokonywane przez państwa członkowskie, mające stanowić dodatkowe krajowe finansowanie operacji na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, którym przyznano wsparcie unijne i które nie wchodzi w zakres stosowania art. 42 TFUE, należy zgłaszać Komisji zgodnie z art. 108 ust. 3 TFUE, o ile nie wchodzi one w zakres stosowania rozporządzenia przyjętego zgodnie z rozporządzeniem Rady 994/98⁽¹⁾, a państwom członkowskim należy uniemożliwić wprowadzenie ich w życie do czasu zakończenia procedury zgłoszenia w drodze ostatecznego zatwierdzenia przez Komisję.
- (58) Należy ustanowić elektroniczny system informacji w celu zapewnienia efektywnej i bezpiecznej wymiany danych będących przedmiotem wspólnego zainteresowania oraz w celu zapisywania i zachowywania kluczowych informacji i zarządzania nimi, a także w celu sporządzania sprawozdań dotyczących monitorowania i ewaluacji.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 994/98 z dnia 7 maja 1998 r. dotyczące stosowania art. 92 i 93 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską do niektórych kategorii horyzontalnej pomocy państwa (Dz.U. L 142 z 14.5.1998, s. 1).

- (59) Zastosowanie powinno mieć prawo unijne dotyczące ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych oraz swobodnego przepływu takich danych, w szczególności dyrektywa 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽¹⁾ oraz rozporządzenie (WE) nr 45/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽²⁾.
- (60) W celu uzupełnienia lub zmiany niektórych elementów innych niż istotne niniejszego rozporządzenia, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 290 TFUE. Szczegółnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów. Przygotowując i opracowując akty delegowane, Komisja powinna zapewnić jednoczesne, terminowe i odpowiednie przekazywanie stosownych dokumentów Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
- (61) Uprawnienia te powinny obejmować: warunki, na jakich osoba prawna jest uznawana za młodego rolnika oraz ustalenie okresu karencji na czas nabycia umiejętności, czas trwania i zakres systemów wymiany w gospodarstwach i lasach oraz wizyty w gospodarstwach i lasach. Powinny one obejmować również: szczególne systemy unijne na mocy art. 17 ust. 1 lit. a) i charakterystykę grup producentów i rodzajów zadań, które mogą otrzymywać wsparcie na mocy art. 17 ust. 2, a także ustalanie warunków służących zapobieganiu zakłóceniom konkurencji i zapobieganiu dyskryminacji produktów oraz służących wykluczeniu komercyjnych znaków towarowych ze wsparcia.
- (62) Dodatkowo, uprawnienia te powinny obejmować: minimalną treść planów biznesowych oraz kryteria, jakie mają być stosowane przez państwa członkowskie do ustalania progów, o których mowa w art. 19 ust. 4; definicję oraz minimalne wymogi środowiskowe w odniesieniu do zalesiania i tworzenia terenów zalesionych; warunki mające zastosowanie do zobowiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych dotyczących ekstensywnego utrzymania zwierząt gospodarskich, utrzymywania lokalnych ras zwierząt zagrożonych wyginięciem, lub zachowania zasobów genetycznych roślinnych, które są zagrożone erozją genetyczną, a także definicję kwalifikowalnych operacji służących ochronie i zrównoważonemu wykorzystaniu i rozwojowi zasobów genetycznych. Powinny one obejmować również: metodę obliczeń, jaka ma być stosowana w celu uniknięcia podwójnego finansowania praktyk, o których mowa w art. 43 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013 w odniesieniu do działań rolno-środowiskowo-klimatycznych, dotyczących
- rolnictwa ekologicznego, działań w ramach programu Natura 2000 oraz ramowej dyrektywy wodnej; definicję obszarów, na których zobowiązania dotyczące dobrostanu zwierząt wyznaczają podwyższone standardy metod produkcji; rodzaj operacji kwalifikujących się do wsparcia w ramach ochrony i promowania genetycznych zasobów leśnych; specyfikację cech projektów pilotażowych, klastrow, sieci, krótkich łańcuchów dostaw i rynków lokalnych, które będą się kwalifikowały do wsparcia na mocy działania dotyczącego współpracy, a także warunki przyznawania pomocy rodzajom operacji wymienionym w ramach tego działania.
- (63) Ponadto uprawnienia te powinny obejmować: minimalny i maksymalny czas trwania pożyczek komercyjnych udzielanych funduszom wspólnego inwestowania w ramach działań dotyczących zarządzania ryzykiem w ramach niniejszego rozporządzenia, warunki, na jakich koszty związane z umowami leasingowymi lub używanym sprzętem mogą być uważane za kwalifikowalne wydatki na inwestycje; a także definicję rodzajów infrastruktury energii odnawialnej kwalifikującej się do inwestycji; warunki mające zastosowanie do przekształcenia lub dostosowania zobowiązań w ramach działań, o których mowa w art. 28, 29, 33 i 34, a także definicję innych sytuacji, w których zwrot pomocy nie jest wymagany. Powinny one również obejmować: przegląd pułapów określonych w załączniku I; warunki, na jakich wsparcie zatwierdzone przez Komisję w ramach rozporządzenia (WE) nr 1698/2005 może być włączone we wsparcie zapewnione na mocy niniejszego rozporządzenia, w tym przeznaczone na pomoc techniczną i na ewaluację *ex post*, w celu ułatwienia sprawnego przejścia od systemu ustanowionego na mocy rozporządzenia (WE) nr 1698/2005 do systemu ustanowionego na mocy niniejszego rozporządzenia. W celu uwzględnienia Traktatu o przystąpieniu Republiki Chorwacji te akty delegowane powinny również w razie konieczności obejmować, w odniesieniu do Chorwacji, przejście od wsparcia dla rozwoju obszarów wiejskich na mocy rozporządzenia Rady (WE) nr 1085/2006 ⁽³⁾.
- (64) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego rozporządzenia należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze w odniesieniu do: treści programów rozwoju obszarów wiejskich oraz ram krajowych, zatwierdzania programów i ich zmian, procedur i harmonogramów zatwierdzania programów, procedur i harmonogramów zatwierdzania zmian programów i ram krajowych, w tym ich wejścia w życie i częstotliwości składania, przepisów dotyczących metod płatności ponoszonych przez uczestników kosztów transferu wiedzy i działalności informacyjnej, szczególnych warunków wdrażania działań dotyczących rozwoju obszarów wiejskich, struktury i funkcjonowania sieci ustanawianych na mocy niniejszego rozporządzenia, wymogów dotyczących informowania i reklamy, przyjęcia systemu monitorowania i ewaluacji oraz przepisów dotyczących funkcjonowania systemu informacyjnego;

⁽¹⁾ Dyrektywa 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych (Dz.U. L 281 z 23.11.1995, s. 31).

⁽²⁾ Rozporządzenie (WE) nr 45/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2000 r. o ochronie osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje i organy wspólnotowe i o swobodnym przepływie takich danych (Dz.U. L 8 z 12.1.2001, s. 1).

⁽³⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1085/2006 z 17 lipca 2006 r. ustanawiające instrument pomocy przedakcesyjnej (IPA) (Dz.U. L 170 z 29.6.2007, s. 1).

oraz przepisów dotyczących prezentacji rocznych sprawozdań z realizacji. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 ⁽¹⁾.

- (65) Skonsultowano się z Europejskim Inspektorem Ochrony Danych, który wydał opinię w dniu 14 grudnia 2011 r. ⁽²⁾.
- (66) Z uwagi na pilną potrzebę przygotowania sprawnego wdrożenia zamierzonych działań, niniejsze rozporządzenie powinno wejść w życie z dniem jego opublikowania w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.
- (67) Nowy system wsparcia przewidziany w niniejszym rozporządzeniu zastępuje system wsparcia ustanowiony na mocy rozporządzenia (WE) nr 1698/2005. Rozporządzenie (WE) nr 1698/2005 należy zatem uchylić,

PRZYMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

TYTUŁ I

CELE I STRATEGIA

ROZDZIAŁ I

Przedmiot i definicje

Artykuł 1

Przedmiot

1. Niniejsze rozporządzenie ustanawia ogólne przepisy regulujące wsparcie Unii dla rozwoju obszarów wiejskich, finansowane z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich („EFRROW”) oraz ustanowione rozporządzeniem (UE) nr 1306/2013. Niniejsze rozporządzenie określa cele, do realizacji których ma przyczyniać się polityka rozwoju obszarów wiejskich, oraz odpowiednie priorytety unijne w zakresie polityki rozwoju obszarów wiejskich. W niniejszym rozporządzeniu nakreśla się kontekst strategiczny polityki rozwoju obszarów wiejskich oraz określa się działania, jakie należy podjąć w celu realizacji polityki rozwoju obszarów wiejskich. Ponadto ustanawia ono przepisy dotyczące programowania, tworzenia sieci kontaktów, zarządzania, monitorowania i ewaluacji na podstawie obowiązków dzielonych przez państwa członkowskie i Komisję oraz przepisy służące zapewnieniu koordynacji EFRROW z innymi instrumentami unijnymi.

2. Niniejsze rozporządzenie uzupełnia przepisy części drugiej rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ⁽³⁾.

⁽¹⁾ Rozporządzenie (UE) nr 182/2011 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

⁽²⁾ Dz.U. C 35 z 9.2.2012, s. 1.

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Zob. s. 549 niniejszego Dziennika Urzędowego).

Artykuł 2

Definicje

1. Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się definicje „programu”, „operacji”, „beneficjenta”, „strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”, „wydatków publicznych”, „MŚP”, „zakończonych operacji”, i „instrumentów finansowych”, określone lub o których mowa w art. 2 oraz „regionów słabiej rozwiniętych” i „regionów przejściowych”, określonych w art. 90 ust. 2 lit. a) i b) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

Ponadto stosuje się następujące definicje:

- a) „programowanie” oznacza kilkietapowy proces organizacji, podejmowania decyzji i przyznawania zasobów finansowych, z udziałem partnerów, mający na celu realizację, w perspektywie wieloletniej, wspólnego działania przez Unię i państwa członkowskie, zmierzającego do osiągnięcia priorytetów unijnych w zakresie rozwoju obszarów wiejskich;
- b) „region” oznacza jednostkę terytorialną odpowiadającą poziomowi 1 lub 2 Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (poziom NUTS 1 i 2) w rozumieniu rozporządzenia (WE) nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽⁴⁾;
- c) „działanie” oznacza zespół operacji przyczyniających się do wykonania co najmniej jednego z priorytetów unijnych w zakresie rozwoju obszarów wiejskich;
- d) „poziom dofinansowania” oznacza wielkość wkładu publicznego w operację;
- e) „koszt transakcyjny” oznacza dodatkowy koszt związany z wypełnianiem zobowiązania, ale niezwiązany bezpośrednio z jego realizacją lub nieujęty w kosztach lub utraconych dochodach, które są wyrównywane bezpośrednio; koszt ten może być obliczany na podstawie kosztu standardowego;
- f) „użytek rolny” oznacza każdy obszar zajęty przez grunty orne, trwałe użytki zielone, pastwiska trwałe lub uprawy trwałe określone w art. 4 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013;
- g) „straty gospodarcze” oznaczają wszelkie dodatkowe koszty ponoszone przez rolnika, które są rezultatem podjęcia przez niego środków nadzwyczajnych w celu zmniejszenia podaży na danym rynku lub wszelkiej znacznej utraty produkcji;
- h) „niekorzystne zjawisko klimatyczne” oznacza warunki pogodowe, takie jak: mróz, burze, grad, lód, ulewne deszcze lub poważna susza, porównywalne do klęski żywiołowej;

⁽⁴⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. w sprawie ustalenia wspólnej klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) (Dz.U. L 154 z 21.6.2003, s. 1).

- i) „choroby zwierząt” oznaczają choroby wymienione w wykazie chorób zwierząt ustanowionym przez Światową Organizację Zdrowia Zwierząt lub w załączniku do decyzji Rady 2009/470/WE ⁽¹⁾;
- j) „incydent środowiskowy” oznacza konkretny przypadek zanieczyszczenia, skażenia lub degradacji stanu środowiska, który związany jest z konkretnym wydarzeniem oraz mający ograniczony zakres geograficzny; pojęcie to nie obejmuje ogólnych zagrożeń dla środowiska niezwiązanych z konkretnym wydarzeniem, takich jak zmiana klimatu lub zanieczyszczenia atmosferyczne;
- k) „klęska żywiołowa” oznacza naturalnie występujące zdarzenie o charakterze biotycznym lub abiotycznym, które prowadzi do poważnych zakłóceń w systemach produkcji rolnej lub strukturach leśnych, powodując ostatecznie poważne szkody gospodarcze w sektorach rolnictwa lub leśnictwa;
- l) „katastrofa” oznacza nieprzewidziane zdarzenie o charakterze biotycznym lub abiotycznym, wywołane działalnością człowieka, które prowadzi do poważnych zakłóceń w systemach produkcji rolnej lub strukturach leśnych, powodując ostatecznie poważne szkody gospodarcze w sektorach rolnictwa lub leśnictwa;
- m) „krótki łańcuch dostaw” oznacza łańcuch dostaw, który obejmuje ograniczoną liczbę podmiotów gospodarczych zaangażowanych we współpracę, przynoszący lokalny rozwój gospodarczy oraz charakteryzujący się ścisłymi związkami geograficznymi i społecznymi między producentami, podmiotami zajmującymi się przetwórstwem a konsumentami;
- n) „młody rolnik” oznacza osobę, która w chwili składania wniosku ma nie więcej niż 40 lat, posiada odpowiednie umiejętności i kwalifikacje zawodowe i po raz pierwszy rozpoczyna działalność w gospodarstwie rolnym jako kierujący tym gospodarstwem rolnym;
- o) „cele tematyczne” oznaczają cele tematyczne określone w art. 9 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013;
- p) „wspólne ramy strategiczne” („CFS”) oznaczają wspólne ramy strategiczne, o których mowa w art. 10 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013;
- q) „klaster” oznacza zgrupowanie niezależnych przedsiębiorstw, w tym nowych przedsiębiorstw, małych, średnich i dużych przedsiębiorstw, a także organów doradczych lub organizacji badawczych, założonych z myślą o stymulowaniu działalności gospodarczej/innowacyjnej poprzez promowanie intensywnych interakcji, wspólne korzystanie z urządzeń i wymianę wiedzy teoretycznej i fachowej, a także poprzez skuteczne przyczynianie się do transferu wiedzy, tworzenia sieci i rozpowszechniania informacji między przedsiębiorstwami w klastrze;
- r) „las” oznacza obszar gruntu obejmujący ponad 0,5 ha z drzewami o wysokości powyżej 5 metrów wysokości, o zwarciu drzewostanu ponad 10 %, lub z drzewami, które są w stanie osiągnąć te progi in situ; pojęcie to nie obejmuje gruntu, który jest użytkowany przede wszystkim w celach rolniczych lub urbanistycznych, z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Państwo członkowskie lub region mogą wybrać stosowanie definicji lasu innej niż definicja zawarta w ust. 1 lit. r), na podstawie istniejącego prawa krajowego lub systemu inwentaryzacji. Państwa członkowskie lub regiony umieszczają taką definicję w programie rozwoju obszarów wiejskich.
3. W celu zapewnienia spójnego podejścia w traktowaniu beneficjentów i uwzględnienia potrzeby wprowadzenia okresu dostosowawczego, w odniesieniu do definicji „młodego rolnika” określonej w ust. 1 lit. n), Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 83 dotyczących warunków, na jakich osobę prawną można uznać za „młodego rolnika”, oraz ustanowienia okresu karencji na nabycie umiejętności zawodowych.

ROZDZIAŁ II

Misja, cele i priorytety

Artykuł 3

Misja

EFRRW wnosi wkład do strategii „Europa 2020” poprzez promowanie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich w całej Unii w sposób uzupełniający inne instrumenty WPR, politykę spójności i wspólną politykę rybołówstwa. EFRRW wnosi wkład do rozwoju bardziej zrównoważonego terytorialnie i środowiskowo, przyjaznego dla klimatu i odpornego na jego zmianę oraz konkurencyjnego i innowacyjnego unijnego sektora rolnictwa. Wnosi również wkład do rozwoju terytoriów wiejskich.

Artykuł 4

Cele

W ogólnych ramach WPR, wsparcie rozwoju obszarów wiejskich, w tym działań w sektorze spożywczym i sektorze produktów niespożywczych oraz leśnictwie, przyczynia się do osiągnięcia następujących celów:

- a) wspieranie konkurencyjności rolnictwa;
- b) zapewnienie zrównoważonego zarządzania zasobami naturalnymi oraz działania w dziedzinie klimatu;
- c) osiągnięcie zrównoważonego rozwoju terytorialnego wiejskich gospodarek i społeczności, w tym tworzenie i utrzymywanie miejsc pracy.

⁽¹⁾ Decyzja Rady 2009/470/WE z dnia 25 maja 2009 r. w sprawie wydatków w dziedzinie weterynarii (Dz.U. L 155 z 18.6.2009, s. 30).

Artykuł 5

Priorytety unijne w zakresie rozwoju obszarów wiejskich

Do osiągnięcia celów w zakresie rozwoju obszarów wiejskich, które przyczyniają się do realizacji strategii „Europa 2020” na rzecz inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu, dąży się poprzez realizację następujących sześciu priorytetów unijnych w zakresie rozwoju obszarów wiejskich, które to priorytety stanowią odzwierciedlenie odpowiednich celów tematycznych wspólnych ram strategicznych:

- 1) wspieranie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich, obejmujące następujące cele szczegółowe:
 - a) wspieranie innowacyjności, współpracy i rozwoju bazy wiedzy na obszarach wiejskich;
 - b) wzmacnianie powiązań między rolnictwem, produkcją żywności i leśnictwem a badaniami i innowacją, w tym do celów ulepszonego zarządzania środowiskiem i lepszych wyników;
 - c) wspieranie uczenia się przez całe życie oraz szkolenia zawodowego w sektorach rolnictwa i leśnictwa;
- 2) zwiększenie rentowności gospodarstw i konkurencyjności wszystkich rodzajów rolnictwa we wszystkich regionach oraz promowanie innowacyjnych technologii w gospodarstwach i zrównoważonego zarządzania lasami, obejmujące następujące cele szczegółowe:
 - a) poprawa wyników gospodarczych wszystkich gospodarstw oraz ułatwanie restrukturyzacji i modernizacji gospodarstw, szczególnie myślą o zwiększeniu uczestnictwa w rynku i zorientowania na rynek, a także zróżnicowania produkcji rolnej;
 - b) ułatwanie wejścia rolników posiadających odpowiednie umiejętności do sektora rolnictwa, a w szczególności wymiany pokoleń;
- 3) wspieranie organizacji łańcucha dostaw żywności, w tym przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów rolnych, promowanie dobrostanu zwierząt i zarządzania ryzykiem w rolnictwie, obejmujące następujące cele szczegółowe:
 - a) poprawa konkurencyjności producentów rolnych poprzez lepsze ich zintegrowanie z łańcuchem rolno-spożywczym poprzez systemy jakości, dodawanie wartości do produktów rolnych, promocję na rynkach lokalnych i krótkie cykle dostaw, grupy i organizacje producentów oraz organizacje międzybranżowe;
 - b) wspieranie zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem w gospodarstwach;
- 4) odtwarzanie, ochrona i wzbogacanie ekosystemów powiązanych z rolnictwem i leśnictwem, obejmujące następujące cele szczegółowe:
 - a) odtwarzanie, ochrona i wzbogacanie różnorodności biologicznej, w tym na obszarach Natura 2000 i obszarach z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami, oraz rolnictwa o wysokiej wartości przyrodniczej, a także stanu europejskich krajobrazów;
 - b) poprawa gospodarki wodnej, w tym nawożenia i stosowania pestycydów;
 - c) zapobieganie erozji gleby i poprawa gospodarowania glebą;
- 5) wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmiany klimatu w sektorach rolnym, spożywczym i leśnym, obejmujące następujące cele szczegółowe:
 - a) poprawa efektywności korzystania z zasobów wodnych w rolnictwie;
 - b) zwiększenie efektywności wykorzystania energii w rolnictwie i przetwórstwie spożywczym;
 - c) ułatwanie dostaw i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii, produktów ubocznych, odpadów i pozostałości oraz innych surowców niespożywczych, dla celów biogospodarki;
 - d) redukcja emisji gazów cieplarnianych i amoniaku z rolnictwa;
 - e) promowanie ochrony pochłaniaczy dwutlenku węgla oraz pochłaniania dwutlenku węgla w rolnictwie i leśnictwie;
- 6) wspieranie włączenia społecznego, ograniczania ubóstwa i rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich, obejmujące następujące cele szczegółowe:
 - a) ułatwanie różnicowania działalności, zakładania i rozwoju małych przedsiębiorstw, a także tworzenia miejsc pracy;
 - b) wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich;
 - c) zwiększanie dostępności technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) na obszarach wiejskich oraz podnoszenie poziomu korzystania z nich i poprawianie ich jakości.

Wszystkie te priorytety przyczyniają się do osiągnięcia celów przekrojowych w zakresie innowacyjności, środowiska oraz łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej. Programy mogą być ukierunkowane na mniej niż sześć priorytetów, jeśli jest to uzasadnione na podstawie analizy sytuacji pod względem mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń (analizy „SWOT”) oraz ewaluacji *ex ante*. Każdy program musi być ukierunkowany przynajmniej na cztery priorytety. Gdy państwo członkowskie przedkłada program krajowy i zbiór programów regionalnych, program krajowy może być ukierunkowany na mniej niż cztery priorytety.

Programy mogą obejmować inne cele szczegółowe w celu realizacji jednego z priorytetów, jeśli jest to uzasadnione i wymierne.

TYTUŁ II

PROGRAMOWANIE

ROZDZIAŁ I

Treść programów

Artykuł 6

Programy rozwoju obszarów wiejskich

1. EFRROW działa w państwach członkowskich poprzez programy rozwoju obszarów wiejskich. W ramach tych programów wdraża się strategię mającą na celu realizację priorytetów unijnych w zakresie rozwoju obszarów wiejskich poprzez zbiór działań określonych w tytule III. Wsparcie z EFRROW wykorzystuje się do osiągnięcia celów w zakresie rozwoju obszarów wiejskich realizowanych poprzez priorytety unijne.

2. Państwo członkowskie może przedłożyć jednolity program dla całego swojego terytorium albo zbiór programów regionalnych. W należycie uzasadnionych przypadkach, państwo członkowskie może ewentualnie przedłożyć program krajowy i zbiór programów regionalnych. Jeśli państwo członkowskie przedkłada program krajowy i zbiór programów regionalnych, działania lub rodzaje operacji programuje się na poziomie krajowym albo na poziomie regionalnym oraz zapewnia się spójność pomiędzy strategiami programów krajowych i regionalnych.

3. Państwa członkowskie posiadające programy regionalne mogą również przedłożyć do zatwierdzenia zgodnie z art. 10 ust. 2 krajowe ramy zawierające elementy wspólne dla tych programów regionalnych bez przydzielania oddzielnych środków budżetowych.

Ramy krajowe państw członkowskich posiadających programy regionalne mogą również zawierać tabelę przedstawiającą, w podziale na regiony i lata, całkowity wkład EFRROW na rzecz danego państwa członkowskiego w całym okresie programowania.

Artykuł 7

Podprogramy tematyczne

1. W celu przyczynienia się do realizacji priorytetów unijnych w zakresie rozwoju obszarów wiejskich państwa członkowskie mogą włączać do swoich programów rozwoju

obszarów wiejskich podprogramy tematyczne, które są ukierunkowane na szczególne potrzeby. Takie podprogramy tematyczne mogą między innymi odnosić się do:

- a) młodych rolników;
- b) małych gospodarstw, o których mowa w art. 19 ust. 2 akapit trzeci;
- c) obszarów górskich, o których mowa w art. 32 ust. 2;
- d) krótkich łańcuchów dostaw;
- e) kobiet na obszarach wiejskich;
- f) łagodzenia skutków zmiany klimatu i przystosowania się do niej oraz różnorodności biologicznej.

Orientacyjny wykaz działań i rodzajów operacji mających szczególne znaczenie dla każdego podprogramu tematycznego znajduje się w załączniku IV.

2. Podprogramy tematyczne mogą również dotyczyć szczególnych potrzeb związanych z restrukturyzacją sektorów rolnictwa mających znaczące oddziaływanie na rozwój konkretnych obszarów wiejskich.

3. W przypadku operacji, które otrzymują wsparcie w ramach podprogramów tematycznych dotyczących małych gospodarstw, krótkich łańcuchów dostaw, łagodzenia skutków zmiany klimatu i przystosowania się do niej oraz różnorodności biologicznej, poziomy dofinansowania określone w załączniku II mogą zostać podwyższone o dodatkowe 10 punktów procentowych. W przypadku młodych rolników i obszarów górskich maksymalny poziomy dofinansowania mogą zostać podwyższone zgodnie z załącznikiem II. Maksymalny łączony poziom dofinansowania nie może jednak przekroczyć 90 %.

Artykuł 8

Treść programów rozwoju obszarów wiejskich

1. Poza elementami, o których mowa w art. 27 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, każdy program rozwoju obszarów wiejskich obejmuje:

- a) ewaluację *ex ante*, o której mowa w art. 55 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013;
- b) analizę SWOT sytuacji oraz określenie potrzeb, które trzeba zaspokoić na obszarze geograficznym objętym programem.

Tę analizę przeprowadza się w oparciu o priorytety unijne w zakresie rozwoju obszarów wiejskich. Szczególne potrzeby dotyczące środowiska, łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej oraz innowacji ocenia się w świetle priorytetów unijnych w zakresie rozwoju obszarów wiejskich, aby określić odpowiednie odpowiedzi w tych trzech dziedzinach na poziomie każdego priorytetu;

- c) opis strategii, który wykazuje, że:
- (i) dla każdego z celów szczegółowych należących do priorytetów unijnych w zakresie rozwoju obszarów wiejskich ujętych w programie wyznacza się odpowiednie cele w oparciu o wspólne wskaźniki, o których mowa w art. 69, oraz, w razie konieczności, wskaźniki specyficzne dla programu;
 - (ii) w odniesieniu do każdego z celów szczegółowych należących do priorytetów unijnych w zakresie rozwoju obszarów wiejskich ujętych w programie wybiera się odpowiednie połączenia działań w oparciu o solidną logikę interwencji wspieraną przez ewaluację *ex ante*, o której mowa w lit. a), oraz analizę, o której mowa w lit. b);
 - (iii) przydział środków finansowych na działania programu jest uzasadniony i odpowiedni do osiągnięcia wyznaczonych celów;
 - (iv) wzięto pod uwagę szczególnie potrzeby powiązane ze szczególnymi warunkami na poziomie regionalnym lub subregionalnym, a ich zaspokojenie jest konkretnie zaplanowane poprzez odpowiednio opracowane połączenia działań lub podprogramy tematyczne;
 - (v) program zawiera odpowiednie podejście do innowacji, z myślą o osiągnięciu priorytetów unijnych w zakresie rozwoju obszarów wiejskich, w tym EPI na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa, do środowiska, z uwzględnieniem szczególnych potrzeb obszarów Natura 2000, oraz do łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej;
 - (vi) podjęto działania, aby zapewnić dostępność wystarczających zdolności doradczych w zakresie wymogów regulacyjnych i działalności związanej z innowacją;
- d) dla każdego uwarunkowania *ex ante*, ustanowionego zgodnie z art. 19, oraz części II załącznika XI do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 w przypadku ogólnych uwarunkowań *ex ante*, oraz zgodnie z załącznikiem V do niniejszego rozporządzenia – ocenę, które spośród uwarunkowań *ex ante* mają zastosowanie do programu i które z nich są spełnione w dniu przedłożenia umowy o partnerstwie i programu. W przypadku gdy mające zastosowanie uwarunkowania *ex ante* nie są spełnione, program musi zawierać opis zadań, które należy podjąć, wykaz odpowiedzialnych podmiotów oraz harmonogram dla takich zadań zgodnie z podsumowaniem przedłożonym w umowie o partnerstwie;
- e) opis ram wykonania ustanowionych do celów art. 21 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013;
- f) opis każdego z wybranych działań;
- g) plan ewaluacji, o którym mowa w art. 56 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013. Państwa członkowskie zapewniają wystarczające zasoby w celu zaspokojenia zidentyfikowanych potrzeb oraz zapewnienia właściwego monitorowania i ewaluacji;
- h) plan finansowy, składający się z:
- (i) tabeli wyszczególniającej, zgodnie z art. 58 ust. 4, całkowity wkład EFRROW planowany na każdy rok. W stosownych przypadkach tabela ta wskazuje oddzielnie w ramach całkowitego wkładu EFRROW środki finansowe przewidziane dla regionów słabiej rozwiniętych oraz środki finansowe przekazane do EFRROW na mocy art. 7 ust 2 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013. Planowany roczny wkład EFRROW musi być zgodny z wieloletnimi ramami finansowymi;
 - (ii) tabeli wyszczególniającej, w odniesieniu do każdego działania, dla każdego rodzaju operacji wraz z określoną wielkością wkładu EFRROW i dla pomocy technicznej, całkowity zaplanowany wkład Unii oraz mający zastosowanie udział wkładu EFRROW. W stosownych przypadkach tabela ta ponadto wskazuje oddzielnie udział wkładu EFRROW dla regionów słabiej rozwiniętych oraz dla innych regionów;
- i) plan wskaźników, w podziale na cele szczegółowe, obejmujący cele, o których mowa w art. 8 ust. 1 lit. c) ppkt (i) wraz z planowanymi produktami i zaplanowanymi wydatkami w ramach każdego działania dotyczącego rozwoju obszarów wiejskich wybranego w odniesieniu do odpowiedniego celu szczegółowego;
- j) w stosownych przypadkach, tabelę dotyczącą dodatkowego krajowego finansowania przypadającego na dane działanie zgodnie z art. 82;
- k) w stosownych przypadkach, wykaz programów pomocy objętych art. 81 ust. 1, które mają zostać wykorzystane do realizacji programów;
- l) informacje dotyczące komplementarności z działaniami finansowanymi przez inne instrumenty WPR i przez europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne („EFSI”);
- m) warunki dotyczące wdrażania programu, w tym:
- (i) wyznaczenie przez państwo członkowskie wszystkich organów, o których mowa w art. 65 ust. 2, oraz, w celach informacyjnych, skrócony opis struktury zarządzania i kontroli;
 - (ii) opis procedur monitorowania i ewaluacji, jak również skład komitetu monitorującego;
 - (iii) przepisy zapewniające rozpowszechnianie informacji na temat programu, w tym za pośrednictwem krajowej sieci obszarów wiejskich, o której mowa w art. 54;
 - (iv) opis podejścia wyznaczającego zasady dotyczące ustalania kryteriów wyboru operacji i strategii rozwoju lokalnego, z uwzględnieniem odpowiednich celów; w tym kontekście państwa członkowskie mogą przewidywać nadawanie priorytetu MŚP związanym z sektorem rolnictwa i leśnictwa;

- (v) w odniesieniu do rozwoju lokalnego, w stosownych przypadkach, opis mechanizmów zapewniających spójność pomiędzy działaniami przewidzianymi w ramach lokalnych strategii rozwoju, działania „Współpraca”, o którym mowa w art. 35, oraz działania „Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich”, o którym mowa w art. 20, w tym powiązań między miastem a wsią;
- n) działalność podejmowana w celu zaangażowania partnerów, o których mowa w art. 5 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, oraz podsumowanie wyników konsultacji z partnerami;
- o) w stosownych przypadkach, strukturę krajowej sieci obszarów wiejskich, o której mowa w art. 54 ust. 3, oraz przepisy dotyczące zarządzania nią, które tworzyłyby podstawę rocznych planów działania sieci.
2. W przypadku gdy program rozwoju obszarów wiejskich zawiera podprogramy tematyczne, każdy podprogram obejmuje:
- a) szczegółową analizę sytuacji w oparciu o metodologię SWOT oraz określenie potrzeb, które należy uwzględnić w podprogramie;
- b) szczególne cele na poziomie podprogramu oraz wybór działań, w oparciu o dokładną definicję logiki interwencji podprogramu, w tym ocenę oczekiwanego wkładu wybranych działań w osiągnięcie celów;
- c) oddzielny szczegółowy plan wskaźników zawierający planowane produkty i zaplanowane wydatki dla każdego działania dotyczącego rozwoju obszarów wiejskich wybranego w odniesieniu do odpowiedniego celu szczegółowego.

3. Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające przepisy dotyczące prezentacji w programach rozwoju obszarów wiejskich elementów opisanych w ust. 1 i 2 oraz przepisy dotyczące treści ram krajowych, o których mowa w art. 6 ust. 3. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 84.

ROZDZIAŁ II

Przygotowanie, zatwierdzenie i zmiana programów rozwoju obszarów wiejskich

Artykuł 9

Uwarunkowania ex ante

Poza ogólnymi uwarunkowaniami *ex ante*, o których mowa w części II załącznika XI do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, do programowania EFRROW zastosowanie mają uwarunkowania *ex ante*, o których mowa w załączniku V do niniejszego rozporządzenia, w stosownych przypadkach i o ile ma to zastosowanie do szczególnych celów realizowanych w ramach priorytetów programu.

Artykuł 10

Zatwierdzenie programów rozwoju obszarów wiejskich

1. Państwa członkowskie przedkładają Komisji projekt każdego programu rozwoju obszarów wiejskich, zawierający informacje, o których mowa w art. 8.
2. Każdy program rozwoju obszarów wiejskich jest zatwierdzany przez Komisję w drodze aktu wykonawczego.

Artykuł 11

Zmiana programów rozwoju obszarów wiejskich

Wnioski państw członkowskich dotyczące zmian w programach zatwierdzane są zgodnie z następującymi procedurami:

- a) Komisja podejmuje decyzje, w drodze aktów wykonawczych, w sprawieniach dotyczących zmian w programach odnoszących się do jednej lub większej liczby następujących kwestii:
 - (i) zmiany strategii przedstawionej w programie poprzez zmianę o ponad 50 % w celu ujętym ilościowo związanym z celem szczegółowym;
 - (ii) zmiany wielkości wkładu EFRROW dotyczącej jednego działania lub większej ich liczby;
 - (iii) zmiany wysokości całego wkładu unijnego lub jego rocznego podziału na poziomie programu;
- b) we wszystkich pozostałych przypadkach, Komisja zatwierdza, w drodze aktów wykonawczych, wnioski dotyczące zmian w programach, obejmujące w szczególności:
 - (i) wprowadzenie lub wycofanie działań lub rodzajów operacji;
 - (ii) zmiany opisu działań, w tym zmiany warunków kwalifikowalności;
 - (iii) przesunięcie środków finansowych między działaniami wdrażanymi w ramach różnych wielkości wkładu EFRROW.

Jednakże do celów lit. b) ppkt (i) oraz (ii) oraz lit. b) ppkt (iii), w przypadku gdy przesunięcie dotyczy mniej niż 20 % przydziału na działanie i mniej niż 5 % całkowitego wkładu EFRROW w dany program, uznaje się, że dokonano zatwierdzenia, jeśli Komisja nie podjęła decyzji w sprawie wniosku w ciągu 42 dni roboczych od otrzymania wniosku. Termin ten nie obejmuje okresu rozpoczynającego się w dniu następującym po dniu, w którym Komisja przesłała swoje uwagi państwu członkowskiemu, i kończącego się w dniu udzielenie przez państwo członkowskie odpowiedzi na te uwagi;

- c) zatwierdzenie nie jest wymagane w przypadku korekt o czysto typograficznym lub redakcyjnym charakterze, które nie mają wpływu na wdrażanie polityki i działań. Państwa członkowskie informują Komisję o takich zmianach.

Artykuł 12

Przepisy dotyczące procedur i harmonogramów

Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające przepisy dotyczące procedur i harmonogramów odnoszących się do:

- a) zatwierdzania programów rozwoju obszarów wiejskich i ram krajowych;
- b) składania i zatwierdzania wniosków w sprawie zmian w programach rozwoju obszarów wiejskich oraz wniosków dotyczących zmian ram krajowych, w tym ich wejścia w życie i częstotliwości składania tych wniosków w trakcie okresu programowania.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 84.

TYTUŁ III

WSPARCIE ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

ROZDZIAŁ I

Działania

Artykuł 13

Działania

Każde działanie dotyczące rozwoju obszarów wiejskich programuje się w taki sposób, aby konkretnie przyczyniał się do osiągnięcia co najmniej jednego priorytetu unijnego w zakresie rozwoju obszarów wiejskich. Orientacyjny wykaz działań mających szczególne znaczenie dla priorytetów unijnych znajduje się w załączniku VI.

Artykuł 14

Transfer wiedzy i działalność informacyjna

1. Wsparcie w ramach tego działania obejmuje działalność w zakresie szkolenia zawodowego i nabywania umiejętności, demonstracje i działalność informacyjną. Działalność w zakresie kształcenia zawodowego i nabywania umiejętności mogą obejmować szkolenia, warsztaty i coaching.

Wsparcie może obejmować także krótkoterminową wymianę zarządzających gospodarstwami i lasami oraz wizyty w gospodarstwach i w lasach.

2. Wsparcia w ramach tego działania udziela się na rzecz osób działających w sektorach rolnym, spożywczym i leśnym, gospodarującym gruntami i innych podmiotów gospodarczych będących MŚP prowadzącymi działalność na obszarach wiejskich.

Beneficjentem wsparcia zostaje dostawca usług szkoleniowych lub innych usług transferu wiedzy i działalności informacyjnej.

3. Wsparcie w ramach tego działania nie obejmuje kursów instruktażowych lub szkoleń, które stanowią część zwykłych programów lub systemów edukacyjnych na poziomie szkoły średniej lub wyższym.

Podmioty świadczące usługi w zakresie transferu wiedzy i usługi informacyjne muszą posiadać odpowiednie zdolności do wykonywania tego zadania w postaci wykwalifikowanego personelu odbywającego regularne szkolenia.

4. Kosztami kwalifikowanymi w ramach tego działania są koszty organizowania i realizowania transferu wiedzy lub działalności informacyjnej. W przypadku demonstracji wsparcie może obejmować także odpowiednie koszty inwestycyjne. Koszty podróży, zakwaterowania i diet dziennych uczestników, a także koszty zastępstwa rolników również są kosztami kwalifikującymi się do wsparcia. Wszystkie koszty określone na mocy niniejszego ustępu są zwracane beneficjentowi.

5. W celu zapewnienia, aby systemy wymiany i wizyt w gospodarstwach i lasach były wyraźnie możliwe do odróżnienia od podobnej działalności w ramach innych systemów unijnych, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 83 dotyczących czasu trwania i treści systemów wymiany i wizyt w gospodarstwach i lasach.

6. Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające przepisy dotyczące warunków płatności kosztów uczestników, w tym poprzez wykorzystywanie bonów lub innych podobnych form.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 84.

Artykuł 15

Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem i usługi z zakresu zastępstw

1. Wsparcia w ramach tego działania udziela się w celu:
- a) udzielania pomocy rolnikom, młodym rolnikom określonym w niniejszym rozporządzeniu, posiadaczom lasów, innym gospodarującym gruntami i MŚP na obszarach wiejskich w korzystaniu z usług doradczych w celu poprawienia wyniku gospodarczego i wyników w zakresie oddziaływania na środowisko ich gospodarstw rolnych, przedsiębiorstw lub inwestycji, a także zwiększenia przyjazności tych gospodarstw, przedsiębiorstw lub inwestycji dla klimatu oraz ich odporności na zmiany klimatu;

b) wspierania tworzenia usług z zakresu zarządzania gospodarstwem oraz usług z zakresu zastępstw i doradztwa w zakresie prowadzenia gospodarstwa, jak również usług doradczych w zakresie leśnictwa, w tym systemu doradztwa rolniczego, o którym mowa w art. 12–14 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013;

c) wsparcia szkolenia doradców.

2. Beneficjentem wsparcia przewidzianego w ust. 1 lit. a) i c), jest dostawca usług doradczych lub szkolenia. Wsparcia przewidzianego w ust. 1 lit. b) udziela się organowi lub podmiotowi wybranemu w celu świadczenia usług z zakresu zarządzania gospodarstwem, zastępstw i doradztwa w tym zakresie lub usług doradczych w zakresie leśnictwa.

3. Organy lub podmioty wybrane do świadczenia usług doradczych muszą posiadać odpowiednie zasoby w postaci regularnie szkolonego i wykwalifikowanego personelu oraz doświadczenie w zakresie doradztwa oraz wiarygodność w odniesieniu do dziedzin, których dotyczą świadczone przez nich usługi doradcze. Beneficjenci w ramach tego działania wybierani są w drodze zaproszenia do składania ofert. Procedura wyboru jest regulowana prawem zamówień publicznych i musi być otwarta zarówno dla podmiotów publicznych, jak i prywatnych. Procedura ta musi być obiektywna i muszą być z niej wyłączeni kandydaci, których dotyczy konflikt interesów.

Podczas świadczenia usług doradczych dostawca przestrzega obowiązków poszanowania poufności, o których mowa w art. 13 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013.

4. Doradztwo dla indywidualnych rolników, młodych rolników określonych w niniejszym rozporządzeniu oraz innych gospodarujących gruntami jest powiązane z co najmniej jednym priorytetem unijnym w zakresie rozwoju obszarów wiejskich i obejmuje co najmniej jeden z następujących elementów:

a) obowiązki na poziomie gospodarstwa wynikające z podstawowych wymogów w zakresie zarządzania lub norm dotyczących dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska, określone w tytule VI rozdział I rozporządzenia (UE) nr 1306/2013;

b) w stosownych przypadkach – praktyki rolnicze korzystne dla klimatu i środowiska określone w tytule III rozdział 3 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013, oraz utrzymywanie obszarów rolnych, o którym mowa w art. 4 ust. 1 lit. c) rozporządzenia (UE) nr 1307/2013;

c) działania na poziomie gospodarstwa przewidziane w programach rozwoju obszarów wiejskich służących modernizacji, budowaniu konkurencyjności, integracji sektorowej, innowacji i zorientowaniu na rynek, a także promowaniu przedsiębiorczości;

d) wymogi określone przez państwa członkowskie do celów wdrażania art. 11 ust. 3 ramowej dyrektywy wodnej;

e) wymogi określone przez państwa członkowskie do celów wdrażania art. 55 rozporządzenia (WE) nr 1107/2009, w szczególności zgodności z ogólnymi zasadami integrowanej ochrony przed szkodnikami, o której mowa w art. 14 dyrektywy 2009/128/WE; lub

f) w stosownych przypadkach – normy higieny pracy lub normy bezpieczeństwa związane z gospodarstwem;

g) szczególne doradztwo dla rolników rozpoczynających działalność po raz pierwszy.

Doradztwo może obejmować także inne kwestie, a w szczególności informacje dotyczące łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej, różnorodności biologicznej i ochrony wody, jak określono w załączniku I do rozporządzenia (UE) nr 1307/2013, lub kwestie związane z wynikiem gospodarczymi wynikami gospodarstwa rolnego w zakresie oddziaływania na środowisko, w tym aspekty dotyczące konkurencyjności. Może to obejmować doradztwo dotyczące rozwoju krótkich łańcuchów dostaw, rolnictwa ekologicznego i aspektów zdrowotnych chowu zwierząt.

5. Doradztwo dla posiadaczy lasów obejmuje co najmniej odpowiednie obowiązki na mocy dyrektyw 92/43/EWG, 2009/147/WE oraz ramowej dyrektywy wodnej. Może obejmować również kwestie związane z wynikiem gospodarczym i wynikami w zakresie oddziaływania na środowisko gospodarstwa leśnego.

6. Doradztwo dla MŚP może obejmować kwestie związane z wynikiem gospodarczym i wynikami w zakresie oddziaływania na środowisko przedsiębiorstwa.

7. W należycie uzasadnionych i odpowiednich przypadkach usługi doradcze mogą być częściowo świadczone grupowo, przy jednoczesnym uwzględnieniu sytuacji poszczególnych użytkowników korzystających z tych usług.

8. Wsparcie na mocy ust. 1 lit. a) i c) ogranicza się do wysokości maksymalnych kwot określonych w załączniku II. Wsparcie na mocy ust. 1 lit. b) ma charakter degresywny przez okres maksymalnie pięciu lat od momentu ustanowienia.

Artykuł 16

Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych

1. Wsparcie w ramach tego działania obejmuje przystąpienie rolników i grup rolników do:

a) systemów jakości ustanowionych na mocy następujących rozporządzeń i przepisów:

- (i) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1151/2012 ⁽¹⁾;
- (ii) rozporządzenia Rady (WE) nr 834/2007 ⁽²⁾;
- (iii) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 110/2008 ⁽³⁾;
- (iv) rozporządzenie Rady (EWG) nr 1601/91 ⁽⁴⁾;
- (v) część II tytułu II rozdział I sekcja 2 rozporządzenia Rady (UE) nr 1308/2013 w odniesieniu do wina.
- b) systemów jakości, w tym systemów certyfikacji gospodarstw, produktów rolnych, bawełny lub środków spożywczych, uznanych przez państwa członkowskie za spełniające następujące kryteria:
- (i) specyfika produktu końcowego wytworzonego w ramach takich systemów wynika z jasnego wymogu zagwarantowania któregokolwiek z następujących elementów:
- określonych cech produktu,
 - określonych metod uprawy lub produkcji, lub
 - jakości produktu końcowego, która w sposób znaczący przewyższa normy handlowe dotyczące danego produktu pod względem zdrowia publicznego, zdrowia zwierząt lub roślin, dobrostanu zwierząt lub ochrony środowiska;
- (ii) system jest otwarty dla wszystkich producentów;
- (iii) system obejmuje wiążące specyfikacje produktów, a zgodność z tymi specyfikacjami jest weryfikowana przez organy publiczne lub niezależny organ kontroli;
- (iv) system jest przejrzysty i zapewnia pełną identyfikowalność produktów; lub

c) dobrowolnych systemów certyfikacji produktów rolnych uznanych przez państwa członkowskie za zgodne z unijnymi wytycznymi dotyczącymi najlepszych praktyk dla dobrowolnych systemów certyfikacji produktów rolnych i środków spożywczych.

2. Wsparcie w ramach tego działania może również obejmować koszty wynikające z działań informacyjnych i promocyjnych prowadzonych przez grupy producentów na rynku wewnętrznym, dotyczących produktów objętych systemami jakości otrzymujących wsparcie zgodnie z ust. 1.

3. Wsparcie na mocy ust. 1 udzielane jest jako roczna płatność motywująca, której poziom ustala się według poziomu kosztów stałych wynikających z udziału we wspieranych systemach przez maksymalny okres pięciu lat.

Do celów niniejszego ustępu „koszty stałe” oznaczają koszty poniesione przy przystępowaniu do wspieranego systemu jakości oraz roczną składkę za udział w tym systemie, w tym, w razie konieczności, wydatki na kontrole wymagane do weryfikacji zgodności ze specyfikacjami systemu.

Do celów niniejszego artykułu „rolnik” oznacza rolnika aktywnego zawodowo w rozumieniu art. 9 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013.

4. Wsparcie ogranicza się do maksymalnego poziomu dofinansowania i kwoty określonej w załączniku II.

5. W celu uwzględnienia nowego prawa unijnego, które może wpływać na wsparcie udzielane w ramach tego działania, oraz w celu zapewnienia spójności z innymi unijnymi instrumentami promowania działań rolnych i zapobiegania zakłóceniu konkurencji, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 83 dotyczących szczególnych unijnych systemów, które mają być objęte ust. 1 lit. a), oraz charakterystyki grup producentów i rodzajów działalności, które mogą otrzymywać wsparcie na mocy ust. 2, ustanawiania warunków służących zapobieganiu dyskryminacji niektórych produktów oraz ustanawiania warunków, na podstawie których mają być wykluczone ze wsparcia komercyjne znaki towarowe.

Artykuł 17

Inwestycje w środki trwałe

1. Wsparcie w ramach tego działania obejmuje materialne lub niematerialne inwestycje, które:

- a) poprawiają ogólną wydajność i zrównoważenie gospodarstwa rolnego;
- b) dotyczą przetwarzania, wprowadzania do obrotu lub rozwoju produktów rolnych objętych załącznikiem I do Traktatu lub bawełny, z wyjątkiem produktów rybołówstwa. Produktem procesu produkcyjnego może być produkt nieobjęty tym załącznikiem;

⁽¹⁾ Rozporządzenie (UE) nr 1151/2012 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 listopada 2012 r. w sprawie systemów jakości produktów rolnych i środków spożywczych (Dz.U. L 343 z 14.12.2012, s. 1).

⁽²⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 834/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylające rozporządzenie (EWG) nr 2092/91 (Dz.U. L 189 z 20.7.2007, s. 1).

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 110/2008 z dnia 15 stycznia 2008 r. w sprawie definicji, opisu, prezentacji, etykietowania i ochrony oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych i uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 1576/89 (Dz.U. L 39 z 13.2.2008, s. 16).

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Rady (EWG) nr 1601/91 z dnia 10 czerwca 1991 r. ustanawiające ogólne zasady definicji, opisu i prezentacji win aromatyzowanych, aromatyzowanych napojów winopodobnych i aromatyzowanych koktajli winopodobnych (Dz.U. L 149 z 14.6.1991, s. 1).

c) dotyczą infrastruktury związanej z rozwojem, modernizacją lub dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa, w tym dostępu do gruntów rolnych i leśnych, scalania i poprawy gruntów oraz dostaw i oszczędzania energii i wody; lub

d) są inwestycjami nieprodukcyjnymi związanymi z osiągnięciem celów rolno-środowiskowo-klimatycznych realizowanych na mocy niniejszego rozporządzenia, w tym dotyczących stanu ochrony różnorodności biologicznej gatunków i siedlisk, a także podwyższającymi użyteczność publiczną obszaru Natura 2000 lub innych systemów o wysokiej wartości przyrodniczej, które zostaną określone w programie.

2. Wsparcia na mocy ust. 1 lit. a) udziela się rolnikom lub grupom rolników.

W przypadku inwestycji wspierających restrukturyzację gospodarstw państwa członkowskie ukierunkowują wsparcie dla gospodarstw zgodnie z analizą SWOT przeprowadzoną w odniesieniu do unijnego priorytetu rozwoju obszarów wiejskich „zwiększenie rentowności gospodarstw i konkurencyjności wszystkich rodzajów rolnictwa we wszystkich regionach oraz promowanie innowacyjnych technologii w gospodarstwach rolnych i zrównoważonego zarządzania lasami”.

3. Wsparcie na mocy ust. 1 lit. a) i b) ogranicza się do maksymalnych poziomów dofinansowania określonych w załączniku II. Te maksymalne poziomy można zwiększyć w przypadku młodych rolników, inwestycji zbiorowych, w tym tych związanych z połączeniem się organizacji producentów, oraz w przypadku projektów zintegrowanych obejmujących wsparcie w ramach więcej niż jednego działania, inwestycji na obszarach z naturalnymi ograniczeniami i innymi szczególnymi ograniczeniami, o których mowa w art. 32, inwestycji związanych z operacjami na mocy art. 28 i 29 oraz operacji wspieranych w ramach EPI na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa zgodnie z poziomami dofinansowania określonymi w załączniku II. Jednakże maksymalny łączony poziom dofinansowania nie może przekroczyć 90 %.

4. Wsparcie na mocy ust. 1 lit. c) i d) podlega poziomom dofinansowania określonym w załączniku II.

5. Wsparcie może być przyznawane młodym rolnikom rozpoczynającym działalność po raz pierwszy jako kierujący gospodarstwem rolnym w odniesieniu do inwestycji mających na celu spełnienia z norm unijnych mających zastosowanie do produkcji rolnej, w tym norm dotyczących bezpieczeństwa pracy. Takie wsparcie może zostać udzielone maksymalnie na 24 miesiące od daty rozpoczęcia działalności.

6. W przypadku gdy prawo unijne nakłada na rolników nowe wymogi, wsparcie na inwestycje mające na celu spełnienie tych wymogów i może zostać udzielone na maksymalnie na 12 miesięcy od dnia, w którym stają się one obowiązkowe dla gospodarstwa rolnego.

Artykuł 18

Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych i katastrof oraz wprowadzanie odpowiednich środków zapobiegawczych

1. Wsparcie w ramach tego działania obejmuje:

a) inwestycje w środki zapobiegawcze, których celem jest ograniczanie skutków prawdopodobnych klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof;

b) inwestycje w odtwarzanie gruntów rolnych i przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof.

2. Wsparcia udziela się rolnikom lub grupom rolników. Wsparcia można także udzielać podmiotom publicznym w przypadku gdy stwierdzono związek między inwestycją realizowaną przez ten podmiot a potencjałem produkcji rolnej.

3. Wsparcie na mocy ust. 1 lit. b) uzależnione jest od formalnego uznania przez właściwe organy publiczne państw członkowskich, że wystąpiła klęska żywiołowa i że klęska ta lub działania podjęte zgodnie z dyrektywą Rady 2000/29/WE⁽¹⁾ w celu zwalczania lub powstrzymania choroby roślin lub inwazji szkodników spowodowały zniszczenie co najmniej 30 % odpowiedniego potencjału rolnego.

4. W ramach tego działania nie udziela się wsparcia z tytułu straty dochodu wynikającej z klęski żywiołowej lub katastrofy.

Państwa członkowskie zapewniają, aby nie wystąpiła nadwyżka rekompensaty w wyniku połączenia tego działania oraz innych krajowych lub unijnych instrumentów wsparcia bądź prywatnych systemów ubezpieczeń.

5. Wsparcie na mocy ust. 1 lit. a) ogranicza się do maksymalnych poziomów dofinansowania określonych w załączniku II.

Artykuł 19

Rozwój gospodarstw i działalności gospodarczej

1. Wsparcie w ramach tego działania obejmuje:

a) pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej na rzecz:

(i) młodych rolników;

(ii) działalności pozarolniczej na obszarach wiejskich;

⁽¹⁾ Dyrektywa Rady 2000/29/WE z dnia 8 maja 2000 r. w sprawie środków ochronnych przeciw wprowadzaniu do Wspólnoty organizmów szkodliwych dla roślin lub produktów roślinnych i przeciw ich rozpowszechnianiu się we Wspólnocie (Dz.U. L 169 z 10.7.2000, s. 1).

(iii) rozwoju małych gospodarstw;

- b) inwestycje w tworzenie i rozwój działalności pozarolniczej;
- c) płatności roczne lub płatności jednorazowe dla rolników kwalifikujących się do systemu dla małych gospodarstw ustanowionego w tytule V rozporządzenia (UE) nr 1307/2013 („system dla małych gospodarstw”), którzy trwale przekazali swoje gospodarstwo rolne innemu rolnikowi.

2. Wsparcia na mocy ust. 1 lit. a) ppkt (i) udziela się młodemu rolnikom.

Wsparcia na mocy ust. 1 lit. a) ppkt (ii) udziela się rolnikom lub członkom gospodarstwa rolnego, którzy różnicują działalność w kierunku działalności pozarolniczej, oraz mikroprzedsiębiorstwom i małym przedsiębiorstwom oraz osobom fizycznym na obszarach wiejskich.

Wsparcia na mocy ust. 1 lit. a) ppkt (iii) udziela się małym gospodarstwom określonym przez państwa członkowskie.

Wsparcia na mocy ust. 1 lit. b) udziela się mikroprzedsiębiorstwom i małym przedsiębiorstwom oraz osobom fizycznym na obszarach wiejskich, a także rolnikom lub członkom gospodarstwa rolnego.

Wsparcia na mocy ust. 1 lit. c) udziela się rolnikom kwalifikującym się do uczestniczenia w systemie dla małych gospodarstw od przynajmniej jednego roku w chwili składania przez nich wniosków o przyznanie wsparcia oraz jeśli zobowiązują się oni do trwałego przekazania całego swojego gospodarstwa rolnego wraz z odpowiednimi uprawnieniami do płatności innemu rolnikowi. Wsparcie wypłacane jest od daty przekazania gospodarstwa rolnego do dnia 31 grudnia 2020 r. lub jest ono obliczane w odniesieniu do tego okresu i wypłacane w formie jednorazowej płatności.

3. Każda osoba fizyczna lub prawna bądź grupa osób fizycznych lub prawnych, bez względu na status prawny takiej grupy i jej członków w świetle prawa krajowego, może być uznawana za członka gospodarstwa rolnego, z wyjątkiem pracowników gospodarstwa. W przypadku gdy za członka gospodarstwa rolnego uznaje się osobę prawną lub grupę osób prawnych, członek ten musi prowadzić działalność rolniczą w gospodarstwie w chwili złożenia wniosku o przyznanie wsparcia.

4. Wsparcie na mocy ust. 1 lit. a) uzależnione jest od przedłożenia planu biznesowego. Realizacja planu biznesowego musi rozpocząć się w terminie dziewięciu miesięcy od daty decyzji o przyznaniu pomocy.

W przypadku młodych rolników otrzymujących wsparcie na mocy ust. 1 lit. a) pkt (i) plan biznesowy musi przewidywać, że młody rolnik spełnia wymogi art. 9 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013 w odniesieniu do definicji rolników aktywnych zawodowo w terminie 18 miesięcy od daty rozpoczęcia działalności.

Państwa członkowskie określają górne i dolne progi umożliwiające gospodarstwom rolnym dostęp do wsparcia na mocy ust. 1 lit. a) ppkt (i) oraz (iii). Niższy próg wsparcia na mocy ust. 1 lit. a) ppkt (i) musi przewyższać górny próg dla wsparcia na mocy ust. 1 lit. a) ppkt (iii). Wsparcie jest ograniczone do gospodarstw rolnych spełniających definicję mikroprzedsiębiorstw małych przedsiębiorstw.

5. Wsparcie na mocy ust. 1 lit. a) jest wypłacane w co najmniej dwóch ratach przez okres maksymalnie pięciu lat. Raty mogą mieć charakter degresywny. Wypłacenie ostatniej raty na mocy ust. 1 lit. a) ppkt (i) oraz (ii) uzależnione jest od prawidłowej realizacji planu biznesowego.

6. Maksymalna kwota wsparcia na mocy ust. 1 lit. a) określona jest w załączniku II. Państwa członkowskie określają kwotę wsparcia na mocy ust. 1 lit. a) pkt (i) oraz (ii), biorąc pod uwagę także sytuację społeczno-gospodarczą obszaru objętego programem.

7. Wsparcie na mocy ust. 1 lit. c) jest równe 120 % rocznej płatności, do otrzymania której beneficjent kwalifikuje się w ramach systemu dla małych gospodarstw.

8. W celu zapewnienia sprawnego i skutecznego wykorzystania zasobów EFRROW Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 83 ustanawiających minimalną treść planów biznesowych i kryteriów stosowanych przez państwa członkowskie do określania progów, o których mowa w ust. 4 niniejszego artykułu.

Artykuł 20

Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich

1. Wsparcie w ramach tego działania obejmuje w szczególności:

- a) sporządzanie i aktualizowanie planów rozwoju gmin i wsi na obszarach wiejskich i ich podstawowych usług oraz planów ochrony obszarów Natura 2000 i innych obszarów o wysokiej wartości przyrodniczej i planów zarządzania nimi;
- b) inwestycje związane z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycje w energię odnawialną i w oszczędzanie energii;
- c) infrastrukturę szerokopasmową, w tym w jej tworzenie, ulepszanie i rozbudowę, pasywną infrastrukturę szerokopasmową oraz zapewnianie dostępu do łączności szerokopasmowej i rozwiązań z zakresu publicznej e-administracji;
- d) inwestycje w tworzenie, ulepszanie lub rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury, oraz powiązanej infrastruktury;

- e) inwestycje w infrastrukturę rekreacyjną, informację turystyczną i infrastrukturę turystyczną o małej skali służącą publicznemu korzystaniu z tych usług;
- f) badania i inwestycje związane z utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, krajobrazu wiejskiego i miejsc o wysokiej wartości przyrodniczej, w tym dotyczące powiązanych aspektów społeczno-gospodarczych oraz środków w zakresie świadomości środowiskowej;
- g) inwestycje ukierunkowane na przeniesienie działalności i przebudowę budynków lub innych obiektów położonych w osadach wiejskich lub w ich pobliżu, mające na celu poprawę jakości życia lub poprawę wyników osady w zakresie oddziaływania na środowisko.

2. Wsparcie w ramach tego działania dotyczy jedynie małej infrastruktury określonej w programie przez każde z państw członkowskich. Programy rozwoju obszarów wiejskich mogą jednak przewidywać szczególne odstępstwa od tej zasady w przypadku inwestycji w infrastrukturę szerokopasmową i energię odnawialną. W tym przypadku ustalane są jasne kryteria zapewniające komplementarność ze wsparciem w ramach innych instrumentów unijnych.

3. Inwestycje, o których mowa w ust. 1, kwalifikują się do wsparcia w przypadku gdy odpowiednie operacje wdrażane są zgodnie z planami rozwoju gmin i wsi na obszarach wiejskich i ich podstawowych usług, w przypadku gdy takie plany istnieją, oraz muszą być spójne z odpowiednią strategią rozwoju lokalnego.

Artykuł 21

Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów

1. Wsparcie w ramach tego działania dotyczy:
 - a) zalesiania i tworzenia terenu zalesionego;
 - b) zakładania systemów rolno-leśnych;
 - c) zapobiegania zniszczeniom lasów wskutek pożarów lasów, klęsk żywiołowych i katastrof, w tym inwazji szkodników, wystąpienia choroby i zagrożeń związanych ze zmianą klimatu, oraz odtwarzania lasów;
 - d) inwestycji zwiększających odporność ekosystemów leśnych, ich wartość dla środowiska oraz ich potencjał w zakresie łagodzenia zmiany klimatu;
 - e) inwestycji w technologie w dziedzinie leśnictwa oraz w przetwarzanie, transport i wprowadzanie do obrotu produktów leśnych.

2. Ograniczenia własności lasów przewidziane w art. 22–26 nie mają zastosowania do lasów tropikalnych lub subtropikalnych oraz zalesionych terenów terytoriów Azorów, Madery,

Wysp Kanaryjskich, mniejszych wysp Morza Egejskiego w rozumieniu rozporządzenia (EWG) nr 2019/93 ⁽¹⁾ oraz francuskich departamentów zamorskich.

W przypadku gospodarstw rolnych powyżej określonego rozmiaru, który ma być ustalony w programie przez państwa członkowskie, wsparcie uzależnione jest od przedstawienia stosownych informacji z planu urzędzenia lasu lub równoważnego instrumentu zgodnego ze zrównoważoną gospodarką leśną, jak określono na konferencji ministerialnej w sprawie ochrony lasów w Europie z 1993 r.

Artykuł 22

Zalesianie i tworzenie terenów zalesionych

1. Wsparcia na mocy art. 21 ust. 1 lit. a) udziela się publicznym i prywatnym posiadaczom gruntów i ich stowarzyszeniom; wsparcie to obejmuje koszty założenia i roczną premię na hektar w celu pokrycia kosztów utraconych dochodów z działalności rolniczej oraz utrzymania, w tym wczesnego i późnego czyszczenia, przez okres maksymalnie dwunastu lat. W przypadku gruntów będących własnością państwa wsparcie może zostać udzielone tylko jeśli organ zarządzający takim gruntem jest podmiotem prywatnym lub gminą.

Wsparcie na zalesianie gruntów będących w posiadaniu organów publicznych lub na drzewa szybko rosnące pokrywa wyłącznie koszty założenia.

2. Kwalifikują się tu zarówno grunty rolnicze, jak i nierolne. Sadzone gatunki muszą być dostosowane do warunków środowiskowych i klimatycznych danego obszaru i spełniać minimalne wymogi w zakresie środowiska. Nie udziela się wsparcia na sadzenie drzew w zagajnikach o krótkiej rotacji, choinek świątecznych ani drzew szybko rosnących z przeznaczeniem na redukcję energii. Na obszarach, gdzie zalesianie jest utrudnione ze względu na surowe warunki glebowe i klimatyczne, wsparcia można udzielać na sadzenie innych wieloletnich gatunków drzewiastych, takich jak krzewy i krzaki odpowiednie do warunków lokalnych.

3. W celu zapewnienia zgodności zalesiania gruntów rolnych z celami polityki środowiskowej Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 83 dotyczących definicji minimalnych wymagań w zakresie środowiska, o których mowa w ust. 2 niniejszego artykułu.

Artykuł 23

Zakładanie systemów rolno-leśnych

1. Wsparcia na mocy art. 21 ust. 1 lit. b) udziela się prywatnym posiadaczom gruntów, gminom i ich stowarzyszeniom; obejmuje ono koszty założenia i roczną premię na hektar w celu pokrycia kosztów utrzymania przez okres maksymalnie pięciu lat.

⁽¹⁾ Rozporządzenie (EWG) nr 2019/93 z dnia 19 lipca 1993 r. wprowadzające szczególne środki dla mniejszych wysp Morza Egejskiego dotyczące niektórych produktów rolnych (Dz.U. L 184 z 27.7.1993, s. 1).

2. Do celów niniejszego artykułu „systemy rolno-leśne” oznaczają systemy użytkowania gruntów, w których drzewa uprawia się w połączeniu z rolnictwem na tym samym gruncie. Państwa członkowskie określają minimalną i maksymalną liczbę drzew na hektar, uwzględniając lokalne warunki glebowo-klimatyczne oraz środowiskowe, gatunki leśne oraz potrzebę zapewnienia zrównoważonego użytkowania rolniczego gruntów.

3. Wsparcie ogranicza się do maksymalnego poziomu dofinansowania określonego w załączniku II.

Artykuł 24

Zapobieganie zniszczeniom lasów wskutek pożarów lasów, klęsk żywiołowych i katastrof oraz odtwarzanie lasów

1. Wsparcia na mocy art. 21 ust. 1 lit. c) udziela się prywatnym i publicznym posiadaczom lasów i innym podmiotom prawa prywatnego oraz organom publicznym i ich stowarzyszeniom; obejmuje ono koszty:

- a) utworzenia infrastruktury ochronnej. W przypadku pasów przeciwpożarowych wsparcie może obejmować również pomoc na pokrycie kosztów utrzymania. Nie udziela się wsparcia na działalność związaną z rolnictwem na obszarach objętych zobowiązaniami rolno-środowiskowymi;
- b) lokalnych środków zapobiegawczych na małą skalę, przeciwdziałających pożarom lub innym zagrożeniom naturalnym; w tym wykorzystywania pasących się zwierząt;
- c) instalowania i modernizowania urządzeń do monitorowania pożarów lasów, występowania szkodników i chorób oraz sprzętu do komunikacji; oraz
- d) przywracania potencjału leśnego zniszczonego wskutek pożarów lub innych klęsk żywiołowych, w tym szkodników, chorób, katastrof i zdarzeń związanych ze zmianą klimatu.

2. W przypadku środków zapobiegawczych dotyczących szkodników i chorób ryzyko wystąpienia danej klęski musi być poparte dowodami naukowymi i uznane przez publiczne organizacje naukowe. W stosownych przypadkach program musi zawierać wykaz gatunków organizmów szkodliwych dla roślin, które to gatunki mogą spowodować klęskę.

Kwalifikujące się operacje muszą być spójne z planem ochrony lasów ustanowionym przez państwa członkowskie. W przypadku gospodarstw rolnych powyżej określonego rozmiaru, który ma być ustalony w programie przez państwa członkowskie wsparcie uzależnione jest od przedstawienia stosownych informacji z planu urządzenia lasu lub równoważnego instrumentu zgodnego ze zrównoważoną gospodarką leśną, jak określono na ministerialnej konferencji w sprawie ochrony lasów w Europie w 1993 r., wyszczególniającego cele w zakresie środków zapobiegawczych.

Do wsparcia związanego z zapobieganiem pożarom lasów kwalifikują się obszary leśne sklasyfikowane zgodnie z planem

ochrony lasów ustanowionym przez państwa członkowskie jako obszary wysokiego lub średniego ryzyka występowania pożarów lasów.

3. Wsparcie na mocy ust. 1 lit. d) uzależnione jest od formalnego uznania przez właściwe organy publiczne państw członkowskich, że wystąpiła klęska żywiołowa i że klęska ta lub działania podjęte zgodnie z dyrektywą 2000/29/WE w celu zwalczania lub powstrzymania choroby roślin lub inwazji szkodników spowodowały zniszczenie co najmniej 20 % stosownego potencjału leśnego.

4. W ramach tego działania nie udziela się wsparcia z tytułu straty dochodu wynikającej z klęski żywiołowej.

Państwa członkowskie zapewniają, aby nie wystąpiła nadwyżka rekompensaty w wyniku połączenia tego działania oraz innych krajowych lub unijnych instrumentów wsparcia bądź prywatnych systemów ubezpieczeń.

Artykuł 25

Inwestycje zwiększające odporność ekosystemów leśnych i ich wartość dla środowiska

1. Wsparcia na mocy art. 21 ust. 1 lit. d) udziela się osobom fizycznym, prywatnym i publicznym posiadaczom lasów i innym podmiotom prawa prywatnego oraz organom publicznym i ich stowarzyszeniom.

2. Inwestycje mają na celu realizację zobowiązań w odniesieniu do celów związanych ze środowiskiem, dla zapewniania usług ekosystemowych lub zwiększenia użyteczności publicznej lasu i gruntów zalesionych na danym obszarze lub zwiększenie potencjału ekosystemów w zakresie łagodzenia zmiany klimatu, nie wykluczając korzyści gospodarczych w perspektywie długoterminowej.

Artykuł 26

Inwestycje w technologii w dziedzinie leśnictwa oraz w przetwarzanie, transport i wprowadzanie do obrotu produktów leśnych

1. Wsparcia na mocy art. 21 ust. 1 lit. e) udziela się prywatnym posiadaczom lasów, gminom i ich stowarzyszeniom oraz MŚP na rzecz inwestycji zwiększających potencjał leśny lub związanych z przetwarzaniem, transportem i wprowadzaniem do obrotu produktów leśnych w sposób zwiększający ich wartość dodaną. Na terytorium Azorów, Madery, Wysp Kanaryjskich, mniejszych wysp Morza Egejskiego w rozumieniu rozporządzenia (EWG) nr 2019/93 i francuskich departamentów zamorskich wsparcia można również udzielać przedsiębiorstwom niebędącym MŚP.

2. Inwestycje związane ze zwiększaniem wartości gospodarczej lasów muszą być uzasadnione w odniesieniu do spodziewanych korzyści dla lasów w jednym lub większej liczbie gospodarstw rolnych oraz mogą obejmować inwestycje w maszyny leśne i praktyki oszczędzające gleby i zasoby.

3. Inwestycje związane z użyciem drewna jako surowca lub źródła energii są ograniczone do wszystkich prac poprzedzających przetwórstwo przemysłowe.

4. Wsparcie ogranicza się do maksymalnego poziomu dofinansowania określonego w załączniku II.

Artykuł 27

Tworzenie grup i organizacji producentów

1. Wsparcia w ramach tego działania udziela się w celu ułatwienia tworzenia grup i organizacji producentów w sektorach rolnictwa i leśnictwa do celów:

- a) dostosowania do wymogów rynkowych procesu produkcyjnego i produktów producentów, którzy są członkami takich grup lub organizacji;
- b) wspólnego wprowadzania towarów do obrotu, w tym przygotowania do sprzedaży, centralizacji sprzedaży i dostawy do odbiorców hurtowych;
- c) ustanowienia wspólnych zasad dotyczących informacji o produkcji, ze szczególnym uwzględnieniem zbiorów i dostępności; oraz
- d) innych zadań, które mogą być prowadzone przez grupy i organizacje producentów, takich jak rozwijanie umiejętności biznesowych i marketingowych oraz organizowanie i ułatwanie procesów wprowadzania innowacji.

2. Wsparcia udziela się grupom i organizacjom producentów, które zostały oficjalnie uznane przez właściwy organ państwa członkowskiego na podstawie planu biznesowego. Wsparcie to ogranicza się do grup i organizacji producentów, które są MŚP.

Państwa członkowskie weryfikują, czy cele określone w planie biznesowym zostały osiągnięte w ciągu pięciu lat po uznaniu grupy lub organizacji producentów.

3. Wsparcia udziela się na podstawie planu biznesowego w postaci zryczałtowanej pomocy w formie rocznych rat przez okres nie dłuższy niż pięć lat następujący po dacie, w której grupa lub organizacja producentów została uznana; raty są degresywne. Oblicza się je na podstawie rocznej sprzedanej produkcji grupy lub organizacji. Państwa członkowskie wypłacają ostatnią ratę jedynie po potwierdzeniu prawidłowej realizacji planu biznesowego.

W pierwszym roku państwa członkowskie mogą wypłacić grupie lub organizacji producentów wsparcie obliczone na podstawie średniej rocznej wartości sprzedanej produkcji członków grupy z okresu trzech lat przed ich przystąpieniem do grupy lub organizacji. W przypadku grup i organizacji producentów w sektorze leśnym wsparcie oblicza się na

podstawie średniej sprzedanej produkcji członków grupy lub organizacji w okresie pięciu lat przed uznaniem grupy, z wyłączeniem wartości najwyższej i najniższej.

4. Wsparcie ogranicza się do wysokości maksymalnych stawek i kwot określonych w załączniku II.

5. Państwa członkowskie mogą nadal udzielać wsparcia na rozpoczęcie działalności grupom producentów nawet po uznaniu ich za organizacje producentów na warunkach rozporządzenia (UE) 1308/2013⁽¹⁾.

Artykuł 28

Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne

1. Państwa członkowskie udostępniają wsparcie w ramach tego działania na całym swoim terytorium zgodnie ze swoimi krajowymi, regionalnymi lub lokalnymi szczególnymi potrzebami i priorytetami. Działanie to ma na celu zachowanie oraz propagowanie niezbędnych zmian w praktykach rolnych, które stanowią pozytywny wkład w środowisko i klimat. Jego włączenie do programów rozwoju obszarów wiejskich jest obowiązkowe na poziomie krajowym lub regionalnym.

2. Płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych udziela się rolnikom, grupom rolników lub grupom rolników i innych zarządców gruntów, którzy dobrowolnie podejmują się przeprowadzenia operacji obejmujących jedno lub większą liczbę zobowiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych dotyczących gruntów rolnych, które mają zostać określone przez państwa członkowskie, w tym dotyczących, ale nie tylko, użytków rolnych określonych w art. 2 niniejszego rozporządzenia. W należycie uzasadnionych przypadkach, aby osiągnąć cele środowiskowe płatności rolno-środowiskowo-klimatyczne mogą być udzielane innym zarządcóm gruntów lub grupom takich osób.

3. Płatności rolno-środowiskowo-klimatyczne obejmują jedynie te zobowiązania, które wykraczają poza odpowiednie obowiązkowe normy ustanowione zgodnie z tytułem VI rozdział I rozporządzenia (UE) nr 1306/2013, odpowiednie kryteria i minimalne działania ustalone zgodnie z art. 4 ust. 1 lit. c) pkt (ii) oraz (iii) rozporządzenia (UE) nr 1307/2013, oraz odpowiednie minimalne wymogi dotyczące stosowania nawozów i środków ochrony roślin, a także inne odpowiednie wymogi obowiązkowe ustanowione na mocy prawa krajowego. Wszystkie te obowiązkowe wymogi określa się w programie.

4. Państwa członkowskie dążą do zapewnienia, aby osoby podejmujące się przeprowadzenia operacji w ramach tego działania były wyposażone w wiedzę i informacje wymagane do realizacji takich operacji. Mogą tego dokonać między innymi poprzez doradztwo eksperckie dotyczące określonych zobowiązań lub uzależnienie otrzymania wsparcia w ramach tego działania od odpowiedniego szkolenia.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007 (Zob. s. 671 niniejszego Dziennika Urzędowego).

5. Zobowiązania w ramach tego działania podejmowane są na okres od pięciu do siedmiu lat. Jeśli jednak jest to konieczne do osiągnięcia lub utrzymania oczekiwanych korzyści dla środowiska, państwa członkowskie mogą określić w swoich programach rozwoju obszarów wiejskich dłuższy okres w odniesieniu do określonych rodzajów zobowiązań, w tym poprzez przedłużenie czasu na ich realizację o rok po zakończeniu okresu początkowego. W przypadku nowych zobowiązań następujących bezpośrednio po wypełnieniu zobowiązania w okresie początkowym państwa członkowskie mogą określić krótszy okres w swoich programach rozwoju obszarów wiejskich.

6. Płatności udzielane są corocznie i rekompensują beneficjentom całość lub część dodatkowych kosztów i dochodów utraconych w wyniku podjętych zobowiązań. W razie konieczności płatności te mogą również obejmować koszty transakcyjne do wartości maksymalnie 20 % premii wypłacanej z tytułu zobowiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych. W przypadku gdy zobowiązania podejmowane są przez grupy rolników lub grupy rolników i innych gospodarujących gruntami, maksymalny poziom wynosi 30 %.

Przy obliczaniu płatności, o których mowa w akapicie pierwszym, państwa członkowskie odliczają kwotę niezbędną w celu wykluczenia podwójnego finansowania praktyk, o których mowa w art. 43 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013

W należycie uzasadnionych przypadkach w odniesieniu do operacji dotyczących ochrony środowiska wsparcie może zostać przyznane w formie płatności zryczałtowanej lub płatności jednorazowej na jednostkę dla zobowiązań dotyczących rezygnacji z komercyjnego wykorzystania obszarów, obliczanej na podstawie dodatkowych poniesionych kosztów i utraconych dochodów.

7. W razie konieczności, aby zapewnić efektywne stosowanie tego działania, państwa członkowskie mogą zastosować procedurę, o której mowa w art. 49 ust. 3, w celu dokonania wyboru beneficjentów.

8. Wsparcie ogranicza się do wysokości maksymalnych kwot określonych w załączniku II.

W ramach tego działania nie można udzielać wsparcia na zobowiązania objęte działaniem dotyczącym rolnictwa ekologicznego.

9. Wsparcie może zostać udzielone na zachowanie i zrównoważone wykorzystanie i rozwój zasobów genetycznych w rolnictwie w przypadku operacji nieobjętych przepisami ust. 1-8. Zobowiązania te mogą być realizowane przez innych beneficjentów niż ci, o których mowa w ust. 2.

10. W celu zapewnienia, aby zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatyczne były określane zgodnie z priorytetami unijnymi dotyczącymi rozwoju obszarów wiejskich, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 83 dotyczących:

- a) warunków mających zastosowanie do zobowiązań w sprawie ekstensywnego utrzymania zwierząt gospodarskich;
- b) warunków mających zastosowanie do zobowiązań dotyczących utrzymywania lokalnych ras zwierząt zagrożonych wyginięciem, lub zachowania zasobów genetycznych roślinnych, które są zagrożone erozją genetyczną; oraz
- c) definicji kwalifikowalnych operacji na mocy ust. 9.

11. W celu zapewnienia, aby wykluczone zostało podwójne finansowanie, o którym mowa w ust. 6 akapit drugi, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 83 ustanawiających metodę obliczeń, jaką należy stosować, w tym w przypadku środków równoważnych na mocy art. 43 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013.

Artykuł 29

Rolnictwo ekologiczne

1. Wsparcia w ramach tego działania udziela się na hektar użytków rolnych rolnikom lub grupom rolników, którzy dobrowolnie podejmują się konwersji lub utrzymania praktyk i metod rolnictwa ekologicznego określonych w rozporządzeniu (WE) nr 834/2007 i którzy są rolnikami aktywnymi zawodowo w rozumieniu art. 9 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013.

2. Wsparcia udziela się jedynie w odniesieniu do zobowiązań, które wykraczają poza odpowiednie obowiązkowe normy ustanowione zgodnie z tytułem VI rozdział I rozporządzenia (UE) nr 1306/2013, odpowiednie kryteria i minimalne działania ustalone zgodnie z art. 4 ust. 1 lit. c) ppkt (ii) oraz (iii) rozporządzenia (UE) nr .../2013, odpowiednie minimalne wymogi dotyczące stosowania nawozów i środków ochrony roślin oraz inne odpowiednie obowiązkowe wymogi ustanowione na mocy prawa krajowego. Wszystkie te wymogi określa się w programie.

3. Zobowiązania w ramach tego działania podejmowane są na okres od pięciu do siedmiu lat. W przypadku gdy wsparcie udzielane jest na konwersję na rolnictwo ekologiczne, państwa członkowskie mogą wyznaczyć krótszy okres początkowy odpowiadający okresowi konwersji. W przypadku gdy wsparcie udzielane jest na utrzymanie rolnictwa ekologicznego, państwa członkowskie mogą przewidzieć w swoich programach rozwoju obszarów wiejskich przedłużenie realizacji działania o rok po zakończeniu okresu początkowego. Dla nowych zobowiązań dotyczących utrzymania następujących bezpośrednio po realizacji zobowiązania w okresie początkowym, państwa członkowskie mogą w swoich programach rozwoju obszarów wiejskich ustalić krótszy okres.

4. Płatności udziela się corocznie; rekompensują one beneficjentom całość lub część dodatkowych kosztów i dochodów utraconych w wyniku podjętych zobowiązań. W razie konieczności płatności te mogą również obejmować koszty transakcyjne do wartości maksymalnie 20 % premii wypłacanej z tytułu zobowiązań. W przypadku gdy zobowiązania podejmowane są przez grupę rolników, maksymalny poziom wynosi 30 %.

Przy obliczaniu płatności, o których mowa w akapicie pierwszym, państwa członkowskie odliczają kwotę niezbędną w celu wykluczenia podwójnego finansowania praktyk, o których mowa w art. 43 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013.

5. Wsparcie ogranicza się do wysokości maksymalnych kwot określonych w załączniku II.

6. W celu zapewnienia, aby wykluczone zostało podwójne finansowanie, o którym mowa w ust. 4 akapit drugi, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 83 ustanawiających metodę obliczeń, jaką należy stosować.

Artykuł 30

Płatności dla obszarów Natura 2000 i płatności związane z ramową dyrektywą wodną

1. Wsparcie w ramach tego działania udzielane jest rocznie na hektar użytków rolnych lub na hektar lasu w celu rekompensowania beneficjentom dodatkowych kosztów i utraconych dochodów w wyniku niedogodności na danych obszarach, związanych z wdrażaniem dyrektyw 92/43/EWG i 2009/147/WE oraz ramowej dyrektywy wodnej.

Przy obliczaniu płatności w ramach tego działania państwa członkowskie odliczają kwotę niezbędną w celu wykluczenia podwójnego finansowania praktyk, o których mowa w art. 43 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013

2. Wsparcia udziela się rolnikom oraz prywatnym posiadaczom lasów i stowarzyszeniom prywatnych posiadaczy lasów. W należycie uzasadnionych przypadkach wsparcie może także być udzielane innym gospodarującym gruntami.

3. Wsparcia dla rolników powiązane z dyrektywami 92/43/EWG i 2009/147/WE udziela się jedynie w związku z niedogodnościami wynikającymi z wymogów wykraczających poza dobrą kulturę rolną zgodną z ochroną środowiska przewidzianych w art. 94 oraz w załączniku II do rozporządzenia Rady (UE) nr 1306/2013, oraz odpowiednimi kryteriami i minimalnymi działaniami ustalonymi zgodnie z art. 4 ust. 1 lit. c) ppkt (ii) oraz (iii) rozporządzenia (UE) nr 1307/2013.

4. Wsparcia dla rolników powiązane z ramową dyrektywą wodną udziela się jedynie w związku ze szczególnymi wymogami, które:

- a) zostały wprowadzone na mocy ramowej dyrektywy wodnej, są zgodne z programami działań przewidzianych w planach gospodarowania wodami w dorzeczu sporządzonymi z zamiarem osiągnięcia celów środowiskowych tej dyrektywy oraz wykraczają poza działania wymagane do wdrożenia pozostałego prawa unijnego dotyczącego ochrony wód;
- b) wykraczają poza podstawowe wymogi w zakresie zarządzania i normy dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska przewidziane w tytule VI rozdział I rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 oraz odpowiednie kryteria i minimalne działania ustalone zgodnie z art. 4 ust. 1 lit. c) ppkt (ii) oraz (iii) rozporządzenia (UE) nr 1307/2013;

c) wykraczają poza poziom ochrony przewidziany w prawie unijnym istniejącym w chwili przyjęcia ramowej dyrektywy wodnej, zgodnie z art. 4 ust. 9 tej dyrektywy; oraz

d) narzucają zasadnicze zmiany dotyczące rodzaju użytkowania gruntów lub zasadnicze ograniczenia odnoszące się do praktyki rolnej, które powodują znaczące straty dochodu.

5. Wymogi, o których mowa w ust. 3 i 4, określa się w programie.

6. Do płatności kwalifikują się następujące obszary:

a) obszary rolne i leśne sieci Natura 2000 wyznaczone zgodnie z dyrektywami 92/43/EWG i 2009/147/WE;

b) inne wyznaczone obszary ochrony środowiska, na których mają zastosowanie środowiskowe ograniczenia działalności rolnej lub leśnej, przyczyniające się do wdrażania art. 10 dyrektywy 92/43/EWG, pod warunkiem że obszary te w każdym programie rozwoju obszarów wiejskich nie przekraczają 5 % powierzchni wyznaczonych obszarów Natura 2000 objętych jego zasięgiem terytorialnym;

c) użytki rolne włączone do planów gospodarowania wodami w dorzeczach zgodnie z ramową dyrektywą wodną.

7. Wsparcie ogranicza się do wysokości maksymalnych kwot określonych w załączniku II.

8. W celu zapewnienia, aby wykluczona została możliwość podwójnego finansowania, o którym mowa w ust. 1 akapit drugi, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 83 ustanawiających metodę obliczeń, jaką należy stosować.

Artykuł 31

Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami

1. Płatności dla rolników na obszarach górskich i innych obszarach z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami udzielane są rocznie na hektar użytków rolnych w celu zrehabilitowania rolnikom wszystkich lub części dodatkowych kosztów i utraconych dochodów związanych z ograniczeniami dla produkcji rolnej na danym obszarze.

Dodatkowe koszty i utracone dochody oblicza się przez porównanie z obszarami, które nie charakteryzują się ograniczeniami naturalnymi ani innymi szczególnymi ograniczeniami, biorąc pod uwagę płatności zgodnie z tytułem III rozdział 3 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013.

Przy obliczaniu kosztów dodatkowych i utraconych dochodów państwa członkowskie mogą, w należycie uzasadnionych przypadkach, zróżnicować poziom płatności, uwzględniając:

- dotkliwość określonego stałego ograniczenia wpływającego na działalność rolniczą,
- system rolniczy.

2. Płatności udziela się rolnikom, którzy zobowiązują się do kontynuowania działalności rolniczej na obszarach wyznaczonych zgodnie z art. 32 i którzy są rolnikami aktywnymi zawodowo w rozumieniu art. 9 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013.

3. Wysokość płatności ustala się w przedziale między kwotą minimalną a kwotą maksymalną określonymi w załączniku II. W należycie uzasadnionych przypadkach płatności te mogą zostać zwiększone przy uwzględnieniu szczególnych okoliczności, które należy uzasadnić w programach rozwoju obszarów wiejskich.

4. Państwa członkowskie stosują zasadę degresywności płatności dla gospodarstw rolnych o powierzchni gruntów powyżej określonego progu, który ma zostać określony w programie, z wyjątkiem sytuacji, gdy wysokość wsparcia odpowiada jedynie minimalnej płatności na hektar na rok, jak określono w załączniku II.

W przypadku osoby prawnej lub grupy osób fizycznych lub prawnych państwa członkowskie mogą stosować degresywność płatności na poziomie członków tych osób prawnych lub grup, pod warunkiem że:

- a) prawo krajowe przewiduje, że indywidualni członkowie mogą posiadać prawa i obowiązki porównywalne z prawami i obowiązkami rolników indywidualnych, którzy mają status kierujących gospodarstwem rolnym, szczególnie w zakresie ich statusu ekonomicznego, społecznego i podatkowego; oraz
- b) ci indywidualni członkowie przyczynili się do wzmocnienia struktur rolnych danych osób prawnych lub grup.

5. Poza płatnościami przewidzianymi w ust. 2, państwa członkowskie mogą w latach 2014–2020 udzielać płatności w ramach tego działania beneficjentom na obszarach, które w okresie programowania 2007–2013 kwalifikowały się zgodnie z art. 36 lit. a) ppkt (ii) rozporządzenia (WE) nr 1698/2005. Dla beneficjentów na obszarach, które wskutek nowego wyznaczenia obszarów, o którym mowa w art. 32 ust. 3, nie kwalifikują się już do wsparcia, płatności te są stopniowo zmniejszane w okresie maksymalnie czterech lat. Okres ten rozpoczyna się w dniu zakończenia wyznaczania obszarów zgodnie z art. 32 ust. 3, a najpóźniej w 2018 r. Płatności te rozpoczynają się na poziomie nie wyższym niż 80 % średniej płatności ustalonej w programie na okres programowania 2007–2013 zgodnie z art. 36 lit. a) ppkt (ii) rozporządzenia (WE) nr 1698/2005, a kończą się najpóźniej w 2020 r. na

poziomie nie wyższym niż 20 %. Gdy w wyniku zastosowania stopniowego zmniejszania poziom płatności osiągnie 25 EUR, państwa członkowskie mogą kontynuować płatności na tym poziomie do momentu zakończenia ich wycofywania.

Po ukończeniu wyznaczania obszarów, beneficjenci na obszarach, które wciąż się kwalifikują do wsparcia, otrzymują pełne płatności w ramach tego działania.

Artykuł 32

Wyznaczenie obszarów z ograniczeniami naturalnymi i innymi szczególnymi ograniczeniami

1. Państwa członkowskie na podstawie ust. 2, 3 i 4 wyznaczają obszary kwalifikujące się do płatności przewidzianych w art. 31 w ramach następujących kategorii:

- a) obszary górskie;
- b) obszary inne niż obszary górskie, charakteryzujące się znaczącymi ograniczeniami naturalnymi; oraz
- c) inne obszary charakteryzujące się szczególnymi ograniczeniami.

2. Aby mogły kwalifikować się do płatności na mocy art. 31, obszary górskie charakteryzują się znacznymi ograniczeniami możliwości użytkowania gruntów i znacznym wzrostem kosztów produkcji w związku z:

- a) występowaniem, ze względu na wysokość, bardzo trudnych warunków klimatycznych, w wyniku których znacznemu skróceniu ulega sezon wegetacyjny;
- b) na niższych wysokościach – występowaniem na większej części danego obszaru zboczy zbyt stromych do użycia sprzętu mechanicznego lub wymagających użycia bardzo drogiego sprzętu specjalistycznego, lub z powodu połączenia tych dwóch czynników, w przypadku gdy ograniczenie wynikające z każdego z czynników z osobna są mniej dotkliwe, ale połączenie ich obu powoduje równorzędne ograniczenie.

Obszary położone na północ od 62. równoleżnika oraz niektóre obszary przyległe uznaje się za obszary górskie.

3. Aby mogły kwalifikować się do płatności na mocy art. 31, obszary inne niż obszary górskie uznaje się za charakteryzujące się znaczącymi ograniczeniami naturalnymi, jeśli co najmniej 60 % użytków rolnych spełnia co najmniej jedno z kryteriów wymienionych w załączniku III na poziomie podanej wartości progowej.

Przestrzeganie tych warunków zapewniane jest na poziomie lokalnych jednostek administracyjnych (poziom LAU 2) lub na poziomie wyraźnie wytyczonej jednostki lokalnej, która stanowi jeden jasno określony, zwarty obszar geograficzny, posiadający wyraźną tożsamość gospodarczą i administracyjną.

Przy wyznaczaniu obszarów, których dotyczy niniejszy ustęp, państwa członkowskie przeprowadzają procedurę zawężania wyboru, w oparciu o obiektywne kryteria, w celu wykluczenia obszarów, na których znaczące ograniczenia naturalne, o których mowa w akapicie pierwszym, zostały udokumentowane, ale przewyżczono je dzięki inwestycjom lub działalności gospodarczej, lub dzięki normalnej produktywności gruntów, lub jeśli metody produkcji lub systemy rolnicze rekompensują utracone dochody lub dodatkowe koszty, o których mowa w art. 31 ust. 1.

4. Obszary inne niż te, o których mowa w ust. 2 i 3, kwalifikują się do płatności na mocy art. 31, jeśli charakteryzują się szczególnymi ograniczeniami oraz jeśli niezbędna jest na nich kontynuacja gospodarowania gruntami w celu zachowania lub poprawy środowiska, utrzymania terenów wiejskich, zachowania potencjału turystycznego obszaru lub w celu ochrony linii brzegowej.

Obszary charakteryzujące się szczególnymi ograniczeniami obejmują obszary rolne, które są zbliżone z punktu widzenia naturalnych warunków produkcji, a ich całkowita powierzchnia nie przekracza 10 % powierzchni danego państwa członkowskiego.

Ponadto obszary mogą również kwalifikować się do płatności na mocy niniejszego ustępu, w przypadku gdy:

- co najmniej 60 % użytków rolnych spełnia co najmniej dwa spośród kryteriów wymienionych w załączniku III, przy czym każde z nich w granicach 20 % podanej wartości progowej; lub
- co najmniej 60 % użytków rolnych składa się z obszarów spełniających co najmniej jedno z kryteriów wymienionych w załączniku III na poziomie podanej wartości progowej, oraz obszarów spełniających co najmniej dwa spośród kryteriów wymienionych w załączniku III, przy czym każde z nich w granicach 20 % podanej wartości progowej.

Przestrzeganie tych warunków zapewnia się na poziomie LAU 2 lub na poziomie wyraźnie wyznaczonej lokalnej jednostki, która stanowi jeden jasno określony, zwarty obszar geograficzny, posiadający wyraźną tożsamość gospodarczą i administracyjną. Przy wyznaczaniu obszarów, których dotyczy niniejszy akapit, państwa członkowskie przeprowadzają procedurę zawężania wyboru, o której mowa w art. 32 ust. 3. Obszary uważane za kwalifikowalne zgodnie z niniejszym akapitem uwzględniane są przy obliczaniu 10 %-owego limitu, o którym mowa w akapicie drugim.

W drodze odstępstwa, akapit pierwszy nie ma zastosowania do państw członkowskich, których całe terytorium uznano za obszary ze szczególnymi utrudnieniami na mocy rozporządzeń (WE) nr 1698/2005 i (WE) nr 1257/1999.

5. Państwa członkowskie dołączają do swoich programów rozwoju obszarów wiejskich:

- a) obowiązujące lub zmienione wyznaczenie obszarów zgodnie z ust. 2 i 4;
- b) nowe wyznaczenie obszarów, o których mowa w ust. 3.

Artykuł 33

Dobrostan zwierząt

1. Płatności z tytułu dobrostanu zwierząt w ramach tego działania udziela się rolnikom, którzy dobrowolnie podejmują się przeprowadzenia operacji obejmujących jedno lub większą liczbę zobowiązań dotyczących dobrostanu zwierząt i którzy są rolnikami aktywnymi zawodowo w rozumieniu art. 9 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013.

2. Płatności z tytułu dobrostanu zwierząt obejmują jedynie te zobowiązania, które wykraczają poza odpowiednie obowiązkowe normy ustanowione zgodnie z tytułem VI rozdział I rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 oraz inne odpowiednie obowiązkowe wymogi. Te odpowiednie wymogi określa się w programie.

Te zobowiązania podejmowane są na okres od jednego do siedmiu lat z możliwością przedłużenia.

3. Płatności przyznaje się corocznie i rekompensują one rolnikom całość lub część dodatkowych kosztów i dochodów utraconych w wyniku podjętego zobowiązania. W razie konieczności, płatności te mogą również obejmować koszty transakcyjne do wartości maksymalnie 20 % premii wypłaconej z tytułu zobowiązań dotyczących dobrostanu zwierząt.

Wsparcie ogranicza się do wysokości maksymalnej kwoty określonej w załączniku II.

4. W celu zapewnienia, aby zobowiązania dotyczące dobrostanu zwierząt były zgodne z ogólną polityką unijną w tej dziedzinie, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 83 dotyczących określenia obszarów, na których zobowiązania dotyczące dobrostanu zwierząt mają przewidywać bardziej rygorystyczne normy w zakresie metod produkcji.

Artykuł 34

Usługi leśno-środowiskowe i klimatyczne oraz ochrona lasów

1. Wsparcia w ramach tego działania udziela się na hektar lasu publicznym i prywatnym posiadaczom lasów i innym podmiotom prawa prywatnego i organom publicznym oraz ich stowarzyszeniom dobrowolnie podejmującym się przeprowadzenia operacji obejmujących jedno lub większą liczbę zobowiązań leśno-środowiskowych i klimatycznych. W przypadku lasów będących własnością państwa wsparcie może zostać udzielone tylko jeśli organ zarządzający takim lasem jest podmiotem prywatnym lub gminą.

W przypadku gospodarstw leśnych powyżej określonego progu, który ma zostać ustalony przez państwa członkowskie w programach rozwoju obszarów wiejskich, wsparcie na mocy ust. 1 uzależnione jest od przedstawienia stosownych informacji z planu urządzenia lasu lub równoważnego instrumentu zgodnego ze zrównoważoną gospodarką leśną, jak określono na ministerialnej konferencji w sprawie ochrony lasów w Europie w 1993 r.

2. Płatności te obejmują jedynie te zobowiązania, które wykraczają poza odpowiednie obowiązkowe wymogi ustanowione w krajowym akcie prawnym dotyczącym leśnictwa lub w innym właściwym prawie krajowym. Wszystkie te wymogi określa się w programie.

Zobowiązania podejmowane są na okres od pięciu do siedmiu lat. Jednakże jeśli jest to niezbędne i należyte uzasadnione, państwa członkowskie mogą wyznaczyć w swoich programach rozwoju obszarów wiejskich dłuższy okres w odniesieniu do określonych rodzajów zobowiązań.

3. Płatności rekompensują beneficjentom całość lub część dodatkowych kosztów i dochodów utraconych w wyniku podjętych zobowiązań. W przypadku gdy jest to niezbędne, płatności te mogą również obejmować koszty transakcyjne do wartości maksymalnie 20 % premii wypłaconej z tytułu zobowiązań leśno-środowiskowych. Wsparcie ogranicza się do wysokości maksymalnej kwoty określonej w załączniku II.

W należycie uzasadnionych przypadkach w odniesieniu do operacji dotyczących ochrony środowiska wsparcie może być przyznane jako płatność zryczałtowana lub jednorazowa na jednostkę dla zobowiązań dotyczących rezygnacji z komercyjnego użytkowania drzew i lasów, obliczana na podstawie dodatkowych poniesionych kosztów i utraconych dochodów.

4. Wsparcia można udzielać podmiotom publicznym i prywatnym, na ochronę i promowanie genetycznych zasobów leśnych w ramach operacji nieobjętych ust. 1, 2 i 3.

5. W celu zapewnienia efektywnego wykorzystywania zasobów budżetowych EFRROW, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 83 dotyczących rodzajów operacji kwalifikowalnych do wsparcia na mocy ust. 4 niniejszego artykułu.

Artykuł 35

Współpraca

1. Wsparcie w ramach tego działania przyznaje się w celu wspierania form współpracy z udziałem co najmniej dwóch podmiotów, a w szczególności:

- a) metod współpracy między różnymi podmiotami w unijnym sektorze rolnictwa, sektorze leśnictwa i łańcuchu żywnościowym, oraz innymi podmiotami, które przyczyniają się do realizacji celów i priorytetów polityki rozwoju obszarów wiejskich, w tym grup producentów, spółdzielni i organizacji międzybranżowych;
- b) tworzenia klastrów i sieci;
- c) ustanawiania i funkcjonowania grup operacyjnych EPI na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa, o których mowa w art. 56.

2. Współpraca, o której mowa w ust. 1, dotyczy przede wszystkim:

- a) projektów pilotażowych;
- b) rozwoju nowych produktów, praktyk, procesów i technologii w sektorach rolnym, spożywczym i leśnym;
- c) współpracy między małymi podmiotami przy organizowaniu wspólnych procedur pracy i wspólnym korzystaniu z pomieszczeń i zasobów oraz rozwoju lub marketingu usług turystycznych związanych z turystyką wiejską;
- d) horyzontalnej i wertykalnej współpracy między podmiotami łańcucha dostaw na rzecz utworzenia i rozwoju krótkich łańcuchów dostaw i rynków lokalnych;
- e) działalności promocyjnej w kontekście lokalnym, związanych z rozwojem krótkich łańcuchów dostaw i rynków lokalnych;
- f) wspólnych działań podejmowanych w celu łagodzenia zmiany klimatu lub przystosowania się do niej;
- g) wspólnych podejść do projektów środowiskowych i bieżących praktyk środowiskowych, w tym sprawnego gospodarowania wodą, wykorzystywania energii ze źródeł odnawialnych i zachowywania krajobrazu rolnego;
- h) horyzontalnej i wertykalnej współpracy między podmiotami łańcucha dostaw na rzecz zrównoważonego dostarczania biomasy do stosowania w produkcji żywności i energii oraz w procesach przemysłowych;
- i) realizowania, w szczególności przez grupy partnerów publicznych i prywatnych, inne niż określone w art. 32 ust. 2 lit. b) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, strategii rozwoju lokalnego innych niż określone w art. 2 pkt 19 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 dotyczących jednego lub większej liczby priorytetów unijnych w zakresie rozwoju obszarów wiejskich;
- j) opracowania planu urządzenia lasu lub równoważnych instrumentów;
- k) zróżnicowania działalności rolniczej na działania dotyczące opieki zdrowotnej, integracji społecznej, rolnictwa wspieranego przez społeczność lokalną oraz edukacji w dziedzinie środowiska i żywności.

3. Wsparcia na mocy ust. 1 lit. b) udziela się jedynie nowo powstałym klastrów i sieciom, a także tym, które podejmują nową dla nich działalność.

Wsparcia na rzecz operacji na mocy ust. 2 lit. a) i b) można udzielać również podmiotom indywidualnym, w przypadku gdy taka możliwość określona jest w programie rozwoju obszarów wiejskich.

4. Rezultaty projektów pilotażowych prowadzonych na mocy ust. 2 lit. a) oraz operacji prowadzonych na mocy ust. 2 lit. b) przez podmioty indywidualne, jak przewidziano w ust. 3, są rozpowszechniane.

5. Do wsparcia w ramach tego działania kwalifikują się następujące koszty związane z formami współpracy, o których mowa w ust. 1:

- a) koszt badania danego obszaru, analizy wykonalności oraz koszty opracowania planu biznesowego, planu urządzenia lasu lub równoważnego instrumentu, lub strategii rozwoju lokalnego innej niż ta, o której mowa w art. 33 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013;
- b) koszt aktywizacji danego obszaru w celu osiągnięcia wykonalności zbiorowego projektu terytorialnego lub projektu, który ma być przeprowadzony przez grupę operacyjną EPI na rzecz wydajności i zrównoważenia w rolnictwie, o której mowa w art. 56. W przypadku klastrów aktywizacja może dotyczyć organizacji szkoleń, tworzenia sieci kontaktów między członkami oraz rekrutacji nowych członków;
- c) koszty bieżące współpracy;
- d) bezpośrednie koszty określonych projektów związane z realizacją planu biznesowego, planu środowiskowego, planu urządzenia lasu lub równoważnego instrumentu, strategii rozwoju lokalnego innej niż ta, o której mowa w art. 33 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, lub bezpośrednie koszty innych środków ukierunkowanych na innowacyjność, w tym testowania;
- e) koszty działalności promocyjnej.

6. W przypadku realizacji planu biznesowego lub planu środowiskowego lub planu urządzenia lasu lub równoważnego instrumentu lub strategii rozwoju państwa członkowskie mogą udzielić pomocy w postaci łącznej kwoty pokrywającej koszty współpracy i koszty realizowanych projektów lub mogą pokryć jedynie koszty współpracy i wykorzystać do zrealizowania projektu zasoby finansowe z innych działań lub innych funduszy unijnych.

W przypadku gdy wsparcie jest płacone w postaci łącznej kwoty, a realizowany projekt należy do rodzaju ujętego w ramach innego działania przewidzianego w niniejszym rozporządzeniu, zastosowanie ma odpowiednia maksymalna kwota lub poziom dofinansowania.

7. Współpraca między podmiotami w różnych regionach lub państwach członkowskich również kwalifikuje się do wsparcia.

8. Wsparcie ogranicza się do okresu maksymalnie siedmiu lat, z wyjątkiem wspólnych działań na rzecz środowiska w należycie uzasadnionych przypadkach.

9. Współpraca w ramach tego działania może być połączona z realizowanymi na tym samym terytorium projektami wspieranymi z unijnych środków finansowych innych niż EFRROW. Państwa członkowskie zapewniają, aby nie wystąpiła nadwyżka rekompensaty w wyniku połączenia tego działania oraz innych krajowych lub unijnych instrumentów wsparcia.

10. W celu zapewnienia efektywnego wykorzystywania zasobów budżetowych EFRROW, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 83 dotyczących dalszej specyfikacji cech projektów pilotażowych, klastrów, sieci, krótkich łańcuchów dostaw i rynków lokalnych, które będą kwalifikowały się do wsparcia, a także dotyczących warunków przyznawania pomocy na rodzaje operacji wymienione w ust. 2 niniejszego artykułu.

Artykuł 36

Zarządzanie ryzykiem

1. Wsparcie w ramach tego działania obejmuje:

- a) wkład finansowy na rzecz składek z tytułu ubezpieczenia upraw, zwierząt i roślin od ponoszonych przez rolników strat gospodarczych spowodowanych niekorzystnymi zjawiskami klimatycznymi, chorobami zwierząt lub roślin, inwazją szkodników lub incydem środowiskowym;
- b) wkład finansowy na rzecz funduszy wspólnego inwestowania w celu wypłacania rolnikom rekompensat finansowych z tytułu strat gospodarczych spowodowanych niekorzystnymi zjawiskami klimatycznymi lub wystąpieniem choroby zwierząt lub roślin lub inwazją szkodników lub incydem środowiskowym;
- c) narzędzie stabilizacji dochodów w postaci wkładu finansowego na rzecz funduszy wspólnego inwestowania, zapewniające rekompensatę dla rolników za poważny spadek dochodów.

2. Do celów niniejszego artykułu „rolnik” oznacza rolnika aktywnego zawodowo w rozumieniu art. 9 rozporządzenia (UE) nr 1307./2013.

3. Do celów ust. 1 lit. b) i c) „fundusz wspólnego inwestowania” oznacza system akredytowany przez państwo członkowskie zgodnie z jego prawem krajowym, który umożliwi stowarzyszonemu rolnikom ubezpieczenie się i za pomocą którego wypłacane są tym rolnikom rekompensaty za straty gospodarcze spowodowane niekorzystnymi zjawiskami klimatycznymi lub wystąpieniem choroby zwierząt lub roślin lub inwazją szkodników lub incydem środowiskowym lub za poważny spadek dochodów.

4. Państwa członkowskie zapewniają, aby nie wystąpiła nadwyżka rekompensaty w wyniku połączenia tego działania oraz innych krajowych lub unijnych instrumentów wsparcia bądź prywatnych systemów ubezpieczeń.

5. W celu zapewnienia efektywnego wykorzystania zasobów budżetowych EFRROW Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 83 dotyczących minimalnego i maksymalnego okresu zaciągania pożyczek komercyjnych udzielanych funduszom wspólnego inwestowania, o których mowa w art. 38 ust. 3 lit. b) i art. 39 ust. 4.

Komisja przedstawi Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie dotyczące wdrażania niniejszego artykułu do dnia 31 grudnia 2018 r.

Artykuł 37

Ubezpieczenie upraw, zwierząt i roślin

1. Wsparcia na mocy art. 36 ust. 1 lit. a) udziela się jedynie na umowy ubezpieczenia, które pokrywają straty spowodowane niekorzystnym zjawiskiem klimatycznym lub chorobą zwierząt lub roślin, lub inwazją szkodników lub incydem środowiskowym bądź straty spowodowane przez działanie podjęte zgodnie z dyrektywą 2000/29/WE w celu zwalczania lub powstrzymania choroby roślin lub inwazji szkodników, które niszczą więcej niż 30 % średniej rocznej produkcji rolnika z poprzednich trzech lat lub średniej z trzech lat opartej na okresie pięciu wcześniejszych lat, z wyłączeniem wartości najwyższej i najniższej. Do obliczania rocznej produkcji danego rolnika mogą być stosowane współczynniki. Stosowana metoda obliczania musi pozwalać na określenie rzeczywistych strat poniesionych przez indywidualnego rolnika w danym roku.

Pomiar wielkości spowodowanych strat może być dostosowany do szczególnych cech charakterystycznych każdego rodzaju produktu przy użyciu:

- współczynników biologicznych (rozmiar utraty biomasy) lub równoważnych współczynników utraty plonów ustanawianych na poziomie gospodarstwa, lokalnym, regionalnym lub krajowym; lub
- współczynników pogodowych (w tym wielkość opadów deszczu i temperatura) ustanawianych na poziomie lokalnym, regionalnym lub krajowym.

2. Wystąpienie niekorzystnego zjawiska klimatycznego lub choroby zwierząt lub roślin lub inwazji szkodników lub incydentu środowiskowego musi formalnie zostać uznane przez właściwy organ danego państwa członkowskiego.

W stosownych przypadkach państwa członkowskie mogą z wyprzedzeniem ustanowić kryteria, na podstawie których uznaje się, że wystąpienie tych okoliczności zostało formalnie uznane.

3. W odniesieniu do chorób zwierząt rekompensaty finansowej na podstawie art. 36 ust. 1 lit. a) można udzielić jedynie w odniesieniu do chorób wymienionych w wykazie chorób zwierząt ustanowionym przez Światową Organizację Zdrowia Zwierząt lub w załączniku do decyzji 2009/470/WE.

4. Płatności z tytułu ubezpieczeń rekompensują nie więcej niż całkowity koszt pokrycia poniesionych strat, o których mowa w art. 36 ust. 1 lit. a), i nie określają rodzaju lub ilości przyszłej produkcji ani nie wprowadzają wymogów w tym zakresie.

Państwa członkowskie mogą ograniczyć kwotę składki kwalifikującej się do wsparcia poprzez zastosowanie odpowiednich pułapów.

5. Wsparcie ogranicza się do maksymalnego poziomu określonego w załączniku II.

Artykuł 38

Fundusze wspólnego inwestowania dotyczące niekorzystnych zjawisk klimatycznych, chorób zwierząt i roślin, inwazji szkodników i incydem środowiskowych

1. Aby kwalifikować się do wsparcia, fundusze wspólnego inwestowania muszą:

- być akredytowane przez właściwy organ zgodnie z prawem krajowym;
- prowadzić przejrzystą politykę w odniesieniu do wpłat do funduszu i wypłat;
- posiadać jasne zasady podziału odpowiedzialności za długi.

2. Państwa członkowskie określają zasady tworzenia funduszy wspólnego inwestowania i zarządzania nimi, w szczególności w zakresie przyznawania rekompensat i kwalifikowalności rolników w przypadku kryzysu oraz w zakresie zarządzania i monitorowania zgodności z tymi zasadami. Państwa członkowskie zapewniają, aby warunki dotyczące funduszy przewidywały kary w przypadku zaniedbania ze strony rolnika.

Wystąpienie incydem wymienionych w art. 36 ust. 1 lit. b) musi zostać formalnie uznane przez właściwy organ danego państwa członkowskiego.

3. Wkład finansowy, o którym mowa w art. 36 ust. 1 lit. b), może dotyczyć jedynie:

- kosztów administracyjnych utworzenia funduszy wspólnego inwestowania, rozłożonych na maksymalny okres trzech lat przy zastosowaniu degressywności;
- kwot wypłaconych przez fundusz wspólnego inwestowania jako finansowa rekompensata dla rolników. Ponadto wkład finansowy może dotyczyć odsetek od pożyczek komercyjnych zaciągniętych przez fundusz wspólnego inwestowania w celu wypłaty rolnikom rekompensaty finansowej w przypadku kryzysu.

Wsparcie na mocy art. 36 ust. 1 lit. b) jest udzielane jedynie na pokrycie strat związanych z wystąpieniem niekorzystnych zjawisk klimatycznych, choroby zwierząt lub roślin, inwazji szkodników lub straty spowodowane przez działanie podjęte zgodnie z dyrektywą 2000/29/WE w celu zwalczania lub powstrzymania choroby roślin lub szkodników lub skutków incydentu środowiskowego, który zniszczył ponad 30 % średniej rocznej produkcji rolnika z poprzednich trzech lat lub

średniej z trzech lat obliczonej na podstawie pięciu wcześniejszych lat, z wyłączeniem wartości najwyższej i najniższej. Do obliczania rocznej produkcji danego rolnika mogą być stosowane współczynniki. Stosowana metoda obliczania musi pozwalać na określenie rzeczywistych strat poniesionych przez indywidualnego rolnika w danym roku.

Początkowy kapitał podstawowy nie może być zasilany z wkładu z publicznych środków finansowych.

4. W przypadku chorób zwierząt rekompensata finansowa na mocy art. 36 ust. 1 lit. b) może być przyznana w odniesieniu do chorób wymienionych w wykazie chorób zwierząt sporządzonym przez Światową Organizację Zdrowia Zwierząt lub w załączniku do decyzji Rady 2009/470/WE.

5. Wsparcie ogranicza się do maksymalnego poziomu dofinansowania określonego w załączniku II.

Państwa członkowskie mogą ograniczyć koszty, które kwalifikują się do wsparcia, poprzez zastosowanie:

- a) pułapów w odniesieniu do funduszu;
- b) odpowiednich pułapów jednostkowych.

Artykuł 39

Narzędzie stabilizacji dochodów

1. Wsparcie na mocy art. 36 ust. 1 lit. c) przyznaje się jedynie w przypadku, gdy spadek dochodu przekracza 30 % średniego rocznego dochodu indywidualnego rolnika z poprzednich trzech lat lub średniej z trzech lat obliczonej na podstawie pięciu wcześniejszych lat, z wyłączeniem wartości najwyższej i najniższej. Do celów art. 36 ust. 1 lit. c) dochód odnosi się do sumy przychodów, jakie uzyskuje rolnik z rynku, w tym wszelkich form wsparcia publicznego, po odjęciu kosztów produkcji. Płatności z funduszu wspólnego inwestowania na rzecz rolników rekompensują mniej niż 70 % utraconych dochodów w roku, w którym producent zaczyna się kwalifikować do otrzymania tego wsparcia.

2. Aby kwalifikować się do wsparcia, fundusze wspólnego inwestowania muszą:

- a) być akredytowane przez właściwy organ zgodnie z prawem krajowym;
- b) prowadzić przejrzystą politykę w odniesieniu do wpłat do funduszu i wypłat;
- c) posiadać przejrzyste zasady podziału odpowiedzialności za długi.

3. Państwa członkowskie określają zasady tworzenia funduszy wspólnego inwestowania i zarządzania nimi, w szczególności w zakresie przyznawania rolnikom rekompensat w przypadku kryzysu oraz w zakresie zarządzania i monitorowania zgodności z tymi zasadami. Państwa członkowskie zapewniają, aby warunki dotyczące funduszy przewidywały kary w przypadku zaniedbań ze strony rolnika.

4. Wkłady finansowe, o których mowa w art. 36 ust. 1 lit. c), mogą dotyczyć jedynie:

- a) kosztów administracyjnych ustanowienia funduszu wspólnego inwestowania, rozłożonych na maksymalny okres trzech lat przy zastosowaniu degressywności;
- b) kwot wypłaconych przez fundusz wspólnego inwestowania jako finansowa rekompensata dla rolników. Ponadto wkład finansowy może dotyczyć odsetek od pożyczek komercyjnych zaciągniętych przez fundusz wspólnego inwestowania w celu wypłaty rolnikom rekompensaty finansowej w przypadku kryzysu. Początkowy kapitał podstawowy nie może być zasilany z wkładu z publicznych środków finansowych.

5. Wsparcie ogranicza się do maksymalnego poziomu określonego w załączniku II.

Artykuł 40

Finansowanie uzupełniających krajowych płatności bezpośrednich dla Chorwacji

1. Wsparcie może zostać przyznane rolnikom kwalifikującym się do uzupełniających krajowych płatności bezpośrednich na mocy art. 19 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013. Warunki określone w tym artykule mają również zastosowanie do wsparcia, które ma zostać przyznane na mocy niniejszego artykułu.

2. Wsparcie przyznane rolnikom na lata 2014, 2015 i 2016 nie może być większe niż różnica pomiędzy:

- a) poziomem płatności bezpośrednich mającym zastosowanie w Chorwacji na dany rok zgodnie z art. 17 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013; oraz
- b) 45 % odpowiedniego poziomu płatności bezpośrednich, który będzie stosowany od 2022 r.

3. Wkład Unii we wsparcie przyznawane na mocy niniejszego artykułu w Chorwacji na lata 2014, 2015 i 2016 nie przekracza 20 % jej odpowiedniego całkowitego rocznego przydziału z EFRROW.

4. Wkład EFRROW w uzupełnianie płatności bezpośrednich nie przekracza 80 %.

Artykuł 41

Zasady wdrażania działań

Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające zasady wdrażania działań określonych w niniejszej części, dotyczące:

- a) procedur wyboru organów lub podmiotów oferujących usługi doradcze w zakresie gospodarstwa i leśnictwa, w zakresie zarządzania gospodarstwem lub zastępstw oraz degressywnego charakteru pomocy w ramach działania dotyczącego usług doradczych, o którym mowa w art. 15;

- b) oceny przez państwo członkowskie postępów w realizacji planu biznesowego, wariantów płatności, a także warunków dostępu młodych rolników do innych działań w ramach działania dotyczącego rozwoju gospodarstw i działalności gospodarczej, o którym mowa w art. 19;
- c) konwersji na jednostki inne niż stosowane w załączniku II i współczynnika przeliczeniowego zwierząt na duże jednostki przeliczeniowe inwentarza na mocy działań, o których mowa w art. 28, 29, 33 i 34;
- d) możliwości wykorzystania standardowych założeń dotyczących dodatkowych kosztów i utraconych dochodów w ramach działań, o których mowa w art. 28–31, 33 i 34, oraz kryteriów stosowanych do ich obliczania;
- e) obliczania kwoty wsparcia, w przypadku gdy operacja kwalifikuje się do wsparcia w ramach więcej niż jednego działania.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 84.

LEADER

Artykuł 42

Lokalne grupy działania LEADER

1. Oprócz zadań, o których mowa w art. 34 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, lokalne grupy działania mogą również wykonywać dodatkowe zadania powierzone im przez instytucję zarządzającą lub agencję płatniczą.
2. Lokalne grupy działania mogą zwracać się do właściwej agencji płatniczej o wypłatę zaliczki, jeśli taka możliwość jest przewidziana w programie rozwoju obszarów wiejskich. Kwota zaliczki nie może przekraczać 50 % wsparcia publicznego związanego z kosztami bieżącymi i kosztami aktywizacji.

Artykuł 43

Pakiet startowy LEADER

Wsparcie dla lokalnego rozwoju LEADER może również obejmować pakiet startowy LEADER dla lokalnych społeczności, które nie wdrażały programu LEADER w okresie programowania 2007–2013. Pakiet startowy LEADER składa się ze wsparcia na rzecz budowania zdolności oraz małych projektów pilotażowych. Wsparcie w ramach pakietu startowego LEADER nie jest zależne od przedłożenia strategii rozwoju lokalnego LEADER.

Artykuł 44

Współpraca w ramach programu LEADER

1. Wsparcia, o którym mowa w art. 35 ust. 1 lit. c) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, udziela się na:
 - a) projekty współpracy na terytorium danego państwa członkowskiego (współpraca międzyterytorialna) lub projekty

współpracy pomiędzy terytoriami w kilku państwach członkowskich lub z terytoriami w państwach trzecich (współpraca międzynarodowa);

- b) techniczne wsparcie przygotowawcze dla projektów współpracy międzyterytorialnej i międzynarodowej, pod warunkiem że lokalne grupy działania są w stanie wykazać, że planują realizację konkretnego projektu.

2. Oprócz innych lokalnych grup działania partnerami lokalnej grupy działania w ramach EFRROW może być:

- a) grupa lokalnych partnerów publicznych i prywatnych na obszarze wiejskim, która realizuje lokalną strategię rozwoju na terytorium Unii lub poza nim;
- b) grupa lokalnych partnerów publicznych i prywatnych na obszarze innym niż obszar wiejski, która realizuje lokalną strategię rozwoju.

3. W przypadku gdy projekty współpracy nie są wybierane przez lokalne grupy działania, państwa członkowskie ustanawiają system ciągłego naboru wniosków.

Najpóźniej w terminie dwóch lat po dniu zatwierdzenia swoich programów rozwoju obszarów wiejskich państwa członkowskie podają do wiadomości publicznej krajowe lub regionalne procedury administracyjne dotyczące wyboru projektów współpracy międzynarodowej oraz wykaz kosztów kwalifikowalnych.

Zatwierdzenie projektów współpracy przez właściwą instytucję następuje nie później niż w ciągu czterech miesięcy po dniu złożenia wniosku dotyczącego projektu.

4. Państwa członkowskie informują Komisję o zatwierdzonych projektach współpracy międzynarodowej.

ROZDZIAŁ II

Wspólne przepisy dla kilku działań

Artykuł 45

Inwestycje

1. Aby kwalifikować się do wsparcia z EFRROW, operacje inwestycyjne muszą być poprzedzone oceną spodziewanego oddziaływania na środowisko zgodnie z prawem mającym zastosowanie do tego rodzaju inwestycji w przypadku gdy inwestycja może mieć negatywny wpływ na środowisko.
2. Wydatki kwalifikujące się do wsparcia z EFRROW ograniczają się do:
 - a) kosztów budowy, nabycia, włącznie z leasingiem, lub modernizacji nieruchomości;
 - b) kosztów zakupu lub leasingu nowych maszyn i wyposażenia do wartości rynkowej majątku;

c) kosztów ogólnych związanych z wydatkami, o których mowa w lit. a) i b), takich jak honoraria architektów, inżynierów, opłaty za konsultacje, opłaty za doradztwo w zakresie zrównoważenia środowiskowego i gospodarczego, w tym studia wykonalności. Studia wykonalności są nadal traktowane jako wydatki kwalifikowalne, nawet w przypadku gdy w oparciu o ich rezultaty nie dokonuje się wydatków określonych w lit. a) i b);

d) następujących inwestycji niematerialnych: zakup lub rozwój oprogramowania komputerowego oraz zakup patentów, licencji, praw autorskich, znaków towarowych;

e) kosztów ustanowienia planów urządzenia lasów i równoważnych instrumentów.

3. W przypadku inwestycji rolnych zakup praw do produkcji rolnej, uprawnień do płatności, zwierząt, roślin jednorocznych i ich sadzenie nie kwalifikują się do wsparcia inwestycyjnego. W przypadku przywracania potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych lub katastrof zgodnie z art. 18 ust. 1 lit. b) wydatki na zakup zwierząt mogą być jednak wydatkami kwalifikowalnymi.

4. Beneficjenci wsparcia inwestycyjnego mogą zwracać się do właściwych agencji płatniczych o wypłatę zaliczki w wysokości do 50 % pomocy publicznej związanej z daną inwestycją, jeżeli taką możliwość przewiduje program rozwoju obszarów wiejskich.

5. Kapitał roboczy, który ma charakter dodatkowy i jest związany z nową inwestycją w sektorze rolnym lub leśnym, który otrzymuje wsparcie z EFRROW poprzez instrument finansowy ustanowiony zgodnie z art. 37 rozporządzenia (EU) nr 1303/2013, może stanowić wydatek kwalifikowalny. Takie wydatki kwalifikowalne nie mogą przekraczać 30 % całkowitej kwoty wydatków kwalifikowalnych na inwestycje. Stosowny wniosek musi być należycie uzasadniany.

6. W celu uwzględnienia szczególnych cech określonych rodzajów inwestycji, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 83 określających warunki, na jakich inne koszty związane z umowami leasingu, zakupem urządzeń na rynku wtórnym mogą być uważane za wydatki kwalifikowalne i określających rodzaje infrastruktury do wytwarzania energii odnawialnej, które mają się kwalifikować do wsparcia.

Artykuł 46

Inwestycje w nawadnianie

1. Bez uszczerbku dla art. 45 niniejszego rozporządzenia, w przypadku nawadniania w nowych i w istniejących obszarach nawadnianych za wydatki kwalifikowalne uznaje się jedynie inwestycje, które spełniają warunki określone w niniejszym artykule.

2. Plan gospodarowania wodami w dorzeczu, zgodnie z wymogami ramowej dyrektywy wodnej przekazuje się Komisji

dla całego obszaru, w którym ma być dokonana inwestycja, a także we wszelkich innych obszarach, w których inwestycja może mieć wpływ na środowisko. Działania wchodzące w życie w ramach planu gospodarowania wodami w dorzeczu zgodnie z art. 11 ramowej dyrektywy wodnej, które mają znaczenie dla sektora rolniczego, określa się w odpowiednim programie działań.

3. W ramach inwestycji jest lub ma zostać zainstalowany system pomiaru wody umożliwiający mierzenie zużycia wody na poziomie wspieranej inwestycji.

4. Inwestycja dotycząca ulepszenia istniejącej instalacji nawadniającej lub elementu infrastruktury nawadniającej kwalifikuje się tylko jeśli jej ocena *ex ante* wykazała, że potencjalnie przyniesie ona od 5 % do 25 % oszczędności wody zgodnie z parametrami technicznymi istniejącej instalacji lub infrastruktury.

Jeżeli inwestycja ma wpływ na jednolite części wód podziemnych lub powierzchniowych, których stan ze względu na ilość wody został w odpowiednim planie gospodarowania wodami w dorzeczu określony jako mniej niż dobry:

a) inwestycja zapewnia efektywne zmniejszenie zużycia wody na poziomie inwestycji wynoszące co najmniej 50 % potencjalnej oszczędności wody możliwej dzięki tej inwestycji;

b) w przypadku inwestycji pojedynczego gospodarstwa rolnego inwestycja, która doprowadzi również do zmniejszenia całkowitego zużycia wody w gospodarstwie rolnym sięgającego co najmniej 50 % potencjalnej oszczędności wody możliwej na poziomie inwestycji. Całkowite zużycie wody w gospodarstwie rolnym obejmuje wodę sprzedawaną przez gospodarstwo rolne.

Żaden z warunków określonych w ust. 4 nie ma zastosowania do inwestycji w istniejącą instalację, która wpływa jedynie na efektywność energetyczną, lub do inwestycji w utworzenie zbiornika, lub do inwestycji w wykorzystywanie odzyskanej wody, która nie wpływa na jednolitą część wód podziemnych lub powierzchniowych.

5. Inwestycja, która doprowadzi do powiększenia netto nawadnianego obszaru, mająca wpływ na daną jednolitą część wód podziemnych lub powierzchniowych kwalifikuje się do wsparcia tylko jeśli:

a) stan jednolitej części wód w odniesieniu do ilości wody nie został określony jako mniej niż dobry w odpowiednim planie gospodarowania wodami w dorzeczu; oraz

b) analiza środowiskowa pokazuje, że inwestycja nie będzie miała znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko; taka analiza oddziaływania na środowisko jest przeprowadzana albo zatwierdzana przez właściwy organ i może również dotyczyć grupy gospodarstw rolnych.

Obszary, które nie są nawadniane, ale w których w niedalekiej przeszłości była czynna instalacja nawadniająca, w przypadkach do ustalenia i uzasadnienia w programie, mogą zostać uznane za obszary nawadniane do celów ustalenia powiększenia netto nawadnianego terenu.

6. W drodze odstępstwa od ust. 5 inwestycja, która doprowadzi do powiększenia netto nawadnianego terenu, może nadal kwalifikować się do wsparcia z EFRROW, jeśli:

- a) inwestycja jest połączona z inwestycją w istniejącą instalację nawadniającą lub element infrastruktury nawadniającej, co do której w ocenie *ex ante* uznano, że potencjalnie przyniesie ona od 5 % do 25 % oszczędności wody zgodnie z parametrami technicznymi istniejącej instalacji lub infrastruktury; oraz
- b) inwestycja zapewnia efektywne zmniejszenie zużycia wody na poziomie całej inwestycji wynoszące co najmniej 50 % potencjalnej oszczędności wody możliwej dzięki tej inwestycji w istniejącą instalację nawadniającą lub element infrastruktury.

Ponadto, na drodze odstępstwa, warunek określony w ust. 5 lit. a) nie ma zastosowania do inwestycji w utworzenie nowych instalacji nawadniających zaopatrywanych w wodę z istniejącego zbiornika zatwierdzonych przez właściwe organy przed dniem 31 października 2013 r., jeżeli spełnione są następujące warunki:

- dany zbiornik został uwzględniony w odpowiednim planie gospodarowania wodami w dorzeczu i podlega wymogom kontroli określonym w art. 11 ust. 3 lit. e) ramowej dyrektywy wodnej;
- w dniu 31 października 2013 r. obowiązywał maksymalny limit całkowitego poboru z tego zbiornika albo minimalny wymagany poziom przepływu w jednolitych częściach wód zasilanych z tego zbiornika;
- ten maksymalny limit lub minimalny wymagany poziom przepływu jest zgodny z warunkami określonymi w art. 4 ramowej dyrektywy wodnej; oraz
- dana inwestycja nie spowoduje, że pobór wody przekroczy maksymalny limit obowiązujący w dniu 31 października 2013 r., lub nie doprowadzi do zmniejszenia poziomu przepływu w zasilanych jednolitych częściach wód poniżej minimalnego wymaganego poziomu obowiązującego w dniu 31 października 2013 r.

Artykuł 47

Przepisy dotyczące płatności obszarowych

1. Liczba hektarów, do której stosuje się zobowiązanie zgodnie z art. 28, 29 i 34, może co roku ulegać zmianie, w przypadku gdy:

- a) taka możliwość przewidziana jest w programie rozwoju obszarów wiejskich;

b) dane zobowiązanie nie ma zastosowania do działek o stałej powierzchni; oraz

c) nie jest zagrożone osiągnięcie celów zobowiązania.

2. W przypadku gdy całość lub część gruntów objętych zobowiązaniem lub całe gospodarstwo rolne jest przekazane innej osobie w okresie trwania tego zobowiązania, osoba ta może przejść zobowiązanie lub część zobowiązania odpowiadającą przekazanym gruntom na pozostały okres lub zobowiązanie to może stracić ważność, a w odniesieniu do okresu, w którym zobowiązanie było ważne, nie wymaga się zwrotu.

3. W przypadku gdy beneficjent nie jest w stanie w dalszym ciągu wypełniać podjętych zobowiązań ze względu na fakt, że gospodarstwo rolne lub część gospodarstwa rolnego jest przedmiotem nowego podziału działek lub działań władz państwowych związanych ze scalaniem gruntów lub działań związanych ze scalaniem gruntów zatwierdzonych przez właściwe organy publiczne, państwa członkowskie podejmują działania niezbędne do umożliwienia dostosowania zobowiązania do nowej sytuacji gospodarstwa rolnego. Jeśli dostosowanie takie okazuje się niemożliwe, zobowiązanie traci ważność, a w odniesieniu do okresu, w którym zobowiązanie było ważne, nie wymaga się zwrotu.

4. Zwrot otrzymanej pomocy nie jest wymagany w przypadku siły wyższej i nadzwyczajnych okoliczności, o których mowa w art. 2 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013.

5. Ust. 2 – w odniesieniu do przypadków przekazania całego gospodarstwa rolnego – i ust. 4 mają również zastosowanie do zobowiązań na mocy art. 33.

6. W celu zapewnienia skutecznego wdrażania działań obszarowych i ochrony interesów finansowych Unii, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 83 ustanawiających warunki mające zastosowanie do przekształcenia lub dostosowania zobowiązań w ramach działań, o których mowa w art. 28, 29, 33 i 34, oraz określenia innych sytuacji, w których zwrot pomocy nie jest wymagany.

Artykuł 48

Klauzula przeglądowna

W odniesieniu do operacji podjętych zgodnie z art. 28, 29, 33 i 34 przewiduje się klauzulę przeglądowną w celu zapewnienia ich dostosowania w przypadku zmiany odpowiednich obowiązkowych norm, wymogów lub obowiązków, o których mowa w tych artykułach, poza zakres których musiałyby wykroczyć zobowiązania. Ta klauzula przeglądowna obejmuje również dostosowania potrzebne w celu uniknięcia podwójnego finansowania praktyk, o których mowa w art. 43 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013, w przypadku zmian tych praktyk.

Operacje podjęte zgodnie z art. 28, 29, 33 i 34, które wykraczają poza bieżący okres programowania, zawierają klauzulę przeglądowną w celu umożliwienia ich dostosowania do ram prawnych kolejnego okresu programowania.

Jeżeli beneficjent nie zaakceptuje takiego dostosowania, zobowiązanie traci ważność, a w odniesieniu do okresu, w którym zobowiązanie było ważne, nie wymaga się zwrotu.

Artykuł 49

Wybór operacji

1. Bez uszczerbku dla art. 34 ust. 3 lit. d) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, po konsultacji z komitetem monitorującym instytucja zarządzająca programem rozwoju obszarów wiejskich określa kryteria wyboru operacji. Celem kryteriów wyboru jest zapewnienie równego traktowania wnioskodawców, lepszego wykorzystania zasobów finansowych i ukierunkowanie środków finansowych zgodnie z priorytetami unijnymi w zakresie rozwoju obszarów wiejskich. Przy określaniu i stosowaniu kryteriów wyboru uwzględnia się zasadę proporcjonalności w odniesieniu do wielkości operacji.

2. Organ państwa członkowskiego odpowiedzialny za wybór operacji zapewnia wybór operacji, z wyjątkiem operacji na mocy art. 28–31, 33–34 i 36–39, zgodnie z kryteriami wyboru, o których mowa w ust. 1, oraz zgodnie z przejrzystą i należyście udokumentowaną procedurą.

3. W stosownych przypadkach beneficjenci mogą być wybierani na podstawie zaproszenia do składania wniosków z zastosowaniem kryteriów efektywności gospodarczej i środowiskowej.

Artykuł 50

Definicja obszaru wiejskiego

Do celów niniejszego rozporządzenia instytucja zarządzająca określa „obszar wiejski” na poziomie programu. W należyście uzasadnionych przypadkach państwa członkowskie mogą ustalić taką definicję dla działania lub rodzaju operacji.

ROZDZIAŁ III

Pomoc techniczna i tworzenie sieci kontaktów

Artykuł 51

Finansowanie pomocy technicznej

1. Zgodnie z art. 6 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 EFRROW może wykorzystać do 0,25 % swojego przydziału rocznego na finansowanie zadań, o których mowa w art. 58 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, w tym kosztów utworzenia i funkcjonowania europejskiej sieci na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, o której mowa w art. 52 i sieci EPI, o której mowa w art. 53, z inicjatywy Komisji lub w jej imieniu.

EFRROW może również finansować działania przewidziane w art. 41 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1151/2012⁽¹⁾ w odniesieniu do oznaczeń i symboli unijnych systemów jakości.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1151/2012 z dnia 21 listopada 2012 r. w sprawie systemów jakości produktów rolnych i środków spożywczych (Dz.U. L 343 z 14.12.2012, s. 1).

Działania te prowadzone są zgodnie z art. 58 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 Parlamentu Europejskiego i Rady⁽²⁾ oraz wszelkimi innymi przepisami tego rozporządzenia oraz jego przepisami wykonawczymi mającymi zastosowanie do tej formy wykonania budżetu.

2. Z inicjatywy państw członkowskich do 4 % całkowitej kwoty w ramach każdego programu rozwoju obszarów wiejskich można przeznaczyć na zadania, o których mowa w art. 59 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, oraz na pokrycie kosztów związanych z pracami przygotowawczymi na potrzeby wyznaczania obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami, o których mowa w art. 32.

Koszty związane z jednostką certyfikującą, o której mowa w art. 9 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013, nie są kosztami kwalifikowanymi na mocy niniejszego ustępu.

W ramach tego limitu 4 % rezerwuje się kwotę na utworzenie i funkcjonowanie krajowej sieci obszarów wiejskich, o której mowa w art. 54.

3. W przypadku programów rozwoju obszarów wiejskich obejmujących zarówno regiony słabiej rozwinięte, jak i inne regiony, wkład EFRROW na pomoc techniczną, o której mowa w art. 59 ust. 3, może zostać określony z uwzględnieniem dominującego w programie rodzaju regionów na podstawie ich liczby.

Artykuł 52

Europejska sieć na rzecz rozwoju obszarów wiejskich

1. Zgodnie z art. 51 ust. 1 zostaje utworzona europejska sieć na rzecz rozwoju obszarów wiejskich w celu objęcia jedną siecią sieci krajowych, organizacji i struktur administracyjnych działających w dziedzinie rozwoju obszarów wiejskich na poziomie Unii.

2. Tworzenie sieci kontaktów za pośrednictwem europejskiej sieci na rzecz rozwoju obszarów wiejskich ma na celu:

- a) zwiększenie udziału wszystkich zainteresowanych stron, a w szczególności zainteresowanych stron zajmujących się rolnictwem, leśnictwem oraz innych zainteresowanych stron zajmujących się rozwojem obszarów wiejskich, we wdrażaniu rozwoju obszarów wiejskich;
- b) podniesienie jakości programów rozwoju obszarów wiejskich;
- c) przyczynianie się do informowania opinii publicznej o korzyściach płynących z polityki rozwoju obszarów wiejskich;
- d) wspieranie ewaluacji programów rozwoju obszarów wiejskich.

⁽²⁾ Rozporządzenie (UE, Euratom) nr 966/2012 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1).

3. Zadaniem sieci jest:
- a) zbieranie, analizowanie i rozpowszechnianie informacji na temat działalności w dziedzinie rozwoju obszarów wiejskich;
 - b) zapewnianie wsparcia w zakresie procesów ewaluacji i gromadzenia danych oraz zarządzania nimi;
 - c) zbieranie, konsolidowanie i rozpowszechnianie na poziomie Unii dobrych praktyk w zakresie rozwoju obszarów wiejskich, w tym w odniesieniu do metodologii i narzędzi ewaluacji;
 - d) tworzenie i prowadzenie grup tematycznych lub warsztatów z myślą o ułatwieniu wymiany wiedzy fachowej oraz wsparcia realizacji, monitorowania i dalszego kształtowania polityki rozwoju obszarów wiejskich;
 - e) dostarczanie informacji na temat rozwoju obszarów wiejskich w Unii oraz w państwach trzecich;
 - f) organizowanie spotkań i seminariów na poziomie Unii dla podmiotów aktywnie zaangażowanych w rozwój obszarów wiejskich;
 - g) wspieranie sieci krajowych i inicjatyw współpracy międzynarodowej oraz wymiany dotyczącej działalności i doświadczeń w dziedzinie rozwoju obszarów wiejskich z sieciami w państwach trzecich;
 - h) szczególnie w przypadku lokalnych grup działania:
 - (i) tworzenie synergii z działalnością prowadzoną przez odpowiednie sieci na poziomie krajowym lub regionalnym lub na obydwu tych poziomach w odniesieniu do zadań w zakresie budowania zdolności i wymiany doświadczeń; oraz
 - (ii) współpraca z podmiotami zaangażowanymi w tworzenie sieci kontaktów i pomoc techniczną w dziedzinie rozwoju lokalnego, utworzonymi przez EFRR, EFS i EFMR w odniesieniu do ich działalności w zakresie rozwoju lokalnego i współpracy międzynarodowej.
4. Komisja przyjmuje akty wykonawcze określające strukturę organizacyjną i funkcjonowanie Europejskiej sieci na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 84.
- rolnictwa, o którym mowa w art. 55. Umożliwia ona kontakty między grupami operacyjnymi, służbami doradczymi i badaczami.
2. Celem sieci EPI jest:
- a) ułatwianie wymiany wiedzy fachowej i dobrych praktyk;
 - b) ustanawianie dialogu pomiędzy rolnikami i społecznością badawczą oraz ułatwianie włączania wszystkich zainteresowanych stron w proces wymiany wiedzy.
3. Do zadań sieci EPI należy:
- a) zapewnienie funkcji pomocy technicznej i dostarczanie informacji na temat EPI najważniejszym podmiotom;
 - b) zachęcanie do tworzenia grup operacyjnych i przekazywania informacji o możliwościach oferowanych przez polityki unijne;
 - c) ułatwianie tworzenia inicjatyw klastrowych i projektów pilotażowych lub demonstracyjnych, które mogą dotyczyć między innymi następujących kwestii:
 - (i) zwiększonej wydajności produkcji rolnej, rentowności gospodarczej, zrównoważenia, produktu i efektywnego gospodarowania zasobami;
 - (ii) innowacji we wspieraniu biogospodarki;
 - (iii) różnorodności biologicznej, usług ekosystemowych, funkcjonalności gleby i zrównoważonej gospodarki wodnej;
 - (iv) innowacyjnych produktów i usług dla zintegrowanego łańcucha dostaw;
 - (v) otwierania nowych możliwości dotyczących produktów i rynków dla producentów pierwotnych;
 - (vi) jakości żywności, bezpieczeństwa żywności i zdrowej diety;
 - (vii) zmniejszania strat po okresie zbiorów i ograniczania marnotrawstwa żywności;
 - d) gromadzenie i rozpowszechnianie informacji na temat EPI, w tym odkryć naukowych i nowych technologii mających znaczenie dla innowacji i wymiany wiedzy oraz wymian w obszarze innowacji z państwami trzecimi.

Artykuł 53

Sieć europejskiego partnerstwa innowacyjnego

1. Zgodnie z art. 51 ust. 1 zostaje utworzona sieć EPI w celu wspierania EPI na rzecz wydajnego i zrównoważonego

4. Komisja przyjmuje akty wykonawcze określające strukturę organizacyjną i funkcjonowanie sieci EPI. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 84.

Artykuł 54

Krajowa sieć obszarów wiejskich

1. Każde z państw członkowskich tworzy krajową sieć obszarów wiejskich, która skupia organizacje i struktury administracyjne zaangażowane w rozwój obszarów wiejskich. Partnerstwo, o którym mowa w art. 5 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, również stanowi część krajowej sieci obszarów wiejskich.

Państwa członkowskie posiadające programy regionalne mogą przedłożyć do zatwierdzenia szczególnie program utworzenia i funkcjonowania swojej krajowej sieci obszarów wiejskich.

2. Tworzenie sieci kontaktów za pośrednictwem krajowej sieci obszarów wiejskich ma na celu:

- a) zwiększenie udziału zainteresowanych stron we wdrażaniu programów rozwoju obszarów wiejskich;
- b) podniesienie jakości wdrażania programów rozwoju obszarów wiejskich;
- c) informowanie społeczeństwa i potencjalnych beneficjentów o polityce rozwoju obszarów wiejskich i o możliwościach finansowania;
- d) wspieranie innowacji w rolnictwie, produkcji żywności, leśnictwie i na obszarach wiejskich.

3. Wsparcie z EFRROW, o którym mowa w art. 51 ust. 3, wykorzystuje się:

- a) na struktury potrzebne do prowadzenia sieci;
- b) na przygotowanie i wdrożenie planu działania obejmującego przynajmniej następujące elementy:
 - (i) gromadzenia przykładów projektów obejmujących wszystkie priorytety programów rozwoju obszarów wiejskich;
 - (ii) ułatwianie tematycznych i analitycznych wymian między zainteresowanymi stronami z dziedziny rozwoju obszarów wiejskich, dzielenie się wnioskami i upowszechnianie wniosków;
 - (iii) zapewnianie szkoleń oraz tworzenie sieci kontaktów dla lokalnych grup działania, a w szczególności pomocy technicznej w zakresie współpracy międzyterytorialnej i międzynarodowej, ułatwiania współpracy między lokalnymi grupami działania i poszukiwania partnerów na potrzeby działania, o którym mowa w art. 35;
 - (iv) zapewnianie sieci kontaktów dla doradców i grup wsparcia w zakresie innowacji;
 - (v) dzielenie się wnioskami z monitorowania i ewaluacji oraz rozpowszechnianie ich;

(vi) plan komunikacyjny, uwzględniający uzgodnione z instytucjami zarządzającymi reklama i informacje dotyczące programu rozwoju obszarów wiejskich oraz działalność informacyjna i komunikacyjna adresowana do społeczeństwa;

(vii) udział w działalności europejskiej sieci na rzecz rozwoju obszarów wiejskich i wnoszeniu wkładu w taką działalność.

4. Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające przepisy dotyczące tworzenia i funkcjonowania krajowych sieci obszarów wiejskich oraz określające treść szczególnych programów, o których mowa w ust. 1. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 84.

TYTUŁ IV

EPI NA RZECZ WYDAJNEGO I ZRÓWNOWAŻONEGO ROLNICTWA

Artykuł 55

Cele

1. EPI na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa ma na celu:

- a) wspieranie sektorów rolnictwa i leśnictwa efektywnych pod względem wykorzystania zasobów, rentownych gospodarczo, produktywnych, konkurencyjnych, niskoemisyjnych oraz przyjaznych dla klimatu i odpornych na jego zmianę, zmierzających w kierunku rolno-ekologicznych systemów produkcji oraz harmonijnie korzystających z podstawowych surowców naturalnych, od których rolnictwo i leśnictwo są zależne;
- b) udzielanie pomocy w zapewnianiu stabilnych i zrównoważonych dostaw żywności, paszy i biomateriałów, zarówno istniejących, jak i nowych rodzajów;
- c) udoskonalanie procesów w celu zachowania stanu środowiska, dostosowania się do zmiany klimatu i łagodzenia jej;
- d) tworzenie pomostów między najnowszą wiedzą badawczą i technologią a rolnikami, zarządcami lasów, społecznościami wiejskimi, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi i usługami doradczymi.

2. EPI na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa dąży do osiągnięcia swoich celów poprzez:

- a) tworzenie wartości dodanej poprzez lepsze łączenie badań i praktyki rolnej oraz zachęcanie do powszechniejszego stosowania dostępnych działań dotyczących innowacji;

- b) promowanie szybszego i szerszego wdrażania innowacyjnych rozwiązań w praktyce; oraz
- c) informowanie środowiska naukowego o potrzebach w zakresie badań w odniesieniu do praktyki rolnej.

3. EFRROW przyczynia się do osiągnięcia celów EPI na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa poprzez wspieranie, zgodnie z art. 35, grup operacyjnych EPI, o których mowa w art. 56, oraz sieci EPI, o której mowa w art. 53.

Artykuł 56

Grupy operacyjne

1. Grupy operacyjne EPI stanowią część EPI na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa. Grupy operacyjne EPI tworzą zainteresowane podmioty, takie jak: rolnicy, badacze, doradcy i przedsiębiorcy z sektora rolno-spożywczego, które mają znaczenie dla realizacji celów EPI.
2. Grupy operacyjne EPI ustalają procedury wewnętrzne, które zapewniają przejrzystość ich funkcjonowania i procesu decyzyjnego oraz unikanie sytuacji, w których występują konflikty interesów.
3. Państwa członkowskie w ramach swoich programów decydują, w jakim stopniu będą wspierać grupy operacyjne.

Artykuł 57

Zadania grup operacyjnych

1. Grupy operacyjne EPI opracowują plan, który zawiera następujące elementy:
 - a) opis projektu innowacyjnego, który ma być opracowany, przetestowany, dostosowany lub zrealizowany;
 - b) opis spodziewanych rezultatów i spodziewanego wkładu w osiągnięcie celu EPI w zakresie zwiększenia wydajności i zrównoważonego gospodarowania zasobami.
2. Podczas realizacji swoich innowacyjnych projektów grupy operacyjne:
 - a) podejmują decyzje dotyczące opracowania i wdrożenia praktyk innowacyjnych; oraz
 - b) wdrażają praktyki innowacyjne poprzez działania finansowane w ramach programów rozwoju obszarów wiejskich.
3. Grupy operacyjne rozpowszechniają rezultaty swoich projektów, w szczególności za pośrednictwem sieci EPI.

Tytuł V

PRZEPISY FINANSOWE

Artykuł 58

Środki finansowe i ich podział

1. Bez uszczerbku dla ust. 5, 6 i 7 niniejszego artykułu, całkowita kwota wsparcia unijnego na rzecz rozwoju obszarów wiejskich zgodnie z niniejszym rozporządzeniem na okres od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. wynosi 84 936 milionów EUR, według cen z 2011 r., zgodnie z wieloletnimi ramami finansowymi na lata 2014–2020.

2. 0,25 % środków finansowych, o których mowa w ust. 1, przeznacza się dla Komisji na pomoc techniczną, o której mowa w art. 51 ust. 1.

3. Do celów ich programowania, a następnie uwzględnienia w ogólnym budżecie Unii, kwoty, o których mowa w ust. 1, podlegają indeksacji w wysokości 2 % w skali roku.

4. Podział kwot, o których mowa w ust. 1, na poszczególne lata według państw członkowskich, po odliczeniu kwoty, o której mowa w ust. 2, przedstawiony jest w załączniku I.

5. Od kwot przyznanych państwu członkowskiemu zgodnie z ust. 4 odejmuje się środki finansowe przekazane przez to państwo członkowskie na mocy art. 14 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013.

6. Środki finansowe przekazane EFRROW zgodnie z art. 7 ust. 2 i art. 14 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013 oraz środki finansowe przekazane EFRROW poprzez zastosowanie art. 10b i art. 136 rozporządzenia Rady (WE) nr 73/2009⁽¹⁾ w odniesieniu do roku kalendarzowego 2013 również ujmują się w podziale na poszczególne lata, o którym mowa w ust. 4.

7. W celu uwzględnienia zmian dotyczących podziału na poszczególne lata, o którym mowa w ust. 4, w tym przekazywania środków, o których mowa w ust. 5 i 6, w celu dokonywania dostosowań technicznych bez zmiany przydziałów ogólnych, lub w celu uwzględnienia wszelkich innych zmian przewidzianych w akcie ustawodawczym po przyjęciu niniejszego rozporządzenia, Komisji przyznaje się uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych, zgodnie z art. 83 dotyczących przeglądu pułapów ustalonych w załączniku I.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009 z dnia 19 stycznia 2009 r. ustanawiające wspólne zasady dla systemów wsparcia bezpośredniego dla rolników w ramach wspólnej polityki rolnej i ustanawiające określone systemy wsparcia dla rolników, zmieniające rozporządzenia (WE) nr 1290/2005, (WE) nr 247/2006, (WE) nr 378/2007 oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1782/2003 (Dz.U. L 30 z 31.1.2009, s. 16).

8. Do celów przydzielania rezerwy wykonania, o której mowa w art. 22 ust. 3 i 4 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, dostępne dochody przeznaczone na określony cel zgromadzone zgodnie z art. 43 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 na rzecz EFRROW, dodaje się do kwot, o których mowa w art. 20 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013. Te dostępne dochody przeznaczone na określony cel rozdziela się między państwa członkowskie proporcjonalnie do ich udziału w całkowitej kwocie wsparcia z EFRROW.

Artykuł 59

Wkład funduszu

1. W decyzji zatwierdzającej program rozwoju obszarów wiejskich ustanawia się maksymalny wkład EFRROW na rzecz programu. W decyzji określa się w sposób wyraźny, w razie konieczności, kwotę środków przydzielonych regionom słabiej rozwiniętym.

2. Wkład EFRROW oblicza się na podstawie kwoty kwalifikowalnych wydatków publicznych.

3. W programach rozwoju obszarów wiejskich ustala się jednolitą wielkość wkładu EFRROW mającą zastosowanie do wszystkich działań. W stosownych przypadkach ustala się odrębną wielkość wkładu EFRROW dla regionów słabiej rozwiniętych, regionów najbardziej oddalonych i mniejszych wysp Morza Egejskiego w rozumieniu rozporządzenia (EWG) nr 2019/93, a także regionów przejściowych. Maksymalna wielkość wkładu EFRROW wynosi:

- a) 85 % kwalifikowalnych wydatków publicznych w regionach słabiej rozwiniętych, regionach najbardziej oddalonych oraz na mniejszych wyspach Morza Egejskiego w rozumieniu rozporządzenia (EWG) nr 2019/93;
- b) 75 % kwalifikowalnych wydatków publicznych dla wszystkich regionów, w których PKB na mieszkańca w okresie 2007–2013 był niższy niż 75 % średniej UE-25 w okresie odniesienia, ale których PKB na mieszkańca jest wyższy niż 75 % średniego PKB w UE-27;
- c) 63 % kwalifikowalnych wydatków publicznych dla regionów przejściowych innych niż te, o których mowa w lit. b) niniejszego ustępu;
- d) 53 % kwalifikowalnych wydatków publicznych w pozostałych regionach.

Minimalna wielkość wkładu EFRROW wynosi 20 %.

4. W drodze odstępstwa od ust. 3 maksymalny wkład EFRROW to:

- a) 80 % w przypadku działań, o których mowa w art. 14, 27 i 35, rozwoju lokalnego w ramach LEADER, o którym mowa w art. 32 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, oraz operacji realizowanych na mocy art. 19 ust. 1 lit. a) ppkt (i). Wkład ten może zostać zwiększony maksymalnie do 90 %

dla programów dotyczących regionów słabiej rozwiniętych, regionów najbardziej oddalonych, mniejszych wysp Morza Egejskiego w rozumieniu rozporządzenia (EWG) nr 2019/93 oraz regionów przejściowych, o których mowa w ust. 3 lit. b) i c);

- b) 75 % dla operacji przyczyniających się do realizacji celów dotyczących środowiska oraz łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej na mocy art. 17, art. 21 ust. 1 lit. a) i b), art. 28, 29, 30, 31 i 34;
- c) 100 % dla instrumentów finansowych na poziomie Unii, o których mowa w art. 38 ust. 1 lit. a) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013;
- d) wielkość wkładu mająca zastosowanie do danego działania zwiększona o dodatkowe 10 punktów procentowych dla wkładów w instrumenty finansowe, o których mowa w art. 38 ust. 1 lit. b) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013;
- e) 100 % w przypadku operacji otrzymujących dofinansowanie ze środków finansowych przekazanych do EFRROW poprzez zastosowanie art. 7 ust. 2 i art. 14 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013;
- f) 100 % dla kwoty 500 mln EUR, według cen z 2011 roku, przyznanej Portugalii, oraz dla kwoty 7 mln EUR, według cen z 2011 r., przyznanej Cypru, pod warunkiem że te państwa członkowskie otrzymują pomoc finansową zgodnie z art. 136 i 143 TFUE w dniu 1 stycznia 2014 r. lub później, do 2016 r., gdy stosowanie tego przepisu poddane będzie ponownej ocenie;
- g) dla państw członkowskich otrzymujących w dniu 1 stycznia 2014 r. lub później pomoc finansową zgodnie z art. 136 i 143 TFUE, wkład wynikający z zastosowania art. 24 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 może zostać zwiększony o maksymalnie dodatkowych 10 punktów procentowych, maksymalnie łącznie do 95 %, w odniesieniu do wydatków, jakie mają ponosić te państwa członkowskie w pierwszych dwóch latach wdrażania programu rozwoju obszarów wiejskich. Wysokości wkładu EFRROW, jaka miałaby zastosowanie bez tego odstępstwa, przestrzega się jednakże w odniesieniu do całkowitej kwoty wydatków publicznych dokonanych w okresie programowania.

5. Co najmniej 5 %, a w przypadku Chorwacji – 2,5 % całkowitego wkładu EFRROW w program rozwoju obszarów wiejskich rezerwuje się dla LEADER.

6. Co najmniej 30 % całkowitego wkładu EFRROW w program rozwoju obszarów wiejskich rezerwuje się na działania na mocy następujących artykułów: art. 17 dla inwestycji dotyczących środowiska i klimatu, art. 21, 28, 29 i 30, z wyjątkiem płatności dotyczących ramowej dyrektywy wodnej, oraz na mocy art. 31, 32 i 34.

Akapit pierwszy nie ma zastosowania do regionów najbardziej oddalonych i terytoriów zamorskich państw członkowskich.

7. W przypadku gdy państwo członkowskie przedkłada zarówno program krajowy, jak i zbiór programów regionalnych, ust. 5 i 6 nie mają zastosowania do programu krajowego. Wkład EFRROW w program krajowy jest uwzględniany do celów obliczania wielkości procentowej, o której mowa w ust. 5 i 6, dla każdego programu regionalnego proporcjonalnie do udziału tego programu regionalnego w kwocie przydziału krajowego.

8. Wydatki współfinansowane przez EFRROW nie są współfinansowane w drodze wkładu z funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności lub jakiegokolwiek innego unijnego instrumentu finansowego.

9. Wydatki publiczne na pomoc przedsiębiorstwom muszą być zgodne z limitami pomocy ustanowionymi w odniesieniu do pomocy państwa, o ile niniejsze rozporządzenie nie stanowi inaczej.

Artykuł 60

Kwalifikowalność wydatków

1. W drodze odstępstwa od art. 65 ust. 9 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 w przypadku środków nadzwyczajnych wynikających z klęsk żywiołowych, program rozwoju obszarów wiejskich może przewidywać, że kwalifikowalność wydatków związanych ze zmianami programu może rozpocząć się od daty wystąpienia klęski żywiołowej.

2. Wydatki kwalifikują się do wkładu EFRROW tylko w przypadku, gdy są ponoszone na operacje, o których postanowiła instytucja zarządzająca danego programu lub na jej odpowiedzialność, zgodnie z kryteriami wyboru, o których mowa w art. 49.

Z wyjątkiem kosztów ogólnych określonych w art. 45 ust. 2 lit. c) w przypadku operacji inwestycyjnych w ramach działań objętych zakresem art. 42 TFUE, za wydatki kwalifikowalne uważa się tylko wydatki poniesione po przedłożeniu wniosku właściwemu organowi.

Państwa członkowskie mogą określić w swoich programach, że wydatkami kwalifikowalnymi są tylko wydatki poniesione po zatwierdzeniu wniosku o wsparcie przez właściwy organ.

3. Ust. 1 i 2 nie stosuje się do art. 51 ust. 1 i 2.

4. Płatności dokonywane przez beneficjentów potwierdza się fakturami i dokumentami potwierdzającymi płatność. W przypadku gdy nie jest to możliwe, płatności potwierdza się dokumentami o równoważnej wartości dowodowej, z wyjątkiem przypadków form wsparcia na mocy art. 67 ust. 1 lit. b), c) i d) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

Artykuł 61

Wydatki kwalifikowalne

1. W przypadku gdy wsparcie udzielone na mocy niniejszego rozporządzenia obejmuje koszty bieżące, kwalifikowalne są następujące rodzaje kosztów:

- a) koszty operacyjne;
- b) koszty personelu;
- c) koszty szkolenia;
- d) koszty związane z kształtowaniem wizerunku;
- e) koszty finansowe;
- f) koszty związane z tworzeniem sieci kontaktów.

2. Koszty badań są wydatkami kwalifikowalnymi jedynie w przypadku gdy związane są z konkretną operacją w ramach programu lub z określonymi celami programu.

3. Wkłady rzeczowe w formie prac, towarów, usług, gruntów i nieruchomości, w przypadku których nie dokonano żadnych płatności w gotówce potwierdzonych fakturami lub dokumentami o równoważnej wartości dowodowej, mogą stanowić wydatki kwalifikowalne o ile spełnione są warunki określone w art. 69 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

Artykuł 62

Możliwość weryfikacji i kontroli działań

1. Państwa członkowskie zapewniają możliwość weryfikacji i kontroli wszystkich działań dotyczących rozwoju obszarów wiejskich, jakie mają zamiar wdrażać. W tym celu instytucja zarządzająca i agencja płatnicza każdego programu rozwoju obszarów wiejskich zapewniają ocenę *ex ante* możliwości weryfikacji i kontroli działań, które mają być ujęte w programie rozwoju obszarów wiejskich. Instytucja zarządzająca i agencja płatnicza przeprowadzają także ocenę możliwości weryfikacji i kontroli działań w trakcie realizacji programu rozwoju obszarów wiejskich. W ocenie *ex ante* i ocenie w trakcie okresu realizacji uwzględnia się wyniki kontroli w poprzednim i bieżącym okresie programowania. W przypadku gdy ocena wykáže, że wymogi dotyczące możliwości weryfikacji i kontroli nie są spełnione, stosowne działania odpowiednio się koryguje.

2. W przypadku gdy pomocy udziela się na podstawie kosztów standardowych lub dodatkowych kosztów i utraconych dochodów, państwa członkowskie zapewniają, aby odpowiednie obliczenia były adekwatność i dokładne oraz określone z wyprzedzeniem na podstawie rzetelnych, sprawdliwych i weryfikowalnych obliczeń. W tym celu podmiot funkcjonalnie niezależny od organów odpowiedzialnych za wdrożenie programu i posiadający odpowiednią wiedzę fachową przeprowadza obliczenia lub potwierdza adekwatność i dokładność obliczeń. Oświadczenie potwierdzające adekwatność i dokładność obliczeń włącza się do programu rozwoju obszarów wiejskich.

Artykuł 63**Zaliczki**

1. Wypłacenie zaliczki podlega ustanowieniu gwarancji bankowej lub równoważnej gwarancji odpowiadającej 100 % kwoty zaliczki. W przypadku beneficjentów publicznych zaliczki wypłaca się gminom, władzom regionalnym i ich stowarzyszeniom, a także podmiotom prawa publicznego.

Instrument przedłożony jako gwarancja przez organ publiczny uznaje się za równoważny gwarancji, o której mowa w akapicie pierwszym, pod warunkiem że organ zobowiązuje się do zapłaty kwoty objętej udzieloną gwarancją w przypadku braku uprawnienia do otrzymania wypłaconej zaliczki.

2. Gwarancja może być zwolniona gdy właściwa agencja płatnicza stwierdzi, że kwota rzeczywistych wydatków odpowiadających wkładowi publicznemu związanemu z operacją przekracza kwotę zaliczki.

TYTUŁ VI

ZARZĄDZANIE, KONTROLA I REKLAMA**Artykuł 64****Obowiązki Komisji**

W celu zapewnienia należytego zarządzania finansami zgodnie z art. 317 TFUE w kontekście zarządzania dzielonego Komisja prowadzi działania i przeprowadza kontrole ustanowione w rozporządzeniu (UE) nr 1306/2013.

Artykuł 65**Obowiązki państw członkowskich**

1. Państwa członkowskie przyjmują wszystkie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne zgodnie z art. 58 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 w celu zapewnienia skutecznej ochrony interesów finansowych Unii.

2. Państwa członkowskie wyznaczają dla każdego programu rozwoju obszarów wiejskich następujące organy:

- a) instytucję zarządzającą odpowiedzialną za zarządzanie danym programem, którą może być publiczny lub prywatny podmiot działający na poziomie krajowym lub regionalnym albo samo państwo członkowskie, jeżeli wykonuje to zadanie;
- b) akredytowaną agencję płatniczą w rozumieniu art. 7 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013;
- c) jednostkę certyfikującą w rozumieniu art. 9 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013.

3. Państwa członkowskie zapewniają, aby dla każdego programu rozwoju obszarów wiejskich były ustanowione odpowiednie systemy zarządzania i kontroli w sposób zapewniający

przejrzysty przydział i rozdział funkcji między instytucją zarządzającą i innymi organami. Państwa członkowskie są odpowiedzialne za zapewnienie skutecznego funkcjonowania systemów przez cały okres programu.

4. Państwa członkowskie wyraźnie określają zadania instytucji zarządzającej, agencji płatniczej oraz, w ramach LEADER, lokalnych grup działania, w odniesieniu do stosowania kryteriów kwalifikowalności i wyboru oraz procedury wyboru projektu.

Artykuł 66**Instytucja zarządzająca**

1. Instytucja zarządzająca odpowiada za zarządzanie programem i za wdrażanie go w efektywny, skuteczny i prawidłowy sposób, a w szczególności za:

- a) zapewnienie, aby istniał odpowiedni bezpieczny system elektroniczny do rejestrowania, przechowywania i zgłaszania informacji statystycznych na temat programu i jego realizacji, niezbędnych do celów monitorowania i ewaluacji, a w szczególności informacji wymaganych do monitorowania postępów w osiąganiu określonych celów i priorytetów;
- b) przekazywanie Komisji do dnia 31 stycznia i do dnia 31 października każdego roku obowiązywania programu odpowiednich danych dotyczących wskaźników w odniesieniu do operacji wybranych do finansowania, w tym informacji na temat produktu i wskaźników finansowych;
- c) zapewnienie, aby beneficjenci oraz inne podmioty zaangażowane w realizację operacji:
 - (i) byli poinformowani o swoich obowiązkach wynikających z udzielonej pomocy oraz prowadzili oddzielny system rachunkowości albo korzystali z odpowiedniego kodu rachunkowego dla wszystkich transakcji związanych z operacją;
 - (ii) byli świadomi wymogów dotyczących przekazywania danych instytucji zarządzającej oraz zapisywania danych dotyczących produktów i rezultatów;
- d) zapewnienie, aby ewaluacja *ex ante*, o której mowa w art. 55 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, była zgodna z systemem ewaluacji i monitorowania; a także za przyjęcie oceny i jej przedłożenie Komisji;
- e) zapewnienie, aby istniał plan ewaluacji, o którym mowa w art. 56 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, oraz aby ewaluacja *ex post* programu, o której mowa w art. 57 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, była przeprowadzana w terminach ustanowionych w tym rozporządzeniu oraz aby takie ewaluacje były zgodne z systemem monitorowania i ewaluacji; a także za przedkładanie ich komitetowi monitorującemu i Komisji;

- f) przekazywanie komitetowi monitorującemu informacji i dokumentów potrzebnych do monitorowania realizacji programu w świetle jego szczególnych celów i priorytetów;
- g) sporządzenie rocznego sprawozdania z postępu prac, wraz ze zbiorczymi zestawieniami dotyczącymi monitoringu, oraz, po zatwierdzeniu przez komitet monitorujący, przedłożenie go Komisji;
- h) zapewnienie, aby przed zatwierdzeniem płatności agencja płatnicza otrzymała wszystkie niezbędne informacje, w szczególności dotyczące stosowanych procedur oraz wszelkich przeprowadzanych kontroli w odniesieniu do operacji wybranych do finansowania;
- i) zapewnienie reklamy programu, w tym z wykorzystaniem krajowej sieci obszarów wiejskich, poprzez informowanie potencjalnych beneficjentów, organizacji zawodowych, partnerów gospodarczych i społecznych, podmiotów zaangażowanych w propagowanie równości kobiet i mężczyzn oraz odpowiednich organizacji pozarządowych, w tym organizacji zajmujących się kwestiami środowiska, o możliwościach oferowanych przez program i zasadach uzyskania dostępu do finansowania w ramach programu, a także poprzez informowanie beneficjentów wkładu Unii i ogółu społeczeństwa o roli odgrywanej przez Unię w programie.

2. Państwo członkowskie lub instytucja zarządzająca może wyznaczyć co najmniej jedną instytucję pośredniczącą, w tym władze lokalne, organy rozwoju regionalnego lub organizacje pozarządowe, do zarządzania operacjami rozwoju obszarów wiejskich i ich realizacji.

W przypadku gdy część zadań instytucji zarządzającej zostanie powierzona innemu podmiotowi, zachowuje ona pełną odpowiedzialność za skuteczność i prawidłowość zarządzania tymi zadaniami i ich wykonywania. Instytucja zarządzająca zapewnia, aby przewidziane były odpowiednie przepisy umożliwiające innemu podmiotowi uzyskanie wszystkich danych i informacji niezbędnych do wykonania tych zadań.

3. W przypadku gdy program rozwoju obszarów wiejskich zawiera podprogram tematyczny, o którym mowa w art. 7, instytucja zarządzająca może wyznaczyć co najmniej jedną instytucję pośredniczącą, w tym władze lokalne, lokalne grupy działania lub organizacje pozarządowe, do zarządzania tą strategią i jej realizacji. W tym przypadku stosuje się ust. 2.

Instytucja zarządzająca zapewnia, aby operacje i produkty tego tematycznego podprogramu zostały określone oddzielnie do celów systemu monitorowania i ewaluacji, o którym mowa w art. 67.

4. Z zastrzeżeniem funkcji agencji płatniczych i innych jednostek określonych w rozporządzeniu (UE) nr 1306/2013, w przypadku gdy państwo członkowskie posiada więcej niż jeden program, w celu zapewnienia spójności w zarządzaniu środkami finansowymi i stworzenia łącznika pomiędzy Komisją a krajowymi instytucjami zarządzającymi, może zostać wyznaczona jednostka koordynująca.

5. Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające jednolite warunki stosowania wymogów dotyczących informowania i reklamy, o których mowa w ust. 1 pkt (i).

TYTUŁ VII

MONITOROWANIE I EWALUACJA

ROZDZIAŁ I

Przepisy ogólne

Sekcja 1

Ustanowienie i cele systemu monitorowania i ewaluacji

Artykuł 67

System monitorowania i ewaluacji

Zgodnie z niniejszym tytułem wspólny system monitorowania i ewaluacji jest opracowywany wspólnie przez Komisję i państwa członkowskie oraz jest przyjmowany przez Komisję w drodze aktów wykonawczych. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 84.

Artykuł 68

Cele

System monitorowania i ewaluacji ma na celu:

- zaprezentowanie postępów i osiągnięć w dziedzinie polityki rozwoju obszarów wiejskich oraz ocenę oddziaływania, efektywności, skuteczności i znaczenia interwencji z zakresu polityki rozwoju obszarów wiejskich;
- przyczynianie się do lepszego ukierunkowania wsparcia na rzecz rozwoju obszarów wiejskich;
- wspieranie wspólnego procesu uczenia się w odniesieniu do monitorowania i ewaluacji.

Sekcja 2

Przepisy techniczne

Artykuł 69

Wspólne wskaźniki

1. Aby umożliwić gromadzenie danych na poziomie Unii, w systemie monitorowania i ewaluacji przewidzianym w art. 67 ustala się wykaz wspólnych wskaźników dotyczących sytuacji wyjściowej, jak również realizacji finansowej, produktów, rezultatów i oddziaływania programu, mający zastosowanie do każdego z programów.

2. Wspólne wskaźniki oparte są na dostępnych danych oraz powiązane ze strukturą i celami ram polityki rozwoju obszarów wiejskich oraz umożliwiają ocenę postępów, skuteczności i efektywności w zakresie realizacji polityki w stosunku do celów na poziomie unijnym, krajowym i na poziomie programu. Wspólne wskaźniki oddziaływania oparte są na dostępnych danych.

3. Ewaluator określa ilościowo oddziaływanie programu mierzone przy użyciu wskaźników oddziaływania. Na podstawie wniosków wynikających z ewaluacji WPR, w tym ewaluacji programów rozwoju obszarów wiejskich, Komisja z pomocą państw członkowskich dokonuje oceny łącznego oddziaływania wszystkich instrumentów WPR.

Artykuł 70

System informacji elektronicznej

Najważniejsze informacje na temat realizacji programu, każdej operacji wybranej do finansowania, a także na temat ukończonych operacji, potrzebne do monitorowania i ewaluacji, w tym najważniejsze informacje o każdym beneficjencie i projekcie, są rejestrowane i przechowywane w wersji elektronicznej.

Artykuł 71

Przekazywanie informacji

Beneficjenci wsparcia w ramach działań dotyczących rozwoju obszarów wiejskich i lokalne grupy działania przekazują instytucji zarządzającej lub wyznaczonym ewaluatorom lub innym podmiotom powołanym do pełnienia funkcji w ich imieniu wszystkie informacje niezbędne do umożliwienia monitorowania i ewaluacji programu, w szczególności w odniesieniu do osiągnięcia określonych celów i priorytetów.

ROZDZIAŁ II

Monitorowanie

Artykuł 72

Procedury monitorowania

1. Instytucja zarządzająca oraz komitet monitorujący, o którym mowa w art. 47 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, monitorują jakość realizacji programu.

2. Instytucja zarządzająca oraz komitet monitorujący prowadzą monitorowanie każdego programu rozwoju obszarów wiejskich poprzez wskaźniki finansowe oraz wskaźniki dotyczące produktu i celów.

Artykuł 73

Komitet monitorujący

Państwa członkowskie posiadające programy regionalne mogą ustanowić krajowy komitet monitorujący w celu koordynacji realizacji tych programów w odniesieniu do ram krajowych oraz absorpcji środków finansowych.

Artykuł 74

Obowiązki komitetu monitorującego

Komitet monitorujący upewnia się co do wykonania programu rozwoju obszarów wiejskich i skuteczności jego realizacji. W tym celu, poza funkcjami, o których mowa w art. 49 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, komitet monitorujący:

- a) jest konsultowany i wydaje opinię, w terminie czterech miesięcy od decyzji zatwierdzającej program, na temat kryteriów wyboru finansowanych operacji, które podlegają przeglądowi zgodnie z potrzebami programowania;
- b) analizuje działalność i produkty związane z postępami we wdrażaniu planu ewaluacji programu;
- c) analizuje w szczególności działalność w ramach programu odnoszącą się do spełniania uwarunkowań *ex ante*, za które odpowiedzialna jest instytucja zarządzająca, oraz jest informowany o działalności odnoszącej się do spełniania innych uwarunkowań *ex ante*;
- d) uczestniczy w krajowej sieci obszarów wiejskich w celu wymiany informacji o realizacji programu; oraz
- e) analizuje roczne sprawozdania z realizacji i zatwierdza je przed ich wysłaniem do Komisji.

Artykuł 75

Roczne sprawozdanie z realizacji

1. Do dnia 30 czerwca 2016 r. i do dnia 30 czerwca każdego kolejnego roku do 2024 r. włącznie państwa członkowskie przedstawiają Komisji roczne sprawozdania z realizacji programu rozwoju obszarów wiejskich w poprzednim roku kalendarzowym. Sprawozdanie przedłożone w 2016 r. obejmie lata kalendarzowe 2014 i 2015.

2. Poza spełnianiem wymogów określonych w art. 50 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 roczne sprawozdania z realizacji zawierają informacje między innymi na temat zobowiązań finansowych i wydatków w podziale na działania, a także podsumowanie czynności podjętych w odniesieniu do planu ewaluacji.

3. Poza spełnianiem wymogów określonych w art. 50 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 roczne sprawozdanie z realizacji przedłożone w 2017 r. obejmie również opis realizacji wszelkich podprogramów zawartych w programie.

4. Poza spełnianiem wymogów określonych w art. 50 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 roczne sprawozdanie z realizacji przedłożone w 2019 r. obejmie również opis realizacji wszelkich podprogramów zawartych w programie oraz ocenę postępów w zapewnianiu zintegrowanego podejścia do wykonywania EFRROW i innych unijnych instrumentów finansowych w celu wspierania rozwoju terytorialnego obszarów wiejskich, w tym poprzez strategie rozwoju lokalnego.

5. Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające przepisy dotyczące prezentacji rocznych sprawozdań z realizacji. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 84.

ROZDZIAŁ III

Ewaluacja

Artykuł 76

Przepisy ogólne

1. Komisja może przyjmować akty wykonawcze określające elementy, które należy zawrzeć w ewaluacjach *ex ante* i *ex post*, o których mowa w art. 55 i 57 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, oraz ustanawiające minimalne wymogi dotyczące planu ewaluacji, o którym mowa w art. 56 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 84.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby ewaluacje były zgodne ze wspólnym podejściem do ewaluacji, uzgodnionym zgodnie z art. 67, organizują wytwarzanie i gromadzenie wymaganych danych oraz przekazują ewaluatorom różne informacje dostarczone przez system monitorowania.

3. Państwa członkowskie udostępniają sprawozdania dotyczące ewaluacji w Internecie, a Komisja udostępnia je na swojej stronie internetowej.

Artykuł 77

Ewaluacja *ex ante*

Państwa członkowskie zapewniają, aby ewaluator *ex ante* był od wczesnego etapu zaangażowany w proces opracowywania programu rozwoju obszarów wiejskich, w tym w opracowywanie analizy, o której mowa w art. 8 ust. 1 lit. b), projektowanie logiki interwencji programu oraz ustalanie celów programu.

Artykuł 78

Ewaluacja *ex post*

W 2024 r. państwa członkowskie przygotowują sprawozdanie dotyczące ewaluacji *ex post* w odniesieniu do każdego swojego programu rozwoju obszarów wiejskich. Sprawozdanie to przedkłada się Komisji do dnia 31 grudnia 2024 r.

Artykuł 79

Syntezy ewaluacji

Na poziomie Unii sporządzana jest, w ramach odpowiedzialności Komisji, synteza sprawozdań dotyczących ewaluacji *ex ante* i *ex post*.

Syntezy sprawozdań dotyczących ewaluacji zostają zakończone najpóźniej do dnia 31 grudnia roku następującego po przedłożeniu odpowiednich ewaluacji.

TYTUŁ VIII

PRZEPISY DOTYCZĄCE KONKURENCJI

Artykuł 80

Przepisy mające zastosowanie do przedsiębiorstw

W przypadku gdy wsparcia na mocy niniejszego rozporządzenia udziela się formom współpracy między przedsiębiorstwami, wsparcia tego można udzielić jedynie takim formom współpracy, które są zgodne z przepisami dotyczącymi konkurencji mającymi zastosowanie na mocy art. 206–210 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013.

Artykuł 81

Pomoc państwa

1. O ile przepisy niniejszego tytułu nie stanowią inaczej, do wsparcia udzielanego przez państwa członkowskie na rozwój obszarów wiejskich mają zastosowanie art. 107, 108 i 109 TFUE.

2. Art. 107, 108 i 109 TFUE nie mają zastosowania do płatności dokonywanych przez państwa członkowskie na podstawie niniejszego rozporządzenia i zgodnie z nim, ani do dodatkowego finansowania krajowego, o którym mowa w art. 82, w ramach stosowania art. 42 TFUE.

Artykuł 82

Dodatkowe finansowanie krajowe

Płatności dokonywane przez państwa członkowskie w związku z operacjami wchodzącymi w zakres stosowania art. 42 TFUE i mające na celu zapewnienie dodatkowego finansowania rozwoju obszarów wiejskich, dla których wsparcie unijne przyznawane jest w dowolnym momencie w okresie programowania, ujęte są przez państwa członkowskie w programie rozwoju obszarów wiejskich, jak przewidziano w art. 8 ust. 1 lit. j), oraz, w przypadku gdy spełniają kryteria na mocy niniejszego rozporządzenia, są zatwierdzane przez Komisję.

TYTUŁ IX

UPRAWNIENIA KOMISJI, WSPÓLNE PRZEPISY ORAZ PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE

ROZDZIAŁ I

Uprawnienia Komisji

Artykuł 83

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych, o których mowa w art. 2 ust. 3, art. 14 ust. 5, art. 16 ust. 5, art. 19 ust. 8, art. 22 ust. 3, art. 28 ust. 10 i 11, art. 29 ust. 6, art. 30 ust. 8, art. 33 ust. 4, art. 34 ust. 5, art. 35 ust. 10, art. 36 ust. 5, art. 45 ust. 6, art. 47 ust. 6 i art. 89, powierza się Komisji na warunkach określonych w niniejszym artykule.

2. Uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych, o których mowa w art. 2 ust. 3, art. 14 ust. 5, art. 16 ust. 5, art. 19 ust. 8, art. 22 ust. 3, art. 28 ust. 10 i 11, art. 29 ust. 6, art. 30 ust. 8, art. 33 ust. 4, art. 34 ust. 5, art. 35 ust. 10, art. 36 ust. 5, art. 45 ust. 6, art. 47 ust. 6 i art. 89, powierza się Komisji na okres siedmiu lat od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia. Komisja sporządza sprawozdanie dotyczące przekazania uprawnień nie później niż dziewięć miesięcy przed zakończeniem tego siedmioletniego okresu. Przekazanie uprawnień jest automatycznie przedłużane na takie same okresy, chyba że Parlament Europejski lub Rada sprzeciwią się takiemu przedłużeniu nie później niż trzy miesiące przed końcem każdego okresu.

3. Uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych, o których mowa w art. 2 ust. 3, art. 14 ust. 5, art. 16 ust. 5, art. 19 ust. 8, art. 22 ust. 3, art. 28 ust. 10 i 11, art. 29 ust. 6, art. 30 ust. 8, art. 33 ust. 4, art. 34 ust. 5, art. 35 ust. 10, art. 36 ust. 5, art. 45 ust. 6, art. 47 ust. 6 i art. 89, mogą zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w określonym w tej decyzji późniejszym terminie. Nie wpływa ona na ważność już obowiązujących aktów delegowanych.

4. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

5. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 2 ust. 3, art. 14 ust. 5, art. 16 ust. 5, art. 19 ust. 8, art. 22 ust. 3, art. 28 ust. 10 i 11, art. 29 ust. 6, art. 30 ust. 8, art. 33 ust. 4, art. 34 ust. 5, art. 35 ust. 10, art. 36 ust. 5, art. 45 ust. 6, art. 47 ust. 6 i art. 89 wchodzi w życie tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski, ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie lub gdy, przed upływem tego terminu zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 84

Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga komitet zwany „Komitetem ds. Rozwoju Obszarów Wiejskich”. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

ROZDZIAŁ II

Wspólne przepisy

Artykuł 85

Wymiana informacji i dokumentów

1. Komisja, we współpracy z państwami członkowskimi, ustanawia system informacyjny umożliwiający bezpieczną wymianę danych będących przedmiotem wspólnego zainteresowania Komisji i każdego z państw członkowskich. Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające przepisy dotyczące funkcjonowania tego systemu. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 84.

2. Komisja zapewnia, aby istniał odpowiedni bezpieczny system elektroniczny, w którym można zapisywać i utrzymywać najważniejsze informacje oraz sprawozdanie dotyczące monitorowania i ewaluacji, oraz zarządzać nimi.

Artykuł 86

Przetwarzanie i ochrona danych osobowych

1. Państwa członkowskie i Komisja gromadzą dane osobowe do celów realizacji swoich obowiązków w zakresie zarządzania, kontroli, monitorowania i ewaluacji wynikających z niniejszego rozporządzenia, a w szczególności obowiązków określonych w tytułach VI i VII, oraz nie przetwarzają tych danych w sposób niezgodny z tym celem.

2. W przypadku przetwarzania danych osobowych do celów monitorowania i ewaluacji na mocy tytułu VII przy wykorzystaniu bezpiecznego systemu elektronicznego, o którym mowa w art. 85, dane są anonimowe i przetwarzane jedynie w formie zagregowanej.

3. Dane osobowe są przetwarzane zgodnie z przepisami dyrektywy 95/46/WE i rozporządzenia (WE) nr 45/2001. W szczególności danych tych nie przechowuje się w formie, która pozwala na zidentyfikowanie osób, których dotyczą dane, przez czas dłuższy, niż jest to konieczne do celów, dla których dane te były gromadzone lub dla których są one dalej przetwarzane, z uwzględnieniem minimalnych okresów zatrzymywania określonych w mającym zastosowanie prawie krajowym i unijnym.

4. Państwa członkowskie informują osoby, których dotyczą dane, że ich dane osobowe mogą być przetwarzane przez organy krajowe i unijne zgodnie z ust. 1 i że w tym zakresie korzystają one z praw określonych w przepisach dotyczących ochrony danych osobowych, dyrektywy 95/46/WE i rozporządzenia (WE) nr 45/2001.

5. Art. 111–114 rozporządzenia (UE) 1306/2013 stosuje się do niniejszego artykułu.

Artykuł 87

Ogólne przepisy dotyczące WPR

Do działań określonych w niniejszym rozporządzeniu stosuje się rozporządzenie (UE) nr 1306/2013 oraz przyjęte zgodnie z nim przepisy.

ROZDZIAŁ III

Przepisy przejściowe i końcowe

Artykuł 88

Rozporządzenie (WE) nr 1698/2005

Rozporządzenie (WE) nr 1698/2005 traci moc.

Rozporządzenie (WE) nr 1698/2005 stosuje się nadal do operacji realizowanych zgodnie z programami zatwierdzonymi przez Komisję na mocy tego rozporządzenia przed dniem 1 stycznia 2014 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli 17 grudnia 2013 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

M. SCHULZ

Przewodniczący

Artykuł 89

Przepisy przejściowe

W celu ułatwienia przejścia z systemu ustanowionego rozporządzeniem (WE) nr 1698/2005 na system ustanowiony niniejszym rozporządzeniem Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 83 ustanawiających warunki, na jakich wsparcie zatwierdzone przez Komisję na mocy rozporządzenia (WE) nr 1698/2005 może zostać połączone ze wsparciem udzielonym na mocy niniejszego rozporządzenia, w tym w odniesieniu do pomocy technicznej i ewaluacji *ex post*. Te akty delegowane mogą również określać warunki dotyczące przejścia od wsparcia na rozwój obszarów wiejskich dla Chorwacji na mocy rozporządzenia (WE) nr 1085/2006 do wsparcia przewidzianego w niniejszym rozporządzeniu.

Artykuł 90

Wejście w życie i stosowanie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie z dniem jego opublikowania w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 1 stycznia 2014 r.

W imieniu Rady

V. JUKNA

Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK I

PODZIAŁ WSPARCIA UNIJNEGO NA RZECZ ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH (2014–2020)

(ceny bieżące w EUR)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	RAZEM 2014-2020
Belgia	78 342 401	78 499 837	78 660 375	78 824 076	78 991 202	79 158 713	79 314 155	551 790 759
Bułgaria	335 499 038	335 057 822	334 607 538	334 147 994	333 680 052	333 187 306	332 604 216	2 338 783 966
Republika Czeska	314 349 445	312 969 048	311 560 782	310 124 078	308 659 490	307 149 050	305 522 103	2 170 333 996
Dania	90 287 658	90 168 920	90 047 742	89 924 072	89 798 142	89 665 537	89 508 619	629 400 690
Niemcy	1 178 778 847	1 177 251 936	1 175 693 642	1 174 103 302	1 172 483 899	1 170 778 658	1 168 760 766	8 217 851 050
Estonia	103 626 144	103 651 030	103 676 345	103 702 093	103 728 583	103 751 180	103 751 183	725 886 558
Irlandia	313 148 955	313 059 463	312 967 965	312 874 411	312 779 690	312 669 355	312 485 314	2 189 985 153
Grecja	601 051 830	600 533 693	600 004 906	599 465 245	598 915 722	598 337 071	597 652 326	4 195 960 793
Hiszpania	1 187 488 617	1 186 425 595	1 185 344 141	1 184 244 005	1 183 112 678	1 182 137 718	1 182 076 067	8 290 828 821
Francja	1 404 875 907	1 408 287 165	1 411 769 545	1 415 324 592	1 418 941 328	1 422 813 729	1 427 718 983	9 909 731 249
Chorwacja	332 167 500	332 167 500	332 167 500	332 167 500	332 167 500	332 167 500	332 167 500	2 325 172 500
Włochy	1 480 213 402	1 483 373 476	1 486 595 990	1 489 882 162	1 493 236 530	1 496 609 799	1 499 799 408	10 429 710 767
Cypr	18 895 839	18 893 552	18 891 207	18 888 801	18 886 389	18 883 108	18 875 481	132 214 377
Łotwa	138 327 376	138 361 424	138 396 059	138 431 289	138 467 528	138 498 589	138 499 517	968 981 782
Litwa	230 392 975	230 412 316	230 431 887	230 451 686	230 472 391	230 483 599	230 443 386	1 613 088 240
Luksemburg	14 226 474	14 272 231	14 318 896	14 366 484	14 415 051	14 464 074	14 511 390	100 574 600
Węgry	495 668 727	495 016 871	494 351 618	493 672 684	492 981 342	492 253 356	491 391 895	3 455 336 493
Malta	13 880 143	13 965 035	14 051 619	14 139 927	14 230 023	14 321 504	14 412 647	99 000 898
Niderlandy	87 118 078	87 003 509	86 886 585	86 767 256	86 645 747	86 517 797	86 366 388	607 305 360
Austria	557 806 503	559 329 914	560 883 465	562 467 745	564 084 777	565 713 368	567 266 225	3 937 551 997
Polska	1 569 517 638	1 567 453 560	1 565 347 059	1 563 197 238	1 561 008 130	1 558 702 987	1 555 975 202	10 941 201 814

(ceny bieżące w EUR)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	RAZEM 2014-2020
Portugalia	577 031 070	577 895 019	578 775 888	579 674 001	580 591 241	581 504 133	582 317 022	4 057 788 374
Rumunia	1 149 848 554	1 148 336 385	1 146 793 135	1 145 218 149	1 143 614 381	1 141 925 604	1 139 927 194	8 015 663 402
Słowenia	118 678 072	119 006 876	119 342 187	119 684 133	120 033 142	120 384 760	120 720 633	837 849 803
Słowacja	271 154 575	270 797 979	270 434 053	270 062 644	269 684 447	269 286 203	268 814 943	1 890 234 844
Finlandia	335 440 884	336 933 734	338 456 263	340 009 057	341 593 485	343 198 337	344 776 578	2 380 408 338
Szwecja	248 858 535	249 014 757	249 173 940	249 336 135	249 502 108	249 660 989	249 768 786	1 745 315 250
Zjednoczone Królestwo	371 473 873	370 520 030	369 548 156	368 557 938	367 544 511	366 577 113	365 935 870	2 580 157 491
Razem w UE-28	13 618 149 060	13 618 658 677	13 619 178 488	13 619 708 697	13 620 249 509	13 620 801 137	13 621 363 797	95 338 109 365
Pomoc techniczna (0,25 %)	34 130 699	34 131 977	34 133 279	34 134 608	34 135 964	34 137 346	34 138 756	238 942 629
Razem	13 652 279 759	13 652 790 654	13 653 311 767	13 653 843 305	13 654 385 473	13 654 938 483	13 655 502 553	95 577 051 994

ZAŁĄCZNIK II

KWOTY I POZIOMY DOFINANSOWANIA

Artykuł	Pozycja	Maksymalna kwota w EUR lub stawka	
art. 15 ust. 8	Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem i zastępstw w gospodarstwie	1 500	za poradę
		200 000	za trzy lata szkolenia doradców
art. 16 ust. 2	Działalność informacyjna i promocyjna	70 %	kwalifikowalnych kosztów działalności
art. 16 ust. 4	Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych	3 000	na gospodarstwo rolne rocznie
art. 17 ust. 3	Inwestycje w środki trwałe		Sektor rolny
		50 %	kwoty kwalifikującej się inwestycji w regionach słabiej rozwiniętych i we wszystkich regionach, w których PKB na mieszkańca w latach 2007–2013 był niższy niż 75 % średniej w UE-25 w okresie odniesienia, ale jest wyższy niż 75 % średniego PKB w UE-27
		75 %	kwoty kwalifikującej się inwestycji w regionach najbardziej oddalonych
		75 %	kwoty kwalifikującej się inwestycji w Chorwacji w celu wdrożenia dyrektywy Rady 91/676/EWG (!) maksymalnie w ciągu czterech lat od daty przystąpienia zgodnie z art. 3 ust. 2 i art. 5 ust. 1 tej dyrektywy
		75 %	kwoty kwalifikującej się inwestycji na mniejszych wyspach Morza Egejskiego
40 %	kwoty kwalifikującej się inwestycji dokonywanej w innych regionach Powyższe poziomy mogą zostać podwyższone o dodatkowe 20 punktów procentowych, pod warunkiem że maksymalny łączony poziom dofinansowania nie przekracza 90 % w przypadku: <ul style="list-style-type: none"> — młodych rolników, jak określono w niniejszym rozporządzeniu, lub tych, którzy rozpoczęli już działalność w ciągu pięciu lat poprzedzających wnioski o wsparcie; — inwestycji zbiorowych i projektów zintegrowanych, w tym związanych z połączeniem się organizacji producentów; — obszarów z naturalnymi ograniczeniami i innymi szczególnymi ograniczeniami, o których mowa w art. 32; — operacji wspieranych w ramach EPI; — inwestycji związanych z operacjami na mocy art. 28 i 29 		

Artykuł	Pozycja	Maksymalna kwota w EUR lub stawka	
			Przetwarzanie i wprowadzanie do obrotu produktów wymienionych w załączniku I do TFUE
		50 %	kwoty kwalifikującej się inwestycji w regionach słabiej rozwiniętych i we wszystkich regionach, w których PKB na mieszkańca w okresie 2007–2013 wynosił mniej niż 75 % średniej w UE-25 w okresie odniesienia, ale wynosił więcej niż 75 % średniego PKB w UE-27
		75 %	kwoty kwalifikującej się inwestycji w regionach najbardziej oddalonych
		75 %	kwoty kwalifikującej się inwestycji na mniejszych wyspach Morza Egejskiego
		40 %	kwoty kwalifikującej się inwestycji dokonywanej w innych regionach Powyższe poziomy mogą zostać podwyższone o dodatkowe 20 punktów procentowych, pod warunkiem że maksymalny łączony poziom dofinansowania nie przekracza 90 %, w przypadku operacji wspieranych w ramach EPI lub operacji związanych z połączeniem się organizacji producentów
art. 17 ust. 4	Inwestycje w środki trwałe	100 %	Inwestycje nieprodukcyjne oraz infrastruktura rolna i leśna
art. 18 ust. 5	Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych oraz wprowadzanie odpowiednich środków zapobiegawczych	80 %	kwalifikowalnych kosztów inwestycji w operacje zapobiegawcze przeprowadzane przez indywidualnych rolników
		100 %	kwalifikowalnych kosztów inwestycji w operacje zapobiegawcze przeprowadzane wspólnie przez więcej niż jednego beneficjenta
		100 %	kwalifikowalnych kosztów inwestycji w operacje służące przywróceniu gruntów rolnych i potencjału produkcyjnego zniszczonego przez klęski żywiołowe i katastrofy
art. 19 ust. 6	Rozwój gospodarstw i działalności gospodarczej	70 000	na młodego rolnika na mocy art. 19 ust. 1 lit. a) ppkt (i)
		70 000	na beneficjenta na mocy art. 19 ust. 1 lit. a) ppkt (ii)
		15 000	na małe gospodarstwo na mocy art. 19 ust. 1 lit. a) ppkt (iii)
art. 23 ust. 3	Zakładanie systemów rolno-leśnych	80 %	kwalifikowalnych kosztów inwestycji w zakładanie systemów rolno-leśnych

Artykuł	Pozycja	Maksymalna kwota w EUR lub stawka	
art. 26 ust. 4	Inwestycje w technologie w dziedzinie leśnictwa oraz w przetwarzanie, transport i wprowadzanie do obrotu produktów leśnych	65 %	kwalikowalnych kosztów inwestycji w regionach słabiej rozwiniętych
		75 %	kwalikowalnych kosztów inwestycji w regionach najbardziej oddalonych
		75 %	kwalikowalnych kosztów inwestycji na mniejszych wyspach Morza Egejskiego
		40 %	kwalikowalnych kosztów inwestycji w innych regionach
art. 27 ust. 4	Tworzenie grup i organizacji producentów	10 %	jako odsetek produkcji sprzedanej w ciągu pierwszych pięciu lat po uznaniu. Wsparcie jest degresywne.
		100 000	We wszystkich przypadkach maksymalna kwota na rok.
art. 28 ust. 8	Środek rolno-środowiskowo-klimatyczny	600 (*)	na hektar rocznie na uprawy jednoroczne
		900 (*)	na hektar rocznie na specjalne uprawy wieloletnie
		450 (*)	na hektar rocznie na inne użytkowanie gruntów
		200 (*)	na dużą jednostkę przeliczeniową inwentarza („DJP”) rocznie na lokalne rasy zagrożone wyginieciem
art. 29 ust. 5	Rolnictwo ekologiczne	600 (*)	na hektar rocznie na uprawy jednoroczne
		900 (*)	na hektar rocznie na specjalne uprawy wieloletnie
		450 (*)	na hektar rocznie na inne użytkowanie gruntów
art. 30 ust. 7	Płatności dla obszarów Natura 2000 i płatności związane z ramową dyrektywą wodną	500 (*)	maksymalna kwota na hektar rocznie w okresie początkowym nieprzekraczającym pięciu lat
		200 (*)	maksymalna kwota na hektar rocznie
		50 (**)	minimalna kwota na hektar rocznie z tytułu płatności związanych z ramową dyrektywą wodną
art. 31 ust. 3	Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami	25	minimalna kwota na hektar rocznie średnio na obszarze beneficjenta otrzymującego wsparcie
		250 (*)	maksymalna kwota na hektar rocznie
		450 (*)	maksymalna kwota na hektar rocznie na obszarach górskich określonych w art. 32 ust. 2
art. 33 ust. 3	Dobrostan zwierząt	500	na DJP

Artykuł	Pozycja	Maksymalna kwota w EUR lub stawka	
art. 34 ust. 3	Usługi leśno-środowiskowe i ochrona lasów	200 (*)	na hektar rocznie
art. 37 ust. 5	Ubezpieczenie upraw, zwierząt i roślin	65 %	należnej składki z tytułu ubezpieczenia
art. 38 ust. 5	Fundusz wspólnego inwestowania dotyczący niekorzystnych zjawisk klimatycznych, chorób zwierząt i roślin, inwazji organizmów szkodliwych i incydentów środowiskowych	65 %	kosztów kwalifikowalnych
art. 39 ust. 5	Narzędzie stabilizacji dochodów	65 %	kosztów kwalifikowalnych

(¹) Dyrektywa Rady z dnia 12 grudnia 1991 r. dotycząca ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego (Dz.U. L 375z 31.12.1991, s. 1).

(*) W należycie uzasadnionych przypadkach kwoty te można zwiększyć, uwzględniając szczególne okoliczności, które należy uzasadnić w programach rozwoju obszarów wiejskich.

(**) W należycie uzasadnionych przypadkach kwotę tę można zmniejszyć, uwzględniając szczególne okoliczności, które należy uzasadnić w programach rozwoju obszarów wiejskich.

NB: Intensywność pomocy pozostaje bez uszczerbku dla unijnych przepisów dotyczących pomocy państwa.

ZAŁĄCZNIK III

KRYTERIA BIOFIZYCZNE NA POTRZEBY WYTYCZANIA OBSZARÓW Z OGRANICZENIAMI NATURALNYMI

KRYTERIUM	DEFINICJA	PRÓG
KLIMAT		
Niska temperatura (*)	Długość okresu wegetacyjnego (liczba dni) określona liczbą dni ze średnią dzienną temperaturą > 5 °C (LGP ₁₅) lub	≤ 180 dni
	Suma temperatur efektywnych (stopniodni) dla okresu wegetacyjnego określona kumulowaną średnią temperaturą dzienną > 5 °C	≤ 1 500 stopniodni
Suchość	Stosunek rocznej sumy opadów (P) do rocznej potencjalnej ewapotranspiracji (PET)	P/PET ≤ 0,5
KLIMAT I GLEBA		
Nadmierna wilgotność gleby	Liczba dni z wilgotnością gleby równą lub wyższą od połowej pojemności wodnej	≥ 230 dni
GLEBA		
Ograniczony drenaż gleby (*)	Obszary, które są przez znaczną część roku zalane wodą	Gleby w pełni nasycone wodą do głębokości 80 cm od powierzchni przez ponad 6 miesięcy lub w pełni nasycone wodą do głębokości 40 cm przez ponad 11 miesięcy lub Gleba o słabym lub bardzo słabym odpływie lub Barwa charakterystyczna dla procesu glejowego do głębokości 40 cm od powierzchni
Niekorzystna tekstura i kamienistość gleby (*)	Udział frakcji iłu, pyłu, piasku, materii organicznej (% wagowy) lub materiału gruboziarnistego (% objętościowy)	≥ 15 % objętości wierzchniej warstwy gleby stanowi materiał gruboziarnisty, w tym wychodnia skały, głązy lub
		Grupami granulometrycznymi gleby w co najmniej połowie (łącznie) wierzchniej 100 cm warstwy gleby są piasek lub piasek gliniasty zdefiniowane jako: % pyłu + (2 × % iłu) ≤ 30 % lub
		Grupą granulometryczną wierzchniej warstwy gleby jest glina ciężka (≥ 60 % iłu) lub
		Gleba organiczna (zawartość materii organicznej ≥ 30 %) o łącznej miąższości co najmniej 40 cm lub
		Wierzchnia warstwa gleby zawiera 30 % lub więcej iłu i ma właściwości vertic do głębokości 100 cm od powierzchni gleby
Ograniczona głębokość ukorzenia	Głębokość (w cm) od powierzchni gleby do spoistej warstwy powstałej w wyniku procesów naturalnych	≤ 30 cm

KRYTERIUM	DEFINICJA	PRÓG
Niekorzystne właściwości chemiczne (*)	Zasolenie i obecność sodu wymiennego, nadmierne zakwaszenie gleby	Zasolenie: ≥ 4 decy Simensy na metr (dS/m) w wierzchniej warstwie gleby lub
		Zawartość sodu: ≥ 6 %-owy udział sodu wymiennego (ESP) w połowie lub większej części (łącznie) wierzchniej 100 cm warstwy gleby lub
		Zakwaszenie gleby: $\text{pH} \leq 5$ (w wodzie) w wierzchniej warstwie gleby
TEREN		
Duże nachylenie terenu	Spadek terenu - zmiana wzniesienia w stosunku do odległości planimetrycznej (w %).	≥ 15 %
(*) Państwa członkowskie muszą sprawdzić spełnienie tylko tego kryterium, którego progi mają znaczenie dla warunków specyficznych dla danego obszaru.		

ZAŁĄCZNIK IV

**ORIENTACYJNY WYKAZ DZIAŁAŃ I OPERACJI MAJĄCYCH SZCZEGÓLNE ZNACZENIE DLA
PODPROGRAMÓW TEMATYCZNYCH, O KTÓRYCH MOWA W ART. 7**

Młodzi rolnicy:

Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników po raz pierwszy rozpoczynających działalność w gospodarstwie rolnym

Inwestycje w środki trwałe

Transfer wiedzy i działalność informacyjna

Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem i zastępstw

Współpraca

Inwestycje w działalność pozarolniczą

Małe gospodarstwa:

Pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej na rzecz rozwoju małych gospodarstw

Inwestycje w środki trwałe

Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych

Transfer wiedzy i działalność informacyjna

Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem i zastępstw

Współpraca

Inwestycje w działalność pozarolniczą

Tworzenie grup producentów

LEADER

Obszary górskie:

Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami

Operacje rolno-środowiskowe i klimatyczne

Współpraca

Inwestycje w środki trwałe

Rozwój gospodarstw i działalności gospodarczej na obszarach wiejskich

Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych

Zakładanie systemów rolno-leśnych

Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich

Transfer wiedzy i działalność informacyjna

Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem i zastępstw

Tworzenie grup producentów

LEADER

Krótkie łańcuchy dostaw:

Współpraca

Tworzenie grup producentów

LEADER

Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych

Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich

Inwestycje w środki trwałe

Transfer wiedzy i działalność informacyjna

Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem i zastępstw

Kobiety na obszarach rolnych:

Transfer wiedzy i działalność informacyjna

Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem i zastępstw

Inwestycje w środki trwałe

Rozwój gospodarstw i działalności gospodarczej

Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich

Współpraca

LEADER

Łagodzenie skutków zmiany klimatu i przystosowanie się do niej oraz różnorodność biologiczna:

Transfer wiedzy i działalność informacyjna

Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem i zastępstw

Inwestycje w środki trwałe

Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych oraz wprowadzanie odpowiednich środków zapobiegawczych

Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich

Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i zwiększenie rentowności lasów

Działania rolno-środowiskowo-klimatyczne

Rolnictwo ekologiczne

Płatności z tytułu programu Natura 2000 i ramowej dyrektywy wodnej

Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi i innymi szczególnymi ograniczeniami (różnorodność biologiczna)

Usługi rolno-środowiskowe i klimatyczne oraz ochrona lasów

Współpraca

Zarządzanie ryzykiem

ZAŁĄCZNIK V

UWARUNKOWANIA EX ANTE ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

1. UWARUNKOWANIA ZWIĄZANE Z PRIORYTETAMI

Priorytety unijne w odniesieniu do rozwoju obszarów wiejskich / celu tematycznego wspólnych ram strategicznych	Uwarunkowania <i>ex ante</i>	Kryteria decydujące o spełnieniu
<p>Priorytet 3 rozwoju obszarów wiejskich: wspieranie organizacji łańcucha dostaw żywności, w tym przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów rolnych, dobrostanu zwierząt i zarządzania ryzykiem w rolnictwie</p> <p>Cel tematyczny 5: wspieranie przystosowania się do zmiany klimatu, zapobieganie ryzyku i zarządzanie ryzykiem</p>	<p>3.1. Zapobieganie ryzyku i zarządzanie ryzykiem: istnienie krajowych lub regionalnych ocen ryzyka na potrzeby zarządzania katastrofami przy uwzględnieniu przystosowania się do zmiany klimatu</p>	<ul style="list-style-type: none"> — gotowa będzie krajowa lub regionalna ocena ryzyka zawierająca następujące elementy: — opis procesu, metodologii, metod i danych niewrażliwych wykorzystywanych w ocenach ryzyka oraz opartych na ocenie ryzyka kryteriów określania inwestycji priorytetowych; — opis scenariuszy zakładających jeden rodzaj ryzyka i scenariuszy zakładających wiele rodzajów ryzyka; — uwzględnienie, w stosownych przypadkach, krajowych strategii dostosowania do zmiany klimatu.
<p>Priorytet 4 rozwoju obszarów wiejskich: odtwarzanie, ochrona i wzbogacanie ekosystemów związanych z rolnictwem i leśnictwem</p>	<p>4.1 Warunki dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska: na poziomie krajowym ustalone są normy dotyczące dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska gruntów, o których to normach mowa w tytule VI rozdział I rozporządzenia (UE) nr 1306/2013</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Normy dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska są określone w prawie krajowym i wyszczególnione w programach;
<p>Cel tematyczny 5: wspieranie przystosowania się do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem</p>	<p>4.2 Wymogi minimalne w odniesieniu do nawozów i środków ochrony roślin: na poziomie krajowym określone są wymogi minimalne w odniesieniu do nawozów i środków ochrony roślin, o których to wymogach mowa w tytule III rozdział I art. 28 niniejszego rozporządzenia</p>	<ul style="list-style-type: none"> — w programach określone są minimalne wymogi w odniesieniu do nawozów i środków ochrony roślin, o których to wymogach mowa w tytule III rozdział I niniejszego rozporządzenia;
<p>Cel tematyczny 6: zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami</p>	<p>4.3 Inne odpowiednie normy krajowe: na potrzeby tytułu III rozdział I art. 28 niniejszego rozporządzenia określone są odpowiednie obowiązkowe normy krajowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> — w programach wyszczególnione są odpowiednie obowiązkowe normy krajowe;
<p>Priorytet 5 rozwoju obszarów wiejskich: promowanie efektywnego gospodarowania zasobami i wspieranie przechodzenia w sektorach rolnym, spożywczym i leśnym na niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu gospodarkę</p> <p>Cel tematyczny 4: wspieranie przechodzenia na niskoemisyjną gospodarkę we wszystkich sektorach</p> <p>Cel tematyczny 6: zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami</p>	<p>5.1 Efektywność energetyczna: Prowadzono działalność na rzecz promowania opłacalnych usprawnień efektywności końcowego wykorzystania energii i opłacalnych inwestycji w efektywność energetyczną podczas budowania lub remontowania budynków</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Działalność obejmuje: <ul style="list-style-type: none"> — działania służące zapewnieniu minimalnych wymogów związanych z efektywnością energetyczną budynków zgodnie z art. 3, 4 i 5 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE ⁽¹⁾ — działania niezbędne do ustanowienia systemu certyfikowania efektywności energetycznej budynków zgodnie z art. 11 dyrektywy 2010/31/UE — działania służące zapewnieniu planowania strategicznego w dziedzinie efektywności energetycznej, zgodnie z art. 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE ⁽²⁾

Priorytety unijne w odniesieniu do rozwoju obszarów wiejskich / celu tematycznego wspólnych ram strategicznych	Uwarunkowania <i>ex ante</i>	Kryteria decydujące o spełnieniu
		<ul style="list-style-type: none"> — działania zgodne z art. 13 dyrektywy 2006/32/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽³⁾ w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych służące zapewnieniu klientom końcowym indywidualnych liczników o tyle, o ile jest to możliwe technicznie oraz rozsądne i proporcjonalne finansowo w stosunku do potencjalnych oszczędności energii
	<p>5.2 Sektor wodny: istnienie: a) polityki cenowej w odniesieniu do wody, która to polityka stanowi odpowiednią zachętę dla użytkowników, aby efektywnie wykorzystywać zasoby wody, oraz b) odpowiedniego udziału różnych zastosowań wody w odzyskiwaniu kosztów usług związanych z wodą według stawki określonej w zatwierdzonym planie zarządzania dorzeczem w przypadku inwestycji wspieranych przez programy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — w sektorach wspieranych przez EF-FROW dane państwo członkowskie zapewnia odpowiedni udział różnych zastosowań wody w odzyskiwaniu kosztów usług związanych z wodą w podziale na sektory zgodnie z art. 9 ust. 1 tiret pierwsze ramowej dyrektywy wodnej z uwzględnieniem, w stosownych przypadkach, społecznych, środowiskowych i gospodarczych skutków odzyskiwania oraz geograficznych i klimatycznych uwarunkowań regionu lub regionów, których to dotyczy
	<p>5.3 Energia odnawialna: Prowadzono działalność służącą promowaniu produkcji i dystrybucji zasobów energii odnawialnej ⁽⁴⁾.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — przejrzyste systemy wsparcia, priorytet w zakresie dostępu do sieci lub gwarantowanego dostępu i priorytet w zakresie dysponowania oraz standardowe zasady dotyczące ponoszenia kosztów technicznych dostosowań, które udostępniono, oraz dzielenia się tymi kosztami, zgodnie z art. 14 ust. 1 i art. 16 ust. 2 i 3 dyrektywy 2009/28/WE — dane państwo członkowskie przyjęło krajowy plan działania dotyczący energii odnawialnej zgodnie z art. 4 dyrektywy 2009/28/WE
<p>Priorytet 6 rozwoju obszarów wiejskich: wspieranie integracji społecznej, zmniejszania ubóstwa i rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich</p> <p>Cel tematyczny 2: zwiększenie dostępu do informacji i technologii informacyjno-komunikacyjnych, ich stosowania i jakości (cel dotyczący internetu szerokopasmowego)</p>	<p>6. Sieć nowej generacji Infrastruktura: Istnienie krajowych lub regionalnych planów sieci nowej generacji, które uwzględniają działania regionalne, tak aby osiągnąć unijne cele dotyczące dostępu do szybkiego internetu, skupiając się na obszarach, gdzie rynek nie zapewnia otwartej infrastruktury w przystępnej cenie oraz jakości zgodnie z unijnymi przepisami dotyczącymi konkurencji i pomocy państwa, oraz dostarczyć dostępne usługi grupom będącym w niekorzystnej sytuacji.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Gotowe są krajowe lub regionalne plany sieci nowej generacji zawierające: <ul style="list-style-type: none"> — plan inwestycji w infrastrukturę sporządzony na podstawie analizy ekonomicznej uwzględniającej istniejącą prywatną i publiczną infrastrukturę i planowane inwestycje; — modele zrównoważonych inwestycji, które zwiększają konkurencję i zapewniają dostęp do otwartych, przystępnych cenowo, dobrej jakości infrastruktury i usług uwzględniających przyszłe potrzeby; — działania służące stymulacji prywatnych inwestycji.

⁽¹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (Dz.U. L 153z 18.6.2010, s. 13).

⁽²⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektyw 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylająca dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE (Dz.U. L 315 z 14.11.2012, s. 1).

⁽³⁾ Dyrektywa 2006/32/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 kwietnia 2006 r. w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych oraz uchylająca dyrektywę Rady 93/76/EWG (Dz.U. L 114z 27.4.2006, s. 64).

⁽⁴⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniająca i w następstwie uchylająca dyrektywę 2001/77/WE oraz 2003/30/WE (Dz.U. L 140 z 5.6.2009, s. 16).

ZAŁĄCZNIK VI

ORIENTACYJNY WYKAZ DZIAŁAŃ MAJĄCYCH ZNACZENIE W KONTEKŚCIE CO NAJMNIEJ JEDNEGO PRIORYTETU UNII W ZAKRESIE ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

Działania o szczególnym znaczeniu w kontekście kilku priorytetów Unii

Art. 15 Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem i zastępstw

Art. 17 Inwestycje w środki trwałe

Art. 19 Rozwój gospodarstw i działalności gospodarczej

Art. 35 Współpraca

Art. 42–44 LEADER

Działania o szczególnym znaczeniu dla wspierania transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie i leśnictwie oraz na obszarach wiejskich

Art. 14 Transfer wiedzy i działalność informacyjna

Art. 26 Inwestycje w technologie w dziedzinie leśnictwa oraz w przetwarzanie, transport i wprowadzanie do obrotu produktów leśnych

Działania o szczególnym znaczeniu dla poprawy konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększania rentowności gospodarstw

Art. 16 Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych

Działania o szczególnym znaczeniu dla poprawy organizacji łańcucha żywnościowego i promowania zarządzania ryzykiem w rolnictwie

Art. 18 Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych i katastrof oraz wprowadzanie odpowiednich środków zapobiegawczych

Art. 24 Zapobieganie zniszczeniom lasów wskutek pożarów lasów, klęsk żywiołowych i katastrof oraz odtwarzanie lasów

Art. 27 Tworzenie grup producentów

Art. 33 Dobrostan zwierząt

Art. 36 Zarządzanie ryzykiem

Art. 37 Ubezpieczenie upraw, zwierząt i roślin

Art. 38 Fundusze wspólnego inwestowania dotyczące chorób zwierząt i roślin i incydentów środowiskowych

Art. 39 Narzędzie stabilizacji dochodów

Działania o szczególnym znaczeniu dla odtwarzania, chronienia i wzmacniania ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa

oraz

wspierania efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach rolnym, spożywczym i leśnym

Art. 21
ust. 1
lit. a) Zalesianie i tworzenie terenu zalesionego

Art. 21
ust. 1
lit. b) Zakładanie systemów rolno-leśnych

- Art. 21 Inwestycje zwiększające odporność ekosystemów leśnych i ich wartość dla środowiska
ust. 1
lit. d)
- Art. 28 Działania rolno-środowiskowo-klimatyczne
- Art. 39 Rolnictwo ekologiczne
- Art. 30 Płatności dla obszarów Natura 2000 i płatności związane z ramową dyrektywą wodną
- Art. 31–32 Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami
- Art. 34 Usługi leśno-środowiskowo-klimatyczne oraz ochrona lasów
- Działania o szczególnym znaczeniu dla wspierania włączenia społecznego, ograniczania ubóstwa i wspierania rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich
- Art. 20 Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich
- Art. 42–44 LEADER
-

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1306/2013**z dnia 17 grudnia 2013****w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 352/78, (WE) nr 165/94, (WE) nr 2799/98, (WE) nr 814/2000, (WE) nr 1290/2005 i (WE) nr 485/2008**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 43 ust. 2,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Trybunału Obrachunkowego,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego⁽¹⁾,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) W komunikacie Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów zatytułowanym „WPR do 2020 r.: sprostać wyzwaniom przyszłości związanym z żywnością, zasobami naturalnymi oraz aspektami terytorialnymi” przeanalizowano potencjalne wyzwania, cele oraz kierunki działania dla wspólnej polityki rolnej (WPR) po 2013 r. W kontekście debaty na temat tego komunikatu reforma WPR powinna wejść w życie ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2014 r. Reforma ta powinna obejmować wszystkie główne instrumenty WPR, w tym rozporządzenie Rady (WE) nr 1290/2005⁽²⁾. Doświadczenia ze stosowania tego rozporządzenia wskazują, że niektóre elementy mechanizmu finansowania i monitorowania wymagają dostosowania. Z uwagi na zakres reformy należy uchylić rozporządzenie (WE) nr 1290/2005 i zastąpić je

nowym aktem prawnym. Ponadto reforma powinna w jak największym stopniu harmonizować, udoskonalić i uprościć jego przepisy.

(2) W celu uzupełnienia lub zmiany niektórych elementów niniejszego rozporządzenia, innych niż istotne, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 290 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) w odniesieniu do akredytacji agencji płatniczych i jednostek koordynujących, obowiązków agencji płatniczych w odniesieniu do interwencji publicznej, jak również przepisów w zakresie obowiązków tych agencji związanych z zarządzaniem i kontrolą, środków, jakie mają być finansowane z budżetu ogólnego Unii Europejskiej (budżetu Unii) w ramach interwencji publicznej oraz oceny operacji związanych z interwencją publiczną. Uprawnienia te powinny również obejmować odstępstwa od niekwalifikowalności płatności dokonywanych przez agencje płatnicze na rzecz beneficjentów przed najwcześniejszą możliwą datą płatności lub po najpóźniejszej możliwej dacie płatności oraz kompensację pomiędzy wydatkami i dochodami w ramach Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) oraz Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW). Dodatkowo, uprawnienia te powinny obejmować metody mające zastosowanie do zobowiązań i płatności kwot jeżeli do początku roku finansowego nie przyjęto budżetu Unii lub jeżeli łączna kwota planowanych zobowiązań przekracza próg określony w art. 170 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012⁽³⁾.

Ponadto, uprawnienia te powinny obejmować odroczenia płatności miesięcznych Komisji na rzecz państw członkowskich w odniesieniu do wydatków w ramach EFRG oraz warunków dotyczących ograniczania lub zawieszania przez Komisję płatności okresowych na rzecz państw członkowskich w ramach EFRROW. Uprawnienia te powinny dodatkowo obejmować zawieszanie płatności miesięcznych lub płatności okresowych, w odniesieniu do których nie przesłano na czas odpowiednich informacji statystycznych, szczególne obowiązki państw członkowskich dotyczące kontroli, kryteriów i metodologii stosowania korekt w kontekście procedury rozliczania zgodności rachunków i windykacji należności. Ponadto, uprawnienia te powinny obejmować wymogi w odniesieniu do procedur celnych, zwrotu pomocy oraz kar nakładanych w przypadku niespełnienia warunków kwalifikowalności oraz zobowiązania lub inne obowiązki wynikające ze stosowania sektorowego prawodawstwa rolnego. Podobnie, uprawnienia te powinny obejmować środki wspierania rynku,

⁽¹⁾ Dz.U. C 191 z 29.6.2012, s. 116.

⁽²⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1290/2005 z dnia 21 czerwca 2005 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej (Dz.U. L 209 z 11.8.2005, s. 1).

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1).

- w odniesieniu do których Komisja może zawiesić płatności miesięczne, przepisy dotyczące zabezpieczeń, dotyczące funkcjonowania zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli, a także środków wyłączonych z kontroli transakcji. Podobnie, uprawnienia te powinny obejmować zmianę sumy wpływów lub płatności, poniżej której dokumenty handlowe przedsiębiorstw nie powinny zwykle być kontrolowane na podstawie niniejszego rozporządzenia, kary stosowane zgodnie z zasadą wzajemnej zgodności, wymogi w zakresie kontroli w sektorze wina oraz przepisy dotyczące utrzymywania trwałych użytków zielonych. Wreszcie uprawnienia te powinny obejmować przepisy dotyczące terminu operacyjnego oraz kursu walutowego, jaki ma być stosowany przez państwa członkowskie, które nie stosują euro, środki mające na celu zagwarantowanie stosowania prawa Unii, jeżeli wyjątkowe praktyki monetarne związane z walutami krajowymi mogą mu zagrażać, w odniesieniu do treści wspólnych ram monitorowania i ewaluacji środków przyjętych w ramach WPR oraz w odniesieniu do środków przejściowych. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów. Przygotowując i opracowując akty delegowane, Komisja powinna zapewnić jednoczesne, terminowe i odpowiednie przekazywanie stosownych dokumentów Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
- (3) WPR obejmuje szereg środków, spośród których część dotyczy rozwoju obszarów wiejskich. Aby przyczynić się do realizacji celów WPR, ważne jest zapewnienie finansowania tych środków. Ponieważ środki te posiadają wspólne niektóre elementy, lecz także różnią się w wielu aspektach, ich finansowanie powinno być regulowane przez te same przepisy. W razie konieczności przepisy te powinny pozwalać na ich zróżnicowane traktowanie. Rozporządzeniem (WE) nr 1290/2005 utworzono dwa europejskie fundusze rolne, a mianowicie EFRG oraz EFRROW („fundusze”). Fundusze te powinny zostać utrzymane.
- (4) Rozporządzenie (UE, Euratom) nr 966/2012 oraz przepisy przyjęte na jego podstawie należy stosować do środków określonych w niniejszym rozporządzeniu. Niniejsze rozporządzenie ustanawia w szczególności przepisy dotyczące zarządzania dzielonego z państwami członkowskimi w oparciu o zasady należytego zarządzania finansami, przejrzystości oraz niedyskryminacji, a także przepisy dotyczące funkcji akredytowanych instytucji i zasad budżetowych, przepisy, których należy przestrzegać w ramach niniejszego rozporządzenia.
- (5) W celu zapewnienia spójności między praktykami państw członkowskich oraz zharmonizowanego stosowania przez państwa członkowskie klauzuli dotyczącej siły wyższej, niniejsze rozporządzenie powinno przewidywać, w stosownych przypadkach, wyłączenia w przypadkach siły wyższej lub nadzwyczajnych okoliczności, a także niewyczerpujący wykaz możliwych przypadków wystąpienia siły wyższej i nadzwyczajnych okoliczności, które powinny być uznawane przez właściwe organy krajowe. Organy te powinny podejmować decyzje dotyczące siły wyższej i nadzwyczajnych okoliczności indywidualnie dla każdego przypadku, na podstawie odpowiednich dowodów oraz stosując pojęcie siły wyższej w świetle prawa Unii dotyczącego rolnictwa, w tym orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości.
- (6) Wydatki w ramach WPR, w tym wydatki związane z rozwojem obszarów wiejskich, powinny być finansowane z budżetu Unii, z wykorzystaniem funduszy – bezpośrednio albo na zasadzie zarządzania dzielonego z państwami członkowskimi. Należy określić rodzaje środków, które mogą być finansowane z wykorzystaniem funduszy.
- (7) Należy wprowadzić przepisy dotyczące akredytowania przez państwa członkowskie agencji płatniczych i ustanowienia procedur dotyczących uzyskiwania deklaracji zarządczych, oraz uzyskiwania zatwierdzenia systemów zarządzania i kontroli, jak również zatwierdzenia rocznych sprawozdań finansowych przez niezależne podmioty. Ponadto w celu zapewnienia przejrzystości kontroli krajowych, w szczególności w zakresie procedur dotyczących zezwoleń, zatwierdzania i wypłaty oraz w celu zmniejszenia obciążeń Komisji i państw członkowskich, związanych z administracją i audytem, w przypadku gdy wymagana jest akredytacja każdej agencji płatniczej, należy ograniczyć liczbę organów i instytucji, którym przydzielono te zadania, przy jednoczesnym poszanowaniu przepisów konstytucyjnych każdego z państw członkowskich. W celu uniknięcia niepotrzebnych kosztów związanych ze zmianami organizacyjnymi państwa członkowskie powinny mieć możliwość zachowania liczby agencji płatniczych, które uzyskały akredytację przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia.
- (8) W przypadku gdy państwo członkowskie akredytuje więcej niż jedną agencję płatniczą, ważne jest, aby wyznaczyło jedną publiczną jednostkę koordynującą, aby zapewnić spójność zarządzania funduszami, kontakty między Komisją a poszczególnymi akredytowanymi agencjami płatniczymi oraz szybkie przekazywanie żądanych przez Komisję informacji dotyczących działalności poszczególnych agencji płatniczych. Publiczna jednostka koordynująca powinna również podejmować i koordynować działania w celu eliminowania wszelkich niedociągnięć natury ogólnej i powinna na bieżąco informować Komisję o wszelkich podejmowanych działaniach następczych. Ponadto, jednostka ta powinna wspierać i w miarę możliwości zapewniać jednolite stosowanie wspólnych przepisów i norm.
- (9) Jedynie agencje płatnicze, które zostały akredytowane przez państwa członkowskie dają rozsądną gwarancję przeprowadzenia niezbędnych kontroli przed przyznaniem beneficjentom pomocy unijnej. Dlatego też w niniejszym rozporządzeniu należy wyraźnie określić, że z budżetu Unii mogą być zwracane wyłącznie wydatki dokonane przez akredytowane agencje płatnicze.
- (10) Aby pomóc beneficjentom w zwiększeniu świadomości na temat związku pomiędzy praktykami rolniczymi i zarządzaniem gospodarstwami, z jednej strony, a wymogami w zakresie środowiska, zmiany klimatu, utrzymania gruntów w dobrej kulturze rolnej, bezpieczeństwa żywności, zdrowia publicznego, zdrowia zwierząt, zdrowia roślin oraz dobrostanu zwierząt, z drugiej strony, państwa członkowskie powinny ustanowić kompleksowy system doradztwa rolniczego skierowany do beneficjentów. Wspomniany system doradztwa rolniczego nie powinien jednak wpływać w jakikolwiek sposób na obowiązki i odpowiedzialność beneficjentów w zakresie przestrzegania tych wymogów. Ponadto, państwa członkowskie powinny jasno rozgraniczyć doradztwo i kontrole.

- (11) System doradztwa rolniczego powinien obejmować przynajmniej obowiązki na poziomie gospodarstwa wynikające z norm i wymogów w zakresie zasady wzajemnej zgodności. System ten powinien również obejmować wymogi, jakich należy przestrzegać w odniesieniu do praktyk rolniczych korzystnych dla klimatu i środowiska oraz utrzymywania użytków rolnych na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013⁽¹⁾, a także działania na poziomie gospodarstwa przewidziane w programach rozwoju obszarów wiejskich mające na celu modernizację, budowanie konkurencyjności, integrację sektorową, innowację, orientację rynkową oraz propagowanie przedsiębiorczości.

System ten powinien również obejmować wymogi nałożone na beneficjentów przez państwa członkowskie w celu wprowadzenia w życie konkretnych przepisów dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/60/WE⁽²⁾ oraz w celu wprowadzenia w życie art. 55 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1107/2009⁽³⁾, w szczególności wymogi dotyczące zgodności z ogólnymi zasadami integrowanej ochrony roślin, o której mowa w art. 14 dyrektywy 2009/128/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁽⁴⁾.

- (12) Przystąpienie do systemu doradztwa rolniczego przez beneficjentów powinno odbywać się na zasadzie dobrowoli. Wszyscy beneficjenci, nawet rolnicy nie otrzymujący pomocy w ramach WPR, powinni mieć możliwość uczestnictwa w tym systemie. Państwa członkowskie powinny jednak mieć możliwość ustalania kryteriów przyznawania priorytetów. Ze względu na charakter systemu informacje uzyskane w trakcie wykonywania działalności doradczej należy traktować jako poufne, z wyjątkiem przypadków poważnego naruszenia prawa unijnego lub krajowego. Aby zapewnić skuteczność systemu, doradcy powinni posiadać odpowiednie kwalifikacje i odbywać regularne szkolenia.
- (13) W ramach EFRG, środki finansowe, niezbędne do pokrycia wydatków poniesionych przez akredytowane agencje płatnicze powinny być udostępniane państwom członkowskim przez Komisję w formie zwrotów na podstawie zaksięgowanych wydatków dokonanych przez te agencje. W oczekiwaniu na zwroty w formie płatności miesięcznych państwa członkowskie powinny gromadzić środki finansowe w zależności od potrzeb

ich akredytowanych agencji płatniczych. Państwa członkowskie oraz beneficjenci zaangażowani w realizację WPR powinni ze środków własnych pokrywać swoje koszty administracyjne i koszty zatrudnienia.

- (14) Korzystanie z systemu agrometeorologicznego oraz nabycie i poprawa zdjęć satelitarnych powinny dostarczyć Komisji w szczególności odpowiednich środków zarządzania rynkami rolnymi, ułatwić monitorowanie wydatków rolniczych oraz monitorowanie zasobów rolnych w perspektywie średnio- i długoterminowej. W świetle doświadczeń zdobytych w związku ze stosowaniem rozporządzenia Rady (WE) nr 165/94⁽⁵⁾ do niniejszego rozporządzenia należy również włączyć niektóre z przepisów tego rozporządzenia, i w związku z tym uchylić rozporządzenie (WE) nr 165/94.
- (15) W kontekście przestrzegania dyscypliny budżetowej niezbędne jest określenie pułapu rocznego wydatków finansowanych przez EFRG z uwzględnieniem kwot maksymalnych ustalonych dla tego funduszu w wieloletnich ramach finansowych przewidzianych w rozporządzeniu Rady (UE, Euratom) nr 1311/2013⁽⁶⁾.
- (16) Dyscyplina budżetowa wymaga również, aby roczny pułap wydatków finansowanych przez EFRG był przestrzegany w każdych okolicznościach oraz na każdym etapie procedury budżetowej i wykonywania budżetu. W związku z tym niezbędne jest, aby krajowy pułap płatności bezpośrednich dla państwa członkowskiego, określony w rozporządzeniu (UE) nr 1307/2013, był uważany za pułap finansowy dla takich bezpośrednich płatności dla danego państwa członkowskiego oraz aby zwroty tych płatności nie przekraczały tego pułapu finansowego. Ponadto dyscyplina budżetowa wymaga, aby wszystkie akty prawne Unii w dziedzinie WPR proponowane przez Komisję lub przyjmowane przez Unię lub przez Komisję i finansowane przez EFRG nie przekraczały rocznego pułapu wydatków finansowanych przez ten fundusz.
- (17) Z myślą o zapewnieniu, aby kwoty przeznaczone na finansowanie WPR nie przekraczały rocznych pułapów, należy utrzymać mechanizm finansowania, o którym mowa w rozporządzeniu Rady (WE) nr 73/2009⁽⁷⁾, zgodnie z którym poziom wsparcia bezpośredniego zostaje dostosowany. W przypadku gdy Parlament Europejski i Rada nie ustalą ich przed dniem 30 czerwca roku kalendarzowego, do którego się one stosują, Komisja powinna być upoważniona do ustalenia tych dostosowań.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 z dnia 17 grudnia 2013 ustanawiające przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej i uchylające rozporządzenia Rady (WE) nr 637/2008 i (WE) nr 73/2009 (Zob. s. 608 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽²⁾ Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.U. L 327 z 22.12.2000, s. 1).

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1107/2009 dotyczące wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin i uchylające dyrektywy Rady 79/117/EWG i 91/414/EWG (Dz.U. L 309 z 24.11.2009, s. 1).

⁽⁴⁾ Dyrektywa 2009/128/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 października 2009 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania na rzecz zrównoważonego stosowania pestycydów (Dz.U. L 309 z 24.11.2009, s. 71).

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 165/94 z dnia 24 stycznia 1994 r. dotyczące współfinansowania przez Wspólnotę kontroli na odległość (Dz.U. L 24 z 29.1.1994, s. 6).

⁽⁶⁾ Rozporządzenie Rady (UE, Euratom) nr 1311/2013 z dnia 2 grudnia 2013 określające wieloletnie ramy finansowe na lata 2014–2020 (Zob. s. 884 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽⁷⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009 z dnia 19 stycznia 2009 r. ustanawiające wspólne zasady dla systemów wsparcia bezpośredniego dla rolników w ramach wspólnej polityki rolnej i ustanawiające określone systemy wsparcia dla rolników, zmieniające rozporządzenia (WE) nr 1290/2005, (WE) nr 247/2006, (WE) nr 378/2007 oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1782/2003 (Dz.U. L 30 z 31.1.2009, s. 16).

- (18) Aby wesprzeć sektor rolnictwa w przypadku poważnych kryzysów mających wpływ na produkcję rolną lub dystrybucję produktów rolnych, należy ustanowić rezerwę kryzysową w drodze zastosowania, na początku każdego roku, zmniejszenia płatności bezpośrednich przy pomocy mechanizmu dyscypliny finansowej.
- (19) Art. 169 ust. 3 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 przewiduje, że niezaangażowane środki odnoszące się do działań, o których mowa w art. 4 ust. 1 niniejszego rozporządzenia, mogą zostać przeniesione jedynie na następny rok budżetowy, a przeniesienie takie może skutkować dodatkową płatnością jedynie na rzecz odbiorców końcowych, którzy w poprzednim roku budżetowym byli objęci dostosowaniem płatności bezpośrednich, o którym mowa w art. 25 niniejszego rozporządzenia. W konsekwencji, w przypadku gdy środki są przenoszone na następny rok budżetowy, administracje krajowe musiałyby w jednym roku budżetowym dokonywać płatności na rzecz dwóch grup beneficjentów płatności bezpośrednich: z jednej strony – dokonując zwrotów z niewykorzystanej kwoty przeniesionej na podstawie dyscypliny budżetowej na rzecz rolników objętych dyscypliną budżetową w poprzednim roku budżetowym, a z drugiej strony – dokonując płatności bezpośrednich w roku budżetowym N na rzecz tych rolników, którzy o nie wystąpili. Aby uniknąć nałożenia na administracje krajowe nadmiernych obciążeń administracyjnych, należy przewidzieć odstępstwo od art. 169 ust. 3 akapit czwarty rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012, umożliwiając administracjom krajowym zwrot na rzecz rolników objętych dyscypliną finansową w roku N kwoty przeniesionej na rok budżetowy N, zamiast zwracać ją rolnikom objętym nią w roku N-1.
- (20) Środki podjęte w celu określenia wkładu finansowego z funduszy do celów obliczenia pułapów finansowych nie mają wpływu na kompetencje władzy budżetowej ustanowionej przez TFUE. Środki te powinny zatem opierać się na kwotach referencyjnych ustalonych zgodnie z porozumieniem międzyinstytucjonalnym z dnia 19 listopada 2013 r. pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami oraz rozporządzeniem (UE, Euratom) nr 1311/2013.
- (21) Dyscyplina budżetowa wymaga również stałego kontrolowania średniookresowej sytuacji budżetowej. Dlatego też w trakcie przedkładania projektu budżetu na dany rok Komisja powinna przedstawić swoje prognozy i analizy Parlamentowi Europejskiemu i Radzie oraz, w razie konieczności, zaproponować prawodawcy odpowiednie środki. Ponadto Komisja powinna wykorzystywać w pełni i przez cały czas swoje uprawnienia w zakresie zarządzania w celu zapewnienia przestrzegania pułapu rocznego oraz, w razie konieczności, proponować Parlamentowi Europejskiemu i Radzie bądź Radzie odpowiednie środki mające na celu poprawę sytuacji budżetowej. Jeżeli pod koniec roku budżetowego wnioski o zwrot przedstawione przez państwa członkowskie uniemożliwiają przestrzeganie pułapu rocznego, Komisja powinna mieć możliwość podjęcia środków umożliwiających tymczasowy podział dostępnych środków budżetowych pomiędzy państwa członkowskie proporcjonalnie do ich wniosków o zaległą wypłatę, jak również środków zapewniających zachowanie pułapu ustalonego na dany rok. Płatności na ten rok powinny być realizowane w następnym roku budżetowym; należy także ostatecznie ustalić całkowitą kwotę finansowania unijnego przysługującą państwom członkowskim, jak również sposób podziału wyrównania między państwami członkowskimi w celu zapewnienia przestrzegania ustalonej kwoty.
- (22) Wykonując budżet, Komisja powinna stosować comiesięczny system wczesnego ostrzegania i monitorowania wydatków rolnych, tak aby – w przypadku pojawienia się ryzyka przekroczenia pułapu rocznego – mogła jak najszybciej podjąć odpowiednie środki w ramach swoich uprawnień w zakresie zarządzania oraz – gdyby środki te okazały się niewystarczające – zaproponowania innych środków. Okresowe sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady powinno zawierać porównanie zmian wydatków dokonanych do dnia sporządzenia tego sprawozdania z wydatkami szacunkowymi, a także powinno zawierać ocenę prognozowanego wykonania budżetu do końca roku budżetowego.
- (23) Kurs walutowy stosowany przez Komisję przy tworzeniu dokumentów budżetowych powinien odzwierciedlać najnowsze dostępne dane, z uwzględnieniem okresu upływającego między sporządzeniem dokumentów a ich przekazaniem.
- (24) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ⁽¹⁾ ustanawia przepisy, które mają zastosowanie do wsparcia finansowego w ramach funduszy objętych tym rozporządzeniem, w tym EFRROW. Przepisy te obejmują również kwalifikowalność wydatków, zarządzanie finansami oraz systemy zarządzania i kontroli. Ze względu na jasność prawa oraz spójność między funduszami objętymi niniejszym rozporządzeniem, w przypadku zarządzania finansami w ramach EFRROW należy odnieść się do odpowiednich przepisów dotyczących zobowiązań budżetowych, terminów płatności oraz anulowania, określonych w rozporządzeniu (UE) nr 1303/2013.
- (25) Programy rozwoju obszarów wiejskich są finansowane z budżetu Unii na podstawie zobowiązań w ratach rocznych. Państwa członkowskie powinny mieć możliwość korzystania z przewidzianych unijnych środków finansowych od momentu rozpoczęcia programów. Dlatego też niezbędne jest ustanowienie odpowiednio ograniczonego systemu prefinansowania, aby zapewnić regularny przepływ środków finansowych umożliwiający dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów w ramach programów w odpowiednim czasie.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego objętych zakresem wspólnych ram strategicznych oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1083/2006 (Zob. s. 320 niniejszego Dziennika Urzędowego).

- (26) Pomijając prefinansowanie, niezbędne jest wprowadzenie rozróżnienia między płatnościami Komisji na rzecz akredytowanych agencji płatniczych, płatnościami okresowymi i płatnością sald, a także ustanowić szczegółowe zasady dotyczące ich wypłaty. Zasada automatycznego anulowania powinna pomóc w przyspieszeniu realizacji programów i przyczynić się do należytego zarządzania finansami. Przepisy dotyczące krajowych ram państw członkowskich w odniesieniu do programów regionalnych określone w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 ⁽¹⁾ zapewniają również państwom członkowskim narzędzie służące zapewnieniu realizacji i należytego zarządzania finansami.
- (27) Pomoc unijną należy wypłacać beneficjentom w ustalonym terminie, tak aby mogła ona zostać skutecznie wykorzystana. Nieprzestrzeganie przez państwa członkowskie terminów płatności określonych w prawie Unii mogłoby stworzyć poważne problemy dla beneficjentów i stanowić zagrożenie dla zasady jednoroczności budżetu Unii. Dlatego też wydatki dokonane poza terminami płatności powinny zostać wyłączone z finansowania unijnego. Zasada proporcjonalności określona w rozporządzeniu (WE) nr 1290/2005, powinna zostać utrzymana i powinna mieć zastosowanie do obu funduszy. W celu poszanowania zasady proporcjonalności Komisja powinna mieć możliwość przewidywania wyjątków od tej ogólnej zasady.
- (28) Rozporządzenie (WE) nr 1290/2005 przewiduje zmniejszenia i zawieszenia miesięcznych płatności lub płatności okresowych w ramach funduszy. Mimo dość ogólnego sformułowania tych przepisów, w praktyce mają one zastosowanie głównie w przypadku zmniejszenia płatności w wyniku nieprzestrzegania terminów płatności, pułapów oraz podobnych „zagadnień związanych z rachunkowością”, które można z łatwością stwierdzić w deklaracjach wydatków. Przepisy te pozwalają również na zmniejszenia i zawieszenia płatności w przypadku poważnych i trwałych niedociągnięć w krajowych systemach kontroli. Stosowanie takich zmniejszeń i zawieszeń podlega jednak raczej restrykcyjnym warunkom merytorycznym oraz przewidziana jest szczególna, dwuetapowa procedura postępowania w takich przypadkach. Parlament Europejski i Rada wielokrotnie zwracali się do Komisji o zawieszenie płatności na rzecz państw członkowskich niewywiązujących się ze swoich zobowiązań. W związku z tym niezbędne jest doprecyzowanie systemu przewidzianego w rozporządzeniu (WE) nr 1290/2005 w odniesieniu do zmniejszeń i zawieszeń oraz połączenie przepisów dotyczących zmniejszeń i zawieszeń w ramach funduszy w jednym artykule. System zmniejszeń wynikających z „zagadnień związanych z rachunkowością” należy utrzymać zgodnie z istniejącą praktyką administracyjną. Należy wzmocnić możliwość zmniejszenia lub zawieszenia płatności w przypadku znaczących i trwałych niedociągnięć w krajowych systemach kontroli, aby zapewnić Komisji
- możliwość szybkiego zawieszenia płatności w przypadku wykrycia poważnych niedociągnięć. Taka możliwość powinna zostać również rozszerzona, aby uwzględnić zaniedbania w systemie odzyskiwania nieprawidłowych płatności.
- (29) Sektorowe prawodawstwo rolne zobowiązuje państwa członkowskie do przesyłania w wyznaczonych terminach informacji dotyczących ilości przeprowadzonych kontroli oraz ich wyników. Takich statystyk kontroli używa się do określenia poziomu błędów na poziomie państw członkowskich oraz – w szerszym zakresie – do celów kontroli zarządzania funduszami. Statystyki kontroli stanowią ważne źródło informacji dla Komisji, umożliwiając jej ustalenie, czy fundusze są prawidłowo zarządzane, i są istotnym elementem rocznego poświadczenia wiarygodności. Ze względu na fundamentalny charakter statystyk kontroli oraz w celu zapewnienia, aby państwa członkowskie wywiązywały się z obowiązku ich przesyłania w terminie, niezbędne jest ustanowienie instrumentu zapobiegającego opóźnieniom w przekazywaniu wymaganych danych, który jest proporcjonalny do zakresu braku danych. Należy zatem ustanowić przepisy umożliwiające Komisji zawieszenie części miesięcznych lub okresowych płatności, w odniesieniu do których nie przesłano odpowiednich informacji statystycznych w terminie.
- (30) Aby umożliwić ponowne wykorzystanie funduszy, potrzebne są przepisy dotyczące przyznawania określonych kwot. Wykaz zawarty w rozporządzeniu (WE) nr 1290/2005 należy uzupełnić poprzez dodanie kwot związanych z opóźnionymi płatnościami oraz rozliczeniami rachunków w odniesieniu do wydatków w ramach EFRG. W rozporządzeniu Rady (EWG) nr 352/78 ⁽²⁾ ustanowiono również przepisy dotyczące przeznaczenia kwot pochodzących z utraconych zabezpieczeń. Przepisy te należy zharmonizować i połączyć z istniejącymi przepisami dotyczącymi dochodów przeznaczonych na określony cel. Należy zatem uchylić rozporządzenie (EWG) nr 352/78.
- (31) Rozporządzenie Rady (WE) nr 814/2000 ⁽³⁾ oraz jego przepisy wykonawcze określają środki informacyjne związane z WPR, które mogą być finansowane na mocy art. 5 lit. c) rozporządzenia (WE) nr 1290/2005. Rozporządzenie (WE) nr 814/2000 zawiera wykaz tych środków wraz z ich celami oraz ustanawia zasady ich finansowania i realizacji odpowiednich projektów. Od czasu przyjęcia tego rozporządzenia, rozporządzeniem (UE, Euratom) nr 966/2012 przyjęto przepisy dotyczące dotacji i udzielania zamówień. Przepisy te powinny mieć zastosowanie także do środków informacyjnych w ramach WPR. Z myślą o uproszczeniu przepisów i ich spójności rozporządzenie (WE) nr 814/2000 należy uchylić, utrzymując jednak przepisy szczegółowe dotyczące celów oraz rodzajów środków, jakie mają

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 (Zob. s. 487 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽²⁾ Rozporządzenie Rady (EWG) nr 352/78 z dnia 20 lutego 1978 r. w sprawie uznawania utraconych zabezpieczeń, poręczeń i gwarancji złożonych w ramach wspólnej polityki rolnej (Dz.U. L 50 z 22.2.1978, s. 1).

⁽³⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 814/2000 z dnia 17 kwietnia 2000 r. w sprawie działań informacyjnych odnoszących się do wspólnej polityki rolnej (Dz.U. L 100 z 20.4.2000, s. 7).

być finansowane. Środki te powinny również uwzględniać potrzebę zapewnienia większej skuteczności komunikacji ze społeczeństwem oraz większej synergii pomiędzy działaniami informacyjnymi podejmowanymi z inicjatywy Komisji, jak również potrzebę zapewnienia, aby społeczeństwo było skutecznie informowane na temat priorytetów politycznych Unii. Dlatego też przepisy te powinny również obejmować środki informacyjne odpowiednie dla WPR w ramach komunikacji instytucjonalnej, o których mowa w komunikacie Komisji: Budżet z perspektywy „Europy 2020” („komunikat Komisji” „Budżet z perspektywy „Europy 2020””) – Część II: poszczególne dziedziny polityki.

- (32) Finansowanie środków i operacji w ramach WPR jest częściowo realizowane w ramach zarządzania dzielonego. W celu zapewnienia należytego zarządzania unijnymi środkami finansowymi Komisja powinna przeprowadzać kontrole zarządzania funduszami przez organy państw członkowskich odpowiedzialne za dokonywanie płatności. Należy określić charakter kontroli, które mają być przeprowadzane przez Komisję, aby określić zakres zadań Komisji w kwestii wykonywania budżetu oraz sprecyzować obowiązki państw członkowskich w zakresie współpracy.
- (33) Aby umożliwić Komisji spełnienie jej obowiązku sprawdzania istnienia i właściwego funkcjonowania systemów zarządzania i kontroli wydatków unijnych w państwach członkowskich należy, niezależnie od kontroli przeprowadzanych przez same państwa członkowskie, wprowadzić przepisy umożliwiające dokonywanie kontroli przez osoby upoważnione przez Komisję do działania w jej imieniu, które powinny mieć możliwość zwracania się o pomoc ze strony państw członkowskich w ramach swojej pracy.
- (34) Niezbędne jest jak najszersze zastosowanie technologii informatycznych w celu opracowywania informacji, które mają być przekazywane Komisji. Podczas przeprowadzania kontroli, Komisja powinna mieć pełny i natychmiastowy dostęp do danych związanych z wydatkami, zarówno w formie papierowej, jak i elektronicznej.
- (35) W celu ustanowienia finansowego powiązania między akredytowanymi agencjami płatniczymi a budżetem Unii Komisja powinna przeprowadzać coroczne rozliczenie rachunków tych agencji (finansowe rozliczenie rachunków). Decyzja dotycząca rozliczenia rachunków powinna dotyczyć kompletności, dokładności i prawdziwości prowadzonych rozliczeń, natomiast nie powinna dotyczyć zgodności wydatków z prawem Unii.
- (36) Komisja jest odpowiedzialna za wykonanie budżetu Unii Europejskiej we współpracy z państwami członkowskimi zgodnie z art. 317 TFUE. Komisja jest uprawniona do decydowania, w drodze aktów wykonawczych, czy wydatki dokonane przez państwa członkowskie są zgodne z prawem Unii. Państwom członkowskim należy przyznać prawo do uzasadniania swoich decyzji dotyczących płatności i do korzystania z procedury pojednawczej w przypadku braku porozumienia między nimi a Komisją. W celu udzielenia państwom członkowskim gwarancji prawnych i finansowych w odniesieniu do wydatków dokonanych w przeszłości, należy ustalić maksymalny okres, w którym Komisja może podejmować decyzje dotyczące skutków finansowych stwierdzonej niezgodności. W odniesieniu do EFFROW procedura rozliczenia zgodności powinna być zgodna z przepisami dotyczącymi korekt finansowych dokonywanych przez Komisję, określonymi w części 2 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.
- (37) W przypadku EFRG odzyskane kwoty powinny zostać zwrócone do funduszu w przypadku gdy wydatki nie są zgodne z prawem Unii ani uzasadnione uprawnieniami do płatności. Aby zapewnić wystarczająco dużo czasu na przeprowadzenie wszystkich niezbędnych procedur administracyjnych, w tym kontroli wewnętrznych, państwa członkowskie powinny zwrócić się do beneficjenta o zwrot stosownych kwot w ciągu 18 miesięcy po zatwierdzeniu, a w stosownych przypadkach – otrzymaniu przez agencję płatniczą lub podmiot odpowiedzialny za odzyskiwanie takich płatności, sprawozdania z kontroli lub podobnego dokumentu potwierdzającego, że zaistniała nieprawidłowość. Należy wprowadzić przepis dotyczący systemu odpowiedzialności finansowej w przypadku gdy dopuszczono się nieprawidłowości i w przypadku gdy pełna kwota nie została odzyskana. W tym celu należy ustanowić procedurę umożliwiającą Komisji ochronę interesów budżetu Unii poprzez podejmowanie decyzji o częściowym obciążeniu danego państwa członkowskiego kwotami, które zostały utracone w wyniku nieprawidłowości i które nie zostały odzyskane w rozsądnym okresie. W niektórych przypadkach zaniechań ze strony danego państwa członkowskiego uzasadnione jest także obciążenie go całością kwoty. Jednakże, z zastrzeżeniem wypełnienia przez państwa członkowskie obowiązków w ramach ich wewnętrznych procedur, obciążenia finansowe należy rozdzielać w równomierny sposób pomiędzy Unię a państwo członkowskie. Te same zasady należy stosować do EFRROW, jednakże z zastrzeżeniem wymogu, aby kwoty odzyskane lub anulowane w następstwie nieprawidłowości pozostawały do dyspozycji zatwierdzonych programów rozwoju obszarów wiejskich w danym państwie członkowskim, ponieważ zostały one przyznane temu państwu członkowskiemu. Należy również ustanowić przepisy określające obowiązki państw członkowskich w zakresie składania sprawozdań.
- (38) Procedury odzyskiwania stosowane przez państwa członkowskie mogą spowodować opóźnienia w odzyskiwaniu środków o wiele lat, bez gwarancji ich skuteczności. Koszty stosowania tych procedur mogą być również nieproporcjonalne w stosunku do kwot odzyskanych lub możliwych do odzyskania. W związku z tym należy zezwolić państwom członkowskim na wstrzymanie procedur odzyskiwania w niektórych przypadkach.

- (39) W celu ochrony interesów finansowych budżetu Unii, państwa członkowskie powinny podejmować środki w celu upewnienia się, czy transakcje finansowane przez fundusze rzeczywiście mają miejsce i są poprawnie wykonywane. Państwa członkowskie powinny ponadto zapobiegać wszelkim nieprawidłowościom lub niewywiązywaniu się z obowiązków przez beneficjentów, wykrywać je i skutecznie zwalczać. W tym celu zastosowanie ma rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 2988/95⁽¹⁾. W przypadkach naruszenia sektorowego prawodawstwa rolnego, gdy na mocy unijnych aktów prawnych nie zostały ustanowione szczegółowe przepisy dotyczące kar administracyjnych, państwa członkowskie powinny nakładać kary krajowe, które powinny być skuteczne, odstrasżające i proporcjonalne.
- (40) Należy unikać finansowania w ramach WPR działań, które generują dodatkowe koszty w innych obszarach polityki objętych budżetem ogólnym Unii Europejskiej, zwłaszcza w dziedzinie środowiska i zdrowia publicznego. Ponadto wprowadzanie nowych systemów płatniczych, oraz powiązanych systemów monitorowania i kar, nie powinno wiązać się z niepotrzebnymi dodatkowymi procedurami administracyjnymi i zwiększeniem biurokracji.
- (41) Przepisy dotyczące ogólnych zasad mających zastosowanie do kontroli i zwrotów nienależnych płatności oraz nakładania kar zawarte są w różnych sektorowych rozporządzeniach rolnych. Przepisy te powinny znaleźć się w tych samych ramach prawnych na poziomie horyzontalnym. Powinny one obejmować obowiązki państw członkowskich w odniesieniu do kontroli administracyjnych oraz kontroli na miejscu, których celem jest sprawdzenie zgodności z przepisami dotyczącymi środków w ramach WPR, przepisów dotyczących odzyskiwania pomocy, zmniejszeń oraz wykluczeń z pomocy. Należy również ustanowić przepisy dotyczące kontroli wywiązywania się z obowiązków niekoniecznie związanych z wypłatą pomocy.
- (42) Różnorodne przepisy w ramach sektorowego prawodawstwa rolnego wymagają złożenia zabezpieczenia w celu zapewnienia płatności kwoty należnej w przypadku niewywiązania się z obowiązku. Aby wzmocnić ramy prawne dotyczące zabezpieczeń, do wszystkich tych przepisów należy stosować jeden horyzontalny przepis.
- (43) Państwo członkowskie powinno ustanowić i prowadzić zintegrowany system zarządzania i kontroli („zintegrowany system”) w odniesieniu do niektórych płatności przewidzianych w rozporządzeniu (UE) nr 1307/2013 oraz w rozporządzeniu (UE) nr 1305/2013. Aby poprawić skuteczność i monitorowanie wsparcia unijnego, państwa członkowskie należy upoważnić do korzystania ze zintegrowanego systemu w odniesieniu do innych systemów wsparcia unijnego.
- (44) Należy zachować główne elementy systemu zintegrowanego, a w szczególności przepisy dotyczące skomputeryzowanej bazy danych, system identyfikacji działek rolnych, wniosków o przyznanie pomocy lub wniosków o przyznanie płatności oraz system identyfikacji i rejestrowania uprawnień do płatności, przy jednoczesnym uwzględnieniu rozwoju polityki, w szczególności poprzez wprowadzenie płatności za praktyki rolnicze korzystne dla klimatu i środowiska oraz korzyści ekologiczne związane z cechami krajobrazu. Z myślą o zmniejszeniu obciążenia administracyjnego oraz zapewnieniu skutecznych i efektywnych kontroli, państwa członkowskie powinny odpowiednio wykorzystywać technologie przy ustanawianiu tych systemów.
- (45) Do celów stworzenia warstwy referencyjnej w systemie identyfikacji działek rolnych, dostosowanej do obszarów proekologicznych, państwa członkowskie powinny mieć możliwość uwzględnienia szczegółowych informacji, które mogą być wymagane od rolników w ich wnioskach w latach składania wniosków 2015 do 2017, takie jak identyfikacja tych elementów krajobrazu lub innych obszarów, które mogą zostać zakwalifikowane jako obszary proekologiczne oraz, w razie konieczności, wskazanie wielkości tych elementów i obszarów.
- (46) Właściwe organy krajowe powinny przekazywać beneficjentom płatności przewidziane w ramach systemów wsparcia unijnego objętych systemem zintegrowanym w pełnej wysokości, z zastrzeżeniem wszelkich zmniejszeń przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu, oraz w wyznaczonych okresach. W celu bardziej elastycznego zarządzania płatnościami bezpośrednimi należy umożliwić państwom członkowskim dokonywanie płatności objętych systemem zintegrowanym w nie więcej niż dwóch ratach na rok.
- (47) Bardzo skutecznym środkiem nadzoru nad transakcjami stanowiącymi część systemu finansowania przez EFRG może być kontrola dokumentów handlowych przedsiębiorstw otrzymujących lub dokonujących płatności. Przepisy dotyczące kontroli dokumentów handlowych są określone w rozporządzeniu Rady (WE) nr 485/2008⁽²⁾. Kontrola taka jest uzupełnieniem innych kontroli prowadzonych już przez państwa członkowskie. Ponadto, rozporządzenie to nie ma wpływu na przepisy krajowe dotyczące kontroli, które mają szerszy zakres niż kontrole przewidziane w tym rozporządzeniu.
- (48) Zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 485/2008 państwa członkowskie powinny podjąć środki niezbędne do zapewnienia skutecznej ochrony interesów finansowych budżetu Unii, a w szczególności w celu sprawdzenia autentyczności i prawidłowości operacji finansowanych przez EFRG. Dla zapewnienia jasności i zrozumiałości odpowiednie przepisy powinny zostać włączone do tego samego aktu. Należy zatem uchylić rozporządzenie (WE) nr 485/2008.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 2988/95 z dnia 18 grudnia 1995 w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich (Dz.U. L 312 z 23.12.1995, s. 1).

⁽²⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 485/2008 z dnia 26 maja 2008 r. w sprawie kontroli przez państwa członkowskie transakcji stanowiących część systemu finansowania przez Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji (Dz.U. L 143 z 3.6.2008, s. 1).

- (49) Określenie dokumentów stanowiących podstawę takiej kontroli powinno umożliwić przeprowadzenie pełnej kontroli. Wybór przedsiębiorstw poddawanych kontroli powinien być uzależniony od charakteru transakcji przeprowadzanych na ich odpowiedzialność, a podział sektorowy przedsiębiorstw otrzymujących lub dokonujących płatności powinien być dokonany w zależności od ich finansowego znaczenia w systemie finansowania przez EFRG.
- (50) Należy określić zakres uprawnień urzędników odpowiedzialnych za kontrolę i obowiązki przedsiębiorstw w zakresie udostępniania dokumentów handlowych takim urzędnikom na określony okres, a także dostarczania informacji, jakich urzędnicy mogą żądać. Należy umożliwić zatrzymanie dokumentów handlowych w określonych przypadkach.
- (51) Ze względu na międzynarodową strukturę handlu rolnego oraz mając na uwadze funkcjonowanie rynku wewnętrznego niezbędne jest zorganizowanie współpracy między państwami członkowskimi. Niezbędne jest również utworzenie na poziomie Unii scentralizowanego systemu dokumentacji dotyczącej przedsiębiorstw otrzymujących lub dokonujących płatności i mających siedzibę w państwach trzecich.
- (52) Chociaż przyjmowanie programów kontroli należy do obowiązków państw członkowskich, powinny one przekazywać swoje programy Komisji, tak aby mogła ona wypełniać swoją funkcję nadzorczą i koordynacyjną, w celu zapewnienia, aby programy przyjmowane były na podstawie odpowiednich kryteriów oraz zagwarantowania, aby kontrole koncentrowały się na sektorach lub przedsiębiorstwach, w których istnieje duże ryzyko nadużyć finansowych. Istotne jest, aby każde państwo członkowskie posiadało specjalną jednostkę odpowiedzialną za monitorowanie kontroli dokumentów handlowych przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu lub koordynowanie takich kontroli. Te specjalne jednostki powinny być zorganizowane niezależnie od jednostek przeprowadzających kontrole przed dokonaniem płatności. Informacje zgromadzone podczas takich kontroli powinny być chronione tajemnicą zawodową.
- (53) W rozporządzeniu Rady (WE) nr 1782/2003⁽¹⁾, które zostało zastąpione rozporządzeniem (WE) nr 73/2009, ustanowiono zasadę, że płatność pełnej kwoty beneficjentom niektórych rodzajów wsparcia w ramach WPR powinna być powiązana z przestrzeganiem przepisów dotyczących gospodarowania gruntami, produkcji rolnej oraz działalności rolniczej. Zasada ta została następnie
- odzwierciedlona w rozporządzeniu Rady (WE) nr 1698/2005⁽²⁾ oraz rozporządzeniu Rady (WE) nr 1234/2007⁽³⁾.
- W ramach systemu „zasady wzajemnej zgodności” państwa członkowskie mają nakładać kary w formie zmniejszenia wsparcia lub wykluczenia ze wsparcia otrzymywanego w ramach WPR w całości lub w części.
- (54) Ten system zasady wzajemnej zgodności obejmuje w ramach WPR podstawowe normy dotyczące środowiska, zmiany klimatu, utrzymania gruntów w dobrej kulturze rolnej zgodnej z ochroną środowiska, zdrowia publicznego, zdrowia zwierząt, zdrowia roślin oraz dobrostanu zwierząt. Zasada wzajemnej zgodności ma na celu przyczynienie się do rozwoju zrównoważonego rolnictwa poprzez zwiększenie świadomości po stronie beneficjentów co do potrzeby przestrzegania tych podstawowych norm. Ma ona również na celu przyczynienie się do pogodzenia celów WPR z oczekiwaniami społeczeństwa poprzez poprawę spójności tej polityki z politykami w dziedzinie środowiska, zdrowia publicznego, zdrowia zwierząt, zdrowia roślin oraz dobrostanu zwierząt. System zasady wzajemnej zgodności stanowi integralną część WPR i należy go w związku z tym utrzymać. Należy jednak uprościć jego zakres, który składa się obecnie z oddzielnych wykazów dotyczących podstawowych wymogów w zakresie zarządzania oraz norm utrzymania gruntów w dobrej kulturze rolnej zgodnej z ochroną środowiska, tak aby zapewnić i uwidocznić spójność systemu zasady wzajemnej zgodności. W tym celu wymogi oraz normy powinny zostać umieszczone w jednym wykazie i pogrupowane według obszarów i zagadnień. Z doświadczeń wynika również, że szereg wymogów w zakresie systemu zasady wzajemnej zgodności nie jest dostatecznie związanych z działalnością rolniczą czy powierzchnią gospodarstwa rolnego lub dotyczy raczej organów krajowych, a nie beneficjentów. Należy w związku z tym dostosować ten zakres. Ponadto należy ustanowić przepisy dotyczące utrzymywania trwałych użytków zielonych w latach 2015 i 2016.
- (55) Państwa członkowskie muszą w pełni wdrożyć wymogi podstawowe w zakresie zarządzania, aby można je było stosować na poziomie gospodarstw oraz zapewnić równe traktowanie rolników.
- (56) Zgodnie z art. 22 dyrektywy 2000/60/WE, dyrektywa Rady 80/68/EWG⁽⁴⁾ ma zostać uchylona z dniem 23 grudnia 2013 r. Aby utrzymać te same przepisy

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1782/2003 z dnia 29 września 2003 r. ustanawiające wspólne zasady dla systemów wsparcia bezpośredniego w ramach wspólnej polityki rolnej i ustanawiające określone systemy wsparcia dla rolników oraz zmieniające rozporządzenia (EWG) nr 2019/93, (WE) nr 1452/2001, (WE) nr 1453/2001, (WE) nr 1454/2001, (WE) nr 1868/94, (WE) nr 1251/1999, (WE) nr 1254/1999, (WE) nr 1673/2000, (EWG) nr 2358/71 i (WE) nr 2529/2001 (Dz.U. L 270 z 21.10.2003, s. 1).

⁽²⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFROW) (Dz.U. L 277 z 21.10.2005, s. 1).

⁽³⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiające wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy szczegółowe dotyczące niektórych produktów rolnych („rozporządzenie o jednolitej wspólnej organizacji rynku”) (Dz.U. L 299 z 16.11.2007, s. 1).

⁽⁴⁾ Dyrektywa Rady 80/68/EWG z dnia 17 grudnia 1979 r. w sprawie ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem spowodowanym przez niektóre substancje niebezpieczne (Dz.U. L 20 z 26.1.1980, s. 43).

- dotyczące zasady wzajemnej zgodności odnoszące się do ochrony wód podziemnych co przepisy ustanowione w dyrektywie 80/68/EWG w brzmieniu w ostatnim dniu jej obowiązywania, właściwe jest dostosowanie zakresu systemu zasady wzajemnej zgodności oraz określenie norm utrzymania gruntów w dobrej kulturze rolnej zgodnej z ochroną środowiska obejmujących wymogi określone w art. 4 i 5 tej dyrektywy.
- (57) Z systemu zasady wzajemnej zgodności wynikają pewne ograniczenia administracyjne zarówno dla beneficjentów, jak i administracji krajowych, z uwagi na to, że musi zostać zapewnione prowadzenie odpowiedniej dokumentacji, przeprowadzanie kontroli oraz stosowanie kar w razie konieczności. Kary te powinny być proporcjonalne, skuteczne i odstraszające. Takie kary powinny pozostawać bez uszczerbku dla innych kar ustanowionych w prawie Unii lub prawie krajowym. W celu zapewnienia spójności właściwe jest połączenie odpowiednich przepisów unijnych w jednym instrumencie prawnym. W przypadku rolników uczestniczących w systemie dla małych gospodarstw, o którym mowa w tytule V rozporządzenia (UE) nr 1307/2013, obciążenia, jakie należy ponosić w ramach systemu zasady wzajemnej zgodności można by uznać za przekraczające korzyści wynikające z uczestnictwa tych rolników w tym systemie. W celu uproszczenia, rolnicy ci powinni zostać zatem zwolnieni ze stosowania zasady wzajemnej zgodności, a w szczególności z podlegania systemowi kontroli oraz narażenia na stosowanie kar związanych z zasadą wzajemnej zgodności. Takie zwolnienie pozostaje jednak bez uszczerbku dla obowiązku przestrzegania mającego zastosowanie prawa sektorowego lub możliwości przeprowadzenia kontroli i nałożenia kar na mocy tego prawa.
- (58) Rozporządzenie (WE) nr 1782/2003 ustanowiło ramy norm utrzymania gruntów w dobrej kulturze rolnej zgodnej z ochroną środowiska, na podstawie których państwa członkowskie mają przyjąć normy krajowe uwzględniające szczególne cechy danych obszarów, włączając w to warunki glebowe i klimatyczne, oraz istniejące systemy gospodarki rolnej (użytkowanie gruntów, zmianowanie upraw, metody uprawy roli), jak również struktury gospodarstw. Te normy utrzymania gruntów w dobrej kulturze rolnej zgodnej z ochroną środowiska mają na celu przyczynianie się do zapobiegania erozji gleby, zachowania materii organicznej gleby oraz struktury gleby, zapewnienia minimalnego poziomu utrzymania gruntów, zapobiegania pogorszeniu się stanu siedlisk przyrodniczych oraz ochrony wód i gospodarki wodnej. Szerszy zakres systemu zasady wzajemnej zgodności, ustanowionego w niniejszym rozporządzeniu, powinien zatem obejmować ramy, na podstawie których państwa członkowskie mają przyjąć krajowe normy utrzymania gruntów w dobrej kulturze rolnej zgodnej z ochroną środowiska. Ramy unijne powinny również zawierać przepisy w zakresie zagadnień związanych ze stanem wód, glebą, zasobami węgla, różnorodnością biologiczną oraz krajobrazem, jak również przepisy dotyczące minimalnego poziomu utrzymania gruntów.
- (59) Beneficjenci powinni wyraźnie zrozumieć swoje obowiązki w zakresie przestrzegania przepisów dotyczących zasady wzajemnej zgodności. W tym celu państwa członkowskie powinny przekazywać wszelkie informacje dotyczące wymogów i norm będących częścią tych przepisów w wyczerpujący, zrozumiały i przejrzysty sposób, w miarę możliwości przy wykorzystaniu środków elektronicznych.
- (60) Skuteczne wdrożenie zasady wzajemnej zgodności wymaga weryfikacji przestrzegania obowiązków na poziomie beneficjentów. W przypadku gdy państwo członkowskie podejmuje decyzję o skorzystaniu z wariantu niezastosowania zmniejszenia lub wykluczenia, gdy odnośna kwota wynosi mniej niż 100 EUR, właściwy organ kontrolny powinien, w odniesieniu do próby beneficjentów w roku następnym, sprawdzić, czy w odniesieniu do danej niezgodności podjęto działania naprawcze.
- (61) W celu zapewnienia harmonijnej współpracy między Komisją a państwami członkowskimi w zakresie finansowania wydatków WPR, a w szczególności w celu umożliwienia Komisji monitorowania zarządzania finansami przez państwa członkowskie oraz rozliczania rachunków akredytowanych agencji płatniczych niezbędne jest, aby państwa członkowskie przekazywały Komisji pewne informacje lub zachowywały je do jej dyspozycji.
- (62) Do celów zestawiania danych, które mają zostać przesłane Komisji oraz umożliwienia jej pełnego i natychmiastowego dostępu do danych związanych z wydatkami zarówno w formie papierowej, jak i elektronicznej, należy ustanowić odpowiednie przepisy dotyczące przedstawiania i przekazywania danych, w tym również przepisy dotyczące terminów.
- (63) Ponieważ w ramach stosowania krajowych systemów kontroli i rozliczania zgodności mogą być przekazywane dane osobowe lub tajemnice handlowe, państwa członkowskie i Komisja powinny zagwarantować poufność informacji otrzymywanych w tym kontekście.
- (64) Z myślą o zapewnieniu należytego zarządzania finansowego budżetem Unii oraz bezstronnego traktowania zarówno na poziomie państw członkowskich, jak i beneficjentów, należy ustanowić przepisy dotyczące stosowania euro.
- (65) Kurs walutowy euro może zmieniać się w ciągu okresu, w którym realizowane są operacje. Dlatego też kurs stosowany do danych kwot powinien być ustalany przy uwzględnieniu wydarzenia, za pomocą którego osiągnięty zostaje cel gospodarczy danej operacji. Stosowany kurs walutowy powinien być kursem walutowym, który ma zastosowanie w dniu, w którym zdarzenie to ma miejsce. Niezbędne jest określenie tego zdarzenia lub odstąpić od jego stosowania, przestrzegając jednocześnie pewnych kryteriów, w szczególności odnoszących się do szybkości, z jaką zachodzą zmiany kursów walutowych. Te kryteria ustanowione zostały w rozporządzeniu Rady (WE) nr 2799/98⁽¹⁾ i uzupełniają one podobne przepisy rozporządzenia (WE) nr 1290/2005. Dla zapewnienia jasności i zrozumiałości odpowiednie przepisy powinny zostać włączone do tego samego aktu, a rozporządzenie (WE) nr 2799/98 należy w związku z tym uchylić.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 2799/98 z dnia 15 grudnia 1998 r. ustanawiające agromonetarne porozumienia dotyczące euro (Dz.U. L 349 z 24.12.1998, s. 1).

- (66) Należy ustanowić szczególne przepisy dotyczące wyjątkowych sytuacji monetarnych zachodzących w Unii albo na rynku światowym i wymagających natychmiastowej reakcji w celu zapewnienia skutecznego funkcjonowania ustaleń ustanowionych w ramach WPR.
- (67) Państwa członkowskie, które nie przyjęły euro, powinny mieć możliwość dokonywania płatności wydatków wynikających z prawodawstwa WPR w euro, a nie w walucie krajowej. Należy ustanowić szczególne przepisy w celu zapewnienia, aby możliwość ta nie prowadziła do jakiegokolwiek nieuzasadnionej korzyści dla stron dokonujących płatności lub otrzymujących płatność.
- (68) Każdy środek w ramach WPR powinien podlegać monitorowaniu i ewaluacji w celu poprawy jego jakości oraz wykazania jego osiągnięć. W tym kontekście Komisja powinna określić wykaz wskaźników oraz ocenić wyniki WPR w odniesieniu do celów polityki dotyczących rentownej produkcji żywności, zrównoważonego gospodarowania zasobami naturalnymi oraz działań na rzecz klimatu i zrównoważonego rozwoju terytorialnego. Przy ocenie w szczególności wyników WPR w odniesieniu do celu odnoszącego się do rentownej produkcji żywności należy uwzględnić wszystkie odnośne czynniki, w tym zmiany cen środków do produkcji rolnej. Komisja powinna ustanowić ramy wspólnego systemu monitorowania i ewaluacji, zapewniając między innymi terminową dostępność odpowiednich danych, w tym informacji od państw członkowskich. W trakcie tego procesu powinna ona uwzględnić zapotrzebowanie na dane oraz synergie pomiędzy potencjalnymi źródłami danych. Ponadto w komunikacie Komisji „Budżet z perspektywy »Europie 2020« – Część II” stwierdzono, że należy zwiększyć wydatki w całym budżecie Unii związane z klimatem o przynajmniej 20 % za pomocą wkładów finansowych w ramach różnych polityk. Komisja powinna zatem mieć możliwość oceny oddziaływania wsparcia Unii w ramach WPR na cele w dziedzinie klimatu.
- (69) Zastosowanie ma prawo Unii dotyczące ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych, a w szczególności dyrektywa 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁽¹⁾ oraz rozporządzenie (WE) nr 45/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady⁽²⁾.
- (70) W wyroku z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawach połączonych C-92/09 i 93/09 *Volker und Markus Schecke GbR oraz Eifert przeciwko Land Hessen*⁽³⁾ Trybunał Sprawiedliwości orzekł nieważność art. 42 pkt 8b i art. 44a rozporządzenia (WE) nr 1290/2005 i rozporządzenia Komisji (WE) nr 259/2008⁽⁴⁾, w odniesieniu do osób fizycznych będących beneficjentami europejskich funduszy rolnych, w zakresie, w jakim przepisy te nakładały obowiązek publikowania danych osobowych dotyczących każdego beneficjenta, bez wprowadzenia rozróżnienia w oparciu o odpowiednie kryteria, takie jak okresy, w których osoby te otrzymywały taką pomoc, jej częstotliwość czy też rodzaj i wysokość.
- (71) W następstwie tego wyroku oraz w oczekiwaniu na przyjęcie nowych przepisów, uwzględniających zastrzeżenia zgłoszone przez Trybunał, rozporządzenie (WE) nr 259/2008 zostało zmienione rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 410/2011⁽⁵⁾ w celu wyraźnego określenia, że obowiązek publikowania informacji nie powinien mieć zastosowania do osób fizycznych.
- (72) We wrześniu 2011 r. Komisja zorganizowała konsultacje z zainteresowanymi stronami z udziałem przedstawicieli rolniczych lub handlowych organizacji zawodowych, przedstawicieli branży spożywczej i pracowników, jak również przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego i instytucji Unii. W ramach tych konsultacji przedstawiono różne opcje w odniesieniu do publikacji danych osób fizycznych będących beneficjentami unijnych funduszy rolnych oraz poszanowania zasady proporcjonalności w kontekście podawania odnośnych informacji do wiadomości publicznej. Na konferencji tej dyskutowano na temat potrzeby publikacji nazwisk osób fizycznych, aby uwzględnić cel lepszej ochrony interesów finansowych Unii, zwiększyć przejrzystość i podkreślić osiągnięcia beneficjentów w zapewnianiu dóbr publicznych, przy jednoczesnym zapewnieniu, aby publikacja nie wykraczała poza to, co jest konieczne do realizacji tych uzasadnionych celów.
- (73) W wyroku w sprawach połączonych *Volker und Markus Schecke GbR oraz Eifert przeciwko Land Hessen* Trybunał nie zakwestionował zasadności celu polegającego na wzmocnieniu kontroli publicznej nad sposobem wykorzystywania środków pieniężnych z funduszy. Trybunał podkreślił jednak, że należy rozważyć metody publikowania informacji dotyczących zainteresowanych beneficjentów, które są zgodne z celem takiej publikacji, a jednocześnie mniej ingerują w prawo tych beneficjentów do poszanowania ich życia prywatnego ogólnie, a w szczególności ochrony ich danych osobowych.
- (1) Dyrektywa 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych (Dz.U. L 281 z 23.11.1995, s. 31).
- (2) Rozporządzenie (WE) nr 45/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2000 r. o ochronie osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje i organy wspólnotowe i o swobodnym przepływie takich danych (Dz.U. L 8 z 12.1.2001, s. 1).
- (3) [2010] Zb. orz. I-11063.
- (4) Rozporządzenie Komisji (WE) nr 259/2008 z dnia 18 marca 2008 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1290/2005 w zakresie publikowania informacji na temat beneficjentów środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz.U. L 76 z 19.3.2008, s. 28).
- (5) Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 410/2011 z dnia 27 kwietnia 2011 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 259/2008 ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1290/2005 w zakresie publikowania informacji na temat beneficjentów środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz.U. L 108 z 28.4.2011, s. 24).

- (74) Cel polegający na wzmocnieniu kontroli publicznej w odniesieniu do indywidualnych beneficjentów powinien być analizowany w świetle nowych ram zarządzania finansami i kontroli, które mają być stosowane od dnia 1 stycznia 2014 r. oraz w świetle doświadczeń zdobytych w państwach członkowskich. W tych nowych ramach nie jest możliwe, aby kontrole prowadzone przez administracje krajowe były wyczerpujące, w szczególności z uwagi na fakt, że w odniesieniu do prawie wszystkich systemów, jedynie niewielką część populacji można poddawać kontroli na miejscu. Ponadto te nowe ramy przewidują, że pod pewnymi warunkami państwa członkowskie mogą ograniczyć liczbę kontroli na miejscu.
- Wystarczające zwiększenie minimalnego wskaźnika kontroli stanowiłoby w obecnym kontekście tak istotne dodatkowe obciążenie finansowe i administracyjne dla administracji krajowych, że administracje te nie byłyby w stanie sobie z nim poradzić.
- (75) W związku z powyższym publikowanie nazw (nazwisk) beneficjentów funduszy stanowi środek wzmocnienia publicznej kontroli wykorzystania funduszy i dlatego jest użytecznym uzupełnieniem istniejących ram zarządzania i kontroli, niezbędnym do zapewnienia odpowiedniego poziomu ochrony interesów finansowych Unii. Osiąga się to częściowo przez zapobiegawcze i odstrasające skutki takiego publikowania, częściowo poprzez zniechęcanie indywidualnych beneficjentów do nieprawidłowych zachowań, a częściowo również poprzez zwiększanie osobistej odpowiedzialności rolników za wykorzystanie otrzymanych publicznych środków finansowych.
- (76) W tym kontekście należy odpowiednio uznać rolę odgrywaną przez społeczeństwo obywatelskie, w tym przez media i organizacje pozarządowe, oraz ich wkład we wzmacnianie kontrolnych ram administracji skierowanych przeciwko nadużyciom finansowym i wszelkim innym nadużyciom publicznych środków finansowych.
- (77) Publikowanie odnośnych informacji jest również spójne z podejściem określonym w rozporządzeniu (UE, Euratom) nr 966/2012.
- (78) Alternatywnie, cel polegający na wzmocnieniu kontroli publicznej w odniesieniu do indywidualnych beneficjentów mógłby konkretyzować się poprzez wprowadzenie wobec państw członkowskich obowiązku zapewnienia publicznego dostępu do odnośnych informacji na wniosek, bez ich publikowania. Byłoby to jednak mniej skuteczne i powodowałoby to ryzyko stworzenia niepożądanych rozbieżności w trakcie wprowadzania w życie. W związku z tym, organy krajowe powinny mieć możliwość polegania na kontroli publicznej w odniesieniu do indywidualnych beneficjentów poprzez publikowanie ich nazw (nazwisk) i innych odnośnych danych.
- (79) Jeżeli ma zostać osiągnięty cel polegający na publicznej kontroli nad sposobem wykorzystania środków pieniężnych z funduszy, pewien zakres informacji o beneficjentach musi zostać przekazywany do wiadomości publicznej. Informacje te powinny obejmować dane dotyczące tożsamości beneficjenta, przyznanej kwoty pomocy, funduszu, z którego ona pochodzi, oraz celu i charakteru danego środka. Publikacja tych informacji powinna być dokonana w sposób, który w jak najmniejszym stopniu ingeruje w prawo beneficjentów do poszanowania ich życia prywatnego ogólnie, a w szczególności w ich prawo do ochrony danych osobowych, które to prawa są uznane w art. 7 i 8 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.
- (80) W celu zapewnienia, aby niniejsze rozporządzenie było zgodne z zasadą proporcjonalności, prawodawca zbadał wszystkie alternatywne sposoby osiągnięcia celu kontroli publicznej nad sposobem wykorzystywania środków pieniężnych z funduszy, przeanalizowane w uzasadnieniu określonym w załączniku do dokumentu Rady 6370/13, i wybrał sposób, który spowoduje jak najmniejszą ingerencję w odnośne prawa indywidualne.
- (81) Publikacja szczegółów na temat środka uprawniającego rolnika do otrzymania pomocy lub wsparcia, oraz na temat charakteru i celu pomocy lub wsparcia zapewnia społeczeństwu konkretne informacje o dotowanych działaniach i celu, na realizację którego pomoc lub wsparcie zostały przyznane. Wzmocni to również zapobiegawczy i odstrasający efekt kontroli publicznej w zakresie ochrony interesów finansowych.
- (82) W celu zachowania równowagi między celem polegającym na wzmocnieniu kontroli publicznej nad sposobem wykorzystania środków pieniężnych z funduszy, z jednej strony, a prawem beneficjentów do poszanowania ich życia prywatnego ogólnie, a w szczególności do ochrony ich danych osobowych, z drugiej strony, należy uwzględnić rozmiar udzielonej pomocy. Z dogłębnej analizy oraz konsultacji z zainteresowanymi stronami wynika, że w celu wzmocnienia skuteczności takiej publikacji oraz ograniczenia ingerencji w prawa beneficjentów, niezbędne jest ustanowienie progu wyrażonego w postaci kwoty otrzymanej pomocy, poniżej którego nazwisko beneficjenta nie powinno być publikowane.
- (83) Próg ten powinien być progiem de minimis oraz powinien odzwierciedlać poziom programów wsparcia ustanowionych w ramach WPR i opierać się na takim poziomie. Ponieważ struktury gospodarek rolnych państw członkowskich są bardzo różnorodne i mogą znacząco różnić się od przeciętnej struktury gospodarstw rolnych Unii, należy dopuścić stosowanie różnych minimalnych progów, odzwierciedlających szczególną sytuację w poszczególnych państwach członkowskich. Rozporządzenie (UE) nr 1307/2013 ustanawia prosty i konkretny program dla małych gospodarstw. Art. 63 tego rozporządzenia ustanawia kryteria obliczania kwoty pomocy. Z myślą o zapewnieniu spójności, w przypadku państw członkowskich stosujących ten program, próg, który należy uwzględnić, powinien zostać określony na takim samym poziomie, jak ustalone przez dane państwo członkowskie kwoty, o których mowa w art. 63 ust. 1 akapit drugi lub w art. 63 ust. 2 akapit drugi tego rozporządzenia (UE) nr 1307/2013. W przypadku państw członkowskich, które zdecydowały o niestosowaniu tego programu, próg, który należy uwzględnić, powinien zostać określony na takim samym poziomie jak maksymalna kwota pomocy możliwa w ramach tego programu, zgodnie z art. 63 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013. Poniżej tych określonych progów publikacja powinna obejmować wszystkie odnośne informacje umożliwiające podatnikom uzyskanie dokładnego obrazu WPR, z wyjątkiem nazwisk.

- (84) Publiczne udostępnienie tych informacji, w powiązaniu z ogólnymi informacjami dla społeczeństwa przewidzianymi w niniejszym rozporządzeniu, zwiększy przejrzystość wykorzystania unijnych środków finansowych w ramach WPR, przyczyniając się w ten sposób do lepszej widoczności i lepszego zrozumienia tej polityki. Umożliwi to obywatelom aktywniejszy udział w procesie decyzyjnym i zagwarantuje większą legitymizację, skuteczność i odpowiedzialność administracji względem obywateli. Umożliwia to również obywatelom zopoznanie się z konkretnymi przykładami dostarczania przez rolnictwo dóbr publicznych dla obywateli, umacniając tym samym legitymizację pomocy państwa w sektorze rolnictwa.
- (85) W związku z powyższym, należy uznać, że zapewnienie ogólnej publikacji odpowiednich informacji nie wykracza poza to, co jest konieczne w społeczeństwie demokratycznym mając na uwadze potrzebę ochrony interesów finansowych Unii, jak również nadrzędną wagę celu w postaci publicznej kontroli nad sposobem wykorzystywania środków pieniężnych z funduszy.
- (86) Aby spełnione zostały wymogi dotyczące ochrony danych, beneficjenci funduszy powinni być informowani o publikacji ich danych zanim dojdzie do tej publikacji. Powinni być oni również informowani o tym, że dane te mogą być przetwarzane przez organy audytowe i dochodzeniowe Unii i państw członkowskich w celu ochrony interesów finansowych Unii. Ponadto beneficjentów należy informować o ich prawach wynikających z dyrektywy 95/46/WE oraz o procedurach umożliwiających wykonywanie z tych praw.
- (87) W związku z tym, po przeprowadzeniu dogłębnej analizy i oceny najbardziej odpowiedniego sposobu poszanowania prawa beneficjentów do ochrony danych osobowych, a ponadto w oparciu o informacje dostarczone przez Komisję podczas negocjowania niniejszego rozporządzenia, należy ustanowić w niniejszym rozporządzeniu nowe przepisy dotyczące publikowania informacji na temat wszystkich beneficjentów funduszy.
- (88) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego rozporządzenia należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze.
- (89) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego rozporządzenia należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze w odniesieniu do: procedur wydawania, cofania i przeglądu akredytacji dla agencji płatniczych i jednostek koordynujących, a także procedur nadzoru akredytacji agencji płatniczych; przepisów dotyczących pracy i kontroli leżących u podstaw poświadczenia zarządczego agencji płatniczej, funkcjonowania jednostki koordynującej oraz zgłaszania Komisji informacji przez tą jednostkę koordynującą; przepisów dotyczących zadań jednostek certyfikujących, w tym kontroli, jak również certyfikatów i sprawozdań, wraz z towarzyszącymi im dokumentami, które mają być sporządzane przez te jednostki. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011⁽¹⁾.
- (90) Uprawnienia wykonawcze Komisji powinny również obejmować: zasady audytu, na których oparte są opinie jednostek certyfikujących, w tym oceny ryzyka, kontrole wewnętrzne oraz wymagany poziom dowodów kontroli, metody kontroli, które mają być stosowane przez jednostki certyfikujące, z uwzględnieniem międzynarodowych standardów rewizji finansowej, przy wydawaniu ich opinii, w tym również w stosownych przypadkach wykorzystania pojedynczej zintegrowanej próby każdej populacji oraz, w stosownych przypadkach, możliwość towarzyszenia agencjom płatniczym w kontrolach na miejscu.
- (91) Powinny one także obejmować: przepisy dotyczące jednolitego wdrożenia systemu doradztwa rolniczego; określanie miesięcznych płatności pochodzących z EFRG dla państw członkowskich; ustalanie kwot finansowania środków interwencji publicznej; przepisy dotyczące finansowania nabywania przez Komisję zdjęć satelitarnych wymaganych do kontroli oraz środki podejmowane przez Komisję przy zastosowaniu technik teledetekcji używanych do monitorowania zasobów rolnych; procedurę dokonywania przez Komisję zakupu tych zdjęć satelitarnych i monitorowanie zasobów rolnych, ramy dotyczące nabywania, poprawiania oraz korzystania ze zdjęć satelitarnych oraz danych meteorologicznych, jak również mających zastosowanie terminów.
- (92) Powinny one także obejmować: w kontekście procedury dyscypliny finansowej – wysokość dostosowań płatności bezpośrednich, jak również ich zmian oraz warunków i zasad mających zastosowanie do środków przeniesionych zgodnie z art. 169 ust. 3 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 w celu finansowania tych płatności bezpośrednich; w kontekście procedury dyscypliny budżetowej – tymczasowe ustalanie kwoty płatności oraz tymczasowy podział dostępnego budżetu między państwa członkowskie.
- (93) Ponadto, uprawnienia wykonawcze Komisji powinny obejmować: wyznaczenie okresu, w którym akredytowane agencje płatnicze muszą sporządzić i przekazać Komisji deklaracje wydatków pośrednich odnoszących się do programów rozwoju obszarów wiejskich; zmniejszanie lub zawieszanie płatności miesięcznych lub płatności okresowych dla państw członkowskich, szczegóły dotyczące prowadzenia przez agencje płatnicze osobnych ksiąg rachunkowych; szczegółowe warunki mające zastosowanie do informacji, które mają być wprowadzone do ksiąg rachunkowych prowadzonych przez agencje płatnicze; przepisy dotyczące finansowania i księgowania środków interwencyjnych w formie przechowywania publicznego oraz innych wydatków finansowanych z funduszy, warunki i zasady regulujące stosowanie

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiającym przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

procedury automatycznego anulowania, procedur i innych ustaleń praktycznych dotyczących właściwego funkcjonowania zawieszenia przez Komisję płatności dla państw członkowskich w przypadku opóźnienia w przekazywaniu informacji przez państwa członkowskie.

- (94) Co więcej, uprawnienia wykonawcze Komisji powinny obejmować: procedury dotyczące szczególnych obowiązków, które państwa członkowskie muszą wypełniać w odniesieniu do kontroli; procedury dotyczące obowiązków w zakresie współpracy, których mają przestrzegać państwa członkowskie w odniesieniu do kontroli na miejscu prowadzonych przez Komisję i dostępu do informacji; procedury i inne ustalenia praktyczne dotyczące obowiązku zgłaszania nieprawidłowości i nadużyć finansowych, warunki, w jakich muszą być przechowywane dokumenty potwierdzające dokonane płatności oraz dokumenty związane z przeprowadzeniem kontroli administracyjnych i kontroli bezpośrednich wymaganych na mocy prawa unijnego; rozliczanie rachunków oraz zgodność rozliczenia, wyłączenie z finansowania unijnego kwot pokrywanych z budżetu Unii, procedury odzyskiwania nienależnych płatności wraz z odsetkami oraz formy powiadamiania Komisji i komunikowania się z nią, jakie państwa członkowskie mają stosować w odniesieniu do nieprawidłowości.
- (95) Uprawnienia wykonawcze Komisji powinny obejmować: przepisy mające na celu osiągnięcie jednolitego stosowania obowiązków państw członkowskich w odniesieniu do ochrony finansowych interesów Unii, niezbędne przepisy mające na celu osiągnięcie jednolitego stosowania kontroli w Unii, stosowanie i obliczanie częściowego lub całkowitego zwrotu płatności lub uprawnień do płatności; odzyskiwanie nienależnych płatności i ściąganie kar pieniężnych, jak również zwrot niewłaściwie przyznanych uprawnień do płatności oraz stosowania odsetek. Powinny one również obejmować: stosowanie i obliczanie wysokości kar administracyjnych, szczegółowe przepisy dotyczące ustalenia, czy niezgodność jest nieznaczna, przepisy określające przypadki, w których – ze względu na charakter kar – państwa członkowskie mogą zatrzymać kwoty odzyskane w ramach tych kar; oraz zawieszanie płatności miesięcznych w określonych przypadkach objętych rozporządzeniem (UE) nr 1308/2013.
- (96) Uprawnienia wykonawcze Komisji powinny obejmować: formę zabezpieczenia, jakie ma być składane, oraz procedur składania zabezpieczenia, jego przyjmowania oraz zastępowania pierwotnych zabezpieczeń; procedury w zakresie zwalniania zabezpieczenia oraz powiadomień, jakie państwa członkowskie lub Komisja mają złożyć w kontekście zabezpieczeń. Powinny one również obejmować: przepisy, które są zarówno niezbędne, jak i uzasadnione w sytuacji nadzwyczajnej, w celu rozwiązania szczególnych problemów w odniesieniu do okresów płatności i realizacji płatności zaliczkowych; przepisy dotyczące wniosków o przyznanie pomocy i wniosków o płatności, wniosków o uprawnienia do płatności, łącznie z ostatecznym terminem ich składania, wymogów dotyczących minimalnego zakresu informacji zawartych we wniosku, przepisy dotyczące wprowadzania zmian we wnioskach o przyznanie pomocy lub ich wycofywania, zwolnienia z wymogu składania wniosków o pomoc oraz przepisy umożliwiające państwom członkowskim stosowanie uproszczonych procedur lub korygowanie oczywistych błędów.
- (97) Podobnie, uprawnienia wykonawcze Komisji powinny obejmować: przepisy dotyczące przeprowadzania kontroli sprawdzających przestrzeganie obowiązków oraz poprawność i kompletność informacji podanych we wniosku o przyznanie pomocy lub wniosku o płatność, w tym przepisy dotyczące zakresu tolerancji w przypadku kontroli na miejscu, specyfikacji technicznych niezbędnych do jednolitego wdrożenia zintegrowanego systemu administracji i kontroli; przepisy dotyczące przekazywania gospodarstwu rolnemu, któremu towarzyszy przekazanie jakichkolwiek obowiązków dotyczących kwalifikowalności w odniesieniu do danej pomocy, które nie zostały jeszcze spełnione; oraz przepisy dotyczące płatności zaliczek. Powinny one także obejmować: przepisy mające na celu zapewnienie jednolitego stosowania przepisów dotyczących kontroli dokumentów handlowych; procedury odnoszące się do własnych baz danych państw członkowskich oraz do analitycznej bazy danych izotopowych, która pomoże wykrywać oszustwa; procedury dotyczące współpracy i pomocy między organami kontroli, przepisy dotyczące przeprowadzania kontroli zgodności z normami handlowymi, przepisy dotyczące organów odpowiedzialnych za przeprowadzanie tych kontroli, jak również dotyczące treści, częstotliwości tych kontroli oraz etapu wprowadzania do obrotu do którego mają być stosowane.
- (98) Uprawnienia wykonawcze Komisji powinny również obejmować: w kontekście kontroli dotyczących chronionych nazw pochodzenia i oznaczeń geograficznych oraz chronionych określeń tradycyjnych – komunikaty, jakie państwa członkowskie mają przekazywać Komisji; przepisy dotyczące organu odpowiedzialnego za sprawdzenie zgodności ze specyfikacją produktu, w tym – w przypadku gdy obszarem geograficznym jest państwo trzecie; działania, jakie państwa członkowskie mają podejmować w celu zapobieżenia niewłaściwemu stosowaniu chronionych nazw pochodzenia, chronionych oznaczeń geograficznych oraz chronionych określeń tradycyjnych, kontroli i weryfikacji, które mają być przeprowadzane przez państwa członkowskie, w tym testów.
- Powinny one również obejmować: przepisy dotyczące przeprowadzania kontroli sprawdzających przestrzeganie obowiązków w zakresie zasady wzajemnej zgodności; szczegółowe przepisy proceduralne i techniczne dotyczące obliczania i stosowania kar administracyjnych za nieprzestrzeganie wymogów zasady wzajemnej zgodności; przepisy dotyczące przekazywania Komisji informacji przez państwa członkowskie, o czym mowa w art. 104; oraz środki mające na celu zagwarantowanie stosowania prawa unijnego, jeżeli wyjątkowe praktyki monetarne związane z walutami krajowymi mogą zagrażać jego stosowaniu.

- (99) Ponadto, uprawnienia wykonawcze Komisji powinny obejmować: zestaw wskaźników właściwych dla monitorowania i ewaluacji WPR; przepisy dotyczące informacji, które mają być przesyłane Komisji przez państwa członkowskie do celów monitorowania i ewaluacji WPR; przepisy dotyczące formy i kalendarza publikacji beneficjentów funduszy, jednolitego stosowania obowiązku informowania beneficjentów, że ich dane zostaną udostępnione publicznie, oraz współpracy między Komisją i państwami członkowskimi w kontekście publikacji beneficjentów funduszy.
- (100) Przy przyjmowaniu niektórych aktów wykonawczych należy stosować procedurę doradcą. W przypadku aktów wykonawczych dotyczących obliczania kwot przez Komisję procedura doradcza umożliwia Komisji pełne przejście całkowitej odpowiedzialności za zarządzanie budżetem oraz zmierza do zwiększenia skuteczności, przewidywalności oraz szybkości realizacji, przy zapewnianiu przestrzegania terminów oraz procedur budżetowych. W przypadku aktów wykonawczych dotyczących płatności dokonywanych na rzecz państw członkowskich oraz operacji związanych z procedurą rozliczania rachunków procedura doradcza umożliwia Komisji pełne przejście odpowiedzialności za zarządzanie budżetem oraz weryfikację rocznych sprawozdań finansowych krajowych agencji płatniczych w celu zatwierdzenia tych sprawozdań lub – w przypadku wydatków dokonanych niezgodnie z przepisami unijnymi – wykluczenia takich wydatków z finansowania unijnego. W pozostałych przypadkach przy przyjmowaniu aktów wykonawczych należy stosować procedurę sprawdzającą.
- (101) W odniesieniu do wyznaczania salda netto dostępnego na wydatki EFRG oraz dokonywania płatności dodatkowych lub potrąceń w kontekście procedury wypłacania płatności miesięcznych Komisja powinna być uprawniona do przyjmowania aktów wykonawczych bez stosowania rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
- (102) Ponieważ przejście od systemu obowiązującego na mocy uchylonych rozporządzeń do systemu ustanowionego w niniejszym rozporządzeniu może powodować praktyczne i szczególne problemy, należy wprowadzić przepis umożliwiający Komisji przyjmowanie niezbędnych i należytych uzasadnionych środków.
- (103) Z uwagi na pilną potrzebę przygotowania sprawnego wdrożenia zamierzonych środków, niniejsze rozporządzenie powinno wejść w życie z dniem jego opublikowania w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.
- (104) Ponieważ okres programowania w odniesieniu do programów rozwoju obszarów wiejskich finansowanych na podstawie niniejszego rozporządzenia rozpoczyna się w dniu 1 stycznia 2014 r., niniejsze rozporządzenie należy stosować począwszy od tej daty. Jednakże z uwagi na fakt, że rolniczy rok budżetowy obejmuje wydatki zrealizowane i dochody otrzymane oraz ujęte w sprawozdaniach rachunkowych funduszy przez agencje płatnicze w odniesieniu do roku budżetowego „N”, który rozpoczyna się w dniu 16 października roku „N-1”, a kończy w dniu 15 października roku „N”, przepisy odnoszące się do akredytacji i cofnięcia akredytacji agencji płatniczych i jednostek koordynujących oraz odnoszące się do stosownych uprawnień Komisji, do zarządzania finansowego funduszami w takich aspektach, jak pułap budżetowy, rezerwa na wypadek kryzysów w sektorze rolniczym, dyscyplina finansowa, oraz do przeznaczenia dochodów, powinny mieć zastosowanie od wcześniejszej daty, odpowiadającej początkowi roku budżetowego 2014, czyli od dnia 16 października 2013 r. Z tego samego powodu przepisy odnoszące się do procedury płatności miesięcznych dokonywanych przez Komisję na rzecz państw członkowskich i do przestrzegania przez agencje płatnicze terminów płatności powinny mieć zastosowanie do wydatków dokonanych od początku roku budżetowego 2014, czyli od dnia 16 października 2013 r.
- (105) Skonsultowano się z Europejskim Inspektorem Ochrony Danych, który wydał opinię ⁽¹⁾.
- (106) Ponieważ cele niniejszego rozporządzenia nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie ze względu na powiązania między niniejszym rozporządzeniem a innymi instrumentami WPR oraz ograniczenia środków finansowych państw członkowskich w rozszerzonej Unii, natomiast ze względu na wieloletnią gwarancję finansowania unijnego oraz skoncentrowanie się na jego priorytetach możliwe jest lepsze ich osiągnięcie na poziomie Unii, może ona podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określonej w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE). Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule, niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

TYTUŁ I

ZAKRES STOSOWANIA I DEFINICJE

Artykuł 1

Zakres stosowania

Niniejsze rozporządzenie ustanawia przepisy dotyczące:

- a) finansowania wydatków w ramach wspólnej polityki rolnej (WPR), w tym wydatków na rozwój obszarów wiejskich;
- b) systemu doradztwa rolniczego;
- c) systemów zarządzania i kontroli, które mają być wprowadzone przez państwa członkowskie;
- d) systemu zasady wzajemnej zgodności;
- e) rozliczenia rachunków.

⁽¹⁾ Dz.U. C 35 z 9.2.2012, s. 1.

Artykuł 2

Pojęcia używane w niniejszym rozporządzeniu

1. Do celów niniejszego rozporządzenia:
 - a) „rolnik”, oznacza rolnika w rozumieniu art. 4 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013;
 - b) „działalność rolnicza” oznacza działalność rolniczą w rozumieniu art. 4 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013;
 - c) „użytki rolne” oznaczają użytki rolne w rozumieniu art. 4 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013;
 - d) „gospodarstwo rolne” oznacza gospodarstwo rolne w rozumieniu art. 4 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013, z wyjątkiem przypadków przewidzianych w art. 91 ust. 3;
 - e) „płatności bezpośrednie” oznaczają płatności bezpośrednie w rozumieniu art. 1 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013;
 - f) „sektorowe prawodawstwo rolne” oznacza wszelkie mające zastosowanie akty przyjęte w ramach WPR na podstawie art. 43 TFUE, a także, w stosownych przypadkach, wszelkie akty delegowane lub wykonawcze przyjęte na podstawie takich aktów, oraz część drugą rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 w zakresie, w jakim ma ona zastosowanie do EFRROW;
 - g) „nieprawidłowość” oznacza nieprawidłowość w rozumieniu art. 1 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE, Euratom) nr 2988/95.
2. Do celów finansowania WPR, zarządzania nią i monitorowania jej „siła wyższa” i „nadzwyczajne okoliczności” mogą zostać uznane w szczególności w następujących przypadkach:
 - a) śmierć beneficjenta;
 - b) długoterminowa niezdolność beneficjenta do wykonywania zawodu;
 - c) poważna klęska żywiołowa powodująca duże szkody w gospodarstwie rolnym;
 - d) zniszczenie w wyniku wypadku budynków inwentarskich w gospodarstwie rolnym;
 - e) choroba epizootyczna lub choroba roślin dotykająca, odpowiednio, cały inwentarz żywy lub uprawy należące do beneficjenta lub część tego inwentarza lub upraw;
 - f) wyłączenie całego lub dużej części gospodarstwa rolnego, jeśli takiego wyłączenia nie można było przewidzieć w dniu złożenia wniosku.

TYTUŁ II

PRZEPISY OGÓLNE DOTYCZĄCE FUNDUSZY ROLNYCH

ROZDZIAŁ I

Fundusze rolne

Artykuł 3

Fundusze finansujące wydatki rolne

1. Aby osiągnąć cele WPR określone w TFUE, poszczególne środki objęte zakresem tej polityki, w tym działania na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, finansowane są poprzez:

- a) Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji (EFRG);
 - b) Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW).
2. EFRG i EFRROW („fundusze”) stanowią część budżetu ogólnego Unii Europejskiej (budżetu Unii).

Artykuł 4

Wydatki EFRG

1. EFRG realizowany jest zgodnie z zasadą zarządzania dzielonego między państwami członkowskimi a Unią. EFRG finansuje następujące wydatki, które muszą być dokonywane zgodnie z prawem Unii:

- a) środki mające na celu regulację lub wspieranie rynków rolnych;
- b) płatności bezpośrednie dla rolników w ramach WPR;
- c) wkład finansowy Unii przeznaczony na środki informacyjne i promocyjne dotyczące produktów rolnych na rynku wewnętrznym Unii i w państwach trzecich, podejmowane przez państwa członkowskie na podstawie programów innych niż te, o których mowa w art. 5, wybranych przez Komisję;
- d) wkład finansowy Unii przeznaczony na program unijny „Owoce i warzywa w szkole”, o którym mowa w art. 23 rozporządzenia (UE) nr 1308/2013 oraz środki dotyczące chorób zwierząt i utraty zaufania konsumentów, o których mowa w art. 155 tego rozporządzenia.

2. EFRG finansuje bezpośrednio oraz zgodnie z prawem unijnym następujące wydatki:

- a) promocja produktów rolnych, realizowana bezpośrednio przez Komisję albo za pośrednictwem organizacji międzynarodowych;
- b) środki, podejmowane zgodnie z prawem unijnym, mające na celu zapewnienie zachowania, opisu, gromadzenia i wykorzystywania zasobów genetycznych w rolnictwie;

- c) tworzenie i utrzymywanie systemów informacyjnych rachunkowości rolniczej;
- d) systemy badań rolnych, w tym również badań w zakresie struktury gospodarstw rolnych.

Artykuł 5

Wydatki EFRROW

EFRROW realizowany jest zgodnie z zasadą zarządzania dzielonego między państwami członkowskimi a Unią. EFRROW finansuje wkład finansowy Unii przeznaczony na programy rozwoju obszarów wiejskich realizowane zgodnie z prawem unijnym dotyczącym wsparcia na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.

Artykuł 6

Pozostałe wydatki, w tym pomoc techniczna

Fundusze mogą finansować bezpośrednio, z inicjatywy Komisji lub w jej imieniu, działania przygotowawcze, w zakresie monitorowania, wsparcia administracyjnego i technicznego, jak również środki ewaluacji, audytu i kontroli wymagane do realizacji WPR. Środki te obejmują w szczególności:

- a) środki wymagane do analizy, zarządzania, monitorowania, wymiany informacji oraz realizacji WPR, jak również środki odnoszące się do wdrażania systemów kontroli oraz pomocy technicznej i administracyjnej;
- b) nabywanie przez Komisję zdjęć satelitarnych wymaganych do kontroli zgodnie z art. 21;
- c) środki podejmowane przez Komisję dzięki zastosowaniu technik teledetekcji używanych do monitorowania zasobów rolnych zgodnie z art. 22;
- d) środki wymagane do utrzymania i rozwoju metod i technicznych środków przekazu informacji, wzajemnej komunikacji, monitorowania i kontroli zarządzania finansowego środkami finansowymi wykorzystywanymi do finansowania WPR;
- e) dostarczanie informacji dotyczących WPR zgodnie z art. 45;
- f) badania dotyczące WPR i ewaluacji środków finansowanych przez fundusze, w tym doskonalenie metod ewaluacji i wymiana informacji na temat praktyk w ramach WPR;
- g) w stosownych przypadkach – tworzenie agencji wykonawczych zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 58/2003⁽¹⁾, których działalność związana jest z WPR;
- h) działania związane z rozpowszechnianiem informacji, zwiększaniem świadomości, promowaniem współpracy oraz

wymiany doświadczeń na poziomie Unii, podejmowane w ramach rozwoju obszarów wiejskich, w tym tworzenie sieci łączącej zainteresowane podmioty;

- i) środki wymagane do opracowywania, rejestracji oraz ochrony logo w ramach unijnej polityki jakości oraz ochrony praw własności intelektualnej z nimi związanych, jak również rozwoju niezbędnych technologii informacyjnych.

ROZDZIAŁ II

Agencje płatnicze i inne instytucje

Artykuł 7

Przyznawanie i wycofywanie akredytacji agencji płatniczych oraz jednostek koordynujących

1. Agencje płatnicze są jednostkami lub instytucjami państw członkowskich odpowiedzialnymi za zarządzanie wydatkami, o których mowa w art. 4 ust. 1 i art. 5, oraz za ich kontrolę.

Z wyjątkiem dokonywania płatności, wykonywanie tych zadań może być delegowane.

2. Państwa członkowskie akredytują jako agencje płatnicze jednostki lub instytucje, które dysponują strukturą administracyjną i systemem wewnętrznej kontroli, oferujące wystarczające gwarancje, że płatności są zgodne z prawem, prawidłowe i właściwie rozliczane. W tym celu agencje płatnicze muszą spełniać minimalne warunki w zakresie akredytacji w odniesieniu do struktury wewnętrznej, działań kontrolnych, informacji i komunikacji oraz monitorowania określone przez Komisję zgodnie z art. 8 ust. 1 lit. a).

Każde państwo członkowskie, uwzględniając swoje przepisy konstytucyjne, ogranicza liczbę akredytowanych agencji płatniczych do nie więcej niż jednej na poziomie krajowym lub, w przypadku gdy ma to zastosowanie, jednej na region. Jednakże w przypadku gdy agencje płatnicze ustanowiono na poziomie regionalnym, państwa członkowskie dodatkowo akredytują agencję płatniczą na poziomie krajowym dla programów pomocy, którymi ze względu na ich charakter należy zarządzać na tym poziomie, albo powierzają zarządzanie tymi programami swoim regionalnym agencjom płatniczym.

W drodze odstępstwa od akapitu drugiego państwa członkowskie mogą zachować liczbę agencji płatniczych, które otrzymały akredytację przed dniem 20 grudnia 2013.

Przed końcem 2016 r. Komisja przedstawi Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie dotyczące funkcjonowania systemu agencji płatniczych w Unii, w stosownych przypadkach wraz z wnioskami ustawodawczymi.

3. Do dnia 15 lutego roku następującego po danym roku budżetowym osoba kierująca akredytowaną agencją płatniczą sporządza:

- a) roczne sprawozdanie finansowe dotyczące wydatków dokonanych przy realizacji zadań powierzonych podlegającym jej akredytowanym agencjom płatniczym, wraz z informacjami wymaganymi do ich rozliczenia zgodnie z art. 51;

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 58/2003 z dnia 19 grudnia 2002 r. ustanawiające statut agencji wykonawczych, którym zostaną powierzone niektóre zadania w zakresie zarządzania programami wspólnotowymi (Dz.U. L 11 z 16.1.2003, s. 1).

- b) deklarację zarządczą w odniesieniu do kompletności, rzetelności i prawdziwości sprawozdań finansowych oraz właściwego funkcjonowania systemów kontroli wewnętrznej, w oparciu o obiektywne kryteria, a także w odniesieniu do zgodności z prawem i prawidłowości transakcji stanowiących ich podstawę;
- c) roczne streszczenie końcowych sprawozdań z audytu i przeprowadzonych kontroli, w tym analizę charakteru i zakresu stwierdzonych błędów i braków w systemach, jak również informacje o działaniach naprawczych, które mają zostać podjęte lub są planowane.

W wyjątkowych przypadkach, na wniosek zainteresowanego państwa członkowskiego, Komisja może przedłużyć termin przypadający w dniu 15 lutego, jednak nie później niż do dnia 1 marca.

4. W przypadku gdy akredytowano więcej niż jedną agencję płatniczą, państwo członkowskie wyznacza instytucję publiczną, („jednostkę koordynującą”), któremu przydziela następujące zadania:

- a) gromadzenie informacji przeznaczonych do dyspozycji Komisji i przesyłanie ich Komisji;
- b) podejmowanie lub koordynowanie, w zależności od przypadku, działań w celu eliminowania wszelkich niedociągnięć natury ogólnej oraz informowanie Komisji o wszelkich działaniach następczych;
- c) propagowanie oraz, w miarę możliwości, zapewnianie zharmonizowanego stosowania przepisów unijnych.

Państwa członkowskie przyznają jednostkom koordynującym specjalne akredytacje w zakresie przetwarzania informacji finansowych, o których mowa w akapicie pierwszym lit. a).

5. W przypadku gdy akredytowana agencja płatnicza nie spełnia lub przestaje spełniać jednego lub większej liczby kryteriów akredytacji, o których mowa w ust. 2, państwo członkowskie działając z własnej inicjatywy lub na wniosek Komisji, cofa akredytację, chyba że agencja płatnicza wprowadzi niezbędną zmianę w terminie, który należy określić w zależności od powagi problemu.

6. Agencje płatnicze zarządzają operacjami związanymi z interwencją publiczną, za które są odpowiedzialne, i zapewniają kontrolę tych operacji, a także przyjmują ogólną odpowiedzialność w tym zakresie.

Artykuł 8

Uprawnienia Komisji

1. W celu zapewnienia prawidłowego funkcjonowania systemu przewidzianego w art. 7, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 111 aktów delegowanych dotyczących:

- a) minimalnych warunków dotyczących akredytacji agencji płatniczych i jednostek koordynujących, o których mowa, odpowiednio, w art. 7 ust. 2 i w art. 7 ust. 4;

- b) obowiązków agencji płatniczych w odniesieniu do interwencji publicznej, jak również przepisów dotyczących zakresu ich obowiązków w dziedzinie zarządzania i kontroli.

2. Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające przepisy dotyczące:

- a) procedur wydawania, cofania i przeglądu akredytacji dla agencji płatniczych i jednostek koordynujących, a także procedur nadzoru akredytacji agencji płatniczych;
- b) pracy i kontroli leżących u podstaw deklaracji zarządczej agencji płatniczych;
- c) funkcjonowania jednostki koordynującej i zgłaszania informacji Komisji, o czym mowa w art. 7 ust. 4.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 116 ust. 3.

Artykuł 9

Jednostki certyfikujące

1. Jednostka certyfikująca to publiczny lub prywatny organ audytowy wyznaczony przez państwo członkowskie. W przypadku gdy jest to prywatny organ audytowy i wymaga tego mające zastosowanie prawo unijne lub krajowe, jest on wybierany przez państwo członkowskie w drodze publicznej procedury przetargowej. Jednostka certyfikująca przedstawia sporządzoną zgodnie z przyjętymi w skali międzynarodowej standardami kontroli opinię na temat kompletności, dokładności oraz prawdziwości rocznych sprawozdań finansowych agencji płatniczej, właściwego funkcjonowania jej wewnętrznego systemu kontroli oraz zgodności z prawem i prawidłowości wydatków, o których zwrot zwrócono się do Komisji. Opinia ta określa też, czy badanie podaje w wątpliwość twierdzenia zawarte w deklaracji zarządczej.

Jednostka certyfikująca musi dysponować niezbędną fachową wiedzą techniczną. Musi być niezależna operacyjnie zarówno od danej agencji płatniczej i jednostki koordynującej, jak również od organu, który akredytował tę agencję.

2. Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające przepisy dotyczące zadań jednostek certyfikujących, w tym kontroli, jak również świadectw i sprawozdań, wraz z towarzyszącymi im dokumentami, sporządzanych przez te jednostki. Uwzględniając potrzebę maksymalnej skuteczności w odniesieniu do testowania transakcji i profesjonalnego osądu audytowego, w kontekście zintegrowanego podejścia, akty wykonawcze określają również:

- a) zasady audytu, na których oparte są opinie jednostki certyfikującej, w tym ocenę ryzyka, kontrole wewnętrzne oraz wymagany poziom dowodów audytowych;

b) metody audytu, które mają być stosowane przez jednostki certyfikujące, z uwzględnieniem międzynarodowych standardów audytu, przy przedstawianiu ich opinii, w tym, w stosownych przypadkach, wykorzystania pojedynczej zintegrowanej próby oraz, w stosownych przypadkach, możliwości uczestniczenia przez agencje płatnicze w kontrolach na miejscu.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 116 ust. 3.

Artykuł 10

Dopuszczalność płatności dokonywanych przez agencje płatnicze

Wydatki, o których mowa w art. 4 ust. 1 i art. 5, mogą zostać objęte finansowaniem unijnym tylko jeżeli zostały dokonane przez akredytowane agencje płatnicze.

Artykuł 11

Płatność w całości na rzecz beneficjentów

O ile prawo unijne wyraźnie nie stanowi inaczej, płatności odnoszące się do finansowania przewidzianego w niniejszym rozporządzeniu zostają w całości wypłacone beneficjentom.

TYTUŁ III

SYSTEM DORADZTWA ROLNICZEGO

Artykuł 12

Zasada i zakres stosowania

1. Państwa członkowskie ustanawiają system udzielania beneficjentom porad w zakresie zarządzania gruntami oraz zarządzania gospodarstwem („system doradztwa rolniczego”). System doradztwa rolniczego prowadzą wyznaczone instytucje publiczne lub wybrane podmioty prywatne.

2. System doradztwa rolniczego obejmuje przynajmniej:

- a) obowiązki na poziomie gospodarstwa wynikające z podstawowych wymogów w zakresie zarządzania oraz norm utrzymania gruntów w dobrej kulturze rolnej zgodnej z ochroną środowiska, określone w tytule VI rozdział I;
- b) praktyki rolnicze korzystne dla klimatu i środowiska określone w tytule III rozdział 3 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013 oraz utrzymywanie użytków rolnych, o którym mowa w art. 4 ust. 1 lit. c) rozporządzenia (UE) nr 1307/2013;
- c) działania na poziomie gospodarstwa przewidziane w programach rozwoju obszarów wiejskich, mające na celu modernizację gospodarstw, budowanie konkurencyjności, integrację sektorową, innowację oraz zorientowanie na rynek, a także promowanie przedsiębiorczości;

d) wymogi na poziomie beneficjentów określone przez państwa członkowskie w celu wdrażania art. 11 ust. 3 dyrektywy 2000/60/WE;

e) wymogi na poziomie beneficjentów określone przez państwa członkowskie w celu wdrażania art. 55 rozporządzenia (WE) nr 1107/2009, w szczególności wymóg zgodności z ogólnymi zasadami integrowanej ochrony przed szkodnikami, o którym mowa w art. 14 dyrektywy 2009/128/WE.

3. System doradztwa rolniczego może również obejmować w szczególności:

- a) promowanie przekształcania gospodarstw i dywersyfikacji ich działalności gospodarczej;
- b) zarządzanie ryzykiem i wprowadzanie odpowiednich działań prewencyjnych przeciwdziałających skutkom klęsk żywiołowych, katastrof oraz chorób zwierząt i roślin;
- c) minimalne wymogi ustanowione w prawie krajowym, o których mowa w art. 28 ust. 3 i art. 29 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013;
- d) informacje dotyczące łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej, różnorodności biologicznej i ochrony wód, jak określono w załączniku I do niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 13

Szczegółowe wymogi dotyczące systemu doradztwa rolniczego

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby doradcy pracujący w systemie doradztwa rolniczego byli odpowiednio wykwalifikowani i odbywali regularne szkolenia.

2. Państwa członkowskie zapewniają rozdzielenie funkcji doradczych i kontrolnych. W związku z powyższym oraz bez uszczerbku dla prawa krajowego dotyczącego publicznego dostępu do dokumentów, państwa członkowskie zapewniają, aby wybrane podmioty i wyznaczone instytucje, o których mowa w art. 12 ust. 1, nie ujawniały żadnych danych osobowych ani informacji prywatnych lub danych, które uzyskują w trakcie prowadzenia działalności doradczej, osobom innym niż beneficjent zarządzający danym gospodarstwem rolnym, z wyjątkiem wszelkich nieprawidłowości lub naruszeń stwierdzonych w trakcie prowadzenia działalności, które podlegają obowiązkowi zgłoszenia organom publicznym na mocy prawa unijnego lub krajowego, w szczególności w przypadku przestępstw.

3. Odnośny organ krajowy przekazuje, przede wszystkim przy użyciu środków elektronicznych, potencjalnemu beneficjentowi odpowiedni wykaz wybranych podmiotów i wyznaczonych instytucji, o których mowa w art. 12 ust. 1.

Artykuł 14

Dostęp do systemu doradztwa rolniczego

Beneficjenci i rolnicy, którzy nie otrzymują wsparcia w ramach WPR, mogą dobrowolnie uczestniczyć w systemie doradztwa rolniczego.

Bez uszczerbku dla art. 99 ust. 2 akapit czwarty, państwa członkowskie mogą jednak określić, na podstawie obiektywnych kryteriów, kategorie beneficjentów, którzy będą mieli dostęp do systemu doradztwa rolniczego na zasadach pierwszeństwa, w tym do sieci działających w ramach ograniczonych zasobów w rozumieniu art. 53, 55 i 56 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013

W takich przypadkach państwa członkowskie zapewniają, aby pierwszeństwo otrzymywali rolnicy mający najbardziej ograniczony dostęp do usług doradztwa innych niż system doradztwa rolniczego.

W ramach systemu doradztwa rolniczego beneficjenci otrzymują porady uwzględniające szczególną sytuację ich gospodarstw rolnych.

Artykuł 15

Uprawnienia Komisji

Komisja może przyjmować akty wykonawcze ustanawiające przepisy dotyczące jednolitego wdrażania systemu doradztwa rolniczego, aby zapewnić pełną operacyjność tego systemu.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 116 ust. 3.

TYTUŁ IV

ZARZĄDZANIE FINANSAMI FUNDUSZY

ROZDZIAŁ I

EFRG

Sekcja 1

Finansowanie wydatków

Artykuł 16

Pułap budżetowy

1. Roczny pułap wydatków EFRG składa się z kwot maksymalnych ustalonych dla tego funduszu na podstawie rozporządzenia (UE, Euratom) nr 1311/2013.

2. W przypadku gdy prawo Unii przewiduje kwoty, o które mają być zmniejszone lub zwiększone kwoty, o których mowa w ust. 1, Komisja przyjmuje akty wykonawcze bez stosowania procedury, o której mowa w art. 116, ustalające saldo netto dostępne w przypadku wydatków EFRG na podstawie danych, o których mowa w prawie unijnym.

Artykuł 17

Płatności miesięczne

1. Środki niezbędne do finansowania wydatków, o których mowa w art. 4 ust. 1, Komisja udostępnia państwom członkowskim w formie miesięcznych płatności, na podstawie wydatków dokonanych przez akredytowane agencje płatnicze w okresie referencyjnym.

2. W oczekiwaniu na płatności miesięczne przekazywane przez Komisję państwa członkowskie zapewniają środki wymagane do realizacji wydatków, w zależności od potrzeb akredytowanych agencji płatniczych.

Artykuł 18

Procedura dotycząca płatności miesięcznych

1. Bez uszczerbku dla stosowania art. 51 i 52, Komisja dokonuje płatności miesięcznych z tytułu wydatków poniesionych przez akredytowane agencje płatnicze w miesiącu referencyjnym.

2. Płatności miesięcznych na rzecz każdego państwa członkowskiego dokonuje się najpóźniej trzeciego dnia roboczego drugiego miesiąca następującego po miesiącu, w którym dokonano wydatków. Wydatki dokonane przez państwa członkowskie w okresie od 1 do 15 października przypisuje się jako wydatki dokonane w październiku. Wydatki dokonane w okresie od 16 do 31 października przypisuje się jako wydatki dokonane w listopadzie.

3. Komisja przyjmuje akty wykonawcze określające miesięczne płatności, których dokonuje na podstawie deklaracji wydatków państw członkowskich oraz na podstawie informacji dostarczonych zgodnie z art. 102 ust. 1, uwzględniając zmniejszenia lub zawieszenia zastosowane na podstawie w art. 41 lub jakiegokolwiek inne korekty. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 116 ust. 2.

4. Komisja może przyjmować akty wykonawcze bez stosowania procedury, o której mowa w art. 116, określające płatności dodatkowe lub potrącenia. W takich przypadkach komitet, o którym mowa w art. 116 ust. 1, jest o tym informowany na jego następnym posiedzeniu.

Artykuł 19

Koszty administracyjne i koszty zatrudnienia

EFRG nie pokrywa wydatków związanych z kosztami administracyjnymi i kosztami zatrudnienia poniesionymi przez państwa członkowskie i przez beneficjentów ubiegających się o środki z tego funduszu.

Artykuł 20

Wydatki w zakresie interwencji publicznej

1. W przypadku gdy w ramach wspólnej organizacji rynków w odniesieniu do interwencji publicznej nie ustalono kwoty jednostkowej, EFRG finansuje dany środek na podstawie standardowych kwot jednakowych w całej Unii, w szczególności w przypadku środków finansowych pochodzących z państw członkowskich, wykorzystanych na skup produktów, koszty składowania oraz, w stosownych przypadkach, koszty związane z przetworzeniem produktów objętych interwencją.

2. W celu zapewnienia finansowania wydatków w zakresie interwencji publicznej przez EFRG Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 115 aktów delegowanych dotyczących:

a) rodzaju środków kwalifikujących się do finansowania unijnego i warunków ich zwrotu;

b) warunków kwalifikowalności i metod obliczania na podstawie informacji rzeczywiście udokumentowanych przez agencje płatnicze lub na podstawie kwot ryczałtowych określonych przez Komisję lub na podstawie kwot ryczałtowych lub kwot nieryczałtowych przewidzianych w sektorowym prawodawstwie rolnym.

3. W celu zapewnienia właściwego zarządzania środkami przewidzianymi w budżecie Unii na EFRG, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 115, ustanawiających przepisy dotyczące oceny operacji związanych z interwencją publiczną, środki, jakie należy podjąć w przypadku straty lub obniżenia jakości produktów w ramach interwencji publicznej oraz dotyczące określenia kwot, jakie mają być finansowane.

4. Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustalające kwoty, o których mowa w ust. 1. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 116 ust. 2.

Artykuł 21

Nabywanie zdjęć satelitarnych

Wykaz zdjęć satelitarnych wymaganych do kontroli uzgadniany jest między Komisją a państwami członkowskimi zgodnie ze specyfikacją przygotowaną przez każde z państw członkowskich.

Komisja dostarcza te zdjęcia satelitarne bezpłatnie podmiotom kontrolnym lub usługodawcom upoważnionym przez te podmioty do ich reprezentowania.

Komisja pozostaje właścicielem zdjęć satelitarnych i odzyskuje je po zakończeniu prac. Komisja może również postanowić o prowadzeniu prac w zakresie poprawy technik i metod pracy w związku z kontrolą użytków rolnych za pomocą teledetekcji.

Artykuł 22

Monitorowanie zasobów rolnych

Środki finansowane na podstawie art. 6 lit. c) mają na celu dostarczenie Komisji środków służących:

- a) zarządzaniu unijnymi rynkami rolnymi w kontekście globalnym;
- b) zapewnieniu monitorowania agroeconomicznego i rolniczo-środowiskowego gruntów rolnych, w tym gruntów leśnych, jak również monitorowania stanu upraw, tak aby umożliwić dokonywanie oszacowań, w szczególności w odniesieniu do plonów i produkcji rolnej;
- c) umożliwieniu dostępu do takich oszacowań w kontekście międzynarodowym, na przykład w ramach inicjatyw koordynowanych przez organizacje w ramach Organizacji Narodów Zjednoczonych lub przez inne agencje międzynarodowe;

- d) przyczynieniu się do przejrzystości rynków światowych; oraz
- e) zapewnieniu technologicznego monitorowania systemu agrometeorologicznego.

Środki finansowane na podstawie art. 6 lit. c) dotyczą gromadzenia lub zakupu danych potrzebnych do realizacji i monitorowania WPR, w tym również danych satelitarnych i danych meteorologicznych, tworzenia infrastruktury danych przestrzennych i strony internetowej, przeprowadzania szczegółowych badań związanych z warunkami klimatycznymi, stosowania teledetekcji do pomocy przy monitorowaniu stanu gleby i aktualizacji modeli agrometeorologicznych i ekonometrycznych. W razie konieczności działania te są podejmowane we współpracy z krajowymi laboratoriami i podmiotami.

Artykuł 23

Uprawnienia wykonawcze

Komisja może przyjmować akty wykonawcze określające:

- a) przepisy odnoszące się do finansowania na podstawie art. 6 lit. b) i c);
- b) procedurę realizacji środków, o których mowa w art. 21 i 22, w celu osiągnięcia wyznaczonych celów;
- c) ramy regulujące nabywanie, poprawianie i korzystanie ze zdjęć satelitarnych i danych meteorologicznych, jak również mające zastosowanie terminy.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 116 ust. 3.

Sekcja 2

Dyscyplina budżetowa

Artykuł 24

Przestrzeganie pułapu

1. Na żadnym z etapów procedury budżetowej i wykonywania budżetu środki przeznaczone na wydatki z EFRG nie mogą przekroczyć kwoty, o której mowa w art. 16.

Wszystkie instrumenty prawne proponowane przez Komisję i przyjęte przez Parlament Europejski i Radę, Radę lub Komisję, które mają wpływ na budżet EFRG, muszą uwzględniać kwotę, o której mowa w art. 16.

2. W przypadku gdy dla danego państwa członkowskiego prawo unijne przewiduje pułap finansowy wydatków rolnych w euro, takie wydatki zwraca się z zastrzeżeniem pułapu ustalonego w euro, a w przypadku gdy zastosowanie ma art. 41, z zastrzeżeniem wszelkich niezbędnych dostosowań.

3. Krajowe pułapy płatności bezpośrednich, o których mowa w art. 7 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013, skorygowane o dostosowania określone w art. 26 niniejszego rozporządzenia, uznaje się za pułapy finansowe w euro.

Artykuł 25

Rezerwa na wypadek kryzysów w sektorze rolnym

Na wypadek poważnych kryzysów mających wpływ na produkcję lub dystrybucję rolną ustanawia się rezerwę przeznaczoną do dostarczania dodatkowego wsparcia dla sektora rolnego („rezerwa na wypadek kryzysów w sektorze rolnym”); rezerwę tę ustanawia się poprzez stosowanie na początku każdego roku, zmniejszenia płatności bezpośrednich przy użyciu mechanizmu dyscypliny finansowej, o którym mowa w art. 26.

Całkowita kwota rezerwy wynosi 2 800 mln EUR, w równych rocznych ratach wynoszących 400 mln EUR (w cenach z 2011 r.) w okresie 2014–2020 i jest włączona do działu 2 wieloletnich ram finansowych określonych w załączniku do rozporządzenia (UE) nr 1311/2013.

Artykuł 26

Dyscyplina finansowa

1. Aby zapewnić przestrzeganie rocznych pułapów określonych w rozporządzeniu (UE, Euratom) nr 1311/2013 w odniesieniu do finansowania wydatków związanych z rynkiem i na płatności bezpośrednie, ustala się współczynnik korygujący płatności bezpośrednie („współczynnik korygujący”), gdy prognozy wydatków na finansowanie środków finansowanych w ramach tego podpułapu w danym roku budżetowym wskazują, że mające zastosowanie pułapy roczne zostaną przekroczone.

2. Komisja przedstawia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie wniosek dotyczący współczynnika korygującego nie później niż w dniu 31 marca roku kalendarzowego, w odniesieniu do którego zastosowanie ma ten współczynnik korygujący.

3. Jeżeli w którymkolwiek roku współczynnik korygujący nie został ustalony przez Parlament Europejski i Radę do dnia 30 czerwca, Komisja przyjmuje akt wykonawczy ustalający współczynnik korygujący oraz informuje o tym niezwłocznie Parlament Europejski i Radę. Ten akt wykonawczy przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 116 ust. 2.

4. Do dnia 1 grudnia Komisja może na podstawie nowych informacji będących w jej posiadaniu przyjąć akty wykonawcze dostosowujące współczynnik korygujący ustalony zgodnie z ust. 2 lub 3. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 116 ust. 2.

5. W drodze odstępstwa od art. 169 ust. 3 akapit czwarty rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 państwa członkowskie zwracają środki przeniesione zgodnie z art. 169 ust. 3 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 odbiorcom końcowym, w odniesieniu do których w roku budżetowym, na który przeniesiono środki, zastosowano współczynnik korygujący.

Zwrot środków, o którym mowa w akapicie pierwszym, stosuje się jedynie wobec beneficjentów końcowych w tych państwach członkowskich, w których w poprzednim roku budżetowym stosowano dyscyplinę finansową.

6. Komisja może przyjmować akty wykonawcze ustanawiające warunki i zasady mające zastosowanie do środków przeniesionych zgodnie z art. 169 ust. 3 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 w celu finansowania wydatków, o których

mowa w art. 4 ust. 1 lit. b) niniejszego rozporządzenia. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 116 ust. 2.

7. Podczas stosowania niniejszego artykułu kwotę rezerwy na wypadek kryzysów w sektorze rolnym, o której mowa w art. 25, uwzględnia się podczas określania wysokości współczynnika korygującego. Wszelkie kwoty nieudostępniowane na środki kryzysowe do końca roku budżetowego są wydatkowane zgodnie z ust. 5 niniejszego artykułu.

Artykuł 27

Procedura dyscypliny budżetowej

1. Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, w tym samym czasie co projekt budżetu na rok budżetowy N, swoje prognozy na lata budżetowe N – 1, N oraz N + 1.

2. Jeżeli w trakcie opracowywania projektu budżetu na rok budżetowy N pojawia się ryzyko, że kwota, o której mowa w art. 16, zostanie przekroczona w odniesieniu do roku budżetowego N, Komisja proponuje Parlamentowi Europejskiemu i Radzie bądź Radzie środki niezbędne do zapewnienia przestrzegania tej kwoty.

3. W dowolnym momencie, jeżeli Komisja uzna, że występuje ryzyko przekroczenia kwoty, o której mowa w art. 16, oraz że w ramach swoich uprawnień nie jest w stanie podjąć odpowiednich środków w celu zaradzenia sytuacji, proponuje ona inne środki zapewniające przestrzeganie tej kwoty. W przypadku gdy podstawą prawną odnośnego środka jest art. 43 ust. 3 TFUE, środki te przyjmuje Rada. W przypadku gdy podstawą prawną odnośnego środka jest art. 43 ust. 2 TFUE, środki te przyjmują Parlament Europejski i Rada.

4. Jeżeli na koniec roku budżetowego N wnioski państw członkowskich o zwrot przekroczą lub mogą przekroczyć kwotę, o której mowa w art. 16, Komisja:

a) rozpatruje wnioski przedstawione przez państwa członkowskie proporcjonalnie i w granicach dostępnego budżetu oraz przyjmuje akty wykonawcze ustalające wstępnie kwotę płatności na dany miesiąc;

b) określa, dla wszystkich państw członkowskich, najpóźniej do dnia 28 lutego roku budżetowego N + 1, ich sytuację w odniesieniu do finansowania unijnego w roku budżetowym N;

c) przyjmuje akty wykonawcze ustalające łączną kwotę finansowania unijnego w podziale na poszczególne państwa członkowskie, na podstawie jednolitej stawki finansowania unijnego, w granicach budżetu dostępnego na płatności miesięczne;

d) dokonuje wyrównania kwot należnych państwom członkowskim najpóźniej podczas przekazywania płatności miesięcznych za marzec roku N + 1.

Akty wykonawcze przewidziane w akapicie pierwszym lit. a) i c) przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 116 ust. 2.

Artykuł 28

System wczesnego ostrzeżenia i monitorowania

W celu zapewnienia, aby pułap budżetowy, o którym mowa w art. 16, nie został przekroczony, Komisja wprowadza w życie system miesięcznego wczesnego ostrzeżenia i monitorowania wydatków EFRG.

W tym celu na początku każdego roku budżetowego Komisja określa miesięczny harmonogram wydatków, opierając się, w stosownych przypadkach, na średniej miesięcznych wydatków z trzech poprzednich lat.

Komisja przedstawia okresowo Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie analizujące zmiany w dokonanych wydatkach w stosunku do harmonogramu oraz oceniające prognozowane wykonanie budżetu w bieżącym roku budżetowym.

Artykuł 29

Referencyjny kurs walutowy

1. Przy przyjmowaniu projektu budżetu lub listu w sprawie poprawek do projektu budżetu dotyczącego wydatków rolnych w celu ustalenia założeń budżetowych EFRG Komisja stosuje średni kurs wymiany euro do dolara amerykańskiego zanotowany na rynku w ostatnim kwartale zakończonym co najmniej 20 dni przed przyjęciem przez Komisję dokumentu budżetowego.

2. Przy przyjmowaniu projektu budżetu korygującego i uzupełniającego lub listu w sprawie poprawek do tego projektu budżetu oraz o ile dokumenty te dotyczą środków związanych ze środkami, o których mowa w art. 4 ust. 1 lit. a), Komisja stosuje:

- a) rzeczywisty średni kurs wymiany euro do dolara amerykańskiego zanotowany na rynku od dnia 1 sierpnia poprzedniego roku budżetowego do końca ostatniego kwartału zakończonego co najmniej 20 dni przed przyjęciem przez Komisję dokumentu budżetowego, a najpóźniej w dniu 31 lipca bieżącego roku budżetowego; oraz
- b) rzeczywisty średni kurs walutowy zanotowany na rynku w ostatnim kwartale zakończonym co najmniej 20 dni przed przyjęciem przez Komisję dokumentu budżetowego, jako prognozę na pozostałą część roku budżetowego.

ROZDZIAŁ II

EFRROW

Sekcja 1

Ogólne przepisy dotyczące efrrow

Artykuł 30

Zakaz podwójnego finansowania

Wydatki finansowane w ramach EFRROW nie podlegają żadnemu innemu finansowaniu z budżetu Unii.

Artykuł 31

Przepisy dotyczące wszystkich płatności

1. Zgodnie z art. 77 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 płatności wkładu EFRROW przez Komisję, o których mowa w art. 5 niniejszego rozporządzenia, nie mogą przekraczać zobowiązań budżetowych.

Płatności te są przypisywane do najwcześniejszego otwartego zobowiązania budżetowego.

2. Zastosowanie ma art. 84 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012.

Sekcja 2

Finansowanie programów rozwoju obszarów wiejskich

Artykuł 32

Wkład finansowy EFRROW

Wkład finansowy EFRROW przeznaczony na wydatki w ramach programów rozwoju obszarów wiejskich określa się w odniesieniu do każdego programu w ramach pułapów ustalonych w prawie unijnym dotyczącym wsparcia na rzecz rozwoju obszarów wiejskich udzielanego z EFRROW.

Artykuł 33

Zobowiązania budżetowe

W przypadku unijnych zobowiązań budżetowych w ramach programów rozwoju obszarów wiejskich zastosowanie ma art. 76 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

Sekcja 3

Wkład finansowy w programy rozwoju obszarów wiejskich

Artykuł 34

Przepisy mające zastosowanie do płatności w ramach programów rozwoju obszarów wiejskich

1. Środki niezbędne do finansowania wydatków, o których mowa w art. 5, udostępniane są państwowemu członkowskim w formie prefinansowania, płatności okresowych oraz płatności salda, jak opisano w niniejszej sekcji.

2. Łączna kwota prefinansowania i płatności okresowych nie może przekroczyć 95 % wkładu EFRROW na każdy program rozwoju obszarów wiejskich.

Gdy osiągnięty zostanie pułap 95 %, państwa członkowskie nadal przekazują Komisji wnioski o płatności.

Artykuł 35

Zasady prefinansowania

1. Po przyjęciu decyzji w sprawie zatwierdzenia programu rozwoju obszarów wiejskich Komisja wypłaca danemu państwu członkowskiemu wstępną kwotę prefinansowania na cały okres programowania. Ta wstępna kwota prefinansowania wypłacana jest w następujących ratach:

- a) w 2014 r. - 1 % kwoty wsparcia z EFRROW na cały okres programowania w ramach programu oraz 1,5 % kwoty wsparcia z EFRROW na cały okres programowania w ramach programu, w przypadku gdy dane państwo członkowskie otrzymywało pomoc finansową od 2010 r., zgodnie z art. 122 i 143 TFUE, albo z Europejskiego Instrumentu Stabilności Finansowej (EFSF), lub otrzymuje pomoc finansową w dniu 31 grudnia 2013 r. zgodnie z art. 136 i 143 TFUE;
- b) w 2015 r. - 1 % kwoty wsparcia z EFRROW na cały okres programowania w ramach programu oraz 1,5 % kwoty wsparcia z EFRROW na cały okres programowania w ramach programu, w przypadku gdy dane państwo członkowskie otrzymywało pomoc finansową od 2010 r., zgodnie z art. 122 i 143 TFUE albo z EFSF, lub otrzymuje pomoc finansową w dniu 31 grudnia 2014 r. zgodnie z art. 136 i 143 TFUE;
- c) w 2016 r. - 1 % kwoty wsparcia z EFRROW na cały okres programowania w ramach programu.

Jeżeli program rozwoju obszarów wiejskich zostanie przyjęty w 2015 r. lub później, wcześniejsze raty zostają wypłacone w roku przyjęcia.

2. Jeżeli w terminie 24 miesięcy od daty płatności przez Komisję pierwszej raty kwoty prefinansowania nie zostaną dokonane żadne wydatki ani nie wpłynęła żadna deklaracja wydatków w ramach programu rozwoju obszarów wiejskich, łączna kwota wypłacona tytułem prefinansowania zwracana jest Komisji.

3. Odsetki od kwoty prefinansowania są przekazywane na rzecz danego programu rozwoju obszarów wiejskich i odejmowane od kwoty wydatków publicznych wskazanej w końcowej deklaracji wydatków.

4. Całkowita kwota prefinansowania rozliczana jest zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 51 niniejszego rozporządzenia, przed zakończeniem programu rozwoju obszarów wiejskich.

Artykuł 36

Płatności okresowe

1. Płatności okresowe dokonywane są w ramach każdego programu rozwoju obszarów wiejskich. Ich obliczenie następuje przez zastosowanie współczynnika współfinansowania do każdego działania w odniesieniu do wydatków publicznych dokonanych w ramach danego działania, o czym mowa w art. 59 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013

2. Komisja dokonuje płatności okresowych, z zastrzeżeniem dostępności środków w budżecie, oraz uwzględniając zmniejszenia lub zawieszenia stosowane na mocy art. 41, w celu zwrotu wydatków dokonanych przez akredytowane agencje płatnicze w ramach realizacji programów.

3. Komisja dokonuje każdej płatności okresowej pod warunkiem spełnienia następujących wymogów:

- a) przekazania Komisji deklaracji wydatków podpisanej przez akredytowaną agencję płatniczą, zgodnie z art. 102 ust. 1 lit. c);
- b) przestrzegania całkowitej kwoty wkładu EFRROW przyznanej dla każdego z działań dla całego okresu objętego danym programem;
- c) przekazania Komisji ostatniego rocznego sprawozdania z postępów realizacji danego programu rozwoju obszarów wiejskich.

4. Jeżeli nie został spełniony jeden z wymogów określonych w ust. 3 Komisja niezwłocznie informuje akredytowaną agencję płatniczą lub jednostkę koordynującą, w przypadku gdy została ona wyznaczona. Jeżeli nie został spełniony jeden z wymogów określonych w ust. 3 lit. a) lub lit. c), deklaracja wydatków nie zostaje przyjęta.

5. Bez uszczerbku dla stosowania art. 51 i 52 Komisja dokonuje płatności okresowych w terminie nieprzekraczającym 45 dni od daty rejestracji deklaracji wydatków spełniającej wymogi określone w ust. 3 niniejszego artykułu.

6. W terminach określonych przez Komisję akredytowane agencje płatnicze sporządzają i przekazują Komisji bezpośrednio albo za pośrednictwem jednostki koordynującej, w przypadku gdy została ona wyznaczona, pośrednie deklaracje wydatków odnoszących się do programów rozwoju obszarów wiejskich.

Komisja przyjmuje akty wykonawcze określające terminy, w których akredytowane agencje płatnicze przekazują te pośrednie deklaracje wydatków. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 116 ust. 3,

Deklaracje wydatków obejmują wydatki dokonane przez agencje płatnicze w każdym z odnośnych okresów. Jednakże w przypadkach, gdy wydatki, o których mowa w art. 65 ust. 9 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, nie mogą zostać zadeklarowane Komisji w danym okresie ze względu na oczekiwanie na zatwierdzenie przez Komisję zmian w programie, mogą one zostać zadeklarowane w kolejnych okresach.

Pośrednie deklaracje wydatków dotyczące wydatków dokonanych począwszy od dnia 16 października księgowane są w budżecie na rok następny.

7. Zastosowanie ma art. 83 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

Artykuł 37

Płatność salda i zakończenie programu

1. Z zastrzeżeniem dostępności środków w budżecie Komisja dokonuje płatności salda po otrzymaniu ostatniego rocznego sprawozdania z postępu realizacji danego programu rozwoju obszarów wiejskich, na podstawie: obowiązującego planu finansowego, rocznego sprawozdania finansowego z ostatniego roku realizacji danego programu rozwoju obszarów wiejskich oraz związanej z nim decyzji w sprawie rozliczeń. Sprawozdania te przedstawiane są Komisji nie później niż sześć miesięcy po ostatecznym terminie kwalifikowalności wydatków, o którym mowa w art. 65 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, i obejmują wydatki dokonane przez agencję płatniczą aż do ostatniego terminu kwalifikowalności wydatków.

2. Płatność salda następuje nie później niż w terminie sześciu miesięcy po uznaniu przez Komisję informacji oraz dokumentów, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, za dopuszczalne oraz od rozliczenia ostatniego rocznego sprawozdania finansowego. Bez uszczerbku dla art. 38 ust. 5 przyznane kwoty, które pozostają po dokonaniu płatności salda, są anulowane przez Komisję najpóźniej w terminie sześciu miesięcy.

3. Nieprzekazanie Komisji najpóźniej w terminie określonym w ust. 1 ostatniego rocznego sprawozdania z postępu realizacji wraz z dokumentami niezbędnymi do dokonania rozliczenia rachunków z ostatniego roku realizacji programu pociąga za sobą automatyczne anulowanie salda zgodnie z art. 38.

Artykuł 38

Automatyczne anulowanie w przypadku programów rozwoju obszarów wiejskich

1. Komisja automatycznie anuluje każdą część zobowiązania budżetowego dotyczącego programu rozwoju obszarów wiejskich, która nie została wykorzystana na prefinansowanie lub płatności okresowe lub w odniesieniu do której do Komisji nie wpłynęła żadna deklaracja wydatków spełniająca wymogi określone w art. 36 ust. 3 dotycząca wydatków dokonanych do dnia 31 grudnia trzeciego roku następującego po roku, w którym podjęto zobowiązanie budżetowe.

2. Część zobowiązań budżetowych nadal otwartych w ostatnim terminie kwalifikowalności wydatków, o którym mowa w art. 55 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, w odniesieniu do których nie sporządzono deklaracji wydatków w terminie sześciu miesięcy po tym terminie, zostaje automatycznie anulowana.

3. W przypadku postępowania sądowego lub odwoławczego postępowania administracyjnego mającego skutek zawieszający, bieg terminu, o którym mowa w ust. 1 lub 2, z upływem którego następuje automatyczne anulowanie, zostaje zawieszony w odniesieniu do kwoty odpowiadającej danym operacjom na czas trwania tego postępowania sądowego lub odwoławczego postępowania administracyjnego, pod warunkiem że Komisja otrzyma od państwa członkowskiego do dnia 31 grudnia roku $N + 3$ uzasadnione powiadomienie.

4. Przy obliczaniu kwot podlegających automatycznemu anulowaniu nie uwzględnia się:

- a) części zobowiązań budżetowych, w odniesieniu do których przedstawiono deklarację wydatków, ale których zwrot jest przedmiotem zmniejszenia lub zawieszenia przez Komisję na dzień 31 grudnia roku $N + 3$;
- b) części zobowiązań budżetowych, które nie mogły stać się przedmiotem wypłaty ze strony agencji płatniczej z powodu siły wyższej, która w poważny sposób wpłynęła na realizację programu rozwoju obszarów wiejskich. Organy krajowe powołujące się na siłę wyższą muszą udowodnić jej bezpośrednie konsekwencje dla realizacji całości lub części programu.

Do dnia 31 stycznia państwo członkowskie przesyła Komisji informacje dotyczące wyjątków, o których mowa w akapicie pierwszym, w odniesieniu do kwot zadeklarowanych do końca poprzedniego roku.

5. Komisja informuje państwa członkowskie w odpowiednim czasie o istnieniu ryzyka zastosowania automatycznego anulowania. Komisja informuje je o tym, jakiej kwoty – według posiadanych przez nią informacji – może dotyczyć automatyczne anulowanie. Państwa członkowskie mają dwa miesiące od daty otrzymania tej informacji na wyrażenie swojej zgody na odnośną kwotę lub na przedstawienie swoich uwag. Komisja dokonuje automatycznego anulowania nie później niż w terminie dziewięciu miesięcy po upływie ostatecznego terminu wynikającego z zastosowania ust. 1–3.

6. W przypadku zastosowania automatycznego anulowania wkład EFRROW na dany program rozwoju obszarów wiejskich zostaje dla danego roku zmniejszony o kwotę, która została automatycznie anulowana. Państwo członkowskie przedstawia Komisji do zatwierdzenia skorygowany plan finansowania dotyczący podziału kwoty zmniejszenia pomocy między działania w ramach programu. W przypadku braku takiego planu Komisja dokonuje proporcjonalnego zmniejszenia kwot przyznanych na każde działanie.

ROZDZIAŁ III

Przepisy wspólne

Artykuł 39

Rolniczy rok budżetowy

Bez uszczerbku dla szczególnych przepisów dotyczących deklaracji wydatków i dochodów związanych z interwencją publiczną, ustanowionych przez Komisję na podstawie art. 46 ust. 6 lit. a), rolniczy rok budżetowy obejmuje poniesione wydatki i uzyskane dochody zaksięgowane w budżecie funduszy przez agencje płatnicze w odniesieniu do roku budżetowego „N”, rozpoczynającego się w dniu 16 października roku „N-1” oraz kończącego się w dniu 15 października roku „N”.

Artykuł 40

Przestrzeganie terminów płatności

W przypadku gdy w prawie unijnym ustanowiono terminy płatności, jakakolwiek płatność dokonana przez agencje płatnicze przed najwcześniejszą możliwą datą płatności oraz po najpóźniejszej możliwej dacie płatności nie kwalifikuje się do finansowania unijnego, z wyjątkiem przypadków, warunków i limitów, które należy określić przy zachowaniu zasady proporcjonalności.

Aby wydatki dokonane przed najwcześniejszą możliwą datą płatności lub po najpóźniejszej możliwej dacie płatności kwalifikowały się do finansowania unijnego, ograniczając jednocześnie wynikające z tego skutki finansowe, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 115, dotyczących odstępstw od zasady zawartej w akapicie pierwszym.

Artykuł 41

Zmniejszanie i zawieszanie płatności miesięcznych i płatności okresowych

1. W przypadku gdy deklaracje wydatków lub informacje, o których mowa w art. 102, pozwalają Komisji stwierdzić, że wydatki zostały dokonane przez instytucje, które nie są akredytowanymi agencjami płatniczymi, lub że terminy płatności lub pułapy finansowe ustalone w prawie unijnym nie są przestrzegane lub też że wydatków dokonano niezgodnie z przepisami unijnymi, Komisja może zmniejszyć lub zawiesić płatności miesięczne lub płatności okresowe na rzecz danego państwa członkowskiego w ramach aktów wykonawczych dotyczących płatności miesięcznych, o których mowa w art. 18 ust. 3, lub w ramach płatności okresowych, o których mowa w art. 36, po umożliwieniu państwom członkowskim przedstawienia swoich uwag.

W przypadku gdy deklaracje wydatków lub informacje, o których mowa w art. 102, nie pozwalają Komisji stwierdzić, czy wydatki zostały dokonane zgodnie z przepisami unijnymi, Komisja prosi dane państwo członkowskie o dostarczenie dalszych informacji oraz przedłożenie swoich uwag w terminie nie krótszym niż 30 dni. Jeżeli państwo członkowskie nie odpowiada na prośbę Komisji w wyznaczonym terminie lub jeżeli jego odpowiedź jest uważana za niezadowalającą bądź wskazuje, że wydatków dokonano niezgodnie z przepisami unijnymi, Komisja może zmniejszyć lub zawiesić płatności miesięczne lub płatności okresowe na rzecz danego państwa członkowskiego w ramach aktów wykonawczych dotyczących takich płatności miesięcznych, o których mowa w art. 18 ust. 3, lub w ramach płatności okresowych, o których mowa w art. 36.

2. Komisja może przyjmować akty wykonawcze zmniejszające lub zawieszające płatności miesięczne lub płatności okresowe na rzecz państwa członkowskiego jeżeli jeden lub większa liczba kluczowych elementów odnośnego krajowego systemu kontroli nie istnieje lub nie działa skutecznie ze względu na wagę lub utrzymywanie się stwierdzonych niedociągnięć lub jeżeli podobne poważne niedociągnięcia występują w systemie odzyskiwania nieprawidłowych płatności i jeżeli spełniony jest jeden z następujących warunków:

- a) niedociągnięcia, o których mowa w akapicie pierwszym, mają stały charakter i były powodem przyjęcia co najmniej dwóch aktów wykonawczych na mocy art. 52, wyłączających z finansowania unijnego wydatki poniesione przez dane państwo członkowskie; lub
- b) Komisja stwierdza, że dane państwo członkowskie nie jest w stanie wdrożyć niezbędnych środków zaradczych w najbliższej przyszłości, zgodnie z planem działania zawierającym wskaźniki wyraźnego postępu, które mają zostać ustanowione w drodze konsultacji z Komisją.

Zmniejszenie lub zawieszenie stosuje się do odnośnych wydatków dokonanych przez agencję płatniczą w przypadku gdy niedociągnięcia istnieją w okresie, który należy określić w aktach wykonawczych, o których mowa w niniejszym ustępie, który to okres nie może przekraczać dwunastu miesięcy. Jeżeli warunki zmniejszenia lub zawieszenia nadal są spełniane, Komisja może przyjąć akt wykonawczy przedłużający ten okres o dalsze okresy nieprzekraczające łącznie dwunastu miesięcy. Zmniejszenia i zawieszenia nie kontynuuje się jeżeli warunki te nie są już spełniane.

Akty wykonawcze przewidziane w niniejszym ustępie przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 116 ust. 2.

Przed przyjęciem aktów wykonawczych, o których mowa w niniejszym ustępie, Komisja informuje dane państwo członkowskie o swoim zamiarze i prosi o jego odpowiedź w terminie, który nie może być krótszy niż 30 dni.

Akty wykonawcze określające płatności miesięczne, o których mowa w art. 18 ust. 3, lub płatności okresowe, o których mowa w art. 36, uwzględniają akty wykonawcze przyjęte na podstawie niniejszego ustępu.

3. Zmniejszenia i zawieszenia na mocy niniejszego artykułu stosuje się zgodnie z zasadą proporcjonalności oraz bez uszczerbku dla stosowania art. 51 i 52.

4. Zmniejszenia i zawieszenia na mocy niniejszego artykułu stosuje się bez uszczerbku dla art. 19, 22 i 23 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

Zawieszenia, o których mowa w art. 19 i 22 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, stosuje się zgodnie z procedurą ustanowioną w ust. 2 niniejszego artykułu.

Artykuł 42

Zawieszenie płatności w przypadku spóźnionego przedłożenia informacji

W przypadku gdy sektorowe prawodawstwo rolne wymaga, aby państwo członkowskie przedłożyło w określonym terminie informacje na temat liczby kontroli przeprowadzonych na mocy art. 59 i ich wyników oraz w przypadku gdy państwa członkowskie przekroczyły ten termin, Komisja może zawiesić płatności miesięczne, o których mowa w art. 18, lub płatności okresowe, o których mowa w art. 36, pod warunkiem że udostępniła państwom członkowskim w odpowiednim czasie przed rozpoczęciem okresu referencyjnego wszystkie informacje, formularze i wyjaśnienia potrzebne do sporządzenia stosownych statystyk. Kwota, która ma zostać zawieszona, nie może przekraczać 1,5 % wydatków, w odniesieniu do których nie przesłano na czas odpowiednich informacji statystycznych. Przy stosowaniu zawieszenia Komisja działa zgodnie z zasadą proporcjonalności, uwzględniając wielkość opóźnienia. W szczególności bierze się pod uwagę, czy spóźnione przedłożenie informacji zagraża mechanizmowi rocznego absolutorium budżetowego. Przed zawieszeniem płatności miesięcznych Komisja powiadamia zainteresowane państwo członkowskie na

piśmie. Komisja zwraca zawieszono kwoty, gdy otrzyma informacje statystyczne od zainteresowanych państw członkowskich, pod warunkiem że data ich otrzymania nie jest późniejsza niż 31 stycznia następnego roku.

Artykuł 43

Przeznaczenie dochodów

1. „Dochodami przeznaczonymi na określony cel” w rozumieniu art. 21 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 są:

- a) kwoty, które na podstawie art. 40 i art. 51 w odniesieniu do wydatków w ramach EFRG oraz na podstawie art. 52 i 54 muszą zostać wpłacone do budżetu Unii, wraz z odsetkami;
- b) kwoty zebrane lub odzyskane na podstawie części II tytuł I rozdział III sekcja III rozporządzenia (WE) nr 1234/2007;
- c) kwoty zebrane w wyniku zastosowania kar na podstawie szczegółowych zasad ustanowionych w sektorowym prawodawstwie rolnym Unii, chyba że to prawodawstwo wyraźnie stanowi, że państwa członkowskie mogą zachować te kwoty;
- d) kwoty odpowiadające karom stosowanym zgodnie z przepisami dotyczącymi zasady wzajemnej zgodności, ustanowionymi w tytule VI rozdział II, w odniesieniu do wydatków w ramach EFRG;
- e) wszelkie zabezpieczenia, depozyty lub gwarancje, wnoszone na podstawie prawa unijnego przyjętego w ramach WPR, z wyłączeniem rozwoju obszarów wiejskich, i które uległy następnie przypadkowi. Jednakże zabezpieczenia, które uległy przypadkowi, złożone przy wydawaniu pozwoleń na wywóz lub przywóz lub w ramach procedur przetargowych wyłącznie w celu zapewnienia złożenia przez oferentów rzetelnych ofert, są zatrzymywane przez państwa członkowskie.

2. Kwoty, o których mowa w ust. 1, są przekazywane do budżetu Unii oraz, w przypadku ich ponownego wykorzystania, wykorzystywane wyłącznie do finansowania wydatków EFRG lub EFRROW.

3. Niniejsze rozporządzenie stosuje się odpowiednio do dochodów przeznaczonych na określony cel, o których mowa w ust. 1.

4. W odniesieniu do EFRG art. 170 i 171 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 stosuje się odpowiednio do księgowania dochodów przeznaczonych na określony cel, o których mowa w niniejszym rozporządzeniu.

Artykuł 44

Prowadzenie osobnych ksiąg rachunkowych

Każda agencja płatnicza prowadzi osobne księgi rachunkowe w odniesieniu do środków przewidzianych w budżecie Unii na fundusze.

Artykuł 45

Środki informacyjne

1. Przekazywanie informacji finansowane na podstawie art. 6 lit. e) ma na celu w szczególności: dostarczenie wsparcia w zakresie wyjaśniania, wdrażania i rozwijania WPR oraz podnoszenie świadomości społecznej w zakresie treści i celów tej polityki; odzyskiwanie zaufania konsumentów, utraconego w następstwie kryzysów, za pomocą kampanii informacyjnych; informowanie rolników i innych podmiotów aktywnych w obszarach wiejskich oraz promowanie europejskiego modelu rolnictwa, jak również pomoc obywatelom w jego zrozumieniu.

Środki te mają na celu przekazywanie spójnych, obiektywnych i kompleksowych informacji, zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz Unii, w celu przedstawienia rzetelnego ogólnego obrazu WPR.

2. Środkami, o których mowa w ust. 1, mogą być:

- a) roczne programy prac lub inne szczególne środki przedstawione przez strony trzecie;
- b) działania wdrażane z inicjatywy Komisji.

Wyklucza się środki wymagane przez prawo lub środki już finansowane w ramach innych działań unijnych.

W celu wdrożenia działań, o których mowa w lit. b), Komisję mogą wspomagać eksperci zewnętrzni.

Środki, o których mowa w akapicie pierwszym, przyczyniają się również do przekazywania informacji na temat priorytetów politycznych Unii, w zakresie, w jakim priorytety te są związane z ogólnymi celami niniejszego rozporządzenia.

3. Komisja publikuje do dnia 31 października każdego roku zaproszenie do składania wniosków spełniające warunki określone w rozporządzeniu (UE, Euratom) nr 966/2012.

4. Komitet, o którym mowa w art. 116 ust. 1, powiadamia się o środkach przewidzianych i podjętych na podstawie niniejszego artykułu.

5. Co dwa lata Komisja przedstawia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie dotyczące wykonania niniejszego artykułu.

Artykuł 46

Uprawnienia Komisji

1. Aby uwzględnić dochody zebrane przez agencje płatnicze i przeznaczone do budżetu Unii podczas dokonywania płatności na podstawie deklaracji wydatków przekazanych przez państwa członkowskie, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 115 aktów delegowanych dotyczących warunków, na jakich należy dokonać wyrównań między niektórymi wydatkami a dochodami w ramach funduszy.

2. Jeżeli budżet Unii nie został przyjęty na początku roku budżetowego lub jeżeli całkowita kwota przewidzianych zobowiązań przekracza próg określony w art. 170 ust. 3 rozporządzenia (UE, Euratom) 966/2012, w celu dokonania sprawiedliwego podziału dostępnych środków między państwa członkowskie, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 115 niniejszego rozporządzenia dotyczących metody stosowanej do zobowiązań i płatności kwot.

3. W celu zweryfikowania spójności danych przekazywanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do wydatków lub innych informacji przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu, w przypadku nieprzestrzegania obowiązku powiadamiania Komisji zgodnie z art. 102, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 115 dotyczących odroczenia płatności miesięcznych na rzecz państw członkowskich, o których mowa w art. 42, w odniesieniu do wydatków w ramach EFRG oraz określających warunki, na jakich dokona zmniejszenia lub zawieszania płatności okresowych na rzecz państw członkowskich w ramach EFRROW, o których mowa w tym artykule.

4. W celu zapewnienia poszanowania zasady proporcjonalności przy stosowaniu art. 42 Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 115 aktów delegowanych w sprawie przepisów dotyczących:

- a) wykazu środków objętych art. 42;
- b) zakresu zawieszenia płatności, o których mowa w tym artykule.

5. Komisja może przyjmować akty wykonawcze ustanawiające dalsze przepisy dotyczące obowiązków określonych w art. 44, jak również szczególne warunki mające zastosowanie do informacji zapisywanych w księgach rachunkowych prowadzonych przez agencje płatnicze. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 116 ust. 3.

6. Komisja może przyjmować akty wykonawcze ustanawiające przepisy dotyczące:

- a) finansowania i księgowania środków interwencyjnych w formie przechowywania publicznego, a także innych wydatków finansowanych z funduszy;
- b) warunków przeprowadzania procedury automatycznego anulowania;
- c) procedury i innych ustaleń dotyczących właściwego funkcjonowania mechanizmu przewidzianego w art. 42.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 116 ust. 3.

ROZDZIAŁ IV

Rozliczanie rachunków

Sekcja I

Przepisy ogólne

Artykuł 47

Kontrole na miejscu przeprowadzane przez Komisję

1. Bez uszczerbku dla kontroli przeprowadzanych przez państwa członkowskie na mocy krajowych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych lub na mocy z art. 287 TFUE lub wszelkich kontroli przeprowadzanych na mocy art. 322 TFUE lub na podstawie rozporządzenia Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 ⁽¹⁾ Komisja może organizować kontrole na miejscu w państwach członkowskich w celu sprawdzenia w szczególności:

- a) zgodności praktyk administracyjnych z przepisami unijnymi;
- b) istnienia wymaganych dokumentów potwierdzających i ich zgodności z operacjami finansowanymi przez EFRG lub EFRROW;
- c) warunków, w jakich operacje finansowane przez EFRG lub EFRROW były przeprowadzane i kontrolowane;
- d) czy agencja płatnicza spełnia kryteria akredytacyjne określone w art. 7 ust. 2 i czy państwa członkowskie prawidłowo stosują przepisy art. 7 ust. 5.

Osoby upoważnione przez Komisję do przeprowadzania kontroli na miejscu w jej imieniu lub pracownicy Komisji działający w ramach powierzonych im uprawnień muszą mieć dostęp do ksiąg i wszystkich innych dokumentów, w tym dokumentów i ich metadanych - łącznie z informacjami sporządzonymi lub otrzymanymi i przechowywanymi w postaci elektronicznej - związanymi z wydatkami finansowanymi przez EFRG lub EFRROW.

Uprawnienia do przeprowadzania kontroli na miejscu nie mają wpływu na stosowanie przepisów krajowych, które zastrzegają dostęp do niektórych aktów dla osób specjalnie wyznaczonych na mocy prawa krajowego. Bez uszczerbku dla przepisów szczególnych określonych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013 ⁽²⁾ oraz rozporządzeniu (Euratom, WE) nr 2185/96, osoby upoważnione przez Komisję do działania w jej imieniu nie biorą udziału między innymi w kontrolach przeprowadzanych w mieszkaniach lub formalnych przesłuchaniach osób przeprowadzanych na podstawie prawa danego państwa członkowskiego. Mają one jednak dostęp do uzyskanych w ten sposób informacji.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami (Dz.U. L 292 z 15.11.1996, s. 2).

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013 z dnia 11 września 2013 r. dotyczące dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1073/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady i rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1074/1999 (Dz.U. L 248 z 18.9.2013, s. 1)

2. W odpowiednim czasie przed przeprowadzeniem kontroli na miejscu Komisja zawiadamia o niej dane państwo członkowskie lub państwo członkowskie, na którego terytorium kontrola ma się odbyć, uwzględniając administracyjne oddziaływanie organizacji tej kontroli na agencje płatnicze. Urzędnicy danego państwa członkowskiego mogą brać udział w tych kontrolach.

Na wniosek Komisji i za zgodą państwa członkowskiego dodatkowe kontrole lub dochodzenia dotyczące operacji objętych zakresem niniejszego rozporządzenia są przeprowadzane przez właściwe organy tego państwa członkowskiego. Pracownicy Komisji lub osoby upoważnione przez Komisję do działania w jej imieniu mogą uczestniczyć w takich kontrolach.

W celu usprawnienia kontroli Komisja może, za zgodą danych państw członkowskich, zwrócić się o pomoc do organów tych państw członkowskich w przypadku niektórych kontroli lub niektórych dochodzeń.

Artykuł 48

Dostęp do informacji

1. Państwa członkowskie udostępniają Komisji wszystkie informacje niezbędne dla sprawnego funkcjonowania funduszy oraz podejmują wszystkie odpowiednie środki w celu ułatwienia kontroli, które Komisja uzna za odpowiednie w ramach zarządzania finansowaniem unijnym, łącznie z kontrolami na miejscu.

2. Państwa członkowskie przekazują Komisji, na jej wniosek, przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne, które przyjęły w celu wprowadzenia w życie unijnych aktów prawnych dotyczących WPR, w przypadku gdy akty te mają konsekwencje finansowe dla EFRG lub EFRROW.

3. Państwa członkowskie udostępniają Komisji informacje na temat wykrytych nieprawidłowości oraz przypadków podejrzeń nadużyć finansowych, a także informacje na temat działań podjętych na podstawie sekcji III niniejszego rozdziału w celu odzyskania nienależnych płatności związanych z tymi nieprawidłowościami i nadużyciami.

Artykuł 49

Dostęp do dokumentów

Akredytowane agencje płatnicze przechowują dokumenty potwierdzające dokonane płatności oraz dokumenty związane z przeprowadzeniem kontroli administracyjnych i kontroli bezpośrednich wymaganych na mocy prawa unijnego oraz udostępniają Komisji te dokumenty i informacje. Te dokumenty potwierdzające mogą być przechowywane w formie elektronicznej w warunkach określonych przez Komisję na podstawie art. 50 ust. 2.

W przypadku gdy dokumenty te są przechowywane przez organ działający w ramach delegacji udzielonej przez agencję płatniczą i odpowiedzialny za zatwierdzanie wydatków, organ ten przekazuje akredytowanej agencji płatniczej sprawozdania dotyczące liczby przeprowadzonych kontroli, ich przedmiotu oraz działań podjętych na podstawie ich wyników.

Artykuł 50

Uprawnienia Komisji

1. W celu zapewnienia prawidłowego i skutecznego stosowania przepisów dotyczących kontroli na miejscu oraz dostępu do dokumentów i informacji określonych w niniejszym rozdziale Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 115 aktów delegowanych uzupełniających szczególnie obowiązki, które mają wypełniać państwa członkowskie na mocy niniejszego rozdziału.

2. Komisja może przyjmować akty wykonawcze ustanawiające przepisy dotyczące:

- procedur w odniesieniu do szczególnych obowiązków, których państwa członkowskie muszą przestrzegać w związku z kontrolami przewidzianymi w niniejszym rozdziale;
- procedur w odniesieniu do obowiązków w zakresie współpracy, których państwa członkowskie muszą przestrzegać w związku z wdrożeniem art. 47 i 48;
- procedur i innych ustaleń praktycznych dotyczących obowiązku składania sprawozdań, o którym mowa w art. 48 ust. 3;
- warunków, w jakich mają być przechowywane dokumenty potwierdzające, o których mowa w art. 49, w tym ich formy i okresu ich przechowywania.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 116 ust. 3.

Sekcja II

Rozliczanie

Artykuł 51

Rozliczanie rachunków

Przed dniem 31 maja roku następującego po danym roku budżetowym oraz na podstawie informacji przekazanych zgodnie z art. 102 ust. 1 lit. c) Komisja przyjmuje akty wykonawcze zawierające decyzję w sprawie rozliczenia sprawozdań finansowych akredytowanych agencji płatniczych. Te akty wykonawcze dotyczą kompletności, dokładności i prawdziwości przedłożonych rocznych sprawozdań finansowych i pozostają bez uszczerbku dla treści decyzji przyjętych w późniejszym terminie na podstawie art. 52.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 116 ust. 2.

Artykuł 52

Rozliczanie zgodności

1. W przypadku gdy Komisja stwierdzi, że wydatki objęte zakresem art. 4 ust. 1 oraz art. 5 dokonano niezgodnie z prawem unijnym oraz, w przypadku EFRROW, niezgodnie z mającym zastosowanie prawem unijnym i krajowym, o których mowa w art. 85 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, przyjmuje ona akty wykonawcze określające kwoty, które mają być wyłączone z finansowania unijnego. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 116 ust. 2.

2. Komisja dokonuje oszacowania kwot podlegających wyłączeniu w oparciu o wagę stwierdzonej niezgodności. Komisja należyce uwzględni charakter naruszenia oraz stratę finansową poniesioną przez Unię. Komisja dokonuje wyłączenia w oparciu o ustalone kwoty nienależnych wydatków, a w przypadku gdy ich określenie nie jest możliwe przy proporcjonalnym wysiłku, może ona zastosować korekty ekstrapolowane lub ryczałtowe. Korekty ryczałtowe stosuje się jedynie w przypadku gdy ze względu na charakter sprawy lub ze względu na to, że państwo członkowskie nie przekazało Komisji niezbędnych informacji, dokładniejsze określenie straty finansowej poniesionej przez Unię nie jest możliwe przy proporcjonalnym wysiłku.

3. Przed przyjęciem jakiegokolwiek decyzji o odmowie finansowania wyniki kontroli przeprowadzonej przez Komisję oraz odpowiedzi zainteresowanego państwa członkowskiego są przedmiotem powiadomienia na piśmie, a w jego następstwie obie strony próbują osiągnąć porozumienie w sprawie działań, które mają zostać podjęte. Na tym etapie procedury państwa członkowskie mają możliwość wykazania, że rzeczywisty zakres niezgodności jest mniejszy niż w ocenie Komisji.

W przypadku gdy porozumienie nie zostało osiągnięte, państwo członkowskie może zwrócić się o rozpoczęcie procedury zmierzającej do wypracowania, w terminie czterech miesięcy, wspólnego stanowiska stron. Jej wyniki stanowią treść sprawozdania przedkładanego Komisji. Komisja uwzględni zalecenia ze sprawozdania przed podjęciem jakiegokolwiek decyzji o odmowie finansowania oraz przedstawi uzasadnienie jeżeli zadecyduje, że nie będzie się stosować do tych zaleceń.

4. Odmowa finansowania nie może dotyczyć:

- a) wydatków określonych w art. 4 ust. 1, dokonanych więcej niż 24 miesiące przed powiadomieniem na piśmie państwa członkowskiego przez Komisję o wynikach kontroli;
- b) wydatków związanych ze środkami wieloletnimi wchodzącymi w zakres art. 4 ust. 1 lub w zakres programów określonych w art. 5, w przypadku gdy ostatni nałożony na beneficjenta obowiązek nastąpił więcej niż 24 miesiące przed powiadomieniem na piśmie państwa członkowskiego przez Komisję o wynikach przeprowadzonej przez nią kontroli;
- c) wydatków związanych ze środkami przewidzianymi w programach określonych w art. 5, innych niż te, o których mowa w lit. b) niniejszego ustępu, dla których płatność lub, w zależności od przypadku, ostatnia płatność przez agencję płatniczą została dokonana więcej niż 24 miesiące przed powiadomieniem na piśmie państwa członkowskiego przez Komisję o wynikach przeprowadzonej przez nią kontroli.

5. Ust. 4 nie ma zastosowania do:

- a) nieprawidłowości objętych zakresem sekcji III niniejszego rozdziału;

- b) pomocy krajowej, w odniesieniu do której Komisja wszczęła procedurę ustanowioną w art. 108 ust. 2 TFUE, lub naruszeń, o stwierdzeniu których Komisja powiadomiła dane państwo członkowskie w drodze wezwania do usunięcia uchybienia zgodnie z art. 258 TFUE;

- c) naruszeń przez państwa członkowskie obowiązków w ramach tytułu V rozdział III niniejszego rozporządzenia, pod warunkiem że w ciągu 12 miesięcy po otrzymaniu sprawozdania państwa członkowskiego na temat wyników przeprowadzanych przez nie kontroli odnośnych wydatków Komisja powiadomi państwo członkowskie na piśmie o wynikach przeprowadzonej przez nią kontroli.

Artykuł 53

Uprawnienia Komisji

1. Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające przepisy dotyczące:

- a) rozliczenia rachunków przewidzianego w art. 51 w odniesieniu do środków, jakie mają być podjęte w związku z przyjęciem decyzji i jej wdrożeniem, w tym wymiany informacji pomiędzy Komisją a państwami członkowskimi oraz terminów, jakich należy przestrzegać;
- b) rozliczenia zgodności przewidzianego w art. 52 w odniesieniu do środków, jakie mają być podjęte w związku z przyjęciem decyzji i jej wdrożeniem, w tym wymiany informacji pomiędzy Komisją a państwami członkowskimi oraz terminów, jakich należy przestrzegać, a także procedury pojedynczej przewidzianej w tym artykule, w tym ustanowienia, zadań, składu oraz uzgodnień roboczych organu pojedynczego.

2. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 116 ust. 3.

3. Aby umożliwić Komisji ochronę interesów finansowych Unii oraz zapewnić skuteczne stosowanie przepisów dotyczących rozliczenia zgodności przewidzianego w art. 52, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 115, dotyczących kryteriów i metod stosowania korekt.

Sekcja III

Nieprawidłowości

Artykuł 54

Przepisy wspólne

1. W przypadku jakichkolwiek nienależnych płatności wynikających z nieprawidłowości lub zaniedbań państwa członkowskie występują do beneficjenta o zwrot odnośnej kwoty w ciągu 18 miesięcy po zatwierdzeniu, a w stosownych przypadkach po otrzymaniu przez agencję płatniczą lub podmiot odpowiedzialny za odzyskiwanie takich płatności sprawozdania z kontroli lub podobnego dokumentu stwierdzającego, że miała miejsce nieprawidłowość. Odpowiednie kwoty zapisuje się w księdze dłużników agencji płatniczej w momencie wystąpienia o ich zwrot.

2. Jeżeli odzyskanie nie nastąpi w ciągu czterech lat od daty wystąpienia o zwrot należności lub w ciągu ośmiu lat, w przypadku gdy odzyskanie jest przedmiotem postępowania przed sądami krajowymi, konsekwencje finansowe wynikające z nieodzyskania kwot ponosi w 50 % dane państwo członkowskie, a w 50 % budżet Unii, bez uszczerbku dla wymogu, zgodnie z którym dane państwo członkowskie musi kontynuować procedury odzyskiwania należności zgodnie z art. 58.

W przypadku gdy w procedurze odzyskiwania należności instrumentem administracyjnym lub prawnym charakterze ostatecznym stwierdzony zostanie brak jakiejkolwiek nieprawidłowości, obciążenia finansowe poniesione przez dane państwo członkowskie zgodnie z akapitem pierwszym deklarowane są wobec funduszy jako wydatki.

Jednakże w przypadku gdy z przyczyn niezależnych od danego państwa członkowskiego odzyskanie nie jest możliwe w terminie określonym w akapicie pierwszym, a kwota, która ma zostać odzyskana, przekracza 1 milion EUR, Komisja może, na wniosek państwa członkowskiego, przedłużyć ten termin o okres nie dłuższy niż połowa pierwotnego okresu.

3. W należycie uzasadnionych przypadkach państwa członkowskie mogą zdecydować o zaprzestaniu odzyskiwania. Taka decyzja może zostać podjęta jedynie w następujących przypadkach:

a) w przypadku gdy łączna kwota już dokonanych oraz przewidywanych kosztów odzyskiwania przewyższa kwotę do odzyskania; warunek ten uznaje się za spełniony

(i) jeżeli kwota do odzyskania od beneficjenta w kontekście płatności indywidualnej w ramach programu pomocy lub środka wsparcia nie przekracza 100 EUR, nie licząc odsetek; lub

(ii) jeżeli kwota do odzyskania od beneficjenta w kontekście płatności indywidualnej w ramach programu pomocy lub środka wsparcia wynosi między 100 a 150 EUR, nie licząc odsetek, a dane państwo członkowskie stosuje próg równy lub wyższy niż kwota, która ma zostać odzyskana zgodnie z jego prawem krajowym w odniesieniu do niedochodzenia należności krajowych;

b) w przypadku gdy odzyskanie okazuje się niemożliwe z uwagi na niewypłacalność dłużnika lub osób odpowiedzialnych prawnie za nieprawidłowości, stwierdzoną i uznaną zgodnie z prawem krajowym.

W przypadku gdy decyzja, o której mowa w akapicie pierwszym niniejszego ustępu, podejmowana jest zanim pozostająca kwota należna podlegała przepisom, o których mowa w ust. 2, skutki finansowe nieodzyskania kwot ponosi budżet Unii.

4. Państwa członkowskie ujmują w rocznych sprawozdaniach finansowych przekazywanych Komisji na podstawie art. 102 ust. 1 lit. c) ppkt (iv) kwoty obciążające je w wyniku zastosowania ust. 2 niniejszego artykułu. Komisja sprawdza, czy zostało to zrobione, i dokonuje wszelkich niezbędnych zmian w akcie wykonawczym, o którym mowa w art. 51 ust. 1.

5. Pod warunkiem zastosowania procedury określonej w art. 52 ust. 3 Komisja może przyjmować akty wykonawcze wykluczające z finansowania unijnego kwot pokrywanych z budżetu Unii w następujących przypadkach:

a) jeżeli państwo członkowskie nie przestrzegало terminów, o których mowa w ust. 1;

b) jeżeli Komisja stwierdza, że decyzja państwa członkowskiego o zaprzestaniu odzyskiwania, podjęta na podstawie ust. 3, jest nieuzasadniona;

c) jeżeli Komisja stwierdza, że nieprawidłowości w odzyskiwaniu lub jego brak wynikają z nieprawidłowości lub zaniedbań, które można przypisać organom administracyjnym lub innym organom rządowym państwa członkowskiego.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą doradcą, o której mowa w art. 116 ust. 2.

Artykuł 55

Przepisy szczególne dotyczące EFRG

Kwoty odzyskane w wyniku nieprawidłowości lub zaniedbań, wraz z odsetkami, są przekazywane agencji płatniczej i księgowane przez nią jako dochody uzyskane w ramach EFRG w miesiącu faktycznego otrzymania środków pieniężnych.

W przypadku zwrotu do budżetu Unii, o którym mowa w akapicie pierwszym, państwo członkowskie może zatrzymać 20 % odpowiednich kwot tytułem ryczałtowego zwrotu kosztów odzyskania, z wyjątkiem kwot w przypadkach nieprawidłowości lub zaniedbań, które można przypisać organom administracyjnym lub innym organom rządowym tego państwa członkowskiego.

Artykuł 56

Przepisy szczególne dotyczące EFRROW

W przypadku wykrycia nieprawidłowości lub zaniedbań w operacjach lub programach dotyczących rozwoju obszarów wiejskich państwa członkowskie dokonują dostosowania finansowego przez całkowite lub częściowe anulowanie odnośnego finansowania Unii. Państwa członkowskie uwzględniają charakter i wagę stwierdzonych nieprawidłowości, jak również rozmiar straty finansowej poniesionej przez EFRROW.

Anulowane kwoty finansowania unijnego w ramach EFRROW i kwoty odzyskane, wraz z odsetkami, są ponownie przypisywane do danego programu. Jednakże unijne środki finansowe anulowane lub odzyskane mogą być ponownie wykorzystane przez państwa członkowskie jedynie na operację w ramach tego samego programu rozwoju obszarów wiejskich oraz pod warunkiem że kwoty te nie zostaną ponownie przeznaczone na operacje, które były przedmiotem dostosowania finansowego. Po zakończeniu programu rozwoju obszarów wiejskich państwo członkowskie przekazuje odzyskane kwoty do budżetu Unii.

*Artykuł 57***Uprawnienia Komisji**

1. W celu zapewnienia prawidłowego i skutecznego stosowania przepisów dotyczących warunków odzyskiwania nienależnych płatności wraz z odsetkami Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 115 dotyczących szczególnych obowiązków, które muszą być wypełniane przez państwa członkowskie.

2. Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające przepisy dotyczące:

- a) procedur odzyskiwania nienależnych płatności wraz z odsetkami, jak określono w niniejszej sekcji, oraz procedur informowania Komisji o kwotach do odzyskania;
- b) form powiadamiania i komunikowania się z Komisją przez państwa członkowskie w związku z obowiązkami określonymi w niniejszej sekcji.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 116 ust. 3.

TYTUŁ V

SYSTEMY KONTROLI ORAZ KARY

ROZDZIAŁ I

Zasady ogólne*Artykuł 58***Ochrona interesów finansowych Unii**

1. Państwa członkowskie przyjmują, w ramach WPR, wszystkie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne, a także podejmują wszelkie inne środki niezbędne do zapewnienia skutecznej ochrony interesów finansowych Unii, w szczególności w celu:

- a) kontroli zgodności z prawem i prawidłowości operacji finansowanych przez fundusze;
- b) zapewnienia skutecznego zapobiegania nadużyciom finansowym, w szczególności w obszarach o zwiększonym poziomie ryzyka, które będzie miało charakter odstrasżający, z uwzględnieniem kosztów i korzyści, jak również proporcjonalności takich środków;
- c) zapobiegania nieprawidłowościom i nadużyciom finansowym, ich wykrywania i usuwania;
- d) nakładania skutecznych, odstrasżających oraz proporcjonalnych kar zgodnie z prawem unijnym, a w przypadku braku stosownych przepisów – zgodnie z prawem krajowym oraz, w razie konieczności, wszczynania w tym celu postępowań sądowych;
- e) odzyskiwania nienależnych płatności wraz z odsetkami oraz, w razie konieczności, wszczynania w tym celu postępowań sądowych.

2. Państwa członkowskie ustanawiają skuteczne systemy zarządzania i kontroli w celu zapewnienia zgodności z prawodawstwem regulującym unijne systemy wsparcia, zmierzające do zminimalizowania ryzyka strat finansowych dla Unii.

3. Państwa członkowskie informują Komisję o przyjętych przepisach i środkach podjętych na podstawie ust. 1 i 2.

Wszelkie warunki ustanowione przez państwa członkowskie w celu uzupełnienia warunków określonych w przepisach unijnych dotyczących otrzymywania wsparcia finansowanego przez EFRG lub EFRROW, muszą być możliwe do zweryfikowania.

4. Komisja może przyjmować akty wykonawcze ustanawiające przepisy niezbędne do jednolitego stosowania niniejszego artykułu i dotyczące:

- a) procedur, terminów, wymiany informacji w odniesieniu do obowiązków określonych w ust. 1 i 2;
- b) powiadamiania Komisji i komunikowania się z nią przez państwa członkowskie w związku z obowiązkami określonymi w ust. 3.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 116 ust. 3.

*Artykuł 59***Ogólne zasady kontroli**

1. O ile nie przewidziano inaczej, system kontroli ustanowiony przez państwa członkowskie zgodnie z art. 58 ust. 2 obejmuje systematyczne kontrole administracyjne wszystkich wniosków o przyznanie pomocy oraz wniosków o płatność. System ten jest uzupełniany o kontrole na miejscu.

2. W przypadku kontroli na miejscu właściwy organ określa próbę kontrolną z całej populacji wnioskodawców, składającą się w stosownych przypadkach z części losowej w celu otrzymania reprezentatywnego wskaźnika błędów oraz części wybranej na podstawie analizy ryzyka, tak aby zidentyfikować obszary, gdzie występuje największe ryzyko błędów.

3. Właściwy organ sporządza sprawozdanie z każdej przeprowadzonej kontroli na miejscu.

4. W stosownym przypadku wszystkie kontrole na miejscu przewidziane w przepisach unijnych dotyczących pomocy dla rolnictwa oraz wsparcia w ramach rozwoju obszarów wiejskich przeprowadzane są w tym samym czasie.

5. Państwa członkowskie zapewniają minimalny poziom kontroli na miejscu niezbędny do skutecznego zarządzania ryzykiem oraz podwyższają ten poziom minimalny w razie konieczności. Państwa członkowskie mogą obniżyć ten poziom minimalny w przypadku gdy systemy zarządzania i kontroli funkcjonują właściwie, a wskaźnik błędów pozostaje na akceptowalnym poziomie.

6. W przypadkach, które zostaną określone przez Komisję na podstawie art. 62 ust. 2 lit. h), wnioski o przyznanie pomocy i wnioski o płatność lub wszelkie inne komunikacje, wnioski lub prośby mogą być korygowane i dostosowywane po ich złożeniu w przypadku stwierdzenia przez właściwy organ oczywistych błędów.

7. Wniosek o przyznanie pomocy lub wniosek o płatność jest odrzucany, jeżeli beneficjent lub jego przedstawiciel uniemożliwia przeprowadzenie kontroli na miejscu, z wyjątkiem przypadków siły wyższej lub nadzwyczajnych okoliczności.

Artykuł 60

Klauzula dotycząca przypadków obchodzenia prawa

Bez uszczerbku dla przepisów szczególnych, osobom fizycznym ani prawnym nie przyznaje się jakichkolwiek korzyści wynikających z sektorowego prawodawstwa rolnego, jeżeli stwierdzono, że warunki wymagane do uzyskania takich korzyści zostały sztucznie stworzone, w sprzeczności z celami tego prawodawstwa.

Artykuł 61

Zgodność systemów wsparcia do celów kontroli w sektorze wina

Do celów stosowania systemów wsparcia w sektorze wina, o których mowa w rozporządzeniu (UE) nr 1308/2013, państwa członkowskie zapewniają, aby procedury zarządzania i kontroli stosowane w ramach tych systemów były zgodne z systemem zintegrowanym, o którym mowa w rozdziale II niniejszego tytułu, w odniesieniu do następujących elementów:

- a) skomputeryzowanej bazy danych;
- b) systemów identyfikacji działek rolnych;
- c) kontroli administracyjnych.

Procedury te muszą umożliwiać wspólne funkcjonowanie lub wymianę danych z systemem zintegrowanym.

Artykuł 62

Uprawnienia Komisji w odniesieniu do kontroli

1. W celu zapewnienia właściwego i skutecznego prowadzenia kontroli oraz zapewnienia, aby warunki kwalifikujące były weryfikowane w skuteczny, spójny i niedyskryminacyjny sposób, który chroni interesy finansowe Unii, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 115 ustanawiających, w przypadku gdy wymaga tego właściwe zarządzanie systemem, dodatkowe wymogi w odniesieniu do procedur celnych, w szczególności procedur ustanowionych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 952/2013⁽¹⁾.

2. Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające przepisy niezbędne do zapewnienia jednolitego stosowania niniejszego rozdziału, a w szczególności:

- a) przepisy dotyczące kontroli administracyjnych i kontroli na miejscu przeprowadzanych przez państwa członkowskie w zakresie przestrzegania obowiązków, zobowiązań oraz kryteriów kwalifikowalności wynikających ze stosowania prawa unijnego;
- b) przepisy dotyczące minimalnego poziomu kontroli na miejscu oraz obowiązku jego zwiększenia lub możliwości jego zmniejszenia, jak określono w art. 59 ust. 5;
- c) zasady i metody mające zastosowanie do składania sprawozdań z przeprowadzonych kontroli i weryfikacji oraz ich wyników;
- d) organy odpowiedzialne za przeprowadzanie kontroli zgodności, jak również treść i częstotliwość tych kontroli oraz etap wprowadzania do obrotu, do którego mają mieć zastosowanie;
- e) w odniesieniu do konopi, jak określono w art. 52 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013 – przepisy dotyczące szczególnych środków kontroli oraz metod określania poziomu tetrahydrokanabinolu;
- f) w odniesieniu do bawełny, jak określono w art. 56 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013 – system kontroli zatwierdzonych organizacji międzybranżowych;
- g) w odniesieniu do wina, jak określono w rozporządzeniu (UE) nr 1308/2013 – przepisy dotyczące pomiaru obszarów, kontroli oraz szczególnych procedur finansowych mających na celu usprawnienie kontroli;
- h) przypadki, w których wnioski o przyznanie pomocy i wnioski o płatność lub jakiegokolwiek inne powiadomienia, wnioski lub prośby mogą być korygowane i dostosowywane po ich przedłożeniu, o czym mowa w art. 59 ust. 6;
- i) testy i metody, jakie mają być stosowane w celu ustalania kryteriów kwalifikowania produktów w ramach interwencji publicznej i przechowywania prywatnego, jak również stosowania procedur przetargowych, zarówno w odniesieniu do interwencji publicznej, jak i przechowywania prywatnego.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 116 ust. 3.

Artykuł 63

Nienależne płatności i kary administracyjne

1. W przypadku stwierdzenia, że beneficjent nie spełnia kryteriów kwalifikowalności, zobowiązań lub innych obowiązków związanych z warunkami przyznania pomocy lub wsparcia, określonymi w sektorowym prawodawstwie rolnym, pomoc nie zostaje wypłacona lub zostaje zwrócona w całości lub w części oraz, w stosownych przypadkach, nie zostają przyznane lub zostają zwrócone odpowiednie uprawnienia do płatności, o których mowa w art. 21 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 z dnia 9 października 2013 r. ustanawiające unijny kodeks celny (Dz.U. L 269z 10.10.2013, s. 1).

2. Ponadto, w przypadku gdy jest to przewidziane w sektorowym prawodawstwie rolnym, państwa członkowskie nakładają również kary administracyjne, zgodnie z przepisami określonymi w art. 64 i 77. Pozostaje to bez uszczerbku dla przepisów określonych w tytule VI art. 91–101.

3. Bez uszczerbku dla art. 54 ust. 3 kwoty, wraz z odsetkami, oraz uprawnienia do płatności, których dotyczy zwrot, o którym mowa w ust. 1, i których dotyczą kary, o których mowa w ust. 2, są odzyskiwane.

4. Komisja przyjmuje akty delegowane zgodnie z art. 115 ustanawiające warunki częściowego lub całkowitego zwrotu, o którym mowa w ust. 1.

5. Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające szczegółowe przepisy proceduralne i techniczne dotyczące:

- a) stosowania i obliczania częściowego lub całkowitego zwrotu, o którym mowa w ust. 1;
- b) odzyskiwania nienależnych płatności oraz kar, a także nienależnie przyznanych uprawnień do płatności i stosowania odsetek.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 116 ust. 3.

Artykuł 64

Stosowanie kar administracyjnych

1. W odniesieniu do kar administracyjnych, o których mowa w art. 63 ust. 2, niniejszy artykuł stosuje się w przypadku nieprzestrzegania kryteriów kwalifikowalności, zobowiązań lub innych obowiązków wynikających ze stosowania sektorowego prawodawstwa rolnego, z wyjątkiem tych, o których mowa w rozdziale II niniejszego tytułu art. 67–78 oraz w tytule VI art. 91–101 oraz tych podlegających karom przewidzianym w art. 89 ust. 3 i 4.

2. Nie nakłada się kar administracyjnych w przypadku gdy:

- a) niezgodność jest wynikiem działania siły wyższej;
- b) niezgodność jest wynikiem oczywistych błędów, o których mowa w art. 59 ust. 6;
- c) niezgodność jest wynikiem błędu właściwego organu lub innego organu oraz w przypadku gdy błąd ten nie mógł zostać w rozsądny sposób odkryty przez osobę, której dotyczy kara administracyjna;
- d) dana osoba może dowieść w sposób zadowalający właściwemu organowi, że nie jest winna niewypełnienia obowiązków, o których mowa w ust. 1, lub właściwy organ w inny sposób przekona się, że nie nastąpiło to z winy danej osoby;

e) niezgodność jest nieznaczna, w tym w przypadku gdy wyrażona jest w formie progu, który ma zostać ustalony przez Komisję na podstawie ust. 7 lit. b);

f) zachodzą inne przypadki, w których nałożenie kary nie jest właściwe; przypadki te mają być określone przez Komisję zgodnie z ust. 6 lit. b).

3. Kary administracyjne mogą być nakładane na beneficjenta pomocy lub wsparcia oraz na inne osoby fizyczne lub prawne, w tym na grupy lub stowarzyszenia takich beneficjentów lub innych osób, podlegających obowiązkowi określonym w przepisach, o których mowa w ust. 1.

4. Kary administracyjne mogą przybrać jedną z następujących form:

a) zmniejszenia kwoty pomocy lub wsparcia do wypłaty w związku z wnioskiem o przyznanie pomocy lub wnioskiem o płatność, w których stwierdzono niezgodności, lub w związku z kolejnymi wnioskami; jednakże w odniesieniu do wsparcia na rzecz rozwoju obszarów wiejskich pozostaje to bez uszczerbku dla możliwości zawieszenia wsparcia w przypadku gdy można oczekiwać od beneficjenta, że w rozsądnym czasie zajmie się niezgodnością;

b) wypłaty kwoty obliczonej na podstawie wielkości lub okresu, których dotyczy niezgodność;

c) zawieszenia lub wycofania zatwierdzenia, uznania lub zezwolenia;

d) wykluczenia z prawa uczestnictwa w danym systemie pomocy lub środka wsparcia lub z innego odnośnego środka bądź korzystania z nich.

5. Kary administracyjne muszą być proporcjonalne, a ich wysokość uzależniona od dotkliwości, zasięgu, trwałości i powtarzalności stwierdzonej niezgodności oraz muszą być ograniczone w następujący sposób:

a) kwota kary administracyjnej, o której mowa w ust. 4 lit. a), nie może przekraczać 200 % kwoty określonej we wniosku o przyznanie pomocy lub wniosku o płatność;

b) niezależnie od lit. a), w odniesieniu do rozwoju obszarów wiejskich kwota kary administracyjnej, o której mowa w ust. 4 lit. a), nie może przekraczać 100 % kwalifikującej się kwoty;

c) kwota kary administracyjnej, o której mowa w ust. 4 lit. b), nie może przekraczać kwoty porównywalnej do odsetka, o którym mowa w lit. a) niniejszego ustępu;

d) zawieszenie, wycofanie lub wykluczenie, o których mowa w ust. 4 lit. c) i d), mogą zostać ustalone na maksymalnie trzy kolejne lata; okres ten może zostać odnowiony w przypadku wystąpienia jakiegokolwiek nowej niezgodności.

6. Aby z jednej strony uwzględnić odstrasżające skutki opłat i kar, a z drugiej strony specyficzny charakter każdego programu pomocy lub środka wsparcia objętego sektorowym prawodawstwem rolnym, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 115:

- a) określających - w odniesieniu do każdego programu pomocy lub środka wsparcia i odnośnej osoby, o czym mowa w ust. 3, z wykazu określonego w ust. 4 i w granicach określonych w ust. 5 - karę administracyjną oraz konkretną jej wysokość, jaka ma być nakładana przez państwa członkowskie;
- b) określających przypadki, w których nie nakłada się kar administracyjnych, o których mowa w ust. 2 lit. f).

7. Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające szczególne przepisy proceduralne i techniczne dotyczące jednolitego wykonywania niniejszego artykułu, a w szczególności:

- a) stosowania i obliczania wysokości kar administracyjnych;
- b) szczegółowe przepisy dotyczące ustalania, czy niezgodność jest nieznaczna, w tym ustanawiające próg ilościowy wyrażony jako wartość nominalna lub odsetek kwalifikującej się kwoty pomocy lub wsparcia, który w odniesieniu do wsparcia rozwoju obszarów wiejskich nie może być niższy niż 3 %, a w odniesieniu do wszystkich innych rodzajów pomocy lub wsparcia nie może być niższy niż 1 %;
- c) przepisów określających przypadki, w których ze względu na charakter kar państwa członkowskie mogą zatrzymać kwoty odzyskane w ramach tych kar.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 116 ust. 3.

Artykuł 65

Zawieszanie płatności na rzecz państw członkowskich w szczególnych przypadkach objętych rozporządzeniem (UE) nr 1308/2013

1. W przypadku gdy w rozporządzeniu (UE) nr 1308/2013 wymaga się od państw członkowskich, aby w wyznaczonym terminie przedłożyły szczególne informacje, a państwa członkowskie nie przesłały tych informacji w terminie lub nie przesłały ich w ogóle lub też przesłały informacje nieprawidłowe, Komisja może zawiesić płatności miesięczne, o których mowa w art. 18, pod warunkiem że Komisja w wyznaczonym terminie udostępniła państwom członkowskim potrzebne informacje, formularze i wyjaśnienia. Kwota, która ma zostać zawieszona, odnosi się do wydatków na środki rynkowe, w odniesieniu do których wymagane informacje nie zostały przesłane lub nie zostały przesłane w terminie lub też są nieprawidłowe.

2. Aby zapewnić poszanowanie zasady proporcjonalności podczas stosowania ust. 1, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 115 dotyczących środków rynkowych objętych zawieszeniem oraz wielkości i okresu zawieszenia płatności, o którym mowa w ust. 1.

3. Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające szczególne przepisy dotyczące procedury i innych praktycznych ustaleń dotyczących właściwego funkcjonowania zawieszenia płatności miesięcznych, o którym mowa w ust. 1. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 116 ust. 3.

Artykuł 66

Zabezpieczenia

1. Państwa członkowskie żądają, w przypadku gdy stanowi tak sektorowe prawodawstwo rolne, złożenia zabezpieczenia gwarantującego, że określona kwota zostanie wypłacona lub ulegnie przepadkowi na rzecz właściwego organu, jeżeli dany obowiązek wynikający z sektorowego prawodawstwa rolnego nie zostanie spełniony.

2. Z wyjątkiem przypadków siły wyższej zabezpieczenie przepada w całości lub w części w razie niewywiązania się z konkretnego obowiązku lub też w przypadku, gdy wywiązano się z niego tylko częściowo.

3. Komisji jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 115 ustanawiających przepisy zapewniające niedyskryminacyjne traktowanie, słuszność oraz poszanowanie zasady proporcjonalności podczas składania zabezpieczenia oraz:

- a) określające podmiot odpowiedzialny, w przypadku gdy obowiązek nie zostanie spełniony;
- b) określające szczególne sytuacje, w których właściwe organy mogą odstąpić od wymogu złożenia zabezpieczenia;
- c) ustanawiające warunki mające zastosowanie do składanego zabezpieczenia i poręczyciela oraz warunki złożenia i zwolnienia tego zabezpieczenia.
- d) ustanawiające szczególne warunki związanych z zabezpieczeniem złożonym w związku zaliczkami;
- e) określające skutki nieprzestrzegania obowiązków, w odniesieniu do których złożono zabezpieczenie przewidziane w ust. 1, w tym utraty zabezpieczeń, współczynnika zmniejszenia, który należy stosować przy zwalnianiu zabezpieczeń dla refundacji, pozwoleń, ofert, ofert przetargowych lub szczególnych wniosków oraz w przypadkach gdy obowiązek objęty tym zabezpieczeniem nie został w pełni albo wcale wypełniony, z uwzględnieniem charakteru obowiązku, wielkości, w odniesieniu do których obowiązek nie został spełniony, okres przekroczenia terminu, w którym obowiązek miał zostać spełniony, oraz datę, przed którą dostarczono dowód na spełnienie obowiązku.

4. Komisja może przyjmować akty wykonawcze ustanawiające przepisy dotyczące:

- a) formy zabezpieczenia, jakie ma być składane, oraz procedury składania zabezpieczenia, jego przyjmowania oraz zastępowania pierwotnego zabezpieczenia;

- b) procedur w zakresie zwalniania zabezpieczenia;
- c) powiadomień, jakie mają być dokonywane przez państwa członkowskie oraz Komisję.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 116 ust. 3.

ROZDZIAŁ II

Zintegrowany system zarządzania i kontroli

Artykuł 67

Zakres stosowania i używane terminy

1. Każde z państw członkowskich ustanawia i prowadzi zintegrowany system zarządzania i kontroli („system zintegrowany”).
2. System zintegrowany stosuje się do systemów wsparcia wymienionych w załączniku I do rozporządzenia (UE) nr 1307/2013 oraz wsparcia przyznanego zgodnie z art. 21 ust.1 lit. a) i b), art. 28–31, art. 33, 34 i 40 rozporządzenia 1305/2013 oraz, w stosownych przypadkach, art. 35 ust. 1 lit. b) i c) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

Niniejszy rozdział nie ma jednak zastosowania do działań, o których mowa w art. 28 ust. 9 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013. Nie ma on też zastosowania do działań przewidzianych w art. 21 ust. 1 lit. a) i b) tego rozporządzenia w zakresie kosztów założenia.

3. W niezbędnym zakresie, system zintegrowany stosuje się również do kontroli zasady wzajemnej zgodności, jak określono w tytule VI.

4. Do celów niniejszego rozdziału:

- a) „działka rolna” oznacza zwarty obszar gruntu, zadeklarowany przez jednego rolnika i obejmujący nie więcej niż jedną grupę upraw; jednakże w przypadku gdy w kontekście rozporządzenia (UE) nr 1307/2013 wymagana jest oddzielna deklaracja użytkowania pewnego obszaru w ramach grupy upraw, działka rolna podlega w razie konieczności dalszemu wyznaczeniu na podstawie tego konkretnego użytkowania; państwa członkowskie mogą ustanowić dodatkowe kryteria dalszego wyznaczania działki rolnej;
- b) „bezpośrednia płatność obszarowa” oznacza system płatności podstawowej, system jednolitej płatności obszarowej oraz płatność redystrybucyjną, o której mowa w tytule III rozdział 1 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013, płatność z tytułu praktyk rolniczych korzystnych dla klimatu i środowiska, o której mowa w tytule III rozdział 3 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013, płatność z tytułu obszarów o ograniczeniach naturalnych, o której mowa w tytule III rozdział 4 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013, płatność dla młodych rolników, o której mowa w tytule III rozdział 5 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013, dobrowolne wsparcie związane z produkcją, o którym mowa w tytule IV rozdział 1, w przypadku gdy wsparcie to jest wypłacane na hektar; płatność specyficzna

w odniesieniu do bawełny, o której mowa w tytule IV rozdział 2; system dla małych gospodarstw, o którym mowa w tytule V rozporządzenia (UE) nr 1307/2013, środki szczególne na rzecz produkcji rolnej w regionach peryferyjnych Unii, o których mowa w rozdziale IV rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 228/2013 ⁽¹⁾, w przypadku gdy wsparcie jest wypłacane na hektar oraz szczególne środki dotyczące rolnictwa dla mniejszych wysp Morza Egejskiego, o których to środkach mowa w rozdziale IV rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 229/2013 ⁽²⁾, w przypadku gdy wsparcie jest wypłacane na hektar.

Artykuł 68

Elementy systemu zintegrowanego

1. System zintegrowany obejmuje następujące elementy:
 - a) skomputeryzowaną bazę danych;
 - b) system identyfikacji działek rolnych;
 - c) system identyfikacji i rejestracji uprawnień do płatności;
 - d) wnioski o przyznanie pomocy oraz wnioski o płatność;
 - e) zintegrowany system kontroli;
 - f) jednolity system rejestrowania tożsamości każdego beneficjenta wsparcia, o którym mowa w art. 67 ust. 2, który składa wniosek o przyznanie pomocy lub wniosek o płatność.
2. W stosownych przypadkach system zintegrowany obejmuje system ustanowiony zgodnie z rozporządzeniem (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1760/2000 ⁽³⁾ oraz rozporządzeniem Rady (WE) nr 21/2004 ⁽⁴⁾ do celów identyfikacji i rejestracji zwierząt.
3. Bez uszczerbku dla odpowiedzialności państw członkowskich w odniesieniu do wdrożenia i stosowania systemu zintegrowanego, Komisja może zwrócić się o pomoc do wyspecjalizowanych podmiotów lub osób w celu ułatwienia utworzenia, monitorowania i prowadzenia systemu zintegrowanego, w szczególności z myślą o udzielaniu właściwym organom państw członkowskich porad technicznych, jeśli się o nie zwróć.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 228/2013 z dnia 13 marca 2013 r. ustanawiające szczególne środki w dziedzinie rolnictwa na rzecz regionów najbardziej oddalonych w Unii Europejskiej i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 247/2006 (Dz.U. L 78 z 20.3.2013, s. 23).

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 229/2013 z dnia 13 marca 2013 r. ustanawiające szczególne środki dotyczące rolnictwa dla mniejszych wysp Morza Egejskiego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1405/2006 (Dz.U. L 78 z 20.3.2013, s. 41).

⁽³⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1760/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 lipca 2000 r. ustanawiające system identyfikacji i rejestracji bydła oraz dotyczące znakowania wołowiny i produktów z wołowiny, a także uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 820/97 (Dz.U. L 204 z 11.8.2000, s. 1).

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 21/2004 z dnia 17 grudnia 2003 r. ustanawiające system identyfikacji i rejestrowania owiec i kóz oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1782/2003 i dyrektywę 92/102/EWG i 64/432/EWG (Dz.U. L 5 z 9.1.2004, s. 8).

4. Państwa członkowskie podejmują wszelkie dalsze środki wymagane do właściwego stosowania systemu zintegrowanego i udzielają sobie wzajemnej pomocy niezbędnej przy kontrolach wymaganych na mocy niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 69

Skomputeryzowana baza danych

1. W skomputeryzowanej bazie danych („baza danych”) rejestruje się dane uzyskane z wniosków o przyznanie pomocy i wniosków o płatność w odniesieniu do każdego beneficjenta wsparcia, o którym mowa w art. 67 ust. 2.

Baza danych pozwala w szczególności na zapoznanie się poprzez właściwy organ państwa członkowskiego z danymi dotyczącymi bieżącego roku kalendarzowego lub gospodarczego oraz danymi z poprzednich dziesięciu takich lat. W przypadku gdy na poziom wsparcia rolników mają wpływ dane dotyczące wcześniejszego roku kalendarzowego lub roku gospodarczego, począwszy od roku 2000, baza danych pozwala również na zapoznanie się z danymi dotyczącymi tych lat. Baza danych pozwala także na bezpośrednie i natychmiastowe zapoznanie się z danymi dotyczącymi czterech kolejnych poprzednich lat kalendarzowych oraz z danymi dotyczącymi „trwałych użytków zielonych” określonych w art. 2 lit. c) rozporządzenia Komisji (WE) nr 1120/2009⁽¹⁾ w jego pierwotnej wersji oraz w odniesieniu do okresów począwszy od rozpoczęcia jego stosowania, „trwałych użytków zielonych i pastwisk trwałych” określonych w art. 4 ust. 1 lit. h) rozporządzenia (UE) nr 1307/2013, dotyczącymco najmniej pięciu kolejnych poprzednich lat kalendarzowych.

W drodze odstępstwa od akapitu drugiego od państw członkowskich, które przystąpiły do Unii w 2004 r. lub później, zobowiązane są jedynie do zapewnienia zapoznawania się z danymi począwszy od roku ich przystąpienia.

2. Państwa członkowskie mogą utworzyć zdecentralizowane bazy danych, pod warunkiem że zarówno one, jak i procedury administracyjne rejestrowania danych i dostępu do nich, są zaprojektowane w jednolity sposób na obszarze całego terytorium danego państwa członkowskiego oraz są kompatybilne między sobą w celu umożliwienia kontroli krzyżowych.

Artykuł 70

System identyfikacji działek rolnych

1. System identyfikacji działek rolnych ustanawia się w oparciu o mapy, dokumenty ewidencji gruntów lub też inne dane kartograficzne. Korzysta się z technik opartych na skomputeryzowanym systemie informacji geograficznej, w tym ortoobrazów lotniczych lub satelitarnych, przy zastosowaniu jednolitego standardu gwarantującego dokładność co najmniej równą dokładności kartografii w skali 1:10 000, a od 2016 r. w skali 1:5 000, przy uwzględnieniu obwodu i stanu działki. Należy to określić zgodnie z istniejącymi normami unijnymi.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1120/2009 z dnia 29 października 2009 r. ustanawiające szczegółowe zasady wdrażania systemu płatności jednolitej przewidzianego w tytule III rozporządzenia Rady (WE) nr 73/2009 ustanawiającego wspólne zasady dla systemów wsparcia bezpośredniego w ramach wspólnej polityki rolnej i ustanawiającego określone systemy wsparcia dla rolników (Dz.U. L 316 z 2.12.2009, s. 1).

Niezależnie od akapitu pierwszego państwa członkowskie mogą nadal korzystać z takich technik, w tym ortoobrazów lotniczych lub satelitarnych przy zastosowaniu jednolitego standardu gwarantującego dokładność co najmniej równą dokładności kartografii w skali 1:10 000 w przypadku gdy zostały one nabyte na podstawie umów długoterminowych zatwierdzonych przed listopadem 2012 r.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby system identyfikacji działek rolnych zawierał warstwę referencyjną umożliwiającą uwzględnienie obszarów proekologicznych. Ta warstwa referencyjna obejmuje w szczególności stosowne zobowiązania szczególne lub systemy certyfikacji środowiskowej, o których mowa w art. 43 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013, praktykom równoważne praktykom określonym w art. 46 tego rozporządzenia najpóźniej przed udostępnieniem w odniesieniu do roku składania wniosków 2018 formularzy wniosków, o których mowa w art. 72 niniejszego rozporządzenia, dotyczących płatności za praktyki rolnicze korzystne dla klimatu i środowiska, o których mowa w art. 43-46 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013.

Artykuł 71

System identyfikacji i rejestracji uprawnień do płatności

1. System identyfikacji i rejestracji uprawnień do płatności umożliwia weryfikację uprawnień oraz kontrole krzyżowe z wnioskami o przyznanie pomocy i systemem identyfikacji działek rolnych.

2. System, o którym mowa w ust. 1, umożliwia bezpośrednie i natychmiastowe zapoznanie się poprzez właściwy organ państwa członkowskiego z danymi dotyczącymi co najmniej czterech kolejnych poprzednich lat kalendarzowych.

Artykuł 72

Wnioski o przyznanie pomocy oraz wnioski o płatność

1. Każdego roku beneficjent wsparcia, o którym mowa w art. 67 ust. 2, składa wniosek o płatności bezpośrednio lub wniosek o płatność w odniesieniu do stosownych środków obszarowych i działań związanych ze zwierzętami w ramach rozwoju obszarów wiejskich obejmujący odpowiednio:

- a) wszystkie działki rolne w gospodarstwie, jak również grunty nierolnicze, których dotyczy wniosek o wsparcie, w którym mowa w art. 67 ust. 2;
- b) uprawnienia do płatności deklarowane do aktywowania;
- c) wszelkie inne informacje przewidziane w niniejszym rozporządzeniu lub wymagane w związku z wdrożeniem odpowiedniego sektorowego prawodawstwa rolnego lub wymagane przez dane państwo członkowskie.

W zakresie bezpośredniej płatności obszarowej, każde z państw członkowskich określa minimalny rozmiar działki rolnej, w odniesieniu do której można składać wniosek. Minimalna powierzchnia nie może jednak przekraczać 0,3 ha.

2. W drodze odstępstwa od ust. 1 lit. a) państwa członkowskie mogą zdecydować, że działki rolne o powierzchni do 0,1 ha, w odniesieniu do których nie składa się wniosku o płatność, nie muszą być deklarowane, pod warunkiem że suma wielkości tych działek nie przekracza 1 ha, lub mogą zdecydować, że rolnik, który nie ubiega się o jakiegokolwiek bezpośrednio płatności obszarowe, nie musi deklarować swoich działek rolnych w przypadku gdy suma wielkości tych działek nie przekracza 1 ha. W każdym przypadku rolnik musi wskazać w swoim wniosku, że ma w swoim posiadaniu działki rolne i na żądanie właściwych organów wskazać ich położenie.

3. Państwa członkowskie dostarczają, między innymi drogą elektroniczną, z góry ustalone formularze sporządzone w oparciu o obszary określone w poprzednim roku, a także materiały graficzne wskazujące położenie takich obszarów.

Państwo członkowskie może zdecydować, że wniosek o przyznanie pomocy i wnioski o płatność:

- a) są ważne, jeżeli beneficjent potwierdzi brak zmian w odniesieniu do wniosku o przyznanie pomocy i wniosku o płatność złożonych w poprzednim roku;
- b) mają zawierać jedynie zmiany w odniesieniu do wniosku o przyznanie pomocy i wniosku o płatność złożonych łącznie do poprzedniego roku.

Jednakże w odniesieniu do systemu dla małych gospodarstw określonego w tytule V rozporządzenia (UE) nr 1307/2013 możliwość ta dotyczy wszystkich zainteresowanych rolników.

4. Państwo członkowskie może zdecydować, że jeden wniosek o przyznanie pomocy obejmuje kilka lub wszystkie systemy wsparcia i środki, o których mowa w art. 68 lub inne systemy wsparcia i środki.

5. W drodze odstępstwa od rozporządzenia Rady (EWG, Euratom) nr 1182/71⁽¹⁾ obliczanie daty złożenia lub zmiany wniosku o przyznanie pomocy, wniosku o płatność lub jakiegokolwiek dokumentów potwierdzających, umów lub deklaracji na mocy niniejszego rozdziału dostosowuje się do szczególnych wymogów systemu zintegrowanego. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 115 dotyczących przepisów mających zastosowanie do okresów, dat i terminów w przypadku gdy data końcowa składania wniosków lub zmian do nich wypada w dzień ustawowo wolny od pracy, sobotę lub niedzielę.

Artykuł 73

System identyfikacji beneficjentów

Jednolity system rejestrowania tożsamości każdego beneficjenta wsparcia, o którym mowa w art. 67 ust. 2, gwarantuje, aby wszystkie wnioski o przyznanie pomocy oraz wnioski o płatność złożone przez tego samego beneficjenta można było zidentyfikować jako takie.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (EWG, Euratom) nr 1182/71 z dnia 3 czerwca 1971 r. określające zasady mające zastosowanie do okresów, dat i terminów (Dz.U. L 124 z 8.6.1971, s. 1).

Artykuł 74

Weryfikacja warunków kwalifikowalności oraz zmniejszeń

1. Zgodnie z art. 59, państwa członkowskie, za pomocą agencji płatniczych lub podmiotów przez nie upoważnionych do działania w ich imieniu, przeprowadzają kontrole administracyjne dotyczące wniosków o przyznanie pomocy w celu weryfikacji kryteriów kwalifikowalności do otrzymania pomocy. Te kontrole uzupełniane są przez kontrole na miejscu.

2. Do celów kontroli na miejscu państwa członkowskie sporządzają próbę kontrolną zawierającą listę gospodarstw rolnych lub beneficjentów.

3. Państwa członkowskie mogą korzystać z technik teledetekcji i globalnego systemu nawigacji satelitarnej w celu przeprowadzania kontroli działek rolnych na miejscu.

4. W przypadku nieprzestrzegania warunków kwalifikowalności stosuje się art. 63.

Artykuł 75

Płatności na rzecz beneficjentów

1. Płatności w ramach systemów wsparcia i środków, o których mowa w art. 67 ust. 2, dokonuje się w okresie od dnia 1 grudnia do dnia 30 czerwca następnego roku kalendarzowego.

Płatności dokonuje się w nie więcej niż dwóch ratach w ciągu tego okresu.

Niezależnie od akapitów pierwszego i drugiego, państwa członkowskie mogą, przed dniem 1 grudnia, ale nie przed dniem 16 października, wypłacać zaliczki w wysokości do 50 % w przypadku płatności bezpośrednich oraz do 75 % w przypadku wsparcia w ramach rozwoju obszarów wiejskich, o którym mowa w art. 67 ust. 2.

W odniesieniu do wsparcia przyznanego w ramach rozwoju obszarów wiejskich, o którym mowa w art. 67 ust. 2, niniejszy ustęp ma zastosowanie do wniosków o przyznanie pomocy lub wniosków o płatność przedkładanych począwszy od roku składania wniosków 2018, z wyjątkiem płatności zaliczek w wysokości do 75 % przewidzianych w akapicie trzecim niniejszego ustępu.

2. Płatności, o których mowa w ust. 1, nie dokonuje się przed zakończeniem weryfikacji warunków kwalifikowalności dokonywanej przez państwa członkowskie na podstawie art. 74.

W drodze odstępstwa od akapitu pierwszego zaliczki na wsparcie przyznane w ramach rozwoju obszarów wiejskich, o których mowa w art. 67 ust. 2, mogą być wypłacane po zakończeniu kontroli administracyjnych zgodnie z art. 59 ust. 1.

3. W przypadku sytuacji nadzwyczajnej Komisja przyjmuje akty wykonawcze, które są zarówno niezbędne, jak i uzasadnione, w celu rozwiązania szczególnych problemów związanych ze stosowaniem niniejszego artykułu. Takie akty wykonawcze mogą stanowić odstępstwo od ust. 1 i 2, ale jedynie w takim zakresie i przez taki okres, w jakim jest to absolutnie niezbędne.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 116 ust. 3.

Artykuł 76

Uprawnienia delegowane

1. W celu zapewnienia, aby system zintegrowany przewidziany w niniejszym rozdziale był wdrażany w sposób skuteczny, spójny i niedyskryminujący oraz chroniący interesy finansowe Unii, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 115 dotyczących:

a) szczegółowych definicji niezbędnych do zapewnienia zharmonizowanego wdrożenia systemu zintegrowanego, oprócz definicji przewidzianych w rozporządzeniu (UE) nr 1307/2013 oraz w rozporządzeniu (UE) nr 1305/2013;

b) w odniesieniu do art. 67–75, przepisów dotyczących dalszych środków niezbędnych do zapewnienia zgodności z wymogami kontrolnymi określonymi w niniejszym rozporządzeniu lub w sektorowym prawodawstwie rolnym, które mają zostać przyjęte przez państwa członkowskie w odniesieniu do producentów, usługodawców, podmiotów, organizacji lub innych podmiotów, takich jak ubojnie lub stowarzyszenia zaangażowane w procedurę udzielania pomocy, w przypadku gdy niniejsze rozporządzenie nie przewiduje stosownych kar administracyjnych; środki takie w jak największym zakresie opierają się odpowiednio na przepisach dotyczących kar określonych w art. 77 ust. 1–5.

2. Aby zapewnić prawidłowy podział środków finansowych na podstawie wniosków o przyznanie pomocy przewidzianych w art. 72 między uprawnionych beneficjentów oraz umożliwić weryfikację spełnienia przez beneficjentów związanych z nimi obowiązków, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 115 dotyczących:

a) podstawowych cech, przepisów technicznych - w tym dotyczących aktualizacji działek referencyjnych - odpowiednich marginesów błędów przy uwzględnieniu obwołu i stanu działki, oraz obejmujących przepisy dotyczące włączenia cech krajobrazu przylegających do danej działki, a także wymogów jakości w odniesieniu do systemu identyfikacji działek rolnych przewidzianego w art. 70 i systemu identyfikacji beneficjentów, jak przewidziano w art. 73;

b) podstawowych cech, przepisów technicznych i wymogów jakości w odniesieniu do systemu identyfikacji i rejestracji uprawnień do płatności, przewidzianego w art. 71;

c) przepisów służących do ustanowienia definicji podstawy obliczania pomocy, włącznie z zasadami postępowania w pewnych przypadkach, gdy obszary kwalifikowalne obejmują charakterystyczne cechy krajobrazu lub drzewa; takie przepisy umożliwią państwom członkowskim w odniesieniu do obszarów będących trwałymi użytkami zielonymi automatyczne uznawanie rozproszonych charakterystycznych cech krajobrazu i rozproszonych drzew, których łączny

obszar nie przekracza pewnego odsetka działki referencyjnej, za część kwalifikującego się obszaru, bez konieczności uwzględniania ich na sporządzanych w tym celu mapach.

Artykuł 77

Stosowanie kar administracyjnych

1. W odniesieniu do kar administracyjnych, o których mowa w art. 63 ust. 2, niniejszy artykuł ma zastosowanie w przypadku nieprzestrzegania kryteriów kwalifikowalności, zobowiązań lub innych obowiązków wynikających ze stosowania przepisów dotyczących wsparcia, o których mowa w art. 67 ust. 2.

2. Nie nakłada się kar administracyjnych w przypadku gdy:

a) niezgodność jest wynikiem działania siły wyższej;

b) niezgodność jest wynikiem oczywistych błędów, o których mowa w art. 59 ust. 6;

c) niezgodność jest wynikiem błędu właściwego organu lub innego organu, w przypadku gdy błąd nie mógł być w rozsądny sposób odkryty przez osobę, której dotyczy kara administracyjna;

d) dana osoba może dowieść w sposób zadowalający właściwemu organowi, że nie jest winna niewypełnienia obowiązków, o których mowa w ust. 1, lub właściwy organ w inny sposób przekona się, że nie nastąpiło to z winy danej osoby;

e) niezgodność jest nieznaczna, w tym również gdy wyrażona jest w formie prognozy, który ma zostać ustalony przez Komisję zgodnie z ust. 7 lit. b);

f) zachodzą inne przypadki, w których nie jest właściwe nakładanie kary, które mają zostać określone przez Komisję zgodnie z ust. 7 lit. b).

3. Kary administracyjne mogą być nakładane na beneficjenta pomocy lub wsparcia, w tym na grupy lub stowarzyszenia beneficjentów, których dotyczą obowiązki określone w przepisach, o których mowa w ust. 1.

4. Kary administracyjne mogą przybrać następujące formy:

a) zmniejszenie kwoty pomocy lub wsparcia wypłaconej lub która miała zostać wypłacona w związku z wnioskiem o przyznanie pomocy lub wnioskiem o płatność, w których stwierdzono niezgodność, lub w związku z wnioskiem o przyznanie pomocy lub wnioskiem o płatność w odniesieniu do poprzednich lub kolejnych lat;

b) wypłaty kwoty obliczonej na podstawie wielkości lub okresu, których dotyczy niezgodność;

c) wykluczenia z prawa uczestnictwa w danym programie pomocy lub środka wsparcia.

5. Kary administracyjne muszą być proporcjonalne, a ich wysokość uzależniona od dotkliwości, zasięgu, trwałości i powtarzalności stwierdzonej niezgodności oraz muszą być ograniczone w następujący sposób:

- a) kwota kary administracyjnej w danym roku, o której mowa w ust. 4 lit. a), nie może przekraczać 100 % kwot określonych we wnioskach o przyznanie pomocy lub wnioskach o płatność;
- b) kwota kary administracyjnej w danym roku, o której mowa w ust. 4 lit. b), nie może przekraczać 100 % kwoty określonej we wnioskach o przyznanie pomocy lub wnioskach o płatność, do których się odnosi;
- c) wykluczenie, o którym mowa w ust. 4 lit. c), może zostać zastosowane maksymalnie przez trzy kolejne lata; okres ten może zostać ponownie zastosowany w przypadku wystąpienia nowej niezgodności.

6. Niezależnie od ust. 4 i 5, w przypadku płatności, o której mowa w tytule III rozdział 3 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013, kary administracyjne przybierają formę zmniejszenia kwoty płatności dokonywanych lub które mają być dokonywane na mocy tego rozporządzenia.

Kary administracyjne, o których mowa w niniejszym ustępie, muszą być proporcjonalne i zróżnicowane stosownie do dotkliwości, zasięgu, trwałości i powtarzalności stwierdzonych niezgodności.

Kwota takich kar administracyjnych w odniesieniu do danego roku nie może przekraczać 0 % dla pierwszych dwóch lat stosowania tytułu III rozdział 3 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013 (lata składania wniosków 2015 i 2016), 20 % dla trzeciego roku stosowania (rok składania wniosków 2017) oraz 25 % począwszy od czwartego roku stosowania (rok składania wniosków 2018), kwoty płatności, o której mowa w tytule III rozdział 3 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013, do której dany rolnik byłby uprawniony, jeżeli rolnik spełniałby warunki dotyczące tej płatności.

7. Aby uwzględnić odstrasające skutki kar, jakie mają być nakładane, z jednej strony, oraz specyficzne cechy każdego programu pomocy lub środka wsparcia, o których mowa w art. 67 ust. 2, z drugiej strony, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 115:

- a) określających - w odniesieniu do każdego programu pomocy lub środka wsparcia i odnośnej osoby, o czym mowa w ust. 3, z wykazu określonego w ust. 4 i w granicach określonych w ust. 5 i 6 - karę administracyjną oraz konkretną jej wysokość, jaka ma być nakładana przez państwa członkowskie;
- b) określających przypadki, w których nie nakłada się kar administracyjnych, o których mowa w ust. 2 lit. f).

8. Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające szczegółowe przepisy proceduralne i techniczne mające na celu jednolite wykonywanie niniejszego artykułu, dotyczące:

- a) przepisów dotyczących stosowania i obliczania kar administracyjnych;
- b) szczegółowych przepisów dotyczących ustalenia, czy niezgodność jest nieznaczna, w tym ustanawiających próg ilościowy wyrażony jako wartość nominalna lub odsetek kwalifikującej się kwoty pomocy lub wsparcia, który wynosi nie mniej niż 0,5 %.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 116 ust. 3.

Artykuł 78

Uprawnienia wykonawcze

Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające:

- a) podstawowe cechy, przepisy techniczne i wymogi jakości w odniesieniu do skomputeryzowanej bazy danych przewidzianej w art. 69;
- b) przepisy dotyczące wniosków o przyznanie pomocy i wniosków o płatności, przewidzianych w art. 72, oraz wniosków o uprawnienia do płatności, łącznie z ostatecznym terminem ich składania, wymogi dotyczące minimalnego zakresu informacji, jakie mają zawierać wnioski, przepisy dotyczące wprowadzania zmian we wnioskach o przyznanie pomocy lub ich wycofywania, zwolnienia z wymogu składania wniosku o pomoc oraz przepisy umożliwiające państwom członkowskim stosowanie uproszczonych procedur lub korygowanie oczywistych błędów;
- c) przepisy dotyczące przeprowadzania kontroli mających na celu weryfikację przestrzegania obowiązków oraz poprawność i kompletność informacji podanych we wniosku o przyznanie pomocy lub wniosku o płatność, w tym przepisy dotyczące zakresu tolerancji pomiarów w przypadku kontroli na miejscu;
- d) specyfikacje techniczne potrzebne do jednolitego wykonywania przepisów niniejszego rozdziału;
- e) przepisy dotyczące przekazywania gospodarstwu rolnemu, któremu towarzyszy przekazanie wszelkich obowiązków dotyczących kwalifikowalności w odniesieniu do odnośnego wsparcia, które nie zostały jeszcze spełnione;
- f) przepisy dotyczące realizacji płatności zaliczkowych, o których mowa w art. 75.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 116 ust. 3.

ROZDZIAŁ III

Kontrola transakcji

Artykuł 79

Zakres stosowania i definicje

1. Niniejszy rozdział ustanawia szczegółowe zasady kontroli dokumentów handlowych jednostek otrzymujących lub dokonujących płatności, odnoszących się bezpośrednio lub pośrednio do systemu finansowania przez EFRG lub ich przedstawicieli („przedsiębiorstw”) w celu ustalenia, czy transakcje stanowiące część systemu finansowania przez EFRG faktycznie zostały przeprowadzone i wykonane prawidłowo.

2. Niniejszy rozdział nie ma zastosowania do środków objętych systemem zintegrowanym, o którym mowa w rozdziale II niniejszego tytułu. Aby reagować na zmiany w sektorowym prawodawstwie rolnym i zapewnić skuteczność systemu kontroli *ex-post* ustanowionego na mocy niniejszego rozdziału, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 115 ustanawiających wykaz środków, które ze względu na swój charakter i wymogi kontroli nie mogą być poddane dodatkowej kontroli *ex-post* poprzez kontrolę dokumentów handlowych i w związku z tym nie podlegają takiej kontroli na mocy niniejszego rozdziału.

3. Do celów niniejszego rozdziału stosuje się następujące definicje:

- a) „dokument handlowy” oznacza wszystkie księgi, rejestry, dowody kasowe i dokumenty potwierdzające, rachunki, zapisy dotyczące produkcji i jakości, a także korespondencję odnoszącą się do działalności gospodarczej przedsiębiorstwa, jak również dane handlowe, niezależnie od ich formy, w tym dane archiwizowane elektronicznie, w zakresie, w jakim te dokumenty lub dane odnoszą się bezpośrednio lub pośrednio do transakcji, o których mowa w ust. 1;
- b) „osoba trzecia” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną bezpośrednio lub pośrednio związaną z transakcjami przeprowadzanymi w ramach systemu finansowania przez EFRG.

Artykuł 80

Kontrole przeprowadzane przez państwa członkowskie

1. Państwa członkowskie przeprowadzają systematyczne kontrole dokumentów handlowych przedsiębiorstw z uwzględnieniem charakteru transakcji, które mają być przedmiotem kontroli. Państwa członkowskie zapewniają, aby wybór kontrolowanych przedsiębiorstw dał możliwie jak największą gwarancję skuteczności środków służących zapobieganiu i wykrywaniu nieprawidłowości. Wybór ten uwzględnia między innymi finansowe znaczenie przedsiębiorstw w tym systemie oraz inne czynniki ryzyka.

2. W stosownych przypadkach kontrole przewidziane w ust. 1 rozszerza się na osoby fizyczne i prawne, z którymi przedsiębiorstwa są powiązane, oraz na takie inne osoby fizyczne lub prawne, których kontrola może być istotna dla osiągnięcia celów określonych w art. 81.

3. Kontrola przeprowadzona na podstawie niniejszego rozdziału pozostaje bez uszczerbku dla kontroli przeprowadzonych na podstawie art. 47 i 48.

Artykuł 81

Cele kontroli

1. Dokładność danych pierwotnych podlegających kontroli weryfikuje się przez szereg kontroli krzyżowych, włączając w to, w razie konieczności, dokumenty handlowe osób trzecich, stosownie do stopnia istniejącego ryzyka, obejmujących:

- a) porównania z dokumentami handlowymi dostawców, klientów, przewoźników i innych osób trzecich;

- b) kontrole bezpośrednie, w stosownych przypadkach, ilości i charakteru zapasów;
- c) porównania z rejestrami przepływów finansowych powiązanych z transakcjami realizowanymi w ramach systemu finansowania przez EFRG lub będących skutkiem tych transakcji; oraz
- d) kontrole w odniesieniu do księgowości lub rejestry przepływów finansowych wskazujących w czasie kontroli, że dokumenty będące w posiadaniu agencji płatniczej jako uzasadnienie dla wypłaty pomocy beneficjentowi są rzetelne.

2. W szczególności w przypadku gdy przedsiębiorstwa zobowiązane są do prowadzenia dokładnych rejestrów zapasów zgodnie z przepisami unijnymi lub krajowymi, kontrola tych rejestrów obejmuje w odpowiednich przypadkach porównanie z dokumentami handlowymi oraz, w stosownych przypadkach, z faktyczną ilością zapasów w magazynach.

3. Przy wyborze transakcji, które mają być kontrolowane, w pełni uwzględnia się stopień istniejącego ryzyka.

Artykuł 82

Dostęp do dokumentów handlowych

1. Osoby odpowiedzialne za przedsiębiorstwo lub osoba trzecia zapewniają, aby wszystkie dokumenty handlowe oraz informacje dodatkowe dostarczane były urzędnikom odpowiedzialnym za kontrolę lub osobom upoważnionym do przeprowadzania kontroli w ich imieniu. Dane archiwizowane elektronicznie dostarczane są na odpowiednim nośniku danych.

2. Urzędnicy odpowiedzialni za kontrole lub osoby upoważnione do przeprowadzania kontroli w ich imieniu mogą wymagać dostarczenia im wyciągów lub kopii dokumentów, o których mowa w ust. 1.

3. W przypadku gdy w trakcie kontroli przeprowadzanej na mocy niniejszego rozdziału dokumenty handlowe zachowane przez przedsiębiorstwa zostaną uznane za nieodpowiednie do celów kontroli, przedsiębiorstwo zostaje pouczone, aby w przyszłości prowadzić takie zapisy w sposób zgodny z wymogami państwa członkowskiego odpowiedzialnego za kontrolę, bez uszczerbku dla obowiązków określonych w innych rozporządzeniach dotyczących danego sektora.

Państwa członkowskie ustalają termin, od którego należy prowadzić takie zapisy.

W przypadku gdy część lub całość dokumentów handlowych wymaganych do kontroli na podstawie niniejszego rozdziału znajduje się w przedsiębiorstwie z tej samej grupy handlowej, w spółce lub stowarzyszeniu przedsiębiorstw zarządzanym w sposób jednolity z kontrolowanym przedsiębiorstwem, bez względu na to, czy znajdującym się na terytorium Unii czy poza jej terytorium, przedsiębiorstwo to udostępnia te dokumenty handlowe urzędnikom odpowiedzialnym za kontrolę, w miejscu i czasie ustalonym przez państwo członkowskie odpowiedzialne za przeprowadzenie kontroli.

4. Państwa członkowskie zapewniają, aby urzędnicy odpowiedzialni za kontrole byli uprawnieni do zatrzymania dokumentów handlowych lub mogli upoważnić do ich zatrzymania. Prawo to jest wykonywane z należyтым uwzględnieniem stosownych przepisów krajowych i pozostaje bez uszczerbku dla stosowania zasad postępowania sądowego w sprawach karnych w zakresie zatrzymania dokumentów.

Artykuł 83

Wzajemna pomoc

1. Państwa członkowskie udzielają sobie nawzajem pomocy przy przeprowadzaniu kontroli przewidzianej w niniejszym rozdziale w następujących przypadkach:

- a) w przypadku gdy przedsiębiorstwo lub osoba trzecia mają siedzibę w państwie członkowskim innym niż to, w którym wypłata odnośnej kwoty została lub powinna była być dokonana lub otrzymana;
- b) w przypadku gdy przedsiębiorstwo lub osoba trzecia mają siedzibę w państwie członkowskim innym niż to, w którym dokumenty i informacje wymagane do kontroli mają się znajdować.

Komisja może koordynować wspólne działania wymagające wzajemnej pomocy między dwoma lub większą liczbą państw członkowskich.

2. W trakcie pierwszych trzech miesięcy po roku budżetowym wypłat EFRG państwa członkowskie przesyłają Komisji wykaz przedsiębiorstw mających siedzibę w państwie trzecim, dla których wypłata odnośnej kwoty została lub powinna była zostać dokonana lub otrzymana w tym państwie członkowskim.

3. Jeśli wymagana jest dodatkowa informacja w innym państwie członkowskim jako część kontroli przedsiębiorstwa zgodnie z art. 80, w szczególności kontroli krzyżowych zgodnie z art. 81, mogą być przedstawione szczególne wnioski dotyczące kontroli, wskazujące powody takiego wniosku. Przegląd takich szczególnych wniosków jest przesyłany Komisji kwartalnie w ciągu jednego miesiąca od zakończenia każdego kwartału. Komisja może wymagać, aby zostały jej przekazane kopie poszczególnych wniosków.

Wniosek dotyczący kontroli zostaje uwzględniony nie później niż sześć miesięcy po jego otrzymaniu; wyniki kontroli są niezwłocznie przekazywane państwu członkowskiemu występującemu z wnioskiem oraz Komisji. Powiadomienie Komisji ma charakter kwartalny i jest przekazywane w ciągu jednego miesiąca od zakończenia każdego kwartału.

Artykuł 84

Programowanie

1. Państwa członkowskie opracowują programy kontroli, które mają być prowadzone na podstawie art. 80 w następnym okresie kontroli.

2. Każdego roku do dnia 15 kwietnia państwa członkowskie przesyłają Komisji swoje programy, o których mowa w ust. 1, oraz precyzują:

- a) liczbę przedsiębiorstw, które mają być poddane kontroli, w podziale na sektory na podstawie odnoszących się do nich kwot;
- b) kryteria przyjęte przy opracowaniu programu.

3. Państwa członkowskie realizują opracowane przez siebie i przesłane Komisji programy, jeżeli w ciągu ośmiu tygodni Komisja nie przekazała im swoich uwag.

4. Ust. 3 stosuje się odpowiednio do zmian dokonanych w programach przez państwa członkowskie.

5. Na każdym etapie Komisja może zażądać włączenia przedsiębiorstwa określonej kategorii do programu państwa członkowskiego.

6. Przedsięwzięcia, których suma wpływów lub płatności wyniosła poniżej 40 000 EUR, kontroluje się zgodnie z niniejszym rozdziałem jedynie na podstawie szczególnych powodów, wskazanych przez państwa członkowskie w ich rocznym programie, o którym mowa w ust. 1, lub przez Komisję w jakiegokolwiek proponowanej zmianie tego programu. Aby uwzględnić rozwój sytuacji gospodarczej, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 115 zmieniających próg 40 000 EUR.

Artykuł 85

Specjalne jednostki

1. W każdym państwie członkowskim wyznacza się specjalną jednostkę odpowiedzialną za monitorowanie stosowania niniejszego rozdziału. Jednostki te są odpowiedzialne w szczególności za:

- a) przeprowadzanie kontroli przewidzianej w niniejszym rozdziale przez urzędników zatrudnionych bezpośrednio przez tę specjalną jednostkę; lub
- b) koordynowanie kontroli przeprowadzanych przez urzędników innych jednostek i ogólny nadzór nad tymi kontrolami.

Państwa członkowskie mogą również postanowić, że wykonywanie kontroli przeprowadzanej na podstawie niniejszego rozdziału rozdziela się między specjalną jednostkę a inne jednostki krajowe, pod warunkiem że specjalna jednostka odpowiedzialna jest za koordynację tej kontroli.

2. Jednostka lub jednostki odpowiedzialne za stosowanie niniejszego rozdziału muszą być zorganizowane w taki sposób, aby były niezależne od jednostek lub wydziałów jednostek odpowiadających za płatności i kontrole przeprowadzane przed dokonaniem płatności.

3. Aby zapewnić właściwe stosowanie niniejszego rozdziału, specjalna jednostka, o której mowa w ust. 1, podejmuje wszystkie niezbędne środki, a dane państwo członkowskie udziela specjalnej jednostce wszystkich uprawnień niezbędnych do wykonywania zadań, o których mowa w niniejszym rozdziale.

4. Państwa członkowskie podejmują odpowiednie środki w celu karania osób fizycznych lub prawnych, które nie dopełniły swoich obowiązków wynikających z niniejszego rozdziału.

Artykuł 86

Sprawozdania

1. Przed dniem 1 stycznia, po okresie kontroli, państwa członkowskie przesyłają Komisji szczegółowe sprawozdanie dotyczące stosowania niniejszego rozdziału.

2. Państwa członkowskie i Komisja regularnie wymieniają opinie na temat stosowania niniejszego rozdziału.

Artykuł 87

Dostęp do informacji oraz kontrole przeprowadzane przez Komisję

1. Zgodnie ze stosownymi przepisami prawa krajowego urzędnicy Komisji mają dostęp do wszystkich dokumentów sporządzonych na potrzeby albo w wyniku kontroli organizowanej na podstawie niniejszego rozdziału oraz do przechowywanych danych, łącznie z danymi zgromadzonymi w systemach przetwarzania danych. Dane te są dostarczane na żądanie na odpowiednim nośniku danych.

2. Kontrola, o której mowa w art. 80, przeprowadzana jest przez urzędników państw członkowskich. Urzędnicy Komisji mogą uczestniczyć w tych kontrolach. Sami nie mogą wykorzystywać uprawnień kontrolnych przyznanych urzędnikom krajowym. Jednakże mają oni dostęp do tych samych pomieszczeń i tych samych dokumentów co urzędnicy państw członkowskich.

3. W przypadku kontroli odbywającej się na podstawie art. 83 urzędnicy państwa członkowskiego występującego z wnioskiem mogą być obecni, za zgodą państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek, przy kontroli w państwie członkowskim, do którego skierowano wniosek, oraz mieć dostęp do tych samych pomieszczeń i tych samych dokumentów co urzędnicy tego państwa członkowskiego.

Urzędnicy państwa członkowskiego występującego z wnioskiem obecni przy kontroli w państwie członkowskim, do którego skierowano wniosek, muszą zawsze być w stanie przedstawić potwierdzenie pełnionej funkcji. Kontrola przeprowadzana jest zawsze przez urzędników państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek.

4. Bez uszczerbku dla przepisów rozporządzeń (UE, Euratom) 883/2013 oraz (Euratom, WE) nr 2185/96, w przypadku gdy przepisy krajowe dotyczące postępowania karnego zastrzegają niektóre działania dla urzędników specjalnie wyznaczonych na mocy prawa krajowego, ani urzędnicy Komisji, ani urzędnicy państwa członkowskiego, o którym mowa w ust. 3, nie uczestniczą w tych działaniach. W żadnym wypadku nie uczestniczą oni w szczególności w przeszukaniu domów ani w formalnych przesłuchaniach osób w kontekście prawa karnego odnośnego państwa członkowskiego. Jednakże mają dostęp do informacji uzyskanych w ten sposób.

Artykuł 88

Uprawnienia Komisji

W razie konieczności Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające przepisy mające na celu jednolite stosowanie niniejszego rozdziału, a w szczególności dotyczące:

- a) przeprowadzania kontroli, o których mowa w art. 80, w odniesieniu do wyboru przedsiębiorstw, liczby kontroli oraz ich harmonogramu;
- b) przechowywania dokumentów handlowych oraz rodzajów dokumentów, które należy zachowywać, lub danych przeznaczonych do zapisu;
- c) przeprowadzania i koordynacji wspólnych działań, o których mowa w art. 83 ust. 1;
- d) szczegółowych informacji i specyfikacji dotyczących treści i formy wniosków oraz sposobu ich przedkładania, treści i sposobów przekazywania powiadomień, przedkładania i wymiany informacji wymaganych w ramach niniejszego rozdziału;
- e) warunków i sposobów publikacji informacji wymaganych w ramach niniejszego rozporządzenia lub szczegółowych zasad i warunków ich rozpowszechniania lub udostępniania przez Komisję właściwym organom państw członkowskich;
- f) zakresu odpowiedzialności specjalnej jednostki, o której mowa w art. 85;
- g) treści sprawozdań, o których mowa w art. 86.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 116 ust. 3.

ROZDZIAŁ IV

Inne przepisy dotyczące kontroli i kar

Artykuł 89

Inne kontrole i kary dotyczące zasad wprowadzania do obrotu

1. Państwa członkowskie podejmują środki w celu zapewnienia, aby produkty, o których mowa w art. 119 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1308/2013, nieopatrzony etykietami zgodnie z przepisami tego rozporządzenia nie były wprowadzane do obrotu lub zostały wycofane z obrotu.

2. Bez uszczerbku dla wszelkich szczegółowych przepisów, które może przyjąć Komisja, przywóz do Unii produktów określonych w art. 189 ust. 1 lit. a) i b) rozporządzenia (UE) nr 1308/2013 podlega kontrolom w celu stwierdzenia, czy zostały spełnione warunki przewidziane w ust. 1 tego artykułu.

3. Państwa członkowskie przeprowadzają kontrole, opierające się na analizie ryzyka, w celu weryfikacji, czy produkty, o których mowa w załączniku I do rozporządzenia (UE) nr 1308/2013, są zgodne z przepisami ustanowionymi w części II tytuł II rozdział I sekcja I rozporządzenia (UE) nr 1308/2013, a w stosownych przypadkach stosują kary administracyjne.

4. Bez uszczerbku dla aktów dotyczących sektora wina przyjętych na podstawie art. 64, w przypadku naruszenia przepisów unijnych w sektorze wina państwa członkowskie stosują proporcjonalne, skuteczne i odstraszające kary administracyjne. Kar tych nie stosuje się w przypadkach określonych w art. 64 ust. 2 lit. a)–d) oraz gdy niezgodność jest nieznaczną.

5. W celu ochrony środków finansowych Unii oraz tożsamości, pochodzenia i jakości wina z Unii Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 115 odnoszących się do:

- a) stworzenia analitycznej bazy danych izotopowych, opracowanej w oparciu o próby zebrane przez państwa członkowskie, aby pomóc w wykrywaniu oszustw;
- b) przepisów dotyczących organów kontroli oraz zasady ich wzajemnej pomocy;
- c) przepisów dotyczących wspólnego wykorzystywania wyników kontroli państw członkowskich.

6. Komisja może przyjmować akty wykonawcze ustanawiające wszystkie niezbędne środki dotyczące:

- a) procedur odnoszących się do własnych baz danych państw członkowskich oraz do analitycznej bazy danych izotopowych, która pomoże wykrywać oszustwa;
- b) procedur odnoszących się do współpracy i pomocy między organami i jednostkami kontrolnymi;
- c) w odniesieniu do obowiązku, o którym mowa w ust. 3, przepisów dotyczących przeprowadzania kontroli zgodności z normami handlowymi, przepisów dotyczących organów odpowiedzialnych za przeprowadzanie tych kontroli, jak również dotyczących treści i częstotliwości tych kontroli oraz etapu wprowadzania do obrotu do którego mają się odnosić.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 116 ust. 3.

Artykuł 90

Kontrole związane z nazwą pochodzenia i oznaczeniem geograficznym oraz chronionym określeniem tradycyjnym

1. Państwa członkowskie podejmują kroki niezbędne do zatrzymania niezgodnego z prawem stosowania chronionych nazw pochodzenia, chronionych oznaczeń geograficznych i chronionych określeń tradycyjnych, o których mowa w rozporządzeniu (UE) nr 1308/2013.

2. Państwa członkowskie wyznaczają właściwe organy odpowiedzialne za przeprowadzanie kontroli w odniesieniu do obowiązków określonych w części 2 tytułu II rozdział I sekcja II rozporządzenia (UE) nr 1308/2013 zgodnie z kryteriami określonymi w art. 4 rozporządzenia (WE) nr 882/2004

Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽¹⁾ oraz zapewniają, aby każdy podmiot gospodarczy spełniający te obowiązki był uprawniony do objęcia systemem kontroli.

3. Przeprowadzana w Unii doroczna weryfikacja zgodności ze specyfikacją produktu w trakcie produkcji oraz w trakcie lub po rozlewie wina zapewniana jest przez właściwy organ, o którym mowa w ust. 2, lub przez jeden lub większą liczbę organów kontrolnych w rozumieniu art. 2 akapit drugi pkt 5 rozporządzenia (WE) nr 882/2004 działających jako jednostki certyfikujące produkty na podstawie kryteriów określonych w art. 5 tego rozporządzenia.

4. Komisja przyjmuje akty wykonawcze dotyczące:

- a) powiadomień, które państwa członkowskie mają przekazywać Komisji;
- b) przepisów dotyczących organu odpowiedzialnego za weryfikację zgodności ze specyfikacją produktu, w tym w przypadku gdy obszar geograficzny znajduje się w państwie trzecim;
- c) działań, jakie mają być realizowane przez państwa członkowskie w celu zapobiegania niezgodnemu z prawem stosowaniu chronionych nazw pochodzenia, chronionych oznaczeń geograficznych i chronionych określeń tradycyjnych;
- d) kontroli i weryfikacji, jakie mają być przeprowadzane przez państwa członkowskie, w tym testów.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 116 ust. 3.

TYTUŁ VI

ZASADA WZAJEMNEJ ZGODNOŚCI

ROZDZIAŁ I

Zakres stosowania

Artykuł 91

Zasada ogólna

1. W przypadku gdy beneficjent, o którym mowa w art. 92, nie przestrzega przepisów dotyczących zasady wzajemnej zgodności, ustanowionych w art. 93, nakłada się na niego karę administracyjną.

2. Karę administracyjną, o której mowa w ust. 1, stosuje się jedynie w przypadku gdy niezgodność jest wynikiem działania lub zaniechania, które można bezpośrednio przypisać danemu beneficjentowi; oraz w przypadku gdy spełniony jest jeden z następujących warunków dodatkowych, lub obydwa:

- a) niezgodność związana jest z działalnością rolniczą beneficjenta;
- b) dotyczy ona obszaru gospodarstwa rolnego beneficjenta.

⁽¹⁾ Rozporządzenie (WE) nr 882/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie kontroli urzędowych przeprowadzanych w celu sprawdzenia zgodności z prawem paszowym i żywnościowym oraz regułami dotyczącymi zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt (Dz.U. L 165 z 30.4.2004, s. 1).

W odniesieniu do obszarów leśnych kary tej nie stosuje się jednak, jeżeli dla danego obszaru nie wnioskowano o wsparcie zgodnie z art. 21 ust. 1 lit. a) oraz art. 30 i 34 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013.

3. Do celów niniejszego tytułu stosuje się następujące definicje:

- a) „gospodarstwo rolne” oznacza wszystkie jednostki produkcyjne i obszary zarządzane przez beneficjenta, o którym mowa w art. 92, znajdujące się na terytorium tego samego państwa członkowskiego;
- b) „wymóg” oznacza każdy wymóg podstawowy w zakresie zarządzania wynikający z prawa unijnego, o którym mowa w załączniku II, w ramach danego aktu, różny co do istoty od wszelkich innych wymogów tego samego aktu.

Artykuł 92

Beneficjenci, których dotyczą odnośne przepisy

Art. 91 stosuje się do beneficjentów otrzymujących płatności bezpośrednie na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1307/2013, płatności na podstawie art. 46 i 47 rozporządzenia (UE) nr 1308/2013 oraz roczne premie na podstawie art. 21 ust. 1 lit. a) i b), art. 28–31, art. 33 i 34 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013.

Art. 91 nie stosuje się jednak do beneficjentów uczestniczących w systemie dla małych gospodarstw, o którym mowa w tytule V rozporządzenia (UE) nr 1307/2013. Kara przewidziana w tym artykule nie ma także zastosowania do wsparcia, o którym mowa w art. 28 ust. 9 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013.

Artykuł 93

Przepisy dotyczące zasady wzajemnej zgodności

1. Przepisy dotyczące zasady wzajemnej zgodności obejmują podstawowe wymogi w zakresie zarządzania wynikające z prawa unijnego oraz normy utrzymania gruntów w dobrej kulturze rolnej zgodnej z ochroną środowiska, ustanowione na poziomie krajowym i wymienione w załączniku II, i odnoszące się do następujących obszarów:

- a) środowisko, zmiana klimatu oraz utrzymanie gruntów w dobrej kulturze rolnej;
- b) zdrowie publiczne, zdrowie zwierząt i zdrowie roślin;
- c) dobrostan zwierząt.

2. Akty prawne, o których mowa w załączniku II, dotyczące podstawowych wymogów w zakresie zarządzania, mają zastosowanie w wersji aktualnie obowiązującej oraz – w przypadku dyrektyw – w wersji wdrożonej przez państwa członkowskie.

3. Ponadto w odniesieniu do lat 2015 i 2016 przepisy dotyczące zasady wzajemnej zgodności obejmują także utrzymywanie trwałych użytków zielonych. Państwa członkowskie, które były członkami Unii w dniu 1 stycznia 2004 r. zapewniają, aby grunty, które były trwałymi użytkami zielonymi

w dniu przewidzianym na złożenie wniosków o przyznanie pomocy obszarowej na 2003 r., pozostały trwałymi użytkami zielonymi w określonych granicach. Państwa członkowskie, które zostały członkami Unii w 2004 r. zapewniają, aby grunty, które były trwałymi użytkami zielonymi w dniu 1 maja 2004 r., pozostały trwałymi użytkami zielonymi w określonych granicach. Bułgaria i Rumunia zapewniają, aby grunty, które były trwałymi użytkami zielonymi w dniu 1 stycznia 2007 r., pozostały trwałymi użytkami zielonymi w określonych granicach. Chorwacja zapewnia, aby grunty, które były trwałymi użytkami zielonymi w dniu 1 lipca 2013 r., pozostały trwałymi użytkami zielonymi w określonych granicach.

Akapit pierwszy nie ma zastosowania do gruntów będących trwałymi użytkami zielonymi przeznaczonymi do zalesiania, jeżeli takie zalesianie jest zgodne z wymogami ochrony środowiska, oraz z wyłączeniem plantacji choinek i plantacji zagajników o krótkiej rotacji.

4. Aby uwzględnić ust. 3, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 115 ustanawiających przepisy dotyczące utrzymywania trwałych użytków zielonych, w szczególności w celu zapewnienia, aby podjęte zostały środki w celu utrzymywania trwałych użytków zielonych na poziomie gospodarstw, włączając w to indywidualne obowiązki, których należy przestrzegać, takie jak obowiązek przywrócenia trwałych użytków zielonych w przypadku stwierdzenia zmniejszenia się wskaźnika gruntów będących trwałymi użytkami zielonymi.

Aby zapewnić prawidłowe stosowanie obowiązków państw członkowskich, z jednej strony, oraz indywidualnych rolników, z drugiej strony, w odniesieniu do utrzymywania trwałych użytków zielonych, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 115 w celu ustanowienia warunków i metod ustalania wskaźnika gruntów będących trwałymi użytkami rolnymi w stosunku do użytków rolnych, który musi zostać utrzymany.

5. Do celów ust. 3 i 4 „trwałe użytki zielone” oznaczają trwałe użytki zielone określone w art. 2 lit. c) rozporządzenia (WE) nr 1120/2009 w jego pierwotnej wersji.

Artykuł 94

Obowiązki państw członkowskich w odniesieniu do dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska

Państwa członkowskie zapewniają, aby wszystkie użytki rolne, łącznie z gruntami, które nie są już wykorzystywane do celów produkcyjnych, były utrzymywane w dobrej kulturze rolnej zgodnej z ochroną środowiska. Państwa członkowskie określają – na poziomie krajowym lub regionalnym – normy minimalne obowiązujące beneficjentów w zakresie dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska na podstawie załącznika II, uwzględniając szczególne cechy danych obszarów, włączając w to warunki glebowe i klimatyczne, istniejące systemy gospodarki rolnej, użytkowanie gruntów, zmianowanie upraw, metody uprawy roli oraz strukturę gospodarstw.

Państwa członkowskie nie określają wymogów minimalnych, które nie zostały ustanowione w załączniku II.

Artykuł 95

Informacje dla beneficjentów

Państwa członkowskie przekazują odnośnym beneficjentom, w stosownych przypadkach za pomocą środków elektronicznych, wykaz wymogów i norm, które mają być stosowane na poziomie gospodarstwa, a także jasne i dokładne informacje na ten temat.

ROZDZIAŁ II

System kontroli i kary administracyjne w związku z zasadą wzajemnej zgodności

Artykuł 96

Kontrole przestrzegania zasady wzajemnej zgodności

1. Państwa członkowskie korzystają, w stosownych przypadkach, z systemu zintegrowanego, ustanowionego w tytule V rozdział II, a w szczególności art. 68 ust. 1 lit. a), b), d), e) i f).

Państwa członkowskie mogą korzystać z istniejących systemów zarządzania i kontroli w celu zapewnienia zgodności z przepisami dotyczącymi zasady wzajemnej zgodności.

Systemy te, a zwłaszcza system identyfikacji i rejestracji zwierząt ustanowiony zgodnie z dyrektywą Rady 2008/71/WE⁽¹⁾ oraz rozporządzeniami (WE) nr 1760/2000 i (WE) nr 21/2004, muszą być zgodne z systemem zintegrowanym, o którym mowa w tytule V rozdział II niniejszego rozporządzenia.

2. W zależności od odnośnych wymogów, norm, aktów lub obszarów zasady wzajemnej zgodności, państwa członkowskie mogą zdecydować o przeprowadzaniu kontroli administracyjnych, w szczególności takich, które są już przewidziane w ramach systemów kontroli stosowanych dla odpowiedniego wymogu, normy, aktu lub obszaru zasady wzajemnej zgodności.

3. Państwa członkowskie przeprowadzają kontrole na miejscu w celu zweryfikowania, czy beneficjent wywiązuje się z obowiązków określonych w niniejszym tytule.

4. Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające przepisy dotyczące przeprowadzania kontroli mających na celu weryfikację zgodności z obowiązkami, o których mowa w niniejszym tytule, w tym przepisy umożliwiające uwzględnienie następujących czynników w analizie ryzyka:

- a) udział rolnika w systemie doradztwa rolniczego przewidzianym w tytule III niniejszego rozporządzenia;
- b) udział rolnika w systemie certyfikacji, jeżeli obejmuje on dane wymogi i normy.

⁽¹⁾ Dyrektywa Rady 2008/71/WE z dnia 15 lipca 2008 r. w sprawie identyfikacji i rejestracji świń (Dz.U. L 213 z 8.8.2008, s. 31).

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 116 ust. 3.

Artykuł 97

Stosowanie kar administracyjnych

1. Karę administracyjną przewidzianą w art. 91 nakłada się w przypadku nieprzestrzegania zasady wzajemnej zgodności w jakimkolwiek momencie w ciągu danego roku kalendarzowego („dany rok kalendarzowy”), oraz w przypadku gdy taką niezgodność można bezpośrednio przypisać beneficjentowi, który złożył w danym roku kalendarzowym wniosek o przyznanie pomocy lub wniosek o płatność.

Akapit pierwszy stosuje się odpowiednio do beneficjentów, w przypadku których stwierdzono nieprzestrzeganie zasady wzajemnej zgodności, w jakimkolwiek momencie w okresie trzech lat od dnia 1 stycznia roku następującego po roku kalendarzowym, w którym przyznano pierwszą płatność w ramach programów wsparcia w zakresie restrukturyzacji i przekształcenia, lub w jakimkolwiek momencie w ciągu jednego roku od dnia 1 stycznia roku następującego po roku kalendarzowym, w którym przyznano płatność w ramach programów wsparcia w zakresie zielonych zbiorów, o których mowa w rozporządzeniu (UE) nr 1308/2013 („dane lata”).

2. W przypadkach, w których grunt zostaje przekazany podczas danego roku kalendarzowego lub danych lat, ust. 1 stosuje się również w przypadku gdy dana niezgodność jest wynikiem działania lub zaniechania, które można bezpośrednio przypisać osobie, której przekazano grunty rolne lub która dokonała przekazania gruntów rolnych. W drodze odstępstwa od zdania pierwszego, w przypadku gdy osoba, której można przypisać bezpośrednio działanie lub zaniechanie, złożyła wniosek o przyznanie pomocy lub wniosek o płatność w danym roku kalendarzowym lub w danych latach, karę administracyjną nakłada się na podstawie całkowitej kwoty płatności, o których mowa w art. 92, która została lub zostanie przyznana tej osobie.

Do celów niniejszego ustępu „przekazanie” oznacza każdy rodzaj transakcji, w wyniku której grunt rolny przestaje być w posiadaniu osoby przekazującej.

3. Niezależnie od ust. 1 oraz z zastrzeżeniem przepisów, jakie mają zostać przyjęte na podstawie art. 101, państwa członkowskie mogą zdecydować o niestosowaniu kary administracyjnej gdy wynosi ona 100 EUR lub mniej na beneficjenta na rok kalendarzowy.

W przypadku gdy państwo członkowskie decyduje o skorzystaniu z możliwości przewidzianej w akapicie pierwszym, w następnym roku właściwy organ podejmuje działania w odniesieniu do próby beneficjentów w celu weryfikacji, czy beneficjent usunął stwierdzone niezgodności. Beneficjent jest powiadamiany o stwierdzeniu niezgodności i o obowiązku podjęcia działań naprawczego.

4. Nałożenie kary administracyjnej nie ma wpływu na zgodność z prawem i prawidłowość płatności, do których się stosuje.

Artykuł 98

Stosowanie kar administracyjnych w Bułgarii, Chorwacji i Rumunii

W przypadku Bułgarii i Rumunii kary administracyjne, o których mowa w art. 91, stosuje się najpóźniej od dnia 1 stycznia 2016 r. w odniesieniu do wymogów podstawowych w zakresie zarządzania dotyczących dobrostanu zwierząt, o którym mowa w załączniku II.

W przypadku Chorwacji, kary, o których mowa w art. 91, stosuje się zgodnie z następującym harmonogramem w odniesieniu do wymogów podstawowych w zakresie zarządzania, o których mowa w załączniku II:

- a) od dnia 1 stycznia 2014 r. w odniesieniu do SMR 1 - SMR 3 i SMR 6 - SMR 8;
- b) od dnia 1 stycznia 2016 r. w odniesieniu do SMR 4, SMR 5, SMR 9 i SMR 10;
- c) od dnia 1 stycznia 2018 r. w odniesieniu do SMR 11 - SMR 13.

Artykuł 99

Obliczanie kar administracyjnych

1. Karę administracyjną przewidzianą w art. 91 stosuje się w drodze zmniejszenia całkowitej kwoty płatności lub wykluczenia z płatności wymienionych w art. 92, które zostały lub mają zostać przyznane danemu beneficjentowi w odniesieniu do wniosków o przyznanie pomocy, które złożył lub złoży w roku kalendarzowym, w którym stwierdzono nieprawidłowość.

W celu obliczenia zmniejszeń i wykluczeń uwzględnia się dotkliwość, zasięg, trwałość i powtarzalność stwierdzonej niezgodności, jak również kryteria określone w ust. 2, 3 i 4.

2. W przypadku niezgodności wynikającej z zaniedbania wielkość procentowa zmniejszenia nie może przekraczać 5 %, a w przypadku powtarzalności – 15 %.

Państwa członkowskie mogą stworzyć system wczesnego ostrzegania stosowany w przypadkach niezgodności, które z uwagi na swoją nieznaczną dotkliwość, zasięg i trwałość w należycie uzasadnionych przypadkach nie prowadzą do zmniejszenia lub wykluczenia. W przypadku gdy państwo członkowskie zdecydowało o skorzystaniu z tej możliwości, właściwy organ przesyła beneficjentowi wczesne ostrzeżenie, w którym powiadamia go o stwierdzeniu niezgodności i o obowiązku podjęcia działania naprawczego. W przypadku gdy kolejna kontrola wykaże, że niezgodności nie naprawiono, zmniejszenie zgodne z akapitem pierwszym stosuje się z mocą wsteczną.

Jednakże przypadki niezgodności stanowiące bezpośrednie ryzyko dla zdrowia publicznego lub zdrowia zwierząt zawsze prowadzą do zmniejszenia lub wykluczenia.

Państwa członkowskie mogą zapewnić pierwszeństwo dostępu do systemu doradztwa rolniczego beneficjentom, którzy po raz pierwszy otrzymali wczesne ostrzeżenie.

3. W przypadku umyślnej niezgodności wielkość procentowa zmniejszenia co do zasady wynosi nie mniej niż 20 %, a nawet może prowadzić do całkowitego wykluczenia z jednego lub kilku systemów pomocy i może być stosowana przez jeden rok kalendarzowy lub przez większą liczbę lat kalendarzowych.

4. W każdym przypadku całkowita kwota zmniejszeń i wykluczeń w odniesieniu do jednego roku kalendarzowego nie może być wyższa niż całkowita kwota, o której mowa w ust. 1 akapit pierwszy.

Artykuł 100

Kwoty wynikające z zasady wzajemnej zgodności

Państwa członkowskie mogą zatrzymać 25 % kwot wynikających z zastosowania zmniejszeń i wykluczeń, o których mowa w art. 99.

Artykuł 101

Uprawnienia Komisji w odniesieniu do stosowania i obliczania wysokości kar administracyjnych

1. Aby zapewnić prawidłowy podział środków finansowych między uprawnionych beneficjentów oraz skuteczną, spójną i niedyskryminującą realizację zasady wzajemnej zgodności, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 115:

- a) ustanawiających zharmonizowaną podstawę obliczania kar administracyjnych wynikających z zasady wzajemnej zgodności, o którym mowa w art. 99, uwzględniając zmniejszenia wynikające z dyscypliny finansowej;
- b) określających warunki stosowania i obliczania kar administracyjnych wynikających z zasady wzajemnej zgodności, w tym w przypadku niezgodności, którą można bezpośrednio przypisać danemu beneficjentowi.

2. Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające szczegółowe przepisy proceduralne i techniczne dotyczące obliczania i stosowania kar administracyjnych, o których mowa w art. 97–99, w tym w odniesieniu do beneficjentów stanowiących grupę osób zgodnie z art. 28 i 29 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 116 ust. 3.

TYTUŁ VII

PRZEPISY WSPÓLNE

ROZDZIAŁ I

Komunikowanie

Artykuł 102

Przekazywanie informacji

1. W uzupełnieniu przepisów ustanowionych w rozporządzeniach sektorowych państwa członkowskie przesyłają Komisji następujące informacje, deklaracje i dokumenty:

- a) w przypadku akredytowanych agencji płatniczych i akredytowanych jednostek koordynujących:

- (i) dokument ich akredytacji;
 - (ii) ich funkcję (akredytowana agencja płatnicza lub akredytowana jednostka koordynująca);
 - (iii) w stosownym przypadku — cofnięcie ich akredytacji.
- b) w przypadku jednostek certyfikujących:
- (i) ich nazwę;
 - (ii) ich adres;
- c) w przypadku działań związanych z operacjami finansowanymi przez fundusze:
- (i) deklaracje wydatków, które mają także charakter wniosku o płatność, poświadczone przez akredytowaną agencję płatniczą lub akredytowaną jednostkę koordynującą, wraz z wymaganymi informacjami;
 - (ii) przewidywane zapotrzebowanie na środki finansowe w odniesieniu do EFRG, a w odniesieniu do EFRROW – aktualizację przewidywanych deklaracji wydatków, które będą przedstawione w trakcie roku oraz przewidywane deklaracje wydatków dotyczące następnego roku budżetowego;
 - (iii) deklaracje zarządcze oraz roczne sprawozdania finansowe agencji płatniczych;
 - (iv) roczne podsumowanie wyników wszystkich dostępnych audytów oraz kontroli przeprowadzonych zgodnie z harmonogramem oraz szczegółowymi przepisami ustanowionymi w ramach szczególnych przepisów sektorowych.

Roczne sprawozdania finansowe akredytowanych agencji płatniczych dotyczące wydatków ze środków EFRROW przekazuje się w ramach każdego z programów.

2. Państwa członkowskie szczegółowo informują Komisję o środkach podjętych w celu wdrożenia dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska, o których mowa w art. 94, oraz o szczegółach działania systemu doradztwa rolniczego, o którym mowa w tytule III.

3. Państwa członkowskie regularnie informują Komisję o stosowaniu systemu zintegrowanego, o którym mowa w tytule V rozdział II. Komisja organizuje wymianę poglądów na ten temat z państwami członkowskimi.

Artykuł 103

Poufność

1. Państwa członkowskie i Komisja podejmują wszystkie niezbędne środki w celu zapewnienia poufności informacji przekazywanych lub otrzymywanych w ramach działań kontrolnych i rozliczania rachunków, prowadzonych na podstawie niniejszego rozporządzenia.

Do informacji tych stosuje się przepisy określone w art. 8 rozporządzenia (Euratom, WE) nr 2185/96.

2. Bez uszczerbku dla krajowych przepisów dotyczących postępowania sądowego informacje zgromadzone w trakcie kontroli, jak przewidziano w tytule V rozdział III chronione są tajemnicą służbową. Informacji tych nie przekazuje się jakimkolwiek osobom innym niż te, które z uwagi na obowiązki wykonywane w państwach członkowskich lub w instytucjach Unii są zobowiązane do zapoznania się z nimi do celów związanych z pełnieniem tych obowiązków.

Artykuł 104

Uprawnienia Komisji

Komisja może przyjmować akty wykonawcze ustanawiające przepisy dotyczące:

- a) formy, treści, częstotliwości, terminów i warunków przekazywania lub udostępniania Komisji:
 - (i) deklaracji wydatków oraz preliminarzy wydatków, jak również ich aktualizacji, w tym dochodów przeznaczonych na określony cel;
 - (ii) deklaracji zarządczej oraz rocznych sprawozdań finansowych agencji płatniczych, jak również dostępnych wyników wszystkich przeprowadzonych audytów i kontroli;
 - (iii) sprawozdań certyfikacyjnych rachunków;
 - (iv) nazw i danych identyfikacyjnych akredytowanych agencji płatniczych, akredytowanych jednostek koordynujących i jednostek certyfikujących;
 - (v) warunków przyjmowania i dokonywania płatności wydatków finansowanych przez fundusze;
 - (vi) powiadomień o dostosowaniach finansowych dokonywanych przez państwa członkowskie w ramach operacji lub programów rozwoju obszarów wiejskich oraz skróconych sprawozdań na temat procedur odzyskiwania wszczętych przez państwa członkowskie na skutek nieprawidłowości;
 - (vii) informacji dotyczących środków podjętych na podstawie art. 58;
- b) warunków regulujących wymianę informacji i dokumentów między Komisją a państwami członkowskimi oraz wdrażania systemów informacyjnych, w tym rodzaju, formy, zawartości danych przetwarzanych przez te systemy i zasad ich przechowywania;
- c) przekazywania Komisji przez państwa członkowskie informacji, dokumentów, statystyk oraz sprawozdań, jak również terminów oraz metod ich przekazywania.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 116 ust. 3.

ROZDZIAŁ II

Stosowanie euro

Artykuł 105

Zasady ogólne

1. Kwoty podane w decyzjach Komisji dotyczących przyjęcia programów rozwoju obszarów wiejskich, kwoty zobowiązań oraz płatności Komisji, jak również kwoty poświadczonych lub zatwierdzonych wydatków oraz koszty w deklaracjach wydatków państw członkowskich są wyrażane i wypłacane w euro.
2. Ceny i kwoty ustalone w ramach sektorowego prawodawstwa rolnego wyrażane są w euro.

Są one przyznawane lub pobierane w euro w państwach członkowskich, które przyjęły euro, a w walucie krajowej – w państwach członkowskich, które nie przyjęły euro.

Artykuł 106

Kurs walutowy i termin operacyjny

1. W państwach członkowskich, które nie przyjęły euro, ceny i kwoty, o których mowa w art. 105 ust. 2, są przeliczane na walutę krajową za pomocą kursu walutowego.
2. Terminem operacyjnym dla kursu walutowego jest termin:
 - a) dopełnienia formalności celnych przy przywozie lub wywozie w przypadku kwot pobranych lub przyznanych w handlu z państwami trzecimi;
 - b) we wszystkich innych przypadkach – moment, w którym osiągnięty jest cel ekonomiczny operacji.
3. W przypadku gdy bezpośrednia płatność przewidziana w rozporządzeniu (UE) nr 1307/2013 zostaje dokonana na rzecz beneficjenta w walucie innej niż euro, państwa członkowskie dokonują przeliczenia na walutę krajową kwoty pomocy wyrażonej w euro na podstawie ostatniego kursu walutowego ustalonego przez Europejski Bank Centralny przed dniem 1 października roku, dla którego pomoc została przyznana.

W drodze odstępstwa od akapitu pierwszego, w należycie uzasadnionych przypadkach, państwa członkowskie mogą zdecydować o dokonaniu przeliczenia na podstawie średniej kursów walutowych ustalonych przez Europejski Bank Centralny podczas miesiąca przed dniem 1 października roku, dla którego pomoc została przyznana. Państwa członkowskie wybierające taką możliwość ustalają i publikują taki średni kurs przed dniem 1 grudnia tego roku.

4. W przypadku EFRG, podczas sporządzania deklaracji wydatków państwa członkowskie, które nie przyjęły euro, stosują ten sam kurs walutowy co kurs, który zastosowały przy realizacji płatności na rzecz beneficjentów lub otrzymaniu dochodów, zgodnie z przepisami niniejszego rozdziału.
5. W celu określenia terminu operacyjnego, o którym mowa w ust. 2, lub w celu ustalenia go z powodów specyficznych dla

organizacji rynku lub odnośnych kwot, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 115 określających przepisy dotyczące tych terminów operacyjnych oraz kursów walutowych, jakie mają być stosowane. Szczególny termin operacyjny określa się, uwzględniając następujące kryteria:

- a) możliwości jak najszybszego stosowania korekt kursu walutowego;
- b) podobieństwo terminów operacyjnych dla analogicznych operacji przeprowadzanych w ramach organizacji rynków;
- c) związek pomiędzy terminami operacyjnymi dla różnych cen i kwot dotyczących organizacji rynków;
- d) wykonalność i skuteczność kontroli stosowania odpowiednich kursów walutowych.

6. Aby uniknąć stosowania przez państwa członkowskie, które nie przyjęły euro różnych kursów walutowych podczas księgowania w walucie innej niż euro otrzymanych dochodów lub pomocy przekazanej beneficjentom, z jednej strony, oraz podczas sporządzania przez agencję płatniczą deklaracji wydatków, z drugiej strony, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 115 ustanawiających przepisy dotyczące kursu walutowego mającego zastosowanie podczas sporządzania deklaracji wydatków i księgowania operacji przechowywania publicznego w księgach rachunkowych agencji płatniczej.

Artykuł 107

Środki ochronne i odstępstwa

1. Komisja może przyjmować akty wykonawcze gwarantujące stosowanie prawa unijnego jeżeli wyjątkowe praktyki monetarne związane z walutami krajowymi mogą zagrażać ich stosowaniu. Te akty wykonawcze mogą stanowić odstępstwo od istniejących przepisów jedynie w absolutnie niezbędnym okresie.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 116 ust. 3.

Parlament Europejski, Rada oraz państwa członkowskie są niezwłocznie powiadamiane o środkach, o których mowa w akapicie pierwszym.

2. W przypadku gdy wyjątkowe praktyki monetarne związane z walutą krajową mogą zagrażać stosowaniu prawa unijnego, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 115 stanowiących odstępstwo od niniejszej sekcji, w szczególności w następujących przypadkach:

- a) w przypadku gdy państwo korzysta z niewłaściwych metod wymiany, takich jak zróżnicowane kursy walutowe, lub prowadzi operacje barterowe;
- b) w przypadku gdy państwa mają walutę niewymienialną na oficjalnych zagranicznych rynkach walutowych lub w przypadku gdy tendencja tych walut może wywołać zakłócenia w handlu.

Artykuł 108

Stosowanie euro przez państwa członkowskie spoza strefy euro

1. Jeżeli państwo członkowskie, które nie przyjęło euro, postanawia dokonywać wypłat wydatków wynikających z sektorowego prawodawstwa rolnego w euro, a nie w walucie krajowej, podejmuje ono środki w celu zapewnienia, aby stosowanie euro nie było systematycznie związane z korzyściami w porównaniu do stosowania waluty krajowej.

2. Państwa członkowskie powiadamiają Komisję o planowanych środkach, zanim zostaną one wprowadzone w życie. Środków tych nie można stosować, dopóki Komisja nie powiadomi o swojej zgodzie na ich stosowanie.

ROZDZIAŁ III

Sprawozdawczość i ewaluacja

Artykuł 109

Roczne sprawozdanie finansowe

Przed końcem września każdego roku następującego po roku budżetowym Komisja sporządza sprawozdanie finansowe z zarządzania funduszami w poprzednim roku budżetowym i przekazuje je Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

Artykuł 110

Monitorowanie i ewaluacja WPR

1. Ustanawia się wspólne ramy monitorowania i ewaluacji w celu pomiaru skuteczności WPR, a w szczególności:

- a) płatności bezpośrednich określonych w rozporządzeniu (UE) nr 1307/2013;
- b) środków rynkowych przewidzianych w rozporządzeniu (UE) nr 1308/2013;
- c) działań dotyczących rozwoju obszarów wiejskich przewidzianych w rozporządzeniu (UE) nr 1305/2013; oraz
- d) przepisów niniejszego rozporządzenia.

Komisja monitoruje te środki polityki na podstawie sprawozdań państw członkowskich zgodnie z przepisami ustanowionymi w rozporządzeniach, o których mowa w akapicie pierwszym. Komisja ustanawia wieloletni plan ewaluacji obejmujący okresowe ewaluacje poszczególnych instrumentów, które będzie stosować.

W celu zapewnienia efektywnego pomiaru skuteczności polityki Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 115 dotyczących treści i konstrukcji tych ram.

2. Skuteczność środków WPR, o których mowa w ust. 1, ocenia się w odniesieniu do następujących celów:

- a) rentownej produkcji żywności, z akcentem na dochód z działalności rolniczej, wydajność rolnictwa i stabilność cen;

b) zrównoważonego gospodarowania zasobami naturalnymi i działań na rzecz klimatu, z akcentem na emisję gazów cieplarnianych, różnorodność biologiczną, gleby i wodę;

c) zrównoważonego rozwoju terytorialnego, z akcentem na rozwój obszarów wiejskich, wzrost gospodarczy i kwestię ubóstwa na obszarach wiejskich.

Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające zestaw wskaźników na potrzeby celów, o których mowa w akapicie pierwszym. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 116 ust. 3.

Wskaźniki te są powiązane ze strukturą i celami polityki oraz umożliwiają dokonanie oceny postępu, skuteczności i efektywności polityki w stosunku do tych celów.

3. Ramy monitorowania i ewaluacji odzwierciedlają strukturę WPR w następujący sposób:

a) w odniesieniu do płatności bezpośrednich przewidzianych w rozporządzeniu (UE) nr 1307/2013, środków rynkowych przewidzianych w rozporządzeniu (UE) nr 1308/2013 oraz przepisów niniejszego rozporządzenia, Komisja monitoruje te instrumenty na podstawie sprawozdań państw członkowskich zgodnie z przepisami ustanowionymi w niniejszym rozporządzeniu. Komisja ustanawia wieloletni plan ewaluacji zawierający okresowe ewaluacje poszczególnych instrumentów, które mają być realizowane w ramach zadań Komisji. Ewaluacje przeprowadza się we właściwym czasie i przez niezależnych ewaluatorów;

b) monitorowanie i ewaluacja działań w ramach polityki rozwoju obszarów wiejskich będą przeprowadzane zgodnie z art. 67–79 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013.

Komisja zapewnia, aby połączone oddziaływanie wszystkich instrumentów WPR, o których mowa w ust. 1, było mierzone i oceniane w odniesieniu do wspólnych celów, o których mowa w ust. 2. Skuteczność WPR w osiągnięciu jej wspólnych celów jest mierzona i oceniana na podstawie wspólnych wskaźników oddziaływania, a konkretne cele szczegółowe – na podstawie wskaźników wyników. Na podstawie dowodów zawartych w ocenach WPR, w tym w ewaluacjach programów rozwoju obszarów wiejskich, a także na podstawie innych stosownych źródeł informacji, Komisja przygotowuje sprawozdania na temat pomiaru i ewaluacji wspólnej skuteczności wszystkich instrumentów WPR.

4. Państwa członkowskie dostarczają Komisji wszystkich informacji niezbędnych do monitorowania i ewaluacji odnoszących się do wspólnych celów. W możliwie najszerszym zakresie informacje te opierają się na uznanych źródłach danych, takich jak sieć danych rachunkowych gospodarstw rolnych i Eurostat.

Komisja uwzględnia zapotrzebowanie na dane oraz synergie pomiędzy potencjalnymi źródłami danych, w szczególności w odniesieniu do ich wykorzystania w celach statystycznych w razie takiej potrzeby.

Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające przepisy dotyczące informacji, jakie mają być przesyłane przez państwa członkowskie, uwzględniając potrzebę unikania wszelkich niepotrzebnych obciążeń administracyjnych, a także przepisy dotyczące zapotrzebowania na dane oraz przepisy dotyczące synergii między potencjalnymi źródłami danych. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 116 ust. 3.

5. Do dnia 31 grudnia 2018 r. Komisja przedstawi Parlamentowi Europejskiemu i Radzie wstępne sprawozdanie dotyczące wykonania niniejszego artykułu, w tym pierwsze wyniki dotyczące skuteczności WPR. Drugie sprawozdanie obejmujące ocenę skuteczności WPR zostanie przedstawione do dnia 31 grudnia 2021 r.

ROZDZIAŁ IV

Przejrzystość

Artykuł 111

Publikacja wykazu beneficjentów

1. Państwa członkowskie zapewniają coroczną publikację *ex post* wykazu beneficjentów funduszy. Publikacja takiego wykazu obejmuje:

- a) bez uszczerbku dla art. 112 akapit pierwszy niniejszego rozporządzenia - nazwy (nazwiska) beneficjenta, rozumiane jako:
 - (i) imię i nazwisko, jeśli beneficjentem jest osoba fizyczna;
 - (ii) pełna nazwa oficjalna w formie, w jakiej została zarejestrowana, w przypadku gdy beneficjentem jest osoba prawna posiadająca niezależną osobowość prawną zgodnie z prawodawstwem danego państwa członkowskiego;
 - (iii) pełna nazwa stowarzyszenia w formie, w jakiej została zarejestrowana lub w inny sposób urzędowo uznana, w przypadku gdy beneficjentem jest stowarzyszenie nieposiadające własnej osobowości prawnej;
- b) gminę, na której terenie beneficjent ma miejsce zamieszkania lub jest zarejestrowany, oraz o ile to możliwe, kod pocztowy lub jego część pozwalającą na identyfikację gminy;
- c) kwoty płatności dla każdego środka finansowanego przez fundusze, jakie każdy beneficjent otrzymał w danym roku budżetowym;
- d) charakter i opis środków finansowanych przez którykolwiek z funduszy ze wskazaniem, z którego z funduszy przyznano płatności, o których mowa w lit. c).

Informacje, o których mowa w akapicie pierwszym, udostępnia się na jednej stronie internetowej w każdym państwie członkowskim. Informacje te pozostają dostępne przez okres dwóch lat od dnia ich publikacji.

2. W odniesieniu do płatności odpowiadających działaniom finansowanym w ramach EFRROW, o których mowa w ust. 1

akapit pierwszy lit. c), kwoty, które mają być opublikowane, odpowiadają całkowitym kwotom publicznych środków finansowych, obejmującym zarówno wkład unijny, jak i krajowy.

Artykuł 112

Próg

Państwa członkowskie nie publikują nazwiska lub nazwy beneficjenta, jak przewidziano w niniejszym rozporządzeniu w art. 111 ust. 1 akapit pierwszy lit. a), w następujących sytuacjach:

- a) w przypadku państw członkowskich, które ustanawiają system dla małych gospodarstw przewidziany w tytule V rozporządzenia (UE) nr 1307/2013, w przypadku gdy kwota pomocy otrzymanej w ciągu jednego roku przez beneficjenta jest równa lub niższa od kwoty ustalonej przez dane państwo członkowskie, o której mowa w art. 63 ust. 1 akapit drugi lub art. 63 ust. 2 akapit drugi tego rozporządzenia;
- b) w przypadku państw członkowskich, które nie ustanawiają systemu dla małych gospodarstw przewidzianego w tytule V rozporządzenia (UE) nr 1307/2013, w przypadku gdy kwota pomocy otrzymanej w ciągu jednego roku przez beneficjenta jest równa lub niższa niż 1 250 EUR.

W przypadku gdy zastosowanie ma akapit pierwszy lit. a) kwoty ustalone przez państwa członkowskie zgodnie z art. 63 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013 oraz zgłoszone Komisji na mocy tego rozporządzenia podawane są do publicznej wiadomości przez Komisję zgodnie z przepisami przyjętymi na mocy art. 114.

W przypadku gdy zastosowanie ma akapit pierwszy niniejszego artykułu, państwo członkowskie publikuje informacje, o których mowa w art. 111 ust. 1 akapit pierwszy lit. b), c) i d), a beneficjent jest identyfikowany przy pomocy kodu. Państwa członkowskie określają format tego kodu.

Artykuł 113

Informacje dotyczące beneficjentów

Państwa członkowskie informują beneficjentów o tym, że ich dane będą opublikowane zgodnie z art. 111, oraz informują ich o możliwości przetwarzania danych przez organy audytowe i dochodzeniowe Unii i państw członkowskich w celu ochrony interesów finansowych Unii.

Zgodnie z wymogami dyrektywy 95/46/WE, w przypadku gdy dotyczy to danych osobowych, państwa członkowskie informują beneficjentów o prawach przysługujących im na mocy przepisów dotyczących ochrony danych osobowych oraz o procedurach umożliwiających wykonywanie tych praw.

Artykuł 114

Uprawnienia Komisji

Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające przepisy dotyczące:

- a) formy, w tym sposobu prezentacji w podziale na środki, oraz harmonogramu publikacji przewidzianych w art. 111 i 112;
- b) jednolitego stosowania art. 113;

c) współpracy między Komisją a państwami członkowskimi.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 116 ust. 3.

TYTUŁ VIII

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 115

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjmowania aktów delegowanych, o których mowa w art. 8, 20, 40, 46, 50, 53, 57, 62, 63, 64, 65, 66, 72, 76, 77, 79, 84, 89, 93, 101, 106, 107, 110 i 120, podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.

2. Uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych, o których mowa w art. 8, 20, 40, 46, 50, 53, 57, 62, 63, 64, 65, 66, 72, 76, 77, 79, 84, 89, 93, 101, 106, 107, 110 i 120, powierza się Komisji na okres siedmiu lat od daty wejścia w życie niniejszego rozporządzenia. Komisja sporządza sprawozdanie dotyczące przekazania uprawnień nie później niż dziewięć miesięcy przed końcem tego siedmioletniego okresu. Przekazanie uprawnień zostaje automatycznie przedłużone na takie same okresy, chyba że Parlament Europejski lub Rada sprzeciwią się takiemu przedłużeniu nie później niż trzy miesiące przed końcem każdego okresu.

3. Przekazanie uprawnień, o których mowa w art. 8, 20, 40, 46, 50, 53, 57, 62, 63, 64, 65, 66, 72, 76, 77, 79, 84, 89, 93, 101, 106, 107, 110 i 120, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w określonym w tej decyzji późniejszym terminie. Nie wpływa ona na ważność jakichkolwiek już obowiązujących aktów delegowanych.

4. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

5. Akt delegowany przyjęty na podstawie artykułów 8, 20, 40, 46, 50, 53, 57, 62, 63, 64, 65, 66, 72, 76, 77, 79, 84, 89, 93, 101, 106, 107, 110 i 120 wchodzi w życie tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski, ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 116

Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga Komitet ds. Funduszy Rolnych. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

Do celów art. 15, 58, 62, 63, 64, 65, 75, 77, 78, 89, 90, 96, 101 i 104, w odniesieniu do kwestii dotyczących płatności bezpośrednich, rozwoju terenów wiejskich lub wspólnej organizacji rynków, Komisję wspomagają Komitet ds. Funduszy Rolnych, Komitet ds. Płatności Bezpośrednich, Komitet ds. Rozwoju Obszarów Wiejskich lub Komitet ds. Wspólnej Organizacji Rynków Rolnych, ustanowione na mocy niniejszego rozporządzenia, rozporządzenia (UE) nr 1307/2013, rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i rozporządzenia (UE) nr 1308/2013. Komitety te są komitetami w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 4 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

3. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

W odniesieniu do aktów, o których mowa w art. 8, w przypadku gdy komitet nie wyda żadnej opinii, Komisja nie przyjmuje projektu aktu wykonawczego i stosuje się art. 5 ust. 4 akapit trzeci rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

Artykuł 117

Przetwarzanie i ochrona danych osobowych

1. Państwa członkowskie i Komisja gromadzą dane osobowe w celu wykonywania swoich odnośnych obowiązków na mocy niniejszego rozporządzenia związanych z zarządzaniem, kontrolą, audytem, a także z monitorowaniem i ewaluacją oraz, w szczególności, obowiązków określonych w tytule II rozdział II, tytule III, tytule IV rozdziały III i IV, tytułach V i VI oraz w tytule VII rozdział III, jak też w celach statystycznych, i nie mogą przetwarzać tych danych w sposób niezgodny z tym celem.

2. W przypadku gdy dane osobowe są przetwarzane do celów monitorowania i ewaluacji na mocy tytułu VII rozdział III, a także do celów statystycznych, muszą być anonimowe i mogą być przetwarzane jedynie w formie zagregowanej.

3. Dane osobowe są przetwarzane zgodnie z przepisami dyrektywy 95/46/WE i rozporządzenia (WE) nr 45/2001. W szczególności danych tych nie przechowuje się w formie, która pozwala na zidentyfikowanie osób, których dotyczą dane, przez czas dłuższy niż jest to konieczne do celów, dla których dane te były gromadzone lub dla których są one przetwarzane dalej, z uwzględnieniem minimalnych okresów przetwarzania określonych w mającym zastosowanie prawie krajowym i unijnym.

4. Państwa członkowskie informują osoby, których dotyczą dane, że ich dane osobowe mogą być przetwarzane przez podmioty krajowe i unijne zgodnie z ust. 1 i że w tym zakresie korzystają one z praw określonych w odpowiednich przepisach dotyczących ochrony danych osobowych dyrektywy 95/46/WE i rozporządzenia (WE) nr 45/2001.

5. Niniejszy artykuł podlega art. 111–114.

Artykuł 118**Poziom realizacja**

Państwa członkowskie są odpowiedzialne za realizację programów i wykonywanie swoich zadań na podstawie niniejszego rozporządzenia na poziomie, który uważają za stosowny, zgodnie ze swoimi ramami instytucjonalnymi, prawnymi i finansowymi oraz z zastrzeżeniem zgodności z niniejszym rozporządzeniem i innymi odpowiednimi przepisami Unii.

Artykuł 119**Uchylenie**

1. Rozporządzenia (EWG) nr 352/78, (WE) nr 165/94, (WE) nr 2799/98, (WE) nr 814/2000, (WE) nr 1290/2005 oraz (WE) nr 485/2008 tracą moc.

Jednakże art. 31 rozporządzenia (WE) nr 1290/2005 wraz z odnośnymi przepisami wykonawczymi ma nadal zastosowanie do dnia 31 grudnia 2014 r.

2. Odesłania do uchylonych rozporządzeń traktuje się jak odesłania do niniejszego rozporządzenia zgodnie z tabelą korelacji zamieszczoną w załączniku III.

Artykuł 120**Środki przejściowe**

Aby zapewnić sprawne przejście od ustaleń przewidzianych w uchylonych rozporządzeniach, o których mowa w art. 118,

do przepisów ustanowionych w niniejszym rozporządzeniu, Komisji przekazuje się uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 115 dotyczących przypadków, w których mogą być stosowane odstępstwa od przepisów przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu oraz uzupełnienia tych przepisów.

Artykuł 121**Wejście w życie i stosowanie**

1. Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie w dniu jego opublikowania w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 1 stycznia 2014 r.

2. Jednakże następujące przepisy stosuje się zgodnie z poniższym:

a) art. 7, 8, 16, 25, 26 i 43 – od dnia 16 października 2013 r.;

b) art. 18 i 40 w odniesieniu do wydatków dokonanych począwszy od dnia 16 października 2013 r.;

c) art. 52 – od dnia 1 stycznia 2015 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 17 grudnia 2013 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

M. SCHULZ

Przewodniczący

W imieniu Rady

V. JUKNA

Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK I

INFORMACJE DOTYCZĄCE ŁAGODZENIA ZMIANY KLIMATU I PRZYSTOSOWYWANIA SIĘ DO NIEJ, RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ I OCHRONY WÓD OKREŚLONE W ART. 12 UST. 3 LIT. D).

Łagodzenie zmiany klimatu i przystosowywanie się do niej:

- Informacje dotyczące przyszłych skutków zmiany klimatu w danych regionach oraz emisji gazów cieplarnianych związanych z danymi praktykami rolniczymi, a także dotyczące przyczyniania się sektora rolniczego do łagodzenia zmiany klimatu za pomocą ulepszonych praktyk rolniczych i rolnoleśnych oraz rozwoju projektów w dziedzinie energii ze źródeł odnawialnych w gospodarstwach i poprawy efektywności energetycznej gospodarstw.
- Informacje pomagające rolnikom w określeniu najlepszego sposobu inwestowania w uodpornienie ich systemów gospodarki rolnej na zmianę klimatu oraz wskazujące fundusze unijne, z których mogą w tym celu skorzystać; w szczególności informacje dotyczące dostosowania ziemi uprawnej do zmiany klimatu i zmian długoterminowych, a także informacje dotyczące sposobów stosowania praktycznych środków agronomicznych, mających na celu zwiększenie odporności systemów gospodarki rolnej na powodzie i susze, jak również informacje dotyczące sposobów poprawienia i zoptymalizowania poziomów dwutlenku węgla w glebie.

Różnorodność biologiczna:

- Informacje dotyczące pozytywnej współzależności między różnorodnością biologiczną a odpornością ekosystemu rolniczego, rozrzutu ryzyka, a także związku między monokulturami a podatnością na brak plonów/straty w plonach z powodu szkodników i ekstremalnych zjawisk pogodowych.
- Informacje dotyczące najlepszych sposobów zapobiegania rozprzestrzenianiu się inwazyjnych gatunków obcych oraz znaczenia tego działania dla skutecznego funkcjonowania ekosystemu i odporności na zmianę klimatu, w tym informacje dotyczące dostępu do finansowania dla programów zwalczania w przypadku gdy wiążą się one z dodatkowymi kosztami.

Ochrona wód:

- Informacje dotyczące zrównoważonych, oszczędnych systemów nawadniania oraz sposobów optymalizowania systemów nawadniania wodą opadową, mające na celu propagowanie wydajnego zużycia wody.
- Informacje dotyczące ograniczania zużycia wody w rolnictwie, w tym wyboru upraw, poprawy jakości humusu glebowego w celu zwiększenia stopnia zatrzymywania wody oraz zmniejszania konieczności nawadniania.

Informacje ogólne:

- Wymiana najlepszych praktyk, szkolenia i tworzenie zdolności (mające zastosowanie do łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej, różnorodności biologicznej i ochrony wód, o których mowa powyżej w niniejszym załączniku).

ZAŁĄCZNIK II

PRZEPISY DOTYCZĄCE ZASADY WZAJEMNEJ ZGODNOŚCI ZGODNIE Z ART. 93

SMR: Wymóg podstawowy w zakresie zarządzania

GAEC: Normy utrzymania gruntów w dobrej kulturze rolnej zgodnej z ochroną środowiska

Obszar	Główna kwestia	Wymogi i normy		
Środowisko, zmiana klimatu, utrzymanie gruntów w dobrej kulturze rolnej	Woda	SMR 1	Dyrektywa Rady 91/676/EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. dotycząca ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego (Dz.U. L 375 z 31.12.1991, s. 1)	art. 4 i 5
		GAEC 1	Ustanowienie stref buforowych wzdłuż cieków wodnych ⁽¹⁾	
		GAEC 2	Przestrzeganie procedur wydawania zezwoleń w przypadku gdy wykorzystanie wody w celu nawadniania wymaga zezwolenia	
		GAEC 3	Ochrona wód podziemnych przed zanieczyszczeniem: zakaz bezpośrednich zrzutów do wód podziemnych oraz środki mające na celu zapobieganie pośredniemu zanieczyszczeniu wód podziemnych poprzez zrzut na powierzchnię gruntu i przesiąkanie przez glebę niebezpiecznych substancji, wymienionych w załączniku do dyrektywy 80/68/EWG w brzmieniu obowiązującym ostatniego dnia jej obowiązywania w zakresie, w jakim odnosi się do działalności rolniczej	
	Gleba i zasoby węgla	GAEC 4	Minimalna pokrywa glebowa	
		GAEC 5	Minimalne zagospodarowanie terenu odzwierciedlające warunki danego miejsca w celu ograniczenia erozji	
		GAEC 6	Utrzymanie poziomu materii organicznej gleby poprzez stosowanie odpowiednich praktyk, w tym zakaz wypalania rżysk, chyba że służy ono zdrowiu roślin lub ograniczaniu pozostałości ⁽²⁾	
	Różnorodność biologiczna	SMR 2	Dyrektywa 2009/147/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz.U. L 20 z 26.1.2010, s. 7).	art. 3 ust. 1, art. 3 ust. 2 lit. b), art. 4 ust. 1, 2 i 4.
		SMR 3	Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U. L 206 z 22.7.1992, s. 7)	art. 6 ust. 1 i 2
	Krajobraz, minimalny poziom utrzymania	GAEC 7	Zachowanie cech krajobrazu, obejmujących w stosownych przypadkach żywoploty, stawy, rowy, zadrzewienie liniowe, grupowe lub pojedyncze, obrzeża pól i tarasy, z uwzględnieniem zakazu przycinania żywoplotów i drzew w okresie wylęgu i chowu ptaków oraz, fakultatywnie, środki przeciwdziałające inwazyjnym gatunkom roślin	
Zdrowie publiczne, zdrowie zwierząt i zdrowie roślin	Bezpieczeństwo żywności	SMR 4	Rozporządzenie (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiające ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołujące Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiające procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności (Dz.U. L 31 z 1.2.2002, s. 1)	art. 14 i 15, art. 17 ust. 1 ⁽³⁾ oraz art. 18, 19 i 20

Obszar	Główna kwestia	Wymogi i normy		
		SMR 5	Dyrektywa Rady 96/22/WE z dnia 29 kwietnia 1996 r. dotycząca zakazu stosowania w gospodarstwach hodowlanych niektórych związków o działaniu hormonalnym, tyreostatycznym i β -agonistycznym i uchylająca dyrektywy 81/602/EWG, 88/146/EWG oraz 88/299/EWG (Dz.U. L 125 z 23.5.1996, s. 3)	art. 3 lit. a), b), d) i e) oraz art. 4, 5 i 7
	Identyfikacja i rejestracja zwierząt	SMR 6	Dyrektywa Rady 2008/71/WE z dnia 15 lipca 2008 r. w sprawie identyfikacji i rejestracji świń (Dz.U. L 213 z 8.8.2005, s. 31)	art. 3, 4 i 5
SMR 7		Rozporządzenie (WE) nr 1760/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 lipca 2000 r. ustanawiające system identyfikacji i rejestracji bydła i dotyczące etykietowania wołowiny i produktów z wołowiny oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 820/97 (Dz.U. L 204 z 11.8.2000, s. 1)	art. 4 i 7	
SMR 8		Rozporządzenie Rady (WE) nr 21/2004 z dnia 17 grudnia 2003 r. ustanawiające system identyfikacji i rejestrowania owiec i kóz oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1782/2003 i dyrektywy 92/102/EWG i 64/432/EWG (Dz.U. L 5 z 9.1.2004, s. 8)	art. 3, 4 i 5	
	Choroby zwierząt	SMR 9	Rozporządzenie (WE) nr 999/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. ustanawiające przepisy dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych pasażowalnych gąbczastych encefalopatii (Dz.U. L 147 z 31.5.2001, s. 1)	art. 7, 11, 12, 13 i 15
	Środki ochrony roślin	SMR 10	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1107/2009 z dnia 21 października 2009 r. dotyczące wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin i uchylające dyrektywy Rady 79/117/EWG i 91/414/EWG (Dz.U. L 309 z 24.11.2009, s. 1)	art. 55 zdanie pierwsze i drugie
Dobrostan zwierząt	Dobrostan zwierząt	SMR 11	Dyrektywa Rady 2008/119/EWG z dnia 18 grudnia 2008 r. ustanawiająca minimalne normy ochrony cieląt (Dz.U. L 10 z 15.1.2009, s. 7)	art. 3 i 4
		SMR 12	Dyrektywa Rady 2008/120/EWG z dnia 18 grudnia 2008 r. ustanawiająca minimalne normy ochrony świń (Dz.U. L 47 z 18.2.2009, s. 5)	art. 3 i art. 4
		SMR 13	Dyrektywa Rady 98/58/WE z dnia 20 lipca 1998 r. dotycząca ochrony zwierząt gospodarskich (Dz.U. L 221 z 8.8.1998, s. 23)	art. 4

(¹) Strefy buforowe GAEC muszą, zarówno w granicach stref podatnych, jak i poza tymi strefami wyznaczonymi na podstawie z art. 3 ust. 2 dyrektywy 91/676/EWG, spełniać co najmniej wymogi dotyczące warunków rolniczego wykorzystania nawozu w pobliżu cieków wodnych, o których mowa w pkt A.4 załącznika II do dyrektywy 91/676/EWG; wymogi te należy stosować zgodnie z programami działania państw członkowskich ustanowionymi na podstawie art. 5 ust. 4 dyrektywy 91/676 EWG.

(²) Wymóg ten może być ograniczony do ogólnego zakazu wypalania rżysk, ale państwo członkowskie może zdecydować o wprowadzeniu dalszych wymogów.

(³) Wdrożone w szczególności przez:

- art. 14 rozporządzenia (WE) nr 470/2009 oraz załącznik do rozporządzenia (WE) nr 37/2010,
- rozporządzenie (WE) nr 852/2004: art. 4 ust. 1 oraz załącznik I część A (sekcja II pkt 4 lit. g), h), j), pkt 5 lit. f), h), pkt 6; sekcja III pkt 8 lit. a), b), d), e), pkt 9 lit. a), c),
- rozporządzenie (WE) nr 853/2004: art. 3 ust. 1 oraz załącznik III sekcja IX rozdział 1 (część I pkt 1 lit. b), c), d), e); część I pkt 2 lit. a) ppkt (i), (ii), (iii), lit. b) ppkt (i), (ii), lit. c); część I pkt 3; część I pkt 4; część I pkt 5; część II A pkt 1, 2, 3, 4; część II B pkt 1 lit. a), d), pkt 2, pkt 4 lit. a), b), załącznik III sekcja X rozdział 1 pkt 1,
- rozporządzenie (WE) nr 183/2005: art. 5 ust. 1 oraz załącznik I, część A, (część I pkt 4 lit. e), g); część II pkt 2 lit. a), b), e), art. 5 ust. 5 oraz załącznik III pkt 1, 2, art. 5 ust. 6, oraz
- rozporządzenie (WE) nr 396/2005: art. 18.

ZAŁĄCZNIK III

TABELA KORELACJI

1. Rozporządzenie (EWG) nr 352/78

Rozporządzenie (EWG) nr 352/78	Niniejsze rozporządzenie
art. 1	art. 43 ust. 1 lit. e)
art. 2	art. 43 ust. 2
art. 3	art. 46 ust. 1
art. 4	—
art. 5	—
art. 6	—

2. Rozporządzenie (WE) nr 2799/98

Rozporządzenie (WE) nr 2799/98	Niniejsze rozporządzenie
art. 1	—
art. 2	art. 105 ust. 2 i art. 106
art. 3	art. 106
art. 4	—
art. 5	—
art. 6	—
art. 7	art. 107
art. 8	art. 108
art. 9	—
art. 10	—
art. 11	—

3. Rozporządzenie (WE) nr 814/2000

Rozporządzenie (WE) nr 814/2000	Niniejsze rozporządzenie
art. 1	art. 45 ust. 1
art. 2	art. 45 ust. 2
art. 3	—
art. 4	—
art. 5	—
art. 6	—
art. 7	—
art. 8	art. 45 ust. 5
art. 9	—
art. 10	art. 45 ust. 4 i art. 116
art. 11	—

4. Rozporządzenie (WE) nr 1290/2005

Rozporządzenie (WE) nr 1290/2005	Niniejsze rozporządzenie
art. 1	art. 1
art. 2	art. 3
art. 3	art. 4
art. 4	art. 5
art. 5	art. 6
art. 6	art. 7
art. 7	art. 9
art. 8	art. 102
art. 9	art. 58
art. 10	art. 10
art. 11	art. 11
art. 12	art. 16
art. 13	art. 19
art. 14	art. 17
art. 15	art. 18
art. 16	art. 40
art. 17	art. 41 ust. 1
art. 17a	art. 41 ust. 2
art. 18	art. 24
art. 19	art. 27
art. 20	art. 28
art. 21	art. 29
art. 22	art. 32
art. 23	art. 33
art. 24	art. 34
art. 25	art. 35
art. 26	art. 36
art. 27	art. 41 ust. 1
art. 27a	art. 41 ust. 2
art. 28	art. 37
art. 29	art. 38
art. 30	art. 51
art. 31	art. 52
art. 32	art. 54 i 55
art. 33	art. 54 i 56
art. 34	art. 43

Rozporządzenie (WE) nr 1290/2005	Niniejsze rozporządzenie
art. 35	—
art. 36	art. 48
art. 37	art. 47
art. 38	—
art. 39	—
art. 40	—
art. 41	art. 116
art. 42	—
art. 43	art. 109
art. 44	art. 103
art. 44a	art. 113 ust. 1
art. 45	art. 105 ust. 1 oraz art. 106 ust. 3 i 4
art. 46	—
art. 47	art. 119
art. 48	art. 120
art. 49	art. 121
5. Rozporządzenie (WE) nr 485/2008	
Rozporządzenie (WE) nr 485/2008	Niniejsze rozporządzenie
art. 1	art. 79
art. 2	art. 80
art. 3	art. 81
art. 4	—
art. 5	art. 82 ust. 1, 2 i 3
art. 6	art. 82 ust. 4
art. 7	art. 83
art. 8	art. 103 ust. 2
art. 9	art. 86
art. 10	art. 84
art. 11	art. 85
art. 12	art. 106 ust. 3
art. 13	—
art. 14	—
art. 15	art. 87
art. 16	—
art. 17	—

Wspólne oświadczenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zasady wzajemnej zgodności

Rada i Parlament Europejski zwracają się do Komisji o monitorowanie transpozycji i wdrażania przez państwa członkowskie dyrektywy 2000/60/WE z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej, a także dyrektywy 2009/128/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania na rzecz zrównoważonego stosowania pestycydów i o przedstawienie w stosownych przypadkach – po wdrożeniu tych dyrektyw we wszystkich państwach członkowskich i po określeniu obowiązków bezpośrednio dotyczących rolników – wniosku ustawodawczego zmieniającego to rozporządzenie w celu uwzględnienia stosownych elementów tych dyrektyw w systemie wzajemnej zgodności.

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1306/2013**z dnia 17 grudnia 2013 r.****ustanawiające przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 637/2008 i rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 42 i art. 43 ust. 2,

uwzględniając Traktat o przystąpieniu z 1979 r., w szczególności ustęp 6 dołączonego do niego protokołu nr 4 dotyczącego bawełny,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Trybunału Obrachunkowego ⁽¹⁾,uwzględniając opinie Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽²⁾,uwzględniając opinię Komitetu Regionów ⁽³⁾,stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽⁴⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) W komunikacie Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, zatytułowanym „WPR do 2020 r.: sprostac wyzwaniom przyszłości związanym z żywnością, zasobami naturalnymi oraz aspektami terytorialnymi”, określono potencjalne wyzwania, cele oraz kierunki działania dla wspólnej polityki rolnej („WPR”) po 2013 r. W świetle debaty na temat tego komunikatu reforma WPR powinna wejść w życie z dniem 1 stycznia 2014 r. Reforma powinna objąć wszystkie główne instrumenty WPR, w tym rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009 ⁽⁵⁾. Z uwagi na zakres reformy należy uchylić

rozporządzenie (WE) nr 73/2009 i zastąpić je nowym aktem prawnym. Ponadto reforma powinna udoskonalić i uprościć odpowiednie przepisy.

- (2) Jednym z najważniejszych celów i jednym z kluczowych wymogów reformy WPR jest zmniejszenie obciążeń administracyjnych. Należy to ściśle uwzględnić przy redagowaniu odpowiednich przepisów dotyczących systemu wsparcia bezpośredniego.
- (3) W niniejszym rozporządzeniu należy zawrzeć wszystkie podstawowe elementy dotyczące wypłacania rolnikom wsparcia unijnego oraz ustalić warunki dostępu do płatności, które są nierozdzielnie związane z tymi podstawowymi elementami.
- (4) Niezbędne jest wyjaśnienie, że rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 ⁽⁶⁾ oraz przepisy przyjęte na jego podstawie mają mieć zastosowanie do środków określonych w niniejszym rozporządzeniu. Z uwagi na spójność z innymi instrumentami prawnymi dotyczącymi WPR niektóre przepisy przewidziane obecnie w rozporządzeniu (WE) nr 73/2009 zostają teraz zamieszczone w rozporządzeniu (UE) nr 1306/2013, w szczególności przepisy mające zagwarantować przestrzeganie obowiązków określonych w przepisach dotyczących płatności bezpośrednich, w tym kontroli i stosowania środków administracyjnych i kar administracyjnych w przypadku braku zgodności, przepisy związane z zasadą wzajemnej zgodności, takie jak wymogi podstawowe w zakresie zarządzania, normy dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska, monitorowanie i ocena odpowiednich środków, a także przepisy dotyczące wypłaty zaliczek oraz odzyskiwania nienależnych płatności.
- (5) Aby uzupełnić lub zmienić niektóre elementy inne niż istotne niniejszego rozporządzenia, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania aktów zgodnie z art. 290 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej („TFUE”). Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów. Przygotowując i opracowując akty delegowane, Komisja powinna zapewnić jednocześnie, terminowe i odpowiednie przekazywanie stosownych dokumentów Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

⁽¹⁾ Opinia z dnia 8 marca 2012 r. (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym).

⁽²⁾ Dz.U. C 191 z 29.6.2012, s. 116 oraz Dz.U. C 44 z 15.2.2013, s. 159.

⁽³⁾ Dz.U. C 225 z 27.7.2012, s. 174.

⁽⁴⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 20 listopada 2013 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym).

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009 z dnia 19 stycznia 2009 r. ustanawiające wspólne zasady dla systemów wsparcia bezpośredniego dla rolników w ramach wspólnej polityki rolnej i ustanawiające określone systemy wsparcia dla rolników, zmieniające rozporządzenia (WE) nr 1290/2005, (WE) nr 247/2006, (WE) nr 378/2007 i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1782/2003 (Dz.U. L 30 z 31.1.2009, s. 16).

⁽⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej i uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 352/78, (WE) nr 165/94, (WE) nr 2799/98, (WE) nr 814/2000, (WE) nr 1290/2005 oraz (WE) nr 485/2008 (Zob. s. 549 niniejszego Dziennika Urzędowego).

- (6) Niniejsze rozporządzenie powinno zawierać wykaz objętych nim systemów wsparcia bezpośredniego. Aby uwzględnić nowe prawodawstwo dotyczące systemów wsparcia, które może zostać przyjęte po wejściu niniejszego rozporządzenia w życie, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania określonych aktów w odniesieniu do zmiany tego wykazu.
- (7) Aby zagwarantować pewność prawa, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania określonych aktów w odniesieniu do ustanowienia ram, w których państwa członkowskie mają określać kryteria, jakie rolnicy mają spełnić, aby wywiązać się z obowiązku utrzymywania powierzchni użytków rolnych w stanie odpowiednim do wypasu lub uprawy, oraz działania minimalne, które mają być prowadzone na powierzchni użytków rolnych utrzymujących się naturalnie w stanie odpowiednim do wypasu lub uprawy, jak również kryteria określania przewagi traw i innych pastewnych roślin zielnych oraz określania utrwalonych praktyk lokalnych w odniesieniu do trwałych użytków zielonych i pastwisk trwałych („trwałe użytki zielone”).
- (8) Z myślą o zapewnieniu, aby kwoty przeznaczone na finansowanie WPR były zgodne z pułapami rocznymi, o których mowa w art. 16 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013, należy dostosować wysokość wsparcia bezpośredniego w każdym roku kalendarzowym, jak przewiduje art. 25 tego rozporządzenia. W celu zapewnienia, aby przyczyniało się ono do osiągnięcia celu polegającego na bardziej zrównoważonym rozdziale płatności wśród małych i dużych beneficjentów, dostosowanie płatności bezpośrednich powinno stosować się jedynie w przypadku przyznawanych rolnikom płatności, które przekraczają 2 000 EUR w odpowiednim roku kalendarzowym. Biorąc pod uwagę wysokość płatności bezpośrednich dla rolników w Bułgarii, Chorwacji i Rumunii w ramach stosowania mechanizmu stopniowego dochodzenia do pełnych płatności w odniesieniu do wszystkich płatności bezpośrednich przyznawanych w tych państwach członkowskich, ten instrument dyscypliny finansowej należy stosować w Bułgarii i Rumunii dopiero od dnia 1 stycznia 2016 r., a w Chorwacji od dnia 1 stycznia 2022 r. Należy wprowadzić szczegółowe przepisy w odniesieniu do tego instrumentu dyscypliny finansowej i niektórych innych przepisów w przypadku osoby prawnej lub grupy osób fizycznych lub prawnych, w przypadku gdy prawo krajowe przewiduje dla indywidualnych członków prawa i obowiązki porównywalne do praw i obowiązków rolników indywidualnych mających status kierujących gospodarstwem rolnym, w celu umocnienia struktur rolnych i wspierania ustanawiania odpowiednich osób prawnych lub grup.
- (9) W celu zapewnienia prawidłowego dostosowywania płatności bezpośrednich w odniesieniu do dyscypliny finansowej należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania określonych aktów w odniesieniu do przepisów stanowiących podstawę obliczania zmniejszeń, które państwa członkowskie mają stosować wobec rolników w ramach stosowania dyscypliny finansowej.
- (10) Doświadczenie zdobyte w ramach stosowania różnych systemów wsparcia dla rolników wskazuje, że w niektórych przypadkach wsparcie przyznawano osobom fizycznym lub prawnym prowadzącym działalność, której cel nie był lub był tylko w marginalnym stopniu związany z prowadzeniem działalności rolniczej. Aby zapewnić lepsze ukierunkowanie wsparcia, państwa członkowskie nie powinny przyznawać płatności bezpośrednich niektórym osobom fizycznym i prawnym, chyba że mogą one udowodnić, iż ich działalność rolnicza nie ma charakteru marginalnego. Państwa członkowskie powinny również mieć możliwość nieprzyznawania płatności bezpośrednich innym osobom fizycznym lub prawnym, których działalność rolnicza ma charakter marginalny. Państwom członkowskim należy jednak zezwolić na przyznawanie płatności bezpośrednich małym gospodarstwom prowadzącym działalność rolniczą w niepełnym wymiarze godzin, ponieważ tacy rolnicy wnoszą bezpośredni wkład w żywotność obszarów wiejskich. Państwa członkowskie nie powinny również przyznawać płatności bezpośrednich osobom fizycznym lub prawnym, których użytki rolne obejmują głównie obszary utrzymujące się naturalnie w stanie odpowiednim do wypasu lub uprawy, lecz które nie prowadzą określonych działań minimalnych.
- (11) W celu zagwarantowania ochrony praw rolników należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania określonych aktów w odniesieniu do ustanawiania kryteriów określania przypadków, w których należy uznać, że użytki rolne danego rolnika obejmują głównie obszar utrzymujący się naturalnie w stanie odpowiednim do wypasu lub uprawy, kryteriów ustanawiania rozróżnienia pomiędzy dochodami wynikającymi z działalności rolniczej i z działalności pozarolniczej oraz kwoty płatności bezpośrednich mającej znaczenie dla stosowania testu marginalnego charakteru, oraz kryteriów, które mają spełnić rolnicy, aby udowodnić, że ich działalność rolnicza nie ma charakteru marginalnego.
- (12) Aby uniknąć nadmiernego obciążenia administracyjnego związanego z zarządzaniem płatnościami niskich kwot, państwa członkowskie co do zasady nie powinny przyznawać płatności bezpośrednich w przypadku, gdy ich kwota byłaby niższa niż 100 EUR lub w przypadku gdy kwalifikujący się obszar gospodarstwa rolnego, którego dotyczy wniosek o wsparcie, jest mniejszy niż jeden hektar. Ponieważ jednak struktura rolnictwa w państwach członkowskich jest bardzo różnorodna i może znacząco odbiegać od przeciętnej struktury rolnictwa w Unii, należy umożliwić państwom członkowskim stosowanie progów minimalnych odzwierciedlających ich konkretną sytuację. Ze względu na bardzo specyficzną strukturę rolnictwa w regionach najbardziej oddalonych i na mniejszych wyspach Morza Egejskiego państwa członkowskie powinny móc decydować, czy w tych regionach należy stosować jakikolwiek próg minimalny. Ponadto państwa członkowskie powinny wybrać wdrożenie jednego z dwóch rodzajów progów minimalnych z uwzględnieniem specyficznej struktury swoich sektorów rolnych. W związku z tym, że płatności można przyznawać rolnikom posiadającym tzw. gospodarstwa bezrolne, stosowanie progów hektarowych byłoby nieskuteczne. Do tych rolników powinna mieć zatem

zastosowanie minimalna kwota wsparcia. Aby zapewnić równe traktowanie rolników w Bułgarii, Chorwacji i Rumunii, których płatności bezpośrednie są objęte mechanizmem stopniowego dochodzenia do pełnych płatności, progi minimalne w tych państwach członkowskich powinny opierać się na ostatecznych kwotach, które będą przyznawane po zakończeniu procesu stopniowego dochodzenia do pełnych płatności.

- (13) Charakterystyczną cechą rozdziału środków bezpośredniego wsparcia dochodów wśród rolników jest przydzielanie nieproporcjonalnych kwot płatności stosunkowo małej liczbie dużych beneficjentów. Większi beneficjenci, dzięki ich zdolności do eksploatacji korzyści skali, nie wymagają jednolitego wsparcia na tym samym poziomie, aby skutecznie osiągnąć cel polegający na wsparciu dochodu. Ponadto możliwość dostosowania ułatwia większym beneficjentom gospodarowanie przy niższym poziomie jednolitego wsparcia. Państwa członkowskie powinny zatem zmniejszyć o co najmniej 5 % część płatności podstawowej, która ma zostać przyznana rolnikom, jeśli przekracza ona 150 000 EUR. Aby zapobiec nieproporcjonalnym skutkom dla dużych gospodarstw o wysokiej liczbie pracowników, państwa członkowskie mogą zdecydować o uwzględnieniu kosztów zatrudnienia podczas stosowania tego mechanizmu. Aby takie zmniejszenie poziomu wsparcia było skuteczne, nie należy przyznawać żadnych korzyści rolnikom, którzy sztucznie stworzyli warunki w celu uniknięcia jego skutków. Dochód uzyskany dzięki zmniejszaniu płatności dla dużych beneficjentów powinien pozostać w państwach członkowskich, w których został wytworzony i powinien zostać udostępniony jako wsparcie unijne dla środków finansowanych w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich („EFRR”).
- (14) W odniesieniu do każdego państwa członkowskiego należy określić pułapy netto w celu ograniczenia płatności dla rolników po zastosowaniu zmniejszenia płatności. Aby uwzględnić szczególne cechy wsparcia w ramach WPR przyznawanego zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 228/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady⁽¹⁾ i rozporządzeniem (UE) nr 229/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady⁽²⁾, jak również fakt, że te płatności bezpośrednie nie podlegają zmniejszeniu płatności, pułap netto dla odnośnych państw członkowskich nie powinien obejmować tych płatności bezpośrednich.
- (15) Aby uwzględnić zmiany związane z łącznymi maksymalnymi kwotami płatności bezpośrednich, które mogą zostać przyznane, w tym zmiany wynikające z decyzji, jakie mają podjąć państwa członkowskie w zakresie przekazywania środków między pierwszym a drugim filarem i zastosowania zmniejszania oraz w stosownych przypadkach ograniczenia płatności, a także wynikające z powiadomień, jakie mają być dokonywane przez

Chorwację w odniesieniu do rozminowywanych gruntów, które przywrócono do wykorzystania w działalności rolniczej, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania określonych aktów w odniesieniu do dostosowywania pułapów krajowych i pułapów netto określonych w niniejszym rozporządzeniu.

- (16) Należy sprecyzować, że te przepisy niniejszego rozporządzenia, które mogłyby powodować, że państwa członkowskie podejmą działania mogące stanowić pomoc państwa, nie podlegają przepisom dotyczącym pomocy państwa z uwagi na to, że odnośne przepisy zawierają odpowiednie warunki przyznawania wsparcia lub przewidują przyjęcie takich warunków przez Komisję w celu uniknięcia jakiegokolwiek niepożądanego zakłócenia konkurencji.
- (17) Z myślą o wzmocnieniu swojej polityki rozwoju obszarów wiejskich, należy umożliwić państwom członkowskim przenoszenie środków finansowych z pułapu dla płatności bezpośrednich do wsparcia przeznaczonego na rozwój obszarów wiejskich. Państwom członkowskim należy również umożliwić przenoszenie środków finansowych ze wsparcia przeznaczonego na rozwój obszarów wiejskich do pułapu dla płatności bezpośrednich. Aby zapewnić skuteczność tego narzędzia, państwa członkowskie powinny mieć możliwość jednorazowego przeglądu swojej pierwotnej decyzji, ze skutkiem od roku składania wniosków 2018, pod warunkiem że jakkolwiek decyzja oparta o taki przegląd nie będzie się wiązać z jakimkolwiek zmniejszeniem kwot przeznaczonych na rozwój obszarów wiejskich.
- (18) Aby osiągnąć cele WPR, systemy wsparcia mogą wymagać dostosowania do rozwoju sytuacji, w razie konieczności w krótkim terminie. Należy zatem przewidzieć możliwość przeglądu systemów wsparcia, w szczególności w świetle rozwoju sytuacji gospodarczej lub budżetowej, w związku z czym beneficjenci nie będą mogli zakładać, że warunki przyznawania wsparcia nie ulegną zmianie.
- (19) Rolnicy w państwach członkowskich, które przystąpiły do Unii w dniu 1 maja 2004 r. lub po tej dacie, otrzymują płatności bezpośrednie w ramach mechanizmu stopniowego dochodzenia do pełnych płatności przewidzianego w aktach przystąpienia tych państw. W przypadku Bułgarii i Rumunii taki mechanizm będzie nadal obowiązywał w 2015 r., a w przypadku Chorwacji – do 2021 r. Ponadto tym państwom członkowskim zezwolono na przyznawanie uzupełniających krajowych płatności bezpośrednich. Należy utrzymać możliwość przyznawania takich płatności w odniesieniu do Chorwacji oraz, jako uzupełnienie systemu płatności podstawowych, w odniesieniu do Bułgarii i Rumunii, do czasu dojścia do pełnych płatności. W odniesieniu do upoważnienia Chorwacji do przyznawania uzupełniających krajowych płatności bezpośrednich, należy powierzyć Komisji uprawnienia do przyjmowania aktów wykonawczych bez stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011⁽³⁾.

⁽¹⁾ Rozporządzenie (UE) nr 228/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 marca 2013 r. ustanawiające szczególne środki w dziedzinie rolnictwa na rzecz regionów najbardziej oddalonych w Unii Europejskiej i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 247/2006 (Dz.U. L 78 z 20.3.2013, s. 23).

⁽²⁾ Rozporządzenie (UE) nr 229/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 marca 2013 r. ustanawiające szczególne środki dotyczące rolnictwa dla mniejszych wysp Morza Egejskiego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1405/2006 (Dz.U. L 78 z 20.3.2013, s. 41).

⁽³⁾ Rozporządzenie (UE) nr 182/2011 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

- (20) W rozporządzeniu (WE) nr 73/2009 zmienionym Aktem przystąpienia z 2011 r. przewidziano dla Chorwacji specjalną krajową rezerwę na rozminowywanie w celu finansowania – przez okres dziesięciu lat po jej przystąpieniu do Unii – przydziału uprawnień do płatności w związku z gruntami, które każdego roku są rozminowywane i przywracane do wykorzystania w działalności rolniczej. Należy ustanowić przepisy dotyczące określenia kwot przeznaczonych na finansowanie wsparcia w związku z tymi gruntami w ramach systemów wsparcia przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu oraz przepisy dotyczące zarządzania tą rezerwą. Aby uwzględnić kwoty wynikające z powiadomień, jakie mają być dokonywane przez Chorwację w odniesieniu do gruntów rozminowanych, które przywrócono do wykorzystania w działalności rolniczej, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania określonych aktów w odniesieniu do przeglądu niektórych postanowień finansowych mających zastosowanie do Chorwacji.
- (21) Aby zapewnić lepszy rozdział wsparcia między gruntami rolnymi w Unii, w tym w tych państwach członkowskich, które stosowały system jednolitej płatności obszarowej ustanowiony na podstawie rozporządzenia (WE) nr 73/2009, nowy system płatności podstawowej powinien zastąpić system płatności jednolitych ustanowiony na podstawie rozporządzenia Rady (WE) nr 1782/2003⁽¹⁾ i utrzymany na podstawie rozporządzenia (WE) nr 73/2009, w którym istniejące wcześniej mechanizmy wsparcia połączono w jeden system płatności bezpośrednich niezwiązanych z produkcją. Taka zmiana powinna, co do zasady, spowodować wygaśnięcie uprawnień do płatności uzyskanych na podstawie tych rozporządzeń i przydział nowych uprawnień. Przydział nowych uprawnień do płatności powinien być oparty, w zasadzie, na liczbie kwalifikujących się hektarów, będących w posiadaniu rolników w pierwszym roku realizacji systemu. Jednakże państwa członkowskie, które obecnie stosują system płatności jednolitych w oparciu o model regionalny lub hybrydowy, powinny mieć możliwość utrzymania obecnych uprawnień do płatności. Aby uniknąć sytuacji, w której w danym państwie członkowskim wzrost kwalifikujących się obszarów nieproporcjonalnie zmniejsza kwotę płatności bezpośrednich na hektar i w ten sposób wpływa na proces wewnętrznego ujednoczenia, państwom członkowskim należy zezwolić, aby podczas przeprowadzania pierwszego przydziału uprawnień do płatności stosowały pewne ograniczenia w celu ustalenia liczby uprawnień do płatności.
- (22) Z powodu stopniowego włączania różnych sektorów do systemu płatności jednolitych i związanego z tym okresu dostosowania przyznanego rolnikom, coraz trudniej jest uzasadnić istnienie znaczących indywidualnych różnic w poziomie wsparcia na hektar, które wynikają ze stosowania historycznych danych referencyjnych. W związku z tym bezpośrednio wsparcie dochodu powinno zostać
- równomierniej rozdzielone między państwa członkowskie poprzez zmniejszenie powiązania z historycznymi danymi referencyjnymi i z uwzględnieniem ogólnego kontekstu budżetu Unii. Aby zapewnić równiejszy rozdział wsparcia bezpośredniego, przy jednoczesnym uwzględnieniu istniejących nadal różnic w wysokości wynagrodzeń i kosztów produkcji, poziomy wsparcia bezpośredniego na hektar należy stopniowo dostosowywać. W państwach członkowskich, w których płatności bezpośrednie są poniżej poziomu 90 % unijnej średniej, różnica między obecnym poziomem płatności a tym poziomem powinna zostać zmniejszona o jedną trzecią, a wszystkie państwa członkowskie powinny osiągnąć poziom minimalny do roku budżetowego 2020. To ujednoczenie powinno zostać sfinansowane proporcjonalnie przez wszystkie państwa członkowskie, w których poziom płatności bezpośrednich przekraczają poziom średniej unijnej.
- (23) Ponadto co do zasady wszystkie uprawnienia do płatności aktywowane w 2019 r. w danym państwie członkowskim lub w danym regionie powinny mieć jednakową wartość jednostkową. Jednakże w celu uniknięcia poważnych konsekwencji finansowych dla rolników, państwom członkowskim należy zezwolić na uwzględnianie czynników historycznych przy obliczaniu wartości uprawnień do płatności, które rolnicy powinni mieć w 2019 r., pod warunkiem że żadne uprawnienia do płatności w 2019 r. nie będą miały wartości niższej niż 60 % średniej. Państwa członkowskie powinny sfinansować to ujednoczenie poprzez zmniejszenie - na podstawie obiektywnych i niedyskryminacyjnych kryteriów, które mają ustanowić - wartości uprawnień do płatności, które przewyższają średnią na 2019 r. W tym kontekście oraz w celu uniknięcia poważnych strat dla rolników, państwa członkowskie mogą ograniczyć to zmniejszenie do 30 % wartości początkowej danych uprawnień, nawet jeżeli takie ograniczenie nie pozwoli, aby wszystkie uprawnienia do płatności osiągnęły 60 % średniej wartości na 2019 r. Ujednoczenie to powinno zostać przeprowadzone w równych etapach wszędzie, z wyjątkiem tych państw członkowskich, które zdecydowały się na jednakową wartość jednostkową od pierwszego roku wdrażania systemu. Przy ujednoczaniu uprawnień do płatności z wartością powyżej średniej należy uwzględnić również szacowane zasoby dostępne na uprawnienia do płatności. Jednakże, w odniesieniu do tych państw członkowskich, które zachowują swoje istniejące uprawnienia do płatności i które już przyjęły etapy ujednoczenia zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1782/2003, należy przeprowadzać te etapy ujednoczenia, w stosownych przypadkach, a wartość uprawnień do płatności należy dostosować, aby uwzględnić szacowane zasoby dostępne na uprawnienia do płatności.
- (24) Doświadczenia zdobyte przy stosowaniu systemu płatności jednolitych wykazały, że należy zachować niektóre z jego głównych elementów, w tym ustalanie pułapów krajowych w celu zapewnienia, aby całkowity poziom wsparcia nie przekroczył obecnych ograniczeń budżetowych. Państwa członkowskie powinny również nadal stosować rezerwy krajowe lub należy im zezwolić na ustanawianie rezerw regionalnych. Takie krajowe lub regionalne rezerwy powinny być wykorzystywane, na zasadzie priorytetu, do celów ułatwienia młodym rolnikom i rolnikom rozpoczynającym działalność

(¹) Rozporządzenie Rady (WE) nr 1782/2003 z dnia 29 września 2003 r. ustanawiające wspólne zasady dla systemów wsparcia bezpośredniego w ramach wspólnej polityki rolnej i ustanawiające określone systemy wsparcia dla rolników oraz zmieniające rozporządzenia (EWG) nr 2019/93, (WE) nr 1452/2001, (WE) nr 1453/2001, (WE) nr 1454/2001, (WE) nr 1868/94, (WE) nr 1251/1999, (WE) nr 1254/1999, (WE) nr 1673/2000, (EWG) nr 2358/71 i (WE) nr 2529/2001 (Dz.U. L 270 z 21.10.2003, s. 1).

rolniczą uczestnictwa w systemie, a na ich wykorzystywanie należy zezwolić w celu uwzględnienia niektórych innych specyficznych sytuacji. Należy utrzymać przepisy dotyczące przekazywania i wykorzystywania uprawnień do płatności.

- (25) Doświadczenia zdobyte przy stosowaniu rozporządzenia (WE) nr 73/2009 wykazały, że państwa członkowskie nie wykorzystywały całkowitej kwoty środków finansowych dostępnych w ramach pułapów krajowych ustanowionych w tym rozporządzeniu. Chociaż, w porównaniu z systemem obowiązującym na mocy tego rozporządzenia, niniejsze rozporządzenie zmniejsza ryzyko niewykorzystania środków finansowych, państwa członkowskie powinny mieć jednak możliwość rozdzielania uprawnień do płatności mających wartość wyższą niż kwota dostępna dla ich systemu płatności podstawowej, aby ułatwić skuteczniejsze wykorzystanie środków finansowych. Państwom członkowskim należy zatem zezwolić – w ramach pewnych wspólnych limitów i w odniesieniu do pułapów netto płatności bezpośrednich – na obliczanie niezbędnej kwoty, o którą może być zwiększony ich pułap płatności podstawowej.
- (26) Co do zasady wszelkie użytki rolne gospodarstwa rolne wykorzystywane do działalności rolniczej – w tym obszary, które w dniu 30 czerwca 2003 r. nie były utrzymywane w dobrej kulturze rolnej w państwach członkowskich przystępujących do Unii w dniu 1 maja 2004 r., które zdecydowały się na stosowanie systemu jednolitej płatności obszarowej – kwalifikuje się do korzystania z płatności podstawowej. Z uwagi na to, że działalność pozarolnicza może przyczynić się do zróżnicowania dochodów gospodarstw rolnych i do żywotności obszarów wiejskich, użytki rolne gospodarstwa rolnego, które są wykorzystywane także do prowadzenia działalności pozarolniczej mają być uznawane za kwalifikujące się, pod warunkiem że są w przeważającym zakresie wykorzystywane do prowadzenia działalności rolniczej. W celu oceny tej przewagi należy określić wspólne kryteria dla wszystkich państw członkowskich. W tym kontekście oraz aby zapewnić lepsze ukierunkowanie płatności bezpośrednich należy umożliwić państwom członkowskim sporządzanie, mając na uwadze pewność prawa i przejrzystość, wykazu obszarów, które są głównie wykorzystywane do prowadzenia działalności pozarolniczej i w związku z tym się nie kwalifikują. Ponadto w celu zachowania kwalifikowalności gruntów, które kwalifikowały się do celu aktywowania uprawnień z tytułu odłogowania przed zniesieniem obowiązku odłogowania, należy przewidzieć, że niektóre obszary zalesione, w tym obszary zalesione w ramach systemów krajowych zgodnych z odpowiednimi przepisami rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005⁽¹⁾ lub rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013⁽²⁾ lub obszary podlegające pewnym zobowiązaniom środowiskowym, kwalifikują się do korzystania z płatności podstawowej.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz.U. L 277z 21.10.2005, s. 1).

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Zob. s. 487 niniejszego Dziennika Urzędowego).

- (27) Aby uniknąć sytuacji, w której w danym państwie członkowskim wzrost kwalifikujących się obszarów nieproporcjonalnie zmniejsza kwotę płatności bezpośrednich na hektar i w ten sposób wpływa na proces wewnętrznego ujednoczenia, państwom członkowskim należy zezwolić na stosowanie współczynnika zmniejszenia do celów określenia kwalifikującego się obszaru trwałych użytków zielonych, w przypadku gdy trawy i inne pastewne rośliny zielne tradycyjnie nie są roślinnością dominującą na obszarach wypasu, lecz są objęte utrwalonymi lokalnymi praktykami.
- (28) Należy utrzymać środki specjalne w odniesieniu do konopi, aby zapewnić uniemożliwienie ukrywania nielegalnych upraw pomiędzy uprawami kwalifikującymi się do płatności podstawowej, tym samym negatywnie wpływając na rynek konopi. Należy zatem nadal przyznawać płatności jedynie dla obszarów obsiewanych odmianami konopi dającymi określone gwarancje w odniesieniu do ich zawartości substancji psychotropowych.
- (29) W celu zagwarantowania pewności prawa oraz wyjaśnienia określonych sytuacji, które mogą powstać w związku ze stosowaniem systemu płatności podstawowych, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania określonych aktów w odniesieniu do przepisów dotyczących kwalifikowalności i dostępu rolników do systemu płatności podstawowych w przypadku dziedziczenia i przewidywanego dziedziczenia, dziedziczenia w trakcie dzierżawy, zmiany statusu prawnego lub nazwy, przekazania uprawnień do płatności oraz w przypadku połączenia lub podziału gospodarstwa rolnego, a także w przypadku klauzuli umownej dotyczącej prawa do otrzymania uprawnień do płatności w pierwszym roku przydziału uprawnień do płatności. Ponadto, przekazanie uprawnień powinno również objąć przepisy dotyczące obliczania wartości i liczby uprawnień do płatności lub dotyczące zmiany wartości uprawnień do płatności w związku z przydziałem uprawnień do płatności, w tym przepisy dotyczące możliwości określenia tymczasowej wartości i liczby lub tymczasowego zwiększenia uprawnień do płatności przydzielonych na podstawie wniosku złożonego przez rolnika, przepisy dotyczące warunków ustalania tymczasowej i ostatecznej wartości i liczby uprawnień do płatności oraz przepisy odnoszące się do sytuacji, w których umowa sprzedaży lub umowa dzierżawy mogłyby mieć wpływ na przydział uprawnień do płatności. Przekazanie uprawnień powinno również objąć przepisy dotyczące ustanawiania i obliczania wartości i liczby uprawnień do płatności otrzymanych z rezerwy krajowej lub z rezerwy regionalnych; przepisy dotyczące zmiany wartości jednostkowej uprawnień do płatności w przypadku ułamkowych części uprawnień oraz przekazania uprawnień do płatności bez gruntów. Ponadto przekazanie uprawnień powinno również objąć kryteria przydziału uprawnień do płatności rolnikom, którzy nie otrzymali płatności bezpośrednich w 2013 r. lub na podstawie stosowania rezerwy krajowej lub regionalnej; kryteria stosowania ograniczeń liczby przydzielanych uprawnień do płatności oraz kryteria ustalania współczynnika zmniejszenia do celów przekształcenia niektórych trwałych użytków zielonych w kwalifikujące się hektary.

- (30) Aby zapewnić właściwe zarządzanie uprawnieniami do płatności, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania określonych aktów w odniesieniu do przepisów dotyczących treści zgłoszenia i wymogów dotyczących aktywacji uprawnień do płatności.
- (31) W celu ochrony zdrowia publicznego należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania określonych aktów ustanawiających przepisy uzależniające przyznanie płatności od wykorzystania kwalifikowanych nasion niektórych odmian konopi oraz ustanawiających procedury określania odmian konopi i weryfikacji zawartości tetrahydrokanabinolu.
- (32) Z uwagi na znaczne trudności administracyjne, techniczne i logistyczne, jakie przejście do systemu płatności podstawowej sprawia państwom członkowskim stosującym system jednolitej płatności obszarowej na mocy rozporządzenia (WE) nr 73/2009, należy zezwolić im na dalsze stosowanie systemu jednolitej płatności obszarowej do celu przyznawania płatności podstawowej w okresie przejściowym najpóźniej do końca 2020 r. Jeżeli dane państwo członkowskie postanowi wprowadzić system płatności podstawowej do 2018 r., może wybrać zróżnicowanie płatności w ramach systemu jednolitej płatności obszarowej z uwzględnieniem poziomu niektórych płatności przyznanych w 2014 r. w ramach systemów wsparcia specjalnego i płatności oddzielnych przewidzianych w rozporządzeniu (WE) nr 73/2009 lub – w przypadku Cypru – w ramach sektorowych pul środków finansowych przeznaczonych na przejściowe wsparcie krajowe.
- (33) Aby zagwarantować ochronę praw beneficjentów oraz wyjaśnienia określonych sytuacji, które mogą powstać w związku ze stosowaniem systemu jednolitej płatności obszarowej, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania określonych aktów w odniesieniu do ustanawiania przepisów dotyczących kwalifikowalności i dostępu rolników do systemu jednolitej płatności obszarowej.
- (34) W państwach członkowskich stosujących system jednolitej płatności obszarowej, którym zezwolono na przyznawanie przejściowego wsparcia krajowego, pomoc taka odgrywała ważną rolę we wspieraniu dochodu rolników w określonych sektorach. Z tego względu oraz aby uniknąć nagłego i znacznego zmniejszenia wsparcia od 2015 r. w tych sektorach korzystających do 2014 r. z przejściowego wsparcia krajowego, należy przewidzieć w tych państwach członkowskich możliwość przyznawania tej pomocy jako uzupełnienia systemu jednolitej płatności obszarowej. Aby zapewnić ciągłość wsparcia udzielanego w ramach przyznanej do tej pory przejściowego wsparcia krajowego, należy ograniczyć warunki przyznawania wsparcia do warunków mających zastosowanie do udzielania pomocy krajowej w 2013 r. lub – w przypadku Bułgarii i Rumunii – do uzupełniających krajowych płatności bezpośrednich, na które zezwoliła Komisja na wnioski państw członkowskich. Właściwe jest również ograniczenie maksymalnych sektorowych kwot pomocy w porównaniu do ich poziomów z 2013 r., aby zapewnić stałe zmniejszanie poziomów pomocy oraz zapewnić ich zgodność z mechanizmem ujednoczenia.
- (35) Należy określić szczegółowe przepisy w odniesieniu do pierwszego przydziału oraz obliczania wartości uprawnień do płatności w sytuacji gdy państwa członkowskie, które stosowały system jednolitej płatności obszarowej na podstawie niniejszego rozporządzenia wprowadzają system płatności podstawowej. Aby zapewnić sprawne przejście między tymi systemami, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania określonych aktów w odniesieniu do dalszych przepisów dotyczących wprowadzenia systemu płatności podstawowej w państwach członkowskich, które stosowały system jednolitej płatności obszarowej.
- (36) Uwzględniając potrzebę, aby jednolite wsparcie dla rolników posiadających małe gospodarstwa rolne było wystarczające, aby osiągnąć cel, jakim jest skuteczne wsparcie dochodu, należy zezwolić państwom członkowskim na ponowny rozdział wsparcia bezpośredniego między rolników poprzez przyznanie im dodatkowej płatności za pierwsze hektary.
- (37) Jednym z celów nowej WPR jest poprawa wyników w zakresie oddziaływania na środowisko poprzez obowiązkowy element „zazielenienia” zawarty w płatnościach bezpośrednich, który będzie wspierał w całej Unii praktyki rolnicze korzystne dla klimatu i środowiska. W tym celu państwa członkowskie powinny przeznaczyć część pułapów krajowych dla płatności bezpośrednich, aby przyznawać, oprócz płatności podstawowej, płatność roczną, która może uwzględnić wewnętrzne ujednoczenie w danym państwie członkowskim lub regionie, z tytułu obowiązkowych praktyk rolniczych zgodnych z celami polityki dotyczącej zarówno klimatu, jak i środowiska. Praktyki te powinny polegać na prostych, ogólnych, pozaumownych i corocznych działaniach, które wykraczają poza zasadę wzajemnej zgodności i są związane z rolnictwem, takich jak dywersyfikacja upraw, utrzymywanie trwałych użytków zielonych, w tym tradycyjnych sadow, na których drzewa owocowe o niewielkim zagęszczeniu porastają powierzchnię użytku zielonego, oraz ustanowieniu obszarów proekologicznych. W celu lepszego osiągnięcia celów „zazielenienia” oraz aby umożliwić jego skuteczną administrację i kontrolę, praktyki takie powinny mieć zastosowanie na całym kwalifikującym się obszarze gospodarstwa rolnego. Obowiązkowy charakter tych praktyk powinien dotyczyć również rolników, których gospodarstwa rolne są w całości lub częściowo położone na obszarach sieci „Natura 2000” objętych dyrektywą Rady 92/43/EWG ⁽¹⁾ oraz dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE ⁽²⁾, lub na obszarach objętych dyrektywą 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽³⁾, o ile takie praktyki są zgodne z celami tych dyrektyw.

(1) Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U. L 206 z 22.7.1992, s. 7).

(2) Dyrektywa 2009/147/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz.U. L 20 z 26.1.2010, s. 7).

(3) Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.U. L 327 z 22.12.2000, s. 1).

- (38) Z uwagi na udowodnione korzyści dla środowiska wynikające z systemów rolnictwa ekologicznego rolnicy, w odniesieniu do jednostek swoich gospodarstw rolnych, które spełniają warunki określone w rozporządzeniu Rady (WE) nr 834/2007⁽¹⁾, powinni korzystać z elementu „zazielenienia” bez konieczności spełnienia jakichkolwiek dalszych obowiązków.
- (39) Niespełnienie obowiązków wynikających z elementu „zazielenienia” powinno podlegać karom na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1306/2013.
- (40) Aby uwzględnić różnorodność systemów rolniczych i zróżnicowanie środowiskowe w całej Unii, uzasadnione jest uznanie – oprócz trzech praktyk dotyczących „zazielenienia” ustanowionych w niniejszym rozporządzeniu – praktyk objętych działaniami rolno-środowiskowo-klimatycznymi lub systemów certyfikacji, które są podobne do zazielenienia i które zapewniają równoważny lub wyższy poziom korzyści dla klimatu i środowiska. Dla zapewnienia przejrzystości prawnej praktyki te należy określić w załączniku do niniejszego rozporządzenia. Państwa członkowskie powinny zdecydować, czy zaoferować rolnikom możliwość wykorzystywania praktyk równoważnych lub praktyk w zakresie zazielenienia ustanowionych w niniejszym rozporządzeniu w celu zobowiązania danego rolnika, aby przestrzegał praktyk najodpowiedniejszych do zapewnienia celów danego środka; powinny także powiadomić Komisję o swoich decyzjach. Dla zapewnienia pewności prawa Komisja powinna ocenić, czy praktyki objęte równoważnymi zgłoszonymi środkami są objęte załącznikiem. Jeżeli Komisja uzna, że tak nie jest, powiadomia o tym odpowiednio państwa członkowskie w drodze aktów wykonawczych przyjmowanych bez stosowania przepisów rozporządzenia (UE) nr 182/2011. Aby umożliwić prostsze wdrożenie równoważności oraz do celów zapewnienia możliwości kontroli, należy określić zasady dotyczące zasięgu praktyk równoważnych, z uwzględnieniem szczególnych cech działań rolno-środowiskowo-klimatycznych i systemów certyfikacji. Aby zapewnić właściwe stosowanie praktyk równoważnych oraz unikanie podwójnego finansowania, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania określonych aktów w celu dodania praktyk do wykazu praktyk równoważnych, ustanowienia wymogów dla krajowych lub regionalnych systemów certyfikacji oraz, w razie konieczności, ustanowienia szczegółowych przepisów dotyczących obliczania odpowiednich kwot.
- (41) Obowiązki dotyczące dywersyfikacji upraw należy stosować w sposób uwzględniający trudności mniejszych gospodarstw w zakresie dywersyfikacji, przy jednoczesnym dalszym dokonywaniu postępów w zakresie zwiększonej korzyści dla środowiska, a w szczególności polepszenia jakości gleby. Należy przewidzieć wyjątki dla gospodarstw, które już spełniają cele dywersyfikacji upraw na skutek tego, że ich znaczącą część stanowią użytki zielone lub grunty ugorowane, dla wyspecjalizowanych gospodarstw dokonujących corocznie rotacji swoich działek lub dla gospodarstw, które ze względu na swoje położenie geograficzne miałyby nadmierne trudności we wprowadzaniu trzeciej uprawy. W celu zapewnienia, aby obowiązki związane z praktyką w zakresie dywersyfikacji upraw stosowano w sposób proporcjonalny i niedyskryminacyjny oraz aby prowadziły one do zwiększonej ochrony środowiska, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania określonych aktów w odniesieniu do uznawania dalszych rodzajów i gatunków oraz ustanawiania przepisów dotyczących stosowania dokładnego obliczania udziału różnych upraw.
- (42) Z uwagi na korzyści dla środowiska wynikające z trwałych użytków zielonych, a w szczególności pochłanianie dwutlenku węgla, należy ustanowić przepis dotyczący utrzymywania trwałych użytków zielonych. Ochrona ta powinna polegać na zakazie orania i przekształcania obszarów najbardziej wrażliwych pod względem środowiskowym na obszarach „Natura 2000” objętych dyrektywami 92/43/EWG i 2009/147/WE oraz na ogólniejszym zabezpieczeniu – opartym na wskaźniku udziału trwałych użytków zielonych – przed zmianą sposobu użytkowania. Państwa członkowskie powinny być uprawnione do wyznaczania dalszego zakresu obszarów wrażliwych pod względem środowiskowym nieobjętych tymi dyrektywami. Ponadto powinny wybrać, na jakim poziomie terytorialnym powinien być stosowany ten wskaźnik. Aby zapewnić skuteczną ochronę trwałych użytków zielonych, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania określonych aktów w celu określenia ram wyznaczenia przez państwa członkowskie trwałych użytków zielonych nieobjętych dyrektywami 92/43/EWG lub 2009/147/WE.
- (43) W celu zapewnienia, aby stosunek udziału trwałych użytków zielonych w całkowitej powierzchni użytków rolnych był prawidłowo określany i utrzymywany, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania określonych aktów w odniesieniu do ustanawiania szczegółowych metod określania tego stosunku, szczegółowych przepisów dotyczących utrzymania trwałych użytków zielonych oraz odpowiednich ram czasowych odnoszących się do obowiązku rolników indywidualnych w zakresie ponownego przekształcenia gruntów.
- (44) Należy ustanowić obszary proekologiczne, aby w szczególności ochronić i zwiększyć różnorodność biologiczną w gospodarstwach. Obszary proekologiczne powinny zatem składać się z obszarów bezpośrednio wpływających na różnorodność biologiczną, takich jak grunty ugorowane, elementy krajobrazu, tarasy, strefy buforowe, obszary zalesione i obszary rolno-leśne, lub pośrednio wpływających na różnorodność biologiczną poprzez zmniejszone wykorzystanie środków w gospodarstwie, takich jak obszary objęte międzyplonami i zimową pokrywą zieloną. Obowiązki określone w odniesieniu do obszaru proekologicznego należy stosować w taki sposób, aby uniknąć nakładania nieproporcjonalnych obciążeń na mniejsze gospodarstwa w porównaniu ze zwiększoną korzyścią dla środowiska. Należy przewidzieć wyjątki dla gospodarstw, które już spełniają cele obszarów proekologicznych z uwagi na fakt, że ich

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 834/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych (Dz.U. L 189 z 20.7.2007, s. 1).

znaczącą część stanowią użytki zielone lub grunty ugorowane. Należy również przewidzieć wyjątki, w państwach członkowskich z przewagą lasów, dla rolników, którzy prowadzą działalność rolniczą na obszarach o ograniczeniach naturalnych w niektórych obszarach z przewagą lasów, w przypadku gdy występuje znaczące ryzyko porzucenia gruntów rolnych. Ponadto należy wprowadzić przepis umożliwiający państwu członkowskiemu i rolnikom realizację tego obowiązku na poziomie regionalnym lub zbiorowym, aby uzyskać przyległe obszary proekologiczne, które są korzystniejsze dla środowiska. Dla uproszczenia państwa członkowskie powinny mieć możliwość standaryzacji pomiaru obszarów proekologicznych.

- (45) Aby zapewnić skuteczne i spójne ustanawianie obszarów proekologicznych, przy jednoczesnym uwzględnieniu szczególnych cech państw członkowskich, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania określonych aktów w odniesieniu do określania dalszych kryteriów kwalifikowania obszarów jako obszarów proekologicznych; uznawania innych rodzajów obszarów proekologicznych; ustanawiania współczynników przekształcenia i współczynników ważenia dla niektórych rodzajów obszarów proekologicznych; ustanawiania przepisów dotyczących wdrażania przez państwa członkowskie części obszarów proekologicznych na poziomie regionalnym; ustanawiania przepisów dotyczących grupowej realizacji obowiązku utrzymywania obszarów proekologicznych przez gospodarstwa rolne znajdujące się w bliskiej odległości, ustanawiania ram kryteriów, które mają określić państwa członkowskie, dotyczących określenia takiej bliskiej odległości; oraz ustanawiania metod określania stosunku powierzchni lasu do gruntów rolnych. Przy dodawaniu innych rodzajów obszarów proekologicznych Komisja powinna zapewnić, aby służyło to poprawie ogólnych wyników w zakresie oddziaływania na środowisko gospodarstwa rolnego, w szczególności w odniesieniu do różnorodności biologicznej, poprawy jakości gleby i wody, zachowania krajobrazu oraz spełniania celów łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej.
- (46) Aby wesprzeć zrównoważony rozwój rolnictwa na obszarach o szczególnych ograniczeniach naturalnych, państwa członkowskie powinny mieć możliwość wykorzystania części pułapów dla płatności bezpośrednich na przyznawanie wszystkim rolnikom prowadzącym działalność na tych obszarach lub na niektórych z tych obszarów, w przypadku gdy postanowi o tym dane państwo członkowskie, rocznej płatności obszarowej oprócz płatności podstawowej. Taka płatność nie powinna zastąpić wsparcia przyznawanego na podstawie programów rozwoju obszarów wiejskich i nie powinna być przyznawana rolnikom na obszarach, które wyznaczono zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1698/2005, lecz których nie wyznaczono zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1305/2013.
- (47) Zakładanie i rozwój nowej działalności gospodarczej w sektorze rolnym przez młodych rolników wymaga środków finansowych i stanowi element, który należy rozważyć przy przydziale i ukierunkowywaniu płatności bezpośrednich. Rozwój ten ma zasadnicze znaczenie dla

konkurencyjności unijnego sektora rolnego i z tego powodu należy ustanowić wsparcie dochodu dla młodych rolników rozpoczynających działalność rolniczą, aby ułatwić im zakładanie działalności i dostosowanie strukturalne ich gospodarstw rolnych po rozpoczęciu działalności. W tym celu państwa członkowskie powinny wykorzystywać części pułapów krajowych dla płatności bezpośrednich na przyznawanie młodym rolnikom rocznej płatności, oprócz płatności podstawowej. Państwa członkowskie powinny mieć możliwość decydowania o metodzie obliczania tej płatności, a jeżeli metoda ta będzie wiązać się z obowiązkiem ustalenia limitu płatności dla jednego rolnika, taki limit powinien zostać określony w odniesieniu do ogólnych zasad prawa unijnego. Ponieważ powinna ona obejmować jedynie początkowy etap działalności gospodarczej i nie powinna stać się pomocą operacyjną, płatność ta powinna być przyznawana jedynie przez okres maksymalnie pięciu lat. Powinna być dostępna dla młodych rolników rozpoczynających działalność rolniczą, którzy w roku pierwszego złożenia wniosku w systemie płatności podstawowej lub w systemie jednolitej płatności obszarowej mają nie więcej niż 40 lat.

- (48) Aby zagwarantować ochronę praw beneficjentów i uniknąć dyskryminacji wśród nich, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania określonych aktów w odniesieniu do określania warunków, zgodnie z którymi osobę prawną można uznać za kwalifikującą się do otrzymania płatności dla młodych rolników.
- (49) Należy zezwolić państwom członkowskim na wykorzystanie części pułapów krajowych dla płatności bezpośrednich na przyznawanie w niektórych sektorach lub regionach wsparcia związanego z produkcją w wyraźnie określonych przypadkach. Środki, które można wykorzystywać w celu przyznawania jakiegokolwiek wsparcia związanego z produkcją, należy ograniczyć do odpowiedniego poziomu, jednocześnie umożliwiając przyznawanie takiego wsparcia w państwach członkowskich w konkretnych sektorach lub regionach znajdujących się w szczególnej sytuacji, gdzie konkretne typy rolnicze lub konkretne sektory rolnictwa mają szczególne znaczenie ze względów gospodarczych, środowiskowych lub społecznych. Państwom członkowskim należy zezwolić na przeznaczenie na taki rodzaj wsparcia do 8 % ich pułapów krajowych lub do 13 % w przypadku, gdy poziom wsparcia związanego z produkcją przekracza 5 % w co najmniej jednym roku w okresie 2010–2014 lub w przypadku gdy stosują one system jednolitej płatności obszarowej do dnia 31 grudnia 2014 r. Ponadto, w celu utrzymania niezależności sektora hodowlanego w zakresie pasz wysokobiałkowych, państwa członkowskie, które postanowią wykorzystać przynajmniej 2 % swoich pułapów krajowych na wsparcie produkcji roślin wysokobiałkowych, powinny mieć możliwość zwiększenia tych wartości procentowych maksymalnie o dwa punkty procentowe. W należyście uzasadnionych przypadkach, w których wykazano określone wyjątkowe potrzeby w danym sektorze lub regionie, oraz po zatwierdzeniu przez Komisję, państwom członkowskim należy zezwolić na wykorzystanie ponad 13 % ich pułapu krajowego. Jako alternatywę dla tych wartości procentowych państwa członkowskie mogą wybrać wykorzystanie do 3 mln EUR rocznie na finansowanie

wsparcia związanego z produkcją. Wsparcie związane z produkcją należy przyznawać jedynie w zakresie, który jest niezbędny, aby stworzyć zachętę do utrzymania aktualnych poziomów produkcji w danych sektorach lub regionach. Wsparcie to powinno być również dostępne dla rolników, którzy posiadają – w dniu 31 grudnia 2013 r. – specjalne uprawnienia do płatności przydzielone na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1782/2003 oraz rozporządzenia (WE) nr 73/2009 i którzy nie posiadają kwalifikujących się hektarów w celu aktywacji uprawnień do płatności. W odniesieniu do zatwierdzania dobrowolnego wsparcia związanego z produkcją przekraczającego 13 % rocznego pułapu krajowego ustalonego dla danego państwa członkowskiego, należy ponadto przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania aktów wykonawczych bez stosowania przepisów rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

- (50) Aby zapewnić skuteczne i ukierunkowane wykorzystanie unijnych środków finansowych oraz uniknąć podwójnego finansowania na podstawie innych podobnych instrumentów wsparcia, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania określonych aktów w odniesieniu do ustanawiania warunków przyznawania dobrowolnego wsparcia związanego z produkcją, jak również przepisów dotyczących spójności z innymi środkami unijnymi i kumulacji wsparcia.
- (51) W celu zapobieżenia ryzyku zakłócenia produkcji w regionach produkcji bawełny, część wsparcia dla sektora bawełny na mocy rozporządzenia (WE) nr 73/2009 nadal pozostaje związana z uprawą bawełny poprzez płatność specyficzną na kwalifikujący się hektar, z uwzględnieniem wszystkich odpowiednich czynników. Sytuację tę należy utrzymać zgodnie z celami określonymi w protokole nr 4 dotyczącym bawełny dołączonym do Traktatu o przystąpieniu z 1979 r.
- (52) Aby zapewnić skuteczne stosowanie płatności specyficznej w odniesieniu do bawełny i jej skuteczne zarządzanie, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania określonych aktów w odniesieniu do ustanawiania przepisów i warunków zatwierdzania gruntów i odmian do celów płatności specyficznej w odniesieniu do bawełny; przepisów w zakresie warunków przyznawania tej płatności, wymogów kwalifikowalności i praktyk agronomicznych; kryteriów zatwierdzania organizacji międzybranżowych; obowiązków producentów; oraz przepisów regulujących sytuacje, w których zatwierdzona organizacja międzybranżowa nie spełnia tych kryteriów.
- (53) Zgodnie z rozdziałem 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 637/2008 ⁽¹⁾ każde państwo członkowskie będące producentem bawełny zobowiązane jest do przedłożenia Komisji projektu czteroletniego programu restrukturyzacyjnego – co cztery lata, a po raz pierwszy do dnia 1 stycznia 2009 r., albo – do dnia 31 grudnia 2009 r. – jeden projekt zmienionego ośmioletniego programu

restrukturyzacji. W świetle zgromadzonych doświadczeń restrukturyzację sektora bawełny można by lepiej wesprzeć za pomocą innych środków, w tym działań przewidzianych w programach rozwoju obszarów wiejskich finansowanych na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1305/2013. Takie środki pozwoliłyby również na lepszą koordynację ze środkami w innych sektorach. Należy jednak przestrzegać praw nabytych i uzasadnionych oczekiwań przedsiębiorstw zaangażowanych już w programy restrukturyzacji. Z tego względu należy zezwolić na kontynuację trwających programów cztero- lub ośmioletnich, bez możliwości ich przedłużania. Środki finansowe udostępnione w ramach programów czteroletnich można następnie włączyć do dostępnych unijnych środków finansowych przeznaczonych na działania w zakresie rozwoju obszarów wiejskich od 2014 r. Z uwagi na okres programowania środki finansowe dostępne po zakończeniu programów ośmioletnich nie byłyby przydatne w programach rozwoju obszarów wiejskich w 2018 r., i w związku z tym mogłyby zostać lepiej wykorzystane po przekazaniu do systemów wsparcia, jak już przewidziano w rozporządzeniu (WE) nr 637/2008. W związku z powyższym w odniesieniu do państw członkowskich, w których obowiązują programy cztero- lub ośmioletnie, rozporządzenie (WE) nr 637/2008 straci moc, odpowiednio, od dnia 1 stycznia 2014 r. lub 1 stycznia 2018 r., a zatem należy je uchylić.

- (54) Aby zmniejszyć koszty administracyjne związane z zarządzaniem wsparciem bezpośrednim i jego kontrolą, należy umożliwić państwom członkowskim ustanowienie prostego i ukierunkowanego systemu dla małych gospodarstw. W tym celu należy umożliwić państwom członkowskim ustanowienie płatności ryczałtowej zastępującej wszystkie płatności bezpośrednie, albo płatności opartej na kwocie należnej rolnikom każdego roku. Należy wprowadzić przepisy upraszczające formalności poprzez zmniejszenie między innymi nakładanych na małe gospodarstwa obowiązków związanych na przykład ze składaniem wniosków o przyznanie wsparcia, praktykami rolniczymi korzystnymi dla klimatu i środowiska, zasadą wzajemnej zgodności oraz kontrolami zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1306/2013, nie podważając przy tym ogólnych celów reformy, z zastrzeżeniem że do małych gospodarstw stosuje się prawodawstwo unijne, o którym mowa w załączniku II do rozporządzenia (UE) nr 1306/2013. Celem tego systemu powinno być wsparcie istniejącej struktury rolniczej małych gospodarstw w Unii, nieutrudniające jednocześnie rozwoju w kierunku większej konkurencyjności. Z tego względu dostęp do systemu należy co do zasady ograniczyć do istniejących gospodarstw rolnych. Uczestnictwo rolników w systemie powinno być nieobowiązkowe, jednak aby jeszcze bardziej zwiększyć oddziaływanie systemu w kontekście uproszczenia, należy zezwolić państwom członkowskim na automatyczne włączanie niektórych rolników do systemu, z zastrzeżeniem możliwości wycofania się.

- (55) Aby zagwarantować pewność prawa, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania określonych aktów w odniesieniu do ustanawiania warunków uczestnictwa w systemie dla małych gospodarstw w przypadku zmiany sytuacji rolnika uczestniczącego w systemie.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 637/2008 z dnia 23 czerwca 2008 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1782/2003 i ustanawiające krajowe programy restrukturyzacji sektora bawełny (Dz.U. L 178 z 5.7.2008, s. 1).

- (56) Z myślą o uproszczeniu oraz w celu uwzględnienia specyficznej sytuacji regionów najbardziej oddalonych, płatnościami bezpośrednimi w tych regionach należy zarządzać w ramach programów wsparcia ustanowionych rozporządzeniem (UE) nr 228/2013. W związku z tym do tych regionów nie należy stosować przepisów niniejszego rozporządzenia dotyczących systemu płatności podstawowej i powiązanych płatności, wsparcia związanego z produkcją oraz systemu dla małych gospodarstw.
- (57) Do celów stosowania niniejszego rozporządzenia, a także monitorowania i analizowania płatności bezpośrednich oraz zarządzania nimi potrzebne są powiadomienia od państw członkowskich. Aby zapewnić właściwe stosowanie przepisów określonych w niniejszym rozporządzeniu oraz aby powiadomienia takie były szybkie, skuteczne, dokładne, racjonalne pod względem kosztów i zgodne z ochroną danych osobowych, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania określonych aktów w odniesieniu do wprowadzania niezbędnych środków dotyczących powiadomień, jakie mają być przekazywane Komisji przez państwa członkowskie do celów sprawdzania, kontrolowania, monitorowania, oceny i audytu płatności bezpośrednich oraz w celu spełniania wymogów określonych w umowach międzynarodowych, w tym wymogów dotyczących powiadomień na podstawie tych umów, oraz w odniesieniu do dalszych przepisów dotyczących charakteru i rodzaju informacji, które mają być przekazywane, kategorii danych, które mają być przetwarzane, oraz maksymalnego okresu przechowywania, praw dostępu do informacji lub systemów informacji oraz warunków publikacji informacji.
- (58) Dane osobowe gromadzone do celów stosowania płatności bezpośrednich powinny być przetwarzane w sposób zgodny z tymi celami. W przypadku przetwarzania do celów monitorowania i oceny dane te powinny być również zanonimizowane, przetwarzane w formie zagregowanej, oraz chronione zgodnie z prawem unijnym dotyczącym ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych oraz swobodnego przepływu takich danych, w szczególności z dyrektywą 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁽¹⁾ oraz z rozporządzeniem (WE) nr 45/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady⁽²⁾. Osoby, których dane dotyczą, należy poinformować o takim przetwarzaniu oraz o ich prawach w odniesieniu do ochrony danych.
- (59) Skonsultowano się z Europejskim Inspektorem Ochrony Danych, który wydał opinię w dniu 14 grudnia 2011 r.⁽³⁾
- (60) Aby zapewnić sprawne przejście od przepisów przewidzianych w rozporządzeniu (WE) nr 73/2009 do przepisów niniejszego rozporządzenia, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania określonych aktów w odniesieniu do ustanawiania niezbędnych środków w zakresie ochrony wszelkich nabytych praw i uzasadnionych oczekiwań rolników.
- (61) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonania niniejszego rozporządzenia oraz aby zapobiec nieuczciwej konkurencji lub dyskryminacji wśród rolników, należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze w odniesieniu do: ustalenia kwoty, która ma zostać włączona do specjalnej krajowej rezerwy na rozminowywanie dla Chorwacji; ustalania rocznego pułapu krajowego dla systemu płatności podstawowej; przyjmowania przepisów dotyczących wniosków o przydział uprawnień do płatności; przyjmowania środków dotyczących zwrotu nieaktywowanych uprawnień do płatności do rezerwy krajowej; przyjmowania warunków powiadamiania organów krajowych o przekazaniu uprawnień do płatności oraz terminów, w których należy dokonywać takich powiadomień; ustalania rocznego pułapu krajowego dla systemu jednolitej płatności obszarowej; przyjmowania przepisów dotyczących wniosków o przydział uprawnień do płatności składanych w roku przydziału uprawnień do płatności, w przypadku gdy państwa członkowskie przechodzą na system płatności podstawowej; ustalania rocznych pułapów płatności redystrybucyjnej. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 182/2011.
- (62) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego rozporządzenia oraz aby zapobiec nieuczciwej konkurencji lub dyskryminacji wśród rolników, należy również powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze w odniesieniu do: przyjmowania przepisów dotyczących procedur, w tym harmonogramów przekazywania, powiadomień przekazywanych przez państwa członkowskie oraz ocen Komisji w odniesieniu do praktyk równoważnych; przyjmowania określonych limitów, w obrębie których obowiązek utrzymywania trwałych użytków zielonych uznaje się za spełniony; określania pułapu rocznego dla płatności z tytułu praktyk rolniczych korzystnych dla klimatu i środowiska; określania pułapu rocznego dla płatności z tytułu obszarów o ograniczeniach naturalnych; określania pułapu rocznego dla płatności dla młodych rolników. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 182/2011.
- (63) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego rozporządzenia oraz aby zapobiec nieuczciwej konkurencji lub dyskryminacji wśród rolników, należy również powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze w odniesieniu do: określania pułapów rocznych dla dobrowolnego wsparcia związanego z produkcją; przyjmowania przepisów dotyczących procedury oceny i zatwierdzania decyzji w ramach dobrowolnego wsparcia związanego z produkcją; przyjmowania przepisów dotyczących procedury wydawania zezwoleń producentom oraz powiadamiania producentów, związanej z zatwierdzaniem gruntów i odmian do celów płatności specyficznej w odniesieniu do bawełny; przyjmowania przepisów dotyczących obliczania zmniejszenia kwoty płatności specyficznej w odniesieniu do bawełny; przyjmowania przepisów dotyczących ogólnych wymogów i metod w zakresie powiadamiania; oraz

(1) Dyrektywa 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych (Dz.U. L 281 z 23.11.1995, s. 31).

(2) Rozporządzenie (WE) nr 45/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2000 r. o ochronie osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje i organy wspólnotowe i o swobodnym przepływie takich danych (Dz.U. L 8 z 12.1.2001, s. 1).

(3) Dz.U. C 35 z 9.2.2012, s. 1.

przyjmowania niezbędnych i uzasadnionych środków rozwiązywania szczególnych problemów w sytuacji nadzwyczajnej. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 182/2011.

- (64) W celu rozwiązania pilnych problemów w co najmniej jednym z państw członkowskich, przy jednoczesnym zapewnieniu ciągłości systemu płatności bezpośrednich, Komisja powinna przyjąć akty wykonawcze mające natychmiastowe zastosowanie jeżeli, w należycie uzasadnionych przypadkach, nadzwyczajne okoliczności mają wpływ na przyznanie wsparcia oraz zagrażają skutecznemu wykonaniu płatności w ramach systemów wsparcia wymienionych w niniejszym rozporządzeniu.
- (65) Ponieważ cele niniejszego rozporządzenia nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na powiązania między niniejszym rozporządzeniem a innymi instrumentami WPR, różnice między różnymi obszarami rolnymi oraz ograniczenia środków finansowych państw członkowskich w rozszerzonej Unii, możliwe jest lepsze ich osiągnięcie na poziomie Unii poprzez wieloletnią gwarancję finansowania unijnego oraz skoncentrowanie się na wyraźnie określonych priorytetach, Unia może podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej („TUE”). Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule, niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.
- (66) Ponieważ rozporządzenie (WE) nr 73/2009 będzie nadal stosowane w 2014 r., niniejsze rozporządzenie powinno co do zasady obowiązywać od dnia 1 stycznia 2015 r. Jednakże przepisy niniejszego rozporządzenia dotyczące elastyczności między filarami przewidują możliwość podejmowania przez państwa członkowskie decyzji i powiadamiania o nich Komisji do dnia 31 grudnia 2013 r. Ponadto, niektóre inne przepisy niniejszego rozporządzenia wymagają podjęcia działań w 2014 r. Przepisy te powinny zatem mieć zastosowanie od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.
- (67) Z uwagi na pilną potrzebę przygotowania sprawnego wdrożenia przewidzianych środków, niniejsze rozporządzenie powinno wejść w życie z dniem jego opublikowania w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

TYTUŁ I

ZAKRES STOSOWANIA I DEFINICJE

Artykuł 1

Zakres stosowania

W niniejszym rozporządzeniu ustanawia się:

- a) przepisy wspólne dotyczące płatności przyznawanych bezpośrednio rolnikom w ramach systemów wsparcia wymienionych w załączniku I („płatności bezpośrednie”);

b) przepisy szczegółowe dotyczące:

- (i) płatności podstawowej dla rolników („system płatności podstawowej” oraz przejściowego uproszczonego systemu „system jednolitej płatności obszarowej”);
- (ii) dobrowolnego przejściowego wsparcia krajowego dla rolników;
- (iii) dobrowolnej płatności redystrybucyjnej;
- (iv) płatności dla rolników przestrzegających praktyk rolniczych korzystnych dla klimatu i środowiska;
- (v) dobrowolnej płatności dla rolników na obszarach z ograniczeniami naturalnymi;
- (vi) płatności dla młodych rolników rozpoczynających działalność rolniczą;
- (vii) systemu dobrowolnego wsparcia związanego z produkcją;
- (viii) płatności specyficznej w odniesieniu do bawełny;
- (ix) dobrowolnego uproszczonego systemu dla małych gospodarstw;
- (x) ram, w których Bułgaria, Chorwacja i Rumunia mogą uzupełniać płatności bezpośrednio.

Artykuł 2

Zmiana załącznika I

Aby zagwarantować pewność prawa, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 70 aktów delegowanych zmieniających wykaz systemów wsparcia zawarty w załączniku I, w zakresie niezbędnym do uwzględnienia w tym wykazie wszelkich nowych aktów ustawodawczych dotyczących systemów wsparcia, które mogą zostać przyjęte po przyjęciu niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 3

Stosowanie niniejszego rozporządzenia do regionów najbardziej oddalonych oraz mniejszych wysp Morza Egejskiego

Art. 11 nie stosuje się do regionów Unii, o których mowa w art. 349 TFUE („regiony najbardziej oddalone”) oraz do płatności bezpośrednich przyznawanych na mniejszych wyspach Morza Egejskiego zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 229/2013.

Do regionów najbardziej oddalonych nie stosuje się tytułów III, IV i V niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 4

Definicje i powiązane przepisy

1. Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

- a) „rolnik” oznacza osobę fizyczną lub prawną bądź grupę osób fizycznych lub prawnych, bez względu na status prawny takiej grupy i jej członków w świetle prawa krajowego, których gospodarstwo rolne jest położone na obszarze objętym zakresem terytorialnym Traktatów, określonym w art. 52 TUE w związku z art. 349 i 355 TFUE, oraz które prowadzą działalność rolniczą;
- b) „gospodarstwo rolne” oznacza wszystkie jednostki wykorzystywane do działalności rolniczej i zarządzane przez rolnika, znajdujące się na terytorium tego samego państwa członkowskiego;
- c) „działalność rolnicza” oznacza:
- (i) produkcję, hodowlę lub uprawę produktów rolnych, w tym zbiory, dojenie, hodowlę zwierząt oraz utrzymywanie zwierząt do celów gospodarskich;
 - (ii) utrzymywanie użytków rolnych w stanie, dzięki któremu nadają się one do wypasu lub uprawy bez konieczności podejmowania działań przygotowawczych wykraczających poza zwykłe metody rolnicze i zwykły sprzęt rolniczy, w oparciu o kryteria określone przez państwa członkowskie na podstawie ram ustanowionych przez Komisję, lub
 - (iii) prowadzenie działań minimalnych, określanych przez państwa członkowskie, na użytkach rolnych utrzymujących się naturalnie w stanie nadającym się do wypasu lub uprawy;
- d) „produkty rolne” oznaczają produkty - z wyjątkiem produktów rybołówstwa - wymienione w załączniku I do Traktatów, a także bawełnę;
- e) „użytki rolne” oznaczają każdy obszar zajmowany przez grunty orne, trwałe użytki zielone i pastwiska trwałe lub uprawy trwałe;
- f) „grunty orne” oznaczają grunty uprawiane w celu produkcji roślinnej lub obszary dostępne dla produkcji roślinnej, ale ugorowane, w tym obszary odłogowane zgodnie z art. 22, 23 i 24 rozporządzenia (WE) nr 1257/1999, art. 39 rozporządzenia (WE) nr 1698/2005 oraz art. 28 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, bez względu na to, czy grunty te znajdują się pod uprawą szklarniową lub pod stałym bądź ruchomym przykryciem;
- g) „uprawy trwałe” oznaczają uprawy niepodlegające płodozmianowi, inne niż trwałe użytki zielone i pastwiska trwałe, które zajmują grunty przez okres pięciu lat lub dłużej i dają powtarzające się zbiory, w tym szkółki i zagajniki o krótkiej rotacji;
- h) „trwałe użytki zielone i pastwiska trwałe”, (zwane dalej łącznie „trwałymi użytkami zielonymi”), oznaczają grunty wykorzystywane do uprawy traw lub innych pastewnych roślin zielnych rozsiewających się naturalnie (samosiewnych) lub uprawianych (wysiewanych), które nie były objęte płodozmianem danego gospodarstwa rolnego przez okres pięciu lat lub dłużej; mogą one obejmować inne gatunki, takie jak krzewy lub drzewa, które mogą nadawać się do wypasu, pod warunkiem że zachowano przewagę traw i innych pastewnych roślin zielnych, a także – w przypadku gdy zadecydują tak państwa członkowskie – grunty, które mogą nadawać się do wypasu i które stanowią część utrwalonych praktyk lokalnych w przypadkach, gdy trawy i inne zielne rośliny pastewne tradycyjnie nie są roślinnością dominującą na obszarach wypasu;
- i) „trawy lub inne zielne rośliny pastewne” oznaczają wszystkie rośliny zielne, rosnące tradycyjnie na naturalnych pastwiskach lub zazwyczaj zawarte w mieszankach nasion przeznaczonych do zasiewania pastwisk lub łąk w państwie członkowskim, niezależnie od tego czy są wykorzystywane do wypasania zwierząt;
- j) „szkółki” oznaczają następujące obszary młodych drzewiastych (drzewnych) roślin uprawianych na otwartym powietrzu w celu późniejszego przesadzenia:
- szkółki winorośli oraz podkładek;
 - szkółki drzew i krzewów owocowych;
 - szkółki roślin ozdobnych;
 - komercyjne szkółki drzew leśnych z wyłączeniem rosnących w lesie szkółek przeznaczonych na potrzeby własne gospodarstwa rolnego;
 - szkółki drzew i krzewów do sadzenia w ogrodach, parkach, na poboczach dróg i na wałach (na przykład sadzonki żywopłotu, róże i inne krzewy ozdobne, ozdobne drzewa i krzewy iglaste), w tym we wszystkich przypadkach ich kłącza, rozłogi i młode sadzonki;
- k) „zagajnik o krótkiej rotacji” oznacza obszar obsadzany określonymi przez państwa członkowskie gatunkami drzew objętymi kodem CN 0602 90 41, do których należą zdrewniałe uprawy wieloletnie, których korzenie lub podstawy łodyg pozostają w glebie po zbiorach, wraz z nowymi pędami wschodzącymi w następnym sezonie, o maksymalnym cyklu zbioru, który ma zostać określony przez państwa członkowskie;
- l) „sprzedaż” oznacza sprzedaż lub jakiegokolwiek inne ostateczne przekazanie własności gruntów lub uprawnień do płatności; definicja ta nie obejmuje sprzedaży gruntów w przypadku gdy prawa do gruntów przekazywane są na rzecz władz publicznych lub w celu wykorzystania tych gruntów w interesie publicznym oraz w przypadku gdy przekazanie dokonywane jest w celach nierolniczych;
- m) „dzierżawa” oznacza dzierżawę lub podobną transakcję tymczasową;

n) „przekazanie” oznacza dzierżawę lub sprzedaż lub faktyczne lub przewidywane dziedziczenie gruntów lub uprawnień do płatności lub wszelkie inne ostateczne przekazanie; definicja ta nie obejmuje zwrotu uprawnień po wygaśnięciu dzierżawy.

2. Państwa członkowskie:

- a) ustanawiają kryteria, jakie mają spełnić rolnicy, aby wywiązać się z obowiązku dotyczącego utrzymywania użytków rolnych w stanie nadającym się do wypasu lub uprawy, o czym mowa w ust. 1 lit. c) ppkt (ii);
- b) w przypadku gdy ma to zastosowanie w danym państwie członkowskim - określają działania minimalne, które mają być prowadzone na użytkach rolnych utrzymujących się naturalnie w stanie nadającym się do wypasu lub uprawy, o czym mowa w ust. 1 lit. c) ppkt (iii);
- c) określają, jakie gatunki drzew kwalifikują się jako zagajniki o krótkiej rotacji, i ustalają maksymalny cykl zbioru dla tych gatunków drzew, o czym mowa w ust. 1 lit. k).

Państwa członkowskie mogą zdecydować, że grunty, które mogą nadawać się do wypasu, na których trawy i inne zielne rośliny pastewne tradycyjnie nie są roślinnością dominującą, co stanowi część utrwalonych praktyk lokalnych, zostaną uznane za trwałe użytki zielone, o których mowa w ust. 1 lit. h).

3. Aby zagwarantować pewność prawa, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 70 ustanawiających:

- a) ramy, w których państwa członkowskie mają ustanowić kryteria, jakie rolnicy powinni spełnić, aby wywiązać się z obowiązku utrzymywania użytków rolnych w stanie nadającym się do wypasu lub uprawy, o czym mowa w ust. 1 lit. c) ppkt (ii);
- b) ramy, w których państwa członkowskie określają działania minimalne, jakie mają być prowadzone na użytkach rolnych utrzymujących się naturalnie w stanie nadającym się do wypasu lub uprawy, o czym mowa w ust. 1 lit. c) ppkt (iii);
- c) kryteria określania przewagi traw i innych zielnych roślin pastewnych oraz kryteria określania utrwalonych praktyk lokalnych, o których mowa w ust. 1 lit. h).

TYTUŁ II

PRZEPISY OGÓLNE DOTYCZĄCE PŁATNOŚCI BEZPOŚREDNICH

ROZDZIAŁ I

Przepisy wspólne dotyczące płatności bezpośrednich

Artykuł 5

Przepisy ogólne wspólnej polityki rolnej

Rozporządzenie (UE) nr 1306/2013 oraz przepisy przyjęte na jego podstawie mają zastosowanie do systemów przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu.

Artykuł 6

Pałupy krajowe

1. Pałupy krajowe dla każdego państwa członkowskiego i dla każdego roku obejmujące łączną wartość wszystkich przydzielonych uprawnień do płatności, rezerwy krajowej lub rezerwy regionalnych oraz pałupów ustalonych zgodnie z art. 42, 47, 49, 51 i 53 określono w załączniku II.

W przypadku gdy państwo członkowskie korzysta z możliwości przewidzianej w art. 22 ust. 2, krajowy pałup określony w załączniku II dla tego państwa członkowskiego na odpowiedni rok może zostać przekroczony o kwotę obliczoną zgodnie z tym ustępem.

2. W drodze odstępstwa od ust. 1 dla każdego państwa członkowskiego stosującego system jednolitej płatności obszarowej i dla każdego roku pałup krajowy, obejmujący pałupy ustalone zgodnie z art. 36, 42, 47, 49, 51 i 53, określono w załączniku II.

3. Aby uwzględnić zmiany w łącznych maksymalnych kwotach płatności bezpośrednich, które mogą zostać przyznane, w tym zmiany wynikające z decyzji, jakie mają być podejmowane przez państwa członkowskie zgodnie z art. 14 oraz wynikające ze stosowania art. 20 ust. 2, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 70 aktów delegowanych dotyczących dostosowania pałupów krajowych określonych w załączniku II.

Artykuł 7

Pałupy netto

1. Bez uszczerbku dla art. 8, łączna kwota płatności bezpośrednich, którą można przyznać w danym państwie członkowskim na podstawie tytułów III, IV i V w odniesieniu do danego roku kalendarzowego, po zastosowaniu art. 11, nie może przekraczać odpowiadających im pałupów określonych w załączniku III.

W przypadku gdy łączna kwota płatności bezpośrednich, która ma zostać przyznana w danym państwie członkowskim, miałaby przekroczyć pałup określony w załączniku III, to państwo członkowskie dokonuje liniowego zmniejszenia kwot wszystkich płatności bezpośrednich z wyjątkiem płatności bezpośrednich przyznawanych na podstawie rozporządzenia (UE) nr 228/2013 oraz rozporządzenia (UE) nr 229/2013.

2. Dla każdego państwa członkowskiego i dla każdego roku kalendarzowego szacunkową kwotę wynikającą ze zmniejszenia płatności, o którym mowa w art. 11 (odpowiadającą różnicy między pałupem krajowym określonym w załączniku II, do którego dodaje się kwotę dostępną zgodnie z art. 58, a pałupem netto określonym w załączniku III) udostępnia się jako unijne wsparcie na rzecz działań w ramach programów rozwoju obszarów wiejskich finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1305/2013.

3. Aby uwzględnić zmiany w łącznych maksymalnych kwotach płatności bezpośrednich, które mogą zostać przyznane, w tym zmiany wynikające z decyzji podejmowanych przez państwa członkowskie zgodnie z art. 14, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 70 aktów delegowanych dotyczących dostosowania pałupów określonych w załączniku III.

Artykuł 8

Dyscyplina finansowa

1. Wysokość dostosowania określona zgodnie z art. 26 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 ma zastosowanie jedynie do płatności bezpośrednich przekraczających 2 000 EUR, które mają zostać przyznane rolnikom w danym roku kalendarzowym.

2. W wyniku stopniowego wprowadzania płatności bezpośrednich przewidzianego w art. 16, ust. 1 niniejszego artykułu stosuje się do Bułgarii i Rumunii od dnia 1 stycznia 2016 r.

W wyniku stopniowego wprowadzania płatności bezpośrednich przewidzianego w art. 17, ust. 1 niniejszego artykułu stosuje się do Chorwacji od dnia 1 stycznia 2022 r.

3. W celu zapewnienia prawidłowego dostosowywania płatności bezpośrednich w odniesieniu do dyscypliny finansowej Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 70 aktów delegowanych określających przepisy dotyczące podstawy obliczania zmniejszeń, które państwa członkowskie mają stosować w odniesieniu do rolników na podstawie ust. 1 niniejszego artykułu.

4. W przypadku osoby prawnej lub grupy osób fizycznych lub prawnych państwa członkowskie mogą stosować wysokość dostosowania, o której mowa w ust. 1, na poziomie członków tych osób prawnych lub grup, w przypadku gdy prawo krajowe przewiduje dla indywidualnych członków prawa i obowiązki porównywalne do praw i obowiązków rolników indywidualnych mających status rolników prowadzących gospodarstwo rolne, w szczególności w zakresie ich statusu gospodarczego, społecznego i podatkowego, pod warunkiem że przyczynili się oni do umocnienia struktur rolnych tych osób prawnych lub tych grup.

Artykuł 9

Rolnik aktywny zawodowo

1. Nie przyznaje się płatności bezpośrednich osobom fizycznym lub prawnym ani grupom osób fizycznych lub prawnych, których użytki rolne obejmują głównie obszary utrzymujące się naturalnie w stanie nadającym się do wypasu lub uprawy i które nie prowadzą na tych obszarach działań minimalnych określonych przez państwa członkowskie zgodnie z art. 4 ust. 2 lit. b).

2. Nie przyznaje się płatności bezpośrednich osobom fizycznym lub prawnym ani grupom osób fizycznych lub prawnych, które administrują portami lotniczymi, wodociągami, stałymi terenami sportowymi i rekreacyjnymi, jak również świadczą usługi przewozu kolejowego lub usługi w zakresie obrotu nieruchomościami.

W stosownych przypadkach państwa członkowskie mogą na podstawie obiektywnych i niedyskryminacyjnych kryteriów

zadecydować o uzupełnieniu przedsiębiorstw i rodzajów działalności wymienionych w akapicie pierwszym o wszelkie inne podobne nierolnicze przedsiębiorstwa lub rodzaje działalności, a następnie mogą zadecydować o usunięciu takich uzupełnień.

Osobę lub grupę osób objętych zakresem akapitu pierwszego lub drugiego, uważa się jednak za rolnika aktywnego zawodowo, jeżeli za pomocą możliwych do zweryfikowania dowodów, w formie wymaganej przez państwa członkowskie, udokumentuje ona, że

- a) roczna kwota płatności bezpośrednich wynosi co najmniej 5 % całości przychodów uzyskanych przez nią z działalności pozarolniczej w ostatnim roku obrotowym, za który dowody takie są dostępne;
- b) jej działalność rolnicza nie ma charakteru marginalnego; lub
- c) jej główną działalność gospodarczą lub przedmiot działalności stanowi wykonywanie działalności rolniczej.

3. Oprócz sytuacji określonych w ust. 1 i 2, państwa członkowskie mogą zadecydować na podstawie obiektywnych i niedyskryminacyjnych kryteriów, że nie przyznaje się płatności bezpośrednich osobom fizycznym lub prawnym lub grupom osób fizycznych lub prawnych:

- a) których działalność rolnicza stanowi tylko nieznaczącą część ogółu ich działalności gospodarczej; lub
- b) których główną działalność lub przedmiot działalności nie stanowi wykonywanie działalności rolniczej.

4. Ust. 2 i 3 nie mają zastosowania do rolników, którzy w poprzednim roku otrzymali tylko płatności bezpośrednie nieprzekraczające określonej kwoty. Kwotę tę określają państwa członkowskie na podstawie obiektywnych kryteriów, takich jak ich charakterystyczne cechy krajowe lub regionalne, i nie może być ona wyższa niż 5 000 EUR.

5. W celu zagwarantowania ochrony praw rolników, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 70 aktów delegowanych określających:

- a) kryteria ustalania przypadków, w których uznaje się, że użytki rolne danego rolnika stanowi głównie obszar utrzymujący się naturalnie w stanie nadającym się do wypasu lub uprawy;
- b) kryteria ustanawiania rozróżnienia pomiędzy przychodami wynikającymi z działalności rolniczej i z działalności pozarolniczej;
- c) kryteria ustalania kwoty płatności bezpośrednich, o których mowa w ust. 2 i 4, w szczególności w odniesieniu do płatności bezpośrednich w pierwszym roku przydziału uprawnień do płatności, w przypadku gdy wartość uprawnień do płatności nie jest jeszcze ostatecznie ustalona, jak również w odniesieniu do płatności bezpośrednich dla nowych rolników;

d) kryteriów, które mają spełnić rolnicy, aby udowodnić do celów ust. 2 i 3, że ich działalność rolnicza nie ma charakteru marginalnego i że ich główną działalność gospodarczą lub przedmiot działalności stanowi wykonywanie działalności rolniczej.

6. Państwa członkowskie powiadamiają Komisję do dnia 1 sierpnia 2014 r. o każdej decyzji, o której mowa w ust. 2, 3 lub 4, a w przypadku jej zmiany – w terminie dwóch tygodni od daty podjęcia każdej decyzji dotyczącej zmiany.

Artykuł 10

Minimalne wymogi dotyczące otrzymywania płatności bezpośrednich

1. Państwa członkowskie decydują o tym, w którym z poniższych przypadków rolnikowi nie są przyznawane płatności bezpośrednie:

a) w przypadku gdy łączna kwota płatności bezpośrednich, o które złożono wnioski lub które mają zostać przyznane, przed zastosowaniem art. 63 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013, wynosi mniej niż 100 EUR w danym roku kalendarzowym;

b) w przypadku gdy kwalifikujący się obszar gospodarstwa rolnego, w odniesieniu do którego złożono wnioski o płatności bezpośrednie lub w odniesieniu do którego płatności te mają zostać przyznane, przed zastosowaniem art. 63 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013, wynosi mniej niż jeden hektar.

2. Aby uwzględnić strukturę swoich gospodarstw rolnych, państwa członkowskie mogą dostosować progi określone w ust. 1 lit. a) i b), w granicach limitów określonych w załączniku IV.

3. W przypadku gdy państwo członkowskie zdecydowało o stosowaniu progu obszarowego na podstawie ust. 1 lit. b), stosuje ono jednak lit. a) tego ustępu do tych rolników otrzymujących w odniesieniu do zwierząt wsparcie związane z produkcją określone w tytule IV, którzy posiadają mniejszą liczbę hektarów, niż wynosi próg obszarowy.

4. Zainteresowane państwa członkowskie mogą zdecydować o niestosowaniu ust. 1 do regionów najbardziej oddalonych i mniejszych wysp Morza Egejskiego.

5. W Bułgarii i Rumunii dla 2015 r. kwotę, o którą złożono wnioski lub która ma zostać przyznana zgodnie z ust. 1 lit. a), oblicza się na podstawie odpowiedniej kwoty określonej w załączniku V pkt A.

W Chorwacji dla lat 2015–2021 kwotę, o którą złożono wnioski lub która ma zostać przyznana zgodnie z ust. 1 lit. a), oblicza się na podstawie kwoty określonej w załączniku VI pkt A.

Artykuł 11

Zmniejszanie płatności

1. Państwa członkowskie zmniejszają kwotę płatności bezpośrednich, która ma zostać przyznana rolnikowi na

podstawie tytułu III rozdział 1 za dany rok kalendarzowy, o co najmniej 5 % w odniesieniu do części kwoty przekraczającej 150 000 EUR.

2. Przed zastosowaniem ust. 1 państwa członkowskie mogą odjąć wynagrodzenia związane z działalnością rolniczą faktycznie wypłacone i zadeklarowane przez rolnika w poprzednim roku kalendarzowym, w tym podatki i składki na zabezpieczenie społeczne związane z zatrudnieniem, od kwoty płatności bezpośrednich, które mają zostać przyznane danemu rolnikowi w danym roku kalendarzowym na podstawie tytułu III rozdział 1. W przypadku braku danych na temat wynagrodzeń faktycznie wypłaconych i zadeklarowanych przez rolnika w poprzednim roku kalendarzowym, wykorzystuje się najbardziej aktualne dostępne dane.

3. W przypadku gdy państwo członkowskie zdecydowało o przyznaniu rolnikom płatności redystrybucyjnej zgodnie z tytułem III rozdział 2 oraz o wykorzystaniu w tym celu więcej niż 5 % rocznego pułapu krajowego określonego w załączniku II, może ono zdecydować o niestosowaniu niniejszego artykułu.

W przypadku gdy państwo członkowskie zdecydowało o przyznaniu rolnikom płatności redystrybucyjnej zgodnie z tytułem III rozdział 2, a zastosowanie maksymalnych limitów określonych w art. 41 ust. 4 uniemożliwia mu wykorzystanie w tym celu więcej niż 5 % rocznego pułapu krajowego określonego w załączniku II, może ono zdecydować o niestosowaniu niniejszego artykułu.

4. Nie zapewnia się korzyści polegającej na uniknięciu zmniejszenia płatności rolnikom, w przypadku których stwierdzono, że w sztuczny sposób stworzyli – po dniu 18 października 2011 r. – warunki, które pozwalają im uniknąć skutków wynikających z niniejszego artykułu.

5. W przypadku osoby prawnej lub grupy osób fizycznych lub prawnych państwa członkowskie mogą stosować zmniejszenie, o którym mowa w ust. 1, na poziomie członków tych osób prawnych lub grup, w przypadku gdy prawo krajowe przewiduje dla indywidualnych członków prawa i obowiązki porównywalne do praw i obowiązków rolników indywidualnych mających status rolników prowadzących gospodarstwo rolne, w szczególności w zakresie ich statusu gospodarczego, społecznego i podatkowego, pod warunkiem że przyczynili się oni do umocnienia struktur rolnych tych osób prawnych lub tych grup.

6. Państwa członkowskie powiadamiają Komisję do dnia 1 sierpnia 2014 r. o decyzjach podjętych zgodnie z niniejszym artykułem oraz o każdej szacowanej kwocie zmniejszeń na lata 2015–2019.

Artykuł 12

Wnioski o większą liczbę płatności

Obszar odpowiadający liczbie kwalifikujących się hektarów, w odniesieniu do którego rolnik złożył wniosek o płatność podstawową na podstawie tytułu III rozdział 1, może stanowić podstawę do złożenia wniosku o każdą inną płatność bezpośrednią, jak również o każdą inną pomoc nieobjętą niniejszym rozporządzeniem, o ile przepisy niniejszego rozporządzenia wyraźnie nie stanowią inaczej.

*Artykuł 13***Pomoc państwa**

W drodze odstępstwa od art. 211 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013⁽¹⁾ art. 107, 108 i 109 TFUE nie mają zastosowania do płatności dokonywanych przez państwa członkowskie zgodnie z niniejszym rozporządzeniem.

*Artykuł 14***Elastyczność między filarami**

1. Do dnia 31 grudnia 2013 r. państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o udostępnieniu, jako wsparcie dodatkowe dla działań w ramach programów rozwoju obszarów wiejskich finansowanych z EFRROW zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1305/2013, do 15 % ich rocznych pułapów krajowych na rok kalendarzowy 2014, określonych w załączniku VIII do rozporządzenia (WE) nr 73/2009 oraz ich rocznych pułapów krajowych na lata kalendarzowe 2015–2019, określonych w załączniku II do niniejszego rozporządzenia. W związku z tym odpowiednia kwota nie może już być dostępna na przyznanie płatności bezpośrednich.

O decyzji, o której mowa w akapicie pierwszym, powiadamia się Komisję do dnia 31 grudnia 2013 r. Decyzja ta określa wartość procentową, o której mowa w tym akapicie, która może różnić się w zależności od roku kalendarzowego.

Państwa członkowskie, które nie podejmą decyzji, o której mowa w akapicie pierwszym, w odniesieniu do roku kalendarzowego 2014 mogą do dnia 1 sierpnia 2014 r. podjąć tę decyzję w odniesieniu do lat kalendarzowych 2015–2019. Powiadamiają one Komisję o każdej takiej decyzji do tego dnia.

Państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o przeglądzie decyzji, o których mowa w niniejszym ustępie, ze skutkiem od roku kalendarzowego 2018. Jakikolwiek decyzje oparte na tym przeglądzie nie mogą prowadzić do zmniejszenia wartości procentowej, o której powiadomiono Komisję zgodnie z akapitem pierwszym, drugim i trzecim. Państwa członkowskie powiadamiają Komisję o każdej decyzji opartej na tym przeglądzie do dnia 1 sierpnia 2017 r.

2. Do dnia 31 grudnia 2013 r. państwa członkowskie, które nie podjęły decyzji, o której mowa w ust. 1, mogą podjąć decyzję o udostępnieniu w formie płatności bezpośrednich do 15 % lub – w przypadku Bułgarii, Estonii, Hiszpanii, Litwy, Łotwy, Polski, Portugalii, Rumunii, Słowacji, Finlandii, Szwecji i Zjednoczonego Królestwa – do 25 % przydzielonej kwoty na wsparcie dla działań w ramach programów rozwoju obszarów wiejskich finansowanych z EFRROW na okres 2015–2020, jak określono w rozporządzeniu (UE) nr 1305/2013. W związku z tym odpowiednia kwota nie może już być dostępna na wsparcie dla działań w ramach programów rozwoju obszarów wiejskich.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1601/96, (WE) nr 1037/2001 oraz (WE) nr 1234/2007 (Zob. s. 671 niniejszego Dziennika Urzędowego).

O decyzji, o której mowa w akapicie pierwszym, powiadamia się Komisję do dnia 31 grudnia 2013 r. Decyzja ta określa wartość procentową, o której mowa w tym akapicie, która może różnić się w zależności od roku kalendarzowego.

Państwa członkowskie, które nie podjęły decyzji, o której mowa w akapicie pierwszym w odniesieniu do roku budżetowego 2015, mogą do dnia 1 sierpnia 2014 r. podjąć tę decyzję w odniesieniu do lat budżetowych 2016–2020. Powiadamiają Komisję o każdej decyzji podjętej przed tą datą.

Państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o przeglądzie decyzji, o których mowa w niniejszym ustępie, ze skutkiem na lata budżetowe 2019 i 2020. Jakikolwiek decyzje oparte na takim przeglądzie nie mogą prowadzić do zwiększenia wartości procentowej, o której powiadomiono Komisję zgodnie z akapitem pierwszym, drugim i trzecim. Państwa członkowskie powiadamiają Komisję o każdej decyzji opartej na takim przeglądzie do dnia 1 sierpnia 2017 r.

*Artykuł 15***Przegląd**

Systemy wsparcia wymienione w załączniku I stosuje się bez uszczerbku dla ewentualnego przeglądu, który można przeprowadzić w dowolnym czasie w świetle rozwoju sytuacji gospodarczej i budżetowej. W wyniku tego przeglądu mogą zostać przyjęte akty ustawodawcze, akty delegowane zgodnie z art. 290 TFUE lub akty wykonawcze zgodnie z art. 291 TFUE.

ROZDZIAŁ 2

Przepisy mające zastosowanie do Bułgarii, Chorwacji i Rumunii*Artykuł 16***Stopniowe wprowadzanie płatności bezpośrednich w Bułgarii i Rumunii**

W odniesieniu do Bułgarii i Rumunii, pułapy ustalone zgodnie z art. 42, 47, 49, 51, 53 i 65, ustanawia się dla 2015 r. na podstawie kwot określonych w załączniku V pkt A.

*Artykuł 17***Stopniowe wprowadzanie płatności bezpośrednich w Chorwacji**

W Chorwacji płatności bezpośrednie wprowadza się zgodnie z następującym harmonogramem przyrostów, wyrażonym jako wartość procentowa odpowiedniego poziomu płatności bezpośrednich, jaki będzie stosowany od 2022 r.:

25 % w 2013 r.,

30 % w 2014 r.,

35 % w 2015 r.,

40 % w 2016 r.,

50 % w 2017 r.,

60 % w 2018 r.,

70 % w 2019 r.,

80 % w 2020 r.,

90 % w 2021 r.,

100 % od 2022 r.

Artykuł 18

Uzupełniające krajowe płatności bezpośrednie i płatności bezpośrednie w Bułgarii i Rumunii

1. W 2015 r. Bułgaria i Rumunia mogą stosować krajowe płatności bezpośrednie, aby uzupełnić płatności przyznawane w ramach systemu płatności podstawowej, o którym mowa w tytule III rozdział 1 sekcje 1, 2 i 3. Łączna kwota tych płatności nie może przekraczać odpowiedniej kwoty określonej w załączniku V pkt B.

2. W 2015 r. Bułgaria może stosować krajowe płatności bezpośrednie, aby uzupełnić przyznawane płatności specyficzne w odniesieniu do bawełny, o których mowa w tytule IV rozdział 2. Łączna kwota tych płatności nie może przekraczać kwoty określonej w załączniku V pkt C.

3. Uzupełniające krajowe płatności bezpośrednie przyznaje się zgodnie z obiektywnymi kryteriami oraz w taki sposób, aby zapewnić równe traktowanie rolników oraz aby uniknąć zakłóceń rynku i konkurencji.

Artykuł 19

Uzupełniające krajowe płatności bezpośrednie w odniesieniu do Chorwacji

1. W stosownych przypadkach Chorwacja może uzupełniać, pod warunkiem zatwierdzenia przez Komisję, wszelkie systemy wsparcia wymienione w załączniku I.

2. Kwota uzupełniających krajowych płatności bezpośrednich, która może zostać przyznana w danym roku i dla danego systemu wsparcia, jest ograniczona do określonej puli środków finansowych. Pula ta jest ustalona na podstawie różnicy między:

- kwotą wsparcia bezpośredniego dostępną na dany system wsparcia, po pełnym wdrożeniu płatności bezpośrednich zgodnie z art. 17, na rok kalendarzowy 2022 oraz
- kwotą wsparcia bezpośredniego dostępną na dany system wsparcia, po zastosowaniu harmonogramu przyrostów zgodnie z art. 17, na dany rok kalendarzowy.

3. Łączna kwota przyznanych uzupełniających krajowych płatności bezpośrednich nie może być wyższa niż pułap określony w załączniku VI pkt B dla odpowiedniego roku kalendarzowego.

4. Chorwacja może, na podstawie obiektywnych kryteriów i po zatwierdzeniu przez Komisję, podjąć decyzję o kwotach uzupełniających krajowych płatności bezpośrednich, które mają zostać przyznane.

5. Komisja przyjmuje akty wykonawcze zatwierdzające płatności na mocy niniejszego artykułu, określając odpowiednie

systemy wsparcia i określając poziom, do którego uzupełniające krajowe płatności bezpośrednie mogą być wypłacane.

W przypadku uzupełniających krajowych płatności bezpośrednich mających na celu uzupełnienie dobrowolnego wsparcia związanego z produkcją, o którym mowa w tytule IV rozdział 1, akty wykonawcze określają również konkretne typy rolnicze lub konkretne sektory rolnictwa, o których mowa w art. 52 ust. 3, do których mogą stosować się uzupełniające krajowe płatności bezpośrednie.

Te akty wykonawcze przyjmuje się bez zastosowania procedury, o której mowa w art. 71 ust. 2 lub 3.

6. Warunki kwalifikowalności dotyczące uzupełniających krajowych płatności bezpośrednich w odniesieniu do Chorwacji są identyczne jak warunki przyznawania wsparcia w ramach odpowiednich systemów wsparcia ustanowionych niniejszym rozporządzeniem.

7. Uzupełniające krajowe płatności bezpośrednie w odniesieniu do Chorwacji podlegają wszelkim dostosowaniom, które mogą okazać się niezbędne w związku ze zmianami w WPR. Przyznaje się je zgodnie z obiektywnymi kryteriami oraz w taki sposób, aby zapewnić równe traktowanie rolników oraz aby uniknąć zakłóceń rynku i konkurencji.

8. Chorwacja składa sprawozdanie zawierające informacje na temat środków uruchomionych celem wdrożenia uzupełniających krajowych płatności bezpośrednich do dnia 30 czerwca roku następującego po ich wdrożeniu. Sprawozdanie to obejmuje co najmniej następujące elementy:

- wszelkie zmiany sytuacji mające wpływ na uzupełniające krajowe płatności bezpośrednie;
- w odniesieniu do każdej uzupełniającej krajowej płatności bezpośredniej: liczbę beneficjentów oraz łączną kwotę przyznanej uzupełniającej krajowej płatności bezpośredniej, jak również liczbę hektarów oraz liczbę zwierząt lub innych jednostek, w odniesieniu do których przyznano tę uzupełniającą krajową płatność bezpośrednią;
- sprawozdanie dotyczące środków kontroli zastosowanych w odniesieniu do uzupełniających krajowych płatności bezpośrednich.

Artykuł 20

Specjalna krajowa rezerwa na rozminowywanie dla Chorwacji

1. Począwszy od 2015 r. Chorwacja powiadamia Komisję do dnia 31 stycznia każdego roku o obszarach, które w poprzednim roku kalendarzowym zostały zidentyfikowane zgodnie z art. 57a ust. 10 rozporządzenia (WE) nr 73/2009 i które zostały przywrócone do wykorzystania w działalności rolniczej.

Chorwacja powiadamia również Komisję o liczbie uprawnień do płatności udostępnionych rolnikom w dniu 31 grudnia poprzedniego roku kalendarzowego, jak również o kwocie, która w tym samym dniu pozostała niewydana w specjalnej krajowej rezerwie na rozminowywanie.

W stosownych przypadkach, powiadomień, o których mowa w akapicie pierwszym i drugim, dokonuje się w podziale na regiony określone zgodnie z art. 23 ust. 1 niniejszego rozporządzenia.

2. Dostosowując załącznik II zgodnie z art. 6 ust. 3, Komisja oblicza corocznie kwotę, którą należy dodać do kwot przeznaczonych dla Chorwacji określonych w tym załączniku w celu finansowania wsparcia przyznawanego w ramach systemów wymienionych w załączniku I dla obszarów, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu. Kwota ta obliczana jest na podstawie danych przekazanych przez Chorwację zgodnie z ust. 1 niniejszego artykułu oraz wysokości szacowanych średnich płatności bezpośrednich na hektar w Chorwacji dla danego roku.

Maksymalna kwota, jaką należy dodać zgodnie z akapitem pierwszym, na podstawie wszystkich obszarów zgłoszonych przez Chorwację zgodnie z ust. 1 niniejszego artykułu do 2022 r., wynosi 9 600 000 EUR i podlega harmonogramowi wprowadzania płatności bezpośrednich zgodnie z art. 17. Wynikające stąd roczne maksymalne kwoty określono w załączniku VII.

3. Komisja przyjmuje akty wykonawcze określające udział kwoty, jaką należy dodać zgodnie z ust. 2, którą Chorwacja włącza do specjalnej krajowej rezerwy na rozminowywanie w celu przydzielenia uprawnień do płatności dla obszarów, o których mowa w ust. 1. Udział ten oblicza się na podstawie stosunku pułapu dla systemu płatności podstawowej do krajowego pułapu określonego w załączniku II przed zwiększeniem krajowego pułapu zgodnie z ust. 2. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 71 ust. 2.

4. W odniesieniu do lat 2015–2022 Chorwacja stosuje specjalną krajową rezerwę na rozminowywanie do przydzielania rolnikom uprawnień do płatności na podstawie rozminowanych gruntów zadeklarowanych przez rolników w danym roku w przypadku gdy:

- a) grunty takie obejmują kwalifikujące się hektary w rozumieniu art. 32 ust. 2-5;
- b) dane grunty przywrócono do wykorzystania w działalności rolniczej w poprzednim roku kalendarzowym; oraz
- c) grunty zgłoszono Komisji zgodnie z ust. 1 niniejszego artykułu.

5. Wartość uprawnień do płatności ustanowionych na mocy niniejszego artykułu ustalana jest na podstawie krajowej lub regionalnej średniej wartości uprawnień do płatności w roku przydziału w granicach kwoty dostępnej w granicach limitów specjalnej krajowej rezerwy na rozminowywanie.

6. Aby móc uwzględnić konsekwencje, jakie wynikają ze zgłoszonego przez Chorwację zgodnie z niniejszym artykułem przywrócenia do wykorzystania w działalności rolniczej gruntów rozminowanych, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 70 aktów delegowanych dostosowujących kwoty określone w załączniku VI.

TYTUŁ III

SYSTEM PŁATNOŚCI PODSTAWOWEJ, SYSTEM JEDNOLITEJ PŁATNOŚCI OBSZAROWEJ ORAZ POWIĄZANE PŁATNOŚCI

ROZDZIAŁ 1

System płatności podstawowej i system jednolitej płatności obszarowej

Sekcja 1

Ustanowienie systemu płatności podstawowej

Artykuł 21

Uprawnienia do płatności

1. Wsparcie w ramach systemu płatności podstawowej udostępnia się rolnikom, którzy:

- a) otrzymują uprawnienia do płatności na podstawie niniejszego rozporządzenia poprzez przydział zgodnie z art. 20 ust. 4, poprzez pierwszy przydział uprawnień na podstawie art. 24 lub art. 39, poprzez przydział z rezerwy krajowej lub rezerw regionalnych na podstawie art. 30 lub poprzez przekazanie na podstawie art. 34; lub
- b) spełniają wymogi art. 9 i posiadają, na własność lub w formie dzierżawy, uprawnienia do płatności w państwie członkowskim, które zgodnie z ust. 3 zdecydowało o utrzymaniu swoich istniejących uprawnień do płatności.

2. Uprawnienia do płatności otrzymane w ramach systemu płatności jednolitych zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1782/2003 i rozporządzeniem (WE) nr 73/2009 wygasają w dniu 31 grudnia 2014 r.

3. W drodze odstępstwa od ust. 2 państwa członkowskie, które ustanowiły system płatności jednolitych zgodnie z tytułem III rozdział 5 sekcja 1 lub z tytułem III rozdział 6 rozporządzenia (WE) nr 1782/2003 lub z tytułem III rozdział 3 rozporządzenia (WE) nr 73/2009 mogą do dnia 1 sierpnia 2014 r. zdecydować o utrzymaniu istniejących uprawnień do płatności. Powiadamiają one Komisję o każdej takiej decyzji do tego dnia.

4. W odniesieniu do państw członkowskich, które podejmują decyzję, o której mowa w ust. 3, gdy liczba uprawnień do płatności, na własność lub w formie dzierżawy, ustanowionych zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1782/2003 i z rozporządzeniem (WE) nr 73/2009, które rolnik posiada w ostatecznym terminie składania wniosków, który ma zostać ustalony zgodnie z art. 78 akapit pierwszy lit. b) rozporządzenia (UE) nr 1306/2013, przekracza liczbę kwalifikujących się hektarów, które dany rolnik deklaruje w swoim wniosku o przyznanie pomocy zgodnie z art. 72 ust. 1 lit. a) akapit pierwszy rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 na 2015 r. i które są w jego dyspozycji w dniu określonym przez dane państwo członkowskie, który nie może przypadać później niż ustalona przez to państwo członkowskie data zmiany takiego wniosku o przyznanie pomocy, w dniu tym wygasa liczba uprawnień do płatności przekraczająca liczbę kwalifikujących się hektarów.

Artykuł 22

Pałap dla systemu płatności podstawowej

1. Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające dla każdego państwa członkowskiego roczne pałapy krajowe dla systemu płatności podstawowej poprzez odjęcie od rocznego pałapu krajowego określonego w załączniku II pałapów ustalonych zgodnie z art. 42, 47, 49, 51 i 53. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 71 ust. 2.

2. W odniesieniu do każdego z państw członkowskich kwota obliczana zgodnie z ust. 1 niniejszego artykułu może zostać podwyższona o maksymalnie 3% odpowiedniego rocznego pałapu krajowego określonego w załączniku II po odjęciu kwoty wynikającej z zastosowania art. 47 ust. 1 dla danego roku. W przypadku gdy państwo stosuje takie podwyższenie, podwyższenie to jest uwzględniane przez Komisję przy ustanawianiu rocznego pałapu krajowego dla systemu płatności podstawowej zgodnie z ust. 1 niniejszego artykułu. W tym celu państwa członkowskie powiadamiają Komisję do dnia 1 sierpnia 2014 r. o rocznych wartościach procentowych, o jakie należy podwyższyć kwotę obliczaną zgodnie z ust. 1 niniejszego artykułu.

3. Państwa członkowskie mogą dokonywać corocznie przeglądu swojej decyzji, o której mowa w ust. 2, i powiadamiają Komisję o każdej decyzji opartej na takim przeglądzie do dnia 1 sierpnia roku poprzedzającego jej stosowanie.

4. Dla każdego państwa członkowskiego i każdego roku łączna wartość wszystkich uprawnień do płatności oraz rezerwy krajowej lub rezerw regionalnych jest równa odpowiedniemu rocznemu pałapowi krajowemu ustalonemu przez Komisję na podstawie ust. 1.

5. Jeżeli pałap dla państwa członkowskiego ustalony przez Komisję na podstawie ust. 1 różni się od pałapu z roku poprzedniego na skutek jakiegokolwiek decyzji podjętej przez to państwo członkowskie zgodnie z ust. 3 niniejszego artykułu, art. 14 ust. 1 akapity trzeci i czwarty, art. 14 ust. 2 akapity trzeci i czwarty, art. 42 ust. 1, art. 49 ust. 1 akapit drugi, art. 51 ust. 1 akapit drugi lub art. 53, to państwo członkowskie dokonuje liniowego zmniejszenia lub podwyższenia wartości wszystkich uprawnień do płatności, aby zapewnić zgodność z ust. 4 niniejszego artykułu.

Artykuł 23

Regionalny przydział pałapów krajowych

1. Państwa członkowskie mogą do dnia 1 sierpnia 2014 r. podjąć decyzję o stosowaniu systemu płatności podstawowej na poziomie regionalnym. W takich przypadkach państwa członkowskie określają odnośne regiony zgodnie z obiektywnymi i niedyskryminacyjnymi kryteriami, takimi jak ich cechy agromiczne i społeczno-ekonomiczne, ich regionalny potencjał rolniczy lub ich struktura instytucjonalna bądź administracyjna.

Państwa członkowskie stosujące art. 36 mogą podjąć decyzję, o której mowa w akapicie pierwszym, do dnia 1 sierpnia roku poprzedzającego pierwszy rok wdrażania systemu płatności podstawowej.

2. Państwa członkowskie dzielą roczny pałap krajowy dla systemu płatności podstawowej, o którym mowa w art. 22 ust. 1, między regiony zgodnie z obiektywnymi i niedyskryminacyjnymi kryteriami.

Państwa członkowskie niestosujące art. 30 ust. 2 dokonują tego podziału po zastosowaniu liniowego zmniejszenia przewidzianego w art. 30 ust. 1.

3. Państwa członkowskie mogą zdecydować, że pałapy regionalne podlegają stopniowym zmianom rocznym zgodnie z ustanowionymi wcześniej etapami rocznymi oraz obiektywnymi i niedyskryminacyjnymi kryteriami, takimi jak potencjał rolniczy lub kryteria środowiskowe.

4. W zakresie niezbędnym do przestrzegania mających zastosowanie pałapów regionalnych określonych zgodnie z ust. 2 lub 3, państwa członkowskie dokonują liniowego zmniejszenia lub podwyższenia wartości uprawnień do płatności w każdym z odnośnych regionów.

5. Państwa członkowskie stosujące ust. 1 mogą podjąć decyzję o zaprzestaniu stosowania systemu płatności podstawowej na poziomie regionalnym, począwszy od dnia przez nie określonego.

6. Państwa członkowskie stosujące ust. 1 akapit pierwszy powiadamiają Komisję o decyzji, o której mowa w tym akapicie, oraz o środkach podjętych w celu zastosowania ust. 2 i 3 do dnia 1 sierpnia 2014 r.

Państwa członkowskie stosujące ust. 1 akapit drugi powiadamiają Komisję o każdej decyzji, o której mowa w tym akapicie, oraz o środkach podjętych w celu zastosowania ust. 2 i 3 do dnia 1 sierpnia danego roku.

Państwa członkowskie stosujące ust. 1 powiadamiają Komisję o każdej decyzji, o której mowa w ust. 5, do dnia 1 sierpnia roku poprzedzającego pierwszy rok wykonywania tej decyzji.

Artykuł 24

Pierwszy przydział uprawnień do płatności

1. Uprawnienia do płatności przydziela się rolnikom uprawnionym do otrzymania płatności bezpośrednich zgodnie z art. 9 niniejszego rozporządzenia, pod warunkiem że:

- a) złożą wniosek o przydział uprawnień do płatności w ramach systemu płatności podstawowej przed ostatecznym terminem składania wniosków w 2015 r., który zostanie ustalony zgodnie z art. 78 akapit pierwszy lit. b) rozporządzenia (UE) nr 1306/2013, z wyjątkiem przypadku działania siły wyższej lub nadzwyczajnych okoliczności; oraz

- b) byli oni uprawnieni do otrzymania płatności przed zastosowaniem wszelkich zmniejszeń lub wyłączeń przewidzianych w tytule II rozdział 4 rozporządzenia (WE) nr 73/2009 w odniesieniu do wniosku o przyznanie pomocy dotyczącego płatności bezpośrednich, przejściowego wsparcia krajowego lub uzupełniających krajowych płatności bezpośrednich zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 73/2009 na rok 2013.

Akapit pierwszy nie ma zastosowania w państwach członkowskich stosujących art. 21 ust. 3 niniejszego rozporządzenia.

Państwa członkowskie mogą przydzielić uprawnienia do płatności rolnikom uprawnionym do otrzymania płatności bezpośrednich zgodnie z art. 9 niniejszego rozporządzenia, którzy spełniają warunek przewidziany w akapicie pierwszym lit. a) i:

- a) którzy nie otrzymali płatności na 2013 r. w odniesieniu do wniosku o przyznanie pomocy, o którym mowa w niniejszym ustępie akapit pierwszy, i którzy w dniu określonym przez dane państwo członkowskie zgodnie z art. 11 ust. 2 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1122/2009⁽¹⁾ na rok składania wniosków 2013:

- (i) w państwach członkowskich stosujących system płatności jednolitych:

— produkowali owoce, warzywa, ziemniaki jadalne, sadzeniaki lub rośliny ozdobne, na minimalnym obszarze wyrażonym w hektarach, jeżeli dane państwo członkowskie zdecydowało o przyjęciu takiego wymogu; lub

— uprawiali winnice; lub

- (ii) w państwach członkowskich stosujących system jednolitej płatności obszarowej posiadali jedynie grunty rolne, które w dniu 30 czerwca 2003 r. nie były utrzymywane w dobrej kulturze rolnej, jak przewidziano w art. 124 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 73/2009; lub

- b) którym w 2014 r. przydzielono uprawnienia do płatności z rezerwy krajowej w ramach systemu płatności jednolitych zgodnie z art. 41 lub 57 rozporządzenia (WE) nr 73/2009; lub

- c) którzy nigdy nie posiadali, na własność lub w formie dzierżawy, uprawnień do płatności ustanowionych na podstawie

rozporządzenia (WE) nr 73/2009 lub rozporządzenia (WE) nr 1782/2003 i którzy przedstawią możliwe do zweryfikowania dowody na to, że w dniu określonym przez dane państwo członkowskie zgodnie z art. 11 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1122/2009 na rok składania wniosków 2013 zajmowali się produkcją, chowem lub uprawą produktów rolnych, w tym poprzez zbiory, dojenie, hodowlę zwierząt oraz utrzymywanie zwierząt do celów gospodarskich. Państwa członkowskie mogą ustanowić swoje własne dodatkowe obiektywne i niedyskryminacyjne kryteria kwalifikowalności w odniesieniu do tej kategorii rolników w zakresie posiadania odpowiednich umiejętności, doświadczenia lub wykształcenia.

2. Z wyjątkiem przypadku działania siły wyższej lub nadzwyczajnych okoliczności liczba uprawnień do płatności przydzielona rolnikowi w 2015 r. jest równa liczbie kwalifikujących się hektarów, które rolnik ten deklaruje w swoim wniosku o przyznanie pomocy zgodnie z art. 72 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 na 2015 r. i które są w jego dyspozycji w dniu określonym przez dane państwo członkowskie. Dzień ten nie może przypadać później niż ustalona w tym państwie członkowskim data zmiany wniosku o przyznanie pomocy.

3. Państwa członkowskie mogą zastosować jedno lub większą liczbę ograniczeń, jak określono w ust. 4-7, w odniesieniu do liczby uprawnień do płatności, które mają być przydzielone na mocy ust. 2.

4. Państwa członkowskie mogą zdecydować, że liczba uprawnień do płatności, które mają być przydzielone, jest równa liczbie kwalifikujących się hektarów, które rolnik zadeklarował zgodnie z art. 34 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 73/2009 w 2013 r., albo liczbie kwalifikujących się hektarów, o których mowa w ust. 2 niniejszego artykułu, zależnie od tego, która z tych liczb jest najniższa. W przypadku Chorwacji wykorzystywanie tej możliwości pozostaje bez uszczerbku dla przydziału uprawnień do płatności dla rozminowanych hektarów, zgodnie z art. 20 ust. 4 niniejszego rozporządzenia.

5. W przypadku gdy łączna liczba kwalifikujących się hektarów, o których mowa w ust. 2 niniejszego artykułu, zadeklarowanych w państwie członkowskim oznaczałaby podwyższenie o ponad 35 % łącznej liczby kwalifikujących się hektarów zadeklarowanych zgodnie z art. 35 rozporządzenia (WE) nr 73/2009 w 2009 r. lub – w przypadku Chorwacji – w 2013 r., państwa członkowskie mogą ograniczyć liczbę uprawnień do płatności, które mają być przydzielone w 2015 r., do minimalnego poziomu wynoszącego 135 % albo 145 % łącznej liczby kwalifikujących się hektarów zadeklarowanych w 2009 r. lub – w przypadku Chorwacji – do łącznej liczby kwalifikujących się hektarów zadeklarowanych w 2013 r., zgodnie z art. 35 rozporządzenia (WE) nr 73/2009.

Korzystając z tej możliwości, państwa członkowskie przydzielają rolnikom zmniejszoną liczbę uprawnień do płatności. Liczbę tę oblicza się przez zastosowanie proporcjonalnego zmniejszenia dodatkowej liczby kwalifikujących się hektarów zadeklarowanych przez każdego rolnika w 2015 r. w porównaniu z liczbą kwalifikujących się hektarów w rozumieniu art. 34 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 73/2009, które rolnik ten zadeklarował w swoim wniosku o przyznanie pomocy w 2011 r. lub – w przypadku Chorwacji – w 2013 r., bez uszczerbku dla rozminowanych hektarów, w odniesieniu do których mają być przydzielone uprawnienia do płatności zgodnie z art. 20 ust. 4 niniejszego rozporządzenia.

⁽¹⁾ Rozporządzenie komisji (WE) nr 1122/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 73/2009 odnośnie do zasady wzajemnej zgodności, modulacji oraz zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli w ramach systemów wsparcia bezpośredniego przewidzianych w wymienionym rozporządzeniu oraz wdrażania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do zasady wzajemnej zgodności w ramach systemu wsparcia ustanowionego dla sektora wina (Dz.U. L 316 z 2.12.2009, s. 65).

6. Państwa członkowskie mogą zdecydować o zastosowaniu – do celów ustalenia liczby uprawnień do płatności, które mają być przydzielone rolnikowi – współczynnika zmniejszenia w odniesieniu do tych kwalifikujących się hektarów, o których mowa w ust. 2, na które składają się trwałe użytki zielone znajdujące się na obszarach o trudnych warunkach klimatycznych, w szczególności z powodu wysokości, oraz o innych ograniczeniach naturalnych, takich jak słaba jakość gleby, nachylenie terenu i zaopatrzenie w wodę.

7. Państwa członkowskie mogą zdecydować, że liczba uprawnień do płatności, które mają być przydzielone rolnikowi, jest równa liczbie kwalifikujących się hektarów, o których mowa w ust. 2 niniejszego artykułu, które nie były hektarami pokrytymi winnicami w dniu ustalonym przez państwo członkowskie zgodnie z art. 11 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1122/2009 na rok składania wniosków 2013 lub hektarami gruntów ornych pod trwałą uprawą szklarniową.

8. W przypadku sprzedaży lub dzierżawy gospodarstwa rolnego lub jego części osoby fizyczne lub prawne spełniające warunki określone w ust. 1 niniejszego artykułu mogą – podpisując umowę przed ostatecznym terminem składania wniosków w 2015 r., która zostanie ustalona zgodnie z art. 78 akapit pierwszy lit. b) rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 – przekazać prawo do otrzymania uprawnień do płatności zgodnie z ust. 1 niniejszego artykułu, jednemu rolnikowi lub większej ich liczbie, pod warunkiem że spełniają oni warunki określone w art. 9 niniejszego artykułu.

9. Państwo członkowskie może zdecydować o ustaleniu minimalnej wielkości przypadającej na gospodarstwo rolne, wyrażonej w kwalifikujących się hektarach, w odniesieniu do której rolnik może występować o przydział uprawnień do płatności. Ta minimalna wielkość nie może jednak być wyższa niż progi określone w art. 10 ust. 1 lit. b) w związku z ust. 2 tego artykułu.

10. Państwa członkowskie w stosownych przypadkach powiadamiają Komisję o decyzjach, o których mowa w niniejszym artykule, do dnia 1 sierpnia 2014 r.

11. Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające przepisy dotyczące wniosków o przydział uprawnień do płatności składanych w roku przydziału uprawnień do płatności, w przypadku gdy te uprawnienia do płatności nie mogą zostać jeszcze ostatecznie ustalone i w przypadku gdy na przydział mają wpływ szczególne okoliczności. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 71 ust. 2.

Artykuł 25

Wartość uprawnień do płatności oraz ujednolicanie

1. W 2015 r. państwa członkowskie obliczą wartość jednostkową uprawnień do płatności, dzieląc stałą wartość procentową pułapu krajowego określonego w załączniku II dla każdego odnośnego roku przez liczbę uprawnień do płatności w 2015 r. na poziomie krajowym lub regionalnym, z wyłączeniem uprawnień przydzielonych z rezerwy krajowej lub rezerw regionalnych w 2015 r.

Stają wartość procentową, o której mowa w akapicie pierwszym, oblicza się, dzieląc pułap krajowy lub regionalny dla systemu płatności podstawowej, który ma być ustalony zgodnie z, odpowiednio, art. 22 ust. 1 lub art. 23 ust. 2 niniejszego rozporządzenia na 2015 r., po zastosowaniu liniowego zmniejszenia przewidzianego w art. 30 ust. 1 lub, w stosownych przypadkach, w ust. 2, przez pułap krajowy na 2015 r. określony w załączniku II. Liczba uprawnień do płatności wyrażona jest jako liczba odpowiadająca liczbie hektarów.

2. W drodze odstępstwa od metody obliczania, o której mowa w ust. 1, państwa członkowskie mogą zdecydować o różnicowaniu wartości uprawnień do płatności w 2015 r., z wyłączeniem uprawnień przydzielonych z rezerwy krajowej lub rezerw regionalnych w 2015 r., dla każdego odnośnego roku na podstawie ich początkowej wartości jednostkowej obliczonej zgodnie z art. 26.

3. Najpóźniej od roku składania wniosków 2019 wszystkie uprawnienia do płatności w danym państwie członkowskim lub – w przypadku stosowania art. 23 – w danym regionie mają jednakową wartość jednostkową.

4. W drodze odstępstwa od ust. 3 państwa członkowskie mogą zdecydować, że uprawnienia do płatności, których początkowa wartość jednostkowa obliczona zgodnie z art. 26, która jest niższa niż 90 % krajowej lub regionalnej wartości jednostkowej w roku 2019, będzie miała, najpóźniej za rok składania wniosków 2019, zwiększoną swoją wartość jednostkową co najmniej o jedną trzecią różnicy między swoją początkową wartością jednostkową a 90 % krajowej lub regionalnej wartości jednostkowej w 2019 r.

Państwa członkowskie mogą zdecydować o ustaleniu wartości procentowej, o której mowa w akapicie pierwszym, na poziomie wyższym niż 90 %, lecz nie wyższym niż 100 %.

Ponadto państwa członkowskie przewidują, że – najpóźniej za rok składania wniosków 2019 – żadne uprawnienie do płatności nie będzie miało wartości jednostkowej niższej niż 60 % krajowej lub regionalnej wartości jednostkowej w 2019 r., chyba że wynikiem tego byłby – w państwach członkowskich stosujących próg, o którym mowa w ust. 7 - maksymalny spadek przekraczający ten próg. W takich przypadkach minimalną wartość jednostkową ustala się na poziomie niezbędnym do przestrzegania tego progu.

5. Krajową lub regionalną wartość jednostkową w 2019 r., o której mowa w ust. 4, oblicza się dzieląc stałą wartość procentową pułapu krajowego określonego w załączniku II lub pułapu regionalnego, na rok kalendarzowy 2019, przez liczbę uprawnień do płatności w 2015 r. w danym państwie członkowskim lub regionie, z wyłączeniem uprawnień przydzielonych z rezerwy krajowej lub rezerw regionalnych w 2015 r. Tą stałą wartość procentową oblicza się dzieląc krajowy lub regionalny pułap systemu płatności podstawowej, który ma zostać ustalony zgodnie z, odpowiednio, art. 22 ust. 1 lub art. 23 ust. 2 na 2015 r., po zastosowaniu liniowego zmniejszenia przewidzianego w art. 30 ust. 1 lub, w stosownych przypadkach, w ust. 2, przez pułap krajowy określony w załączniku II lub przez pułap regionalny na 2015 r.

6. Pułapy regionalne, o których mowa w ust. 5, oblicza się przez zastosowanie stałej wartości procentowej do pułapu krajowego określonego w załączniku II na 2019 r. Tą stałą wartość procentową oblicza się dzieląc odpowiednie pułapy regionalne ustalone zgodnie z art. 23 ust. 2 na rok 2015 przez pułap krajowy, który ma zostać ustalony zgodnie z art. 22 ust. 1 na 2015 r., po zastosowaniu liniowego zmniejszenia przewidzianego w art. 30 ust. 1, w przypadku gdy zastosowanie ma art. 23 ust. 2 akapit drugi.

7. Aby sfinansować wzrost wartości uprawnień do płatności, o których mowa w ust. 4, w przypadku uprawnień do płatności, których początkowa wartość jednostkowa jest wyższa od krajowej lub regionalnej wartości jednostkowej w 2019 r., różnica między ich początkową wartością jednostkową a ich krajową lub regionalną wartością jednostkową w 2019 r. zostanie zmniejszona na podstawie obiektywnych i niedyskryminacyjnych kryteriów, które mają zostać określone przez państwa członkowskie. Takie kryteria mogą obejmować ustalenie maksymalnego zmniejszenia początkowej wartości jednostkowej o 30 %.

8. Przy stosowaniu ust. 2 niniejszego artykułu, przejście od początkowej wartości jednostkowej uprawnień do płatności obliczonej zgodnie z art. 26 do ich ostatecznej wartości jednostkowej w 2019 r. ustalonej zgodnie z ust. 3 lub ust. 4-7 niniejszego artykułu przeprowadza się w równych etapach, począwszy od 2015 r.

Aby zapewnić zgodność ze stałą wartością procentową, o której mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, na każdy rok, dostosowuje się wartość uprawnień do płatności o początkowej wartości jednostkowej wyższej niż wartość jednostkowa krajowa lub regionalna w 2019 r.

9. W drodze odstępstwa od ust. 8 niniejszego artykułu, w przypadku gdy państwa członkowskie, które zgodnie z art. 21 ust. 3 zdecydowały o utrzymaniu istniejących uprawnień do płatności, stosują ust. 2 niniejszego artykułu, przejście od początkowej wartości jednostkowej uprawnień do płatności ustalonej zgodnie z art. 26 ust. 5 do ich ostatecznej wartości jednostkowej w 2019 r. ustalonej zgodnie z ust. 3 lub ust. 4-7 niniejszego artykułu, przeprowadza się, w stosownych przypadkach, w etapach, o których zdecydowano na poziomie krajowym zgodnie z art. 63 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 1782/2003.

W celu zapewnienia zgodności ze stałymi wartościami procentowymi, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, dla każdego roku, wartość wszystkich uprawnień do płatności podlega liniowemu dostosowaniu.

10. W 2015 r. państwa członkowskie poinformują rolników o wartości ich uprawnień do płatności obliczonej zgodnie z niniejszym artykułem oraz art. 26 i 27 dla każdego roku okresu objętego niniejszym rozporządzeniem.

Artykuł 26

Obliczanie początkowej wartości jednostkowej

1. Początkową wartość jednostkową uprawnień do płatności, o której mowa w art. 25 ust. 2, w państwach członkowskich stosujących system płatności jednolitych w roku kalendarzowym 2014 i które nie zdecydowały o utrzymaniu swoich

istniejących uprawnień do płatności zgodnie z art. 21 ust. 3 ustala się zgodnie z jedną z metod określonych w ust. 2 lub 3.

2. Stała wartość procentowa płatności, które rolnik otrzymał na 2014 r. w ramach systemu płatności jednolitych zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 73/2009, przed uwzględnieniem zmniejszeń i wyłączeń przewidzianych w tytule II rozdział 4 tego rozporządzenia, dzieli się przez liczbę uprawnień do płatności, które przydzielono mu na 2015 r., z wyłączeniem uprawnień przydzielonych z rezerwy krajowej lub rezerw regionalnych w 2015 r.

Tą stałą wartość procentową oblicza się dzieląc krajowy lub regionalny pułap systemu płatności podstawowej, który ma zostać ustalony zgodnie z, odpowiednio, art. 22 ust. 1 lub art. 23 ust. 2 niniejszego rozporządzenia na rok 2015, po zastosowaniu liniowego zmniejszenia przewidzianego w art. 30 ust. 1 lub, w stosownych przypadkach, w ust. 2 niniejszego rozporządzenia, przez kwotę płatności na rok 2014 w ramach systemu płatności jednolitych w danym państwie członkowskim lub regionie, przed uwzględnieniem zmniejszeń i wyłączeń przewidzianych w tytule II rozdział 4 rozporządzenia (WE) nr 73/2009.

3. Stałą wartość procentową wartości uprawnień, w tym szczególnych uprawnień, które rolnik posiadał w dniu złożenia swojego wniosku na 2014 r. w ramach systemu płatności jednolitych zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 73/2009, dzieli się przez liczbę uprawnień do płatności, które przydzielono mu na 2015 r., z wyłączeniem uprawnień przydzielonych z rezerwy krajowej lub rezerw regionalnych w 2015 r.

Tą stałą wartość procentową oblicza się dzieląc krajowy lub regionalny pułap systemu płatności podstawowej, który ma zostać ustalony zgodnie z, odpowiednio, art. 22 ust. 1 lub art. 23 ust. 2 niniejszego rozporządzenia na rok 2015, po zastosowaniu liniowego zmniejszenia przewidzianego w art. 30 ust. 1 lub, w stosownych przypadkach, w ust. 2 niniejszego rozporządzenia, przez łączną kwotę wszystkich uprawnień, w tym uprawnień szczególnych, w danym państwie członkowskim lub regionie w 2014 r. w ramach systemu płatności jednolitych.

Na potrzeby niniejszego ustępu uważa się, że rolnik posiada uprawnienia do płatności w dniu złożenia swojego wniosku na 2014 r. w przypadku gdy uprawnienia do płatności zostały mu przydzielone lub ostatecznie przekazane przed tym dniem.

4. Państwa członkowskie, które stosują system jednolitej płatności obszarowej w roku kalendarzowym 2014, obliczają początkową wartość jednostkową uprawnień do płatności, o której mowa w art. 25 ust. 2 niniejszego rozporządzenia, dzieląc stały odsetek łącznej wartości pomocy, którą rolnik otrzymał na 2014 r. w ramach systemu jednolitej płatności obszarowej zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 73/2009 oraz na mocy art. 132 i 133a tego rozporządzenia, przed uwzględnieniem zmniejszeń i wyłączeń przewidzianych w tytule II rozdział 4 tego rozporządzenia, przez liczbę uprawnień do płatności przydzielonych mu w 2015 r., z wyłączeniem uprawnień przydzielonych z rezerwy krajowej lub rezerw regionalnych w 2015 r.

Tą stałą wartość procentową oblicza się dzieląc krajowy lub regionalny pułap systemu płatności podstawowej, który ma zostać ustalony zgodnie z, odpowiednio, art. 22 ust. 1 lub art. 23 ust. 2 niniejszego rozporządzenia na rok 2015, po zastosowaniu liniowego zmniejszenia przewidzianego w ust. 1 lub, w stosownych przypadkach, w art. 30 ust. 2 niniejszego rozporządzenia, przez łączną wartość pomocy przyznanej w ramach systemu jednolitej płatności obszarowej zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 73/2009 i na mocy artykułów 132 i 133a tego rozporządzenia na 2014 r. w danym państwie członkowskim lub regionie, przed uwzględnieniem zmniejszeń i wykluczeń przewidzianych w tytule II rozdział 4 tego rozporządzenia.

5. Państwa członkowskie, które stosują system płatności jednolitej w roku kalendarzowym 2014, i które zgodnie z art. 21 ust. 3 niniejszego rozporządzenia zadecydują o utrzymaniu swoich istniejących uprawnień do płatności, obliczają początkową wartość jednostkową uprawnień do płatności, o których mowa w art. 25 ust. 2 niniejszego rozporządzenia, mnożąc jednostkową wartość uprawnień przez stałą wartość procentową. Tą stałą wartość procentową oblicza się dzieląc krajowy lub regionalny pułap systemu płatności podstawowej, który ma zostać ustalony zgodnie z, odpowiednio, art. 22 ust. 1 lub art. 23 ust. 2 niniejszego rozporządzenia na rok 2015, po zastosowaniu liniowego zmniejszenia przewidzianego w art. 30 ust. 1 lub, w stosownych przypadkach, w ust. 2 niniejszego rozporządzenia, przez kwotę płatności na rok 2014 w ramach systemu płatności jednolitych w danym państwie członkowskim lub regionie, przed uwzględnieniem zmniejszeń i wykluczeń przewidzianych w tytule II rozdział 4 rozporządzenia (WE) nr 73/2009.

6. Do celów metod obliczeń przewidzianych w niniejszym artykule, o ile dane sektory nie otrzymują jakiegokolwiek dobrowolnego wsparcia związanego z produkcją na podstawie tytułu IV niniejszego rozporządzenia, państwa członkowskie mogą również uwzględnić wsparcie przyznane na rok kalendarzowy 2014 w ramach jednego systemu lub większej ich liczby zgodnie z art. 52, art. 53 ust. 1 i art. 68 ust. 1 lit. a) i lit. b) rozporządzenia (WE) nr 73/2009 oraz, w odniesieniu do państw członkowskich, które stosowały system jednolitej płatności obszarowej zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 73/2009, zgodnie z art. 68 ust. 1 lit. c), art. 126, 127 i 129 tego rozporządzenia.

Państwa członkowskie, które zadecydują o stosowaniu dobrowolnego wsparcia związanego z produkcją na podstawie tytułu IV niniejszego rozporządzenia, mogą uwzględnić różnice między poziomem wsparcia przyznanego w roku kalendarzowym 2014 a poziomem wsparcia, które ma zostać przyznane zgodnie z tytułem IV niniejszego rozporządzenia, przy stosowaniu metody obliczania przewidzianej w niniejszym artykule, pod warunkiem że:

a) dobrowolne wsparcie związane z produkcją na podstawie tytułu IV niniejszego rozporządzenia przyznaje się sektorowi, któremu przyznano wsparcie w roku kalendarzowym 2014 zgodnie z art. 52, art. 53 ust. 1 i art. 68 ust. 1 lit. a) i lit. b), oraz w odniesieniu do państw członkowskich, które stosowały system jednolitej płatności obszarowej, zgodnie z art. 68 ust. 1 lit. c) oraz art. 126, 127 i 129 rozporządzenia (WE) nr 73/2009; oraz

b) kwota na jednostkę dobrowolnego wsparcia związanego z produkcją jest niższa niż kwota na jednostkę wsparcia w 2014 r.

Artykuł 27

Włączenie specjalnej krajowej rezerwy na rozminowywanie

W przypadku Chorwacji wszelkie odniesienia w art. 25 i 26 do rezerwy krajowej odczytuje się jako obejmujące specjalną krajową rezerwę na rozminowywanie, o której mowa w art. 20.

Ponadto kwotę pochodzącą ze specjalnej krajowej rezerwy na rozminowywanie odlicza się od pułapów systemu płatności podstawowej, o których mowa w art. 25 ust. 1, w art. 25 ust. 5 i 6 oraz w art. 26.

Artykuł 28

Nieuzasadnione zyski

Do celów art. 25 ust. 4-7 i art. 26, państwo członkowskie może postanowić, na podstawie obiektywnych kryteriów, że w przypadku sprzedaży lub przyznania lub wygaśnięcia całości lub części dzierżawy użytków rolnych po dacie ustalonej zgodnie z art. 35 lub art. 124 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 73/2009, jednak przed datą ustaloną zgodnie z art. 33 ust. 1 niniejszego rozporządzenia, podwyższenie lub część podwyższenia wartości uprawnień do płatności, które zostałyby przydzielone danemu rolnikowi, zwracane jest do rezerwy krajowej lub rezerw regionalnych, w przypadku gdy takie podwyższenie przyniosłoby rolnikowi nieuzasadnione zyski.

Takie obiektywne kryteria ustanawia się w taki sposób, aby zapewnić równe traktowanie rolników oraz aby uniknąć zakłóceń rynku i konkurencji; obejmują one co najmniej:

- a) minimalny okres dzierżawy; oraz
- b) część otrzymanej płatności, którą zwraca się do rezerwy krajowej lub rezerw regionalnych.

Artykuł 29

Powiadomienia dotyczące wartości uprawnień do płatności i ujednolicania

Państwa członkowskie powiadomią Komisję o każdej decyzji, o której mowa w art. 25, 26 i 28, do dnia 1 sierpnia 2014 r.

Sekcja 2

Rezerwa krajowa i rezerwy regionalne

Artykuł 30

Ustanowienie i wykorzystywanie rezerwy krajowej lub rezerw regionalnych

1. Każde państwo członkowskie ustanawia rezerwę krajową. W tym celu w pierwszym roku stosowania systemu płatności podstawowej państwa członkowskie dokonują liniowego procentowego zmniejszenia pułapu dla systemu płatności podstawowej na poziomie krajowym, aby utworzyć rezerwę krajową.

2. W drodze odstępstwa od ust. 1 państwa członkowskie korzystające z możliwości przewidzianej w art. 23 ust. 1 mogą ustanawiać rezerwy regionalne. W tym celu w pierwszym roku wdrażania systemu płatności podstawowej państwa członkowskie dokonują liniowego procentowego zmniejszenia odpowiedniego pułapu dla systemu płatności podstawowej na poziomie regionalnym, o którym mowa w art. 23 ust. 2 akapit pierwszy.

3. Zmniejszenie, o którym mowa w ust. 1 i 2, nie może być wyższe niż 3 %, chyba że wymagana jest wyższa wartość procentowa w celu pokrycia jakichkolwiek potrzeb związanych z przydziałem zgodnie z ust. 6 lub ust. 7 lit. a) i b) na 2015 r. lub, w odniesieniu do państw członkowskich stosujących art. 36, na pierwszy rok stosowania systemu płatności podstawowej.

4. Państwa członkowskie przydzielają uprawnienia do płatności ze swoich rezerw krajowych lub z rezerw regionalnych zgodnie z obiektywnymi kryteriami oraz w taki sposób, aby zapewnić równe traktowanie rolników oraz aby uniknąć zakłóceń rynku i konkurencji.

5. Uprawnienia do płatności, o których mowa w ust. 4, przyznaje się jedynie rolnikom uprawnionym do otrzymania płatności bezpośrednich zgodnie z art. 9.

6. Państwa członkowskie wykorzystują swoje rezerwy krajowe lub regionalne, aby przydzielać uprawnienia do płatności na zasadzie priorytetu młodym rolnikom i rolnikom rozpoczynającym działalność rolniczą.

7. Państwa członkowskie mogą wykorzystywać swoje rezerwy krajowe lub regionalne w celu:

- a) przydzielania uprawnień do płatności rolnikom, aby zapobiec porzucaniu gruntów, w tym na obszarach objętych programami restrukturyzacji lub rozwoju związanymi z odnośną formą interwencji publicznej;
- b) przydzielania uprawnień do płatności rolnikom, aby zrekomensować im określone niekorzystne warunki;
- c) przydzielania uprawnień do płatności rolnikom, którzy nie mogli skorzystać z przydziału uprawnień do płatności na mocy niniejszego rozdziału na skutek działania siły wyższej lub okoliczności nadzwyczajnych;
- d) przydzielania, w przypadkach gdy stosują art. 21 ust. 3 niniejszego rozporządzenia uprawnień do płatności rolnikom, których liczba kwalifikujących się hektarów zadeklarowanych przez nich w 2015 r. zgodnie z art. 72 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) rozporządzenia (UE) nr 1306/2013, które są w ich dyspozycji w dniu ustalonym przez dane państwo członkowskie, który nie może przypadać później niż ustalona przez to państwo członkowskie data zmiany wniosku o przyznanie pomocy, jest wyższa niż liczba uprawnień do

płatności, na własność lub w formie dzierżawy, ustanowionych zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1782/2003 i z rozporządzeniem (WE) nr 73/2009, będących w ich posiadaniu w dniu ostatecznego terminu składania wniosków, który ma być określony zgodnie z art. 78 akapit pierwszy lit. b) rozporządzenia (UE) nr 1306/2013;

- e) liniowego trwałego podwyższenia wartości wszystkich uprawnień do płatności w ramach systemu płatności podstawowej na poziomie krajowym lub regionalnym, jeżeli odpowiednia rezerwa krajowa lub regionalna przekracza 0,5 % rocznego krajowego lub regionalnego pułapu dla systemu płatności podstawowej, pod warunkiem że pozostały dostępne wystarczające kwoty na przydziały zgodnie z ust. 6 lit. a) i b) niniejszego ustępu oraz ust. 9 niniejszego artykułu;
- f) pokrycia rocznego zapotrzebowania na płatności, które mają być przyznane zgodnie z art. 51 ust. 2 oraz art. 65 ust. 1, 2 i 3 niniejszego rozporządzenia.

Do celu niniejszego ustępu państwa członkowskie podejmują decyzję, którym wymienionym w nim sposobom wykorzystania nadają priorytet.

8. Stosując ust. 6 i ust. 7 lit. a), b) i d), państwa członkowskie ustalają wartość uprawnień do płatności przydzielanych rolnikom na poziomie średniej wartości krajowej lub regionalnej uprawnień do płatności w roku przydziału.

Średnią wartość krajową lub regionalną oblicza się dzieląc pułap krajowy lub regionalny dla systemu płatności podstawowych ustalony zgodnie z, odpowiednio, art. 22 ust. 1 lub art. 23 ust. 2 w odniesieniu do roku przydziału, z wyłączeniem kwoty rezerwy krajowej lub rezerw regionalnych, oraz – w przypadku Chorwacji – specjalnej rezerwy na rozminowywanie, przez liczbę przydzielonych uprawnień do płatności.

Państwa członkowskie ustalają etapy stopniowych rocznych zmian wartości uprawnień do płatności przydzielonych z rezerwy krajowej lub rezerw regionalnych, uwzględniając zmiany krajowego lub regionalnego pułapu dla systemu płatności podstawowej ustalonego zgodnie z, odpowiednio, art. 22 ust. 1 i art. 23 ust. 2, wynikające ze zmienności poziomu pułapów krajowych ustalonych w załączniku II.

9. W przypadku gdy rolnik jest uprawniony do otrzymania uprawnień do płatności lub zwiększenia wartości istniejących uprawnień na mocy ostatecznego orzeczenia sądu lub wiążącego aktu administracyjnego właściwego organu państwa członkowskiego, otrzymuje on liczbę i wartość uprawnień do płatności określone we tym orzeczeniu lub akcie w dniu, który ma być ustalony przez państwo członkowskie. Jednakże dzień ten nie może przypaść później niż ostateczny termin złożenia wniosku w ramach systemu płatności podstawowej, który następuje po dacie orzeczenia sądu lub aktu administracyjnego, z uwzględnieniem stosowania art. 32 i 33.

10. Stosując ust. 6, ust.7 lit. a) i b) oraz ust. 9, państwa członkowskie mogą przydzielić nowe uprawnienia albo zwiększyć wartość jednostkową wszystkich istniejących uprawnień danego rolnika do średniej wartości krajowej lub regionalnej.

11. Do celów niniejszego artykułu stosuje się następujące definicje:

- a) „młodzi rolnicy” oznaczają rolników spełniających warunki określone w art. 50 ust. 2 oraz, w stosownych przypadkach, warunki, o których mowa w art. 50 ust. 3 i 11;
- b) „rolnicy rozpoczynający działalność rolniczą” oznaczają osoby fizyczne lub prawne, które w okresie pięciu lat poprzedzających rozpoczęcie działalności rolniczej nie prowadziły żadnej działalności rolniczej w swoim własnym imieniu i na swoje własne ryzyko lub które nie sprawowały kontroli nad osobą prawną prowadzącą działalność rolniczą. W przypadku osoby prawnej, osoba lub osoby fizyczne sprawujące kontrolę nad osobą prawną, nie prowadziły żadnej działalności rolniczej w swoim własnym imieniu i na swoje własne ryzyko ani nie sprawowały kontroli nad osobą prawną prowadzącą działalność rolniczą w okresie pięciu lat poprzedzających rozpoczęcie działalności rolniczej przez osobę prawną. Państwa członkowskie mogą ustanowić swoje własne dodatkowe obiektywne i niedyskryminacyjne kryteria kwalifikowalności w odniesieniu do tej kategorii rolników w zakresie posiadania odpowiednich umiejętności, doświadczenia lub wykształcenia.

Artykuł 31

Uzupełnianie rezerwy krajowej lub rezerw regionalnych

1. Rezerwa krajowa lub rezerwy regionalne są uzupełniane kwotami wynikającymi z:

- a) uprawnień do płatności niezapewniających prawa do płatności w ciągu dwóch kolejnych lat z powodu stosowania:
- (i) art. 9;
- (ii) art. 10 ust. 1; lub
- (iii) art. 11 ust. 4 niniejszego rozporządzenia;
- b) liczby uprawnień do płatności odpowiadającej łącznej liczbie uprawnień do płatności, które nie zostały aktywowane przez rolników zgodnie z art. 32 niniejszego rozporządzenia w okresie dwóch kolejnych lat, z wyjątkiem przypadków gdy ich aktywacja została uniemożliwiona wskutek działania siły wyższej lub okoliczności nadzwyczajnych; ustalając, które z uprawnień posiadanych przez rolnika, na własność lub w formie dzierżawy, zwraca się do rezerwy krajowej lub rezerw regionalnych, na zasadzie priorytetu uwzględnia się uprawnienia o najniższej wartości;

c) uprawnień do płatności zwróconych dobrowolnie przez rolników;

d) stosowania art. 28 niniejszego rozporządzenia;

e) nienależnie przydzielonych uprawnień do płatności zgodnie z art. 63 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013;

f) liniowego zmniejszenia wartości uprawnień do płatności w ramach systemu płatności podstawowej na poziomie krajowym lub regionalnym w przypadku gdy rezerwa krajowa lub rezerwy regionalne nie wystarczają do uwzględnienia przypadków, o których mowa w art. 30 ust. 9 niniejszego rozporządzenia;

g) w przypadku gdy państwa członkowskie uznają to za niezbędne, z liniowego zmniejszenia wartości uprawnień do płatności w ramach systemu płatności podstawowej na poziomie krajowym lub regionalnym, aby uwzględnić przypadki, o których mowa w art. 30 ust. 6 niniejszego rozporządzenia;

h) stosowania art. 34 ust. 4 niniejszego rozporządzenia.

2. Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające niezbędne środki dotyczące zwrotu nieaktywowanych uprawnień do płatności do rezerwy krajowej lub rezerw regionalnych. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 71 ust. 2.

Sekcja 3

Wdrożenie systemu płatności podstawowej

Artykuł 32

Aktywacja uprawnień do płatności

1. Wsparcie w ramach systemu płatności podstawowej przyznaje się rolnikom po aktywacji – w formie zgłoszenia zgodnie z art. 33 ust. 1 – uprawnień do płatności na kwalifikujący się hektar w państwie członkowskim, w którym przydzielono uprawnienie. Aktywowane uprawnienia do płatności zapewniają prawo do rocznej płatności określonych w nich kwot, bez uszczerbku dla stosowania dyscypliny finansowej, zmniejszania płatności zgodnie z art. 11 oraz liniowych zmniejszeń zgodnie z art. 7, art. 51 ust. 2 i art. 65 ust. 2 lit. c) niniejszego rozporządzenia oraz dla stosowania art. 63 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013.

2. Do celów niniejszego tytułu „kwalifikujący się hektar” oznacza:

- a) wszelkie użytki rolne gospodarstwa rolnego, w tym obszary, które w dniu 30 czerwca 2003 r. nie były utrzymywane w dobrej kulturze rolnej w państwach członkowskich przystępujących do Unii w dniu 1 maja 2004 r., które w momencie przystąpienia zdecydowały się na stosowanie systemu jednolitej płatności obszarowej, wykorzystywane do prowadzenia działalności rolniczej lub – w przypadku gdy obszar wykorzystuje się także do prowadzenia działalności pozarolniczej – wykorzystywane w przeważającym zakresie do prowadzenia działalności rolniczej; lub

b) każdy obszar, który zapewnił rolnikowi prawo do płatności w 2008 r. w ramach systemu płatności jednolitych lub systemu jednolitej płatności obszarowej określonych, odpowiednio, w tytule III oraz IVa rozporządzenia (WE) nr 1782/2003 i który:

- (i) nie jest już zgodny z definicją „kwalifikującego się hektara” na mocy lit. a) w wyniku wdrożenia dyrektywy 92/43/EWG, dyrektywy 2000/60/WE oraz dyrektywy 2009/147/WE;
- (ii) w okresie, w którym mają zastosowanie odnośne zobowiązania danego rolnika, jest zalesiony zgodnie z art. 31 rozporządzenia (WE) nr 1257/1999 lub art. 43 rozporządzenia (WE) nr 1698/2005 lub art. 22 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 lub w ramach systemu krajowego, którego warunki są zgodne z art. 43 ust. 1, 2 i 3 rozporządzenia (WE) nr 1698/2005 lub art. 22 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013; lub
- (iii) w okresie, w którym mają zastosowanie odnośne zobowiązania danego rolnika, jest obszarem odlogowanym zgodnie z art. 22, 23 i 24 rozporządzenia (WE) nr 1257/1999, art. 39 rozporządzenia (WE) nr 1698/2005 lub art. 28 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013.

3. Do celów ust. 2 lit. a):

- a) w przypadku gdy użytki rolne gospodarstwa rolnego wykorzystywane są także do prowadzenia działalności pozarolniczej, obszar ten uznaje się za wykorzystywany głównie do prowadzenia działalności rolniczej, pod warunkiem że jej prowadzenie nie jest znacząco utrudnione przez intensywność, charakter, okres trwania i harmonogram działalności pozarolniczej;
- b) państwa członkowskie mogą sporządzić wykaz obszarów, które są wykorzystywane głównie do prowadzenia działalności pozarolniczej.

Państwa członkowskie ustanawiają kryteria wykonania niniejszego ustępu na swoim terytorium.

4. Obszary uznaje się za kwalifikujące się hektary jeśli są one zgodne z definicją kwalifikującego się hektara przez cały rok kalendarzowy, z wyjątkiem przypadku działania siły wyższej lub okoliczności nadzwyczajnych.

5. Do celów określenia „kwalifikującego się hektara” państwa członkowskie, które podjęły decyzję, o której mowa w art. 4 ust. 2 akapit drugi, mogą stosować współczynnik zmniejszenia, aby przekształcić dane hektary w „kwalifikujące się hektary”.

6. Obszary wykorzystywane do produkcji konopi stanowią kwalifikujące się hektary tylko jeżeli stosowane odmiany zawierają maksymalnie 0,2 % tetrahydrokanabinolu.

Artykuł 33

Zadeklarowanie kwalifikujących się hektarów

1. Do celów aktywacji uprawnień do płatności przewidzianej w art. 32 ust. 1 rolnik zgłasza działki, które odpowiadają kwalifikującym się hektarom powiązanim z każdym uprawnieniem do płatności. Z wyjątkiem przypadku działania siły wyższej lub okoliczności nadzwyczajnych zgłoszone działki muszą pozostać w dyspozycji rolnika w dniu ustalonym przez państwo członkowskie, który nie może przypadać później niż ustalona przez to państwo członkowskie data zmiany wniosku o przyznanie pomocy zgodnie z art. 72 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013.

2. Państwa członkowskie mogą w należycie uzasadnionych okolicznościach zezwolić rolnikowi na zmianę jego zgłoszenia, pod warunkiem że zachowa on liczbę hektarów odpowiadającą co najmniej jego uprawnieniom do płatności oraz przestrzega warunków przyznawania płatności w ramach systemu płatności podstawowej dla danego obszaru.

Artykuł 34

Przekazywanie uprawnień do płatności

1. Uprawnienia do płatności mogą zostać przekazane jedynie rolnikowi, który jest uprawniony do otrzymania płatności bezpośrednich zgodnie z art. 9, prowadzącemu działalność w tym samym państwie członkowskim, z wyjątkiem przekazania w drodze faktycznego lub przewidywanego dziedziczenia.

Uprawnienia do płatności, w tym w przypadku faktycznego lub przewidywanego dziedziczenia, mogą być aktywowane jedynie w państwie członkowskim, w którym zostały przydzielone.

2. W przypadku gdy państwa członkowskie korzystają z możliwości przewidzianej w art. 23 ust. 1, uprawnienia do płatności mogą zostać przekazane lub aktywowane jedynie w tym samym regionie, z wyjątkiem przekazania w drodze faktycznego lub przewidywanego dziedziczenia.

Uprawnienia do płatności, także w przypadku faktycznego lub przewidywanego dziedziczenia, mogą być aktywowane jedynie w regionie, w którym zostały przydzielone.

3. Państwa członkowskie, które nie korzystają z możliwości przewidzianej w art. 23 ust. 1 mogą zdecydować, że uprawnienia do płatności mogą zostać przekazane lub aktywowane jedynie w tym samym regionie, z wyjątkiem przekazania w drodze faktycznego lub przewidywanego dziedziczenia.

Regiony takie określa się na odpowiednim poziomie terytorialnym zgodnie z obiektywnymi kryteriami oraz w taki sposób, aby zapewnić równe traktowanie rolników oraz aby uniknąć zakłócenia rynku i konkurencji.

4. W przypadku gdy uprawnienia do płatności są przekazane bez gruntów, państwa członkowskie, działając zgodnie z zasadami ogólnymi prawa unijnego, mogą podjąć decyzję o zwrocie części przekazanych uprawnień do płatności do rezerwy krajowej lub rezerw regionalnych lub o zmniejszeniu ich wartości jednostkowej na korzyść rezerwy krajowej lub rezerw regionalnych. Takie zmniejszenie można zastosować do jednego lub większej liczby rodzajów przekazania.

5. Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające szczegółowe przepisy regulujące powiadamianie organów krajowych przez rolników o przekazaniu uprawnień do płatności oraz terminy, w których należy dokonywać takiego powiadamiania. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 71 ust. 2.

Artykuł 35

Przekazane uprawnienia

1. W celu zagwarantowania pewności prawa i wyjaśnienia szczególnych sytuacji, które mogą zaistnieć podczas stosowania systemu płatności podstawowej, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 70 aktów delegowanych dotyczących:

- a) przepisów odnoszących się do kwalifikowalności i dostępu rolników do systemu płatności podstawowej w przypadku dziedziczenia i przewidywanego dziedziczenia, dziedziczenia w trakcie dzierżawy, zmiany statusu prawnego lub nazwy, przekazania uprawnień do płatności, połączenia lub podziału gospodarstwa rolnego oraz w przypadku stosowania klauzuli umownej, o której mowa w art. 24 ust. 8;
- b) przepisów odnoszących się do obliczania wartości i liczby uprawnień do płatności lub podwyższenia bądź zmniejszenia wartości uprawnień do płatności w związku z przydziałem uprawnień do płatności na podstawie któregośkolwiek przepisu niniejszego tytułu, w tym:
 - (i) możliwości określania tymczasowej wartości i liczby uprawnień do płatności lub tymczasowego zwiększenia uprawnień do płatności przydzielonych na podstawie wniosku rolnika,
 - (ii) warunków ustalania tymczasowej i ostatecznej wartości oraz liczby uprawnień do płatności,
 - (iii) przypadków, w których umowa sprzedaży lub umowa dzierżawy może mieć wpływ na przydział uprawnień do płatności;
- c) przepisów odnoszących się do ustanawiania i obliczania wartości i liczby uprawnień do płatności otrzymanych z rezerwy krajowej lub rezerw regionalnych;
- d) przepisów odnoszących się do zmiany wartości jednostkowej uprawnień do płatności w przypadku ułamkowych części uprawnień oraz w przypadku przeniesienia uprawnień do płatności, o którym mowa w art. 34 ust. 4;
- e) kryteriów stosowania możliwości przewidzianych w art. 24 ust. 1 akapit trzeci lit. a), b) i c);
- f) kryteriów stosowania ograniczeń w odniesieniu do liczby przydzielanych uprawnień do płatności zgodnie z art. 24 ust. 4-7;
- g) kryteriów przydziału uprawnień do płatności zgodnie z art. 30 ust. 6 i 7;

h) kryteriów ustalania współczynnika zmniejszenia, o którym mowa w art. 32 ust. 5.

2. Aby zapewnić należyte zarządzanie uprawnieniami do płatności, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 70 aktów delegowanych ustanawiających przepisy dotyczące treści zgłoszenia i wymogów dotyczących aktywacji uprawnień do płatności.

3. W celu ochrony zdrowia publicznego Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 70 aktów delegowanych ustanawiających przepisy uzależniające przyznanie płatności od wykorzystania kwalifikowanego materiału siewnego określonych odmian konopi oraz ustanawiających procedurę określania odmian konopi i weryfikacji zawartości tetrahydrokanabinolu w konopiach, o której mowa w art. 32 ust. 6.

Sekcja 4

System jednolitej płatności obszarowej

Artykuł 36

System jednolitej płatności obszarowej

1. Państwa członkowskie stosujące w 2014 r. system jednolitej płatności obszarowej ustanowiony w tytule V rozdział 2 rozporządzenia (WE) nr 73/2009 mogą zgodnie z warunkami określonymi w niniejszym rozporządzeniu zdecydować o kontynuowaniu stosowania tego systemu najpóźniej do dnia 31 grudnia 2020 r. Do dnia 1 sierpnia 2014 r. powiadamiają one Komisję o swojej decyzji i o dacie zakończenia stosowania tego systemu.

Przez okres stosowania systemu jednolitej płatności obszarowej do tych państw członkowskich nie stosuje się sekcji 1, 2 i 3 niniejszego rozdziału, z wyjątkiem art. 23 ust. 1 akapit drugi, art. 23 ust. 6 i art. 32 ust. 2-6.

2. Jednolita płatność obszarowa przyznawana jest w ujęciu rocznym do każdego kwalifikującego się hektara zadeklarowanego przez rolnika zgodnie z art. 72 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) rozporządzenia (UE) nr 1306/2013. Jest ona obliczana każdego roku poprzez podzielenie rocznej puli środków finansowych ustanowionej zgodnie z ust. 4 niniejszego artykułu przez łączną liczbę kwalifikujących się hektarów zadeklarowanych w danym państwie członkowskim zgodnie z art. 72 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) rozporządzenia (UE) nr 1306/2013.

3. W drodze odstępstwa od ust. 2 niniejszego artykułu państwa członkowskie, które zdecydują o stosowaniu art. 38 niniejszego rozporządzenia najpóźniej od dnia 1 stycznia 2018 r., mogą wykorzystywać w okresie stosowania tego artykułu, do 20 % rocznej puli środków finansowych, o której mowa w ust. 2 niniejszego artykułu, aby zróżnicować jednolitą płatność obszarową na hektar.

Korzystając z takiej możliwości uwzględniają one wsparcie przyznane na rok kalendarzowy 2014 w ramach jednego systemu lub większej ich liczby zgodnie z art. 68 ust. 1 lit. a), b) i c), art. 126, 127 i 129 rozporządzenia (WE) nr 73/2009.

Cypr może różnicować pomoc z uwzględnieniem sektorowych pul środków finansowych określonych w załączniku XVIII do rozporządzenia (WE) nr 73/2009, zmniejszonych o wszelką pomoc przyznaną temu samemu sektorowi zgodnie z art. 37 niniejszego rozporządzenia.

4. Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające dla każdego państwa członkowskiego roczne pułapy krajowe dla systemu jednolitej płatności obszarowej poprzez odjęcie od rocznego pułapu krajowego określonego w załączniku II pułapów ustalonych zgodnie z art. 42, 47, 49, 51 i 53. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 71 ust. 2.

5. Z wyjątkiem przypadku działania siły wyższej lub okoliczności nadzwyczajnych hektary, o których mowa w ust. 2, muszą pozostawać w posiadaniu rolnika w dniu ustalonym przez państwo członkowskie, który nie może przypadać później niż ustalona przez to państwo członkowskie data zmiany wniosku o przyznanie pomocy, o której mowa w art. 72 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013.

6. Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 70 aktów delegowanych dotyczących przepisów odnoszących się do kwalifikowalności i dostępu rolników do systemu jednolitej płatności obszarowej.

Artykuł 37

Przejęciowe wsparcie krajowe

1. Państwa członkowskie stosujące system jednolitej płatności obszarowej zgodnie z art. 36 mogą podjąć decyzję o przyznaniu przejściowego wsparcia krajowego w latach 2015–2020.

2. Przejściowe wsparcie krajowe może zostać przyznane rolnikom z sektorów, dla których to wsparcie lub – w przypadku Bułgarii i Rumunii – uzupełniające krajowe płatności bezpośrednie, zostały przyznane w 2013 r.

3. Warunki przyznania przejściowego wsparcia krajowego są identyczne do tych, które zostały zatwierdzone dla przyznawania płatności zgodnie z art. 132 ust. 7 lub art. 133a rozporządzenia (WE) nr 73/2009 w odniesieniu do 2013 r., z wyjątkiem zmniejszenia płatności wynikającego z zastosowania art. 132 ust. 2 w związku z art. 7 i 10 tego rozporządzenia.

4. Łączna kwota przejściowego wsparcia krajowego, która może zostać przyznana rolnikom w którymkolwiek z sektorów, o których mowa w ust. 2, ograniczona jest następującą wartością procentową sektorowych pul środków finansowych zatwierdzonych przez Komisję zgodnie z art. 132 ust. 7 lub art. 133a ust. 5 rozporządzenia (WE) nr 73/2009 w 2013 r.:

— 75 % w 2015 r.,

— 70 % w 2016 r.,

— 65 % w 2017 r.,

— 60 % w 2018 r.,

— 55 % w 2019 r.,

— 50 % w 2020 r.

W przypadku Cypru ta wartość procentowa obliczana jest na podstawie sektorowych pul środków finansowych określonych w załączniku XVIII do rozporządzenia (WE) nr 73/2009.

5. Ust. 2 i 3 nie mają zastosowania do Cypru.

6. Państwa członkowskie powiadamiają Komisję o każdej decyzji, o której mowa w ust. 1, do dnia 31 marca każdego roku. Powiadomienie zawiera następujące informacje:

a) sektorową pulę środków finansowych;

b) w stosownych przypadkach maksymalną stawkę przejściowego wsparcia krajowego.

7. Państwa członkowskie mogą zdecydować, na podstawie obiektywnych kryteriów i w granicach limitów ustalonych zgodnie z ust. 4, o kwotach przejściowego wsparcia krajowego, które mają zostać przyznane.

Sekcja 5

Stosowanie systemu płatności podstawowej w państwach członkowskich, które zastosowały system jednolitej płatności obszarowej

Artykuł 38

Wprowadzenie systemu płatności podstawowej w państwach członkowskich, które zastosowały system jednolitej płatności obszarowej

O ile przepisy niniejszej sekcji nie stanowią inaczej, niniejszy tytuł stosuje się do państw członkowskich, które zastosowały system jednolitej płatności obszarowej przewidziany w niniejszym rozdziale sekcja 4.

Art. 24–29 nie mają zastosowania do tych państw członkowskich.

Artykuł 39

Pierwszy przydział uprawnień do płatności

1. Uprawnienia do płatności przydziela się rolnikom, którzy są uprawnieni do otrzymania płatności bezpośrednich zgodnie z art. 9 niniejszego rozporządzenia, pod warunkiem że:

a) złożą wniosek o przydział uprawnień do płatności w ramach systemu płatności podstawowej przed ostatecznym terminem składania wniosków, który ma być określony zgodnie z art. 78 akapit pierwszy lit. b) rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 w pierwszym roku stosowania systemu płatności podstawowej, z wyjątkiem przypadku działania siły wyższej lub okoliczności nadzwyczajnych; oraz

b) byli uprawnieni do otrzymywania płatności przed zastosowaniem jakichkolwiek zmniejszeń lub wyłączeń przewidzianych w tytule II rozdział 4 rozporządzenia (WE) nr 73/2009, w odniesieniu do wniosku o przyznanie pomocy w ramach płatności bezpośrednich lub przejściowego wsparcia krajowego lub uzupełniających krajowych płatności bezpośrednich zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 73/2009 na 2013 r.

Państwa członkowskie mogą przydzielić uprawnienia do płatności rolnikom uprawnionym do otrzymania płatności bezpośrednich zgodnie z art. 9 niniejszego rozporządzenia, którzy spełniają warunek przewidziany w akapicie pierwszym lit. a) i którzy za 2013 r. nie otrzymali płatności w odniesieniu do wniosku o przyznanie pomocy, o którym mowa w akapicie pierwszym lit. b) niniejszego ustępu, i którzy do dnia określonego przez dane państwo członkowskie zgodnie z art. 11 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1122/2009 w roku składania wniosków 2013 posiadali jedynie grunty rolne, które w dniu 30 czerwca 2003 r. nie były utrzymane w dobrej kulturze rolnej, jak przewidziano w art. 124 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 73/2009.

2. Z wyjątkiem przypadku działania siły wyższej lub okoliczności nadzwyczajnych liczba uprawnień do płatności przydzielonych rolnikowi w pierwszym roku wdrażania systemu płatności podstawowej jest równa liczbie kwalifikujących się hektarów, które rolnik deklaruje w swoim wniosku o przyznanie pomocy zgodnie z art. 72 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 w pierwszym roku stosowania systemu płatności podstawowej i które są w jego posiadaniu w dniu ustalonym przez dane państwo członkowskie. Data ta nie może być późniejsza niż ustalona w tym państwie członkowskim data zmiany wniosku o przyznanie pomocy.

3. Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 70 aktów delegowanych ustanawiających dalsze przepisy dotyczące wprowadzenia systemu płatności podstawowej w państwach członkowskich, które zastosowały system jednolitej płatności obszarowej.

4. Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające przepisy dotyczące wniosków o przydział uprawnień do płatności składanych w roku przydziału uprawnień do płatności, w przypadku gdy te uprawnienia do płatności nie mogą być jeszcze ostatecznie ustalone i w przypadku gdy na przydział mają wpływ szczególne okoliczności.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 71 ust. 2.

Artykuł 40

Wartość uprawnień do płatności

1. W pierwszym roku stosowania systemu płatności podstawowej państwa członkowskie obliczają wartość jednostkową uprawnień do płatności dzieląc stałą wartość procentową pułapu krajowego ustalonego w załączniku II dla każdego odnośnego roku przez liczbę uprawnień do płatności w

pierwszym roku stosowania systemu płatności podstawowej, z wyłączeniem uprawnień przydzielonych z rezerwy krajowej lub rezerw regionalnych.

Stalą wartość procentową, o której mowa w akapicie pierwszym oblicza się dzieląc pułap krajowy lub regionalny dla systemu płatności podstawowej, który ma być ustalony zgodnie z, odpowiednio, art. 22 ust. 1 lub art. 23 ust. 2 niniejszego rozporządzenia na pierwszy rok stosowania systemu płatności podstawowej, po zastosowaniu liniowego zmniejszenia przewidzianego w art. 30 ust. 1 lub, w stosownych przypadkach, w ust. 2, przez pułap krajowy określony w załączniku II w odniesieniu do pierwszego roku stosowania systemu płatności podstawowej. Liczba uprawnień do płatności odpowiada liczbie hektarów.

2. W drodze odstępstwa od metody obliczania, o której mowa w ust. 1, państwa członkowskie mogą zdecydować o różnicowaniu wartości uprawnień do płatności w pierwszym roku stosowania systemu płatności podstawowej, z wyłączeniem uprawnień przydzielonych z rezerwy krajowej lub rezerw regionalnych, dla każdego odnośnego roku, na podstawie ich początkowej wartości jednostkowej.

3. Początkową wartość jednostkową uprawnień do płatności, o której mowa w ust. 2, ustala się dzieląc stałą wartość procentową łącznej wartości pomocy, z wyłączeniem pomocy na podstawie art. 41, 43, 48 i 50 oraz tytułu IV niniejszego rozporządzenia, którą rolnik otrzymał zgodnie z niniejszym rozporządzeniem na rok kalendarzowy bezpośrednio poprzedzający wdrożenie systemu płatności podstawowej, przed zastosowaniem art. 63 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013, przez liczbę uprawnień do płatności przydzielonych temu rolnikowi w pierwszym roku stosowania systemu płatności podstawowej, z wyłączeniem uprawnień przydzielonych z rezerwy krajowej lub rezerw regionalnych.

Tę stałą wartość procentową oblicza się dzieląc krajowy lub regionalny pułap dla systemu płatności podstawowej, który ma zostać ustalony zgodnie z, odpowiednio, art. 22 ust. 1 lub art. 23 ust. 2 niniejszego rozporządzenia na pierwszy rok stosowania systemu płatności podstawowej, po zastosowaniu liniowego zmniejszenia przewidzianego w art. 30 ust. 1 lub, w stosownych przypadkach, w ust. 2, przez łączną wartość pomocy, z wyłączeniem pomocy na podstawie art. 41, 43, 48 i 50 oraz tytułu IV niniejszego rozporządzenia, przyznanej na rok kalendarzowy bezpośrednio poprzedzający wdrożenie systemu płatności podstawowej w danym państwie członkowskim lub regionie, przed zastosowaniem art. 63 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013.

4. Stosując ust. 2, państwa członkowskie, działając zgodnie z ogólnymi zasadami prawa unijnego, dążą do zbliżenia wartości uprawnień do płatności na poziomie krajowym lub regionalnym. W tym celu do dnia 1 sierpnia roku poprzedzającego wdrożenie systemu płatności podstawowej państwa członkowskie określają działania, jakie należy podjąć, oraz metodę obliczania, która będzie stosowana, oraz powiadamiają o nich Komisję. Działania te obejmują stopniowe roczne zmiany początkowej wartości jednostkowej uprawnień do płatności, o której mowa w ust. 3, zgodnie z obiektywnymi i niedyskryminacyjnymi kryteriami, począwszy od pierwszego roku stosowania systemu płatności podstawowej.

W pierwszym roku stosowania systemu płatności podstawowej państwa członkowskie informują rolników o wartości ich uprawnień obliczonej zgodnie z niniejszym artykułem dla każdego roku w okresie objętym niniejszym rozporządzeniem.

5. Do celów ust. 3, na podstawie obiektywnych kryteriów, państwo członkowskie może zdecydować, że w odniesieniu do sprzedaży lub przyznania lub wygaśnięcia całości lub części dzierżawy użytków rolnych po dacie ustalonej zgodnie z art. 36 ust. 5, ale przed datą ustaloną zgodnie z art. 33 ust. 1, podwyższenie lub część podwyższenia wartości uprawnień do płatności, które zostałyby przydzielone danemu rolnikowi, zwracane jest do rezerwy krajowej lub rezerw regionalnych, jeżeli takie zwiększenie przyniosłoby danemu rolnikowi nieuzasadnione zyski.

Takie obiektywne kryteria ustanawia się w taki sposób, aby zapewnić równe traktowanie rolników oraz uniknąć zakłócenia rynku i konkurencji; obejmują one co najmniej:

- a) minimalny okres dzierżawy;
- b) część otrzymanej płatności, która ma być zwrócona do rezerwy krajowej lub rezerw regionalnych.

ROZDZIAŁ 2

Płatność redystrybucyjna

Artykuł 41

Przepisy ogólne

1. Państwa członkowskie mogą do dnia 1 sierpnia każdego roku zdecydować o przyznaniu od kolejnego roku corocznej płatności rolnikom, którzy są uprawnieni do otrzymywania płatności w ramach systemu płatności podstawowej, o którym mowa w rozdziale 1 sekcje 1, 2, 3 i 5, lub w ramach systemu jednolitej płatności obszarowej, o którym mowa w rozdziale 1 sekcja 4 („płatność redystrybucyjna”).

Państwa członkowskie powiadamiają Komisję o każdej takiej decyzji w terminie, o którym mowa w akapicie pierwszym.

2. Państwa członkowskie, które zdecydowały o stosowaniu systemu płatności podstawowej na poziomie regionalnym zgodnie z art. 23, mogą stosować płatność redystrybucyjną na poziomie regionalnym.

3. Bez uszczerbku dla stosowania dyscypliny finansowej, zmniejszania płatności zgodnie z art. 11, liniowych zmniejszeń, o których mowa w art. 7 niniejszego rozporządzenia, oraz stosowania art. 63 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013, płatność redystrybucyjna przydzielana jest co roku po aktywowaniu przez rolnika uprawnień do płatności lub, w państwach członkowskich stosujących art. 36 niniejszego rozporządzenia, po zadeklarowaniu przez rolnika kwalifikujących się hektarów.

4. Płatność redystrybucyjna obliczana jest co roku przez państwa członkowskie poprzez pomnożenie liczby, która ma być ustalona przez państwo członkowskie i która nie może przekraczać 65 % średniej krajowej lub regionalnej płatności na hektar, przez liczbę uprawnień do płatności aktywowanych przez rolnika zgodnie z art. 33 ust. 1 lub przez liczbę kwalifikowalnych hektarów zadeklarowanych przez rolnika zgodnie z art. 36 ust. 2. Liczba takich uprawnień do płatności lub hektarów nie może przekraczać wielkości maksymalnej, która ma być ustalona przez państwa członkowskie i która nie może przekraczać 30 hektarów lub średniej wielkości gospodarstwa rolnego określonej w załączniku VIII, jeżeli ta średnia wielkość przekracza 30 hektarów w danym państwie członkowskim.

5. O ile maksymalne limity ustalone w ust. 4 są przestrzegane, państwa członkowskie mogą ustalić na poziomie krajowym gradację w odniesieniu do liczby hektarów ustalonej zgodnie z tym ustępem, która będzie stosowana w ten sam sposób do wszystkich rolników.

6. Średnia krajowa płatność na hektar, o której mowa w ust. 4 niniejszego artykułu, jest ustalana przez państwa członkowskie na podstawie krajowego pułapu ustalonego w załączniku II na rok kalendarzowy 2019 oraz liczby kwalifikujących się hektarów zadeklarowanych zgodnie z art. 33 ust. 1 lub art. 36 ust. 2 w 2015 r.

Średnia regionalna płatność na hektar, o której mowa w ust. 4 niniejszego artykułu, ustalana jest przez państwa członkowskie na podstawie części pułapu krajowego ustalonego w załączniku II na rok kalendarzowy 2019 oraz liczby kwalifikujących się hektarów zadeklarowanych zgodnie z art. 33 ust. 1 w 2015 r. w danym regionie. Dla każdego regionu część tę oblicza się dzieląc odpowiedni regionalny pułap ustalony zgodnie z art. 23 ust. 2 przez krajowy pułap ustalony zgodnie z art. 22 ust. 1, po zastosowaniu liniowego zmniejszenia przewidzianego w art. 30 ust. 1 w przypadku gdy nie stosuje się ust. 2 tego artykułu.

7. Państwa członkowskie zapewniają, aby rolnicy, w odniesieniu do których ustalono, że po dniu 18 października 2011 r. podzielili swoje gospodarstwo rolne wyłącznie w celu skorzystania z płatności redystrybucyjnej, nie zapewnić jakichkolwiek korzyści przewidzianych w niniejszym rozdziale. Ma to również zastosowanie do rolników, których gospodarstwa rolne są wynikiem takiego podziału.

8. W przypadku osoby prawnej lub grupy osób fizycznych lub prawnych państwa członkowskie mogą stosować maksymalną liczbę uprawnień do płatności lub hektarów, o których mowa w ust. 4 niniejszego artykułu, na poziomie członków tych osób prawnych lub grup, w przypadku gdy prawo krajowe przewiduje dla indywidualnych członków prawa i obowiązki porównywalne do praw i obowiązków rolników indywidualnych mających status rolników prowadzących gospodarstwo rolne, w szczególności w zakresie ich statusu gospodarczego, społecznego i podatkowego, pod warunkiem że przyczynili się oni do umocnienia struktur rolnych tych osób prawnych lub tych grup.

Artykuł 42

Przepisy finansowe

1. W celu sfinansowania płatności redystrybucyjnej, państwa członkowskie mogą zdecydować do dnia, o którym mowa w art. 41 ust. 1, o wykorzystaniu do 30 % rocznego pułapu krajowego ustalonego w załączniku II. Powiadamiają one Komisję o każdej takiej decyzji do tego dnia.

2. Na podstawie wartości procentowej pułapu krajowego, który ma zostać wykorzystany przez państwa członkowskie zgodnie z ust. 1 niniejszego artykułu, Komisja przyjmuje co roku akty wykonawcze określające odpowiednie pułapy dla płatności redystrybucyjnej. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 71 ust. 2.

ROZDZIAŁ 3

Płatność z tytułu praktyk rolniczych korzystnych dla klimatu i środowiska

Artykuł 43

Przepisy ogólne

1. Na wszystkich kwalifikujących się hektarach w rozumieniu art. 32 ust. 2-5 rolnicy uprawnieni do płatności w ramach systemu płatności podstawowej lub systemu jednolitej płatności obszarowej muszą przestrzegać praktyk rolniczych korzystnych dla klimatu i środowiska, o których mowa w ust. 2 niniejszego artykułu, lub praktyk równoważnych, o których mowa w ust. 3 niniejszego artykułu.

2. Praktyki rolnicze korzystne dla klimatu i środowiska są następujące:

- a) dywersyfikacja upraw;
- b) utrzymywanie istniejących trwałych użytków zielonych; oraz
- c) utrzymywanie na użytkach rolnych obszaru proekologicznego.

3. Praktyki równoważne obejmują praktyki podobne, które skutkują równoważnym lub większym poziomem korzyści dla klimatu i środowiska w porównaniu do jednej lub kilku praktyk, o których mowa w ust. 2. Te praktyki równoważne oraz praktyka lub praktyki, o których mowa w ust. 2, którym są one równoważne, wymienione są w załączniku IX i są objęte:

- a) zobowiązaniami podjętymi zgodnie z art. 39 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1698/2005 albo art. 28 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013;
- b) krajowymi lub regionalnymi systemami certyfikacji środowiskowej, w tym systemami certyfikacji przestrzegania prawodawstwa krajowego w zakresie środowiska, wykraczającymi poza odpowiednie normy obowiązkowe ustanowione zgodnie z tytułem VI rozdział I rozporządzenia (UE)

nr 1306/2013, które zmierzają do osiągnięcia celów odnoszących się do jakości gleby i wody, różnorodności biologicznej, zachowania krajobrazu oraz łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej. Te systemy certyfikacji mogą obejmować praktyki wymienione w załączniku IX do niniejszego rozporządzenia, praktyki, o których mowa w ust. 2 niniejszego artykułu, lub połączenie tych praktyk.

4. Praktyki równoważne, o których mowa w ust. 3, nie mogą być przedmiotem podwójnego finansowania.

5. Państwa członkowskie mogą zdecydować, w tym w stosownych przypadkach na poziomie regionalnym, o ograniczeniu wyboru przez rolników możliwości, o których mowa w ust. 3 lit. a) i b).

6. Państwa członkowskie mogą zdecydować, w tym w stosownych przypadkach na poziomie regionalnym, że rolnicy wykonują wszystkie swoje odnośne obowiązki w ramach ust. 1 zgodnie z krajowymi lub regionalnymi systemami certyfikacji środowiskowej, o których mowa w ust. 3 lit. b).

7. Z zastrzeżeniem decyzji państw członkowskich, o których mowa w ust. 5 i 6, rolnik może przestrzegać jednej lub kilku praktyk, o których mowa w ust. 3 lit. a), tylko jeżeli praktyki te w pełni zastępują odnośną praktykę lub praktyki, o których mowa w ust. 2. Rolnik może wykorzystać systemy certyfikacji, o których mowa w ust. 3 lit. b), tylko jeżeli obejmują one cały obowiązek, o którym mowa w ust. 1.

8. Państwa członkowskie powiadamiają Komisję o swoich decyzjach, o których mowa w ust. 5 i 6, oraz o poszczególnych zobowiązaniach lub systemach certyfikacji, które zamierzają stosować jako praktyki równoważne w rozumieniu ust. 3.

Komisja ocenia, czy praktyki zawarte w poszczególnych zobowiązaniach lub systemach certyfikacji są objęte wykazem w załączniku IX, a jeżeli uzna, że tak nie jest, powiadamia państwa członkowskie w drodze aktu wykonawczego przyjętego bez zastosowania procedury, o której mowa w art. 71 ust. 2 lub 3. W przypadku gdy Komisja powiadomi państwo członkowskie, że praktyki te nie są objęte wykazem w załączniku IX, to państwo członkowskie nie może uznać za praktyki równoważne w rozumieniu ust. 3 niniejszego artykułu poszczególnych zobowiązań lub systemów certyfikacji, których dotyczy powiadomienie Komisji.

9. Bez uszczerbku dla ust. 10 i 11 niniejszego artykułu, dla stosowania dyscypliny finansowej oraz zmniejszeń liniowych zgodnie z art. 7 niniejszego rozporządzenia oraz stosowania art. 63 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013, państwa członkowskie przyznają płatność, o której mowa w niniejszym rozdziale, rolnikom, którzy przestrzegają praktyk, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, które mają w ich przypadku zastosowanie, oraz w zakresie, w jakim rolnicy ci przestrzegają art. 44, 45 i 46 niniejszego rozporządzenia.

Płatność ta stanowi płatność roczną na kwalifikujący się hektar zadeklarowany zgodnie z art. 33 ust. 1 lub art. 36 ust. 2, której kwotę oblicza się rocznie, dzieląc kwotę wynikającą ze stosowania art. 47 przez łączną liczbę kwalifikujących się hektarów zadeklarowanych zgodnie z art. 33 ust. 1 lub art. 36 ust. 2 w danym państwie członkowskim lub regionie.

W drodze odstępstwa od akapitu drugiego państwa członkowskie, które podjęły decyzję o zastosowaniu art. 25 ust. 2, mogą zdecydować o przyznaniu płatności, o której mowa w niniejszym ustępie, w postaci wielkości procentowej łącznej sumy uprawnień do płatności, które rolnik aktywował zgodnie z art. 33 ust. 1 na każdy odpowiedni rok.

Dla każdego roku i każdego państwa członkowskiego lub regionu tę wielkość procentową oblicza się dzieląc kwotę wynikającą ze stosowania art. 47 przez łączną wartość wszystkich uprawnień do płatności aktywowanych zgodnie z art. 33 ust. 1 w danym państwie członkowskim lub regionie.

10. Rolnicy, których gospodarstwa rolne są w całości lub częściowo położone na obszarach objętych dyrektywami 92/43/EWG, 2000/60/WE lub 2009/147/WE, są uprawnieni do płatności, o której mowa w niniejszym rozdziale, pod warunkiem że przestrzegają praktyk, o których mowa w niniejszym rozdziale, w zakresie, w jakim praktyki te są w danym gospodarstwie rolnym zgodne z celami tych dyrektyw.

11. Rolnicy spełniający wymogi określone w art. 29 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 834/2007 w odniesieniu do rolnictwa ekologicznego są tym samym uprawnieni do płatności, o której mowa w niniejszym rozdziale.

Akapit pierwszy ma zastosowanie jedynie do jednostek gospodarstwa rolnego wykorzystywanych do produkcji ekologicznej zgodnie z art. 11 rozporządzenia (WE) nr 834/2007.

12. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 70 w celu:

- a) dodania praktyk równoważnych do wykazu w załączniku IX;
- b) ustanowienia odpowiednich wymogów mających zastosowanie do krajowych lub regionalnych systemów certyfikacji, o których mowa w ust. 3 lit. b) niniejszego artykułu, w tym poziomu gwarancji, jakie systemy te mają zapewniać;
- c) ustanowienia szczegółowych zasad obliczania kwoty, o której mowa w art. 28 ust. 6 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 w odniesieniu do praktyk, o których mowa w sekcji I pkt 3 i 4 oraz w sekcji III pkt 7 załącznika IX do niniejszego rozporządzenia, oraz wszelkich dalszych praktyk równoważnych dodanych do tego załącznika zgodnie z lit. a) niniejszego ustępu, w odniesieniu do których potrzebne jest specyficzne obliczenie, aby uniknąć podwójnego finansowania.

13. Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające przepisy dotyczące procedury powiadomień, w tym harmonogram ich przedkładania, oraz oceny przeprowadzanej przez Komisję, o których mowa w ust. 8. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 71 ust. 2.

Artykuł 44

Dywersyfikacja upraw

1. W przypadku gdy grunty orne rolnika obejmują od 10 do 30 hektarów i nie są w całości objęte uprawami rosnącymi pod wodą przez znaczącą część roku lub przez znaczącą część cyklu uprawowego, na gruntach tych muszą występować co najmniej dwie różne uprawy. Uprawa główna nie może zajmować więcej niż 75 % tych gruntów ornych.

W przypadku gdy grunty orne rolnika obejmują więcej niż 30 hektarów i nie są w całości objęte uprawami rosnącymi pod wodą przez znaczącą część roku lub przez znaczącą część cyklu uprawowego, na gruntach tych muszą występować co najmniej trzy różne uprawy. Uprawa główna nie może zajmować więcej niż 75 % tych gruntów ornych, a dwie uprawy główne łącznie nie mogą zajmować więcej niż 95 % tych gruntów ornych.

2. Bez uszczerbku dla liczby upraw wymaganych zgodnie z ust. 1, maksymalne progi, które są w nich określone nie mają zastosowania do gospodarstw rolnych, w których trawa lub inne pastewne rośliny zielne lub grunt ugorowany zajmują więcej niż 75 % gruntów ornych. W takich przypadkach główna uprawa na pozostałych gruntach ornych nie może zajmować więcej niż 75 % tego pozostałego gruntu ornego, z wyjątkiem przypadku, gdy ten pozostały obszar jest pokryty trawą lub innymi pastewnymi roślinami zielnymi lub stanowi grunt ugorowany.

3. Ust. 1 i 2 nie mają zastosowania do gospodarstw rolnych:

- a) w których więcej niż 75 % gruntów ornych jest wykorzystywanych do produkcji traw lub innych pastewnych roślin zielnych, jest ugorowane lub jest połączeniem tych zastosowań, pod warunkiem że grunty orne nieobjęte tymi zastosowaniami nie przekraczają 30 hektarów;
- b) w których więcej niż 75 % kwalifikującej się powierzchni użytków rolnych stanowią trwałe użytki zielone, jest wykorzystywane do produkcji traw lub innych pastewnych roślin zielnych lub do upraw rosnących pod wodą przez znaczącą część roku lub przez znaczącą część cyklu uprawowego, lub jest połączeniem tych zastosowań, pod warunkiem że grunty orne nieobjęte tymi zastosowaniami nie przekraczają 30 hektarów;
- c) w których więcej niż 50 % obszarów w ramach zadeklarowanych gruntów ornych nie zostało zadeklarowanych przez rolnika w jego wniosku o pomoc za poprzedni rok oraz, na podstawie porównania geoprzestrzennych wniosków o pomoc, wszystkie grunty orne uprawiane są przy wykorzystaniu innej uprawy w porównaniu z uprawą w poprzednim roku kalendarzowym;

d) które są położone na obszarach na północ od 62. równoleżnika lub niektórych obszarach przyległych. W przypadku gdy grunty orne takich gospodarstw rolnych obejmują więcej niż 10 hektarów, na gruntach tych muszą występować co najmniej dwie różne uprawy, a żadna z tych upraw nie może przekraczać 75 % gruntów ornich, chyba że uprawa główna to trawy lub inne pastewne rośliny zielne lub grunty ugorowane.

4. Do celów niniejszego artykułu „uprawa” oznacza:

- a) uprawę dowolnego z różnych rodzajów zdefiniowanych w klasyfikacji botanicznej upraw;
- b) uprawę dowolnego gatunku w przypadku *Brassicaceae*, *Solanaceae* i *Cucurbitaceae*;
- c) grunt ugorowany;
- d) trawę lub inne pastewne rośliny zielne.

Uprawy ozime i uprawy jare uważa się za odrębne, nawet jeśli należą do tego samego rodzaju.

5. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 70 w celu:

- a) uznawania innych rodzajów i gatunków niż te, o których mowa w ust. 4 niniejszego artykułu; oraz
- b) ustanawiania przepisów dotyczących stosowania dokładnego obliczania udziału różnych upraw.

Artykuł 45

Trwałe użytki zielone

1. Państwa członkowskie wyznaczają trwałe użytki zielone, które są wrażliwe pod względem środowiskowym na obszarach objętych dyrektywami 92/43/EWG lub 2009/147/WE, w tym na glebach torfowych i terenach podmokłych znajdujących się na tych obszarach, i które wymagają ścisłej ochrony, aby spełnić cele tych dyrektyw.

Państwa członkowskie mogą w celu zapewnienia ochrony wartościowych pod względem środowiskowym trwałych użytków zielonych zdecydować o wyznaczeniu dalszych obszarów wrażliwych pod względem środowiskowym położonych poza obszarami objętymi dyrektywami 92/43/EWG lub 2009/147/WE, w tym trwałych użytków zielonych na glebach zasobnych w węgiel.

Rolnicy nie mogą przekształcać ani zaorywać trwałych użytków zielonych położonych na obszarach wyznaczonych przez państwa członkowskie na podstawie akapitu pierwszego oraz, w stosownych przypadkach, akapitu drugiego.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby stosunek obszarów trwałych użytków zielonych do całkowitej powierzchni użytków rolnych zadeklarowanych przez rolników zgodnie z art. 72 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 nie zmniejszył się o więcej niż 5 % w porównaniu ze wskaźnikiem referencyjnym ustanowionym przez państwa członkowskie w 2015 r., będącym wynikiem dzielenia powierzchni trwałych użytków zielonych, o którym mowa

w akapicie drugim lit. a) niniejszego ustępu, przez całkowitą powierzchnię użytków rolnych, o której mowa w lit. b) tego akapitu.

Do celów ustanowienia wskaźnika referencyjnego, o którym mowa w akapicie pierwszym:

- a) „powierzchnia trwałych użytków zielonych” oznacza grunt, na którym występują trwałe użytki zielone zadeklarowane zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 73/2009 w 2012 r. lub w 2013 r. w przypadku Chorwacji, przez rolników podlegających obowiązkowi na podstawie niniejszego rozdziału, a także obszary trwałych użytków zielonych zadeklarowane w 2015 r. zgodnie z art. 72 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 przez rolników podlegających obowiązkowi na podstawie niniejszego rozdziału, który nie został zadeklarowany jako grunt pod pastwiska trwałe w 2012 r. lub w 2013 r. przypadku Chorwacji;
- b) „całkowita powierzchnia użytków rolnych” oznacza powierzchnię użytków rolnych zadeklarowaną w 2015 r. zgodnie z art. 72 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 przez rolników podlegających obowiązkowi na podstawie niniejszego rozdziału.

Wskaźnik referencyjny trwałych użytków zielonych jest ponownie obliczany w przypadkach, gdy rolnicy podlegający obowiązkowi na podstawie niniejszego rozdziału mają obowiązek ponownego przekształcenia gruntu w trwałe użytki zielone w 2015 r. lub w 2016 r. zgodnie z art. 93 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013. W takich przypadkach, obszary te dodaje się do powierzchni trwałych użytków zielonych, o których mowa w akapicie drugim lit. a) niniejszego ustępu.

Wskaźnik trwałych użytków zielonych ustanawia się każdego roku na podstawie obszarów zadeklarowanych przez rolników podlegających obowiązkowi na podstawie niniejszego rozdziału dla tego roku zgodnie z art. 72 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) rozporządzenia (UE) 1306/2013.

Obowiązek w ramach niniejszego ustępu ma zastosowanie na poziomie krajowym, regionalnym lub na odpowiednim poziomie podregionalnym. Państwa członkowskie mogą zdecydować o stosowaniu obowiązku utrzymywania trwałych użytków zielonych na poziomie gospodarstwa rolnego w celu zapewnienia, aby wskaźnik trwałych użytków zielonych nie zmniejszył się o więcej niż 5 %. Państwa członkowskie powiadamiają Komisję o każdej takiej decyzji do dnia 1 sierpnia 2014 r.

Państwa członkowskie powiadamiają Komisję o wskaźniku referencyjnym oraz o wskaźniku, o którym mowa w niniejszym ustępie.

3. W przypadku stwierdzenia, że wskaźnik, o którym mowa w ust. 2, zmniejszył się o ponad 5 % na poziomie regionalnym lub na poziomie podregionalnym, lub, w stosownych przypadkach, na poziomie krajowym, dane państwo członkowskie nakłada obowiązki na poziomie gospodarstwa rolnego w zakresie ponownego przekształcenia gruntu w trwałe użytki zielone, w odniesieniu do tych rolników, którzy mają w swojej dyspozycji grunt przekształcony z pastwiska trwałego lub trwałych użytków zielonych, w grunt o innym rodzaju użytkowania w okresie w przeszłości.

Jeśli jednak ilość obszarów trwałych użytków zielonych wyrażona w liczbach bezwzględnych, ustalona zgodnie z ust. 2 akapit drugi lit. a), utrzymana jest w pewnych limitach, obowiązek określony w ust. 2 akapit pierwszy uznaje się za spełniony.

4. Ust. 3 nie ma zastosowania w przypadku gdy zmniejszenie poniżej progu jest skutkiem zalesiania, które jest zgodne z zasadami ochrony środowiska i nie obejmuje zagajników o krótkiej rotacji, choiniek lub szybko rosnących drzew z przeznaczeniem na produkcję energii.

5. Aby zapewnić utrzymanie wskaźnika trwałych użytków zielonych, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 70 aktów delegowanych określających szczegółowe przepisy dotyczące utrzymywania trwałych użytków zielonych, w tym przepisy dotyczące ponownego przekształcania w przypadku nieprzestrzegania obowiązku określonego w ust. 1 niniejszego artykułu, przepisy mające zastosowanie do państw członkowskich w odniesieniu do ustanawiania obowiązków na poziomie gospodarstw rolnych w zakresie utrzymywania trwałych użytków zielonych, o których mowa w ust. 2 i 3, oraz wszelkiego dostosowania wskaźnika referencyjnego, o którym mowa w ust. 2, które może okazać się niezbędne.

6. Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 70 aktów delegowanych:

- a) określających ramy, w których należy dokonywać wyznaczenia dalszych obszarów wrażliwych, o których mowa w ust. 1 akapit drugi niniejszego artykułu;
- b) ustanawiających szczegółowe metody określania wskaźnika trwałych użytków zielonych oraz całkowitej powierzchni użytków rolnych, którą należy utrzymać zgodnie z ust. 2 niniejszego artykułu;
- c) określających okres w przeszłości, o którym mowa w ust. 3 akapit pierwszy niniejszego artykułu.

7. Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustalające limity, o których mowa w ust. 3 akapit drugi niniejszego artykułu. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 71 ust. 2.

Artykuł 46

Obszar proekologiczny

1. W przypadku gdy grunty orne gospodarstwa rolnego obejmują więcej niż 15 hektarów, rolnik zapewnia, aby od dnia 1 stycznia 2015 r. obszar odpowiadający przynajmniej 5 % gruntów ornych gospodarstwa rolnego, które rolnik zadeklarował zgodnie z art. 72 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 oraz, jeżeli są one uznawane za obszary proekologiczne przez państwo członkowskie zgodnie z ust. 2 niniejszego artykułu, z uwzględnieniem obszarów wymienionych lit. c), d), g) i h) tego ustępu, był obszarem proekologicznym.

Wielkość procentową, o której mowa w akapicie pierwszym niniejszego artykułu, zwiększa się z 5 % do 7 % z zastrzeżeniem aktu ustawodawczego Parlamentu Europejskiego i Rady zgodnie z art. 43 ust. 2 TFUE.

Do dnia 31 marca 2017 r. Komisja przedstawi sprawozdanie oceniające w sprawie wdrażania akapitu pierwszego niniejszego ustępu wraz z towarzyszącym mu w stosownych przypadkach wnioskiem w sprawie aktu ustawodawczego, o którym mowa w akapicie drugim.

2. Do dnia 1 sierpnia 2014 r. państwa członkowskie zdecydowały, że jeden lub większa liczba następujących obszarów mają być uważane za obszary proekologiczne:

- a) grunty ugorowane;
- b) tarasy;
- c) elementy krajobrazu, w tym takie elementy przylegające do gruntów ornych gospodarstwa, które w drodze odstępstwa od art. 43 ust. 1 niniejszego rozporządzenia mogą obejmować elementy krajobrazu, które nie zostały uwzględnione w obszarze kwalifikującym się zgodnie z art. 76 ust. 2 lit. c) rozporządzenia (UE) nr 1306/2013;
- d) strefy buforowe, w tym strefy buforowe pod trwałymi użytkami zielonymi, pod warunkiem że różnią się one od przylegającej kwalifikującej się powierzchni użytków rolnych;
- e) hektary rolno-leśne, które otrzymują lub otrzymywały wsparcie na mocy art. 44 rozporządzenia (WE) nr 1698/2005 lub art. 23 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013;
- f) pasy kwalifikujących się hektarów wzdłuż obrzeży lasu;
- g) obszary z zagajnikami o krótkiej rotacji bez stosowania nawozów mineralnych lub środków ochrony roślin;
- h) obszary zalesione, o których mowa w art. 32 ust. 2 lit. b) ppkt (ii) niniejszego rozporządzenia;
- i) obszary z międzyplonami lub pokrywą zieloną utworzone poprzez sadzenie i kielkowanie nasion, do których stosuje się współczynniki ważenia, o których mowa w ust. 3 niniejszego artykułu;
- j) obszary objęte uprawami wiążącymi azot.

Z wyjątkiem obszarów gospodarstwa rolnego, o których mowa w akapicie czwartym lit. g) i h) niniejszego ustępu, obszary proekologiczne znajdują się na gruntach ornych danego gospodarstwa rolnego. W przypadku obszarów wymienionych w akapicie czwartym lit. c) i d) niniejszego ustępu obszary proekologiczne mogą również przylegać do gruntów ornych gospodarstwa rolnego zadeklarowanych przez rolnika zgodnie z art. 72 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) rozporządzenia (UE) nr 1306/2013.

3. Aby uprościć administrację i uwzględnić charakterystykę poszczególnych rodzajów obszarów proekologicznych wymienionych w ust. 2 akapit pierwszy, a także ułatwić ich pomiar, państwa członkowskie mogą, przy obliczaniu łącznej liczby hektarów stanowiących obszary proekologiczne danego gospodarstwa rolnego, wykorzystać współczynniki przekształcenia lub współczynniki ważenia określone w załączniku X. Jeżeli państwo członkowskie za obszary proekologiczne postanowi uznawać obszary wymienione w ust. 2 akapit pierwszy lit. i) lub jakikolwiek inny obszar, dla którego współczynnik ważenia wynosi mniej niż 1, stosowanie współczynników ważenia określonych w załączniku X jest obowiązkowe.

4. Ust. 1 nie stosuje się do gospodarstw rolnych:

a) w których więcej niż 75 % gruntów ornych jest wykorzystywane do produkcji traw lub innych pastewnych roślin zielnych, ugorowane, wykorzystywane do uprawy roślin strączkowych, lub będące połączeniem tych zastosowań, pod warunkiem że grunty orne nieobjęte tymi zastosowaniami nie przekraczają 30 hektarów;

b) w których więcej niż 75 % kwalifikujących się użytków rolnych stanowią trwałe użytki zielone wykorzystywane do produkcji traw lub innych pastewnych roślin zielnych lub wykorzystywane do uprawy roślin rosnących pod wodą przez znaczącą część roku albo znaczącą część cyklu uprawowego, lub będące połączeniem tych zastosowań, pod warunkiem że grunty orne nieobjęte tymi zastosowaniami nie przekraczają 30 hektarów.

5. Państwa członkowskie mogą zdecydować o wdrożeniu na poziomie regionalnym do połowy punktów procentowych obszarów proekologicznych, o których mowa w ust. 1, aby uzyskać przyległe obszary proekologiczne. Państwa członkowskie wyznaczają obszary i obowiązki dla uczestniczących rolników lub grup rolników. Obszary i obowiązki określa się w celu wsparcia procesu wdrażania unijnych polityk w zakresie środowiska, klimatu i różnorodności biologicznej.

6. Państwa członkowskie mogą zdecydować o zezwoleniu rolnikom, których gospodarstwa rolne znajdują się w bliskiej odległości, na wspólną realizację obowiązku, o którym mowa w ust. 1 („wspólna realizacja”), pod warunkiem że obszary proekologiczne przylegają do siebie. Aby wesprzeć wdrażanie unijnych polityk w zakresie środowiska, klimatu i różnorodności biologicznej, państwa członkowskie mogą wyznaczyć obszary, na których możliwa będzie wspólna realizacja, oraz mogą nałożyć dalsze obowiązki na rolników lub grupy rolników uczestniczących w takiej wspólnej realizacji.

Każdy rolnik uczestniczący we wspólnej realizacji zapewnia, aby przynajmniej 50 % obszaru objętego obowiązkiem określonym w ust. 1, było położone na terenie jego gospodarstwa rolnego oraz zgodnie z ust. 2 akapit drugi. Liczba rolników uczestniczących w takiej wspólnej realizacji nie może przekraczać dziesięciu.

7. Państwa członkowskie, których ponad 50 % całkowitej powierzchni pokrytych jest lasami, mogą zdecydować, że ust.

1 niniejszego artykułu nie dotyczy gospodarstw rolnych położonych na obszarach wyznaczonych przez te państwa członkowskie jako obszary o ograniczeniach naturalnych zgodnie z art. 32 ust. 1 lit. a) lub b) rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, pod warunkiem że więcej niż 50 % powierzchni jednostki, o której mowa w akapicie drugim niniejszego ustępu, jest pokrytych lasem, a stosunek lasów do gruntów rolnych jest wyższy niż 3:1.

Obszary pokryte lasem oraz stosunek obszarów leśnych do gruntów rolnych ocenia się na poziomie obszaru równoważnego poziomowi LAU2 lub na poziomie innej wyraźnie wytyczonej jednostki, która obejmuje jeden wyraźny ciągły obszar geograficzny o podobnych warunkach rolnych.

8. Państwa członkowskie powiadamiają Komisję o decyzjach, o których mowa w ust. 2, do dnia 1 sierpnia 2014 r., a o wszelkich decyzjach, o których mowa w ust. 3, 5, 6 lub 7 – do dnia 1 sierpnia roku poprzedzającego ich stosowanie.

9. Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 70 aktów delegowanych:

a) ustanawiających dalsze kryteria dla rodzajów obszarów, o których mowa w ust. 2 niniejszego artykułu, aby mogły kwalifikować się jako obszary proekologiczne;

b) dodających inne rodzaje obszarów niż te, o których mowa w ust. 2, i które można brać pod uwagę w celu wypełniania wielkości procentowej, o której mowa w ust. 1;

c) dostosowujących załącznik X w celu ustanowienia współczynników przekształcenia i współczynników ważenia, o których mowa w ust. 3, oraz w celu uwzględnienia kryteriów lub rodzajów obszarów, które mają zostać określone przez Komisję na mocy lit. a) i b) niniejszego ustępu;

d) określających zasady realizacji, o których mowa w ust. 5 i 6, w tym minimalne wymogi takiej realizacji;

e) ustanawiających ramy, w których państwa członkowskie mają określić kryteria uznania gospodarstw rolnych za znajdujące się w bliskiej odległości do celów ust. 6;

f) ustanawiających metody określania wielkości procentowej całkowitej powierzchni obszarów pokrytych lasem oraz stosunku obszarów leśnych do gruntów rolnych, o którym mowa w ust. 7.

Artykuł 47

Przepisy finansowe

1. Aby sfinansować płatność, o której mowa w niniejszym rozdziale, państwa członkowskie wykorzystują 30 % rocznego pułapu krajowego określonego w załączniku II.

2. Państwa członkowskie stosują płatność, o której mowa w niniejszym rozdziale, na poziomie krajowym.

Stosując art. 23, państwa członkowskie mogą zdecydować o stosowaniu płatności na poziomie regionalnym. W takim przypadku wykorzystują w każdym regionie część pułapu ustalonego w ust. 3 niniejszego artykułu. Dla każdego regionu część taką oblicza się dzieląc odpowiedni pułap regionalny ustalony zgodnie z art. 23 ust. 2 przez krajowy pułap ustalony zgodnie z art. 22 ust. 1, po zastosowaniu zmniejszenia liniowego przewidzianego w art. 30 ust. 1 w przypadku gdy nie stosuje się art. 30 ust. 2.

3. Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustalające co roku odpowiedni pułap dla płatności, o której mowa w niniejszym rozdziale. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 71 ust. 2.

ROZDZIAŁ 4

Płatność z tytułu obszarów o ograniczeniach naturalnych

Artykuł 48

Przepisy ogólne

1. Państwa członkowskie mogą przyznawać płatność rolnikom, którzy są uprawnieni do płatności w ramach systemu płatności podstawowej lub systemu jednolitej płatności obszarowej, o których mowa w rozdziale 1, i których gospodarstwa rolne są w całości lub częściowo położone na wyznaczonych przez państwa członkowskie zgodnie z art. 32 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 obszarach o ograniczeniach naturalnych („płatności z tytułu obszarów o ograniczeniach naturalnych”).

2. Państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o przyznaniu płatności z tytułu obszarów o ograniczeniach naturalnych w odniesieniu do wszystkich obszarów objętych zakresem ust. 1 lub o ograniczeniu płatności do niektórych takich obszarów na podstawie obiektywnych i niedyskryminacyjnych kryteriów.

3. Bez uszczerbku dla ust. 2 niniejszego artykułu, dla stosowania dyscypliny finansowej, zmniejszania płatności zgodnie z art. 11 i liniowego zmniejszenia zgodnie z art. 7 niniejszego rozporządzenia, oraz stosowania art. 63 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 płatność z tytułu obszarów o ograniczeniach naturalnych przyznaje się rocznie na kwalifikujący się hektar położony na obszarach, w odniesieniu do których państwo członkowskie zdecydowało o przyznaniu płatności zgodnie z ust. 2 niniejszego artykułu. Wypłaca się ją po aktywacji uprawnień do płatności w odniesieniu do tych hektarów posiadanych przez danego rolnika lub – w państwach członkowskich stosujących art. 36 niniejszego rozporządzenia – po zadeklarowaniu tych kwalifikujących się hektarów przez danego rolnika.

4. Płatność z tytułu obszarów o ograniczeniach naturalnych, na hektar, oblicza się dzieląc kwotę wynikającą ze stosowania art. 49 przez liczbę kwalifikujących się hektarów zadeklarowanych zgodnie z art. 33 ust. 1 lub art. 36 lit. 2, położonych na obszarach, w odniesieniu do których państwo członkowskie zdecydowało o przyznaniu płatności zgodnie z ust. 2 niniejszego artykułu.

Państwa członkowskie mogą w oparciu o obiektywne i niedyskryminacyjne kryteria ustalić również maksymalną liczbę hektarów na gospodarstwo rolne, w odniesieniu do której można przyznać wsparcie na mocy niniejszego rozdziału.

5. Państwa członkowskie mogą stosować płatność z tytułu obszarów o ograniczeniach naturalnych na poziomie regionalnym na warunkach określonych w niniejszym ustępie, pod warunkiem że określiły odnośne regiony zgodnie z obiektywnymi i niedyskryminacyjnymi kryteriami, a w szczególności ich cechy w zakresie ograniczeń naturalnych, w tym dotkliwość tych ograniczeń, i ich warunki agronomiczne.

Państwa członkowskie dzielą pułap krajowy, o którym mowa w art. 49 ust. 1, między regiony zgodnie z obiektywnymi i niedyskryminacyjnymi kryteriami.

Płatność z tytułu obszarów o ograniczeniach naturalnych na poziomie regionalnym oblicza się dzieląc pułap regionalny obliczony zgodnie z akapitem drugim niniejszego ustępu przez liczbę kwalifikujących się hektarów zadeklarowanych w danym regionie zgodnie z art. 33 ust. 1 lub art. 36 ust. 2, położonych na obszarach, w odniesieniu do których państwo członkowskie zdecydowało o przyznaniu płatności zgodnie z ust. 2 niniejszego artykułu.

Artykuł 49

Przepisy finansowe

1. Aby sfinansować płatność z tytułu obszarów o ograniczeniach naturalnych, państwa członkowskie mogą zdecydować do dnia 1 sierpnia 2014 r. o wykorzystaniu do 5 % swojego rocznego pułapu krajowego określonego w załączniku II. Powiadamiają one Komisję o każdej takiej decyzji do tego dnia.

Do dnia 1 sierpnia 2016 r. państwa członkowskie mogą dokonać przeglądu swojej decyzji i zmienić ją ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2017 r. Powiadamiają one Komisję o każdej takiej decyzji do dnia 1 sierpnia 2016 r.

2. Na podstawie wielkości procentowej pułapu krajowego, który ma zostać wykorzystany przez państwa członkowskie zgodnie z ust. 1, Komisja przyjmuje co roku akty wykonawcze ustalające odpowiednie pułapy dla płatności z tytułu obszarów o ograniczeniach naturalnych. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 71 ust. 2.

ROZDZIAŁ 5

Płatność dla młodych rolników

Artykuł 50

Przepisy ogólne

1. Państwa członkowskie przyznają roczną płatność młodym rolnikom, którzy są uprawnieni do płatności w ramach systemu płatności podstawowej lub systemu jednolitej płatności obszarowej, o których mowa w rozdziale 1 („płatność dla młodych rolników”).

2. Do celów niniejszego rozdziału „młodzi rolnicy” oznaczają osoby fizyczne:

a) które po raz pierwszy rozpoczynają działalność w gospodarstwie rolnym jako kierujący tym gospodarstwem rolnym lub które rozpoczęły już działalność w gospodarstwie rolnym w ciągu pięciu lat przed pierwszym złożeniem wniosku w ramach systemu płatności podstawowej lub systemu jednolitej płatności obszarowej, o którym mowa w art. 72 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013, oraz

b) których wiek w roku składania wniosku, o którym mowa w lit. a), nie przekracza 40 lat.

3. Państwa członkowskie mogą określić dalsze obiektywne i niedyskryminacyjne kryteria dla młodych rolników składających wnioski o płatność dla młodych rolników w zakresie posiadania odpowiednich umiejętności lub spełniania wymogów w zakresie szkolenia.

4. Bez uszczerbku dla stosowania dyscypliny finansowej, zmniejszania płatności zgodnie z art. 11 i liniowych zmniejszeń zgodnie z art. 7 niniejszego rozporządzenia, oraz stosowania art. 63 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013, płatność dla młodych rolników, przydzielana jest co roku po aktywowaniu przez rolnika uprawnień do płatności lub – w państwach członkowskich stosujących art. 36 niniejszego rozporządzenia – po zadeklarowaniu przez rolnika kwalifikujących się hektarów.

5. Płatność dla młodych rolników przyznaje się na rolnika na okres maksymalnie pięciu lat. Okres ten zostaje skrócony o liczbę lat, które upłynęły między rozpoczęciem działalności, o którym mowa w ust. 2 lit. a), a pierwszym złożeniem wniosku o płatność dla młodych rolników.

6. Każdego roku państwa członkowskie, które nie stosują art. 36 obliczają kwotę płatności dla młodych rolników mnożąc liczbę uprawnień, które dany rolnik aktywował zgodnie z art. 32 ust. 1, przez liczbę odpowiadającą:

a) 25 % średniej wartości uprawnień do płatności posiadanych, na własność lub w formie dzierżawy, przez danego rolnika; lub

b) 25 % kwoty obliczonej poprzez podzielenie stałej wartości procentowej pułapu krajowego na rok kalendarzowy 2019 określonego w załączniku II przez liczbę wszystkich kwalifikujących się hektarów zadeklarowanych w 2015 r. zgodnie z art. 33 ust. 1. Ta stała wartość procentowa jest równa udziałowi pułapu krajowego pozostałego dla systemu płatności podstawowej zgodnie z art. 22 ust. 1 na 2015 r.

7. Państwa członkowskie stosujące art. 36 obliczają każdego roku kwotę płatności dla młodych rolników mnożąc liczbę odpowiadającą 25 % jednolitej płatności obszarowej obliczonej

zgodnie z art. 36 przez liczbę kwalifikujących się hektarów, które rolnik zadeklarował zgodnie z art. 36 ust. 2.

8. W drodze odstępstwa od ust. 6 i 7 państwa członkowskie mogą co roku obliczać kwotę płatności dla młodych rolników mnożąc liczbę odpowiadającą 25 % średniej krajowej płatności na hektar przez liczbę uprawnień, które rolnik aktywował zgodnie z art. 32 ust. 1, lub przez liczbę kwalifikujących się hektarów, które rolnik zadeklarował zgodnie z art. 36 ust. 2.

Średnią krajową płatność na hektar oblicza się dzieląc krajowy pułap na rok kalendarzowy 2019 określony w załączniku II przez liczbę kwalifikujących się hektarów zadeklarowanych w 2015 r. zgodnie z art. 33 ust. 1 lub art. 36 ust. 2.

9. Państwa członkowskie ustalają jeden maksymalny limit stosowany do liczby uprawnień do płatności aktywowanych przez rolnika lub liczby kwalifikujących się hektarów zadeklarowanych przez rolnika. Limit ten nie może być niższy niż 25 ani wyższy niż 90. Stosując ust. 6, 7 i 8 państwa członkowskie przestrzegają tego limitu.

10. Zamiast stosowania ust. 6-9, państwa członkowskie mogą przyznać roczną kwotę ryczałtową na rolnika obliczaną przez pomnożenie określonej liczby hektarów przez liczbę odpowiadającą 25 % średniej krajowej płatności na hektar ustalonej zgodnie z ust. 8.

Określona liczba hektarów, o której mowa w akapicie pierwszym niniejszego ustępu, oblicza się dzieląc łączną liczbę kwalifikujących się hektarów zadeklarowanych zgodnie z art. 33 ust. 1 lub art. 36 ust. 2 przez młodych rolników wnioskujących w 2015 r. o płatność dla młodych rolników przez łączną liczbę młodych rolników wnioskujących o tę płatność w 2015 r.

Państwo członkowskie może jednak przeliczyć tę określoną liczbę hektarów w każdym roku po 2015 r. w przypadku znaczących zmian w liczbie młodych rolników wnioskujących o tę płatność lub w wielkości gospodarstw rolnych młodych rolników, lub w obu tych przypadkach.

Roczna ryczałtowa kwota, która może zostać przyznana rolnikowi, nie może przekraczać łącznej kwoty należnej mu płatności podstawowej przed zastosowaniem art. 63 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 w danym roku.

11. Aby zagwarantować ochronę praw beneficjentów i uniknąć dyskryminacji między nimi, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 70 aktów delegowanych dotyczących warunków, zgodnie z którymi osobę prawną można uznać za kwalifikującą się do otrzymania płatności dla młodych rolników.

Artykuł 51

Przepisy finansowe

1. Aby sfinansować płatność dla młodych rolników, państwa członkowskie wykorzystują wielkość procentową, która nie może być wyższa niż 2 % rocznego pułapu krajowego określonego w załączniku II. Państwa członkowskie powiadamiają Komisję do dnia 31 sierpnia 2014 r. o szacunkowej wielkości procentowej niezbędnej do sfinansowania tej płatności.

Każdego roku do dnia 1 sierpnia państwa członkowskie mogą zmienić wysokość szacunkowej wielkości procentowej ze skutkiem od następnego roku. Powiadamiają one Komisję o zmiennej wielkości procentowej do dnia 1 sierpnia roku poprzedzającego rok jego stosowania.

2. Bez uszczerbku dla maksymalnej wysokości 2 % ustanowionej w ust. 1 niniejszego artykułu, w przypadku gdy łączna kwota płatności dla młodych rolników, w odniesieniu do której złożono wnioski w państwie członkowskim w danym roku, przewyższa pułap ustalony zgodnie z ust. 4 niniejszego artykułu, oraz w przypadku gdy pułap ten jest niższy niż ta maksymalna wysokość, państwo członkowskie finansuje różnicę poprzez zastosowanie art. 30 ust. 7 akapit pierwszy lit. f) w odnośnym roku, poprzez liniowe zmniejszenie wszystkich płatności przyznawanych wszystkim rolnikom zgodnie z art. 32 lub art. 36 ust. 2, lub poprzez obydwa środki.

3. W przypadku gdy łączna kwota płatności dla młodych rolników, w odniesieniu do której złożono wnioski w państwie członkowskim w danym roku, przewyższa pułap ustalony zgodnie z ust. 4 niniejszego artykułu, oraz w przypadku gdy pułap ten wynosi 2 % rocznego pułapu krajowego określonego w załączniku II, państwa członkowskie dokonują liniowego zmniejszenia kwot wypłacanych zgodnie z art. 50, aby zachować zgodność z tym pułapem.

4. Na podstawie wielkości procentowej zgłoszonej przez państwa członkowskie zgodnie z ust. 1 niniejszego artykułu, Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustalające co roku odpowiednie pułapy płatności dla młodych rolników.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 71 ust. 2.

TYTUŁ IV

WSPARCIE ZWIĄZANE Z PRODUKCJĄ

ROZDZIAŁ 1

Dobrowolne wsparcie związane z produkcją

Artykuł 52

Przepisy ogólne

1. Państwa członkowskie mogą przyznawać rolnikom wsparcie związane z produkcją na warunkach określonych w niniejszym rozdziale (w niniejszym rozdziale zwane dalej „wsparciem związanym z produkcją”).

2. Wsparcie związane z produkcją można przyznawać następującym sektorom i rodzajom produkcji: zboża, nasiona oleiste, rośliny wysokobiałkowe, rośliny strączkowe, len, konopie, ryż, orzechy, ziemniak skrobiowy, mleko i przetwory mleczne, nasiona, mięso baranie i mięso kozie, wołowina i cielęcina, oliwa z oliwek, jedwabniki, susz paszowy, chmiel, burak cukrowy, trzcina cukrowa i cykoria, owoce i warzywa oraz zagajniki o krótkiej rotacji.

3. Wsparcie związane z produkcją można przyznawać jedynie tym sektorom lub tym regionom państwa członkowskiego, w których określone typy rolnicze lub określone sektory rolnictwa, które mają szczególne znaczenie ze względów gospodarczych, społecznych lub środowiskowych i znajdują się w trudnej sytuacji.

4. W drodze odstępstwa od ust. 3 wsparcie związane z produkcją można również przyznawać rolnikom, którzy:

a) w dniu 31 grudnia 2014 r. mieli uprawnienia do płatności przyznane zgodnie z tytułem III rozdział 3 sekcja 2 i art. 71m rozporządzenia (WE) nr 1782/2003 oraz zgodnie z art. 60 i art. 65 akapit czwarty rozporządzenia (WE) nr 73/2009; oraz

b) nie mają w swojej dyspozycji kwalifikujących się hektarów w celu aktywacji uprawnień do płatności w ramach systemu płatności podstawowej, o którym mowa w tytule III rozdział 1 niniejszego rozporządzenia.

5. Wsparcie związane z produkcją można przyznawać jedynie w zakresie, który jest niezbędny, aby zapewnić zachętę do utrzymania aktualnych poziomów produkcji w danych sektorach lub regionach.

6. Wsparcie związane z produkcją ma formę płatności rocznej i jest przyznawane w granicach określonych limitów ilościowych oraz oparte na ustalonych obszarach i plonach lub na ustalonej liczbie zwierząt.

7. W przypadku osoby prawnej lub grupy osób fizycznych lub prawnych państwa członkowskie mogą stosować limity, o których mowa w ust. 6, na poziomie członków tych osób prawnych lub grup, w przypadku gdy prawo krajowe przewiduje dla indywidualnych członków prawa i obowiązki porównywalne do praw i obowiązków rolników indywidualnych mających status rolników prowadzących gospodarstwo rolne, w szczególności w zakresie ich statusu gospodarczego, społecznego i podatkowego, pod warunkiem że przyczynili się oni do umocnienia struktur rolnych tych osób prawnych lub tych grup.

8. Wszelkie wsparcie związane z produkcją przyznawane na podstawie niniejszego artykułu musi być zgodne z innymi środkami i politykami unijnymi.

9. Aby zapewnić skuteczne i ukierunkowane wykorzystanie unijnych środków finansowych oraz uniknąć podwójnego finansowania w ramach innych podobnych instrumentów wsparcia, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 70 aktów delegowanych ustanawiających:

a) warunki przyznawania wsparcia związanego z produkcją;

b) przepisy dotyczące spójności z innymi środkami unijnymi oraz kumulacji wsparcia.

Artykuł 53

Przepisy finansowe

1. Aby sfinansować wsparcie związane z produkcją, państwa członkowskie mogą zdecydować, do dnia 1 sierpnia roku poprzedzającego pierwszy rok realizacji takiego wsparcia, o wykorzystaniu do 8 % ich rocznego pułapu krajowego określonego w załączniku II.

2. W drodze odstępstwa od ust. 1 państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o wykorzystaniu do 13 % rocznego pułapu krajowego określonego w załączniku II, pod warunkiem że:

a) do dnia 31 grudnia 2014 r.:

- (i) stosują system jednolitej płatności obszarowej określony w tytule V rozporządzenia (WE) nr 73/2009,
- (ii) finansują środki na podstawie art. 111 tego rozporządzenia, lub
- (iii) objęte są odstępstwem przewidzianym w art. 69 ust. 5 lub – w przypadku Malty – w art. 69 ust. 1 tego rozporządzenia; lub

b) przydzieliły łącznie, w ciągu co najmniej jednego roku w okresie 2010–2014, więcej niż 5 % swojej kwoty dostępnej na przyznawanie płatności bezpośrednich określonych w tytule III, w tytule IV, z wyjątkiem jego rozdziału 1 sekcja 6, oraz w tytule V rozporządzenia (WE) nr 73/2009, na sfinansowanie:

- (i) środków określonych w tytule III rozdział 2 sekcja 2 rozporządzenia (WE) nr 73/2009,
- (ii) wsparcia przewidzianego w art. 68 ust. 1 lit. a) ppkt (i)–(iv) oraz lit. b) i e) tego rozporządzenia, lub
- (iii) środków zgodnie z rozdziałem 1, z wyjątkiem tytułu IV sekcja 6, tego rozporządzenia.

3. Wielkości procentowe rocznego pułapu krajowego, o których mowa w ust. 1 i 2, mogą zostać zwiększone o nie więcej 2 punkty procentowe w przypadku tych państw członkowskich, które postanowią wykorzystać co najmniej 2 % swojego rocznego pułapu krajowego określonego w załączniku II na wsparcie produkcji roślin wysokobiałkowych na mocy niniejszego rozdziału.

4. W drodze odstępstwa od ust. 1 i 2 państwa członkowskie przydzielające łącznie w ciągu co najmniej jednego roku w okresie 2010–2014 więcej niż 10 % swojej kwoty dostępnej na przyznawanie płatności bezpośrednich określonych w tytule III, tytule IV, z wyjątkiem jego rozdziału 1 sekcja 6, oraz w tytule V rozporządzenia (WE) nr 73/2009 na sfinansowanie:

a) środków określonych w tytule III rozdział 2 sekcja 2 rozporządzenia (WE) nr 73/2009;

b) wsparcia przewidzianego w art. 68 ust. 1 lit. a) ppkt (i)–(iv) oraz lit. b) i e) tego rozporządzenia;

c) środków zgodnie z tytułem IV rozdział 1, z wyjątkiem sekcji 6, tego rozporządzenia,

mogą zdecydować o wykorzystaniu ponad 13 % rocznego pułapu krajowego określonego w załączniku II do niniejszego rozporządzenia, po zatwierdzeniu przez Komisję zgodnie z art. 55 niniejszego rozporządzenia.

5. W drodze odstępstwa od wielkości procentowych określonych w ust. 1–4 państwa członkowskie mogą wybrać wykorzystanie do 3 mln EUR rocznie na finansowanie wsparcia związanego z produkcją.

6. Do dnia 1 sierpnia 2016 r. państwa członkowskie mogą dokonać przeglądu swojej decyzji na podstawie ust. 1–4 oraz zdecydować, ze skutkiem od 2017 r., o:

a) pozostawieniu bez zmian, zwiększeniu lub zmniejszeniu wielkości procentowej ustalonej zgodnie z ust. 1, 2 i 3 w granicach limitów określonych w tych ustępach w stosownych przypadkach lub o pozostawieniu bez zmian lub zmniejszeniu wartości procentowej ustalonej zgodnie z ust. 4;

b) zmianie warunków przyznawania tego wsparcia;

c) zaprzestaniu przyznawania wsparcia na podstawie niniejszego rozdziału.

7. Na podstawie decyzji podjętej przez każde z państw członkowskich zgodnie z ust. 1–6 niniejszego artykułu, Komisja przyjmuje co roku akty wykonawcze ustalające odpowiednie pułapy dla wsparcia związanego z produkcją. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 71 ust. 2.

Artykuł 54

Powiadomienie

1. Państwa członkowskie powiadamiają Komisję o decyzjach, o których mowa w art. 53, w terminach, o których mowa w tym artykule. Z wyjątkiem decyzji, o której mowa w art. 53 ust. 6 lit. c), powiadomienie zawiera informacje o docelowych regionach, wybranych typach rolniczych lub sektorach oraz o wysokości wsparcia, które ma zostać przyznane.

2. Decyzje, o których mowa w art. 53 ust. 2 i 4 lub, w stosownych przypadkach, w art. 53 ust. 6 lit. a), obejmują szczegółowy opis konkretnej sytuacji w docelowym regionie oraz opis konkretnych cech typów rolniczych lub określonych sektorów rolnictwa, które sprawiają, że wielkość procentowa, o której mowa w art. 53 ust. 1 jest niewystarczająca, aby zaradzić trudnościom, o których mowa w art. 52 ust. 3 i które uzasadniają większą wysokość wsparcia.

Artykuł 55

Zatwierdzenie przez Komisję

1. Komisja przyjmuje akty wykonawcze bez stosowania procedury, o której mowa w art. 71 ust. 2 lub 3, zatwierdzające decyzję, o której mowa w art. 53 ust. 4 lub, w stosownych przypadkach, w art. 53 ust. 6 lit. a), w przypadku gdy w danym sektorze lub regionie wykazano jedną z następujących potrzeb:

- a) potrzebę utrzymania określonego poziomu konkretnej produkcji z uwagi na brak alternatyw oraz w celu zmniejszenia ryzyka wstrzymania produkcji i wystąpienia problemów społecznych lub środowiskowych w jego wyniku;
- b) potrzebę zapewnienia stałej podaży dla lokalnego przemysłu przetwórczego, aby w ten sposób zapobiec niekorzystnym skutkom społeczno-ekonomicznym związanym z ewentualną restrukturyzacją;
- c) potrzebę zrekompensowania rolnikom w określonym sektorze niekorzystnej sytuacji, która jest wynikiem trwających zakłóceń na odnośnym rynku;
- d) potrzebę interwencji, w przypadku gdy wszelkie inne wsparcie dostępne na podstawie niniejszego rozporządzenia, rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 lub zatwierzonego programu pomocy państwa uznano za niewystarczające, aby zaspokoić potrzeby określone w lit. a), b) i c) niniejszego ustępu.

2. Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające przepisy dotyczące procedury oceny i zatwierdzania decyzji, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 71 ust. 2.

ROZDZIAŁ 2

Płatność specyficzna w odniesieniu do bawełny

Artykuł 56

Zakres stosowania

Rolnikom produkującym bawełnę objętą kodem CN 5201 00 przyznaje się pomoc na warunkach określonych w niniejszym rozdziale („płatność specyficzna w odniesieniu do bawełny”).

Artykuł 57

Kwalifikowalność

1. Płatność specyficzna w odniesieniu do bawełny jest przyznawana na hektar kwalifikującego się obszaru uprawy bawełny. Obszar jest kwalifikowalny jeśli znajduje się w granicach gruntów rolnych zatwierdzonych przez państwo członkowskie do produkcji bawełny, obsiany odmianami zatwierdzonymi przez państwo członkowskie i na którym rzeczywiście zbierane są plony w normalnych warunkach wzrostu.

Płatność specyficzna w odniesieniu do bawełny jest wypłacana w odniesieniu do bawełny o dobrej, należytej i przyjętej w handlu jakości.

2. Państwa członkowskie zatwierdzają grunty i odmiany, o których mowa w ust. 1, zgodnie z przepisami i warunkami, które mają być przyjęte zgodnie z ust. 3.

3. Aby zapewnić skuteczne zarządzanie płatnością specyficzną w odniesieniu do bawełny, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 70 aktów delegowanych dotyczących przepisów i warunków zatwierdzania gruntów i odmian do celów płatności specyficznej w odniesieniu do bawełny.

4. Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające przepisy dotyczące procedury zatwierdzania gruntów i odmian do celów płatności specyficznej w odniesieniu do bawełny oraz powiadamiania producentów w związku z tym zatwierdzeniem. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 71 ust. 2.

Artykuł 58

Obszary bazowe, stałe wielkości plonów i kwoty referencyjne

1. Ustanawia się następujące krajowe obszary bazowe:

- Bułgaria: 3 342 ha,
- Grecja: 250 000 ha,
- Hiszpania: 48 000 ha,
- Portugalia: 360 ha.

2. Ustanawia się następujące stałe wielkości plonów w okresie referencyjnym:

- Bułgaria: 1,2 tony/ha,
- Grecja: 3,2 tony/ha,
- Hiszpania: 3,5 tony/ha,
- Portugalia: 2,2 tony/ha.

3. Kwotę płatności specyficznej w odniesieniu do bawełny na hektar kwalifikującego się obszaru oblicza się przez pomnożenie wielkości plonów ustanowionej w ust. 2 przez następujące kwoty referencyjne:

- Bułgaria: 584,88 EUR w 2015 r.; oraz 649,45 EUR na 2016 r. i lata późniejsze,
- Grecja: 234,18 EUR,
- Hiszpania: 362,15 EUR,
- Portugalia: 228,00 EUR.

4. Jeżeli w danym roku powierzchnia kwalifikującego się obszaru bawełny w danym państwie członkowskim przekracza powierzchnię obszaru bazowego ustanowioną w ust. 1, kwotę, o której mowa w ust. 3, dla tego państwa członkowskiego zmniejsza się proporcjonalnie do wielkości, o jaką przekroczone obszary bazowe.

5. Aby umożliwić stosowanie płatności specyficznej w odniesieniu do bawełny, Komisja jest uprawniona zgodnie z art. 70 do przyjmowania aktów delegowanych dotyczących przepisów w zakresie warunków przyznawania tej płatności, wymogów kwalifikowalności i praktyk agronomicznych.

6. Komisja może przyjmować akty wykonawcze ustanawiające przepisy dotyczące obliczania zmniejszenia przewidzianego w ust. 4. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 71 ust. 2.

Artykuł 59

Zatwierdzone organizacje międzybranżowe

1. Do celów niniejszego rozdziału „zatwierdzona organizacja międzybranżowa” oznacza podmiot prawny, który zrzesza rolników produkujących bawełnę i co najmniej jeden podmiot zajmujący się odziarnianiem bawełny oraz prowadzi taką działalność, jak:

- a) pomoc, w szczególności poprzez badania naukowe i badania rynkowe, na rzecz lepszej koordynacji wprowadzania bawełny do obrotu;
- b) sporządzanie znormalizowanych formularzy umów zgodnych z przepisami unijnymi;
- c) ukierunkowywanie produkcji na produkty, które są lepiej dostosowane do potrzeb rynkowych i popytu konsumentów, szczególnie pod względem jakości i ochrony konsumentów;
- d) aktualizacja metod i środków mających na celu poprawę jakości produktów;
- e) opracowywanie strategii marketingowych służących promowaniu bawełny za pośrednictwem systemów certyfikacji jakości.

2. Państwo członkowskie, na którego terytorium mają siedzibę podmioty zajmujące się odziarnianiem bawełny, zatwierdza organizacje międzybranżowe spełniające kryteria ustanowione zgodnie z ust. 3.

3. Aby zapewnić skuteczne stosowanie płatności specyficznej w odniesieniu do bawełny, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 70 aktów delegowanych ustanawiających:

- a) kryteria zatwierdzania organizacji międzybranżowych;
- b) obowiązki producentów;
- c) przepisy regulujące sytuacje, w których zatwierdzona organizacja międzybranżowa nie spełnia kryteriów, o których mowa w lit. a).

Artykuł 60

Przyznawanie płatności

1. Płatność specyficzna w odniesieniu do bawełny przyznawana jest rolnikom na kwalifikujący się hektar zgodnie z art. 58.

2. W przypadku rolników, którzy są członkami zatwierdzonej organizacji międzybranżowej, płatność specyficzna w odniesieniu do bawełny na kwalifikujący się hektar w ramach obszaru bazowego określonego w art. 58 ust. 1, zostaje zwiększona o kwotę 2 EUR.

TYTUŁ V

SYSTEM DLA MAŁYCH GOSPODARSTW

Artykuł 61

Przepisy ogólne

1. Państwa członkowskie mogą ustanowić system dla małych gospodarstw zgodnie z warunkami określonymi w niniejszym tytule („system dla małych gospodarstw”).

Rolnicy, którzy w 2015 r., posiadają, na własność lub w formie dzierżawy, uprawnienia do płatności lub, w państwach członkowskich stosujących art. 36, składają wnioski w ramach systemu jednolitej płatności obszarowej oraz spełniają minimalne wymogi przewidziane w art. 10 ust. 1, mogą wybrać uczestnictwo w systemie dla małych gospodarstw.

2. Płatności w ramach systemu dla małych gospodarstw zastępują płatności, które mają zostać przyznane na podstawie tytułów III i IV.

Akapit pierwszy nie ma zastosowania w przypadku gdy państwo członkowskie wybiera metodę płatności określoną w art. 63 ust. 2 akapit pierwszy lit. a). W takim przypadku płatność jest uzależniona od odpowiednich warunków określonych w tytułach III i IV, bez uszczerbku dla ust. 3 niniejszego artykułu.

3. Rolnicy uczestniczący w systemie dla małych gospodarstw są zwolnieni z praktyk rolniczych przewidzianych w tytule III rozdział 3.

4. Nie zapewnia się korzyści na mocy niniejszego tytułu rolnikom, w przypadku których stwierdzono, że po dniu 18 października 2011 r. w sztuczny sposób stworzyli warunki pozwalające im skorzystać z systemu dla małych gospodarstw.

Artykuł 62

Uczestnictwo

1. Rolnicy, którzy chcą uczestniczyć w systemie dla małych gospodarstw, składają wniosek w terminie, który ma być ustalony przez państwa członkowskie, który nie może być późniejszy niż 15 października 2015 r. Termin ustalony przez państwa członkowskie nie może jednakże przypadać wcześniej niż w ostatnim dniu składania wniosku w ramach systemu płatności podstawowej lub systemu jednolitej płatności obszarowej.

Rolnicy, którzy nie złożyli wniosku o uczestnictwo w systemie dla małych gospodarstw w terminie ustalonym przez państwo członkowskie lub postanowili wystąpić z niego po tym terminie lub których wybrano w celu przyznania wsparcia na podstawie art. 19 ust. 1 lit. c) rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, nie są już uprawnieni do uczestnictwa w tym systemie.

2. W drodze odstępstwa od ust. 1 państwa członkowskie mogą zdecydować, że rolnicy, w przypadku których kwota płatności bezpośrednich na mocy tytułów III i IV jest niższa niż maksymalna kwota ustalona przez dane państwo członkowskie zgodnie z art. 63, mają zostać automatycznie włączeni do systemu dla małych gospodarstw, chyba że w terminie ustalonym przez dane państwo członkowskie zgodnie z ust. 1, lub w którymkolwiek z kolejnych lat, wyraźnie wystąpią z tego systemu. Państwa członkowskie korzystające z tej możliwości informują odnośnych rolników we właściwym czasie o ich prawie do wystąpienia z systemu.

3. Każde z państw członkowskich zapewnia, aby szacunkowa kwota płatności, o której mowa w art. 63, została podana do wiadomości rolników we właściwym czasie przed terminem składania wniosku lub wystąpienia ustalonym przez dane państwo członkowskie.

Artykuł 63

Kwota płatności

1. Państwa członkowskie ustalają kwotę rocznej płatności dla każdego rolnika uczestniczącego w systemie dla małych gospodarstw na jednym z następujących poziomów:

- a) kwota nieprzekraczająca 25 % średniej płatności krajowej na beneficjenta, która ustalana jest przez państwa członkowskie na podstawie pułapu krajowego określonego w załączniku II na rok kalendarzowy 2019 oraz na podstawie liczby rolników, którzy zadeklarowali kwalifikujące się hektary, zgodnie z art. 33 ust. 1 lub art. 36 ust. 2, w 2015 r.;
- b) kwota odpowiadająca średniej płatności krajowej na hektar pomnożona przez liczbę odpowiadającą liczbie hektarów nieprzekraczającej pięciu, która ma być ustalona przez państwa członkowskie. Średnia płatność krajowa na hektar jest ustalana przez państwa członkowskie na podstawie krajowego pułapu określonego w załączniku II na rok kalendarzowy 2019 oraz liczby kwalifikujących się hektarów zadeklarowanych zgodnie z art. 33 ust. 1 lub art. 36 ust. 2 w 2015 r.

Kwota, o której mowa w akapicie pierwszym lit. a) lub b), nie może być niższa niż 500 EUR i nie może być wyższa niż 1 250 EUR.

W przypadku gdy zastosowanie akapitu pierwszego lit. a) i b) powoduje, że kwota wynosi mniej niż 500 EUR lub więcej niż 1 250 EUR, kwotę zaokrągla się odpowiednio w górę lub w dół do tej kwoty minimalnej lub maksymalnej.

2. W drodze odstępstwa od ust. 1 państwo członkowskie może zdecydować o przyznaniu rolnikom uczestniczącym w systemie:

- a) kwoty równej łącznej wartości płatności, które mają zostać przydzielone danemu rolnikowi każdego roku na mocy tytułu III i IV; lub
- b) kwoty równej łącznej wartości płatności, które mają zostać przydzielone danemu rolnikowi w 2015 r. na mocy tytułu III i IV, którą państwo członkowskie może dostosować w kolejnych latach, aby proporcjonalnie uwzględnić zmiany w pułapie krajowym określonym w załączniku II.

Kwota, o której mowa w akapicie pierwszym lit. a) lub b) nie może być wyższa niż kwota ustalona przez dane państwo członkowskie, która mieści się w przedziale między 500 EUR a 1 250 EUR.

W przypadku gdy zastosowanie akapitu pierwszego lit. a) lub b) powoduje, że uzyska się kwotę niższą niż 500 EUR, dane państwo członkowskie może zdecydować o zaokrągleniu tej kwoty w górę do 500 EUR.

3. W drodze odstępstwa od ust. 1 i 2, na Cyprze, w Chorwacji, na Malcie i w Słowenii kwota, o której mowa w tych ustępach, może zostać ustalona na poziomie niższym niż 500 EUR; poziom ten nie może być jednak niższy niż 200 EUR, a w przypadku Malty – niż 50 EUR.

Artykuł 64

Warunki specjalne

1. W okresie uczestnictwa w systemie dla małych gospodarstw rolnicy:

- a) utrzymują co najmniej liczbę kwalifikujących się hektarów odpowiadającą liczbie posiadanych, na własność lub w formie dzierżawy, uprawnień lub liczbie kwalifikujących się hektarów zadeklarowanych w 2015 r. zgodnie z art. 36 ust. 2;
- b) spełniają minimalny wymóg przewidziany w art. 10 ust. 1 lit. b).

2. Uprawnienia do płatności aktywowane w 2015 r. zgodnie z art. 32 i 33 przez rolnika uczestniczącego w systemie dla małych gospodarstw uważa się za uprawnienia aktywowane na okres uczestnictwa rolnika w tym systemie.

Uprawnień do płatności posiadanych, na własność lub w formie dzierżawy, przez rolnika w okresie uczestnictwa w tym systemie nie uważa się za niewykorzystane uprawnienia do płatności, które należy zwrócić do rezerwy krajowej lub rezerw regionalnych zgodnie z art. 31 ust. 1 lit. b).

W państwach członkowskich stosujących art. 36 kwalifikujące się hektary zadeklarowane w 2015 r. zgodnie z art. 36 ust. 2 przez rolnika uczestniczącego w systemie dla małych gospodarstw uważa się za zadeklarowane na okres uczestniczenia rolnika w tym systemie.

3. W drodze odstępstwa od art. 34 uprawnienia do płatności posiadane przez rolnika uczestniczącego w systemie dla małych gospodarstw nie są przekazywalne, z wyjątkiem przypadków dziedziczenia lub przewidywanego dziedziczenia.

Rolnicy, którzy wskutek dziedziczenia lub przewidywanego dziedziczenia otrzymali uprawnienia do płatności od rolnika uczestniczącego w systemie dla małych gospodarstw, kwalifikują się do uczestnictwa w tym systemie, o ile spełniają wymogi umożliwiające korzystanie z systemu płatności podstawowej i jeżeli odziedziczyli wszystkie uprawnienia do płatności posiadane przez rolnika, od którego otrzymali uprawnienia do płatności.

4. W przypadku gdy państwo członkowskie wybierze metodę płatności określoną w art. 63 ust. 2 akapit pierwszy lit. a) bez stosowania art. 63 ust. 2 akapit trzeci, ust. 1 i 2, a także ust. 3 akapit pierwszy niniejszego artykułu nie mają zastosowania.

5. Aby zagwarantować pewność prawa, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 70 aktów delegowanych określających warunki uczestnictwa w systemie w przypadku gdy sytuacja rolnika uczestniczącego w systemie uległa zmianie.

Artykuł 65

Przepisy finansowe

1. Aby sfinansować płatność, o której mowa w niniejszym tytule, państwa członkowskie odejmują od łącznych kwot dostępnych na odnośne płatności kwoty, do których małe gospodarstwa byłyby uprawnione:

- a) na mocy systemu płatności podstawowej lub systemu jednolitej płatności obszarowej, o których mowa w tytule III rozdział 1;
- b) w ramach płatności redystrybucyjnej, o której mowa w tytule III rozdział 2;
- c) w ramach płatności za praktyki rolnicze korzystne dla klimatu i środowiska, o której mowa w tytule III rozdział 3;
- d) w ramach płatności z tytułu obszarów o ograniczeniach naturalnych, o której mowa w tytule III rozdział 4;
- e) w ramach płatności dla młodych rolników, o której mowa w tytule III rozdział 5; oraz
- f) w ramach wsparcia związanego z produkcją, o którym mowa w tytule IV.

W przypadku państwa członkowskich, które wybrały obliczanie kwoty płatności zgodnie z art. 63 ust. 2 akapit pierwszy lit. a), w przypadku gdy suma tych kwot w odniesieniu do indywidualnego rolnika przekracza maksymalną kwotę przez nie ustaloną, każda kwota jest proporcjonalnie zmniejszana.

2. Różnicę między sumą wszystkich płatności należnych w ramach systemu dla małych gospodarstw a łączną kwotą finansowaną zgodnie z ust. 1 finansuje się w jeden lub kilka następujących sposobów:

- a) poprzez zastosowanie art. 30 ust. 7 w danym roku;
- b) poprzez wykorzystanie środków finansowych na finansowanie płatności dla młodych rolników określonych w tytule III rozdział 5, które pozostały niewykorzystane w danym roku;
- c) poprzez zastosowanie liniowego zmniejszenia do wszystkich płatności, jakie mają zostać przyznane zgodnie z art. 32 lub art. 36.

3. Z wyjątkiem przypadków gdy państwo członkowskie wybrało ustalenie kwoty rocznej płatności zgodnie z art. 63 ust. 2 akapit pierwszy lit. a), elementy, na podstawie których ustala się kwoty określone w ust. 1 niniejszego artykułu, pozostają takie same przez cały okres uczestnictwa rolnika w systemie dla małych gospodarstw.

4. Jeżeli łączna kwota płatności należnych w ramach systemu dla małych gospodarstw przekracza 10 % rocznego krajowego pułapu określonego w załączniku II, państwa członkowskie dokonują liniowego zmniejszenia kwot wypłacanych zgodnie z niniejszym tytułem, aby zachować zgodność z tą wartością procentową, chyba że ustaliły kwotę płatności zgodnie z art. 63 ust. 2 akapit pierwszy lit. a) bez stosowania art. 63 ust. 2 akapit trzeci.

Ten sam wyjątek ma zastosowanie do państw członkowskich, które ustaliły kwotę płatności zgodnie z art. 63 ust. 2 akapit pierwszy lit. b) bez stosowania art. 63 ust. 2 akapit trzeci, których pułap krajowy określony w załączniku II na 2019 r. jest wyższy niż na 2015 r. i które stosują metodę obliczania określoną w art. 25 ust. 1 lub w art. 36 ust. 2.

TYTUŁ VI

KRAJOWE PROGRAMY RESTRUKTURYZACYJNE SEKTORA BAWELNY

Artykuł 66

Wykorzystanie budżetu rocznego na programy restrukturyzacji

1. W przypadku państw członkowskich, które stosują art. 4 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia (WE) nr 637/2008, odpowiedni budżet roczny dostępny zgodnie z art. 5 ust. 1 tego rozporządzenia zostaje przekazany ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2014 r. i stanowi dodatkowe środki finansowe Unii na środki w ramach programów rozwoju obszarów wiejskich finansowanych na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1305/2013.

2. W przypadku państw członkowskich, które stosują art. 4 ust. 1 akapit drugi rozporządzenia (WE) nr 637/2008, odpowiedni budżet roczny dostępny zgodnie z art. 5 ust. 1 tego rozporządzenia, uwzględnia się ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2017 r. w pułapach krajowych określonych w załączniku II do niniejszego rozporządzenia.

TYTUŁ VII

PRZEPISY KOŃCOWE

ROZDZIAŁ 1

Powiadomienia i sytuacje nadzwyczajne

Artykuł 67

Wymogi dotyczące powiadomień

1. Aby zapewnić właściwe stosowanie przepisów określonych w niniejszym rozporządzeniu, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 70 aktów delegowanych w odniesieniu do niezbędnych środków dotyczących powiadomień przekazywanych Komisji przez państwa członkowskie do celów niniejszego rozporządzenia lub do celów sprawdzania, kontrolowania, monitorowania, oceny i audytu płatności bezpośrednich oraz w celu spełniania wymogów określonych w umowach międzynarodowych, które zostały zawarte na mocy decyzji Rady, w tym wymogów dotyczących powiadomień w ramach tych umów. Komisja uwzględni przy tym zapotrzebowanie na dane oraz synergie między potencjalnymi źródłami danych.

Uzyskane informacje można w stosownych przypadkach przekazywać lub udostępniać organizacjom międzynarodowym i właściwym organom państw trzecich oraz można upowszechniać, z zastrzeżeniem ochrony danych osobowych i uzasadnionego interesu przedsiębiorstw w zakresie ochrony tajemnic przedsiębiorstwa.

2. Aby powiadomienia, o których mowa w ust. 1, były szybkie, skuteczne, dokładne i racjonalne pod względem kosztów, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 70 aktów delegowanych ustanawiających dalsze przepisy dotyczące:

- a) charakteru i rodzaju informacji, które mają być przedmiotem powiadomień;
- b) kategorii danych, które mają być przetwarzane, oraz maksymalnych okresów zatrzymywania;
- c) praw dostępu do informacji lub udostępnianych systemów informacyjnych;
- d) warunków publikacji informacji.

3. Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające:

- a) metody powiadamiania;
- b) przepisy dotyczące dostarczania informacji niezbędnych do stosowania niniejszego artykułu;
- c) uzgodnienia w zakresie zarządzania informacjami, które mają być przedmiotem powiadomień, oraz przepisy dotyczące treści, formy, harmonogramu, częstotliwości i terminów powiadamiania;
- d) zasady przekazywania lub udostępniania informacji i dokumentów państwu członkowskim, organizacjom międzynarodowym, właściwym organom państw trzecich lub społeczeństwu, z zastrzeżeniem ochrony danych osobowych i uzasadnionego interesu rolników i przedsiębiorstw w zakresie ochrony tajemnic przedsiębiorstwa.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 71 ust. 2.

Artykuł 68

Przetwarzanie i ochrona danych osobowych

1. Państwa członkowskie i Komisja gromadzą dane osobowe do celów określonych w art. 67 ust. 1. Nie mogą przetwarzać tych danych w sposób niezgodny z tymi celami.

2. W przypadku gdy dane osobowe przetwarzane są do celów monitorowania i oceny, o których mowa w art. 67 ust. 1, zapewnia się ich anonimowość i przetwarza jedynie w formie zbiorczej.

3. Dane osobowe przetwarza się zgodnie z dyrektywą 95/46/WE i rozporządzeniem (WE) nr 45/2001. W szczególności danych tych nie przechowuje się w formie, która pozwala na zidentyfikowanie osób, których dotyczą dane, przez czas dłuższy, niż jest to konieczne do celów, dla których dane te były gromadzone lub dla których są one przetwarzane dalej, z uwzględnieniem minimalnych okresów zatrzymywania określonych w mającym zastosowanie prawie krajowym i prawie unijnym.

4. Państwa członkowskie informują osoby, których dotyczą dane, że ich dane osobowe mogą być przetwarzane przez organy krajowe i unijne zgodnie z ust. 1 i że w tym zakresie korzystają one z praw określonych, odpowiednio, w dyrektywie 95/46/WE i rozporządzeniu (WE) nr 45/2001.

5. Niniejszy artykuł podlega przepisom art. 111–114 w rozporządzeniu (UE) nr 1306/2013.

Artykuł 69

Środki rozwiązywania szczególnych problemów

1. W celu rozwiązywania szczególnych problemów Komisja przyjmuje akty wykonawcze niezbędne i uzasadnione w sytuacji nadzwyczajnej. Takie akty wykonawcze mogą stanowić odstępstwo od przepisów niniejszego rozporządzenia w zakresie i przez taki okres, w jakim jest to ściśle niezbędne. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 71 ust. 2.

2. W przypadku konieczności uzasadnionej pilnej potrzeby oraz w celu rozwiązania takich szczególnych problemów, przy jednoczesnym zachowaniu ciągłości systemu płatności bezpośrednich w przypadku wystąpienia nadzwyczajnych okoliczności, Komisja przyjmuje akty wykonawcze mające natychmiastowe zastosowanie zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 71 ust. 3.

3. Środki przyjęte na podstawie ust. 1 lub 2 pozostają w mocy przez okres nieprzekraczający dwunastu miesięcy. Jeśli po tym okresie szczególne problemy, o których mowa w tych ustępach, utrzymują się, Komisja może przedłożyć odpowiednie wnioski ustawodawcze, aby ustanowić trwałe rozwiązanie.

4. Komisja informuje Parlament Europejski i Radę o wszelkich środkach przyjętych na podstawie ust. 1 lub 2 w terminie dwóch dni roboczych od ich przyjęcia.

ROZDZIAŁ 2

Przekazanie uprawnień i przepisy wykonawcze

Artykuł 70

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjmowania aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.

2. Uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych, o których mowa w art. 2, art. 4 ust. 3, art. 6 ust. 3, art. 7 ust. 3, art. 8 ust. 3, art. 9 ust. 5, art. 20 ust. 6, art. 35, art. 36 ust. 6, art. 39 ust. 3, art. 43 ust. 12, art. 44 ust. 5, art. 45 ust. 5 i 6, art. 46 ust. 9, art. 50 ust. 11, art. 52 ust. 9, art. 57 ust. 3, art. 58 ust. 5, art. 59 ust. 3, art. 64 ust. 5, art. 67 ust. 1 i 2 oraz art. 73, powierza się Komisji na okres siedmiu lat od dnia 1 stycznia 2014 r. Komisja sporządza sprawozdanie dotyczące przekazania uprawnień nie później niż dziewięć miesięcy przed końcem okresu siedmiu lat. Przekazanie uprawnień jest automatycznie przedłużane na takie same okresy, chyba że Parlament Europejski lub Rada sprzeciwią się takiemu przedłużeniu nie później niż trzy miesiące przed końcem każdego okresu.

3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 2, art. 4 ust. 3, art. 6 ust. 3, art. 7 ust. 3, art. 8 ust. 3, art. 9 ust. 5, art. 20 ust. 6, art. 35, art. 36 ust. 6, art. 39 ust. 3, art. 43 ust. 12, art. 44 ust. 5, art. 45 ust. 5 i 6, art. 46 ust. 9, art. 50 ust. 11, art. 52 ust. 9, art. 57 ust. 3, art. 58 ust. 5, art. 59 ust. 3, art. 64 ust. 5, art. 67 ust. 1 i 2 oraz art. 73, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w określonym w tej decyzji późniejszym terminie. Nie wpływa ona na ważność jakichkolwiek już obowiązujących aktów delegowanych.

4. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

5. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 2, art. 4 ust. 3, art. 6 ust. 3, art. 7 ust. 3, art. 8 ust. 3, art. 9 ust. 5, art. 20 ust. 6, art. 35, art. 36 ust. 6, art. 39 ust. 3, art. 43 ust. 12, art. 44 ust. 5, art. 45 ust. 5 i 6, art. 46 ust. 9, art. 50 ust. 11, art. 52 ust. 9, art. 57 ust. 3, art. 58 ust. 5, art. 59 ust. 3, art. 64 ust. 5, art. 67 ust. 1 i 2 oraz art. 73 wchodzi w życie tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania takiego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 71

Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga komitet zwany „Komitetem ds. Płatności Bezpośrednich”. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

W przypadku aktów, o których mowa w art. 24 ust. 11, art. 31 ust. 2 i art. 67 ust. 3, gdy komitet nie wyda opinii, Komisja nie przyjmuje projektu aktu wykonawczego i zastosowanie ma art. 5 ust. 4 akapit trzeci rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

3. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 8 rozporządzenia (UE) nr 182/2011 w związku z jego art. 5.

ROZDZIAŁ 3

Przepisy przejściowe i końcowe

Artykuł 72

Uchylenia

1. Rozporządzenie (WE) nr 637/2008 traci moc ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2014 r.

Rozporządzenie ma jednak nadal zastosowanie do dnia 31 grudnia 2017 r. w odniesieniu do państw członkowskich, które korzystają z możliwości określonej w art. 4 ust. 1 akapit drugi tego rozporządzenia.

2. Rozporządzenie (WE) nr 73/2009 traci moc.

Bez uszczerbku dla ust. 3, odesłania do uchylonego rozporządzenia traktuje się jako odesłania do niniejszego rozporządzenia lub rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 i odczytuje się zgodnie z tabelą korelacji w załączniku XI do niniejszego rozporządzenia.

3. Odesłania w niniejszym rozporządzeniu do rozporządzeń (WE) nr 73/2009 oraz (WE) nr 1782/2003 odczytuje się jako odesłania do tych rozporządzeń w wersji obowiązującej przed ich uchyleniem.

Artykuł 73

Przepisy przejściowe

Aby zapewnić sprawne przejście od przepisów przewidzianych w rozporządzeniu (WE) nr 73/2009 do przepisów niniejszego rozporządzenia, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 70 aktów delegowanych dotyczących niezbędnych środków w zakresie ochrony wszelkich nabytych praw i uzasadnionych oczekiwań rolników.

Artykuł 74

Wejście w życie i stosowanie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie z dniem jego opublikowania w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 1 stycznia 2015 r.

Jednakże art. 8, art. 9 ust. 6, art. 11 ust. 6, art. 14, art. 16, art. 21 ust. 2 i 3, art. 22 ust. 2, art. 23 ust. 1 akapit pierwszy, art. 23 ust. 6, art. 24 ust. 10, art. 29, art. 36 ust. 1 akapit pierwszy, art. 41 ust. 1, art. 42 ust. 1, art. 43 ust. 8 i 13, art. 45 ust. 2 akapit czwarty, art. 46 ust. 2 i 8, art. 49 ust. 1, art. 51 ust. 1, art. 53, 54 art. 66 ust. 1, art. 67 i 70 oraz art. 72 ust. 1 stosuje się od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 17 grudnia 2013 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

M. SCHULZ
Przewodniczący

W imieniu Rady

V. JUKNA
Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK I

Wykaz systemów wsparcia

Sektor	Podstawa prawna	Uwagi
System płatności podstawowej	Tytuł III rozdział 1 sekcje 1, 2, 3 i 5 niniejszego rozporządzenia	Płatność niezwiązana z produkcją
System jednolitej płatności obszarowej	Art. 36 niniejszego rozporządzenia	Płatność niezwiązana z produkcją
Płatność redystrybucyjna	Tytuł III rozdział 2 niniejszego rozporządzenia	Płatność niezwiązana z produkcją
Płatność z tytułu praktyk rolniczych korzystnych dla klimatu i środowiska	Tytuł III rozdział 3 niniejszego rozporządzenia	Płatność niezwiązana z produkcją
Płatność z tytułu obszarów o ograniczeniach naturalnych	Tytuł III rozdział 4 niniejszego rozporządzenia	Płatność niezwiązana z produkcją
Płatność dla młodych rolników	Tytuł III rozdział 5 niniejszego rozporządzenia	Płatność niezwiązana z produkcją
Dobrowolne wsparcie związane z produkcją	Tytuł IV rozdział 1 niniejszego rozporządzenia	
Płatność specyficzna w odniesieniu do bawełny	Tytuł IV rozdział 2 niniejszego rozporządzenia	Płatność obszarowa
System dla małych gospodarstw	Tytuł V niniejszego rozporządzenia	Płatność niezwiązana z produkcją
Posei	Rozdział IV rozporządzenia (UE) nr 228/2013	Płatności bezpośrednie w ramach środków określonych w programach
Wyspy Morza Egejskiego	Rozdział IV rozporządzenia (UE) nr 229/2013	Płatności bezpośrednie w ramach środków określonych w programach

ZAŁĄCZNIK II

Pułapy krajowe, o których mowa w art. 6

(w tys. EUR)

Rok kalendarzowy	2015	2016	2017	2018	2019 r. i rok następny
Belgia	536 076	528 124	520 170	512 718	505 266
Bułgaria	721 251	792 449	793 226	794 759	796 292
Republika Czeska	874 484	873 671	872 830	872 819	872 809
Dania	916 580	907 108	897 625	889 004	880 384
Niemcy	5 144 264	5 110 446	5 076 522	5 047 458	5 018 395
Estonia	121 870	133 701	145 504	157 435	169 366
Irlandia	1 215 003	1 213 470	1 211 899	1 211 482	1 211 066
Grecja	2 039 122	2 015 116	1 991 083	1 969 129	1 947 177
Hiszpania	4 842 658	4 851 682	4 866 665	4 880 049	4 893 433
Francja	7 553 677	7 521 123	7 488 380	7 462 790	7 437 200
Chorwacja (*)	130 550	149 200	186 500	223 800	261 100
Włochy	3 902 039	3 850 805	3 799 540	3 751 937	3 704 337
Cypr	50 784	50 225	49 666	49 155	48 643
Łotwa	195 649	222 363	249 020	275 887	302 754
Litwa	417 890	442 510	467 070	492 049	517 028
Luksemburg	33 603	33 545	33 486	33 459	33 431
Węgry	1 271 593	1 270 410	1 269 187	1 269 172	1 269 158
Malta	5 127	5 015	4 904	4 797	4 689
Niderlandy	780 815	768 340	755 862	744 116	732 370
Austria	693 065	692 421	691 754	691 746	691 738
Polska	2 987 267	3 004 501	3 021 602	3 041 560	3 061 518
Portugalia	565 816	573 954	582 057	590 706	599 355
Rumunia	1 629 889	1 813 795	1 842 446	1 872 821	1 903 195
Słowenia	137 987	136 997	136 003	135 141	134 278
Słowacja	380 680	383 938	387 177	390 781	394 385
Finlandia	523 333	523 422	523 493	524 062	524 631
Szwecja	696 890	697 295	697 678	698 723	699 768
Zjednoczone Królestwo	3 555 915	3 563 262	3 570 477	3 581 080	3 591 683

(*) W przypadku Chorwacji pułap krajowy w odniesieniu do roku kalendarzowego 2020 wynosi 298 400 000 EUR, w odniesieniu do roku 2021 – 335 700 000 EUR, a w odniesieniu do roku 2022 – 373 000 000 EUR.

ZAŁĄCZNIK III

Pułapy netto, o których mowa w art. 7

(w mln EUR)

Rok kalendarzowy	2015	2016	2017	2018	2019 r. i rok następny
Belgia	536,1	528,1	520,2	512,7	505,3
Bułgaria	723,6	795,1	795,8	797,4	798,9
Republika Czeska	874,5	873,7	872,8	872,8	872,8
Dania	916,6	907,1	897,6	889,0	880,4
Niemcy	5 144,3	5 110,4	5 076,5	5 047,5	5 018,4
Estonia	121,9	133,7	145,5	157,4	169,4
Irlandia	1 215,0	1 213,5	1 211,9	1 211,5	1 211,1
Grecja	2 227,0	2 203,0	2 178,9	2 157,0	2 135,0
Hiszpania	4 903,6	4 912,6	4 927,6	4 941,0	4 954,4
Francja	7 553,7	7 521,1	7 488,4	7 462,8	7 437,2
Chorwacja (*)	130,6	149,2	186,5	223,8	261,1
Włochy	3 902,0	3 850,8	3 799,5	3 751,9	3 704,3
Cypr	50,8	50,2	49,7	49,2	48,6
Łotwa	195,6	222,4	249,0	275,9	302,8
Litwa	417,9	442,5	467,1	492,0	517,0
Luksemburg	33,6	33,5	33,5	33,5	33,4
Węgry	1 271,6	1 270,4	1 269,2	1 269,2	1 269,2
Malta	5,1	5,0	4,9	4,8	4,7
Niderlandy	780,8	768,3	755,9	744,1	732,4
Austria	693,1	692,4	691,8	691,7	691,7
Polska	2 987,3	3 004,5	3 021,6	3 041,6	3 061,5
Portugalia	566,0	574,1	582,2	590,9	599,5
Rumunia	1 629,9	1 813,8	1 842,4	1 872,8	1 903,2
Słowenia	138,0	137,0	136,0	135,1	134,3
Słowacja	380,7	383,9	387,2	390,8	394,4
Finlandia	523,3	523,4	523,5	524,1	524,6
Szwecja	696,9	697,3	697,7	698,7	699,8
Zjednoczone Królestwo	3 555,9	3 563,3	3 570,5	3 581,1	3 591,7

(*) W przypadku Chorwacji pułap netto w odniesieniu do roku kalendarzowego 2020 wynosi 298 400 000 EUR, w odniesieniu do roku 2021 – 335 700 000 EUR, a w odniesieniu do roku 2022 – 373 000 000 EUR.

ZAŁĄCZNIK IV

Limity dostosowania progów, o których mowa w art. 10 ust. 2

Państwo członkowskie	Limit progu w EUR (art. 10 ust. 1 lit. a))	Limit progu w hektarach (art. 10 ust. 1 lit. b))
Belgia	400	2
Bułgaria	200	0,5
Republika Czeska	200	5
Dania	300	5
Niemcy	300	4
Estonia	100	3
Irlandia	200	3
Grecja	400	0,4
Hiszpania	300	2
Francja	300	4
Chorwacja	100	1
Włochy	400	0,5
Cypr	300	0,3
Łotwa	100	1
Litwa	100	1
Luksemburg	300	4
Węgry	200	0,3
Malta	500	0,1
Niderlandy	500	2
Austria	200	2
Polska	200	0,5
Portugalia	200	0,3
Rumunia	200	0,3
Słowenia	300	0,3
Słowacja	200	2
Finlandia	200	3
Szwecja	200	4
Zjednoczone Królestwo	200	5

ZAŁĄCZNIK V

Przepisy finansowe, o których mowa w art. 10, 16 i 18, mające zastosowanie do Bułgarii i Rumunii

- A. Kwoty służące do stosowania art. 10 ust. 1 lit. a) oraz do obliczania pułapów krajowych dla płatności, o których to pułapach mowa w art. 16, w 2015 r.:

Bułgaria: 790 909 000 EUR

Rumunia: 1 783 426 000 EUR.

- B. Łączna kwota krajowych płatności bezpośrednich uzupełniających system płatności podstawowej, o której to kwocie mowa w art. 18 ust. 1, w 2015 r.:

Bułgaria: 69 657 000 EUR

Rumunia: 153 536 000 EUR.

- C. Łączna kwota krajowych płatności bezpośrednich uzupełniających płatność specyficzną w odniesieniu do bawełny, o której to kwocie mowa w art. 18 ust. 2, w 2015 r.:

Bułgaria: 258 952 EUR.

ZAŁĄCZNIK VI

Przepisy finansowe, o których mowa w art. 10 i 19, mające zastosowanie do Chorwacji

A. Kwota służąca do stosowania art. 10 ust. 1 lit. a):

373 000 000 EUR.

B. Łączne kwoty uzupełniających krajowych płatności bezpośrednich, o których mowa w art. 19 ust. 3:

						(w tys. EUR)
2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
242 450	223 800	186 500	149 200	111 900	74 600	37 300

ZAŁĄCZNIK VII

Maksymalne kwoty, jakie mają być dodawane do kwot określonych w załączniku II zgodnie z art. 20 ust. 2

(w tys. EUR)

2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
3 360	3 840	4 800	5 760	6 720	7 680	8 640	9 600

ZAŁĄCZNIK VIII

Średnia wielkość gospodarstwa rolnego, o której mowa w art. 41 ust. 4

Państwo członkowskie	Średnia wielkość gospodarstwa rolnego (w hektarach)
Belgia	29
Bułgaria	6
Republika Czeska	89
Dania	60
Niemcy	46
Estonia	39
Irlandia	32
Grecja	5
Hiszpania	24
Francja	52
Chorwacja	5,9
Włochy	8
Cypr	4
Łotwa	16
Litwa	12
Luksemburg	57
Węgry	7
Malta	1
Niderlandy	25
Austria	19
Polska	6
Portugalia	13
Rumunia	3
Słowenia	6
Słowacja	28
Finlandia	34
Szwecja	43
Zjednoczone Królestwo	54

ZAŁĄCZNIK IX

Wykaz praktyk równoważnych, o których mowa w art. 43 ust. 3

I. Praktyki równoważne do dywersyfikacji upraw:

1) Dywersyfikacja upraw

Wymóg: przynajmniej trzy uprawy, główna uprawa obejmująca maksymalnie 75 % oraz zastosowanie jednego lub kilku następujących elementów:

- są przynajmniej cztery uprawy,
- stosuje się niższe progi minimalne,
- właściwszy dobór upraw, takich jak na przykład rośliny strączkowe, rośliny białkowe, uprawy niewymagające nawadniania lub, w stosownych przypadkach, stosowania pestycydów,
- uwzględnienie regionalnych odmian dawnych, tradycyjnych lub zagrożonych rodzajów upraw na przynajmniej 5 % obszaru objętego płodozmianem.

2) Płodozmian

Wymóg: przynajmniej trzy uprawy, główna uprawa obejmująca maksymalnie 75 % oraz zastosowane jednego lub obu następujących elementów:

- prowadzona jest korzystniejsza dla środowiska wieloletnia sekwencja upraw lub odłogowania,
- są przynajmniej cztery uprawy.

3) Zimowa pokrywa glebowa (*)

4) Międzyplony (*)

II. Praktyki równoważne do utrzymywania trwałych użytków zielonych:

1) Gospodarowanie łąkami lub pastwiskami

Wymóg: utrzymywanie trwałych użytków zielonych oraz zastosowanie jednego lub kilku następujących elementów:

- system koszenia lub odpowiednie koszenie (daty, metody, ograniczenia),
- utrzymanie cech krajobrazu na trwałych użytkach zielonych oraz powstrzymywanie ekspansji zarośli,
- określone rodzaje traw lub system obsiewania gwarantujący odnowienie w zależności od rodzaju użytku zielonego, przy braku zniszczeń wysokiej wartości naturalnej,
- usuwanie paszy lub siana,
- odpowiednie gospodarowanie stromymi zboczami,
- system nawożenia,
- ograniczenia dotyczące pestycydów.

2) Ekstensywne systemy wypasu

Wymóg: utrzymywanie trwałych użytków zielonych oraz zastosowanie jednego lub kilku następujących elementów:

- wypas ekstensywny (czas, maksymalna obsada zwierząt),

(*) Praktyki podlegające obliczeniu, o którym mowa w art. 43 ust. 12 lit. c).

- pasterstwo lub pasterstwo górskie,
- wykorzystywanie ras lokalnych lub tradycyjnych do wypasu na trwałych użytkach zielonych.

III. Praktyki równoważne do obszarów proekologicznych:

Wymóg: stosowanie którejkolwiek z następujących praktyk przynajmniej na wielkości procentowej gruntów ornych określonym zgodnie z art. 46 ust. 1:

- 1) Odłogowanie ekologiczne
 - 2) Tworzenie „stref buforowych” dla obszarów o wysokiej wartości przyrodniczej, obszarów Natura 2000 lub innych miejsc ochrony różnorodności biologicznej, w tym wzdłuż żywopłotów i cieków wodnych
 - 3) Gospodarowanie nieuprawianymi strefami buforowymi i miedzami śródpolnymi (system koszenia, lokalne lub specjalne gatunki traw lub system obsiewania, ponowny obsiew odmianami regionalnymi, niestosowanie pestycydów, brak rozprowadzania obornika lub nawozów mineralnych), brak nawadniania, brak zasklepiania gleby)
 - 4) Granice, pasy i łąki rozproszone powierzchni, którymi gospodaruje się ze względu na dziką lub specyficzną faunę (strefy ziołorośli, ochrona gniazd, pasy dzikiej roślinności, mieszanki lokalnych nasion, uprawy, gdzie plon nie jest zbierany)
 - 5) Gospodarowanie (przerzedzanie, przycinanie, daty, metody, odbudowa) cech krajobrazu (drzew, żywopłotów, roślinności lasów nadbrzeżnych, kamiennych murów (tarasów), rowów, stawów)
 - 6) Utrzymywanie ornych gleb torfowych lub podmokłych pod okrywą trawiastą (bez wykorzystywania nawozów ani środków ochrony roślin)
 - 7) Produkcja na gruntach ornych bez wykorzystywania nawozów (nawozów mineralnych oraz obornika) ani środków ochrony roślin, bez nawadniania, bez obsiewania tą samą uprawą dwa lata z rzędu ani w stałym miejscu (*)
 - 8) Przekształcenie gruntu ornego w trwałe użytki zielone wykorzystywane ekstensywnie
-

ZAŁĄCZNIK X

Współczynniki przekształcenia i współczynniki ważenia, o których mowa w art. 46 ust. 3

Cechy	Współczynnik przekształcenia	Współczynnik ważenia	Obszar proekologiczny
Grunty ugorowane			
Uprawa tarasowa			
Cechy krajobrazu			
Strefy buforowe			
Hektary rolno-leśne			
Pasy kwalifikujących się hektarów wzdłuż obrzeży lasu			
Obszary z zagajnikami o krótkiej rotacji			
Obszary zalesione, o których mowa w art. 32 ust. 2 lit. b) ppkt (ii)			
Obszary z międzyplonami lub okrywą zieloną			
Obszary objęte uprawami wiążącymi azot			

ZAŁĄCZNIK XI

Tabela korelacji

o której mowa w art. 72 ust. 2

Rozporządzenie (WE) nr 73/2009	Niniejsze rozporządzenie	Rozporządzenie (UE) nr 1306/2013
art. 1	art. 1	—
art. 2	art. 4	—
art. 3	art. 5	—
art. 4 ust. 1	—	art. 91
art. 4 ust. 2	—	art. 95
art. 5	—	art. 93
art. 6 ust. 1	—	art. 94
art. 6 ust. 2	—	—
art. 7	—	—
art. 8	art. 7	—
art. 9	—	—
art. 10	—	—
art. 10a	—	—
art. 10b	—	—
art. 10c	—	—
art. 10d	—	—
art. 11	art. 8	art. 26 ust. 1 i 2
art. 11 ust. 3	art. 8 ust. 2	—
art. 11a	art. 8 ust. 3	—
art. 12 ust. 1 i 2	—	art. 12
art. 12 ust. 3	—	art. 14
art. 12 ust. 4	—	—
art. 13	—	art. 13 ust. 2
art. 14	—	art. 67
art. 15	—	art. 68 ust. 1 i 2
art. 16	—	art. 69
art. 17	—	art. 70
art. 18	—	art. 71
art. 19	—	art. 72

Rozporządzenie (WE) nr 73/2009	Niniejsze rozporządzenie	Rozporządzenie (UE) nr 1306/2013
art. 20	—	art. 74 ust. 1, 2 i 3
art. 21	—	art. 74 ust. 4
art. 22	—	art. 96
art. 23	—	art. 97
art. 24	—	art. 99
art. 25	—	art. 100
art. 26	—	art. 61
art. 27 ust. 1	—	art. 102 ust. 3
art. 27 ust. 2	—	art. 47
art. 27 ust. 3	—	art. 68 ust. 3
art. 28 ust. 1	art. 10	—
art. 28 ust. 2	art. 9 ust. 3	—
art. 28 ust. 3	art. 31 ust. 1 lit. a) ppkt (i) oraz (ii)	—
art. 29	—	art. 75
art. 30	—	art. 60
art. 31	—	art. 2 ust. 2
art. 32	art. 15	—
art. 33	—	—
art. 34 ust. 2	art. 32 ust. 2 i 4	—
art. 35	art. 33	—
art. 36	—	—
art. 37	art. 12	—
art. 38	—	—
art. 39 ust. 1	art. 32 ust. 6	—
art. 39 ust. 2	art. 35 ust. 3	—
art. 40 ust. 1	art. 6 ust. 1	—
art. 41 ust. 1	art. 30 ust. 1	—
art. 41 ust. 2	art. 30 ust. 3 i 6	—
art. 41 ust. 3	art. 30 ust. 3 oraz ust. 7 lit. a)	—
art. 41 ust. 4	—	—
art. 41 ust. 5	art. 30 ust. 10	—
art. 41 ust. 6 ust. 1	—	—
art. 42	art. 31 ust. 1 lit. b)	—
art. 43 ust. 1	art. 34 ust. 1, 2 i 3	—

Rozporządzenie (WE) nr 73/2009	Niniejsze rozporządzenie	Rozporządzenie (UE) nr 1306/2013
art. 43 ust. 2	—	—
art. 43 ust. 3	art. 34 ust. 4	—
art. 44	—	—
art. 45	—	—
art. 46	—	—
art. 47	—	—
art. 48	—	—
art. 49	—	—
art. 50	—	—
art. 51	—	—
art. 52	—	—
art. 53	—	—
art. 54	—	—
art. 55	—	—
art. 56	—	—
art. 57	—	—
art. 57a	art. 20 oraz załącznik VII	—
art. 58	—	—
art. 59	—	—
art. 60	—	—
art. 61	—	—
art. 62	—	—
art. 63	—	—
art. 64	—	—
art. 65	—	—
art. 66	—	—
art. 67	—	—
art. 68	—	—
art. 69	—	—
art. 70	—	—
art. 71	—	—
art. 72	—	—
art. 73	—	—
art. 74	—	—

Rozporządzenie (WE) nr 73/2009	Niniejsze rozporządzenie	Rozporządzenie (UE) nr 1306/2013
art. 75	—	—
art. 76	—	—
art. 77	—	—
art. 78	—	—
art. 79	—	—
art. 80	—	—
art. 81	—	—
art. 82	—	—
art. 83	—	—
art. 84	—	—
art. 85	—	—
art. 86	—	—
art. 87	—	—
art. 88	art. 56	—
art. 89	art. 57	—
art. 90	art. 58	—
art. 91	art. 59	—
art. 92	art. 60	—
art. 93	—	—
art. 94	—	—
art. 95	—	—
art. 96	—	—
art. 97	—	—
art. 98	—	—
art. 99	—	—
art. 100	—	—
art. 101	—	—
art. 102	—	—
art. 103	—	—
art. 104	—	—
art. 105	—	—
art. 106	—	—
art. 107	—	—
art. 108	—	—

Rozporządzenie (WE) nr 73/2009	Niniejsze rozporządzenie	Rozporządzenie (UE) nr 1306/2013
art. 109	—	—
art. 110	—	—
art. 111	—	—
art. 112	—	—
art. 113	—	—
art. 114	—	—
art. 115	—	—
art. 116	—	—
art. 117	—	—
art. 118	—	—
art. 119	—	—
art. 120	—	—
art. 121	art. 16 i 17	—
art. 121a	—	art. 98 akapit drugi
art. 122	—	—
art. 123	—	—
art. 124 ust. 1-5, 7 i 8	—	—
art. 124 ust. 6	—	art. 98 akapit pierwszy
art. 125	—	—
art. 126	—	—
art. 127	—	—
art. 128	—	—
art. 129	—	—
art. 130	—	—
art. 131	—	—
art. 132	art. 18 i 19	—
art. 133	—	—
art. 133a	art. 37	—
art. 134 (uchylony)	—	—
art. 135 (uchylony)	—	—
art. 136	—	—
art. 137	—	—
art. 138	art. 3	—
art. 139	art. 13	—
art. 140	art. 67	—

Rozporządzenie (WE) nr 73/2009	Niniejsze rozporządzenie	Rozporządzenie (UE) nr 1306/2013
art. 141	art. 71	—
art. 142 lit. a)-q) oraz lit. s)	art. 70	—
art. 142(r)	art. 69	—
art. 143	—	—
art. 144	—	—
art. 145	—	—
art. 146	art. 72	—
art. 146a	—	—
art. 147	art. 73	—
art. 148	—	—
art. 149	art. 74	—
załącznik I	załącznik I	—
załącznik II	—	załącznik II
załącznik III	—	załącznik II
załącznik IV	załącznik III	—
załącznik V	—	—
załącznik VI	—	—
załącznik VII	załącznik IV	—
załącznik VIII	załącznik II	—
załącznik IX	—	—
załącznik X	—	—
załącznik XI	—	—
załącznik XII	—	—
załącznik XIII	—	—
załącznik XIV	—	—
załącznik XV	—	—
załącznik XVI	—	—
załącznik XVII	—	—
załącznik XVIIa	—	—

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1308/2013**z dnia 17 grudnia 2013 r.****ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 42 akapit pierwszy i art. 43 ust. 2,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Trybunału Obrachunkowego ⁽¹⁾,uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽²⁾,uwzględniając opinię Komitetu Regionów ⁽³⁾,stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽⁴⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) W komunikacie Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, zatytułowanym „WPR do 2020 r.: sprostać wyzwaniom przyszłości związanym z żywnością, zasobami naturalnymi oraz aspektami terytorialnymi”, określono potencjalne wyzwania, cele oraz kierunki wspólnej polityki rolnej („WPR”) po 2013 r. W kontekście debaty na temat tego komunikatu reforma WPR powinna wejść w życie dnia 1 stycznia 2014 r. Reforma ta powinna obejmować wszystkie najważniejsze instrumenty WPR, w tym rozporządzenie Rady (WE) nr 1234/2007 ⁽⁵⁾. Ze względu na zakres reformy należy uchylić to rozporządzenie i zastąpić je nowym rozporządzeniem o jednolitej wspólnej organizacji rynków produktów rolnych. Reforma powinna także, w miarę możliwości, zharmonizować, uspołnić i uprościć przepisy, w szczególności te, które obejmują więcej niż

jeden sektor rolny, w tym poprzez zapewnienie Komisji możliwości przyjmowania innych niż istotne elementów środków w drodze aktów delegowanych.

(2) Niniejsze rozporządzenie powinno zawierać wszystkie podstawowe elementy wspólnej organizacji rynku produktów rolnych.

(3) Niniejsze rozporządzenie powinno mieć zastosowanie do wszystkich produktów rolnych wymienionych w załączniku I do Traktatu o Unii Europejskiej („TUE”) oraz do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej („TFUE”) (razem „Traktaty”) w celu zapewnienia wspólnej organizacji rynku dla wszystkich tych produktów, zgodnie z wymogami art. 40 ust. 1 TFUE.

(4) Należy wyjaśnić, że rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 ⁽⁶⁾ oraz przepisy przyjęte na jego podstawie powinny co do zasady mieć zastosowanie do środków określonych w niniejszym rozporządzeniu. W szczególności rozporządzenie (UE) nr 1306/2013 ustanawia przepisy w celu zagwarantowania przestrzegania obowiązków ustanowionych w przepisach dotyczących WPR, obejmujących kontrole oraz stosowanie środków i kar administracyjnych w przypadku stwierdzenia nieprzestrzegania obowiązków, jak również przepisy dotyczące wnoszenia i zwalniania zabezpieczeń oraz odzyskiwania nienależnych płatności.

(5) Na podstawie art. 43 ust. 3 TFUE Rada ma przyjmować środki dotyczące ustalania cen, potrąceń, pomocy i ograniczeń ilościowych. Dla jasności, w przypadkach gdy stosuje się art. 43 ust. 3 TFUE, niniejsze rozporządzenie powinno wyraźnie określać, że Rada przyjmie te środki na tej podstawie prawnej.

(6) W celu uzupełnienia lub zmiany pewnych elementów innych niż istotne niniejszego rozporządzenia należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania aktów zgodnie z art. 290 TFUE. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów. Przygotowując i opracowując akty delegowane Komisja powinna zapewniać jednoczesne, terminowe i odpowiednie przekazywanie stosownych dokumentów Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

⁽¹⁾ Opinia z dnia 8 marca 2012 r. (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym).

⁽²⁾ Dz.U. C 191 z 29.6.2012, s. 16 i Dz.U. C 44 z 15.2.2013, s. 158.

⁽³⁾ Dz.U. C 225 z 27.7.2012, s. 174.

⁽⁴⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 20 listopada 2013 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym).

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiające wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy szczegółowe dotyczące niektórych produktów rolnych („rozporządzenie o jednolitej wspólnej organizacji rynku”) (Dz.U. L 299 z 16.11.2007, s. 1).

⁽⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 352/78, (WE) nr 165/94, (WE) nr 2799/98, (WE) nr 814/2000, (WE) nr 1290/2005 i (WE) nr 485/2008 (Zob. s. 549 niniejszego Dziennika Urzędowego).

- (7) W niniejszym rozporządzeniu należy ustalić niektóre definicje odnoszące się do niektórych sektorów. W celu uwzględnienia specyfiki sektora ryżu Komisji należy przekazać uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do zmiany definicji dotyczących sektora ryżu w zakresie niezbędnym do ich aktualizacji w świetle rozwoju sytuacji na rynku.
- (8) Niniejsze rozporządzenie zawiera odniesienia do opisu produktów i odesłania do pozycji lub podpozycji Nomenklatury scalonej. Poprawki do nomenklatury wspólnej taryfy celnej mogą wymagać przyszłych dostosowań technicznych niniejszego rozporządzenia. W celu uwzględnienia takich poprawek, Komisji należy przekazać uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do dokonywania niezbędnych dostosowań technicznych. W celu zapewnienia przejrzystości i uproszczenia rozporządzenie Rady (EWG) nr 234/79⁽¹⁾, które aktualnie określa tę możliwość, należy uchylić, a uprawnienia włączyć do niniejszego rozporządzenia.
- (9) Dla zbóż, ryżu, cukru, suszu paszowego, nasion, wina, oliwy z oliwek i oliwek stołowych, lnu i konopi, owoców i warzyw, przetworzonych owoców i warzyw, bananów, mleka i przetworów mlecznych oraz jedwabników należy ustalić lata gospodarcze, dostosowane tak dalece jak to możliwe do naturalnego cyklu produkcyjnego każdego z tych produktów.
- (10) Aby zapewnić stabilizację rynków oraz odpowiedni poziom życia ludności wiejskiej, opracowano zróżnicowany system wsparcia rynkowego dla poszczególnych sektorów i wprowadzono systemy wsparcia bezpośredniego przy uwzględnieniu różnych potrzeb każdego z tych sektorów, z jednej strony, oraz zależności zachodzących między nimi, z drugiej strony. Środki te przyjmują formę interwencji publicznej lub dopłat do prywatnego przechowywania. Istnieje potrzeba utrzymania środków wsparcia rynkowego przy jednoczesnym ich usprawnieniu i uproszczeniu.
- (11) Należy ustalić unijne skale klasyfikacji, identyfikacji i prezentacji tusz w sektorach wołowiny i cielęciny, wieprzowiny oraz baraniny i koziny do celów rejestracji cen i stosowania ustaleń dotyczących interwencji w tych sektorach. Ponadto takie unijne skale służą realizacji celu dotyczącego zwiększenia przejrzystości rynku.
- (12) W celu zapewnienia jasności i przejrzystości przepisy dotyczące interwencji publicznej powinny zostać objęte wspólną strukturą przy jednoczesnym zachowaniu założeń polityki dla każdego sektora. W tym celu należy dokonać rozróżnienia pomiędzy programami referencyjnymi a cenami interwencyjnymi oraz zdefiniować ceny interwencyjne. Przy dokonywaniu tego szczególnie istotne jest wyjaśnienie, że jedynie ceny interwencyjne w przypadku interwencji publicznej odpowiadają stosowanym cenom administrowanym, o których mowa w ust. 8 zdanie pierwsze załącznika 3 do porozumienia WTO w sprawie rolnictwa (tj. wsparciu cen rynkowych). W tym kontekście oznacza to, że interwencja rynkowa może przyjmować formę interwencji publicznej, jak również inne formy interwencji, które nie wykorzystują podawania cen ustalanych *ex-ante*.
- (13) W zależności od potrzeb każdego odnośnego sektora w świetle praktyk i doświadczeń w ramach poprzednich jednolitych organizacji rynku, system interwencji publicznej powinien być dostępny w pewnych okresach roku i w tych okresach powinien być otwierany na stałe albo w zależności od cen rynkowych.
- (14) Cena interwencyjna powinna składać się ze stałej ceny za określone ilości pewnych produktów, a w innych przypadkach powinna zależeć od przetargu, odzwierciedlając praktykę i doświadczenie w ramach poprzednich wspólnych organizacji rynków.
- (15) W niniejszym rozporządzeniu należy przewidzieć możliwość zbywania produktów zakupionych w ramach interwencji publicznej. Środki te należy podjąć w taki sposób, aby uniknąć zakłóceń na rynku oraz zapewnić równy dostęp do towarów i równe traktowanie nabywców.
- (16) Istniejący program dystrybucji żywności wśród osób najbardziej potrzebujących w Unii, przyjęty w ramach WPR, powinien stanowić przedmiot odrębnego rozporządzenia, które uwzględni jego cele tego programu w zakresie spójności społecznej. Należy jednak włączyć do niniejszego rozporządzenia przepis umożliwiający zbywanie produktów zakupionych w ramach interwencji publicznej poprzez udostępnianie ich do wykorzystania w ramach tego programu.
- (17) W celu zapewnienia równowagi na rynku oraz stabilizacji cen rynkowych niezbędne może być przyznawanie dopłat do prywatnego przechowywania określonych produktów rolnych. W celu zapewnienia przejrzystości rynku należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do określania warunków, na jakich może ona podejmować decyzje w sprawie przyznawania dopłat do prywatnego przechowywania z uwzględnieniem sytuacji na rynku.
- (18) W celu zapewnienia, aby produkty zakupione w ramach interwencji publicznej lub podlegające dopłatom do prywatnego przechowywania nadawały się do długoterminowego przechowywania oraz miały solidną i właściwą jakość handlową, a także w celu uwzględnienia specyfiki różnych sektorów z myślą o zapewnieniu racjonalnego pod względem kosztów funkcjonowania interwencji publicznej i prywatnego przechowywania, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do wymogów i warunków, jakie

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (EWG) nr 234/79 z dnia 5 lutego 1979 r. w sprawie procedury dostosowania nomenklatury Wspólnej Taryfy Celnej używanej dla produktów rolnych (Dz.U. L 34 z 9.2.1979, s. 2).

- mają spełniać te produkty w zakresie jakości i kwalifikowalności, w uzupełnieniu do wymogów ustanowionych w niniejszym rozporządzeniu.
- (19) W celu uwzględnienia specyfiki sektora zbóż i ryżu niełuskanego należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do ustanawiania kryteriów dotyczących skupu i sprzedaży tych produktów.
- (20) W celu zapewnienia odpowiednich możliwości przechowywania oraz racjonalnego pod względem kosztów funkcjonowania systemu interwencji publicznej, dystrybucji i dostępu dla podmiotów gospodarczych, a także w celu utrzymania jakości produktów zakupionych w ramach interwencji publicznej z myślą o ich zbywaniu po zakończeniu okresu przechowywania, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do wymogów, które mają spełniać miejsca przechowywania wszystkich produktów objętych systemem interwencji publicznej, przepisów dotyczących przechowywania produktów zarówno na, jak i poza terytorium państwa członkowskiego, które jest odpowiedzialne za produkty, oraz traktowania tych produktów, jeżeli chodzi o należności celne i wszelkie inne kwoty przyznawane lub pobierane w ramach WPR.
- (21) W celu zapewnienia, aby prywatne przechowywanie wywierało pożądaną wpływ na rynek, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do przepisów i warunków stosowanych w przypadkach, gdy ilość przechowywana jest mniejsza od ilości przewidzianej w umowie, a także warunków przyznawania zaliczek oraz warunków mających zastosowanie do ponownego wprowadzania na rynek i zbywania produktów objętych umowami w sprawie prywatnego przechowywania.
- (22) W celu zapewnienia właściwego funkcjonowania systemów interwencji publicznej i prywatnego przechowywania, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do przepisów dotyczących stosowania procedur przetargowych oraz do ustanawiania dodatkowych wymogów, jakie mają spełniać podmioty gospodarcze, oraz wymogu wnoszenia przez nich zabezpieczenia.
- (23) W celu uwzględnienia postępu technicznego oraz potrzeb sektorów wołowiny i cielęciny, wieprzowiny oraz baraniny i koziny, jak również potrzeby ustandaryzowania prezentacji różnych produktów z myślą o poprawie przejrzystości rynkowej, rejestracji cen i stosowania środków interwencji rynkowej, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do dostosowywania i aktualizacji unijnej skali klasyfikacji tusz w tych sektorach, jak również w odniesieniu do ustanawiania związanych z nimi przepisów dodatkowych i odstępstw od tych przepisów.
- (24) Należy wspierać spożywanie przez dzieci w wieku szkolnym owoców i warzyw oraz mleka i przetworów mlecznych z myślą o trwałym zwiększeniu udziału tych produktów w diecie dzieci na etapie kształtowania się ich nawyków żywieniowych, przyczyniając się w ten sposób do osiągnięcia celów WPR, w szczególności poprzez stabilizację rynków i zapewnienie dostępności zarówno obecnych, jak i przyszłych dostaw. W związku z tym należy promować pomoc unijną na finansowanie lub współfinansowanie dystrybucji tego rodzaju produktów wśród dzieci uczęszczających do placówek oświatowych.
- (25) W celu zapewnienia należytego zarządzania budżetami unijnego programu „Owoce i warzywa w szkole” oraz „Mleko w szkole” należy ustanowić odpowiednie przepisy dla każdego z nich. Pomocy unijnej nie należy wykorzystywać do zastępowania finansowania jakichkolwiek istniejących krajowych programów „Owoce i warzywa w szkole” oraz „Mleko w szkole”. Ze względu na ograniczenia budżetowe państwa członkowskie powinny jednak mieć możliwość zastępowania swojego wkładu finansowego na rzecz tych programów środkami z sektora prywatnego. W celu zwiększenia skuteczności programów dystrybucji owoców i warzyw niezbędne mogą być środki towarzyszące, na które państwa te powinny mieć możliwość przyznawania pomocy krajowej. Państwa członkowskie uczestniczące w tych programach powinny rozpowszechniać informacje o roli pomocy unijnej w ich finansowaniu.
- (26) W celu propagowania zdrowych nawyków żywieniowych wśród dzieci oraz zapewnienia, aby z pomocy korzystały dzieci regularnie uczęszczające do placówek oświatowych administrowanych lub uznanych przez państwa członkowskie, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do programu „Owoce i warzywa w szkole” w zakresie dodatkowych kryteriów związanych z ukierunkowywaniem pomocy, zatwierdzania i wyboru wnioskodawców występujących o pomoc oraz przygotowywania krajowych lub regionalnych strategii oraz środków towarzyszących.
- (27) W celu zapewnienia skutecznego i właściwie ukierunkowanego wykorzystania środków finansowych Unii należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do programu „Owoce i warzywa w szkole” w zakresie metody ponownego rozdziału pomocy między państwa członkowskie na podstawie otrzymanych wniosków o pomoc, kosztów kwalifikujących się do objęcia pomocą unijną; z uwzględnieniem możliwości ustalenia ogólnego pułapu tych kosztów, oraz obowiązku monitorowania i ewaluacji przez państwa członkowskie efektywności ich programów „Owoce i warzywa w szkole”.
- (28) W celu propagowania wiedzy o programie „Owoce i warzywa w szkole” należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do wymogu, aby państwa członkowskie prowadzące program „Owoce i warzywa w szkole” rozpowszechniały informacje o roli pomocy unijnej w finansowaniu tego programu.

- (29) W celu uwzględnienia zmian modelu konsumpcji oraz zmian dotyczących produktów mleczarskich, innowacji i rozwoju na rynku produktów mleczarskich, dostępności produktów na różnych rynkach w Unii oraz aspektów żywieniowych, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do programu „Mleko w szkole” w zakresie produktów, które kwalifikują się do programu; krajowych lub regionalnych strategii państw członkowskich, w tym, w stosownych przypadkach, środków towarzyszących, oraz monitorowania i ewaluacji programu.
- (30) Aby zapewnić zakwalifikowanie odpowiednich beneficjentów i wnioskodawców do pomocy oraz sprawne i skuteczne wykorzystanie tej pomocy, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do: zasad dotyczących beneficjentów i wnioskodawców kwalifikujących się do pomocy, wymogu zatwierdzania wnioskodawców przez państwa członkowskie oraz wykorzystywania produktów mleczarskich do przygotowywania posiłków w placówkach oświatowych.
- (31) W celu zapewnienia, aby wnioskodawcy ubiegający się o pomoc wypełniali swoje obowiązki, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do wymogu wnoszenia zabezpieczenia w przypadku wypłaty zaliczki pomocy.
- (32) W celu propagowania wiedzy o programie „Mleko w szkole” należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów zobowiązujących państwa członkowskie do rozpowszechniania informacji o ich uczestnictwie w tym programie oraz o finansowym wsparciu Unii dla tego programu.
- (33) Aby zapewnić odzwierciedlenie pomocy w cenach produktów, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do wprowadzenia monitorowania cen w ramach programu „Mleko w szkole”.
- (34) Finansowanie unijne musi zachęcać uznane organizacje producentów, zrzeszenia tych organizacji lub organizacje międzybranżowe do sporządzania programów prac do celów usprawniania produkcji i wprowadzania na rynek oliwy z oliwek oraz oliwek stołowych. W tym kontekście w niniejszym rozporządzeniu należy przewidzieć, że wsparcie unijne przydzielane będzie zgodnie z priorytetami ustalonymi dla podejmowanych działań w odpowiednich programach prac. Współfinansowanie należy jednak zmniejszyć w celu poprawy skuteczności tego rodzaju programów.
- (35) W celu zapewnienia sprawnego i skutecznego wykorzystania pomocy unijnej udzielonej organizacjom producentów, zrzeszeniom tych organizacji lub organizacjom międzybranżowym w sektorze oliwy z oliwek oraz oliwek stołowych oraz w celu poprawy jakości produkcji oliwy z oliwek oraz oliwek stołowych, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do poszczególnych środków, które mogą być finansowane przez Unię oraz działań, które nie mogą być w ten sposób finansowane, minimalnego przydziału finansowania unijnego na konkretne obszary, wymogu wnoszenia zabezpieczenia, kryteriów, które państwa członkowskie powinny uwzględnić przy dokonywaniu wyboru i zatwierdzaniu programów pracy.
- (36) W niniejszym rozporządzeniu należy dokonać rozróżnienia między owocami i warzywami, z jednej strony, obejmującymi owoce i warzywa przeznaczone do bezpośredniej konsumpcji oraz owoce i warzywa przeznaczone do przetworzenia, a przetworzonymi owocami i warzywami, z drugiej strony. Przepisy dotyczące funduszy operacyjnych, programów operacyjnych i unijnej pomocy finansowej powinny być stosowane jedynie do pierwszej kategorii, a oba rodzaje owoców i warzyw w ramach tej kategorii powinny być traktowane w podobny sposób.
- (37) Produkcja owoców i warzyw jest trudna do przewidzenia, a produkty łatwo się psują. Nawet ograniczone nadwyżki mogą spowodować poważne zakłócenia na rynku. Należy zatem ustanowić środki zarządzania kryzysowego, które powinny być nadal włączane do programów operacyjnych.
- (38) Produkcja i wprowadzanie do obrotu owoców i warzyw powinny w pełni uwzględniać zagadnienia ochrony środowiska, w tym metody uprawy, gospodarkę odpadami i sposób zbywania produktów wycofanych z rynku, w szczególności pod kątem ochrony jakości wody, zachowania różnorodności biologicznej i dbałości o tereny wiejskie.
- (39) Wsparcie na rzecz tworzenia grup producentów w odniesieniu do wszystkich sektorów i wszystkich państw członkowskich należy określić w ramach polityki rozwoju obszarów wiejskich. W związku z tym należy znieść wsparcie specjalne w sektorze owoców i warzyw.
- (40) W celu przyznania organizacjom producentów i ich zrzeszeniom w sektorze owoców i warzyw większej odpowiedzialności za podejmowane przez nie decyzje finansowe i w celu nakierowania środków publicznych dla nich przeznaczonych na spełnienie przyszłych wymogów, należy ustalić warunki wykorzystania tych środków. Wspólne finansowanie funduszy operacyjnych utworzonych przez organizacje producentów i ich zrzeszenia stanowi właściwe rozwiązanie. W szczególnych przypadkach należy zezwolić na dodatkowe możliwości finansowania. Fundusze operacyjne należy wykorzystywać jedynie do finansowania programów operacyjnych w sektorze owoców i warzyw. W celu nadzorowania wydatków Unii pomoc przyznana organizacjom producentów i ich zrzeszeniom, które tworzą fundusz operacyjny, nie powinna przekraczać określonego pułapu.

- (41) W regionach, w których organizacja produkcji w sektorze owoców i warzyw jest słaba, powinna istnieć możliwość zapewnienia dodatkowego krajowego wkładu finansowego. W przypadku państw członkowskich, które pod względem struktur znajdują się w szczególnie niekorzystnej sytuacji, Unia powinna zwracać takie wkłady.
- (42) W celu zapewnienia sprawnego, właściwie ukierunkowanego i zrównoważonego wykorzystania wsparcia na rzecz organizacji producentów i ich zrzeszeń w sektorze owoców i warzyw, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do funduszy operacyjnych i programów operacyjnych, ram krajowych i strategii krajowej dotyczących programów operacyjnych w odniesieniu do obowiązku monitorowania i ewaluacji skuteczności ram krajowych i strategii krajowych; unijnej pomocy finansowej; środków zapobiegania sytuacjom kryzysowym i zarządzania kryzysowego oraz krajowej pomocy finansowej.
- (43) Ważne jest, aby w sektorze wina określić środki wsparcia mogące wzmocnić struktury konkurencyjne. Środki te powinny być określane i finansowane przez Unię, ale państwa członkowskie powinny mieć możliwość doboru właściwych środków, które uwzględniałyby potrzeby ich organów regionalnych, biorąc pod uwagę ich cechy szczególne, w razie konieczności, oraz włączania ich do krajowych programów wsparcia. Państwa członkowskie powinny być odpowiedzialne za realizację tych programów.
- (44) Promocja i wprowadzanie do obrotu win Unii powinny stanowić jeden z głównych środków kwalifikujących się do krajowych programów wsparcia. Wspieranie innowacji może zwiększyć zbywalność i konkurencyjność unijnych produktów sektora wina. Działania związane z restrukturyzacją i przekształcaniem powinny w dalszym ciągu być objęte wsparciem ze względu na ich pozytywny wpływ na sektor wina. Należy również udostępnić wsparcie dla tych inwestycji w sektorze wina, których celem jest poprawa wyników ekonomicznych przedsiębiorstw jako takich. Należy udostępnić wsparcie dla destylacji produktów ubocznych państwom członkowskim, które chcą korzystać z tego instrumentu, aby zapewnić jakość wina chroniąc równocześnie środowisko.
- (45) Instrumenty prewencyjne, takie jak ubezpieczenie zbiorów, fundusze wspólnego inwestowania oraz zielone zbiorzy, powinny kwalifikować się do pomocy w ramach programów wsparcia na rzecz sektora wina, co powinno sprzyjać kształtowaniu odpowiedzialnej postawy wobec sytuacji kryzysowych.
- (46) Przepisy dotyczące wsparcia dla plantatorów winorośli w formie przyznawania uprawnień do płatności przez państwa członkowskie będą ostateczne począwszy od roku budżetowego 2015 zgodnie z art. 103n rozporządzenia (WE) nr 1234/2007 i na warunkach określonych w tym przepisie.
- (47) W celu zapewnienia realizacji celów prowadzonych przez państwa członkowskie programów wsparcia na rzecz sektora wina oraz sprawnego i skutecznego wykorzystania funduszy unijnych przez państwa członkowskie należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do: przepisów dotyczących odpowiedzialności za wydatki poniesione w okresie od dnia otrzymania przez Komisję programów wsparcia oraz zmian w programach wsparcia do dnia, od którego mają one zastosowanie; przepisów dotyczących treści programów wsparcia oraz wydatków, kosztów administracyjnych i personelu, a także działań, które mogą zostać ujęte w programach wsparcia w państwach członkowskich, oraz warunków i możliwości dokonywania wypłat przez pośredników w przypadku wsparcia na rzecz ubezpieczenia zbiorów; przepisów dotyczących wymogu wnoszenia zabezpieczenia w przypadku wypłaty zaliczki; przepisów dotyczących stosowania pewnych terminów; przepisów dotyczących określania pułapu wydatków na przesadzanie winorośli ze względów zdrowotnych lub fitosanitarnych; przepisów dotyczących unikania podwójnego finansowania projektów; przepisów, zgodnie z którymi producenci mają wycofywać produkty uboczne wyrobu wina oraz dotyczących wyjątków od tego obowiązku w celu uniknięcia dodatkowego obciążenia administracyjnego; oraz przepisów w zakresie dobrowolnej certyfikacji destylarni; oraz przepisów umożliwiających państwom członkowskim określenie warunków niezbędnych do właściwego funkcjonowania środków wsparcia.
- (48) Sektor pszczelarski charakteryzuje się różnorodnością warunków produkcji i wielkości plonów oraz rozproszeniem i zróżnicowaniem podmiotów gospodarczych, zarówno na etapie produkcji, jak i wprowadzania do obrotu. Ponadto, z myślą o rosnącym wpływie niektórych typów inwazji pasożytniczych na zdrowie pszczół, a w szczególności w związku z rozprzestrzenianiem się warrozy w szeregu państwach członkowskich w ostatnich latach oraz w związku z problemami, które choroba ta stwarza dla produkcji miodu, niezbędne jest kontynuowanie działań na poziomie Unii, ponieważ warrozy nie można całkowicie wyeliminować, a do jej zwalczania należy stosować zatwierdzone produkty. Zważywszy na te okoliczności oraz w celu usprawnienia produkcji i wprowadzania do obrotu produktów pszczelich w Unii, co trzy lata należy sporządzać programy krajowe w celu poprawy ogólnych warunków produkcji i wprowadzania do obrotu produktów pszczelich. Te programy krajowe powinny być częściowo finansowane przez Unię.
- (49) Należy określić środki, które można włączać do programów pszczelarskich. W celu zapewnienia, aby unijny program pomocy był dostosowany do rozwoju sytuacji oraz aby objęte nim środki były skuteczne w poprawie ogólnych warunków produkcji i sprzedaży produktów pszczelich, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do aktualizacji wykazu środków poprzez dostosowanie istniejących środków lub dodanie nowych środków.

- (50) W celu zapewnienia sprawnego i skutecznego wykorzystania funduszy unijnych na pszczelarstwo, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do: zapobiegania podwójnemu finansowaniu prowadzonych przez państwa członkowskie programów dotyczących pszczelarstwa i programów rozwoju obszarów wiejskich oraz podstaw przyznawania wkładu finansowego Unii każdemu uczestniczącemu państwu członkowskiemu.
- (51) Zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 73/2009⁽¹⁾ płatności obszarowe na chmiel zostały oddzielone od produkcji od dnia 1 stycznia 2010 r. W celu umożliwienia organizacjom producentów chmielu prowadzenia działalności tak jak wcześniej, wprowadzić należy szczególny przepis dotyczący równoważnych ilości, które mają być stosowane w danych państwach członkowskich w tych samych działaniach. W celu zapewnienia, aby pomoc finansowa była przeznaczana na cele organizacji producentów określone w niniejszym rozporządzeniu, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do wniosków o przyznanie pomocy, przepisów dotyczących kwalifikujących się do wsparcia upraw chmielu oraz obliczenia kwoty pomocy.
- (52) Dopłaty Unii do chowu jedwabników powinny zostać oddzielone od wielkości produkcji i włączone do systemu płatności bezpośrednich zgodnie z metodą stosowaną w odniesieniu do pomocy w innych sektorach.
- (53) Dopłaty do produkowanego w Unii mleka odtłuszczonego i odtłuszczonego mleka w proszku przeznaczonych na paszę oraz do przetwarzania na kazeinę i kazeiniany okazały się nieskuteczne przy wspieraniu rynku, należy zatem je znieść, podobnie jak przepisy dotyczące stosowania kazeiny i kazeinianów w produkcji sera.
- (54) Decyzję o zniesieniu przejściowego zakazu sadzenia winorośli na poziomie Unii uzasadnia osiągnięcie głównych celów reformy organizacji unijnego rynku wina z 2008 r., w szczególności zakończenie długotrwałej strukturalnej nadwyżki produkcji wina oraz stopniowa poprawa konkurencyjności i prorynkowego nastawienia sektora wina w Unii. Te postępy są rezultatem zdecydowanego zmniejszenia powierzchni plantacji winorośli w Unii, rezygnacji mniej konkurencyjnych producentów oraz wycofywania pewnych środków wspomagania rynku, co zniechęciło do nierentownych inwestycji. Zmniejszenie potencjału dostaw, wspieranie środków strukturalnych i promocja eksportu wina umożliwiły lepsze dostosowanie się do zmniejszonego popytu na wino na poziomie Unii, wynikającego ze stopniowego zmniejszania się spożycia w państwach członkowskich będących tradycyjnymi producentami wina.
- (55) Jednak perspektywa stopniowego wzrostu popytu na rynku światowym stanowi zachętę do zwiększenia potencjału dostaw, a co za tym idzie, do sadzenia winorośli w najbliższym dziesięcioleciu. Choć należy mieć na uwadze podstawowy cel, jakim jest zwiększenie konkurencyjności unijnego sektora wina, aby nie utracić udziału w rynku światowym, zbyt szybkie nowe nasadzenia winorośli w odpowiedzi na przewidywany wzrost popytu na rynkach międzynarodowych mogą ponownie doprowadzić do nadmiernego potencjału dostaw w perspektywie średnioterminowej, co może mieć ewentualne skutki społeczne i środowiskowe w konkretnych obszarach produkcji wina. Aby zapewnić uporządkowany wzrost sadzenia winorośli w latach 2016–2030, należy utworzyć na poziomie unijnym nowy system zarządzania sadzeniem winorośli, obejmujący system zezwoleń na sadzenie winorośli.
- (56) W tym nowym systemie możliwe jest bezpłatne udzielanie zezwoleń na sadzenie winorośli producentom; zezwolenia te tracą ważność po trzech latach, o ile nie zostały wykorzystane. Takie rozwiązanie przyczyniłoby się do szybkiego i bezpośredniego wykorzystywania zezwoleń przez producentów wina, którym zostały przyznane, i tym samym nie dopuszczałoby do spekulacji.
- (57) Wzrost nowych nasadzeń winorośli powinien zostać objęty mechanizmem zabezpieczenia na poziomie Unii, opartym na zobowiązaniu państw członkowskich do corocznego udostępniania zezwoleń na nowe nasadzenia obejmujących 1 % wszystkich obszarów obsadzonych winoroślą z zachowaniem pewnej elastyczności, aby móc reagować na szczególne warunki panujące w każdym z państw członkowskich. Państwom członkowskim należy umożliwić podejmowanie decyzji dotyczących udostępnienia mniejszych obszarów na poziomie krajowym lub regionalnym, w tym na poziomie obszarów kwalifikujących się do określonych chronionych nazw pochodzenia i określonych oznaczeń geograficznych, na podstawie obiektywnych i niedyskryminacyjnych przesłanek, przy zapewnieniu, aby nałożone ograniczenia wynosiły ponad 0 % i nie były zbyt rygorystyczne w stosunku do celów, jakie planuje się osiągnąć.
- (58) Aby zapewnić przyznawanie zezwoleń w sposób niedyskryminacyjny, należy określić pewne kryteria, w szczególności w przypadku gdy całkowita liczba hektarów, których dotyczą wnioski o zezwolenie przedłożone przez producentów przekracza całkowitą liczbę hektarów udostępnionych dzięki zezwoleniom oferowanym przez państwa członkowskie.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009 z dnia 19 stycznia 2009 r. ustanawiające wspólne zasady dla systemów wsparcia bezpośredniego dla rolników w ramach wspólnej polityki rolnej i ustanawiające określone systemy wsparcia dla rolników, zmieniające rozporządzenia (WE) nr 1290/2005, (WE) nr 247/2006, (WE) nr 378/2007 oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1782/2003 (Dz.U. L 30 z 31.1.2009, s. 16).

- (59) Wydawanie zezwoleń producentom karczującym istniejące uprawy winorośli – ze względu na to, że nie pociąga to za sobą zwiększenia ogólnej powierzchni upraw – powinno odbywać się automatycznie po złożeniu wniosku przez producenta i niezależnie od mechanizmu zabezpieczeń dla nowych nasadzeń winorośli. W określonych obszarach kwalifikujących się do produkcji wina z chronioną nazwą pochodzenia lub chronionym oznaczeniem geograficznym państwa członkowskie powinny mieć możliwość ograniczenia udzielania takich zezwoleń na ponowne nasadzenia na podstawie zaleceń uznanych i reprezentatywnych organizacji zawodowych.
- (60) Ten nowy system zezwoleń na nasadzenia winorośli nie powinien mieć zastosowania do tych państw członkowskich, które nie stosują unijnego przejściowego systemu praw do sadzenia, oraz powinien mieć charakter fakultatywny dla tych państw członkowskich, do których mają zastosowanie prawa do sadzenia, ale w których obszar upraw winorośli nie osiągnął pewnego progu.
- (61) Należy ustanowić przepisy przejściowe, aby zapewnić bezproblemowe przejście ze starego systemu praw do sadzenia do nowego systemu, w szczególności aby uniknąć zbytecznego zwiększenia nasadzeń przed wejściem nowego systemu w życie. Państwa członkowskie powinny mieć pewną elastyczność w decydowaniu o terminie składania wniosków dotyczących konwersji uprawnień do sadzenia na zezwolenia w okresie od dnia 31 grudnia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.
- (62) Aby zapewnić zharmonizowane i skuteczne wdrożenie nowego systemu zezwoleń na nasadzenia winorośli, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów dotyczących warunków zwolnienia niektórych upraw winorośli z systemu; zasad dotyczących kryteriów kwalifikowalności i pierwszeństwa; dodawania kryteriów kwalifikowalności i pierwszeństwa; współistnienia winorośli przeznaczonych do wykarczowania z nowonasadzonymi winoroślami oraz podstaw, na których państwa członkowskie mogą ograniczyć przyznawanie zezwoleń na nowe nasadzenia.
- (63) Należy prowadzić skuteczne kontrole nasadzeń bez zezwolenia, aby zapewnić zgodność z przepisami w ramach nowego systemu.
- (64) Stosowanie norm handlowych dla produktów rolnych może przyczynić się do poprawy warunków ekonomicznych w zakresie produkcji tych produktów, wprowadzania ich do obrotu oraz do poprawy ich jakości. Stosowanie tego rodzaju norm leży zatem w interesie producentów, przedsiębiorstw handlowych i konsumentów.
- (65) Z komunikatu Komisji w sprawie polityki jakości produktów rolnych i związanej z nim debaty wynika, że właściwe jest zachowanie norm handlowych dla poszczególnych sektorów lub produktów, w celu uwzględnienia oczekiwań konsumentów oraz przyczynienia się do poprawy warunków gospodarczych produkcji i wprowadzania do obrotu produktów rolnych, a także ich jakości.
- (66) Dla norm handlowych należy wprowadzić przepisy o charakterze horyzontalnym.
- (67) Normy handlowe należy podzielić na normy obowiązkowe dla poszczególnych sektorów lub produktów oraz na określenia zastrzeżone stosowane fakultatywnie, które będą ustalane dla poszczególnych sektorów lub produktów.
- (68) Normy handlowe powinny mieć co do zasady zastosowanie do wszystkich produktów rolnych wprowadzanych do obrotu w Unii.
- (69) Należy wymienić w niniejszym rozporządzeniu te sektory i produkty, do których mogą mieć zastosowanie normy handlowe. Jednakże w celu uwzględnienia oczekiwań konsumentów oraz potrzeby poprawy jakości produktów rolnych oraz ekonomicznych uwarunkowań ich produkcji i wprowadzania ich do obrotu, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów dotyczących zmiany wykazu tych sektorów i produktów pod ścisłymi warunkami.
- (70) Aby uwzględnić oczekiwania konsumentów oraz poprawić ekonomiczne uwarunkowania produkcji i wprowadzania do obrotu, a także jakość niektórych produktów rolnych, oraz aby umożliwić dostosowanie do nieustannie zmieniających się warunków na rynku, do ewolucji popytu oraz do zmian stosownych norm międzynarodowych, a także uniknąć tworzenia przeszkód dla innowacyjnych produktów, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów dotyczących przyjmowania norm handlowych dla poszczególnych sektorów lub produktów, na wszystkich etapach wprowadzania do obrotu, oraz zwolnień i wyłączeń ze stosowania tych norm. Normy handlowe powinny uwzględniać między innymi naturalne i istotne cechy danych produktów, co pozwoli na uniknięcie znacznych zmian w zwykłym składzie danego produktu. Ponadto normy handlowe powinny uwzględniać ewentualne ryzyko wprowadzenia konsumentów w błąd z uwagi na ich oczekiwania i sposób postrzegania. Jakiegokolwiek odstępstwo od norm nie powinno pociągać za sobą dodatkowych kosztów, które byłyby ponoszone wyłącznie przez rolników.
- (71) Normy handlowe należy stosować, aby umożliwić łatwe zaopatrywanie rynku w produkty znormalizowanej i zadowalającej jakości; normy te powinny w szczególności odnosić się do definicji technicznych, klasyfikacji, prezentacji, oznaczania i etykietowania, pakowania, metody produkcji, konserwowania, przechowywania, transportu, odnośnych dokumentów administracyjnych, certyfikacji i terminów, ograniczeń dotyczących stosowania i zbywania.

- (72) Uwzględniając potrzebę producentów w zakresie przekazywania informacji na temat cech charakterystycznych produktu i jego produkcji oraz zapotrzebowanie konsumentów na dokładne i jasne informacje na temat produktów, powinno być możliwe ustalenie miejsca produkcji lub miejsca pochodzenia dla każdego produktu z osobna i na odpowiednim poziomie geograficznym, przy jednoczesnym uwzględnieniu specyfiki niektórych sektorów, w szczególności w odniesieniu do przetworzonych produktów rolnych.
- (73) Należy ustanowić szczególne przepisy dotyczące produktów przywożonych z państw trzecich, pod warunkiem że krajowe przepisy obowiązujące w państwach trzecich uzasadniają odstępstwa od norm handlowych i o ile zagwarantowana jest ich równorzędność z prawodawstwem unijnym. Należy również ustanowić przepisy odnoszące się do stosowania norm handlowych mających zastosowanie do produktów wywożonych z Unii.
- (74) Produkty sektora owoców i warzyw przeznaczone do sprzedaży konsumentowi jako produkty świeże mogą być wprowadzane do obrotu tylko jeśli mają solidną i właściwą jakość handlową oraz jeżeli wskazano państwo pochodzenia. W celu zapewnienia właściwego stosowania tego wymogu oraz uwzględniania pewnych szczególnych sytuacji, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów dotyczących szczególnych odstępstw od tego wymogu.
- (75) W całej Unii należy wprowadzić politykę jakości opartą na procedurze certyfikacji produktów sektora chmielu oraz zakazie wprowadzania do obrotu tych produktów, które nie zostały objęte certyfikatem. W celu zapewnienia właściwego stosowania tego wymogu oraz uwzględniania pewnych szczególnych sytuacji, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów dotyczących odstępstw od tego wymogu, co umożliwi spełnienie wymogów handlowych stawianych przez niektóre państwa trzecie lub dotyczących produktów przeznaczonych do zastosowań specjalnych.
- (76) W odniesieniu do pewnych sektorów i produktów definicje, oznaczenia i opisy handlowe są istotnymi elementami ustalania warunków konkurencji. Należy zatem ustanowić dla tych sektorów lub produktów definicje, oznaczenia i opisy handlowe, które mają być używane w Unii jedynie przy wprowadzaniu do obrotu produktów spełniających odpowiednie wymogi.
- (77) Aby dostosować definicje i opisy handlowe dotyczące pewnych produktów do potrzeb wynikających ze zmian popytu wśród konsumentów, postępu technicznego i potrzeby wprowadzania innowacyjnych produktów, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów dotyczących zmian, odstępstw lub wyłączeń w odniesieniu do definicji i opisów handlowych.
- (78) W celu zapewnienia, aby operatorzy i państwa członkowskie jasno i właściwie rozumieli definicje i opisy handlowe przeznaczone dla pewnych sektorów, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów dotyczących zasad specyfikacji i stosowania tych definicji i określić.
- (79) W celu uwzględnienia specyfiki każdego produktu lub sektora, różnych etapów wprowadzania do obrotu, warunków technicznych, wszelkich możliwych znaczących trudności praktycznych oraz dokładności i powtarzalności metod analizy, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do tolerancji w zakresie co najmniej jednej normy szczegółowej, której przekroczenie powoduje, iż cała partia produktów uważana jest za niezgodną z normą.
- (80) Należy określić niektóre praktyki enologiczne i ograniczenia dotyczące produkcji wina, w szczególności w odniesieniu do kupażowania i stosowania niektórych rodzajów moszczu winogronowego, soku winogronowego i świeżych winogron pochodzących z państw trzecich. W celu spełnienia międzynarodowych norm w dziedzinie przyszłych praktyk enologicznych Komisja powinna uwzględnić praktyki enologiczne zalecane przez Międzynarodową Organizację ds. Winorośli i Wina (OIV).
- (81) Należy ustanowić przepisy dotyczące klasyfikacji odmian winorośli, zgodnie z którymi państwa członkowskie produkujące więcej niż 50 000 hektolitrów rocznie nadal powinny być odpowiedzialne za klasyfikację odmian winorośli, z których dozwolona jest produkcja wina na ich terytoriach. Należy wykluczyć niektóre odmiany winorośli.
- (82) Państwa członkowskie powinny mieć możliwość utrzymania lub przyjmowania pewnych przepisów krajowych określających poziom jakości w odniesieniu do tłuszczów do smarowania.
- (83) W przypadku sektora wina państwa członkowskie powinny mieć możliwość ograniczenia lub wykluczenia stosowania niektórych praktyk enologicznych i wprowadzania surowszych ograniczeń w odniesieniu do win produkowanych na ich terytorium, jak również dopuszczenia eksperymentalnego stosowania niedozwolonych praktyk enologicznych.
- (84) W celu zapewnienia poprawnego i przejrzystego stosowania przepisów krajowych dotyczących pewnych produktów i sektorów w odniesieniu do norm handlowych, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do warunków stosowania tego rodzaju norm handlowych, jak również warunków posiadania, obrotu i użycia produktów uzyskanych za pomocą praktyk eksperymentalnych.

- (85) Oprócz norm handlowych, ustanowić należy określenia dotyczące jakości stosowane fakultatywnie w celu zapewnienia, aby pojęcia opisujące cechy charakterystyczne odnośnego produktu lub cechy uprawy lub przetwarzania nie były nieprawidłowo stosowane na rynku, a konsumenci mogli na nich polegać przy określaniu różnych cech danego produktu. W świetle celów niniejszego rozporządzenia oraz w celu zapewnienia jasności istniejące oznaczenia jakości stosowane fakultatywnie powinny być wymienione w niniejszym rozporządzeniu.
- (86) Państwa członkowskie powinny mieć możliwość ustanawiania zasad dotyczących zbywania produktów sektora win niespełniających wymogów niniejszego rozporządzenia. W celu zapewnienia prawidłowego i przejrzystego stosowania krajowych zasad dotyczących produktów sektora win należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów dotyczących ustanawiania warunków wykorzystywania produktów sektora win niespełniających wymogów niniejszego rozporządzenia.
- (87) W celu uwzględnienia sytuacji na rynku oraz rozwoju norm handlowych i międzynarodowych, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do zastrzegania dodatkowych określeń zastrzeżonych stosowanych fakultatywnie oraz określania warunków ich stosowania, a także zmiany warunków stosowania określeń zastrzeżonych stosowanych fakultatywnie i anulowania takich określeń.
- (88) W celu uwzględnienia szczególnych cech pewnych sektorów oraz oczekiwań konsumentów, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do ustanawiania dalszych szczegółów i wymogów dotyczących wprowadzania dodatkowych określeń zastrzeżonych.
- (89) W celu zapewnienia zgodności produktów, do których odnoszą się określenia zastrzeżone stosowane fakultatywnie, z odpowiednimi warunkami stosowania, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w zakresie ustanawiania dodatkowych wymogów dotyczących stosowania określeń zastrzeżonych stosowanych fakultatywnie.
- (90) W celu uwzględnienia specyfiki handlu między Unią a niektórymi państwami trzecimi oraz szczególnego charakteru niektórych produktów rolnych, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do warunków, na podstawie których produkty przywożone uznaje się za spełniające w równoważnym stopniu wymogi Unii dotyczące norm handlowych i które dopuszczają środki stanowiące odstępstwo od zasady, na podstawie której do obrotu w Unii wprowadza się wyłącznie produkty zgodne z takimi normami i przepisami dotyczącymi stosowania norm handlowych w przypadku produktów wywożonych z Unii.
- (91) Przepisy dotyczące wina należy stosować z uwzględnieniem umów międzynarodowych zawartych zgodnie z TFUE.
- (92) Pojęcie win gatunkowych w Unii opiera się między innymi na specyfice związanej z pochodzeniem geograficznym danego wina. Konsumenci mogą identyfikować takie wina dzięki chronionym nazwom pochodzenia i chronionym oznaczeniom geograficznym. Dążąc do przejrzystych i bardziej dopracowanych ram, w których można by zawrzeć postulaty jakościowe związane z danymi produktami, należy ustanowić system, w ramach którego wnioski o przyznanie nazw pochodzenia lub oznaczeń geograficznych rozpatrywano by zgodnie z podejściem stosowanym w unijnej horyzontalnej polityce jakości w odniesieniu do środków spożywczych innych niż wina i wyroby spirytusowe, określonej w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1151/2012 ⁽¹⁾.
- (93) W celu ochrony szczególnych cech wina objętego chronioną nazwą pochodzenia lub chronionym oznaczeniem geograficznym państwa członkowskie powinny mieć możliwość stosowania surowszych przepisów.
- (94) Aby nazwy pochodzenia oraz oznaczenia geograficzne mogły korzystać z ochrony w Unii, muszą być uznane i zarejestrowane na poziomie unijnym zgodnie z przepisami proceduralnymi określonymi przez Komisję.
- (95) Należy zapewnić ochronę nazw pochodzenia oraz oznaczeń geograficznych państw trzecich, w przypadkach gdy są one objęte ochroną w państwie pochodzenia.
- (96) Procedura rejestracji powinna umożliwiać korzystanie z prawa do wniesienia sprzeciwu każdej osobie fizycznej lub prawnej, która ma uzasadniony interes w danym państwie członkowskim lub państwie trzecim.
- (97) Należy chronić zarejestrowane nazwy pochodzenia oraz oznaczenia geograficzne przed wykorzystaniem prowadzącym do nieuczciwego czerpania korzyści z reputacji, którą cieszą się produkty spełniające wymogi. Aby wspierać uczciwą konkurencję oraz aby nie wprowadzać w błąd konsumentów, ochrona ta powinna również dotyczyć produktów i usług nieobjętych niniejszym rozporządzeniem, w tym również tych, które nie zostały wymienione w załączniku I do Traktatów.
- (98) W celu uwzględnienia istniejących praktyk związanych z etykietowaniem, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do dopuszczania stosowania nazwy odmiany winorośli, która zawiera chronioną nazwę pochodzenia lub chronione oznaczenie geograficzne lub składa się z chronionej nazwy pochodzenia lub chronionego oznaczenia geograficznego.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1151/2012 z dnia 21 listopada 2012 r. w sprawie systemów jakości produktów rolnych i środków spożywczych (Dz.U. L 343 z 14.12.2012, s. 1).

- (99) W celu uwzględnienia specyfiki produkcji na wyznaczonym obszarze geograficznym, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do ustanowienia dodatkowych kryteriów wyznaczania obszaru geograficznego oraz ograniczeń i odstępstw dotyczących produkcji na wyznaczonym obszarze geograficznym.
- (100) W celu zapewnienia jakości i identyfikowalności produktów, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do warunków, na jakich specyfikacja produktu może zawierać dodatkowe wymogi.
- (101) W celu zapewnienia ochrony praw lub uzasadnionego interesu producentów oraz podmiotów gospodarczych, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do rodzaju wnioskodawcy, który może złożyć wniosek o objęcie ochroną nazwy pochodzenia lub oznaczenia geograficznego; warunków, które należy spełnić w odniesieniu do wniosku o ochronę nazwy pochodzenia lub oznaczenia geograficznego, analizy wniosków przez Komisję, procedury zgłaszania sprzeciwu oraz procedur wprowadzania zmian, anulowania ochrony i zmian chronionych nazw pochodzenia lub chronionych oznaczeń geograficznych. To przekazanie uprawnień powinno również obejmować warunki mające zastosowanie do wniosków transgranicznych; warunki dla wniosków odnoszących się do obszaru geograficznego w państwie trzecim; termin, od którego stosuje się ochronę lub dotyczące jej zmiany, oraz warunki dotyczące poprawek do specyfikacji produktów.
- (102) W celu zapewnienia odpowiedniego poziomu ochrony, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do ograniczeń dotyczących nazwy chronionej.
- (103) W celu zapewnienia, aby stosowanie niniejszego rozporządzenia do nazw win, które objęto ochroną przed dniem 1 sierpnia 2009 r. lub w stosunku do których przed tą datą złożono wniosek o objęcie ochroną, nie wpłynęło w niewłaściwy sposób na podmioty gospodarcze i właściwe organy, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do ustanowienia przepisów przejściowych dotyczących tych nazw win, win wprowadzonych do obrotu lub opatrzonych etykietą przed określoną datą i poprawek do specyfikacji produktów.
- (104) Niektóre określenia są tradycyjnie stosowane w Unii, aby przekazywać konsumentom informacje o właściwościach i jakości win, stanowiąc uzupełnienie informacji przekazanych za pośrednictwem chronionych nazw pochodzenia i oznaczeń geograficznych. Aby zapewnić funkcjonowanie rynku wewnętrznego i uczciwą konkurencję oraz aby uniknąć wprowadzania konsumentów w błąd, te tradycyjne określenia powinny kwalifikować się do objęcia ochroną w Unii.
- (105) W celu zapewnienia odpowiedniego poziomu ochrony, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do języka oraz pisowni określenia tradycyjnego, które ma być chronione.
- (106) W celu zapewnienia ochrony uzasadnionych praw producentów lub podmiotów gospodarczych, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do rodzajów wnioskodawców, którzy mogą ubiegać się o ochronę określenia tradycyjnego; warunków ważności wniosku o uznanie określenia tradycyjnego; podstaw sprzeciwu wobec zaproponowanego uznania określenia tradycyjnego; zakresu ochrony, obejmującego związek ze znakami towarowymi, chronionymi określeniami tradycyjnymi, chronionymi nazwami pochodzenia lub chronionymi oznaczeniami geograficznymi, homonimami lub niektórymi nazwami winorośli; podstaw anulowania określenia tradycyjnego; terminu składania wniosku lub zgłoszenia oraz procedur stosowanych w związku z wnioskiem o objęcie ochroną określenia tradycyjnego, w tym rozpatrywania wniosków przez Komisję, procedury zgłaszania sprzeciwu oraz procedury wprowadzania zmian i anulowania ochrony.
- (107) W celu uwzględnienia specyfiki handlu pomiędzy Unią a pewnymi państwami trzecimi, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do warunków, na jakich określenia tradycyjne mogą być stosowane do produktów z państw trzecich oraz przewidujących odnośne odstępstwa.
- (108) Opis, oznaczenie i prezentacja produktów objętych niniejszym rozporządzeniem w sektorze wina mogą mieć znaczny wpływ na ich zbywalność. Różnice w przepisach poszczególnych państw członkowskich w sprawie etykietowania produktów w sektorze wina mogą zakłócić sprawne funkcjonowanie rynku wewnętrznego. Należy zatem ustanowić przepisy uwzględniające uzasadnione interesy konsumentów i producentów. Z tego względu należy ustanowić unijne przepisy dotyczące etykietowania i prezentacji.
- (109) W celu zapewnienia zgodności z istniejącymi praktykami związanymi z etykietowaniem, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do ustanawiania wyjątkowych okoliczności, które uzasadniają brak odesłania do określeń „chroniona nazwa pochodzenia” lub „chronione oznaczenie geograficzne”.
- (110) W celu uwzględnienia specyfiki sektora wina, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do prezentacji i stosowania na etykietach innych danych szczegółowych niż określone w niniejszym rozporządzeniu, niektórych obowiązkowych i fakultatywnych danych szczegółowych oraz prezentacji.

- (111) W celu zapewnienia ochrony uzasadnionego interesu podmiotów gospodarczych, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów dotyczących tymczasowego etykietowania i prezentacji win opatrzonych nazwą pochodzenia lub oznaczeniem geograficznym, w przypadkach gdy ta nazwa pochodzenia lub to oznaczenie geograficzne spełniają niezbędne wymogi.
- (112) W celu zapewnienia, aby podmioty gospodarcze nie ponosiły szkody, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów dotyczących przepisów przejściowych odnośnie do win wprowadzonych do obrotu i opatrzonych etykietą zgodnie z odnośnymi przepisami mającymi zastosowanie przed dniem 1 sierpnia 2009 r.
- (113) W celu uwzględnienia specyfiki handlu produktami sektora wina między Unią a niektórymi państwami trzecimi, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do odstępstw od przepisów dotyczących etykietowania i prezentacji, w odniesieniu do produktów, które mają zostać wywiezione, w przypadku gdy takie są wymogi prawa obowiązującego w danym państwie trzecim.
- (114) Po zniesieniu systemu kwotowego nadal będą konieczne szczególne instrumenty do zapewnienia odpowiedniej równowagi praw i obowiązków między przedsiębiorstwami cukrowniczymi a plantatorami buraków cukrowych. Należy zatem ustanowić standardowe przepisy ogólne regulujące pisemne porozumienia branżowe zawierane między nimi.
- (115) Reforma z 2006 r. dotycząca systemu cukrowego wprowadziła daleko idące zmiany w unijnym sektorze cukru. W celu umożliwienia plantatorom buraków cukrowych zakończenia dostosowywania się do nowej sytuacji rynkowej i zwiększonego poziomu orientacji rynkowej obecny system kwot cukrowych powinien zostać przedłużony do momentu jego zniesienia pod koniec roku gospodarczego 2016/2017.
- (116) W celu uwzględnienia specyfiki sektora cukru, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do aktualizowania definicji technicznych odnoszących się do sektora cukru; aktualizowania warunków zakupu buraków cukrowych określonych w niniejszym rozporządzeniu; oraz dalszych zasad dotyczących określania wagi brutto, tary i zawartości cukru w burakach cukrowych dostarczanych do przedsiębiorstwa i wyśładkach.
- (117) Najnowsze doświadczenia wskazują na potrzebę określonych środków, aby zapewnić sprawne dostawy cukru na rynek unijny w pozostałym okresie obowiązywania kwot cukrowych.
- (118) W celu uwzględnienia specyfiki sektora cukru oraz interesów wszystkich zainteresowanych stron, a także z uwagi na potrzebę uniknięcia jakichkolwiek zakłóceń na rynku, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do: warunków zakupu i umów dostawy; aktualizacji warunków zakupu buraków cukrowych określonych w niniejszym rozporządzeniu; oraz kryteriów, jakie mają być stosowane przez przedsiębiorstwa cukrownicze przy przyznawaniu plantatorom buraków cukrowych ilości buraków objętych przedsięwziętymi umowami dostawy.
- (119) W celu uwzględnienia postępu technicznego, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów dotyczących ustanowienia wykazu produktów, do których produkcji mogą być wykorzystywane cukier przemysłowy, izoglukoza przemysłowa lub przemysłowy syrop inulinowy.
- (120) W celu zapewnienia, aby zatwierdzone przedsiębiorstwa produkujące cukier, izoglukozę lub syrop inulinowy wypełniały swoje obowiązki, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów dotyczących zatwierdzania i cofania zatwierdzenia tych przedsiębiorstw oraz kryteriów nakładania kar administracyjnych.
- (121) W celu uwzględnienia specyfiki sektora cukru oraz zapewnienia, aby interes wszystkich grup był należycie uwzględniony, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów dotyczących znaczenia pojęć związanych z funkcjonowaniem systemu kwotowego oraz warunków sprzedaży do regionów najbardziej oddalonych.
- (122) W celu zapewnienia włączenia plantatorów buraków cukrowych w podejmowanie decyzji w sprawie przeniesienia pewnych ilości produkcji, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów dotyczących przeniesień cukru.
- (123) Do celów lepszego zarządzania potencjałem uprawy winorośli państwa członkowskie powinny przekazać Komisji wykaz swojego potencjału produkcyjnego opracowany na podstawie danych zawartych w rejestrze winnic. Aby zachęcić państwa członkowskie do przekazania wykazu, przyznawanie pomocy na restrukturyzację i przekształcenie powinno ograniczać się do państw członkowskich, które przekazały wykaz.
- (124) W celu ułatwienia monitorowania i sprawdzania przez państwa członkowskie potencjału produkcyjnego, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do treści wykazu winnic oraz zwolnień.
- (125) W celu zapewnienia zadowalającego poziomu identyfikowalności odnośnych produktów, w szczególności w celu ochrony konsumentów, należy wymagać, aby do wszystkich produktów sektora wina objętych niniejszym rozporządzeniem – podczas obrotu nimi na obszarze Unii – dołączony był dokument towarzyszący.

- (126) W celu ułatwienia przewozu produktów sektora wina i jego weryfikacji przez państwa członkowskie, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do przepisów dotyczących dokumentu towarzyszącego i jego stosowania; warunków, na jakich dokument towarzyszący należy traktować jako potwierdzający chronioną nazwę pochodzenia lub chronione oznaczenie geograficzne; obowiązku prowadzenia rejestru i sposobu korzystania z niego; określenia, kto ma prowadzić rejestr, i określenia odstępstw od obowiązku prowadzenia rejestru; a także działań, jakie należy uwzględnić w rejestrze.
- (127) Wobec braku prawodawstwa Unii w sprawie formalnych umów pisemnych państwa członkowskie mogą zdecydować o wprowadzeniu obowiązku stosowania takich umów na mocy krajowego prawa umów, pod warunkiem że będzie przy tym przestrzegane prawo Unii, i w szczególności nie naruszając właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego i wspólnej organizacji rynku. Zważywszy na różnorodność warunków w Unii oraz zgodnie z zasadą pomocniczości decyzja taka powinna należeć do państw członkowskich. Jednakże w sektorze mleka i przetworów mlecznych w celu zapewnienia odpowiednich norm minimalnych dla tego rodzaju umów oraz właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego i wspólnej organizacji rynku niektóre warunki podstawowe stosowania tych umów należy ustanowić na poziomie Unii. Wszystkie takie warunki powinny podlegać swobodnym negocjacjom. W związku z tym, że statuty niektórych spółdzielni mleczarskich mogą zawierać przepisy o podobnym skutku, dla uproszczenia w takich przypadkach powinny być one zwolnione z wymogu zawierania umów. W celu zwiększenia skuteczności takiego systemu umów państwa członkowskie powinny zdecydować, czy powinno się je stosować w przypadkach, gdy pośrednicy skupują mleko od rolników w celu przekazania go przetwórcom.
- (128) W celu zapewnienia rentownego rozwoju produkcji, a tym samym odpowiedniego poziomu życia producentom mleka, należy wzmocnić ich siłę przetargową wobec przetwórców, co przyczyni się do sprawiedliwszego podziału wartości dodanej na poszczególnych etapach łańcucha dostaw. W celu realizacji tych założeń WPR należy, na podstawie art. 42 i art. 43 ust. 2 TFUE, przyjąć przepis umożliwiający organizacjom producentów skupiającym producentów mleka lub ich zrzeszeniom wspólne negocjowanie z mleczarniami warunków umów, w tym cen, na dostawę części lub całości produkcji członków tej organizacji. W celu utrzymania skutecznej konkurencji na rynku mleczarskim możliwość tę należy objąć odpowiednimi ograniczeniami ilościowymi. Aby nie utrudniać skutecznego funkcjonowania spółdzielni i z uwagi na jasność, należy stwierdzić, że w przypadku gdy członkostwo rolnika w spółdzielni zakłada obowiązek – w odniesieniu do całości lub części produkcji mleka prowadzonej przez tego rolnika – dostarczania surowego mleka na warunkach, które są przedstawione w statucie spółdzielni lub w zasadach
- i decyzjach na nim opartych, warunki te nie powinny być objęte negocjacjami prowadzonymi przez organizację producentów.
- (129) Mając na uwadze istotne znaczenie chronionych nazw pochodzenia oraz chronionych oznaczeń geograficznych, w szczególności w przypadku słabszych regionów wiejskich, oraz aby zapewnić wartość dodaną i utrzymać jakość, w szczególności serów korzystających z takich nazw lub takich oznaczeń, a także w kontekście zbliżającego się wygaśnięcia systemu kwot mlecznych, państwa członkowskie powinny mieć możliwość stosowania przepisów regulujących całość podaży takich serów wyprodukowanych na określonym obszarze geograficznym na wniosek organizacji międzybranżowej, organizacji producentów lub grupy, jak zdefiniowano w rozporządzeniu (UE) nr 1151/2012. Taki wniosek powinien być popierany przez znaczną większość producentów mleka reprezentujących znaczną większość mleka wykorzystywanego do produkcji takiego sera oraz, w przypadku organizacji międzybranżowych i grup, przez producentów sera reprezentujących znaczną większość produkcji takich serów.
- (130) Aby móc śledzić rozwój sytuacji na rynku, Komisji potrzebne są aktualne informacje o wielkości dostaw mleka surowego. Należy zatem wprowadzić przepisy wymagające od pierwszego skupującego regularnego przekazywania takich informacji państwu członkowskiemu, które następnie powiadamia Komisję.
- (131) Organizacje producentów i ich zrzeszenia mogą pełnić użyteczną rolę w koncentracji podaży, poprawie wprowadzania do obrotu, planowania i dostosowywania produkcji do popytu, w optymalizacji kosztów produkcji i stabilizowaniu cen producenta, prowadzeniu badań, promowaniu najlepszych praktyk i oferowaniu pomocy technicznej, gospodarowaniu produktami ubocznymi i zarządzaniu narzędziami zarządzania ryzykiem dostępnymi dla ich członków, przyczyniając się tym samym do wzmocnienia pozycji producentów w łańcuchu dostaw żywności.
- (132) Organizacje międzybranżowe mogą pełnić ważną rolę w umożliwianiu dialogu między podmiotami łańcucha dostaw oraz propagowaniu najlepszych praktyk i przejrzystości rynku.
- (133) Istniejące przepisy w zakresie definicji i uznawania organizacji producentów, ich zrzeszeń i organizacji międzybranżowych należy zatem ujednoczyć, poprawić i rozszerzyć w celu przewidzenia ewentualnego uznania na wniosek na mocy statutu określonego zgodnie z niniejszym rozporządzeniem w odniesieniu do pewnych

- sektorów. W szczególności kryteria i statut organizacji producentów powinny zapewniać, aby podmioty takie były tworzone z inicjatywy producentów i kontrolowane zgodnie z zasadami umożliwiającymi członkom będącym producentami demokratyczną kontrolę swojej organizacji i ich decyzji.
- (134) Istniejące w różnych sektorach przepisy zwiększające wpływ organizacji producentów, ich zrzeszeń oraz organizacji międzybranżowych poprzez umożliwienie państwom członkowskim pod pewnymi warunkami rozszerzenia niektórych przepisów tego rodzaju organizacji na podmioty niebędące członkami okazały się skuteczne i należy zatem je ujednoczyć, poprawić i rozszerzyć na wszystkie sektory.
- (135) Należy wprowadzić przepis umożliwiający przyjmowanie pewnych środków na rzecz ułatwienia dostosowania podaży do wymogów rynku, który to przepis może przyczynić się do stabilizacji rynków oraz do zapewnienia odpowiedniego poziomu życia danej społeczności wiejskiej.
- (136) W celu zachęcenia organizacji producentów, zrzeszeń organizacji producentów i organizacji międzybranżowych do podejmowania działań na rzecz ułatwienia dostosowania podaży do wymogów rynku, z wyjątkiem działań związanych z wycofywaniem z rynku, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do: środków poprawy jakości; promowania lepszej organizacji produkcji; przetwarzania i wprowadzania do obrotu; ułatwienia odnotowywania tendencji w zakresie cen rynkowych, oraz umożliwiania opracowywania prognoz krótko- i długoterminowych na podstawie wykorzystywanych środków produkcji.
- (137) Aby poprawić funkcjonowanie rynku win, państwa członkowskie powinny mieć możliwość wdrożenia decyzji podjętych przez organizacje międzybranżowe. Z zakresu takich decyzji powinny jednak zostać wykluczone praktyki, które mogłyby zakłócić konkurencję.
- (138) Podczas gdy stosowanie sformalizowanych umów pisemnych w sektorze mlecznym objęte jest odrębnymi przepisami, stosowanie takich umów może również pomóc we wzmocnieniu odpowiedzialności podmiotów w innych sektorach i zwiększyć ich świadomość potrzeby, aby lepiej uwzględniać sygnały z rynku, w poprawie transmisji cen i dostosowaniu podaży do popytu oraz w uniknięciu pewnych nieuczciwych praktyk handlowych. W przypadku braku prawodawstwa unijnego dotyczącego takich umów państwa członkowskie mogą – w ramach krajowego prawa umów – zadecydować, że stosowanie takich umów jest obowiązkowe, pod warunkiem że jest przy tym przestrzegane prawo unijne, a w szczególności, że zapewnia się właściwe funkcjonowanie rynku wewnętrznego i wspólnej organizacji rynku.
- (139) W celu zapewnienia rentownego rozwoju produkcji, a poprzez to przyzwoitego standardu życia producentom w sektorze wołowiny i cielęciny oraz sektorze oliwy z oliwek, a także producentom pewnych zbóż uprawnych, wzmocnić należy ich siłę negocjacyjną w stosunku do podmiotów działających na dalszych etapach łańcucha dostaw żywności, dzięki czemu nastąpi bardziej sprawiedliwy rozkład wartości dodanej w łańcuchu dostaw żywności. Aby osiągnąć te cele WPR, uznane organizacje producentów powinny być w stanie negocjować, z zastrzeżeniem ograniczeń ilościowych, warunki umów na dostawy wraz z cenami, w odniesieniu do części lub całości produkcji swoich członków, pod warunkiem że organizacje te realizują jeden lub większą liczbę celów w zakresie koncentracji dostaw, wprowadzania na rynek produktów produkowanych przez swoich członków i optymalizacji kosztów produkcji, oraz pod warunkiem że realizacja tych celów prowadzi do zintegrowania działań oraz że takie zintegrowanie może przynieść znaczącą skuteczność, tak aby ogólnie działania organizacji producentów przyczyniły się do realizacji celów art. 39 TFUE. Jest to możliwe do osiągnięcia, pod warunkiem że organizacja producentów prowadzi pewne określone działania i że działania te są znaczące pod względem wielkości danej produkcji i pod względem kosztów produkcji oraz wprowadzania produktu na rynek.
- (140) Aby zapewnić wartość dodaną i utrzymać jakość, w szczególności, szynki wędzonej, do której stosuje się chronioną nazwę pochodzenia lub chronione oznaczenie geograficzne, państwa członkowskie powinny mieć możliwość, z zastrzeżeniem rygorystycznych warunków, stosowania przepisów regulujących podaż takiej szynki wędzonej, pod warunkiem że te przepisy są popierane przez dużą większość jej producentów oraz, w stosownych przypadkach, przez producentów świń na obszarze geograficznym, gdzie produkuje się taką szynkę.
- (141) Obowiązek rejestracji wszystkich umów na dostawy chmielu wyprodukowanego w Unii jest uciążliwy i należy go znieść.
- (142) W celu zapewnienia, aby cele i obowiązki organizacji producentów, zrzeszeń organizacji producentów oraz organizacji międzybranżowych były jasno określone i przyczyniały się do zwiększenia skuteczności ich działań bez nakładania niepotrzebnych obciążeń administracyjnych i bez naruszania zasady wolności zrzeszania się, w szczególności w odniesieniu do podmiotów niebędących członkami takich organizacji, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do:
- przepisów dotyczących określonych celów, które mogą lub muszą być realizowane przez takie organizacje i zrzeszenia lub których takim organizacjom i zrzeszeniom realizować nie wolno i które, w stosownych przypadkach, będą dodane do celów wymienionych w niniejszym rozporządzeniu; przepisów takich organizacji i zrzeszeń,

statutów organizacji innych niż organizacje producentów, szczególnych warunków mających zastosowanie do statutów organizacji producentów w niektórych sektorach, w tym odstępstw, struktury, okresu członkostwa, wielkości i odpowiedzialności demokratycznej, działalności takich organizacji i zrzeszeń; a także skutków wynikających z fuzji; warunków uznania, wycofania i zawieszenia uznania, skutków z tego wynikających oraz wymogów dotyczących podejmowania środków zaradczych w przypadku nieprzestrzegania kryteriów uznania;

międzynarodowych organizacji i zrzeszeń i zasad dotyczących pomocy administracyjnej w przypadku współpracy międzynarodowej; sektorów, w których outsourcing podlega zezwoleniom udzielanym przez państwa członkowskie, oraz warunków i charakteru działań, które mogą być objęte outsourcingiem, oraz udzielania pomocy technicznej przez organizacje lub zrzeszenia; podstaw obliczania minimalnej wielkości lub wartości produkcji zbywalnej organizacji producentów i zrzeszeń; zasad obliczania ilości surowego mleka objętej negocjacjami prowadzonymi przez organizacje producentów; przyjmowania członków niebędących producentami w przypadku organizacji producentów lub niebędących organizacjami producentów w przypadku zrzeszenia organizacji producentów;

rozszerzenia niektórych przepisów dotyczących organizacji na producentów niebędących członkami i obowiązek płatności składek przez producentów niebędących członkami, w tym wykorzystywania i podziału takich składek przez te organizacje oraz wykazu surowszych przepisów w zakresie produkcji, które mogą zostać rozszerzone, dalszych wymogów w odniesieniu do reprezentatywności, odnośnych obszarów gospodarczych, w tym kontroli przez Komisję ich określenia, minimalnych okresów, przez jakie przepisy muszą obowiązywać przed ich rozszerzeniem; osób lub organizacji, których dotyczą przepisy lub obowiązek płacenia składek, oraz okoliczności, w jakich Komisja może wymagać odmowy lub wycofania rozszerzenia przepisów lub obowiązkowych składek.

- (143) Monitorowanie obrotu handlowego jest przede wszystkim kwestią zarządzania, w odniesieniu do której należy stosować podejście elastyczne. Decyzja w sprawie wprowadzenia wymogów w zakresie pozwoleń powinna być podejmowana przy uwzględnieniu potrzeby wydawania pozwoleń w celu zarządzania danymi rynkami oraz, w szczególności, potrzeby monitorowania przywozu lub wywozu odnośnych produktów.
- (144) W celu uwzględnienia zobowiązań międzynarodowych Unii oraz mających zastosowanie unijnych norm w zakresie ochrony socjalnej, ochrony środowiska i dobrostanu zwierząt, konieczności monitorowania zmian w handlu i rozwoju sytuacji na rynku oraz przywozu i wywozu, potrzeby należytego zarządzania rynkiem, a także konieczności zmniejszenia obciążeń administracyjnych, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do wykazu produktów objętych wymogiem przedstawienia pozwolenia na przywóz lub wywóz; oraz przypadków i

sytuacji, kiedy przedstawienie pozwolenia na przywóz lub pozwolenia na wywóz nie jest wymagane.

- (145) W celu ustalenia dalszych elementów systemu pozwoleń, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do zasad dotyczących: praw i obowiązków związanych z pozwoleniem, jego skutków prawnych i przypadków, w których dopuszczana jest tolerancja w odniesieniu do obowiązku przywozu lub wywozu ilości wymienionej w pozwoleniu lub w którym należy podać pochodzenie, w przypadku gdy wydanie pozwolenia na przywóz lub dopuszczenie do swobodnego obrotu objęte jest wymogiem przedstawienia dokumentu, wydanego przez państwo trzecie lub właściwą jednostkę, potwierdzającego między innymi pochodzenie, autentyczność i cechy jakościowe produktów; przekazywania pozwoleń lub ograniczenia możliwości ich przekazywania; dodatkowych warunków dotyczących pozwoleń na przywóz konopi oraz zasady udzielania pomocy administracyjnej między państwami członkowskimi w celu zapobiegania nadużyciom finansowym i nieprawidłowościom lub w przypadku ich wystąpienia; oraz przypadków i sytuacji, kiedy nie jest wymagane wnoszenie zabezpieczenia gwarantującego, że produkty zostaną przywiezione lub wywiezione w okresie ważności pozwolenia.
- (146) Zasadnicze elementy należności celnych stosowanych do produktów rolnych na mocy porozumień Światowej Organizacji Handlu (WTO) i umów dwustronnych są określone we wspólnej taryfie celnej. Należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania środków dotyczących szczegółowego obliczania należności celnych przywozowych na podstawie tych zasadniczych elementów.
- (147) Dla niektórych produktów należy utrzymać system cen wejścia. W celu zapewnienia skuteczności tego systemu należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów mających na celu sprawdzanie zasadności zadeklarowanej ceny dostawy przy stosowaniu zryczałtowanej wartości importu oraz mających na celu ustanowienie warunków, zgodnie z którymi wymagane jest złożenie zabezpieczenia.
- (148) W celu zapobieżenia lub przeciwdziałania wystąpieniu na rynku Unii niekorzystnych skutków, które mogłyby wynikać z przywozu niektórych produktów rolnych, przywóz takich produktów powinien – przy spełnieniu określonych warunków – być obciążony dodatkowym cłem przywozowym.
- (149) Na określonych warunkach należy otwierać przywozowe kontyngenty taryfowe, wynikające z międzynarodowych umów zawartych na podstawie TFUE lub wynikające z innych aktów prawa Unii, i administrować nimi. Przyjęta metoda administrowania powinna, w przypadku przywozowych kontyngentów taryfowych, w należyty sposób uwzględniać wymogi dotyczące dostaw w odniesieniu do obecnej i przyszłej unijnej produkcji, przetwarzania i rynku konsumentów pod względem konkurencyjności, pewności i ciągłości dostaw oraz potrzeby zabezpieczenia równowagi rynku.

- (150) Aby wypełnić zobowiązania zawarte w porozumieniach zawartych w ramach urugwajskiej rundy wielostronnych negocjacji handlowych dotyczących przywozowych kontyngentów taryfowych na przywóz do Hiszpanii 2 000 000 ton kukurydzy i 300 000 ton sorgo oraz przywozowych kontyngentów taryfowych na przywóz do Portugalii 500 000 ton kukurydzy, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania pewnych aktów dotyczących ustanawiania przepisów niezbędnych do realizacji przywozowych kontyngentów taryfowych oraz, w stosownych przypadkach, publicznego przechowywania ilości przywożonych przez agencje płatnicze danego państwa członkowskiego.
- (151) W celu zapewnienia sprawiedliwego dostępu do dostępnych ilości i równego traktowania podmiotów gospodarczych w ramach przywozowego kontyngentu taryfowego, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do: określenia warunków i wymogów w zakresie kwalifikowalności, które podmiot gospodarczy musi spełnić, aby złożyć wniosek w ramach przywozowego kontyngentu taryfowego; ustanawiania zasad dotyczących przekazywania praw między podmiotami gospodarczymi i – w razie konieczności – ograniczania możliwości przekazywania w ramach administrowania przywozowym kontyngentem taryfowym; uzależnienia uczestnictwa w przywozowym kontyngencie taryfowym od wniesienia zabezpieczenia; wprowadzania – w razie konieczności – przepisów dotyczących wszelkich specyficznych właściwości, wymogów lub ograniczeń mających zastosowanie do kontyngentu taryfowego ustanowionych w danej umowie międzynarodowej lub innym odnośnym akcie.
- (152) Produkty rolne mogą w określonych przypadkach w państwach trzecich korzystać ze szczególnych regulacji przywozowych, jeżeli produkty te spełniają określone specyfikacje lub warunki cenowe. W celu zapewnienia prawidłowego stosowania takiego systemu konieczna jest współpraca administracyjna organów przywożącego państwa trzeciego z organami Unii. W tym celu odnośnym produktom powinny towarzyszyć certyfikaty wydawane w Unii.
- (153) W celu zapewnienia, aby wywożone produkty mogły pod pewnymi warunkami korzystać ze szczególnych regulacji przywozowych w państwach trzecich, na mocy umów międzynarodowych zawartych przez Unię zgodnie z TFUE, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów dotyczących nakładania na właściwe organy państw członkowskich obowiązku wystawiania, na wniosek i po dokonaniu odpowiednich kontroli, dokumentu potwierdzającego, że produkty spełniają wspomniane warunki.
- (154) W celu zapobiegania, aby nielegalne uprawy nie powodowały zakłóceń na rynku konopi uprawianych na włókno, należy określić w niniejszym rozporządzeniu możliwość kontroli przywozu konopi i nasion konopi w celu zapewnienia, aby takie produkty oferowały określone gwarancje dotyczące zawartości tetrahydrokanabinolu. Ponadto przywóz nasion konopi przeznaczonych do celów innych niż siew powinien nadal być objęty systemem kontroli przewidującym uprawnienie zainteresowanych importerów.
- (155) W całej Unii stosowana jest polityka utrzymania jakości produktów sektora chmielu. W przypadku produktów importowanych należy włączyć do niniejszego rozporządzenia przepisy zapewniające przywóz jedynie tych produktów, które spełniają równoważne minimalne wymogi jakościowe. W celu zminimalizowania obciążeń administracyjnych, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów określających przypadki, w jakich nie powinno się stosować obowiązków dotyczących świadectwa równoważności oraz etykietowania opakowań.
- (156) Unia zawarła z państwami trzecimi szereg umów o preferencyjnym dostępie do rynku umożliwiających tym państwom eksport cukru trzcinowego do Unii na korzystnych warunkach. Należy utrzymać przez pewien okres odnośne przepisy dotyczące ewaluacji zapotrzebowania rafinerii na cukier do rafinacji oraz, pod pewnymi warunkami, zastrzeżenie pozwoleń na przywóz dla wyspecjalizowanych zakładów zużywających znaczące ilości importowanego surowego cukru trzcinowego uznawanych w Unii za rafinerie przemysłowe. W celu zapewnienia, aby rafinacja cukru importowanego dokonywana była zgodnie z tymi wymogami, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów dotyczących pojęć stosowanych w umowach przywozowych; warunków i wymogów kwalifikowalności, które spełnić musi podmiot gospodarczy, aby móc złożyć wniosek o przyznanie pozwolenia na przywóz, w tym złożenia zabezpieczenia, oraz przepisów określających kary administracyjne, jakie mają być nakładane.
- (157) System ceł umożliwia rezygnację z wszystkich innych środków ochronnych na zewnętrznych granicach Unii. W wyjątkowych okolicznościach jednak funkcjonowanie rynku wewnętrznego i mechanizmu celnego może okazać się niewystarczające. W takich przypadkach, aby nie pozostawić rynku Unii bez ochrony przed możliwymi zakłóceniami, Unia powinna mieć możliwość niezwłocznego podejmowania wszelkich niezbędnych środków. Takie środki powinny być zgodne z międzynarodowymi zobowiązaniami Unii.
- (158) Należy dopuścić możliwość zawieszania stosowania procedur uszlachetniania czynnego i biernego, w przypadku gdy występuje lub może wystąpić zakłócenie rynku unijnego w związku ze stosowaniem tych procedur.
- (159) Refundacje wywozowe z tytułu wywozu do państw trzecich na podstawie różnic między cenami w Unii i na rynku światowym, podlegające ograniczeniom wynikającym z zobowiązań w ramach WTO, powinny zostać utrzymane jako środek, który może obejmować niektóre produkty, do których ma zastosowanie niniejsze

rozporządzenie w przypadku gdy warunki na rynku wewnętrznym odpowiadają warunkom opisanym dla środków wyjątkowych. Wywozy objęte refundacją powinny podlegać ograniczeniom pod względem wartości i ilości oraz, bez uszczerbku dla stosowania środków wyjątkowych, dostępna refundacja powinna być równa zeru.

- (160) Zgodność z ograniczeniami pod względem wartości należy zapewnić w momencie ustalania refundacji wywozowych przez monitorowanie płatności zgodnie z przepisami dotyczącymi Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji. Monitorowanie powinno być ułatwione ze względu na obowiązek wcześniejszego ustalenia refundacji wywozowych, z dopuszczeniem możliwości, w przypadku zróżnicowania refundacji, zmiany określonego miejsca przeznaczenia w ramach obszaru geograficznego, do którego odnosi się jedna stawka refundacji wywozowej. W przypadku zmiany miejsca przeznaczenia powinna zostać wypłacona refundacja wywozowa mająca zastosowanie do faktycznego miejsca przeznaczenia, przy czym pułap stanowi kwota mająca zastosowanie do miejsca przeznaczenia określonego z wyprzedzeniem.
- (161) Zgodność z ograniczeniami ilościowymi należy zapewnić poprzez wprowadzenie rzetelnego i skutecznego systemu monitorowania. W tym celu przyznawanie refundacji wywozowych powinno podlegać obowiązkowi posiadania pozwolenia na wywóz. Refundacje wywozowe powinny być przyznawane w ramach dostępnych limitów w zależności od konkretnej sytuacji każdego produktu. Wyjątki od tej zasady można dopuścić tylko w przypadku produktów przetworzonych niewymienionych w załączniku I do Traktatów, w odniesieniu do których nie stosuje się ograniczeń ilościowych. Należy przewidzieć możliwość wprowadzenia odstępstwa od wymogu ścisłego stosowania zasad zarządzania, w przypadku gdy nie jest prawdopodobne przekroczenie pułapów ilościowych ustanowionych dla wywozu objętego refundacjami wywozowymi.
- (162) W przypadku wywozu żywego bydła refundacje wywozowe powinny być przyznawane i wypłacane jedynie pod warunkiem przestrzegania przepisów prawa unijnego dotyczących dobrostanu zwierząt, a w szczególności ochrony zwierząt podczas transportu.
- (163) W celu zapewnienia właściwego funkcjonowania systemu refundacji wywozowych należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do wymogu wniesienia zabezpieczenia gwarantującego wykonanie obowiązków podmiotu.
- (164) W celu zmniejszenia obciążenia administracyjnego podmiotów gospodarczych i organów, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do określania progów, poniżej których można odstępować od wymogu przedstawiania pozwolenia na wywóz, określania miejsc przeznaczenia lub operacji, w odniesieniu do których można uzasadnić zwolnienie z obowiązku przedstawiania pozwolenia na wywóz, oraz dopuszczenia wydawania pozwoleń na wywóz *ex post* w uzasadnionych przypadkach.
- (165) W celu uwzględnienia konkretnych sytuacji, które stanowią podstawę do całkowitej lub częściowej kwalifikowalności do refundacji wywozowych, oraz w celu pomocy podmiotom gospodarczym w wypełnieniu luki od momentu złożenia wniosku do końcowej płatności refundacji wywozowej, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do zasad dotyczących: zmiany terminu refundacji; zaliczek z tytułu refundacji wywozowych, obejmujących warunki wnoszenia i zwalniania zabezpieczenia; dodatkowych dowodów w przypadkach wątpliwości dotyczących faktycznego miejsca przeznaczenia produktów, oraz możliwości przywozu powrotnego na obszar celny Unii; miejsc przeznaczenia uważanych za wywóz z Unii oraz włączenia miejsc przeznaczenia na obszarze celnym Unii, które są kwalifikowalne do refundacji wywozowych.
- (166) W celu zapewnienia równego dostępu do refundacji wywozowych eksporterom produktów wymienionych w załączniku I do Traktatów i produktów przetworzonych z produktów tam wymienionych, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do stosowania niektórych przepisów w zakresie produktów rolnych do produktów wywozowych w postaci produktów przetworzonych.
- (167) W celu zapewnienia wywozu produktów objętych refundacją wywozową z obszaru celnego Unii i zapobieżenia ich przywózowi powrotnemu, a także zmniejszenia obciążenia administracyjnego podmiotów gospodarczych przy przygotowywaniu i przedstawianiu dowodów, że produkty objęte refundacją dotarły do państwa przeznaczenia w przypadku zróżnicowania refundacji, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do zasad dotyczących: terminu, przed upływem którego należy zakończyć wyprowadzanie z obszaru celnego Unii, w tym terminu czasowego powrotnego wprowadzenia; przetwarzania, jakiemu mogą w tym czasie być poddane produkty objęte refundacją wywozową; dowodów, że produkty objęte refundacją dotarły do państwa przeznaczenia dla potrzeb ich kwalifikowalności do zróżnicowania refundacji; progów refundacji i warunków, na jakich eksporterzy mogą być zwolnieni z przedstawiania powyższych dowodów; oraz warunków zatwierdzania dowodów, dostarczonych przez niezależne strony trzecie, dowodów, że produkty objęte refundacją dotarły do państwa przeznaczenia w przypadku gdy stosuje się zróżnicowanie refundacji.
- (168) W celu zachęcania eksporterów do przestrzegania warunków dobrostanu zwierząt oraz umożliwienia właściwym organom sprawdzania prawidłowości wydatków w zakresie refundacji wywozowych w przypadkach, kiedy są one uzależnione od przestrzegania wymogów w zakresie dobrostanu zwierząt, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do przestrzegania wymogów w zakresie dobrostanu zwierząt poza obszarem celnym Unii, w tym wykorzystywania niezależnych stron trzecich.

- (169) W celu uwzględnienia specyfiki różnych sektorów należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do szczególnych wymogów i warunków, które mają spełniać podmioty gospodarcze i produkty kwalifikowalne do refundacji wywozowej oraz ustalania współczynników do celów obliczania refundacji wywozowej z uwzględnieniem procesu dojrzewania niektórych napojów spirytusowych otrzymywanych ze zbóż.
- (170) Minimalne ceny wywozowe bulw kwiatowych nie są już przydatne i należy je znieść.
- (171) Na podstawie art. 42 TFUE postanowienia TFUE dotyczące konkurencji mają zastosowanie do produkcji rolnej i handlu produktami rolnymi jedynie w zakresie ustalonym przez prawodawstwo Unii w ramach art. 43 ust. 2 TFUE i zgodnie z przewidzianą w nich procedurą.
- (172) Uwzględniając specyfikę sektora rolnictwa oraz fakt, że jego funkcjonowanie jest oparte na właściwym funkcjonowaniu całego łańcucha dostaw żywności, w tym na skutecznym stosowaniu zasad konkurencji we wszystkich powiązanych sektorach na wszystkich etapach łańcucha dostaw żywności, które może być wysoce skoncentrowane, należy zwrócić szczególną uwagę na stosowanie zasad konkurencji ustanowionych w art. 42 TFUE. W tym celu niezbędna jest ścisła współpraca między Komisją a organami ds. konkurencji państw członkowskich. Ponadto przyjmowane przez Komisję w stosownych przypadkach wytyczne stanowią odpowiednie narzędzie udzielania wskazówek przedsiębiorstwom i innym zainteresowanym stronom.
- (173) Należy przewidzieć, że zasady konkurencji odnoszące się do porozumień, decyzji i praktyk, o których mowa w art. 101 TFUE, oraz przepisy odnoszące się do nadużywania pozycji dominującej mają zastosowanie do produkcji rolnej i handlu produktami rolnymi, o ile ich stosowanie nie zagraża realizacji celów WPR.
- (174) Szczególne podejście powinno być dopuszczalne w przypadku organizacji rolników, organizacji producentów lub zrzeszeń organizacji producentów, które zajmują się w szczególności wspólną produkcją lub wspólnym wprowadzaniem do obrotu produktów rolnych lub korzystaniem ze wspólnych urządzeń, o ile takie wspólne działanie nie wyklucza konkurencji ani nie zagraża realizacji celów art. 39 TFUE.
- (175) Bez uszczerbku dla uregulowania dostaw niektórych produktów, takich jak ser i szynka opatrzone chronioną nazwą pochodzenia lub chronionym oznaczeniem geograficznym, lub wino, do którego odnosi się szczególnie zbiór przepisów, należy zastosować specjalne podejście w stosunku do pewnych działań organizacji międzybranżowych, pod warunkiem że nie prowadzą one do podziału rynków, nie zakłócają sprawnego funkcjonowania wspólnej organizacji rynków, nie zakłócają konkurencji ani jej nie znoszą, nie pociągają za sobą ustalania stałych cen lub kwot ani nie prowadzą do dyskryminacji.
- (176) Przyznanie pomocy krajowej mogłoby zagrozić właściwemu funkcjonowaniu rynku wewnętrznego. W związku z tym postanowienia TFUE dotyczące pomocy państwa powinny zasadniczo mieć zastosowanie w odniesieniu do produktów rolnych. Niezależnie od tego, w niektórych okolicznościach należy zezwolić na wyjątki. W przypadkach, w których takie wyjątki istnieją, Komisja powinna jednak mieć możliwość sporządzenia wykazu istniejących, nowych lub proponowanych mechanizmów pomocy krajowej, przekazania stosownych uwag państwom członkowskim oraz zaproponowania przedsięwzięcia odpowiednich środków.
- (177) Przepisy dotyczące premii za karczowanie oraz niektóre środki w ramach programów wsparcia sektora wina nie powinny same w sobie stanowić przeszkody w wypłacie płatności krajowych w tym samym zakresie.
- (178) Ze względu na specyficzne uwarunkowania gospodarcze dotyczące produkcji mięsa z reniferów i przetworów z tego mięsa oraz wprowadzania ich do obrotu Finlandia i Szwecja powinny nadal wypłacać pomoc krajową w tym zakresie.
- (179) W Finlandii uprawa buraków cukrowych jest prowadzona w szczególnych warunkach geograficznych i klimatycznych, których niekorzystny wpływ na sektor będzie dodatkowo nakładać się na ogólne skutki reformy sektora cukru. Należy zatem przyznać temu państwu członkowskiemu stałe zezwolenie na wypłacanie płatności krajowych plantatorom buraków cukrowych na jego terytorium.
- (180) Państwa członkowskie powinny mieć możliwość dokonywania płatności krajowych do celów współfinansowania środków dotyczących pszczelarstwa ustanowionych na mocy niniejszego rozporządzenia oraz chronienia pasiek będących w niekorzystnej sytuacji z uwagi na warunki strukturalne lub naturalne lub objętych programami rozwoju gospodarczego, z wyjątkiem płatności krajowych przyznanych na produkcję lub handel.
- (181) Państwa członkowskie uczestniczące w systemach służących poprawie dostępu dzieci do żywności powinny być w stanie przyznać – poza pomocą unijną – pomoc krajową na dostarczanie produktów i na pokrycie pewnych powiązanych z tym kosztów.

- (182) Aby radzić sobie z rzeczywistymi sytuacjami kryzysowymi nawet po zakończeniu okresu przejściowego, państwa członkowskie powinny mieć możliwość przyznawania płatności krajowych dla destylacji w sytuacjach kryzysowych w ramach ogólnego limitu budżetowego wynoszącego 15 % stosownej wartości odpowiedniego budżetu rocznego danego państwa członkowskiego przeznaczanego na krajowe programy wsparcia. Tego typu płatności krajowe należy zgłaszać Komisji; muszą one zostać zatwierdzone przed ich przyznaniem.
- (183) Należy zezwolić państwom członkowskim na utrzymanie płatności krajowych obecnie określonych w ramach art. 120 rozporządzenia (WE) nr 73/2009 na rzecz orzechów, w celu złagodzenia skutków oddzielenia od wielkości produkcji wsparcia poprzedniego programu pomocy unijnej na rzecz orzechów. Ponieważ to rozporządzenie ma zostać uchylone, te płatności krajowe należy, dla zapewnienia jasności, określić w niniejszym rozporządzeniu.
- (184) Należy przewidzieć specjalne środki interwencyjne w celu sprawnego i skutecznego reagowania na zagrożenie wystąpieniem zakłóceń na rynku. Należy określić zakres tych środków.
- (185) W celu sprawnego i skutecznego reagowania na zagrożenie wystąpieniem zakłóceń na rynku spowodowanych znaczącym wzrostem lub spadkiem cen na rynku wewnętrznym lub zewnętrznym lub innymi wydarzeniami i okolicznościami, które w znaczący sposób zakłócają rynek lub grożą znaczącym jego zakłóceniem, jeżeli taka sytuacja lub jej skutki dla rynku prawdopodobnie będą trwać nadal lub się pogarszać, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do środków koniecznych do zaradzenia sytuacji na rynku – bez naruszenia jakichkolwiek zobowiązań wynikających z umów międzynarodowych oraz pod warunkiem, że jakiegokolwiek inne środki dostępne na mocy niniejszego rozporządzenia okażą się niewystarczające – obejmujących możliwość rozszerzania lub zmiany zakresu, okresu stosowania lub innych aspektów pozostałych środków określonych w niniejszym rozporządzeniu, udzielania refundacji wywozowych, lub też całkowitego lub częściowego zawieszenia należności celnych przywozowych, w tym w odniesieniu do określonych ilości lub okresów, zależnie od potrzeby.
- (186) Ograniczenia swobodnego obrotu wynikające z zastosowania środków mających na celu walkę z rozprzestrzenianiem się chorób zwierząt mogą powodować trudności na rynku w jednym lub kilku państwach członkowskich. Z doświadczeń wynika, że poważne zakłócenia na rynku, takie jak znaczny spadek konsumpcji lub cen, można przypisać utracie zaufania konsumentów spowodowanej zagrożeniami dla zdrowia ludzi, zdrowia zwierząt lub zdrowia roślin. W świetle doświadczeń środki, które dotyczą utraty zaufania konsumentów, należy rozszerzyć na produkty roślinne.
- (187) Nadzwyczajne środki wspierania rynku dla wołowiny i cielęciny, mleka i przetworów mlecznych, wieprzowiny, baraniny i koziny, jaj oraz mięsa drobiowego powinny być bezpośrednio związane ze środkami zdrowotnymi i weterynaryjnymi przyjmowanymi w celu walki z rozprzestrzenianiem się chorób. Środki te należy przyjmować na wniosek państw członkowskich w celu zapobieżenia poważnym zakłóceniom na rynkach.
- (188) Aby stworzyć możliwość skutecznego reagowania w sytuacjach nadzwyczajnych, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do rozszerzania określonych w niniejszym rozporządzeniu wykazów produktów, w odniesieniu do których mogą zostać przyjęte nadzwyczajne środki wsparcia.
- (189) Należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania środków niezbędnych do rozwiązania konkretnych problemów w sytuacjach nadzwyczajnych.
- (190) Sprawne i skuteczne reagowanie na zagrożenie zakłóceniami na rynku, w tym na zakłócenia rynku, może mieć szczególne znaczenie dla sektora mleczarskiego. Podobnie mogą pojawić się w odniesieniu do tego sektora szczególne problemy w sytuacji nadzwyczajnej. Należy zatem podkreślić, że środki przyjęte przez Komisję mogą odnosić się do takich zagrożeń i szczególnych problemów, a w szczególności do sektora mleczarskiego.
- (191) W okresach poważnej nierównowagi na rynku właściwe mogą się okazać określone rodzaje działań zbiorowych – traktowanych jako środki wyjątkowe mające na celu stabilizację odnośnych sektorów – podejmowanych przez prywatnych producentów, pod ścisłymi warunkami, z określeniem granic i zabezpieczeń. W przypadku gdy takie działania mogłyby wchodzić w zakres stosowania art. 101 ust. 1 TFUE, należy umożliwić Komisji wprowadzenie tymczasowego odstępstwa. Działania takie powinny jednak jedynie uzupełniać działania Unii w ramach interwencji publicznej i prywatnego przechowywania lub w ramach środków wyjątkowych przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu i nie powinny negatywnie wpływać na funkcjonowanie rynku wewnętrznego.
- (192) Powinna istnieć możliwość zobowiązania podmiotów gospodarczych, państw członkowskich lub państw trzecich do składania informacji do celów stosowania niniejszego rozporządzenia, monitorowania oraz analiz rynku produktów rolnych i zarządzania rynkiem produktów rolnych, zapewnienia przejrzystości rynku oraz prawidłowego funkcjonowania środków WPR, kontroli różnego szczebla, monitorowania, ewaluacji i audytu środków WPR oraz przestrzegania wymogów określonych w umowach międzynarodowych obejmujących wymogi w zakresie przekazywania informacji w ramach tych umów. Aby zapewnić jednolite, sprawne i uproszczone podejście, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania wszelkich niezbędnych środków w zakresie przekazywania informacji. Komisja powinna uwzględnić przy tym potrzeby w zakresie danych oraz synergie między potencjalnymi źródłami danych.

- (193) Aby zapewnić integralność systemów informacyjnych oraz autentyczność i czytelność dokumentów i powiązanych z nimi przekazywanych danych, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do charakteru i rodzaju informacji, które mają być przekazywane; kategorii danych, które mają być przetwarzane, i maksymalnych okresów zatrzymywania; celów przetwarzania, w szczególności w przypadku publikacji takich danych i ich przekazywania do państw trzecich; praw dostępu do informacji lub udostępnianych systemów informacyjnych; oraz warunków publikacji informacji.
- (194) Zastosowanie mają przepisy Unii dotyczące ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych oraz swobodnego przepływu tych danych, w szczególności dyrektywa 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽¹⁾ i rozporządzenie (WE) nr 45/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽²⁾.
- (195) Skonsultowano się z Europejskim Inspektorem Ochrony Danych, który wydał opinię w dniu 14 grudnia 2011 r. ⁽³⁾
- (196) Należy przekazać środki finansowe z rezerwy przeznaczonej na sytuacje kryzysowe w sektorze rolnym zgodnie z warunkami i procedurą, o których mowa w art. 24 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 i pkt. 22 porozumienia międzyinstytucjonalnego pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami ⁽⁴⁾, i należy określić precyzyjnie, że niniejsze rozporządzenie stanowi mający zastosowanie akt podstawowy.
- (197) W celu zapewnienia sprawnego przejścia od ustaleń określonych w rozporządzeniu (WE) nr 1234/2007 do przepisów niniejszego rozporządzenia, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania niektórych aktów w odniesieniu do ustanowienia niezbędnych środków, w szczególności środków niezbędnych do ochrony praw nabytych i uzasadnionych oczekiwań przedsiębiorstw.
- (198) Stosowanie trybu pilnego przy przyjmowaniu aktów delegowanych na mocy niniejszego rozporządzenia powinno być dopuszczalne wyłącznie w wyjątkowych przypadkach, gdy jest to uzasadnione szczególnie pilną potrzebą, w celu skutecznego i efektywnego reagowania na zagrożenie wystąpieniem zakłóceń na rynku lub w przypadkach, gdy takie zakłócenia już występują. Wybór trybu pilnego powinien być uzasadniony i należy określić, w jakich przypadkach ma on być stosowany.
- (199) Należy przekazać Komisji uprawnienia wykonawcze w celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego rozporządzenia. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 ⁽⁵⁾.
- (200) Do przyjmowania aktów wykonawczych do niniejszego rozporządzenia należy stosować procedurę sprawdzającą, zważywszy, że akty te odnoszą się do WPR w rozumieniu art. 2 ust. 2 lit. b) ppkt (ii) rozporządzenia (UE) nr 182/2011. Jednakże przy przyjmowaniu aktów wykonawczych do niniejszego rozporządzenia, które odnoszą się do kwestii z zakresu konkurencji, należy stosować procedurę doradczą, gdyż procedura ta jest stosowana na ogół przy przyjmowaniu aktów wykonawczych w dziedzinie prawa konkurencji.
- (201) Komisja powinna przyjmować akty wykonawcze mające natychmiastowe zastosowanie dotyczące przyjęcia, zmiany lub uchylecia unijnych środków ochronnych, zawieszenia stosowania procedury uszlachetniania czynnego lub procedury uszlachetniania biernego, jeśli jest to konieczne w celu natychmiastowego zareagowania na sytuację rynkową, oraz rozwiązania konkretnych problemów, którymi należy zająć się niezwłocznie, w przypadku gdy w należycie uzasadnionych przypadkach wymaga tego uzasadniona pilna potrzeba.
- (202) W odniesieniu do niektórych środków w ramach niniejszego rozporządzenia wymagających niezwłocznego podjęcia działań lub polegających jedynie na stosowaniu przepisów ogólnych w konkretnych sytuacjach bez jakiegokolwiek marginesu swobody, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania aktów wykonawczych bez stosowania przepisów rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
- (203) Komisja powinna ponadto zostać uprawniona do wykonywania niektórych zadań administracyjnych lub z zakresu zarządzania, które nie wymagają przyjęcia aktów delegowanych lub wykonawczych.
- (204) Niniejsze rozporządzenie powinno przewidywać pewne szczegółowe przepisy dotyczące Chorwacji zgodnie z Aktem o przystąpieniu Chorwacji ⁽⁶⁾.
- (205) Zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1234/2007 w odpowiednim czasie po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia wygaśnie kilka środków sektorowych. Po uchyleniu rozporządzenia (WE) nr 1234/2007 odnośne przepisy należy stosować do zakończenia odnośnych programów.
- (206) Rozporządzenie Rady (EWG) nr 922/72 ⁽⁷⁾ ustanawiające ogólne zasady przyznawania pomocy w odniesieniu do jedwabników na rok hodowlany 1972/1973 jest obecnie

⁽¹⁾ Dyrektywa 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych (Dz.U. L 281 z 23.11.1995, s. 31).

⁽²⁾ Rozporządzenie (WE) nr 45/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2000 r. o ochronie osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje i organy wspólnotowe i o swobodnym przepływie takich danych (Dz.U. L 8 z 12.1.2001, s. 1).

⁽³⁾ Dz.U. C 35 z 9.2.2012, s. 1.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 373 z 20.12.2013, s. 1.

⁽⁵⁾ Rozporządzenie (UE) nr 182/2011 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

⁽⁶⁾ Dz.U. L 112 z 24.4.2012, s. 21.

⁽⁷⁾ Rozporządzenie Rady (EWG) nr 922/72 ustanawiające ogólne zasady przyznawania pomocy w odniesieniu do jedwabników na rok hodowlany 1972/1973 (Dz.U. L 106 z 5.5.1972, s. 1).

nieaktualne; rozporządzenie (EWG) nr 234/79 w sprawie procedury dostosowania nomenklatury Wspólnej Taryfy Celnej zostaje zastąpione niniejszym rozporządzeniem; rozporządzenie Rady (WE) nr 1601/96 ⁽¹⁾ w sprawie pomocy na rzecz producentów chmielu z tytułu zbiorów w 1995 r. stanowi środek przejściowy, który z uwagi na swój charakter jest już nieaktualny. Rozporządzenie Rady (WE) nr 1037/2001 ⁽²⁾ zezwalające na oferowanie i dostarczanie niektórych przywożonych win zostało zastąpione przepisami Umowy pomiędzy Wspólnotą Europejską i Stanami Zjednoczonymi Ameryki w sprawie handlu winem przyjętej decyzją Rady 2006/232/WE ⁽³⁾ i z tego względu jest już nieaktualne. Dla jasności i pewności prawa rozporządzenia te należy zatem uchylić.

- (207) Niektóre przepisy obowiązujące w sektorach mleka i przetworów mlecznych, w szczególności przepisy dotyczące stosunków umownych i negocjacji, regulowania podaży sera z chronioną nazwą pochodzenia i chronionym oznaczeniem geograficznym, oświadczeń pierwszych skupujących, organizacji producentów, zrzeszeń organizacji producentów i organizacji międzybranżowych niedawno weszły w życie i nadal mają uzasadnienie w obecnej sytuacji gospodarczej na rynku mleczarskim i przy aktualnej strukturze łańcucha dostaw. Należy je zatem stosować w tym sektorze przez wystarczająco długi okres (zarówno przed zniesieniem kwot mlecznych, jak i po ich zniesieniu), aby mogły być w pełni skuteczne. Jednakże przepisy te powinny mieć charakter tymczasowy i powinny podlegać przeglądowi. Komisja powinna przyjąć sprawozdania dotyczące rozwoju rynku mleka, obejmujące w szczególności ewentualne zachęty dla rolników do zawierania umów o wspólnej produkcji, przy czym pierwsze z nich ma być przedstawione do dnia 30 czerwca 2014 r., a drugie do dnia 31 grudnia 2018 r.,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

CZĘŚĆ I

PRZEPISY WPROWADZAJĄCE

Artykuł 1

Zakres stosowania

1. Niniejsze rozporządzenie ustanawia wspólną organizację rynków produktów rolnych, rozumianych jako wszystkie produkty wymienione w załączniku I do Traktatów, z wyjątkiem produktów rybołówstwa i akwakultury określonych w unijnych

aktach ustawodawczych dotyczących wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury.

2. Produkty rolne określone w ust. 1, dzieli się na następujące sektory wymienione w odpowiednich częściach załącznika I:

- a) zboża, część I;
- b) ryż, część II;
- c) cukier, część III;
- d) susz paszowy, część IV;
- e) nasiona, część V;
- f) chmiel, część VI;
- g) oliwa z oliwek i oliwki stołowe, część VII;
- h) len i konopie, część VIII;
- i) owoce i warzywa, część IX;
- j) produkty z przetworzonych owoców i warzyw, część X;
- k) banany, część XI;
- l) wina, część XII;
- m) drzewa i inne rośliny żywe, bulwy, korzenie i tym podobne, kwiaty cięte i liście ozdobne, część XIII;
- n) tytoń, część XIV;
- o) wołowina i cielęcina, część XV;
- p) mleko i przetwory mleczne, część XVI;
- q) wieprzowina, część XVII;
- r) baranina i kozina, część XVIII;
- s) jaja, część XIX;
- t) mięso drobiowe, część XX;
- u) alkohol etylowy pochodzenia rolniczego, część XXI;
- v) produkty pszczele, część XXII;
- w) jedwabniki, część XXIII;
- x) pozostałe produkty, część XXIV.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1601/96 z dnia 30 lipca 1996 r. w sprawie pomocy na rzecz producentów chmielu z tytułu zbiorów w 1995 r. (Dz.U. L 206 z 16.8.1996, s. 46).

⁽²⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1037/2001 z dnia 22 maja 2001 r. zezwalające na oferowanie i dostarczanie do bezpośredniego spożycia przez ludzi niektórych przywożonych win, które mogły być poddane procesom enologicznym nieprzewidzianym w rozporządzeniu Rady (WE) nr 1493/1999 (Dz.U. L 145 z 31.5.2001, s. 12).

⁽³⁾ Decyzja Rady 2006/232/WE z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie zawarcia Umowy pomiędzy Wspólnotą Europejską i Stanami Zjednoczonymi Ameryki w sprawie handlu winem (Dz.U. L 87 z 24.3.2006, s. 1).

Artykuł 2

Przepisy ogólne wspólnej polityki rolnej (WPR)

Do środków określonych w niniejszym rozporządzeniu zastosowanie ma rozporządzenie (UE) nr 1306/2013 oraz przepisy przyjęte na jego podstawie.

Artykuł 3

Definicje

1. Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się definicje dotyczące niektórych sektorów określone w załączniku II.

2. Definicje określone w załączniku II część II sekcja B mają zastosowanie jedynie do końca roku gospodarczego dla cukru 2016/2017.

3. Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się definicje określone w rozporządzeniu (UE) nr 1306/2013, rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 ⁽¹⁾ oraz rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 ⁽²⁾, o ile w niniejszym rozporządzeniu nie postanowiono inaczej.

4. W celu uwzględnienia specyfiki sektora ryżu, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych zmieniających definicje dotyczące sektora ryżu określone w załączniku II część I w zakresie niezbędnym do aktualizacji tych definicji w świetle rozwoju rynku.

5. Do celów niniejszego rozporządzenia:

- a) „regiony słabiej rozwinięte” oznaczają regiony określone zgodnie z definicją w art. 90 ust. 2 lit. a) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ⁽³⁾.
- b) „niekorzystne zjawiska klimatyczne porównywalne do kłęski żywiołowej” oznaczają warunki pogodowe takie jak mróz, grad, lód, deszcz lub susza, które niszczą ponad 30 % średniej rocznej produkcji danego rolnika wyliczonej na podstawie produkcji z poprzednich trzech lat lub średniej z trzech lat wyliczonej na podstawie pięciu ubiegłych lat, z wyłączeniem wartości najwyższej i najniższej.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i rady (UE) nr 1307/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej oraz uchylające rozporządzenia Rady (WE) nr 637/2008 i rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009 (Zob. s. 608 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Zob. s. 487 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Zob. s. 85 niniejszego Dziennika Urzędowego).

Artykuł 4

Dostosowania nomenklatury wspólnej taryfy celnej stosowanej w przypadku produktów rolnych

W przypadkach, w których konieczne jest uwzględnienie zmian do Nomenklatury scalonej Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych, dostosowujących opisy produktów i odesłania w niniejszym rozporządzeniu do pozycji lub podpozycji Nomenklatury scalonej.

Artykuł 5

Współczynniki przeliczeniowe dla ryżu

Komisja może przyjmować akty wykonawcze:

- a) ustalające współczynniki przeliczeniowe dla ryżu na różnych etapach przetwarzania, koszty przetwórstwa i wartość produktów ubocznych;
- b) przyjmujące wszelkie niezbędne środki dotyczące stosowania współczynników przeliczeniowych dla ryżu.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

Artykuł 6

Lata gospodarcze

Ustanawia się następujące lata gospodarcze:

- a) od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia danego roku w przypadku sektorów: owoców i warzyw, produktów z przetworzonych owoców i warzyw oraz bananów;
- b) od dnia 1 kwietnia do dnia 31 marca następnego roku w przypadku sektora suszu paszowego oraz sektora jedwabników;
- c) od dnia 1 lipca do dnia 30 czerwca następnego roku w przypadku:
 - (i) sektora zbóż;
 - (ii) sektora nasion;
 - (iii) sektora oliwy z oliwek i oliwek stołowych;
 - (iv) sektora lnu i konopi;
 - (v) sektora mleka i przetworów mlecznych;
- d) od dnia 1 sierpnia do dnia 31 lipca następnego roku w przypadku sektora wina;
- e) od dnia 1 września do dnia 31 sierpnia następnego roku w przypadku sektora ryżu;
- f) od dnia 1 października do dnia 30 września następnego roku w przypadku sektora cukru.

Artykuł 7

Progi referencyjne

1. Ustala się następujące progi referencyjne:
 - a) w odniesieniu do sektora zbóż: 101,31 EUR za tonę – dotyczy etapu sprzedaży hurtowej towarów dostarczonych do magazynu, przed ich wyładowaniem;
 - b) w odniesieniu do ryżu niełuskanego: 150 EUR za tonę w przypadku ryżu standardowej jakości określonej w załączniku III pkt A – dotyczy etapu sprzedaży hurtowej towarów dostarczonych do magazynu, przed ich wyładowaniem;
 - c) w odniesieniu do cukru standardowej jakości określonej w załączniku III pkt B – dotyczy cukru luzem, EXW:
 - (i) w odniesieniu do cukru białego: 404,4 EUR za tonę;
 - (ii) w odniesieniu do cukru surowego: 335,2 EUR za tonę;
 - d) w odniesieniu do sektora wołowiny i cielęciny: 2 224 EUR za tonę tusz bydła płci męskiej o klasie uformowania/okrywy tłuszczowej R3 według unijnej skali klasyfikacji tusz bydła w wieku ośmiu miesięcy lub więcej, o której mowa w załączniku IV część A;
 - e) w odniesieniu do sektora mleka i przetworów mlecznych:
 - (i) w odniesieniu do masła: 246,39 EUR za 100 kg;
 - (ii) w odniesieniu do odtłuszczonego mleka w proszku: 169,80 EUR za 100 kg;
 - f) w odniesieniu do wieprzowiny 1 509,39 EUR za tonę tusz wieprzowych standardowej jakości określonych pod względem masy i zawartości chudego mięsa na podstawie unijnej skali klasyfikacji tusz wieprzowych, o której mowa w załączniku IV część B:
 - (i) tusze ważące od 60 kg do mniej niż 120 kg: klasa E;
 - (ii) tusze ważące od 120 kg do 180 kg: klasa R;
 - g) w odniesieniu do sektora oliwy z oliwek:
 - (i) 1 779 EUR za tonę oliwy z oliwek najwyższej jakości z pierwszego tłoczenia;
 - (ii) 1 710 EUR za tonę oliwy z oliwek z pierwszego tłoczenia;
 - (iii) 1 524 EUR za tonę oliwy z oliwek typu lampante o kwasowości wynoszącej dwa stopnie, która to kwota podlega obniżeniu o 36,70 EUR za tonę za każdy dodatkowy stopień kwasowości.

2. Komisja poddaje progi referencyjne przewidziane w ust. 1 przeglądowi na podstawie obiektywnych kryteriów, w szczególności w świetle zmian w produkcji, zmian kosztów produkcji (zwłaszcza środków produkcji) i zmian sytuacji na rynku. W razie konieczności progi referencyjne aktualizuje się zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą w świetle zmian w produkcji i sytuacji na rynku.

CZĘŚĆ II

RYNEK WEWNĘTRZNY

TYTUŁ I

INTERWENCJA RYNKOWA

ROZDZIAŁ I

Interwencja publiczna i dopłaty do prywatnego przechowywania

Sekcja 1

Przepisy ogólne dotyczące interwencji publicznej i dopłat do prywatnego przechowywania

Artykuł 8

Zakres stosowania

W niniejszym rozdziale ustanawia się przepisy dotyczące interwencji rynkowej w zakresie:

- a) interwencji publicznej, w przypadku której właściwe organy państw członkowskich skupują i przechowują produkty aż do momentu ich zbywania; oraz
- b) przyznawania dopłat do przechowywania produktów przez podmioty prywatne.

Artykuł 9

Pochodzenie kwalifikujących się produktów

Do zakupu w ramach interwencji publicznej lub do przyznawania dopłat do prywatnego przechowywania kwalifikują się produkty pochodzące z Unii. Dodatkowo, jeżeli produkty są wytwarzane z upraw, uprawy te muszą być zebrane w Unii, a jeżeli są wytwarzane z mleka, mleko to musi być wyprodukowane w Unii.

Artykuł 10

Unijna skala klasyfikacji tusz

Unijna skala klasyfikacji tusz ma zastosowanie, odpowiednio, zgodnie z załącznikiem IV pkt A i B w sektorze wołowiny i cielęciny w odniesieniu do tusz bydła w wieku ośmiu miesięcy lub więcej oraz w sektorze wieprzowiny w odniesieniu do świń niebędących sviniami hodowlanymi.

W sektorze baraniny i koziny, państwa członkowskie mogą stosować unijną skalę klasyfikacji tusz baranich zgodnie z przepisami określonymi w załączniku IV część C.

Sekcja 2

Interwencja publiczna

Artykuł 11

Produkty kwalifikujące się do interwencji publicznej

Interwencję publiczną stosuje się w odniesieniu do następujących produktów zgodnie z warunkami ustanowionymi w niniejszej sekcji oraz wszelkimi dodatkowymi wymogami i warunkami, które mogą zostać określone przez Komisję, w drodze aktów delegowanych zgodnie z art. 19 i aktów wykonawczych zgodnie z art. 20:

- a) pszenicy zwyczajnej, pszenicy durum, jęczmienia i kukurydzy;
- b) ryżu niełuskanego;
- c) świeżej lub schłodzonej wołowiny i cielęciny objętych kodami CN 0201 10 00 oraz od 0201 20 20 do 0201 20 50;
- d) masła wyprodukowanego bezpośrednio i wyłącznie z pasteryzowanej śmietanki uzyskanej bezpośrednio i wyłącznie z mleka krowiego w zatwierdzonym przedsiębiorstwie w Unii, o minimalnej zawartości tłuszczu mlecznego w masie wynoszącej 82 % i maksymalnej zawartości wody w masie wynoszącej 16 %;
- e) odtłuszczonego mleka w proszku najwyższej jakości wytworzonego z mleka krowiego metodą rozpyłową w zatwierdzonym przedsiębiorstwie w Unii, o minimalnej zawartości białka wynoszącej 34,0 % w odtłuszczonej masie suchej.

Artykuł 12

Okresy interwencji publicznej

Interwencja publiczna jest dostępna:

- a) w odniesieniu do pszenicy zwyczajnej, pszenicy durum, jęczmienia i kukurydzy — od dnia 1 listopada do dnia 31 maja;
- b) w odniesieniu do ryżu niełuskanego — od dnia 1 kwietnia do dnia 31 lipca;
- c) w odniesieniu do wołowiny i cielęciny — przez cały rok;
- d) w odniesieniu do masła i odtłuszczonego mleka w proszku — od dnia 1 marca do dnia 30 września.

Artykuł 13

Otwieranie i zamykanie interwencji publicznej

1. W okresach, o których mowa w art. 11, interwencja publiczna:

- a) jest otwarta dla pszenicy zwyczajnej, masła i odtłuszczonego mleka w proszku;
- b) może zostać otwarta przez Komisję – w drodze aktów wykonawczych – dla pszenicy durum, jęczmienia, kukurydzy i ryżu niełuskanego (w tym szczególnych odmian lub rodzajów ryżu niełuskanego), jeżeli wymaga tego sytuacja

na rynku. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2;

- c) może zostać otwarta przez Komisję dla wołowiny i cielęciny – w drodze aktów wykonawczych przyjętych bez zastosowania procedury, o której mowa w art. 229 ust. 2 lub 3 – jeżeli w reprezentatywnym okresie, ustalonym na podstawie art. 20 akapit pierwszy lit. c), średnia cena rynkowa w danym państwie członkowskim lub w danym regionie państwa członkowskiego, notowana na podstawie unijnej skali klasyfikacji tusz bydła, o której mowa w załączniku IV część A, jest niższa niż 85 % progu referencyjnego określonego w art. 7 ust. 1 lit. d).

2. Komisja przyjmuje akty wykonawcze zamykające interwencję publiczną w sektorze wołowiny i cielęciny, jeżeli w reprezentatywnym okresie ustalonym na podstawie art. 20 akapit pierwszy lit. c) nie są już spełnione warunki określone w ust. 1 lit. c) niniejszego artykułu. Te akty wykonawcze przyjmuje się bez zastosowania procedury, o której mowa w art. 229 ust. 2 lub 3.

Artykuł 14

Zakup po ustalonej cenie lub w ramach przetargu

W przypadku otwarcia interwencji publicznej na podstawie art. 13 ust. 1 środki dotyczące ustalania cen zakupu produktów, o których mowa w art. 11, oraz, w stosownych przypadkach, środki dotyczące ograniczeń ilościowych, gdy zakup dokonywany jest po ustalonej cenie, są przyjmowane przez Radę zgodnie z art. 43 ust. 3 TFUE.

Artykuł 15

Cena interwencyjna

1. Cena interwencyjna oznacza:

- a) cenę zakupu produktów w ramach interwencji publicznej, w przypadku gdy zakup dokonywany jest po ustalonych cenach, lub
- b) maksymalną cenę, za jaką produkty kwalifikujące się do interwencji publicznej mogą zostać zakupione w przypadku zakupu w drodze procedury przetargowej.

2. Środki dotyczące ustalania poziomu cen interwencyjnych, w tym kwoty podwyżek i obniżek, są przyjmowane przez Radę zgodnie z art. 43 ust. 3 TFUE.

Artykuł 16

Zasady ogólne dotyczące zbywania publicznych zapasów interwencyjnych

1. Zbywanie produktów zakupionych w ramach interwencji publicznej odbywa się w taki sposób, aby:

- a) zapobiec jakimkolwiek zakłóceniom na rynku,

b) zapewnić równy dostęp do towarów i równe traktowanie nabywców, oraz

c) zapewnić zgodność z zobowiązaniami wynikającymi z umów międzynarodowych zawartych zgodnie z TFUE.

2. Zbywanie produktów zakupionych w ramach interwencji publicznej może odbyć się przez udostępnienie ich w ramach programu dystrybucji żywności wśród osób najbardziej potrzebujących w Unii określonego w odpowiednim unijnym akcie prawnym. W takich przypadkach wartość księgowa takich produktów odpowiada poziomowi odpowiednich ustalonych cen interwencyjnych, o których mowa w art. 14 ust. 2 niniejszego rozporządzenia.

3. Co roku Komisja podaje do wiadomości publicznej zasady, na jakich produkty zakupione w ramach interwencji publicznej zostały sprzedane w ciągu poprzedniego roku.

Sekcja 3

Dopłaty do prywatnego przechowywania

Artykuł 17

Kwalifikujące się produkt

Dopłaty do prywatnego przechowywania mogą być przyznawane w odniesieniu do następujących produktów zgodnie z warunkami ustanowionymi w niniejszej sekcji oraz wszelkimi dalszymi wymogami i warunkami, które mają zostać przyjęte przez Komisję w drodze aktów delegowanych na podstawie art. 18 ust. 1 lub art. 19 oraz aktów wykonawczych na podstawie art. 18 ust. 2 lub art. 20:

- a) cukru białego;
- b) oliwy z oliwek;
- c) włókna lnianego;
- d) świeżego lub schłodzonego mięsa z bydła w wieku ośmiu miesięcy lub więcej;
- e) masła wyprodukowanego ze śmietanki uzyskanej bezpośrednio i wyłącznie z mleka krowiego;
- f) sera;
- g) odtłuszczonego mleka w proszku wyprodukowanego z mleka krowiego;
- h) wieprzowiny;
- i) mięsa baraniego i koziego.

Akapit pierwszy lit. f) ogranicza się do serów objętych chronioną nazwą pochodzenia lub chronionym oznaczeniem geograficznym na mocy rozporządzenia (UE) nr 1151/2012 przechowywanych dłużej niż przez okres dojrzewania określony w specyfikacji produktu, o której mowa w art. 7 tego rozporządzenia, lub okres dojrzewania, który przyczynia się do zwiększenia wartości sera.

Artykuł 18

Warunki przyznawania pomocy

1. W celu zapewnienia przejrzystości rynku Komisja, w razie konieczności, jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych określających warunki, na jakich może ona podejmować decyzje o przyznaniu dopłat do prywatnego przechowywania produktów wymienionych w art. 17, uwzględniając:

- a) średnie ceny rynkowe notowane w Unii, progi referencyjne i koszty produkcji danych produktów; oraz
- b) potrzebę zareagowania we właściwym czasie na szczególnie trudną sytuację na rynku lub na zmiany sytuacji gospodarczej, które mają znaczący negatywny wpływ na marże w sektorze.

2. Komisja może przyjmować akty wykonawcze:

- a) przyznające dopłaty do prywatnego przechowywania produktów wymienionych w art. 17, uwzględniając warunki, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu;
- b) ograniczające przyznawanie dopłat do prywatnego przechowywania.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

3. Środki dotyczące ustalania wysokości dopłat do prywatnego przechowywania, przewidzianego w art. 17, przyjmowane są przez Radę zgodnie z art. 43 ust. 3 TFUE.

Sekcja 4

Przepisy wspólne w zakresie interwencji publicznej i dopłat do prywatnego przechowywania

Artykuł 19

Przekazane uprawnienia

1. W celu zapewnienia, aby produkty zakupione w ramach interwencji publicznej lub podlegające dopłatom do prywatnego przechowywania nadawały się do długoterminowego przechowywania oraz miały solidną i właściwą jakość handlową, a także aby uwzględnić specyfikę różnych sektorów w celu zapewnienia racjonalnego pod względem kosztów funkcjonowania interwencji publicznej i prywatnego przechowywania, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych określających wymogi i warunki, które mają spełniać te produkty w uzupełnieniu do wymogów określonych w niniejszym rozporządzeniu. Te warunki i wymogi mają na celu zapewnienie w odniesieniu do zakupionych i przechowywanych produktów:

- a) ich jakości w odniesieniu do parametrów jakości, grup jakościowych, klas jakości, kategorii, charakterystyk produktu i wieku;

- b) ich kwalifikowalności w odniesieniu do ilości, opakowań, w tym etykietowania, konserwowania, wcześniejszych umów dotyczących przechowywania, zatwierdzenia przedsiębiorstw i stanu produktów, do których odnosi się cena interwencyjna oraz dopłaty do prywatnego przechowywania.
2. W celu uwzględnienia specyfiki sektora zbóż i ryżu niełuskanego, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych określających kryteria jakościowe w odniesieniu do zakupu i sprzedaży pszenicy zwyczajnej, pszenicy durum, jęczmienia, kukurydzy i ryżu niełuskanego.
3. W celu zapewnienia odpowiedniej możliwości przechowywania oraz racjonalnego pod względem kosztów funkcjonowania systemu interwencji publicznej, dystrybucji i dostępu dla podmiotów gospodarczych oraz w celu utrzymania jakości produktów zakupionych w ramach interwencji publicznej z myślą o ich zbywaniu po zakończeniu okresu przechowywania, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych określających:
- a) wymogi, które mają spełniać miejsca przechowywania wszystkich produktów zakupionych w ramach systemu interwencji publicznej;
- b) przepisy dotyczące przechowywania produktów zarówno na terytorium państwa członkowskiego, które jest odpowiedzialne za produkty oraz ich traktowanie, jak i poza tym terytorium, jeżeli chodzi o należności celne i wszelkie inne kwoty przyznawane lub pobierane w ramach WPR.
4. W celu zapewnienia wywierania przez dopłaty do prywatnego przechowywania pożądanego wpływu na rynek, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych określających:
- a) przepisy i warunki stosowane w przypadkach, gdy ilość przechowywana jest mniejsza od ilości przewidzianej w umowie,
- b) warunki przyznawania zaliczek dotyczących takich dopłat;
- c) warunki, na jakich można podjąć decyzję o ponownym wprowadzeniu do obrotu lub o zbywaniu produktów objętych umowami prywatnego przechowywania.
5. W celu zapewnienia właściwego funkcjonowania systemów interwencji publicznej i prywatnego przechowywania, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych:
- a) przewidujących stosowanie procedur przetargowych gwarantujących równy dostęp do towarów i równe traktowanie podmiotów gospodarczych;
- b) określających dodatkowe warunki, jakie muszą spełnić podmioty gospodarcze, aby ułatwić sprawne zarządzanie systemem i kontrolę nad nim ze strony państw członkowskich i podmiotów gospodarczych;
- c) określających wymogi dotyczące podmiotów gospodarczych w zakresie wnoszenia zabezpieczenia gwarantującego wykonanie ich obowiązków.
6. W celu uwzględnienia postępu technicznego i potrzeb sektorów, o których mowa w art. 10, jak również konieczności standaryzowania prezentacji różnych produktów do celów poprawy przejrzystości rynkowej, rejestracji cen i stosowania środków interwencji rynkowej, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych:
- a) dostosowujących i aktualizujących przepisy załącznika IV dotyczące unijnej skali klasyfikacji, identyfikacji i prezentacji tusz;
- b) ustanawiających przepisy uzupełniające dotyczące: klasyfikacji, w tym prowadzonej przez wykwalifikowanych rzeczoznawców, podziału na klasy, w tym przy użyciu automatycznych technik podziału na klasy, identyfikacji, ważenia i znakowania tusz oraz obliczania średnich cen unijnych i współczynników ważenia stosowanych przy obliczaniu tych cen;
- c) ustanawiających, w sektorze wołowiny i cielęciny, odstępstwa od przepisów i odstępstwa szczególne, które państwa członkowskie mogą przyznać ubojniom, w których dokonuje się uboju niewielkiej liczby sztuk bydła, oraz dodatkowe przepisy dotyczące danych produktów, w tym klas uformowania i okrywy tłuszczowej, oraz, w sektorze baraniny, dalsze przepisy dotyczące masy, koloru mięsa i okrywy tłuszczowej oraz kryteria klasyfikacji jagniąt lekkich;
- d) upoważniających państwa członkowskie do niestosowania skali klasyfikacji w przypadku klasyfikacji tusz wieprzowych oraz do stosowania dodatkowych kryteriów oceny oprócz kryterium masy i szacowanej zawartości chudego mięsa lub określających odstępstwa od tej skali.

Artykuł 20

Uprawnienia wykonawcze zgodnie z procedurą sprawdzającą

Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające środki niezbędne do zapewnienia jednolitego stosowania niniejszego rozdziału. Środki te mogą w szczególności dotyczyć:

- a) kosztów ponoszonych przez podmiot gospodarczy w przypadku, gdy produkty dostarczone w ramach interwencji publicznej nie spełniają minimalnych wymogów jakości;
- b) ustalenia minimalnych możliwości przechowywania w miejscach przechowywania interwencyjnego;
- c) reprezentatywnych okresów, rynków i cen rynkowych niezbędnych do stosowania niniejszego rozdziału;
- d) dostaw produktów, które mają być objęte zakupem w ramach interwencji publicznej, kosztów transportu, które mają być ponoszone przez oferenta, przejmowania produktów przez agencje płatnicze oraz płatności;

- e) różnych czynności związanych z procesem odkostniania w sektorze wołowiny i cielęciny;
- f) praktycznych ustaleń dotyczących pakowania produktów, wprowadzania ich do obrotu i etykietowania;
- g) procedur zatwierdzania przedsiębiorstw produkujących masło i odtuszczone mleko w proszku do celów niniejszego rozdziału;
- h) wszelkich zezwoleń na przechowywanie poza terytorium państwa członkowskiego, w którym produkty zostały zakupione i były przechowywane;
- i) sprzedaży lub zbywania produktów zakupionych w ramach interwencji publicznej, w szczególności w odniesieniu do cen sprzedaży, warunków wycofania z przechowywania, dalszego wykorzystania lub przeznaczenia produktów wycofanych z przechowywania, obejmujących procedury dotyczące produktów udostępnianych do wykorzystania w ramach programu, o którym mowa w art. 16 ust. 2, w tym przekazywania produktów między państwami członkowskimi;
- j) w odniesieniu do produktów zakupionych w ramach interwencji publicznej, przepisów odnoszących się do możliwości sprzedaży przez państwa członkowskie, na własną odpowiedzialność, małych ilości pozostających w miejscach przechowywania lub ilości, które nie nadają się do ponownego zapakowania, lub których stan uległ pogorszeniu;
- k) w odniesieniu do prywatnego przechowywania, zawierania i treści umów między właściwym organem państwa członkowskiego a wnioskodawcami;
- l) wprowadzania produktów do prywatnego przechowywania, ich prywatnego przechowywania oraz wycofania z przechowywania;
- m) długości okresu prywatnego przechowywania oraz przepisów, na podstawie których okres ten, określony w umowie, może zostać skrócony lub wydłużony;
- n) procedur, których należy przestrzegać przy zakupie po ustalonych cenach, w tym procedur dotyczących zabezpieczenia, które należy wnieść, i jego wysokości, lub dotyczących przyznawania uprzednio ustalonych dopłat do prywatnego przechowywania;
- o) stosowania procedur przetargowych zarówno do interwencji publicznej, jak i do prywatnego przechowywania, w szczególności w odniesieniu do:
- (i) składania ofert lub ofert przetargowych i minimalnych ilości, w odniesieniu do których składa się wniosek lub ofertę;
 - (ii) procedur dotyczących zabezpieczenia, które należy wnieść, i jego wysokości; oraz
- (iii) wyboru ofert przy zapewnieniu pierwszeństwa tym, które są najkorzystniejsze dla Unii, a jednocześnie określających, że udzielenie zamówienia nie musi nastąpić;
- p) stosowania unijnych skal klasyfikacji tusz wołowych, wieprzowych i baranich;
- q) innej niż ustanowiona w załączniku IV sekcja A.IV prezentacji tusz i półtusze do celów ustalania cen rynkowych;
- r) współczynników korygujących, które mają być stosowane przez państwa członkowskie w przypadku innej prezentacji tusz wołowych i baranich, w przypadku gdy prezentacja wzorcowa nie jest stosowana;
- s) praktycznych ustaleń odnoszących się do znakowania sklasyfikowanych tusz oraz do obliczania przez Komisję średniej ważonej ceny unijnej tusz wołowych, wieprzowych i baranich;
- t) upoważnienia państw członkowskich do określenia w odniesieniu do świń ubitych na ich terytorium innej prezentacji tusz wieprzowych niż określona w załączniku IV sekcja B.III, jeżeli spełniony zostanie jeden z poniższych warunków:
- (i) zwykła praktyka handlowa stosowana na ich terytorium różni się od standardowej prezentacji określonej w załączniku IV sekcja B.III akapit pierwszy;
 - (ii) wymagają tego względy techniczne;
 - (iii) tusze są oskórowane w jednolity sposób;
- u) przepisy dotyczące kontroli w terenie dokonywanej przez komitet unijny złożony z ekspertów z Komisji i ekspertów wyznaczonych przez państwa członkowskie, w zakresie stosowania klasyfikacji tusz w państwach członkowskich, w celu zapewnienia dokładności i wiarygodności klasyfikacji tusz. Przepisy te przewidują, że Unia ponosi koszty działalności związanej z prowadzeniem takiej kontroli.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

Artykuł 21

Inne uprawnienia wykonawcze

Komisja przyjmuje akty wykonawcze w celu upoważnienia państw członkowskich, aby w odniesieniu do jagniąt o masie tuszy poniżej 13 kg, w drodze odstępstwa od załącznika IV sekcja C.III, stosowały następujące kryteria klasyfikacji:

- a) masa tuszy;
- b) kolor mięsa;
- c) okrywa tłuszczowa.

Te akty wykonawcze przyjmuje się bez zastosowania procedury, o której mowa w art. 229 ust. 2 lub 3.

ROZDZIAŁ II

Programy pomocy

Sekcja 1

Programy na rzecz poprawy dostępu do żywności

Artykuł 22

Grupa docelowa

Programami pomocy, które mają poprawić dystrybucję produktów rolnych i polepszyć nawyki żywieniowe dzieci, objęte są dzieci, które regularnie uczęszczają do żłobków, przedszkoli lub szkół podstawowych lub średnich zarządzanych lub zatwierdzonych przez właściwe organy państw członkowskich.

Podsekcja 1

Program „owoce i warzywa w szkole”

Artykuł 23

Pomoc dotycząca dystrybucji owoców i warzyw, przetworzonych owoców i warzyw oraz bananów wśród dzieci

1. Przyznaje się pomoc unijną na:
 - a) dostarczanie dzieciom w placówkach oświatowych, o których mowa w art. 22, produktów pochodzących z sektorów owoców i warzyw, przetworzonych owoców i warzyw oraz bananów; oraz
 - b) pokrycie niektórych związanych z nim kosztów logistyki i dystrybucji, sprzętu, promocji, monitorowania, ewaluacji i środków towarzyszących.
2. Państwa członkowskie, które zamierzają uczestniczyć w tym programie na poziomie krajowym lub regionalnym, przygotowują uprzednią strategię dotyczącą jego realizacji. Zapewniają one również środki towarzyszące niezbędne z punktu widzenia skuteczności programu, które mogą obejmować informacje w zakresie środków nauczania o zdrowych nawykach żywieniowych, o lokalnych łańcuchach dostaw żywności i przeciwdziałaniu marnotrawstwu żywności.
3. Opracowując swoje strategie, państwa członkowskie sporządzają wykaz produktów, które pochodzą z sektorów owoców i warzyw, przetworzonych owoców i warzyw oraz sektora bananów, które będą kwalifikowały się do objęcia ich odpowiednim programem. Wykaz ten nie obejmuje produktów wymienionych w załączniku V.

Jednakże w należycie uzasadnionych przypadkach, na przykład gdy państwo członkowskie chce zapewnić w ramach programu szeroki asortyment produktów lub uatrakcyjnić ten program, w strategii można przewidzieć, że takie produkty mogą zostać zakwalifikowane, jeżeli zawierają tylko ograniczone ilości substancji, o których mowa w tym załączniku.

Państwa członkowskie zapewniają zatwierdzenie przez ich właściwe organy ochrony zdrowia wykazu produktów, które mogą zostać zakwalifikowane w ramach ich programu.

Państwa członkowskie dokonują wyboru swoich produktów na podstawie obiektywnych kryteriów, które mogą obejmować kwestie zdrowotne i kwestie związane z ochroną środowiska, jak również sezonowość, zróżnicowanie, dostępność produktów, przyznając w zakresie, w jakim jest to wykonalne, pierwszeństwo produktom pochodzącym z Unii, a w szczególności zakupom lokalnym, rynkom lokalnym, krótkim łańcuchom dostaw lub korzyściom dla środowiska.

4. Środki dotyczące ustalania pomocy unijnej, o której mowa w ust. 1, są przyjmowane przez Radę zgodnie z art. 43 ust. 3 TFUE.

5. Pomoc unijna, o której mowa w ust. 1, jest przydzielana poszczególnym państwom członkowskim na podstawie obiektywnych kryteriów opartych na wielkości procentowej dzieci w wieku od sześciu do dziesięciu lat.

Państwa członkowskie uczestniczące w programie corocznie składają wnioski o pomoc unijną na podstawie swoich strategii, o których mowa w ust. 2.

Środki dotyczące ustalania minimalnych kwot pomocy unijnej dla każdego uczestniczącego w programie państwa członkowskiego oraz wstępnych i ostatecznych przydziałów pomocy uczestniczącym państwom członkowskim są przyjmowane przez Radę zgodnie z art. 43 ust. 3 TFUE.

6. Pomocy unijnej przewidzianej w ust. 1 nie wykorzystuje się do zastępowania finansowania jakichkolwiek istniejących krajowych programów dystrybucji owoców w szkołach, obejmujących owoce i warzywa, przetworzone owoce i warzywa oraz banany, lub innych obejmujących takie produkty programów dystrybucji w szkołach.

Jeżeli jednak państwo członkowskie już utworzyło program, który kwalifikowałby się do otrzymania pomocy unijnej na mocy niniejszego artykułu, oraz zamierza rozszerzyć jego zakres lub zwiększyć jego skuteczność, w tym w odniesieniu do docelowej grupy programu, jego czasu trwania lub kwalifikujących się produktów, można przyznać pomoc unijną, pod warunkiem że są przestrzegane limity, określone zgodnie z art. 43 ust. 3 TFUE, w zakresie stosunku pomocy unijnej do całkowitego wkładu krajowego. W takim przypadku odnośnie państwo członkowskie wskazuje w swojej strategii wdrażania, w jaki sposób zamierza rozszerzyć zakres swojego programu lub zwiększyć jego skuteczność.

7. W ramach uzupełniania pomocy unijnej państwa członkowskie mogą przyznawać pomoc krajową zgodnie z art. 217.

8. Unijny program „Owoce i warzywa w szkole” pozostaje bez uszczerbku dla wszelkich innych, zgodnych z prawem unijnym, krajowych programów dystrybucji owoców i warzyw w szkołach.

9. Na podstawie art. 6 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 Unia może również finansować środki dotyczące informowania, monitorowania i ewaluacji związane z programem „Owoce i warzywa w szkole”, w tym środki dotyczące podnoszenia świadomości społecznej na temat tego programu i związane z nim środki dotyczące tworzenia sieci kontaktów.

10. Państwa członkowskie uczestniczące w programie rozpowszechniają w miejscach dystrybucji żywności informacje o swoim udziale w programie pomocy oraz o fakcie, że jest on wspierany przez Unię.

Artykuł 24

Przekazane uprawnienia

1. Aby propagować zdrowe nawyki żywieniowe wśród dzieci oraz zapewnić, aby z pomocy korzystały dzieci należące do grupy docelowej, o której mowa w art. 22, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych dotyczących przepisów odnoszących się do:

- a) dodatkowych kryteriów związanych z ukierunkowywaniem pomocy przez państwa członkowskie;
- b) zatwierdzania i wyboru przez państwa członkowskie wnioskodawców ubiegających się o pomoc;
- c) opracowywania strategii krajowych i regionalnych oraz środków towarzyszących.

2. Aby zapewnić skuteczne i właściwie ukierunkowane wykorzystanie unijnych środków finansowych, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych dotyczących przepisów odnoszących się:

- a) metody ponownego przydziału wstępnie przydzielonej pomocy, o której mowa w art. 23 ust. 5, między państwa członkowskie na podstawie otrzymanych wniosków o przyznanie pomocy;
- b) przewidzianych w strategiach państw członkowskich kosztów kwalifikowalnych do objęcia pomocą unijną i możliwości ustalenia ogólnego pułapu w odniesieniu do poszczególnych kosztów;
- c) obowiązku monitorowania i ewaluacji efektywności programów „Owoce i warzywa w szkole” przez państwa członkowskie.

3. W celu propagowania wiedzy o programie pomocy, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych, zobowiązujących państwa członkowskie prowadzące program „Owoce i warzywa w szkole” do rozpowszechniania informacji o wspierającej roli pomocy unijnej.

Artykuł 25

Uprawnienia wykonawcze zgodnie z procedurą sprawdzającą

Komisja może przyjmować akty wykonawcze ustanawiające środki niezbędne do stosowania niniejszej podsekcji, w tym w odniesieniu do:

- a) informacji, które mają zostać zawarte w strategiach państw członkowskich;
- b) wniosków o pomoc i płatności;
- c) metod rozpowszechniania informacji o programie i związanych z nim środków dotyczących tworzenia sieci kontaktów;
- d) trybu składania, formatu i treści sprawozdań z monitorowania i ewaluacji przedstawianych przez państwa członkowskie uczestniczące w unijnym programie „Owoce i warzywa w szkole”.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

Podsekcja 2

Program „mleko w szkole”

Artykuł 26

Pomoc dotycząca dystrybucji mleka i przetworów mlecznych wśród dzieci

1. Przyznaje się pomoc unijną dotyczącą dystrybucji wśród dzieci uczęszczających do placówek oświatowych, o których mowa w art. 22, określonych kategorii mleka i przetworów mlecznych objętych kodami CN 0401, 0403, 0404 90 i 0406 lub kodem CN 2202 90.

2. Począwszy od dnia 1 sierpnia 2015 r. państwa członkowskie, na poziomie krajowym lub regionalnym, które chcą skorzystać z tego programu, muszą najpierw przygotować strategię dotyczącą jego wdrażania. Mogą również przewidzieć środki towarzyszące, które mogą obejmować informacje o działaniach edukacyjnych na temat zdrowych nawyków żywieniowych, lokalnych łańcuchów dostaw żywności i zwalczania marnotrawstwa żywności, które są niezbędne z punktu widzenia skuteczności programu.

3. Opracowując swoje strategie, państwa członkowskie sporządzają wykaz kategorii mleka i przetworów mlecznych, które będą kwalifikowały się do objęcia odpowiednim programem, zgodnie z przepisami przyjętymi przez Komisję na podstawie art. 27.

4. Z wyjątkiem bezpłatnego wydawania posiłków dzieciom w placówkach oświatowych, pomocy unijnej, o której mowa w ust. 1, nie wykorzystuje się do zastępowania finansowania jakichkolwiek istniejących krajowych programów dystrybucji mleka i przetworów mlecznych w szkołach lub innych obejmujących mleko i przetwory mleczne programów dystrybucji w szkołach. Jeżeli jednak państwo członkowskie już utworzyło program, który kwalifikowałby się do otrzymania pomocy unijnej na mocy niniejszego artykułu, oraz zamierza rozszerzyć jego zakres lub zwiększyć jego skuteczność, w tym w odniesieniu do docelowej grupy programu, jego czasu trwania lub kwalifikujących się produktów, pomoc unijna może zostać przyznana. W takim przypadku dane państwo członkowskie wskazuje w swojej strategii realizacji, w jaki sposób zamierza rozszerzyć zakres swojego programu lub zwiększyć jego skuteczność.

5. W ramach uzupełniania pomocy unijnej państwa członkowskie mogą przyznawać pomoc krajową zgodnie z art. 217.

6. Unijny program „Mleko w szkole” pozostaje bez uszczerbku dla wszelkich innych, zgodnych z prawem unijnym, prowadzonych w szkołach programów krajowych zachęcających do spożywania mleka i przetworów mlecznych.

7. Środki ustalania pomocy unijnej dotyczącej wszystkich kategorii mleka i produktów mlecznych i maksymalnej ilości kwalifikującej się do pomocy unijnej, o której mowa w ust. 1, przyjmowane są przez Radę zgodnie z art. 43 ust. 3 TFUE.

8. Państwa członkowskie uczestniczące w programie rozpowszechniają w miejscach dystrybucji żywności informacje o swoim udziale w programie pomocy oraz o fakcie, że jest on wspierany przez Unię.

Artykuł 27

Przekazane uprawnienia

1. W celu uwzględnienia zmian modelu konsumpcji produktów mleczarskich, innowacji i rozwoju rynku produktów mleczarskich, dostępności produktów na różnych rynkach w Unii oraz aspektów żywieniowych, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych określających:

- a) produkty, które kwalifikują się do programu, zgodnie z przepisami określonymi w art. 26 ust. 1 i z uwzględnieniem aspektów żywieniowych;
- b) opracowywanie krajowych lub regionalnych strategii państw członkowskich obejmujących w stosownych przypadkach środki towarzyszące; oraz
- c) środki niezbędne do monitorowania i ewaluacji.

2. W celu zapewnienia sprawnego i skutecznego wykorzystania pomocy unijnej, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych dotyczących:

- a) przepisów dotyczących kwalifikowalności do pomocy beneficjentów i wnioskodawców;
- b) wymogu zatwierdzania wnioskodawców przez państwa członkowskie;
- c) wykorzystywania produktów mleczarskich korzystających z pomocy do przygotowywania posiłków w placówkach oświatowych.

3. W celu zapewnienia, aby wnioskodawcy wywiązywali się ze swoich obowiązków, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych dotyczących wymogu wnoszenia zabezpieczenia w przypadku wypłaty zaliczki pomocy.

4. W celu propagowania wiedzy o programie pomocy, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych, określających warunki, na jakich państwa członkowskie mają informować o swoim udziale w programie pomocy oraz o fakcie, że jest on wspierany przez Unię.

5. W celu zapewnienia, aby pomoc ta została odzwierciedlona w cenach, za które produkty dostępne są w ramach programu, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych ustanawiających przepisy dotyczące ustanowienia systemu monitorowania cen w ramach programu.

Artykuł 28

Uprawnienia wykonawcze zgodnie z procedurą sprawdzającą

Komisja może przyjmować akty wykonawcze ustanawiające środki niezbędne do stosowania niniejszej podsekcji obejmujące:

- a) procedury w celu zapewnienia przestrzegania maksymalnej ilości kwalifikującej się do pomocy;
- b) procedury dotyczące wnoszenia zabezpieczenia w przypadku dokonania wypłaty zaliczki oraz określania wysokości tego zabezpieczenia;
- c) przepisy dotyczące informacji, jakie powinny otrzymać państwa członkowskie w celu zatwierdzania wnioskodawców, wniosków o pomoc i płatności;
- d) metody rozpowszechniania informacji o programie;
- e) zarządzanie monitorowaniem cen zgodnie z art. 27 ust. 5.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

Sekcja 2

Pomoc w sektorze oliwy z oliwek i oliwek stołowych

Artykuł 29

Programy wsparcia dla sektora oliwy z oliwek i oliwek stołowych

1. Unia finansuje trzyletnie programy prac, które mają zostać sporządzone przez organizacje producentów uznanych na mocy art. 152, zrzeszenia organizacji producentów uznanych na mocy art. 156 lub przez organizacje międzybranżowe uznane na mocy art. 157 i które dotyczą co najmniej jednej z poniższych dziedzin:

- a) monitorowanie rynku i zarządzanie rynkiem w sektorze oliwy z oliwek i oliwek stołowych;

- b) poprawa sytuacji w zakresie oddziaływania uprawy oliwek na środowisko;
- c) poprawa konkurencyjności uprawy oliwek poprzez modernizację;
- d) poprawa jakości produkcji oliwy z oliwek oraz oliwek stołowych;
- e) system identyfikowalności, certyfikacji i ochrony jakości oliwy z oliwek oraz oliwek stołowych, w szczególności monitorowania jakości oliwy z oliwek sprzedawanej konsumentom końcowym, objęty zakresem odpowiedzialności administracji krajowych;
- f) rozpowszechnianie informacji dotyczących działań prowadzonych przez organizacje producentów, zrzeszenia organizacji producentów lub organizacje międzybranżowe w celu poprawy jakości oliwy z oliwek i oliwek stołowych.

2. Wkład finansowy Unii w programy prac, o których mowa w ust. 1, wynosi:

- a) 11 098 000 EUR rocznie dla Grecji;
- b) 576 000 EUR rocznie dla Francji; oraz
- c) 35 991 000 EUR rocznie dla Włoch.

3. Maksymalne finansowanie przez Unię programów prac, o których mowa w ust. 1, jest równe kwotom zatrzymanym przez państwa członkowskie. Maksymalne finansowanie kosztów kwalifikowalnych wynosi:

- a) 75 % z tytułu działalności w dziedzinie, o której mowa w ust. 1 lit. a), b) i c);
- b) 75 % z tytułu inwestycji w aktywa trwale oraz 50 % z tytułu innej działalności w dziedzinie, o której mowa w ust. 1 lit. d);
- c) 75 % z tytułu programów prac zrealizowanych w co najmniej trzech państwach trzecich lub państwach członkowskich niebędących producentami przez uznane organizacje, o których mowa w ust. 1, z co najmniej dwóch państw członkowskich będących producentami w dziedzinach, o których mowa w ust. 1 lit. e) i f), oraz 50 % z tytułu innej działalności w tych dziedzinach.

Państwo członkowskie zapewnia finansowanie uzupełniające do wysokości 50 % kosztów niepokrytych w drodze finansowania Unii.

Artykuł 30

Przekazane uprawnienia

W celu zapewnienia sprawnego i skutecznego wykorzystania pomocy unijnej określonej w art. 29 oraz w celu poprawy jakości produkcji oliwy z oliwek i oliwek stołowych, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych dotyczących:

- a) w odniesieniu do obszarów, o których mowa w art. 29 ust. 1, szczegółowych środków, które mogą być finansowane w ramach pomocy unijnej, oraz działań i kosztów, które nie mogą być w ten sposób finansowane;
- b) minimalnego przydziału przez państwa członkowskie środków pochodzących z finansowania unijnego na poszczególne obszary;
- c) wymogu wnoszenia zabezpieczenia wraz z wnioskiem o zatwierdzenie programu w przypadkach, w których wypłacana jest zaliczka pomocy;
- d) kryteriów wyboru i zatwierdzania programów pracy, które powinny być uwzględniane przez państwa członkowskie.

Artykuł 31

Uprawnienia wykonawcze zgodnie z procedurą sprawdzającą

Komisja może przyjmować akty wykonawcze ustanawiające środki niezbędne do stosowania niniejszej sekcji dotyczące:

- a) wdrażania programów prac oraz wprowadzania w nich zmian;
- b) płatności pomocy obejmujących płatności zaliczek pomocy;
- c) procedury dotyczącej zabezpieczenia, które należy wnieść, i jego wysokości w przypadkach, w których składany jest wniosek o zatwierdzenie programu prac i w których wypłacana jest zaliczka pomocy.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

Sekcja 3

Pomoc dla sektora owoców i warzyw

Artykuł 32

Fundusze operacyjne

1. Organizacje producentów działające w sektorze owoców i warzyw lub ich zrzeszenia mogą utworzyć fundusz operacyjny. Fundusz ten jest finansowany:

- a) ze składek pochodzących od:
 - (i) członków organizacji producentów lub samej organizacji producentów; lub
 - (ii) zrzeszeń organizacji producentów ze składek opłacanych przez członków tych zrzeszeń;
- b) z pomocy finansowej Unii, która może zostać przyznana organizacjom producentów lub ich zrzeszeniom, w przypadku gdy przedstawią one program operacyjny lub częściowy program operacyjny, zarządzają nim i go wdrażają, na podstawie warunków, które zostaną przyjęte przez Komisję w drodze aktów delegowanych zgodnie z art. 37 i aktów wykonawczych zgodnie z art. 38.

2. Fundusz operacyjny wykorzystywany jest wyłącznie do finansowania programów operacyjnych przedłożonych państwu członkowskiemu i przez nie zatwierdzonych.

Artykuł 33

Programy operacyjne

1. Programy operacyjne w sektorze owoców i warzyw trwają minimalnie trzy lata, a maksymalnie pięć lat. Realizują co najmniej dwa spośród celów, o których mowa w art. 152 ust. 1 lit. c), lub dwa spośród następujących celów:

- a) planowanie produkcji, w tym prognozowanie i monitorowanie produkcji i spożycia;
- b) poprawa jakości produktów, świeżych lub przetworzonych;
- c) podwyższenie wartości handlowej produktów,
- d) promocja produktów, świeżych lub przetworzonych,
- e) środki ochrony środowiska w szczególności dotyczące wody, i metody produkcji bezpieczne dla środowiska, w tym rolnictwo ekologiczne,
- f) zapobieganie sytuacjom kryzysowym i zarządzanie kryzysowe.

Programy operacyjne przedstawia się państwu członkowskiemu do zatwierdzenia.

2. Zrzeszenia organizacji producentów mogą też przedstawiać całościowe lub częściowe programy operacyjne, obejmujące działania określone w ramach programów operacyjnych przez organizacje członkowskie, lecz przez nie niezrealizowane. Te programy operacyjne zrzeszeń organizacji producentów podlegają tym samym zasadom, co programy operacyjne organizacji producentów i są rozpatrywane w tym samym czasie co programy operacyjne organizacji członkowskich.

W tym celu państwa członkowskie zapewniają, aby:

- a) środki w ramach programów operacyjnych zrzeszenia organizacji producentów były w całości finansowane ze składek tych organizacji członkowskich tego zrzeszenia, a te środki finansowe pochodziły z funduszy operacyjnych tych organizacji członkowskich;
- b) środki i przeznaczone na nie środki finansowe były określone w programach operacyjnych poszczególnych organizacji członkowskich;
- c) nie dochodziło do podwójnego finansowania.

3. Zapobieganie sytuacjom kryzysowym oraz zarządzanie kryzysowe, o których mowa w ust. 1 akapit pierwszy lit. f),

związane są z unikaniem kryzysów i postępowaniem w sytuacjach kryzysowych na rynkach owoców i warzyw i w tym kontekście obejmują:

- a) inwestycje umożliwiające skuteczniejsze zarządzanie ilościami wprowadzanymi do obrotu;
- b) działania szkoleniowe i wymianę najlepszych praktyk;
- c) promowanie i informowanie, z myślą o zapobieganiu bądź w okresie kryzysu;
- d) wsparcie na rzecz kosztów administracyjnych poniesionych na utworzenie funduszy wspólnego inwestowania;
- e) w razie potrzeby ponowne nasadzenie sadów po obowiązkowym ich karczowaniu ze względów zdrowotnych lub fitosanitarnych z polecenia właściwego organu państwa członkowskiego;
- f) wycofywanie z rynku;
- g) zielone zbiory lub niezбиieranie owoców i warzyw;
- h) ubezpieczanie zbiorów.

Wsparcie na rzecz ubezpieczenia zbiorów przyczynia się do zabezpieczenia dochodów producentów, którzy ponieśli szkody w następstwie klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych, chorób lub inwazji szkodników.

Umowy ubezpieczenia wymagają od beneficjentów podjęcia niezbędnych środków zapobiegania ryzyku.

Środki zapobiegania sytuacjom kryzysowym i zarządzania kryzysowego, w tym spłata kapitału i odsetek, o których mowa w akapicie piątym, nie mogą przekraczać jednej trzeciej wydatków w ramach programu operacyjnego.

Organizacje producentów mogą zaciągać kredyty na warunkach komercyjnych na finansowanie środków zapobiegania sytuacjom kryzysowym i zarządzania kryzysowego. W takim przypadku spłata kapitału i odsetek od tych pożyczek może stanowić część programu operacyjnego i, jako taka, kwalifikować się do unijnej pomocy finansowej na mocy art. 34. Jakikolwiek szczególne działanie w ramach zapobiegania sytuacjom kryzysowym i zarządzania kryzysowego może być finansowane z tych kredytów, bezpośrednio lub jednocześnie z obu tych źródeł.

4. Do celów niniejszej sekcji:

- a) „zielone zbiory” oznaczają całkowite zbiory niedojrzałych, nienadających się do sprzedaży produktów na danym obszarze, które przed rozpoczęciem zielonych zbiorów nie zostały uszkodzone z powodu warunków klimatycznych, chorób lub z innych powodów;
- b) „niezбиieranie plonów” oznacza zakończenie bieżącego cyklu produkcyjnego na danym obszarze, gdy produkt jest dobrze rozwinięty oraz ma solidną i właściwą jakość handlową. Za niezбиieranie plonów nie jest uznawane zniszczenie produktów w wyniku zjawisk klimatycznych lub chorób.

5. Państwa członkowskie zapewniają, aby:

- a) programy operacyjne zawierały co najmniej dwa działania na rzecz ochrony środowiska; lub
- b) co najmniej 10 % wydatków poniesionych w ramach programów operacyjnych przeznaczonych było na działania na rzecz ochrony środowiska.

Działania na rzecz ochrony środowiska muszą być zgodne z wymogami dotyczącymi płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych określonych w art. 28 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013.

W przypadkach, gdy co najmniej 80 % będących producentami członków organizacji producentów objętych jest jednym lub większą liczbą identycznych zobowiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych przewidzianych w art. 28 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, każde z tych zobowiązań liczy się jako oddzielne działanie na rzecz ochrony środowiska, o którym mowa w akapicie pierwszym lit. a) niniejszego ustępu.

Wsparcie działań w zakresie ochrony środowiska, o którym mowa w akapicie pierwszym niniejszego ustępu, obejmuje dodatkowe koszty i utracone dochody wynikające z danego działania.

6. Państwa członkowskie zapewniają, aby inwestycje zwiększające negatywny wpływ na środowisko były dopuszczane wyłącznie w przypadku zapewnienia skutecznych zabezpieczeń mających na celu ochronę środowiska przed tym wpływem.

Artykuł 34

Unijna pomoc finansowa

1. Unijna pomoc finansowa jest równa faktycznie wpłacanej kwocie składek, o których mowa w art. 32 ust. 1 lit. a), i jest ograniczona do 50 % faktycznie poniesionych wydatków.

2. Unijna pomoc finansowa jest ograniczona do 4,1 % wartości produkcji wprowadzanej do obrotu przez każdą organizację producentów lub każde zrzeczenie organizacji producentów.

Jednakże w przypadku organizacji producentów ta wielkość procentowa może zostać zwiększona do 4,6 % wartości produkcji sprzedanej, pod warunkiem że kwota przekraczająca 4,1 % wartości produkcji sprzedanej jest wykorzystywana wyłącznie na potrzeby środków zapobiegania sytuacjom kryzysowym i zarządzania kryzysowego.

W przypadku zrzeczenia organizacji producentów ta wielkość procentowa może zostać zwiększona do 4,7 % wartości produkcji sprzedanej, pod warunkiem że kwota przekraczająca 4,1 % wartości sprzedanej produkcji jest wykorzystywana przez dane zrzeczenie organizacji producentów w imieniu jego członków wyłącznie na potrzeby środków zapobiegania sytuacjom kryzysowym i zarządzania kryzysowego.

3. Na wniosek organizacji producentów limit 50 % przewidziany w ust. 1 podwyższa się do 60 %, w przypadku gdy program operacyjny lub jego część spełniają co najmniej jeden z następujących warunków:

- a) został przedstawiony przez kilka unijnych organizacji producentów działających w różnych państwach członkowskich w ramach programów transnarodowych;
- b) został przedstawiony przez jedną lub większą liczbę organizacji producentów zaangażowanych w programy realizowane na zasadzie międzybranżowej;
- c) obejmuje wyłącznie szczególne wsparcie produkcji wyrobów ekologicznych objętych rozporządzeniem Rady (WE) nr 834/2007 ⁽¹⁾;
- d) jest to pierwszy program lub jego część przedstawiona przez uznaną organizację producentów powstałą w wyniku połączenia z inną uznaną organizacją producentów;
- e) jest to pierwszy program przedstawiony przez uznane zrzeczenie organizacji producentów;
- f) został przedstawiony przez organizacje producentów w państwach członkowskich, w których organizacje producentów wprowadzają do obrotu mniej niż 20 % wyprodukowanych owoców i warzyw;
- g) został przedstawiony przez organizację producentów w jednym z najbardziej oddalonych regionów Unii, o których mowa w art. 349 TFUE.

4. Limit 50 % przewidziany w ust. 1 podwyższa się do 100 % w przypadku wycofania z rynku owoców i warzyw, których ilość nie przekracza 5 % wielkości produkcji sprzedanej każdej organizacji producentów oraz których zbieranie odbywa się w drodze:

- a) bezpłatnej dystrybucji wśród organizacji charytatywnych i fundacji, zatwierdzonych w tym celu przez państwa członkowskie, do wykorzystania w ich działalności służącej pomocy osobom, których prawo do otrzymywania pomocy społecznej jest uznane w prawie krajowym, w szczególności w związku z tym, że osoby te nie posiadają środków utrzymania; lub
- b) bezpłatnej dystrybucji w: zakładach karnych, szkołach, placówkach, o których mowa w art. 22, na obozach wycieczkowych dla dzieci, w szpitalach lub domach spokojnej starości wyznaczonych przez państwa członkowskie, które podejmują wszelkie niezbędne kroki dla zapewnienia, aby dystrybuowane w ten sposób ilości produktów stanowiły uzupełnienie ilości normalnie kupowanych przez placówki tego rodzaju.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 834/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylające rozporządzenie (EWG) nr 2092/91 (Dz.U. L 189 z 20.7.2007, s. 1).

Artykuł 35

Krajowa pomoc finansowa

1. W regionach państw członkowskich, w których stopień zorganizowania producentów w sektorze owoców i warzyw jest szczególnie niski, Komisja może przyjmować akty wykonawcze upoważniające państwa członkowskie, na podstawie należycie umotywowanych wniosków, do wypłacenia organizacjom producentów krajowej pomocy finansowej równej maksymalnie 80 % składek, o których mowa w art. 32 ust. 1 lit. a). Pomoc ta stanowi uzupełnienie funduszu operacyjnego.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

2. W regionach państw członkowskich, w których organizacje producentów, zrzeszenia organizacji producentów i grup producentów, o których mowa w art. 27 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, wprowadzają do obrotu mniej niż 15 % wartości produkcji owoców i warzyw tych regionów oraz w których produkcja owoców i warzyw stanowi co najmniej 15 % całkowitej produkcji rolnej tych regionów, krajowa pomoc finansowa, o której mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, może być zwrócona przez Unię na wniosek zainteresowanego państwa członkowskiego.

Komisja przyjmuje akty wykonawcze dotyczące tego zwrotu. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

Artykuł 36

Ramy krajowe i strategia krajowa programów operacyjnych

1. Państwa członkowskie ustanawiają ramy krajowe zawierające ogólne warunki w odniesieniu do działań na rzecz ochrony środowiska, o których mowa w art. 33 ust. 5. Ramy te przewidują w szczególności, że takie działania mają spełniać odpowiednie wymogi, o których mowa w rozporządzeniu (UE) nr 1305/2013, w szczególności wymogi określone w jego art. 3.

Państwa członkowskie przedstawiają proponowane przez siebie ramy Komisji, która, w drodze aktów wykonawczych przyjętych bez zastosowania procedury, o której mowa w art. 229 ust. 2 lub 3, w terminie trzech miesięcy od przedłożenia może wystąpić o wprowadzenie zmian, jeżeli uzna, że propozycja ta nie przyczynia się do realizacji celów określonych w art. 191 TFUE oraz w siódmym unijnym programie działań w zakresie środowiska. Inwestycje w gospodarstwach indywidualnych wspierane w ramach programów operacyjnych również uwzględniają te cele.

2. Każde państwo członkowskie ustanawia strategię krajową na rzecz zrównoważonych programów operacyjnych na rynku owoców i warzyw. Strategia taka obejmuje:

- a) analizę sytuacji pod kątem mocnych i słabych stron oraz potencjału rozwoju;
- b) uzasadnienie ustalonych priorytetów;

c) cele programów operacyjnych i instrumentów oraz wskaźniki wydajności;

d) ocenę programów operacyjnych;

e) obowiązki organizacji producentów w zakresie sprawozdawczości.

Strategia krajowa uwzględnia również ramy krajowe, o których mowa w ust. 1.

3. Ust. 1 i 2 nie stosuje się do państw członkowskich, w których nie działają uznane organizacje producentów.

Artykuł 37

Przekazane uprawnienia

W celu zapewnienia sprawnego, właściwie ukierunkowanego i zrównoważonego wykorzystania wsparcia na rzecz organizacji producentów i ich zrzeszeń w sektorze owoców i warzyw, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych ustanawiających przepisy dotyczące:

- a) funduszy operacyjnych i programów operacyjnych w zakresie:
 - (i) szacunkowych kwot, decyzji organizacji producentów i ich zrzeszeń dotyczących składek i wykorzystywania funduszy operacyjnych;
 - (ii) środków, działań i wydatków oraz kosztów administracyjnych i osobowych, które mają zostać włączone do programów operacyjnych lub z nich wyłączone, ich zmian oraz dodatkowych wymogów, jakie mają zostać określone przez państwa członkowskie;
 - (iii) unikania podwójnego finansowania programów operacyjnych i programów rozwoju obszarów wiejskich;
 - (iv) programów operacyjnych zrzeszeń organizacji producentów;
 - (v) szczegółowych przepisów mających zastosowanie w przypadkach, gdy zrzeszenia organizacji producentów zarządzają, w całości lub częściowo, programami operacyjnymi, rozpatrują je, wdrażają i prezentują;
 - (vi) obowiązku stosowania wspólnych wskaźników do celów monitorowania i ewaluacji programów operacyjnych;
- b) ram krajowych i krajowej strategii w zakresie programów operacyjnych obejmujących obowiązek monitorowania i ewaluacji skuteczności ram krajowych i krajowych strategii;

- c) unijnej pomocy finansowej w zakresie:
- (i) podstawy obliczania unijnej pomocy finansowej i wartości sprzedanej produkcji;
 - (ii) okresów referencyjnych obowiązujących do celów obliczania pomocy;
 - (iii) przepisu dotyczącego zaliczek oraz wymogu wnoszenia zabezpieczenia w przypadku wypłaty zaliczki pomocy;
 - (iv) szczegółowych przepisów mających zastosowanie do finansowania programów operacyjnych zrzeczeń organizacji producentów, w szczególności przepisów dotyczących stosowania limitów, o których mowa w art. 34 ust. 2;
- d) środków zapobiegania sytuacjom kryzysowym i zarządzania kryzysowego dotyczących:
- (i) umożliwienia państwom członkowskim niestosowania co najmniej jednego ze środków zapobiegania sytuacjom kryzysowym i zarządzania kryzysowego;
 - (ii) warunków odnoszących się do art. 33 ust. 3 akapit pierwszy lit. a), b) i c);
 - (iii) dopuszczalnego przeznaczenia wycofanych produktów, o którym mają decydować państwa członkowskie;
 - (iv) maksymalnego poziomu wsparcia z tytułu wycofania z rynku;
 - (v) wymogu uprzedniego powiadomienia w przypadku wycofywania z rynku;
 - (vi) podstawy obliczania wielkości produkcji wprowadzonej do obrotu do bezpłatnej dystrybucji, o której mowa w art. 34 ust. 4, oraz określenia maksymalnej ilości produkcji wprowadzonej do obrotu w przypadkach wycofania;
 - (vii) wymogu umieszczania unijnego symbolu na opakowaniach produktów przeznaczonych do bezpłatnej dystrybucji;
 - (viii) warunków odnoszących się do odbiorców wycofanych produktów;
 - (ix) stosowania terminów do celów niniejszej sekcji;
 - (x) warunków, które mają przyjąć państwa członkowskie, dotyczących zielonych zbiorów oraz niezberania plonów;
 - (xi) ubezpieczania zbiorów;
 - (xii) funduszy wspólnego inwestowania;
 - (xiii) warunków ponownego nasadzenia sadów oraz ustalania pułapu wydatków na ponowne nasadzenie sadów ze względów zdrowotnych lub fitosanitarnych zgodnie z art. 33 ust. 3 akapit pierwszy lit. e);

- e) krajowej pomocy finansowej w zakresie:

- (i) stopnia zorganizowania producentów;
- (ii) wymogu wnoszenia zabezpieczenia w przypadku wypłaty zaliczki;
- (iii) maksymalnego odsetka zwrotu krajowej pomocy finansowej ze środków Unii.

Artykuł 38

Uprawnienia wykonawcze zgodnie z procedurą sprawdzającą

Komisja może przyjmować akty wykonawcze ustanawiające środki dotyczące:

- a) zarządzania funduszami operacyjnymi;
- b) informacji, które powinny zostać zawarte w programach operacyjnych, ramach krajowych i strategiach krajowych, o których mowa w art. 36, ich przekazywania państwom członkowskim, terminów, dokumentów uzupełniających i zatwierdzania przez państwa członkowskie;
- c) realizacji programów operacyjnych przez organizacje producentów i zrzeczenia organizacji producentów;
- d) składania, formatu i treści sprawozdań z monitorowania i ewaluacji krajowych strategii i programów operacyjnych;
- e) wniosków o pomoc i wypłat pomocy, obejmujących zaliczki i częściowe wypłaty pomocy;
- f) praktycznych ustaleń dotyczących umieszczania unijnego symbolu na opakowaniach produktów przeznaczonych do bezpłatnej dystrybucji;
- g) przestrzegania norm handlowych w przypadkach wycofywania;
- h) kosztów transportu, sortowania i pakowania w przypadku bezpłatnej dystrybucji;
- i) środków promowania, informowania i szkolenia w przypadku zapobiegania sytuacjom kryzysowym i zarządzania kryzysowego;
- j) wdrażania operacji wycofywania produktów, zielonych zbiorów, niezberania plonów i środków ubezpieczania zbiorów;
- k) stosowania, zezwolenia na wypłatę, wypłaty i zwrotu krajowej pomocy finansowej;
- l) procedur dotyczących zabezpieczenia, które należy wnieść, i jego wysokości w przypadku wypłaty zaliczki.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

Sekcja 4

Programy wsparcia w sektorze wina

Podsekcja 1

Przepisy ogólne i kwalifikujące się środki

Artykuł 39

Zakres stosowania

Niniejsza sekcja ustanawia przepisy regulujące przyznawanie środków finansowych Unii państwom członkowskim oraz ich wykorzystanie przez państwa członkowskie w ramach pięcioletnich krajowych programów wsparcia („programy wsparcia”) w celu finansowania szczególnych środków wsparcia przeznaczonych dla sektora wina.

Artykuł 40

Zgodność i spójność

1. Programy wsparcia muszą być zgodne z prawem Unii i spójne z działaniami, polityką oraz priorytetami Unii.

2. Państwa członkowskie ponoszą odpowiedzialność za programy wsparcia i zapewniają, aby były one wewnętrznie spójne oraz aby były sporządzane i realizowane w sposób obiektywny, uwzględniający sytuację ekonomiczną odnośnych producentów oraz konieczność unikania nieuzasadnionego nierównego traktowania producentów.

3. Nie przyznaje się wsparcia na:

- a) projekty badawcze i działania wspierające projekty badawcze inne niż te, o których mowa w art. 45 ust. 2 lit. d) i e);
- b) środki, które są ujęte w krajowych programach państw członkowskich dotyczących rozwoju obszarów wiejskich na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1305/2013.

Artykuł 41

Przedkładanie programów wsparcia

1. Każde państwo członkowskie będące producentem wymienione w załączniku VI przedkłada Komisji projekt pięcioletniego programu wsparcia, uwzględniający co najmniej jeden z kwalifikujących się środków określonych w art. 38.

2. Środki wsparcia w projektach programów wsparcia ustanawia się na takim poziomie geograficznym, jaki zainteresowane państwo członkowskie uważa za najwłaściwszy. Przed przedłożeniem projektu programu wsparcia Komisji państwo członkowskie konsultuje się w jego sprawie z właściwymi organami i organizacjami odpowiedniego poziomu podziału terytorialnego.

3. Każde państwo członkowskie przedstawia jeden projekt programu wsparcia, który może uwzględniać zróżnicowanie regionalne.

4. Stosowanie programów wsparcia rozpoczyna się po upływie trzech miesięcy od przedłożenia Komisji projektu programu wsparcia.

Jednakże Komisja może przyjmować akty wykonawcze uznające przedłożony program wsparcia za niezgodny z przepisami określonymi w niniejszej sekcji i poinformować o tym dane państwo członkowskie. W takim przypadku państwo członkowskie przedkłada Komisji zmieniony program wsparcia. Stosowanie zmienionego programu wsparcia rozpoczyna się po upływie dwóch miesięcy od chwili przedłożenia projektu programu wsparcia, chyba że nadal występuje brak zgodności, w którym to przypadku stosuje się niniejszy akapit.

Te akty wykonawcze przyjmuje się bez zastosowania procedury, o której mowa w art. 229 ust. 2 lub 3.

5. Ust. 4 stosuje się odpowiednio do zmian wprowadzanych do stosowanych programów wsparcia przedłożonych przez państwa członkowskie.

Artykuł 42

Treść programów wsparcia

Programy wsparcia obejmują przynajmniej następujące elementy:

- a) szczegółowy opis zaproponowanych środków wraz z odpowiedzialnymi im celami przedstawionymi w ujęciu ilościowym;
- b) wyniki przeprowadzonych konsultacji;
- c) ocenę ukazującą oczekiwane oddziaływanie na poziomie technicznym, gospodarczym, środowiskowym i społecznym;
- d) harmonogram wprowadzania tych środków w życie;
- e) ogólne zestawienie zasobów finansowych, które należy uruchomić, oraz przewidywany orientacyjny podział tych zasobów na poszczególne środki zgodnie z ograniczeniami budżetowymi przewidzianymi w załączniku VI;
- f) kryteria i wskaźniki ilościowe służące monitorowaniu i ewaluacji oraz działania podjęte w celu zapewnienia odpowiedniej i skutecznej realizacji programów wsparcia; oraz
- g) informacje wskazujące właściwe organy i jednostki odpowiedzialne za realizację programu wsparcia.

Artykuł 43

Kwalifikujące się środki

Programy wsparcia mogą obejmować tylko jeden lub kilka spośród następujących środków:

- a) promocję, zgodnie z art. 45;
- b) restrukturyzację i przekształcanie winnic, zgodnie z art. 46;
- c) zielone zbiory, zgodnie z art. 47;

- d) fundusze wspólnego inwestowania, zgodnie z art. 48;
- e) ubezpieczanie zbiorów, zgodnie z art. 49;
- f) inwestycje, zgodnie z art. 50;
- g) innowacje w sektorze wina, zgodnie z art. 51;
- h) destylację produktów ubocznych, zgodnie z art. 52.

Artykuł 44

Zasady ogólne dotyczące programów wsparcia

1. Dostępne unijne środki finansowe przyznaje się w ramach limitów budżetowych określonych w załączniku VI.
2. Wsparcie unijne przyznaje się wyłącznie na wydatki kwalifikowalne poniesione po przedstawieniu odpowiedniego projektu programu wsparcia.
3. Państwa członkowskie nie uczestniczą w kosztach środków finansowanych przez Unię w ramach programów wsparcia.

Podsekcja 2

Szczególne środki wsparcia

Artykuł 45

Promocja

1. Wsparcie udzielane w ramach niniejszego artykułu obejmuje środki informacyjne lub promocyjne dotyczące win Unii, prowadzone:
 - a) w państwach członkowskich w celu informowania konsumentów o odpowiedzialnej konsumpcji wina oraz o unijnych systemach nazw pochodzenia i oznaczeń geograficznych;
 - b) w państwach trzecich, w celu zwiększenia konkurencyjności tych win.
2. Środki, o których mowa w ust. 1 lit. b), stosuje się do win posiadających chronioną nazwę pochodzenia lub chronione oznaczenie geograficzne lub win o podanej nazwie odmiany winorośli i mogą mieć wyłącznie postać jednego lub większej liczby następujących działań:
 - a) działań PR, promocyjnych lub reklamowych, w szczególności podkreślających wysoki standard produktów unijnych, zwłaszcza pod względem jakości, bezpieczeństwa żywności i ochrony środowiska;
 - b) uczestnictwa w wydarzeniach, targach lub wystawach o randze międzynarodowej;
 - c) kampanii informacyjnych, w szczególności dotyczących unijnych systemów obejmujących nazwy pochodzenia, oznaczenia geograficzne i produkcję ekologiczną;

- d) badań nowych rynków, koniecznych do rozszerzenia rynków zbytu;
- e) badań w celu ewaluacji wyników działań informacyjnych i promocyjnych.

3. Wkład Unii w koszty środków informacyjnych lub promocyjnych, o których mowa w ust. 1, nie może przekroczyć 50 % kwoty wydatków kwalifikowalnych.

Artykuł 46

Restrukturyzacja i przekształcanie winnic

1. Celem działań dotyczących restrukturyzacji i przekształcania winnic jest wzrost konkurencyjności producentów wina.
2. Restrukturyzacja i przekształcanie winnic uzyskują wsparcie, jeżeli państwo członkowskie przedłożyło wykaz ich potencjału produkcyjnego zgodnie z art. 145 ust. 3.
3. Wspieranie restrukturyzacji i przekształcania winnic, które mogą się również przyczynić do usprawnienia zrównoważonych systemów produkcji i poprawy śladu środowiskowego sektora wina, może obejmować wyłącznie jedno lub kilka następujących działań:
 - a) konwersję odmian, w tym konwersję przez przeszczepianie;
 - b) przeniesienie winnic;
 - c) ponowne sadzenie winnic w przypadku gdy jest to konieczne po obowiązkowym ich karczowaniu ze względów zdrowotnych lub fitosanitarnych z polecenia właściwego organu państwa członkowskiego;
 - d) poprawę technik zarządzania winnicą, w szczególności wprowadzenie zaawansowanych systemów zrównoważonej produkcji.

Zwykła odnowa winnic, która oznacza ponowne sadzenie tej samej odmiany winogrona na tej samej działce rolnej i zgodnie z tą samą metodą uprawy winorośli po zakończeniu jej naturalnego cyklu eksploatacji, nie jest objęta wsparciem.

Państwa członkowskie mogą określić dodatkowe wymogi, w szczególności w odniesieniu do wieku winnic podlegających odnowie.

4. Wsparcie restrukturyzacji i przekształcania winnic, w tym poprawy technik zarządzania winnicą, może być udzielane wyłącznie w następującej formie:

- a) rekompensata dla producentów za utratę dochodów spowodowane wdrożeniem środka;
- b) wkład w koszty restrukturyzacji i przekształcania.

5. Rekompensata dla producentów za utratę dochodów, o której mowa w ust. 4 lit. a), może pokrywać do 100 % odnośnej utraty i przybierać jedną z następujących form:

- a) niezależnie od przepisów części II tytułu I rozdział III sekcja IVa podsekcja II rozporządzenia (WE) nr 1234/2007 określających przejściowy system praw do sadzenia - zgoda na współistnienie starych i nowych winorośli przez ustalony okres, który nie jest dłuższy niż trzy lata, do końca okresu przejściowego;
- b) rekompensata finansowa.

6. Wkład Unii w faktyczne koszty restrukturyzacji i przekształcenia winnic nie może przekroczyć 50 % tych kosztów. W regionach słabiej rozwiniętych wkład Unii w koszty restrukturyzacji i przekształcenia nie może przekroczyć 75 %.

Artykuł 47

Zielone zbiory

1. Do celów niniejszego artykułu „zielone zbiory” oznaczają całkowite zniszczenie lub usunięcie jeszcze niedojrzałych kiści winogron i zredukowanie w ten sposób do zera plonów z danego obszaru.

Pozostawienie winogron o jakości handlowej na sadzeniaku pod koniec normalnego cyklu produkcyjnego (niezbieranie plonów) nie jest uznawane za zielone zbiory.

2. Wsparcie na rzecz zielonych zbiorów przyczynia się do przywrócenia równowagi między podażą a popytem na rynku wina w Unii, tak aby zapobiegać kryzysom rynkowym.

3. Wsparcie na rzecz zielonych zbiorów może być przyznane jako rekompensata w formie zryczałtowanej dopłaty do hektara, której wysokość ma zostać określona przez dane państwo członkowskie. Dopłata ta nie może przekroczyć 50 % sumy bezpośrednich kosztów zniszczenia lub usunięcia kiści winogron i związanego z tym zniszczeniem lub usunięciem utraty dochodów.

4. Państwa członkowskie ustanawiają oparty na obiektywnych kryteriach system, tak aby wykluczyć sytuację, w której działanie dotyczące zielonych zbiorów powoduje, że poszczególni producenci wina otrzymują rekompensatę przekraczającą pułapy ustalone w ust. 3.

Artykuł 48

Fundusze wspólnego inwestowania

1. Wsparcie na rzecz ustanowienia funduszy wspólnego inwestowania stanowi pomoc dla producentów, którzy chcą ubezpieczyć się od wahań na rynku.

2. Wsparcie na rzecz ustanowienia funduszy wspólnego inwestowania może być przyznane w formie czasowej i stopniowo zmniejszanej pomocy przeznaczonej na pokrycie kosztów administracyjnych związanych z tymi funduszami.

Artykuł 49

Ubezpieczenie zbiorów

1. Wsparcie na rzecz ubezpieczenia zbiorów przyczynia się do zabezpieczenia dochodów producentów, którzy ponieśli straty w następstwie klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych, chorób lub inwazji szkodników.

Umowy ubezpieczenia wymagają od beneficjentów podjęcia niezbędnych środków zapobiegania ryzyku.

2. Wsparcie na rzecz ubezpieczenia zbiorów może być przyznane w formie finansowego wkładu Unii w koszty, który to wkład nie przekracza:

- a) 80 % kosztów składek ubezpieczeniowych opłaconych przez producentów tytułem ubezpieczenia od strat powstałych w wyniku niekorzystnych zjawisk klimatycznych porównywalnych do klęski żywiołowej;

- b) 50 % kosztów składek ubezpieczeniowych opłaconych przez producentów tytułem ubezpieczenia:

- (i) od strat, o których mowa w lit. a), oraz innych strat spowodowanych niekorzystnymi zjawiskami klimatycznymi;

- (ii) od strat spowodowanych przez zwierzęta, choroby roślin lub inwazje szkodników.

3. Wsparcie na rzecz ubezpieczenia zbiorów może być przyznane w sytuacji, gdy odnośne wypłaty z ubezpieczenia nie kompensują więcej niż 100 % utraconych dochodów, uwzględniając jednocześnie wszelkie rekompensaty uzyskane przez producentów w ramach innych programów wsparcia związanych z ubezpieczonym ryzykiem.

4. Wsparcie na rzecz ubezpieczenia zbiorów nie może zakłócać konkurencji na rynku ubezpieczeń.

Artykuł 50

Inwestycje

1. Wsparcie można przyznać na inwestycje materialne i niematerialne w zakresie urządzeń przetwórczych i infrastruktury do produkcji wina, jak również struktur i narzędzi sprzedaży. Celem tych inwestycji jest poprawa całościowych wyników finansowych przedsiębiorstwa oraz jego dostosowanie do wymagań rynkowych, jak również poprawa jego konkurencyjności; dotyczą one produkcji lub wprowadzania do obrotu produktów sektora wina, o których mowa w załączniku VII część II, w tym zwiększenia oszczędności energii, ogólnej efektywności energetycznej oraz zrównoważoności procesów.

2. Maksymalną wielkość wsparcia na mocy ust. 1:

- a) stosuje się tylko do mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw w rozumieniu zalecenia Komisji 2003/361/WE ⁽¹⁾;

⁽¹⁾ Zalecenie Komisji 2003/361/WE z dnia 6 maja 2003 r. w sprawie definicji mikroprzedsiębiorstwa oraz małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. L 124 z 20.5.2003, s. 36).

b) można ponadto stosować w odniesieniu do wszystkich przedsiębiorstw z regionów najbardziej oddalonych, o których mowa w art. 349 TFUE, i mniejszych wysp Morza Egejskiego w rozumieniu art. 1 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 229/2013 ⁽¹⁾.

W przypadku przedsiębiorstw, które nie są objęte tytułem I art. 2 pkt 1 załącznika do zalecenia 2003/361/WE, zatrudniających mniej niż 750 pracowników, lub których obrót nie przekracza 200 mln EUR, maksymalna wielkość pomocy jest zmniejszana o połowę.

Wsparcia nie udziela się przedsiębiorstwom przeżywającym trudności w rozumieniu wytycznych wspólnotowych dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw ⁽²⁾.

3. Z wydatków kwalifikowalnych wyłącza się koszty niekwalifikowalne, o których mowa w art. 69 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

4. Do wkładu Unii mają zastosowanie następujące maksymalne stawki pomocy związane z kosztami kwalifikowalnymi inwestycji:

- a) 50 % w regionach słabiej rozwiniętych;
- b) 40 % w regionach innych niż regiony słabiej rozwinięte;
- c) 75 % w regionach najbardziej oddalonych, o których mowa w art. 349 TFUE;
- d) 65 % na mniejszych wyspach Morza Egejskiego w rozumieniu art. 1 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 229/2013.

5. Do wsparcia, o którym mowa w niniejszym artykule ust. 1, stosuje się odpowiednio art. 71 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

Artykuł 51

Innowacje w sektorze wina

Można przyznać wsparcie na inwestycje materialne i niematerialne w zakresie opracowywania nowych produktów, procesów i technologii związanych z produktami, o których mowa w załączniku VII część II. Celem tego wsparcia jest zwiększenie zbywalności i konkurencyjności unijnych produktów sektora wina; może ono również obejmować element transferu wiedzy. Maksymalne stawki pomocy mające zastosowanie do wkładu Unii we wsparcie przewidziane w niniejszym artykule są równe stawkom pomocy określonym w art. 50 ust. 4.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 229/2013 z dnia 13 marca 2013 r. ustanawiające szczególne środki dotyczące rolnictwa dla mniejszych wysp Morza Egejskiego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1405/2006 (Dz.U. L 78 z 20.3.2013, s. 41).

⁽²⁾ Dz.U. C 244 z 1.10.2004, s. 2.

Artykuł 52

Destylacja produktów ubocznych

1. Można przyznać wsparcie dla dobrowolnej lub obowiązkowej destylacji produktów ubocznych powstających podczas produkcji wina, która to destylacja została przeprowadzona na podstawie warunków określonych w załączniku VIII część II sekcja D.

Kwotę wsparcia ustala się w odniesieniu do procentowej zawartości wyprodukowanego alkoholu i liczby hektolitrów. Nie wypłaca się żadnej pomocy dla zawartości alkoholu w produktach ubocznych przeznaczonych do destylacji, która przekracza 10 % zawartości alkoholu w wyprodukowanym winie.

2. Pomoc wypłacana jest destylarniom przetwarzającym produkty uboczne produkcji wina dostarczone w celu destylacji z przeznaczeniem na produkcję surowego alkoholu o minimalnej zawartości alkoholu wynoszącej 92 %.

Państwa członkowskie mogą uzależnić przyznanie wsparcia od wniesienia zabezpieczenia przez beneficjenta.

3. Maksymalne poziomy wsparcia ustala Komisja w drodze aktów wykonawczych na podstawie kosztów zbierania i przetwarzania na podstawie art. 54.

4. Odnośna pomoc obejmuje zryczałtowaną kwotę przeznaczoną na zrekompensowanie kosztów zbierania produktów ubocznych produkcji wina. Kwota ta jest przekazywana przez gorzelnię producentowi, w przypadku gdy koszty te ponosi ten ostatni.

5. Alkohol będący wynikiem destylacji, o której mowa w ust. 1, na którą przyznano wsparcie, stosuje się wyłącznie do celów przemysłowych lub energetycznych, aby uniknąć zakłócania konkurencji.

Podsekcja 3

Przepisy proceduralne

Artykuł 53

Przekazane uprawnienia

Aby zapewnić realizację celów programów wsparcia dla sektora wina w państwach członkowskich oraz sprawne i skuteczne wykorzystanie unijnych środków finansowych, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych ustanawiających:

- a) przepisy dotyczące odpowiedzialności za wydatki poniesione w okresie od dnia otrzymania przez Komisję programów wsparcia i zmian do programów wsparcia do dnia rozpoczęcia ich stosowania;
- b) przepisy dotyczące treści programów wsparcia oraz wydatków, kosztów administracyjnych i osobowych, a także operacji, które mogą zostać ujęte w programach wsparcia w państwach członkowskich, oraz warunków i możliwości dokonywania wypłat przez pośredników w przypadku wsparcia na rzecz ubezpieczenia zbiorów przewidzianego w art. 49;

- c) przepisy dotyczące wymogu wnoszenia zabezpieczenia w przypadku wypłaty zaliczki;
- d) przepisy dotyczące stosowania określeń do celów niniejszej sekcji;
- e) przepisy określające pułap wydatków na ponowne sadzenie winnic ze względów zdrowotnych lub fitosanitarnych zgodnie z art. 46 ust. 3 akapit pierwszy lit. c);
- f) przepisy mające na celu zapobieganie podwójnemu finansowaniu:
 - (i) różnych operacji w ramach jednego programu wsparcia dla sektora wina w danym państwie członkowskim, oraz
 - (ii) programu wsparcia dla sektora wina w danym państwie członkowskim i programu rozwoju obszarów wiejskich lub programów promocji;
- g) przepisy na mocy których producenci mają wycofywać produkty uboczne wyrobu wina i wyjątki od tego obowiązku mające na celu uniknięcie dodatkowego obciążenia administracyjnego, oraz przepisy dotyczące dobrowolnej certyfikacji destylarni;
- h) przepisy umożliwiające państwom członkowskim określenie warunków niezbędnych do właściwego funkcjonowania środków wsparcia w ramach ich programów.

Artykuł 54

Uprawnienia wykonawcze zgodnie z procedurą sprawdzającą

Komisja może przyjmować akty wykonawcze ustanawiające środki dotyczące:

- a) przedkładania programów wsparcia oraz odpowiednich planów finansowych, jak również dotyczące przeglądów programów wsparcia;
- b) procedur składania i wyboru wniosków oraz procedur wypłaty;
- c) składania, formatu i treści sprawozdań oraz ewaluacji programów wsparcia w państwach członkowskich;
- d) ustalania przez państwa członkowskie wielkości wsparcia z tytułu zielonych zbiorów i destylacji produktów ubocznych;
- e) zarządzania finansami oraz przepisów w zakresie stosowania środków wsparcia przez państwa członkowskie;
- f) procedur dotyczących zabezpieczenia, które należy wnieść, i jego wysokości w przypadku wypłaty zaliczki.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

Sekcja 5

Pomoc w sektorze pszczelarstwie

Artykuł 55

Programy krajowe i finansowanie krajowe

1. W celu poprawy ogólnych warunków produkcji i wprowadzenia do obrotu produktów pszczelich państwa członkowskie mogą opracować trzyletnie programy krajowe w sektorze pszczelarstwie („programy pszczelarskie”). Programy te opracowuje się we współpracy z reprezentatywnymi organizacjami z sektora pszczelarstwa.

2. Unijny wkład finansowy w programy pszczelarskie stanowi równowartość 50 % wydatków ponoszonych przez państwa członkowskie na te programy, zatwierdzone zgodnie z art. 57 akapit pierwszy lit. c).

3. Aby kwalifikować się do finansowania unijnego przewidzianego w ust. 2, państwa członkowskie przeprowadzają analizę struktur produkcji i wprowadzania do obrotu w sektorze pszczelarstwie na swoim terytorium.

4. Następujące środki mogą być włączone do programów pszczelarskich:

- a) pomoc techniczna skierowana do pszczelarzy i organizacji pszczelarzy;
- b) zwalczanie inwazji pasożytów i chorób pszczół, w szczególności warrozy;
- c) racjonalizacja sezonowego przenoszenia uli;
- d) środki wspierające laboratoria przeprowadzające analizy produktów pszczelich w celu ułatwienia pszczelarzom wprowadzania do obrotu i podnoszenia wartości swoich produktów;
- e) środki mające na celu wsparcie zasiedlania uli w Unii;
- f) współpraca z wyspecjalizowanymi podmiotami w zakresie wdrażania stosowanych programów naukowo-badawczych w dziedzinie pszczelarstwa i produktów pszczelich;
- g) monitorowanie rynku;
- h) poprawa jakości produktów, aby skuteczniej pozycjonować produkty na rynku.

Artykuł 56

Przekazane uprawnienia

1. W celu zapewnienia sprawnego i skutecznego wykorzystania unijnych środków finansowych na pszczelarstwo, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych dotyczących:

- a) unikania podwójnego finansowania programów pszczelarskich i programów rozwoju obszarów wiejskich w państwach członkowskich;

b) podstaw przydzielania unijnego wkładu finansowego każdemu uczestniczącemu państwu członkowskiemu, między innymi w oparciu o łączną liczbę uli w Unii.

2. W celu zapewnienia, aby unijny program pomocy był dostosowany do rozwoju sytuacji oraz aby objęte nim środki były skuteczne w poprawie ogólnych warunków produkcji i sprzedaży produktów pszczelarstwa, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych w celu aktualizacji wykazu środków, o których mowa w art. 55 ust. 4, które mogą zostać włączone do programów pszczelarskich państw członkowskich, poprzez dodanie innych środków lub dostosowanie tych środków bez skreślania którekolwiek z nich. Taka aktualizacja wykazu środków nie wpływa na programy krajowe przyjęte przed wejściem w życie danego aktu delegowanego.

Artykuł 57

Uprawnienia wykonawcze zgodnie z procedurą sprawdzającą

Komisja może przyjmować akty wykonawcze ustanawiające środki niezbędne do stosowania niniejszej sekcji dotyczącej:

- a) treści programów krajowych i przeprowadzonych przez państwa członkowskie badań dotyczących struktury produkcji i sprzedaży w ich sektorach pszczelarskich;
- b) procedury ponownego przydziału niewykorzystanych środków finansowych;
- c) zatwierdzania przedłożonych przez państwa członkowskie programów pszczelarskich, w tym przyznawania unijnego wkładu finansowego każdemu z uczestniczących państw członkowskich oraz maksymalnego poziomu finansowania przez państwa członkowskie.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

Sekcja 6

Pomoc w sektorze chmielu

Artykuł 58

Pomoc dla organizacji producentów

1. Unia przyznaje pomoc organizacjom producentów w sektorze chmielu uznanym na podstawie art. 152, przeznaczoną na realizację celów, o których mowa w art. 152 ust. 1 lit. c) ppkt (i), (ii) lub (iii).
2. Finansowanie przez Unię pomocy organizacjom producentów przewidzianej w ust. 1 wynosi dla Niemiec 2 277 000 EUR rocznie.

Artykuł 59

Przekazane uprawnienia

W celu zapewnienia finansowania z pomocy, o której mowa w art. 58, realizacji celów, o których mowa w art. 152, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych dotyczących:

- a) wniosków o przyznanie pomocy, w tym przepisów dotyczących terminów i dokumentów towarzyszących;

b) przepisów dotyczących kwalifikujących się obszarów uprawy chmielu i obliczania kwot, które mają być wypłacone każdej organizacji producentów.

Artykuł 60

Uprawnienia wykonawcze zgodnie z procedurą sprawdzającą

Komisja może przyjmować akty wykonawcze ustanawiające środki niezbędne do stosowania niniejszej sekcji dotyczącej wypłaty pomocy.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

ROZDZIAŁ III

System zezwoleń na nasadzenia winorośli

Artykuł 61

Czas trwania

System zezwoleń na nasadzenia winorośli ustanowiony w niniejszym rozdziale stosuje się od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia 31 grudnia 2030 r.; Komisja przeprowadzi przegląd śródkresowy w celu ewaluacji funkcjonowania systemu oraz, w stosownych przypadkach, przedstawi wnioski.

Sekcja 1

Zarządzanie systemem zezwoleń na nasadzenia winorośli

Artykuł 62

Zezwolenia

1. Winorośl odmian zaklasyfikowanych zgodnie z art. 81 ust. 2 może być sadzona lub powtórnie sadzona tylko jeżeli uzyskano zezwolenie zgodnie z art. 64, 66 i 68 na warunkach określonych w niniejszym rozdziale.

2. Państwa członkowskie udzielają zezwoleń, o których mowa w ust. 1, dotyczących konkretnego obszaru mierzonego w hektarach, po złożeniu przez producentów wniosku spełniającego obiektywne i niedyskryminacyjne kryteria kwalifikowalności. Tych zezwoleń udziela się producentom bezpłatnie.

3. Zezwolenia, o których mowa w ust. 1, są ważne przez trzy lata od daty udzielenia. Producent, który nie wykorzystał udzielonego zezwolenia w okresie jego ważności, podlega karom administracyjnym zgodnie z art. 89 ust. 4 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013.

4. Niniejszy rozdział nie ma zastosowania do nasadzeń lub ponownych nasadzeń na obszarach przeznaczonych do celów doświadczalnych lub na szkółki szczepów, ani do obszarów, z których wino lub jego produkty przeznaczone są wyłącznie do spożycia w gospodarstwie domowym plantatora, ani do obszarów przeznaczonych do nowego nasadzenia dokonywanego w ramach działań związanych z obowiązkowym zakupem, prowadzonym w interesie publicznym, na mocy prawa krajowego.

Artykuł 63

Mechanizm zabezpieczenia dotyczący nowych nasadzeń

1. Państwa członkowskie corocznie udzielają zezwoleń na nowe nasadzenia odpowiadające 1 % całkowitej powierzchni upraw winorośli na ich terytorium mierzonej w dniu 31 lipca roku poprzedzającego.

2. Państwa członkowskie mogą:

- a) zastosować na poziomie krajowym odsetek niższy od odsetka określonego w ust. 1;
- b) ograniczyć udzielanie zezwoleń na poziomie regionalnym, dla konkretnych obszarów kwalifikujących się ze względu na produkcję win o chronionej nazwie pochodzenia, produkcję win o chronionym oznaczeniu geograficznym lub obszarów, na których produkuje się wino bez oznaczenia geograficznego.

3. Każde z ograniczeń, o których mowa w ust. 2, musi przyczyniać się do uporządkowanego wzrostu nasadzeń winorośli, być ustalane w wysokości przekraczającej 0 % wzrostu i uzasadnione przez co najmniej jedną z następujących szczególnych przyczyn:

- a) potrzebą uniknięcia dobrze udokumentowanego ryzyka nadmiernej podaży produktów sektora wina w stosunku do perspektyw rynkowych dla tych produktów, bez przekraczania wielkości koniecznej do zaspokojenia tej potrzeby;
- b) potrzebą uniknięcia dobrze udokumentowanego ryzyka znacznej dewaluacji konkretnych chronionych nazw pochodzenia lub chronionych oznaczeń geograficznych.

4. Państwa członkowskie podają do wiadomości publicznej wszelkie decyzje przyjęte zgodnie z ust. 2; powinny one zostać należycie uzasadnione. Państwa członkowskie niezwłocznie powiadamiają Komisję o tych decyzjach, podając ich uzasadnienie.

Artykuł 64

Udzielanie zezwoleń na nowe nasadzenia

1. Jeżeli cały obszar, którego dotyczą kwalifikujące się wnioski o zezwolenie w danym roku, nie przekracza obszaru udostępnionego przez dane państwo członkowskie, przyjmuje się wszystkie takie wnioski.

Do celów niniejszego artykułu państwa członkowskie mogą stosować jako kryteria kwalifikowalności jedno lub większą liczbę następujących obiektywnych i niedyskryminacyjnych kryteriów:

- a) wnioskodawca posiada obszar upraw nie mniejszy niż obszar, w odniesieniu do którego składa wniosek o zezwolenie;
- b) wnioskodawca posiada odpowiednie umiejętności i kompetencje;
- c) wniosek nie pociąga za sobą ryzyka osłabienia reputacji odnośnej chronionej nazwy pochodzenia, co stanowi domniemanie, chyba że organy publiczne dowiodą występowania takiego ryzyka;

d) w należycie uzasadnionych przypadkach, jedno lub większą liczbę kryteriów, o których mowa w ust. 2, o ile są one stosowane w sposób obiektywny i niedyskryminacyjny.

2. Jeżeli cały obszar, którego dotyczą kwalifikujące się wnioski, o których mowa w ust. 1, przekracza obszar udostępniony przez dane państwo członkowskie, zezwoleń udziela się zgodnie z proporcjonalnym rozdziałem hektarów wśród wszystkich wnioskodawców na podstawie wielkości obszaru, w odniesieniu do którego złożyli oni wniosek o zezwolenie. Przyznanie zezwolenia może również w części lub całości być oparte na jednym lub większej liczbie następujących obiektywnych i niedyskryminacyjnych kryteriów pierwszeństwa:

- a) producenci, którzy rozpoczynają uprawę winorośli po raz pierwszy i którzy prowadzą gospodarstwo rolne (nowi uczestnicy rynku);
- b) obszary, na których winnice przyczyniają się do ochrony środowiska;
- c) obszary przeznaczone do nowego nasadzenia, które będzie prowadzone w ramach projektów związanych z konsolidacją gruntów;
- d) obszary z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami;
- e) zrównoważoność projektów dotyczących rozwoju lub ponownego sadzenia na podstawie oceny ekonomicznej;
- f) obszary przeznaczone do nowego nasadzenia, które przyczyniają się do zwiększania konkurencyjności na poziomie gospodarstwa i regionu;
- g) projekty oferujące możliwość poprawy jakości produktów z oznaczeniami geograficznymi;
- h) obszary przeznaczone do nowego nasadzenia w ramach zwiększania rozmiarów małych i średnich przedsiębiorstw.

3. Państwa członkowskie podają do wiadomości publicznej stosowane przez siebie kryteria, o których mowa w ust. 1 i 2, oraz niezwłocznie powiadamiają o nich Komisję.

Artykuł 65

Rola organizacji zawodowych

Przy stosowaniu art. 63 ust. 2 państwo członkowskie może uwzględniać zalecenia przedstawione przez uznane organizacje zawodowe działające w sektorze wina, o których mowa w art. 152, 156 i 157, przez zainteresowane grupy producentów, o których mowa w art. 95, lub inne rodzaje organizacji zawodowych uznanych na podstawie ustawodawstwa tego państwa członkowskiego, pod warunkiem że zalecenia poprzedzono

zawarciem porozumienia między odnośnymi reprezentatywnymi podmiotami działającymi na danym obszarze geograficznym.

Zalecenia dotyczą okresu nie dłuższego niż trzy lata.

Artykuł 66

Ponowne sadzenie

1. Państwa członkowskie automatycznie udzielają zezwolenia producentom, którzy począwszy od dnia 1 stycznia 2016 r. wykarczowali obszar, na którym uprawiano winorośl i złożyli wniosek o zezwolenie. Takie zezwolenia odpowiadają wykarczowanemu obszarowi pod względem czystego zbioru. Obszary objęte takimi zezwoleniami nie są wliczane do celów art. 63.

2. Państwa członkowskie mogą udzielić zezwolenia, o którym mowa w ust. 1, producentom przewidującym wykarczowanie obszaru uprawy winorośli, jeżeli wykarczowanie nastąpi najpóźniej na koniec czwartego roku od daty posadzenia nowej winorośli.

3. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, ma zastosowanie do tego samego gospodarstwa rolnego, w którym miało miejsce karczowanie winorośli. Na obszarach kwalifikujących się do produkcji win oznaczonych chronioną nazwą pochodzenia lub chronionym oznaczeniem geograficznym państwa członkowskie mogą – na podstawie zalecenia organizacji zawodowej zgodnie z art. 65 – ograniczyć ponowne sadzenie do winorośli odpowiadającej takiej samej specyfikacji uprawniającej do chronionej nazwy pochodzenia lub chronionego oznaczenia geograficznego co winorośl na obszarze wykarczowanym.

4. Niniejszy artykuł nie ma zastosowania w przypadku karczowania winorośli sadzonej bez zezwolenia.

Artykuł 67

Pomoc de minimis

1. System zezwoleń na nasadzenia winorośli określony w niniejszym rozdziale nie ma zastosowania w państwach członkowskich, w których unijny przejściowy system praw do sadzenia ustanowiony w części II tytułu I rozdział III sekcja IVa podsekcja II rozporządzenia (WE) nr 1234/2007 nie miał zastosowania w dniu 31 grudnia 2007 r.

2. Państwa członkowskie, w których system, o którym mowa w ust. 1, miał zastosowanie w dniu 31 grudnia 2007 r. i w których obszar upraw winorośli objęty tym systemem nie przekracza 10 000 hektarów, mogą zdecydować, że nie będą wdrażać systemu zezwoleń na nasadzenia winorośli ustanowionego w niniejszym rozdziale.

Artykuł 68

Przepisy przejściowe

1. Prawa do sadzenia przyznane producentom zgodnie z art. 85h, 85i lub 85k rozporządzenia (WE) nr 1234/2007 przed dniem 31 grudnia 2015 r., których ci producenci nie wykorzystali i które w tym dniu nie utraciły jeszcze ważności,

mogą zostać od dnia 1 stycznia 2016 r. przekształcone w zezwolenia na warunkach określonych w niniejszym rozdziale.

Takie przekształcenie odbywa się na wniosek tych producentów złożony przed dniem 31 grudnia 2015 r. Państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o umożliwieniu producentom składania takich wniosków o przekształcenie praw do sadzenia w zezwolenia do dnia 31 grudnia 2020 r.

2. Zezwolenia udzielone na mocy ust. 1 mają taki sam okres ważności co prawa do sadzenia, o których mowa w ust. 1. Jeżeli zezwolenia te nie zostaną wykorzystane, ich ważność kończy się najpóźniej do dnia 31 grudnia 2018 r. lub, w przypadku gdy dane państwo członkowskie podjęło decyzję, o której mowa w ust. 1 akapit drugi, najpóźniej do dnia 31 grudnia 2023 r.

3. Obszary objęte zezwoleniami udzielonymi na mocy ust. 1 nie są wliczane do celów art. 63.

Artykuł 69

Przekazane uprawnienia

Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych dotyczących:

- a) warunków stosowania wyłączenia, o którym mowa w art. 62 ust. 4;
- b) przepisów odnoszących się do kryteriów, o których mowa w art. 64 ust. 1 i 2;
- c) dodawania kryteriów do kryteriów wymienionych w art. 64 ust. 1 i 2;
- d) współlistnienia winorośli, do której wykarczowania zobowiązał się producent, wraz z nowoposadzoną winoroślą zgodnie z art. 66 ust. 2;
- e) podstaw podjęcia przez państwo członkowskie decyzji na mocy art. 66 ust. 3.

Artykuł 70

Uprawnienia wykonawcze zgodnie z procedurą sprawdzającą

Komisja może przyjmować akty wykonawcze ustanawiające niezbędne środki dotyczące:

- a) procedur udzielania zezwoleń;
- b) rejestrów, jakie mają prowadzić państwa członkowskie, oraz powiadomień, jakie mają być przesyłane Komisji.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

Sekcja 2

Kontrola systemu zezwoleń na nasadzenia winorośli

Artykuł 71

Nasadzenia bez zezwolenia

1. Producenci karczują na własny koszt uprawy winorośli prowadzone bez zezwolenia.
2. Jeżeli producenci nie wykarczują winorośli w okresie czterech miesięcy od daty powiadomienia ich o nieprawidłowości, państwa członkowskie zapewniają wykarczowanie takich upraw prowadzonych bez zezwolenia w okresie dwóch lat następujących po zakończeniu tego okresu czteromiesięcznego. Związane z tym koszty ponoszą producenci, których to dotyczy.
3. Państwa członkowskie do dnia 1 marca każdego roku przekazują Komisji informacje o sumarycznej wielkości obszaru, co do którego upewniono się, że został obsadzony winoroślą bez zezwolenia po dniu 1 stycznia 2016 r., a także o wielkości obszarów wykarczowanych zgodnie z ust. 1 i 2.
4. Producent, który nie spełnił obowiązku określonego w ust. 1 niniejszego artykułu, podlega karom określonym zgodnie z art. 64 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013.
5. Na obszarach obsadzonych winoroślą bez zezwolenia nie przysługują jakiegokolwiek krajowe lub unijne środki wsparcia.

Artykuł 72

Uprawnienia wykonawcze zgodnie z procedurą sprawdzającą

Komisja może przyjmować akty wykonawcze ustanawiające niezbędne środki określające szczegółowe wymogi w zakresie informowania, które mają spełniać państwa członkowskie, w tym ewentualnego zmniejszenia ograniczeń budżetowych przewidzianych w załączniku VI, w przypadku braku zgodności.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

TYTUŁ II

PRZEPISY REGULUJĄCE WPROWADZANIE DO OBROTU I ORGANIZACJE PRODUCENTÓW

ROZDZIAŁ I

Przepisy regulujące wprowadzanie do obrotu

Sekcja 1

Normy handlowe

Podsekcja 1

Przepisy wstępne

Artykuł 73

Zakres stosowania

Bez uszczerbku dla innych przepisów stosowanych do produktów rolnych, jak również bez uszczerbku dla przepisów

przyjętych w sektorze weterynaryjnym, fitosanitarnym i spożywczym w celu zapewnienia, aby produkty spełniały normy higieniczne i zdrowotne, oraz w celu ochrony zdrowia zwierząt, roślin i ludzi, w niniejszej sekcji ustanawia się przepisy dotyczące norm handlowych. Normy te dzielą się na normy obowiązkowe oraz określenia zastrzeżone stosowane fakultatywnie w odniesieniu do produktów rolnych.

Podsekcja 2

Normy handlowe dla poszczególnych sektorów lub produktów

Artykuł 74

Zasada ogólna

Produkty, dla których ustanowiono zgodnie z niniejszą sekcją normy handlowe w podziale na sektory lub produkty mogą być wprowadzane do obrotu w Unii tylko jeżeli są zgodne z tymi normami.

Artykuł 75

Ustanawianie i treść

1. Normy handlowe mogą mieć zastosowanie do jednego lub większej liczby następujących sektorów i produktów:

- a) oliwa z oliwek i oliwki stołowe;
- b) owoce i warzywa;
- c) przetworzone produkty z owoców i warzyw;
- d) banany;
- e) żywe rośliny;
- f) jaja;
- g) mięso drobiowe;
- h) tłuszcze do smarowania przeznaczone do spożycia przez ludzi;
- i) chmiel.

2. Aby uwzględnić oczekiwania konsumentów oraz poprawić warunki ekonomiczne produkcji i wprowadzania do obrotu, a także jakość produktów rolnych objętych ust. 1 i 4 niniejszego artykułu, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych dotyczących norm handlowych w podziale na sektory lub produkty na wszystkich etapach wprowadzania produktu do obrotu, jak również odstępstw i wyłączeń od stosowania takich norm, w celu dostosowania do ciągle zmieniających się warunków rynkowych, zmieniających się wymagań konsumentów, rozwoju odpowiednich norm międzynarodowych oraz zapobiegania powstawaniu przeszkód dla tworzenia innowacyjnych produktów.

3. Bez uszczerbku dla art. 26 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011⁽¹⁾ normy handlowe, o których mowa w ust. 1, mogą dotyczyć co najmniej jednego z następujących wymogów określonych na podstawie sektora lub produktu i opartych na cechach charakterystycznych każdego sektora, potrzebie uregulowania wprowadzania do obrotu oraz na warunkach określonych w ust. 5 niniejszego artykułu:

- a) definicji technicznych, oznaczeń i opisów handlowych dotyczących sektorów innych niż określone w art. 78;
- b) kryteriów klasyfikacji takich jak podział na klasy, masa, wielkość, wiek i kategoria;
- c) gatunku, odmiany roślin, rasy zwierząt lub typu handlowego;
- d) prezentacji, etykietowania związanego z obowiązkowymi normami handlowymi, opakowania, zasad stosowanych w stosunku do zakładów pakowania, oznakowania, roku zbioru oraz użycia szczególnych określeń, bez uszczerbku dla art. 92–123;
- e) kryteriów takich jak wygląd, konsystencja, budowa, właściwości produktu i procentowa zawartość wody;
- f) specyficznych substancji użytych w produkcji, części składowych lub składników, włączając w to ich zawartość ilościową, czystość i tożsamość;
- g) rodzaju działalności rolnej i metod produkcji, w tym praktyk enologicznych i zaawansowanych systemów zrównoważonej produkcji;
- h) kupażowania moszczu winogronowego i wina, w tym jego definicji, mieszania i jego ograniczeń;
- i) częstotliwości odbioru, dostawy, ochrony i przygotowania, metody i temperatury konserwowania, przechowywania i transportu;
- j) miejsca produkcji lub pochodzenia, z wyjątkiem mięsa drobiowego i tłuszczów do smarowania;
- k) ograniczeń w odniesieniu do stosowania niektórych substancji i praktyk;

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1924/2006 i (WE) nr 1925/2006 oraz uchylenia dyrektywy Komisji 87/250/EWG, dyrektywy Rady 90/496/EWG, dyrektywy Komisji 1999/10/WE, dyrektywy 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, dyrektyw Komisji 2002/67/WE i 2008/5/WE oraz rozporządzenia Komisji (WE) nr 608/2004 (Dz.U. L 304 z 22.11.2011, s. 18).

l) szczególnego wykorzystania;

m) warunków regulujących zbywanie, posiadanie, obrót i wykorzystywanie produktów niespełniających norm handlowych przyjętych na podstawie ust. 1 lub definicji, oznaczeń i opisów handlowych, o których mowa w art. 78, jak również warunków regulujących zbywanie produktów ubocznych.

4. Oprócz ust. 1, normy handlowe mogą mieć zastosowanie do sektora wina. Ust. 3 lit. f), g), h), k) i m) stosuje się do sektora wina.

5. Normy handlowe w odniesieniu do sektorów i produktów przyjęte na podstawie ust. 1 niniejszego artykułu ustanawia się bez uszczerbku dla art. 84–88 oraz załącznika IX; normy te uwzględniają:

- a) specyfikę danego produktu;
- b) konieczność zapewnienia warunków ułatwiających wprowadzenie produktów do obrotu;
- c) interes producentów polegający na przekazywaniu informacji o właściwościach produktu i produkcji oraz interes konsumentów polegający na otrzymywaniu adekwatnej i przejrzystej informacji na temat produktu, w tym miejsca produkcji ustalonego dla każdego produktu z osobna i na odpowiednim poziomie geograficznym, po przeprowadzeniu oceny skutków, uwzględniającej w szczególności koszty i obciążenia administracyjne dla podmiotów gospodarczych oraz korzyści dla producentów i konsumenta końcowego;
- d) dostępne metody określania cech fizycznych, chemicznych i organoleptycznych produktów;
- e) standardowe zalecenia przyjęte przez organy międzynarodowe;
- f) potrzebę związaną z zachowaniem naturalnych i podstawowych właściwości produktów oraz z unikaniem wprowadzania istotnych zmian w składzie danego produktu.

6. W celu uwzględnienia oczekiwań konsumentów oraz potrzeby poprawy warunków gospodarczych produkcji, wprowadzania do obrotu oraz jakości produktów rolnych, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych w celu zmiany wykazu sektorów, o którym mowa w ust. 1. Takie akty delegowane są ściśle ograniczone do wykazanych potrzeb wynikających ze zmieniającego się popytu konsumpcyjnego, postępu technicznego lub konieczności unowocześnień produkcji, a Komisja składa Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie dotyczące tych aktów, w którym zawiera ocenę, w szczególności, potrzeb konsumentów, kosztów i obciążeń administracyjnych dla podmiotów gospodarczych, w tym wpływu na rynek wewnętrzny i na handel międzynarodowy, oraz korzyści dla producentów i konsumenta końcowego.

Artykuł 76

Dodatkowe wymogi dotyczące wprowadzania do obrotu produktów w sektorze owoców i warzyw

1. Ponadto, w przypadku gdy ma to znaczenie w odniesieniu do mających zastosowanie norm handlowych, o których mowa w art. 75, produkty sektora owoców i warzyw, które mają zostać sprzedane konsumentowi jako produkty świeże, mogą być wprowadzane do obrotu tylko, jeżeli mają solidną i właściwą jakość handlową oraz jeżeli wskazano państwo pochodzenia.

2. Normy handlowe, o których mowa w ust. 1, a także wszelkie normy handlowe mające zastosowanie do sektora owoców i warzyw określone zgodnie z niniejszą podsekcją mają zastosowanie do wszystkich etapów wprowadzania do obrotu, w tym przywozu i wywozu, i mogą dotyczyć jakości, klasyfikacji, masy, wielkości, pakowania, opakowań, przechowywania, transportu, prezentacji i działań marketingowych.

3. Posiadacz produktów sektora owoców i warzyw objętych normami handlowymi może wystawiać te produkty, oferować je na sprzedaż, dostarczać i wprowadzać do obrotu w Unii wyłącznie zgodnie z tymi normami i jest odpowiedzialny za zapewnienie takiej zgodności.

4. W celu zapewnienia właściwego stosowania wymogu określonego w ust. 1 niniejszego artykułu oraz w celu uwzględnienia niektórych szczególnych sytuacji, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych dotyczących szczególnych odstępstw od niniejszego artykułu niezbędnych do jego właściwego stosowania.

Artykuł 77

Certyfikacja chmielu

1. Oprócz, w stosownych przypadkach, spełnienia mających zastosowanie norm handlowych, produkty sektora chmielu pochodzące ze zbiorów lub wytworzone w Unii podlegają procedurze certyfikacji na mocy niniejszego artykułu.

2. Certyfikaty można wydawać wyłącznie dla produktów spełniających minimalne wymagania jakościowe obowiązujące na danym etapie wprowadzania do obrotu. W przypadku mączki chmielowej, mączki chmielowej z podwyższoną zawartością lupuliny, ekstraktu chmielowego oraz mieszanych produktów chmielowych, certyfikat może zostać wydany wyłącznie pod warunkiem, że zawartość alfa kwasów w tych produktach nie jest mniejsza od jej zawartości w chmielu, z którego zostały one wytworzone.

3. Certyfikaty zawierają co najmniej informacje o:

- a) miejscu lub miejscach produkcji chmielu;
- b) roku lub latach zbiorów; oraz
- c) odmianie lub odmianach.

4. Produkty sektora chmielu można wprowadzać do obrotu bądź wywozić tylko, jeżeli wydano dla nich certyfikat zgodnie z niniejszym artykułem.

W przypadku przywożonych produktów sektora chmielu świadectwo, o którym mowa w art. 190 ust. 2, uważa się za równoważne takiemu certyfikatowi.

5. Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych w celu przyjęcia środków stanowiących odstępstwo od ust. 4 niniejszego artykułu:

- a) w celu spełnienia wymogów handlowych określonych państw trzecich; lub
- b) w odniesieniu do produktów przeznaczonych do zastosowań specjalnych.

Środki, o których mowa w akapicie pierwszym:

- (i) pozostają bez uszczerbku dla normalnego obrotu produktami, dla których został wydany certyfikat; oraz
- (ii) zawierają gwarancje mające na celu uniknięcie wszelkich niejasności związanych z tymi produktami.

Artykuł 78

Definicje, oznaczenia i opisy handlowe dotyczące niektórych sektorów i produktów

1. Oprócz, w stosownych przypadkach, mających zastosowanie norm handlowych stosuje się definicje, oznaczenia i opisy handlowe określone w załączniku VII do następujących sektorów lub produktów:

- a) wołowiny i cielęciny;
- b) wina;
- c) mleka i przetworów mlecznych przeznaczonych do spożycia przez ludzi;
- d) mięsa drobiowego;
- e) jaj;
- f) tłuszczów do smarowania przeznaczonych do spożycia przez ludzi; oraz
- g) oliwy z oliwek i oliwek stołowych.

2. Definicje, oznaczenia lub opisy handlowe określone w załączniku VII mogą być używane w Unii wyłącznie w celu wprowadzenia na rynek produktu spełniającego odpowiednie wymogi ustanowione w tym załączniku.

3. Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych dotyczących zmian, odstępstw lub wyłączeń w odniesieniu do definicji i opisów handlowych przewidzianych w załączniku VII. Te akty delegowane są ściśle ograniczone do wykazanych potrzeb wynikających ze zmieniającego się popytu konsumpcyjnego, postępu technicznego lub potrzeby unowocześnienia produkcji.

4. W celu zapewnienia, aby podmioty i państwa członkowskie jasno i właściwie rozumiały definicje i opisy handlowe przewidziane w załączniku VII, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych dotyczących zasad specyfikacji i stosowania tych definicji i norm.

5. Aby uwzględnić oczekiwania konsumentów i zmiany na rynku przetworów mlecznych, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych określających przetwory mleczne, w odniesieniu do których podaje się gatunek zwierzęcia, od którego dane mleko pochodzi, jeżeli nie jest to mleko krowie, oraz określających niezbędne przepisy.

Artykuł 79

Tolerancja

1. Aby uwzględnić specyfikę każdego produktu lub sektora, różne etapy wprowadzania do obrotu, warunki techniczne, jakiegokolwiek możliwe znaczące trudności praktyczne oraz dokładność i powtarzalność metod analizy, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych dotyczących tolerancji dla co najmniej jednej normy szczegółowej, której przekroczenie powoduje, iż cała partia produktów uważana jest za niezgodną z tą normą.

2. Przy przyjmowaniu aktów, o których mowa w ust. 1, Komisja uwzględni potrzebę niezmienności swoistych cech produktu i unikania obniżenia jego jakości.

Artykuł 80

Praktyki enologiczne i metody analizy

1. W produkcji i konserwowaniu produktów wymienionych w załączniku VII część II w Unii stosuje się wyłącznie praktyki enologiczne zatwierdzone zgodnie z załącznikiem VIII i określone w art. 75 ust. 3 lit. g) oraz art. 83 ust. 2 i 3.

Akapitu pierwszego nie stosuje się do:

- a) soku winogronowego oraz zagęszczonego soku winogronowego; oraz
- b) moszczu winogronowego i zagęszczonego moszczu winogronowego przeznaczonego do przygotowania soku winogronowego.

Dozwolone praktyki enologiczne są stosowane tylko do celów zapewnienia właściwej fermentacji winiarskiej, odpowiedniego konserwowania lub właściwego dojrzewania produktu.

Produkty wymienione w załączniku VII część II wytwarzane są w Unii zgodnie z przepisami ustanowionymi w załączniku VIII.

2. Produktów wymienionych w załączniku VII część II nie wprowadza się do obrotu w Unii, jeżeli:

- a) zostały poddane praktykom enologicznym niedozwolonym w Unii;

- b) zostały poddane praktykom enologicznym niedozwolonym w danym państwie; lub

- c) nie są zgodne z przepisami ustanowionymi w załączniku VIII.

Produkty sektora wina, które nie nadają się do obrotu zgodnie z akapitem pierwszym, zostają zniszczone. Na zasadzie odstępstwa od tego przepisu państwa członkowskie mogą zezwolić na wykorzystanie niektórych produktów o określonych przez nie cechach w destylarniach i wytwórniach octu lub do użytku przemysłowego, pod warunkiem że takie zezwolenie nie staje się zachętą do produkcji produktów sektora wina wymienionych w części II załącznika VI z użyciem niedozwolonych praktyk enologicznych.

3. W przypadku zatwierdzania praktyk enologicznych dla wina, o których mowa w art. 75 ust. 3 lit. g), Komisja:

- a) uwzględni praktyki enologiczne i metody analizy zalecane i opublikowane przez OIV, a także wyniki eksperymentalnego stosowania dotychczas niedozwolonych praktyk enologicznych;
- b) uwzględni kwestię ochrony zdrowia ludzkiego;
- c) uwzględni potencjalne ryzyko dla konsumentów, którzy mogą zostać wprowadzeni w błąd ze względu na ugruntowane postrzeganie produktu i ich oczekiwania z nim związane, biorąc pod uwagę dostępność i skuteczność środków informacyjnych, które wykluczają takie ryzyko;
- d) pozwala na zachowanie naturalnych i podstawowych właściwości wina i niewprowadzanie istotnych zmian w składzie danego produktu;
- e) zapewnia akceptowalny minimalny poziom troski o środowisko;
- f) przestrzega ogólnych zasad dotyczących praktyk enologicznych i przepisów określonych w załączniku VIII.

4. W celu zapewnienia prawidłowego postępowania z niezbywalnymi produktami sektora win, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych dotyczących przepisów odnoszących się do krajowych procedur, o których mowa w ust. 2 akapit drugi niniejszego artykułu, oraz odstępstw od nich, w zakresie wycofywania lub niszczenia produktów sektora wina niezgodnych z wymogami.

5. W stosownych przypadkach Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające metody, o których mowa w art. 75 ust. 5 lit. d), w odniesieniu do produktów wymienionych w załączniku VII część II. Podstawą tych metod są wszelkie odpowiednie metody zalecane i opublikowane przez OIV, chyba że byłyby one nieskuteczne lub niewłaściwe w kontekście celu, do którego dąży Unia. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

W oczekiwaniu na przyjęcie takich aktów wykonawczych należy stosować metody i zasady dozwolone w danym państwie członkowskim.

Artykuł 81

Odmiany winorośli

1. Produkty wymienione w załączniku VII część II i wytwarzane w Unii powstają z odmian winorośli klasyfikowanych zgodnie z ust. 2 niniejszego artykułu.

2. Z zastrzeżeniem ust. 3 państwa członkowskie dokonują klasyfikacji odmian winorośli, które mogą być sadzone, sadzone ponownie lub szczepione na ich terytoriach w celu produkcji wina.

Tylko odmiany winorośli spełniające następujące warunki mogą być klasyfikowane przez państwa członkowskie:

- a) dana odmiana należy do gatunku *Vitis vinifera* lub pochodzi z krzyżówki gatunku *Vitis vinifera* z innymi gatunkami rodzaju *Vitis*;
- b) dana odmiana nie jest jedną z następujących odmian: Noah, Othello, Isabelle, Jacques, Clinton i Herbemont.

W przypadku gdy odmiana winorośli jest skreślona z klasyfikacji, o której mowa w akapicie pierwszym, wykarczowanie tej odmiany następuje w ciągu 15 lat od momentu jej skreślenia.

3. Państwa członkowskie, których roczna produkcja wina, obliczana na podstawie średniej produkcji w ciągu ostatnich 5 lat winiarskich, nie przekracza 50 000 hektolitrów, są wyłączone z obowiązku klasyfikacji przewidzianego w ust. 2 akapit pierwszy.

Jednak również w tych państwach członkowskich można do celów produkcji wina sadzić, sadzić ponownie lub szczepić jedynie odmiany winorośli zgodne z ust. 2 akapit drugi.

4. Na zasadzie odstępstwa od ust. 2 akapit pierwszy i trzeci oraz ust. 3 akapit drugi państwa członkowskie zezwalają na sadzenie, ponowne sadzenie lub szczepienie następujących odmian winorośli do badań i eksperymentów naukowych:

- a) odmian winorośli, które nie są sklasyfikowane, w przypadku państw członkowskich innych niż te, o których mowa w ust. 3;
- b) odmian winorośli, które nie spełniają ust. 2 akapit drugi, w przypadku państw członkowskich, o których mowa w ust. 3.

5. Obszary obsadzone odmianami winorośli do celów produkcji wina, które obsadzono z naruszeniem ust. 2, 3 i 4, podlegają wykarczowaniu.

Nie ma jednak obowiązku karczowania takich obszarów, jeżeli dana produkcja przeznaczona jest wyłącznie na użytek własny rodzin producentów wina.

Artykuł 82

Szczególne wykorzystanie wina nieodpowiadające kategoriom określonym w załączniku VII część II

Z wyjątkiem wina butelkowanego, w odniesieniu do którego istnieje dowód, że butelkowanie zostało przeprowadzone przed dniem 1 września 1971 r., wino wyprodukowane z odmian winorośli wymienionych w klasyfikacjach przygotowanych zgodnie z art. 81 ust. 2 akapit pierwszy, lecz nieodpowiadające żadnej z kategorii określonych w załączniku VII część II, jest przeznaczone wyłącznie na użytek własny rodzin indywidualnych producentów wina oraz do produkcji octu winnego lub do destylacji.

Artykuł 83

Przepisy krajowe dotyczące niektórych produktów i sektorów

1. Niezależnie od art. 75 ust. 2 państwa członkowskie mogą przyjąć lub utrzymać przepisy krajowe ustanawiające różne poziomy jakości dla tłuszczów do smarowania. Takie przepisy powinny umożliwiać przeprowadzenie oceny poziomów jakości na podstawie kryteriów odnoszących się przede wszystkim do zastosowanych surowców, organoleptycznych cech tych produktów oraz ich stabilności fizycznej i mikrobiologicznej.

Państwa członkowskie korzystające z możliwości przewidzianej w akapicie pierwszym zapewniają, aby w odniesieniu do produktów innych państw członkowskich, które spełniają kryteria ustanowione w tych przepisach krajowych, można było na niedyskryminacyjnych warunkach używać określeń, które potwierdzają, że te kryteria zostały spełnione.

2. Państwa członkowskie mogą ograniczyć stosowanie niektórych praktyk enologicznych lub zakazać ich stosowania oraz wprowadzić surowsze zasady w odniesieniu do win dozwolonych na mocy prawa unijnego produkowanych na ich terytorium, aby przyczynić się do zachowania istotnych właściwości win o chronionej nazwie pochodzenia lub o chronionym oznaczeniu geograficznym i win musujących oraz win likierowych.

3. Państwa członkowskie mogą zezwolić na eksperymentalne użycie niedozwolonych praktyk enologicznych.

4. W celu zapewnienia poprawnego i przejrzystego stosowania niniejszego artykułu, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych określających warunki stosowania ust. 1, 2 i 3 niniejszego artykułu, jak również warunki posiadania i wykorzystywania produktów uzyskanych za pomocą praktyk eksperymentalnych, o których mowa w ust. 3 niniejszego artykułu, oraz obrotu tymi produktami.

5. Państwa członkowskie mogą przyjąć lub utrzymać dodatkowe przepisy krajowe dotyczące produktów objętych unijną normą handlową tylko wtedy, gdy przepisy te są zgodne z prawem Unii, zwłaszcza z zasadą swobodnego przepływu towarów, oraz z zastrzeżeniem dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 98/34/WE⁽¹⁾.

Podsekcja 3

Określenia zastrzeżone stosowane fakultatywnie

Artykuł 84

Przepis ogólny

Ustanawia się system określeń zastrzeżonych stosowanych fakultatywnie w podziale na sektory lub produkty, którego celem jest wspieranie producentów produktów rolnych, które posiadają cechy lub właściwości stanowiące wartość dodaną, w informowaniu o tych cechach lub właściwościach na rynku wewnętrznym, a w szczególności wspieranie i uzupełnianie specyficznych norm handlowych.

Podsekcja ta nie ma jednak zastosowania do produktów sektora wina, o których mowa w art. 92 ust. 1.

Artykuł 85

Istniejące określenia zastrzeżone stosowane fakultatywnie

1. Określenia zastrzeżone stosowane fakultatywnie objęte tym systemem w dniu 20 grudnia 2013 r. wymieniono w załączniku IX, a warunki ich stosowania określa się zgodnie z art. 86 lit. a).

2. Określenia zastrzeżone stosowane fakultatywnie, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, pozostają w mocy, z zastrzeżeniem wszelkich zmian, o ile nie zostaną unieważnione zgodnie z art. 86.

Artykuł 86

Zastrzeżenie, zmiana i unieważnienie określeń zastrzeżonych stosowanych fakultatywnie

Aby uwzględnić oczekiwania konsumentów, postęp naukowy i techniczny, sytuację na rynku oraz rozwój norm handlowych i międzynarodowych, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych dotyczących:

- a) zastrzeżenia dodatkowego określenia zastrzeżonego stosowanego fakultatywnie, z określeniem warunków jego stosowania;
- b) zmiany warunków stosowania określenia zastrzeżonego stosowanego fakultatywnie; lub
- c) unieważnienia określenia zastrzeżonego stosowanego fakultatywnie.

⁽¹⁾ Dyrektywa 98/34/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 r. ustanawiająca procedurę udzielania informacji w zakresie norm i przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego (Dz.U. L 204 z 21.7.1998, s. 37).

Artykuł 87

Dodatkowe określenia zastrzeżone stosowane fakultatywnie

1. Określenie kwalifikuje się do zastrzeżenia jako określenie zastrzeżone stosowane fakultatywnie tylko, jeżeli spełnia wszystkie poniższe wymogi:

- a) określenie jest związane z cechą produktu lub właściwością procesu produkcji lub przetwarzania oraz z konkretnym sektorem lub produktem;
- b) stosowanie tego określenia umożliwia lepsze informowanie o wartości dodanej produktu ze względu na jego specyfikę czy też właściwości procesu produkcji lub przetwarzania;
- c) przy wprowadzaniu do obrotu, specyfika lub właściwość, o których mowa w lit. a), jest możliwa do zidentyfikowania przez konsumentów w kilku państwach członkowskich;
- d) zasady dotyczące stosowania określenia są zgodne z dyrektywą 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁽²⁾ lub rozporządzeniem (UE) nr 1169/2011.

Przy wprowadzaniu dodatkowego określenia zastrzeżonego stosowanego fakultatywnie Komisja uwzględni wszelkie stosowne normy międzynarodowe i istniejące określenia zastrzeżone dotyczące danych produktów lub sektorów.

2. Aby uwzględnić cechy charakterystyczne niektórych sektorów oraz oczekiwania konsumentów, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych określających szczegółowe wymogi dotyczące wprowadzania dodatkowych określeń zastrzeżonych, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu.

Artykuł 88

Ograniczenia w stosowaniu określeń zastrzeżonych stosowanych fakultatywnie

1. Określenie zastrzeżone stosowane fakultatywnie może być stosowane jedynie w odniesieniu do produktów, które spełniają odpowiednie warunki stosowania.

2. Państwa członkowskie podejmują odpowiednie środki w celu zapewnienia, aby etykietowanie produktu nie prowadziło do niejasności w kwestii oznaczenia jako określenie zastrzeżone stosowane fakultatywnie.

3. Aby zapewnić zgodność produktów, do których odnoszą się określenia zastrzeżone stosowane fakultatywnie, z odpowiednimi warunkami stosowania, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych dotyczących dodatkowych przepisów w sprawie stosowania określeń zastrzeżonych stosowanych fakultatywnie.

⁽²⁾ Dyrektywa 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 marca 2000 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich w zakresie etykietowania, prezentacji i reklamy środków spożywczych (Dz.U. L 109 z 6.5.2000, s. 29).

Podsekcja 4

Normy handlowe związane z przywozem i wywozem

Artykuł 89

Przepisy ogólne

W celu uwzględnienia specyfiki handlu między Unią a niektórymi państwami trzecimi, oraz szczególne cechy niektórych produktów rolnych, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych dotyczących:

- a) warunków, na podstawie których uznaje się, że produkty przywożone wykazują równoważny poziom zgodności z unijnymi normami handlowymi, oraz warunków, które umożliwiają odstępstwo od art. 74; oraz
- b) przepisów dotyczących stosowania norm handlowych w odniesieniu do produktów wywożonych z Unii.

Artykuł 90

Przepisy szczególne dotyczące przywozu wina

1. O ile nie postanowiono inaczej w umowach międzynarodowych zawartych zgodnie z TFUE, przepisy dotyczące nazwy pochodzenia i oznaczeń geograficznych oraz etykietowania wina określone w sekcji 2 niniejszego rozdziału oraz definicje, oznaczenia i opisy handlowe, o których mowa w art. 78 niniejszego rozporządzenia, stosuje się do produktów objętych kodami CN 2009 61, 2009 69 i 2204, przywożonych do Unii.

2. O ile nie postanowiono inaczej w umowach międzynarodowych zawartych zgodnie z TFUE produkty, o których mowa w niniejszym artykule ust. 1, produkowane są zgodnie z praktykami enologicznymi dozwolonymi przez Unię na mocy niniejszego rozporządzenia lub – przed uzyskaniem pozwolenia zgodnie z art. 80 ust. 3 – produkowane zgodnie z praktykami enologicznymi zalecanymi i opublikowanymi przez OIV.

3. Przywóz produktów, o których mowa w ust. 1, podlega obowiązkowi przedstawienia:

- a) zaświadczenia o zgodności z przepisami, o których mowa w ust. 1 i 2, wystawionego przez właściwy organ w państwie pochodzenia produktu, ujęty w wykazie, który zostanie publicznie udostępniony przez Komisję;
- b) sprawozdania z analiz przygotowanego przez podmiot lub służby wyznaczone przez państwo pochodzenia produktu, o ile dany produkt przeznaczony jest do bezpośredniego spożycia przez ludzi.

Podsekcja 5

Przepisy wspólne

Artykuł 91

Uprawnienia wykonawcze zgodnie z procedurą sprawdzającą

Komisja może może przyjmować akty wykonawcze:

- a) ustanawiające wykaz mleka i przetworów mlecznych, o których mowa w załączniku VII część III pkt 5 akapit drugi, oraz tłuszczów do smarowania, o których mowa w załączniku VII część VII sekcja I akapit szósty lit. a), na podstawie orientacyjnych wykazów produktów, które państwa członkowskie uznają za odpowiadające na ich terytoriach tym przepisom, i które to wykazy państwa członkowskie przesyłają do Komisji;
- b) ustanawiające przepisy dotyczące wdrażania norm handlowych w odniesieniu do poszczególnych sektorów lub produktów;
- c) ustanawiające przepisy odnoszące się do ustalania, czy produkty zostały poddane procesom niezgodnym z zatwierdzonymi praktykami enologicznymi;
- d) ustanawiające metody analizy prowadzącej do określenia charakterystyki produktów;
- e) ustanawiające przepisy w zakresie ustalania poziomu tolerancji;
- f) ustanawiające przepisy dotyczące wdrażania środków, o których mowa w art. 89;
- g) ustanawiające przepisy dotyczące identyfikacji lub rejestracji producentów lub obiektów przemysłowych, w których produkt został przygotowany lub przetworzony, przepisy dotyczące procedury certyfikacji oraz dotyczące dokumentów handlowych, dokumentów towarzyszących i prowadzenia rejestrów.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

Sekcja 2

Nazwy pochodzenia, oznaczenia geograficzne i określenia tradycyjne w sektorze wina

Podsekcja 1

Przepisy wprowadzające

Artykuł 92

Zakres stosowania

1. Przepisy dotyczące nazw pochodzenia, oznaczeń geograficznych i określeń tradycyjnych zamieszczone w niniejszej sekcji mają zastosowanie do produktów, o których mowa w załączniku VIII część II pkt 1, 3–6, 8, 9, 11, 15 i 16.
2. Podstawą przepisów, o których mowa w ust. 1, jest:
 - a) ochrona uzasadnionych interesów konsumentów i producentów;
 - b) zapewnienie sprawnego funkcjonowania wewnętrznego rynku odnośnych produktów; oraz

c) promocja produkcji produktów wysokiej jakości, o których mowa w niniejszej sekcji, przy zezwoleniu na stosowanie krajowych środków wspierających politykę jakości.

Podsekcja 2

Nazwy pochodzenia i oznaczenia geograficzne

Artykuł 93

Definicje

1. Do celów niniejszej sekcji stosuje się następujące definicje:

a) „nazwa pochodzenia” oznacza nazwę regionu, określonego miejsca lub, w szczególnych i należycie uzasadnionych przypadkach, państwa, która to nazwa służy do opisu produktu, o którym mowa w art. 92 ust. 1, spełniającego następujące wymogi:

(i) jakość i właściwości produktu są zasadniczo lub wyłącznie związane ze szczególnym środowiskiem geograficznym z właściwymi dla niego czynnikami przyrodniczymi oraz ludzkimi;

(ii) winogrona, z których produkt jest produkowany, pochodzą wyłącznie z tego obszaru geograficznego;

(iii) jego produkcja odbywa się na tym obszarze geograficznym; oraz

(iv) produkt otrzymywany jest z odmian winorośli należących do *Vitis vinifera*;

b) „oznaczenie geograficzne” oznacza nazwę regionu, określonego miejsca lub, w szczególnych i należycie uzasadnionych przypadkach, państwa, która to nazwa służy do opisu produktu, o którym mowa w art. 92 ust. 1, spełniającego następujące wymogi:

(i) posiada szczególną jakość, reputację lub inne właściwości, które można przypisać temu pochodzeniu geograficznemu;

(ii) przynajmniej 85 % winogron, z których jest produkowany, pochodzi wyłącznie z tego obszaru geograficznego;

(iii) jego produkcja odbywa się na tym obszarze geograficznym; oraz

(iv) otrzymywany jest z odmian winorośli należących do *Vitis vinifera* lub z krzyżówki tych gatunków z innymi gatunkami rodzaju *Vitis*.

2. Niektóre tradycyjnie używane nazwy stanowią nazwę pochodzenia, w przypadku gdy:

a) oznaczają wino;

b) odnoszą się do nazwy geograficznej;

c) spełniają wymogi, o których mowa w ust. 1 lit. a) ppkt (i)–(iv); oraz

d) podlegały procedurze obejmowania ochroną nazw pochodzenia i oznaczeń geograficznych, określonej w niniejszej podsekcji.

3. Nazwy pochodzenia i oznaczenia geograficzne, w tym odnoszące się do obszarów geograficznych w państwach trzecich, kwalifikują się do ochrony w Unii na podstawie przepisów określonych w niniejszej podsekcji.

4. Produkcja, o której mowa w ust. 1 lit. a) ppkt (iii), obejmuje wszystkie działania od zbioru winogron do zakończenia procesów winiarskich, z wyjątkiem procesów poprodukcyjnych.

5. Do celu stosowania ust. 1 lit. b) ppkt (ii) maksymalnie 15 % winogron, które może pochodzić spoza wyznaczonego obszaru, musi pochodzić z państwa członkowskiego lub państwa trzeciego, w którym położony jest ten obszar.

Artykuł 94

Wnioski o objęcie ochroną

1. Wnioski o objęcie ochroną nazw jako nazw pochodzenia lub oznaczeń geograficznych obejmują dokumentację techniczną zawierającą:

a) nazwę, która ma być chroniona;

b) nazwę i adres wnioskodawcy;

c) specyfikację produktu, o której mowa w ust. 2; oraz

d) jednolity dokument streszczający specyfikację produktu, o której mowa w ust. 2.

2. Specyfikacja produktu umożliwia zainteresowanym stronom kontrolę odpowiednich warunków produkcji dotyczącej nazwy pochodzenia lub oznaczenia geograficznego.

Specyfikacja produktu obejmuje co najmniej:

a) nazwę, która ma być chroniona;

b) opis wina lub win:

(i) w odniesieniu do nazwy pochodzenia – najważniejsze analityczne i organoleptyczne cechy charakterystyczne;

(ii) w odniesieniu do oznaczenia geograficznego – najważniejsze analityczne cechy charakterystyczne oraz ocenę lub oznaczenie jego organoleptycznych cech charakterystycznych;

c) w stosownych przypadkach - szczególne praktyki enologiczne stosowane przy produkcji wina lub win, a także stosowne ograniczenia obowiązujące w przypadku produkcji tego wina lub tych win;

- d) wytyczenie granic danego obszaru geograficznego;
- e) maksymalną wydajność z hektara;
- f) wskazanie odmiany lub odmian winorośli, z których otrzymywane jest wino lub wina;
- g) szczegóły określające związek, o którym mowa w lit. a) ppkt (i) lub, w stosownych przypadkach, w art. 93 ust. 1 lit. b) ppkt (i);
- h) mające zastosowanie wymogi ustanowione w prawodawstwie unijnym lub krajowym lub, w przypadku gdy tak przewidywały państwa członkowskie, przez organizację zarządzającą chronioną nazwą pochodzenia lub chronionym oznaczeniem geograficznym przy uwzględnieniu faktu, że wymogi te powinny być obiektywne, niedyskryminacyjne i zgodne z prawem Unii;
- i) nazwę i adres organów lub jednostek dokonujących kontroli zgodności z wymogami specyfikacji produktu oraz ich szczegółowe zadania.

3. W przypadku gdy wniosek o objęcie ochroną dotyczy obszaru geograficznego w państwie trzecim, oprócz elementów przewidzianych w ust. 1 i 2 zawiera on dowód, że dana nazwa jest chroniona w jej państwie pochodzenia.

Artykuł 95

Wnioskodawcy

1. Każda zainteresowana grupa producentów lub – w szczególnych i należyście uzasadnionych przypadkach – jeden producent może złożyć wniosek o objęcie ochroną nazwy pochodzenia lub oznaczenia geograficznego. Inne zainteresowane strony mogą przyłączyć się do wniosku.
2. Producenci mogą składać wnioski o objęcie ochroną jedynie win, które produkują.
3. W przypadku nazwy określającej transgraniczny obszar geograficzny lub tradycyjnej nazwy związanej z transgranicznym obszarem geograficznym można złożyć wspólny wniosek.

Artykuł 96

Wstępna procedura krajowa

1. Wnioski o ochronę nazwy pochodzenia lub oznaczenia geograficznego win pochodzących z Unii są przedmiotem wstępnej procedury krajowej.
2. Wniosek o objęcie ochroną składa się w państwie członkowskim, z którego terytorium pochodzi nazwa pochodzenia lub oznaczenie geograficzne.
3. Państwo członkowskie, w którym złożono wniosek o objęcie ochroną, sprawdza go w celu stwierdzenia, czy spełnia on warunki określone w niniejszej podsekcji.

To państwo członkowskie przeprowadza krajową procedurę, zapewniając odpowiednią publikację wniosku oraz przewidując okres przynajmniej dwóch miesięcy od daty publikacji, w którym każda osoba fizyczna lub prawna mająca uzasadniony interes oraz mająca miejsce pobytu lub siedzibę na terytorium tego państwa może wnieść sprzeciw wobec zaproponowanej ochrony, poprzez przedstawienie należyście uzasadnionego oświadczenia temu państwu członkowskiemu.

4. Jeśli państwo członkowskie oceniające wniosek stwierdza, że nazwa pochodzenia lub oznaczenie geograficzne są niezgodne z warunkami określonymi w niniejszej podsekcji lub z prawem Unii, odrzuca wniosek.

5. Jeśli państwo członkowskie oceniające wniosek uważa, że wymagania są spełnione, przeprowadza procedurę krajową, zapewniając odpowiednią publikację specyfikacji produktu przynajmniej w internecie oraz przekazuje wniosek Komisji.

Artykuł 97

Rozpatrywanie wniosków przez Komisję

1. Komisja podaje do wiadomości publicznej datę złożenia wniosku o objęcie ochroną nazwy pochodzenia lub oznaczenia geograficznego.
2. Komisja sprawdza, czy wnioski o objęcie ochroną, o których mowa w art. 94, spełniają warunki określone w niniejszej podsekcji.
3. W przypadku gdy Komisja uzna, że warunki określone w niniejszej podsekcji są spełnione, przyjmuje akty wykonawcze dotyczące publikacji w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* jednolitego dokumentu, o którym mowa w art. 94 ust. 1 lit. d), oraz odesłania do publikacji specyfikacji produktu dokonanej w toku wstępnej procedury krajowej. Te akty wykonawcze przyjmuje się bez zastosowania procedury, o której mowa w art. 229 ust. 2 lub 3.
4. W przypadku gdy Komisja uzna, że warunki określone w niniejszej podsekcji nie są spełnione, przyjmuje akty wykonawcze odrzucające wniosek.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

Artykuł 98

Procedura zgłaszania sprzeciwu

W terminie dwóch miesięcy od daty publikacji jednolitego dokumentu, o którym mowa w art. 94 ust. 1 lit. d), każde państwo członkowskie lub państwo trzecie, lub każda osoba fizyczna lub prawna, mająca uzasadniony interes oraz mająca miejsce pobytu lub siedzibę na terytorium państwa członkowskiego innego niż państwo wnioskujące o objęcie ochroną lub na terytorium państwa trzeciego, mogą zgłosić sprzeciw wobec zaproponowanego objęcia ochroną poprzez przedstawienie Komisji należyście uzasadnionego oświadczenia odnoszącego się do warunków kwalifikowalności ustanowionych w niniejszej podsekcji.

W przypadku osób fizycznych lub prawnych mających miejsce zamieszkania lub siedzibę w państwach trzecich takie oświadczenie składa się, bezpośrednio lub za pośrednictwem władz zainteresowanego państwa trzeciego, w terminie dwóch miesięcy, o którym mowa w akapicie pierwszym.

Artykuł 99

Decyzja o objęciu ochroną

Na podstawie posiadanych informacji i po zakończeniu procedury zgłaszania sprzeciwu, o której mowa w art. 98, Komisja przyjmuje akty wykonawcze obejmujące ochroną nazwy pochodzenia lub oznaczenia geograficznego spełniającego warunki określone w niniejszej podsekcji i zgodnego z prawem Unii, albo odrzucające wniosek, który nie spełnia tych warunków.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

Artykuł 100

Homonimy

1. Nazwa, w odniesieniu do której złożono wniosek, homonimiczna lub częściowo homonimiczna w stosunku do nazwy już zarejestrowanej na podstawie niniejszego rozporządzenia, jest rejestrowana z należyтым uwzględnieniem miejscowego i tradycyjnego użycia oraz ryzyka błędnego zrozumienia.

Nazwa homonimiczna prowadząca do błędnego przekonania konsumenta, że produkty pochodzą z innego terytorium, nie podlega rejestracji nawet w przypadku, gdy nazwa jest poprawna w odniesieniu do faktycznego terytorium, regionu lub miejsca pochodzenia tych produktów.

Zarejestrowana nazwa homonimiczna może być stosowana tylko, jeżeli istnieje w praktyce wystarczające rozróżnienie między później rejestrowaną nazwą homonimiczną a nazwą już zamieszczoną w rejestrze, z uwzględnieniem konieczności równego traktowania zainteresowanych producentów i uniknięcia sytuacji, w której konsument mógłby zostać wprowadzony w błąd.

2. Ust. 1 stosuje się odpowiednio, jeżeli nazwa, w odniesieniu do której składany jest wniosek, jest homonimiczna lub częściowo homonimiczna z oznaczeniem geograficznym chronionym na mocy prawa krajowego państw członkowskich.

3. W przypadku gdy nazwa odmiany winorośli zawiera chronioną nazwę pochodzenia lub chronione oznaczenie geograficzne lub składa się z chronionej nazwy pochodzenia lub chronionego oznaczenia geograficznego, nazwy tej nie stosuje się do celów etykietowania produktów rolnych.

Aby uwzględnić istniejące praktyki związane z etykietowaniem, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych określających wyjątki od tej zasady.

4. Ochrona nazw pochodzenia i oznaczeń geograficznych w odniesieniu do produktów objętych art. 93 niniejszego rozporządzenia pozostaje bez uszczerbku dla chronionych

oznaczeń geograficznych mających zastosowanie do napojów spirytusowych w rozumieniu art. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 110/2008 ⁽¹⁾.

Artykuł 101

Dodatkowe podstawy odmowy objęcia ochroną

1. Nazwa, która stała się nazwą rodzajową, nie jest obejmowana ochroną jako nazwa pochodzenia lub oznaczenie geograficzne.

Do celów niniejszej sekcji „nazwa, która stała się nazwą rodzajową” oznacza nazwę wina, która – pomimo że związana jest z miejscem lub regionem, w którym dany produkt był pierwotnie produkowany lub wprowadzany do obrotu – stała się nazwą zwyczajową danego wina w Unii.

W celu ustalenia, czy nazwa stała się nazwą rodzajową, czy też nie, pod uwagę brane są wszystkie odpowiednie czynniki, w szczególności:

- a) istniejąca sytuacja w Unii, zwłaszcza w zakresie konsumpcji;
- b) odnośne prawo unijne lub krajowe.

2. Nazwa nie jest chroniona jako nazwa pochodzenia lub oznaczenie geograficzne, w przypadku gdy w świetle reputacji i renomy znaku towarowego ochrona mogłaby wprowadzić konsumentów w błąd co do prawdziwego pochodzenia wina.

Artykuł 102

Stosunek do znaków towarowych

1. Wniosek o rejestrację znaku towarowego, który zawiera chronioną nazwę pochodzenia lub chronione oznaczenie geograficzne lub składa się z chronionej nazwy pochodzenia lub chronionego oznaczenia geograficznego, które nie są zgodne ze specyfikacją danego produktu, lub których stosowanie podlega art. 103 ust. 2, i które dotyczą produktu należącego do jednej z kategorii wymienionych w załączniku VII część II:

- a) jest odrzucany, jeżeli złożenie wniosku o rejestrację znaku towarowego nastąpiło po dacie przedłożenia Komisji wniosku o ochronę nazwy pochodzenia lub oznaczenia geograficznego i nazwa pochodzenia lub oznaczenie geograficzne zostały następnie objęte ochroną; lub
- b) zostaje uznany za nieważny.

2. Bez uszczerbku dla art. 101 ust. 2, znak towarowy, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, i którego dotyczy wniosek, zarejestrowany lub ustanowiony poprzez używanie w dobrej wierze, jeżeli taka możliwość dopuszczona jest przez odnośne prawo krajowe, na terytorium Unii przed datą rozpoczęcia ochrony nazwy pochodzenia lub oznaczenia geograficznego w państwie pochodzenia albo przed dniem 1 stycznia 1996 r., może pozostać w użyciu, a jego okres

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 110/2008 z dnia 15 stycznia 2008 r. w sprawie definicji, opisu, prezentacji, etykietowania i ochrony oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych (Dz.U. L 39 z 13.2.2008, s. 16).

stosowania dla tego produktu może zostać przedłużony niezależnie od ochrony nazwy pochodzenia lub oznaczenia geograficznego, pod warunkiem że brak jest podstaw do jego unieważnienia lub cofnięcia, jak określono w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/95/WE⁽¹⁾ lub w rozporządzeniu Rady (WE) nr 207/2009⁽²⁾.

W takich przypadkach dozwolone jest stosowanie nazwy pochodzenia lub oznaczenia geograficznego, podobnie jak i stosowanie odpowiednich znaków towarowych.

Artykuł 103

Ochrona

1. Chroniona nazwa pochodzenia i chronione oznaczenie geograficzne mogą być stosowane przez wszelkie podmioty gospodarcze wprowadzające do obrotu wino, które zostało wyprodukowane zgodnie z odpowiednią specyfikacją produktu.
2. Chroniona nazwa pochodzenia i chronione oznaczenie geograficzne oraz wino, w odniesieniu do którego chronione oznaczenie jest stosowane zgodnie ze specyfikacją produktu, są chronione przed:
 - a) wszelkim bezpośrednim lub niebezpośrednim wykorzystaniem tej chronionej nazwy w celach handlowych:
 - (i) w odniesieniu do porównywalnych produktów niezgodnych ze specyfikacją produktu objętego chronioną nazwą; lub
 - (ii) w zakresie, w jakim takie zastosowanie wykorzystuje reputację nazwy pochodzenia lub oznaczenia geograficznego;
 - b) wszelkim niewłaściwym stosowaniem, naśladowaniem lub przywołaniem, nawet jeśli podano prawdziwe pochodzenie produktu lub usługi lub jeżeli podano chronioną nazwę w tłumaczeniu, w formie transkrybowanej lub transliterowanej, w tym z towarzyszącym jej określeniem takim jak: „w stylu”, „typu”, „zgodnie z metodą”, „jak produkowane w”, „imitacja”, „o smaku”, „podobne do” lub podobne;
 - c) wszelkim innym nieprawdziwym lub wprowadzającym w błąd oznaczeniem miejsca wytworzenia, pochodzenia, charakteru lub zasadniczych cech produktu, na wewnętrznym lub zewnętrznym opakowaniu, w materiałach reklamowych lub dokumentach związanych z danym produktem sektora wina, oraz pakowaniem produktu w pojemnik, który mógłby błędnie sugerować miejsce pochodzenia wyrobu;
 - d) wszelkimi innymi praktykami mogącymi wprowadzić konsumentów w błąd co do prawdziwego pochodzenia produktu.

⁽¹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/95/WE z dnia 22 października 2008 r. mająca na celu zbliżenie ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do znaków towarowych (Dz.U. L 299 z 8.11.2008, s. 25).

⁽²⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 207/2009 z dnia 26 lutego 2009 r. w sprawie wspólnotowego znaku towarowego (Dz.U. L 78 z 24.3.2009, s. 1).

3. Chronione nazwy pochodzenia i chronione oznaczenia geograficzne nie stają się w Unii nazwami rodzajowymi w rozumieniu art. 101 ust. 1.

Artykuł 104

Rejestr

Komisja sporządza i prowadzi publicznie dostępny elektroniczny rejestr chronionych nazw pochodzenia i chronionych oznaczeń geograficznych dla wina. Do rejestru można wpisywać nazwy pochodzenia i oznaczenia geograficzne odnoszące się do produktów państw trzecich chronionych w Unii na podstawie umów międzynarodowych, których Unia jest umawiającą się stroną. Nazwy te wpisuje się do rejestru jako chronione oznaczenia geograficzne, chyba że w tych umowach zostały one wyraźnie oznaczone jako chronione nazwy pochodzenia w rozumieniu niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 105

Zmiany w specyfikacji produktu

Wnioskodawca spełniający warunki ustanowione w art. 95 może wystąpić o zatwierdzenie zmiany w specyfikacji produktu o chronionej nazwie pochodzenia lub chronionym oznaczeniu geograficznym, w szczególności aby uwzględnić rozwój wiedzy naukowo-technicznej lub korektę granic obszaru geograficznego, o którym mowa w art. 94 ust. 2 akapit drugi lit. d). Wnioski zawierają opis i uzasadnienie zmian, o które się występuje.

Artykuł 106

Unieważnienie

Z własnej inicjatywy lub na należycie uzasadniony wniosek państwa członkowskiego, państwa trzeciego lub osoby fizycznej lub prawnej, która ma w tym uzasadniony interes, Komisja może przyjmować akty wykonawcze unieważniające ochronę nazwy pochodzenia lub oznaczenia geograficznego, jeśli zgodność z odpowiednią specyfikacją produktu już nie jest zachowana.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

Artykuł 107

Istniejące chronione nazwy win

1. Nazwy win, o których mowa w art. 51 i 54 rozporządzenia Rady (WE) nr 1493/1999⁽³⁾ i art. 28 rozporządzenia Komisji (WE) nr 753/2002⁽⁴⁾, są automatycznie chronione na mocy niniejszego rozporządzenia. Komisja odnotowuje je w rejestrze określonym w art. 104 niniejszego rozporządzenia.

⁽³⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1493/1999 z dnia 17 maja 1999 r. w sprawie wspólnej organizacji rynku wina (Dz.U. L 179 z 14.7.1999, s. 1).

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 753/2002 z dnia 29 kwietnia 2002 r. ustanawiające niektóre zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1493/1999 odnośnie do opisu, oznaczania, prezentacji i ochrony niektórych produktów sektora wina (Dz.U. L 118 z 4.5.2002, s. 1).

2. Komisja podejmuje – w drodze aktów wykonawczych przyjmowanych bez zastosowania procedury, o której mowa w art. 229 ust. 2 lub 3 niniejszego rozporządzenia – odpowiednie kroki formalne w celu usunięcia z rejestru przewidzianego w art. 104 niniejszego rozporządzenia nazw win, do których stosuje się art. 118s ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 1234/2007.

3. Art. 106 nie stosuje się do istniejących chronionych nazw win, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu.

Do dnia 31 grudnia 2014 r. Komisja może z własnej inicjatywy przyjmować akty wykonawcze unieważniające ochronę istniejących chronionych nazw win, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, jeśli nie spełniają one warunków ustanowionych w art. 93.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

4. W przypadku Chorwacji na mocy niniejszego rozporządzenia chronione są nazwy win opublikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* ⁽¹⁾, z zastrzeżeniem pozytywnego wyniku procedury zgłaszania sprzeciwu. Komisja odnotowuje je w rejestrze, o którym mowa w art. 104 niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 108

Oplaty

Państwa członkowskie mogą pobierać opłaty na pokrycie kosztów ponoszonych przez nie w związku z rozpatrywaniem wniosków o objęcie ochroną, pisemnych zgłoszeń sprzeciwu, wniosków o zmiany i wniosków o unieważnienie na mocy niniejszej podsekcji.

Artykuł 109

Przekazane uprawnienia

1. Aby uwzględnić specyfikę produkcji na wyznaczonym obszarze geograficznym, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych określających:

- dotatkowe kryteria wyznaczania obszaru geograficznego; oraz
- ograniczenia i odstępstwa dotyczące produkcji na wyznaczonym obszarze geograficznym.

2. Aby zapewnić jakość i identyfikowalność produktów, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych określających warunki, na jakich specyfikacja produktu może zawierać dodatkowe wymogi.

3. Aby zapewnić ochronę praw i uzasadnionych interesów producentów i podmiotów gospodarczych, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych określających:

- rodzaj wnioskodawcy, który może złożyć wniosek o objęcie ochroną nazwy pochodzenia lub oznaczenia geograficznego;
- warunki, które muszą być spełnione w odniesieniu do wniosku o ochronę nazwy pochodzenia lub oznaczenia geograficznego, rozpatrywanie wniosków przez Komisję, procedury zgłaszania sprzeciwu, procedury wprowadzania zmian, unieważnienia ochrony i zmiany chronionej nazwy pochodzenia lub chronionego oznaczenia geograficznego;
- warunki dotyczące wniosków transgranicznych;
- warunki dotyczące wniosków w odniesieniu do obszaru geograficznego w państwie trzecim;
- termin, od jakiego stosuje się ochronę lub zmianę dotyczącą ochrony;
- warunki dotyczące zmian do specyfikacji produktów.

4. W celu zapewnienia odpowiedniego poziomu ochrony, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych określających ograniczenia dotyczące chronionej nazwy.

5. Aby zapewnić podmiotom gospodarczym i właściwym organom, że stosowanie niniejszej podsekcji w odniesieniu do nazw win, które objęto ochroną przed dniem 1 sierpnia 2009 r. lub w odniesieniu do których wnioski o objęcie ochroną złożono przed tą datą, nie będą miały na nich niewłaściwego wpływu, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych ustanawiających przepisy przejściowe dotyczące:

- nazw win, które państwa członkowskie uznały za nazwy pochodzenia lub oznaczenia geograficzne przed dniem 1 sierpnia 2009 r., i nazw win, w odniesieniu do których wnioski o objęcie ochroną złożono przed tą datą;
- win wprowadzonych do obrotu lub opatrzonych etykietą przed określoną datą; oraz
- zmian do specyfikacji produktów.

Artykuł 110

Uprawnienia wykonawcze zgodnie z procedurą sprawdzającą

1. Komisja może przyjmować akty wykonawcze ustanawiające niezbędne środki dotyczące:

- informacji, które należy podać w specyfikacji produktu w odniesieniu do związku między obszarem geograficznym a produktem końcowym;
- udostępniania opinii publicznej decyzji o objęciu ochroną lub odrzuceniu wniosku;
- stworzenia i prowadzenia rejestru, o którym mowa w art. 104;

⁽¹⁾ Dz.U. C 116 z 14.4.2011, s. 12.

d) zmiany z chronionej nazwy pochodzenia na chronione oznaczenie geograficzne;

e) składania wniosków transgranicznych.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

2. Komisja może przyjmować akty wykonawcze ustanawiające niezbędne środki dotyczące procedury rozpatrywania wniosków o objęcie ochroną lub wniosków o zatwierdzenie zmiany dotyczącej nazwy pochodzenia lub oznaczenia geograficznego, jak również procedury rozpatrywania zgłoszeń w sprawie sprzeciwu, unieważnienia, zmiany oraz przedkładania informacji dotyczących istniejących chronionych nazw win, w szczególności w odniesieniu do:

- a) wzorów dokumentów i formatu przekazywania danych;
- b) terminów,
- c) szczegółowych informacji dotyczących faktów, dowodów i dokumentów towarzyszących, które należy składać wraz z wnioskiem lub zgłoszeniem.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

Artykuł 111

Inne uprawnienia wykonawcze

W przypadku gdy sprzeciw zostaje uznany za niedopuszczalny, Komisja przyjmuje akt wykonawczy odrzucający go jako niedopuszczalny. Ten akt wykonawczy przyjmuje się bez zastosowania procedury, o której mowa w art. 229 ust. 2 lub 3.

Podsekcja 3

Określenia tradycyjne

Artykuł 112

Definicja

„Określenie tradycyjne” oznacza określenie produktów, o których mowa w art. 92 ust. 1, tradycyjnie używane w państwach członkowskich, aby wskazać:

- a) że produkt ma chronioną nazwę pochodzenia lub chronione oznaczenie geograficzne na mocy prawa Unii lub prawa krajowego; lub
- b) produkcję, metodę dojrzewania lub jakość, kolor, rodzaj miejsca lub szczególne wydarzenie historyczne związane z produktem o chronionej nazwie pochodzenia lub chronionym oznaczeniu geograficznym.

Artykuł 113

Ochrona

1. Chronionego określenia tradycyjnego można używać wyłącznie w odniesieniu do produktu, który został wyprodukowany zgodnie z definicją przewidzianą w art. 112.

Określenia tradycyjne są chronione przed użyciem niezgodnym z prawem.

2. Określenia tradycyjne są chronione, wyłącznie w języku i w odniesieniu do kategorii produktów sektora wina wskazanych we wniosku, przed:

- a) wszelkim niewłaściwym stosowaniem, w tym w przypadku uzupełnienia chronionego określenia zwrotami takimi jak: „w stylu”, „typu”, „według metody”, „na sposób”, „imitacja”, „o smaku”, „podobne do” lub podobnymi;
- b) wszelkim innym nieprawdziwym lub wprowadzającym w błąd wskazaniem rodzaju, charakterystyki lub zasadniczych cech produktu, umieszczonym na wewnętrznym lub zewnętrznym opakowaniu, w materiałach reklamowych lub dokumentach dotyczących danego produktu;
- c) wszelkimi innymi praktykami mogącymi wprowadzić konsumenta w błąd, w szczególności powodującymi mylne wyobrażenie, że wino objęte jest chronionym określeniem tradycyjnym.

3. Określenia tradycyjne nie stają się nazwami rodzajowymi w Unii.

Artykuł 114

Przekazane uprawnienia

1. W celu zapewnienia odpowiedniego poziomu ochrony, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 227 dotyczących języka oraz pisowni określenia tradycyjnego, która ma być chroniona.

2. W celu zapewnienia ochrony praw i uzasadnionych interesów producentów i podmiotów gospodarczych, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych określających:

- a) rodzaj wnioskodawców, którzy mogą ubiegać się o ochronę określenia tradycyjnego;
- b) warunki ważności wniosku o objęcie ochroną określenia tradycyjnego;
- c) podstawy sprzeciwu wobec zaproponowanego uznania określenia tradycyjnego;
- d) zakres ochrony, związek ze znakami towarowymi, chronionymi określeniami tradycyjnymi, chronionymi nazwami pochodzenia lub chronionymi oznaczeniami geograficznymi, homonimami lub niektórymi nazwami winorośli;
- e) podstawy unieważnienia określenia tradycyjnego;
- f) termin składania wniosku o objęcie ochroną określenia tradycyjnego lub zgłoszenia w sprawie sprzeciwu lub unieważnienia;

g) procedur, które należy stosować w przypadku wniosku o objęcie ochroną określenia tradycyjnego, w tym rozpatrzenia przez Komisję, procedury sprzeciwu i procedur dotyczących unieważnienia i zmiany.

3. W celu uwzględnienia specyfiki handlu między Unią a niektórymi państwami trzecimi, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych określających warunki, na jakich określenia tradycyjne mogą być używane dla produktów z państw trzecich, oraz określających odstępstwa od art. 112 i art. 113 ust. 2.

Artykuł 115

Uprawnienia wykonawcze zgodnie z procedurą sprawdzającą

1. Komisja może przyjmować akty wykonawcze ustanawiające niezbędne środki w odniesieniu do procedury rozpatrzenia wniosków o objęcie ochroną lub wniosków o zatwierdzenie zmian określenia tradycyjnego, jak również procedury w zakresie zgłoszeń w sprawie sprzeciwu lub unieważnienia, w szczególności w odniesieniu do:

- a) wzorów dokumentów i formatu przekazywania danych;
- b) terminów,
- c) szczegółowych informacji dotyczących faktów, dowodów i dokumentów towarzyszących, które należy składać wraz z wnioskiem lub zgłoszeniem;
- d) szczegółowych przepisów dotyczących udostępniania opinii publicznej chronionych określeń tradycyjnych.

2. Komisja przyjmuje akty wykonawcze przyjmujące lub odrzucające wniosek o objęcie ochroną określenia tradycyjnego lub zgłoszenia w sprawie zmiany określenia chronionego lub o unieważnienie ochrony określenia tradycyjnego.

3. Komisja przyjmuje akty wykonawcze zapewniające ochronę określeń tradycyjnych będących przedmiotem wniosku, który został przyjęty, w szczególności poprzez dokonanie ich klasyfikacji zgodnie z art. 112 oraz publikację jego definicji lub warunków stosowania.

4. Akty wykonawcze, o których mowa w ust. 1, 2 i 3 niniejszego artykułu, przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

Artykuł 116

Inne uprawnienia wykonawcze

W przypadku gdy sprzeciw zostaje uznany za niedopuszczalny, Komisja przyjmuje akt wykonawczy odrzucający go jako niedopuszczalny. Ten akt wykonawczy przyjmuje się bez zastosowania procedury, o której mowa w art. 229 ust. 2 lub 3.

Sekcja 3

Etykietowanie i prezentacja produktów w sektorze wina

Artykuł 117

Definicja

Do celów niniejszej sekcji:

- a) „etykietowanie” oznacza wszelkie wyrazy, dane szczegółowe, znaki towarowe, znaki firmowe, elementy graficzne lub symbole umieszczone na wszelkich opakowaniach, dokumentach, ulotkach informacyjnych, etykietach, obwódkach lub pierścieniach towarzyszących danemu produktowi lub odnoszących się do niego;
- b) „prezentacja” oznacza wszelkie informacje przekazywane konsumentom za pomocą opakowania danego produktu, w tym formę i typ butelek.

Artykuł 118

Stosowanie przepisów horyzontalnych

O ile niniejsze rozporządzenie nie stanowi inaczej, do etykietowania i prezentacji produktów stosuje się dyrektywę Rady 89/396/EWG⁽¹⁾, dyrektywę 2000/13/WE, dyrektywę 2007/45/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁽²⁾, dyrektywę 2008/95/WE oraz rozporządzenie (UE) nr 1169/2011.

Etykietowanie produktów, o których mowa w załączniku VII część II pkt 1–11, 13, 15 i 16, nie może być uzupełniane określeniami innymi niż określenia przewidziane w niniejszym rozporządzeniu, chyba że te określenia spełniają wymogi dyrektywy 2000/13/WE lub rozporządzenia (UE) nr 1169/2011.

Artykuł 119

Obowiązkowe dane szczegółowe

1. Etykietowanie i prezentacja produktów, o których mowa w załączniku VII część II pkt 1–11, 13, 15 i 16, wprowadzanych do obrotu w Unii lub przeznaczonych na wywóz, obejmuje następujące obowiązkowe dane szczegółowe:

- a) oznaczenie kategorii produktu sektora wina zgodnie z załącznikiem VII część II;
- b) dla win o chronionej nazwie pochodzenia lub chronionym oznaczeniu geograficznym:
 - (i) termin „chroniona nazwa pochodzenia” lub „chronione oznaczenie geograficzne”; oraz
 - (ii) chronioną nazwę pochodzenia lub chronione oznaczenie geograficzne;

⁽¹⁾ Dyrektywa Rady 89/396/EWG z dnia 14 czerwca 1989 r. w sprawie wskazówek lub oznakowań identyfikacyjnych partii towaru, do której należy dany środek spożywczy (Dz.U. L 186 z 30.6.1989, s. 21).

⁽²⁾ Dyrektywa 2007/45/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 września 2007 r. ustanawiająca zasady dotyczące nominalnych ilości produktów w opakowaniach jednostkowych, uchylająca dyrektywę Rady 75/106/EWG i 80/232/EWG oraz zmieniająca dyrektywę Rady 76/211/EWG (Dz.U. L 247 z 21.9.2007, s. 17).

- c) rzeczywistą objętościową zawartość alkoholu,
- d) wskazanie miejsca wytworzenia;
- e) wskazanie podmiotu dokonującego butelkowania lub, w przypadku wina musującego, wina musującego gazowanego, gatunkowego wina musującego lub gatunkowego aromatyzowanego wina musującego – nazwy producenta lub dostawcy;
- f) wskazanie importera w przypadku win importowanych; oraz
- g) w przypadku wina musującego, wina musującego gazowanego, gatunkowego wina musującego lub gatunkowego aromatyzowanego wina musującego – wskazanie zawartości cukru.

2. Na zasadzie odstępstwa od przepisów ust. 1 lit. a) odesłanie do kategorii produktu sektora wina może zostać pominięte w przypadku win, których etykiety zawierają chronioną nazwę pochodzenia lub chronione oznaczenie geograficzne.

3. Na zasadzie odstępstwa od przepisów ust. 1 lit. b) odesłanie do terminów „chroniona nazwa pochodzenia” lub „chronione oznaczenie geograficzne” może zostać pominięte w następujących przypadkach:

- a) gdy na etykiecie, zgodnie ze specyfikacją produktu, o której mowa w art. 94 ust. 2, umieszczono określenie tradycyjne, zgodnie z art. 112 lit. a);
- b) w szczególnych i należyście uzasadnionych przypadkach, które określi Komisja, w drodze aktów delegowanych przyjętych zgodnie z art. 227, aby zapewnić zgodność z aktualnymi praktykami związanymi z etykietowaniem.

Artykuł 120

Fakultatywne dane szczegółowe

1. Etykietowanie i prezentacja produktów, o których mowa w załączniku VII część II pkt 1-11, 13, 15 i 16, może obejmować w szczególności następujące fakultatywne dane szczegółowe:

- a) rocznik;
- b) nazwę jednej lub kilku odmian winorośli;
- c) w przypadku win innych niż te, o których mowa w art. 119 ust. 1 lit. g), informacje na temat zawartości cukru;
- d) dla win o chronionej nazwie pochodzenia lub chronionym oznaczeniu geograficznym, określenia tradycyjne, zgodnie z art. 112 lit. b);
- e) unijny symbol oznaczający chronioną nazwę pochodzenia lub chronione oznaczenie geograficzne;

- f) określenia odnoszące się do niektórych metod produkcji;
- g) dla win opatrzonych chronioną nazwą pochodzenia lub chronionym oznaczeniem geograficznym – nazwę innej jednostki geograficznej mniejszej lub większej niż obszar, do którego odnosi się nazwa pochodzenia lub oznaczenie geograficzne.

2. Bez uszczerbku dla art. 100 ust. 3, w odniesieniu do stosowania danych szczegółowych, o których mowa w niniejszym artykule ust. 1 lit. a) i b), dla win bez chronionej nazwy pochodzenia lub chronionego oznaczenia geograficznego:

- a) państwa członkowskie wprowadzają przepisy ustawowe, wykonawcze lub administracyjne zapewniające procedury certyfikacji, zatwierdzania i kontroli, tak aby zagwarantować prawdziwość danych informacji;
- b) na podstawie niedyskryminacyjnych i obiektywnych kryteriów i z należyty uwzględnieniem uczciwej konkurencji, państwa członkowskie mogą sporządzać wykazy wyłączonych odmian winorośli dla win produkowanych z odmian winorośli na ich terytorium, w szczególności gdy:
 - (i) występuje ryzyko wprowadzenia konsumentów w błąd co do prawdziwego pochodzenia wina z uwagi na fakt, że odmiana winorośli stanowi integralną część istniejącej chronionej nazwy pochodzenia lub chronionego oznaczenia geograficznego;
 - (ii) kontrole byłyby nieopłacalne z uwagi na fakt, że dana odmiana winorośli reprezentuje jedynie bardzo małą część winnic w danym państwie członkowskim;
- c) mieszanki win pochodzących z różnych państw członkowskich nie uprawniają do podawania na etykiecie odmiany winorośli, o ile dane państwa członkowskie nie ustalą inaczej i nie zapewnią wykonalności stosownych procedur certyfikacji, zatwierdzania i kontroli.

Artykuł 121

Języki

1. Obowiązkowe i fakultatywne dane szczegółowe, o których mowa w art. 119 i 120, jeśli wyrażone są słownie, podawane są w co najmniej jednym języku urzędowym Unii.

2. Niezależnie od ust. 1, chroniona nazwa pochodzenia lub chronione oznaczenie geograficzne lub określenie tradycyjne, o których mowa w art. 112 lit. b), podawane są na etykiecie w języku lub językach obszarów, do których odnosi się ochrona. W przypadku gdy w zapisie chronionej nazwy pochodzenia lub chronionego oznaczenia geograficznego lub szczególnej nazwy krajowej używany jest alfabet inny niż łaciński, nazwa może również pojawiać się w jednym lub większej liczbie języków urzędowych Unii.

Artykuł 122

Przekazane uprawnienia

1. W celu uwzględnienia specyfiki sektora wina, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych zawierających przepisy i ograniczenia dotyczące:

- a) prezentacji i stosowania na etykietach innych danych szczegółowych niż określone w niniejszej sekcji;
- b) obowiązkowych danych szczegółowych dotyczących:
 - (i) terminów wykorzystywanych do sformułowania obowiązkowych danych szczegółowych oraz warunków ich użycia;
 - (ii) terminów odnoszących się do gospodarstwa rolnego oraz warunków ich użycia;
 - (iii) przepisów dopuszczających ustanowienie przez państwa członkowskie będące producentami przepisów uzupełniających dotyczących obowiązkowych danych szczegółowych;
 - (iv) przepisów dopuszczających dalsze odstępstwa w uzupełnieniu tych, o których mowa w art. 119 ust. 2, w odniesieniu do pomijania odesłania do kategorii produktu sektora wina; oraz
 - (v) przepisów dotyczących stosowania języków;
- c) fakultatywnych danych szczegółowych dotyczących:
 - (i) terminów wykorzystywanych do sformułowania fakultatywnych danych szczegółowych oraz warunków ich użycia;
 - (ii) przepisów dopuszczających ustanowienie przez państwa członkowskie będące producentami przepisów uzupełniających dotyczących fakultatywnych danych szczegółowych;
- d) prezentacji w odniesieniu do:
 - (i) warunków stosowania niektórych kształtów butelek oraz wykazu niektórych szczególnych kształtów butelek;
 - (ii) warunków stosowania butelek i zamknięć typu „wino musujące”;
 - (iii) przepisów dopuszczających ustanowienie przez państwa członkowskie będące producentami przepisów uzupełniających dotyczących prezentacji;
 - (iv) przepisów dotyczących stosowania języków.

2. W celu zapewnienia ochrony uzasadnionych interesów podmiotów gospodarczych, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych określających przepisy dotyczące tymczasowego etykietowania i prezentacji win opatrzonych chronioną nazwą pochodzenia

lub chronionym oznaczeniem geograficznym, w przypadku gdy ta nazwa pochodzenia lub to oznaczenie geograficzne spełnia niezbędne wymogi.

3. W celu zapewnienia, aby podmioty gospodarcze nie ponosiły szkody, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych określających przepisy przejściowe dotyczące wina, które wprowadzono do obrotu i opatrzono etykietą zgodnie z przepisami mającymi zastosowanie przed dniem 1 sierpnia 2009 r.

4. W celu uwzględnienia specyfiki handlu między Unią a niektórymi państwami trzecimi, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych określających odstępstwa od niniejszej sekcji w odniesieniu do produktów będących przedmiotem wywozu, o ile wymaga tego prawo danego państwa trzeciego.

Artykuł 123

Uprawnienia wykonawcze zgodnie z procedurą sprawdzającą

Komisja może przyjmować akty wykonawcze ustanawiające niezbędne środki dotyczące procedur i kryteriów technicznych mających zastosowanie do niniejszej sekcji, w tym środki niezbędne do procedur certyfikacji, zatwierdzania i weryfikacji mających zastosowanie do win bez chronionej nazwy pochodzenia lub chronionego oznaczenia geograficznego. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

ROZDZIAŁ II

Przepisy szczegółowe dotyczące poszczególnych sektorów

Sekcja 1

Cukier

Artykuł 124

Czas trwania

Z wyjątkiem art. 125 i art. 126 niniejsza sekcja ma zastosowanie do końca roku gospodarczego 2016/2017.

Podsekcja 1

Środki szczególne

Artykuł 125

Porozumienia w sektorze cukru

1. Warunki zakupu buraków cukrowych i trzciny cukrowej, obejmujące przedsięwzięcia umowy dostawy, są regulowane przez pisemne porozumienia branżowe między, z jednej strony, unijnymi plantatorami buraków cukrowych i trzciny cukrowej lub organizacjami, których są oni członkami i które działają w ich imieniu, a z drugiej strony – unijnymi przedsiębiorstwami cukrowniczymi lub organizacjami, których są one członkami i które działają w ich imieniu.

2. Przedsiębiorstwa cukrownicze powiadamiają właściwe organy państwa członkowskiego, w którym produkują cukier, o zawarciu porozumień branżowych, o których mowa w załączniku II część II sekcja A pkt 6.

3. Od dnia 1 października 2017 r. porozumienia branżowe będą dostosowywane do warunków zakupu określonych w załączniku X.

4. W celu uwzględnienia specyfiki sektora cukru oraz jego rozwoju w okresie po zakończeniu stosowania kwot produkcyjnych, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych służących:

- a) aktualizacji warunków, o których mowa w załączniku II część II sekcja A;
- b) aktualizacji warunków zakupu buraków, o których mowa w załączniku X;
- c) określenia dalszych zasad ustalania wagi brutto, tary oraz zawartości cukru w burakach cukrowych dostarczanych przedsiębiorstwu, a także zasad dotyczących wysłodków buraczanych.

5. Komisja może przyjmować akty wykonawcze ustanawiające środki niezbędne do celu stosowania niniejszego artykułu, w tym w odniesieniu do procedur, powiadomień i pomocy administracyjnej w przypadku porozumień branżowych obejmujących więcej niż jedno państwo członkowskie. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

Artykuł 126

Sprawozdawczość cenowa na rynku cukru

Komisja może przyjąć akty wykonawcze ustanawiające system informowania o cenach na rynku cukru, w tym ustalenia dotyczące publikacji na temat poziomów cen na tym rynku. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

System, o którym mowa w akapicie pierwszym, opiera się na informacjach dostarczonych przez przedsiębiorstwa produkujące biały cukier lub przez inne podmioty gospodarcze zajmujące się handlem cukrem. Informacje te uznaje się za poufne.

Komisja zapewnia, aby nie były publikowane konkretne ceny ani nazwy poszczególnych podmiotów gospodarczych.

Podsekcja 2

Wymogi mające zastosowanie do sektora cukru w okresie, o którym mowa w art. 124

Artykuł 127

Umowy dostawy

1. Oprócz wymogów określonych w art. 125 ust. 1, porozumienia branżowe muszą spełniać warunki zakupu określone w załączniku XI.

2. W umowach dostawy wprowadza się rozróżnienie w zależności od tego, czy ilość cukru, która ma zostać wyprodukowana z buraków cukrowych, jest:

a) cukrem kwotowym; czy

b) cukrem pozakwotowym.

3. Każde przedsiębiorstwo cukrownicze dostarcza państwu członkowskiemu, w którym produkuje cukier, informacje dotyczące:

a) ilości buraków, o których mowa w ust. 2 lit. a), na jaką przedsiębiorstwo zawarło przedsięwzięte umowy dostawy, oraz zawartości cukru, jakiej dotyczą te umowy;

b) odpowiadającego im szacunkowego uzysku.

Państwa członkowskie mogą zwrócić się o dodatkowe informacje.

4. Przedsiębiorstwa cukrownicze, które nie podpisały przedsięwziętych umów dostawy buraków kwotowych po cenach minimalnych, o których mowa w art. 135, w ilości odpowiadającej kwocie cukru posiadanej przez to przedsiębiorstwo skorygowanej w razie konieczności w wyniku zastosowania współczynnika prewencyjnego wycofania, ustalonego zgodnie z art. 130 ust. 2 akapit pierwszy, są zobowiązane zapłacić co najmniej cenę minimalną za buraki kwotowe dla całości buraków cukrowych przetwarzanych przez te przedsiębiorstwa na cukier.

5. Z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez dane państwo członkowskie, porozumienia branżowe mogą przewidywać odstępstwa od ust. 2, 3 i 4.

6. W przypadku braku porozumień branżowych dane państwo członkowskie podejmuje niezbędne kroki zgodnie z niniejszym rozporządzeniem w celu ochrony interesów zainteresowanych stron.

Artykuł 128

Oplata produkcyjna

1. Kwota cukru, kwota izoglukozy i kwota syropu inulinowego przyznane zgodnie z art. 136 ust. 2 przedsiębiorstwu produkującym cukier, izoglukozę lub syrop inulinowy podlegają opłacie produkcyjnej.

2. Środki dotyczące ustalenia wysokości opłaty produkcyjnej od cukru kwotowego, izoglukozy kwotowej i kwotowego syropu inulinowego, o której to opłacie mowa w ust. 1, są przyjmowane przez Radę zgodnie z art. 43 ust. 3 TFUE.

Artykuł 129

Refundacja produkcyjna

1. Dla produktów sektora cukru wymienionych w załączniku I część III lit. b)–e) może zostać przyznana refundacja produkcyjna, jeżeli nadwyżka cukru, cukier importowany, nadwyżka izoglukozy lub nadwyżka syropu inulinowego, potrzebne do wytworzenia produktów, o których mowa w art. 140 ust. 2 akapit drugi lit. b) oraz c), nie są dostępne w cenie odpowiadającej cenom światowym.

2. Środki dotyczące ustalenia wysokości refundacji produkcyjnej, o której mowa w ust. 1, są przyjmowane przez Radę zgodnie z art. 43 ust. 3 TFUE.

Artykuł 130

Wycofanie cukru z rynku

1. W celu uniknięcia spadków cen na rynku wewnętrznym oraz zapobiegania przypadkom nadprodukcji na podstawie przewidywanego bilansu dostaw, a także uwzględniając zobowiązania Unii wynikające z umów międzynarodowych zgodnie z TFUE, Komisja może przyjmować akty wykonawcze wycofujące z rynku w danym roku gospodarczym ilości cukru lub izoglukozy wyprodukowane w ramach kwot przekraczające próg obliczony zgodnie z ust. 2.

2. Próg wycofania, o którym mowa w ust. 1, ustala się dla każdego przedsiębiorstwa z przyznaną kwotą, mnożąc tę kwotę przez współczynnik. Najpóźniej do dnia 28 lutego poprzedniego roku gospodarczego Komisja może przyjąć akty wykonawcze ustalające wysokość współczynnika dla roku gospodarczego na podstawie przewidywanych tendencji rynkowych.

Na podstawie uaktualnionych tendencji rynkowych Komisja może do dnia 31 października danego roku gospodarczego przyjmować akty wykonawcze dostosowujące albo – w przypadku gdy taka decyzja nie zostanie podjęta na podstawie akapitu pierwszego – ustalające współczynnik.

3. Każde przedsiębiorstwo posiadające kwotę, przechowuje na własny koszt, do rozpoczęcia kolejnego roku gospodarczego cukier wyprodukowany w ramach kwoty, którego ilość przekracza wielkość progową obliczoną zgodnie z ust. 2. Ilości cukru, izoglukozy lub syropu inulinowego wycofane w roku gospodarczym uznaje się za pierwsze ilości wyprodukowane w ramach kwoty przyznanej na następny rok gospodarczy.

Na zasadzie odstępstwa od akapitu pierwszego, po uwzględnieniu przewidywanych tendencji na rynku cukru, Komisja może przyjmować akty wykonawcze przewidujące, że w bieżącym lub następnym roku gospodarczym lub w obu tych latach całość lub część wycofanego cukru, izoglukozy lub syropu inulinowego należy uznać za:

- a) nadwyżki cukru, izoglukozy lub syropu inulinowego, które mogą stać się cukrem przemysłowym, izoglukozą przemysłową lub przemysłowym syropem inulinowym; lub
- b) produkcję w ramach kwoty tymczasowej, z której część może zostać zarezerwowana na wywóz, nie naruszając zobowiązań Unii wynikających z umów międzynarodowych zawartych zgodnie z TFUE.

4. Jeżeli podaż cukru w Unii jest niewystarczająca, Komisja może przyjmować akty wykonawcze zezwalające na sprzedaż pewnej ilości wycofanego cukru, izoglukozy lub syropu inulinowego na rynku Unii przed końcem okresu wycofania.

5. W przypadku gdy wycofany cukier jest uznawany za pierwszy cukier wyprodukowany w kolejnym roku gospodarczym, plantatorom buraków płaci się cenę minimalną dla tego roku gospodarczego, o której mowa w art. 135.

W przypadku gdy wycofany cukier zostaje wykorzystany jako cukier przemysłowy lub jest wywożony zgodnie z ust. 3 akapit drugi lit. a) lub b) niniejszego artykułu, wymogi określone w art. 135 dotyczące ceny minimalnej nie mają zastosowania.

W przypadku gdy wycofany cukier zostaje sprzedany na rynku Unii przed zakończeniem okresu wycofania zgodnie z ust. 4 niniejszego artykułu, plantatorom buraków cukrowych płaci się cenę minimalną dla bieżącego roku gospodarczego.

6. Akty wykonawcze w ramach niniejszego artykułu przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

Artykuł 131

Tymczasowy mechanizm zarządzania rynkiem

1. W okresie, o którym mowa w art. 124, Komisja może przyjmować akty wykonawcze ustanawiające środki niezbędne do zapewnienia wystarczających dostaw cukru na rynek unijny. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

Środki te mogą również dostosowywać – dla niezbędnych ilości dostaw i przez niezbędny okres – poziom należności celnych od przywozu cukru surowego.

W kontekście tymczasowego mechanizmu zarządzania rynkiem, środki dotyczące ustalania opłat z tytułu nadwyżek są przyjmowane przez Radę zgodnie z art. 43 ust. 3 TFUE.

2. Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustalające odpowiednią ilość cukru pozakwotowego oraz importowanego cukru surowego, które mogą zostać wprowadzone na rynek unijny. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

Artykuł 132

Przekazane uprawnienia

W celu uwzględnienia specyfiki sektora cukru oraz zapewnienia należytego uwzględnienia interesów wszystkich stron, mając na uwadze potrzebę zapobieżenia jakimkolwiek zakłóceniom na rynku, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych dotyczących:

- a) warunków zakupu i umów dostawy, o których mowa w art. 127;

- b) aktualizacji warunków zakupu buraków, o których mowa w załączniku XI;
- c) kryteriów, jakie mają być stosowane przez przedsiębiorstwa cukrownicze przy podziale między sprzedawców buraków ilości buraków objętych przedsięwziętymi umowami dostawy, o których mowa w art. 127 ust. 3.

Artykuł 133

Uprawnienia wykonawcze zgodnie z procedurą sprawdzającą

Komisja może przyjmować akty wykonawcze ustanawiające środki niezbędne do zastosowania niniejszej podsekcji w odniesieniu do procedur, treści i kryteriów technicznych.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

Podsekcja 3

System ograniczania produkcji

Artykuł 134

Kwoty w sektorze cukru

- System kwot ma zastosowanie do cukru, izoglukozy i syropu inulinowego.
- W odniesieniu do systemu kwot, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, jeżeli producent przekroczy przyznaną mu kwotę i nie wykorzysta nadwyżek, o których mowa w art. 139, wnosi on opłatę z tytułu nadwyżek, z zastrzeżeniem warunków określonych w art. 139–142.

Artykuł 135

Cena minimalna buraków

Cenę minimalną buraków kwotowych ustala Rada zgodnie z art. 43 ust. 3 TFUE.

Artykuł 136

Przydział kwot

- Kwoty dotyczące produkcji cukru, izoglukozy i syropu inulinowego na poziomie krajowym lub regionalnym są ustalone w załączniku XII.
- Państwa członkowskie przydzielają kwotę każdemu przedsiębiorstwu produkującemu cukier, izoglukozę lub syrop inulinowy mającemu siedzibę na ich terytorium oraz zatwierdzonemu zgodnie z art. 137.

W przypadku każdego przedsiębiorstwa przydzielona kwota jest równa kwocie, którą przydzielono przedsiębiorstwu na rok gospodarczy 2010/2011 na mocy rozporządzenia (WE) nr 1234/2007.

- W przypadku przydziału kwoty przedsiębiorstwu cukrowniczemu posiadającemu więcej niż jeden zakład produkcyjny,

państwa członkowskie przyjmują środki, które uznają za niezbędne do właściwego uwzględnienia interesów plantatorów buraków cukrowych i trzciny cukrowej.

Artykuł 137

Zatwierdzone przedsiębiorstwa

1. Na wniosek przedsiębiorstwa produkującego cukier, izoglukozę lub syrop inulinowy lub przedsiębiorstwa przetwarzającego te produkty na jeden z produktów wymienionych w wykazie, o którym mowa w art. 140 ust. 2, państwa członkowskie zatwierdzają takie przedsiębiorstwa, pod warunkiem że:

- przedsiębiorstwo wykaże zdolność prowadzenia produkcji na skalę przemysłową;
- przedsiębiorstwo zgadza się przedstawiać wszelkie wymagane informacje i wyraża zgodę na poddanie się kontrolom związanym z niniejszym rozporządzeniem;
- zatwierdzenia danego przedsiębiorstwa nie zawieszono ani nie cofnięto.

2. Zatwierdzone przedsiębiorstwa przedstawiają państwu członkowskiemu, na którego terytorium ma miejsce zbiór buraków bądź trzciny cukrowej lub rafinacja, następujące informacje:

- ilość buraków lub trzciny cukrowej, na jaką zawarto umowę dostawy, oraz odpowiadający im szacunkowy plon buraków lub trzciny cukrowej oraz uzysk cukru z hektara;
- dane dotyczące tymczasowych i rzeczywistych dostaw buraków cukrowych, trzciny cukrowej i cukru surowego oraz produkcji cukru, a także stanów zapasów cukru;
- ilość sprzedanego cukru białego oraz jego ceny i warunki sprzedaży.

Artykuł 138

Ponowny przydział kwoty krajowej i zmniejszenie kwot

1. Państwo członkowskie może zmniejszyć kwotę cukru lub izoglukozy przydzieloną przedsiębiorstwu mającemu siedzibę na jego terytorium najwyżej o 10 %. W takich przypadkach państwa członkowskie stosują obiektywne i niedyskryminacyjne kryteria.

2. Państwa członkowskie mogą przenosić kwoty między przedsiębiorstwami zgodnie z przepisami określonymi w załączniku XIII oraz przy uwzględnieniu interesów każdej z zainteresowanych stron, a w szczególności plantatorów buraków cukrowych i trzciny cukrowej.

3. Dane państwo członkowskie przydziela część kwoty uwolnioną na mocy ust. 1 i 2 jednemu przedsiębiorstwu lub większej liczbie przedsiębiorstw mających siedzibę na jego terytorium, bez względu na to, czy wcześniej została im przydzielona kwota.

Artykuł 139

Produkcja pozakwotowa

1. Cukier, izoglukoza lub syrop inulinowy wyprodukowane w roku gospodarczym w ilościach przekraczających kwotę, o której mowa w art. 136, mogą być:

- a) wykorzystane do przetworzenia niektórych produktów, o których mowa w art. 140;
- b) przeniesione do kwoty produkcyjnej następnego roku gospodarczego zgodnie z art. 141;
- c) wykorzystane w ramach szczególnego systemu dostaw dla regionów najbardziej oddalonych zgodnie z rozdziałem III rozporządzenia (UE) nr 228/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽¹⁾;
- d) wywiezione w ramach limitu ilościowego, który ma być ustalony przez Komisję w drodze aktów wykonawczych, nie naruszając zobowiązań wynikających z umów międzynarodowych zawartych zgodnie z TFUE; lub
- e) wprowadzone na rynek wewnętrzny zgodnie z mechanizmem opisanym w art. 131 do celów dostosowania podaży do popytu na podstawie prognozy bilansu dostaw.

Środki, o których mowa w akapicie pierwszym lit. e) niniejszego artykułu, są wdrażane przed uruchomieniem jakichkolwiek środków zapobiegania zakłóceniom na rynku, o których mowa w art. 219 ust. 1.

Pozostałe ilości podlegają opłacie za przekroczenie kwot, o której mowa w art. 142.

2. Akty wykonawcze w ramach niniejszego artykułu przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

Artykuł 140

Cukier przemysłowy

1. Cukier przemysłowy, izoglukoza przemysłowa lub przemysłowy syrop inulinowy są zastrzeżone do produkcji jednego z produktów, o których mowa w ust. 2, w przypadku gdy:

- a) są objęte umową dostawy zawartą przed końcem roku gospodarczego między producentem i użytkownikiem, którzy zostali zatwierdzeni zgodnie z art. 137; oraz
- b) zostały dostarczone użytkownikowi najpóźniej w dniu 30 listopada następnego roku gospodarczego.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 228/2013 z dnia 13 marca 2013 r. ustanawiające szczególne środki w dziedzinie rolnictwa na rzecz regionów najbardziej oddalonych w Unii Europejskiej i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 247/2006 (Dz.U. L 78 z 20.3.2013, s. 23).

2. W celu uwzględnienia postępu technicznego, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych ustanawiających wykaz produktów, do produkcji których można stosować cukier przemysłowy, izoglukozę przemysłową lub przemysłowy syrop inulinowy.

Wykaz ten obejmuje w szczególności:

- a) bioetanol, alkohol, rum, żywe kultury drożdży i określone ilości syropów do rozprowadzania i syropów przetwarzanych na „Rinse appelstroop”;
- b) niektóre produkty przemysłowe niezawierające cukru, lecz do których przetworzenia używa się cukru, izoglukozy lub syropu inulinowego;
- c) niektóre produkty chemiczne lub farmaceutyczne zawierające cukier, izoglukozę lub syrop inulinowy.

Artykuł 141

Przenoszenie nadwyżek cukru

1. Każde przedsiębiorstwo może podjąć decyzję o przeniesieniu całości lub części nadwyżki produkcji wykraczającej poza przyznaną mu kwotę cukru, kwotę izoglukozy lub kwotę syropu inulinowego, tak aby nadwyżka ta była traktowana jako część produkcji z następnego roku gospodarczego. Bez uszczerbku dla ust. 3, decyzja taka jest nieodwołalna.

2. W przypadku podjęcia decyzji, o której mowa w ust. 1, przedsiębiorstwo:

- a) informuje dane państwo członkowskie przed terminem, który ustala to państwo członkowskie:
 - (i) między dniem 1 lutego a dniem 31 sierpnia bieżącego roku gospodarczego – o przenoszonych ilościach cukru trzcinowego;
 - (ii) między dniem 1 lutego a dniem 31 sierpnia bieżącego roku gospodarczego – o innych przenoszonych ilościach cukru z buraków cukrowych, izoglukozy lub syropu inulinowego;
- b) zobowiązuje się do przechowywania tych ilości na własny koszt do końca bieżącego roku gospodarczego.

3. Jeżeli ostateczna produkcja przedsiębiorstwa w danym roku gospodarczym była niższa niż produkcja szacowana w momencie podejmowania decyzji zgodnie z ust. 1, przeniesioną ilość można skorygować z mocą wsteczną najpóźniej do dnia 31 października następnego roku gospodarczego.

4. Przeniesione ilości uznaje się za pierwsze ilości wyprodukowane w ramach kwoty w kolejnym roku gospodarczym.

5. Cukier przechowywany zgodnie z niniejszym artykułem w danym roku gospodarczym nie może podlegać jakimkolwiek innym środkom w zakresie przechowywania przewidzianym w art. 16 lub 130.

Artykuł 142

Opłata z tytułu nadwyżek

1. Opłatę z tytułu nadwyżek nalicza się w stosunku do ilości:
 - a) nadwyżek cukru, nadwyżek izoglukozy i nadwyżek syropu inulinowego wyprodukowanych w dowolnym roku gospodarczym, z wyjątkiem ilości przeniesionych do produkcji kwotowej w następnym roku gospodarczym i przechowywanych zgodnie z art. 141 lub ilości, o których mowa w art. 139 ust. 1 akapit pierwszy lit. c), d) i e);
 - b) cukru przemysłowego, izoglukozy przemysłowej lub przemysłowego syropu inulinowego, w odniesieniu do których w terminie, który ma być ustalony przez Komisję w drodze aktów wykonawczych nie dostarczono dowodu, że zostały przetworzone na jeden z produktów, o których mowa w art. 140 ust. 2;
 - c) cukru, izoglukozy i syropu inulinowego wycofanych z rynku zgodnie z art. 130, w odniesieniu do których nie wypełniono obowiązków określonych w art. 130 ust. 3.

Akty wykonawcze w ramach akapitu pierwszego lit. b) przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

2. Środki dotyczące ustalenia wysokości opłat z tytułu nadwyżek, o których mowa w ust. 1, są przyjmowane przez Radę zgodnie z art. 43 ust. 3 TFUE.

Artykuł 143

Przekazane uprawnienia

1. W celu zapewnienia, aby przedsiębiorstwa, o których mowa w art. 137, wywiązywały się ze swoich obowiązków, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych określających przepisy dotyczące zatwierdzania i cofania zatwierdzenia tych przedsiębiorstw oraz kryteria nakładania kar administracyjnych.

2. W celu uwzględnienia specyfiki sektora cukru oraz należytego uwzględnienia interesów wszystkich stron, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych określających warunki funkcjonowania systemu kwot oraz określających warunki regulujące sprzedaż do regionów najbardziej oddalonych.

3. W celu zapewnienia, aby plantatorzy byli włączani w podejmowanie decyzji w sprawie przeniesienia określonych ilości produkcji, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych określających przepisy dotyczące przeniesień cukru.

Artykuł 144

Uprawnienia wykonawcze zgodnie z procedurą sprawdzającą

W odniesieniu do przedsiębiorstw, o których mowa w art. 137, Komisja może przyjąć akty wykonawcze ustanawiające przepisy dotyczące:

- a) składania przez przedsiębiorstwa wniosków o zatwierdzenie, rejestrów, które zatwierdzone przedsiębiorstwa mają prowadzić, oraz informacji, które zatwierdzone przedsiębiorstwa mają przekazywać;
- b) systemu kontroli, które państwa członkowskie mają przeprowadzać w zatwierdzonych przedsiębiorstwach;
- c) przekazywania informacji przez państwa członkowskie Komisji i zatwierdzonym przedsiębiorstwom;
- d) dostarczania przedsiębiorstwom surowców, w tym umów dostawy i potwierdzenia dostaw;
- e) równoważności w odniesieniu do cukru, o którym mowa w art. 139 ust. 1 akapit pierwszy lit. a);
- f) szczególnego systemu dostaw dla regionów najbardziej oddalonych;
- g) wywozu, o którym mowa w art. 139 ust. 1 akapit pierwszy lit d);
- h) współpracy państw członkowskich mającej na celu zapewnienie skutecznych kontroli;
- i) zmiany terminów ustanowionych w art. 141 dla poszczególnych lat gospodarczych;
- j) ustalania ilości nadwyżek, przekazywania informacji i wnoszenia opłaty z tytułu nadwyżki, o której mowa w art. 142;
- k) przyjęcia wykazu rafinerii przemysłowych w rozumieniu załącznika II część II sekcja B pkt 6.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

Sekcja 2

Wino

Artykuł 145

Rejestr winnic i wykaz potencjału produkcyjnego

1. Państwa członkowskie prowadzą rejestr winnic, który zawiera aktualne informacje na temat potencjału produkcyjnego. Od dnia 1 stycznia 2016 r. obowiązek ten ma zastosowanie tylko do państw członkowskich, które stosują system zezwoleń na nasadzenia winorośli, o których mowa w rozdziale III tytułu I, lub krajowy program wsparcia.

2. Do dnia 31 grudnia 2015 r. państwa członkowskie, w których całkowity obszar uprawy winorośli odmian zaklasyfikowanych zgodnie z art. 81 ust. 2 wynosi mniej niż 500 hektarów, nie podlegają obowiązkowi ustanowionemu w ust. 1 niniejszego artykułu.

3. Państwa członkowskie, które uwzględniły restrukturyzację i przekształcenie winnic w swoich programach wsparcia zgodnie z art. 46, do dnia 1 marca każdego roku przedstawiają Komisji, na podstawie rejestru winnic, aktualny wykaz swojego potencjału produkcyjnego. Od dnia 1 stycznia 2016 r. szczegółowe ustalenia dotyczące informowania Komisji o obszarach uprawy winorośli określa Komisja w drodze aktów wykonawczych. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

4. Aby ułatwić monitorowanie i sprawdzanie przez państwa członkowskie potencjału produkcyjnego, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych dotyczących przepisów odnoszących się do treści rejestru winnic oraz zwolnień od nich.

Artykuł 146

Właściwe organy krajowe w sektorze wina

1. Bez uszczerbku dla pozostałych przepisów niniejszego rozporządzenia dotyczących określania właściwych organów krajowych, państwa członkowskie wyznaczają jeden lub większą liczbę organów odpowiedzialnych za zapewnienie zgodności z przepisami Unii dotyczącymi sektora wina. W szczególności państwa członkowskie wyznaczają laboratoria upoważnione do prowadzenia oficjalnych analiz w sektorze wina. Wyznaczone laboratoria muszą spełniać kryteria ogólne dotyczące funkcjonowania laboratoriów badawczych, określone w normie ISO/IEC 17025.

2. Państwa członkowskie informują Komisję o nazwach i adresach organów i laboratoriów, o których mowa w ust. 1. Komisja podaje te informacje do wiadomości publicznej i regularnie je aktualizuje.

Artykuł 147

Dokumenty towarzyszące i rejestr

1. Produkty sektora wina są wprowadzane do obrotu w Unii wraz z oficjalnie zatwierdzonym dokumentem towarzyszącym.

2. Osoby fizyczne, osoby prawne lub grupy osób, w których posiadaniu znajdują się produkty objęte sektorem wina w związku z wykonywanym przez nie zawodem, w szczególności producenci, podmioty zajmujące się butelkowaniem, podmioty zajmujące się przetwarzaniem produktów, a także handlowcy, są zobowiązane do prowadzenia rejestrów przychodu i rozchodu tych produktów.

3. W celu ułatwienia przewozu produktów sektora wina i jego weryfikacji przez państwa członkowskie, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych dotyczących:

a) przepisów dotyczących dokumentu towarzyszącego oraz jego stosowania;

b) warunków, na jakich dokument towarzyszący należy traktować jako potwierdzający chronioną nazwę pochodzenia lub chronione oznaczenie geograficzne;

c) obowiązku prowadzenia rejestru i jego stosowania;

d) określenia, kto jest zobowiązany do prowadzenia rejestru, i określenia odstępstw od tego obowiązku;

e) działań, które należy uwzględniać w rejestrze.

4. Komisja może przyjmować akty wykonawcze ustanawiające:

a) przepisy dotyczące zawartości rejestrów, produktów, które należy w nim uwzględniać, terminów wpisów do rejestru oraz zamykania rejestrów;

b) środki nakładające na państwa członkowskie obowiązek ustalenia maksymalnego dopuszczalnego odsetka ubytków;

c) przepisy ogólne i przejściowe dotyczące prowadzenia rejestrów;

d) przepisy określające, jak długo należy przechowywać dokumenty towarzyszące i rejestry.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

Sekcja 3

Mleko i przetwory mleczne

Artykuł 148

Stosunki umowne w sektorze mleka i przetworów mlecznych

1. W przypadku gdy państwo członkowskie postanowi, że każda dostawa na jego terytorium mleka surowego przez rolnika do przetwórcy mleka surowego musi być przedmiotem pisemnej umowy między stronami, lub postanowi, że pierwsi skupujący muszą złożyć pisemną ofertę zawarcia umowy o dostawę mleka surowego przez rolników, taka umowa lub oferta umowy musi spełniać warunki określone w ust. 2.

W przypadku gdy państwo członkowskie postanowi, że dostawy mleka surowego przez rolnika do przetwórcy mleka surowego muszą być przedmiotem pisemnej umowy między stronami, musi ono również postanowić, który etap lub etapy dostawy są objęte taką umową, jeżeli dostawa mleka surowego jest dokonywana za pośrednictwem jednego lub większej liczby nabywców.

Do celów niniejszego artykułu „nabywca” oznacza przedsiębiorstwo, które przewozi surowe mleko od rolnika lub innego nabywcy do przetwórcy mleka surowego lub innego nabywcy, a w każdym takim przypadku ma miejsce przeniesienie prawa własności do mleka surowego.

2. Umowa lub oferta umowy, o których mowa w ust. 1:
- jest sporządzana przed dostawą;
 - jest sporządzana w formie pisemnej, oraz
 - zawiera w szczególności następujące elementy:
 - cenę do zapłaty za dostawę, która:
 - jest niezmienna i określona w umowie; lub
 - jest obliczana poprzez połączenie różnych czynników określonych w umowie, które mogą obejmować wskaźniki rynku odzwierciedlające zmianę warunków na rynku, dostarczoną ilość oraz jakość lub skład dostarczonego mleka surowego;
 - ilość mleka surowego, którą można dostarczyć lub która musi zostać dostarczona, wraz z terminem takich dostaw;
 - okres obowiązywania umowy, który może być ograniczony lub nieograniczony, z klauzulami dotyczącymi rozwiązania umowy;
 - szczegóły dotyczące terminów i procedur płatności;
 - ustalenia dotyczące odbioru lub dostawy mleka surowego; oraz
 - przepisy mające zastosowanie w przypadku zaistnienia siły wyższej.
3. Na zasadzie odstępstwa od ust. 1 umowa lub oferta umowy nie jest wymagana w przypadku, gdy mleko surowe jest dostarczane przez rolnika do spółdzielni, której rolnik jest członkiem, jeżeli statut tej spółdzielni lub przepisy i decyzje w nim zawarte lub z niego wynikające zawierają przepisy o podobnych skutkach do przepisów określonych w ust. 2 lit. a), b) i c).
4. Wszystkie elementy umów na dostawę mleka surowego zawieranych przez rolników, nabywców mleka surowego lub przetwórców mleka surowego, w tym elementy określone w ust. 2 lit. c), są swobodnie negocjowane między stronami.
- Niezależnie od akapitu pierwszego, zastosowanie ma jedna z poniższych liter lub obydwie te litery:
- w przypadku gdy zgodnie z ust. 1 państwo członkowskie postanowi wprowadzić obowiązek zawierania pisemnej umowy na dostawę mleka surowego, może ono określić minimalny okres obowiązywania, który ma zastosowanie wyłącznie do umów pisemnych między rolnikiem i pierwszym podmiotem skupującym mleko surowe; taki minimalny okres obowiązywania umowy wynosi co najmniej sześć miesięcy i nie może zakłócać właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego;
 - w przypadku gdy państwo członkowskie postanowi, że pierwszy podmiot skupujący mleko surowe musi złożyć pisemną ofertę umowy rolnikowi zgodnie z ust. 1, może postanowić, że oferta musi obejmować minimalny okres obowiązywania umowy określony w tym celu przez prawo

krajowe; taki minimalny czas obowiązywania wynosi co najmniej sześć miesięcy i nie może zakłócać właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego.

Akapit drugi pozostaje bez uszczerbku dla prawa rolnika do sprzeciwienia się stosowaniu takiego minimalnego okresu obowiązywania, pod warunkiem iż złoży taki sprzeciw na piśmie. W takim przypadku strony mają swobodę negocjacji wszystkich elementów umowy, w tym elementów, o których mowa w ust. 2 lit. c).

5. Państwa członkowskie korzystające z możliwości, o których mowa w niniejszym artykule, powiadamiają Komisję o sposobie ich stosowania.

6. Komisja może przyjąć akty wykonawcze określające środki niezbędne do jednolitego stosowania ust. 2 lit. a) i b) oraz ust. 3 niniejszego artykułu oraz środki dotyczące powiadomień, jakie mają być dokonywane przez państwa członkowskie zgodnie z niniejszym artykułem. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

Artykuł 149

Negocjacje umowne w sektorze mleka i przetworów mlecznych

1. Organizacja producentów w sektorze mleka i przetworów mlecznych, która została uznana na mocy art. 152 ust. 3, może w imieniu swoich członków będących rolnikami – w odniesieniu do części lub całości ich wspólnej produkcji – negocjować umowy dostawy przez rolnika mleka surowego do przetwórcy mleka surowego lub nabywcy w rozumieniu art. 148 ust. 1 akapit trzeci.

2. Negocjacje mogą być prowadzone przez organizację producentów:

- bez względu na to, czy ma miejsce przeniesienie prawa własności do mleka surowego przez rolników na organizację producentów;
- bez względu na to, czy negocjowana cena jest taka sama w odniesieniu do wspólnej produkcji niektórych lub wszystkich rolników należących do organizacji;
- pod warunkiem że w odniesieniu do danej organizacji producentów spełnione są wszystkie z poniższych warunków:
 - ilość mleka surowego objęta takimi negocjacjami nie przekracza 3,5 % całkowitej produkcji unijnej,
 - ilość mleka surowego objęta takimi negocjacjami produkowana w danym państwie członkowskim nie przekracza 33 % całkowitej produkcji krajowej tego państwa członkowskiego; oraz
 - ilość mleka surowego objęta takimi negocjacjami dostarczana w danym państwie członkowskim nie przekracza 33 % całkowitej produkcji krajowej tego państwa członkowskiego;

- d) pod warunkiem że zainteresowani rolnicy nie są członkami jakiegokolwiek innej organizacji producentów, która również negocjuje takie umowy w ich imieniu; jednakże państwa członkowskie mogą odstąpić od tego warunku w należycie uzasadnionych przypadkach, gdy rolnicy posiadają dwie różne jednostki produkcyjne znajdujące się na różnych obszarach geograficznych;
- e) pod warunkiem że mleko surowe nie podlega obowiązkowi dostaw wynikającemu z członkostwa rolnika w spółdzielni zgodnie z warunkami określonymi w statucie spółdzielni lub przepisach i decyzjach w nim zawartych lub z niego wynikających; oraz
- f) pod warunkiem że organizacja producentów powiadomi właściwe organy państwa członkowskiego lub państw członkowskich, w których działa, o ilości mleka surowego objętej takimi negocjacjami.

3. Niezależnie od warunków określonych w ust. 2 lit. c) ppkt (ii) oraz (iii), organizacja producentów może prowadzić negocjacje zgodnie z ust. 1, pod warunkiem że w przypadku tej organizacji producentów ilość mleka surowego objęta negocjacjami, która jest produkowana lub dostarczana w państwie członkowskim o całkowitej rocznej produkcji mleka surowego poniżej 500 000 ton, nie przekracza 45 % całkowitej produkcji krajowej tego państwa członkowskiego.

4. Do celów niniejszego artykułu odniesienia do organizacji producentów obejmują zrzeszenia takich organizacji producentów.

5. Do celów stosowania ust. 2 lit. c) i ust. 3 Komisja publikuje – w sposób, który uzna za stosowny – wielkość produkcji mleka surowego w Unii i państwach członkowskich przy wykorzystaniu najbardziej aktualnych dostępnych informacji.

6. Na zasadzie odstępstwa od ust. 2 lit. c) i ust. 3, w przypadku gdy nie zostały przekroczone określone w nim progi, organ ds. konkurencji, o którym mowa w akapicie drugim niniejszego ustępu, może w indywidualnym przypadku podjąć decyzję o ponownym rozpoczęciu danych negocjacji przez daną organizację producentów albo niedopuszczeniu do ich prowadzenia, jeżeli uzna on, że jest to niezbędne, aby zapobiec wykluczeniu konkurencji lub aby uniknąć na podległym mu obszarze poważnych szkód po stronie przetwórców mleka surowego będących MŚP.

W odniesieniu do negocjacji obejmujących więcej niż jedno państwo członkowskie decyzję, o której mowa w akapicie pierwszym, podejmuje Komisja bez zastosowania procedury, o której mowa w art. 229 ust. 2 lub 3. W pozostałych przypadkach decyzję taką podejmuje krajowy organ ds. konkurencji państwa członkowskiego, którego dotyczą negocjacje.

Decyzji, o których mowa w niniejszym ustępie, nie stosuje się wcześniej niż w dniu poinformowania o nich zainteresowanych podmiotów.

7. Do celów niniejszego artykułu:

- a) „krajowy organ ds. konkurencji” oznacza organ, o którym mowa w art. 5 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003⁽¹⁾;
- b) „MŚP” oznacza mikroprzedsiębiorstwo oraz małe lub średnie przedsiębiorstwo w rozumieniu zalecenia Komisji 2003/361/WE.

8. Państwa członkowskie, w których odbywają się negocjacje zgodnie z niniejszym artykułem, powiadamiają Komisję o zastosowaniu ust. 2 lit. f) i ust. 6.

Artykuł 150

Regulacja podaży sera o chronionej nazwie pochodzenia lub chronionym oznaczeniu geograficznym

1. Na wniosek organizacji producentów uznanej na mocy art. 152 ust. 3, organizacji międzybranżowej uznanej na mocy art. 157 ust. 3 lub grupy podmiotów, o której mowa w art. 3 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1151/2012, państwa członkowskie mogą ustanowić, na czas określony, wiążące przepisy regulujące podaż sera objętego chronioną nazwą pochodzenia lub chronionym oznaczeniem geograficznym na mocy art. 5 ust. 1 i 2 rozporządzenia (UE) nr 1151/2012.

2. Przepisy, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, są uzależnione od uprzedniego zawarcia porozumienia między stronami na danym obszarze geograficznym, o którym mowa w art. 7 ust. 1 lit. c) rozporządzenia (UE) nr 1151/2012. Takie porozumienie jest zawierane przez co najmniej dwie trzecie producentów mleka lub ich przedstawicieli produkujących co najmniej dwie trzecie mleka surowego wykorzystywanego do produkcji sera, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, oraz, w stosownych przypadkach, przez co najmniej dwie trzecie producentów tego sera, których wielkość produkcji odpowiada co najmniej dwóm trzecim produkcji tego sera na obszarze geograficznym, o którym mowa w art. 7 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1151/2012.

3. Do celów ust. 1, w odniesieniu do sera objętego chronionym oznaczeniem geograficznym, obszar geograficzny pochodzenia mleka surowego wymieniony w specyfikacji produktu danego sera pokrywa się z obszarem geograficznym, o którym mowa w art. 7 ust. 1 lit. c) rozporządzenia (UE) nr 1151/2012, dotyczącym tego sera.

4. Przepisy, o których mowa w ust. 1:

- a) dotyczą jedynie zarządzania dostawami danego produktu i mają na celu dostosowanie podaży danego sera do popytu;
- b) dotyczą tylko danego produktu;

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. 101 i 102 Traktatu (Dz.U. L 1 z 4.1.2003, s. 1).

- c) mogą być wiążące przez nie dłużej niż trzy lata, a ich obowiązywanie może zostać przedłużone po tym okresie w następstwie złożenia nowego wniosku, o którym mowa w ust. 1;
- d) nie mogą powodować uszczerbku dla handlu produktami innymi niż te, których dotyczą te przepisy;
- e) nie odnoszą się do jakichkolwiek transakcji przeprowadzonych po pierwszym wprowadzeniu danego sera do obrotu;
- f) nie mogą umożliwiać ustalania cen, w tym również w przypadku gdy ceny są ustalane w charakterze wytycznych lub zalecenia;
- g) nie mogą uniemożliwiać dostępu do znacznej ilości danego produktu, która normalnie byłaby dostępna;
- h) nie mogą prowadzić do dyskryminacji, tworzyć barier dla nowych uczestników rynku ani wywierać negatywnego wpływu na drobnych producentów;
- i) przyczyniają się do podtrzymania jakości lub rozwoju danego produktu;
- j) pozostają bez uszczerbku dla art. 149.

5. Przepisy, o których mowa w ust. 1, są publikowane w organie promulgacyjnym danego państwa członkowskiego.

6. Państwa członkowskie przeprowadzają kontrole w celu zapewnienia, aby spełnione były warunki określone w ust. 4, a w przypadku stwierdzenia przez właściwe organy krajowe, że warunki te nie są spełniane, uchylają przepisy, o których mowa w ust. 1.

7. Państwa członkowskie powiadamiają niezwłocznie Komisję o przepisach, o których mowa w ust. 1, które przyjęły. Komisja informuje pozostałe państwa członkowskie o każdym powiadomieniu o takich przepisach.

8. Komisja może, w dowolnym czasie, przyjmować akty wykonawcze nakładające na państwo członkowskie obowiązek uchylecia przepisów określonych przez to państwo członkowskie zgodnie z ust. 1 w przypadku stwierdzenia przez Komisję, że przepisy te nie są zgodne z warunkami określonymi w ust. 4, uniemożliwiają lub zakłócają konkurencję na znacznym obszarze rynku wewnętrznego lub zagrażają wolnemu handlowi lub osiągnięciu celów art. 39 TFUE. Te akty wykonawcze przyjmuje się bez zastosowania procedury, o której mowa w art. 229 ust. 2 lub 3 niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 151

Obowiązkowe deklaracje w sektorze mleka i przetworów mlecznych

Od dnia 1 kwietnia 2015 r. pierwsze podmioty skupujące mleko surowe deklarują właściwemu organowi krajowemu ilość mleka surowego, którą im dostarczono każdego miesiąca.

Do celów niniejszego artykułu i art. 148 „pierwszy podmiot skupujący” oznacza przedsiębiorstwo lub grupę, która skupuje mleko od producentów, w celu:

- a) odbioru, pakowania, przechowywania, chłodzenia lub przetwarzania, w tym także na podstawie umowy;
- b) sprzedania go co najmniej jednemu przedsiębiorstwu poddającemu mleko lub przetwory mleczne obróbce lub przetwarzaniu.

Państwa członkowskie powiadamiają Komisję o ilości mleka surowego, o której mowa w akapicie pierwszym.

Komisja może przyjmować akty wykonawcze określające przepisy dotyczące treści, formatu i terminów takich deklaracji oraz środków dotyczących powiadomień, które mają być dokonywane przez państwa członkowskie zgodnie z niniejszym artykułem. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

ROZDZIAŁ III

Organizacje i zrzeszenia producentów oraz organizacje międzybranżowe

Sekcja 1

Definicja i uznawanie

Artykuł 152

Organizacje producentów

1. Państwa członkowskie mogą na wniosek uznawać organizacje producentów, które:

- a) są tworzone i kontrolowane zgodnie z art. 153 ust. 2 lit. c) przez producentów z określonego sektora wymienionego w art. 1 ust. 2;
- b) powstały z inicjatywy producentów;
- c) dążą do określonego celu, który może obejmować co najmniej jeden spośród następujących celów:
 - (i) zapewnienie planowania i dostosowywania produkcji do popytu, w szczególności w odniesieniu do jakości i ilości;
 - (ii) koncentracja dostaw i umieszczanie na rynku produktów wytwarzanych przez ich członków, w tym sprzedaż bezpośrednia;
 - (iii) optymalizacja kosztów produkcji i zysków z inwestycji służących utrzymywaniu standardów dotyczących ochrony środowiska i dobrostanu zwierząt oraz stabilizowanie cen producentów;
 - (iv) prowadzenie badań i opracowywanie inicjatyw dotyczących zrównoważonych metod produkcji, innowacyjnych praktyk, konkurencyjności gospodarczej i rozwoju sytuacji rynkowej;

- (v) promowanie i udzielanie pomocy technicznej w zakresie stosowania przyjaznych dla środowiska metod uprawy i technik produkcji oraz odpowiedzialnych praktyk i technik w odniesieniu do dobrostanu zwierząt;
- (vi) promowanie i udzielanie pomocy technicznej w zakresie stosowania standardów produkcji, poprawa jakości produktów i rozwijanie produktów o chronionej nazwie pochodzenia, chronionym oznaczeniu geograficznym lub objętych krajowym znakiem jakości;
- (vii) zarządzanie produktami ubocznymi i odpadami, zwłaszcza w celu ochrony jakości wody, gleby i krajobrazu oraz zachowania lub zachęcania do zachowania bioróżnorodności;
- (viii) przyczynianie się do zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych oraz do łagodzenia zmiany klimatu;
- (ix) opracowywanie inicjatyw w dziedzinie promocji i wprowadzania do obrotu;
- (x) zarządzanie funduszami wspólnego inwestowania, o których mowa w części poświęconej programom operacyjnym w sektorze owoców i warzyw, o których mowa w art. 31 ust. 2 niniejszego rozporządzenia oraz w art. 36 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013;
- (xi) udzielanie niezbędnej pomocy technicznej w celu korzystania z rynków terminowych i systemów ubezpieczeń.

2. Organizacja producentów uznana na mocy ust. 1 może nadal być uznawana, jeżeli zajmuje się wprowadzaniem do obrotu produktów objętych kodem CN ex 2208 innych niż te, o których mowa w załączniku I do Traktatów, pod warunkiem że udział takich produktów nie przekracza 49 % całkowitej wartości produkcji wprowadzanej do obrotu przez tę organizację producentów oraz pod warunkiem że takie produkty nie korzystają z pomocy unijnej. W odniesieniu do organizacji producentów z sektora owoców i warzyw produkty te nie są wliczane do obliczania wartości produkcji wprowadzanej do obrotu do celów art. 34 ust. 2.

3. Na zasadzie odstępstwa od ust. 1 państwa członkowskie uznają organizacje producentów utworzone przez producentów w sektorze mleka i przetworów mlecznych, które:

- a) powstały z inicjatywy producentów;
- b) dążą do określonego celu, który może obejmować jeden lub więcej spośród następujących celów:
 - (i) zapewnienie planowania i dostosowywania produkcji do popytu, w szczególności w odniesieniu do jakości i ilości;
 - (ii) koncentracja dostaw i umieszczanie na rynku produktów wytwarzanych przez ich członków;

- (iii) optymalizacja kosztów produkcji i stabilizowanie cen producentów.

Artykuł 153

Statut organizacji producentów

1. W statucie organizacji producentów wymaga się od producentów będących jej członkami w szczególności:

- a) stosowania przepisów przyjętych przez organizację producentów dotyczących sprawozdawczości produkcyjnej, produkcji, wprowadzania do obrotu i ochrony środowiska;
- b) przynależności, z tytułu wytwarzania określonego produktu w danym gospodarstwie, do tylko jednej organizacji producentów; jednakże państwa członkowskie mogą wprowadzić odstępstwo od tego warunku w należycie uzasadnionych przypadkach, gdy producenci będący członkami posiadają dwie różne jednostki produkcyjne znajdujące się na różnych obszarach geograficznych;
- c) dostarczania informacji wymaganych przez organizację producentów do celów statystycznych.

2. W statucie organizacji producentów przewiduje się ponadto:

- a) procedury określania, przyjmowania i zmiany przepisów, o których mowa w ust. 1 lit. a);
- b) zobowiązanie członków do wpłacania składek potrzebnych do finansowania organizacji producentów;
- c) przepisy umożliwiające producentom będącym członkami demokratyczną kontrolę ich organizacji i jej decyzji;
- d) kary za naruszenie obowiązków określonych w statucie, w szczególności za nieuiszczenie składek lub naruszenie zasad ustalonych przez organizację producentów;
- e) zasady przyjmowania nowych członków, w szczególności minimalny okres członkostwa, który nie może wynosić mniej niż rok;
- f) zasady prowadzenia rachunkowości i opracowywania budżetu niezbędne dla funkcjonowania organizacji.

3. Ust. 1 i 2 nie mają zastosowania do organizacji producentów w sektorze mleka i przetworów mlecznych.

Artykuł 154

Uznawanie organizacji producentów

1. Aby mogła być uznana przez państwo członkowskie, organizacja producentów, która występuje o takie uznanie musi być podmiotem prawnym lub wyraźnie określoną częścią podmiotu prawnego, które:

- a) spełniają wymogi określone w art. 152 ust. 1 lit. a), b) i c);

- b) mają minimalną liczbę członków lub wytwarzają minimalną ilość lub wartość – określaną przez dane państwo członkowskie – zbywalnej produkcji w sektorze, w którym działa;
- c) przedstawiają wystarczający dowód na to, że są w stanie właściwie wykonywać swoją działalność zarówno pod względem ram czasowych, jak i efektywności, udostępniania członkom pomocy w formie zasobów ludzkich, materialnych i technicznych oraz, w stosownych przypadkach, koncentracji dostaw;
- d) ich statut jest zgodny z lit. a), b) i c) niniejszego ustępu.

2. Państwa członkowskie mogą zdecydować, że organizacje producentów, które zostały uznane na mocy prawa krajowego przed dniem 1 stycznia 2014 r. i które spełniają warunki określone w ust. 1 niniejszego artykułu, są uznawane za organizacje producentów zgodnie z art. 152.

3. Organizacje producentów, które zostały uznane na mocy prawa krajowego przed dniem 1 stycznia 2014 r., lecz które nie spełniają warunków określonych w ust. 1, mogą kontynuować działalność na mocy prawa krajowego do dnia 1 stycznia 2015 r.

4. Państwa członkowskie:

- a) podejmują decyzję dotyczącą uznania organizacji producentów w okresie czterech miesięcy od złożenia wniosku wraz z całą stosowną dokumentacją; wniosek ten składa się w państwie członkowskim, w którym organizacja ma siedzibę;
- b) przeprowadzają w ustalonych przez siebie odstępach czasu kontrole, aby sprawdzić, czy uznane organizacje producentów stosują się do przepisów niniejszego rozdziału;
- c) w przypadku niestosowania się do przepisów niniejszego rozdziału lub nieprawidłowości w stosowaniu środków przewidzianych w niniejszym rozdziale nakładają na te organizacje i zrzeszenia mające zastosowanie kary, które określają, a w razie konieczności decydują czy uznanie powinno zostać cofnięte;
- d) informują Komisję do dnia 31 marca każdego roku o każdej decyzji o uznaniu, odmowie lub cofnięciu uznania podjętej w poprzednim roku kalendarzowym.

Artykuł 155

Outsourcing

Państwa członkowskie mogą zezwolić uznanej organizacji producentów lub uznanemu zrzeszeniu organizacji producentów w sektorach określonych przez Komisję zgodnie z art. 173 ust. 1 lit. f) na outsourcing któregokolwiek z działań innych niż produkcja, włącznie z outsourcingiem do jednostek zależnych, pod warunkiem że organizacja producentów lub zrzeszenie organizacji producentów pozostają odpowiedzialne za zapewnienie przeprowadzania działań będących

przedmiotem outsourcingu i za całkowitą kontrolę zarządzania i nadzór nad umową handlową na prowadzenie odnośnej działalności.

Artykuł 156

Zrzeszenia organizacji producentów

1. Państwa członkowskie mogą, na wniosek, uznawać zrzeszenia organizacji producentów w konkretnym sektorze wymienionym w art. 1 ust. 2, które powstały z inicjatywy uznanych organizacji producentów.

Z zastrzeżeniem przepisów przyjętych na podstawie art. 173 zrzeszenia organizacji producentów mogą realizować którekolwiek z działań lub pełnić którąkolwiek z funkcji przypisanych organizacjom producentów.

2. Na zasadzie odstępstwa od ust. 1 państwa członkowskie mogą, na wniosek, uznać zrzeszenie uznanych organizacji producentów w sektorze mleka i przetworów mlecznych, jeśli zainteresowane państwo członkowskie uważa, że zrzeszenie to jest zdolne skutecznie prowadzić którekolwiek z działań uznanych organizacji producentów i że spełnia ono warunki określone w art. 161 ust. 1.

Artykuł 157

Organizacje międzybranżowe

1. Państwa członkowskie mogą, na wniosek, uznawać organizacje międzybranżowe z konkretnych sektorów wymienionych w art. 1 ust. 2, które:

- a) składają się z przedstawicieli obszarów działalności gospodarczej związanej z produkcją oraz z co najmniej jednym z następujących etapów łańcucha dostaw: przetwórstwem lub handlem, w tym dystrybucją, produktami jednego lub większej liczby sektorów;
- b) powstały z inicjatywy wszystkich lub niektórych tworzących je organizacji lub zrzeszeń;
- c) dążą do określonego celu uwzględniającego interesy ich członków oraz konsumentów, który może obejmować w szczególności jeden z następujących celów:

(i) poprawa znajomości oraz przejrzystości produkcji i rynku, w tym poprzez publikację zagregowanych danych statystycznych na temat kosztów produkcji, cen, włączając w to w stosownych przypadkach wskaźniki cen, wielkości i czasu trwania zawartych wcześniej umów oraz poprzez dostarczanie analiz potencjalnego przyszłego rozwoju sytuacji na rynku na poziomie regionalnym, krajowym lub międzynarodowym;

(ii) przewidywanie potencjału produkcyjnego oraz rejestrowanie cen rynkowych pochodzących ze źródeł publicznych;

- (iii) pomoc w lepszej koordynacji sposobu, w jaki produkty są wprowadzane do obrotu, w szczególności poprzez badania rynku i analizy rynkowe;
 - (iv) poszukiwanie potencjalnych rynków eksportowych;
 - (v) bez uszczerbku dla w art. 148 i 168 sporządzanie znormalizowanych formularzy umów zgodnych z przepisami Unii dotyczącymi sprzedaży produktów rolnych podmiotom skupującym lub dostawy produktów przetworzonych do dystrybutorów i sprzedawców detalicznych, z uwzględnieniem potrzeby zapewnienia sprawiedliwych warunków konkurencji i uniknięcia zakłóceń rynku;
 - (vi) pełniejsze wykorzystanie potencjału produktów, w tym na poziomie rynków zbytu, oraz opracowywanie inicjatyw mających zwiększyć konkurencyjność i innowacyjność gospodarczą;
 - (vii) dostarczanie informacji i prowadzenie badań niezbędnych do wprowadzania innowacji, racjonalizacji i usprawnienia produkcji oraz dostosowania jej – a w stosownym przypadku także przetwarzania i wprowadzania do obrotu – pod kątem produktów bardziej odpowiadających wymaganiom rynku oraz gustom i oczekiwaniom konsumentów, w szczególności w odniesieniu do jakości produktu, w tym specyfiki produktów o chronionej nazwie pochodzenia lub o chronionym oznaczeniu geograficznym, i ochrony środowiska;
 - (viii) poszukiwanie sposobów ograniczenia stosowania środków ochrony zdrowia zwierząt lub środków ochrony roślin, poprawa zarządzania innymi środkami produkcji, zapewnienie jakości produktów oraz ochrony gleby i wody, promowania bezpieczeństwa żywności, zwłaszcza dzięki identyfikowalności produktów, oraz poprawa zdrowia i dobrostanu zwierząt;
 - (ix) rozwijanie metod i instrumentów służących podniesieniu jakości produktów na wszystkich etapach produkcji oraz, w stosownych przypadkach, przetwarzania i wprowadzania do obrotu;
 - (x) prowadzenie wszelkich działań mających na celu utrzymanie, ochronę i promowanie rolnictwa ekologicznego oraz nazw pochodzenia, znaków jakości i oznaczeń geograficznych;
 - (xi) promowanie i prowadzenie badań nad zintegrowanymi, zrównoważonymi metodami produkcji lub innymi metodami produkcji przyjaznymi dla środowiska;
 - (xii) zachęcanie do zdrowej i odpowiedzialnej konsumpcji produktów w ramach rynku wewnętrznego informowanie o szkodliwości ryzykownych zachowań związanych z konsumpcją;
 - (xiii) wspieranie konsumpcji lub przekazywanie informacji dotyczących produktów na rynku wewnętrznym i rynkach zewnętrznych;
 - (xiv) branie udziału w gospodarowaniu produktami ubocznymi i odpadami oraz przyczynianie się do zmniejszenia ilości odpadów.
2. W należycie uzasadnionych przypadkach państwa członkowskie mogą zdecydować na podstawie obiektywnych i niedyskryminacyjnych kryteriów, że warunek określony w art. 158 ust. 1 lit. c) jest spełniony poprzez ograniczenie liczby organizacji międzybranżowych na poziomie regionalnym lub krajowym, jeżeli jest to przewidziane w przepisach krajowych obowiązujących przed dniem 1 stycznia 2014 r. oraz w przypadku gdy nie wpływa to negatywnie na właściwe funkcjonowanie rynku wewnętrznego.
3. Na zasadzie odstępstwa od ust. 1 w odniesieniu do sektora mleka i przetworów mlecznych państwa członkowskie mogą uznać organizacje międzybranżowe, które:
- a) formalnie wystąpiły o uznanie i zrzeszają przedstawicieli obszarów działalności gospodarczej związanych z produkcją mleka surowego oraz związanych z przynajmniej jednym z następujących elementów łańcucha dostaw: przetwarzanie produktów sektora mleka i przetworów mlecznych lub handel nimi, w tym ich dystrybucja;
 - b) zostały utworzone z inicjatywy wszystkich lub niektórych przedstawicieli, o których mowa w lit. a);
 - c) prowadzą, w jednym regionie Unii lub większej ich liczbie, z uwzględnieniem interesów członków tych organizacji międzybranżowych oraz interesów konsumentów jedno lub większą liczbę następujących działań:
 - (i) poprawa znajomości oraz przejrzystości produkcji i rynku, w tym poprzez publikację danych statystycznych na temat cen, wielkości i czasu trwania zawartych wcześniej umów na dostawy mleka surowego oraz poprzez dostarczanie analiz potencjalnego przyszłego rozwoju sytuacji na rynku na poziomie regionalnym, krajowym lub międzynarodowym;
 - (ii) pomoc w lepszej koordynacji sposobu, w jaki produkty sektora mleka i przetworów mlecznych są wprowadzane do obrotu, w szczególności poprzez badania rynku i analizy rynkowe;
 - (iii) promowanie spożycia mleka i przetworów mlecznych na rynku wewnętrznym i zewnętrznym oraz dostarczanie informacji na ten temat;
 - (iv) poszukiwanie potencjalnych rynków eksportowych;
 - (v) sporządzanie standardowych zgodnych z przepisami Unii wzorów umów sprzedaży mleka surowego nabywcom lub dostarczania przetworzonych produktów dystrybutorom i sprzedawcom detalicznym z uwzględnieniem potrzeby osiągnięcia warunków uczciwej konkurencji i unikania zakłóceń na rynku;

- (vi) udzielanie informacji i prowadzenie badań niezbędnych do dostosowania produkcji na korzyść produktów lepiej dopasowanych do wymogów rynkowych oraz gustów i oczekiwań klientów, w szczególności w odniesieniu do jakości produktów i ochrony środowiska;
- (vii) utrzymywanie i rozwój potencjału produkcyjnego sektora mleczarskiego, między innymi dzięki promowaniu innowacji i wspieraniu programów w zakresie badań stosowanych i rozwoju, aby w pełni wykorzystać cały potencjał mleka i przetworów mlecznych, zwłaszcza z myślą o tworzeniu produktów mających wartość dodaną, które będą atrakcyjniejsze dla konsumentów;
- (viii) poszukiwanie sposobów ograniczenia stosowania środków ochrony zdrowia zwierząt, poprawa zarządzania innymi środkami produkcji oraz poprawa bezpieczeństwa żywności i zdrowia zwierząt;
- (ix) rozwijanie metod i instrumentów służących podniesieniu jakości produktów na wszystkich etapach produkcji i wprowadzania do obrotu;
- (x) wykorzystywanie potencjału i ochrona oraz promowanie rolnictwa ekologicznego, jak również produkcja produktów z nazwami pochodzenia, znakami jakości i oznaczeniami geograficznymi; oraz
- (xi) promowanie zintegrowanej produkcji oraz innych metod produkcji korzystnych dla środowiska.

Artykuł 158

Uznawanie organizacji międzybranżowych

1. Państwa członkowskie mogą uznawać organizacje międzybranżowe, które wystąpiły o takie uznanie, pod warunkiem że organizacje te:

- a) spełniają wymogi określone w art. 157;
- b) prowadzą działalność w jednym lub większej liczbie regionów na danym terytorium;
- c) mają znaczący udział w działalności gospodarczej, o której mowa w art. 157 ust. 1 lit. a);
- d) same nie biorą udziału w produkcji, przetwórstwie lub handlu produktami, z wyjątkiem przypadków przewidzianych w art. 162.

2. Państwa członkowskie mogą podjąć decyzję, że organizacje międzybranżowe, które zostały uznane na mocy prawa krajowego przed dniem 1 stycznia 2014 r. i które spełniają warunki określone w ust. 1 niniejszego artykułu, będą uznawane za organizacje międzybranżowe na mocy art. 157.

3. Organizacje międzybranżowe, które zostały uznane na mocy prawa krajowego przed dniem 1 stycznia 2014 r., lecz

które nie spełniają warunków określonych w ust. 1 niniejszego artykułu, mogą nadal kontynuować działalność na mocy prawa krajowego do dnia 1 stycznia 2015 r.

4. Państwa członkowskie mogą uznać organizacje międzybranżowe ze wszystkich sektorów istniejące przed dniem 1 stycznia 2014 r., niezależnie od tego, czy zostały one uznane na ich wniosek, czy ustanowione na mocy prawa, nawet jeżeli nie spełniają warunku określonego w art. 157 ust. 1 lit. b) lub art. 157 ust. 3 lit. b).

5. Przy uznawaniu organizacji międzybranżowej zgodnie z ust. 1 lub ust. 2 państwa członkowskie:

- a) w terminie czterech miesięcy od złożenia wniosku wraz ze wszystkimi odpowiednimi dokumentami uzupełniającymi decydują o tym, czy dokonać uznania; wniosek ten składany jest w państwie członkowskim, w którym organizacja ma siedzibę;
- b) przeprowadzają w ustalonych przez siebie odstępach czasu kontrole w celu sprawdzenia, czy uznane organizacje międzybranżowe spełniają warunki dotyczące ich uznania;
- c) w przypadku niestosowania się do przepisów niniejszego rozdziału lub nieprawidłowości we wdrażaniu środków przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu nakładają na te organizacje mające zastosowanie kary, które określają, a w razie konieczności decydują czy uznanie powinno zostać cofnięte;
- d) cofają uznanie, jeżeli wymogi i warunki uznania przewidziane w niniejszym artykule nie są już spełnione;
- e) informują Komisję do dnia 31 marca każdego roku o każdej decyzji o uznaniu, odmowie lub cofnięciu uznania podjętej w poprzednim roku kalendarzowym.

Sekcja 2

Przepisy dodatkowe dotyczące szczególnych sektorów

Artykuł 159

Obowiązkowe uznawanie

Na zasadzie odstępstwa od art. 152–158 państwa członkowskie uznają, na wniosek:

- a) organizacje producentów:
 - (i) w sektorze owoców i warzyw w odniesieniu do jednego lub większej liczby produktów tego sektora lub takich produktów przeznaczonych wyłącznie do przetworzenia;
 - (ii) w sektorze oliwy z oliwek i oliwek stołowych;

(iii) w sektorze jedwabników;

(iv) w sektorze chmielu;

b) organizacje międzybranżowe w sektorze oliwy z oliwek i oliwek stołowych oraz w sektorze tytoniu.

Artykuł 160

Organizacje producentów w sektorze owoców i warzyw

W sektorze owoców i warzyw organizacje producentów dążą do realizacji co najmniej jednego z celów określonych w art. 152 ust. 1 lit. c) pkt (i), (ii) oraz (iii).

Statut organizacji producentów w sektorze owoców i warzyw wymaga od ich członków będących producentami wprowadzania całej odnośnej produkcji do obrotu poprzez organizację producentów.

Uznaje się, że w sprawach gospodarczych organizacje producentów oraz zrzeszenia organizacji producentów w sektorze owoców i warzyw działają w imieniu i na rzecz swoich członków w granicach swoich uprawnień.

Artykuł 161

Uznawanie organizacji producentów w sektorze mleka i przetworów mlecznych

1. Państwa członkowskie za organizacje producentów w sektorze mleka i przetworów mlecznych uznają wszystkie podmioty prawne lub wyraźnie określone części podmiotów prawnych występujące o takie uznanie, pod warunkiem że:

- a) spełniają one wymogi określone w art. 152 ust. 3;
- b) mają minimalną liczbę członków lub wytwarzają określaną przez dane państwo członkowskie minimalną wielkość zbywalnej produkcji w sektorze, w którym działają;
- c) istnieją wystarczające dowody wskazujące na to, że są one w stanie właściwie prowadzić swoją działalność zarówno w kategoriach czasu, jak i efektywności oraz koncentracji podaży;
- d) mają statut, który jest zgodny z lit. a), b) i c) niniejszego ustępu.

2. Państwa członkowskie mogą zdecydować, że organizacje producentów, które zostały uznane na mocy prawa krajowego przed dniem 2 kwietnia 2012 r. i które spełniają warunki określone w niniejszym artykule ust. 1, uznaje się za organizacje producentów zgodnie z art. 152 ust. 3.

3. Państwa członkowskie:

a) podejmują decyzję dotyczącą uznania organizacji producentów w terminie czterech miesięcy od złożenia przez organizację producentów wniosku oraz wszystkich stosownych

dokumentów potwierdzających; wniosek ten składa się w państwie członkowskim, w którym organizacja ma siedzibę;

b) w ustalonych przez siebie odstępach czasu przeprowadzają kontrole, aby sprawdzić, czy uznane organizacje producentów i zrzeszenia organizacji producentów stosują się do przepisów niniejszego rozdziału;

c) w przypadku niestosowania się do przepisów niniejszego rozdziału lub nieprawidłowości we wdrażaniu środków przewidzianych w niniejszym rozdziale nakładają na te organizacje i zrzeszenia mające zastosowanie kary, które określają, a w razie konieczności decydują czy uznanie powinno zostać cofnięte;

d) informują Komisję do dnia 31 marca każdego roku o każdej decyzji o uznaniu, odmowie lub cofnięciu uznania podjętej w poprzednim roku kalendarzowym.

Artykuł 162

Organizacje międzybranżowe w sektorze oliwy z oliwek i oliwek stołowych oraz w sektorze tytoniu

W odniesieniu do organizacji międzybranżowych w sektorach oliwy z oliwek i oliwek stołowych oraz tytoniu określony cel, o którym mowa w art. 157 ust. 1 lit. c), może też obejmować co najmniej jeden z następujących celów:

- a) koncentracja i koordynacja podaży i wprowadzania do obrotu produktów członków tych organizacji;
- b) wspólne dostosowanie produkcji i przetwórstwa do wymagań rynku oraz ulepszanie produktu;
- c) propagowanie racjonalizacji i ulepszania produkcji oraz przetwórstwa.

Artykuł 163

Uznawanie organizacji międzybranżowych w sektorze mleka i przetworów mlecznych

1. Państwa członkowskie mogą uznawać organizacje międzybranżowe w sektorze mleka i przetworów mlecznych, pod warunkiem że organizacje te:

- a) spełniają wymogi określone w art. 157 ust. 3;
- b) prowadzą działalność w jednym lub większej liczbie regionów na danym terytorium;
- c) mają znaczący udział w działalności gospodarczej, o której mowa w art. 157 ust. 3 lit. a);

d) same nie biorą udziału w produkcji, produktów sektora mleka i przetworów mlecznych, ich przetwórstwie lub handlu nimi.

2. Państwa członkowskie mogą zdecydować, że organizacje międzybranżowe, które zostały uznane na mocy prawa krajowego przed dniem 2 kwietnia 2012 r. i które spełniają warunki określone w ust. 1, są uznawane za organizacje międzybranżowe na mocy art. 157 ust. 3.

3. Korzystając z możliwości uznawania organizacji międzybranżowych zgodnie z ust. 1 lub 2, państwa członkowskie:

- a) podejmują decyzję dotyczącą uznania organizacji międzybranżowej w terminie czterech miesięcy od złożenia przez nią wniosku oraz wszystkich stosownych dokumentów potwierdzających; wniosek ten składa się w państwie członkowskim, w którym organizacja ma siedzibę;
- b) w ustalonych przez siebie odstępach czasu przeprowadzają kontrole, aby sprawdzić, czy uznane organizacje międzybranżowe spełniają warunki dotyczące ich uznania;
- c) w przypadku niestosowania się do przepisów niniejszego rozdziału lub nieprawidłowości we wdrażaniu środków przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu nakładają na te organizacje mające zastosowanie kary, które określają, a w razie konieczności decydują czy uznanie powinno zostać cofnięte;
- d) wycofują uznanie, jeżeli:
 - (i) przestają być spełnione wymogi i warunki uznania przewidziane w niniejszym artykule;
 - (ii) organizacja międzybranżowa uczestniczy w jednym z porozumień, jednej z decyzji i uzgodnionych praktyk, o których mowa w art. 210 ust. 4; takie cofnięcie uznania pozostaje bez uszczerbku dla wszelkich innych kar, które zostaną nałożone zgodnie z prawem krajowym;
 - (iii) organizacja międzybranżowa nie spełnia obowiązku powiadomienia, o którym mowa w art. 210 ust. 2 akapit pierwszy lit. a);
- e) informują Komisję do dnia 31 marca każdego roku o każdej decyzji o przyznaniu, odmowie lub cofnięciu uznania podjętej w poprzednim roku kalendarzowym.

Sekcja 3

Rozszerzenie przepisów i obowiązkowe składki

Artykuł 164

Rozszerzenie przepisów

1. W przypadku gdy uznana organizację producentów, uznane zrzeszenie organizacji producentów lub uznana organizację międzybranżową, działające na określonym obszarze gospodarczym lub obszarach gospodarczych państwa członkowskiego, uważa się za reprezentatywne dla produkcji lub

przetwarzania danego produktu lub handlu nim, na wniosek tej organizacji odnośne państwo członkowskie może postanowić, że przez ograniczony okres niektóre porozumienia, decyzje podjęte w ramach tej organizacji lub jej uzgodnione praktyki będą wiążące dla innych podmiotów gospodarczych, osób fizycznych lub grup, które nie należą do tej organizacji lub zrzeszenia, a działają na danym obszarze gospodarczym lub obszarach gospodarczych.

2. Do celów niniejszej sekcji, „obszar gospodarczy” oznacza strefę geograficzną utworzoną z przylegających lub sąsiadujących ze sobą regionów produkcyjnych, w których panują jednolite warunki produkcji i wprowadzania do obrotu.

3. Organizację lub zrzeszenie uważa się za reprezentatywne w przypadku gdy, jeżeli na obszarze gospodarczym lub obszarach gospodarczych, na których działa w danym państwie członkowskim:

- a) odpowiada za następującą część produkcji lub przetwarzania danego produktu lub produktów lub handlu nimi:
 - (i) w przypadku organizacji producentów w sektorze owoców i warzyw – co najmniej 60 %, lub
 - (ii) w pozostałych przypadkach – co najmniej dwie trzecie, oraz
- b) w przypadku organizacji producentów reprezentuje ponad 50 % odnośnych producentów.

Jednakże w przypadku organizacji międzybranżowych, gdy określenie części produkcji lub przetwarzania danego produktu lub produktów lub handlu nimi stwarza praktyczne trudności, państwo członkowskie może ustanowić przepisy krajowe dotyczące określenia konkretnego poziomu reprezentatywności, o którym mowa w akapicie pierwszym lit. a) ppkt (ii).

W przypadku gdy wniosek o rozszerzenie przepisów na inne podmioty gospodarcze obejmuje więcej niż jeden obszar gospodarczy, organizacja lub zrzeszenie muszą wykazać minimalny poziom reprezentatywności, określony w akapicie pierwszym, w odniesieniu do każdej z branż, które skupia w każdym z reprezentowanych obszarów gospodarczych.

4. Przepisy, o rozszerzenie których na inne podmioty gospodarcze można występować, jak przewidziano w ust. 1, dotyczą jednego z następujących celów:

- a) sprawozdawczości produkcyjnej i rynkowej;
- b) surowszych przepisów w zakresie produkcji niż przepisy unijne lub krajowe;
- c) sporządzania znormalizowanych umów zgodnych z przepisami unijnymi;

- d) wprowadzania do obrotu;
- e) ochrony środowiska;
- f) środków promowania i wykorzystywania potencjału produktów;
- g) środków ochrony rolnictwa ekologicznego, jak również nazw pochodzenia, znaków jakości i oznaczeń geograficznych;
- h) badania w celu dodania wartości do produktów, w szczególności poprzez nowe zastosowania, które nie stanowią zagrożenia dla zdrowia publicznego;
- i) badań mających na celu poprawę jakości produktów,
- j) badań, w szczególności nad metodami uprawy pozwalającymi na zmniejszenie stosowania środków ochrony roślin lub środków ochrony zdrowia zwierząt i zagwarantowanie zachowania stanu gleby oraz zachowania lub poprawy stanu środowiska;
- k) określenia minimalnej jakości i określenia minimalnych norm w zakresie pakowania i prezentacji;
- l) stosowania kwalifikowanego materiału siewnego i monitorowania jakości produktu;
- m) zdrowia zwierząt i zdrowia roślin lub bezpieczeństwa żywności;
- n) zarządzania produktami ubocznymi.

Przepisy te nie mogą powodować jakiegokolwiek szkody dla innych podmiotów gospodarczych w danym państwie członkowskim lub w Unii i nie mogą powodować żadnego ze skutków wymienionych art. 210 ust. 4 ani być sprzeczne z obowiązującym prawem Unii lub z obowiązującymi przepisami krajowymi.

5. O rozszerzeniu przepisów, o którym mowa w ust. 1, informuje się podmioty gospodarcze poprzez ich opublikowanie w pełnym brzmieniu w organie promulgacyjnym danego państwa członkowskiego.

6. Państwa członkowskie powiadamiają Komisję o wszelkich decyzjach podjętych na mocy niniejszego artykułu.

Artykuł 165

Składki producentów niebędących członkami

W przypadku, gdy przepisy uznanej organizacji producentów, uznanego zrzeszenia organizacji producentów lub uznanej organizacji międzybranżowej zostają rozszerzone na podstawie art. 164 i gdy działalność objęta tymi przepisami leży w ogólnym interesie gospodarczym podmiotów gospodarczych, których działalność dotyczy odnośnych produktów, państwo członkowskie, które uznało daną organizację, może zdecydować, po konsultacjach z odpowiednimi zainteresowanymi stronami, że poszczególne podmioty gospodarcze lub ich grupy, które nie są członkami tej organizacji, ale uzyskują korzyści z tej działalności, wpłacają organizacji całość lub część składek płaconych

przez jej członków, w zakresie w jakim składki takie przeznaczone są na pokrycie kosztów ponoszonych bezpośrednio w związku z odnośną działalnością.

Sekcja 4

Dostosowanie podaży

Artykuł 166

Środki ułatwiające dostosowanie podaży do wymogów rynku

W celu zachęcenia organizacji, o których mowa w art. 152–163, do podejmowania działań na rzecz dostosowania podaży do wymogów rynku, z wyjątkiem działań związanych z wycofywaniem z rynku, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych dotyczących środków w sektorach wymienionych w art. 1 ust. 2:

- a) poprawiających jakość;
- b) promujących lepszą organizację produkcji, przetwarzania i wprowadzania do obrotu;
- c) ułatwiających odnotowywanie tendencji w zakresie cen rynkowych;
- d) umożliwiających opracowywanie prognoz krótko- i długoterminowych na podstawie wykorzystywanych środków produkcji.

Artykuł 167

Zasady wprowadzania do obrotu w celu poprawy i stabilizacji funkcjonowania wspólnego rynku win

1. W celu poprawy i stabilizacji funkcjonowania wspólnego rynku win, w tym winogron, moszczu i win, na bazie których są wyprodukowane, produkujące państwa członkowskie mogą określić zasady wprowadzania do obrotu, których celem będzie regulowanie podaży, w szczególności poprzez decyzje podejmowane przez organizacje międzybranżowe uznane na mocy art. 157 i 158.

Zasady takie muszą być proporcjonalne do wyznaczonych celów i nie mogą:

- a) odnosić się do jakiegokolwiek transakcji po pierwszym wprowadzeniu do obrotu danego produktu;
- b) pozwalać na ustalanie cen, w tym jeśli ceny są ustalane jako wskazówka lub zalecenie;
- c) uniemożliwiać dostępu do znacznej części roczników win, które normalnie byłyby dostępne;
- d) pozwalać na odmowę wydania krajowych i unijnych zaświadczeń wymaganych do wprowadzania win do obrotu i ich sprzedaży, w przypadku gdy takie wprowadzenie do obrotu jest zgodne z tymi zasadami.

2. O przepisach, o których mowa w ust. 1, należy informować podmioty gospodarcze poprzez opublikowanie w pełnym brzmieniu w organie promulgacyjnym danego państwa członkowskiego.

3. Państwa członkowskie powiadamiają Komisję o wszelkich decyzjach podjętych na mocy niniejszego artykułu.

Sekcja 5

Systemy umowne

Artykuł 168

Stosunki umowne

1. Bez uszczerbku dla art. 148 dotyczącego sektora mleka i przetworów mlecznych oraz art. 125 dotyczącego sektora cukru, jeśli państwo członkowskie postanowi, w odniesieniu do produktów rolnych należących do sektora, o którym mowa w art. 1 ust. 2, innego niż sektory mleka i przetworów mlecznych oraz cukru:

- a) że każda dostawa na jego terytorium tych produktów przez producenta do przetwórcy lub dystrybutora musi być przedmiotem pisemnej umowy między stronami; lub
- b) że pierwsi nabywcy muszą złożyć pisemną ofertę zawarcia umowy dostawy na jego terytorium tych produktów rolnych przez producentów;

taka umowa lub oferta umowy musi spełniać warunki określone w ust. 4 i ust. 6 niniejszego artykułu.

2. W przypadku gdy państwo członkowskie postanowi, że dostawy produktów objętych niniejszym artykułem przez producenta do przetwórcy muszą być przedmiotem pisemnej umowy między stronami, musi ono również postanowić, który etap lub które etapy dostawy są objęte taką umową, jeżeli dostawa odnośnych produktów jest dokonywana przez jednego lub większą liczbę pośredników.

Państwa członkowskie zapewniają, aby przepisy, które przyjmują na mocy niniejszego artykułu nie zakłócały właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego.

3. W przypadku określonym w ust. 2, państwo członkowskie może ustanowić mechanizm mediacji dla przypadków, w których brak jest obopólnej zgody na zawarcie takiej umowy, zapewniając w ten sposób sprawiedliwość w zakresie tych stosunków umownych.

4. Umowa lub oferta umowy, o których mowa w ust. 1:

- a) jest sporządzana przed dostawą;
- b) jest sporządzona w formie pisemnej; oraz
- c) zawiera w szczególności następujące elementy:
 - (i) cenę do zapłaty za dostawę, która:
 - jest niezmienna i określona w umowie; lub
 - jest obliczana poprzez połączenie różnych czynników określonych w umowie, które mogą obejmować wskaźniki rynku odzwierciedlające zmiany

warunków na rynku, dostarczoną ilość oraz jakość lub skład dostarczonych produktów rolnych;

- (ii) ilość i jakość odnośnych produktów, które można dostarczyć lub które muszą zostać dostarczone, wraz z terminem takich dostaw;
- (iii) okres obowiązywania umowy, który może być ograniczony lub nieograniczony, z klauzulami dotyczącymi rozwiązania umowy;
- (iv) szczegóły dotyczące terminów i procedur płatności;
- (v) ustalenia dotyczące odbioru lub dostawy produktów rolnych; oraz
- (vi) przepisy mające zastosowanie w przypadku zaistnienia siły wyższej.

5. Na zasadzie odstępstwa od ust. 1 umowa lub oferta umowy nie jest wymagana w przypadku, gdy odnośne produkty są dostarczane przez producenta nabywcy mającemu formę spółdzielni, której producent jest członkiem, jeżeli statut tej spółdzielni lub przepisy i decyzje w nim zawarte lub z niego wynikające zawierają przepisy o podobnych skutkach do przepisów określonych w ust. 4 lit. a), b) i c).

6. Wszystkie elementy umów na dostawę produktów rolnych zawieranych przez producentów, odbiorców, przetwórców lub dystrybutorów, w tym elementy określone w ust. 4 lit. c), są swobodnie negocjowane między stronami.

Niezależnie od akapitu pierwszego, zastosowanie ma jedna z poniższych liter lub obydwie te litery:

- a) w przypadku gdy państwo członkowskie postanowi wprowadzić obowiązek zawierania pisemnej umowy na dostawę produktów rolnych zgodnie z ust. 1, może ono określić minimalny okres obowiązywania, który ma zastosowanie wyłącznie do umów pisemnych między producentem i pierwszym nabywcą produktów rolnych. Taki minimalny okres obowiązywania umowy wynosi co najmniej sześć miesięcy i nie może zakłócać właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego;
- b) w przypadku gdy państwo członkowskie postanowi, że pierwszy nabywca produktów rolnych musi złożyć pisemną ofertę umowy producentowi zgodnie z ust. 1, może postanowić, że oferta musi obejmować minimalny okres obowiązywania umowy określony w tym celu przez prawo krajowe. Taki minimalny okres obowiązywania umowy wynosi co najmniej sześć miesięcy i nie może zakłócać właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego.

Akapit drugi pozostaje bez uszczerbku dla prawa producenta do sprzeciwienia się stosowaniu takiego minimalnego okresu obowiązywania, pod warunkiem iż złoży taki sprzeciw na piśmie. W takim przypadku strony mają swobodę negocjacji wszystkich elementów umowy, w tym elementów, o których mowa w ust. 4 lit. c).

7. Państwa członkowskie korzystające z możliwości, o których mowa w niniejszym artykule, zapewniają, aby przyjęte przepisy nie zakłócały właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego.

Państwa członkowskie powiadamiają Komisję o sposobie stosowania wszelkich środków wprowadzonych na mocy niniejszego artykułu.

8. Komisja może przyjąć akty wykonawcze określające środki niezbędne do jednolitego stosowania ust. 4 lit. a) i b) oraz ust. 5 niniejszego artykułu oraz środki dotyczące powiadomień, jakie mają być dokonywane przez państwa członkowskie zgodnie z niniejszym artykułem.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

Artykuł 169

Negocjacje umowne w sektorze oliwy z oliwek

1. Organizacja producentów w sektorze oliwy z oliwek uznana zgodnie z art. 152 ust. 1, która dąży do realizacji jednego lub większej liczby celów, takich jak koncentracja podaży, wprowadzanie do obrotu produktów produkowanych przez jej członków i optymalizacja kosztów produkcji, może, w imieniu należących do niej producentów, negocjować umowy na dostawę oliwy z oliwek w zakresie całej ich wspólnej produkcji lub jej części.

Organizacja producentów wypełnia cele wymienione w niniejszym ustępie, pod warunkiem że realizacja tych celów prowadzi do integracji działań i że taka integracja mogłaby przynieść znaczące usprawnienia, tak aby działania organizacji producentów w całości przyczyniały się do wypełnienia celów określonych w art. 39 TFUE.

Można to osiągnąć, pod warunkiem że:

- a) organizacja producentów prowadzi co najmniej jedno z następujących działań:
 - (i) wspólna dystrybucja, w tym wspólna platforma sprzedaży lub wspólny transport;
 - (ii) wspólne pakowanie, etykietowanie lub promocja;
 - (iii) wspólna organizacja kontroli jakości;
 - (iv) wspólne wykorzystywanie urządzeń lub miejsc składowania;
 - (v) wspólne przetwarzanie;
 - (vi) wspólne zarządzanie odpadami pochodzącymi bezpośrednio z produkcji oliwy z oliwek;
 - (vii) wspólne pozyskiwanie środków produkcji;
- b) działania te są znaczące z punktu widzenia ilości oliwy z oliwek oraz kosztów produkcji i wprowadzania produktu do obrotu.

2. Negocjacje mogą być prowadzone przez uznaną organizację producentów:

- a) bez względu na to, czy ma miejsce przeniesienie prawa własności do danej partii oliwy z oliwek przez producentów na organizację producentów;
- b) bez względu na to, czy negocjowana cena jest taka sama w odniesieniu do wspólnej produkcji niektórych lub wszystkich jej członków;
- c) pod warunkiem że dla konkretnej organizacji producentów ilość wyprodukowanej oliwy z oliwek będąca przedmiotem negocjacji, wyprodukowana w którymkolwiek państwie członkowskim, nie przekracza 20 % odnośnego rynku; do celów obliczenia tej ilości, rozróżnia się między oliwą z oliwek do spożycia dla ludzi a oliwą z oliwek przeznaczoną do innych celów;
- d) pod warunkiem że w odniesieniu do ilości oliwy z oliwek będącej przedmiotem negocjacji organizacja producentów koncentruje dostawy i wprowadza do obrotu produkt wyprodukowany przez swoich członków;
- e) pod warunkiem że należący do niej producenci nie są członkami jakiegokolwiek innej organizacji producentów, która również negocjuje takie umowy w ich imieniu;
- f) pod warunkiem że odnośna oliwa z oliwek nie podlega obowiązkowi dostaw wynikającemu z członkostwa producenta w spółdzielni, która nie jest członkiem danej organizacji producentów, zgodnie z warunkami określonymi w statucie spółdzielni lub przepisach i decyzjach w nim zawartych lub z niego wynikających; oraz
- g) pod warunkiem że organizacja producentów powiadomi właściwe organy państwa członkowskiego, w którym działa, o ilości oliwy z oliwek objętej takimi negocjacjami.

3. Do celów niniejszego artykułu odniesienia do organizacji producentów obejmują również zrzeszenia takich organizacji producentów uznane na mocy art. 156 ust. 1.

4. Do celów stosowania ust. 2 lit. c) Komisja publikuje – w sposób, który uzna za stosowny – dane o wielkości produkcji oliwy z oliwek w państwach członkowskich.

5. Na zasadzie odstępstwa od ust. 2 lit. c), nawet w przypadku gdy nie został przekroczony określony w nim próg, organ ds. konkurencji, o którym mowa w akapicie drugim niniejszego ustępu, może w indywidualnym przypadku podjąć decyzję o wznowieniu negocjacji lub o niedopuszczeniu do prowadzenia negocjacji przez daną organizację producentów, jeżeli uzna on, że jest to niezbędne, aby zapobiec wykluczeniu konkurencji lub gdy uzna, że zagraża to realizacji celów art. 39 TFUE.

W odniesieniu do negocjacji obejmujących produkcję więcej niż jednego państwa członkowskiego decyzję, o której mowa w akapicie pierwszym, podejmuje Komisja bez zastosowania procedury, o której mowa w art. 229 ust. 2 lub 3. W pozostałych przypadkach decyzję taką podejmuje krajowy organ ds. konkurencji tego państwa członkowskiego, którego dotyczy negocjacje.

Decyzje, o których mowa w niniejszym ustępie, nie mają zastosowania wcześniej niż w dniu powiadomienia o nich zainteresowanych przedsiębiorstw.

Do celów niniejszego artykułu zastosowanie ma definicja „krajowego organu ds. konkurencji” zawarta w art. 149 ust. 7 lit. a).

6. Państwa członkowskie, w których prowadzone są negocjacje zgodnie z niniejszym artykułem, powiadamiają Komisję o zastosowaniu ust. 2 lit. g) oraz ust. 5.

Artykuł 170

Negocjacje umowne w sektorze wołowiny i cielęciny

1. Organizacja producentów w sektorze wołowiny i cielęciny uznana zgodnie z art. 152 ust. 1, która dąży do realizacji jednego lub większej ilości celów, takich jak koncentracja podaży, wprowadzanie do obrotu produktów produkowanych przez jej członków i optymalizacja kosztów produkcji, może, w imieniu należących do niej producentów, negocjować umowy – w zakresie całej ich wspólnej produkcji lub jej części – na dostawę żywego bydła z rodzaju *Bos taurus* na ubój, objętego kodami CN ex 0102 29 21, ex 0102 29 41, ex 0102 29 51, ex 0102 29 61 lub ex 0102 29 91:

a) w wieku poniżej 12 miesięcy; oraz

b) w wieku 12 miesięcy i więcej.

Organizacja producentów wypełnia cele wymienione w niniejszym ustępie, pod warunkiem że realizacja tych celów prowadzi do integracji działań i że taka integracja mogłaby przynieść znaczące usprawnienia, tak aby działania organizacji producentów w całości przyczyniały się do wypełnienia celów określonych w art. 39 TFUE.

Można to osiągnąć, pod warunkiem że:

a) organizacja producentów prowadzi co najmniej jedno z następujących działań:

(i) wspólna dystrybucja, w tym wspólna platforma sprzedaży lub wspólny transport;

(ii) wspólna promocja;

(iii) wspólna organizacja kontroli jakości;

(iv) wspólne wykorzystywanie urządzeń lub miejsc składowania;

(v) wspólne zarządzanie odpadami pochodzącymi bezpośrednio z produkcji żywego bydła;

(vi) wspólne pozyskiwanie środków produkcji;

b) działania te są znaczące z punktu widzenia ilości produkowanej wołowiny i cielęciny oraz kosztów produkcji i wprowadzania produktu do obrotu.

2. Negocjacje mogą być prowadzone przez uznaną organizację producentów:

a) bez względu na to, czy ma miejsce przeniesienie prawa własności przez hodowców na organizację producentów;

b) bez względu na to, czy negocjowana cena jest taka sama w odniesieniu do wspólnej produkcji niektórych lub wszystkich jej członków;

c) pod warunkiem że dla konkretnej organizacji producentów ilość wyprodukowanej wołowiny i cielęciny będąca przedmiotem negocjacji, wyprodukowana w jednym państwie członkowskim, nie przekracza 15 % całkowitej produkcji krajowej każdego z produktów, o których mowa w ust. 1 akapit pierwszy lit. a) i b) w tym państwie członkowskim, wyrażonej w ekwiwalencie masy tuszy;

d) pod warunkiem że w odniesieniu do ilości wołowiny i cielęciny będącej przedmiotem negocjacji organizacja producentów koncentruje dostawy i wprowadza do obrotu produkt wyprodukowany przez swoich członków;

e) pod warunkiem że należący do niej producenci nie są członkami jakiegokolwiek innej organizacji producentów, która również negocjuje takie umowy w ich imieniu;

f) pod warunkiem że odnośny produkt nie podlega obowiązkowi dostaw wynikającemu z członkostwa producenta w spółdzielni, która nie jest członkiem danej organizacji producentów, zgodnie z warunkami określonymi w statucie spółdzielni lub przepisach i decyzjach w nim zawartych lub z niego wynikających; oraz

g) pod warunkiem że organizacja producentów powiadomi właściwe organy państwa członkowskiego, w którym działa, o ilości wołowiny i cielęciny objętej takimi negocjacjami.

3. Do celów niniejszego artykułu odniesienia do organizacji producentów obejmują również zrzeszenia takich organizacji producentów uznane na mocy art. 156 ust. 1.

4. Do celów stosowania ust. 2 lit. c) Komisja publikuje – w sposób, który uzna za stosowny – dane o wielkości produkcji wołowiny i cielęciny w państwach członkowskich wyrażonej w ekwiwalencie masy tuszy.

5. Na zasadzie odstępstwa od ust. 2 lit. c), nawet w przypadku gdy nie zostały przekroczone określone w nim progi, organ ds. konkurencji, o którym mowa w akapicie drugim niniejszego ustępu, może w indywidualnym przypadku podjąć decyzję o wznowieniu negocjacji lub o niedopuszczeniu do prowadzenia negocjacji przez daną organizację producentów, jeżeli uzna on, że jest to niezbędne, aby zapobiec wykluczeniu konkurencji, lub gdy uzna, że produkt będący przedmiotem negocjacji stanowi część odrębnego rynku ze względu na swoje szczególne cechy lub jego zamierzone wykorzystanie i że takie zbiorowe negocjacje objęłyby ponad 15 % krajowej produkcji na takim rynku, lub uzna, że zagraża to realizacji celów art. 39 TFUE

W odniesieniu do negocjacji obejmujących produkcję więcej niż jednego państwa członkowskiego decyzję, o której mowa w akapicie pierwszym, podejmuje Komisja bez zastosowania procedury, o której mowa w art. 229 ust. 2 lub 3. W pozostałych przypadkach decyzję taką podejmuje krajowy organ ds. konkurencji tego państwa członkowskiego, którego dotyczą negocjacje.

Decyzje, o których mowa w niniejszym ustępie, nie mają zastosowania wcześniej niż w dniu powiadomienia o nich zainteresowanych przedsiębiorstw.

Do celów niniejszego artykułu zastosowanie ma definicja „krajowego organu ds. konkurencji” zawarta w art. 149 ust. 7 lit. a).

6. Państwa członkowskie, w których prowadzone są negocjacje zgodnie z niniejszym artykułem, powiadamiają Komisję o zastosowaniu ust. 2 lit. g) i ust. 5.

Artykuł 171

Negocjacje umowne dotyczące niektórych upraw polowych

1. Organizacja producentów uznana zgodnie z art. 152 ust. 1, która dąży do realizacji jednego lub większej liczby celów, takich jak koncentracja podaży, wprowadzanie do obrotu produktów produkowanych przez jej członków i optymalizacja kosztów produkcji, może, w imieniu należących do niej producentów, negocjować umowy – w zakresie całej ich wspólnej produkcji lub jej części – na dostawę jednego lub więcej spośród następujących produktów nieprzeznaczonych do siewu, a w przypadku jęczmienia nieprzeznaczonych do słodowania:

- a) pszenica zwyczajna objęta kodem CN ex 1001 99 00;
- b) jęczmień objęty kodem CN ex 1003 90 00;
- c) kukurydza objęta kodem CN 1005 90 00;
- d) żyto objęte kodem CN 1002 90 00;
- e) pszenica durum objęta kodem CN 1001 19 00;
- f) owies objęty kodem CN 1004 90 00;
- g) pszenżyto objęte kodem CN ex 1008 60 00;

- h) rzepak objęty kodem CN ex 1205;
- i) ziarno słonecznika objęte kodem CN ex 1206 00;
- j) soja objęta kodem CN 1201 90 00;
- k) bób i bobik objęte kodami CN ex 0708 i ex 0713;
- l) groch polny objęty kodami CN ex 0708 i ex 0713.

Organizacja producentów wypełnia cele wspomniane w ust. 1, pod warunkiem że realizacja tych celów prowadzi do integracji działań i że taka integracja mogłaby przynieść znaczące usprawnienia, tak aby działania organizacji producentów w całości przyczyniały się do wypełnienia celów określonych w art. 39 TFUE.

Można to osiągnąć, pod warunkiem że:

- a) organizacja producentów prowadzi co najmniej jedno z następujących działań:
 - (i) wspólna dystrybucja, w tym wspólna platforma sprzedaży lub wspólny transport;
 - (ii) wspólna promocja;
 - (iii) wspólna organizacja kontroli jakości;
 - (iv) wspólne wykorzystywanie urządzeń lub miejsc składowania;
 - (v) wspólne pozyskiwanie środków produkcji;
 - b) działania te są znaczące z punktu widzenia ilości danego produktu oraz kosztów produkcji i wprowadzania produktu do obrotu.
2. Negocjacje mogą być prowadzone przez uznaną organizację producentów:
- a) bez względu na to, czy ma miejsce przeniesienie prawa własności przez producentów na organizację producentów;
 - b) bez względu na to, czy negocjowana cena jest taka sama w odniesieniu do wspólnej produkcji niektórych lub wszystkich jej członków;
 - c) pod warunkiem że dla każdego produktu, o którym mowa w ust. 1, oraz dla konkretnej organizacji producentów wielkość produkcji będąca przedmiotem negocjacji, wyprodukowana w jednym państwie członkowskim, nie przekracza 15 % całkowitej produkcji krajowej danego produktu w danym państwie członkowskim;
 - d) pod warunkiem że w odniesieniu do ilości produktu będącej przedmiotem negocjacji organizacja producentów koncentruje dostawy i wprowadza produkt wyprodukowany przez swoich członków do obrotu;
 - e) pod warunkiem że należący do niej producenci nie są członkami jakiegokolwiek innej organizacji producentów, która również negocjuje takie umowy w ich imieniu;

f) pod warunkiem że odnośny produkt nie podlega obowiązkowi dostaw wynikającemu z członkostwa producenta w spółdzielni, która nie jest członkiem danej organizacji producentów, zgodnie z warunkami określonymi w statucie spółdzielni lub przepisach i decyzjach w nim zawartych lub z niego wynikających; oraz

g) pod warunkiem że organizacja producentów powiadomi właściwe organy państwa członkowskiego, w którym działa, o wielkości produkcji każdego z produktów objętych takimi negocjacjami.

3. Do celów niniejszego artykułu odniesienia do organizacji producentów obejmują również zrzeszenia takich organizacji producentów uznane na mocy art. 156 ust. 1.

4. Do celów stosowania ust. 2 lit. c) Komisja publikuje – w sposób, który uzna za stosowny – dane o wielkości produkcji produktów, o których mowa w ust. 1, w państwach członkowskich.

5. Na zasadzie odstępstwa od ust. 2 lit. c), nawet w przypadku gdy nie zostały przekroczone określone w nim progi, organ ds. konkurencji, o którym mowa w akapicie drugim niniejszego ustępu, może w indywidualnym przypadku podjąć decyzję o wznowieniu negocjacji lub o niedopuszczeniu do prowadzenia negocjacji przez daną organizację producentów, jeżeli uzna on, że jest to niezbędne, aby zapobiec wykluczeniu konkurencji lub gdy uzna, że produkt będący przedmiotem negocjacji stanowi część odrębnego rynku ze względu na swoje szczególne cechy lub jego zamierzone wykorzystanie i że takie zbiorowe negocjacje objęłyby ponad 15 % krajowej produkcji na takim rynku, lub uzna, że zagraża to realizacji celów art. 39 TFUE.

W odniesieniu do negocjacji obejmujących produkcję więcej niż jednego państwa członkowskiego decyzję, o której mowa w akapicie pierwszym, podejmuje Komisja bez zastosowania procedury, o której mowa w art. 229 ust. 2 lub 3. W pozostałych przypadkach decyzję taką podejmuje krajowy organ ds. konkurencji tego państwa członkowskiego, którego dotyczy negocjacje.

Decyzje, o których mowa w niniejszym ustępie, nie mają zastosowania wcześniej niż w dniu powiadomienia o nich zainteresowanych przedsiębiorstw.

Do celów niniejszego artykułu zastosowanie ma definicja „krajowego organu ds. konkurencji” zawarta w art. 149 ust. 7 lit. a).

6. Państwa członkowskie, w których prowadzone są negocjacje zgodnie z niniejszym artykułem, powiadamiają Komisję o zastosowaniu ust. 2 lit. g) oraz ust. 5.

Artykuł 172

Regulacja podaży szynki o chronionej nazwie pochodzenia lub chronionym oznaczeniu geograficznym

1. Na wniosek organizacji producentów uznanej na mocy art. 152 ust. 1 niniejszego rozporządzenia, organizacji międzybranżowej uznanej na mocy art. 157 ust. 1 niniejszego

rozporządzenia lub grupy podmiotów, o której mowa w art. 3 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1151/2012, państwa członkowskie mogą określić, na czas określony, wiążące przepisy regulujące podaż szynki objętej chronioną nazwą pochodzenia lub chronionym oznaczeniem geograficznym na mocy art. 5 ust. 1 i 2 rozporządzenia (UE) nr 1151/2012.

2. Przepisy, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, są uzależnione od uprzedniego zawarcia porozumienia między stronami na obszarze geograficznym, o którym mowa w art. 7 ust. 1 lit. c) rozporządzenia (UE) nr 1151/2012. Takie porozumienie zostaje zawarte – po przeprowadzeniu konsultacji z producentami świń na danym obszarze geograficznym – przez co najmniej dwie trzecie producentów takiej szynki produkujących razem co najmniej dwie trzecie całkowitej produkcji takiej szynki na obszarze geograficznym, o którym mowa w art. 7 ust. 1 lit. c) rozporządzenia (UE) nr 1151/2012, oraz, jeśli dane państwo członkowskie uzna to za stosowne, co najmniej dwie trzecie producentów świń na obszarze geograficznym, o którym mowa w art. 7 ust. 1 lit. c) rozporządzenia (UE) nr 1151/2012.

3. Przepisy, o których mowa w ust. 1:

a) obejmują jedynie regulację podaży danego produktu lub surowca do jego produkcji i mają na celu dostosowanie podaży danej szynki do popytu;

b) wywierają wpływ tylko na dany produkt;

c) mogą być wiążące przez nie dłużej niż trzy lata, a ich obowiązywanie może zostać przedłużone po tym okresie w następstwie złożenia nowego wniosku, o którym mowa w ust. 1;

d) nie mogą powodować uszczerbku dla handlu produktami innymi niż te, których dotyczą te przepisy;

e) nie odnoszą się do jakichkolwiek transakcji przeprowadzonych po pierwszym wprowadzeniu danej szynki do obrotu;

f) nie mogą umożliwiać ustalania cen, w tym również w przypadku gdy ceny są ustalane w charakterze wytycznych lub zalecenia;

g) nie mogą uniemożliwiać dostępu do znacznej ilości danego produktu, która normalnie byłaby dostępna;

h) nie mogą prowadzić do dyskryminacji, tworzyć barier dla nowych uczestników rynku ani wywierać negatywnego wpływu na drobnych producentów;

i) przyczyniają się do podtrzymania jakości lub rozwoju danego produktu.

4. Przepisy, o których mowa w ust. 1, są publikowane w organie promulgacyjnym danego państwa członkowskiego.

5. Państwa członkowskie przeprowadzają kontrole w celu zapewnienia, aby spełnione były warunki określone w ust. 3, a w przypadku stwierdzenia przez właściwe organy krajowe, że warunki te nie są spełniane, uchylają przepisy, o których mowa w ust. 1.

6. Państwa członkowskie powiadamiają niezwłocznie Komisję o przepisach, o których mowa w ust. 1, które przyjęły. Komisja informuje pozostałe państwa członkowskie o każdym powiadomieniu o takich przepisach.

7. Komisja może w dowolnym czasie przyjmować akty wykonawcze nakładające na państwo członkowskie obowiązek uchylecia przepisów określonych przez to państwo członkowskie zgodnie z ust. 1 w przypadku stwierdzenia przez Komisję, że przepisy te nie są zgodne z warunkami określonymi w ust. 4, uniemożliwiają lub zakłócają konkurencję na znacznym obszarze rynku wewnętrznego lub zagrażają wolnemu handlowi lub osiągnięciu celów art. 39 TFUE. Te akty wykonawcze przyjmuje się bez zastosowania procedury, o której mowa w art. 229 ust. 2 lub 3 niniejszego rozporządzenia.

Sekcja 6

Przepisy proceduralne

Artykuł 173

Przekazane uprawnienia

1. Aby zapewnić wyraźne określenie celów i obowiązków organizacji producentów, zrzeszeń organizacji producentów oraz organizacji międzybranżowych, a przez to przyczynić się do zwiększenia skuteczności działań tych organizacji i zrzeszeń bez nakładania zbędnych obciążeń administracyjnych, oraz nie naruszając zasady swobody zrzeszania się, szczególnie w odniesieniu do podmiotów niebędących członkami tych organizacji, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych dotyczących następujących kwestii odnoszących się do organizacji producentów, zrzeszeń organizacji producentów oraz organizacji międzybranżowych działających w jednym lub większej liczbie sektorów, o których mowa w art. 1 ust. 2, lub zajmujących się konkretnymi produktami tych sektorów:

- a) określonych celów, które mogą być, muszą być lub nie mogą być realizowane przez takie organizacje i zrzeszenia, a w stosownych przypadkach dodawane do celów określonych w art. 152–163;
- b) przepisów wewnętrznych tych organizacji i zrzeszeń, statutów organizacji innych niż organizacje producentów, szczególnych warunków mających zastosowanie do statutów organizacji producentów w niektórych sektorach, w tym odstępstw od obowiązku wprowadzania do obrotu całej produkcji poprzez organizację producentów, o której mowa w art. 160 akapit drugi, struktury, okresu członkostwa, wielkości, odpowiedzialności i działalności tych organizacji i zrzeszeń, skutków wynikających z uznania, cofnięcia uznania i łączenia się;
- c) warunków uznania, cofnięcia i zawieszenia uznania, skutków wynikających z uznania, cofnięcia i zawieszenia uznania

oraz warunków, na jakich takie organizacje i zrzeszenia mogą podejmować środki naprawcze w przypadku nieprzestrzegania kryteriów uznania;

- d) międzynarodowych organizacji i zrzeszeń, w tym przepisów, o których mowa w lit. a), b) i c) niniejszego ustępu;
 - e) przepisów dotyczących ustanawiania i warunków pomocy administracyjnej, której będą udzielać odpowiednie właściwe organy w przypadku współpracy transnarodowej;
 - f) sektorów, do których ma zastosowanie art. 161, warunków outsourcingu i charakteru działań, które mogą być objęte outsourcingiem, oraz udzielania pomocy technicznej przez organizacje lub zrzeszenia;
 - g) podstawy obliczania minimalnej wielkości lub wartości zbywalnej produkcji organizacji producentów i zrzeszeń;
 - h) przyjmowania członków, którzy nie są producentami, w przypadku organizacji producentów, oraz członków, którzy nie są organizacjami producentów, w przypadku zrzeszeń organizacji producentów;
 - i) rozszerzenia niektórych przepisów dotyczących organizacji określonych w art. 164 na producentów niebędących członkami i obowiązku płatności składek przez producentów niebędących członkami, o którym mowa w art. 165, w tym wykorzystywania i określania składek przez te organizacje, oraz wykazu surowszych przepisów w zakresie produkcji, które mogą zostać rozszerzone na podstawie art. 164 ust. 4 akapit pierwszy lit. b), przy jednoczesnym zapewnieniu przejrzystości i odpowiedzialności takich organizacji w stosunku do podmiotów niebędących członkami oraz nietraktowania członków takich organizacji w sposób korzystniejszy niż podmiotów niebędących członkami, szczególnie w odniesieniu do wykorzystania obowiązkowych składek;
 - j) dalszych wymogów w odniesieniu do reprezentatywności organizacji, o których mowa w art. 164, odnośnych obszarów gospodarczych, obejmujących nadzór Komisji nad ich określeniem; minimalnych okresów, przez jakie przepisy obowiązują przed ich rozszerzeniem; osób lub organizacji, których dotyczą przepisy lub obowiązek płacenia składek, i okoliczności, w jakich Komisja może wymagać odmowy lub cofnięcia rozszerzenia przepisów lub obowiązkowych składek.
2. Na zasadzie odstępstwa od ust. 1, aby zapewnić wyraźne określenie celów i obowiązków organizacji producentów, zrzeszeń organizacji producentów i organizacji międzybranżowych w sektorze mleka i przetworów mlecznych, a przez to przyczynić się do zwiększenia skuteczności działań takich organizacji bez nakładania zbędnych obciążeń, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych określających:

- a) warunki uznawania transnarodowych organizacji producentów i transnarodowych zrzeszeń organizacji producentów;

- b) przepisy dotyczące ustanawiania i warunków pomocy administracyjnej, której będą udzielać organizacjom producentów, w tym zrzeczeniom organizacji producentów odpowiednie właściwe organy w przypadku współpracy transnarodowej;
- c) dodatkowe przepisy dotyczące obliczania ilości mleka surowego objętego negocjacjami, o których mowa w art. 149 ust. 2 lit. c) oraz art. 149 ust. 3;
- d) przepisy dotyczące rozszerzenia niektórych przepisów dotyczących organizacji, o którym mowa w art. 164, na producentów niebędących członkami i obowiązek płatności składek przez producentów niebędących członkami, o czym mowa w art. 165.

Artykuł 174

Uprawnienia wykonawcze zgodnie z procedurą sprawdzającą

1. Komisja może przyjmować akty wykonawcze ustanawiające niezbędne środki dotyczące stosowania niniejszego rozdziału, w szczególności:
 - a) środki na rzecz stosowania warunków uznawania organizacji producentów i organizacji międzybranżowych określonych w art. 154 i art. 158;
 - b) procedur w przypadku połączenia się organizacji producentów;
 - c) procedur, które mają być określone przez państwa członkowskie, związanych z minimalną wielkością i minimalnym okresem członkostwa;
 - d) procedur związanych z rozszerzeniem przepisów i składek, o których mowa w art. 164 i 165, w szczególności zastosowania pojęcia „obszaru gospodarczego”, o którym mowa w art. 164 ust. 2;
 - e) procedur związanych z pomocą administracyjną;
 - f) procedur związanych z outsourcingiem działań;
 - g) procedur i warunków technicznych dotyczących wdrażania środków, o których mowa w art. 166.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

2. Na zasadzie odstępstwa od ust. 1, w odniesieniu do sektora mleka i przetworów mlecznych Komisja może przyjmować akty wykonawcze określające szczegółowe przepisy niezbędne do:

- a) wdrażania warunków uznawania organizacji producentów i ich zrzeczeń oraz organizacji międzybranżowych, o których mowa w art. 161 i 163;
- b) powiadamiania, o którym mowa w art. 149 ust. 2 lit. f);

- c) powiadomień, które państwa członkowskie mają przekazywać Komisji zgodnie z art. 161 ust. 3 lit. d), art. 163 ust. 3 lit. e), art. 149 ust. 8 oraz art. 150 ust. 7;
- d) procedur dotyczących pomocy administracyjnej w przypadku współpracy transnarodowej.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

Artykuł 175

Inne uprawnienia wykonawcze

Komisja może, w drodze aktów wykonawczych, podejmować indywidualne decyzje dotyczące:

- a) uznawania organizacji, które prowadzą działalność na terytorium więcej niż jednego państwa członkowskiego, na podstawie przepisów przyjętych na mocy art. 174 ust. 1 lit. d);
- b) sprzeciwu wobec uznania organizacji międzybranżowej lub cofnięcia takiego uznania przez państwo członkowskie;
- c) wykazu obszarów gospodarczych zgłoszonych przez państwa członkowskie zgodnie z przepisami przyjętymi na mocy art. 174 ust. 1 lit. h) i art. 174 ust. 2 lit. d);
- d) wymogu, aby państwo członkowskie odmówiło rozszerzenia przepisów lub składek dotyczących podmiotów niebędących członkami, o którym zdecydowało, lub aby uchyliło takie rozszerzenie.

Te akty wykonawcze przyjmuje się bez zastosowania procedury, o której mowa w art. 229 ust. 2 lub 3.

CZĘŚĆ III

HANDEL Z PAŃSTWAMI TRZECIMI

ROZDZIAŁ I

Pozwolenia na przywóz i wywóz

Artykuł 176

Zasady ogólne

1. Bez uszczerbku dla przypadków, w których pozwolenia na przywóz lub wywóz są wymagane na podstawie niniejszego rozporządzenia, wymogiem przedstawienia pozwolenia może zostać objęty przywóz w celu dopuszczenia do swobodnego obrotu lub wywóz z Unii jednego lub większej liczby produktów następujących sektorów:

- a) zbóż;
- b) ryżu;
- c) cukru;
- d) nasion;

- e) oliwy z oliwek oraz oliwek stołowych, w odniesieniu do produktów objętych kodami CN 1509, 1510 00, 0709 92 90, 0711 20 90, 2306 90 19, 1522 00 31 oraz 1522 00 39;
- f) lnu i konopi, w odniesieniu do konopi;
- g) owoców i warzyw;
- h) przetworzonych owoców i warzyw;
- i) bananów;
- j) wina;
- k) żywych roślin;
- l) wołowiny i cielęciny;
- m) mleka i przetworów mlecznych;
- n) wieprzowiny;
- o) baraniny i koziny;
- p) jaj;
- q) mięsa drobiowego;
- r) alkoholu etylowego pochodzenia rolniczego.

2. Państwa członkowskie wydają pozwolenia każdemu wnioskodawcy, niezależnie od tego, gdzie znajduje się jego siedziba w Unii, o ile żaden akt przyjęty zgodnie z art. 43 ust. 2 TFUE nie stanowi inaczej, oraz bez uszczerbku dla stosowania art. 177, 178 i 179 niniejszego rozporządzenia.

3. Pozwolenia są ważne w całej Unii.

Artykuł 177

Przekazane uprawnienia

1. W celu uwzględnienia międzynarodowych zobowiązań Unii oraz mających zastosowanie unijnych norm społecznych, norm ochrony środowiska i dobrostanu zwierząt, konieczności monitorowania zmian w handlu i rozwoju sytuacji na rynku, przywozu i wywozu produktów, konieczności prawidłowego zarządzania rynkiem oraz konieczności zmniejszenia obciążeń administracyjnych, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych w celu określenia:

- a) wykazu produktów z sektorów, o których mowa w art. 176 ust. 1, objętych wymogiem przedłożenia pozwolenia na przywóz lub wywóz;
- b) przypadków i sytuacji, kiedy przedłożenie pozwolenia na przywóz lub wywóz nie jest wymagane, uwzględniając status celny odnośnych produktów, umów handlowych, których należy przestrzegać, celów działań, statusu prawnego wnioskodawcy i odnośnych ilości.

2. W celu wprowadzenia dalszych elementów systemu pozwoleń, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych ustanawiających przepisy dotyczące:

- a) praw i obowiązków wynikających z pozwolenia, jego skutków prawnych oraz przypadków, w których stosuje się tolerancję w odniesieniu do przestrzegania obowiązku przywozu lub wywozu ilości wymienionej w pozwoleniu, lub przypadków, gdy w pozwoleniu należy wskazać pochodzenie;
- b) wydania pozwolenia na przywóz lub dopuszczenia do swobodnego obrotu, które objęte jest wymogiem przedłożenia dokumentu wydanego przez państwo trzecie lub właściwą jednostkę, potwierdzającego między innymi pochodzenie, autentyczność i cechy jakościowe produktów;
- c) przenoszenia pozwoleń lub ograniczeń możliwości ich przenoszenia;
- d) dodatkowych warunków wydawania pozwoleń na przywóz konopi zgodnie z art. 189 oraz zasady wzajemnej pomocy administracyjnej państw członkowskich w celu zapobiegania nadużyciom finansowym i nieprawidłowościom lub postępowania w przypadku ich wystąpienia;
- e) przypadków i sytuacji, kiedy jest lub nie jest wymagane wnoszenie zabezpieczenia gwarantującego, że produkty zostaną przywiezione lub wywiezione w okresie ważności pozwolenia.

Artykuł 178

Uprawnienia wykonawcze zgodnie z procedurą sprawdzającą

Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające niezbędne środki dotyczące stosowania niniejszego rozdziału, w tym przepisy dotyczące:

- a) formatu i treści pozwolenia;
- b) składania wniosków, wydawania pozwoleń i ich wykorzystywania;
- c) okresów ważności pozwoleń;
- d) procedur dotyczących zabezpieczenia, które należy wnieść, i jego wysokości;
- e) dowodu, że spełnione zostały wymogi dotyczące wykorzystywania pozwoleń;
- f) stopnia tolerancji w odniesieniu do przestrzegania obowiązku przywozu lub wywozu ilości wymienionej w pozwoleniu;
- g) wydawania pozwoleń zastępczych lub duplikatów pozwoleń;

h) przetwarzania pozwoleń przez państwa członkowskie i wymiany informacji potrzebnych do zarządzania systemem, w tym procedur związanych ze szczególną wzajemną pomocą administracyjną państw członkowskich.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

Artykuł 179

Inne uprawnienia wykonawcze

Komisja może przyjmować akty wykonawcze:

- a) ograniczające ilości, na jakie mogą być wydawane pozwolenia;
- b) odrzucające ilości, na które opiewają wnioski; oraz
- c) zawieszające składanie wniosków w celu zarządzania rynkiem w przypadku, gdy ilości, na które opiewają wnioski, są znaczne.

Te akty wykonawcze przyjmuje się bez zastosowania procedury, o której mowa w art. 229 ust. 2 lub 3.

ROZDZIAŁ II

Należności celne przywózowe

Artykuł 180

Wykonywanie umów międzynarodowych i niektórych innych aktów

Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające środki mające na celu spełnienie wymogów określonych w umowach międzynarodowych zawartych zgodnie z TFUE lub w jakimkolwiek innym odpowiednim akcie przyjętym zgodnie z art. 43 ust. 2 lub art. 207 TFUE lub we wspólnej taryfie celnej w odniesieniu do obliczania należności celnych przywózowych dla produktów rolnych. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

Artykuł 181

System cen wejścia w odniesieniu do niektórych produktów sektorów owoców i warzyw, przetworzonych owoców i warzyw oraz wina

1. Na potrzeby stosowania stawki opłat celnych wspólnej taryfy celnej w odniesieniu do produktów sektorów owoców i warzyw, przetworzonych owoców i warzyw oraz soku i moszczu winogronowego, cena wejścia danej partii towaru jest równa jej wartości celnej, obliczonej na podstawie rozporządzenia Rady (WE) nr 2913/92⁽¹⁾ (kodeks celny) oraz rozporządzenia Komisji (WE) nr 2454/93⁽²⁾.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 2913/92 z dnia 12 października 1992 r. ustanawiające Wspólnotowy Kodeks Celny (Dz.U. L 302 z 19.10.1992, s. 1).

⁽²⁾ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 2454/93 z dnia 2 lipca 1993 r. ustanawiające przepisy w celu wykonania rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92 ustanawiającego Wspólnotowy Kodeks Celny (Dz.U. L 253 z 11.10.1993, s. 1).

2. W celu zapewnienia skuteczności systemu, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych w celu wprowadzenia przepisów stanowiących, że prawdziwość deklarowanej przywózowej wartości celnej dostawy sprawdza się przy wykorzystaniu ryczałtowej wartości przywózowej, oraz określających warunki, na jakich wymagane jest wniesienie zabezpieczenia.

3. Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające przepisy w zakresie obliczania ryczałtowej wartości przywózowej, o której mowa w ust. 2. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

Artykuł 182

Dodatkowe należności celne przywózowe

1. Komisja może przyjmować akty wykonawcze określające produkty sektorów zbóż, ryżu, cukru, owoców i warzyw, przetworzonych owoców i warzyw, wołowiny i cielęciny, mleka i przetworów mlecznych, wieprzowiny, baraniny i koziny, jaj, drobiu i bananów oraz soku winogronowego i moszczu winogronowego, do których – przy przywozie podlegającym stawce celnej określonej we wspólnej taryfie celnej – stosuje się dodatkową należność przywózową w celu zapobieżenia lub przeciwdziałania negatywnemu wpływowi na rynek Unii, który może być spowodowany tym przywozem, jeżeli:

- a) przywóz realizowany jest po cenie niższej od poziomu zgłoszonego Światowej Organizacji Handlu przez Unię („cena progowa”); lub
- b) wielkość przywozu w dowolnym roku przekracza pewien poziom („wielkość progowa”).

Wielkość progowa określana jest na podstawie możliwości dostępu do rynku, wyrażonych jako procentowy udział w danym sektorze spożycia krajowego w trzech poprzednich latach.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

2. Nie nakłada się dodatkowych należności celnych przywózowych, jeżeli przywóz prawdopodobnie nie zakłóci funkcjonowania rynku Unii lub jeżeli skutki takiego nałożenia byłyby nieproporcjonalne do zakładanego celu.

3. Do celów ust. 1 akapit pierwszy lit. a) ceny przywózowe określa się na podstawie cen przywózowych CIF danej przesyłki. Ceny przywózowe CIF są porównywane z cenami reprezentatywnymi dla danego produktu na rynku światowym lub na innym rynku przywózowym tego produktu.

4. Komisja może przyjmować akty wykonawcze ustanawiające środki niezbędne do stosowania niniejszego artykułu. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

Artykuł 183

Inne uprawnienia wykonawcze

Komisja może przyjmować akty wykonawcze:

- a) ustalające poziom stosowanej należności celnej przywózowej zgodnie z zasadami określonymi w umowie międzynarodowej zawartej zgodnie z TFUE, ze wspólną taryfą celną i z aktami wykonawczymi, o których mowa w art. 180;
- b) ustalające reprezentatywne ceny i wielkości progowe do celów stosowania dodatkowych należności celnych przywózowych w ramach przepisów przyjętych na podstawie art. 182 ust. 1.

Te akty wykonawcze przyjmuje się bez zastosowania procedury, o której mowa w art. 229 ust. 2 lub 3.

ROZDZIAŁ III

Administrowanie kontyngentem taryfowym oraz szczególne regulacje przywózowe w państwach trzecich

Artykuł 184

Kontyngenty taryfowe

1. Kontyngenty taryfowe na przywóz produktów rolnych przeznaczonych do swobodnego obrotu w Unii lub jej części bądź kontyngenty taryfowe na przywóz unijnych produktów rolnych do państw trzecich, które mają być częściowo lub całkowicie administrowane przez Unię, wynikające z umów międzynarodowych zawartych zgodnie z TFUE lub z jakiegokolwiek innego aktu prawnego przyjętego zgodnie z art. 43 ust. 2 lub art. 207 TFUE, są otwierane lub administrowane przez Komisję w drodze aktów delegowanych na podstawie art. 186 niniejszego rozporządzenia oraz aktów wykonawczych na podstawie art. 187 i 188 niniejszego rozporządzenia.

2. Administrowanie kontyngentami taryfowymi odbywa się w sposób pozwalający uniknąć dyskryminowania któregokolwiek z zainteresowanych podmiotów gospodarczych, przy użyciu jednej z poniższych metod, ich połączenia lub innej stosownej metody:

- a) metoda oparta na kolejności chronologicznej składania wniosków (według zasady „kto pierwszy, ten lepszy”);
- b) metody proporcjonalnego podziału wnioskowanych ilości po złożeniu wniosków („metoda równoczesnego badania”);
- c) metody opartej na uwzględnianiu tradycyjnego modelu handlu („metoda tradycyjna lub nowych importerów”).

3. Przyjęta metoda administrowania:

- a) w odniesieniu do kontyngentów taryfowych na przywóz należy uwzględnić wymogi istniejącej i pojawiającej się produkcji Unii, rynku przetwórstwa i konsumpcji pod

względem konkurencyjności, pewności i ciągłości dostaw oraz konieczność utrzymania równowagi na rynku, oraz

- b) w odniesieniu do kontyngentów taryfowych na wywóz umożliwia pełne wykorzystanie możliwości dostępnych w ramach danego kontyngentu.

Artykuł 185

Szczególne kontyngenty taryfowe

W celu realizacji kontyngentu przywózowego do Hiszpanii na 2 000 000 ton kukurydzy i 300 000 ton sorgo oraz kontyngentu przywózowego do Portugalii na 500 000 ton kukurydzy, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych ustanawiających przepisy niezbędne do realizacji kontyngentów taryfowych na przywóz i, w stosownych przypadkach, do przechowywania przywożonych ilości w magazynach publicznych przez agencje płatnicze zainteresowanych państw członkowskich oraz ich zbywania na rynkach tych państw członkowskich.

Artykuł 186

Przekazane uprawnienia

1. Aby zapewnić sprawiedliwy dostęp do dostępnych ilości i równe traktowanie podmiotów gospodarczych w ramach kontyngentu taryfowego, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych w celu:

- a) określenia warunków i wymogów w zakresie kwalifikowalności, które podmiot gospodarczy musi spełnić, aby złożyć wniosek w ramach kontyngentu taryfowego; przepisy te mogą nakładać wymóg minimalnego doświadczenia w handlu z państwami trzecimi i podobnymi terytoriami lub w działalności przetwórczej, wyrażonego, jako minimalna ilość i minimalny okres w danym sektorze rynku; przepisy te mogą obejmować szczególne zasady w odpowiedzi na potrzeby i praktyki obowiązujące w niektórych sektorach oraz potrzeby i praktyki przemysłu przetwórczego;
- b) ustanowienia przepisów dotyczących przekazywania praw między podmiotami gospodarczymi oraz, w razie konieczności, ograniczenia takich możliwości przekazywania w ramach administrowania kontyngentem taryfowym;
- c) uzależnienia udziału w kontyngencie taryfowym od wniesienia zabezpieczenia;
- d) uwzględnienia w razie konieczności wszelkich szczególnych właściwości, wymogów lub ograniczeń mających zastosowanie do kontyngentu taryfowego ustanowionego w umowie międzynarodowej lub innym akcie, o których mowa w art. 184 ust. 1.

2. W celu zapewnienia, aby wywożone produkty mogły pod pewnymi warunkami korzystać ze szczególnych regulacji przywózowych w państwach trzecich, na podstawie umów międzynarodowych zawartych przez Unię zgodnie z TFUE, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 niniejszego rozporządzenia aktów delegowanych dotyczących przepisów nakładających na właściwe organy państw członkowskich

obowiązek wystawiania, na wniosek i po dokonaniu odpowiednich kontroli, dokumentu potwierdzającego, że produkty spełniają warunki, które w przypadku wywozu uprawniają do korzystania ze szczególnych regulacji przywozowych w państwach trzecich, jeżeli spełnione są określone warunki.

Artykuł 187

Uprawnienia wykonawcze zgodnie z procedurą sprawdzającą

Komisja może przyjmować akty wykonawcze ustanawiające:

- a) roczne kontyngenty taryfowe, w razie konieczności stosownie rozłożone w ciągu roku, oraz metodę administrowania, jaka ma być stosowana;
- b) procedury dotyczące stosowania przepisów szczegółowych określonych w umowie lub akcie przyjmującym system przywozu lub wywozu, dotyczące w szczególności:
 - (i) gwarancji obejmujących charakter, miejsce, z którego został dokonany wywóz, i pochodzenie danego produktu;
 - (ii) uznania dokumentu stosowanego przy sprawdzaniu gwarancji, o których mowa w ppkt (i);
 - (iii) przedstawiania dokumentu wydanego przez państwo wywozu;
 - (iv) wykorzystania i przeznaczenia produktów;
- c) okres ważności pozwoleń lub zezwoleń;
- d) procedury dotyczące zabezpieczenia, które należy wnieść, i jego wysokości;
- e) wykorzystywanie pozwoleń oraz, w razie potrzeby, środki szczególne dotyczące w szczególności warunków składania wniosków o pozwolenia na przywóz i udzielania zezwoleń w ramach kontyngentu taryfowego;
- f) procedury i kryteria techniczne dotyczące stosowania art. 185;
- g) niezbędne środki związane z treścią, formą, wydawaniem i wykorzystywaniem dokumentu, o którym mowa w art. 186 ust. 2.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

Artykuł 188

Inne uprawnienia wykonawcze

1. Komisja przyjmuje akty wykonawcze dotyczące administrowania procesem w sposób gwarantujący, aby ilości dostępne

w ramach kontyngentu taryfowego nie były przekroczone, w szczególności poprzez ustalenie współczynników przydziału dla każdego wniosku, kiedy osiągnięte zostaną dostępne ilości, odrzucenie wniosków oczekujących na rozpatrzenie oraz, w razie konieczności, zawieszenie przyjmowania wniosków.

2. Komisja może przyjmować akty wykonawcze dotyczące ponownego przydziału niewykorzystanych ilości.

3. Akty wykonawcze, o których mowa w niniejszym artykule, przyjmuje się bez zastosowania procedury, o której mowa w art. 229 ust. 2 lub 3.

ROZDZIAŁ IV

Przepisy szczególne dotyczące przywozu niektórych produktów

Artykuł 189

Przywóz konopi

1. Następujące produkty można przywozić do Unii tylko, jeżeli spełnione są następujące warunki:

- a) surowe konopie siewne objęte kodem CN 5302 10 00 spełniają warunki określone w art. 32 ust. 6 i art. 35 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013;
- b) nasiona odmian konopi objęte kodem CN ex 1207 99 20 przeznaczone do siewu są wyposażone w dowód, że poziom tetrahydrokanabinolu w danej odmianie nie przekracza poziomu ustalonego zgodnie z art. 32 ust. 6 i art. 35 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013;
- c) nasiona konopi inne niż przeznaczone do siewu objęte kodem CN 1207 99 91, które są przywożone wyłącznie przez importerów upoważnionych przez państwo członkowskie, w celu zapewnienia, aby nasiona te nie były przeznaczone do siewu.

2. Niniejszy artykuł stosuje się bez uszczerbku dla bardziej restrykcyjnych przepisów przyjętych przez państwa członkowskie zgodnie z TFUE i zobowiązaniami wynikającymi z porozumienia Światowej Organizacji Handlu w sprawie rolnictwa.

Artykuł 190

Przywóz chmielu

1. Produkty sektora chmielu można przywozić z państw trzecich tylko, jeżeli ich standardy jakościowe są przynajmniej równoważne standardom przyjętym w odniesieniu do podobnych produktów zebranych w Unii lub uzyskanych z takich produktów.

2. Produkty uważa się za spełniające standardy, o których mowa w ust. 1, jeżeli dołączone jest do nich świadectwo wydane przez organy kraju pochodzenia i jest ono uznane za równoważne certyfikatowi, o którym mowa w art. 77.

W przypadku mączki chmielowej, mączki chmielowej z podwyższoną zawartością lupuliny, ekstraktu chmielowego oraz mieszanych produktów chmielowych świadectwo może być uznane za równoważne certyfikatowi tylko, jeżeli zawartość alfa-kwasów w tych produktach nie jest mniejsza niż zawartość w chmielu, z którego zostały one wytworzone.

3. W celu zmniejszenia obciążenia administracyjnego Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych określających warunki, na jakich nie mają zastosowania obowiązki dotyczące świadectwa równoważności oraz etykietowania opakowań.

4. Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające środki niezbędne do zastosowania niniejszego artykułu, w tym przepisy dotyczące uznawania świadectw równoważności oraz dotyczące kontroli przywozu chmielu. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

Artykuł 191

Odstępstwa w odniesieniu do produktów przywożonych oraz specjalne zabezpieczenie w sektorze wina

Zgodnie z międzynarodowymi zobowiązaniami Unii, na mocy art. 43 ust. 2 TFUE można przyjąć odstępstwa od przepisów załącznika VIII część II sekcja B pkt 5 lub sekcja C w odniesieniu do produktów przywożonych.

W przypadkach odstępstw od przepisów załącznika VIII część II sekcja B punkt 5 importerzy wnoszą wskazanym organom celnym zabezpieczenie w odniesieniu do tych produktów w momencie dopuszczenia tych produktów do swobodnego obrotu. Zabezpieczenie zostaje zwolnione po przedstawieniu przez importera dowodu, spełniającego wymogi organów celnych państwa członkowskiego, w którym produkt został dopuszczony do swobodnego obrotu, że:

- a) w stosunku do produktów nie zastosowano odstępstw; lub
- b) w przypadku gdy zastosowano odstępstwa, produkty nie zostały poddane fermentacji winiarskiej, lub w przypadku gdy zostały poddane fermentacji winiarskiej, uzyskane produkty opatrzone odpowiednimi etykietami.

Komisja może przyjmować akty wykonawcze ustanawiające przepisy w celu zapewnienia jednolitego stosowania niniejszego artykułu, obejmujące kwoty zabezpieczeń i odpowiednie etykietowanie. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

Artykuł 192

Przywozy cukru surowego do rafinacji

1. Do końca roku gospodarczego 2016–2017 rafinerie przemysłowe mają wyłączną możliwość przywozu 2 500 000 ton na rok gospodarczy, wyrażonych w cukrze białym.

2. Jedyne zakłady przetwórstwa buraków cukrowych czynny w Portugalii w 2005 r. uznaje się za rafinerię przemysłową.

3. Pozwolenia na przywóz cukru przeznaczonego do rafinacji można wydawać jedynie rafineriom przemysłowym pod warunkiem, że ilości, których dotyczy pozwolenie, nie przekraczają ilości, o których mowa w ust. 1. Pozwolenia można przenosić tylko między rafineriami przemysłowymi, a ich ważność wygasa z końcem roku gospodarczego, którego dotyczą.

Niniejszy ustęp stosuje się do pierwszych trzech miesięcy każdego roku gospodarczego.

4. Zważywszy na potrzebę zapewnienia rafinacji przeznaczonego do rafinacji cukru przywożonego zgodnie z niniejszym artykułem, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych określających:

- a) stosowanie warunków w zakresie funkcjonowania ustaleń dotyczących przywozu, o których mowa w ust. 1;
- b) warunki i wymogi w zakresie kwalifikowalności, które podmiot gospodarczy musi spełnić, aby złożyć wniosek o pozwolenie na przywóz, w tym również wniesienie zabezpieczenia;
- c) przepisy dotyczące kar administracyjnych, które mają być stosowane.

5. Komisja może przyjmować akty wykonawcze określające niezbędne przepisy dotyczące dokumentów towarzyszących, które należy dostarczyć w związku z wymogami i obowiązkami mającymi zastosowanie do importerów, w szczególności dla rafinerii przemysłowych. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

Artykuł 193

Zawieszenie należności celnych przywozowych w sektorze cukru

W celu zagwarantowania podaży niezbędnej do wytwarzania produktów, o których mowa w art. 140 ust. 2, Komisja może, do końca roku gospodarczego 2016-2017, przyjmować akty wykonawcze zawieszające należności celne przywozowe w całości lub w części w przypadku określonych ilości następujących produktów:

- a) cukru objętego kodem CN 1701;
- b) izoglukozy objętej kodami CN 1702 30 10, 1702 40 10, 1702 60 10 i 1702 90 30.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

ROZDZIAŁ V

Środki ochronne oraz uszlachetnianie czynne

Artykuł 194

Środki ochronne

1. Komisja przyjmuje środki ochronne przed przywozem do Unii, z zastrzeżeniem ust. 3 niniejszego artykułu, na podstawie rozporządzeń Rady (WE) nr 260/2009⁽¹⁾ oraz (WE) nr 625/2009⁽²⁾.

2. O ile nie postanowiono inaczej w jakimkolwiek innym akcie Parlamentu Europejskiego i Rady lub innym akcie Rady, środki ochronne przed przywozem do Unii określone w umowach międzynarodowych zawartych zgodnie z TFUE, są przyjmowane przez Komisję na podstawie ust. 3 niniejszego artykułu.

3. Komisja może przyjmować akty wykonawcze ustanawiające środki, o których mowa w ust. 1 i 2 niniejszego artykułu, na wniosek państwa członkowskiego lub z własnej inicjatywy. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

W przypadku wpłynięcia do Komisji wniosku od państwa członkowskiego podejmuje ona w drodze aktów wykonawczych decyzję w jego sprawie w terminie pięciu dni roboczych od daty otrzymania wniosku. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

W przypadku gdy jest to uzasadnione szczególnie pilną potrzebą, Komisja przyjmuje akty wykonawcze mające natychmiastowe zastosowanie, zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 229 ust. 3.

O przyjętych środkach niezwłocznie informuje się państwa członkowskie i środki te mają skutek natychmiastowy.

4. Komisja może przyjmować akty wykonawcze uchylające lub zmieniające unijne środki ochronne przyjęte na podstawie ust. 3 niniejszego artykułu. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

W przypadku gdy jest to uzasadnione szczególnie pilną potrzebą, Komisja przyjmuje akty wykonawcze mające natychmiastowe zastosowanie, zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 229 ust. 3.

Artykuł 195

Zawieszenie przetwarzania i procedury uszlachetniania czynnego

W przypadku gdy na rynku Unii występują lub mogą wystąpić zakłócenia spowodowane przetwarzaniem lub procedurą uszlachetniania czynnego, Komisja może przyjmować akty wykonawcze, na wniosek państwa członkowskiego lub z własnej

inicjatywy, zawieszające w całości lub w części stosowanie przetwarzania lub procedury uszlachetniania czynnego w odniesieniu do produktów sektorów zbóż, ryżu, cukru, oliwy z oliwek i oliwek stołowych, owoców i warzyw, przetworzonych owoców i warzyw, wina, wołowiny i cielęciny, mleka i przetworów mlecznych, wieprzowiny, baraniny i koziny, jaj, mięsa drobiowego i alkoholu etylowego pochodzenia rolniczego. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

W przypadku wpłynięcia do Komisji wniosku od państwa członkowskiego podejmuje ona w drodze aktów wykonawczych decyzję w jego sprawie w terminie pięciu dni roboczych od daty otrzymania wniosku. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

W przypadku gdy jest to uzasadnione szczególnie pilną potrzebą, Komisja przyjmuje akty wykonawcze mające natychmiastowe zastosowanie zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 229 ust. 3.

O przyjętych środkach niezwłocznie informuje się państwa członkowskie i środki te mają skutek natychmiastowy.

ROZDZIAŁ VI

Refundacje wywozowe

Artykuł 196

Zakres stosowania

1. W zakresie niezbędnym do umożliwienia wywozu na podstawie notowań lub cen na rynkach światowych, gdy warunki na rynku wewnętrznym są takie, jak warunki opisane w art. 219 ust. 1 lub art. 221, oraz w ramach limitów wynikających z umów międzynarodowych zawartych zgodnie z TFUE, różnica między tymi cenami a cenami w Unii może zostać pokryta refundacjami wywozowymi za:

a) produkty następujących sektorów wywożone bez dalszego przetworzenia:

(i) zboża;

(ii) ryżu;

(iii) cukru, w odniesieniu do produktów wymienionych w załączniku I część III lit. b)–d) i g);

(iv) wołowiny i cielęciny;

(v) mleka i przetworów mlecznych;

(vi) wieprzowiny;

(vii) jaj;

(viii) mięsa drobiowego;

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 260/2009 z dnia 26 lutego 2009 r. w sprawie wspólnych reguł przywozu (Dz.U. L 84 z 31.3.2009, s. 1).

⁽²⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 625/2009 z dnia 7 lipca 2009 r. w sprawie wspólnych reguł przywozu z niektórych krajów trzecich (Dz.U. L 185 z 17.7.2009, s. 1).

b) produkty wymienione w lit. a) ppkt (i)–(iii), (v) oraz (vii) niniejszego ustępu wywożone w postaci towarów przetworzonych zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 1216/2009⁽¹⁾ oraz w formie produktów zawierających cukier wymienionych w załączniku I część X lit. b) do niniejszego rozporządzenia.

2. Refundacje wywozowe za produkty wywożone w postaci towarów przetworzonych nie mogą być wyższe niż stosowane refundacje za te same produkty wywożone bez dalszego przetworzenia.

3. Bez uszczerbku dla stosowania art. 219 ust. 1 i art. 221 refundacja za produkty, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, wynosi 0 EUR.

Artykuł 197

Rozdział refundacji wywozowych

Metoda rozdziału ilości, które mogą zostać wywiezione przy zastosowaniu refundacji wywozowej, to metoda rozdziału, która:

- a) najlepiej odpowiada danemu typowi produktu i sytuacji na właściwym rynku oraz pozwala na możliwie najbardziej efektywne wykorzystanie dostępnych zasobów, mając na względzie wydajność i strukturę wywozu Unii oraz ich wpływ na równowagę na rynku, nie doprowadzając jednak do dyskryminacji między zainteresowanymi podmiotami gospodarczymi, a w szczególności między dużymi i małymi podmiotami gospodarczymi;
- b) jest najmniej uciążliwa dla podmiotów gospodarczych z administracyjnego punktu widzenia, przy uwzględnieniu wymogów administracyjnych.

Artykuł 198

Ustalanie refundacji wywozowych

1. W całej Unii za te same produkty stosuje się takie same refundacje wywozowe. Mogą się one różnić w zależności od miejsca przeznaczenia, w szczególności w przypadku gdy jest to niezbędne ze względu na sytuację na rynku światowym, szczególnie wymogi niektórych rynków lub zobowiązania wynikające z umów międzynarodowych zawartych zgodnie z TFUE.

2. Środki dotyczące ustalania refundacji przyjmuje Rada zgodnie z art. 43 ust. 3 TFUE.

Artykuł 199

Przyznawanie refundacji wywozowej

1. Refundacje za produkty wymienione w art. 196 ust. 1 lit. a) wywożone bez dalszego przetworzenia są przyznawane jedynie na wniosek i po przedłożeniu pozwolenia na wywóz.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1216/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. ustanawiające zasady handlu niektórymi towarami pochodzącymi z przetwórstwa produktów rolnych (Dz.U. L 328 z 15.12.2009, s. 10).

2. Refundacja stosowana za produkty, o których mowa w art. 196 ust. 1 lit. a), jest refundacją mającą zastosowanie w dniu złożenia wniosku o pozwolenie lub refundacją wynikającą z odnośnej procedury przetargowej oraz, w przypadku refundacji zróżnicowanej, refundacją mającą zastosowanie w tym samym dniu:

- a) w odniesieniu do miejsca przeznaczenia wskazanego w pozwoleniu; lub
- b) w odniesieniu do faktycznego miejsca przeznaczenia, jeżeli różni się ono od miejsca przeznaczenia wskazanego w pozwoleniu, przy czym mająca zastosowanie w takim przypadku kwota nie przekracza kwoty mającej zastosowanie do miejsca przeznaczenia wskazanego w pozwoleniu.

3. Refundacja jest wypłacana po przedstawieniu dowodu na to, że:

- a) produkty opuściły obszar celny Unii zgodnie z procedurą wywozu, o której mowa w art. 161 kodeksu celnego;
- b) w przypadku refundacji zróżnicowanej, produkty dotarły do miejsca przeznaczenia wskazanego w pozwoleniu lub innego miejsca przeznaczenia, dla którego ustalono refundację, bez uszczerbku dla ust. 2 lit. b).

Artykuł 200

Refundacje wywozowe za żywe zwierzęta w sektorze wołowiny i cielęciny

W odniesieniu do produktów sektora wołowiny i cielęciny przyznawanie i wypłata refundacji w odniesieniu do wywozu żywych zwierząt jest uzależniona od przestrzegania ustanowionych w prawie unijnym wymogów dotyczących dobrostanu zwierząt a, w szczególności, wymogów dotyczących ochrony zwierząt podczas transportu.

Artykuł 201

Limity wywozowe

Pozwolenia na wywóz wydawane na okresy odniesienia mające zastosowanie do danych produktów są zgodne z zobowiązaniami ilościowymi wynikającymi z umów międzynarodowych zawartych zgodnie z TFUE.

W odniesieniu do przestrzegania zobowiązań wynikających z porozumienia WTO w sprawie rolnictwa koniec okresu odniesienia nie ma wpływu na ważność pozwoleń na wywóz.

Artykuł 202

Przekazane uprawnienia

1. W celu zapewnienia właściwego funkcjonowania systemu refundacji wywozowych, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych ustanawiających wymóg wnoszenia zabezpieczenia gwarantującego wypełnianie obowiązków podmiotów gospodarczych.

2. W celu zmniejszenia obciążenia administracyjnego podmiotów gospodarczych i organów, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych ustalających progi, poniżej których można odstąpić od wymogu wydania lub przedkładania pozwolenia na wywóz, określających miejsca przeznaczenia lub działania, w odniesieniu do których można uzasadnić zwolnienie z obowiązku przedkładania pozwolenia na wywóz, oraz dopuszczających wydawanie pozwoleń na wywóz *ex post* w uzasadnionych sytuacjach.

3. W celu uwzględnienia konkretnych sytuacji, które stanowią podstawę do całkowitej lub częściowej kwalifikowalności do refundacji wywozowych, oraz w celu pomocy podmiotom gospodarczym w wypełnieniu luki od momentu złożenia wniosku do końcowej wypłaty refundacji wywozowej, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych w odniesieniu do przepisów dotyczących:

- a) zmiany terminu refundacji;
- b) zaliczek z tytułu refundacji wywozowych, w tym warunków wnoszenia i zwalniania zabezpieczenia;
- c) dodatkowych dowodów w przypadkach wątpliwości dotyczących faktycznego miejsca przeznaczenia produktów i możliwości przywozu powrotnego na obszar celny Unii;
- d) miejsc przeznaczenia traktowanych jak wywóz z Unii oraz włączenia miejsc przeznaczenia na obszarze celnym Unii, które są kwalifikowalne do refundacji wywozowych.

4. W celu zapewnienia równego dostępu do refundacji wywozowych eksporterom produktów wymienionych w załączniku I do Traktatów oraz produktów będących wynikiem ich przetworzenia, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych dotyczących stosowania art. 199 ust. 1 i 2 do produktów, o których mowa w art. 196 ust. 1 lit. b).

5. Aby zapewnić wywóz produktów objętych refundacją wywozową z obszaru celnego Unii i zapobiec ich powrotnemu przywozowi oraz aby zmniejszyć obciążenie administracyjne podmiotów gospodarczych przy przygotowywaniu i przedstawianiu dowodów, że produkty objęte refundacją dotarły do państwa przeznaczenia w przypadku zróżnicowania refundacji, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych w odniesieniu do przepisów dotyczących:

- a) terminu, przed upływem którego należy zakończyć wprowadzanie z obszaru celnego Unii, w tym okresu na czasowe powrotne wprowadzenie;
- b) przetwarzania, jakiemu mogą w tym czasie być poddane produkty objęte refundacją wywozową;

c) dowodów, że produkty objęte refundacją dotarły do miejsca przeznaczenia, aby kwalifikowały się do zróżnicowanej refundacji;

d) progów refundacji i warunków, na jakich eksporterzy mogą być zwolnieni z przedstawiania takich dowodów;

e) warunków zatwierdzania dowodów, dostarczonych przez niezależne strony trzecie, że produkty objęte refundacją dotarły do miejsca przeznaczenia, w przypadku gdy stosuje się zróżnicowana refundacja.

6. W celu zachęcenia eksporterów do przestrzegania warunków dobrostanu zwierząt oraz umożliwienia właściwym organom sprawdzania prawidłowości wydatków w zakresie refundacji wywozowych w przypadkach, kiedy są one uzależnione od przestrzegania wymogów dobrostanu zwierząt, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych w sprawie przestrzegania wymogów w zakresie dobrostanu zwierząt poza obszarem celnym Unii, w tym wykorzystywania niezależnych stron trzecich.

7. W celu uwzględnienia specyfiki różnych sektorów, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 227 ustanawiających szczegółowe wymogi i warunki, które mają spełniać podmioty gospodarcze i produkty kwalifikujące się do refundacji wywozowej oraz współczynniki do celów obliczania refundacji wywozowych z uwzględnieniem okresu dojrzewania niektórych napojów spirytusowych otrzymanych ze zbóż.

Artykuł 203

Uprawnienia wykonawcze zgodnie z procedurą sprawdzającą

Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające środki niezbędne do stosowania niniejszego rozdziału, w szczególności dotyczące:

- a) redystrybucji ilości przeznaczonych na wywóz, które nie zostały przydzielone lub wykorzystane;
- b) metody ponownego obliczenia płatności refundacji wywozowej, w przypadkach gdy kod produktu lub miejsce przeznaczenia podane na pozwoleniu nie odpowiadają faktycznemu produktowi lub miejscu przeznaczenia;
- c) produktów, o których mowa w art. 196 ust. 1 lit. b);
- d) procedur dotyczących zabezpieczenia, które należy wnieść, i jego wysokości;

e) stosowania środków przyjętych na podstawie art. 202 ust. 4).

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

Artykuł 204

Inne uprawnienia wykonawcze

Komisja może przyjmować akty wykonawcze:

- a) ustanawiające środki właściwe do zapobiegania nadużyciom elastycznego podejścia przewidzianego w art. 199 ust. 2, w szczególności w odniesieniu do procedury składania wniosków;
- b) ustanawiające środki konieczne do przestrzegania zobowiązań ilościowych, o których mowa w art. 201, w tym wstrzymanie lub ograniczenie wydawania pozwoleń na wywóz, w przypadkach gdy te zobowiązania zostały lub mogą zostać przekroczone;
- c) ustalające współczynniki mające zastosowanie do refundacji wywozowych zgodnie z przepisami przyjętymi na podstawie art. 202 ust. 7.

Te akty wykonawcze przyjmuje się bez zastosowania procedury, o której mowa w art. 229 ust. 2 lub 3.

ROZDZIAŁ VII

Uszlachetnianie bierne

Artykuł 205

Zawieszenie zasad uszlachetniania biernego

W przypadku gdy na rynku Unii występują lub mogą wystąpić zakłócenia spowodowane procedurą uszlachetniania biernego, Komisja może przyjmować akty wykonawcze, na wniosek państwa członkowskiego lub z własnej inicjatywy, zawieszające w całości lub w części stosowanie tej procedury uszlachetniania biernego w odniesieniu do produktów sektorów zbóż, ryżu, owoców i warzyw, przetworzonych owoców i warzyw, wina, wołowiny i cielęciny, wieprzowiny, baraniny i koziny oraz mięsa drobiowego. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

W przypadku wpłynięcia do Komisji wniosku od państwa członkowskiego podejmuje ona w drodze aktów wykonawczych decyzję w jego sprawie w terminie pięciu dni roboczych od daty otrzymania wniosku. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

W przypadku gdy jest to uzasadnione szczególnie pilną potrzebą, Komisja przyjmuje mające natychmiastowe zastosowanie akty wykonawcze zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 229 ust. 3.

O przyjętych środkach niezwłocznie informuje się państwa członkowskie i środki te mają skutek natychmiastowy.

CZĘŚĆ IV

ZASADY KONKURENCJI

ROZDZIAŁ I

Zasady mające zastosowanie do przedsiębiorstw

Artykuł 206

Wytyczne Komisji dotyczące stosowania zasad konkurencji do rolnictwa

O ile niniejsze rozporządzenie nie stanowi inaczej oraz zgodnie z art. 42 TFUE, art. 101–106 TFUE oraz ich przepisy wykonawcze, z zastrzeżeniem art. 207–210 niniejszego rozporządzenia, mają zastosowanie do wszystkich porozumień, decyzji i praktyk, o których mowa w art. 101 ust. 1 i art. 102 TFUE, jakie odnoszą się do produkcji produktów rolnych lub handlu nimi.

W celu zapewnienia funkcjonowania rynku wewnętrznego oraz jednolitego stosowania unijnych zasad konkurencji, Komisja i organy państw członkowskich ds. konkurencji stosują w ścisłej współpracy unijne zasady konkurencji.

Ponadto Komisja, w stosownych przypadkach, publikuje wytyczne mające stanowić wsparcie dla krajowych organów ds. konkurencji, a także dla przedsiębiorstw.

Artykuł 207

Rynek właściwy

Definiowanie rynku właściwego jest narzędziem mającym na celu zidentyfikowanie oraz określenie ograniczeń konkurencji między przedsiębiorstwami w oparciu o dwa kumulujące się elementy:

- a) właściwy rynek produktowy: do celów niniejszego rozdziału „rynek produktowy” oznacza rynek składający się z wszystkich produktów uważanych za zamienne lub za substytuty przez konsumenta ze względu na właściwości produktów, ich ceny i ich zamierzone stosowanie;
- b) właściwy rynek geograficzny: do celów niniejszego rozdziału „rynek geograficzny” oznacza rynek obejmujący obszar, na którym dane przedsiębiorstwa uczestniczą w podaży właściwych produktów, na którym warunki konkurencji są wystarczająco jednorodne oraz który może zostać odróżniony od sąsiadujących obszarów w szczególności ze względu na to, że warunki konkurencji na tym obszarze są wyraźnie odmienne.

Artykuł 208**Pozycja dominująca**

Do celów niniejszego rozdziału „pozycja dominująca” oznacza dysponowanie przez przedsiębiorstwo siłą ekonomiczną, która umożliwia mu zapobieganie utrzymaniu skutecznej konkurencji na rynku właściwym poprzez zapewnienie mu możliwości zachowywania się w sposób w znacznej mierze niezależny od swoich konkurentów, klientów i wreszcie konsumentów.

Artykuł 209**Wyjątki dotyczące celów WPR oraz rolników i ich zrzeszeń**

1. Art. 101 ust. 1 TFUE nie stosuje się do porozumień, decyzji i praktyk, o których mowa w art. 206 niniejszego rozporządzenia, które są niezbędne do osiągnięcia celów określonych w art. 39 TFUE.

Art. 101 ust. 1 TFUE nie stosuje się do porozumień, decyzji i uzgodnionych praktyk rolników, zrzeszeń rolników, lub związków takich zrzeszeń, lub organizacji producentów uznanych na podstawie art. 152 niniejszego rozporządzenia, bądź też zrzeszeń organizacji producentów uznanych na podstawie art. 156 niniejszego rozporządzenia, które dotyczą produkcji lub sprzedaży produktów rolnych lub korzystania ze wspólnych urządzeń do przechowywania, obróbki lub przetwarzania produktów rolnych, chyba że zagrożona jest realizacja celów określonych w art. 39 TFUE.

Niniejszego ustępu nie stosuje się do porozumień, decyzji i uzgodnionych praktyk, które pociągają za sobą obowiązek stosowania jednakowych cen lub które wykluczają konkurencję.

2. Porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki, które spełniają warunki, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, nie są zakazane ani nie wymaga się uprzedniej decyzji w tym względzie.

W każdym krajowym lub unijnym postępowaniu dotyczącym stosowania art. 101 TFUE ciężar udowodnienia naruszenia art. 101 ust. 1 TFUE spoczywa na stronie lub organie zarzucających naruszenie. Jeżeli strona pozwana ubiega się o zwolnienie przewidziane ust. 1 niniejszego artykułu, ma ona obowiązek udowodnienia, że przesłanki określone w tym ustępie zostały spełnione.

Artykuł 210**Porozumienia i uzgodnione praktyki uznanych organizacji międzybranżowych**

1. Art. 101 ust. 1 TFUE nie stosuje się do porozumień, decyzji i uzgodnionych praktyk organizacji międzybranżowych

uznanych na podstawie art. 157 niniejszego rozporządzenia, mających na celu realizację działań wymienionych w art. 157 ust. 1 lit. c) oraz, w odniesieniu do sektora mleka i produktów mlecznych, w art. 157 ust. 3 lit. c) niniejszego rozporządzenia oraz – w odniesieniu do sektorów oliwy z oliwek i oliwek stołowych oraz tytoniu – w art. 162 niniejszego rozporządzenia.

2. Ust. 1 stosuje się pod warunkiem, że:

- a) porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki, o których mowa w tym ustępie, zostały zgłoszone Komisji; oraz
- b) w okresie dwóch miesięcy od uzyskania wszystkich wymaganych szczegółowych danych Komisja nie uznała tych porozumień, decyzji i uzgodnionych praktyk za niezgodne z przepisami unijnymi.

W przypadku gdy Komisja uzna, że porozumienia, decyzje lub uzgodnione praktyki, o których mowa w ust. 1, są niezgodne z przepisami unijnymi, ogłasza swoje ustalenia bez zastosowania procedury, o której mowa w art. 229 ust. 2 lub 3.

3. Porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki, o których mowa w ust. 1, nie mogą wejść w życie przed upływem dwumiesięcznego okresu, o którym mowa w ust. 2 akapit pierwszy lit. b).

4. Za niezgodne z przepisami unijnymi uznaje się porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki, jeżeli:

- a) mogą one prowadzić do podziału rynków wewnątrz Unii w jakiegokolwiek formie;
- b) mogą one wpływać na prawidłowe funkcjonowanie organizacji rynku;
- c) mogą one powodować zakłócenia konkurencji, które nie są istotne dla osiągnięcia celów WPR, realizowanych poprzez działania organizacji międzybranżowej;
- d) wymagają one ustalenia cen lub ustalenia kwot;
- e) mogą one prowadzić do dyskryminacji lub wyeliminowania konkurencji w odniesieniu do znacznej części danych produktów.

5. Jeżeli po upływie dwumiesięcznego okresu, o którym mowa w ust. 2 akapit pierwszy lit. b), Komisja stwierdzi, że warunki stosowania ust. 1 nie zostały spełnione, podejmuje ona bez zastosowania procedury, o której mowa w art. 229 ust. 2 lub 3, decyzję o zastosowaniu art. 101 ust. 1 TFUE do odnośnego porozumienia, decyzji lub uzgodnionej praktyki.

Decyzji Komisji nie stosuje się przed datą powiadomienia o niej zainteresowanej organizacji międzybranżowej, chyba że organizacja ta podała nieprawidłowe informacje lub nadużyła zwolnienia przewidzianego w ust. 1.

6. W przypadku umów wieloletnich powiadomienie dotyczące pierwszego roku obowiązuje w odniesieniu do następnych lat umowy. Jednak w takim przypadku Komisja może w dowolnym momencie przyjąć z własnej inicjatywy lub na wniosek państwa członkowskiego ustalenie o braku zgodności.

7. Komisja może przyjmować akty wykonawcze określające środki niezbędne do zapewnienia jednolitego stosowania niniejszego artykułu. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

ROZDZIAŁ II

Przepisy dotyczące pomocy państwa

Artykuł 211

Stosowanie art. 107–109 TFUE

1. Art. 107–109 TFUE stosuje się do produkcji produktów rolnych i handlu nimi.

2. Na zasadzie odstępstwa od ust. 1, art. 107–109 TFUE nie stosuje się do płatności państw członkowskich dokonywanych na podstawie któregośkolwiek spośród następujących środków i przepisów oraz zgodnie z nimi:

a) środki przewidziane w niniejszym rozporządzeniu, które są częściowo lub w całości finansowane przez Unię;

b) art. 213–218 niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 212

Płatności krajowe związane z programami wsparcia sektora wina

Na zasadzie odstępstwa od art. 44 ust. 3 państwa członkowskie mogą przyznawać płatności krajowe na podstawie przepisów unijnych dotyczących pomocy państwa na środki, o których mowa w art. 45, 49 i 50.

Maksymalna stawka pomocy ustanowiona zgodnie ze stosownymi przepisami unijnymi dotyczącymi pomocy państwa ma zastosowanie do całkowitego finansowania publicznego obejmującego zarówno unijne, jak i krajowe środki finansowe.

Artykuł 213

Płatności krajowe na rzecz mięsa z reniferów w Finlandii i Szwecji

Z zastrzeżeniem uzyskania zezwolenia Komisji przyjętego bez zastosowania procedury, o której mowa w art. 229 ust. 2 lub 3, Finlandia i Szwecja mogą przyznawać płatności krajowe na rzecz produkcji i wprowadzania do obrotu mięsa z reniferów i przetworów z tego mięsa (kody CN ex 0208 oraz ex 0210), o ile nie wiąże się to z jakimkolwiek wzrostem tradycyjnych poziomów produkcji.

Artykuł 214

Płatności krajowe na rzecz sektora cukru w Finlandii

Finlandia może przyznawać plantatorom buraków cukrowych płatności krajowe do wysokości 350 EUR na hektar na rok gospodarczy.

Artykuł 215

Płatności krajowe na rzecz pszczelarstwa

Państwa członkowskie mogą przyznawać płatności krajowe na rzecz ochrony pasiek o niekorzystnych warunkach strukturalnych lub naturalnych, lub w ramach programów rozwoju gospodarczego, z wyjątkiem płatności na cele związane z produkcją lub handlem.

Artykuł 216

Płatności krajowe na rzecz destylacji wina w sytuacji kryzysowej

1. Państwa członkowskie mogą przyznawać producentom wina płatności krajowe na rzecz dobrowolnej lub obowiązkowej destylacji wina w uzasadnionych sytuacjach kryzysowych.

Płatności te muszą być proporcjonalne i umożliwiać rozwiązanie danego kryzysu.

Całkowita kwota płatności dostępna w danym państwie członkowskim w danym roku na tego rodzaju płatności nie może przekraczać 15 % łącznych środków finansowych dostępnych dla tego państwa członkowskiego na ten rok, określonych w załączniku VI.

2. Państwa członkowskie, które chcą korzystać z płatności krajowych, o których mowa w ust. 1, składają do Komisji należyte uzasadnione powiadomienie. Komisja, podejmując decyzję, bez zastosowania procedury, o której mowa w art. 229 ust. 2 lub 3, w sprawie zatwierdzenia środka i możliwości przyznania płatności.

3. Alkohol będący wynikiem destylacji, o której mowa w ust. 1, jest wykorzystywany wyłącznie do celów przemysłowych lub energetycznych, aby uniknąć jakiegokolwiek zakłócania konkurencji.

4. Komisja może przyjmować akty wykonawcze ustanawiające środki niezbędne do stosowania niniejszego artykułu. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

Artykuł 217

Płatności krajowe na rzecz dystrybucji produktów wśród dzieci

W ramach uzupełniania pomocy unijnej określonej w art. 23 i 26 państwa członkowskie mogą przyznawać płatności krajowe na rzecz dostarczania dzieciom uczęszczającym do placówek oświatowych produktów, o których mowa w art. 23 ust. 1, lub na rzecz związanych z tym kosztów.

Państwa członkowskie mogą finansować te płatności z opłaty nakładanej na dany sektor lub z innego wkładu ze strony sektora prywatnego.

W ramach uzupełniania pomocy unijnej określonej w art. 23 państwa członkowskie mogą przyznawać płatności krajowe na rzecz finansowania środków towarzyszących, niezbędnych, aby unijny program dystrybucji owoców i warzyw, przetworzonych owoców i warzyw oraz bananów był skuteczny, o czym mowa w art. 23 ust. 2.

Artykuł 218

Płatności krajowe na rzecz orzechów

1. Państwa członkowskie mogą przyznawać płatności krajowe w maksymalnej wysokości do 120,75 EUR na hektar rocznie rolnikom produkującym następujące produkty:

- a) migdały objęte kodami CN 0802 11 i 0802 12;
- b) orzechy laskowe objęte kodami CN 0802 21 i 0802 22;
- c) orzechy włoskie objęte kodami CN 0802 31 00 i 0802 32 00;
- d) orzechy pistacjowe objęte kodami CN 0802 51 00 i 0802 52 00;
- e) chleb świętojański objęty kodem CN 1212 92 00.

2. Płatności krajowe, o których mowa w ust. 1, mogą być wypłacane jedynie w odniesieniu do maksymalnej powierzchni wynoszącej:

Państwo członkowskie	Maksymalna powierzchnia (ha)
Belgia	100
Bułgaria	11 984
Niemcy	1 500
Grecja	41 100
Hiszpania	568 200
Francja	17 300
Włochy	130 100
Cypr	5 100
Luksemburg	100
Węgry	2 900
Niderlandy	100
Polska	4 200
Portugalia	41 300

Państwo członkowskie	Maksymalna powierzchnia (ha)
Rumunia	1 645
Słowenia	300
Słowacja	3 100
Zjednoczone Królestwo	100

3. Państwa członkowskie mogą uzależnić przyznanie płatności krajowych, o których mowa w ust. 1, od członkostwa rolników w organizacji producentów uznanej na podstawie art. 152.

CZĘŚĆ V

PRZEPISY OGÓLNE

ROZDZIAŁ I

Środki wyjątkowe

Sekcja 1

Zakłócenia na rynku

Artykuł 219

Środki przeciwdziałania zakłóceniom na rynku

1. Aby sprawnie i skutecznie reagować na zagrożenie wystąpieniem zakłóceń na rynku spowodowanych znaczącym wzrostem lub spadkiem cen na rynku wewnętrznym lub rynkach zewnętrznych lub innymi zdarzeniami i okolicznościami powodującymi poważne zakłócenia na rynku lub grożącymi wystąpieniem takich zakłóceń, w przypadku gdy taka sytuacja lub jej skutki dla rynku prawdopodobnie będą trwać nadal lub się pogarszać, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych w celu podjęcia niezbędnych środków służących przeciwdziałaniu takiej sytuacji na rynku, nie naruszając jednocześnie zobowiązań wynikających z umów międzynarodowych zawartych zgodnie z TFUE oraz pod warunkiem że pozostałe środki dostępne na mocy niniejszego rozporządzenia okażą się niewystarczające.

Jeżeli w przypadku zagrożenia wystąpieniem zakłóceń na rynku, o którym mowa w akapicie pierwszym niniejszego artykułu, będzie tego wymagać należycie uzasadniona szczególnie pilna potrzeba, do aktów delegowanych przyjętych na podstawie tego akapitu ma zastosowanie procedura określona w art. 228.

Ta szczególnie pilna potrzeba może obejmować potrzebę podjęcia natychmiastowego działania w celu przeciwdziałania lub zapobieżenia zakłóceniom na rynku, w przypadku gdy zagrożenie wystąpieniem zakłóceń na rynku pojawi się tak gwałtownie lub nieoczekiwanie, że natychmiastowe działanie niezbędne jest do sprawnego i skutecznego zaradzenia tej sytuacji, lub jeżeli działanie takie zapobiegłoby wystąpieniu zakłócenia, jego utrzymywaniu się lub przekształceniu się w dotkliwsze lub przedłużające się zakłócenie, lub też w przypadku gdy opóźnianie natychmiastowego działania zagroziłoby spowodowaniem lub pogłębieniem zakłócenia lub doprowadziłoby do poszerzenia zakresu środków niezbędnych później do zaradzenia takiemu zagrożeniu lub zakłóceniu lub też byłoby ze szkodą dla produkcji lub dla warunków rynkowych.

Środki te mogą, w niezbędnym zakresie i na czas niezbędny do przeciwdziałania zakłóceniom na rynku lub zagrożeniu takimi zakłóczeniami, rozszerzyć lub zmienić zakres, okres stosowania lub inne aspekty innych środków określonych na podstawie niniejszego rozporządzenia, lub przewidzieć refundacje wywozowe, lub w całości lub części zawiesić należności celne przywozowe, w tym w razie konieczności w odniesieniu do określonych ilości lub okresów.

2. Środków, o których mowa w ust. 1, nie stosuje się do produktów wymienionych w załączniku I część XXIV sekcja 2.

Komisja może jednak w drodze aktów delegowanych przyjętych w trybie pilnym, o którym mowa w art. 228, zdecydować, że środki, o których mowa w ust. 1, mają zastosowanie do jednego lub większej liczby produktów wymienionych w załączniku I część XXIV sekcja 2.

3. Komisja może przyjmować akty wykonawcze ustanawiające przepisy proceduralne i kryteria techniczne niezbędne do stosowania środków, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

Sekcja 2

Środki wspierania rynku związane z chorobami zwierząt i utratą zaufania konsumentów spowodowaną zagrożeniami dla zdrowia ludzi, zdrowia zwierząt lub zdrowia roślin

Artykuł 220

Środki dotyczące chorób zwierząt i utraty zaufania konsumentów spowodowanej zagrożeniami dla zdrowia ludzi, zdrowia zwierząt lub zdrowia roślin

1. Komisja może przyjmować akty wykonawcze przyjmujące nadzwyczajne środki wsparcia rynku dotkniętego trudnościami w celu uwzględnienia:

- a) ograniczeń dla handlu wewnątrz Unii i z państwami trzecimi, które to ograniczenia mogą wynikać ze stosowania środków zwalczania rozprzestrzeniania się chorób zwierząt; oraz
- b) poważnych zakłóceń na rynku bezpośrednio związanych z utratą zaufania konsumentów spowodowaną zagrożeniami dla zdrowia ludzi, zdrowia zwierząt lub zdrowia roślin oraz ryzykiem chorób.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

2. Środki przewidziane w ust. 1 mają zastosowanie do którejkolwiek spośród następujących sektorów:

- a) wołowiny i cielęciny;
- b) mleka i przetworów mlecznych;

- c) wieprzowiny;
- d) baraniny i koziny;
- e) jaj;
- f) mięsa drobiowego.

Środki przewidziane w ust. 1 akapit pierwszy lit. b), związane z utratą zaufania konsumentów spowodowaną zagrożeniami dla zdrowia publicznego lub zdrowia roślin, mają zastosowanie również do wszelkich innych produktów rolnych z wyjątkiem wymienionych w załączniku I część XXIV sekcja 2.

Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych w trybie pilnym, o którym mowa w art. 228, rozszerzających wykaz produktów zawarty w pierwszych dwóch akapitach niniejszego ustępu.

3. Środki przewidziane w ust. 1 podejmowane są na wniosek zainteresowanego państwa członkowskiego.

4. Środki przewidziane w ust. 1 akapit pierwszy lit. a) mogą być podejmowane tylko, jeżeli zainteresowane państwo członkowskie szybko zastosowało środki zdrowotne i weterynaryjne w celu wyeliminowania choroby, oraz jedynie w zakresie i przedziale czasowym niezbędnym do wsparcia odnośnego rynku.

5. Unia zapewnia częściowe finansowanie środków przewidzianych w ust. 1 odpowiadające 50 % wydatków poniesionych przez państwa członkowskie.

Jednakże w odniesieniu do sektorów wołowiny i cielęciny, mleka i przetworów mlecznych, wieprzowiny oraz baraniny i koziny Unia zapewnia częściowe finansowanie odpowiadające 60 % takich wydatków, jeżeli wydatki te poniesiono w związku ze zwalczaniem pryszczycy.

6. Państwa członkowskie zapewniają, aby w przypadku gdy producenci mają swój udział w wydatkach ponoszonych przez państwa członkowskie, nie powodowało to zakłóceń konkurencji między producentami w różnych państwach członkowskich.

Sekcja 3

Szczególne problemy

Artykuł 221

Środki rozwiązywania szczególnych problemów

1. Komisja przyjmuje akty wykonawcze przyjmujące niezbędne i uzasadnione środki nadzwyczajne w celu rozwiązania szczególnych problemów. Środki te mogą wprowadzać odstępstwo od przepisów niniejszego rozporządzenia tylko w zakresie, jaki jest absolutnie niezbędny, oraz na okres, jaki jest absolutnie niezbędny. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

2. W przypadku gdy jest to uzasadnione szczególnie pilną potrzebą oraz w celu rozwiązywania szczególnych problemów powiązanych z sytuacjami, które mogłyby spowodować gwałtowne pogorszenie się warunków produkcji i warunków rynkowych, którym trudno byłoby zaradzić, jeżeli przyjęcie środków opóźniałoby się, Komisja przyjmuje akty wykonawcze mające natychmiastowe zastosowanie zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 229 ust. 3.

3. Komisja przyjmuje środki na mocy ust. 1 i 2 tylko, jeżeli nie jest możliwe przyjęcie wymaganych środków nadzwyczajnych zgodnie z art. 219 lub 220.

4. Środki przyjęte na mocy ust. 1 i 2 pozostają w mocy przez okres nie dłuższy niż dwanaście miesięcy. Jeżeli po upływie tego okresu nadal występują szczególne problemy, które doprowadziły do przyjęcia tych środków, Komisja może, w celu ustanowienia trwałego rozwiązania, przyjąć akty delegowane zgodnie z art. 227 w odniesieniu do danej kwestii lub przedstawić stosowne wnioski ustawodawcze.

5. Komisja informuje Parlament Europejski i Radę o wszelkich środkach przyjętych na mocy ust. 1 lub 2 w terminie dwóch dni roboczych od ich przyjęcia.

Sekcja 4

Porozumienia i decyzje w okresach występowania poważnych zakłóceń na rynkach

Artykuł 222

Stosowanie art. 101 ust. 1 TFUE

1. W okresach występowania poważnych zakłóceń na rynkach Komisja może przyjąć akty wykonawcze stanowiące, że art. 101 ust. 1 TFUE nie powinien mieć zastosowania do porozumień i decyzji uznanych organizacji producentów, ich zrzeszeń i uznanych organizacji międzybranżowych, działających w ramach któregośkolwiek z sektorów, o których mowa w art. 1 ust. 2 niniejszego rozporządzenia, pod warunkiem że te porozumienia i decyzje nie zakłócają właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego, mają na celu wyłącznie ustabilizowanie danego sektora i można je zaliczyć do jednej lub większej liczby następujących kategorii:

- a) wycofanie z rynku lub bezpłatna dystrybucja produktów;
- b) przekształcanie i przetwarzanie;
- c) przechowywanie przez podmioty prywatne;
- d) wspólne środki promocji;
- e) porozumienia dotyczące wymogów jakościowych;

f) wspólne zakupy środków produkcji niezbędnych do zwalczania rozprzestrzeniania się w Unii plag i chorób zwierząt i roślin lub środków produkcji niezbędnych do przeciwdziałania skutkom katastrof naturalnych w Unii;

g) tymczasowe planowanie produkcji z uwzględnieniem szczególnego charakteru cyklu produkcyjnego.

Komisja określa w aktach wykonawczych materialny i geograficzny zakres tego odstępstwa oraz, z zastrzeżeniem ust. 3, okres stosowania tego odstępstwa.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

2. Ust. 1 stosuje się tylko jeżeli Komisja przyjęła już jeden ze środków, o których mowa w niniejszym rozdziale, jeżeli produkty zostały zakupione w ramach interwencji publicznej lub jeżeli przyznano dopłaty do prywatnego przechowywania, o których mowa w części II tytuł I rozdział I.

3. Porozumienia i decyzje, o których mowa w ust. 1, obowiązują jedynie przez okres nieprzekraczający sześć miesięcy.

Jednakże Komisja może przyjąć akty wykonawcze zezwalające na takie porozumienia i decyzje na dalszy okres nieprzekraczający sześciu miesięcy. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

ROZDZIAŁ II

Przekazywanie informacji i sprawozdawczość

Artykuł 223

Wymogi w zakresie przekazywania informacji

1. Do celów stosowania niniejszego rozporządzenia, monitorowania, analiz i zarządzania rynkiem produktów rolnych, zapewnienia przejrzystości rynku, prawidłowego funkcjonowania środków WPR, kontroli, monitorowania, ewaluacji i audytu środków WPR, oraz spełniania wymogów określonych w umowach międzynarodowych zawartych zgodnie z TFUE, w tym wymogów w zakresie przekazywania informacji w ramach tych umów, Komisja może – zgodnie z procedurą, o której mowa w ust. 2 – przyjąć niezbędne środki w zakresie przekazywania informacji przez przedsiębiorstwa, państwa członkowskie i państwa trzecie. Komisja uwzględni przy tym potrzeby w zakresie danych oraz synergie między potencjalnymi źródłami danych.

Informacje te mogą być przekazywane lub udostępniane organizacjom międzynarodowym, właściwym organom państw trzecich i mogą być upubliczniane, z zastrzeżeniem wymogu ochrony danych osobowych oraz uzasadnionego interesu przedsiębiorstw w zakresie ochrony tajemnicy handlowej, w tym informacji o cenach.

2. W celu zapewnienia integralności systemów przekazywania informacji oraz autentyczności i czytelności przekazywanych dokumentów i związanych z nimi danych, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych określających:

- a) charakter i rodzaj informacji, które mają być przekazywane;
- b) kategorie danych, które mają być przetwarzane, maksymalne okresy ich przechowywania i cel ich przetwarzania, w szczególności w przypadku publikacji takich danych i ich przekazywania państwom trzecim;
- c) prawa dostępu do informacji lub udostępnianych systemów informacyjnych;
- d) warunki publikowania informacji.

3. Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające środki niezbędne do stosowania niniejszego artykułu, w tym:

- a) metody powiadamiania;
- b) przepisy dotyczące informacji, które mają być przekazywane;
- c) uzgodnienia w zakresie zarządzania informacjami, które mają być przekazywane, oraz dotyczące treści, formy, harmonogramu, częstotliwości i terminów powiadamiania;
- d) uzgodnienia w zakresie przekazywania lub udostępniania informacji i dokumentów państwom członkowskim, organizacjom międzynarodowym, właściwym organom państw trzecich lub obywatelom, z zastrzeżeniem wymogu ochrony danych osobowych oraz uzasadnionego interesu przedsiębiorstw w zakresie ochrony tajemnicy handlowej.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

Artykuł 224

Przetwarzanie i ochrona danych osobowych

1. Państwa członkowskie i Komisja gromadzą dane osobowe do celów określonych w art. 223 ust. 1 i nie mogą przetwarzać tych danych w sposób niezgodny z tymi celami.

2. W przypadku gdy dane osobowe są przetwarzane do celów monitorowania i ewaluacji, o których mowa w art. 223 ust. 1, są one anonimizowane i przetwarzane wyłącznie w formie zagregowanej.

3. Dane osobowe są przetwarzane zgodnie z dyrektywą 95/46/WE i rozporządzenia (WE) nr 45/2001. W szczególności danych tych nie przechowuje się w formie pozwalającej na zidentyfikowanie osób, których dotyczą dane, przez okres dłuższy niż jest to konieczne do celów, do których dane te były gromadzone lub do których są one dalej przetwarzane,

z uwzględnieniem minimalnych okresów przechowywania określonych w mającym zastosowanie prawie krajowym i prawie unijnym.

4. Państwa członkowskie informują osoby, których dotyczą dane, że ich dane osobowe mogą być przetwarzane przez organy krajowe i unijne zgodnie z ust. 1 oraz że w tym zakresie przysługują im prawa określone, odpowiednio, w dyrektywie 95/46/WE i rozporządzeniu (WE) nr 45/2001.

Artykuł 225

Obowiązek sprawozdawczy Komisji

Komisja przedstawia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie:

- a) co trzy lata, a po raz pierwszy do dnia 21 grudnia 2016 r. – w sprawie wprowadzenia w życie środków dotyczących sektora pszczelarskiego ustanowionych w art. 55, 56 i 57, w tym rozwoju systemów identyfikacji uli;
- b) do dnia 30 czerwca 2014 r., a także do dnia 31 grudnia 2018 r. – w sprawie rozwoju sytuacji rynkowej w sektorze mleka i przetworów mlecznych, a w szczególności funkcjonowania art. 148-151, art. 152 ust. 3 oraz art. 157 ust. 3, zawierające w szczególności ocenę ich skutków dla producentów i produkcji mleka w regionach o niekorzystnej sytuacji w związku z ogólnym celem utrzymania produkcji w takich regionach oraz obejmujące ewentualne zachęty dla rolników do zawierania umów o wspólnej produkcji, wraz z wszelkimi odpowiednimi wnioskami ustawodawczymi;
- c) do dnia 31 grudnia 2014 r. - w sprawie możliwości rozszerzenia zakresu programów szkolnych tak, aby włączyć do nich oliwę z oliwek i oliwki stołowe;
- d) do dnia 31 grudnia 2017 r. - w sprawie stosowania zasad konkurencji do sektora rolnego we wszystkich państwach członkowskich, a w szczególności stosowania art. 209 i 210 oraz art. 169, 170 i 171 w odnośnych sektorach.

ROZDZIAŁ III

Rezerwa przeznaczona na sytuacje kryzysowe w sektorze rolnym

Artykuł 226

Wykorzystywanie rezerwy

Środki finansowe przekazane z rezerwy przeznaczonej na sytuacje kryzysowe w sektorze rolnym zgodnie z warunkami i procedurą, o których mowa w art. 25 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 oraz w ust. 22 porozumienia międzyinstytucjonalnego między Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami, udostępnia się na środki, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie, na rok lub lata, których dotyczy wnioski o dodatkowe wsparcie i które są wdrażane w okolicznościach wykraczających poza normalne zmiany sytuacji na rynku.

W szczególności, środki finansowe przekazuje się na wszelkie wydatki w ramach:

- a) art. 8–21;
- b) art. 196–204; oraz
- c) art. 219, 220 i 221 niniejszego rozporządzenia.

CZĘŚĆ VI

PRZEKAZANIE UPRAWNIENI, PRZEPISY WYKONAWCZE, PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE

ROZDZIAŁ I

Przekazanie uprawnień i przepisy wykonawcze

Artykuł 227

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjmowania aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.

2. Uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych, o których mowa w niniejszym rozporządzeniu, powierza się Komisji na okres siedmiu lat od dnia 20 grudnia 2013 r.. Komisja sporządza sprawozdanie dotyczące przekazania uprawnień nie później niż dziewięć miesięcy przed końcem tego siedmioletniego okresu. Przekazanie uprawnień jest automatycznie przedłużane na okresy tej samej długości, chyba że Parlament Europejski lub Rada sprzeciwią się takiemu przedłużeniu nie później niż trzy miesiące przed końcem każdego okresu.

3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w niniejszym rozporządzeniu, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w określonym w tej decyzji późniejszym terminie. Nie wpływa ona na ważność jakichkolwiek już obowiązujących już aktów delegowanych.

4. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

5. Akt delegowany przyjęty na podstawie niniejszego rozporządzenia wchodzi w życie tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski, ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 228

Tryb pilny

1. Akty delegowane przyjęte w trybie niniejszego artykułu wchodzi w życie niezwłocznie i mają zastosowanie dopóki nie zostanie wyrażony sprzeciw zgodnie z ust. 2. Przekazując akt delegowany Parlamentowi Europejskiemu i Radzie podaje się powody zastosowania trybu pilnego.

2. Parlament Europejski albo Rada mogą wyrazić sprzeciw wobec aktu delegowanego przyjętego w ramach niniejszego artykułu zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 227 ust. 5. W takim przypadku Komisja uchyla akt niezwłocznie po doręczeniu przez Parlament Europejski lub Radę decyzji o sprzeciwie.

Artykuł 229

Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga komitet zwany Komitetem ds. Wspólnej Organizacji Rynków Rolnych. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

W przypadku aktów, o których mowa w art. 80 ust. 5, art. 91 lit. c) i d), art. 97 ust. 4, art. 99, art. 106 i art. 107 ust. 3, jeżeli komitet nie wyda opinii, Komisja nie przyjmuje projektu aktu wykonawczego i zastosowanie ma art. 5 ust. 4 akapit trzeci rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

3. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 8 rozporządzenia (UE) nr 182/2011 w związku z jego art. 5.

ROZDZIAŁ II

Przepisy przejściowe i końcowe

Artykuł 230

Uchylenia

1. Rozporządzenie (WE) nr 1234/2007 traci moc.

Jednakże nadal stosuje się następujące przepisy rozporządzenia (WE) nr 1234/2007:

a) w odniesieniu do systemu ograniczania produkcji mleka, część II tytuł I rozdział III sekcja III, art. 55, art. 85 oraz załączniki IX i X, do dnia 31 marca 2015 r.;

b) w odniesieniu do sektora wina:

(i) art. 85a–85e w odniesieniu do obszarów, o których mowa w art. 85a ust. 2, które jeszcze nie zostały wykarczowane, oraz w odniesieniu do obszarów, o których mowa w art. 85b ust. 1, które jeszcze nie zostały uwzględnione, do czasu wykarczowania ich lub uwzględnienia oraz art. 188a ust. 1 i 2,

(ii) przejściowy system praw do sadzenia określony w części II tytuł I rozdział III sekcja IVa podsekcja II, do dnia 31 grudnia 2015 r.;

- (iii) art. 118m ust. 5 do czasu wyczerpania zapasów win z oznaczeniem „Mlado vino portugizac” istniejących w dniu 1 lipca 2013 r.;
- (iv) art. 118s ust. 5 do dnia 30 czerwca 2017 r.;
- c) art. 113a ust. 4, art. 114, 115 i 116, art. 117 ust. 1–4 oraz art. 121 lit. e) ppkt (iv), a także załącznik XIV część B i C część I ust. 2 i 3 oraz część III ust. 1, załącznik XV część II ust. 1, 3, 5 i 6 oraz część IV ust. 2 w celu zastosowania tych artykułów, do dnia rozpoczęcia stosowania odpowiednich przepisów dotyczących wprowadzania do obrotu, które mają zostać ustanowione w drodze aktów delegowanych, o których mowa w art. 75 ust. 2, art. 76 ust. 4, art. 78 ust. 3 i 4, art. 79 ust. 1, art. 80 ust. 4, art. 83 ust. 4, art. 86, art. 87 ust. 2, art. 88 ust. 3 oraz art. 89 niniejszego rozporządzenia;
- d) art. 133a ust. 1 i art. 140a, do dnia 30 września 2014 r.;
- e) art. 182 ust. 3 akapit pierwszy i drugi, do końca roku gospodarczego 2013/2014 dla cukru, to jest do dnia 30 września 2014 r.;
- f) art. 182 ust. 4, do dnia 31 grudnia 2017 r.;
- g) art. 182 ust. 7, do dnia 31 marca 2014 r.;
- h) załącznik XV część III pkt 3 lit. b), do dnia 31 grudnia 2015 r.;
- i) załącznik XX, do dnia wejścia w życie aktu ustawodawczego zastępującego rozporządzenie Rady (WE) nr 1216/2009 oraz rozporządzenie (WE) nr 614/2009 ⁽¹⁾.

2. Odesłania do rozporządzenia (WE) nr 1234/2007 odczytuje się jako odesłania do niniejszego rozporządzenia oraz do rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 zgodnie z tabelą korelacji w załączniku XIV do niniejszego rozporządzenia.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 17 grudnia 2013 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
M. SCHULZ
Przewodniczący

W imieniu Rady
V. JUKNA
Przewodniczący

3. Rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1601/96 i (WE) nr 1037/2001 tracą moc.

Artykuł 231

Przepisy przejściowe

1. W celu zapewnienia sprawnego przejścia od ustaleń przewidzianych w rozporządzeniu (WE) nr 1234/2007 do przepisów niniejszego rozporządzenia, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych dotyczących środków niezbędnych do ochrony praw nabytych i uzasadnionych oczekiwań przedsiębiorstw.

2. Wszystkie programy wieloletnie przyjęte przed dniem 1 stycznia 2014 r., po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia nadal podlegają stosownym przepisom rozporządzenia (WE) nr 1234/2007, aż do wygaśnięcia tych programów.

Artykuł 232

Wejście w życie i stosowanie

1. Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie z dniem jego opublikowania w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 1 stycznia 2014 r.

Jednakże:

- a) art. 181 stosuje się od dnia 1 października 2014 r.;
- b) załącznik VII część VII pkt II ust. 3 stosuje się od dnia 1 stycznia 2016 r.
2. Art. 148–151, art. 152 ust. 3, art. 156 ust. 2, art. 157 ust. 3, art. 161 i 163, art. 173 ust. 2 i art. 174 ust. 2 stosuje się do dnia 30 czerwca 2020 r.
3. Art. 127–144 oraz art. 192 i 193 stosuje się do końca roku gospodarczego 2016–2017 dla cukru, to jest do dnia 30 września 2017 r.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 614/2009 z dnia 7 lipca 2009 r. w sprawie wspólnego systemu handlu albuminami jaj i mleka (Dz.U. L 181 z 14.7.2009, s. 8).

ZAŁĄCZNIK I

WYKAZ PRODUKTÓW, O KTÓRYCH MOWA W ART. 1 UST. 2

CZĘŚĆ I

Zboża

Sektor zbóż obejmuje produkty wymienione w poniższej tabeli:

Kod CN	Opis
(a) 0709 99 60	Kukurydza cukrowa, świeża lub schłodzona
0712 90 19	Kukurydza cukrowa suszona, cała, cięta w kawałki, w plasterkach, łamana lub w proszku, ale dalej nieprzetworzona, inna niż hybrydy do siewu
1001 91 20	Nasiona pszenicy zwyczajnej i meslin
ex 1001 99 00	Orkisz, pszenica zwyczajna i meslin, inne niż do siewu
1002	Żyto
1003	Jęczmień
1004	Owies
1005 10 90	Kukurydza (nasiona), inna niż hybrydy
1005 90 00	Kukurydza, inna niż nasiona
1007 10 90, 1007 90 00	Ziarno sorgo, inne niż hybrydy do siewu
1008	Nasiona gryki, prosa i mozgi kanaryjskiej; pozostałe zboża
(b) 1001 11 00, 1001 19 00	Pszenica durum
(c) 1101 00	Mąka pszenna lub z meslin
1102 90 70	Mąka żytnia
1103 11	Kasze i mączki z pszenicy
1107	Słód, nawet palony
(d) 0714	Maniok, maranta, salep, topinambur, słodkie ziemniaki i podobne korzenie i bulwy o dużej zawartości skrobi lub inuliny, świeże, schłodzone, zamrożone lub suszone, nawet w plastrach lub w postaci granulek; rdzeń sagowca
ex 1102	Mąki ze zbóż, innych niż pszenica lub meslin:
1102 20	– Mąka kukurydziana
1102 90	– Pozostałe:
1102 90 10	-- Mąka jęczmienna
1102 90 30	-- Mąka owsiana
1102 90 90	-- Pozostałe
ex 1103	Kasze, mączki i granulki, zbożowe, z wyjątkiem kasz i mączek z pszenicy (podpozycja 1103 11), kasz i mączek z ryżu (podpozycja 1103 19 50) oraz granulek z ryżu (podpozycja 1103 20 50)
ex 1104	Ziarna zbóż obrobione w inny sposób (na przykład łuszczone, miażdżone, płatkowane, perełkowane, krojone lub śrutowane), z wyjątkiem ryżu objętego pozycją 1006 i ryżu płatkowanego objętego pozycją 1104 19 91; zarodki zbóż całe, miażdżone, płatkowane lub mielone
1106 20	Mąka, mączka i proszek z sago lub z korzeni lub bulw objętych pozycją 0714

Kod CN	Opis
ex 1108	Skrobie; inulina:
	– Skrobie:
1108 11 00	-- Skrobia pszenna
1108 12 00	-- Skrobia kukurydziana
1108 13 00	-- Skrobia ziemniaczana
1108 14 00	-- Skrobia z manioku (cassava)
ex 1108 19	-- Pozostałe skrobie:
1108 19 90	--- Pozostałe
1109 00 00	Gluten pszenny, nawet suszony
1702	Pozostałe cukry, włącznie z chemicznie czystymi: laktozą, maltozą, glukozą i fruktozą, w postaci stałej; syropy cukrowe niezawierające dodatku środków aromatyzujących lub barwiących; miód sztuczny, nawet zmieszany z miodem naturalnym; karmel:
ex 1702 30	– Glukoza i syrop glukozowy, niezawierające fruktozy lub zawierające w stanie suchym mniej niż 20 % masy fruktozy:
	--- – Pozostałe:
ex 1702 30 50	---- – – W postaci białego, krystalicznego proszku, nawet aglomerowanego, zawierające w stanie suchym mniej niż 99 % masy glukozy
ex 1702 30 90	---- – – Pozostałe, zawierające w stanie suchym mniej niż 99 % masy glukozy
ex 1702 40	– Glukoza i syrop glukozowy, zawierające w stanie suchym co najmniej 20 % masy, ale mniej niż 50 % masy fruktozy, z wyłączeniem cukru inwertowanego:
1702 40 90	-- Pozostałe
ex 1702 90	– Pozostałe, włącznie z cukrem inwertowanym i innymi cukrami oraz mieszkankami syropów cukrowych, zawierającymi w stanie suchym 50 % masy fruktozy:
1702 90 50	-- Maltodekstryna i syrop maltodekstrynowy
	-- Karmel:
	--- Pozostałe:
1702 90 75	---- W postaci proszku, nawet aglomerowanego
1702 90 79	---- Pozostałe
2106	Przetwory spożywcze, gdzie indziej niewymienione ani niewłączone:
ex 2106 90	– Pozostałe
	-- Aromatyzowane lub barwione syropy cukrowe:
	--- Pozostałe
2106 90 55	---- Syrop glukozowy i z maltodekstryny
ex 2302	Otręby, śruta i inne pozostałości odsiewu, przemiału lub innej obróbki zbóż, nawet granulowane
ex 2303	Pozostałości z produkcji skrobi i podobne pozostałości, wysłodki buraczane, wycłoczyny z trzciny cukrowej i pozostałe odpady z produkcji cukru, pozostałości i odpady browarnicze lub gorzelniane, nawet w postaci granulek:
2303 10	– Pozostałości z produkcji skrobi i podobne pozostałości
2303 30 00	– Pozostałości i odpady browarnicze lub gorzelniane
ex 2306	Makuchy i inne pozostałości stałe, nawet mielone lub w postaci granulek, pozostałe z ekstrakcji tłuszczów lub olejów roślinnych, inne niż te objęte pozycją 2304 lub 2305:
	– Pozostałe
2306 90 05	-- Z zarodków kukurydzy

Kod CN	Opis
ex 2308 00	Materiały roślinne i odpady roślinne, pozostałości roślinne i produkty uboczne, nawet w postaci granulek, w rodzaju stosowanych do karmienia zwierząt, gdzie indziej niewymienione ani niewłączone:
2308 00 40	- Żołądziejce i kasztany; wycłoczyny z jabłek i z owoców innych niż winogrona
2309	Preparaty, w rodzaju stosowanych do karmienia zwierząt:
ex 2309 10	- Karma dla psów lub kotów, pakowana do sprzedaży detalicznej:
2309 10 11	--- Zawierająca skrobię, glukozę, syrop glukozowy, maltodekstrynę lub syrop z maltodekstryny, objęte podpozycjami 1702 30 50, 1702 30 90, 1702 40 90, 1702 90 50 i 2106 90 55, lub produkty mleczne
2309 10 13	
2309 10 31	
2309 10 33	
2309 10 51	
2309 10 53	
ex 2309 90	-- Pozostałe:
2309 90 20	--- Produkty, o których mowa w uwadze dodatkowej 5 do działu 23 Nomenklatury scalonej
	--- Pozostałe, włącznie z przedmieszkami:
2309 90 31	---- Zawierające skrobię, glukozę, syrop glukozowy, maltodekstrynę lub syrop z maltodekstryny, objęte podpozycjami 1702 30 50, 1702 30 90, 1702 40 90, 1702 90 50 i 2106 90 55, lub produkty mleczne:
2309 90 33	
2309 90 41	
2309 90 43	
2309 90 51	
2309 90 53	

(¹) Do celów tej podpozycji „przetwory mleczne” oznaczają produkty objęte pozycjami od 0401 do 0406, a także podpozycjami 1702 11 00, 1702 19 00 i 2106 90 51.

CZĘŚĆ II

Ryż

Sektor ryżu obejmuje produkty wymienione w poniższej tabeli:

Kod CN	Opis
(a) 1006 10 21 do 1006 10 98	Ryż niełuskany, inny niż do siewu
1006 20	Ryż łuskany (brązowy)
1006 30	Ryż częściowo lub całkowicie bielony, nawet polerowany lub glazurowany
(b) 1006 40 00	Ryż łamany
(c) 1102 90 50	Mąka ryżowa
1103 19 50	Kasze i mączka z ryżu
1103 20 50	Granulki z ryżu
1104 19 91	Ryż płatkowany
ex 1104 19 99	Ryż miazdżony
1108 19 10	Skrobia z ryżu

CZĘŚĆ III

Cukier

Sektor cukru obejmuje produkty wymienione w poniższej tabeli:

Kod CN	Opis
(a) 1212 91	Burak cukrowy
1212 93 00	Trzcina cukrowa
(b) 1701	Cukier trzcinowy lub buraczany i chemicznie czysta sacharoza, w postaci stałej
(c) 1702 20	Cukier klonowy i syrop klonowy
1702 60 95 i	Pozostałe cukry w postaci stałej i syropy cukrowe niezawierające dodatku środków aromatyzujących lub barwiących, z wyłączeniem laktozy, glukozy, maltodekstryny i izoglukozy
1702 90 95	
1702 90 71	Karmel zawierający w substancji suchej 50 % masy sacharozy lub więcej
2106 90 59	Aromatyzowane lub barwione syropy cukrowe, inne niż syropy izoglukozowe, laktozowe, glukozyzowane lub z maltodekstryny
(d) 1702 30 10	Izoglukoza
1702 40 10	
1702 60 10	
1702 90 30	
(e) 1702 60 80	Syrop inulinowy
1702 90 80	
(f) 1703	Melasy powstałe z ekstrakcji lub rafinacji cukru
(g) 2106 90 30	Aromatyzowane lub barwione syropy izoglukozowe
(h) 2303 20	Wysłodki buraczane, wyłoczyny z trzciny cukrowej i pozostałe odpady z produkcji cukru

CZĘŚĆ IV

Susz paszowy

Sektor sushu paszowego obejmuje produkty wymienione w poniższej tabeli:

Kod CN	Opis
(a) ex 1214 10 00	– Mączka i granulki z lucerny, sztucznie suszone
	– Mączka i granulki z lucerny, inaczej suszone i mielone
ex 1214 90 90	– Lucerna, esparceta, koniczyna, łubin, wyka i podobne produkty paszowe sztucznie suszone, z wyjątkiem siana i kapusty pastewnej oraz produktów zawierających siano
	– Lucerna, esparceta, koniczyna, łubin, wyka, nostryk, groszek zwyczajny i komonica, inaczej suszone i mielone
(b) ex 2309 90 96	– Koncentraty białkowe otrzymywane z soku z lucerny i z soku z trawy
	– Produkty poddane dehydratacji otrzymywane wyłącznie z pozostałości stałych i z soku powstających przy wytwarzaniu powyższych koncentratów

CZĘŚĆ V

Nasiona

Sektor nasion obejmuje produkty wymienione w poniższej tabeli:

Kod CN	Opis
0712 90 11	Hybrydy kukurydzy cukrowej: - do siewu
0713 10 10	Groch (<i>Pisum sativum</i>): - do siewu
ex 0713 20 00	Ciecierzycza (cieciorka): - do siewu
ex 0713 31 00	Fasola z gatunku <i>Vigna mungo</i> (L.) Hepper lub <i>Vigna radiata</i> (L.) Wilczek: - do siewu
ex 0713 32 00	Fasolka czerwona mała (Adzuki) (<i>Phaseolus</i> lub <i>Vigna angularis</i>): - do siewu
0713 33 10	Fasola, włącznie z białą groszkową (<i>Phaseolus vulgaris</i>): - do siewu
ex 0713 34 00	Sorzycza ziemna (<i>Vigna subterranea</i> lub <i>Voandzeia subterranea</i>): - do siewu
ex 0713 35 00	- do siewu
ex 0713 39 00	Fasolnik chiński (<i>Vigna unguiculata</i>): - do siewu
	Pozostałe: - do siewu
ex 0713 40 00	Soczewica: - do siewu
ex 0713 50 00	Bób (<i>Vicia faba</i> var. <i>major</i>) i bobik (<i>Vicia faba</i> var. <i>equina</i> , <i>Vicia faba</i> var. <i>minor</i>): - do siewu
ex 0713 60 00	- do siewu
	Nikla indyjska (<i>Cajanus cajan</i>): - do siewu
ex 0713 90 00	Pozostałe suszone warzywa strączkowe: - do siewu
1001 91 10	Orkisz: - nasiona
1001 91 90	Pozostałe - nasiona
ex 1005 10	Kukurydza, nasiona, hybrydy
1006 10 10	Ryż niehuskany: - do siewu
1007 10 10	Hybrydy ziarna sorgo: - nasiona

Kod CN	Opis
1201 10 00	Nasiona soi, nawet łamane: – nasiona
1202 30 00	Orzeszki ziemne, nieprażone ani niepoddane w inny sposób obróbce cieplnej, nawet łuskane lub łamane: – nasiona
1204 00 10	Nasiona lnu, nawet łamane: – do siewu
1205 10 10 i ex 1205 90 00	Nasiona rzepaku lub rzepiku, nawet łamane: – do siewu
1206 00 10	Nasiona słonecznika, nawet łamane: – do siewu
ex 1207	Pozostałe nasiona i owoce oleiste, nawet łamane: – do siewu
1209	Nasiona, owoce i zarodniki, w rodzaju stosowanych do siewu

CZĘŚĆ VI

Chmiel

Sektor chmielu obejmuje produkty wymienione w poniższej tabeli:

Kod CN	Opis
1210	Szyszki chmielowe, świeże lub suszone, nawet mielone, sproszkowane lub w formie granulek; lupulina
1302 13 00	Soki i ekstrakty roślinne z chmielu

CZĘŚĆ VII

Oliwa z oliwek i oliwki stołowe

Sektor oliwy z oliwek i oliwek stołowych obejmuje produkty wymienione w poniższej tabeli:

Kod CN	Opis
(a) 1509	Oliwa i jej frakcje, nawet rafinowane, ale niemodyfikowane chemicznie
1510 00	Pozostałe oleje i ich frakcje, otrzymywane wyłącznie z oliwek, nawet rafinowane, ale niemodyfikowane chemicznie, włącznie z mieszaninami tych olejów lub ich frakcji z olejami lub frakcjami objętymi pozycją 1509
(b) 0709 92 10	Oliwki świeże lub schłodzone do celów innych niż produkcja oliwy
0709 92 90	Pozostałe oliwki świeże lub schłodzone
0710 80 10	Oliwki (niegotowane lub gotowane na parze lub w wodzie), zamrożone
0711 20	Oliwki zakonserwowane tymczasowo (na przykład w gazowym ditenku siarki, w solance, w wodzie siarkowej lub w innych roztworach konserwujących), ale nienadające się w tym stanie do bezpośredniego spożycia
ex 0712 90 90	Oliwki suszone, całe, cięte w kawałki, w plasterkach, łamane lub w proszku, ale dalej nieprzetworzone
2001 90 65	Oliwki, przetworzone lub zakonserwowane octem lub kwasem octowym
ex 2004 90 30	Oliwki, przetworzone lub zakonserwowane inaczej niż octem lub kwasem octowym, zamrożone
2005 70 00	Oliwki, przetworzone lub zakonserwowane inaczej niż octem lub kwasem octowym, niezamrożone

Kod CN	Opis
(c) 1522 00 31 1522 00 39	Pozostałości powstałe przy obróbce substancji tłuszczowych lub wosków zwierzęcych lub roślinnych, zawierające olej o właściwościach oliwy
2306 90 11 2306 90 19	Makuchy i inne pozostałości stałe z ekstrakcji oliwy

CZĘŚĆ VIII

Len i konopie

Sektor lnu i konopi obejmuje produkty wymienione w poniższej tabeli:

Kod CN	Opis
5301	Len surowy lub przetworzony, ale nieprzędzony; odpady i pakuły lnu (włącznie z odpadami przędzy i szarpanką rozwłóknioną)
5302	Konopie siewne (<i>Cannabis sativa</i> L.), surowe lub przetworzone, ale nieprzędzone; odpady i pakuły konopi siewnych (włącznie z odpadami przędzy i szarpanką rozwłóknioną)

CZĘŚĆ IX

Owoce i warzywa

Sektor owoców i warzyw obejmuje produkty wymienione w poniższej tabeli:

Kod CN	Opis
0702 00 00	Pomidory, świeże lub schłodzone
0703	Cebula, szalotka, czosnek, pory oraz pozostałe warzywa cebulowe, świeże lub schłodzone
0704	Kapusty, kalafior, kalarepa, jarmuż i podobne jadalne warzywa kapustne, świeże lub schłodzone
0705	Sałata (<i>Lactuca sativa</i>) i cykoria (<i>Cichorium</i> spp.), świeże lub schłodzone
0706	Marchew, rzepa, buraki sałatkowe, salsefia, selery, rzodkiewki i podobne korzenie jadalne, świeże lub schłodzone
0707 00	Ogórki i korniszony, świeże lub schłodzone
0708	Warzywa strączkowe, łuskane lub niełuskane, świeże lub schłodzone
ex 0709	Pozostałe warzywa, świeże lub schłodzone, z wyłączeniem warzyw objętych podpozycjami 0709 60 91, 0709 60 95, 0709 60 99, 0709 92 10, 0709 92 90 i 0709 99 60
ex 0802	Pozostałe orzechy, świeże lub suszone, nawet łuskane lub obrane, z wyjątkiem orzechów areca (lub betel) i kola objętych podpozycjami 0802 70 00, 0802 80 00
0803 10 10	Plantany świeże
0803 10 90	Plantany suszone
0804 20 10	Figi, świeże
0804 30 00	Ananasy
0804 40 00	Awokado
0804 50 00	Guawa, mango i smaczelina
0805	Owoce cytrusowe, świeże lub suszone
0806 10 10	Winogrona stołowe, świeże
0807	Melony (włącznie z arbuzami) i papaje, świeże
0808	Jabłka, gruszki i pigwy, świeże

Kod CN	Opis
0809	Morele, wiśnie i czereśnie, brzoskwinie (włącznie z nektarynami), śliwki i owoce tarniny, świeże
0810	Pozostałe owoce, świeże
0813 50 31	Mieszanki wyłącznie orzechów suszonych objętych pozycjami 0801 i 0802
0813 50 39	
0910 20	Szafran
ex 0910 99	Tymianek, świeży lub schłodzony
ex 1211 90 86	Bazylija, melisa, mięta, <i>Origanum vulgare</i> (lebiodka pospolita / dziki majeranek), rozmaryn, szaflwia, świeże lub schłodzone
1212 92 00	Chleb świętojański (szarańczyn strąkowy)

CZĘŚĆ X

Produkty z przetworzonych owoców i warzyw

Sektor przetworzonych owoców i warzyw obejmuje produkty wymienione w poniższej tabeli:

Kod CN	Opis
(a) ex 0710	Warzywa (niepoddane obróbce cieplnej lub ugotowane na parze lub w wodzie), zamrożone, z wyłączeniem kukurydzy cukrowej objętej podpozycją 0710 40 00, oliwek objętych podpozycją 0710 80 10 i owoców z rodzaju <i>Capsicum</i> lub z rodzaju <i>Pimenta</i> objętych podpozycją 0710 80 59
ex 0711	Warzywa zakonserwowane tymczasowo (na przykład gazowym ditlenkiem siarki, w solance, w wodzie siarkowej lub w innych roztworach konserwujących), ale nienadające się w tym stanie do bezpośredniego spożycia, z wyłączeniem oliwek objętych podpozycją 0711 20, owoców z rodzaju <i>Capsicum</i> lub z rodzaju <i>Pimenta</i> objętych podpozycją 0711 90 10 i kukurydzy cukrowej objętej podpozycją 0711 90 30
ex 0712	Warzywa suszone, całe, cięte w kawałki, w plasterkach, łamane lub w proszku, ale dalej nieprzetworzone, z wyłączeniem ziemniaków sztucznie suszonych i nienadających się do spożycia przez ludzi, objętych podpozycją ex 0712 90 05, kukurydzy cukrowej objętej podpozycjami 0712 90 11 i 0712 90 19 oraz oliwek objętych podpozycją ex 0712 90 90
0804 20 90	Figi suszone
0806 20	Winogrona suszone
ex 0811	Owoce i orzechy, niepoddane obróbce cieplnej lub ugotowane na parze lub w wodzie, zamrożone, nawet zawierające dodatek cukru lub innego środka słodzącego, z wyłączeniem bananów mrożonych objętych podpozycją ex 0811 90 95
ex 0812	Owoce i orzechy zakonserwowane tymczasowo (na przykład gazowym ditlenkiem siarki, w solance, w wodzie siarkowej lub w innych roztworach konserwujących), ale nienadające się w tym stanie do bezpośredniego spożycia, z wyłączeniem bananów zakonserwowanych tymczasowo objętych podpozycją ex 0812 90 98
ex 0813	Owoce, suszone, inne niż te objęte pozycjami od 0801 do 0806; mieszanki orzechowe lub owoców suszonych należące do niniejszego rozdziału z wyjątkiem mieszanek tylko orzechów objętych pozycjami 0801 i 0802 oraz podpozycjami 0813 50 31 i 0813 50 39
0814 00 00	Skórki owoców cytrusowych lub melonów (włącznie z arbusami), świeże, zamrożone, suszone lub zakonserwowane tymczasowo w solance, wodzie siarkowej lub innych roztworach konserwujących
0904 21 10	Słodka papryka (<i>Capsicum annuum</i>), nierozgniatana ani niemielona
(b) ex 0811	Owoce i orzechy, niegotowane lub gotowane na parze lub w wodzie, zamrożone, nawet zawierające dodatek cukru lub innego środka słodzącego
ex 1302 20	Substancje pektynowe, pektyniany i pektany

Kod CN	Opis
ex 2001	<p>Warzywa, owoce, orzechy i pozostałe jadalne części roślin, przetworzone lub zakonserwowane octem lub kwasem octowym, z wyłączeniem:</p> <ul style="list-style-type: none"> — owoców z rodzaju <i>Capsicum</i> innych niż słodka papryka lub pieprz angielski objętych podpozycją 2001 90 20 — kukurydzy cukrowej (<i>Zea mays</i> var. <i>saccharata</i>) objętej podpozycją 2001 90 30 — ignamów, słodkich ziemniaków i podobnych jadalnych części roślin, zawierających 5 % masy skrobi lub więcej objętych podpozycją 2001 90 40 — rdzeni palmowych objętych podpozycją ex 2001 90 92 — oliwek objętych podpozycją 2001 90 65 — liści winorośli, kielków chmielu i podobnych jadalnych części roślin objętych podpozycją ex 2001 90 97
2002	Pomidory przetworzone lub zakonserwowane inaczej niż octem lub kwasem octowym
2003	Grzyby i trufle, przetworzone lub zakonserwowane inaczej niż octem lub kwasem octowym
ex 2004	Pozostałe warzywa, przetworzone lub zakonserwowane inaczej niż octem lub kwasem octowym, zamrożone, inne niż produkty objęte pozycją 2006, z wyłączeniem kukurydzy cukrowej (<i>Zea mays</i> var. <i>saccharata</i>) objętej podpozycją 2004 90 10, oliwek objętych podpozycją ex 2004 90 30 i ziemniaków przetworzonych lub zakonserwowanych w postaci mąki, mączki lub płatków objętych podpozycją 2004 10 91
ex 2005	Pozostałe warzywa, przetworzone lub zakonserwowane inaczej niż octem lub kwasem octowym, niezamrożone, inne niż produkty objęte pozycją 2006, z wyłączeniem oliwek objętych podpozycją 2005 70 00, kukurydzy cukrowej (<i>Zea mays</i> var. <i>saccharata</i>) objętej podpozycją 2005 80 00 i owoców z rodzaju <i>Capsicum</i> , innych niż słodka papryka i pieprz angielski objętych podpozycją 2005 99 10 i ziemniaków przetworzonych lub zakonserwowanych w postaci mąki, mączki lub płatków objętych podpozycją 2005 20 10
ex 2006 00	Warzywa, owoce, orzechy, skórki z owoców i pozostałe części roślin, zakonserwowane cukrem (odsączone, lukrowane lub kandyzowane), z wyłączeniem bananów zakonserwowanych cukrem objętych pozycjami ex 2006 00 38 i ex 2006 00 99
ex 2007	<p>Dżemy, galaretki owocowe, marmolady, przeciery i pasty owocowe lub orzechowe, otrzymane przez gotowanie, nawet zawierające dodatek cukru lub innej substancji słodzącej, z wyłączeniem:</p> <ul style="list-style-type: none"> — przetworów homogenizowanych z bananów objętych podpozycją ex 2007 10 — dżemów, galaretek, marmolad, przecierów i past z bananów objętych podpozycjami ex 2007 99 39, ex 2007 99 50 i ex 2007 99 97
ex 2008	<p>Owoce, orzechy i pozostałe jadalne części roślin, inaczej przetworzone lub zakonserwowane, nawet zawierające dodatek cukru lub innej substancji słodzącej, lub alkoholu, gdzie indziej niewymienione ani niewłączone, z wyłączeniem:</p> <ul style="list-style-type: none"> — masła orzechowego objętego podpozycją 2008 11 10 — rdzeni palmowych objętych podpozycją 2008 91 00 — kukurydzy objętej podpozycją 2008 99 85 — ignamów, słodkich ziemniaków i podobnych jadalnych części roślin, zawierających 5 % masy skrobi lub więcej objętych podpozycją 2008 99 91 — liści winorośli, kielków chmielu i podobnych jadalnych części roślin objętych podpozycją ex 2008 99 99 — mieszanek bananów inaczej przetworzonych lub zakonserwowanych objętych podpozycjami ex 2008 97 59, ex 2008 97 78, ex 2008 97 93 i ex 2008 97 98 — bananów inaczej przetworzonych lub zakonserwowanych objętych podpozycjami ex 2008 99 49, ex 2008 99 67 i ex 2008 99 99
ex 2009	Soki owocowe (z wyłączeniem soku winogronowego i moszczu winogronowego objętych podpozycjami 2009 61 i 2009 69 oraz soku bananowego objętego podpozycją ex 2009 89 35, 2009 89 38, 2009 89 79, 2009 89 86, 2009 89 89 i 2009 89 99) i soki warzywne niesfermentowane i niezawierające dodatku alkoholu, nawet z dodatkiem cukru lub innej substancji słodzącej

CZĘŚĆ XI

Banany

Sektor bananów obejmuje produkty wymienione w poniższej tabeli:

Kod CN	Opis
0803 90 10	Banany świeże z wyłączeniem plantanów
0803 90 90	Banany suszone z wyłączeniem plantanów
ex 0812 90 98	Banany zakonserwowane tymczasowo
ex 0813 50 99	Mieszanki zawierające banany suszone
1106 30 10	Mąka, mączka i proszek z bananów
ex 2006 00 99	Banany zakonserwowane cukrem
ex 2007 10 99	Homogenizowane przetwory z bananów
ex 2007 99 39	Dżemy, galaretki, marmolady, przeciery i pasty bananowe
ex 2007 99 50	
ex 2007 99 97	
ex 2008 97 59	Mieszanki zawierające banany, inaczej przetworzone lub zakonserwowane, niezawierające dodatku alkoholu
ex 2008 97 78	
ex 2008 97 93	
ex 2008 97 96	
ex 2008 97 98	
ex 2008 99 49	Banany inaczej przetworzone lub zakonserwowane
ex 2008 99 67	
ex 2008 99 99	
ex 2009 89 35	Sok bananowy
ex 2009 89 38	
ex 2009 89 79	
ex 2009 89 86	
ex 2009 89 89	
ex 2009 89 99	

CZĘŚĆ XII

Wino

Sektor wina obejmuje produkty wymienione w poniższej tabeli:

Kod CN	Opis
(a) 2009 61	Sok winogronowy (włączając moszcz winogronowy)
2009 69	
2204 30 92	Pozostały moszcz winogronowy, inny niż w trakcie fermentacji lub z fermentacją zatrzymaną inaczej niż przez dodanie alkoholu
2204 30 94	
2204 30 96	
2204 30 98	
(b) ex 2204	Wino ze świeżych winogron, włącznie z winami wzmocnionymi; moszcz winogronowy inny niż objęty pozycją 2009, z wyjątkiem moszczu winogronowego objętego podpozycjami 2204 30 92, 2204 30 94, 2204 30 96 oraz 2204 30 98
(c) 0806 10 90	Winogrona świeże inne niż winogrona stołowe
2209 00 11	Ocet winny
2209 00 19	

Kod CN	Opis
(d) 2206 00 10	Napój wzbudzony
2307 00 11	Osad winny z drożdży
2307 00 19	
2308 00 11	Wytłoki winogron
2308 00 19	

CZĘŚĆ XIII

Drzewa i inne rośliny żywe, bulwy, korzenie i tym podobne, kwiaty cięte i liście ozdobne

Sektor żywych roślin obejmuje wszystkie produkty objęte rozdziałem 6 Nomenklatury scalonej.

CZĘŚĆ XIV

Tytoń

Sektor tytoniu obejmuje surowiec tytoniowy lub tytoń nieprzetworzony oraz odpady tytoniowe objęte kodem CN 2401.

CZĘŚĆ XV

Wołowina i cielęcina

Sektor wołowiny i cielęciny obejmuje produkty wymienione w poniższej tabeli:

Kod CN	Opis
(a) 0102 29 05 do 0102 29 99, 0102 39 10 i 0102 90 91	Zwierzęta żywe z gatunku bydła domowego, z wyjątkiem zwierząt hodowlanych czystej krwi
0201	Mięso z bydła, świeże lub schłodzone
0202	Mięso z bydła, zamrożone
0206 10 95	Przepona gruba i przepona cienka, świeża lub schłodzona
0206 29 91	Przepona gruba i przepona cienka, zamrożona
0210 20	Mięso z bydła, solone, w solance, suszone lub wędzone
0210 99 51	Przepona gruba i przepona cienka, solona, w solance, suszona lub wędzona
0210 99 90	Mąki i mączki, jadalne, z mięsa lub podrobów
1602 50 10	Pozostałe mięso, przetworzone lub zakonserwowane, zawierające mięso lub podroby z bydła, niepoddane obróbce cieplnej oraz mieszanki poddanego obróbce cieplnej mięsa lub podrobów z niepoddanymi obróbce cieplnej mięsem lub podrobami
1602 90 61	Pozostałe mięso, przetworzone lub zakonserwowane lub podroby z bydła, niepoddane obróbce cieplnej; mieszanki poddanego obróbce cieplnej mięsa lub podrobów z niepoddanymi obróbce cieplnej mięsem lub podrobami
(b) 0102 21, 0102 31 00 i 0102 90 20	Bydło żywe – zwierzęta hodowlane czystej krwi
0206 10 98	Jadalne podroby z bydła, z wyłączeniem przepony grubej i przepony cienkiej, świeże lub schłodzone, inne niż te przeznaczone do produkcji wyrobów farmaceutycznych
0206 21 00	Jadalne podroby z bydła, z wyłączeniem przepony grubej i przepony cienkiej, zamrożone, inne niż te przeznaczone do produkcji wyrobów farmaceutycznych
0206 22 00	
0206 29 99	
0210 99 59	Jadalne podroby z bydła, solone, w solance, suszone lub wędzone, inne niż przepona gruba i przepona cienka

Kod CN	Opis
ex 1502 10 90	Tłuszcze z bydła inne niż te objęte pozycją 1503
1602 50 31 i 1602 50 95	Pozostałe mięso lub podroby z bydła, przetworzone lub zakonserwowane, inne niż niepoddane obróbce cieplnej mięso lub podroby oraz mieszanki poddanego obróbce cieplnej mięsa lub podrobów z niepoddanymi obróbce cieplnej mięsem lub podrobami
1602 90 69	Pozostałe mięso, przetworzone lub zakonserwowane, zawierające mięso lub podroby z bydła inne niż niepoddane obróbce cieplnej oraz mieszanki poddanego obróbce cieplnej mięsa lub podrobów z niepoddanymi obróbce cieplnej mięsem lub podrobami.

CZĘŚĆ XVI

Mleko i przetwory mleczne

Sektor mleka i przetworów mlecznych obejmuje produkty wymienione w poniższej tabeli:

Kod CN	Opis
(a) 0401	Mleko i śmietanka, niezagęszczone ani niezawierające dodatku cukru lub innego środka słodzącego
(b) 0402	Mleko i śmietanka, zagęszczone lub zawierające dodatek cukru lub innego środka słodzącego
(c) 0403 10 11 do 0403 10 39 0403 9011 do 0403 90 69	Maślanka, mleko ukwaszone i śmietanka ukwaszona, jogurt, kefir i inne fermentowane lub zakwaszone mleko i śmietanka, nawet zagęszczone lub zawierające dodatek cukru lub innego środka słodzącego, niearomatyzowane i niezawierające dodatku owoców, orzechów lub kakao
(d) 0404	Serwatka, nawet zagęszczona lub zawierająca dodatek cukru lub innego środka słodzącego; produkty składające się ze składników naturalnego mleka, nawet zawierające dodatek cukru lub innego środka słodzącego, gdzie indziej niewymienione ani niewłączone
(e) ex 0405	Masło i inne tłuszcze oraz oleje otrzymane z mleka; tłuszcze mleczne do smarowania o zawartości tłuszczu większej niż 75 % masy, ale mniejszej niż 80 % masy
(f) 0406	Ser i twaróg
(g) 1702 19 00	Laktoza i syrop laktozowy niezawierające dodatku środków aromatyzujących lub barwiących, zawierające mniej niż 99 % masy laktozy wyrażonej jako laktoza bezwodna, w przeliczeniu na suchą masę
(h) 2106 90 51	Syrop laktozowy aromatyzowany lub barwiony
(i) ex 2309	Preparaty, w rodzaju stosowanych do karmienia zwierząt:
ex 2309 10	– Karma dla psów lub kotów, pakowana do sprzedaży detalicznej:
2309 10 15	--- Zawierająca skrobię, glukozę, syrop glukozowy, maltodekstrynę lub syrop maltodekstrynowy, objęte podpozycjami 1702 30 50, 1702 30 90, 1702 40 90, 1702 90 50 i 2106 90 55, lub przetwory mleczne
2309 10 19	
2309 10 39	
2309 10 59	
2309 10 70	
ex 2309 90	– Pozostałe:
2309 90 35	--- Pozostałe, włącznie z przedmieszkami:
2309 90 39	---- Zawierające skrobię, glukozę, syrop glukozowy, maltodekstrynę lub syrop maltodekstrynowy, objęte podpozycjami 1702 30 50, 1702 30 90, 1702 40 90, 1702 90 50 i 2106 90 55, lub przetwory mleczne
2309 90 49	
2309 90 59	
2309 90 70	

CZĘŚĆ XVII

Wieprzowina

Sektor wieprzowiny obejmuje produkty wymienione w poniższej tabeli:

Kod CN	Opis
(a) ex 0103	Świnie żywe, gatunków domowych, inne niż zwierzęta hodowlane czystej krwi
(b) ex 0203	Mięso ze świń domowych, świeże, schłodzone lub zamrożone
ex 0206	Jadalne podroby ze świń domowych, inne niż do produkcji wyrobów farmaceutycznych, świeże, schłodzone lub zamrożone
0209 10	Tłuszcz ze świń, bez chudego mięsa, niewytapiany lub inaczej wyekstrahowany, świeży, schłodzony, zamrożony, solony, w solance, suszony lub wędzony
ex 0210	Mięso i podroby jadalne ze świń domowych, solone, w solance, suszone lub wędzone
1501 10	Tłuszcz ze świń (włącznie ze smalcem)
1501 20	
(c) 1601 00	Kiełbasy i podobne wyroby z mięsa, podrobów lub krwi; przetwory żywnościowe na bazie tych produktów
1602 10 00	Przetwory homogenizowane z mięsa, podrobów lub krwi
1602 20 90	Przetwory lub konserwy z wątroby dowolnych zwierząt innych niż gęś lub kaczka
1602 41 10	Pozostałe przetwory i konserwy zawierające mięso lub podroby ze świń domowych
1602 42 10	
1602 49 11 do	
1602 49 50	
1602 90 10	Przetwory z krwi dowolnych zwierząt
1602 90 51	Pozostałe przetwory lub konserwy zawierające mięso lub podroby ze świń domowych
1902 20 30	Makarony nadziewane, nawet poddane obróbce cieplnej lub inaczej przygotowane, zawierające więcej niż 20 % masy kiełbasy i tym podobnych, mięsa i podrobów dowolnego rodzaju, włącznie z tłuszczami dowolnego rodzaju lub pochodzenia

CZĘŚĆ XVIII

Baranina i kozina

Sektor mięsa baraniego i koziego obejmuje produkty wymienione w poniższej tabeli:

Kod CN	Opis
(a) 0104 10 30	Jagnięta (do jednego roku życia)
0104 10 80	Owce żywe inne niż zwierzęta hodowlane czystej krwi i jagnięta
0104 20 90	Kozy żywe inne niż zwierzęta hodowlane czystej krwi
0204	Mięso z owiec lub kóz, świeże, schłodzone lub zamrożone
0210 99 21	Mięso z owiec i kóz: z kośćmi, solone, w solance, suszone lub wędzone
0210 99 29	Mięso z owiec i kóz: bez kości, solone, w solance, suszone lub wędzone
(b) 0104 10 10	Owce żywe – zwierzęta hodowlane czystej krwi
0104 20 10	Kozy żywe – zwierzęta hodowlane czystej krwi
0206 80 99	Jadalne podroby z owiec i kóz, świeże lub schłodzone, inne niż do produkcji wyrobów farmaceutycznych

Kod CN	Opis
0206 90 99	Jadalne podroby z owiec i kóz, zamrożone, inne niż do produkcji wyrobów farmaceutycznych
0210 99 85	Jadalne podroby z owiec i kóz, solone, w solance, suszone lub wędzone
ex 1502 90 90	Tłuszcze z owiec lub kóz, inne niż te objęte pozycją 1503
(c) 1602 90 91	Pozostałe przetworzone lub zakonserwowane mięso lub podroby z owiec lub kóz;
1602 90 95	

CZĘŚĆ XIX

Jaja

Sektor jaj obejmuje produkty wymienione w poniższej tabeli:

Kod CN	Opis
(a) 0407 11 00	Jaja drobiu w skorupkach, świeże, zakonserwowane albo gotowane
0407 19 11	
0407 19 19	
0407 21 00	
0407 29 10	
0407 90 10	
(b) 0408 11 80	Jaja ptasie bez skorupki i żółtka jaj, świeże, suszone, gotowane na parze lub w wodzie, formowane, zamrożone lub inaczej zakonserwowane, nawet zawierające dodatek cukru lub innego środka słodzącego, inne niż nienadające się do spożycia przez ludzi
0408 19 81	
0408 19 89	
0408 91 80	
0408 99 80	

CZĘŚĆ XX

Mięso drobiowe

Sektor mięsa drobiowego obejmuje produkty wymienione w poniższej tabeli:

Kod CN	Opis
(a) 0105	Drób domowy żywy, to znaczy ptactwo z gatunku <i>Gallus domesticus</i> , kaczki, gęsi, indyki i perliczki
(b) ex 0207	Mięso i podroby jadalne, z drobiu objętego pozycją 0105, świeże, schłodzone lub zamrożone, z wyłączeniem wątrób wchodzących w zakres lit. c)
(c) 0207 13 91	Wątróbki drobiowe, świeże, schłodzone lub zamrożone
0207 14 91	
0207 26 91	
0207 27 91	
0207 43 00	
0207 44 91	
0207 45 93	
0207 45 95	
0210 99 71	
0210 99 79	
(d) 0209 90 00	Tłuszcz drobiowy niewytapiany lub inaczej wyekstrahowany, świeży, schłodzony, zamrożony, solony, w solance, suszony lub wędzony
(e) 1501 90 00	Tłuszcz drobiowy

Kod CN	Opis
(f) 1602 20 10	Wątróbki gęsie lub kacze, inaczej przetworzone lub zakonserwowane
1602 31	Mięso lub podroby z drobiu objętego pozycją 0105, inaczej przetworzone lub zakonserwowane
1602 32	
1602 39	

CZĘŚĆ XXI

Alkohol etylowy pochodzenia rolniczego

1. Sektor alkoholu etylowego obejmuje produkty wymienione w poniższej tabeli:

Kod CN	Opis
ex 2207 10 00	Alkohol etylowy nieskażony o zawartości alkoholu 80 % obj. lub większej, otrzymany z produktów rolnych wymienionych w załączniku I do Traktatów
ex 2207 20 00	Alkohol etylowy i pozostałe wyroby alkoholowe, o dowolnej mocy, skażone, otrzymane z produktów rolnych wymienionych w załączniku I do Traktatów
ex 2208 90 91 i	Alkohol etylowy nieskażony, o zawartości alkoholu mniejszej niż 80 % obj., otrzymany z produktów rolnych wymienionych w załączniku I do Traktatów
ex 2208 90 99	

2. Sektor alkoholu etylowego obejmuje również produkty na bazie alkoholu etylowego pochodzenia rolniczego objęte kodem CN 2208, w pojemnikach o objętości większej niż dwa litry i posiadające wszelkie właściwości alkoholu etylowego opisanego w pkt 1.

CZĘŚĆ XXII

Produkty pszczele

Sektor pszczelarski obejmuje produkty wymienione w poniższej tabeli:

Kod CN	Opis
0409 00 00	Miód naturalny
ex 0410 00 00	Mleczko pszczele i propolis, jadalne
ex 0511 99 85	Mleczko pszczele i propolis, niejadalne
ex 1212 99 95	Pyłek
ex 1521 90	Wosk pszczeli

CZĘŚĆ XXIII

Jedwabniki

Sektor jedwabników obejmuje jedwabniki objęte kodem CN ex 0106 90 00 oraz grenę objętą kodem CN ex 0511 99 85.

CZĘŚĆ XXIV

Pozostałe produkty

„Pozostałe produkty” oznaczają wszystkie produkty rolne inne niż wymienione w częściach I-XXIII, w tym produkty wymienione w poniższych sekcjach 1 i 2 niniejszej części.

Sekcja 1

Kod CN	Opis
ex 0101	Konie, osły, muły i osłomuły, żywe:
	- Konie
0101 21 00	-- Zwierzęta hodowlane czystej krwi ^(a) :
0101 29	-- Pozostałe:
0101 29 90	--- Inne niż do uboju
0101 30 00	-- Osły
0101 90 00	Pozostałe
ex 0102	Bydło żywe:
	-- Inne niż zwierzęta hodowlane czystej krwi:
	--- Inne niż gatunki domowe
0102 39 90,	
0102 90 99 oraz	
ex 0103	Świnie żywe:
0103 10 00	- Zwierzęta hodowlane czystej krwi ^(b)
	- Pozostałe:
ex 0103 91	-- O masie mniejszej niż 50 kg:
0103 91 90	--- Inne niż gatunki domowe
ex 0103 92	-- O masie 50 kg lub większej
0103 92 90	-- Inne niż gatunki domowe
0106	Pozostałe zwierzęta żywe
ex 0203	Mięso ze świń, świeże, schłodzone lub zamrożone:
	- Świeże lub schłodzone:
ex 0203 11	-- Tusze i półtusze:
0203 11 90	--- Inne niż ze świń domowych
ex 0203 12	-- Szyunki, łopatki i ich kawałki, z kośćmi:
0203 12 90	--- Inne niż ze świń domowych
ex 0203 19	-- Pozostałe:
0203 19 90	--- Inne niż ze świń domowych
	- Zamrożone:
ex 0203 21	-- Tusze i półtusze:
0203 21 90	--- Inne niż ze świń domowych
ex 0203 22	-- Szyunki, łopatki i ich kawałki, z kośćmi:
0203 22 90	--- Inne niż ze świń domowych
ex 0203 29	-- Pozostałe:
0203 29 90	--- Inne niż ze świń domowych
ex 0205 00	Mięso z osłów, mułów lub osłomułów, świeże, schłodzone lub zamrożone:

Kod CN	Opis
ex 0206	Jadalne podroby z bydła, świń, owiec, kóz, koni, osłów, mułów lub osłomułów, świeże, schłodzone lub zamrożone:
ex 0206 10	-Z bydła, świeże lub schłodzone
0206 10 10	--Do produkcji wyrobów farmaceutycznych (°)
	-Z bydła, zamrożone:
ex 0206 22 00	--Wątroby:
	---Do produkcji wyrobów farmaceutycznych (°)
ex 0206 29	--Pozostałe:
0206 29 10	---Do produkcji wyrobów farmaceutycznych (°)
ex 0206 30 00	-Ze świń, świeże lub schłodzone:
	--Do produkcji wyrobów farmaceutycznych (°)
	--Pozostałe:
	---Inne niż ze świń domowych
	-Ze świń, zamrożone:
ex 0206 41 00	--Wątroby:
	---Do produkcji wyrobów farmaceutycznych (°)
	---Pozostałe:
	----Inne niż ze świń domowych
ex 0206 49 00	--- - Pozostałe:
	---Ze świń domowych:
	----Do produkcji wyrobów farmaceutycznych (°)
	---Pozostałe
ex 0206 80	-Inne, świeże lub schłodzone:
0206 80 10	--Do produkcji wyrobów farmaceutycznych (°)
	--Pozostałe:
0206 80 91	---Z koni, osłów, mułów i osłomułów
ex 0206 90	-Pozostałe, zamrożone:
0206 90 10	--Do produkcji wyrobów farmaceutycznych (°)
	--Pozostałe:
0206 90 91	---Z koni, osłów, mułów i osłomułów
0208	Pozostałe mięso i podroby jadalne, świeże, schłodzone lub zamrożone
ex 0210	Mięso i podroby jadalne, solone, w solance, suszone lub wędzone; jadalne mąki i mączki, z mięsa lub podrobów:
	-Mięso ze świń:
ex 0210 11	--Szynki, łopatki i ich kawałki, z kośćmi:
0210 11 90	---Inne niż ze świń domowych
ex 0210 12	--Boczek i jego kawałki:
0210 12 90	---Inne niż ze świń domowych

Kod CN	Opis
ex 0210 19	-- Pozostałe:
0210 19 90	--- Inne niż ze świń domowych
	- Pozostałe, włącznie z jadalnymi mąkami i mączkami, z mięsa lub podrobów:
0210 91 00	-- Z naczelnych
0210 92	-- Z wielorybów, delfinów i morświnów (ssaki z rzędu waleni); z manatów i krów morskich (ssaki z rzędu syren); z fok, lwów morskich i morsów (ssaki z podrzędu płetwonogich)
0210 93 00	-- Z gadów (włącznie z węzami i żółwiami)
ex 0210 99	-- Pozostałe:
	--- Mięso:
0210 99 31	---- Z reniferów
0210 99 39	---- Pozostałe
	--- Podroby:
	---- Inne niż ze świń domowych, bydła, owiec i kóz
0210 99 85	----- Inne niż wątróbki drobiowe
ex 0407	Jaja ptasie w skorupkach, świeże, zakonserwowane lub gotowane:
0407 19 90, 0407 29 90 oraz 0407 90 90	- Inne niż drobiu
ex 0408	Jaja ptasie bez skorupki i żółtka jaj, świeże, suszone, gotowane na parze lub w wodzie, formowane, zamrożone lub inaczej zakonserwowane, nawet zawierające dodatek cukru albo innego środka słodzącego:
	- Żółtka jaj:
ex 0408 11	-- Suszone:
0408 11 20	--- Nienadające się do spożycia przez ludzi ^(d)
ex 0408 19	-- Pozostałe:
0408 19 20	--- Nienadające się do spożycia przez ludzi ^(d)
	- Pozostałe:
ex 0408 91	-- Suszone:
0408 91 20	--- Nienadające się do spożycia przez ludzi ^(d)
ex 0408 99	-- Pozostałe:
0408 99 20	--- Nienadające się do spożycia przez ludzi ^(d)
0410 00 00	Jadalne produkty pochodzenia zwierzęcego, gdzie indziej niewymienione ani niewłączone
0504 00 00	Jelita, pęcherze i żołądki zwierząt (z wyjątkiem rybich), całe i w kawałkach, świeże, schłodzone, zamrożone, solone, w solance, suszone lub wędzone
ex 0511	Produkty pochodzenia zwierzęcego, gdzie indziej niewymienione ani niewłączone; martwe zwierzęta objęte działem 1 lub 3, nienadające się do spożycia przez ludzi:
0511 10 00	- Nasienie bydłęce
	- Pozostałe:
ex 0511 99	-- Pozostałe:
0511 99 85	--- Pozostałe

Kod CN	Opis
ex 0709	Pozostałe warzywa, świeże lub schłodzone:
ex 0709 60	-Owoce z rodzaju <i>Capsicum</i> lub z rodzaju <i>Pimenta</i> : --Pozostałe:
0709 60 91	----Z rodzaju <i>Capsicum</i> , do produkcji pieprzu tureckiego lub barwników oleożywnicznych <i>Capsicum</i> (*)
0709 60 95	----Do przemysłowej produkcji olejków eterycznych lub żywicznych (*)
0709 60 99	----Pozostałe
ex 0710	Warzywa (niepoddane obróbce cieplnej lub ugotowane na parze lub w wodzie), zamrożone:
ex 0710 80	-Pozostałe warzywa: --Owoce z rodzaju <i>Capsicum</i> lub z rodzaju <i>Pimenta</i> : ---Inne niż słodka papryka
0710 80 59	---
ex 0711	Warzywa zakonserwowane tymczasowo (na przykład gazowym ditlenkiem siarki, w solance, w wodzie siarkowej lub w innych roztworach konserwujących), ale nienadające się w tym stanie do bezpośredniego spożycia:
ex 0711 90	-Pozostałe warzywa; mieszanki warzyw: --Warzywa: ----Owoce z rodzaju <i>Capsicum</i> lub z rodzaju <i>Pimenta</i> , z wyłączeniem słodkiej papryki
0711 90 10	----
ex 0713	Warzywa strączkowe, suszone, łuskane, nawet bez skórki lub dzielone:
ex 0713 10	-Groch (<i>Pisum sativum</i>): --Inne niż do siewu
0713 10 90	---
ex 0713 20 00	-Ciecierzycy (cieciorka): --Inne niż do siewu -Fasola (<i>Vigna</i> spp., <i>Phaseolus</i> spp.)
ex 0713 31 00	--Fasola z gatunku <i>Vigna mungo</i> (L.) Hepper lub <i>Vigna radiata</i> (L.) Wilczek: ---Inne niż do siewu
ex 0713 32 00	--Fasolka czerwona mała (Adzuki) (<i>Phaseolus</i> lub <i>Vigna angularis</i>): ---Inne niż do siewu
ex 0713 33	--Fasola, włącznie z białą groszkową (<i>Phaseolus vulgaris</i>): ---Inne niż do siewu
0713 33 90	---
ex 0713 34 00	--Sorzycha ziemna (<i>Vigna subterranea</i> lub <i>Voandzeia subterranea</i>)
ex 0713 35 00	---Inne niż do siewu
ex 0713 39 00	--Fasolnik chiński (<i>Vigna unguiculata</i>): ---Inne niż do siewu --Pozostałe: ---Inne niż do siewu
ex 0713 40 00	-Soczewica: --Inne niż do siewu
ex 0713 50 00	-Bób (<i>Vicia faba</i> var. <i>major</i>) i bobik (<i>Vicia faba</i> var. <i>equina</i> i <i>Vicia faba</i> var. <i>minor</i>): --Inne niż do siewu
ex 0713 60 00	-Nikla indyjska (<i>Cajanus cajan</i>)

Kod CN	Opis
	-- Inne niż do siewu
ex 0713 90 00	- Pozostałe:
	-- Inne niż do siewu
0801	Orzechy kokosowe, orzechy brazylijskie i orzechy nerkowca, świeże lub suszone, nawet łuskane lub obrane
ex 0802	Pozostałe orzechy, świeże lub suszone, nawet łuskane lub obrane:
0802 70 00	- Orzechy kola (<i>Cola</i> spp.)
0802 80 00	- Orzechy areca
ex 0804	Daktyle, figi, ananasy, awokado, guawa, mango i smaczelina, świeże lub suszone:
0804 10 00	- Daktyle
0902	Herbata, nawet aromatyzowana
ex 0904	Pieprz z rodzaju <i>Piper</i> ; suszone lub rozgniatane, lub mielone owoce z rodzaju <i>Capsicum</i> lub z rodzaju <i>Pimenta</i> , z wyłączeniem słodkiej papryki objętej podpozycją 0904 21 10
0905	Wanilia
0906	Cynamon i kwiat cynamonowca
0907	Goździki (całe owoce, kwiaty i szypułki)
0908	Gałka muszkatołowa, kwiat muszkatołowy i kardamony
0909	Nasiona anyżku, badianu, kopru, kolendry, kminu lub kminku; jagody jałowca
ex 0910	Imbir, kurkuma, liście laurowe, curry i pozostałe przyprawy korzenne z wyłączeniem tymianku i szafranu
ex 1106	Mąka, mączka i proszek z suszonych warzyw strączkowych objętych pozycją 0713, z sago lub z korzeni lub bulw objętych pozycją 0714, lub z produktów objętych działem 8:
1106 10 00	- Z suszonych warzyw strączkowych objętych pozycją 0713
ex 1106 30	- Z produktów objętych działem 8:
1106 30 90	-- Inne niż banany
ex 1108	Skrobie; inulina:
1108 20 00	- Inulina
1201 90 00	Nasiona soi, nawet łamane, inne niż do siewu
1202 41 00	Orzeszki ziemne, nieprażone ani niepoddane w inny sposób obróbce cieplnej, w łupinkach, inne niż do siewu
1202 42 00	Orzeszki ziemne, nieprażone ani niepoddane w inny sposób obróbce cieplnej, łuskane, nawet łamane, inne niż do siewu
1203 00 00	Kopra
1204 00 90	Nasiona lnu, nawet łamane, inne niż do siewu
1205 10 90 i ex 1205 90 00	Nasiona rzepaku lub rzepiku, nawet łamane, inne niż do siewu
1206 00 91	Nasiona słonecznika, nawet łamane, inne niż do siewu
1206 00 99	
1207 29 00	Nasiona bawełny, nawet łamane, inne niż do siewu
1207 40 90	Nasiona sezamu, nawet łamane, inne niż do siewu
1207 50 90	Nasiona gorczycy, nawet łamane, inne niż do siewu
1207 91 90	Nasiona maku, nawet łamane, inne niż do siewu
1207 99 91	Nasiona konopi, nawet łamane, inne niż do siewu

Kod CN	Opis
ex 1207 99 96	Pozostałe nasiona i owoce oleiste, nawet łamane, inne niż do siewu
1208	Mąka i mączka, z nasion lub owoców oleistych, innych niż z gorczycy
ex 1211	Rośliny i części roślin (włącznie z nasionami i owocami) w rodzaju stosowanych głównie w perfumerii, farmacji lub stosowanych do celów owadobójczych, grzybobójczych lub podobnych, świeże lub suszone, nawet krojone, kruszone lub proszkowane z wyłączeniem produktów oznaczonych kodem CN ex 1211 90 86 w części IX;
ex 1212	Chleb świętojański, wodorosty morskie i pozostałe algi, burak cukrowy i trzcina cukrowa, świeże, schłodzone, zamrożone lub suszone, nawet mielone; pestki i jądra owoców oraz pozostałe produkty roślinne (włącznie z niepalonymi korzeniami cykorii <i>Cichorium intybus</i> var. <i>sativum</i>) w rodzaju stosowanych głównie do spożycia przez ludzi, gdzie indziej niewymienione ani niewłączone:
ex 1212 99	-- Inne niż trzcina cukrowa:
1212 99 41 i 1212 99 49	--- Nasiona chleba świętojańskiego
ex 1212 99 95	--- Pozostałe, z wyłączeniem korzenia cykorii
1213 00 00	Słoma i plewy zbóż, niepreparowane, nawet siekane, mielone, prasowane lub w formie granulek
ex 1214	Brukiew, buraki pastewne, korzenie pastewne, siano, lucerna (alfalfa), koniczyna, esparceta, kapusta pastewna, łubin, wyka i podobne produkty pastewne, nawet w formie granulek:
ex 1214 10 00	- Mączka i granulki z lucerny (alfalfa), z wyłączeniem: z lucerny, sztucznie suszonych lub z lucerny, inaczej suszonych i mielonych
ex 1214 90	- Pozostałe:
1214 90 10	-- Buraki pastewne, brukiew i pozostałe korzenie pastewne
ex 1214 90 90	-- Pozostałe, z wyłączeniem: - Lucerny, esparcety, koniczyny, łubinu, wyki i podobnych produktów pastewnych sztucznie suszonych, z wyjątkiem siana i kapusty pastewnej oraz produktów zawierających siano - Lucerny, esparcety, koniczyny, łubinu, wyki, nostrzyka, groszku zwyczajnego i koniczyny, inaczej suszonych i mielonych
ex 1502	Tłuszcze z bydła, owiec lub kóz, inne niż te objęte pozycją 1503:
ex 1502 10 10 ex 1502 90 10	- Do zastosowań przemysłowych innych niż produkcja artykułów spożywanych przez ludzi, z wyłączeniem tłuszczu otrzymanego z kości i odpadów (*)
1503 00	Stearyna smalcowa, olej smalcowy, oleostearyna, oleina i olej łojowy, niemulgowane lub niezmieszane, lub nieprzygotowane inaczej
ex 1504	Tłuszcze i oleje i ich frakcje, z ryb lub ze ssaków morskich, nawet rafinowane, ale niemodyfikowane chemicznie, z wyłączeniem olejów z wątróbek rybich lub ich frakcji objętych pozycją 1504 10 oraz tłuszcze i oleje i ich frakcje z ryb, z wyłączeniem olejów z wątróbek objętych pozycją 1504 20
1507	Olej sojowy i jego frakcje, nawet rafinowane, ale niemodyfikowane chemicznie
1508	Olej z orzeszków ziemnych i jego frakcje, nawet rafinowane, ale niemodyfikowane chemicznie

Kod CN	Opis
1511	Olej palmowy i jego frakcje, nawet rafinowane, ale niemodyfikowane chemicznie
1512	Olej z nasion słonecznika, z krokosza balwierskiego lub z nasion bawełny i ich frakcje, nawet rafinowane, ale niemodyfikowane chemicznie
1513	Olej kokosowy (z kopry), olej z ziaren palmowych lub olej babassu oraz ich frakcje, nawet rafinowane, ale niemodyfikowane chemicznie
1514	Olej rzepakowy, rzepikowy lub gorczycowy i ich frakcje, nawet rafinowane, ale niemodyfikowane chemicznie
ex 1515	Pozostałe ciekłe tłuszcze i oleje roślinne (z wyłączeniem oleju jojoba objętego podpozycją ex 1515 90 11) i ich frakcje, nawet rafinowane, ale niemodyfikowane chemicznie
ex 1516	Tłuszcze i oleje, zwierzęce lub roślinne, i ich frakcje, częściowo lub całkowicie uwodornione, estryfikowane wewnętrznie, reestryfikowane lub elaidynizowane, nawet rafinowane, ale dalej nieprzetworzone (z wyłączeniem uwodornionego oleju rydocynowego, tzw. „wosku opalowego” objętego podpozycją 1516 20 10)
ex 1517	Margaryna; jadalne mieszaniny lub produkty z tłuszczów lub olejów, zwierzęcych lub roślinnych, lub z frakcji różnych tłuszczów lub olejów z niniejszego rozdziału, inne niż jadalne tłuszcze lub oleje lub ich frakcje objęte pozycją 1516, z wyłączeniem podpozycji 1517 10 10, 1517 90 10 oraz 1517 90 93
1518 00 31 oraz 1518 00 39	Oleje roślinne, ciekłe, zmieszane, do zastosowań technicznych lub przemysłowych, innych niż produkcja artykułów spożywanych przez ludzi (*)
1522 00 91	Osady i szlamy olejowe; sopstoki powstałe przy obróbce substancji tłuszczowych lub wosków zwierzęcych lub roślinnych, z wyłączeniem zawierających olej o właściwościach oliwy z oliwek
1522 00 99	Inne pozostałości powstałe przy obróbce substancji tłuszczowych lub wosków zwierzęcych lub roślinnych, z wyłączeniem zawierających olej o właściwościach oliwy z oliwek
ex 1602	Pozostałe mięso, podroby lub krew, przetworzone lub zakonserwowane:
	- Ze świń:
ex 1602 41	-- Szyunki i ich kawałki:
1602 41 90	--- Inne niż ze świń domowych
ex 1602 42	-- Łopatki i ich kawałki:
1602 42 90	--- Inne niż ze świń domowych
ex 1602 49	-- Pozostałe, włącznie z mieszkankami:
1602 49 90	--- Inne niż ze świń domowych
ex 1602 90	- Pozostałe, włącznie z przetworami z krwi dowolnych zwierząt:
	-- Inne niż przetwory z krwi dowolnych zwierząt:
1602 90 31	--- Z dziczyzny lub z królików
	---- Pozostałe:
	----- Inne niż zawierające mięso lub podroby ze świń domowych:
	----- Inne niż zawierające mięso lub podroby z bydła:
1602 90 99	----- Inne niż z owiec lub kóz
ex 1603 00	Ekstrakty i soki, z mięsa
1801 00 00	Ziarna kakaowe, całe lub łamane, surowe lub palone
1802 00 00	Łuski kakao, łupiny, osłonki i pozostałe odpady kakao

Kod CN	Opis
ex 2001	Warzywa, owoce, orzechy i pozostałe jadalne części roślin, przetworzone lub zakonserwowane octem lub kwasem octowym:
ex 2001 90	–Pozostałe:
2001 90 20	--Owoce z rodzaju <i>Capsicum</i> inne niż słodka papryka lub pieprz angielski
ex 2005	Pozostałe warzywa przetworzone lub zakonserwowane inaczej niż octem lub kwasem octowym, niezamrożone, inne niż produkty objęte pozycją 2006:
ex 2005 99	–Pozostałe warzywa i mieszanki warzywne:
2005 99 10	--Owoce z rodzaju <i>Capsicum</i> inne niż słodka papryka lub pieprz angielski
ex 2206	Pozostałe napoje fermentowane (na przykład cydr (cidr), perry i miód pitny); mieszanki napojów fermentowanych oraz mieszanki napojów fermentowanych i napojów bezalkoholowych, gdzie indziej niewymienione ani niewłączone:
2206 00 31 do	–Inne niż napoje wzbudzone
2206 00 89	
ex 2301	Mąki, mączki i granulki, z mięsa i podrobów, ryb lub skorupiaków, mięczaków lub pozostałych bezkręgowców wodnych, nienadające się do spożycia przez ludzi; skwarki:
2301 10 00	–Mąki, mączki i granulki, z mięsa i podrobów; skwarki
ex 2302	Otręby, śruta i inne pozostałości odsiewu, przemiału lub innej obróbki zbóż i roślin strączkowych, nawet w formie granulek:
2302 50 00	–Z roślin strączkowych
2304 00 00	Makuchy i inne pozostałości stałe, nawet mielone lub w formie granulek, pozostałe z ekstrakcji oleju sojowego
2305 00 00	Makuchy i inne pozostałości stałe, nawet mielone lub w formie granulek, pozostałe z ekstrakcji oleju z orzeszków ziemnych
ex 2306	Makuchy i inne pozostałości stałe, nawet mielone lub w formie granulek, pozostałe z ekstrakcji tłuszczów lub olejów roślinnych, inne niż te objęte pozycją 2304 lub 2305 z wyjątkiem podpozycji 2306 90 05 (makuchy i inne pozostałości stałe pozostałe z ekstrakcji zarodków kukurydzy) oraz 2306 90 11 i 2306 90 19 (makuchy i inne pozostałości stałe pozostałe z ekstrakcji oliwy)
ex 2307 00	Osad winny z drożdży; kamień winny:
2307 00 90	–Kamień winny
ex 2308 00	Materiały roślinne i odpady roślinne, pozostałości roślinne i produkty uboczne, nawet w formie granulek, w rodzaju stosowanych do karmienia zwierząt, gdzie indziej niewymienione ani niewłączone:
2308 00 90	–Inne niż wyłoki winogron, żołądki i kasztany, wycłoczyny z owoców innych niż winogrona
ex 2309	Preparaty, w rodzaju stosowanych do karmienia zwierząt:
ex 2309 10	–Karma dla psów lub kotów, pakowana do sprzedaży detalicznej:
2309 10 90	--Inne niż zawierające skrobię, glukozę, syrop glukozowy, maltodekstrynę lub syrop z maltodekstryny objęte podpozycjami 1702 30 50, 1702 30 90, 1702 40 90, 1702 90 50 i 2106 90 55 lub produkty mleczne
ex 2309 90	–Pozostałe:
ex 2309 90 10	--Pozostałe, włącznie z przedmieszkami: --- Roztwory ze ssaków morskich

Kod CN	Opis
ex 2309 90 91 do 2309 90 96	<p>---Inne niż zawierające skrobię, glukozę, syrop glukozowy, maltodekstrynę lub syrop z maltodekstryny objęte podpozycjami 1702 30 50, 1702 30 90, 1702 40 90, 1702 90 50 i 2106 90 55 lub produkty mleczne, z wyłączeniem</p> <p>-Koncentratów białkowych otrzymywanych z soku z lucerny i z soku z trawy</p> <p>-Produktów w proszku otrzymywanych wyłącznie z pozostałości stałych i z soku powstających przy wytwarzaniu koncentratów określonych w tiret pierwszym</p>
<p>(^e) Zaklasyfikowanie do tej podpozycji podlega warunkom ustanowionym w odpowiednich przepisach unijnych (patrz: dyrektywa Rady 94/28/WE (¹) oraz rozporządzenie Komisji (WE) nr 504/2008 (²)).</p> <p>(¹) Dyrektywa Rady 94/28/WE z dnia 23 czerwca 1994 r. ustanawiająca zasady odnoszące się do warunków genealogicznych i zootechnicznych stosowanych w przywozie z państw trzecich zwierząt, ich nasienia, komórek jajowych i zarodków oraz zmieniająca dyrektywę 77/504/EWG w sprawie zwierząt hodowlanych czystorasowych z gatunku bydła (Dz.U. L 178 z 12.7.1994, s. 66).</p> <p>(²) Rozporządzenie Komisji (WE) nr 504/2008 z dnia 6 czerwca 2008 r. wykonujące dyrektywy Rady 90/426/EWG i 90/427/EWG w odniesieniu do metod identyfikacji koniowatych (Dz.U. L 149 z 7.6.2008, s. 3).</p> <p>(^b) Zaklasyfikowanie do tej podpozycji podlega warunkom ustanowionym w odpowiednich przepisach unijnych (patrz: dyrektywa Rady 88/661/EWG (³), dyrektywa Rady 94/28/WE oraz decyzja Komisji 96/510/WE (⁴)).</p> <p>(³) Dyrektywa Rady 88/661/EWG z dnia 19 grudnia 1988 r. w sprawie norm zootechnicznych mających zastosowanie do zwierząt hodowlanych z gatunku świń (Dz.U. L 382 z 31.12.1988, s. 36).</p> <p>(⁴) Decyzja Komisji z dnia 18 lipca 1996 r. ustanawiająca zaświadczenia hodowlane i zootechniczne w przywozie zwierząt hodowlanych, ich nasienia, komórek jajowych i zarodków (Dz.U. L 210 z 20.8.1996, s. 53).</p> <p>(^c) Zaklasyfikowanie do tej podpozycji podlega warunkom ustanowionym w odpowiednich przepisach unijnych (patrz: art. 291–300 rozporządzenia (EWG) nr 2454/93).</p> <p>(^d) Zaklasyfikowanie do tej podpozycji podlega warunkom ustanowionym w pkt F sekcji II przepisów wstępnych Nomenklatury scalonej.</p>	

Sekcja 2

Kod CN	Opis
0101 29 10	Konie żywe, do uboju (^e)
ex 0205 00	Mięso z koni, świeże, schłodzone lub zamrożone
0210 99 10	Mięso z koni, solone, w solance lub suszone
0511 99 10	Ściągna; ścinki i podobne odpady surowych skór lub skórek
0701	Ziemniaki, świeże lub schłodzone
0901	Kawa, nawet palona lub bezkofeina; łupinki i łuski kawy; substytuty kawy zawierające kawę w dowolnej proporcji
1105	Mąka, mączka, proszek, płatki i granulki, ziemniaczane
ex 1212 99 95	Korzenie cykorii
2209 00 91 i 2209 00 99	Ocet i namiastki octu otrzymane z kwasu octowego innego niż ocet winny
4501	Korek naturalny, surowy lub zwyczajnie preparowany, odpady korka; korek kruszony, granulowany lub mielony
<p>(^e) Zaklasyfikowanie do tej podpozycji podlega warunkom ustanowionym w odpowiednich przepisach unijnych (patrz: art. 291–300 rozporządzenia (EWG) nr 2454/93).</p>	

ZAŁĄCZNIK II

DEFINICJE, O KTÓRYCH MOWA W ART. 3 UST. 1

CZĘŚĆ I

Definicje dotyczące sektora ryżu

- I. Pojęcia „ryż niełuskany”, „ryż łuskany”, „ryż częściowo bielony”, „ryż całkowicie bielony”, „ryż okrągłozarnisty”, „ryż średniozarnisty”, „ryż długozarnisty A lub B” i „ryż łamany” mają następujące definicje:
- 1) a) „ryż niełuskany” oznacza ryż, który zachował łuskę po omlóceniu;
 - b) „ryż łuskany” oznacza ryż niełuskany, z którego usunięto tylko łuskę. Przykładami ryżu wchodzącego w zakres tej definicji jest ryż posiadający nazwę handlową: „ryż brązowy”, „ryż cargo”, „loonzain” i „riso sbramato”;
 - c) „ryż częściowo bielony” oznacza ryż niełuskany, z którego usunięto łuskę, część zarodka i całość lub część zewnętrznych warstw owocni, ale pozostawiono warstwy wewnętrzne;
 - d) „ryż całkowicie bielony” oznacza ryż niełuskany, z którego usunięto łuskę, całość zewnętrznych i wewnętrznych warstw owocni, całość zarodka w przypadku ryżu długozarnistego i średniozarnistego oraz co najmniej część zarodka w przypadku ryżu okrągłozarnistego, ale w którym wzdłużne białe prążkowanie może pozostać na nie więcej niż 10 % ziaren;
- 2) a) „ryż okrągłozarnisty” oznacza ryż, którego ziarna mają długość nieprzekraczającą 5,2 mm, a stosunek długości do szerokości jest mniejszy niż 2;
 - b) „ryż średniozarnisty” oznacza ryż, którego ziarna mają długość przekraczającą 5,2 mm, ale nieprzekraczającą 6 mm, a stosunek długości do szerokości jest nie większy niż 3;
 - c) „ryż długozarnisty” oznacza
 - (i) ryż długozarnisty A, tj. ryż, którego ziarna mają długość przekraczającą 6,0 mm, a stosunek długości do szerokości jest większy niż 2, ale mniejszy niż 3;
 - (ii) ryż długozarnisty B, tj. ryż, którego ziarna mają długość przekraczającą 6,0 mm, a stosunek długości do szerokości jest równy lub większy niż 3;
 - d) „pomiarzy ziaren” oznaczają pomiary ziaren wykonywane na ryżu całkowicie bielonym dokonywane następującymi metodami:
 - (i) pobranie reprezentatywnej próbki partii;
 - (ii) przesianie próbki, tak aby zatrzymać jedynie całe ziarna, włącznie z ziarnami niedojrzałymi;
 - (iii) przeprowadzenie dwóch pomiarów, dotyczących po 100 ziaren każdy, i wyliczenie średniej;
 - (iv) wyrażenie wyniku w milimetrach, zaokrąglonego do pierwszego miejsca po przecinku;
- 3) „ryż łamany” oznacza fragmenty ziaren, których długość nie przekracza trzech czwartych średniej długości całego ziarna.
- II. W odniesieniu do ziaren i ziaren łamanych niebędących niepogorszonej jakości stosuje się następujące definicje:
- 1) „ziarno całe” oznacza ziarno, w którym tylko część końcówki została usunięta, bez względu na cechy na każdym etapie obróbki;
 - 2) „ziarno obcięte” oznacza ziarno, w którym cała końcówka została usunięta;
 - 3) „ziarno łamane lub kawałki” oznacza ziarno, w którym została usunięta część większa niż końcówka; ziarno łamane obejmuje:
 - (i) ziarno łamane duże (części ziarna o długości nie mniejszej niż połowa długości ziarna, lecz niestanowiące całego ziarna);

- (ii) ziarno łamane średnie (kawałki ziarna o długości nie mniejszej niż jedna czwarta długości ziarna, lecz mniejsze niż minimalny rozmiar „ziarna łamanego dużego”);
 - (iii) ziarno łamane drobne (kawałki ziarna mniejsze niż jedna czwarta ziarna, lecz zbyt duże, aby przechodziły przez sito o oczkach 1,4 mm);
 - (iv) kawałki (małe odłamki lub cząstki ziarna przechodzące przez sito o oczkach 1,4 mm); definicja obejmuje ziarno połamane (kawałki powstałe w wyniku podłużnego przełamania się ziarna);
- 4) „ziarno zielone” oznacza ziarno, które nie jest w pełni dojrzałe;
 - 5) „ziarno z naturalnymi anomaliami rozwojowymi” oznacza ziarno wykazujące naturalne anomalie rozwojowe; anomalie rozwojowe oznaczają deformacje cech morfologicznych typowych dla odmiany, spowodowane czynnikami dziedzicznymi lub innymi;
 - 6) „ziarno kredowe” oznacza ziarno, którego nie mniej niż trzy czwarte powierzchni ma wygląd matowo-kredowy;
 - 7) „ziarno z czerwonymi prążkami” oznacza ziarno wykazujące wzdłużne czerwone paski o różnej intensywności i odcieniu barwy, stanowiące pozostałość owocni;
 - 8) „ziarno plamiste” oznacza ziarno wykazujące wyraźne małe krążki ciemnego koloru o mniej lub bardziej regularnym kształcie; do ziarna plamistego zalicza się także ziarno wykazujące niewielkie czarne prążki tylko na powierzchni; prążki i plamki nie mogą mieć żółtej lub ciemnej otoczki;
 - 9) „ziarno zaplamione” oznacza ziarno, które na niewielkiej części powierzchni ma wyraźnie zmieniony kolor naturalny; plamy mogą mieć różny kolor (czarniawy, czerwonawy, brązowy); głębokie czarne prążki są również uznawane za plamy. Jeśli kolor plam jest wystarczająco wyraźny (czarny, różowy, czerwono-brązowy), aby je natychmiast zauważyć, i jeśli pokrywają one nie mniej niż połowę powierzchni ziarna, ziarno należy zakwalifikować do ziarna żółtego;
 - 10) „ziarno żółte” oznacza ziarno, które w całości lub części, z przyczyn innych niż suszenie, zmieniło kolor naturalny i które przybrało kolor cytrynowy lub pomarańczowo-żółty;
 - 11) „ziarno bursztynowe” oznacza ziarno, którego kolor, z powodów innych niż suszenie, uległ niewielkiej jednolitej zmianie na całej powierzchni; na skutek tej zmiany kolor ziarna stał się jasny bursztynowo-żółty.

CZĘŚĆ II

Definicje techniczne dotyczące sektora cukru

Sekcja A

Definicje ogólne

- 1) „cukry białe” oznaczają cukry bez dodatku środków aromatyzujących, barwiących ani też innych substancji, zawierające wagowo w suchej masie 99,5 % lub więcej sacharozy oznaczonej metodą polarymetryczną;
- 2) „cukry surowe” oznaczają cukry bez dodatku środków aromatyzujących, barwiących ani też innych substancji, zawierające wagowo w suchej masie mniej niż 99,5 % sacharozy oznaczonej metodą polarymetryczną;
- 3) „izoglukoza” oznacza produkt otrzymany z glukozy lub jej polimerów, zawierający wagowo w suchej masie co najmniej 10 % fruktozy;
- 4) „syrop inulinowy” oznacza bezpośredni produkt otrzymany w wyniku hydrolizy inuliny lub oligofruktoz, zawierający wagowo w suchej masie co najmniej 10 % fruktozy w postaci wolnej lub w postaci sacharozy, wyrażonej w ekwiwalencie cukru/izoglukozy. W celu uniknięcia ograniczeń na rynku produktów o słabych właściwościach słodzących, wytwarzanych przez przetwórców włókna inulinowego poza kwotą syropu inulinowego, definicja ta może zostać zmieniona przez Komisję w drodze aktów delegowanych zgodnie z art. 125 ust. 4 lit. a);
- 5) „umowa dostawy” oznacza umowę dostawy buraków do produkcji cukru zawartą pomiędzy sprzedawcą a przedsiębiorstwem;
- 6) „porozumienie branżowe” oznacza:
 - a) porozumienie zawarte, przed zawarciem jakiegokolwiek umowy dostawy, między przedsiębiorstwami lub organizacją zrzeszającą przedsiębiorstwa uznaną przez dane państwo członkowskie lub grupą takich organizacji zrzeszających przedsiębiorstwa, z jednej strony, a stowarzyszeniem sprzedawców uznanym przez dane państwo członkowskie lub grupą takich organizacji zrzeszających sprzedawców, z drugiej strony;

- b) jeżeli porozumienie, o którym mowa w lit. a), nie zostało zawarte – przepisy dotyczące spółek oraz przepisy dotyczące spółdzielni w zakresie, w jakim regulują dostawę buraków cukrowych przez wspólników spółek lub członków firmy lub spółdzielni produkujących cukier.

Sekcja B

Definicje obowiązujące w okresie, o którym mowa w art. 124

- 1) „cukier kwotowy”, „izoglukoza kwotowa” i „kwotowy syrop inulinowy” oznaczają każdą wielkość produkcji cukru, izoglukozy lub syropu inulinowego przypisaną do danego roku gospodarczego w ramach kwoty danego przedsiębiorstwa;
- 2) „cukier przemysłowy” oznacza każdą wielkość produkcji cukru przypisaną do danego roku gospodarczego przekraczającą ilość cukru, o której mowa w pkt 5, przeznaczoną do produkcji przemysłowej jednego z produktów, o których mowa w art. 140 ust. 2;
- 3) „izoglukoza przemysłowa” i „przemysłowy syrop inulinowy” oznaczają każdą wielkość produkcji izoglukozy lub syropu inulinowego przypisaną do danego roku gospodarczego, przeznaczoną do produkcji przemysłowej jednego z produktów, o których mowa w art. 140 ust. 2;
- 4) „nadwyżka cukru”, „nadwyżka izoglukozy” i „nadwyżka syropu inulinowego” oznaczają każdą wielkość produkcji cukru, izoglukozy lub syropu inulinowego przypisaną do danego roku gospodarczego, przekraczającą odpowiednie ilości, o których mowa w pkt 1, 2 i 3;
- 5) „buraki kwotowe” oznaczają wszystkie buraki cukrowe przetwarzane na cukier kwotowy;
- 6) „rafineria przemysłowa” oznacza zakład produkcyjny:
 - którego wyłączną działalnością jest rafinacja surowego cukru trzcinowego pochodzącego z importu, lub
 - który w roku gospodarczym 2004/2005 lub – w przypadku Chorwacji – 2007/2008 dokonał rafinacji surowego cukru trzcinowego pochodzącego z przywozu w ilości co najmniej 15 000 ton.

CZĘŚĆ III

Definicje dotyczące sektora chmielu

- 1) „chmiel” oznacza wysuszone kwiatostany, znane także jako szyszki, (żeńskiego) pnącego chmielu (*Humulus lupulus*); kwiatostany te są zielonkavo-żółte i o owalnym kształcie, mają ogonki, a ich długość zwykle wynosi 2–5 cm;
- 2) „mączka chmielowa” oznacza produkt otrzymany przez mielenie chmielu, zawierający wszystkie jego naturalne elementy;
- 3) „mączka chmielowa z podwyższoną zawartością lupuliny” oznacza produkt otrzymany przez mielenie szyszek chmielu po mechanicznym usunięciu części listków, ogonków, przylistków i osadek;
- 4) „ekstrakt chmielowy” oznacza skoncentrowane produkty otrzymane poprzez działanie rozpuszczalników na szyszki chmielu lub na mączkę chmielową;
- 5) „mieszane produkty chmielowe” oznaczają mieszaninę dwóch lub więcej produktów, o których mowa w pkt 1 – 4.

CZĘŚĆ IV

Definicje dotyczące sektora wina

Dotyczące winorośli

- 1) „karczowanie” oznacza całkowite usunięcie wszystkich krzewów winorośli z obszaru, na którym zostały one zasadzone;
- 2) „sadzenie” oznacza definitywne zasadzenie sadzonek winorośli lub ich części, szczepionych lub nie, z zamiarem produkowania winogron lub założenia szkółki szczepów;
- 3) „szczepienie” oznacza szczepienie winorośli, które już były poddane szczepieniu.

Dotyczące produktów

- 4) „winogrona świeże” oznaczają owoce winorośli używane do produkcji wina, dojrzałe lub częściowo osuszone (*raisined*), które mogą być rozgniatane lub tłoczone przy użyciu zwykłych metod stosowanych w produkcji wina i które mogą spontanicznie wywoływać fermentację alkoholu;
- 5) „świeży moszcz winogronowy z fermentacją zahamowaną poprzez dodanie alkoholu” jest to produkt, który:
- a) posiada rzeczywistą zawartość alkoholu nie mniejszą niż 12 % obj. i nie większą niż 15 % obj.;
 - b) pochodzi wyłącznie z odmian winorośli klasyfikowanych zgodnie z art. 81 ust. 2 i otrzymywany jest przez dodanie do niesfermentowanego moszczu winogronowego o naturalnej zawartości alkoholu nie mniejszej niż 8,5 % obj.:
 - (i) albo alkoholu neutralnego pochodzenia winnego, włączywszy alkohol otrzymywany w drodze destylacji suszonych winogron, mający rzeczywistą zawartość alkoholu nie mniejszą niż 96 % obj.;
 - (ii) albo nierektyfikowanego produktu pozyskanego w drodze destylacji wina i mającego rzeczywistą zawartość alkoholu nie mniejszą niż 52 % obj. i nie większą niż 80 % obj.;
- 6) „sok winogronowy” oznacza niesfermentowany, lecz podlegający fermentacji produkt ciekły, który:
- a) jest otrzymywany w drodze stosownej obróbki sprawiającej, że nadaje się on do spożycia;
 - b) jest otrzymywany ze świeżych winogron lub moszczu winogronowego lub w drodze regeneracji. W przypadku gdy otrzymywany jest w drodze regeneracji, regenerowany jest z zagęszczonego moszczu winogronowego lub zagęszczonego soku winogronowego.
- Dopuszczalna rzeczywista zawartość alkoholu w soku winogronowym jest nie większa niż 1 % obj.;
- 7) „zagęszczony sok winogronowy” oznacza niekarmelizowany sok winogronowy otrzymany w drodze częściowej dehydratacji soku winogronowego przy użyciu dowolnej dozwolonej metody – innej niż nagrzewanie bezpośrednie – stosowanej w taki sposób, aby liczba wskazana przez refraktometr użyty zgodnie z zalecaną metodą, która zostanie określona, w temperaturze 20°C nie była niższa niż 50,9 %.
- Dopuszczalna rzeczywista zawartość alkoholu w zagęszczonym soku winogronowym jest nie większa niż 1 % obj.;
- 8) „osad winny z drożdży” oznacza pozostałość:
- a) zbierającą się w naczyniach zawierających wino po fermentacji podczas jego składowania lub po poddaniu go dozwolonej obróbce;
 - b) powstałą w wyniku filtrowania lub odwirowywania produktu, o którym mowa w lit. a);
 - c) zbierającą się w naczyniach zawierających moszcz winogronowy podczas jego składowania lub po poddaniu go dozwolonej obróbce; lub
 - d) powstałą w wyniku filtrowania lub odwirowywania produktu, o którym mowa w lit. c);
- 9) „wytloki z winogron” oznaczają pozostałości powstałe w wyniku tłoczenia świeżych winogron, sfermentowane lub nie;
- 10) „napój wzbudzony” oznacza produkt otrzymywany:
- a) w wyniku fermentacji niepoddanych obróbce wytloków z winogron macerowanych w wodzie; lub
 - b) w wyniku ługowania w wodzie sfermentowanych wytloków z winogron;
- 11) „wino wzmocnione do destylacji” oznacza produkt, który:
- a) posiada rzeczywistą zawartość alkoholu nie mniejszą niż 18 % obj. i nie większą niż 24 % obj.;

- b) jest otrzymywany wyłącznie przez dodanie do wina niezawierającego resztkowego cukru nierекtyfikowanego produktu otrzymanego w wyniku destylacji wina, a maksymalna rzeczywista zawartość alkoholu wynosi 86 % obj.; lub
- c) posiada kwasowość lotną 1,5 grama na litr, wyrażoną jako kwas octowy;
- 12) „cuvée” oznacza
- a) moszcz winogronowy;
- b) wino; lub
- c) mieszaninę moszczu winogronowego lub win o różnych cechach charakterystycznych, przeznaczone do przygotowywania szczególnego rodzaju win musujących.

Zawartość alkoholu

- 13) „rzeczywista objętościowa zawartość alkoholu” oznacza liczbę jednostek objętości czystego alkoholu zawartego w temperaturze 20°C w 100 jednostkach objętości danego produktu w tej temperaturze;
- 14) „potencjalna objętościowa zawartość alkoholu” oznacza liczbę jednostek objętości czystego alkoholu w temperaturze 20°C, który może być wyprodukowany na drodze całkowitej fermentacji cukrów zawartych w 100 jednostkach objętości danego produktu w tej temperaturze;
- 15) „całkowita objętościowa zawartość alkoholu” oznacza sumę rzeczywistej i potencjalnej zawartości alkoholu;
- 16) „naturalna objętościowa zawartość alkoholu” oznacza całkowitą objętościową zawartość alkoholu produktu przed jego wzbogaceniem;
- 17) „rzeczywista zawartość alkoholu na masę” oznacza liczbę kilogramów czystego alkoholu zawartą w 100 kilogramach danego produktu;
- 18) „potencjalna zawartość alkoholu na masę” oznacza liczbę kilogramów czystego alkoholu, który może być wyprodukowany w drodze całkowitej fermentacji cukrów zawartych w 100 kilogramach danego produktu;
- 19) „całkowita zawartość alkoholu na masę” oznacza sumę rzeczywistej i potencjalnej zawartości alkoholu.

CZĘŚĆ V

Definicje dotyczące sektora wołowiny i cielęciny

„Bydło” oznacza żywe zwierzęta z gatunku bydła domowego objęte kodami CN 0102 21, 0102 31 00, 0102 90 20, od ex 0102 29 10 do ex 0102 29 99, 0102 39 10, 0102 90 91.

CZĘŚĆ VI

Definicje dotyczące sektora mleka i przetworów mlecznych

Do celów stosowania kwot taryfowych na masło pochodzące z Nowej Zelandii termin „wyprodukowane bezpośrednio z mleka lub śmietanki” nie wyklucza masła wyprodukowanego z mleka lub śmietanki bez użycia materiałów przechwytywanych, w jednorazowym, autonomicznym i nieprzerwanym procesie, który może obejmować przechodzenie śmietanki przez stan koncentracji tłuszczu lub frakcjonowanie tego tłuszczu.

CZĘŚĆ VII

Definicje dotyczące sektora jaj

- 1) „jaja w skorupkach” oznaczają jaja drobiu w skorupkach, świeże, zakonserwowane lub gotowane, inne niż jaja wylęgowe, o których mowa w pkt 2;
- 2) „jaja wylęgowe” oznaczają jaja drobiowe wylęgowe;
- 3) „produkty całe” oznaczają jaja ptasie pozbawione skorupki, nawet zawierające dodatek cukru lub innego środka słodzącego, nadające się do spożycia przez ludzi;
- 4) „produkty oddzielone” oznaczają żółtka jaj ptasich, nawet zawierające dodatek cukru lub innego środka słodzącego, nadające się do spożycia przez ludzi.

CZĘŚĆ VIII

Definicje dotyczące sektora mięsa drobiowego

- 1) „drób żywy” oznacza żywe kury, kaczki, gęsi, indyki i perliczki o masie powyżej 185 gramów;
- 2) „pisklęta” oznaczają żywe kury, kaczki, gęsi, indyki i perliczki o masie nieprzekraczającej 185 gramów;
- 3) „drób ubity” oznacza poddane ubojowi ptactwo z gatunku *Gallus domesticus*, kaczki, gęsi, indyki i perliczki, całe, z podrobami lub bez;
- 4) „produkty pochodne” oznaczają:
 - a) produkty wymienione w załączniku I część XX lit. a);
 - b) produkty wymienione w załączniku I część XX lit. b), z wyłączeniem drobiu ubitego i podrobów jadalnych, zwane „kawałkami drobiu”;
 - c) podroby jadalne wymienione w załączniku I część XX lit. b);
 - d) produkty wymienione w załączniku I część XX lit. c);
 - e) produkty wymienione w załączniku I część XX lit. d) i e);
 - f) produkty, o których mowa w załączniku I część XX lit. f), inne niż produkty objęte kodami CN 1602 20 10.

CZĘŚĆ IX

Definicje dotyczące sektora pszczelarskiego

- 1) „miód” rozumiany jest jako „miód” w rozumieniu dyrektywy Rady 2001/110/WE ⁽¹⁾, w tym również, jeśli chodzi o główne rodzaje miodu;
- 2) „produkty pszczele” oznaczają miód, wosk pszczeli, mleczko pszczele, propolis lub pyłek.

⁽¹⁾ Dyrektywa Rady 2001/110/WE z dnia 20 grudnia 2001 r. odnosząca się do miodu (Dz.U. L 10 z 12.1.2002, s. 47).

ZAŁĄCZNIK III

STANDARDOWA JAKOŚĆ RYŻU I CUKRU, O KTÓREJ MOWA W ART. 7 I 135

A. Standardowa jakość ryżu niełuskanego

Ryż niełuskany standardowej jakości:

- a) to ryż o solidnej i właściwej jakości handlowej, bez zapachu;
- b) wilgotność takiego ryżu wynosi maksymalnie 13 %;
- c) ryż ten daje uzysk ryżu całkowicie bielonego wynoszący 63 % całych ziaren wagowo (z tolerancją 3 % dla ziaren obciętych); ta wartość procentowa odnosi się do wagi ziaren całkowicie bielonego ryżu niepogorszonej jakości:

ziarno kredowe ryżu niełuskanego objęte kodami CN 1006 10 27 i 1006 10 98	1,5 %
ziarno kredowe ryżu niełuskanego objęte innymi kodami niż CN 1006 10 27 i 1006 10 98:	2,0 %
ziarno z czerwonymi prążkami	1,0 %
ziarno plamiste	0,50 %
ziarno zaplamione	0,25 %
ziarno żółte	0,02 %
ziarno bursztynowe	0,05 %

B. Standardowa jakość cukru

I. Standardowa jakość buraków cukrowych

Burak standardowej jakości:

- a) to burak o solidnej i właściwej jakości handlowej;
- b) cechuje się zawartością cukru w wysokości 16 % w punkcie przyjęcia.

II. Standardowa jakość cukru białego

1) Cukier biały standardowej jakości ma następujące właściwości:

- a) o solidnej i właściwej jakości handlowej; suchy, w formie jednorodnych granulowanych kryształków, sypki;
- b) minimalna polaryzacja: 99,7;
- c) maksymalna zawartość wilgoci: 0,06 %;
- d) maksymalna zawartość cukru inwertowanego: 0,04 %;
- e) liczba punktów określonych na podstawie pkt 2 nie przekracza ogółem 22 ani też:
 - 15 w odniesieniu do zawartości popiołu,
 - 9 w odniesieniu do typu barwnego określonego przy zastosowaniu metody Instytutu Technologii Rolniczych w Brunszwiku („metoda Brunszwik”),
 - 6 w odniesieniu do barwienia roztworu określonego przy zastosowaniu metody Międzynarodowej Komisji ds. Unifikacji Metod Analizy Cukru („metoda ICUMSA” – *International Commission for Uniform Methods of Sugar Analysis*).

- 2) Jeden punkt odpowiada:
- 0,0018 % zawartości popiołu określonej przy zastosowaniu metody ICUMSA przy 28° w skali Brix;
 - 0,5 jednostki typu barwnego określonego przy zastosowaniu metody Brunshwik;
 - 7,5 jednostki barwienia roztworu określonego przy zastosowaniu metody ICUMSA.
- 3) Metodami oznaczania czynników, o których mowa w pkt 1, są metody stosowane do oznaczania takich czynników w ramach środków interwencyjnych.

III. *Standardowa jakość cukru surowego*

- Za cukier surowy jakości standardowej uważa się cukier, z którego uzysk cukru białego wynosi 92 %.
 - Uzysk cukru surowego buraczanego jest obliczany poprzez odjęcie od stopnia polaryzacji takiego cukru:
 - jego procentowej zawartości popiołu pomnożonej przez cztery;
 - jego procentowej zawartości cukru inwertowanego pomnożonej przez dwa;
 - liczby 1.
 - Uzysk cukru surowego trzcinowego jest obliczany poprzez odjęcie liczby 100 od stopnia polaryzacji takiego cukru pomnożonego przez dwa.
-

ZAŁĄCZNIK IV

UNIJNA SKALA KLASYFIKACJI TUSZ, O KTÓREJ MOWA W ART. 10

A. Unijna skala klasyfikacji tusz bydła w wieku 8 miesięcy lub więcej

I. Definicje

Stosuje się następujące definicje:

- 1) „tusza”: oznacza ciało zwierzęcia poddanego ubojowi po wykrwawieniu, wytrzewieniu i oskórowaniu;
- 2) „półtusza”: oznacza produkt otrzymany poprzez podzielenie tuszy symetrycznie przez środek każdego kręgu szyjnego, piersiowego, lędźwiowego i krzyżowego oraz przez środek mostka i spojenia miednicznego.

II. Kategorie

Tusze wołowe dzieli się na następujące kategorie:

- Z: tusze zwierząt w wieku od 8 miesięcy do poniżej 12 miesięcy;
- A: tusze niekastrowanych samców w wieku od 12 miesięcy do poniżej 24 miesięcy;
- B: tusze niekastrowanych samców w wieku od 24 miesięcy;
- C: tusze kastrowanych samców w wieku od 12 miesięcy;
- D: tusze samic, które się cielily;
- E: tusze innych samic w wieku od 12 miesięcy.

III. Klasyfikacja

Tusze klasyfikuje się, oceniając kolejno:

- 1) Uformowanie, zgodnie z następującymi definicjami:

Klasy uformowania tuszy, w szczególności jej istotne części (udziec, grzbiet, łopatka)

Klasa uformowania	Opis
S wybitne	Wszystkie profile ekstremalnie wypukłe; wyjątkowo rozwinięte mięśnie (typ tuszy o podwójnym umięśnieniu)
E doskonałe	Wszystkie profile wypukłe do superwypukłych; wyjątkowo rozwinięte mięśnie
U bardzo dobre	Profile zasadniczo wypukłe; bardzo dobrze rozwinięte mięśnie
R dobre	Kształty proste na całej długości; dobrze rozwinięte mięśnie
O dostateczne	Profile na ogół proste do wklęsłych; przeciętnie wykształcone mięśnie
P słabe	Wszystkie profile wklęsłe do bardzo wklęsłych; słabo rozwinięte mięśnie

2. Okrywą tłuszczową, zgodnie z następującymi definicjami:

— Ilość tłuszczu na tuszy oraz w jamie piersiowej

Klasa okrywy tłuszczowej	Opis
1 niska	Od braku pokrycia do nieznacznej okrywy tłuszczowej
2 mała	Niewielka okrywa tłuszczowa, prawie wszędzie widoczne mięśnie
3 średnia	Poza udźcem i łopatką prawie wszędzie mięśnie pokryte tłuszczem, niewielkie złogi tłuszczu w jamie klatki piersiowej
4 wysoka	Mięśnie pokryte tłuszczem, ale na udźcu i łopatce jeszcze częściowo widoczne, trochę wyraźnych złogów tłuszczu w jamie klatki piersiowej
5 bardzo wysoka	Cała tusza pokryta tłuszczem; duże złogi w jamie klatki piersiowej

Państwa członkowskie są uprawnione do dokonania dalszego podziału każdej z klas przedstawionych w pkt 1 i 2 na maksymalnie trzy podklasy.

IV. Prezentacja

Tusze i półtusze prezentowane są w następujący sposób:

- a) bez głowy oraz bez kończyn; głowa jest oddzielona od tuszy w stawie szczytowo-potylicznym, a racice oddzielone w stawie nadgarstkowo-śródręcznym lub stępowo-śródstopowym;
- b) bez narządów wewnętrznych jamy klatki piersiowej i jamy brzusznej, z nerkami, tłuszczem okołonerkowym i tłuszczem miednicznym lub bez;
- c) bez narządów rozrodczych i przylegających mięśni, a w przypadku samic – bez wymienia i tłuszczu gruczołu mlecznego.

V. Klasyfikacja i identyfikacja

Rzeźnie zatwierdzone na mocy art. 4 rozporządzenia (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽¹⁾ przyjmują środki w celu zapewnienia, aby wszystkie tusze i półtusze były w wieku ośmiu miesięcy lub więcej poddanego ubojowi w takich rzeźniach i opatrzone znakiem jakości zdrowotnej, o którym mowa w art. 5 ust. 2 w związku z sekcją I rozdział III załącznika I do rozporządzenia (WE) nr 854/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽²⁾, były klasyfikowane i identyfikowane na podstawie skali unijnej.

Przed identyfikacją poprzez znakowanie państwa członkowskie mogą przyznać upoważnienie do usuwania tłuszczu zewnętrznego z tusz lub półtuszy, jeżeli jest to uzasadnione okrywą tłuszczową.

B. Unijna skala klasyfikacji tusz wieprzowych

I. Definicja

„Tusza” oznacza ciało świni poddanej ubojowi po wykrwawieniu i wytrzewieniu, całe lub podzielone wzdłuż linii środkowej.

II. Klasyfikacja

Tusze są dzielone na klasy w zależności od szacowanej zawartości chudego mięsa i odpowiednio klasyfikowane:

Klasy	Chude mięso jako odsetek masy tuszy
S	60 lub więcej
E	55 lub więcej, ale mniej niż 60
U	50 lub więcej, ale mniej niż 55

⁽¹⁾ Rozporządzenie (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiające szczególne przepisy dotyczące higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego (Dz.U. L 139 z 30.4.2004, s. 55).

⁽²⁾ Rozporządzenie (WE) nr 854/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiające szczególne przepisy dotyczące organizacji urzędowych kontroli w odniesieniu do produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do spożycia przez ludzi (Dz.U. L 139 z 30.4.2004, s. 206).

Klasy	Chude mięso jako odsetek masy tuszy
R	45 lub więcej, ale mniej niż 50
O	40 lub więcej, ale mniej niż 45
P	mniej niż 40

III. Prezentacja

Tusze prezentowane są bez języka, szczeciny, racic, narządów płciowych, tłuszczu okołonerkowego, nerek oraz przepony.

IV. Zawartość chudego mięsa

- 1) Zawartość chudego mięsa ocenia się za pomocą metod klasyfikowania zatwierdzonych przez Komisję. Można zatwierdzić jedynie statystycznie udowodnione metody szacowania, oparte na pomiarach fizycznych jednej lub większej liczby części anatomicznych tuszy wieprzowej. Zatwierdzenie metod klasyfikacji zależy od zgodności z maksymalną tolerancją błędów statystycznego przy dokonywaniu oceny.
- 2) Wartość handlowa tusz nie jest jednak ustalana wyłącznie na podstawie oszacowanej zawartości chudego mięsa.

V. Identyfikacja tusz

O ile Komisja nie postanowi inaczej, sklasyfikowane tusze są identyfikowane przez oznakowanie na podstawie skali unijnej.

C. Unijna skala klasyfikacji tusz baranich

I. Definicja

Zastosowanie mają definicje „tusza” i „półtusza” zamieszczone w pkt A.I.

II. Kategorie

Tusze dzieli się na następujące kategorie:

A: tusze owiec poniżej dwunastu miesięcy;

B: tusze pozostałych owiec.

III. Klasyfikacja

Tusze klasyfikuje się, stosując odpowiednio przepisy pkt A.III. Termin „udziec” w pkt A.III.1 i w wierszach 3 i 4 tabeli zamieszczonej w pkt A.III.2 zastępuje się terminem „ćwierćtusza tylna”.

IV. Prezentacja

Tusze i półtusze prezentowane są bez głowy (oddzielonej w stawie szczytowo-potylicznym), racic (oddzielonych w stawie nadgarstkowo-śródręcznym lub stępowo-śródstopowym), ogona (odciętego pomiędzy szóstym a siódmym kręgiem ogonowym), wymion, organów płciowych, wątroby i wnętrzności. Nerki i tłuszcz okołonerkowy zaliczane są do tuszy.

Państwa członkowskie mogą zezwolić na stosowanie innych rodzajów prezentacji, jeżeli opisana prezentacja nie jest stosowana.

V. Identyfikacja tusz

Sklasyfikowane tusze i półtusze są identyfikowane przez oznakowanie na podstawie skali unijnej.

ZAŁĄCZNIK V

**WYKAZ PRODUKTÓW WYŁĄCZONYCH Z PROGRAMU „OWOCE I WARZYWA W SZKOLE”
WSPÓŁFINANSOWANEGO Z POMOCY UNIJNEJ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 23 UST. 3**

Produkty, do których dodano którekolwiek z poniższych:

- cukier,
 - tłuszcz,
 - sól,
 - substancje słodzące.
-

ZAŁĄCZNIK VI

LIMITY BUDŻETOWE NA PROGRAMY WSPARCIA, O KTÓRYCH MOWA W ART. 44 UST. 1,

w tys. EUR na rok budżetowy

	2014	2015	2016	2017 i dalsze
Bulgaria	26 762	26 762	26 762	26 762
Republika Czeska	5 155	5 155	5 155	5 155
Niemcy	38 895	38 895	38 895	38 895
Grecja	23 963	23 963	23 963	23 963
Hiszpania	353 081	210 332	210 332	210 332
Francja	280 545	280 545	280 545	280 545
Chorwacja	11 885	11 885	11 885	10 832
Włochy	336 997	336 997	336 997	336 997
Cypr	4 646	4 646	4 646	4 646
Litwa	45	45	45	45
Luksemburg	588	—	—	—
Węgry	29 103	29 103	29 103	29 103
Malta	402	—	—	—
Austria	13 688	13 688	13 688	13 688
Portugalia	65 208	65 208	65 208	65 208
Rumunia	47 700	47 700	47 700	47 700
Słowenia	5 045	5 045	5 045	5 045
Słowacja	5 085	5 085	5 085	5 085
Zjednoczone Królestwo	120	—	—	—

ZAŁĄCZNIK VII

DEFINICJE, OZNACZENIA I OPISY HANDLOWE PRODUKTÓW, O KTÓRYCH MOWA W ART. 78

Do celów niniejszego załącznika „opis handlowy” oznacza nazwę, pod którą sprzedawany jest produkt spożywczy, w rozumieniu art. 5 ust. 1 dyrektywy 2000/13/WE, lub nazwę żywności, w rozumieniu art. 17 rozporządzenia (UE) nr 1169/2011.

CZĘŚĆ I

Mięso z bydła w wieku poniżej 12 miesięcy

I. Definicja

Do celów niniejszej części załącznika „mięso” oznacza wszystkie tusze, mięso z kośćmi i bez kości, podroby krojone lub niekrojone przeznaczone do spożycia przez ludzi, pochodzące z bydła w wieku poniżej 12 miesięcy, świeże, mrożone lub głęboko mrożone, bez względu na to, czy są one opakowane lub paczkowane, czy nie.

II. Klasyfikacja bydła w wieku poniżej 12 miesięcy dokonywana w rzeźni

W czasie uboju bydło w wieku poniżej 12 miesięcy jest klasyfikowane przez pracowników rzeźni, pod kontrolą właściwego organu, do jednej z dwu następujących kategorii:

A) Kategoria V: bydło w wieku poniżej ośmiu miesięcy

Litera identyfikacyjna kategorii: V;

B) Kategoria Z: bydło w wieku powyżej 8 i poniżej 12 miesięcy

Litera identyfikacyjna kategorii: Z.

Klasyfikacji tej dokonuje się na podstawie informacji zawartych w paszporcie towarzyszącym bydłu lub, w przypadku braku takiego paszportu, na podstawie danych zawartych w skomputeryzowanej bazie danych, o której mowa w art. 5 rozporządzenia (WE) nr 1760/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽¹⁾.

III. Opis handlowy

1) Mięso z bydła w wieku poniżej dwunastu miesięcy jest wprowadzane do obrotu w państwach członkowskich pod następującymi opisami handlowymi ustalonymi dla poszczególnych państw członkowskich:

A) dla mięsa z bydła w wieku poniżej ośmiu miesięcy (litera identyfikacyjna kategorii: V):

Państwo wprowadzenia do obrotu	Opis handlowy, jaki należy stosować
Belgia	veau, viande de veau/kalfsvlees/Kalbfleisch
Bułgaria	месо от малки телета
Republika Czeska	Telecí
Dania	Lyst kalvekød
Niemcy	Kalbfleisch
Estonia	Vasikaliha
Irlandia	Veal
Grecja	μσχάρι γάλακτος
Hiszpania	Ternera blanca, carne de ternera blanca
Francja	veau, viande de veau
Chorwacja	teletina
Włochy	vitello, carne di vitello

⁽¹⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1760/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 lipca 2000 r. ustanawiające system identyfikacji i rejestracji bydła i dotyczące etykietowania wołowiny i produktów z wołowiny (Dz.U. L 204 z 11.8.2000, s. 1).

Cypr	μοσχάρι γάλακτος
Łotwa	Teļa gaļa
Litwa	Veršiena
Luksemburg	veau, viande de veau/Kalbfleisch
Węgry	Borjúhús
Malta	Vitella
Niderlandy	Kalfsvlees
Austria	Kalbfleisch
Polska	cielęcina
Portugalia	Vitela
Rumunia	carne de vițel
Słowenia	Teletina
Słowacja	Telacie mäso
Finlandia	vaalea vasikanliha/ljust kalvkött
Szwecja	ljust kalvkött
Zjednoczone Królestwo	Veal

B) dla mięsa bydła w wieku powyżej ośmiu miesięcy i poniżej dwunastu miesięcy (litera identyfikacyjna kategorii: Z):

Państwo wprowadzenia do obrotu	Opis handlowy, jaki należy stosować
Belgia	jeune bovin, viande de jeune bovin/jongrundvlees/Jungrindfleisch
Bułgaria	Телешко месо
Republika Czeska	hovězí maso z mladého skotu
Dania	Kalvekød
Niemcy	Jungrindfleisch
Estonia	noorloomaliha
Irlandia	rosé veal
Grecja	vealό μοσχάρι
Hiszpania	Ternera, carne de ternera
Francja	jeune bovin, viande de jeune bovin
Chorwacja	mlada junetina
Włochy	vitellone, carne di vitellone
Cypr	vealό μοσχάρι
Łotwa	jaunlopa gaļa
Litwa	Jautiena
Luksemburg	jeune bovin, viande de jeune bovin/Jungrindfleisch
Węgry	Növendék marha húsa
Malta	Vitellun
Niderlandy	rosé kalfsvlees
Austria	Jungrindfleisch
Polska	młoda wołowina
Portugalia	Vitelão

Rumunia	carne de tineret bovin
Słowenia	meso težjih telet
Słowacja	mäso z mladého dobytka
Finlandia	vasikanliha/kalvkött
Szwecja	Kalvkött
Zjednoczone Królestwo	Beef

- 2) Opisy handlowe, o których mowa w pkt 1, mogą być uzupełnione informacją o nazwie lub oznaczeniu danych kawałków mięsa lub podrobów.
- 3) Opisów handlowych wymienionych w wykazie dla kategorii V zawartym w tabeli zamieszczonej w pkt 1 lit. A oraz wszelkich nowych nazw handlowych wywodzących się od nich używa się jedynie wtedy, gdy spełnione są wszystkie wymogi zawarte w niniejszym załączniku.

W szczególności nie używa się określeń „veau”, „telec”, „Kalb”, „μσοχύρι”, „ternera”, „kalv”, „veal”, „vitello”, „vitella”, „kalf”, „vitela” i „teletina” w opisach handlowych w odniesieniu do mięsa z bydła w wieku powyżej 12 miesięcy ani też nie wymienia się ich na etykiecie.

- 4) Warunki, o których mowa w pkt 1, nie mają zastosowania do mięsa z bydła objętego nazwą pochodzenia lub oznaczeniem geograficznym, podlegającym ochronie zgodnie z rozporządzeniem Rady (UE) nr 1151/2012 i zarejestrowanymi przed dniem 29 czerwca 2007 r.

IV. Obowiązkowe oznaczenie na etykiecie

- 1) Bez uszczerbku dla dyrektywy 2000/13/WE, rozporządzenia (UE) nr 1169/2011 oraz art. 13, 14 i 15 rozporządzenia (WE) nr 1760/2000 na każdym etapie produkcji i wprowadzania do obrotu na etykiecie mięsa z bydła w wieku poniżej 12 miesięcy podmioty gospodarcze umieszczają następujące informacje:

- a) nazwę handlową zgodnie z pkt III niniejszej części;
- b) wiek zwierząt przy uboju oznaczony, w zależności od przypadku, jako:
- „wiek przy uboju: poniżej 8 miesięcy”;
 - „wiek przy uboju: od 8 miesięcy do poniżej 12 miesięcy”.

Na zasadzie odstępstwa od akapitu pierwszego lit. b) podmioty gospodarcze mogą na etapach poprzedzających sprzedaż konsumentowi końcowemu zastąpić oznaczenie zawierające wiek zwierzęcia przy uboju oznaczeniem kategorii; w zależności od przypadku będzie to „kategoria V” lub „kategoria Z”.

- 2) W przypadku mięsa z bydła w wieku poniżej 12 miesięcy oferowanego w punkcie sprzedaży detalicznej w postaci niepaczkowanej do sprzedaży konsumentowi końcowemu, państwa członkowskie ustanawiają przepisy regulujące sposób oznaczania informacji, o których mowa w pkt 1.

V. Rejestracja

Na każdym etapie produkcji i wprowadzania do obrotu podmioty gospodarcze rejestrują następujące informacje:

- a) numer identyfikacyjny i datę urodzenia zwierząt – wyłącznie na poziomie rzeźni;
- b) numer referencyjny umożliwiający ustalenie związku między, z jednej strony, identyfikacją zwierząt, z których pochodzi mięso, a z drugiej – nazwą handlową, wiekiem przy uboju i umieszczoną na etykiecie mięsa literą wskazującą właściwą kategorię;
- c) datę przywozu zwierząt i mięsa do zakładu i ich wywozu z zakładu.

VI. Kontrole urzędowe

- 1) Państwa członkowskie wyznaczają właściwy organ lub właściwe organy odpowiedzialne za kontrole urzędowe przeprowadzane w celu sprawdzenia stosowania niniejszej części; informację o wyznaczonych organach przekazują Komisji.

- 2) Kontrole urzędowe przeprowadzane są przez właściwy organ lub właściwe organy zgodnie z ogólnymi zasadami ustanowionymi w rozporządzeniu (WE) nr 882/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽¹⁾.
- 3) Eksperti z Komisji przeprowadzają, w razie konieczności, wspólnie z właściwymi organami, a w stosownych przypadkach – z ekspertami z państw członkowskich, kontrole na miejscu, w celu zapewnienia wdrażania przepisów niniejszego załącznika.
- 4) Państwo członkowskie, na którego terytorium przeprowadzane są kontrole, zapewnia Komisji wszelką niezbędną pomoc, która może być jej potrzebna do wykonywania jej zadań.
- 5) W odniesieniu do mięsa przywożonego z państw trzecich właściwy organ wyznaczony przez państwo trzecie lub, w stosownych przypadkach, niezależny organ reprezentujący stronę trzecią, zapewnia, aby spełnione zostały wymogi niniejszej części. Taki niezależny organ zapewnia pełną zgodność z warunkami określonymi w normie europejskiej EN 45011 lub przewodniku ISO/IEC nr 65.

CZĘŚĆ II

Kategorie produktów sektora wina

1) Wino

„Wino” oznacza produkt otrzymywany wyłącznie w drodze całkowitej lub częściowej fermentacji alkoholowej świeżych winogron, rozgniatanych lub nie lub moszczu winogronowego.

Wino:

- a) posiada, bez względu na to, czy zastosowano procesy określone w załączniku VIII część I sekcja B, rzeczywistą zawartość alkoholu nie mniejszą niż 8,5 % obj., przy założeniu, że wino to było wyprodukowane wyłącznie z winogron zebranych w strefach uprawy winorośli A i B, o których mowa w dodatku I do niniejszego załącznika, oraz nie mniejszą niż 9 % obj., jeśli było wyprodukowane z winogron zebranych w innych strefach uprawy winorośli;
- b) posiada, na zasadzie odstępstwa od stosowanej w innych okolicznościach minimalnej rzeczywistej zawartości alkoholu, w przypadku gdy ma chronioną nazwę pochodzenia lub chronione oznaczenie geograficzne, bez względu na to, czy zastosowano procesy określone w załączniku VIII część I sekcja B, rzeczywistą zawartość alkoholu nie mniejszą niż 4,5 % obj.;
- c) o naturalnej objętościowej zawartości alkoholu nie większej niż 15 % obj. Jednak na zasadzie odstępstwa:
 - górny limit całkowitej zawartości alkoholu może osiągnąć do 20 % obj. dla win, które zostały wyprodukowane bez wzbogacenia, z pewnych obszarów uprawy winorośli w Unii, które określi Komisja w drodze aktów delegowanych zgodnie z art. 75 ust. 2,
 - górny limit całkowitej zawartości alkoholu może przekroczyć 15 % obj. dla win o chronionej nazwie pochodzenia, które zostały wyprodukowane bez wzbogacania;
- d) posiada, z zastrzeżeniem odstępstw, które Komisja może przyjąć w drodze aktów delegowanych zgodnie z art. 75 ust. 2, całkowitą zawartość kwasowości wyrażonej jako kwas winowy nie mniejszą niż 3,5 grama na litr lub 46,6 miliekwiwalenta na litr.

„Retsina” oznacza wino produkowane wyłącznie na obszarze geograficznym Grecji przy użyciu moszczu winogronowego poddanego obróbce przy zastosowaniu żywicy z sosny alepskiej. Stosowanie żywicy sosny alepskiej jest dozwolone wyłącznie do wyrobu wina typu „Retsina” na warunkach określonych w mających zastosowanie przepisach greckich.

Na zasadzie odstępstwa od akapitu drugiego lit. b) „Tokaji eszencia” i „Tokajská esencia” są uznawane za wino.

Jednak państwa członkowskie mogą zezwolić na używanie terminu „wino”, jeżeli:

- a) występuje ono w połączeniu z nazwą owocu w formie nazwy złożonej w odniesieniu do wprowadzanych na rynek produktów otrzymywanych w procesie fermentacji owocu innego niż winogrona; lub
- b) jest ono częścią nazwy złożonej.

Unika się jakiegokolwiek pomyłki z produktami odpowiadającymi kategoriom win wymienionym w niniejszym załączniku.

⁽¹⁾ Rozporządzenie (WE) nr 882/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie kontroli urzędowych przeprowadzanych w celu sprawdzenia zgodności z prawem paszowym i żywnościowym oraz regułami dotyczącymi zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt (Dz.U. L 165 z 30.4.2004, s. 1).

- 2) Młode wino w trakcie fermentacji
- „Młode wino w trakcie fermentacji” oznacza wino, w którym fermentacja alkoholowa nie została jeszcze zakończona i które nie jest jeszcze oddzielone od swojego osadu.
- 3) Wino likierowe
- „Wino likierowe” oznacza produkt:
- a) o rzeczywistej zawartości alkoholu nie mniejszej niż 15 % obj. i nie większej niż 22 % obj.;
- b) posiadający całkowitą zawartość alkoholu nie mniejszą niż 17,5 % obj., z wyjątkiem niektórych win likierowych objętych nazwą pochodzenia lub oznaczeniem geograficznym umieszczonych w wykazie, który sporządzi Komisja w drodze aktów delegowanych zgodnie z art. 75 ust. 2;
- c) otrzymywany z:
- moszczu winogronowego w czasie fermentacji,
 - wina,
 - połączenia wyżej wymienionych produktów, lub
 - moszczu winogronowego lub jego mieszaniny z winem, w przypadku pewnych win likierowych objętych chronioną nazwą pochodzenia lub chronionym oznaczeniem geograficznym, które określi Komisja w drodze aktów delegowanych zgodnie z art. 75 ust. 2;
- d) posiadający początkową naturalną zawartość alkoholu nie mniejszą niż 12 % obj., z wyjątkiem pewnych win likierowych objętych chronioną nazwą pochodzenia lub chronionym oznaczeniem geograficznym umieszczonych w wykazie, który sporządzi Komisja w drodze aktów delegowanych zgodnie z art. 75 ust. 2;
- e) do którego dodano:
- (i) indywidualnie lub w połączeniu:
- alkohol neutralny pochodzenia winnego, w tym alkohol wyprodukowany w drodze destylacji suszonych winogron, mający rzeczywistą zawartość alkoholu nie mniejszą niż 96 % obj.,
 - wino lub destylat suszonych winogron mający rzeczywistą zawartość alkoholu nie mniejszą niż 52 % obj. i nie większą niż 86 % obj.;
- (ii) w stosownych przypadkach, w połączeniu z jednym lub kilkoma następującymi produktami:
- zagęszczony moszcz winogronowy,
 - połączeniem jednego z produktów, o których mowa w lit. e) ppkt (i), z moszczem winogronowym, o którym mowa w lit. c) tiret pierwsze i czwarte;
- f) do którego, na zasadzie odstępstwa od lit. e), dodano, w przypadku pewnych win likierowych objętych chronioną nazwą pochodzenia lub chronionym oznaczeniem geograficznym umieszczonych w wykazie, który sporządzi Komisja w drodze aktów delegowanych zgodnie z art. 75 ust. 2:
- (i) albo którykolwiek z produktów wymienionych w lit. e) ppkt (i), indywidualnie lub w połączeniu; albo
- (ii) jeden lub kilka spośród następujących produktów:
- alkohol winny lub alkohol z suszonych winogron o rzeczywistej zawartości alkoholu nie mniejszej niż 95 % obj. i nie większej niż 96 % obj.,
 - napój spirytusowy destylowany z wina lub z wycieków z winogron o rzeczywistej zawartości alkoholu nie mniejszej niż 52 % obj. i nie większej niż 86 % obj.,
 - napój spirytusowy destylowany z suszonych winogron o rzeczywistej zawartości alkoholu nie mniejszej niż 52 % obj. i mniejszej niż 94,5 % obj.; oraz

(iii) jeden lub kilka spośród następujących produktów, w stosownych przypadkach:

- częściowo sfermentowany moszcz winogronowy otrzymany z suszonych winogron,
- zagęszczony moszcz winogronowy otrzymany przez zastosowanie nagrzania bezpośredniego, zgodny, z wyjątkiem tej operacji, z definicją zagęszczonego moszczu winogronowego,
- zagęszczony moszcz winogronowy,
- połączenie jednego lub kilku produktów wymienionych w lit. f) ppkt (ii) z moszczem winogronowym, o którym mowa w lit. c) tiret pierwsze i czwarte.

4) Wino musujące

„Wino musujące” oznacza produkt:

a) otrzymywany z pierwszej lub drugiej fermentacji alkoholowej:

- ze świeżych winogron,
- z moszczu winogronowego, lub
- z wina;

b) który przy otwarciu zbiornika wydziela ditlenek węgla powstały wyłącznie w wyniku fermentacji;

c) który charakteryzuje się spowodowanym obecnością ditlenku węgla w roztworze nadciśnieniem, nie mniejszym niż 3 bary, gdy znajduje się w zamkniętych zbiornikach w temperaturze 20 °C; oraz

d) w przypadku którego całkowita zawartość alkoholu cuvées przeznaczonych dla jego przygotowania jest nie mniejsza niż 8,5 % obj.

5) Gatunkowe wino musujące

„Gatunkowe wino musujące” oznacza produkt:

a) otrzymywany z pierwszej lub drugiej fermentacji alkoholowej:

- ze świeżych winogron,
- z moszczu winogronowego, lub
- z wina;

b) który przy otwarciu zbiornika wydziela ditlenek węgla powstały wyłącznie w wyniku fermentacji;

c) który charakteryzuje się spowodowanym obecnością ditlenku węgla w roztworze nadciśnieniem, nie mniejszym niż 3,5 bara, gdy znajduje się w zamkniętych zbiornikach w temperaturze 20 °C; oraz

d) w przypadku którego całkowita zawartość alkoholu cuvées przeznaczonych dla jego przygotowania jest nie mniejsza niż 9 % obj.

6) Gatunkowe aromatyzowane wino musujące

„Gatunkowe aromatyzowane wino musujące” oznacza gatunkowe wino musujące:

a) które jest otrzymywane wyłącznie przy wykorzystaniu – podczas tworzenia cuvée – moszczu winogronowego lub moszczu winogronowego w trakcie fermentacji pochodzącego od szczególnych odmian winorośli umieszczonych w wykazie, który sporządzi Komisja w drodze aktów delegowanych zgodnie z art. 75 ust. 2.

Gatunkowe aromatyzowane wina musujące produkowane w tradycyjny sposób przy wykorzystaniu win podczas tworzenia cuvée określa Komisja – w drodze aktów delegowanych – na mocy art. 75 ust. 2;

- b) który charakteryzuje się spowodowanym obecnością ditlenku węgla w roztworze nadciśnieniem, nie mniejszym niż 3 bary, gdy znajduje się w zamkniętych zbiornikach w temperaturze 20 °C;
 - c) którego rzeczywista zawartość alkoholu nie może być mniejsza niż 6 % obj.; oraz
 - d) którego całkowita zawartość alkoholu nie może być mniejsza niż 10 % obj.
- 7) Gazowane wino musujące
- „Gazowane wino musujące” oznacza produkt, który:
- a) jest otrzymywany z wina nieposiadającego chronionej nazwy pochodzenia lub chronionego oznaczenia geograficznego;
 - b) wydziela przy otwarciu zbiornika ditlenek węgla powstały wyłącznie lub częściowo w wyniku dodania do wina tego gazu; oraz
 - c) charakteryzuje się nadciśnieniem spowodowanym obecnością ditlenku węgla w roztworze, nie mniejszym niż 3 bary, gdy znajduje się w zamkniętych zbiornikach w temperaturze 20 °C.
- 8) Wino półmusujące
- „Wino półmusujące” oznacza produkt:
- a) otrzymywany z wina, młodego wina jeszcze w trakcie fermentacji, moszczu winogronowego lub moszczu winogronowego w czasie fermentacji, pod warunkiem że produkty te mają całkowitą zawartość alkoholu co najmniej 9 % obj.;
 - b) o rzeczywistej zawartości alkoholu nie mniejszej niż 7 % obj.;
 - c) charakteryzujący się nadciśnieniem spowodowanym obecnością ditlenku węgla w roztworze, nie mniejszym niż 1 bar i nie większym niż 2,5 bara, gdy jest przechowywany w temperaturze 20 °C w zamkniętych zbiornikach; oraz
 - d) umieszczany w zbiornikach sześćdziesięciolitrowych lub mniejszych.
- 9) Gazowane wino półmusujące
- „Gazowane wino półmusujące” oznacza produkt:
- a) otrzymywany z wina, młodego wina jeszcze w trakcie fermentacji, moszczu winogronowego lub moszczu winogronowego w czasie fermentacji;
 - b) o rzeczywistej zawartości alkoholu nie mniejszej niż 7 % obj. i całkowitej zawartości alkoholu nie mniejszej niż 9 % obj.;
 - c) charakteryzujący się nadciśnieniem nie mniejszym niż 1 bar i nie większym niż 2,5 bara, gdy jest przechowywany w temperaturze 20 °C w zamkniętych zbiornikach; ciśnienie to jest wywołane obecnością w roztworze w całości lub częściowo dodanego ditlenku węgla; oraz
 - d) umieszczany w zbiornikach sześćdziesięciolitrowych lub mniejszych.
- 10) Moszcz winogronowy
- „Moszcz winogronowy” oznacza produkt w stanie ciekłym, otrzymywany ze świeżych winogron w sposób naturalny lub przy zastosowaniu procesów fizycznych. Dopuszczalna rzeczywista zawartość alkoholu w moszczu winogronowym jest nie większa niż 1 % obj.
- 11) Częściowo sfermentowany moszcz winogronowy
- „Moszcz winogronowy w trakcie fermentacji” oznacza produkt otrzymywany w drodze fermentacji moszczu winogronowego o rzeczywistej zawartości alkoholu większej niż 1 % obj., lecz mniejszej niż trzy piąte jego całkowitej objętościowej zawartości alkoholu.
- 12) Częściowo sfermentowany moszcz winogronowy uzyskiwany z suszonych winogron
- „Moszcz winogronowy w trakcie fermentacji uzyskiwany z winogron suszonych” oznacza produkt otrzymywany w drodze częściowej fermentacji moszczu winogronowego otrzymanego z suszonych winogron, w którym całkowita zawartość cukru przed fermentacją wynosiła co najmniej 272 gramy na litr oraz którego naturalna i rzeczywista zawartość alkoholu jest nie mniejsza niż 8 % obj. Jednakże niektóre wina, które określi Komisja w drodze aktów delegowanych zgodnie z art. 75 ust. 2, spełniające te wymogi, nie są traktowane jako moszcz winogronowy w trakcie fermentacji uzyskiwany z suszonych winogron.

13) Zagęszczony moszcz winogronowy

„Zagęszczony moszcz winogronowy” oznacza moszcz niekarmelizowany otrzymywany w drodze częściowej dehydracji moszczu winogronowego przy użyciu którejkolwiek z dozwolonych metod innej niż bezpośrednie nagrzewanie, prowadzonej w taki sposób, że liczba wskazana przez refraktometr użyty zgodnie z metodą, która zostanie określona zgodnie z art. 80 ust. 5 akapit pierwszy i art. 91 akapit pierwszy lit. d), w temperaturze 20 °C nie jest niższa niż 50,9 %.

Dopuszczalna całkowita zawartość alkoholu w zagęszczonym moszczu winogronowym jest nie większa niż 1 % obj.

14) Rektyfikowany zagęszczony moszcz winogronowy

„Rektyfikowany zagęszczony moszcz winogronowy” oznacza produkt:

a) w postaci niekarmelizowanej cieczy, który:

(i) otrzymywany jest w drodze częściowej dehydracji moszczu winogronowego prowadzonej przy użyciu jednej z dozwolonych metod, innej niż bezpośrednie nagrzewanie, prowadzonej w taki sposób, że liczba wskazana przez refraktometr użyty zgodnie z metodą, która zostanie określona zgodnie z art. 80 ust. 5 akapit pierwszy i art. 91 akapit pierwszy lit. d), w temperaturze 20 °C nie jest niższa niż 61,7 %;

(ii) został poddany dozwolonej obróbce celem odkwaszenia i wyeliminowania składników innych niż cukier;

(iii) posiada następujące właściwości:

- pH nie wyższe niż 5 przy 25° w skali Brix;
- gęstość optyczna na poziomie 425 nm dla grubości 1 cm nie większa niż 0,100 w moszczu winogronowym stężonym w 25° w skali Brix;
- zawartość sacharozy – przy użyciu metody analizy, która zostanie określona – niewykrywalna;
- indeks Folin-Ciocalteu nie wyższy niż 6,00 przy 25° w skali Brix;
- dająca się miareczkować kwasowość nie wyższa niż 15 miliekwiwaletów na kilogram łącznej zawartości cukrów,
- zawartość ditlenku siarki nieprzekraczająca 25 miligramów na kilogram łącznej zawartości cukrów,
- całkowita zawartość kationów nie wyższa niż 8 miliekwiwaletów na kilogram łącznej zawartości cukrów,
- przewodność właściwa w 25° w skali Brix i 20 °C nieprzekraczająca 120 mikro-Siemens/cm;
- zawartość hydroksymetylofurfuralu nieprzekraczająca 25 miligramów na kilogram łącznej zawartości cukrów,
- obecność mezoinozitolu.

b) w postaci niekarmelizowanego ciała stałego, który:

(i) otrzymywany jest w drodze krystalizacji ciekłego stężonego moszczu winnego bez użycia rozpuszczalników;

(ii) został poddany dozwolonej obróbce celem odkwaszenia i wyeliminowania składników innych niż cukier;

(iii) po rozcieńczeniu ma następujące cechy przy 25° w skali Brix:

- pH nie wyższe niż 7,5,
- gęstość optyczna na poziomie 425 nm dla grubości 1 cm nie większa niż 0,100,
- zawartość sacharozy – przy użyciu metody analizy, która zostanie określona – niewykrywalna,
- indeks Folin-Ciocalteu nie wyższy niż 6,00,
- dająca się miareczkować kwasowość nie wyższa niż 15 miliekwiwaletów na kilogram łącznej zawartości cukrów,
- zawartość ditlenku siarki nieprzekraczająca 10 miligramów na kilogram łącznej zawartości cukrów,

- całkowita zawartość kationów nie wyższa niż 8 miliekwiwaleatów na kilogram łącznej zawartości cukrów,
- przewodność właściwa w 20 °C nieprzekraczająca 120 mikro-Siemens/cm;
- zawartość hydroksymetylofurfuralu nieprzekraczająca 25 miligramów na kilogram łącznej zawartości cukrów,
- obecność mezoinozitolu.

Dopuszczalna rzeczywista zawartość alkoholu w rektyfikowanym zagęszczonym moszczu winogronowym jest nie większa niż 1 % obj.

15) Wino z suszonych winogron

„Wino z suszonych winogron” oznacza produkt:

- a) produkowany bez wzbogacania z winogron pozostawionych na słońcu lub w cieniu w celu częściowej dehydratacji;
- b) o całkowitej zawartości alkoholu wynoszącej co najmniej 16 % obj., a rzeczywistej zawartości alkoholu co najmniej 9 % obj.; oraz
- c) o naturalnej zawartości alkoholu wynoszącej co najmniej 16 % obj. (lub 272 gramów cukru na litr).

16) Wino z przejrziałych winogron

„Wino z przejrziałych winogron” oznacza produkt:

- a) produkowany bez wzbogacania;
- b) o naturalnej objętościowej zawartości alkoholu większej niż 15 % obj.; oraz
- c) o całkowitej zawartości alkoholu nie mniejszej niż 15 % obj. i rzeczywistej zawartości alkoholu nie mniejszej niż 12 % obj.

Państwa członkowskie mogą ustalić okres dojrzewania dla tego produktu.

17) Ocet winny

„Ocet winny” oznacza ocet:

- a) otrzymywany wyłącznie w drodze kwaśnej fermentacji wina; oraz
- b) o całkowitej kwasności, wyrażonej jako kwas octowy, nie mniejszej niż 60 gramów na litr.

CZĘŚĆ III

Mleko i przetwory mleczne

- 1) „Mleko” oznacza wyłącznie zwykłą wydzielinę z wymion – bez żadnych dodatków ani niepoddaną ekstrakcji – otrzymywaną z co najmniej jednego doju.

Pojęcie „mleko” może jednak być stosowane:

- a) do mleka przetworzonego bez zmiany składu lub do mleka, którego zawartość tłuszczu została znormalizowana na mocy części IV;
 - b) w połączeniu z wyrazem lub wyrazami oznaczającymi typ, klasę jakości, pochodzenie lub przeznaczenie takiego mleka lub opisującymi technologiczny proces jego przetworzenia lub zmianę składu, której zostało ono poddane, pod warunkiem że zmiana ta jest ograniczona do dodania lub usunięcia naturalnych składników mleka.
- 2) Do celów niniejszej części pojęcie „przetwory mleczne” oznacza produkty uzyskiwane wyłącznie z mleka, przy założeniu że można dodać substancje konieczne do ich wytworzenia, o ile nie stosuje się ich do zastąpienia – w całości lub w części – jakichkolwiek naturalnych składników mleka.

Wyłącznie dla przetworów mlecznych zarezerwowane są:

a) następujące nazwy stosowane na wszystkich etapach wprowadzania do obrotu:

- (i) serwatka;
- (ii) śmietanka;
- (iii) masło;
- (iv) maślanka;
- (v) olej maślany;
- (vi) kazeina;
- (vii) bezwodny tłuszcz mleczny;
- (viii) ser;
- (ix) jogurt;
- (x) kefir;
- (xi) kumys;
- (xii) viili/fil;
- (xiii) smetana;
- (xiv) fil;
- (xv) rjażenka;
- (xvi) rūgušpiens;

b) nazwy w rozumieniu art. 5 dyrektywy 2000/13/WE lub art. 17 rozporządzenia (UE) nr 1169/2011 faktycznie stosowane do przetworów mlecznych.

- 3) Pojęcie „mleko” oraz nazwy stosowane do przetworów mlecznych mogą być stosowane również w połączeniu ze słowem lub słowami oznaczającymi przetwory złożone, których żadna część nie zastępuje ani nie ma w zamierzeniu zastępować żadnego składnika mleka i w których mleko lub produkt mleczny są częścią zasadniczą – zarówno w kategoriach ilości, jak i charakterystyki produktu.
- 4) W odniesieniu do mleka podaje się gatunek zwierzęcia, od którego dane mleko pochodzi, jeżeli nie jest to mleko krowie.
- 5) Nazwy, o których mowa w pkt 1, 2 i 3, nie mogą być stosowane do produktów innych niż te, o których mowa w tych punktach.

Przepis ten nie ma jednak zastosowania do nazw produktów, których dokładny charakter jest oczywisty ze względu na tradycyjne stosowanie, lub kiedy nazwy te są wyraźnie stosowane w celu opisanía charakterystycznej cechy produktu.

- 6) W odniesieniu do produktów innych niż opisane w pkt 1, 2 i 3 niniejszej części nie wolno używać żadnej etykiety, dokumentu handlowego, materiału reklamowego ani żadnej formy reklamy, określonej w art. 2 dyrektywy Rady 2006/114/WE⁽¹⁾, ani żadnej formy prezentacji, które wskazywałyby, implikowałyby lub sugerowałyby, że produkt ten jest produktem mleczarskim.

Jednak w odniesieniu do produktu, który zawiera mleko lub przetwory mleczne, nazwa „mleko” lub nazwy, o których mowa w pkt 2 akapit drugi niniejszej części, mogą być stosowane tylko do opisanía jego podstawowych surowców i wymienienia jego składników, zgodnie z dyrektywą 2000/13/WE lub rozporządzeniem (UE) nr 1169/2011.

⁽¹⁾ Dyrektywa 2006/114/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotycząca reklamy wprowadzającej w błąd i reklamy porównawczej (Dz.U. L 376 z 27.12.2006, s. 21).

CZĘŚĆ IV

Mleko przeznaczone do spożycia przez ludzi, objęte kodem CN 0401

I. Definicje

Do celów niniejszej części:

- a) „mleko” oznacza produkt pochodzący z doju co najmniej jednej krowy;
- b) „mleko spożywcze” oznacza produkty, o których mowa w pkt III niniejszej części, przeznaczone do dostarczenia konsumentowi bez dalszego przetwarzania;
- c) „zawartość tłuszczu” oznacza stosunek masy cząstek tłuszczu mleka do masy stu cząstek mleka w danym mleku;
- d) „zawartość białka” oznacza stosunek masy cząstek białka do masy stu cząstek mleka w danym mleku (uzyskany na skutek pomnożenia przez 6,38 całkowitej zawartości azotu w mleku wyrażonej jako odsetek masy).

II. Dostawa do końcowego konsumenta lub sprzedaż temu konsumentowi

- 1) Jedynie mleko spełniające wymogi określone dla mleka spożywczego może być dostarczane lub sprzedawane bez przetwarzania końcowemu konsumentowi, zarówno bezpośrednio, jak i przez pośredników, takich jak restauracje, szpitale, stołówki lub inne podobne placówki zbiorowego żywienia.
- 2) Opisy handlowe, stosowane dla tych produktów, muszą być zgodne z opisami podanymi w pkt III. Opisy te stosuje się jedynie do produktów, o których mowa w tym punkcie, bez uszczerbku dla ich stosowania w opisach dotyczących składu.
- 3) Państwa członkowskie przyjmują środki mające na celu informowanie konsumentów o charakterze i składzie odnośnych produktów, w przypadku gdy brak takich informacji może powodować dezorientację.

III. Mleko spożywcze

- 1) Następujące produkty są uznawane za mleko spożywcze:
 - a) surowe mleko: mleko, które nie zostało podgrzane do temperatury powyżej 40 °C lub poddane obróbce mającej równoważny efekt;
 - b) mleko pełne: mleko poddane obróbce termicznej, które jeśli chodzi o zawartość tłuszczu, spełnia jeden z następujących wymogów:
 - (i) znormalizowane mleko pełne: mleko o zawartości tłuszczu co najmniej 3,50 % (m/m). Państwa członkowskie mogą jednak przewidzieć dodatkową kategorię mleka pełnego – o zawartości tłuszczu 4,00 % (m/m) lub wyższej;
 - (ii) nieznormalizowane mleko pełne: mleko o zawartości tłuszczu niezmienionej od etapu doju ani przez dodanie lub usunięcie tłuszczu mlecznego, ani przez zmieszanie z mlekiem, którego naturalna zawartość tłuszczu została zmieniona. Zawartość tłuszczu nie może być jednak niższa niż 3,50 % (m/m);
 - c) mleko częściowo odtuszczone: mleko poddane obróbce termicznej, którego zawartość tłuszczu została obniżona do nie mniej niż 1,50 % (m/m) i nie więcej niż 1,80 % (m/m);
 - d) mleko odtuszczone: mleko poddane obróbce termicznej, którego zawartość tłuszczu została obniżona do nie więcej niż 0,50 % (m/m).

Mleko poddane obróbce termicznej niespełniające wymogów dotyczących zawartości tłuszczu określonych w akapicie pierwszym lit. b), c) i d) jest uznawane za mleko spożywcze, pod warunkiem że zawartość tłuszczu jest podana na opakowaniu w wyraźny i czytelny sposób za pomocą zwrotu „zawartość tłuszczu ... %”, z dokładnością do jednego miejsca po przecinku. Mleko to nie jest określane jako mleko pełne, częściowo odtuszczone lub odtuszczone.

2) Bez uszczerbku dla pkt 1 lit. b) ppkt (ii), dozwolone są jedynie następujące zmiany:

- a) modyfikacja naturalnej zawartości tłuszczu przez usunięcie lub dodanie śmietanki lub dodanie mleka pełnego, mleka częściowo odtuszczonego lub mleka odtuszczonego – po to aby spełnione zostały wymogi dotyczące zawartości tłuszczu określone dla mleka spożywczego;

- b) wzbogacenie mleka białkami mleka, solami mineralnymi lub witaminami, zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1925/2006 ⁽¹⁾;
- c) obniżenie zawartości laktozy przez konwersję na glukozę i galaktozę.

Modyfikacje składu mleka, o których mowa w lit. b) i c), są dopuszczalne tylko wtedy, gdy wzmianka o nich znajduje się na opakowaniu produktu, jest nieusuwalna, łatwa do zauważenia i czytelna. Niemniej jednak takie znakowanie nie zwalnia z obowiązku oznaczania wartości odżywczej, który to obowiązek został określony w rozporządzeniu (UE) nr 1169/2011. W przypadku gdy dodawane jest białko, zawartość białka we wzbogaconym mleku musi wynosić co najmniej 3,8 % (m/m).

Państwa członkowskie mogą jednak wprowadzić ograniczenia lub zakazać modyfikacji składu mleka, o których mowa w lit. b) i c).

3) Mleko spożywcze

- a) ma temperaturę zamrażania bliską średniej temperaturze zamrażania mleka surowego odnotowanej na obszarze pochodzenia odbieranego mleka;
- b) ma masę nie mniejszą niż 1 028 g/l w przypadku mleka zawierającego 3,5 % tłuszczu (m/m) w temperaturze 20 °C lub równoważną wagę na litr w przypadku mleka mającego inną zawartość tłuszczu;
- c) zawiera co najmniej 2,9 % (m/m) białka w przypadku mleka zawierającego 3,5 % (m/m) tłuszczu lub równoważną zawartość w przypadku mleka o innej zawartości tłuszczu.

CZĘŚĆ V

Produkty sektora mięsa drobiowego

- I. Niniejszą część stosuje się w przypadku wprowadzania do obrotu w Unii, w ramach działalności gospodarczej lub handlowej, niektórych rodzajów i prezentacji mięsa drobiowego, a także wyrobów i produktów z mięsa drobiowego lub podrobów drobiu następujących gatunków:

- *Gallus domesticus*,
- kaczek,
- gęsi,
- indyków,
- perliczek.

Niniejsze przepisy stosuje się również do mięsa drobiowego w solance, objętego kodem CN 0210 99 39.

II. Definicje

- 1) „mięso drobiowe” oznacza mięso drobiowe nadające się do spożycia przez ludzi, które nie zostało poddane żadnej obróbce, z wyjątkiem schłodzenia;
- 2) „świeże mięso drobiowe” oznacza mięso drobiowe nieuszywnione wskutek procesu wychładzania, które ma być utrzymywane przez cały czas w temperaturze nie niższej niż –2 °C i nie wyższej niż 4 °C. Państwa członkowskie mogą jednak ustalić inne wymogi w odniesieniu do temperatury rozbioru i przechowywania świeżego mięsa drobiowego w sklepach sprzedaży detalicznej lub na terenie przyległym do punktów sprzedaży, o ile rozbiór i przechowywanie służą wyłącznie bezpośredniej obsłudze konsumenta na miejscu;
- 3) „mięso drobiowe mrożone” oznacza mięso drobiowe, które musi być zamrożone możliwie jak najszybciej w związku z wymogami normalnych procedur ubojowych i które ma być przechowywane przez cały czas w temperaturze nie wyższej niż –12 °C;
- 4) „głęboko mrożone mięso drobiowe” oznacza mięso drobiowe, które ma być utrzymywane przez cały czas w temperaturze nie wyższej niż –18 °C, z zachowaniem tolerancji przewidzianej w dyrektywie Rady 89/108/EWG ⁽²⁾;

⁽¹⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1925/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 r. w sprawie dodawania do żywności witamin i składników mineralnych oraz niektórych innych substancji (Dz.U. L 404 z 30.12.2006, s. 26).

⁽²⁾ Dyrektywa Rady 89/108/EWG z dnia 21 grudnia 1988 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do głęboko mrożonych środków spożywczych przeznaczonych do spożycia przez ludzi (Dz.U. L 40 z 11.2.1999, s. 34).

- 5) „wyroby z mięsa drobiowego” oznaczają mięso drobiowe, w tym rozdrobnione mięso drobiowe, do którego dodano środki spożywcze, środki smakowe lub dodatki lub które zostało poddane procesom, które nie wystarczają, aby zmienić wewnętrzną strukturę włókien mięśniowych mięsa;
- 6) „wyroby ze świeżego mięsa drobiowego” oznaczają wyroby z mięsa drobiowego, do których produkcji wykorzystano świeże mięso drobiowe.

Państwa członkowskie mogą jednak ustanawiać nieco inne wymogi w odniesieniu do temperatury, stosowane przez jak najkrótszy niezbędny okres i tylko w zakresie niezbędnym do ułatwienia obróbki i rozbioru w fabryce podczas wytwarzania wyrobów ze świeżego mięsa drobiowego;

- 7) „produkt z mięsa drobiowego” oznacza produkt mięsny określony w pkt 7.1 załącznika I do rozporządzenia (WE) nr 853/2004, do którego produkcji wykorzystano mięso drobiowe.

III. Mięso drobiowe i wyroby z mięsa drobiowego są wprowadzane do obrotu w jednej z następujących postaci:

- świeże;
- mrożone,
- głęboko mrożone.

CZĘŚĆ VI

Jaja kurze gatunku *Gallus gallus*

I. Zakres stosowania

- 1) Bez uszczerbku dla art. 75 dotyczącego norm handlowych odnoszących się do jaj wylęgowych i piskląt drobiu hodowlanego, niniejsza część ma zastosowanie do wprowadzania do obrotu w Unii jaj wyprodukowanych w Unii, importowanych z państw trzecich lub przeznaczonych na eksport poza Unię.
- 2) Państwa członkowskie mogą zwalniać ze spełnienia wymogów przewidzianych w niniejszej części, z wyjątkiem pkt III.3, w przypadku jaj sprzedawanych bezpośrednio konsumentowi końcowemu przez producenta:
 - a) w miejscu produkcji; lub
 - b) na lokalnym rynku publicznym lub w handlu obwoźnym w regionie produkcji danego państwa członkowskiego.

W przypadku przyznania takiego zwolnienia każdy producent ma możliwość zadecydowania o stosowaniu lub niestosowaniu takiego zwolnienia. W przypadku stosowania takiego zwolnienia nie można dokonywać żadnej klasyfikacji jakościowej ani wagowej.

Państwa członkowskie mogą określić, zgodnie z prawem krajowym, definicje terminów: „lokalny rynek publiczny”, „handel obwoźny” oraz „region produkcji”.

II. Klasyfikacja według jakości i wagi

- 1) Jaja klasyfikuje się według jakości następująco:
 - a) klasa A lub „świeże”,
 - b) klasa B.
- 2) Jaja klasy A klasyfikuje się według wagi. Klasyfikacja według wagi nie jest jednak wymagana w przypadku jaj dostarczanych przemysłowi spożywczemu i niespożywczemu.
- 3) Jaja klasy B są dostarczane wyłącznie do celów przemysłu spożywczego i niespożywczego.

III. Znakowanie jaj

- 1) Jaja klasy A są znakowane kodem producenta.

Jaja klasy B są znakowane kodem producenta lub innym oznaczeniem.

Państwa członkowskie mogą jednak zwolnić z tego wymogu jaja klasy B, w przypadku gdy są one wprowadzane do obrotu wyłącznie na ich terytorium.

- 2) Znakowanie jaj zgodnie z pkt 1 odbywa się w miejscu produkcji lub w pierwszym zakładzie pakowania, do którego dostarcza się jaja.
- 3) Jaja sprzedawane przez producenta konsumentowi końcowemu na lokalnym rynku publicznym w regionie produkcji danego państwa członkowskiego są znakowane zgodnie z pkt 1.

Państwo członkowskie może jednak zwolnić z tego wymogu producentów posiadających nie więcej niż 50 kur nieśnych, pod warunkiem że nazwa i adres producenta są podane w punkcie sprzedaży.

CZĘŚĆ VII

Tłuszcze do smarowania

I. Opisy handlowe

Produkty, o których mowa w art. 78 ust. 1 lit. f), nie mogą być dostarczane ani przekazywane bez przetworzenia ostatecznemu konsumentowi ani bezpośrednio, ani przez restauracje, szpitale, stołówki lub podobne zakłady, jeżeli nie spełniają wymogów określonych w dodatku II.

Opisy handlowe tych produktów to opisy umieszczone w dodatku II, bez uszczerbku dla sekcji II pkt 2, 3 i 4.

Opisy handlowe w dodatku II zastrzeżone są dla produktów określonych w ramach następujących kodów CN oraz o zawartości tłuszczu wynoszącej co najmniej 10 %, ale mniejszej niż 90 % według masy, a więc dla:

- a) tłuszczów mlecznych objętych kodami CN 0405 i ex 2106;
- b) tłuszczów objętych kodem CN ex 1517;
- c) tłuszczów złożonych z produktów roślinnych lub zwierzęcych objętych kodami CN ex 1517 i ex 2106.

Zawartość tłuszczu po wyłączeniu soli wynosi przynajmniej dwie trzecie suchej masy.

Jednakże te opisy handlowe mają zastosowanie wyłącznie do produktów, które pozostają w stanie stałym w temperaturze 20 °C i które nadają się do smarowania.

Definicji tych nie stosuje się do:

- a) nazw produktów, których dokładny charakter jest oczywisty ze względu na tradycyjne stosowanie, lub kiedy nazwy są używane w sposób oczywisty w celu opisanja charakterystycznej jakości produktu;
- b) produktów skoncentrowanych (masło, margaryna, miksy) o zawartości co najmniej 90 % tłuszczu.

II. Terminologia

- 1) Określenie „tradycyjny” może być używane wraz z nazwą „masło”, o której mowa w części A pkt 1 dodatku II, w przypadku gdy produkt otrzymywany jest bezpośrednio z mleka lub śmietany.

Do celów niniejszego punktu „śmietana” oznacza produkt otrzymany z mleka w formie emulsji typu olej w wodzie z zawartością tłuszczu mlecznego wynoszącą co najmniej 10 %.

- 2) Zabrania się określić produktów, o których mowa w dodatku II, które stwierdzają, implikują lub sugerują zawartość tłuszczu, innych niż te, o których mowa w tym dodatku.
- 3) Na zasadzie odstępstwa od pkt 2 i dodatkowo, określenie „o zmniejszonej zawartości tłuszczu” lub „lekki” może być stosowane w przypadku produktów, o których mowa w dodatku II, zawierających nie więcej niż 62 % tłuszczu.

Określeniem „o zmniejszonej zawartości tłuszczu” oraz określeniem „lekki” można jednak zastąpić określenia „o zawartości trzech czwartych tłuszczu” lub „półtłuste” używane w dodatku II.

- 4) Opisy handlowe „minarie” lub „halvarine” mogą być stosowane do produktów, o których mowa w części B pkt 3 dodatku II.

- 5) Określenie „roślinny” może być używane wraz z opisami handlowymi zawartymi w części B dodatku II, pod warunkiem że produkt zawiera jedynie tłuszcz pochodzenia roślinnego, z tolerancją 2% zawartości tłuszczów zwierzęcych. Tolerancja ta ma również zastosowanie w przypadku odniesienia do gatunków roślinnych.

CZĘŚĆ VIII

Opisy i definicje oliwy z oliwek oraz oliwy z wyciżyn z oliwek

Stosowanie opisów i definicji oliwy z oliwek oraz oliwy z wyciżyn z oliwek określonych w niniejszej części jest obowiązkowe w odniesieniu do wprowadzenia do obrotu danych produktów w Unii oraz, o ile to zgodne z obowiązkowymi międzynarodowymi przepisami, handlu z państwami trzecimi.

Wyłącznie oliwy, o których mowa w pkt 1 lit. a) i b), pkt 3 i pkt 6 mogą być wprowadzone do obrotu w sprzedaży detalicznej.

1) OLIIWY Z OLIIWEK Z PIERWSZEGO TŁOCZENIA

„Oliwy z oliwek z pierwszego tłoczenia” oznaczają oliwy uzyskane z owoców drzewa oliwnego wyłącznie przy pomocy mechanicznych lub innych fizycznych środków, w warunkach nieprowadzących do zmian w oliwie, które nie zostały poddane innej obróbce niż płukanie, dekantacja, odwirowanie lub filtrowanie, z wyłączeniem oliw uzyskanych przy użyciu rozpuszczalników lub środków wspomagających o działaniu chemicznym lub biochemicznym, lub w drodze procesu ponownej estryfikacji oraz jakichkolwiek mieszanek z oliwami innego rodzaju.

Oliwa z oliwek z pierwszego tłoczenia jest klasyfikowana i opisywana wyłącznie w następujący sposób:

a) Oliwa z oliwek najwyższej jakości z pierwszego tłoczenia

„Oliwa z oliwek najwyższej jakości z pierwszego tłoczenia” oznacza oliwę z oliwek z pierwszego tłoczenia o maksymalnej kwasowości odnoszącej się do zawartości kwasu oleinowego, nie większej niż 0,8 g na 100 g, o innych cechach charakterystycznych zgodnych z cechami ustalonymi dla tej kategorii przez Komisję zgodnie z art. 75 ust. 2.

b) Oliwa z oliwek z pierwszego tłoczenia

„Oliwa z oliwek z pierwszego tłoczenia” oznacza oliwę z oliwek z pierwszego tłoczenia o maksymalnej kwasowości odnoszącej się do zawartości kwasu oleinowego, nie większej niż 2 g na 100 g, o innych cechach charakterystycznych zgodnych z cechami ustalonymi dla tej kategorii przez Komisję zgodnie z art. 75 ust. 2.

c) Oliwa lampante

„Oliwa lampante” oznacza oliwę z oliwek z pierwszego tłoczenia, o maksymalnej kwasowości odnoszącej się do zawartości kwasu oleinowego, większej niż 2 g na 100 g, lub o innych cechach charakterystycznych zgodnych z cechami ustalonymi dla tej kategorii przez Komisję zgodnie z art. 75 ust. 2.

2) RAFINOWANA OLIIWA Z OLIIWEK

„Rafinowana oliwa z oliwek” oznacza oliwę z oliwek uzyskaną w drodze rafinacji oliwy z oliwek z pierwszego tłoczenia, o kwasowości odnoszącej się do zawartości kwasu oleinowego, nie większej niż 0,3 g na 100 g, oraz o innych cechach charakterystycznych zgodnych z cechami ustalonymi dla tej kategorii przez Komisję zgodnie z art. 75 ust. 2.

3) OLIIWA Z OLIIWEK – SKŁADAJĄCA SIĘ Z RAFINOWANEJ OLIIWY Z OLIIWEK ORAZ OLIIWY Z OLIIWEK Z PIERWSZEGO TŁOCZENIA

„Oliwa w oliwek składająca się z rafinowanej oliwy z oliwek oraz oliwy z oliwek z pierwszego tłoczenia” oznacza oliwę z oliwek uzyskaną w drodze mieszania rafinowanej oliwy z oliwek oraz oliwy z oliwek z pierwszego tłoczenia innej niż oliwa z oliwek typu lampante, o kwasowości odnoszącej się do zawartości kwasu oleinowego, nie większej niż 1 g na 100 g, oraz o innych cechach charakterystycznych zgodnych z cechami ustalonymi dla tej kategorii przez Komisję zgodnie z art. 75 ust. 2.

4) SUROWA OLIIWA Z WYCIŻYN Z OLIIWEK

„Surowa oliwa z wyciżyn z oliwek” oznacza oliwę uzyskaną z wyciżyn z oliwek w drodze obróbki przy pomocy rozpuszczalników lub środków fizycznych lub oliwa odpowiadająca oliwie z oliwek typu lampante, z wyjątkiem pewnych szczególnych cech, z wyłączeniem oliwy uzyskanej w drodze ponownej estryfikacji oraz mieszanek z oliwami innego rodzaju, oraz o innych cechach charakterystycznych zgodnych z cechami ustalonymi dla tej kategorii przez Komisję zgodnie z art. 75 ust. 2.

5) RAFINOWANA OLIWA Z WYTŁOCZYN Z OLIWEK

„Rafinowana oliwa z wytłoczyn z oliwek” oznacza oliwę uzyskaną w drodze rafinacji surowej oliwy z wytłoczyn z oliwek o kwasowości odnoszącej się do zawartości kwasu oleinowego, nie większej niż 0,3 g na 100 g, oraz o innych cechach charakterystycznych zgodnych z cechami ustalonymi dla tej kategorii przez Komisję zgodnie z art. 75 ust. 2.

6) OLIWA Z WYTŁOCZYN Z OLIWEK

„Oliwa z wytłoczyn z oliwek” oznacza oliwę uzyskaną w drodze mieszania rafinowanej oliwy z oliwek oraz oliwy z oliwek z pierwszego tłoczenia innej niż oliwa z oliwek typu lampante, o kwasowości odnoszącej się do zawartości kwasu oleinowego, nie większej niż 1 g na 100 g, oraz o innych cechach charakterystycznych zgodnych z cechami ustalonymi dla tej kategorii przez Komisję zgodnie z art. 75 ust. 2.

Dodatek I

Strefy uprawy winorośli

Strefy uprawy winorośli są następujące:

1) strefa uprawy winorośli A obejmuje:

- a) w Niemczech: obszary uprawy winorośli inne niż obszary uprawy winorośli wymienione w pkt 2 lit. a);
- b) w Luksemburgu: luksemburski region uprawy winorośli;
- c) w Belgii, Danii, Irlandii, Niderlandach, Polsce, Szwecji i Zjednoczonym Królestwie: obszary uprawy winorośli w tych państwach członkowskich;
- d) w Republice Czeskiej: region uprawy winorośli Čechy;

2) strefa uprawy winorośli B obejmuje:

- a) w Niemczech: obszary położone w regionie Baden, na których znajdują się uprawy winorośli;
- b) we Francji: obszary, na których znajdują się uprawy winorośli, które nie zostały wymienione w niniejszym załączniku, oraz te znajdujące się na terytoriach następujących departamentów:
 - w Alzacji: Bas-Rhin, Haut-Rhin,
 - w Lotaryngii: Meurthe-et-Moselle, Meuse, Moselle, Vosges,
 - w Szampanii: Aisne, Aube, Marne, Haute-Marne, Seine-et-Marne,
 - w Jurze: Ain, Doubs, Jura, Haute-Saône,
 - w Sabaudii: Savoie, Haute-Savoie, Isère (gmina Chapareillan),
 - w Dolinie Loary: Cher, Deux-Sèvres, Indre, Indre-et-Loire, Loir-et-Cher, Loire-Atlantique, Loiret, Maine-et-Loire, Sarthe, Vendée, Vienne i obszary uprawy winorośli w okręgu Cosne-sur-Loire w departamencie Nièvre;
- c) w Austrii: austriacki obszar uprawy winorośli;
- d) w Republice Czeskiej: region uprawy winorośli Morava oraz obszary uprawy winorośli niewymienione w pkt 1 lit. d);
- e) na Słowacji: obszary uprawy winorośli położone w następujących regionach: Malokarpatská vinohradnícka oblasť, Južnoslovenská vinohradnícka oblasť, Nitrianska vinohradnícka oblasť, Stredoslovenská vinohradnícka oblasť, Východoslovenská vinohradnícka oblasť oraz obszary uprawy winorośli niewymienione w pkt 3 lit. f);
- f) w Słowenii: obszary uprawy winorośli położone w następujących regionach:
 - w regionie Podravje: Štajerska Slovenija, Prekmurje,
 - w regionie Posavje: Bizeljsko Sremič, Dolenjska i Bela krajina oraz obszary uprawy winorośli niewymienione w pkt 4 lit. d);
- g) w Rumunii: obszar Podişul Transilvaniei;
- h) w Chorwacji: obszary uprawy winorośli położone w następujących podregionach: Moslavina, Prigorje-Bilogora, Plešivica, Pokuplje oraz Zagorje-Međimurje.

3) strefa uprawy winorośli C I obejmuje:

- a) we Francji: obszary uprawy winorośli:
 - w następujących departamentach: Allier, Alpes-de-Haute-Provence, Hautes-Alpes, Alpes-Maritimes, Ariège, Aveyron, Cantal, Charente, Charente-Maritime, Corrèze, Côte-d'Or, Dordogne, Haute-Garonne, Gers, Gironde, Isère (z wyjątkiem gminy Chapareillan), Landes, Loire, Haute-Loire, Lot, Lot-et-Garonne, Lozère, Nièvre (z wyjątkiem okręgu Cosne-sur-Loire), Puy-de-Dôme, Pyrénées-Atlantiques, Hautes-Pyrénées, Rhône, Saône-et-Loire, Tarn, Tarn-et-Garonne, Haute-Vienne, Yonne;

- w okręgach Valence i Die w departamencie Drôme (z wyjątkiem kantonów Dieulefit, Loriol, Marsanne i Montélimar);
 - w okręgu Tournon, w kantonach Antraigues, Burzet, Coucouron, Montpezat-sous-Bauzon, Privas, Saint-Etienne de Lugdarès, Saint-Pierreville, Valgorge i la Voulte-sur-Rhône w departamencie Ardèche;
- b) we Włoszech: obszary uprawy winorośli w regionie Valle d'Aosta i prowincjach Sondrio, Bolzano, Trento i Belluno.
- c) w Hiszpanii: obszary uprawy winorośli w prowincjach A Coruña, Asturias, Cantabria, Guipúzcoa i Vizcaya;
- d) w Portugalii obszary uprawy winorośli w części regionu Norte, który odpowiada określonemu obszarowi wina „Vinho Verde” oraz „Concelhos de Bombarral, Lourinhã, Mafra e Torres Vedras” (za wyjątkiem „Freguesias da Carvoeira e Dois Portos”) należącemu do „Região vitícola da Extremadura”;
- e) na Węgrzech: wszystkie obszary uprawy winorośli;
- f) na Słowacji: obszary uprawy winorośli w Tokajská Vinohradnícka oblasť;
- g) w Rumunii: obszary uprawy winorośli niewymienione w pkt 2 lit. g) lub pkt 4 lit. f);
- h) w Chorwacji: obszary uprawy winorośli położone w następujących podregionach: Hrvatsko Podunavlje oraz Slavonija.
- 4) strefa uprawy winorośli C II obejmuje:
- a) we Francji: obszary uprawy winorośli:
- w następujących departamentach: Aude, Bouches-du-Rhône, Gard, Hérault, Pyrénées-Orientales (z wyjątkiem kantonów Olette i Arles-sur-Tech), Vaucluse;
 - w części departamentu Var graniczącego na południu z północną granicą gmin Evenos, Le Beausset, Solliès-Toucas, Cuers, Puget-Ville, Collobrières, La Garde-Freinet, Pland-de-la-Tour i Sainte-Maxime;
 - w okręgu Nyons i kantonie Loriol-sur-Drôme w departamencie Drôme;
 - w częściach departamentu Ardèche niewymienionych w pkt 3 lit. a);
- b) we Włoszech: obszary uprawy winorośli położone w następujących regionach: Abruzzo, Campania, Emilia-Romagna, Friuli-Venezia Giulia, Lazio, Liguria, Lombardia (z wyłączeniem prowincji Sondrio), Marche, Molise, Piemonte, Toscana, Umbria, Veneto (z wyłączeniem prowincji Belluno), włączywszy wyspy należące do tych regionów, takie jak Elba, oraz inne wyspy archipelagu należące do Toskanii, wyspy Ponziiane, Capri i Ischia;
- c) w Hiszpanii: obszary uprawy winorośli położone w następujących prowincjach:
- Lugo, Orense, Pontevedra;
 - Ávila (z wyłączeniem okręgów administracyjnych, które pokrywają się z okręgiem administracyjnym (comarca) Cebreiros, będącym okręgiem winiarskim), Burgos, León, Palencia, Salamanca, Segovia, Soria, Valladolid, Zamora;
 - La Rioja;
 - Álava;
 - Navarra;
 - Huesca;
 - Barcelona, Girona, Lleida;
 - w tej części prowincji Zaragoza, która znajduje się na północ od rzeki Ebro;
 - w okręgach administracyjnych prowincji Tarragona objętych nazwą pochodzenia Penedés;

- w tej części prowincji Tarragona, która pokrywa się z okręgiem administracyjnym (comarca) Conca de Barberá, będącym okręgiem winiarskim;
- d) w Słowenii: obszary uprawy winorośli położone w następujących regionach: Brda lub Goriška Brda, Vipavska dolina lub Vipava, Kras i Slovenska Istra;
- e) w Bułgarii: obszary uprawy winorośli położone w następujących regionach: Dunavska Ravnina (Дунавска равнина), Czernomorski Rajon (Черноморски район), Rozova Dolina (Розова долина);
- f) w Rumunii: obszary uprawy winorośli położone w następujących regionach:
- Dealurile Buzăului, Dealu Mare, Severinului oraz Plaiurile Drâncei, Colinele Dobrogei, Terasele Dunării, region południowy, w tym regiony piaszczyste i inne sprzyjające regiony;
- g) w Chorwacji: obszary uprawy winorośli położone w następujących podregionach: Hrvatska Istra, Hrvatsko primorje, Dalmatinska zagora, Sjeverna Dalmacija oraz Srednja i Južna Dalmacija.
- 5) strefa uprawy winorośli C III a obejmuje:
- a) w Grecji: obszary uprawy winorośli położone w następujących nomoi: Florina, Imathia, Kilkis, Grevena, Larisa, Ioannina, Levkas, Akhaia, Messinia, Arkadia, Korinthia, Iraklio, Khania, Rethimni, Samos, Lasithi i wyspa Thira (Santorini);
- b) na Cyprze: obszary uprawy winorośli położone na wysokości powyżej 600 m;
- c) w Bułgarii: obszary uprawy winorośli niewymienione w pkt 4 lit. e);
- 6) strefa uprawy winorośli C III b obejmuje:
- a) we Francji: obszary uprawy winorośli:
- w departamentach Korsyki;
- w części departamentu Var położonej pomiędzy morzem a granicą gmin (które są także włączone) Evenos, Le Beausset, Solliès-Toucas, Cuers, Puget-Ville, Collobrières, La Garde-Freinet, Plan-de-la-Tour i Sainte Maxime;
- w kantonach Olette i Arles-sur-Tech w departamencie Pyrénées-Orientales;
- b) we Włoszech: obszary uprawy winorośli położone w następujących regionach: Calabria, Basilicata, Puglia, Sardegna i Sicilia, włączywszy wyspy należące do tych regionów, takie jak Pantelleria i Lipari, Egadi oraz Wyspy Pelagijskie;
- c) w Grecji: obszary uprawy winorośli niewymienione w pkt 5 lit. a);
- d) w Hiszpanii: obszary uprawy winorośli niewymienione w pkt 3 lit. c) lub pkt 4 lit. c);
- e) w Portugalii: obszary uprawy winorośli położone w regionach niewymienionych w pkt 3 lit. d);
- f) na Cyprze: obszary uprawy winorośli położone na wysokości nieprzekraczającej 600 m;
- g) na Malcie: obszary uprawy winorośli.
- 7) Wytyczenie granic terytoriów podlegających jednostkom administracyjnym, o których mowa w niniejszym załączniku, wynika z krajowych przepisów obowiązujących w dniu 15 grudnia 1981 r., natomiast dla Hiszpanii – z krajowych przepisów obowiązujących w dniu 1 marca 1986 r., a dla Portugalii – z krajowych przepisów obowiązujących w dniu 1 marca 1998 r.
-

Dodatek II

Tłuszcze do smarowania

Grupa tłuszczów	Opisy handlowe	Kategorie produktu
Definicje		Uzupełniający opis kategorii ze wskazaniem procentowej zawartości tłuszczu według masy
<p>A. Tłuszcze mleczne</p> <p>Produkty w formie stałej, miękkiej emulsji, zasadniczo typu woda w oleju, pozyskiwane wyłącznie z mleka lub niektórych przetworów mlecznych; zasadniczym elementem ich wartości jest tłuszcz. Dodawane mogą być jednak także inne substancje niezbędne do ich produkcji, pod warunkiem że nie są one używane w celu zastąpienia – w całości ani w części – jakichkolwiek składników mleka.</p>	1. Masło	Produkt zawierający nie mniej niż 80 % i mniej niż 90 % tłuszczu mlecznego, nie więcej niż 16 % wody i nie więcej niż 2 % suchej masy beztłuszczowej mleka.
	2. Masło o zawartości trzech czwartych tłuszczu (*)	Produkt zawierający nie mniej niż 60 % i nie więcej niż 62 % tłuszczu mlecznego.
	3. Masło półtłuste (**)	Produkt zawierający nie mniej niż 39 % i nie więcej niż 41 % tłuszczu mlecznego.
	4. Tłuszcz mleczny do smarowania X %	Produkt zawierający następujące ilości tłuszczu mlecznego: — poniżej 39 %, — powyżej 41 % i poniżej 60 %, — powyżej 62 % i poniżej 80 %.
<p>B. Tłuszcze</p> <p>Produkty w formie stałej, miękkiej emulsji, zasadniczo typu woda w oleju, pozyskiwane ze stałych lub płynnych tłuszczów roślinnych lub zwierzęcych nadających się do spożycia przez ludzi, o zawartości tłuszczu mlecznego nie większej niż 3 % zawartości tłuszczu.</p>	1. Margaryna	Produkt otrzymywany z tłuszczów roślinnych lub zwierzęcych i zawierający nie mniej niż 80 % i mniej niż 90 % tłuszczu.
	2. Margaryna o zawartości trzech czwartych tłuszczu (***)	Produkt otrzymywany z tłuszczów roślinnych lub zwierzęcych i zawierający nie mniej niż 60 % i nie więcej niż 62 % tłuszczu.
	3. Margaryna półtłusta (****)	Produkt otrzymywany z tłuszczów roślinnych lub zwierzęcych i zawierający nie mniej niż 39 % i nie więcej niż 41 % tłuszczu.
	4. Tłuszcze do smarowania X %	Produkt otrzymywany z tłuszczów roślinnych lub zwierzęcych i zawierający następujące ilości tłuszczu: — poniżej 39 %, — powyżej 41 % i poniżej 60 %, — powyżej 62 % i poniżej 80 %.
<p>C. Tłuszcze złożone z produktów roślinnych lub zwierzęcych.</p> <p>Produkty w formie stałej, miękkiej emulsji, zasadniczo typu woda w oleju, pozyskiwane ze stałych lub płynnych tłuszczów roślinnych lub zwierzęcych nadających się do spożycia przez ludzi, zawierające od 10 % do 80 % tłuszczu mlecznego w całkowitej zawartości tłuszczu.</p>	1. Miks (mix) tłuszczowy	Produkt otrzymywany z mieszaniny tłuszczów roślinnych lub zwierzęcych i zawierający nie mniej niż 80 % i mniej niż 90 % tłuszczu.
	2. Miks (mix) o zawartości trzech czwartych tłuszczu (*****)	Produkt otrzymywany z mieszanki tłuszczów roślinnych lub zwierzęcych i zawierający nie mniej niż 60 % i nie więcej niż 62 % tłuszczu.
	3. Miks (mix) tłuszczowy półtłusty (*****)	Produkt otrzymywany z mieszanki tłuszczów roślinnych lub zwierzęcych i zawierający nie mniej niż 39 % i nie więcej niż 41 % tłuszczu.

Grupa tłuszczów	Opisy handlowe	Kategorie produktu
Definicje		Uzupełniający opis kategorii ze wskazaniem procentowej zawartości tłuszczu według masy
	4. Miks (mix) tłuszczowy do smarowania X %	Produkt otrzymywany z mieszanki tłuszczów roślinnych lub zwierzęcych i zawierający następujące ilości tłuszczu: <ul style="list-style-type: none"> — poniżej 39 %, — powyżej 41 % i poniżej 60 %, — powyżej 62 % i poniżej 80 %.

(*) odpowiadające „smør 60” w języku duńskim.

(**) odpowiadające „smør 40” w języku duńskim.

(***) odpowiadające „margarine 60” w języku duńskim.

(****) odpowiadające „margarine 40” w języku duńskim.

(*****) odpowiadające „blandingsprodukt 60” w języku duńskim.

(*****) odpowiadające „blandingsprodukt 40” w języku duńskim.

ZAŁĄCZNIK VIII

PRAKTYKI ENOLOGICZNE, O KTÓRYCH MOWA W ART. 80

CZĘŚĆ I

Wzbogacanie, zakwaszanie i odkwaszanie w pewnych obszarach uprawy winorośli

A. Ograniczenia wzbogacania

- 1) W przypadku gdy warunki klimatyczne w pewnych obszarach uprawy winorośli znajdujących się na terenie Unii stworzyły taką konieczność, zainteresowane państwa członkowskie mogą zezwolić na zwiększenie naturalnej objętościowej zawartości alkoholu świeżych winogron, moszczu winogronowego, moszczu winogronowego w trakcie fermentacji, młodego wina w trakcie fermentacji oraz wina uzyskanego z odmian winorośli klasyfikowanych zgodnie z art. 81.
- 2) Zwiększenie naturalnej objętościowej zawartości alkoholu jest osiągnięte w drodze praktyk enologicznych, o których mowa w sekcji B, i nie przekracza następujących poziomów:
 - a) 3 % obj. w strefie uprawy winorośli A;
 - b) 2 % obj. w strefie uprawy winorośli B;
 - c) 1,5 % obj. w strefie uprawy winorośli C.
- 3) W latach, w których warunki klimatyczne byłyby wyjątkowo niekorzystne, państwa członkowskie mogą zwrócić się o zwiększenie limitów określonych w pkt 2 o 0,5 %. W odpowiedzi na taki wniosek Komisja na mocy uprawnień, o których mowa w art. 91, przyjmuje akt wykonawczy w najkrótszym możliwym terminie. Komisja podejmie starania, aby podjąć decyzję w terminie czterech tygodni od złożenia wniosku.

B. Procesy wzbogacania

- 1) Zwiększenie naturalnej objętościowej zawartości alkoholu przewidziane w sekcji A jest dokonywane wyłącznie:
 - a) poprzez dodanie sacharozy, zagęszczonego moszczu winogronowego lub rektyfikowanego zagęszczonego moszczu winogronowego – w przypadku świeżych winogron, moszczu winogronowego w trakcie fermentacji lub młodego wina w trakcie fermentacji;
 - b) poprzez dodanie sacharozy, zagęszczonego moszczu winogronowego lub rektyfikowanego zagęszczonego moszczu winogronowego lub poprzez częściowe zagęszczenie łącznie z osmozą odwrotną – w przypadku moszczu winogronowego;
 - c) poprzez częściowe zagęszczenie w wyniku schłodzenia – w przypadku wina.
- 2) Procesy, o których mowa w pkt 1, wykluczają się wzajemnie w przypadku gdy wino lub moszcz winogronowy wzbogaca się zagęszczonym moszczem winogronowym lub rektyfikowanym zagęszczonym moszczem winogronowym i wypłacono pomoc na mocy art. 103y rozporządzenia (WE) nr 1234/2007.
- 3) Dodanie sacharozy, przewidziane w pkt 1 lit. a) i b), może być wykonane wyłącznie poprzez cukrzenie suche i tylko w następujących obszarach:
 - a) strefa uprawy winorośli A;
 - b) strefa uprawy winorośli B;
 - c) strefa uprawy winorośli C;

z wyjątkiem winnic w Grecji, Hiszpanii, we Włoszech, na Cyprze i w Portugalii oraz winnic w departamentach francuskich podlegających jurysdykcji sądów apelacyjnych:

- Aix-en-Provence,
- Nîmes,
- Montpellier,
- Toulouse,
- Agen,

- Pau,
- Bordeaux,
- Bastia.

W drodze wyjątku wzbogacanie poprzez cukrzenie suche może zostać dozwolone przez organy krajowe we francuskich departamentach wymienionych powyżej. Francja niezwłocznie powiadamia Komisję i pozostałe państwa członkowskie o wszelkich przypadkach udzielenia takiego zezwolenia.

- 4) Dodanie zagęszczonego moszczu winogronowego lub rektyfikowanego zagęszczonego moszczu winogronowego nie zwiększa początkowej objętości świeżo tłoczonych winogron, moszczu winogronowego, moszczu winogronowego w trakcie fermentacji lub młodego wina w trakcie fermentacji o więcej niż 11 % w strefie uprawy winorośli A, 8 % w strefie uprawy winorośli B oraz 6,5 % w strefie uprawy winorośli C.
- 5) Zagęszczenie moszczu winogronowego lub wina poddanych procesom, o których mowa w pkt 1:
 - a) nie może skutkować zmniejszeniem początkowej objętości tych produktów o więcej niż 20 %;
 - b) niezależnie od sekcji A pkt 2 lit. c) nie może zwiększać naturalnej zawartości alkoholu tych produktów o więcej niż 2 % obj.
- 6) Procesy, o których mowa w pkt 1 i 5, nie zwiększają całkowitej objętościowej zawartości alkoholu świeżych winogron, moszczu winogronowego, moszczu winogronowego w trakcie fermentacji, młodego wina w trakcie fermentacji, lub wina:
 - a) w strefie uprawy winorośli A – do ponad 11,5 % obj.;
 - b) w strefie uprawy winorośli B – do ponad 12 % obj.;
 - c) w strefie uprawy winorośli C I – do ponad 12,5 % obj.;
 - d) w strefie uprawy winorośli C II – do ponad 13 % obj.; oraz
 - e) w strefie uprawy winorośli C III – do ponad 13,5 % obj.
- 7) Na zasadzie odstępstwa od pkt 6 państwa członkowskie mogą:
 - a) w przypadku czerwonego wina podnieść górną granicę całkowitej objętościowej zawartości alkoholu produktów, o których mowa w pkt 6 – 12 % obj. w strefie uprawy winorośli A i 12,5 % obj. w strefie uprawy winorośli B;
 - b) podnieść całkowitą objętościową zawartość alkoholu produktów, o których mowa w pkt 6, w przypadku produkcji win z nazwą pochodzenia do poziomu określonego przez państwa członkowskie.

C. Zakwaszanie i odkwaszanie

- 1) Świeże winogrona, moszcz winogronowy, moszcz winogronowy w trakcie fermentacji, młode wino w trakcie fermentacji oraz wino mogą być poddawane:
 - a) odkwaszaniu w strefach uprawy winorośli A, B i C I;
 - b) zakwaszaniu oraz odkwaszaniu w strefach uprawy winorośli C I, C II oraz C III a, bez uszczerbku dla pkt 7; lub
 - c) zakwaszaniu w strefie uprawy winorośli C III b.
- 2) Zakwaszanie produktów innych niż wino, o których mowa w pkt 1, może być przeprowadzone wyłącznie do poziomu 1,50 g na litr wyrażonego jako kwas winowy lub 20 miliekwiwaleńców na litr.
- 3) Zakwaszanie win może być przeprowadzone wyłącznie do poziomu 2,50 g na litr wyrażonego jako kwas winowy lub 33,3 miliekwiwalenta na litr.
- 4) Odkwaszanie win może być przeprowadzone wyłącznie do poziomu 1 g na litr wyrażonego jako kwas winowy lub 13,3 miliekwiwalenta na litr.
- 5) Moszcz winogronowy przeznaczony do zagęszczenia może być częściowo odkwaszony.

- 6) Niezależnie od pkt 1 w latach, w których warunki klimatyczne byłyby wyjątkowe, państwa członkowskie mogą zezwolić na zakwaszanie produktów, o których mowa w pkt 1, w strefach uprawy winorośli A i B, przy spełnieniu warunków, o których mowa w pkt 2 i 3.
- 7) Zakwaszanie i wzbogacanie z wyjątkiem odstępstw, które przyjmie Komisja w drodze aktów delegowanych zgodnie z art. 75 ust. 2, oraz zakwaszanie i odkwaszanie tego samego produktu są procesami wzajemnie się wykluczającymi.

D. Procesy

- 1) Żaden z procesów, o których mowa w sekcjach B i C, z wyjątkiem zakwaszania oraz odkwaszania win, nie jest dozwolony, jeżeli nie jest przeprowadzany – na warunkach, które określi Komisja w drodze aktów delegowanych zgodnie z art. 75 ust. 2 – w czasie gdy świeże winogrona, moszcz winogronowy, moszcz winogronowy w trakcie fermentacji lub młode wino w trakcie fermentacji są przekształcane w wino lub jakkolwiek inny napój przeznaczony do bezpośredniego spożycia przez ludzi inny niż wino musujące lub gazowane wino musujące w strefie uprawy winorośli, gdzie zebrano świeże winogrona użyte do produkcji.
- 2) Zagęszczania win dokonuje się w strefie uprawy winorośli, gdzie zebrano świeże winogrona użyte do produkcji.
- 3) Zakwaszania oraz odkwaszania win dokonuje się tylko w przedsiębiorstwie produkującym wino i tylko w strefie uprawy winorośli, gdzie zebrano świeże winogrona użyte do produkcji.
- 4) Właściwe organy powiadamiane są o zastosowaniu każdego z procesów, o których mowa w pkt 1, 2 i 3. Ta sama zasada ma zastosowanie do ilości skoncentrowanego moszczu winogronowego, rektyfikowanego skoncentrowanego moszczu winogronowego lub sacharozy przechowywanych w tym samym czasie i miejscu co świeże winogrona, moszcz winogronowy, moszcz winogronowy w trakcie fermentacji oraz wino w zbiornikach przez osoby fizyczne lub prawne lub grupy osób, a w szczególności producentów, jednostki zajmujące się butelkowaniem, przetwórców oraz handlowców; ilość taką określi Komisja w drodze aktów delegowanych zgodnie z art. 75 ust. 2. Powiadomienia o ilościach tych produktów mogą jednak zostać zastąpione przez wpis do rejestru towarów przyjmowanych do składu i wychodzących ze składu.
- 5) Informacja o każdym z procesów, o których mowa w sekcjach B i C, zostaje zapisana w dokumencie towarzyszącym, jak określono w art. 147, na mocy którego produkty poddane tym procesom są wprowadzane do obiegu.
- 6) Procesy, o których mowa w sekcjach B i C, nie są prowadzone, z zastrzeżeniem sytuacji usprawiedliwionych wyjątkowymi warunkami klimatycznymi:
 - a) w strefie uprawy winorośli C – po dniu 1 stycznia;
 - b) w strefach uprawy winorośli A i B – po dniu 16 marca, oraz są przeprowadzane wyłącznie w przypadku produktów wytworzonych z winogron zebranych bezpośrednio przed tymi datami.
- 7) Niezależnie od pkt 6, zagęszczenie w drodze chłodzenia oraz zakwaszanie i odkwaszanie wina mogą być stosowane w trakcie całego roku.

CZĘŚĆ II

Ograniczenia

A. Zagadnienia ogólne

- 1) Wszystkie dozwolone praktyki enologiczne wykluczają dodawanie wody, z wyjątkiem konieczności zastosowania jej ze względu na konkretne wymogi techniczne.
- 2) Wszystkie dozwolone praktyki enologiczne wykluczają dodawanie alkoholu, z wyjątkiem praktyk związanych z otrzymaniem świeżego moszczu winogronowego z fermentacją zatrzymaną przez dodanie alkoholu, wina likierowego, wina musującego, wina wzmocnionego do destylacji i wina półmusującego.
- 3) Wino wzmocnione do destylacji jest wykorzystywane wyłącznie do destylacji.

B. Świeże winogrona, moszcz winogronowy i sok winogronowy

- 1) Świeży moszcz winogronowy z fermentacją zatrzymaną przez dodanie alkoholu stosowany jest jedynie w fazie przygotowania produktów nieobjętych kodami CN 2204 10, 2204 21 i 2204 29. Pozostaje to bez uszczerbku dla wszelkich bardziej restrykcyjnych przepisów, które państwa członkowskie mogą stosować w odniesieniu do przygotowywania na swoim terytorium produktów nieobjętych kodami CN 2204 10, 2204 21 i 2204 29.
- 2) Sok winogronowy oraz zagęszczony sok winogronowy nie są przetwarzane na wino ani dodawane do wina. Nie są też poddawane fermentacji alkoholowej na terytorium Unii.

- 3) Pkt 1 i 2 nie stosuje się do produktów przeznaczonych do produkcji w Irlandii, Polsce i Zjednoczonym Królestwie, produktów objętych kodem CN 2206 00, w odniesieniu do których państwa członkowskie mogą zezwolić na wykorzystanie złożonej nazwy handlowej zawierającej słowo „wino”.
- 4) Moszcz winogronowy w trakcie fermentacji uzyskiwany z winogron suszonych jest wprowadzany na rynek tylko w celu produkcji win likierowych wyłącznie w regionach uprawy winorośli, gdzie takie wykorzystanie tych produktów było tradycyjnie stosowane w dniu 1 stycznia 1985 r., oraz w celu produkcji wina z przejrzalnych winogron.
- 5) Świeże winogrona, moszcz winogronowy, moszcz winogronowy w trakcie fermentacji, zagęszczony moszcz winogronowy, rektyfikowany zagęszczony moszcz winogronowy, moszcz winogronowy z fermentacją zatrzymaną przez dodanie alkoholu, sok winogronowy, zagęszczony sok winogronowy i wino lub mieszaniny wymienionych produktów pochodzące z państw trzecich nie mogą być przetwarzane na produkty, o których mowa w załączniku VII część II, lub dodawane do takich produktów na terytorium Unii.

C. Mieszanie win

W Unii zakazane jest kupażowanie wina pochodzącego z państwa trzeciego z winem pochodzącym z Unii oraz kupażowanie win pochodzących z państw trzecich.

D. Produkty uboczne

- 1) Zabronione jest nadmierne tłoczenie winogron. O minimalnej zawartości alkoholu w wytyłokach i osadzie drożdżowym po wytyłoczeniu winogron decydują państwa członkowskie, uwzględniając warunki lokalne i techniczne.

O ilości alkoholu zawartej w tych produktach ubocznych decydują państwa członkowskie; wynosi ona co najmniej 5 % w odniesieniu do objętości alkoholu w wyprodukowanym winie.
- 2) Z wyjątkiem alkoholu, napojów spirytusowych i napojów wzbudzonych, ani wino, ani żaden inny napój przeznaczony do bezpośredniego spożycia przez ludzi nie jest produkowany z osadu winnego z drożdży ani z wytyłoków winogronowych. Polewanie winem osadu lub wytyłoków winogronowych lub wyciśniętego miąższu aszú jest dozwolone – na warunkach, które określi Komisja w drodze aktów delegowanych zgodnie z art. 75 ust. 2 – w przypadkach gdy praktyka ta jest tradycyjnie stosowana w produkcji „Tokaji fordítás” i „Tokaji máslás” na Węgrzech oraz „Tokajský fordítás” i „Tokajský mášlás” na Słowacji.
- 3) Zabronione jest tłoczenie osadu winnego z drożdży oraz ponowna fermentacja wytyłoków winogronowych w celach innych niż destylacja lub produkcja napojów wzbudzonych. Filtrowanie i odwirowywanie osadu winnego z drożdży nie są traktowane jako tłoczenie, jeśli uzyskane produkty mają solidną i właściwą jakość handlową.
- 4) Napój wzbudzony, w przypadku gdy jego produkcja jest dozwolona w danym państwie członkowskim, jest używany tylko do destylacji lub spożycia w gospodarstwie domowym producenta wina.
- 5) Bez uszczerbku dla możliwości decydowania przez państwa członkowskie o wymogu usuwania produktów ubocznych za pomocą destylacji, każda osoba fizyczna lub osoba prawna lub grupy osób, w których posiadaniu znajdują się produkty uboczne, są zobowiązane do ich usunięcia – z zastrzeżeniem warunków, które określi Komisja w drodze aktów delegowanych zgodnie z art. 75 ust. 2.

ZAŁĄCZNIK IX

OKREŚLENIA ZASTRZEŻONE STOSOWANE FAKULTATYWNIE

Kategoria produktu (odesłanie do klasyfikacji wg Nomenklatury scalonej)	Określenie zastrzeżone stosowane fakultatywnie
mięso drobiowe (kody CN 0207 i 0210)	żywione z udziałem ... % ... gęś żywiona owsem ekstensywny chów ściółkowy chów wybiegowy tradycyjny chów wybiegowy chów wybiegowy bez ograniczeń wiek w momencie uboju długości okresu tuczu
jaja (kod CN 0407)	świeże ekstra lub ekstraświeże oznaczenie sposobu żywienia kur niosek
oliwa z oliwek (kod CN 1509)	pierwsze tłoczenie na zimno uzyskiwanie na zimno kwasowość cierpki owocowy: dojrzały lub zielony gorzki intensywny umiarkowany lekki wyważony łagodna oliwa

ZAŁĄCZNIK X

WARUNKI ZAKUPU BURAKÓW W OKRESIE, O KTÓRYM MOWAW ART. 125 UST. 3

PUNKT I

- 1) Umowy dostawy są sporządzane na piśmie dla określonej ilości buraków.
- 2) Umowy dostawy mogą być wieloletnie.
- 3) Umowy dostawy mogą określać możliwość dostawy dodatkowej ilości buraków i warunki takich dostaw.

PUNKT II

- 1) W umowach dostawy wskazuje się ceny zakupu w odniesieniu do ilości buraków, o których mowa w punkcie I.
- 2) Cena, o której mowa w pkt 1, ma zastosowanie do buraków cukrowych standardowej jakości określonej w punkcie B załącznika III.

Ceny są skorygowane przez podwyższenie lub obniżenie, uprzednio uzgodnione przez strony w celu uwzględnienia odchyleń od standardowej jakości.

- 3) W umowie dostawy precyzuje się, w jaki sposób koszt zmian w cenach rynkowych jest dzielony między strony.
- 4) W umowach dostawy ustanawia się określoną zawartość cukru w burakach. Zawierają one skalę przeliczeniową wskazującą różne zawartości cukru oraz współczynniki służące do przeliczania ilości dostarczonych buraków na ilości odpowiadające zawartości cukru wskazanej w umowie dostawy.

Skala jest oparta na uzyskach odpowiadających różnym zawartościom cukru.

PUNKT III

W umowach dostawy zawarte są postanowienia dotyczące rozłożenia w czasie oraz normalnego czasu trwania dostaw buraków.

PUNKT IV

- 1) W umowach dostawy określa się miejsca gromadzenia buraków oraz warunki związane z dostawą i transportem.
- 2) W umowach dostawy wyraźnie wskazuje się odpowiedzialność za koszty załadunku i transportu z miejsc gromadzenia buraków. W przypadku gdy w umowach dostawy przewiduje się udział przedsiębiorstwa produkującego cukier w kosztach załadunku i transportu, wyraźnie określa się jego wartość procentową lub kwotę.
- 3) W umowach dostawy wyraźnie określa się koszty ponoszone przez każdą ze stron.

PUNKT V

- 1) W umowach dostawy określa się miejsca odbioru buraków.
- 2) W przypadku gdy sprzedawca buraków i przedsiębiorstwo produkujące cukier podpisali już umowę dostawy na poprzedni rok gospodarczy, uzgodnione przez nich miejsca odbioru dla dostaw podczas tego roku gospodarczego pozostają w mocy. Porozumienia branżowe mogą określać odstępstwa od niniejszego przepisu.

PUNKT VI

- 1) W umowach dostawy przewiduje się, że zawartość cukru zostanie oznaczona za pomocą metody polarymetrycznej lub, aby uwzględnić postęp techniczny, za pomocą innej metody uzgodnionej przez obie strony. Próbką buraków jest pobierana w momencie odbioru.
- 2) Porozumienia branżowe mogą przewidywać pobieranie próbek na innym etapie. W takich przypadkach w umowie dostawy przewiduje się korektę, aby wyrównać ewentualny spadek zawartości cukru między momentem odbioru a pobraniem próbki.

PUNKT VII

W umowach dostawy przewiduje się, że waga brutto, tara i zawartość cukru zostaną oznaczone za pomocą jednej z następujących procedur:

- a) wspólnie, przez przedsiębiorstwo produkujące cukier i organizację zrzeszającą producentów buraków, jeżeli tak przewidziano w porozumieniu branżowym;
- b) przez przedsiębiorstwo produkujące cukier, pod nadzorem organizacji zrzeszającej plantatorów buraków;
- c) przez przedsiębiorstwo produkujące cukier, pod nadzorem eksperta uznanego przez zainteresowane państwo członkowskie, pod warunkiem że sprzedawca buraków pokryje koszty z tym związane.

PUNKT VIII

- 1) W umowach dostawy przewiduje się, że przedsiębiorstwo produkujące cukier spełni co najmniej jeden z następujących obowiązków w odniesieniu do całej ilości dostarczonych buraków:
 - a) bezpłatny zwrot sprzedawcy buraków, na zasadzie EXW, świeżych wysłodków z masy dostarczonych buraków;
 - b) bezpłatny zwrot sprzedawcy buraków, na zasadzie EXW, części takich wysłodków sprasowanych, suszonych lub suszonych i melasowanych;
 - c) zwrot sprzedawcy buraków, na zasadzie EXW, wysłodków sprasowanych lub suszonych; w takim przypadku przedsiębiorstwo produkujące cukier może zażądać od sprzedawcy buraków pokrycia kosztów prasowania lub suszenia;
 - d) zapłata sprzedawcy buraków kwoty wyrównawczej, uwzględniającej możliwości sprzedaży danych wysłodków.
- 2) W przypadku gdy części całej ilości dostarczonych buraków podlegają różnej obróbce, w umowie dostawy określa się więcej niż jeden spośród obowiązków przewidzianych w pkt 1.
- 3) W porozumieniach branżowych można przewidywać dostawy wysłodków na etapie innym niż etap, o którym mowa w pkt 1 lit. a), b) i c).

PUNKT IX

W umowach dostawy określa się terminy płatności ewentualnych zaliczek oraz terminy płatności dla całej kwoty zakupu buraków.

PUNKT X

W przypadku gdy w umowach dostawy określa się zasady dotyczące kwestii, które są przedmiotem niniejszego załącznika, lub gdy zawiera się w nich postanowienia dotyczące innych kwestii, postanowienia i skutki takich umów nie mogą być sprzeczne z przepisami niniejszego załącznika.

PUNKT XI

- 1) W porozumieniach branżowych, o których mowa w części II sekcja A pkt 6 załącznika II do niniejszego rozporządzenia, przewiduje się klauzule arbitrażowe.
- 2) W porozumieniach branżowych można określić standardowy wzór umów dostawy zgodny z niniejszym rozporządzeniem i z przepisami unijnymi.
- 3) W przypadku gdy w porozumieniach branżowych na poziomie unijnym, regionalnym lub lokalnym określa się zasady dotyczące kwestii, które są przedmiotem niniejszego rozporządzenia, lub gdy zawiera się w nich przepisy dotyczące innych kwestii, postanowienia i skutki takich porozumień nie mogą być sprzeczne z przepisami niniejszego załącznika.
- 4) Porozumienia, o których mowa w pkt 3, określają w szczególności:
 - a) skalę przeliczeniową określoną w punkcie II pkt 4;
 - b) zasady wyboru oraz dostaw nasion produkowanych odmian buraków;
 - c) minimalną zawartość cukru w dostarczanych burakach;

- d) wymóg konsultacji między przedsiębiorstwem produkującym cukier a przedstawicielami sprzedawców buraków przed ustaleniem daty rozpoczęcia dostaw buraków;
 - e) wypłaty sprzedawcom buraków premii za przedterminowe lub opóźnione dostawy;
 - f) szczegóły dotyczące warunków i kosztów odnoszących się do wysłodków, o których mowa w pkt VIII;
 - g) usunięcie wysłodków przez sprzedawcę buraków;
 - h) zasady dostosowywania cen w przypadku uzgadniania umów wieloletnich;
 - i) zasady dotyczące pobierania próbek i metod oznaczania wagi brutto, tary i zawartości cukru.
-

ZAŁĄCZNIK XI

WARUNKI ZAKUPU BURAKÓW W OKRESIE, O KTÓRYM MOWA W ART. 124

PUNKT I

- 1) Umowy dostawy są sporządzane na piśmie dla określonej ilości buraków kwotowych.
- 2) Umowy dostawy określają możliwość dostawy dodatkowej ilości buraków i określają warunki takich dostaw.

PUNKT II

- 1) W umowach dostawy wskazuje się ceny zakupu w odniesieniu do ilości buraków, o których mowa w art. 127 ust. 2 lit. a), oraz, w stosownych przypadkach, lit. b). W przypadku ilości, o których mowa w art. 127 ust. 2 lit. a), ceny nie mogą być niższe niż cena minimalna za buraki kwotowe, o której mowa w art. 135.
- 2) W umowach dostawy ustanawia się określoną zawartość cukru w burakach. Zawierają one skalę przeliczeniową wskazującą różne zawartości cukru oraz współczynniki służące do przeliczania ilości dostarczonych buraków na ilości odpowiadające zawartości cukru wskazanej w umowie dostawy.

Skala jest oparta na uzyskach odpowiadających różnym zawartościom cukru.

- 3) W przypadku gdy sprzedawca buraków podpisał z przedsiębiorstwem produkującym cukier umowę dostawy buraków, o czym mowa w art. 127 ust. 2 lit. a), wszystkie dostawy dokonane przez takiego sprzedawcę buraków, przeliczone na mocy pkt 2 niniejszego punktu, są uważane za dostawy w rozumieniu art. 127 ust. 2 lit. a) aż do osiągnięcia ilości buraków określonej w umowie dostawy.
- 4) Jeśli przedsiębiorstwo produkujące cukier produkuje cukier w ilości poniżej jego kwoty buraków, w odniesieniu do których podpisało przedśwne umowy dostawy na mocy art. 127 ust. 2 lit. a), jest ono zobowiązane do rozdzielania ilości buraków odpowiadającej ewentualnej produkcji dodatkowej aż do osiągnięcia swojej kwoty między sprzedawców buraków, z którymi podpisało przedśwne umowy dostawy w rozumieniu art. 127 ust. 2 lit. a).

Porozumienia branżowe mogą określać odstępstwa od niniejszego przepisu.

PUNKT III

- 1) W umowach dostawy zawarte są postanowienia dotyczące rozłożenia w czasie oraz normalnego czasu trwania dostaw buraków.
- 2) Przepisy, o których mowa w pkt 1, są przepisami stosowanymi w poprzednim roku gospodarczym, z uwzględnieniem poziomu rzeczywistej produkcji; porozumienia branżowe mogą określać odstępstwa od tych przepisów.

PUNKT IV

- 1) W umowach dostawy określa się miejsca gromadzenia buraków.
- 2) W przypadku gdy sprzedawca buraków i przedsiębiorstwo produkujące cukier podpisali już umowę dostawy na poprzedni rok gospodarczy, uzgodnione przez nich miejsca gromadzenia dla dostaw podczas danego roku gospodarczego pozostają w mocy. Porozumienia branżowe mogą określać odstępstwa od niniejszego przepisu.
- 3) W umowach dostawy przewiduje się, że koszty załadunku i transportu z miejsc gromadzenia są ponoszone przez przedsiębiorstwo produkujące cukier, z zastrzeżeniem szczególnych porozumień opartych na lokalnych zasadach lub praktykach stosowanych przed poprzednim rokiem gospodarczym.
- 4) Niemniej jednak gdy w Danii, Irlandii, Grecji, Hiszpanii, Portugalii, Finlandii i w Wielkiej Brytanii buraki są dostarczane franco fabryka, w umowach dostawy przewiduje się udział przedsiębiorstwa produkującego cukier w kosztach załadunku i transportu oraz określa się jego wartość procentową lub kwotę.

PUNKT V

- 1) W umowach dostawy określa się miejsca odbioru buraków.
- 2) W przypadku gdy sprzedawca buraków i przedsiębiorstwo produkujące cukier podpisali już umowę dostawy na poprzedni rok gospodarczy, uzgodnione przez nich miejsca odbioru dla dostaw podczas tego roku gospodarczego pozostają w mocy. Porozumienia branżowe mogą określać odstępstwa od niniejszego przepisu.

PUNKT VI

- 1) W umowach dostawy przewiduje się, że zawartość cukru zostanie oznaczona za pomocą metody polarymetrycznej. Próbka buraków jest pobierana w momencie odbioru.
- 2) Porozumienia branżowe mogą przewidywać pobieranie próbek na innym etapie. W takich przypadkach w umowie dostawy przewiduje się korektę, aby wyrównać ewentualny spadek zawartości cukru między momentem odbioru a pobraniem próbki.

PUNKT VII

W umowach dostawy przewiduje się, że waga brutto, tara i zawartość cukru zostaną oznaczone za pomocą jednej z następujących procedur:

- a) wspólnie, przez przedsiębiorstwo produkujące cukier i organizację zrzeszającą producentów buraków, jeżeli tak przewidziano w porozumieniu branżowym;
- b) przez przedsiębiorstwo produkujące cukier, pod nadzorem organizacji zrzeszającej plantatorów buraków;
- c) przez przedsiębiorstwo produkujące cukier, pod nadzorem eksperta uznanego przez zainteresowane państwo członkowskie, pod warunkiem że sprzedawca buraków pokryje koszty z tym związane.

PUNKT VIII

- 1) W umowach dostawy przewiduje się, że przedsiębiorstwo produkujące cukier spełni jeden lub większą liczbę spośród następujących obowiązków w odniesieniu do całej ilości dostarczonych buraków:
 - a) bezpłatny zwrot sprzedawcy buraków, na zasadzie EXW, świeżych wysłodków z masy dostarczonych buraków;
 - b) bezpłatny zwrot sprzedawcy buraków, na zasadzie EXW, części takich wysłodków sprasowanych, suszonych lub suszonych i melasowanych;
 - c) zwrot sprzedawcy buraków, na zasadzie EXW, wysłodków sprasowanych lub suszonych; w takim przypadku przedsiębiorstwo produkujące cukier może zażądać od sprzedawcy buraków pokrycia kosztów prasowania lub suszenia;
 - d) zapłata sprzedawcy buraków kwoty wyrównawczej, uwzględniającej możliwości sprzedaży danych wysłodków.
- 2) W przypadku gdy części całej ilości dostarczonych buraków podlegają różnej obróbce, w umowie dostawy określa się więcej niż jeden spośród obowiązków przewidzianych w akapicie pierwszym.
- 3) W porozumieniach branżowych można przewidywać dostawy wysłodków na etapie innym niż etap, o którym mowa w ust. 1 lit. a), b) oraz c).

PUNKT IX

- 1) W umowach dostawy określa się terminy płatności ewentualnych zaliczek oraz terminy płatności dla całej kwoty zakupu buraków.
- 2) Terminami, o których mowa w pkt 1, są terminy obowiązujące w poprzednim roku gospodarczym. Porozumienia branżowe mogą określać odstępstwa od niniejszego przepisu.

PUNKT X

W przypadku gdy w umowach dostawy określa się zasady dotyczące kwestii, które są przedmiotem niniejszego załącznika, lub gdy zawiera się w nich postanowienia dotyczące innych kwestii, postanowienia i skutki takich umów nie mogą być sprzeczne z przepisami niniejszego załącznika.

PUNKT XI

- 1) W porozumieniach branżowych, o których mowa w części II sekcja A pkt 6 załącznika II, przewiduje się klauzule arbitrażowe.
- 2) W przypadku gdy w porozumieniach branżowych na poziomie unijnym, regionalnym lub lokalnym określa się zasady dotyczące kwestii, które są przedmiotem niniejszego rozporządzenia, lub gdy zawiera się w nich postanowienia dotyczące innych kwestii, postanowienia i skutki takich porozumień nie mogą być sprzeczne z przepisami niniejszego załącznika.

- 3) Porozumienia, o których mowa w pkt 2, określają w szczególności:
- a) zasady rozdziału między sprzedawców buraków ilości buraków, które przedsiębiorstwo produkujące cukier postanawia zakupić przed zasiewami do celów produkcji cukru w ramach limitów kwoty;
 - b) zasady rozdziału, o których mowa w pkt II pkt 4;
 - c) skalę przeliczeniową, o której mowa w pkt II pkt 2;
 - d) zasady wyboru oraz dostaw nasion produkowanych odmian buraków;
 - e) minimalną zawartość cukru w dostarczanych burakach;
 - f) wymóg konsultacji między przedsiębiorstwem produkującym cukier a przedstawicielami sprzedawców przed ustaleniem daty rozpoczęcia dostaw buraków;
 - g) wypłaty sprzedawcom buraków premii za przedterminowe lub opóźnione dostawy;
 - h) szczegóły dotyczące:
 - (i) części wysłodków, o których mowa w pkt VIII pkt 1 lit. b);
 - (ii) kosztów, o których mowa w pkt VIII pkt 1 lit. c);
 - (iii) kwoty wyrównawczej, o której mowa w pkt VIII pkt 1 lit. d);
 - i) usunięcie wysłodków przez sprzedawcę buraków;
 - j) bez uszczerbku dla art. 135, – zasady rozdziału między przedsiębiorstwo produkujące cukier a sprzedawców buraków jakiegokolwiek różnicy między progiem referencyjnym a rzeczywistą ceną sprzedaży cukru.

PUNKT XII

W przypadku braku porozumienia branżowego określającego sposób rozdziału między sprzedawców buraków ilości buraków przeznaczonych do produkcji cukru w ramach limitów kwoty, które przedsiębiorstwo produkujące cukier zamierza kupić przed zasiewami, zainteresowane państwo członkowskie może samo określić zasady takiego rozdziału.

Zgodnie z tymi zasadami tradycyjnym sprzedawcom buraków do spółdzielni mogą być przyznawane także inne prawa w zakresie dostaw niż te, które by im przysługiwały, gdyby należeli do takich spółdzielni.

ZAŁĄCZNIK XII

**KRAJOWE I REGIONALNE KWOTY NA PRODUKCJĘ CUKRU, IZOGLUKOZY I SYROPU INULINOWEGO,
O KTÓRYCH MOWA W ART. 136**

Państwa członkowskie lub regiony (1)	(w tonach)		
	Cukier (2)	Izoglukoza (3)	Syrop inulinowy (4)
Belgia	676 235,0	114 580,2	0
Bułgaria	0	89 198,0	
Republika Czeska	372 459,3		
Dania	372 383,0		
Niemcy	2 898 255,7	56 638,2	
Irlandia	0		
Grecja	158 702,0	0	
Hiszpania	498 480,2	53 810,2	
Francja (metropolitalna)	3 004 811,15		0
Francuskie departamenty zamorskie	432 220,05		
Chorwacja	192 877,0		
Włochy	508 379,0	32 492,5	
Łotwa	0		
Litwa	90 252,0		
Węgry	105 420,0	250 265,8	
Niderlandy	804 888,0	0	0
Austria	351 027,4		
Polska	1 405 608,1	42 861,4	
Portugalia (kontynentalna)	0	12 500,0	
Region Autonomiczny Azorów	9 953,0		
Rumunia	104 688,8	0	
Słowenia	0		
Słowacja	112 319,5	68 094,5	
Finlandia	80 999,0	0	
Szwecja	293 186,0		
Zjednoczone Królestwo	1 056 474,0	0	
ŁĄCZNIE	13 529 618,2	720 440,8	0

ZAŁĄCZNIK XIII

SZCZEGÓŁOWE PRZEPISY DOTYCZĄCE PRZEKAZYWANIA KWOT CUKRU LUB IZOGLUKOZY ZGODNIE Z ART. 138

PUNKT I

Do celów niniejszego załącznika:

- a) „połączenie przedsiębiorstw” oznacza scalenie dwóch lub większej liczby przedsiębiorstw w jedno przedsiębiorstwo;
- b) „przeniesienie własności przedsiębiorstwa” oznacza przeniesienie lub przejęcie majątku przedsiębiorstwa posiadającego kwotę przez co najmniej jedno przedsiębiorstwo;
- c) „przeniesienie własności fabryki” oznacza przeniesienie własności zakładu produkcyjnego, włączając w to całą instalację niezbędną do produkcji danego produktu, na co najmniej jedno przedsiębiorstwo, powodujące częściowe lub całkowite przejęcie produkcji przedsiębiorstwa dokonującego przeniesienia własności;
- d) „dzierżawa fabryki” oznacza umowę dzierżawy zakładu produkcyjnego, w tym całej instalacji niezbędnej do produkcji cukru, mającą na celu jego użytkowanie, którą to umowę zawiera się na okres co najmniej trzech kolejnych lat gospodarczych i której strony zobowiązują się nie rozwiązywać przed końcem trzeciego roku gospodarczego, z przedsiębiorstwem mającym siedzibę w tym samym państwie członkowskim co dana fabryka, jeżeli przedsiębiorstwo, które dzierżawi fabrykę, po wejściu w życie umowy dzierżawy może być uważane w odniesieniu do całej swojej produkcji za przedsiębiorstwo produkujące wyłącznie cukier.

PUNKT II

- 1) Bez uszczerbku dla ust. 2 w przypadku połączenia lub przeniesienia własności przedsiębiorstw produkujących cukier lub przeniesienia własności fabryk cukru, kwoty są korygowane w następujący sposób:
 - a) w przypadku połączenia przedsiębiorstw produkujących cukier państwa członkowskie przydzielają przedsiębiorstwu powstałemu w wyniku połączenia kwotę w wysokości równej sumie kwot przydzielonych odnośnym przedsiębiorstwom produkującym cukier przed połączeniem;
 - b) w przypadku przeniesienia własności przedsiębiorstwa produkującego cukier państwo członkowskie przydziela nabywającemu przedsiębiorstwu kwotę produkcji cukru przedsiębiorstwa, którego własność przeniesiono, lub jeżeli jest więcej niż jedno nabywające przedsiębiorstwo, przydział jest dokonywany proporcjonalnie do przejętej przez każde z nich produkcji cukru;
 - c) w przypadku przeniesienia własności fabryki cukru państwo członkowskie obniża kwotę przedsiębiorstwa przenoszącego własność fabryki oraz zwiększa kwotę przedsiębiorstwa lub przedsiębiorstw produkujących cukier, które nabyły daną fabrykę, o ilość obniżoną proporcjonalnie do przeniesionej produkcji.
- 2) W przypadku gdy kilku plantatorów buraków cukrowych lub trzciny cukrowej, których bezpośrednio dotyczy jedno z działań określonych w pkt 1, wyraźnie wykaże wolę dostarczania swoich buraków lub trzciny cukrowej przedsiębiorstwu produkującemu cukier, które nie jest stroną takich działań, państwo członkowskie może dokonać przydziału na podstawie produkcji przejętej przez przedsiębiorstwo, któremu plantatorzy ci zamierzają dostarczać swoje buraki lub trzcinę cukrową.
- 3) W przypadku zamknięcia, w okolicznościach innych niż te, o których mowa w pkt 1:
 - a) przedsiębiorstwa produkującego cukier;
 - b) co najmniej jednej fabryki przedsiębiorstwa produkującego cukier,państwo członkowskie może przydzielić część kwot związanych z takim zamknięciem co najmniej jednemu przedsiębiorstwu produkującemu cukier.

Również w przypadku, o którym mowa w akapicie pierwszym lit. b), w przypadku gdy część zainteresowanych plantatorów wyraźnie wykaże wolę dostarczania swoich buraków lub trzciny cukrowej danemu przedsiębiorstwu produkującemu cukier, państwo członkowskie może przydzielić część kwot odpowiadającą danym burakom lub trzcinie cukrowej przedsiębiorstwu, któremu plantatorzy ci zamierzają dostarczać te produkty.
- 4) W przypadku powołania się na odstępowo, o którym mowa w art. 127 ust. 5, zainteresowane państwo członkowskie może żądać od plantatorów buraków i przedsiębiorstw cukrowniczych, których dotyczy to odstępowo, aby zawarli oni w swoich porozumieniach branżowych specjalne klauzule umożliwiające temu państwu członkowskiemu stosowanie pkt 2 i 3 niniejszego punktu.

- 5) W przypadku dzierżawy fabryki należącej do przedsiębiorstwa produkującego cukier państwo członkowskie może obniżyć kwotę przedsiębiorstwa oddającego fabrykę w dzierżawę oraz przydzielić część, o którą została obniżona kwota, przedsiębiorstwu, które dzierżawi fabrykę w celu produkowania w niej cukru.

W przypadku zakończenia dzierżawy w okresie trzech lat gospodarczych, o których mowa w punkcie I lit. d), korekta kwot na mocy akapitu pierwszego niniejszego punktu zostaje unieważniona przez państwo członkowskie z mocą wsteczną od dnia, w którym dzierżawa stała się skuteczna. Jeżeli jednak zakończenie dzierżawy następuje na skutek działania siły wyższej, państwo członkowskie nie musi unieważniać korekty.

- 6) W przypadku gdy przedsiębiorstwo produkujące cukier nie jest w stanie nadal zapewniać wypełniania swoich obowiązków wynikających z przepisów unijnych wobec danych plantatorów buraków cukrowych lub trzciny cukrowej oraz gdy sytuacja taka została stwierdzona przez właściwe organy danego państwa członkowskiego, państwo to może przydzielić, na jeden rok gospodarczy lub większą liczbę lat gospodarczych, część odnośnych kwot jednemu przedsiębiorstwu produkującemu cukier lub większej ich liczbie, proporcjonalnie do przejętej produkcji.
- 7) W przypadku gdy państwo członkowskie przyznaje przedsiębiorstwu produkującemu cukier gwarancje cenowe i gwarancję zbytu w odniesieniu do przetwarzania buraków cukrowych na alkohol etylowy, to państwo członkowskie może, w porozumieniu z tym przedsiębiorstwem i zainteresowanymi plantatorami buraków, dokonać przydziału całości lub części kwot na produkcję cukru jednemu przedsiębiorstwu lub większej ich liczbie w odniesieniu do jednego roku gospodarczego lub większej liczby lat gospodarczych.

PUNKT III

W przypadku połączenia lub przeniesienia własności przedsiębiorstw produkujących izoglukozę lub przeniesienia własności fabryki produkującej izoglukozę państwo członkowskie może przydzielić odnośne kwoty na produkcję izoglukozy jednemu przedsiębiorstwu lub większej ich liczbie, bez względu na to, czy posiadają one jakąkolwiek kwotę produkcyjną.

PUNKT IV

Środki podejmowane na podstawie punktów II i III można wdrażać tylko, jeżeli spełnione są następujące warunki:

- a) uwzględniono interesy każdej z zainteresowanych stron;
- b) zainteresowane państwo członkowskie uważa, że środki takie poprawią strukturę sektora buraczanego, trzcinowego oraz produkcji cukru;
- c) środki te dotyczą przedsiębiorstw mających siedzibę na terytorium, w odniesieniu do którego w załączniku XII określono kwotę.

PUNKT V

W przypadku gdy połączenie lub przeniesienie własności przedsiębiorstw następuje pomiędzy dniem 1 października a 30 kwietnia następnego roku, środki, o których mowa w punktach II i III, stają się skuteczne w bieżącym roku gospodarczym.

W przypadku gdy połączenie lub przeniesienie własności przedsiębiorstw następuje pomiędzy dniem 1 maja a 30 września tego samego roku, środki, o których mowa w punktach II i III, stają się skuteczne w następnym roku gospodarczym.

PUNKT VI

W przypadku zastosowania punktów II i III państwa członkowskie informują Komisję o skorygowanych kwotach nie później niż 15 dni po upływie okresów, o których mowa w punkcie V.

ZAŁĄCZNIK XIV

TABELA KORELACJI, O KTÓREJ MOWA W ART. 230

Rozporządzenie (WE) nr 1234/2007	Niniejsze rozporządzenie	Rozporządzenie (UE) nr 1306/2013
art. 1	art. 1	—
art. 2 ust. 1	art. 3 ust. 1 i 2	—
art. 2 ust. 2 lit. a) i b)	—	—
art. 2 ust. 2 lit. c)	art. 15 ust. 1 lit. a)	—
art. 3	art. 6	—
art. 4	—	—
art. 5, pierwszy akapit	—	—
art. 5, drugi akapit, pierwsza część	art. 3 ust. 4	—
art. 5, drugi akapit, druga część	—	—
art. 5, trzeci akapit	art. 5 lit. a)	—
art. 6	—	—
art. 7	art. 9	—
art. 8	art. 7	—
art. 9	art. 126	—
art. 10	art. 11	—
art. 11	art. 12	—
art. 12	art. 13	—
art. 13	art. 14 (¹)	—
art. 14 (uchylony)	—	—
art. 15 (uchylony)	—	—
art. 16 (uchylony)	—	—
art. 17 (uchylony)	—	—
art. 18 ust. 1–4	art. 15 ust. 2 (¹)	—
art. 18 ust. 5	—	—
art. 19 (uchylony)	—	—
art. 20 (uchylony)	—	—
art. 21 (uchylony)	—	—
art. 22 (uchylony)	—	—
art. 23 (uchylony)	—	—
art. 24 (uchylony)	—	—
art. 25	art. 16 ust. 1	—

Rozporządzenie (WE) nr 1234/2007	Niniejsze rozporządzenie	Rozporządzenie (UE) nr 1306/2013
art. 26	—	—
art. 27	—	—
art. 28	—	—
art. 29	—	—
art. 30 (uchylony)	—	—
art. 31	art. 17	—
art. 32	—	—
art. 33	[art. 18]	—
art. 34	[art. 18]	—
art. 35 (uchylony)	—	—
art. 36 (uchylony)	—	—
art. 37	[art. 18]	—
art. 38	[art. 18]	—
art. 39	[art. 19 ust. 3]	—
art. 40	[art. 19 ust. 5 lit. a) oraz art. 20 lit. o) ppkt (iii)]	—
art. 41	—	—
art. 42 ust. 1	art. 10	—
art. 42 ust. 2	art. 20 lit. u)	—
art. 43 lit. a) do f), lit. i), lit. j) oraz lit. l)	art. 19 i 20	—
art. 43 lit. g), lit. h) oraz lit. k)	—	—
art. 44	art. 220 ust. 1 lit. a), ust. 2 i 3	—
art. 45	art. 220 ust. 1 lit. b), ust. 2 i 3	—
art. 46 ust. 1	art. 220 ust. 5	—
art. 46 ust. 2	art. 220 ust. 6	—
art. 47	art. 219	—
art. 48	art. 219	—
art. 49	art. 135 (1)	—
art. 50	art. 125 i 127	—
art. 51	art. 128 (1)	—
art. 52	art. 130	—
art. 52a	—	—
art. 53 lit. a)	art. 132 lit. c)	—
art. 53 lit. b)	art. 130 ust. 2	—
art. 53 lit. c)	art. 130 ust. 6	—

Rozporządzenie (WE) nr 1234/2007	Niniejsze rozporządzenie	Rozporządzenie (UE) nr 1306/2013
art. 54	art. 166	—
art. 55	— ⁽²⁾	—
art. 56	art. 136	—
art. 57	art. 137	—
art. 58	—	—
art. 59	—	—
art. 60	art. 138	—
art. 61	art. 139	—
art. 62	art. 140	—
art. 63	art. 141	—
art. 64 ust. 1	art. 142 ust. 1	—
art. 64 ust. 2 i ust. 3	art. 142 ust. 2 ⁽¹⁾	—
art. 65	— ⁽²⁾	—
art. 66	—	—
art. 67	—	—
art. 68	—	—
art. 69	—	—
art. 70	—	—
art. 71	—	—
art. 72	—	—
art. 73	—	—
art. 74	—	—
art. 75	—	—
art. 76	—	—
art. 77	—	—
art. 78	—	—
art. 79	—	—
art. 80	—	—
art. 81	—	—
art. 82	—	—
art. 83	—	—
art. 84	—	—
art. 84a	—	—
art. 85 lit. a)	art. 143 ust. 1 i art. 144 lit. a)	—
art. 85 lit. b)	art. 144 lit. j)	—

Rozporządzenie (WE) nr 1234/2007	Niniejsze rozporządzenie	Rozporządzenie (UE) nr 1306/2013
art. 85 lit. c)	art. 144 lit. i)	—
art. 85 lit. d)	—	—
art. 85a	— ⁽¹⁾	—
art. 85b	— ⁽¹⁾	—
art. 85c	— ⁽¹⁾	—
art. 85d	— ⁽¹⁾	—
art. 85e	— ⁽¹⁾	—
art. 85f	— ⁽¹⁾	—
art. 85g	— ⁽¹⁾	—
art. 85h	— ⁽¹⁾	—
art. 85i	— ⁽¹⁾	—
art. 85j	— ⁽¹⁾	—
art. 85k	— ⁽¹⁾	—
art. 85l	— ⁽¹⁾	—
art. 85m	— ⁽¹⁾	—
art. 85n	— ⁽¹⁾	—
art. 85o	—	—
art. 85p	—	—
art. 85q	—	—
art. 85r	—	—
art. 85s	—	—
art. 85t	—	—
art. 85u	—	—
art. 85v	—	—
art. 85w	—	—
art. 85x	—	—
art. 86 (uchylony)	—	—
art. 87 (uchylony)	—	—
art. 88 (uchylony)	—	—
art. 89 (uchylony)	—	—
art. 90 (uchylony)	—	—
art. 91	—	—
art. 92	—	—
art. 93	—	—
art. 94	—	—
art. 94a	—	—

Rozporządzenie (WE) nr 1234/2007	Niniejsze rozporządzenie	Rozporządzenie (UE) nr 1306/2013
art. 95	—	—
art. 95a	—	—
art. 96 (uchylony)	—	—
art. 97	art. 129 ⁽¹⁾	—
art. 98	— ⁽¹⁾	—
art. 99	—	—
art. 100	—	—
art. 101 (uchylony)	—	—
art. 102	art. 26 ⁽¹⁾	—
art. 102 ust. 2	art. 217	—
art. 102a	art. 58	—
art. 103	art. 29, 30 i 31	—
art. 103a	—	—
art. 103b	art. 32	—
art. 103c	art. 33	—
art. 103d	art. 34	—
art. 103e	art. 35	—
art. 103f	art. 36	—
art. 103g	art. 37 lit. a) i art. 38 lit. b)	—
art. 103ga	art. 23	—
art. 103ga ust. 7	art. 217	—
art. 103h lit. a) do e)	art. 37 i 38	—
art. 103h lit. f)	art. 24 i 25	—
art. 103i	art. 39	—
art. 103j	art. 40	—
art. 103k	art. 41	—
art. 103l	art. 42	—
art. 103m	art. 43	—
art. 103n	art. 44	—
art. 103n ust. 4	art. 212	—
art. 103o	—	—
art. 103p	art. 45	—
art. 103q	art. 46	—
art. 103r	art. 47	—
art. 103s	art. 48	—

Rozporządzenie (WE) nr 1234/2007	Niniejsze rozporządzenie	Rozporządzenie (UE) nr 1306/2013
art. 103t	art. 49	—
art. 103u ust. 1 lit. a)	art. 50	—
art. 103u ust. 1 lit. b)	art. 51	—
art. 103u ust. 2–5	art. 52	—
art. 103v	art. 50	—
art. 103w	—	—
art. 103x	—	—
art. 103y	—	—
art. 103z	—	—
art. 103za	art. 53 i 54	—
art. 104	—	—
art. 105 ust. 1	art. 55 ust. 1	—
art. 105 ust. 2	art. 215	—
art. 106	art. 55 ust. 4	—
art. 107	art. 55 ust. 3	—
art. 108 ust. 1	art. 55 ust. 2	—
art. 108 ust. 2	—	—
art. 109, zdanie pierwsze	art. 55 ust. 1, ostatnie zdanie	—
art. 110	art. 56 i 57	—
art. 111	—	—
art. 112	—	—
art. 113 ust. 1	art. 75 ust. 1 lit. a) – e) i ust. 2	—
art. 113 ust. 2	art. 75 ust. 5	—
art. 113 ust. 3, akapit pierwszy	art. 74	—
art. 113 ust. 3, akapit drugi	—	art. 89
art. 113a ust. 1–3	art. 76	—
art. 113a ust. 4	— ⁽¹⁾	art. 89
art. 113b	art. 75 ust. 3	—
art. 113c	art. 167	—
art. 113d ust. 1, akapit pierwszy	art. 78 ust. 1 i ust. 2	—
art. 113d ust. 1, akapit drugi	załącznik VII, część II pkt1	—
art. 113d ust. 2	art. 78 ust. 3	—

Rozporządzenie (WE) nr 1234/2007	Niniejsze rozporządzenie	Rozporządzenie (UE) nr 1306/2013
art. 113d ust. 3	art. 82	—
art. 114	art. 78 ust. 1 (1)	—
art. 115	art. 78 ust. 1, art. 75 ust. 1 lit. h)	—
art. 116	art. 78 ust. 1, art. 75 ust. 1 lit. f) i g)	—
art. 117	art. 77	—
art. 118	art. 78 ust. 1	—
art. 118a	art. 92	—
art. 118b	art. 93	—
art. 118c	art. 94	—
art. 118d ust. 1	art. 94 ust. 3	—
art. 118d ust. 2 i 3	[art. 109 ust. 3]	—
art. 118e	art. 95	—
art. 118f	art. 96	—
art. 118g	art. 97	—
art. 118h	art. 98	—
art. 118i	art. 99	—
art. 118j	art. 100	—
art. 118k	art. 101	—
art. 118l	art. 102	—
art. 118m	art. 103	—
art. 118n	art. 104	—
art. 118o	—	—
art. 118p	—	—
art. 118q	art. 105	—
art. 118r	art. 106	—
art. 118s	art. 107	—
art. 118t	art. 108	—
art. 118u	art. 112	—
art. 118v	art. 113	—
art. 118w	art. 117	—
art. 118x	art. 118	—
art. 118y	art. 119	—
art. 118z	art. 120	—
art. 118za	art. 121	—

Rozporządzenie (WE) nr 1234/2007	Niniejsze rozporządzenie	Rozporządzenie (UE) nr 1306/2013
art. 118zb	—	—
art. 119	—	—
art. 120	—	—
art. 120a	art. 81	—
art. 120b	—	—
art. 120c	art. 80	—
art. 120d, akapit pierwszy	art. 83 ust. 2	—
art. 120d, akapit drugi	[art. 223]	—
art. 120e ust. 1	art. 75 ust. 3 i ust. 4	—
art. 120e ust. 2	art. 83 ust. 3 i ust. 4	—
art. 120f	art. 80 ust. 3	—
art. 120g	art. 80 ust. 5 i art. 91 lit. c)	—
art. 121 lit. a) ppkt (i)	art. 75 ust. 2	—
art. 121 lit. a) ppkt (ii)	art. 75 ust. 3	—
art. 121 lit. a) ppkt (iii)	art. 89	—
art. 121 lit. a) ppkt (iv)	art. 75 ust. 2 i art. 91 lit. b)	—
art. 121 lit. b)	art. 91 lit. a), art. 78 ust. 3	—
art. 121 lit. c) ppkt (i)	art. 91 lit. a)	—
art. 121 lit. c) ppkt (ii) i (iii)	art. 91 lit. d)	—
art. 121 lit. c) ppkt (iv)	[art. 223]	—
art. 121 lit. d) ppkt (i)	art. 78 ust. 1	—
art. 121 lit. d) ppkt (ii) do (v) i ppkt (vii)	art. 75 ust. 2 i ust. 3	—
art. 121 lit. d) ppkt (vi)	art. 89	—
art. 121 lit. e) ppkt (i)	art. 78 ust. 1	—
art. 121 lit. e) ppkt (ii) do (v), ppkt (vii)	art. 75 ust. 2 i ust. 3	—
art. 121 lit. e) ppkt (vi)	art. 75 ust. 2	—
art. 121 lit. f) ppkt (i)	art. 78 ust. 1	—
art. 121 lit. f) ppkt (ii), (iii) i (v)	art. 75 ust. 3	—

Rozporządzenie (WE) nr 1234/2007	Niniejsze rozporządzenie	Rozporządzenie (UE) nr 1306/2013
art. 121 lit. f) ppkt (iv) i (vii)	art. 91 lit. g)	—
art. 121 lit. f) ppkt (vi)	[art. 223]	—
art. 121 lit. g)	art. 75 ust. 3	—
art. 121 lit. h)	art. 91 lit. d)	—
art. 121 lit. i)	—	—
art. 121 lit. j) ppkt (i)	art. 75 ust. 3	—
art. 121 lit. j) ppkt (ii)	art. 91 lit. d)	—
art. 121 lit. k)	art. 122	—
art. 121 lit. l)	art. 114, 115 i 116	—
art. 121 lit. m)	art. 122	—
art. 121, drugi akapit	art. 78 ust. 3	—
art. 121, trzeci akapit	art. 75 ust. 3 i ust. 4	—
art. 121, czwarty akapit, lit. a) do f)	art. 75 ust. 3	—
art. 121, czwarty akapit, lit. g)	art. 75 ust. 3 lit. m)	—
art. 121, czwarty akapit, lit. h)	art. 80 ust. 4	—
art. 122	art. 152	—
art. 123	art. 157	—
art. 124	—	—
art. 125	—	—
art. 125a	art. 153	—
art. 125b	art. 154	—
art. 125c	art. 156	—
art. 125d	art. 155	—
art. 125e	—	—
art. 125f	art. 164	—
art. 125g	art. 164 ust. 6	—
art. 125h	art. 175 lit. d)	—
art. 125i	art. 165	—
art. 125j	art. 164	—
art. 125k	art. 158	—
art. 125l	art. 164	—
art. 125m	art. 164 ust. 6 [i art. 175 lit. d)]	—
art. 125n	art. 165	—
art. 125o	art. 154 i 158	—

Rozporządzenie (WE) nr 1234/2007	Niniejsze rozporządzenie	Rozporządzenie (UE) nr 1306/2013
art. 126	art. 165	—
art. 126a ust. 1, ust. 3 i 4	art. 161	—
art. 126a ust. 2	art. 156 ust. 2	—
art. 126b	art. 157 ust. 3	—
art. 126c	art. 149	—
art. 126d	art. 150	—
art. 126e	art. 173 ust. 2 i art. 174 ust. 2	—
art. 127	art. 173	—
art. 128	—	—
art. 129	—	—
art. 130	art. 176 ust. 1	—
art. 131	art. 176 ust. 2	—
art. 132	art. 176 ust. 3	—
art. 133	[art. 177 ust. 2 lit. e)]	—
art. 133a ust. 1	art. 181	—
art. 133a ust. 2	art. 191	—
art. 134	art. 177 i 178	—
art. 135	—	—
art. 136	[art. 180]	—
art. 137	[art. 180]	—
art. 138	[art. 180]	—
art. 139	[art. 180]	—
art. 140	[art. 180]	—
art. 140a	art. 181	—
art. 141	art. 182	—
art. 142	art. 193	—
art. 143	art. 180	—
art. 144	art. 184	—
art. 145	art. 187 lit. a)	—
art. 146 ust. 1	—	—
art. 146 ust. 2	art. 185	—
art. 147	—	—
art. 148	art. 187	—
art. 149	[art. 180]	—
art. 150	[art. 180]	—
art. 151	[art. 180]	—

Rozporządzenie (WE) nr 1234/2007	Niniejsze rozporządzenie	Rozporządzenie (UE) nr 1306/2013
art. 152	[art. 180]	—
art. 153	art. 192	—
art. 154	—	—
art. 155	—	—
art. 156	art. 192 ust. 5	—
art. 157	art. 189	—
art. 158	art. 190	—
art. 158a	art. 90	—
art. 159	art. 194	—
art. 160	art. 195	—
art. 161	art. 176, 177, 178 i 179	—
art. 162	art. 196	—
art. 163	art. 197	—
art. 164 ust. 1	art. 198 ust. 1	—
art. 164 ust. 2–4	art. 198 ust. 2 ⁽¹⁾	—
art. 165	— ⁽¹⁾	—
art. 166	— ⁽¹⁾	—
art. 167	art. 199	—
art. 168	art. 200	—
art. 169	art. 201	—
art. 170	art. 202 i 203	—
art. 171	art. 184	—
art. 172	[art. 186 ust. 2]	—
art. 173	—	—
art. 174	art. 205	—
art. 175	art. 206	—
art. 176	art. 209	—
art. 176a	art. 210	—
art. 177	art. 210	—
art. 177a	art. 210	—
art. 178	art. 164	—
art. 179	art. 210 ust. 7	—
art. 180	art. 211	—
art. 181	art. 211	—
art. 182 ust. 1	art. 213	—
art. 182 ust. 2	—	—
art. 182 ust. 3, akapit trzeci	art. 214	—

Rozporządzenie (WE) nr 1234/2007	Niniejsze rozporządzenie	Rozporządzenie (UE) nr 1306/2013
art. 182 ust. 3, akapit pierwszy, drugi i czwarty	—	—
art. 182 ust. 4–7	—	—
art. 182a	art. 216	—
art. 183	—	—
art. 184 ust. 1	—	—
art. 184 ust. 2	art. 225 lit. a)	—
art. 184 ust. 3–8	—	—
art. 184 ust. 9	art. 225 lit. b)	—
art. 185	—	—
art. 185a	art. 145	—
art. 185b	art. 223	—
art. 185c	art. 147	—
art. 185d	art. 146	—
art. 185e	art. 151	—
art. 185f	art. 148	—
art. 186	art. 219	—
art. 187	art. 219	—
art. 188	art. 219	—
art. 188a ust. 1 i ust. 2	— ⁽¹⁾	—
art. 188a ust. 3 i ust. 4	—	—
art. 188a ust. 5–7	[art. 223]	—
art. 189	[art. 223]	—
art. 190	—	—
art. 190a	—	—
art. 191	art. 221	—
art. 192	art. 223	—
art. 193	—	—
art. 194	—	art. 62 i 64
art. 194a	—	art. 61
art. 195	art. 229	—
art. 196	—	—
art. 196a	art. 227	—
art. 196b	art. 229	—
art. 197	—	—
art. 198	—	—
art. 199	—	—
art. 200	—	—

Rozporządzenie (WE) nr 1234/2007	Niniejsze rozporządzenie	Rozporządzenie (UE) nr 1306/2013
art. 201	230 ust. 1 i ust. 3	—
art. 202	230 ust. 2)	—
art. 203	—	—
art. 203a	art. 231	—
art. 203b	art. 231	—
art. 204	art. 232	—
załącznik I	załącznik I (części I do XX, część XXIV/1)	—
załącznik II	załącznik I (części XXI do XXIII)	—
załącznik III	załącznik II	—
załącznik IV	załącznik III	—
załącznik V	załącznik IV	—
załącznik VI	załącznik XII	—
załącznik VII	—	—
załącznik VIIa	—	—
załącznik VIIb	—	—
załącznik VIIc	—	—
załącznik VIII	załącznik XIII	—
załącznik IX	— ⁽¹⁾	—
załącznik X	— ⁽¹⁾	—
załącznik Xa	—	—
załącznik Xb	załącznik VI	—
załącznik Xc	—	—
załącznik Xd	—	—
załącznik Xe	—	—
załącznik XI	—	—
załącznik XIa	załącznik VII, część I	—
załącznik XIb	załącznik VII, część II	—
załącznik XII	załącznik VII, część III	—
załącznik XIII	załącznik VII, część IV	—
załącznik XIV.A	załącznik VII, część VI	—
załącznik XIV.B	załącznik VII, część V	—
załącznik XIV.C	art. 75 ust. 2 i 3 ⁽¹⁾	—
załącznik XV	załącznik VII, część VII	—

Rozporządzenie (WE) nr 1234/2007	Niniejsze rozporządzenie	Rozporządzenie (UE) nr 1306/2013
załącznik XVa	załącznik VIII, część I	—
załącznik XVb	załącznik VIII, część II	—
załącznik XVI	załącznik VII, część VIII	—
załącznik XVIa	[art. 173 ust. 1 ppkt (i)]	—
załącznik XVII	[art. 180]	—
załącznik XVIII	[art. 180]	—
załącznik XIX	—	—
załącznik XX	—	—
załącznik XXI	—	—
załącznik XXII	załącznik XIV	—

(¹) Zob. także rozporządzenie Rady, które będzie przyjęte zgodnie z art. 43 ust. 3 TFUE.

(²) Jednakże zob. art. 230.

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1309/2013**z dnia 17 grudnia 2013 r.****w sprawie Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji (2014–2020) i uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1927/2006**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 175 akapit trzeci,

uwzględniając wniosek Komisji,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,uwzględniając opinię Komitetu Regionów ⁽²⁾,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) W dniu 26 marca 2010 r. Rada Europejska wyraziła zgodę na wniosek Komisji w sprawie uruchomienia nowej strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu („Europa 2020”). Jednym z trzech priorytetów strategii „Europa 2020” jest sprzyjający włączeniu społecznemu wzrost gospodarczy osiągany dzięki wzmocnieniu pozycji obywateli poprzez wysoki poziom zatrudnienia, inwestowanie w umiejętności, zwalczanie ubóstwa oraz modernizowanie rynków pracy, systemów szkoleń i ochrony socjalnej, aby pomóc obywatelom przewidywać zmiany i radzić sobie z nimi oraz budować spójne społeczeństwo integracyjne. W celu przeciwdziałania negatywnym skutkom globalizacji należy również tworzyć miejsca pracy na terytorium całej Unii i prowadzić zdecydowaną politykę na rzecz wzrostu.
- (2) Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji (EFG) ustanowiono rozporządzeniem (WE) nr 1927/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽³⁾ na czas obowiązywania wieloletnich ram finansowych obejmujących okres od dnia 1 stycznia 2007 r. do dnia 31 grudnia 2013 r. EFG umożliwia Unii wykazanie solidarności z pracownikami zwolnionymi w wyniku spowodowanych globalizacją poważnych zmian strukturalnych w kierunkach światowego handlu oraz w wyniku światowych kryzysów finansowych i gospodarczych, a także może wspierać beneficjentów na małych rynkach pracy lub w wyjątkowych okolicznościach, w szczególności w związku z wnioskami zbiorowymi dotyczącymi małych i średnich

przedsiębiorstw (MŚP), nawet jeżeli liczba zwolnień jest niższa od normalnego progu wymaganego do uruchomienia EFG.

- (3) W swym komunikacie z dnia 29 czerwca 2011 r. pt. „Budżet z perspektywy »Europą 2020« ” Komisja uznaje rolę EFG jako elastycznego funduszu udzielającego pracownikom, którzy stracili pracę, wsparcia oraz pomocy w jak najszybszym znalezieniu nowej pracy. W czasie obowiązywania wieloletnich ram finansowych obejmujących okres od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. Unia powinna nadal zapewniać specjalne jednorazowe wsparcie w celu ułatwienia reintegracji zawodowej zwolnionych pracowników w obszarach, sektorach, na terytoriach lub rynkach pracy doświadczających gwałtownych problemów spowodowanych poważnymi zakłóceniami gospodarczymi. Biorąc pod uwagę cel, jakim jest zapewnianie wsparcia w nagłych i niespodziewanych okolicznościach, EFG powinien pozostać poza wieloletnimi ramami finansowymi.
- (4) W 2009 r. na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 546/2009 ⁽⁴⁾ zakres rozporządzenia (WE) nr 1927/2006 został rozszerzony w ramach europejskiego planu naprawy gospodarczej na pracowników zwalnianych bezpośrednio w związku ze światowym kryzysem finansowym i gospodarczym. W celu umożliwienia EFG interwencji w obecnych lub przyszłych sytuacjach kryzysowych jego zakres powinien obejmować zwolnienia wynikające z poważnych zakłóceń gospodarczych, o ile spowodowane zostały dalszym trwaniem światowego kryzysu finansowego i gospodarczego, o czym mowa w rozporządzeniu (WE) nr 546/2009, lub nowym światowym kryzysem finansowym i gospodarczym.
- (5) Europejskie Centrum Monitorowania Zmian, mające siedzibę w Europejskiej Fundacji na rzecz poprawy Warunków Życia i Pracy (Eurofound) w Dublinie, dostarcza Komisji oraz zainteresowanemu państwu członkowskiemu analiz jakościowych i ilościowych, pomagając w ocenianiu tendencji w globalizacji oraz wykorzystaniu EFG.
- (6) Aby zachować europejski charakter EFG, wniosek o wsparcie powinien być składany, gdy liczba zwolnień osiągnie minimalną wartość progową. Niemniej, w odniesieniu do niewielkich rynków pracy, takich jak małe państwa członkowskie lub regiony peryferyjne, lub w wyjątkowych okolicznościach wnioski mogą być składane w przypadku mniejszej liczby zwolnień.

⁽¹⁾ Dz.U. C 143 z 22.5.2012, s. 42.⁽²⁾ Dz.U. C 225 z 27.7.2012, s. 159.⁽³⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1927/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 r. ustanawiające Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji (Dz.U. L 406 z 30.12.2006, s. 1).⁽⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 546/2009 z dnia 18 czerwca 2009 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1927/2006 ustanawiające Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji (Dz.U. L 167 z 29.6.2009, s. 26).

- (7) Pracownikom zwolnionym i osobom, które zaprzestały prowadzenia działalności na własny rachunek, powinien przysługiwać równy dostęp do EFG niezależnie od rodzaju ich umowy o pracę lub stosunku pracy. Na potrzeby niniejszego rozporządzenia objętych zwolnieniami pracowników oraz osoby, które zaprzestały prowadzenia działalności na własny rachunek, należy zatem traktować jak beneficjentów EFG.
- (8) EFG powinien tymczasowo zapewniać pomoc młodym osobom niepracującym, niekształcącym się ani niezdającym się i którzy mieszkają w regionach kwalifikujących się w ramach Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych, gdyż regiony te są nieproporcjonalnie dotknięte masowymi zwolnieniami.
- (9) Wkłady finansowe z EFG powinny być nakierowane przede wszystkim na aktywne środki rynku pracy, mające na celu szybką trwałą reintegrację zawodową beneficjentów, tak w obrębie ich pierwotnego sektora działalności, jak i poza nim. W związku z tym włączanie świadczeń pieniężnych w skoordynowany pakiet zindywidualizowanych usług powinno być ograniczone. Można zachęcać przedsiębiorstwa do zapewniania współfinansowania środków wspieranych z EFG.
- (10) Podczas przygotowywania skoordynowanego pakietu środków aktywnej polityki rynku pracy państwa członkowskie powinny preferować te środki, które znacząco przyczyniają się do zwiększenia szans beneficjentów na zatrudnienie. Państwa członkowskie powinny dążyć do trwałej reintegracji zawodowej jak największej liczby beneficjentów objętych tymi środkami, jak najszybciej w ciągu sześciu miesięcy przed terminem sprawozdania końcowego z wykonania wkładów finansowych.
- (11) Przy opracowywaniu skoordynowanego pakietu środków aktywnej polityki rynku pracy państwa członkowskie powinny zwrócić szczególną uwagę na beneficjentów znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, w tym na młode i starsze osoby bezrobotne oraz osoby bardziej zagrożone ubóstwem, zważywszy, że grupy te mają szczególne trudności z ponownym wejściem na rynek pracy z powodu światowego kryzysu finansowego i gospodarczego oraz globalizacji.
- (12) Przy wdrażaniu EFG powinno się respektować i promować zasady równości płci i niedyskryminacji, które należą do podstawowych wartości Unii i są zapisane w strategii „Europa 2020”.
- (13) W celu skutecznego i szybkiego wspierania zwolnionych beneficjentów państwa członkowskie powinny dołożyć wszelkich starań, aby przedstawiać kompletne wnioski o przyznanie wkładu finansowego z EFG. Dostarczanie dodatkowych informacji powinno być ograniczone w czasie.
- (14) W interesie beneficjentów i organów odpowiedzialnych za wdrażanie rzeczonych środków państwo członkowskie składające wniosek powinno na bieżąco informować wszystkie podmioty uczestniczące w procesie rozpatrywania wniosku o postępkach dotyczących tego wniosku.
- (15) Zgodnie z zasadą należytego zarządzania finansami wkłady finansowe z EFG nie powinny zastępować środków wsparcia, które są dostępne dla beneficjentów w ramach unijnych funduszy lub innych strategii czy programów unijnych, lecz w miarę możliwości powinny te środki uzupełniać.
- (16) Należy przewidzieć szczegółowe przepisy w zakresie działań informacyjnych i komunikacyjnych na temat przypadków wsparcia z EFG i jego wyników.
- (17) Aby wyrazić solidarność Unii z pracownikami zwolnionymi i z osobami, które zaprzestały prowadzenia działalności na własny rachunek, współfinansowanie powinno zostać ustalone na poziomie 65 % wkładu w koszt pakietu i jego realizacji.
- (18) W celu ułatwienia wdrażania niniejszego rozporządzenia wydatki powinny być kwalifikowalne od dnia, w którym państwo członkowskie rozpoczyna świadczenie zindywidualizowanych usług lub od dnia, w którym państwo członkowskie ponosi wydatki administracyjne związane z wdrożeniem pomocy z EFG.
- (19) Aby pokryć potrzeby powstałe przede wszystkim w pierwszych miesiącach każdego roku, kiedy to dokonywanie przesunięć środków z innych linii budżetowych jest szczególnie utrudnione, w rocznej procedurze budżetowej należy udostępnić odpowiednią kwotę środków na płatności w linii budżetowej EFG.
- (20) Ramy budżetowe EFG określa porozumienie międzyinstytucjonalne pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją z dnia 2 grudnia 2013 o współpracy w sprawach budżetowych i o należyтым zarządzaniu finansowym⁽¹⁾ (zwane dalej „porozumieniem międzyinstytucjonalnym”).
- (21) W interesie beneficjentów pomoc powinna być udostępniana możliwie szybko i skutecznie. Państwa członkowskie oraz instytucje unijne zaangażowane w proces podejmowania decyzji dotyczących EFG powinny dołożyć wszelkich starań w celu ograniczenia czasu trwania procedur oraz ich uproszczenia, aby zapewnić sprawne i szybkie przyjmowanie decyzji w sprawie uruchomienia EFG.
- (22) W razie zamknięcia przedsiębiorstwa zwolnieni przez nie pracownicy mogą otrzymać pomoc w przejęciu części lub całości jego działalności, a państwo członkowskie, w którym przedsiębiorstwo ma siedzibę może wypłacić środki, które są pilnie potrzebne, by to umożliwić.

⁽¹⁾ Dz.U. C 373 z 20.12.2013, s. 1

- (23) W celu umożliwienia sprawowania kontroli politycznej przez Parlament Europejski oraz stałego monitorowania przez Komisję wyników uzyskanych dzięki pomocy EFG państwa członkowskie powinny złożyć sprawozdanie końcowe z wdrażania EFG.
- (24) Państwa członkowskie powinny pozostać odpowiedzialne za realizację wkładu finansowego oraz za zarządzanie działaniami wspieranymi przez finansowanie unijne i kontrolowanie ich, zgodnie z odpowiednimi przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 (zwanego dalej „rozporządzeniem finansowym”) (1). Państwa członkowskie powinny uzasadnić sposób wykorzystania wkładu finansowego otrzymanego z EFG. Z uwagi na krótki okres realizacji działań EFG obowiązki sprawozdawcze powinny odzwierciedlać szczególnie charakter interwencji tego EFG. Dlatego też niezbędne jest odstępstwo od rozporządzenia finansowego w zakresie obowiązków sprawozdawczych.
- (25) Ponieważ cele niniejszego rozporządzenia nie mogą zostać osiągnięte w stopniu wystarczającym przez państwa członkowskie, natomiast z uwagi na ich skalę i skutki możliwe jest lepsze ich osiągnięcie na poziomie Unii, Unia może podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości, o której mowa w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, określoną w tym artykule, niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

Cele

Niniejsze rozporządzenie ustanawia Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji (EFG) na czas obowiązywania wieloletnich ram finansowych obejmujących okres od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.

Celem EFG jest przyczynienie się do inteligentnego i zrównoważonego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu i wspieranie trwałego zatrudnienia w Unii poprzez umożliwienie jej okazania solidarności z pracownikami zwolnionymi i z osobami, które zaprzestały prowadzenia działalności na własny rachunek w wyniku spowodowanych globalizacją poważnych zmian strukturalnych w kierunkach światowego handlu lub w wyniku dalszego trwania światowego kryzysu finansowego i gospodarczego, o czym mowa w rozporządzeniu (WE) nr 546/2009, lub w wyniku nowego światowego kryzysu finansowego i gospodarczego, a także umożliwienie Unii wsparcia tych osób.

Celem działań wspieranych za pośrednictwem wkładu finansowego EFG jest zapewnienie, by jak najwięcej beneficjentów uczestniczących w tych działaniach znalazło trwałe zatrudnienie

(1) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1).

jak najszybciej w ciągu okresu sześciu miesięcy przed upływem terminu sprawozdania końcowego, o którym mowa w art. 18 ust. 1.

Artykuł 2

Zakres

Niniejsze rozporządzenie stosuje się do wniosków państw członkowskich o wkłady finansowe z EFG na działania dotyczące:

- pracowników zwolnionych i osób, które zaprzestały prowadzenia działalności na własny rachunek w wyniku poważnych zmian strukturalnych wpływających na kierunki światowego handlu, spowodowanych globalizacją, przejawiających się w szczególności znacznym wzrostem przywozu do Unii, poważną zmianą tendencji w unijnym handlu towarami lub usługami, gwałtownym spadkiem udziału Unii w rynku danego sektora lub delokalizacją działalności do państw trzecich, o ile zwolnienia te mają znaczący niekorzystny wpływ na lokalną, regionalną i krajową gospodarkę;
- pracowników zwolnionych i osób, które zaprzestały prowadzenia działalności na własny rachunek w wyniku dalszego trwania światowego kryzysu finansowego i gospodarczego, o czym mowa w rozporządzeniu (WE) nr 546/2009, lub w wyniku nowego światowego kryzysu finansowego i gospodarczego.

Artykuł 3

Definicja

Do celów niniejszego rozporządzenia „beneficjent” oznacza:

- pracownika, którego zatrudnienie zostaje przedwczesnie zakończone w wyniku zwolnienia lub kończy się w okresie odniesienia wspomnianym w art. 4 i nie zostaje przedłużone;
- osobę prowadzącą działalność na własny rachunek, która zatrudniała najwyżej dziesięciu pracowników zwolnionych na mocy niniejszego rozporządzenia i której działalność ustała, o ile działalność ta była w sposób oczywisty zależna od danego przedsiębiorstwa określonego w art. 4 ust. 1 lit. a) lub tego, zgodnie z art. 4 ust. 1 lit. b), osoba prowadziła działalność na własny rachunek w danym sektorze

Artykuł 4

Kryteria interwencji

1. Wkład finansowy z EFG zapewniany jest, gdy spełnione są warunki określone w art. 2, czego wynikiem jest:

- co najmniej 500 pracowników zwolnionych lub osób, które zaprzestały prowadzenia działalności na własny rachunek w czteromiesięcznym okresie odniesienia, w przedsiębiorstwie w państwie członkowskim, z uwzględnieniem pracowników zwolnionych i osób, które zaprzestały prowadzenia działalności na własny rachunek u jego dostawców lub producentów znajdujących się poniżej w łańcuchu dostaw;

b) co najmniej 500 pracowników zwolnionych lub osób, które zaprzestały prowadzenia działalności na własny rachunek w dziewięciomiesięcznym okresie odniesienia, w szczególności w MŚP działających w jednym sektorze gospodarki według klasyfikacji NACE Rev. 2 i zlokalizowanych w jednym regionie lub w dwóch sąsiadujących ze sobą regionach na poziomie NUTS 2 lub w więcej niż dwóch sąsiadujących regionach na poziomie NUTS 2, pod warunkiem że w dwóch regionach łączna liczba pracowników zwolnionych lub osób, które zaprzestały prowadzenia działalności na własny rachunek, przekracza 500.

2. Na niewielkich rynkach pracy lub w wyjątkowych okolicznościach, w szczególności w odniesieniu do wniosków zbiorowych dotyczących MŚP, w przypadku odpowiednio uzasadnionym przez składające wniosek państwo członkowskie, wniosek o przyznanie wkładu finansowego na podstawie niniejszego artykułu może zostać uznany za dopuszczalny, mimo iż nie wszystkie kryteria określone w ust. 1 lit. a) lub b) są spełnione, jeżeli zwolnienia mają poważny wpływ na zatrudnienie i gospodarkę lokalną, regionalną lub krajową. Państwo członkowskie składające wniosek określa, które z kryteriów interwencji określonych w ust. 1 lit. a) i b) nie są całkowicie spełnione. Łączna kwota wkładów w wyjątkowych okolicznościach nie może przekroczyć 15 % maksymalnej rocznej kwoty EFG.

Artykuł 5

Obliczanie liczby zwolnień i przypadków ustania działalności

1. Państwo członkowskie składające wniosek wskazuje sposób, w jaki do celów art. 4 obliczana jest liczba pracowników i osób prowadzących działalność na własny rachunek, o których mowa w art. 3.

2. Państwo członkowskie składające wniosek oblicza liczbę, o której mowa w ust. 1 począwszy od następujących dat:

- daty, z którą pracodawca, zgodnie z art. 3 ust. 1 dyrektywy Rady 98/59/WE⁽¹⁾, powiadamia na piśmie właściwy organ władzy publicznej o planowanych zwolnieniach grupowych; w takim przypadku państwo członkowskie składające wniosek przekazuje Komisji dodatkowe informacje na temat faktycznej liczby zwolnień dokonanych zgodnie z art. 4 ust. 1 niniejszego rozporządzenia przed zakończeniem oceny przez Komisję;
- daty indywidualnego zawiadomienia pracownika przez pracodawcę o zwolnieniu lub wypowiedzenia zawartej z pracownikiem umowy o pracę;
- daty faktycznego rozwiązania umowy o pracę lub jej wygaśnięcia;
- zakończenia okresu skierowania do przedsiębiorstwa użytkownika; lub
- w przypadku osoby prowadzącej działalność na własny rachunek – od ustalonej zgodnie z prawem krajowym lub przepisami administracyjnymi daty zaprzestania działalności.

⁽¹⁾ Dyrektywa Rady 98/59/WE z dnia 20 lipca 1998 r. w sprawie zbliżania ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do zwolnień grupowych (Dz.U. L 225 z 12.8.1998, s. 16).

Artykuł 6

Kwalifikujący się beneficjenci

1. Państwo członkowskie składające wniosek może świadczyć współfinansowane przez EFG zindywidualizowane usługi na rzecz kwalifikujących się beneficjentów, do których mogą należeć:

- pracownicy zwolnieni i osoby, które zaprzestały prowadzenia działalności na własny rachunek, przy czym ich liczbę oblicza się zgodnie z art. 5, w okresie odniesienia, o którym mowa w art. 4;
- pracownicy zwolnieni i osoby, które zaprzestały prowadzenia działalności na własny rachunek, obliczone zgodnie z art. 5, przed okresem odniesienia przewidzianym w art. 4 ust. 1 lit. a); lub
- pracownicy zwolnieni i osoby, które zaprzestały prowadzenia działalności na własny rachunek, w przypadkach gdy wniosek na mocy art. 4 ust. 2 stanowi odstępstwo od kryteriów zawartych w art. 4 ust. 1 lit. a).

Pracowników i osoby prowadzące działalność na własny rachunek, o których mowa w lit. b) i c) akapit pierwszy, uznaje się za kwalifikujących się, pod warunkiem że zostali oni zwolnieni lub ich działalność ustała po ogólnym ogłoszeniu przewidywanych zwolnień oraz że ustalony może być wyraźny związek przyczynowy ze zdarzeniem, które doprowadziło do zwolnień w okresie odniesienia.

2. W drodze odstępstwa od art. 2 państwa członkowskie składające wniosek mogą, do dnia 31 grudnia 2017 r., świadczyć zindywidualizowane usługi współfinansowane przez EFG na rzecz osób niepracujących, niekształcących się ani nieszkolących się, które w dniu złożenia wniosku nie przekroczyły 25 roku życia lub, w przypadku gdy państwo członkowskie tak postanowi, 30 roku życia, w liczbie równej liczbie objętych pomocą beneficjentów, przy czym priorytetowo traktowane są osoby, które zostały zwolnione lub zaprzestały prowadzenia działalności, pod warunkiem że przynajmniej niektóre z tych zwolnień w rozumieniu art. 3 miały miejsce w regionach na poziomie NUTS 2 kwalifikujących się w ramach Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych. Wsparcie może być udzielane osobom niekształcącym się, niepracującym ani nieszkolącym się, które nie przekroczyły 25 roku życia lub, w przypadku gdy państwo członkowskie tak postanowi, 30 roku życia, w tych regionach poziomem NUTS 2 kwalifikujących się w ramach Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych.

Artykuł 7

Działania kwalifikowalne

1. Wkład finansowy z EFG może być przekazany na aktywne środki rynku pracy, które stanowią część skoordynowanego pakietu zindywidualizowanych usług, mających na celu ułatwienie reintegracji zawodowej beneficjentów objętych pomocą, a w szczególności osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji oraz starszych i młodych osób bezrobotnych, i podjęcie przez nich zatrudnienia lub działalności na własny rachunek. Skoordynowany pakiet zindywidualizowanych usług może obejmować w szczególności:

- a) zindywidualizowane szkolenia umożliwiające nabywanie nowych kwalifikacji oraz zmianę kwalifikacji, w tym umiejętności w zakresie technologii informacji i komunikacji, oraz poświadczanie zdobytego doświadczenia, pomoc w poszukiwaniu pracy, poradnictwo zawodowe, doradztwo, mentoring, pomoc w zakresie zwolnień monitorowanych, promowanie przedsiębiorczości, pomoc w zakresie prowadzenia działalności na własny rachunek, uruchamiania działalności gospodarczej i przejmowania działalności przez pracowników oraz działania w zakresie współpracy;
- b) specjalne środki ograniczone w czasie, takie jak dodatki na poszukiwanie pracy, skierowane do pracodawców zachęty do zatrudniania, dodatki na koszty przeniesienia, dodatki na koszty utrzymania lub dodatki szkoleniowe (w tym świadczenia dla opiekunów);
- c) środki motywujące osoby bezrobotne znajdujące się w niekorzystnej sytuacji, starsze i młode do pozostania na rynku pracy lub powrotu na rynek pracy.

Koszty środków, o których mowa w lit. b), nie mogą przekraczać 35 % całości kosztów skoordynowanego pakietu zindywidualizowanych usług wymienionych w niniejszym ustępie.

Koszty inwestycji w przypadku działalności na własny rachunek, w przypadku uruchomienia działalności gospodarczej i w przypadku przejęcia działalności przez pracowników nie mogą przekraczać 15 000 EUR.

Przy opracowywaniu skoordynowanego pakietu zindywidualizowanych usług należy przewidywać przyszłe perspektywy rynku pracy i potrzebne umiejętności. Skoordynowany pakiet powinien być zgodny z przejściem na zasobooszczędną i zrównoważoną gospodarkę.

2. Następujące środki nie kwalifikują się do uzyskania wkładu finansowego z EFG:

- a) specjalne ograniczone w czasie środki, o których mowa w ust. 1 lit. b), które nie są uzależnione od aktywnego udziału beneficjentów objętych pomocą w poszukiwaniu pracy lub działaniach szkoleniowych;
- b) działania, za które odpowiedzialne są przedsiębiorstwa na mocy ustawodawstwa krajowego lub układów zbiorowych.

Działania wspierane z EFG nie zastępują biernych środków ochrony socjalnej.

3. Skoordynowany pakiet zindywidualizowanych usług jest sporządzany w porozumieniu z objętymi pomocą beneficjentami lub ich przedstawicielami lub też z partnerami społecznymi.

4. Z inicjatywy państwa członkowskiego składającego wniosek wkład finansowy z EFG może zostać przyznany na działania przygotowawcze, działania w zakresie zarządzania, dostarczania i upowszechniania informacji, działania w zakresie kontroli i sprawozdawczości.

Artykuł 8

Wnioski

1. Państwo członkowskie składające wniosek przedstawia Komisji wniosek w terminie 12 tygodni od dnia, w którym spełnione zostały kryteria określone w art. 4 ust. 1 lub 2.

2. W ciągu dwóch tygodni od daty złożenia wniosku albo, w odpowiednim przypadku, daty otrzymania przez Komisję tłumaczenia wniosku, w zależności od tego która z tych dat jest późniejsza, Komisja potwierdza otrzymanie wniosku i informuje państwo członkowskie o wszelkich dodatkowych informacjach koniecznych do oceny wniosku.

3. Gdy Komisja zwróci się o takie dodatkowe informacje, państwo członkowskie odpowiada w ciągu sześciu tygodni od daty tego wniosku o udzielenie informacji. Na należycie uzasadniony wniosek zainteresowanego państwa członkowskiego Komisja przedłuża ten termin o dwa tygodnie.

4. Na podstawie informacji przekazanych przez państwo członkowskie Komisja kończy ocenę zgodności wniosku z warunkami przyznania wkładu finansowego w terminie dwunastu tygodni od otrzymania kompletnego wniosku lub, w odpowiednim przypadku, tłumaczenia wniosku. W przypadku gdy Komisja wyjątkowo nie jest w stanie dotrzymać tego terminu, przedstawia pisemne wyjaśnienie, podając przyczyny opóźnienia.

5. Kompletny wniosek zawiera następujące informacje:

- a) uzasadnioną analizę związku między zwolnieniami lub ustaniem działalności a poważnymi zmianami strukturalnymi w kierunkach światowego handlu lub poważnymi zakłóceniami gospodarki lokalnej, regionalnej i krajowej, spowodowanymi globalizacją lub dalszym trwaniem światowego kryzysu finansowego i gospodarczego lub nowym globalnym kryzysem finansowym i gospodarczym. Analiza ta opiera się na informacjach statystycznych i innych informacjach, na poziomie najodpowiedniejszym do wykazania, że spełnione zostały kryteria interwencji określone w art. 4;
- b) potwierdzenie, że jeżeli zwalniające przedsiębiorstwo kontynuowało działalność po dokonaniu zwolnień, wywiązało się ze zobowiązań prawnych dotyczących zwolnień i odpowiednio zatroszczyło się o pracowników;
- c) wstępną ocenę liczby zwolnień zgodnie z art. 5 i objaśnienie zdarzeń, które doprowadziły do tych zwolnień;
- d) w stosownych przypadkach, dane identyfikacyjne zwalniających przedsiębiorstw, dostawców lub producentów znajdujących się poniżej w łańcuchu dostaw, sektorów oraz kategorii beneficjentów, którzy mają być objęci pomocą, w rozbiciu na płeć i grupę wiekową;
- e) spodziewany wpływ zwolnień na gospodarkę lokalną, regionalną lub krajową oraz na zatrudnienie;

- f) opis skoordynowanego pakietu zindywidualizowanych usług i związanych wydatków, w tym w szczególności wszelkie środki wspierające inicjatywy dotyczące zatrudnienia podejmowane na rzecz beneficjentów znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, starszych lub młodych;
- g) objaśnienie, w jaki sposób pakiet środków uzupełnia działania finansowane przez inne fundusze krajowe lub unijne, a także informacje dotyczące działań, do których zobowiązane są dane przedsiębiorstwa na mocy prawa krajowego lub układów zbiorowych;
- h) szacowany budżet w odniesieniu do każdego elementu skoordynowanego pakietu zindywidualizowanych usług świadczonych na rzecz beneficjentów objętych pomocą oraz do wszelkich działań przygotowawczych, działań w zakresie zarządzania, dostarczania i upowszechniania informacji, a także działań w zakresie kontroli i sprawozdawczości;
- i) dni, w których rozpoczęto lub planuje się rozpoczęcie świadczenia zindywidualizowanych usług dla beneficjentów objętych pomocą oraz działań wdrażających EFG, zgodnie z art. 7 odpowiednio ust. 1 i 3;
- j) w stosownych przypadkach, procedury konsultacji z beneficjentami objętymi pomocą lub ich przedstawicielami lub też z partnerami społecznymi, a także z władzami lokalnymi i regionalnymi lub innymi odpowiednimi organizacjami;
- k) oświadczenie o zgodności pomocy z EFG z unijnymi przepisami proceduralnymi i materialnymi w zakresie pomocy państwa, a także oświadczenie wyjaśniające, dlaczego zindywidualizowane usługi nie zastępują środków, za które odpowiedzialne są przedsiębiorstwa na mocy prawa krajowego lub układów zbiorowych;
- l) źródła krajowego finansowania w formie płatności zaliczkowej lub współfinansowania krajowego oraz innego współfinansowania, w stosownych przypadkach.

Artykuł 9

Komplementarność, zgodność i koordynacja

1. Wkład finansowy z EFG nie zastępuje działań, za które na mocy prawa krajowego lub umów zbiorowych odpowiedzialne są przedsiębiorstwa.
2. Wsparcie dla beneficjentów objętych pomocą uzupełnia działania państw członkowskich na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym działania współfinansowane ze środków Unii.
3. Wkład finansowy z EFG jest ograniczony do tego, co jest niezbędne, aby zapewnić solidarność i tymczasowe, jednorazowe wsparcie dla beneficjentów objętych pomocą. Działania wspierane przez EFG są zgodne z prawem Unii i prawem krajowym, w tym z przepisami dotyczącymi pomocy państwa.

4. Komisja i państwo członkowskie składające wniosek zapewniają koordynację pomocy z funduszy unijnych, zgodnie z ich zakresem odpowiedzialności.

5. Państwo członkowskie składające wniosek zapewnia, by konkretne działania, na które przeznaczony jest wkład finansowy z EFG, nie były wspierane także przy wykorzystaniu innych instrumentów finansowych Unii.

Artykuł 10

Równość mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacja

Komisja i państwa członkowskie zapewniają, aby zasada równości kobiet i mężczyzn oraz uwzględnianie problematyki płci stanowiły integralną część poszczególnych etapów realizacji wkładu finansowego z EFG i były w ich ramach promowane. Komisja i państwa członkowskie podejmują wszelkie właściwe działania, aby zapobiec jakiegokolwiek dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub przekonania, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, w zakresie dostępu do wkładu finansowego z EFG i na różnych etapach jego realizacji.

Artykuł 11

Pomoc techniczna z inicjatywy Komisji

1. Z inicjatywy Komisji, najwyżej 0,5 % maksymalnej rocznej kwoty EFG może być wykorzystane do finansowania przygotowywania, monitorowania, gromadzenia danych i tworzenia bazy wiedzy istotnej dla wdrażania EFG. Może być on także wykorzystywany do finansowania wsparcia administracyjnego i technicznego, działań informacyjnych i komunikacyjnych, a także audytu, kontroli oraz działań związanych z oceną, niezbędnych do wdrażania niniejszego rozporządzenia.

2. W ramach limitu określonego w ust. 1, na początku każdego roku na wniosek Komisji Parlament Europejski i Rada udostępniają pewną kwotę na pomoc techniczną.

3. Zadania określone w ust. 1 są realizowane zgodnie z rozporządzeniem finansowym i przepisami wykonawczymi mającymi zastosowanie do tej formy wykonywania budżetu.

4. Pomoc techniczna Komisji obejmuje dostarczanie państwom członkowskim informacji i wskazówek dotyczących wykorzystywania, monitorowania i oceny EFG. Komisja powinna również dostarczać europejskim i krajowym partnerom społecznym informacji, wraz z jasnymi wytycznymi, na temat korzystania z EFG.

Artykuł 12

Informacja, komunikacja i promocja

1. Państwo członkowskie składające wniosek dostarcza informacji o finansowanych działaniach i upowszechnia je. Informacje takie kierowane są do zainteresowanych beneficjentów, władz lokalnych i regionalnych, partnerów społecznych, mediów i ogółu społeczeństwa. Podkreślają one rolę Unii Europejskiej i zapewniają widoczność wkładu z EFG.

2. Komisja prowadzi i regularnie uaktualnia stronę internetową dostępną we wszystkich urzędowych językach instytucji Unii, zawierającą aktualne informacje na temat EFG, wskazówki dotyczące przedkładania wniosków oraz informacje dotyczące przyjętych i odrzuconych wniosków, a także roli Parlamentu Europejskiego i Rady w procedurze budżetowej.

3. Komisja realizuje działania informacyjne i komunikacyjne na temat przypadków wsparcia z EFG i jego wyników na podstawie zdobytego doświadczenia w celu poprawy skuteczności EFG, zapewniając, aby obywatele i pracownicy UE byli świadomi istnienia EFG. Co dwa lata Komisja sporządza sprawozdanie z wykorzystania EFG, w rozbiciu na kraje i sektory.

4. Środki przeznaczone na działania komunikacyjne związane z niniejszym rozporządzeniem służą także komunikacji instytucjonalnej w zakresie priorytetów politycznych Unii, o ile są one powiązane z ogólnymi celami niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 13

Określenie wkładu finansowego

1. Komisja, na podstawie oceny przeprowadzonej zgodnie z art. 8, uwzględniając w szczególności liczbę objętych pomocą beneficjentów, proponowane działania i szacunkowe koszty, ocenia i proponuje w możliwie najkrótszym terminie kwotę ewentualnego wkładu finansowego z EFG, który może zostać przyznany w ramach dostępnych środków. Kwota ta nie może przekraczać 60 % całkowitych szacowanych kosztów, o których mowa w art. 8 ust. 5 lit. h).

2. Jeżeli na podstawie oceny przeprowadzonej zgodnie z art. 8 Komisja uzna, że spełnione są warunki przekazania wkładu finansowego zgodnie z niniejszym rozporządzeniem, niezwłocznie rozpoczyna procedurę określoną w art. 15.

3. Jeżeli na podstawie oceny przeprowadzonej zgodnie z art. 8 Komisja uzna, że warunki przyznania wkładu finansowego na mocy niniejszego rozporządzenia nie zostały spełnione, niezwłocznie powiadamia o tym państwo członkowskie, które złożyło wniosek.

Artykuł 14

Kwalifikowalność wydatków

1. Wydatki kwalifikują się do przyznania wkładu finansowego z EFG, począwszy od terminów określonych zgodnie z art. 8 ust. 5 lit. i), od których dane państwo członkowskie rozpoczyna lub ma rozpocząć świadczenie zindywidualizowanych usług na rzecz beneficjentów objętych pomocą lub ponosi wydatki administracyjne na wdrażanie EFG zgodnie z art. 7 odpowiednio ust. 1 i 4.

2. W przypadku dotacji zastosowanie mają odpowiednio art. 67 i 68 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady

(UE, Euratom) nr 1303/2013 ⁽¹⁾, oraz art. 14 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 1304/2013 ⁽²⁾, a także wszelkie akty delegowane przyjęte przez Komisję na podstawie tych rozporządzeń.

Artykuł 15

Procedura budżetowa

1. Zasady działania EFG są zgodne z przepisami pkt 13 porozumienia międzyinstytucjonalnego.

2. Środki związane z EFG są ujęte w budżecie ogólnym Unii jako rezerwa.

3. Komisja, z jednej strony, oraz Parlament Europejski i Rada, z drugiej strony, dążą do skrócenia do minimum czasu potrzebnego do uruchomienia EFG.

4. Jeżeli Komisja uzna, że warunki przyznania wkładu finansowego z EFG zostały spełnione, przedstawia wniosek w sprawie jego uruchomienia. Decyzja o uruchomieniu środków z EFG podejmowana jest wspólnie przez Parlament Europejski i Radę w terminie jednego miesiąca od przedstawienia im sprawy. Rada stanowi większością kwalifikowaną, a Parlament Europejski – większością głosów swoich członków i trzech piątych głosów oddanych.

Równocześnie z przedstawieniem wniosku dotyczącego decyzji w sprawie uruchomienia EFG Komisja przedstawia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie wniosek dotyczący przesunięcia środków do odpowiednich pozycji budżetowych. W przypadku braku porozumienia wszczęta zostaje procedura rozmów trójstronnych.

Przesunięcia związane z EFG dokonywane są zgodnie z art. 27 rozporządzenia finansowego.

5. Równocześnie z przyjęciem wniosku dotyczącego decyzji w sprawie uruchomienia EFG Komisja przyjmuje decyzję w sprawie wkładu finansowego w drodze aktu wykonawczego wchodzącego w życie w dniu, w którym Parlament Europejski i Rada przyjmują decyzję w sprawie uruchomienia środków z EFG.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego objętych zakresem wspólnych ram strategicznych oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Zob. s. 320 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006 (Zob. s. 470 niniejszego Dziennika Urzędowego).

6. Wniosek dotyczący decyzji o uruchomieniu EFG, o którym mowa w ust. 3 zawiera, co następuje:

- a) ocenę przeprowadzoną zgodnie z art. 8 ust. 1c, wraz ze streszczeniem informacji, na których oparta jest ta ocena;
- b) dowody, że spełnione zostały kryteria przewidziane w art. 4 i 9; oraz
- c) uzasadnienie proponowanych kwot.

Artykuł 16

Płatności i wykorzystanie wkładu finansowego

1. W następstwie wejścia w życie decyzji w sprawie wkładu finansowego zgodnie z art. 15 ust. 5 Komisja wypłaca danemu państwu członkowskiemu zasadniczo w terminie 15 dni 100 % wkładu finansowego w formie pojedynczej płatności zaliczkowej. Płatność zaliczkową rozlicza się w momencie zamknięcia wkładu finansowego zgodnie z art. 18 ust. 2.

2. Wkład finansowy, o którym mowa w ust. 1 jest realizowany w ramach zarządzania dzielonego zgodnie z art. 59 rozporządzenia finansowego.

3. Szczegółowe zasady techniczne dotyczące finansowania zostają określone przez Komisję w decyzji w sprawie wkładu finansowego, o której mowa w art. 15 ust. 5.

4. Zgodnie z art. 8 ust. 1 państwo członkowskie jak najszybciej, i nie później niż 24 miesiące po dacie złożenia wniosku, przeprowadza działania kwalifikowalne określone w art. 7.

Państwo członkowskie może podjąć decyzję o odroczeniu daty rozpoczęcia działań kwalifikowalnych o maksymalnie 3 miesiące od daty złożenia wniosku. W przypadku takiego odroczenia działania kwalifikowalne są przeprowadzane w ciągu 24 miesięcy od daty rozpoczęcia podanej przez państwo członkowskie we wniosku.

Gdy beneficjent korzysta z kształcenia lub szkolenia trwającego dwa lata lub dłużej, opłaty za taki kurs mogą być objęte współfinansowaniem z EFG do chwili upływu terminu na złożenie sprawozdania końcowego, o którym mowa w art. 18 ust. 1, pod warunkiem że dane opłaty zostały uiszczone przed tym terminem.

5. Podczas przeprowadzania działań ujętych w pakiecie zindywidualizowanych usług dane państwo członkowskie może przedłożyć Komisji wniosek o zmianę włączonych do niego działań przez dodanie innych działań kwalifikowalnych

wymienionych w art. 7 ust. 1 lit. a) i c), pod warunkiem że zmiany te są należycie uzasadnione i całkowita kwota nie przekracza wkładu finansowego, o którym mowa w art. 15 ust. 5. Komisja ocenia proponowane zmiany i, jeżeli wyraża na nie zgodę, zawiadamia o tym państwo członkowskie.

6. Wydatki, o których mowa art. 7 ust. 4 są kwalifikowalne do upływu terminu złożenia sprawozdania końcowego.

Artykuł 17

Stosowanie euro

We wnioskach, decyzjach dotyczących wkładów finansowych i sprawozdaniach sporządzonych na podstawie niniejszego rozporządzenia, a także we wszelkich innych powiązanych dokumentach, wszystkie kwoty wyrażone są w euro.

Artykuł 18

Sprawozdanie końcowe oraz zamknięcie

1. Nie później niż sześć miesięcy po upływie okresu określonego w art. 16 ust. 4 dane państwo członkowskie przedstawia Komisji sprawozdanie końcowe dotyczące realizacji wkładu finansowego, obejmujące następujące informacje:

- a) rodzaj działań oraz główne wyniki,
- b) nazwy organów odpowiedzialnych za realizację pakietu środków w danym państwie członkowskim;
- c) charakterystyka objętych pomocą beneficjentów i ich status zatrudnienia,
- d) czy w ciągu ostatnich pięciu lat przedsiębiorstwo było beneficjentem pomocy państwowej lub wcześniejszych środków z unijnego Funduszu Spójności bądź funduszy strukturalnych, przy czym nie dotyczy to mikroprzedsiębiorstw i MŚP;
- e) oświadczenie uzasadniające wydatki i wskazujące, w odpowiednich przypadkach, komplementarność działań z działaniami finansowanymi z EFS.

W miarę możliwości dane dotyczące beneficjentów są przedstawiane w rozbiciu na płeć.

2. Nie później niż sześć miesięcy po otrzymaniu przez Komisję wszystkich informacji wymaganych w ust. 1 Komisja zamyka wkład finansowy z EFG, określając jego ostateczną kwotę oraz ewentualną kwotę należną od danego państwa członkowskiego zgodnie z art. 22.

Artykuł 19

Sprawozdanie dwuletnie

1. Do dnia 1 sierpnia 2015 r. a następnie co dwa lata, Komisja przedstawia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie kompleksowe sprawozdanie ilościowe i jakościowe z działalności w ramach niniejszego rozporządzenia oraz rozporządzenia (WE) nr 1927/2006 w poprzednich dwóch latach. Sprawozdanie koncentruje się głównie na wynikach osiągniętych przez EFG i zawiera w szczególności informacje dotyczące złożonych wniosków, przyjętych decyzji, finansowanych działań, w tym danych statystycznych odnoszących się do poziomu ponownej integracji beneficjentów w rozbiciu na państwa członkowskie, a także komplementarności tych działań z działaniami finansowanymi z innych unijnych funduszy, przede wszystkim z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), oraz informacje dotyczące zamknięcia przyznanego wkładu finansowego. Powinno ono dokumentować również przypadki wniosków, które zostały odrzucone lub zredukowane ze względu na brak wystarczających środków lub niekwalifikowalność.

2. Sprawozdanie jest przekazywane do wiadomości Trybunałowi Obrachunkowemu, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu, Komitetowi Regionów oraz partnerom społecznym.

Artykuł 20

Ocena

1. Komisja przeprowadza z własnej inicjatywy i w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi:

- a) do dnia 30 czerwca 2017 r. ocenę śródkresową dotyczącą efektywności i trwałości uzyskanych wyników;
- b) do dnia 31 grudnia 2021 r. ocenę ex post przeprowadzaną z pomocą ekspertów zewnętrznych, w celu określenia wpływu EFG i jego wartości dodanej.

2. Wyniki ocen, o których mowa w ust. 1 przekazywane są do wiadomości Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Trybunałowi Obrachunkowemu, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu, Komitetowi Regionów i partnerom społecznym. Podczas opracowywania nowych programów w dziedzinie zatrudnienia i spraw socjalnych należy wziąć pod uwagę zalecenia wynikające z tych ocen.

3. Oceny, o których mowa w ust. 1 obejmują dane pokazujące liczbę wniosków oraz zawierają wyniki realizacji EFG w rozbiciu na poszczególne kraje i sektory, tak by można było stwierdzić, czy EFG dociera do zamierzonych odbiorców.

Artykuł 21

Zarządzanie i kontrola finansowa

1. Bez uszczerbku dla odpowiedzialności Komisji za wykonanie ogólnego budżetu Unii, państwa członkowskie przyjmują odpowiedzialność w pierwszym rzędzie za zarządzanie działaniami wspieranymi przez EFG i kontrolę finansową działań. W tym celu podejmowane przez nie środki obejmują:

- a) weryfikowanie, czy zarządzanie i system kontroli zostały ustanowione i są realizowane w sposób zapewniający efektywne i prawidłowe wykorzystywanie funduszy Unii, zgodnie z zasadami należytego zarządzania finansami;

b) weryfikowanie, czy finansowane działania zostały właściwie przeprowadzone;

c) zapewnienie, by finansowane wydatki były oparte na wiarygodnych dokumentach pomocniczych, a także były legalne i zgodne z przepisami;

d) zapobieganie nieprawidłowościom, ich wykrywanie i korygowanie zgodnie z definicją zawartą w art. 122 rozporządzenia (WE, Euratom) nr 1303/2013 oraz, w stosownych przypadkach, odzyskiwanie kwot nienależnie wypłaconych wraz z odsetkami z tytułu zaległych płatności. Państwa powiadamiają Komisję o tego rodzaju nieprawidłowościach i informują ją na bieżąco o przebiegu związanych z tym postępowań administracyjnych i prawnych.

2. Państwa członkowskie wyznaczają organy odpowiedzialne za zarządzanie działaniami wspieranymi przez EFG oraz kontrolę nad nimi zgodnie z art. 59 ust. 3 rozporządzenia finansowego oraz kryteriami i procedurami określonymi w rozporządzeniu (UE, Euratom) nr 1303/2013. Przedkładając sprawozdanie końcowe, o którym mowa w art. 18 niniejszego rozporządzenia, te wyznaczone organy przekazują Komisji informacje określone w art. 59 ust. 5 rozporządzenia finansowego, dotyczące realizacji wkładu finansowego.

3. Państwa członkowskie dokonują korekt finansowych wymaganych w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości. Korekty dokonane przez państwa członkowskie polegają na anulowaniu całości lub części wkładu finansowego. Państwa członkowskie odzyskują wszelkie kwoty utracone w wyniku wykrytej nieprawidłowości i zwracają je Komisji, a jeżeli w wyznaczonym terminie kwota nie zostanie zwrócona przez dane państwo członkowskie, należne są odsetki od zadłużenia przeterminowanego.

4. Ponosząc odpowiedzialność za wykonanie ogólnego budżetu Unii, Komisja podejmuje wszelkie kroki niezbędne do zweryfikowania, czy finansowane działania przeprowadzane są zgodnie z zasadami należytego i efektywnego zarządzania finansowego. Obowiązkiem państwa członkowskiego składającego wniosek jest posiadanie sprawnie funkcjonujących systemów zarządzania i kontroli; Komisja upewnia się, że takie systemy funkcjonują.

W tym celu, bez uszczerbku dla uprawnień Trybunału Obrachunkowego lub kontroli przeprowadzanych przez państwa członkowskie zgodnie z krajowymi przepisami ustawowymi, wykonawczymi i administracyjnymi, urzędnicy lub inni pracownicy Komisji mogą przeprowadzać kontrole na miejscu, w tym kontrole wrywkowe działań finansowanych przez EFG, po uprzednim powiadomieniu z wyprzedzeniem minimum jednego dnia roboczego. W celu otrzymania wszelkiej niezbędnej pomocy Komisja powiadamia z wyprzedzeniem państwo członkowskie, które złożyło wniosek. W takich kontrolach mogą uczestniczyć urzędnicy lub inni pracownicy danego państwa członkowskiego.

5. Państwa członkowskie dopilnowują, by wszystkie dokumenty pomocnicze dotyczące poniesionych wydatków były dostępne dla Komisji i Trybunału Obrachunkowego przez okres trzech lat po zamknięciu wkładów finansowych otrzymanych z EFG.

*Artykuł 22***Zwrot wkładu finansowego**

1. W przypadkach gdy kwota rzeczywistych kosztów działania jest niższa niż szacunkowa kwota podana zgodnie z art. 15, Komisja przyjmuje decyzję w drodze aktu wykonawczego, żądając od danego państwa członkowskiego zwrotu odpowiedniej kwoty otrzymanego wkładu finansowego.
2. Jeżeli dane państwo członkowskie nie wypełnia zobowiązań zawartych w decyzji w sprawie wkładu finansowego, Komisja podejmuje niezbędne kroki, przyjmując decyzję w drodze aktu wykonawczego, by zażądać od tego państwa członkowskiego zwrotu całości lub części otrzymanego wkładu finansowego.
3. Przed przyjęciem decyzji zgodnie z ust. 1 lub 2 Komisja odpowiednio bada dany przypadek, a w szczególności pozostawia danemu państwu członkowskiemu określony czas na przedstawienie uwag.
4. Jeżeli, po przeprowadzeniu niezbędnych weryfikacji, Komisja ustali, że państwo członkowskie nie wypełnia zobowiązań na mocy art. 21 ust. 1, Komisja – jeśli nie osiągnięto porozumienia, a państwo członkowskie nie dokonało korekt w okresie wyznaczonym przez Komisję, i uwzględniając wszelkie uwagi państwa członkowskiego – w ciągu trzech miesięcy od końca okresu, o którym mowa w ust. 3, podejmuje

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 17 grudnia 2013 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
M. SCHULZ
Przewodniczący

W imieniu Rady
L. LINKEVIČIUS
Przewodniczący

decyzję dotyczącą dokonania wymaganych korekt finansowych w celu anulowania całości lub części wkładu z EFG na przedmiotowe działanie. Wszelkie kwoty nienależnie wypłacone wynikające z wykrytej nieprawidłowości zostają odzyskane, a jeżeli w wyznaczonym terminie kwota nie zostanie zwrócona przez państwo członkowskie, które złożyło wniosek, należne są odsetki od zadłużenia przeterminowanego.

*Artykuł 23***Uchylenie**

Rozporządzenie (WE) nr 1927/2006 traci moc ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2014 r.

Nie naruszając akapitu pierwszego, rozporządzenie to stosuje się nadal w odniesieniu do wniosków złożonych do dnia 31 grudnia 2013 r.

*Artykuł 24***Wejście w życie**

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie z dniem następującym jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się do wszystkich wniosków złożonych w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.

ROZPORZĄDZENIE (UE) NR 1310/2013 PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

z dnia 17 grudnia 2013 r.

ustanawiające niektóre przepisy przejściowe w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 1305/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie środków i ich rozdziału w odniesieniu do roku 2014, a także i zmieniające rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009 oraz rozporządzenia (UE) nr 1307/2013, (UE) nr 1306/2013 i (UE) nr 1308/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie ich stosowania w roku 2014

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 42 i 43 ust. 2,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 ⁽²⁾, które ma być stosowane od dnia 1 stycznia 2014 r., określa zasady unijnego wsparcia rozwoju obszarów wiejskich i uchyla rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 ⁽³⁾, bez uszczerbku dla dalszego stosowania rozporządzeń wykonawczych do tego rozporządzenia do chwili ich uchylenia. W celu ułatwienia przejścia od systemów wsparcia istniejących na mocy rozporządzenia (WE) nr 1698/2005 do nowych ram prawnych, które obejmują okres programowania rozpoczynający się z dniem 1 stycznia 2014 r. („nowy okres programowania”), należy przyjąć przepisy przejściowe, aby uniknąć ewentualnych trudności lub opóźnień w realizacji wsparcia rozwoju obszarów wiejskich, które to trudności lub opóźnienia mogą być spowodowane datą przyjęcia nowych programów rozwoju obszarów wiejskich. W związku z tym państwa członkowskie powinny mieć możliwość dalszego podejmowania zobowiązań prawnych w ramach istniejących programów rozwoju obszarów wiejskich w 2014 r. w odniesieniu do niektórych działań, a związane z nimi wydatki powinny kwalifikować się do objęcia wsparciem w nowym okresie programowania.

⁽¹⁾ Dz.U. C 341 z 21.11.2013, s. 71.

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 (Zob. s. 487 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽³⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz.U. L 277 z 21.10.2005, s. 1).

(2) Ze względu na znaczące zmiany w metodzie wyznaczania obszarów o znaczących ograniczeniach naturalnych w nowym okresie programowania, obowiązek nałożony na rolnika dotyczący kontynuowania przez pięć lat działalności w danym obszarze nie powinien mieć zastosowania do nowych zobowiązań prawnych podjętych w 2014 r.

(3) W celu zagwarantowania pewności prawa w okresie przejściowym pewne wydatki poniesione na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1698/2005 powinny kwalifikować się do udzielenia wsparcia z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) w nowym okresie programowania, jeżeli nadal należy dokonać płatności. Powinno to obejmować również pewne długoterminowe zobowiązania na mocy podobnych działań przewidzianych w rozporządzeniu Rady (EWG) nr 2078/92 ⁽⁴⁾ oraz w rozporządzeniu Rady (EWG) nr 2080/1992e ⁽⁵⁾ i w rozporządzeniu Rady (WE) nr 1257/1999 ⁽⁶⁾, w przypadku gdy działania te otrzymywały wsparcie na mocy rozporządzenia (WE) nr 1698/2005, a w 2014 r. nadal należy dokonać płatności z tego tytułu. W interesie należytego zarządzania finansami oraz skutecznej realizacji programów wydatki te powinny zostać wyraźnie określone w programach rozwoju obszarów wiejskich oraz we wszystkich systemach zarządzania i kontroli w państwach członkowskich. W celu uniknięcia niepotrzebnych komplikacji w zarządzaniu finansami programów rozwoju obszarów wiejskich w nowym okresie programowania do wydatków przejściowych powinny być stosowane stawki współfinansowania określone dla nowego okresu programowania.

(4) W związku z faktem, że wiele państw członkowskich nadal boryka się z poważnymi trudnościami związanymi z ich stabilnością finansową, oraz aby ograniczyć negatywne skutki spowodowane tymi trudnościami w okresie przejściowym między bieżącym a nowym okresem programowania poprzez umożliwienie maksymalnego wykorzystania dostępnych środków finansowych EFRROW, niezbędne jest przedłużenie okresu stosowania

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Rady (EWG) nr 2078/92 z dnia 30 czerwca 1992 r. w sprawie metod produkcji rolnej zgodnych z wymaganiami ochrony środowiska i utrzymania obszarów wiejskich (Dz.U. L 215 z 30.7.1992, s. 85).

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Rady (EWG) nr 2080/92 z dnia 30 czerwca 1992 r. ustanawiające wspólnotowy program pomocy dla działań w zakresie leśnictwa w rolnictwie (Dz.U. L 215 z 30.7.1992, s. 96).

⁽⁶⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1257/1999 z dnia 17 maja 1999 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich z Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (EFOGR) oraz zmieniające i uchylające niektóre rozporządzenia (Dz.U. L 160 z 26.6.1999, s. 80).

odstępstwa, które zwiększa maksymalny wkład EFRROW określony w art. 70 ust. 4c rozporządzenia (WE) nr 1698/2005 do końcowego terminu kwalifikowalności wydatków w okresie programowania 2007–2013, to jest do dnia 31 grudnia 2015 r.

- (5) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013⁽¹⁾, które określa nowe systemy wsparcia, ma być stosowane od dnia 1 stycznia 2015 r. Rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009⁽²⁾ stanowi zatem nadal podstawę, na jakiej będzie udzielane wsparcie dochodu rolników w roku kalendarzowym 2014, ale należy należyte uwzględnić rozporządzenie Rady (UE) nr 1311/2013⁽³⁾. Aby zapewnić spójne wdrażanie przepisów dotyczących zasady wzajemnej zgodności i przestrzegania standardów wymaganych przez niektóre środki, należy do czasu wejścia w życie nowych ram ustawodawczych zapewnić dalsze stosowanie odpowiednich przepisów, które mają zastosowanie w okresie programowania 2007–2013. Z tych samych powodów przepisy odnoszące się do uzupełniających krajowych płatności bezpośrednich dla Chorwacji, które mają zastosowanie w 2013 r., powinny być nadal stosowane.
- (6) W rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013⁽⁴⁾ dano państwom członkowskim możliwość wypłacania zaliczek na poczet płatności bezpośrednich. Na mocy rozporządzenia (WE) nr 73/2009 skorzystanie z tej możliwości musi zostać zatwierdzone przez Komisję. Doświadczenie zdobyte we wdrażaniu systemów wsparcia bezpośredniego pokazało, że należy umożliwić rolnikom otrzymanie płatności zaliczkowych. W odniesieniu do wniosków złożonych w roku 2014 zaliczki te powinny być ograniczone do 50 % kwot określonych w ramach systemów wsparcia wymienionych w załączniku I do rozporządzenia (WE) nr 73/2009 oraz do 80 % płatności z tytułu wołowiny i cielęciny.
- (7) Aby nie naruszyć rozporządzenia (UE) nr 1311/2013, a w szczególności wyrównywania poziomu kwoty dostępnej na przyznawanie wsparcia bezpośredniego dla rolników, jak również mechanizmu ujednolicenia zewnętrznego, niezbędna jest zmiana pułapów krajowych określonych w załączniku VIII do rozporządzenia (WE)

nr 73/2009 na rok 2014. Zmiana krajowych pułapów będzie nieuchronnie wywierać wpływ na kwoty, które poszczególni rolnicy mogą otrzymać w formie płatności bezpośrednich w 2014 r. Należy w związku z tym ustalić, w jaki sposób zmiana ta będzie wpływać na wartość uprawnień do płatności oraz poziom innych płatności bezpośrednich. Aby uwzględnić sytuację mniejszych rolników – szczególnie z uwagi na fakt, że w roku 2014 nie ma zastosowania modulacja ani mechanizm dostosowania obejmujący w szczególności wyłączenie płatności bezpośrednich do wysokości 5 000 EUR z tego mechanizmu – państwom członkowskim, które nie przyznają płatności redystrybucyjnej ani nie wybrały możliwości przeniesienia środków finansowych do wsparcia rozwoju obszarów wiejskich za pomocą mechanizmu elastyczności, należy umożliwić niezmnieszenie wartości wszystkich uprawnień do płatności.

- (8) Na podstawie doświadczeń zebranych przy okazji finansowego wykonania rozporządzenia (WE) nr 73/2009 należy wyjaśnić niektóre przepisy tego rozporządzenia, w szczególności w odniesieniu do elementów objętych wartościami liczbowymi podanymi w załączniku VIII do tego rozporządzenia, oraz związku z przysługującą państwom członkowskim możliwością wykorzystania na finansowanie wsparcia specjalnego środków finansowych niewydanych w ramach systemu płatności jednolitych.
- (9) Na mocy rozporządzenia (WE) nr 73/2009 państwa członkowskie mogły decydować o wykorzystaniu określonej wielkości procentowej swojego pułapu krajowego na przyznawanie rolnikom wsparcia specjalnego oraz dokonania przeglądu wcześniejszej decyzji poprzez zdecydowanie o zmianie lub zaprzestaniu takiego wsparcia. Właściwe jest zapewnienie możliwości dodatkowego przeglądu tych decyzji ze skutkiem od roku kalendarzowego 2014. Jednocześnie warunki szczególne określone w art. 69 ust. 5 rozporządzenia (WE) nr 73/2009, zgodnie z którymi wypłaca się wsparcie specjalne w niektórych państwach członkowskich, a które mają wygasnąć w 2013 r., muszą zostać przedłużone na okres jeszcze jednego roku w celu uniknięcia zaburzeń stopnia wsparcia. W związku z wprowadzeniem dobrowolnego wsparcia związanego z produkcją, które będzie dostępne od dnia 1 stycznia 2015 r. dla pewnych sektorów lub regionów w ściśle określonych przypadkach, właściwe jest umożliwienie państwom członkowskim zwiększenia do 6,5 % poziomu niektórych rodzajów wsparcia specjalnego udzielanego na mocy art. 68 rozporządzenia (WE) nr 73/2009 w roku 2014.
- (10) Aby osiągnąć cel polegający na skutecznym wsparciu dochodu rolników posiadających mniejsze gospodarstwa rolne, przyznawane im jednolite wsparcie powinno być wystarczające. Ponieważ w roku 2014 nie ma zastosowania modulacja ani mechanizm dostosowania obejmujący w szczególności wyłączenie płatności bezpośrednich do wysokości 5 000 EUR z tego mechanizmu, należy umożliwić państwom członkowskim redystrybucję wsparcia bezpośredniego wśród rolników poprzez przyznanie im dodatkowych płatności do pierwszych hektarów.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 637/2008 i rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009 (Zob. s. 608 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽²⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009 z dnia 19 stycznia 2009 r. ustanawiające wspólne zasady dla systemów wsparcia bezpośredniego dla rolników w ramach wspólnej polityki rolnej i ustanawiające określone systemy wsparcia dla rolników (Dz.U. L 30 z 31.1.2009, s. 16).

⁽³⁾ Rozporządzenie Rady (UE) nr 1311/2013 z dnia 2 grudnia 2013 r. określające wieloletnie ramy finansowe na lata 2014–2020 (Zob. s. 884 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 352/78, (WE) nr 165/94, (WE) nr 2799/98, (WE) nr 814/2000, (WE) nr 1290/2005 i (WE) nr 485/2008 (Zob. s. 549 niniejszego Dziennika Urzędowego).

- (11) System jednolitej płatności obszarowej określony w rozporządzeniu (WE) nr 73/2009 ma charakter przejściowy i miał zakończyć w dniu 31 grudnia 2013 r. W kontekście reformy wspólnej polityki rolnej („WPR”) zadecydowano, że państwom członkowskim stosującym ten system należy umożliwić jego dalsze tymczasowe stosowanie w celu przyznawania płatności podstawowej najpóźniej do końca roku 2020. Co za tym idzie, okres stosowania systemu jednolitej płatności obszarowej określony w rozporządzeniu (WE) nr 73/2009 należy przedłużyć o jeden rok. Ponadto, aby uwzględnić bieżące zmiany struktury użytkowania gruntów oraz do celów uproszczenia, kwalifikująca się powierzchnia użytków rolnych w tych państwach członkowskich powinna obejmować również te kwalifikujące się obszary, które w dniu 30 czerwca 2003 r. nie były utrzymywane w dobrej kulturze rolnej, tak jak to będzie mieć miejsce od 1 stycznia 2015 r. na mocy rozporządzenia (UE) nr 1307/2013.
- (12) Zgodnie z art. 133a rozporządzenia (WE) nr 73/2009 nowe państwa członkowskie inne niż Bułgaria i Rumunia stosujące system jednolitej płatności obszarowej mogą przyznawać przejściowe wsparcie krajowe dla rolników w 2013 r. Z myślą o przedłużeniu systemu jednolitej płatności obszarowej na 2014 r. te państwa powinny zachować taką możliwość w 2014 r. Z myślą o poziomie uzupełniających krajowych płatności bezpośrednich na mocy art. 132 rozporządzenia (WE) nr 73/2009 w Bułgarii i Rumunii w 2014 r., te państwa członkowskie powinny mieć możliwość wyboru w 2014 r. przejściowego wsparcia krajowego zamiast przyznawania uzupełniających krajowych płatności bezpośrednich.
- (13) Przejściowe wsparcie krajowe ma być przyznawane na takich samych warunkach jak warunki stosowane do tego wsparcia w 2013 r. lub – w przypadku Bułgarii i Rumunii – na takich samych warunkach jak warunki stosowane do uzupełniających krajowych płatności bezpośrednich w 2013 r. Aby jednak uprościć zarządzanie przejściowym wsparciem krajowym w 2014 r., nie powinno się stosować zmniejszeń, o których mowa w art. 132 ust. 2 w związku z art. 7 i 10 rozporządzenia (WE) nr 73/2009. Ponadto, w celu zapewnienia spójności przejściowego wsparcia krajowego z mechanizmem ujednolicania zewnętrznego, maksymalny poziom wsparcia na sektor powinien być ograniczony do określonej wielkości procentowej. Z uwagi na trudną sytuację finansową Cypru należy przewidzieć dla niego pewne dostosowania.
- (14) W celu zapewnienia państwom członkowskim możliwości wyjścia naprzeciw potrzebom sektorów rolnych, ale również w celu wzmocnienia ich polityki rozwoju obszarów wiejskich w sposób bardziej elastyczny, należy im umożliwić przesuwanie środków finansowych z pułapu płatności bezpośrednich do wsparcia przeznaczonego na rozwój obszarów wiejskich i odwrotnie. Jednocześnie tym państwom członkowskim, w których wysokość wsparcia bezpośredniego jest niższa niż 90 % unijnej średniej wysokości wsparcia, należy umożliwić przesuwanie dodatkowych środków finansowych ze wsparcia przeznaczonego na rozwój obszarów wiejskich do ich pułapów płatności bezpośrednich. Takie decyzje należy podjąć, w ramach określonych limitów, w odniesieniu do całego okresu budżetowego 2015–2020, z możliwością dokonania przeglądu w 2017 r., o ile jakiegokolwiek decyzje wydane na podstawie tego przeglądu nie powodują obniżenia kwot przeznaczonych na rozwój obszarów wiejskich.
- (15) W dyrektywie 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁽¹⁾, przewidziano, że ze skutkiem od dnia 22 grudnia 2013 r. zostanie uchylona dyrektywa Rady 80/68/EWG⁽²⁾. W celu zachowania takich samych przepisów w ramach zasady wzajemnej zgodności związanych z ochroną wód podziemnych, jak przepisy określone w dyrektywie 80/68/EWG w ostatnim dniu jej obowiązywania, właściwe jest dostosowanie zakresu zasady wzajemnej zgodności oraz określenie normy dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska obejmującej wymogi określone w art. 4 i 5 tej dyrektywy.
- (16) W art. 83 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1107/2009⁽³⁾ przewidziano, że odesłania do art. 3 dyrektywy Rady 91/414/EWG⁽⁴⁾ w załączniku II rozporządzenia (WE) nr 73/2009 traktuje się jak odesłania do art. 55 rozporządzenia (WE) nr 1107/2009. Jednak rozporządzenie (UE) nr 1306/2013 ogranicza to odesłanie w taki sposób, że odnosi się ono wyłącznie do pierwszego i drugiego zdania art. 55 rozporządzenia (WE) nr 1107/2009. W celu zapewnienia spójności między wymogiem stosowania środków ochrony roślin w roku 2014 i w latach następnych, załącznik II rozporządzenia (WE) nr 73/2009 należy odpowiednio zmienić.
- (17) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013⁽⁵⁾ przewiduje włączenie wsparcia dla hodowli jedwabników do systemu wsparcia bezpośredniego, a co za tym idzie jego usunięcie z rozporządzenia (UE) nr 1308/2013. W związku z opóźnieniem stosowania nowego systemu wsparcia bezpośredniego pomoc w sektorze hodowli jedwabników powinna być kontynuowana przez jeszcze jeden rok.
- (18) Finlandii udzielono zezwolenia na wypłatę wsparcia krajowego dla niektórych sektorów rolnych w południowej Finlandii zgodnie z art. 141 podpisanego z nią Aktu przystąpienia z 1994 r. Biorąc pod uwagę termin reformy WPR oraz mając na uwadze fakt, że sytuacja gospodarcza sektora rolnictwa w południowej Finlandii jest trudna, a zatem producenci nadal potrzebują specjalnego wsparcia, należy umożliwić zastosowanie środków służących integracji, dzięki którym Finlandia będzie mogła zgodnie z art. 42 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej otrzymać zezwolenie Komisji na przyznawanie pod pewnymi warunkami pomocy krajowej

(1) Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.U. L 327 z 22.12.2000, s. 1).

(2) Dyrektywa Rady z dnia 17 grudnia 1979 r. w sprawie ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem spowodowanym przez niektóre substancje niebezpieczne (Dz.U. L 20 z 26.1.1980, s. 43).

(3) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1107/2009 z dnia 21 października 2009 r. dotyczące wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin i uchylające dyrektywy Rady 79/117/EWG i 91/414/EWG (Dz.U. L 309 z 24.11.2009, s. 1).

(4) Dyrektywa Rady z dnia 15 lipca 1991 r. dotycząca wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin (Dz.U. L 230 z 19.8.1991, s. 1).

(5) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007 (Zob. s. 671 niniejszego Dziennika Urzędowego).

w południowej Finlandii. Wsparcie dochodu powinno być stopniowo zmniejszane w całym okresie i w 2020 r. nie powinno przekraczać 30 % kwot przyznanych w 2013 r.

- (19) Od dnia 1 stycznia 2015 r. należy stosować przepisy w sprawie systemu doradztwa rolniczego, zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli oraz zasady wzajemnej zgodności ustanowione odpowiednio w tytule III, w tytule V rozdział II i w tytule VI rozporządzenia (UE) nr 1306/2013.
- (20) W związku z dodaniem art. 136a do rozporządzenia (WE) nr 73/2009 należy zmienić odesłania do art. 14 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013 w rozporządzeniu (UE) nr 1305/2013.
- (21) Należy zatem odpowiednio zmienić rozporządzenia (WE) nr 73/2009, (UE) nr 1307/2013, (UE) nr 1306/2013, (UE) nr 1308/2013 i (UE) nr 1305/2013.
- (22) Aby umożliwić jak najszybsze zastosowanie przewidzianych przepisów przejściowych, niniejsze rozporządzenie powinno wejść w życie z dniem jego publikacji i mieć zastosowanie od dnia 1 stycznia 2014 r. Aby uniknąć nakładania się na siebie przepisów dotyczących elastyczności między filarami ustalonych w rozporządzeniu (WE) nr 73/2009 i w rozporządzeniu (UE) nr 1307/2013 zmienionych niniejszym rozporządzeniem, ta konkretna zmiana rozporządzenia (WE) nr 73/2009 powinna mieć zastosowanie od dnia 31 grudnia 2013 r., a zmiany rozporządzenia (UE) nr 1307/2013, powinny mieć zastosowanie od dnia wejścia w życie tego rozporządzenia. Ponadto zmiany w załącznikach II i III do rozporządzenia (WE) nr 73/2009, mające za cel zapewnienie ciągłości obecnych przepisów dotyczących zasady wzajemnej zgodności, należy stosować od dnia uchylecia dyrektywy 80/68/EWG, to jest 22 grudnia 2013 r.
- (23) Zważywszy na fakt, że 2014 r. będzie rokiem przejściowym, w którym państwa członkowskie będą musiały przygotować pełne wdrożenie reformy WPR, ważne jest zapewnienie, aby obciążenia administracyjne wynikające z uzgodnień przejściowych określonych w niniejszym rozporządzeniu były utrzymane na poziomie bezwzględniego minimum,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

ROZDZIAŁ I

PRZEPISY PRZEJŚCIOWE W SPRAWIE WSPARCIA ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

Artykuł 1

Zobowiązania prawne w 2014 r. na mocy rozporządzenia (WE) nr 1698/2005

1. Bez uszczerbku dla art. 88 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 państwa członkowskie w 2014 r. mogą nadal

podejmować nowe zobowiązania prawne na rzecz beneficjentów w odniesieniu do środków, o których mowa w art. 20 z wyjątkiem lit. a) ppkt (iii), lit. c) ppkt (i) i lit. d), oraz w art. 36 rozporządzenia (WE) nr 1698/2005, na podstawie programów rozwoju obszarów wiejskich przyjętych na mocy tego rozporządzenia, nawet po wykorzystaniu środków finansowych z okresu programowania 2007–2013, pod warunkiem że wniosek o przyznanie wsparcia zostanie przedłożony przed przyjęciem odnośnego programu rozwoju obszarów wiejskich na okres programowania 2014–2020.

Bez uszczerbku dla załącznika VI pkt E do Aktu przystąpienia z 2012 r. oraz przepisów przyjętych na jego podstawie Chorwacja może w 2014 r. nadal podejmować nowe zobowiązania prawne na rzecz beneficjentów w odniesieniu do środków, o których mowa w art. 171 ust. 2 lit. a) i c) rozporządzenia Komisji (WE) nr 718/2007⁽¹⁾, zgodnie z Instrumentem Pomocy Przedakcesyjnej w zakresie rozwoju obszarów wiejskich (IPARD) przyjętym na podstawie tego rozporządzenia, nawet po wykorzystaniu środków finansowych tego programu, pod warunkiem że wniosek o przyznanie wsparcia zostanie przedłożony przed przyjęciem odnośnego programu rozwoju obszarów wiejskich na okres programowania 2014–2020.

Wydatki poniesione na podstawie tych zobowiązań kwalifikują się do wsparcia zgodnie z art. 3 niniejszego rozporządzenia.

2. Warunek zawarty w art. 14 ust. 2 tiret drugie rozporządzenia (WE) nr 1257/1999 nie ma zastosowania do nowych zobowiązań prawnych podjętych przez państwa członkowskie w 2014 r. na mocy art. 36 lit. a) ppkt (i) i (ii) rozporządzenia (WE) nr 1698/2005.

Artykuł 2

Dalsze stosowanie art. 50a i 51 rozporządzenia (WE) nr 1698/2005

Bez uszczerbku dla art. 88 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 do dnia 31 grudnia 2014 r. stosuje się nadal art. 50a i 51 rozporządzenia (WE) nr 1698/2005 do działań wybranych w ramach programów rozwoju obszarów wiejskich w okresie programowania 2014–2020 na mocy art. 21 ust. 1 lit. a) i b) rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 w odniesieniu do premii rocznej, a także art. 28-31, 33 i 34 tego rozporządzenia.

Artykuł 3

Kwalifikowalność niektórych typów wydatków

1. Bez uszczerbku dla art. 6 ust. 1 i art. 88 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 wydatki związane ze zobowiązaniami prawnymi na rzecz beneficjentów poniesione w ramach środków, o których mowa w art. 20 i 36 rozporządzenia (WE) nr 1698/2005, oraz w przypadku Chorwacji – bez uszczerbku dla załącznika VI pkt E do Aktu przystąpienia z 2012 r. oraz przepisów przyjętych na jego podstawie – w ramach środków, o których mowa w art. 171 ust. 2 lit. a) i c) rozporządzenia

⁽¹⁾ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 718/2007 z dnia 12 czerwca 2007 r. wdrażające rozporządzenie Rady (WE) nr 1085/2006 ustanawiające instrument pomocy przedakcesyjnej (IPA) (Dz.U. L 170 z 29.6.2007, s. 1).

(WE) nr 718/2007, kwalifikują się do dofinansowania z EFRROW w okresie programowania 2014–2020 w następujących przypadkach:

- a) w odniesieniu do płatności, które mają zostać zrealizowane w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2015 r., oraz w przypadku Chorwacji w okresie od dnia 1 stycznia 2014 do dnia 31 grudnia 2016 r., w przypadku gdy przydział środków finansowych dla odnośnego środka w ramach odpowiedniego programu przyjętego na mocy rozporządzenia (WE) nr 1698/2005 lub rozporządzenia (WE) nr 718/2007 został już wykorzystany; oraz
- b) w odniesieniu do płatności, które mają zostać zrealizowane po dniu 31 grudnia 2015 r., a w przypadku Chorwacji – po dniu 31 grudnia 2016 r.

Niniejszy ustęp ma zastosowanie również do zobowiązań prawnych podjętych w ramach odpowiednich środków przewidzianych w rozporządzeniach (WE) nr 1257/1999, (EWG) nr 2078/1992 i (EWG) nr 2080/92 na rzecz beneficjentów, którzy otrzymywali wsparcie na mocy rozporządzenia (WE) nr 1698/2005.

2. Wydatki, o których mowa w ust. 1, kwalifikują się do dofinansowania z EFRROW w okresie programowania 2014–2020, z zastrzeżeniem następujących warunków:

- a) takie wydatki zostały przewidziane w odpowiednim programie rozwoju obszarów wiejskich na okres programowania 2014–2020;
- b) zastosowanie ma stawka wkładu EFRROW do odpowiedniego działania zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1305/2013 określona w załączniku I do niniejszego rozporządzenia; oraz
- c) państwa członkowskie zapewniają, aby odpowiednie operacje przejściowe były wyraźnie określone w ich systemach zarządzania i kontroli.

Artykuł 4

Stosowanie w 2014 r. niektórych przepisów rozporządzenia (WE) nr 73/2009

W drodze odstępstwa od rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, dla roku 2014:

- a) odesłanie do tytułu VI rozdział I rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 w art. 28, 29, 30 i 33 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 odczytuje się jako odesłanie do art. 5 i 6 rozporządzenia (WE) nr 73/2009 oraz do załączników II i III do tego rozporządzenia.
- b) odesłanie w art. 40 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 do art. 19 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013 odczytuje się jako odesłanie do art. 132 rozporządzenia (WE) nr 73/2009;
- c) odesłanie w art. 40 ust. 2 lit. a) rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 do art. 17 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013 odczytuje się jako odesłanie do art. 121 rozporządzenia (WE) nr 73/2009.

ROZDZIAŁ II

ZMIANY

Artykuł 5

Zmiany w rozporządzeniu (WE) nr 1698/2005

W art. 70 ust. 4c rozporządzeniu (WE) nr 1698/2005 wprowadza się następujące zmiany:

- a) akapit pierwszy zdanie wprowadzające otrzymuje brzmienie:

„4c. W drodze odstępstwa od pułapów określonych w ust. 3, 4 i 5 stawka wkładu EFRROW może zostać zwiększona maksymalnie do 95 % kwalifikowalnych wydatków publicznych w regionach, które mogą być objęte celem konwergencji, regionach najbardziej oddalonych oraz na mniejszych wyspach Morza Egejskiego, oraz do 85 % kwalifikowalnych wydatków publicznych w innych regionach. Stawki te mają zastosowanie do kwalifikujących się nowo zadeklarowanych wydatków w każdej poświadczonej deklaracji poniesionych wydatków do ostatniego dnia kwalifikowalności wydatków z okresu programowania 2007–2013 w dniu 31 grudnia 2015 r., w przypadku gdy w dniu 20 grudnia 2013 r. lub później państwo członkowskie spełnia jeden z następujących warunków:”;

- b) akapit drugi otrzymuje brzmienie:

„Państwo członkowskie, które chce skorzystać z odstępstwa przewidzianego w akapicie pierwszym, przedkłada Komisji wniosek o odpowiednią zmianę swojego programu rozwoju obszarów wiejskich. Odstępstwo do ma zastosowanie od zatwierdzenia przez Komisję zmiany programu.”.

Artykuł 6

Zmiany w rozporządzeniu (WE) nr 73/2009

W rozporządzeniu (WE) nr 73/2009 wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 29 dodaje się ustęp w brzmieniu:

„5. W drodze odstępstwa od ust. 2 państwa członkowskie mogą wypłacać od dnia 16 października 2014 r. zaliczki dla rolników w wysokości do 50 % płatności bezpośrednich w ramach systemów wsparcia wymienionych w załączniku I w odniesieniu do wniosków złożonych w roku 2014. W przypadku płatności z tytułu wołowy i cielęciny, o których mowa w tytule IV rozdział 1 sekcja 11, państwa członkowskie mogą podwyższyć ten odsetek do 80 %.”;

- 2) art. 40 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 40

Pałapy krajowe

1. Dla każdego państwa członkowskiego i w odniesieniu do każdego roku całkowita wartość wszystkich przyznanych uprawnień do płatności, rezerwy krajowej, o której mowa w art. 41, oraz pułapów ustanowionych zgodnie z art. 51 ust. 2, art. 69 ust. 3 i art. 72b, jest równa jego pułapowi krajowemu określone w załączniku VIII.

2. W razie konieczności państwo członkowskie dokonuje liniowego zmniejszenia lub zwiększenia wartości wszystkich uprawnień do płatności, wysokości rezerwy krajowej, o której mowa w art. 41, lub obydwu, w celu zapewnienia przestrzegania jego pułapu krajowego określonego w załączniku VIII.

Państwa członkowskie, które podejmą decyzję o niewdrażaniu tytułu III rozdział 5a niniejszego rozporządzenia oraz o niekorzystaniu z możliwości przewidzianej w art. 136a ust. 1, mogą – w celu uzyskania niezbędnego zmniejszenia wartości uprawnień do płatności, o którym mowa w akapicie pierwszym – zdecydować o niezmnieszeniu uprawnień aktywowanych w 2013 r. przez rolników, którzy w 2013 r. wystąpili o kwotę płatności bezpośrednich mniejszą niż kwota ustalona przez dane państwo członkowskie; kwota ta nie może być wyższa niż 5 000 EUR.

3. Bez uszczerbku dla art. 26 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady (*) kwoty płatności bezpośrednich, które mogą zostać przyznane w państwie członkowskim w odniesieniu do roku kalendarzowego 2014 zgodnie z art. 34, 52, 53, 68 i 72a niniejszego rozporządzenia, oraz pomoc dla hodowców jedwabników na mocy art. 111 rozporządzenia (WE) nr 1234/2007 nie mogą przekraczać pułapów określonych na ten rok w załączniku VIII do niniejszego rozporządzenia, zmniejszonych o kwoty wynikające z zastosowania art. 136b niniejszego rozporządzenia na rok kalendarzowy 2014, jak określono w załączniku VIIIa do niniejszego rozporządzenia.

W stosownych przypadkach oraz aby dostosować się do pułapów określonych w załączniku VIII do niniejszego rozporządzenia zmniejszonych o kwoty wynikające z zastosowania art. 136b niniejszego rozporządzenia na rok kalendarzowy 2014, jak określono w załączniku VIIIa do niniejszego rozporządzenia, państwa członkowskie dokonują liniowego zmniejszenia kwot płatności bezpośrednich w odniesieniu do roku kalendarzowego 2014.

(*) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 352/78, (WE) nr 165/94, (WE) nr 2799/98, (WE) nr 814/2000, (WE) nr 1290/2005 oraz (WE) nr 485/2008 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 549);

3) art. 41 ust. 1 lit. b) otrzymuje brzmienie:

„b) łączną wartością wszystkich przyznanych uprawnień do płatności oraz pułapów ustalonych zgodnie z art. 51 ust. 2, art. 69 ust. 3 i art. 72b niniejszego rozporządzenia”;

4) w art. 51 ust. 2 dodaje się akapit w brzmieniu:

„W odniesieniu do roku 2014 wysokości pułapów płatności bezpośrednich, o których mowa w art. 52 i 53, są

identyczne z wysokością pułapów określonych na rok 2013, pomnożoną przez współczynnik obliczany dla każdego odnośnego państwa członkowskiego poprzez podzielenie pułapu krajowego na 2014 r. ustalonego w załączniku VIII przez pułap krajowy na 2013 r. Operację mnożenia stosuje się wyłącznie w odniesieniu do państw członkowskich, w których pułap krajowy na 2014 r. określony w załączniku VIII jest niższy od pułapu krajowego na 2013 r.”;

5) w art. 68 ust. 8 część wprowadzająca otrzymuje brzmienie:

„8. Do dnia 1 lutego 2014 r. państwa członkowskie, które podjęły decyzję, o której mowa w art. 69 ust. 1, mogą dokonać jej przeglądu i postanowić, że ze skutkiem od roku 2014.”;

6) w art. 69 wprowadza się następujące zmiany:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Państwa członkowskie mogą podjąć do dnia 1 sierpnia 2009 r., do dnia 1 sierpnia 2010 r., do dnia 1 sierpnia 2011 r., do dnia 1 września 2012 r., a w przypadku Chorwacji do dnia jej przystąpienia, lub do 1 lutego 2014 r. decyzję o wykorzystaniu od roku następującego po takiej decyzji, od pierwszego roku stosowania systemu płatności jednolitych w przypadku Chorwacji, lub w przypadku decyzji podjętej do dnia 1 lutego 2014 r., od roku 2014, do 10 % swoich pułapów krajowych, o których mowa w art. 40, lub, w przypadku Malty, kwoty 2 000 000 EUR, na udzielenie wsparcia specjalnego przewidzianego w art. 68 ust. 1.”;

b) ust. 3 akapit drugi otrzymuje brzmienie:

„Wyłącznie w celu zapewnienia przestrzegania zgodności z pułapami krajowymi przewidzianej w art. 40 ust. 2 oraz w celu dokonania obliczenia, o którym mowa w art. 41 ust. 1, kwoty wykorzystane na przyznanie wsparcia, o którym mowa w art. 68 ust. 1 lit. c), odejmowane są od pułapu krajowego, o którym mowa w art. 40 ust. 1. Są one liczone jako przyznane uprawnień do płatności.”;

c) w ust. 4 odsetek „3,5 %” otrzymuje brzmienie „6,5 %”;

d) w ust. 5 w zdaniu pierwszym datę roczną „2013” zastępuje się datą roczną „2014”;

e) ust. 6 akapit drugi otrzymuje brzmienie:

„Wyłącznie w celu zapewnienia przestrzegania zgodności z pułapami krajowymi przewidzianej w art. 40 ust. 2 oraz w celu dokonania obliczenia, o którym mowa w art. 41 ust. 1, w przypadku gdy państwo członkowskie wykorzystuje możliwość przewidzianą w niniejszym ustępie akapit pierwszy lit. a), odnośnej kwoty nie wlicza się do pułapów ustalonych na mocy ust. 3 niniejszego artykułu.”;

7) w tytule III dodaje się rozdział w brzmieniu:

„Rozdział 5a

PLATNOŚĆ REDYSTRYBUCYJNA W 2014 r.

Artykuł 72a

Przepisy ogólne

1. Państwa członkowskie mogą do dnia 1 marca 2014 r. zdecydować o przyznaniu na 2014 r. płatności rolnikom uprawnionym do płatności na mocy systemu płatności jednolitych, o którym mowa w rozdziałach 1, 2 i 3 („płatność redystrybucyjna”).

Państwa członkowskie powiadają Komisję o swojej decyzji.

2. Państwa członkowskie, które zdecydowały o stosowaniu systemu płatności jednolitych na poziomie regionalnym zgodnie z art. 46, mogą zastosować płatność redystrybucyjną na poziomie regionalnym.

3. Bez uszczerbku dla stosowania dyscypliny finansowej, zmniejszeń liniowych, o których mowa w art. 40 ust. 3, oraz stosowania art. 21 i 23, płatność redystrybucyjna jest przyznawana po aktywacji przez rolnika uprawnień do płatności.

4. Płatność redystrybucyjna jest obliczana przez państwa członkowskie poprzez pomnożenie liczby, która zostanie ustalona przez dane państwo członkowskie, nie wyższej niż 65 % krajowej lub regionalnej średniej płatności na hektar, przez liczbę uprawnień do płatności, które rolnik aktywował zgodnie z art. 34. Liczba takich uprawnień do płatności nie może przekraczać maksymalnej wartości, która ma być ustalona przez państwa członkowskie i która nie może być większa niż 30 hektarów, średniej wielkości gospodarstw rolnych ustalonej w załączniku VIIIb, jeżeli ta średnia wielkość przekracza 30 hektarów w danym państwie członkowskim.

5. O ile górne limity ustalone w ust. 4 są przestrzegane, państwa członkowskie mogą ustalić na poziomie krajowym gradację w ramach liczby hektarów ustalonej zgodnie z tym ustępem, która będzie stosowana w ten sam sposób do wszystkich rolników.

6. Średnia krajowa płatność na hektar, o której mowa w ust. 4, jest ustalana przez państwa członkowskie na podstawie krajowego pułapu określonego w załączniku VIIIc oraz liczby kwalifikujących się hektarów zgłoszonej zgodnie z art. 34 ust. 2 w 2014 r.

Średnia regionalna płatność na hektar, o której mowa w ust. 4, ustalana jest przez państwa członkowskie na podstawie części pułapu krajowego określonego w załączniku VIIIc oraz liczby kwalifikujących się hektarów zgłoszonej zgodnie z art. 34 ust. 2 w 2014 r. Dla każdego regionu tę część oblicza się, dzieląc odpowiedni pułap

regionalny ustalony zgodnie z art. 46 ust. 3 przez krajowy pułap ustalony zgodnie z art. 40 w odniesieniu do 2014 r.

7. Państwa członkowskie zapewniają, aby rolnikom, w odniesieniu do których ustalono, że po dniu 18 października 2011 r. podzielili swoje gospodarstwo wyłącznie w celu skorzystania z płatności redystrybucyjnej, nie przyznano żadnych korzyści przewidzianych w niniejszym rozdziale. Niniejszy przepis ma również zastosowanie w przypadku rolników, których gospodarstwa rolne powstały w wyniku takiego podziału.

Artykuł 72b

Przepisy finansowe

1. W celu sfinansowania płatności redystrybucyjnej państwa członkowskie mogą zdecydować o wykorzystaniu do dnia 1 marca 2014 r. do 30 % rocznego pułapu krajowego ustalonego zgodnie z art. 40, w odniesieniu do roku składania wniosków 2014. O każdej takiej decyzji powiadają Komisję przed upływem tego terminu.

2. Na podstawie odsetka pułapu krajowego, który ma zostać wykorzystany przez państwa członkowskie zgodnie z ust. 1 niniejszego artykułu, Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustalające odpowiedni pułap dla płatności redystrybucyjnej. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 141b ust. 2.”

8) art. 90 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Kwota pomocy na kwalifikujący się hektar ustalana jest przez pomnożenie wielkości plonów ustanowionej w ust. 2 przez następujące kwoty referencyjne:

Bułgaria: 520,20 EUR

Grecja: 234,18 EUR

Hiszpania: 362,15 EUR

Portugalia: 228,00 EUR.”;

9) art. 122 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. System jednolitej płatności obszarowej jest dostępny do dnia 31 grudnia 2014 r.”;

10) art. 124 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Powierzchnia użytków rolnych nowego państwa członkowskiego objętego systemem jednolitej płatności obszarowej stanowi część jego wykorzystywanej powierzchni użytków rolnych utrzymaną w dobrej kulturze rolnej bez względu na to, czy są one wykorzystywane do produkcji, oraz, w stosownych przypadkach, dostosowaną zgodnie z obiektywnymi i niedyskryminacyjnymi kryteriami ustanowionymi przez to nowe państwo członkowskie po zatwierdzeniu przez Komisję.

Do celów niniejszego tytułu »wykorzystywana powierzchnia użytków rolnych« oznacza całkowitą powierzchnię zajmowaną przez grunty orne, trwałe użytki zielone, uprawy trwałe oraz ogródki przydomowe, określoną przez Komisję do celów statystycznych.

2. Do celów przyznania płatności w ramach systemu jednolitej płatności obszarowej kwalifikują się wszystkie działki rolne spełniające kryteria przewidziane w ust. 1 oraz działki rolne obsadzone zagajnikami o krótkiej rotacji (kod CN ex 0602 90 41).

Z wyjątkiem przypadku działania siły wyższej lub wystąpienia okoliczności nadzwyczajnych, działki, o których mowa w akapicie pierwszym, muszą być w posiadaniu rolnika w dniu ustalonym przez państwo członkowskie, nie później niż w dniu ustalonym w tym państwie członkowskim w celu zmiany wniosku o pomoc.

Minimalna wielkość przypadającego na gospodarstwo rolne obszaru kwalifikującego się, dla którego można ubiegać się o płatności, wynosi 0,3 ha. Każde nowe państwo członkowskie może jednak, na podstawie obiektywnych kryteriów i po zatwierdzeniu przez Komisję, ustalić minimalną wielkość na poziomie wyższym, pod warunkiem że nie przekracza ona 1 ha.”;

11) w tytule V dodaje się rozdział w brzmieniu:

„Rozdział 2a

PLATNOŚĆ REDYSTRYBUCYJNA W 2014 r.

Artykuł 125a

Przepisy ogólne

1. Nowe państwa członkowskie stosujące system jednolitej płatności obszarowej mogą – do dnia 1 marca 2014 r. – zdecydować o przyznaniu w odniesieniu do 2014 r. płatności rolnikom, którzy są uprawnieni do płatności w ramach systemu jednolitej płatności obszarowej, o którym mowa w rozdziale 2 („płatność redystrybucyjna dla nowych państw członkowskich”).

Odnośne państwa członkowskie powiadamiają Komisję o swojej decyzji do dnia 1 marca 2014 r.

2. Bez uszczerbku dla stosowania dyscypliny finansowej oraz stosowania art. 21 i 23 płatność redystrybucyjna dla nowych państw członkowskich jest formą zwiększenia kwot na hektar przydzielonych w ramach systemu jednolitej płatności obszarowej.

3. Płatność redystrybucyjna dla nowych państw członkowskich jest obliczana przez państwa członkowskie poprzez pomnożenie liczby, która zostanie ustalona przez dane państwo członkowskie, nie wyższej niż 65 % krajowej średniej płatności na hektar, przez liczbę kwalifikujących się hektarów, w odniesieniu do których danemu rolnikowi przyznano kwoty w ramach systemu jednolitej płatności obszarowej. Liczba takich hektarów nie może przekraczać wielkości maksymalnej, która ma być ustalona przez państwa członkowskie i która nie może być wyższa niż 30 lub średnia wielkość gospodarstw rolnych określona

w załączniku VIIIb, jeżeli ta średnia wielkość przekracza 30 hektarów w danych nowych państwach członkowskich.

4. Pod warunkiem że górne limity ustalone w ust. 3 są przestrzegane, państwa członkowskie mogą ustalić na poziomie krajowym gradację w ramach liczby hektarów określonej zgodnie z tym ustępem, która będzie stosowana w ten sam sposób do wszystkich rolników.

5. Średnia krajowa płatność na hektar, o której mowa w ust. 3, jest ustalana przez państwa członkowskie na podstawie krajowego pułapu określonego w załączniku VIIIc oraz liczby kwalifikujących się hektarów zgłoszonej w ramach systemu jednolitej płatności obszarowej w 2014 r.

6. Nowe państwa członkowskie zapewniają, aby rolnikom, w odniesieniu do których ustalono, że po dniu 18 października 2011 r. podzielili swoje gospodarstwo wyłącznie w celu skorzystania z płatności redystrybucyjnej, nie przyznano żadnych korzyści przewidzianych w niniejszym rozdziale. Ma to również zastosowanie do rolników, których gospodarstwa są wynikiem takiego podziału.

Artykuł 125b

Przepisy finansowe

1. W celu sfinansowania płatności redystrybucyjnej dla nowych państw członkowskich nowe państwa członkowskie mogą zdecydować do dnia 1 marca 2014 r. o wykorzystaniu do 30 % rocznego pułapu krajowego, o którym mowa w art. 40, w odniesieniu do roku składania wniosków 2014 lub – w przypadku Bułgarii i Rumunii – kwot określonych w załączniku VIII d. O każdej takiej decyzji powiadamiają Komisję przed upływem tego terminu.

Roczna pula środków finansowych określona w art. 123 zostaje zmniejszona o kwotę, o której mowa w akapicie pierwszym.

2. Na podstawie odsetka pułapu krajowego, który ma zostać wykorzystany przez odnośne nowe państwa członkowskie zgodnie z ust. 1 niniejszego artykułu, Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustalające odpowiedni pułap dla płatności redystrybucyjnej dla nowych państw członkowskich i odpowiadające mu zmniejszenie rocznej puli środków finansowych, o której mowa w art. 123. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 141b ust. 2.”;

12) art. 131 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Nowe państwa członkowskie stosujące system jednolitej płatności obszarowej mogą zdecydować, do dnia 1 sierpnia 2009 r., do dnia 1 sierpnia 2010 r., do dnia 1 sierpnia 2011 r., do dnia 1 września 2012 r. lub do dnia 1 lutego 2014 r., o wykorzystaniu, od następnego roku po podjęciu tej decyzji lub w przypadku decyzji podjętej przed 1 lutego 2014 r. od roku 2014, do 10 % pułapów krajowych, o których mowa w art. 40, na przyznawanie rolnikom wsparcia, o którym mowa w art. 68 ust. 1, oraz zgodnie z mającymi do nich zastosowanie przepisami zawartymi w tytule III rozdział 5.”;

13) tytuł art. 133a otrzymuje brzmienie:

„Przejęciowe wsparcie krajowe w 2013 r.”;

14) w tytule V rozdział 4 dodaje się artykuł w brzmieniu:

„Artykuł 133b

Przejęciowe wsparcie krajowe w 2014 r.

1. Nowe państwa członkowskie stosujące system jednolitej płatności obszarowej zgodnie z art. 122 mogą podjąć decyzję o przyznaniu w 2014 r. przejściowego wsparcia krajowego.

2. Bułgaria i Rumunia mogą przyznawać wsparcie w ramach niniejszego artykułu tylko, jeśli do 1 lutego 2014 r. postanowią nie przyznawać w 2014 r. żadnych uzupełniających krajowych płatności bezpośrednich na mocy art. 132.

3. Wsparcie może zostać przyznane na mocy niniejszego artykułu rolnikom w sektorach, którym przyznane zostało przejściowe wsparcie krajowe na podstawie art. 133a lub – w przypadku Bułgarii i Rumunii – w odniesieniu do których w 2013 r. przyznane zostały uzupełniające krajowe płatności bezpośrednie na podstawie art. 132.

4. Warunki przyznania wsparcia w ramach niniejszego artykułu są identyczne z tymi, które obowiązywały w odniesieniu do przyznawania płatności na podstawie z art. 132 lub 133a w roku 2013, z wyjątkiem zmniejszeń wynikających z zastosowania art. 132 ust. 2 w związku z art. 7 i 10.

5. Całkowita kwota pomocy, która może zostać przyznana rolnikom w każdym z sektorów, o których mowa w ust. 3, jest ograniczona do 80 % przeznaczonych dla sektorowych pul środków finansowych na rok 2013 zatwierdzonych przez Komisję zgodnie z art. 133a ust. 5, lub - w przypadku Bułgarii i Rumunii - zgodnie z art. 132 ust. 7.

W przypadku Cypru wielkość sektorowych pul środków finansowych została określona w załączniku XVIIa.

6. Ust. 3 i 4 nie mają zastosowania do Cypru.

7. Nowe państwa członkowskie powiadamiają Komisję o decyzjach, o których mowa w ust. 1 i 2, do dnia 31 marca 2014 r. Powiadomienie o decyzji, o której mowa w ust. 1, zawiera następujące informacje:

- a) pulę środków finansowych dla każdego sektora;
- b) w stosownych przypadkach maksymalna stawka przejściowego wsparcia krajowego.

8. Nowe państwa członkowskie mogą postanowić, na podstawie obiektywnych kryteriów i w granicach zatwierdzonych przez Komisję zgodnie z ust. 5, o wysokości kwot przejściowego wsparcia krajowego, jakie ma zostać przyznane.”.

15) w tytule VI dodaje się artykuł w brzmieniu:

„Artykuł 136a

Elastyczność między filarami

1. Do dnia 31 grudnia 2013 r. państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o udostępnieniu w postaci dodatkowego wsparcia działań w ramach programowania rozwoju obszarów wiejskich finansowanego przez EFRROW, określonego w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 (*), do 15 % swoich rocznych pułapów krajowych na rok kalendarzowy 2014, jak określono w załączniku VIII do niniejszego rozporządzenia, oraz swoich rocznych pułapów krajowych na lata kalendarzowe 2015-2019, jak określono w załączniku II do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 (**). W związku z tym odnośna kwota nie jest już dostępna na przyznawanie płatności bezpośrednich.

O decyzji, o której mowa w akapicie pierwszym, Komisję powiadamia się do dnia 31 grudnia 2013 r. Decyzja ta określa wielkość procentową, o której mowa we tym akapicie, która może różnić się w zależności od roku kalendarzowego.

Państwa członkowskie, które nie podejmą decyzji, o której mowa w akapicie pierwszym, w odniesieniu do roku kalendarzowego 2014, do dnia 1 sierpnia 2014 r. mogą podjąć tę decyzję w odniesieniu do lat kalendarzowych 2015-2019. Powiadamiają o każdej takiej decyzji Komisję do tego dnia.

Państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o przeglądzie decyzji, o której mowa w niniejszym ustępie, ze skutkiem od roku kalendarzowego 2018. Jakikolwiek decyzje oparte na takim przeglądzie mogą prowadzić do zmniejszenia wielkości procentowej, o której powiadomiono Komisję zgodnie z akapitem pierwszym, drugim i trzecim. Państwa członkowskie do dnia 1 sierpnia 2017 r. powiadamiają Komisję o każdej takiej decyzji opartej o taki przegląd.

2. Do dnia 31 grudnia 2013 r. państwa członkowskie, które nie podejmą decyzji, o której mowa w ust. 1, mogą podjąć decyzję o udostępnieniu w formie płatności bezpośrednich do 15 % lub – w przypadku Bułgarii, Estonii, Hiszpanii, Litwy, Łotwy, Polski, Portugalii, Rumunii, Słowacji, Finlandii, Szwecji i Zjednoczonego Królestwa – do 25 % kwoty przyznanej na wsparcie dla działań w ramach programów rozwoju obszarów wiejskich finansowanych z EFRROW w okresie 2015-2020 zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1305/2013. W związku z tym odnośna kwota nie jest już dostępna na środki wsparcia w ramach programów rozwoju obszarów wiejskich.

O decyzji, o której mowa w akapicie pierwszym, Komisja zostanie powiadomiona do dnia 31 grudnia 2013 r. Decyzja ta określa wartość procentową, o której mowa w tym akapicie, która może różnić się w zależności od roku kalendarzowego.

Państwa członkowskie, które nie podejmą decyzji, o której mowa w akapicie pierwszym, w odniesieniu do roku budżetowego 2015, do dnia 1 sierpnia 2014 r., mogą podjąć tę decyzję w odniesieniu do lat budżetowych 2016–2020. Powiadamiają Komisję o każdej takiej decyzji do tego dnia.

Państwa członkowskie mogą zadecydować o przeglądzie decyzji, o której mowa w niniejszym ustępie, ze skutkiem dla lat budżetowych 2019 i 2020. Jakkolwiek decyzja oparta na takim przeglądzie nie może prowadzić do zwiększenia wartości procentowej, o której powiadomiono Komisję zgodnie z akapitem pierwszym, drugim i trzecim. Państwa członkowskie do dnia 1 sierpnia 2017 r. powiadamiają Komisję o każdej takiej decyzji opartej o taki przegląd.

3. W celu uwzględnienia decyzji, o których państwa członkowskie powiadomiły zgodnie z ust. 1 i 2, Komisja jest uprawniona zgodnie z art. 141a do przyjmowania aktów delegowanych dotyczących przeglądu pułapów określonych w załączniku VIII.

(*) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 487).

(**) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej i uchylające rozporządzenia Rady (WE) nr 637/2008 i rozporządzenia Rady (WE) nr 73/2009 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 608).;

16) w tytule VI dodaje się artykuł w brzmieniu:

„Artykuł 136b

Przekazywanie środków do EFRROW

„Państwa członkowskie, które zgodnie z art. 136 podjęły decyzję o udostępnieniu od roku budżetowego 2011 r. kwoty unijnego wsparcia w ramach programowania i finansowania rozwoju obszarów wiejskich z EFRROW, w dalszym ciągu udostępniają kwoty określone w załączniku VIIIa na programowanie i finansowanie rozwoju obszarów wiejskich z EFRROW w roku budżetowym 2015.”;

17) w tytule VII dodaje się artykuł w brzmieniu:

„Artykuł 140a

Przekazanie uprawnień

Aby uwzględnić decyzje, o których państwa członkowskie powiadomiły zgodnie z art. 136a ust. 1 i 2, jak również

wszelkie inne zmiany pułapów krajowych określonych w załączniku VIII, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 141a aktów delegowanych dostosowujących pułapy określone w załączniku VIIIc.

Aby zapewnić optymalne stosowanie w 2014 r. zmniejszenia liniowego przewidzianego w art. 40 ust. 3, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 141a aktów delegowanych ustanawiających zasady obliczania zmniejszenia, jakie państwa członkowskie mają zastosować zgodnie z art. 40 ust. 3 w odniesieniu do rolników.”;

18) art. 141a otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 141a

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Komisji powierza się uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych na warunkach określonych w niniejszym artykule.

2. Uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych, o których mowa w art. 11a, art. 136a ust. 3 i art. 140a powierza się Komisji na okres do dnia 31 grudnia 2014 r.

3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 11a, art. 136a ust. 3 i art. 140a, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna od następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w określonym w tej decyzji późniejszym terminie. Nie wpływa ona na ważność już obowiązujących aktów delegowanych.

4. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja powiadamia o tym równocześnie Parlament Europejski i Radę.

5. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 11a, art. 136a ust. 3 i art. 140a wchodzi w życie tylko, jeśli Parlament Europejski albo Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od powiadomienia o tym akcie Parlamentu Europejskiego i Rady, lub jeśli przed upływem tego terminu zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.”;

19) zmienia się załączniki I, VIII i XVIIa oraz dodaje nowe załączniki VIIIa, VIIIb, VIIIc i VIId zgodnie z załącznikiem II pkt 1, 4,5 i 6 do niniejszego rozporządzenia;

20) załączniki II i III zmienia się zgodnie z załącznikiem II pkt 2 i 3 do niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 7

Zmiany w rozporządzeniu (UE) nr 1307/2013

W rozporządzeniu (UE) nr 1307/2013 wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 6 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W celu uwzględnienia zmian w łącznych maksymalnych kwotach płatności bezpośrednich, które mogą być przyznane, w tym wynikających z decyzji, jakie mają być podejmowane przez państwa członkowskie zgodnie z art. 136a rozporządzenia (WE) nr 73/2009 i art. 14 niniejszego rozporządzenia oraz wynikających z zastosowania art. 20 ust. 2 niniejszego rozporządzenia, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 70 niniejszego rozporządzenia aktów delegowanych dostosowujących pułapy krajowe określone w załączniku II do niniejszego rozporządzenia.”;

2) w art. 26 ust. 6 dodaje się akapit w brzmieniu:

„Do celów metod obliczeń przewidzianych w niniejszym artykule, pod warunkiem że nie jest stosowana płatność redystrybucyjna zgodnie z art. 41, państwa członkowskie w pełni uwzględniają wsparcie udzielone na rok kalendarzowy 2014 na mocy art. 72a i 125a rozporządzenia (WE) nr 73/2009.”;

3) w art. 36 ust. 3 dodaje się akapit w brzmieniu:

„W celu zróżnicowania systemu jednolitej płatności obszarowej, oraz pod warunkiem że nie jest stosowana płatność redystrybucyjna zgodnie z art. 41, państwa członkowskie w pełni uwzględniają wsparcie udzielone na rok kalendarzowy 2014 na mocy art. 125a rozporządzenia (WE) nr 73/2009.”;

4) w art. 72 ust. 2 po akapicie pierwszym dodaje się akapit w brzmieniu:

„Jednakże rozporządzenie to stosuje się nadal w odniesieniu do wniosków o pomoc odnoszących się do lat składania wniosków rozpoczynających się przed dniem 1 stycznia 2015 r.”;

Artykuł 8

Zmiany w rozporządzeniu (UE) nr 1306/2013

W rozporządzeniu (UE) nr 1306/2013 wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 119 ust. 1 akapit drugi otrzymuje brzmienie:

„Jednakże art. 31 rozporządzenia (WE) nr 1290/2005 i odnośne przepisy wykonawcze stosuje się nadal do dnia 31 grudnia 2014 r., a art. 30 i 44a rozporządzenia (WE) nr 1290/2005 i odnośne przepisy wykonawcze stosuje się nadal do, odpowiednio, wydatków poniesionych i płatności dokonanych w odniesieniu do rolniczego roku budżetowego 2013 r.”;

2) dodaje się artykuł w brzmieniu:

„Artykuł 119a

Odstępstwo od rozporządzenia (UE) nr 966/2012

W drodze odstępstwa do art. 59 ust. 5 rozporządzenia (UE) nr 966/2012 oraz od art. 9 ust. 1 niniejszego rozporządzenia, w odniesieniu do rolniczego roku budżetowego 2014, do ustalenia, czy wydatki, o których zwrot wystąpiono do Komisji są zgodne z prawem i prawidłowe, nie jest konieczna opinia jednostki certyfikującej.”;

3) art. 121 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Jednakże zastosowanie mają następujące przepisy:

a) art. 7, 8, 16, 25, 26 i 43 – od dnia 16 października 2013 r.;

b) art. 52, tytuł III, tytuł V rozdział II oraz tytuł VI – od dnia 1 stycznia 2015 r.

3. Niezależnie od ust. 1 i 2:

a) art. 9, 18, 40 i 51 stosuje się do wydatków dokonanych od dnia 16 października 2013 r.;

b) tytuł VII rozdział IV stosuje się do płatności dokonanych począwszy od rolniczego roku budżetowego 2014.”.

Artykuł 9

Zmiany w rozporządzeniu (UE) nr 1308/2013

W rozporządzeniu (UE) nr 1308/2013 wprowadza się niniejszym następujące zmiany:

1) dodaje się artykuł w brzmieniu:

„Artykuł 214a

Płatności krajowe dla niektórych sektorów w Finlandii

Z zastrzeżeniem upoważnienia przez Komisję, w okresie 2014–2020 Finlandia może nadal przyznawać pomoc krajową, którą przyznała producentom w 2013 r. na podstawie art. 141 Aktu przystąpienia z 1994 r., pod warunkiem że:

a) kwota wsparcia dochodu będzie degresywna w całym okresie oraz że w 2020 r. nie będzie przekraczała 30 % kwoty przyznanej w 2013 r.; oraz

b) przed każdym skorzystaniem z tej możliwości zostały w pełni wykorzystane systemy wsparcia w ramach WPR dla danych sektorów.

Komisja przyjmuje takie upoważnienie bez zastosowania procedury, o której mowa w art. 29 ust. 2 lub 3 niniejszego rozporządzenia.”;

2) w art. 230 ust. 1 dodaje się litery w brzmieniu:

„ba) art. 111 do dnia 31 marca 2015 r.,”

„ca) art. 125a ust. 1 lit. e) i art. 125a ust. 2 oraz, w odniesieniu do sektora owoców i warzyw, załącznik XVIa, do dnia zastosowania odpowiednich przepisów, które mają być ustanowione na mocy aktów delegowanych przewidzianych w art. 173 ust. 1 lit. b) oraz i);”;

„da) art. 136, 138 i 140, jak również załącznik XVIII do celów stosowania tych artykułów, do dnia zastosowania przepisów, które mają być ustanowione na mocy aktów wykonawczych przewidzianych w art. 180 i art. 183 lit. a) lub do dnia 30 czerwca 2014 r., w zależności od tego, który z tych terminów przypada wcześniej.”.

Artykuł 10

Zmiany w rozporządzeniu (UE) nr 1305/2013

W rozporządzeniu (UE) nr 1305/2013 wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 31 dodaje się ustęp w brzmieniu:

„6. Chorwacja może w ramach tego działania przyznawać płatności beneficjentom na obszarach, które zostały wyznaczone zgodnie z art. 32 ust. 3, nawet w przypadku gdy działanie dostosowawcze, o którym mowa w akapicie trzecim tego ustępu, nie zostało zakończone. Działanie dostosowawcze zostaje zakończone nie później niż dnia 31 grudnia 2014 r. Beneficjenci na obszarach, które w wyniku zakończenia działania dostosowawczego przestały być obszarami kwalifikującymi się, nie otrzymują dalszych płatności w ramach tego środka.”;

2) art. 58 ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Przy podziale kwot na poszczególne lata, o którym mowa w ust. 4 niniejszego artykułu, uwzględnia się również

środki finansowe przekazane EFRROW zgodnie z art. 136a ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 73/2009 i art. 7 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013 oraz środki finansowe przekazane EFRROW w wyniku zastosowania art. 10b, 136 i 136b rozporządzenia (WE) nr 73/2009 w odniesieniu do lat kalendarzowych 2013 i 2014.”;

3) art. 59 ust. 4 lit. f) otrzymuje brzmienie:

„f) 100 % dla kwoty 100 mln EUR, według cen z 2011 roku, przyznanej Irlandii, dla kwoty 500 mln EUR, według cen z 2011 roku, przyznanej Portugalii oraz dla kwoty 7 mln EUR, według cen z 2011 r., przyznanej Cypru, pod warunkiem, że te państwa członkowskie otrzymują pomoc finansową zgodnie z art. 136 i 143 TFUE w dniu 1 stycznia 2014 r. lub później, do 2016 r., gdy stosowanie tego przepisu poddane będzie ponownej ocenie.”.

ROZDZIAŁ III

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 11

Wejście w życie i stosowanie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie z dniem jego opublikowania w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 1 stycznia 2014 r.

Jednakże:

— art. 6 pkt 15, 17 i 18 stosuje się od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia;

— art. 6 pkt 20 stosuje się od dnia 22 grudnia 2013 r.; oraz

— art. 8 pkt 3 stosuje się od dat rozpoczęcia stosowania określonych w niniejszym rozporządzeniu.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 17 grudnia 2013 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodniczący
M. SCHULZ

W imieniu Rady
Przewodniczący
V. JUKNA

ZAŁĄCZNIK I

Korelacja artykułów w środkach w okresach programowania 2007–2013 i 2014–2020

Rozporządzenie (WE) nr 1698/2005	Rozporządzenie (UE) nr 1305/2013
Art. 20 lit. a) ppkt (i): Szkolenia zawodowe i informowanie	Art. 14
Art. 20 lit. a) ppkt (ii): Podejmowanie działalności przez młodych rolników	Art. 19 ust. 1 lit. a) ppkt (i)
Art. 20 lit. a) ppkt (iii): Wcześniejsza emerytura	/
Art. 20 lit. a) ppkt (iv): Korzystanie z usług doradczych	Art. 15 ust. 1 lit. a)
Art. 20 lit. a) ppkt (v): Tworzenie usług z zakresu zarządzania gospodarstwem rolnym, zastępstwa i usług doradczych	Art. 15 ust. 1 lit. b)
Art. 20 lit. b) ppkt (i): Modernizacja gospodarstw rolnych	Art. 17 ust. 1 lit. a)
Art. 20 lit. b) pkt (ii): Podwyższanie wartości gospodarczej lasów	Art. 21 ust. 1 lit. d)
Art. 20 lit. b) ppkt (iii): Zwiększanie wartości dodanej produktów rolnych i leśnych	Art. 17 ust. 1 lit. b) Art. 21 ust. 1 lit. e)
Art. 20 lit. b) ppkt (iv): Współpraca na rzecz rozwoju nowych produktów, procesów i technologii	Art. 35
Art. 20 lit. b) ppkt (v): Infrastruktura w rolnictwie i leśnictwie	Art. 17 ust. 1 lit. c)
Art. 20 lit. b) ppkt (vi): Działania w zakresie przywracania potencjału i działania zapobiegawcze	Art. 18
Art. 20 lit. c) ppkt (i): Spełnianie norm	/
Art. 20 lit. c) ppkt (ii): Systemy jakości żywności	Art. 16
Art. 20 lit. c) ppkt (iii): Działalność informacyjna i promocyjna	Art. 16
Art. 20 lit. d) ppkt (i): Gospodarstwa niskotowarowe	Art. 19 ust. 1 lit. a) ppkt (iii)
Art. 20 lit. d) ppkt (ii): Grupy producentów	Art. 27
Art. 36 lit. a) ppkt (i): Płatności z tytułu naturalnych utrudnień na obszarach górskich	Art. 31
Art. 36 lit. a) ppkt (ii): Płatności z tytułu naturalnych utrudnień na obszarach innych niż obszary górskie	Art. 31
Art. 36 lit. a) ppkt (iii): Płatności dla obszarów Natura 2000 i płatności związane z dyrektywą 2000/60/WE	Art. 30
Art. 36 lit. a) ppkt (iv): Płatności rolnośrodowiskowe	Art. 28 Art. 29
Art. 36 ppkt (v): Płatności z tytułu dobrostanu zwierząt	Art. 33
Art. 36 lit. b) ppkt (i): Pierwsze zalesianie gruntów rolnych	Art. 21 ust. 1 lit. a)
Art. 36 lit. b) pkt (ii): Pierwsze zakładanie systemów rolnoleśnych	Art. 21 ust. 1 lit. b)

Rozporządzenie (WE) nr 1698/2005	Rozporządzenie (UE) nr 1305/2013
Art. 36 lit. b) ppkt (iii): Pierwsze zalesianie gruntów nierolniczych	Art. 21 ust. 1 lit. a)
Art. 36 lit. b) pkt (iv): Płatności dla obszarów Natura 2000	Art. 30
Art. 36 lit. b) ppkt (v): Płatności leśno-środowiskowe	Art. 34
Art. 36 lit. b) ppkt (vi): Przywracanie potencjału leśnego oraz wprowadzanie działań zapobiegawczych	Art. 21 ust. 1 lit. c)
Art. 36 lit. b) ppkt (vii): Inwestycje nieprodukcyjne	Art. 21 ust. 1 lit. d)
Środki określone w rozporządzeniu (WE) nr 718/2007	Środki określone w rozporządzeniu (UE) nr 1305/2013
Art. 171 ust. 2 lit. a): Inwestycje w gospodarstwach rolnych, mające na celu restrukturyzację i modernizację ukierunkowaną na dostosowanie gospodarstw do norm wspólnotowych	Art. 17 ust. 1 lit. a)
Art. 171 ust. 2 lit. c): Inwestycje w przetwórstwo produktów rolnictwa i rybołówstwa oraz obrót takimi produktami, mające na celu restrukturyzację i modernizację ukierunkowaną na dostosowanie danej działalności do norm wspólnotowych	Art. 17 ust. 1 lit. b)

ZAŁĄCZNIK II

W załącznikach do rozporządzenia (WE) nr 73/2009 wprowadza się następujące zmiany:

1) w załączniku I po wierszu dotyczącym „Wsparcia specjalnego” dodaje się wiersz w brzmieniu:

„Płatność redystrybucyjna	tytuł III rozdział 5a i tytuł V rozdział 2a	Płatność niezwiązana z produkcją”
---------------------------	---	-----------------------------------

2) w załączniku II wprowadza się następujące zmiany:

a) lit. A „Środowisko” otrzymuje brzmienie:

„1	Dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz.U. L 103 z 25.4.1979, s. 1)	Art. 3 ust. 1, art. 3 ust. 2 lit. b), art. 4 ust. 1, 2 i 4 oraz art. 5 lit. a), b) i d)
2	—	—
3	Dyrektywa Rady 86/278/EWG z dnia 12 czerwca 1986 r. w sprawie ochrony środowiska, w szczególności gleby, w przypadku wykorzystywania osadów ściekowych w rolnictwie (Dz.U. L 181 z 4.7.1986, s. 6)	Art. 3
4	Dyrektywa Rady 91/676/EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. dotycząca ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego (Dz.U. L 375 z 31.12.1991, s. 1)	Art. 4 i 5
5	Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U. L 206 z 22.7.1992, s. 7)	Art. 6 i art. 13 ust. 1 lit. a);

b) lit. B punkt 9 „Zdrowie publiczne, zdrowie zwierząt oraz zdrowie roślin” otrzymuje brzmienie:

„9	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1107/2009 z dnia 21 października 2009 r. dotyczące wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin i uchylające dyrektywy Rady 79/117/EWG i 91/414/EWG (Dz.U. L 309 z 24.11.2009, s.1)	Art. 55 zdanie pierwsze i drugie”
----	---	-----------------------------------

3) w załączniku III punkt „Ochrona zasobów wodnych i gospodarka wodna” otrzymuje brzmienie:

„Ochrona zasobów wodnych i gospodarka wodna:	— Ustalanie stref buforowych wzdłuż cieków wodnych ⁽¹⁾
Ochrona wód przed zanieczyszczeniem i odpływem oraz zarządzanie wykorzystaniem wód	— Przestrzeganie procedur wydawania zezwoleń w przypadku gdy wykorzystanie wody w celu nawadniania wymaga zezwolenia

Ochrona wód gruntowych przed zanieczyszczeniem: zakaz bezpośrednich zrzutów do wód gruntowych oraz środki mające na celu zapobieganie pośredniemu zanieczyszczeniu wód gruntowych poprzez zrzut do gleby i przenikanie niebezpiecznych substancji, wymienionych w załączniku do dyrektywy 80/86/EWG w jej wersji obowiązującej w ostatnim dniu jej obowiązywania, w stopniu w jakim dotyczy to działalności rolniczej

⁽¹⁾ Uwaga: Strefy buforowe muszą – zarówno w granicach stref podatnych wyznaczonych na podstawie art. 3 ust. 2 dyrektywy 91/676/EWG, jak i poza tymi strefami – spełniać co najmniej wymogi dotyczące warunków rolniczego wykorzystania nawozu w pobliżu cieków wodnych, o których mowa w załączniku II pkt A.4 do dyrektywy 91/676/EWG; wymogi te należy stosować zgodnie z programami działania państw członkowskich ustanowionymi na podstawie art. 5 ust. 4 dyrektywy 91/676/EWG.”

4) w załączniku VIII kolumna odnosząca się do sytuacji w roku 2014 otrzymuje brzmienie:

„Tabela 1

(w tys. EUR)	
Państwo członkowskie	2014
Belgia	544 047
Dania	926 075
Niemcy	5 178 178
Grecja	2 047 187
Hiszpania	4 833 647
Francja	7 586 341
Irlandia	1 216 547
Włochy	3 953 394
Luksemburg	33 662
Niderlandy	793 319
Austria	693 716
Portugalia	557 667
Finlandia	523 247
Szwecja	696 487
Zjednoczone Królestwo	3 548 576

Tabela 2 (*)

(w tys. EUR)	
Bułgaria	642 103
Republika Czeska	875 305
Estonia	110 018
Cypr	51 344
Łotwa	168 886
Litwa	393 226
Węgry	1 272 786
Malta	5 240
Polska	2 970 020
Rumunia	1 428 531
Słowenia	138 980
Słowacja	377 419
Chorwacja	113 908

(*) Pułapy obliczone z uwzględnieniem harmonogramu przyrostów przewidzianego w art. 121.”

5) po załączniku VIII dodaje się załączniki w brzmieniu:

„Załącznik VIIIa

Kwoty wynikające z zastosowania art. 136b w roku 2014

Niemcy: 42 600 000 EUR

Szwecja: 9 000 000 EUR

Załącznik VIIIb

Średnia wielkość gospodarstwa rolnego, która ma być stosowana zgodnie z art. 72a ust. 4 i art. 125a ust. 3

Państwo członkowskie	Średnia wielkość gospodarstwa rolnego (w hektarach)
Belgia	29
Bułgaria	6
Republika Czeska	89
Dania	60
Niemcy	46
Estonia	39
Irlandia	32
Grecja	5
Hiszpania	24
Francja	52
Chorwacja	5,9
Włochy	8
Cypr	4
Łotwa	16
Litwa	12
Luksemburg	57
Węgry	7
Malta	1
Niderlandy	25
Austria	19
Polska	6
Portugalia	13
Rumunia	3
Słowenia	6
Słowacja	28
Finlandia	34
Szwecja	43
Zjednoczone Królestwo	54

Załącznik VIIIc

Pułapy krajowe, o których mowa w art. 72a ust. 3 i art. 125a ust. 3

(w tys. EUR)

Belgia	505 266
Bułgaria	796 292
Republika Czeska	872 809
Dania	880 384
Niemcy	5 018 395
Estonia	169 366
Irlandia	1 211 066
Grecja	1 931 177
Hiszpania	4 893 433
Francja	7 437 200
Chorwacja	265 785
Włochy	3 704 337
Cypr	48 643
Łotwa	302 754
Litwa	517 028
Luksemburg	33 432
Węgry	1 269 158
Malta	4 690
Niderlandy	732 370
Austria	691 738
Polska	3 061 518
Portugalia	599 355
Rumunia	1 903 195
Słowenia	134 278
Słowacja	394 385
Finlandia	524 631
Szwecja	699 768
Zjednoczone Królestwo	3 591 683

Załącznik VIII d

Kwoty dla Bułgarii i Rumunii, o których mowa w art. 125b ust. 1

Bułgaria	789 365 000 EUR
Rumunia	1 753 000 000 EUR*

6) załącznik XVII a otrzymuje brzmienie:

„Załącznik XVII a

Przejściowa pomoc krajowa na Cyprze

(w EUR)

Sektor	2013	2014
Zboża (z wyjątkiem pszenicy durum)	141 439	113 151
Pszenica durum	905 191	724 153
Mleko i przetwory mleczne	3 419 585	2 735 668
Wołowina	4 608 945	3 687 156
Owce i kozy	10 572 527	8 458 022
Sektor wieprzowiny	170 788	136 630
Drób i jaja	71 399	57 119
Wino	269 250	215 400
Oliwa z oliwek	3 949 554	3 159 643
Winogrona stołowe	66 181	52 945
Winogrona suszone	129 404	103 523
Pomidory przetworzone	7 341	5 873
Banany	4 285 696	3 428 556
Tytoń	1 027 775	822 220
Owoce roślin liściastych, w tym owoce pestkowe	173 390	138 712
Ogółem	29 798 462	23 838 770*

ROZPORZĄDZENIE RADY (UE, EURATOM) NR 1311/2013**z dnia 2 grudnia 2013 r.****określające wieloletnie ramy finansowe na lata 2014–2020**

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 312,

uwzględniając Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, w szczególności jego art. 106a,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

uwzględniając zgodę Parlamentu Europejskiego,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

stanowiąc zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) W ramach rocznych pułapów środków na zobowiązania w podziale na kategorie wydatków i rocznych pułapów środków na płatności ustanowionych niniejszym rozporządzeniem należy przestrzegać pułapów wyznaczonych w odniesieniu do zobowiązań i zasobów własnych w deyzji Rady 2007/436/WE, Euratom ⁽¹⁾.
- (2) Biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia odpowiedniego poziomu przewidywalności w celu przygotowania i realizacji średnioterminowych inwestycji, należy wyznaczyć okres obowiązywania wieloletnich ram finansowych (WRF) na siedem lat począwszy od dnia 1 stycznia 2014 r. Nie później niż w 2016 r. zostanie dokonany przegląd, po wyborach do Parlamentu Europejskiego. Pozwoli to instytucjom, w tym Parlamentowi Europejskiemu wybranemu w 2014 r., ponownie ocenić priorytety. Wyniki tego przeglądu należy uwzględnić przy ewentualnej korekcie niniejszego rozporządzenia w odniesieniu do pozostałych lat WRF. Ustalenie to jest zwane dalej „przełogdem/rewizją”.
- (3) W kontekście śródkresowego przeglądu / śródkresowej rewizji WRF, Parlament Europejski, Rada i Komisja uzgodniły, że wspólnie przeanalizują, jaki byłby najlepszy czas trwania kolejnych WRF, zanim Komisja przedstawi

swoje wnioski z myślą o zapewnieniu odpowiedniej równowagi między odpowiednimi kadencjami członków Parlamentu Europejskiego i Komisji Europejskiej, a potrzebą stabilności cykli programowania i przewidywalnością inwestycji.

- (4) Należy wprowadzić szczególną i jak największą elastyczność, aby umożliwić Unii wypełnienie jej zobowiązań zgodnie z art. 323 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).
- (5) Następujące instrumenty szczególne są niezbędne, by umożliwić Unii reakcję na określone nieprzewidziane okoliczności lub aby umożliwić finansowanie wyraźnie określonych wydatków, których nie można byłoby sfinansować w ramach pułapów dostępnych dla jednego lub kilku działów określonych w ramach finansowych, usprawniając przez to procedurę budżetową: rezerwa na pomoc nadzwyczajną, Fundusz Solidarności Unii Europejskiej, Instrument Elastyczności, Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji, margines na nieprzewidziane wydatki, specjalna elastyczność służąca przeciwdziałaniu bezrobociu osób młodych i zintensyfikowaniu badań naukowych oraz globalny margines na zobowiązania w zakresie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia, w szczególności zatrudnienia młodzieży. Należy zatem wprowadzić szczegółowe przepisy umożliwiające zapisanie w budżecie środków na zobowiązania poza pułapami określonymi w WRF, jeżeli istnieje konieczność wykorzystania instrumentów szczególnych.
- (6) Jeżeli konieczne jest uruchomienie gwarancji z budżetu ogólnego Unii w odniesieniu do pożyczek udzielonych w ramach instrumentu wsparcia bilansu płatniczego lub europejskiego mechanizmu stabilizacji finansowej ustanowionych odpowiednio w rozporządzeniu Rady (WE) nr 332/2002 ⁽²⁾ i w rozporządzeniu Rady (UE) nr 407/2010 ⁽³⁾, należy uruchomić niezbędną kwotę poza pułapami środków na zobowiązania i środków na płatności określonymi w WRF, przestrzegając jednocześnie pułapu zasobów własnych.
- (7) WRF należy określić w cenach z 2011 r. Należy także ustalić zasady dotyczące dostosowań technicznych WRF w celu przeliczenia dostępnych pułapów i marginesów.

⁽¹⁾ Decyzja Rady 2007/436/WE, Euratom z dnia 7 czerwca 2007 r. w sprawie systemu zasobów własnych Wspólnot Europejskich (Dz.U. L 163 z 23.6.2007, s. 17).

⁽²⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 332/2002 z dnia 18 lutego 2002 r. ustanawiające instrument średnioterminowej pomocy finansowej dla bilansów płatniczych państw członkowskich (Dz.U. L 53 z 23.2.2002, s. 1).

⁽³⁾ Rozporządzenie Rady (UE) nr 407/2010 z dnia 11 maja 2010 r. ustanawiające europejski mechanizm stabilizacji finansowej (Dz.U. L 118 z 12.5.2010, s. 1).

- (8) WRF nie powinny uwzględniać pozycji budżetu finansowanych z dochodów przeznaczonych na określone cele w rozumieniu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012⁽¹⁾ („rozporządzenie finansowe”).
- (9) Może zaistnieć konieczność rewizji niniejszego rozporządzenia w przypadku wystąpienia nieprzewidzianych okoliczności, których nie da się uwzględnić w ramach pułapów ustanowionych jako część WRF. Konieczne jest zatem wprowadzenie przepisów umożliwiających rewizję WRF w takich przypadkach.
- (10) Należy określić zasady na wypadek innych sytuacji, które mogą wymagać dostosowania lub rewizji WRF. Takie dostosowania lub rewizje mogą być związane z wykonaniem budżetu, działaniami łączącymi skuteczność funduszy z należytytym zarządzaniem gospodarczym, zmianami Traktatów, kolejnymi rozszerzeniami, ponownym zjednoczeniem Cypru lub opóźnionym przyjęciem nowych przepisów regulujących określone obszary polityki.
- (11) Pułę środków finansowych na politykę spójności dla poszczególnych krajów ustala się na podstawie danych statystycznych i prognoz wykorzystanych w zaktualizowanym w lipcu 2012 r. wniosku Komisji dotyczącym niniejszego rozporządzenia. Biorąc pod uwagę niepewność prognoz oraz skutki dla państw członkowskich, wobec których zastosowanie ma górny limit środków, oraz w celu uwzględnienia szczególnie trudnej sytuacji państw członkowskich dotkniętych kryzysem, w 2016 r. Komisja dokona przeglądu łącznej kwoty alokacji dla wszystkich państw członkowskich w na cel polityki spójności: „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” na lata 2017–2020.
- (12) Konieczne jest wprowadzenie przepisów określających ogólne zasady współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie procedury budżetowej.
- (13) Konieczne jest również wprowadzenie przepisów dotyczących szczegółowych zasad postępowania w przypadku dużych projektów infrastrukturalnych, których czas realizacji znacznie przekracza wyznaczony okres obowiązywania WRF. Konieczne jest wyznaczenie maksymalnych kwot wkładu z budżetu ogólnego Unii w te projekty, co pozwoli zapewnić, by nie miały one żadnego wpływu na inne projekty finansowane z tego budżetu.
- (14) Komisja powinna przedstawić wniosek w sprawie nowych wieloletnich ram finansowych przed dniem 1 stycznia 2018 r., by umożliwić instytucjom przyjęcie go z wystarczającym wyprzedzeniem przed wejściem w życie kolejnych WRF. Niniejsze rozporządzenie powinno w dalszym ciągu mieć zastosowanie, jeżeli kolejne ramy finansowych nie zostaną przyjęte przed końcem okresu obowiązywania WRF określonych w niniejszym rozporządzeniu.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1).

- (15) Przeprowadzono konsultacje z Europejskim Komitetem Ekonomiczno-Społecznym i Komitetem Regionów, które przyjęły swoje opinie⁽²⁾,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

ROZDZIAŁ 1

Przepisy ogólne

Artykuł 1

Wieloletnie ramy finansowe

Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2014–2020 (dalej zwane „WRF”) określono w załączniku.

Artykuł 2

Śródkresowy przegląd / śródkresowa rewizja WRF

Do końca 2016 r. Komisja przedstawi przegląd funkcjonowania WRF, z pełnym uwzględnieniem sytuacji gospodarczej w tym czasie oraz najnowszych prognoz makroekonomicznych. Temu obowiązkowemu przeglądowi będzie, w stosownych przypadkach, towarzyszyć wniosek ustawodawczy dotyczący rewizji niniejszego rozporządzenia zgodnie z procedurami określonymi w TFUE. Bez uszczerbku dla art. 7 niniejszego rozporządzenia pula środków finansowych wcześniej przydzielone poszczególnym krajom nie zostaną w drodze takiej rewizji zmniejszone.

Artykuł 3

Przestrzeżenie pułapów WRF

1. Parlament Europejski, Rada i Komisja podczas każdej procedury budżetowej oraz przy wykonywaniu budżetu na dany rok zachowują zgodność z rocznymi pułapami wydatków określonymi w WRF.

Podpułap działu 2 określony w załączniku ustala się bez uszczerbku dla elastyczności między dwoma filarami Wspólnej Polityki Rolnej (WPR). Dostosowany pułap, który ma mieć zastosowanie do filara I WPR po przesunięciach środków między Europejskim Funduszem Rolnym na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich a płatnościami bezpośrednimi, zostanie określony w odpowiednim akcie prawnym, a WRF zostaną odpowiednio dostosowane w drodze dostosowania technicznego przewidzianego w art. 6 ust. 1 niniejszego rozporządzenia.

2. Instrumenty szczególne przewidziane w art. 9–15 zapewniają elastyczność WRF oraz zostają określone, aby zapewnić sprawne funkcjonowanie procedury budżetowej. Środki na zobowiązania można zapisać w budżecie poza pułapami dla odpowiednich działów określonych w WRF, gdy konieczne jest wykorzystanie zasobów dostępnych w ramach rezerwy na pomoc nadzwyczajną, Funduszu Solidarności Unii Europejskiej, Instrumentu Elastyczności, Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji, marginesu na nieprzewidziane wydatki, specjalnej elastyczności służącej przeciwdziałaniu bezrobociu osób młodych i zintensyfikowaniu badań naukowych oraz

⁽²⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Rady określającego wieloletnie ramy finansowe na lata 2014–2020 (Dz.U. C 229 z 31.7.2012, s. 32); opinia Komitetu Regionów „Nowe Wieloletnie Ramy Finansowe na okres po roku 2013” (Dz.U. C 391 z 18.12.2012, s. 31).

łącznego marginesu na zobowiązania w zakresie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia, w szczególności zatrudnienia młodzieży, zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 2012/2002 ⁽¹⁾, rozporządzeniem (WE) nr 1927/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽²⁾ oraz porozumieniem międzyinstytucjonalnym między Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją ⁽³⁾.

3. Jeżeli konieczne jest uruchomienie gwarancji pożyczki zabezpieczonej z budżetu ogólnego Unii zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 332/2002 lub rozporządzeniem (UE) nr 407/2010, odbywa się to poza pułapami określonymi w WRF.

Artykuł 4

Przestrzeganie pułapu zasobów własnych

1. W każdym roku w okresie objętym WRF obowiązuje zasada, że wymagana łączna kwota środków na płatności, po rocznym dostosowaniu i z uwzględnieniem wszelkich innych dostosowań i rewizji, jak również zastosowania art. 3 ust. 2 i 3, nie może skutkować taką stawką poboru zasobów własnych, która przekraczałaby pułap zasobów własnych określony zgodnie z decyzją 2007/436/WE, Euratom.

2. W razie potrzeby pułapy określone w WRF obniża się w drodze ich rewizji, aby zapewnić przestrzeganie pułapu zasobów własnych określonego zgodnie z decyzją 2001/436/WE, Euratom.

Artykuł 5

Łączny margines płatności

1. Co roku, począwszy od 2015 r., w ramach dostosowań technicznych, o których mowa w art. 6, Komisja dostosowuje pułap płatności dla lat 2015–2020 w górę o kwotę odpowiadającą różnicy między dokonanymi płatnościami a określonym w wieloletnich ramach finansowych pułapem płatności na rok n-1.

2. Roczne dostosowania nie mogą przekroczyć poniższych kwot maksymalnych (w cenach z 2011 r.) w latach 2018–2020 w porównaniu z pierwotnym pułapem płatności na dany rok:

2018 - 7 mld EUR

2019 - 9 mld EUR

2020 - 10 mld EUR

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 2012/2002 z dnia 11 listopada 2002 r. ustanawiające Fundusz Solidarności Unii Europejskiej (Dz.U. L 311 z 14.11.2002, s. 3).

⁽²⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1927/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 r. ustanawiające Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji (Dz.U. L 406 z 30.12.2006, s. 1).

⁽³⁾ Porozumienie międzyinstytucjonalne między Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją z dnia 2 grudnia 2013 r. w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami (Dz.U. C 373 z 20.12.2013, s. 1).

3. Wszelkie dostosowania w górę zostaną w pełni skompensowane odpowiednim obniżeniem pułapu płatności na rok n-1.

Artykuł 6

Dostosowania techniczne

1. Każdego roku Komisja, działając z wyprzedzeniem w stosunku do procedury budżetowej na rok n+1, dokonuje następujących dostosowań technicznych WRF:

- przeszacowania (w cenach z roku n+1) pułapów oraz całkowitych kwot środków na zobowiązania i środków na płatności;
- obliczenia marginesu dostępnego w ramach pułapu zasobów własnych określonego zgodnie z decyzją 2007/436/WE, Euratom;
- obliczenia bezwzględnej kwoty marginesu na nieprzewidziane wydatki przewidzianego w art. 13;
- obliczenia łącznego marginesu na płatności przewidzianego w art. 5;
- obliczenia łącznego marginesu na zobowiązania przewidzianego w art. 14.

2. Komisja dokonuje dostosowań technicznych, o których mowa w ust. 1, na podstawie stałego deflatora w wysokości 2 % rocznie.

3. Komisja przekazuje wyniki dostosowań technicznych, o których mowa w ust. 1, i leżące u ich podstaw prognozy gospodarcze Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

4. Bez uszczerbku dla art. 7 i 8, w stosunku do danego roku nie można dokonywać żadnych dalszych dostosowań technicznych ani w ciągu tego roku, ani na zasadzie *ex-post* w latach kolejnych.

Artykuł 7

Dostosowanie puł środków finansowych na politykę spójności

1. W celu uwzględnienia szczególnie trudnej sytuacji państw członkowskich dotkniętych kryzysem, w 2016 r. Komisja – wraz z dostosowaniem technicznym na rok 2017 – dokona przeglądu łącznej kwoty środków przydzielonych wszystkim państwom członkowskim w obrębie celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” w ramach polityki spójności na lata 2017–2020, wykorzystując metodę alokacji określoną w odnośnym akcie podstawowym w oparciu o najbardziej aktualne w tym momencie dostępne statystyki oraz porównania – w odniesieniu do państw członkowskich, dla których środki ograniczono – między skumulowanym PKB danego kraju odnotowanym w latach 2014 i 2015 a łącznym PKB danego kraju oszacowanym w 2012 r. Komisja dostosuje wspomnianą łączną kwotę przydzielonych środków, w każdym przypadku, w którym wystąpi łączna rozbieżność wynosząca ponad +/- 5 %.

2. Wymagane dostosowania zostają rozłożone równo na lata 2017–2020, a odpowiadające im pułapy określone w WRF zostają odpowiednio zmienione. Pułapy płatności zostają również odpowiednio zmienione celem zapewnienia należytego rozłożenia w czasie w odniesieniu do środków na zobowiązania.

3. W dostosowaniu technicznym na rok 2017, po przeprowadzeniu śródkresowego przeglądu kwalifikalności państw członkowskich do otrzymania środków z Funduszu Spójności, który to przegląd został przewidziany w art. 90 ust. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013⁽¹⁾, w przypadku gdy dane państwo członkowskie staje się nowym państwem kwalifikującym się do otrzymywania środków z Funduszu Spójności lub traci taką kwalifikowalność, Komisja dodaje wynikające ze stosownych obliczeń kwoty do środków przydzielonych danemu państwu członkowskiemu na lata 2017–2020 lub odejmuje je od tych środków.

4. Wymagane dostosowania wynikające z ust. 3 zostają rozłożone równo na lata 2017–2020, a odpowiadające im pułapy określone w WRF zostają odpowiednio zmienione. Pułapy środków na płatności również zostają odpowiednio zmienione celem zapewnienia należytego rozłożenia w czasie w odniesieniu do środków na zobowiązania.

5. Łączny wynik netto dostosowań, o których mowa w ust. 1 i 3, niezależnie od tego czy będzie on dodatni czy ujemny, nie może przekroczyć 4 mld EUR.

Artykuł 8

Dostosowania dotyczące działań łączących skuteczność funduszy z należyтым zarządzaniem gospodarczym

W przypadku gdy Komisja wycofuje zawieszenie zobowiązań budżetowych dotyczących Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich lub Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego w kontekście działań łączących skuteczność funduszy z należyтым zarządzaniem gospodarczym, Komisja, zgodnie z odnośnym aktem podstawowym, dokonuje przesunięcia zawieszonych zobowiązań na kolejne lata. Zawieszone zobowiązania z roku *n* nie mogą być ponownie ujmowane w budżecie później niż w roku *n+3*.

ROZDZIAŁ 2

Instrumenty szczególne

Artykuł 9

Rezerwa na pomoc nadzwyczajną

1. Rezerwa na pomoc nadzwyczajną ma umożliwić szybkie reagowanie na szczególne potrzeby krajów trzecich w zakresie pomocy będące skutkiem zdarzeń, których nie można było

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego objętych zakresem wspólnych ram strategicznych oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności i uchylające Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Zob. s. 320 niniejszego Dziennika Urzędowego).

przewidzieć w momencie uchwalania budżetu; jest przede wszystkim przeznaczona na operacje humanitarne, lecz również na cywilne zarządzanie kryzysowe i na ochronę ludności oraz – w razie potrzeby – na sytuacje szczególnej presji związanej z przepływami migracyjnymi na zewnętrznych granicach Unii,

2. Roczną kwotę rezerwy ustala się na 280 mln EUR (w cenach z 2011 r.) i zgodnie z rozporządzeniem finansowym można ją wykorzystywać do roku *n+1*. Rezerwa ta zostaje zapisana w budżecie ogólnym Unii jako rezerwa. W pierwszej kolejności wykorzystuje się część kwoty rocznej wynikającą z lat poprzednich. Ta część rocznej kwoty z roku *n*, która nie zostanie wykorzystana w roku *n+1*, wygasa.

Artykuł 10

Fundusz Solidarności Unii Europejskiej

1. Fundusz Solidarności Unii Europejskiej ma umożliwiać szybką pomoc finansową w razie poważnych katastrof na terytorium państwa członkowskiego lub kraju kandydującego, zgodnie z definicją zawartą w odpowiednim akcie podstawowym. Pułap rocznej kwoty dostępnej w ramach tego funduszu wynosi 500 mln EUR (w cenach z 2011 r.). W dniu 1 października każdego roku co najmniej jedna czwarta rocznej kwoty powinna pozostać dostępna w celu pokrycia potrzeb powstających do końca roku. Część rocznej kwoty, która nie została zapisana w budżecie, może zostać wykorzystana do roku *n+1*. W pierwszej kolejności wykorzystuje się część kwoty rocznej wynikającej z poprzedniego roku. Ta część rocznej kwoty z roku *n*, która nie zostanie wykorzystana w roku *n+1*, wygasa.

2. W wyjątkowych przypadkach i jeżeli pozostające zasoby finansowe dostępne w ramach Funduszu Solidarności Unii Europejskiej w roku wystąpienia katastrofy, zgodnie z definicją zawartą w odpowiednim akcie podstawowym, nie są wystarczające do pokrycia kwoty pomocy uważanej za niezbędną przez Parlament Europejski i Radę, Komisja może zaproponować, aby różnica została sfinansowana z kwoty przeznaczonej na rok następny.

Artykuł 11

Instrument elastyczności

1. Instrument Elastyczności ma umożliwić finansowanie w danym roku budżetowym i do wskazanej wysokości precyzyjnie określonych wydatków, których nie można było pokryć w ramach pułapów dostępnych w ramach co najmniej jednego innego działu. Pułap rocznej kwoty dostępnej na instrument elastyczności wynosi 471 mln EUR (w cenach z 2011 r.)

2. Niewykorzystana część rocznej kwoty Instrumentu Elastyczności może zostać wykorzystana do roku *n+3*. W pierwszej kolejności wykorzystuje się część kwoty rocznej wynikającej z lat poprzednich według porządku chronologicznego. Ta część rocznej kwoty z roku *n*, która nie zostanie wykorzystana w roku *n+3*, wygasa.

Artykuł 12

Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji

1. Środki Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji, którego cele i zakres działania zostały określone w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1927/2006, nie mogą przekroczyć maksymalnej rocznej kwoty 150 mln EUR (w cenach z 2011 r.).
2. Środki Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji zapisuje się w budżecie ogólnym Unii jako rezerwę.

Artykuł 13

Margines na nieprzewidziane wydatki

1. Margines na nieprzewidziane wydatki, odpowiadający maksymalnie 0,03 % dochodu narodowego brutto Unii, ustanawia się poza pułapami WRF; ma to być ostateczny instrument umożliwiający działanie w nieprzewidzianych okolicznościach. Może on zostać uruchomiony wyłącznie w odniesieniu do budżetu korygującego lub budżetu rocznego.
2. Kwota wykorzystywana z marginesu na nieprzewidziane wydatki w każdym roku nie przekracza maksymalnej kwoty przewidzianej w rocznym dostosowaniu technicznym wieloletnich ram finansowych i jest zgodna z pułapem zasobów własnych.
3. Kwoty udostępniane dzięki uruchomieniu marginesu na nieprzewidziane wydatki są w pełni kompensowane w marginesach co najmniej jednego działu WRF na bieżący rok budżetowy lub kolejne lata budżetowe.
4. Kwot w ten sposób kompensowanych nie uruchamia się w kontekście WRF. Skorzystanie z marginesu na nieprzewidziane wydatki nie może powodować przekroczenia łącznych kwot pułapów środków na zobowiązania i środków na płatności określonych w WRF na bieżący rok budżetowy i kolejne lata budżetowe.

Artykuł 14

Globalny margines zobowiązań dotyczący wzrostu gospodarczego i zatrudnienia, w szczególności zatrudnienia młodzieży

1. Marginesy pozostawione poniżej pułapów WRF na środki na zobowiązania w latach 2014–2017 stanowią łączny margines WRF na zobowiązania, który zostanie udostępniony poza pułapami określonymi w WRF na lata 2016–2020, przeznaczony na cele polityki związane z wzrostem gospodarczym i zatrudnieniem, w szczególności zatrudnieniem młodzieży.
2. Co roku, w ramach dostosowania technicznego przewidzianego w art. 6, Komisja oblicza dostępną kwotę. Łączny margines WRF lub jego część mogą zostać uruchomione przez Parlament Europejski i Radę w ramach procedury budżetowej na mocy art. 314 TFUE.

Artykuł 15

Szczególna elastyczność służąca przeciwdziałaniu bezrobociu osób młodych i zintensyfikowaniu badań naukowych

Środki do kwoty 2 543 mln EUR (w cenach z 2011 r.) mogą zostać przeniesione na początek perspektywy finansowej, w latach 2014 i 2015, w ramach rocznej procedury budżetowej w odniesieniu do określonych celów polityk związanych z zatrudnieniem młodzieży, badaniami naukowymi, programem Erasmus, w szczególności w odniesieniu do praktyk zawodowych, oraz małych i średnich przedsiębiorstw. Kwota ta jest w pełni kompensowana względem środków w ramach działań lub między działami tak, aby łączne pułapy roczne na lata 2014–2020 pozostały niezmienione, podobnie jak całkowity przydział środków na dział lub poddział w całym okresie.

Artykuł 16

Wkład w finansowanie dużych projektów

1. W ramach budżetu ogólnego Unii na lata 2014–2020 udostępnia się maksymalną kwotę w wysokości 6 300 mln EUR (w cenach z 2011 r.) na potrzeby europejskich programów w zakresie nawigacji satelitarnej (EGNOS i Galileo).
2. W ramach budżetu ogólnego Unii na lata 2014–2020 udostępnia się maksymalną kwotę w wysokości 2 707 mln EUR (w cenach z 2011 r.) na potrzeby projektu dotyczącego międzynarodowego eksperymentalnego reaktora termojądrowego (ITER).
3. W ramach budżetu ogólnego Unii na lata 2014–2020 udostępnia się maksymalną kwotę w wysokości 3 786 mln EUR (w cenach z 2011 r.) na potrzeby programu Copernicus (europejskiego programu obserwacji Ziemi).

ROZDZIAŁ 3

Rewizja

Artykuł 17

Rewizja WRF

1. Bez uszczerbku dla art. 4 ust. 2, art. 18–22 oraz art. 25, w przypadku wystąpienia nieprzewidzianych okoliczności WRF mogą zostać poddane rewizji przy zachowaniu zgodności z pułapem zasobów własnych określonym zgodnie z decyzją 2007/436/UE, Euratom.
2. Co do zasady, każdy wniosek dotyczący rewizji WRF zgodnie z ust. 1 zostaje przedstawiony i przyjęty przed rozpoczęciem procedury budżetowej na dany rok lub pierwszego roku w okresie, którego wniosek dotyczy.
3. W przypadku każdego wniosku dotyczącego rewizji ram finansowych zgodnie z ust. 1 analizuje się możliwości realokacji wydatków pomiędzy programami wchodzącymi w zakres działu, którego dotyczy rewizja, ze szczególnym uwzględnieniem przewidywanego niepełnego wykorzystania środków. Należy dążyć do tego, by znacząca kwota, wyrażona zarówno w wartościach bezwzględnych, jak i jako odsetek nowych planowanych wydatków, mieściła się w ramach istniejącego pułapu dla danego działu.

4. W przypadku każdej rewizji WRF zgodnie z ust. 1 uwzględnia się możliwości skompensowania podniesienia pułapu dla jednego działu poprzez obniżenie pułapu innego działu.

5. W przypadku każdej rewizji WRF zgodnie z ust. 1 utrzymuje się odpowiedni stosunek zobowiązań do płatności.

Artykuł 18

Rewizja związana z wykonaniem

Powiadając Parlament Europejski i Radę o wynikach dostosowań technicznych WRF, Komisja przedstawia wszelkie wnioski w sprawie rewizji łącznej kwoty środków na płatności, jakie uzna za konieczne, w świetle wdrożenia, celem zapewnienia należytego zarządzania rocznymi pułapami płatności oraz, w szczególności, ich należytego rozłożenia w czasie w odniesieniu do środków na zobowiązania. Parlament Europejski i Rada podejmują decyzje w sprawie tych wniosków przed dniem 1 maja roku n.

Artykuł 19

Rewizja w następstwie wprowadzenia nowych zasad lub programów odnoszących się do funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, Funduszu Migracji i Azylu oraz Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego

1. W przypadku przyjęcia po dniu 1 stycznia 2014 r. nowych zasad lub programów w ramach zarządzania dzielonego odnoszących się do funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, Funduszu Migracji i Azylu oraz Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego, dokonuje się rewizji WRF celem przeniesienia na następne lata, powyżej odnośnych pułapów wydatków, środków przydzielonych, ale niewykorzystanych w 2014 r.

2. Rewizję dotyczącą przeniesienia niewykorzystanych środków przydzielonych na 2014 r. przyjmuje się przed dniem 1 maja 2015 r.

Artykuł 20

Rewizja WRF w przypadku zmiany Traktatów

Jeżeli w latach 2014-2020 do Traktatów zostaną wprowadzone zmiany mające wpływ na budżet, dokonuje się odpowiedniej rewizji WRF.

Artykuł 21

Rewizja WRF w przypadku rozszerzenia Unii

W przypadku przystąpienia lub przystąpień do Unii w latach 2014-2020 dokonuje się rewizji WRF w celu uwzględnienia potrzeb w zakresie wynikających z tego wydatków.

Artykuł 22

Rewizja WRF w przypadku ponownego zjednoczenia Cypru

W przypadku ponownego zjednoczenia Cypru w latach 2014-2020 dokonuje się rewizji WRF w celu uwzględnienia kompleksowego rozwiązania sytuacji na Cyprze i dodatkowych potrzeb finansowych wynikających z ponownego zjednoczenia.

Artykuł 23

Współpraca międzyinstytucjonalna w procedurze budżetowej

Parlament Europejski, Rada i Komisja (zwane dalej „instytucjami”) podejmują środki w celu ułatwienia realizacji corocznej procedury budżetowej.

Instytucje współpracują ze sobą w dobrej wierze podczas całej procedury w celu uzgodnienia zajmowanych stanowisk. Instytucje na wszystkich etapach procedury współdziałają w ramach kontaktów na właściwym szczeblu międzyinstytucjonalnym, tak aby monitorować postępy prac i analizować stopień zbliżenia stanowisk.

Instytucje zapewniają jak największy stopień koordynacji ich odpowiednich harmonogramów prac w celu umożliwienia przeprowadzenia procedury w sposób spójny i sprzyjający zbliżeniu stanowisk, prowadzący do ostatecznego przyjęcia budżetu ogólnego Unii.

Rozmowy trójstronne mogą być organizowane na wszystkich etapach procedury oraz z udziałem przedstawicieli różnych szczebli, w zależności od charakteru przewidywanej debaty. Każda instytucja zgodnie ze swoim regulaminem wewnętrznym wyznacza swoich przedstawicieli na każde posiedzenie, określa swój mandat negocjacyjny oraz z odpowiednim wyprzedzeniem informuje pozostałe instytucje o ustaleniach dotyczących posiedzenia.

Artykuł 24

Jedność budżetu

Wszystkie wydatki i dochody Unii i Euratomu ujmuje się w budżecie ogólnym Unii zgodnie z art. 7 rozporządzenia finansowego, w tym wydatki wynikające z wszelkich stosownych decyzji podjętych jednomyślnie przez Radę po konsultacji z Parlamentem Europejskim, w ramach art. 332 TFUE.

Artykuł 25

Przejsie do następnych wieloletnich ram finansowych

Komisja przedstawi wniosek w sprawie nowych wieloletnich ram finansowych przed dniem 1 stycznia 2018 r.

Jeżeli przed dniem 31 grudnia 2020 r. nie zostanie przyjęte rozporządzenie Rady określające nowe wieloletnie ramy finansowe, przedłuża się okres obowiązywania pułapów i innych przepisów dotyczących ostatniego roku objętego WRF do czasu przyjęcia rozporządzenia określającego nowe ramy finansowe. W przypadku przystąpienia nowego państwa członkowskiego do Unii Europejskiej po 2020 r. w razie potrzeby dokonuje się rewizji ram finansowych o przedłużonym okresie obowiązywania w celu uwzględnienia przystąpienia.

*Article 26***Wejście w życie**

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie trzeciego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od 1 stycznia 2014 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 2 grudnia 2013 r.

W imieniu Rady

E. GUSTAS

Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK I

TABELA WIELOLETNICH RAM FINANSOWYCH (UE 28)

(miliony EUR w cenach z 2011 r.)

ŚRODKI NA ZOBOWIĄZANIA	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Łącznie 2014-2020
1. Inteligentny wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu	60 283	61 725	62 771	64 238	65 528	67 214	69 004	450 763
1a: Konkurencyjność na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia	15 605	16 321	16 726	17 693	18 490	19 700	21 079	125 614
1b: Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna	44 678	45 404	46 045	46 545	47 038	47 514	47 925	325 149
2. Trwały wzrost gospodarczy: zasoby naturalne	55 883	55 060	54 261	53 448	52 466	51 503	50 558	373 179
w tym: wydatki związane z rynkiem i płatności bezpośrednie	41 585	40 989	40 421	39 837	39 079	38 335	37 605	277 851
3. Bezpieczeństwo i obywatelstwo	2 053	2 075	2 154	2 232	2 312	2 391	2 469	15 686
4. Globalny wymiar Europy	7 854	8 083	8 281	8 375	8 553	8 764	8 794	58 704
5. Administracja	8 218	8 385	8 589	8 807	9 007	9 206	9 417	61 629
w tym: wydatki administracyjne instytucji	6 649	6 791	6 955	7 110	7 278	7 425	7 590	49 798
6. Wyrównania	27	0	0	0	0	0	0	27
ŚRODKI NA ZOBOWIĄZANIA OGÓŁEM	134 318	135 328	136 056	137 100	137 866	139 078	140 242	959 988
jako procent DNB	1,03 %	1,02 %	1,00 %	1,00 %	0,99 %	0,98 %	0,98 %	1,00 %
ŚRODKI NA PŁATNOŚCI OGÓŁEM	128 030	131 095	131 046	126 777	129 778	130 893	130 781	908 400
jako procent DNB	0,98 %	0,98 %	0,97 %	0,92 %	0,93 %	0,93 %	0,91 %	0,95 %
Dostępny margines	0,25 %	0,25 %	0,26 %	0,31 %	0,30 %	0,30 %	0,32 %	0,28 %
Pułap zasobów własnych jako procent DNB	1,23 %	1,23 %	1,23 %	1,23 %	1,23 %	1,23 %	1,23 %	1,23 %

DECYZJE

DECYZJA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY NR 1312/2013/EU

z dnia 11 grudnia 2013 r.

w sprawie strategicznego planu innowacji Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii (EIT) – wkład EIT w bardziej innowacyjną Europę

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 173 ust. 3,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 294/2008 ⁽¹⁾,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽²⁾,stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽³⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) Zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 294/2008 Komisja jest zobowiązana do przedstawienia wniosku w sprawie pierwszego strategicznego planu innowacji („SPI”) na podstawie projektu przedłożonego przez Europejski Instytut Innowacji i Technologii („EIT”).

(2) SPI powinien określać dziedziny priorytetowe i długoterminową strategię EIT, a także ocenę skutków gospodarczych związanych z EIT oraz jego zdolność do wygenerowania najwyższej wartości dodanej w zakresie innowacji. W SPI należy uwzględnić wyniki monitorowania i oceny EIT.

(3) Pierwszy SPI powinien określać szczegółowe specyfikacje i zakres zadań dotyczących działalności EIT, zasady współpracy między Radą Zarządzającą a wspólnotami wiedzy i innowacji („WWiI”) oraz sposoby finansowania WWiI,

PRZYMUJĄ NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Niniejszym przyjmuje się na okres 2014 -2020 strategiczny plan innowacji („SPI”) Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii określony w załączniku.

Artykuł 2

SPI jest realizowany zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 294/2008.

Artykuł 3

Niniejsza decyzja wchodzi w życie trzeciego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Sporządzono w Strasburgu dnia 11 grudnia 2013 r.

W imieniu Parlamentu
Europejskiego
Przewodniczący
M. SCHULZ

W imieniu Rady
Przewodniczący
V. LEŠKEVIČIUS

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 294/2008 z dnia 11 marca 2008 r. ustanawiające Europejski Instytut Innowacji i Technologii (Dz.U. L 97 z 9.4.2008, s. 1).

⁽²⁾ Dz.U. C 181 z 21.6.2012, s. 122.

⁽³⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 21 listopada 2013 r. (dotychczas nieopublikowane w *Dzienniku Urzędowym*)

ZAŁĄCZNIK

STRATEGICZNY PLAN INNOWACJI EIT

Spis treści

Omówienie kluczowych działań

1. Europejski Instytut Innowacji i Technologii – unijny podmiot w zakresie innowacji
 - 1.1. EIT – odpowiedź na wyzwania społeczne poprzez innowacje w ramach trójkąta wiedzy
 - 1.2. Wartość dodana EIT – cechy wyróżniające
 - 1.3. Obszary występowania synergii i komplementarności w stosunku do innych inicjatyw politycznych i finansowych
 2. Rozszerzenie roli EIT po 2013 r. – priorytety
 - 2.1. EIT jako bodziec dla wzrostu gospodarczego, wpływu i zrównoważoności
 - 2.1.1. Konsolidacja i wspieranie wzrostu oraz wpływu istniejących WWiI
 - 2.1.2. Tworzenie nowych WWiI
 - 2.2. Zwiększenie wpływu EIT
 - 2.3. Nowe mechanizmy realizacji i monitorowanie ukierunkowane na osiągnięcie wyników
 3. Skuteczne podejmowanie decyzji i uzgodnienia robocze
 - 3.1. Usprawnianie i precyzowanie procesu podejmowania decyzji w EIT
 - 3.2. Inwestowanie w WWiI – relacje między EIT a WWiI
 - 3.3. Współpraca z zainteresowanymi stronami
 4. Szacunkowe potrzeby finansowe i źródła finansowania (2014–2020)
 - 4.1. Konsolidacja modelu inteligentnego finansowania na rzecz WWiI
 - 4.2. Potrzeby budżetowe EIT
- Arkusze informacyjne nr 1: Innowacje na rzecz zdrowego stylu życia oraz aktywnego starzenia się
- Arkusze informacyjne nr 2: Surowce – zrównoważone poszukiwanie, wydobywanie, przetwarzanie, recykling i zastępowanie
- Arkusze informacyjne nr 3: Żywność na przyszłość (Food4Future) – zrównoważony łańcuch dostaw od zasobów do konsumentów
- Arkusze informacyjne nr 4: Produkcja oferująca wartość dodaną
- Arkusze informacyjne nr 5: Mobilność w miastach

Omówienie kluczowych działań

Sekcja 2.1.1. Konsolidacja i wspieranie wzrostu oraz wpływu istniejących WWiI

EIT:

- będzie zachęcał WWiI do opracowywania bardziej zróżnicowanych działań w zakresie kształcenia i szkolenia oraz będzie oferował w tej dziedzinie doradztwo, a także będzie zachęcał WWiI do upowszechniania wiedzy na temat istnienia tych działań;
- będzie stopniowo tworzył konkurencyjne mechanizmy weryfikacji dotyczące alokacji części dotacji dla WWiI i oparte na planach operacyjnych oraz wynikach WWiI, w ramach których to mechanizmów zostaną wzięte pod uwagę różnice w prędkości wzrostu poszczególnych WWiI;
- będzie zachęcał WWiI do rozwijania wspólnych działań w odniesieniu do zagadnień horyzontalnych;

- stworzy system wzajemnej oceny dla kwalifikacji opatrzonej znakiem EIT i podejmie dialog z krajowymi i międzynarodowymi instytucjami zapewniania jakości w celu promowania spójnego podejścia.

Sekcja 2.1.2. Tworzenie nowych WWiI

EIT:

- będzie przygotowywać procedurę wyboru dla każdej fali WWiI, przewidując dla wnioskodawców wystarczająco dużo czasu na przygotowanie wniosku o utworzenie WWiI;
- opublikuje zaproszenia do złożenia wniosków o uczestnictwo w pięciu nowych WWiI zgodnie z następującym harmonogramem: zaproszenie do uczestnictwa w dwóch nowych WWiI w 2014 r., których tematami będą zdrowy styl życia i aktywne starzenie się oraz surowce, zaproszenie do uczestnictwa w dwóch nowych WWiI w 2016 r., których tematami będą żywność na przyszłość oraz produkcja oferująca wartość dodaną, a także zaproszenie do uczestnictwa w jednej WWiI w 2018 r., której tematem będzie mobilność w miastach;
- doloży wszelkich starań, by poinformować jak największą liczbę zainteresowanych stron o przyszłych procedurach wyboru WWiI;
- zapewni, by warunki ramowe przyszłych procedur wyboru WWiI sprzyjały osiągnięciu optymalnych wyników, w szczególności wydając jasne wytyczne dotyczące wymogów i procesów oraz dając wnioskodawcom wystarczająco dużo czasu na zorganizowanie partnerstwa.

Sekcja 2.2. Zwiększenie wpływu EIT

EIT:

- będzie zachęcał do udziału w działaniach popularyzatorskich (ang. *outreach activities*), a w szczególności będzie udzielał w razie potrzeby wsparcia WWiI w odniesieniu do Regionalnego Systemu Innowacji;
- stworzy/dostosuje do aktualnych potrzeb narzędzie internetowe stanowiące platformę wymiany wiedzy i tworzenia sieci kontaktów wokół EIT;
- zbuduje i będzie wspierać czynne i silne sieci osób będących absolwentami podejmowanych przez EIT lub WWiI działań w zakresie kształcenia i szkolenia („absolwenci EIT”);
- będzie systematycznie udostępniać doświadczenia i osiągnięcia WWiI szerszej społeczności innowacji w Unii i poza nią. Może to obejmować utworzenie zbioru ogólnodostępnych materiałów szkoleniowych pochodzących z prowadzonych przez EIT i WWiI działań w zakresie kształcenia i szkolenia;
- zapewni znaczące uczestnictwo sektora prywatnego, w tym MŚP, w trójkącie wiedzy.

Sekcja 2.3. Nowe mechanizmy realizacji i monitorowanie ukierunkowane na osiągnięcie wyników

EIT:

- stworzy plan uproszczeń, włączając poziomy odniesienia służące dokonaniu oceny postępów, i przedłoży Komisji sprawozdanie z postępów w realizacji tego planu w ramach rocznego sprawozdania z działalności; zadba o rozpowszechnienie nowych modeli uproszczeń w całej Unii i o to, by służyły one za podstawę innych inicjatyw unijnych;
- stworzy – we współpracy z Komisją i WWiI – kompleksowy system monitorowania wkładu EIT do programu „Horyzont 2020”, wpływu EIT uzyskiwanego poprzez jego własną działalność i działalność WWiI oraz wyników WWiI. EIT będzie informować o wszystkich swoich działaniach monitorujących w rocznym sprawozdaniu z działalności, które będzie przekazywane Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

Sekcja 3.1. Usprawnianie i precyzowanie procesu podejmowania decyzji w EIT

EIT:

- zapewni, dzięki inteligentnym strategiom HR, w tym systematycznemu korzystaniu z usług ekspertów wewnętrznych i zewnętrznych, oraz wewnętrznym procedurom zarządzania, by EIT stał się punktem odniesienia w kwestii innowacyjnego zarządzania;
- podejmie konkretne działania w celu dalszego wspierania kultury otwartości i przejrzystości.

Sekcja 3.2. Inwestowanie w WWiI – relacje między EIT a WWiI

EIT:

- będzie zapewniać w całym cyklu życia WWiI jasne i spójne wytyczne w sprawie oczekiwań, obowiązków i zakresu odpowiedzialności;
- będzie rozwijać w ścisłej współpracy z WWiI zdolność centrali EIT do ułatwiania wymiany i uczenia się między poszczególnymi WWiI;
- będzie zapewniać WWiI szereg usług w zakresie zagadnień horyzontalnych, w których przypadku możliwe jest osiągnięcie przyrostu wydajności, oraz realizować inne polityki korporacyjne w tym samym celu;
- będzie dostarczać wskazówek na temat ustanawiania relacji z partnerami stowarzyszonymi i powiązаныmi, którzy nie są w stanie stać się pełnoprawnymi inwestorami i partnerami WWiI.

Sekcja 3.3. Współpraca z zainteresowanymi stronami

EIT:

- ustanowi regularne Forum Zainteresowanych Stron EIT oraz w jego ramach specjalny skład przedstawicieli państw członkowskich w celu ułatwienia wzajemnych relacji z szerszą wspólnotą podmiotów innowacyjnych z całego trójkąta wiedzy, w tym z władzami krajowymi i regionalnymi, i wzajemnego uczenia się; dalszą pomoc w rozwijaniu wzajemnych relacji między uczestnikami może w tym kontekście stanowić platforma internetowa;
- będzie systematycznie wykorzystywał istniejące stowarzyszenia uczelni, organizacji przedsiębiorców i instytucji badawczych, a także organizacji klastrów jako platformy wymiany wiedzy i rozpowszechniania wyników;
- stworzy mechanizm, np. w formie corocznego spotkania EIT, WWiI i właściwych służb Komisji Europejskiej, w celu dalszego ułatwienia synergii pomiędzy EIT i WWiI z jednej strony, a innymi inicjatywami Unii z drugiej strony.

STRATEGICZNY PLAN INNOWACJI EIT

1. Europejski Instytut Innowacji i Technologii – unijny podmiot w zakresie innowacji

W niniejszym strategicznym planie innowacji (SPI) przedstawiono priorytety dla Europejskiego Instytutu Technologii i Innowacji (EIT) na lata 2014–2020, jak również zasady jego funkcjonowania. Jest on zatem dla europejskich decydentów głównym narzędziem do wyznaczania strategicznych kierunków dla EIT, które pozostawia jednocześnie EIT znaczną autonomię w zakresie określania sposobów i środków służących osiągnięciu wyznaczonych celów.

SPI jest wynikiem dogłębnego procesu, w ramach którego dążono do podsumowania dotychczasowych doświadczeń EIT oraz do pełnego oddania rzeczywistego stanu innowacji w Europie. Opiera się on na pierwszym projekcie SPI opracowanym przez Radę Zarządzającą EIT i przedłożonym Komisji Europejskiej dnia 15 czerwca 2011 r. zgodnie z wymogami zawartymi w przepisach rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 294/2008 ⁽¹⁾.

Opiera się on także na wynikach niezależnej oceny początkowej fazy EIT, jak również wynikach procesu konsultacji otwartych dla wszystkich podmiotów zainteresowanych (obecnie lub potencjalnie) działalnością EIT, w tym przedsiębiorstw, instytucji szkolnictwa wyższego oraz instytucji badawczych, jak też organów krajowych i regionalnych.

1.1. EIT – odpowiedź na wyzwania społeczne poprzez innowacje w ramach trójkąta wiedzy

W szybko zmieniającym się świecie przyszłość Europy opiera się na inteligentnym, zrównoważonym i sprzyjającym włączeniu społecznemu wroście gospodarczym. Trójkąt wiedzy obejmujący szkolnictwo wyższe, badania naukowe i innowacje oraz interakcję między tymi trzema elementami uznaje się za kluczową siłę sprawczą prowadzącą do osiągnięcia wspomnianego celu i utrzymania konkurencyjności w globalnej gospodarce opartej na wiedzy i w globalnym społeczeństwie. Unia Europejska podjęła w związku z tym odpowiednie działania i uznała te dziedziny za priorytety polityczne w swojej strategii „Europa 2020”. Priorytety te są przede wszystkim wdrażane w ramach inicjatyw przewodnich „Unia innowacji” i „Mobilna młodzież”, które stanowią ogólne ramy polityczne dla działań Unii w tych dziedzinach. Uzupełniają je pozostałe inicjatywy przewodnie, np. „Zintegrowana polityka przemysłowa w erze globalizacji”, „Europejska agenda cyfrowa” oraz inicjatywa przewodnia „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”. EIT będzie w pełnym zakresie przyczyniać się do osiągnięcia celów tych inicjatyw przewodnich.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 294/2008 z dnia 11 marca 2008 r. ustanawiające Europejski Instytut Innowacji i Technologii (Dz.U. L 97 z 9.4.2008, s. 1).

Powody uznania szkolnictwa wyższego, badań naukowych i innowacji za zagadnienia o zasadniczym znaczeniu są proste. W kontekście gospodarki opartej na wiedzy, rosnącej konkurencji na świecie i wyzwań demograficznych w Europie, europejski wzrost gospodarczy i zatrudnienie będą w przyszłości w coraz większym stopniu rezultatem przełomowych innowacji w zakresie produktów, usług i modeli biznesowych, jak również zdolności Europy do rozwijania, przyciągania i zatrzymywania talentów. W Europie istnieją co prawda indywidualne przypadki spektakularnych osiągnięć, ale Unia musi uzupełnić braki w porównaniu ze światowymi liderami innowacyjności. Co więcej, Unia stoi w obliczu coraz ostrzejszej konkurencji o zdolnych pracowników z nowych centrów doskonałości w gospodarkach wschodzących.

Europa musi czynić jeszcze większe starania w zakresie szkolnictwa wyższego, badań naukowych i innowacji i przyjąć silną, otwartą i prawdziwą kulturę przedsiębiorczości, która jest niezbędna do rozwijania i wspierania trwałych wartości badań naukowych i innowacji, do tworzenia nowych przedsięwzięć, a także do faktycznego komercyjnego wykorzystania innowacji w potencjalnych sektorach charakteryzujących się dużym wzrostem. Europa musi promować rolę instytucji szkolnictwa wyższego, jako siły napędowej innowacji, jako że – aby innowacje mogły się rozwijać – utalentowane osoby trzeba wyposażyć w odpowiednie kwalifikacje, wiedzę i postawy.

EIT powołano właśnie w tym celu, aby przyczyniał się do trwałego wzrostu gospodarczego i zwiększenia konkurencyjności poprzez wzmacnianie zdolności innowacyjnych Unii i jej państw członkowskich oraz zwiększając ich umiejętność przekładania wyników badań naukowych na wartościowe produkty i usługi. Poprzez pełną integrację trójkąta wiedzy w obszarach szkolnictwa wyższego, badań naukowych i innowacji EIT przyczyni się w dużym stopniu do stawiania czoła, w szczególności, wyzwaniom społecznym w ramach programu „Horyzont 2020” i spowoduje systemowe zmiany w sposobie współpracowania ze sobą europejskich podmiotów innowacji.

Aby osiągnąć ten cel, EIT łączy ukierunkowanie strategiczne na poziomie EIT z podejściem oddolnym w obrębie tematów swoich wspólnot wiedzy i innowacji (WWiI). Są one wysoce zintegrowanymi ogólnoeuropejskimi partnerstwami, które w perspektywie długoterminowej gromadzą wokół określonych wyzwań społecznych doskonałe uczelnie wyższe, ośrodki badawcze, małe i duże przedsiębiorstwa oraz inne podmioty innowacyjne. Każda WWiI jest skupiona wokół niewielkiej liczby wzajemnie połączonych centrów kolokacji, w ramach których partnerzy prowadzą bieżącą współpracę, kierując się wspólnymi celami strategicznymi. Centra kolokacji, oparte na fundamencie istniejących centrów doskonałości, prowadzą do ich dalszego rozwoju jako lokalnych ekosystemów innowacji oraz łączą je w szerszą sieć węzłów innowacji obejmującą całą Europę. Poszczególne WWiI otrzymały, w ramach EIT, duży stopień autonomii w zakresie definiowania swojej organizacji wewnętrznej, składu, harmonogramu i metod działania, co umożliwiło im wybranie podejścia najlepiej przystosowanego do osiągnięcia ich celów. EIT powinien stanowić dla całej Europy wzór w zakresie skutecznego i mało interwencyjnego zarządzania. Na poziomie strategicznym EIT organizuje proces wyboru WWiI, zgodnie z obszarami tematycznymi określonymi przez Parlament Europejski i Radę, oraz koordynuje ich prace w obrębie elastycznych ram, w razie potrzeby wspiera je i doradza im w kwestiach administracyjnych oraz rozpowszechnia najlepsze modele zarządzania i finansowania WWiI. EIT powinien promować koordynację i współpracę pomiędzy WWiI, aby zagwarantować synergię i tworzenie wartości dodanej.

EIT stara się, za pośrednictwem WWiI, przyspieszyć innowacje i pomóc w tworzeniu multidyscyplinarnych i interdyscyplinarnych środowisk bardziej sprzyjających innowacji oraz w osiąganiu przełomu w sposobie współpracy między szkolnictwem wyższym, środowiskiem naukowym a przedsiębiorstwami. Poprzez łączenie innowacji sektorowych i multisektorowych oraz tworzenie sieci współpracy między doskonałymi specjalistami z różnych sektorów, środowisk i dyscyplin – sieci, które w innych okolicznościach zapewne by nie powstały – podejście takie pomaga w odnalezieniu przez owych specjalistów wspólnej odpowiedzi na coraz bardziej złożone i wzajemnie powiązane wyzwania społeczne, które określono w programie „Horyzont 2020”.

Osiągnięcia

Zakończono początkową fazę EIT, której głównym celem było rozpoczęcie działalności EIT za pośrednictwem pierwszych WWiI oraz wdrożenie funkcji decyzyjnych i wykonawczych EIT – Rady Zarządzającej i centrali. EIT osiągnął także swój główny cel – pełną integrację wszystkich ogniw łańcucha innowacji poprzez skoncentrowanie instytucji szkolnictwa wyższego, instytucji badawczych i przedsiębiorstw w ramach trzech pierwszych WWiI utworzonych w 2010 r. w dziedzinach, które Parlament Europejski i Rada określiły jako podstawowe dla przyszłego rozwoju Europy. Dziedziny te to: zrównoważona energia (WWiI – „KIC InnoEnergy”), przystosowanie się do zmiany klimatu oraz zapobieganie jej (WWiI – „Climate-KIC”) i przyszłe społeczeństwo informacyjne i komunikacyjne (WWiI – „EIT ICT Labs”).

EIT ponadto przechodzi obecnie kierowany przez swoją centralę w Budapeszcie proces konsolidacji jako instytucja innowacyjna. Utworzył on także Fundację EIT będącą prawnie niezależną organizacją, której celem jest promowanie i wspieranie pracy oraz działań EIT, a także zwiększanie jego wpływu na społeczeństwo.

WWiI w drodze ku zintegrowanym partnerstwom światowej klasy

Pierwsze trzy WWiI, które zostały utworzone w 2010 r., przeprowadziły pierwsze działania w 2011 r. Pomimo krótkiego doświadczenia udało im się osiągnąć masę krytyczną w dziedzinach, którymi się zajmują, i to przy zrównoważonym udziale różnych komponentów trójkąta wiedzy. Połączona w ramach WWiI siła partnerów – pod względem ich liczby, jak i ich znaczenia w poszczególnych dziedzinach – daje im potencjał osiągnięcia światowej klasy.

Wykres 1- kolokacje WWiI

WWiI budowały swoje strategie i struktury zarządzania w różny sposób, co odzwierciedla ich różne dziedziny tematyczne. Jedną WWiI utworzono w formie przedsiębiorstwa, podczas gdy dwie pozostałe mają formę stowarzyszeń o charakterze niezarobkowym. Wszystkie WWiI koncentrują się wokół trzonu składającego się z około 30 najważniejszych partnerów oraz pięciu lub sześciu centrów kolokacji wspieranych w większości przypadków przez różną liczbę dodatkowych partnerów stowarzyszonych, w tym małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP).

Utworzenie WWiI jako odrębnych podmiotów prawnych kierowanych przez dyrektorów wykonawczych świadczy o zdecydowanym odejściu od tradycyjnego podejścia obejmującego wielu beneficjentów. Co więcej, wszystkie WWiI stosują logikę gospodarczą w zakresie planowania strategicznego swoich działań; wszystkie WWiI wdrożyły też koncepcję kolokacji, tzn. gromadzą różne zespoły fizycznie w jednym miejscu, działają jako organizacja kontrolna dla wielu działań WWiI oraz łączą na poziomie ogólnoeuropejskim kompetencje i umiejętności uzyskane w różnych dziedzinach specjalistycznych. W realizacji działań WWiI ważną rolę odegra w szczególności sektor przedsiębiorstw, z którego WWiI powinny być w stanie pozyskać inwestycje i długoterminowe zobowiązania.

Działalność WWiI obejmuje cały łańcuch innowacji, między innymi tworzenie programów studiów magisterskich i doktoranckich opatrzonych znakiem EIT, łączących doskonałą jakość nauk z edukacją w zakresie przedsiębiorczości, usługami związanymi z tworzeniem przedsiębiorstw i programami mobilności. Jako że początkowe działania WWiI skupione były na talentach i zasobach ludzkich, osiągnięto pierwsze wyniki w zakresie edukacji oraz przedsiębiorczości, w tym utworzenie programów studiów magisterskich i doktoranckich. Dwie WWiI połączyły siły i współpracują w ramach wspólnego programu studiów magisterskich w dziedzinie inteligentnych sieci.

Osiągnięcia WWiI w pierwszym roku działalności (2010–2011) są obiecujące:

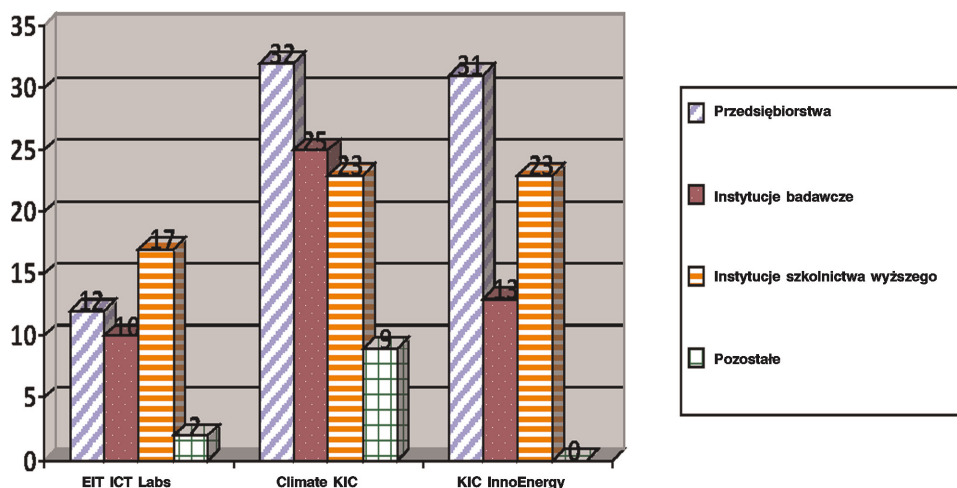
Prawie 500 studentów ukończyło szkolenia na kursach letnich, a ponad 200 studentów jest obecnie zapisanych na konkretne studia magisterskie firmowane przez WWiI. Zapotrzebowanie ze strony utalentowanych osób jest duże: na przykład na 155 miejsc dostępnych na prowadzonych przez KIC InnoEnergy studiach magisterskich otrzymano 950 podań. Studenci, którzy ukończyli kursy organizowane w 2010 r. i 2011 r. przez Climate-KIC, utworzyli stowarzyszenie absolwentów z myślą o utrzymaniu długotrwałych kontaktów z tą WWiI.

Utworzono już sześć nowych przedsiębiorstw przy wykorzystaniu kapitału początkowego pochodzącego z nagród i wyróżnień lub przy wsparciu z WWiI. Trwają obecnie działania mające na celu utworzenie ponad 50 nowych przedsiębiorstw. EIT ICT Labs udziela 18 małym przedsiębiorstwom wsparcia w formie usług doradców biznesowych.

Stworzono połączenia w obrębie trójkąta wiedzy na poziomie regionalnym za pośrednictwem ponaddiscyplinarnych programów rozwoju zawodowego, takich jak podlegający Climate-KIC program „Pioneers in practice” (Pionierzy w praktyce). Do tej pory z programu wspierania mobilności skorzystało 59 osób.

Przyjęto nowe przepisy odnośnie do własności intelektualnej, zgodnie z którymi zaangażowane przedsiębiorstwa i WWiI jako podmiot prawny dzielą między sobą zyski pochodzące z praw własności intelektualnej.

Wykres 2 – partnerzy WWiI w 2011 r. (przedsiębiorstwa, instytucje szkolnictwa wyższego, instytucje badawcze)

1.2. Wartość dodana EIT – cechy wyróżniające

Sposób działania EIT charakteryzuje szereg elementów, które umożliwiają EIT wniesienie rzeczywistej wartości dodanej na szczeblu Unii:

- Rozwiązanie problemu rozdrobnienia za pomocą długoterminowych zintegrowanych partnerstw i stworzenie masy krytycznej poprzez wymiar europejski EIT: W oparciu o istniejące inicjatywy współpracy EIT utrwała wybrane w ramach WWiI partnerstwa i podnosi je na poziom strategiczny. W ramach WWiI światowej klasy partnerzy uzyskują możliwość integracji w nowych konfiguracjach, optymalizacji istniejących zasobów, rozwijania nowych i, w stosownych przypadkach, otwartych modeli innowacji, dostępu do nowych możliwości dla przedsiębiorstw poprzez nowe łańcuchy wartości odnoszące się do wyższego ryzyka i wyzwań większej skali. Należy dodać, że mimo istnienia znacznej liczby centrów doskonałości w poszczególnych państwach członkowskich, centra te indywidualnie często nie osiągają masy krytycznej koniecznej do rywalizacji w skali globalnej. Centra kolokacji WWiI są szansą dla lokalnych podmiotów, by nawiązać ścisłą współpracę z innymi doskonałymi partnerami ponad granicami, co daje im możliwość działania i zdobycia uznania na światowym poziomie.
- Zwiększenie wpływu inwestycji na edukację, badania naukowe i innowacje oraz badanie nowych sposobów zarządzania innowacjami: EIT działa jak „katalizator innowacji”, dodając wartość do istniejącej bazy badawczej poprzez przyspieszenie rozwoju i wykorzystywania technologii i wyników badań oraz poprzez transfer wyników badań do sektora kształcenia. Działania innowacyjne przyczyniają się z kolei do wyrównania inwestycji badawczych i wykorzystania efektu dźwigni finansowej; dostosowują one też działania w zakresie kształcenia i szkolenia do potrzeb biznesu. EIT otrzymał z tego względu duży zakres elastyczności w celu przetestowania nowych modeli innowacji, co daje możliwość rzeczywistego zróżnicowania sposobów zarządzania WWiI i modeli ich finansowania oraz szybszego dostosowania się do pojawiających się możliwości.
- Rozwijanie talentów ponad granicami i promowanie przedsiębiorczości poprzez integrację trójkąta wiedzy: EIT wspiera innowacje oparte na czynniku ludzkim, a studenci, badacze i przedsiębiorcy są najważniejszymi adresatami jego wysiłków. Oferuje on nowe ścieżki kariery i możliwości mobilności znajdujące się na styku świata akademickiego i sektora prywatnego, a także innowacyjne programy rozwoju zawodowego. Oczekuje się, że znak EIT dołączony do innowacyjnych programów studiów magisterskich i doktoranckich prowadzonych w ramach WWiI przyczyni się do stworzenia uznanego na całym świecie znaku firmowego doskonałości, co pomoże przyciągać utalentowane osoby z Europy i z zagranicy. Przedsiębiorczość jest rozwijana przez nowe pokolenie światowej klasy studentów, w tym doktorantów, posiadających wiedzę i postawy konieczne do przekształcania pomysłów w nowe możliwości dla przedsiębiorstw. Studenci tacy mają kluczowe znaczenie dla integracji trójkąta wiedzy.
- Inteligentne finansowanie za pomocą dźwigni finansowej połączonej z komercyjnym podejściem nastawionym na wyniki: Z EIT pochodzi do 25 % budżetu WWiI; EIT pełni też funkcję katalizatora dla 75 % środków finansowych pochodzących od szerokiego grona partnerów publicznych, prywatnych i partnerów z trzeciego sektora, wykazując się przy tym przedsiębiorczym podejściem i tworząc znaczny efekt dźwigni finansowej poprzez łączenie inwestycji dużej skali i sprawne kierowanie środkami pochodzącymi z różnych źródeł publicznych i prywatnych zgodnie ze wspólnie uzgodnionymi strategiami. WWiI ustalą odpowiednie przepisy wewnętrzne, by uniknąć podwójnego finansowania działań na szczeblu krajowym i poprzez EIT.

Ponadto koncentracja na efektach rynkowych i społecznych powoduje, że podejście EIT jest zorientowane na wyniki. WWiI działają zgodnie z logiką gospodarczą w oparciu o roczne plany operacyjne zawierające ambitny portfel działań sięgający od edukacji do tworzenia przedsiębiorstw i posiadające jasno określone cele, wyniki i kluczowe wskaźniki efektywności działania (KPI) służące ocenie tych planów.

1.3. *Obszary występowania synergii i komplementarności w stosunku do innych inicjatyw politycznych i finansowych*

Znaczenie wzajemnych powiązań pomiędzy badaniami naukowymi, innowacjami a szkolnictwem wyższym jest coraz częściej uznawane w inicjatywach i programach unijnych. Istnieje duży potencjał dla wzajemnie uzupełniających się działań na szczeblu europejskim, krajowym i regionalnym. Dzięki ramom strategicznym zawartym w programie „Horyzont 2020” – programie ramowym w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020) synergia ta będzie w dalszym ciągu w pełni wykorzystywana na szczeblu unijnym.

EIT będzie w dużym stopniu przyczyniać się do realizacji celów określonych w programie „Horyzont 2020”, w szczególności poprzez rozwiązywanie problemów społecznych w sposób uzupełniający inne inicjatywy w tych obszarach. W ramach programu „Horyzont 2020” EIT będzie wpisywał się w realizację celu „wyzwania społeczne”; zgodnie z metodą swobodnej interakcji pomiędzy poszczególnymi celami przyczyni się on jednak również do realizacji celu „wiodąca pozycja w przemyśle” poprzez stymulowanie badań naukowych nastawionych na wyniki i wspieranie tworzenia innowacyjnych MŚP o szybkim tempie wzrostu. Przyczyni się on poza tym także do osiągnięcia celu „doskonała baza naukowa” przez promowanie mobilności ponad granicami w obszarze dziedzin naukowych, sektorów i państw oraz przez zintegrowanie przedsiębiorczości i kultury podejmowania ryzyka w ramach innowacyjnych studiów podyplomowych.

W ten sposób EIT przyczyni się znacznie do promowania warunków ramowych niezbędnych, aby w pełni wykorzystać potencjał innowacyjny unijnych badań naukowych oraz aby wspierać działania na rzecz zakończenia tworzenia europejskiej przestrzeni badawczej (EPB).

EIT wnosi ponadto do polityki Unii w dziedzinie badań naukowych i innowacji w pełni rozwinięty i konieczny wymiar w zakresie edukacji. Innowacyjna i kształtująca ducha przedsiębiorczości edukacja sprawia, że EIT odgrywa istotną rolę łącznika między badaniami naukowymi i innowacjami a polityką w dziedzinie edukacji i programami edukacyjnymi, zapewniając jednocześnie długookresowe zaangażowanie konieczne do osiągnięcia zrównoważonych zmian w szkolnictwie wyższym. EIT odgrywa – w szczególności poprzez nowe, ponad- i interdyscyplinarne stopnie naukowe opatrzone znakiem EIT, przyznawane przez uczestniczące w działaniach instytucje szkolnictwa wyższego zgodnie z krajowymi zasadami i procedurami akredytacji – wiodącą rolę w zakresie wspólnych wysiłków zmierzających do kształcenia na rzecz innowacji, co niesie ze sobą wyraźnie powiązania z mającym szerszy zasięg europejskim planem modernizacji instytucji szkolnictwa wyższego, wspierając zarazem europejski obszar szkolnictwa wyższego.

Ponadto istnieje szansa na powstanie wzajemnie wzmacniających się interakcji z unijną polityką spójności poprzez zajęcie się powiązaniem między lokalnymi i globalnymi aspektami innowacji. Centra kolokacji dają możliwość współpracy transgranicznej i są dobrze przygotowane do wykorzystania różnych systemów finansowania w regionach, w których są położone. Centra kolokacji odgrywają ważną rolę w umacnianiu łączności lokalno-globalnej w odniesieniu do WWiI jako całości, czyniąc to także poprzez bliską współpracę z władzami regionalnymi, w szczególności tymi, które uczestniczą w opracowaniu i realizacji regionalnych strategii innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3). Można ponadto wzmocnić powiązania pomiędzy WWiI a lokalnymi organizacjami klastrów w celu zwiększenia udziału MŚP w działalności WWiI. Choć możliwości synergii różnią się w zależności od obszaru tematycznego danego WWiI, korzyści ze współpracy i koordynacji wydają się za to szczególnie łatwe do osiągnięcia w przypadku szeregu inicjatyw i programów na szczeblu Unii. Jako że sama koncepcja EIT i WWiI opiera się na wnoszeniu wartości dodanej do już istniejących inicjatyw europejskiej doskonałości, WWiI – obecne i przyszłe – z założenia będą dążyć do maksymalnego wykorzystania tej synergii. Oczekuje się, że WWiI będą wносить wartość dodaną w odniesieniu do możliwych inicjatyw w danych dziedzinach, w tym inicjatyw w zakresie wspólnego programowania, europejskich partnerstw innowacyjnych i partnerstw publiczno-prywatnych (PPP).

Inicjatywy w zakresie wspólnego programowania – stanowiące kluczowy instrument służący rozwiązywaniu kwestii rozdrobnienia w sektorze badań naukowych – powinny w odpowiednich przypadkach stanowić rdzeń ogólnoeuropejskiej bazy badawczej WWiI. WWiI mogą zaś ze swej strony przyspieszać i wspierać wykorzystanie doskonałych, finansowanych ze środków publicznych badań naukowych połączonych w ramach inicjatyw wspólnego programowania, przeciwdziałając tym samym rozdrobnieniu innowacji. Wspólne inicjatywy technologiczne (WIT) i nowo utworzone partnerstwa publiczno-prywatne stanowią platformy służące promocji prowadzonych na szeroką skalę i inicjowanych przez przemysł badań naukowych oraz wspierają rozwój głównych technologii. WWiI mogą pomóc przyspieszać te znaczne inwestycje w badania naukowe w celu zwiększenia transferu technologii i ich komercyjnego wykorzystania oraz w celu stworzenia przez utalentowanych przedsiębiorców nowych przedsięwzięć w ramach prowadzonej już działalności. Dzięki podejściu opartemu na trójkącie wiedzy EIT będzie uzupełniał inwestycje Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych (ERBN) w zakresie światowej jakości badań pionierskich, obejmując cały łańcuch innowacji od etapu pomysłów do etapu stosowania oraz wykorzystania; jednocześnie EIT zapewni badaczom uczestniczącym w programie „Marie Skłodowska-Curie” oraz studentom uczestniczącym w programie „Erasmus +” dodatkowe możliwości w zakresie innowacji i kontaktów z przedsiębiorczością, aby przyspieszyć rozwój europejskiej przestrzeni badawczej i europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego.

Przyszłe europejskie partnerstwa innowacyjne stanowiąc będą nadrzędne ramy ułatwiające koordynację i tworzenie inteligentnej synergii między instrumentami i polityką w zakresie badań naukowych i innowacji kierowanych popytem. WWiI mogą wnieść wkład do europejskich partnerstw innowacyjnych ze względu na swój zdecentralizowany charakter oraz praktyczne doświadczenia, a w szczególności poprzez rozwijanie niezbędnego kapitału ludzkiego, kształcenie kluczowych podmiotów (takich jak przedsiębiorcy i badacze) oraz określenie warunków ramowych i najlepszych praktyk w kwestiach polityki, uregulowań prawnych i standaryzacji w danym sektorze.

Możliwości w zakresie synergii będą w praktyce uwidaczniać się na różne sposoby, zależnie od WWiI i od konkretnych wyzwań. Obecnie rozwijane powiązania z innymi inicjatywami na poziomie WWiI różnią się między sobą w zależności od specyfiki danej WWiI i jej obszaru tematycznego. Ponadto EIT powinien wspierać synergii i interakcję między WWiI w różnych filarach programu „Horyzont 2020” oraz w odniesieniu do innych istotnych inicjatyw, jednocześnie należycie zwracając uwagę na ryzyko dublowania działań.

Praktyczne przykłady synergii między WWiI i innymi inicjatywami (stan na 9.2011 r.):

- EIT ICT Labs utrzymuje kontakty i ściśle współpracuje z przyszłym partnerstwem publiczno-prywatnym w dziedzinie internetu, wspólną inicjatywą technologiczną ARTEMIS i inicjatywami EUREKA, takimi jak ITEA2 (*Information Technology for European Advancement* – technologia informacyjna na rzecz rozwoju Europy) czy partnerstwo wiarygodności w świecie cyfrowym (Trust in Digital Life). Stosując w całym cyklu życia projektów badawczych finansowanych ze środków unijnych „katalizatory” WWiI, takie jak radar innowacji (*Innovation Radar*), buster patentów (*Patent Booster*) i program transferu technologii, EIT ICT Labs zwiększa wpływ tych projektów na rynek. Oferując dostęp do swoich centrów kolokacji, EIT ICT Labs może zwiększyć mobilność osób i pomysłów w całej Europie.
- KIC InnoEnergy przyczynia się do realizacji strategicznego planu Unii w dziedzinie technologii energetycznych (plan SET) między innymi poprzez udział w platformie SETIS zajmującej się monitorowaniem i lokalizacją technologii oraz wnoszenie wkładu w europejskie inicjatywy przemysłowe. Ponadto obecnie współpracuje ze Wspólnym Centrum Badawczym (JRC) Komisji nad możliwościami symulacji scenariuszy rozwoju wydarzeń.
- Climate-KIC aktywnie współdziała w tworzeniu synergii z inicjatywami w zakresie wspólnego programowania w swojej dziedzinie, ponieważ plan innowacji i plan realizacji tej WWiI będą częściowo opierać się na wspólnym planie strategicznym określonym w inicjatywie w zakresie wspólnego programowania dotyczącej klimatu (usługi klimatyczne i przystosowanie się do zmiany klimatu). Regionalne wspólnoty innowacji i realizacji w ramach Climate-KIC stanowią oryginalny, ogólnoeuropejski model innowacji regionalnych, wykorzystujący regiony jako obszary testowe, w ramach których rozwój zdolności zarządzania i mocne strony regionów łączone są ze światowymi wyzwaniami.

2. Rozszerzenie roli EIT po 2013 r. – priorytety

2.1. EIT jako bodziec dla wzrostu gospodarczego, wpływu i zrównoważoności

Wnioski wynikające z fazy tworzenia WWiI

Proces tworzenia pierwszych WWiI polegał w znacznym stopniu na uczeniu się poprzez działanie. Pokazał on, że WWiI są koncepcją nową i że żadna ze stron uczestniczących w tym procesie nie doceniła wyzwania, jakim jest prawne zorganizowanie się w formie WWiI oraz kształtowanie stosunków umownych z innymi WWiI i ich partnerami. Przeszkodę stanowił także brak wiedzy o tym, że skorzystać można z różnych form podmiotów prawnych. Przy zachowaniu oddolnego podejścia dającego każdej WWiI znaczną swobodę w organizacji partnerstw należy zapewnić dalsze wskazówki i wsparcie w celu ustalenia odpowiednich struktur prawnych. Nie należy ponadto lekceważyć wyzwania, jakim jest zgromadzenie różnych środowisk akademickich i kultur gospodarczych w ramach jednego podmiotu prawnego. Dlatego ważne jest to, by zarówno na szczeblu WWiI, jak i na szczeblu EIT uznawano wspólne wartości. Należy dodać, że WWiI są instytucjonalnymi innowacjami na dużą skalę i że wszystkie różnią się od siebie różnymi aspektami, w tym rozmiarem i organizacją. Dzięki temu istnieje duży wachlarz różnych modeli innowacji; jednocześnie utrudnia to jednak ogólne koordynowanie i monitorowanie WWiI.

W przyszłości EIT powinien udzielać jaśniejszych wytycznych na wczesnym etapie, począwszy od procesu wyboru, tak aby podstawowe kwestie strategiczne były wspólne dla wszystkich WWiI, a jednocześnie umożliwić różnicowane podejście w zakresie organizacji, wyników i finansowania w poszczególnych WWiI.

EIT powinien ograniczać obciążenia administracyjne oraz rozpowszechniać wśród nowych WWiI najlepsze praktyki i doświadczenia zgromadzone przez istniejące WWiI. Nadto nadmienić należy, że obecnie istniejące trzy WWiI nie stanowią jeszcze masy krytycznej koniecznej, by EIT w pełni rozwinął swój potencjał jako wiodący instytut innowacji.

Ponadto EIT musi być czymś więcej niż tylko sumą swoich poszczególnych elementów i należy promować wspólne działania realizowane przez WWiI.

W perspektywie długoterminowej EIT musi kształtować wyraźną tożsamość oraz swój światowy znak firmowy. Kształtowanie silnego znaku firmowego EIT może obejmować działania mające na celu tworzenie silnej sieci osób i biznesu wokół społeczności EIT (studenci, absolwenci, nauczyciele, przedsiębiorcy, specjaliści itp.) oraz organizowanie konferencji i wydarzeń służących rozbudzeniu poczucia tożsamości i zwiększaniu widoczności.

EIT jako inwestor w trójkąt wiedzy

W oparciu o te wnioski EIT zmierza do konsolidacji i dalszego rozwoju swojej roli „inwestora”, który wspiera już istniejące ośrodki doskonałości w dziedzinie badań naukowych, przedsiębiorczości i szkolnictwa wyższego w Europie i umożliwia im zrzeszanie się i wspieranie istniejącej między nimi długoterminowej systematycznej współpracy w ramach WWiL.

Reprezentowany przez EIT „inwestorski” sposób działania oznacza skoncentrowanie się na określaniu najlepszych możliwości strategicznych i wyborze portfela światowej klasy partnerstw – WWiL – w celu osiągnięcia wyników za ich pomocą. W ramach tego podejścia EIT przyznaje WWiL roczne dotacje w oparciu o osiągnięte przez nie wyniki i zamierzone działania zawarte w ich planach operacyjnych, stosując jasną i przejrzystą procedurę. Ocenę planów operacyjnych wspierać będą niezależni eksperci zewnętrzni. EIT powinien w tym kontekście nie tylko określać ogólne kierunki i wizje, ale także udzielić WWiL wsparcia w odpowiednim wymiarze, jak również monitorować ich wyniki. Jednocześnie WWiL dysponują znacznym marginesem swobody w kwestii nakreślenia swojego programu, swoich wewnętrznych strategii i wewnętrznej organizacji, jak również w zakresie prowadzonych przez nie działań i aktywizacji potrzebnych talentów i zasobów.

Zwrot z inwestycji poczynionych przez EIT w WWiL mierzony będzie w kategoriach wymiernych korzyści dla europejskiej gospodarki i całego społeczeństwa, takich jak powstanie nowych przedsiębiorstw, produktów i usług na istniejących i przyszłych rynkach, przedsiębiorcze osoby o lepszych umiejętnościach, nowe i atrakcyjniejsze możliwości zatrudnienia oraz przyciąganie i zatrzymywanie utalentowanych osób z całej Unii i z zagranicy.

Wymaga to stworzenia dla EIT solidnych systemów monitorowania i oceny – ze szczególnym uwzględnieniem osiągnięć, rezultatów i generowanego wpływu gospodarczego i społecznego – opartych na poziomach odniesienia pochodzących z najlepszych międzynarodowych praktyk. Priorytetem jest tu stworzenie zrównoważonego systemu monitorowania wyników w celu oceny: wpływu wywieranego przez EIT za pośrednictwem WWiL, własnych osiągnięć EIT jako organizacji oraz wkładu EIT w program „Horyzont 2020”.

Ważnym elementem w tej kwestii jest również rozwój – wspólnie z WWiL – prawdziwej „tożsamości korporacyjnej” EIT opartej na szeregu wspólnych wartości. Choć wszystkie WWiL i ich poszczególni partnerzy posiadają własne tożsamości i wartości korporacyjne, wspólne dla nich są te wartości, które leżą u podstaw wspólnoty EIT i WWiL. Są to: doskonałość w całym trójkącie wiedzy, wysoko wykwalifikowani i przedsiębiorczy ludzie, długoterminowa współpraca ponadgraniczna, ponaddiscyplinarna i międzysektorowa oraz koncentracja na skutkach społecznych i gospodarczych. Taka tożsamość wzmocni również wizerunek i reputację EIT i WWiL.

2.1.1. Konsolidacja i wspieranie wzrostu oraz wpływu istniejących WWiL

EIT będzie aktywnie wspierał pierwsze trzy WWiL w celu zwiększenia ich potencjału i wpływu oraz ich wkładu w realizację celów programu „Horyzont 2020”. Z biegiem czasu WWiL rozbudują początkowy zestaw działań, aby wykorzystać nowe możliwości rynkowe i społeczne oraz dostosować się do zmieniających się uwarunkowań globalnych. W celu wspierania tego rozwoju EIT – w jasny i przejrzysty sposób i w ścisłej współpracy z każdą z poszczególnych WWiL – będzie wyznaczał dostosowane do indywidualnych potrzeb strategie współfinansowania i doradzał w ich zakresie; strategie te będą jednocześnie wspierać działania strategiczne z perspektywy EIT.

WWiL powinny pozostać dynamicznymi partnerstwami; w związku z tym powinny one być zarówno otwarte na nowych partnerów w całej Europie, zależnie od ich poziomu doskonałości, jak i – w stosownych przypadkach – gotowe do zaprzestania istniejącej już współpracy. WWiL powinny wykorzystywać nowe źródła istniejących i potencjalnych obszarów doskonałości – jeśli tylko mogą one przynieść wartość dodaną – poprzez udział nowych partnerów w ramach istniejących centrów kolokacji, wzmocnienie działań pomiędzy kolokacjami w ramach tego samego WWiL lub nawet stworzenie nowego centrum kolokacji przy jednoczesnym utrzymaniu ukierunkowania, solidności i zarządzania ich partnerstwa w ramach WWiL.

Równie istotne z punktu widzenia maksymalizacji wyników WWiL jest zachowanie właściwej równowagi między współpracą a konkurencją. EIT będzie zachęcał WWiL do angażowania się w działania przekrojowe między poszczególnymi wspólnotami w dziedzinach, które oferują znaczny potencjał synergii, np. poprzez wspólne kursy doskonalenia zawodowego, wspólne badania naukowe, studia magisterskie lub doktoranckie, lub w mobilność na linii środowiska akademickie – przedsiębiorstwa mającą miejsce między WWiL. Jednocześnie EIT będzie zachęcał do utrzymania określonego poziomu konkurencji, aby zachęcić WWiL do stałej koncentracji na wynikach i efektach oraz do podejmowania stosownych działań w przypadku osiągnięcia słabszych wyników.

WWiL czerpią nie tylko z istniejącej doskonałej bazy badawczej swoich partnerów, lecz są również awangardą w zakresie propagowania i wdrażania misji edukacyjnej EIT. W tym kontekście celem jest kształcenie i szkolenie utalentowanych ludzi, wyposażając ich w umiejętności, wiedzę i sposób myślenia, w tym ducha przedsiębiorczości, potrzebne w zglobalizowanej gospodarce i społeczeństwie opartych na wiedzy. Aby to osiągnąć, EIT aktywnie wspiera między innymi studia opatrzone znakiem EIT, monitorując ich jakość i spójną realizację we wszystkich WWiL. W ramach tych działań WWiL szeroko wykorzystywać będą oceny wzajemne i oceny ekspertów, a ponadto nawiążą dialog z krajowymi i międzynarodowymi instytucjami zapewniania jakości. Doprowadzi to do szerszego uznawania na szczeblu krajowym i międzynarodowym kwalifikacji opatrzonych znakiem EIT oraz poprawi ich renomę i atrakcyjność na świecie, zwiększając szanse na zatrudnienie absolwentów i tworząc zarazem platformę współpracy na szczeblu międzynarodowym. W przyszłości WWiL będą zachęcane do wyjścia poza granice kształcenia podyplomowego i rozszerzenia prowadzonej działalności edukacyjnej o większą liczbę różnicowanych form studiów, tak aby objąć szerszy zakres innowacyjnych działań związanych z rozwojem zawodowym, włączając w to kształcenie kadry zarządzającej, szkolenia dostosowane do indywidualnych potrzeb, w tym kursy z zakresu szkolenia zawodowego, i kursy letnie, jak również staże w obrębie WWiL i ich partnerów.

W celu poprawy skuteczności podejmowanych przez WWiL działań edukacyjnych i dotarcia do szerszego kręgu odbiorców WWiL mogą – na zasadzie eksperymentu – zaplanować stworzenie modułów studiów licencjackich w formie kształcenia na odległość i e-uczenia się lub pakietów przeznaczonych dla edukacji szkolnej.

EIT:

- będzie zachęcał WWiL do opracowywania bardziej zróżnicowanych działań w zakresie kształcenia i szkolenia oraz będzie oferował w tej dziedzinie doradztwo, a także będzie zachęcał WWiL do upowszechniania wiedzy na temat istnienia tych działań;
- będzie stopniowo tworzył konkurencyjne mechanizmy weryfikacji dotyczące alokacji części dotacji dla WWiL, oparte na planach operacyjnych oraz działalności WWiL, w ramach których to mechanizmów zostaną wzięte pod uwagę różnice w prędkości wzrostu poszczególnych WWiL;
- będzie zachęcał WWiL do opracowania wspólnych działań w odniesieniu do zagadnień horyzontalnych;
- stworzy system wzajemnej oceny dla kwalifikacji opatrzonych znakiem EIT i podejmie dialog z krajowymi i międzynarodowymi instytucjami zapewniania jakości w celu promowania spójnego podejścia.

2.1.2. Tworzenie nowych WWiL

Aby zwiększyć dodatkowo wpływ i wprowadzić bodźce do tworzenia innowacji w nowych obszarach problemów społecznych, EIT będzie stopniowo rozszerzać swój portfel WWiL. Podążając przy tworzeniu nowych WWiL ścieżką rozwoju opartą na stopniowym przyroście, EIT zapewni, by w tym kontekście odpowiednio uwzględniono doświadczenia zdobyte przy tworzeniu WWiL na poprzednich etapach i by WWiL powstawały tylko w obszarach, w których istnieje już fundament w postaci wyraźnego potencjału innowacyjnego i najwyższej klasy doskonałości. W okresie 2014–2020 do stworzenia nowych WWiL dojdzie zatem w trzech falach. W 2014 r. opublikowane zostanie zaproszenie do uczestnictwa w dwóch WWiL, w 2016 r. – zaproszenie do uczestnictwa w kolejnych dwóch WWiL, a w 2018 r. – zaproszenie do uczestnictwa w jednej WWiL, pod warunkiem pozytywnego wyniku przeglądu EIT przewidzianego w art. 32 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1291/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady⁽¹⁾, co doprowadzi do stworzenia portfela ośmiu WWiL w okresie 2014–2020 (co odpowiada stworzeniu 35–45 centrów kolokacji w całej Unii). Proces wyboru WWiL będzie w dużym stopniu opierać się na pozytywnych doświadczeniach zebranych w pierwszej turze tworzenia WWiL oraz szczegółowej ocenie zewnętrznej EIT i istniejących WWiL, w tym ocenie skutków gospodarczych i społecznych WWiL oraz udziału EIT we wzmacnianiu zdolności innowacyjnych Unii i państw członkowskich, jak również, w stosownych przypadkach, na wynikach ocen programu „Horyzont 2020”.

Nowe WWiL powstaną w obszarach posiadających rzeczywisty potencjał innowacyjny. Tym samym EIT w pełni przyczynia się do realizacji szerszych planów działań Unii, a w szczególności celów programu „Horyzont 2020” określającego szereg wielkich wyzwań społecznych, oraz do wdrażania technologii wspomagających i przemysłowych. Celem jest ustanowienie WWiL w obszarach tematycznych, którymi – ze względu na ich skalę i złożoność – można zająć się wyłącznie za pośrednictwem podejścia ponaddiscyplinarnego, ponadgranicznego i międzysektorowego. Dobór dziedzin tematycznych powinien zatem opierać się na starannej analizie badającej, czy WWiL może wnieść rzeczywistą wartość dodaną i mieć pozytywny wpływ na gospodarkę i społeczeństwo.

Komisja Europejska przeprowadziła tę analizę w ramach procesu mającego na celu obiektywną ocenę potencjału przyszłych obszarów tematycznych WWiL. Jednym z punktów wyjścia był projekt SPI, który Rada Zarządzająca EIT przedłożyła Komisji Europejskiej w czerwcu 2011 r. Jednocześnie opracowano zestaw miarodajnych kryteriów, aby umożliwić obiektywną ocenę potencjału innowacyjnego każdego z przyszłych obszarów tematycznych. Trafność tych kryteriów została skonsultowana z szerszą wspólnotą innowacyjnych partnerów z całego trójkąta wiedzy w drodze otwartych konsultacji społecznych. Wynikiem tego procesu był następujący wykaz kryteriów:

⁽¹⁾ Rozporządzenie (UE) nr 1291/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020), (Zob. s. 104 niniejszego Dziennika Urzędowego).

- podejmowanie największych wyzwań gospodarczych i społecznych, przed którymi stoi Europa, i przyczynianie się w ten sposób do realizacji strategii „Europa 2020”;
- dostosowanie i koordynacja w zakresie zgodności z odpowiednimi politykami Unii, jak również z istniejącymi inicjatywami w ramach programów „Horyzont 2020” i „Erasmus +”;
- zdolność mobilizowania inwestycji i zapewnienia długoterminowego zaangażowania przedsiębiorstw; posiadanie istniejącego rynku dla swoich produktów lub zdolność stworzenia nowych rynków;
- tworzenie zrównoważonego i systemowego wpływu mierzonego pod kątem nowych wykształconych i przedsiębiorczych osób, nowych technologii, nowych przedsiębiorstw i nowych, wymagających wysokich kwalifikacji stanowisk;
- skupienie masy krytycznej zainteresowanych stron reprezentujących światowej klasy badania naukowe, edukację i innowacje z całej Europy, które w innych warunkach pozostałyby w rozproszeniu, w tym prowadzenie współpracy z partnerami spoza Europy;
- wymaganie podejścia ponaddiscyplinarnego i zachęcanie instytucji szkolnictwa wyższego do rozwijania nowych rodzajów edukacji ponad granicami poszczególnych dyscyplin;
- przewyższenie luk w obszarze innowacji, takich jak paradoks europejski, tj. obszary tematyczne, w których Europa ma silną bazę badawczą, lecz słabe wyniki w zakresie innowacji.

Ocena obszarów tematycznych zaproponowanych zarówno w projekcie przedłożonym przez EIT, jak i przez ogół zainteresowanych stron wyraźnie wykazała istnienie pewnych różnic dotyczących potencjalnego wpływu, jaki miałyby utworzenie WWiI. W rezultacie tego z wielu tematów zrezygnowano, inne zaś przedefiniowano, by lepiej dostosować je do uwarunkowań europejskiego i światowego kontekstu w tym obszarze.

W przypadku następujących obszarów tematycznych uznano, że ustanowienie nowych WWiI niesie ze sobą największy potencjał wniesienia wartości dodanej do istniejących działań i spowodowania rzeczywistego skokowego rozwoju innowacji:

- innowacje na rzecz zdrowego stylu życia oraz aktywnego starzenia się;
- zrównoważone poszukiwanie, wydobywanie, przetwarzanie, recykling i zastępowanie surowców;
- żywność na przyszłość (Food4Future) – zrównoważony łańcuch dostaw od zasobów do konsumentów;
- produkcja oferująca wartość dodaną;
- mobilność w miastach.

Więcej informacji w sprawie poszczególnych tematów znaleźć można w arkuszach informacyjnych znajdujących się na końcu dokumentu ⁽¹⁾.

W oparciu o powyższe obszary tematyczne EIT będzie mógł niezależnie zorganizować przyszły proces wyboru WWiI. Powodzenie przyszłych zaproszeń do uczestnictwa w WWiI zależeć będzie w dużej mierze od jasnych wytycznych co do oczekiwań i wymagań, jak również od okresu umożliwiającego wnioskodawcom dobre zorganizowanie się przed złożeniem wniosku o utworzenie WWiI, i to zarówno pod względem prawnym, jak i finansowym. WWiI zostaną wyłonione na podstawie szczegółowych kryteriów określonych w rozporządzeniu EIT, opartych na nadrzędnych zasadach doskonałości i znaczenia dla innowacyjności. Każda z wyłonionych WWiI będzie musiała wykazać, w jaki sposób stworzy maksymalny wpływ w danym obszarze i udowodnić wykonalność swojej strategii.

⁽¹⁾ W arkuszach informacyjnych znajduje się synteza analiz dotyczących znaczenia i wartości dodanej związanych z utworzeniem WWiI w proponowanych dziedzinach tematycznych. Zawierają one wstępne informacje na temat możliwości działania WWiI w danej dziedzinie, ale nie obejmują zaleceń dotyczących przyszłej działalności i przyszłych metod działania WWiI.

Odzwierciedlając potrzebę stopniowego podejścia przy tworzeniu nowych WWiL, wybór tematów trzech fal WWiL oparto na dojrzałości danej dziedziny, potencjalnym wpływie społecznym i gospodarczym, a także możliwości synergii z innymi inicjatywami. Tematami na 2014 r. są:

- innowacje na rzecz zdrowego stylu życia oraz aktywnego starzenia się;
- zrównoważone poszukiwanie, wydobywanie, przetwarzanie, recykling i zastępowanie surowców;

Tematami na 2016 r. są:

- żywność na przyszłość (Food4Future) – zrównoważony łańcuch dostaw od zasobów do konsumentów;
- produkcja oferująca wartość dodaną;

Tematem na 2018 r. jest:

- mobilność w miastach.

EIT:

- będzie przygotowywać procedurę wyboru dla każdej fali WWiL, przewidując dla wnioskodawców wystarczająco dużo czasu na przygotowanie wniosku o utworzenie WWiL;
- opublikuje zaproszenia do uczestnictwa w pięciu nowych WWiL zgodnie z następującym harmonogramem: zaproszenie do uczestnictwa w dwóch nowych WWiL w 2014 r., których tematami będą zdrowy styl życia i aktywne starzenie się oraz surowce, zaproszenie do uczestnictwa w dwóch nowych WWiL w 2016 r., których tematami będą żywność na przyszłość oraz produkcja oferująca wartość dodaną, a także zaproszenie do uczestnictwa w jednej WWiL w 2018 r., której tematem będzie mobilność w miastach;
- dołoży wszelkich starań, by poinformować jak największą liczbę zainteresowanych stron o przyszłych procedurach wyboru WWiL;
- zapewni, by warunki ramowe przyszłych procedur wyboru WWiL sprzyjały osiągnięciu optymalnych wyników, w szczególności wydając jasne wytyczne dotyczące wymogów i procesów oraz dając wnioskodawcom wystarczająco dużo czasu na zorganizowanie partnerstwa.

2.2. Zwiększenie wpływu EIT

Wspieranie innowacji w całej Unii

W początkowej fazie EIT skupiał swoje wysiłki głównie na stworzeniu WWiL. Choć jasnym celem EIT jest wzmocnienie istniejących centrów doskonałości, to EIT będzie musiał także zadbać o to, by przynieść również korzyści dla obszarów Unii, które nie uczestniczą bezpośrednio w WWiL. Misją o zasadniczym znaczeniu dla EIT jest zatem aktywne wspieranie upowszechniania najlepszych praktyk w dziedzinie integracji trójkąta wiedzy w celu wypracowania wspólnej kultury wymiany innowacji i wiedzy.

W przyszłości EIT musi czynić starania, by związane z WWiL doświadczenia były zrozumiałe i powtarzalne oraz by stały się trwałym elementem kultury mogącej stanowić wzorzec do naśladowania w Europie i poza jej granicami. Przez określanie najlepszych praktyk, ich analizę i wymianę, jak również przez nowe modele zarządzania i finansowania wypracowane przez WWiL, EIT dąży do zapewnienia rozpowszechniania i wykorzystania wiedzy uzyskanej w ramach EIT oraz WWiL z pożytkiem dla ludzi i instytucji, także tych nieuczestniczących bezpośrednio w WWiL.

EIT będzie również dążył do zwiększenia swojej widoczności w Unii. Wszystkie właściwe środki i kanały komunikacji powinny zostać wykorzystane w celu zapewnienia wystarczającego dostępu do informacji na temat funkcjonowania i zakresu działania EIT oraz WWiL.

EIT może odegrać decydującą rolę w dokonywaniu syntezy różnorodnych metod działania zastosowanych przez WWiL i w przygotowaniu możliwości przenoszenia tych metod na obszary, w których zdolności innowacyjne są słabe i które w przeciwnym razie nie byłyby w stanie korzystać z doświadczeń zgromadzonych przez EIT. Tak szeroki zasięg zapewni, aby korzyści płynące z doświadczeń EIT wspierały rozwój zdolności innowacyjnych w tych obszarach. Działalność ta jest w stanie przynieść wysokie zyski w zakresie opartym na działalności WWiL.

Dzięki wprowadzeniu Regionalnego Systemu Innowacji (RSI) obejmującego partnerstwa instytucji szkolnictwa wyższego, instytucji badawczych, przedsiębiorstw i innych organizacji zainteresowanych stron zapewniony zostanie specjalny mechanizm rozpowszechniania najlepszych praktyk i zwiększania udziału w działaniach WWiI.

System taki nie tylko zapewni uczestnikom spoza WWiI możliwość zdobycia wiedzy od WWiI i ułatwi im interakcje z WWiI, lecz będzie również zachęcał ich do pełnego wykorzystania wiedzy i know-how nabytych w obszarach znajdujących się poza WWiI, a tym samym zwiększy zdolności innowacyjnej w całej Unii. Ponadto uczestnicy RSI będą musieli wykazać wyraźną zbieżność tematyczną, odnosząc się do właściwych regionalnych planów innowacji, w szczególności do strategii inteligentnej specjalizacji, aby zapewnić wpływ strategiczny.

System ten będzie wdrażany na zasadzie dobrowolności przez WWiI, w razie potrzeby przy wsparciu EIT. Uczestnicy będą wybierani w otwartym i przejrzystym procesie zarządzanym przez WWiI.

Działalność prowadzona w ramach RSI będzie przedmiotem zainteresowania WWiI. Może ona obejmować działania na rzecz zorganizowanej mobilności, aby zapewnić nienależącym do WWiI talentom – studentom, naukowcom, nauczycielom i przedsiębiorcom niezależnie od wieku, płci i szczebla kariery – możliwość uczestnictwa w działalności WWiI.

Uczestnicy RSI będą głównie korzystać z innych źródeł finansowania, między innymi z finansowania krajowego, z funduszy strukturalnych i zasobów własnych, aby zapewnić sobie udział w RSI, natomiast EIT może zachęcać WWiI do wdrożenia RSI dzięki finansowaniu działań na rzecz zorganizowanej mobilności w ramach swojego programu rozpowszechniania działań popularyzatorskich.

Potencjalne główne czynniki stymulujące uczenie się na poziomie EIT to: oparte na innowacjach i zasadzie doskonałości badania naukowe w zakresie tworzenia nowych przedsiębiorstw i nowych modeli biznesowych, w tym tworzenia warunków dla MŚP i instytucji publicznych do bardziej aktywnego zaangażowania się na rzecz innowacji, zarządzanie portfelami własności intelektualnej i nowe sposoby podejścia do dzielenia się własnością intelektualną, przedsiębiorczość i nowe zintegrowane formy edukacji wielodyscyplinarnej; innowacyjne modele zarządzania i finansowania oparte na koncepcji otwartej innowacyjności lub zaangażowania władz publicznych. Sprawi to, że EIT będzie wzorem do naśladowania oraz katalizatorem daleko idących zmian w obszarze europejskiej innowacji oraz że stanie się uznaną międzynarodowo instytucją światowej klasy w dziedzinie innowacji.

Rozwijanie i przyciąganie talentów

Utalentowani ludzie są kluczowym elementem pomyślnej innowacji. Jednym z najważniejszych zadań EIT jest zapewnienie wszystkim utalentowanym osobom możliwości pełnego wykorzystania ich potencjału i tworzenie warunków, w których osoby te mogą się rozwijać. EIT, za pośrednictwem WWiI, tworzy takie warunki, ale wymagają one uzupełnienia strategiami przyciągania i angażowania najbardziej utalentowanych osób spoza WWiI.

EIT ma ponadto do odegrania wyraźną rolę w zakresie przyciągnięcia talentów spoza Unii. Tworząc silny znak firmowy i budując strategiczne stosunki z kluczowymi partnerami z całego świata, EIT może dodatkowo zwiększyć atrakcyjność partnerów współpracujących w ramach WWiI. EIT powinien – w ścisłej współpracy z WWiI – rozwijać prężną strategię międzynarodową, identyfikując uczestników dialogu i potencjalnych partnerów oraz nawiązując z nimi kontakty. W tym kontekście EIT i WWiI powinny w pełni wykorzystać istniejące unijne inicjatywy w tej dziedzinie, takie jak unijne programy badawcze, edukacyjne, szkoleniowe i młodzieżowe, w tym program „Erasmus +” czy działania „Marie Skłodowska-Curie” i inne inicjatywy dotyczące mobilności na szczeblu Unii. EIT może ponadto wspierać wymianę wiedzy, opiekę merytoryczną i tworzenie sieci kontaktów poprzez zachęcanie, między innymi, do tworzenia sieci absolwentów EIT.

Swoje wysiłki na rzecz promowania utalentowanych ludzi i błyskotliwych pomysłów EIT uzupełni o inne środki podejmowane z własnej inicjatywy lub we współpracy z czołowymi światowymi partnerami, takie jak organizowanie konkursów pomysłów czy przyznawanie nagród za innowacje.

EIT:

- będzie zachęcał do udziału w działaniach popularyzatorskich, a w szczególności będzie udzielał w razie potrzeby wsparcia WWiI w odniesieniu do Regionalnego Systemu Innowacji;
- stworzy/dostosuje do aktualnych potrzeb narzędzie internetowe stanowiące platformę wymiany wiedzy i tworzenia sieci kontaktów wokół EIT;
- zbuduje i będzie wspierać czynne i silne sieci osób będących absolwentami podejmowanych przez EIT lub WWiI działań w zakresie kształcenia i szkolenia („absolwenci EIT”);

- będzie systematycznie udostępniać doświadczenia i osiągnięcia WWiI szerszej wspólnocie innowacji w Unii i poza nią; może to obejmować utworzenie zbioru ogólnodostępnych materiałów szkoleniowych pochodzących z prowadzonych przez EIT i WWiI działań w zakresie kształcenia i szkolenia;
- zapewni znaczące uczestnictwo sektora prywatnego, w tym MŚP, w trójkącie wiedzy.

2.3. *Nowe mechanizmy realizacji i monitorowanie ukierunkowane na osiągnięcie wyników*

Uproszczenia, wdrażane w odpowiedzialny i rzetelny sposób, są niezbędne, by EIT mógł osiągać faktyczne rezultaty, wspierać przełomowe innowacje oraz zaangażowanie środowiska przedsiębiorców. EIT nadal jeszcze nie wykorzystał pełnego potencjału w celu dalszego upraszczania.

Będąc wobec WWiI „inwestorem”, EIT postrzega uproszczenia jako proces dynamiczny, wkomponowany w jego działania i stanowiący integralną część wsparcia udzielanego przezeń WWiI. W tym celu EIT będzie dążyć do dostosowania, ulepszenia i usprawnienia procesów monitorowania, sprawozdawczości i finansowania oraz stale poszukiwać uproszczonych sposobów działania mogących przyczynić się do dostosowania się WWiI do nowo powstałych potrzeb oraz do zwiększenia wpływu WWiI.

WWiI będą stanowić idealny obszar testowania nowych sposobów podejścia do finansowania i zarządzania innowacjami. Dzięki eksperymentom i doświadczeniom WWiI, EIT przedstawi program uproszczeń w kluczowych dziedzinach, takich jak umowy, uproszczona sprawozdawczość, płatności i stawki ryczałtowe w celu zmniejszenia obciążeń administracyjnych WWiI.

Komisja będzie – w oparciu o przedstawiony przez sam EIT program uproszczeń – ściśle monitorować zdolność EIT do zapewnienia możliwie najprostszycy umów i zasad finansowania oraz zarządzania działaniami WWiI. Uzyskane doświadczenia – w tym także i te negatywne – udostępnione będą przyszłym WWiI oraz wykorzystane w unijnych programach i pozostałych częściach składowych programu „Horyzont 2020”.

Komisja wzmocniła swoje wysiłki w zakresie wspierania EIT w tworzeniu stabilnego i solidnego systemu monitorowania ukierunkowanego na osiągnięcie wyników. Wspomniany system monitorowania zapewni pełną odpowiedzialność EIT i WWiI, jakość wyników, wkład do priorytetów programu „Horyzont 2020”, a jednocześnie pozwoli na wystarczającą elastyczność działania WWiI, a także otwartość na nowe pomysły i nowych partnerów. Pozwoli on EIT na rozwinięcie znacznej zdolności gromadzenia i analizowania danych pochodzących z WWiI, w tym dotyczących źródeł finansowania, służącej mierzeniu wyników EIT w stosunku do jego własnych celów, a także na porównanie EIT i WWiI w odniesieniu do najlepszych praktyk w Europie i na świecie.

System będzie miał elastyczną strukturę i w razie potrzeby zostanie dostosowany tak, by uwzględniał zmieniającą się i rosnący zakres działalności EIT i WWiI. W następstwie zalecenia zawartego w niezależnej ocenie zewnętrznej oraz na podstawie nadrzędnych przepisów w zakresie monitorowania zawartych w programie „Horyzont 2020”, Komisja zaproponowała – działając wspólnie z EIT i WWiI – ustanowienie dla EIT systemu monitorowania ukierunkowanego na osiągnięcie wyników dotyczącego czterech poziomów działalności:

- poziomu programu „Horyzont 2020” – regularne monitorowanie wkładu EIT i WWiI w realizację celów programu „Horyzont 2020”;
- poziomu EIT – ocena wyników działania EIT jako efektywnego i skutecznego organu UE; będzie to mierzone pod kątem wsparcia dla WWiI, intensywności i zakresu działań popularyzatorskich, rozpowszechniania i działalności międzynarodowej oraz zdolności do opracowania uproszczonych procedur;
- poziomu ponadindywidualnego (między WWiI) – monitorowanie wkładu wszystkich WWiI w osiągnięcie celów strategicznych EIT, jak określono w przeznaczonym do tego celu instrumencie, takim jak tablica wyników EIT;
- poziomu indywidualnego (pojedyncza WWiI) – monitorowanie indywidualnych wyników danej WWiI w oparciu o indywidualne cele oraz kluczowe wskaźniki efektywności działania (KPI) określone w planie operacyjnym danej WWiI. WWiI opierają się na różnych modelach biznesowych i mają różne rynki, a, co za tym idzie, ich przemysłowe KPI – mające zasadnicze znaczenie dla skutecznego zarządzania poszczególnymi WWiI – są także różne.

EIT:

- stworzy plan uproszczeń, włączając poziomy odniesienia służące dokonaniu oceny postępów, i przedłoży Komisji sprawozdanie z postępów w realizacji tego planu w ramach rocznego sprawozdania z działalności; zadba o rozpowszechnienie nowych modeli uproszczeń w całej Unii i o to, by służyły one za podstawę innych inicjatyw unijnych,

- stworzy – we współpracy z Komisją i WWiL – kompleksowy system monitorowania wkładu EIT do programu „Horyzont 2020”, wpływu EIT uzyskiwanego poprzez jego własną działalność i działalność WWiL oraz wyników WWiL. EIT będzie informować o wszystkich swoich działaniach monitorujących w rocznym sprawozdaniu z działalności, które będzie przekazywane Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

3. Skuteczne podejmowanie decyzji i uzgodnienia robocze

Struktura zarządzania EIT łączy podejście oddolne reprezentowane przez WWiL z przywództwem strategicznym na szczeblu EIT. Proces podejmowania decyzji na szczeblu EIT powinien się zatem charakteryzować prawdziwie strategiczną perspektywą połączoną ze sprawnymi mechanizmami wykonawczymi oraz systematycznym zaangażowaniem podmiotów trójkąta wiedzy w całej Europie.

Model zarządzania EIT udowodnił swoją ogólną wartość. Doświadczenia zebrane w początkowej fazie wykazują jednak, że możliwe jest podjęcie dalszych wysiłków w celu poprawy efektywności mechanizmów wykonawczych i decyzyjnych EIT. Należy wyraźniej zdefiniować i usprawnić stosunki między Radą Zarządzającą EIT, odpowiedzialną za decyzje strategiczne, a centralą EIT, odpowiedzialną za realizację. Centrala EIT będzie musiała określić krytyczne dziedziny, w których EIT powinien udzielać WWiL wsparcia, osiągając odpowiednią równowagę pomiędzy działaniami związanymi ze wsparciem i z monitorowaniem. Rada Zarządzająca powinna w większym stopniu zadbać o to, by decyzje strategiczne oparte były w należyтым stopniu na doświadczeniach pochodzących z WWiL i szerszej wspólnoty podmiotów innowacyjnych. Ponadto EIT powinien być nadal odpowiedzialny przed Radą i państwami członkowskimi.

3.1. Usprawnianie i precyzowanie procesu podejmowania decyzji w EIT

Rada Zarządzająca EIT określa kierunki strategiczne EIT oraz warunki ramowe dla WWiL, a jej członkowie stanowią element łączący EIT z różnymi zainteresowanymi społecznościami w danej dziedzinie. Zgodnie z reprezentowanym przez EIT podejściem opartym na duchu przedsiębiorczości proces decyzyjny powinien być skuteczny, szybki i konkretny.

Decydującymi czynnikami w tym zakresie są rozmiar, skład i procedury Rady Zarządzającej. Zasada udziału członków niezależnych oraz ograniczonej liczby wybranych członków reprezentujących wspólnotę WWiL dowiodła swojej wartości; umożliwia ona gromadzenie wiedzy specjalistycznej z całego trójkąta wiedzy. Pierwotny model zakładający 18 wybranych członków oraz – od niedawna – czterech dodatkowych przedstawicieli WWiL okazał się jednak mieć pewne ograniczenia. Zmniejszenie liczby członków Rady doprowadzi do usprawnienia procesu podejmowania decyzji i zmniejszenia administracyjnych kosztów ogólnych.

Ponadto dalszy przyrost efektywności osiągnąć można poprzez ponowne skoncentrowanie działalności Rady Zarządzającej EIT na jej głównej roli polegającej na przywództwie strategicznym. Dodać należy, że ściślejsze konsultacje z Komisją Europejską w sprawie trzyletniego programu prac EIT spowodują dalsze wzmocnienie spójności z innymi inicjatywami Unii. Zawarte w trzyletnim programie prac EIT informacje dotyczące EIT i WWiL umożliwią dokonanie oceny w zakresie komplementarności z innymi częściami programu „Horyzont 2020” i innymi politykami i instrumentami Unii oraz zapewnienie tej komplementarności. Wszystkie te zmiany zostały uwzględnione w zmienionym rozporządzeniu (WE) nr 294/2008.

Decyzje Rady Zarządzającej EIT są wdrażane przez centralę EIT pod kierownictwem Dyrektora, który ponosi odpowiedzialność za działania EIT. W ten sposób centrala odzwierciedla zorientowany na wyniki charakter EIT i WWiL i jest siłą napędową w procesie upraszczania procedur. Centrala EIT rozwija jednocześnie zdolność do systematycznego przyswajania doświadczeń WWiL i udostępniania wynikających z tego ustaleń z korzyścią dla szerszej wspólnoty podmiotów innowacyjnych. Z upływem czasu centrala EIT zacznie dysponować bogatym zbiorem najlepszych praktyk i stanie się dla decydentów prawdziwą kopalnią wiedzy.

Przyciąganie i zatrzymywanie utalentowanych specjalistów stanowi wyzwanie dla centrali EIT. W celu pozyskania najlepszych talentów i umiejętności biuro EIT określi jasną strategię HR, w tym rozwiązania wykraczające poza bezpośrednie zatrudnienie, takie jak oddelegowanie lub zatrudnienie czasowe, promujące regularną wymianę pracowników, a także staże we współpracy z doskonałymi instytucjami innowacji, badań naukowych i edukacji w Unii i na całym świecie.

EIT:

- zapewni, dzięki inteligentnym strategiom HR, w tym systematycznemu korzystaniu z usług ekspertów wewnętrznych i zewnętrznych, oraz wewnętrznym procedurom zarządzania, by EIT stał się punktem odniesienia w kwestii innowacyjnego zarządzania;
- podejmie konkretne działania w celu dalszego wspierania kultury otwartości i przejrzystości.

3.2. *Investowanie w WWiI – relacje między EIT a WWiI*

Wzajemne relacje między EIT a WWiI nie tylko stanowią ramy dla owocnej działalności WWiI, lecz są również główną częścią procesu wzajemnego uczenia się umożliwiającego EIT wypełnianie swej roli jako miejsca, gdzie testowane są nowe modele innowacji. W celu zapewnienia WWiI odpowiednich warunków ramowych EIT musi udzielać jasnych i spójnych – choć jednocześnie nie nadmiernie normatywnych – wytycznych na wszystkich etapach procesu. Wytyczne te powinny dotyczyć w szczególności zarządzania WWiI i sposobu angażowania głównych i pozostałych partnerów. Wzajemne relacje między centralą EIT a WWiI muszą być systematyczne i regularne, a także jasne, przejrzyste i oparte na zaufaniu w celu osiągnięcia maksymalnej efektywności. Przyczynić się do tego powinny zarówno stosunki umowne pomiędzy EIT a WWiI, jak i ustalenia organizacyjne centrali EIT.

Odchodząc od roli czysto administracyjnej, centrala EIT zoptymalizuje swoje funkcje operacyjne celem pokierowania WWiI tak, by osiągnęły maksymalny stopień efektywności oraz celem szerokiego udostępnienia dobrych wyników. Zapewnienie szeregu usług i funkcji na poziomie centralnym, zamiast na poziomie poszczególnych WWiI, niesie ze sobą możliwość osiągnięcia wzrostu wydajności. Choć poszczególne WWiI zajmują się określonymi tematami, szereg elementów ma charakter horyzontalny i to właśnie w ich przypadku EIT może wnieść konkretną wartość dodaną. Tego rodzaju funkcja dostawcy wiedzy związana jest w szczególności z sytuacją, w której centrala EIT staje się pośrednikiem informacji i bogatym w zasoby uczestnikiem dialogu, np. w zakresie wsparcia wymiany między WWiI i wzajemnego uczenia się, ułatwiania kontaktów z instytucjami Unii i innymi kluczowymi organizacjami, takimi jak Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), lub w zakresie szczególnych zagadnień horyzontalnych, takich jak doradztwo w kwestii własności intelektualnej, transfer technologii i wiedzy, porównanie z najlepszymi praktykami międzynarodowymi lub podejmowanie badań antycypacyjnych i prognostycznych w celu określenia przyszłych kierunków dla EIT i WWiI. EIT i WWiI powinny decydować wspólnie, gdzie najsukuczniej zająć się można tymi zadaniami. Zasadnicze znaczenie dla EIT i WWiI będzie w tym zakresie miało stworzenie realnych mechanizmów systematycznej współpracy nad zagadnieniami horyzontalnymi.

EIT:

- będzie zapewniać w całym cyklu życia WWiI jasne i spójne wytyczne w sprawie oczekiwań, obowiązków i zakresu odpowiedzialności;
- będzie rozwijać w ścisłej współpracy z WWiI zdolność centrali EIT do ułatwiania wymiany i uczenia się między poszczególnymi WWiI;
- będzie zapewniać WWiI szereg usług w zakresie zagadnień horyzontalnych, w których przypadku możliwe jest osiągnięcie wzrostu wydajności, oraz realizować inne polityki korporacyjne w tym samym celu;
- będzie dostarczać wskazówek na temat możliwości zrzeszenia i stowarzyszenia z partnerami, którzy nie są w stanie stać się pełnoprawnymi inwestorami i partnerami WWiI.

3.3. *Współpraca z zainteresowanymi stronami*

Aktywna wymiana doświadczeń z innymi inicjatywami oraz wzajemne uczenie się powinny być fundamentem działań EIT w zakresie testowania nowych modeli innowacji. Dlatego też EIT powinien wykorzystywać istniejące najlepsze praktyki i zewnętrzną wiedzę ekspercką, aby stać się punktem odniesienia w zakresie innowacji, do której to roli aspiruje. Rada Zarządzająca musi zatem podejmować decyzje w oparciu o wiedzę i potrzeby uczestników procesu innowacji działających w danym obszarze oraz w kontekście szerszych ram europejskich. Przyjmując kulturę otwartości i zaangażowania zewnętrznego, EIT może aktywnie wspierać przyjmowanie i akceptację nowych innowacji przez ogół społeczeństwa.

W tym celu EIT będzie bezpośrednio współpracował z państwami członkowskimi i innymi zainteresowanymi stronami ze wszystkich ogniw łańcucha innowacji, co przyniesie pozytywne efekty dla obu stron. Odpowiednim narzędziem do ułatwienia dwustronnej, interaktywnej komunikacji prowadzącym do tego, by dialog i wymiana, o których wspomniano, stały się bardziej systematyczne, mogłoby być stworzenie Forum Zainteresowanych Stron EIT gromadzące szerszą społeczność zainteresowanych stron wokół zagadnień horyzontalnych.

W skład zainteresowanych stron wchodzić będą przedstawiciele władz krajowych i regionalnych, zorganizowane grupy interesów i indywidualne podmioty z kręgów działalności gospodarczej, szkolnictwa wyższego i badań naukowych, organizacje klastrów, jak również inne zainteresowane podmioty z całego trójkąta wiedzy.

Przedstawiciele państw członkowskich powinni spotykać się w specjalnym składzie w ramach Forum Zainteresowanych Stron, by zagwarantować właściwą komunikację z EIT i przepływ informacji w obu kierunkach, uzyskiwać informacje o osiągnięciach, zapewniać doradztwo EIT i WWiI oraz dzielić się z nimi doświadczeniami. Specjalny skład przedstawicieli państw członkowskich w ramach Forum Zainteresowanych Stron powinien także zapewniać właściwą synergii i uzupełnianie się działań EIT i WWiI z działaniami podejmowanymi w ramach programów i inicjatyw krajowych, z możliwością współfinansowania działań WWiI przez państwa członkowskie. Kwestia organizacji Forum Zainteresowanych Stron została włączona do zmienionego rozporządzenia (WE) nr 294/2008.

Należy dodać, że w maksymalizacji synergii i z innymi inicjatywami i wzajemnego uczenia się Unii pomogą prowadzone od wczesnych faz procesu aktywne konsultacje z innymi instytucjami Unii, w szczególności z odpowiednimi służbami Komisji.

EIT:

- ustanowi regularne Forum Zainteresowanych Stron EIT oraz w jego ramach specjalny skład przedstawicieli państw członkowskich w celu ułatwienia wzajemnych relacji z szerszą wspólnotą podmiotów innowacyjnych z całego trójkąta wiedzy i wzajemnego uczenia się, w tym z organami krajowymi i regionalnymi; dalszą pomoc w rozwijaniu wzajemnych relacji między uczestnikami może w tym kontekście stanowić platforma internetowa;
- będzie systematycznie wykorzystywał istniejące stowarzyszenia wyższych uczelni, organizacji przedsiębiorców i instytucji badawczych, a także organizacji klastrów, jako platform wymiany wiedzy i rozpowszechniania wyników;
- stworzy mechanizm, np. w formie corocznego spotkania EIT, WWiI i właściwych służb Komisji Europejskiej, w celu dalszego ułatwienia synergii pomiędzy EIT i WWiI z jednej strony, a innymi inicjatywami Unii z drugiej strony.

4. Szacunkowe potrzeby finansowe i źródła finansowania (2014–2020)

4.1. Konsolidacja modelu inteligentnego finansowania na rzecz WWiI

EIT opracował oryginalny model finansowania, który opiera się na wspólnych mocnych stronach i zasobach istniejących doskonałych organizacji; finansowanie przez EIT działa jak katalizator, który wywołuje efekt dźwigni w stosunku do dodatkowych środków finansowych pochodzących od szerokiego grona partnerów publicznych i prywatnych i który stanowi punkt akumulacji tych środków. Na tej podstawie z EIT pochodzi średnio maksymalnie 25 % całkowitego finansowania WWiI, natomiast pozostałe minimum 75 % ogólnego budżetu WWiI powinno pochodzić ze źródeł spoza EIT. Obejmuje to – oprócz własnych dochodów i zasobów partnerów WWiI – także finansowanie publiczne na szczeblu krajowym, regionalnym i unijnym, w szczególności obecne i przyszłe fundusze strukturalne oraz program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji. W tym ostatnim przypadku WWiI (lub niektórzy z ich partnerów) ubiegają się o finansowanie zgodnie z obowiązującymi zasadami programów i na równi z innymi wnioskodawcami. Wkład ze strony partnerów WWiI nie jest klasycznym wymogiem „współfinansowania” dotacji, lecz warunkiem wstępnym minimalnego poziomu zaangażowania istniejących organizacji oraz ich finansowego zaangażowania w WWiI. Takie oddolne podejście gwarantuje znaczne zaangażowanie ze strony partnerów WWiI, zachęca do inwestycji, a także stymuluje zmiany strukturalne i organizacyjne wśród partnerów WWiI i poza ich gronem.

Doświadczenia pierwszych WWiI pokazują, że sektor przemysłu jest finansowo zaangażowany w realizację planów operacyjnych WWiI oraz że udział partnerów przemysłowych w budżecie WWiI wynosi od 20 % do 30 % całkowitego rocznego budżetu WWiI.

Finansowanie przez EIT przewidziane jest tylko dla „działalności WWiI oferującej wartość dodaną”, a mianowicie działalności umożliwiającej integrację obszarów polityki trójkąta wiedzy (szkolnictwem wyższym, badaniami naukowymi i innowacjami) i partnerów na poziomie indywidualnych WWiI lub na poziomie ponadindywidualnym, między WWiI, zgodnie z celami i priorytetami określonymi w planach operacyjnych WWiI. Dotyczy to w szczególności projektów WWiI w zakresie badań podstawowych i stosowanych, innowacji, edukacji, przedsiębiorczości i tworzenia przedsiębiorstw, które uzupełniają dodatkowo inwestycje w ramach ugruntowanych działań (np. istniejących projektów badawczych). Wkład z EIT powinien pokrywać także działania WWiI w zakresie administracji, zarządzania i koordynacji.

Przed osiągnięciem normalnego poziomu aktywności WWiI przechodzą różne fazy rozwoju, w których ich łączne budżety są różnie skomponowane. Na samym początku zdolność absorpcyjna WWiI jest stosunkowo ograniczona, ale rozwija się znacząco w następnych latach.

Po początkowej fazie tworzenia, trwającej dwa lata, budżety WWiI powinny znacznie wzrosnąć, a WWiI są w stanie w stosunkowo krótkim czasie zmobilizować znaczną ilość nowych środków finansowych pochodzących od istniejących i nowych partnerów. Celem osiągnięcia wystarczającej masy krytycznej oraz wpływu na poziomie europejskim roczne budżety WWiI będą na normalnym poziomie aktywności wahały się w granicach od 250 do 450 mln EUR, w zależności od strategii, potencjału partnerstwa i potencjału rynkowego każdej z poszczególnych WWiI.

Choć WWiI nie będą w pełni finansowo niezależne od EIT w pierwszych latach działalności, będą one zachęcane do tego, by stać się w perspektywie średnioterminowej samowystarczalne, tj. do stopniowego zmniejszenia swej zależności od finansowania przez EIT w celu dalszej konsolidacji i dalszego rozwoju. EIT będzie kontynuował finansowanie niektórych działań WWiI oferujących wartość dodaną; będzie to miało miejsce w obszarach, gdzie inwestycje EIT przynoszą znaczny zwrot, takich jak edukacja, tworzenie przedsiębiorstw, kolokacje, działania popularyzatorskie oraz upowszechnianie.

Finansowanie WWiI przez EIT odbywa się obecnie wyłącznie za pośrednictwem dotacji. Istnieje możliwość, że w wieloletnich ramach finansowych (WRF) na lata 2014–2020 utworzone zostaną nowe mechanizmy finansowe obejmujące instrumenty dłużne lub kapitałowe. EIT – jako „inwestor” w WWiI – będzie na bieżąco śledził rozwój sytuacji i zachęcał WWiI do nieograniczonego korzystania z tych mechanizmów, a w razie potrzeby ułatwiał i koordynował dostęp do nich.

4.2. Potrzeby budżetowe EIT

Potrzeby budżetowe EIT w okresie 2014–2020 wynoszą 2 711,4 mln EUR i składają się z trzech głównych elementów: niezbędne wydatki na konsolidację istniejących trzech WWiI, na stopniowy rozwój nowych WWiI w 2014 r., 2016 r. i w 2018 r. oraz na rozpowszechnianie, działania popularyzatorskie i administrację.

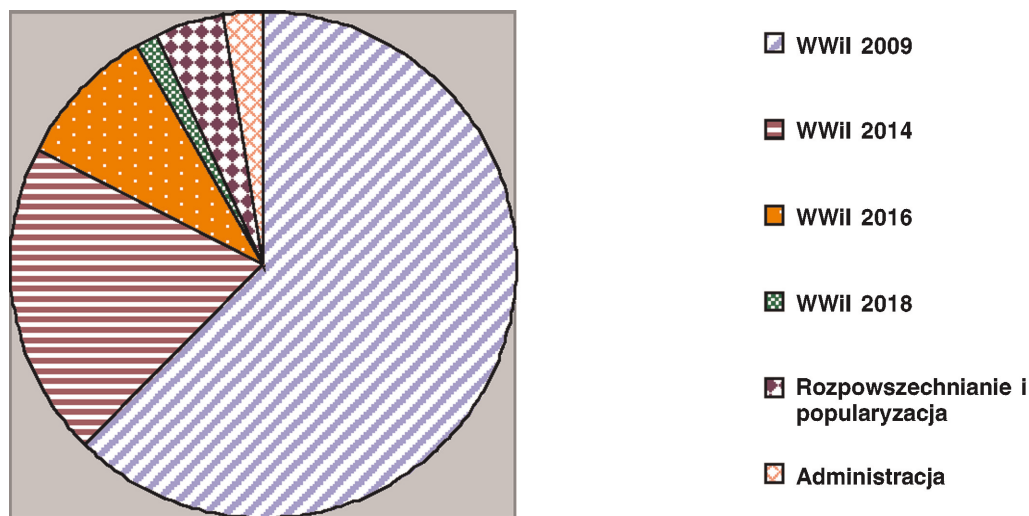
Około 1 695 mln EUR (62,5 % całkowitego budżetu EIT) ma być wykorzystane na finansowanie WWiI wyznaczonych w 2009 r. i operujących już na normalnym poziomie aktywności; kwotę 542 mln EUR (20 %) przewidziano na drugą falę WWiI, 249 mln EUR (9,2 %) na trzecią falę i 35 mln EUR (1,3 %) na ostatnią falę.

Z powyższych powodów przewidywany budżet EIT dla WWiI na lata 2014–2020 wynosi 2,5 mld EUR (93 % całkowitego budżetu EIT w okresie 2014–2020). W wyniku silnego efektu dźwigni finansowej wywołanego przez EIT oczekuje się, że WWiI zmobilizują kolejne 7,5 mld EUR z innych źródeł publicznych i prywatnych.

EIT będzie również uczestniczyć w szeregu działań popularyzatorskich i w zakresie rozpowszechniania, m.in. udzielając wsparcia na rzecz zorganizowanej mobilności w ramach RSI które w znacznym stopniu zwiększą wpływ jego działalności w całej Europie. Ponadto szereg horyzontalnych usług pomocniczych i usług monitorowania wniesie wartość dodaną do działań WWiI i przyniesie wzrost ich wydajności. Prowadząc i rozwijając te działania, EIT będzie musiał postępować zgodnie ze strategią, której celem jest wysoki współczynnik efektywności, tj. wywołanie maksymalnego wpływu przy zastosowaniu prostych mechanizmów. Do realizacji tych działań potrzeba około 125 mln EUR (4,6 % budżetu EIT).

Jeśli EIT ma stać się prekursorem nowych modeli otwartej innowacyjności i uproszczenia, powinien zastosować odpowiednie podejście do administracji. Centrala EIT musi być małą i efektywną organizacją, w której stosuje się podejście strategiczne w celu korzystania z wiedzy specjalistycznej, gdy tylko jest to konieczne, ale bez stwarzania zbyt rozbudowanych i stałych struktur. Wydatki administracyjne, obejmujące niezbędne koszty personelu i koszty administracyjne, operacyjne oraz te związane z infrastrukturą, nie będą w perspektywie długoterminowej przekraczać 2,4 % budżetu EIT. Część wydatków administracyjnych jest pokrywana przez Węgry – państwo, w którym mieści się centrala EIT – drogą nieodpłatnego udostępnienia pomieszczeń biurowych do końca 2030 r., jak również przez roczny wkład w koszty personelu w wysokości 1,5 mln EUR do końca 2015 r. W związku z powyższym, wydatki administracyjne wyniosą około 65 mln EUR w latach 2014–2020.

Wykres 3: podział potrzeb budżetowych

W okresie obowiązywania kolejnych wieloletnich ram finansowych działalność EIT będzie finansowana przede wszystkim przez wkład z programu „Horyzont 2020” w planowanej wysokości 2 711,4 mln EUR.

Arkusz informacyjny nr 1: Innowacje na rzecz zdrowego stylu życia oraz aktywnego starzenia się

1. WYZWANIA

Zdrowie, zmiany demograficzne i dobrostan zostały wskazane jako główne wyzwania społeczne, które zostaną uwzględnione w ramach programu „Horyzont 2020”. Nadrzędnym celem wszelkich działań mających na celu sprostanie tym wyzwaniom powinna być poprawa jakości życia europejskich obywateli w każdym wieku i zachowanie stabilności ekonomicznej systemów opieki zdrowotnej i społecznej w obliczu rosnących kosztów, kurczących się zasobów ludzkich i oczekiwań obywateli związanych z jak najlepszą opieką.

Wyzwania związane z sektorem opieki zdrowotnej i społecznej są liczne i ściśle ze sobą powiązane. Dotyczą one zarówno chorób przewlekłych (chorób układu krążenia, nowotworów, cukrzyca) wraz z nadwagą i otyłością, chorób zakaźnych (HIV/AIDS, gruźlica) i neurodegeneracyjnych (występujących częściej w coraz bardziej starzejącym się społeczeństwie), jak i izolacji społecznej, zmniejszonego dobrostanu, rosnącej zależności pacjentów od opieki formalnej i nieformalnej oraz powtarzającego się narażenia na czynniki środowiskowe z nieznanymi długoterminowymi skutkami dla zdrowia. Ponadto przeszkody dla wprowadzenia i wykorzystania nowych odkryć, produktów i usług uniemożliwiają efektywne sprostanie tym wyzwaniom.

Odpowiedź na powyższe wyzwania została przedstawiona w programie „Horyzont 2020” i polega na zapewnieniu lepszego zdrowia, jakości życia i ogólnego dobrostanu wszystkim obywatelom przez wspieranie badań naukowych i innowacji. Działania te będą skupiać się na utrzymaniu dobrego stanu zdrowia i jego promocji przez całe życie, zapobieganiu chorobom, poprawie naszych możliwości w zakresie leczenia i wyleczenia chorób i niepełnosprawności oraz radzenia sobie z tymi stanami, wspieraniu aktywnego starzenia się i staraniach na rzecz zrównoważonego i wydajnego sektora opieki, w tym usług lokalnych i regionalnych oraz dostosowania miast i ich infrastruktury do potrzeb starzejącego się społeczeństwa.

2. ZNACZENIE I WPŁYW

WWiI w dziedzinie innowacji na rzecz zdrowego stylu życia oraz aktywnego starzenia się przyczyni się do realizacji priorytetów programu „Horyzont 2020”, konkretnie tych określonych w kontekście wyzwania społecznego „Zdrowie, zmiany demograficzne i dobrostan.”

Ta dziedzina tematyczna jest bardzo istotna z punktu widzenia społeczeństwa i porządku publicznego. Kwestie dotyczące zdrowego stylu życia oraz aktywnego starzenia się mają wpływ na prawie wszystkie aspekty naszego życia oraz społeczeństwa i bardzo często wymagają działań regulacyjnych. Sektor opieki zdrowotnej i społecznej ma również duże znaczenie ze społeczno-gospodarczego punktu widzenia, jako że jest jednym z sektorów, na które przeznaczają się najwięcej środków finansowych (ze źródeł publicznych i prywatnych)⁽¹⁾; oferuje on przy tym nie tylko możliwości innowacji ekonomicznych i technologicznych, ale ma także wielki potencjał innowacji społecznych. Starzejące się społeczeństwo stanowi wyzwanie dla usług publicznych i wymaga na przykład rozwoju i usprawnienia usług lokalnych, a także odpowiednich dostosowań w miastach.

Znaczenie społeczno-gospodarcze odzwierciedlane jest również przez fakt, że Europa odnosi korzyści z obecności silnego sektora farmaceutycznego oraz dobrze rozwiniętych systemów opieki zdrowotnej i społecznej, dających miejsca pracy milionom ludzi w całej Unii. Sektor ten jest również jednym z największych w Unii ośrodków produkcji zaawansowanej technologicznie. Potencjał wzrostu w tych dziedzinach jest bardzo wysoki, ponieważ starzenie się społeczeństwa oznacza wzrost łącznego popytu na opiekę oraz produkty i usługi umożliwiające osobom starszym samodzielne życie.

Inne sektory, takie jak turystyka, również wchodzi w grę. Starzejące się społeczeństwo to w dużej mierze pokolenie, które jest przyzwyczajone do podróży i nadal chętnie je odbywa, oczekuje usług wysokiej jakości, z czego wynika coraz większe zapotrzebowanie na łatwo dostępne usługi transportowe, hotelarskie, związane z rozrywką, itp. Większa podaż dostępnych usług turystycznych może zwiększyć konkurencyjność całego sektora oraz dodatkowo ułatwić włączenie społeczne starzejącego się społeczeństwa.

W Unii funkcjonuje ponadto w tym obszarze sektor badań i edukacji na światowym poziomie. W wielu państwach członkowskich istnieje doskonała infrastruktura badawcza oraz instytucje prowadzące doskonałe badania, które stanowią silną podstawę zaangażowania przemysłu w planowane działania EIT.

Wyzwania związane ze zdrowym stylem życia są istotne w całej Europie. Rozwiązania, które może zaproponować WWiI, wymagają intensywnej współpracy między doskonałymi, multidyscyplinarnymi i multisektorowymi zespołami uczestników ze wszystkich obszarów trójkąta wiedzy (szkolnictwa wyższego, badań naukowych i innowacji). WWiI w tej dziedzinie wniosłaby wartość dodaną polegającą na powiązaniu działań w zakresie innowacji i szkolnictwa wyższego z istniejącą już zaawansowaną bazą badawczą. Dzięki temu położy ona szczególny nacisk na programy

⁽¹⁾ Wysokość wydatków na zdrowie różni się w zależności od państwa. Ich udział w PKB wynosi od 1,1 % do 9,7 %, a w wydatkach publicznych ogółem – od 4 % do ponad 18 %. Sektory związane z opieką zdrowotną charakteryzują się wysoką intensywnością w zakresie badań i rozwoju; jest ona zdecydowanie wyższa w sektorze farmaceutycznym i biotechnologicznym niż w jakimkolwiek innym sektorze (15,9 %); działalność ta jest również bardzo intensywna w sektorze sprzętu medycznego i usług medycznych (6,8 %).

nauczania w szkolnictwie wyższym, rozwój nowych umiejętności (koniecznych np. do rozwoju technologii, ale także w dziedzinie opieki nad osobami starszymi), na kwestie związane z przedsiębiorczością w celu uzyskania siły roboczej charakteryzującej się wysokim poziomem przedsiębiorczości w danym obszarze, działając na rzecz opracowania nowych produktów i usług oraz wzmocnienia istniejących łańcuchów wartości lub stworzenia nowych.

Potencjalne produkty i usługi, które mogłyby powstać za pośrednictwem WWiI, wykraczają poza zastosowania techniczne (takie jak zastosowania polegające na przetwarzaniu, kodowaniu, standaryzacji i interpretacji danych w takich dziedzinach, jak onkologia i kardiologia lub narzędzia oceny ryzyka i wczesnego wykrywania chorób) i mogłyby stymulować innowacje społeczne obejmujące nowe sposoby poprawy stylu życia i odżywiania, wspierania aktywnego i samodzielnego życia w środowisku przyjaznym dla osób starszych lub utrzymywanie systemów opieki zrównoważonych z gospodarczego punktu widzenia.

Skupiając się na systemowych aspektach europejskich systemów opieki zdrowotnej i społecznej oraz wspieraniu aktywnego starzenia się, WWiI w tej dziedzinie tematycznej obejmowałaby również wzmocnienie współpracy między dużymi i mniejszymi, bardziej wyspecjalizowanymi, przedsiębiorstwami na rzecz bardziej intensywnego obiegu wiedzy. Ponadto szczególna wartość dodana, którą WWiI mogłaby wnieść w tym obszarze, polegałaby na tworzeniu innowacyjnych partnerstw na poziomie lokalnym, co ma szczególnie znaczenie w sektorze usług.

Dzięki swojemu integrującemu podejściu do trójkąta wiedzy, WWiI w dziedzinie zdrowego stylu życia oraz aktywnego starzenia się byłaby zatem jednym z głównych autorów rozwiązania „paradoksu europejskiego”, wzmacniając doskonałą pozycję Unii, jeśli chodzi o badania naukowe, i przekładając ten atut na innowacyjne produkty i usługi oraz nowe możliwości dla przedsiębiorstw i rynków.

Główne zagrożenia dla powodzenia WWiI w tej dziedzinie są związane przede wszystkim z koniecznymi towarzyszącymi warunkami ramowymi dotyczącymi innowacji i polityki, które mogłyby wymagać pewnych dostosowań niebędących bezpośrednim celem WWiI⁽¹⁾. Zatem poszczególne WWiI muszą współdziałać z aktualnymi staraniami na rzecz innowacji i rozwoju polityki w tej dziedzinie prowadzonymi na szczeblu unijnym i krajowym (zob. następną sekcja).

3. SYNERGIA I KOMPLEMENTARNOŚĆ Z ISTNIEJĄCYMI INICJATYWAMI

Kwestie związane ze zdrowiem i aktywnym starzeniem się są w dużym stopniu wspierane w ramach wielu inicjatyw unijnych. Inicjatywy te obejmują szeroki zakres zagadnień politycznych spoza sektora zdrowia, takich jak gospodarka, bezpieczeństwo oraz środowisko. Dlatego też pośrednio przyczyniają się do realizacji takich celów strategii „Europa 2020”, jak badania, rozwój i innowacje, zatrudnienie i włączenie społeczne.

WWiI w dziedzinie innowacji na rzecz zdrowego stylu życia oraz aktywnego starzenia się będzie ściśle współpracować z pilotażowym Europejskim partnerstwem na rzecz innowacji sprzyjającej aktywnemu starzeniu się w dobrym zdrowiu. Będzie ona uwzględniać konkretne działania przedstawione w strategicznym planie innowacji europejskiego partnerstwa na rzecz innowacji i przyczyniać się do osiągnięcia jego celów. Zapewni komplementarność poprzez kształcenie i szkolenie kluczowych podmiotów, także poprzez stworzenie wyjątkowej sieci specjalistów mogących wskazać odpowiednie warunki ramowe i najlepsze praktyki dotyczące kwestii politycznych, prawnych lub standaryzacyjnych oddziałujących na omawiany sektor. W kontekście europejskiego partnerstwa na rzecz innowacji WWiI w omawianym obszarze może również wnieść wkład do inicjatywy rynków pionierskich „E-zdrowie”, której celem jest pobudzenie rynku do innowacyjnych rozwiązań w zakresie e-zdrowia przez skupienie się na instrumentach polityki (standaryzacja, systemy certyfikacji oraz zamówienia publiczne).

Wspierać się będzie również koordynację z inicjatywą w zakresie wspólnego programowania celem pobudzenia badań naukowych nad chorobą Alzheimera i innymi chorobami neurodegeneracyjnymi, z inicjatywą w zakresie wspólnego programowania „Długie lata, lepsze życie – potencjał i wyzwania zmian demograficznych” i z inicjatywą w zakresie wspólnego programowania „Zdrowe odżywianie warunkiem zdrowego życia”. WWiI obejmująca ten obszar przyspieszy i ułatwi wykorzystanie doskonałych badań naukowych finansowanych ze środków publicznych połączonych w ramach wspomnianych inicjatyw, dzięki czemu zmniejszy rozdrobnienie w zakresie innowacji.

WWiI w dużym stopniu będzie korzystać z wyników najważniejszych badań w ramach wspólnej inicjatywy technologicznej w dziedzinie innowacyjnych leków i licznych projektów badawczych wchodzących w zakres programu ramowego w tej dziedzinie tematycznej (takich jak program badań w dziedzinie zdrowia lub działania badawcze z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT) w dziedzinie zdrowia i starzenia się społeczeństwa) w celu zwiększenia transferu technologii i wprowadzania na rynek przez najlepszych przedsiębiorców. Będzie ona również koordynować pracę w ramach wspólnego programu „Nowoczesne technologie w służbie osobom starszym” oraz programu na rzecz konkurencyjności i innowacji (CIP).

⁽¹⁾ Chodzi tu na przykład o kwestię dostępu pacjentów do wysokiej jakości leków, który opóźnia się ze względu na przepisy dotyczące dopuszczania nowych produktów leczniczych do obrotu, w których więcej czasu przeznaczono na testy i certyfikację oraz na ustalanie cen i zasad zwrotu kosztów.

Podsumowując, WWiI obejmująca ten obszar byłaby uzupełnieniem wymienionych działań, ponieważ skupiałaby się na ponaddiscyplinarnej działalności w ramach trójkąta wiedzy z silnym naciskiem na innowacyjne produkty i usługi oraz edukację kształtującą ducha przedsiębiorczości.

4. WNIOSKI

WWiI, która skupia się na ogólnie pojętych innowacjach na rzecz zdrowego stylu życia oraz aktywnego starzenia się, spełnia proponowane kryteria wyboru tematów WWiI:

- podejmuje jedno z najważniejszych wyzwań gospodarczych i społecznych (zdrowie i dobrostan ogółu społeczeństwa przez całe życie, przy jednoczesnym zachowaniu zrównoważonego charakteru systemów opieki) oraz przyczynia się do realizacji strategii „Europa 2020” i jej celów w zakresie zatrudnienia, innowacji, edukacji i włączenia społecznego;
- cel tej WWiI jest zgodny z priorytetami określonymi w programie „Horyzont 2020” i uzupełniający wobec innych działań Unii w dziedzinie zdrowia i opieki społecznej, w szczególności wobec odpowiednich inicjatyw w zakresie wspólnego programowania i wobec Europejskiego partnerstwa na rzecz innowacji sprzyjającej aktywnemu starzeniu się w dobrym zdrowiu;
- może skorzystać z solidnej bazy badawczej i solidnego sektora przemysłowego, dla których oferta WWiI będzie atrakcyjna; jest ona w stanie zmobilizować inwestycje i zapewnić długoterminowe zaangażowanie sektora przedsiębiorstw oraz oferuje możliwości dla różnych nowych produktów i usług;
- umożliwi zaradzenie „paradoksowi europejskiemu”, ponieważ oprze się na solidnej bazie badawczej Unii i opracuje nowatorskie metody poprawy jakości życia obywateli europejskich i utrzymania równowagi gospodarczej systemów opieki zdrowotnej i społecznej;
- wywołuje skutki trwałe i systemowe, mierzone pod kątem osób nowo wykształconych w duchu przedsiębiorczości oraz nowych technologii i przedsiębiorstw; będzie wspierać rozwój nowych technologii i innowacji społecznych;
- ma na celu przewyższenie znacznego rozdrobnienia całego sektora opieki zdrowotnej i społecznej oraz połączy masę krytyczną tworzoną przez podmioty prowadzące doskonałe badania, wprowadzające innowacje oraz zapewniające kształcenie i szkolenie w omawianym sektorze;
- przyjmuje podejście systemowe, zatem wymaga ponaddiscyplinarnych działań czerpiących z różnych dziedzin wiedzy, takich jak medycyna, biologia, psychologia, ekonomia, socjologia, demografia i technologie informacyjno-komunikacyjne.

Arkusze informacyjny nr 2: Surowce⁽¹⁾ – zrównoważone poszukiwanie, wydobycie, przetwarzanie, recykling i zastępowanie

1. WYZWANIA

Nowoczesne społeczeństwo jest całkowicie zależne od dostępu do surowców. Dostęp do surowców ma podstawowe znaczenie dla skutecznego funkcjonowania gospodarki Unii. Tymczasem w wyniku połączenia trzech czynników, mianowicie spadku poziomu ograniczonych w swej ilości zasobów naturalnych, stale rosnącej liczby ludności i zwiększającego się gwałtownie poziomu zużycia w państwach rozwijających się, coraz bardziej zwiększa się zapotrzebowanie na surowce i zasoby naturalne. Są to niektóre z czynników, które zgodnie z przewidywaniami spowodują wzrost zużycia zasobów naturalnych w nadchodzących dziesięcioleciach.

Jak wynika z planu działania na rzecz zasobooszczędnej Europy i programu „Horyzont 2020”, powinno się zagwarantować dostępność i zrównoważone wykorzystanie surowców niezbędnych dla gospodarki europejskiej i dla naszego dobrostanu, przy jednoczesnym stworzeniu zasobooszczędnej gospodarki, która będzie zaspokajała potrzeby rosnącej liczby ludności w warunkach naturalnych ograniczeń wielkości zasobów naturalnych.

2. ZNACZENIE I WPŁYW

Ta dziedzina tematyczna jest szczególnie istotna pod kątem wpływu gospodarczego i społecznego. Surowce mają kluczowe znaczenie dla gospodarki światowej i jakości życia; bardziej efektywna gospodarka zasobami będzie konieczna dla zapewnienia wzrostu gospodarczego i zatrudnienia w Europie. Stworzy to szerokie możliwości gospodarcze, poprawi wydajność, ograniczy koszty i przyczyni się do wzrostu konkurencyjności.

⁽¹⁾ W niniejszym arkuszu mowa jest o surowcach innych niż energetyczne lub rolne w celu uniknięcia możliwego dublowania się z istniejącymi już WWiI w dziedzinie zmiany klimatu i energii, jak również z innymi przyszłymi tematami priorytetowymi WWiI, takimi jak żywność.

Co prawda Unia ma znakomite osiągnięcia w dziedzinie badań naukowych i może się pochwalić wieloma centrami doskonałości, jednak wiele można by jeszcze zrobić, aby wykorzystać te atuty w omawianym obszarze priorytetowym. WWiI byłaby szczególnie dobrze przygotowana do tego zadania.

Dostosowując się do innych działań Unii, WWiI obejmująca ten obszar powinna skupić się na wspieraniu ośrodka wiedzy i know-how w zakresie edukacji i badań teoretycznych, technicznych i praktycznych w dziedzinie zrównoważonego wydobycia odkrywkowego, podziemnego, głębokomorskiego, górnictwa miejskiego, wydobycia ze składowisk, zarządzania materiałami, technik recyklingu, gospodarowania zasobami pod koniec ich cyklu życia, stosowania materiałów zastępczych i otwartego handlu oraz globalnego zarządzania surowcami. Działałaby ona jako pośrednik i izba rozliczeniowa dla europejskich centrów doskonałości w tych dziedzinach i zarządzałaby programem badawczym o strategicznym znaczeniu dla przemysłu unijnego. Z tego względu oraz w celu maksymalizacji skutków działań i uniknięcia ich nakładania się na działania Unii, w tym na europejskie partnerstwo innowacyjne w dziedzinie surowców, WWiI wniesie wkład w postaci dodatkowego niezbędnego kapitału ludzkiego (za pomocą szkoleń i działań edukacyjnych) dla innowacyjnych działań pilotażowych w zakresie technologii (np. zakładów demonstracyjnych) na rzecz zrównoważonego naziemnego i podmorskiego poszukiwania złóż, ich wydobycia, przetwarzania, wydajnego wykorzystania zasobów, gromadzenia, recyklingu, ponownego wykorzystania i zastępowania surowców.

Jednocześnie mogłaby ona dążyć do osiągnięcia statusu pioniera technologii przez opracowywanie programów pilotażowych i sposobów demonstracji innowacyjnych procesów i rozwiązań, na przykład w odniesieniu do korzystania z bardziej korzystnych finansowo i zrównoważonych alternatywnych materiałów, np. bio-materiałów o strategicznym znaczeniu dla Unii. Może to doprowadzić do rozwoju istniejących rynków i powstania nowych, mianowicie w dziedzinach, takich jak zrównoważone poszukiwanie, wydobycie i przetwarzanie, wydajne zarządzanie materiałami, technologia recyklingu i stosowanie materiałów zastępczych. Niezbędna będzie ocena skutków i opracowanie innowacyjnych, racjonalnych pod względem kosztów środków umożliwiających adaptację i zapobieganie ryzyku w odniesieniu do szczególnie wrażliwych siedlisk przyrodniczych, takich jak rejon Arktyki.

WWiI obejmująca ten obszar będzie miała duże znaczenie dla rozwiązania problemu braku technologii. Potrzebne są innowacje techniczne, aby można było opracować odpowiednie technologie uzupełniające w celu zmiany tradycyjnych łańcuchów wartości w zakresie minerałów i innych surowców. Jest to obszar, który wymaga dalszych prac mających na celu opracowanie nowych procesów oraz optymalizację i wykorzystanie w celach handlowych istniejącej wiedzy obejmującej ten obszar. Przedsiębiorcze podejście cechujące WWiI szczególnie nadawałoby się do podjęcia tej kwestii.

Innym elementem wartości dodanej WWiI w dziedzinie surowców jest jej wkład do działań zaradczych związanych z ograniczonymi możliwościami tworzenia sieci kontaktów przez omawiany sektor. Odmienny charakter poszczególnych obszarów badawczych sprawia, że ograniczone są możliwości kontaktów z naukowcami z innych dziedzin i skorzystania z wymiany pomysłów oraz współpracy niezbędnej do opracowywania opłacalnych niskoemisyjnych rozwiązań korzystnych dla środowiska. Tworzenie sieci kontaktów w ramach WWiI i gromadzenie podmiotów z każdego z elementów trójkąta wiedzy i z całego łańcucha wartości pomogłoby w przezwycięzeniu tego ograniczenia. Umożliwi to zarówno intensyfikację transferu technologii, wiedzy oraz know-how, jak i przekazanie naukowcom, studentom i przedsiębiorcom wiedzy oraz umiejętności niezbędnych do opracowania innowacyjnych rozwiązań i przełożenia ich na nowe możliwości dla przedsiębiorstw.

3. SYNERGIA I KOMPLEMENTARNOŚĆ Z ISTNIEJĄCYMI INICJATYWAMI

Unia wskazała tę dziedzinę priorytetową jako jedno z największych wyzwań. WWiI przyczyniłaby się do realizacji celów programu „Horyzont 2020”, a konkretnie do podjęcia wyzwania społecznego związanego ze zrównoważonymi dostawami surowców i efektywną gospodarką zasobami. Wniosłaby również wkład do proponowanego europejskiego partnerstwa innowacyjnego w dziedzinie surowców. Partnerstwo to zapewni nadrzędne ramy w celu ułatwienia stworzenia w tej dziedzinie zgodności i synergii między istniejącymi kształtowanymi przez podaż i popyt narzędziami i obszarami polityki w zakresie badań i innowacji. Obejmie to działania zorientowane na technologię, a także na określenie warunków ramowych i najlepszych praktyk w kwestiach politycznych, prawnych lub standaryzacyjnych, które mają wpływ na innowacje w danym sektorze lub w działaniach dotyczących danego wyzwania. WWiI obejmująca ten obszar przyniosłaby komplementarność poprzez edukowanie kluczowych podmiotów, ale także poprzez stworzenie wyjątkowej ustrukturyzowanej sieci specjalistów. Zapewniłaby solidną podstawę wspierania innych działań związanych z innowacjami, które będą realizowane w ramach europejskiego partnerstwa innowacyjnego i dla których powodzenia absolutnie niezbędny jest kapitał ludzki.

Będzie ona również w stanie wspierać to partnerstwo w określaniu najlepszych warunków ramowych i praktyk w kwestiach politycznych, prawnych lub standaryzacyjnych, które mają wpływ na ten sektor. WWiI będzie również w dużym stopniu korzystać z wyników licznych projektów badawczych wchodzących w zakres siódmego programu ramowego w tej dziedzinie, zwłaszcza tych finansowanych w ramach wsparcia dla nanonauki, nanotechnologii, technologii materiałowych i nowych produkcji oraz kwestii dotyczących środowiska naturalnego.

Opiralaby się ona także na projektach powielania rynkowego ekoinnowacji wchodzących w zakres programu na rzecz konkurencyjności i innowacji (CIP), w których recykling materiałów jest jednym z obszarów priorytetowych. Prace te będą kontynuowane przy realizacji programu „Horyzont 2020”, mianowicie w kontekście wyzwań społecznych, jakimi są działania w dziedzinie klimatu i środowiska, efektywna gospodarka zasobami i surowce.

Ponadto należy dążyć do synergii z europejską siecią ds. kompetencji w zakresie metali ziem rzadkich utworzoną dla surowców krytycznych zwanych metalami ziem rzadkich.

WWiI obejmująca ten obszar dążyłaby do komplementarności i synergii z tymi działaniami i powinna skupiać się na ponaddyscyplinarnej działalności w ramach trójkąta wiedzy, kładąc silny nacisk na innowacyjne produkty i usługi oraz edukację kształtującą ducha przedsiębiorczości.

4. WNIOSKI

WWiI obejmująca ten obszar jest najlepszym sposobem na podjęcie przedstawionych powyżej wyzwań. Spełnia ona również kryteria proponowane w celu wyboru tematów WWiI w SPI:

- podejmuje jedno z głównych wyzwań gospodarczych i społecznych, przed którymi stoi Europa (potrzebę opracowania innowacyjnych rozwiązań pozwalających na opłacalne, niskoemisyjne i przyjazne dla środowiska poszukiwanie złóż, ich wydobycie, przetwarzanie, wykorzystanie, ponowne wykorzystanie, recykling i zarządzanie surowcami pod koniec ich cyklu życia) oraz przyczynia się do realizacji strategii „Europa 2020” i jej celów dotyczących klimatu i energii, zatrudnienia, innowacji i edukacji;
- cel tej WWiI jest zgodny z priorytetami określonymi w programie „Horyzont 2020” i uzupełniający wobec innych działań Unii w dziedzinie surowców, w szczególności z europejskim partnerstwem innowacyjnym w dziedzinie surowców;
- jest ona w stanie zmobilizować inwestycje sektora przedsiębiorstw oraz daje możliwości opracowania i wykorzystania różnych nowych produktów i usług, konkretnie w zakresie zrównoważonego wydobycia i przetwarzania, zarządzania materiałami, technologii recyklingu i materiałów zastępczych;
- wywołuje skutki trwałe i systemowe, mierzone pod kątem osób nowo wykształconych w duchu przedsiębiorczości oraz nowych technologii i przedsiębiorstw; umożliwi w szczególności wniesienie wartości społecznej przez dążenie do osiągnięcia celu, jakim jest równowaga w całym cyklu życia produktu dzięki bardziej efektywnemu wykorzystaniu surowców i znacznej poprawie poziomu recyklingu i odzysku surowców;
- kładzie silny nacisk na edukację, inaczej niż inne inicjatywy, i połączy masę krytyczną podmiotów prowadzących doskonałe badania naukowe i wprowadzających innowacje;
- wymaga ponaddyscyplinarnych działań czerpiących z różnych dziedzin wiedzy, takich jak geologia, ekonomia, nauka o środowisku, chemia, mechanika i wiele dziedzin przemysłowych (budownictwo, przemysł motoryzacyjny i lotniczy, maszyny i urządzenia oraz odnawialne źródła energii);
- umożliwi zaradzenie „paradoksowi europejskiemu”, czyli faktowi, iż Europa posiada solidną bazę badawczą, lecz słabe wyniki w zakresie innowacji. Stwarza pole do innowacji w dziedzinie zrównoważonego wydobycia i zarządzania materiałami. Stosowanie materiałów zastępczych i recykling mogą napędzać dalsze zmiany w sektorze oraz zintensyfikować działania na rzecz inwestycji przez opracowywanie nowych produktów, usług i podejść do kwestii łańcucha dostaw.

Arkuszy informacyjny nr 3: Żywność na przyszłość (Food4Future) – zrównoważony łańcuch dostaw od zasobów do konsumentów

1. WYZWANIA

Globalny łańcuch dostaw żywności stoi przez złożoną kombinacją wyzwań.

Po stronie popytu sytuacja charakteryzuje się tym, że liczba ludności na świecie stale wzrasta, rośnie także poziom życia (zwłaszcza w państwach wschodzących), przez co zwiększa się popyt na bardziej zróżnicowaną żywność wysokiej jakości, co pociąga za sobą potrzebę zwiększonej produkcji. Na podstawie tych faktów ONZ przewiduje, że popyt na żywność wzrośnie do 2050 r. o około 70 %⁽¹⁾. Jednocześnie szybki rozwój sektora bioenergii dodatkowo zwiększa zapotrzebowanie na produkty uboczne pochodzące z produkcji żywności.

Po stronie podaży globalna zmiana klimatu zwiększy presję na produkcję żywności i zaopatrzenie w żywność. Ponadto niektóre systemy produkcji żywności na świecie nie mają zrównoważonego charakteru. Jeśli nic się nie zmieni, światowy system produkcji żywności nadal będzie działał na szkodę środowiska naturalnego i zagrażał globalnym możliwościom w zakresie produkcji żywności w przyszłości.

⁽¹⁾ Organizacja ds. Wyżywienia i Rolnictwa Organizacji Narodów Zjednoczonych (FAO), 2009 r. „Rolnictwo na świecie do 2050 r.” („Global agriculture towards 2050”).

Problemy te należy rozpatrywać w powiązaniu z postawami, obawami i zachowaniami konsumentów, jako że produkcja jest napędzana przez konsumentów i rynki. W ciągu ostatnich dwudziestu lat kwestia spożycia żywności stała się znacznie bardziej złożona. Konsumenty oczekują produktów żywnościowych po przystępnych cenach, zróżnicowanych, wygodnych i o wysokiej jakości, a także odpowiadających ich gustom i potrzebom. Stale rosną obawy dotyczące różnych zagadnień, od bezpieczeństwa żywności i ochrony środowiska po kwestie etyczne, takie jak uczciwe praktyki handlowe lub dobrostan zwierząt, co prowadzi do coraz częstszych żądań działań politycznych wysuwanych przez grupy konsumentów. Wreszcie, nawyki dotyczące spożycia żywności (w tym jej marnotrawienie) mogą mieć znaczący wpływ na zdrowie i dobrobyt konsumentów, jak również na produkcję podstawową oraz środowisko.

W programie „Horyzont 2020” podjęto kwestię opisaną wyżej złożoności i określono wyzwania związane z tym sektorem: polegają one na zagwarantowaniu dostaw żywności bezpiecznej i o wysokiej jakości oraz bio-produktów oraz na zapewnieniu zrównoważonego zarządzania zasobami biologicznymi na rzecz rozwoju obszarów wiejskich i przybrzeżnych oraz konkurencyjności europejskiego bio-przemysłu przy jednoczesnym zachowaniu ekosystemów lądowych i morskich, zmniejszeniu zależności od paliw kopalnych, przeciwdziałaniu zmianie klimatu i przystosowaniu się do niej oraz propagowaniu niewytwarzania odpadów i efektywnej gospodarki zasobami.

2. ZNACZENIE I WPŁYW

WWiI w dziedzinie zrównoważonego łańcucha dostaw przyczyni się do realizacji priorytetów programu „Horyzont 2020”, konkretnie tych określonych w kontekście wyzwania społecznego „Bezpieczeństwo żywnościowe, zrównoważone rolnictwo i leśnictwo, badania mórz i wód śródlądowych oraz gospodarka ekologiczna”.

Ta dziedzina tematyczna jest także bardzo istotna pod kątem wpływu gospodarczego i społecznego. Kwestie dotyczące bezpieczeństwa żywności i bezpieczeństwa żywnościowego mają wpływ na prawie wszystkie sektory naszej gospodarki oraz społeczeństwa i bardzo często wymagają działań regulacyjnych.

Przemysł spożywczy jest największym sektorem przemysłu wytwórczego w Europie i odgrywa zasadniczą rolę w ogólnie pojętym rozwoju gospodarczym Europy. Mimo tego konkurencyjność europejskiej produkcji żywności i napojów poddawana jest ciężkiej próbie. W ciągu ostatnich dziesięciu lat udział Europy w rynku światowym zmniejszył się z 25 % do 21 % w obliczu rosnącej konkurencji ze strony gospodarek wschodzących, takich jak Chiny, Indie i Brazylia. Jako że europejski przemysł spożywczy coraz gorzej radzi sobie z konkurencyjnością, musi on oferować wartość dodaną, wytwarzając produkty zdrowsze, bardziej zrównoważone i zasobooszczędne.

Konieczne są działania mające na celu stworzenie światowego systemu produkcji żywności, który byłby odporny na zmianę klimatu i zrównoważony, a zarazem zaspokajał zwiększający się popyt na żywność w warunkach ograniczonej dostępności gruntów i zmniejszających się zasobów ryb przy jednoczesnym uwzględnieniu ochrony środowiska naturalnego i zdrowia ludzkiego.

WWiI obejmująca ten obszar skupi się na łańcuchu dostaw żywności. Kwestia ta szczególnie dobrze współgra z całościowym podejściem cechującym WWiI. Na łańcuchach dostaw żywności składa się wkład zasobów na samym jego początku (np. nawozów), produkcja żywności, przetwarzanie, pakowanie i dystrybucja, natomiast ostatnim jego ogniwem są konsumenci, mogący stanowić szczególnie priorytet WWiI (pod kątem zmniejszenia marnotrawienia żywności, zdrowego odżywiania, itp.). Celem jest tu zapewnienie bardziej skutecznego i wydajnego łańcucha dostaw żywności, przy jednoczesnej poprawie zrównoważoności i identyfikowalności we wszystkich jego ogniwach.

Podjęcie kwestii łańcucha dostaw żywności za pośrednictwem WWiI umożliwi zatem nie tylko rozwiązanie niektórych z największych wyzwań gospodarczych i społecznych, przed jakimi stoi Europa, ale również zmobilizowanie inwestycji i zapewnienie długoterminowego zaangażowania przedsiębiorstw w rozwój nowych i innowacyjnych technologii, procesów i wiedzy na rzecz zwiększenia zrównoważonej produkcji żywności, przetwarzania, pakowania i dystrybucji, ograniczenia odpadów i promowania lepszego odżywiania. Dzięki swemu integrującemu podejściu WWiI obejmująca ten obszar będzie mogła sprawić, że branża bardziej skupi się na innowacjach dostosowanych do potrzeb konsumentów, co przyniesie korzyści w zakresie ich zdrowia i jakości życia. Działanie to będzie współgrało z potencjałem nowych modeli biznesowych i strategii rynkowych, które koncentrują się na potrzebach konsumentów oraz tendencjach konsumenckich i opierają na większej wiedzy o łańcuchu żywnościowym, co może sprawić, że innowacje i możliwości technologiczne będą zgodne z interesami konsumentów, a tym samym przyczynić się do stworzenia nowych możliwości dla przedsiębiorstw.

WWiI obejmująca ten obszar odegra ważną rolę w przezwyciężeniu znacznego rozdrobnienia całego łańcucha dostaw żywności. Połączy ona masę krytyczną tworzoną przez podmioty prowadzące doskonałe badania, wprowadzające innowacje oraz zapewniające kształcenie i szkolenie na całej długości łańcucha. Wszystkie ogniwka łańcucha (sektor podstawowy, produkcja żywności, przetwórstwo żywności, handel detaliczny, kanały dystrybucji żywności, a także konsumenci) są nierozdzielnie związane ze sobą na rzecz przyszłych innowacji. WWiI zapewni niezbędne podejście systemowe i ponaddiscyplinarne umożliwiające podjęcie tych kwestii.

Główną wartością dodaną WWiL obejmującej ten obszar będzie jej wkład w rozwiązanie problemu aktualnego niedoboru umiejętności i zasobów ludzkich. Obecnie prawdopodobnie aż połowa europejskich producentów żywności i napojów boryka się z problemem niedoboru personelu naukowego i wykwalifikowanych pracowników. Jest to przeszkodą dla wprowadzania innowacji w tym sektorze. WWiL zajmie się tą kwestią poprzez włączenie edukacji do pozostałych obszarów trójkąta wiedzy. Jednocześnie zapewni ona bodźce dla osób nowo wykształconych w duchu przedsiębiorczości, zdolnych do rozwijania nowych, innowacyjnych technologii i działalności gospodarczej. Taki nacisk na ducha przedsiębiorczości miałby szczególne znaczenie w przemyśle spożywczym, który charakteryzuje duża liczba MŚP.

Główne zagrożenia dla powodzenia WWiL w tej dziedzinie są związane przede wszystkim z nieuniknionymi warunkami ramowymi innowacji, które nie są bezpośrednio przedmiotem działań WWiL. W celu zwiększenia zrównoważonego charakteru łańcucha dostaw żywności mogą być niezbędne pewne zmiany w przepisach, na przykład na rzecz internalizacji kosztów produkcji żywności. Poszczególne WWiL muszą zatem współdziałać z aktualnymi działaniami w zakresie innowacji i rozwoju polityki w tej dziedzinie prowadzonymi na szczeblu unijnym i krajowym (zob. następna sekcja).

3. SYNERGIA I KOMPLEMENTARNOŚĆ Z ISTNIEJĄCYMI INICJATYWAMI

Unia jest w pełni zaangażowana w tej dziedzinie. WWiL przyczyniłaby się do podjęcia wyzwania społecznego „Bezpieczeństwo żywnościowe, zrównoważone rolnictwo i leśnictwo, badania mórz i wód śródlądowych oraz gospodarka ekologiczna” określonego w programie „Horyzont 2020”. Współpracowałaby w szczególności z proponowanym europejskim partnerstwem innowacyjnym na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa. Podczas gdy w ramach partnerstwa położony nacisk na łączenie nowatorskich badań naukowych i praktycznych innowacji, WWiL stworzyłaby w szczególności komplementarność poprzez edukowanie kluczowych podmiotów, takich jak przedsiębiorcy i konsumenci. Niezbędna jest również koordynacja z inicjatywą w zakresie wspólnego programowania „Rolnictwo, bezpieczeństwo żywnościowe i zmiana klimatu”, która połączy krajowe badania naukowe w celu włączenia kwestii przystosowania się do zmiany klimatu, przeciwdziałania jej oraz kwestii bezpieczeństwa żywnościowego do sektorów rolnictwa, gospodarki leśnej i użytkowania gruntów.

W ramach Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego propagować się będzie równowagą ekologiczną i społeczną rybołówstwa i akwakultury, uwidaczniając przez to potrzebę rozwoju technicznego, któremu towarzyszą nowe umiejętności w zakresie przedsiębiorczości, zgodnie ze zmianami w zachowaniu konsumentów, co daje możliwości synergii. Możliwa będzie również koordynacja z niedawno uruchomioną inicjatywą w zakresie wspólnego programowania „Zdrowe jedzenie dla zdrowego stylu życia” i „Łączenie badań nad klimatem w Europie” i z europejskimi platformami technologicznymi w powiązanych dziedzinach (w szczególności z platformą „Food for Life”) lub licznymi projektami wchodzącym w zakres siódmego programu ramowego (7. PR). Opierałaby się ona także na projektach powielania rynkowego ekoinnowacji wchodzących w zakres programu na rzecz konkurencyjności i innowacji (CIP), w których żywność i napoje są jednym z obszarów priorytetowych. Prace te będą kontynuowane przy realizacji programu „Horyzont 2020”, mianowicie w kontekście wyzwań społecznych, jakimi są działania w dziedzinie klimatu i środowiska, efektywna gospodarka zasobami i surowce.

WWiL obejmująca ten obszar byłaby uzupełnieniem tych działań, ponieważ skupiałaby się na ponaddiscyplinarnych działaniach w ramach trójkąta wiedzy, kładąc silny nacisk na innowacyjne produkty i usługi oraz edukację kształtującą ducha przedsiębiorczości, jak również na kwestie związane z konsumentami.

4. WNIOSKI

WWiL, która skupia się na łańcuchu dostaw żywności, jest najlepszym sposobem na podjęcie przedstawionych powyżej wyzwań. Spełnia ona również proponowane kryteria wyboru tematów WWiL:

- podejmuje jedno z głównych wyzwań gospodarczych i społecznych (potrzebę stworzenia solidnego i zrównoważonego systemu produkcji żywności przy jednoczesnym zaspokajaniu popytu na żywność w warunkach ograniczonej dostępności gruntów oraz przy jednoczesnej ochronie środowiska naturalnego i zdrowia ludzkiego) i przyczynia się do realizacji strategii „Europa 2020” i jej celów dotyczących klimatu i energii, zatrudnienia, innowacji i edukacji;
- cel tej WWiL jest zgodny z priorytetami określonymi w programie „Horyzont 2020” i uzupełniający wobec innych działań Unii w przemyśle spożywczym, w szczególności wobec europejskiego partnerstwa innowacyjnego na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa;
- jest w stanie zmobilizować inwestycje i zapewnić długoterminowe zaangażowanie przedsiębiorstw oraz daje możliwości opracowania i wykorzystania różnych nowych produktów i usług dzięki zastosowaniu innowacyjnych technologii, procesów i wiedzy na rzecz zwiększenia zrównoważonej produkcji żywności, przetwarzania, pakowania i dystrybucji, ograniczenia odpadów oraz promowania lepszego odżywiania i zdrowszego społeczeństwa;
- wywołuje skutki trwałe i systemowe, mierzone pod kątem osób nowo wykształconych w duchu przedsiębiorczości oraz nowych technologii i przedsiębiorstw; będzie wspierać rozwój nowych technologii oraz bardziej wydajnych i zrównoważonych systemów produkcji;

- ma na celu przewyższenie znacznego rozdrobnienia całego łańcucha dostaw żywności, ułatwiając identyfikowalność, oraz połączy masę krytyczną tworzoną przez podmioty prowadzące doskonałe badania naukowe, wprowadzające innowacje oraz zapewniające kształcenie i szkolenie na całej długości łańcucha;
- wymaga ona zatem ponaddiscyplinarnej pracy angażującej różne obszary wiedzy, takie jak agronomia, ekologia, biologia, chemia, nauka o żywieniu oraz nauki społeczno-ekonomiczne;
- umożliwi zaradzenie „paradoksowi europejskiemu”, ponieważ opracuje nowatorskie metody organizacji bardziej zrównoważonego i wydajnego łańcucha dostaw oraz poprawy bezpieczeństwa żywności.

Arkusz informacyjny nr 4: Produkcja oferująca wartość dodaną

1. WYZWANIA

Jednym z największych wyzwań określonych w europejskim planie innowacji, na które również należy zwrócić uwagę w ramach programu „Horyzont 2020”, jest konkurencyjność państw członkowskich UE na rynku światowym. Jednym z sektorów, w których problem ten jest szczególnie pilny, jest sektor wytwórczy.

W Europie sektor ten jest poddawany znacznym obciążeniom: zwiększona konkurencja ze strony innych rozwiniętych gospodarek, tanie koszty produkcji w państwach rozwijających się oraz niedobór surowców wywierają presję na europejskie przedsiębiorstwa produkcyjne. Równocześnie inne jeszcze czynniki napędzają zmiany w sektorze wytwórczym: nowe rynki i potrzeby społeczne, szybkie postępy nauki i techniki, wymogi związane ze środowiskiem naturalnym i ze zrównoważonym rozwojem.

Jednym z możliwych sposobów na podjęcie tych wyzwań jest stworzenie przemysłu wytwórczego oferującego wysoką wartość (dodaną). Pojęcie to oznacza zintegrowany system obejmujący cały cykl produkcji, dystrybucji i wycofywania z eksploatacji towarów, produktów lub usług przy zastosowaniu systemu innowacji zorientowanego na potrzeby konsumenta/użytkownika. Zamiast konkurować głównie przez obniżanie kosztów, producenci stawiający na wartość dodaną uzyskują tę wartość przez innowacje dotyczące produktu lub usługi, doskonałość procesu produkcji, dużą rozpoznawalność marki lub rozwijanie zrównoważonego modelu społeczeństwa.

Przemysł wytwórczy ma duże znaczenie w kwestiach gospodarczych, społecznych oraz związanych ze środowiskiem naturalnym. W 2010 r. w przemyśle tym wytworzono 15,4 % unijnego PKB i utworzono ponad 33 mln miejsc pracy. Wkład w PKB wzrasta do 37 %, jeśli uwzględni się wytwarzanie energii elektrycznej, budownictwo i związane z nimi usługi dla przedsiębiorstw. Jednocześnie przemysł wytwórczy przyczynił się również do powstania w przybliżeniu 25 % odpadów, 23 % emisji gazów cieplarnianych i 26 % emisji tlenków azotu w Europie.

Przy uwzględnieniu tych faktów staje się dość oczywiste, że ogólnym celem w dziedzinie produkcji musi być większa konkurencyjność Europy na światowym rynku, jak również rozwój bardziej zrównoważonych i przyjaznych dla środowiska procesów produkcyjnych.

2. ZNACZENIE I WPŁYW

Dzięki WWiI w dziedzinie produkcji oferującej wartość dodaną można będzie zrealizować priorytety programu „Horyzont 2020” w zakresie zaawansowanej produkcji i zaawansowanego przetwarzania oraz jego szczegółowy cel polegający na przeobrażeniu dzisiejszych przemysłowych form produkcji w technologie produkcyjne i przetwórcze bardziej intensywnie wykorzystujące wiedzę, zrównoważone, niskoemisyjne i ponadsektorowe, tak by tworzyć innowacyjne produkty, procesy i usługi.

Taka WWiI będzie w stanie zmobilizować inwestycje i zapewnić długoterminowe zaangażowanie sektora przedsiębiorstw oraz stworzyć i rozwinąć nowe rynki. Mogłaby ona zwłaszcza przyjąć konkretną rolę polegającą na wspieraniu następujących działań określonych w programie badań strategicznych europejskiej platformy technologicznej (EPT) o nazwie „Manufuture”:

- ekoprojekt;
- opracowywanie produktów i usług oferujących wartość dodaną;
- opracowywanie nowych modeli biznesowych;
- opracowywanie zaawansowanych inżynierskich procesów produkcyjnych;
- rozwijanie nowo powstałych dziedzin i technologii związanych z produkcją;
- dostosowywanie istniejącej infrastruktury badawczej i edukacyjnej do wymogów przemysłu wytwórczego na światowym poziomie.

Wspierając powstawanie nowych produktów, usług, modeli biznesowych i procesów produkcyjnych, należy jednocześnie położyć nacisk na kwestie zrównoważoności i ekoinnowacji, efektywniejszej gospodarki zasobami i efektywności energetycznej, przy maksymalizacji pozytywnych skutków dla środowiska, przyczyniając się także do wzmocnienia pozytywnego wpływu gospodarczego i społecznego. W praktyce takie ekologiczne podejście będzie wiązało się z energo- i materiałoozczędnymi procesami i maszynami, wykorzystywaniem odnawialnych źródeł energii lub inteligentnym zarządzaniem energią, prowadząc w ten sposób do znacznej redukcji odpadów i emisji. Przyczyniając się do rozwoju i wdrażania produkcji bardziej zrównoważonej, zasobooszczędnej i konkurencyjnej, WWiI mogłaby zainicjować zmiany w funkcjonowaniu przemysłu i w zachowaniu konsumentów oraz wywołać skutek systemowy.

WWiI w dziedzinie produkcji oferującej wartość dodaną mogłaby również odgrywać bardzo istotną rolę oraz wywierać znaczący wpływ na szczeblu regionalnym. Głównymi zadaniami takiej WWiI na szczeblu regionalnym byłoby wspieranie tworzenia wzajemnie połączonych klastrów regionalnych umożliwiających lokalne transfery i współpracę, rozwijanie kompetencji niezbędnych dla stosowania zaawansowanych technologii produkcyjnych oraz dążenie do doskonałości w technologiach produkcyjnych. W związku z tym szczególną uwagę można by poświęcić zarówno tym regionom, które w większym stopniu są dotknięte spadkiem zdolności produkcyjnych, jak również MŚP.

Jedną z największych przeszkód dla osiągnięcia powyższych celów jest dostępność wysoko wykwalifikowanej siły roboczej, odpowiedniej zarówno pod względem jakościowym, jak i ilościowym. WWiI miałyby zatem do odegrania bardzo ważną rolę w dostosowaniu klimatu edukacyjnego w tej dziedzinie. Zacieśniając powiązania między podmiotami zgłaszającymi zapotrzebowanie na wykwalifikowanych pracowników a instytucjami edukacyjnymi, WWiI promowałyby wspólne studia podyplomowe, podyplomowe szkolenie zawodowe i praktyczne szkolenia przemysłowe.

Budowanie potencjału również będzie zasadniczym elementem WWiI w dziedzinie produkcji oferującej wartość dodaną. Dotyczy to nie tylko zapewnienia wysoko wykwalifikowanej siły roboczej, ale także ustanowienia WWiI jako forum umożliwiającego współdziałanie i wspieranie interdyscyplinarnych umiejętności i kompetencji, w szczególności na rzecz integracji wielu kluczowych technologii prorozwojowych (ang. *key enabling technologies* – KET), zgodnie z propozycją grupy wysokiego szczebla w sprawie kluczowych technologii prorozwojowych⁽¹⁾.

WWiI obejmująca ten obszar będzie w stanie zgromadzić różne podmioty i zainteresowane strony z tego bardzo ponaddiscyplinarnego sektora, stanowiące najważniejsze wyższe i niższe ogniwa łańcucha wartości. Należą do nich, między innymi, sektory przemysłu przetwórczego (np. stali czy chemikaliów), które są bezpośrednio związane z łańcuchem wartości w produkcji oferującej wartość dodaną.

3. SYNERGIA I KOMPLEMENTARNOŚĆ Z ISTNIEJĄCYMI INICJATYWAMI

Opisana powyżej WWiI byłaby uzupełnieniem szeregu innych inicjatyw Unii, a także działań na szczeblu państw członkowskich i stowarzyszeń branżowych.

Oprócz wspomnianej już EPT „Manufuture”, ta WWiI mogłaby również stworzyć powiązania z różnymi EPT w dziedzinie integracji systemów inteligentnych oraz ze wspólną inicjatywą technologiczną (WIT) w dziedzinie systemów wbudowanych. Znakomitymi partnerami do współpracy byłyby również partnerstwa publiczno-prywatne (PPP), w tym partnerstwo publiczno-prywatne na rzecz fabryk przyszłości, które zostaną ewentualnie uruchomione w ramach programu „Horyzont 2020” w tej dziedzinie, a także szereg projektów wchodzących w zakres programów ramowych. WWiI uwzględniłaby priorytety w zakresie badań naukowych oraz plany działania określone w ramach poszczególnych EPT, a także prace badawcze prowadzone dotychczas w ramach WIT, PPP oraz projektów wchodzących w zakres programów ramowych obejmujących ten obszar.

WWiI opierałaby się także na projektach powielania rynkowego ekoinnowacji wchodzących w zakres programu na rzecz konkurencyjności i innowacji (CIP), w których zdobyto doświadczenia w dziedzinie bardziej zrównoważonej produkcji. Prace te będą kontynuowane przy realizacji programu „Horyzont 2020”, mianowicie w kontekście wyzwań społecznych, jakimi są działania w dziedzinie klimatu i środowiska, efektywna gospodarka zasobami i surowce. Można również wziąć pod uwagę synergii z pilotażowym programem weryfikacji technologii środowiskowych (ETV), którego celem jest promowanie technologii środowiskowych o dużej wartości dzięki uzyskaniu potwierdzenia ich wyników przez stronę trzecią.

WWiI w dziedzinie produkcji oferującej wartość dodaną mogłaby również skupiać efekty synergii z Europejskim Komitetem ds. Badań nad Technologią, co zaleca grupa wysokiego szczebla w sprawie kluczowych technologii prorozwojowych w celu promowania doskonałości w zakresie badań i innowacji technologicznych.

WWiI obejmująca ten obszar byłaby uzupełnieniem tych działań, ponieważ skupiałaby się na ponaddiscyplinarnych działaniach w ramach trójkąta wiedzy, kładąc silny nacisk na edukację kształtującą ducha przedsiębiorczości.

⁽¹⁾ Zob. http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/ict/files/kets/hlg_report_final_en.pdf.

4. WNIOSKI

WWiI, która koncentruje się na zaangażowaniu wszystkich zainteresowanych stron związanych z produkcją i kładzie silny nacisk na dostosowanie planu działań edukacyjnych w tej dziedzinie, byłaby dobrym sposobem na podjęcie wyżej przedstawionych wyzwań. Spełnia ona również kryteria proponowane w celu wyboru tematów WWiI w SPI:

- podejmuje jedno z głównych wyzwań gospodarczych i społecznych, przed którymi stoi Europa (zwiększenie konkurencyjności państw członkowskich na rynku światowym i przyczynienie się do powstania bardziej zrównoważonego i przyjaznego dla środowiska procesu produkcji), a także przyczynia się do realizacji strategii „Europa 2020” na rzecz inteligentnego i trwałego wzrostu gospodarczego;
- cel tej WWiI jest zgodny z priorytetami określonymi w programie „Horyzont 2020” i uzupełnia inne działania Unii w tej dziedzinie;
- omawiana WWiI może oprzeć się na prężnej branży przemysłowej, dla której oferta WWiI będzie atrakcyjna;
- daje możliwości opracowania i wykorzystania różnych nowych produktów, usług i modeli biznesowych oraz przede wszystkim umożliwi zaspokojenie pilnego zapotrzebowania na wykwalifikowanych pracowników w tym sektorze;
- przyjmuje podejście systemowe i tym samym wymaga pracy ponaddiscyplinarnej oraz stworzenia nowych ofert edukacyjnych obejmujących wiele dziedzin;
- zgromadzi masę krytyczną, która inaczej pozostałaby rozproszona, w postaci doskonałej jakości podmiotów prowadzących badania naukowe, wprowadzających innowacje oraz zapewniających kształcenie i szkolenie na całej długości łańcucha wartości;
- umożliwi zaradzenie „paradoksowi europejskiemu”, ponieważ oprze się na solidnej bazie badawczej Unii i opracuje nowatorskie metody budowy bardziej konkurencyjnego, zrównoważonego i zasobooszczędnego przemysłu wytwórczego.

Arkusz informacyjny nr 5: Mobilność w miastach

1. WYZWANIA

Kwestia inteligentnego, ekologicznego i zintegrowanego transportu została uznana za jedno z najważniejszych wyzwań społecznych, które zostaną podjęte w ramach programu „Horyzont 2020”. W białej księdze na temat transportu z 2011 r. dodatkowo podkreślono konieczność podjęcia działań w tej dziedzinie w ciągu kolejnej dekady. Zapewnienie mobilności w miastach jest szczególnie trudnym zadaniem. Obejmuje ono kilka kwestii, takich jak transport (w tym nowe koncepcje mobilności, organizacja transportu, logistyka, systemy bezpieczeństwa i ochrony transportu), ochrona środowiska (zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych, zanieczyszczenia powietrza i hałasu), miejskie planowanie przestrzenne (nowe koncepcje zbliżenia miejsc pracy i zamieszkania), oraz wywiera znaczący wpływ zarówno pod względem gospodarczym, jak i społecznym (tworzenie nowych przedsiębiorstw, zatrudnienie, włączenie społeczne, strategie dotyczące sektora mieszkaniowego i planowania przestrzennego). Nadrzędnym celem jest tu poprawa jakości życia obywateli europejskich, których stale rosnąca liczba mieszka w dużych aglomeracjach miejskich, gdzie skupiona jest znaczna część działalności gospodarczej w Europie ⁽¹⁾.

Mobilność w miastach zgodną z zasadami zrównoważonego rozwoju można osiągnąć jedynie dzięki przełomowym innowacjom prowadzącym do rozwiązań bardziej ekologicznych, w większym stopniu sprzyjających włączeniu społecznemu oraz bardziej inteligentnych. Jeśli celu tego nie uda się osiągnąć, spowoduje to na dłuższą metę wysokie koszty społeczne, ekologiczne i gospodarcze. Innowacyjne koncepcje mobilności, zwłaszcza jeśli indywidualne środki transportu mają być zastąpione publicznymi i zbiorowymi, powinny jednak zostać zaakceptowane przez społeczeństwo. Doprowadzenie do zmiany zachowań bez niekorzystnych efektów dla jakości życia i kosztów utrzymania na obszarach miejskich będzie jednym z poważnych wyzwań, które należy podjąć w tej dziedzinie.

2. ZNACZENIE I WPŁYW

Głównym celem WWiI w dziedzinie mobilności w miastach będzie zapewnienie bardziej ekologicznego, sprzyjającego włączeniu społecznemu i bardziej inteligentnego systemu mobilności w miastach.

Jak wspomniano powyżej, kwestia ta jest szczególnie istotna z punktu widzenia społeczeństwa i porządku publicznego. Ma ona również duże znaczenie z perspektywy społeczno-gospodarczej, gdyż angażuje ważne dla PKB i zatrudnienia sektory, takie jak przemysł samochodowy i budownictwo. Mobilność w miastach jest ponadto związana ze strategiami ochrony środowiska i w pełni osadzona w polityce włączenia społecznego, planowania przestrzennego, sektora mieszkaniowego i projektowania obszarów miejskich.

⁽¹⁾ Ponad 70 % Europejczyków mieszka na obszarach miejskich, które stanowią ponad 25 % terytorium Unii. Około 85 % unijnego PKB wytwarza się w miastach. Do 2050 r. odsetek Europejczyków mieszkających w miastach wzrośnie prawdopodobnie do około 83 %.

WWiI w dziedzinie mobilności w miastach jest zgodna zarówno z priorytetami określonymi w programie „Horyzont 2020”, jak i z celami strategii „Europa 2020”, do których należy bardziej inteligentny, bardziej zrównoważony, niskoemisyjny i sprzyjający włączeniu społecznemu rozwój obszarów miejskich. WWiI obejmująca ten obszar tematyczny mogłaby przyczynić się do realizacji każdego z celów strategii „Europa 2020”, na przykład przez promowanie ekologicznych rozwiązań, inteligentnych systemów zarządzania ruchem opierających się na ICT oraz bardziej wydajnych i przystępnych cenowo usług transportowych.

Jako że mobilność w miastach ma charakter systemowy, WWiI obejmująca ten obszar może dać wiele możliwości innowacji na całej długości łańcucha innowacji, takich jak rozwój systemów transportu multimodalnego oraz inteligentniejsze i bardziej zrównoważone rozwiązania w dziedzinie transportu.

WWiI w dziedzinie mobilności w miastach opiera się na solidnej bazie technologicznej i przemysłowej oraz stwarza możliwości dla nowych produktów i usług⁽¹⁾, w szczególności w dziedzinie zrównoważonego planowania i przemysłu ekologicznego.

Ponadto zwiększona aktywność polityczna w tej dziedzinie i wsparcie udzielane temu priorytetowi tematycznemu będą korzystne dla rozwoju innowacyjnych modeli mobilności w miastach. Te innowacyjne modele organizacji transportu miejskiego mogą wywołać skutki globalne, jeśli zostaną przeniesione jako najlepsze praktyki na grunt gwałtownie rozrastających się skupisk miejskich w innych częściach świata, zwłaszcza w Afryce, Azji i Ameryce Łacińskiej.

WWiI obejmująca ten obszar umieści mobilność w miastach i organizację transportu miejskiego w szerszym kontekście zrównoważonego miejskiego planowania przestrzennego i rozwoju przestrzennego na szczeblu lokalnym i regionalnym. Atutem takiej WWiI byłaby zatem aktywność w dziedzinie multidyscyplinarnej i ponadsektorowej oraz możliwość przyczynienia się do przewyższenia obecnego poziomu rozproszenia organizacyjnego w tym sektorze. Dzięki WWiI powstałaby możliwość bliższej współpracy między władzami publicznymi (głównie na szczeblu lokalnym i regionalnym), lokalnymi stowarzyszeniami a sektorem prywatnym (podmiotami zarządzającymi projektami i infrastrukturą), ośrodkami badawczymi i wyższymi uczelniami (integrującymi trójkąt wiedzy).

Skupienie światowej klasy partnerów w nowych konfiguracjach umożliwi WWiI w dziedzinie mobilności w miastach optymalizację istniejących zasobów i pozwoli na wykorzystanie możliwości biznesowych, które powstały w wyniku tych nowych łańcuchów wartości.

WWiI w dziedzinie mobilności w miastach skupi się na tych działaniach w ramach trójkąta innowacji, które mogą korzystać z dodatkowego wsparcia ze strony Unii, szczególnie przez EIT. W rzeczywistości główną wartością dodaną WWiI obejmującej ten obszar, będzie jej wkład w integrację trzech elementów trójkąta wiedzy oraz wywołanie systemowych zmian w sposobie współpracy uczestników procesu innowacji. Koncentracja WWiI na innowacjach opartych na czynniku ludzkim, która sprawia, że studenci, naukowcy i przedsiębiorcy znajdują się w centrum działań WWiI, będzie miała kluczowe znaczenie dla sprostania wyżej przedstawionym wyzwaniom. W związku z powyższym, położony zostanie nacisk na kształcenie i szkolenie, przedsiębiorczość i wdrażanie wyników, np. wykorzystanie umiejętności i wiedzy pracowników transportu miejskiego w administracji lokalnej i regionalnej (uczenie się przez całe życie / programy wymiany pracowników / szkolenie zawodowe), zaproponowanie konkretnych programów na poziomie szkolnictwa wyższego w dziedzinie mobilności w miastach (szkoły letnie / programy wymiany), skuteczne wprowadzanie innowacyjnych koncepcji transportu na rynek (wsparcie dla firm odpryskowych (*spin-off*) oraz podmiotów rozpoczynających działalność gospodarczą (*start-ups*) wywodzących się ze szkół wyższych i placówek badawczych, itp.).

Ponadto koncepcja kolokacji mogłaby zostać wykorzystana w większym stopniu w ramach WWiI obejmującej ten obszar tematyczny, jako że ma on wyraźny wymiar lokalny i regionalny.

3. SYNERGIA I KOMPLEMENTARNOŚĆ Z ISTNIEJĄCYMI INICJATYWAMI

Kwestie związane z mobilnością są silnie wspierane przez wiele inicjatyw Unii. Unia jest w pełni zaangażowana w tej dziedzinie.

Istnieją powiązania z innymi działaniami Unii i zostaną one zacieśnione. WWiI w dziedzinie mobilności w miastach uwzględni działania podejmowane w ramach planu działania na rzecz mobilności w miastach i planu działania dotyczącego inteligentnego systemu transportu.

Będzie ona w szczególności współpracować z planowanymi europejskimi inicjatywami na rzecz inteligentnych miast i społeczności, obejmującymi efektywność energetyczną, ICT oraz transport miejski.

⁽¹⁾ Oto niektóre przykłady nowych potencjalnych rynków: nowe usługi dla podróżnych, utrzymanie ruchu oraz zarządzanie ruchem i przepustowością dróg, nowe technologie w pojazdach, usługi komunikacji pogłębionej wspierające dialog i umożliwiające rezygnację z podróży (JRC 65426 EN).

WWiI stworzyłaby, w szczególności, komplementarność dzięki kształceniu kluczowych podmiotów, a także tworzeniu zorganizowanej sieci fachowców mogących z powodzeniem wskazać warunki ramowe i najlepsze praktyki dotyczące zagadnień politycznych i prawnych mających wpływ na ten sektor.

Niezbędna jest również koordynacja z inicjatywą w zakresie wspólnego planowania „Urban Europe”, w ramach której połączone zostaną krajowe działania na rzecz badań naukowych w celu przekształcenia obszarów miejskich w ośrodki innowacji i technologii, wykorzystania przyjaznych dla środowiska i inteligentnych systemów logistyki transportu wewnątrz miast i między miastami, zmniejszenia śladu ekologicznego oraz zwiększenia neutralności klimatycznej. WWiI obejmująca ten obszar przyspieszy i ułatwi wykorzystanie doskonałych badań naukowych finansowanych ze środków publicznych połączonych w ramach wspomnianych inicjatyw, dzięki czemu zmniejszy rozdrobnienie w zakresie innowacji.

Oczywistym partnerem do współpracy z WWiI w dziedzinie mobilności w miastach będzie również inicjatywa CIVITAS wspierająca projekty demonstracyjne i projekty badawcze mające na celu wdrażanie innowacyjnych środków w zakresie ekologicznego transportu miejskiego oraz Europejska Inicjatywa Przemysłowa na rzecz Inteligentnych Miast i Społeczności, której celem jest zwiększenie równowagi i wydajności produkcji i wykorzystania energii w miastach.

WWiI obejmująca ten obszar mogłyby również stworzyć powiązania z europejskimi platformami technologicznymi (EPT) w dziedzinie transportu i energetyki, partnerstwem publiczno-prywatnym (PPP) na rzecz europejskich samochodów ekologicznych oraz licznymi projektami wchodzącymi w zakres programu ramowego w tej dziedzinie. W celu przyspieszenia i usprawnienia wykorzystania wyników tych prac omawiana WWiI uwzględniłaby również priorytety badawcze i plany działania określone w ramach różnych EPT oraz prace badawcze prowadzone dotychczas w ramach projektów wchodzących w zakres PPP oraz programu ramowego.

Dążyć się będzie również do komplementarności z europejskim sojuszem przemysłu związanego z mobilnością. Sojusz jest współfinansowany w ramach programu na rzecz konkurencyjności i innowacji (CIP) i ma na celu skupienie regionalnych i krajowych decydentów wspierających innowacyjne usługi w przemyśle związanym z mobilnością w celu jakościowej i ilościowej mobilizacji wsparcia MŚP świadczących innowacyjne usługi w tym sektorze przemysłu.

Będzie ona również opierać się na programie „Inteligentna Energia dla Europy”, z działaniami mającymi na celu powielanie rynkowe ekoinnowacji oraz projektami pilotażowymi i usługami opartymi na ICT, zwiększającymi inteligentną mobilność w miastach, wchodzącymi w zakres programu na rzecz konkurencyjności i innowacji (CIP).

WWiI obejmująca ten obszar byłaby uzupełnieniem tych działań, ponieważ skupiałaby się na ponaddiscyplinarnej działalności w ramach trójkąta wiedzy z silnym naciskiem na innowacyjne produkty i usługi oraz edukację kształtującą ducha przedsiębiorczości.

WWiI skupiająca się na mobilności w miastach byłaby również uzupełnieniem niektórych konkretnych działań już prowadzonych przez dwie istniejące WWiI, a mianowicie działań WWiI Climate na rzecz niskoemisyjności miast oraz pracy EIT WWiI Labs skoncentrowanej na inteligentnych systemach transportu i cyfrowych miastach przyszłości. WWiI w dziedzinie mobilności w miastach uwzględni prace prowadzone przez te WWiI i umieści je w szerszym kontekście ekologicznego, bardziej sprzyjającego włączeniu społecznemu, bezpiecznego i inteligentnego systemu mobilności w miastach.

4. WNIOSKI

WWiI skupiająca się na mobilności w miastach jest najlepszym sposobem na podjęcie przedstawionych powyżej wyzwań. Spełnia ona również proponowane kryteria wyboru tematów WWiI:

- podejmuje jedno z głównych wyzwań gospodarczych i społecznych, przed którymi stoi Europa (stworzenie europejskiego systemu transportu, który byłby zasobooszczędny, przyjazny dla środowiska, bezpieczny i bezawaryjny – z korzyścią dla obywateli, gospodarki i społeczeństwa), oraz przyczynia się do realizacji strategii „Europa 2020” i jej celów dotyczących klimatu i energii, zatrudnienia, innowacji i edukacji;
- cel tej WWiI jest zgodny z priorytetami określonymi w programie „Horyzont 2020” i uzupełniający wobec innych działań Unii w dziedzinie transportu, ochrony środowiska i energii;
- przez umacnianie ducha przedsiębiorczości włącza ona nowe technologie do nowych łańcuchów wartości i wspiera wykorzystanie badań naukowych na rzecz nowych produktów i usług;
- umożliwi zatem zaradzenie „paradoksowi europejskiemu”, ponieważ oprze się na solidnej bazie badawczej Unii i opracuje nowatorskie metody stworzenia bardziej ekologicznego, w większym stopniu sprzyjającego włączeniu społecznemu, bezpieczniejszego i inteligentniejszego systemu mobilności w miastach;

-
- połączy masę krytyczną tworzoną przez podmioty prowadzące doskonałe badania, wprowadzające innowacje oraz zapewniające kształcenie i szkolenie, które to podmioty w przeciwnym razie pozostałyby rozproszone;
 - przyjmuje podejście ponadsektorowe, zatem łączy różne poziomy odpowiedzialności: od podmiotów prywatnych do administracji publicznej i, w szczególności na szczeblu lokalnym, do obywateli;
 - wymaga podejścia ponaddiscyplinarnego angażującego różne dziedziny wiedzy oraz rozwijania nowych rodzajów edukacji łączących poszczególne dziedziny.
-

DECYZJA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY NR 1313/2013/EU

z dnia 17 grudnia 2013 r.

w sprawie Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 196,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów ⁽¹⁾,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) Ze względu na znaczny wzrost w ostatnich latach liczby i rozmiarów klęsk żywiołowych i katastrof spowodowanych przez człowieka oraz w obliczu sytuacji, w której przyszłe takie zjawiska będą przypuszczalnie jeszcze bardziej gwałtowne i złożone i będą mieć daleko sięgające i dłuższej odczuwalne konsekwencje wynikające w szczególności ze zmiany klimatu oraz potencjalnej interakcji między szeregiem zagrożeń naturalnych i technologicznych, coraz większego znaczenia nabiera zintegrowane podejście do kwestii zarządzania klęskami i katastrofami. Unia Europejska powinna promować solidarność i powinna wspierać i uzupełniać działania państw członkowskich w dziedzinie ochrony ludności w dążeniu do zwiększenia skuteczności systemów zapobiegania klęskom żywiołowym i katastrofom spowodowanym przez człowieka, zapewnienia gotowości na ich wystąpienie i reagowania na nie; powinna także ułatwiać koordynację takich działań.

(2) Wspólnotowy mechanizm Ochrony Ludności został ustanowiony decyzją Rady 2001/792/WE, Euratom ⁽²⁾, poddaną przekształceniu w decyzji Rady 2007/779/WE, Euratom ⁽³⁾. Finansowanie tego mechanizmu zagwarantowano decyzją Rady 2007/162/WE, Euratom ⁽⁴⁾ z dnia 5 marca 2007 r. ustanawiającą Instrument Finansowy Ochrony Ludności („instrument finansowy”). W decyzji tej przewidziano udzielanie unijnej pomocy finansowej, zarówno jako wkładu w zwiększenie skuteczności reagowania na poważne sytuacje kryzysowe, jak i w celu

udoskonalenia środków służących zapobieganiu i zapewnieniu gotowości w zakresie wszystkich rodzajów sytuacji kryzysowych, w tym na kontynuację środków uprzednio podjętych na mocy decyzji Rady 1999/847/WE ⁽⁵⁾. Instrument finansowy wygasa dnia 31 grudnia 2013 r.

(3) Ochrona zapewniana w ramach Unijnego Mechanizmu („unijny mechanizm”) powinna obejmować przede wszystkim ludzi, lecz także środowisko naturalne i mienie, w tym dziedzictwo kulturowe, i chronić je przed wszelkimi rodzajami klęsk żywiołowych i katastrof spowodowanych przez człowieka, w tym przed klęskami i katastrofami związanymi ze środowiskiem, zanieczyszczeniem mórz oraz nagłymi zagrożeniami dla zdrowia, występującymi na terytorium Unii lub poza nim. Wszystkie wymienione klęski i katastrofy mogą wymagać pomocy w zakresie ochrony ludności i innej pomocy w sytuacjach nadzwyczajnych w ramach unijnego mechanizmu w celu uzupełnienia zdolności reagowania dotkniętego państwa. Jeżeli chodzi o katastrofy wywołane działaniami terrorystycznymi lub wypadkami nuklearnymi i radiologicznymi, unijny mechanizm powinien obejmować jedynie działania w ramach zapewnienia gotowości i reagowania, w dziedzinie ochrony ludności.

(4) Unijny mechanizm powinien również przyczynić się do wdrożenia art. 222 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), poprzez udostępnianie, w razie potrzeby, swoich zasobów i zdolności.

(5) Unijny mechanizm stanowi widoczny wyraz europejskiej solidarności, jako że zapewnia praktyczny i szybki wkład w zapobieganie klęskom i katastrofom, w zapewnianie gotowości na ich wystąpienie, jak również umożliwia reagowanie na klęski i katastrofy oraz na groźbę ich wystąpienia, bez uszczerbku dla odpowiednich zasad i uzgodnień przewodnich w dziedzinie ochrony ludności. W związku z tym niniejsza decyzja nie powinna mieć wpływu na wzajemne prawa i obowiązki państw członkowskich wynikające z umów dwustronnych lub wielostronnych odnoszących się do spraw objętych niniejszą decyzją, ani na odpowiedzialność państw członkowskich za ochronę ludności, środowiska naturalnego i mienia na ich terytorium.

(6) Unijny mechanizm powinien należycie uwzględniać właściwe ustawodawstwo Unii i zobowiązania międzynarodowe oraz wykorzystywać synergie z właściwymi inicjatywami Unii, takimi jak europejski program obserwacji Ziemi (Copernicus), europejski program ochrony infrastruktury krytycznej oraz wspólny mechanizm wymiany informacji (CISE).

⁽¹⁾ Dz.U. C 277 z 13.9.2012, s. 164.

⁽²⁾ Decyzja Rady 2001/792/WE, Euratom z dnia 23 października 2001 r. ustanawiająca mechanizm wspólnotowy ułatwiający wzmocnioną współpracę w interwencjach wspierających ochronę ludności (Dz.U. L 297 z 15.11.2001, s. 7).

⁽³⁾ Decyzja Rady 2007/779/WE, Euratom z dnia 8 listopada 2007 r. ustanawiająca wspólnotowy mechanizm ochrony ludności (Dz.U. L 297 z 15.11.2001, s. 7).

⁽⁴⁾ Decyzja Rady 2007/847/WE, Euratom z dnia 5 marca 2007 r. ustanawiająca Instrument Finansowy Ochrony Ludności (Dz.U. L 71 z 10.3.2007, s. 9).

⁽⁵⁾ Decyzja Rady 1999/874/WE z dnia 9 grudnia 1999 r. ustanawiająca wspólnotowy program działań w dziedzinie ochrony ludności (Dz.U. L 327 z 21.12.1999, s. 53).

- (7) Rola, jaką w zarządzaniu klęskami i katastrofami odgrywają organy regionalne i lokalne, jest bardzo istotna. Dlatego też organy regionalne i lokalne powinny być odpowiednio zaangażowane w działania prowadzone na mocy niniejszej decyzji zgodnie z krajowymi strukturami państw członkowskich.
- (8) Zapobieganie ma zasadnicze znaczenie dla ochrony przed klęskami i katastrofami i wymaga dalszych działań, zgodnie z wezwaniem zawartym w konkluzjach Rady z dnia 30 listopada 2009 r. oraz w rezolucji Parlamentu Europejskiego z dnia 21 września 2010 r. w sprawie komunikatu Komisji zatytułowanego. „Wspólnotowe podejście do zapobiegania klęskom żywiołowym oraz katastrofom spowodowanym przez człowieka”. Unijny mechanizm powinien obejmować ogólne ramy polityczne dla unijnych działań służących zapobieganiu ryzykom wynikającym z klęsk i katastrof i mających na celu osiągnięcie wyższego poziomu ochrony oraz odporności na te zjawiska poprzez zapobieganie ich skutkom lub ograniczanie ich, jak również poprzez propagowanie działań w zakresie zapobiegania, w tym należyte uwzględnienie prawdopodobnych skutków zmiany klimatu oraz potrzeby odpowiednich działań dostosowawczych. Z tej perspektywy oceny ryzyka, planowanie zarządzania ryzykiem, ocena zdolności zarządzania ryzykiem prowadzone przez poszczególne państwa członkowskie, na szczeblu krajowym lub odpowiednim niższym szczeblu, z udziałem, stosownie do okoliczności, innych właściwych służb, przegląd ryzyk dokonany na szczeblu Unii oraz oceny wzajemne mają zasadnicze znaczenie dla zagwarantowania zintegrowanego podejścia do zarządzania klęskami i katastrofami, łącząc działania podejmowane w ramach zapobiegania ryzyku, zapewniania gotowości i reagowania. Dlatego też unijny mechanizm powinien obejmować ogólne ramy w zakresie wymiany informacji dotyczących ryzyk i zdolności zarządzania ryzykiem bez uszczerbku dla art. 346 TFUE, który gwarantuje, że żadne państwo członkowskie nie powinno mieć obowiązku udzielania informacji, których ujawnienie uznaje za sprzeczne z podstawowymi interesami jego bezpieczeństwa.
- (9) Działając na rzecz dalszego tworzenia i lepszego zintegrowania transnarodowych systemów wykrywania i wczesnego ostrzegania oraz systemów alarmowania stanowiących przedmiot europejskiego zainteresowania, Unia powinna wspierać państwa członkowskie w ograniczaniu do minimum czasu niezbędnego do reagowania na klęski i katastrofy oraz do ostrzegania obywateli UE. Takie systemy powinny również uwzględniać i wykorzystywać istniejące i przyszłe źródła oraz systemy informacji, wspierając jednocześnie stosowne nowe technologie.
- (10) Unijny mechanizm powinien obejmować ogólne ramy polityczne służące stałemu zwiększaniu poziomu gotowości systemów ochrony ludności, służb ochrony ludności, ich personelu i ludności na terytorium Unii. Powinno to obejmować program ćwiczeń, program wykorzystujący zdobyte doświadczenia, a także programy szkoleniowe i sieć szkoleniową, na szczeblu Unii i państw członkowskich, w zakresie zapobiegania klęskom i katastrofom, zapewniania gotowości na ich wystąpienie oraz reagowania na nie, zgodnie z wezwaniem zawartym w konkluzjach Rady z dnia 27 listopada 2008 r. dotyczących europejskich szkoleń z zakresu działań w przypadku katastrof.
- (11) Należy wspierać rozwój w pełni interoperacyjnych modułów interwencyjnych do działań na rzecz ochrony ludności, tworzonych z zasobów jednego lub więcej państw członkowskich, które mają być w pełni interoperacyjne, co przyczyni się do wzmocnienia współpracy w dziedzinie ochrony ludności oraz do dalszego rozwoju skoordynowanego, wspólnego, szybkiego reagowania państw członkowskich. Moduły powinny być organizowane na szczeblu państw członkowskich i podlegać ich dowództwu i kontroli.
- (12) Unijny mechanizm powinien ułatwiać mobilizację interwencji pomocowych i ich koordynację. Unijny mechanizm powinien opierać się na unijnej strukturze złożonej z Centrum Koordynacji Reagowania Kryzysowego (ERCC), Europejskiej Zdolności Reagowania Kryzysowego (EERC) w formie dobrowolnej puli wcześniej zgłoszonych zdolności państw członkowskich, wyszkolonych ekspertów, Wspólnego Systemu Łączności i Informowania w Sytuacjach Kryzysowych (CECIS) zarządzanego przez Komisję oraz punktów kontaktowych w państwach członkowskich. Mechanizm ten powinien zapewniać także ramy dla gromadzenia zweryfikowanych informacji dotyczących danej sytuacji, przekazywania tych informacji państwu członkowskim i dzielenia się doświadczeniami zdobytymi podczas interwencji.
- (13) Aby udoskonalić proces planowania operacji reagowania na klęski i katastrofy w ramach unijnego mechanizmu oraz zwiększyć dostępność kluczowych zdolności, niezbędne jest opracowanie EERC w formie dobrowolnej puli wcześniej zgłoszonych zdolności przez państwa członkowskie zdolności oraz ustrukturyzowanego procesu mającego na celu identyfikowanie potencjalnych braków w dziedzinie zdolności.
- (14) W odniesieniu do interwencji pomocowych w ramach reagowania na klęski i katastrofy poza terytorium Unii, unijny mechanizm powinien ułatwiać i wspierać działania podejmowane przez państwa członkowskie i Unię jako całość w celu promowania spójności międzynarodowych prac w zakresie ochrony ludności. Organizacja Narodów Zjednoczonych, o ile bierze udział w niesieniu pomocy, odgrywa rolę ogólnego koordynatora prowadzonych w państwach trzecich operacji mających na celu niesienie pomocy. Pomoc udzielana w ramach unijnego mechanizmu powinna być koordynowana z Organizacją Narodów Zjednoczonych oraz innymi odpowiednimi podmiotami międzynarodowymi, tak aby maksymalnie wykorzystać dostępne zasoby oraz uniknąć jakiegokolwiek zbędnego powielania działań. Wzmocnienie koordynacji pomocy w zakresie ochrony ludności udzielanej w ramach unijnego mechanizmu stanowi niezbędny warunek wspierania całościowych wysiłków na rzecz koordynacji oraz zapewnienia kompleksowego udziału Unii w całościowych wysiłkach na rzecz niesienia pomocy. W obliczu klęsk i katastrof, kiedy pomoc udzielana jest zarówno w ramach unijnego mechanizmu, jak i na mocy rozporządzenia Rady (WE) nr 1257/96 ⁽¹⁾, Komisja powinna zapewnić skuteczność, spójność i komplementarność całościowej reakcji Unii, z poszanowaniem Konsensusu europejskiego w sprawie pomocy humanitarnej ⁽²⁾.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1257/96 z dnia 20 czerwca 1996 r. dotyczące pomocy humanitarnej (Dz.U. L 163 z 2.7.1996, s. 1).

⁽²⁾ Wspólne oświadczenie Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie, Parlamencie Europejskim i Komisji Europejskiej (Dz.U. C 25 z 30.1.2008, s. 1).

- (15) Należy zapewnić większą dostępność i przystępność odpowiednich środków transportu, by wesprzeć tworzenie zdolności szybkiego reagowania na szczeblu Unii. Unia powinna wspierać i uzupełniać wysiłki państw członkowskich, ułatwiając im koordynację i łączenie ich zasobów transportowych w jedną pulę oraz przyczyniając się, w razie potrzeby, do finansowania dodatkowych środków transportu w oparciu o określone kryteria oraz z uwzględnieniem istniejących systemów.
- (16) Interwencje pomocowe powinny być dostosowane do zapotrzebowania i w pełni koordynowane na miejscu, tak by uzyskać maksymalną skuteczność oraz zagwarantować dostęp do dotkniętej ludności. Komisja powinna zapewnić odpowiednie wsparcie logistyczne dla wysłanych zespołów ekspertów.
- (17) Unijny mechanizm może również być wykorzystywany do zapewniania pomocy konsularnej obywatelom Unii w zakresie ochrony ludności w przypadku klęsk lub katastrof w państwach trzecich, jeżeli wystąpią o to organy konsularne zainteresowanych państw członkowskich. Zainteresowane państwa członkowskie powinny, w miarę możliwości, koordynować wnioski między sobą oraz z innymi istotnymi podmiotami, tak by zapewnić optymalne wykorzystanie unijnego mechanizmu i uniknąć praktycznych trudności na miejscu. O pomoc taką może zwrócić się na przykład „państwo przewodnie” albo państwo członkowskie koordynujące pomoc dla wszystkich obywateli Unii. Koncepcję państwa przewodniego należy rozumieć zgodnie z wytycznymi Unii Europejskiej dotyczącymi wdrażania koncepcji „państwa przewodniego” w kwestiach konsularnych⁽¹⁾. Niniejszą decyzję stosuje się bez uszczerbku dla przepisów Unii w sprawie ochrony konsularnej obywateli Unii przebywających za granicą.
- (18) Przy planowaniu operacji reagowania przydatne są również kontakty ze stosownymi organizacjami pozarządowymi i innymi stosownymi podmiotami, tak by wskazać wszelkie dodatkowe zdolności reagowania, które mogą one udostępnić w przypadku klęski lub katastrofy poprzez właściwe organy państw członkowskich.
- (19) Zastosowanie środków wojskowych pod cywilnym dowództwem może stanowić – w ostateczności – znaczący wkład w reagowanie na klęski i katastrofy. W przypadku gdy wykorzystanie do wsparcia ochrony ludności zasobów wojskowych zostanie uznane za stosowane, współpraca z wojskiem będzie przebiegać zgodnie z warunkami, procedurami i kryteriami określonymi przez Radę lub jej właściwe organy i dotyczącymi udostępniania na potrzeby unijnego mechanizmu zasobów wojskowych koniecznych do ochrony ludności i powinna być zgodna ze stosownymi wytycznymi międzynarodowymi.
- (20) Jeżeli pomoc w ramach unijnego mechanizmu przyczynia się do unijnej pomocy humanitarnej, w szczególności w przypadkach złożonych sytuacji kryzysowych, działania wspierane finansowo na mocy niniejszej decyzji powinny być spójne z zasadami humanitarnymi i zasadami dotyczącymi wykorzystania zasobów ochrony ludności i zasobów wojskowych, o których mowa w Konsensusie europejskim w sprawie pomocy humanitarnej.
- (21) Możliwy powinien być udział państw Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) będących członkami Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG), państw przystępujących, krajów kandydujących i potencjalnych krajów kandydujących. Kraje kandydujące i potencjalne kraje kandydujące, które nie uczestniczą w unijnym mechanizmie, a także kraje objęte zakresem europejskiej polityki sąsiedztwa (EPS) powinny również korzystać z niektórych działań finansowanych na mocy niniejszej decyzji.
- (22) W celu zapewnienia jednolitych warunków wdrożenia niniejszej decyzji należy przyznać Komisji uprawnienia wykonawcze w odniesieniu do następujących kwestii: współpraca między ERCC a punktami kontaktowymi państw członkowskich oraz procedury operacyjne stosowane w ramach reagowania na klęski i katastrofy zarówno na terytorium Unii, jak i poza tym terytorium; elementy systemu CECIS i organizacja wymiany informacji za pośrednictwem tego systemu; proces wysyłania zespołów ekspertów; określanie modułów, innych zdolności reagowania oraz ekspertów; wymogi operacyjne dotyczące funkcjonowania i interoperacyjności modułów; cele w zakresie zdolności, wymogi jakości i interoperacyjności oraz procedura certyfikacji i rejestracji – niezbędne do funkcjonowania EERC, a także ustalenia finansowe; identyfikowanie i wypełnianie braków w EERC; organizowanie programu szkoleniowego, ram ćwiczeń i programu wykorzystania zdobytych doświadczeń; oraz organizacja wsparcia przy transporcie pomocy. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011⁽²⁾.
- (23) W przypadku przyjmowania aktów wykonawczych określonych w niniejszej decyzji należy stosować procedurę sprawdzającą.
- (24) Niniejsza decyzja wzmacnia współpracę między Unią a państwami członkowskimi i ułatwia koordynację w dziedzinie ochrony ludności, umożliwiając bardziej skuteczne działania ze względu na skalę i komplementarność. Jeżeli klęska lub katastrofa paraliżuje zdolności reagowania państwa członkowskiego, państwo to może podjąć decyzję o odwołaniu się do unijnego mechanizmu w celu uzupełnienia swoich własnych zasobów ochrony ludności i innych zasobów służących reagowaniu na klęski lub katastrofy.

⁽¹⁾ Dz.U. C 317 z 12.12.2008, s. 6.

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

- (25) Ponieważ cele niniejszej decyzji nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na rozmiary lub skutki działania możliwe jest ich lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, Unia może podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule, niniejsza decyzja nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.
- (26) Niniejsza decyzja nie ma wpływu na działania objęte przyszłym aktem prawnym Unii dotyczącymi ustanowienia instrumentu na rzecz stabilności, na środki przyjmowane w dziedzinie zdrowia publicznego na podstawie unijnych aktów prawnych dotyczących programów działań Unii w obszarze zdrowia, ani też na środki w dziedzinie bezpieczeństwa konsumentów przyjmowane na podstawie przyszłego aktu prawnego Unii w dziedzinie polityki ochrony konsumentów na lata 2014-2020.
- (27) Dla zachowania spójności działania wchodzące w zakres decyzji Rady 2007/124/WE, Euratom ⁽¹⁾ oraz przyszłego aktu prawnego dotyczącego ustanowienia w ramach funduszu bezpieczeństwa wewnętrznego instrumentu wsparcia finansowego w dziedzinie współpracy policyjnej, przeciwdziałania i zwalczania przestępczości oraz zarządzania kryzysowego lub działania dotyczące utrzymywania porządku publicznego i ochrony bezpieczeństwa wewnętrznego nie są objęte niniejszą decyzją. Niniejsza decyzja nie ma zastosowania do działań objętych rozporządzeniem Rady (WE) nr 1257/96.
- (28) Przepisy niniejszej decyzji pozostają bez uszczerbku dla możliwości przyjmowania na podstawie traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej prawnie wiążących aktów określających szczególne środki stosowane w sytuacjach kryzysowych w przypadku katastrof nuklearnych lub radiologicznych.
- (29) Niniejsza decyzja obejmuje działania w obszarze zapobiegania zanieczyszczeniu mórz, zapewnienia gotowości na wypadek wystąpienia tego zjawiska i reagowania na nie, z wyjątkiem działań objętych rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1406/2002 ⁽²⁾.
- (30) W celu zagwarantowania wdrożenia niniejszej decyzji Komisja może finansować takie działania związane z przygotowaniem, monitorowaniem, kontrolą, audytem i oceną, jakie są wymagane do zarządzania unijnym mechanizmem oraz osiągnięcia jego celów.
- (31) Zwrot kosztów oraz udzielanie zamówień publicznych i przyznawanie dotacji w ramach niniejszej decyzji powinny odbywać się zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 ⁽³⁾. Z uwagi na szczególny charakter działań w dziedzinie ochrony ludności celowe jest zapewnienie możliwości udzielania dotacji osobom prawnym prawa prywatnego lub publicznego. Ważne jest również wypełnianie norm rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012, w szczególności w odniesieniu do określonych w nim zasad gospodarności, efektywności i skuteczności.
- (32) Interesy finansowe Unii powinny być chronione przez cały cykl wydatkowania za pomocą proporcjonalnych środków, w tym środków w zakresie zapobiegania nieprawidłowościom, ich wykrywania i analizy, a także odzyskiwania środków straconych, niewłaściwie wypłaconych lub nieodpowiednio wykorzystanych oraz, w stosownych przypadkach, nakładania kar administracyjnych i finansowych zgodnie z rozporządzeniem (UE, Euratom) nr 966/2012.
- (33) W niniejszej decyzji określa się na cały czas trwania unijnego mechanizmu pulę środków finansowych, która ma stanowić główną kwotę odniesienia w rozumieniu pkt 17 porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 2 grudnia 2013 r. pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami ⁽⁴⁾. Ta kwota odniesienia zostanie pozyskana po części z działu 3 „Bezpieczeństwo i obywatelstwo”, a po części z działu 4 „Globalny wymiar Europy” wieloletnich ram finansowych na lata 2014–2020.
- (34) Pulę środków finansowych przeznaczonych na wykonanie niniejszej decyzji należy podzielić zgodnie z podziałem procentowym określonym w załączniku.
- (35) Celem dokonania przeglądu podziału puli środków finansowych przeznaczonych na wykonanie niniejszej decyzji do dnia 30 czerwca 2017 r. w świetle wyników oceny okresowej. Należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania aktów, zgodnie z art. 290 TFUE. Jeżeli konieczna będzie natychmiastowa korekta zasobów budżetowych przeznaczonych na działania podejmowane w ramach reagowania, zastosowanie powinien znaleźć tryb pilny. Szczególnie ważne jest, by w ramach prac przygotowawczych Komisja przeprowadziła odpowiednie konsultacje, w tym na szczeblu eksperckim. Przygotowując i opracowując akty delegowane, Komisja powinna zapewnić jednoczesne, terminowe i odpowiednie przekazywanie stosownych dokumentów Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

⁽¹⁾ Decyzja Rady 2007/124/WE, Euratom z dnia 12 lutego 2007 r. ustanawiająca na lata 2007-2013, jako część ogólnego programu w sprawie bezpieczeństwa i ochrony wolności, szczegółowy program Zapobieganie, gotowość i zarządzanie skutkami terroryzmu i innymi rodzajami ryzyka dla bezpieczeństwa (Dz.U. L 58 z 24.2.2007, s. 1)

⁽²⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1406/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2002 r. ustanawiające Europejską Agencję ds. Bezpieczeństwa na Morzu (Dz.U. L 208 z 5.8.2002, s. 1).

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1)

⁽⁴⁾ Dz.U. C 373 z 20.12.2013, s. 1.

(36) Niniejsza decyzja powinna mieć zastosowanie od dnia 1 stycznia 2014 r., ponieważ jest ona powiązana z wieloletnimi ramami finansowymi na lata 2014–2020,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

ROZDZIAŁ 1

CEL OGÓLNY, CELE SZCZEGÓŁOWE, PRZEDMIOT, ZAKRES STOSOWANIA I DEFINICJE

Artykuł 1

OGÓLNY CEL I PRZEDMIOT

1. Unijny Mechanizm Ochrony Ludności („unijny mechanizm”) ma służyć wzmocnieniu współpracy między Unią a państwami członkowskimi i ułatwieniu koordynacji w obszarze ochrony ludności w celu zwiększenia skuteczności systemów zapobiegania klęskom żywiołowym i katastrofom spowodowanym przez człowieka, zapewnienia gotowości na ich wystąpienie i reagowania na nie.

2. Ochrona zapewniana w ramach unijnego mechanizmu obejmuje przede wszystkim ludzi, lecz także środowisko naturalne i mienie, w tym dziedzictwo kulturowe, i chroni je przed wszystkimi rodzajami klęsk żywiołowych i katastrof spowodowanych przez człowieka, w tym przed następstwami aktów terrorystycznych oraz klęskami i katastrofami technicznymi, radiologicznymi lub związanymi ze środowiskiem, zanieczyszczeniem mórz oraz nagłymi zagrożeniami dla zdrowia, występującymi na terytorium Unii lub poza nim. W przypadku następstw aktów terrorystycznych lub katastrof radiologicznych unijny mechanizm może obejmować wyłącznie zapewnianie gotowości oraz działania podejmowane w ramach reagowania.

3. Unijny mechanizm propaguje solidarność między państwami członkowskimi przez praktyczną współpracę i koordynację, bez uszczerbku dla podstawowej odpowiedzialności państw członkowskich za ochronę przed klęskami i katastrofami ludności, środowiska naturalnego i mienia, w tym dziedzictwa kulturowego, na ich terytorium oraz zapewnia w ramach ich systemów zarządzania klęskami i katastrofami dostateczne zdolności umożliwiające odpowiednie i spójne reagowanie na klęski i katastrofy, których charakter i skalę można w racjonalny sposób przewidzieć i na które można się przygotować.

4. Niniejsza decyzja ustanawia przepisy ogólne dla unijnego mechanizmu oraz przepisy o świadczeniu pomocy finansowej w ramach unijnego mechanizmu.

5. Unijny mechanizm nie wpływa na zobowiązania zawarte w obowiązujących właściwych aktach prawnych Unii, Traktacie ustanawiającym Europejską Wspólnotę Energii Atomowej lub w obowiązujących umowach międzynarodowych.

6. Niniejsza decyzja nie ma zastosowania do działań realizowanych na mocy rozporządzenia (WE) nr 1257/96;

rozporządzenia (WE) nr 1406/2002, rozporządzenia (WE) nr 1717/2006, decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1082/2013/UE⁽¹⁾ lub przepisów Unii dotyczących programów działania w obszarze zdrowia, spraw wewnętrznych i sprawiedliwości.

Artykuł 2

Zakres stosowania

1. Niniejsza decyzja ma zastosowanie do współpracy w dziedzinie ochrony ludności. Współpraca ta obejmuje:

- a) działania zapobiegawcze i przygotowawcze prowadzone na terytorium Unii oraz, w przypadku stosowania art. 5 ust. 2, art. 13 ust. 3 i art. 28 – również poza terytorium Unii.
- b) działania mające wesprzeć reagowanie na bezpośrednie negatywne następstwa klęski lub katastrofy na terytorium Unii lub poza nim – w tym na terytorium państw, o których mowa w art. 28 ust. 1 – jeżeli są one podejmowane w odpowiedzi na wniosek o pomoc złożony za pośrednictwem mechanizmu.

2. Niniejsza decyzja uwzględnia specyficzne potrzeby regionów odizolowanych, najbardziej oddalonych i innych regionów lub wysp Unii w zakresie zapobiegania klęskom i katastrofom, zapewniania gotowości i reagowania na nie, jak również szczególne potrzeby krajów i terytoriów zamorskich w zakresie reagowania na klęski i katastrofy.

Artykuł 3

Cele szczegółowe

1. Unijny mechanizm wspiera, uzupełnia i ułatwia koordynację działań państw członkowskich w realizacji następujących wspólnych celów szczegółowych:

- a) uzyskanie wysokiego poziomu ochrony przed klęskami i katastrofami poprzez zapobieganie im lub ograniczenie ich potencjalnych skutków, propagowanie działań w zakresie zapobiegania i poprzez zacieśnianie współpracy między służbami zajmującymi się ochroną ludności a innymi odpowiednimi służbami;
- b) zwiększenie gotowości na poziomie państw członkowskich i na poziomie Unii w zakresie reagowania na klęski i katastrofy;
- c) ułatwienie szybkiego i skutecznego reagowania w przypadku wystąpienia klęsk lub katastrof lub groźby ich wystąpienia; oraz
- d) zwiększanie świadomości i stopnia gotowości społeczeństwa w odniesieniu do klęsk i katastrof.

2. Do, odpowiednio, monitorowania, oceniania i dokonywania przeglądu stosowania niniejszej decyzji używa się wskaźników. Te wskaźniki to:

- a) postępy we wdrażaniu ram zapobiegania klęskom i katastrofom – mierzone liczbą państw członkowskich, które zgodnie z art. 6 udostępniły Komisji streszczenie swoich ocen ryzyka oraz ocenę swojej zdolności zarządzania ryzykiem;

⁽¹⁾ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1082/2013/UE z dnia 22 października 2013 r. w sprawie poważnych transgranicznych zagrożeń dla zdrowia i uchylająca decyzję nr 2119/98/WE (Dz.U. L 293 z 5.11.2013, s. 1).

- b) postępy w zwiększaniu poziomu gotowości na klęski i katastrofy – mierzone liczbą zdolności reagowania zgłoszonych do dobrowolnej puli w odniesieniu do celów w zakresie zdolności, o których mowa w art. 11, oraz liczbą modułów zarejestrowanych w CECIS;
- c) postępy w doskonaleniu reagowania na klęski i katastrofy – mierzone szybkością interwencji przeprowadzanych w ramach unijnego mechanizmu oraz zakresem, w jakim pomoc przyczynia się do zaspokojenia potrzeb na miejscu; oraz
- d) postępy w zwiększaniu świadomości i stopnia gotowości społeczeństwa w odniesieniu do klęsk i katastrof – mierzone poziomem świadomości obywateli Unii co do ryzyk występujących w ich regionie.

Artykuł 4

Definicje

Do celów niniejszej decyzji zastosowanie mają następujące definicje:

1. „klęska lub katastrofa” oznacza dowolną sytuację, która ma lub może mieć poważne skutki dla ludzi, środowiska naturalnego lub mienia, w tym dziedzictwa kulturowego;
2. „reagowanie” oznacza wszelkie działania podejmowane na podstawie złożonego wniosku o pomoc w ramach unijnego mechanizmu, w przypadku groźby wystąpienia klęski lub katastrofy, w ich trakcie lub po ich wystąpieniu, w celu usunięcia ich bezpośrednich negatywnych następstw;
3. „gotowość” oznacza osiągnięty w wyniku podjętych uprzednio działań stan przygotowania zasobów ludzkich i środków materialnych, struktur, społeczności i organizacji do skutecznego szybkiego reagowania na klęskę lub katastrofę;
4. „zapobieganie” oznacza wszelkie działania służące ograniczeniu ryzyka lub łagodzeniu negatywnych następstw klęsk lub katastrof dla ludzi, środowiska naturalnego oraz mienia, w tym dziedzictwa kulturowego;
5. „wczesne ostrzeżenie” oznacza skuteczne i terminowe dostarczanie informacji, które umożliwiają podjęcie działań w celu uniknięcia lub ograniczenia ryzyka i negatywnych skutków klęski lub katastrofy oraz zwiększania gotowości do skutecznego reagowania;
6. „moduł” oznacza samowystarczającą i niezależną procedurę wykorzystania zasobów państw członkowskich, dostosowaną do wykonania wcześniej określonych zadań lub służącą zaspokojeniu wcześniej określonych potrzeb, lub mobilny zespół reagowania operacyjnego państw członkowskich; obejmuje on zarówno zasoby ludzkie, jak i materialne i można go określić w kategoriach zdolności interwencyjnej lub wykonywania zadania(-ń), którego(-ych) jest w stanie się podjąć;
7. „ocena ryzyka” oznacza całościowy, przekrojowy proces identyfikacji ryzyka, analizy ryzyka i szacowanie ryzyka podejmowany na szczeblu krajowym lub odpowiednim niższym szczeblu.
8. „zdolność zarządzania ryzykiem” oznacza umiejętność państwa członkowskiego lub jego regionów zmniejszenia ryzyka, dostosowania się do ryzyka lub ograniczenia

ryzyka, w szczególności jego skutków i prawdopodobieństwa klęski lub katastrofy zidentyfikowanego w przeprowadzonej przez to państwo lub regiony ocenie ryzyka do poziomu akceptowanego w tym państwie członkowskim. Zdolność zarządzania ryzykiem jest oceniana pod względem potencjału technicznego, finansowego oraz administracyjnego w zakresie: przeprowadzenia:

- a) odpowiednich ocen ryzyka;
 - b) odpowiedniego planowania zarządzania ryzykiem do celów zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości; oraz
 - c) podjęcia odpowiednich środków zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości;
9. „wsparcie państwa przyjmującego” oznacza działania podejmowane na etapie zapewniania gotowości i reagowania przez państwo otrzymujące pomoc lub jej udzielające albo Komisję w celu usunięcia przewidywalnych przeszkód dla pomocy międzynarodowej oferowanej za pośrednictwem unijnego mechanizmu. Obejmuje ono wsparcie ze strony państw członkowskich w celu ułatwienia tranzytu tej pomocy przez ich terytorium;
 10. „zdolność reagowania” oznacza pomoc, która może zostać udzielona – na wniosek – za pośrednictwem unijnego mechanizmu;
 11. „wsparcie logistyczne” oznacza podstawowe wyposażenie lub usługi, takie jak m.in. komunikacja, tymczasowe zakwaterowanie, żywność lub transport wewnątrz kraju, niezbędne do tego, by zespoły ekspertów, o których mowa w art. 17 ust. 1, mogły wykonywać swoje zadania.

ROZDZIAŁ II

ZAPOBIEGANIE

Artykuł 5

Działania zapobiegawcze

1. Aby zrealizować cele i przeprowadzić działania w zakresie zapobiegania, Komisja:
 - a) podejmuje działania na rzecz rozbudowy bazy wiedzy na temat ryzyk związanych z klęskami i katastrofami oraz ułatwienia wymiany wiedzy, najlepszych praktyk i informacji, w tym wśród państw członkowskich, w których występują wspólne ryzyka;
 - b) wspiera i propaguje działania państw członkowskich w zakresie oceny i mapowania ryzyka poprzez wymianę dobrych praktyk oraz ułatwia dostęp do specyficznej wiedzy i wiedzy fachowej dotyczącej zagadnień będących przedmiotem wspólnego zainteresowania;
 - c) ustanawia i regularnie aktualizuje przekrojowe zestawienie i przekrojowe mapy ryzyk wiążących się z klęskami żywiołowymi i katastrofami spowodowanymi przez człowieka, w obliczu których stanąć może Unia – zgodnie ze spójnym podejściem obejmującym różne obszary polityki, które mogą być związane z zapobieganiem klęskom i katastrofom lub mieć na nie wpływ, oraz z należytym uwzględnieniem prawdopodobnych skutków związanych ze zmianą klimatu;

- d) propaguje wymianę dobrych praktyk w zakresie przygotowywania krajowych systemów ochrony ludności w celu stawienia czoła skutkom związanym ze zmianą klimatu;
- e) propaguje i wspiera opracowywanie i wdrażanie działań państw członkowskich w zakresie zarządzania ryzykiem – poprzez wymianę dobrych praktyk i ułatwia dostęp do specyficznej wiedzy i wiedzy fachowej dotyczącej zagadnień będących przedmiotem wspólnego zainteresowania;
- f) kompiluje i rozsyła informacje udostępnione przez państwa członkowskie, organizuje wymianę doświadczeń związanych z oceną zdolności zarządzania ryzykiem, do dnia 22 grudnia 2014 r. opracowuje, wspólnie z państwami członkowskimi, wytyczne w sprawie treści, metodologii i struktury tych ocen, a także ułatwia wymianę dobrych praktyk w dziedzinie zapobiegania ryzyku i planowania gotowości, w tym poprzez dobrowolne oceny wzajemne;
- g) zgodnie z terminami określonymi w art. 6 ust. 3 lit. c) w regularnych odstępach czasu przedstawia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdania dotyczące postępów we wdrażaniu art. 6;
- h) propaguje korzystanie z różnych funduszy unijnych, które mogą pomóc w trwałym zapobieganiu klęskom lub katastrofom, oraz zachęca państwa członkowskie i regiony do korzystania z takich możliwości finansowania;
- i) podkreśla znaczenie zapobiegania ryzyku oraz wspiera państwa członkowskie w zwiększaniu świadomości, informowaniu społeczeństwa i edukacji;
- j) propaguje środki zapobiegawcze w państwach członkowskich i państwach trzecich, o których mowa w art. 28, poprzez wymianę dobrych praktyk oraz ułatwia dostęp do specyficznej wiedzy i wiedzy fachowej dotyczącej zagadnień będących przedmiotem wspólnego zainteresowania; oraz
- k) w ścisłej konsultacji z państwami członkowskimi podejmuje niezbędne dodatkowe działania wspierające i uzupełniające w obszarze zapobiegania z myślą o osiągnięciu celu określonego w art. 3 ust. 1 lit. a).
- a) opracowują oceny ryzyka na szczeblu krajowym lub odpowiednim niższym szczeblu oraz udostępniają Komisji streszczenie istotnych elementów tych ocen do dnia 22 grudnia 2015 r., a następnie co trzy w lata;
- b) opracowują i doskonalą swoje plany zarządzania ryzykiem związanym z klęskami i katastrofami na szczeblu krajowym lub odpowiednim niższym szczeblu;
- c) co trzy lata, począwszy od sfinalizowania stosownych wytycznych, o których mowa w art. 5 ust. 1 lit. f) oraz jeżeli zajdą ważne zmiany, udostępniają Komisji ocenę swojej zdolności zarządzania ryzykiem na szczeblu krajowym lub odpowiednim niższym szczeblu; oraz
- d) uczestniczą, na zasadzie dobrowolności, w ocenie wzajemnej dotyczącej zdolności zarządzania ryzykiem.

ROZDZIAŁ III

GOTOWOŚĆ

Artykuł 7

Centrum Koordynacji Reagowania Kryzysowego

Niniejszym ustanawia się Centrum Koordynacji Reagowania Kryzysowego (ERCC). ERCC zapewnia całodobową i siedem dni w tygodniu (24/7) zdolność operacyjną i służy państwom członkowskim i Komisji w realizacji celów unijnego mechanizmu.

Artykuł 8

Ogólne działania Komisji na rzecz zapewnienia gotowości

Komisja realizuje następujące działania na rzecz zapewnienia gotowości:

- a) zarządzanie ERCC
- b) zarządzanie Wspólnym Systemem Łączności i Informacji w Sytuacjach Nadzwyczajnych (CECIS) w celu umożliwienia komunikacji pomiędzy ERCC a punktami kontaktowymi w państwach członkowskich i wymiany informacji między nimi;
- c) przyczynianie się do opracowania i skuteczniejszej integracji transnarodowych systemów wykrywania i wczesnego ostrzegania oraz systemów alarmowania stanowiących przedmiot europejskiego zainteresowania, by umożliwić szybkie reagowanie, a także by wspierać wzajemne połączenia między krajowymi systemami wczesnego ostrzegania i systemami alarmowania, jak również połączenie ich z ERCC i CECIS. W systemach takich uwzględniane i wykorzystywane są istniejące i przyszłe źródła i systemy informacji, monitorowania i wykrywania;
- d) ustanawianie zdolności – i zarządzanie nią – w zakresie mobilizacji i wysyłania zespołów ekspertów odpowiedzialnych za:
- (i) ocenę potrzeb, które mogą potencjalnie zostać zaspokojone w ramach unijnego mechanizmu, w państwie występującym o pomoc;

Rozdział 6

Zarządzanie ryzykiem

Aby zapewnić skuteczne i spójne podejście do zapobiegania klęskom i katastrofom oraz gotowość na nie przez wymianę niepodlegających specjalnej ochronie informacji, mianowicie informacji, których ujawnienie nie byłoby sprzeczne z podstawowym interesem bezpieczeństwa państw członkowskich i najlepszych praktyk w ramach unijnego mechanizmu, państwa członkowskie:

- (ii) w razie potrzeby ułatwienie koordynacji pomocy w zakresie reagowania na klęski i katastrofy na miejscu oraz zapewnienie łączności z właściwymi organami państwa występującego o pomoc; oraz
 - (iii) wspieranie państwa występującego o pomoc wiedzą fachową z zakresu działań podejmowanych w ramach zapobiegania, zapewniania gotowości i reagowania;
- e) ustanowienie i utrzymywanie zdolności na potrzeby zapewnienia wsparcia logistycznego tym zespołom ekspertów;
 - f) ustanowienie i utrzymywanie sieci wyszkolonych ekspertów z państw członkowskich, którzy mogą być niezwłocznie dostępni, jeżeli zajdzie potrzeba udzielenia ERCCERCC pomocy w monitorowaniu, przekazywaniu informacji i ułatwianiu koordynacji;
 - g) ułatwianie państwom członkowskim koordynacji przy wstępnym rozmieszczaniu na terytorium Unii zdolności reagowania na klęski i katastrofy;
 - h) wspieranie wysiłków na rzecz poprawy interoperacyjności modułów i innych zdolności reagowania, przy uwzględnieniu najlepszych praktyk na szczeblu państw członkowskich i na szczeblu międzynarodowym;
 - i) podejmowanie w ramach swoich kompetencji działań niezbędnych do ułatwiania wsparcia państwa przyjmującego; działania te obejmują opracowywanie i uaktualnianie, we współpracy z państwami członkowskimi, wytycznych w sprawie wsparcia państwa przyjmującego na podstawie doświadczenia operacyjnego;
 - j) wspieranie tworzenia programów służących opiniowaniu dobrowolnych ocen wzajemnych w zakresie strategii gotowości przygotowywanych przez poszczególne państwa członkowskie; programy te przygotowywane są na podstawie wcześniej ustalanych kryteriów, które umożliwią sformułowanie zaleceń w celu podniesienia unijnego poziomu gotowości; oraz
 - k) w ścisłej konsultacji z państwami członkowskimi podejmowanie niezbędnych dodatkowych działań wspierających i uzupełniających w obszarze zapewniania gotowości z myślą o osiągnięciu celu określonego w art. 3 ust. 1 lit. b).

Artykuł 9

Ogólne działania państw członkowskich na rzecz zapewnienia gotowości

1. Państwa członkowskie, na zasadzie dobrowolności, dążą do tworzenia modułów, w szczególności po to, by sprostać najważniejszym potrzebom związanym z interwencją lub ze wsparciem w ramach unijnego mechanizmu.

Państwa członkowskie z wyprzedzeniem wskazują moduły, inne zdolności reagowania, oraz ekspertów w obrębie swoich właściwych służb, w szczególności służb ochrony ludności lub innych

służb reagowania w sytuacjach kryzysowych, które mogłyby zostać udostępnione do celów interwencji na wniosek złożony za pośrednictwem unijnego mechanizmu. Uwzględniają one to, że skład modułów lub innych zdolności reagowania może zależeć od rodzaju klęski lub katastrofy oraz szczególnych potrzeb z nimi związanych.

2. Na moduły te składają się zasoby jednego państwa członkowskiego lub większej ich liczby i moduły te:

- a) są w stanie wykonywać wcześniej ustalone zadania na obszarach reagowania zgodnie z uznanymi międzynarodowymi wytycznymi, a tym samym mogą:
 - (i) zostać wysłane niezwłocznie po wystosowaniu wniosku o pomoc za pośrednictwem ERCC; oraz
 - (ii) pracować przez pewien okres w sposób samowystarczalny i samodzielny;
- b) są interoperacyjne z innymi modułami;
- c) przechodzą szkolenia i ćwiczenia w celu spełnienia wymogu interoperacyjności;
- d) podlegają zwierzchnictwu osoby odpowiedzialnej za działania modułów; oraz;
- e) są w stanie współpracować, w stosownych przypadkach, z innymi organami Unii lub instytucjami międzynarodowymi, w szczególności z Organizacją Narodów Zjednoczonych.

3. Państwa członkowskie z wyprzedzeniem wskazują, na zasadzie dobrowolności, ekspertów, którzy mogliby zostać wysłani jako członkowie zespołów ekspertów, jak określono w art. 7 lit. d).

4. Państwa członkowskie biorą pod uwagę możliwość udostępniania, stosownie do potrzeb, innych zdolności reagowania, które mogłyby zostać zapewnione przez właściwe służby, lub które mogą być przekazane przez organizacje pozarządowe i inne odpowiednie podmioty.

Inne zdolności reagowania mogą obejmować zasoby jednego państwa członkowskiego lub większej ich liczby i, w stosownych przypadkach, są w stanie:

- a) wykonywać zadania na obszarach reagowania zgodnie z uznanymi międzynarodowymi wytycznymi, a tym samym mogą:
 - (i) zostać wysłane niezwłocznie po tym, jak za pośrednictwem ERCC złożony zostanie wniosek o pomoc; oraz
 - (ii) pracować przez pewien okres w sposób samowystarczalny i samodzielny, stosownie do potrzeb;
- b) współpracować, w stosownych przypadkach, z innymi organami Unii lub instytucjami międzynarodowymi, w szczególności z Organizacją Narodów Zjednoczonych.

5. Państwa członkowskie mogą, z zastrzeżeniem odpowiednich gwarancji bezpieczeństwa, dostarczać informacje o właściwych zdolnościach wojskowych – takich jak transport oraz wsparcie logistyczne lub medyczne – które mogłyby w ostateczności zostać wykorzystane w ramach unijnego mechanizmu jako element wsparcia.
6. Państwa członkowskie dostarczają Komisji właściwych informacji na temat ekspertów, modułów i innych zdolności reagowania, które udostępniają w celu udzielenia pomocy w ramach unijnego mechanizmu i o których mowa w ust. 1 – 5, oraz aktualizują te informacje w razie potrzeby.
7. Państwa członkowskie wyznaczają punkty kontaktowe, o których mowa w art. 8 lit. b), i informują o tym Komisję.
8. Państwa członkowskie podejmują odpowiednie działania w zakresie zapewniania gotowości, by ułatwić wsparcie państwa przyjmującego.
9. Państwa członkowskie, wspierane przez Komisję, zgodnie z art. 23 podejmują odpowiednie środki w celu zapewnienia szybkiego transportu oferowanej przez nie pomocy.

Artykuł 10

Planowanie operacji

1. Komisja i państwa członkowskie współpracują na rzecz lepszego planowania operacji reagowania w przypadku klęsk i katastrof w ramach unijnego mechanizmu; współpraca ta może obejmować przygotowywanie scenariuszy reagowania w przypadku klęsk i katastrof, mapowanie zasobów i opracowywanie planów rozmieszczenia zdolności reagowania.
2. Komisja i państwa członkowskie określają i propagują synergie między pomocą w zakresie ochrony ludności a finansową pomocą humanitarną świadczoną przez Unię i państwa członkowskie przy planowaniu operacji reagowania na kryzysy humanitarne poza terytorium Unii.

Artykuł 11

Europejska zdolność reagowania kryzysowego

1. Ustanawia się Europejską Zdolność Reagowania Kryzysowego (EERC). Ma ona formę dobrowolnej puli wcześniej zgłoszonych zdolności reagowania państw członkowskich i obejmuje moduły, inne zdolności reagowania i ekspertów.
2. Na podstawie zidentyfikowanych ryzyk Komisja określa rodzaje i liczbę kluczowych zdolności reagowania wymaganych na potrzeby EERC („cele w zakresie zdolności”).
3. Komisja określa wymogi jakościowe dotyczące zdolności reagowania, które państwa członkowskie udostępniają do EERC. Wymogi jakościowe opierają się na uznanych międzynarodowych normach, w zakresie, w jakim takie normy już istnieją. Państwa członkowskie odpowiadają za zapewnienie jakości swoich zdolności reagowania.
4. Komisja ustanawia procedurę certyfikacji i rejestracji zdolności reagowania udostępnianych przez państwa członkowskie na potrzeby EERC i zarządza tą procedurą.

5. Państwa członkowskie na zasadzie dobrowolności ustalają i rejestrują zdolności reagowania, które przeznaczają na EERC. Rejestracji wielonarodowych modułów dostarczonych przez przynajmniej dwa państwa członkowskie dokonują wspólnie wszystkie zainteresowane państwa członkowskie.

6. Zdolności reagowania, które państwa członkowskie udostępniają na potrzeby EERC, pozostają stale dostępne na potrzeby krajowe.

7. Wchodzące w skład EERC zdolności reagowania państw członkowskich są udostępniane na potrzeby operacji reagowania w ramach unijnego mechanizmu po tym, jak za pośrednictwem ERCC złożony zostanie wniosek o pomoc. Ostateczna decyzja o ich rozmieszczeniu podejmowana jest przez państwa członkowskie, które dokonały rejestracji danych zdolności reagowania. W przypadku, gdy krajowa sytuacja kryzysowa, siła wyższa lub, w wyjątkowych przypadkach, poważne przyczyny uniemożliwiają państwu członkowskiemu udostępnienie tych zdolności reagowania w przypadku określonej klęski lub katastrofy, dane państwo członkowskie informuje o tym Komisję możliwie najszybciej, odwołując się do niniejszego artykułu.

8. W razie ich rozmieszczenia zdolności reagowania państw członkowskich pozostają pod ich dowództwem i kontrolą i – po konsultacji z Komisją – mogą zostać wycofane, jeżeli krajowa sytuacja kryzysowa, siła wyższa lub, w wyjątkowych przypadkach, poważne przyczyny uniemożliwiają państwu członkowskiemu dalsze utrzymywanie jego zdolności reagowania. Koordynację między różnymi zdolnościami reagowania ułatwia, w stosownych przypadkach, Komisja za pośrednictwem ERCC zgodnie z art. 15 i art. 16.

9. Państwa członkowskie i Komisja zapewniają odpowiednie wyekspozowanie interwencji z wykorzystaniem EERC.

Artykuł 12

Uzupełnianie braków w zdolnościach reagowania

1. Komisja monitoruje postępy na rzecz osiągnięcia celów w zakresie zdolności, które określono zgodnie z art. 11 ust. 2, i identyfikuje w EERC te braki w zdolnościach, które mogą okazać się istotne.
2. W przypadku zidentyfikowania braków, które mogą okazać się istotne, Komisja analizuje, czy państwa członkowskie dysponują niezbędnymi zdolnościami poza EERC.
3. Komisja zachęca państwa członkowskie, by uzupełniły – samodzielnie lub za pośrednictwem konsorcjum państw członkowskich współpracujących w dziedzinie wspólnych ryzyk – wszelkie strategiczne braki w zdolnościach, które zidentyfikowano zgodnie z ust. 2. Zgodnie z art. 20, art. 21 ust. 1 lit. i) i j) oraz art. 21 ust. 2 Komisja może pomóc państwom członkowskim w prowadzeniu tych działań.
4. Co dwa lata Komisja informuje Parlament Europejski i Radę o postępach w osiąganiu celów w zakresie zdolności oraz o pozostałych brakach w EERC.

Artykuł 13

Szkolenia, ćwiczenia, zdobyte doświadczenia oraz upowszechnianie wiedzy

1. Komisja realizuje w ramach unijnego mechanizmu następujące zadania w zakresie szkoleń, ćwiczeń, zdobytych doświadczeń oraz upowszechniania wiedzy:

a) utworzenie programu szkoleń dla personelu zajmującego się ochroną ludności oraz zarządzaniem sytuacjami kryzysowymi, który to program ma dotyczyć zapobiegania klęskom i katastrofom, zapewniania gotowości oraz reagowania, oraz zarządzanie takim programem. Program ten obejmuje wspólne kursy oraz system wymiany ekspertów, w ramach którego eksperci mogą być delegowani do innych państw członkowskich.

Program szkoleń ma na celu poprawę koordynacji, zgodności i komplementarności między zdolnościami, o których mowa w art. 9 i art. 11, oraz zwiększenie kompetencji ekspertów, o których mowa w art. 8 lit. d) i f).

b) utworzenie sieci szkoleniowej, z której będą mogły korzystać zarówno ośrodki szkoleniowe dla personelu zajmującego się ochroną ludności i zarządzaniem sytuacjami kryzysowymi, jak i inne właściwe podmioty i instytucje związane z zapobieganiem klęskom i katastrofom, zapewnianiem gotowości oraz reagowaniem; ponadto zarządzanie taką siecią.

Sieć szkoleniowa ma na celu:

- (i) wzmocnienie wszystkich etapów zarządzania klęskami i katastrofami, z uwzględnieniem przystosowania się do zmian klimatu i jej łagodzenia;
 - (ii) tworzenie synergii między jej członkami poprzez wymianę doświadczeń i najlepszych praktyk, odpowiednie badania, zdobyte doświadczenia, zajęcia i warsztaty, ćwiczenia i projekty pilotażowe; oraz
 - (iii) opracowanie wytycznych dotyczących unijnych i międzynarodowych szkoleń w zakresie ochrony ludności, w tym szkoleń dotyczących zapobiegania, zapewniania gotowości oraz reagowania na klęski i katastrofy.
- c) opracowanie ram strategicznych określających cele i funkcje ćwiczeń, opracowanie długoterminowego kompleksowego planu określającego priorytety ćwiczeń, a także utworzenie programu ćwiczeń i zarządzanie nim.
- d) utworzenie programu wykorzystującego doświadczenia zdobyte w trakcie działań na rzecz ochrony ludności przeprowadzonych w ramach unijnego mechanizmu, w tym aspektów dotyczących całego cyklu zarządzania w przypadku klęsk i katastrof, w celu zapewnienia szerokiej podstawy procesów uczenia się i rozwijania wiedzy; zarządzanie tym programem. Program obejmuje:
- (i) monitorowanie, analizowanie i ocenianie wszystkich właściwych działań na rzecz ochrony ludności w ramach unijnego mechanizmu;

- (ii) propagowanie wdrażania zdobytych doświadczeń, aby otrzymać oparte na doświadczeniu podstawy rozwoju działań w ramach cyklu zarządzania klęskami i katastrofami; oraz

- (iii) opracowanie metod i narzędzi gromadzenia, analizowania, propagowania i wdrażania zdobytych doświadczeń.

Program ten obejmuje również, w stosownych przypadkach, doświadczenia zdobyte w trakcie interwencji przeprowadzonych poza terytorium Unii, jeśli chodzi o wykorzystywanie powiązań i synergii między pomocą udzielaną w ramach unijnego mechanizmu a pomocą humanitarną.

- e) opracowywanie wytycznych w zakresie upowszechniania wiedzy i wdrażania poszczególnych zadań, o których mowa w lit. a)-d) na szczeblu państwa członkowskiego; oraz
- f) stymulowanie i zachęcanie do wprowadzania i wykorzystywania odpowiednich nowych technologii do celów unijnego mechanizmu.

2. Wykonując zadania określone w ust. 1, Komisja zwraca szczególną uwagę na potrzeby i interes państw członkowskich, które muszą stawić czoła podobnym ryzykom związanym z klęskami i katastrofami.

3. Na wniosek państwa członkowskiego, państwa trzeciego lub Organizacji Narodów Zjednoczonych lub jej agencji, Komisja może – wysłać na miejsce zespołu ekspertów – celem udzielenia doradztwa w zakresie środków służących zapewnieniu gotowości.

ROZDZIAŁ IV

REAGOWANIE

Artykuł 14

Zawiadamianie o klęskach i katastrofach na terytorium Unii

1. W przypadku wystąpienia klęski lub katastrofy na terytorium Unii lub groźby jej wystąpienia, mającej lub mogącej mieć skutki wykraczające poza granice jednego państwa lub dotyczącej inne państwa członkowskie, państwo członkowskie, w którym klęska lub katastrofa nastąpiła lub przypuszczalnie nastąpi, niezwłocznie zawiadamia o tym państwa członkowskie, które mogą zostać dotknięte, oraz, jeśli skutki mogą okazać się istotne – Komisję.

Akapit pierwszy nie ma zastosowania wówczas, gdy obowiązek zawiadomienia został już dopełniony zgodnie z innymi przepisami Unii, Traktatem ustanawiającym Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, lub obowiązującymi umowami międzynarodowymi.

2. W przypadku klęski lub katastrofy w Unii albo groźby jej wystąpienia, gdy ta klęska lub katastrofa przypuszczalnie spowoduje wezwanie o pomoc ze strony przynajmniej jednego państwa członkowskiego, państwo członkowskie, w którym klęska lub katastrofa wystąpiła lub przypuszczalnie wystąpi, niezwłocznie zawiadamia Komisję, że można spodziewać się złożenia za pośrednictwem ERCC wniosku o pomoc, tak, aby Komisja mogła, stosownie do sytuacji, poinformować pozostałe państwa członkowskie i włączyć do działania swoje właściwe służby.

3. Zawiadomienia, o których mowa w ust. 1 i 2, przekazuje się, w stosownych przypadkach, za pomocą CECIS.

Artykuł 15

Reagowanie na klęski i katastrofy na terytorium Unii

1. W razie wystąpienia klęski lub katastrofy na terytorium Unii lub groźby jej wystąpienia dotknięte państwo członkowskie może wystąpić o pomoc za pośrednictwem ERCC. Wniosek o pomoc jest jak najbardziej szczegółowy.

2. W wyjątkowej sytuacji zwiększonego ryzyka państwo członkowskie może również wystąpić o pomoc w formie tymczasowego wstępnego rozmieszczenia zdolności reagowania.

3. Po otrzymaniu wniosku o pomoc Komisja stosownie do sytuacji i niezwłocznie:

- a) przekazuje wniosek do punktów kontaktowych innych państw członkowskich;
- b) gromadzi, razem z dotkniętym państwem członkowskim, zweryfikowane informacje na temat sytuacji i rozsyła je do państw członkowskich;
- c) formułuje, w porozumieniu z państwem członkowskim występującym o pomoc, zalecenia dotyczące świadczenia pomocy za pośrednictwem unijnego mechanizmu oparte na potrzebach istniejących na miejscu oraz wszelkich właściwych wcześniej opracowanych planach, o których mowa w art. 10 ust. 1, zwraca się do państw członkowskich o rozmieszczenie określonych zdolności i ułatwia koordynację niezbędnej pomocy; oraz
- d) podejmuje dodatkowe działania mające ułatwić koordynację reagowania.

4. Każde państwo członkowskie, do którego za pośrednictwem unijnego mechanizmu skierowano wniosek o pomoc, niezwłocznie określa, czy jest w stanie udzielić takiej pomocy, i za pośrednictwem CECIS informuje o swojej decyzji państwo członkowskie występujące o pomoc, określając zakres, zasady oraz, w stosownych przypadkach, koszt pomocy, której może udzielić. ERCC przekazuje państwom członkowskim aktualne informacje.

5. Państwo członkowskie występujące o pomoc jest odpowiedzialne za kierowanie interwencjami podejmowanymi w celu udzielenia pomocy. Organy państwa członkowskiego występującego o pomoc ustanawiają wytyczne, a w razie potrzeby wytyczają granice zadań powierzonych modułom lub innym rodzajom zdolności reagowania. Za szczegóły dotyczące realizacji tych zadań odpowiada osoba wyznaczona przez państwo członkowskie udzielające pomocy. Państwo członkowskie występujące o pomoc może również zwrócić się o przysłanie zespołu ekspertów, który pomoże mu w dokonaniu oceny, ułatwi koordynację na miejscu między zespołami państw członkowskich lub udzieli doradztwa technicznego.

6. Państwo członkowskie występujące o pomoc podejmuje właściwe działania w celu ułatwienia wsparcia państwa przyjmującego w zakresie nadchodzącej pomocy.

7. Określona w niniejszym artykule rola Komisji nie wpływa na kompetencje państw członkowskich ani na ich odpowiedzialność za swoje zespoły, moduły oraz inne rodzaje wsparcia,

w tym zdolności wojskowe. W szczególności wsparcie oferowane przez Komisję nie oznacza sprawowania dowództwa ani kontroli w stosunku do pochodzących z państw członkowskich zespołów, modułów ani innego rodzaju wsparcia, które są rozmieszczane na zasadzie dobrowolności, w ramach koordynacji na szczeblu centrali i na miejscu.

Artykuł 16

Propagowanie spójnego reagowania na klęski i katastrofy poza terytorium Unii

1. W razie wystąpienia klęski lub katastrofy poza terytorium Unii lub groźby jej wystąpienia dotknięte państwo może wystąpić o pomoc za pośrednictwem ERCC. O taką pomoc można również wystąpić za pośrednictwem Organizacji Narodów Zjednoczonych i jej agencji lub innej odpowiedniej organizacji międzynarodowej; organizacje te mogą również same wystąpić o taką pomoc.

2. Interwencje objęte zakresem niniejszego artykułu mogą być przeprowadzane jako autonomiczne interwencje pomocowe, albo jako wkład w interwencję kierowaną przez organizację międzynarodową. Koordynowanie operacji przez Unię jest ściśle zintegrowane z całościową koordynacją prowadzoną przez Biuro Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Koordynacji Pomocy Humanitarnej (OCHA), i odbywa się z poszanowaniem jego wiodącej roli.

3. Komisja wspiera spójne udzielanie pomocy poprzez następujące działania:

- a) utrzymywanie dialogu z punktami kontaktowymi państw członkowskich w celu zapewnienia skuteczności i spójności wkładu Unii w reagowanie w przypadku klęsk i katastrof za pośrednictwem unijnego mechanizmu w ramach całościowych wysiłków na rzecz niesienia pomocy, a w szczególności przez:
 - (i) niezwłoczne informowanie państw członkowskich o pełnych wnioskach o pomoc;
 - (ii) wspieranie wspólnej oceny sytuacji i potrzeb, udzielanie doradztwa technicznego lub ułatwianie koordynacji pomocy na miejscu dzięki obecności na miejscu zespołu ekspertów ds. ochrony ludności;
 - (iii) udostępnianie właściwych ocen i analiz wszystkim właściwym podmiotom;
 - (iv) dokonywanie przeglądu pomocy udzielanej przez państwa członkowskie oraz inne podmioty;
 - (v) doradzanie co do rodzaju wymaganej pomocy w celu zapewnienia, by pomoc odpowiadała ustalonym potrzebom; oraz
 - (vi) pomoc w przewyżnianiu praktycznych, utrudniających udzielanie pomocy przeszkód w takich obszarach, jak tranzyt i cło;

b) niezwłoczne formułowanie zaleceń, w miarę możliwości we współpracy z dotkniętym państwem, w oparciu o potrzeby istniejące na miejscu oraz wszelkie właściwe wcześniej opracowane plany, zwracanie się do państw członkowskich o rozmieszczenie określonych zdolności i ułatwianie koordynacji pomocy, o którą wystąpieno;

- c) utrzymywanie kontaktu z dotkniętym państwem w zakresie szczegółów technicznych, takich jak dokładne potrzeby, akceptowanie ofert oraz praktyczne uzgodnienia dotyczące przyjmowania i rozprowadzania pomocy na szczeblu lokalnym;
- d) wspieranie OCHA lub utrzymywanie z nim kontaktu oraz współpraca z innymi właściwymi podmiotami uczestniczącymi w całościowych wysiłkach na rzecz niesienia pomocy – w celu uzyskania jak największej synergii działań, dążenia do ich komplementarności, zapobiegania ich powielaniu i powstawaniu braków; oraz
- e) utrzymywanie kontaktu ze wszystkimi właściwymi podmiotami, zwłaszcza w końcowej fazie interwencji pomocowej podejmowanej w ramach unijnego mechanizmu w celu ułatwienia sprawnego przekazania obowiązków.

4. Bez uszczerbku dla roli Komisji określonej w ust. 3 oraz z uwzględnieniem konieczności niezwłocznej reakcji operacyjnej za pośrednictwem unijnego mechanizmu, Komisja informuje po uruchomieniu unijnego mechanizmu Europejską Służbę Działań Zewnętrznych, by zapewnić spójność między operacją ochrony ludności a całościowymi stosunkami Unii z dotkniętym państwem. Komisja przekazuje państwom członkowskim pełne informacje zgodnie z ust. 3.

5. Na miejscu zapewnia się, stosownie do okoliczności, utrzymywanie kontaktu z delegaturą Unii, by ta mogła ułatwiać kontakty z rządem dotkniętego państwa. W razie potrzeby delegatura Unii udziela wsparcia logistycznego zespołom ekspertów ds. ochrony ludności, o których mowa w ust. 3 lit. a) ppkt (ii).

6. Każde państwo członkowskie, do którego za pośrednictwem unijnego mechanizmu skierowany został wniosek o pomoc, niezwłocznie ustala, czy jest w stanie udzielić takiej pomocy, i informuje o swojej decyzji ERCC za pośrednictwem CECIS, określając zakres i zasady pomocy, której może udzielić. ERCC przekazuje państwom członkowskim aktualne informacje.

7. Unijny mechanizm może również być wykorzystywany do zapewniania pomocy konsularnej obywatelom Unii w zakresie ochrony ludności w przypadku klęsk lub katastrof w państwach trzecich, jeżeli wystąpią o to organy konsularne danych państw członkowskich.

8. Na podstawie wniosku o pomoc Komisja może podjąć niezbędne dodatkowe działania wspierające i uzupełniające w celu zapewnienia spójności w udzielaniu pomocy.

9. Koordynacja prowadzona za pośrednictwem unijnego mechanizmu nie wpływa ani na kontakty dwustronne państw członkowskich z dotkniętym państwem, ani na współpracę państw członkowskich z Organizacją Narodów Zjednoczonych ani z innymi odpowiednimi organizacjami międzynarodowymi. Takie kontakty dwustronne mogą być także wykorzystywane na użytek koordynacji prowadzonej za pośrednictwem unijnego mechanizmu.

10. Określona w niniejszym artykule rola Komisji nie wpływa na kompetencje państw członkowskich ani na ich odpowiedzialność za swoje zespoły, moduły oraz inne rodzaje wsparcia, w tym zdolności wojskowe. W szczególności wsparcie oferowane przez Komisję nie oznacza sprawowania dowództwa ani kontroli w stosunku do pochodzących z państw członkowskich zespołów, modułów i innego rodzaju wsparcia, które są rozmieszczane na zasadzie dobrowolności, w ramach koordynacji na szczeblu centrali i na miejscu.

11. Dąży się do uzyskania synergii z innymi instrumentami Unii, w szczególności z działaniami finansowanymi na mocy rozporządzenia (WE) nr 1257/96. Komisja zapewnia koordynację między tymi instrumentami oraz w stosownych przypadkach dba o to, by działania państw członkowskich służące ochronie ludności i prowadzone w ramach szerszej pomocy humanitarnej były w jak największym zakresie finansowane na mocy niniejszej decyzji.

12. W razie uruchomienia unijnego mechanizmu państwa członkowskie udzielające pomocy w przypadku klęski lub katastrofy przekazują ERCC pełne informacje o prowadzonych działaniach.

13. Zespoły i moduły państw członkowskich obecne na miejscu i uczestniczące w interwencji w ramach unijnego mechanizmu utrzymują ścisły kontakt z ERCC i znajdującymi się na miejscu zespołami ekspertów, o których mowa w ust. 3 lit. a) ppkt (ii).

Artykuł 17

Wsparcie na miejscu

1. Komisja może wybrać, mianować i wysłać zespół ekspertów złożony z ekspertów udostępnionych przez państwa członkowskie:

- a) w przypadku klęski lub katastrofy poza terytorium Unii, zgodnie z art. 16 ust. 3;
- b) w przypadku klęski lub katastrofy na terytorium Unii, zgodnie z art. 15 ust. 5;
- c) na wniosek o udostępnienie wiedzy fachowej w zakresie zapobiegania, zgodnie z art. 5 ust. 2; lub
- d) na wniosek o udostępnienie wiedzy fachowej w zakresie zapewniania gotowości, zgodnie z art. 13 ust. 3.

Eksperci Komisji i innych służb Unii mogą zostać włączeni do zespołu w celu wsparcia zespołu i ułatwienia utrzymywania kontaktów z ERCC. Eksperci udostępnieni przez OCHA lub inne organizacje międzynarodowe mogą zostać włączeni do zespołu w celu zacieśnienia współpracy i ułatwienia wspólnych ocen.

2. Procedura wyboru i wyznaczenia ekspertów jest następująca:

- a) państwa członkowskie wyznaczają ekspertów, którzy, na ich odpowiedzialność, mogą być wysłani jako członkowie zespołów ekspertów;

- b) Komisja wybiera ekspertów i kierownika zespołów na podstawie ich kwalifikacji i doświadczenia, w tym odbytych szkoleń w ramach unijnego mechanizmu, doświadczenia z wcześniejszych misji zrealizowanych w ramach unijnego mechanizmu oraz uczestnictwa w innych międzynarodowych działaniach mających na celu niesienie pomocy. Wybór opiera się także na innych kryteriach, takich jak znajomość języków, tak aby zapewnić dysponowanie przez cały zespół umiejętnościami niezbędnymi w danej sytuacji; oraz
- c) Komisja mianuje ekspertów / kierowników zespołów do misji w porozumieniu z wyznaczającymi ich państwami członkowskimi.

3. Wysłane zespoły ekspertów ułatwiają koordynację między zespołami interwencyjnymi państw członkowskich i utrzymują kontakt z właściwymi władzami państwa członkowskiego, które wystąpiło o pomoc, jak opisano w art. 8 lit. d). ERCC utrzymuje ścisły kontakt z zespołami ekspertów oraz dostarcza im wytycznych oraz wsparcia logistycznego.

Artykuł 18

Transport i sprzęt

1. W przypadku wystąpienia klęski lub katastrofy na terytorium Unii lub poza jej terytorium, Komisja może wspierać państwa członkowskie w uzyskiwaniu dostępu do sprzętu lub zasobów transportowych poprzez:

- a) dostarczanie i wymianę informacji dotyczących sprzętu i zasobów transportowych, które mogą być udostępniane przez państwa członkowskie, z myślą o ułatwianiu łączenia tych zasobów w jedną pulę;
- b) pomaganie państwom członkowskim w określaniu zasobów transportowych mogących pochodzić z innych źródeł, w tym z rynku komercyjnego, i ułatwianie im dostępu do tych zasobów; lub
- c) pomaganie państwom członkowskim w określaniu sprzętu, który może być dostępny z innych źródeł, w tym z rynku komercyjnego.

2. Komisja może uzupełniać zasoby transportowe dostarczone przez państwa członkowskie dodatkowymi zasobami transportowymi koniecznymi do zapewnienia możliwości szybkiego reagowania w przypadku klęski lub katastrofy.

ROZDZIAŁ V

PRZEPISY FINANSOWE

Artykuł 19

Zasoby budżetowe

1. Pula środków finansowych na wdrożenie unijnego mechanizmu w latach 2014–2020 wynosi 368 428 000 EUR według cen aktualnych.

223 776 000 EUR według cen aktualnych pochodzi z działu 3 „Bezpieczeństwo i obywatelstwo” wieloletnich ram finansowych, a 144 652 000 EUR według cen aktualnych z działu 4 „Globalny wymiar Europy”.

Roczne środki zatwierdzane są przez Parlament Europejski i Radę w granicach wieloletnich ram finansowych.

2. Środki pochodzące ze zwrotów dokonanych przez beneficjentów z tytułu działań podejmowanych w ramach reagowania kryzysowego zalicza się do dochodów przeznaczonych na określony cel w rozumieniu art. 18 ust. 2 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012.

3. Alokacja finansowa, o której mowa w ust. 1, może również obejmować wydatki dotyczące działań przygotowawczych, monitorujących, kontrolnych oraz związanych z audytem i oceną, wymaganych dla zarządzania unijnym mechanizmem i do realizacji jego celów.

Mogą być one w szczególności przeznaczane na badania, spotkania ekspertów, działania informacyjne i komunikacyjne, w tym komunikację instytucjonalną w zakresie priorytetów politycznych Unii, o ile są one związane z ogólnymi celami unijnego mechanizmu, wydatki związane z sieciami informacyjnymi skoncentrowanymi na przetwarzaniu i wymianie informacji, w tym wszelkie wzajemne połączenia między istniejącymi lub przyszłymi systemami służącymi wspieraniu międzysektorowej wymiany danych i powiązanego sprzętu, jak również wszelkie inne wydatki na pomoc techniczną i administracyjną poniesione przez Komisję w ramach zarządzania programem.

4. Pulę środków finansowych, o której mowa w ust. 1, dzieli się w okresie 2014–2020 zgodnie z podziałem procentowym i zasadami określonymi w załączniku I.

5. Komisja dokonuje przeglądu podziału procentowego określonego w załączniku I w świetle wyników oceny okresowej, o której mowa w art. 34 ust. 2 lit. a). Komisja jest uprawniona do przyjmowania, w stosownych przypadkach, w świetle wyników takiej oceny, aktów delegowanych, zgodnie z art. 30, na mocy których możliwa jest korekta poszczególnych wartości procentowych określonych w załączniku I o więcej niż 8 punktów procentowych i nie więcej niż 16 punktów procentowych. Takie akty delegowane przyjmowane są do dnia 30 czerwca 2017 r.

6. Jeżeli, w przypadku niezbędnej korekty zasobów budżetowych przeznaczonych na działania podejmowane w ramach reagowania, wymaga tego pilna sytuacja, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych w celu dostosowania poszczególnych wartości procentowych określonych w załączniku I o więcej niż 8 punktów procentowych i nie więcej niż 16 punktów procentowych, w ramach dostępnych środków budżetowych i zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 31.

Artykuł 20

Ogólne kwalifikowalne działania

W celu podniesienia poziomu zapobiegania, gotowości i skutecznego reagowania na klęski i katastrofy do pomocy finansowej kwalifikują się następujące działania ogólne:

- a) badania, ankiety, modelowanie i tworzenie scenariuszy, by w celu ułatwienia wymiany wiedzy, najlepszych praktyk i informacji;

- b) szkolenia, ćwiczenia, warsztaty, wymiana personelu i ekspertów, tworzenie sieci, projekty demonstracyjne i transfer technologii;
- c) działania związane z monitorowaniem, oceną i ewaluacją;
- d) informowanie społeczeństwa, edukacja i zwiększanie świadomości oraz związane z nimi działania upowszechniające – w celu zaangażowania obywateli w działania zapobiegawcze i zminimalizowania skutków klęsk i katastrof w Unii oraz ułatwienia obywatelom Unii skuteczniejszej i trwałej samodzielnej ochrony;
- e) utworzenie i prowadzenie, w kontekście unijnego mechanizmu programu wykorzystującego doświadczenia zdobyte w toku interwencji i ćwiczeń, w tym w obszarach istotnych z punktu widzenia zapobiegania i zapewnienia gotowości; oraz
- f) działania komunikacyjne i środki mające zwiększyć świadomość na temat e prac służących ochronie ludności państw członkowskich i Unii podejmowanych w obszarach zapobiegania, zapewnienia gotowości i reagowania na klęski i katastrofy.
- g) planowanie operacji reagowania w ramach unijnego mechanizmu zgodnie z art. 10;
- h) wspieranie działań na rzecz zapewnienia gotowości, o których mowa w art. 13;
- i) rozwijanie EERC, o której mowa w art. 11, zgodnie z ust. 2 niniejszego artykułu.
- j) identyfikowanie braków w EERC zgodnie z art. 12 i wspieranie państw członkowskich w wypełnianiu tych braków poprzez współfinansowanie – w wysokości nieprzekraczającej 20 % kwalifikowalnych kosztów – nowych zdolności reagowania, pod warunkiem że:
 - (i) zapotrzebowanie na nowe zdolności potwierdzono w ocenach ryzyka;
 - (ii) z określonego w art. 12 procesu identyfikowania braków wynika, że zdolności te nie są dostępne dla państw członkowskich,
 - (iii) zdolności te są rozwijane przez państwa członkowskie działające samodzielnie lub w ramach konsorcjum;
 - (iv) zdolności te są udostępniane w skład dobrowolnej puli na okres co najmniej dwóch lat; oraz
 - (v) takie współfinansowanie tych zdolności jest racjonalne pod względem kosztów.

Artykuł 21

Kwalifikowalne działania w obszarze zapobiegania i zapewnienia gotowości

1. Do pomocy finansowej kwalifikują się następujące działania w obszarze zapobiegania i zapewnienia gotowości:

- a) współfinansowanie projektów, badań, warsztatów, ankiet oraz podobnych działań i podobnej działalności, o których mowa w art. 5;
- b) współfinansowanie wzajemnych ocen, o których mowa w art. 6 lit. d) i w art. 8 lit. j);
- c) utrzymywanie funkcji zapewnianych przez ERCC, zgodnie z art. 8 lit. a);
- d) przygotowania do mobilizacji i wysyłania zespołów ekspertów, o której to mobilizacji i wysyłaniu mowa w art. 8 lit. d) i w art. 17, oraz ustanowienie i utrzymywanie zdolności szybkiego reagowania w ramach sieci wyszkolonych ekspertów z państw członkowskich, o której to zdolności mowa w art. 8 lit. f);
- e) tworzenie i utrzymywanie CECIS oraz narzędzi umożliwiających komunikację i wymianę informacji między ERCC a punktami kontaktowymi państw członkowskich i innymi uczestnikami w kontekście unijnego mechanizmu;
- f) przyczynianie się do opracowania transnarodowych systemów wykrywania, wczesnego ostrzegania oraz alarmowania stanowiących przedmiot europejskiego zainteresowania, by umożliwić szybkie reagowanie, a także wspierać wzajemne połączenia między krajowymi systemami wczesnego ostrzegania i systemami alarmowania, jak również połączenie ich z ERCC i CECIS. W systemach takich uwzględniane i wykorzystywane są istniejące i przyszłe źródła i systemy informacji, monitorowania lub wykrywania;

W stosownych przypadkach pierwszeństwo przyznaje się konsorcjom państw członkowskich współpracujących ze sobą w dziedzinie wspólnego ryzyka;

- k) zapewnianie dostępności wsparcia logistycznego dla zespołów ekspertów, o których mowa w art. 17 ust. 1;
- l) ułatwianie państwom członkowskim koordynacji przy rozmieszczaniu zdolności reagowania na klęski i katastrofy na terytorium Unii – zgodnie z art. 8 lit. g);
- m) wspieranie udzielania doradztwa w zakresie środków zapobiegawczych i środków zapewnienia gotowości poprzez wysłanie na miejsce zespołu ekspertów, na wniosek państwa członkowskiego, państwa trzeciego, Organizacji Narodów Zjednoczonych lub jej agencji, jak określono w art. 5 ust. 2 i art. 13 ust. 3.

2. Kwalifikowalność do pomocy finansowej na działania, o których mowa w ust. 1 lit. i) ogranicza się to do następujących kosztów:

- a) poniesione na szczeblu Unii koszty tworzenia EERC i zarządzania nią, a także koszty związanych z tym procesów, o których mowa w art. 11;
- b) koszty obowiązkowych szkoleń, ćwiczeń i warsztatów niezbędnych do certyfikacji zdolności reagowania państw członkowskich do celów EERC („koszty związane z certyfikacją”). Mogą się na nie składać koszty jednostkowe lub kwoty ryczałtowe określone w zależności od rodzaju zdolności, obejmujące do 100 % kosztów kwalifikowalnych;

c) jednorazowe koszty, niezbędne w celu podniesienia statusu zdolności reagowania państw członkowskich z wyłączenie krajowego zastosowania do stanu gotowości i dostępności, który umożliwia ich rozmieszczenie jako części EERC, zgodnie z jakościowymi wymogami dobrowolnej puli i z zaleceniami sformułowanymi w procesie certyfikacji („koszty związane z adaptacją”). Mogą one obejmować koszty związane z interoperacyjnością modułów i innych zdolności reagowania, samodzielnością, samowystarczalnością, możliwością transportowania, pakowaniem i podobne koszty, a także koszty związane z tworzeniem wielonarodowych zdolności reagowania (na przykład warsztaty, szkolenia, opracowywanie wspólnych metodologii, norm, procedur i podobne działania), o ile koszty te są konkretnie związane z uczestnictwem zdolności w dobrowolnej puli. Nie obejmują one kosztów sprzętu ani zasobów ludzkich niezbędnych do pierwotnego utworzenia zdolności reagowania ani bieżących kosztów utrzymania czy prowadzenia. Na te koszty związane z adaptacją mogą składać się koszty jednostkowe lub kwoty ryczałtowe określone w zależności od rodzaju zdolności, obejmujące do 100 % kosztów kwalifikowalnych, pod warunkiem, że nie przekraczają one 30 % średniego kosztu związanego z rozwijaniem zdolności; oraz

d) koszty związane z przygotowaniem umów ramowych, porozumień ramowych w sprawie partnerstwa lub podobnych ustaleń, których celem jest eliminowanie chwilowych braków w przypadku szczególnie dotkliwych klęsk lub katastrof, z uwzględnieniem podejścia zakładającego wystąpienie różnorodnych zagrożeń; ponadto koszty zarządzania takimi umowami i porozumieniami.

Finansowanie na mocy lit. d) niniejszego ustępu:

- (i) może obejmować koszty lub opłaty niezbędne do sporządzenia projektów umów lub porozumień, ich przygotowania, negocjowania i zawierania oraz do zarządzania nimi, a także koszty opracowywania standardowych procedur operacyjnych i ćwiczeń, które mają zapewnić skuteczne wykorzystanie zasobów ochrony ludności. Takie finansowanie może również obejmować do 40 % kosztów związanych z zapewnianiem szybkiego dostępu do tych zasobów;
- (ii) nie obejmuje kosztów związanych z nabyciem lub rozwojem nowych zdolności reagowania ani kosztu związanego z wykorzystaniem tych dodatkowych zdolności w przypadku wystąpienia klęski lub katastrofy. Koszty związane z wykorzystaniem tych dodatkowych zdolności w przypadku wystąpienia klęski lub katastrofy ponoszą państwa członkowskie występujące o pomoc;
- (iii) nie przekracza 10 % koperty finansowej określonej w art. 19 ust. 1. W przypadku osiągnięcia pułapu 10 % przed końcem okresu programowania i w przypadku zaistnienia konieczności zapewnienia właściwego funkcjonowania unijnego mechanizmu, pułap 10 % można podwyższyć w drodze aktów wykonawczych o 5 punktów procentowych. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 33 ust. 2.

Artykuł 22

Kwalifikowalne działania podejmowane w ramach reagowania

Do pomocy finansowej kwalifikują się następujące działania podejmowane w ramach reagowania:

- a) wysyłanie zespołów ekspertów, o których mowa w art. 17 ust. 1, wraz ze wsparciem logistycznym, oraz wysyłanie ekspertów, o których mowa w art. 8 lit. d) i e);
- b) w przypadku klęski lub katastrofy wspieranie państw członkowskich w uzyskiwaniu dostępu do sprzętu i zasobów transportowych określonych w art. 23;
- c) w przypadku otrzymania wniosku o pomoc – podejmowanie niezbędnych dodatkowych działań wspomagających i uzupełniających w celu ułatwienia jak najskuteczniejszej koordynacji reagowania.

Artykuł 23

Kwalifikowalne działania powiązane ze sprzętem i zasobami transportowymi

1. W ramach umożliwiania dostępu – za pośrednictwem unijnego mechanizmu – do sprzętu i zasobów transportowych, do pomocy finansowej kwalifikują się następujące działania:

- a) dostarczanie informacji na temat sprzętu i zasobów transportowych, które państwa członkowskie postanawiają udostępnić, oraz wymiana takich informacji w celu ułatwienia połączenia takiego sprzętu lub zasobów transportowych w jedną pulę;
- b) pomaganie państwom członkowskim w określaniu zasobów transportowych mogących pochodzić z innych źródeł, w tym z rynku komercyjnego, i ułatwianie im dostępu do tych zasobów;
- c) pomaganie państwom członkowskim w określaniu sprzętu, który może być dostępny z innych źródeł, w tym z rynku komercyjnego; oraz
- d) finansowanie zasobów transportowych niezbędnych do zagwarantowania szybkiego reagowania na klęski i katastrofy. Działania takie kwalifikują się do pomocy finansowej wyłącznie w przypadku spełnienia poniższych kryteriów:
 - (i) wniosek o pomoc został złożony w ramach unijnego mechanizmu zgodnie z art. 15 i 16;
 - (ii) dodatkowe zasoby transportowe są niezbędne do zapewnienia skuteczności reagowania w ramach unijnego mechanizmu w przypadku klęsk i katastrof;
 - (iii) pomoc odpowiada potrzebom ustalonym przez ERCC i udzielana jest zgodnie z zaleceniami wydanymi przez ERCC w sprawie specyfikacji technicznych, jakości, terminów oraz warunków jej udzielania;

(iv) pomoc została zaakceptowana przez państwo występujące o nią, bezpośrednio lub za pośrednictwem Organizacji Narodów Zjednoczonych lub jej agencji albo innej odpowiedniej organizacji międzynarodowej, w ramach unijnego mechanizmu; oraz

(v) pomoc uzupełnia, w przypadku klęsk lub katastrof w państwach trzecich, wszelkie całościowe unijne działania humanitarne.

2. Kwota unijnej pomocy finansowej w odniesieniu do zasobów transportowych nie przekracza 55 % łącznych kwalifikowalnych kosztów.

3. Unijna pomoc finansowa w odniesieniu do transportu może ponadto pokrywać do 85 % łącznych kwalifikowalnych kosztów w następujących sytuacjach:

a) koszty związane są z transportem zdolności wcześniej zgłoszonych do dobrowolnej puli zgodnie z art. 11; lub

b) pomoc jest niezbędna do zaspokojenia jednej z podstawowych potrzeb i nie jest dostępna – lub jest dostępna w niewystarczającym zakresie – w ramach dobrowolnej puli.

4. Unijna pomoc finansowa w odniesieniu do zasobów transportowych może ponadto obejmować do 100 % łącznych kwalifikowalnych kosztów opisanych w ppkt (i), (ii) oraz (iii), jeżeli jest to konieczne do tego, aby łączenie pomocy państw członkowskich było skuteczne pod względem operacyjnym, i jeżeli koszty odnoszą się do jednego z następujących elementów:

(i) krótkoterminowy wynajem zdolności magazynowej w celu tymczasowego przechowywania pomocy pochodzącej z państw członkowskich z myślą o ułatwieniu koordynacji transportu;

(ii) przepakowanie pomocy państw członkowskich w celu wykorzystania w jak największym stopniu dostępnych zdolności transportowych lub w celu spełnienia określonych wymogów operacyjnych; oraz

(iii) lokalny transport pomocy połączonej w jedną pulę w celu zapewnienia skoordynowanej dostawy do miejsca przeznaczenia w państwie występującym o pomoc.

Unijna pomoc finansowa udzielana na podstawie niniejszego ustępu nie przekracza – w odniesieniu do jednej interwencji w ramach unijnego mechanizmu – 75 000 EUR w cenach bieżących. W wyjątkowych przypadkach pułap ten można przekroczyć, w drodze aktów wykonawczych. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 33 ust. 2.

5. W przypadku łączenia w jedną pulę operacji transportowych z udziałem kilku państw członkowskich, jedno z państw członkowskich może objąć rolę przewodnią i wystąpić o unijną pomoc finansową na całą operację.

6. Jeżeli państwo członkowskie występuje do Komisji o zamówienie usług transportowych, Komisja wzywa do częściowego zwrotu kosztów, zgodnie ze stawkami finansowania określonymi w ust. 2, 3 i 4.

7. Na mocy niniejszego artykułu do unijnej pomocy finansowej dotyczącej zasobów transportowych kwalifikują się: wszystkie koszty związane z przemieszczaniem zasobów transportowych, w tym koszty wszystkich usług, opłaty, koszty logistyczne i koszty obsługi, koszty paliwa i ewentualnego zakwaterowania, jak również inne pośrednie koszty, takie jak podatki, wszelkie cła i koszty tranzytu.

Artykuł 24

Beneficjenci

Dotacje przyznane na mocy niniejszej decyzji mogą być przyznane osobom prawnym, zarówno prawa prywatnego, jak i publicznego.

Artykuł 25

Rodzaje interwencji finansowej i procedury wykonawcze

1. Komisja realizuje unijną pomoc finansową zgodnie z rozporządzeniem (UE, Euratom) nr 966/2012.

2. Pomoc finansowa na mocy niniejszej decyzji może przybrać wszelkie formy przewidziane w rozporządzeniu (UE, Euratom) nr 966/2012, w szczególności dotacji, zwrotu kosztów, zamówień publicznych lub wkładów w fundusze powiernicze.

3. Aby wdrożyć niniejszą decyzję, Komisja przyjmuje roczne programy prac, w drodze aktów wykonawczych, z wyjątkiem działań należących do reagowania na klęski i katastrofy w rozdziale IV, których nie może wcześniej określić. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 33 ust. 2. W rocznych programach prac określa się zamierzone cele, oczekiwane wyniki, metodę realizacji oraz ich całkowitą kwotę. Zawierają one także opis działań, które mają być finansowane, orientacyjne kwoty przeznaczone na każde działanie oraz orientacyjny harmonogram realizacji. W odniesieniu do pomocy finansowej, o której mowa w art. 28 ust. 2, roczne programy prac zawierają opis działań przewidzianych dla krajów tam wymienionych.

Artykuł 26

Komplementarność i spójność działań Unii

1. Działania, na których realizację przyznawana jest pomoc finansowa na mocy niniejszej decyzji, nie są wspierane w ramach innych unijnych instrumentów finansowych.

Komisja dopilnowuje, by podmioty wnioskujące o pomoc finansową na mocy niniejszej decyzji oraz beneficjenci takiej pomocy udzielali Komisji informacji na temat pomocy finansowej otrzymywanej z innych źródeł, w tym z budżetu ogólnego Unii, oraz na temat aktualnie rozpatrywanych wniosków o taką pomoc.

2. Podejmowane są starania mające na celu osiągnięcie synergii i komplementarności z innymi instrumentami Unii. W przypadku reagowania na kryzysy humanitarne w państwach trzecich Komisja zapewnia komplementarność i spójność działań finansowanych na mocy niniejszej decyzji z działaniami finansowanymi na mocy rozporządzenia (WE) nr 1257/96.

3. Jeżeli pomoc w ramach unijnego mechanizmu stanowi wkład w reagowanie Unii na potrzeby humanitarne, w szczególności w przypadkach złożonych sytuacji kryzysowych, działania wspierane finansowo na mocy niniejszej decyzji opierają się na zidentyfikowanych potrzebach i są spójne z zasadami humanitarnymi i zasadami dotyczącymi wykorzystania zasobów ochrony ludności i zasobów wojskowych, o których mowa w Konsensusie europejskim w sprawie pomocy humanitarnej.

Artykuł 27

Ochrona interesów finansowych Unii

1. Komisja przyjmuje odpowiednie środki zapewniające, w trakcie realizacji działań finansowanych na podstawie niniejszej decyzji, ochronę interesów finansowych Unii przez stosowanie środków zapobiegania nadużyciom finansowym, korupcji i innym nielegalnym działaniom, przez skuteczne kontrole oraz, w razie wykrycia nieprawidłowości, przez odzyskiwanie kwot nienależnie wypłaconych a także, w stosownych przypadkach, przez skuteczne, proporcjonalne i odstrasżające kary administracyjne i finansowe.

2. Komisja lub jej przedstawiciele oraz Trybunał Obrachunkowy mają uprawnienia do audytu, na podstawie dokumentacji i na miejscu, wobec wszystkich beneficjentów dotacji, wykonawców i podwykonawców, którzy otrzymują środki od Unii na mocy niniejszej decyzji.

3. Europejski Urząd ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF) może prowadzić dochodzenia, w tym kontrole i inspekcje na miejscu, zgodnie z postanowieniami i procedurami określonymi w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013⁽¹⁾ oraz rozporządzeniu Rady (Euratom, WE) nr 2185/96⁽²⁾, w celu ustalenia, czy miały miejsce nadużycie finansowe, korupcja lub jakiegokolwiek inne nielegalne działanie naruszające interesy finansowe Unii w związku z umową o udzielenie dotacji, decyzją o udzieleniu dotacji lub zamówieniem finansowanymi na mocy niniejszej decyzji.

4. Nie naruszając przepisów ust. 1, 2 i 3, umowy o współpracy z państwami trzecimi i z organizacjami międzynarodowymi, kontrakty, umowy o udzielenie dotacji i decyzje o udzieleniu dotacji wynikające z wdrożenia niniejszej decyzji zawierają

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013 z dnia 11 września 2013 r. dotyczące dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1073/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady i rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1074/1999 (Dz.U. L 248 z 18.9.2013, s. 1).

⁽²⁾ Rozporządzenie Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami (Dz.U. L 292 z 15.11.1996, s. 2).

postanowienia wyraźnie upoważniające Komisję, Trybunał Obrachunkowy i OLAF do prowadzenia takich audytów i dochodzeń, zgodnie z ich odpowiednimi kompetencjami.

ROZDZIAŁ VI

PRZEPISY OGÓLNE

Artykuł 28

Państwa trzecie i organizacje międzynarodowe

1. W unijnym mechanizmie mogą uczestniczyć także:
 - a) państwa należące do Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) będące członkami Europejskiego Obszaru Gospodarczego, na warunkach ustanowionych w Porozumieniu EOG, oraz inne europejskie państwa, jeżeli przewidują to umowy i procedury;
 - b) kraje przystępujące, kraje kandydujące i potencjalne kraje kandydujące, zgodnie z ogólnymi zasadami i ogólnymi warunkami udziału tych państw w programach Unii ustanowionymi w odpowiednich umowach ramowych i decyzjach rady stowarzyszenia lub podobnych porozumieniach.

2. Pomoc finansowa, o której mowa w art. 20 i art. 21 lit. a), b), f) i h), może również zostać udzielona krajom kandydującym i potencjalnym krajom kandydującym nieuczestniczącym w unijnym mechanizmie, a także państwu objętym EPS, o ile pomoc ta uzupełnia finansowanie w ramach przyszłego aktu prawnego Unii w sprawie ustanowienia Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II) i przyszłego aktu prawnego Unii dotyczącego ustanowienia Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa.

3. Organizacje międzynarodowe lub regionalne mogą współpracować w działaniach w ramach unijnego mechanizmu, jeżeli zezwalają na to właściwe umowy dwustronne lub wielostronne między tymi organizacjami a Unią.

Artykuł 29

Właściwe organy

Do celów stosowania niniejszej decyzji państwa członkowskie wyznaczają właściwe organy i informują o tym Komisję.

Artykuł 30

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Komisji przekazuje się uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych na warunkach określonych w niniejszym artykule.

2. Uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych, o których mowa w art. 19 ust. 5 i 6, przekazuje się Komisji do dnia 31 grudnia 2020 r.

3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 19 ust. 5 i 6, może zostać odwołane w dowolnym momencie przez Parlament Europejski lub Radę. Decyzja o odwołaniu stanowi zakończenie przekazania określonych w niej uprawnień. Decyzja ta staje się skuteczna następnego dnia po jej opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej lub w późniejszym określonym w niej terminie. Nie wpływa ona na ważność już obowiązujących aktów delegowanych.

4. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja powiadamia o tym równocześnie Parlament Europejski i Radę.

5. Akt delegowany przyjęty na mocy art. 19 ust. 5 wchodzi w życie wyłącznie w przypadku braku sprzeciwu ze strony Parlamentu Europejskiego lub Rady wyrażonego w terminie dwóch miesięcy od powiadomienia o tym akcie Parlamentu Europejskiego i Rady lub jeżeli przed upływem tego terminu Parlament Europejski i Rada poinformują Komisję, że nie wyrażą sprzeciwu. Termin ten z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady można przedłużyć o dwa miesiące.

Artykuł 31

Tryb pilny

1. Akty delegowane przyjęte na mocy niniejszego artykułu wchodzi w życie bezzwłocznie i mają zastosowanie, o ile nie został wyrażony sprzeciw na podstawie ust. 2. W zawiadomieniu o akcie delegowanym skierowanym do Parlamentu Europejskiego i Rady podane zostają powody, dla których skorzystano z trybu pilnego.

2. Parlament Europejski lub Rada mogą wyrazić sprzeciw wobec aktu delegowanego przyjętego zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 30 ust. 5. W takim przypadku Komisja bezzwłocznie uchyla dany akt po otrzymaniu zawiadomienia dotyczącego decyzji o wyrażeniu sprzeciwu przez Parlament Europejski lub Radę.

Artykuł 32

Akty wykonawcze

1. Komisja przyjmuje akty wykonawcze dotyczące następujących kwestii:

- a) współpraca między ERCC a punktami kontaktowymi państw członkowskich, o czym mowa w art. 8 lit. b), art. 15 ust. 3 i art. 16 ust. 3 lit. a); oraz procedury operacyjne służące reagowaniu na klęski i katastrofy zarówno na terytorium Unii – o czym mowa w art. 15, jak i poza tym terytorium – o czym mowa art. 16, w tym wskazywanie odpowiednich organizacji międzynarodowych;
- b) elementy systemu CECIS oraz organizacja wymiany informacji za pośrednictwem tego systemu – o czym mowa w art. 8 lit. b);
- c) proces wysyłania zespołów ekspertów, o którym mowa w art. 17;
- d) wskazywanie modułów, innych zdolności reagowania i ekspertów, o którym mowa w art. 9 ust. 1;

e) wymogi operacyjne w zakresie funkcjonowania i interoperacyjności modułów, określone w art. 9 ust. 2 i obejmujące zadania tych modułów, ich zdolności, główne elementy, samowystarczalność i rozmieszczanie;

f) cele w zakresie zdolności, wymogi jakościowe i wymogi dotyczące interoperacyjności oraz procedura certyfikacji i procedura rejestracji niezbędne do funkcjonowania EERC, o których mowa w art. 11, a także ustalenia finansowe, o których mowa w art. 21 ust. 2);

g) identyfikowanie i uzupełnianie braków w EERC – o czym mowa w art. 12;

h) organizowanie programu szkoleń, ram ćwiczeń i programu wykorzystującego zdobyte doświadczenia – o czym mowa w art. 13; oraz

i) organizowanie wsparcia przy transporcie pomocy – o czym mowa w art. 18 i 23.

2. Te akty wykonawcze przyjmowane są zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 33 ust. 2.

Artykuł 33

Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga komitet. Jest on komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011. W przypadku gdy komitet nie wyda żadnej opinii, Komisja nie przyjmuje projektu aktu wykonawczego i stosuje się art. 5 ust. 4 akapit trzeci rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

Artykuł 34

Ocena

1. Działania objęte pomocą finansową są regularnie monitorowane w celu śledzenia postępów w ich realizacji.

2. Komisja ocenia stosowanie niniejszej decyzji i przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie:

- a) okresowe sprawozdanie oceniające uzyskane wyniki oraz aspekty jakościowe i ilościowe dotyczące realizacji niniejszej decyzji – nie później niż do dnia 30 czerwca 2017 r.;
- b) komunikat w sprawie dalszego wdrażania niniejszej decyzji – nie później niż do dnia 31 grudnia 2018 r.; oraz
- c) sprawozdanie oceniające *ex post* – nie później niż do dnia 31 grudnia 2021 r.

Okresowemu sprawozdaniu oceniającemu oraz komunikatowi, o których mowa odpowiednio w lit. a) i b) w, w razie potrzeby, towarzyszą propozycje zmian do niniejszej decyzji.

ROZDZIAŁ VII

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 35

Przepisy przejściowe

1. Działania zainicjowane przed dniem 1 stycznia 2014 r. na podstawie decyzji 2007/162/WE, Euratom są kontynuowane, w odpowiednich przypadkach, zgodnie z tą decyzją.
2. Państwa członkowskie zapewniają na szczeblu krajowym płynne przejście z działań zrealizowanych w kontekście Instrumentu Finansowego na działania realizowane na mocy przepisów określonych w niniejszej decyzji.

Artykuł 36

Uchylenie

Decyzja 2007/162/WE, Euratom i decyzja 2007/779/WE, Euratom tracą moc. Odesłania do uchylonych decyzji traktuje się jako odesłania do niniejszej decyzji i odczytuje się je zgodnie z tabelą korelacji zamieszczoną w załączniku II do niniejszej decyzji.

Artykuł 37

Wejście w życie

Niniejsza decyzja wchodzi w życie w dniu następującym po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*. Stosuje się ją od dnia 1 stycznia 2014 r.

Artykuł 38

Adresaci

Niniejsza decyzja skierowana jest do państw członkowskich zgodnie z Traktatami.

Sporządzono w Brukseli dnia 17 grudnia 2013 r.

W imieniu Parlamentu
Europejskiego
M. SCHULZ
Przewodniczący

W imieniu Rady
L. LINKEVIČIUS
Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK I

Procentowy podział puli środków finansowych do celu wdrożenia unijnego mechanizmu, o którym mowa w art. 19 ust. 1

Zapobieganie: 20 % +/- 8 punktów procentowych

Zapewnianie gotowości: 50 % +/- 8 punktów procentowych

Reagowanie: 30 % +/- 8 punktów procentowych

Zasady

Wdrażając niniejszą decyzję, Komisja priorytetowo traktuje działania, w odniesieniu do których w niniejszej decyzji ustanowiono termin zakładający, że wraz z jego upływem działania te zostaną zakończone – z myślą o dochowaniu tego terminu.

ZAŁĄCZNIK II

Tabela korelacji

Decyzja Rady 2007/162 WE, Euratom	Decyzja Rady 2007/779 WE, Euratom	Niniejsza decyzja
art. 1 ust. 1		—
art. 1 ust. 2		art. 1 ust. 4
art. 1 ust. 3		—
art. 1 ust. 4		art. 2 ust. 2
	art. 1 ust. 1	—
	art. 1 ust. 2, akapit pierwszy	art. 1 ust. 2
	art. 1 ust. 2, akapit drugi	art. 1 ust. 5
art. 2 ust. 1		art. 2 ust. 1 lit. a)
art. 2 ust. 2		art. 2 ust. 1 lit. b)
art. 2 ust. 3		art. 1 ust. 6
	art. 2 ust. 1	—
	art. 2 ust. 2	art. 13 ust. 1 lit. a)
	art. 2 ust. 3	art. 20 lit. c)
	art. 2 ust. 4	art. 8 lit. d)
	art. 2 ust. 5	art. 8 lit. a)
	art. 2 ust. 6	art. 8 lit. b)
	art. 2 ust. 7	art. 8 lit. c)
	art. 2 ust. 8	art. 18 ust. 1
	art. 2 ust. 9	art. 18 ust. 2
	art. 2 ust. 10	art. 16 ust. 7
	art. 2 ust. 11	—
art. 3	art. 3	art. 4
art. 4 ust. 1		art. 20 i 21
art. 4 ust. 2 lit. a)		art. 22 lit. a)
art. 4 ust. 2 lit. b)		art. 22 lit. b) i art. 23 ust. 1 lit. a), b) i c)
art. 4 ust. 2 lit. c)		art. 23 ust. 1 lit. d)
art. 4 ust. 3		art. 23 ust. 2 i ust. 4
art. 4 ust. 4		art. 32 ust. 1 lit. i)
	art. 4 ust. 1	art. 9 ust. 1

Decyzja Rady 2007/162 WE, Euratom	Decyzja Rady 2007/779 WE, Euratom	Niniejsza decyzja
	art. 4 ust. 2	art. 9 ust. 3
	art. 4 ust. 3	art. 9 ust. 1 i ust. 2
	art. 4 ust. 4	art. 9 ust. 4
	art. 4 ust. 5	art. 9 ust. 5
	art. 4 ust. 6	art. 9 ust. 6
	art. 4 ust. 7	art. 9 ust. 9
	art. 4 ust. 8	art. 9 ust. 7
art. 5		art. 24
	art. 5 ust. 1	art. 8 lit. a)
	art. 5 ust. 2	art. 8 lit. b)
	art. 5 ust. 3	art. 8 lit. c)
	art. 5 ust. 4	art. 8 lit. d)
	art. 5 ust. 5	art. 13 ust. 1 lit. a)
	art. 5 ust. 6	—
	art. 5 ust. 7	art. 13 ust. 1 lit. d)
	art. 5 ust. 8	art. 13 ust. 1 lit. f)
	art. 5 ust. 9	art. 18
	art. 5 ust. 10	art. 8 lit. e)
	art. 5 ust. 11	art. 8 lit. g)
art. 6 ust. 1		art. 25 ust. 1
art. 6 ust. 2		art. 25 ust. 2
art. 6 ust. 3		art. 25 ust. 3, zdanie trzecie i czwarte
art. 6 ust. 4		art. 25 ust. 3, zdanie trzecie i czwarte
art. 6 ust. 5		art. 25 ust. 3, zdanie pierwsze i drugie
art. 6 ust. 6		—
	art. 6	art. 14
art. 7		art. 28 ust. 1
	art. 7 ust. 1	art. 15 ust. 1
	art. 7 ust. 2	art. 15 ust. 3
	art. 7 ust. 2 lit. a)	art. 15 ust. 3 lit. a)
	art. 7 ust. 2 lit. c)	art. 15 ust. 3 lit. b)
	art. 7 ust. 2 lit. b)	art. 15 ust. 3, lit. c) i d)
	art. 7 ust. 3, zdanie pierwsze i trzecie	art. 15 ust. 4 i art. 16 ust. 6

Decyzja Rady 2007/162 WE, Euratom	Decyzja Rady 2007/779 WE, Euratom	Niniejsza decyzja
	art. 7 ust. 4	art. 15 ust. 5
	art. 7 ust. 5	—
	art. 7 ust. 6	art. 17 ust. 3, zdanie pierwsze
art. 8		art. 26
	art. 8 ust. 1,	art. 16 ust. 1
	art. 8 ust. 1, akapit drugi	art. 16 ust. 2, zdanie pierwsze
	art. 8 ust. 1, akapit trzeci	—
	art. 8 ust. 1, akapit czwarty	—
	art. 8 ust. 2	art. 16 ust. 4
	art. 8 ust. 3	—
	art. 8 ust. 4 lit. a)	art. 16 ust. 3 lit. a)
	art. 8 ust. 4 lit. b)	art. 16 ust. 3 lit. c)
	art. 8 ust. 4 lit. c)	art. 16 ust. 3 lit. d)
	art. 8 ust. 4 lit. d)	art. 16 ust. 3 lit. e)
	art. 8 ust. 5	art. 16 ust. 8
	art. 8 ust. 6, akapit pierwszy	art. 17 ust. 1 i art. 17 ust. 2 lit. b
	art. 8 ust. 6, akapit drugi	art. 17 ust. 3, zdanie drugie
	art. 8 ust. 7, akapit pierwszy	—
	art. 8 ust. 7, akapit drugi	art. 16 ust. 2, zdanie drugie
	art. 8 ust. 7, akapit trzeci	art. 16 ust. 9
	art. 8 ust. 7, akapit czwarty	art. 16 ust. 11
	art. 8 ust. 7, akapit piąty	—
	art. 8 ust. 8	art. 16 ust. 10
	art. 8 ust. 9 lit. a)	art. 16 ust. 12
	art. 8 ust. 9 lit. b)	art. 16 ust. 13
art. 9		art. 16 ust. 2
	art. 9	art. 18
art. 10		art. 19 ust. 3

Decyzja Rady 2007/162 WE, Euratom	Decyzja Rady 2007/779 WE, Euratom	Niniejsza decyzja
	art. 10	art. 28
art. 11		—
	art. 11	art. 29
art. 12 ust. 1		art. 27 ust. 1
art. 12 ust. 2		—
art. 12 ust. 3		—
art. 12 ust. 4		—
art. 12 ust. 5		—
	art. 12 ust. 1	art. 32 ust. 1 lit. e)
	art. 12 ust. 2	art. 32 ust. 1 lit. a)
	art. 12 ust. 3	art. 32 ust. 1 lit. b)
	art. 12 ust. 4	art. 32 ust. 1 lit. c)
	art. 12 ust. 5	art. 32 ust. 1 lit. h)
	art. 12 ust. 6	art. 32 ust. 1 lit. d)
	art. 12 ust. 7	—
	art. 12 ust. 8	—
	art. 12 ust. 9	art. 32 ust. 1 lit. a), zdanie pierwsze
art. 13	art. 13	art. 33
art. 14		art. 19
art. 15	art. 14	art. 34
	art. 15	art. 36
art. 16		art. 37, zdanie drugie
art. 17	art. 16	art. 38

II

(Akty o charakterze nieustawodawczym)

ROZPORZĄDZENIA

ROZPORZĄDZENIE RADY (EURATOM) nr 1314/2013

z dnia 16 grudnia 2013 r.

w sprawie programu badawczo-szkoleniowego Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (2014–2018) uzupełniającego „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, w szczególności jego art. 7 akapit pierwszy,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

uwzględniając opinię Parlamentu Europejskiego,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Jednym z celów Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (zwanej dalej „Wspólnotą”) jest wkład w podnoszenie jakości życia w państwach członkowskich, w tym poprzez promowanie i ułatwianie prowadzenia badań jądrowych w państwach członkowskich i uzupełnianie ich za pomocą wspólnotowego programu badawczo-szkoleniowego.
- (2) Badania jądrowe mogą wnieść wkład w zapewnienie dobrej sytuacji społeczno-gospodarczej oraz zrównowżoności środowiskowej poprzez poprawę bezpieczeństwa jądrowego, ochrony fizycznej obiektów jądrowych i ochrony radiologicznej. Równie ważny jest potencjalny wkład badań jądrowych w długoterminową dekarbonizację systemu energetycznego w sposób bezpieczny, wydajny i pewny.
- (3) Poprzez wsparcie badań jądrowych program badawczo-szkoleniowy Wspólnoty na okres od dnia 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2018 r. (zwany dalej „programem Euratom”) przyczyni się do osiągnięcia celów programu „Horyzont 2020” (zwany dalej „programem ramowym Horyzont 2020”) - programu ramowego w zakresie

badań naukowych i innowacji ustanowione rozporządzeniem (UE) nr 1291/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽²⁾, ułatwi realizację strategii „Europa 2020” oraz stworzenie i funkcjonowanie europejskiej przestrzeni badawczej.

- (4) Niezależnie od potencjalnego wpływu energii jądrowej na dostawy energii i rozwój gospodarczy, poważne awarie jądrowe mogą pociągać za sobą zagrożenie dla zdrowia ludzi. W związku z tym w programie Euratom możliwie największą uwagę należy zwrócić na bezpieczeństwo jądrowe, oraz, w stosownych przypadkach, aspekty ochrony fizycznej, którymi zajmuje się Wspólne Centrum Badawcze (JRC).
- (5) Europejski strategiczny plan w dziedzinie technologii energetycznych (plan EPSTE) ustalony w konkluzjach ze spotkania Rady w dniu 28 lutego 2008 r. w Brukseli przyspiesza opracowywanie portfela technologii niskoemisyjnych. Rada Europejska na posiedzeniu 4 lutego 2011 r. uzgodniła, że Unia i jej państwa członkowskie będą promowały inwestycje w odnawialne źródła energii, bezpieczne i zrównoważone technologie niskoemisyjne oraz będą skupiały się na wdrażaniu priorytetów w dziedzinie technologii określonych w planie EPSTE. Państwa członkowskie mają swobodę wyboru technologii, które by wspierały.
- (6) Ponieważ we wszystkich państwach członkowskich występują obiekty jądrowe lub korzysta się z materiałów promieniotwórczych, w szczególności do celów medycznych, Rada, w konkluzjach ze spotkania w Brukseli w dniach 1 i 2 grudnia 2008 r. uznała ciągle zapotrzebowanie na umiejętności w dziedzinie jądrowej, w szczególności poprzez właściwą edukację i szkolenie powiązane z badaniami naukowymi i koordynowane na szczeblu wspólnotowym.

⁽¹⁾ Dz.U. C 181 z 21.6.2012, s 111.

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1291/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020) i uchylające decyzję nr 1982/2006/WE (Zob. s. 104 niniejszego Dziennika Urzędowego).

- (7) Chociaż każde państwo członkowskie samo decyduje o korzystaniu z energii jądrowej, uznaje się również, że energia jądrowa odgrywa różną rolę w różnych państwach członkowskich.
- (8) Podpisując Umowę w sprawie powołania Międzynarodowej Organizacji Energii Termojądrowej na rzecz wspólnej realizacji projektu ITER ⁽¹⁾, Wspólnota podjęła się udziału w tworzeniu projektu ITER (ITER) i jego przyszłym wykorzystaniu. Wkładem Wspólnoty zarządza się w ramach Europejskiego Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (zwanego dalej „Fusion for Energy”), ustanowionego decyzją Rady 2007/198/Euratom ⁽²⁾. Działania tego wspólnego przedsięwzięcia, w tym ITER, mają być regulowane odrębnym aktem ustawodawczym.
- (9) Aby synteza jądrowa stała się realną opcją dla komercyjnej produkcji energii, należy najpierw – z powodzeniem i terminowo – ukończyć budowę ITER i rozpocząć jego eksploatację. Następnie należy ustalić ambitny, ale realistyczny plan działań zakładający rozpoczęcie produkcji energii elektrycznej do 2050 r. Cele te wymagają przeorientowania europejskiego programu syntezy jądrowej na realizację wspólnego programu wdrażania tego planu działań. Aby zagwarantować sukcesy badań prowadzonych w dziedzinie syntezy jądrowej oraz długoterminowe zaangażowanie stron zainteresowanych syntezą jądrową i współpracę między nimi, należy zapewnić ciągłość wsparcia przez Wspólnotę. Silniejszy nacisk należy położyć przede wszystkim na działania wspierające ITER, ale również na działania służące stworzeniu reaktora demonstracyjnego, w tym – w odpowiednich przypadkach – większy udział sektora prywatnego. Taką racjonalizację i przeorientowanie należy osiągnąć bez szwanku dla wiodącej pozycji Europy w środowisku naukowym związanym z syntezą jądrową.
- (10) JRC powinno w dalszym ciągu zapewniać niezależne wsparcie naukowo-techniczne zorientowane na klienta w zakresie opracowania, rozwoju, realizacji i monitorowania polityki wspólnotowej w szczególności w dziedzinie badań i szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony fizycznej obiektów jądrowych. Aby zoptymalizować wykorzystanie zasobów ludzkich i zapewnić, by badania w Unii nie były powielane, każde nowe działanie prowadzone przez JRC powinno być analizowane pod kątem spójności z działaniami prowadzonymi już w państwach członkowskich. Aspekty ochronne programu ramowego „Horyzont 2020” należy ograniczyć do bezpośrednich działań JRC.
- (11) JRC powinno w dalszym ciągu wytwarzać dodatkowe zasoby poprzez konkurencyjne działania, w tym uczestnictwo w działaniach pośrednich programu Euratom, pracach osób trzecich oraz, w mniejszym stopniu, poprzez wykorzystanie własności intelektualnej.
- (12) W interesie wszystkich państw członkowskich rolą Unii jest opracowanie ram wspierania wspólnych przełomowych badań, tworzenia i utrwalania wiedzy w zakresie technologii rozszczepienia jądrowego, ze szczególnym naciskiem na bezpieczeństwo, ochronę fizyczną, ochronę radiologiczną oraz nieprolifrację. Wymaga to uzyskania niezależnych dowodów naukowych, a kluczowy wkład w tym zakresie może zapewnić JRC. Wkład ten został uznany w komunikacie Komisji skierowanym do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, z dnia 6 października 2010 r., zatytułowanym „Projekt przewodni strategii Europa 2020 Unia innowacji”, w którym Komisja wyraziła zamiar wzmocnienia bazy naukowej do celów stanowienia polityki poprzez działania JRC. Odpowiedzią JRC na to wyzwanie jest skupienie badań w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony fizycznej obiektów jądrowych na priorytetach polityki Unii.
- (13) Dążąc do pogłębienia związków między nauką a społeczeństwem i wzmocnienia społecznego zaufania do nauki, program Euratom powinien sprzyjać świadomemu zaangażowaniu obywateli i społeczeństwa obywatelskiego w sprawy badań naukowych i innowacji poprzez promowanie edukacji naukowej, zapewnienie szerszego dostępu do wiedzy naukowej, opracowywanie odpowiedzialnych programów w dziedzinie badań naukowych i innowacji wychodzących naprzeciw obawom i oczekiwaniom obywateli i społeczeństwa obywatelskiego, a także poprzez ułatwienie ich uczestnictwa w działaniach realizowanych w ramach programu Euratom.
- (14) Realizacja programu Euratom powinna uwzględniać nowe możliwości i potrzeby związane z nauką i technologią, przemysłem, polityką i społeczeństwem. Programy te powinny być opracowywane w ścisłej współpracy z zainteresowanymi stronami ze wszystkich sektorów; należy również zachować elastyczność pozwalającą reagować na zmiany sytuacji. W trakcie realizacji programu Euratom można również zasięgać porad zewnętrznych, wykorzystując stosowne struktury, takie jak europejskie platformy technologiczne.
- (15) Konieczność dalszego prowadzenia badań jądrowych na szczeblu europejskim została potwierdzona w uznaniu wyników debat, które odbyły się podczas sympozjum w sprawie „Korzyści i ograniczeń badań nad rozszczepieniem jądrowym na rzecz gospodarki niskoemisyjnej” przygotowanego przez interdyscyplinarny zespół skupiający między innymi ekspertów w dziedzinie energii, ekonomii oraz nauk społecznych, współorganizowanego przez Komisję i Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny w Brukseli w dniach 26 i 27 lutego 2013 r.

⁽¹⁾ Dz.U. L 358 z 16.12.2006, s. 62.

⁽²⁾ Decyzja Rady 2007/198/Euratom z dnia 27 marca 2007 r. powołująca Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej oraz przyznająca mu określone korzyści (Dz.U. L 90 z 30.3.2007, s. 58).

- (16) Program Euratom powinien przyczynić się do zwiększenia atrakcyjności zawodu naukowca w Unii. Należy odpowiednio uwzględnić Europejską kartę naukowca i Kodeks postępowania przy rekrutacji pracowników naukowych⁽¹⁾, jak również inne stosowne dokumenty ramowe określone w kontekście europejskiej przestrzeni badawczej, szanując jednocześnie ich dobrowolny charakter.
- (17) Działania prowadzone w ramach programu Euratom powinny mieć na celu promowanie, w dziedzinie badań naukowych i innowacji, równości między kobietami a mężczyznami, w szczególności poprzez eliminację podstawowych przyczyn braku równowagi płci, poprzez wykorzystanie pełnego potencjału naukowców obu płci oraz poprzez uwzględnienie w treści projektów wymiaru płci z myślą o poprawie jakości badań i stymulowaniu innowacji. Działania powinny również zmierzać do wdrożenia zasad dotyczących równości kobiet i mężczyzn określonych w art. 2 i 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 8 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).
- (18) W trakcie działań badawczych i innowacyjnych wspieranych przez program Euratom należy przestrzegać podstawowych zasad etycznych. Należy odpowiednio uwzględnić opinie Europejskiej Grupy do spraw Etyki w Nauce i Nowych Technologiach dotyczące energii. W działaniach badawczych należy uwzględnić art. 13 TFUE, a także ograniczać wykorzystywanie zwierząt w badaniach i testach, a w dalszej perspektywie ostatecznie zaprzestać wykorzystywania zwierząt w tym celu. Wszystkie działania należy prowadzić przy zapewnieniu wysokiego poziomu ochrony zdrowia ludzi.
- (19) Należy wywrzeć większy wpływ poprzez połączenie finansowania z programu Euratom i sektora prywatnego w ramach partnerstw publiczno-prywatnych w kluczowych obszarach, w których badania i innowacje mogłyby przyczynić się do osiągnięcia celów Unii w zakresie konkurencyjności. Szczególną uwagę należy zwrócić na udział małych i średnich przedsiębiorstw.
- (20) Program Euratom powinien promować współpracę z państwami trzecimi, w szczególności w dziedzinie bezpieczeństwa, w oparciu o wspólne interesy i wzajemne korzyści, zwłaszcza w celu promowania ciągłej poprawy bezpieczeństwa jądrowego.
- (21) Aby zapewnić równe warunki dla wszystkich przedsiębiorstw, które działają na rynku wewnętrznym, finansowanie w ramach programu Euratom powinno być zgodne z przepisami w zakresie pomocy państwa, tak aby zapewnić skuteczność wydatków publicznych oraz zapobiegać zakłóceniom rynkowym, takim jak wypieranie finansowania prywatnego, tworzenie nieskutecznych struktur rynkowych lub utrzymywanie nierentownych przedsiębiorstw.
- (22) Potrzebę nowego podejścia do kontroli i zarządzania ryzykiem w finansowaniu badań naukowych przez Unię uznała w swoich konkluzjach Rada Europejska dnia 4 lutego 2011 r., wzywając do znalezienia nowej równowagi między zaufaniem a kontrolą oraz między ponoszeniem ryzyka a unikaniem go. W swojej rezolucji z dnia 11 listopada 2010 r. w sprawie uproszczenia w realizacji programów ramowych w zakresie badań naukowych⁽²⁾ Parlament Europejski wezwał do pragmatycznego przejścia do administracyjnego i finansowego uproszczenia oraz stwierdził, że zarządzanie unijnym finansowaniem badań naukowych powinno w większym stopniu opierać się na zaufaniu do uczestników i odznaczać się większą tolerancją ryzyka.
- (23) W całym cyklu wydatkowania interes finansowy Unii powinny zabezpieczać proporcjonalne środki, obejmujące zapobieganie nieprawidłowościom, ich wykrywanie i badanie, odzyskiwanie środków straconych, niewłaściwie wypłaconych lub nieodpowiednio wykorzystanych oraz, w stosownych przypadkach, kary. Zmieniona strategia kontroli, przenosząca nacisk z minimalizacji poziomu błędów na kontrolę opartą na analizie ryzyka i na wykrywanie nadużyć finansowych, powinna ograniczyć obciążenia ponoszone przez uczestników w związku z kontrolą.
- (24) Istotne jest zapewnienie należytego zarządzania finansami programu Euratom oraz jego realizacji w sposób możliwie najbardziej efektywny i przyjazny dla użytkownika, przy równoczesnym zagwarantowaniu pewności prawa i dostępności programu Euratom dla wszystkich uczestników. Należy zapewnić zgodność z odpowiednimi przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012⁽³⁾ (zwanego dalej „rozporządzeniem finansowym”) oraz z wymogami uproszczenia i lepszego stanowienia prawa.
- (25) W celu zapewnienia możliwie najsprawniejszej realizacji, łatwego dostępu dla wszystkich uczestników poprzez uproszczone procedury oraz utworzenia spójnych, kompleksowych i przejrzystych ram dla uczestników, uczestnictwo w programie Euratom i upowszechnianie wyników badań powinno podlegać przepisom mającym zastosowanie do programu ramowego „Horyzont 2020” określonym w rozporządzeniu (UE) nr 1291/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady, z pewnymi zmianami lub wyjątkami.

⁽¹⁾ Zalecenie Komisji z dnia 11 marca 2005 r. w sprawie Europejskiej Karty Naukowca oraz Kodeksu postępowania przy rekrutacji pracowników naukowych (Dz.U. L 75 z 22.3.2005, s. 67).

⁽²⁾ Dz.U. C 73 E z 13.3.2012, s. 34.

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1).

- (26) Należy w dalszym ciągu ułatwiać korzystanie z własności intelektualnej wypracowanej przez uczestników, przy jednoczesnej ochronie uzasadnionych interesów pozostałych uczestników i Wspólnoty zgodnie z rozdziałem 2 Traktatu.
- (27) Fundusz gwarancyjny dla uczestników zarządzany przez Komisję, ustanowiony zgodnie z rozporządzeniem Rady (Euratom) nr 1908/2006⁽¹⁾ oraz z rozporządzeniem Rady (Euratom) nr 139/2012⁽²⁾, okazał się ważnym mechanizmem zabezpieczającym, zmniejszającym ryzyko związane z kwotami należnymi i niezwróconymi przez uchylających zobowiązaniom uczestników. Fundusz gwarancyjny dla uczestników ustanowiony zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1290/2013⁽³⁾, powinien również obejmować działania objęte rozporządzeniem Rady (Euratom) nr 1908/2006, rozporządzeniem (Euratom) nr 139/2012 oraz niniejszym rozporządzeniem.
- (28) Aby zapewnić jednolite warunki realizacji działań pośrednich tego programu, Komisji należy powierzyć uprawnienia wykonawcze do przyjmowania programów prac oraz decyzji zatwierdzających finansowanie działań pośrednich. Te uprawnienia wykonawcze należy wykonywać zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011⁽⁴⁾.
- (29) Osiągnięcie celów programu Euratom w stosownych dziedzinach wymaga prowadzenia działań przekrojowych, w ramach programu Euratom oraz wspólnie z działaniami programu ramowego „Horyzont 2020”.
- (30) Skuteczne zarządzanie efektywnością, w tym ocena i monitorowanie, wymaga opracowania specjalnych
- wskaźników efektywności, umożliwiających pomiar w czasie, zarazem realistycznych i odzwierciedlających logikę interwencji oraz odpowiednich dla właściwej hierarchii celów i działań. Należy wprowadzić odpowiednie mechanizmy koordynacji między realizacją i z jednej strony monitorowaniem programu Euratom a z drugiej monitorowaniem postępu, osiągnięć i funkcjonowania europejskiej przestrzeni badawczej.
- (31) W kwestii treści naukowych i technicznych bezpośrednich działań JRC przeprowadzono konsultacje z Radą Gubernatorów JRC, ustanowioną decyzją Komisji 96/282/Euratom⁽⁵⁾.
- (32) Z uwagi na kwestie pewności prawa należy uchylić decyzję Rady z dnia 16 grudnia 1980 r. ustanawiającą Komitet Konsultacyjny ds. Programu Syntezy Jądrowej⁽⁶⁾, decyzję Rady 84/338/Euratom, EWWiS, EWG⁽⁷⁾, decyzję Rady 2006/970/Euratom⁽⁸⁾, decyzję Rady 2006/976/Euratom⁽⁹⁾, decyzję Rady 2006/977/Euratom⁽¹⁰⁾, decyzję Rady 2012/93/Euratom⁽¹¹⁾, rozporządzenie (Euratom) nr 139/2012, decyzję Rady 2012/94/Euratom⁽¹²⁾, oraz decyzję Rady 2012/95/Euratom⁽¹³⁾.
-
- (⁵) Decyzja Komisji 96/282/Euratom z dnia 10 kwietnia 1996 r. w sprawie reorganizacji Wspólnego Centrum Badawczego (Dz.U. L 107 z 30.4.1996, s. 12).
- (⁶) Dokument Rady 4151/81 (ATO 103) z 8.1.1981, nieopublikowany w Dzienniku Urzędowym.
- (⁷) Decyzja Rady 84/338/Euratom, EWWiS, EWG z dnia 29 czerwca 1984 r. dotycząca struktur i procedur zarządzania oraz koordynacji wspólnotowych działań badawczych, rozwojowych i demonstracji (Dz.U. L 177 z 4.7.1984, s. 25).
- (⁸) Decyzja Rady 2006/970/Euratom z dnia 18 grudnia 2006 r. dotycząca siódmego programu ramowego Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (Euratom) w zakresie działań badawczych i szkoleniowych w dziedzinie jądrowej (2007–2011) (Dz.U. L 400 z 30.12.2006, s. 60).
- (⁹) Decyzja Rady 2006/976/Euratom z dnia 19 grudnia 2006 r. dotycząca programu szczegółowego, wdrażającego siódmy program ramowy Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (Euratom) w zakresie działań badawczych i szkoleniowych w dziedzinie jądrowej (2007–2011) (Dz.U. L 400 z 30.12.2006, s. 404).
- (¹⁰) Decyzja Rady 2006/977/Euratom z dnia 19 grudnia 2006 r. dotycząca programu szczegółowego, który ma zostać zrealizowany w formie działań bezpośrednich przez Wspólne Centrum Badawcze w ramach siódmego programu ramowego Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (Euratom) w zakresie działań badawczych i szkoleniowych w dziedzinie jądrowej (2007–2011) (Dz.U. L 400 z 30.12.2006, s. 434).
- (¹¹) Decyzja Rady 2012/93/Euratom z dnia 19 grudnia 2011 r. dotycząca programu ramowego Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej w zakresie działań badawczych i szkoleniowych w dziedzinie jądrowej (2012–2013) (Dz.U. L 47 z 18.2.2012, s. 25).
- (¹²) Decyzja Rady 2012/94/Euratom z dnia 19 grudnia 2011 r. dotycząca programu szczegółowego, który ma zostać zrealizowany w formie działań pośrednich w ramach wdrażania programu ramowego Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej w zakresie działań badawczych i szkoleniowych w dziedzinie jądrowej (2012–2013) (Dz.U. L 47 z 18.2.2012, s. 33).
- (¹³) Decyzja Rady 2012/95/Euratom z dnia 19 grudnia 2011 r. dotycząca programu szczegółowego, który ma zostać zrealizowany w formie działań bezpośrednich przez Wspólne Centrum Badawcze w ramach wdrażania programu ramowego Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej w zakresie działań badawczych i szkoleniowych w dziedzinie jądrowej (2012–2013) (Dz.U. L 47 z 18.2.2012, s. 40).
- (¹) Rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1908/2006 z dnia 19 grudnia 2006 r. ustanawiające zasady uczestnictwa przedsiębiorstw, ośrodków badawczych i uczelni wyższych w działaniach prowadzonych w ramach siódmego programu ramowego Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej oraz zasady upowszechniania wyników badań (2007–2011) (Dz.U. L 400 z 30.12.2006, s. 1).
- (²) Rozporządzenie Rady (Euratom) nr 139/2012 z dnia 19 grudnia 2011 r. ustanawiające zasady uczestnictwa przedsiębiorstw, ośrodków badawczych i szkół wyższych w działaniach pośrednich prowadzonych na podstawie programu ramowego Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej oraz zasady upowszechniania wyników badań (2012–2013) (Dz.U. L 47 z 18.2.2012, s. 1).
- (³) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1290/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające zasady uczestnictwa i upowszechniania dla programu „Horyzont 2020” – programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020) i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1906/2006 (Zob. s. 81 niniejszego Dziennika Urzędowego).
- (⁴) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

(33) Komisja zasięgnęła opinii Komitetu Naukowo-Technicznego Euratom,

Artykuł 3

Cele

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

TYTUŁ I

USTANOWIENIE

Artykuł 1

Ustanowienie

Niniejsze rozporządzenie ustanawia program badawczo-szkoleniowy Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej na okres od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2018 r. (zwany dalej „programem Euratom”) oraz określa zasady uczestnictwa w przedmiotowym programie, w tym uczestnictwa w programach organów finansujących zarządzających funduszami przyznawanymi zgodnie z niniejszym rozporządzeniem oraz w działaniach prowadzonych wspólnie na mocy niniejszego rozporządzenia oraz programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont 2020” (zwanego dalej „programem ramowym Horyzont 2020”) ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1291/2013.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

- a) „działania w zakresie badań naukowych i innowacji” oznaczają cały wachlarz działań związanych z badaniami, rozwojem technologicznym, demonstracją i innowacjami, w tym promowanie współpracy z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi, upowszechnianie i optymalizację wyników oraz promowanie szkolenia i mobilności naukowców w Europejskiej Wspólnocie Energii Atomowej (zwanej dalej „Wspólnotą”);
- b) „działania bezpośrednie” oznaczają działania w zakresie badań naukowych i innowacji podejmowane przez Komisję za pośrednictwem Wspólnego Centrum Badawczego (zwanego dalej „JRC”);
- c) „działania pośrednie” oznaczają działania w zakresie badań naukowych i innowacji, którym Unia lub Wspólnota (zwane dalej „Unią”) zapewnia wsparcie finansowe i które są podejmowane przez uczestników;
- d) „partnerstwo publiczno-prywatne” oznacza partnerstwo, w którym partnerzy z sektora prywatnego, Wspólnoty oraz, w stosownych przypadkach, inne strony – takie jak organy sektora publicznego – zobowiązują się do wspólnego wspierania opracowania i realizacji programu w zakresie badań naukowych i innowacji lub działań w tej dziedzinie;
- e) „partnerstwo publiczno-publiczne” oznacza partnerstwo, w którym organy sektora publicznego lub mające obowiązek świadczenia usługi publicznej na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym lub międzynarodowym oraz Wspólnota zobowiązują się do wspólnego wspierania opracowania i realizacji programu w zakresie badań naukowych i innowacji lub działań w tej dziedzinie.

1. Ogólnym celem programu Euratom jest prowadzenie działań w zakresie badań jądrowych i szkolenia z naciskiem na ciągłą poprawę bezpieczeństwa jądrowego, ochrony fizycznej obiektów jądrowych i ochrony radiologicznej, by potencjalnie przyczynić się do długoterminowej dekarbonizacji systemu energetycznego w sposób bezpieczny, wydajny i pewny. Cel ogólny jest realizowany przez działania określone w załączniku I w formie działań bezpośrednich i pośrednich, zmierzających do osiągnięcia celów szczegółowych określonych w ust. 2 i 3 niniejszego artykułu.

2. Cele szczegółowe działań pośrednich programu Euratom są następujące:

- a) wsparcie bezpieczeństwa systemów jądrowych;
- b) przyczynianie się do opracowania bezpiecznych długoterminowych rozwiązań w zakresie gospodarowania jądrowymi odpadami końcowymi, w tym ostatecznego składowania geologicznego, jak również podziału i transmutacji;
- c) wspieranie opracowywania i zrównoważonego rozwoju kompetencji w dziedzinie jądrowej w Unii;
- d) wspieranie ochrony radiologicznej i opracowywanie medycznych zastosowań promieniowania, w tym – między innymi – pewnej i bezpiecznej podaży izotopów radioaktywnych i ich stosowania;
- e) dążenie do wykazania wykonalności stosowania syntezy jądrowej jako źródła energii poprzez wykorzystanie istniejących i przyszłych obiektów termojądrowych;
- f) stworzenie podstaw dla przyszłych elektrowni termojądrowych poprzez opracowanie materiałów, technologii i projektu koncepcyjnego;
- g) promowanie innowacji i konkurencyjności przemysłowej;
- h) zapewnienie dostępności i wykorzystania infrastruktury badawczej o znaczeniu paneuropejskim.

3. Cele szczegółowe działań bezpośrednich programu Euratom są następujące:

- a) poprawa bezpieczeństwa jądrowego, w tym: bezpieczeństwa reaktora i bezpieczeństwa paliw, gospodarowania odpadami, w tym ostatecznego składowania geologicznego, jak również podziału i transmutacji; likwidacji i gotowości na wypadek sytuacji wyjątkowej;
- b) poprawa ochrony fizycznej obiektów jądrowych, w tym: zabezpieczenia w sektorze jądrowym, nieproliferacja, zwalczanie nielegalnego handlu oraz forensyka jądrowa;

- c) podnoszenie doskonałości bazy naukowej w dziedzinie jądrowej do celów standaryzacji;
- d) promowanie zarządzania wiedzą, edukacji i szkolenia;
- e) wspieranie polityki Unii w zakresie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony fizycznej obiektów jądrowych.

Każde nowe przydzielenie działania JRC zostanie przeanalizowane przez Radę Gubernatorów Wspólnego Centrum Badawczego, aby sprawdzić spójność z działaniami już prowadzonymi w państwach członkowskich.

4. Program Euratom realizuje się w sposób zapewniający, aby wspierane priorytety i działania odpowiadały zmieniającym się potrzebom i uwzględniały rozwojowy charakter nauki, technologii, innowacji, tworzenia polityki, rynków i społeczeństwa, mając na uwadze optymalizację zasobów ludzkich i finansowych oraz unikanie powielania działań w zakresie badań jądrowych i rozwoju w Unii.

5. W ramach celów szczegółowych, o których mowa w ust. 2 i 3, można uwzględnić nowe, nieprzewidziane potrzeby, które wynikną w okresie realizacji programu Euratom. W należycie uzasadnionych przypadkach można w tym miejscu uwzględnić reagowanie na pojawiające się możliwości, kryzysy i zagrożenia, potrzeby związane z rozwojem nowych kierunków polityki Unii oraz pilotowanie działań, których wsparcie przewiduje się w przyszłych programach.

Artykuł 4

Budżet

1. Koperta finansowa na realizację programu Euratom wynosi 1 603 329 mln EUR. Kwota ta jest podzielona w następujący sposób:

- a) działania pośrednie związane z programem badawczo-rozwojowym w zakresie syntezy jądrowej – 728 232 mln EUR;
- b) działania pośrednie związane z rozszczepieniem jądrowym, bezpieczeństwem jądrowym i ochroną radiologiczną – 315 535 mln EUR;
- c) działania bezpośrednie – 559 562 mln EUR.

W ramach realizacji działań pośrednich programu Euratom na wydatki administracyjne Komisji przeznaczają się średnio nie więcej niż 7 % w czasie trwania programu Euratom i nie więcej niż 6 % w roku 2018.

2. Koperta finansowa programu Euratom może obejmować wydatki związane z działaniami przygotowawczymi, monitorowaniem, kontrolą, audytem i oceną niezbędne do zarządzania tym programem i do realizacji jego celów, zwłaszcza zaś wydatki poniesione z tytułu prowadzenia badań, spotkań

ekspertów, o ile są one związane z ogólnymi celami niniejszego rozporządzenia, wydatki na sieci informatyczne służące przetwarzaniu i wymianie informacji oraz wszelkie inne wydatki w związku z korzystaniem ze wsparcia technicznego i administracyjnego, poniesione przez Komisję w celu zarządzania programem Euratom. Wydatki na działania o charakterze ciągłym lub powtarzalnym, takie jak kontrole, audyt i sieci IT, będą uwzględniane w granicach wydatków administracyjnych Komisji, o których mowa w ust. 1.

3. Jeżeli będzie to konieczne i odpowiednio uzasadnione, w budżecie po 2018 r. można przewidzieć środki na pokrycie wydatków w zakresie pomocy technicznej i administracyjnej, aby umożliwić zarządzanie działaniami, które nie zostaną zakończone do dnia 31 grudnia 2018 r.

4. W przypadku gdy działania bezpośrednie przyczyniają się do realizacji inicjatyw podjętych przez podmioty, którym Komisja powierzyła realizację zadań zgodnie z art. 6 ust. 2 i art. 15, wkładu tego nie uznaje się za część wkładu finansowego przyznanego tym inicjatywom.

5. Zobowiązania budżetowe mogą zostać podzielone na transze roczne. Każdego roku Komisja przeznacza poszczególne transze roczne, uwzględniając postęp prac nad realizacją działań otrzymujących pomoc finansową, ich przewidywane potrzeby oraz dostępność zasobów budżetowych.

Artykuł 5

Stowarzyszenie z państwami trzecimi

1. W programie Euratom mogą być stowarzyszone:

- a) kraje przystępujące, kraje kandydujące i potencjalne kraje kandydujące, zgodnie z zasadami ogólnymi i warunkami ogólnymi uczestnictwa tych krajów w programach Unii ustalonymi w odpowiednich umowach ramowych oraz decyzjach rady stowarzyszenia lub podobnych umowach;
- b) państwa, które są członkami Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) lub państwa lub terytoria objęte europejską polityką sąsiedztwa, spełniające wszystkie poniższe kryteria:
 - (i) mają dobry potencjał naukowy, technologiczny i innowacyjny;
 - (ii) mają historię udanego uczestnictwa w programach UE w zakresie badań naukowych i innowacji;
 - (iii) charakteryzują się uczciwym i sprawiedliwym traktowaniem praw własności intelektualnej.
- c) kraje lub terytoria stowarzyszone z siódmym programem ramowym Euratom.

2. Szczegółowe warunki uczestnictwa państw stowarzyszonych w programie Euratom, w tym dotyczące wkładu finansowego opartego na przychodzie krajowym brutto państwa stowarzyszonego, określa się w drodze międzynarodowych umów między Unią a państwami stowarzyszonymi.

TYTUŁ II

REALIZACJA

ROZDZIAŁ I

Realizacja, zarządzanie i formy wsparcia

Artykuł 6

Zarządzanie i formy wsparcia wspólnotowego

1. Program Euratom realizuje się poprzez działania pośrednie, z wykorzystaniem szeregu form finansowania przewidzianych w rozporządzeniu finansowym, w szczególności dotacji, nagród, zamówień publicznych i instrumentów finansowych. Wsparcie Wspólnoty polega również na działaniach bezpośrednich w postaci działań w zakresie badań naukowych i innowacji podejmowanych przez JRC.

2. Bez uszczerbku dla art. 10 Traktatu Komisja może powierzyć część realizacji programu Euratom organom finansującym, o których mowa w art. 58 ust. 1 lit. c) rozporządzenia finansowego.

Komisja może powierzyć realizację działań pośrednich w ramach programu Euratom organom utworzonym na mocy programu ramowego „Horyzont 2020” lub wymienionym w tym programie.

3. Komisja, w drodze aktów wykonawczych przyjętych zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 12 ust. 3, przyjmuje decyzję zatwierdzającą finansowanie działań pośrednich.

Artykuł 7

Zasady uczestnictwa i upowszechniania wyników badań

1. Z zastrzeżeniem ust. 2 i 3 niniejszego artykułu, udział wszystkich podmiotów prawnych w działaniach pośrednich podejmowanych w programie Euratom regulują przepisy określone w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1290/2013.

2. Do celów programu Euratom „przepisy bezpieczeństwa”, o których mowa w art. 43 ust. 2 akapit pierwszy rozporządzenia (UE) nr 1290/2013 obejmują ochronę interesów obronnych państw członkowskich w rozumieniu art. 24 Traktatu.

W drodze odstępstwa od art. 41 ust. 3 akapit pierwszy rozporządzenia (UE) nr 1290/2013, w przypadku wyników osiągniętych przez uczestników, którzy otrzymali wkład finansowy Wspólnoty, Komisja lub organ finansujący może zgłosić sprzeciw wobec przeniesienia własności lub udzielenia licencji

wyłącznej lub niewyłącznej na rzecz osób trzecich mających siedzibę w państwie trzecim niestowarzyszonym z programem Euratom, jeśli uzna, że udzielenie licencji lub przeniesienie własności nie jest zgodne z interesem rozwoju konkurencyjności gospodarki Unii bądź jest sprzeczne z zasadami etyki lub względami bezpieczeństwa. „Względy bezpieczeństwa” obejmują ochronę interesów obronnych państw członkowskich w rozumieniu art. 24 Traktatu.

W drodze odstępstwa od art. 46 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia (UE) nr 1290/2013, Wspólnocie i jej wspólnym przedsięwzięciom przysługują prawa dostępu do wyników uczestnika, który otrzymał wkład finansowy Wspólnoty, do celów rozwijania, wdrażania i monitorowania polityki i programów Wspólnoty lub zobowiązań przyjętych w ramach międzynarodowej współpracy z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi. Takie prawa dostępu obejmują prawo do upoważniania osób trzecich do korzystania z wyników w zakresie zamówień publicznych oraz prawo do udzielania sublicencji; są one ograniczone do wykorzystania niekomercyjnego i niekonkurencyjnego oraz są udzielane nieodpłatnie.

3. Fundusz gwarancyjny dla uczestników ustanowiony zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1290/2013 zastępuje i stanowi następstwo funduszy gwarancyjnych dla uczestników, które zostały ustanowione zgodnie z rozporządzeniem (Euratom) nr 1908/2006 i rozporządzeniem (Euratom) nr 139/2012.

Wszelkie kwoty z funduszy gwarancyjnych dla uczestników, które zostały ustanowione zgodnie z rozporządzeniem (Euratom) nr 1908/2006 i rozporządzeniem (Euratom) nr 139/2012 przenosi się do funduszu gwarancyjnego dla uczestników ustanowionego zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1290/2013. Uczestnicy działań realizowanych na mocy decyzji 2012/93/Euratom, którzy podpisali umowy o udzielenie dotacji po dniu 31 grudnia 2013 r., przekazują swój wkład na rzecz funduszu gwarancyjnego dla uczestników.

Artykuł 8

Działania przekrojowe

1. Aby osiągnąć cele programu Euratom oraz sprostać wyzwaniom wspólnym dla programu Euratom i programu ramowego „Horyzont 2020”, działania obejmujące działania pośrednie określone w załączniku I lub działania realizujące program szczegółowy programu ramowego „Horyzont 2020” ustanowiony decyzją Rady 2013/743/UE⁽¹⁾ mogą korzystać z wkładu finansowego Unii.

2. Wkład finansowy, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, może być połączeniem wkładów finansowych na działania pośrednie określone w art. 4 niniejszego rozporządzenia i art. 6 rozporządzenia (UE) nr 1291/2013, realizowane w ramach jednego systemu finansowania.

⁽¹⁾ Decyzja Rady 2013/743/UE z dnia 3 grudnia 2013 r. ustanawiająca program szczegółowy wdrażający program „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (2014-2020) (Zob. s. 965 niniejszego Dziennika Urzędowego).

Artykuł 9

Równouprawienie płci

Program Euratom zapewnia skuteczne promowanie równouprawienia płci oraz uwzględnianie wymiaru płci w działaniach w zakresie badań naukowych i innowacji.

Artykuł 10

Zasady etyczne

1. Wszystkie działania w zakresie badań naukowych i innowacji prowadzone w ramach programu Euratom realizuje się zgodnie z zasadami etycznymi i stosownym prawodawstwem krajowym, unijnym i międzynarodowym, w tym zgodnie z Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej oraz europejską konwencją praw człowieka i jej protokołami uzupełniającymi.

Szczególną uwagę zwraca się na zasadę proporcjonalności, prawo do prywatności, prawo do ochrony danych osobowych, prawo do zdrowia fizycznego i psychicznego osób, prawo do niedyskryminacji oraz konieczność zapewnienia wysokiego poziomu ochrony zdrowia ludzi.

2. Działania w zakresie badań naukowych i innowacji prowadzone w ramach programu Euratom skupiają się wyłącznie na zastosowaniach cywilnych.

Artykuł 11

Programy prac

1. Komisja, w drodze aktów wykonawczych przyjętych zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 12 ust. 3, przyjmuje programy prac w zakresie realizacji działań pośrednich. Takie programy prac przewidują przyjęcie podejść oddolnych, umożliwiających innowacyjne potraktowanie każdego celu.

Programy prac określają niezbędne elementy służące realizacji działań zgodnie z rozporządzeniem finansowym, w tym ich szczegółowe cele, powiązane finansowanie i harmonogram, jak również podejście wieloletnie i kierunki strategiczne na kolejne lata realizacji.

2. W przypadku działań bezpośrednich Komisja, zgodnie z decyzją 96/282/Euratom, przyjmuje wieloletni program prac, który precyzuje cele oraz priorytety naukowe i technologiczne przedstawione w załączniku I, a także harmonogram realizacji.

Wieloletni program prac uwzględnia również istotne działania badawcze prowadzone przez państwa członkowskie, państwa stowarzyszone oraz organizacje europejskie i międzynarodowe. Jest on aktualizowany w miarę potrzeb.

3. Programy prac, o których mowa w ust. 1 i 2, uwzględniają sytuację w obszarze nauki, technologii i innowacji na szczeblu krajowym, unijnym i międzynarodowym oraz odpowiednie zmiany polityczne, rynkowe i społeczne. Są one aktualizowane w miarę potrzeb.

4. Programy prac, o których mowa w ust. 1 i 2, zawierają sekcję określającą działania przekrojowe, o których mowa w art. 8.

Artykuł 12

Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga komitet. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

2. Komitet spotyka⁽¹⁾ się w dwóch różnych składach, które zajmują się odpowiednio aspektami programu Euratom związanymi z rozszczepieniem jądrowym oraz aspektami programu związanymi z syntezą jądrową.

3. W przypadku odniesienia do niniejszego ustępu stosuje się procedurę sprawdzającą zgodnie z art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

4. W przypadku gdy opinia komitetu ma być uzyskana w drodze procedury pisemnej, procedura ta kończy się bez rozstrzygnięcia, jeżeli – przed upływem terminu na wydanie opinii – zdecyduje o tym przewodniczący komitetu lub wniesie o to zwykła większość członków komitetu.

Artykuł 13

Komisja regularnie informuje komitet, o którym mowa w art. 12, o ogólnych postępach w realizacji programu Euratom oraz przekazuje im aktualne informacje na temat wszelkich działań pośrednich zaproponowanych lub finansowanych w ramach programu Euratom.

Artykuł 14

Doradztwo zewnętrzne i zaangażowanie społeczne

1. Do celów realizacji programu Euratom w stosownych przypadkach uwzględnia się porady i wkład:

- a) Komitetu Naukowo-Technicznego Euratom zgodnie z art. 134 Traktatu;
- b) utworzonych przez Komisję niezależnych grup doradczych złożonych z ekspertów wysokiej klasy;
- c) struktur dialogu utworzonych na mocy międzynarodowych umów naukowo-technicznych;
- d) działań wybiegających w przyszłość;

⁽¹⁾ Aby ułatwić realizację programu Euratom, w związku z każdym posiedzeniem komitetu programowego o ustalonym porządku obrad Komisja zgodnie z ustalonymi wytycznymi zwróci koszty udziału jednego przedstawiciela każdego państwa członkowskiego oraz jednego eksperta/doradcy z każdego państwa członkowskiego w odniesieniu do tych punktów porządku obrad, co do których dane państwo członkowskie potrzebuje konkretnej fachowej opinii.

- e) ukierunkowanych konsultacji społecznych (w tym – w odpowiednich przypadkach – z organami lub stronami zainteresowanymi na szczeblu regionalnym lub krajowym); oraz
- f) przejrzystych i interaktywnych procesów zapewniających wsparcie odpowiedzialnych badań naukowych i innowacji.

2. W pełni uwzględnia się również plany w zakresie badań naukowych i innowacji wypracowane przez m.in. europejskie platformy technologiczne, inicjatywy w zakresie wspólnego planowania i europejskie partnerstwa innowacyjne.

ROZDZIAŁ II

Szczegółowe obszary działań

Artykuł 15

Małe i średnie przedsiębiorstwa

Szczególne uwagę zwraca się na odpowiednie uczestnictwo małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) w programie Euratom oraz na oddziaływanie tego programu na takie przedsiębiorstwa w zakresie innowacji, a także na sektor prywatny w ogóle. W ramach określonych uzgodnień dotyczących oceny i monitorowania przeprowadza się jakościowe i ilościowe oceny uczestnictwa MŚP.

Artykuł 16

Partnerstwa publiczno-prywatne i publiczno-publiczne

Aby osiągnąć cele określone w art. 3, działania szczegółowe programu Euratom można realizować poprzez:

- a) wspólne przedsięwzięcia ustanowione na mocy rozdziału 5 Traktatu;
- b) partnerstwa publiczno-publiczne w oparciu o system finansowania „dotacja na współfinansowanie programu”;
- c) umowne partnerstwa publiczno-prywatne, o których mowa w art. 25 rozporządzenia (UE) nr 1291/2013.

Artykuł 17

Współpraca z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi

1. Podmioty mające siedzibę w państwach trzecich oraz organizacje międzynarodowe kwalifikują się do uczestnictwa w działaniach pośrednich programu Euratom na warunkach określonych w rozporządzeniu (UE) nr 1290/2013. Wyjątki od reguły ogólnej w tym zakresie określono w art. 7 niniejszego rozporządzenia. Program Euratom promuje współpracę międzynarodową z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi w celu:

- a) podniesienia poziomu doskonałości i zwiększenia atrakcyjności Unii w dziedzinie badań naukowych i innowacji, a także poprawy jej konkurencyjności gospodarczej i przemysłowej;

- b) skutecznego stawienia czoła wspólnym wyzwaniom społecznym;

- c) wsparcia celów polityki zewnętrznej i rozwojowej Unii i uzupełnienia programów zewnętrznych i rozwojowych. Dąży się do synergii z innymi politykami Unii.

2. Ukierunkowane działania mające na celu promowanie współpracy z określonymi państwami trzecimi lub grupami państw trzecich realizuje się w ramach podejścia strategicznego oraz wspólnoty interesów, priorytetów i wzajemnych korzyści, z uwzględnieniem zdolności takich państw w zakresie nauki i technologii oraz ich możliwości rynkowych, a także spodziewanego oddziaływania.

Należy wspierać wzajemny dostęp do programów państw trzecich. W celu zmaksymalizowania wpływu promuje się koordynację i synergii z inicjatywami państw członkowskich i państw stowarzyszonych. Charakter tej współpracy może się zmieniać w zależności od konkretnych państw partnerskich.

Priorytety w zakresie współpracy uwzględniają zmiany w polityce Unii, możliwości współpracy z różnymi państwami trzecimi oraz uczciwe i sprawiedliwe traktowanie praw własności intelektualnej.

Artykuł 18

Informacja, komunikacja, wykorzystywanie i upowszechnianie

- 1. Podczas realizacji programu Euratom działania związane z upowszechnianiem i komunikacją uznaje się za integralną część działań wspieranych przez ten program.

- 2. Działania w zakresie komunikacji mogą obejmować:

- a) inicjatywy na rzecz rozszerzania świadomości i ułatwiania dostępu do finansowania w ramach programu Euratom, kierowane w szczególności do regionów lub typów uczestników charakteryzujących się względnie niskim stopniem uczestnictwa;

- b) udzielanie ukierunkowanego wsparcia projektom i konsorcjom w celu zapewnienia im dostępu do niezbędnych umiejętności, tak aby zoptymalizować komunikację, wykorzystanie i upowszechnianie wyników;

- c) inicjatywy na rzecz wspierania dialogu i dyskusji z opinią publiczną na temat zagadnień naukowych, technologicznych i dotyczących innowacji oraz korzystanie z mediów społecznych i innych innowacyjnych technologii i metod;

- d) informowanie o priorytetach politycznych Unii pod warunkiem, że są one związane z celami niniejszego rozporządzenia; w szczególności Komisja zapewnia państwom członkowskim aktualne i dokładne informacje.

3. Z zastrzeżeniem postanowień Traktatu i stosownego prawodawstwa Unii działania w zakresie upowszechniania mogą obejmować:

- a) działania obejmujące gromadzenie wyników pochodzących z wielu projektów, również finansowanych z innych źródeł, w celu zapewnienia przyjaznych dla użytkownika baz danych oraz sprawozdań podsumowujących najważniejsze wyniki;
- b) upowszechnianie wyników wśród decydentów, łącznie z organami normalizacyjnymi, w celu promowania wykorzystywania wyników istotnych dla polityki przez właściwe organy na poziomie międzynarodowym, unijnym, krajowym i regionalnym.

ROZDZIAŁ III

Kontrola

Artykuł 19

Kontrola i audyt

1. System kontroli ustanowiony do celów realizacji niniejszego rozporządzenia jest zaprojektowany w sposób zapewniający wystarczającą pewność osiągnięcia odpowiedniego poziomu zarządzania ryzykiem związanym ze skutecznością i efektywnością operacji oraz z legalnością i regularnością operacji leżących u ich podstaw, biorąc pod uwagę wieloletni charakter programów, a także charakter odnośnych płatności.

2. System kontroli zapewnia odpowiednią równowagę między zaufaniem a kontrolą, przy uwzględnieniu administracyjnych i innych kosztów kontroli na wszystkich poziomach, w szczególności uczestnikom, co umożliwi osiągnięcie celów programu Euratom oraz zainteresowanie nim najlepszych naukowców i najbardziej innowacyjnych przedsiębiorstw.

3. Stanowiąca część systemu kontroli strategia audytu w zakresie wydatków na działania pośrednie w ramach programu Euratom opiera się na finansowym audycie reprezentatywnej próby wydatków z całego programu. Taką reprezentatywną próbę uzupełnia wybór oparty na ocenie ryzyka związanego z wydatkami.

Audyty wydatków na działania pośrednie w ramach programu Euratom prowadzi się w spójny sposób, zgodnie z zasadami oszczędności, wydajności i skuteczności w celu minimalizacji obciążenia uczestników audytami.

Artykuł 20

Ochrona interesów finansowych Unii

1. Komisja przyjmuje odpowiednie środki zapewniające w trakcie realizacji działań finansowanych na podstawie niniejszego rozporządzenia ochronę interesów finansowych Unii

przez stosowanie środków zapobiegania nadużyciom finansowym, korupcji i innym nielegalnym działaniom, przez skuteczne kontrole oraz, w razie wykrycia nieprawidłowości, przez odzyskiwanie kwot nienależnie wypłaconych a także – w stosownych przypadkach – przez skuteczne, proporcjonalne i odstrasżające kary administracyjne i finansowe.

2. Komisja lub jej przedstawiciele oraz Trybunał Obrachunkowy mają uprawnienia do audytu, na podstawie dokumentacji i na miejscu, wobec wszystkich beneficjentów dotacji, wykonawców i podwykonawców, którzy otrzymali od Unii środki na podstawie niniejszego rozporządzenia.

Bez uszczerbku dla ust. 3, Komisja może prowadzić audyty do dwóch lat po płatności końcowej.

3. Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) może przeprowadzać dochodzenia, w tym kontrole i inspekcje na miejscu, zgodnie z przepisami i procedurami określonymi w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013 ⁽¹⁾ oraz w rozporządzeniu Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 ⁽²⁾, w celu ustalenia, czy miały miejsce nadużycia finansowe, korupcja lub jakiegokolwiek inne bezprawne działania, które naruszają interesy finansowe Unii w związku z umową o udzielenie dotacji, decyzją o udzieleniu dotacji lub zamówieniem finansowanym w ramach programu Euratom.

4. Bez uszczerbku dla przepisów ust. 1, 2 i 3, w umowach o współpracy z państwami trzecimi i z organizacjami międzynarodowymi, zamówieniach, umowach o udzielenie dotacji i decyzjach o udzieleniu dotacji wynikających z wdrożenia niniejszego rozporządzenia zawiera się postanowienia wyraźnie upoważniające Komisję, Trybunał Obrachunkowy i OLAF do prowadzenia takich audytów i dochodzeń zgodnie z ich odpowiednimi kompetencjami.

ROZDZIAŁ IV

Monitorowanie i ocena

Artykuł 21

Monitorowanie

1. Komisja co roku monitoruje realizację programu Euratom, w tym postępy i osiągnięcia. Komisja informuje o nich komitet, o którym mowa w art. 12.

2. Komisja opracowuje w postaci sprawozdania i udostępnia publicznie wyniki monitorowania, o którym mowa w ust. 1.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013 z dnia 11 września 2013 r. dotyczące dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1073/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady i rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1074/1999 (Dz.U. L 248z 18.9.2013, s. 1).

⁽²⁾ Rozporządzenie Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami (Dz.U. L 292 z 15.11.1996, s. 2).

Artykuł 22**Ocena**

1. Oceny przeprowadza się w czasie pozwalającym na uwzględnienie ich wyników w procesie decyzyjnym.

Do 31 maja 2017 r. oraz z uwzględnieniem oceny *ex-post* siódmego programu ramowego Euratom ustanowionego decyzją 2006/970/Euratom oraz programu ramowego Euratom (2012–2013) ustanowionego decyzją 2012/93/Euratom, która to ocena ma zostać zakończona do końca 2015 r., Komisja dokonuje z pomocą wybranych w przejrzystym procesie niezależnych ekspertów śródkresowej oceny programu Euratom dotyczącej osiągnięcia celów pod względem wyników i postępów w zakresie oddziaływania oraz dalszej stosowności wszystkich środków, skuteczności i wykorzystania zasobów, potencjału dalszego uproszczenia i europejskiej wartości dodanej. Ocena ta uwzględnia również wkład środków w osiągnięcie unijnych priorytetów w zakresie inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu, w osiągnięcie wyników dotyczących długoterminowego oddziaływania środków zastosowanych wcześniej oraz uwzględni stopień synergii i interakcji z innymi programami finansowanymi przez Unię, w tym z funduszami strukturalnymi.

Do 31 grudnia 2022 r. Komisja – z pomocą wybranych w przejrzystym procesie niezależnych ekspertów – dokonuje oceny *ex-post* programu Euratom. Ocena ta obejmuje zasadność, realizację i osiągnięcia oraz skutki długoterminowe i trwałość środków oraz przyczynia się do podjęcia decyzji na temat ewentualnego przedłużenia, zmiany lub zawieszenia kolejnego środka.

2. Bez uszczerbku dla ust. 1 działania pośrednie i bezpośrednie programu Euratom podlegają osobnej ocenie.

3. W ocenach, o których mowa w ust. 1 i 2, dąży się do określenia postępów poczynionych na drodze do osiągnięcia celów określonych w art. 3, z uwzględnieniem odnośnych wskaźników efektywności określonych w załączniku II.

4. Państwa członkowskie dostarczają Komisji – o ile jest to zasadne i możliwe – wszelkich danych i informacji koniecznych do monitorowania i oceny przedmiotowych środków.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli 16 grudnia 2013 r.

5. Komisja przekazuje wnioski z ocen, o których mowa w ust. 1 i 2, wraz ze swoimi spostrzeżeniami, Parlamentowi Europejskiemu, Radzie oraz Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu.

TYTUŁ III

PRZEPISY KOŃCOWE I PRZEJŚCIOWE**Artykuł 23****Uchylenie i przepisy przejściowe**

1. Z dniem 1 stycznia 2014 r. uchyła się decyzję dnia z 16 grudnia 1980 r. ustanawiającą komitet konsultacyjny ds. programu syntezy jądrowej, decyzję 84/338/Euratom, EWWiS, EWG, decyzję 2006/970/Euratom, decyzję 2006/976/Euratom, decyzję 2006/977/Euratom, rozporządzenie (Euratom) nr 1908/2006, decyzję 2012/93/Euratom, rozporządzenie (Euratom) nr 139/2012, decyzję 2012/94/Euratom oraz decyzję 2012/95/Euratom.

2. Działania otrzymujące wkłady finansowe Wspólnoty na mocy programów ustanowionych decyzjami, o których mowa w ust. 1, oraz powiązane zobowiązania finansowe są w dalszym ciągu regulowane przepisami mającymi zastosowanie do tych programów do czasu ich zakończenia.

3. Koperta finansowa, o której mowa w art. 4, może również pokrywać wydatki na wsparcie techniczne i administracyjne służące zapewnieniu przejścia między programem Euratom a środkami przyjętymi na mocy decyzji 2012/93/Euratom, decyzji 2012/94/Euratom i decyzji 2012/95/Euratom.

4. Aby zapewnić ciągłość wspierania przez Wspólnotę badań w dziedzinie syntezy jądrowej, wydatki poczynione od dnia 1 stycznia 2014 r. przez beneficjentów działań związanych ze współfinansowaniem programu, o których mowa w załączniku I lit. i), kwalifikują się do wsparcia przez Wspólnotę.

Artykuł 24**Wejście w życie**

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie trzeciego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

W imieniu Rady

V. JUKNA

Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK I

DZIAŁANIA

Uzasadnienie programu Euratom – droga do 2020 r.

Poprzez osiągnięcie celów określonych w art. 3 program Euratom zintensyfikuje wyniki uzyskane w ramach trzech celów priorytetowych programu ramowego „Horyzont 2020” to jest: *doskonałej bazy naukowej, wiodącej pozycji w przemyśle, oraz wyzwani społecznych.*

Energia jądrowa stanowi element debaty na temat przeciwdziałania zmianie klimatu i zmniejszenia uzależnienia Europy od importowanej energii. W szerszym kontekście poszukiwania zrównoważonego koszyka energetycznego na przyszłość, program Euratom przyczyni się również za pomocą swoich działań badawczych do debaty nad korzyściami i ograniczeniami wytwarzania energii pochodzącej z rozszczepienia jądrowego dla gospodarki niskoemisyjnej. Dzięki zapewnieniu ciągłej poprawy bezpieczeństwa jądrowego, bardziej zaawansowane technologie jądrowe mogą zaferować również wizję znacznej poprawy efektywności i wykorzystania zasobów oraz wytwarzania mniejszej ilości odpadów niż przy obecnych projektach. Możliwie największa uwaga będzie poświęcona kwestiom bezpieczeństwa jądrowego.

Program Euratom przyczyni się do wzmocnienia ram badań naukowych i innowacji w dziedzinie jądrowej oraz do koordynacji wysiłków badawczych państw członkowskich, co pozwala zapobiec powielaniu, utrzymać masę krytyczną w kluczowych obszarach oraz zapewnić optymalne wykorzystanie finansowania publicznego. Ta koordynacja wysiłków nie uniemożliwia jednak państwom członkowskim ustanawiania programów spełniających potrzeby krajowe.

Strategia rozwoju energii termojądrowej jako wiarygodnej opcji dla komercyjnej, bezemisyjnej produkcji energii będzie się rozwijać zgodnie z planem działania obejmującym najważniejsze etapy, którego celem jest osiągnięcie produkcji energii elektrycznej do 2050 r. W celu realizacji tej strategii musi być przeprowadzona się restrukturyzacja prac nad syntezą jądrową w Unii, obejmującą zarządzanie, finansowanie i kierowanie, zapewniającą przeniesienie nacisku z samych badań na projektowanie, budowę i eksploatację przyszłych obiektów takich jak ITER, DEMO i kolejnych. Będzie to wymagać to bliskiej współpracy całego środowiska zajmującego się syntezą jądrową w Unii, Komisji i krajowych agencji finansujących.

Aby zachować w Unii wiedzę fachową niezbędną dla osiągnięcia powyższych celów, program Euratom musi zwiększyć swoją rolę w działalności szkoleniowej poprzez stworzenie obiektów szkoleniowych o znaczeniu paneuropejskim pozwalających na realizację określonych programów. W dalszym ciągu prowadzone będą działania promujące europejską przestrzeń badawczą i sprzyjające integracji państw członkowskich z państwami stowarzyszonymi.

Działania niezbędne do osiągnięcia celów programu*Działania pośrednie*

W celu zagwarantowania wzajemnego wzmocnienia wysiłków badawczych państw członkowskich i sektora prywatnego przez działania pośrednie programu Euratom, mają być ustalone się priorytety programów prac na podstawie odpowiedniego wkładu organów krajowych i zainteresowanych stron w dziedzinie badań jądrowych zgromadzonych w organach lub ramach takich jak platformy technologiczne i fora techniczne ds. systemów jądrowych i bezpieczeństwa jądrowego, gospodarowania odpadami końcowymi oraz ds. ochrony radiologicznej/ds. zagrożenia związanego z niskimi dawkami promieniowania czy badań w dziedzinie syntezy jądrowej lub wszelkie inne stosowne organizacje lub fora zainteresowanych stron w dziedzinie jądrowej.

- a) wsparcie bezpieczeństwa systemów jądrowych; (wyzwania społeczne, doskonała baza naukowa, wiodąca pozycja w przemyśle)

Zgodnie z ogólnym celem wsparcie wspólnych działań badawczych w zakresie bezpiecznej eksploatacji i wycofywania z eksploatacji systemów reaktorów (łącznie z obiektami jądrowego cyklu paliwowego) stosowanych w Unii lub, w zakresie niezbędnym dla zachowania ogólnej wiedzy fachowej w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego w Unii, na tych typach reaktorów, które mogą być stosowane w przyszłości, z wyłącznym uwzględnieniem aspektów bezpieczeństwa, w tym wszystkich aspektów cyklu paliwowego, takich jak podział i transmutacja.

- b) Przyczynianie się do opracowania bezpiecznych długoterminowych rozwiązań w zakresie gospodarowania jądrowymi odpadami końcowymi, w tym ostatecznego składowania geologicznego, jak również podziału i transmutacji (doskonała baza naukowa; wyzwania społeczne)

Wspólne lub skoordynowane działania badawcze dotyczące pozostałych kluczowych aspektów składowania geologicznego wypalonego paliwa jądrowego i odpadów promieniotwórczych długozyciowych oraz, w stosownych przypadkach, demonstracja w dziedzinie technologii i bezpieczeństwa. Działania te mają promować wypracowanie wspólnego poglądu Unii na główne kwestie związane z gospodarowaniem odpadami od usuwania paliwa po unieszkodliwianie.

Działania badawcze związane z gospodarowaniem pozostałymi strumieniami odpadów promieniotwórczych, dla których nie istnieją obecnie procesy dojrzałe pod względem przemysłowym.

- c) Wspieranie opracowywania i zrównoważoności w zakresie kompetencji i doskonałości w dziedzinie jądrowej na szczeblu Unii (doskonała baza naukowa)

Promowanie wspólnych działań w zakresie szkolenia i mobilności między ośrodkami badawczymi a przemysłem oraz między różnymi państwami członkowskimi i państwami stowarzyszonymi oraz wspieranie zachowania wielodyscyplinarnych kompetencji w dziedzinie jądrowej w celu zagwarantowania dostępności odpowiednio wykwalifikowanych naukowców, inżynierów i pracowników w sektorze jądrowym w Unii w perspektywie długoterminowej.

- d) Wspieranie ochrony radiologicznej i opracowywanie medycznych zastosowań promieniowania, w tym – między innymi – pewnej i bezpiecznej podaży izotopów promieniotwórczych i ich stosowania (doskonała baza naukowa; wyzwania społeczne)

Wspólne lub skoordynowane działania badawcze, w szczególności te dotyczące zagrożenia związanego z niskimi dawkami promieniowania (narażenie przemysłowe, medyczne lub środowiskowe) oraz zarządzania awaryjnego dotyczącego awarii z udziałem promieniowania, a także dotyczące radioekologii, mające na celu stworzenie paneuropejskiej bazy naukowo-technicznej umożliwiającej opracowanie solidnego, sprawiedliwego i społecznie akceptowalnego systemu ochrony.

Działania badawcze nad medycznymi zastosowaniami promieniowania jonizującego oraz podejmujące kwestie aspektów operacyjnych w zakresie ochrony radiologicznej, a także wykorzystanie tych badań.

- e) Dążenie do wykazania wykonalności stosowania syntezy jądrowej jako źródła energii poprzez wykorzystanie istniejących i przyszłych obiektów termojądrowych (wiodąca pozycja w przemyśle, wyzwania społeczne)

Wsparcie wspólnych działań badawczych podejmowanych przez członków Europejskiej umowy na rzecz rozwoju syntezy jądrowej i wszelkich podmiotów, o których mowa w lit. i), w celu zapewnienia szybkiego rozpoczęcia wysokowydajnej eksploatacji ITER, w tym między innymi wykorzystanie stosownych obiektów (w tym *Joint European Torus* - JET), zastosowanie zintegrowanego modelowania z wykorzystaniem między innymi zaawansowanych komputerów oraz działania szkoleniowe mające na celu przygotowanie następnego pokolenia naukowców i inżynierów.

- f) Stworzenie podstaw dla przyszłych elektrowni termojądrowych poprzez opracowanie materiałów, technologii i projektu koncepcyjnego (wiodąca pozycja w przemyśle, wyzwania społeczne)

Wsparcie wspólnych działań podejmowanych przez członków Europejskiej umowy na rzecz rozwoju syntezy jądrowej i wszelkich podmiotów, o których mowa w lit. i), w celu opracowania i kwalifikacji materiałów dla elektrowni do celów demonstracji, wymagających między innymi podjęcia prac przygotowawczych dla odpowiedniego obiektu do testowania materiałów, oraz wynegocjowania udziału Unii w tym obiekcie w stosownych ramach międzynarodowych. Taki rozwój i kwalifikacje wykorzystują wszystkie możliwe poziomy dostępne możliwości eksperymentalnych, obliczeniowych i teoretycznych.

Wsparcie wspólnych działań badawczych podejmowanych przez członków Europejskiej umowy na rzecz rozwoju syntezy jądrowej i wszelkich podmiotów, o których mowa w lit. i), dotyczących kwestii eksploatacji reaktora oraz opracowania i demonstracji wszystkich stosownych technologii związanych z elektrownią termojądrową do celów demonstracji. Działania obejmują przygotowanie kompletnego projektu koncepcyjnego demonstracyjnej elektrowni oraz analizę potencjału wykorzystania stellaratorów w elektrowniach.

- g) Sprzyjanie innowacjom i konkurencyjności przemysłowej (wiodąca pozycja w przemyśle)

Realizacja lub wsparcie zarządzania wiedzą i transferu technologii z badań współfinansowanych w ramach programu Euratom do przemysłu, z wykorzystaniem wszystkich innowacyjnych aspektów badań.

Promowanie innowacji poprzez, między innymi, otwarty dostęp do publikacji naukowych, bazę danych dla zarządzania wiedzą i upowszechniania jej oraz promowanie technologii w programach edukacyjnych.

W dalszej perspektywie program Euratom ma wspierać przygotowanie i rozwój konkurencyjnego sektora syntezy jądrowej, ułatwiając udział sektora prywatnego, oraz – w stosownych przypadkach – MŚP, w szczególności poprzez realizację planu działań w zakresie technologii prowadzącego do stworzenia elektrowni termojądrowej przy aktywnym zaangażowaniu przemysłu w fazie projektowania i rozwoju projektów.

- h) Zapewnienie dostępności i wykorzystania infrastruktury badawczej o znaczeniu paneuropejskim (doskonała baza naukowa)

Działania wspierające budowę, modernizację, stosowanie i ciągłą dostępność kluczowej infrastruktury badawczej w ramach programu Euratom oraz stosowny dostęp do tej infrastruktury i współpraca w jej ramach.

i) Europejski program na rzecz syntezy jądrowej

Dotacja (działanie związane ze współfinansowaniem programu) ma być przyznana się podmiotom prawnym ustanowionym lub wyznaczonym przez państwa członkowskie i jakiegokolwiek państwo trzecie stowarzyszone z programem Euratom, które opracują wspólny program działań służący realizacji planu działania zmierzającego do osiągnięcia celu w zakresie produkcji energii elektrycznej do 2050 r. Dotacja ta może obejmować środki niefinansowe Wspólnoty, takie jak naukowa i techniczna eksploatacja obiektu JET zgodnie z art. 10 Traktatu, lub oddelegowanie personelu Komisji.

Działania bezpośrednie JRC

Priorytety działań bezpośrednich mają być ustalone poprzez konsultacje z właściwymi dyrekcjami generalnymi Komisji i Radą Gubernatorów JRC.

Działania jądrowe JRC muszą mieć na celu wsparcie realizacji dyrektyw Rady 2009/71/Euratom⁽¹⁾ i 2011/70/Euratom⁽²⁾ oraz konkluzji Rady, zgodnie z którymi priorytetem jest zapewnienie najwyższej jakości bezpieczeństwa jądrowego w Unii i na arenie międzynarodowej.

JRC przyczyni się zwłaszcza do badań nad bezpieczeństwem jądrowym niezbędnych do bezpiecznego, pewnego i pokojowego wykorzystania energii jądrowej oraz innych zastosowań nierozszczepialnych. JRC zapewnia naukową podstawę odpowiednich polityk unijnych oraz – w stosownych przypadkach – reaguje w granicach swojej misji i kompetencji w przypadku zdarzeń, incydentów i wypadków jądrowych. W tym celu JRC przeprowadzi badania i oceny, dostarczy referencji i norm oraz prowadzi specjalne szkolenia i działania edukacyjne. W stosownych wypadkach należy dążyć do uzyskania synergii ze stosownymi przekrojowymi inicjatywami, mając na celu optymalizację wykorzystania zasobów ludzkich i finansowych oraz unikanie powielania w Unii Europejskiej badań i rozwoju w dziedzinie jądrowej. Działania JRC w tych dziedzinach będą prowadzone z uwzględnieniem odnośnych inicjatyw na szczeblu regionów, państw członkowskich lub Unii Europejskiej, z perspektywy kształtowania europejskiej przestrzeni badawczej.

a) Poprawa bezpieczeństwa jądrowego, w tym: bezpieczeństwa reaktora i bezpieczeństwa paliwowego, gospodarowania odpadami, w tym ostatecznego składowania geologicznego, jak również podziału i transmutacji; likwidacji i gotowości na wypadek sytuacji wyjątkowej;

JRC przyczyni się do opracowania narzędzi i metod pozwalających na uzyskanie wysokich norm bezpieczeństwa obiektów jądrowych i cykli paliwowych mających znaczenie dla Europy. Narzędzia i metody obejmą:

- (1) analizy i modelowanie poważnych awarii oraz metodę oceny marginesów bezpieczeństwa eksploatacji obiektów jądrowych; wsparcie opracowania wspólnego europejskiego podejścia do oceny zaawansowanych cykli paliwowych i projektów; oraz analizę i upowszechnianie wniosków wyciągniętych z doświadczeń z eksploatacji. JRC nadal będzie rozwijać repozytorium informacji zwrotnych na temat doświadczeń operacyjnych w zakresie elektrowni jądrowych, aby skoncentrować swoje działania na wyzwaniach związanych z bezpieczeństwem jądrowym po awarii w Fukusimie, odwołując się do kompetencji państw członkowskich w tej dziedzinie;
- (2) minimalizację niepewności naukowej w odniesieniu do przewidywania długoterminowego zachowania odpadów jądrowych i rozprzestrzeniania się radionuklidów w środowisku; kluczowe aspekty badań nad likwidacją obiektów jądrowych;
- (3) wymianę z odpowiednimi zainteresowanymi podmiotami w dziedzinie wzmocnienia potencjału Unii w zakresie reagowania na awarie i zdarzenia jądrowe poprzez badania nad systemami alarmowymi i modelami radiologicznego rozprzestrzeniania się substancji promieniotwórczych w powietrzu oraz poprzez mobilizację zasobów i wiedzy eksperckiej pozwalających na analizę i modelowanie awarii jądrowych.

b) Poprawa ochrony fizycznej obiektów jądrowych, w tym: zabezpieczenia w sektorze jądrowym, nieproliferacja, zwalczanie nielegalnego handlu oraz forensyka jądrowa

Możliwie największa uwaga musi być poświęcona się kwestiom nieproliferaacji. JRC:

- (1) opracuje wzmocnioną metodologię oraz metody i techniki wykrywania/weryfikacji w celu wsparcia zabezpieczeń Wspólnoty oraz wzmocnienia zabezpieczeń międzynarodowych;
- (2) opracuje i będzie stosować wzmocnione metody i techniki w celu zapobiegania zdarzeniom jądrowym i promieniotwórczym, wykrywania ich i reagowania na nie, łącznie z kwalifikacją technologii wykrywania i opracowaniem metod i technik w zakresie forensyki jądrowej w celu zwalczania nielegalnego handlu w globalnych ramach CBRN (chemicznych, biologicznych, radiologicznych i jądrowych);

⁽¹⁾ Dyrektywa Rady 2009/71/Euratom z dnia 25 czerwca 2009 r. ustanawiająca wspólnotowe ramy bezpieczeństwa jądrowego obiektów jądrowych (Dz.U. L 172 z 2.7.2009, s. 18).

⁽²⁾ Dyrektywa Rady 2011/70/Euratom z dnia 19 lipca 2011 r. ustanawiająca ramy wspólnotowe w zakresie odpowiedzialnego i bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi (Dz.U. L 199 z 2.8.2011, s. 48).

(3) będzie wspierać realizację Układu o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej oraz strategii dotyczących Unii poprzez analizy i badania oraz śledzenie technicznych zmian w zakresie systemów kontroli eksportu, udzielając wsparcia stosownym służbom Komisji i Unii.

c) Zwiększanie doskonałości bazy naukowej w dziedzinie jądrowej dla celów standaryzacji

JRC nadal będzie rozwijać bazę naukową dla celów bezpieczeństwa jądrowego i ochrony fizycznej obiektów jądrowych. Szczególny nacisk będzie kładziony się na badania nad podstawowymi właściwościami i zachowaniem aktywności, materiałów strukturalnych i jądrowych. Wspierając standaryzację na szczeblu Unii, JRC zapewni nowoczesne normy, dane referencyjne i pomiary w dziedzinie jądrowej, łącznie z opracowaniem i realizacją stosownych baz danych i narzędzi oceny. JRC wesprze dalszy rozwój zastosowań medycznych, a mianowicie rozwój nowych terapii walki z rakiem opartych na promieniowaniu alfa.

d) Promowanie zarządzania wiedzą, edukacji i szkolenia

JRC musi na bieżąco śledzić rozwój sytuacji w zakresie badań, instrumentów oraz przepisów w zakresie bezpieczeństwa i środowiska. W tym celu musi zostać wdrożony plan inwestycji dla infrastruktury naukowej.

Aby Unia zachowała wiodącą pozycję w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego oraz ochrony fizycznej obiektów jądrowych, JRC musi opracować instrumenty zarządzania wiedzą, monitoruje tendencje w dziedzinie zasobów ludzkich w Unii poprzez obserwatorium zasobów ludzkich w dziedzinie jądrowej oraz przygotowuje specjalne programy szkoleniowo-edukacyjne obejmujące również aspekty likwidacji.

e) Wspieranie polityki Unii w zakresie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony fizycznej obiektów jądrowych.

JRC musi rozwijać swoją wiedzę fachową i doskonałość, aby dostarczać niezależnych dowodów naukowych i technicznych, które mogą być konieczne do wspierania unijnej polityki w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony fizycznej obiektów jądrowych.

Jako organ wykonawczy Euratomu na Międzynarodowym Forum IV Generacji (GIF), JRC będzie kontynuować koordynację wkładu Wspólnoty w GIF. JRC kontynuuje i w dalszym ciągu rozwija międzynarodową współpracę badawczą z głównymi krajami partnerskimi i organizacjami międzynarodowymi (MAEA, OECD/NEA) w celu promowania unijnej polityki w zakresie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony fizycznej obiektów jądrowych.

Działania przekrojowe w ramach programu Euratom

Aby osiągnąć cele ogólne program Euratom będzie wspierać działania dodatkowe (pośrednie i bezpośrednie, obejmujące koordynację i promowanie wspólnego programowania) zapewniające synergię nakładów badawczych w celu rozwiązania wspólnych wyzwań (takich jak materiały, technologie chłodzenia, dane referencyjne w dziedzinie jądrowej, modelowanie i symulacje, zdalna obsługa, gospodarowanie odpadami, ochrona radiologiczna).

Działania przekrojowe i interakcje z programem „Horyzont 2020”

Dla osiągnięcia celów programu Euratom zapewniane będą właściwe powiązania i interakcje z programem szczegółowym programu ramowego „Horyzont 2020”, takie jak wspólne zaproszenia do składania wniosków.

Program Euratom może przyczynić się do instrumentu dłużnego i kapitałowego opracowanego na mocy programu ramowego „Horyzont 2020”, który będzie rozszerzony się o cele, o których mowa w art. 3.

Współpraca z krajami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi

Współpraca międzynarodowa w zakresie badań jądrowych i innowacji musi być kontynuowana w oparciu o wspólne cele i wzajemne zaufanie, mając na względzie uzyskanie wyraźnych i ważnych korzyści dla Unii i jej środowiska. Jako wkład w osiągnięcie celów szczegółowych określonych w art. 3, Wspólnota będzie dążyć do wzmocnienia naukowej i technicznej wiedzy fachowej Unii poprzez międzynarodowe umowy o współpracy oraz promuje dostęp unijnego przemysłu jądrowego do nowych wschodzących rynków.

Międzynarodowa współpraca będzie promowana w wielostronnych ramach (takich jak MAEA, OECD, ITER, GIF) oraz poprzez kontynuację istniejącej lub rozwój nowej dwustronnej współpracy z państwami posiadającymi silną bazę badawczo-rozwojową i przemysłową oraz działające, projektowane lub budowane obiekty badawcze.

ZAŁĄCZNIK II

WSKAŹNIKI EFEKTYWNOŚCI

W niniejszym załączniku dla każdego celu szczegółowego programu Euratom podano szereg kluczowych wskaźników efektywności mających pomóc w ocenie rezultatów i skutków, które mogą zostać dopracowane podczas realizacji programu Euratom.

1. Wskaźniki dla działań pośrednich

- a) wsparcie bezpieczeństwa systemów jądrowych;
 - Liczba projektów (wspólne badania lub działania koordynowane), które mogą doprowadzić do wyraźnej poprawy bezpieczeństwa praktyki jądrowej w Europie.
- b) przyczynianie się do opracowania bezpiecznych długoterminowych rozwiązań w zakresie gospodarowania jądrowymi odpadami końcowymi, w tym ostatecznego składowania geologicznego, jak również podziału i transmutacji;
 - Liczba projektów przyczyniających się do opracowania bezpiecznych długoterminowych rozwiązań w zakresie gospodarowania jądrowymi odpadami końcowymi.
- c) wspieranie opracowywania i zrównoważoności w zakresie rozwoju kompetencji i doskonałości w dziedzinie jądrowej w Unii;
 - Szkolenie poprzez badania – liczba doktorantów i naukowców ze stopniem doktora, którym udzielono wsparcia w projektach Euratomu w zakresie rozszerzenia jądrowego.
 - Liczba pracowników naukowych i stażystów w programie syntezy jądrowej Euratomu.
- d) wspieranie ochrony radiologicznej i opracowywanie medycznych zastosowań promieniowania, w tym – między innymi – pewnej i bezpiecznej podaży i stosowania izotopów promieniotwórczych;
 - Liczba projektów, które mogą mieć wyraźny wpływ na praktykę regulacyjną dotyczącą ochrony radiologicznej oraz na opracowywanie medycznych zastosowań promieniowania.
- e) dążenie do wykazania wykonalności stosowania syntezy jądrowej jako źródła energii poprzez wykorzystanie istniejących i przyszłych obiektów termojądrowych;
 - Liczba publikacji we wpływowych czasopismach recenzowanych.
- f) stworzenie podstaw dla przyszłych elektrowni termojądrowych poprzez opracowanie materiałów, technologii i projektu koncepcyjnego;
 - Odsetek ważnych etapów planu działania w zakresie syntezy jądrowej ustalonych na lata 2014–2018 osiągniętych przez program Euratom.
- g) sprzyjanie innowacji i konkurencyjności przemysłowej;
 - Liczba firm odpryskowych powstałych w wyniku badań syntezy jądrowej w programie Euratom.
 - Liczba złożonych wniosków patentowych i patentów przyznanych na podstawie działalności badawczej wspieranej w ramach programu Euratom.
- h) zapewnienie dostępności i wykorzystania infrastruktury badawczej o znaczeniu paneuropejskim;
 - Liczba naukowców mających dostęp do infrastruktury badawczej dzięki wsparciu przez Euratom.

2. Wskaźniki dla działań bezpośrednich

- a) wskaźnik oddziaływania dla wsparcia polityki JRC;
 - Liczba wymiernych, konkretnych przypadków oddziaływania na polityki Unii wynikających ze wsparcia technicznego i naukowego świadczonego przez JRC.

b) wskaźnik produktywności naukowej JRC;

— Liczba publikacji recenzowanych.

Wskaźniki, o których mowa w lit. a) i b) mogą być reprezentowane zgodnie z następującymi celami wspólnotowymi dotyczącymi działań bezpośrednich:

- poprawa bezpieczeństwa jądrowego, w tym: bezpieczeństwa reaktora i bezpieczeństwa paliwowego, gospodarowania odpadami, w tym ostatecznego składowania geologicznego, jak również podziału i transmutacji, likwidacji i gotowości na wypadek sytuacji wyjątkowej;
 - poprawa ochrony fizycznej obiektów jądrowych, w tym: zabezpieczenia w sektorze jądrowym, nieprolifercja, zwalczanie nielegalnego handlu oraz forensyka jądrowa;
 - zwiększanie doskonałości bazy naukowej w dziedzinie jądrowej dla celów standaryzacji;
 - promowanie zarządzania wiedzą, edukacji i szkolenia;
 - wspieranie polityki Unii w zakresie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony fizycznej obiektów jądrowych.
-

DECYZJE

DECYZJA RADY

z dnia 3 grudnia 2013 r.

ustanawiająca program szczegółowy wdrażający program „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020) i uchylająca decyzje 2006/971/WE, 2006/972/WE, 2006/973/WE, 2006/974/WE i 2006/975/WE

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

(2013/743/UE)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 182 ust. 4,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Parlamentu Europejskiego,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów ⁽²⁾,

stanowiąc zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Zgodnie z art. 182 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont 2020”, ustanowiony rozporządzeniem (UE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1291/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ⁽³⁾ – ma być wdrażany poprzez program szczegółowy, który określa cele szczegółowe i zasady ich realizacji, ustala czas trwania programu oraz przewiduje środki, które uznano za konieczne.
- (2) Cel ogólny programu „Horyzont 2020” powinien realizowany poprzez trzy priorytety, do których należą: tworzenie doskonałej bazy naukowej („Doskonała baza naukowa”), osiągnięcie wiodącej pozycji w przemyśle

(„Wiodąca pozycja w przemyśle”) i stawianie czoła wyzwaniom społecznym („Wyzwania społeczne”). Cel ogólny powinien być także realizowany poprzez cele szczegółowe „Upowszechnianie doskonałości i zapewnianie szerszego uczestnictwa” oraz „Nauka z udziałem społeczeństwa i dla społeczeństwa”. Te priorytety i cele szczegółowe powinny się realizować w ramach programu szczegółowego, którego poszczególne części dotyczą każdego z trzech priorytetów: pierwsza część odnosi się do celu szczegółowego „Upowszechniania doskonałości i zapewniania szerszego uczestnictwa”, druga do celu szczegółowego – „Nauki z udziałem społeczeństwa i dla społeczeństwa”, a trzecia – do „Działań bezpośrednich Wspólnego Centrum Badawczego (JRC) nienależących do obszaru badań jądrowych”.

- (3) Wszystkie trzy priorytety programu Horyzont 2020 oraz cele szczegółowe powinny obejmować wymiar międzynarodowy. Należy utrzymać działania w ramach współpracy międzynarodowej przynajmniej na szczeblu siódmego programu ramowego Wspólnoty Europejskiej w zakresie badań, rozwoju technologicznego i demonstracji, programu ramowego na lata 2007-2013 („siódmy program ramowy”, przyjętego decyzją Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2006/1982/WE ⁽⁴⁾).
- (4) Podczas gdy rozporządzenie (UE) nr 1291/2013 określa cel ogólny programu Horyzont 2020, priorytety oraz ogólne kierunki działań celów szczegółowych i działań, jakie należy wykonać, natomiast w programie szczegółowym powinno się określić cele szczegółowe i ogólne kierunki działań, które dotyczą poszczególnych części. Przepisy dotyczące realizacji Programu określone w rozporządzeniu (UE) nr 1291/2013, w tym przepisy dotyczące zasad etycznych, mają pełne zastosowanie do przedmiotowego programu szczegółowego.
- (5) Każda z części programu szczegółowego powinna stanowić uzupełnienie jego pozostałych części i być realizowana spójnie z nimi.

⁽¹⁾ Dz.U. C 181 z 21.6.2012, s. 111

⁽²⁾ Dz.U. C 277 z 13.9.2012, s. 143

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1291/2013 ustanawiające „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020) i uchylająca decyzję nr 1982/2006/WE (Zob. s. 104 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽⁴⁾ Decyzja nr 1982/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. dotycząca siódmego programu ramowego Wspólnoty Europejskiej w zakresie badań, rozwoju technologicznego i demonstracji (2007-2013) (Dz.U. L 412 z 30.12.2006, s. 1).

- (6) Istnieje pilna potrzeba wzmocnienia, poszerzenia i rozbudowania zakresu doskonałości unijnej bazy naukowej oraz przyciągnięcia badań i talentów światowej klasy, tak aby zapewnić konkurencyjność i dobrostan Europy w perspektywie długoterminowej. Priorytet „Doskonała baza naukowa” powinna wspierać działania Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych (ERBN) w dziedzinie badań pionierskich, przyszłych i powstających technologii, działań „Maria Skłodowska-Curie” i europejskiej infrastruktury badawczej. Celem tych działań powinno być poszerzenie kompetencji w perspektywie długoterminowej, silna koncentracja na nauce i systemach kolejnej generacji oraz następnym pokoleniu naukowców, a także zapewnienie wsparcia nowym talentom z całej Unii i z krajów stowarzyszonych. Działania Unii na rzecz wspierania doskonałej bazy naukowej powinny przyczynić się do skonsolidowania europejskiej przestrzeni badawczej (EPB) oraz do podniesienia konkurencyjności i atrakcyjności systemu nauki Unii w skali globalnej.
- (7) Działania badawcze prowadzone w ramach priorytetu „Doskonała baza naukowa” należy wyznaczyć zgodnie z potrzebami i możliwościami nauki. Harmonogram badań powinien zostać ustalony w ścisłym porozumieniu ze środowiskiem naukowym. Badania naukowe powinny być finansowane na podstawie poziomu doskonałości.
- (8) Europejska Rada ds. Badań Naukowych powinna zastąpić Europejską Radę ds. Badań Naukowych ustanowioną na mocy decyzji Komisji 2007/134/WE⁽¹⁾ i zostać jej następcą prawnym. Powinna działać zgodnie z ustalonymi zasadami doskonałości naukowej, niezależności, efektywności i przejrzystości.
- (9) Utrzymanie i wzmocnienie wiodącej pozycji Unii w przemyśle pilnie wymaga stymulowania w sektorze prywatnym inwestycji w działalność badawczo-rozwojową i innowacje, propagowania badań naukowych i innowacji ukierunkowanych na potrzeby przedsiębiorstw oraz przyspieszenia rozwoju nowych technologii, które będą miały decydujące znaczenie dla przyszłych przedsiębiorstw i wzrostu gospodarczego. Priorytet „Wiodąca pozycja w przemyśle” powinna wspierać inwestycje w wysokiej jakości badania naukowe i innowacje w zakresie kluczowych technologii prorozwojowych oraz innych technologii przemysłowych, ułatwiać innowacyjnym przedsiębiorstwom i projektom dostęp do finansowania ryzyka oraz zapewnić mikroprzedsiębiorstwom oraz małym i średnim przedsiębiorstwom (MŚP) szerokie wsparcie ze strony Unii w zakresie innowacji.
- (10) Badania naukowe i innowacje w zakresie przestrzeni kosmicznej, które należą do kompetencji dzielonych Unii, należy włączyć jako spójny element do priorytetu „Wiodąca pozycja w przemyśle” w celu maksymalizacji oddziaływania naukowego, gospodarczego i społecznego oraz zapewnienia skutecznej i racjonalnej pod względem kosztów realizacji.
- (11) Uwzględnienie najważniejszych wyzwań społecznych określonych w strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu („Europa 2020”) wymaga dużych inwestycji w badania naukowe i innowacje w celu opracowania i zastosowania nowatorskich i przełomowych rozwiązań o niezbędnej skali i zakresie. Dla innowacyjnych przedsiębiorstw wyzwania te oznaczają także duże możliwości gospodarcze, a więc zwiększają konkurencyjność i przyczyniają się do tworzenia miejsc pracy w Unii.
- (12) Priorytet „Wyzwania społeczne” powinna przyczynić się do podniesienia skuteczności badań naukowych i innowacji w odpowiedzi na kluczowe wyzwania społeczne, poprzez wspieranie działań w zakresie badań naukowych i innowacji wysokiej jakości. Działania te należy realizować, stosując podejście uwzględniające wyzwanie, jakim jest łączenie zasobów i wiedzy z różnych obszarów, technologii i dyscyplin. Badania w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych odgrywają ważną rolę w stawianiu czoła wszystkim wyzwaniom. Działania powinny obejmować pełny zakres badań naukowych i innowacji, w tym działania związane z innowacjami, takie jak pilotaż, demonstracje, stanowiska badawcze, oraz wspierać zamówienia publiczne, badania przednormatywne i stanowienie norm, a także wprowadzanie innowacji na rynek. Działania te powinny, w stosownych przypadkach, bezpośrednio wspierać odpowiednie kompetencje w politykach sektorowych na poziomie Unii. Wszystkie te wyzwania powinny przyczynić się do osiągnięcia nadrzędnego celu, jakim jest zrównoważony rozwój.
- (13) Należy znaleźć odpowiednią równowagę między małymi i dużymi projektami realizowanymi w ramach priorytetu „Wyzwania społeczne” i celu szczegółowego „Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych”.
- (14) W ramach celu szczegółowego „Upowszechnianie doskonałości i zapewnianie szerszego uczestnictwa” należy w pełni wykorzystać potencjał europejskiej puli talentów i zadbać o to, by korzyści z gospodarki opartej na innowacjach były jak największe oraz szeroko upowszechniane w całej Unii zgodnie z zasadą doskonałości.
- (15) W ramach celu szczegółowego „Nauka z udziałem społeczeństwa i dla społeczeństwa” należy zbudować skuteczną współpracę między środowiskiem naukowym a społeczeństwem, wspierać przyciąganie nowych talentów do działalności naukowej oraz powiązać doskonałość naukową ze świadomością i odpowiedzialnością społeczną.
- (16) Wspólne Centrum Badawcze (JRC), jako integralny element programu „Horyzont 2020”, powinno nadal zapewniać niezależne, ukierunkowane na klienta wsparcie naukowe i techniczne w zakresie formułowania, opracowywania, realizacji i monitorowania polityk Unii. Aby spełnić tę misję, JRC powinno prowadzić badania naukowe najwyższej jakości. Wykonując działania bezpośrednie zgodnie ze swoją misją, JRC powinno położyć szczególny nacisk na obszary o kluczowym znaczeniu dla Unii, do których należą: inteligentny, trwały wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu, oraz tytuły „Bezpieczeństwo i obywatelstwo” oraz „Globalny wymiar Europy” wieloletnich ram finansowych na lata 2014-2020.

⁽¹⁾ Decyzja Komisji 2007/134/WE z dnia 2 lutego 2007 r. ustanawiająca Europejską Radę ds. Badań Naukowych (Dz.U. L 57 z 24.2.2007, s. 14).

- (17) Działania bezpośrednie JRC powinny być realizowane w sposób elastyczny, sprawny i przejrzysty, przy uwzględnieniu odpowiednich potrzeb użytkowników JRC i potrzeb polityk Unii, oraz z poszanowaniem celu, jakim jest ochrona interesów finansowych Unii. Działania badawcze należy w razie konieczności dostosować do tych potrzeb oraz do rozwoju naukowego i technicznego; działania te powinny mieć na celu osiągnięcie doskonałości naukowej.
- (18) Wspólne Centrum Badawcze powinno nadal zapewniać dodatkowe zasoby za pomocą działań o charakterze konkurencyjnym, takich jak udział w działaniach pośrednich programu „Horyzont 2020”, prace dla stron trzecich oraz, w mniejszym stopniu, wykorzystywanie własności intelektualnej.
- (19) Program szczegółowy powinien uzupełniać działania prowadzone w państwach członkowskich oraz inne działania Unii, które są konieczne w ogólnym strategicznym wysiłku na rzecz realizacji celów strategii „Europa 2020”.
- (20) Zgodnie z decyzją Rady 2001/822/WE⁽¹⁾ podmioty prawne z krajów i terytoriów zamorskich kwalifikują się do uczestnictwa w programie „Horyzont 2020” zgodnie ze szczegółowymi warunkami określonymi w tym programie.
- (21) Aby warunki rynkowe zostały odzwierciedlone w warunkach szczegółowych wykorzystania instrumentów finansowych, uprawnienia do przyjmowania aktów prawnych zgodnie z art. 290 TFUE należy przekazać Komisji w celu dostosowania lub dopracowania warunków szczegółowych wykorzystania instrumentów finansowych. Szczególnie istotne jest, aby Komisja przeprowadzała odpowiednie konsultacje na etapie prac przygotowawczych, w tym na poziomie eksperckim. Przygotowując i opracowując akty delegowane, Komisja powinna zapewnić terminowe i odpowiednie przekazanie właściwych dokumentów Radzie.
- (22) Aby zapewnić jednolite warunki realizacji programu szczegółowego, należy przyznać Komisji uprawnienia wykonawcze w zakresie przyjmowania programów prac dotyczących realizacji programu szczegółowego.
- (23) Uprawnienia wykonawcze odnoszące się do programów prac dla priorytetów „Doskonała baza naukowa”, „Wiodąca pozycja w przemyśle”, „Wyzwania społeczne”, oraz dla celów szczegółowych „Upowszechniania doskonałości i zapewniania szerszego uczestnictwa” oraz – „Nauki z udziałem społeczeństwa i dla społeczeństwa”, powinny

być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011⁽²⁾.

- (24) Naukową i techniczną zawartość programu szczegółowego dotyczącego działań bezpośrednich JRC nienależących do obszaru badań jądrowych skonsultowano z Radą Gubernatorów JRC ustanowioną decyzją Komisji 96/282/Euratom⁽³⁾.
- (25) Ze względu na jasność i pewność prawa należy uchylić decyzję Rady (2006/971/WE)⁽⁴⁾, decyzję Rady (2006/972/WE)⁽⁵⁾, decyzję Rady (2006/973/WE)⁽⁶⁾, decyzję Rady (2006/974/WE)⁽⁷⁾ oraz decyzję Rady (2006/975/WE)⁽⁸⁾,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

TYTUŁ I

PRZEPISY OGÓLNE

Artykuł 1

Przedmiot

Niniejsza decyzja ustanawia program szczegółowy wdrażający rozporządzenie (UE) nr 1291/2013 i określa cele szczegółowe dotyczące wspierania przez Unię działań w zakresie badań naukowych i innowacji wyszczególnionych w art. 1 tego rozporządzenia oraz zasady ich realizacji.

⁽¹⁾ Decyzja Rady 2001/822/WE z dnia 27 listopada 2001 r. w sprawie stowarzyszenia krajów i terytoriów zamorskich ze Wspólnotą Europejską („decyzja o stowarzyszeniu zamorskim”) (Dz.U. L 314 z 30.11.2001, s. 1).

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

⁽³⁾ Decyzja Komisji 96/282/Euratom z dnia 10 kwietnia 1996 r. w sprawie reorganizacji Wspólnego Centrum Badawczego (Dz.U. L 107 z 30.4.1996, s. 12).

⁽⁴⁾ Decyzja Rady 2006/971/WE z dnia 19 grudnia 2006 r. dotycząca programu szczegółowego Współpraca, wdrażającego siódmy program ramowy Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie badań, rozwoju technologicznego i demonstracji (2007–2013) (Dz.U. L 400 z 30.12.2006, s. 66).

⁽⁵⁾ Decyzja Rady (2006/972/WE) z dnia 19 grudnia 2006 r. dotycząca programu szczegółowego „Pomysły” wdrażającego siódmy program ramowy Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie badań, rozwoju technologicznego i demonstracji (2007–2013) (Dz.U. L 400 z 30.12.2006, s. 224).

⁽⁶⁾ Decyzja Rady (2006/973/WE) z dnia 19 grudnia 2006 r. dotycząca programu szczegółowego „Ludzie” wdrażającego siódmy program ramowy Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie badań, rozwoju technologicznego i demonstracji (2007–2013) (Dz.U. L 400 z 30.12.2006, s. 252).

⁽⁷⁾ Decyzja Rady (2006/974/WE) z dnia 19 grudnia 2006 r. dotycząca programu szczegółowego „Możliwości” wdrażającego siódmy program ramowy Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie badań, rozwoju technologicznego i demonstracji (2007–2013) (Dz.U. L 400 z 30.12.2006, s. 281).

⁽⁸⁾ Decyzja Rady (2006/975/WE) z dnia 19 grudnia 2006 r. dotycząca programu szczegółowego, który ma zostać zrealizowany w formie działań bezpośrednich przez Wspólne Centrum Badawcze w ramach siódmego programu ramowego Wspólnoty Europejskiej w zakresie badań, rozwoju technologicznego i demonstracji (2007–2013) (Dz.U. L 400 z 30.12.2006, s. 350).

Artykuł 2

Ustanowienie programu szczegółowego

1. Niniejszym ustanawia się program szczegółowy wdrażający program „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020) („program szczegółowy”) na okres od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.

2. Zgodnie z art. 5 ust. 2, 3 i 4 rozporządzenia (UE) nr 1291/2013 w skład programu szczegółowego wchodzi następujące części:

- a) część I „Doskonała baza naukowa”;
- b) część II „Wiodąca pozycja w przemyśle”;
- c) część III „Wyzwania społeczne”;
- d) część IV „Upowszechnianie doskonałości i zapewnianie szerszego uczestnictwa”;
- e) część V „Nauka z udziałem społeczeństwa i dla społeczeństwa”;
- f) część VI „Działania bezpośrednie Wspólnego Centrum Badawczego (JRC) nienależące do obszaru badań jądrowych”.

Artykuł 3

Cele szczegółowe

1. Część I „Doskonała baza naukowa” podnosi jakość europejskich badań naukowych zgodnie z priorytetem „Doskonała baza naukowa” określonym w art. 5 ust. 2 lit. a) rozporządzenia (UE) nr 1291/2013 poprzez dążenie do osiągnięcia następujących celów szczegółowych:

- a) wzmocnienie badań pionierskich poprzez działalność Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych (ERBN) („Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych (ERBN)”);
- b) wspieranie badań naukowych w dziedzinie przyszłych i powstających technologii („Przyszłe i powstające technologie (FET)”);
- c) wspieranie rozwoju umiejętności, szkoleń i kariery zawodowej poprzez działania „Maria Skłodowska-Curie” („działania Maria Skłodowska-Curie”);

- d) wspieranie europejskiej infrastruktury badawczej, w tym e-infrastruktury („infrastruktura badawcza”).

Ogólne kierunki działań dotyczących tych celów szczegółowych określono w części I załącznika I.

2. Część II „Wiodąca pozycja w przemyśle” wzmocnia wiodącą pozycję w przemyśle i konkurencyjność zgodnie z priorytetem „Wiodąca pozycja w przemyśle” określonym w art. 5 ust. 2 lit. b) rozporządzenia (UE) nr 1291/2013 poprzez dążenie do osiągnięcia następujących celów szczegółowych:

- a) wzmocnienie wiodącej pozycji Europy w przemyśle poprzez badania naukowe, rozwój technologiczny, demonstracje i innowacje w dziedzinie następujących technologii prorozwojowych i przemysłowych („Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych”):

- (i) technologie informacyjno-komunikacyjne („ICT”);

- (ii) nanotechnologie;

- (iii) materiały zaawansowane;

- (iv) biotechnologia;

- (v) zaawansowane systemy produkcji i przetwarzania;

- (vi) przestrzeń kosmiczna;

- b) ułatwienie dostępu do finansowania ryzyka w celu inwestowania w badania naukowe i innowacje („dostęp do finansowania ryzyka”);

- c) podniesienie innowacyjności w MŚP („innowacje w MŚP”).

Ogólne kierunki działań dotyczących tych celów szczegółowych określono w części II załącznika I.

Istnieją warunki szczegółowe wykorzystania instrumentów finansowania w ramach celu szczegółowego określonego w lit. b) akapitu pierwszego. Warunki te określono w sekcji 2 części II załącznika I.

Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 11 w związku ze zmianami proporcjonalnego udziału inwestycji instrumentu kapitałowego programu „Horyzont 2020” we wszystkich unijnych inwestycjach w fazie wzrostu i rozwoju, w odniesieniu do instrumentów finansowych, o których mowa w sekcji 2 części II załącznika I.

3. Część III „Wyzwania społeczne” przyczynia się do realizacji priorytetu „Wyzwania społeczne” określonego w art. 5 ust. 2 lit. c) rozporządzenia (UE) nr 1291/2013 poprzez prowadzenie działań w zakresie badań naukowych, rozwoju technologicznego, demonstracji i innowacji, które przyczyniają się do realizacji następujących celów szczegółowych:

- a) poprawa zdrowia i dobrostanu wszystkich obywateli w całym okresie życia („Zdrowie, zmiany demograficzne i dobrostan”);
- b) zabezpieczenie wystarczających dostaw bezpiecznej, zdrowej i wysokiej jakości żywności oraz innych bioproduktów poprzez opracowanie wydajnych, zrównoważonych i zasobooszczędnych systemów produkcji podstawowej, stwarzanie odpowiednich warunków dla odnośnych usług ekosystemowych i odbudowy różnorodności biologicznej oraz konkurencyjnych i niskoemisyjnych łańcuchów dostaw, przetwarzania i wprowadzania do obrotu („Bezpieczeństwo żywnościowe, zrównoważone rolnictwo i leśnictwo, badania mórz i wód śródlądowych oraz biogospodarka”);
- c) przejście do niezawodnego, przystępnego cenowo, społecznie akceptowanego, trwałego i konkurencyjnego systemu energetycznego, przy założeniu zmniejszenia zależności od paliw kopalnych w obliczu malejącej ilości zasobów, rosnącego zapotrzebowania na energię i zmiany klimatu („Bezpieczna, czysta i efektywna energia”);
- d) stworzenie europejskiego systemu transportowego, który będzie zasobooszczędny, przyjazny dla klimatu i środowiska, bezpieczny i spójny, z korzyścią dla wszystkich obywateli, gospodarki i społeczeństwa („Inteligentny, zielony i zintegrowany transport”);
- e) doprowadzenie do tego, by gospodarka i społeczeństwo były zasobooszczędne i wodnooszczędne oraz odporne na zmiany klimatu, ochrona i zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi i ekosystemami oraz zrównoważone dostawy i wykorzystywanie surowców w celu zaspokojenia potrzeb rosnącej globalnej populacji w ramach zrównoważonych ograniczeń charakteryzujących zasoby naturalne i ekosystemy naszej planety („Działania w dziedzinie klimatu, środowisko, efektywna gospodarka zasobami i surowce”);
- f) wspieranie lepszego zrozumienia Europy, zapewnienie rozwiązań oraz wsparcie integracyjnych, innowacyjnych i refleksyjnych społeczeństw europejskich w kontekście bezprecedensowych przeobrażeń i nasilających się globalnych współzależności („Europa w zmieniającym się świecie – integracyjne, innowacyjne i refleksyjne społeczeństwa”);
- g) wspieranie bezpiecznych społeczeństw europejskich w kontekście bezprecedensowych przeobrażeń i nasilających się globalnych współzależności oraz zagrożeń, przy jednoczesnym wzmocnieniu europejskiej kultury wolności

i sprawiedliwości („Bezpieczne społeczeństwa – ochrona wolności i bezpieczeństwa Europy i jej obywateli”).

Ogólne kierunki działań dotyczących tych celów szczegółowych określono w części III załącznika I.

4. Część (IV) „Upowszechnianie doskonałości i zapewnianie szerszego uczestnictwa” przyczynia się do celu szczegółowego „Upowszechnianie doskonałości i zapewnianie szerszego uczestnictwa” określonego w art. 5 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1291/2013 w pełni wykorzystując potencjał europejskiej puli talentów i dbając o to, by korzyści z gospodarki opartej na innowacjach były jak największe oraz szeroko upowszechniane w całej Unii zgodnie z zasadą doskonałości.

Ogólne kierunki działań dotyczących tego celu szczegółowego określono w części IV załącznika I.

5. Część V „Nauka z udziałem społeczeństwa i dla społeczeństwa” przyczynia się do celu szczegółowego „Nauka z udziałem społeczeństwa i dla społeczeństwa”, określonego w art. 5 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1291/2013 poprzez budowanie skutecznej współpracy między środowiskiem naukowym a społeczeństwem, przyciąganie nowych talentów do działalności naukowej oraz powiązanie doskonałości naukowej ze świadomością i odpowiedzialnością społeczną.

Ogólne kierunki działań dotyczących tego celu szczegółowego określono w części V załącznika I.

6. Część VI „Działania bezpośrednie Wspólnego Centrum Badawczego (JRC) nienależące do obszaru badań jądrowych” przyczynia się do realizacji wszystkich priorytetów określonych w art. 5 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1291/2013, których cel szczegółowy polega na naukowym i technicznym wsparciu polityk Unii, które będzie zorientowane na klienta.

Ogólne kierunki działań dotyczących tego celu szczegółowego określono w części VI załącznika I.

7. Program szczegółowy podlega ocenie w odniesieniu do wyników i wpływu mierzonych w odniesieniu do wskaźników efektywności.

Dalsze szczegółowe informacje na temat głównych wskaźników efektywności wyszczególniono w załączniku II.

Artykuł 4

Budżet

1. Zgodnie z art. 6 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1291/2013 koperta finansowa na realizację programu szczegółowego wynosi [74 316,9 mln EUR].

2. Kwotę, o której mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, rozdziela się między sześć części programu wyszczególnionych w art. 2 ust. 2 niniejszej decyzji zgodnie z art. 6 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1291/2013. Orientacyjny podział środków budżetowych na cele szczegółowe wyszczególnione w art. 3 niniejszej decyzji oraz maksymalną łączną kwotę wkładu w działania JRC określono w załączniku II do rozporządzenia (UE) nr 1291/2013.

3. Na wydatki administracyjne Komisji można przeznaczyć nie więcej niż 5 % kwot, o których mowa w art. 6 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1291/2013, przydzielonych na części I-V programu szczegółowego. Komisja zapewnia, że w czasie trwania programu jej wydatki administracyjne będą się zmniejszać, i będzie dążyła do osiągnięcia w 2020 r. celu w wysokości co najmniej 4,6 %. Te wartości liczbowe zostaną poddane przeglądowi w ramach oceny śródkresowej programu „Horyzont 2020”, jak określono w art. 32 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1291/2013.

4. W razie potrzeby w budżecie po 2020 r. można przewidzieć środki na pokrycie kosztów technicznych i administracyjnych, aby umożliwić zarządzanie działaniami, które nie zostaną zakończone do dnia 31 grudnia 2020 r.

TYTUŁ II

REALIZACJA

Artykuł 5

Programy prac

1. Program szczegółowy jest realizowany za pomocą programów prac.

2. Komisja przyjmuje wspólne lub oddzielne programy prac dotyczące realizacji części I-V niniejszego programu szczegółowego, o których mowa w art. 2 ust. 2 lit. a) - e) z wyjątkiem realizacji działań w zakresie celu szczegółowego „Europejska Rada ds. Badań Naukowych”, o którym mowa w art. 3 ust. 1 lit. a). Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 10 ust. 4.

3. Komisja przyjmuje programy prac dotyczące realizacji działań w ramach celu szczegółowego „Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych”, o którym mowa w art. 3 ust. 1 lit. a), ustanowione przez Radę Naukową w art. 7 ust. 2 lit. b), w drodze aktu wykonawczego, zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 10 ust. 3. Komisja odstępuje od programu prac ustanowionego przez Radę Naukową wyłącznie, jeśli jej zdaniem nie jest on zgodny z przepisami niniejszej decyzji. W takim przypadku Komisja przyjmuje program prac w drodze aktu wykonawczego zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 10 ust. 4. Komisja należyte uzasadnia ten środek.

4. Komisja przyjmuje, w drodze aktu wykonawczego, oddzielny wieloletni program prac w odniesieniu do części VI programu szczegółowego, o której mowa w art. 2 ust. 2 lit. f).

Ten program prac uwzględnia opinię przekazaną przez Radę Gubernatorów JRC, o której mowa w decyzji 96/282/Euratom.

5. Programy prac uwzględniają sytuację w nauce, technologii i innowacjach na poziomie krajowym, unijnym i międzynarodowym oraz odpowiednie zmiany na płaszczyznach: politycznej, rynkowej i społecznej. Zawierają, w stosownych przypadkach, informacje dotyczące koordynacji z działaniami w zakresie badań i innowacji prowadzonymi przez państwa członkowskie (w tym przez ich regiony), w tym w obszarach, w których funkcjonują inicjatywy w zakresie wspólnego programowania. Są aktualizowane w miarę potrzeb.

6. Programy prac dotyczące realizacji części I-V, o których mowa w art. 2 ust. 2 lit. a) - e) niniejszej decyzji, określają realizowane cele, oczekiwane wyniki, sposób realizacji oraz łączną kwotę, w tym, w stosownych przypadkach, orientacyjną informację o kwocie związanej z wydatkami na działania związane z klimatem. Zawierają też opis działań, które mają być finansowane, orientacyjną wysokość kwoty przyznanej na każde działanie, orientacyjny harmonogram realizacji oraz podejście wieloletnie i wytyczne strategiczne na kolejne lata realizacji. Określają także priorytety dotacji, kryteria wyboru i przyznawania dotacji, relatywną wagę różnych kryteriów przyznawania oraz maksymalną stawkę finansowania w odniesieniu do łącznych kosztów kwalifikowalnych. Określają również wszelkie dodatkowe wymogi w zakresie wykorzystywania i upowszechniania nałożone na uczestników zgodnie z art. 43 rozporządzenia (UE) nr 1290/2013 ⁽¹⁾ Parlamentu Europejskiego i Rady. Stosownie do przypadku umożliwiają strategiczne podejście oddębne, jak również podejście oddolne zapewniające innowacyjne sposoby służące realizacji celów.

Ponadto przedmiotowe programy prac zawierają sekcję określającą zagadnienia przekrojowe, o których mowa w art. 14 i w podtytule: „Zagadnienia przekrojowe i środki wspierające” programu „Horyzont 2020” w załączniku I do rozporządzenia (UE) nr 1291/2013, objęte zakresem co najmniej dwóch celów szczegółowych w ramach tego samego priorytetu lub co najmniej dwóch priorytetów. Działania te realizuje się w sposób zintegrowany.

7. Komisja przyjmuje, w drodze aktów wykonawczych, zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 10 ust. 4, następujące środki:

a) decyzję w sprawie zatwierdzenia finansowania działań pośrednich, gdy szacowany wkład Unii w ramach programu szczegółowego wynosi 2,5 mln EUR lub przekracza tę kwotę; z wyjątkiem działań w ramach celu szczegółowego „Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych”, o którym mowa w art. 3 ust. 1 lit. a) niniejszej decyzji, oraz z wyjątkiem działań finansowanych w ramach procedury pilotażowej „Szybka ścieżka do innowacji”, o której mowa w art. 24 rozporządzenia (UE) nr 1291/2013.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1290/2013 ustanawiające „Horyzont 2020” - program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020) i uchylająca decyzję nr 1982/2006/WE (Zob. s. 81 niniejszego Dziennika Urzędowego).

- b) decyzję o zatwierdzeniu finansowania działań, w których są wykorzystywane zarodki ludzkie i ludzkie zarodkowe komórki macierzyste, oraz działań w ramach celu szczegółowego „Bezpieczne społeczeństwa – ochrona wolności i bezpieczeństwa Europy i jej obywateli”, o którym mowa w art. 3 ust. 3 lit. g).
- c) decyzję o zatwierdzeniu finansowania działań, w przypadku gdy szacowana kwota wkładu Unii w ramach programu szczegółowego wynosi co najmniej 0,6 mln EUR w odniesieniu do działań w ramach celu szczegółowego „Europa w zmieniającym się świecie: integracyjne, innowacyjne i refleksyjne społeczeństwa”, o którym mowa w art. 3 ust. 3 lit. f), oraz działań w ramach celów szczegółowych „Upowszechnianie doskonałości i zapewnianie szerszego uczestnictwa” oraz „Nauka z udziałem społeczeństwa i dla społeczeństwa”, o których mowa w art. 3 ust. 4 i 5.
- d) sporządzanie specyfikacji istotnych warunków dla ocen przewidzianych w art. 32 rozporządzenia (UE) nr 1291/2013.

Artykuł 6

Europejska Rada ds. Badań Naukowych

1. Komisja ustanawia Europejską Radę ds. Badań Naukowych („ERBN”), która realizuje działania w ramach części I „Doskonała baza naukowa” odnoszące się do celu szczegółowego „Europejska Rada ds. Badań Naukowych (ERBN)”, o którym mowa w art. 3 ust. 1 lit. a) niniejszej decyzji. ERBN zastępuje Europejską Radę ds. Badań Naukowych ustanowioną na mocy decyzji 2007/134/WE.
2. W skład ERBN wchodzi niezależna Rada Naukowa ustanowiona zgodnie z art. 7 oraz specjalna jednostka ds. realizacji, ustanowiona zgodnie z art. 8.
3. Przewodniczącą ERBN jest wybierany spośród zasłużonych i uznanych na scenie międzynarodowej naukowców.

Po przejrzystym procesie rekrutacyjnym, w którym uczestniczy specjalna niezależna komisja rekrutacyjna, przewodniczącą jest mianowany przez Komisję na czteroletnią kadencję, z możliwością jednokrotnego odnowienia. Proces rekrutacji oraz wybrany kandydat podlegają zatwierdzeniu przez Radę Naukową.

Przewodniczącą przewodniczy Radzie Naukowej, odpowiada za jej kierownictwo i zapewnia kontakty ze specjalną jednostką ds. realizacji oraz reprezentuje Radę Naukową w świecie nauki.

4. ERBN działa zgodnie z zasadami doskonałości naukowej, niezależności, efektywności, skuteczności, przejrzystości i odpowiedzialności. Zapewnia ciągłość działań prowadzonych przez ERBN na mocy decyzji 2006/972/WE.

5. Działania ERBN służą wspieraniu badań naukowych prowadzonych we wszystkich dziedzinach przez pojedyncze i międzynarodowe zespoły konkurujące na poziomie europejskim. ERBN przyznaje dotacje na badania pionierskie wyłącznie na podstawie kryterium doskonałości.

6. Komisja pełni rolę gwaranta niezależności i integralności ERBN i zapewnia właściwe wykonanie powierzonych jej zadań.

Komisja dopilnowuje, aby działania ERBN były realizowane zgodnie z zasadami określonymi w ust. 4 niniejszego artykułu oraz ogólną strategią dla ERBN, o której mowa w art. 7 ust. 2 lit. a), ustanowioną przez Radę Naukową.

Artykuł 7

Rada Naukowa

1. Rada Naukowa składa się z naukowców, inżynierów i pracowników akademickich cieszących się najwyższym uznaniem i dysponujących rozległą wiedzą specjalistyczną, zarówno kobiet, jak i mężczyzn, z różnych grup wiekowych, którzy zapewniają różnorodność obszarów badawczych i działają we własnym imieniu, w sposób niezależny od wpływów zewnętrznych.

Członków Rady Naukowej mianuje Komisja po przeprowadzeniu niezależnej i przejrzystej procedury ich wyznaczenia uzgodnionej z Radą Naukową, co obejmuje konsultacje ze środowiskiem naukowym oraz sprawozdanie dla Parlamentu Europejskiego i Rady.

Ich kadencja wynosi 4 lata, z możliwością jednokrotnego odnowienia na podstawie systemu rotacyjnego, który zapewnia ciągłość prac Rady Naukowej.

2. Rada Naukowa:

- a) ustala ogólną strategię działania ERBN;
- b) ustanawia program prac dotyczący realizacji działań ERBN;
- c) określa metody i procedury wzajemnej oceny oraz oceny wniosków, na podstawie których wyłonione zostaną wnioski objęte finansowaniem;
- d) zajmuje stanowisko w sprawie każdego zagadnienia, które z naukowego punktu widzenia może poprawić osiągnięcia i wpływ ERBN oraz jakość prowadzonych badań;
- e) uchwała kodeks postępowania podejmujący między innymi kwestię unikania konfliktu interesów.

Komisja odstępuje od stanowiska ustalonego przez Radę Naukową zgodnie z akapitem pierwszym lit. a), c), d) i e) wyłącznie wtedy, gdy uzna, że przepisy niniejszej decyzji nie były przestrzegane. W takim przypadku Komisja przyjmuje środki mające na celu utrzymanie ciągłości wdrażania programu szczegółowego i realizowania jego celów, przedstawiając powody odstąpienia od stanowiska Rady Naukowej i należycie je uzasadniając.

3. Rada Naukowa prowadzi działalność zgodnie z mandatem określonym w sekcji 1.1 części I załącznika I.

4. Rada Naukowa działa wyłącznie na rzecz osiągnięcia celu szczegółowego „Europejska Rada ds. Badań Naukowych”, o którym mowa w art. 3 ust. 1 lit. a), zgodnie z zasadami określonymi w art. 6 ust. 4. Działa ona uczciwie i rzetelnie oraz wykonuje swoją pracę wydajnie i z zachowaniem jak największej przejrzystości.

Artykuł 8

Specjalna jednostka ds. realizacji

1. Specjalna jednostka ds. realizacji jest odpowiedzialna za administracyjne wdrażanie i realizację programu zgodnie z sekcją 1.2 części I załącznika I. Wspiera ona Radę Naukową w wykonywaniu przez nią jej wszystkich zadań.

2. Komisja zapewnia, by specjalna jednostka ds. realizacji w sposób ścisły, skuteczny i w miarę potrzeb elastyczny przestrzegała wyłącznie celów i wymogów ERBN.

TYTUŁ III

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 9

Monitorowanie wdrażania i informowanie o nim

1. Komisja co roku monitoruje realizację programu „Horyzont 2020” i sporządza sprawozdanie w tej sprawie zgodnie z art. 31 rozporządzenia (UE) nr 1291/2013 i załącznikiem III do niniejszej decyzji.

2. Komisja regularnie informuje komitet, o którym mowa w art. 10, o ogólnych postępach w realizowaniu działań pośrednich programu szczegółowego, tak by komitet ten mógł na wczesnym etapie odpowiednio angażować się w opracowywanie programów prac, w szczególności w odniesieniu do podejścia wieloletniego i wytycznych strategicznych, a także terminowo udostępnia mu informacje na temat wszystkich działań proponowanych lub objętych finansowaniem w ramach programu „Horyzont 2020”, jak określono w załączniku IV.

Artykuł 10

Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga komitet programowy. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

2. Komitet zbiera się w różnych składach, jak określono w załączniku V, w zależności od zagadnienia, które ma być przedmiotem dyskusji.

3. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu zastosowanie ma art. 4 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

4. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu zastosowanie ma art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

5. W przypadku gdy opinia komitetu ma być uzyskana w drodze procedury pisemnej, procedura ta kończy się bez osiągnięcia rezultatu gdy, przed upływem terminu na wydanie opinii, zdecyduje o tym przewodniczący komitetu lub wniesie o to zwykła większość członków komitetu.

Artykuł 11

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych powierza się Komisji zgodnie z warunkami określonymi w niniejszym artykule.

2. Uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych, o których mowa w art. 3 ust. 2, powierza się Komisji na czas trwania programu „Horyzont 2020”

3. Przekazanie uprawnień, o których mowa w art. 3 ust. 2, może zostać odwołane przez Radę w dowolnym momencie. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie uprawnień określonych w tej decyzji. Staje się ona skuteczna następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w określonym w tej decyzji późniejszym terminie. Nie wpływa ona na ważność jakichkolwiek już obowiązujących aktów delegowanych.

4. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja powiadamia o tym Radę.

5. Akt delegowany przyjęty zgodnie z art. 3 ust. 2 wchodzi w życie, jeżeli Rada nie wyrazi sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy, licząc od daty zawiadomienia jej o nim, lub jeżeli przed upływem tego terminu Rada poinformuje Komisję, że nie zgłosi sprzeciwu. Z inicjatywy Rady termin ten jest przedłużany o jeden miesiąc.

6. Komisja informuje Parlament Europejski o przyjęciu aktów delegowanych, o zgłoszonych sprzeciwach lub o odwołaniu przez Radę przekazanych uprawnień.

Artykuł 12

Uchylenia i przepisy przejściowe

1. Decyzje 2006/971/WE, 2006/972/WE, 2006/973/WE, 2006/974/WE i 2006/975/WE zostają uchylone ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2014 r.

2. Jednak działania zapoczątkowane na mocy decyzji, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, oraz zobowiązania finansowe związane z działaniami realizowanymi na mocy tych decyzji do czasu ich ukończenia nadal podlegają przepisom tych decyzji. W razie potrzeby nieukończone zadania wykonywane przez komitety ustanowione na mocy decyzji, o których mowa w ust. 1, przejmie komitet, o którym mowa w art. 10.

3. Środki finansowe przydzielone na program szczegółowy mogą zostać wykorzystane na pokrycie kosztów pomocy w sprawach technicznych i administracyjnych koniecznej do zapewnienia przejścia między programem szczegółowym a środkami objętymi zakresem decyzji 2006/971/WE, 2006/972/WE, 2006/973/WE, 2006/974/WE i 2006/975/WE.

Artykuł 13

Wejście w życie

Niniejsza decyzja wchodzi w życie trzeciego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Artykuł 14

Adresaci

Niniejsza decyzja jest skierowana do państw członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 3 grudnia 2013 r.

W imieniu Rady

E. GUSTAS

Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK I

OGÓLNE KIERUNKI DZIAŁAŃ

Elementy wspólne działań pośrednich

1. PROGRAMOWANIE

1.1. Informacje ogólne

Rozporządzenie (UE) nr 1291/2013 zawiera zestaw zasad mających wspierać programowe podejście, w ramach którego działania w strategiczny i zintegrowany sposób przyczyniają się do realizacji celów rozporządzenia, a także zapewniać dużą komplementarność z innymi powiązanymi działaniami politycznymi i programami w całej Unii.

Działania pośrednie w ramach programu „Horyzont 2020” będą realizowane przy wykorzystaniu form finansowania określonych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012⁽¹⁾, w szczególności dotacji, nagród, zamówień publicznych i instrumentów finansowych. Wszystkie formy finansowania będzie się stosować w sposób elastyczny w ramach wszystkich celów ogólnych i szczegółowych programu „Horyzont 2020”, przy czym ich zastosowanie określa się na podstawie potrzeb i specyficznych cech danego celu szczegółowego.

Szczególna uwaga zostanie zwrócona na kwestię zapewnienia wyważonego podejścia do badań naukowych i innowacji, które nie ogranicza się tylko do opracowywania nowych produktów i usług w oparciu o przełomowe rozwiązania naukowe i technologiczne, ale obejmuje również takie aspekty jak wykorzystanie istniejących technologii w nowatorskich zastosowaniach, ciągłe doskonalenie oraz innowacje nietechnologiczne i społeczne. Tylko całościowe podejście do innowacji umożliwia stawianie czoła wyzwaniom społecznym, przyczyniając się jednocześnie do powstawania nowych konkurencyjnych przedsiębiorstw i sektorów przemysłu.

W szczególności w przypadku priorytetu „Wyzwania społeczne” oraz celu szczegółowego „Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych” szczególny nacisk zostanie położony na działania w zakresie badań naukowych i innowacji uzupełnione o działania wspierające blisko związane z użytkownikiem końcowym i rynkiem, takie jak demonstracja, pilotaż lub weryfikacja poprawności projektu. W stosownych przypadkach dotyczyć to będzie również działań wspierających innowacje społeczne oraz wspieranie różnych rodzajów podejścia ukierunkowanego na popyt, takich jak działania przednormalizacyjne lub przedkomercyjne zamówienia publiczne, zamówienia publiczne na innowacyjne rozwiązania, standaryzacja i inne środki ukierunkowane na użytkownika sprzyjające szybszemu wprowadzaniu innowacyjnych produktów i usług na rynek i ich upowszechnianiu. Ponadto pozostawiony zostanie wystarczający margines na oddolne podejścia do zaproszeń do składania wniosków, a działania w ramach programów prac zostaną określone w ogólnych kierunkach działań. Każdego wyzwania i każdej technologii będą dotyczyć otwarte, przejrzyste i szybkie programy, dzięki którym Europa uzyska najlepszych naukowców, przedsiębiorców i przedsiębiorstwa dysponujące możliwościami wysunięcia przełomowych, wybranych przez siebie rozwiązań.

Szczegółowy sposób ustalania priorytetów w trakcie realizacji programu „Horyzont 2020” obejmie strategiczne podejście do planowania badań naukowych przy użyciu metod zarządzania ściśle dostosowanych do sytuacji politycznej, które jednocześnie przekraczają granice tradycyjnych polityk sektorowych. Będzie ono oparte na niepodważalnych dowodach, analizie i prognozowaniu, przy czym postęp będzie mierzony w odniesieniu do solidnego zestawu wskaźników efektywności. Tego rodzaju przekrojowe podejście do programowania i zarządzania umożliwi skuteczną koordynację wszystkich celów szczegółowych programu „Horyzont 2020” i pozwoli stawić czoła przekrojowym wyzwaniom, takim jak: zrównoważoność, zmiana klimatu, nauki społeczne i humanistyczne lub nauki o morzu i technologie morskie.

Również wyznaczanie priorytetów odbywać się będzie na podstawie szerokiej gamy opinii i wskazówek. W stosownych przypadkach będą w nim uczestniczyć grupy niezależnych ekspertów specjalnie ustanowione w celu udzielania porad dotyczących realizacji programu „Horyzont 2020” lub jego celów szczegółowych. Eksperti wchodzący w skład tych grup powinni dysponować wiedzą fachową i znajomością przedmiotu na odpowiednim poziomie w określonych dziedzinach oraz reprezentować różnorodne doświadczenia zawodowe, w tym w środowisku akademickim, przemyśle i w organizacjach społeczeństwa obywatelskiego. Pod uwagę brane jest również – w odpowiednich przypadkach – doradztwo na temat określania i formułowania priorytetów strategicznych ze strony Komitetu Europejskiej Przestrzeni Badawczej i Innowacji (ERAC), innych grup powiązanych z EPB i Zespołu do spraw Polityki Przedsiębiorczości (EPG).

Przy wyznaczaniu priorytetów można też uwzględnić strategiczne programy badawcze europejskich platform technologicznych, inicjatywy w zakresie wspólnego programowania lub realizacji europejskich partnerstw innowacyjnych. W stosownych przypadkach również partnerstwa publiczno-publiczne i publiczno-prywatne wspierane w ramach programu „Horyzont 2020” wniosą wkład w proces wyznaczania priorytetów i w ich realizację zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1291/2013. Podstawę procesu wyznaczania priorytetów stanowią będą również regularne kontakty z końcowymi użytkownikami, obywatelami i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, z wykorzystaniem odpowiednich metodologii, takich jak konferencje konsensusowe, oceny technologii pozwalających na wspólne tworzenie lub bezpośrednio zaangażowanie w procesy w zakresie badań naukowych i innowacji.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1).

Ponieważ program „Horyzont 2020” obejmuje okres siedmiu lat, gospodarczy, społeczny i polityczny kontekst jego działania może ulec w tym czasie istotnym zmianom. Program „Horyzont 2020” musi być zdolny do dostosowania się do tych zmian. Z tego względu w ramach każdego spośród jego celów szczegółowych możliwe będzie przyznanie dodatkowego wsparcia na działania wykraczające poza opisy zamieszczone poniżej, w przypadku gdy wystąpi uzasadniona konieczność uwzględnienia istotnych zmian, potrzeb politycznych lub nieprzewidzianych wydarzeń.

Działania wspierane w ramach różnych części i ich różne cele należy – w stosownych przypadkach – realizować w sposób zapewniający ich komplementarność i spójność.

1.2. Dostęp do finansowania ryzyka

Program „Horyzont 2020” ułatwi przedsiębiorstwom i innym podmiotom uzyskanie dostępu do pożyczek, gwarancji i środków finansowych za pośrednictwem dwóch instrumentów.

Instrument dłużny umożliwi pojedynczym beneficjentom dostęp do pożyczek na inwestycje w zakresie badań naukowych i innowacji; udzielenia gwarancji pośrednikom finansowym udzielającym pożyczek beneficjentom; umożliwi łączenie pożyczek i gwarancji oraz gwarancji albo regwarancji w ramach krajowych, regionalnych i lokalnych systemów finansowania dłużnego. Będzie on obejmował „okno” dla MŚP, przeznaczone dla MŚP opierających swoją działalność na badaniach naukowych i innowacjach, oferujące pożyczki uzupełniające finansowanie MŚP z instrumentu gwarancji kredytowych w ramach Programu na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (program COSME) (2014-2020).

Instrument kapitałowy zapewni pojedynczym przedsiębiorstwom na wczesnym etapie kapitał wysokiego ryzyka lub kapitał typu *mezzanine* („okno rozruchowe”). Instrument ten będzie również mógł być wykorzystany do celów inwestycji w fazie wzrostu i rozwoju, w połączeniu z instrumentem kapitałowym na rzecz wzrostu w ramach programu COSME, w tym w fundusze funduszy.

Instrumenty te będą centralnym elementem działań wchodzących w zakres celu szczegółowego „Dostęp do finansowania ryzyka”, ale mogą również być wykorzystane na potrzeby innych celów szczegółowych programu „Horyzont 2020”.

Instrument kapitałowy oraz wchodzące w skład instrumentu dłużnego „okno dla MŚP” zostaną wdrożone jako część dwóch finansowych instrumentów Unii, które zapewniają finansowanie kapitałowe i dłużne na rzecz wspierania badań naukowych i innowacji oraz wzrostu MŚP, w połączeniu z instrumentem kapitałowym i dłużnym w ramach programu COSME.

1.3. Komunikacja, wykorzystywanie i upowszechnianie

Kluczową wartość dodaną badań naukowych i innowacji finansowanych na poziomie Unii stanowi możliwość upowszechniania, wykorzystywania i komunikowania wyników w skali całego kontynentu w celu wzmocnienia ich oddziaływania. Z tego względu we wszystkich celach szczegółowych programu „Horyzont 2020” uwzględniono specjalne wsparcie dla działań w zakresie upowszechniania (w tym poprzez zapewnienie otwartego dostępu do publikacji naukowych), komunikacji i dialogu, ze szczególnym naciskiem na kwestie komunikowania wyników użytkownikom końcowym, obywatelom, środowiskom akademickim, organizacjom społeczeństwa obywatelskiego, przedstawicielom przemysłu i decydentom. W tym celu w ramach programu „Horyzont 2020” można korzystać z sieci przekazywania informacji. Podejmowane w związku z programem „Horyzont 2020” działania w zakresie komunikacji mają również na celu promowanie tego, że wyniki osiągnięto przy wsparciu finansowym ze strony Unii, i dążenie do popularyzowania znaczenia badań naukowych i innowacji poprzez publikacje, wydarzenia, repertoria wiedzy, bazy danych, witryny internetowe lub ukierunkowane korzystanie z mediów społecznych.

2. KOMPLEMENTARNOŚĆ, ZAGADNIENIA PRZEKROJOWE ORAZ ŚRODKI WSPIERAJĄCE

Centralnymi punktami programu „Horyzont 2020” są cele określone w ramach jego trzech priorytetów: „Doskonała baza naukowa”, „Wiodąca pozycja w przemyśle” i „Wyzwania społeczne”. Szczególna uwaga zostanie zwrócona na zapewnienie wystarczającej koordynacji między tymi priorytetami oraz na pełne wykorzystanie synergii wytworzonej między wszystkimi celami szczegółowymi w celu maksymalizacji ich połączonego oddziaływania na unijne cele polityczne wyższego szczebla. Cele programu „Horyzont 2020” będą więc realizowane poprzez położenie silnego nacisku na znalezienie efektywnych rozwiązań, daleko wykraczające poza zakres podejścia opartego na tradycyjnych dziedzinach nauki i technologii oraz sektorach gospodarki.

Promowane będą działania przekrojowe w ramach części I „Doskonała baza naukowa”, części II „Wiodąca pozycja w przemyśle”, części III „Wyzwania społeczne”, części IV „Upowszechnianie doskonałości i zapewnianie szerszego uczestnictwa” oraz części V „Nauka z udziałem społeczeństwa i dla społeczeństwa” w celu wspólnego rozwijania nowej wiedzy, przyszytych i powstających technologii, infrastruktury badawczej oraz kluczowych kompetencji. Infrastruktura badawcza będzie ponadto przygotowana do szerszego wykorzystania w społeczeństwie, np. przez służby publiczne, w propagowaniu nauki, bezpieczeństwa cywilnego i kultury. Co więcej, w trakcie realizacji proces wyznaczania priorytetów w działaniach bezpośrednich JRC oraz działalności Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii (EIT) będzie odpowiednio skoordynowany z innymi częściami programu „Horyzont 2020”.

W wielu przypadkach skuteczne wnoszenie wkładu w cele strategii „Europa 2020” i inicjatywy przewodniej „Unia innowacji” będzie ponadto wymagało opracowania rozwiązań interdyscyplinarnych obejmujących naraz wiele celów szczegółowych programu „Horyzont 2020”. Program „Horyzont 2020” zawiera przepisy szczegółowe, które mają na celu zachęcanie do tego rodzaju działań przekrojowych, w tym poprzez efektywne łączenie środków budżetowych. Ponadto w przypadku priorytetu „Wyzwania społeczne” i celu szczegółowego „Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych” przewiduje on np. możliwość skorzystania z przepisów dotyczących instrumentów finansowych i specjalnego instrumentu przeznaczonego dla MŚP.

Działania przekrojowe mają też istotne znaczenie dla stymulowania interakcji między priorytetem „Wyzwania społeczne” a celem szczegółowym „Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych”, które są konieczne dla uzyskania znaczących przełomowych rozwiązań technologicznych. Do przykładowych obszarów, w których można rozwijać tego rodzaju interakcje, należą: dziedzina e-zdrowia, inteligentne sieci, inteligentne systemy transportu, uwzględnianie działań w dziedzinie klimatu, nanomedycyna, zaawansowane materiały dla lekkich pojazdów lub opracowanie procesów i produktów przemysłowych opartych na biotechnologii. Zostanie więc udzielone wsparcie na rzecz osiągnięcia silnej synergii między priorytetem „Wyzwania społeczne” a rozwojem generycznych technologii prorozwojowych i przemysłowych. Będą one zdecydowanie brane pod uwagę podczas opracowywania wieloletnich strategii i wyznaczania priorytetów w ramach każdego z wyżej wymienionych celów szczegółowych. Wymaga to, aby w realizację tych działań były w pełni zaangażowane zainteresowane strony reprezentujące różne punkty widzenia, a w wielu przypadkach konieczne będą również działania wspólnie finansowane ze środków przeznaczonych na cel szczegółowy „Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych” oraz na odnośne cele szczegółowe priorytetu „Wyzwania społeczne”.

Szczególna uwaga zostanie zwrócona na kwestię koordynacji działań finansowanych w ramach programu „Horyzont 2020” z działaniami wspieranymi ze środków innych unijnych programów finansowania, takich jak wspólna polityka rolno, wspólna polityka rybołówstwa, program LIFE lub programu „Erasmus+” lub programu „Zdrowie na rzecz wzrostu” oraz unijnych zewnętrznych programów finansowania oraz programów finansowania na rzecz rozwoju. Odnosi się to również do odpowiedniego połączenia z polityką spójności w kontekście krajowych i regionalnych strategii badań naukowych i innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji, gdy wspieranie tworzenia potencjału w zakresie badań naukowych i innowacji na poziomie regionalnym może pełnić funkcję „schodów do doskonałości”, ustanowienia regionalnych ośrodków doskonałości, które może przyczynić się do zmniejszenia podziału w Europie pod względem innowacyjności, lub wspierania wielkoskalowych demonstracji i projektów linii pilotażowych, które mogą okazać się pomocne w osiągnięciu w Europie celu, jakim jest wiodąca pozycja w przemyśle.

A. Nauki społeczne i humanistyczne

Badania naukowe w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych zostaną w pełni uwzględnione w każdym spośród celów szczegółowych programu „Horyzont 2020”. Wiąże się z tym wiele okazji wspierania tego rodzaju badań przez cel szczegółowy „Europejska Rada ds. Badań Naukowych (ERBN)”, w ramach celów szczegółowych: działań „Maria Skłodowska-Curie” lub celu szczegółowego „Infrastruktura badawcza”.

W związku z tym nauki społeczne i humanistyczne będą również stanowić zasadniczy element działań koniecznych do wzmocnienia wiodącej pozycji w przemyśle i do stawienia czoła każdemu z wyzwań społecznych. Wyzwania społeczne to m.in.: zrozumienie czynników warunkujących stan zdrowia i optymalizacja skuteczności systemów opieki zdrowotnej; wspieranie polityk ukierunkowanych na aktywizację obszarów wiejskich; prowadzenie badań nad europejskim dziedzictwem i bogactwem kulturowym i jego ochrona; umożliwianie konsumentom podejmowania świadomych wyborów; utworzenie integracyjnego ekosystemu cyfrowego opartego na wiedzy i informacji; solidne procesy decyzyjne w zakresie polityki energetycznej oraz zapewnienie przyjaznej dla konsumentów europejskiej sieci energetycznej i przejście do zrównoważonego systemu energetycznego; wspieranie polityki transportowej i prognoz opartych na potwierdzonych danych; wspieranie strategii ukierunkowanych na łagodzenie zmiany klimatu i strategii adaptacyjnych; inicjatywy w zakresie efektywności gospodarowania zasobami oraz środki sprzyjające przejściu do zielonej i zrównoważonej gospodarki; a także zrozumienie kulturalnych i społeczno-gospodarczych aspektów zagadnień związanych z bezpieczeństwem, zagrożeniem i zarządzaniem (w tym aspekty prawne i dotyczące praw człowieka).

Dodatkowo w ramach celu szczegółowego „Europa w zmieniającym się świecie – integracyjne, innowacyjne i refleksyjne społeczeństwa” wspierane będą badania naukowe w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych dotyczące takich zagadnień horyzontalnych jak stworzenie warunków dla inteligentnego i zrównoważonego wzrostu, przemiany społeczne, kulturowe i w dziedzinie zachowań w społeczeństwach europejskich, innowacje społeczne, innowacje w sektorze publicznym lub rola Europy na arenie światowej.

B. Nauka i społeczeństwo

Związki i interakcje między nauką a społeczeństwem, a także propagowanie odpowiedzialnych badań naukowych i innowacji, edukacji naukowej, komunikacji i kultury naukowej, zostaną pogłębione, a zaufanie społeczeństwa do nauki i innowacji zostanie wzmocnione poprzez działania programu „Horyzont 2020” sprzyjające świadomemu zaangażowaniu obywateli i społeczeństwa obywatelskiego w badania naukowe i innowacje oraz dialogowi z nimi w tym zakresie.

C. Płeć

Jednym z zobowiązań Unii jest propagowanie równouprawnienia płci w sferze nauki i innowacji. W programie „Horyzont 2020” uwzględniona zostanie stanowiąca zagadnienie przekrojowe kwestia płci w celu naprawienia braku równowagi między sytuacją kobiet i mężczyzn oraz włączenia wymiaru płci w zakres planowania i treść badań naukowych i innowacji.

D. MŚP

Program „Horyzont 2020” przewiduje zachęty i wsparcie dla zwiększonego zintegrowanego udziału MŚP w realizacji wszystkich celów szczegółowych programu.

Oprócz tworzenia lepszych warunków uczestnictwa MŚP w programie „Horyzont 2020”, w obrębie celu szczegółowego „Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych” oraz w ramach priorytetu „Wyzwania społeczne” zostaną zastosowane, zgodnie z art. 22 rozporządzenia (UE) nr 1291/2013 „Horyzont 2020”, specjalne środki określone w celu szczegółowym „Innowacje w MŚP” (specjalny instrument przeznaczony dla MŚP). To zintegrowane podejście powinno sprawić, że co najmniej 20 % ich połączonych budżetów zostanie przeznaczonych na rzecz MŚP.

Szczególną uwagę zwraca się na odpowiednią reprezentację MŚP w partnerstwach publiczno-prywatnych, o których mowa w art. 25 rozporządzenia (UE) nr 1291/2013.

E. Procedura pilotażowa „Szybka ścieżka do innowacji” (FTI)

FTI istotnie skróci czas od momentu pojawienia się pomysłu do jego wejścia na rynek i oczekuje się, że zwiększy uczestnictwo sektora przemysłu oraz podmiotów po raz pierwszy ubiegających się o udział w programie „Horyzont 2020”.

Zgodnie z art. 24 rozporządzenia (UE) nr 1291/2013 procedura pilotażowa „Szybka ścieżka do innowacji” wesprze działania innowacyjne w ramach celu szczegółowego „Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych” oraz w ramach priorytetu „Wyzwania społeczne”, z zastosowaniem podejścia oddolnego na podstawie stale otwartego zaproszenia do składania wniosków, gdy „czas na udzielenie dotacji” nie przekracza sześciu miesięcy. FTI będzie sprzyjać innowacjom w Europie – mającym podstawowe znaczenie dla konkurencyjności Unii.

F. Zapewnianie szerszego uczestnictwa

Potencjał państw członkowskich w zakresie badań naukowych i innowacji, pomimo pewnej obserwowanej w ostatnim okresie konwergencji, pozostaje bardzo zróżnicowany, z dużymi lukami między „liderami innowacji” a „umiarkowanymi innowatorami”. Działania przyczyniają się do zniwelowania różnic w badaniach naukowych i innowacjach w Europie poprzez promowanie synergii z europejskimi funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi oraz poprzez szczegółowe środki uwolnienia doskonałości w regionach o słabych wynikach w dziedzinie badań, rozwoju i innowacji, co zwiększy uczestnictwo w programie „Horyzont 2020” i przyczyni się do urzeczywistnienia EPB.

G. Współpraca międzynarodowa

Współpraca międzynarodowa z partnerami w państwach trzecich jest konieczna do skutecznej realizacji wielu celów szczegółowych określonych w programie „Horyzont 2020”, w szczególności tych odnoszących się do polityk zewnętrznych i rozwojowych oraz zobowiązań międzynarodowych Unii. Dotyczy to wszystkich wyzwań społecznych określonych w programie „Horyzont 2020”, które mają charakter uniwersalny. Ponadto w przypadku badań pionierskich i podstawowych współpraca międzynarodowa warunkuje czerpanie korzyści z możliwości stwarzanych przez powstające sektory nauki i technologii. Dla wzmocnienia globalnej współpracy kluczowe znaczenie ma więc wspieranie międzynarodowej mobilności naukowców i specjalistów ds. badań i innowacji. Działania na poziomie międzynarodowym mają równie istotną wagę dla zwiększenia konkurencyjności przemysłu europejskiego poprzez zachęcanie do absorpcji nowatorskich technologii i handlowania nimi, np. poprzez opracowanie międzynarodowych norm i wytycznych dotyczących interoperacyjności, oraz zachęcanie do zatwierdzania i stosowania europejskich rozwiązań poza Europą. Wszystkie działania międzynarodowe powinny opierać się na rozwiązaniach ramowych umożliwiających skuteczny i sprawiedliwy transfer wiedzy; ma to podstawowe znaczenie dla innowacji i wzrostu.

Centralnym punktem współpracy międzynarodowej w programie „Horyzont 2020” będzie współpraca z trzema głównymi grupami krajów, obejmującymi:

- 1) gospodarki uprzemysłowione i wschodzące;
- 2) kraje objęte procesem rozszerzenia i polityką sąsiedztwa; oraz
- 3) kraje rozwijające się.

W stosownych przypadkach w ramach programu „Horyzont 2020” stosowane będą zachęty do współpracy między dwoma regionami lub na szczeblu wielostronnym. Współpraca międzynarodowa w zakresie badań naukowych i innowacji stanowi kluczowy aspekt globalnych zobowiązań Unii i ma do odegrania ważną rolę w partnerstwie Unii z krajami rozwijającymi się, np. w dążeniu do osiągnięcia milenijnych celów rozwoju Organizacji Narodów Zjednoczonych.

W art. 27 rozporządzenia (UE) nr 1291/2013 określono ogólne zasady uczestnictwa podmiotów prawnych organizacji z państw trzecich i z organizacji międzynarodowych. Ponieważ z reguły w przypadku badań naukowych i innowacji otwartość wobec państw trzecich jest źródłem znaczących korzyści, w programie „Horyzont 2020” zachowana zostanie zasada ogólnej otwartości, przy jednoczesnym zachęcaniu do zapewnienia wzajemnego dostępu do programów państw trzecich. W stosownych przypadkach, a w szczególności ze względu na ochronę interesu europejskiego w zakresie własności intelektualnej, można przyjąć ostrożniejsze podejście.

Ponadto realizowane będą liczne ukierunkowane działania charakteryzujące się strategicznym podejściem do kwestii współpracy międzynarodowej, oparte na wspólnym interesie, wspólnych priorytetach i wzajemnych korzyściach oraz zachęcające do koordynacji i synergii z działaniami państw członkowskich. W ich zakres wchodzi mechanizm wspierania wspólnych zaproszeń oraz możliwość współfinansowania programów z państwami trzecimi lub organizacjami międzynarodowymi. Będą podejmowane dążenia do zapewnienia synergii z innymi politykami Unii.

Kontynuowane będzie zasięganie porad strategicznych w Strategicznym Forum ds. Międzynarodowej Współpracy Naukowo-Technologicznej (SFIC).

Bez uszczerbku dla innych możliwości współpracy przykładowymi dziedzinami rozwijania tego rodzaju strategicznej współpracy międzynarodowej są:

- a) kontynuacja „Partnerstwa między Europą a krajami rozwijającymi się w zakresie badań klinicznych” (EDCTP2) obejmującego badania kliniczne do celów interwencji medycznych w zwalczaniu HIV, malarii, gruźlicy i chorób zaniebanych;
- b) wspieranie „Pionierskiego programu w dziedzinie nauk humanistycznych” poprzez roczną subskrypcję w celu umożliwienia państwom członkowskim spoza Grupy G7 korzystania w pełni z dofinansowania zapewnianego w ramach tego programu;
- c) międzynarodowe konsorcjum dotyczące chorób rzadkich, z udziałem wielu państw członkowskich i państw trzecich. Inicjatywa ta ma na celu opracowanie do 2020 r. testów diagnostycznych dla większości chorób rzadkich oraz 200 nowych metod ich leczenia;
- d) wspieranie działań międzynarodowego forum w zakresie ekologicznej gospodarki opartej na wiedzy i grupy zadaniowej UE–USA w dziedzinie badań biotechnologicznych oraz powiązań w zakresie współpracy z odpowiednimi organizacjami i inicjatywami międzynarodowymi, takimi jak globalne sojusze w zakresie badań naukowych dotyczących gazów cieplarnianych w rolnictwie i zdrowia zwierząt;
- e) uczestnictwo w procesach i inicjatywach wielostronnych takich jak Międzyrządowy Zespół ds. Zmian Klimatu (IPCC), Międzyrządowa Platforma w sprawie Różnorodności Biologicznej i Funkcjonowania Ekosystemów (IPBES) oraz Grupa ds. Obserwacji Ziemi (GEO);
- f) rozmowy dotyczące przestrzeni kosmicznej prowadzone między Unią a Stanami Zjednoczonymi i Rosją – dwoma głównymi krajami wysyłającymi w przestrzeń kosmiczną statki załogowe – są wyjątkowo cenną inicjatywą i stanowią podstawę ustanowienia współpracy strategicznej w zakresie partnerstw w dziedzinie przestrzeni kosmicznej;
- g) porozumienie wdrażające między Unią i Stanami Zjednoczonymi w sprawie wspólnych działań między w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego, bezpieczeństwa obywatelskiego i badań naukowych, podpisane w dniu 18 listopada 2010 r.;
- h) współpraca z krajami rozwijającymi się, głównie z Afryki Subsaharyjskiej, w zakresie zdecentralizowanego wytwarzania energii do celów ograniczania ubóstwa;
- i) kontynuacja współpracy badawczej z Brazylią w zakresie biopaliw nowej generacji oraz innych zastosowań biomasy.

Ponadto wspierane będą specjalne działania horyzontalne, aby zapewnić spójny i skuteczny rozwój współpracy międzynarodowej w programie „Horyzont 2020”.

H. Zrównoważony rozwój i zmiana klimatu

Program „Horyzont 2020” będzie stwarzał zachęty i będzie wspierał działania związane z wykorzystywaniem wiodącej roli Europy w wysiłku zmierzającym do rozwoju nowych procesów i technologii promujących zrównoważony rozwój, w szerokim sensie, i przeciwdziałających zmianie klimatu. Takie podejście horyzontalne, w pełni zintegrowane z priorytetami programu „Horyzont 2020”, pomoże Unii prosperować w świecie charakteryzującym się niskimi emisjami, ale i ograniczonymi zasobami, i jednocześnie budować efektywnie korzystającą z zasobów, zrównoważoną i konkurencyjną gospodarkę.

I. Ścieżka od wynalazku po wprowadzenie na rynek

Działania pomostowe w programie „Horyzont 2020” mają na celu umożliwienie rynkowych zastosowań dla wynalazków, prowadząc w stosownych przypadkach do wykorzystania i komercjalizacji pomysłów. Działania takie powinny być oparte na szerokiej koncepcji innowacji i stymulować innowacje międzysektorowe.

J. Przekrojowe środki wsparcia

Zagadnienia przekrojowe wspierane będą poprzez szereg horyzontalnych środków wsparcia, w tym wsparcia dla: podniesienia atrakcyjności zawodu naukowca, w tym zasad ogólnych Europejskiej karty naukowca, określonych w zaleceniu Komisji z dnia 11 marca 2005 r. ⁽¹⁾; wzmocnienia bazy faktograficznej oraz rozwoju i wspierania EPB (w tym pięciu inicjatyw EPB) oraz inicjatywy przewodniej „Unia innowacji”; wyróżniania osiągających najlepsze wyniki beneficjentów programu „Horyzont 2020” i projektów w różnych dziedzinach poprzez symboliczne nagrody; poprawy ramowych warunków wspierających inicjatywę przewodnią „Unia innowacji”, w tym zasad zalecenia Komisji w sprawie zarządzania własnością intelektualną ⁽²⁾, oraz zbadania możliwości utworzenia europejskiego instrumentu wyceny praw własności intelektualnej; oraz administracji i koordynacji międzynarodowych sieci wybitnych naukowców i innowatorów, jak np. Europejska współpraca naukowo-techniczna (COST).

3. PARTNERSTWO

Osiągnięcie w Europie zrównoważonego wzrostu wymaga optymalizacji wkładu wnoszonego przez podmioty publiczne i prywatne. Optymalizacja ta ma zasadnicze znaczenie dla konsolidacji EPB oraz realizacji inicjatyw „Unia innowacji”, „Europejska agenda cyfrowa” oraz innych inicjatyw przewodnich strategii „Europa 2020”. Ponadto odpowiedzialne badania naukowe i innowacje wymagają stosowania najlepszych rozwiązań wynikających z interakcji między partnerami reprezentującymi różne spojrzenia, ale mającymi wspólne interesy.

W rozporządzeniu „Horyzont 2020” określono zakres i przejrzysty zestaw kryteriów dotyczących tworzenia partnerstw publiczno-publicznych i publiczno-prywatnych. Partnerstwa publiczno-prywatne mogą opierać się na ustaleniach umownych między podmiotami publicznymi i prywatnymi, a w ograniczonej liczbie przypadków mogą stanowić formalne partnerstwa publiczno-prywatne, np. wspólne inicjatywy technologiczne (WIT) i inne wspólne przedsięwzięcia).

Istniejące partnerstwa publiczno-publiczne i publiczno-prywatne mogą uzyskać wsparcie w ramach programu „Horyzont 2020”, jeżeli uwzględniają cele tego programu, przyczyniają się do realizacji EPB, spełniają kryteria określone w rozporządzeniu „Horyzont 2020” i wykazały się znaczącymi postępami w ramach siódmego programu ramowego.

Inicjatywy podejmowane na mocy art. 185 TFUE, wspierane w ramach szóstego programu ramowego Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie badań, rozwoju technologicznego i demonstracji (szósty program ramowy), przyjętego decyzją Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1513/2002/WE ⁽³⁾ lub siódmego programu ramowego, które mogą uzyskać dalsze dofinansowanie na wyżej podanych warunkach, obejmują: „Partnerstwo między Europą a krajami rozwijającymi się w zakresie badań klinicznych” (EDCTP), program „Nowoczesne technologie w służbie osobom starszym (AAL)”, „Program Badawczo-Rozwojowy na rzecz Morza Bałtyckiego” (BONUS), program Eurostars oraz Europejski program badań metrologicznych (EMPR). Ponadto dodatkowe dofinansowanie może być przyznane na rzecz europejskiego stowarzyszenia badań nad energią (EERA) ustanowionego w ramach europejskiego strategicznego planu w dziedzinie technologii energetycznych (plan EPSTE). Inicjatywy w zakresie wspólnego programowania mogą być wspierane ze środków programu „Horyzont 2020” za pośrednictwem instrumentów, o których mowa w art. 26 rozporządzenia (UE) nr 1291/2013 w tym za pośrednictwem inicjatyw podejmowanych na podstawie art. 185 TFUE.

Wspólne przedsięwzięcia ustanowione w ramach siódmego programu ramowego na mocy art. 187 TFUE, którym można przyznać dodatkowe wsparcie na wyżej wymienionych warunkach, obejmują: inicjatywę w zakresie leków innowacyjnych (IMI), inicjatywę „Czyste niebo”, europejski system zarządzania ruchem lotniczym nowej generacji (SESAR), wspólne przedsięwzięcie na rzecz technologii ogniw paliwowych i technologii wodorowych oraz wspólne przedsięwzięcie w zakresie podzespołów i układów elektronicznych (ECSEL).

Inne wspierane w ramach siódmego programu ramowego partnerstwa publiczno-prywatne, którym można przyznać dodatkowe wsparcie na wyżej wymienionych warunkach, obejmują: „fabryki jutra”, „energooszczędne domy”, europejską inicjatywę „ekologiczne samochody”, oraz „Internet przyszłości”. Dodatkowe wsparcie można ponadto przyznać europejskim inicjatywom przemysłowym ustanowionym zgodnie z planem EPSTE.

W ramach programu „Horyzont 2020” można zainicjować kolejne partnerstwa publiczno-publiczne i publiczno-prywatne pod warunkiem spełnienia przez nie określonych kryteriów.

⁽¹⁾ Dz.U. L 75 z 22.3.2005, s. 67.

⁽²⁾ Zalecenie Komisji w sprawie zarządzania własnością intelektualną w ramach działań związanych z transferem wiedzy oraz Kodeks postępowania dla uczelni wyższych i innych publicznych instytucji badawczych (C(2008)1329 z 10.4.2008).

⁽³⁾ Decyzja nr 1513/2002/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2002 r. dotycząca szóstego programu ramowego Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie badań, rozwoju technologicznego i demonstracji, przyczyniającego się do utworzenia Europejskiej Przestrzeni Badawczej i innowacji (2002–2006) (Dz.U. L 232 z 29.8.2002, s. 1).

CZĘŚĆ I

DOSKONAŁA BAZA NAUKOWA

1. EUROPEJSKA RADA DS. BADAŃ NAUKOWYCH (ERBN)

ERBN będzie wspierać najwyższej klasy badania pionierskie. Z jednej strony badania naukowe na granicy obecnego zrozumienia i poza nią mają decydujące znaczenie dla dobrobytu gospodarczego i społecznego, z drugiej strony jest to przedsięwzięcie, które nieodłącznie wiąże się z ryzykiem, lecz umożliwi postępy w nowych i najbardziej wymagających obszarach badawczych, w których zacierają się granice między poszczególnymi dyscyplinami.

W celu stymulowania znaczących postępów na granicach poznania ERBN będzie wspierać indywidualne zespoły w prowadzeniu badań w dowolnej, wchodzącej w zakres programu „Horyzont 2020” dziedzinie naukowych i technologicznych badań podstawowych, w tym w naukach inżynierskich, społecznych i humanistycznych. W stosownych przypadkach, zgodnie z celami ERBN i potrzebami w zakresie skutecznej realizacji, mogą zostać uwzględnione szczególne grupy docelowe (np. początkujący badacze / powstające zespoły). Szczególna uwaga poświęcona zostanie powstającym i szybko rozwijającym się dziedzinom przesuwanym granice wiedzy oraz dziedzinom na pograniczu kilku dyscyplin.

Wsparcie umożliwiające prowadzenie badań w Europie przyznawane będzie niezależnym naukowcom z całego świata, bez względu na ich wiek i płeć, w tym również początkującym naukowcom, którzy dopiero rozpoczynają karierę jako samodzielni kierownicy badań.

W sposób szczególnie uprzywilejowany ERBN traktuje pomoc dla najlepszych początkujących naukowców o wybitnych pomysłach, umożliwiając im osiągnięcie niezależnego statusu poprzez zapewnienie odpowiedniego wsparcia na bardzo ważnym etapie, kiedy konsolidują oni lub tworzą własny zespół badawczy lub program. ERBN będzie również w dalszym ciągu udzielać odpowiedniego wsparcia doświadczonym naukowcom.

Program będzie kierował się podejściem opartym na „inspirowaniu przez naukowców”. Oznacza to, że ERBN będzie wspierać projekty dotyczące tych zagadnień wybranych przez naukowców, które mieszczą się w zakresie zaproszeń do składania wniosków. Wnioski będą oceniane jedynie na podstawie kryterium doskonałości w ramach wzajemnej oceny oraz przy uwzględnieniu doskonałości nowych grup, początkujących naukowców, jak również zespołów o ustalonej pozycji i przy zwróceniu szczególnej uwagi na wnioski o wybitnie pionierskim charakterze wiążące się – w związku z tym – z wysokim ryzykiem naukowym.

ERBN będzie pełnić funkcję autonomicznego organu udzielającego wsparcia finansowego w oparciu o wyniki prac naukowych; w jej skład wchodzić będzie niezależna Rada Naukowa wspierana przez specjalną, mającą ograniczone rozmiary i racjonalną pod względem kosztów jednostkę ds. realizacji.

Rada Naukowa ustanowi ogólną strategię naukową i będzie w pełni upoważniona do decydowania o rodzaju badań, które będą finansowane.

Rada Naukowa ustanowi program prac, który pozwoli osiągnąć cele ERBN oparte na jej strategii naukowej, jak przedstawiono poniżej. Rada podejmie konieczne inicjatywy w ramach współpracy międzynarodowej zgodnie ze swoją strategią naukową, łącznie z działaniami informacyjnymi, w celu zwiększenia widoczności ERBN wśród najlepszych naukowców z innych części świata.

Rada Naukowa będzie stale monitorować działanie ERBN i jej procedury oceny oraz analizować najlepsze sposoby osiągnięcia jej szerszych celów. W miarę potrzeb rozszerzy wprowadzony przez ERBN wachlarz środków wsparcia, aby móc reagować na powstające potrzeby.

ERBN będzie w swoich działaniach dążyć do doskonałości. Koszty administracyjne i koszty zatrudnienia ERBN z tytułu działania Rady Naukowej i specjalnej jednostki ds. realizacji będą spełniały wymogi administracji mającej ograniczone rozmiary i racjonalnej pod względem kosztów. Wydatki administracyjne będą ograniczane do minimum niezbędnego do realizacji na najwyższym światowym poziomie, tak by możliwie najwięcej środków finansowych zostało przeznaczonych na badania pionierskie.

ERBN będzie przyznawać stypendia i dotacje zgodnie z prostymi, przejrzystymi procedurami koncentrującymi się na doskonałości, zachęcającymi do wykazania inicjatywy i łączącymi elastyczność z odpowiedzialnością. Będzie stale poszukiwać kolejnych sposobów na uproszczenie i udoskonalenie swoich procedur, by zapewnić przestrzeganie tych zasad.

Zważywszy na wyjątkową strukturę i rolę ERBN jako organu udzielającego wsparcia finansowego w oparciu o wyniki prac naukowych, realizacja działań ERBN i zarządzanie nimi będzie na bieżąco podlegała przeglądowi i ocenie, przy pełnym zaangażowaniu Rady Naukowej; w ten sposób będą oceniane postępy ERBN, a jej procedury i struktury – dostosowywane i udoskonalane na podstawie doświadczeń.

1.1. Rada Naukowa

Aby wypełniać zadania określone w art. 7, Rada Naukowa będzie wykonywać niżej wymienione działania.

1) Strategia naukowa:

- ustanowienie ogólnej strategii naukowej ERBN przy uwzględnieniu możliwości oraz potrzeb naukowych w Europie;
- stałe opracowywanie, zgodnie ze strategią naukową, programu prac i niezbędnych zmian, łącznie z zaproszeniami do składania wniosków, kryteriami oraz, w razie potrzeby, określaniem szczególnych grup docelowych (np. młode / powstające zespoły);

2) Zarządzanie naukowe, monitorowanie i kontrola jakości:

- określanie stanowiska – jeśli jest to właściwe z naukowego punktu widzenia – w sprawie realizacji zaproszeń do składania wniosków i zarządzania nimi, kryteriów oceny oraz procedur wzajemnej oceny, łącznie z wyborem ekspertów, metod wzajemnej oceny i oceny wniosków oraz koniecznych zasad i wytycznych dotyczących realizacji, na podstawie których, pod nadzorem Rady Naukowej, wybierane będą wnioski kwalifikujące się do dofinansowania; oraz określanie stanowiska w sprawie wszelkich innych zagadnień wpływających na osiągnięcia i skutki działań ERBN oraz na jakość prowadzonych badań, łącznie z podstawowymi postanowieniami zawartymi we wzorze umowy ERBN w sprawie przyznania dotacji;
- monitorowanie jakości działań, ocena realizacji i osiągnięć, zalecenia w zakresie korygujących lub przyszłych działań.

3) Komunikacja i upowszechnianie:

- zapewnienie przejrzystości informowania środowiska naukowego, najważniejszych zainteresowanych stron i ogółu społeczeństwa o działaniach i osiągnięciach ERBN;
- systematyczne przedstawianie Komisji sprawozdań z działalności.

Rada Naukowa posiada pełne uprawnienia do podejmowania decyzji odnośnie do rodzaju badań naukowych, które mają być finansowane, oraz jest gwarantem jakości działania z naukowego punktu widzenia.

W stosownych przypadkach Rada Naukowa zasięga opinii środowiska naukowego, akademickiego lub inżynierskiego, regionalnych i krajowych agencji finansujących badania naukowe oraz innych zainteresowanych stron.

Członkowie Rady Naukowej otrzymują wynagrodzenie za wykonywanie powierzonych im zadań w formie honorariów oraz, w stosownych przypadkach, zwrot kosztów podróży i kosztów utrzymania.

Przewodniczący ERBN na okres swojego urzędowania zamieszka w Brukseli i przeznaczy większą część swojego czasu pracy⁽¹⁾ na sprawy związane z działalnością ERBN. Jego wynagrodzenie będzie ustalone na poziomie odpowiadającym wynagrodzeniu kadry kierowniczej wyższego szczebla w Komisji.

Rada Naukowa wybiera spośród swych członków trzech wiceprzewodniczących, którzy wspomagają przewodniczącego w jego funkcjach reprezentacyjnych i organizacyjnych. Mogą oni również posiadać tytuł wiceprzewodniczącego ERBN.

Trzech wiceprzewodniczących Rady Naukowej otrzyma wsparcie w celu zapewnienia odpowiedniej lokalnej pomocy administracyjnej w ich macierzystych instytutach.

1.2. Specjalna jednostka ds. realizacji

Zgodnie z programem prac specjalna jednostka ds. realizacji będzie odpowiedzialna za wszystkie aspekty wdrożenia administracyjnego i wykonania programu. Będzie ona w szczególności przeprowadzać procedury oceny, wzajemną ocenę oraz procedurę wyboru zgodnie ze strategią sformułowaną przez Radę Naukową oraz będzie odpowiadać za finansowe i naukowe zarządzanie dotacjami.

Specjalna jednostka ds. realizacji będzie wspierać Radę Naukową w wykonywaniu wszystkich wyżej określonych zadań, zapewni dostęp do niezbędnej dokumentacji i danych znajdujących się w jej posiadaniu oraz będzie na bieżąco informować Radę Naukową o swojej działalności.

⁽¹⁾ Co do zasady co najmniej 80 %.

W celu zapewnienia skutecznych kontaktów ze specjalną jednostką ds. realizacji w zakresie strategii i spraw operacyjnych kierownictwo Rady Naukowej i dyrektor specjalnej jednostki będą regularnie odbywać posiedzenia koordynacyjne.

ERBN będzie zarządzana przez pracowników zatrudnionych specjalnie w tym celu, w tym w miarę potrzeb przez urzędników instytucji unijnych; zakres zarządzania obejmie wyłącznie rzeczywiste potrzeby administracyjne, tak by zapewniona została stabilność i ciągłość niezbędna do skutecznego zarządzania.

1.3. Rola Komisji

Aby wypełnić obowiązki określone w art. 6, 7 i 8, Komisja:

- zapewni ciągłość działania i odnawianie składu Rady Naukowej i zapewni wsparcie stałemu komitetowi identyfikacyjnemu w celu wskazania przyszłych członków Rady Naukowej;
- zapewni ciągłość działania specjalnej jednostki ds. realizacji oraz powierzanie jej zadań i obowiązków, z uwzględnieniem opinii Rady Naukowej;
- mianuje dyrektora i personel wyższego szczebla specjalnej jednostki ds. realizacji, z uwzględnieniem opinii Rady Naukowej;
- zapewni terminowe przyjęcie programu prac, stanowisk dotyczących metod realizacji oraz niezbędnych przepisów wykonawczych, o których mowa w zasadach ERBN dotyczących składania wniosków oraz we wzorze umowy ERBN w sprawie przyznania dotacji, z uwzględnieniem opinii Rady Naukowej;
- będzie regularnie informować komitet programu o realizacji działań ERBN i konsultować się z nim w tej kwestii.

2. PRZYSZŁE I POWSTAJĄCE TECHNOLOGIE

Działania w dziedzinie przyszłych i powstających technologii (FET) przyczynią się do sprecyzowania różnych typów logiki interwencji: od całkowitego otwarcia po różne stopnie strukturyzacji zagadnień, społeczności i finansowania, zorganizowane wokół trzech nurtów: „FET Open”, „FET Proactive” i „FET Flagships”.

2.1. FET Open: sprzyjanie nowatorskim pomysłom

Wspieranie licznych obciążonych wysokim ryzykiem wizjonerskich projektów badawczych w obszarze nauki i technologii, które są realizowane w ramach współpracy i znajdują się na wczesnych etapach, jest konieczne, aby skutecznie zbadać nowe podstawy całkiem nowej wiedzy i technologii przyszłości. Działanie to, zdecydowanie nienastawione na konkretne obszary tematyczne i nieobowiązkowe, dopuszcza nowe pomysły, niezależnie od tego, kiedy i gdzie powstają, w najszerszym możliwym zakresie tematów i dyscyplin oraz aktywnie pobudza do niekonwencjonalnego sposobu myślenia. Rozwijanie tak kruchych pomysłów wymaga zręcznego, śmiałego i wysoce interdyscyplinarnego podejścia badawczego, które dalece wykracza poza sferę ściśle technologiczną. Przyciąganie i zachęcanie nowych podmiotów o dużym potencjale, takich jak młodzi naukowcy i MŚP działające w dziedzinie zaawansowanych technologii, do udziału w badaniach naukowych i innowacjach ma ponadto istotne znaczenie dla wychowania przyszłych liderów nauki i przemysłu.

2.2. FET Proactive: wspieranie nowo powstających zagadnień i społeczności

Nowatorskim obszarom i tematom trzeba pozwolić dojrzeć; w tym celu należy działać na rzecz strukturyzacji powstających społeczności oraz wspierać planowanie i rozwój tematów badawczych sprzyjających przeobrażeniom. Główną zaletą tego strukturalizującego, choć wstępnego podejścia jest to, że sprzyja ono rozwojowi nowatorskich obszarów, które nie są jeszcze gotowe do uwzględnienia w planach badań przemysłowych, a także umożliwia rozrost i strukturyzację środowisk naukowych wokół takich obszarów. Dzięki temu możliwe będzie przejście od współpracy w niewielkim gronie naukowców do klastra projektów, z których każdy uwzględni aspekty jednego tematu badawczego i między którymi następuje wymiana wyników. Odbywać się to będzie w ścisłym powiązaniu z tematami związanymi z priorytetami „Wiodąca pozycja w przemyśle” oraz „Wyzwania społeczne”.

2.3. FET Flagships: podejmowanie wielkich interdyscyplinarnych wyzwań naukowych i technologicznych

Inicjatywy badawcze wchodzące w zakres tego wyzwania są stymulowane nauką i technologią, są realizowane na dużą skalę i mają charakter wielodyscyplinarny oraz są zorganizowane wokół wspólnego, nadrzędnego celu. Podjmują one wielkie wyzwania naukowe i technologiczne, które wymagają współpracy między wieloma dyscyplinami, społecznościami i programami. Postęp naukowy i technologiczny powinien zapewnić mocne i szerokie podstawy dla przyszłych innowacji i ich wykorzystania w gospodarce, a także nowe, potencjalnie znaczące korzyści dla społeczeństwa. W związku z nadrzędnym charakterem i skalą tych inicjatyw ich realizacja będzie możliwa jedynie w wyniku długoterminowej współpracy.

2.4. Szczegółowe aspekty realizacji

Rada konsultacyjna ds. FET, w której skład wchodzi naukowcy i inżynierowie cieszący się najwyższym uznaniem i dysponujący rozległą wiedzą specjalistyczną, przedstawi opinie zainteresowanych stron na temat ogólnej strategii naukowej i technologicznej, w tym również porady odnoszące się do sformułowania programu prac.

Program FET będzie nadal opierał się na badaniach naukowych i na technologii i będzie wspierany przez niewielką i skuteczną jednostkę ds. realizacji. Przyjęte zostaną proste procedury administracyjne, które pozwolą utrzymać w centrum uwagi kwestię doskonałości w innowacjach technologicznych stymulowanych nauką, będą zachęcać do wykazania inicjatywy oraz będą sprzyjać połączeniu przyspieszonych procesów decyzyjnych i elastyczności z odpowiedzialnością. Najbardziej odpowiednie podejścia zostaną wykorzystane w celu lepszego poznania środowiska naukowego w obszarze FET (np. analiza portfeli badań) i z myślą o zaangażowaniu zainteresowanych społeczności (np. konsultacje). Celem będzie stałe doskonalenie oraz poszukiwanie sposobów dalszego uproszczenia i ulepszenia procedur, aby zapewnić przestrzeganie tych zasad. Skuteczność i oddziaływanie działań w obszarze FET będzie oceniane jako uzupełnienie działań oceniających na poziomie programu.

Ponieważ misją FET jest wspieranie badań stymulowanych nauką i ukierunkowanych na przyszłe technologie, działania w obszarze FET dążą do zbliżenia do siebie podmiotów z obszaru nauki, technologii i innowacji, w tym, w stosownych przypadkach, użytkowników, reprezentujących, w miarę możliwości, zarówno sektor publiczny, jak i prywatny. Z tego względu działania w obszarze FET powinny odgrywać rolę aktywnego katalizatora procesu stymulowania nowych sposobów myślenia, nowych praktyk i nowych form współpracy.

W nurcie *FET Open* zgrupowane są działania obejmujące całkowicie oddolne poszukiwanie obiecujących nowych koncepcji. Wysoki poziom ryzyka wiążący się z każdą tego rodzaju koncepcją jest równoważony przez fakt, że analizowanych jest wiele koncepcji. Podstawowymi cechami tych działań są: efektywność pod względem czasu i zasobów, niski koszt alternatywny dla wnioskodawców oraz bezsprzeczna otwartość na niekonwencjonalne i interdyscyplinarne koncepcje. Łatwe i szybkie, a także ciągle otwarte systemy składania wniosków będą sprzyjać poszukiwaniom obiecujących nowych koncepcji badawczych o wysokim poziomie ryzyka i będą zawierać wskazówki dla nowych podmiotów o wysokim potencjale innowacyjnym, takich jak młodzi naukowcy i MŚP działające w dziedzinie zaawansowanych technologii. Aby uzupełnić działania w ramach *FET Open*, działania w ramach priorytetów „Wiodąca pozycja w przemyśle” i „Wyzwania społeczne” mogą wspierać całkowicie nowe zastosowania wiedzy i technologii.

W ramach działań w nurcie *FET Proactive* regularnie ogłaszane będą zaproszenia do składania wniosków dotyczących kilku innowacyjnych tematów o wysokim stopniu ryzyka i wysokim potencjale, finansowanych w stopniu umożliwiającym wybór kilku projektów. Projekty te wspierane będą poprzez wkłady unijnych, krajowych i prywatnych oraz które wspólne organizowanie wydarzeń, opracowywanie nowych programów i planów badawczych. Tematy wybierane będą z uwzględnieniem doskonałości w badaniach naukowych stymulowanych przez naukę i ukierunkowanych na przyszłe technologie, potencjału utworzenia masy krytycznej i wpływu na naukę i technologię.

Liczne konkretne inicjatywy w wielkiej skali (*FET Flagships*) mogłyby zostać zrealizowane pod warunkiem uzyskania pozytywnych wyników projektów przygotowawczych w obszarze FET. Powinny one opierać się na otwartych partnerstwach, w ramach których możliwe będzie dobrowolne łączenie wkładów unijnych, krajowych i prywatnych oraz które cechować będzie wyważona struktura zarządzania umożliwiająca właścicielom programu wywieranie odpowiedniego wpływu i zapewniająca jednocześnie znaczny stopień niezależności i elastyczności w realizacji, tak by w projekcie modelowym ściśle przestrzegane były zasady szeroko wspieranego planu badawczego. Wybór tematów, które będą realizowane w ramach projektów modelowych, opierać się będzie na naukowej i technologicznej doskonałości i uwzględniać będzie następujące kwestie: wspólny cel, potencjalne oddziaływanie, integracja zainteresowanych stron i zasobów w ramach spójnego planu badawczego oraz, w stosownych przypadkach, wsparcie udzielane przez zainteresowane strony oraz w ramach krajowych lub regionalnych programów badań naukowych. Działania te realizowane są z wykorzystaniem istniejących instrumentów finansowania.

Działania w obszarze trzech nurtów FET są uzupełniane przez działania sieciowe i środowiskowe, które mają na celu utworzenie kreatywnej i dynamicznej europejskiej bazy sprzyjającej badaniom naukowym stymulowanym nauką i ukierunkowanym na przyszłe technologie. Działania te przyczynią się do przyszłego rozwoju działań w obszarze FET, wspierania dyskusji o oddziaływaniu nowych technologii oraz do przyspieszenia tego oddziaływania.

3. DZIAŁANIA „MARIA SKŁODOWSKA-CURIE”

3.1. Wspieranie nowych umiejętności poprzez najwyższej jakości wstępne szkolenie naukowców

Europa potrzebuje silnej i kreatywnej bazy zasobów ludzkich charakteryzujących się mobilnością między krajami i branżami, łączących we właściwych proporcjach zdolność do innowacji z umiejętnością przekształcania wiedzy i koncepcji w produkty i usługi, z korzyścią dla gospodarki i społeczeństwa.

Cel ten można w szczególności osiągnąć poprzez strukturyzację i zwiększenie doskonałości znacznej części szkoleń wstępnych wysokiej jakości, przeznaczonych dla początkujących naukowców i doktorantów w państwach członkowskich i krajach stowarzyszonych, w tym, w stosownych przypadkach, z udziałem osób z państw trzecich. Wyposażenie początkujących naukowców w różnorodne umiejętności, które pozwolą im stawić czoła bieżącym i przyszłym wyzwaniom, przyniesie następnemu pokoleniu naukowców korzyści w postaci lepszych perspektyw kariery zawodowej zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym, a tym samym zachęci młodych ludzi do podejmowania kariery naukowej.

Działanie będzie realizowane poprzez wspieranie wybranych w drodze ogólnounijnego konkursu programów szkoleniowych w zakresie badań naukowych, realizowanych przez partnerstwa z udziałem wyższych uczelni, instytucji badawczych, infrastruktury badawczej, przedsiębiorstw, MŚP i innych podmiotów społeczno-gospodarczych z różnych krajów w Europie i poza nią. Wsparcie będzie również udzielane pojedynczym instytucjom, które będą w stanie stworzyć równie sprzyjające warunki. Należy zapewnić elastyczną realizację celów, aby móc uwzględnić różne potrzeby. Skuteczne partnerstwa będą miały zazwyczaj formę sieci szkoleniowych w zakresie badań naukowych, które mogą oferować innowacyjne typy szkolenia, takie jak wspólne lub multidyscyplinarne stopnie doktorskie lub programy doktoranckie realizowane we współpracy z przedsiębiorstwami; pojedyncze instytucje z reguły będą natomiast angażować się w innowacyjne programy studiów doktoranckich. Programy doktoranckie realizowane we współpracy z przedsiębiorstwami są ważnym elementem wspierania innowacyjności wśród naukowców oraz przyczyniają się do wzmacniania powiązań między przedsiębiorstwami a środowiskiem akademickim. W tych ramach przewiduje się wsparcie dla najlepszych początkujących naukowców z dowolnego kraju, aby mogli uczestniczyć w tych zorientowanych na doskonałość programach, które mogą obejmować, między innymi, mentoring służący transferowi wiedzy i doświadczenia.

Te programy szkoleniowe będą ukierunkowane na rozwijanie i poszerzanie podstawowych kompetencji badawczych, a jednocześnie będą rozwijać kreatywność naukowców, ich przedsiębiorczość i umiejętności w zakresie innowacji w sposób odpowiadający przyszłym potrzebom potrzeb rynku pracy. Ponadto w ramach programów będzie zapewnione szkolenie w zakresie kompetencji, które będzie można później wykorzystywać przy innych działaniach, a mianowicie: umiejętność pracy w zespole, podejmowanie ryzyka, zarządzanie projektami, standaryzacja, przedsiębiorczość, etyka, prawa własności intelektualnej, komunikacja i interakcja ze społeczeństwem, które mają zasadnicze znaczenie dla tworzenia, opracowywania, komercjalizacji i rozpowszechniania innowacji.

3.2. Sprzyjanie najwyższej jakości poprzez transgraniczną i międzysektorową mobilność

Europa musi przyciągać najlepszych naukowców, zarówno z Europy, jak i spoza niej. Cel ten zostanie osiągnięty w szczególności poprzez wspieranie atrakcyjnych możliwości kariery zawodowej dla doświadczonych naukowców zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym, oraz zachęcanie ich do mobilności międzynarodowej, międzysektorowej i interdyscyplinarnej w celu zwiększenia ich kreatywnego i innowacyjnego potencjału.

Wsparcie finansowe otrzymają najlepsi lub najbardziej obiecujący doświadczeni naukowcy, niezależnie od narodowości, którzy pragną rozwijać swoje umiejętności poprzez doświadczenia w zakresie mobilności w skali ponadnarodowej lub międzynarodowej. Wsparcie można otrzymać na różnych etapach kariery zawodowej, łącznie z najwcześniejszymi, tuż po zdobyciu stopnia doktora lub uzyskaniu równoważnego doświadczenia. Naukowcy ci otrzymają środki finansowe pod warunkiem przeniesienia się z jednego kraju do drugiego w celu poszerzenia lub pogłębienia swoich kompetencji na wyższych uczelniach, w instytucjach badawczych, w obiektach infrastruktury naukowo-badawczej, w przedsiębiorstwach, MŚP lub w innych wybranych podmiotach społeczno-gospodarczych (np. organizacjach społeczeństwa obywatelskiego), gdzie będą pracować nad projektami w zakresie badań naukowych i innowacji zgodnie ze swoimi osobistymi potrzebami i zainteresowaniami. Dzięki temu, że będzie wspierane czasowe oddelegowywanie, będą oni zachęceni do przenoszenia się z sektora publicznego do prywatnego lub odwrotnie. To powinno zwiększyć innowacyjność sektora prywatnego i sprzyjać mobilności międzysektorowej. Z myślą o zwiększeniu transferu wiedzy między sektorami i zachęcaniu do powstawania podmiotów rozpoczynających działalność gospodarczą (start-ups) wspierane będą również możliwości zatrudnienia w niepełnym wymiarze godzin, umożliwiające łączenie stanowisk w sektorze publicznym i prywatnym. Takie dostosowanie możliwości prowadzenia badań naukowych pomoże obiecującym naukowcom w zdobyciu pełnej niezależności i ułatwi im przechodzenie z sektora publicznego do prywatnego lub odwrotnie.

W celu pełnego wykorzystania istniejącego potencjału naukowców wspierane będą również możliwości doksztalcania się i zdobywania nowej wiedzy w instytucjach badawczych wysokiego szczebla w państwach trzecich, wznowienia kariery po przerwie oraz (re-)integracji naukowców z systemem długoterminowych stanowisk badawczych w Europie, w tym w ich kraju pochodzenia, po uzyskaniu doświadczeń w zakresie mobilności w skali ponadnarodowej/międzynarodowej, co obejmuje także kwestie związane z powrotem i reintegracją.

3.3. Stymulowanie innowacji poprzez proces wzajemnej inspiracji w dziedzinie wiedzy

Wyzwania społeczne mają coraz bardziej globalny charakter i skuteczne stawienie im czoła nie będzie możliwe bez współpracy transgranicznej i międzysektorowej. Zasadniczego znaczenia nabiera więc wymiana wiedzy i koncepcji między sektorem badań naukowych a rynkiem (oraz vice versa), którą można osiągnąć tylko dzięki kontaktom międzyludzkim. Zachętą do tego rodzaju kontaktów będzie wspieranie elastycznych form wymiany wysoko wykwalifikowanych naukowców i specjalistów ds. badań i innowacji między sektorami, krajami i dyscyplinami nauki.

Europejskie środki finansowe będą przeznaczone na wspieranie wymian naukowców i specjalistów ds. innowacji w ramach partnerstw zrzeszających wyższe uczelnie, instytucje badawcze, infrastrukturę badawczą, przedsiębiorstwa, MŚP i inne podmioty społeczno-gospodarcze w Europie, jak również między Europą i państwami trzecimi, w celu wzmocnienia współpracy międzynarodowej. Możliwości te będą otwarte dla naukowców i specjalistów ds. badań i innowacji na dowolnym szczeblu kariery zawodowej, od najniższego (absolwenci) po najwyższy (kadra kierownicza), w tym także dla personelu administracyjnego i technicznego.

3.4. Zwiększenie oddziaływania strukturalnego przez współfinansowanie działań

Stymulowanie programów regionalnych, krajowych lub międzynarodowych w celu wspierania doskonałości i rozpowszechniania najlepszych praktyk działań „Maria Skłodowska-Curie” pod względem potencjalnej mobilności w całej Europie w odniesieniu do szkoleń naukowców, rozwoju kariery zawodowej i wymiany pracowników doprowadzi do zwiększenia ilościowego i strukturalnego oddziaływania działań „Maria Skłodowska-Curie”. Podniesie też atrakcyjność centrów doskonałości w całej Europie.

Zostanie to osiągnięte poprzez współfinansowanie nowych lub istniejących programów regionalnych, krajowych i międzynarodowych, zarówno publicznych, jak i prywatnych, które udostępniają i zapewniają szkolenia w zakresie międzynarodowych, międzysektorowych i interdyscyplinarnych badań naukowych oraz transgraniczną i międzysektorową mobilność naukowców i specjalistów ds. badań i innowacji na dowolnym etapie kariery zawodowej.

Pozwoli to wykorzystać synergię między działaniami Unii i działaniami podejmowanymi na poziomie regionalnym i krajowym oraz zwalczać rozdrobnienie w odniesieniu do celów, metod oceny i warunków pracy naukowców. W ramach współfinansowanych działań intensywnie promowane będzie stosowanie umów o pracę.

3.5. Działania wspierające i polityczne

Zasadniczym warunkiem skutecznego stawienia czoła wyzwaniu będzie monitorowanie postępów. W ramach działań „Maria Skłodowska-Curie” wspierane będzie opracowywanie wskaźników i analiza danych dotyczących mobilności naukowców, ich umiejętności, karier zawodowych i równouprawnienia płci, tak by określone zostały luki i bariery w tych działaniach i by oddziaływanie tych działań zostało zwiększone. W trakcie realizacji tych działań nacisk zostanie położony na poszukiwanie synergii i ścisłą koordynację z politycznymi działaniami wspierającymi, które obejmują naukowców, ich pracodawców i fundatorów, prowadzonymi w ramach celu szczegółowego „Europa w zmieniającym się świecie – integracyjne, innowacyjne i refleksyjne społeczeństwa”. Finansowaniem zostaną objęte konkretne działania wspierające inicjatywy ukierunkowane na popularyzowanie znaczenia kariery badawczej, jak również działania upowszechniające wyniki badań naukowych i innowacji uzyskane dzięki pracom wspieranym w ramach działań „Maria Skłodowska-Curie”.

Aby dodatkowo zwiększyć oddziaływanie działań „Maria Skłodowska-Curie”, współpraca między naukowcami uczestniczącymi w działaniach „Maria Skłodowska-Curie” (obecnie i w przeszłości) będzie zacieśniana poprzez strategię obejmującą świadczone przez nich usługi. Ich zakres będzie sięgał od wspierania forum ułatwiającego kontakty i wymianę między naukowcami, umożliwienie analizowania szans nawiązania współpracy i znalezienia zatrudnienia, po organizację wspólnych wydarzeń i angażowanie uczestników programu w działania informacyjne w roli ambasadorów działań „Maria Skłodowska-Curie” i EPB.

3.6. Szczegółowe aspekty realizacji

Działania „Maria Skłodowska-Curie” będą otwarte na działalność związaną ze szkoleniem i rozwojem kariery zawodowej we wszystkich ujętych w TFUE dziedzinach badań naukowych i innowacji, od badań podstawowych po absorpcję wyników badań przez rynek, a także usługi innowacyjne. Wnioskodawcy będą mieli swobodę wyboru zarówno dziedziny badań naukowych i innowacji, jak i sektora.

Aby umożliwić korzystanie ze światowej bazy wiedzy, działania „Maria Skłodowska-Curie” będą otwarte dla naukowców i specjalistów ds. badań i innowacji, a także dla wyższych uczelni, instytucji badawczych, infrastruktury badawczej, przedsiębiorstw i innych podmiotów społeczno-gospodarczych ze wszystkich krajów, w tym z państw trzecich, na warunkach określonych w rozporządzeniu (UE) 1290/2013.

Z myślą o pomyślnej realizacji działań „Maria Skłodowska-Curie” i ich oddziaływaniu, w trakcie prowadzenia wszystkich wyżej wymienionych działań nacisk zostanie położony na zachęcanie przedsiębiorstw, w szczególności MŚP, a także innych podmiotów społeczno-gospodarczych, do licznego udziału w tych działaniach. W ramach wszystkich działań „Maria Skłodowska-Curie” propagowana jest długoterminowa współpraca między placówkami szkolnictwa wyższego, organizacjami badawczymi i sektorami publicznym i prywatnym, z uwzględnieniem kwestii ochrony praw własności intelektualnej.

Działania „Maria Skłodowska-Curie” będą rozwijane w bliskiej synergii z innymi programami wspierającymi te cele polityczne, w tym programem „Erasmus +” oraz wspólnotami wiedzy i innowacji EIT (WWiI).

W przypadku wystąpienia szczególnych potrzeb możliwe będzie ukierunkowanie niektórych działań w ramach działań „Maria Skłodowska-Curie” w odniesieniu do określonych wyzwań społecznych, rodzajów instytucji badawczych i innowacyjnych lub miejsc geograficznych w celu uwzględnienia zmieniających się potrzeb Europy w zakresie umiejętności, szkoleń naukowców, rozwoju kariery zawodowej i dzielenia się wiedzą.

Otwarcie na wszystkie źródła talentów wymaga zapewnienia ogólnych środków umożliwiających wyeliminowanie zakłóceń w dostępie do dotacji, np. poprzez zachęcanie do stwarzania równych szans dla naukowców obu płci we wszystkich działaniach „Maria Skłodowska-Curie” oraz stosowanie analiz porównawczych w zakresie udziału kobiet i mężczyzn. Ponadto działania „Maria Skłodowska-Curie” umożliwią naukowcom bardziej stabilny rozwój kariery i zapewnią odpowiednią równowagę między życiem zawodowym a prywatnym, z uwzględnieniem sytuacji rodzinnej, a także ułatwią im wznowienie kariery naukowej po przerwie. Zaleca się, by wszyscy uczestnicy, którzy uzyskują dofinansowanie, poparli zasady ujęte w Europejskiej karcie naukowca oraz w Kodeksie postępowania przy rekrutacji pracowników naukowych, promujące otwartą rekrutację i atrakcyjne warunki pracy, oraz by ich przestrzegali.

W celu szerszego upowszechnienia działań „Maria Skłodowska-Curie” i zwiększenia zaangażowania publicznego ich beneficjenci mogą zostać zobowiązani do zaplanowania odpowiednich kampanii informacyjnych skierowanych do szerokiej publiczności. Taki plan będzie przedmiotem oceny w ramach procesu oceny, jak również podczas działań następczych po ukończeniu projektu.

4. INFRASTRUKTURA BADAWCZA

Działania będą miały na celu budowę doskonałej europejskiej infrastruktury badawczej na miarę 2020 r. i dalszej przyszłości, wspieranie jej potencjału innowacyjnego i zasobów ludzkich oraz wzmocnienie europejskiej polityki w tym zakresie. W celu zapewnienia synergii i spójnego podejścia do kwestii rozwoju infrastruktury badawczej wysiłki zostaną ukierunkowane na dążenie do koordynacji ze źródłami finansowania w zakresie polityki spójności. Synergia z działaniami „Maria Skłodowska-Curie” będzie popierana.

4.1. Rozwijanie europejskiej infrastruktury badawczej na miarę 2020 r. i dalszej przyszłości

4.1.1. Budowanie nowej infrastruktury badawczej światowej klasy

Celem jest ułatwienie i wspieranie przygotowań, realizacji, długoterminowej stabilności i efektywnej eksploatacji infrastruktury badawczej określonej przez Europejskie Forum Strategii ds. Infrastruktur Badawczych (ESFRI) oraz innej najwyższej klasy infrastruktury badawczej, co umożliwi Europie reagowanie na wielkie wyzwania w nauce, przemyśle i społeczeństwie. Cel ten będzie konkretnie odnosił się do tej infrastruktury, która planuje stworzyć, tworzy lub utworzyła własne struktury zarządzania, np. w oparciu o konsorcjum na rzecz europejskiej infrastruktury badawczej (ERIC) lub inną równoważną strukturę na poziomie europejskim lub międzynarodowym.

Stosownie do przypadku, finansowanie przez Unię obejmie:

- a) *etap przygotowania* przyszłej infrastruktury (np. opracowanie szczegółowych planów konstrukcyjnych, ustalenia prawne, wieloletnie planowanie oraz wczesne zaangażowanie przemysłu);
- b) *etap realizacji* (np. wspólne prace badawczo-rozwojowe i inżynierskie z przemysłem i użytkownikami oraz rozwój regionalnych obiektów partnerskich ⁽¹⁾ ukierunkowanych na bardziej zrównoważony rozwój EPB); lub
- c) *etap eksploatacji* (np. dostęp, przetwarzanie danych, działania informacyjne, działania w zakresie szkoleń i współpracy międzynarodowej).

W ramach tego działania wsparcie otrzymają również badania w zakresie projektowania nowej infrastruktury badawczej poprzez podejście oddolne.

4.1.2. Integracja i udostępnianie istniejącej krajowej i regionalnej infrastruktury badawczej o znaczeniu europejskim

Działania te mają na celu otwarcie, w stosownych przypadkach, kluczowej krajowej i regionalnej infrastruktury badawczej dla wszystkich naukowców europejskich, reprezentujących zarówno środowiska akademickie, jak i przemysł, oraz zapewnienie jej optymalnego wykorzystania i wspólnego rozwoju tej infrastruktury.

Unia będzie wspierać sieci i klastry, które w skali europejskiej łączą i integrują kluczową krajową infrastrukturę badawczą. Dofinansowanie będzie przyznawane w szczególności na zapewnienie naukowcom ponadnarodowego i wirtualnego dostępu oraz na harmonizację i podniesienie poziomu usług świadczonych w ramach infrastruktury.

4.1.3. Rozwój, wdrażanie i eksploatacja e-infrastruktury opartej na technologiach informacyjno-komunikacyjnych (ICT) ⁽²⁾

Celem jest osiągnięcie w Europie do 2020 r. najlepszych na świecie możliwości w zakresie łączenia w sieć, zdolności obliczeniowych oraz danych naukowych w jednolitej i otwartej przestrzeni badawczej on-line, w której naukowcy korzystają z najnowszych, powszechnie dostępnych i wiarygodnych usług sieciowych i obliczeniowych, jak również z ciągłego i otwartego dostępu do środowisk e-nauki i globalnych zasobów danych.

Aby możliwe było osiągnięcie tego celu, wsparcie będzie przyznane na: globalne sieci badawcze i edukacyjne świadczące zaawansowane, znormalizowane i skalowalne usługi międzydomenowe na żądanie; infrastrukturę gridową i chmury zapewniające praktycznie nieograniczone możliwości w zakresie obliczeń i przetwarzania danych; ekosystem o dużych mocach obliczeniowych, zmierzający w stronę skali eksa; infrastrukturę w zakresie oprogramowania i usług, np. przeznaczoną do symulacji i wizualizacji; narzędzia współpracy w czasie rzeczywistym; oraz interoperacyjną, otwartą i wiarygodną infrastrukturę danych naukowych.

⁽¹⁾ Regionalne obiekty partnerskie to rodzaj infrastruktury badawczej, która pod względem zwrotów społeczno-gospodarczych ma znaczenie na szczeblu krajowym lub regionalnym, szkoli i przyciąga badaczy i techników oraz jest uznana za partnera ogólnoeuropejskiego ESFRI lub innej światowej klasy infrastruktury badawczej. Jakość regionalnego obiektu partnerskiego, w tym poziom jego usług naukowych, zarządzania i polityki dostępu musi spełniać takie same warunki jak ogólnoeuropejska infrastruktura badawcza.

⁽²⁾ Ponieważ wszystkie badania wymagają coraz większych mocy obliczeniowych i coraz większej liczby danych, dla wszystkich naukowców dostęp do najbardziej nowoczesnej e-infrastruktury nabrał zasadniczego znaczenia. Na przykład GÉANT łączy 40 milionów użytkowników w ponad 8 000 instytucji w 40 krajach, podczas gdy europejska infrastruktura gridowa jest największą na świecie infrastrukturą w zakresie przetwarzania rozproszonego, dysponującą ponad 290 obiektami w 50 krajach. Stały postęp w dziedzinie ICT i rosące potrzeby nauki w zakresie obliczania i przetwarzania ogromnych ilości danych stanowią znaczące wyzwanie finansowe i organizacyjne, które należy podjąć w celu zapewnienia naukowcom ciągłości usług.

4.2. Wsparcie innowacyjnego potencjału infrastruktury badawczej i jej zasobów ludzkich

4.2.1. Wykorzystywanie innowacyjnego potencjału infrastruktury badawczej

Celem jest stymulowanie innowacji zarówno w obrębie samej infrastruktury, jak i w sektorach przemysłu, takich jak sektory będące dostawcami i odbiorcami.

Aby cel ten został osiągnięty, wsparcie zostanie przyznane:

- a) partnerstwom prowadzącym działalność badawczo-rozwojową z przemysłem w dążeniu do podnoszenia zdolności Unii i zaopatrzenia przemysłu w zakresie najbardziej rozwiniętych technologicznie obszarów takich jak aparatura naukowa lub ICT;
- b) na przedkomercyjne zamówienia publiczne składane przez podmioty działające w dziedzinie infrastruktury badawczej w celu pobudzenia innowacji i wczesnego wdrożenia lub opracowania najnowocześniejszych technologii;
- c) na stymulowanie wykorzystania infrastruktury badawczej przez przemysł, np. jako obiekty do przeprowadzania doświadczeń lub ośrodki oparte na wiedzy; oraz
- d) na zachęcanie do integracji infrastruktury badawczej w ramach lokalnych, regionalnych i globalnych ekosystemów innowacji.

W ramach działań Unii wspierane będzie ponadto korzystanie z infrastruktury badawczej, w szczególności e-infrastruktury, do celów służb publicznych, innowacji społecznych, kultury, kształcenia i szkolenia.

4.2.2. Wzmacnianie kapitału ludzkiego infrastruktury badawczej

Złożony charakter infrastruktury badawczej oraz pełne wykorzystanie jej potencjału wymaga od kierowników, inżynierów i techników, a także od użytkowników, odpowiednich umiejętności.

Unia udzieli wsparcia finansowego z przeznaczeniem na szkolenie personelu zarządzającego infrastrukturą badawczą o znaczeniu ogólnoeuropejskim i obsługującego ją, wymianę pracowników i najlepszych praktyk między obiektami oraz na zapewnienie odpowiednich zasobów ludzkich w kluczowych dziedzinach, w tym na tworzenie konkretnych programów edukacyjnych. Synergia z działaniami „Maria Skłodowska-Curie” będzie popierana.

4.3. Wzmocnienie europejskiej polityki w zakresie infrastruktury badawczej i współpracy międzynarodowej

4.3.1. Wzmocnienie europejskiej polityki w zakresie infrastruktury badawczej

Celem jest wykorzystanie synergii między inicjatywami na poziomie krajowym i unijnym poprzez tworzenie partnerstw przez odpowiednich decydentów, organy udzielające wsparcia finansowego lub grupy doradcze (np. ESFRI, grupa analityczna ds. e-infrastruktury, organizacje zrzeszone w EIROforum oraz krajowe organy publiczne), jak również rozwój komplementarności i współpracy między infrastrukturą badawczą i działaniami realizującymi inne polityki Unii (takie jak polityka regionalna, spójności, przemysłowa, zdrowotna, zatrudnienia lub rozwoju) oraz zapewnienie koordynacji między różnymi unijnymi źródłami finansowania. Działania Unii będą ponadto ukierunkowane na wspieranie przeglądu, monitorowania i oceny infrastruktury badawczej na poziomie Unii oraz stosownych analiz politycznych i zadań w zakresie komunikacji.

Program „Horyzont 2020” będzie ułatwiał państwom członkowskim optymalizację ich obiektów badawczych poprzez wspieranie aktualnej ogólnounijnej bazy danych dotyczącej swobodnie dostępnej infrastruktury badawczej w Europie.

4.3.2. Ułatwienie strategicznej współpracy międzynarodowej

Celem jest ułatwienie rozwoju globalnej infrastruktury badawczej tzn. infrastruktury badawczej wymagającej finansowania i uzgodnień w skali globalnej. Kolejnym celem jest ułatwienie współpracy europejskiej infrastruktury badawczej z podobną infrastrukturą poza Europą, zapewnienie ich globalnej interoperacyjności i zasięgu oraz dążenie do zawierania umów międzynarodowych dotyczących wzajemnego korzystania, otwartości lub współfinansowania infrastruktury. W tym względzie uwzględnione zostaną zalecenia grupy Carnegie w sprawie globalnej infrastruktury badawczej. Nacisk położony zostanie również na zapewnienie odpowiedniego udziału Unii w porozumieniu z organami międzynarodowymi takimi jak Organizacja Narodów Zjednoczonych (ONZ) lub Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD).

4.4. Szczegółowe aspekty realizacji

W trakcie realizacji będą prowadzone konsultacje z niezależnymi grupami ekspertów oraz z zainteresowanymi stronami i organami doradczymi takimi jak ESFRI i grupa analityczna ds. e-infrastruktury.

Zastosowane zostanie trójstronne podejście: oddolne – w sytuacji, gdy dokładna treść projektów ani ich partnerzy nie są znani; ukierunkowane – gdy infrastruktura lub społeczność naukowo-badawcza są wyraźnie określone; oraz z wymienniem beneficjentów, np. w sytuacji, gdy dofinansowanie kosztów eksploatacyjnych przyznaje się operatorowi lub operatorom infrastruktury lub ich konsorcjum.

Cele, o których mowa w punktach 4.2. i 4.3, są realizowane za pomocą specjalnych działań, a także – w odpowiednich przypadkach – w ramach działań wypracowywanych zgodnie z punktem 4.1.

CZĘŚĆ II

WIODĄCA POZYCJA W PRZEMYSŁE

1. WIODĄCA POZYCJA W ZAKRESIE TECHNOLOGII PRORODZWOJOWYCH I PRZEMYSŁOWYCH

Informacje ogólne

Pomyślnie opanowanie, integracja i wdrożenie technologii prorodziejowych przez przemysł europejski to kluczowy czynnik wzmocnienia wydajności i innowacyjnych zdolności Europy i zagwarantowania, że Europa posiada zaawansowaną, zrównoważoną i konkurencyjną gospodarkę, pozycję globalnego lidera w sektorach zastosowania najnowocześniejszych technologii oraz zdolność do opracowania skutecznych i trwałych rozwiązań w odniesieniu do wyzwań społecznych, z uwzględnieniem, między innymi, potrzeb użytkowników. Działalność innowacyjna zostanie połączona z działalnością badawczo-rozwojową jako integralna część dofinansowania.

Zintegrowane podejście do kluczowych technologii prorodziejowych

Istotnym elementem celu szczegółowego „Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorodziejowych i przemysłowych” są kluczowe technologie prorodziejowych (KET), definiowane jako mikro- i nanoelektronika, fotonika, nanotechnologia, biotechnologia, materiały zaawansowane i zaawansowane systemy produkcyjne. Wiele innowacyjnych produktów zawiera jednocześnie kilka spośród tych technologii, w postaci pojedynczych lub zintegrowanych części. Każda technologia zapewnia innowacje technologiczne, ale skumulowane korzyści uzyskane w wyniku licznych interakcji KET i innych przemysłowych technologii prorodziejowych oraz ich kombinacji również mogą przyczynić się do skoku technologicznego. Korzystanie z przekrojowych KET przyczyni się do zwiększenia konkurencyjności i oddziaływania produktów, pobudzi wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy, a także zapewni nowe możliwości stawiania czoła wyzwaniom społecznym. Liczne interakcje między tymi technologiami będą zatem wykorzystywane. Udzielane będzie ukierunkowane wsparcie z przeznaczeniem na linię pilotażową w większej skali oraz działania demonstracyjne do realizacji w różnych środowiskach i warunkach.

Dotyczyć to będzie KET oraz działań przekrojowych w zakresie KET (multi-KET) łączących i integrujących różne pojedyncze technologie, które po walidacji w otoczeniu przemysłowym tworzą kompletny i zatwierdzony system gotowy do wprowadzenia na rynek lub bliski tego etapu. Osiągnięcie takiego wyniku jest uwarunkowane znacznym zaangażowaniem sektora prywatnego w tego rodzaju działania i wykazaniem, że wyniki projektów przyczynią się do zwiększenia wartości rynkowej dla Unii, a więc mogą przybrać formę partnerstw publiczno-prywatnych. W tym zakresie i przy pomocy jednostki ds. realizacji programu „Horyzont 2020” zostanie opracowany wspólny program prac dla przekrojowych działań w zakresie KET. Uwzględniając potrzeby rynku i wymagania związane z wyzwaniami społecznymi, celem będzie dostarczenie generycznych składowych elementów KET i multi-KET dla różnych obszarów zastosowań, w tym wyzwań społecznych. Oprócz tego stosownie do wymagań konkretnego przypadku będzie się dążyć do osiągnięcia synergii między działaniami w zakresie KET a działaniami w ramach polityki spójności w kontekście krajowych i regionalnych strategii badań naukowych i innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji, a także EIT, Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI) oraz, w stosownych przypadkach, z działaniami kierowanymi przez państwa członkowskie w ramach inicjatyw w zakresie wspólnego programowania.

Szczegółowe aspekty realizacji

Działalność innowacyjna obejmować będzie: integrację pojedynczych technologii; demonstracje zdolności w zakresie tworzenia i dostarczania innowacyjnych produktów, systemów, procesów i usług; badania pilotażowe wśród użytkowników i klientów w celu udowodnienia wykonalności i wartości dodanej; oraz wielkoskalowe działania demonstracyjne w celu ułatwienia absorpcji wyników badań przez rynek. Odpowiednia uwaga poświęcona zostanie również projektom w małej i średniej skali. Ponadto realizacja działań w ramach tej części będzie pobudzać zaangażowanie małych i średnich zespołów badawczych, przyczyniając się także do aktywniejszego uczestnictwa MŚP.

Integracja obejmie różne pojedyncze technologie, które po walidacji w otoczeniu przemysłowym tworzą kompletny i zatwierdzony system gotowy do wprowadzenia na rynek. Osiągnięcie tego celu uzależnione będzie od silnego zaangażowania sektora prywatnego w tego rodzaju działania, w tym poprzez partnerstwa publiczno-prywatne.

Działania w zakresie popytu będą stanowiły uzupełnienie impulsu technologicznego inicjatyw w zakresie badań i innowacji. Zalicza się do nich: optymalne korzystanie z zamówień publicznych w celu wspierania innowacji; przygotowanie odpowiednich norm technicznych i działań technicznych jako wsparcia dla standaryzacji i regulacji; prywatny popyt i angażowanie użytkowników w procesie tworzenia rynków bardziej sprzyjających innowacjom.

Szczególnie w przypadku nanotechnologii i biotechnologii współdziałanie z zainteresowanymi stronami i ogółem społeczeństwa będzie miało na celu podniesienie świadomości na temat korzyści i zagrożeń. W odniesieniu do stosowania tych technologii kwestia oceny bezpieczeństwa i zarządzania ogólnymi zagrożeniami będzie przedmiotem systematycznych rozważań. W stosownych przypadkach nauki społeczne i humanistyczne będą się przyczyniać do uwzględniania preferencji w zakresie potrzeb użytkowników i ich akceptacji, a także do zapewniania społecznego zaangażowania i świadomego wyboru dokonywanego przez konsumentów.

Działania wspierane w ramach niniejszego celu szczegółowego tej części uzupełnią wsparcie na rzecz badań naukowych i innowacji w zakresie technologii prorozwojowych, które może zostać przyznane przez władze krajowe lub regionalne ze środków polityki spójności w ramach strategii inteligentnej specjalizacji.

Niniejszy cel szczegółowy będzie, w ramach finansowania działań, także wspierać działania w zakresie transferu technologii (zarówno na szczeblu krajowym, jak i regionalnym), w tym rozwój międzynarodowych i regionalnych klastrów innowacji, aby promować efektywniejsze powiązania między szkołami wyższymi a przemysłem.

Realizowane będą inicjatywy na rzecz strategicznej współpracy międzynarodowej z wiodącymi krajami partnerskimi w dziedzinach stanowiących przedmiot wzajemnego zainteresowania i korzyści. W odniesieniu do technologii prorozwojowych i przemysłowych przedmiotem szczególnego – ale nie wyłącznego – zainteresowania są m.in.:

- dostęp do fachowej wiedzy naukowej i technicznej na najwyższym światowym poziomie;
- opracowywanie norm światowych;
- usunięcie utrudnień w dziedzinach wykorzystania przemysłowego, współpracy na rzecz badań i rozwoju oraz warunków handlu;
- bezpieczeństwo produktów opartych na nanotechnologii i biotechnologii oraz długofalowe skutki ich stosowania;
- opracowanie materiałów i metod, które pozwolą ograniczyć zużycie energii i zasobów;
- wspólne międzynarodowe inicjatywy przemysłowe społeczności wytwórców; oraz
- interoperacyjność systemów.

1.1. Technologie informacyjno-komunikacyjne (ICT)

Niektóre linie działania zostaną ukierunkowane na wyzwania związane z wiodącą pozycją w przemyśle i technologii w zakresie ICT w całym łańcuchu wartości i obejmą ogólne programy badań naukowych i innowacji w zakresie ICT, w tym w szczególności niżej wymienione działania:

1.1.1. Elementy i systemy nowej generacji: inżynieria w zakresie zaawansowanych, wbudowanych oraz efektywnych energetycznie i zasobooszczędnych elementów i systemów

Celem jest utrzymanie i wzmocnienie wiodącej pozycji Europy w zakresie technologii związanych z zaawansowanymi, wbudowanymi, efektywnymi energetycznie i zasobooszczędnymi solidnymi elementami i systemami. W ich zakres wchodzi również systemy mikro-, nano-, i bio-, elektronika organiczna, integracja dużych obszarów, technologie stanowiące podstawę internetu przedmiotów⁽¹⁾, w tym platformy wspierające świadczenie zaawansowanych usług, czujniki, inteligentne systemy zintegrowane, wbudowane i rozproszone systemy, sieci systemów oraz inżynieria systemów złożonych.

1.1.2. Technologie obliczeniowe nowej generacji: zaawansowane i bezpieczne systemy i technologie obliczeniowe, w tym chmura obliczeniowa

Celem jest wykorzystanie atutów Europy w zakresie architektury procesorów i systemów, technologii łączeniowych i lokalizacji danych, przetwarzania w chmurze, obliczeń równoległych, modelowania i oprogramowania symulacyjnego przeznaczonego dla wszystkich segmentów rynku, w tym zastosowań inżynierskich (takich jak, kwantyfikacja niepewności, analiza ryzyka i procesy decyzyjne w dziedzinie inżynierii).

1.1.3. Internet przyszłości: oprogramowanie, urządzenia, infrastruktura, technologie i usługi

Celem jest podniesienie konkurencyjności przemysłu europejskiego w zakresie rozwoju, opanowania i kształtowania internetu nowej generacji, który stopniowo zastąpi i przewyższy obecną sieć, sieci stałe i ruchome oraz infrastruktury usługowe, a także umożliwienie wzajemnych połączeń bilionów urządzeń (internet przedmiotów) obsługiwanych przez różnych operatorów i działających w różnych dziedzinach, co zmieni sposoby komunikowania się, uzyskiwania dostępu do wiedzy i korzystania z niej. Obejmuje on działania w zakresie badań naukowych i innowacji w odniesieniu do sieci, oprogramowania, procesów i usług, bezpieczeństwa cyfrowego, prywatności, niezawodności i zaufania, łączności bezprzewodowej⁽²⁾ i wszystkich sieci optycznych, immersyjnych interaktywnych multimediów oraz podłączonego do sieci przedsiębiorstwa przyszłości.

⁽¹⁾ Internet przedmiotów zostanie skoordynowany jako zagadnienie przekrojowe.

⁽²⁾ W tym sieci rozmieszczone w przestrzeni kosmicznej.

1.1.4. Technologie treści i zarządzanie informacjami: ICT dla treści cyfrowych oraz dla sektora kultury i sektora kreatywnego

Celem jest wzmocnienie pozycji Europy jako dostawcy produktów i usług opartych na kreatywności indywidualnej i biznesowej. Stanie się tak dzięki zapewnieniu użytkownikom profesjonalnym i obywatelom nowych narzędzi przeznaczonych do tworzenia, wykorzystywania, przechowywania i ponownego wykorzystywania wszelkiego rodzaju treści cyfrowych w dowolnym języku i uzyskiwania do nich dostępu oraz do modelowania, analizy i wizualizacji dużej ilości danych (duże zbiory danych), w tym danych powiązanych. Do tych narzędzi należą nowe technologie przeznaczone do zastosowań artystycznych, lingwistycznych, edukacyjnych i interaktywnych, ochrony zasobów cyfrowych, tworzenia stron internetowych, uzyskania dostępu do treści, analiz i mediów; oraz inteligentne i adaptacyjne systemy zarządzania informacjami oparte na zaawansowanych technologicznie metodach eksploracji danych, na systemach uczących się, na analizie statystycznej oraz na technologiach obliczeń wizualnych.

1.1.5. Zaawansowane interfejsy i roboty: robotyka i inteligentne przestrzenie

Celem jest wzmocnienie wiodącej pozycji Europy w dziedzinie nauki i techniki w zakresie robotyki przemysłowej i usługowej, systemów kognitywnych i komunikacyjnych, zaawansowanych technologicznie interfejsów i inteligentnych przestrzeni oraz „czujących” maszyn poprzez wykorzystanie wzrastającej wydajności systemów obliczeniowych i sieci oraz postępu w dziedzinie zdolności projektowania i budowania systemów zdolnych do uczenia się, samomontażu, przystosowania i reagowania lub optymalizujących interakcje człowiek-maszyna. W stosownych przypadkach opracowane systemy i najnowsze osiągnięcia powinny być weryfikowane w warunkach rzeczywistych.

1.1.6. Technologie mikro- i nanoelektroniczne oraz fotoniczne: kluczowe technologie prorozwojowe w zakresie technologii mikro- i nanoelektronicznych oraz fotonicznych obejmujące także technologie kwantowe

Celem jest wykorzystanie doskonałości Europy w zakresie tych kluczowych technologii prorozwojowych oraz wspieranie i dalsze zwiększanie konkurencyjności i wiodącej pozycji rynkowej europejskiego przemysłu. Działania obejmą też badania naukowe i innowacje w zakresie projektowania, zaawansowanych procesów, pilotażowych linii produkcyjnych, powiązanych technologii produkcji i działań demonstracyjnych w dążeniu do zweryfikowania osiągnięć technologicznych i innowacyjnych modeli biznesowych, a także bazowych technologii następczej generacji wykorzystujących postępy fizyki kwantowej.

Tych sześć głównych kierunków działania powinno objąć pełny zakres potrzeb, z uwzględnieniem konkurencyjności przemysłu europejskiego w skali globalnej. Należałoby do nich wiodąca pozycja w przemyśle w zakresie generycznych rozwiązań, produktów i usług opartych na ICT, potrzebnych do sprostania głównym wyzwaniom społecznym oraz agendy zorientowanych na zastosowania badań naukowych i innowacji w dziedzinie ICT, wspierane w związku z odpowiednim wyzwaniem społecznym. Zważywszy na coraz powszechniejsze postępy techniki we wszystkich dziedzinach życia, interakcja między ludźmi a technologią będzie w tym względzie ważna i będzie częścią wspomnianych wyżej, zorientowanych na zastosowania badań naukowych w dziedzinie ICT. Badania naukowe skupiające się na perspektywie zorientowanej na użytkownika przyczynią się do rozwoju konkurencyjnych rozwiązań.

Każdy z tych sześciu głównych kierunków działania obejmuje również infrastrukturę badawczą ICT, taką jak żywe laboratoria do eksperymentów oraz infrastrukturę dla bazowych kluczowych technologii prorozwojowych oraz ich wykorzystania w zaawansowanych produktach i innowacyjnych inteligentnych systemach, w tym w urządzeniach, narzędziach, usługach wsparcia, pomieszczeniach czystych i dostępie do odlewni do celów przygotowania prototypów.

Założenia te powinny zostać wdrożone tak, by zapewnić komplementarność i spójność z pracami celu szczegółowego: „Infrastruktura badawcza” w ramach priorytetu „Doskonała baza naukowa”.

W ramach działań wspierane będą badania naukowe i rozwój systemów ICT z pełnym poszanowaniem podstawowych praw i wolności osób fizycznych, a zwłaszcza ich prawa do prywatności.

1.2. Nanotechnologie

1.2.1. Rozwój nowej generacji nanomateriałów, nanourządzeń i nanosystemów

Rozwój i integracja wiedzy o zjawiskach w nanoskali na styku różnych dziedzin nauki w dążeniu do opracowania fundamentalnie nowych produktów i systemów, umożliwiających wprowadzenie zrównoważonych rozwiązań w szerokim wachlarzu sektorów.

1.2.2. Zapewnienie bezpiecznego i zrównoważonego rozwoju i stosowania nanotechnologii

Poszerzanie wiedzy naukowej dotyczącej potencjalnego wpływu nanotechnologii na zdrowie lub środowisko, z myślą o proaktywnym, opartym na nauce zarządzaniu nanotechnologiami oraz o udostępnieniu zweryfikowanych narzędzi, metod i platform naukowych dotyczących zagrożenia, narażenia i oceny ryzyka oraz zarządzania w całym cyklu życia nanomateriałów i nanosystemów, z uwzględnieniem zagadnień standaryzacji.

1.2.3. Rozwój wymiaru społecznego nanotechnologii

Uwzględnienie ludzkich i fizycznych potrzeb, wynikających z zastosowania nanotechnologii, oraz skupienie uwagi na zarządzaniu nanotechnologią z korzyścią dla społeczeństwa i środowiska, w tym na strategiach komunikacji zapewniających zaangażowanie społeczne.

1.2.4. Efektywna i zrównoważona synteza i produkcja nanomateriałów, elementów i systemów

Ukierunkowanie na nowe elastyczne, skalowane i powtarzalne działania, inteligentną integrację nowych i istniejących procesów, w tym konwergencję technologii, jak np. nanobiotechnologię, a także zwiększenie skali, aby wspomóc zrównoważone wysoce precyzyjne wielkoskalowe wytwarzanie produktów i elastyczne oraz wielofunkcyjne zakłady, zapewniające skuteczne przekształcenie wiedzy w innowacje przemysłowe.

1.2.5. Rozwój i standaryzacja technik zwiększania zdolności oraz metod i urządzeń pomiarowych

Ukierunkowanie na bazowe technologie, które wspierają rozwój i wprowadzanie na rynek bezpiecznych złożonych nanomateriałów i nanosystemów, w tym nanometrologię, charakteryzowanie materii w nanoskali i manipulowanie nią, modelowanie, projektowanie komputacyjne i zaawansowana inżynieria na poziomie atomowym.

1.3. Materiały zaawansowane

1.3.1. Przekrojowe i prorozwojowe technologie materiałowe

Badania naukowe w zakresie materiałów pod kątem projektowania, materiałów funkcjonalnych, materiałów wielofunkcyjnych opartych na wyższym wkładzie wiedzy, o nowych funkcjach i lepszych właściwościach, takich jak materiały samonaprawiające się lub biokompatybilne, materiały samomontujące się, nowe materiały magnetyczne oraz materiały strukturalne na potrzeby innowacji we wszystkich sektorach przemysłu, w szczególności dla rynków o wysokiej wartości, w tym dla sektorów kreatywnych.

1.3.2. Rozwój i przekształcanie materiałów

Działania badawczo-rozwojowe mające na celu efektywne, bezpieczne i zrównoważone opracowywanie i zwiększanie skali w celu umożliwienia w przyszłości przemysłowego wytwarzania produktów opartych na projektach, zmierzającego w kierunku bezodpadowej gospodarki materiałowej w Europie np. w przemyśle metalowym, chemicznym lub biotechnologicznym, oraz w celu lepszego zrozumienia mechanizmów degradacji materiałów (zużycie, korozja oraz niezawodność mechaniczna).

1.3.3. Gospodarowanie składnikami materiałów

Działalność badawczo-rozwojowa w zakresie nowych i innowacyjnych technik dotyczących materiałów, elementów i systemów, łączenia, łączenia adhezyjnego, rozdziału, montażu, samomontażu i demontażu, rozkładu i dekonstrukcji składników materiałów oraz gospodarka w dziedzinach kosztów całego cyklu życia i oddziaływania na środowisko poprzez nowe zastosowania technologii materiałów zaawansowanych.

1.3.4. Materiały dla zrównoważonego, zasobooszczędnego i niskoemisyjnego przemysłu

Wypracowywanie nowych produktów i zastosowań, modeli biznesowych oraz odpowiedzialnych zachowań konsumentów, które zwiększają wykorzystanie odnawialnych zasobów w zrównoważonych zastosowaniach, ograniczają zapotrzebowanie na energię w całym cyklu życia produktu i ułatwiają produkcję niskoemisyjną, a także intensyfikację procesów, recykling, usuwanie zanieczyszczeń, otrzymywanie materiałów do magazynowania energii i materiałów o potencjale wysokiej wartości dodanej z odpadów i w wyniku ponownego przetworzenia.

1.3.5. Materiały dla sektorów kreatywnych, w tym związanych z dziedzictwem

Opracowanie wzornictwa i rozwijanie technologii konwergencyjnych w celu tworzenia nowych możliwości biznesowych, w tym ochrona i renowacja europejskiego dziedzictwa i materiałów mających wartość historyczną lub kulturalną, a także wykorzystywanie i rozwijanie materiałów nowatorskich.

1.3.6. Metrologia, charakteryzowanie, standaryzacja i kontrola jakości

Promowanie technologii służących takim celom jak charakteryzowanie, nieniszcząca ewaluacja, stałe ocenianie i monitorowanie oraz predyktywne modelowanie wydajności na potrzeby postępów w materiałoznawstwie i inżynierii oraz ich oddziaływania.

1.3.7. Optymalizacja wykorzystania materiałów

Działalność badawczo-rozwojowa ukierunkowana na poszukiwanie rozwiązań zastępczych i alternatywnych w odniesieniu do zastosowań materiałów, w tym stawianie czoła wyzwaniu związanemu z surowcami przy pomocy indywidualnie opracowanych materiałów lub zastępowania materiałów deficytowych, krytycznych lub niebezpiecznych, oraz innowacyjnych podejść do modeli biznesowych oraz identyfikację zasobów krytycznych.

1.4. *Biotechnologia*

1.4.1. *Wspieranie najnowocześniejszych biotechnologii jako czynnika stymulującego przyszłe innowacje*

Celem jest stworzenie podstaw europejskiego przemysłu w celu utrzymania jego wiodącej pozycji w zakresie innowacji, również w średniej i długiej perspektywie. Cel ten obejmuje rozwój powstających dziedzin technologii takich jak biologia syntetyczna, bioinformatyka i biologia systemów, a także wykorzystanie konwergencji z innymi technologiami prorozwojowymi takimi jak nanotechnologia (np. bionanotechnologia), ICT (np. bioelektronika) oraz technologia inżynierska. Te i inne najnowocześniejsze obszary wymagają, by na badania naukowe i rozwój przeznaczono odpowiednie środki w celu ułatwienia skutecznego transferu i wdrażania w nowych zastosowaniach.

1.4.2. *Produkty i procesy przemysłowe oparte na biotechnologii*

Działania mają dwojaki cel: z jednej strony umożliwienie europejskiemu przemysłowi (np. chemicznemu, medycznemu, górnictwu, celulozowemu i papierniczemu, produktów na bazie włókien i drewna, tekstylnemu, skrobiowemu oraz spożywcemu) opracowania nowych produktów i procesów zaspokajających wymagania przemysłu i społeczeństwa przy użyciu – najlepiej – przyjaznych dla środowiska i zrównoważonych metod produkcji; oraz konkurencyjnych i udoskonalonych rozwiązań alternatywnych opartych na biotechnologii, które zastąpią istniejące rozwiązania; z drugiej strony wykorzystanie potencjału biotechnologii do celów wykrywania, monitorowania i usuwania zanieczyszczeń oraz zapobiegania im. Działania te obejmą badania naukowe i innowacje dotyczące nowych enzymów o zoptymalizowanych funkcjach biokatalitycznych, dróg przemian enzymatycznych i metabolicznych, projektowania procesów biologicznych na skalę przemysłową, integracji procesów biologicznych z procesami produkcji przemysłowej, zaawansowanej fermentacji, wydzielenia i oczyszczania produktów, uzyskania wglądu w dynamikę społeczności drobnoustrojów. Ponadto obejmą prace nad prototypami w celu oceny wykonalności opracowanych produktów i procesów pod względem technicznym i gospodarczym, a także pod względem ich zrównoważoności.

1.4.3. *Innowacyjne i konkurencyjne technologie platformowe*

Celem jest rozwój technologii platformowych (np. genomiki, metagenomiki, proteomiki, metabolomiki, narzędzi molekularnych, systemów ekspresji, platform fenotypowania i platform komórkowych), które przyczyniają się do osiągnięcia wiodącej pozycji i przewagi konkurencyjnej w wielu sektorach mających wpływ na gospodarkę. Cel ten obejmuje takie aspekty jak stworzenie podstaw dla rozwoju biozasobów o optymalnych właściwościach i zastosowaniach wykraczających poza typowe alternatywy; umożliwienie zrównoważonego poszukiwania, zrozumienia i pozyskiwania różnorodności biologicznej środowiska ziemskiego i morskiego dla potrzeb nowych zastosowań, bioproduktów i procesów opartych na biotechnologii; oraz kontynuowanie prac nad opartymi na biotechnologii rozwiązaniami w zakresie opieki zdrowotnej (np. diagnostyka, produkty biologiczne oraz urządzenia biomedyczne).

1.5. *Zaawansowane procesy wytwarzania i przetwarzania*

1.5.1. *Technologie dla fabryk jutra*

Promowanie zrównoważonego rozwoju przemysłowego poprzez ułatwienie strategicznego przejścia w Europie od produkcji opartej na kosztach do podejścia nastawionego na tworzenie produktów o wysokiej wartości dodanej oraz opartej na ICT, inteligentnej i wysoko wydajnej produkcji w systemie zintegrowanym. Wymaga to skupienia się na wyzwaniu, aby produkować więcej przy mniejszym zużyciu materiałów i energii oraz wytwarzaniu mniejszych ilości odpadów i zanieczyszczeń oraz dążeniu do wysokiej efektywności ekologicznej. Nacisk będzie położony na rozwój i integrację adaptacyjnych systemów produkcyjnych przyszłości, ze zwróceniem szczególnej uwagi na potrzeby europejskich MSP, w celu uzyskania zaawansowanych i zrównoważonych systemów i procesów produkcyjnych. Nacisk zostanie położony także na metody zwiększania elastycznej, bezpiecznej i inteligentnej produkcji, w przypadku której w środowiskach przyjaznych pracownikom stosowane są odpowiednie poziomy automatyzacji.

1.5.2. *Technologie wspomagające energooszczędne systemy i budynki o niewielkim oddziaływaniu na środowisko*

Ograniczenie zużycia energii i emisji CO₂ poprzez opracowanie i stosowanie zrównoważonych technologii i systemów budowlanych, oraz poprzez wdrażanie i powielanie środków sprzyjających absorpcji energooszczędnych systemów i materiałów w nowych, odnawianych i przebudowywanych budynkach. Względy związane z cyklem życia oraz wzrastające znaczenie koncepcji projekt-budowa-eksploatacja będą kluczowym czynnikiem w stawianiu czoła wyzwaniu, jakie stanowi w Europie wymóg wnoszenia do 2020 r. budynków o niemal zerowym zużyciu energii oraz wprowadzenie efektywnych energetycznie okręgów dzięki szerokiemu zaangażowaniu zainteresowanej społeczności.

1.5.3. *Zrównoważone, zasobooszczędne i niskoemisyjne technologie w energochłonnych przemysłach przetwórczych*

Zwiększanie konkurencyjności gałęzi przemysłu przetwórczego, takich jak przemysł chemiczny, cementowy, celulozowy i papierniczy, szklarski, przemysł minerałów czy metali nieżelaznych i stali poprzez radykalne podniesienie efektywności wykorzystania zasobów i energii oraz ograniczenie wpływu takich rodzajów działalności przemysłowej na środowisko. Nacisk zostanie położony na rozwój i weryfikację technologii prorozwojowych w zakresie innowacyjnych substancji, materiałów i rozwiązań technologicznych w celu opracowania produktów niskoemisyjnych oraz procesów i usług wymagających mniejszego zużycia energii w całym łańcuchu wartości, jak również na przyjęcie technologii i technik produkcji o bardzo niskiej emisji dwutlenku węgla w celu osiągnięcia celu, jakim jest określone obniżenie natężenia emisji gazów cieplarnianych.

1.5.4. Nowe zrównoważone modele biznesowe

Współpraca międzysektorowa w zakresie koncepcji i metodologii dotyczących specjalistycznej produkcji opartej na wiedzy może pobudzać uczenie się w organizacjach, kreatywność i innowacje, skupiając uwagę na indywidualnym podejściu do modeli biznesowych, które są zdolne do przystosowania się do wymogów ze strony globalnych łańcuchów wartości i globalnych sieci, zmieniających się rynków oraz powstających i przyszłych sektorów przemysłu. Odnosi się to również do podjęcia działań w zakresie zrównoważonych modeli biznesowych poprzez objęcie całego cyklu życia produktu i procesu.

1.6. Przestrzeń kosmiczna

W dziedzinie badań przestrzeni kosmicznej działania na szczeblu Unii będą realizowane w połączeniu z działaniami prowadzonymi przez państwa członkowskie i Europejską Agencję Kosmiczną (ESA) w dążeniu do zwiększenia kompletności działań różnych podmiotów.

1.6.1. Wspomaganie konkurencyjności Europy, niezależności oraz innowacji w europejskim sektorze kosmicznym

Celem jest utrzymanie wiodącej na świecie pozycji w działaniach związanych z przestrzenią kosmiczną poprzez utrzymanie i dalszy rozwój racjonalnego pod względem kosztów, konkurencyjnego i innowacyjnego przemysłu kosmicznego (obejmującego MŚP) i środowisk naukowych oraz poprzez wspieranie innowacji opartych na rozwiązaniach w tej dziedzinie.

1.6.1.1. Utrzymanie i dalszy rozwój konkurencyjnego, zrównoważonego i przedsiębiorczego przemysłu kosmicznego i środowisk naukowych oraz wzmocnienie europejskiej niezależności w systemach kosmicznych

Europa odgrywa wiodącą rolę w badaniu przestrzeni kosmicznej i w opracowywaniu technologii kosmicznych i stale opracowuje własne operacyjne infrastruktury kosmiczne (np. program Galileo, oraz program Copernicus). Przemysł europejski ma *de facto* ustaloną pozycję eksportera najwyższej klasy satelitów i innych technologii związanych z przestrzenią kosmiczną. Pozycji tej zagraża jednak konkurencja ze strony innych głównych mocarstw kosmicznych. Celem tego środka jest opracowanie bazy badawczej poprzez zapewnienie ciągłości programów na rzecz badania przestrzeni kosmicznej i innowacji, np. poprzez szereg mniejszych i częstszych projektów demonstracyjnych w kosmosie. Dzięki temu możliwy będzie rozwój europejskiej bazy przemysłowej i społeczności zajmującej się badaniami naukowymi, rozwojem technologicznym i demonstracją w zakresie przestrzeni kosmicznej i przyczyni się to tym samym do dalszego rozwoju obecnego najnowocześniejszego stanu wiedzy i do uniezależnienia od importu krytycznych technologii.

Należy wspierać standaryzację, tak by optymalizować inwestycje i zwiększyć dostęp do rynku.

1.6.1.2. Bodziec dla innowacji łączących sektor kosmiczny z innymi sektorami

Wiele wyzwań występujących w technologiach kosmicznych przypomina wyzwania dotyczące technologii naziemnych, np. w dziedzinie aeronautyki, energetyki, środowiska, telekomunikacji i ICT, poszukiwania zasobów naturalnych, w obszarze czujników, robotyki, materiałów zaawansowanych, bezpieczeństwa i zdrowia. Te cechy wspólne stwarzają możliwości wczesnego, zbiorowego opracowywania technologii, w szczególności przez MŚP, w społecznościach związanych z sektorem kosmicznym i społecznościach z nim niezwiązanych, w tym w sektorach innych niż kosmiczne, co może zaowocować wprowadzaniem przełomowych innowacji szybciej niż w tzw. firmach odpryskowych (*spin-off*), gdzie następuje to na późniejszym etapie. Wykorzystanie istniejącej europejskiej infrastruktury kosmicznej powinno być stymulowane poprzez zachęcanie do opracowywania innowacyjnych produktów i usług w oparciu o teledetekcję, geopozycjonowanie lub inne rodzaje danych dostarczanych przez satelity. W Europie należy ponadto wzmocnić początkowy etap rozwoju przedsiębiorstw sektora kosmicznego, w stosownych przypadkach, poprzez zastosowanie właściwie ukierunkowanych środków, w tym poprzez wsparcie dla inicjatyw w dziedzinie transferu technologii kosmicznych.

1.6.2. Wspomaganie postępów w zakresie technologii kosmicznych

Celem jest rozwój zaawansowanych i prorozwojowych technologii kosmicznych i koncepcji operacyjnych od pomysłu po demonstrację w przestrzeni kosmicznej.

Możliwość dostępu do przestrzeni kosmicznej oraz opracowania, utrzymania i eksploatacji systemów kosmicznych na orbicie ziemskiej i poza nią ma ogromne znaczenie dla przyszłości europejskiego społeczeństwa. Niezbędny potencjał wymaga inwestycji z zakresu badań naukowych i innowacji w różnorodne technologie kosmiczne (np. wyrzutnie i inne pojazdy, satelity, robotykę, instrumenty i czujniki), a także w koncepcje robocze od pomysłu po demonstrację w przestrzeni kosmicznej. Europa jest obecnie jednym z trzech wiodących mocarstw kosmicznych, głównie dzięki inwestycjom państw członkowskich za pośrednictwem ESA i programów krajowych, ale w porównaniu z poziomem inwestycji w działalność badawczo-rozwojową w zakresie przestrzeni kosmicznej w Stanach Zjednoczonych (np. w NASA poziom ten sięga około 20 % całkowitego budżetu) europejski nacisk na przyszłe technologie i zastosowania kosmiczne wymaga wzmocnienia na wszystkich etapach:

- a) badania o niskim poziomie gotowości technologicznej (TRL), które często w znacznym stopniu opierają się na kluczowych technologiach prorozwojowych, wykazujące potencjał w zakresie opracowania przełomowych technologii nadających się do zastosowań naziemnych;
- b) udoskonalenie istniejących technologii, np. poprzez miniaturyzację, podniesienie efektywności energetycznej i czułości czujników;
- c) demonstracja i weryfikacja nowych technologii i koncepcji w przestrzeni kosmicznej i analogicznych środowiskach naziemnych;

- d) kontekst misji, np. analiza środowiska kosmicznego, stacje naziemne, ochrona systemów kosmicznych i infrastruktury przed uszkodzeniem lub zniszczeniem w wyniku zderzenia ze śmieciem lub innymi obiektami kosmicznymi, jak również przed skutkami zjawisk pogodowych w przestrzeni kosmicznej, w tym rozbłysków słonecznych (orientacja sytuacyjna w przestrzeni kosmicznej – SSA), wspieranie innowacyjnej infrastruktury gromadzenia i przesyłania danych i archiwizacji próbek;
- e) komunikacja satelitarna, zaawansowane technologie nawigacji i teledetekcji, obejmujące badania o zasadniczym znaczeniu dla przyszłych generacji unijnych systemów kosmicznych (np. Galileo i Copernicus).

1.6.3. Umożliwienie wykorzystania danych pozyskanych w przestrzeni kosmicznej

Celem jest zapewnienie szerszego wykorzystywania – w dziedzinie naukowej, publicznej i komercyjnej – danych pozyskanych w przestrzeni kosmicznej w wyniku obecnych, zakończonych i przyszłych misji europejskich.

Systemy kosmiczne są źródłem informacji, których często nie można uzyskać w inny sposób. Mimo że misje europejskie są na najwyższym poziomie, dane liczbowe dotyczące publikacji świadczą o tym, że dane uzyskane w misjach europejskich nie są wykorzystywane tak chętnie jak te uzyskane w misjach USA. Można będzie w znacznie większym stopniu wykorzystywać dane z satelitów europejskich (naukowych, publicznych lub komercyjnych), jeżeli kontynuowane będą wysiłki w zakresie przetwarzania, archiwizowania, walidacji i normalizacji oraz trwałej dostępności danych pozyskanych w przestrzeni kosmicznej w ramach europejskich misji, a także wspierane będzie opracowywanie nowych produktów i usług informacyjnych opartych na tych danych oraz, w stosownych przypadkach, w połączeniu z danymi na podstawie obserwacji z Ziemi. Innowacje w zakresie pozyskiwania i przetwarzania danych, fuzja danych i rozpowszechnianie danych oraz ich interoperacyjność, w szczególności wspieranie dostępu do naukowych danych i metadanych dotyczących Ziemi oraz ich wymiana – z wykorzystaniem również innowacyjnych form współpracy możliwych dzięki stosowaniu ICT – mogą zapewnić wyższy zwrot z inwestycji w infrastrukturę kosmiczną i przyczynić się do sprostania wyzwaniom społecznym. Kalibracja i walidacja danych pozyskanych w przestrzeni kosmicznej (w odniesieniu do pojedynczych instrumentów, między instrumentami i misjami oraz w odniesieniu do obiektów *in situ*) to kluczowe elementy efektywnego stosowania danych pozyskanych w przestrzeni kosmicznej we wszystkich dziedzinach i istnieje potrzeba jeszcze większej normalizacji danych pochodzących z kosmosu i układów odniesienia.

Dostęp do danych i wykorzystywanie misji kosmicznych to kwestia wymagająca globalnej koordynacji. W przypadku danych pochodzących z obserwacji Ziemi podejścia i najlepsze praktyki zostały częściowo zharmonizowane w wyniku koordynacji działań z organizacją międzyrządową Grupa ds. Obserwacji Ziemi (GEO), w dążeniu do utrzymania Globalnej Sieci Systemów Obserwacji Ziemi (GEOSS), w której Unia uczestniczy, zwłaszcza poprzez pełne wykorzystanie europejskiego programu Copernicus. Wspierane będzie szybkie wprowadzenie tych innowacji do odpowiednich zastosowań i procesów decyzyjnych. Obejmuje to również wykorzystywanie danych do dalszych badań naukowych.

1.6.4. Umożliwienie prowadzenia europejskich badań naukowych wspierających międzynarodowe partnerstwa w dziedzinie przestrzeni kosmicznej

Celem jest wspieranie europejskiego wkładu w badania naukowe i innowacje w ramach długoterminowych międzynarodowych partnerstw kosmicznych.

Choć informacje dotyczące przestrzeni kosmicznej zapewniają duże korzyści w skali lokalnej, to przedsięwzięcia kosmiczne mają zdecydowanie globalny charakter. Jest to szczególnie widoczne w odniesieniu do pochodzącego z kosmosu zagrożenia Ziemi i systemów kosmicznych. Szacuje się, że koszt utraty satelitów spowodowanej warunkami pogodowymi w przestrzeni kosmicznej lub śmieciem kosmicznymi wynosi około 100 milionów EUR rocznie. Równie globalny charakter ma wiele projektów w zakresie nauki o kosmosie i jego eksploracji. Najnowsza technologia kosmiczna w coraz większym stopniu opracowywana jest w tego rodzaju partnerstwach międzynarodowych, co sprawia, że dostęp do takich międzynarodowych projektów jest ważnym warunkiem powodzenia europejskich naukowców i europejskiego przemysłu. Wkład Unii w tego rodzaju globalne przedsięwzięcia kosmiczne wymaga sprecyzowania w długoterminowych planach strategicznych (obejmujących okres co najmniej 10 lat), dostosowania do priorytetów unijnej polityki w zakresie przestrzeni kosmicznej, w koordynacji z państwami członkowskimi i europejskimi partnerami wewnętrznymi takimi jak ESA i krajowe agencje kosmiczne oraz, w stosownym przypadku, z partnerami międzynarodowymi oraz z agencjami kosmicznymi z krajów podejmujących eksplorację kosmosu.

1.6.5. Szczegółowe aspekty realizacji

Priorytety dotyczące wdrożenia badań naukowych i innowacji kosmicznych w ramach programu „Horyzont 2020” są zgodne z unijnymi priorytetami politycznymi dotyczącymi przestrzeni kosmicznej, określonymi przez Radę ds. Przestrzeni Kosmicznej oraz w komunikacie Komisji z dnia 4 kwietnia 2011 pt „Ku strategii Unii Europejskiej w zakresie przestrzeni kosmicznej w służbie obywateli”. Realizacja będzie, w stosownych przypadkach, oparta na strategicznych planach badawczych opracowywanych w porozumieniu z państwami członkowskimi i krajowymi agencjami kosmicznymi, ESA, zainteresowanymi stronami reprezentującymi europejski sektor przemysł kosmiczny (w tym MSP), środowiska akademickie, instytuty technologiczne i Grupę Doradczą ds. Przestrzeni Kosmicznej. Plan badań naukowych i innowacji dotyczących udziału w przedsięwzięciach międzynarodowych zostanie opracowany we współpracy z europejskimi zainteresowanymi stronami i partnerami międzynarodowymi (np. NASA, ROSCOSMOS i JAXA).

Zastosowanie technologii kosmicznych będzie wspierane, w stosownych przypadkach, w ramach odpowiednich celów szczegółowych priorytetu „Wyzwania społeczne”.

2. DOSTĘP DO FINANSOWANIA RYZYKA

Program „Horyzont 2020” ustanowi dwa instrumenty (instrument kapitałowy i instrument dłużny) zawierające różne „okna”. Instrument kapitałowy oraz wchodzące w skład instrumentu dłużnego „okno dla MŚP” zostaną wdrożone, w ramach współzależności z programem COSME, jako część dwóch finansowych instrumentów Unii, które zapewniają finansowanie kapitałowe i dłużne na rzecz wspierania badań naukowych i innowacji oraz wzrostu MŚP.

Instrument kapitałowy i instrument dłużny mogą, w stosownych przypadkach, pozwolić na łączenie zasobów finansowych z państwami członkowskimi lub z regionami, które pragną wnieść wkład do przyznanych im funduszy ESI, zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013⁽¹⁾ w sprawie europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.

Komisja odstąpi w szczególności od bezpośredniego przekazywania beneficjentom końcowym pożyczek, gwarancji lub kapitału, przekaże natomiast instytucjom finansowym uprawnienia do udzielania wsparcia, w szczególności poprzez np. podział ryzyka, systemy gwarancji oraz inwestycje kapitałowe i quasi-kapitałowe.

2.1. Instrument dłużny

Instrument dłużny przyczyni się do zapewnienia pojedynczym beneficjentom pożyczek przeznaczonych na inwestycje w zakresie badań naukowych i innowacji; udzielenia (kontr)gwarancji pośrednikom finansowym udzielającym pożyczek beneficjentom; umożliwi łączenie pożyczek i (kontr)gwarancji oraz gwarancji lub regwarancji w ramach krajowych i regionalnych systemów finansowania dłużnego. Instrument dłużny przejmie działania związane z wydłużeniem terminu płatności i będzie wspierać specjalny instrument przeznaczony dla MŚP, w zależności od poziomu popytu (zob. część II sekcja 3 „Innowacje w MŚP”). Środki pochodzące z instrumentu dłużnego można łączyć, ewentualnie dodając dotacje (w tym kwoty ryczałtowe), ze środkami pochodzącymi z instrumentu kapitałowego, tworząc w ten sposób jeden plan zintegrowany lub większą ich liczbę. Możliwe mogą być także pożyczki uprzywilejowane, zamienne, podporządkowane, partycypacyjne, kredyty leasingowe i sekurytyzacja.

Oprócz zapewnienia pożyczek i gwarancji na rynkowej zasadzie „kto pierwszy, ten lepszy”, różne elementy finansowego instrumentu dłużnego będą ukierunkowane na określone polityki i sektory. Źródłem wyodrębnionych i przeznaczonych na ten cel wkładów budżetowych mogą, w stosownych przypadkach, być:

- a) inne części programu „Horyzont 2020”, w szczególności część III „Wyzwania społeczne”;
- b) inne ramy, programy i pozycje budżetowe w budżecie ogólnym Unii;
- c) określone regiony i państwa członkowskie, które zamierzają wnieść jako wkład środki dostępne w ramach polityki spójności; oraz
- d) określone podmioty (takie jak wspólne inicjatywy technologiczne) lub inicjatywy.

Tego rodzaju wkłady budżetowe można wносить lub uzupełniać w dowolnym czasie w trakcie realizacji programu „Horyzont 2020”.

Podział ryzyka i inne parametry mogą podlegać zmianom w obrębie niektórych działań politycznych lub elementów sektorów, o ile ich wartości lub stany są zgodne ze wspólnymi zasadami dotyczącymi instrumentów dłużnych. Ponadto do tych elementów mogą odnosić się określone strategie komunikacyjne wchodzące w zakres ogólnej kampanii promocyjnej dotyczącej instrumentów dłużnych. Co więcej, w sytuacji, gdy ocena ewentualnych pożyczek w domenie danego elementu wymaga specjalistycznej wiedzy fachowej, można korzystać z usług wyspecjalizowanych pośredników na poziomie krajowym.

Wchodzące w skład instrumentu dłużnego „okno dla MŚP” jest przeznaczone dla MŚP opierających swoją działalność na badaniach naukowych i innowacjach oraz dla małych przedsiębiorstw o średniej kapitalizacji o pożyczkach przekraczających 150 000 EUR; „okno” to stanowi więc uzupełnienie finansowania MŚP z instrumentu gwarancji kredytowych w ramach programu COSME. Wchodzące w skład instrumentu dłużnego „okno dla MŚP” będzie również obejmowało pożyczki poniżej 150 000 EUR dla MŚP opierających swoją działalność na badaniach naukowych i innowacjach i dla przedsiębiorstw o małej i średniej kapitalizacji.

Oczekuje się, że przeciętna dźwignia instrumentu dłużnego — określona jako łączne finansowanie (tzn. finansowanie unijne plus wkład wniesiony przez inne instytucje finansowe) podzielone przez wkład finansowy Unii — będzie zawierać się w przedziale od 1,5 do 6,5 w zależności od rodzaju operacji (poziom ryzyka, docelowi beneficjenci oraz rodzaj danego finansowego instrumentu dłużnego). Oczekuje się, że efekt mnożnikowy — określony jako całkowita kwota inwestycji dokonanych przez wspieranych beneficjentów, podzielona przez wkład finansowy Unii — będzie zawierał się w przedziale od 5 do 20, również w zależności od rodzaju operacji.

⁽¹⁾ Rozporządzenie (UE) nr 1303/2013 ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Zob. s. 320 niniejszego Dziennika Urzędowego)

2.2. Instrument kapitałowy

Instrument kapitałowy będzie się koncentrował na funduszach *venture capital* i publiczno-prywatnych funduszach funduszy ukierunkowanych na przedsięwzięcia we wczesnej fazie, zapewniając kapitał wysokiego ryzyka lub kapitał typu *mezzanine* na potrzeby przedsiębiorstw z portfeli indywidualnych. Przedsiębiorstwa te mogą poszukiwać dodatkowych źródeł finansowania dłużnego u pośredników finansowych wdrażających instrument dłużny. Ponadto w ramach instrumentu kapitałowego badane będą również możliwości wspierania aniołów biznesu i innych potencjalnych źródeł finansowania kapitałowego. Może to również obejmować wsparcie na etapie 3. instrumentu MŚP w zależności od poziomu popytu, a także wsparcie transferu technologii (w tym transferu wyników badań naukowych oraz wynalazków uzyskanych dzięki badaniom ze środków publicznych do sektora produkcyjnego, na przykład poprzez weryfikację poprawności projektu).

Instrument kapitałowy będzie umożliwiał również inwestycje w fazie wzrostu i rozwoju, w połączeniu z instrumentem kapitałowym na rzecz wzrostu w ramach programu COSME, (w tym inwestycji w fundusze funduszy, dysponując szeroką bazą inwestorów, w skład której wchodzi prywatni inwestorzy instytucjonalni i strategiczni oraz krajowe publiczne i półpubliczne instytucje finansowe). W tym ostatnim przypadku inwestycje z tytułu instrumentu kapitałowego programu „Horyzont 2020” nie przekroczą 20 % całkowitych inwestycji Unii, z wyjątkiem funduszy wieloletowych, w których finansowanie z instrumentu kapitałowego na rzecz wzrostu i instrumentu kapitałowego programu „Horyzont 2020” będzie dostarczane *pro rata*, zgodnie z polityką funduszy inwestycyjnych. Podobnie jak instrument kapitałowy na rzecz wzrostu, instrument kapitałowy będzie unikał wykorzystywania kapitału typu *buy-out* lub refinansowania służącego wyprzedzący aktywów nabytego przedsiębiorstwa. Komisja może zdecydować o zmianie wynoszącego 20 % pułapu w świetle zmieniających się warunków rynkowych.

Unijny instrument kapitałowy na rzecz badań naukowych i innowacji oraz wzrostu w MŚP, o którym mowa w akapicie pierwszym części 2, powinien mieć odpowiednią wielkość i skalę, by wspierać innowacyjne przedsiębiorstwa, począwszy od pierwszych etapów aż po fazę wzrostu i rozwoju, w ramach zintegrowanego podejścia.

Parametry inwestycyjne instrumentu dobierane będą tak, aby osiągnięcie określonych celów politycznych, łącznie z ukierunkowaniem na określone grupy potencjalnych beneficjentów, było możliwe przy zachowaniu podejścia zorientowanego na rynek i ukierunkowanego na popyt.

Instrument kapitałowy może uzyskać wsparcie w postaci wkładów budżetowych pochodzących z:

- a) innych części programu „Horyzont 2020”;
- b) innych ram, programów i pozycji budżetowych w budżecie ogólnym Unii;
- c) określonych regionów i państw członkowskich; oraz
- d) określonych podmiotów lub inicjatyw.

Oczekuje się, że dźwignia instrumentu kapitałowego — określona jako łączne finansowanie (tzn. finansowanie unijne plus wkład wniesiony przez inne instytucje finansowe) podzielone przez wkład finansowy Unii — wyniesie około 6 w zależności od specyfiki rynku, a oczekiwany przeciętny efekt mnożnikowy — określony jako całkowita kwota inwestycji dokonanych przez wspieranych beneficjentów, podzielona przez wkład finansowy Unii— wyniesie 18.

2.3. Szczegółowe aspekty realizacji

Wdrożenie dwóch instrumentów będzie powierzone grupie Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI oraz Europejski Fundusz Inwestycyjny (EFI)) lub innym instytucjom finansowym, którym można powierzyć wdrożenie instrumentów finansowych zgodnie z rozporządzeniem (UE, Euratom) nr 966/2012. Ich projekt i realizacja będą dostosowane do ogólnych przepisów dotyczących instrumentów finansowych, określonych w tym rozporządzeniu, oraz do bardziej szczegółowych wymogów operacyjnych, które zostaną określone w wytycznych Komisji. Stosowanie instrumentów finansowych musi wносить wyraźną wartość dodaną Unii i powinno zwiększać dźwignię finansową oraz funkcjonować jako uzupełnienie instrumentów krajowych.

Pośrednicy finansowi, wybrani przez jednostki uprawnione do wdrażania instrumentów finansowych na mocy art. 139 ust. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 na podstawie otwartych, przejrzystych, proporcjonalnych i niedyskryminacyjnych procedur, mogą obejmować prywatne instytucje finansowe, a także rządowe i półrządowe instytucje finansowe, krajowe i regionalne banki publiczne, jak i krajowe i regionalne banki inwestycyjne.

Ich elementy można łączyć, ewentualnie dodając dotacje (w tym kwoty ryczałtowe), w ramach co najmniej jednego zintegrowanego programu wspierania określonych kategorii beneficjentów lub projektów specjalnego przeznaczenia, np. MŚP i przedsiębiorstw o średniej kapitalizacji wykazujących potencjał wzrostu, lub wielkoskalowych demonstracji innowacyjnych technologii.

Ich wdrożenie będzie wspierane przy użyciu pakietu środków towarzyszących. Mogą one obejmować pomoc techniczną dla pośredników finansowych uczestniczących w procesie oceny kwalifikowalności wniosków o udzielenie pożyczki lub wartości zasobów wiedzy; plany gotowości inwestycyjnej w zakresie inkubacji, coachingu i mentoringu MŚP i wspieranie ich współdziałania z potencjalnymi inwestorami; środki przeznaczone na popularyzowanie wśród przedsiębiorstw *venture capital* i aniołów biznesu informacji o potencjale wzrostu innowacyjnych MŚP uczestniczących w unijnych programach finansowania; plany przyciągnięcia prywatnych inwestorów w celu wspierania wzrostu innowacyjnych MŚP i przedsiębiorstw o średniej kapitalizacji; działania mające na celu polepszenie transgranicznego i międzynarodowego finansowania dłużnego i kapitałowego; plany zachęcania fundacji i osób fizycznych zajmujących się działalnością charytatywną do wspierania badań naukowych i innowacji; oraz plany wspierania korporacyjnych przedsięwzięć biznesowych i zachęty do działania skierowane do funduszy typu *family office* i aniołów biznesu.

Z organami takimi jak władze regionalne, stowarzyszenia MŚP, izby handlowe i odpowiedni pośrednicy finansowi można, w stosownych przypadkach, konsultować się w sprawie przygotowywania i realizacji tych działań.

Zapewniona będzie komplementarność z instrumentami programu COSME.

3. INNOWACJE W MŚP

3.1. Zintegrowane działania w zakresie wsparcia dla MŚP, w szczególności za pomocą specjalnego instrumentu

MŚP będą wspierane w ramach wszystkich aspektów programu „Horyzont 2020”. W tym celu, dla umożliwienia uczestnictwa w programie „Horyzont 2020”, ustanawia się lepsze warunki dla MŚP. Ponadto specjalny instrument przeznaczony dla MŚP jest ukierunkowany na wszystkie rodzaje innowacyjnych MŚP wykazujących poważne ambicje w kierunku rozwoju, wzrostu i umiędzynarodowienia. Obejmuje on wszystkie rodzaje innowacji, w tym innowacje nietechnologiczne, społeczne i dotyczące sfery usług, przy założeniu, że każde z tych działań ma wyraźną unijną wartość dodaną. Celem jest pomoc w eliminowaniu luki w finansowaniu wczesnej fazy badań naukowych i innowacji obciążonych wysokim ryzykiem, stymulowanie przełomowych innowacji oraz zwiększanie komercyjnego wykorzystania wyników przez sektor prywatny.

Wszystkie cele szczegółowe priorytetu „Wyzwania społeczne” i celu szczegółowego „Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych” będą stosować specjalny instrument przeznaczony dla MŚP i przydzielają na ten cel odpowiednią kwotę, tak by osiągnąć cel, jakim jest przydzielenie MŚP co najmniej 20 % połączonych budżetów wszystkich celów szczegółowych priorytetu „Wyzwania społeczne” oraz celu szczegółowego „Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych”.

Tylko MŚP będą mogły składać wnioski o dofinansowanie i wsparcie. Mogą tworzyć formy współpracy dostosowane do ich potrzeb, również w celu zlecenia podwykonawstwa prac badawczych i rozwojowych. Projekty muszą być zdecydowanie interesujące i potencjalnie korzystne dla MŚP i mieć wyraźnie europejski wymiar.

Instrument przeznaczony dla MŚP obejmie wszystkie obszary nauki, technologii i innowacji i charakteryzuje się oddolnym podejściem w ramach danego wyzwania społecznego lub technologii prorozwojowej, aby pozostawić wystarczające miejsce na wszelkiego rodzaju obiecujące pomysły, w szczególności przekrojowe i interdyscyplinarne, które będą wymagały dofinansowania.

Instrument ten będzie funkcjonował w ramach jednego zcentralizowanego systemu zarządzania, przy niewielkich obciążeniach administracyjnych i z pojedynczym punktem kontaktowym. Jest wdrażany przede wszystkim z zastosowaniem podejścia oddolnego na podstawie stale otwartego zaproszenia do składania wniosków.

Instrument dla MŚP umożliwi uproszczenie wsparcia i rozłożenie go na etapy. Jest on podzielony na trzy etapy obejmujące cały cykl innowacji. Przejście od jednego etapu do kolejnego będzie płynne, jeżeli w poprzednim etapie projekt MŚP zostanie uznany za warty dalszego dofinansowania. Wnioskodawcy nie są zobowiązani do objęcia po kolei wszystkich trzech etapów. Jednocześnie każdy etap będzie otwarty dla wszystkich MŚP.

— Etap 1: ocena koncepcji i wykonalności:

MŚP otrzymają dofinansowanie na zbadanie możliwości naukowych lub technicznych i komercyjnego potencjału nowego pomysłu (weryfikacja poprawności projektu) w celu opracowania innowacyjnego projektu. Po uzyskaniu pozytywnego wyniku tej oceny, w której ważną kwestią jest powiązanie między projektem-tematem a potrzebami potencjalnego użytkownika/nabywcy, możliwe będzie otrzymanie dofinansowania w ramach kolejnego etapu lub etapów.

— Etap 2: badania i rozwój, demonstracja, powielanie rynkowe:

Z należytych uwzględnieniem koncepcji „kuponu innowacyjności” wsparcie zostanie przyznane na badania i rozwój ze szczególnym naciskiem na działania w zakresie demonstracji (próby, prototyp, badania nad zwiększeniem skali, projekt, pilotażowe procesy, produkty i usługi innowacyjne, walidacja, weryfikacja działania itd.) oraz powielania rynkowego przy zachęcaniu do zaangażowania użytkowników końcowych lub potencjalnych klientów. „Kupony innowacyjności” będą sprzyjały uczestnictwu młodych przedsiębiorców.

— Etap 3: Komerccjalizacja:

Na tym etapie dofinansowanie nie będzie udzielane bezpośrednio i może przybrać jedynie formę działań wspierających, ale jego celem jest ułatwienie dostępu do prywatnego kapitału i środowisk sprzyjających innowacjom. Przewiduje się powiązania z instrumentami finansowymi (zob. część II sekcja 2 „Dostęp do finansowania ryzyka”), np. polegających na udzieleniu MŚP, które pomyślnie zakończyły etap I lub II, pierwszeństwa w korzystaniu z ograniczonej kwoty zasobów finansowych. MŚP skorzystają też z takich środków wsparcia jak tworzenie sieci kontaktów, szkolenia, coaching i doradztwo. Ponadto ten etap może łączyć się ze środkami zachęcającymi do przedkomercyjnych zamówień publicznych i zamówień publicznych na innowacyjne rozwiązania.

Jednolite zasady propagowania, wdrażania i monitorowania instrumentu przeznaczonego dla MŚP w ramach programu „Horyzont 2020” zapewnią tym przedsiębiorstwom łatwy dostęp. Aby zapewnione wsparcie szybciej przyniosło skutki, opracowany zostanie plan mentoringu dla MŚP, które będą beneficjentami dofinansowania, oparty na istniejących sieciach wsparcia na rzecz MŚP, takich jak Europejska Sieć Przedsiębiorczości oraz inni dostawcy usług z zakresu innowacji. Ponadto przeanalizowane zostaną powiązania z odpowiednimi krajowymi lub regionalnymi pośrednikami, tak by zapewnić skuteczne wdrożenie planu mentoringu.

W celu propagowania i pilotowania środków przeznaczonych dla MŚP w ramach programu „Horyzont 2020” ustanowiony zostanie wyznaczony organ, w skład którego wejdą zainteresowane strony i eksperci w zakresie badań podstawowych i innowacji w MŚP.

3.2. Szczegółowe działania wspierające

3.2.1. Wsparcie dla MŚP prowadzących intensywne badania naukowe

Szczegółowe działanie będzie miało na celu propagowanie zorientowanych na rynek innowacji dokonanych przez MŚP prowadzące działalność w zakresie badań i rozwoju. Jest ukierunkowane na MŚP, które prowadzą intensywne badania naukowe w dowolnym sektorze i muszą również wykazać się zdolnością do komercyjnego wykorzystania wyników projektów.

Działanie obejmie wszystkie obszary nauki i technologii w ramach oddolnego podejścia w celu dostosowania go do potrzeb MŚP prowadzących działalność badawczo-rozwojową.

Działanie będzie realizowane poprzez inicjatywę ustanowioną na mocy art. 185 TFUE w oparciu o program *Eurostars*, który zostanie ukierunkowany zgodnie ze wskazówkami zamieszczonymi w jego ocenie okresowej.

3.2.2. Zwiększenie innowacyjnych zdolności MŚP

Wspierane będą transnarodowe działania wspomagające wdrażanie i uzupełniające środki przeznaczone dla MŚP w całym zakresie programu „Horyzont 2020”, zwłaszcza w celu zwiększania innowacyjnych zdolności MŚP. Działania te mogą obejmować propagowanie wiedzy, udzielanie i upowszechnianie informacji, działania w zakresie szkoleń i mobilności, tworzenie sieci kontaktów i wymianę najlepszych praktyk, opracowanie wysokiej jakości mechanizmów i usług wspierania innowacyjności o wysokiej unijnej wartości dodanej dla MŚP (np. zarządzanie własnością intelektualną i innowacjami, transfer wiedzy, innowacyjne zastosowanie ICT i umiejętności cyfrowe w MŚP), jak również udzielanie MŚP pomocy w nawiązaniu kontaktów z partnerami w zakresie badań naukowych i innowacji w całej Unii, dzięki czemu będą one mogły zapoznać się z technologią i rozwinąć zdolności innowacyjne. Organizacje pośredniczące reprezentujące grupy innowacyjnych MŚP zostaną zaproszone do prowadzenia międzysektorowych i międzyregionalnych działań w zakresie innowacji z MŚP dysponującymi kompetencjami, które wzajemnie się uzupełniają, w celu rozwinięcia nowych przemysłowych łańcuchów wartości.

Te działania są koordynowane – w odpowiednich przypadkach – z podobnymi środkami krajowymi. Zakłada się ścisłą współpracę z siecią krajowych punktów kontaktowych. Poszukiwane będą synergie z polityką spójności UE w nawiązaniu do krajowych i regionalnych strategii inteligentnej specjalizacji w zakresie innowacji.

Planuje się wzmocnienie powiązania z Europejską Siecią Przedsiębiorczości (w ramach programu COSME) przy zapewnieniu jej koordynacji z krajowymi punktami kontaktowymi. Wsparcie może przybrać formę lepszych usług informacyjnych i doradczych, poprzez działania w zakresie mentoringu, coachingu i poszukiwania partnerów dla MŚP zamierzających rozwijać innowacyjne projekty transgraniczne, aż po zapewnienie usług wspierających innowacje. Tego rodzaju działania wpisują się w kompleksowe podejście Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości do kwestii wspierania MŚP, wraz z silną regionalną i lokalną obecnością sieci.

3.2.3. Wsparcie innowacji rynkowych

Działania te będą wsparciem na rzecz transnarodowych innowacji rynkowych w związku ze zwiększeniem innowacyjnych zdolności MŚP poprzez poprawę warunków ramowych dla innowacji oraz stawianie czoła określonym przeszkodom hamującym wzrost innowacyjnych MŚP wykazujących potencjał do szybkiego wzrostu. Wsparcie przyznawane będzie na specjalistyczne wspieranie innowacji (obejmujące np. korzystanie z własności intelektualnej, sieci nabywców, wspieranie biur transferu technologii oraz projektowanie strategiczne) oraz przeglądy polityk publicznych dotyczących innowacji.

CZĘŚĆ III

WYZWANIA SPOŁECZNE

1. ZDROWIE, ZMIANY DEMOGRAFICZNE I DOBROSTAN

Skuteczna promocja zdrowia, oparta na solidnych podstawach faktograficznych, zapobiega chorobom, przyczynia się do dobrostanu i do oszczędności kosztów. Promocja zdrowia, aktywne starzenie się, dobrostan i zapobieganie chorobom zależą również od zrozumienia czynników warunkujących stan zdrowia, od skutecznych narzędzi zapobiegania, takich jak szczepionki, od efektywnego nadzoru nad zdrowiem i chorobami oraz od gotowości, a także od skutecznych programów badań przesiewowych.

U podstaw skuteczności wysiłków na rzecz zapobiegania chorobom, niesprawności, niedomaganiom i ograniczeniom w funkcjonowaniu, wczesnego ich wykrywania, postępowania z nimi i ich leczenia leży zrozumienie ich przyczyn, procesów i skutków, a także czynników wpływających na dobre zdrowie i dobrostan. Lepsze zrozumienie zdrowia i chorób będzie wymagało ścisłych powiązań między badaniami podstawowymi, klinicznymi, epidemiologicznymi i społeczno-gospodarczymi. Zasadnicze znaczenie ma też skuteczna wymiana danych i ich powiązanie z wynikami rzeczywistych badań kohortowych na dużą skalę, podobnie jak przełożenie wyników badań na działania kliniczne, w szczególności poprzez prowadzenie prób klinicznych.

Jednym z wyzwań społecznych jest dostosowanie się do dodatkowych wymagań, przed którymi staje sektor ochrony zdrowia i sektor opieki w związku ze starzeniem się społeczeństwa. Dla skutecznego utrzymania odpowiedniego stanu zdrowia i opieki we wszystkich grupach wiekowych konieczne są działania na rzecz poprawy i przyspieszenia procesu podejmowania decyzji dotyczących zapobiegania i leczenia, określenie i wspieranie upowszechnienia najlepszych praktyk w sektorze opieki zdrowotnej oraz podnoszenie świadomości oraz wspieranie opieki zintegrowanej. Lepsze zrozumienie procesów starzenia się i zapobieganie chorobom związanym z wiekiem jest podstawą zachowania przez obywateli Europy zdrowia i aktywności przez całe ich życie. Podobnie ważne jest powszechne wprowadzanie innowacji technologicznych, organizacyjnych i społecznych, umożliwiających osobom starszym, przewlekle chorym, a także niepełnosprawnym, kontynuację aktywnego trybu życia i zachowanie niezależności. Przyczyni się to do poprawy ich dobrostanu fizycznego, społecznego i psychicznego oraz do wydłużenia czasu jego trwania.

Ten szczegółowy cel powinien w odpowiednich działaniach dotyczyć schorzeń i chorób przewlekłych, w tym, choć nie tylko: chorób układu krążenia, raka, chorób i czynników ryzyka metabolicznych – w tym cukrzycy – chronicznego bólu, zaburzeń neurologicznych, neurodegeneratywnych, umysłowych i związanych z nadużywaniem substancji chemicznych, chorób rzadkich, nadwagi i otyłości, chorób autoimmunologicznych, zaburzeń reumatycznych i układu mięśniowo-szkieletowego oraz różnych chorób poszczególnych organów, a także schorzeń o ostrym przebiegu i różnych ograniczeń funkcjonalnych. Podobnie należy się zająć chorobami zakaźnymi, w tym, choć nie tylko, HIV/AIDS, gruźlicą i malarią, chorobami zaniedbanymi i związanymi z ubóstwem oraz chorobami przenoszonymi przez zwierzęta, pojawiającymi się epidemiami, powracającymi chorobami zakaźnymi (w tym chorobami mającymi związek z wodą), a także groźbą wzrostu oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe oraz chorobami zawodowymi i zaburzeniami związanymi z pracą.

Należy rozwijać spersonalizowane usługi medyczne w celu dostosowania strategii prewencyjnych i terapeutycznych do wymagań pacjentów; usługi te muszą być wsparte wczesnym wykryciem schorzenia.

Wszystkie wyżej wymienione działania będą realizowane w taki sposób, aby możliwe było zapewnienie wsparcia podczas całego cyklu badań i innowacji, wzmocnienie konkurencyjności sektorów przemysłu na terenie Europy oraz rozwijanie nowych możliwości rynkowych. Wsparcie będzie udzielane na rzecz podejść translacyjnych, które łączą kilka stopni procesu innowacyjnego w sektorze służby zdrowia.

Poniżej opisano działania szczegółowe.

1.1. *Wiedza na temat zdrowia, dobrostanu i chorób*1.1.1. *Zrozumienie czynników warunkujących stan zdrowia, usprawnienie promocji zdrowia i lepsze zapobieganie chorobom*

Lepsze zrozumienie czynników warunkujących stan zdrowia jest konieczne w celu uzyskania dowodów świadczących o skutecznej promocji zdrowia i zapobieganiu chorobom; ponadto umożliwi opracowanie kompleksowych wskaźników stanu zdrowia i dobrostanu w Unii w oparciu o istniejące źródła danych i system wskaźników. Badania obejmą czynniki środowiskowe, behawioralne (w tym styl życia), psychologiczne, organizacyjne, kulturowe, społeczno-ekonomiczne, biologiczne i genetyczne w ich najszerszym ujęciu. W ramach podejść uwzględnione będą długoterminowe badania kohortowe i ich powiązanie z danymi uzyskanymi w wyniku badań w ramach tzw. omik, dzięki biomedycynie systemowej, w tym odpowiednim zastosowaniem biologii systemowej, oraz innym metodom.

W szczególności lepsze zrozumienie roli środowiska jako czynnika warunkującego stan zdrowia będzie wymagało interdyscyplinarnego podejścia łączącego, między innymi, odnoszące się do ludzi sposoby podejścia w dziedzinie biologii molekularnej, epidemiologii i toksykologii oraz dane wynikowe w celu zbadania trybów działania różnych substancji chemicznych, połączone narażenia na działanie zanieczyszczeń i innych powodujących stres czynników związanych ze

środowiskiem i klimatem, w celu zintegrowania badań toksykologicznych oraz znalezienia rozwiązań alternatywnych do prowadzenia badań na zwierzętach. Potrzebne są innowacyjne podejścia do kwestii oceny narażenia, wykorzystujące biomarkery nowej generacji oparte na omikach i na epigenetyce, biomonitoringu człowieka, ocenach i modelowaniu indywidualnego narażenia w celu poznania połączonych, skumulowanych i powstających narażeń, łączące czynniki społeczno-ekonomiczne, kulturowe, zawodowe, psychologiczne i behawioralne. Wspierana będzie poprawa powiązań z danymi środowiskowymi przy użyciu nowoczesnych systemów informacyjnych.

Umożliwi to ocenę istniejących i planowanych działań politycznych i programów oraz zapewnienie im wsparcia politycznego. Można też opracować udoskonalone metody interwencji behawioralnej oraz programy zapobiegawcze i edukacyjne z uwzględnieniem interwencji i programów dotyczących wiedzy o zdrowiu w odniesieniu do odżywiania, aktywności fizycznej, szczepień i innych działań w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej.

1.1.2. Wiedza na temat chorób

Konieczna jest szersza wiedza na temat zdrowia i chorób, w całym cyklu życia ludzkiego, aby można było opracować nowe, lepsze środki zapobiegawcze, metody diagnostyczne oraz metody leczenia i rehabilitacji. Interdyscyplinarne badania podstawowe i translacyjne w zakresie patofizjologii chorób mają zasadnicze znaczenie dla lepszego poznania wszystkich aspektów procesów chorobowych, w tym ponownej klasyfikacji odmienności w granicach normy i choroby na podstawie danych molekularnych, oraz dla weryfikacji i wykorzystania wyników badań w zastosowaniach klinicznych.

Badania wstępne obejmą opracowanie i zastosowanie nowych narzędzi i podejść do tworzenia danych biomedycznych oraz zachęty w tym zakresie, z uwzględnieniem podejść opartych na bioobrazowaniu, omikach, charakteryzujących się wysoką wydajnością i opartych na medycynie systemowej. Jak opisano powyżej, działania te będą wymagały ścisłego powiązania między wstępnymi projektami badawczymi i badaniami klinicznymi oraz z długoterminowymi badaniami kohortowymi (i odpowiednimi dziedzinami prac badawczych). Ponadto normalizacja, gromadzenie i wymiana danych oraz dostęp do nich wymagać będą ścisłych powiązań z infrastrukturą badawczą i medyczną (bazy danych, biobanki itd.), która ma zasadnicze znaczenie dla maksymalnego zwiększenia użyteczności danych oraz stymulowania bardziej innowacyjnych i skutecznych sposobów analizy i łączenia pakietów danych.

1.1.3. Poprawa nadzoru i stanu gotowości

Populacje ludzkie są narażone na nowe i powstające zakażenia, w tym pochodzenia zoonotycznego, a także na zakażenia wynikające z uodpornienia się istniejących patogenów na leki oraz z innych bezpośrednich i pośrednich skutków zmiany klimatu, a także z międzynarodowych przepływów ludzi. Potrzebne są nowe lub ulepszone metody nadzoru, diagnozy, sieci wczesnego ostrzegania, kampanie dotyczące organizacji służby zdrowia i gotowości w celu modelowania epidemii oraz skutecznego reagowania na pandemię. Działania na rzecz utrzymania i zwiększenia możliwości zwalczania lekkoopornych chorób zakaźnych.

1.2. Zapobieganie chorobom

1.2.1. Rozwój skutecznych programów profilaktyki i badań przesiewowych oraz usprawnienie oceny podatności na choroby

Opracowanie programów profilaktyki i badań przesiewowych jest uzależnione od wczesnej identyfikacji biomarkerów (w tym funkcjonalnych i behawioralnych) ryzyka i początków choroby, a ich organizacja powinna być zgodna z międzynarodowo uzgodnionymi kryteriami. Ich zastosowanie zależy od zbadania i weryfikacji metod i programów badań przesiewowych. Należy wypracować wiedzę i rozwinąć metody identyfikacji osób i populacji obciążonych klinicznie istotnym podwyższonym ryzykiem wystąpienia choroby. Identyfikacja osób i populacji o wysokim poziomie ryzyka wystąpienia choroby umożliwi opracowanie zindywidualizowanych, ustratyfikowanych i zbiorowych strategii w celu skutecznego i racjonalnego pod względem kosztów zapobiegania chorobom.

1.2.2. Udoskonalenie diagnostyki i prognostyki

Potrzebna jest szersza wiedza na temat zdrowia, chorób i procesów chorobowych w całym cyklu życia, aby można było opracować nowe, bardziej skuteczne narzędzia diagnostyczne i teranostyczne. Należy rozwijać innowacyjne i istniejące metody, technologie i narzędzia w dążeniu do znaczącej poprawy w leczeniu chorób poprzez wcześniejszą i dokładniejszą diagnostykę i prognostykę oraz umożliwienie zastosowania dostępnej, lepiej dostosowanej do pacjenta metody leczenia.

1.2.3. Opracowanie skuteczniejszych szczepionek profilaktycznych i terapeutycznych

Konieczne jest opracowanie bardziej skutecznych zabiegów i szczepionek profilaktycznych i terapeutycznych oraz opartych na dowodach planów szczepień w odniesieniu do większej liczby chorób, w tym chorób związanych z ubóstwem, np. HIV/AIDS, gruźlicy, malarii i zaniedbanych chorób zakaźnych, a także do innych poważnych chorób. Działanie to jest uzależnione od lepszego poznania chorób i procesów chorobowych oraz powodowanych przez nie epidemii, jak również od podjęcia prób klinicznych i powiązanych badań.

1.3. Leczenie chorób i postępowanie z nimi

1.3.1. Leczenie chorób, w tym rozwijanie medycyny regeneracyjnej

Należy wspierać doskonalenie przekrojowych technologii pomocniczych dotyczących leków, bioterapii, szczepionek i innych możliwości terapeutycznych, w tym transplantacji, operacji, terapii genowych i komórkowych oraz medycyny nuklearnej; większe postępy w procesie opracowywania leków i szczepionek (w tym alternatywnych metod, które zastąpią klasyczne próby bezpieczeństwa i skuteczności, np. opracowanie nowych metod); rozwijanie możliwości medycyny regeneracyjnej, w tym możliwości opartych na komórkach macierzystych; opracowanie nowych biofarmaceutyków, w tym szczepionek terapeutycznych; doskonalenie urządzeń i systemów medycznych i pomocniczych; udoskonalenie leczenia paliatywnego; utrzymanie i zwiększenie naszej zdolności zwalczania chorób oraz podejmowanie interwencji medycznych w zależności od dostępności skutecznych i bezpiecznych leków przeciwdrobnoustrojowych; oraz opracowanie kompleksowych podejść do leczenia chorób towarzyszących we wszystkich grupach wiekowych i unikanie polifarmacji. Te udoskonalone metody ułatwią opracowanie nowych, bardziej skutecznych, efektywnych, zrównoważonych i zindywidualizowanych metod leczenia chorób i postępowania w przypadku niesprawności i niedomagania, w tym terapii zaawansowanych i terapii komórkowych służących leczeniu chorób przewlekłych.

1.3.2. Transfer wiedzy w celu wykorzystania w praktyce klinicznej i skalowalne działania w zakresie innowacji

Próby kliniczne są ważnym środkiem transferu wiedzy biomedycznej do zastosowań u pacjentów; otrzymują one wsparcie, również w celu poprawy ich praktycznego wykorzystania. Przykłady: opracowanie lepszych metod umożliwiających ukierunkowanie prób na odpowiednie grupy populacji, w tym osoby cierpiące na inne choroby towarzyszące lub już poddane leczeniu, określenie porównywalnej skuteczności interwencji i rozwiązań, oraz szersze korzystanie z baz danych i elektronicznych rejestrów dotyczących stanu zdrowia jako źródeł danych do zastosowania w próbach i w celu transferu wiedzy. Wspierane będą przedkliniczne lub kliniczne prace nad określonymi sierocymi produktami leczniczymi. Wsparcie zostanie przyznane również na innego rodzaju interwencje, np. związane z niezależnym życiem w rzeczywistym środowisku.

1.4. Aktywne starzenie się i samodzielne zarządzanie stanem zdrowia

1.4.1. Aktywne starzenie się oraz życie niezależne i wspierane

Racjonalne pod względem kosztów i przyjazne dla użytkownika rozwiązania w zakresie aktywnego i niezależnego codziennego życia wspomaganego przez nowoczesne technologie (w domu, w miejscu pracy, w miejscach publicznych itp.) dla starzejącej się populacji i osób niepełnosprawnych – przy uwzględnieniu różnic płciowych – wymagają wielodyscyplinarnych zaawansowanych stosowanych badań naukowych i innowacji z wykorzystaniem nauk socjoekonomicznych i behawioralnych, gerontologii, technologii cyfrowych i innych dziedzin nauki. Wymóg ten ma zastosowanie w różnorodnych sytuacjach oraz w odniesieniu do technologii, systemów i usług podnoszących jakość życia i funkcjonowania ludzi, w tym mobilności, inteligentnych i zindywidualizowanych technologii prorozwojowych, robotyki usługowej i społecznej oraz środowisk wspomagających. Wsparcie zostanie przyznane na działania pilotażowe w zakresie badań naukowych i innowacji, w celu oceny realizacji i szerokiego wprowadzania rozwiązań. Nacisk zostanie położony na zaangażowanie użytkowników końcowych, wspólnoty użytkowników oraz opiekunów formalnych/niefORMALNYCH.

1.4.2. Uświadomienie i upodmiotowienie jednostki w zakresie samodzielnego zarządzania stanem zdrowia

Upodmiotowienie jednostek do poprawy stanu swojego zdrowia i zarządzania nim przez całe życie pozwoli zwiększyć efektywność kosztową systemów opieki zdrowotnej poprzez umożliwienie pozainstytucjonalnego postępowania z chorobami przewlekłymi i poprawi wyniki zdrowotne. W tym celu należy podjąć badania społeczno-ekonomicznych czynników i wartości kulturowych, modeli behawioralnych i społecznych, postaw i aspiracji w odniesieniu do zindywidualizowanych technologii w zakresie zdrowia, narzędzi mobilnych lub przenośnych, nowych metod diagnostycznych, czujników i narzędzi do monitorowania i zindywidualizowanych usług, w tym, ale nie tylko, narzędzi opartych na nanomedycynie, promujących zdrowy styl życia, dobrostan, zdrowie psychiczne, dbanie o siebie, lepsze profesjonalne współdziałanie między obywatelami i służbą zdrowia, zindywidualizowane programy dotyczące postępowania z chorobą i niepełnosprawnością z myślą, między innymi, o zwiększeniu autonomii pacjentów, oraz wspieranie infrastruktury wiedzy. Zostaną opracowane i przetestowane rozwiązania korzystające z otwartych platform innowacji, takich jak wielkoskalowe działania demonstracyjne w zakresie innowacji społecznych i usługowych.

1.5. Metody i dane

1.5.1. Poprawa informacji zdrowotnych i lepsze wykorzystanie danych zdrowotnych

Wsparcie zostanie udzielone na integrację infrastruktury oraz struktur i źródeł informacji (w tym uzyskanych z badań kohortowych, protokołów, gromadzenia danych, wskaźników, ankiet badań zdrowia itd.), jak również na cele związane z normalizacją, interoperacyjnością, przechowywaniem i wymianą danych oraz dostępem do nich w celu zapewnienia ich trwałości w dłuższej perspektywie oraz umożliwienia ich właściwego wykorzystania. Należy zwrócić uwagę na przetwarzanie danych, zarządzanie wiedzą, modelowanie, wizualizację, bezpieczeństwo ICT oraz kwestie związane z prywatnością. W szczególności należy poprawić dostępność informacji i danych na temat negatywnych wyników i szkodliwych skutków leczenia.

1.5.2. Lepsze narzędzia i metody naukowe jako wsparcie procesu kształtowania polityki i potrzeb regulacyjnych

Należy wspierać badania w zakresie narzędzi i metod naukowych oraz statystyki, jak i ich rozwój, integrację i korzystanie z nich, w dążeniu do szybkiej, precyzyjnej i przewidywalnej oceny bezpieczeństwa, skuteczności i jakości interwencji i technologii w zakresie zdrowia, w tym nowych leków, produktów biologicznych, zaawansowanych terapii i urządzeń medycznych. Odnosi się to szczególnie do nowych wydarzeń w dziedzinach odnoszących się do biofarmaceutyków, szczepień, środków przeciwdrobnoustrojowych, terapii komórkowych/tkankowych i genowych, organów i transplantacji, produkcji specjalistycznej, biobanków, nowych urządzeń medycznych, produktów złożonych, procedur diagnostycznych/leczniczych, testów genetycznych, interoperacyjności oraz e-zdrowia, w tym aspektów prywatności. Podobnie należy wspierać lepsze metody oceny ryzyka, ramy definiujące kwestie współpracy pacjenta, testowanie modeli i strategii dotyczące środowiska i zdrowia. Wsparcia wymaga też opracowanie odpowiednich metod wspomagania oceny etycznych aspektów w wyżej wymienionych dziedzinach.

1.5.3. Wykorzystywanie medycyny *in silico* do doskonalenia sposobu postępowania z chorobą i jej prognozowania

Systemy medyczne oparte na symulacji komputerowej z wykorzystaniem danych określonego pacjenta, czerpiące z podejść w zakresie medycyny systemowej i modelowaniu fizjologicznym, mogą być stosowane w prognozowaniu podatności na chorobę, jej ewolucji i ewentualnego powodzenia metod leczenia. Symulację opartą na modelu można stosować jako wsparcie w próbach klinicznych i prognozowaniu reakcji na leczenie oraz w celu zindywidualizowania i optymalizacji leczenia.

1.6. Świadczenie opieki zdrowotnej i opieka zintegrowana

1.6.1. Propagowanie opieki zintegrowanej

Wspieranie postępowania z chorobami przewlekłymi, w tym u pacjentów z niepełnosprawnością, poza ośrodkami zamkniętymi jest także uzależnione od poprawienia współpracy między podmiotami świadczącymi opiekę zdrowotną i społeczną lub nieformalną. Wsparcie uzyskają badania naukowe i innowacyjne zastosowania w zakresie procesu kształtowania polityki w oparciu o rozpowszechnione informacje, dotyczące zarówno zdrowia fizycznego, jak i umysłowego, w tym aspektów psychospołecznych, oraz zapewnienia dowodów uzasadniających zastosowanie nowych rozwiązań na dużą skalę i ich wykorzystanie na rynku, w tym interoperacyjne usługi telemedyczne i opieka telemedyczna. W szczególności w kontekście zmian demograficznych wspierane będą także badania naukowe i innowacje służące poprawie organizacji świadczenia długoterminowej opieki, a także innowacje w zakresie polityki i zarządzania. Realizacja nowych i zintegrowanych rozwiązań w zakresie opieki ma na celu upodmiotowienie i wzmocnienie istniejących zdolności, a także skupienie się na kompensowaniu braków.

1.6.2. Optymalizacja efektywności i skuteczności świadczenia opieki zdrowotnej oraz zmniejszenie nierówności poprzez podejmowanie decyzji na podstawie udowodnionych danych i upowszechnianie najlepszych praktyk, a także innowacyjne technologie i podejścia

Należy wspierać opracowanie systemowego podejścia do ocen technologii w zakresie zdrowia i ekonomiki zdrowia, jak również gromadzenie dowodów i upowszechnianie najlepszych praktyk oraz innowacyjnych technologii i podejść w sektorze opieki zdrowotnej, w tym zastosowania dotyczące ICT i e-zdrowia. Zostanie przyznane wsparcie na analizy porównawcze reformy publicznych systemów opieki zdrowotnej w Europie i w państwach trzecich oraz oceny ich średnio- i długoterminowych skutków gospodarczych i społecznych. Potrzebne są analizy przyszłego zapotrzebowania na kadry w sektorze zdrowia zarówno pod względem liczby pracowników, jak i wymaganych umiejętności w odniesieniu do nowych modeli opieki. Wsparcie zostanie przyznane na badanie zmian w zakresie nierówności w zakresie zdrowia, ich wzajemnych zależności od innych nierówności ekonomicznych i społecznych oraz skuteczności działań politycznych ukierunkowanych na ograniczenie ich zakresu w Europie i poza nią. Na koniec, konieczne jest wspieranie oceny rozwiązań w zakresie bezpieczeństwa pacjentów i jakości systemów ubezpieczeń, w tym roli pacjentów.

1.7. Szczegółowe aspekty realizacji

Realizacja niniejszego celu szczegółowego obejmie wsparcie na rzecz transferu wiedzy i technologii oraz innych form upowszechniania, na rzecz działań pilotażowych i demonstracyjnych na dużą skalę oraz normalizacji. W ten sposób przyspieszone zostanie wprowadzenie na rynek produktów i usług oraz zweryfikowane zostaną skalowalne rozwiązania w Europie i poza nią. Działania takie będą nie tylko wspierać europejską konkurencyjność przemysłową oraz zaangażowanie innowacyjnych MŚP, ale też będą wymagać aktywnego zaangażowania wszystkich zainteresowanych podmiotów. Dążyć się będzie do synergii z innymi odpowiednimi programami i działaniami, zarówno publicznymi, jak i prywatnymi na szczeblach unijnym, krajowym i międzynarodowym. W szczególności dążyć się będzie do synergii z działaniami rozwiniętymi w kontekście programu „Zdrowie na rzecz wzrostu”.

Panel naukowy ds. zdrowia będzie forum naukowym dla zainteresowanych stron, przygotowującym opinie naukowe na temat tego wyzwania społecznego. Panel będzie prowadził spójne, naukowe i skoncentrowane na konkretnych kwestiach analizy dotyczące trudności i możliwości, jakie w obszarze badań naukowych i innowacji wiążą się z tym wyzwaniem; będzie uczestniczył w określaniu własnych priorytetów w tym obszarze i zachęcał naukowców z całej Unii do udziału w jego pracach. Dzięki aktywnej współpracy z zainteresowanymi stronami panel pomoże budować potencjał i promować rozpowszechnianie wiedzy oraz ściślejszą unijną współpracę w tej dziedzinie.

Można rozważyć udzielenie wsparcia na rzecz odpowiednich inicjatyw w zakresie wspólnego programowania oraz odpowiednich partnerstw publiczno-publicznych i publiczno-prywatnych.

Utworzone także zostaną stosowne powiązania działań odpowiednich europejskich partnerstw na rzecz innowacji oraz odpowiednich aspektów programów badawczo-innowacyjnych europejskich platform technologicznych.

2. BEZPIECZEŃSTWO ŻYWNOŚCIOWE, ZRÓWNOWAŻONE ROLNICTWO I LEŚNICTWO, BADANIA MÓRZ, WÓD ŚRÓDLĄDOWYCH ORAZ BIOGOSPODARKA

2.1. Zrównoważone rolnictwo i leśnictwo

Wspieranie wydajniejszych, przyjaznych dla środowiska, efektywnych pod względem wykorzystania zasobów i elastycznych systemów rolnictwa i leśnictwa, które będą źródłem wystarczających ilości żywności, paszy, biomasy i innych surowców oraz zapewnią usługi ekosystemowe – jednocześnie chroniąc różnorodność biologiczną i wspierając rozwój dobrze prosperujących obszarów wiejskich – wymaga odpowiedniej wiedzy, narzędzi, usług i innowacji. Badania naukowe i innowacje umożliwią opracowanie wariantów zintegrowania celów rolniczych i środowiskowych w ramach zrównoważonej produkcji, a więc: podniesienie wydajności i efektywności wykorzystania zasobów, w tym efektywności wykorzystania wody, w rolnictwie; zwiększenie bezpieczeństwa produkcji zwierzęcej i roślinnej; ograniczenie emisji gazów cieplarnianych generowanych w sektorze rolnictwa; zmniejszenie produkcji odpadów; ograniczenie wypłukiwania składników odżywczych i innych wyrobów chemicznych z ziem uprawnych do środowisk naziemnych i wodnych; zmniejszenie zależności od międzynarodowego importu do Europy białka pochodzenia roślinnego; zwiększenie poziomu różnorodności w systemach produkcji podstawowej, oraz wspieranie odbudowy różnorodności biologicznej.

2.1.1. Podniesienie wydajności produkcji i stawianie czoła zmianie klimatu przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju i odporności

Działania przyczynią się do podniesienia wydajności i zdolności adaptacyjnych roślin, zwierząt i systemów produkcyjnych w celu stawienia czoła szybko zmieniającym się warunkom środowiskowym lub klimatycznym i wzrastającym niedoborom zasobów naturalnych. Wynikające z nich innowacje będą pomocne w przejściu do gospodarki o niskim zużyciu energii, niskoemisyjnej i wytwarzającej małą ilość odpadów oraz do zmniejszenia popytu na zasoby naturalne w całym łańcuchu dostaw żywności i paszy. Oprócz przyczynienia się do bezpieczeństwa żywnościowego powstaną nowe możliwości w zakresie użytkowania biomasy i produktów ubocznych pochodzenia rolniczego w licznych zastosowaniach nieżywnościowych.

Poszukiwania obejmą wielodyscyplinarne podejścia ukierunkowane na podniesienie wydajności roślin, zwierząt i mikroorganizmów przy zapewnieniu efektywnego wykorzystania zasobów (wody, gruntów, gleby, składników odżywczych, energii i innych czynników składowych) oraz trwałości ekologicznej obszarów wiejskich. Nacisk zostanie położony na zintegrowane i różnorodne systemy produkcyjne i praktyki w zakresie rolnictwa, w tym na stosowanie precyzyjnych technologii i podejść opartych na intensyfikacji ekologicznej, w celu uzyskania korzyści zarówno w ramach rolnictwa konwencjonalnego, jak i ekologicznego. Propagowane będzie także zazielenianie miast przy zastosowaniu nowych form rolnictwa, ogrodnictwa i leśnictwa na obszarach miejskich i podmiejskich. Zostaną one rozważone przez uwzględnienie nowych wymogów w zakresie charakterystyki roślin, metod upraw, technologii, marketingu i planowania miejskiego w powiązaniu ze zdrowiem ludzkim i dobrostanem, środowiskiem i zmianą klimatu. Doskonalenie genetyczne roślin i zwierząt pod względem cech adaptacyjnych, zdrowia i wydajności będzie wymagało wszystkich odpowiednich konwencjonalnych i nowoczesnych metod chowu w celu ochrony i lepszego wykorzystania zasobów genetycznych.

Należyta uwaga zostanie zwrócona na gospodarowanie glebą w celu podniesienia wydajności zbiorów. Propagowane będzie zdrowie roślin i zwierząt przy uwzględnieniu ogólnego celu polegającego na zapewnieniu wysokiej jakości i bezpiecznej produkcji żywności. Działania w obszarze zdrowia roślin i ochrony roślin zwiększą poziom wiedzy i wesprą rozwój zintegrowanych przyjaznych dla środowiska strategii, produktów i narzędzi zwalczania szkodników, aby zapobiegać wprowadzaniu patogenów, zwalczać szkodniki i choroby oraz zredukować straty plonów przed zbiorami i po zbiorach. W dziedzinie zdrowia zwierząt propagowane będą strategie zwalczania chorób zwierząt lub skutecznego postępowania w ich przypadku, w tym zoonoz, oraz badania nad opornością na środki przeciwdrobnoustrojowe. Wzmocnione zostanie zintegrowane zwalczanie chorób, pasożytów i szkodników, począwszy od lepszego zrozumienia interakcji między gospodarzem a patogenem aż po nadzór, diagnostykę i leczenie. Badanie skutków praktyk w zakresie dobrostanu zwierząt będzie pomocne w rozwiewaniu obaw społecznych. Wyżej wymienione obszary zostaną wzmocnione przez więcej wstępnych projektów badawczych w celu uwzględnienia odpowiednich kwestii biologicznych i wsparcia na rzecz rozwoju i realizacji działań politycznych Unii; zostaną też wsparte odpowiednią oceną ich potencjału ekonomicznego i rynkowego.

2.1.2. Świadczenie usług ekosystemowych i dostawa dóbr publicznych

Rolnictwo i leśnictwo stanowią wyjątkowe systemy, które są źródłem produktów komercyjnych, ale również szerzej rozumianych społecznych dóbr publicznych (łącznie z wartościami kulturalnymi i rekreacyjnymi) i ważnych usług ekologicznych takich jak różnorodność biologiczna – funkcjonalna i in-situ, zapylenie roślin, magazynowanie wód i regulowanie stosunków wodnych, funkcje gleby, krajobraz, ograniczenie erozji, odporność na powódzie i susze oraz sekwestracja dwutlenku węgla i ograniczenie emisji gazów cieplarnianych. Działania w zakresie badań naukowych przyczynią się do lepszego zrozumienia złożonych interakcji między systemami produkcji podstawowej a usługami ekosystemowymi oraz będą wspierać udostępnianie tych dóbr i usług publicznych poprzez dostarczenie rozwiązań

w zakresie gospodarowania, narzędzi wspierających proces decyzyjny oraz ocenę ich wartości rynkowej i pozarynkowej. Do szczególnych kwestii, którymi należy się zająć, należy identyfikacja wiejskich i (pod)miejskich systemów rolnych i leśnych oraz typów krajobrazu, w których cele te zostaną prawdopodobnie osiągnięte. Zmiany w aktywnym zarządzaniu systemami rolnymi, w tym zastosowanie technologii i zmiana praktyk, dodatkowo obniżą emisję gazów cieplarnianych oraz zwiększą zdolność sektora rolnictwa do przystosowywania się do niekorzystnych skutków zmiany klimatu.

2.1.3. Aktywizacja terenów wiejskich, wspieranie działań politycznych i innowacji na wsi

Szanse rozwoju społeczności wiejskich zostaną zwiększone poprzez wzrost ich zdolności do produkcji podstawowej i świadczenia usług ekosystemowych oraz stworzenie możliwości wytwarzania nowych i zróżnicowanych produktów (w tym żywności, pasz, materiałów oraz energii), które zaspokoją wzrastający popyt na niskoemisyjne systemy dostaw o krótkim łańcuchu. Należy przeprowadzić badania społeczno-ekonomiczne i analizy naukowo-społeczne oraz rozwijać nowe koncepcje i innowacje instytucjonalne w celu zapewnienia spójności terenów wiejskich i powstrzymania ich gospodarczej i społecznej marginalizacji, wspierać dywersyfikację działalności gospodarczej (również w sektorze usług), zapewnić właściwe relacje między obszarami wiejskimi a miejskimi, ułatwić wymianę, demonstrację i innowację oraz upowszechnianie wiedzy i innowacji, a także wspierać wspólne zarządzanie zasobami. Ponadto należy przyrzeć się możliwemu sposobom przekształcenia dóbr publicznych na obszarach wiejskich w lokalne lub regionalne korzyści społeczno-ekonomiczne. Określone na poziomie regionalnym i lokalnym potrzeby w zakresie innowacji będą uzupełnione przez przekrojowe działania badawcze na poziomie międzynarodowym, międzyregionalnym i europejskim. Poprzez zapewnienie niezbędnych narzędzi analitycznych, wskaźników, zintegrowanych modeli i działań ukierunkowanych na przyszłość projekty badawcze będą wspierać decydentów i inne podmioty w realizacji, monitorowaniu i ocenie odpowiednich strategii, działań politycznych i regulacji prawnych nie tylko w odniesieniu do obszarów wiejskich, ale całej biogospodarki. Narzędzia i dane są potrzebne również w celu umożliwienia właściwej oceny ewentualnych rozwiązań kompromisowych w zakresie różnych rodzajów użytkowania zasobów (ziemi, wody, gleby, składników odżywczych, energii i innych surowców) oraz produktów biogospodarki. Przeprowadzona zostanie społeczno-ekonomiczna ocena porównawcza systemów rolniczych i leśnych oraz ich wyników pod względem zrównoważoności.

2.1.4. Zrównoważone leśnictwo

Celem jest zrównoważone wytwarzanie bioproduktów, ekosystemów, usług (w tym usług związanych z wodą i łagodzeniem zmiany klimatu) oraz wystarczającej biomasy z należyтым uwzględnieniem ekonomicznych, ekologicznych i społecznych aspektów leśnictwa, a także różnic regionalnych. Ogólnie rzecz biorąc, działania w sektorze leśnictwa będą miały na celu wspieranie wielofunkcyjnych lasów, które zapewnią całą gamę korzyści ekologicznych, ekonomicznych i społecznych. Działania będą się skupiać na dalszym rozwijaniu zrównoważonych systemów leśnictwa, które mogą stanowić odpowiedź na wyzwania i potrzeby społeczne, w tym na potrzeby właścicieli lasów; w działaniach zastosowane zostaną wielofunkcyjne podejścia, godzące potrzebę zapewnienia inteligentnego i trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu z uwzględnieniem aspektu zmiany klimatu. Te zrównoważone systemy leśnictwa służą wzmocnieniu odporności lasów i ochrony różnorodności biologicznej oraz potrzebie zaspokojenia zwiększonego popytu na biomasę. Będzie to musiało zostać poparte badaniami nad zdrowiem drzew i ochroną lasów i ich odnową po pożarze.

2.2. Zrównoważony i konkurencyjny sektor rolno-spożywczy sprzyjający bezpiecznemu i zdrowemu odżywianiu się

Należy zaspokoić potrzeby konsumentów w zakresie bezpiecznej, zdrowej, wysokiej jakości i przystępnej cenowo żywności, uwzględniając jednocześnie skutki nawyków żywieniowych oraz produkcji żywności i paszy dla ludzkiego zdrowia, środowiska i ekosystemu światowego. Uwaga będzie zwrócona na bezpieczeństwo żywności i paszy, konkurencyjność europejskiego przemysłu rolno-spożywczego oraz zrównoważoną produkcję, dostawy i spożycie żywności, co obejmować będzie cały łańcuch żywnościowy i powiązane usługi, konwencjonalne lub organiczne, od produkcji pierwotnej po spożycie. Takie podejście przyczyni się do: zapewnienia wszystkim Europejczykom bezpieczeństwa żywności i bezpieczeństwa żywnościowego oraz do wyeliminowania głodu na świecie; zmniejszenia obciążeń powodowanych przez choroby związane z żywnością i odżywianiem poprzez propagowanie zmiany nawyków żywieniowych na nawyki zdrowe i zrównoważone w drodze edukowania konsumentów i wprowadzania innowacji w rolnictwie i przemyśle spożywczym; obniżenia zużycia wody i energii w przetwórstwie, transporcie i dystrybucji żywności; obniżenia marnotrawstwa żywności o 50 % do 2030 r. oraz zapewnienia dużej różnorodności zdrowej i bezpiecznej żywności wysokiej jakości.

2.2.1. Dokonywanie świadomego wyboru przez konsumentów

Uwzględnione zostaną preferencje konsumentów, ich postawy, potrzeby, zachowanie, styl życia oraz wykształcenie, jak również kulturowy element jakości żywności, wzmocniona zostanie również komunikacja między konsumentami, środowiskami naukowymi w łańcuchu żywnościowym i jego zainteresowanymi stronami w celu zwiększenia ogólnego zrozumienia produkcji żywności przez społeczeństwo oraz umożliwienia dokonania świadomego wyboru, zrównoważonego i zdrowego spożycia i ich skutków dla produkcji, osiągnięcia rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu i jakości życia, w szczególności u grup szczególnie wrażliwych. Innowacje społeczne odpowiedzą na wyzwania społeczne, a innowacyjne predyktywne modele i metody w zakresie działalności badawczej dotyczącej konsumentów będą źródłem porównywalnych danych i stworzą podstawy do reagowania na potrzeby w zakresie polityki Unii.

2.2.2. Zdrowa i bezpieczna żywność oraz zdrowe i bezpieczne nawyki żywieniowe dla każdego

Zostaną również uwzględnione potrzeby żywieniowe, wyważona dieta oraz wpływ żywności na funkcje fizjologiczne oraz na sprawność fizyczną i umysłową, jak również powiązania między nawykami żywieniowymi, tendencjami demograficznymi (takimi jak starzenie się) a przewlekłymi chorobami i zaburzeniami. Określone zostaną rozwiązania i innowacje w zakresie żywienia przyczyniające się do poprawy zdrowia i dobrostanu. Chemiczne i mikrobiologiczne zanieczyszczenia żywności i paszy, zagrożenia i narażenie, a także alergeny będą przedmiotem analizy, oceny, monitorowania, kontroli i śledzenia w łańcuchu dostaw żywności, paszy i wody pitnej, od etapu produkcji i magazynowania po przetwarzanie, pakowanie, dystrybucję, catering i przygotowanie w domu. Innowacje w zakresie bezpieczeństwa żywności, lepsze narzędzia oceny ryzyka i ryzyka względem korzyści oraz informowania o ryzyku oraz podwyższone normy bezpieczeństwa żywności w całym łańcuchu dostaw żywności przyczynią się do zwiększenia zaufania i lepszej ochrony konsumentów w Europie. Międzynarodowe wyższe normy bezpieczeństwa żywności będą również pomocne w podwyższeniu konkurencyjności europejskiego przemysłu spożywczego.

2.2.3. Zrównoważony i konkurencyjny przemysł rolno-spożywczy

Potrzeby po stronie sektora żywności i pasz w zakresie stawiania czoła społecznej, środowiskowej, klimatycznej i ekonomicznej zmianie poziomu z lokalnego na globalny będą brane pod uwagę na wszystkich etapach łańcucha produkcji żywności i paszy, w tym projektowania, przetwarzania i pakowania żywności, kontroli procesu, ograniczania ilości odpadów, podnoszenia wartości produktów ubocznych oraz bezpiecznego stosowania lub usuwania produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego. Powstaną przy tym innowacyjne i zrównoważone technologie i procesy efektywne pod względem wykorzystania zasobów, a także zróżnicowane, bezpieczne, zdrowe i przystępne cenowo produkty wysokiej jakości; stanie się tak w oparciu o dowody naukowe. Dzięki temu umocni się innowacyjny potencjał europejskiego łańcucha dostaw żywności i wzrośnie jego konkurencyjność, przyczyniając się do wzrostu gospodarczego i wzrostu zatrudnienia oraz umożliwiając dostosowanie europejskiego przemysłu spożywczego do zmian. Inne aspekty, które należy uwzględnić, obejmują identyfikowalność, logistykę i usługi, czynniki społeczno-ekonomiczne i kulturowe oraz kwestie dotyczące dobrostanu zwierząt i inne kwestie etyczne, odporność łańcucha żywnościowego na zagrożenia środowiskowe i klimatyczne oraz ograniczenie negatywnego wpływu, jaki na środowisko wywierają działania w łańcuchu żywnościowym oraz zmiany nawyków żywieniowych i systemów produkcji.

2.3. Uwolnienie potencjału żywych zasobów wodnych

Jedną z głównych cech charakteryzujących żywe zasoby wodne jest ich odnawialność oraz fakt, że ich zrównoważona eksploatacja uzależniona jest od dogłębnego poznania ekosystemów wodnych oraz od ich wysokiej jakości i wydajności. Ogólnym celem jest gospodarowanie żywymi zasobami wodnymi w celu maksymalizacji społecznych i gospodarczych korzyści i zysków z oceanów, mórz i wód śródlądowych Europy.

Obejmuje on potrzebę optymalizacji zrównoważonego wkładu rybołówstwa i akwakultury w bezpieczeństwo żywnościowe w kontekście gospodarki światowej oraz obniżenie znaczącej zależności Unii od importu owoców morza (około 60 % całkowitego europejskiego spożycia owoców morza jest uzależnione od importu, a Unia jest największym na świecie importerem produktów rybołówstwa) oraz pobudzenie morskich innowacji za pomocą biotechnologii w celu napędzenia „niebieskiego” wzrostu w tej dziedzinie. Zgodnie z bieżącymi ramami politycznymi, w szczególności zintegrowaną polityką morską i dyrektywą ramową w sprawie strategii morskiej⁽¹⁾, działania w zakresie badań naukowych będą miały decydujące znaczenie dla ekosystemowego podejścia do zarządzania zasobami naturalnymi i ich eksploatacji przy wspomagananiu zrównoważonego wykorzystywania morskich towarów i usług oraz nadania odpowiednim sektorom ekologicznego wymiaru.

2.3.1. Rozwój zrównoważonego rybołówstwa przyjaznego dla środowiska

Nowa wspólna polityka rybołówstwa, dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej oraz unijna strategia ochrony różnorodności biologicznej na okres do 2020 r. wzywają do rozwijania zrównoważonego i przyjaznego dla środowiska charakteru europejskiego rybołówstwa oraz podniesienia jego konkurencyjności. Zmiana podejścia do zarządzania rybołówstwem na zgodne z ekosystemem będzie wymagała dogłębnego poznania ekosystemów morskich. Planowane jest opracowanie nowych danych, narzędzi i modeli w celu lepszego poznania czynników sprawiających, że ekosystemy morskie są zdrowe i wydajne, oraz dokonania oceny i ograniczenia wpływu rybołówstwa na te ekosystemy (w tym głębokie morza). Opracowane zostaną nowe strategie i technologie połowowe, które zapewnią usługi społeczeństwu, przyczyniając się jednocześnie do zachowania zdrowych ekosystemów morskich. Zmierzone zostaną społeczno-ekonomiczne skutki różnych wariantów gospodarowania. Badania obejmą ponadto skutki zmian środowiskowych i kwestię dostosowania się do nich, łącznie ze zmianą klimatu, oraz nowe narzędzia oceny i gospodarowania uwzględniające ryzyko i niepewność. W ramach działań wspierane będą badania naukowe w zakresie biologii, genetyki i dynamiki populacji ryb, roli odgrywanej w ekosystemach przez najważniejsze gatunki, połowów i ich monitorowania, zachowania w sektorze rybołówstwa i adaptacji do nowych rynków (np. znakowania ekologicznego) oraz w zakresie udziału sektora rybołówstwa w procesie podejmowania decyzji. Uwzględnione zostanie również wspólne z innymi działaniami wykorzystywanie obszarów morskich, w szczególności w strefie przybrzeżnej, i jego skutki społeczno-ekonomiczne.

(1) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/56/WE z dnia 17 czerwca 2008 r. ustanawiająca ramy działań Wspólnoty w dziedzinie polityki środowiska morskiego (dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej) (Dz.U. L 164z 25.6.2008, s. 19).

2.3.2. Rozwój konkurencyjnej i przyjaznej dla środowiska akwakultury europejskiej

Zrównoważona akwakultura wykazuje ogromny potencjał w zakresie pozyskiwania zdrowych, bezpiecznych i konkurencyjnych produktów dostosowanych do potrzeb i preferencji konsumentów oraz usług środowiskowych (bioremediacja, gospodarowanie zasobami lądowymi i wodnymi, itd.) oraz produkcji energii, ale w Europie potencjał ten wymaga pełnego wykorzystania. Poszerzone zostaną wiedza i technologie dotyczące wszystkich aspektów udomowienia określonych gatunków oraz zróżnicowania nowych, przy uwzględnieniu interakcji między akwakulturą a ekosystemami wodnymi w celu zmniejszenia jej wpływu na środowisko oraz skutków zmiany klimatu i możliwych sposobów przystosowania się do nich. Szczególnie potrzebne są dalsze prace badawcze w zakresie zdrowia i chorób hodowlanych organizmów wodnych (w tym w zakresie narzędzi i metod zapobiegania i łagodzenia), kwestii żywieniowych (w tym rozwoju alternatywnych indywidualnie opracowanych składników i pasz dla akwakultury) oraz rozmnażania i chowu; problemy te stanowią główne przeszkody dla zrównoważonego rozwoju akwakultury europejskiej. Ponadto propagowane będą innowacje w zakresie zrównoważonych systemów produkcyjnych na wodach śródlądowych, w strefie przybrzeżnej i na morzu. Uwzględnione zostaną także uwarunkowania skrajnie peryferyjnych obszarów Europy. Dodatkowo nacisk będzie położony na zrozumienie społecznego i gospodarczego wymiaru sektora w celu stworzenia podstaw dla produkcji efektywnej pod względem kosztów i zużycia energii, a jednocześnie dostosowanej do potrzeb rynku i konsumentów, przy zapewnieniu konkurencyjności i atrakcyjnych możliwości inwestorom i producentom.

2.3.3. Pobudzanie innowacji w sektorze morskim poprzez biotechnologię

Ponad 90 % morskiej bioróżnorodności nadal pozostaje nieznaną i oferuje wielki potencjał w zakresie odkrywania nowych gatunków i zastosowań w dziedzinie biotechnologii morskich, które zgodnie z przewidywaniami powinny przyczynić się do rocznego wzrostu w tym sektorze wynoszącego 10 %. Dalsze badania i eksploatacja wielkiego potencjału, jaki stwarza bioróżnorodność morska i biomasa wodna, będą wspierane w celu wprowadzenia na rynek nowych innowacyjnych i zrównoważonych procesów, produktów i usług, które potencjalnie mogą znaleźć zastosowanie w sektorach obejmujących przemysł chemiczny i materiałowy, rybołówstwo i akwakulturę, farmaceutyczny, dostawy energii i kosmetyczny.

2.4. Zrównoważone i konkurencyjne biosektory oraz wspieranie rozwoju europejskiej biogospodarki

Celem ogólnym jest przyspieszenie przemiany opartych na paliwach kopalnych sektorów przemysłu europejskiego w sektory niskoemisyjne, efektywne pod względem wykorzystania zasobów i zrównoważone. Badania naukowe i innowacje zapewnią środki na obniżenie uzależnienia Unii od paliw kopalnych i przyczynią się do spełnienia celów politycznych w zakresie energii i zmiany klimatu na 2020 r. (10 % paliw stosowanych w transporcie ma pochodzić ze źródeł odnawialnych, a emisja gazów cieplarnianych ma zostać obniżona o 20 %). Szacuje się, że przestawienie się na biologiczne surowce i metody przetwarzania może do 2030 r. pozwolić na zaoszczędzenie do 2,5 miliarda ton równoważnej emisji CO₂ i znacząco zwiększyć rozmiar rynku biosurowców oraz rynku nowych produktów konsumenckich. Wykorzystanie tego potencjału wymaga zbudowania szerokiej bazy wiedzy i opracowania odpowiednich (bio)technologii, przy czym uwaga zostanie skupiona na trzech zasadniczych elementach: a) przekształceniu obecnych procesów opartych na paliwach kopalnych w efektywne pod względem wykorzystania zasobów i energii procesy oparte na biotechnologii; b) ustanowieniu solidnych, zrównoważonych i odpowiednich łańcuchów dostaw biomasy, produktów ubocznych i strumieni odpadów oraz rozległej sieci biorafinerii w całej Europie; oraz c) wspieraniu rozwoju rynku bioproduktów i procesów opartych na biotechnologii z uwzględnieniem powiązanych zagrożeń i korzyści. Przedmiotem poszukiwań będą synergia z celem szczegółowym „Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych”.

2.4.1. Wspieranie biogospodarki dla potrzeb biosektorów

Znaczące postępy w dążeniu do niskoemisyjnych, zrównoważonych sektorów przemysłu efektywnych pod względem wykorzystania zasobów będą się opierały na odkrywaniu i eksploatacji naziemnych i wodnych zasobów biologicznych przy możliwie jak największym ograniczeniu skutków dla środowiska i śladu wodnego, np. poprzez utworzenie zamkniętych obiegów składników odżywczych, w tym między obszarami miejskimi i wiejskimi. Sprawdzenia wymagają potencjalne kompromisowe rozwiązania dotyczące różnych sposobów użytkowania biomasy. Działania powinny skupiać się na biomasie niestanowiącej konkurencji dla produkcji żywności, a także uwzględniać zrównoważoność związanych z nią systemów użytkowania gruntów. Celem będzie opracowanie bioproduktów i aktywnych biologicznie, bardziej zrównoważonych związków o nowych właściwościach i funkcjach, przeznaczonych dla przemysłu i konsumentów. Nowe procesy efektywne pod względem wykorzystania zasobów, w tym transformacja miejskich bioodpadów w środki produkcji rolnej, umożliwią uzyskanie najwyższej możliwej wartości ekonomicznej zasobów odnawialnych, odpadów biologicznych i produktów ubocznych.

2.4.2. Rozwój zintegrowanych biorafinerii

Wsparcie otrzymają działania ukierunkowane na pobudzenie wytwarzania zrównoważonych bioproduktów i produktów pośrednich, bioenergii i biopaliw, ze zwróceniem uwagi przede wszystkim na podejście kaskadowe przy uznaniu za priorytet wytwarzania produktów o wysokiej wartości dodanej. W celu zapewnienia dostaw surowców opracowywane będą technologie i strategie. Zwiększenie zakresu rodzajów biomasy stosowanej w biorafineriach drugiej i trzeciej generacji, w tym produktów ubocznych pochodzących z sektora leśnictwa, odpadów biologicznych i ubocznych produktów przemysłowych, pozwoli uniknąć konfliktów między produkcją żywności a produkcją paliw i przyczyni się do przyjaznego środowisku rozwoju gospodarczego wiejskich i przybrzeżnych obszarów w Unii.

2.4.3. Wspieranie rozwoju rynku bioproduktów i procesów opartych na biotechnologii

Dzięki środkom w zakresie popytu powstaną nowe rynki otwarte na innowacje biotechnologiczne. Konieczna jest normalizacja i certyfikacja na poziomie unijnym i międzynarodowym m.in. w celu ustalenia zawartości biologicznej, funkcji produktów i biodegradowalności. Należy kontynuować rozwijanie metod i podejść w zakresie analizy cyklu oraz stale dostosowywać je do postępu w nauce i przemyśle. Uznaje się, że działania w zakresie badań naukowych wspierające normalizację (w tym harmonizację standardów międzynarodowych) i regulację produktów i procesów w dziedzinie biotechnologii mają zasadnicze znaczenie dla tworzenia nowych rynków i wykorzystywania możliwości handlowych.

2.5. Przekrojowe badania morskie

Celem jest zwiększenie wpływu mórz i oceanów w Unii na wzrost gospodarczy poprzez zrównoważone wykorzystywanie zasobów morskich oraz różnych źródeł energii morskiej, a także wiele innych różnych sposobów użytkowania mórz. Działania mają się skupiać na przekrojowych morskich wyzwaniach naukowo-technicznych i mają odblokować potencjał mórz i oceanów we wszystkich sektorach przemysłu morskiego, a jednocześnie chronić środowisko i zapewnić przystosowanie się do zmiany klimatu. Poprzez skoordynowane podejście strategiczne do badań morskich w ramach wszystkich wyzwań i priorytetów programu „Horyzont 2020” wspierane będzie także wdrażanie odnośnych polityk Unii celem realizacji głównych założeń „niebieskiego” wzrostu.

Ze względu na multidyscyplinarny charakter badań morskich prowadzona będzie ścisła koordynacja oraz realizowane będą wspólne działania z innymi częściami programu „Horyzont 2020”, w szczególności z celem szczegółowym „Działania w dziedzinie klimatu, środowisko, efektywna gospodarka zasobami i surowce” priorytetu „Wyzwania społeczne”.

2.5.1. Wpływ zmiany klimatu na ekosystemy morskie i gospodarkę morską

Wspierane będą działania mające na celu lepsze niż obecnie zrozumienie funkcjonowania ekosystemów morskich oraz interakcji między oceanami a atmosferą. Dzięki temu możliwa będzie lepsza ocena oddziaływania oceanów na klimat oraz wpływu zmiany klimatu i zakwaszenia oceanów na ekosystemy morskie i obszary przybrzeżne.

2.5.2. Rozwój potencjału zasobów morskich dzięki zintegrowanemu podejściu

Pobudzenie długoterminowego i zrównoważonego rozwoju sektora morskiego oraz tworzenie synergii we wszystkich sektorach morskich wymaga zintegrowanego podejścia. Działania w zakresie badań naukowych skupią się na ochronie środowiska morskiego oraz na wpływie działań i produktów morskich na inne sektory. Pozwoli to na osiągnięcie postępów w dziedzinie eko-innowacji, takich jak nowe produkty, procesy i stosowanie koncepcji, narzędzi i środków zarządczych w celu oceny i złagodzenia wpływu ludzkiej działalności na środowisko morskie, tak aby przejść do zrównoważonego zarządzania działaniami morskimi.

2.5.3. Przekrojowe koncepcje i technologie umożliwiające rozwój sektora morskiego

Postępy w przekrojowych technologiach prorozwojowych (np. ICT, elektronika, nanomateriały, stopy, biotechnologie itd.) oraz nowe osiągnięcia i koncepcje inżynierii będą w dalszym ciągu umożliwiać rozwój. Działania te pozwolą na znalezienie znaczących przełomowych rozwiązań w dziedzinie badań morskich i obserwacji oceanów (np. badania głębinowe, systemy obserwacyjne, czujniki, zautomatyzowane systemy monitorowania działań i nadzoru, kontrola bioróżnorodności morskiej, zagrożenia morskie oraz zdalnie sterowane pojazdy podwodne). Celem jest zmniejszenie wpływu na środowisko morskie (np. podmorskiego hałasu oraz wprowadzania gatunków inwazyjnych i substancji zanieczyszczających z morza i lądu) oraz zminimalizowanie śladu węglowego działalności człowieka. Przekrojowe technologie prorozwojowe będą stanowiły podstawę wdrażania unijnych polityk morskich.

2.6. Szczegółowe aspekty realizacji

Obok ogólnych źródeł doradztwa zewnętrznego prowadzone będą konkretne, szeroko zakrojone (w tym jeśli chodzi o aspekty strategiczne) konsultacje ze Stałym Komitetem ds. Badań Naukowych w dziedzinie Rolnictwa (SCAR) przez jego działania na dalszą perspektywę oraz koordynację badań naukowych w dziedzinie rolnictwa na poziomie krajowym i unijnym. Utworzone także zostaną stosowne powiązania z działaniami odpowiednich europejskich partnerstw na rzecz innowacji oraz odpowiednimi aspektami programów badawczo-innowacyjnych europejskich platform technologicznych.

Oddziaływanie oraz upowszechnianie wyników badań będą aktywnie wspierane poprzez działania szczegółowe w zakresie komunikacji, wymiany wiedzy i zaangażowania różnych uczestników podczas całego procesu realizacji projektów. Wdrożenie pociągnie za sobą szeroki wachlarz połączonych ze sobą działań, w tym istotne działania demonstracyjne i pilotażowe. Wspierany będzie łatwy i otwarty dostęp do wyników badań i najlepszych praktyk.

Dzięki specjalnemu wsparciu dla MŚP możliwe będzie zwiększenie udziału gospodarstw rolnych, rybaków i innych rodzajów MŚP w działaniach w zakresie badań naukowych i demonstracji. Uwzględnione zostaną specyficzne potrzeby sektora produkcji podstawowej w zakresie usług wspierania innowacji i struktur zewnętrznych. W etapie realizacji połączone zostaną liczne działania, w tym wymiana wiedzy przy zapewnieniu aktywnego udziału rolników lub innych producentów pierwotnych i pośredników w związku z podsumowaniem potrzeb użytkowników końcowych w zakresie badań naukowych. Wspierany będzie łatwy i otwarty dostęp do wyników badań naukowych i najlepszych praktyk.

Wspieranie standaryzacji i aspektów regulacyjnych będzie wykorzystane w celu przyspieszenia wprowadzania na rynek nowatorskich towarów i usług opartych na biotechnologii.

Można rozważyć udzielenie wsparcia na rzecz odpowiednich inicjatyw w zakresie wspólnego programowania oraz odpowiednich partnerstw publiczno-publicznych i publiczno-prywatnych.

Będą podejmowane dążenia do zapewnienia synergii z innymi unijnymi funduszami dotyczącymi tego wyzwania społecznego, takimi jak Europejski Fundusz Rolny Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR), oraz do dalszego wykorzystywania tych funduszy.

W sektorach biogospodarki podjęte zostaną działania ukierunkowane na przyszłość, w tym opracowanie baz danych, wskaźników i modeli o wymiarze światowym, europejskim, krajowym i regionalnym. Należy rozwijać europejskie obserwatorium ds. biogospodarki w celu mapowania i monitorowania unijnych i światowych działań w zakresie badań naukowych i innowacji, w tym oceny technologii, opracowania najważniejszych wskaźników wydajności oraz monitorowania polityki innowacji w biogospodarce.

3. BEZPIECZNA, CZYSTA I EFEKTYWNA ENERGIA

3.1. Ograniczenie zużycia energii i śladu węglowego poprzez inteligentne i zrównoważone użytkowanie

Źródła energii i wzorce jej zużycia w sektorach przemysłu europejskiego, w systemach transportowych, budynkach, dzielnicach i miastach w dużej mierze nie mają zrównoważonego charakteru, co ma znaczące skutki dla środowiska i zmiany klimatu. Zarządzanie energią w czasie rzeczywistym w odniesieniu do nowych i istniejących budynków o niemal zerowej emisji, o niemal zerowym zużyciu energii i o dodatnim bilansie energetycznym, przebudowywanych budynków, a także budynków aktywnych, sektory przemysłu o wysokiej efektywności oraz masowe stosowanie przez przedsiębiorstwa, osoby fizyczne, społeczności i miasta efektywnych energetycznie podejść wymaga nie tylko postępu technicznego, ale również rozwiązań nietechnologicznych, takich jak nowe usługi doradcze, finansowe i w zakresie zarządzania popytem, oraz wkładu ze strony nauk behawioralnych i społecznych, przy jednoczesnym uwzględnieniu kwestii społecznej akceptacji. W ten sposób zwiększona efektywność energetyczna może zapewnić jeden z najbardziej efektywnych kosztowo sposobów obniżenia popytu na energię, zwiększając dzięki temu bezpieczeństwo zaopatrzenia w energię, ograniczając skutki środowiskowe i klimatyczne oraz pobudzając konkurencyjność. W kontekście stawiania czoła tym wyzwaniom istotne znaczenie ma dalszy rozwój odnawialnych źródeł energii i wykorzystanie potencjału efektywności energetycznej.

3.1.1. Wprowadzanie na masowy rynek technologii i usług w zakresie inteligentnego i efektywnego wykorzystywania energii

Ograniczenie zużycia energii i wyeliminowanie jej strat, przy jednoczesnym zapewnianiu usług potrzebnych w społeczeństwie i gospodarce, wymaga wprowadzenia na rynek masowy nie tylko większej liczby efektywnych, konkurencyjnych pod względem kosztów, przyjaznych dla środowiska i bardziej inteligentnych sprzętów, produktów i usług, ale także zintegrowania elementów i urzędzeń w sposób zapewniający ich współpracę w celu optymalizacji ogólnego zużycia energii w budynkach, usługach i przemyśle.

Zapewnienie pełnego przyjęcia i pełni korzyści dla konsumentów (w tym możliwości monitorowania przez nich własnego zużycia) wymaga indywidualnego dostosowania wydajności energetycznej tych technologii i usług do otoczenia, w którym będą stosowane, oraz ich optymalizacji. W tym celu konieczne jest zarówno prowadzenie badań naukowych w zakresie innowacyjnych ICT oraz technik monitorowania i kontroli, a także ich rozwijanie i testowanie, jak i realizacja projektów demonstracyjnych i działań poprzedzających komercyjne wykorzystanie, co pozwoli zapewnić interoperacyjność i skalowalność. Tego rodzaju projekty powinny mieć na celu przyczynianie się do znacznego zmniejszenia lub optymalizacji ogólnego zużycia energii i kosztów energii przez opracowanie wspólnych procedur gromadzenia, zestawiania i analizy danych dotyczących zużycia energii i emisji w celu zwiększenia możliwości pomiarowych, przejrzystości, społecznej akceptacji, planowania i widoczności wykorzystania energii i jej wpływu na środowisko. W tych procesach należy zagwarantować bezpieczeństwo i uwzględnianie ochrony prywatności już w fazie projektowania w celu ochrony technik monitorowania i kontroli. W zapewnieniu wiarygodności pomoże opracowanie platform i stosowanie ich do celów weryfikacji stabilności tych systemów.

3.1.2. Uwolnienie potencjału efektywnych i odnawialnych systemów grzewczych i chłodzących

W całej Unii znaczna część energii jest zużywana do celów ogrzewania i chłodzenia, a rozwój racjonalnych pod względem kosztów i wydajnych technologii, a także techniki integracji systemów, takich jak zdolności przyłączeniowej do sieci oferującej znormalizowane języki i usługi w tym zakresie, w znacznym stopniu przyczyniłby się do zmniejszenia popytu na energię. Wymaga to badań naukowych i demonstracji nowych technik projektowania oraz systemów

i elementów do zastosowań przemysłowych, komercyjnych i mieszkaniowych, np. w zdecentralizowanych i z dala czynnych instalacjach ciepłej wody, grzewczych i chłodzących. W ich zakres powinny wchodzić różne technologie, takie jak: słoneczna grzewcza, geotermalna, wykorzystująca biomasę, pompy ciepłe, kogeneracja oraz odzysk energii odpadowej które spełniają wymogi dotyczące niemal zerowej emisji przez budynki i dzielnice oraz wspierają inteligentne budynki. Potrzebne są kolejne przełomowe rozwiązania, w szczególności w zakresie magazynowania energii ciepłej z odnawialnych źródeł energii, oraz wspieranie rozwoju i stosowania efektywnych kombinacji hybrydowych systemów grzewczych i chłodzących do zastosowań centralnych i zdecentralizowanych.

3.1.3. Wspieranie inteligentnych miast i społeczności europejskich

Obszary miejskie należą do największych konsumentów energii w Unii i emitują w związku z tym dużą ilość gazów cieplarnianych, generując przy tym znaczną ilość substancji zanieczyszczających powietrze. Jednocześnie są dotknięte pogarszającą się jakością powietrza i zmianą klimatu, więc muszą opracować własne strategie łagodzenia skutków i przystosowywania się do nich. Z tego względu znalezienie innowacyjnych rozwiązań w zakresie energii (np. efektywność energetyczna, systemy zaopatrzenia w energię elektryczną, grzewczą i chłodzącą oraz włączenie odnawialnych źródeł energii do środowiska zabudowanego), zintegrowanych z systemami transportowymi, inteligentnymi rozwiązaniami w zakresie budowy i planowania miejskiego, uzdatnianiem ścieków i wody oraz rozwiązaniami w zakresie ICT przeznaczonymi do zastosowania w środowisku miejskim, ma kluczowe znaczenie dla transformacji w kierunku społeczeństwa niskoemisyjnego. Należy rozważyć ukierunkowane inicjatywy wspierające przekształcanie przemysłowych łańcuchów wartości w sektorze energii, transportu i ICT w kierunku inteligentnych zastosowań miejskich. Jednocześnie należy opracować i sprawdzić w pełnej skali nowe modele technologiczne, organizacyjne, biznesowe i w zakresie planowania zgodnie z potrzebami i środkami miast i społeczności oraz ich obywateli. Konieczne są też badania naukowe ukierunkowane na poznanie kwestii społecznych, środowiskowych, gospodarczych i kulturowych stanowiących elementy tej transformacji.

3.2. Zaopatrzenie w tanią niskoemisyjną energię elektryczną

Energia elektryczna będzie odgrywać główną rolę w procesie wprowadzania gospodarki niskoemisyjnej i zrównoważonej pod względem ekologicznym. W centrum tego rozwoju znajdują się odnawialne źródła energii. Wprowadzanie niskoemisyjnych metod wytwarzania energii elektrycznej przebiega zbyt wolno ze względu na wysokie koszty. W celu przyspieszenia rynkowego zastosowania taniego, niezawodnego i niskoemisyjnego wytwarzania energii elektrycznej należy pilnie znaleźć rozwiązania, które przyczynią się do znaczącego ograniczenia kosztów i charakteryzować się będą wyższą wydajnością, zrównoważeniem i społeczną akceptacją. Działania będą się koncentrować na badaniach, rozwoju i demonstracji na pełną skalę innowacyjnych odnawialnych źródeł energii, w tym systemów energetycznych na małą skalę i na skalę mikro, wydajnych, elastycznych i niskoemisyjnych elektrowni wykorzystujących paliwa kopalne oraz wychwytywania i składowania dwutlenku węgla lub technologii ponownego wykorzystania dwutlenku węgla.

3.2.1. Wykorzystanie pełnego potencjału energii wiatrowej

Cel w zakresie energii wiatrowej przewiduje obniżenie do 2020 r. kosztów produkcji energii elektrycznej w instalacjach lądowej i morskiej energetyki wiatrowej o około 20 % w porównaniu z 2010 r., zwiększenie udziału morskiej energetyki wiatrowej oraz umożliwienie właściwej integracji w sieci elektroenergetycznej. Nacisk będzie położony na rozwój, testowanie i demonstrację następnej generacji systemów konwersji energii wiatrowej o większej skali (w tym innowacyjnych systemów magazynowania energii), wyższej sprawności konwersji i lepiej nadających się do zastosowań zarówno lądowych, jak i morskich (w tym w oddalonych lokalizacjach i w skrajnie niesprzyjających warunkach pogodowych), a także na nowe procesy seryjnej produkcji. Uwzględnione zostaną także aspekty rozwoju energii wiatrowej związane ze środowiskiem i różnorodnością biologiczną.

3.2.2. Rozwój efektywnych, niezawodnych i konkurencyjnych pod względem kosztów systemów wykorzystujących energię słoneczną

Do 2020 r. koszt wykorzystywania energii słonecznej, obejmujący systemy fotowoltaiczne i systemy ogniskujące energię słoneczną, powinien obniżyć się o połowę w porównaniu z 2010 r., jeżeli ta forma energii ma znacznie zwiększyć swój udział w rynku energii elektrycznej.

W przypadku systemów fotowoltaicznych konieczne będą dalsze badania nowatorskich koncepcji i systemów, demonstracja i testowanie masowej produkcji w dążeniu do zastosowania na dużą skalę oraz integracji systemów fotowoltaicznych w budynkach.

W przypadku systemu ogniskowania energii słonecznej nacisk będzie położony na opracowanie sposobów podniesienia efektywności w połączeniu z obniżeniem kosztów i zmniejszeniem wpływu na środowisko, umożliwiających powiększenie skali demonstrowanych technologii do skali przemysłowej poprzez zbudowanie prototypowych elektrowni. Sprawdzane będą rozwiązania, w których produkcja energii elektrycznej z energii słonecznej ma być efektywnie połączona z odsalaniem wody morskiej.

3.2.3. Rozwijanie konkurencyjnych i bezpiecznych dla środowiska technologii wychwytywania, transportu, składowania i ponownego użycia CO₂

Wychwytywanie i składowanie dwutlenku węgla (CCS) jest jednym z najważniejszych wariantów, jakie muszą być szeroko stosowane na świecie na skalę komercyjną w celu realizacji wyzwania polegającego na wprowadzeniu do 2050 r. bezemisyjnej energetyki i niskoemisyjnego przemysłu. Celem jest zminimalizowanie dodatkowych kosztów CCS w sektorze energetyki opartym na elektrowniach opalanych węglem, gazem i łupkami bitumicznymi w porównaniu z równoważnymi elektrowniami, w których nie stosuje się technologii CCS, oraz w instalacjach przemysłowych o wysokim zużyciu energii.

W szczególności wspierana będzie demonstracja pełnego łańcucha CCS w celu otrzymania reprezentatywnego zestawu różnych wariantów technologicznych w zakresie wychwytywania, transportu, składowania i ponownego użycia. Towarzyszyć jej będą badania nad dalszym rozwojem tych technologii oraz opracowaniem bardziej konkurencyjnych technologii wychwytywania, lepszych elementów składowych, zintegrowanych systemów i procesów, bezpiecznego składowania geologicznego i racjonalnych rozwiązań oraz społecznej akceptacji w zakresie ponownego użycia wychwyconego CO₂ w celu komercyjnego zastosowania technologii CCS w odniesieniu do elektrowni opalanych paliwami kopalnymi oraz innych wysokoemisyjnych jednostek sektora przemysłu, jakie wejdą do eksploatacji po 2020 r. Wspierane będą także czyste technologie węglowe jako technologie uzupełniające CCS.

3.2.4. Rozwijanie możliwości korzystania ze źródeł energii geotermalnej, wodnej, pływów morskich i innych odnawialnych źródeł energii

Energia geotermalna, wodna i pływów morskich oraz energia z innych źródeł odnawialnych może przyczynić się do obniżenia emisyjności europejskiego zaopatrzenia w energię, podnosząc jednocześnie jego elastyczność i różnicując sposoby produkcji i wykorzystania energii. Celem jest dalszy rozwój i komercyjne wykorzystywanie racjonalnych pod względem kosztów i zrównoważonych technologii z możliwością zastosowania na dużą skalę w przemyśle, łącznie z integracją sieci. Należy dalej badać, rozwijać i demonstrować technologię wspomaganą systemów geotermalnych, zwłaszcza w dziedzinie poszukiwań, wierceń i wytwarzania ciepła. Energia mór, jak np. energia pływów, prądów czy fal, i energia osmotyczna to bezemisyjne i przewidywalne rodzaje energii, które mogą także przyczynić się do rozwoju pełnego potencjału morskiej energii wiatrowej (połączenie energii wód morskich). Działalność badawcza powinna obejmować badania innowacyjne na skalę laboratoryjną w dziedzinie niedrogich, niezawodnych komponentów i materiałów przystosowanych do środowiska cechującego się silną korozją i biofoulingiem, jak również demonstracje prowadzone w zróżnicowanych warunkach, jakie można znaleźć w wodach Europy.

3.3. Paliwa alternatywne i mobilne źródła energii

Osiągnięcie wyznaczonych dla Europy celów w zakresie energii i ograniczenia ilości CO₂ wymaga też rozwoju nowych paliw i mobilnych źródeł energii. Ma to szczególnie istotne znaczenie dla stawienia czoła wyzwaniu, jakim jest inteligentny, zielony i zintegrowany transport. Łańcuchy wartości dla tych technologii i paliw alternatywnych nie zostały jeszcze opracowane w wystarczającym stopniu i konieczne jest przyspieszenie działań na rzecz osiągnięcia skali do demonstracyjnej.

3.3.1. Uzyskanie bardziej konkurencyjnej i zrównoważonej bioenergii

W odniesieniu do bioenergii celem jest doprowadzenie do komercyjnego wykorzystania najbardziej obiecujących technologii, tak aby umożliwić zrównoważoną produkcję na dużą skalę zaawansowanych biopaliw, wchodzących w skład różnych łańcuchów wartości w ramach opartego na biorafineriach podejścia do transportu lądowego, morskiego i lotniczego, oraz wysokosprawną kogenerację i produkcję zielonego gazu z biomasy i odpadów, w tym CCS. Kolejnym celem jest opracowanie i demonstracja technologii opartych na różnych bioenergetycznych metodach wytwarzania na różną skalę, z uwzględnieniem różnych warunków geograficznych i klimatycznych oraz ograniczeń logistycznych przy minimalizacji negatywnych skutków środowiskowych i społecznych powiązanych z użytkowaniem gruntów. Program badawczy obejmujący dłuższy okres będzie wspierał rozwój zrównoważonego przemysłu bioenergetycznego po 2020 r. Działania te będą uzupełnieniem dla badań prowadzonych w ramach innych odpowiednich celów szczegółowych priorytetu „Wyzwania społeczne” w odniesieniu do początkowych ogniw łańcucha (wydobycia) (np. surowce, zasoby biologiczne) i końcowych ogniw (stosowania) (np. zastosowanie w parkach samochodowych).

3.3.2. Skrócenie czasu wprowadzania na rynek technologii wodorowych i ogniw paliwowych

Ogniwa paliwowe i technologie wodorowe wykazują wielkie potencjalne możliwości w odniesieniu do stojących przed Europą wyzwań energetycznych. Osiągnięcie przez te technologie konkurencyjności rynkowej będzie wymagało znaczącego obniżenia kosztów. Przykładowo w ciągu najbliższych dziesięciu lat koszt układów ogniw paliwowych do celów transportu będzie musiał zostać dziesięciokrotnie zmniejszony. Dlatego wspierane będą działania obejmujące demonstracje i działania poprzedzające komercyjne wykorzystanie w odniesieniu do zastosowań przenośnych, stacjonarnych i mikrostationarnych, transportowych oraz w powiązanych usługach, a także długoterminowe badania i rozwój technologii budowy konkurencyjnego łańcucha ogniw paliwowych i zrównoważonej infrastruktury na potrzeby technologii wodorowych w całej Unii. Osiągnięcie przełomu rynkowego o odpowiedniej skali wymaga ścisłej współpracy na poziomie krajowym i międzynarodowym, w tym opracowania odpowiednich norm.

3.3.3. Nowe paliwa alternatywne

Opracowano szereg nowych wariantów wykazujących długoterminowy potencjał, takich jak paliwo w postaci sproszkowanego metalu, paliwo pochodzące od mikroorganizmów fotosyntetyzujących (w środowisku wodnym i lądowym) oraz otrzymane w wyniku sztucznego naśladowania procesu fotosyntezy i paliwa słoneczne. Te nowe ścieżki mogą stanowić potencjał w zakresie efektywniejszej konwersji energii oraz bardziej konkurencyjnych i zrównoważonych technologii. Wspierane będą w szczególności działania ukierunkowane na zmianę skali tych nowych i innych potencjalnych technologii ze skali laboratoryjnej na skalę demonstracyjną i realizowane z zamiarem przeprowadzenia do 2020 r. demonstracji poprzedzającej wykorzystanie komercyjne.

3.4. Jednolita inteligentna europejska sieć elektroenergetyczna

Aby zapewnić konsumentom przyjazny i w coraz większym stopniu bezemisyjny system zasilania w energię elektryczną, sieci elektroenergetyczne muszą sprostać trzem powiązanym wyzwaniom, do których należą: utworzenie ogólnoeuropejskiego rynku; integracja szybko wzrastającej liczby odnawialnych źródeł energii; oraz zarządzanie interakcjami między milionami dostawców i odbiorców (przy czym coraz większa liczba gospodarstw domowych będzie należała do obydwu tych grup), w tym właścicieli pojazdów elektrycznych. W przyszłości sieci elektroenergetyczne będą odgrywały kluczową rolę w przekształceniu systemu elektroenergetycznego w bezemisyjny, dodatkowo zapewniając przy tym odbiorcom elastyczność i obniżenie kosztów. Nadrzędnym celem, jaki należy osiągnąć do 2020 r., jest przesył i dystrybucja około 35 % (!) energii elektrycznej pochodzącej z rozproszonych i skoncentrowanych odnawialnych źródeł energii.

Wysoce zintegrowane działania w zakresie badań naukowych i demonstracji będą wspierać rozwój nowych elementów, technologii i procedur odpowiadających na szczególne potrzeby sieci zarówno w zakresie transmisji, jak i dystrybucji oraz elastycznego magazynowania energii.

Zminimalizowanie emisji i kosztów wymaga rozważenia wszystkich wariantów udanego zrównoważenia podaży energii i popytu na nią. Trzeba opracować nowe technologie inteligentnych sieci energetycznych, technologie zabezpieczania i równoważenia umożliwiające większą elastyczność i efektywność, w tym elektrownie konwencjonalne, nowe elementy sieci służące poprawie przepustowości i jakości przesyłu, a także niezawodności sieci. Należy przeprowadzić badania nad nowymi technologiami systemów zasilania i nad infrastrukturą dwukierunkowej łączności cyfrowej oraz włączyć je do sieci elektroenergetycznej, a także użyć do utworzenia inteligentnych interakcji z pozostałymi sieciami energetycznymi. Przyniesi to do lepszego planowania, monitorowania, kontroli i bezpiecznej eksploatacji sieci, w tym w odniesieniu do zagadnień związanych ze standaryzacją, w warunkach normalnych i awaryjnych, jak również do lepszego zarządzania interakcjami między dostawcami i odbiorcami oraz transportu przepływu energii, zarządzania i handlu nim. W dążeniu do zastosowania infrastruktury w przyszłości wskaźniki oraz analiza kosztów i korzyści powinny uwzględniać czynniki odnoszące się do całego systemu elektroenergetycznego. Dodatkowo przewiduje się maksymalizację synergii między sieciami inteligentnymi i telekomunikacyjnymi, aby uniknąć powielania inwestycji, zwiększyć bezpieczeństwo i przyspieszyć stosowanie inteligentnych usług energetycznych.

Nowatorskie środki magazynowania energii (w tym zarówno akumulatory, jak i wielkoskalowe środki magazynowania, takie jak proces wytwarzania gazu z energii power-to-gas) oraz systemy w pojazdach zapewnią wymagany poziom elastyczności między produkcją a popytem. Udoskonalone technologie ICT dodatkowo zwiększą elastyczność popytu na energię elektryczną poprzez dostarczenie klientom (przemysłowym, handlowym oraz mieszkańcom) koniecznych narzędzi automatycznych. Istotnymi kwestiami są także bezpieczeństwo, niezawodność i prywatność.

Nowe projekty w zakresie planowania, rynku i regulacji prawnych powinny stanowić siłę napędową dążenia do osiągnięcia ogólnej efektywności i efektywności kosztowej łańcucha dostaw energii elektrycznej oraz interoperacyjności infrastruktury, jak również powstania otwartego i konkurencyjnego rynku inteligentnych energetycznych technologii, produktów i usług sieciowych. Wielkoskalowe projekty demonstracyjne są konieczne w celu zbadania i weryfikacji rozwiązań oraz oceny korzyści dla systemu i dla pojedynczych zainteresowanych stron przed ich zastosowaniem w całej Europie. Powinny im towarzyszyć badania ukierunkowane na poznanie sposobu reagowania klientów i przedsiębiorstw na zachęty ekonomiczne, zmiany behawioralne, usługi informacyjne oraz inne innowacyjne możliwości, jakie zapewniają inteligentne sieci.

3.5. Nowa wiedza i technologie

W dłuższej perspektywie potrzebne będą nowatorskie, bardziej efektywne i konkurencyjne kosztowo, a także czyste, bezpieczne i zrównoważone technologie energetyczne. Postęp należy przyspieszyć poprzez wielodyscyplinarne badania naukowe, wspólną realizację ogólnoeuropejskich programów badawczych oraz tworzenie światowej klasy obiektów, tak by wypracować przełomowe naukowe rozwiązania w zakresie koncepcji i technologii prorozwojowych związanych z energetyką (np. nanonauka, materiałoznawstwo, fizyka ciała stałego, ICT, nauki biologiczne, nauki o Ziemi, obliczenia oraz przestrzeń kosmiczna). Bezpieczne i środowiskowo zrównoważone niekonwencjonalne poszukiwanie zasobów gazu i ropy naftowej i ich wytwarzanie, a także rozwijanie innowacji w zakresie przyszłych i powstających technologii będzie także wspierane, w stosownych przypadkach.

Ponadto konieczne będą zaawansowane badania, których celem będzie zapewnienie rozwiązań w zakresie dostosowania systemów energetycznych do zmieniających się warunków klimatycznych. Priorytety mogą wymagać korekty z uwagi na konieczność dostosowania ich do nowych potrzeb i możliwości naukowych i technologicznych lub nowo zaobserwowanych zjawisk mogących wskazywać na obiecujące wydarzenia lub na zagrożenia dla społeczeństwa, jakie mogą się pojawić podczas realizacji programu „Horyzont 2020”.

3.6. Solidne procesy decyzyjne i udział społeczeństwa

Badania naukowe w zakresie energii powinny być wspierane i silnie powiązane z polityką energetyczną. Rozległa wiedza i badania naukowe w zakresie wprowadzania i stosowania technologii energetycznych i usług, infrastruktury, rynków (w tym ram regulacyjnych) oraz zachowań konsumentów jest niezbędna, aby dostarczać decydentom solidnych analiz.

(!) Dokument roboczy służb Komisji SEC(2009) 1295 towarzyszący komunikatowi „Inwestowanie w rozwój technologii niskoemisyjnych (plan EPSTE)” COM(2009) 519 (wersja ostateczna).

Wsparcie będzie dostarczane w szczególności w ramach systemu informacji Komisji zawartego w planie EPSTE w celu opracowania solidnych i przejrzystych teorii, narzędzi, metod i modeli oraz długofalowych i przyszłościowych scenariuszy na potrzeby oceny głównych problemów ekonomicznych i społecznych związanych z energią, na potrzeby stworzenia baz danych i opracowania scenariuszy dla poszerzonej Unii oraz na potrzeby oceny wpływu, jaki energia i związana z nią polityka wywierają na bezpieczeństwo dostaw, zużycie, środowisko, zasoby naturalne, zmianę klimatu, społeczeństwo i konkurencyjność przemysłu energetycznego oraz w celu prowadzenia badań społeczno-gospodarczych, a także analiz w ramach nauk społecznych.

W ramach otwartych platform innowacyjnych, takich jak „żywe laboratoria”, oraz wielkoskalowe działania demonstracyjne z zakresu innowacji w usługach, a także za pomocą badań panelowych przy zapewnieniu prywatności, jak również z wykorzystaniem możliwości oferowanych przez technologie internetowe i społeczne, badane będą zachowania konsumentów znajdujących się w szczególnej sytuacji, takich jak konsumenci niepełnosprawni, oraz zmiany zachowań.

3.7. Wprowadzanie na rynek innowacji w zakresie energii – korzystanie z programu „Inteligentna energia dla Europy”

Wprowadzenie innowacji na rynek i rozwiązania w zakresie powielania mają zasadnicze znaczenie dla terminowego rozwoju nowych technologii w dziedzinie energetyki i ich racjonalnego pod względem kosztów wdrażania. Obok badań stymulowanych rozwojem technologicznym i demonstracji konieczne są działania wykazujące wyraźną wartość dodaną Unii, ukierunkowane na rozwój, stosowanie, wymianę i powielanie innowacji pozatechnologicznych o silnie odczuwanym efekcie dźwigni na unijnych rynkach zrównoważonej energii w wielu dziedzinach i na wielu poziomach zarządzania.

Tego rodzaju innowacje będą skupione na tworzeniu sprzyjających warunków rynkowych na poziomie regulacyjnym, administracyjnym i finansowym dla niskoemisyjnych technologii i rozwiązań w zakresie efektywnej energii odnawialnej. Wsparcie będzie przyznane na środki ułatwiające realizację polityki energetycznej, przygotowujące podstawy dla rozwoju inwestycji, wspierania budowania potencjału i działania po uzyskaniu społecznej akceptacji. Zostanie także zwrócona uwaga na innowacje w dziedzinie inteligentnego i zrównoważonego wykorzystania istniejących technologii.

Kolejne badania naukowe i analizy potwierdzają, że sukces lub porażka zrównoważonej polityki energetycznej zależą w decydującym stopniu od czynnika ludzkiego. Wprowadzone zostaną zachęty dotyczące innowacyjnych struktur organizacyjnych, upowszechniania i wymiany dobrych praktyk oraz działań w zakresie specjalnych szkoleń i budowania potencjału.

3.8. Szczegółowe aspekty realizacji

Wyznaczanie priorytetów w zakresie realizacji działań w ramach tego wyzwania społecznego opiera się na potrzebie wzmocnienia badań naukowych i innowacji w dziedzinie energii na szczeblu europejskim. Głównym celem będzie wspieranie realizacji planu badań naukowych i innowacji w ramach strategicznego planu w dziedzinie technologii energetycznych (plan EPSTE) ⁽¹⁾ w dążeniu do osiągnięcia celów polityki Unii w zakresie energii i zmiany klimatu. Plany działań i plany realizacji zawarte w planie EPSTE wniosą więc cenny wkład w sformułowanie programów prac. Struktura zarządzania planu EPSTE zostanie wykorzystana jako główna podstawa przy wyznaczaniu priorytetów strategicznych oraz koordynacji badań naukowych i innowacji w dziedzinie energetyki w całej Unii.

Plan nietechnologiczny zostanie oparty na polityce i przepisach Unii w zakresie energii. Wsparcie otrzymają również działania na rzecz utworzenia środowiska wspomagającego powszechne zastosowanie demonstrowanych rozwiązań technologicznych i usługowych oraz procesy i inicjatywy polityczne w zakresie technologii niskoemisyjnych i efektywności energetycznej w całej Unii. Działania te mogą obejmować wsparcie na rzecz pomocy technicznej w rozwoju inwestycji w zakresie efektywności energetycznej i energii odnawialnej.

Jeśli chodzi o wprowadzanie na rynek, działania mają nawiązywać do działań podjętych w ramach programu „Inteligentna energia dla Europy” oraz stanowić ich uzupełnienie.

Dla wymiany zasobów i wspólnego działania istotne znaczenie ma partnerstwo z zainteresowanymi podmiotami europejskimi. Można przewidywać, że w indywidualnych i uzasadnionych przypadkach istniejące europejskie inicjatywy przemysłowe w ramach planu EPSTE zostaną przekształcone w formalne partnerstwa publiczno-prywatne w celu podniesienia poziomu i spójności finansowania oraz zachęcania zarówno publiczne, jak i prywatne zainteresowane podmioty do wspólnych działań w zakresie badań naukowych i innowacji. Rozważona zostanie możliwość zapewnienia wsparcia, w tym wspólnie z państwami członkowskimi, stowarzyszeń wykonawców badań publicznych, w szczególności Europejskiego Stowarzyszenia Badań nad Energią (EERA) ustanowionego w ramach planu EPSTE w celu połączenia publicznych zasobów przeznaczonych na badania naukowe i infrastrukturę badawczą w obszarach o krytycznym znaczeniu dla interesu Europy. Międzynarodowe działania na rzecz koordynacji zapewnią wsparcie priorytetów zawartych w planie EPSTE zgodnie z zasadą zmiennej geometrii oraz z uwzględnieniem potencjału i specyfiki poszczególnych państw. Utworzone także zostaną stosowne powiązania z działaniami odpowiednich europejskich partnerstw na rzecz innowacji oraz odpowiednimi aspektami programów badawczo-innowacyjnych europejskich platform technologicznych.

⁽¹⁾ COM(2007) 723.

Można rozważyć udzielenie wsparcia na rzecz odpowiednich inicjatyw w zakresie wspólnego programowania oraz odpowiednich partnerstw publiczno-publicznych i publiczno-prywatnych. Działania będą się także skupiać na zwiększeniu wsparcia i promowaniu zaangażowania MŚP.

System informacyjny Komisji zawarty w planie EPSTE będzie wykorzystany przy opracowaniu, we współpracy z zainteresowanymi stronami, kluczowych wskaźników efektywności (KPI) w celu monitorowania postępu realizacji. Wskaźniki te będą regularnie aktualizowane w celu uwzględnienia najnowszych zmian. W szerszym ujęciu realizacja w ramach niniejszego wyzwania społecznego ma na celu poszukiwanie sposobu poprawy koordynacji odpowiednich programów, inicjatyw i polityk unijnych takich jak polityka spójności, w szczególności za pośrednictwem krajowych i regionalnych strategii na rzecz inteligentnej specjalizacji oraz mechanizmów handlu uprawnieniami do emisji, np. dotyczących wspierania projektów demonstracyjnych.

4. INTELIGENTNY, ZIELONY I ZINTEGROWANY TRANSPORT

4.1. *Zasobooszczędny transport, który szanuje środowisko*

Europa wyznaczyła cel polityczny przewidujący obniżenie do 2050 r. emisji CO₂ o 60 % w porównaniu z poziomami z 1990 r. W miastach liczba samochodów o napędzie konwencjonalnym powinna obniżyć się o połowę, a do 2030 r. centra głównych miast powinny być praktycznie wolne od CO₂, którego źródłem jest transport miejski. Do 2050 r. udział paliw niskoemisyjnych w lotnictwie powinien osiągnąć poziom 40 %, a emisja CO₂ z paliw bunkrowych używanych w transporcie morskim powinna zostać ograniczona o 40 % ⁽¹⁾ w porównaniu z poziomami z 2005 r.

Zasadnicze znaczenie ma zmniejszenie tego wpływu na środowisko poprzez ukierunkowane usprawnienia technologiczne przy założeniu, że każdy środek transportu napotyka na różne problemy i cechują go szczególne cykle integracji technologii.

Badania naukowe i innowacje w znacznym stopniu przyczynią się do rozwoju i stosowania koniecznych rozwiązań we wszystkich środkach transportu, co obniży w radykalnym stopniu emisje szkodliwe dla środowiska (takie jak CO₂, NO_x, SO_x oraz hałas), których źródłem jest transport, zmniejszy zależność transportu od paliw kopalnych, a więc i powodowane przez transport skutki dla różnorodności biologicznej i zmiany klimatu, a także przyczyni się do zachowania zasobów naturalnych.

Poniżej wymieniono działania szczegółowe, w ramach których zostaną wykonane prace zmierzające do osiągnięcia tych celów.

4.1.1. *Produkcja bardziej ekologicznych i cichszych samolotów, pojazdów i statków przyczyni się do poprawy efektów działalności środowiskowej oraz obniżenia odczuwalnego hałasu i wibracji*

Działania w tej dziedzinie skupią się na produktach końcowych, ale uwzględnione będą również oszczędne i ekologiczne procesy projektowania i produkcji, zważywszy na cały proces cyklu życia oraz z włączeniem na etapie projektowania możliwości recyklingu. Działania obejmą także unowocześnienie istniejących produktów i usług przez integrację nowych technologii.

- a) Opracowanie i przyspieszenie absorpcji czystszych i cichszych technologii napędu jest istotne ze względu na obniżenie lub wyeliminowanie skutków dla klimatu i dla zdrowia obywateli europejskich, np. emisji CO₂, hałasu i zanieczyszczeń pochodzących z transportu. Potrzebne są nowe i innowacyjne rozwiązania oparte na silnikach i akumulatorach elektrycznych, wodorze i ogniwach paliwowych, silnikach napędzanych gazem, zaawansowanych architekturach i technologiach w silnikach lub napędzie hybrydowym. Również przełomowe rozwiązania technologiczne przyczynią się do poprawy efektów działalności środowiskowej tradycyjnych i nowych systemów napędu.
- b) Zbadanie możliwości stosowania niskoemisyjnych alternatywnych źródeł energii przyczyni się do obniżenia zużycia paliw kopalnych. Badania naukowe obejmą stosowanie zrównoważonych paliw i energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii we wszystkich środkach transportu, łącznie z lotnictwem, obniżenie zużycia paliw poprzez zbieranie energii lub różnicowanie sposobów zaopatrzenia w energię i inne innowacyjne rozwiązania. Działania obejmą nowe całościowe podejścia dotyczące pojazdów, magazynowania energii, zaopatrzenia w energię, infrastruktury paliwowej i służącej do ładowania, w tym interfejsy pojazd-sieć oraz innowacyjne rozwiązania w zakresie stosowania paliw alternatywnych.
- c) Poprawa ogólnych osiągnięć samolotów, statków i pojazdów przez obniżenie ich masy i zmniejszenie oporu aerodynamicznego, hydrodynamicznego lub oporu toczenia poprzez zastosowanie lżejszych materiałów, lżejszych konstrukcji i innowacyjnych projektów przyczyni się do obniżenia zużycia paliwa.

⁽¹⁾ Biała księga Komisji pt. „Plan utworzenia jednolitego europejskiego obszaru transportu – dążenie do osiągnięcia konkurencyjnego i zasobooszczędnego systemu transportu”, COM(2011) 144 (wersja ostateczna).

4.1.2. Rozwój inteligentnych urzędzeń, infrastruktur i usług

Działania te przyczynią się do optymalizacji funkcjonowania transportu i obniżenia zużycia zasobów. Nacisk zostanie położony na rozwiązania służące efektywnemu planowaniu, projektowaniu i użytkowaniu portów lotniczych, portów, platform logistycznych i infrastruktury transportu naziemnego oraz zarządzaniu nimi, jak również na niezależne i efektywne systemy konserwacji, monitorowania i kontroli. Aby zwiększyć zdolności, należy przyjąć nowe polityki, modele biznesowe, koncepcje, technologie i rozwiązania IT. Szczególna uwaga zostanie zwrócona na kwestię odporności urzędzeń i infrastruktury na warunki klimatyczne, efektywne kosztowo rozwiązania oparte na podejściu uwzględniającym cykl życia oraz na szerszą absorpcję nowych materiałów i technologii umożliwiających bardziej efektywną i tańszą konserwację. Dodatkowo należy zwrócić uwagę na kwestie dostępności, przyjazności dla użytkownika oraz włączenia społecznego.

4.1.3. Poprawa transportu i mobilności na obszarach miejskich

Działanie to przyniesie korzyści znacznej i stale rosnącej części ludności, która mieszka i pracuje w miastach lub przebywa w nich w celach związanych z usługami lub czasem wolnym. Należy rozwijać i testować nowe koncepcje dotyczące mobilności, organizacji transportu, modeli dostępności multimodalnej, logistyki, zapewniania innowacyjnych pojazdów i miejskich usług publicznych oraz rozwiązań w zakresie planowania, które przyczynią się do zmniejszenia zagęszczenia ruchu, ograniczenia zanieczyszczenia powietrza i obniżenia poziomu hałasu oraz podniesienia efektywności transportu miejskiego. Należy rozwijać transport publiczny i niezmotoryzowany, jak również inne warianty transportu pasażerów i towarów efektywnego pod względem wykorzystania zasobów, jako rzeczywistą alternatywę do korzystania z prywatnych pojazdów silnikowych, przy czym w większym stopniu powinno się wykorzystywać inteligentne systemy transportowe, a także innowacyjne zarządzanie popytą i popytem. Szczególny nacisk zostanie położony na interakcje między systemem transportu a innymi systemami miejskimi.

4.2. Usprawniona mobilność, mniejsze zagęszczenie ruchu, większe bezpieczeństwo i ochrona

Odpowiednie cele europejskiej polityki w zakresie transportu obejmują optymalizację skuteczności działania i efektywności w obliczu wzrastającego popytu na mobilność, uczynienie Europy najbezpieczniejszym regionem dla lotnictwa, transportu kolejowego i wodnego oraz dążenie do osiągnięcia zerowej liczby śmiertelnych ofiar wypadków w transporcie drogowym do 2050 r. i zmniejszenia o połowę liczby ofiar wypadków drogowych do 2020 r. Do 2030 r. 30 % towarów przewożonych drogami na odległość powyżej 300 km powinno być przewożone koleją lub drogą wodną. Sprawny, dostępny, przystępny cenowo, ukierunkowany na użytkownika i efektywny ogólnoeuropejski transport ludzi i towarów, jak również internalizacja kosztów zewnętrznych, wymaga nowego europejskiego sposobu zarządzania transportem multimodalnym, systemu informowania i płatności, a także wydajnych interfejsów między sieciami mobilności na duże odległości i w mieście.

Lepszy europejski system transportowy przyczyni się do wydajniejszego korzystania z transportu, poprawi jakość życia obywateli i będzie wspierał zdrowsze środowisko.

Badania naukowe i innowacje w znaczącym stopniu przyczynią się do osiągnięcia tych ambitnych celów politycznych poprzez wymienione poniżej działania szczegółowe.

4.2.1. Znaczące zmniejszenie zagęszczenia ruchu

Cel ten można osiągnąć poprzez wprowadzenie inteligentnego, multimodalnego i w pełni intermodalnego systemu transportu „od drzwi do drzwi” oraz unikanie zbędnego korzystania z transportu. Oznacza to zachęcanie do większej integracji środków transportu, optymalizacji łańcuchów transportowych i lepszej integracji operacji i usług transportowych. Te innowacyjne rozwiązania ułatwią ponadto dostępność i wybór dla pasażerów, również dla starzejącej się populacji i szczególnie zagrożonych użytkowników, oraz stworzą możliwości zmniejszenia zagęszczenia ruchu przez poprawę zarządzania wypadkami oraz opracowanie systemów optymalizacji ruchu.

4.2.2. Znacząca poprawa w zakresie mobilności ludzi i towarów

Cel ten można osiągnąć poprzez rozwój, demonstracje i szerokie stosowanie inteligentnych aplikacji transportowych i systemów zarządzania. Chodzi tu o: analizę planowania popytu i zarządzanie nim, interoperacyjne na poziomie ogólnoeuropejskim systemy informowania i płatności; a także pełną integrację przepływów informacji, systemów zarządzania, sieci infrastruktury i usług w zakresie mobilności z nowymi wspólnymi ramami uwzględniającymi różne środki transportu i opartymi na otwartych platformach. Pozwoli to ponadto zapewnić elastyczność i szybkie reagowanie na wydarzenia kryzysowe i ekstremalne warunki pogodowe poprzez zmianę trybu podróżowania i przewozu różnymi środkami. Do osiągnięcia tych celów przyczynią się nowe systemy pozycjonowania, nawigacji i pomiaru czasu, możliwe dzięki systemom nawigacji satelitarnej Galileo i europejskiemu systemowi wspomagania satelitarne (EGNOS).

a) Innowacyjne technologie zarządzania ruchem lotniczym przyczynią się do znaczącej poprawy bezpieczeństwa i efektywności w warunkach szybko wzrastającego popytu, do podniesienia punktualności, skrócenia czasu przebywania w portach lotniczych w związku z procedurami podróży oraz zapewnienia elastyczności systemu transportu lotniczego. Wdrożenie i dalszy rozwój jednolitej europejskiej przestrzeni powietrznej uzyskają wsparcie w postaci działań

w zakresie badań naukowych i innowacji zapewniających rozwiązania dotyczące większej automatyzacji i niezależności w zarządzaniu ruchem lotniczym oraz eksploatacji i kontroli samolotów, lepszej integracji elementów powietrznych i naziemnych oraz nowatorskich rozwiązań ukierunkowanych na efektywną i bezproblemową obsługę pasażerów i towarów w ramach systemu transportu.

- b) W transporcie wodnym lepsze i zintegrowane technologie planowania i zarządzania przyczynią się do powstania „Niebieskiego pasa” na morzach otaczających Europę, co usprawni działalność portów, oraz do stworzenia odpowiednich ram w odniesieniu do śródlądowych dróg wodnych.
- c) W transporcie kolejowym i drogowym optymalizacja zarządzania siecią i interoperacyjności sieci poprawi efektywne wykorzystywanie infrastruktury i ułatwi działania transgraniczne. Zostaną wprowadzone szczegółowe wspólne systemy zarządzania ruchem drogowym i systemy informacyjne oparte na komunikacji pojazd-pojazd i pojazd-infrastruktura.

4.2.3. Rozwijanie nowych koncepcji w zakresie przewozu towarów i logistyki

Działania te mogą zmniejszyć presję na system transportu i środowisko oraz podnieść bezpieczeństwo i możliwości przewozowe. W ramach tych działań można np. połączyć pojazdy o wysokiej skuteczności działania i niskim wpływie na środowisko z inteligentnymi, bezpiecznymi systemami pokładowymi i opartymi na infrastrukturze. Należy je oprzeć na zintegrowanym podejściu logistycznym w dziedzinie transportu. Działania te będą ponadto wspierać rozwój wizji e-Freight przewidującej eliminację papierowej formy dokumentów w przewozie towarów, w przypadku gdy przepływy informacji elektronicznych, usług i płatności są powiązane z fizycznymi przepływami towarów przewożonych różnymi środkami transportu.

4.2.4. Obniżenie liczby wypadków, ofiar śmiertelnych i rannych oraz poprawa bezpieczeństwa

Cel ten zostanie osiągnięty przez uwzględnienie aspektów wiążących się z organizacją i monitorowaniem skuteczności działania i poziomu ryzyka systemów transportowych oraz zarządzaniem nimi; oraz poprzez skupienie uwagi na projektowaniu, produkcji i eksploatacji samolotów, pojazdów, statków, infrastruktury i terminali. Nacisk zostanie położony na bezpieczeństwo bierne i czynne, prewencję oraz na poprawę procesów automatyzacji i szkolenia w celu złagodzenia ryzyka i skutków ludzkich błędów. Opracowane zostaną specjalne narzędzia i techniki umożliwiające lepsze przewidywanie, ocenę i łagodzenie skutków pogody, zagrożeń stwarzanych przez środowisko naturalne i innych sytuacji kryzysowych. Działania skoncentrują się również na integracji aspektów bezpieczeństwa w planowaniu przepływów pasażerów i towarów i zarządzaniu nimi, na koncepcji dotyczącej samolotów, pojazdów i statków, na ruchu drogowym i zarządzaniu systemem oraz na projektowaniu infrastruktury transportowej i terminali towarowych i pasażerskich. Inteligentne aplikacje transportowe i przyłączeniowe mogą także stać się użytecznymi narzędziami zwiększenia bezpieczeństwa. Działania skupią się również na poprawie bezpieczeństwa wszystkich użytkowników dróg, zwłaszcza użytkowników najbardziej narażonych, w szczególności w obszarach miejskich.

4.3. Wiodąca pozycja europejskiego przemysłu transportowego na świecie

W obliczu wzrastającej konkurencji badania naukowe i innowacje – poprzez wyprzedzanie innych w rozwoju technologicznym i poprawę konkurencyjności istniejących procesów produkcyjnych – przyczynią się do wzrostu europejskiego przemysłu transportowego i utworzenia w tym sektorze miejsc pracy dla wysoko wykwalifikowanych pracowników. Stawką jest dalszy rozwój konkurencyjności ważnego sektora gospodarki, który bezpośrednio przynosi 6,3 % produktu krajowego brutto (PKB) Unii i zatrudnia prawie 13 milionów ludzi w Europie. Cele szczegółowe obejmują rozwój innowacyjnych i przyjaznych dla środowiska środków transportu lotniczego, wodnego i drogowego następnej generacji, zapewnienie zrównoważonego wytwarzania innowacyjnych systemów i urządzeń oraz przygotowanie podstaw przyszłych środków transportu poprzez pracę nad nowymi technologiami, koncepcjami i projektami, inteligentnymi systemami kontroli, efektywnymi procesami rozwoju i produkcji, innowacyjnymi usługami oraz procedurami certyfikacji. Europa zamierza zająć wiodącą pozycję na świecie pod względem efektywności, efektów działalności środowiskowej i bezpieczeństwa wszystkich środków transportu oraz pod względem umacniania swojej przewodniej roli na rynkach światowych zarówno produktów końcowych, jak i podsystemów.

Badania naukowe i innowacje skoncentrują się na poniżej wymienionych działaniach szczegółowych.

4.3.1. Rozwijanie środków transportu następnej generacji jako sposób zapewnienia udziału w rynku w przyszłości

Działanie to wzmocni wiodącą pozycję Europy w transporcie lotniczym, transporcie kolejowym o wielkiej szybkości, transporcie kolejowym konwencjonalnym i (pod)miejskim, w zakresie pojazdów drogowych, elektromobilności, pasażerskich statków wycieczkowych, promów oraz specjalistycznych, zaawansowanych technologicznie statków i platform morskich. Pobudzi też konkurencyjność w sektorach europejskiego przemysłu nowych technologii i systemów oraz będzie wspierać ich różnicowanie wobec nowych rynków, w tym w sektorach innych niż transport. Działanie obejmuje rozwój innowacyjnych bezpiecznych i przyjaznych środowisku samolotów, pojazdów i statków posiadających efektywne jednostki napędu, charakteryzujące się wysoką skutecznością działań i wyposażonymi w inteligentne systemy operacji i sterowania.

4.3.2. Inteligentne pokładowe systemy sterowania

Systemy te są konieczne do zapewnienia w transporcie wysokiego poziomu skuteczności działania i integracji systemowej. Opracowane zostaną odpowiednie interfejsy do celów komunikacji między samolotami, pojazdami, statkami i infrastrukturą we wszystkich możliwych kombinacjach przy uwzględnieniu skutków pól elektromagnetycznych, w dążeniu do określenia wspólnych norm eksploatacji. Mogą one obejmować przekazywanie informacji na temat zarządzania ruchem i użytkowników bezpośrednio do urządzeń zainstalowanych w pojazdach, wspierane przez wiarygodne dane na temat ruchu w czasie rzeczywistym dotyczących warunków drogowych i zagęszczenia ruchu.

4.3.3. Zaawansowane procesy produkcyjne

Procesy te umożliwią indywidualizację, obniżenie kosztu w cyklu życia i skrócenie czasu potrzebnego na projektowanie oraz ułatwią standaryzację i certyfikację samolotów, pojazdów i statków oraz ich elementów, urządzeń i powiązanej infrastruktury. Działania w tym obszarze przyczynią się do opracowania szybkich i racjonalnych pod względem kosztów technik projektowania i produkcji, w tym montażu, budowania, konserwacji i recyklingu, poprzez zastosowanie narzędzi cyfrowych i automatyzacji oraz potencjału do integracji złożonych systemów. Dzięki temu powstaną konkurencyjne łańcuchy dostaw o krótkim czasie dostarczenia na rynek i obniżonych kosztach bez szkody dla bezpieczeństwa eksploatacyjnego i ochrony. Dla celów w zakresie środowiska i konkurencyjności, a także większego bezpieczeństwa i większej ochrony, priorytetowe znaczenie mają także związane z transportem zastosowania materiałów innowacyjnych.

4.3.4. Badanie całkowicie nowych koncepcji w zakresie transportu

W dłuższej perspektywie działanie to przyczyni się do wzmocnienia przewagi konkurencyjnej Europy. Multidyscyplinarne strategiczne badania naukowe i działania w zakresie weryfikacji poprawności projektu powinny skupić się na innowacyjnych rozwiązaniach w zakresie systemów transportowych. Obejmie to w pełni zautomatyzowane i inne nowe rodzaje samolotów, pojazdów i statków z długoterminowym potencjałem i o wysokiej środowiskowej skuteczności działania, a także nowe usługi.

4.4. Społeczno-gospodarcze i behawioralne badania naukowe oraz wybiegające w przyszłość działania związane z kształtowaniem polityki

Działania wspierające analizę i rozwój polityki, w tym gromadzenie informacji w celu zrozumienia zachowań w dziedzinie przestrzennych, społeczno-ekonomicznych i szerzej rozumianych społecznych aspektów transportu, są konieczne do celów propagowania innowacji i stworzenia wspólnej bazy danych w celu sprostania wyzwaniom stwarzanym przez transport. Działania będą ukierunkowane na rozwijanie i wdrażanie europejskich polityk w zakresie badań naukowych i innowacji dotyczących transportu i mobilności, studiów perspektywicznych i prognozowania technologicznego oraz na wzmocnienie EPB.

Poznanie lokalnych i regionalnych uwarunkowań, zachowań i percepcji użytkowników, akceptacja społeczna, wpływ środków politycznych, mobilność, zmieniające się potrzeby i wzorce, ewolucja przyszłego popytu, modele biznesowe i ich skutki mają pierwszorzędne znaczenie dla ewolucji europejskiego systemu transportowego. Przy opracowaniu scenariuszy zostaną uwzględnione tendencje społeczne, dane na temat ofiar śmiertelnych, cele polityczne i prognozy technologiczne w perspektywie 2050 r. Z uwagi na lepsze poznanie powiązań między rozwojem terytorialnym, spójnością społeczną i europejskim systemem transportowym potrzebne są solidne modele, na podstawie których można podejmować właściwe decyzje polityczne.

Badania naukowe skoncentrują się na sposobach zmniejszania nierówności społecznych i terytorialnych w dostępie do mobilności oraz zapewnienia lepszej pozycji szczególnie zagrożonym użytkownikom transportu. Należy też uwzględnić kwestie gospodarcze, skupiając uwagę na sposobach internalizacji czynników zewnętrznych w różnych środkach transportu, jak również na modelach podatkowych i cenowych. Potrzebne są perspektywiczne badania naukowe, które pozwolą ocenić przyszłe wymogi dotyczące umiejętności i miejsc pracy, rozwoju i absorpcji badań i innowacji, a także współpracy międzynarodowej.

4.5. Szczegółowe aspekty realizacji

Działania będą organizowane w taki sposób, by w stosownych przypadkach uwzględnione zostało podejście zintegrowane i specyficzne dla danego rodzaju transportu. Potrzebna będzie wieloletnia widoczność i ciągłość, tak aby można było uwzględnić szczególne cechy każdego środka transportu oraz całościowy charakter wyzwań, a także odpowiednie aspekty strategicznych programów badań i innowacji europejskiej platformy technologicznej.

Można rozważyć udzielenie wsparcia na rzecz odpowiednich inicjatyw w zakresie wspólnego programowania oraz odpowiednich partnerstw publiczno-publicznych i publiczno-prywatnych. Utworzone także zostaną stosowne powiązania z działaniami odpowiednich europejskich partnerstw na rzecz innowacji. Działania będą się także skupiać na zwiększaniu wsparcia i promowaniu zaangażowania MŚP.

5. DZIAŁANIA W DZIEDZINIE KLIMATU, ŚRODOWISKO, EFEKTYWNA GOSPODARKA ZASOBAMI I SUROWCE

5.1. Walka ze zmianą klimatu i przystosowanie się do niej

Obecnie stężenie CO₂ w atmosferze jest o prawie 40 % wyższe niż na początku rewolucji przemysłowej i osiągnęło najwyższy od 2 milionów lat poziom. Gazy cieplarniane inne niż CO₂ również przyczyniają się do zmiany klimatu i odgrywają coraz bardziej znaczącą rolę. Przy braku zdecydowanych działań zmiana klimatu może co roku kosztować świat co najmniej 5 % PKB; a według niektórych scenariuszy nawet do 20 %. Natomiast wczesne i skuteczne działanie może ograniczyć koszty netto do około 1 % PKB rocznie. By możliwe było osiągnięcie celu na poziomie 2 °C i uniknięcie najgorszych skutków zmiany klimatu, kraje rozwinięte muszą do 2050 r. ograniczyć emisje gazów cieplarnianych o 80–95 % w stosunku do poziomu z 1990 r.

Celem tego działania jest zatem opracowanie innowacyjnych, racjonalnych pod względem kosztów i zrównoważonych środków i strategii – ukierunkowanych zarówno na CO₂, jak i na inne gazy cieplarniane oraz aerozole – umożliwiających przystosowanie się do zmiany klimatu i jej łagodzenie, ocena tych środków oraz podkreślenie roli zarówno technologicznych, jak i nietechnologicznych rozwiązań ekologicznych poprzez zgromadzenie dowodów na potrzeby przemysłowego, wczesnego i skutecznego działania oraz tworzenia sieci kontaktów o wymaganych kompetencjach.

Aby umożliwić osiągnięcie tego celu, badania naukowe i innowacje skoncentrują się na poniżej wymienionych działaniach.

5.1.1. Podniesienie stanu wiedzy na temat zmiany klimatu i zapewnienie wiarygodnych prognoz klimatycznych

Lepsze zrozumienie przyczyn i ewolucji zmiany klimatu oraz dokładniejsze prognozy klimatyczne mają dla społeczeństwa kluczowe znaczenie, umożliwiają bowiem ochronę życia, majątku i infrastruktury, zapewniają skuteczne podejmowanie decyzji oraz dostarczają odpowiednich wariantów w zakresie przystosowywania się do zmiany klimatu i jej łagodzenia. Niezwykle istotne jest dalsze doskonalenie bazy wiedzy naukowej obejmującej czynniki, procesy i mechanizmy wpływające na klimat oraz informacje zwrotne i prognozy związane z działaniem ekosystemów lądowych, morskich i polarnych oraz atmosfery. Dzięki lepszemu zrozumieniu możliwa będzie również bardziej dokładna detekcja zmiany klimatu i przypisanie jej czynnikom naturalnym i antropogenicznym. Zwiększona wiarygodność prognozowania i przewidywania klimatycznego w odpowiedniej skali czasowej i przestrzennej będzie wspierana poprzez udoskonalenie pomiarów oraz poprzez opracowanie dokładniejszych scenariuszy i modeli, w tym w pełni sprzężonych modeli systemu ziemskiego uwzględniających badania paleoklimatyczne.

5.1.2. Ocena skutków i słabych punktów i opracowanie innowacyjnych, racjonalnych pod względem kosztów środków przystosowania się, zapobiegania ryzyku oraz zarządzania nim

Wiedza, jaką dysponujemy na temat zdolności społeczeństwa, gospodarki i ekosystemów do przystosowania się do zmiany klimatu, jest niepełna. Wprowadzenie skutecznych, sprawiedliwych i możliwych do zaakceptowania przez społeczeństwo środków, które zwiększą odporność środowiska, gospodarki i społeczeństwa na zmianę klimatu, wymaga przeprowadzenia zintegrowanej analizy obecnych i przyszłych skutków, podatności, narażenia ludności, zagrożeń i zarządzania nimi, wtórnych skutków, takich jak migracje i konflikty, kosztów i możliwości związanych ze zmianą i zmiennością klimatu, z uwzględnieniem zdarzeń ekstremalnych i powiązanych z nimi zagrożeń powodowanych przez klimat i ich powtarzalności. Przy opracowaniu tej analizy zostaną wzięte pod uwagę również: niekorzystny wpływ zmiany klimatu na różnorodność biologiczną, ekosystemy i usługi ekosystemowe, zasoby wodne, infrastruktura oraz zasoby gospodarcze i naturalne. Nacisk zostanie położony na najcenniejsze ekosystemy naturalne i na środowiska zabudowane, a także na kluczowe sektory społeczne, kulturalne i gospodarcze w całej Europie. W ramach działań zbadane zostaną skutki i wzrastające zagrożenia dla ludzkiego zdrowia powodowane przez zmianę klimatu, zagrożenia wywoływane przez klimat oraz podwyższone stężenie gazów cieplarnianych w atmosferze. W ramach badań naukowych ocenione zostaną innowacyjne, sprawiedliwe rozłożone i racjonalne pod względem kosztów rozwiązania umożliwiające przystosowanie się do zmiany klimatu, takie jak ochrona i adaptacja zasobów naturalnych i ekosystemów, a także powiązane skutki, dzięki czemu opracowywanie i wdrażanie takich rozwiązań na każdym poziomie i w każdej skali opierać się będzie na faktach i będzie wspierane. W ocenie tej zostaną ponadto uwzględnione potencjalne skutki, koszty, zagrożenia i korzyści wiążące się z rozwiązaniami geoinżynierskimi. Analizowane będą złożone wzajemne zależności, konflikty i synergie między poszczególnymi politycznymi wariantami przystosowania się i zapobiegania zagrożeniom a innymi politykami w zakresie klimatu i politykami sektorowymi, w tym również wpływ na zatrudnienie i poziom życia słabszych grup społecznych.

5.1.3. Wspieranie polityk w zakresie łagodzenia zmiany klimatu, w tym badań skupiających się na oddziaływaniu polityk prowadzonych w innych sektorach

Przekształcenie Unii do 2050 r. w konkurencyjną, zasobooszczędną i odporną na zmianę klimatu gospodarkę wymaga opracowania skutecznych i długoterminowych strategii niskoemisyjnych oraz znacznego zwiększenia naszej innowacyjności. W ramach badań naukowych ocenione zostaną zagrożenia środowiskowe i społeczno-gospodarcze oraz możliwości i skutki wariantów łagodzenia zmiany klimatu. Ocenione zostaną również skutki innych polityk sektorowych. By umożliwić testowanie wariantów polityki łagodzenia zmian klimatu i niskoemisyjnych ścieżek technologicznych w różnej skali oraz w kluczowych sektorach gospodarczych i społecznych na poziomie unijnym i globalnym, badania naukowe będą wspierać opracowywanie i walidację nowych modeli dotyczących klimatu, energii i gospodarki, z uwzględnieniem

instrumentów ekonomicznych i efektów zewnętrznych. Działania ułatwią innowacje technologiczne, instytucjonalne i społeczno-gospodarcze poprzez zacieśnienie powiązań między badaniami a zastosowaniem oraz między przedsiębiorcami, użytkownikami końcowymi, naukowcami, decydentami a instytucjami naukowymi.

5.2. Ochrona środowiska, zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi, wodą, bioróżnorodnością i ekosystemami

Społeczeństwa stoją w obliczu wielkiego wyzwania, którym jest osiągnięcie trwałej równowagi między potrzebami ludzi a środowiskiem. Zasoby środowiska, w tym woda, powietrze, biomasa, żyzne gleby, różnorodność biologiczna oraz ekosystemy i usługi ekosystemowe stanowią podstawę funkcjonowania europejskiej i światowej gospodarki oraz decydują o jakości życia. Szacuje się, że do 2050 r. wartość związanych z zasobami naturalnymi możliwości biznesowych na świecie wyniesie ponad 2 biliony EUR⁽¹⁾. Pomimo tego zarówno w Europie, jak i na świecie ekosystemy ulegają degradacji w stopniu przekraczającym zdolność przyrody do ich regeneracji, a zasoby środowiskowe są nadmiernie eksploatowane lub wręcz niszczone. I tak na przykład co roku tracimy w Unii 1 000 km² najżyźniejszych gleb i cennych ekosystemów, a jedna czwarta wody słodkiej jest marnowana. O kontynuowaniu tego rodzaju wzorców nie może być mowy. Badania naukowe muszą przyczynić się do odwrócenia trendów, które są szkodliwe dla środowiska, i do zapewnienia, że ekosystemy pozostaną źródłem zasobów, dóbr i usług o zasadniczym znaczeniu dla dobrostanu, dobrobytu gospodarczego oraz dla zrównoważonego rozwoju.

Celem tego działania jest zatem dostarczenie wiedzy i narzędzi niezbędnych do zarządzania i ochrony zasobów naturalnych w sposób zapewniający równowagę między ograniczonymi zasobami a obecnymi i przyszłymi potrzebami społeczeństwa i gospodarki.

Aby umożliwić osiągnięcie tego celu, badania naukowe i innowacje skoncentrują się na poniżej wymienionych działaniach.

5.2.1. Poszerzenie wiedzy na temat różnorodności biologicznej i funkcjonowania ekosystemów, ich interakcji z systemami społecznymi i ich roli w zakresie zapewnienia trwałości gospodarki i dobrostanu człowieka

Działania człowieka mogą wywoływać w środowisku nieodwracalne zmiany, które zmieniają charakter ekosystemów i wpłyną na ich różnorodność biologiczną. Przewidywanie tych zagrożeń poprzez ocenę, monitorowanie i prognozowanie oddziaływania ludzkiej działalności na środowisko, w tym zmiany użytkowania gruntów, oraz skutków zmian w środowisku na dobrostan człowieka ma kluczowe znaczenie. Badania ekosystemów morskich (od stref przybrzeżnych po dno morza, z uwzględnieniem zrównoważonego charakteru zasobów morskich), polarnych, wody słodkiej, ekosystemów lądowych i miejskich, w tym ekosystemów uzależnionych od wód gruntowych, poszerzą naszą wiedzę na temat złożonych interakcji między zasobami naturalnymi a systemami społecznymi, gospodarczymi i ekologicznymi, w tym na temat naturalnych progów nieodwracalnych zmian oraz odporności lub braku odporności systemów ludzkich i biologicznych. Zbadane zostanie to, jak różnorodność biologiczna i ekosystemy funkcjonują i reagują na skutki działalności człowieka, jak można je przywrócić do poprzedniego stanu oraz jak wpłynie to na gospodarkę i dobrostan człowieka. Ponadto przeanalizowane zostaną rozwiązania dotyczące wyzwań związanych z zasobami w kontekście europejskim i międzynarodowym. Przyczyni się to do opracowania polityk i praktyk zapewniających prowadzenie działalności społecznej i gospodarczej w granicach wyznaczonych przez zrównoważoność ekosystemów i różnorodności biologicznej oraz ich zdolność adaptacji.

5.2.2. Opracowanie zintegrowanych sposobów podejścia do wyzwań w zakresie wody oraz przejście do zrównoważonego zarządzania zasobami i usługami w tym zakresie oraz do zrównoważonego wykorzystywania tych zasobów i usług

Dostępność i jakość wody słodkiej stały się globalnymi problemami o daleko idących skutkach gospodarczych i społecznych. Biorąc pod uwagę stale rosnące zapotrzebowanie wynikające z różnych i często kolidujących ze sobą zastosowań (np. rolnictwo, przemysł, działalność rekreacyjna, usługi publiczne, utrzymanie ekosystemów i krajobrazu, odbudowa środowiska i poprawa jego stanu), coraz większe zagrożenie zasobów w związku ze zmianą klimatu i zmianami globalnymi, urbanizację, zanieczyszczenie oraz nadmierną eksploatację zasobów wód słodkich, podstawowym wyzwaniem z punktu widzenia użytkowników wody w różnych sektorach oraz ekosystemów wodnych staje się utrzymanie i podniesienie jakości i dostępności wód słodkich oraz łagodzenie wpływu ludzkiej działalności na ekosystemy wód słodkich.

Badania naukowe i innowacje będą starać się zaradzić tym problemom i dostarczą zintegrowanych strategii, narzędzi, technologii i innowacyjnych rozwiązań umożliwiających zaspokojenie bieżących i przyszłych potrzeb. Ich celem będzie opracowanie odpowiednich strategii gospodarki wodą, podniesienie jakości wody, przywrócenie równowagi między popytem na wodę a jej dostępnością lub zaopatrzeniem w nią na różnych poziomach i w różnej skali, zamknięcie obiegu wody, propagowanie zrównoważonego zachowania użytkowników końcowych; pozwolą one także zapobiec związanym z wodą zagrożeniom, utrzymując jednocześnie integralność, strukturę i funkcjonowanie ekosystemów wodnych zgodnie z dominującymi politykami Unii.

⁽¹⁾ Dane szacunkowe opracowane przez PricewaterhouseCoopers dla „związanych ze zrównoważonym rozwojem możliwości biznesowych na świecie w odniesieniu do zasobów naturalnych (w tym energia, leśnictwo, żywność i rolnictwo, woda i metale)” oraz WBCSD (2010) „Vision 2050: The New Agenda for Business”, World Business Council for Sustainable Development, Genewa, URL: http://www.wbcsd.org/web/projects/BZrole/Vision2050-FullReport_Final.pdf

5.2.3. Zapewnienie wiedzy i narzędzi umożliwiających skuteczne podejmowanie decyzji i zaangażowanie społeczeństwa

W systemach społecznych, gospodarczych i zarządzania do tej pory nie uwzględniono ani kwestii wyczerpywania się zasobów, ani szkód w ekosystemach. Badania naukowe i innowacje będą u podstawy decyzji politycznych koniecznych do gospodarowania zasobami naturalnymi i ekosystemami w sposób, który umożliwi uniknięcie niekorzystnej zmiany klimatu i środowiska lub przystosowanie się do niej oraz będzie sprzyjać zapewniającym zrównoważoność zmianom instytucjonalnym, gospodarczym i technologicznym oraz zmianom zachowań. Badania naukowe będą zatem stanowić podstawę opracowania systemów szacowania wartości różnorodności biologicznej i usług ekosystemowych, w tym umożliwią zrozumienie zasobów kapitału naturalnego i przepływu usług ekosystemowych. Nacisk zostanie położony na krytyczne z punktu widzenia polityki ekosystemy i usługi ekosystemowe, takie jak wody słodkie, morza i oceany (w tym obszary przybrzeżne), lasy, regiony polarne, jakość powietrza, różnorodność biologiczna, użytkowanie gruntów i gleby. Odporność społeczeństw i ekosystemów na zanieczyszczenia i czynniki chorobotwórcze oraz na katastrofy, w tym na zagrożenia naturalne (takie jak trzęsienia ziemi i wulkany, powodzie i susze) i pożary lasów, będzie wspierana poprzez zwiększenie zdolności w zakresie prognozowania, wczesnego ostrzegania oraz oceny podatności i skutków, również w wymiarze obejmującym wiele zagrożeń. Dzięki temu badania naukowe i innowacje wniosą wkład w działania polityczne w zakresie efektywności środowiskowej i efektywnej gospodarki zasobami oraz dostarczą warianty skutecznego, opartego na dowodach zarządzania w granicach bezpiecznej eksploatacji. Opracowane zostaną innowacyjne sposoby podniesienia spójności polityki, znajdowania kompromisowych rozwiązań i postępowania w przypadku sprzeczności interesów, a także lepszego informowania społeczeństwa o wynikach badań naukowych i zwiększenia udziału obywateli w procesach decyzyjnych.

5.3. Zapewnienie zrównoważonych dostaw surowców nieenergetycznych i nierolniczych

Sektory – takie jak budownictwo, sektor chemiczny, samochodowy, lotniczy i kosmonautyczny, sektor maszyn i urządzeń – których łączna wartość dodana przekracza 1 000 miliardów EUR i w których łącznie zatrudnionych jest około 30 milionów osób, są uzależnione od dostępu do surowców. Unia jest samowystarczalna pod względem surowców mineralnych stosowanych w budownictwie. Tym niemniej, mimo że jest jednym z największych na świecie producentów niektórych surowców mineralnych stosowanych w przemyśle, nadal pozostaje importem netto większości z nich. Unia jest ponadto w dużym stopniu uzależniona od importu minerałów metalicznych i w pełni uzależniona od importu niektórych surowców krytycznych.

Najnowsze trendy wskazują na to, że – w związku z rozwojem gospodarek wschodzących oraz szybkim rozprzestrzenianiem się kluczowych technologii prorozwojowych – popyt na surowce wzrośnie. Europa musi zapewnić wszystkim sektorom uzależnionym od dostępu do surowców ciągłość ich dostaw z obszarów leżących w jej granicach i poza nimi, a także zrównoważone zarządzanie takimi surowcami. Cele polityczne dotyczące surowców krytycznych przedstawiono w przedstawionej przez Komisję inicjatywie na rzecz surowców⁽¹⁾.

Działanie to ma więc na celu poszerzenie bazy wiedzy o surowcach i opracowanie innowacyjnych rozwiązań w zakresie racjonalnych pod względem kosztów i przyjaznych dla środowiska procesów poszukiwania, wydobywania, przetwarzania, ponownego wykorzystywania, recyklingu i odzyskiwania surowców oraz zastępowania ich atrakcyjnymi pod względem ekonomicznym surowcami alternatywnymi, które wywierają mniejszy wpływ na środowisko.

Aby umożliwić osiągnięcie tego celu, badania naukowe i innowacje skoncentrują się na poniżej wymienionych działaniach.

5.3.1. Poszerzenie bazy wiedzy na temat dostępności surowców

Poprawiona zostanie ocena długoterminowej dostępności światowych i unijnych zasobów, w tym dostępu do kopalni miejskich (składowiska i odpady górnicze), zasobów przybrzeżnych i głębinowych (np. wydobywanie z dna morza minerałów ziem rzadkich) i związanej z nimi niepewności. Wiedza ta pomoże społeczeństwu w bardziej efektywnym stosowaniu, recyklingu i ponownym wykorzystywaniu deficytowych lub szkodliwych dla środowiska surowców. Ponadto opracowane zostaną światowe zasady, praktyki i normy dotyczące ekonomicznie opłacalnych, bezpiecznych dla środowiska i akceptowanych społecznie procesów poszukiwania zasobów, ich wydobywania i przetwarzania, w tym praktyki w zakresie użytkowania gruntów i planowania przestrzennego obszarów morskich na podstawie podejścia ekosystemowego.

5.3.2. Promowanie zrównoważonych dostaw i zrównoważonego wykorzystywania surowców, w tym surowców mineralnych lądowych i morskich, obejmujące poszukiwanie, wydobywanie, przetwarzanie, ponownie wykorzystywanie, recykling i odzyskiwanie

Badania naukowe i innowacje są potrzebne podczas całego cyklu życia materiałów, tak by możliwe było zapewnienie przystępności cenowej, niezawodności i zrównoważoności dostaw surowców o zasadniczym znaczeniu dla europejskiego przemysłu oraz gospodarowania nimi. Opracowanie i stosowanie ekonomicznie opłacalnych, akceptowanych społecznie i bezpiecznych dla środowiska technologii poszukiwania, wydobywania i przetwarzania zasobów będzie sprzyjać efektywnemu ich wykorzystywaniu. Dotyczyć to będzie również zasobów mineralnych lądowych i morskich; przeanalizowany zostanie również potencjał kopalni miejskich. Nowe, opłacalne ekonomicznie i zasobooszczędne technologie

⁽¹⁾ COM(2008) 699, wersja ostateczna.

recyklingu i odzyskiwania materiałów oraz posiadające te same cechy modele i procesy biznesowe, w tym procesy i systemy działające na zasadzie obiegu zamkniętego, również pozwolą ograniczyć zależność Unii od dostaw surowców pierwotnych. Konieczne będzie również wydłużenie okresów użytkowania, podwyższenie jakości recyklingu i odzysku oraz radykalne ograniczenie marnotrawstwa zasobów. Przyjęte zostanie podejście oparte na całym cyklu życia, od dostawy dostępnych surowców po wycofanie z użytku, prowadzące zapotrzebowanie na energię i zasoby do minimum.

5.3.3. Znajdowanie rozwiązań alternatywnych dla surowców krytycznych

Z myślą o możliwym ograniczeniu światowej dostępności niektórych materiałów, wynikającym np. z ograniczeń w handlu, badane i opracowywane będą zrównoważone i posiadające zbliżoną charakterystykę funkcjonalną substytuty surowców krytycznych i materiały alternatywne. Pozwoli to zmniejszyć zależność Unii od surowców pierwotnych i ograniczyć niekorzystny wpływ na środowisko.

5.3.4. Poprawienie świadomości społecznej i umiejętności związanych z surowcami

Przekształcenie gospodarki w bardziej samowystarczalną i zasobooszczędną jest konieczne i będzie wymagało zmian kulturowych, behawioralnych, społeczno-ekonomicznych, systemowych i instytucjonalnych. W celu rozwiązania narastającego problemu niedoboru wykwalifikowanej siły roboczej w unijnym sektorze surowców (w tym w europejskim przemyśle górniczym) wprowadzone zostaną zachęty do tworzenia bardziej skutecznych partnerstw między wyższymi uczelniami, służbami geologicznymi, przemysłem i innymi zainteresowanymi stronami. Zasadnicze znaczenie będzie również miało wspieranie rozwoju innowacyjnych umiejętności ekologicznych. Ponadto opinia publiczna nadal nie jest w pełni świadoma znaczenia krajowych surowców dla europejskiej gospodarki. W celu ułatwienia niezbędnych zmian strukturalnych badania naukowe i innowacje zostaną ukierunkowane na zapewnienie większych możliwości działania obywatelom, decydom politycznym, praktykom i instytucjom.

5.4. Umożliwienie ekologizacji gospodarki i społeczeństwa poprzez ekoinnowacje

Unia nie może pomyślnie rozwijać się w świecie, w którym stale rośnie zużycie zasobów, środowisko ulega degradacji, a różnorodność biologiczna zanika. Oddzielenie wzrostu od zużywania zasobów naturalnych wymaga strukturalnych zmian w sposobach wykorzystywania zasobów, ich ponownego wykorzystywania i gospodarowania nimi w trosce o nasze środowisko. Ekoinnowacje pozwolą nam zmniejszyć presję na środowisko, umożliwią bardziej efektywną gospodarkę zasobami i skierują Unię na ścieżkę zasobooszczędną i efektywnej energetycznie gospodarki. Ekoinnowacje stwarzają ponadto znaczące możliwości w zakresie wzrostu i tworzenia nowych miejsc pracy, a także podnoszą konkurencyjność Europy na światowym rynku, który – zgodnie z szacunkami – osiągnie po 2015 r. wartość biliona EUR. (1) Pewne ekoinnowacje wprowadziło już 45 % przedsiębiorstw. Szacuje się, że około 4 % ekoinnowacji przyczyniło się do obniżenia ilości materiału zużywanego na jednostkę produkcji o ponad 40 % (2), co świadczy o ich wielkim potencjale na przyszłość. Dość często zdarza się jednak, że bardzo obiecujące i zaawansowane technicznie technologie, procesy, usługi i produkty ekoinnowacyjne nie trafiają na rynek ze względu na wyzwania poprzedzające komercjalizację i nie osiągają swojego pełnego potencjału środowiskowego i gospodarczego, ponieważ prywatni inwestorzy uznają zwiększenie ich skali oraz wprowadzenie ich na rynek za zbyt ryzykowne.

Celem tego działania będzie więc wspieranie wszystkich form ekoinnowacji umożliwiających ekologizację gospodarki.

Aby umożliwić osiągnięcie tego celu, badania naukowe i innowacje skoncentrują się na poniżej wymienionych działaniach.

5.4.1. Wzmocnienie ekoinnowacyjnych technologii, procesów, usług i produktów, w tym przeanalizowanie sposobów ograniczenia ilości surowców w produkcji i konsumpcji oraz pokonanie barier w tym aspekcie, a także stymulowanie wprowadzania takich technologii, procesów i usług i produktów na rynek

Wsparcie zostanie przyznane na wszystkie formy ekoinnowacji, zarówno przyrostowe, jak i radykalne, które łączą innowacje technologiczne, organizacyjne, społeczne, behawioralne, biznesowe i polityczne oraz zwiększają udział społeczeństwa obywatelskiego. W ten sposób stworzone zostaną podstawy gospodarki o bardziej zamkniętym obiegu, co pozwoli ograniczyć skutki dla środowiska, zwiększyć odporność środowiska i uwzględnić, jak „efekty odbicia” oddziałują na środowisko i ewentualnie inne sektory. Działanie to obejmie innowacje ukierunkowane na potrzeby użytkownika, modele biznesowe, symbiozę przemysłową, systemy produktowo-usługowe, projektowanie produktów, obejmujące cały cykl życia oraz zakres „od kołyski po kołyskę”, a także przeanalizowanie sposobów ograniczenia ilości surowców w produkcji i konsumpcji oraz pokonanie barier w tym aspekcie. Uwzględniony zostanie potencjał przejścia do bardziej

(1) Parlament Europejski, Departament Tematyczny ds. Polityki Gospodarczej i Naukowej, „Ekoinnowacje – wprowadzenie UE na ścieżkę zasobo- i energooszczędną gospodarki” (Eco-innovation - putting the EU on the path to a resource and energy efficient economy), wyniki badania i notatki informacyjne, marzec 2009 r.

(2) Obserwatorium ekoinnowacji: „Wyzwanie ekoinnowacji – ścieżki ku zasobooszczędnej Europie – doroczne sprawozdanie za 2010 r.” (The Eco-Innovation Challenge - Pathways to a resource-efficient Europe - Annual Report 2010), maj 2011 r.

zrównoważonych struktur konsumpcji. Celem będzie bardziej efektywne gospodarowanie zasobami poprzez obniżenie – w ujęciu bezwzględny – wielkości wsadów, odpadów i uwalnianych substancji szkodliwych (np. tych wskazanych zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1907/2006⁽¹⁾) w łańcuchu wartości oraz wspieranie ponownego wykorzystywania, recyklingu i zastępowania zasobów.

Nacisk zostanie położony na ułatwienie przejścia od etapu badań do wprowadzenia na rynek, z udziałem przemysłu, a w szczególności podmiotów rozpoczynających działalność gospodarczą (start-ups) i innowacyjnych MŚP, organizacji społeczeństwa obywatelskiego i użytkowników końcowych, począwszy od opracowywania prototypów i demonstrację wyników technicznych, społecznych i środowiskowych, po pierwsze zastosowanie i powielanie rynkowe ekoinnowacyjnych technologii, produktów, usług i praktyk istotnych dla Unii. Działania przyczynią się do likwidacji barier utrudniających rozwój i szerokie zastosowanie ekoinnowacji, do stworzenia lub poszerzenia rynków dla przedmiotowych rozwiązań oraz do zwiększenia konkurencyjności przedsiębiorstw z Unii, zwłaszcza MŚP, na rynkach światowych. Tworzenie przez ekoinnowatorów sieci kontaktów również przyczyni się do skuteczniejszego upowszechniania i wykorzystywania wiedzy oraz lepszego powiązania podaży z popytem.

5.4.2. Wspieranie innowacyjnych polityk i przemian społecznych

Ekologizacja gospodarki i społeczeństwa wymaga zmian strukturalnych i instytucjonalnych. Badania naukowe i innowacje będą dążyć do wyeliminowania głównych przeszkód utrudniających zmiany społeczne i rynkowe oraz do zapewnienia konsumentom, przedsiębiorcom i decydentom politycznym większych możliwości przyjmowania innowacyjnych i zrównoważonych wzorców zachowania, przy wsparciu ze strony nauk społecznych i humanistycznych. Opracowane zostaną solidne i przejrzyste narzędzia, metody i modele przeznaczone do oceny i ułatwienia głównych zmian gospodarczych, społecznych, kulturowych i instytucjonalnych niezbędnych dla ukierunkowania paradygmatu na ekologizację gospodarki i społeczeństwa. W ramach badań analizowane będą sposoby propagowania zrównoważonych stylów życia i struktur konsumpcji, obejmujące badania społeczno-ekonomiczne, nauki behawioralne, udział użytkowników i społeczną akceptację dla innowacji, jak również działania na rzecz lepszego komunikowania się i zwiększenia świadomości społecznej. W pełni wykorzystane zostaną działania demonstracyjne.

5.4.3. Pomiar i ocena postępu ekologizacji gospodarki

Należy opracować uzupełniające PKB solidne wskaźniki w każdej odpowiedniej skali przestrzennej, metody i systemy wspierania i oceniania ekologizacji gospodarki i skuteczności odpowiednich wariantów politycznych. Badania naukowe i innowacje napędzane przez podejście oparte na cyklu życia przyczynią się do podniesienia jakości i dostępności danych, metod i systemów pomiarowych przydatnych w efektywnej gospodarce zasobami i ekoinnowacji, a także ułatwią opracowywanie innowacyjnych programów kompensacji. Badania społeczno-ekonomiczne pozwolą lepiej zrozumieć podstawy wzorców zachowania producentów i konsumentów i w ten sposób przyczynią się do opracowania bardziej skutecznych narzędzi politycznych ułatwiających przekształcenie gospodarki w gospodarkę zasobooszczędną i odporną na zmianę klimatu. Ponadto opracowane zostaną metodyki oceny technologii i zintegrowane narzędzia modelowania, które będą wspierać efektywną gospodarkę zasobami i polityki dotyczące ekoinnowacji na każdym poziomie, jednocześnie zwiększając spójność polityczną i umożliwiając znalezienie rozwiązań kompromisowych. Wyniki pozwolą monitorować, ocenić i obniżyć przepływ materiałów i energii biorących udział w procesie produkcji i konsumpcji i umożliwią decydentom politycznym i przedsiębiorstwom uwzględnienie kosztów środowiskowych i efektów zewnętrznych w podejmowanych przez nich działaniach i decyzjach.

5.4.4. Wspieranie efektywnej gospodarki zasobami przy użyciu systemów cyfrowych

Innowacje w dziedzinie technologii informacyjno-komunikacyjnych mogą okazać się kluczowym narzędziem wspierającym efektywną gospodarkę zasobami. Aby stało się to możliwe, nowoczesne i innowacyjne ICT przyczynią się do znaczącego wzrostu efektywności w odniesieniu do wydajności, w szczególności poprzez automatyzację procesów, monitorowanie w czasie rzeczywistym i systemy wspierania decyzji. Zastosowanie ICT będzie ukierunkowane na przyspieszenie stopniowej dematerializacji gospodarki poprzez podnoszenie udziału usług cyfrowych oraz na ułatwianie zmian zachowań konsumpcyjnych i modeli biznesowych poprzez zastosowanie ICT przyszłości.

5.5. Rozwój kompleksowych i trwałych globalnych systemów obserwacji i informacji środowiskowej

Kompleksowe systemy obserwacji i informacji środowiskowej mają zasadnicze znaczenie dla przygotowania długoterminowych danych i informacji potrzebnych do sprostania temu wyzwaniu społecznemu. Systemy te będą wykorzystywane do monitorowania, oceny i prognozowania stanu, statusu i trendów w zakresie klimatu, zasobów naturalnych, w tym surowców, lądowych i morskich (od stref przybrzeżnych po głębiny morskie) ekosystemów i usług ekosystemowych, jak również do oceny zmniejszenia emisji i łagodzenia zmiany klimatu oraz polityki i wariantów przystosowania się we wszystkich sektorach gospodarki. Pozyskane dzięki tym systemom informacje i wiedza zostaną wykorzystane do stymulowania inteligentnego korzystania z zasobów strategicznych, do wspierania rozwoju polityk opartych na dowodach, wspierania nowych usług środowiskowych i klimatycznych oraz do stworzenia nowych możliwości na światowych rynkach.

⁽¹⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH), utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów, zmieniające dyrektywę 1999/45/WE oraz uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 793/93 i rozporządzenie Komisji (WE) nr 1488/94, jak również dyrektywę Rady 76/769/EWG i dyrektywy Komisji 91/155/EWG, 93/67/EWG, 93/105/WE i 2000/21/WE (Dz.U. L 396 z 30.12.2006, s. 1).

Zdolności, technologie i infrastruktury danych odnoszące się do obserwacji i monitorowania Ziemi muszą opierać się na postępach w zakresie ICT, technologii kosmicznych i sieci aktywnych, obserwacji opartych na teledetekcji, nowatorskich czujników *in situ*, usług mobilnych, sieci komunikacyjnych, narzędzi usług sieciowych pozwalających na wspólne tworzenie, a także udoskonalonej infrastruktury przeznaczonej do obliczeń i modelowania; celem jest ciągłe przekazywanie terminowych i dokładnych informacji, prognoz i przewidywań. Wprowadzone zostaną zachęty do zapewniania bezpłatnego, otwartego i nieograniczonego dostępu do interoperacyjnych danych i informacji, jak również zachęty do efektywnego i – w razie konieczności – bezpiecznego przechowywania wyników badań, zarządzania nimi i ich upowszechniania. Działania mają pomóc w określaniu przyszłej działalności operacyjnej programu Copernicus i zwiększyć wykorzystywanie danych pochodzących z programu Copernicus do celów badawczych.

5.6. Dziedzictwo kulturowe

Zasoby dziedzictwa kulturowego mają niepowtarzalny charakter i są unikatowe, jeżeli chodzi o ich formę materialną, wartość niematerialną, a także wagę i znaczenie kulturowe. Są one jednym z filarów spójności, tożsamości i dobrostanu społeczeństw, oraz znacząco przyczyniają się do zrównoważonego wzrostu i tworzenia miejsc pracy. Dziedzictwo kulturowe Europy ulega jednak zniszczeniom i degradacji, a sytuację dodatkowo pogarsza jego rosące narażenie na skutki działalności człowieka (np. turystyki) i ekstremalne zdarzenia pogodowe wynikające ze zmiany klimatu, a także spowodowane innymi zagrożeniami i katastrofami naturalnymi.

Celem tego działania jest dostarczenie – poprzez strategię, metodyki, technologie, produkty i usługi służące przystosowaniu się do zmiany klimatu i jej łagodzeniu – wiedzy i innowacyjnych rozwiązań umożliwiających zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego Europy zagrożonego zmianą klimatu oraz zarządzanie tym dziedzictwem.

Aby umożliwić osiągnięcie tego celu, multidyscyplinarne badania naukowe i innowacje skoncentrują się na poniżej wymienionych działaniach.

5.6.1. Określenie poziomów odporności poprzez obserwacje, monitorowanie i modelowanie

Opracowane zostaną nowe i ulepszone techniki oceniania, monitorowania i modelowania szkód; pozwolą one zwiększyć naukową bazę wiedzy na temat wpływu zmiany klimatu i innych środowiskowych i ludzkich czynników ryzyka na dziedzictwo kulturowe. Dzięki wiedzy i świadomości uzyskanej za pomocą scenariuszy, modeli i narzędzi, w tym analizy postrzegania wartości, możliwe będzie zapewnienie solidnej bazy naukowej dla opracowania strategii, polityki i norm w zakresie odporności w spójnych ramach oceny ryzyka i zarządzania zasobami dziedzictwa kulturowego.

5.6.2. Umożliwienie lepszego zrozumienia, jak społeczności postrzegają zmianę klimatu i zagrożenia sejsmiczno-wulkaniczne i jak na nie reagują

W ramach badań naukowych i innowacji opracowane zostaną – poprzez zintegrowane podejścia – zasoboszczędne rozwiązania w zakresie zapobiegania, przystosowania się i łagodzenia, w tym innowacyjne metodyki, technologie, produkty i usługi umożliwiające zachowanie zasobów dziedzictwa kulturowego Europy, krajobrazu kulturowego i historycznych osad.

5.7. Szczegółowe aspekty realizacji

Działania przyczynią się do wzmocnienia udziału Unii w procesach i inicjatywach wielostronnych, takich jak Międzyrządowy Zespół ds. Zmian Klimatu (IPCC), Międzyrządowa Platforma w sprawie Różnorodności Biologicznej i Funkcjonowania Ekosystemów (IPBES) oraz Grupa ds. Obserwacji Ziemi (GEO), a także do zwiększenia wkładu finansowego Unii. Współpraca z innymi ważnymi publicznymi i prywatnymi mecenasami prac badawczych, a także z głównymi sieciami badawczymi, podniesie efektywność światowych i europejskich badań i wniesie wkład w światowy system zarządzania badaniami naukowymi.

Współpraca naukowo-techniczna wniesie wkład w światowy mechanizm transferu technologii Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (UNFCCC) i ułatwi opracowywanie technologii, innowacji i transfer w ramach wspierania przystosowywania się do zmiany klimatu i zmniejszania emisji gazów cieplarnianych.

W oparciu o wyniki konferencji ONZ „Rio+20” przeanalizowana zostanie możliwość ustanowienia mechanizmu systematycznego gromadzenia, zestawiania i analizy wiedzy naukowej i technicznej dotyczącej kwestii kluczowych dla zrównoważonego rozwoju i gospodarki ekologicznej, z uwzględnieniem ram mierzenia postępów. Działanie to uzupełni działalność istniejących paneli i organów naukowych i będzie dążyć do osiągnięcia synergii z nimi.

Działania badawcze w ramach niniejszego wyzwania społecznego wniosą wkład w usługi operacyjne programu Copernicus poprzez zapewnienie programowi Copernicus rozwojowej bazy wiedzy.

Można rozważyć udzielenie wsparcia na rzecz odpowiednich inicjatyw w zakresie wspólnego programowania oraz odpowiednich partnerstw publiczno-publicznych i publiczno-prywatnych.

Utworzone także zostaną stosowne powiązania z działaniami odpowiednich europejskich partnerstw na rzecz innowacji oraz odpowiednimi aspektami programów badawczo-innowacyjnych europejskich platform technologicznych.

Szczegółowe środki zagwarantują możliwość korzystania z wyników unijnych badań i innowacji w dziedzinie klimatu, efektywnej gospodarki zasobami i surowcami w dalszych programach unijnych takich jak program LIFE, fundusze ESI oraz programy współpracy zewnętrznej.

Działania będą także opierać się, między innymi, na działaniach podjętych w ramach programu ekoinnowacji i je intensyfikować.

Działania zapewnią również: ciągłą analizę postępu naukowego i technologicznego w Unii oraz w najważniejszych dla niej krajach i regionach partnerskich, wczesne rozpoznanie możliwości rynkowych nowych praktyk i technologii w dziedzinie środowiska oraz prognozy w zakresie badań naukowych i innowacji.

6. EUROPA W ZMIENIAJĄCYM SIĘ ŚWIECIE – INTEGRACYJNE, INNOWACYJNE I REFLEKSYJNE SPOŁECZEŃSTWA

W tym punkcie uwzględniono działania w zakresie badań naukowych i innowacji przyczyniające się do wzmocnienia integracyjnego, innowacyjnego i refleksyjnego charakteru społeczeństw; zawarto w nim również szczegółowe środki na rzecz wsparcia konkretnych zagadnień przekrojowych, które wymieniono w części poświęconej temu wyzwaniu społecznemu ⁽¹⁾.

6.1. Społeczeństwa integracyjne

Bieżące tendencje obserwowane w europejskich społeczeństwach niosą ze sobą możliwości większego zjednoczenia Europy, ale również zagrożenia i wyzwania. Te możliwości, zagrożenia i wyzwania należy poznać i im zapobiegać, aby Europa mogła dążyć do zapewnienia odpowiedniego stopnia solidarności i współpracy na poziomie społecznym, gospodarczym, politycznym, edukacyjnym i kulturalnym, z uwzględnieniem coraz większej liczby powiązań i współzależności na świecie.

W tym kontekście celem jest zrozumienie, przeanalizowanie i zaplanowanie włączenia społecznego, gospodarczego i politycznego, jak również rynków pracy sprzyjających włączeniu społecznemu, zwalczanie ubóstwa i marginalizacji, umacnianie praw człowieka, włączenia cyfrowego, równości, solidarności i dynamiki międzykulturowej poprzez wspieranie pionierskich działań naukowych, badań interdyscyplinarnych, opracowywanie wskaźników, postęp technologiczny, innowacje organizacyjne, rozwijanie regionalnych klastrów innowacji oraz poprzez nowe formy współpracy i współtworzenia. Badania naukowe i inne działania będą wspierać realizację strategii „Europa 2020” oraz innych stosownych polityk Unii. W tym kontekście ważną rolę do odegrania mają badania w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych. Określenie, monitorowanie, ocenianie i uwzględnianie celów strategii i polityk europejskich będzie wymagało ukierunkowanych badań naukowych, które umożliwią analizę i ocenę skutków i skuteczności planowanych środków, w szczególności z myślą o sprzyjaniu włączeniu społecznemu. Dlatego też pełne włączenie społeczne i udział społeczny muszą obejmować wszystkie dziedziny życia i wszystkie grupy wiekowe.

Poniżej wymieniono cele szczegółowe, które będą przedmiotem działań koncentrujących się na zrozumieniu i wspieraniu bądź wdrażaniu.

6.1.1. Mechanizmy promowania inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu

W Europie nastąpiło specyficzne i dość wyjątkowe połączenie postępu gospodarczego, polityk społecznych mających na celu zapewnienie wysokiego poziomu spójności społecznej, wspólnych humanistycznych wartości kulturowych obejmujących demokrację i zasady prawa, prawa człowieka, poszanowanie i ochronę różnorodności, a także promowanie edukacji i nauki oraz sztuki i nauk humanistycznych jako podstawowych czynników wpływających na postęp i dobrobyt społeczny i gospodarczy. Ciągła pogoń za wzrostem gospodarczym pociąga za sobą szereg istotnych kosztów ludzkich, społecznych, środowiskowych i gospodarczych. W Europie inteligentny i trwały wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu oznacza daleko idące zmiany w sposobie definiowania, pomiaru (w tym poprzez pomiar postępu wykraczający poza stosowany zazwyczaj wskaźnik PKB), generowania i podtrzymywania wzrostu i dobrostanu społecznego w miarę upływu czasu.

⁽¹⁾ Bez uszczerbku dla budżetu przyznanego dla tego wyzwania społecznego.

W ramach badań naukowych przeprowadzona zostanie analiza rozwoju uczestnictwa obywateli, zrównoważonych stylów życia, zrozumienia kulturowego oraz zachowań społeczno-gospodarczych i wartości, a także ich odniesień do paradygmatów, polityki i funkcjonowania w Europie instytucji, społeczności, rynków, firm, systemów zarządzania i przekonań oraz ich związków z innymi regionami i gospodarkami. Opracowane zostaną narzędzia do celów lepszej oceny kontekstowych i wzajemnych oddziaływań tego rodzaju zmian, zestawienia publicznych polityk z różnorodnymi wyzwaniami występującymi w całej w Europie i analizy wariantów politycznych i mechanizmów decyzyjnych w takich obszarach jak zatrudnienie, system podatkowy, nierówności, ubóstwo, włączenie społeczne, edukacja i umiejętności, rozwój społeczności, konkurencyjność i rynek wewnętrzny, z myślą o zrozumieniu nowych warunków i możliwości większej integracji europejskiej, a także roli europejskiego modelu i jego społecznych, kulturowych, naukowych i gospodarczych części składowych oraz synergii jako źródeł komparatywnych silnych stron Europy w skali świata.

Przeanalizowany zostanie również wpływ zmian demograficznych – wynikających ze starzenia się społeczeństwa i ruchów migracyjnych – w kwestii jego wpływu na wzrost gospodarczy, rynek pracy i dobrostan. W tym kontekście stawienie czoła wyzwaniu, jakim jest zapewnienie przyszłego wzrostu gospodarczego, wymaga uwzględnienia różnych składników wiedzy, skupienia badań naukowych na zagadnieniach związanych z uczeniem się, kształceniem i szkoleniem lub na roli i miejscu młodych ludzi w społeczeństwie. W ramach badań opracowane zostaną również lepsze narzędzia oceny skutków różnych polityk gospodarczych w kontekście zrównoważonego rozwoju. Ponadto zostanie przeprowadzona analiza zmian w gospodarkach krajowych oraz form zarządzania na poziomie europejskim i międzynarodowym w celu ustalenia, które z nich mogą zapobiegać zaburzeniom równowagi makroekonomicznej, trudnościom finansowym, konkurencji fiskalnej, bezrobociu i problemom związanym z zatrudnieniem oraz innym formom zaburzeń społecznych, gospodarczych i finansowych. Zostaną w niej uwzględnione rosnące współzależności między Unią a światowymi gospodarkami, rynkami i systemami finansowymi oraz wiążące się z tymi współzależnościami wyzwania dotyczące rozwoju instytucjonalnego i administracji publicznej. W świetle europejskiego kryzysu zadłużeniowego nacisk zostanie położony także na badania naukowe, które pozwolą określić warunki ramowe dla stabilnych europejskich systemów finansowych i gospodarczych.

6.1.2. Zaufane organizacje, praktyki, usługi i polityki, które są konieczne, aby zbudować odporne, integracyjne, partycypacyjne, otwarte i kreatywne społeczeństwa w Europie, ze szczególnym uwzględnieniem migracji, integracji i zmian demograficznych

Zrozumienie przemian społecznych, kulturowych i politycznych w Europie wymaga analizy zmieniających się praktyk demokratycznych i oczekiwań, jak również historycznej ewolucji tożsamości, różnorodności, terytoriów, wyznań, kultur, języków i wartości. Potrzebne jest również dogłębne zrozumienie historii integracji europejskiej. Badania naukowe dążyć będą do określenia sposobów adaptacji i poprawy działania europejskich systemów zabezpieczenia społecznego, służb publicznych oraz szerszego wymiaru ubezpieczeń społecznych w politykach w celu osiągnięcia spójności oraz równouprawnień płci, rozwijania partycypacyjnych, otwartych i kreatywnych społeczeństw i propagowania równości społecznej i gospodarczej oraz solidarności międzypokoleniowej. W ramach badań naukowych zostanie przeprowadzona analiza tego, jak społeczeństwa i polityka nabierają bardziej europejskiego charakteru w szerokim znaczeniu, poprzez ewolucję tożsamości, kultur i wartości, obieg wiedzy, idei i wierzeń oraz połączenie zasad i praktyk w zakresie wzajemności, wspólności i równości, przy czym szczególna uwaga poświęcona zostanie migracji, integracji i zmianom demograficznym. Analiza obejmie sposoby zapewnienia słabszym grupom społecznym (np. Romom) pełnego udziału w edukacji, społeczeństwie i w demokracji, w szczególności poprzez umożliwienie zdobywania różnych umiejętności i ochronę praw człowieka. W tej sytuacji centralnym punktem będzie analiza tego, jak systemy polityczne reagują na tego rodzaju zmiany społeczne, a także zmian zachodzących pod ich wpływem w tych systemach. W badaniach naukowych uwzględniona będzie ponadto ewolucja kluczowych systemów, które zapewniają podstawowe więzi ludzkie i społeczne, takie jak rodzina, praca, edukacja i zatrudnienie, oraz pomagają zwalczać nierówności społeczne, wykluczenie społeczne i ubóstwo.

Spójność społeczna oraz uczciwy i wiarygodny system wymiaru sprawiedliwości, edukacja, demokracja, tolerancja i różnorodność są czynnikami wymagającymi uważnego rozważenia w celu określenia i lepszego wykorzystania europejskiej przewagi komparatywnej na poziomie światowym oraz zapewnienia udoskonalonego, opartego na dowodach wsparcia dla polityk. W ramach badań naukowych pod uwagę wzięte będzie też znaczenie mobilności i migracji, w tym przepływów wewnątrz europejskich, oraz demografii dla opracowania polityk europejskich w przyszłości.

Dodatkowo zrozumienie trudności i możliwości wynikających z użytkowania ICT, zarówno na poziomie indywidualnym, jak i zbiorowym, ma istotne znaczenie dla otwarcia nowych dróg dla innowacji sprzyjających włączeniu społecznemu. Biorąc pod uwagę wzrastające znaczenie społeczno-gospodarcze włączenia cyfrowego, w ramach działań w zakresie badań naukowych i innowacji propagowane będą rozwiązania ICT sprzyjające włączeniu społecznemu oraz skuteczne zdobywanie umiejętności cyfrowych, które stwarzają obywatelom nowe możliwości i prowadzą do powstania konkurencyjnej siły roboczej. Nacisk zostanie położony na nowe rozwiązania technologiczne, które umożliwią znaczącą poprawę w zakresie indywidualizacji, łatwości użytkowania i dostępności poprzez lepsze zrozumienie zachowań reprezentowanych przez, i wartości wyznawanych przez obywateli, konsumentów i użytkowników, również w odniesieniu do osób niepełnosprawnych. W tym celu potrzebne będzie podejście do badań naukowych i innowacji oparte na zasadzie „włączenie przez projektowanie” (*inclusion by design*).

6.1.3. Rola Europy jako światowego gracza, w szczególności w dziedzinie praw człowieka i globalnego wymiaru sprawiedliwości

Wyróżniający Europę system historyczny, polityczny, społeczny i kulturowy w coraz większym stopniu staje w obliczu skutków globalnych przemian. Aby móc nadal rozwijać swoje działania zewnętrzne w sąsiedztwie i poza nim oraz utrzymać pozycję światowego gracza, Europa musi zwiększyć swoje zdolności w odniesieniu do wyznaczania, wyjaśniania i propagowania swoich celów politycznych w porozumieniu z innymi regionami i społeczeństwami oraz ustalania

priorytetów w tym zakresie, w dążeniu do kontynuowania współpracy, zapobiegania konfliktom lub ich rozwiązywania. W związku z tym musi też pogłębić umiejętność przewidywania zmian i skutków globalizacji oraz reagowania na nie. Wymaga to większej wiedzy na temat historii, kultur i systemów polityczno-gospodarczych innych regionów świata oraz roli i wpływu podmiotów transnarodowych, a także wyciągania wniosków z tych dziedzin. Na koniec, Europa musi efektywnie uczestniczyć w globalnym zarządzaniu i globalnym wymiarze sprawiedliwości w kluczowych obszarach, takich jak handel, rozwój, praca, współpraca gospodarcza, środowisko, edukacja, równouprawnienie płci i prawa człowieka, obrona i bezpieczeństwo. Oznacza to, że musi posiadać potencjał tworzenia nowych zdolności, zarówno pod względem narzędzi, usług, systemów i instrumentów analitycznych, jak i pod względem stosunków dyplomatycznych na formalnej i nieformalnej arenie międzynarodowej, z podmiotami rządowymi i pozarządowymi.

6.1.4. Promowanie zrównoważonych i integracyjnych środowisk poprzez innowacyjne planowanie i projektowanie przestrzenne i urbanistykę

W miastach i wokół nich mieszka obecnie 80 % obywateli Unii i nieodpowiednie planowanie przestrzenne i projektowanie urbanistyczne może mieć ogromny wpływ na ich życie. Zrozumienie tego, jaką funkcję pełnią miasta dla wszystkich obywateli, a także zrozumienie projektowania miast, jakość życia w nich, ich atrakcyjność dla inwestycji i umiejętności mają kluczowe znaczenie dla powodzenia działań, które Europa podejmuje z myślą wzroście gospodarczym, zatrudnieniu i zrównoważonej przyszłości.

Europejskie badania naukowe i innowacje powinny dostarczyć narzędzi i metod, które umożliwią: bardziej zrównoważone, otwarte, innowacyjne i integracyjne planowanie i projektowanie urbanistyczne i ośrodkowe; lepsze zrozumienie dynamiki społeczeństw miejskich i zmian społecznych oraz związków między energią, środowiskiem, transportem i użytkowaniem gruntów, w tym oddziaływań z sąsiadującymi obszarami wiejskimi; lepsze zrozumienie projektowania i wykorzystywania przestrzeni publicznej w miastach, również w kontekście migracji, z myślą o przyczynianiu się do większego włączenia i rozwoju społecznego oraz o ograniczeniu miejskich zagrożeń i przestępczości; nowe sposoby na zmniejszenie presji na zasoby naturalne i stymulowanie trwałego wzrostu gospodarczego, a jednocześnie na podniesienie jakości życia Europejczyków mieszkających w miastach oraz wybiegającą w przyszłość wizję społeczno-gospodarczego przejścia ku nowemu modelowi rozwoju obszarów miejskich, w ramach którego umocni się pozycja miast Unii jako centrów innowacji i ośrodków tworzenia miejsc pracy i spójności społecznej.

6.2. Innowacyjne społeczeństwa

Udział Unii w globalnej produkcji wiedzy pozostaje znaczący, należy jednak w sposób maksymalny wykorzystać jego oddziaływanie społeczno-gospodarcze. Podejmowane będą wysiłki w celu podniesienia skuteczności polityk w zakresie badań naukowych i innowacji oraz zwiększenia ich transnarodowej synergii i spójności. Kwestia innowacji będzie rozważana w szerokim znaczeniu, w tym z uwzględnieniem polityki w wielkiej skali oraz innowacji napędzanych przez społeczeństwo, użytkowników i rynek. Uwzględnione zostaną doświadczenia i innowacyjny potencjał sektora kultury i sektora kreatywnego. Działania te realizowane będą w celu wspierania budowy i funkcjonowania EPB, w szczególności inicjatyw przewodnich strategii „Europa 2020”: „Unia innowacji” i „Europejska agenda cyfrowa”.

Poniżej wymieniono cele szczegółowe będące przedmiotem działań.

6.2.1. Wzmocnienie podstaw faktograficznych i wsparcia dla inicjatywy przewodniej „Unii innowacji” i EPB

W dążeniu do oceny i wyznaczenia priorytetów w odniesieniu do inwestycji oraz wzmocnienia „Unii innowacji” i EPB wspierane będzie analizowanie polityk, systemów i podmiotów związanych z badaniami naukowymi, edukacją i innowacjami w Europie i w państwach trzecich, jak również opracowanie wskaźników oraz rozwój infrastruktury danych i informacji. Konieczne będą ponadto – oparte na bezpośrednich informacjach zwrotnych od zainteresowanych stron, przedsiębiorstw, organów publicznych, organizacji społeczeństwa obywatelskiego i obywateli – działania perspektywiczne i inicjatywy pilotażowe, analiza ekonomiczna i analiza zagadnień związanych z płcią, monitorowanie polityki, wzajemne uczenie się, narzędzia koordynacji oraz działania w zakresie opracowania metodyki oceny skutków. Analiza ta powinna zostać przeprowadzona zgodnie z badaniami dotyczącymi systemów szkolnictwa wyższego w Europie i w państwach trzecich w ramach programu „Erasmus +”.

W dążeniu do wprowadzenia jednolitego rynku badań naukowych i innowacji wdrożone zostaną środki zachęty do postępowania zgodnie z zasadami EPB. Wsparcie uzyskają działania stwarzające podstawy polityczne w odniesieniu do jakości szkolenia w zakresie badań naukowych, mobilności i rozwoju karier zawodowych naukowców, w tym inicjatywy na rzecz zapewnienia usług związanych z mobilnością, otwartego procesu rekrutacji, uczestnictwa kobiet w działalności naukowej, praw naukowców oraz związków ze światowymi społecznościami naukowców. Działanie te będą realizowane w dążeniu do synergii i ścisłej współpracy z działaniami „Maria Skłodowska-Curie” w ramach priorytetu „Doskonała baza naukowa”. Wsparcie otrzymają instytucje, które przedstawiają innowacyjne koncepcje szybkiego wdrożenia zasad odnoszących się do EPB, w tym Europejskiej karty naukowca oraz Kodeksu postępowania przy rekrutacji pracowników naukowych, zalecenia Komisji w sprawie zarządzania własnością intelektualną podczas transferu wiedzy oraz Kodeksu postępowania dla uniwersytetów i innych publicznych instytucji badawczych⁽¹⁾.

(1) COM(2008) 1329 final, 10.4.2008.

W odniesieniu do koordynacji polityk planowane jest wprowadzenie możliwości skorzystania z doradztwa w zakresie polityki w celu udostępnienia tego rodzaju porad organom krajowym opracowującym krajowe programy reform i strategię w zakresie badań naukowych i innowacji.

Realizacja inicjatywy przewodniej „Unia innowacji” wymaga ponadto wspierania innowacji napędzanych przez rynek, otwartych innowacji, innowacji sektora publicznego i innowacji społecznych w dążeniu do zwiększenia innowacyjnych zdolności firm i wspierania konkurencyjności Europy. W tym celu należy poprawić ogólne warunki ramowe dotyczące innowacji oraz wyeliminować konkretne przeszkody hamujące wzrost innowacyjnych przedsiębiorstw. Wspierane będą silne mechanizmy wspierania innowacji (tj. lepsze zarządzanie klastrami, partnerstwa publiczno-prywatne i współpraca w sieci), wysoce specjalistyczne usługi wspierające innowacje (takie jak: zarządzanie prawami własności intelektualnej i korzystanie z nich, tworzenie sieci kontaktów właścicieli i użytkowników praw własności intelektualnej, zarządzanie innowacjami, umiejętności z zakresu przedsiębiorczości oraz sieci nabywców) oraz przeglądy polityk publicznych odnoszących się do innowacji. Kwestie szczególnie odnoszące się do MŚP uzyskają wsparcie w ramach celu szczegółowego „Innowacje w MŚP”.

6.2.2. Poszukiwanie nowych form innowacji, ze szczególnym naciskiem na innowacje społeczne i kreatywność, oraz zrozumienie czynników warunkujących rozwój innowacji, ich powodzenie lub porażkę

Innowacje społeczne przyczyniają się do powstania nowych towarów, usług, procesów i modeli, które spełniają potrzeby społeczne i tworzą nowe relacje społeczne. W związku ze stale zmieniającymi się sposobami innowacji, konieczne są dalsze badania naukowe nad opracowywaniem wszelkich form innowacji i nad tym, w jaki sposób innowacje odpowiadają na potrzeby społeczeństwa. Istotne jest zrozumienie sposobu, w jaki innowacje społeczne i kreatywność mogą przyczynić się do zmiany istniejących struktur, praktyk i polityk, a także jak do nich zachęcać i zwiększać ich skalę. Ważne jest, by ocenić oddziaływanie elektronicznych platform łączących obywateli. Wsparcie będzie ponadto przyznawane na wykorzystywanie projektowania w przedsiębiorstwach, nawiązywanie kontaktów w sieci i eksperymentalne wykorzystywanie ICT w celu doskonalenia procesów uczenia się; wspierane będą także sieci zrzeszające innowatorów i przedsiębiorców społecznych. Badania naukowe ukierunkowane będą również na procesy innowacji i na czynniki warunkujące ich rozwój, powodzenie lub porażkę (w tym podejmowanie ryzyka i rolę różnych rodzajów otoczenia regulacyjnego).

Zasadniczego znaczenia nabierze propagowanie innowacji w celu wspierania efektywnych i otwartych usług publicznych skupionych na potrzebach obywateli (np. administracja elektroniczna). Będzie to wymagało wielodyscyplinarnych badań w zakresie nowych technologii i wielkoskalowych innowacji, w szczególności w odniesieniu do prywatności cyfrowej, interoperacyjności, zindywidualizowanej identyfikacji elektronicznej, otwartych danych, dynamicznych interfejsów użytkownika, platform wspierających uczenie się przez całe życie i nauczanie za pośrednictwem nośników elektronicznych, rozproszonych systemów uczenia się, skonfigurowania usług publicznych pod kątem potrzeb obywateli oraz integracji i innowacji napędzanych przez użytkowników, w tym w naukach społecznych i humanistycznych. Działania te obejmą również takie kwestie jak dynamika sieci społecznych, pozyskiwanie wiedzy z tłumu (*crowdsourcing*) i *smartsourcing* w celu wspólnego opracowania rozwiązań problemów społecznych w oparciu, na przykład, o pakiety otwartych danych. Działania te ułatwią zarządzanie złożonymi procesami decyzyjnymi, w szczególności obsługę i analizę wielkich ilości danych do celów współpracy w modelowaniu polityki, symulację procesów decyzyjnych, techniki wizualizacji, modelowanie procesów i systemów partycypacyjnych, a także analizowanie zmian w relacjach między obywatelami a sektorem publicznym.

W celu zaangażowania sektora publicznego jako podmiotu sprzyjającego innowacjom i zmianom, na szczeblu krajowym i Unii opracowane zostaną szczegółowe środki, które obejmować będą w szczególności wspieranie polityki i transgraniczne środki innowacji na możliwie najszerszym poziomie geograficznym umożliwiające inteligentne wykorzystywanie ICT w organach administracji publicznej i przez nie, tak by usługi dla obywateli i przedsiębiorstw świadczone były bez zakłóceń.

6.2.3. Wykorzystanie potencjału innowacyjności, kreatywności i wydajności wszystkich pokoleń

Działania przyczynią się do zbadania innowacyjności Europy w odniesieniu do nowych produktów i technologii, lepszych usług i nowych modeli biznesowych i społecznych przystosowanych do zmieniającej się struktury demograficznej społeczeństwa. Działania będą również sprzyjać wykorzystywaniu potencjału wszystkich pokoleń poprzez stymulowanie opracowywania inteligentnych polityk, które pozwolą urzeczywistnić ideę aktywnego starzenia się w zmieniającym się kontekście międzypokoleniowym, oraz poprzez wspieranie integracji pokoleń młodych Europejczyków we wszystkich dziedzinach życia społecznego, politycznego, kulturalnego i gospodarczego, z uwzględnieniem, między innymi, postrzegania możliwości w zakresie innowacji w kontekście wysokiego bezrobocia w wielu regionach Unii.

6.2.4. Promowanie spójnej i skutecznej współpracy z państwami trzecimi

Działania horyzontalne zapewnią strategiczny rozwój współpracy międzynarodowej w ramach programu „Horyzont 2020”, z uwzględnieniem przekrojowych celów politycznych. Działania ukierunkowane na wspieranie dwustronnego, wielostronnego i odbywającego się między dwoma regionami dialogu politycznego w zakresie badań naukowych i innowacji z państwami trzecimi, regionami, forami i organizacjami międzynarodowymi ułatwią wymianę polityk, wzajemne uczenie się i wyznaczanie priorytetów, będą propagować wzajemny dostęp do programów i monitorowanie skutków współpracy. Działania obejmujące kontakty w sieci i nawiązywanie partnerstw ułatwią znalezienie optymalnych partnerów wśród podmiotów działających w zakresie badań naukowych i innowacji po obydwu stronach i przyczynią się do

podniesienia kompetencji i zwiększenia możliwości współpracy w mniej rozwiniętych państwach trzecich. W ramach tych działań propagowana będzie koordynacja unijnych i krajowych polityk i programów współpracy, jak również wspólne działania państw członkowskich i państw stowarzyszonych z państwami trzecimi w dążeniu do zwiększenia ogólnego oddziaływania. Środki służące zapewnieniu widoczności europejskich badań naukowych i innowacji w państwach trzecich zostaną ponadto ujednoczone i wzmocnione, w szczególności poprzez analizowanie możliwości w zakresie utworzenia wirtualnych „europejskich domów nauki i innowacji”, usług świadczonych organizacjom europejskim rozszerzającym zakres swoich działań na państwa trzecie oraz otwierania ośrodków badawczych ustanowionych wspólnie z państwami trzecimi dla organizacji i naukowców z innych państw członkowskich i z państw stowarzyszonych.

6.3. Refleksyjne społeczeństwa – dziedzictwo kulturowe i tożsamość europejska

Celem jest przyczynienie się do zrozumienia podstaw intelektualnych Europy – jej historii i licznych europejskich i pozaeuropejskich wpływów – jako inspiracji dla naszego dzisiejszego życia. Europa charakteryzuje się różnorodnością narodową (żyją tu m.in. mniejszości i społeczności autochtoniczne), tradycji i tożsamości regionalnych i narodowych, a także zróżnicowanym poziomem rozwoju gospodarczego i społecznego. Migracja i mobilność, media, przemysł i transport przyczyniają się do różnorodności poglądów i stylów życia. Należy uznać i wziąć pod uwagę tę różnorodność i szanse, jakie ona stwarza.

Europejskie zbiory w bibliotekach, m.in. w bibliotekach cyfrowych, archiwach, muzeach, galeriach i innych instytucjach publicznych obfitują w bogatą, niewykorzystaną dokumentację i przedmioty badań. Te zasoby archiwalne, wraz z dziedzictwem niematerialnym, reprezentują historię poszczególnych państw członkowskich, ale również zbiorowe dziedzictwo Unii, które powstawało z biegiem czasu. Materiały takie powinny zostać udostępnione – również za pomocą nowych technologii – naukowcom i obywatelom, aby im umożliwić spojrzenie w przyszłość poprzez archiwum przeszłości. Dostępność i zachowanie dziedzictwa kulturowego w tych formach są konieczne, aby podtrzymać żywotność aktywnego uczestnictwa w obrębie kultur europejskich i między nimi w chwili obecnej, i przyczyniają się do trwałego wzrostu gospodarczego.

Działania mają skoncentrować się na poniższych celach.

6.3.1. Badanie dziedzictwa Europy, jej pamięci, tożsamości, integracji oraz interakcji i translacji kulturowych, w tym jej reprezentacji w zbiorach kulturalnych i naukowych, archiwach i muzeach, aby lepiej ukształtować i zrozumieć teraźniejszość poprzez bogatsze interpretacje przeszłości

Działania przyczynią się do krytycznej analizy tego, jak materialne i niematerialne dziedzictwo Europy, w tym języki, pamięci, praktyki, instytucje i tożsamości, rozwijały się z biegiem czasu. Będzie to obejmować badania interpretacji i praktyk interakcji kulturowych oraz kulturowej integracji i wykluczenia kulturowego.

Wzmocniony proces europejskiej integracji unaocnił to, że istnieje sfera szerszej europejskiej tożsamości – stanowiąca uzupełnienie innych rodzajów tożsamości w Europie. W europejskich i pozaeuropejskich zbiorach naukowych, archiwach, muzeach, bibliotekach i obiektach dziedzictwa kulturowego można odnaleźć różnorodne dowody i przekazy świadczące o europejskich sferach tożsamości. Udostępniane są w nich materiały i dokumenty, które pozwalają lepiej zrozumieć procesy budowania tożsamości i stanowią podstawę refleksji nad procesami społecznymi, kulturowymi kształtującymi dawne, obecne i przyszłe formy europejskiej tożsamości. Celem jest opracowanie innowacji oraz wykorzystanie i przeanalizowanie przedmiotów lub dokumentacji w zbiorach kulturalnych i naukowych, archiwach i muzeach z myślą o lepszym zrozumieniu tego, jak można prześledzić rozwój europejskiej tożsamości, kształtować ją lub jak o niej dyskutować.

Badane będą również zagadnienia wielojęzyczności, transpozycji i obiegu idei w obrębie Europy, a także przepływy idei do i z Europy oraz to, jak współtworzą one wspólne europejskie dziedzictwo intelektualne.

6.3.2. Badanie historii, literatury, sztuki, filozofii i religii krajów i regionów europejskich oraz tego, w jaki sposób ukształtowały one współczesną europejską różnorodność

Różnorodność kulturowa jest ważnym aspektem niepowtarzalnego charakteru Europy i stanowi źródło siły, dynamizmu i kreatywności. Działania skupiać się będą na współczesnej europejskiej różnorodności oraz na tym, jak ukształtowała ją historia; pozwolą jednocześnie przeanalizować to, w jaki sposób taka różnorodność wywołuje nowe interakcje międzykulturowe czy wręcz powoduje napięcia i konflikty. Kluczowe znaczenie ma w tym kontekście oddziaływanie sztuki, mediów, krajobrazów, literatury, języków, filozofii i religii na tę różnorodność; wszystkie te elementy umożliwiają bowiem interpretowanie rzeczywistości społecznej, politycznej i kulturowej i wywierają wpływ na percepcję i zachowania poszczególnych osób i podmiotów społecznych.

6.3.3. Badanie roli Europy w świecie, wzajemnych wpływów i powiązań między regionami świata, oraz spojrzenia z zewnątrz na kultury europejskie

Działania dotyczyć będą złożonego charakteru społeczno-ekonomicznych i kulturowych powiązań między Europą a innymi regionami świata i oceną potencjału poprawy wymiany i dialogów międzykulturowych, z uwzględnieniem szerokiego zakresu wydarzeń społecznych, politycznych i gospodarczych. Pozwolą one przeanalizować rozwój różnych istniejących w Europie spojrzeń na inne regiony świata i *vice versa*.

6.4. Szczegółowe aspekty realizacji

W celu promowania optymalnego połączenia podejść ustanowiona zostanie współpraca między tym wyzwaniem społecznym a priorytetem „Wiodąca pozycja w przemyśle”; współpraca ta będzie miała postać działań przekrojowych ukierunkowanych na obszary interakcji między naukami humanistycznymi a technologią. Innowacje technologiczne opierające się na ICT odegrają ważną rolę w zwiększaniu wydajności i stymulowaniu kreatywności wszystkich pokoleń obywateli w innowacyjnym społeczeństwie.

Wsparcie dla realizacji działań w ramach tego wyzwania społecznego pochodzić będzie również od organów administracji i koordynacji międzynarodowych, zrzeszających wybitnych naukowców i innowatorów sieci, takich jak COST i EURAXESS, które przyczynią się w związku z tym do budowy EPB.

Można rozważyć udzielenie wsparcia na rzecz odpowiednich inicjatyw w zakresie wspólnego programowania oraz odpowiednich partnerstw publiczno-publicznych i publiczno-prywatnych.

Utworzone także zostaną stosowne powiązania z działaniami odpowiednich europejskich partnerstw na rzecz innowacji oraz odpowiednimi aspektami programów badawczo-innowacyjnych europejskich platform technologicznych.

Podejmowane w ramach tego wyzwania społecznego działania w zakresie badań naukowych i innowacji przyczynią się również do realizacji unijnych działań w obszarze międzynarodowej współpracy w dziedzinie badań naukowych i innowacji, ponieważ zwiększą zaangażowanie we współpracę z partnerami z państw trzecich dotyczącą nauki, technologii i innowacji. W tym kontekście strategiczne forum ds. międzynarodowej współpracy naukowo-technologicznej (SFIC) będzie nadal służyło Radzie i Komisji strategicznym doradztwem w odniesieniu do międzynarodowego wymiaru EPB.

7. BEZPIECZNE SPOŁECZEŃSTWA – OCHRONA WOLNOŚCI I BEZPIECZEŃSTWA EUROPY I JEJ OBYWATELI

Unia, jej obywatele i partnerzy międzynarodowi stykają się z zagrożeniami i wyzwaniami w zakresie bezpieczeństwa, takimi jak przestępczość, terroryzm i masowe zagrożenia wynikające z katastrof naturalnych lub spowodowanych przez człowieka. Tego rodzaju zagrożenia i wyzwania mogą przekraczać granice i dotyczyć zarówno obiektów fizycznych, jak i przestrzeni wirtualnej. Atakowanie infrastruktury krytycznej, sieci i witryn internetowych organów publicznych i podmiotów prywatnych nie tylko podważa zaufanie obywateli, ale może mieć poważny wpływ na sektory o zasadniczym znaczeniu, takie jak energetyka, transport, zdrowie, finanse lub telekomunikacja.

Przewidywanie tych zagrożeń, zapobieganie im i postępowanie w przypadku ich wystąpienia wymaga opracowania i zastosowania innowacyjnych technologii, rozwiązań, narzędzi prognozowania i wiedzy, stymulowania współpracy między dostawcami a użytkownikami, poszukiwania rozwiązań w zakresie bezpieczeństwa cywilnego, podniesienia konkurencyjności europejskich sektorów i usług bezpieczeństwa, w tym ICT, oraz zapobiegania nadużyciom w zakresie prywatności i łamaniu praw człowieka w internecie i gdzie indziej oraz ich zwalczania, przy czym należy zapewnić poszanowanie indywidualnych praw i swobód obywateli Europy.

Zasadniczym elementem będzie więc koordynowanie i udoskonalenie obszaru badań naukowych i innowacji w zakresie bezpieczeństwa; działania te przyczynią się do zaplanowania bieżących działań badawczych, w tym prognozowania, oraz do poprawy odpowiednich warunków i procedur prawnych w odniesieniu do koordynacji, w tym działań przedstandaryzacyjnych.

Działania w ramach tego wyzwania społecznego będą ukierunkowane wyłącznie na zastosowania cywilne i podejmowane będą zgodnie z podejściem zorientowanym na misje, będą promować skuteczną współpracę użytkowników końcowych, przemysłu i naukowców i integrują odpowiednie wymiary społeczne, a jednocześnie realizowane będą z poszanowaniem zasad etycznych. Będą wspierać polityki Unii w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego, w tym wspólną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa oraz wspólną politykę bezpieczeństwa i obrony, a także zwiększą bezpieczeństwo przestrzeni wirtualnej oraz zaufanie i prywatność na jednolitym rynku cyfrowym. Działania te skupią się m.in. na działalności badawczo-rozwojowej w zakresie innowacyjnych rozwiązań następnej generacji i polegać będą na opracowaniu nowatorskich koncepcji i projektów oraz norm gwarantujących interoperacyjność. Nastąpi to dzięki rozwojowi innowacyjnych technologii i rozwiązań służących eliminacji braków w dziedzinie bezpieczeństwa i umożliwiających zmniejszanie ryzyka płynącego z zagrożeń dla bezpieczeństwa.

Poniżej wymieniono cele szczegółowe będące przedmiotem działań.

7.1. Zwalczanie przestępczości, nielegalnego handlu i terroryzmu, w tym zrozumienie poglądów i przekonań terrorystów oraz sposoby przeciwstawienia się im

Celem jest zarówno unikanie incydentów, jak i łagodzenie ich ewentualnych konsekwencji. Jego osiągnięcie wymaga nowych technologii i zdolności w zakresie zwalczania i zapobiegania przestępczości (w tym cyberprzestępczości), zwalczania nielegalnego handlu i terroryzmu (w tym cyberterroryzmu) oraz zapobiegania im, w tym zrozumienia przyczyn i skutków radykalizacji postaw i stosującego przemoc ekstremizmu oraz przeciwstawienia się poglądom i przekonaniom terrorystów, tak by przeciwdziałać również zagrożeniom związanym z lotnictwem.

7.2. Ochrona i poprawa odporności infrastruktury krytycznej, łańcuchów dostaw i środków transportu

Nowe technologie, procesy, metody i specjalne zdolności pozwolą lepiej chronić infrastrukturę (w tym na obszarach miejskich), systemy i usługi o znaczeniu krytycznym, kluczowe dla prawidłowego funkcjonowania społeczeństwa i gospodarki (w tym komunikację, transport, finanse, zdrowie, żywność, wodę, energetykę, łańcuch logistyczny i łańcuch dostaw oraz środowisko). Cel ten uwzględni też analizę i zabezpieczenie przed wszelkimi zagrożeniami, w tym zagrożeniami związanymi z lotnictwem, publicznymi i prywatnymi infrastrukturami i usługami sieciowymi o znaczeniu krytycznym. Będzie to również obejmować ochronę morskich szlaków transportowych.

7.3. Zwiększenie ochrony poprzez zarządzanie granicami

Potrzebne są też technologie i zdolności, które pozwolą udoskonalić systemy, urządzenia, narzędzia, procesy i metody szybkiej identyfikacji, co z kolei podniesie poziom bezpieczeństwa granic na obszarach lądowych, morskich i w strefach przybrzeżnych oraz poprawi zarządzanie nimi, zarówno w kwestii kontroli, jak i nadzoru, przy wykorzystaniu pełnego potencjału europejskiego systemu nadzorowania granic (EUROSUR). Te technologie i zdolności będą opracowywane i testowane pod kątem ich skuteczności, zgodności z zasadami prawa i etyki, proporcjonalności, akceptacji społecznej oraz przestrzegania praw podstawowych. Badania naukowe przyczynią się również do udoskonalenia zintegrowanego europejskiego systemu zarządzania granicami, w tym poprzez zacieśnienie współpracy z krajami kandydującymi i potencjalnymi krajami kandydującymi oraz z krajami objętymi europejską polityką sąsiedztwa.

7.4. Poprawa bezpieczeństwa cybernetycznego

Kwestia bezpieczeństwa cybernetycznego jest warunkiem wstępnym, od którego zależy, czy osoby prywatne, przedsiębiorstwa i służby publiczne będą korzystały z możliwości, jakie oferuje internet lub wszelkie dodatkowe sieci danych i infrastruktury komunikacyjne. Wymaga to zapewnienia i podniesienia bezpieczeństwa systemów, sieci, urządzeń dostępowych, oprogramowania i usług, w tym przetwarzania w chmurze, przy uwzględnieniu interoperacyjności licznych technologii. Wspierane będą badania naukowe i innowacje, które przyczynią się do zapobiegania wirtualnym atakom w czasie rzeczywistym, ich wykrywania i określenia sposobu postępowania w przypadku ich wystąpienia w wielu dziedzinach i jurysdykcjach, oraz do ochrony infrastruktury krytycznej ICT. Społeczeństwo cyfrowe znajduje się w fazie pełnego rozwoju, stale zmieniają się zastosowania internetu, w tym również sposoby jego nadużywania, pojawiają się nowe rodzaje interakcji społecznych, nowe usługi mobilne i stacjonarne i rozwija się internet przedmiotów. Sytuacja ta wymaga nowego rodzaju badań naukowych, inicjowanych pod wpływem pojawiających się aplikacji, zastosowań oraz trendów społecznych. Podjęte zostaną sprawne inicjatywy badawcze, w tym proaktywne działania badawczo-rozwojowe, ukierunkowane na szybkie reagowanie na nowe współczesne zjawiska w zakresie zaufania i bezpieczeństwa. Szczególną uwagę należy poświęcić ochronie dzieci, ponieważ są one bardzo narażone na nowe formy cyberprzestępczości i wykorzystywania.

Prace nad tym zagadnieniem należy przeprowadzić w ścisłej koordynacji z działaniami w ramach skupiającego się na ICT nurtu w priorytecie „Wiodąca pozycja w przemyśle”.

7.5. Zwiększenie odporności Europy na kryzysy i katastrofy

Działania w tym zakresie wymagają opracowania specjalnych technologii i zdolności, które w przypadku kryzysów i katastrof będą ułatwiać wykonywanie różnego rodzaju operacji (takich jak ochrona ludności, zwalczanie pożarów, zanieczyszczenie środowiska i zanieczyszczenie mórz, obrona cywilna, tworzenie infrastruktury informacji medycznej, realizowanie zadań w zakresie ratownictwa oraz opracowywanie procedur przywracania do pracy), a także egzekwowanie prawa. Zakresem badań naukowych objęty będzie cały łańcuch zarządzania kryzysowego i odporność społeczna, jak również wsparcie dla ustanowienia europejskiej zdolności reagowania kryzysowego.

7.6. Zapewnienie prywatności i wolności, w tym w internecie, oraz lepsze poznanie przez społeczeństwo prawnych i etycznych aspektów wszystkich obszarów bezpieczeństwa, zagrożenia i zarządzania

Ochrona prawa osób do prywatności, również w społeczeństwie cyfrowym, będzie wymagała opracowania ram i technologii „prywatności przez projektowanie” (*privacy-by-design*), które stworzą podstawy nowych produktów i usług. Opracowane zostaną technologie umożliwiające użytkownikom kontrolowanie własnych danych osobowych i tego, jak są one wykorzystywane przez strony trzecie; opracowane zostaną także narzędzia przeznaczone do wykrywania i blokowania nielegalnych treści i przypadków naruszenia ochrony danych oraz do ochrony praw człowieka on-line, zapobiegając, aby zachowania użytkowników indywidualnych lub zbiorowych były ograniczane przez bezprawne przeszukiwania lub profilowania.

Każde nowe rozwiązanie w zakresie bezpieczeństwa i każda nowa technologia wymaga akceptacji społecznej, muszą być zgodne z prawem Unii i prawem międzynarodowym oraz skuteczne i proporcjonalne w odniesieniu do identyfikacji zagrożeń dla bezpieczeństwa i postępowania w przypadku ich wystąpienia. Z tego względu zasadnicze znaczenie ma lepsze zrozumienie społeczno-ekonomicznego, kulturowego i antropologicznego wymiaru kwestii bezpieczeństwa, powodów braku bezpieczeństwa, roli mediów i komunikacji oraz sposobów ich postrzegania przez obywateli. Uwzględnione zostaną ponadto kwestie etyczne i prawne oraz ochrona ludzkich wartości i praw podstawowych, a także zagadnienia związane z zagrożeniem i zarządzaniem.

7.7. Wzmocnienie normalizacji i interoperacyjności systemów, w tym w zakresie zastosowań w sytuacjach kryzysowych

Działania przednormalizacyjne i normalizacyjne będą wspierane we wszystkich obszarach misji. Zostanie zwrócona uwaga na luki normalizacyjne i na narzędzia i technologie następnej generacji. Działania we wszystkich obszarach misji będą ponadto ukierunkowane na integrację i interoperacyjność systemów i usług, m.in. takich aspektów jak komunikacja, architektury rozproszone i czynniki ludzkie, w tym także z myślą o sytuacjach kryzysowych.

7.8. Wspieranie zewnętrznych polityk bezpieczeństwa Unii, w tym poprzez zapobieganie konfliktom i budowanie pokoju

Potrzebne są nowe technologie, zdolności i rozwiązania, by wspierać zewnętrzne polityki bezpieczeństwa Unii w zakresie zadań cywilnych, począwszy od ochrony ludności po pomoc humanitarną, zarządzanie granicami lub operacje utrzymania pokoju i stabilizowania sytuacji po kryzysie, w tym zapobieganie konfliktom, budowanie pokoju i mediacje. Będzie to wymagało badań naukowych dotyczących rozwiązywania konfliktów i przywracania pokoju oraz sprawiedliwości, wczesnego wykrywania czynników prowadzących do konfliktów oraz dotyczących oddziaływania procesów sprawiedliwości naprawczej.

Konieczne jest również promowanie interoperacyjności między cywilnymi a wojskowymi zdolnościami w zakresie zadań cywilnych obejmujących obszar od ochrony ludności po pomoc humanitarną, zarządzanie granicami i operacje pokojowe. Działanie to obejmie rozwój technologiczny we wrażliwym obszarze technologii podwójnego zastosowania w celu zwiększenia interoperacyjności między służbami ochrony ludności a siłami zbrojnymi oraz między służbami ochrony ludności z całego świata, jak również niezawodności, aspektów organizacyjnych, prawnych i etycznych, kwestii handlowych, ochrony poufności i integralności informacji oraz możliwości śledzenia wszystkich transakcji i operacji przetwarzania.

7.9. Szczegółowe aspekty realizacji

Wprawdzie działania w zakresie badań naukowych i innowacji będą wyłącznie ukierunkowane na zastosowania cywilne, jednak istotnym zadaniem będzie aktywne dążenie do koordynacji z działaniami Europejskiej Agencji Obrony w celu zacieśnienia współpracy z nią, w szczególności za pośrednictwem już istniejących ram współpracy europejskiej, w uznaniu faktu istnienia obszarów technologii podwójnego zastosowania. Wzmocnione zostaną też mechanizmy koordynacji z odpowiednimi agencjami Unii, takimi jak Europejska Agencja Zarządzania Współpracą Operacyjną na Zewnętrznych Granicach państw członkowskich Unii Europejskiej (FRONTEX), Europejska Agencja ds. Bezpieczeństwa na Morzu (EMSA), Europejska Agencja ds. Bezpieczeństwa Sieci i Informacji (ENISA) i Europejski Urząd Policji (Europol), w celu poprawy koordynacji unijnych programów i polityk w dziedzinie bezpieczeństwa zarówno wewnętrznego, jak i zewnętrznego, oraz innych inicjatyw Unii.

Zważywszy na specyficzny charakter kwestii bezpieczeństwa, wdrożone zostaną szczególne ustalenia związane z programowaniem i zarządzaniem, w tym ustalenia z komitetem, o którym mowa w art. 10. Odnoszące się do kwestii bezpieczeństwa informacje niejawne lub chronione z innego powodu będą zabezpieczone, a w programach prac mogą zostać określone szczególne wymagania i kryteria dotyczące współpracy międzynarodowej. Znajdą one swoje odzwierciedlenie również w ustaleniach dotyczących programowania i zarządzania w ramach celu szczegółowego „Bezpieczne społeczeństwa – ochrona wolności i bezpieczeństwa Europy i jej obywateli” (w tym aspekty odnoszące się do procedury komitetowej).

CZĘŚĆ IV

UPOWSZECHNIANIE DOSKONAŁOŚCI I ZAPEWNIANIE SZERSZEGO UCZESTNICTWA

Celem jest pełne wykorzystanie potencjału europejskiej puli talentów oraz zadbanie o to, by korzyści z gospodarki opartej na innowacjach były jak największe oraz szeroko upowszechniane w całej Unii zgodnie z zasadą doskonałości.

Występujące w Europie znaczne różnice w zakresie wyników badań naukowych i innowacji to problem, który wymaga rozwiązania z użyciem konkretnych środków. Środki te, ukierunkowane na uwolnienie potencjału doskonałości i innowacji, będą odrębne od polityk i działań w ramach środków finansowych funduszy ESI, ale w odpowiednich przypadkach będą je uzupełniać i wywołają efekt synergii. Środki te obejmują:

- a) Łączenie w zespoły instytutów badawczych o doskonałej jakości badań z regionami osiągającymi słabe wyniki w zakresie badań naukowych, rozwoju i innowacji (ang. teaming): łączenie w zespoły ma na celu utworzenie nowych (lub znaczące podniesienie statusu istniejących) centrów doskonałości w państwach członkowskich i regionach osiągających słabe wyniki w zakresie badań naukowych, rozwoju i innowacji. Działanie to skupi się na fazie przygotowań do – ułatwionego poprzez proces łączenia w zespoły z wiodącym odpowiednikiem w Europie – utworzenia lub podniesienia statusu i modernizacji takiej instytucji, w tym wspierać będzie opracowanie planu operacyjnego. Oczekuje się wkładu ze strony otrzymującego pomoc regionu lub państwa członkowskiego (np. wsparcie poprzez środki dostępne w ramach funduszy ESI). W zależności od jakości planu operacyjnego Komisja może zapewnić dalsze finansowe wsparcie dla pierwszych etapów realizacji takiego centrum.

Rozważona zostanie kwestia tworzenia powiązań z innowacyjnymi klastrami i uznawania doskonałości w państwach członkowskich i regionach osiągających słabe wyniki w zakresie badań naukowych, rozwoju i innowacji, w tym poprzez procedury wzajemnej oceny i przyznawanie marki doskonałości instytucjom, które spełniają normy międzynarodowe;

- b) Tworzenie partnerstw instytucji badawczych(ang. twinning): Tworzenie partnerstw ma na celu znaczne wzmocnienie określonej dziedziny badań naukowych w powstającej instytucji poprzez utworzenie powiązań z co najmniej dwoma instytucjami, które w danej dziedzinie odgrywają wiodącą rolę na poziomie międzynarodowym. Wspierany będzie kompleksowy zestaw środków stanowiących podstawę dla takich powiązań (np. wymiana pracowników, wizyty ekspertów, krótkoterminowe szkolenia w terenie lub wirtualne oraz warsztaty; udział w konferencjach, organizowanie wspólnych działań w rodzaju szkoły letniej; działania upowszechniające i informacyjne);
- c) „Katedry EPB” (ang. ERA Chairs): ustanowieniu „katedr EPB” w celu przyciągnięcia wybitnych przedstawicieli środowisk akademickich do instytucji dysponujących wyraźnym potencjałem doskonałości badawczej, aby pomóc tym instytucjom w pełni uwolnić ich potencjał i stworzyć tym samym równe warunki działania w zakresie badań naukowych i innowacji w EPB. Jest to instytucjonalna forma wspierania procesu tworzenia konkurencyjnego środowiska badawczego i warunków ramowych koniecznych dla przyciągnięcia do tego rodzaju instytucji najbardziej utalentowanych naukowców, ich utrzymania i zapewnienia im możliwości rozwoju. Należy zbadać możliwość synergii z działalnością ERBN;
- d) Narzędzie wspierania polityki: Jego celem będzie podniesienie jakości projektowania, realizacji i oceny krajowych/regionalnych polityk w zakresie badań naukowych i innowacji. Będzie ono oferowało władzom publicznym szczebla krajowego lub regionalnego porady ekspertów na zasadzie dobrowolności, z uwzględnieniem potrzeby dostępu do całości wiedzy, korzystania z wiedzy ekspertów międzynarodowych, stosowania najnowszych metod i narzędzi oraz otrzymywania zindywidualizowanych porad;
- e) Ułatwienie dostępu do międzynarodowych sieci wybitnym naukowcom i innowatorom, którzy są w niewystarczającym stopniu zaangażowani w działania sieci europejskich i międzynarodowych. Wsparcie udzielane będzie m.in. za pośrednictwem COST;
- f) Zwiększenie administracyjnych i operacyjnych zdolności transnarodowych sieci krajowych punktów kontaktowych, w tym poprzez szkolenie, zapewnienie wsparcia finansowego i technicznego przy jednoczesnym udoskonaleniu ram operacyjnych krajowych punktów kontaktowych i przepływu informacji między nimi a organami realizującymi program „Horyzont 2020”, tak by krajowe punkty kontaktowe mogły udzielać potencjalnym uczestnikom lepszego wsparcia.

CZĘŚĆ V

NAUKA Z UDZIAŁEM SPOŁECZEŃSTWA I DLA SPOŁECZEŃSTWA

Celem jest zbudowanie skutecznej współpracy między środowiskiem naukowym a społeczeństwem, przyciągnięcie nowych talentów do działalności naukowej oraz powiązanie doskonałości naukowej ze świadomością i odpowiedzialnością społeczną.

Siła europejskiej nauki i techniki zależy od jej zdolności do pozyskiwania talentów i idei wszędzie tam, gdzie zaistnieją. Można to osiągnąć jedynie w drodze owocnego i intensywnego dialogu i aktywnej współpracy między środowiskiem naukowym a społeczeństwem w celu zapewnienia większej odpowiedzialności nauki oraz umożliwienia opracowywania strategii politycznych bliższych obywatelom. Szybkie postępy we współczesnych badaniach naukowych i innowacjach doprowadziły do pojawienia się istotnych kwestii etycznych, prawnych i społecznych, które mają wpływ na relacje między środowiskiem naukowym a społeczeństwem.

Zacieśnienie współpracy między środowiskiem naukowym a społeczeństwem w celu zapewnienia szerszego poparcia społecznego i politycznego dla nauki i techniki we wszystkich państwach członkowskich staje się coraz istotniejszą kwestią, której wagę podkreślił jeszcze obecny kryzys gospodarczy. Publiczne inwestycje w naukę wymagają ogromnego poparcia społecznego i politycznego osób uznających wartość nauki, znających procesy naukowe i zaangażowanych w nie oraz zdolnych docenić wkład nauki w poszerzenie wiedzy, rozwój społeczny i postęp gospodarczy.

Działania mają skoncentrować się na:

- a) sprawieniu, by kariera naukowo-techniczna stała się atrakcyjna dla młodych studentów, a także na wspieraniu trwałych kontaktów między szkołami, instytucjami badawczymi, przemysłem i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego;
- b) promowaniu równouprawnienia płci, w szczególności poprzez wspieranie zmian strukturalnych w organizacji instytucji badawczych oraz w treści i programowaniu działań badawczych;
- c) włączeniu społeczeństwa w kwestie, polityki i działania dotyczące nauki i innowacji w celu uwzględnienia zainteresowań obywateli i wyznawanych przez nich wartości oraz podniesienia jakości, znaczenia, akceptowalności społecznej i trwałości wyników badań naukowych i innowacji w wielu dziedzinach działalności: od innowacji społecznych po obszary takie jak biotechnologia i nanotechnologia;

- d) zachęcaniu obywateli do zainteresowania nauką poprzez formalną i nieformalną edukację naukową, a także na propagowaniu działań o charakterze naukowym w ośrodkach naukowych i za pomocą innych odpowiednich kanałów;
- e) zwiększaniu dostępności i szerszym wykorzystywaniu wyników badań naukowych finansowanych ze środków publicznych;
- f) ulepszaniu zarządzania na rzecz rozwoju odpowiedzialnych badań naukowych i innowacji przez wszystkie zainteresowane strony (naukowców, organy publiczne, przemysł i organizacje społeczeństwa obywatelskiego), które uwzględnia potrzeby i postulaty społeczne, oraz na promowaniu ram etycznych w zakresie badań naukowych i innowacji;
- g) stosowaniu odpowiednich i proporcjonalnych środków ostrożności w działaniach w zakresie badań naukowych i innowacji poprzez przewidywanie i ocenę ewentualnych skutków środowiskowych, zdrowotnych i w dziedzinie bezpieczeństwa;
- h) poszerzaniu wiedzy na temat naukowej popularyzacji nauki w celu poprawy jakości i skuteczności interakcji między naukowcami, mediami i społeczeństwem.

CZĘŚĆ VI

DZIAŁANIA BEZPOŚREDNIE WSPÓLNEGO CENTRUM BADAWCZEGO (JRC) NIENALEŻĄCE DO OBSZARU BADAŃ JĄDROWYCH

JRC wnosi wkład w osiągnięcie ogólnego celu i priorytetów programu „Horyzont 2020” poprzez zapewnianie wsparcia naukowego i technicznego dla polityk Unii we współpracy – w odpowiednich przypadkach – z odpowiednimi krajowymi i regionalnymi zainteresowanymi stronami związanymi z badaniami naukowymi. Działania JRC będą prowadzone z uwzględnieniem odpowiednich inicjatyw na szczeblu regionów, państw członkowskich lub Unii, w perspektywie kształtowania EPB.

1. DOSKONAŁA BAZA NAUKOWA

JRC będzie prowadziło badania naukowe w celu wzmocnienia naukowej bazy faktograficznej na potrzeby kształtowania polityki oraz eksploracji powstających dziedzin nauki i technologii, w tym w drodze programu badań poszukiwawczych.

2. WIODĄCA POZYCJA W PRZEMYŚLE

JRC przyczyni się do podniesienia poziomu innowacji i konkurencyjności poprzez podjęcie następujących działań:

- a) dalsze wspieranie procesu strategicznego ukierunkowania i naukowe planowania odpowiednich instrumentów badań pośrednich, takich jak europejskie partnerstwa innowacyjne oraz partnerstwa publiczno-prywatne i publiczno-publiczne;
- b) wspieranie transferu wiedzy i technologii poprzez określenie właściwych ram dotyczących praw własności intelektualnej w odniesieniu do różnych instrumentów badań naukowych i innowacji, oraz poprzez promowanie współpracy w zakresie transferu wiedzy i technologii wśród dużych publicznych organizacji badawczych;
- c) wspieranie ułatwień w stosowaniu, normalizacji i walidacji technologii kosmicznych i danych pozyskanych w przestrzeni kosmicznej, w szczególności w celu stawienia czoła wyzwaniom społecznym.

3. WYZWANIA SPOŁECZNE

3.1. *Zdrowie, zmiany demograficzne i dobrostan*

JRC przyczyni się do harmonizacji metod, norm i praktyk wspierających unijne przepisy dotyczące zdrowia i ochrony konsumentów poprzez następujące działania:

- a) ocena zagrożeń i możliwości związanych z zastosowaniem nowych technologii i substancji chemicznych, w tym nanomateriałów, w żywności, paszy i produktach konsumenckich; opracowanie i walidacja zharmonizowanych metod wykonywania pomiarów, identyfikacji i analizy ilościowej, zintegrowanych strategii badawczych i nowoczesnych narzędzi oceny zagrożenia toksykologicznego, w tym metod alternatywnych do badań na zwierzętach; ocena wpływu zanieczyszczenia środowiska na zdrowie;
- b) opracowanie i zapewnienie jakości praktyk w dziedzinie badań stanu zdrowia i badań przesiewowych, w tym badań genetycznych i badań przesiewowych w zakresie chorób nowotworowych.

3.2. Bezpieczeństwo żywnościowe, zrównoważone rolnictwo i leśnictwo, badania mórz i wód śródlądowych oraz biogospodarka

JRC będzie wspierać opracowywanie, realizację i monitorowanie europejskiej polityki w dziedzinie rolnictwa i rybołówstwa, z uwzględnieniem bezpieczeństwa żywności i rozwoju biogospodarki, poprzez podejmowanie następujących działań:

- a) ustanowienie globalnego systemu i narzędzi do przewidywania zbiorów i monitorowania wydajności upraw; wspieranie działań ukierunkowanych na poprawę krótko- i średnioterminowych perspektyw dotyczących produktów rolnych, w tym przewidywanie skutków zmiany klimatu;
- b) wspieranie innowacji biotechnologicznych oraz podniesienie efektywności gospodarowania zasobami, tak by można było produkować więcej mniejszymi środkami, poprzez analizy i modelowanie techniczno-ekonomiczne;
- c) modelowanie scenariuszy procesu decyzyjnego w dziedzinie polityki rolnej i analizowanie wpływu polityki na poziomie makroekonomicznym, regionalnym i mikroekonomicznym; analiza wpływu „WPR do 2020 r.”⁽¹⁾ na rozwijające się i wschodzące gospodarki;
- d) opracowanie nowych metod kontroli i egzekwowania przepisów w rybołówstwie oraz metod zapewniających identyfikowalność ryb i produktów rybnych; opracowanie solidnych wskaźników stanu zdrowia ekosystemu i modelowania bioekonomicznego w celu lepszego zrozumienia bezpośredniego (np. połowy) i pośredniego (zmiana klimatu) oddziaływania działalności człowieka na dynamikę stad ryb i na środowisko morskie oraz jego skutków społeczno-gospodarczych.

3.3. Bezpieczna, czysta i efektywna energia

JRC skupi uwagę na „celach 20-20-20” w zakresie klimatu i energii oraz na przekształceniu gospodarki Unii do 2050 r. w konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną poprzez badanie technologicznych i społeczno-gospodarczych aspektów następujących zagadnień:

- a) bezpieczeństwo dostaw energii, w szczególności w odniesieniu do powiązań z pozaeuropejskimi systemami dostaw i przesyłu energii, oraz do ich wzajemnych zależności; mapowanie rodzimych źródeł energii pierwotnej i źródeł zewnętrznych oraz infrastruktury, od których Europa jest uzależniona;
- b) przesyłowe sieci elektroenergetyczne, w szczególności modelowanie i symulacja transeuropejskich sieci energetycznych, analiza technologii sieci inteligentnych i tzw. supersieci oraz symulacja systemów zasilania w czasie rzeczywistym;
- c) efektywność energetyczna, w szczególności metody monitorowania i oceniania wyników osiągniętych dzięki instrumentom polityki w zakresie efektywności energetycznej, techniczno-ekonomiczna analiza wykorzystania technologii i instrumentów energooszczędnych oraz inteligentnych sieci;
- d) technologie niskoemisyjne (w tym bezpieczeństwo energii jądrowej w programie Euratom), w szczególności ocena wydajności i badania przednormalizacyjne potencjalnych technologii niskoemisyjnych; analiza i modelowanie czynników wspierających i hamujących prace nad nimi i ich stosowanie; ocena źródeł odnawialnych i utrudnień, takich jak surowce krytyczne, w łańcuchu dostaw technologii niskoemisyjnych; stały rozwój systemu informacyjnego (SETIS) i powiązanych działań.

3.4. Inteligentny, zielony i zintegrowany transport

JRC będzie wspierać wyznaczone na 2050 r. cele obejmujące konkurencyjny, inteligentny, zasobooszczędny i zintegrowany system transportu ludzi i towarów; w związku z tym przeprowadzać będzie badania laboratoryjne, modelowanie i monitorowanie w zakresie następujących zagadnień:

- a) strategiczne niskoemisyjne technologie transportu dla wszystkich środków transportu, w tym elektryfikacja transportu drogowego oraz samoloty, statki i pojazdy zasilane paliwem alternatywnym, dalszy rozwój wewnętrznego banku informacji Komisji zajmującego się gromadzeniem i upowszechnianiem informacji o odpowiednich technologiach; dostępność i koszty paliw i źródeł energii innych niż kopalne, w tym wpływ zelektryfikowanego transportu drogowego na sieci elektryczne oraz wytwarzanie energii elektrycznej;

⁽¹⁾ COM(2010) 672 wersja ostateczna

- b) ekologiczne i sprawne energetycznie pojazdy, w szczególności określenie zharmonizowanych procedur badań i oceny innowacyjnych technologii z punktu widzenia emisji, efektywności i bezpieczeństwa paliw konwencjonalnych i alternatywnych; opracowanie udoskonalonych metod pomiarów emisji i obliczania presji środowiskowej; koordynacja i harmonizacja działań na rzecz inwentaryzacji i monitorowania emisji na poziomie europejskim;
- c) inteligentne systemy mające na celu zapewnienie bezpiecznej, inteligentnej i zintegrowanej mobilności, w tym ocena techniczno-ekonomiczna nowych systemów i elementów transportu, zastosowania usprawniające zarządzanie transportem oraz wkład w opracowanie zintegrowanego podejścia do zapotrzebowania na transport i zarządzania nim;
- d) bezpieczeństwo zintegrowanego transportu, w szczególności zapewnienie narzędzi i usług umożliwiających gromadzenie, wymianę i analizę informacji o incydentach i wypadkach w sektorze transportu lotniczego, morskiego i lądowego; bardziej skuteczne zapobieganie wypadkom poprzez analizę i wyciąganie wniosków w zakresie bezpieczeństwa w odniesieniu do różnych środków transportu, przy jednoczesnym ograniczaniu kosztów i podnoszeniu efektywności.

3.5. Działania w dziedzinie klimatu, środowisko, efektywna gospodarka zasobami i surowce

JRC będzie dążyć do uczynienia Europy kontynentem bardziej przyjaznym dla środowiska, do zapewnienia bezpieczeństwa dostaw zasobów oraz do globalnego zrównoważonego zarządzania zasobami naturalnymi poprzez następujące działania:

- a) ułatwienie dostępu do interoperacyjnych danych i informacji dotyczących środowiska poprzez dalsze opracowywanie norm i ustaleń w zakresie interoperacyjności, poprzez narzędzia geoprzestrzenne i innowacyjne infrastruktury technologii informacyjno-komunikacyjnych takie jak Infrastruktura Informacji Przestrzennej w Unii Europejskiej (INSPIRE) oraz inne inicjatywy unijne i globalne;
- b) pomiary i monitorowanie kluczowych zmiennych środowiskowych oraz ocena stanu zasobów naturalnych i zachodzących w nich zmian poprzez dalsze opracowywanie wskaźników i systemów informacyjnych przekazujących dane do infrastruktur środowiskowych; ocena usług ekosystemowych, w tym ich wartości oraz skutków zmiany klimatu;
- c) opracowanie zintegrowanych ram modelowania do oceny skutków w kontekście zrównoważonego rozwoju w oparciu o takie modele tematyczne jak gleba, użytkowanie gruntów, woda, jakość powietrza, różnorodność biologiczna, emisja gazów cieplarnianych, leśnictwo, rolnictwo, energia i transport, z uwzględnieniem skutków zmiany klimatu i reakcji na nią;
- d) wspieranie celów unijnej polityki rozwoju poprzez propagowanie transferu technologii, monitorowanie podstawowych zasobów (takich jak lasy, gleby oraz zaopatrzenie w żywność) oraz badania dążące do ograniczenia skutków zmiany klimatu i środowiskowych skutków użytkowania zasobów, jak również poszukiwanie rozwiązań kompromisowych dla konkurencji o grunty między produkcją żywności lub produkcją energii a, różnorodnością biologiczną;
- e) zintegrowana ocena polityki zrównoważonej produkcji i konsumpcji, z uwzględnieniem bezpieczeństwa dostaw surowców strategicznych, efektywnej gospodarki zasobami, niskoemisyjnych i ekologicznych procesów i technologii produkcyjnych, opracowywania produktów i usług, wzorców konsumpcji oraz handlu; dalsze doskonalenie oceny cyklu życia oraz integrowanie jej w analizach politycznych;
- f) zintegrowana analiza skutków wariantów łagodzenia zmiany klimatu lub przystosowania się do niej w oparciu o opracowany zestaw modeli ilościowych w skali regionalnej i globalnej, od poziomu branżowego po makroekonomiczny.

3.6. Europa w zmieniającym się świecie – integracyjne, innowacyjne i refleksyjne społeczeństwa

JRC będzie wspierać cele inicjatywy przewodniej „Unia innowacji” oraz tytuł „Globalny wymiar Europy” wieloletnich ram finansowych na lata 2014-2020 poprzez podjęcie takich działań jak:

- a) kompleksowa analiza czynników stymulujących i hamujących badania naukowe i innowacje oraz opracowanie platformy modelowania w celu oceny ich skutków mikro- i makroekonomicznych;
- b) wkład w monitorowanie realizacji inicjatywy przewodniej „Unia innowacji” poprzez tablice wyników, opracowanie wskaźników itd. oraz wykorzystywanie publicznego systemu informacji i danych wywiadowczych do gromadzenia odpowiednich danych i informacji;

- c) wykorzystywanie publicznej platformy informacji i danych wywiadowczych do wspierania władz krajowych i regionalnych w zakresie inteligentnej specjalizacji; ilościowa analiza ekonomiczna przestrzennego rozmieszczenia działalności gospodarczej, w szczególności w odniesieniu do nierówności gospodarczych, społecznych i terytorialnych oraz zmieniającego się wzorca reagowania na postępy technologiczne;
- d) ekonometryczna i makroekonomiczna analiza reformy systemu finansowego w celu utrzymania skutecznych unijnych ram zarządzania kryzysem finansowym; dalsze metodyczne wspieranie monitorowania sytuacji budżetowej państw członkowskich w odniesieniu do paktu stabilności i wzrostu;
- e) monitorowanie funkcjonowania EPB i analizowanie czynników stymulujących i hamujących niektóre z jej kluczowych elementów (takich jak mobilność naukowców oraz inicjowanie krajowych programów badawczych) oraz proponowanie odpowiednich wariantów politycznych; utrzymanie znaczącej pozycji w EPB poprzez budowanie sieci kontaktów, szkolenia, udostępnianie własnych obiektów i baz danych użytkownikom w państwach członkowskich, krajach kandydujących i państwach stowarzyszonych;
- f) opracowanie ilościowej analizy ekonomicznej dla potrzeb gospodarki cyfrowej; prowadzenie badań naukowych w zakresie wpływu technologii informacyjno-komunikacyjnych na cele społeczeństwa cyfrowego; badanie oddziaływania drażliwych kwestii dotyczących bezpieczeństwa na życie jednostek (życie cyfrowe).

3.7. Bezpieczne społeczeństwa – ochrona wolności i bezpieczeństwa Europy i jej obywateli

JRC będzie wspierać cele w ramach tytułu „Bezpieczeństwo i obywatelstwo” wieloletnich ram finansowych na lata 2014-2020 poprzez podjęcie takich działań jak:

- a) skupienie uwagi na rozpoznawaniu i ocenie podatności infrastruktury krytycznej (w tym globalnych systemów nawigacji oraz rynków finansowych) na zagrożenie; doskonalenie narzędzi zwalczania nadużyć finansowych na szkodę budżetu ogólnego Unii oraz narzędzi nadzoru morskiego; ocena wydajności działania technologii na rzecz tożsamości jednostki lub mających na nią wpływ (tożsamość cyfrowa);
- b) zwiększenie zdolności UE w zakresie ograniczenia zagrożeń w wyniku klęsk żywiołowych i w zakresie zarządzania katastrofami naturalnymi i spowodowanymi przez człowieka, w szczególności poprzez opracowanie globalnego systemu wczesnego ostrzegania przed wieloma rodzajami zagrożeń oraz systemów informacyjnych w zakresie zarządzania ryzykiem, przy użyciu technologii obserwacji Ziemi;
- c) dalsze zapewnianie narzędzi oceny globalnych wyzwań w zakresie bezpieczeństwa, takich jak terroryzm i nierozprzerzenie broni [chemicznej, biologicznej, radiologicznej i jądrowej (w programie Euratom)] oraz zagrożenia wynikające z niestabilnej sytuacji społeczno-politycznej i chorób zakaźnych, oraz radzenie sobie z tymi wyzwaniami. Do nowych kwestii, które należy wziąć pod uwagę, należą podatność i odporność na powstające lub złożone zagrożenia, np. dostępność surowców, piractwo, niedostatek zasobów i konkurowanie o nie oraz wpływ zmiany klimatu na występowanie katastrof naturalnych.

4. SZCZEGÓŁOWE ASPEKTY REALIZACJI

Zgodnie z priorytetami tytułu „Globalny wymiar Europy” wieloletnich ram finansowych na lata 2014-2020 JRC zacieśni współpracę naukową z kluczowymi organizacjami międzynarodowymi i państwami trzecimi (np. z organami ONZ, OECD, Stanami Zjednoczonymi, Japonią, Rosją, Chinami, Brazylią i Indiami) w dziedzinach o wyraźnym globalnym charakterze, takich jak zmiana klimatu, bezpieczeństwo żywności lub nanotechnologie. Współpraca ta będzie ściśle koordynowana z podejmowanymi w ramach współpracy międzynarodowej działaniami Unii i państw członkowskich.

Aby jeszcze intensywniej wspierać proces formułowania polityki, JRC będzie nadal rozwijać swoje zdolności w zakresie analizowania i proponowania międzysektorowych wariantów politycznych oraz przeprowadzania związanych z nimi ocen skutków. Rozwijanie tych zdolności będzie w szczególności wspomagane przez wzmocnienie takich procesów jak:

- a) modelowanie w kluczowych obszarach (np. energia i transport, rolnictwo, klimat, środowisko oraz gospodarka); uwaga skupi się zarówno na modelach branżowych, jak i zintegrowanych (w przypadku ocen skutków w kontekście zrównoważonego rozwoju) i obejmie zarówno aspekty naukowo-techniczne, jak i gospodarcze;
- b) badania perspektywiczne obejmujące analizy trendów i wydarzeń w nauce, technologii i społeczeństwie oraz uwzględniające to, jak te trendy i wydarzenia mogą oddziaływać na polityki publiczne, wpływać na innowacje oraz wzmocniać konkurencyjność i trwały wzrost gospodarczy; dzięki temu JRC mogłoby zwrócić uwagę na kwestie, które w przyszłości mogą wymagać interwencji politycznej, oraz przewidywać potrzeby klientów.

JRC wzmocni wsparcie dla procesu normalizacji i norm jako horyzontalnego elementu wspierania europejskiej konkurencyjności. W zakres tej działalności wejdą badania przednormalizacyjne, opracowanie materiałów i pomiarów referencyjnych oraz harmonizacja metod. Określono pięć wymagających uwagi obszarów [energia; transport; inicjatywa przewodnia „Europejska agenda cyfrowa”; ochrona i bezpieczeństwo (łącznie z bezpieczeństwem jądrowym w programie Euratom); oraz ochrona konsumentów]. Ponadto JRC będzie nadal propagować upowszechnianie wyników swoich badań i – w zakresie zarządzania prawami własności intelektualnej – zapewni wsparcie instytucjom i organom Unii.

JRC stworzy zdolności w dziedzinie nauk behawioralnych, aby wspierać opracowanie bardziej skutecznych regulacji uzupełniających działania JRC w wybranych dziedzinach, takich jak żywność, efektywność energetyczna i polityki produktowej.

Badania społeczno-ekonomiczne zostaną włączone do zakresu działań w odpowiednich obszarach, takich jak inicjatywa przewodnia „Europejska agenda cyfrowa”, zrównoważona produkcja i konsumpcja lub zdrowie publiczne.

Aby JRC mogło pełnić swoją funkcję ośrodka referencyjnego dla Unii, nadal odgrywać znaczącą rolę w EPB oraz wkroczyć na nowe obszary badań naukowych, bardzo istotne jest, by dysponowało najnowocześniejszą infrastrukturą. JRC będzie kontynuować wewnętrzny proces odnowy i modernizacji w celu zapewnienia zgodności z odpowiednimi przepisami dotyczącymi środowiska, bezpieczeństwa i ochrony i będzie inwestować w infrastrukturę naukową, w tym w opracowywanie platform modelowania, zaplecze dla nowych obszarów, takich jak badania genetyczne itd. Inwestycje te będą ściśle skoordynowane z planem działania ESFRI i uwzględnią zaplecze istniejące w państwach członkowskich.

ZAŁĄCZNIK II

WSKAŹNIKI EFEKTYWNOŚCI

W tabeli poniżej przedstawiono kilka kluczowych wskaźników oceny wyników i skutków celów szczegółowych programu „Horyzont 2020”. Te kluczowe wskaźniki mogą zostać doprecyzowane w trakcie realizacji programu „Horyzont 2020”.

1. CZĘŚĆ I. PRIORYTET „DOSKONAŁA BAZA NAUKOWA”

Wskaźniki dla celów szczegółowych:

- Europejska Rada ds. Badań Naukowych (ERBN)
 - odsetek publikacji z projektów finansowanych przez ERBN znajdujących się w 1 % najczęściej cytowanych publikacji w danej dziedzinie nauki
- Przyszłe i powstające technologie (FET)
 - publikacje we wpływowych czasopismach stosujących oceny wzajemne
 - wnioski patentowe i przyznane patenty w zakresie przyszłych i powstających technologii
 - Działania „Maria Skłodowska-Curie”
- międzysektorowa i międzypaństwowa mobilność naukowców, w tym doktorantów
- Infrastruktura badawcza (w tym e-infrastruktura)
 - liczba naukowców, którzy dzięki wsparciu Unii uzyskali dostęp do infrastruktury badawczej.

2. CZĘŚĆ II. PRIORYTET „WIODĄCA POZYCJA W PRZEMYSŁE”

Wskaźniki dla celów szczegółowych:

- Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych
 - wnioski patentowe i przyznane patenty w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych
 - odsetek uczestniczących przedsiębiorstw wprowadzających innowacje, które są nowe dla przedsiębiorstwa lub rynku (dotyczy okresu projektu plus trzy lata)
 - liczba wspólnych publikacji publiczno-prywatnych
- Dostęp do finansowania ryzyka
 - całkowita liczba inwestycji uzyskanych dzięki finansowaniu dłużnemu i inwestycjom *venture capital*
 - liczba podmiotów korzystających z finansowania i wysokość lewarowanych środków prywatnych
- Innowacje w MŚP
 - odsetek uczestniczących MŚP wprowadzających innowacje nowe dla przedsiębiorstwa lub rynku (dotyczy okresu projektu plus trzy lata)
 - wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy w uczestniczących MŚP

3. CZĘŚĆ III. PRIORYTET „WYZWANIA SPOŁECZNE”

Wskaźniki dla celów szczegółowych:

- W odniesieniu do wszystkich wyzwań społecznych:
 - publikacje w poddawanych wzajemnej ocenie wpływowych czasopismach w dziedzinie różnych wyzwań społecznych

- liczba wniosków patentowych i przyznanych patentów w dziedzinie poszczególnych wyzwań społecznych
- liczba prototypów i testów
- liczba wspólnych publikacji publiczno-prywatnych

Ponadto dla każdego wyzwania postęp ocenia się na podstawie wkładu w osiągnięcie celów szczegółowych określonych w załączniku I do rozporządzenia (UE) nr 104/2013

4. CZĘŚĆ V. DZIAŁANIA BEZPOŚREDNIE WSPÓLNEGO CENTRUM BADAWCZEGO (JRC) NIENALEŻĄCE DO OBSZARU BADAŃ JĄDROWYCH

Wskaźniki dla celu szczegółowego:

- liczba przypadków wymiernego, konkretnego oddziaływania na politykę europejską, które miały miejsce na skutek technicznego i naukowego wsparcia zapewnionego przez JRC
 - liczba poddanych wzajemnej ocenie publikacji we wpływowym czasopiśmie.
-

ZAŁĄCZNIK III

MONITOROWANIE

Komisja będzie monitorowała realizację programu „Horyzont 2020”, a w szczególności następujące kwestie:

1. Wkład w budowę EPB
 2. Zapewnianie szerszego uczestnictwa
 3. Udział MŚP
 4. Nauki społeczne i humanistyczne
 5. Nauka i społeczeństwo
 6. Płeć
 7. Współpraca międzynarodowa
 8. Zrównoważony rozwój i zmiana klimatu, w tym informacje na temat wydatków związanych ze zmianą klimatu
 9. Ścieżka od wynalazku po wprowadzenie na rynek
 10. Europejska agenda cyfrowa
 11. Uczestnictwo sektora prywatnego
 12. Finansowanie partnerstw publiczno-prywatnych i publiczno-publicznych
 13. Komunikacja i upowszechnianie
 14. Schematy uczestnictwa niezależnych ekspertów
-

ZAŁĄCZNIK IV

Informacje przekazywane przez Komisję zgodnie z art. 9 ust. 2

1. Informacje dotyczące poszczególnych projektów, umożliwiające monitorowanie całego cyklu życia każdego wniosku, dotyczące w szczególności:
 - złożonych wniosków,
 - wyników oceny poszczególnych wniosków,
 - umów o udzielenie dotacji,
 - ukończonych projektów.
 2. Informacje dotyczące wyniku poszczególnych zaproszeń do składania wniosków i realizacji projektów, dotyczące w szczególności:
 - wyników poszczególnych zaproszeń do składania wniosków,
 - wyników negocjacji w sprawie udzielenia dotacji,
 - realizacji projektów, w tym danych dotyczących płatności i wyników projektu.
 3. Informacje na temat realizacji programu, w tym istotne informacje na poziomie programu ramowego, programu szczegółowego, poszczególnych celów szczegółowych, powiązanych tematów oraz JRC, a także na temat synergii z innymi odpowiednimi programami Unii.
 4. Informacje dotyczące wykonania budżetu programu „Horyzont 2020”, w tym informacje dotyczące zobowiązań i płatności w odniesieniu do inicjatyw na mocy art. 185 i 187 TFUE.
-

ZAŁĄCZNIK V

Składy komitetu programowego

Wykaz poszczególnych składów ⁽¹⁾ komitetu programowego zgodnie z art. 10 ust. 2:

1. Skład strategiczny: strategiczny ogląd realizacji całego programu, spójność między poszczególnymi częściami programu oraz zagadnienia przekrojowe obejmujące cele szczegółowe „Upowszechnianie doskonałości i zapewnianie szerszego uczestnictwa” oraz „Naukę z udziałem społeczeństwa i dla społeczeństwa”.

Część I — Doskonała baza naukowa:

2. Europejska Rada ds. Badań Naukowych (ERBN), przyszłe i powstające technologie (FET) oraz działania „Maria Skłodowska-Curie”
3. Infrastruktura badawcza

Część II — Wiodąca pozycja w przemyśle:

4. Technologie informacyjno-komunikacyjne (ICT)
5. Nanotechnologie, materiały zaawansowane, biotechnologia, zaawansowane systemy produkcji i przetwarzania
6. Przestrzeń kosmiczna
7. MŚP i dostęp do finansowania ryzyka

Część III — Wyzwania społeczne:

8. Zdrowie, zmiany demograficzne i dobrostan
9. Bezpieczeństwo żywnościowe, zrównoważone rolnictwo i leśnictwo, badania mórz, wód śródlądowych oraz biogospodarka
10. Bezpieczna, czysta i efektywna energia
11. Inteligentny, zielony i zintegrowany transport
12. Działania w dziedzinie klimatu, środowisko, efektywna gospodarka zasobami i surowce
13. Europa w zmieniającym się świecie – integracyjne, innowacyjne i refleksyjne społeczeństwa
14. Bezpieczne społeczeństwa – ochrona wolności i bezpieczeństwa Europy i jej obywateli

⁽¹⁾ Z myślą o ułatwieniu realizacji programu Komisja – w związku z każdym posiedzeniem komitetu programowego zgodnie z porządkiem obrad – pokryje, zgodnie z ustalonymi przez siebie wytycznymi, koszty poniesione przez jednego przedstawiciela z każdego państwa członkowskiego, jak również jednego eksperta/doradcy z każdego państwa członkowskiego w odniesieniu do tych punktów porządku obrad, w przypadku których dane państwo członkowskie wymaga wykorzystania specjalistycznej wiedzy.

- ★ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1300/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1084/2006 281
- ★ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 289
- ★ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1302/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1082/2006 w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT) w celu doprecyzowania, uproszczenia i usprawnienia procesu tworzenia takich ugrupowań oraz ich funkcjonowania 303
- ★ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 320
- ★ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006 470
- ★ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 487
- ★ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 352/78, (WE) nr 165/94, (WE) nr 2799/98, (WE) nr 814/2000, (WE) nr 1290/2005 i (WE) nr 485/2008 549
- ★ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 637/2008 i rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009 608
- ★ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007 671
- ★ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1309/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji (2014–2020) i uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1927/2006 855

- ★ Rozporządzenie (UE) nr 1310/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające niektóre przepisy przejściowe w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 1305/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie środków i ich rozdziału w odniesieniu do roku 2014, a także i zmieniające rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009 oraz rozporządzenia (UE) nr 1307/2013, (UE) nr 1306/2013 i (UE) nr 1308/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie ich stosowania w roku 2014 865
- ★ Rozporządzenie Rady (UE, Euratom) nr 1311/2013 z dnia 2 grudnia 2013 r. określające wieloletnie ramy finansowe na lata 2014–2020 884

DECYZJE

- ★ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1312/2013/EU z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie strategicznego planu innowacji Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii (EIT) – wkład EIT w bardziej innowacyjną Europę ⁽¹⁾ 892
- ★ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1313/2013/EU z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności ⁽¹⁾ 924

II Akty o charakterze nieustawodawczym

ROZPORZĄDZENIA

- ★ Rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1314/2013 z dnia 16 grudnia 2013 r. w sprawie programu badawczo-szkoleniowego Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (2014–2018) uzupełniającego „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji 948

DECYZJE

2013/743/UE:

- ★ Decyzja Rady z dnia 3 grudnia 2013 r. ustanawiająca program szczegółowy wdrażający program „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020) i uchylająca decyzje 2006/971/WE, 2006/972/WE, 2006/973/WE, 2006/974/WE i 2006/975/WE ⁽¹⁾ 965

⁽¹⁾ Tekst mający znaczenie dla EOG

Portal EUR-Lex (<http://new.eur-lex.europa.eu>) zapewnia bezpośredni i bezpłatny dostęp do prawodawstwa Unii Europejskiej. EUR-Lex umożliwia dostęp do *Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej* oraz traktatów, aktów prawnych, orzecznictwa i aktów przygotowawczych.

Dodatkowe informacje o Unii Europejskiej znajdują się na stronie: <http://europa.eu>

Urząd Publikacji Unii Europejskiej
2985 Luksemburg
LUKSEMBURG

PL